Hain* 4574.

EX LIBRIS

ROBERT WALSINGHAM MARTIN

T.A.X. n. 4.

Cassiodori Clarissimi Sena toris in Psalteriū expositio

Pręstãti viro/dño Joãni de Amerbach/In liberalib⁹ artib⁹ parisiensi magistro:
Frater Joães de lapide/monach⁹ ordinis Carthusiẽsis/sacrarꝫ lrãrꝫ hũilis ꝛ
indignus eiusdẽ studij ꝓfessor: Plurimã in domino optat salutem.

Q Uanq̃ amãtissime i christo frater/maxia sit psalmorꝫ ratio ꝛ mysteriorꝫ imẽsa ꝓ-
funditas/virtutisq̃ eorꝫ iexplicabile ꝑconiũ: vt ꝛ beat⁹ patꝛ noster Augustin⁹ in
ꝓlogo suę explanatiõis nuꝑ a te diligẽter imꝑssę/elegãter ꝛ copiose disseruit: Et
magn⁹ ille orator Cassiodor⁹/cui⁹ op⁹ nũc imprimẽdũ in man⁹ suscepisti/ante expositio-
nẽ suã fecunda ꝑlocutione explicuit: Sũt tñ plurimi q̊s loq̃ndi modus quo sermo cõte-
xitur: horrore cõcutit/ex eo q̃ sine fuco secularis eloquẽtię ac splẽdore artis rhetoricę hu-
mili ꝛ inculto dicendi genere videat̃ incedere. Quo fit: vt ipsi ꝛ hũc ꝛ ceteros diuię scri-
pturę libros legere nõ solũ negligãt: sed ꝛ ꝯtẽnãt. Qui si crederẽt vniuersa bonarꝫ artiũ
munera/in sacris litterꝭ cõtineri: noxiũ fortassis affectũ cũ opinione falsa mutarẽt. Ista
autẽ in ijsdẽ relucere: nõ modo latinorũ/verũetiã hebręorũ grecorũq̃ scriptorũ testimo-
nijs/quę cõpendij causa ꝑterim⁹: cõprobat̃. Nec mirũ: cũ ꝯstet oia quę in secularibus di-
sciplinis ostentant̃: a diuinis lr̃is esse trãssumpta: Testis est doct⁹ ille ꝑparator euãgeli-
cus Eusebi⁹ pamphili: q̃ ꝓdit grecos suos/e quib⁹ latinitas nr̃a suscepit exordiũ: fun-
damẽta oĩs bonę disciplinę/ab hebręis esse furatos. Cui/efficaci argumẽto est: q̃ disert⁹
pater noster Ambrosi⁹: diuinã illã sentẽtiã γνῶθι σεαυτόν: id est: nosce teipsũ: quã gẽ-
tiles Apollini phytio assignãt/quasi ipse auctor hui⁹ fuerit: ex deuteronomio Moysi ꝓ-
bat esse vsurpatã: qui lõge anterior fuit: q̃ philosophi q̃ ista finxerũt. Adest ꝛ Cassiodo-
rus noster/ita scribẽs: Oĩs splẽdor rhetoricę eloquẽtię/ꝛ oẽs modi poeticę elocutionis/
ꝛ q̃libet varietas pulchrę ꝓnunciatiõis: a diuinis scripturꝭ sumpsit exordiũ. Et alibi sic
ait: Si bñ ꝑspexeris: inuenies etiã loquẽdi artem a nr̃is ad ph̃os transisse: nõ ab illis ad
nr̃os. Hęc etiã ꝑcipue in psalmis repiri: locꝭ aptꝭ cõmodissime explicat: nihil itactũ relin-
quẽs/nihil icastigatũ/nihil ieptiarꝫ/nihil deniq̃ iproprietatꝭ vulgarꝭ/in ṽbis admittẽs.
In ipsa q̃ expositiõe diligẽter attẽdit (vt venerabilꝭ Beda testat̃) q̃d Ambrosi⁹: q̃d Hyla-
ri⁹: q̃d Augustin⁹: q̃d Cyrill⁹: q̃d Joãnes: q̃d ceteri scti dixerunt. Bono igit̃ ꝯsilio fecisti
optime frat̃: vt post pr̃is Augustini op⁹/hui⁹ ꝑclari viri tã isigne volumẽ oꝑa tua in lucẽ
ꝓducere ꝛ multiplicare curasti. Magnas reuera tibi gr̃as ip̃e Cassiodor⁹ debet. Maio-
res aũt cũcti sacrarꝫ lrãrꝫ amatores. Maxima ṽo tu sperare debes a dño ꝑmia: ad cuius
gloriã hũc laborẽ subijsse ꝑsumerꝭ. Quę ꝛ asseq̃ris: si diuios libros multiplicare curaue-
ris: Qđ hortatu meo facere velis: vt ꝛ sic in oĩb⁹ glorificet̃ dñs/q̃ ẽ in scl'a bñdict⁹. Uale.

Instructio lectoris.

Quia in hui⁹ operis marginib⁹ signa q̃dã sub figura lrãrꝫ vel notarũ ipressa sunt:
Horũ quę sit representatio: ꝓ directione lectorũ modo sequenti annotatur.

Signũ hoc ... Insinuat ibi ꝯtineri

- P̂P — Idioma: id est: ꝓpriã legis diuinę locutionẽ.
- ☧ — Dogma valde necessariũ.
- ⳩ — Definitionẽ aliquam.
- Sche. — Schema quoddã.
- ET — Etymologiã verbi alicuius.
- R̄p — Interpretationẽ alicuius nominis.
- RHE — Aliquid artis rhetorices.
- Top. — Topicũ aliquod argumentũ.
- Syl. — Syllogismũ aliquẽ.
- ℞ — Aliquid de Arithmetica.
- Geo. — Aliquid de Geometria.
- Mu. — Aliquid de Musica.
- * — Aliquid de Astronomia.

Notabiliū dictorū et expositorū ānotatio

Juxta alphabeticū ordinē collecta anotatio notabiliū dictoꝝ atqꝫ expositoꝝ/in explanatione psalterij p disertissimū Cassiodoꝝ exactissime digestoꝝ:cū locoꝝ assignatione qbus hec cōscripta repiant.

Aron:qd interpretat.ps̄.lxxvj.ꝟ.vltimo.
Abijt:qd significet.ps̄.j.ꝟ.j.
Abyssum:qd dicam⁹.ps̄.xxxij.ꝟ.Congregans.
Abyssus:qd sit.ps̄.xxxv.ꝟ.Justicia.
Abyssus:fm grecos generis est feminini.ps̄.lxxvij.ꝟ.Interrupit.
Abyssus:quid dicat:ꝛ qd in bono ꝛ malo plerūqꝫ ponat.ps̄.ciij.ꝟ.Abyssus.
Ablactati:q dicant.ps̄.cxxx.ꝟ.Sicablac.
Abscondita dei:ꝛ in malo ꝛ in bono accipi possunt.ps̄.xvj.ꝟ.Dñe a paucis.
Abscōdi:qd sit.ps̄.xxvj.ꝟ.Qm abscōdit.
Pleꝛqꝫ hoīes q pctā faciūt:p decorē cōpositē locutōis se abscōdūt.ps̄ lj.ꝟ Dile.ma.
Absolui egem⁹ in qlibet etate paruula:q hunc mundū delictis grauātib⁹ ingredimur onerati.ps̄.l.ꝟ.Ecce in iniqui.
Tāto vnusqsqꝫ celeri⁹ absoluit:qꝫto a seipso viuacitate dānat.ps̄.cv.ꝟ.Peccaui.
Nō est in nostris actib⁹ vt mereamur absolui:ꝫ dñi ꝓpitiatiōis ē vt ꝯfitētē reū liberare dignet.ps̄.cxxix.ꝟ.Quia apud te
Absorberi:qd sit.ps̄.xxxiij.ꝟ.Nō dicāt.
Abūdās:vñ dicat.ps̄.cxliij.ꝟ.Oues eoꝝ.
Qualiter ad dñm accedere debeamus.ps̄.cxlj.Jn cōclusione.
Accedite:qb⁹ dicat.ps̄.xxxiij.ꝟ.Accedite.
Accepta:q dicant.ps̄.xiiij.ꝟ.Nec fecit.
Adimplere:quid sit.ps̄.xv.ꝟ.vlti.
Adipem:quid dicam⁹.ps̄.lxx.ꝟ.vlti.
Adiutoriū qñ petam⁹.ps̄.lxix.ꝟ.j.
Dñs qb⁹ sit adiutor.ps̄.cxlv.ꝟ.Btūs cui⁹
Administrationis dñi q mūdus regit breuis ꝛ approbata descptio.ps̄.ciij.ꝟ.Aūtente.
Adolescēs:vñ dicat.ps̄.lxvij.ꝟ.Jbi bēia.
Triplex causa reddit qre dñs debeat adorari.ps̄.xciij.ꝟ.Uenite.Et.ꝟ.sequēti.
Terra sensibilis lapidē nō debet adorare brutissimū:qꝛ ipse negat sibi effectū q ab insensatis petit auxiliū.ps̄.xcvj.ꝟ.j.
Prophete ꝓmiserūt dñi aduentū:Euāgeliste venisse declarāt.ps̄.xcv.ꝟ.ij.
Cur fideles aduersa hui⁹ mūdi tolerabilit ꝛ libentissime sustineant.ps̄.cxviij.Zai.
Cur aduersarios nr̄os iubeamur diligere.ps̄.cxxxviij.ꝟ.Nōne odiē. (ꝟ.j.ꝛ.ij.
Afflictio quō sit beneficium.ps̄.xxxiij.ꝟ.Fiant tanqꝫ.
Cur afflictōes nō pauescē:nec mala hui⁹seculi formidare debeam⁹.ps̄.xcvj.Jn cōclusione.
Angelus:cur affligat ꝑuersos.ps̄.xxxiij.ꝟ.Fiant tanqꝫ.
Qñ fidelis se affligit:irā dñi castigat⁹ euadit.ps̄.lxxxvij.ꝟ.Jn me ꝑtrāsierūt.
Necesse est vt bon⁹anim⁹affligatur:quotiens maloꝝ permixtione concluditur.ps̄ cxix.ꝟ.Heu me.
Cur dñs iubeat peccatores se affligere.ps̄.cxviij.Sade.ꝟ.j.
Agareni:qd iterptet.ps̄.lxxxij.ꝟ.Moab.
Ager:vñ dict⁹ sit.ps̄.cvj.ꝟ.Et seminaue.
Ale dei patris:sunt misericordia ꝛ caritas.ps̄.xvj.ꝟ.Sub vmbra.
Allegoria:quid sit.ps̄.xxxj.ꝟ.Jn freno.Et ps̄.l.ꝟ.vlti.Et ps̄.xcvij.ꝟ.Flumia.Et ps̄.xcix.ꝟ.j.
Alleluia:neutri generis definitum est.Et quō interptet.ps̄.ciiij.circa titulū.
Quant⁹ honor sit hui⁹ verbi alleluia.ps̄.cxlvij.circa titulū.
Alfa cur plenissima intētiōe cātare debeam⁹.ps̄.cl.circa titu.
Alienū:qd sit.ps̄.xviij.ꝟ.Delicta.
Alienigene q sint.ps̄.lxxxvj.ꝟ.Ecce aliēi.
Alimentū:vñ dicat.ps̄.xxxij.ꝟ.Ut eripi.
Allocutio p Energiā.ps̄.iiij.ꝟ.Filij ho.
Altare:vñ dictū sit.ps̄.xxv.ꝟ.Lauabo.
Altare:vñ dicat.ps̄.xlij.ꝟ.Et introibo.
Cur domin⁹ saluator altissimus dicat.ps̄.lxv.ꝟ.Omnis terra.
Meli⁹ est qdā altiora sibi hoiem ꝯfiteri:qꝫ aliq ꝑsūptione culpari.ps̄.cxlvij.ꝟ.vlti.
Altitudines montium:quid sint.ps̄.xciiij.ꝟ.Quoniā in manu.
Altū:quō sepe dicam⁹.ps̄.xj.ꝟ.Jn circui.
Frequēter aliqua sub ambiguitate ꝓferimus:de quibus dubitare nō possumus.ps̄.cxxxviij.ꝟ.Et dixi forsitan.
Nois amalech iterptatio.ps̄.lij.circa tit.
Amalech:qd iterptet.ps̄.lxxxij.ꝟ.Moab
Amando tenēdus est:cui⁹ dulcedo crescit ad meritū.ps̄.cix.circa titulū.
Plus est amantē aliquid facere:qꝫ solū in-

fideliter timentẽ.ps̃.cxviij.Mem.v̾.j.
Si amarã medici potionẽ non respuimus vt mereamur tẽporalẽ suscipe sospitatẽ: quãto magis ꝓpter eterna gaudia aduersa sustinere debem⁹: ps̃.xciij.In ꝯclusi.
Amare nõ ꝓfutura: demẽtis est.ps̃.cxviij.Ain.v̾.vltimo.
Amen: id est: fiat.ps̃.cv.v̾.vlti.
Amici q̃ sint: ⁊ amic⁹ vñ dicaꝛ.ps̃.xxxvij.
Amicitia: quid sit.Ibidẽ. (v̾.Amici.
Amon: q̃d interp̃teꝛ.ps̃.lxxxij.v̾.Moab.
Ille ver⁹ amor est: qui veritatis affectũ sic rigida deliberatione custodit: vt oino execreꝛ qđ ei possit esse ꝯriũ.ps̃.cxviij.Sin.
Propheta amorẽ bonorũ (v̾.Iniq̃tatẽ. malorꝫ rerꝫ odio cõprobauit.Ibidem.
Amorre⁹: q̃d iterp̃teꝛ.ps̃.cxxxv.v̾.Seon.
Amphibologia: q̃d sit.ps̃.xx.v̾.Q̃m decli
Amplectiꝛ dñs q̃cquid nõ asperõ (naue. natur.ps̃.xxxvij.v̾.Et ante te.
Anacephaleosis: q̃d sit.ps̃.cxiij.v̾.B̃ndix.
Anadiplosis: quid sit.ps̃.xxiij.v̾.vlti.Et ps̃.xxiiij.v̾.ij.Et ps̃.cxxi.v̾.Hierusalẽ.
Anaphora: q̃d sit.ps̃.lij.v̾.ij.Et ps̃.cxvij.v̾.Dñs mihi adiu.Et ps̃.cxxij.v̾.ij.Et ps̃.cxxviij.v̾.ij.
Anastrophe: q̃d sit.ps̃.xxiij.v̾.Hic accipiet.Et ps̃.liij.v̾.Nõne cognoscent.Et ps̃.lxj.v̾.j.Et ps̃.lxxxv.ver.In die.Et.ps̃.lxxxvj.v̾.j.Et ps̃.cxxx.v̾.j.
Angelus: q̃d grece dicaꝛ: ⁊ q̃d latine inter-
Cur in laudib⁹ (p̃teꝛ.ps̃.ciij.v̾.Qui fa. dñi ab angelis fiat initiũ.ps̃.cxlviij.v̾.ij.
Angelus: q̃d sit.ps̃.xxxiij.v̾.Immittet.
Angelus: quõ quis fieri possit.Ibidem.
Angul⁹: vñ tract⁹ sit.ps̃.cxvij.v̾.Lapidẽ.
Animas: scriptura frequenter ponit ꝓ hominibus.ps̃.xxxij.v̾.vlti.
Anima: quõ sitim habeat.ps̃.xlj.v̾.ij.
Pro toto homine sola anima q̃nq̃ poniꝛ.ps̃.lxxvij.v̾.Uiam fecit.
Anima q̃uis ꝯdolẽdo corpori subiecta sit passioni: habet tñ ⁊ ꝓprias penas q̃si graui cogitatiõe torq̃ꝛ.ps̃.ciiij.v̾.Humiliaue.
Quid significẽt v̾ba Symeonis ad mariã dicta: Tuã ipsi⁹ animã ꝑtransibit gladi-
Uirtus anime quõ ꝑ di- (us.Ibidem. uersa discurrat.⁊c̃.ps̃.cxlv.v̾.j.
Animi dignitas quattuor virtutib⁹ cõparatur.ps̃.iiij.In cõclusione

Animus: greco sermone vnde dicatur.ps̃.cxxij.v̾.Cũ irasceret.
Añprosopõ: q̃d sit.ps̃.lxxviij.v̾.Quia co.
Antichristus: quõ pluribus locuples erit.ps̃.lj.v̾.Sed sperauit.
Antidotum quo venena omniũ delictorũ vincunꝛ.ps̃.xxxj.v̾.Pro hac ora.
Antiptosis: q̃d sit.ps̃.xxxiij.v̾.Sicut ꝑxi.
Antisagoge: q̃d sit.ps̃.xj.v̾.Qui dixerũt.
Antistathmisis: q̃d sit.ps̃.cxxv.v̾.Qui se.
Antonomasia: q̃d sit.ps̃.lxvij.v̾.Rex v̾.
Anxi⁹ nusq̃ fuisse legiꝛ dñs xp̃s.ps̃.cj.cir-
Anxius qui dicaꝛ.Ibidẽ. (ca titulũ.
Hic oẽs nobis apparere nõ possunt q̃ operanꝛ iniq̃tatẽ.ps̃.xcj.v̾.Cũ exori.
Aper: vñ dict⁹ sit.ps̃.lxxix.v̾.Extermina.
Apũ conditio.ps̃.cxvij.v̾.Circũdederũt.
Apes: vnde dicanꝛ.Ibidem.
Apochinu: quid sit.ps̃.xxxj.v̾.vlti.Et.ps̃ xlviij.v̾.Ne timueris.Et ps̃.lxxxiij.ver.Altaria.Et ps̃.lxxxviij.ver.Q̃m dixisti.Et ps̃.cxxxv.v̾.Qui fecit mirabilia.
Apollinaristarum rep̃hensio.ps̃.lxxxv.v̾.Custodi animam.
Aposiopisis: q̃d sit.ps̃.xvij.v̾.Ppl̃s quẽ.
Apostoli: cur mõtib⁹ cõparentur.ps̃.xxxv.v̾.Iusticia t. (ps̃.xlv.v̾.Uacate.
Apostrophe: q̃d sit.ps̃.xix.v̾.Impleat.Et
Aqua: vñ dicaꝛ.ps̃.cxxij.v̾.Cũ irasceret.
Aq̃le ꝓprietates.ps̃.cij.v̾.Qui coronat.
Aranea q̃d sit: ⁊ vñ dicaꝛ.ps̃.lxxxix.v̾.An
In mala ꝑte libertas arbitrij ex- (ni nr̃i. ecrabilis: in bona ꝑte liberũ arbitriũ adã peccante ꝑdidim⁹.ps̃.cxvij.v̾.Bonum.
Arcus: cur ponaꝛ in scripturis diuinis.ps̃.
Arena: vnde dicta sit.ps̃.cxxxviij (x.v̾.ij. v̾.Dinumerabo.
Argumẽtũ a ꝯsequẽtib⁹: q̃d sit.ps̃.xj.v̾.j.
Qđ argumentũ nobilissimũ dicaꝛ in topicis.ps̃.xvij.v̾.Et cum electo.
Argumentũ a pari: qđ sit.ps̃.xviij.v̾.ij.
Argumentũ qđ diciꝛ in topicis a rebus ipsis.ps̃.xix.v̾.Ipsi obliga.
Argumentũ in sacris p̃dicatiõib⁹ poniꝛ ꝺ libertate verborꝫ.ps̃.xx.v̾.Q̃m rex.
Argumẽtũ a ꝑsona: quod dicaꝛ apud oratores.ps̃.xxiij.v̾.Hic accipiet.
Argumentũ quod in topicis diciꝛ ex ꝯtrarijs: quid sit.ps̃.xxv.v̾.Nõ sedi.
Argumentũ quod in topicis ex contrario

reamur absolui. ps. lj. v. Confitebor.
Cōfiteri: vbū omonymū ē. ps. liij. v penlt.
Confiteri: quid sit. ps. lxxiiij. v. j.
Duob⁹ modis ɔfitemur. ps. xci. v. j.
Qui mentit: aliquid sibi videt cōfingere. ps. xciij. v. Nunquid.
Cōfitebor: equiuocū est. ps. cx. v. j
Dū cōfligunt duo ex diuersa parte: necesse est vnū offendere: cū alterū cōtigerit obtinere. ps. jx. v. Qm̄ fecisti.
Ad dn̄m q ɔfugiūt. ps. cxlij. v. Eripe.
Cōfundi: qd sit. ps. xxxiiij. v. Cōfundant.
Qui sibi placēt: necesse ē ɔfundi. ps. lij. v. Qm̄ deus.
Qn̄ hic ɔspere ɔfundamur. ps. lxx. v. j.
Cōfundi: nō ē hūilis: s supbi. rc. ps. lxxiij.
Cōfundūt aliq in h sclo: et (v. Ne aūtat. aliq in seculū seculi. ps. lxxxij. v. penlt.
In isto seculo si ɔfundimur: emēdamur. ps
Qui in iudicio futuro cō- (lxxxv. v. vlti. fusi fuerint/ dānant. Ibidem.
Cōfundit ille: cui⁹ p rōcinationē dicta vincunt. ps. cxviij. Uau. v. Et loquebar.
Cōscientia peccātis: qn̄ bene ɔfundat. ps. cxviij. Ioth. v. Cōfundant supbi.
Quotiēs mala committi patimur: nec eis apte resistimus: silitudine morū illis consentire videmur. ps. xlix. v. Existimasti.
Cōsiderare: qd sit. ps. xxxvj. v. Cōsiderat.
Cōsiliū: vn̄ dicat. ps. j. v. Jō nō resurgūt.
Cōsiliū: quid sit. ps. xx. v. Qm̄ declinaue.
Consilium dn̄i: qd sit: r quomō stabile. ps. xxxij. v. Consiliū.
Cōsilia sua detegere nō ɔsumūt: q scelerū societate cōiuncti sunt. ps. xl. v. Simul.
Cōsilia solēt ɔuidere q ɔsunt. ps. lv. v. To
Cōsiliū: vn̄ dicat. Ibidem. (ta die.
Cōsolari dicim⁹ oē qd adiuuat: r si ad tps nos p sua districtione ɔtristet. ps. xxij. v.
Cōsolamur in afflictōe pñtiū (Uirga tua rerū: spe venientiū ɔmiox. ps. cxviij. Si-
Miscōia: qn̄ tribuat ɔsolati- (mel. v. vlti. onē. ps. cxviij. Ioth. v. Cognoui.
Illic est certa cōsolatio: vbi erit iā r cōplēda ɔmissio. ps. cxxv. v. j.
Habem⁹ int ambiguitates isti⁹ mūdi maximā ɔsolationē: qn̄ illum ɔseruare dona sua credimus: quē nobis gratis pepcisse sentimus. Ibidem
Quis an̄ faciē nostrā veniāt: tn̄ in cōspectu mētis nr̄e nō sunt: q execrabili abominatiōe refugim⁹. ps. c. v. Nō ɔpone.
Testamentū dei: quis cōtaminet. ps. liiij.
Cōtēptus: qd signi (v. Cōtaminauerūt. ficet. ps. xliij. v. Posuisti nos in opp.
Sicut ɔria pctā sūt virtutib⁹: ita r vie eax sunt dissimiles. ps. xxxix. v. Et statuit.
Si qs nob bn̄ velit: ncc̄e ē vt ɔtristet: qn̄ in nob n̄ repit qd ɔrit. ps. xxxiiij. v. Sic pxi.
Qn̄ ɔtristemur in h sclo. ps. xli. v. Quare.
Cur ɔtristati icedūt sctī i h sclo. ps. xlij. v. ij
Necesse ē vt sctm̄ vix alteri⁹ culpa ɔtristet: dū anim⁹ pius saluos fieri desiderat vniuersos. rc. ps. cxviij. Zai. v. Defectio.
Contritū: qd dicam⁹. ps. cxxiij. v. Laqus.
Cōuallis: vn̄ dicat. ps. lix. v. De⁹ locutus.
Cōuenire: qd sit. ps. xlvj. v. vlti.
Qui vere dicendi sint cōuenire in vnū. ps. ci. v. In cōueniendo.
Conuersatio nostra: quō ex prioribus: aut ducib⁹ suis maxime trahat similitudinē. ps. xvij. v Cū sancto. (Cōuertere.
Cōuertere: cū dn̄o dr: qd postulet. ps. vj. v
Cur ɔpheta nō dixerit: ex toto cōuertere: sed aliquātulū. ps. lxxxix. v. Cōuertere.
Cophinos: qd dicam⁹. ps. lxxx. v. Diuertit
Quis in toto corde ɔfiteat dn̄m. ps. ix. v. j
Cordis petitio: q sit. ps xxxvj. v. Delectare
Cor nos derelinqt: qn̄ pctis egrū ɔfutura nō appetit. ps. xxxix. v. Multiplicate.
Cor: significat mētis arcanū: vn̄ taciti clamam⁹ ad dn̄m: r pces nr̄e multo efficaci⁹ audiunt: q̄ si magnis clamoribus perso-
Cur in scpturl diui- (nem⁹. ps. cxxxvij. v. j nis: cor p ītelligētia ponat. ps. l. v. Sacrifi.
Cor: quō dicat dicere. ps. lij. v. j.
Cor effundi nō pōt: nisi creberrimo imbre lachrymarū. ps. lxj. v. Sperate.
Cor tunc altū est: qn̄ celestia cogitat: r terrena deuitat. ps. lxiij. v. Accedat.
Corde recti: q sint. Ibidē. v. vlti.
Cor: in bono ponit r in malo. ps. lxxj. ver.
Scriptura diuina frequēter de (Defecit. corde dicit emanare ɔsilia. Ibidem.
Cor prauū adherere nō pōt: nisi pctōx iniqtate distortis. ps. c. v. Nō adhesit.
Cur p rōnabili intellectu: cor in scptura frequēter ponat. ps. ciij. v. Ut educat.
Quō dn̄s cōuertit cor egyptiorum: vt odirent populū eius. ps. ciiij. v. Cōuertit.
Corp⁹ ifideliū: qd sit. ps. lxxij. v. Respice.
Qui videant totū cor suū ad dn̄i testimo-

Notabiliũ dictorũ

Excitatio durorum et vecordiū .ps̄.xlv.v̄.
Dñs virtutum. (ficium.
In eccl'ię laudē exclamatio.ps̄.l.v̄.Sacri-
Maximū est vitiū excusatiōis: quo valde
laborat humanitas.ps̄.lxxiiij.v̄.Dixi.
Excutere: qd sit.ps̄.cxxvj.v̄.Sic sagittę.
Inaniter execratur: cui lesionis causa nl'la
ꝓmittit.ps̄.xxxiiij.v̄.Nō insultēt.
Exercitatio: qd sit.ps̄.liiij.v̄.ij. (det.
Exetasmos: qd sit.ps̄.xxiij.v̄.Quis ascē-
Exercitatio: in scriptur' diuinis plerūq; in
bono ponit. In l'fis aūt secularib⁹ vł cōi
locutiōe: nūq; vł raro in bono ponit.ps̄.
cxviij.Vau.v̄.vlti. (ꝯclusione.
Exhortatio: ad supplicādū dño.ps̄.ix. In
Nunq; ab illa hierl'm exire poterint: q̄ ęter
no munere consecrant.ps̄.cxlvij.v̄.ij.
Exordiū: quid sit.ps̄.vi.in diuisione.
Expecta: nō dicitur ocioso ꝟ laborāti.ps̄.
xxxvj.v̄.Expecta.
Expectare: qd sit.ps̄.xxiiij.v̄.ij.
Expectatio sctōꝝ: q̄ sit.ps̄.cxviij.Samech
Qui expectat nomē dñi.ps̄. (v̄.Suscipe.
lj.v̄.Confitebor.
Exprobrare: quid sit.ps̄.xliij.v̄.A voce.
Impfecta est expugnatio: q̄ iteꝝ ad certa-
men redit.ps̄.cxxviij.v̄.ij.
Expulsi: q̄ dicant.ps̄.v.v̄.Decidāt.
Exterminari: qd sit.ps̄.xxxvj.v̄.Qm̄ qui.
Extrminauit: vñ dicat.ps̄.lxxix.v̄.Extmia
Exultatio: qd sit.ps̄.xlj.v̄.In voce. (uit.
Exultare: qd sit.ps̄.xxx.v̄.Ego aūt in dño
Exultare plus est: q̄ letari.ps̄.ix.v̄.ij.
Exultare: quid sit. Ibidem. (lxx.v̄.vlti.
Tēpus securę exultatōis sctōꝝ: qd sit.ps̄.
Exultare: qd sit.ps̄.xcvij.v̄.Viderunt.
Exultatiōe exultare q̄ dicātur.ps̄.cxxxi.v̄.
Exurge: vñ tractū sit.ps̄. (Sacerdotes.
lxxv.v̄.Cū exurgeret.
Exurgē: qd sit.ps̄.iij.v̄.Ego dormiui. Et
ps̄.ix.v̄.Exurge dñe. (Propter miseriā.
Exurgē: metaphorice dictum est.ps̄.xi.v̄.

Dominus cōpetent et mēsura-
te fac oīa: ꝟ nos tardū putam⁹: qd de
siderio magno reqrim⁹.ps̄.lxix.v̄.vlti.
Facies tre: qd significet.ps̄.j.v̄.Nō sicim.
Facies: p tropologiā p p̄sentia ponit.ps̄.
cxxxviij.v̄.Quo ibo. (v̄.Dñe deus.
Faciei: id est: p̄sentie xp̄i p̄coniū.ps̄.lxxix.
Nō factum aliqd dñi ꝓuenit: qd nō plenū
cūctis esse v̄tutib⁹ sentiat.ps̄.c.v̄.j.
Falli nō potest: q̄ sequit verba v̄itat'.ps̄.
In fame sūt po- (lxxxviij.v̄.Qm̄ dixisti.
siti: q̄ se cęlestiū reꝝ desiderio semꝑ accen
dūt.ps̄.xxxij.v̄.Ut eripiat.
Fames: qd sit.ps̄.ciiij.v̄.Et vocauit.
Famis illi⁹ cōmēdatio.ps̄.xxxij.v̄.Ut eri-
Famul⁹ verecūdus anteq; v̄bera (piat.
patiat: futur' tormēt' affligit.ps̄.xxxvij.
Famul⁹ mēte callosus: ip̄as (v̄.Nec est.
pęnas dū infligunt: nō horrescit. Ibidē.
Necesse ē deuotū famulū dolore cruciari:
qñ irreuerentissimū aliqd de dño ꝯtingit
audire.ps̄.xciij.v̄.Populū tuum.
Cū noxia se deo cūcta cognoscant: magni
tñ meriti est ip̄si⁹ famulum nūcupari.ps̄.
cxviij.Ain.v̄.Seru⁹ tu⁹.
Illi⁹ famuli dicimur: cui ꝑsentantea mēte
seruim⁹.ps̄.cxxxiiij.v̄.Misit signa.
Fauces: quid sint.ps̄.cxviij.Mem.v̄.Q̄
Pessimis hoib⁹ nullaten⁹ fauen (dulcia.
dū est.ps̄.c.v̄.Non habitabit.
Feces: qd sint.ps̄.lxxiiij.v̄.Et iclinauit.
Fenerator qd faciat: cū debitor ad soluen-
dū idone⁹ nō est.ps̄.cviij.v̄.Scrutet.
Fen⁹ humanū: cur fęno cōparet.ps̄.ci.v̄.
Peccatores cur fęno ędifi- (Percussus.
cioꝝ cōparent.ps̄.cxxviij.v̄.Fiant.
Ferū: qd dicat.ps̄.xxxi.v̄.In freno.
Optātis ē dicē: Fiat: ꝟ desiderātis ip̄m re-
Nil ꝓderit cuiq; (petere.ps̄.lxxi.v̄.vlti.
corp⁹ intactū ꝟuare: si ꝯtingat eū itegrita
tē fidei nō habē.ps̄.xliiij.v̄.Adducēt.
Fides: vñ dicat.ps̄.lxxvij.v̄.Cor aūt eoꝝ
Magna fiducia est añ illū gemere: q̄ nos
dignat⁹ ē sua pietate plasmare.ps̄.xciiij.
Fieri a q̄q; nihil pōt: nisi qd (v̄.Uenite.
dñs secreto iudicio: aut ad ꝓbatōe: aut
ad v̄dictā faciēdū eē pmiserit.ps̄.ciij.v̄.
Figul⁹: q̄ dicat.ps̄.xciij.v̄.Nūqd. (Catuli
Figura: quid sit.ps̄.ij.v̄.i.
Filij beatoꝝ: cur oliuis nouellis cōparent
ps̄.cxxvij.v̄.Filij.tui. (titulū.
Filius gemini: qūo interp̄tet.ps̄.vij.circa
Istud nomen: Fili⁹: relatiuū est: et hoc qd
nō dicit indicat.ps̄.lxxi.v̄.i.
Fimbrię: qd sint.ps̄.xliiij.v̄.Ois gloria.
Fingere q̄s dicam⁹.ps̄.xxxij.v̄.Qui finxit
Fingere: qd sit.ps̄.xciij.v̄.Nūquid
Finis: qd mō significet.ps̄.iiij.circa titul'.
Finis bon⁹ querit xp̄iani: vt i extremis cū
venia transeat: ne vita sit vltima q̄ delin-

bile ꝛ pauescẽdum.ps.xl.v.i.
Iudicium: vñ dicat.ps.lxxi.v.i.
Iudiciũ extremũ: cur tẽpestati cõparetur. ps.lxxxij.v.Ita psequeris.
Securũ iudiciũ: de quo nullꝰ possit dñi for midare iudiciũ.ps.cxviij.Res.v.Iudica
Iudiciũ: quod petere debeamꝰ.ps.cxviij. Res.v.Miserationes.
Iudiciũ q̃ facere dicat.ps.cxviij.Ain.v.i.
Iurare: qd sit: et vñ dicat.ps.xiiij.v.Qui iurat.Et ps.cix.v.Iura.Et ps.lxxxviij. v.Disposui.Et ps.cxviij.Nun.v.ij.
Deus: cur iustissime iurat.ps.lxxxviij.v.
Quomõ deꝰ iurare dicat: ꝛ qd (Disposui iuret.ps.xciiij.v.vltimo.
Cur hoies iurare ꝓhibeant.Ibidem.
Iurare: non semp significat sacramẽta dñi pstare.ps.cxviij.Nun.v.ij.
Nihil firmiꝰ neq̃ ↄstantiꝰ aliqd dici põt: q̃ qñ ille iurat p quẽ iurat: ꝛ ille ꝓmittit qui nõ põt falli.ps.cxxxi.v.Iurauit dñs.
Iurauit: qd significet.Ibidem.v.ij.
Tanta virtꝰ iussionis dñi est: vt parere p̃ ualeant: q̃ audire nõ norũt.ps.cv..v.Et
Iussionẽ dñi nulla mora sub- (increpauit. sequit.ps.xx.v.Pones eos.
Iusti non in se: ß in dño letari debent.ps.
Iusti volũtas ẽ: qñ pt ꝓdesse (xxxi.v.vl. nõ abscondẽ veritatẽ.ps.xxxix.v.Iusti.
Iusti: cur palmę ↄparent.ps.xci.v.Iustꝰ.
Iusticia diuia cõsiderant hoies: q̃ sunt ad sinistrã vl dexterã collocãdi.ps.xc.v.Ve
Iusticia fidelium quę sit.ps. (rũtamen. xciij.v.Quoadusq̃.
Iusticiam q̃ deserant.ps.cxviij.Coph.v.
Ad iusticiã dñi: qd (Appropinquauerũt. ptineat.ps.cxliiij.v.Oculi oim.
Qui ad iusticiã: id est: regnũ dei sint pueri turi.ps.lxviij.v.Appone.
Iusticię dñi: et iusticię hoim discretio.ps. cxviij.Sade.v.Iusticia tua.
Iustificatões veracit ñ reqrit: nisi q̃ eas de uota mẽte ↄpleuerit.ps.cxviij.Coph.v.i
Iustificatõnes dei: q̃ sint.ps.ciiij.v.vlti.
Iustificationes: qd significent.ps.cxviij.
Iustificatões: qd sint (Aleph.v.Vtinã. ps.cxviij.Lamech.v.In eternũ nõ obli.
Iustificationes facere: quid sit.ps.cxviij.
Iustificatões duplr accipe (Nun.v.vlti. possumꝰ.ps.cxviij.Samech.v.Adiuua.
Iustoꝝ ↄsuetudo ẽ: siue an̄q̃ mala patiat siue cũ patiũt: deũ fidelit grere.ps.lxxvi
Quõ iustꝰ nõ derelin (v.Cum occideret. quat.ps.xxxvi.v.Iuuenior.
Iustus: cur letus sit cũ deprimit.ps.lvij.
Iuuenes qui cõmendent.ps. (v.penult. cxviij.Coph.v.Preueni.

Ac: vnde dictum sit.ps.cxviij. Qui de labio (Teth.v.Coagulatũ. rũ ptãte se iactat: freqũẽter nõ est idoneꝰ cibum petere.ps.xi.v.Qui dixerũt.
Cur paruulis lac qñq̃ a matribꝰ deneget. ps.cxxx.v.Sicut ablactatꝰ.
Lachryme violẽtę sunt semp in precibus ps.xxxviij.v.Exaudi.
Lachryme: q̃ i ↄspectu dei ponũt: cur sint iocundę.ps.lv.v.Vitã meam.
Anima qñ lumẽ veritatl acceperit: i mlti- farias agnitõnes aperit.Et latior reddit vtutibꝰ cognitis: q̃ prius fuit angustata pctis.ps.cxviij.Deleth.v.vlti.
Lachrymas: qñ ꝓfũdamꝰ.ps.cxviij.Phe.
Nihil latiꝰ mãdato caritatis dici (v.vlti. põt: qꝺ vniuersã legẽ ꝛ cũctoꝝ ꝓphaꝝ di cta cõcludit.ps.cxviij.Lamech.v.vlti.
Lacus: qd dicat.ps.vij.v.Lacũ.
Lacus: vñ dicatur.ps.xxvij.v.i. (suerit.
Lacꝰ ꝓ multl rebꝰ ponit.ps.lxxxvij.v.Po
Lamẽta: vñ dicãt.ps.lxxvij.v.Iuuenes.
In hac mũdi silua tot laqos iuenis: q̃t vi- tia cõtueris.ps.cxviij.Nun.v.Posuerũt.
Laqueus qñq̃ in bonã partem ponit.ps. xxxiiij.v.Veniat.
Laqueꝰ nõ capit auẽ: qui nõ habet escã: ß illud efficaciꝰ decipit: qꝺ aliqua oblecta- tione blandit.ps.cxviij.Nun.v.Posue.
Largitas magna et ineffabilis donatoris dei.ps.v.v.Et letent.
Quõ pioꝝ manꝰ in sanguiẽ pctõris asserã tur lauãde.ps.lvij.v.penulti.
Tribꝰ modis laudabila pagunt.ps.cvij.
Laudatio formata septem se (v.Pro eo. dibus argumentoꝝ generis demõnstra- tiui.ps.xcij.circa titul.
Laudatio dñi nõ claudit tmino: qꝛ nec fi- nẽ hr̃e põt beneficiũ.ps.cx.v.vlti.
Laudatio dñi: qd sit.ps.cxiij.circa titul.
In laudationibꝰ dñi actus ipse habet prę miũ suum: qñ ipsa erit retributio q̃ nunc
Diuinitati ẽ (est exercitatio.ps cxlvi.v.i. iocũda laudatio: qñ actus nr̃i a sanctoꝝ vboꝝ q̃litate nõ discrepãt.Ibidem.

eo habitaret.ps̃.lxvij.v̀. Mons in quo.
Apl'i:euangeliste ꝛ p̄dicatores:cur mõtes appellent̃.ps̃.cxiij.v̀.Montes.
Mõtes:ꝛ in bono et in malo ponũtur.ps̃.
Violēto morbo:nō vnũ me (cxxiiij.v̀.ij.
dicamē apponit̃.ps̃.cxxix. In cõclusione.
Morte affici:qd sit.ps̃.xliij.v̀. Qm̃ ppt' te
Mori:iustis ꝛ pctõrib' pbat̃ esse (mor.
cõmune:ꝫ nimis lõga discretiõe separan
tur.ps̃.cxiij.v̀.Non mortui.
Moris dñi:ꝛ hũane ꝯsuetudis differētia.
Mors pctõꝝ:quõ ꝛ (ps̃.xxxiij.v̀. Iuxta.
vbi sit pessima.ps̃.xxxiij.v̀.Mors pctõꝝ
Mors martyꝝ:pulcherrie ꝛ breuit̃ defini-
Vsus mortaliũ q̄ (tur.ps̃.cxv.v̀.Calicē.
diu ĩ mũdo sum':qs sit.ps̃.ciij.v̀.Exiet.
Oēs hoies:siue iusti siue iniusti siue pctõ-
res:mortē videbũt q̄ p̄mo homini iflicta
est lege pcti.ps̃.lxxxviij.v̀. Quis est hõ.
Solus ille morti nõ tradit̃:cui' ꝫ vitia cõ-
missa purgant̃.ps̃.cxvij.v̀.Castigans.
Mortl iustoꝝ p̄coniũ.ps̃.cxv.v̀. Preciosa
Mortua iacent:q̄ a vite auctore submota
sunt.ps̃.cxxxv.v̀.Qui pcussit.
Si mltitudo miscdie nõ fuisset:neq̄ redi
mi poteram' obnoxij.ps̃.lxviij.v̀. In ml
Multitudo fuit delicti:ꝫ multo (titudie.
numerosior miscdia illa q̄ vicit. Ibidem.
Mltitudies aqꝝ:qd rep̄sentēt.ps̃.xvij.v̀.
Mlto maior ē miscdia dñi:q̄uis (Misit.
pctā nr̃a videant̃ ingētia.ps̃.l.v̀.ij.
In isto mũdo ecclia ĩt iniq̃s ābulat:donec
iudicij dies bonoꝝ malo ꝝq̄ seq̄strator
aduenerit.ps̃.xxij.v̀.Nam ꝛ si am.
Mũd' iste:duob' modis trãsit̃.ps̃.xxxvi.
Mũdus iste cõparat̃ ma (v̀.Et transiui.
ri.ps̃.lxiiij.v̀.Exaudi.
Legi dñice q̄dam mõ videt̃ ingtus:q̄ tormē-
ta martyrij cũ murmuratiõe ptulerit.ps̃.
cxviij.Res.v̀.Vide quia.
Musica:quid sit.ps̃.xcvij. In cõclusione.
Instrumēta musica: cur frequēter ponant̃
Musice discipline cõ- (i psalmis. Ibidē.
mēdatio atq̄ partitio.ps̃.lxxx.v̀.Canite
Notatio pfectionis toti' musice discipline
ps̃.cl.v̀.vlti.

N Arratio:qd sit.ps̃.vi.ĩ diuisio
ne.Et.ps̃.cxxxv.v̀.Qui fecit celos.
Narrare:quid sit.ps̃.xxi.v̀.Narrabo.
Facta dñi narrare:laudare est:cui' dũ opa
referunt̃:glia semp augetur.ps̃.lxxvij.v̀.
Narrantes. (habent.
Nares:vnde dicte sint.ps̃.cxiij.v̀. Aures
Natura:quid sit.ps̃.xv. ĩ diuisiõe. Et.ps̃.
Natura eadez est:cui dñs dixit: (xxi.v̀.i.
Esto mee pticeps sedis:ꝛ q̄ audiuit:Ter-
ra es in terrā ibis.ps̃.lxxij.v̀.Tenuisti.
Nos obseq̄a naturaliũ reꝝ ad auctoris re-
feram' impiũ:q̄ creaturas suas ipsa po-
tētia sibi parere iubet q̄ fecit existere.ps̃.
Necessariũ est val- (cxlviij. In ꝯclusiõe.
de:vt semp nos ꝛ gr̃a dñi p̄cedat:ꝛ miseri
cordia subsequat̃.ps̃.xxij.v̀.Et miscdia.
Necessitas:vñ dicat̃.ps̃.xxx.v̀. Quia re-
Neglig ē nũq̄ põt homo q̄ dili- (spexisti.
git.ps̃.cxviij.Vau.v̀.Et meditabor.
Aurũ et gēmas negligere:quis possit.ps̃.
cxviij.Ain.v̀.vlti.
Negociatio:quid sit.ps̃.lxx.v̀.Quia nõ.
Negociatores:q̄ aboiabiles estiment̃.ps̃.
lxx.v̀.Quia nõ cognoui. (cipes.
Neptalim:qd interp̄tet̃.ps̃.lxvij.v̀. Prin-
Nequā:vñ dicat̃.ps̃.xxxvi.v̀. Desine ab
Pi' creator nescit irasci nisi qñ no- (ira.
bis existē videmur adũsi.ps̃.xci.v̀. Qm̃
Nihil deo obtulit hũana ꝯditio:vt (ecce.
mereret̃ muneris sui largitate gaudere.
ps̃.lviij.v̀.Fortitudinē.
Nimis:quid significet.ps̃.xcv.v̀.Qm̃ ma
gn'. Et.ps̃.cxviij. Aleph.v̀.Tu mādasti
Nimis:valđ significat.ps̃.cxxxviij.v̀.Mi
Nimi':qui dictus sit.ps̃. (hi aũt nimis.
cxviij. Aleph.v̀.Tu mandasti.
Nocē q̄ ꝯtendũt:frequēter p̄stat.ps̃.xxvij.
v̀.Da illis.
Nocticorax:qd dicat̃.ps̃.ci.v̀.Similis.
Nomē aliq̄d cum nõ ponit̃ ad quē ptinet:
necesse est vt ꝫ de aliq̄ sũmitate dictũ sen
Cur nomē pr̃iarche (tiat̃.ps̃.ix.circa titu.
Iacob:addat̃ in psalmis.ps̃.xix.v̀.i.
Nomē dñi:int̃ cetera saluator etern' ē.ps̃.
Nomē dei ĩ toto orbe (xxxix.v̀.Btũs vir.
traꝝ credit̃ adorādũ.ps̃.xlvij. Scđʒ no.
Nomē:vñ dicat̃.ps̃.lxxi.v̀.Sit nomē.
Scim' a dño noia notare posse sctõrũ:qñ
eos in celis legim' eē ꝯscriptos.ps̃.cxlvi.
v̀.Qui numerat.
Ipsi se p se nosse nõ psit:q̄ p̄uis cogitatio
nib' occupant̃.ps̃.xciij.v̀.Dñs nouit.
Quõ data nobis recte nr̃a dicam'.ps̃.lv.
v̀.In deo laudabo.
Notarius:q̄ dicat̃.ps̃.xliij.v̀.ij.

Oro q̃t modis: ⁊ vñ dicat̃. p̄s. xvi. circa tit̃.
Oratio ꝑfecta cuiꝰ sit. p̄s. xvi. ꝟ. i.
Orõnis ⁊ depcatõis differẽtia. p̄s. xxxviij.
Oratio sacrificiũ est: qđ deus (ꝟ. Exaudi.
sup̃ victimas eligit. p̄s. xli. ꝟ. Apud te.
In dñicã orõnem: cypriani cõmendat̃ ex-
Notum est (positio. p̄s. lxxi. ꝟ. Et viuet.
dñicę orõis bñficiũ: q̇ sꝑ vtit̃ ecclia. Ibiđ
Oro: nomẽ omonymũ. p̄s. lxxxv. circa tit̃.
Orõnis etymologia. Idem.
Oro qũo different apud hoies: ⁊ corã deo
Oratio quomodo ma- (dicatur. Ibidem
ne ꝑuenire dicat̃. p̄s. lxxxvij. ꝟ. Et ego.
Dñs qñ repellere putet̃ orõnem nr̃am. p̄s.
Oro q̃lis esse de- (lxxxvij. ꝟ. Ut q̇d dñe.
beat: q̃ corã dño fundit̃. p̄s. ci. circa titul̃.
Orõnũ duo sũt genera. Ibidem.
Ois pęnitẽtia est oro: ꝫ nõ ois oro ẽ pęni-
Quẽ modũ sanctę oro- (tentia. Ibidem.
nis deuotꝰ xp̄ianus ꝯuare debeat. p̄s. ci.
Oratio qñ deo sit accepta. Ibidem. (ꝟ. i.
Merito in pctm̃ illi ꝯuersa ẽ oro: q̇ detesta
bili peccauit exẽplo. p̄s. cviij. ꝟ. Cũ iudi.
Orationis vtilitas. p̄s. cxl. ꝟ. i.
Oratio: vñ debeat ꝓcedere: ⁊ q̇bus orãdũ
Uix repit̃ vt orãti cui- (sit. p̄s. cxli. In cõ.
q̃ꝫ nõ aliq̇d inane ⁊ alienę cogitatõis oc-
currat obstaculũ: ⁊ intẽtiõez q̃ i deũ mẽs
dirigit̃ declinat ac frãgat. p̄s. ci. circa tit̃.
Oranti: q̇d faciendũ sit: vt mens eiꝰ fixa ac
Quisq̇s bonis (stabil̃ ꝑmaneat. Ibidẽ.
actibꝰ occupat̃/exorat. p̄s. cv. ꝟ. Stetit.
In oratores inuectio. p̄s. xxxi. ꝟ. Tu mihi.
Ordo dicẽdoꝝ ꝫm itentõez textꝰ psalterij.
Ordo lectionũ plerũ- (In ꝓlogo. ca. xvij.
q̃ꝫ ponit̃: nõ ꝫm existentiã tempoꝝ: sed ꝓ
qualitate dictoꝝ. p̄s. iij. circa titul̃.
Ordo celestl̃ phię: in tribus ꝑmis psalmis
qũo ꝓlatꝰ sit. p̄s. iij. In ꝯclusione.
Saluberrimꝰ ordo supplicãtis. p̄s. lxxiij. ꝟ.
Cõuertere nõ põt veracit̃ ordi (Memor.
nes rerũ: nisi q̇ eas ⁊ fecisse ⁊ administra-
re cognoscit̃. p̄s. cx. ꝟ. Memoriã.
Ore suo q̇ clamare dicat̃. p̄s. lxv. ꝟ. Ueni.
Oreb: q̇d interp̃tet̃. p̄s. lxxxij. ꝟ. Pone ꝑn-
cipes. Et p̄s. cv. ꝟ. Et fecerũt.
Organũ: q̇d sit. p̄s. cl. ꝟ. Laudate eũ in ty.
Originalis culpa ꝓnos nos trahit sꝑ ad vi
tia ⁊c̃. p̄s. cxviij. Mem. ꝟ. Ab omni.
Os debet esse iustũ: qđ iusticias dñi enar-
rare ꝑsumit. p̄s. xlix. ꝟ. Peccatori.
Os dicit̃ cordis arcanuz: vñ efficacit̃ laus
diuina cantat̃. p̄s. l. ꝟ. Dñe labia.
Nihil ꝓdest os qđ non loquit̃: nec oculus
ꝓdest q̇ nõ videt. p̄s. cxxxiiij. ꝟ. Os hñt.
Ossa: quid significẽt. p̄s. vi. ꝟ. ij.
Ostium: vñ dicat̃. p̄s. cxl. ꝟ. Pone dñe.

Patientia: q̇d sit. Et ea ꝟtus iu-
uẽtutis. p̄s. ix. ꝟ. Qm̃ nõ in fi. Et p̄s.
lxx. ꝟ. Qm̃ tu.
Quẽ deus ꝓ malis suis abijcit: fit diaboli
Patiẽtię cõmẽ (pabulũ. p̄s. ciij. ꝟ. Draco
datio magna. p̄s. xxxij. ꝟ. Anima nr̃a.
Patiẽtia nr̃a xp̄s est. p̄s. lxi. ꝟ. Uerũtamẽ
Nobis semꝑ expedit habere patiẽtiã: ex-
pectare quę iussa sunt: rogare quę ꝓsunt.
p̄s. cxviij. Ain. ꝟ. Tempus faciẽdi.
Pacificꝰ: q̇ dicat̃. p̄s. xxxvi. ꝟ. Custodi.
Pactũ: q̇d sit: ⁊ vñ dicatur. p̄s. cxviij. Res
Pactũ dñi: qđ sit. Ibidẽ. (ꝟ. Uidi non.
Palma: vnde dicat̃. p̄s. xci. ꝟ. Iustus.
Palmę descriptio. Ibiđ. (cxxxi. ꝟ. Si de.
Palpebre: vñ dicant̃. p̄s. x. ꝟ. Ocli. Et. p̄s.
Parabola: q̇d sit. p̄s. lxviij. ꝟ. Et posui. Et
p̄s. lxxvij. ꝟ. ij. Et p̄s. lxxxvij. ꝟ. Estimatꝰ
Parabole: q̇d sit. p̄s. j. ꝟ. Et erit tanq̃ꝫ. Et
p̄s. xvi. ꝟ. Sub vmbra. Et p̄s. xli. ꝟ. i. Et
xlv. ꝟ. Sonuerũt. Et p̄s. lvi. ꝟ. ij. Et p̄s.
lxvij. ꝟ. ij. Et p̄s. lxxvi. ꝟ. Uiderunt te.
Et p̄s. ciij. ꝟ. ij. Et p̄s. cxlvij. ꝟ. Qui dat
Paradigma: q̇d sit. p̄s. j. ꝟ. Nõ (niuem.
sic. Et p̄s. xxxiij. ꝟ. Uultus autẽ dñi. Et
p̄s. xxxvi. ꝟ. Qm̃ brachia. Et p̄s. cxi. ꝟ.
Paradoxia: quid sit. p̄s. xvij. (Peccator.
ꝟ. Deus meꝰ. Et p̄s. xc. ꝟ. Qm̃ tu es.
Paranomasia: q̇d sit. p̄s. cxliij. ꝟ. Miseri
cors. Et p̄s. cij. ꝟ. Misericors ⁊ miserator
Et p̄s. cxviij. Teth. ꝟ. Bonus es.
Paraprosdocia: q̇d sit. p̄s. lxxxiij. ꝟ. vlti.
Quibꝰ parcat̃. p̄s. lxxi. ꝟ. Parcet.
Parẽthesis: q̇d sit. p̄s. xvi. ꝟ. Ut nõ loq̇t̃.
Parison: q̇d sit. p̄s. lxxxiij. ꝟ. Quia melior
Et. p̄s. xci. ꝟ. Uir insipiẽs. Et p̄s. xcvi. ꝟ.
Qui diligitl̃. Et p̄s. cij. ꝟ. Quia spũs. Et
p̄s. cvi. ꝟ. Quia exacerbauerũt.
Paroemia: q̇d sit. p̄s. cxv. ꝟ. ij. (ꝟ. Hierl̃m
Participatio supnę ciuitatl̃: q̇d sit. p̄s. cxxi
De partu ꝟginis certã fidẽ duplex exẽplũ
cõprobat. p̄s. lxxi. ꝟ. Et descendet.
Qm̃ parua a nobis petat dñs: q̇ tam ingen
tia est ꝑstaturꝰ. p̄s. xlix. ꝟ. Et inuoca me.
Pascua dei: q̃ sint. p̄s. xxij. ꝟ. i.

Psalmus pmus: in quo aduētus antichristi pphetatur. ps. ix. In cōclusione.
Psalm⁹ pm⁹: q̄ de iudeorū increpatiōe τ cōuersione script⁹ est. ps. xiij. In pclusione.
Psalmorū: gnā duo sūt. ps. xxiiij. circa tit.
Psalmū dicē: qd sit. ps. xxvi. v. Circuibo.
Psalm⁹: qd significet. ps. xlij. circa titu.
Psalmi. xlviij. singularis cōmendatio. ps.
Cur p psalmū qnqgesimū (xlviij. In pclu.
magis dño supplicet cū peccatorū venia petitur. ps. l. In cōclusione.
Psalmi: arithmeticam τ alias disciplinas frequēter cōmemorāt. ps. lxx. In pclu.
Psalmorū numerū: quō pres nři diuiserint
Cur hunc psalmū demonib⁹ pia (Ibidē.
pfidētia sp opponam⁹. ps. xc. circa titu.
Multo gstāti⁹ est cū bonis actib⁹ psalmodię iubilatiōes deo offerre: q̄ pecudū victimas imolare. ps. cvi. v. Et sacrificēt.
Cur auctor vniūsos psalmos: adhibitis diuisionib⁹ partit⁹ sit. Ibidē. in cōclusiōe.
Psalmi: cur diuersū numerū vsuū ptineāt.
Qui psalmi alphabeto- (ps. cxvj. In pclu.
des cōpletis lrīs: τ q̄ lrīs iminutis annotent: τ q̄ de cā. ps. cxviij. In pclu.
Psalmi gduū cur numero qndenario ānotati atq; pscripti sint. ps. cxix. circa titu.
Psalmus iste ptinet ad superbiā destruendam. ps. cxxx. circa titu.
Psalmi: cur ab afflictiōib⁹ inchoēt: τ i gaudijs desinant. ps. cxlij. In pclusi.
Quō tot⁹ ordo psalmorū duplici mysterio noscat esse decursus. ps. cl. In cōclu.
Psalmorū septē decades referunt ad sabbatū: qd ad pmā ptinet culturā: octo vo nřo tpi deputant: q̄ resurrectionē dñi die octaua pia deuotiōe veneramur. Ibidē.
Psalmorū numer⁹ centū qnquaginta: qd mystico numero designet. Ibidem.
Varietas psalmorū: cur pciosissimo lapidi topazio: aut pulcherrimo pauoni pgrue cōparari possit. ps. cl. In cōclusione.
Psalmocanticū: qd sit. In plo. ca. vij.
Psalmuscātici: qd sit. ps. lxvi. circa titulū.
Psalterium: corpori dñi saluatoris aptat. In plo. ca. iiij.
Psalteriū: apud hebreos nablū dr. Ibid.
Psalteriū: qd sit: τ cur ipm solū int instrumēta musica decachordū dicat. ps. xxxij.
Psalteriū: corporis dñi decora similitu (v. ij.
do est. ps. xlviij. v. Inclinabo.
Psalteriū: qd sit. ps. cl. v. Lauda. eū i so.
Psalteriū: naturā dei: si fas est: duob⁹ verbis facit subintelligi. Ibidē. In cōclu.
Omne malū execrabili⁹ reddit: qn publica ḡsumptiōe tractat. ps. liiij. v. Et nō de.
Pulchrū dicēdi gen⁹: in breuitate cōplecti qd nlla possit adūsitate dirūpi. ps. xxx. v.
Puluis: qd sit. ps. j. v. Nō sic ipij. (Ego āt
Punct⁹: linea: circulus. τ cetera hmōi quō sensibilia: τ quō itelligibilia sint. ps. xcvj
Punctus: qd sit. Ibidē. (v. Illuxerūt.
Pupilla: qd sit: τ vnde dicat. ps. xvi. v. A resistentib⁹.
Pupilli: vnde dicant. ps cviij. v. Nō sit il.
Pupilla oculorū: cur ita dicat. Ibidē.
Pupill⁹: qs hic dicat. ps. ix. v. Tibi dere.
Christ⁹: cur pupillus dicat. ps. lxxxi. v. Iu
Pusillū: vn̄ dicat: τ quid signifi (dicate.
cet. ps. xxxvi. v. Et adhuc pusillū.
Suis meritis putaret datū: si pctōr iugit floreret illesus. ps. cxviij. Sade. v. j.
Pute⁹: qd dicat. ps. liiij. v. Tu vero.
Putei mortalis descriptio. Ibidē.
Pute⁹: qd sit. ps. lxviij. v. Nō me demer.
Puteū: pctōres quō incidāt. Ibidē.
Pute⁹: τ in malo ponit: τ in bono. Ibidē.
Puer frequēter legit dñs christ⁹ ab inocentię puritate. Ibidē. v. Ne auertas.

Qlantitas delicti: mensura repudij est. ps. v. v. Decidant.
Quaternarij numeri cōmendatio. ps. iiij.
Cōtra oēs amētias est eū tepi (In pclu.
de q̄rere: quē tibi cognoscis eterna bñficia posse pstare. ps. xcviij. In pclusione.
Querī: τ in bono τ in malo legit. ps. lxix.
Si de⁹ mixto amore nō metuat: toto (v. ij.
corde nō q̄rit. ps. lxxvij. v. Et dilexerūt.
Qui dñm q̄rūt: qd debeant dicere. ps lxix.
Quies dānatorū: quō sine (v. Exultēt.
requie sit. ps. lxxv. v. De celo.
Quiescē debem⁹ in secreto pscię: qn iniqtatis fasce depmimur. ps. liiij. v. Ecce elō.
Hec syllaba: qs: freqnt sigt nullū. ps. lviij. v. Ecce ipi loquētur. Et ps. cv. v. ij.
Quicquid ptra hūanas vires assumit: defectus ibi p rerū magnitudine repit. ps. lxxxiij. v. j.

Raab: que fuerit: τ quid significet hoc nomē. ps. lxxxvj. v. Memor.
Recens: qui sit. ps. lxxx. v. Audi plus.
Recordari: vn̄ dicat. ps. lxxvij. v. Nō sūt.

τελοσ

In totius huius operis cõclusione / psalmorum liber a disertissimo expositore Cassiodoro / ingẽtibus laudũ p̃conijs extollit: ⁊ vsq₃ adeo: vt sup desiderabilẽ paradisum / quẽ quattuor fluminũ lapsus amenare noscũt: Aiam beatiorẽ eẽ p̃dicet: q̃. cl. psalmo℞ fontibus fuerit irrigata.

Ipse eñ expositor / In

- Expositione vltimi versus psalmi finalis / cõmemorat se monstrasse psalterij seriẽ esse refertam / De
  - Grammatica.
  - Etymologijs.
  - Schematibus.
  - Arte rhetorica.
  - Topicis.
  - Arte dialectica.
  - Definitiõibus.
  - Musica.
  - Geometria.
  - Astronomia.
  - Propijs locutionib⁹ legis diuine.
- Conclusione vltimi psalmi
  - Asserit
    - Psalmo℞ ordinẽ eẽ infinitũ ⁊ illi soli cognitũ: q̃ dinumerabili q̃ntitate cõplectit
      - Harenam maris
      - Pluuiarũ guttas
      - Creatura℞ oim nãs
    - In psalterio oĩa eẽ cõprehensa: quecũq₃ sancte scripture ãbitu cõtinẽt.
    - Psalteriũ: nouũ ⁊ vet⁹ testamẽtũ tanta ꝓprietate cõplecti: vt reuera spũalis bibliotheca in eo intelligat constructa.
    - In hoc libro veluti celesti scriptura℞ armario / oĩa inueniri: q̃cũq₃ q̃runt / In
      - Genesi.
      - Prophetis.
      - Euãgelio.
      - Apostolo.
    - Hic cõpetẽter est positũ: si cautissime legat: q̃cquid agitur / In
      - Celo.
      - Terra.
      - Mari.
      - Inferno.
  - Monet nos recordari debere: q̃ sup̃ i decursu opis lati⁹ sit effusa. Meminisse eñ nos cõuenit.
    - Quod de titulo℞ diuersa varietate narratũ est.
    - Personas in textu psalmo℞ aptissime cõmutatas.
    - Cõclusiões psalmo℞ cõtra hereticos maxie fuisse formatas.
    - Quare alphabeton hebreũ ponat in psalmis.
    - Cur de partib⁹ psalmorũ vnus cõfectus esse videat.
    - Quare intercalares psalmi sint positi.
    - Quare repetitio versuũ ponat in psalmis.
    - De interp̃tatione nominũ hebreorũ.
    - De ijs psalmis q̃ vnifines appellantur.
    - De quindecim psalmis gradalibus
    - Quare penitentiũ septẽ psalmi esse doceantur.
    - Quare lamẽtatiũ ꝓ ciuitate hierl'm / cũ lachrymis verba fũdant.
    - Quare ordo psalmorũ in laudibus dñi fuerit terminatus.
  - Petit a mgris: q̃ celestiũ lra℞ copiosa lectiõe pinguescũt / Ut
    - Parcant rudi.
    - Dimittãt cõfitẽti
    - Sint beniuoli.
- Fine opis: ad dñm se p deuotã ⁊ accuratã orõnẽ ꝯuertit: In q̃
  - Dñm
    - Laudat p mirabiliũ v̄tutũ cõmemorationẽ.
    - Orat vt
      - Donet q̃ eo p̃stãte bene q̃runt: ⁊ maxie q̃ hũana ĩfirmitate nesciunt.
      - Suscipiat quod ex dono eius dictum est.
      - Parcat quod ex se ignoranter ꝓlatum est.
      - Perducat ad illam cõtemplationẽ vbi non potest errari.
      - Prestet
        - Facere: q̃ eo inspirante loqui presumpserit.
        - Complere: que alios obseruare monuerit.
      - Liberet ab illo periculo: ne dũ alijs p̃dicauerit: ip̃e reprob⁹ inueniatur.
  - Propriã cõfitet infirmitatẽ.
  - Dñi maiestatẽ cõmẽdãdo petit / Ut
    - Nõ ꝑmittamur insatiabilib⁹ faucibus rugientis leonis absorberi.
    - Faciat illũ tristez de hũana leticia: q̃ de offensiõe nr̃a semp exultat.

Finis ad laudẽ dei

Incipit plogus Cassiodori Clarissimi Senatoris Romani in expositionem psalterij.

Repulsis aliquā in rauēnati vrbe: sollicitudinib⁹ dignitatū: ⁊ curis secularium noxio sapore cōditis: cū psalterij celestis aiaꝝ mella gustassē: id qd solēt desiderātes efficē: auid⁹ me pscrutator imersi: vt dicta salutaria suauit̄ imbiberē post amarissimas actiōes. Sed familiaris inchoantib⁹ occurrit obscuritas: q̄ varijs ē intexta psonis ⁊ velata parabolis. Hec in dictis vitalib⁹: noxia dissimulatiōe ꝑterit̄: dū sepe illud repiri solet ambiguū: qd magni sacramēti gestat arcanū. Tūc ad augustini facūdissimi patrꝭ: cōfugi opinatissimā lectionē: in q̄ tanta erat copia cōgesta dictorū: vt retineri vix possit relectuz: qd abunde videt̄ expositū. Credo: cū nimis auidos populos ecclesiasticꝭ dapib⁹ explere cupit: necessario fluēta tā magne ꝑdicatōis emanauit. Quocirca: memor infirmitatꝭ mee: mare ipius quorūdā psalmoꝝ fontib⁹ ꝑfusuz: diuina miscōdia largiēte: in riuulos vadosos: compēdiosa breuitate deduxi: vno codice: tā diffusa cōplectēs: q̄ ille in decadas q̄ndecim mirabiliter explicauit. Sed vt quidā de homero ait: Tale est de eius sensu aliqd surripere: q̄le herculi clauā de manu tollere. Est eniz lr̄arū oīm magister egregi⁹: ⁊ qd in vbertate rarū est: cautissimus disputator. Decurrit q̄ppe tanq̄ fons purissim⁹: nulla fece pollut⁹: sed in integritate fidei pseuerās: nescit hereticus dare: vnde se possint aliq̄ collucta tiōe defendere: Tot⁹ catholic⁹: totus orthodox⁹ inuenit̄: Et in ecclesia dn̄i suauissimo nitore resplēdens: supni luminis claritate radiat̄. Quedā vero nouit̄ inuēta: post tā mirabilē magistrū: sola dn̄i ꝑsumptiōe subieci: q̄ puulis cōfidentiā: cecis visū: mutis sermonem: surdis ꝑstat auditū. Quē tn̄ codicē: etiā ꝑ q̄nq̄genos psalmos cū ꝑfatōnib⁹ suis: trina sū diuisione ptit⁹: vt ⁊ claritas lr̄e saniorib⁹ oculꝭ se pulchri⁹ apiret: ⁊ desiderio legentiū fratrū numerosi codicis corpa ꝑstarent̄. Ita ⁊ ad bibliothece cautelaz vn⁹ derelict⁹ est: ⁊ ꝓpter cōgregatiōis studium cōmodissime forsitan noscit̄ esse diuisus.

Quapropter mādato dn̄i cōfidētes: celestꝭ mysterij claustra pulsem⁹: vt aperiat sensibus nostris florigeras sedes: q̄ten⁹ in illo celesti paradiso salutariter itroducti: spiritalia poma sine aliq̄ ꝑmi hoīs trāgressiōe carpam⁹. Uere corusc⁹ liber: sermo lāpabilis: cura sauciati cordis: fau⁹ interioris hominis: pinax spūaliū psonaꝝ: occultarum lingua virtutū: q̄ inclinat supbos hūiliatꝭ: reges pauperib⁹ subdit: affabilitate puulos nutrit. Quāta eni illic est pulchritudo sensuū: ⁊ stillātiū medicina verboꝝ: vt merito scꝫ hic illud salomonis aptet̄: qd dixit in cāticocāticoꝝ: Hortus cōclusus: ⁊ fons signatus: paradisus plenus oīm pomoꝝ. Modo eni quidā psalmoꝝ salutari institutione formati: turbidos ⁊ tempestuosos aīos declināt in limpidā ⁊ trāquillissimaz vitā: Mō ꝓmittētes deū ꝓpter salutē credentiū visualiter hūanandū: ⁊ ad iudicandū orbē esseventurū: Mō cōmonēt lachrymis pctā diluere: elemosynis delicta curare: Mō sacris orationib⁹: reuerēter attoniti: Modo hebrei alphabeti: virtute ꝓfundi: Mō de passione ⁊ resurrectiōe dn̄i salutaria ꝑdicātes: Modo lamētantiū deploratione pijssimi: Modo versuū repetitiōe q̄dā nobis sacramēta pandētes: Mō canticoꝝ graduū ascēsiōe mirabiles. Postremo supnis laudib⁹ feliciter inherētes: beata copia: inexplicabile desideriū: stupēda ꝓfunditas. Nō pōt anim⁹ fidelis expleri: q̄ ceperit inde satiari. Psalmi sūt deniq̄ q̄ nobis gratas faciūt esse vigilias: qn̄ silēti nocte psallētib⁹ choris: hūana vox ꝓrumpit in musicā: verbisq̄ arte modulatis: ad illū redire facit: a quo ꝓ salute hūani generis: diuinū venit eloquiū. Cant⁹ qui aures oblectat: ⁊ aīas instruit: fit vox vna psallētiū: ⁊ cū angelis dei q̄s audire n̄ possum⁹: laudū vba miscem⁹: ꝑ illū scꝫ q̄ venit ex semine dauid: dn̄m christū. Sicut ipe in apocalypsi dic̄: Ego sum radix: ⁊ origo dauid. A quo ⁊ religionē salutarem suscepim⁹: ⁊ sancte trinitatis mysteria reuelata cognoscimus. Unde merito eis: pr̄is ⁊ filij ⁊ spūs scti: vna gloria sociat̄: vt pfecta eoruz ꝑconia cōprobent̄. Ipsi eni diē ventuꝝ: matutina exultatiōe cōciliāt: Ipsi nobis ꝑmaz horā diei dedicāt: Ipsi nobis tertiā horaz

Cā. 4

Apoc. 22

ꝯsecrant: Ipsi sextā in panis ꝯfractiōe leti-ficant: Ipsi nobis nona ieiunia resoluunt: Ipsi diei postrema ꝯcludūt: Ipsi noctis ad uentu: ne mēs nostra tenebrescat: efficiūt: sic ipsi dicūt: Nox illūminatio in delitijs meis: qm̄ tenebre non tenebrabuntur abs te dn̄e: Ut merito se a vera vita credat alienū: quisquis hui⁹ muneris iocūditate nō fruitur. Quorū virtutes: vt breuiter diuin⁹ sermo ꝯcluderet: in septuagesimo psalmo dicturus est: Ego aūt ꝯfitebor tibi in vasis psalmorū veritatē tuā. Reuera vasa veritatis: q̄ tot virtutes capiūt: tot diuinis odorib⁹ fartiuntur: tot thesauris celestib⁹ cumulantur hydrie q̄ vinū celeste recipiētes: puritatē ei⁹ in nouitate sp̄ custodiūt. Dulcedo mirabilis: q̄ seculi corruptiōibus nō accessit: sed in sua pmanens dignitate: grā semper purissime suauitatis augetur. Apotheca valde copiosa: de qua cū bibant tā magni terrarū populi: vbertas ei⁹ nescit expendi. Quā mirabilis aūt ex ipis pfluit suauitas ad canēdū: Dulcisonū organū: hūanis vocibus emulantur: Tubarū sonit⁹: grādiloqs clamorib⁹ reddūt: vocalē citharā: viuētiū chordarū pmixtiōe componūt. Et qcquid añ instrumētis musicis videbatur agi: nunc pbatur p rōnales substātias explicari. Verū tñ neqꝫ nobis vt psitacis merulisqꝫ vernandū ē: qui dū verba nostra conantur imitari: qd tñ canāt: noscuntur modis oībus ignorare. Melos siquidē blandū aīos oblectat: sed nō cōpellit ad lachrymas fructuosas. Permulcet aures: sed nō ad supna erigit audiētes. Corde aūt cōpūgimur: si qd̄ ore dicim⁹: animaduertere valeam⁹. Sicut in psalterio legitur: Btūs populus q̄ intelligit iubilationē. Et iterū: Qm̄ rex oīs terre de⁹: psallite sapiēter. Philippus q̄ apl̄us cū regine candacis eunuchū esaiaꝫ legere cognouisset: scripturas ei sctās cōpetenter exposuit. Qui postqꝫ qd̄ legebat adūtit: statim grāꝫ baptismatis exquisiuit: ꝛ mox pfecte munera salutis accepit. In euāgelio etiā dn̄s ait: Oīs qui audit verbū regni ꝛ nō itelligit: venit malus ꝛ rapit qd̄ seminatū est in corde ei⁹. Unde ꝯgrue datur intelligi: hec illis puenire nō posse: q̄ scripturas sctās puro corde merentur aduertere. De q̄ pulchre pater hierōnym⁹ ait: Margaritū quoddā est scriptura diuīa: ꝛ ex multis ptibus forari pōt. Quocirca pater aplice: q̄ celestes lr̄as sanctis morib⁹ reddidisti: prestante deo: tua imitatōe puocat⁹: abyssos diuinas ingrediar. Qd̄ clemēs errata corrigis: nec seuer⁹ imputas: qd̄ emēdas. Sed anteqꝫ apothecas spūales attingā: quedā diuisis capitib⁹: q̄ sunt numero decē ꝛ septē estimo pgustanda: vt cū earū rerū locus se intulerit: magni nectaris pot⁹ suauissimis delectatiōib⁹ hauriatur.

Pš.138 — Pš.70 — Pš.88 — Pš.46 — Act.8 — Matth.13

Ordo dicendorū in hoc plogo.

Nūc ad pmissū ordinē dn̄o pstāte vēiam⁹.

De prophetia. Cap.I

Prophetia: est aspiratio diuina: q̄ euent⁹ rerū: aut p facta: aut p dicta quorūdā imobili veritate pnūciat. De qua bn̄ quidā dixit: Prophetia est suauis dictio: celestis doctrine fauos: ꝛ dulcia diuini eloquij mella cōponens. Unde ꝛ ipse dauid in cētesimo octauodecio psalmo dictur⁹ est: Qm̄ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua: sup mel ꝛ fauū ori meo. Multis

Pš.118

aũt modis: gṙe isti⁹ munera ꝑstabant. Sȝ vt de plurimis pauca cõplectar: acta est ꝑ opationes hoim: vt fuit arca noe: ꝛ sacrificiũ abrae: ꝛ transit⁹ maris rubri. Per natiuitates ꝙ geminoꝝ esau ꝛ iacob: q̃ futurarum reꝝ sacramẽta gestabãt ꝑ angelos: sic locuti sunt abrae vl' loth: zacharie ꝛ marie. Per visiones: sic esaie ꝛ ezechieli: ꝛ ceteris sanctl. Per somnia: sicut salomoni ꝛ danieli. Per nubeȝ ꝛ vocẽ de celo: sicut moysi. Vñ cõstat ꝑm dauid: nõ ꝑ opatões hoim: nõ ꝑ natiuitates geminoꝝ: nõ ꝑ angelos: nõ ꝑ visiões: nõ ꝑ somniũ: nõ ꝑ nubẽ ꝛ vocem de celo: nec ꝑ alios q̃scũꝙ modos: sed celesti aspiratiõe fuisse cõpletũ: sicut de ipso legit in pmo regũ volumine: Et direct⁹ est spũs dñi i dauid: a die illa ꝛ deinceps. Ipse ꝙ dñs in euãgelio dicit: Si dauid in spũ vocat eũ dñm: quõ dicitis qꝺ fili⁹ eius est: Quo dicto recognoscim⁹ euident ꝑ spiritũsctm̃ psalmos fuisse ꝓphetatos. Sciẽdũ est sane: ꝙ ois ꝓphetia: aut de ꝑterito: aut de ꝑsenti: aut ꝺ futuro tpe loquat: aut agat aliqd. Animaduertẽdũ ẽ ꝙ spm̃sctm̃ sic fuisse ꝓphetis sanctissimis attributuȝ: vt tñ ad tẽpus ꝓ infirmitate carnis ꝛ ꝯtrarietate pcti ab ipsis offensus abscederet: Et iteꝝ placat⁹: sub oportunitate tẽporis adueniret. Unde ꝛ sctũs hieronym⁹ expoñes euangelistã marcũ: in loco vbi ait ꝺ iohanne: Vidit aptos celos: ꝛ spm̃ tãꝙ colũbã descendentẽ: ꝛ manẽtẽ in ipo. Ita euidẽti rõne tractauit: vt nemo ꝯtra sentẽtiã ipsi⁹ venire ꝑsumat. In psalmo ꝙ q̃nq̃gesimo: ꝓpha p⁹ pctm̃ rogat: Spm̃sctm̃ tuum ne auferas a me. Nam si sp: vt ait beatus hieronym⁹: in ꝓphetis esset sermo diuin⁹: ꝛ iuge in pectore eoꝝ haberet hospitium: nũꝙ crebro ezechiel poneret: Et fact⁹ ẽst sermo dñi ad me dicẽs. In libro quieti am regũ: helise⁹ ꝓpha dicit de muliere cuius fili⁹ extremũ clauserat diẽ: Dimitte eã qꝛ in amaritudine est: ꝛ dñs celauit me: ꝛ ñ indicauit mihi. Aplus ꝙ dicit: De virginibus ꝑceptũ dñi nõ habeo: cõsiliũ autẽ do. Itẽ ipe ꝯmemorat: Hoc ego ꝑcipio: nõ dominꝰ. Et alio loco sic meminit: Que loq̃r: nõ loquor ꝑm deũ. Unde sil'r etiã ceteris ꝓphetl: aliq̃ quidẽ dñs locut⁹ est: ꝛ nõ ꝓphete: Et aliq̃ ꝓphe: ꝛ nõ dñs. Nec illud speciᷓaliter de dño iesu christo diceret iohãnes baptista: Qui misit me baptizare: ipse dixit mihi: Sup quẽ videris spm̃sctm̃ in specie colũbe descẽdentẽ: ꝛ manẽtẽ in eo: Hic est q̃ baptizat spũsancto. Nũꝙ eni ꝓpriũ esset in dño christo: qꝺ addit: Et manẽteȝ in eo: nisi ab alijs nõnũꝙ recedere ꝓbaretur. In christo eni ꝑmansit: qꝛ pctm̃ nõ habuit. Ab alijs iure discessit: qꝛ pollutionis maculã ꝑceperũt Spũi eni sctõ: nõ põt eẽ cõmunio cũ delictis. Nã sic scptũ ẽ i libro sapie salomonis: Spũs eni sctũs disciplinę effugiet fictũ: ꝛ auferet se a cogitatõib⁹ q̃ sunt sine intellectu. Est aũt ꝓphetię magnificũ nimis ꝛ veriloquũ dicendi genus: non hũana volũtate cõpositũ: sed diuina inspiratiõe ꝓfusum. Sicut ait petr⁹ apl's: Nõ eni volũtate hũana allata est aliqñ ꝓphetia: sed spũsancto inspirati: locuti sunt sancti dei hoies. Nã ꝛ paulus apl's dicit: Qui ꝓphetat: hoib⁹ loquit ad ędificationẽ ꝛ exhortationẽ ꝛ ꝯsolationẽ. Et paulopost: Qui ꝓphetat: eccl'iaȝ ędificat. Ędificat plane: qñ res icognitas nimisꝙ necessarias: ꝑlocutionis bñficio facit esse notissimas. Nã ꝛ quib⁹ data est facultas bñ intelligẽdi: vel interp̃tandi scripturas diuinas: a munere ꝓphetię nõ vident excepti. Sicut aplus ait in epl'a ad chorintl. pma: Spũs ꝓphaꝝ: ꝓphis subiect⁹ est. Sȝ qm̃ de ꝓphetię munerib⁹ cõpetẽter forsitan q̃ legunt agnouim⁹: nũc que restant sollicite perscrutemur.

Jo*h*.j — Sap.j — 2.Pe.j — j.Cor.j4 — Ibidẽ. — Ubi.s. — Regl.j6 — Math.22 — Mar.j — Ps.50 — 6.et.7 — Regl.4 — Corl.7 — Ibidem

Cur in psalmoꝝ titulis quasi auctoꝝ noia diuersa repiant.

In pmo libro paralipomeon legit: cũ ꝓpha dauid deuota dño ętate senuissȝ: q̃ttuor milia hoim ex isrl'itico ꝑplo delegisse: q̃ psalmos q̃s ipse dñi aspiratiõe ꝓtulerat: organis: citharis: nablis: tympanis: cymbalis: tubis: ꝓpriaꝙ voce in magna iocunditate supnę gṙę ꝯsonarẽt. Quę suauis adunatio trib⁹ ptibus diuisa constabat. Rationalis ptinebat ad hũanã vocẽ. Irratiõalis ad istrumẽta musica. Cõmunis aũt de vtrisꝙ ptib⁹ aptabatur: Ut ꝛ vox hois certis modulatiõibus ederet: ꝛ instrumẽtoꝝ melos ꝯsona se vicinitate ꝯiungeret. Sic suauis illa ꝛ iocũda musica: eccl'iam catholicã tali actu ꝑdice-

Cap.II i.Paralip.25.

bat: q ex diuersis linguis varioq3 ɔcetu: in vnā fidei cōcordiā: erat dn̄o pstante credi-tura. Ex quo numero: indita nōia frequēt in titulis inuenim⁹: vt idithun: asaph: filij chore: ⁊ his silia. Nō q2 ipi vt quidā volūt auctores fuere psalmoꝝ: sed qm̄ ppositi ar tificib⁹: administratores earū rerū pbabi-les extiterūt: vt honorē de tali cōmemora-tione sumerēt: q officio scō deuotis mēti-bus seruiebāt. Maxie: q2 ⁊ nōia eoꝝ intel lect⁹ rerū ɔgruos iudicare noscunt. Non eni supdicti viri ad psalmos faciēdos elec ti sunt: sed eos ɔgregatos tm̄ legim⁹ ad ca nēdū. Psalmigraphos aūt fuisse: historia nulla testat. Et psumptuosū est dicere: qd nulla possit auctoritate firmari. Psalmos aūt ad solū pphetā dauid ptinē certis de-clarat indicijs. Deniq3 i apocalypsi volēs opus istud itelligi: soli⁹ meminit dauid: di cens: Hec dicit sanct⁹ ⁊ ver⁹: q habet clauē dauid: q aperit ⁊ nemo claudit: claudit et nemo aperit. In euāgelio q3 phariseis ipe dn̄s dic: Quō ergo dauid in spū vocat eū dn̄m: dicēs: Dixit dn̄s dn̄o meo. ⁊c. Unde pbat vniuersos psalmos: nō multoꝝ exi-stere: sed tm̄ ipsi⁹ quē a dn̄o ɔstat esse nōia tū. Usus q3 ecclesie catholice: spūsscti in-spiratōe: generaliter ⁊ imobiliter tenet: vt qcunq3 eoꝝ cantādus fuerit: q diuerso no-mine pnotant: lector aliud pdicare nō au-deat: nisi psalmos dauid. Quod si eēnt p prij: id est: aut idithū: aut filioꝝ chore: aut asaph: aut moysi: eoꝝ nōia vtiq3 pdicaren tur: Sic ⁊ i euāgelijs fit: qn̄ aut marci: aut luce: aut matthei: aut iohānis vocabulo p nūciant. Qd etiā secut⁹ pater augustin⁹: ɔgruēter oēs psalmos dicit eē dauiticos.

Apoc. 3

Math. 22

Quid significet in finē: quod fre queter inuenit in titulis.

Cap. III

Finē duobus dicim⁹ modis: prim⁹ est iste cōis atq3 moral: qn̄ res aliq ad extremū deducta puenerit: nec vlteri⁹ pōt pdire: Qui mot⁹ sui terminū pbat accipe. Sic eni dicim⁹ finitū cibū: q sedula comestione ɔsumpt⁹ est. Finitā pe-cuniā: q docet expensa: ⁊ cetera q hoc mō pbant edici. Secūdus dicit finis pfectus atq3 ppetu⁹: quē mō qrimus: q tunc nobis ptendi ac dilatari magis incipit: qn̄ ad eū mēs deuota puenerit. Finis q legis ac ple nitudo dn̄s nr̄ est christ⁹: sicut aplūs dicit: Finis eni legis xp̄s: ad iusticiā omni credē ti. Ad quē dū puenerim⁹: nihil vltra pqui-rem⁹: sed in ipso btitudinis fine ɔtenti: ple nissima iocūditate pfruemur. C⁹ tm̄ amor pficit: quātū intellect⁹ noster dn̄o pstante clarescit. Et ideo qtiēs in titulis psalmoꝝ finē repis: ad dn̄m saluatorem aciē mētis intende: q est finis sine fine: ⁊ bonoꝝ oim̄ cōpletiua pfectio.

Roma. 10

Quid sit psalteriū: vel psalmi q re dicantur.

Cap. IIII

Psalteriū est: vt hieronym⁹ ait: in modū. Δ. delte lr̄e formati: ligni so nora cōcauitas: obesum ventrē in superioribus habens: vbi chordarum fila religata: disciplinabiliter plectro pcussa: suauissimā dicunt reddere cātilenā. Huic citharę positio videt esse ɔtraria: dum qd ista in imo ɔtinet: illud ɔuersa vice gestat in capite. Hoc aūt gen⁹ organi canoꝝ at-q3 singulare: aptat corpi dn̄i saluatori: qm̄ sicut istud de altiorib⁹ sonat: sic ⁊ illud glo riose institutiōis supnę ɔcelebrat. Sic ipse etiā in euāgelio dic: Qui ē de terra: de ter-ra est: ⁊ de terra loquit. Qui aūt de celo ve nit: q vidit ⁊ audiuit testat. Unde qdā ⁊ h op⁹ dauiticū: psalmos eē dictos pfiniūt: q2 de supno culmine retonare noscunt. Cog-noscēdū: q isti tm̄ p excellētia sui dicantur psalmi: q hoc volumine ɔtinent. Nā ⁊ psal teriū gen⁹ esse musicoꝝ: daniel ppha testa tur: Inquiēs vocē tubę: fistulę: sambucę: citharę: psalterij: ⁊ symphonię: oisq3 gene-ris musicoꝝ. Nā ⁊ paralipomenō exponit cū dicit: de lignis thinis: q vulgo euelina vocant: gradus factos in domo dn̄i: ⁊ in domo regia. Citharas q3 ⁊ psalteria canto ribus. Hoc apud hebręos dicit nablū: qd tm̄ in suprascripto libro frequēti repetitiōe vulgatū est. Ipm̄ vero psalmū: grecū con stat esse vocabulū. Quē dictū qdā volunt ἀπο του ψάλλω: hoc est: a tāgendo. Nā ⁊ psaltrias citharedas vocam⁹: docto polli ce modulatiōes musicas exp̄mētes.

Joh. 3

Daniel 3

2. Paral

Quid sit psalmus.

Cap. V

Psalmus est: cū ex ipo solo instrumen to musico: id est: psalterio modulatio quedā dulcis ⁊ canora pfundit.

Quid sit canticum.

Cap. VI

Canticū ē qđ ad honorē dei canit': qñ quis libertate ꝓprie vocis vtitur: nec loquaci istrumēto cuiquā musico ꝯsona modulatōne sociat'. Hoc est qđ etiā nūc in diuinitatis laudib⁹ agit'.

Quid sit psalmocāticū.

Cap. VII

Psalmocāticū erat: cū instrumēto musico ꝓcinēte: canēs chorus sociatis vocibus acclamabat: diuinis dūtaxat sermonibus obsecut⁹.

Quid sit canticūpsalmū.

Cap. VIII

Canticūpsalmū erat: cū choro ante canēte: ars istrumēti musici in vnā ꝯueniētiā comit' aptabat': vbaqꝫ hymni diuini suauis copula ꝯsonabat.

De quinquifaria diuisione.

Cap. IX

Hanc aūt quā dixim⁹ quinqfariā diuisionē: ꝓut vnaqueqꝫ eaꝝ psalmoꝝ titulis potuerit inuenire: locis aptissimis admonebo: vbi significātiā q̄n dā subsequētib⁹ reb⁹ mystica interp̄tatiōe ꝯtradūt. Sed qꝛ sunt ⁊ alie multifarie supscriptiōes: q̄s ꝓtereūdas esse nō arbitror: Breuiter in vnā ꝯclusionē estimo colligendas: vt nec fastidiū lector incurrat: nec in dāno itelligētie necessaria forte ꝓtereat.

De vnica inscriptione tituloꝝ.

Cap. X

Quasdā supscriptiōes psalmoꝝ ꝑ allusionē ꝯsimilē cōuenit spūaliter ītuēdas: qꝛ si lraꝫ ꝯsideras: extraneū est cū nō ea inuenias in psalmis: q̄ ꝯtinent' in titulis. Si vero trahant' ad tropicū intellectū: nimis vident' accōmode. Ut est illud vbi res geste significant': id est: cū fugit a facie absalon. Ubi loc⁹: vt ē: cū eēt in deserto idumee. Ubi dies: vt est: in prima sabbati. Ubi hebrea noīa: sicē idithū. Ubi facta est cōpatio gestoꝝ: id ē: cū mutauit vultū suū corā abimelech. Uel sp̄eꝝ ꝯsiliū: id est: ꝓ torcularib⁹. Quapropt' in supscriptionib⁹ tituloꝝ: siue psalmū: siue canticū: siue psalmocāticū: siue cāticūpsalmū: siue i finē: siue aliqđ de sexta: quā dixim⁹ ꝯplexiōe repire potueri: Aut singillatī: aut vnum: duo: vel tria: siue q̄ttuor ex eis inserta cognoueris: ad illas vtutes trahe q̄s vnicuiqꝫ inesse dicem⁹: quia reꝝ istarū cōmemoratio: ad similitudinē occulte itelligētie posita: subtiliter iuenit'. Ista eni aū fores psalmoꝝ: tāqꝫ sacrata vela pendēt: ꝑ q̄ si aciē mētis intendas: rarescētib⁹ qbusdā filis: facile eoꝝ penetrabilia ꝯtueris. Quis eni tot causas: tot diūsitates noīm putet ociosas: cū nefas sit credere scripturas diuias aliqđ supuacuū ꝯtinere? Legit' eni: Amē amē dico vobis q̄ iota vnū: aut vnus apex non ꝓteribit a lege: donec omnia compleant'.

Math. 5

Quid sit diapsalma.

Cap. XI

Inter expositores psalmoꝝ de hoc noīe q̄dā noscit' ꝓuenisse diūsitas. Hieronym⁹ hebraice ligue doctissim⁹ inq̄sitor: spūsscti ꝯtinuationē esse ꝯfirmat: ob hoc qꝛ diapsalma significet: semp. Btūs aūt augustin⁹ rerū obscuraꝝ subtilissim⁹ indagator: inter ardua sine offensione discurrēs: hanc poti⁹ partē elegisse cognoscit': vt magl diuisio esse videat'/nomis ipsi⁹ discutiēs qualitatē. Sympsalma q̄ppe dicit' greco vocabulo: vocū adunata copulatio. Diapsalma vero sermonū rupta ꝯtinuatio: docēs vbicūqꝫ reptū fuerit: aut ꝑsonaꝝ: aut rerū fieri ꝑmutationē. Merito ꝙ tale nomē illic interponit': vbi vel sensus vel ꝑsone diuidi cōprobant'. Uñ ⁊ nos diuisiones ꝯgrue faciem⁹: vbicūqꝫ in psalmis diapsalma potuerit inueniri. Reliq̄s aūt ꝓut datū fuerit idagabim⁹: vbi tñ auctoritas hui⁹ noīs nō potuerit iueniri.

P

Utꝝ i q̄nqꝫ volumib⁹ psalmoꝝ sit secāda ꝯtextio: an vn⁹ liber dicat'.

Cap. XII

Beat⁹ hieronym⁹ ꝓphetiā psalmorū in q̄nqꝫ libros putauit esse diuidendā: qꝛ in textu opis hui⁹ q̄rto legit': fiat fiat. Dū hoc vbo intercidēte: nō nulla se videat' aperire diuisio. Huic fauet assensa posteritas. Credo dū sibi ꝯsultū iudicauit: qđ in multas ptes coartabat' tediosa lōginq̄tas. Hilari⁹ aūt pictauiēsis eps diuinarū reꝝ acutissim⁹ ⁊ ꝓfundissim⁹ exquisitor: ꝯgruētius librū estimat dici debere psalmoꝝ: qꝛ in hebreo vnū volumē est: ⁊ maxie cū in actibus aploꝝ legat' dictū in libro psalmoꝝ. Quapropter merito vnus liber dicit': q̄ tanta auctoritate firmat'.

Ps̄. 88

Queadmoduꝫ in psalmis sit de christo dn̄o sentiendū.

Cap. XIII

Tribus modis psalmi loquūtur de ꝑsona dn̄i iesu christi ꝓ instructōe fideliū. Primū ꝑ id qđ ad hūani-

tatē eiꝰ noscit̃ ptinere: vt est illud scōi psal
Ps̃.2 mi: Astiterūt reges terrę ⁊ pncipes cōuene
rūt in vnū: aduersus dn̄m ⁊ aduersus xp̄m
Ps̃.20 eiꝰ. Et in vicesimo psalmo: Desideriū aīę
eiꝰ tribuisti ei: ⁊ volūtate labiorꝫ eiꝰ n̄ frau
dasti eū. Scōo ꝙ equalis ⁊ coęternꝰ ostēdi
Ps̃.2 tur prī: vt est illud eiusdē scōi psalmi: Dn̄s
dixit ad me filiꝰ meus es tu: ego hodie ge
Ps̃.109 nui te. Et in cētesimo nono: Tecuꝫ pncipi-
um in die virtutis tuę: in splēdorībꝰ sanc-
torꝫ: ex vtero an̄ luciferꝫ genui te. Tertio a
membris eccłię: cuiꝰ ip̄e dux ⁊ caput ē xp̄s:
Ps̃.21 vt est illō .xxi. psalmi: Lōge a salute mea:
verba delictorum meorum. Et in .lxviij.
Ps̃.68 Deus tu scis insipiētiā meā: ⁊ delicta mea
a te nō sunt abscōdita. Qō dictū ꝓ vnoqꝙ
fideliū debemꝰ accipe. Ceterum: delicta a
xp̄o pbant̃ funditꝰ aliena. Vn̄ tichoniꝰ in
libris regularꝫ: latius diligēterqꝫ disseruit
hoc: si aīo recōdimꝰ: nulla ꝯfusione turba-
mur. Quia error maximꝰ nascit̃ inde: qn̄ in
cōuenīcter reddit̃ alibi qō dictū cōstat ad
aliud. Nā si vno mō fuisset locutꝰ: qs eius
geminā substantiā potuisset agnoscere: cū
etiā nūc in tā euidētissima distinctōe: natu
rā diuinitatis ⁊ hūanitatis dn̄i xp̄i aliq ni-
tant̃ sacrilega volūtate ꝯfundere. Multa
qꝫ scōm lr̄am cōmonet: multa spiritualiter
iubet: ꝑsonas subito decēter immutat: Ut
nūc xp̄s deꝰ: verbū incarnatū ⁊ hō factus:
caput eccłię: nūc ip̄a eccłia: nūc hō iustus:
nunc penitēs loq̄ videat̃: vt oīa necessaria
tangat atqꝫ ꝯcludat. Ubiqꝫ plenissimū cę
lestiū rerū: sanctū vibrat eloquiū: ⁊ multi-
plici diuersitatę virtutū: ꝓpter hūani ge-
neris largiendā salutē: regni sui adoranda
mysteria piꝰ redēptor insinuat. Hęc ideo ꝓ
fati sumꝰ: vt cū ventū fuerit ad loca talia:
intrepidus lector audire possit: qō se iā sa-
lubriter didicisse cognouerit. Illud tn̄ auc
toritate patrū ⁊ veritatis ipsiꝰ attestatiōe:
firmissima credulitate tenēduꝫ est: vnū de
trinitate: siue vnā ex trinitate ꝑsonā: deuꝫ
verbuꝫ miseratiōe mortaliū: ex maria virgīe
hoīem factū: spontanea virtute: nō mistra
toria necessitate: qꝛ nec naturę suę vllā mu
tabilitatē sustinuit: nec assumptiōe carnis
augmētū trinitatis effecit: Sꝫ sicut qdam
ait: Maculas nr̄as lauit ī sanguīe: rugas
etiā tetēdit in cruce. Hoc cū sit spei nostrę
singulare p̄sidiū: beatitudo credētiū: felici
tas magna iustorꝫ: nō desinūt heretici im-
pia volūtate corrodere: q̄ hūano generi sa
lutis cām cognoscit̃ p̄stitisse.

Queadmodū sit expositio digesta psalmorum.

Cap.X

PRimo: nobis de titulorꝫ inscriptio-
ne: dn̄o iuuāte dicendū ē: vn̄ velut
vberibꝰ expressis: lacteꝰ sensus di-
uinę p̄dicationis emanet. Scōo: vnusqſqꝫ
psalmꝰ ꝓ sua q̄litate diuidēdus est: ne no-
bis intellectū ꝑmisceat: aut occulta muta-
tio rerꝫ: aut varietas introducta loquētiū.
Tertio: arcanū psalmi: ptim ꝫm spiritualē
ītelligētiā: ptim ꝫm historicā lectionē: par
tim ꝫm mysticū sensū rerū subtilitates dis-
cutiēs: ꝓprietatesqꝫ verborꝫ ꝓut ꝯcessum
fuerit conabor aperire. Quarto: ꝓut locꝰ
exegerit: virtutē eiꝰ breuiter demōstrare cō
tendā: q̄tenꝰ intētio digesti carmis: diuino
munere oculis interiorībꝰ elucescat. Uirtu
tē psalmi dico inspirationē diuinā: q̄ nob
intētio supna reserat̃: ⁊ sermone dauitico/
a vitijs nos remouet: ⁊ recte nobis viuere
ꝑsuadet. Quinto: de ordīe numeri psalmo
rū: cū res exegerit memorabimꝰ: q̄ reueren
tissimarꝫ rerū honore sacratꝰ est. Hoc eni p
singulos q̄sqꝫ psalmos facere nobis diffi-
cile fuisse ꝯfitemur: qō indeterminatū at-
qꝫ suspēsuꝫ: prm̄ etiā reliq̄t auctoritas. Re
liquos aūt sibi calculos diligens ꝑscruta-
tor exq̄rat: qm̄ multa accessu tp̄is in scrip-
turī diuinis fiūt clara: q̄ nūc vident̃ abscō-
dita. In ꝯclusiōibꝰ vero: aut summā totiꝰ
psalmi sub breuitate cōplectemur: aut con
tra hereses aliq̄d dicemꝰ destruēdas. Ip̄a
est eniꝫ domini vera dilectio: aduersarios
eius odio habere pfecto.

De eloquētia totiꝰ legis diuine.

Cap.X

ELoquētia legis diuinę/ humanis
nō est formata sermonibꝰ: neqꝫ cō-
fusis icerta fert̃ ambagibꝰ: vt aut
a rebꝰ p̄teritis obliuiōe discedat: aut p̄nti-
um ꝯfusiōe turbet̃: aut futurorꝫ dubijs ca-
sibꝰ eludat̃: sed cordi nō corpalibꝰ auribus
loquēs: magna v̄itate: magna p̄sciētię fir-
mitate cūcta dijudicās: auctoris sui veri-
tate ꝯsistit. Sic eni in euāgelio: de dn̄i xp̄i
p̄dicatiōe dictū est: Loq̄bat̃ aūt sicut ptā-
Matth. tē habēs: nō sicut scribę eorꝫ ⁊ pharisei. Il

P

le indubitata loquitꝛ/cui oīa ꝑntia sunt:et
rerū exit⁹ ꝓbatꝛ esse subiect⁹. Hec eloquen
tia siquidē est ad vnāquāq₃ rē cōpetens et
decora locutio. Hec igitꝛ casta/ fixa/ verax
⁊ eterna predicatio:nimis purissimo nitet
eloq̄o:cui⁹ vtilitas lucet:magnificētia vir
tutꝭ apparet:opatio salutis arridet. Sicut
⁊ in cētesimo octauodecimo psalmo dictu
rus est:Quia eloquiū tuū viuificabit me.

Ps.118

Et iterū: Lucerna pedib⁹ meis verbū tuū
dñe:⁊ lumē semitis meis. Reuera lumē:q₃

Ibidem

semꝑ vitalia iubet: noxia ꝓhibet: terrena
remouet:celestia psuadet. Hic ⁊ doctor gē
tiū in epl'a ad chorintꝭ. scribit: Nō enim in
sermone est regnū dei:sed in virtute. Ite₃

Corī.4

ad timotheū in secūda memit dicēs:Om

Timoth.3

nis scriptura diuinit⁹ inspirata vtilis ē ad
docendū/ad arguēdū/ad erudiēdū/ ad cor
rigendū in disciplina q̄ est iusticie: vt pfec
tus sit hō dei ad omne opus bonū instruc
tus. Hec sicut prīs hieronymi testatꝛ aucto
ritas apud hebreos:aut rithmo: aut me
trica ꝯstat lege cōposita:q̄ vt ipsi dicūt/fa
stutijs cōtinetꝛ.

P

Fastutiu₃ enī est ꝑ comata
ꝓcedēs ad depromēdū sensū nauitꝛ expli
cata ꝯceptio. Cui⁹ si virtutē lector diligēs
ꝑscrutarꝭ:audi aplm ad hebreos dicentē:

Heb.4

Viu⁹ est enī dei sermo ⁊ efficax: ⁊ acrior oī
gladio ancipiti:⁊ ꝑtingēs vsq₃ ad diuisio
nē aīe ac spirit⁹:cōpagū q₃ ac medullar: ⁊
discretor cogitationū ⁊ intētionū cordis.
Scpture aūt diuine sctā ꝓfunditas: adeo
cōes sermones habet/vt eā vniuersi incūc
tanter admittāt. Sensus aūt recōdit veri
tatis arcano/vt in ipsis studiosissime vita
lis snia debeat indagari. Nā eā reuera eē
diuinā hinc maxime datꝛ intelligi/ ꝙ indoc
ti subtilissima/ tꝑales eterna nō nisi diuio
repleti spū potuisse tradē sentiūt. Postre
mo quot miracula iugiter facta sūt/ donec
scriptura ipā mundi ambitū diuulgata cō
pleret:sicut scriptū est: In omnē terrā exi
uit sonus eor: ⁊ in fines orbis terre vba
eor.

Ps.18

Vñ ad ꝓbationē ꝑtinet maximā: q̄a
lex diuina ꝑ cūctas mundi ꝑtes cognoscitꝛ
fuisse suscepta. Hec multis modis genera
sue locutiōis exercet/diffinitiōib⁹ succinc
ta:schematibus decora:verbor ꝓprietate
signata:syllogismorum cōplexiōib⁹ expe
dita: disciplinis irrutilās: nō tñ ab eis ac
cipiēs extraneū decorē:sed poti⁹ illis ꝓpri
am ꝯferens dignitatē. Hec enī qñ in diuis
scripturꝭ splēdēt/ certa atq₃ purissima sūt.
Cū vero ad opiniōes hoim/⁊ q̄stiones in
anissimas veniūt: ambiguis altercationū
fluctib⁹ agitantꝛ:vt qd hic est firmissime sꝑ
verū:freq̄uēter alibi reddatꝛ incertū. Sic ⁊
lingua nostra dū psalmodiā canit/ nobili
tate veritatis ornatꝛ. Cū ad fabulas inep
tas ⁊ blasphema se vba ꝯuerterit: ab ho
nore ꝓbitatis excluditꝛ. Sicut apl's iacob⁹
dic̄: Ex ipso ore bñdicim⁹ deū ⁊ prēm: ⁊ ex
ipō ore maledicim⁹ hominē q̄ ad imaginē
⁊ similitudinē dei fact⁹ est.

Jac.3

Hec mundana
rū artiū periti: q̄s tñ multo posteri⁹ ab ex
ordio diuinor librorꝫ extitisse manifestum
est:ad collectiōes argumentor/q̄ greci to
pica dicūt: ⁊ ad artē dialecticā ⁊ rhetorica₃
trāstulerūt:vt cūctis euidēter appareat pri
us ad exꝑmendā veritatē iustis mentibus
datū: qd postea gētiles hūane sapiētie ap
tandū esse putauerūt: Hec in lectionib⁹ sa
cris tanq₃ clarissima sidera relucēt: ⁊ signi
ficātias rerū vtilissimis cōpendijs decentꝛ
illumināt. Que nos breuiter locis aptissi
mis admonebimus: qm̄ res ipe cōmodissi
me deducentꝛ in mediū:ꝑ q̄s ꝯcepti sensus
clari⁹ elucebūt. Nā ⁊ patꝛ augustin⁹ in libro
tertio de doctrina xpiana ita ꝓfessus est:
Sciāt autē lrāti modis oīm locutionū q̄s
grāmatici greco noīe tropos vocāt: aucto
res nostros vsos fuisse. Et paulopost seqꝛ:
Quos tñ tropos: id ē: modos locutionū:
q̄ nouerīt agnoscūt in lrīs sctis eorūq₃ sciē
tia ad eas intelligendas aliquātulū adiu
uant. Cui⁹ rei ⁊ in alijs codicib⁹ suis fecit
euidētissimā mentionē. In libris q̄ppe q̄s
appellauit de modis locutionū/diūsa sche
mata seculariū lrār inueniri ꝓbauit in lit
teris sacris. Alios aūt ꝓprios modos i di
uinis eloquijs eē declarauit: q̄s grāmatici
siue rhetores nullaten⁹ attigerūt. Dixerūt
hoc apud nos ⁊ alij doctissimi prēs: id est:
hieronymus/ambrosi⁹/hilarius: vt neq̄q₃
nos ꝑsumptores hui⁹ rei: sed pedisseq̄ esse
videamur. Sed dicit aliq̄s: Nec ꝑtes ipse
syllogismor: nec noīa schematū: nec voca
bula disciplinar: nec alia huiuscemodi vl
laten⁹ iueniuntꝛ i psalmis. Inueniuntꝛ pla
ne in virtute sensuū/ nō in effatiōe vbor.

Sic eni vina in vitib⁹: messem in semie: frõdes in radicib⁹: fruct⁹ in ramis: arbores ipsas sensu ɔtẽplamur in nucleis. Nã ⁊ de ꝓfundissima abysso delitiosi⁹ piscis attingitur: q̄ tñ añ captionẽ suã hũanis oculis nõ videt̃. Merito ẽ eẽ dicim⁹: q̄ in esse nihilo min⁹ virtute sentim⁹. Nã ⁊ apl's vetat nos [j. Cor. 3] seduci ꝑ vanã sapientiã mũdi: Ista vero nõ abnegat in lr̃is esse diuis. Certe accedamus ad psalmos ⁊ interrogem⁹/ q̄ omni disputatiõe maior est rerũ fides. Istud ẽ pncipale virtutũ/ ⁊ salutare locutiõis genus plerũq; res aliq̃s refert: et sepe longe alia q̃ audiunt̃ exponit. Simplicitas duplex: [Gen. 42] ⁊ sine dolo bilinguitas. Sicut fecit ioseph q̄ dũ fratres suos aspectu ipo ⁊ sermõe patrio cognouisset: ita eis videbat̃ loqui: vt nullaten⁹ posset agnosci. Qđ nõ est ad deceptiõis studiũ sumptũ: ſ ad cõmodũ magne vtilitatis effectũ. Hebreos sermones adhibet: causas ꝓfundissimas innuẽtes. Unã rẽ in malo ⁊ in bono plerũq; ponit: vt qđ noie videt̃ eẽ cõmune: ꝓbet̃ q̄litatibus discrepare. Celestia terrenis cõpat: vt qđ incõphensibilis magnitudo vetat intelligi: ꝑ notissimas siĩitudines possit aduerti. In verbis aũt serẽdis/ mira potẽtia est: vt subito opta nobis atq; icõphensibilia/ duob⁹ tribusq; sermonib⁹ explicent̃. Quid breui⁹ dicã: frequẽter etiã vna syllaba/ ineffabilẽ dñi naturã demõstrat: vt est illud: [Exo. 3] Qui est: misit me. Cui⁹ oẽ verbũ subtiliter inquisitũ/ copiosis sensib⁹ scaturit. Nã sic fecũdissim⁹ ager odoriferas herbas saluti nr̃e ꝓducit accõmodas: sic lectio diuia cũ ꝑ singula verba reqrit̃/ sp illic cura mentis saucie reperit̃. De cui⁹ eloq̄ntie modis/ mlti patres lati⁹ ꝓlixiusq; dixerũt: quoꝝ nomina in libris introductorijs cõmemoranda ꝓspexim⁹. Sed fons ille celestis/ quãtũ assidue ɔstat hauriri/ tñ nescit expẽdi. Ac ne diuti⁹ in generalib⁹ remoremur: spãlia psalterij/ dño iuuante tangamus: qm̃ ipsa res euidẽter agnoscit̃: q̄ cõib⁹ rebus p̄missis/ postea sub aliq̄ ꝓprietate describit̃.

De ꝓpria eloquẽtia psalterij [Cap. XVI]

Primũ est: q̄ ipsi tñ psalmi singulari numero vocitant̃: q̄s nos adhibitis hui⁹ lingue ꝑitissimis: cuꝫ eoꝝ volumie ɔferentes/ seruato vsu psallẽtiũ/ suis versib⁹ estimauim⁹ esse reddẽdos: ne se i ꝓsumptũ ordinẽ auctoritas ꝑmixta ɔfunderet. Deinde: q̄ nullũ aliud opus auctoritatis diuine: centũ q̄nquaginta sectionib⁹ ɔtinet̃. Ubi eni tot tituli diuersa legunt̃ varietate ɔscripti. Hic: illud votiuuꝫ nomẽ alleluia in supscriptionib⁹ inchoauit. Hic: cõmemoratio historie de regũ tracta volumie in ipo limine posita/ virtutes noscit̃ indicare psalmoꝝ. Hic etiã diapsalmata tñ interiecta monstrat̃. Hic: psalmi scđm virtutes suas numeroꝝ ordines tenẽt. Liber inchoãs a btitudine xp̄i/ noui ⁊ veteri testamẽti sacramẽta ꝑcurrẽs: laudibus sacris ⁊ sctã iubilatiõe ɔcludit̃: vt merito se tali munere ɔsolet̃ eccl'ia: q̄ hic multarũ calamitatũ cognoscit̃ afflictiõib⁹ sauciari. Nouit eni beneficio dñi triũphare ꝺ suis cladib⁹ ingrauata ꝑsecutiõib⁹: siqdẽ ꝓfecit afflictionib⁹: semꝑ auget̃: Sanguie martyꝝ rigat̃: tristicia magis erigit̃: angustia dilatat̃: fletib⁹ pascit̃: ieiunijs reficit̃: ⁊ inde poti⁹ crescit: vñ mũdus deficit. Quid eni in illo libro nõ inuenies: vñ se hũanuꝫ gen⁹ debeat ɔsolari? Thesaur⁹ in pectore mũdo semꝑ excrescẽs/ ɔsolatio magna lugentiũ/ spes btã/ iustoꝝ ꝑiclitantiuꝫ vtile suffugiũ: vñ semꝑ qđ expedit tollit̃: eiusq; fons indefecta ꝑennitate seruat̃. Beat⁹ q̄ athanasi⁹ alexandrine ciuitatis ep̄s/ in libro quẽ marcellino suo carissimo destinauit/ de ꝓprietate psalterij: vt verbis ipsi⁹ vtar: ita dicit. Quicũq; psalterij ṽba recitat/ q̄si ꝓpria ṽba decãtat/ ⁊ tanq̄ a semet ipo descripta vn⁹ psallit: ⁊ nõ tanq̄ alio dicẽte: aut de alio significata sumit ⁊ legit: ſ tanq̄ ipe de semetipo loquẽs: sic hmõi ṽba ꝓfert: ⁊ q̄lia sunt q̄ dicuntur/ talia velut ipe agens ex semetipso loquẽs: deo videt̃ offerre sermones. Psalterij q̄ ꝓpriũ est: q̄ ꝑ eũ legis diuine sctitas introit̃. Nõ eni tyrones inchoãt a genesi: nõ ab aplo: nõ int̃ ipa initia: aut auctoritas euãgelica sancta pulsat̃. Sed licet psalteriũ q̄rt⁹ codex sit diuine auctoritatis: primũ tñ tyrones inchoantes scripturas sctãs/ inde legendi faciũt decenter initium.

Laus ecclesie. [Cap.]

O Uere sctã: o immaculata: o ꝑfecta mater eccl'ia: q̄ diuia grã largiẽte/

sola viuificas: sola sanctificas: et perditū proprijs culpis institutiōe tua hūanū genus instauras. Cui pie professioni nihil addi/ nihil minui pōt. Per oēs quippe psalmos/ per oia cātica/ preconia sancte trinitatis infertur: vt cui sūt sacrata verba q̄ loquimur: ei laus semper et dulcissima gloria redderetur: q̄ salū seculi hui⁹/ et hereticorum seuissimas procellas in arce illi⁹ noe similitudine/ q̄ tuā euidenter portauit imaginē: sola inoffenso fidei cursu sine periculo diluuij pstāter enauigas: nec vllis erroribus acqescis: q̄uis adhuc inter prauitates hui⁹ seculi/ grauissima necessitate verseris. Quicqd eni repitur preter vitale gremiū tuū: mortiferū pstat esse naufragiū. Nā cū sabelli⁹ detestabilis erret in patre: demēs arri⁹ delinquat in filio: manes sacrilegus neget spm̄ scm̄: Alij scelerati veteri testamēto derogēt: Nōnulli noui gratiā nō sequantur: Tu tm̄ deuotiōe fideli/ prestante dn̄o: inoffense cūcta cōplecteris. Patrē quippe docēs ingenitū: filiū genitū: spiritūsanctū de pr̄e et filio procedentē: vnū deum/ sanctā predicās trinitatē/ coeternam sibi et equaliter oipotentē: dn̄mq3 xp̄m manentē in diuinitate sua: et carne hūanitatis assūpte: salua vniuscuiusq3 proprietate nature vnā pfiteris esse psonā. Veteri testamēto de nouo fidē faciēs: nouū a veteri exortum esse cognoscēs. Et vt breuiter cūcta cōplectar: nescis loq̄ nisi qd̄ expedit credi. Nam q̄uis diuersis hic afficiaris angustijs/ et dolosi hostis ptrarietate quatiaris: tn̄ totius mūdi circulo pgregata resplēdens in modū pulcherrime pyramidis/ ad eterna regna perduceris. Que huic schemati nō immerito compararis: quoniam de vniuersis gentib⁹ extollēs verticē preciosū/ iustorum animas quasi lumē eximiū ad superna regna trāsmittis: meta frumētis plena celestib⁹ de diuersis gentib⁹ sanctorum beata collatio serenarū mentiū: lampabilis cet⁹/ insolubilis cōstructio de viuis lapidib⁹ fabricata: beatorū oim̄ eterna felicitas/ sole lucidior/ niue candidior/ sine macula/ sine ruga. De qua scriptū est in cāticocanticorum: Que est ista q̄ progreditur q̄si aurora psurgens: pulchra vt luna: electa vt sol: terribilis vt castrorum acies ordinata. Et paulo post⁹: Oculi tui colūbarum: absq3 eo qd̄ intrinsec⁹ latet. Cui⁹ dētes sicut greges tonsarū q̄ ascenderunt de lauacro: oēs gemellis fetib⁹: et sterilis nō est inter eas. Sicut vitta coccinea labia tua/ mater et virgo: feta et integra/ genitrix et incorrupta: cuius os virtutū oim̄ fragrat odorib⁹. De q̄ sponsus dicit: Odor oris tui sicut malorum. Et post⁹ paululū: Odor vnguētorum tuorum super oīa aromata. Fau⁹ distillās labia tua sponsa: mel et lac sub lingua tua. Que mereris denique osculari xp̄m: et dec⁹ illud penniter custodire virgineū. Tibi eni dr: Osculetur me osculo oris sui: q2 meliora sunt vbera tua vino: fragrātia vnguētis optimis. Et cetera q̄ liber ille diuin⁹ mystica predicatiōe cōplectitur. Quapropter factis auditorib⁹ per q̄ndā isagogen (q̄ est sequētis opis introductio: index celestiū mysteriorum et sacre pnūciationis dictionis) vt opinor sufficienter attonitis: et desiderio superno diuia largitate flāmatis: nūc ad soluēda q̄ pmissa sunt: xp̄o iuuante veniam⁹. Presta dn̄e/ cui⁹ ē oē qd̄ expedit: vt intelligenter/ vt libēter/ vt pficue mereamur audiri. Tuis enim adiutorijs oimodis indigem⁹: vt valeam⁹ pcesso sermone aliq̄ten⁹ verba tue maiestatis exponere: amē.

Cant. 6 · Ibidē. 4 · Ibidē. 7 · Ibidē. 4 · Ibidē. 1

Ordo dicendorum

P

Prolegomena: id ē: precedentia anteq̄ celestis psalterij mella degustē: et cāpos illos gloriosissime passiōis dn̄o pstante ptingā: q̄dā mihi videntur diuisis capitib⁹ de textu ipsi⁹ carminis itimare: vt et legētes distincti⁹ debeam⁹ edocē: et nos ordines ipos sine aliq̄ offensiōe curram⁹.

In pr̄ma itaq3 pte: dn̄i carnalis vita describitur

In scd̄a: natura diuinitatis ipi⁹ subtiliter indicatur.

Tertia: multiplicatos dicit populos q̄ eū nitebantur extinguere.

Quarta: prophēta i eisdē monitis pseuerat: vt desināt iudei mala cogitare vel facē: q̄m se nouerint diuis virtutib⁹ destruēdos.

In q̄nta: dn̄s xp̄us clamat ad patrē/ vt ei⁹ audiatur oratio: et in resurrectiōe ipius mūdo pfutura pcedat.

Sexta: per totū psalmū verba sunt penitētis: cui iunguntur eiusdem modi alij sex: qui tn̄ i pclusiōe q̄nq̄gesimi psalmi descpti sūt.

In septima pte xp̄s hūiliter quidē petit vt ei subueniatur a patre: sed habet fiduciā recte cōuersationis: qd̄ magis ad ei⁹ ptinet

deitatē. Sed more hūanitatis assumptę sibi postulat subueniri: ne diabolus aiaꝫ ei⁹ iniq̄ p̄sumptione diripiat: ⁊ gloria ipsi⁹ in puluerē deducta dispereat.

In octaua: parabolis ⁊ tropicis allusionibus cōgregatis / subseq̄ns drama decurrit / ⁊ p allegoricas silitudines oia referūt ad dn̄m xp̄m. Que schemata nos locis aptissimis euidētissime cōmonebim⁹ / vt lectori studioso ambiguitas cūcta tollat.

Nona: post multiplicia p̄conia: q̄ mō a diuinitate: mō ab hūanitate ipsi⁹ accipiūt: mutatis psonis ⁊ titulis: ponit alleluia / qd̄ significat: laudate dn̄m.

Decima: sequūtur gradales / q̄ animū nostrū ad dn̄m saluatorez pura ⁊ hūili satisfactione pducūt.

Undecima: variatis verbis iterū laudes dn̄i hymnidica exultatiōe cōcelebrat / mō patris / mō filij / modo sp̄ūssancti p̄dicās maiestatē: vt nulli sit dubiū sanctā trinitatē singulariter oipotentē / q̄ vult facē in celo ⁊ in terra.

Duodecima: septē psalmi relinquunt in fine: q̄ exultationib⁹ hymnidicis totā gloriā sanctę trinitatis gnāliter deuota mente ꝯcelebrāt. Sic text⁹ toti⁹ psalterij duodecim ptib⁹ diuisus / in aploꝝ numero mirabili laude cōcludit: quaten⁹ ⁊ iste illud agat qd̄ christi discipulos fecisse cognouimus. Est etiā eiusdē rei aliud euidēti⁹ sacramentū / qd̄ centū q̄nquaginta dieb⁹ diluuio supducto criminib⁹ suis terra diluta est. Sic ⁊ hi psalmi tali numero pducti / gen⁹ humanū pctis suis pollutū cōuenięter reddūt absolutū. Nūc minutatim ad exponēda psalterij verba veniam⁹.

Explicit plogus. Incipit expositio digesta psalmoꝝ Cassiodori.

Quare primus psalmus non habet titulum.

P Salmus hic ideo nō habet titulū: q꞉ capiti nr̄o dn̄o saluatori / de quo absolute dictur⁹ est nihil debuit p̄poni: dū ip̄m reꝝ oim̄ ꝯstat esse principiū. Sicut ip̄e in euāgelio dicit: Ego sū p̄ncipium ꝓpt̄ qd̄ ⁊ loquor vobis. *[Job.8]* Nā licet ⁊ alij psalmi de ip̄o multa dicāt: nemo tn̄ de ei⁹ q̄ fuit in terris cōuersatiōe sic loquit. Et q̄niā ad hūc q̄ dicēda sunt respiciūt cuncta: merito caput sancti opis ponit: q̄ p̄nceps reꝝ omniū esse monstrat. Quicq̄d eni: aut de p̄teritis istruit: aut de p̄sentib⁹ monet: aut de futuris efficit cautiores: oia ad institutionē beati viri ptinēt: q̄ liber iste dicturus est. Nā quidā tituli / quidā p̄fatiōis locū eū tenere dixert. Sed licet a q̄busdā oi iusto videat aptat⁹: nulli tn̄ p̄ter dn̄m christū pōt veracissime cōuenire. Nā si dixerimus omni btō posse cōgruere: iā nō cōstat illud qd̄ dicit in psalmo: Ois hō mendax. *[Ps.115]* Uel illud qd̄ iob meminit: Nullus mūd⁹ ante te: nec infans cui⁹ est vni⁹ diei vita super terrā. *[Job.15]* Et alibi: In veritate nemo de genitis est: q̄ nō impie gessit: ⁊ d̄ ꝯfidentib⁹ q̄ nō deliquit. Uel illud: Justicia iusti sic est apud te: sicut pann⁹ mēstruatę. *[Esa.64]* Quapropter nō omni btō pōt hec sentētia ꝯuenire: nisi illi tm̄ de quo scriptura dicit: Qui peccatū n̄ fecit: nec inuētus ē dolus in ore ei⁹. *[j.Pe.2]* Et ip̄e de se in euāgelio dicit: Ecce veniet p̄nceps mūdi hui⁹ / ⁊ in me nō inueniet q̄cquā. *[Job.14]* Merito ḡ ad christū dn̄m refert: q̄ nō abijt in ꝯsilio impioꝝ: ⁊ in via pctōꝝ nō stetit: aut in cathedra pestilentię nō sedit. ⁊c. Mirabilis ordo / celestis reuera dispositio: vt ab ipso nobis psalmoꝝ ꝯueniret initiū quē salutarē ianuā ꝯstat esse celoꝝ. Quapropter itrare cū sūmo gaudio festinem⁹: vbi patentē ianuā / ipsū aduocatū nostruꝫ esse cognoscim⁹: sicut ait aplus: Nō enim habem⁹ pōtificē / q̄ nō possit cōpati infirmitatib⁹ nr̄is. *[Heb.4]* Et paulopost: Adeam⁹ ḡ cū fiducia ad thronū gr̄e ei⁹ / vt miscdiam cōsequamur: ⁊ gr̄am iueniam⁹ in auxilio oportuno. *[Ibidē.]* Nūc claues psalmoꝝ reserabiles apponam⁹: vt p̄stante dn̄o regis nr̄i palatia introire mereamur: ⁊ iō sicut p̄fati sum⁹ / diuisio facienda est: q̄ si recte adhibeat / ita illustrē ⁊ pspicuā nobis efficit dictionē: vt p̄usq̄ legat orationis textus: an̄ nobis eius relucere possit intētio.

Diuisio psalmi.

V Niuersus text⁹ psalmi hui⁹ / ꝓpheta referente narrat. In p̄ma parte vitā sanctę incarnatiōis exponit: qm̄ si ad maiestatē christi solā velis referre q̄ de eo dicunt / nequeūt ꝯuenire. Scd̄a vero pctōꝝ neq̄tias in futuro iudicio debitas recipe cōmemorat vltiones: vt p̄missa

grati⁹ possem⁹ accipe: cui⁹ videbant̃ subse quẽtia formidari. Respice q̃ intẽtionẽ ei⁹ quã ꝯstat maxie ꝑquirẽdã: Ideo i ꝑncipijs beatitudo dñi saluatoris edicit̃: vt hũano generi vitalia exẽpla ꝑstent̃: quaten⁹ sic no bis hõ terren⁹ cõtulit mortẽ: ita celestis ve niẽs daret salutẽ. In principijs eni fuit du rissima cõditio decepto: ſ post aduenit ho mini gl'iosa redẽptio. Primo illata ẽ igno miniosa captiuitas: deinde secuta est voti ua libertas. Expulsus hõ de paradiso: sed recept⁹ est in celũ: ꝑdidit in terra beatitu dinẽ: ſ angelos merebit̃ habere cõsortes. Luctus ex diabolo: gaudiũ ꝓuenit ex chri sto. Vñ ⁊ ap̃ls dicit: Sicut eni ꝑ inobediẽ tiã vni⁹ hõis/pctõres cõstituti sunt multi: Ita ⁊ ꝑ vni⁹ obedientiã iusti ꝯstituent̃ mlti. In ipso itaq̃ capite psalmi hui⁹: diffini tio bti viri: tãq̃ pulcherrimũ nobis gl'iosi regis diadema resplẽdet. Oro breuis ⁊ lu cida: q̃ rẽ ꝓpositã diuersis modis qd sit ostẽ dit. Sed hoc ꝑncipiũ duas spẽs diffinitio nũ euident̃ amplectit̃. In ꝑoribus q̃ppe v̾si bus duob⁹ q̃ dicũt: Nõ abijt: nõ stetit: nõ sedit: octaua spẽs diffinitionis est: q̃ grece κατα αφαίρεσιν του εναντίου: latiẽ ꝑ ꝑ uãtiã ꝯrij. Ait eni qd ñ faciat: sic̃ ⁊ in q̃nto psalmo dictur⁹ ẽ: Qm̃ nõ volẽs de⁹ iniq̃ta tẽ: tu es. In tertio aũt v̾su q̃ dicit: Sȝ in le ge dñi fuit volũtas ei⁹: ⁊ in lege ei⁹ medita bit̃ die ac nocte: scdã est spẽs diffinitionis: q̃ grece ἐννοηματική dicit̃: latiẽ notio nũcupat̃. Hec nõ dicit qd sit: sed ꝑ hoc qd agit: res illa quã q̃rim⁹ nobis specialiter indicat̃: sicut ⁊ in. lxxj. psalmo dictur⁹ est: Bñdict⁹ dñs de⁹ isrl': q̃ facit mirabilia ma gna solus. Memento aũt q̄ oĩs diffinitio: aut ex materia nascit̃ qd est corp⁹: aut ex specie qd est q̃litas: aut certe de vtroq̃: sic est hõ: mirabili ordĩe ꝯplata disponẽs. Nã si ꝑus posuisset qd erat: necessariũ nõ fue rat dixisse qd ñ erat. Hoc imitat⁹ ꝯuerso or dinc: geometric⁹ fecit euclides: dicens. Li nea est lõgitudo sine latitudiẽ. Pri⁹ eni di xit qd est: ⁊ subiũxit postea qd nõ ẽ: Sicut facẽ ꝯsueuerũt: q̃ ꝑorũ dicta aliq̃ diuersita te cõmutãt: vt se in eis mẽtiant̃ auctores. Nũc ad ꝑscrutãda v̾ba veniam⁹: qm̃ in in teriorib⁹ eo⁊ q̃si in q̃busdã nucleis fruct⁹ dulcissim⁹ inuenit̃.

Roma.5 — Ps.5 — Ps.71 — ꝑ

Incipit expositio in psalmũ ꝑmũ

Beatus vir

Nimis pulchrũ commodũq̃ ꝑncipiuȝ: vt qm̃ erat spũsſctũs hu mani generi imbecil la monitur⁹: a beati tudine sumere vide ret̃ initiũ: vt hac spe trepidantiũ aios inui taret: ne se mortaliũ fragilia corda subdu cerẽt. Quis eni ad q̃libet ardua nõ icitet̃: vbi felix beatitudo ꝑdicit̃: Beat⁹ ergo di citur vir (sicut nobis maiorũ tradit auctori tas) q̃si bñ aptus: cui oĩa desiderata succe dũt. Sed hũc duob⁹ modis dici: in. cxliij. psalmo ꝓpha cõmemorat: ponẽs: Beatũ dixerũt ꝑplm cui hec sunt. Iterũq̃ subiun git: Beat⁹ ꝑplus: cui⁹ est dñs de⁹ ei⁹. Qua ꝓpter seculi btũs est: q̃ vt putat: sũma se curitate suffult⁹: in cõtinuata leticia ⁊ mũ danis copijs ꝑseuerat. Isti aũt btõ: q̃ a ꝓ posito suo nulla ꝯtrarietate remouet̃: virũ subiunxit egregie. Vir eni vocat̃ a virib⁹: qui nescit tolerãdo deficere: aut in ꝓsperi aliq̃ se elatione iactare: ſ aĩo stabili defix⁹: ⁊ celestiũ rerũ ꝯtẽplatione firmatus: ma net̃ semꝑ impauidus. Hoc etiã veriloquiũ appellauẽ maiores. Etymologia eni ẽ ora tio breuis: ꝑ certas assonatiões ostendens ex q̃ noĩe id qd q̃rit̃ venerit nomẽ. Nec dubites q̄ virũ appellat dñm saluatorẽ: de quo ⁊ zacharias ꝓpha dicit: Ecce vir: ori ens est nomẽ ei⁹. Sed memẽto q̄ vbicũq̃ sic ponit̃: assũpta eius hũanitas indicat̃. Vir eni sex⁹ est carnis: q̃ in diuinitate nul laten⁹ inuenit̃. Sed qm̃ natura hũanitatis a dño fuerat ꝓ nr̃a redẽptione sumẽda: cõ petenter posuit virũ: vtriusq̃ eniȝ nature vna credit̃ esse ꝑsona. sequit̃. Qui non abijt in ꝯsilio impiorũ: ⁊ in via pec catorũ nõ stetit: ⁊ in cathedra pesti lentie nõ sedit. Posito igit̃ beato viro: id est: dño xp̃o: ab illa dispẽsatiõe qua pas sus est: vtile fuerat vt eũ ꝑ actus suos cõse quẽter exponeret: Alioqui min⁹ docet: qd fuerat in explicata ꝓpositiõe derelictum. Trib⁹ itaq̃ modis ꝓuenire hũanos ꝯstat errores: Cogitatiõe: facto: ⁊ dicto. Quos hic ꝑ ordinẽ abnegat dicẽs: Nõ abijt in cõ

ET — Ps.143 — ꝑ — ET — ꝑ — Zach.6

silio ipsorū. Primū/detestabiles denegat cogitatiões: q̄ sibi familiariter vēdicat genus hūanū: quas dñs xp̄s oīno nō habuit. Et ne extraneis vtamur exēplis: hoc debere intelligi de dño saluatore. xxxix. psalmus absolute testat̄ dicēs: Tunc dixi: ecce venio: In capite libri scriptum est de me. Abiit eni: significat quod a via recta discedēs in calles labit̄ tortuosos. Deinde act⁹ vitiose cōuersationis excludit: dicēdo: Et in via peccatorū nō stetit. Utiq3 q2 venit in mundū/qui est via pctōꝝ: sed ibi nō stetit: qm̄ ei⁹ vitia īmaculata ꝯuersatione trāsiuit. Ponēdo aūt viā peccatoꝝ: latā vult intelligi: qm̄ angustā ꝯstat eē iustoꝝ. Tertio loco subiunxit: Et in cathedra pestilentie nō sedit. Ad doctrīas hoc videt̄ abominabiles ptinere/q̄ pestilētis dogmatis venena dissemināt. Hec merito negāt̄ i xp̄o: qui toti⁹ mūdi vulnera medicinali p̄dicatione saluauit. Quidā vero hūc locū/tali distinctione cōplex⁹ est: impiū dicēs eū qui peccat in deū: peccatorē vero q̄ in semetipso delinq̄t: pestilentē sc3 qui p̄ximū suū depopulat̄: opprimit atq3 ledit. S3 qd̄ vis horū recipias: nihil tale in dño fuisse cognoscis. Cathedra est eni ex aliq̄ materia cōposita forma sedibilis: q̄ nos curuatos molliter a dorso suscipit: suoq3 gremio demissos velut habilis theca complectit̄. Hec p̄prie doctorib⁹ dat̄: sicut ait in euāgelio: Super cathedrā moysi sederunt scribe ⁊ pharisei. Sic etiā iudicū tribunal: ⁊ soliū regum p̄priū esse memoram⁹. Cōsiderandū est etiā hic ordo dictorū: queadmodū ꝯtra adā totus aptet̄. Abiit: cu3 recessit a p̄cepto dñi. Stetit: cū delectat⁹ est pctō: qm̄ acq̄situru3 se scientiā boni maliq3 decept⁹ arbiter estimauit. Cathedrā vero pestilētie sedit: cu3 posteris pniciose doctrine exēplū dereliq̄t. Et nota q̄ pulchre singula verba reb⁹ singul' dedit: Id est: abiit: stetit ⁊ sedit. Que figura dicit̄ hypozeuxis: qm̄ diuersa v̄ba singulis apta clausulis apponūt̄. Quapropter generalis cōplexio peccatoru3 merito in dño saluatore denegata est: sic ipa veritas in euāgelio dicit: Ecce veniet p̄nceps mundi huius: ⁊ in me nō inueniet quicq3.

Sz in lege dñi fuit volūtas ei⁹: Nō magna gloria fuerat declinasse vitiosa: nisi diceret ⁊ oīno laudāda. Sicut ⁊ alibi docet: Declina a malo ⁊ fac bonū. Lex ergo dñi est in declinādis pctis sctā p̄ceptio quā in mōte syna moysen accepisse manifestū est. In qua tota mētis intētione ille vir fuit qui pctā nō habuit. Nos eni ⁊ si ad momentum legis p̄cepta cogitamus: delicti tn̄ tpe volūtas nr̄a in lege nō pmanet. Uolūtas eni decēter est posita: vt cōstātiā ꝯtinue meditatiōis ostenderet: que dū pseuerāter assumit̄: laboris tedia nesciunt̄. Sed ne ipam voluntatē putares ociosam: sequit̄ opationis effect⁹: quia sctō p̄posito nō sufficiebat tm̄ bona velle: nisi etiam desideriū suū ꝯtinuo pioq3 labore satiaret̄. Hic pōt syllogism⁹ cathegoric⁹ inueniri: quē p̄termittere nō debem⁹: ne q̄ itellectus est p̄mus: incōpetēter videat̄ esse p̄terit⁹. Cui⁹ diffinitione3 ptesq3 dicem⁹: vt rudib⁹ eaꝝ rerū nihil remanere possit ambiguū. Cathegoric⁹ itaq3 syllogismus est (quē dialectici sūma laude ꝯcelebrant) oratio in qua positis q̄busdā: alia quedā ex necessitate veniūt: p ea q̄ posita sunt. Iste ex duab⁹ p̄positionib⁹ ⁊ ꝯclusione format̄: sicut hic constat effectū. Cui⁹ p̄ma p̄positio est: Btūs vir cui⁹ volūtas in lege dñi est. Scd̄a p̄positio: Nullus cui⁹ volūtas in lege dñi est: abiit in cōsilio impioꝝ. Prouenit expectata ꝯclusio. Nullus igit̄ beatus vir abiit in ꝯsilio impioꝝ. Hoc quidē in diuersis locis diligēs tibi pscrutator inuenies: qd̄ nos rari⁹ ponendū esse psp̄eximus: qm̄ nobis ex diuersis artib⁹ atq3 disciplinis: cum expositiōe p̄posita/multa dicenda sūt.

Et in lege eius meditabitur. Intēdēdū q̄ scd̄o dicit: In lege/nō sub lege: q2 in lege fuit q̄ pctā ꝯtempsit. Reliqui aūt mortales merito sub lege sunt: q̄ delictis onerantib⁹ inclinant̄. Lex eni dr̄ ex eo q̄ aīos nr̄os liget/suisq3 teneat obnoxios cōstitutis. Uerū ille legē nō meditabat̄ litteris: sed sctitate p̄positi. Sicut in. xxxix. psalmo dictur⁹ est: Ut faciā voluntatē tuam de⁹ me⁹: volui: ⁊ legē tuā in medio cordis mei. Sic de vno psalmo vtrūq3 p̄batū est: quoniā ⁊ p̄ncipiū libri de ipo debet intelligi: ⁊ mādata dñi semp eū cōstat fuisse meditatū. In. lxxvii. q̄ psalmo dicit: Loquar p̄positiones ab initio. Sed cū dicit:

Ps.39 — Math.23 — Sche. — Job.14 — Ps.36 — Syl. — ET — Ps.39 — Ps.7

Loquar ab initio: nõ vult psonã suã alicu bi fortasse pteriri. Nos tñ diuersoꝝ patrũ auctoritatẽ secuti: ⁊ ecclesię verba dedim⁹ ⁊ pphetę: ⁊ iustissimos quosq; hoies: vel pctores diximᵘ loqui: quos suis locis euidenter ostẽdim⁹: vt varietas ipa rerũ: oblectare possit auditum. Die ac nocte. Hęc cõplexio ptinuũ tẽpus ostendit. Qđ si ad lrãm intendas: oĩno nõ cõuenit: vt die ac nocte iugiter legẽ dñi aliqſ aut legat aut pdicet: dũ reficiẽdi tẽpus corpibus deẽ: ⁊ capiẽdi somni necessitas auferaẽ. Sed ille pbaẽ legẽ ptinue meditari: q̃ oĩa scdm sctitatẽ gerens: cęlesti se in oĩbus puritate tractauit. Hoc reuera ipsi capiti dño xpo certũ est cõuenire: cuius ad exemplũ sctitatis ei⁹ ⁊ mẽbris q̃ videaẽ esse pceptũ: sicut dicit aplus: Oĩa q̃cunq; facitis in verbo aut facto: oĩa in glĩa dei facite. Est ⁊ alibi pdicata ista cõtinuitas: sicut in cẽtesimo octauo decimo psalmo legiẽ. Testimonia tua doce me dñe: ⁊ mandata tua in corde meo sp exquiram. Dies: pagani dixerũt a numinibus suis: id est: a dijs a quibus eos etiã nominasse noscunẽ. Nox autẽ dicta est: eo q̃ noceat aspectibus: siue actionib⁹ nostrl.

Et erit tanq̃ lignũ quod plantatũ est. Hinc etiã pdiciẽ gloriosa nimis: singularisq; fęlicitas: vt sicut actio miranda descripta est: ita ⁊ eius psperа magnifica similitudie referanẽ. Bene vt arbitror: ligno fructifero cõparat⁹ est dñs christus: ppẽ crucẽ quã p hominũ salute suscepit. Quę merito lignũ vitę diciẽ: qñ ibi ⁊ dñs christus: qui est vita nostra suspẽsus est: et latroni in eadẽ cõfitenti dictũ est: Amẽ dico tibi: hodie mecũ eris in paradiso. Deniq; ⁊ hodie oĩs in ea credẽs: eternę vitę dona cõsequiẽ. Siue vt historia refert: Lignũ reuera fuit in paradiso perennis vitę: si detestabilis inobediẽtia nõ fuisset. Unde eniz mors habuisset introitũ: si adam mõstrasset deuocationis affectũ? Hinc sanctissimi patres suauissima mella sudauerũt: dicentes: Dedit mãdatũ: vt iueniret arbitriũ: firit legẽ: vt faceret cautiorẽ. Sz ille improuide secut⁹ est hostẽ: ⁊ infęliciter vitę reliqt auctorẽ. Tunc lamẽtabili sorte decept⁹: vitã ppetuã quã possessurus erat amisit: ⁊ in mortẽ quã nõ habebat/ incurrit. Sz vt ad

conceptę similitudinis instituta redeam⁹: qđ dicit: plãtatũ est: id est: institutũ est lignũ crucis a deo: qđ sp in fide vireret ac cresceret. Hoc schema Parabolę diciẽ: id est: genere dissimiliũ cõparatio. Sic eni in subsequẽtibus: ⁊ mõti: ⁊ leoni: ⁊ vermi cõparat⁹ est xps. Secus decursus aquaꝝ. In cõparatiõis gr̃a pseuerat. Nã sic terrestris aqua decurrẽs vita est lignoꝝ virentiũ: sic aqua spiritualis lignuz crucis inundat: q̃ salus eẽ fideliũ cognosciẽ aĩaruz. Hęc ẽ aq̃ est: de qua in euãgelio diciẽ: Si scires qs ẽ qui a te aquã petit: petisses ab eo vt daret tibi aquã viuã. ⁊c. Operepreciũ est quoq; ppendere quare dixerit: secus decursus aq̃rũ: Scilicet vt nec nimia inũdatio lignum lederet: nec iteꝝ irrigatio pcul pstituta siccaret. Quod fructũ suũ dabit in tẽpore suo. Fructũ dabit: eccl̃ias pstituet: tpe cõpetenti: hoc est: qñ beatę incarnationis sacramẽta suscepit. O fruct⁹ ille mirabilis: q̃ hũanũ genus dulcissima credulitate satiauit. Uñ nõ gustare peccare est: ⁊ potius gen⁹ est puaricatiõis a cibis talib⁹ abstinere. Fruct⁹ eni diciẽ a fruẽdo. Et notãdũ/ q: dabit dixit: qđ ad rõnalẽ sensũ ⁊ ad offerẽtis ptinet voluntatẽ. Nã lz ⁊ alia ligna erũpẽtes iferãt fruct⁹: hoc recte dare diciẽ: q: eterna pmia donare mõstraẽ.

Et foliũ eius nõ decidet. Id est: sermo ipsius nullo casu a veritate discedit: s tanq; in arbore palmę folia manẽtia sunt: ita et ista infixa veritati certis pmissiõib⁹ pseuerãt. Sic in euãgelio legiẽ: Celũ ⁊ terra trãsibunt: verba aũt mea nõ pteribũt. Et intuere dñi vba: folijs arbori cõpta. Quia sic illa fruct⁹ tegunt: sic pmissiões suas ⁊ ista custodiũt. Hę sunt aquę spũales: hęc folia salutaria: de qb⁹ in apocalypsi btũs iohãnes dicit: Et ostendit mihi flumẽ aq̃ viuę: splẽdidũ tãq; crystallũ: exiẽs đ throno dei ⁊ agni. In medio plateę ei⁹: ⁊ ex vtraq; parte fluminis: arborẽ vitę: quę facit fructum duodecies: singulis mẽsib⁹ reddẽs fructũ suũ. Et folia arbori illi⁹ sũt ad sanitatẽ gẽtiũ deputata. Sequiẽ. Et oĩa quecũq; faciet psperabunẽ. Aptissime ꝯtra illud adẽ poniẽ: cui⁹ facta nobis adũsa peperũt. Nã sic dñs xps dulcedinẽ saluti mũdo ꝯstitit: ita ille hũano generi amaritudinez

Marginalia: 1. Cor. 10 · Ps. 118 · ET · Luc. 23 · Sche. · Ioh. 4 · ET · Al. Defluet. · Math. 24 · Apoc. 22

mortis inflixit. Trib⁹ ꝗ modis hec ꝑdicationis forma ꝯstructa est: dicēdo q̄d vitauerit: referēdo quid egerit: tertio ad quē finē fruct⁹ ipse ꝑuenerit. Sed hoc breuiter atq̄ mediocriter positū est ꝓpter hūilitatē hūanitatis assumptę. Ceterū si magnificentiā eius velis aduertere: audi aplm̄ dicentē: Propter qd̄ ⁊ deus illū exaltauit: ⁊ donauit illi nomē quod est sup omne nomē: vt in noīe iesu omne genu flectat: celestiū: terrestriū ⁊ infernoꝝ. Et in apocalypsi iohannis sic legit: Et vidi ⁊ audiui vocē magnā angeloꝝ multorū in circuitu throni ⁊ aīalium ⁊ seniorū: Et erat numer⁹ eoꝝ dena milia denū miliū milia miliū: dicentiū voce magna: Dign⁹ est agn⁹ q̄ occisus est accipe virtutē ⁊ diuitias ⁊ sapiētiā ⁊ fortitudinē ⁊ honorē ⁊ gl̄iam ⁊ benedictionē. Et oēm creaturā q̄ est in celo ⁊ in terra ⁊ sub terra ⁊ in mari ⁊ q̄ sūt in eis: vniuersos audiui dicētes: Sedēti in throno ⁊ agno: bn̄dictio ⁊ honor ⁊ gl̄ia ⁊ potētia in secula seculorū. Et quattuor aīalia dicebāt Amē. Et seniores ceciderūt ⁊ adorauerūt ⁊c. Plena est rerū taliū scriptura diuina: qm̄ sicut in assūpto corpe fuit hūilitas: ita est post resurrectionē dn̄i xp̄i declarata maiestas. Nūc ad reliqua veniam⁹. Non sic impij nō sic. Uenit ad secundā ꝑtē: vbi memorat q̄ impij cū pctōribus sustinebūt: vt eoꝝ act⁹ refugiat: q̄ꝝ pena cognoscit: Qd̄ schema dicit paradigma. Schema autē est figura dictionis in ordine verboꝝ: cū decore composita. Est eni paradigma: narratio ꝑ exēpla: hortans aliquē: aut deterrēs. Inuitauit aūt cū dicit: Btūs vir: ⁊ reliq̄. Deterruit aūt cū ait: Nō sic impij nō sic. ⁊c. Efficacissimū plane doctrinę genus: ⁊ inuitare ꝓsperis: ⁊ terrere ꝯtrarijs. Sicut ⁊ pater augustin⁹ in libris de doctrīa xp̄iana: memorat dicēs. Debet igit diuinaꝝ scripturarū tractator ⁊ doctor: defēsor rectę fidei ac debellator errorū: ⁊ bona docere: ⁊ mala dedocere. Qd̄ institutionis gen⁹: ⁊ in. xiij. et in. xxxvj. et i. c. et. xj. ⁊ in. c. et. xviij. potēt exequit: vt distinctio sit in cōminatōe supplicij: magnitudo semꝑ in p̄mijs. Dicit ergo: Nō sic impij nō sic: qm̄ nō erit sic ipijs vt superi⁹ dixit. Et vt imobiliter crederes: firmitatē negationis iterādo monstrauit.

Phil. 2

Apoc. 5

Sche

P̄

Nā si locum eorū diligēter inquiras: audi apocalypsim iohānis dicētē: Et diabolus q̄ seducebat eos: missus est in stagnū ignis ⁊ sulphuris: vbi illa bestia ⁊ pseudo ꝓphetę (qd̄ videlicet ad oēs ꝑtinet impios) cruciabunt illic die ac nocte in sec̄la seculoꝝ. Sed tanq̄ puluis: quē ꝓijcit ventus a facie terre. Congrua nimis: facta cōparatio. Puluis eni est resolutio terrę. Et q̄ hō terrenus qn̄ inflat seductorio vēto supbię: de soliditate terrę viuentiū q̄si puluis abijcit: q̄ sua leuitate ad firmamētū mādatorū se tenere nō potuit. Merito puluis dicit: q̄ tanq̄ substātia tenuis vitiorū flatib⁹ ventilat. Sed hāc damnationē grauissimā nō putem⁹ vētoꝝ ludibrijs cōparatā: quę corpa facile mobilia in auras ethereas ludiuaga cōpulsione trāsponit. Hic eni facilitatē expulsionis vult ostēdere: nō acerbitatē discriminis leuigare. Facievero terrę: significat supficiē telluris: vbi reuera p̄t puluis tenuissim⁹ insidere: Hāc greci epiphaniā vocant: q̄ solā longitudinē ⁊ latitudinē habet. Hec colores suscipit diuersa q̄litate distinctos: hec ꝓbat recipere figuras illas geometricę disciplinę. In ea deniq̄ dat ꝯspici: quicq̄d pōt corporeis oculis intueri. Sequit. Ideo nō resurgūt impij in iudicio. Impij sūt qui sanctā trinitatē crudelitate mētis nullaten⁹ ꝯfitent: nec veteris ac noui testamēti parere regulis acquiescūt. Uel sicut dic̄ aplus: Qui verbis ꝯfitent deū: factis aūt negāt. Et hi in iudicio nō resurgūt: q̄ iam sua infidelitate dānati sunt: In euāgelio dicēte dn̄o: Qui aūt nō credit in filio: iam cōdemnat⁹ est. Nā si ad iudiciū resurgere: est: ꝓ suis factis quēpiā reddere rationē: merito illi dicunt in iudiciū non resurgere quos iā cognoscit sentētia diuia dānasse. Omnes resurgere fides catholica cōfitet: sicut dic̄ aplus: Oēs resurgem⁹: sed nō omnes imutabimur. Resurget eni iust⁹ vt iudicet: pctōr vt iudicet: impius vt sine iudicio puniat: Neq̄ peccatores ī ꝯsilio iustorū. Pctōres: sunt ꝓfessione quidē xp̄iani: sed in minorib⁹ pctis obnoxij: Quibus dn̄ica dat oratio: vt se exuāt a delictis. Impij aūt sunt: q̄ suū nesciētes auctorē diuersis sceleribus polluunt: vt blasphemi:

Apoc. 20

P̄

P̄

Titū. j

Joh. 3

j. Cor. 15

impenitētes: cultores idolo℞: ꝛ principalibus vitijs obligati. Quapropter duo sūt genera peccātiū. Primū ꝙ nulla placabili satisfactiōe completa: remanet ī delictis. Aliud ē cui ꝑ gratiā ꝯfessionis pctā donantur: sicut legit̄: Beati quorū remisse sunt iniquitates: ꝛ quorū tecta sūt peccata. In quo numero ꝛ sancti sūt: quia nullus sine peccato est: sicut beat⁹ iohānes apl's dic: Si dixerim⁹ qꝛ pctm̄ nō habemus: nosipsos seducimus: ꝛ veritas in nobis non est. Ergo de illo ꝓmo numero peccantiū dicit: Qui nulla fuerūt digni miseratione saluari. Hi enī cū iustis minime iudicabunt: qđ euāgelica voce: solis fidelibus suis dominus in premiū pollicet̄. In ꝯsilio enī: in iudicio dicit: qꝛ omne rectū iudiciū in consilio est. Consiliū enī: dictū est a cōsulendo. Nā superius cōsiliū impiorū abusiue positum est: quoniā ꝛ ipsi putāt cōsulere: q̄uis cognoscant̄ vnāquanq̄ rem noxia sibi machinatione tractare. **Quoniā nouit domin⁹ viam iustorū: ꝛ iter impiorum peribit.** Bonorum viā dixit dominum nosse: Iter autē impio℞ perire cōfirmat: quasi dn̄s vtrunq̄ non nouerit. Sed allegorice dictū est: vt hoc sciat dn̄s qđ in beatitudine ꝑmanebit: hoc nesciat qđ peribit. Nam ꝛ ipse dictur⁹ est in iudicio suo peccatorib⁹: Nescio vos. Quod si hoc ad litterā velis aduertere: quō ignorare poterit quos creauit? Sic ꝛ ade locutus est post peccatū: Ubi es adā? Nō qꝛ de⁹ in paradiso eum esse nō nouerat: sed indign⁹ diuinę cognitioni eo ꝙ ceciderit increpat̄. Iter impiorū peribit. Nā sicut beatorū via est domin⁹: ita peccato℞ iter diabolus esse cognoscit̄. Qui sine dubio peribit: qn̄ cū sequacib⁹ suis ęterna pęna damnabit̄. Uia enī dicit̄: qđ ꝑ eam vnusquisq̄ trāseuntiū viatur. Iter quasi ite℞ act⁹: qđ agendo iteratur. Quod tn̄ vtrūq̄ ꝓ loco℞ qualitatibus reperis esse variatū. Nā ꝛ viā peccatorum superi⁹ dixit. Et iter in bono positum est: sicut ait in alio psalmo: Et illic iter ē in quo ostendā illi salutare dei. Item esaias ꝓpheta dicit: Principiū syon dabo: ꝛ hierusalē cōsolabor in itinere. Nunc ad cōclusionis quoddam speculū veniam⁹: vt nobis totius psalmi pulcherrima facies elucescat.

Ps.31 — i.Ioh.i — ET — ET — Ps.49

Conclusio psalmi.

Notus hic psalmus ad moralē ptinet disciplinā: de quo ꝛ bonus imbuitur: ꝛ peccato℞ mens scelerata terret̄. Nec vacat: ꝙ dn̄s christ⁹ est positus in ꝓncipio numero℞. Unitas enī specialis simplex atq̄ pfecta est: nulli⁹ indiga in seipsa pênniter manēs: a quo fonte multitudo numero℞ sic egredit̄: vt ad eā semꝑ: q̄uis multiplicata reuocet̄: sine qua supputatio: nec inchoare quicq̄ ꝑualet: nec ꝑdire. Merito ergo in hoc initio calculi ponit̄ christ⁹: qꝛ sicut dicit apl's: Ex ipso enī: ꝛ ꝑ ipsum: ꝛ in ipso sunt oīa. Hanc trinitatē greci monadē vocant. Nā si incorꝑalis ꝛ immutabilis est substātia: intelligit̄ de⁹. Si incorporalis ꝛ mutabilis: ītelligit̄ aīa. Si vero ꝛ corꝑalis ꝛ mutabilis: ītelligit̄ corp⁹. Ista ḡ monas tali cōplexiōe sic dictū ē: ab arithmeticis explicat̄. Memēto autē ꝙ monas lꝫ fons atq̄ initiū numeri eē videat̄: ipa tn̄ nō pt numer⁹ dici. Quicqd enī ab vno pl⁹ est: sic ait nichomachus: iā fit numerabile. Numer⁹ enī ē vnitatis collectio: vel quātitatis aceru⁹ ex vnitatib⁹ ꝓfusus. Hoc enī qđ dicim⁹: noīs q̄s ipsius declarat̄ inditio. Numer⁹ q̄ppe a numerositate vocatus est. Quę disciplina nec a pr̄ib⁹ nr̄is ꝑcipit̄ negligēda. Est enī verax ꝛ imutabilis: ꝛ ꝑ omnes creaturas ꝓ modulo suę quātitatis effusa. Legit̄ enī in salomone: Oīa in mēsura: numero ꝛ pōdere deū fecisse. Illud etiā arbitror intuēdū: ꝙ mirabili dispositiōe cōsequētia cūcta ꝯscendāt. In ꝓmo siquidēꝫ psalmo: dn̄i xp̄i carnalis vita describit̄. Deinde: oīpotens natura deitatis ei⁹ subtilit̄ indagat̄. Tertio: multiplicatos dicit ꝑsos qui eū nitebant̄ extinguere. Proinde septē pęnitentiū psalmi: fideliū corda purificant. Postea: parabolis ꝛ tropicis allusionib⁹ subsequēs drama decurrit̄: ꝛ ꝑ allegoricas siītudines pene oīa referunt̄ ad saluatorē dn̄m: qđ suis locis cōmonere curabimus. Post hęc: laudes xp̄i dn̄i mirabili varietate ꝓpħa cōcelebrans: vsq̄ ad fineꝫ nō desinit eius ꝑconia sanctitatis edicere. Sic igit̄ vniuersa de ipo ꝓlata noscuntur: cui⁹ hec a causa suscepta sunt.

Explicit expositio in psalmū primū.

Incipit expositio in psalmū secundū.

Roma.xi — P — ET — Sap.xi

Q Uāuis in qbusdā codicib⁹: nec iste psalmus habere titulū cōprobet: Propter qd in actib⁹ aploꝝ legit: sicut in primo psalmo dictū est: Quare fremuerūt gētes. ⁊ rel. Tn̄ si diligēter attēdas nō videt eē ɔtrariū. Dicit eni in pmo psalmo positū: s̄ p inscriptōez tituli pm⁹ habēdus est. Est eni ipe atq; idē scd̄us in ordie: pmus in titulo. Quo exēplo ꝗplurima dicta sūt: Que cū sibi ad lr̄am discrepēt: diligenti⁹ inqsita: vnū esse mōstrātur: vt ē de cōcordia euāgelioꝝ: tāpus ille latissimus. Quaprop eccliaꝝ cūctaꝝ pbabili vsu receptū ē: vt hinc magis icipiat exordiū tituloꝝ: qn̄ ichoat ab icrepatiōe iudeoꝝ. Et iō ɔseqn̄s fuit: habere cām titulū suū: qm̄ a p̄ore textu noscit segregata. Sȝ qm̄ dictū ē q̄re titulū recipit ista diuisio: nūc de v̄bis ipi⁹ p̄stante dn̄o disseram⁹. Psalm⁹ ē hymnus alicui⁹ metri lege cōposit⁹: q̄ ad silitudinē p̄dicti organi supnā nobis cogscit indicare v̄tutē. Dauid aūt ꝗuis ɔditor hui⁹ vniūsi opis inspiratiōe diuia eē videat: certis tn̄ locis ɔgruēter apponit. Sȝ qm̄ iterp̄tatio noim: queādmodū p̄fati sum⁹: res nobis secretiores indicare mōstrat: sic interp̄tes hebreoꝝ noim tradē maluerūt: Dauid significat manu fortis: siue desiderabilis. Qd nulli pt apti⁹ ɔuenire ꝗ oipotēti xpo: q̄ est veracit fortissim⁹: ⁊ sūmo desiderio reqrēdus. Quaprop dauid hic itelligēdus est: dn̄s xps: de cui⁹ passiōe loqt ppha. Et ipe dn̄s sua v̄ba dictur⁹ est: qd in subseqntib⁹ psalmis creberrime repit: vt i appellatione dauid: dn̄s xps possit itelligi. Et ne p hereticas ɔtentiōes christiani animus fluctuet (quē oportet oia veracit fixeq; credē) nois ipi⁹ diffinitiōez auctoritate pr̄m breui satisfactiōe ɔcludim⁹. Audiam⁹ ḡ beatū ac doctissimū augustinū: i euāgeliste iohis expositōe dicētē: Agscam⁹ geminā substātiā xp̄i: diuinā scȝ q̄ ęqlis ē pr̄i: hūanā qua maior est pr̄: vtrūq; aūt sil: nō duo: s̄ vnus est xps: ne sit q̄ternitas nō trinitas de⁹. Ac p hoc xps ē de⁹: aīa rōnalis ⁊ caro. Qua veritate recognita: cōpetēter mortiferos vitamus errores.

Diuisio psalmi.

Q Uattuor mēbris psalmi hui⁹ spēs decora formata ē. In pmo loquit ppha de iudeis ppt passionē xp̄i. Scd̄o: v̄ba sc̄ dementiū iudeoꝝ. Tertio: dicta sūt dn̄i saluatoris de oipotēti regno ⁊ de inenarrabili gn̄atōe sua: ꝗtū pt puritas hūana recipe. Quarto: ppha loquit cōmonēs ip̄os: vt ad fidē xp̄ianaȝ agnita dn̄i maiestate ɔueniāt: sciētes de via iusta se eē pituros: nisi apphenderint religiōis catholicę verissimā disciplinā. Qd etiā alioꝝ ppharꝝ crebrimo sermōe narrat.

Expositio.

Q Uare fremuerūt gētes: ⁊ populi meditati sūt iania. Hęc figura grece dr Erotema: latie introgatio. Que multis qdē modis fit. Sȝ vt d his pauca ponant: introgam⁹ qn̄ aliqd scire volum⁹ qd nesciebam⁹: vt ē illd in futuro psalmo: Quot sūt dies serui tui: qn̄ facies de pseqntib⁹ me iudiciū? Introgamus etiā q̄ certe nouim⁹: vt ē illud: Nūqd est in idolis gētiū q̄ pluat: aut celi dabūt pluuiā nisi tu volueris? Est ꝗ introgatio arguēdi: sicut h̄ posita est. Corripit eni ip̄os ppha: cur fremuerūt ɔ̄ dn̄m saluatorē: cū cās iracūdię nō haberēt. Fremit⁹ pprie feraꝝ est: qui iuste furētib⁹ dat⁹ est: qn̄ rōne postposita: beluino furore succēsi sūt. Et qm̄ nob frequēter figurę ponēdę sūt: oportet i ipis pmordijs ei⁹ rei diffinitiōez dare: vt cū nominata fuerit: valeat euidēter agnosci. Figura ē (sicut noie ipso dat intelligi) q̄dā cōformatio dictōis: a cōione remota: q̄ iteriorib⁹ oculis velut aliqd vultuosū sp offert: quā traditiōe maioꝝ ostētationē ⁊ habitū possum⁹ nūcupare. Has etiā pr̄ augustin⁹ pulcherrime int locutionū modos ānumerat. Nec illd nos moueat: cū apud iudeos agēt: cur pluralr gētes ⁊ pp̄li positi eē videant. Legit eni in actib⁹ aploꝝ: Conuenert eni v̄e in hac ciuitate adūsus scm̄ filiū tuū quē vnxisti: herodes ⁊ pilat⁹: cū natōib⁹ ⁊ pp̄lis isrl. Meditati ꝗ sūt iania: q: scripturas diuias sine fructu itelligētię freqnt iterabāt. Prophatū ē eni i innumeris locis: de dn̄o saluatore: messiā eē vētuꝝ: quē illi maximo errore decepti nō venisse: s̄ adhuc vēturū esse cōfidūt. Merito ḡ iania meditabant: q̄ ei⁹ aduētū fructuosū neq; ꝗ itelligē potuerūt. Sequit. Astiterūt reges terrę: ⁊ principes ɔuenerūt i vnuȝ aduersus dn̄m: ⁊ aduersus xpum eius. Astiterūt: nō p̄sentiā significat: sed

P̄ Rp̄ S Ps Hier I Act

volūtatem. Nā in passione dn̄i ꝯstat corā reges oī mō ñ fuisse. Reges aūt frē: herodē vult intelligi: q̄ ꝑsequēdo dn̄m necauit infantes: Alteꝝ vō herodē nepotē ei⁹: q̄ pōtio pilato in saluatoris nece ꝯsensit. Merito ꝗ astitisse dicti sūt: q̄ sacrilegꝭ mētibus ꝯsentiētes i vno scelere ꝯuenert. Principes āt de phariseis dic̄. Sermo eni iste: int dū reges: intdū significat ṗores. Priceps eni dict⁹ est: q̄si ṗma capiēs. Couenerūt i vnū: In vnam volūtatē: nō in vnū ꝯuentū. Nam diuersis conciliabulꝭ h̄ scel⁹ legūtur fuisse machinati. Sed vt intelligēs: iniuriā filij p̄rēȝ posse respicē: vtrūq̧ posuit: Adūsus dn̄m: id est: p̄rem: ꝛ adūsus christū ei⁹: hoc est: filiū: sicut ipē i euāgelio dicit. Qui nō honorificat filiū: nō honorificat p̄rem q̄ misit illū. Dirūpam⁹ vicula eoꝝ. Uerba sunt ista dementiū iudeoꝝ. Dicebāt vicula: q̄ potius pctā solue bāt. Sic eni putauerūt se vincula ista dirūpere: si in ꝑceptoreȝ legꝭ ꝛ apl̄os ipius scelesta volūtate ꝓsilirēt. Eoꝝ nāq̧: ad xp̄m ptinet ꝛ apl̄os ei⁹: qui sub numero plurali dn̄i regula ꝓbabant astringi. Et ꝓijciamus a nobis iugū ipoꝝ. In iumētorū insipientiū dig̃ sibi cōpatione māserūt: q̄ non ꝓijciūt iugū: nisi ṗus eius vincula dirupint: in totū vanissima volūtate decepti. Nā cū iugum dn̄i saluatorꝭ sit suaue ꝛ onus leue: dn̄atione ei⁹ putauerunt ꝗuissimam. Itaq̧ qđ eos ꝯtinere ac regere poterat: hoc infeliciter abijcere festinabant.

Qui habitat i celꝭ irridebit eos: et dn̄s subsannabit eos. Celos h̄ viros sctōs significat: sic ꝛ ipē alibi dicturus est: Celi enarrant gl̄iam dei. Quos aptissime cōmemorandos elegit: vt ampli⁹ impioꝝ elationē maliciāq̧ ꝯfunderet. Irridebit ꝛ subsannabit: ꝛ his silia: ex nr̄o vsu accipiēda sūt. Ceteꝝ: dn̄s nec splene ridet: nec vultu s̄bsannat: s̄ vtute sua spiritualit ꝑagit ꝗcunq̧ disponit. Hec figura grece dr̄ Metonymia: latie trāsnoīatio: q̄tiens intellectū rei: diūsis modis: vbis alienis ac trāslatitijs indicam⁹. Iuste igit ꝓpheta iudeoꝝ ꝑfidiā asserit irridendā: q̄ falsos testes contra vitatem adducere tēptauerūt: q̄ dn̄m glorie crucifigē maluerūt: q̄ resurrecturi oīpotētis christi stulte sepulchri receptacula figurauerūt. Tante q̄ddem sceleꝝ moles: ꝯ potentiā dn̄i demēter atq̧ inanit ꝓbāt assūpte. Tūc loq̄tur ad eos in ira sua: ꝛ i furore suo cōturbabit eos. Sȝ ne irrisos tm̄ ipios putarem⁹: nūc eos ꝗuiter cōmemorat arguēdos. Ira vō ꝛ furor similia sūt vba ꝑcedentib⁹. Naȝ deus ꝛ cū tranq̄llitate iudicat: ꝛ seruata pietate ꝯturbat: Nō i malos motu aliq̄ surgente candescēs: s̄ ab eis sue ꝗre mométa suspēdens. Ira ꝗ dei vocat retributio pctōruȝ: Nā mot⁹ diuinitas beata nō patit: q̄ semper eadē: eťna atq̧ imobilis ꝑseuerat. Sȝ ista ꝯfūsio hūanę ꝯuenit fragilitati: vt ꝺ leto q̄s tristis: de placato iracūd⁹: ꝺ beniuolo reddat offensus. Tūc loq̄tur: tps illꝺ significat cum iudicare venerit mūdū. Merito ꝗ ira ꝛ furor dr̄: q̄n oīa pctōrib⁹ obstinatis: suis meritꝭ apta reddunt. Ego aūt constitutus sum rex ab eo. Hactenus ex sua ꝑsona ꝓpheta locut⁹ ē: nūc ꝑ figurā que grece dr̄ Exallege: latine permutatio: vba refert dn̄i saluatoris: q̄ se regē a p̄re ꝯstitutū esse testat. Qꝺ etiaȝ scriptū est de ipo i titulo passiōis: Rex iudeorū. Hoc nec pilat⁹ deleri passus est: q̄ eum iudeis cruci tradidit affigendū. Hoc etiaȝ magi inq̄rendo ꝓfessi sunt: Ubi ē q̄ natus est rex iudeoꝝ. Seq̄tur. Sup syon montem sanctū ei⁹. Nomē istud eni multaꝝ q̄dem reꝝ absolute fecundū est. Mō eniȝ significat eccl̄iam: mō ipsum dn̄m saluatorē: mō hierusalem futuram. Et q: vbum frequenter iterandum est: cōuenit magis vt ꝑ loca singula cōgruis satisfactionibus explicet. Hic syon: eccl̄iam debem⁹ accipere: quā monteȝ appellat ꝓpter eminētiam honoris ꝛ firmitatē fidei. Syō eni: hebrea lingua dr̄ specl̄a. Que cōpetēter aptat ecclesie: q̄ ad futuras spes sufficienter instructa: ꝓmissiones dn̄i mētis ꝓuidētia ꝯtuetur. Nec tm̄ ꝑsentibus: q̄tū futurꝭ bn̄ficijs gloriat. Merito ꝗ syon eccl̄a dr̄: q: speculatio ei⁹ in illa ꝯtēplatiua vtute defigit. Super eā reuera christ⁹ est rex: qm̄ ab ipso regit atq̧ disponit. Seq̄tur. Predicans ꝑceptum eius. Quod fecit euāgelium docēs: vt ꝑdicationē ꝓpbaꝝ sua manifestatione cōpleret. Domin⁹ dixit ad me filius me⁹ es tu: ego hodie ge-

Ioh. 5

Ps. 18

Sche.

Sche.

Ioh. 19.

Math. 2

R℞

Ps.109

nui te. Hodie significat presentem: sed et ipse quia dominus est: sicut in centesimo nono psalmo dicturus est. Dixit dominus domino meo: sede a dextris meis. Intendamus autem quod posuit: dixit ad me: filius meus es tu: quod etiam ei dicturus erat post baptismum: Hic est filius meus dilectus: in quo mihi bene complacui. Et ut christum unam personam: id est: verbum carnem factum esse sentires: adiecit: Ego hodie genui te. Hoc iam nihil habet commune cum ceteris: sed totum est unigeniti filii proprium: quod ipsum designare atque inculcare rerum potuisset auctorem. Dicendo enim: hodie: coeternitatem sue maiestatis ostendit. Hodie enim apud deum nullo initio incipit: nullo fine concluditur. Non est enim ibi: fuit: neque: erit: sed semper manet: semper est. Et quicquid dixeris: ille hodie est: sicut in exodo Moysi precepit: ut de ipso diceret: vade inquit et dic filiis israel: Ego sum qui sum: et qui est misit me ad vos. Quapropter eternitatem suam voluit appellatione presentis temporis indicari. Presens enim tempus: quod ait hodie: pro perpetuitate poni scripturarum divinarum proprium esse cognoscitur. Genui te: nativitatem illam significat: de qua Esaias dicit: Generationem autem eius quis enarrabit? Lumen ex lumine: omnipotens de omnipotente: deus verus de deo vero: Ex quo omnia: per quem omnia: in quo omnia. De quo ad hebreos scribens: ait apostolus: Splendor glorie et figura substantie eius: gerens quoque omnia verbo virtutis sue: purgationem peccatorum faciens: sedet ad dexteram maiestatis in excelsis: tanto melior angelis effectus: quanto differentius pre illis nomen hereditavit. Cui enim angelorum dixit aliquando: filius meus es tu: ego hodie genui te: et cetera: que de magnificentia domini christi: textus ille prosequitur. Quapropter cessent vaniloque disputationes: et arriani dogmatis perfidia conquiescat. Hoc fides catholica: hoc sanitas mentis intelligit: ut unigenitus filius a patre: nec natura: nec tempore debeat: nec potestate separari. Operepretium quoque est perpendere: quemadmodum in his duobus versibus per verba patris hominibus voluerit declarare quod est. Non enim potuit substantialiter: per genus et differentias ad eius proprium pervenire: quod magis creaturis quam creatori videtur posse congruere. Nam quemadmodum super eius naturam genus aliquod prevalet reperiri: cum ipsum rerum omnium constet auctorem? Quapropter dissimilis est ista diffinitio: illi diffinitioni que substantialis vocatur: que per habitas differentias descendit ad proprium.

Math.3

Exo.3.

Esa.53.

Heb.i.

Substantialis enim ista dici non potest: quoniam quid sit dei substantia: nullatenus valet comprehendi. Potest tamen sicut quibusdam visum est diffiniri taliter deus: Deus est substantia incorporea: simplex et incommutabilis. Nunc membra diffinitionis istius minutissime perquiramus. Dicit enim primum: Ego autem constitutus sum rex ab eo. Sed et reges terrarum constituuntur a domino: addidit: Super syon montem sanctum eius: predicans preceptum eius. Electi sunt et prophete: ecclesie predicatores: sequitur: Dixit dominus ad me: filius meus es tu. Dictus est et filius israel: sicut in exodo pharaoni dicitur: Dixi tibi: dimitte filium meum primogenitum israel: et noluisti. Non est ergo quia personam unigeniti filii adhuc evidenter designare potuisset: additum est autem: Ego hodie genui te. Quod nulli alteri probatur edictum: sed solus ille sine tempore genitus est: per quem creata constant universa. Sic istam veriloquam pulcherrimamque diffinitionem: ad scholas suas traxit doctrina secularis: dicens eam substantialem: super quam genus non poterat inveniri. **Postula a me: et dabo tibi gentes.** Hoc per habitum dicitur formamque servilem: ex eo quod filius est virginis. Quicquid enim in tempore accepit christus: secundum hominem que non habebat acquirit. Hic enim iubetur ut petat secundum naturam inferiorem et accepta possideat. Nam secundum potentiam verbi: indifferenter omnia que habet pater: habet et filius: nec illi necesse est petere que simul cognoscitur possidere. Gentes autem significat nationes toto orbe divisas: quas distinctas atque separatas sanguis amplectitur. Gens enim a genere vocatur. Sequitur. **Hereditatem tuam.** Cum dicit: tuam: naturam illam in christo perfecte divinitatis ostendit. Nam hoc ipsum quod ait: tuam: incarnationem verbi esse demonstrat: ut nihil intelligatur esse divisum quando una maiestate omnia possidentur: sicut ipse in evangelio dicit: Omnia que pater habet: mea sunt: et omnia patris mea sunt. Hereditas vero ab hero dicta est: id est: domino: quia in ea potestate libere dominetur. **Et possessionem tuam terminos terre.** Hic manifestatur universas gentes in christi nomine credituras: per quem mundus explosis superstitionibus: reconciliatus est deo. Nam cum et hoc dicit: possessionem tuam: natura humanitatis accepit: quod semper divina possedit. Maiestati enim ipsius dari non poterat quod habebat. Terminus autem dictus est: ut quidam vo-

Exo.4

Joh.16.

luerūt: q lapis ipse a trib⁹ pedib⁹ aliquid min⁹ habet. Sz terminos terre: si ociose estimo trāseundū. Termini em̄ terre sūt: q tellurē cingūt atq3 ɔcludūt: vt nō solū arida: verūetiā toti⁹ aeris circūiecta suba 7 omniū creaturaꝝ significaret integritas: sic̄ 7 ipse i euāgelio sb breuitate cōclusit dicens: Data est mihi oīs ptās i celo 7 in terra. Et apl's: Ut in noīe iesu oīe genu flectaꝛ: celestiū: terrestriū: 7 infernoꝝ. Reges eos in vga ferrea. Modo regni ei⁹ cōsuetudo describiꝛ: qm̄ si intēdaꝛ ad lr̄am: pue vtilitatꝭ est ɔfringēda atq3 iminuēda pcipere. Sed respice pmū: qd dicit: Reges eos: vt ptātem tyrannice dn̄ationis auferret. Jlli em̄ regūꝛ: q ad salutis dona pueniunt. Uirga vo: ptās regal' sigficaꝛ: q pctōribus correctiōis sue vīdicta pmittiꝛ. Ferrea: nō qz de⁹ vltionis cā vtiꝛ vga metallica: s duricia ferri: rigori eqtatꝭ decēter aptata ē. Jpa vga est: de q in qdragesimoqrto psalmo dictur⁹ est: Uirga recta: vga regni tui. Sed qd cū ista vga faciat: sbsequēter explanat. Hec vga est: q ɔstringit ad vitā: s baculū qd continet imbecilles: s sceptrū qd de mortuis viuos fac. Uirga eniz vsu hūano dicta ē q vi sua regat: 7 vgere si sinat innitētes. Et tanq3 vas figuli cōfringes eos. Jd est: p ɔfusionis studiuz cōteres l eis terrenas cupiditates: 7 veterꝭ hoīs ceno silem vitā. Et respice in ipis cōpatōib⁹: singulis vbis: reꝝ causas decēter exp̄ssas. Ptātem dn̄i dixit vgā ferreā: superbos pplos vas figuli: qd mox vt pcussū fuerit: i ptes minutissimas dissipaꝛ. Bn̄ ergo pctōr: vasi luteo cōpaꝛ: vt 7 ɔfractio ei⁹ facilis: 7 vita lutea mōstrareꝛ. Sz tūc i melius reformaꝛ: qn̄ in spūalē hoiem: diuia gratia suffragāte pducíꝛ. Et nūc reges itelligite. Uēit ad tertiū mēbꝝ: in q iā ppheta admonet: vt factis terribilib⁹ patefactꝭ hūanum genus hūiliter obediat creatori. Jbi oriꝛ pulcherrimū deliberatiuū dicendi gen⁹. Nā cū tali facto vulgato: obstupefacta fuerint corda mortaliū: salubrim⁹ ac necessari⁹ suasor accedit: vt cū timore 7 tremore vo dn̄o fuiaꝛ: ostēdens ab vtili 7 honesto id qd in deliberatiōib⁹ plurimū valet expedire que dicta sunt. Utile est eniz: ne qn̄ irascaꝛ dn̄s: 7 pereatis de via iusta. Honestū: beati omēs q cōfidūt in eo. Sic deliberatiuū dicēdi gen⁹ pfecta disceptatione cōpletū est. Nūc ad exponenda vba redeam⁹. Reges: dn̄atores debem⁹ aduertere vitioꝝ: q hec 7 intelligere possint: 7 implere dn̄o p̄stante p̄ualeāt. Neq3 em̄ semp purpuratos: reges adūti necesse est. Dicūtur reges 7 qbus p̄uata conditio est: sic ait apl's: Jā sine nob regnatis: 7 vtinā regnetis: vt 7 nos vobiscū regnem⁹. Erudimini q iudicatis terrā. Erudire: docere ē Nā 7 ipm nomē significat app̄hensaz sententiā. Rudis em̄ dr nou⁹. Erudit⁹ quasi a rure sublatus: id est: ab ig̃rantia diuisus 7 in doctrine finib⁹ collocat⁹. Quod illis bene dr: q iaz carnalia delicta domuerūt. Jpi em̄ bn̄ iudicāt terrā: qn̄ rep̄ssis vitijs: corpibus suis fauēte dn̄o p̄cepta legis imponūt. Terra aūt dicta est a terēdo: quod comeantiū gressibus atteraꝛ. Sequitur.

Seruite dn̄o in timore. Breuis 7 plena cōmonitio: q dn̄o deo amabili timore fuiꝛ. Nā sicut remissa securitas culpas admittit: ita timor desiderabilis delicta sp excludit. Et ne seruitiū dei durissimū aut tristissimū forte putareꝛ: subiunxit. Et exultate ei cuz tremore. Quia timor domini: nō ad miseriā: sed ad gaudiū ducit: quippe q beatos efficit 7 sctōs operaꝛ. Et iterū: ne hec exultatio negligēs reddereꝛ: addidit: Cū tremore: vt vtraq3 sociata: celestē reuerentiaz cōpetenter exprimerent.

Apprehēdite disciplinā. ne quādo irascaꝛ dn̄s: 7 peatis de via iusta. Magnificū vbum: app̄hendite disciplinā: qsi munimē clypei ɔ̄ noxia vitia pfutuꝝ. Utilitatē vo hui⁹ fcti pulcherrimi ppheta subiūxit: dicēdo: Ne qn̄ irascatur dn̄s: 7 peatis de via iusta. Ne qn̄ dixit: propter patientiā dn̄i: q diu sustinet excedentes. Et pereatis de via iusta: id est: a celesti rege xp̄o: q via est recte ambulātiuz: ad vitā dux eūtiū: iter ad beatitudinē festināntiū: sicut ipse in euāgelio dicit: Ego suz via veritas 7 vita. Uia: pp̄ter incarnationez p quā bonis viuendi p̄bet exemplū. Ueritas: pp̄ter iudiciū. Uita pp̄ter deitatem.

Cum exarserit in breui ira eius: Metaphora ab incendio facta: quod tūc magis inardescit: quādo pabulū consum-

Marginalia: Math. 28 · Phil. 2 · ET · Rhe. · j. Cor. 4. · ET · ET · Joh. j4. · Sche.

ptionis accepit. In breui em dixit: qr cum decreuerit: vindicat. Neqz em illi9 alia dispositio: alia pbat operatio: s simul q decernit τ facit. Et nota qz superi9 in h seculo ad sustinendu: posuit ne qn: in futuro vero ad iudicandu: dixit in breui: vt m o omnipotetis declaret pietas: tuc ptas. No e em in illo iudicio singulo hoim vicissim discussio operada: s mometaneo discursu sil oia sicut fecit τ iudicat. Bn aut dictu e: cu exarserit: qr ia magne patietie finis ille declarat: sup que nulli aliqd sperare pceditur. Beati oes q cofidut in eo. Decora pclusio: post mlta dicere ad qd qs debeat festinare. Cofidere em de illo ia pmium est: qr ipa pfidetia per dei gra venit: sicut apls dicit: A q est τ velle τ perficere.

Phil. 2.

Nunc in mediu **Conclusio.** breuiter: copiosu sacris celestibus psalmu pacta expositoe fuocem9: vt ei9 vtus euideter possit intelligi: cu ipius valuerint mebra cogsci. Respiciamus psalmista: qta sit gra diuinitat ornat9. Ante dni vba pdicauit: itez post ei9 dicta reloqtur. Cu pcedit ppheta e: cu seqt apls: Quia τ ventura integra fide pdixit: τ proseques pfecta vitate psonuit. Ipe dns aute de medio tanqz de celo retonas: potentie sue nob arcana patefecit: vt τ diuinitatis ei9 gloria: τ incarnatiois mysteria p modulo nro salutariter discernem9. In h aut scdo numero: qr ex duab9 monadibus pulchre copositu est: aptissime due nature incofuse atqz pfecte i vna psona sut posite dni xpi: Quaz e vna q regnat: τ alta qua mistrat: prima creatrix: posterior creata. Et io q assumpsit impassibil: q vo e assumpta passibilis. Na sicut pres monet: dem9 iniurias carni: miracula diuinitati. Discernam9 intellectu naturas: τ noxios vitem9 errores. Diuinitas em sic sibi huanitate adunauit: vt nullaten9 cu huanitate pfundi possit: sed vtraqz incofusa τ adunata pmaeat. Quia licet incarnatiois dispesatio post resurrectione glificata sit: tn i huanitatis vitate pmansit. Na cu ipe dixerit p9 resurrectoez aplo thome: Mitte manu tua τ vide quia spus carne τ ossa no habet: sic me videtis hre. Cu ptem piscis assi τ fauu mellis post resurrectione sumpserit: atqz comederit. Et

Joh. 20 et Luce. 24

in actibus aplo legit. Sic veniet queadmodu vidistis eu eunte in celu. Cu dicat etia ppha de pctorib9: Uidebut in quem copunxerut: qr maiestate ei9 nequnt intueri. Illud em solis btis dabit: sic i euagelio dic: Bti mudo corde: qm ipi deu videbut: Nimis exitiale e: duas naturas pfectas atqz adunatas in xpo non credere pmanere: qs tot exempl voluit de seipa vitas pdicare. Hoc pr athanasi9 alexandrin9: hoc hylari9 pictauiens: hoc ambrosi9 mediolanesis: hoc augustin9 τ hieronym9: hoc cyrillus: hoc alij mlti pres: ad tolleda qz funditus occasione ianissime qstionis. Hoc pap leo cu scta synodo calcidonesi decreuit atz costituit: vt ex duab9 τ i duab9 naturis adunatl atqz pfectis: vnuz pdicet xpm qcuqz se vult ee catholicu. Que si memorie pstate dno recondim9: in ecclasticis sp regulis ambulamus.

Act. j

Zach. 12

Math. 5

Explicit expositio i psalmu scdm.

Incipit expositio i psalmum tertium.

Psalmus dauid cu fugeret a facie absalon filij sui.

Absalo du prem suu dauid crudelr inseqret: mule ipetu pduct9 in condensa quercu: ramis ei9 colla nectetib9 i aer sblimitate suspesus e: qda pfiguratioe dnici traditoris: vt sic iudas inodatus laqo vita finiuit: ita τ psecutor dauid costrictl faucib9 expiraret. Testate aut regu historia: ps. iste qnquagesimo actu posterior e. Qm p9 culpas adulterij τ homicidij: absalo filij ei9 psecutio noscit ptigisse: s p vtute sua copeteti nuero pbat aptatus. Tene em illu locu tertij oportuerat: q τ sancte trinitatl potetia τ triduane rsurrectiois i se mysteria ptiebat. Na p libatione dauid: resurrectio dni pgrue significat: vt ai xpiano tali exeplo roborati: in aduersis casib9 pstater erigat. Sile e τ illd: qd legitur octateuchus an iob: Cu p9 mltos annos moyses extitisse noscat. Qua ppter no fm existetia tpm: s p qlitate dcto: ordo plerqz ponit lectonu. Memto at alios ee psalmos q τ passioez τ resurrectoez dni breuit tagut: Alios vo q distincti9 apti9qz dclarat: s pns eo pm9 e: q h breuit dicut.

Tot9 h ps. ad psona xpi **Diuisio.** dni ppetet aptat. Persona vo ei9 est

ꝟtus oipotētissime deitatꝭ: ⁊ hūilitas hūanitatꝭ assūpte: ñ sꝫ pmixtiōe ꝯfusa: ſꝫ idiuisibili adunatiōe sꝫsistēs. Primo itaqꝫ mō ad pñtez loqꝛ ꝑsecutoꝛib⁹ exprobꝛās: q̄ i irreligiosa ꝯ ipm ꝟba loq̄bāt. Scđo loco: fidelis ppłs ne mortē formidet istruit: q̄n eū exemplo auctorꝭ sui spe resurrectōis certissime ꝯsolat.

Expositio psalmi.

Domine q̄d mꝉtiplicati sūt q̄ tribulat me. Socī psalmi ꝭ q̄si sīle videt iniciū. Sꝫ illic interrogatio icrepātꝭ ē: ꝭ āt admirat ꝯ se pp̄los excitatos: q̄ ad eos cog̃scit vēisse saluādos: dicēdo: Tribulāt me: ośdit de illoꝝ āpli⁹ cecitate doluisse: q̄ salutare suū obstiatꝭ mētib⁹ respuerīt: sic̄ i. xxxiiij. pš dictur⁹ ē: Retribuebāt mihi mala pro bōis: sterilitatē aię meę. Mꝉti isurgūt aduersū me. Mꝉti dicūt aię meę. Intm̄ mꝉti fuerūt: vt etiā ꝺ nūero discipuloꝝ traditoꝛ iudas illꝭ fuerit aggregat⁹. Et cū repetit sepi⁹ mꝉti: ośdit acerba nūerositas ipioꝝ q̄ a ꝯspiratōe densissima neq̄q̄ꝫ rarescē potuerīt. Hęc figura locutionis ꝺr Pembasis: enūeratiōis studio ꝟba repetēs: vt rei de q̄ loq̄t ꝑcuret augmentum. Nō ē sal⁹ ipi i deo ei⁹. Hoc ad illas voces ptinet iudeoꝝ dicētiū: Alios saluos fecit: seipm̄ nō pt̄ saluū facē. Putabāt em̄ pr̄ dilectōez ñ hr̄e filij: quē carnalr̄ pmittebat occidi. O nefarię turbę stultissimū dictuꝫ: Nūq̄d redēptio mūdi ifirmitati ꝺbuit applicari? Nō em̄ isatiabilꝭ morsalit potat vici: nisi vita tyrānidis ei⁹ ianuas introisset. Sic tenebrę pmanere neq̄unt: cū pñtia luminis excludūt. Tu āt dn̄e susceptoꝛ me⁹ es: glia mea: ⁊ exaltans caput meū. Susceptoꝛ fm̄ formā ꝺr fui. Hois ei susceptio: ē ꝟbū caro factū. Qua ꝑpt gliā suā ⁊ exaltatōez capitis sui: caro dic: quaꝫ suscepit oipotens ꝟbū: vt diuia hūanaqꝫ suba vna eēt: sine aliq̄ ꝯfusiōe psona. Hoc etiā ad pelagianos ptinet destruēdos: qui putāt hoiem aliq̄d p se efficē posse qđ bonū ē. Nā q̄s rogo sibi ad bn̄ agēdū sine diuię gr̄e largitate sufficiat: cū hūana nā per grām q̄ vnita ē deo ad pr̄is sit dexterā collocata? Qđ btūs augustin⁹ i enchiridion: more sito lati⁹ ⁊ vtilr̄ explicauit. Factū est āt ꝭ pulcherrimū schema: qđ grece ꝺr Auxesis: q̄ addēdo q̄dā noia p mēbꝛa singula reꝝ augm̄ta ꝯgemiat: Dic em̄: Tu āt dn̄e susceptoꝛ meus: glia mea: ⁊ exaltās caput meū. Hoc etiā lati⁹ ꝺsigt apl's dicēs: Quis nos sepabit a caritate xp̄i? Tribulatio: an āgustia: an ꝑsecutio: an fames: an nuditas an piculū: an gladi⁹? ⁊c. Huic vicia ē figura: q̄ ꝺr Clymax: latie g̃datio: q̄n positꝭ qb⁹dā g̃dib⁹: siue i laudib⁹: siue i vitupatione sp accrescit. Sꝫ int vtraqꝫ schemata ꝭ iter ē: q auxesis sine vlla itatiōe nois reꝝ ꝑcurat augm̄ta. In cylmace ꝟo ncc̄e ēvt postremū ꝟbū qđ ē in pmo comate positū: in seq̄nti mēbꝛo modis oīb⁹ iteret: sic̄ ē illđ apl'i Scitꝭ q̄m tribulatō patiētiā opat: patiētia pbatōez: pbatio spez: spes ꝟo ñ ꝯfundit. Uoce mea ad dominū clamaui: et exaudiuit me de mōte sc̄tō suo. Cū dic: mea: ꝺmōstrat oꝛōis ꝑpe sc̄tissimā puritatē. Nō ei illi⁹ itegritatē aliq̄ imago phātasię potat ipedire: vt cęterꝭ mortalib⁹ ifirmitate carnis plexꝫqꝫ surripit. Qđ aūt dic: Uoce mea ad dn̄m clamaui: ꝭ euāgelica ꝟba declarāt: vbi ait fili⁹: Pr̄ clarifica filiū tuū ⁊c. Nā q dic: mea: indicat q ipe locut⁹ ē etiā p ꝑphās. Illđ ꝟo qđ seq̄t: Et exaudiuit me de monte sc̄tō suo: ⁊ ꝭ euāgelij text⁹ expōit: vbi voꝫ ad eū facta ē: Et clarificaui: ⁊ iteꝝ clarificabo. Per mōtē siq̄deꝫ ⁊ ipe dn̄s: ⁊ sc̄ti ei⁹: ⁊ ecc̄lia diuꝭ q̄deꝫ locis aptissime significāt. Hic tn̄ dictū itelligendū ē de mōte: id est: de diuitatꝭ excellētissima sūmitate: sic̄ ⁊ ali⁹ pš. dic: Iusticia tua sic̄ mōtes dei. Equū em̄ fuerat: vt nā hūanitatꝭ assūpte: q̄ in terrꝭ singulare patiētię mōstrauit exēplū: i cęlꝭ accipet creaturaruꝫ oim̄ pncipatū. Ego doꝛmiui ⁊ soporat⁹ sū: ⁊ exurrexi: qꝛ dn̄s suscepit me. Uenit ad scđam ptē i̇q̄ dubitātiū corda roboꝛāt: vt crederēt eū ꝯfesti resurrecturū: quē visuri erāt ipioꝝ māib⁹ crucifixuꝫ. Doꝛmiui dixit: qꝛ celerit resurrexit. Qđ fit i sōno isto vitali: vbi ñ vitę termin⁹: ſꝫ tpāl requies iuenit Sopoꝛat⁹ sū: securā significat pausatiōez: ñ sic̄ ipij i morte q̄tiūt: q̄s inq̄etat iugit ꝯsc̄ia pctōꝝ: ſꝫ sopoꝛatio ista fuit sacri coꝛpis btā doꝛmitio. Exurgē āt ē cuꝫ alacritate r̄surgē: q̄ppe qꝛ caro mortalitate depōita: imortalitatē sūpsit: ⁊ gliam sempitnā. Sꝫ q̄re exurrexerit: euident expōit: q̄m dn̄s suscepit me. Nā em̄ hūanitatꝭ per se nō potuissꝫ ꝑpa ꝟtute r̄surgē: nisi eā diuia oipotētia suscepissꝫ: sic̄ ipe dic. Ptātez

Pš. 34.

Sche.

Math. 27

Sche.

Ro. 8.

Sche.

Ro. 5.

Joh. 17.

Pš. 35.

Joh. 10.

habeo ponēdi aīam meā: ꝛ ptātem habeo iterū sumēdi eā. Non timebo milia ppl'i circūdātis me. Timere nō potuit iniquū ppl'm: cui erat i sua diuitate p̄sidiū. Scp̄tū ē eñ in euāgelio: qꝛ i passiōe: mag̃ eū ppl'i m'ltitudo circūdedit. Nā qd dicit: Nō timebo: nō significat se ñ eē moriturū: ꝟ morte formidare nō poterat: quā triduanā ꝛ mūdo pfuturā eē p̄sciebat. Exurge domine: saluū me fac de⁹ me⁹. Qm̄ tu pcussisti oēs aduersātes mihi sine causa. Nō qꝛ de⁹ dormiens aut recubās excitat̄: ꝟ scp̄turis diuinis mos est: ad exp̄mēdā cām p tropologiā: ex n̄ra ↄsuetudie aliqd de deo dicere. Tropus aūt est dictio: ab eo loco in q̄ p̄pe est trāslata: i eū locū in q̄ p̄pa nō ē. Saluū me fac de⁹ me⁹. Hoc de resurrectiōe dr̄. Non eñ declinare patiebat̄ vitę hui⁹ occasus q̄ erat hūano generi pfutur⁹. Adūsantes aūt: ñ solū ad morte ptinet: ꝟ etiā ad hereticas q̄stiones: q̄ sine v̄itat' studio catholicas regulas p̄uis dogmatib⁹ insequūt̄. Et merito tales cęcitate mētis pcutiūt̄: q̄ se puersis deside rijs miscuerīt. Dētes pctōꝝ ↄtriuisti. Id est: detrahētiū v̄ba mordentia: q̄ ptāti diuinę nefandis dogmatib⁹ obloquūtur. Dētes eñ dicti sunt a demēdo. Et iō pulchre nimis linguę d̄trahētiū dētes vocāt̄: qꝛ sic illi ciboꝝ ptes demūt: ita ꝛ isti opiniones hoim adhibita detractiōe corrodūt. Q̄uāuis h̄ ꝛ ad iudeos possit aptari: q̄ dicebāt: Si rex isr'l est: descēdat de cruce ꝛ credim⁹ ei. Cōtriuisti: h̄ ē: ad nihilū pduxisti. Nā reuera ↄtriti sunt: qñ ipm coguerūt in gl'ia resurrexisse: quem visi sunt hūanitate despecta trucidare. Dñi ē salus: ꝛ super ppl'm tuū b̄ndictio tua. Cōtra illos h̄ sn̄ia pfert̄: q̄ꝝ dentes supius dixit eē cōtritos. Pronunciādo eñ: dñi est salus: illos cōfundit qui putauerunt salutē xp̄o tāq̄ t̄reno hoi ↄtēptibili p̄sumptōe decerpere. Qd inanit̄ ipi laborat': Quō p̄t aut ęt̄na vita interimi: aut saluatori salus vl' laten⁹ amputari? Sup ppl'm tuū b̄ndictio tua. Una sn̄ia: ꝛ qd debeāt credē hoib⁹ p̄cipit: ꝛ qd ab ipo possint recipe ↄpromisit.

Breuis qdē psalm⁹: ꝟ Cōclusio maximā paganoꝝ destruēs p̄uitatē: q̄ putat gl'iā supnę maiestatis ad hūilitatē ñ potuisse descēdē passionis.

Insipiētes: q̄ꝝ sensus inde ↄfundit̄: vnde mūdus noscit̄ eē libat⁹: sic dic ap'ls: Christus iesus vēit i hūc mūdū pctōres saluos facē: q̄ꝝ p̄m⁹ ego suꝫ. Nūc ↄsiderem⁹ quēadmodū cęlest' phię ver⁹ ordo plat⁹ ē: vt p̄mus ps̄. xp̄i dñi moralē: scōs nālē: id ē: subām hūanitat' ꝛ deitat': terti⁹ de resurrectōe ipi⁹ loq̄ns: ispectiuā q̄dāmodo ↄtineat ptē. Que rō p oēs scpturas diuias decurrit. Inde ꝛ ysaac p̄riarcha tres puteos fodit: demōstrās p̄cepta dñi doctrina triplici cōtineri. Sic ꝛ sapia monet: vt describam⁹ eā nob i corde tripl'r. Et reliq̄s ptes i sb̄seq̄ntib⁹ psalmis facile poteris: aut mixtas: aut singillati positas etiā ñ admonitus lector ag̃scē. A nob eñ freq̄nter ista nō exigas qb⁹ nouit m'lta dicēda sūt. Hui⁹ āt psalmi calculū edocꝫ scā trinitas: q̄ lꝫ nāꝫ h̄eat isepabil' vnitat': trib⁹ tñ eā manifestū est ↄstare psonis. Explicit expositio in ps̄. III. Incipit expositio in psalmū. IIII

In finem psalmus dauid Cāticū.

Subtil'r pscrutemur: qd nob singillati ꝟmōes isti denūcient: q̄s p̄fati sum⁹ v̄acissimos indices esse psalmoꝝ. Finis mō ñ significat alicui⁹ rei ↄsūptionē: ꝟ pfectionē spūaliū reꝝ. Nā sic dic ap'ls: Finis leg' ē xp̄us ad iusticiā omi credēti: q̄ ē oim bonoꝝ pfectio gl'iosa. Et ido qd positū ē: in finē: ad xp̄m dñm cōmonet eē referēdū. Siue vt q̄busdā placꝫ: p nob dictū eē credēdū ē: i qb⁹ ꝟm eūdē ap'lm: seculoꝝ finis aduēit. Illud tñ sciēdū ē ad terminū referri nō posse: cū adhuc opis ipius initia videāt̄ eē. Psalm⁹ ē aūt sic diximus: organū musicū capite sonoꝝ: q̄ diuia p̄conia canebāt̄. Cāticū: qd supnas laudes hūmanis vocib⁹ ↄsonabat. Sꝫ h̄ iō vident̄ eē sociata: qꝛ ꝛ instrumētis musicis ꝛ choris psallentiū sacrificijs cęlestib⁹ ↄsona vociferatiōe canebāt̄: sic istis v̄bis oib⁹ cōmonemur: de dño xp̄o cāticū istud eē dictuꝝ.

Per totū psalmū Diuisio psalmi. v̄ba sūt scē m̄ris eccl'ię: q̄ nō in cordibus n̄ris phātastica imaginatōe format̄: sicut patria vl' ciuitas vel aliqd eoꝝ sil'e qd psonā ñ hꝫ exn̄tem: ꝟ eccl'ia ē collectō fideliū scōꝝ oim: aia ꝛ cor vnū: spōsa xp̄i: hier'lm futuri secl'i. De q̄ dic in cāticocāticoꝝ dñs ies⁹: Osculet̄ me oscl'o oris sui. Et alibi: Que ē ista q̄ ascēdit dealbata? Et illō:

Math. 27.

j. Thim.

Ro. 10.

j. Cor.

Cant.

Ibidē.6 Una est colūba mea: vna est sponsa mea. Quapropt̄ nefas est h̄ aliq̄d dubiū introducē: vbi tāta v̄itas cog̃scit̄ tot testimōia p̄hibere. Et iō ē figura Metophoeia: ec̄clīam dicam⁹loq̄: q̄ p̄sonis sp̄ cog̃scit̄ certissimis applicari. In p̄ma siq̄dē pte rogat vt ei⁹ audiat̄ orō: increpās infideles: q̄ colētes falsos deos: culturā v̄i dei negligebāt. In scd̄a ꝯmonet gn̄alitatē: vt relicta sup̄stitōne fallaci: sacrificiū iusticię debeat imolare. Et vt gētiliū mētes sctā p̄missiōe ꝯūtēt igētia: ꝯmēorat p̄stitisse dn̄z bn̄ficia (Sche.)

Cum inuocarē exaudiuit (x̄pianissime) me de⁹ iusticię meę: in tribulatione dilatasti mihi. Miserere mei dn̄e: ꝛ exaudi orōem meā. Cōsiderem⁹ q̄d sit h̄: q̄ mr̄ ecc̄lia in vno eodēq̄ v̄su: ꝛ exauditā se dicat: ꝛ itez dep̄cet̄ audiri: significās pfectę orōis hūc eē modū: vt licet nob̄ postulata desideria ꝯcedāt̄: p̄babili sp̄ ambitiōe audiri. Nos tn̄ iugiter postulem⁹: sic̄ dic̄ apl̄s: Sine int̄missione orate: in oib⁹ grās agite. De⁹ autē iusticię meę: recte dic̄ ecc̄lia: q̄ sensu orthodoxo trinitat̄ vnitatē: ꝛ om̄ipotētiā ꝯfitet̄. Naz ꝛ mēbra ei⁹ singillatiz dicē silia: sacra lectōe cōpim⁹: sic̄ in iob legit̄: Attēde innocētiaz meā. Et paul⁹ apl̄s ait: Reddet mihi coronā iusticię. Et p̄pha in .vij. ps̄. dictur⁹ est: Si ē iniq̄tas in manib⁹ meis. Non q̄ sine pctō modis oībus fuerūt: s̄ sūt op̄ationes aliq̄ in q̄bus fideles hoīes euidēter appareāt innocētes. Seq̄t̄. In tribulatione dilatasti mihi. Tribulatio ē eñ q̄ semp̄ dilatat ecc̄liam: q̄ñ eodē tp̄e ꝯfessores fiūt: martyres coronāt̄: totaq̄ turba iustoꝝ ꝯtritōibus sp̄ auget̄. Adiecit. Miserere mei dn̄e: et exaudi orōnem meā. Pia mr̄ sibi miserendū eē dicebat: si p̄ filijs ei⁹ audiret̄ orō: q̄m quicq̄d mēbris tribuit̄: toto corpi sine dubitatiōe p̄stat̄. (Thessa.5.) (Iob.4.) (Timoth.4.) (Ps̄.7)

Filij hoīm vsq̄quo graui corde: vt q̄d diligitis vanitatē: ꝛ q̄ritis mēdaciū. Cū sup̄iori v̄su p̄ nob̄ orauerit: h̄ p̄ Energiā alloq̄t̄ gen⁹ hūanū: ne in cultur̄ demonioꝝ ḡuissimo errore p̄maneat: q̄tenus p̄ ip̄o exaudiri possit: fusa p̄catio. Alioq̄n irrita p̄ se reddit vota supplicātiū q̄squis nō reliq̄rit ꝯsortia peccatorū. Sequitur. Usq̄quo graui corde: Merito eos diuti⁹ graues corde fuisse dixit: q̄ post v̄itatis p̄dicationē adorare magis elegerūt idola falsitat̄: Sic̄ ē illud euāgelij: Seru⁹ sciēs volūtatē dn̄i sui ꝛ ñ faciens: dig̃ plag̃ vapulabit mlt̄. Primo eñ mūd⁹ iuste flagellat⁹ ē pauc̄: q̄ suū dn̄m ig̃rare p̄bat⁹ ē. P⁹ aduētū v̄o creator̄ sui iustissime vapulabit mlt̄: q̄ adhuc idoloꝝ nenias inq̄rebat. Seq̄t̄. Ut q̄d diligit̄ vanitatē: ꝛ q̄rit̄ mēdaciū. Uanitas nom̄ ē q̄dē gn̄ale vitioꝝ: Sz illō p̄p̄e vanū dr̄ q̄d a deo p̄bat̄ alienū. Nā sic̄ i diuitate ꝯfidere fructuosa firmitas: Ita ab eadē duiare vanitas ē caduca: Sic̄ esaias dic̄: Adorantes vana ꝛ falsa: miscd̄iaz tuā dereliq̄rūt. Arguūt̄ itaq̄ illi q̄ idoloꝝ turpissimo amore flagrabāt. Et sub icrepatiōe p̄nūciādū ē. Ac si dicēt: Quare vāitatē diligit̄: q̄ p̄it̄? Diligē ei debem⁹ p̄ficua ñ noxia: q̄ poti⁹ execrare cōuenit: p̄ q̄ nos pęna p̄petuę dānatiōis affligit. Querit̄ mēdaciū: q̄d vtiq̄ ñ appetē: s̄ refugē deberet̄. Istō aūt mēdaciū idola significat. Que tr̄e nom̄ merito suscepeꝛt: q̄ ꝯ̄ dig̃tatē v̄itat̄ erecta sūt. (Sche.) (Luc.12.)

Scitote q̄m mirificauit dn̄s scm̄ suū: dn̄s exaudiet me cū clamauero ad eū. Permāet i icrepatiōe salutari: vt ad v̄ę religiōis affectū corda demētiū explosa p̄uitate ꝯūtat: p̄nūciās ill̄ v̄itat̄ arcanū: vt icarnatōez sctāz venerabilr̄ suscipere ñ recusēt. Sctm̄ suū: dic̄ dn̄m x̄pm: sic̄ ꝛ alibi de seip̄a v̄itas p̄fitet̄. Custodi aīaz meā q̄m scūs sū. Adiec̄. Dn̄s exaudiet me cū clamauero ad eum. Merito se exaudiri ꝯfidebat: q̄m dn̄z scm̄ mag̃ficādū p̄plis p̄dicabat. Cū clamauo dic̄: id est: cū bōis opib⁹ diuitati supplicauo. Ip̄e ei clamor ē q̄ tacit⁹ ad deū p̄uēit: ꝛ exaudiri fac̄ eos q̄ bōis opib⁹ ꝯstāt̄ isistūt. (Ps̄.85.)

Irascimini ꝛ nolite peccare que dicitis i cordib⁹ v̄ris: i cubilib⁹ v̄ris cōpungimini. Hoc bn̄ trahit̄ ad iudęos: vt ꝛ si eos irasci ꝯtigerit: saltē se ab illicit̄ ausib⁹ abstinerēt. Qd̄ tn̄ ꝛ gn̄alit̄ ꝯpetēter accipim⁹. Uenial̄ est eñi ira q̄ ad effectū indig̃tōis suę ñ p̄uenit. Sicut scp̄tū ē: Melior ē q̄ vincit irā: q̄ꝫ q̄ capit ciuitatē. Et ideo p̄ceptū curatiōis adhibetur: vt si iā irascimur: nō incōsulta temeritate peccem⁹. Motū siq̄dē aī feruidū: p̄pter hūanā fragilitatē h̄re in p̄tate nō possum⁹: suffragāte tn̄ dei grā rōne disciplinabili ꝯtinemus. Et iō btūs p̄pha: quod est quidē ꝯsuetudinis p̄misit: quod v̄o culpę (Prouer.16.)

phibuit. Nā si irascamur: nec dñi ↄsideratiōne refrenemur: ꝫ a voto nr̄o ipediamur aliq̄ ncc̄itatꝫ abiectu: tūc vtiq̄ ↄstat nos fcti crimē portare: etiā si ñ possim⁹ q̄ volebam⁹ efficē. Siue vt qbusdā placet: p̄teritꝫ pctis irasci debem⁹: vt p̄ñtē neqciā possim⁹ effugē. Delicta em̄ recētia ðclinare ñ possum⁹: nisi vetusta laudabili execratiōe dānem⁹. Quid ē ei aliȯ p̄nitē: nisi irasci sibi vt horreat qȯ fec: ⁊ cruciat⁹ a se exigat: ne iudex poti⁹ irat⁹ affligat? Addidit: Que dicitꝫ i cordib⁹ vr̄is: i cubilib⁹ vr̄is ↄpūgimi: Ondēs dñm secretas hoim cogitatōes agscē. Ait ei: Que dicitꝫ i corde: vtiq̄ qȯ ñ putatis audiri: ⁊ iȯ creditꝫ occultū: q̄ ñ ē v̄bi affatiōe vulgatū. Seq̄r. In cubilib⁹ vr̄is cōpūgimi. Ferarꝫ domiciliū p̄pe cubile ðr: a cubādo. Ferotiū ḡ cogitatiōes apte dic̄ cubilia: q̄uis h̄ ī malū ⁊ i bono abusiue legaf assūptū. Ut ē illȯ de sctis: Letabūr in cubilib⁹ suis. Cōpūgimi: sig̃ficat pniam agite. Nā ↄpūctōe q̄dā: aiarꝫ fit optata ↄūsio. Ac si dicēt: deserite p̄uas cogitatōes vr̄as añq̄ scelera ppetretꝫ. Seq̄r q̄ diapsalmatis silētiū: Ubi merito diuisiōez posuim⁹: qm̄ res alt̄a cog̃scit ichoari. Deposito em̄ vetē hoie: nosipi nos i nouū sacrificiū salubrit iubemur offerre. **Sacrificate sacrificiuz iusticie: ⁊ sperate in dño.** Qm̄ supi⁹ clemētissima mr̄ admonuit ab āntiqs supstitiōib⁹ discedēdū: in scda positiōe docz vt renati hoies: ñ victimis pecorū studeāt: ꝫ seipos deo sacrificiū conēt offerre. Quia ñ ē tale dño iumētorꝫ victimā dare: q̄le hoim deuotū pect⁹ offerre. Nā si ipe p̄ nob imolat⁹ ē xp̄s: q̄to magꝫ ↄuenit sacrificiū ei nosmetipos offerre: vt possimus regꝫ nr̄i imitatōe gaudē. Dixit ei: Sacrificate. Et ne itelligēs pecudes: sbiūxit: Sacrificiū iusticie: id est: recte viuite: ⁊ corda vr̄a diuitati mūda sp offerte. Addidit q̄: Et sperate i dño: vt vitā bonā spes felicior sbseq̄r. Nō em̄ h̄ plene recipe possum⁹ etiā si bonos act⁹ diuis ↄspectib⁹ offeram⁹: ꝫ sperare docemur i dño: vt i futo p̄missa salutaria ↄseq̄mur. Sz spes ista ñ decipit. Uolūtas talꝫ ñ puēit ad reatū: sic dic apl̄s: Spes aūt ñ ↄfūdit. Quiā caritas dei diffusa ē i cordib⁹ nr̄is p spm̄sctm̄ q̄ dat⁹ ē nob. **Multi dicūt q̄s ondit nobis bona. Signatū ē sup nos lumē vultus tui dñe.** Certamie q̄dā facto: ptiū corda fidliū salutarit ↄstruūt. Dicūt mlti adhuc carnalr sapiētes: qȯ nec pauci dicē debuissent: Quis oñdit nob bōa? Illa scz q̄ p̄dicat sp ecclia: resurrectionē eē vēturā: i q̄ iusti oēs et̄na p̄mia ↄseq̄nt. Hoc iputatie legēdū ē: q̄si dicāt: p̄mittit nob qȯ penitus nō videm⁹: Desideram⁹ q̄ h̄ ↄseq nō valeam⁹. Istꝫ rñdēdo indicat bñficiū: qȯ etiā in i p̄ñti seculo possidem⁹. Sig̃tū ē sup nos lumē vult⁹ tui dñe. Quia sic nūm⁹ ipatoris portat imaginē: ita ⁊ fidelib⁹ sig̃ celestꝫ p̄ncipis imp̄mūt. Hoc munimie diabol⁹ mlti formis expellit: ⁊ fraudulēta machinatiōe nō p̄ualet supare tēptatū: quē habuit p̄mi hois suasiōe captiuū. Crux ē em̄ hūiliū iuicta tuitio: supborꝫ deiectio: Uictoria xp̄i: pditio diaboli: ifernorꝫ destructio: celestiū ↄfirmatio: mors infideliū: vita iustorꝫ. De q̄ loco iohes ↄstātinopolitane ciuitatꝫ antistes: q̄si mltifarias diffinitionū stellas in crucꝫ declamatōez lāpauit dicēs: Crux est xp̄ianorꝫ spes: crux romanorum victoria: crux mortuorꝫ resurrectio: crux cecorꝫ dux: crux ↄūsorꝫ via: crux claudorꝫ bacul⁹: crux pauperꝫ ↄsolatio ⁊c̄. q̄ ab eo in hūc moduz diuia aspiratiōe p̄fusa sūt. Ecce v̄a munera: Ecce dona p̄ñtia: qb⁹ maledicorꝫ lingue dānatꝫ faucib⁹ obstruūtur. Hec figura ðr Peusis: latie aūt pcunctatio: vbi ⁊ introgatio fit: ⁊ rñsio pata sbseq̄r. Adiecit: Lumē vult⁹ tui dñe. In crucis em̄ imp̄ssione lumen est vult⁹ dei: q̄ sp i eis noscit radiare: q̄ se ñ aliq̄ eligūt p̄uitate polluē: sic dic apl̄s: Nolite ↄtristare spm̄sctm̄ dei i q̄ sig̃ti estꝫ i die redēptiōis. Quid ei efficiat ista crux: i alio loco apl̄s: pulchra breuitate cōplex⁹ ē dicēs. Uerbū em̄ crucꝫ peūtib⁹ q̄dē stulticia ē: his autē q̄ salui fiūt v̄t⁹ dei est. Qua p̄pt voces sacrilegas respuam⁹. Magna ⁊ ↄpetētia sūt dōa dei ↄ p̄ncipē tenebrarꝫ: lumē nob adesse dñicū. **Dedisti leticiā i corde meo. A fructu frumti vini ⁊ olei sui multiplicati sūt.** Adhuc bñficia nūerat q̄ possidēt xp̄iani. Nō eniz istā leticiā dicit: quam cachino vocis exprimimus: sed leticiam recte fidei: quam bone conscientie prestare domin⁹ consueuit. Tūc em̄ v̄aciter letamur: qñ ⁊ recte credimus: ⁊ adiutorio dñi p̄babili nos ↄūsatione tractam⁹. Breuis s̄mo: ꝫ perfecta cōple

ET

Ps. 149.

Ro. 5.

Sche

Eph.

j. Cor

Al. F

rio. Quid em̄ ampli⁹ a dubitātib⁹ q̄rit: q̄ꝫ q̄ τ sig̃ crucis regi nr̄o militare cog̃scimur: τ de perfecta fide dn̄o p̄stante gaudemus? Seq̄r. A tp̄e frumenti: vini τ olei sui multiplicati sūt. Redit ad eos: q̄ reb⁹ carnalib⁹ pbanr̄ intēti. Necvacat q̄ his reb⁹: id est: frumēti: vini τ olei: additū ē: sui. Est em̄ et dn̄i panis viu⁹ q̄ de celo descēdit. Est τ vinū: poculū tuū inebriās q̄ p̄clarꝫ ē. Et oleum. Impīguasti ī oleo caput meu3. Ergo ista dei nō h̄nt pctōres: ꝫ sua: id est: terrena vn̄ corp⁹ viuat: nō aīa pfruar̄. Frumentū ei: dictū ē a frumie: id est: a sūma parte gule. Antiq̄ em̄ caput gule: frumen vocabāt. Multiplicati sūt em̄ pessimis actib⁹: id est: mūdana voluptate cōpleti. Hoc est em̄ qd̄ in p̄fatiōe dixim⁹: ī vno ſmone plerūq̄ cās pfundissimas indicari: vt ē h̄ positū sui. In pace in idipm: dormiam τ req̄escā3. Qm̄ tu dn̄e singulariter in spe: cōstituisti me. Contra hūanos tumult⁹: τ felicitates caducas: q̄s mūdus estiabat esse p̄cipuas: pulcherrime pacē cordis obiecit: quā h̄re nō p̄nt q̄ secularib⁹ actib⁹ īplicar̄. Pax em̄ ista hab3 trāq̄llissimā vitā: q̄ cū sua mēte nō litigat: ꝫ ī dn̄i bn̄ficijs perseuerās: amena trāquillitate perfruir̄. De ipa dicit dn̄s in euāgelio: Pacē meā do vob: pacē meā relinq̄ vobis. S3 ne pacē istā tēporalē putares: addidit: In idipm dormiā τ req̄escā. In idipm q̄ppe dr̄: qd̄ nll'a rerꝫ vicissitudie cōmutar̄: sed ipm in se permanēs incōmutabili perennitate ꝯsistit. Dormiā: finē vite vult itelligi. Req̄escā: futurā btitudinē idicar̄ mōstrar̄: q̄n ipa req̄es dabir̄ scītis τ gl'iosa pausatio. Seq̄tur cā q̄re req̄escat: Qm̄ tu dn̄e singularir̄ ī spe: cōstituisti me. Singularis itaq̄ spes ē eccl'ie ī mēbris suis: q̄ sola recipiat regnū dei: qd̄ babylonie ꝑl's nō pōt adipisci. Et cum dic̄: ꝯstituisti me: significat dignā delibatāq̄ sniam: quā h̄ habemus in spe: Ibi aūt possider̄ ī re. S3 tūc reuera illud mun⁹ q̄et' merebimur: si h̄ fieri dn̄i iuuamie ꝯfidam⁹. Conclusio.

Decurso igir̄ m̄re p̄dicatōis eloq̄o: cōsiderem⁹ cātici hui⁹ p̄ncipia: media: τ finē: τ intētionē tāti mysterij reuerentissimis idagatōib⁹ īuenim⁹. Sic.n. psalmi v̄t⁹ cog̃scir̄: si circūstātia dictiōis tali ordie p̄q̄sita tracter̄. Primo v̄su exaudiri se p mēbris suis sctā exorauit eccl'ia. τ vt ei⁹ audirer̄ orō: hūanū gen⁹ admonuit: vt ab idolorꝫ veneratiōe discedēt: sciēs se h̄re dn̄m saluatorē: cui h̄ v̄acir̄ cultura debet̄. Deinde: ꝑp'm queadmodū sacrificare debuisset istruxit: q̄d etiā blasphemis rn̄derer̄ admonuit. P⁹: singularē btitudinē quā sctīs suis dn̄s ꝓromisit: dixit. Sic toti⁹ ꝑpiane discipline istitutio sācta cōpleta ē. Et vt quid agerēt hoīes: τ q̄d sperare debuissent euidēr̄ ag̃scerēt: Admonet etiā nūer⁹ iste q̄ternari⁹: vt eū mūdo p̄dicatū v̄tute euangelica sentiam⁹. Cōgruū siq̄dē fuit: vt cūctus frātrꝫ ābit⁹ in q̄ttuor cardinib⁹ ꝯstitut⁹: saluatori dn̄o credē monerer̄: q̄ten⁹ de diūsis gētib⁹ aduocata vna fieret toti⁹ orb eccl'ia. Nā τ q̄ttuor tp̄ib⁹ ān⁹ ip̄e distiguir̄. Quattuor vēt' cardialib⁹: toti⁹ orb mane pfiar̄. Quattuor etiā v̄tutib⁹: aī dignitas cōpatur: id est: prudētia: iusticia: fortitudie τ tēperātia: quē calculū pythagorici tāta laude psecuti sūt: vt eū sacrꝫ eē faterētur.

Explicit expositio in psalmū quartum.

Incipit expositio in psalmū quintū.

In finē p ea q̄ hereditatē ꝯseq̄tur.

Quare ponat ī finē: (ps̄. dauid q̄ superiori psalmo nup ē edictū est. Pro ea v̄o q̄ hereditatē ꝯseq̄r: eccl'ia3 significat: c⁹ psōa ī h̄ ps̄. itroducir̄ ad loq̄ndū. Hec bona dn̄i saluatoris adit ac possidet. Hereditatē v̄o iō ꝯseq̄ dr̄: q̄ xp̄o rsurgēte: ad eā bōa spūalia puenerr̄: id est īsepabile fūdamētū fidei: spei certissimū p̄miū: suaue vinculū caritat' τc. q̄rꝫ rerꝫ nūc tenet imagies: τ ī futō ē pēnir̄ possessura v̄tutes. De q̄ hereditate ī euāgelio dr̄: Bti mites: q̄ ipi hereditate possidebūt t̄rā. Rursum eccl'ia dn̄i vocar̄ hereditas: sic̄ τ ī scd̄o ps̄. dictū est: Pete a me τ dabo tibi gētes hereditatē tuā: τ possessionē tuā terminos terre. Que merito hereditas ipi⁹ dr̄: cui⁹ p̄cioso sanguie cōpata mōstrar̄. Qd̄ ñ putes eē ꝯtrariū: q̄ lic3 ī scptur' diuis diūsa eē videar̄: ī vnā tn̄ itelligētie ꝯcordiā v̄itatēq̄ cōueniūt. Psalmū v̄o τ ipi dauid: sic̄ supius exposuim⁹: referre debem⁹ ad dn̄m xp̄m.

Diuisio psalmi.

Tot⁹ h̄ psalm⁹ a psōa catholice pferr̄ eccl'ie: q̄ p̄ma sectiōe orōe3 suā poscit

Job. 6. Ps̄. 22. Ibidē. ET Job. 14 P̄ Matth. 5. Ps̄. 2.

audiri: hereticos et scismaticos predicans a dñi muneribus excludēdos. Scda sectiōe: per intellectū diuinarum scripturarum recto tramite dirigi se ad illā felicē patriā diuino munere deprecatur: perfidos inde asserēs fieri funditus alienos. Ad postremum: cōmemorās premia beatorum: vt vna predicatiōe et malos predicta pena conuinceret: et iustos promissa premia concitarent.

Expositio psalmi.

Sche. Verba mea auribus percipe dñe intellige clamorē meū. Per figurā Metaphoeiam: quā in quarto psalmo iā diximus: aptissime hec verba dantur ecclesie: vt amata dñm expectet: accersita festinet: quatenus seculi huius nequicias eodē iuuāte pertransiēs: sponso suo imaculata et sine ruga semper adhereat. Ubi prima fronte per partes trine orōnis virtus trinitatis exponitur: qualem habere sctām decet ecclesiam. Dicēdo enim: Uerba mea auribus percipe dñe: oris significat psalmodiā. Sequitur Intellige clamorē meū: vt affectū cordis apiret: sicut apostolus ait: Misit deus spm filij sui in corda nostra: in quo clamamus: abba pater. Aures aūt diuinitatis ad similitudinē corporalē dicuntur: per quas aere verberato hominibus intrat auditus. Auris enim ab auditu dicta est. Et considera: quoniam clamorē suū petiuit intelligi. Uox enim ista nō erat labiorum crepitus: sed cordis affectus: quod nō auribus audiri: sed mētis lumine consueuit intelligi. Intēde voci orōnis mee: rex meus et deus meus. Quoniam ad te orabo dñe. Supra dixit: itellige clamorē meū: modo dicit intēde voci orōnis mee: vt declararet orōnē hāc eē perfectā: quā affectus mētis inflammat. Quapropter discutiendū est: quare mutatis verbis: sensus nostros imisceat? Intende dicit voci: quod solet audiri: propterea quia deus nō partibus mēbrorum sensus istos discernit: sed vna virtute cūcta peragit. Ille enim: quod a nobis videntur: audit: et quod a nobis audiūtur: videt: et quod a nobis cogitantur: intro inspicit. Nec est quicquam quod ab eius lumine se possit abscōdere. Hoc Schema dicitur Metabole: id est: iteratio vnius rei sub varietate verborum. Trina enim repetitōne vnū idemque significat. Dixit enim: Uerba mea auribus percipe dñe. Deinde: Intellige clamorē meū. Tertio: Intende voci orōnis mee. Quod totū ad vnam respicit petitionē. Ac si diceret: Exaudi orōnē meā. Sequitur. Rex meus et deus meus: quoniam ad te orabo dñe. Merito ad inquirēdū aliquis permouetur solum: cur in medio versiculo beata ecclesia tertio celestē noiauit principatum. dicit enim: Rex meus et deus meus: adijciens: Quoniam ad te orabo dñe: Sed his tribus personis nō dixit itēdite: sed itēde. Quoniam ecclesia catholica vnū deū sctām predicat trinitatē: nō vt sabellius confuse: sed distincte atque perfectē. Pater enim deus: filius deus: spiritussanctus deus Et tamen pater et filius et spiritussanctus: nō tres dij: sed vnus ē deus. Nihil aūt ibi amplius minusve ē: nisi in ariana prauitate: que se tot seculis adhuc nō cognoscit errare. Intuere etiā ipsorum vocabulorum mirabilē dispēsatiōem. Primus pōit regē: quod noie diuine scripture frequenter appellāt dñm xpm. Hūc ei ordinē: in euāgelio ipse testatur cū dicit: Per me itur ad patrem. Deinde dicit patrem deū. Tertio dñm spmsctm. Ubi licet noia propter personas exprimēdas videantur eē discreta: vnus tamen perfecte creditur ac dicitur deus: sicut legitur: Audi israel: dñs deus tuus: deus vnus ē. Qua propter figatur animis salutaris ista sententia: distinctio in personis: vnitas bene creditur in natura. Mane et exaudies vocē meā. Mane astabo tibi et videbo. Astabo: vtrisque partibus constat eē iūgēdū: vt perfectā possit sententia reperiri. Qua propter mane deprecatur: quod in lucida degē pulsatiōe dinoscitur. Tūc enim mane dicimus: quando discussis tenebris: clari luminis aduentus infulsit. Ecclesia enim que se cognoscit habuisse tenebras peccatorum: de nocte mūdi istius congregatam: tūc se exaudiri merito credit: cū in luce celestis pulsatiōis erupit. Repetit quoque mane: quia necessario mētem lucidā beneficio dñi astare suis semper orōibus sentiebat. Et intuere quare mane dictū ē: scilicet cum in ipso exordio bonorum actuū veritatē cepit mens clarificata cognoscē: Ne putares post peccatā morā fieri quam potuisset audiri: sicut ezechiel propheta dicit: Impius quacunque die se aūterit ab impietate sua: oēs impietates eius nō erunt in memoria. Astare ē ei presentē semper assistē. Per hoc autem verbum religiose deuotōis continuitas indicatur. Ille ei bene dicitur deo astare: qui dignus potest eius conspectibus apparere. Sicut helias de se dixit: Uiuit dñs in cuius conspectu asto. Supra dixit: exaudies: hic additur: et videbo: quoniam in illa resurrectione ipm conspiciet: cui hec sctis orōibus supplicauit. Quoniam nō deus volēs iniquitatē: tu es. Nō habitabit iuxta te malignus: neque permanebūt iniusti ante oculos tuos. Odisti omes

Ro. 8. Job. 14. Deut. 6. Ezech. 18. 3. Reg. 17.

Ar. Oēs

qui opanť iniqtatē: pdes eos q̄ loquūť mēdaciuʒ. **Uiꝝ sanguinuʒ ꝛ dolosuʒ abomiabiť dn̄s.** In p̄mo ps. dixim⁹: enneᵹomatice diffinitionis hāc eē ꝟtutē: vt negādo qð nō ē: h qð intēdit declarare videať. Et iteꝝ: dicēdo qð ē: id qð ꝓponit euidenť possit ōn̄di. Qð in his trib⁹ ꝟsib⁹: vtrūqꝫ ꝓbať effectū. Dicat eni: tu es de⁹: qui iniqtatē nolle cog̊sceris. Quid eni alið pōt de⁹ velle: nisi qð ꝓbať ip̄e p̄cipe? Sic Esaias ait: Ego sū dn̄s q̄ loq̊r iusticiā ꝛ ān̄ūcio rctā. Seq̄tur. Nō hitabit iuxť te malign⁹. Hic pctōres a regno dei significat excludēdos: q̄ nllā ꝯūsatiōe mutati sūt. Nā licet eū carnalr tm̄ videāt: q̊s reat⁹ iuoluit: sic scp̄tū ē: Uidebūt in queʒ ꝯpūxert: iuxť ip̄m tm̄ hitare neq̄unt q̄ gehēne cruciatiōe dāṅādi sunt. Addidit: Neqꝫ p̄manebūt: Ōn̄dit eos ī iudicio dn̄i gn̄āliter eē vēturos: ſ an̄ ocl'os dn̄i merito permanere nō dicūť: q̄ in ppetua tormēta mittēdi sūt. Nihil ē eni qð de⁹ nō videat: duʒ vbiqꝫ p̄n̄s ꝛ tot⁹ eē noscať. Sʒ illi recte corā ip̄o eē mime dicūť: q̄ ab ei⁹ gr̄a donoqꝫ p̄uandi sunt. Hacten⁹ indicat⁹ ē dn̄s: cum d̄r id qð nō est. Nūc aliȷs trib⁹ modis ostēdiť affirmādo qð ē. Dic eni: Odisti om̄s q̄ opanť iniqtatē. Nō dixit: q̄ opati sunt: q̄ tm̄ in iudicio dānabunť: q̄ vsqꝫ ad finē vite sue: crimie se nefādo cōmaculāt. Sʒ inter speciales enumeratōes criminū: ꝯgrue nomē gn̄āle positū est: id est: opatores iniqtatū. Ut ibi itelligas quicq̄d a diuinis mandatis cōstat alienū: adiecit: Perdes eos q̄ loquūtur mēdaciū. Uideť iste sn̄ie nōnullā recipe q̄stionem: vt iniqtatem opantes odisse tm̄ dn̄m dicat: mendaciū ꝟo loquētes pire ꝯfirmet. Dū si lr̄am intēdas: gui⁹ videať eē: agere iniqtatē: q̄ꝫ loq̄ mēdaciū. Sʒ hic significat hereticos: q̄ loq̄ntes mēdaciū: seq̄ciū aīas p̄diderūt. Quid eni pōt eē gui⁹: q̄ꝫ ibi errare: vbi ꝛ alteꝝ possit extiguere? Ad postremū dic: Uiꝝ sanguinū ꝛ dolosū aboīabiť dn̄s. Uir q̄dē sāguinū ē: q̄ hūano cruore polluiť. Sʒ ꝛ ille q̄ decapit viuū: addit ꝛ dolosū. Multa eni pperam fiūt: q̄ p̄ropa volūtate nō agim⁹. Dolosos aūt illos significat: q̄ sciētes malū alienuʒ opare nitūť exitiū. Dū dic: abomiabiť: significat oēs q̊s supi⁹ dixit a regno dn̄i reddēdos ex̄neos: Illi eni abominādi sunt: q̄ eius p̄mia ꝯseq̄ n̄ merenť. Cōplete sūt ab vtraqꝫ pte enneᵹomatice diffinitiōes: q̄ sententie in magnā vtilitatē hoīm videnť exp̄sse: vt breuiť itelligerēt pctōres q̊s dn̄s execrať ꝛ abȷcit. **Ego aūt in mltitudine miscdie tue. Introibo in domū tuā.** Qm̄ malos dixerat abominādos: cōseq̄ns erat: vt se p diuinā gr̄am ī domo domini testareť admitti. Nā cuʒ ip̄a eccl'ia h dom⁹ sit dn̄i: tn̄ pōt p vnūquēqꝫ btm̄ dicere: q̄ ei⁹ mēbra sūt: hierl'm futurā se nihilomin⁹ intraturā. Sic eni dicim⁹: ꝛ p̄riam: et ciuitatē: et tn̄ his reb⁹ ꝟba dam⁹: q̄ ad ciues eaꝝ nouim⁹ ptinē. Sed q̄ illa futura hierl'm lapidib⁹ viuis sctōꝝ crediť mltitudine ꝯstruēda: apte dixit: Introibo in domū tuā: q̄si in illi⁹ fabrice pfecta edificatōe ꝯcludar. **Adorabo ad tēplū sctm̄ tuum: in timore tuo.** Cōsiderandū est: q̄ nō dixit in tēplo: ſ ad templū: q̄ nec syllabas ip̄as a sacris vacare p̄dictū ē. Tēpluʒ sctm̄: corp⁹ est dn̄i saluatoris. Qð iure adorat eccl'ia: p qð meruit eē reuerēda. Sic ei ip̄e de suo corpe dixit: Destruite tēpluʒ h: ꝛ in triduo edificabo illud. Seq̄tur. In timore tuo: Ut cordis cōpūctionē d̄clararet. intulit intētionē: q̄ tunc fides solida ē: qn̄ amore casto: formido diuinitatis adhibetur.

Es̄a: 45.

Zach. 12.

Ioh. 2.

Dn̄e deduc me in iusticia tua: ꝓpter inimicos meos: dirige in conspectu tuo viā meā. Postqꝫ orationē suā dixit matutis tp̄ib⁹ audiēdā: pctōꝝ q̄ꝫ cōmemorās exitiabilē repulsā: Hic scdam igrediť sectionē: postulās dn̄m: vt iā ad eterna gaudia deducať: q̄ h diūsis āgustȷs fatigať. Ait eni: In tua iusticia: id est: dū cōfitētib⁹ pc̄is: seqꝫ penitēdo dānātes: eq̄ssima potētia tue pietatis absoluis. Nā q̄ abȷcit rebelles: iustū ē vt velit recipe supplicātes. Propť inimicos meos: id est: ꝓpť hereticos ꝛ paganos. Un⁹ eni p̄uo dogmate ꝯrius: Alter nō credēdo semp adūsus est. Propter q̊s in dn̄i iusticia se petit esse dirigedā: q̄ p̄dicationib⁹ ei⁹ non credit adūsitas. Dirige i ꝯspectu tuo viā meā: id ē: vitā meā pduc ad tue serenitatis aspectū. Nō eni nr̄a facultate ad eū puenire possumus: q̄ tortuosis semper semitis ambulamus.

Qm̄ nō est in ore eoꝝ ꝟitas: coꝝ

cor eorum vanū est. Cū superius petiuerit ad cōspectū dn̄i p ei⁹ iusticiā se ↄduci: vt p tē illā btōꝝ ei⁹ munere possit adipisci: nūc hūanas cognoscitur icrepare fallacias: vt ostendat obstinatiōes ptinatiū hereticoꝝ non posse ad talia p̄mia puenire: q̄ suis fidelib⁹ dn̄s p̄parauit. Recte eni dr̄: i ore ipoꝝ nō eē vitatē: quoꝝ cor vanitas possidebat. Lingua eni seqt̄ mētis arbitriū: imperioqꝫ cordis ei⁹ mobilitas naturali ordie famulat̄.

Sepulchꝝ patens est guttur eorū: linguis suis dolose agebant. Per figurā Parabole: nimis cōpetēs fctā pbat̄ allusio. Sepulchꝝ ei mortui: guttur est mētient̄: qn̄ exitiabilē sibi vanitatem in faucib⁹ euoluit: q̄ malū mortis infligit. Bene aūt addidit: patēs: qd̄ si clausū eēt: min⁹ feteret. Intēde qd̄ dixit: liguis suis dolose agebāt. Freqnter eni dolos tm̄ loquūt̄: ꝛ hr̄e nō pbāt̄ effectū. Sꝫ h̄ vt grauiora pctā mōstraret: addidit: Agebāt: vt malicia n̄ solū in liguis: ꝫ etiā i actu execrabili esse pbaretur. Judica illos deus.

Sche. [margin]

Decidāt a cogitatiōib⁹ suis. Prophetię mos ē futa p̄dicē. Nō ei maledictionis voto talia optauit eccl̄ia: cuꝫ ipi pbet̄ addi quicqd bonoꝝ numero videt̄ acqri. Sed necesse ē de ptinacib⁹ ꝛ p̄scitis dicere: qs nouerat dn̄m posse dānare. Decidāt a cogitatiōibus suis: cū se nō viderit adipisci quod credebāt posse pmereri. Decidere eni pprie dr̄: q̄ spei suę amissiōe fraudatur. Scd̄m multitudinē impietatū eoꝝ expelle eos: qm̄ irritauerūt te dn̄e. Per hāc sniam discim⁹: q tm̄ vnusqsqꝫ a diuitate repellit̄: q̄tū eius pctā cumulāt̄. Quātitas ei dlicti mēsura repudij est: dū tm̄ ab illo re⁹ lōgior reddit̄: q̄tū numeroso crimine dilatat̄. Expelle: ppter cogitatiōes p̄sumptas dr̄: q̄ iā temeraria volūtate decepti videbāt̄ sibi bonis oib⁹ intromissi. Expulsos eni illos dicim⁹: qui de loco aliq̄ interiore iactāt̄. Exacerbauerūt eni egroti mali mediciꝫ bonū: q̄ remedia salutis suę insensibili duricia respuerunt.

Et letet̄ omnes q̄ sperāt in te: i eternū exultabūt. Postq̄ impioꝝ debitas retributiōes asseruit: nūc eccl̄ia redit ad sāctos: qꝝ ↄgregatōe btā dinoscit̄: ne sileret bonoꝝ p̄mia q̄ nouāt eē ventura. Cōsidera: q ea q̄ in capite vsus supplicās petit: sequenti pte eadē pmittit: ne putaret̄ ambiguū qd̄ certissime spabat̄ eē vētuꝝ. Et ne crederet̄ tpalis eē leticia: dictū est: In eternū: Ubi gaudij null⁹ est finis: dū ↄtinue pcepta p̄mia possident̄. Intuē q in eternuꝫ exultare dicit spantes in dn̄o: qm̄ in ista tēporalitate gaudere videt̄ et impij: in futuro aūt sola exultabit semp eccl̄ia. Et habitabis in eis. Et gl'iabunt̄ in te oēs: q̄ diligūt nomē tuū. De supiori vsu pēdet ista snia: q̄ tangi qdeꝫ pōt: ꝫ ad liquidū nō valet explanari. Nā si q̄ras: q̄ sit ista pollicitatio quā superius dixit: In eternū exultabūt: Audi dictū breuit̄: Et hitab in eis. O mag̃ ꝛ ineffabilis largitas donatoris. Quid sile pōt dari: q̄ vbi cogscit̄ rerū dn̄s ipe ↄcedi? Nā qlibet munific⁹ donat illa q̄ possidet: de⁹ autē q̄ est ineffabile bonū: se largit̄ in p̄mio. Et q̄d tam pōt eē sile: q̄ cū nos bonoꝝ oim cepit auctor implere? Gl'iabunt̄ dixit: q̄ effectu pfruūtur optato. In te: q̄ tu es pmissa illis hereditas. Et ideo in eternū exultabūt: q̄ de eterno dn̄o gl'iabūtur. Oēs q̄ diligūt nomen tuū: significat in illa pr̄ia felici: omēs qdeꝫ dn̄i pticipatiōe gl'iari: q̄uis ieffabili dispēsatiōe p meritoꝝ q̄litate vniuscuiusqꝫ se videatur maiestas sctā ↄcedere. Qm̄ tu dn̄e: bn̄dices iusto. Magnitudie premij ꝛ gaudioꝝ imensitate p̄missa: q̄re tanto bono indebite repleat̄ hūanitas: breuit̄ docemur: ne qs ascribat meritis suis: qd̄ tributum bn̄dictiōe ↄstat auctoris. Dn̄e vt scuto bone volūtatis tue: coronasti nos. Cōsiderem⁹: p̄n̄s psalm⁹ q̄ suaui ac decoro fine ↄclusus est: vno vbo indicās bn̄ficia dn̄i: q̄ null' pfit voluminib⁹ explicari. Bona siqdeꝫ volūtas creatoris: q̄ nos ineffabilib⁹ munerib⁹ replet: dicta est scutū: qd̄ reuera nos ptegit: ꝛ p̄mia decora ↄcedit. Clype⁹ eni imposit⁹ capiti: corona est: aptat⁹ cordi defensio. Hic est q̄ omnes fideles ptegit: ipē opit eccl̄iaꝫ toto orbe diffusam: Ipē q̄ amplectit̄ ꝛ celū q̄ celant̄ vniūsa: Munimē qd̄ null⁹ ict⁹ irrumpat: Arma p q̄ nullū itret exitiū: p q̄ mors poti⁹ victa succubuit: ꝛ salus hois despata surrexit. Bone volūtatis: Qm̄ vocatio dn̄i omē meritū p̄cedit: nec iuenit dignum

sed facit. Ideo enim gratuita: alioquin iusta diceretur. Hec est que bona voluntas: que nos vocat et attrahit. Nec quicque proficuum valemus cogitare vel facere: nisi hoc accipiamus a bonitatis auctore: sicut apostolus dicit: Non enim possumus cogitare a nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex deo est. Quiescat ergo pelagiana dementia: ne cum sibi aliquid boni falso applicare nititur: vero potius donatore fraudetur.

2. Cor. 3

Conclusio psalmi.

Quam suauis oratio sancte matris audita est: que nos et fide generat: et religiosa institutione conformat. Ignaros docet: paruulos fouet: afflictos releuat: et illos ad propria vbera nutriendos colligit: quos sui dogmatis esse cognoscit. Supplicat enim vt rogare discamus: malos refugit: vt pessimos execremus. Confidit in domino: vt et nos de ipso presumere debeamus. Sic tamque veneranda mater: verba tradit paruulis ad loquendum: vt in nobis coalescens orationis affectus: et psalmodiam prestet humanis actibus consolatricem: et congruentem diuinis iussionibus actionem. Loquamur ergo quod admonet: sapiamus quod credit: amemus certe quod diligit: vt cum eius animum sequimur: tunc ipsius filij sine dubitatione reddamur. Quintus autem numerus: in quo hic psalmus noscitur constitutus: tribuendus est Peutatheco: quod sola ecclesia catholica vere intelligit: que promissam atque expectatam plenitudinem legis accepit.

Explicit expositio in psalmum quintum.

Incipit expositio in psalmum sextum.

In finem in hymnis pro octaua psalmus dauid.

In finem iam notum est. Hymnus est laus diuinitatis: metri alicuius lege compositus. Pro octaua vero vt quidam volunt: domini significatur aduentus: quando finita seculi hebdomada ad iudicandum venerit mundum. Unde et psalmus ipse cum tremore maximo fecit initium dicens: Domine ne in ira tua arguas me: neque in furore tuo corripias me. Nam et sanctus hilarius in prologo psalmorum: Et sanctus hieronymus in expositione libri ecclesiastici: Et sanctus ambrosius in expositione luce euangeliste: vbi dominus in monte transfiguratus est: Et sanctus augustinus de sermone domini in monte: vbi de octo beatitudinibus disputauit: de hac octaua die latius diligenterque locuti sunt. Unde quod lectori placuerit: eligere suffragatur. Quocirca tales viros commemorasse sufficiat: quando dicta eorum si in vnam seriem colligantur: vix possunt longissimo volumine comprehendi. De qua die Amos propheta dicit: Ve concupiscentibus diem domini: et ipse est dies tenebre et non lux. Idem et sophonias propheta dicit: Vox diei domini dura et amara. Unde nunc introductus penitens: distributis partibus orationis vehementer exorat: ne in illo die iudicij de proprijs facinoribus arguatur. Quid enim salubrius: quod vel prouidentius: nisi vt qui in meritis suis non poterat habere spem: perpetratis delictis in hoc mundo positus: vbi penitentie locus est: diuinam eligeret exorare pietatem? Verum istum diem a conditione mundi: alij dicunt post annos sex milia esse venturum: propterea quod dominus septimo die ab opere suo legitur in illa rerum conditione quieuisse: mille annos per dies singulos computantes: quia legitur: Ante conspectum eius mille anni sicut dies vnus. Alij putant post annorum septem milia: id est: transacta huius seculi septiana: octauo die illam eternam lucem posse declarari: sicut et domini nostri resurrectio habita fuisse cognoscitur. Sed cum dicat ipse dominus in euangelio: Hunc diem nec filium nosse: nimis importunum est illud studiose querere: quod nobis vtiliter diuina prouidentia noluit reuelare. Quapropter ad sermonem tituli declarandum nosse sufficiat: post huius seculi finem illum diem esse venturum. Nunc ad intelligenda verba que nobis sunt donata velociter festinemus. Nam si puro corde petimus: cur dubitemus exaudiri: cum ab ipso et ad ipsum veniamus instructi? Dona domine in satisfactione nostra tota nos caritate compungi: qui nobis salutarem supplicandi regulam prestitisti. Memento autem quod hic penitentium primus est psalmus: sequitur tricesimusprimus: tricesimusseptimus: quinquagesimus: centesimus primus: centesimus vicesimusnonus: centesimus quadragesimussecundus. De quibus vt datum fuerit: suo loco dicemus. Quos non credas incassum ad septenarium numerum fuisse perductos: quando et maiores nostri septem modis peccata nobis dimitti posse dixerunt. Primo: per baptismum. Secundo: per passionem martyrij. Tertio: per elemosynam. Quarto: per hoc quod remittimus peccata fratribus nostris. Quinto: cum conuerterit quis peccatorem ab errore vie sue: Sexto: per abundantiam caritatis: Septimo: per penitentiam. Addenda quoque est communicatio cor-

Amos. 5

Sophonie. 1

Ps. 89
2. Pe. 3

Math. 24
Mar. 13

poris & sanguinis dñi nři iesu christi: cū tñ digne suscipitur. Inueniunť & alij fortasse modi remissionū: Cōgnit em̄ vt numeruz supplicationis nře: indulgētia diuina transcēdat. Sequiť iā. Diuisio psalmi.

Quattuor modis in hoc psalmo vir ꝯfitens & religiosus exorat. In exordio beniuolū sibi iudicē faciēs. (Exordiū est aūt oratio auditoris animuz idonee cōparāſ ad reliquā dictōēz) Id est: A ptāte iudicij: q2 sol⁹ est cui⁹ꝯstituta fuat eternitas. Ab infirmitate sua: qm̄ quātuz mereť luere: nō ꝓualet sustinere. A ꝯsuetudine parcēdi: qm̄ non se vult a mortuis rogari: ꝟ a viuis hominib⁹ꝯfiteri. Scđa diuisione narrat erūnas ꝓprias: quib⁹ afflict⁹ & ꝯterrit⁹esse cognosciť. Narratio xꝯo ē: ad causam ꝓbabilē faciēdā: reꝝ gestarū clara & diligens expositio. Sequiť salutaris & nimis ꝓfutura correctio. Sequestrat em̄ se a malis: qđ bono iudici nouerat esse gratissimū: vt ab illis mens redderetur aliena: quibus & ip̄a iusticia ꝓbabať aduersa. Supest ꝯclusio: vbi iaz diffinitiue aliqđ diciť: post quā nihil ampli⁹ desidereť. Cōturbat eniz & repudiat oēs iniquos: qm̄ cū ipsis habere volet nullaten⁹ portionē. Sic ꝑ has partes ꝓficue pęnitētię causa pagiť. Aptatur aūt hec deo ꝑ humanā ꝯsuetudinē trāslatitijs verbis: vt quasi iudex audiat: quasi cognitor instruat: quasi nesci⁹ q̄ sunt facta cognoscat. Qđ genus schematis: multis locis reperies in lřis sacris. Totus autē psalmus: ꝓpť futuri iudicij timorē nosciť esse cōscriptus. Quod vtiqꝫ rectę mētis est imminētes metuere calamitates: & illud timere: quod mereť excipere. Naz si illud ante oculos habeam⁹: qđ in malachia ꝓpheta legiť: semꝑ ad vias rectas recurrim⁹: & nos ꝓficuo timore corrigim⁹. Ait eni: Quis tolerabit diē introit⁹ ei⁹? aut quis sustinebit in aspectu eius? q2 ip̄e ingrediť sicut ignis flature: & sicut squama lauātiuz: & sedebit ad cōflandū & ad repurgandū argentum. Similiter & salomon in ecclesiastico: ꝓmonēs dicit: Ante orationē ꝑpara aīam tuā. Et paulopost: Memēto irę in die cōsūmationis: & tēpus retributionis in cōuersatione faciei. Sequiť. Expositio.

Malach.3 — Ecci.18 — Ibidem

Domine ne in ira tua arguas me. Primuz nosse debemus: omnipotentiā dñi: eloquētiā suā ita varijs disciplinis atqꝫ artib⁹ plenissime ditasse: vt & ipsa mirabiliter exquirētibus ornata resplēdeat: & semina diuersarū doctrinaꝝ diligēter retracta cōcedat. Hinc est em̄ q2 in ipsa reperiunť: q̄ magistri seculariū lřaꝝ ad sua post volumina trāstulerūt. Nā inter alios stat⁹ q̄s oratores causis emergētibus ididerūt: cōcessiuā depcationē esse dixerūt: cū re⁹ nō id qđ factū est defendit: sed vt ignoscať expostulat. Qui stat⁹ licet inermis apud terrena iudicia videať: hūanisqꝫ virib⁹ destitut⁹: inuicta tñ apud deū munitiōe ꝓcingitur: vt quē nulla ꝓualent argumēta defendere: sola possit cōfessio vindicare. Hoc vere pęnitentib⁹ dať: q̄ dū se cupiūt absoluere: ipsi potius ꝓpria nituntur facta dānare. Sic & esaias monet: Dic tu iniqtates tuas ꝑus vt iustificeris. Nūc cōsiderādū ē: q̄ sit verboꝝ istoꝝ congrua salutarisqꝫ positio. Nō eni supplicat dño patri: sicut & alijs visū est: vt nō arguať: ꝟ ne in iudicij seueritate culpeť: q2 hic multis argui sal⁹ est: sic in apocalypsi iohānis legiť: Ego q̄s amo: redarguo & castigo. Nā ita & ipsi dauid cōtigit: cū eū ꝓphetica correxit inuectio. Arguit & fili⁹: sicut in alio psalmo legiť: Arguaz te & statuā illi ante faciē tuā. Arguit etiam spūſſctūs: sicut scriptū est: Cū venerit spūſ paraclit⁹: ipse arguet mundū de pctō. Dicite nunc puersi: vbi est hic naturę ptātisqꝫ distātia: qñ nec ipsa discrepāt verba? Cōticescat arriana neqcia: ne q̄ volūt in scťā trinitate sacrilegas diuisiones inferre: ipsi se a regno dñi ꝓhibeť abscidere. Neqꝫ in furore tuo corripias me. Ira & furor iudicis ꝯtra reū dānationis effect⁹ est: id est: mot⁹ animi ꝯcitat⁹ ad pęnā ꝓuocās inferendā. Sed ira: lōga idignatio est. Furor: repētina mētis accēsio. Hec aūt allegorice trāslatiuis verbis edicta sunt. Cęterū dñs nec ira ꝯfundiť: nec furore turbať: ꝟ in vna eadēqꝫ glię suę semꝑ tranquillitate ꝯsistit. Siliter & moyses dicit: Sicut lętat⁹ ē dñs edificās vos & crescere faciēs: sic lętabiť affligēs vos atqꝫ subuertēs. Petit ꝗ vt ante iudiciū: nō in iudicio corripiať: q2 q̄ ibi arguiť: sine dubitatōe dānať. Et mēte ꝯdendū est: q2 dies iudicij ꝑ timore magnitudis

Al. Furore tuo. — Esa.43 — Apoc.3 — Ps.49 — Joh.16 — Al. Ira — Deutero

Ps.2 | sue ira ꝛ furoꝛ vocat̄. Sic ꝛ in .ij. psalmo di
ctū est: Tūc loquet̄ ad eos in ira sua: ꝛ i fu
phonie.j | roꝛe suo cōturbabit eos. De quo ꝛ ali⁹ pro
pheta dic: Dies illa: dies ire: dies tribulati
onis ꝛ angustie. **Miserere mei dn̄e qm̄ infirm⁹ sum.** Infirmitatis ꝯfessio
celestis medici misc̄diam monet: a q̄ facile
impetrant̄ remedia: cū ostendunt̄ vulnera
manifesta. Nō eni dixit: qm̄ mereoꝛ: ſ qꝛ iu
sticiā tuā sustinē nō valeo. O clemētia ma
gna creatoꝛis: a iudice ꝑcipim⁹: q̄d rei dice
re debeam⁹. Docemur pietatē petē: ne nos
iusticia possit absumere. Quis iā dubitet
eū verba sua audire posse: si tñ talis sit pre
cātis anim⁹: qualē ip̄e est iubere dignat⁹?
Sana me dn̄e qm̄ cōturbata sunt
Nō habꝫ | †**oīa ossa mea.** In dep̄catōe eadē pseu e
rat. Pio medico dicit̄: Egritudinē tabidā
vsq̄ ad iterioꝛa venisse: ne differret auxiliū
cui iminere cognoscebat exitiū. Ossa ħ per
allegoꝛiā: foꝛtitudinē mētis debem⁹ aduer
tere: q̄ cū defecit vigoꝛ oīs clabit̄: sic̄ ꝛ ossi
al. Sed | bus q̄ssis: coꝛp⁹ minime ꝯtinet̄. **Et aīa
mea turbata ē valde: † ꝛ tu dn̄e vsq̄
quo.** Ne coꝛp⁹ intelligēs qđ ossa noīauit:
aiaꝫ suā dixit esse turbatā. Bn̄ aūt: valde:
additū est: ne clemēs auditoꝛ pateret̄ diu
ti⁹ differēdū: si nimis eū nō cognosceret fu
isse turbatū. Usq̄ q̄: subaudiēdū: differs:
q̄ vsq̄ ad finē p̄ces supplicū nō soles vllate
nus obliuisci? Supplicatio quippe ista mag
nis cōmēdat̄ angustijs: vt recepta sanitas
p̄ciosioꝛ possit agnosci. Et intuere: qꝛ iusti
ciā dn̄i sp̄ penitēs iste refugit: ꝛ ꝯsuetudinē
ei⁹ benignitatis exposcit. **Cōuertere dn̄e ꝛ eripe aiaꝫ meā: saluū me fac ꝑpter misc̄diam tuā.** Cū dn̄o dicit̄: cō
uertere: vindicte relaxatio postulat̄: vt de
bitas de nobis iusticia ipsi⁹ nō exigat vlti
ones. Siue moꝛe nr̄o dicit̄ deo: cōuertere:
sic̄ auersi solēt rogari: qꝛ aut respicē nolūt:
aut subuenire ꝯtēnūt. Eripe aiam meā: ab
iminēti scꝫ supplicio: quod debet̄ errātib⁹.
Aūtit em̄ a nobis debitas penas: cū eas re
laxauerit benigna remissio. Cōgrue xbo cō
Zach.j | uertere in penitentis p̄ce ponit̄: qđ satisfa
cientib⁹ dn̄s pollicet̄ dicēs: Cōuertimi ad
me: ꝛ ꝯuertar ad vos. Saluuꝫ me fac: ꝑpt
misc̄diam tuā. O pulcherrime ista suppli
catio ꝑprijs ac ꝑficuis sermōib⁹ explicat̄.

Saluū se petit fieri: ñ ſm merita sua: ſ ꝑpt
diuinā misc̄diam: in q̄ dū fixa spes ponit̄:
venia facili⁹ impetrat̄. **Qm̄ nō est in moꝛte q̄ memoꝛ sit tui: in inferno aūt q̄s ꝯfitebit̄ tibi?** Mouere pōt: q̄re
dicat in moꝛte nullū esse memoꝛē dei: duꝫ
vicina possit ampli⁹ ira iudicis ꝯtremisci?
Sꝫ bn̄ ꝑfidos dicim⁹ imemoꝛes dei: De q̄
bus ꝛ esaias dicit: Nō eni q̄ in inferno sūt | Esa.38
laudabūt te: neq̄ q̄ moꝛtui sūt bn̄dicēt te.
Nā cū dicit apl's: In noīe iesu oē genu fle | Phil.2
ctat̄: celestiū: terrestriū ꝛ infernoꝝ: Hic de
solis infidelib⁹ ac ꝑtinacib⁹ debet accipi di
ctū: q̄ nullā fiduciā ꝯfessionis sue habere ꝑ
merent̄. Merito ǵ hic sibi festinat dimitti:
qꝛ post lucis occasū nō restat nisi sola retri
butio meritoꝝ. In inferno aūt q̄s ꝯfitebit̄
tibi? Subaudiendū: ad veniā: sicut ꝛ salo
mon de ip̄is dicit: Quia dicēt int̄ se peni | Sap.5
tētiaꝫ agētes: ꝛ ꝑ angustia sp̄us gemētes.
ꝛ cetera. Nā ꝛ diues q̄ lazarū videbat in re | Luc.16
quie ꝯstitutū: mala sua ꝑbat̄ eē ꝯfessus: ſ
nō est ad votū supplicatiōis audit⁹: qꝛ in ħ
mūdo ꝑprie ꝯfessio dicit̄: vbi ꝛ venia repe
rit̄. Et vt aliquā diuisionē in his xbis in
telligi debeam⁹: i moꝛte: significat trāsitū
vite: In inferno vero custodiā locoꝝ: quā
ꝑ suis meritis aīe sustinere noscuntur: In
vtroq̄ tñ negat̄ absolute ꝯfessio suscipien
da. Hacten⁹ dictū est de p̄ncipijs: nunc de
narratiōe videam⁹. **Laboꝛaui in gemitu meo.** Beniuolentia igit̄ in exoꝛdio
diligētissime ꝯparata: venit ad narratiōeꝫ
actuū suoꝝ: afferēs penitētiam suā magis
cruciatib⁹ fuisse cōpletā: Quia nō tm̄ ver
bis ociosis: ſ afflictione ꝑbabili maxīe ve
nialis efficit̄ penitudo. Gemit⁹ itaq̄ ꝛ iste
dicit̄: q̄ aut pōdere nimio curuatis: aut vul
nere sauciatis euenerit. Sꝫ ille q̄rendus ē
xp̄ianis: q̄ coꝛdis cōpunctiōe pagit̄: cuꝫ et
maloꝝ nostroꝝ reminiscimur: ꝛ future pe
ne ꝯsideratiōe terremur. Gemit⁹ em̄ dict⁹
est: geminat⁹ luctus. Queꝫ merito fideles
appetūt: qm̄ lugētes ꝯsolat̄: penitētes emū
dat: diabolū fugat: xp̄o cōciliat: Amaritu
do dulcis: lachꝛyme felices: salutaris affli
ctio. De qua re btūs iohānes duob⁹ libri
ita disseruit: vt merito apud grecos aurei
oꝛis nomē acciperet. **Lauabo ꝑ singulas noctes lectū meū.** Si hoc ad lr̄am

ET

ET

Al. Meis

Sche

Ps. 106

Ps. 50

Ps. 101

Al. A furore

ET

ET

velis accipe: merito quidē lectū quē noctibus polluerat: lachrymis abluebat. Sz occurrit impossibilitas: vt tāta fuisset copia lachrymarū: que nō solū faciē: sed etiā lectum lauisse diceret. Quapropter meli9 lectū delectationē corporis intelligam9: in q̄ velut in cubili nostro marcēti voluptate remittimur. Quā pōt hō lachrymis q̄uis paucis lauare: si eū ꝯtingat celesti inspiratiōe deflere. Lectus aūt ab electis ac mollib9 herbis dict9 est: supra quas antiquit9 q̄escentiū corpa remittebant i somnū. **Lachrymis †stratū meū rigabo.** Rigare vberius aliq̄d significat q̄ lauare. Sz videm9 cū superi9 lectū dixisset: q̄re iterū repetere voluisset stratū. Stratū significat cumulū pctōrū. Quod ideo lachrymis rigat: vt eodē saluberrimo imbre resoluto: hō in nouā messem virtutis adolescat: fiatqꝫ ex pctōre iust9: ex lugēte letus: ex egroto sanissim9. Nā si stratū collectionē vestiū velis aduertere: ipsa impossibilitas occurrit: q̄ de lecti lauatione surrexit. Siue hoc p figurā hyperbole pōt accipi: p quā solent aliq̄ in magnitudinē exaggeratiōis extēdi. Sicut de nauigātibus in. c. vj. psalmo dictur9 est: Ascēdunt vsqꝫ ad celos: ꝛ descendūt vsqꝫ ad abyssos. Et in. l. psalmo: Lauabis me ꝛ super niuē dealbabor: cū niue nihil possit esse cādidius. Et in deuteronomio moyses iesu naue p̄cepit: Liber hic legis nō recedat de manu tua: ꝛ meditaberis in eo dieb9 ac noctibus vt scias ingredi viā tuā. Sili modo ꝛ alter penitēs in. c. j. psalmo dicturus est: Cinerē sicut panē manducabā: ꝛ potū meum cū fletu temperabā. ꝛ his silia. **Turbatus est †p̄ ira oculus me9.** Cū superi9 ꝛ gemuisse se asserat: ꝛ plorasse ꝯfirmet: ineptū est vt subito indignatiōe ppria putetur esse ꝯfusus: sed pter irā dn̄i oculum cordis sui ꝯfitetur esse turbatū. Quid eñ formidolosius q̄ illū irasci: q̄ si nō misereatur extinguit? Oculus eñ dict9 est: q̄si ocior lux: qd cito itēta respiciat: siue qd a palpebris oculētibus pbat occultus. **Inueteraui inter om̄s inimicos meos.** Inueteraui: id est: in veteris hois ade antiquitate p̄mansi: qui ad differentiaz noui hois: id est: christi: vetust9 merito nūcupatur. Inter oēs inimicos meos: siue int spiritus diabolicos: siue iter nostra pctā. Ipsa sunt eñ veraciter aduersa: que animas in tartarū deducunt: ꝛ adhuc feraliter blādiunt. Completa est pmissa narratio. Est eñ sicut precipitur: breuis ꝛ lucida: idonea quoqꝫ ad iracundiā iudicis temperandaz. Nunc de saluberrima correctione dicendū est. **Discedite a me omnes q̄ operamini iniquitatē: quoniā exaudiuit dominus vocē fletus mei.** Enumeratis afflictionib9/emēdationis ingreditur partē: vt qui malorū collegio peccauerat: fugatis a se talib9 mādatis domini deuotissim9 appareret. Quod argumētum ab attributis psonarū tractū: dicitur a victu. Eo quippe mō se pbat ad plenā correctionē venisse: quia se voluit a malorū societate diuidere. Nā vide quid sequit. **Exaudiuit domin9 deprecationē meam: dominus orationē meā† assūpsit.** Depcatio est cū pietate frequens oratio: ꝛ sola est q̄ nimia decet: ꝛ iportuna conciliat. Assumpsit: suscepit vult intelligi: tā q̄ aliquid manib9 acceptū. Et intuere magnū exultatiouis arcanū: vt orationē suā ꝛ auribus dicat auditā: ꝛ quasi oblationē aliquā fuisse susceptā. Sic eñ facere letantes solent: vt diuersis modis eadē repetāt vnde magno impetu gratulatōis exultāt. Nec vacat q in vno numine tertio sibi dic dominū astitisse: scilicet vt supplicationib9 suis: sanctā trinitatez affuisse monstraret.

Erubescant ꝛ cōturbentur †omnes inimici mei: †auertātur †retrorsum ꝛ erubescant valde velociter. Tribus partib9 decursis: venit ad vltimā ꝯclusionē. Conclusio: est eñ exitus ꝛ determinatio toti9 orationis: vbi iam vt exauditū decebat letus exultat. Quoniā ista quedam formula penitentiū est: vt inchoent a lachrymis: ꝛ desināt in leticia: quaten9 tali exemplo possit agnosci verū esse quod legitur: Qui semināt in lachrymis: in gaudio metent. Et intuere q sancta est cōscientia penitētis: a peccatis suis facta libera: ecclesiasticis regulis obsecūdans: mox p inimicis suis vt cōuertantur exorat: vt sicut ille suscepit veniā: ita ꝛ inimicos ei9 carnales ad domini gratiā redire cōtingat. Nā cum dicit: erubescant: vult eos tanta cōpuncti

Al. Susc

P

Al. †Ue

Al. †Cō

Al. †Nō

P

Ps. 12

one illuminari: vt ꝑ his q̄ agebant ipi potius erubescāt: ⁊ intelligant pniciosos act⁹ quos pridē sibi putabāt esse ꝓficuos. Cōturbenẜ aūt dictū ē: timore futuri iudicij: ⁊ scripturaꝝ ꝑdicatōe terribili: ne in illas penas miserrimi hoim cadāt: q̄s pctōrib⁹ lex diuina ꝓnunciat esse vēturas. Cum dicit: mei: relaxauit odiū cui multitudo donata fuerat culpaꝝ. Sequiẜ. Auertāẜ retrorsū: vt nō ꝑmittantur ire quo tendūt: sed cū redeunt ab inferni fouea liberanẜ. Hoc em̄ ⁊ petro dictū est hūana cogitāti: Redi retro sathanas: scʒ ne sapias illa q̄ sapis. Mal⁹ em̄ cū retrorsum redit emēdat: cū iustus offendit. Sed hic qm̄ de peccatorib⁹ agebatur: bene illis optata est votiua cōuersio. Et ne eos diutius iudicaret forsitan differendos: addidit: Et erubescāt valde velociter. O desiderium sancte mētis eximiuʒ. Quis em̄ in causa sua ampli⁹ petere potuit: q̄ꝫ iste qui ꝓ inimicis suis acerrimis postulauit? Taliuʒ itaq̄ꝫ domin⁹ misereẜ: qui misericordie momēta nō negligūt: sicut in euāgelio scriptuʒ est: Beati misericordes: qm̄ ipsi misēdiam ꝯsequenẜ. Cōclusio.

Mar. 8

Math. 5

Licet in omnib⁹ psalmis intelligētie studiuʒ adhibere debeam⁹: qm̄ inde vite nr̄e maxima subsidia cōquirunẜ: tn̄ penitentiū estimo magnopere ꝑscrutādos: qui hūano generi velut cōpetens medicina ꝑstanẜ. Inde em̄ aīarum saluberrima lauacra suscipim⁹: inde pctis mortui reuiuiscim⁹: inde lugentes ad eterna gaudia ꝑuenim⁹. Est em̄ quoddā iudiciale genus: in quo re⁹ ꝯspectib⁹ iudicis ꝑsentat⁹ assistit: pctm̄ suuʒ lachrymis diluens: ⁊ cōfitendo dissoluēs: summū gen⁹ defensionis afferēs quo se ip̄e ꝯdemnat. Hic nō est accusator extrane⁹: sed ip̄e impugnator est su⁹. Mereẜ veniā: q2 se nō excusat a culpa. Nec pōt aliter agi sub tali iudice: cui pctā nullus ꝑualet abnegare. Hic cōiectura cessat: hic finis nō queriẜ: hic cetere q̄litatis species desunt: qm̄ oīa lucida veritate pandunẜ. Sola est q̄ necessaria q̄ dicitur ꝯfessio: cū re⁹ nō id qđ factū est defendit: ꝫ vt ignoscaẜ expostulat. O iestimabilis pietas creatoris. Reus ꝓ se sententiā dici fecit: qm̄ ipse se vehemētius accusauit. Sed nequaq̄ꝫ quilibet callidus orator hec a iudice obtinere valuit: q̄ iste simplicitate plenus a dn̄i pietate ꝓmeruit. Nec vacat q̄ꝫ in calculo senario: quē in disciplina numerorū ꝯstat esse ꝑfectū: ꝑsonā penitētis aptauit. Ipso em̄ die hoīeʒ creauit: ipa etiā etate xp̄s dn̄s ad liberandū eū in hunc mūdū venire dignat⁹ est. Sexto etiā die crucifigi ꝓ hoim salute decreuit: vt hec supputatio ⁊ hois initiū ⁊ absolutionē pctōrum aptissime ꝯtinere videaẜ. Nā de penitētie vtilitate ⁊ xtute atq̄ꝫ gratia: beat⁹ augustinus inter copiosos libros: de hac re vbi locū reperit negligenduʒ esse nō credidit: tn̄ vno volūine mirabiliter ⁊ breuiter solita viuacitate tractauit.

Explicit expositio in psalmū sextū.

Incipit expositio in psalmū septimū.

Psalm⁹ ipsi dauid quē cātauit dn̄o ꝓ verbis chusi filij gemini.

Quamuis hec causa in scđo libro regū lati⁹ indiceẜ: ꝓpter explanationē tn̄ tituli breuiter exponēda cognosciẜ. Cū dauid a filio suo absalon crudeli bello ꝑmereẜ: amicū suū chusi fecit ꝓ dinoscēdo cōsilio ad ei⁹ castra migrare: vt q̄c quid aduersuʒ eū agereẜ: sibimet secretius idicaret. Nā ⁊ ip̄ʒ nomē ꝑdictā idicat cāʒ. Chusi em̄: p̄re augustino docēte: interp̄taẜ silētiū. Qđ reuera fidelis ei⁹ exercuit: qñ illi secreti⁹ ꝓfutura mādauit. Filius aūt gemini: fili⁹ dextere interp̄taẜ. Qđ bn̄ ad ipsum referẜ: q2 saluti ei⁹ necessaria ꝓditiōe ꝯsuluit. Sic dn̄s noster in medio iudeoꝝ silētiū misit: cū mysteria sancte incarnatōis assūpsit. Perfidis em̄ tāq̄ꝫ silentiū fuit: qđ fidelib⁹ ꝓbaẜ esse ꝑdicatū. Hunc q̄ psalmū ad siītudinē chusi de futuro mysterio dn̄i ꝓpheta cātauit. Quia sicut dauid filij sui absalon a se geniti ⁊ educati iniustā ꝑsecutionem ꝑtulit: ita dn̄s liberati a se ipsi atq̄ꝫ nutriti furorē detestabili ꝑsumptiōe sustinuit. Scire aūt debem⁹ hūc ꝑmū esse psalmū eorū: in quib⁹ ꝑ act⁹ dauid significātur dn̄i futura mysteria. Subsequunẜ em̄ hui⁹ modi. xxvj. xxxiij. et. c. xliij. quib⁹ cōuenit schema: qđ diciẜ Allegoria: id est: iuersio: aliud dicēs: aliud significās. Diuisio.

Rp̄

Rp̄

Sche.

Causam suā ꝓpha trahēs in futuꝝ mysteriū saluatoris dn̄i: cui etiā nomen ipm̄ dauid mysticis interp̄ta-

tionibus cõgruēter asscribit. In prima diuisione: ex sua psona dominū deprecatur: vt ab omnib' psecutoribus: eius virtute liberetur. Persona vero hois: est substātia rationalis indiuidua: suis ppriētatib' a cōsubstātialib' ceteris segregata. Secūda sectione: idē ppheta rogat: vt resurrectionis ei' gloria māifestata pueniat. Tertia: ipm introducit loquētē p id qd factus est hūilis: vt scdm iusticiā suā veritatēq3 iudicet: malos vltione deterrēs: bonis gratuita pmia cōpromittēs. In quarta parte: iterū ppheta reloquit: cōmonēs iudeos vt metu futuri iudicij a pposita iniqtate discedāt: ne possint sustinē meritas vltiones. Hoc nūc cōuenit sollicita mēte pquiri: vt virtutē psalmi diuino munere itrospicere mereamur.

D Omine de' me' Expositio us in te speraui: †libera me ab omnib' psequentib' me: ⁊ †eripe me.

R. Saluū me fac ex

R. Libera

Quis pphete absalon filij sui causa videat esse pposita: de vniuersis tñ inimicis se supplicat debere liberari: Ab spiritualib' maxime neqcijs: quas cōuenit studiosissime precaueri: qr carnales hostes corpus impetūt: Spirituales vero aīas necare cōtendūt. Libera a pctō: eripe a diabolo. Ab ipsi' eñ ptāte tollimur: qñ misericordia dñi: delictoꝝ sordibus expiamur. Sed cur debeat a psequētib' erui: pmissa ratione demōstrat: qm̃ se in ipo sperasse cōfirmat. Ne qñdo rapiat vt leo animā meā: du3 nō est qui redimat neq3 qui saluū faciat. Leoni confert diabolus: leoni frequēter cōparat ⁊ christ'. Ille q ad interitū rapiat: iste q eripiat ad salutē. Pulchre vero ppria verba suis auctorib' dedit. Dñm rogat vt eripiat ne leo rapiat. Subiūxit: Dū nō est qui redimat: neq3 qui saluū faciat. Id est: cū tu a subueniēdo cessauer. Illo eñ tēpore pualet diabolus rapere: cū nobis pctis nostris obstātibus creator distulerit subuenire. Ipse eni3 fideles redimit: qui suū filiū p hūano genere iestimabile pciu3 dedit. Nec ab alio pōt salus venire: nisi a salutis auctore. Sic dominū christū p hec relucētia verba declarauit. sequit. Dñe deus meus si feci istud: si est iniquitas in manib' meis. Hic quidē dicit: Si feci istud: & inferi' quid sit istud exponit: cū ait: Si est iniquitas in manib' meis. Que figura dr Ephexegesis: explanatio dicti superioris. S3 h nō debet generaliter intelligi: qr nō est in homine aliquā iniqtatē in suis manib' nō habere. Sed istud ad psecutionē absalon dicit filij: a quo ppheta iniuste videbat affligi. Nā queadmodū vel inimicū tractauerit: regū text' ostēdit: vt tpe quo ɔtra eum exercitū destinabat: ducib' suis pcepit: vt maxie absalon saluti pspicere debuissent. Quē etiā mortuū grauissimo dolore defleuit. Merito ergo dicit: iniqtatē in hac causa dūtaxat in suis manib' nō fuisse: cū sibi eū etiā superstitē relinqre voluisset. Si reddidi retribuētibus mihi mala: decidā merito ab inimicis meis inanis. Secundū caput: est antefate patiētie: qr de psequētibus se noluit vindicare. Nā ⁊ saulē sūma pietate tractauit: vt traditū sibi sepi' in mortē: ille remiserit ad salutē. Quod idē lectio antefata testat. Retribuebāt eñ saul: atq3 absalon malū: qui ab ipso pus acceperāt pietatis officiū. Nemo eñ retribuit: nisi qui aliquid añ pcipit. Sed iste vir deo plen': ⁊ patiētie virtute firmissimus: pfecte beniuolētie se ɔditione cōstringit: vt si malū p malo reddidit: decidat ab inimici inanis: id est: fructu māsuetudinis magne vacuat'. Nec de hoc certamine referat: qd dñs illi applic3 ad coronā. Que si alti' intēdas: dñice passionis declarant indicia: cū pfidus iude' mala retribuit: q̄uis ineffabilia bona a suo iugiter auctore pcepit. Persequat inimic' animā meā ⁊ cōprehendat eā ⁊ cōculcet in terra vitā meā: ⁊ gloriā mea3 in puluerē deducat. Inimicū: diabolū dicit: q aīas quas cōphendit ɔterit. Superior eñ fact': dat interitū nō salutē. Sic eñ de aīabus efficit quas crudelissim' vincit: vt actus earu3 terrena faciat ɔtagione maculari. Quapropter ɔgru' est posit' ordo verboꝝ. Pri' eñ fuit vt cōphenderet: postea vt cōculcaret. Et gloriā meā in puluerē deducat: id est: suscepti hois honorē: qui ad imaginē ⁊ similitudinē dei ɔstat effect': deducat in illū puluerē: quē pijcit vētus a facie terre. Ita dū sibi ɔditionē pōit peccantiū ruinā: mirabili narratiōe descri-

psit. His igit supiorib⁹ trib⁹ versib⁹ explanatis: dicēdū nob ē: quēadmodū in eis hypothetici syllogismi scđs modus appeat. Qui h mō fieri dinoscit. Hypothetic⁹ aūt id est: ɔditionalis syllogism⁹ est: q ex ɔditionali: aut ɔditionalib⁹ ꝓpositiōib⁹ accipiens assūptionē colligit ɔclusionē. Cui⁹ ꝓpositio talis est: quātū ad istā ptinet dictionē. Dñe de⁹ me⁹ si feci istud: si est iniqtas in manib⁹ meis: si reddidi retribuētib⁹ mihi mala: decidā merito ab inimicl meis inanis: Persequat inimic⁹ aiam meā ⁊ cōphēdat eā: ⁊ ɔculcet in terra vitā meā: ⁊ gloriā meā in puluerē deducat. Isti⁹ aūt ꝓpositōis ſm regulas dialecticoꝝ reciprocatio talis est. Si nō decidā merito ab inimicis meis in anis: si nō psequat inimicus aiam meā ⁊ cōprehēdat eā: si nō ɔculcet in terra vitā meā: si nō gloriā meā in puluerē deducat: Dñe de⁹ meus ñ feci istud: nō est iniqtas in manib⁹ meis: nō reddidi retribuētibus mihi mala. Cui⁹ reciprocatiōis fit talis assumptio. Attñ non decidā merito ab inimicis meis inanis. Attñ nō psequet inimicus aiam meā ⁊ cōprehēdat eā: nō cōculcabit in terra vitā meā: nō gloriā meā i puluerē deducet. Hanc ꝟo assūptionē sequit ista ɔclusio. Igit dñe de⁹ me⁹ nō feci istud: nō est iniquitas in manib⁹ meis: nō reddidi retribuētibus mihi mala. Hęc nos summatim atqꝫ simplicit causa breuitatis attigim⁹. Si qs autē: siue de schematib⁹: siue de modis syllogismoꝝ: siue qđ sint simplices: siue compositi plenissime nosse desiderat: Aristotelē in grecis: victorinū aūt mariū lectitet in latinis: ⁊ facile sibi quisqꝫ talia cōfirmat: q nunc difficilia fortasse dijudicat. **Exurge dñe in ira tua: ⁊ exaltare in finibus inimicoꝝ meoꝝ.** †**Exurge dñe deus meus: in precepto qđ mandasti.** Venit ad secūdā diuisionē: in qua trāsitū fecit ad illā similitudinē quā fecerat dñi saluatoris. Sed tribus gradib⁹ ascendit ista petitio. Primus est: vt i ira: id est: vindicta ɔsurgat: ſ ñ ad irā ꝓuocat deū: quē sciebat esse mitissimū: maxime cū superi⁹ de se dixerit: Si reddidi retribuētibus mihi mala. Sed hūanis ⁊ trāslatitijs verbis talia referunt. Verūꝫ hęc vindicta q dicit ira: in diabolū potius debet aduerti: qui totiēs punit: quotiens ab eo pctōr subiugat⁹ eripit. Exaltare in finib⁹ inimicoꝝ: id est: in possessiōe diaboli magnificare quā i pctōrib⁹ tenet. In ipsis eñ exaltat dñs: qñ a cōuertentib⁹ ɔfessio laudis offert. Scđs gradus ē: Exurge dñe de⁹ meus in pcepto qđ mādasti. Ipum est eñ qđ supi⁹ dixit in ira: vt cognoscas vindictā esse potius: nō furorē. Mādauit eñ dñs in pcepto: qñ in euāgelio dixit discipulis suis: Tertia die resurgā: ⁊ pcedā vos in galilea. Hęc duꝫ facta sunt: exaltat⁹ est in toto orbe terrarū: quē ptās diaboli possidebat: ⁊ vindicauit in eū qñ ab eo abstulit quod tenebat. Et intuere qꝛ more ꝓphetię futura ꝓ pterit dicit: in pcepto qđ mādasti: vtiqꝫ qđ adhuc mandatur⁹ erat: vt ē illud. xxj. psalmi: Foderūt man⁹ meas ⁊ pedes meos: dinumerauert omnia ossa mea. ⁊c. **Et synagoga populorū circūdabit te.** Superi⁹ petijt vt veniret: nūc autē quid in aduētu eius emergere possit ostendit. Ac si diceret: Tu quidē ventur⁹ es ad liberandū: sed ipsi iudeorū insanis te mētibus psequētur. Synagogā hic: collectōeꝫ significat improboꝝ: nō religiosarū mentium cętū. Nā credidissꝫ: si eū vniuersa iudęorum plebs deuotis mētibus suscepisset. **Et ꝓpter hanc in altū regredere.** Propter hāc: id est: synagogā: q tñ fuit obstinatis morib⁹ indeuota: in qua habitare nō potuit: dū se ab ei⁹ infidelitate subtraxit. In altū regredere: propter illud euāgelij: Nemo ascendit in cęlū: nisi q de cęlo descēdit. Regredi eñ est: vnde veneris iterata via reuerti. Nā de hac ascēsione gloriosa: in alio psalmo dictur⁹ est: Et ascēdit sup cherubin ⁊ volauit: volauit sup pēnas ventorum: Et posuit tenebras latibulū suum. †**Dñe iudica poplos. Judica me dñe ſm iusticiā meā: ⁊ ſm inocētiā †manuū meaꝝ sup me.** Venit ad tertiam ptē: vbi iā dñs loquit xp̄us ex ea dispēsatiōe q passus est. Nā cū dicit: Dñe iudica pplos: oipotētis patris maiestas ośdit. Cū vero ponit: Judica me dñe ſm iusticiā meā: ⁊ ſm inocentiā mannū meaꝝ sup me: hūilitas hūanitatis expmit: quę de sanctę marię virginali vtero assūpta esse mōstrat. Sic in vno versu: tā ingentiū rerū secreta

Margin notes: P · Syl · Al. Et · Math. 26. · Ps. 2j. · Joh. 3. · P · Ps. j7 · Al. Dñs iudicat · Al. Meam

cõclusa sunt. Et respice: queadmodũ toti⁹ ordo veritatis sequaꝛ. Pri⁹ eñ ꝓpheta innocentiã manuũ suarũ in vna dixerat causa: nunc aũt a ꝑsona dñi saluatoris generaliter ꝓnũciaꝛ: qm̃ constat eũ peccatũ nullatenus habuisse. Merito siquidẽ petit secundũ iusticiã suaꝫ: se debere iudicari: qui diuinitati sue ꝑfectissim⁹ doctor ꝑcepta cõpleuit. Qui malũ ꝓ malo nõ reddidit: qui ꝓpter alioꝝ delicta crucẽ sanctã ascendit. Qui ꝓ ꝑsecutorib⁹ inestimabili gloria pietatis orauit: ꝛ cetera que veracissim⁹ euangelij textus eloquiꝛ. Sed cũ innocẽtia cordi specialiter applicetꝛ: hic dictuꝫ est: Scdm innocẽtiã manuũ mearũ. Quod gen⁹ locutionis scripturarũ diuinaꝝ ꝓpriũ esse cognoscitꝛ significãtias mutare verborũ: sicut in decimo psalmo dicturus est: Palpebre eius interrogant filios hominũ: cũ palpebrarũ nõ sit interrogare sed lingue. **Cõsumetur nequicia peccatoꝝ: ꝛ † diri ge iustum.** Petit accelerari mortis aduẽtum: vt cito suus clarificetꝛ ascensus. Cõpleta est eñ nequicia peccatoꝝ: quãdo crucifixus est dñs. Nihil eñ potuerũt vltra facere: ꝗuis crudeliter insanissent. Qđ verbum ꝛ ipe positus in cruce dixit: Cõsũmatũ est. Direct⁹ est autẽ iustus: quãdo resurrexit a mortuis: ꝛ ad celoꝝ regna cõscẽdit. Sic pietatis studio videtꝛ expeti: ꝑ quod vita omniũ ꝓbatur impleri. **Scrutãs corda ꝛ renes deus † iustus.** Hec ꝓpria virt⁹ est dei: ꝛ corda nostra discutere: ꝛ animi nostri vigorẽ potentie sue luce penetrare. Nã licet nobis multo celsiores sint potestates celoꝝ: nulli tñ creaturarũ datũ ẽ: cogitationũ nostrarũ plenissime secreta cognoscere. Agnoscit eñ ꝑfecte in nobis solus ipe qui iudicat. Propter quod dictum estimo: Tu qs es: q̃ iudicas seruũ alienũ? id est: qui cogitationes eius nõ intelligis. Nã nec nosipsi: nobis sic manifesti esse possum⁹: queadmodũ diuinis aspectib⁹ apparemus. Cuꝫ de homine legaꝛ: Peccata qs intelligit? Cõsideremus etiã corda ad cogitatiões posita: renes ad cõstantissimũ animi vigorẽ: siue ad corporeas delectatiões. **† Adiutoriũ meũ a domino: qui saluos facit rectos corde.** Incarnatio illa que ꝓpter nos suscepta est: ad nos loquiꝛ animãdos. Nã licet istud de se dicere videaꝛ: ꝑ id qđ subiect⁹ est patri: speꝫ tñ in se credẽtibus iestimabili pietate largiꝛ. Nã cum vna eadẽq̃ dei hominisq̃ ꝑsona sit: suũ hũanitas dicit adiutoriũ: potentiam verbi: qđ rectis corde ꝛ veniã tribuit ꝛ salutẽ. Intuere etiã q̄ in parte supiori propheta se petijt liberari: Hic aũt adiutoriũ dñi sibi christus ipe ꝓmittit: qui dicit i euãgelio: Omnia que pater habet mea sunt: ꝛ mea patri sunt. Ille eñ petit vt famulus: iste ꝓmittit sibi vt dñs. **Deus iudex iustus fortis ꝛ † longanimis: nunquid irascitur ꝑ singulos dies?** Uẽtum est ad quartã nihilomin⁹ sectioneꝫ: in qua ꝓpheta ex sua ꝑsona laudẽ cõcinnans patri: ꝛ vehemẽter iudeos terrificat obstinatos: ꝛ spẽ eis qui ad eum redire cupiunt pollicetꝛ. Iustus dicitꝛ de⁹: quia tribuit vnicuiq̃ in fine qđ gesserit. Fortis: qꝛ null⁹ potest resistere volũtati ei⁹. Longanimis: vt hodieq̃ ad penitentiã expectat quos ꝑdere ꝑ scelerũ suoꝝ qualitate potuisset. Nũquid irascitꝛ? Sub admiratione ꝓnũciatuꝫ est: q̃a imputatio ista negatiua est. Irasci aũt iudicũ more dicitur: qui quãdo vindicare delicta cupiũt: in sententiã seuera indignatione ꝯsurgunt. Sed istud in diuinitate nõ cõuenit: qꝛ vbi est feruida vindicta nõ est tẽperata iusticia. Per singulos dies: id est: cunctis momẽtis: queadmodũ ꝛ peccatũ omne cõmittiꝛ. Nã vbi esset gloriosa patiẽtia: si pena mox sequeretur offensaꝫ?

Nisi † cõuertamini gladiũ suũ vibrabit: arcum tetendit suũ ꝛ parauit illum. Cõtumaces terret iudeos: qui dñi lege contẽpta: idoloꝝ culturis nefandissimis seruiebãt. Ipsis eñ dicitꝛ: Nisi cõuertamini: gladiũ suuꝫ vibrabit: id est: vnicum filiũ suum sub lucẽte claritate missur⁹ est. Uibrare eñ illud dicim⁹: quod modo lumen: mõ vmbras tremulas ꝓbaꝛ ostendere. Hoc cõstat dñi incarnatione christi ꝑuenisse: quãdo ꝑfidis tenebras: fidelib⁹ autẽ lumẽ sue deitatis ostendit. Gladiũ vero verbũ: Et aplus ait: Et gladiuꝫ spirit⁹ qđ est verbũ dei. Arcũ itaq̃ scripturã noui et veteris testamenti cõgruẽter accipimus: q̃ duob⁹ quodãmodo curuatis flexib⁹: deuotorum colla cõplectiꝛ. Hic fidelib⁹ suaue iu

Marginalia: PP; Ps̃. 10; Al. Diriges; Ioh. 19.; Al. Nõ habet; Ro. 14.; Ps̃. 18; Al. Iustũ; Ioh. 16; Al. Pa[…]; Al. Cõ[…] fuerit[…]; P; Eph. 6

gium ostendit: cōtumacib⁹ autē arma terribilia declarant. Tetēdit: adiectū est: ne ei⁹ patiētia remissa putaretur. Ad postremū posuit: parauit illū: vt mos ipse sagittātium plenissime videret exp̄ssus: qui postq̄ tetenderint arcū cōtra signū: manū collocant in sagittādi opere brachia p̄parātes. Sed videam⁹: arcus iste p̄paratus quas sagittas emiserit. **Et in ipso parauit vasa mortis: sagittas suas ardētibus effecit.** Hic distributio diuine legis ostendit: quia p arcū: id est: p vetus & nouum testamentū: sicut iam dictū est: & effectus mortis venit: & sagittis ipsius vita prestat. Egresse sunt aūt de isto arcu tanq̄ sagitte: id est: ap̄li: qui ardētibus: hoc est: desiderātib⁹ animis: in modū sagittarū: p̄cepta salutaria trāsmiserūt: vnde & impij sauciarētur: & fidelibus efficax cura ꝓueniret. Effecit autē: significat operat⁹ est. Quod verbū pater hieronym⁹ etiā in auctoritate seminauit. **Ecce parturiuit iniusticiam: cōcepit dolorē: & peperit iniquitatē.** Subtilit inquiram⁹ verba que dicta sunt. Parturiuit iniusticiā: plebs iudaica: cū videret dominū ꝓ salute hūana miracula facientē: & de ei⁹ potius exitio cogitauit. Cōcepit dolorē: quādo eos diuersis parabolis increpabat: vt a sua illos ꝑuersitate cōuerteret. Peperit iniquitatē: quādo dixit: Crucifige crucifige. Et merito posuit: peperit: quasi filios nequissimos edidit. Omnis eñ fruct⁹ similis ꝓbat auctori: sicut alibi dictū est: Ex fructib⁹ eorum cognoscetis eos. Sed cū prius sit cōcipere & postea pturire: merito anteriori loco pturire posuit: vt ista neqcia nō ex alieno malo cōcepta: s fuisse ꝓpria mōstraret. **Lacum aperuit & effodit eū: & incidit in fouea quā fecit.** Lacus dicitur: cui⁹ fundus latet: dum in vnā foueā circundatus includit. Hic plano tergo intuētiū oculis falsa trāquillitate blanditur: sed quātū sit ꝓfundus absconditur. Talis ergo iste fuit lacus iniquitatis: quē iude prauitas excauauit. Aperuit: q̄ primus nequiter ichoauit. Effodit: dū eum in sua damnatiōe ꝑfecit. Incidit in foueā quā fecit: in mortis scilicet locū. Quod verbū & ad lacū & ad sepulchrū potest aptissime conuenire: sicut salomon dicit: Qui parat foueā alteri: ipse in eam incidet. A se eñ inchoat tractatus malus: & anteq̄ ledat alter: sibi prius operatur exitium. **Conuertetur dolor eius in capite eius: & in verticē ei⁹ iniquitas eius descendet.** Hic caput nostrā animā debemus accipere: qua parte sumus sine dubio celsiores. Huic subiecta sūt peccata: quādo refrenant obnoxia. Q si delictis cōtingit animā vinci: supra eam necesse est emineāt: que multitudine prauitatis exundāt. Vertex quoq̄ dictus est: q dextra leuaq̄ vertat capillos: qui significat capitis summitatē. Quā rationē esse nō imerito diximus: q contēplatiue anime culmē excelsum est: Unde etiā gloriosi creatoris portat imaginē. Hec si peccatis obruētibus inclinet: necesse est vt in verticē: id est: sup̄ rōnem descēdat: qd augmēto iniqtatis excreuerit. Nā & ipm ꝟbū si ꝯsideremus q̄ magnorū secretorū significans inuenit: Primū est: q iniqtas dū ex alto p̄cipitata descendit: violenter ꝑcutit. Deinde potēter quō impij torqant exponit. Nā cū supra eos ꝓpria pctā descenderint: suis malis: suis scelerib⁹ in penas debitas destinant. Dolor eñ dict⁹ est: quasi domabilis horror. **Confitebor dño ſm iusticiā eius: & psallā nōi dñi altissimi.** Expositis virtutib⁹ patris: quib⁹ iudaicū populū miraculorū significatione terruerat: in sūmā colligens illa que dixit: alacri mēte ꝓfitetur se dño confiteri. Cōfiteri autē duob⁹ modis dicim⁹. Un⁹ est: qū pctā nostra hūili satisfactione dānamus. Ut est illud ꝓphete danielis: Confitebar pctā mea: & pctā ppli mei. Secūdus vō nūc sermo est: cū laudes dñi magna exultatione celebrant: sicut in euāgelio legit: Confitebor tibi pater dñe celi & terre: q abscondisti hec a sapiētibus & prudentib⁹: & reuelasti ea paruulis. Nō eñ quicq̄ ibi de peccato dicitur: sed sola gratie momēta referūtur. Ita & hec ꝯfessio p̄conialis accipienda est: que gaudēti animo dñi virtutib⁹ exhibetur. Scdm iusticiā ei⁹: qñ & superbos facit sua crimina sustinere: & humiles dignatur absoluere. Psallere vero est: & operib⁹ domini mandata pagere: & hymnos voce etiā & corde cantare. Qd se ꝓmittit ꝓpha

Luce. 23 · Math. 7. · P · Prouer. 26 · ET · ET · Daniel. 9 · Math. 11 · P

esse factum: q2 hoc reuera dño cognoscebat acceptū. **Cōclusio.**

Magnifica nobis psalmi hui⁹: si studiose cōsiderem⁹ sacramēta patuerunt. Prima pte: fructuosā patientiā docet: q̄ pfectos pbat efficere xp̄ianos. Patiētia est em̄: religiosi viri laboꝝ ac doloꝝ oim̄ spe futuraꝝ reꝝ ꝛ amore dñi grata tolerātia. Scd̄a pte: salutem rectis corde ipe dñs pollicet. Tertia: terret impij: ne illo iudicio dānent errantes. O pietas optimi reuera creatoris: qui nō vis derelinq̄re quos nosti ad tuū iudiciū cōuenire: ꝛ imense pietatis arcano: dū ꝯfitentib⁹ parcis: tibi reos ipe subducis. Quis em̄ iusticiā euaderet tuam: nisi p̄missa pietas subueniret? Septenari⁹ q̄ꝫ numerus admonet nos de illa requie eterna cogitare: ad quā nos spē p̄sens psalm⁹ extēdit: vt merito tali numero recept⁹: iocūda exultatione cantet. Dubiū q̄ppe nō est: q᷑ pactis sex dieb⁹: qui ad actiuā ptinēt partē: Septim⁹ repausationi deputet: qui cōtemplationi theologice noscit adherere.

Explicit expositio in psalmū septimū.

Incipit expositio in psalmū octauū.

In finem pro torcularibus psalmus dauid.

In finē: significare dñm saluatorē: quarti tituli expositōe iā notū est. Torcular vero est: vbi multis ponderibus p̄sse vue durissimis gigarcis cōminutis follibusq̄ꝫ vacuatis: dulcissima vina ꝓfundūt. Qd̄ ecclesie videt aptissime conuenire: qn̄ de obstinatis morib⁹ tumidaq̄ꝫ supbia: p̄ssura penitētie suaues lachryme salutariter exprimunt. Talis illi etiā similitudo ꝛ in areis dat: vbi ꝛ sub assidua tritura palee sequestrant a tritico. Quapropt cōuenit vt hunc psalmū ex psona prisce ecclesie intelligam⁹ esse platū. In qua reuera: torcular est quidē corpoꝝ: ſꝫ fruct⁹ salutaris animaꝝ. Nā si vet⁹ ꝛ nouū recte dicit testamentū: cū tn̄ vni⁹ lex esse doceat: Cur asserere dubitem⁹ antiquā ꝛ nouā ecclesiā vnā esse domini christi sponsam p̄cioso sanguine cōquisitā? **Diuisio psalmi.**

Ecclesia vetus q̄ nobis p torcularia pulcherrie declarata ē: Prio ingressu laudes xp̄i dñi leta decātat: maiestatē ei⁹ p̄dicās: ꝛ opatōis excelsa. Scd̄o venit aptius ad hois naturā: quā de pditione p̄uissima q̄ adā fuerit peccāte vitiata: ad magnaꝝ rerū dicit creuisse fastigia. Sic dñs xp̄us ex duab⁹ ꝛ in duabus naturis incōfusis atq̄ꝫ distinctis: vna psona salutarit ꝛ indubitāter agnoscit. Mēte q̄ꝫ cōdendū est: quod hic psalmus a xp̄o dño naturam hūanitatis assumptā: tanta laude cōcelebrat: vt eā supra oēm creaturā clarissime testet effectā: sicut ꝛ aplus ait: Cui em̄ dixit angeloꝝ: Sede a dextris meis: donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ? Et alibi: Qui cū in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est eē se eq̄lem deo. Et paulopost: Propter qd̄ ꝛ de⁹ illū exaltauit: ꝛ donauit illi nomen. ꝛc. **Expositio.**

Heb. j

Phil. 2

Ibidem

Domine dñs nr̄: q̄ꝫ admirabile est nomē tuū in vniuersa terra. Cū sit dñe casus vocatiuus: ꝯtra vsum illi dñs q̄ est noiatiu⁹ videt adiūctus. Que figura dicit syllepsis: q̄tiēs casus discrepātes in vnā significātiā cōgregam⁹. Veracit itaq̄ꝫ gaudet: q̄ dic: noster. Necesse est em̄ vt hui⁹ bonis exultare debeamus: cui⁹ nos esse ꝓfitemur. Sed cū dic: q̄ꝫ: nō p̄t explicare qd̄ sentit. Quis em̄: aut creaturas terrenaꝝ reꝝ: aut maris ambitū: aut imanis hui⁹ aeris diffusionē: aut ornatū reꝝ celestiū sufficienter possit agn̄scere: q̄ dñs incōp̄hensibili sapie sue virtute disposuit? Hec oia ecclia ꝯsiderās: herēs ac detēta in earū reꝝ explicatiōe ꝓclamat: Q̄ꝫ admirabile est nomē tuū. ꝛc. In vniuersa vo terra: q2 p totū mūdū ei⁹ religio sctā dilatatur. Nec erit aliq̄ patria: vbi catholica n̄ leget ecclia. Quapropt desināt iudei: vel donatiste sibi specialit vendicare: qd̄ ad vniuersitatē magis puenisse cognoscūt. **Qm̄ eleuata est magnificētia tua sup celos.** Superiore versu pquiri fecit: qd̄ hic cōpetēter exposuit. Magnificētia est em̄: dñi incarnatiōis arcanū. Inter cui⁹ diūsa miracula: hoc nobis sup oia cognoscit eē collatū: q᷑ de⁹ dignat⁹ ē hō fieri: ꝛ crucē ꝓ oim̄ salute sustinuit. Ista ḡ magnificētia sup celos oēsq̄ꝫ creaturas eleuata est: qn̄ dñs xp̄s resurgens a mortuis: sedet ad dexterā dei patris: sicut ꝛ ali⁹ psalmus dicit: Exaltare sup celos deus: ꝛ super omnem terrā gloria

Ps. jo

tua. Ex ore infantiũ et lactentium perfecisti laudẽ. Hec ꝓphetia in euãgelio ore dñi docetur exposita: cum a iudeis ꝓhiberentur infantes ne laudes domini ꝑsonarent: putãtes aliquid pueriliter fieri: quod a tali etate videbaꝶ assumi. Tunc ille respondit: Nõ legistis: Ex ore infantiũ et lactentiũ pfecisti laudẽ? Sed ne illos lactentes itelligas: qui adhuc materno vbere nutriunꝶ: vt laudes dñi minime cantare potuissent: etiã ꝑfectos etate monet apostolus petrus dicẽs: Tanq̃ modo geniti infantes rationabiles et sine dolo lac cõcupiscite: vt in eo crescatis in salutẽ. Unde infantes et lactẽtes illi intelligẽdi sunt: qui ꝓpter rudimẽta et infantiã fidei escã nõ capiunt fortiorẽ: sed doctrina teneriori nutriũtur. Ut iste sit sensus: Nõ solũ a pfectis qui te omnino intelligũt es laudabilis: sed etiam ab incipientiũ et paruulorũ ore ꝑdicaris. Propter inimicos tuos vt destruas inimicũ et defensorem. Propter inimicos: paganos designat et blasphemos: ne dicerent sacrilegi: Ideo docti laudãt deũ: quia librorum meditationibus imbuunꝶ: Professus est et infantes ꝑdicare: qui venire ad dominũ fidei nouitate ceperũt: Ut hec sapiẽtia diuinitus magis tradita: q̃ humano labore videaꝶ esse collecta. Inimicũ vero et defensorẽ: iudeũ pfidũ specialiter dicit: qui dũ deũ patrẽ se putat defendẽ: filio existit inimicus. Ita factũ est: vt dei q̃si defensor: aptissimus deo ꝓbareꝶ aduersus. Quia patrẽ ñ veneraꝶ: nisi q̃ honorat et filiũ. Sicut ipe in euãgelio dicit: Qui nõ honorificat filiũ: ñ honorificat patrẽ q̃ misit eũ. Hoc etiã ad omnes hereticos cõpetẽter aptaꝶ: qui dũ se putant scripturas mala interptatione defendere: inimico animo sanctis ꝓbanꝶ dogmatibus obuiare.

Quonia videbo celos tuos opera digitorũ tuorũ: lunã et stellas quas tu fundasti. Merito istud de futura gloriosa dicit ecclesia: que ante aduẽtuz dñi erat adhuc in patriarchis et in sanctis hominibus cõstituta. Ait eñ: videbo celos: libros euãgelicos: qui celi merito dicunꝶ: quoniã cõtinẽt dominũ saluatorẽ: q̃ dixit: Celum mihi sedes est: terra autẽ scabellũ pedũ meorum. Sed qui sint isti celi: breuiter diffiniuit: Opera digitorũ tuorum. Nã cũ legatur in exodo: Digito dñi legem fuisse cõscriptã: quẽ multi spiritũsanctũ accipere voluerũt. Hic igitur positũ estimo: digitorũ: vt libros diuinos cooperatiõe sancte trinitatis pfectos euidẽter ostenderet: sicut et alibi legiꝶ: Appẽdit tribus digitis molem terre. Quod simili sacramẽto recipiendũ est. Digitus eñ dei: diciꝶ diuine operationis effectus. Quod põt patri et filio et spirituisancto: id est: vni deo aptissime cõuenire. Sequiꝶ. Lunã et stellas quas tu fundasti. Augmẽta et imminutiões suas quas patiꝶ luna: seuisurã dicit ecclesia: vt modo crescat fide multorũ: mõ martyrũ fine aliq̃bus iminuta videaꝶ. Que similitudines ꝓpter opiniones hominũ freq̃ẽter danꝶ ecclesie. Ceterũ illa afflictionibus crescit: et contritionibus semꝑ augetur. Luna eñ multis rebus a se discrepãtibus cõparaꝶ. Modo omniũ ecclesie: vt est illud: Donec extollatur luna. Modo mẽbro eius lucidissimo: vt est hic. Mõ stulto: vt ait salomõ: Stultus vt luna mutaꝶ. Subiunxit quoq̃: stellas: iustos hoies et religiosos. De q̃bus scriptuz est: Sicut stella ab stella differt in claritate: ita et resurrectio mortuorum. Addidit: Quas tu fundasti: vt cognosceremus: omnia in ꝑdestinationis ipius fundata iudicio. Siue hoc ad deitatẽ verbi pertinet exprimendã: vt in illa cõditione rerũ omnia fecisse credereꝶ. In his eñ tribus videꝶ vniuersa ꝯplexus: sicut ẽ illud: In ꝑncipio fecit deus celũ et terrã. Ubi cũ duas res posuerit: cuncta cõplexus est: mirabili ordine ꝑdicanda dispositiones: vt quia erat post de sancta incarnatione locuturus: prius eius deitatẽ et omnipotentiã ostendere debuisset.

Quid est homo q̃ memor es eius: aut filius hominis quonia visitas eũ? Uenit ad ingressuz secũdũ: vbi vno versu ꝑ duas interrogationes et respõsiones: homo exiguus et potissimus approbatur. Que figura dicitur Peusis: latine aũt pcunctatio: vbi et interrogatio fit: et responsio parata sequiꝶ. Quã iam et in quarto psalmo posuimus. Quid est homo? Cuz despectu ꝓnunciandũ est: id est: fragilis et caducus ade sequax: qui in veteri peccato permixtus: socia prauitate conclusus est.

Math. 21 · Pe. 2 · -torem · Joh. 5 · Que · Isa. 66 · Exo. 31 · Esa. 40 · Ps. 71 · Eccl. 27 · j. Cor. 15 · Gen. j · Sche

Pš.35

Job.i

Ar. Minuisti

Phil.2

Heb.2

Hui⁹ memor est dñs: qñ ei pctã dimittit: ꝛ miſcdie ſuę dona largit. Sicut in alio pſalmo dictur⁹ eſt: Filij aũt hoim in ꝓtectione alaruꝫ tuarũ ſperabunt. Inebriabunt ab vbertate dom⁹ tuę: ꝛ torrente voluntatis tuę potabis eos. Hoc eſt ergo eſſe memorem: cõferre delinquẽtibus tantę gratię ſpõtaneę. Aut fili⁹ hominis qm̃ viſitas euꝫ? Hac iam voce ſurgendũ eſt: qꝛ dñm ſignificat ſaluatorẽ: qui nõ vt cęteri mortales ex duob⁹ hoĩbus nat⁹ eſt: ſed ex ſpirituſctõ: ꝛ beatę marię ſemꝑ virginis vtero: tãq̃ ſpõſus de glorioſo thalamo ꝓceſſit. Et cõſidera qꝛ ſupius dixit: memor es: ſubiecit aũt: viſitas. Memor fuit: cũ patriarchis de cęlo miſert⁹ eſt. Viſitauit: cũ verbũ caro factũ eſt: ꝛ habitauit in nobis. Nã viſitare dicimus: qñ medic⁹ ad infirmos ingreditur: Quod in aduẽtu dñi reuera conſtat impletũ. †Minoraſti eũ paulomin⁹ ab angelis: gloria ꝛ honore coronaſti eũ. Hic iã dñi ſaluatoris hũilitas narrat ꝛ glĩa. Minorat⁹ eſt em̃: nõ neceſſitate miniſtratoria: ſed pietatl ſuę ſpõtanea volũtate: ſicut aplꝰs ait: Semetipm̃ exinaniuit: formã ſerui accipiẽs. Sequit. Paulomin⁹ ab angelis: qꝛ crucẽ ꝓ oĩm ſalute ſuſcepit. Ex ea ſiquidẽ ꝑte creator angeloꝝ: minor fact⁹ eſt angelis. Bñ aũt dixit: paulomin⁹: qꝛ ꝛ ſi mortale quidẽ corpus aſſũpſit: tñ pctã nõ habuit. Gloria vero ꝛ honore coronatus eſt: cuꝫ poſt reſurrectionem nimis mirabilẽ toti⁹ mũdi credulitatẽ: de⁹ in eo ꝙ homo fact⁹ eſt: exaltat⁹ accepit. Corona em̃ orbis circulo cõpetẽter aptat: qm̃ ad ei⁹ ſimilitudinẽ vniuerſa mũdi extremitas formata eſt. Et cõſtituiſti eũ ſuper opa manuũ tuaꝝ. Omnia ſubiciſti ſub pedibus ei⁹. Superi⁹ de gloria eius ꝛ honore narratũ eſt: nũc ponitur ꝛ poteſtas: vt agnoſcat chriſti dñi maieſtatis ꝑfectiſſima plenitudo. Dicendo eni: ſuper opera manuũ tuarũ: omnis illa creatura ſubiecta monſtrat: quia ſicut a dñi opere nihil eſt exceptũ: ita nec a poteſtate chriſti aliquid ꝓbat eſſe diuiſum. Quippe qui iudicatur⁹ eſt munduꝫ: dicẽdo em̃ omnia: nec terrena videt excepiſſe: nec ſupera: ſic de hoc loco teſtat aplꝰs cęleſtis expoſitor: In eo em̃ ĩ quo ei omnia ſubiecit: nihil dimiſit non ſubiectũ ei. Nã ꝛ alio loco dicit: Adorate eũ omnes angeli ei⁹. Addidit: ſb pedib⁹ eius: vt oĩs creatura merito ipſum colere atq̃ adorare videat. Et reſpice oĩa ſuis locis fuiſſe ſeruata. Quẽ prius ꝓpter humilitatẽ carnis paulominus ab angelis dixerat eſſe minoratũ: poſt aſcenſionẽ dicit: pedibus eius omnia fuiſſe ſubiecta: vt iſta diſtinctio: ꝛ dubietatẽ titubantib⁹ auferat: ꝛ gloriã ſanctę incarnationis oſtendat. Oues ꝛ boues: inſuꝑ ꝛ pecora campi. In hoc ꝛ in alio verſu qui ſeq̃tur: argumentũ eſt quod dicit ꝑ enumerationẽ. Verũ hęc ꝛ alia nomina quę ſequũtur: allegorice dicta debem⁹ accipere: ne p⁹ rationales creaturas incõpetẽter pecora vel iumẽta poſuiſſe videat. Oues electum populũ ſignificat chriſtianũ: ſicut ꝛ in euãgelio dñs petro dicit aplõ: Paſce oues meas. Qui ideo cõparant ouibus: qꝛ ſe ꝑſtãte dño innoxia cõuerſatione moderantur: deinde qꝛ mundi excubias ſine aliquo ſenſu doloris amittũt. Nam ſicut ouis tondẽtẽ ſe nõ increpat: ita nec iuſtus cupiditatẽ ſe expoliantis accuſat. Boues autẽ prędicatores deſignãt: qui humana pectora mãdatis cęleſtibus exarãtes: virtutũ meſſem germinare fecerũt. Nec vacat ꝙ dicit: inſuper: quia nõ ſolum illi ſancti ſubiecti ſunt: ſed etiaꝫ peccatores. Sępe em̃ de cõuerſis talibus maiore gloria triumphat dñs chriſtus. Pecora em̃ ſunt: dũ in camporũ libertate: id eſt: in mundi iſti⁹ voluptate paſcũtur. Oues ſunt: cũ iam intra ſepta domini claudunt. Volucres cęli ꝛ piſces maris: qui ꝑambulãt ſemitas maris. Volucres cęli: ſuperbi ſũt homines: qui inflati vento iactantię quaſi per inane aeris efferũtur: ꝛ humilia deſpiciunt cum altius eleuãtur. Volucres em̃ a volatu crebro dictę ſunt. Piſces vero maris philoſophos fortaſſe ſignificãt: qui hui⁹ mũdi naturã erratica curioſitate pertractãt. Nam ſicut illi poſita fronte itinera ſibi reſerant pelagi inundatione confuſa: ita ꝛ iſti capite dimiſſo venas rerum ratione humana aſſiduo labore perquiruut. Sed cũ ſint piſces ꝛ fluminũ: non vacat ꝙ hic poſuit maris: propter eos qui ſibi videntur eſſe ſapientes. Verum iſti tales coꝛũq̃ ſimiles dñi

Pš.96

Job.2j

pedibus feliciter subijciunt: qui ad xpiane venerint religionis affectum. Nam licet illi omnia iure dominationis inclinata sint: illos tamen dicimus proprie subiectos: qui ad eius onus leue et iugum suaue peruenire meruerunt. **Domine dominus noster: quam admirabile est nomen tuum in vniuersa terra.** Postquam incarnationem domini christi: et resurrectionis gloriam sancta ecclesia leta cantauit: illum versum de laude domini repetit quem dixit in capite. Congrue siquidem principium ipsi deputatur et finis: qui de se dixit: Ego sum alpha et o: id est: initium et finis. Sed quoniam diuina verba fecunda sunt: alia nobis sacramenta progenerant. Significant enim et illos quorum vita diuinis muneribus et religiosis auspicijs inchoata: in domini credulitate permansit. Unde mente condendum est: hunc esse ex his primum psalmum: qui se repetitione versuum: sacramentali iteratione congeminant. Quod et de alijs loco suo competenter edicemus. **Conclusio.**

Apoc. j

De duabus naturis domini christi: et secundus psalmus et iste locuti sunt: quiuis et alij subsequantur: id est: vicesimus: septuagesimus primus: octogesimus primus: centesimus septimus: centesimus nonus: et centesimus tricesimus octauus: Ut obscurum iter huius seculi gradientes: quasi plurimis lampadibus incensis: in hereticas cautes minime valeamus incidere. Quapropter tanti beneficij cognoscamus auctorem. Unus est enim dominus christus: genitus ex patre sine tempore: natus ex matre sub tempore. Prius mundum creauit ex nihilo: post ingenti liberauit exitio. Talis est enim dei et hominis connexio: vt vtrumque integrum: vtrunque permaneat sine aliqua confusione distinctum. Neque enim: aut diuinitas impassibilis mutari potuit: aut humanitas aliud: nisi vt meliorata semper maneret accepit. Sic enim verus atque omnipotens mediator effectus est: vt qui in forma dei patri erat equalis: fieret et nobis carnis assumptione consimilis. In se enim permanere fecit cuncta: que voluit esse pacifica. Hoc est spei nostre singulare presidium: redemptionis indebitum munus: mortis exitium: vita sanctorum. Quale enim rogo genus est pietatis: vt ille angelorum dominus vsque ad formam serui fuerit venire dignatus: vt mors cum auctore suo diabolo vinceretur: qui mundum suis vinculis tenebat obnoxium: Unde beatus ambrosius: hymnum natalis domini eloquentie sue pulcherrimo flore compinxit: vt pius sacerdos festiuitati tante dignum munus offerret. Ait enim: Procedens de thalamo suo pudoris aula regia: gemine gigas substantie alacris vt currat viam. Et cetera que super humanum ingenium vir sanctus exiluit. Nam et ipse numerus ogdoadis in scripturis diuinis magnarum rerum sacramenta continere dinoscitur. Octo etenim anime ingresse sunt in arcam noe: que mundo pereunte saluate sunt. Octauus filius iesse: dauid fuit: quem a domino constat electum. Octauo etiam die circumcisio purificabat hebreos. Octauo: id est: dominico die dominus surrexit a mortuis: in quo humani generis spes ab impiorum inferno in celorum est eleuata fastigium. Iste autem numerus est quem arithmetici actu: primum quadrantem appellant: quem philolaus pythagoricus harmoniam geometricam vocat: eo quod omnes in ipso videantur harmonice conuenire rationes.

Ar

Geo

Explicit expositio in psalmum octauum.

Incipit expositio in psalmum nonum.

In finem pro occultis filij: psalmus dauid.

Finis iste quid significet: sepe iam dictum est: non in quo deficitur: sed in quo crescitur. Ex quo vere reparamur qui nobis initium bonorum terminus est malorum. Ad quem iudei non peruenerunt: quod sua incredulitate deficiunt. Pro occultis filij: personam significat domini saluatoris. Nam cum nomen aliquod ad quem pertinet non ponitur: necesse est: vt hoc dictum de summitate aliqua sentiatur. Supra enim vbi voluit absalon intelligi: pronunciauit filij sui: Hic vero quod ad vnigeniti verbi referri desiderauit excellentissimam summitatem: filij tantum dixit: qui est omnipotens atque inenarrabiliter filius coeternus patri: faciens que vult in celo et in terra. Simili modo in euangelio dictum est: Si vos filius liberauerit: tunc vere liberi eritis. Non enim ibi secutum est: dei: sed tamen vocabulum ipsum purum sine aliqua adiectione sufficit. Pro occultis autem: positum est numero plurali: quia non vnum: sed duplex hic cognoscitur esse mysterium. Significat enim incarnationem domini: et futurum iudicium. De quibus psalmus iste dicturus est. Sed iam humanitas xpi manifestata dinoscitur: cuius adhuc

Joh. 8

iudicium sustinet. Sed cū audimus ꝓ occultis: prebere debemus intentum animū lectioni: vt nobis iuuāte dn̄o referent̄ que ꝓdicunt̄ occulta. Diuisio.

Totus hic psalm⁹ a psona ꝓphete depromit̄. Prima ꝓfessione: letuz se dicit dn̄o psallituꝝ: qm̄ confudit diabolū: cui⁹ culturā aduentus sui pia dispensatiōe destruxit. Secūda: cōmonet fideles: vt psallant dn̄o: qui habitat in syon: qui vindicat sanguinē pauperū: ⁊ exaltat eos de portis mortis. Tertia: peccatoribus cū antichristo maloꝝ finē dicit esse venturum. Quarta: maloꝝ ipsoꝝ nimietate ꝑmotus: cōuersus ad dominū quasi recessisse illū dicit a defensione pauperū: cū malis datur licētia ꝑsumptiōis sue. Quinta: deprecat̄: vt tremēdi illi⁹ iudicij tēpus adueniat: quaten⁹ hec oīa fine celeri trāsigātur: ne cuiuslibet hoīs iniquitas vltra ꝑualeat. Talis eni malignitas illi⁹ tēporis erit vt nemo fideliū optet mūdi tp̄a differri: in q̄ tāta mala cogerit actitari. Expositio

Confitebor tibi dn̄e in toto corde meo: narrabo oīa mirabilia tua. In toto corde cōfitetur dn̄m: qui nullis mūdanis cogitatiōib⁹ fluctuat. Qd̄ pfectoꝝ esse nō dubiū est: q̄ ⁊ originalis pc̄ti vitia: ⁊ suggestiones peruersas spirituū malorum dn̄o ꝑstante vicerūt. Sequit̄. Narrabo oīa mirabilia tua. Quis rogo pōt oīa mirabilia narrare diuina: que quotidie in celo ⁊ in terra virt⁹ ei⁹ operat̄? Sed vsus scripturaꝝ est: p Synecdochen figurā: q̄ significat a toto ptē dicere oīa: duz comp̄hendi nequeāt vniuersa. Sed vt de multis vnuz dicere videamur: Quid mirabilius: q̄ꝫ ꝓ salute hūani generis deum incōfusibiliter humanatū: ⁊ qui hic iudicat⁹ est: ip̄um ad orbē iudicandum esse venturū? Letabor ⁊ exultabo in te: psallaz nomini tuo altissime. Nō in hoc seculo vbi letifera leticia est: nō in ambitionibus mūdi vbi peccata amara suauia sunt: sed in te vbi securū gaudium semp sumit augmentū. Plus est em̄ exultare q̄ꝫ letari. Exultare est em̄ animi ⁊ corporis maiore motu iocundissima libertate gaudere. Gratias quoqꝫ se acturū pollicet̄ altissimo: qui sup omnia ꝓbatur excelsus: q̄ eū ab inimicis suis: siue carnalib⁹: siue spiritualib⁹ liberare dignat⁹ est: ꝑmittens sicut dictū est: et operib⁹ se dn̄o ⁊ voce cātare. In cōuertendo inimicū meum retrorsum: infirmabunt̄ ⁊ peribunt a facie tua. Quis multos inimicos habuerit: tamē hic modo saulē cōuenienter aduertim⁹. Retrorsuz em̄ dixit: quia nō potuit obtinere quod voluit: sed magis quāto ille nequiter psequebatur: tāto iste tolerando improbuz iustior apparebat. Et cū ꝑus inimicū dixerit numero singulari: hic dicit infirmabunt̄: q2 rex psecutor erat qui voluntates suas multis famulātibus exerebat. Quapropter cōgrue dictū est: infirmabunt̄: q2 dei volūtate omnes inefficaces generaliter extiterūt. Et peribunt a facie tua: dū ego ad te deuota mēte cōfugio. Iniquus em̄ ante faciē: id est: ante gratiā eius nō venit: quia psequitur innocentez.

Quoniā fecisti iudiciū meum ⁊ causaz meā: sedes sup thronū qui iudicas equitatē. Cum duo ex diuersa parte cōfligunt: necesse est vnuz offendere cuz alterū cōtigerit obtinere. Probata ergo ꝓphetie causa: odiuz fuisse constat aduersi: q2 nō poterat psecutor placere: dū decreuerit domin⁹ eum qui impie ꝑmebatur eripere. Sed cū dicit: Judiciū meū ⁊ causam meā: psperā sibi testatur fuisse sententiā. Sic ⁊ nauigātes suum ventū dicunt: quādo illis euentus ꝓsperitatis arriserit. Sedes sup thronuz: domino dicit̄ christo: qui nunc sedet ad dexterā patris: vnde ventur⁹ est iudicare viuos ⁊ mortuos. Sedes autē: ꝓphetie virtute: ꝑsens dictū est ꝓ futuro: Nam sessionē istā ad incarnationem domini ptinere manifestū est: que adhuc illo tēpore nō videbat̄ effecta. Thronuz significat tribunal futuri iudicij: in quo dominus christus maiestatis sue honorabili potestate sessur⁹ est. Judicas equitatē: ⁊ hic tēpus ꝑsens ꝓ futuro dixit. Judicatur⁹ est em̄ equitatē: cū ad disceptandū post finez mūdi reluxerit. Que figura dicit̄ Idea: cū speciē rei future velut oculis offerētes motum animi cōcitamus. Hoc etiam in subsequentibus latius explicabitur. Increpasti gentes et perijt impius: nomen eorum delesti in eternum: et

Sche

P

in seculum seculi. Hinc iam sacratissimꝰ domini scōbus aduētus exponit̄: qñ increpabunt̄ gentes incredule: ⁊ diabolus cum machinatiōibꝰ suis peribit in eternū. Tūc enī nō remanebit eiꝰ tēpestuosa puersitas: qñ erunt oīa dño ꝑstante trāquilla. Nam quis vlteriꝰ in regno dñi: aut diabolū nominet: aut eiꝰ sequaces: cū dominicā ciuitatē: nec aduersitas cōcutiat: nec vllus hostis inuadat? Quid sit ꝙ eternū: decenter expositū est. Seculū seculi. Seculū futurū dñi significat regnū: qđ nulla etate: nullo tpe finiet̄. Et ne possit aliq̄ pmixtiōe cōfundi: dictū est seculi: id est: huiꝰ q̄ nūc vtimur ꝟbsequiū. Istud enī sibi redeūdo succedit: ⁊ tpibus exēptis annuis reuolutionibꝰ iteratur. Illud aūt: ñ ad initiū redit: sed sine aliqua mutatione iugiter pseuerat. Quapropter desinant heretici dicere: aliqñ diabolū cū sequacibꝰ suis ad gratiā posse reuocari: qñ sic euidēter audiūt: eos in eternū ⁊ in seculū seculi esse damnādos: vt nec nominis eorum possit remanere vestigiū.

Inimici defecerūt framee in finē: ⁊ ciuitates destruxisti. Perijt memoria eoꝝ cū sonitu. Inimici: genitiuus casus e: id est: diaboli: cuiꝰ frameas defecisse testat̄. Framea enī hebraicus sermo est: significās gladiū q̄ hostis ille bacchat̄. Qđ aūt dixit: in finē: ꝯsūmatio seculi dat̄ intelligi: qñ virtꝰ diaboli oīpotenti illo gladio ꝓbat̄ iterimi: đ q̄ dixit in. vij. psalmo: Nisi ꝯuertamī: gladiū suū vibrabit. ⁊c. Ciuitates autē dicit destructas: ꝓplos infideles: vltima dñi xp̄i manifestatiōe ꝯuictos: quoꝝ pectora diabolus in hoc seculo tāꝗ sue ciuitatis menia possidebat. Perijt aūt memoria eoꝝ cū sonitu. Cū sonitu xo: cū clamore maximo dic̄: qđ fieri solet: qñ res ꝓspere: ꝗuissimo fine claudunt̄: vt nec potestas eoꝝ videat̄ remanere: nec nomē. Intuere queadmodū in pulcherrima cōparatione pmāsit: vt ciuitates q̄s destructas dixerat: eas cū sonitu testet̄ euersas. Et dominus in eternū permanet. Parauit in iudicio sedem suam. Decora nimis aptaꝗ diuersitas. Quia dixerat impios perire: dicit nūc in eternū dominū ꝑmanere. Quod audire nolūt: qui creatori suo prauis ausibus restiterūt. Sed cōfugiant ad dominū misericordē: ne patiant̄ districtū iudicē. Parauit: hoc est: deꝰ hō: vt q̄ hic in hūilitate iudicatus est: ibi in maiestate sua iudicaturꝰ adueniat. Hec sunt q̄ titulus dixit: occulta filij: q2 ineffabile donū est: vt humiliatā hoīs naturā atꝗ demersam: dextera sue potētie ad celestia regna leuauerit. Et ipse iudicabit orbē terre in equitate: iudicabit pplos in iusticia. Ipse vtiꝗ dñs xp̄us: qui hic patiendo iniusticiā: ibi impijs veraciter dicit̄ demōstrare iusticiā. Orbē terre: scōs viros debemꝰ accipere: q̄ de vniuersali eccl̄ia q̄si de corone circulo cōgregant̄. Isti in equitate iudicādi sunt: quibꝰ ꝓpter fidei ⁊ humilitatis sue bonū: misericordia copiosa ꝑstabit̄: q̄ audituri sunt: Uenite bñdicti patris mei. ⁊c. Uñ sedebūt sup sedes duodecim iudicātes duodeci tribꝰ isrl̄. Ppl̄i autē debēt accipi pctōres: q̄ opibus diabolicis nō vident̄ exuti. Isti cū iusticia iudicandi sunt: qui ꝑ factoꝝ suoꝝ scelere dānabunt̄. Quibus dicendū est: Ite in ignē eternum. Sic duobꝰ noībus eq̄tatis ⁊ iusticie: q̄litatē illā iudicij mirabili breuitate descripsit.

Math. 25
Math. 19
Math. 25

Et factꝰ est dñs refugiū pauperi: adiutor in oportunitatibꝰ in tribulatione. Copiosa spes pauperū ⁊ magna cogitatio gaudioꝝ: ipm refugiū habere quē iudicē. Audiuimꝰ pauperē: sed non oēm putemꝰ inopē. Paup ille dei est: q̄ terrena cupiditate vacuatꝰ: celesti desiderat largitate ditescere. Et ne imbecillitate sua pauescerēt corda fideliū: seq̄tur magni auxilij firma ꝓmissio: Adiutor in oportunitatibꝰ: q2 illud ē adiutoriū dulcissimū: qđ in necessitate ꝑstat̄. Ipsamꝗ iter oportunitatē: euidēter expressit dicēs: In tribulatōe: qñ animꝰ afflictoꝝ ad cōpunctionis studium auidus incitat̄: sicut in alio psalmo dicturꝰ est: Inuoca me in die tribulatōis tue: ⁊ eripiā te: ⁊ glificabis me. Et sperent in te oēs q̄ nouerūt nomē tuū: qm̄ nō derelinquis q̄rētes te dñe. Sperēt in te: nō seculi blādimēta respiciāt: ꝟ in tua ꝓmissione confidāt. Qui nouerūt nomen tuū: id est: qui maiestatē tuā sanctissima deuotione venerant̄. Audierūt eni nomen dñi ⁊ illi qui minime credūt: sed tantū illi nouerūt qui mandatis eiꝰ suppliciter

obsequunt. Sequit causa: cur in dño debeat sperari: qr nõ patit eos deserẽ: quos ad se psperexerit cõfugisse. Certũ est em̃ p̃sentẽ semp habere dñm: qui tali p̃ditus docetur arbitrio. **Psallite dño qui habitat in syon: annunciate inter gẽtes mirabilia ei⁹.** Uenit ad secunda sectionẽ: vbi bñficia p̃sentis tpis ꝛ futuri btũs propheta respiciẽs: ad psalmodiã ꝓuocat populos deuotos: ne cũ tãta eis ꝯferũtur premia/aliquo torpore lentescãt: primũ dixit: Psallite dño. Et ne in suis superstitiõib⁹ psallendũ putaret esse gẽtilitas: addidit: Qui habitat in syõ: vt designaret dñm saluatorẽ q̃ in illis ptibus corporaliter apparẽs: religione sui nois toti⁹ mũdi ambitũ cõphendit. Hoc eni de sancta incarnatiõe dic. Nã ille vbi nõ habitat qui vbiq₃ totus est? Uerũ vt nois hui⁹ mysteriũ etiã spũaliter pscrutemur: syon speculatio dicit: quia reuera de⁹ in cõtemplatiõe pijssima repitur. Et iuste ibi nobis habitare dicit: vbi cũ illuminati celesti grã ꝯtuemur. Exponit etiam qđ supius dixit: psallite: qr hoc est reuera illi psallere: vniuersis gẽtib⁹ ei⁹ mirabilia nũciare. Uñ intelligere possumus in oĩ actu psalmodiã cõpetenter dici: q̃cquid pt dñi laudib⁹ applicari. Intuẽdũ est etiã: q̃a hoc p diffinitionẽ decẽter explicitũ est. Dicit em̃ cui dño psalletur: id est: qui habitat in syon. **Qm̃ requirẽs sanguinez eorũ memorat⁹ est: nõ est oblitus orationẽ pauperũ.** Quia supius dixerat: gentib⁹ predicate: ꝛ multos eoꝝ cõstat occisos: ne q̃s putaret inultũ esse qđ gestũ est: sequit sanguinẽ martyꝝ ab impijs psecutorib⁹ esse requirẽdũ: vt in eternũ recipiant: qđ tpaliter effecerit. Memorat⁹ est: mirabiliter ad vtrũq₃ positũ est: vt ꝛ psecutores vindicta terreret: ꝛ martyres ꝓmissio benigna reficeret. Nõ est oblit⁹: ad ꝯquerẽtiũ infirmitatẽ dicit roborandã: qui ꝓpter longinq̃tatẽ futuri iudicij retributões dñi estimant aliq̃ten⁹ obliuisci. Orationẽ pauperũ: petitionẽ dicit iustoꝝ: quã ex sua psona subter adiũgit: vt de vnoquoq₃ fideli h̃ intelligas: qđ sibi ꝓpħa postulat largiendũ. **Miserere mei dñe vide hũilitatẽ meã: de inimicis meis. Qui exaltas me de portis mortis.** Ista est oratio cunctoꝝ paupeꝝ ad singularem numerũ cõpetẽter adducta: qr semp in vnitatẽ sctõrum hec turba pducit. Sic eni sibi postulat subueniri: vt a clemẽtissimo rege videat: qr reuera ꝯspectus ei⁹ auxiliũ est: ꝛ tenebrosa ꝑtin⁹ dispereũt: cũ se tãti lumis serena ꝓcedũt. Hũilitatẽ igit suã de inimicorũ supbia supplicat estimari: qr tm̃ carnalit hũiliant martyres christi: quãtu₃ psecutores eoꝝ tpaliter vident extolli. Porta vo mortis est diabolus/vel oĩs illecebra secularis: qm̃ p hec ad eternũ exitiũ infeliciter introit. Exaltas me: dicit: id est: lõge facis a talib⁹. Nã cũ porta mortis sit cõuersatio scelerata multoꝝ: iure se ab ea dicit exaltatũ: qr p̃ceptis vitalib⁹ adherebat. **Ut annunciẽ oẽs laudes tuas: in portis filie syon. Exultabo in salutari tuo.** Gratissima est portaꝝ ista repetitio: vbi vnũ quidẽ nomẽ: sed res oĩno diuerse sunt. In illis mortis est adit⁹: in istis vitalis reperit introit⁹. Liberat⁹ g̃ ex illis portis mortalib⁹: in istis portis eccl̃ie q̃ beatitudinẽ tribuũt sempiternã: ꝓnũciaturũ se laudes dñi pollicet: p quas nomẽ ei⁹ eximium toto orbe celebrat. Syon eni reliquas mũdi generauit eccl̃ias: qr ibi natũ est: vñ fidei nostre venisse cõstat exordiũ: qđ manauit lati⁹ in toto orbe terrarũ. Salutare p̃ris xp̃us est dñs: virt⁹ ꝛ sapiẽtia ei⁹: q̃ nobis eternã requiẽ tribuit ꝛ salutẽ. Merito g̃ ꝓpheta in ipso se exultare dicit: vbi gaudij nullus ẽ finis. **Infixe sunt gentes in interitu: que fecerũt. In laqo isto quẽ occultauerũt: cõprehẽsus est pes eoꝝ.** In hoc ꝛ alio versu qui seq̃tur/retributio pctõꝝ potẽter exponit: qr ꝓpria vnusq̃sq₃ iniquitate torquet. Infixas em̃ dicit gentes: q̃ timore dñi nõ tenent: s₃ quibusdã clauis pctõꝝ ꝓbãtur esse cõfixe: vt nõ se valeant excutere: q̃s dura vident ligamina cohibere. Quod ad iudeos non iprobe dicim⁹ ptinere: vt ita sint malis suis affixi: queadmodũ in cruce clauis dñm infigere decreuerũt. Laqueũ vero occultauerũt: quãtũ ad eoꝝ dicit votũ. Nã xp̃o celatũ esse nil potuit: q̃ passionẽ suã imunera denũciatione p̃dixit. Cõprehẽsus ẽ pes eoꝝ. Perseuerauit in metaphora laquei: quẽ superius dixit. Cõprehensos em̃ illos

Ar. Studia

Rꝫ

Ar. Recordat⁹

Ar. Clamorẽ.

Ar. 1[illegible] tione[illegible]

Ar. [illegible] den[illegible]

dicimus: qs capitio nodosa ↄstrigit. Pes aũt significat gressus animi ꝛ desideriũ ꝓuũ: qd eos ambulare fecit ad iudiciũ: sicut salomõ in ꝓuerbijs dicit: Pedes eoꝛuꝫ in maliciã currũt: ꝛ veloces sũt ad effundendũ sanginẽ. **Cognoscet dñs iudicia faciẽs: i opib⁹ manuũ suaꝝ cõphẽsus est pctõꝛ.** Uera nimis ꝛ absoluta sñia. Qm̃ tũc manifeste cognoscit dñs iudicia facere: qñ pctõribus dabit ęťna cruciatione toꝛqri. Hic em̃ qꝫ sunt eis libã scelera: relinq creduntur foꝛsitan impunita: ẜ vbi dies ille manifestationis aduenerit: ꝛ throno maiestatꝭ suę dñs insederit: tũc generalit agscet opari iudicia sua: qñ hũanũ gen⁹ siue a sinistris siue a dextris ei⁹ fuerit arbitrio segregatũ. Hoc est em̃ iudicia vͣa facere: vniuscuiusqꝫ merita sine aliq cõfusione discernere. Seqť sentẽtię hui⁹ aperta declaratio. Dič em̃ vñ cognoscit dñm vera iudicia facere: scꝫ qñ nexuosis opibus suis pctõꝛ astringiť: ꝛ ẜm actuũ q̃litatẽ dignaꝫ recipit vltionẽ. Nã sensus ille oĩno vitandus est: q putat pctõrem sola delictoꝝ suorũ recoꝛdatiõe cruciãdũ. Nã si h tm̃ sufficeret: qre diceret: Ite in ignẽ ęťnuꝫ: q patus est diabolo ꝛ angelꝭ ei⁹? Et illud: Uermis eoꝝ nõ moriet: ꝛ ignis eoꝝ nõ extinguet. Nõ em̃ h loca tormẽtoꝝ negat pctõribus dari: ẜ p q̃litates opeꝝ suoꝝ eos dicit esse toꝛqndos. Sẽtiam⁹ g locũ pctõꝝ supplicis eẽ ꝓpatũ: intelligam⁹ intrinsec⁹ pęnale maluꝫ: qd sceleratꝭ legim⁹ iminere. Nã vt reuera cognoscamus btitudinẽ a dãnatiõib⁹ qbusdã terminis eẽ diuisã: recoꝛdemur diuitẽ ocľos sbleuasse: paupereqꝫ lazarũ in sinu abrahę fuisse ↄspectũ: se aũt flãmis vltricib⁹ deputatũ. Uñ oꝛdo iste vͣitatis nulla ten⁹ diceret: si pctõres maloꝛuꝫ recoꝛdatio sola toꝛqret. Hęc sũt occulta filij q titulus ꝓdixit. **Canticum diapsalmatis.**

Quũ diapsalma: cui suppositũ ꝓbať ꝛ canticũ. Uñ nõnullos h res fecit adũtere: diapsalma silẽtiũ nõ putare. Aiũt em̃ fieri nõ posse vt canticuꝫ silẽtij eẽ videať. Sꝫ res ista determinatõnẽ q in ꝓfatione posita ẽ oĩno nil impedit. Hic em̃ canticũ nõ intruptionẽ vͣboꝝ tollit: ẜ futurã videť indicare leticiã. **Conuertanť pctõres i infernũ: oẽs gẽtes q obliuiscũť dñm.** Uenit ad tertiam sectionẽ: i q pctõrib⁹ finẽ sb alacritate animi ꝓnũciat eẽ ventuꝝ. Cõuertanť dič: ab hui⁹ mũdi dclectatiõe tollãť: ne diuti⁹ possint i sua voluptate gaudere. Seqtur. In infernũ: ne se crederet alibi eẽ mittendos. Infernũ aũt dictũ ẽ ab eo: qd illic aię iugiter inferãť: siue vt qdã volũt: a pte inferioꝛe. Sed h infernũ vult intelligi ꝑpetuam moꝛtẽ: ad quã sine dubio ꝑuẽturi sũt: q dñi ꝑcepta ↄtemnunt. Obliuisci aũt dominũ: ẽ erroꝛib⁹ supstitionuꝫ: ꝛ ceno voluptatis inuolui. Nã ecõtrario illi⁹ memoꝛes sũt: q talia nõ reqrunt. **Qm̃ nõ i finẽ obliuio erit paupis: patientia paupeꝝ ñ peribit i finẽ.** Uidens ꝓpha in h mũdo diuitib⁹ despectui eẽ paupes: ꝛ obliuiõi crudelissimę deputari: i finem seculi qñ dñs ad iudicãdũ venerit mũdũ: pauperes nõ dicit eẽ ↄdẽnandos: ẜ tũc magis in memoꝛiaꝫ dñi illos venire: qñ diuites hui⁹ secľi a regni ei⁹ munerib⁹ excluduńť. Et qre illi paupes a dño cõmemoꝛeť: exponit. Dič em̃: patientia paupeꝝ: q fidelissimos coꝛonat. Nã si qbuslibet erũnis desit patiẽtia: aĩa nõ põt eẽ pfecta. Quapꝛopť: patiẽtia: est inť anxias tribulatiões seculi: vsqꝫ ad finẽ moꝛtꝭ i timoꝛe dñi: gr̃arũ actio iugiter obſuata: sicut dñs in euãgelio dič: In patiẽtia vr̃a possidebitꝭ aĩas vr̃as. Cuius rei tãta vͣtus est: vt etiã ipe dñs q nihil patiť: patiẽs dicať. **Exurge dñe nõ ꝑualeat hõ: iudicentur gẽtes i cõspectu tuo.** Cũ de fine seculi ꝓpha tractarꝫ: aduentũ antichꝛisti coꝛdis illũiatione pꝛospexit: ꝛ piculi magnitudine pterrit⁹: mag̃ voce ꝓclamauit: exurge dñe nõ pꝛeualeat hõ. Ipe est em̃ hõ pessim⁹: quẽ hũana non põt sustinere ↄditio: in q tanta erit vͣsutia vel ptãs: vt sola dñi vͣtus ei⁹ possit supare neqciã. Gẽtes etiã petit celerrimo aduentu iudicari: q cũ ipo seuissimo scelera mag̃ facturę sũt. Nã dũ occulta ptãte h oĩa dñs admĩstrꝫ: ibi tñ palã iudicare petit: vbi superbi nocere vlteri⁹ nõ sineť. **Cõstitue dñe legislatoꝛẽ sup eos: vt sciãt gẽtes qm̃ hoĩes sunt.** Euidẽti⁹ iã de ipo dicit antixpo: vt talꝭ pꝛinceps deť pctõribus: nõ q eos regat: ẜ cũ ipis vna depereat. Deniqꝫ seqť: vt sciãt gẽtes qm̃ hoĩes sũt. Hoc

Puer. i
Math. 25
Isa. 66
Luc. i6.
Luc. 2i

autem dictū minātis est: vt ad ꝯuersiōem poti⁹ inclinent q de sceleris sui libtate ꝓsumūt. Legis eñ verissim⁹ lator sol⁹ est de⁹. Et qꝛ ille cōtra ꝑcepta dñi mlta iussur⁹ est: in maledicto ponit: vt eis ꝑue legl ꝓditor tribuat. Qd nō ad salutē scelerat ꝓficiat: ꝫ ad ruinā. **Ut qd dñe recessisti lōge: despicis i oportunitatib⁹ in tribulatōe.** Interiecto Diapsalmate: venit ad qrtū membꝝ: vbi tpis illius mala ptractās afflictoꝝ ꝯsideratiōe: dño dicit more infirmitatl hūane: Cur recessisti lōge: non qd ille locū drelinqt: ꝛ ad alid spaciū trāsferat: q vbiqꝫ tot⁹ est: ꝫ qꝛ recessisse credit: cū sbuenire tardauerit. Sed dū supius dixerit: qm̄ nō derelinqs qrentes te dñe: h sequtur: despicis in oportunitatib⁹. Sꝫ illud ꝯstat dictū ꝟaciter ꝛ definitiue: istud autē ꝑ gemētiū anxietate ꝓlatū ē: Despici eni nos credimus: si vl mimo tpe differamur. Sꝫ ille tūc magl vberius ꝓstat: cū magne patiētie nob solatia submistrat. **Dū superbit ipius tūc icēdit pauper: cōprehēdunt i† cogitatiōib⁹ suis qs cogitāt.** Studiosi⁹ ē hec snia pscrutāda: ne putet exinde iust⁹ vꝛi: qꝛ pctōꝛ in isto seculo videt extolli. Sed sic poti⁹ intelligendū ē: Supbit ipi⁹: cū se effectu maligne volūtatis expleuerit. Tūc magl paup ad studiū ꝟtutis accēdit: qꝛ dū viderit peccatorē nimis exaltatū: facile nouit eē casuꝝ: et auidi⁹ ad hūilia tēdit: vñ se exaltādū potius eē ꝯfidit. Sꝫ istis ipijs ac supbis ꝓuenit illa dānatio: vt debitl penis qsi qbusdā vncis apphendāt: ne illos i lucē ꝓdire liceat: q tenebrosis actib⁹ ꝯdunt. De⁹ bone: qꝫtus horror est timē quē nō valem⁹ effugere: ꝫ dona h illa odisse q tuo ꝑcepto iubemur euitare. **Qm̄ laudat peccator i desiderijs aie sue: ꝛ† q iniq gerit bñdicit.** **Exacerbauit dñm pctōr.** Reddita ē cā q pctōres cogitatōib⁹ suis faciat illigari. Mal⁹ ei dū ꝑdicat extollit: nec d correctōe cogitat: cui laudator blādiens īuenit. Seqtur exaggeratio iniqtatl: vt ille bñdicat q male poti⁹ actitare cogscit. Vexiste q adulātiū falsitate dcept⁹: i magnā se supbiā dñatōis euexerit: qd ꝓprie de antichristo dat intelligi: qui fallentiū cateruis eousqꝫ perducit: vt se non solū regē terrenū: ꝫ etiā rex oīm ꝑdicet deum: sicut apls dic: Ita vt i tēplo dei sedeat: ꝛ extollat se sup omne qd colit ꝛ qd dicitur de⁹. Sed ista illi ꝓficiūt ad ruinā: Irritat eñ vex dñm: vt falsus de⁹: falsis vltricib⁹ addicat. **Scdm mltitudinem ire sue nō† inqret.** **Nō est de⁹ i cōspectū ei⁹.** In exponēda volūtate antixpi pseuerat: qꝛ fm pctā sua dñm nō requiret. Dicēdo eñ: fm mltitudinē ire sue: ondit oīa illū turbulēta crudeliaqꝫ facturuꝫ. Vex isti⁹ neqcie reddita est cā ꝯueniens: qꝛ in ꝯspectu suo nō hꝫ deuꝫ. O qꝫ ꝓfunda cecitas est: deū añ oculos nō hre. Naꝫ si vltimū malū credit solis lumia nō videre: nōne apud supos: inferna patiūt: q auctorē sacri lumis ꝓ sua mime cecitate respiciunt: De ipo qꝫ neqssimo: daniel ꝓpheta testat dicēs: Et extollet rex se adūsus omnē deū: ꝛ magnificabit sup oēm deū: ꝛ ad deū deoꝝ loquet superba. **† Polluunt vie ei⁹ in oī tpe.** **Auferūtur iudicia tua a facie ei⁹: oīm inimicoꝝ suorū dñabitur.** Sic de iustis dicturus ē: Bti imaculati i via: q ambulant i lege domini: ita nūc de antixpo dr: omēs semitas hre pollutas: id est: cogitatōes factaqꝫ sordētia. Necesse est eñ vt sint ꝯtaminata atqꝫ polluta: q ducatu pestiferi diaboli sordidant. Addit etiā nefariū scelus: vt cū vindictā in se respicit eē dilatā: deū nō putet exercere iusticiā. Sic eñ auferunt iudicia dei a facie impij: qñ videt tardius venire: quod sceleriter meruerat sustinere. Et qd illi auget interitū: cum vitijs seruiat: oīm inimicoꝝ suoꝝ obtinere dicit principatū. Qua felicitate subuectus ad scelera ꝓnior erit: cum nullū sibi obuiā ire posse cognouerit. Qui tanta inferi⁹ ꝓprietate describitur: vt iam nō futur⁹: sed qsi ꝑsens esse videat. Que figura dicit Characterismos: quādo aliqs: aut per formā describit: aut ꝑ actus ꝓprios indicat. **Dixit eñ in corde suo: nō mouebor† de generatōe i generationē sine malo.** His ꝟbis ꝓprie cogitationeꝫ antichristi desigt: vel eorum qui eius famulātur arbitrio: qniam scriptū est: Imitātur ergo illū: q sūt ex parte ipius. Qui sibi ipse malicia faciēte dicturus est: nullam gentē intactam re-

Al. In cōsilijs quibus

Al. Iniqu⁹ benedicit

2. Thes.

Al. Que

Daniel.

Al. Inqnate sūt

Ps. ij8.

Sch

Al. a

Sap. 2.

linquā. Sed de ista natione me vlciscens: ad aliaz gentē iterū trāsferar vindicand⁹: vt omēs studio prauo possit affligere: qui ei⁹ visi sunt nisib⁹ obuiare. Actus vero suos vno v̄bo definiuit: q̄ñ se sine malo nihil dicit esse factuꝝ. **Cuius os maledictōne ꝛ amaritudīe plenū ē: sub lingua eius laboꝛ ꝛ doloꝛ.** Neq̄cia ei⁹ duplici ꝑuersitate describit̄. In oꝛe q̄ppe habebit blasphemā maledictiōem: cuꝫ se dei filiū mētiet̄. Amaritudinē: q̄ñ resultatoꝛib⁹ suis pęnā moꝛt̄l indicet: ꝛ ad supplicia iubebit ꝑuenire: q̄ eū tanq̄ numē cōtempserūt adoꝛare. Hec habebit ī oꝛe: que locut⁹ est publice. Sub lingua v̄o q̄d ait: desiḡt eum cogitatōes habere seuissimas: vt cū ip̄e sit perdit⁹: ꝑdere cuncta festinet. Quaꝝ reꝝ definitio: laboꝛ ꝛ doloꝛ est. Laboꝛ: cū diuersis cladib⁹ affligit innoxios. Doloꝛ: cum martyres facit: q̄m sine laboꝛe ꝛ doloꝛe coꝛpis ꝯsūmari nō p̄t coꝛona martyrij. Sic vniuersa q̄ loq̄tur vel cogitat: pari fece polluta sunt. **Sedet in insidiis cū diuitibus in occultis: vt interficiat innocentē. Oculi ei⁹ ī pauperē respiciūt.** Cū dicit: sedet ī insidijs: actus antichꝛisti latronū ꝯsuetudini comparauit: q̄ occultas vias insident vt interficiāt innocētes. Que figura dicit̄ Phantasia: quotiēs in ꝯcipiēdis futuris visionibus: animi⁹ ꝑducit̄ audiētis. Tale eñ antichꝛisti regnū dicit futuꝝ: q̄d ad martyrū coꝛonam ꝛ infideliū ruinā ꝯstet eē ꝑmissū. Seq̄tur. Cū diuitib⁹: hic significat m̄ltitudinē maloꝝ. Sępe eñ in scripturis diuis: diuites in malo accipiūtur: sicut pauperes in bono. Interficere vero innocentē: est de religioso facere sacrilegū: eiusq̄ aīam perpetua moꝛte dānare. Nā cū dicit oc̄los ei⁹ in pauperē respicere: nō respicit vt ꝓspiciat: sed ad hoc intēdit vt perimat. **Insidiatur in †occulto: sicut leo in †cubili suo.** Leonem in cubili suo: antefatū dicit antichꝛistū: qui atrociter et dolose laceraturus est populū chꝛisti. Inter initia eniꝫ persecutio ecclesię violenta tanta fuit: vt a paganis: pꝛoscriptionib⁹: toꝛmētis: cedibus: chꝛistiani ad idoloꝛū sacrificia cogebāt̄. Altera fraudulēta: que nūc per hereticos ꝛ falsos agitur chꝛistianos. Nouissima superest que ꝑ antichꝛistū pꝛedicit̄ esse ventura. Qua nihil periculosius: quoniā erit violenta nimis: ex potestate regni singular̄: ꝛ deceptuosā miracul̄: vt (sicut domin⁹ in euāgelio dicit) seducat si fieri pōt etiā electos. Pꝛoinde ad vim ꝑtinet quod positū est: leo: ad dolos q̄d ait: ī cubili suo. Sic vtreq̄ iniq̄tates ei⁹ singulis sermonibus intimant̄. **Insidiatur vt rapiat pauperē: rapere paupere duꝫ attrahit eū. In laq̄o suo hūiliabit eū.** Iteratio insidiaꝝ: nimietatē callidi ꝑsecutoꝛis ostēdit. Rape vero pauperē: significat subituꝫ ꝑiculū aīe: ad q̄d ille nefandissim⁹ trahere nitit̄ innocētes. Deinde ad expositionē p̄oꝝ: seq̄tur decoꝛa repetitō. Nā vt nō putares paupem raptū: aut fisci debito: aut interpellatione causę ciuilis: geminauit rape paupeꝫ. Et mox causam ꝑsecutiōis annectit: dum attrahit euꝫ: id est: dū illū a veritate culturę ad nois sui venerationē molit̄ adducere. Et ne adhuc istō: attrahit eū: dubiū habere potuisses: addidit: In laq̄o suo humiliabit eū. Laqueus significat quo simpliciū coꝛda capiūt̄: ꝛ velut nodo ꝑuersitat̄ lamētabiliter alligantur. Hūiliabit aūt: bñ dictū ē: q̄m de v̄a religiōe sine dubio cadūt: q̄ ad insana dogmata ꝑducunt̄. **Inclinabit se ꝛ cadet cum dominat⁹ fuerit paupeꝝ.** Hic iam de ip̄o tyrāno dicit̄: q̄ in dei seruos ꝑmissa ꝑtāte grassabit̄. Incliabit se: id est: cū animū suū nimia ꝑditoꝝ acq̄sitōe remiserit: ꝛ q̄si maloꝝ copia crapulat⁹: in aliq̄d ociū post sctōꝝ penas afflictiōesq̄ ꝑuenerit. Tūc ꝙ de sua ꝓsumptione neq̄ssim⁹ cadet: q̄ñ illi cū suis seq̄cib⁹ supuenerit repētin⁹ interit⁹. Finē q̄ppe seculi nescit: quoniā eū dñs ī sua ꝑtāte ꝯstituit. **Dixit ei in coꝛde suo oblit⁹ est deus: auertit faciem suam ne videat vsq̄ ī finem.** Nimis stulta cogitatio. Creditur⁹ ē deum dissimulare: cui honoꝛē sacrileg⁹ conatur eripere: putans eū fideles suos nolle respicere: cum ꝓpter ip̄m doceant̄ oīa penalia sustinere. Ignar⁹ v̄itat̄: cōtraria suspitione mouebit̄: nec intelliget q̄d seq̄tur: Ne obliuiscaris pauperū in fineꝫ. Nō eñ dicit: nihil eos esse passuros: ꝫ nullatenus vsq̄ in finē deserēdos eē. **Exur-**

Ps cō ... elū ...

Mar. 13

ge domie deus meus et exaltetur manus tua: ne obliuiscaris pauperum in finē. Decursis quattuor partib⁹: nūc exaltatiue propheta se cōuertit ad quintā: supplicās fieri qd tamē sciebat esse ventur. Exurge dicit: citius surge: hoc est: velociter veni. Exaltet man⁹ tua. Man⁹ operationē significat. Sz ista dei operatio iudiciū est: qd expectam⁹ esse ventur. Illud em desiderabat venire: vbi iste supb⁹ posset occūbere. Ne obliuiscaris pauper in finē. Cōtra qs impius dicebat: Auertit faciem suā: ne videat vsq in finē. Nunc rogat ne fm votū antichristi obliuiscat pauper i finē seculi: vbi futura ē retributio merito.

Al. nō b3

ET

Propt qd irritauit impi⁹ deū? dixit em in corde suo nō reqret. In hoc versu mirabili breuitate: et sciscitatio premittit: et rñsio apta cōsequit. Interrogatiue em pnūciandū est: propter qd irritauit impi⁹ deū? Deinde rñdendū ē: dixit em i corde suo: nō reqret. Cōstat qppe ideo dñm irritatū: qm eū impi⁹ facta sua non putabat posse reqrere. Sz iueniet memorē quē sperabat oblitū: et vsq ad immēsuz sentit recipi: q pre multitudine delictor credebat in memoria nō teneri. Uides qm tu laborē et dolorē cōsideras: vt tradas eos in manus tuas. Istud iam probatori dño cū gratulatione dicendū ē: vides qm tibi null⁹ illudet. Superi⁹ em dixerat: Sb ligua ei⁹ labor et dolor: hec nūc vba repetit: Uides qr laborē et dolorē cōsideras: que et ille pfidus dum sub lingua sua haberet: id est: in cogitatiōe reuolueret: cognosci penit⁹ nō credebat. Cōsideras pfecto: quādo in tuis manib⁹: id est: iudicio traditus nō euadit: sed digna factis recipit: qui vacandū ab sceleri⁹ nō putauit. Sic omis potestas penes deū eē declarat: q pctōres ipe sibi et tradit et punit. Naz qd p mistros ei⁹ gerit: ipius vtute sine dubitatiōe complet. Quo fugiat: quē tāta vtus insequtur? Cōmittat licet scelera: et diuersor hoim sbuersione pascat: qcqnid fecerit nō erit impunitū: cum eterna damnatōne torquebitur. Tibi em derelictus est paup: pupillo tu eris adiutor. In mediuz deduct impijs atq cōuict: redit ad iustos: vt sicut illi digna factis recipiūt: ita isti promissa pmia cōseqnt. Nā cū dicit: Tibi derelictus est paup: ostēdit qm q illi derelinquit: nulla vtilitate fraudat: qm hoc ē pio pncipi dimitti: qd bonis oib⁹ tradi. Pauper em dict⁹ est a paruo lare. Relictū ergo dicit paupem deo: vt omēs videāt q bona possint de ei⁹ reportare iudicio. Pupilluz vero dicit: nō cui⁹ genitor carnalis occubuit: sed cui pater sepult⁹ est mūdus. Nā mltos pupillos iuenies orbatos pre visibili: et sunt blasphemi abliguritores: et qd in illa etate crebrimū est luxuriosi: et hi pbant a dño alieni. Sz ab illis pupillis diuidi n pōt adiutoriū dei: quor pater diabolus i actiōe facinoris pbat extinct⁹. Et intende qd dicit: tu eris adiutor: vt cū carnalit affligi videas eos: nō dubites eē liberandos.

Al. Orphano

Cōtere brachiū pctōris et maligni: reqret delictū ei⁹ nec iueniet. Ante oclos prophete: antichristi neqcia redit: et rogat ne illi bacchari diuti⁹ liceat in sanguine btōr. Cōtere: id est: ad nihilū redige. Brachiū ei⁹: dic potentiā: q pctōres male vtebant: qr insegniter impia faciebat: et hoc nomē ab eo singulariter meruit: q niā in scelerib⁹ silez n habebit. Malign⁹: qr iniqu⁹ dissuasor erit: vt quos terrore nō pōt puertere: saltē conet p noxia pmia declinare. Delictū aūt ei⁹: dicit cōmissa ppe rā: qd licet singulariter pnūciatū sit: innumerabilia tamē ei⁹ extabūt sine dubitatōne pctā. Omia siqdē facta ipius ac dicta: pctā sunt: cui⁹ vniuersa vita delictū vocatur. Addit: Nec inueniet: qr dubiū nō est pire scelestā potestatē: cui⁹ dānandū pstat auctorē. Regnabit dñs in eternū et in seculū seculi: pibitis gētes de terra illi⁹. Extincta clade gnāli: ad futuraruz rer ordinē venit: qm interfecto antichristo: dñi regnū eternū: piū: munificū q ventur est. Permittit em nimis pcurrere scelestū malū: vt gtius regnū dñi suscipiat optatū: vbi iam btōr adepta securitas conqescat: nec vlterius formident insidie quas magis sanct⁹ vir in hoc mundo cogitur sustinere. Gētes aūt: posuit pctōres et impios: q feraliter viuūt: nec dñi legib⁹ obsequūt. De terra illi⁹: regnuz significat dñi saluatoris: q soli btissimi pfruuntur.

Al. pcti

Desideriū paupex exaudiuit dñs

i. prepa ratione
†cōcupiscētiā cordis eorum exaudiuit auris tua. Vñ vota iustorum verbis congruis exprimuntur. Dicit enim: desideriū pauperum: qd fit semp amore promisso: vt illic eū euidēter videre cupiāt: vbi nūc etiā mentis lumine trāsferunt. Sequitur. Cōcupiscētiā cordis eorū. Hoc verbū constat esse violēti⁹. Cōcupiscentia enim ibi dicitur: vbi coniurat quodāmō aie virib⁹ aliqd ardore mentis appetit. Sequitur. Exaudiuit auris tua. Quod regularit debem⁹ aduertere nihil in deo corpaliuz esse mēbrorum: sed virtutis ei⁹ effect⁹ q audit auris vocatur: q videt oculus: qua perficit manus. Verum hec dicta cōdātur memorie: ne qz crebro reperiēda sunt: nos ipa repetendo fastidiū facē videamur. Judicare pupillo et hūili: vt nō apponat vltra magnificare se hō sup terrā. Ecce auctoritate pphetica cōmonemur: nō solum quēlibet pupillū: sed pupillū et hūilē deo eē gratissimū. Nā cū dicit: iudicare pupillo et humili: significat pro ipo posse ferri sniam. Sz cuz hūilis dr: iustissim⁹ approbatur. Sequitur qz diffinitiua pmissio: iō illa q dicta sūt fieri: vt vlteri⁹ a nullo hoiz pmittatur excedi. Tūc siqdez oia mala finiēda sūt: qn auctor oim pctorum cū sua plebe dānabitur. Hec sūt occulta filij: q psalmi hui⁹ titul⁹ canit. Nam licz p qdam indicia freqnter videantur edicta: qn tn veniāt hoib⁹: incognita hñt. De ipo enim die dñs i euāgelio dic: De die āt illa et hora nemo scit: neqz āgeli celorum: neqz fili⁹ nisi pr solus. De q loco btissimi pres: hylarius et augustin⁹: ecclie scta lumina: plima et luculēta dixerūt: iudicātes eē nefariuz si illa oipotēs verbi humanatio aliqd de futuris igrasse putaretur: quod prem scire pdicauit. Nā cū petr⁹ in euāgelio dicat: Dñe tu oia nosti: tu scis qz amo te. Itez ipe dñs dicat: Oia q habet pr mea sunt: vtiqz patris oia nō hret: si quod pr nosceret ille nesciret. Sed ita salutariter ac veraciter credendū eē docuerūt: vt p figurā Metonymiā: id est: trāsnominationē: q in scripturis sacris sepi⁹ inuenitur: debeat itelligi: qd vtilr suos faciat nescire subiectos. Nā i genesi: abraā deus dic: Nūc cognoui: qm times dñm deū tuum: id est: nūc te cognoscere feci. Sic et hic positū ē: nescio: id est: nescire vos facio. Nā ipse dñs alibi silr dicit: Nescio vos: cū vtiqz quos damnabat ignorare nō poterat. Deniqz interrogat⁹ de ipo articulo dic: Nō est vestrum nosse tpa vel momēta. Nō enim dixit: nō est meū: vel nō est nrm: sed ait: nō est vrm scire: sic vtrūqz seruatū ē: vt et hoies ignorarent q illos nō oportebat agnoscere: et hoc dei fili⁹ neqz carnis infirmitate nō sciret. Quod si maiestatē illam (quod dici nefas est) texisse ignorātiam suspicemur: fortior vtiqz inueniretur ignorantia qz diuina natura. Que vt stulte dicā: opprimere valuit pmuidentiā p quā omia sunt creata. Sed cuz hec nimis doceātur absurda: credere dignū est totā trinitatē: cui vna atqz oipotēs natura ē: oim rerum indefectā sp hre noticiaz.

Mar. 13. Joh. 21 Joh. 16 Sche Gen. 22. Math. 25 Luc. 21 et Act. 1.

Completa ē psalmi gra Cōclusio phi denunciata pmissio: reserata sūt filij occlta miracla. O ingētes et admirabiles cāe: q quis expositae videātur: adhuc tn sine dubitatōe secrete sūt. Nā cū pdicuntur: nō habētur incognite: dū ignorātur qn veniūt: adhuc obstruse eē monstrantur. Sic et secretū ē quod dicitur: et querentibus nō tacetur. Quapropter effusius dño supplicemus: vt nob emēdationē saluberrimam cōferre dignetur: qz sine excusatione peccat: cui retributio pctorum pdicitur eē vētura. Mēte qz retinendū ē: hūc psalmū esse pmum: in quo aduētus pphetatur antixpi. Numer⁹ qz psens et illud occultū pbatur aperire: qd nona hora dñs emisit spm. Nam cum inter alia et de passione ipius psalm⁹ iste locut⁹ sit: merito et p calculū suū transitus ei⁹ horā annūciat: quando etiā crucis ipius noscitur narrasse mysteria.

Explicit expositio in psalmū nonum.

Incipit expositio in psalmū decimum.

In finem psalmus dauid.

Dum freqnter i titulis positū videatur in finē: et intētionē mētis nre ducat sp ad dñm xpum: tn ppter diuīsa miracula positū esse nō dubiū est. Mō enim indicat gloriosissimā passionē: mō triumphalē et admirabilez cūctis gentibus resurrectōnem: nūc aūt sanctā fidez declarat: in qua heretici digladiantur ptra fidelissimos xpianos. Ita fit vt iugiter tendat ad christuz: quis diuersis significationib⁹ inueniatur aptatū. Quod etiā in reliqs psalmis si aciem mētis intēdas: cognoscis eē faciendū.

De psalmo aut̄ et dauid: illa meminisse sufficiat: q̄ superius dixisse cognoscimur. Sciendū tn̄ hūc psalmū platuz esse ad hereticos destruendos. Diuisio psalmi.

P Salmus hic totus ad personā prophete referendus ē. Primo capite de insidiatorib⁹ dicit hereticis: q nitunt catholicos in suā puertere prauitatē. Scdo dn̄i iudiciū comminat: et qd in illa retributione sustinere possint euidēter ondit: vt iusticiā domini metuentes: supersticiosas falsitates desinant. Expositio psalmi.

In dn̄o confido quō dicitis aīe mee: trāsmigra in mōtez sicut passer. Hoc schema dr̄ cenone ma: id est: cōicatō ꝯsilij. Qd̄ fit freqnter: qn̄ aut cū aduersarijs: aut cū adiutoribus v̄ba miscem⁹. Ad psuasores q̄ppe hereticos h sermo dirigit: q volūt loq qd̄ impiū est: vt ꝯtētionib⁹ p̄uis seducāt aīas innocētes. Hic ergo vir fidelis dicit: duz ego sim in religionis fixo cacumine cōstitutus: queadmodū mihi suadetis: trāsmigra i mōtem: id est: ad hereticā p̄uitatem: mētiētes ibi eē xp̄z: vbi v̄itas nullū pbat h̄re vestigium. Mons em̄ i scp̄turis diuis equoc⁹ est: qd̄ dissimilib⁹ reb⁹ p aliq̄ cōpatione deputat. Frequēter em̄ et in bono et i malo ponitur. Nā cū in bono mōs dr̄: firmitas ei⁹ cōsiderat: et honorabil altitudo. Cū in malo: stupor mētis et eleuata supbia. Sic vnū nomē diūsis reb⁹: ꝯsideratis q̄litatib⁹ ꝯgruēter aptat. Passeruz q̄z plura sunt genera. Alij gaudēt ad foramīa parietū: Alij valles roscidas reqrunt: Nōnulli mōtes appetūt squalētes. Sz nūc de ill dic q ad altissima loca terraꝝ leuissima volūtate rapiūt: vt his merito siles estimēt q ad neq̄ssimas p̄dicatiōes leuitate incōstant animi trāsserunt. Qm̄ ecce pctōres intenderūt arcū. Arcū: mādata diuia debemus adūtere: q̄ heretic⁹ tractās: et in sua p̄uitate ponēs: ad vuln⁹ aīe tēdit opanduz: vt n̄ ad salutē cōpungat: s̄ eterna morte trāssodiat. Et bn̄ arc⁹ ponit in sacratissimis scripturis: qr i vnū duo testamēta ꝯiūgēs: aut defensionē tribuit: aut ruinā: sic apl's dic: Alijs q̄dem sum⁹ odor mortis in mortē: alijs odor vite i vitā. Parauerūt sagittas suas i pharetra: vt sagittēt i obscuro rectos corde. Permanet in cōpatōne sagittarij. Nā sic iste habet sagittas in pharetra: ita ille gestat i corde v̄ba venenosa. In obscuro v̄o: siue cū psecutiōib⁹ ptur bat eccl'ia: qn̄ timore piculi carnales hoies credūt facili⁹ imutari: siue i abscōdito ꝯsilio: cū optuni⁹ putāt xp̄ianos decipe: quādo eos iudicāt sua ꝯsilia nō videre. Sz cū dic: rectos corde: isidias eoꝝ ondit inanes et vacuas. Recti em̄ corde nō sūt: nisi q nulla iniq decipi psuasiōe potuerūt. Qm̄ q̄ pfecisti destruxerūt: iust⁹ aūt q̄d fecit? Idē d ipis hereticis dic: destruxisse illos legē dn̄i: cū interptatiōib⁹ falsis scp̄turas sctās lacerare moliūt: ꝯūtētes in q̄rūdā necē q̄ a dn̄o pphetata sunt ad salutē. Subiūgit etiā defensio dn̄i christi. Dicit em̄: si hoies voluerūt eq̄tatē iniq interpretatōe s̄buertē: cur accusant eū q iuste locutus ē? Errores em̄ nō de p̄cepto trahūt: s̄ de neq̄ssima sua volūtate ꝯcipiūt. Dn̄s in tēplo sctō suo: dn̄s in celo sedes ei⁹. Exprobrat his q falsa sentiūt: de religione verissima: ad scd̄m caput ppha puenit: in q iā iudicia dn̄i dic esse ventura: vt hūana puersitas saltē se ꝯsiderata dn̄i districtōe recorrigat. Et vt innocentē decipi aliqs nō putaret impune: dn̄m dicit i vno q̄z religioso ꝯsistere: sic ait apl's: Si qs templū dei violauerit dispdet illum de⁹. Templum em̄ dei sanctū est quod estis vos: vt sciat hereticus a deo se posse disperdi: a q noscuntur corda recte credentiū possideri. Celū em̄: sctōs viros significat: q̄s p̄sentia maiestatis sue diuitas insidere dig̃tur. Et q̄z pulchre suborit laus rei lese. Qualis em̄ honor: q̄lis est gl'ia suscipe creatorē: quem nō est dubiū bonos semp iuisere? Oculi ei⁹ i pauperē respiciūt: palpebre ei⁹ interrogāt filios hoīm. Sic infelices sunt a qb⁹ auertit: ita bti reddunt ad q̄s ppitius respicit de⁹: qm̄ intuit⁹ ei⁹ b̄nficiū est: qr pctōꝝ tenebris non offendit qui tāta claritate lustrat. Nam et lapsus petr⁹ redire tūc meruit: qn̄ eū clemētia diuinitatis aspexit. Et intēde qd̄ p̄us posuit oclos: post v̄o palpebras. Palpebre dicte sunt a palpitando. Sūt em̄ q̄daz luminū thece: et q̄si folles oculoꝝ: q̄s claudim⁹ dormiētes vt fatigatū corpusculū reparare possim⁹.

Sche

j. Cor.

2. Cor. 2

ET

Ergo q2 in dño mẽbro4 ministeria p alle goriã freqnter aptant: dicit eũ nõ solũ qñ intẽdit ocul: s etiã tũc reqrere: id est: ꝯside rare filios hoim: cũ ea negligere q̃si dormi ens estimat. Dñs introgat iustũ ꝛ ipiũ: q̃ aũt diligit iniq̃tatẽ odit ani ma suã. Nõ est iprobo4 derogatio cogitãda: qñ dñs iustũ reqrit ꝛ ipiuz: q̃ oia sub ṽitate discernit. Quod ideo dr: vt hoium desideria opiniões fatuę nõ seducãt: sed vnusq̃sq3 circũspiciat cõsciam suam: de q̃ nouit solũ dñm ferre iudiciũ. Seq̃t breuis ꝛ manifesta snia. Quid ẽ diligẽ iniq̃tatez? Odisse aiam suã. Sic em̃ se persequtur qui diabolum seqtur: dum illas semitas commeare vult: q̃ ad pęna4 loca fugiẽda pducũt. Pluit sup pctõres laqueos: ignis ꝛ sulphur ꝛ spũs pcellaruz: ps calicis eo4. Pluit: ad ṽba pdicantiũ retulit cęlo manãtia: q̃ pijssimis imbres sunt: perfidis autẽ igniti laquei. Illi enim bene intelligẽdo inde fructificãt: isti male tractando: animas suas nodo peruersitatis strangulãt. Ignis est: qñ eos flammea cura ꝯsumit. Sulphur: q2 cogitatiões eo4 ꝺtestabili fetore sordescũt. Spũs pcella4: dũ se tumultuosa mente cõfundũt. Pars calicis eo4: id est: mensura q̃ pollut actib9 ebriant. Calix autẽ ꝛ in bono dicit: vt est: Calix tuus inebriãs q̃ preclarus est. Calix enim mẽsura est qua potant animę. Calix autẽ dictus: eo q̃ assidue calidam soleat suscipere potionẽ. Macrobius q̃ theodosius: in quodã ope suo: gentẽ dicit cylicrano4 fuisse iuxta heracleaz cõstitutã: cõposito nomie ἀπὸ τοῦ κύλιχος: quod poculi gen9: vna littera imutata calicez dixit. Unde h nomẽ memorię cõstat infixũ. Qm iust9 dñs ꝛ iusticias dilexit: ęq̃tatẽ vidit vult9 eius. Fit q̃ de ęq̃tate ęterni regis: decora ꝯclusio. Iustuz dicit dñm amare iusticiã: q2 nescit alios respicere: nisi q̃ norũt custodire iusticiã. Adiecit: eq̃tatem vidit vult9 ei9: illam sc3 ęq̃tatem quã tamẽ ppitius ipe cõcedit. Nõ em̃ q̃cq̃ ex se pbi hũanitas habet: nisi qd a dño bono4 oim suscepit largitore. Uultus vero h: ppitiatiõez dñi significat. Nã ꝛ i alio ps. legit: Uult9 aũt dñi sup faciẽtes mala. S3 qm̃ h dixit ęq̃tatẽ vidit: p ęq̃tatẽ

Ps.22 — Ps.33

gtiã ipius fecit itelligi. Conclusio psal. Quam bene versutias hereticoꝝ ꝛ retributiões eo4: psalmus iste mirabili breuitate complex9 est: vt q̃rum futuras penas agnoscim9: ab eo4 ꝑuitatib9 arceamur. Est em̃ i numero ipo ꝛ virtus sãcta decalogi: qui humanę vitę ꝑuenit gliosissim9 institutor. Nam sicut ille hominũ vitia cõdemnat: sic et iste sensum iniquę predicatiõis impugnat: tãto a maiore periculo liberãs: q̃to plus est in fide delinquere: q̃ carnis fragilitate peccare. Merito ergo ꝛ hic psalmus huic numerũ tenet: qui sensus nros in orthodoxa credulitate pfectissima institutõe cõfirmat. Nã ꝛ i euãgelio: bon9 seru9 offerẽs decem talẽta laudat9 est: ꝛ ptãtem sup decem ciuitates accepit in premiũ. Apostol9 q̃ in magnũ sacramẽtũ: verbũ dñi decẽ scpsit ecclẽis: significãs sacre doctrię plenitudiẽ hãc cõpleri q̃titatẽ. Nã ꝛ numer9 ipe i magnã ṽtutẽ laudẽq3 collect9 ẽ: q̃ lic3 i extẽsuz calculũ infinitũq3 tẽdat: ipe tñ i semetipo sp crescẽti sũma reuoluit: ꝛ pꝑe vt cũ nihil recipiat extraneũ: magnũ de se facere videatur augmẽtũ. Hic etiã merito dr dec9: qm̃ a decore nomen accepit.

Luc.19.

Explicit expositio in psalmũ decimũ.

Incipit expositio in psalmũ vndecimũ.

In finẽ pro octaua die psalm9 dd.

Octaua: vt i sexto ps. iã dictũ ẽ: ad eternã ptinet reqez. Nã octauũ diẽ mũd9 iste ñ recipit: s finito septio redit sp ad pmũ. In ist em̃ dieb9 plalis ẽ nũer9: ille ãt singlar accipit q̃ nllo succedẽte narrat. Quapropt dicẽda ṽt9 ẽ psalmi: vt p e9 intẽtõez iscptio tituli facili9 possit itelligi. Petit itaq3 ppha: iiq̃tatẽ mũdi isti9 ꝺstrui vt ad illã ṽitatẽ futę pmissiõis debeat ꝑuenire. Sic illd ipturbabile regnũ significat: qñ ei9 btitudo idesinẽt expetit. Merito g huic ps. octau9 dies aptat9 ẽ: vbi secli isti9 ꝯsuetudo vitiosa deserit: ꝛ illi9 venire inocẽtia postulat. Cetera ṽo h9 titli ṽba: ꝑcedẽtib9 expositionib9 pbãt eẽ notissima.

Diuisio.

Prima pte ppheta a mũdi isti9 ꝑuitate saluũ se petit fieri: qm̃ dolosi atq3 supbi potẽtiã dñi scelerat oblocutõib9 abnegabãt. Scda: p missiõez pris p oipotentẽ filiũ pdicat esse

faciendaz:eloquia dñi sub breuitate collau
dās:sicut prius smones impios arguebat.

SAluū me fac dñe Expositō
qm̄ defecit sctūs: qm̄ dimi
nute sūt vitates a filijs ho
minū. Studiose discutiam⁹ h̄ pncipium
psalmi:qm̄ magz schematū decore forma
tū est. Exclamat em̄ ad dñm subito ppha:
vt de ipa formidie appeat piculi magnitu
do. Deinde p figurā synatrismos:vsqʒ ad
diuisionē ɔgregat mlta q̄ timuit. Qd sche
ma int violētissimas figuras accipit:quā
do plurima res in vnū:7 mlta crimia colli
gūtur. Nā cū h̄ seculū respiceret aias mul
tiformit ingrauare: saluū se petit a dño fie
ri:apud quē verā medicinā nouerat inueni
ri:sctm̄ dicens abesse de mundo:vbi tanta
maloz inesse cognscit mltitudo. Hoc qtuz
ad hoies ptinet/dr:cetez ille vbiqʒ pns ee
cognscit. Et ne hretur ābiguū qd dixit: defe
cit sctūs:cōsequit diminutas ee vitates a
filijs hoim. Alit em̄ sanct⁹ deficere nō po
terat:nisi fuisset int hoies veritas iminu
ta. Qd argumētū dr a ɔseqntib⁹:qñ illud
qd pmittit:seqnti dictione firmat. Ueruz
cū dicit:diminutas:depuata dei munera
culpis hoim euidēter ostēdit: q collata sibi
bñficia ppria puersitate cōmaculāt. Et in
tuendū qd plurali nūero sunt posite veri
tates:cū vna sit vitas. Sed cū vtus ei⁹ p
vnūquēqʒ hoiem celesti dispēsatiōe tribui
tur:mltas ee testamur. Ut dicere solem⁹:
pphetia dauid: pphetia hieremie:euāge
liū matthei:euāgeliū iohis: ceterosqʒ qui
hui⁹ rei honore floruerūt:ita 7 vitates enū
ciam⁹:qñ qlitas ei⁹ p indiuiduas ptes hu
manis mētib⁹ dñi largitate pstat. Pōt eti
am 7 ad iudeū pplm competenter aptari:q
donis celestib⁹ vacuat⁹ credere nō voluit:
quē tantoz videntium turba pphetauit.

Uana locuti sūt vnusquisqʒ ad
primū suū:labia dolosa in corde
7 corde locuti sūt mala. Uana:falsa
significat:iuxt illud qd supius dixit. Dimi
nute sunt vitates a filijs hoim:qñ ɔ dñm
christū testimonia qrebāt:7 semetipos p
uis susurratōib⁹ excitabāt. Proximos aūt si
gnificat:nō tā cogtione genert: qʒ sceleris
pticipatiōe sociatos. Nā qd dic: i corde et
corde:qtiēs volum⁹ dolosos exprimere:du
plicia eoz corda dclaram⁹: sic salomō dic:
Uir duplex aio:incōstās ē i oib⁹ vijs suis.
Qñ aūt simplices cupim⁹ indicare:vnum
cor in eis ee testamur:sic i actib⁹ aploz le
git: Mltitudis aūt credētiū erat cor vnuz
7 aia vna. Sic 7 bilingues dicim⁹: q i vna
snia mime pseuerāt. Et respice pdictas res
qlis fuerit secuta snia: Locuti sunt mala.
Ecce em̄ erat vt mala loqrēt:qui duplicia
corda gestabāt. Disperdat dñs vni
uersa labia dolosa:7 liguā magni
loquā. Seqt snia gnālis:sic solz lege san
ciri:qñ vn⁹ peccat 7 vniūsale malū seueri
tas pmlgat ac ɔdēnat. Dispdat ɔ aduna
tiōez dr iudeoz: vt passim pereāt q i vna
se puitate collegerāt. Ligua vo magniloq
ē: q sibi aliqd magne ptāt assumit:nec i
telligit a creatore datū:dū euētus rez sibi
putat ee subiectos:sic apocalyps de antixpo
dic. Uidi i cornu illo qd erat excelsius: os
loqns mag. 7c. Et ne i bono liguā magnilo
quā potuisses accipe:pmisit:labia dolosa.
Cōsidera vo pietatē dicētis: qd ñ hoib⁹:
qz mlti ex ipis ɔutēdi erāt: s ipis vitijs im
pcat. Qui dixerūt:linguā nrāz ma
gnificabim⁹:labia nrā a nobis sūt:
qs nr̄ ē dñs? Illos expōit q i pspis re
bus nimia loqcitate turgētes:gliam suam
exaltare psumūt:7 ponūt i ppa ptāte: qd
se demētes a do ñ itelligūt accepisse. Hos
paulisper introgo:qre ñ sūt garruli:cū sup
uenietib⁹ curl stupida taciturnitate ɔstri
cti sūt? Defigētes em̄ vult⁹ i terrā:claudūt
ostia labioz:7 tāqʒ liguā pdiderit:sic ɔfu
sis mētib⁹ obmutescūt. Adde egritudinū
varios casus:vt freqter ñ sit idone⁹ cibuz
petē:q videbat de labioz se ptāte iactare.
Tūc si pūt dicāt:labia nrā a nobis sūt:qs
nr̄ ē dñs? Istud āt:qs nr̄ ē dñs:sacrilegoz
vbo repetit. Que figura dr Antisagoge:
id est:ɔdictio. Propt miseriā iopū
7 gemituz paupez:nunc exurgam
dicit dñs. In his duob⁹ vsib⁹ subtilr pris
7 filij ispiciēde psone sūt:vt nob itelligētie
ɔfusio possit auferri. Nā postqʒ arguit eos
q de dñi fūdēdo sāguie tractauert: vēit ad
scdaz ptē in q ppha voce pris rsurrectōez
pmittit dñi saluatorl. Aliēa ei vba referre
possum⁹:cū tn̄ psōe nre ñ mutam⁹ eloquz.
Intelligā⁹ āt q sit pietas h creatorl:qñ p

Sche

Top

Al.nō hz

Act.4

P

Apo

S

pter miseriā iopū ꝛ gemitū paupeꝝ clarifi catꝰ ē dñs xp̄s: ne eiꝰ fideles diutia tribulatiōe grauarēt. Exurgā. Metaphorice dictū ē illū exurgē q nescit hūana ibecillitate recubare. Sꝫ exurgā dic: appareā: ꝛ manifester in filio: Una em̄ v̄tus ꝛ indiscreta maiestas est. Apparet em̄ ꝛ manifestat pat in filio: sic ip̄e in euāgelio dic. Qui me videt videt ꝛ patreꝫ. Ponā i sup salutari meo: fiducialr agā i eo. Salutare suū dicit pr̄ v̄bū suū: qđ est caro factū: p qđ vita mortalibꝰ venit: dū oīs credēs salutem copiosa largitate ꝯseqtur. Et qđ sup eum ponit: Cōsolationē scꝫ: quā supiꝰ dixit ino pū ꝛ paupeꝝ: qđ dño resurgente saluatore fidelibꝰ ꝓuenisse manifestū est. Fiducialit agā: ptās oīpotētie pr̄ne declarat: qꝛ reuera ille fiducialr agit: cuiꝰ volūtati nll's ꝑualet obuiare. Sic ꝛ de xp̄o i euāgelio dictuꝫ est. Erat em̄ docēs eos tanq̄ ptātem hñs: non tanq̄ scribe eoꝝ ꝛ pharisei. Sed ptās pr̄is: filij fiducia ē: sic filij fiducia: ptās est pr̄is: qđ toti trinitati ꝓ vnitate nature certū est ꝯuenire. Eloq̄a dñi eloq̄a casta. Postq̄ dixit v̄ba pr̄is: eadē ip̄a laudādo ꝯfirmat. Nā sic omia ꝯtigerūt: quēadmodū ꝓmissa noscunt. Quid sint ĝ eloq̄a dñi: sb breuitate d̄finit: id est: eloq̄a casta: videlicet v̄ginali integritate purissima: q̄ nullū mendaciū corrūpat: nll'a macla falsitatis inficiat. Nā sic castitas ignorat pollutionē: ita eloq̄a dñi nesciūt cum aliq̄ sorde misceri. Sed h nō ociose accipias: qꝛ cōtra illō ponit: qđ supiꝰ dictū est de iniq̄s: Uana locuti sunt vnusq̄sq̄ ad ꝓximū suū: vt inspecta reꝝ varietas: ab iniq̄ nos ꝯsuetudine remoueret. Qđ schema grece syndicasmos dr: latie collatō: qñ sibi: aut ꝑsone: aut cāe: siue ex ꝯrio: siue ex silī cōpant. Hic em̄ eloq̄a diuia laudāt: supius v̄o s̄mo hunanꝰ arguit. Argentū igne examinatū t̄re: purgatū septuplū. Adhuc definit p silitudinē metalli cādidi qđ sint eloquia casta. Argētū terre igne examinatū: qđ solet eē purissimū: qñ freq̄nti fuerit decoctiōe mūdatū. Examinatū q̄ppe vel purgatū: ꝯ illud ponit qđ de pctōribꝰ ait: Labia dolosa in corde ꝛ corde. Et vt q̄pluri mū distaret a ĝsceres: addidit: purgatū septuplū. Qui nūerꝰ ad septiformē sp̄m videt posse respicere: id est: timorē dei: pietatē: sciam: fortitudinē: ꝯsiliū: intelligētiā: sapientiā: p q̄ v̄buꝫ diuinū tanq̄ in succēsis fornacibꝰ manēs: v̄itatꝭ rutila corusca tōe resplēdet. Tu dñe seruabis nos et custodies nos: a generatōe hac in et̄nū. Sic supiꝰ dixit: disꝑdat dñs vniūsa labia dolosa: ita h ꝯs̄uatuꝝ dñm ꝓmittit: q̄ eloq̄s eiꝰ pura mēte crediderūt. Et vide sācte regl'e q̄ moderatiōe s̄uate sūt. Dū dicit: tu nos custodias: ꝓsumptiōem caduce hūanitatꝭ abscidit: ne q̄s de se ꝯfidēdū vlatenꝰ estimaret. A gnātiōe hac: siue iudeos: siue mūdi istiꝰ significat pctōres: a q̄bꝰ nr̄a v̄tute ñ possumꝰ custodiri: nisi illiꝰ miseratōe ꝓtegamur. Addidit etiā: i et̄nū: qꝛ h nos i tribulatōibꝰ ꝯsolat: ibi i et̄na securitate ꝯstituet. Hic adiuuat: illic gl'ificat et coronat. Ita nos pijssimꝰ creator: ꝛ h ꝯseruat ne pereamꝰ: ꝛ ibi btificat vt nll'atenus miseri eē possimꝰ. In circūitu ip̄ij ābulāt: scđm altitudinē tuā mlt'iplicasti filios hoīm. Postq̄ s̄mōes ip̄ioꝝ i p̄ma pte cōpetēti execratōe redarguit: ꝛ i scđa pte eloq̄a dñi mirabili p̄dicatiōe laudauit: vēit ad ꝯclusionē psalmi: i q̄ singul' ptibꝰ sb vno v̄su diḡ restituit. Dic em̄ sub breuissima snīa: i circūitu ip̄ios ābulare: vt nunq̄ ad rectam possint semitam peruenire. Tortuose siquidem vie malis semper moribus applicantur: sicut salomō de imp̄ijs dicit. Derelinquerunt vias rectas: vt ambularent in vias ꝑuas: ꝛ iō ꝑuenire ad req̄em octaui diei neq̄unt: q̄ rotaꝝ more i sua semp terga v̄tunt. Seq̄t. Scđm altitudinē tuā: mlt'iplicasti filios hoim. Hoc ad illos ptinet q̄ sincere eloq̄s dñi castis purissimisq̄ crediderīt. Et vide q̄tū ill' in isto v̄bo promittit. Dic em̄: scđm altitudinem tuā mlt'iplicasti filios hoīm: nō s̄m meritū suū: ꝫ s̄m illō qđ hūanas nescit angustias sustinē. Altū em̄ sepe dicimꝰ qđ ꝯp̄hēdere ñ valemꝰ. Sb mēsura em̄ creator ñ ē: q̄ creaturꝭ oībꝰ data ē: nec aliq̄ i eo p̄t eē dimēsio: a q̄ rebꝰ oībꝰ numerꝰ: pōdꝰ: mēsuraq̄ ꝑstat. Mlt'iplicasti aūt filos hoim: ad illā ꝓmissionē respicit abrae: in q̄ dic: Mlt'iplicās multiplicabo semen tuū: sicut stellas celi. Qđ em̄ i sctīs suis ꝛ fecisse ꝛ q̄tidie facere manifestum est. Conclusio.

Sche
Joh.14
Ar.In
Math.7.
Sche
℞
Prouer.2.
Geñ.16 et.22.

Consideremus hũc psalmũ nimis vtilia nob sacra declarasse. Dixit enĩ: q̃ vanis ⁊ sup̱fluis hoĩes locutiõibus occupenť: vt nõ ꝟitatẽ q̃ viuãt: ſ; q̃ moriunť velint affectare mẽdaciũ. Deinde q̃le sit eloquiũ dñi: conseq̃nter exposuit: vt salutariter vnicuiq꜠ sua sordeãt: si q̃tuꝫ sint mũdissima dñi ꝟba cogñscat. Quibꝰ rebus illõ remediũ dať: qm̃ ſm potẽtiã dñi filios hoĩm constat posse libari. Et q꜠ vndecimi nũeri ꝟtꝰ ĩ q̃ h̃ psalmꝰ ẽ ꝯstitutꝰ: euãgelicũ nob cogñscit indicare mysteriũ: p̃rifamilias supplicemꝰ: vt in vineã suã saltem vł vndecima nos hora clemẽtissimꝰ intromittat: q̃tenus mercedẽ op̱ibꝰ nõ debitã: ſ; digneť donare g̃tuitã. Nã ⁊ btũs ꝓsper in scd̃a p̱te libri q̃ inscribiť ante legẽ: ſb lege ⁊ ſb g̃tia: de vndecimo calculo sic ait: Neq꜠ sine huiꝰ mysterio vndecim velis cilicinis tabnaculũ d̃sup op̱iebať: q̃ reũ eẽ oñdat totũ mundũ deo: ac ſb pñia degere. Ipius eniꝫ nũeri ps̃. habꝫ p̃ncipiũ: Saluũ me fac domine: qm̃ defecit sanctꝰ: qm̃ diminutę sũt ꝟitates a filijs hominum.

Explicit expositio in psalmũ vndecimũ

Incipit expositio ĩ psalmũ duodecimũ.

In finem psalmus dauid.

Dum tituli huius ꝟba p̃cedenti expositiõe iã nota sint: ꝯuenit vt de ꝯtinẽtia magł psalmi: aliq̃d dicere debeamꝰ. Totꝰ em̃ de caritate loquiť dñi xp̃i: in q̃ est totiꝰ legł sita p̱fectio: quã si q̃s habꝫ: oĩa mũdi istiꝰ blãdimẽta postponit. Nã dũ ip̃a sola ex toto corde req̃riť: eiꝰ ꝯ̃rium nõ amať. Caritas em̃ dei q̃dã vernalis est pluuia ꝟtutũ: ſb q̃ ⁊ btã volũtas germinat: ⁊ op̱atio sancta fructificat: patiẽs h̃ in aduersis: temp̱ata in ꝓsperis: hũilitate potens: afflictiõe lętissima: inimicł beniuola: bonis suis sup̱ans malos. De q̃ etiã sup̱nę creaturę sp̱ accẽsę sũt: flamma reficiẽs: desideriũ salutariter crescẽs. Et vt apostoli iohãnis voce cuncta cõplector: Deus ip̃e caritas est. Quapropter ip̃am nos decet expetere: ip̃am sine fine desiderare: vt q꜠ hic inde expleri nõ possumꝰ: saltẽ ex ea ĩ futura retributione saciemur: sicut in cẽtesimo octauodecimo psalmo legitur: Defecit in salutari tuo aĩa mea. Istud em̃ deficere felici est p̱ennitate cõstare. Diuisio ps.

.j. Ioh. 4

Ps̃. jj8

Cum respiceret ꝓpheta ꝓxima p̱te genus humanũ mortiferł sup̱stitõnibus occupari: nec ad culturã veri dñi puris sensibus festinare: credulitatẽ suam aduẽtu sanctę incarnatiõis magno desiderio deprecať expleri: vt vł tũc confusa gẽtilitas salutariter deuios errores abijceret. Scd̃o membro: ad nr̃as petitões efficaciter instruẽdas: illũiari fidẽ suã vehemẽter expostulat: ne ĩimici aliq̃ fraude succũberet: q̃ semp̱ se in eius dicit miscd̃ia fuisse confisum. Expositio psalmi.

Vsq꜠quo domine obliuisceris me in finẽ? Plenꝰ propheta: vt dictũ est: dñi caritate copiosa: q̃ eius humanationẽ auide sustinebat: ꝯfidẽter eructuãs dicit differri se diutius ab expectatiõe sua: qm̃ om̃i desiderãti valde molesta dilatio est. Quẽ licet illuminatione fidei credebat esse ventuꝝ: de eiꝰ tñ tarditate cõqueriť: cuius adhuc speratum cernere nõ merebať aduentũ. Nõ em̃ obliuisciť deus: ſ; ab eo q̃ desiderat obliuionẽ crediť pati: qñ differt donare qd̃ petitur. In finem: hic tempus significat: quo ĩcarnationeꝫ domini pręuidebat esse venturam. Talis enim querela: fideles animas pulsat: vt ⁊ sine fine cęlestia cupiant: ⁊ de domini semp̱ ꝓmissione confidant. Et intuendũ: quod per hos quattuor ꝟsus: vbiq꜠ verba patiẽtię cõstantissimę ponit. Dicit eniꝫ vsq꜠quo: quousq꜠: q̃diu: repetens etiã: vsq꜠quo. Quę figura dicitur Epimone: quando similia dicta crebra repetitiõe geminãť. Quousqꝫ auertis faciem tuam a me? Apparitionẽ postulat christi quã ĩ sp̃ũ iã p̱uidebat. Ipsa ẽ em̃ facies eiꝰ q̃ carnalibꝰ ocl'is potuit apparere. Quã ille vir sctũs affectu gnãlitatł merito cupiebat aspicẽ: q̃ mũdũ dig̃ta ẽ cęlesti visitatõe saluare. Sic ⁊ desideriũ diui amorł ꝯñsũ ẽ: ⁊ ĩpletã caritatẽ ꝯstat ĩ ꝓxis: qñ iugiť expetebat qd̃ oibꝰ ꝓdesse cog̃uerat. Utrꝝq꜠ em̃ ꝯiũctũ: vtrꝝq꜠ sociatũ ẽ: vt nec deꝰ sine ꝓximo ameť: nec ꝓximꝰ sine diuitate diligať.

Quãdiu ponã ꝯsilia in aĩa mea. Hic ardor maximꝰ sustinẽtł exp̃miť. Dič sibi deesse ꝯsiliũ: vt videndi mitigare possit affectũ: qñ inestimabilis est anxietas ꝯcupiscere bonũ: ⁊ diutiꝰ sustinere venturũ.

Dolorē ī corde meo p diē. Usqꝫ quo exaltabit̃ inimic⁹ me⁹ sup me? Adhuc sup pijs ꝯq̃stiōib⁹ pseuerat. Subaudit̃ eñ de ꝟsu supiore: ponaꝫ: vt sit plena snīa. Dolorē in corde meo ponā p diē: id est: p singulos dies: vt absolute ꝯtinuatio tempis possit intelligi. Et respice ꝟsus istius primū verbū: vt iam nō desideriū: ꝟ decoro crescēte ambitu excitat⁹ dolor maximus sentiat̃: qđ vtiqꝫ fit qñ spes lōga ꝓtrahit̃. Inimic⁹ me⁹. De diabolo dic̃: q̄ ante aduentū dñi exaltat⁹ hūana captiuitate gaudebat. Sup me: h̄ est: sup credulitatē meā: qꝛ ille toto orbe colebat̃ istāter: cū deuotionē diuina religio nō h̄ret. Respice ꝛ exaudi me dñe de⁹ meus. Illumīa ocl'os meos ne vnq̄ꝫ obdormiā in morte. Venit ad scđm mēbrum depcatiōis sue. Sed q̄s hic pietatis sue lachrymas ꝓfudisse credam⁹: ne dilatiōe diuina: tot⁹ mūdus capt⁹ dolorib⁹ interiret. Hc eñ cū dicit: nō sibi tm̄ singulariter petit: ꝟ vniūsis fidelib⁹ supplicat ꝯuenire: q̄rum dilectiōe remediū gnāle petebat̃. Respice: ad illud referēduꝫ est qđ supius ait: vsqꝫquo aūtis faciē tuā a me. Exaudi ꝟo: ad illud qđ dicit in capite psalmi: vsqꝫ q̄ dñe obliuisceris me in finē. Ocl'os aūt cordis: h̄ debem⁹ aduertere: q̄ in mortem obdormiūt: qñ fidei lumīe seplto: carnali delectatiōe claudūt̃. Ipe est eñ somn⁹: de q̄ letat̃ inimic⁹. Ne qñ dicat īimic⁹ me⁹ ꝑualui aduersus eū. Qui tribulāt me exultabūt si mot⁹ fuero. Hoc de diabolo ꝛ angel' ei⁹ dic̃: qb⁹ tal' ꝯsuetudo est: insultare dū capiunt: victorias suas putātes seq̄tiū ruinas. Dic̃ eñ: Si diuisus a te fuero ill' gaudium dabo: q̄ detestabili cōsuetudīe tūc efficiūtur leti: qñ deceptos a se cognouerūt possideri. Nā qđ dicit: si mot⁹ fuero: significat infidelis aīe mutabilitatē: qꝛ necesse ē vt in laq̄um diaboli pedē mittat: si se q̄spiam vestigio mētˀ a dñi firmitate ꝯducat. Ego aūt in miscđia tua speraui. Exultabit cor meū ī salutari tuo. Quāuis desiderio mag̃ra peret̃: patiētie sue tñ momenta declarauit dicēs: qꝛ ꝛ si adhuc ꝯtigat ꝓpria vota differri: ipe tñ supna miscđia suffragāte ī spe ei⁹ possit firmissim⁹ inueniri: sic̃ apl's dic̃: Spes aūt nō ꝯfundit. In tua eñ miscđia dic̃: qm̄ q̄ aliter putat: oēm spem sue credulitatis euacuat. O virtus fidei: ꝛ firmitas mag̃ credētis. Gaudebat ad ꝑsent' absentiā: ꝛ interior hō dei salutare iā conspexerat: quem adhuc exterior carnalib⁹ oculis cernere cupiebat. Cantabo domio q̄ bona tribiut mihi: ꝛ psallaꝫ nomi dñi altissimi. Cum se in ꝑncipijs crebra ꝯq̄stione a desiderio suo dicat esse dilatū: hic sibi beneficia dñi iam let⁹ asserit cōtributa: siue qꝛ p prophetie virtuteꝫ accepisse se dicit: quod manifeste nouerat esse vēturꝫ: siue qꝛ hoc ipm credidisse iam ꝑmium erat: sicut legitur: Credidit abraam deo: ꝛ reputatū est illi ad iusticiaꝫ. Merito ergo accepisse se dicit: cui tāta fidei fuerat firmitas attributa. Et intēde qđ pri⁹ dixit cantabo: deinde psallam. Cātabo corde: vbi nimia letitia cōplebat̃: psallā operib⁹ bonis: qđ maxime diuitas q̄rit: vt cātabo ptineat ad contemplatiuā: psallam ad actualem. Que duo tanq̄ꝫ gemini oculi pulcherrime sociata: reddūt illuminatissimū christianum.

Ro. 5.

Gen. 15.

Conclusio.

Respiciam⁹ prophetam: in cōtemplatione btā posituꝫ: q̄nto desiderio gl'iosā īcarnatōeꝫ dñi sustinebat: ꝛ hic aduertam⁹ q̄le mun⁹ inde suscepim⁹: quod regem potentē ꝛ sanctū prophetā tāto studio cōspicere voluisse sentim⁹. Sed domino supplicandū est: ne diabolo tradat sua desertōne temptādos: ꝛ tali beneficio nos reddat indignos: vt cui ille adhuc vēturo famulabat̃: deuotissime nos ei q̄ iā vēit fideliter seruiam⁹. Admonet etiā duodenarius numerus: apostoloꝝ nos recolere q̄ntitatem: qui doctrina perfectissima mandatorū: ꝛ dominū super omīa dilexerūt: ꝛ ꝓximos eadem vt se caritate complexi sunt: vt merito hic psalm⁹ talia nobis sacramēta concesserit: qui apostoloꝝ noscit̃ numero consecrat⁹. Duodecim quoqꝫ tribubus: hebreorū populum constat esse diuisum. Duodecim etiam sedes in iudicio venturo domin⁹ ꝓmittit apostolis. Duodeci q̄ꝫ mensib⁹ annus ipe partit⁹ est. Sed ꝛ alia hmōi plura diligēs lector īueniet: vt hūc calculū mlt' mysterijs refertū eē cog̃scas.

Explicit expositio in ps̄. duodecimuꝫ.

Incipit expositio i ps. tertiumdecimū.

In finem psalmus dauid.

Cum vba ista pmissis expositionibus oino iam nota sint: memoria poti⁹ de his qꝫ smo nr requirat. In titul aūt iuste finis freqnter repetit: vt sp ad oipotentē xpm audiētis anim⁹ erigat. Sz finis iste sic dictū est varijs significatōnib⁹ sensū nrm trāsmittit ad dnm: nūc tribulantiū ꝯfessiōe: nūc exultatōe letātium: nūc docētis affectu: nūc cōminatiōe iudicij. Mō tñ psalm⁹ h iudeoꝝ vesaniā vehemēti increpatōe castigat: asper inuectionibus: terribil pphanis: amar⁹ incredul: vt hec icrepatio merito sctē dei eccliē: ꝯ c⁹ ppositū demēs pfidia puas intētiones nititur excitare. Diuisio psalmi.

Facies illa dnī: q in. xj. ps. desiderabili supplicatiōe petebat: h iam itroducit aduenisse: Et ideo pmo mō increpat eccla catholica iudeos: q viso xpo mime crediderūt. Scdo mō: dicit inani eos trepidatiōe ꝯfundi: q fructuosum timorē dnī cogscere noluerunt. Ad postremū: eoꝝ in finē seculi pdicit euenire ꝯuersio: cū plenitudo gentiū lōgis seculis expectata puenerit: vt cū dnī pietas in eis pdit: ad cōfessiōis remedia facili⁹ inuitent.

Dixit insipiēs i corde suo: non ē de⁹. Expositio. Vidēs ppls iudeoꝝ xpm hūiliter in assūpta carne venisse: insipiēter dixit: nō ē de⁹. Nec itellexit ipm eē q pdict⁹ fuerat a prophetis: Ideo gruius: qz nō labijs: s dixit i corde: vt malo voto peior incredulitas iūgeret. Corrupti sūt ꝛ aboiabiles facti sūt i volūtatib⁹ suis: nō est q faciat bonū: nō ē vsqz ad vnū. Corrupti sunt: dū ab scpturaꝝ sanitate recedētes: in sensus pbati sūt incidisse vitiosos. Seqtur deinde pena pcti: vt nefandissima incredulitate maculati: abominabiles dño suis erroꝛib⁹ redderent. Volūtas eñ dicta ē a volatu: qm anim⁹ q vult nimia velocitate trāsfert. Seqt. Nō est q faciat bonū. Quid g dicim⁹ de ptriarchis: Nōne bonū fecit noe: cū dnī pceptis obediēs: in arcam saluādus intrauit: Nōne idē bonum fecit abraā: cū filiū suū obediēs diuis iussionib⁹: obtulit imolandū: Nōne bonū fec iob: q dura passione pcussus: in oib⁹ gras actitauit: Quid dicā de pphetis ꝛ aplis: ꝛ q mādatis dnī famulātes: seipos gloriosos mortib⁹ obtulerūt: Fiūt hodieqꝫ dño largiēte iustoꝝ opatione q bona sunt. Sz vt hec negatio vissime tibi elucē debeat: ꝯsidera qđ seqtur: Nō est vsqꝫ ad vnū. Reuera solus est christ⁹: sine q bonū aliqđ incipere vel iplere imbecillitas hūana nō pualet. Quapropt iure negatū est vllū facē bonū: nisi vsqꝫ ad ipm fuerit ei⁹ mifatiōe perventū. Nā cū ad eū accedit: nec ab ipo recedit: oē bonū sine dubitatiōe pagit. Iste est g finis q est pmissus in titulo. Dñs de celo pspexit super filios hoim. Quō pspexit: Scz vt nob mitterz vnigeitū filiū suū: p quē vba fides euidēti⁹ posset agsci. Sup filioꝝ hoim: de iudeis pōt itelligi: sic in euāgelio dñs ait: Nō sū missus nisi ad oues q perierūt dom⁹ isrl: vt honorātius eos appellauerit filios hoium: ppter vni⁹ dei cultū in cōpatiōe gētiliū. Illi eni pplo specialr cogscit datū: qđ repellēdo sacrilegus a se reddit alienū. Ut videat si est itelligēs aut reqrens deū. Videat: videri faciat. Qđ schema dr hypallage: id est: pmutatio: qtiens in aliū intellectū vba q dicta sunt trāsferūt. Ut dicatur ex tpe nosse qppiā: q anteqꝫ fiat nouit vniuersa. Sic ꝛ abrae locut⁹ est dñs: Nūc cogui qm tu times dnm deū tuū. Sic dicturus est in iudicio suo pctōribus: Nescio vos: ꝛ his silia. Qđ gen⁹ locutiōis in scpturis diuinis reperis freqnter insertū. Intelligēs aūt dixit: ppter assumptionē hūanitatis: qz de⁹ intelligi debuisset: q multis miraculis aduentuz sue diuinitatis ondit. Reqrēs vo posuit: si ei⁹ mādata seqrent. Ille eniz reqrit deū: q ab ei⁹ volūtate nō discrepat. Sic vno vsu mysteriū sancte incarnatiōis onsum ē: vt p h ꝛ hoim fides potuisset itelligi: ꝛ remediū debuisset optati mūeris inueniri. Oēs declinauerūt sil inutiles facti sūt: nō ē q faciat bonū: nō est vsqz ad vnū. Oēs dicūt declinasse: cū tñ ex eis non minima turba crediderit. Sed a pte totū accipiendū ē. Tāti eñ impij fuert: vt oēs pene pfidi eē ac perisse putarent. Isti g declinauert a gra dei: ꝛ facti sunt iutiles sibi. Sepulchꝝ patēs

Al. Studijs

ET

est guttur eorũ: linguis suis dolo-
se agebãt. Ubi q̃nq; versus vsq; ad diuisi
onẽ scđam in hebreis exẽplarib⁹ nõ haben
tur. Sz q̃m in vsũ ecclesię ɔsuetudine lõga
recepti sunt: put ɔcessũ fuerit: singulos ex
ponem⁹. Presens itaq; versus: ⁊ in. v. psal
mo iã dictus est. Uerũ q: eadẽ erat gens ⁊
causa ɔsilis: apte in illos repetita pbat eẽ
sentẽtia. Merito ğ sepulchrũ: dictũ est gut
tur eorũ q̃ mortifera loquebant. Nã sicut
illa cũ patẽt fetidos odores exhalãt: ita et
istoꝝ guttur pestiferos sermões pferebat.
Et ne soli pereãt linguis suis: dolosa disse
minãt. Memẽto aũt q̃d in his q̃nq; versi-
bus: p scđam speciez diffinitionis: q̃ grece
dicit Ennęomatice: latine notio nũcupa-
tur: illos insipiẽtes designarit: de quib⁹ su
peri⁹ ait: in cordib⁹ suis cogitare sacrilega.
Que spẽs nõ substãtialit q̃d sit designat:
sed eos euidẽter insinuat p suoꝝ actuũ q̃li-
tatẽ. **Uenenũ aspidũ sub labijs eo-
rum. Quorũ os maledictione ⁊
amaritudine plenũ est.** Aspidũ ima-
ne genus cõstat esse serpentiũ: q̃d naturali
obstinatiõe verba incãtãtiũ nõ phibet ad
mittẽ: nec a voto suo pt remoueri: q̃d nllo
valz carmie mitigari. Huic iudei aptissime
cõparant: q̃ aduersũ verba salutaria indu-
rerũt miseri letiferã surditatẽ: ⁊ elegerunt
magis ɔsilia venenosa sequi: q̃ ad saluta-
ria instituta pduci: vt merito de illis dictũ
esse videat: Elegerũt tenebras magis q̃ lu Joh. 3
cem. Uenenũ em̃ dictuz est: eo q̃ p venas
serpat. Sic ⁊ vota malignoꝝ occulta cogi-
tatione grassant. Sequẽtia q̃ pulchre ni-
mis in aspidis cõpatione manserũt: cui duz
blanda carmina dicantur: illa semp minat
exitiũ. Ita ⁊ os iudeoꝝ maledictõe ⁊ ama
ritudine plenũ erat: q̃n p bonis admoniti
onib⁹: blasphemabãt dñm xp̃m: ⁊ de eius
nece tractabãt. **Ueloces pedes eorũ
ad effundendũ sanguinẽ.** Pedes ap
pellant ɔsilij pgressus: quibus de incepto
mouemur ad exit⁹ rerũ. Nã q̃d dixit: velo-
ces: ostẽdit moderationis illis ɔsilia defu-
isse. Ad effundendũ sanguinẽ: subaudien-
dũ: dñi saluatoris: vt scelerate crescat ima
nitas actionis. Ita sanguis iste agni ima-
culati: duz a iudeis effusus est: nimis eos
criminosos effecit: sed cũ ad nos puenit be

atitudini ɔsecrauit. **Cõtritio ⁊ infe-
licitas in vijs eoꝝ: ⁊ via pacis nõ
cognouerũt.** Optime via describit im-
piorũ: q̃ cõtritio est: qui ⁊ terit ⁊ terit. Infe
licitas vero q: nunq̃ p ipam nisi ad infau-
sta supplicia puenit. Sed põt aliq̃s ⁊ in via
peccatoꝝ esse: ⁊ ad viã iterũ redire iusticię.
Hic aũt negat illos aliqua ɔuersione libe-
ratos: cũ dicit: Uiã pacis nõ cognouerũt:
q̃n ipm dñm qui est via pacis: cęcati corde
nullaten⁹ intelligere meruerũt. **Nõ est ti
mor dei añ oculos eorũ.** Precedẽti-
bus reb⁹ subiũcta est sentẽtia: que pulchre
cũcta ɔcluderet. Ideo em̃ illi tãta fecerũt:
q: timorẽ dei ante oculos nõ habebãt: sic
de ipis dicit aplus: Si eniz cognouissent: j. Cor. 2.
nũq̃ dñm glorię crucifixissent. Sic vere di
cim⁹ dñm glorię crucifixũ: cũ tñ eũ ɔstet car
nis tm̃: nõ etiã diuinitatis natura fuisse tru-
cidatũ. **Nõne cognoscent oẽs qui
operant iniquitatẽ: qui deuorant
plebẽ meã sicut escã panis: Do-
minũ nõ inuocauerũt.** Sctã ecclia: cu
ius psona in hoc psalmo loquit: venit ad
scđm modũ: vbi omnib⁹ impijs diuinũ iu-
diciũ cõminat: dicens in illa retributione
generali cognoscere vindictã: q̃ nunc ope-
rant sub libertate maliciã. Ordo autẽ ver-
borũ talis est: Nõne cognoscẽt oẽs q̃ ope-
rant iniquitatẽ: Et de sequẽti versu iungẽ
dũ est. Qm̃ deus in generatione iusta est:
Utiq; cognoscẽt in futuro iudicio: q̃n vide
rint bonos ad eterna p̃mia diuinit⁹ inuita
ri: se vero ad supplicia nũq̃ finienda trans-
mitti. Qui deuorãt plebẽ meã: de illis dic:
qui dogmate ferali absorbẽt simplices xp̃i-
anos. Nã q̃d ait: Sicut escã panis: animo
peccantiũ videt aptatũ: q: sicut esurientes
famẽ suã putãt dulcissimo cibo panis ex-
pleri: Ita ⁊ isti festinãt christianoꝝ decep-
tione saciari. Additũ est vnde illis augeat
interit⁹: q: dñm inuocare noluerũt. Neces-
se em̃ erat illos desperata gerere: qui dñm
saluatorẽ noluerũt supbis mẽtibus inuo-
care. **Illic trepidauerũt timore vbi
nõ erat timor. Qm̃ de⁹ in gene-
ratione iusta est.** Sicut oportuno tẽpo
re timere puidentia est: ita demẽtię pbat
esse cõiunctũ inepta se quadã trepidatiõe
cõfundere. Illud em̃ ɔstat esse cautelã: hic

arguit semp ignauia. Merito q inani tre-
more cõcussi sunt: q timorẽ dñi salutarẽ in
hoc seculo de suis mẽtib9 abiecerũt. Dice-

Joh.xi.

bant em̃ iudei: Si credim9 in eũ (p ipa no-
uitate culture) veniẽt romani: τ tollẽt nob
τ locũ τ gentẽ. Ita factũ est: vt nõ timẽdo
dñm: supuacuis trepidationib9 angerent.
Addidit: Qm̃ de9 in gnãtiõe iusta est. Sẽ-
tentia secuta est q corrigeret infideles: vt
meminerint ptinẽtiã sibi diuinitatis abes-
se: cũ se videãt vẽtosa felicitate cõsurgere.
Qd totũ pia mẽte pdicit: vt iprobo3 mẽs
sacrilega corrigat. **Consiliũ inopis cõ
fudisti: qm̃ dñs spes eius est.** Inue-
ctio dirigit ad iudaicũ pplm: cui dicit enig-
matice: Xpi cõsiliũ cõfudisti: id est: suscipe
noluisti qui ad te venerat liberanduz: vt q
dare disposuerat credit9 salutẽ: ptemptus
ingerat vltionẽ. Inopis aũt dicit de dño
saluatore: q de suo diues: ppter nos fact9
est paup. Et tot9 hic versus: sub admirati-
one legẽdus est. Consiliũ inopis pfudisti:
qm̃ dñs spes ei9 est: vt vnde maius debuit
reuerẽtior existere: inde poti9 videret ptem
ptus opprobria sustinere. Nec moueat qd
a pte sumpte hũanitatis spẽs sancte incar
nationis dicit de9. Aliter em̃ hũilitas hũa
nitatis ei9 ostẽdi nõ potuit: quã p hominũ
salute suscepit: sicut τ in alio psalmo dictu

Ps.21.

rus est: De9 de9 meus respice in me: qre me
dereliquisti? **Quis dabit ex syõ sa-
lutare israel: dũ auerterit dñs cap-
tiuitatẽ plebis sue.** Postq de dñi ad-
uentu eccl'ia sctã locuta ẽ: nũc ad admirati
onẽ tãti bñficij redit dicẽs: Quis dabit ex
syon salutare israel? Cũ dicit: quis: nulluz
vult intelligi: nisi dñm patrẽ: qui dñm chri
stũ in syon: id est: in hierusalẽ mittere ac p-
stare dignat9 est. Ipe ẽ vtiq salutaris isrl':
hoc est: bñ credentiũ eterna salus: τ infini-
ta securitas. Sequit. Dũ auerterit dñs ca-
ptiuitatẽ plebis sue: id est: cũ dãnauerit di
abolũ: qui dei plebẽ impia crudelitate pse-
quit: τ captiuare festinat. **Letet iacob
τ exultet israel.** Supiori interrogationi
iungit psolatiua responsio: vt letet iacob:
id est: iudeo3 τ gentiũ pplus p grẽ munera
collect9 siue colligẽdus: qui aliquãdo sua
infidelitate vagat9 est. Hic em̃ iacob: iude
orũ antiqu9 populus debet intelligi: q̃uis
ei9 nomẽ more scripturarũ τ nouo pplo in
subsequẽtibus datũ esse videat. Israel au
tẽ: vniuersalẽ ecclesiã de cũctis mũdi ptib9
aggregatã cõgruenter aduertim9: q neces-
se est vt exultet: qñ ad regnũ celo3 dñi mi
seratiõe puenerit. Et vide diuersis causis:
q ppria verba tributa sint. Letabitur ia-
cob: q2 nõ speratã suscepit medicinã. Exul
tabit israel: id est: inenarrabili gaudio cu-
mulabit: qñ viderit re qd ardentissime de-
siderabat in spe.

Cõclusio.

Si pio animo dicta cogitemus: illa
nobis virtus in hoc psalmo pdica
ta est: vt inimicis nostris quãtũ in
nobis est: mẽte beniuola psolamur: ne ce-
ca obstinatione durati: insolubili mãcipen
tur errore. Increpat em̃ eccl'ia pplm peccã
torẽ: vt ad suũ nõ festinet exitiũ: quatenus
prauitate deposita: nõ moret abycere: vñ
põt modis oĩbus interire. Quapropter et
nos put datũ fuerit seqmur instituta reue
renda. Suadeam9 hereticis rectã fidẽ: sup
bis pdicemus sanctã hũilitatẽ. Nobis po-
tius ista cõferim9: si talibus pdesse merea-
mur. Scire aũt debem9: primũ hũc eẽ psal-
mũ eorũ: q de iudeo3 increpatione τ puer-
sione cõscripti sunt. De numero q huius
psalmi sic conijcere nõ putam9 absurdũ: vt
q2 sctã eccl'ia introducta est ad loquẽdũ: q
τ quinq libros moysi: τ octo dierũ p dñi-
ca resurrectione recipit mysteria: merito p-
sona eius tertiũdecimũ calculũ tenere vi-
deatur: q2 noui τ veteris testamenti sacra-
mẽta cõplectit. Siue qd iste numer9 ad il-
lud aptari põt: qd a natali dñi vsq ad ei9
apparitionẽ tredeci dies eẽ noscunt. Meri
to q celestib9 reb9 supputatio ista cõpleta ẽ.

Explicit expositio in psalmũ. XIII.

Incipit expositio in psalmũ. XIIII

In finem psalmus dauid.

Cum titulus iste nos solenniter re-
mittat ad dñm: nec sit aliquid no-
ui qd de eius verbis dicere debea-
mus: de textu poti9 psalmi q sunt aptissi-
ma pquiram9. Nõ em̃: vt aliqui psalmo3
quadã pfunditate velatus est: sed ppheti
ce interrogationi respõdet dñs: in decalo-
gi exemplũ decẽ virtutib9 ad beatitudinis
sue atria peruenir. Quas nõ p singulos ver
sus gras: qm̃ singule τ bine τ terne p vnũ-

quę〈que〉 versiculũ cõtinent. Sed nos oportunissimis locis: queadmodũ diuidi et intelligi debeãt: admonebimus. Et nota q͛d hic institutor fideliũ scd͛us est psalm⁹. In pⁿmo enĩ beatũ virũ quinaria diuisione cõplexus est: dicẽdo: Qui nõ abijt in cõsilio impiorũ: et in via peccatorũ nõ stetit: et in cathedra pestilẽtię nõ sedit: sed in lege dñi fuit volũtas eius: et in lege ei⁹ meditabit͛ die ac nocte. Hic autẽ talẽ virũ decẽ dicit sanctis gminẽ virtutib⁹. Sic et ibi pentateuchi: et hic decalogi ṽtus ostẽdit͛.

Ps. j.

Diuisio.

Diuisio psalmi hui⁹ tota in iterrogatione et respõsione nosciť ꝯstituta. Sed interrogatio ꝯstat vno versiculo. Responsio vero sex versib⁹ continet͛. Nunc ad exponẽda verba veniam⁹.

Expositio.

Domine q͛s habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requiescet in mõte sancto tuo? Desiderãs ꝓpheta nosse: q͛s dignos ecclesia sua dñs iudicaret: tãq͛ pi⁹ sacerdos ante faciẽ ei⁹ assistẽs responsa petit: et de sciscitatiõe sua cupit se fieri certiorẽ. Quę figura dicit͛ Erotema: q͛ñ interroganti fit apta respõsio. Interrogat enĩ: q͛s in ei⁹ tabernaculo possit habitare? Sꝫ cur vocet͛ tabernaculũ: paulo diligẽti⁹ ꝑscrutemur. Maiores nostri: domos pauperũ: tabernas appellauerũt: ꝓpterea q͛ tm̃ trabib⁹ nõ adhuc tegulis tegebant͛: q͛si trabernas. Et q͛ ibi habitabãt et cęnabant (sicut antiq͛s mos erat semel cibũ sumere) ex duobus noĩbus vnũ tradit͛ factũ esse vocabulũ: id est: ex traberna et cęnaculo: q͛si trabernaculũ. Hinc iã tabernacula ꝯsonãter dicta sentim⁹: expeditiõales et subitas habitationes. Nã et in veteri testamẽto: iussit sibi dñs tabernaculũ fieri: cũ israelitic⁹ ꝑplus esset in castris: vt velut quędã dom⁹ diuina simul moueret͛ cũ mãsionib⁹ hebręorũ. Vñ factũ est vt fides catholica q͛ ꝑ ecclesias toto orbe diffusa est: dei tabernaculũ nuncupet͛. De quo etiã et ioseph⁹ in libro antiq͛tatũ tertio: titulos diligẽti narratione disseruit: q͛d nos fecim⁹ pingi: et in pãdectis maioris capite collocari. Montẽ vero sanctũ: significat hierusalẽ futurã. Sed intuere q͛ pulcherrime varios sensus: apta verba distinguãt. In tabernaculo dicit͛ quis habitat: de illo q͛ adhuc in hui⁹ seculi agone cõtendit. In mõte q͛s requiescit: q͛ñ iam vnusq͛sq͛ fideliũ post labores hui⁹ seculi: ęterne pacis securitate reficit͛.

Qui ingreditur sine macula. Venit ad secundã partẽ: vñ iam quasi ex adytis responsa tribuũtur: et ex ꝑsona dñi xp̃i dicit͛: q͛d et desiderio satisfaciat postulãtis: et incaruatõnis eius adorabile reuelet arcanũ. Prima siquidẽ glĩa ipius fuit: igredi tabernaculũ sine macula: q͛ñ templũ hierusalẽ a pctis liber itrabat. Nã cũ alij domũ dei purificatiõis causa fuerint ingressi: ille solus taliter itroiuit vt sine macula ante cõspectũ patris assisteret: vt nõ illi lex aliq͛d daret: sed ipe potius legẽ sicut optimus legislator impleret.

Et operat͛ iusticiã. Hęc scd͛a est: quam dñs fecit: cũ de synagoga vendẽtes et emẽtes eiecit: in diuino tẽplo hũanũ ꝓhibens esse cõmerciũ. Ait enĩ: Dom⁹ mea domus orationis vocabit͛: vos aũt fecistis eã speluncã latronũ. — Matth. xj.

Qui loquit͛ veritatẽ in corde suo. Tertia est: quã singularit͛ saluator noster impleuit. Veritas est enim res quę nullaten⁹ aliter q͛ cõfirmauerim⁹: aut sit: aut facta est: aut faciẽda esse demõstrat. Loquebat͛ enĩ tacit⁹ in corde suo veritatẽ: q͛ñ dolose ꝑquirẽtib⁹ sermõis sui mysteria nõ ꝓdebat. Nã cũ iudęorũ falsitate et voce ꝑfidis vrgeret͛: admirantib⁹ cunctis nõ respõdit vllũ verbũ: sed in sua sctã ꝯscientia loquebat͛: q͛d digni nõ erãt audire: q͛ eũ fraudulent͛ videbant͛ inq͛rere.

Et non egit dolũ in lingua sua. Venit ad q͛rtã. Nã sine dolo oĩa se fuisse locutũ: in euãgelio testat͛ ipse dñ dicit: Oĩa quę audiui a prẽ meo: nota feci vobis. Quid enĩ mundius: quid ve simplici⁹: nisi vt veritas illa incõmutabilis: nulla adiectiõe vel suppressione violata: ad aures hoĩm integritate purissima ꝑueniret? — Ioh. xv.

Nec fecit ꝓximo suo malũ. Quintã ingressus est: q͛ itẽ ꝓbatur in dño: qui nõ solũ nullũ lesit: ß etiã patiẽter cũcta sustinuit. Proximũ vero dixit: populum iudęorũ: a quo traxit carnis originẽ: ꝓ quibus etiã in cruce posit⁹ orauit dicẽs: Pater ignosce illis: q͛ nesciũt q͛d faciunt. Vides ꝓximo malũ nõ fuisse factum: q͛ñ ꝓ eis etiã vt absoluerent͛ oratum est. — Luc. xx3.

Et opprobriũ nõ accepit aduer

Al. pximos suos

sus† pximũ suũ. Hec sexta est: que iudã scarioth designat. Nã dũ se nosset ab ipso tradendũ: nulla eũ voluit publica increpatione ɔfundere: sed tñ gnãliter dixit: Qui mecum manũ mittit in parapside: ipse me traditur⁹ ẽ. Ita factũ est: vt nec diuinitatis sue virtutẽ intelligẽtibus celaret: ⁊ pximi famã mordaci laceratione nõ carpet. Non accepit: id est: gratũ ñ habuit. Accepta eñ illa dicim⁹: q̃ nobis grata esse monstram⁹.

Matth. 26.

P

Ad nihilũ deduct⁹ ẽ in cõspectu eius malignus: timẽtes aũt dñm †magnificat. Hec est responsio septima: vbi diabolũ malignũ in ɔspectu suo deduxit ad nihilũ: qñ ei dixit: Redi retro sathanas: Nõ temptabis dñm deũ tuũ. Hoc eñ cui põt alteri cõgruere: nisi quẽ cõstat virtute ppria cunctis spiritib⁹ imperare? Sequit etiã alterius partis decora subiũctio. Timentes autem dominũ magnificãt: vt sicut in cõspectu eius malign⁹ ad nihilũ deduct⁹ est: ita q̃ dñm timent: eũ sp puro corde magnificẽt. Qd schema dicit Paradigma: sicut ⁊ in pmo psalmo iã dictũ ẽ. Inuitat eñ nos psperis: ⁊ terret aduẽsis.

Al. glorificat

Matth. 4.

Sche.

Qui iurat pximo suo ⁊ nõ decipit eum. Octaua virt⁹ edicit: quã dñs fecit: qñ apostolis suis certissima ṽitate pmisit: dicẽs: Uos amici mei estis si feceritis q̃ ego pcipio vobis: Iã nõ dicã vos seruos. Inspiciam⁹ aũt qd ista sententia in pncipio suo dicit: Qui iurat pximo suo. Iurare eñ ẽ hominũ sub attestatiõe diuina aliqd polliceri. Sed cũ ⁊ de⁹ ipse pmiserit: apti⁹ dicitur eodẽ pollicẽte iuratũ. Iurare eñ dictũ est: quasi iure orare: id est: iuste loq. Tunc aũt quispiã iuste loquit: qñ ea q̃ pmittit iplentur. Iurare g̃ deũ: pmittere atq; cõplere ẽ: sicut alibi dicit: Iurauit dñs dauid veritatẽ: ⁊ nõ frustrabit eũ. Et iteꝝ: Iusiurandũ qd iurauit ad abraaʒ prẽm nostrũ. Quod multis locis in diuina lectõe repies.

Ioh. 15.

P

ET

Ps. 131.
Luc. 1.

Qui pecuniã suã nõ dedit ad vsurã. Nona iam tangit: quã subtili⁹ indagem⁹. Duobus modis in scripturis sanctis pecunia pbat itelligi. Una est ista metallica: q̃ ad vsurã dari oĩno phibet: qñ vitiũ cupiditatis est exigere velle: qd te nesciãs cõmodasse. Hanc quidẽ habuit dñs xpus: quã iude tradidit pauperib⁹ erogandã. Quã nõ dedit ad vsurã: qñ illã indigẽtib⁹ ad informãdos nos pia largitate concessit. Altera vero est: quam ad vsurã dari: euãgelio dicẽte suademur: id est: pdicatiões sanctissimas: ⁊ instituta diuina. Ait eñ: Sciebas me hominẽ durũ ⁊ austerũ: nonne oportuerat te cõmittere pecuniã meã nũmularijs: ⁊ ego veniẽs exegissem vtiq; qd meũ est cũ vsuris? Sic eñ istud verbũ equiuocũ: p locoꝝ qualitate suscipit.

Matth.

Et munera sup innocentes nõ accepit. Uirt⁹ decima: q̃ restabat: impleta est. Hic sup innocẽtes: contra innocẽtes dat intelligi: qd nõ solũ dominũ cõstat nõ fecisse: s; etiã ipe se pbatus est p salute gnãlitatis offerre: sicut in euãgelio dicit: Pastor bon⁹ aiam suã ponit p ouib⁹ suis. Accepit eñ a magis munera: s; nõ sup innocẽtes. Sumit etiã quotidie: q̃ sacris altarib⁹ offerunt: sed nõ sup innocẽtes. Quapropter intelligam⁹ pias ⁊ puas oblatões caritatis studio nõ esse oĩmodis respuẽdas. Nã si omne mun⁹ abijci voluisset: nequaq; fuisset additũ: sup innocẽtes.

Ioh. 10.

Qui facit hec: non cõmouebit in eternũ. Expositis decẽ ṽtutib⁹: q̃ de dño iesu christo nõ incõgrue sentiunt: interrogatiõi pphetice breuiter data ẽ absoluta responsio: qm̃ qui facit hec: ipe habitat in tabernaculo dñi: ⁊ in scto ei⁹ mõte requiescit. Sed ɔsidera: qr facit dixit: nõ cantat: vt nos ad actualẽ virtutẽ interposita lege cõstringeret: ne secreta tãti mysterij intẽti: solis cantib⁹ inaniter psallerem⁹. Nõ mouebit: id est: ab ipso nõ mouet: quod solis sanctis btisq; prestat. Nã oĩs ab illo impi⁹ dimouet in eternum: qñ eius regni cõione pũabit. Hoc schema dicit Zeugma: id est: cõiunctio: qñ multa pendẽtia: aut vno verbo: aut vna sentẽtia cõcludunt. Sed hic in sentẽtia factũ est: in verbo aũt vbi inuẽtuʒ fuerit: nõ silebim⁹.

S

Cõclusio.

hIc est celestis ille decalog⁹: hoc decẽ chordarum spirituale psalteriũ: Hic ṽe numer⁹ coronalis: quẽ sol⁹ ille cõplere potuit: q mundi vitia cũ suo auctore pstrauit. Sed pcemur iugiter omnipotentiã ei⁹: vt qui talia p nosmetipsos implere nõ possum⁹ q̃ iussa sunt: ei⁹ ditati munere faciam⁹. Calculi q̃s ipi⁹ nõ est ɔsideratio negligẽda. Nã quartadecima gnãtiõe

a trāsmigratōe babylonie: aduent⁹ dñi sal uatoris eluxit: vt merito ⁊ hic ip̄e videatur locutus: qui in eiusdē numero gnātionis aduenire dignatus est.

Explicit expositio in psalmū. XIIII

Incipit expositio in psalmū. XV

Tituli inscriptio: ipsi dauid.

D Um oēs dicant̄ inscriptiones titu lorū qui psalmoꝝ frontib⁹ affigun tur: nescio quid mysticū iste desig nās: hoc specialiter p̄mus cōtinere declara tur. Retinem⁹ eñ qñ dñs passus est: hūc ti tulū supra caput ei⁹ fuisse cōscriptū: Jesus Rex Judeoꝝ. Sed ip̄i veraciter intelligen di sunt iudei: q̄ pura xp̄o deuotiōe famulā tur. Et q̄ꝛ rex noster saluator de sua passio ne ⁊ resurrectiōe locutur⁹ est: merito huius inscriptionis cōmemoratio facta est: q̄ tan tis post tp̄ibus erat dño dispēsante secutu ra. Et vt hāc tituli inscriptionē: nō ad quā libet aliā p̄sonā: sed ad dn̄m xp̄m referri de buisse cognosceres: adiectum est: Ipsi da uid: qd̄ ad dn̄m saluatorē cōpetēter referri crebra expositiōe monstrauim⁹. Sciendū est aūt: qd̄ hic psalm⁹ scd̄s est eorū qui pas sionē ⁊ resurrectionē dñi breuiter tangūt.

Diuisio.

P Er totū psalmū itroducit̄ p̄sona dñi saluatoris. Prima positione: s̄m cōsuetudinē suā ex hūanitate suscepta: verba facit ad patrē: cōseruari se petens: q̄ꝛ spē suā posuerit sp̄ in eo: nō deitati sue quicq̄ minuēs: sed na turā hūanitatis ostēdēs. Naturā dico: ori ginē vniuscuiusq̄ rei vigorēq̄ substantie. Subiūgit etiā: queadmodū sancti ei⁹: nō carnalib⁹ desiderijs: sed spiritualib⁹ virtu tibus eligant̄: oīa que ptulit ad hereditatē sue gloriā asserēs fuisse pducta. Scd̄a posi tione: idem patri grās refert: q̄ illi a dextrī apparēdo: iniquitatē hui⁹ seculi oīpotētie sue virtute supauit. Uñ animā suā de ifer no asserit esse liberatā: ⁊ post resurrectiōis gloriā in delectatiōib⁹ dextere ipsi⁹ se me morat collocatū.

Expositio.

C Onserua me dne: qm̄ in te speraui. Inter pericula hūana ve turus: ⁊ iudaice obstinationis im pios sensus: natura hūanitatis assumpta cōseruari se patna ptectione deprecat̄: ⁊ q̄ facili⁹ eius rei sequeret̄ effectus: sperasse se dic̄ sp̄ i dño. Hec figura d̄r Ethiopopoeia: quotiēs dat̄ locutio certe p̄sone. Persona est eñ hic dñi saluatoris: ex duab⁹ distinc tis p̄fectisp̄ naturis: homo idēq̄ deus vn⁹ p̄manens christ⁹. Dixi dño de⁹ meus es tu: qm̄ bonorū meoꝝ non indi ges. Dixit: nō labijs: sed cordis affectu: vnde ꝯsciētia sancta loquebat̄. De⁹ meus es tu: a forma serui filius dicit ad patrē: vt duas naturas in vna p̄sona dñi saluatoris euidēter agnosceres. Una ex nostra infir mitate hūilis: altera ex sua potētia mirabi lis: vt intelligas quod passus est fuisse car nis: qd̄ resurrexit potentissime maiestatis. Ad destruendā q̄ arrogantiā hūani gene ris: que suis virib⁹ aliq̄d boni se facere pos se cōfidit: addidit: Qm̄ bonorū meoꝝ ñ in diges. Audiāt hoc pelagiani: q̄ aliq̄ bona putant suis virib⁹ applicanda. Clamat hu manitas verbi: bonis suis deū penit⁹ non egere: ad ip̄m referēs oīa que donauit: nō ad se qui collata suscepit. Sanctis q̄ in terra sunt eius: mirificauit oēs volūtates meas inter illos. Prius nobis verboꝝ ordo ponēdus est: vt sermo nū obscuritate submota: sensus nobis faci lius elucescat. Sanctis q̄ in terra sunt eius mirificauit: id est: pater: oēs volūtates me as. Ut cognosceres xp̄m dn̄m ab electī eē diligendū: addidit: inter illos: h̄ est: scōs: q̄ sunt in terra viuentiū: nō inter quoslibet seculi se ambitione iactātes: sed inter illos tm̄ qui p̄destinati sunt ad regna celoꝝ: sig nificās inocētes ⁊ iustos: Inter q̄s mire fa cte sunt volūtates dñi saluatoris: qñ illis obediētibus ⁊ iussa ip̄ius faciētib⁹: de mor talib⁹ eternos reddidit: ⁊ de terrenis cele stes bn̄ficio sue pietatis effecit. Multi plicate sunt infirmitates eorū: po stea accelerauerūt Nō congrega bo ꝯuenticula eoꝝ de sanguinib⁹. De sanctis dicit: qui dño ꝓspiciēte afflic tione saluberrima: de mūdi hui⁹ deceptuo sa voluptate liberati sunt. Pri⁹ eñ multi plicata est illis p seueritatē legis ifirmitas carnalis: vt ad noui testamēti liberatricē gratiā desiderabili⁹ pueniret: q̄s dicit: nō sanguine pecudū: aut victimarū ꝯsuetudi ne ꝯgregandos: sed imolatione sc̄ꝫ corp̄is ⁊ sanguinis sui: que humanū gen⁹ toto or

Sche

Al. Eges

☧

Al. in eis

P

de celebrata saluauit. Nã ꝛ ipm qd dixit: de sanguinib⁹: pecudũ designat: q̄ tũc copiosius in sacrificijs fundebat. Qui ritus postea dño veniẽte mutat⁹ ẽ. Hoc aũt nomẽ: de sanguinib⁹: ꝯtra artẽ positum ꝯstat esse grãmaticã: apud quã pluralis hui⁹ xbi numer⁹ nõ habet: ꝛ iõ inter idiomata: id est: ꝓpria scꝑture diuine numerãduz est. Nec memor ero noiz eoꝝ: ꝑ labia mea. Noia illa antiq̄: q̄ infideles habuerunt: sequẽti dicit gratia cõmutata. Pri⁹ eñ dicte sunt filij ire: filij diaboli: filij carnis: p⁹ aduentũ vero dñi: sacris fontib⁹ renati: appellati sunt xpiani: filij dei: amici sponsi. Nõ fuit ꝗ memor nominũ illorũ: qñ nouis hõibus noua vocabula cõstat imposita. Labia vero regis xpi: duo hic debem⁹ accipe testamẽta: ꝑ que volũtates ei⁹ enũciatas esse cognoscim⁹. Pulchre aũt dicta sunt labia: qñ vtraq̄ regnũ dei ꝑdicãt: ꝛ in vnius soni cõcordia sicut labia tẽperant: dũ cordis sit memoria. Dicit hic: Nec memor ero noim eoꝝ ꝑ labia mea. Qd inter ꝓpria diuine scripture debem⁹ accipe: sicut et i. vij. et in. x. psalmo iã dictũ est. Dñs pars hereditatis mee ꝛ calicis mei: tu es qui restitues hereditatẽ meã mihi. Beatũ reuera magisteriũ: illud eligere qd nunq̄ nouit aliq̄ ꝑmutatione trãsire. Tale est eñ: ac si diceret: Eligãt sibi alij mundanas ꝯcupiscẽtias: ꝛ vẽtis discurrẽtib⁹ similẽ vitã: mee pars hereditatis ꝛ calicis dominus est. Hereditas ꝑtinet ad gentiũ fidẽ: calix ad venerabilẽ passionẽ: q̄ sobrie potatus cõfert gloriosissimã resurrectionez. Et intuendũ qd voluntas ac distributio dñi: frequẽt calix ponat. Calix eñ: a calida dictus est potione: qm̃ sicut ille cor homis exhilarat bibitus: ita ꝛ hic sctãs aias ꝑpetue iocundat haustus. Tu es. Seruato obsequio caritatis: fili⁹ dicit ad patrẽ: nõ deitate minor: sed hũanitate subiect⁹: sic̄ ꝛ apl's ait: Cũq̄ esset filius dei: didicit ex his que passus est obediẽtiã: ꝛ ꝑfectus fact⁹ est omnib⁹ obaudiẽtib⁹ sibi causa salutis eterne. Restitues aũt dixit: qm̃ faciẽte diabolo perierat gen⁹ hũanũ. Et reuera ipsi restituta est hereditas: cui añ ꝯditionẽ reꝝ fuerat in ꝑdestinatiõe collocata. Hereditas eñ: ab hero: id est: a dño dicta est. Funes ceciderũt mihi in ꝑclaris: etenĩ hereditas mea preclara est mihi. Prisco more: funib⁹ terraꝝ diuidebat hereditas: vt vnusquisq̄ ad mensurã spacia telluris: ꝑ quãtitate tributi ꝛ ꝑsone sue q̄litate pciperet: sicut moyses legit in veteri testamẽto iosue ꝑcepisse: vt funib⁹ distribueret hereditatẽ terre ꝓmissionis filijs israel. Vñ nũc merito funiculos dixit: q: hereditatis sue latitudinez gloriãq̄ memorauit. Possũt ꝛ funes accipi hui⁹ seculi tristicie nexuose. Nã ꝛ ipsi funes: a funerib⁹ dicti sunt: qd in modũ cereorũ ante cadauera incẽdebãtur. Que sine dubio in ꝑclaris ꝯuersa sũt: dũ ad resurrectiõis eterna munera ꝑuenerũt. Hereditas aũt xpi: est ꝑdestinata multitudo sctõꝝ. Ubi ideo additũ ẽ: mihi: q̄a nõ in se ꝫm hũanitatẽ: ꝫ in p̄re gloriat. Sz cũ dixerit: ꝑclarã: q̄ri pt: cur hereditatẽ istã sibi cecidisse dicat: Qd verbũ adũsis solet casib⁹ applicari. Sz hoc eloq̄ntia diuia: ꝛ i bonis vtit. Ait eñ i actib⁹ apl'oꝝ: Sors cecidit sup matthiã: vtiq̄ cũ honor illi apl'atus ꝓuenisse diuio iudicio referat. Benedica dño q̄ tribuit mihi intellectũ: insup ꝛ vsq̄ ad nocte increpauerũt me renes mei. Ad scdam ꝑuentũ est sectionẽ: in qua subtili⁹ intelligẽda est sctã ꝑdicatio. Quãta ꝓuidẽtia iaz tunc hereses vẽturas excluserit: vt incarnatio dñica intellectũ sibi ꝓnũciasset a dño cõtributũ: illũ scꝫ q̄ oĩa vera sctãq̄ cernebat: ne q̄d sibi hũana infirmitas applicaret: cũ nullis meritis ꝑcedẽtibus: ꝫ g̃re largitate ꝓfutura ꝑstent. Sequit. Increpauerũt me renes mei: ac si diceret: Supra mala q̄ mihi fecit oĩs cognatio iudeoꝝ: insup ꝛ de tribu iude me increpasse noscunt: vñ dñs xpus ꝫm carnẽ trahere ꝓbat originẽ. Usq̄ ad noctez: ad mortẽ significat. Renes vero: parẽtelã declarãt: ꝑ quos solẽniter gñatio humana seminat. Prouidebã dño in ꝯspectu meo semꝑ: qm̃ a dextris est mihi ne cõmouear. Exponẽdo q̄d fecerit: tradit nobis singulare remediũ q̄ pctã vitemus. Nã q̄ illũ sp intuet acie mẽtis: nullaten⁹ ad delicta ꝯuertit. Sic qñ veritas cor inhabitat: introitũ falsitatis emẽdat. Dicẽ etiã cãm q̄ mot⁹ nõ ẽ. Dño siqdẽ a dextris opitulãte: sinistra nõ ꝑualẽt: ꝫ anim⁹ quẽ

PP

PP

ET

Heb. 5.

☧

ET

ET

P̄

Act. j.

ille custodit: in eo firmissim⁹ pseuerat. Cō-
grue autē sibi dn̄m a dextris esse dicebat:
q̄z si ille hāc partē nō tenuerit: statim eā in-
sidiās diabolus occupabit: sicꝫ de iuda scri
ptū ē: Cōstitue sup eū pctōrē: ⁊ diabol⁹ stet
a dextris ei⁹. **Propter hoc delecta
tū est cor meū: ⁊ exultabit lingua
mea: insup ⁊ caro mea reqescet in
spe.** Propter hoc: qd̄ ille scꝫ a dextris asti
tit: ⁊ in cogitatiōib⁹ suis iocunditatē ⁊ ex-
ultationē lingue obortā sibi eē testat̄. Ip-
sa est eñ pfecta leticia: q̄ ⁊ hilari corde cōci
pit: ⁊ alacri sermone pfert. Nā sicut dixit
de malis: Insup: ita sermonē ipm ⁊ in bo-
nis iterauit: vt s̄m mēsurā molestiarū: hūa
nitas ipius celestia gaudia recepisse crede-
ret. Supra exultatiōes q̄ppe suas: sibi ad-
huc dicit creuisse leticiā: qd̄ caro illa passi-
bilis quā p nr̄a oīm salute suscepit: verita
tē glīose resurrectionis incorrupta pmeru
it. Que figura dr̄: Etiologia: id est: cause
redditio: q̄ties p̄missę rei ratio decora sub
iungit̄. **Qm̄ nō derelinq̄s aīaꝫ me
am in inferno: nec dabis sanctū tu
um videre corruptionem.** Ubi sunt
apollinaristę fallacit̄ opinantes: qui dicūt
dn̄m nr̄m xp̄m: aīam rationalem nō habu-
isse? Ecce ipe clamat: ipse p̄ri gr̄as agit: q̄a
ei⁹ aīa nō sit more cōmuni in iferno derelic
ta: ꝫ celeri resurrectiōe clarificata: ad celo-
rū regna puenerit: sicut in euāgelio creber-
rima pfessiōe testat̄: Tristis est aīa mea vs
q̄ ad mortē. Et alibi: Ptātē habeo ponen
di aīam meā: ⁊ iterū sumēdi eā. Nec dabis
sctm̄ tuū videre corruptionē. Hoc nō facile
iudices trāseundū. Nā cū in. xxix. psalmo
reperies. Que vtilitas in sanguie meo: dū
descēdo in corruptionē? Istud q̄si videt̄ eē
ꝯtrariū. Qd̄ tali rōne dissoluit̄. Ibi se dic
descendere in corruptionē: cū affigētiū cla-
uorū: ⁊ lancee irruptiōe penetrat̄: q̄z ⁊ ipsa
solidi corpis trāsuerberatio nō imerito q̄-
dā pbat̄ dicta corruptio. Hic eñ corrupti-
onē: id est: putrefactionē iuste negat fieri:
q̄ carnalit̄ carnē vastat hūanā. Tertio eñ
die cū reuiuificari puenerit carnē: pbata ē
nō potuisse corrūpi. **Notas mihi fe-
cisti vias vite: adimplebis me leti-
cia cū vultu tuo: delectatōes in de-
xtera tua vsq̄ in finē.** Cū oīa cōplesset

de sui corpis sctitate: versus iste in ꝯclusio-
nē deduct⁹ est: ptinēs etiā ad iustos: q̄ eius
eligūt obedire mādatis. Notas mihi feci-
sti vias vite: id est: p me fecisti hūanū gen⁹
iter vitale coḡscere: vt in mādatis tuis hūi
liter ambulātes: mortifere supbię venena
declinarēt. Adiplebis me leticia: valde im
plebis. Plus est eñ a pleno: adiplere. Hic
q̄ mittit in pleno fundit: Illa aūt leticia sic
adimplet: vt sp tota teneat̄. Significat eti
am iustos oēs in illa btitudine leticia vul-
tus dn̄i eē cōplēdos: in q̄b⁹ q̄z ipe est: se ad-
impleri posse testat̄. Sꝫ paululū pscrute-
mur solliciti⁹: quid sit qd̄ hic in dextra pa-
tris dicat se delectatiōib⁹ adiplendū: cū su
peri⁹ dixerit: Qm̄ a dextris ē mihi ne com-
mouear? In isto q̄ppe sec̄lo: vbi carne susce
pta: flagella passus: alapis cesus: sputisq̄
cōplut⁹ est: cū tñ nullis ei⁹ adūsitatib⁹ vin
ceret̄: ꝯgrue dictū ē: a dextra sua sp dn̄m fu
isse conspectū. Sic eñ mūdi ꝯ̄ria supauit:
qm̄ nullaten⁹ a p̄rna ꝯtēplatione discessit.
Sꝫ p⁹ resurrectiōis gl̄iaꝫ: ꝓprie se dic̄ i pa-
tris dextera delectatū: vbi iā mūdi isti⁹ ad
uersitate deposita: hūanitas ei⁹ toti⁹ maie
statis clarificatiōe ꝯpleta est: regnās vnita
v̄bo cū p̄re ⁊ spūsctō p secula sec̄lor. Usq̄
in finē: significat pfectōeꝫ atq̄ ętnitatē: q̄z
gl̄ia ei⁹ in sua pfectione manēs: nullis erit
finiēda tēporib⁹.

Cōclusio.

C Onsiderem⁹ hunc psalmū: quāto
nos munē salutis iformet. In pas-
sionib⁹ ꝯfidentiā tradit: in spe ętnā
gl̄iaꝫ pollicet̄: vt docēdo q̄ futura sūt pspe
ra: p̄sentia nō timeam⁹ adūsa. Schola cele
stis: eruditio vitalis: adiutoriū veritatis: di-
sciplia certissime singularis: q̄ discipulos oc
cupat sensib⁹ fructuosis: nō inaniū lenoci-
natiōe v̄bor. Cōuenit etiā ꝯtueri: q̄d sibi
velit q̄ntusdecim⁹ numer⁹. Significat eñ
vt putam⁹: q̄ndecī ḡdus: q̄bus tēpli hiero-
solymitani ꝯscendebat̄ mirabil̄ āplitudo:
designās q̄nq̄ sensib⁹ corporeis: p trinitatis
gr̄aꝫ supatis: ad atria sancte ecc̄ie felici mu
nere peruenire. Qd̄ ⁊ p istū q̄ dabit̄ psalmū:
si ei⁹ saluberrimā p̄dicationē dn̄o ꝓtegēte
seruem⁹. Explicit expositio in. ps̄. XV

Incipit expositio in psalmū. XVI

Oratio dauid

C Um multi psalmor: i textu suo ha-

beāt oratiões: mouē videt̃: cur hic talē po-
suerit inscriptionē? Sz q̄uis alij cū reb⁹ di
uersis breuiter mixtas ptineāt depcatões:
iste tñ pene tota sui ptextiõe supplicatio ē.
Merito ğ sic ꝑnotat⁹ est: qñ intētio ei⁹ ad
precū studiū tota porrigit̃. Que tñ sic oro
dicēda ē: vt psalmi nomē debeat ptinē: qa
nihil in hoc libro positū reperim⁹: qđ tali ñ
debeat noie nūcupari: maxime cū legat̃: li-
ber psalmoꝝ. Oratio aūt: duob⁹ dicit̃ mo-

ET

dis. Hec cū agit̃ apud hoies: oris ratio nū
cupat̃: cū maiestati fundit̃: supplicatio salu
bris ꝛ vitalis hūilitas. Et nota qđ iste: et
lxxxv. et. lxxxix. et. c. j. et. c. xlj. oratões titu
lant̃: quorū ꝓprietates in. c. xlj. psalmo: q̄
hoꝝ vltim⁹ est: pueniēt edicem⁹. Dauid xo
sic dictū ē: significat dñm xpm ad instituti
onē hūani generis: ex cui⁹ ꝑsona tot⁹ psal-
mus iste ꝓlat⁹ est. **Diuisio.**

Trifaria oratio ab hūanitate xpi i
h psalmo depromit̃. Prima ē: vbi
ꝑm iusticiā suā sibi petit debē restitui. Se-
cūda: vt a iudeoꝝ insidijs ei⁹ puritas libe-
ret̃. In tertia: resurrectionē velocissimā de-
p̄cat̃: ne diuti⁹ insultare liceat pūso ꝑfo iu-
deorū. Et ne aliqđ de ei⁹ maiestate turba fi
deliū haberet ambiguū: ꝓfitet̃ se i eterna
beatitudine esse mansuꝝ. **Expositio.**

Ar. one

**Exaudi deus iusticiā meā: intē
de depcationē meā.** Apud de-
um certū ē habē iusticiā vocē suā:
q̄ res tacitas intelligētię suę xtute cognoscit.

PP

Ipius ē eñ oro ꝑfecta: cui⁹ ꝛ cā clamat et
lingua: act⁹ ꝛ sermo: vita ꝛ cogitatio. Intē
de depcatiōi meę. Nō incassuz dissonātib⁹
reb⁹: verba ista copulata sūt. Nā intēdere
oculoꝝ ē: p̄ces admittere auriū. Sz iō ista
xba sociata sūt: vt ambaꝝ reꝝ vn⁹ intelli-
geret̃ effect⁹. Quicqđ eñ vel auris audit:
vel ocul⁹ videt: vel man⁹ palpat: vel ğ pa-
lat⁹ gustat: vel nasus odorat̃: deo sola ptē-
plationis xtute notissima sūt. **Aurib⁹
pcipe orōnē meā: nō in labijs do-
losis.**

D

Excolit: qđ supius dixit. Percipere
est eñ ñ trāsitorie aliqđ sumē: h p̄ces hoim
copiosa dignatiōe recipe. Nō in labijs do-
losis: sic a iudeis manauit falsa snia: apud
q̄s innocēs dānat⁹ est: ꝛ latro cognoscit̃ abso-
lut⁹. **De vultu tuo iudiciū meū ꝓ
deat: oculi tui videāt eq̄tatē.** De vul

PP

tu tuo ꝓdeat iudiciū: ꝓpria scripturę diui-
nę: ꝛ nobis inusitata locutio est: q2 de mē-
te solet manare snia. Sed hoc dño ꝑ tropi-
cas elocutiões decēter aptat̃: q2 ille qđ iu-
dicet videt: dū testis ē examis sui. Nec de
facto alicui⁹ testimoniū q̄rit: q̄ sol⁹ oiz vera
cissime secreta cognoscit. De vultu ğ dicit: id
est: de aspectu tuo: ꝑm illa q̄ in me respicis
atq3 cognoscis. Hoc aūt ille recte petebat:
q̄ se nouerat pollutionē nō habē pcti. Seq̄
tur. Oculi tui videāt eq̄tatē. Hic eq̄tatē ip
sam: diuinitatē debem⁹ accipe: quā orat vt
sine aliq̄ interuallo sp intēdat: q̄ten⁹ illā re
spiciēs sicut ꝛ reuera ꝓuenit: pcti maculaz
nō habēt. Sic etiā supiore psalmo iā dictū
est: Prouidebā dñm i ꝯspectu meo sp: qm̄
a dextrl ē mihi ne cōmouear. O aspectū il-
lū salutarē: o purissimos oclos q̄ illā eq̄ta-
tē vidēt: nesciūt ꝑfecto hui⁹ mūdi tenebrl
obscurari: q̄ merent̃ tāta claritate cōpleri.

**Probasti cor meū ꝛ visitasti no
cte: igne me examinasti: ꝛ nō ē inuē
ta in me iniq̄tas. Ut nō loquat̃
os meū.** Ordinē seruat egregiū: prius se
dic ꝓbatū: deinde fuisse visitatū: h ꝓbatio
significat passionē: visitatio resurrectionē.
Ibi eñ ꝓbat⁹ ē: vbi int̃ multas iudeoꝝ in
iq̄tates ꝛ ꝑicula mortl mirādę patiētię do-
cumēta mōstrauit. Uisitat⁹ ē aūt nocte: qñ
aia ei⁹ ñ ē in iferno derelicta: h ad illā mira-
bilē resurrectionē eterne glię clarificatõe ꝑ-
uenit. Igne me examiasti: ꝛ nō ē inuēta in
me iniq̄tas. Metaphora introducit̃ forna

S

tiū igne flagrātiū: q̄ metalloꝝ vitia solent
purgare ac decoctõe ꝯsumē: ꝛ i naturę puri
tatē mūdata reuocare. Sic ğ ꝛ tribulatõni
b⁹ ignitl examiat⁹ est dñs xps: h ñ ē i illo i-
uēta iniq̄tas quā adustio illa decoqueret.
Pulchre aūt subiūxit: Ut nō loq̄t̃ os meū:
id est: ꝛ si ego taceā: tu me purū eē ꝓpēdis.
Quid eñ op⁹ erat eū đ ꝓbitate moꝝ suoꝝ
aliqđ loq̄: dū certū sit a pr̄na maiestate cū-
cta cognosci: Hūana ignorantia xbis instruēda
est: diuitas aūt certissime nouit oia etiā cū
tacēt̃ admissa. **Opa hoim ꝓpt̃ xba
labioꝝ tuorū: ego custodiui vias
duras.** Ordinē xboꝝ poscit iste xsicul⁹.
Opa hoim: id est: vias duras: ego custodi-
ui: ꝓpt̃ xba labioꝝ tuoꝝ. Breuit̃ definita
sūt ğ sint opa hoim: sc3 vię durę: sic beatus
iob dic: Auis nascit̃ ad volatū: ꝛ hō ad la-

Io

borē. Nā cū pctā vitant̃: ardu⁹ callis ē: dif

ficilisqꝫ sp ascēsus. Cū vero ad vitia ꝓlabimur: leue iter ē ac decliuū. Sꝫ qꝛ dñs xp̄us in h̄ mūdo visualit̄ posit⁹: toti⁹ māsuetudinis ⁊ ꝯtinētię iura mōstrauit: merito se dicit: ꝓpter mādata dñi: duras vias hoīm imaculatis pedib⁹ ābulasse: nō q̄ illi dure esse poterāt: de q̄ in .xc. psalmo scriptū est: Qm̄ angel̄ suis mādauit de te: vt custodiant te i oīb⁹ vijs tuis: ne vnq̄ offendas ad lapidē pedē tuū: Sed qꝛ hūano generi ad imitādū ꝓbant̄ eē difficiles: iō vię durę sūt nūcupatę. Qui v̄sus figurā ꝯtinet Parenthesin: id est: int̄positionē: qm̄ in sensu medio: sic̄ dictū est: recipit verba q̄dā q̄ ordinē snię videant̄ posse diuidere. **Perfice gressus meos in semitis tuis: vt nō moueant̄ vestigia mea.** Perfice dixit: vsqꝫ in finē ꝯserua: vbi ē meritoꝝ ac p̄mij tota ꝑfectio. Inchoam⁹ em̄ dū in h̄ mūdo ꝓbabili ꝯuersatiōe degim⁹: h̄ vbi ad finē ꝑuenerit religiosa ꝯstātia: ibi ꝑficimur: ibi tota itegritate cōplemur: sic̄ ait euāgelium: Qui ꝑseuerauerit vsqꝫ i finē: h̄ saluus erit. Gress⁹ aūt: hūanas significat actōes: qb⁹ in h̄ mūdo ḡdimur: ⁊ q̄si q̄busdā passibus ābulam⁹. In semit̄: scꝫ i mādat̄ tuis: vbi reuera rectę s̄t vię: qꝛ si deuoti seq̄mur: ad cęlest̄ p̄rię munera ꝑuenim⁹. Sꝫ q̄d ē h̄ q̄ p̄us gress⁹ dixit: statiqꝫ vestigia subiūgit: Gressus dicim⁹: qb⁹ mouemur de loco ad locū. His merito cōpant̄ act⁹ hūani: q̄ nos de vno negocio in aliud ducūt: ⁊ p tpa vitę nr̄ę diuersa q̄litate trāsponūt. Vestigia vero dicunt̄ signa plātaꝝ: q̄ relinq̄mus trāseuntes. Petit ḡ dñs xp̄s: ⁊ gressus suos: id est: act⁹ hūanos: ⁊ sua vestigia custodiri: q̄ fideles apl̄os ꝯgruēter accipim⁹: in qb⁹ p⁹ ascēsionē gl̄iosaꝫ: religiōis catholicę signa dereliq̄t. Tal̄ ḡ sensus ē: Custodi me in mādat̄ tuis: vt imitātes me minime moueāt̄ abs te. Bn̄ siq̄dē seq̄x ꝑgit: vbi ille q̄ exemplū ꝑbet rect⁹ icesserit. **Ego clamaui qm̄ exaudisti me de⁹: inclina aurē tuā mihi ⁊ exaudi v̄ba mea.** Scd̄aꝫ sectionē scte oronis igredit̄. Sꝫ ꝑscrutādū est: cū dici soleat: exaudisti me qꝛ clamaui: cur hęc snia ordinē videat̄ habere ꝯuersuꝫ: Qui clamat: qm̄ exaudit̄: vtiqꝫ pur⁹: innocēs ⁊ imaculat⁹ agnoscit̄. Nā ꝯfidēter orauit: qm̄ se audiri posse de ꝯsciētię puritate ꝯsūpsit. Intelligam⁹ aūt q̄ dic̄: iclia aurē tuā: qm̄ ad eū p se n̄ valet hūana ifirmitas ꝑuenire. Sic em̄ exaudit: cū se benign⁹ indulserit: ⁊ clemētiā suā an̄ largit̄: vt possit supplicātiū vota suscipe. **Mirifica misericordias tuas: qui saluos facis sperātes i te. A resistētib⁹ dextere tuę.** Magnitudinē ⁊ excellētiā miscd̄iarū in se iuste fieri depcat̄: qꝛ mirū esse n̄ poterat: nisi sub aliq̄ fuisset nouitate ꝯspectuꝫ. Significat em̄ mirabilia: q̄ in carne facturus erat: q̄ iudę⁹ pp̄ls ⁊ si vniuersus nō credidit: tn̄ sub admiratōne ꝯspexit. Saluos facis sperātes in te: id est: in ęterna vita cōstitues. Nā frequēter illi maḡ in h̄ mūdo trucidati sūt: q̄ ei⁹ nomini crediderūt. Pulchre aūt dixit: A resistētib⁹ dexterę tuę. Dextera em̄ p̄rl: ē fili⁹. Cui iudei repugn̄re nisi sūt: qn̄ eū crucifigere decreuer̄t. **Custodi me dñe vt pupillā ocl̄i. Sub vmbra alarū tuaꝝ ꝓtege me.** Per schema Icon: q̄ latie d̄r imaginatio: pupille se ocl̄i dñs ꝯpauit. Pupilla ē em̄: i medio posita ꝑspicua ps ol̄i: q̄ corpū colores varia q̄litate discernim⁹: Dicta a puitate sui pupilla: q̄si pusilla. Huic ꝯuenient̄ ꝯpat⁹ ē xp̄s: cui datū ē i suo iudicio iustos a pctōrib⁹ segregare. Aptissime itaqꝫ petit custodiri se vt pupillā ocl̄i: qn̄ ⁊ p ipaꝫ res visuales discernim⁹: ⁊ i nr̄o corpe nihil ꝑstāti⁹ iuenit̄. Seq̄t̄. Sub vmbra alaꝝ tuaꝝ ꝓtege me. Hic aliud itroducit̄ schema: q̄ grece Parabole: latine cōpatio d̄r: qn̄ sibi gen⁹ dissile in aliq̄ cōione sociat̄. Paťnis em̄ ꝓtectiōib⁹: alę sūt cōparatę. Miscd̄ia q̄ppe ⁊ caritas: q̄si alę sunt p̄ris: q̄bus se ꝓtegi ꝯgruēter expostulat. Hęc autē cōpatio venit ab auib⁹: q̄ caros filios alarū suaꝝ extensione custodiunt. **A facie impioꝝ qui me afflixerūt. Inimici mei aiam meā circūdederūt.** Versus hic est oīno diligētius intuēdus. A facie impioꝝ: demōes significat: q̄ excitatū pp̄lm iudeoꝝ: in necē dñi ardore ꝑcipiti cōpulerūt. Facies em̄ ipsoruꝫ truculēta ꝑsentia fuit: sicut in euāgelio de iuda dicit: Intrauit in illuꝫ sathanas. Sic ḡ actū est: vt instigatiōe demonū: inimici ei⁹ iudęi: aiam ipsi⁹: id est: vitā tpalē eripe voluissent. Nā ⁊ ipm verbū: circūdederūt: euangelicę narratōnis exprimit veritatē:

Ps. 90 — sche — ET — Math. 10 — P — Sche — P — ET — Sche — Job. 13

qñ cũ gladijs ⁊ fustib⁹ eũ insanoꝝ turba circũdedit. Adipem suũ cõcluserũt: os eoꝝ locutũ est sup̄biã. Cõcludũt adipẽ: q̄ multa voracitate pinguescũt. Sic iudei scelerũ nimietate saginati: vere itelligẽtie acumina ꝑdiderũt. Restabat aũt vt q̄ pinguissima imanitate tumueꝛt: sup̄ba loquerenꝛ. Et bñ hic dixit: tm̄ ore: ñ etiã corde locuti sũt: q͛ sceleratoꝝ mos est: illa frequẽt sermõe defendẽ: q̄ noscunꝛ ɔsciẽtia teste dãnare. Proijciẽtes me nũc circũdederũt me: oculos suos statuerũt declinare in terrã. Proijciẽtes: extra ciuitatẽ eijciẽtes: nũc circũdederũt nõ obsed͛o: sed furore: qñ cruci eũ ɔstat affixũ. Nũc aũt qḋ dictũ est: p̄sens tp̄us posuit ꝓ futuro: quod apud ꝓphetas esse noscitur vsitatũ. Sequiꝛ. Oculos suos statueꝛt declinare in terrã. Dicit ɔsuetudinẽ ꝑditorũ: q̄ terrã respiciũt: qñ in mala cogitatiõe voluunꝛ. Susceperũt me sicut leo paratꝰ ad p̄dã: vt sicut catulus leonis habitãs in abditis. Susceperunt me: hoc est: iudei a pilato: qñ eis dixit: Tollite eũ: ⁊ ſm legẽ vestrã crucifigite eũ. Qḋ auide suscipiẽtes: ⁊ votũ sue crudelitatis implẽtes: merito feraꝝ seuicie cõparanꝛ. Leonẽ diximꝰ ⁊ diabolũ dici: ⁊ xp̄o sepiꝰ cõparari. Qui modus locutiõis inter ꝓpria scripture diuine recipiẽdus ẽ: hic tñ euidẽꝛ diabolũ designat. Ipi eñ iuste compati sũt p̄ncipes iudeoꝝ: q̄ auctore fremuerũt: ⁊ tñ multo peiores effecti sũt. Siquidẽ diabolꝰ dñm tẽptauit: cruci aũt istorũ insania crudelis affixit. Catulũ autẽ leonis: dicit reliquũ p̄pl'm iudeoꝝ: q̄ se diaboli filios effecerũt. Sic eñ de ipis in euãgelio diciꝛ: Uos ex p̄re diabolo estis. Habitãs in abditis: ꝑmanẽs in insidijs. Detestabiliũ siq̄dẽ hominũ ɔsuetudo est mala vota tegere: vt latẽter ad effectũ possint eoꝝ ɔsilia ꝑuenire.

Exurge dñe p̄ueni eos ⁊ supplãta eos: eripe aiam meã ab ipio frameã tuã. Tertia sectio beate orõnis itratur: Exurge in pctõres dicit: quẽ illi putãt more hũano posse q̄escere: vt cognoscãt vigilare dum eoꝝ nõ ꝑmittunꝛ iniq̄tates excrescere. Preueni aũt dixit: vt añ subuertãtur: q̄ pctã p̄ficiãt. Exposuimus eñ in superiorib⁹ hunc sensũ bñ aptari sceleratis: dũ se miscere nõ ꝑmittunꝛ illicitl. Subuertunꝛ eñ ⁊ illi feliciter: qui de prauis vitijs ad rectã semitã deducunꝛ. Eripe aiaꝫ meã ab impio: vtiq͛ a diabolo: q̄ merito impiꝰ diciꝛ: q͛ pijs sp̄ ɔtrariꝰ approbatur. Eripe: fac resurgere: qḋ impletũ esse manifestũ ẽ. Frameã tuaꝫ. Breuiter ɔclusum est: q̄d sit aĩa dñi saluatoris. Framea est eñ p̄ris: qñ p ipam diabolũ vicit: p ipam mundũ a sordida supstitione purgauit: per ipam debellata est captiuitas: q̄ hũani generis sobolẽ possidebat. Frameã vero diximꝰ: multarũ esse significationũ. Nõ contũ: nõ loricã: nõ gladiũ significat bis acutũ: q̄ tñ oĩa ad instrumẽta armorũ certũ est ꝑtinẽ. Memẽto aũt qḋ in hoc versu: quinta spẽs diffinitiõis est: que grece Cata antilexin: latie ad verbũ diciꝛ. Uno eñ v̄bo definiuit q̄d sit aĩa christi: id est framea patris. Ab inimicis manus tue. Dñe a paucis de terra† dispartire eos: †⁊ supplãta eos in vita eoꝝ. Itẽ fit oratio ꝓ iudeis: q̄ diaboli p̄tãte cõstricti nefarijs erãt ausib⁹ incitandi. Demones sũt eñ inimici man⁹ dñi: qui hũanũ gen⁹ cõtraria dño sp̄ volũtate dilacerãt. Precaꝛ etiã vt a paucis: id est: ab ap̄lis diuidanꝛ increduli: duꝫ a terra hui⁹ mũdi vitiosa sepati cõuertunꝛ ad dñm. Eoꝝ q̄ppe iuuãte dño p̄dicatione factũ ẽ: vt tã isr'litẽ q̄ gẽtes a terrena iniq̄tate diuisi: xp̄m seq̄renꝛ auctorẽ. Supplãta eos: hic in bono positũ ẽ. Supplãtati eñ et illi accipiẽdi sũt: q̄ dãnatis erroribꝰ: ad rectas semitas trãsferũꝛ. In vita ipoꝝ qḋ addidit: hoc ẽ: in mũdo isto dũ viuũt: vbi penitẽtie locꝰ est: vbi clamaꝛ ad dñm: ñ tã ore q̄ mẽte: vbi recipiũꝛ purissime supplicãtes. De abscõditis tuis adimpletꝰ ẽ vẽter eoꝝ. Saturati sũt† porcina ⁊ †reliq̄rũt q̄ supfuerũt p̄uulis suis. Abscõdita dei ⁊ in malo ⁊ i bono possumꝰ ɔgruẽter accipe: q͛ oẽ pctm̃ illi abominabile atq͛ a ɔspectu eiꝰ extraneũ ẽ: q̄uis eiꝰ noticiã minime refugere videaꝛ: sic in. v. psalmo iã dictũ ẽ: Nõ habitabit iuxta te malignꝰ: neq͛ ꝑmanebũt iiusti añ oculos tuos. Sic ⁊ de cayn scriptura dic: Egressus cayn a facie dñi: habitauit i terra ꝓfugꝰ. Saturatos ergo iudeos dicit de imũdicijs: que a dño abscõdita: id est: noscunꝛ esse ꝓhibi-

Marginalia: Ioh. 19. Ioh. 8. Al. diui[...] Al. nõ [...] Al. fil[...] Al. di[...] reliq̄a [...] Ps. Gen.

ta. Si vero i bonā partē hoc positū lector accipias: vt est illud: Q̄ magna multitudo dulcedinis tue dñe: quā abscondisti timentib⁹ te: ⁊ pfecisti eā sperātib⁹ in te: enumerant̄ beneficia vt maior nigratorꝫ ostendat̄ offensa. De abscōditis tuis: id est: de lege veteris testamēti: ⁊ de miracul̄ q̄ dñs xp̄us in eis erat gloriosa dispēsatione factur⁹. Uentrē ipsorꝫ: sensuꝫ significat oino carnalē: in quo mādata dñi tanq̄ in vētre recondita sunt. Et bñ sensus eorꝫ cōparat⁹ est ventri: vnde cibi sp̄uales velut vilissima purgamēta piecti sunt: dū ab eis corrupta mēte dilabunt̄. Sed hi cū essent rebus celestib⁹ impleti: vt nihil terrenū cape debuissent: Animaduerte qḋ sequit̄. Saturati sunt porcina. O iniq̄tas execrāda: Audiebat sensus eorꝫ mandata dei: ⁊ illi saturabant̄ sordib⁹ peccatorꝫ: nouoq̄ mō bonis celestib⁹ pasti: malorꝫ fecibus explebant̄. Porcina em̄ ad polluta respicit: q̄ inter cetera veteris testamēti p̄cepta immūda prenotat̄. Trāsmiserūt aūt reliq̄as peccatorū filijs suis: qñ clamabāt: Sanguis hui⁹ super nos: ⁊ sup filios nostros. Ego aūt †cum iusticia apparebo in cōspectu tuo: satiabor dū† manifestabit̄ gloria tua. In cōspectu patris apparere se dicit cū iusticia: qm̄ ei⁹ voluntates impleuerat: qñ mundū ab interitu mortis sanguinis sui effusione saluauit. Satiabor. Sermo iste aptissime videt̄ iterat⁹. Supius em̄ iudeos dixit saturari porcina: id est: immūdicia sua: se aūt saturari de hūani generi credulitate suscepta: quando numerus sanctorū beata adunatiōe supplendus est. Patris aūt gloria manifestat̄ i iudicio dñi saluatoris: cū vnusq̄sq̄ recipiet p actib⁹ suis: sicut ipse dñs apostol⁹ dicit: In illa die cognoscetī q: ego in p̄re ⁊ pater in me ē. Sic ergo patrī ⁊ filij ⁊ spiritusscti: vna natura: vna potestas: vna gloria declarat̄.

Ps. 30 — Math. 27 — al. In apparuerit — Ps. 14 — Ioh. 14

Cōclusio.

Consideremꝰ dilectissimi: q̄ magna sacramēta fidei nostre psalm⁹ iste cōplex⁹ est: vt q̄ audit supplicantē hoiem: eundē ⁊ pfitendū debeat aduertere creatorē. Duas em̄ naturas incōfusas atq̄ incōmutabiles q̄ in xp̄o domino hodieq̄ vult credere: nō pōt aliq̄ decipi falsitate. Unde mirabilit̄ beat⁹ cyrill⁹ in quodā loco breuiterq̄ disseruit dicens: Aduertētes igit̄ modū icarnatōis: videm⁹ q: due nature p indiuiduā vnitateꝫ: incōfuse atq̄ immutabiliter inuicē sibi ꝯuenerint. Caro nāq̄ caro est ⁊ nō deitas: licet dei facta sit caro. Silit̄ etiā verbū de⁹ ē ⁊ nō caro: licet dispēsatorie ꝓpriā fecerit carnē. Hec aūt sine offensione decurrit: q̄ nulla sibi ꝓprij erroris ligamēta reppererit. Hui⁹ etiaꝫ psalmi numerꝫ ⁊ q̄ātitas ꝓphetalis ornauit: vt merito in hoc numero icarnatio dñi relata esse videat̄: vbi etiā ꝓphetalis chorus cōuenisse cognoscitur.

Explicit expositio in psalmū. XVI

Incipit expositio in psalmū. XVII

In finē puero dñi dauid q̄ locut⁹ est ad dñm verba cātici hui⁹: in die qua eripuit eū dñs de manu inimicorū ei⁹: ⁊ de manu saul: ⁊ dixit.

In finem: puero: ⁊ dauid: hec tria verba ad regē nostrū saluatorē referri posse nō dubiū est. Nā ⁊ puer legit̄ in ꝓpheta: Puer nat⁹ est nobis. Que locut⁹ est ad dñm verba cātici huius: post hec alia deputāda sunt: vt sit verborꝫ plenior ⁊ absoluta ꝯtextio. Qḋ aūt dictū est: cātici: ad cōtemplationē ꝯstat rerū celestiū ptinere: ne in regis dauid tm̄mō historia mentis nostre hereret intuit⁹. In die q̄ eripuit eū dñs de manu oīm inimicorꝫ eius: ⁊ de manu saul: ⁊ dixit. Hic act⁹ regū lectiōe notissim⁹ est. Ibi em̄ lati⁹ describit̄: quēadmodū dauid fuerit de īimicorꝫ suorꝫ ditiōe liberatus: ad cui⁹ similitudinē resurrectio dñi: ⁊ membrorū ei⁹ absolutio de potestate diabolica declarat̄.

Esa. 9

Diuisio.

Psalmus hic vni tm̄ nō pōt cōuenire p̄sone. Nā p̄mo ordine ꝓpha loquit̄: grās agēs: qḋ eū de grauib⁹ p̄iculis diuina pietas liberare dignata est. Scḋo: eccl̄ia loquit̄ q̄ añ aduētū dñi innumeras ptulit calamitates: posteaq̄ misert⁹ ei: medicinā sctē icarnatōis indulsit: ⁊ baptismatī bñficio xp̄ianū pp̄m de orbis vniuersitate collegit. Tertio: in rorem miscōie vox dñi saluatoris illabitur: vbi pulcherrimis allusionib⁹ virtus ei⁹ ptāsq̄ describit̄. Quarto: iterū eccl̄ie catholice dicta ꝓferūtur: ⁊ cū magna exultatiōe diuinitatis munera cōcessa laudant̄.

Expositio.

D Iligã te dñe virtus mea. Diligit dñm: q mandatis ei⁹ deuot⁹ obtemperat: sicut ait in euãgelio: Qui audit verba mea ⁊ facit ea: hic est q diligit me. Diligo eñ dicit: q̃si de oĩbus eligo. Et ꝯsidera qm̃ hec dilectio sic d futuro ꝓmittit: vt nũq̃ tñ defecisse videat. Uirt⁹ mea. Propheta liberatus ab hostib⁹ suis: recte dñm ꝯfitet suã esse virtutẽ: q donãte factũ est vt inimicis suis fortior appareret. Hic duodecima spẽs definitiõis est: q̃ grece dicit Cata epenon: latine p laudẽ. Singulis eñ diuersisq̃ vbis p̃dicãdo declarat qd sit dñs. Mõ virtus: mõ firmamẽtũ: mõ refugiũ: mõ liberator: mõ adiutor: mõ ꝓtector: mõ cornu salutis. Hec eñ oĩa pulchre ostendũt qs ei⁹ est dñs. Dñs firmamẽtũ meũ ⁊ refugiũ meũ: ⁊ liberator me⁹. Deus me⁹ adiutor me⁹. Iuste dicit dñm firmamẽtũ suũ: qm̃ ab ip̃o cõcessum est: vt inimicis suis in acie firm⁹ assisteret: ⁊ viuaci aĩositate pugnaret. Et refugiũ meũ. Utiq̃ qñ cũ fuit opus ꝯsilio: refugit ad tractatũ: ⁊ inuenit diuinitate mõstrate: qd eũ poterat adiuuare. Merito at̃ liberatorẽ suuz dñm ꝓfitet: q eũ de seuissimi regis saulis ira tãq̃ de inferni ore liberauit. De⁹ me⁹ adiutor me⁹. Prestitor sua uitate pellect⁹: i sũmã repetit supiora que dixit: q̃ vbiq̃ ip̃e affuit: eũq̃ vtuti sue numine custodiuit. Sz ꝯsidera qd ita pcurrit singula: vt suis meritis nõ p̃sumat applicare collata. Et sperabo in eũ. Protector me⁹ ⁊ cornu salutis mee: †adiutor me⁹. Cõfidenter iaz postulat: q de dñi grã p⁹ bñficiorũ exempla p̃sumit. Naz de futuro fiducialiter sperare se dic: q eũ in p̃teritis senserat adiutorẽ. Protector me⁹. Hoc ad eũ ptinet custodiẽdũ: q adũsariorũ appetebat insidijs. Qd aũt hic dixit: cornu salutis sue dñm: ad inimicos ptinet dissipãdos. Cornua eñ sunt arma beluar: q̃bus salutẽ suã sollerti ꝯcertatõe defendũt. Adiutor me⁹. Dulcedo bñficij: repetitõez fecit esse vbor. Supra eñ eodẽ vocabulo nũcupauit: quẽ hic iterũ noĩat adiutorem.

ET

P

Al. susceptor meus

P

Laudãs inuocabo dñm: ⁊ ab inimicis meis salu⁹ ero. Post vtutes p̃actas: vbi sctũs nulla se elatione iactauit. Sz q̃ erat rerũ ip̃arũ hilaritate gaudẽdũ: laudans se dixit inuocare dñm: ⁊ ip̃si vniuersa tribuere q dignat⁹ est vniuersa p̃stare. Et ideo se dicit ab inimicis saluũ faciendũ: q̃ victoriã suã: nõ sibi videbat applicasse: sed dño. Nã qui alit facit: vijs suis captiuus reddit: q̃uis hostes superasse videatur. Circundederũt me† gemitus mortis: ⁊ torrẽtes iniq̃tatis cõturbauerũt me. Post exultationẽ ꝓphete quã sancta pietate ꝯcepit: ventũ est ad ordinẽ secundũ: vbi ꝓ cladib⁹ hũani generis q̃ añ aduentuz dñi grassabant: introducta vna ꝑsona iustor: qs illo tpe fuisse nõ dubiũ est: pi⁹ dep̃cator exorat. Nã merito iustus ille circũdatũ se gemitib⁹ asserebat: q̃ dũ esset supstitionũ innumera multitudo: fideliũ erat rara deuotio. Et ne putares gemitus de iactura facultatl: aut de re huiuscemodi esse ꝓfusos: addidit: mortis: q̃ reuera mors erat vbi diaboli posse regnabat. Torrẽtes aũt sepe dixim⁹: fluuios esse hibernis imbrib⁹ excitatos. Hic q̃ iniq̃tatib⁹ rapidis data est silitudo torrẽtiũ: vt merito ꝯturbauerint anxiũ ip̃m: cũ vndar minantiũ ꝯcrepatiõe fremuissent. Dolores inferni circũdederũt me: †p̃uenerũt me laquei mortis. Fiat hui⁹ versiculi cõpaginatio p̃posterata vbor: vt melius hic sensus nobis possit apiri. Circũdederũt me dolores iferni: de paganis dic: qui erũt dolores inferni: id est: q in iferno debito dolore torq̃ndi sũt. Preuenire vo dicim⁹: qñ aliqd nos anticipare dinoscit. Ut ẽ ille reat⁹ originalis pcti: q nos añq̃ nascamur: ab ip̃o ꝯceptu reddit obnoxios. Uñ in .l. psalmo ꝓpheta dictur⁹ est: Ecce in iniq̃tatib⁹ ꝯceptus sũ: ⁊ in delictis pepit me mat mea. Uir eñ iust⁹ merito se p̃uẽtũ dicebat: q reatũ suũ añcessisse cog̃uerat. Sed quẽadmodũ ab his fuerit liberat⁹: subt exponit. Et in tribulatiõe mea inuocaui dñm: ⁊ ad deũ meũ clamaui. Inter mala multa q̃ dixerat: vnũ ⁊ singulare ꝓfitet esse remediũ: iuocare dñm in tribulatiõib⁹ suis: qñ ꝯstat totis virib⁹ peti qd tpe necessitatl optat. Et vide: q̃ pri⁹ dixit: ad dñm. Sz ne putares ad alienũ dñm: sb iũxit: Ad dñm meũ clamaui. Clamare aũt plus est: ab inuocare. Creuit sermo ꝓgrediẽte desiderio: ⁊ accẽsus anim⁹ ad oratõez

Al. dolo[res]

P

Al. p[reuenerunt] pauer[unt]

I

Pã[...]

ꝓsiluit auidus in clamorē. Et exaudiuit de templo sancto suo vocē meam: ⁊ clamor meus in cōspectu eiꝰ introiuit in aures eiꝰ. Siue de celo: siue de corpore dñi qđ venturū esse preuidebat: templū cōpetēter aduertimꝰ. Exauditā ꝗ dicit vocē suā: quā de aduētu dñi iugiter offerebat. Sed pscrutandū est: quō clamor ipsiꝰ in cōspectu dei valuerit introire? Clamor iste cause iusticia ē: Que vtiq̃ ad deū intrare poterat: q2 ꝓ mundi cladibus supplicabat. Sequit̃. Introiuit in aures eius. Hoc de ꝯsuetudine nostra figuralit̃ dicit̃: qđ clamor eiꝰ quasi aliqđ corpale in aures dñicas introisset: cū ille totū spiritualiter sentiat: ⁊ añq̃ fiāt vniuersa cognoscat. Illi eñ actuū nostroꝝ qualitas: q̃si quibusdā vultibꝰ semp assistit: ⁊ qđ apud nos occultū: illi nosciť esse manifestū. Et commota est ⁊ cōtremuit ira: ⁊ fundamenta montiū ꝯturbata sunt: qm̄ iratꝰ est eis† deus. Decisa tristicia quā de aduētu dñi beatus ꝓphus sustinebat: ꝓphetie spiritu ad incarnatiōis eiꝰ secreta ꝑuenit: ordinēq̃ ipm̄ mirabili narratiōe describit. Hoc schema dicit̃ Idea: cū speciē rei future: velut oculis offerētes: motū animi cōcitamꝰ. Quod ⁊ h̄ ⁊ in sequētibꝰ versibus cōstat effectū. Et ideo nūc audiamꝰ sacramēta dñi saluatoris. Cōgrue siquidē ad aduentū christi terra cōmota est: qm̄ ꝓsentia iudicis dignū fuit cōtremiscere pctōres. Seruauit ordinē rei: vt ꝓus ostēderet motā: postea diceret eē tremefactā. Fūdamēta vero montiū: significat ꝓsumptiōes supborū: id est: diuitias: honores: ceteraq̃ hūana: quibꝰ illi detenti velut fundamētis cōstantibꝰ innituntur. Hec oīa turbata sunt: q2 mūdi falsa spes vero dño veniēte sublata est. Nimis apte posita verba descēdūt. Primo fundamēta: id est: supboꝝ spes turbata est. Postea dicit esse cōmotā. Subiūxit ⁊ causā: quare cōmota sūt fundamēta: qm̄ iratꝰ ē eis deꝰ. Utiq̃ quia vitia hūana dño ꝓbant̃ exosa: ⁊ iratꝰ est illis. Hinc ostēditur: qm̄ seq̃ces eoꝝ ꝯstat esse puniēdos. Ascēdit fumꝰ in ira eius: ⁊ ignis a facie eiꝰ exarsit: carbones succēsi sūt ab eo. Fumus hic in bono positꝰ est: q2 sicut iste terrenꝰ inutiles lachrymas mouet: Ita ⁊ ille penitētie calore succēsus: fructuose ꝓfundit fluenta lachrymarū. In ira eius: tēpe quo hic pctōres futuri iudicij timore cōturbat: vt eos ad remediū cōuersionis adducat. Ignis est caritas dei: virtutū ꝓgressionibꝰ crescēs. Que q̃to magis cōcupiscit̃: tāto efficaciꝰ ampliat̃. Bene autē dixit: a facie eiꝰ: qm̄ ipius illuminatione caritas cōcedit̃ eis qui pctā derelinquūt. Carbones ꝟo succēsos: pctōres dicit: q̄ velut carbones mortui: in mūdi istiꝰ cecitate tenebrant̃. Sed iterū penitētia inflāmāte reuiuiscūt: ⁊ ex mortuis prunis viui incipiunt esse carbones. Sequit̃ etiā quō succēsi sunt: veniēte scʒ dño redēptore. Et inclinauit celos ⁊ descēdit: ⁊ caligo sub pedibꝰ eius. Magnū sacramentū in hoc sermone repositū ē. Hūiliauit se eñ verbū: vt sine pctō quidē: sed tñ silitudinē carnis pcti sumeret. Descēdere aūt illi fuit: ad nos venire: sič dicit aplš: Semetipm̄ exinaniuit: formā serui accipiēs. Caligo ꝟo hic: diabolꝰ est: q̄ hoīm mētes inubilat: dū veritatis splēdorē nō facit videre q̄s possidet. Sub pedibꝰ eiꝰ: q2 sine dubio maiestate dñi saluatoris ꝯculcat̃ demonū execranda nequicia: sicut ⁊ in .xc. psalmo dicturus est: Sup aspidē ⁊ basiliscū ambulabis: ⁊ cōculcabis leonē ⁊ dracone. Et ascendit sup cherubin ⁊ volauit volauit sup penas vētoꝝ. Hec figura dr̄ Hipthesis: id est: suplatio: cū aliquā rē opiniōe oīū notā: sentētia nostra exupare cōtendimꝰ. Tale est ⁊ illud in .l. psalmo: Lauabis me ⁊ super niuē dealbabor. Cherubin interpretatur multitudo sciētie: aut sciētia multiplicata. Alibi eñ legitur: Qui sedes sup cherubin appare Ascēdit ꝗ sup cherubin: qm̄ vidētibꝰ aplīs ad celoꝝ regna ꝯscēdit. Sedet nunc sup cherubin: ad prīs dextraꝫ collocatꝰ: in celo ⁊ in terra cū prē regnat: ⁊ cuꝫ sctō spū: qđ vtrūq̃ vniuersū modū sciētie vel admiratiōis ꝓbat̃ excedē. Que eñ creatura ꝓualeat tāti secreti attingē sufficiēt̃ arcanū: qđ carnē terrenā atq̃ mortalē in etna celorū glīa collocauit: ⁊ fec eā creaturis oībꝰ adorabilē: ꝗ trenas ptulit passiōes? Seq̃t̃. Et volauit: volauit sup pēnas vētoꝝ. Hec repetitio celeritatē nimiā decēt̃ oñdit: id est: ꝑ mundi spatia velociter cucurrit: qñ ipso

Ps. non habet [margin: "R. nō hꝫ"] — Sche — Phil. 2. — Ps. 90 — Sche — Ps. 50 — Rp

in cunabulis iacēte: magi eū stelle claritas nunciauit. Quid enim dici pōt velocius: qui mox vt nat⁹ in alia mūdi pte ɔspectus est? Tunc ꝙ supata est celeritas ventoꝝ: ꝗuis in mundo nihil eis oci⁹ esse monstret. Qđ aūt repetit sine interiectiōe alterius verbi: volauit: volauit: Figura ē Epizeuxis: ꝗ latine dicit cōiunctio: sicut ⁊ in subsequētib⁹ dictur⁹ est: Dies diei eructat verbū: ⁊ deus de⁹ meus. **Et posuit tenebras latibulū suū in circuitu ei⁹ tabernaculū ei⁹: tenebrosa aqua in nubibus aeris.** Tenebras: incarnatōis ei⁹ mysterium dicit: vt q in natura deitatis sue videri nō poterat: incarnatōis velamine hūanis cōspectib⁹ redēptor piissim⁹ appareret. Uñ beat⁹ iohānes cōstantinopolitan⁹ eps: mirabiliter ⁊ catholice dixit: Jllū qui si nuda deitate venisset: nō celū: non terra: nō maria: nō vlla creatura sustinere potuissz: quē illesa virginis viscera portauerūt. Memēto aūt tenebras ⁊ in bono poni: vt est illud in pūerbijs salomonis. Intelligit ꝗ parabolā: ⁊ tenebrosū sermonē. Oia eñ diuina ꝗ ignoram⁹: nobis tenebrosa: id est: pfunda atqꝫ obscura sunt: ꝗuis cōtinuo lumie pfruant. Latibulū suū: id est: secretū maiestatis ei⁹: Qđ tūc reuelat iustis: qñ eis facie ad faciē diuinitatis ipius gloriaz cōtigerit ītueri. Jn circuitu ei⁹ tabernaculū ei⁹. Hic dignitas exponit gloriosa beatoꝝ: vt iuxta ipm habitēt: q in ei⁹ eccl'ia fideliter pseuerāt. Jn circuitu aūt ei⁹: pximitatē significāt. Jlle eñ circuit ac penetrat oia: nō circūdat ab aliq: qꝛ loco iamplexibil' est. Potest ⁊ illud intelligi: in circuitu ei⁹: vt nō ad loci designationē: ꝫ ad defensionez tabernaculi custodiāqꝫ respiciat. Aquā xō dicit: eloquiū dñi: qđ tenebrosū est in nubib⁹ aeris: id est: in pphetis pdicatorib⁹ verbi: qꝛ ꝗuis se aliqs putet dicta eorū intelligere: ad ipam sicut est virtutē dictorum in totū vix pōt puenire: sicut dicit aplus. Uidem⁹ nūc p speculuz i enigmate: tūc aūt facie ad faciē: qñ ipm videt qđ credidit: ipm cognoscit respicere qđ sperauit. **Prefulgore in ɔspectu ei⁹ nubes trāsierunt: grando ⁊ carbones ignis.** Nō ē iste versus facile trāseūdus. Prefulgore: vna pars orationis est: id est: nominatiu⁹ plis: ⁊ respōdet ad nubes. Nubes aūt sicut superi⁹ dictū est: pdicatores diuini verbi intelligēdi sunt. Et sensus talis est. Jlle nubes ꝗ aquā cōtinent dei: id est: eloqa diuina: sicut in hoc aere tenebrosę: hoc ē: obscurę vident: ita in ɔspectu dei pfulgorę sunt vbi semp veritas patet. Nec ppositiōibus exquirit: nec pabolis tegit: qđ manifesta luce declarat. Jste ꝗ nubes: id est: predicatores: ad gētes relicto israelitico pplo transierūt: sicut ɔstat effectū: qñ duricia nō meruit iudeoꝝ: q ad ipos venerat instruēdos. Grādo ⁊ carbones ignis. Exponit p allegoriā: quid ille nubes habeāt. Aliđ eñ dicit: ⁊ aliud vult intelligi. Uñ schematib⁹ crebris: eloquētia diuina pbatur esse plenissima. Grādo eñ: id est: obiurgatiōes figuratę: quib⁹ iudeoꝝ corda durissima tūdebātur. Carbones ignis: caritatis incēdia: qbus mētes fideliū: cęlesti igne reuiuiscūt. Hęc ad gētes: sicut dixim⁹: in nubib⁹: id ē: in pdicatoribus transierūt. **Et intonuit de celo dñs: ⁊ altissimus dedit vocem suā.** Quippe qui erat ingentia sacramēta locutur⁹. Ait eñ in euāgelio vox omnipotētis patris: Et clarificaui: ⁊ iterū clarificabo. Uñ multi: sicut ibi legit: tonitruū fuisse crediderūt. Altissim⁹ aūt dedit vocē suā: qñ dictū est: Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹: in quo mihi bñ cōplacui. **Misit sagittas suas ⁊ dissipauit eos: fulgura multiplicauit ⁊ cōturbauit eos.** Sagittas: euāgelistas dicit: virtutū pēnis nō suis: sed ei⁹ a quo missi sunt recta itinera trāsuolātes. Et dissipauit eos: scꝫ ad qs missi sunt: fideles recipiēdo: impios abijciendo: sicut dicit aplus: Alijs sum⁹ odor vitę in vitā: alijs odor mortis in mortē. Fulgura mltiplicauit: id est: miracula mlta fecit. Quę sic corda vidētiū pmouerūt: quēadmodū crebra solent fulgura visa terrere. Cōturbauit eos. De his dic: qui tūc ɔturbati sūt: qñ eū resurrexisse manifestis pbationib⁹ agnouerūt. **Et apparuerunt fontes aqrū: ⁊ reuelata sūt fundamēta orbis terrarū.** Jd est: vitas pdicātiū: q fontes eterne vitę sanctitatis suę ore fundebāt. Jpo eñ veniente patuit: qđ obscuritas diuini tegebat eloquij. Et reuelata sūt fundamēta orbis trę. Manifestati

Sche

j. Cor. xiij

Sche

Joh. xij

Math. iij

2. Cor. ij

sunt pphete: q nō intelligebant: supra qs orbis terrarum in ecclie facie scta edificatiōe pstructus est. Et memēto hic: tellurē in bono positam: que est terra viuentiū. **Ab increpatiōe tua dñe: ab inspiratione spūs ire tue.** Ab increpatiōe tua: indicat verba pphetarum: qui increpatōib⁹ iustis pctōres ipsos arguebāt. Ab inspiratione spūs tue ire: ostēdit pdicatores verbi: q a sctōspū iflāmāti: delinqntes ipsos icrepabāt. Per has igit pabolas sublucētes ppositiōesq verborum: hucusq pphetie spū fideliū ipsos: q ē scā ecclia: aduētū dñi nūciauit. **Misit de sūmo et accepit me: assūpsit me de † multitudine aqrū.** Hinc iā mr ecclia loquit de tpib⁹ xpianis. Misit vtiq pr dñm saluatorē de sūmo: vt intelligāt hoies: qz qd de sūmo venit: diuina ptāte gliat. Apte vero dixit ecclia: accepit me: q sponso xpo iūcta letat. Multitudines aūt aqrū: siue innumere gētes itelligi possunt: vñ ecclesia spretis iudeis indeuotis: de fidelib⁹ pstat eē collecta: sic in actib⁹ aplorum btissim⁹ paulus pdicētib⁹ iudeis et blasphemātib⁹: excutiēs vestimēta sua dixit: Sanguis vester sup caput vrm: mūdus ego ex h ad gētes vadā: Siue h dic de fontib⁹ sacris: qñ ecclia catholica multitudinē filiorum baptismatis regnātōe pquirit. **Eripuit me de inimicis meis fortissimis et ab his q oderūt me: qm pfortati sūt sup me.** Fortissimos iimicos: psecutores truculētos enūciat: q xpianū ppłm tormētl et cedib⁹ affligebāt: et ideo se magis dicit ereptā: qz iimici pfortati sūt sup ipaz. Tūc em ecclesia crescē meruit: qñ eā data desup ptāte inimic⁹ afflixit. O xpe diuina puidētia: vt suis nisib⁹ destruat inimicus: et qnto se putat ampli⁹ ledere: tāto eū necesse sit seuissima insecutione pstare. **Preuenerūt me in die afflictōis mee: et fact⁹ est dñs ptector meus.** Illud significat: qñ pseudo apli veros pdicatores puenire nitebant: conātes sbuertere corda simpliciū. Sequit. In die afflictiōis: qñ xpianorum martyria celebrabāt. Et fact⁹ est dñs ptector me⁹. Iō de⁹ ptector: qz hō extitit ipugnator. Sz vtraq sil: lōge sibi dissilia puenerūt: ipugnatio tpalis: et eterna ptectio. **Et † pduxit me in latitudinē: saluum me fecit qm voluit me.** In ecclia catholica hūc esse morē fideliū nullus ignorat: vt quāto plus psecutionib⁹ pstringit: tāto sic est ampli⁹ fidei augmēto dilatet. Tunc em p gratiā dei exurgunt inuicti animi: tūc incendiū caritatis ardescit. Et facto agmine in gladios suauiter ruūt: qz vite etne pmia pcupiscūt. Producta est g ecclia in latitudinē: qñ p seuitiā psecutorum numerū ei cōstat creuisse fideliū. Qd aūt dixit: Saluū me fecit: nō moueat qz ad masculinū gen⁹ deducta est: qm non videt absurdū hoc ei nomē aptari: q pstat ex ipso. Merito g beatorum istud agmē exultans: saluū se dicit factū: qd ad xpiane fidei meruit puenire fastigium. Qm voluit me: id est: qm me elegit: qui gratis vocat vniuersos: nec prius bñficiū accipit: q pstare dignet: sicut ipe in euāgelio dic: Non vos me elegistis: sed ego elegi vos. **Et retribuet mihi dñs fm iusticiā meam: et fm † innocentiā manuū mearū retribuet mihi.** Optime vtrūq seruauit. Et pri⁹ dixit añq assumeret: Qm voluit me: et nūc dicit: Retribuet mihi fm iusticiā meā: id est: fm voluntatē meā: quam post bñficia ipius sctō corde gestabat. Innocentiā aūt manuū: operā vult significare pietatis: quā diuino munere sanctorum xpus exercet. Sz hoc: retribuet: geminatuz sollicite recipiēdū est: ne sibi aliqd fallacit pelagiana heresis blādiat. Dic etem apls: De reliquo posita est mihi corona iusticie: quā reddet mihi dñs in illa die iust⁹ iudex: Nō qz suis aliqd meritl hūilis applicabat: sed qz pmissis bñficijs dñi iaz deberi posse pmiū cōfidebat. Idipm aplus iacobus dicit: Omne datū optimū et omne donū pfectum de sursum est: descendēs a patre luminū. **Quia custodiui vias dñi: nec impie gessi a deo meo.** Vie sunt dñi: dilectio dei: et caritas pximi: quas constat eos studiosissime custodire: qui nolūt dñi mandata deserere. Subiunxit: Nec impie gessi a deo meo. Impietatis verbo notati sunt: qui iussa dñi declinare psumūt. Qd anim⁹ deuot⁹ ecclie merito se dicit refugisse: vñ se creatorē sciebat offēdere. **Qm oīa iudicia ei⁹ in cōspectu meo † sūt sp: et iusticias ei⁹ nō reppuli a me.**

Marginalia: esaquis; Act.18; Iob.15; Al. puritatē; 2. Timo. 4; Iac. 1; Al. nō hz; Eduxit

Nunc dicit causas: quare vias dñi custodi erit: aut impie nõ gesserit: sicut superi⁹ posuit: q₂ iugiter iudicia ei⁹ terribilia cogitabat. Addidit: Et iusticias ei⁹ non repuli a me: Qđ faciũt carnis fragilitate supati: q̄ longa obseruatione deficiẽtes: equitatẽ interdũ deserũt: quã ceperant custodire. Hic eñ btũs pplus nunq̃ repulit iusticiaʒ dñi: q₂ semp in ei⁹ corde pmãsit. **Et ero immaculatus cũ eo: ⁊ obseruabo me ab iniquitate mea.** Fructũ beatitudinis sue reddidit: ⁊ quid pficiat si iusticias dñi nõ repellat: scʒ vt sit immaculat⁹: verũ nõ vt ille dñs qui pctã nõ habuit: ſ vt iste quẽ lachryme supplices: a cõtractis sordib⁹ abluerũt. Sed hec oĩa in illũ modũ accipienda sunt: quẽ supius exposuim⁹: vbi verbo geminato ait: retribuet: ne quid scã humilitas nõ de supnis bñficijs: sed de se qđ absit psumere videaẗ. Sequiẗ. Et obseruabo me ab iniqtate mea. Subtiliẗ beati vita describiẗ: q̄ qñ ad aliquã se grãʒ dñi puenisse cognoscit: cauet ne iterũ iniquitatis antique calamitatib⁹ innodeẗ. **Et retribuet mihi dñs ſm iusticiã meaʒ: ⁊ ſm† inocentiã manuũ mearũ in cõspectu oculoꝝ eius.** Exponit qđ superius dixit: Et ero immaculat⁹ corã eo. Nã qñ illud esse ptigerit: tũc istud sine dubitatiõe subseqẗ: vt ſm iusticiã suã: quã ipse tñ donare dignaẗ: vnicuiq̃ reddat: ⁊ ſm puritateʒ actuũ digna cõpensatione restituat. Pulchre aũt additũ est: In pspectu oculorũ ei⁹: qđ vtiq̃ nõ põt nisi beatis euenire: vt sicut illi sp corde dñm contuenẗ: ita eos iugiter virtus diuina respiciat. **Cũ sancto sanct⁹ eris: ⁊ cũ viro innocẽte innocẽs eris. Et cũ electo elect⁹ eris: ⁊ cũ puerso puerteris.** Cum de iusticia supna loquereẗ: q₂ vnicuiq̃ reddit ſm suoꝝ actuũ qualitatẽ: nũc exponit quẽadmodũ possit impleri: qđ lex pcipit obseruari. Cõuersatio eñ nostra ex pḋorib⁹: aut ducibus suis maxĩe siĩitudinẽ trahit: dum vnusq̃sq̃ tali igenio gaudet: quali fuerit pditus ille queʒ sequiẗ. Hinc est qđ nobis salutaris ⁊ moralis regula data est: qđ cuʒ sancto viro: id est: dño saluatore: ipõ pstãte sancti esse possim⁹: sicut ipe dicit: Sãcti estote: qm̃ ego sanct⁹ sum dñs de⁹ vester.

Al. puritatẽ

Leuit. 19

Precipiẗ etiã: vt cũ innocẽtia ei⁹: innocentes esse mereamur. Sic eñ de ipso iã dictũ est: Innocẽs manib⁹ ⁊ mũdo corde. Additur tertium: vt cũ electiõe ipius eligamur. Ita q̃ppe de ipõ esaias dicit: Elect⁹ me⁹ in quo cõplacuit aĩa mea. Qđ tunc nobis accedit: qñ pceptl eius salutariter obedim⁹. Sequiẗ: Cũ puerso subuerteris: id est: cuʒ diabolo subuerteris: q̄ ppria iniquitate puersus est. Illos eñ iniqssimos reddit: q̄s ad sue obediẽtie iura conuertit. Quod argumẽtũ nobilissimũ diciẗ in topicis: a psona intrinsec⁹ attributa: qñ q̄s aut de ipro bis amicis arguiẗ: aut de bonoꝝ piunctione laudaẗ. **Qm̃ populũ humilẽ saluuʒ facies: ⁊ oculos superboꝝ humiliabis.** Respice queãdmodũ pḋoribus versiculis apte responsũ est: qui sanctitati vel innocẽtie: necnõ electioni dñi fit deuotus: ⁊ hic saluus faciẽdus est: cũ in die iudicij ad dexterã collocabiẗ. Oculi aũt supboꝝ hũiliandi sunt: qui cũ puerso auctore suo diabolo subuertenẗ: dũ ad sinistrã positi: in eṫnã cruciationẽ mittẽdi sũt. Decẽẗ aũt positũ ẽ ecõtra: oculos supboꝝ hũiliabis: q₂ tanto arrogãtes in tartari pfunditatẽ descendũt: quãto se altiora cõtingere putauerũt. **Qm̃ tu illumĩas lucernã meã dñe: de⁹ meus illumina tenebras meas.** Loqẗ adhuc: siue ecclĩa: siue pplus ille beatoꝝ: mirabili decore verborũ. Lucerna eñ ecclĩe: baptista iohãnes est: de quo dñs in euãgelio dicit: Ille erat lucerna ardens: ⁊ vos voluistis exultare in lumine ei⁹. Idẽ ipse in euãgelio dicit: Nemo accẽdit lucernã: ⁊ ponit eã sub modio. Sensus ĝ talis est. Patri dño dicit: qm̃ tu lucernã meã illuminas: id est: iohannẽ baptistã: ⁊ ceteros aplos: vel eos q̄ celesti lumine radiare noscunẗ. Illumina tenebras meas: hoc est: p eos reliq̄ mẽbra credẽtiũ: q̄ adhuc in carnis obscuritate versanẗ. Lucerna eñ noctis est lumen: q̄ merito delinquẽtib⁹ daẗ: vt p verbũ illũinationis fugiant tenebrosa pctã. Quapropter memẽto qđ hic diciẗ illũinare patrẽ. Illuminat ⁊ fili⁹: sicut in alio psalmo legiẗ: De⁹ dñs ⁊ illuxit nobis. Illumiat etiã spũssanct⁹: sicut ppheta dicit: Nõ abscõdã vltra faciẽ meã ab eis: p eo qđ illuxit spirit⁹ meus super

Ps. 23

Esa. 42

Top

Joh.

Luc.

Ps. 7.

Eze. 39

vniuersaz domū israel. Quis ꝗ ita nubilo corde obscur⁹ est: vt sancte trinitatis vnaz naturā: vnā coeternitatez: vnā nō intelligat esse potētiā? Qm̄ a te eripiar a temptatōne: et in deo meo trāsgrediar murū. Insigniter docuit regulaz fidei. A te dixit eripiar: nō a me. Temptationē ꝟo diabolū significat: ꝗ momētis oībus temptat vt a bona ꝯuersatione nos abstrahat. In deo meo: id est: ei⁹ virtute roborāte obstaculū trāsgrediar pctōꝝ: ꝗ inter deū et homines mortaliū ꝯstruxere neqcie. Qui murus mortis est: nō salutis: nec ad munimē erigit: sed ad eternū iteritū ꝑparat. Bn̄ dixit: trāsgrediar: nō irrūpā: nō diruā: qꝛ murus ille hūano generi imobilis manet: etiam cū eū sanctis bn̄ficio diuinitatis trāsilire ꝯtigerit. De⁹ meus impolluta via ei⁹: eloquia dn̄i igne examinata: ꝓtector est oīm sperantiū in se. Aliud versus iste inchoasse: aliud subiūxisse sentit. De⁹ me⁹: agressus ē dicere nescio quid exoratiuū: et subiūxit ei exitū inopinatū: impolluta via ei⁹. Nā si ꝓpositio sequētib⁹ ꝯcordaret: dei mei dictur⁹ erat: nō de⁹ me⁹. Que figura dicit Paraxodia: latine inopinat⁹ exit⁹: cū aliud ꝓponit: aliud explicat. Impolluta via ei⁹: significat semitā ipi⁹ esse purissimā. Siue hoc ad incarnationē ptinet verbi: quā ꝯstat pollutionē nō habuisse pcti. Sequit. Eloquia dn̄i igne examiata. Flāma fidei: lex sup̄na discutit: qn̄ sciendi desiderio diuina eloq̄a pquirunt. Sic et hieremias ꝓpheta: eloq̄a dn̄i mirifica definitiōe cōclusit dicēs: Nōne ꝟba mea sicut ignis dicit dn̄s: et sicut securi ꝯcidens petrā? Addita est ꝙ gnālis ꝓmissio: vt aīos releuaret hūanos: ne putaret ꝓtectionē nō mereri: ꝗ a pctō nō fuisset immunis. Dicēdo eīm: oīm sperātiū in se: nullus except⁹ est: nisi qui in eū sperare neglexerit. Qui versus breuissim⁹: laudū definitionib⁹ explicat. Qm̄ quis de⁹ p̄ter dn̄m: aut quis de⁹ p̄ter deū nr̄m. Hoc ꝯtra paganoꝝ dementiā dicit: ꝗ deos sibi multifaria vanitate finxerūt. Dn̄m posuit: qꝛ ipsi⁹ serui sum⁹. Deū: qꝛ eū iustissime adoram⁹ et colim⁹. Sed iste de⁹ trinitas est insepabilis: psonarū tm̄ nō substātie distinctione discreta. Cōueniēt aūt laus dn̄i

iche

breuiter ꝑmissa est: qm̄ ipe erat in subseqnti parte locutur⁹. Deus qui p̄cinxit me virtute: et posuit imaculatā viā meā. Uentū est ad ordinē tertiū: vbi potentiā suā dn̄s saluator exponit. Qd ait: p̄cinxit me virtute: et dignitatez significat et fortitudinē. Quod vtrūq ipi cōuenire manifestuz est: ꝗ ptāte virtutis sue iudicatur⁹ est mundū. Cōueniēter aūt sequit: posuit viā meā: id est: cōstabiliuit atq firmauit: vt nulla seculi ambitiōe moueret. Immaculatā vero viam dicit: vitā purissimā sine sorde delicti: quā ille solus ambulauit: qui pctā nō habuit. Sed has oēs allegoricas tropicasq locutiōes ꝗ dicte sunt siue ꝗ sequent: ad incarnatonē dn̄i ꝯuenieter aptamus. Qui pfecit pedes meos tāꝙ† cerui: et super excelsa statuit me. Frequēter hoc aīal in scripturis diuinis in bono ponit: vt est illō: Sicut ceru⁹ desiderat ad fontes aquarū. Ibi qꝛ nimiū sitiūt: hic qꝛ velociter currūt. Morūt eīm saltibus spinosa trāscendere: et loca piculosa hiātia trāsilire: Sic ille delicta seculi hūanā salutē pungētia: et foueas ꝓfundissimas pctōrū: sctis gressib⁹ trāsmeauit. Et intēde quēadmodū in cōparatōe ceruoꝝ pmaneat: ꝗ qn̄ plana fugiūt: montiū celsa ꝯscendunt. Significat aūt se sup oēm creaturarū eminentiā ꝯstitutū: sicut dicit aplus: Et dedit illi nomē qd est sup omne nomen: vt in nomine iesu omne genu flectat: celestiū: terrestriū et infernoꝝ. Qui docet manus me⁹ in p̄liū: et† posuit vt arcū ereuz brachia mea. Docere est: ab iminētib⁹ insidijs cautū fieri. Man⁹ opatiōes significāt. Preliū: diaboli certamē demōstrat: cū quo spūaliter ꝯfligit: qꝛ incessabilib⁹ colluctationib⁹ sp armat. Brachia vero xp̄i: ꝓphete sūt et apli: p quos desideriū sue volūtatis operat⁹ est. His cōpat ereū arcū: qꝛ nesciūt dei serui p̄dicando mollescere: ꝫ in celesti fortitudine pmanētes: verbis salutaribus emissis: tanꝙ sagittis emin⁹ iaculatis: deuotorū hominū corda cōpungūt.

Et dedisti mihi ꝓtectionez salutis tue: et dextera tua suscepit me. Et disciplina tua† ipsa me docebit. Protectio salutis: gloriā significat resurrectōis: qn̄ mortali carne deposita: eādē

Al. Ceruoꝝ

Ps. 4j.

Phil. 2

Al. posuisti p̄

Al. correxit me i finē: et disciplia tua

incorruptibilē & glorificatā resumpsit. De xtera: potētia diuinitatis est: q̄ assūptā humanitatē in eterna maiestate cōstituit. Et bñ se dicit esse docendū: vt veri hōis exprimeret q̄litatē. **Dilatasti gressus meos subt⁹ me: & nō sūt infirmata vestigia mea.** Incarnatiōis sue gloriosissimos act⁹: q̄ mōstrādi erāt conuersatione sctissima dicit esse dilatatos. Uestigia vero viam informatōis ostendūt: quā firmissimā reliquit aplis: vbi ipe gressus imp̄mēs sanctis actib⁹ ambulauit. Hec ḡ vestigia ab inimicis infirmāda iure denegauit: q̄z licet se ventosa mūdi p̄cella cōmouerit: ei⁹ tñ vestigia mouere nō potuit: q̄ ille ne petrus in mari mergeret fixa solidauit. **Persequar inimicos meos & cōp̄hendā eos: & nō cōuertar donec deficiat.**

Al. cōfrigā

†**Affligā illos nec poterūt stare: cadēt †sub pedib⁹ meis.**

Al. subt⁹ pedes meos

Istos duos versus: de illis intelligi nō dubiū est: q̄ primo cōtra dñm erigunt: postea conuersi eius pedib⁹ inclinant: & vitaz merent subditi: q̄ mortē incurrerāt cōtumaces. Persequit̄ eñ inimicos suos afflictionū diuersa clade fatigatos: & cōp̄hendit eos q̄s ab studio peruerso mutauerit. Sz felix est oīno q̄ capit̄: felix q̄ illas man⁹ euadere nō meret̄. Tunc magis liber reddit̄: cū fuerit tali sorte captiuus. Sequit̄. Et non cōuertar donec deficiant. Cū nō conuertit̄ dñs: q̄da tūc capit̄: & a prauo studio suo desinit q̄ vincit̄ ad salutē. Addidit: Affligā illos: nec poterūt stare. Afflicti q̄ppe diūsis calamitatib⁹: in sua ptinacia stare nō possunt: q̄ñ vires neq̄cie in suis ausibus p̄diderūt. Tūc fit illud q̄d sequit̄: cadēt subtus pedes meos. Qui sb pedib⁹ cadit dñi: aduersū illū vltra nō patit̄ cui⁹ iā tuitione vallat̄. Sz erect⁹ tūc reddit̄: q̄ñ illi fuerit hūili satisfactiōe subiect⁹.

Et p̄cinxisti me virtute ad bellū: supplātasti insurgētes in me subt⁹ me. Hoc iaz de spiritib⁹ immūdis dicit̄: q̄ ei p cōtradictiones iudeoꝝ iniqua certamina cōmouerunt. Precinct⁹ est eñ virtute: quādo patiētie fortitudine: iniquorūz aduersa sup̄auit. Ipi tñ qui contra eū insana cōspiratione tumuerūt: eius sunt iudicio sine dubitatiōe subdendi: vt cū suo instigatore pereāt: qui auctori suo credere noluerunt. **Et † inimicorūz meorūm dedisti mihi dorsuz: & odiētes m̄e dispersidisti.**

Al. inimicos meos

Duplicia legis sacramenta versus iste cōplexus est. Primū est: q̄d dorsum cōuersionē eorū significat: qui ex resistentib⁹ ei⁹ nomini: in salutiferā victoriā fugati emerserūt subito christiani: vt paulus aplus de p̄secutore seuissimo: post dñi increpationē apparuit repente discipul⁹. Secūdū est: q̄ odiētes se disperdēdos esse denūciat: q̄ in p̄fidie sue obstinatione manserūt: sicut de iudeis animaduertendū est: q̄ impia voce dixerūt: Sanguis ei⁹ sup nos: & sup filios nostros.

Matt 27

Clamauert nec erat q̄ saluos faceret: ad dominuz nec exaudiuit eos. Clamores dicit irritos quos impij in illa iudicatione missuri sunt: sicut in euāgelio de dānandis ait: Ibi erit fletus & stridor dentiū.

Mat 13

Clamores eniz isti saluū facere nequeūt: qui salutis auctorē hic temnēdū esse decreuerūt. Nec erat q̄ saluos faceret: ppt̄ diabolū dicit quo imitente deliquerūt. Quis eñ tales facturus est saluos: cū instigator & p̄nceps eoꝝ sit p̄mus ipse dānandus? Sed hi cuz viderint spē suā in diabolo corruisse: clamabūt q̄dē ad dñm: sed nō exaudiet eos: q̄m infructuosa illic agnoscit̄ penitudo: vbi iā est iusta dānatio. **Et cōminuā eos vt puluerē ante faciē venti: vt lutū platearum delebo eos.** Ubi est illa lingua grādiloqua: & vētosa sup̄bia? Usq̄ ad puluerē se cōminuēdos intelligāt: qui dño prauis mentib⁹ cōtradicere moliunt̄. Et ne putet se q̄uis detritū posse quiescē: addidit: Ante faciē vēti: vt quiescere nō possint cū fuerint iminuti. Bene aūt luto plateaꝝ cōparat peccatores: q̄d fetidissimis sordibus inquinat̄: nec excipit̄ a cōculcatiōe p̄pl̄i: vt semp ei⁹ fetor iteret̄. Delebo eos: id est: de medio tollā: q̄d ptinet ad lutū platearum. Uim q̄z ipam cōparationis intellige. Ait eñ: vt lutū plateaꝝ: q̄d facile tollit̄: q̄z mollissimū cōprobat̄. **Eripies me de cōtradictionib⁹ p̄pl̄i: cōstitues me in caput gentiū. Populus quē nō cognoui seruiuit mihi.** Erept⁹ est plane de cōtradictionib⁹ p̄pl̄i: quādo explosis p̄fidis iudeis: ad gentiū fidē: deuotionēq̄z translat⁹ est. Cōtradictiones vero illas di-

cit: q̄s ei scelerata turba multipliciter īgere bat. Nā qḋ ait: Cōstitues me in caput gen tiū: signū dic̄ fidei xp̄ianę: qꝛ in frōte gētiū crucis habuerūt vexilla radiare. Populuꝫ quē nō cognoui: id est: ad quē nō veni: nouum rudē: atꝫ antea nō receptū. Seruiuit aūt: credidit dic̄: qm̄ q̄cūqꝫ credit ꝛ seruit: qḋ factū est a gētibus q̄ nō fuerāt a christo carnaliter inq̄site. Nā q̄d est qḋ ille nō cognoscat: qui renes hoim̄ p̄scrutat̄ et corda? †Ab auditu auris† obaudiuit mihi. Filij alieni mētiti sūt mihi. Laus ista gentiū: exprobratio est magna iudeorū: vt seruirent q̄ nō viderūt: vt audirēt q̄bus ex ore ei⁹ sacratissima mimie verba sonuerūt: sicut scriptū est: Quib⁹ nō est nūciatū de eo videbūt: ꝛ qui nō audierūt cōtēplabunt̄. Sed intellect⁹ trahit: vt adijciamus. Hebręi aūt qui viderūt ꝛ audierūt: sicut inferi⁹ dicit: totū cōtraria volūtate fecerūt. Quod idē p̄dicit esaias: Excęca cor p̄p̄li hui⁹: ꝛ aures ei⁹ aggraua: ꝛ oculos ei⁹ claude: ne forte videāt oculis suis: aut auribus suis audiāt: vel corde suo intelligāt: ꝛ ꝯuertant̄ ꝛ sanē eos. Quę figura dicitur Aposiopesis: id est: dictio cui⁹ finis reticetur: vt aut terreat̄: aut ad desideriū ꝓuocetur auditor. Filij alieni: filij diaboli: quib⁹ ip̄e in euāgelio dicit: Uos ex patre diabolo estl. Mētiti sunt mihi: qm̄ dicebāt. Magister scim⁹ qꝛ a deo venisti: ꝛ in veritate viā dei doces. Mentiri em̄ est ꝯtra mentē loqui: ꝛ illud lingua ꝓmere: qḋ vnū quēqꝫ cōstat in aīo nō habere. Filij alieni† inueterauerūt: ꝛ claudicauerūt a semitis suis. Bn̄ dixit alienos filios claudicasse: qꝛ filij dn̄i rectis gressib⁹ ambulare noscunt̄. Nā claudicare ꝓprie dicim⁹ eos: q̄ vno pede sunt debiles. Qḋ iudeis accidisse manifestū est: qui vet⁹ testamētū carnaliter tenētes: noui gratiā respuerūt. Et hinc factū est: vt vna parte debiles mētis sue gressibus claudicarēt. Hoc etiaꝫ in illa angelica cōcertatione patriarchę iacob q̄dam asserūt p̄sagatū: qn̄ tacto neruo: vno pede claudus effectus est. Nec illud vacat qḋ addidit: suis: qꝛ deserētes intellectū legis: suis supstitionib⁹ agebant̄: vt nō recipientes ꝓmissum dn̄m saluatorē: de lauādis manib⁹ ꝛ calicibus insanas calūnias

cōmouerent: reuera sordidi: sed nō tali obseruatione mūdandi. Potuerāt em̄ ꝓpria fece purgari: si lauacruꝫ sacri baptismatis expetissent. Uiuit dn̄s ꝛ benedictus deus me⁹: ꝛ exaltet̄ deus salutis mee. Quarti ordinis ianua: que supest aperit̄: vbi iteꝝ ecclesia catholica loquitur toto orbe dilatata: que sūmatim ꝛ beneficia refert dn̄i: ꝛ hymnū suaui delectatione ꝓfūdit. Recte dicebat: viuit dn̄s: quē in suo corde iugi ꝯsideratiōe cernebat. Uiuit em̄ dixit: p̄sens est firma credulitate cōspectus. Benedict⁹ aūt dicit̄ deus: cum ei laus celeberrima deuotiōe mētis offertur: sicut ꝛ alibi legit̄: Benedictus qui venit in noīe dn̄i: osanna in excelsis. Intelligit̄ etiam ꝓprie benedict⁹: qḋ ip̄e oīa ꝓpitius benedicat: sicut ꝛ viuit dn̄s: qḋ ip̄e viuificet. Hęc aūt ꝛ his silia: sicut sepe dixim⁹: tropicis allusionib⁹ ꝓbant̄ edici. Exaltetur vero posuit: toto orbe credat̄. Nā quēadmodū aliter exaltari poterat: qui ꝓprie vocat̄ altissim⁹? De⁹ qui das vindictas mihi: ꝛ† subdidisti poplos sub me. In isto mūdo p̄conialit̄ vindicat̄ ecclesia: qn̄ blasphemi ꝛ infideles ad verę religiōis penetralia p̄ducunt̄: vt qui ante cōtumaces extiterunt: fiant illi ꝓficua deuotione subiecti. Ecce vere vindicta pia: salutaris pęna: vltio gloriosa. Ipsi em̄ ecclesię subdunt̄: qui liberi ꝓbant̄ a vitijs. Nā qui ab ip̄a deuiāt: mox laqueū noxię captiuitatis incurrūt. Liberator meus de† gentibus iracūdis. Ab insurgētibus in me exaltabis me: a viro iniquo eripies me. Addidit liberatori laudem: dū dicit iracūdis. Minus est em̄ periclitātē liberare ab inimicis tepidis: sed multo gloriosius a feruida malignitate succēsis. Sequit̄ decora diuersitas: vt quāto altius in irā surrexerūt inimici: tāto amplius exaltaret̄ illa que ptulit. Iniquū virū: scismaticū designat: qui pu̇ersi dogmatis grassatur iniq̄tate. Propterea cōfitebor tibi i† populis dn̄e: ꝛ† psalmū dicā †tibi inter gētes. Propterea ꝓpter illa que supius dicta sunt: ꝯfitebor tibi: id est: laudē te p̄ p̄p̄los xp̄ianos: quoꝝ vtiqꝫ lingua ecclesię vox est. Psalmus aūt sicut p̄dictum est: opus significat actuale: vn̄ p̄ opa

Margin notes: Al. In obediuit; Esa. 52; Esa. 6; Joh. 8.; Matth. 22; Al. Inueterati; Matth. 21; Al. subdis; Al. inimicis meis; Al. i natiōib⁹; Al. noī tuo; Al. nō hꝫ

fideliũ deo dicit gratias offerendas: quas plus diuinitas nosciť exaudire: ꝙ voces. Inť gẽtes: designat vniuersitatẽ: qm̃ erat ecclesia gentium numerositate dilatãda.

Al'. salutes

Magnificãs salutare regis ipsius: ꝛ faciens misericordia christo suo dauid: ꝛ semini eiꝰ vsqȝ in seculum. Exponit qualẽ psalmũ superiꝰ dixerit: qui magnificet filiũ ipius toto orbe terrarũ. Christus ante dicebať oĩs vnctꝰ in regez: sicut ꝛ de saule dictũ est: Cur ausus fuisti inferre manũ in christuz dñi? In dauid ergo fecit miscdiam: qꝛ eũ vt titulus dixit: de psequẽtiũ ferocitate liberauit. Et semini eiꝰ: dñm significat saluatorẽ: qui fm carnẽ ab ipius generatione descẽdit. Dicit ergo tuuc miscdam factã semini eiꝰ: qñ post triduũ resurrexit a mortuis: ascendit in celos: sedet ad dexterã patris. Usqȝ in seculũ: accipiť in eternũ: sicut in superiore psalmo dictũ est: vsqȝ in finẽ. Hec em̃ verba id ipm significãt: ꝙuis pꝑter gratiã nouitatis variata esse videanť.

2. Reg. j.

Cõclusio.

Quã mirabili ɔtextione verboꝝ huius psalmi drama decursuz est: qḋ variatiõe psonarũ semꝑ efficiť: dũ vicariꝰ sibi sermo alterutra pmutatiõe succedit. Sed intelligamꝰ quãta sit huiꝰ chori gloriosa societas: vt ꝛ ipe ꝙ dñs filʼ dignatus fuerit salutaria verba miscere: p quibꝰ nõ aspernatꝰ est hũilitatẽ incarnatiõis assumere. Nã ꝛ numerꝰ ipe: magna legis sacramẽta ɔcludit. Denariꝰ ptinet ad decalogũ veteris testamẽti: septenariꝰ ad septiformẽ spiritꝰ gratiã: qui in vnã societatẽ deducti: efficiũt decẽ ꝛ septẽ: sic ꝑcipua mysteria sancte legis psalmi istiꝰ numero ɔtinenť.

Explicit expositio in psalmũ. XVII

Incipit expositio in psalmũ. XVIII

In finem psalmus dauid.

Inscriptio ista frequẽť exposita ẽ: psalmi dicta referẽs ad dñm xp̃m: de cuiꝰ p̃mo aduẽtu ꝓpheta dicturus est: vnde suscepit inimicꝰ occasũ: ꝛ humanũ genus singulare ꝑsidiũ. Per hũc em̃ tyrannꝰ ille religatꝰ ingemuit: ꝛ absolutus est homo potiꝰ: q̃ mortiferis vinculis tenebať obnoxiꝰ. Memẽto vero qꝛ de eadẽ re hic p̃mꝰ est psalmꝰ. Sequunť aũt aliȷ̃ q̃tuor: id est. xxix. lxxxiiij. xcvj. et. xcvij.

Diuisio.

Per totũ psalmũ ꝓphete verba sunt. Prima narratio eiꝰ: laudat dñi ꝑdicatores. Ipse ꝙ de eiꝰ incarnatione: speciosissimis cõparationibꝰ verba subiũgens. Scda: laudat ꝑcepta noui ꝛ veteris testamẽti. Tertia: ab occultis vitiȷ̃s purgari se a dño deprecať: vt eum sibi dignũ faciat esse psalmistã: per que intelligimꝰ illos solos reuera dñi laudes canere: qui ab eius nesciũt ꝑdicationibus discrepare.

Expositio.

Celi enarrãt gloriã dei: ꝛ opera manuũ eius annũciat firmamẽtũ. Quis ꝛ ad litterã possit intelligi: celos enarrasse gliam dei: cum magos ad bethleem veniẽtes dux stella ꝑcesserit: que stans sup cunabula eiꝰ: ostẽdit dñi saluatoris aduentũ: tñ hoc melius ad ap̃los cõuertimꝰ ꝛ ꝓphetas: qui de aduentu ipius disserẽdo: orbẽ terrarũ sanctis admonitionibꝰ impleuerũt: in quibꝰ deus tã ꝙ in celis habitauit q̃ cuncta late cõplectitur: non ex pte: sed tota eos plenitudie sue maiestatis ingrediẽs. Pars em̃ in deo nõ est: sed vbiqȝ totꝰ ꝛ plenus est. Impio q̃ppe diciť: Tu qui es: q̃ enarras gloriã meã? Sequiť. Et opera manuũ eius: id est: ipse hõ qui manibꝰ eius factꝰ est. Sȝ h̄ ad laudẽ dicitur ꝓphetaꝝ: vt cũ sint opera eius: annũciare mereanť creatoris sui reuerẽda mysteria. Addidit: Annũciat firmamẽtũ: ꝑdicationes scȝ incarnatiõis eiꝰ: p quã fidei nostre soliditas incõcussa ꝓuenit. Et nota qꝛ hic dicitur: homo dei manibꝰ factus. Itez legitur: Et aridã manus eiꝰ finxerũt. Sed hoc humane operatiõis allusio est: que sine manibꝰ aliquid fabricare nõ preualet. Ceteꝝ deus volũtatl sue creauit imperio: sicut legiť: Ipse dixit ꝛ facta sunt: ipe mandauit ꝛ creata sunt. Dies diei eructat verbuz: et nox nocti indicat scientiaz. Dies diei eructuabat verbũ: quãdo dominꝰ loquebať apostolis. Ipe em̃ diuina claritate irradians: corde purissimis verba celestis luminis intimabat. Eructuabat em̃ verbũ: cũ de imis penetralibꝰ sermones in sanctoꝝ noticiã pducebat. Nox autẽ nocti idicauit scientiã: qñ iudas christũ iudeis ꝓdidit ac tradidit occidẽdũ. Indicare em̃: pertinet ad ꝓditionez. Tale em̃

Ps. 49

Ps. 104

Ps. 148

Inter se fecerāt ꝯstitutū: vt illū tenerēt quē fuisset sceleratissim⁹ osculat⁹. O nefandissimū ꝓditorē: ⁊ iuste a beatorū societate discretū. Per osculū causam fecit venire interitus: p qđ hūani generis declarat affect⁹. Nā qđ diē diei cōparauit: ⁊ noctē nocti: argumentū est qđ dicit a pari: sicut et in .xlj. psalmo dictur⁹ est: Abyssus abyssū inuocat: in voce cataractarū tuarū. **Nō sunt loquele neq̃ sermones: quorū nō audiant voces eorū.** Negando nullos esse sermones neq̃ loquelas quos apl'i reticuissent: illud videt p̄dicere qđ linguis erant omniū gentiū diuina inspiratiōe locuturi. Sermones q̃ppe ipsorū ⁊ loquele: p orbē terrarū p̄dicatōis libertate sonuerūt. Sermōes ptinēt ad cōmunes narratiōes: loquele ad publicas suasiones: qđ vtrūq̃ apl'os fecisse certissimū est. **In omnē terrā exiuit sonus eorū: ⁊ in fines orbis terre verba eorū. In sole posuit tabernaculū suū.** Terrā h' hominē debem⁹ accipe: qui ⁊ audire possit et credere. Son⁹ vero miraculorū fama est: q̃ p ipa nouitate p gentes singulas excellēti opinione currebat. Fines aūt terre sunt reges: qui q̄si termini agrorū sua regna custodiūt: vt nō solū ad hūiles: verūetiā ad pncipes gētiū euāgelij verba puenisse declarent. Sequit de incarnato verbo ꝓphete scā p̄dicatio: vt hoc qđ alios gessisse laudauit: ipe q̃ fecisse videret. Ab aplis q̃ppe trāsijt ad psonā dñi. Que figura dicit Exallage: id est: pmutatio. In sole: in manifestatione mūdi dicit. Tabernaculū: id est: inhabitaculū corpis sui. Quod ideo arbitror dictū in sole positū: vt q̄ oculū cordis habet purissimū: sacramēti illi⁹ claritatē ⁊ ferre possit ⁊ cernē. Qui vero heretica prauitate cōfusus est: incarnatiōis ei⁹ fulgore pcussus erroris sui lippitudine scm̄ lumen dñi nō p̄ualeat ītueri. **Et ipe tanq̃ spōsus ꝓcedes đ thalamo suo. Exultauit vt gigas ad currendā viā.** Et ipe: christū dñm dicit: q̄ tanq̃ spōsus ecclesie sue: processit de thalamo suo: id est: de vtero virginali. Magna similitudine sacramētū eius incarnatiōis exposuit. Ob h' eñ de intacto vtero ꝓcessit dispositiōe mirabili: vt mundū deitati recōciliās: ecclīam sibi sponsi caritate sociaret. Quapropt merito đ virgine nat⁹ est: qui virgini erat sancta copulatione iungēdus. Congrue nāq̃ sponsus a spondēdo dicit christ⁹: q̄ totiēs ꝓmissus est p ꝓphetas. Et bñ christus noster gigāti ꝯparat: q̄ humanā naturā potentie sue magnitudine supans: oīa mūdi vitia cū suo truculētissimo auctore ꝓstrauit. Dicendo eñ: Ad currēdā viā: seruauit qđ in pmo psalmo dixit: Et in via pctōrū nō stetit. Hec via cursū ei⁹ vite significat: quā dñs egit homo nat⁹: hoc est: q̄ natus est creuit: docuit: passus est: resurrexit: ascēdit in celos: sedet ad dexterā patris. Merito q̄ dixit: viā cucurrit: cui⁹ i nll'a mūdi ambitione potuit act⁹ hesitare. Hec p allegoricas similitudines decēter exp̄ssa sunt: que aliud dicētes: aliud intelligi suadēt. **A summo celo egressio eius. Et occursus ei⁹ vsq̃ ad summū eius: nec est qui se abscōdat a calore ei⁹.** Si diligenti⁹ intueamur: totius hic maiestas trinitatis ostendit. A sūmo celo: pater significat. Egressio ei⁹: natiuitas filij: nō tēporalis: sed eterna patri: que est añ omne pncipiū: q̃ppe cū ipm filiū cōstet esse pncipiū. Occursus ei⁹ fm hominē dicit: q̄ post assūptionē carnis in vtraq̃ natura xp̄us pmanens: ad sedē maiestatis paterne occurrit. Usq̃ ad summū ei⁹: iterū fm deitatē qua patri fili⁹ semp equalis est. Nā cū venit a summo: in nullo minor fuit: cū redijt ad sūmū: de⁹ homo equalis patri in deitatis sb̄stātia sicut venerat pseuerat: cui nihil hūana detraxit hūilitas. Nā quod ait: Nec est qui se abscondat a calore eius: spiritūscm̄ videtur significare: quē post ascensionē discipulis misit. In actib⁹ eñ apostolorū legitur: ignē apparuisse: qui supra vnūquēq̃ eorum insidens: gentiū varijs linguis eos faciebat effari. Ipe ergo calor est a quo nemo possit abscōdi: qui deitatis sue potentia vniuscuiusq̃ corda cog̃scit. Ita h' vno versiculo: sancte trinitatis ingētia sacramēta declarant. Et intuere: quēadmodū licet de tribus psonis dicat: consubstantialē tñ seruauit vnitatē. Sic eñ loq̄t dicēdo: Ei⁹: tanq̃ de vno: q̄ sancta trinitas vn⁹ est deus: sicut legitur: Audi israel: dñs deus tu⁹ dñs vnus est. **Lex domini †irreprehensibilis**

Tos

Ps. 4j

Iche

ET

Act. 2.

Deut. 6.

†Al. imaculata

hensilis conuertens animas. Uentum est ad secundā narrationē: vbi per sex versus singule res diuersa laude definiuntur. Hec septima est species definitionis: quā greci Cata metaphorā: latini ꝑ trāslationē dicunt: cum rē aliquā sub breui ꝓconio que sit ostendim⁹. Nunc ad singula veniamus. Lex eñ illa quā ꝑ moysen dedit: irreprehēsibilis est: quia ꝑfecta veritate cōsistit: que ꝑ dominū saluatorē nō reprehensa: sed potius ꝓbatur impleta. Ait eniz in euāgelio: Non veni legē soluere: sed implere. Et ne esset nobis rigoris eius ꝑniciosa desperatio: adiunxit: Cōuertēs animas. Illius eñ districtionis metus errantē corrigit: ⁊ ad christi gratiā facit recurrere: cuz spem in suis ceperint meritis non habere. Testimoniū domini fidele sapientiam ꝑstans paruulis. Hic ꝺ patre dicit: quōniā omnia testimōia que dedit populo israelitico fidelia vtiqꝫ fuerūt: qꝛ plenissima veritate recognita sunt: ⁊ sapiētiā paruulis ꝑstiterūt: nō vtiqꝫ supbis: nec tumida se elatione iactantibus: sed paruulis. Paruuli aūt sūt humiles ⁊ innocētes: sicut apostolus monet: Nolite pueri effici sensib⁹: ꝸ malicia paruuli estote. Testimonium quoqꝫ dat filius: sicut ad timotheuz ait apostolus: Precipio tibi coraz deo qui viuificat omnia: ⁊ christo iesu qui testimoniū reddidit sub pontio pilato. Idē de spiritusancto dicit apostolus: Nā ⁊ ipe spiritus testimoniū ꝑhibet spiritui nostro. Uides in illa sancta trinitate: q̄ nihil scriptura diuina velit minus maiusve sentiri: vt nec ipa nomina patiaꝫ eē diuisa. Iusticie domini recte letificantes corda. Reuera recte: qꝛ nō aliter cognoscitur fecisse q̄ docuit: quia illorum iusticia recta nō est: quib⁹ aliud ē in ore: aliud in opere. Letificantes corda: subaudi iustorū: qui ꝺ iudicio dei letificanꝫ: quia norūt se misericordie domini ꝓmia consecuturos: sicut dicit apostol⁹: De reliquo reposita ē mihi corona iusticie: quā reddet mihi domin⁹ in illa die iustus iudex. Preceptū domini lucidū illuminans oculos. Reuera lucidū: quia sincere purū ⁊ immaculatum: quale a patre luminū ꝓdire decet. Hoc illuminat oculos: nō istos carnales: quos ⁊ pecora nobiscū possunt habere cōmunes: ꝸ illos vtiqꝫ interiores: qui diuino munere spiritualiter clarificanꝫ. Timor dñi sanctus ꝑmanens in seculū seculi. Uideamus: quid sibi velit ista definitio. Deū timere nō trepida cōfusio: sed impturbata cōstantia est: cui⁹ status nulla tēporali conuersiōe mutaꝫ: ꝸ in idipm sinceritate bone cōsciētie ꝑseuerat. Nā hūana formido cuz tēpore cōmutaꝫ: ⁊ nō est sancta: qꝛ nō pōt esse ꝑpetua. Timor aūt dei nihil ꝑturbationis habet. Nam licet recte auctorē suū timeat: scit vere supplicātibus misericordē esse q̄ iudicat. In omni ergo sanctitate versaꝫ: q̄ suū iudicē ⁊ timere cognosciꝫ ⁊ amare. Mixta eñ cū pauore dilectio: timor est dñi: qui vsu seculari reuerētia nūcupatur. Iudicia dñi vera iustificata i semet ipsa. Iudicia dei dicit vt arbitror: mādata: que in veteri testamēto ⁊ nouo cōscripta sunt: qꝛ reuera ex iudicio sunt ꝓlata. Illud eñ iudiciū singulari numero diciꝫ: vbi boni maliqꝫ diuidūꝫ. Nā qꝺ seqꝫ: Desiderabilia: ꝓhibet ad illꝺ tp̄s future iudicationis aptari: qꝛ legiꝫ: Ue illis qui concupiscūt diē dñi. Hec aūt iudicia vtriusqꝫ testamēti: que dicta sunt veritate imutabili ꝑseuerāt: ⁊ tm̄ in illis est bonū: vt cū a pijs mētibus recipiunꝫ veraces faciant ⁊ beatos. Hoc aūt dant qꝺ habent: qꝛ necesse est vt iustificatiōe plenū sit qꝺ iustos facit. Peracta est ꝓposite laudis senaria diuersitate ꝯclusio. Predicādo legē dñi: testimoniū dñi: iudicia dei: qui numer⁹ in arithmetica disciplina nosciꝫ esse ꝑfect⁹. Singulis eniz versib⁹ quasi quibusdā calamis cōpactis: opera domini laudis studio ꝓbantur esse cantata: vt doceret ꝑfectionē atqꝫ conuenientiā eoꝝ que sub tali calculo noscunꝫ esse predicata. O ingentiū rerum stupēda profunditas. Quis aut sufficienter distinguere: aut ꝑdicare potuisset opera domini: nisi spiritusancto ꝓbarenꝫ edici? Solus eñ ꝓualet digne de se dicere: qui etiā se potest nosse plenissime. Desiderabilia sup aurum ⁊ lapidē preciosum multū: ⁊ dulciora super mel ⁊ fauū. Desiderabilia sunt iudicia domini: sicut dictū est: mandata noui ⁊ veteris testamēti: sup aurum quod hūana cupiditas affectat ardē

Matth. 5.
j. Cor. j4.
j. Timoth. 6
Ro. 8.
2. Timoth. 4
Amos 5.

tissime possidere: ppter quod frequēter despicit etiā salutes animarū. Sed quia hoc tantę rei parū est: Addidit: Lapidē pciosū multū: q̄ i paruissimo margarito plurimū valet: ⁊ exiguo metalli pōdere ingentē superat pecunię q̄ntitatē. Sȝ q̄m iueniri poterāt cōtinentes: qui cupiditatē noxiā laudabili parcitate calcarēt: addidit etiā saporē: pcipua suauitate iocūdos: Mel ⁊ fauū. Unde homo nullus excipit: Quis cōtinēs esse videatur: quia ppter vetus testamentū superat mel: ppter nouū vincit fauum. Ista em̄ faucib⁹ tantū sapiunt: illa mentibus absolute dulcescūt. Q̄ū schema grece dicit Auxesis: latine augmentū: paulatim em̄ ad supiora ↄcrescit. †Nam ⁊ seru⁹ tuus custodit ea: in †custodiēdo illo illa retributio multa. Cū dicit seruus tu⁹: iustū significat ⁊ deuotū: custodiet ea dulcedine scȝ illa pellect⁹: q: nequissimis mētibus iudicia dn̄i semp amara sūt. Et īspice quod dictū est: custodiet ea: vt n̄ solū ad tēpus earū rerū suscipi videat affectus: sed vsq₃ in vltimū vitę spaciū in tali deuotione versef. Post obedientiaȝ p̄mia subsequūtur: id est: retributio multa. Tanta em̄ diuinę clemētię dona sunt: quę neq̄unt cōprehendi: Sic em̄ de his ap̄lus dic: Quod nec oculus vidit: nec auri audiuit: nec in cor hominis ascendit: quę p̄parauit deus diligētib⁹ se. Merito ergo dicta sunt multa: q: cōprehendi nō poterāt vniuersa.

Schema. Et enim seruus custodit illis. — Cori. 2

Delicta quis intelligit: ab occultis meis munda me dne. Ecce ianua tertię narrationis aperit: In qua ppheta deprecat: vt oīa eius peccata mundent: q̄tenus eloquia oris sui: in cōspectu dn̄i reddant accepta. Sed cū tribus modis humanis erroribus excedat: cogitatione: dicto ⁊ facto: immēsum illud delictorūȝ mare sub breuitate constrictū: duobus fontib⁹ emanare testaf. Occultū est: quod originale dicitur: in quo cōcipimur: nascimur ⁊ secreta volūtate peccam⁹: id est: cū rem pximi cōcupiscim⁹: cū nos de aduersarijs desideramus vlcisci: cū ceteris p̄stantiores effici volumus: cuȝ cibos appetim⁹ dulciores: ⁊ his similia: quę ita pullulant atq₃ surripiūt: vt ante effectuȝ rei multis celata videantur. Quod si hec alicui manifesta reddant: mo nente salomone: Nō eas post cōcupiscentias tuas. Illud tamē debemus aduertere: quoniā multa peccata sunt: quę omnimodis ignoram⁹: quorū nec origines possumus: nec surreptiones agnoscere. Unde subaudiendūȝ est: Delicta oīa quis intelligit? Nā cū dicturus sit in quinquagesimo psalmo: Delictū meū contra me est semp: Et alibi: Delictū meū cognitum tibi feci: quomō nō poteśt intelligi q̄ peccans cogitur confiteri? Sed si adieceris omnia: tunc hec questio pbatur exclusa. Et ab alienis parce seruo tuo. Si mei non fuerint dominati: tunc immaculatus ero: ⁊ emūdabor a delicto maximo. Positū est superiore versu occultū: quod originale diximus: nunc dicendū est quid sit alienum. Alienuȝ est: quod malis hominibus: siue diabolo suadēte committitur: sed fit pprium: quia cōsensus plectibilis adhibef. Ex illa em̄ traduce mortalium massa corrupta ab hoste spirituali: sine diuina gratia velociter subuertif: quia in p̄mo homine p inobedientiā vitiata monstraf. Nā q̄ facile est antiquo īsidiatori infectis vetita suadere: qui potuit liberos atq₃ icorruptos sua calliditate decipe? Quapropter ab originali pctō (vnde vsq₃ ad sęculi finē viuens nullus excipif) propheta mūdari se petit: quasi adhuc carnalib⁹ vitys nō oīno purgat⁹. Sed cū dicit: Seruo tuo: iam se ostendit legi dn̄icę iure famulari. Dominant autē errores: cū in eis fallaci voluntate p̄sumif: tūc vero impiū pdūt: q̄n ab ipis hoies p dei gratiā subtrahunf. Iure ḡ ppheta imaculatū se ↄfidit fieri: cū eū iam ↄtigerit ab eoꝝ dn̄atione liberari. Maximū v̄o delictū ē supbia: q̄ ⁊ diabol⁹ cecidit: ⁊ hoieȝ traxit. Quātuȝ em̄ in malo magna sit: hinc daf intelligi: quę ex angelo diabolū fecit: quę homini mortē intulit ⁊ cōcessa beatitudine vacuauit: omniū malorum mater: scelerū fons: vena nequicię. Scriptū est em̄: Initiū peccati omnis supbia: quā tamē dn̄s veniens sua humilitate deiecit. Et erunt vt complaceant eloquia oris mei: ⁊ meditatio cordis mei in cōspectu tuo sp. Dn̄e adiutor meus ⁊ redemptor me⁹. Dicit q̄n eloquia oris ei⁹ dn̄o placere p̄ua

Ecci. 18. — Ps. 50. — Ps. 31. — P — Ecci. 10

leant: videlicet: si a vitijs quę supius dixit reddat alienus: ꝓpter illud qđ dicitur pec catori: Quare tu enarras iusticias meas. Quę est autē meditatio cordis: quę potest ad dñm ꝑuenire? Spes: caritas: & fides: q̄ vtiq; digna sūt deo. Illa eñ merent in cō-spectu ei⁹ ascendere: q̄ ipse cognoscit ap-probare. Adiutorē vero suū dicit in bonis: redemptorē a malis: vt nemo suis meritl applicet: quod celesti largitate susceperit.

Ps. 49

Conclusio psalmi.

Quam mirabili ordine: totuz psalmū gloriosissim⁹ ꝓpheta cātauit. Laudauit dñi ꝑdicatores. Ipse q̄ aduētū sacratissimę incarnatiōis edocuit. Magnalia ei⁹ varia definitionū qualitate cōmendās: Reuersusq; in memoriā fragilitatis suę a delictl se petijt debere mūdari: vt tantorū sacramētorū relator dignus existeret: q̄ docuit scripturas dñi a purissima ꝯsciētia deberi narrari. Numer⁹ q̄ ꝑsens: ꝟtutē psalmi declarare sentit. Nā sicut in euāgelio: octauodecimo anno curuata mulier iubēte christo a sua infirmitate saluata est: ita se in hoc psalmo petijt peccatis proprijs ꝓpheta liberari: p hunc calculū significās tp̄us aptissimū: in quo & iste dñi salutifera beneficia mereret.

Explicit expositio in psalmū. XVIII

Incipit expositio in psalmū. XIX

In finem psalmus dauid.

Iam q2 tituli verba nota sunt: de textu psalmi aliqđ disseram⁹: vt gratius possit accipi: qñ breuiter eius intētio ꝓbat agnosci. Futuroꝝ igit illuminatione ꝓpheta cōpletus: p optatiuū modū euenire ꝓspera sanctę deꝑcat ecclesię: q̄ illi p aduentū dñi certissime nouerat eē vētura. Et nimia caritate cōpletus: illi optat ꝓspera: cui⁹ se mēbra esse noscebat. Talia siquidē desideria beati sp appetūt: vt bona sua ibi posita iudicent: vbi benemeritorū vota cōgaudent.

Diuisio psalmi.

Primo ingressu ꝓpheta deꝑcatur sanctę ecclię bona succedere: vt diuersa mūdi tribulatione fatigata: christū dñm exaudita suscipiat. Secundo deprecat: vt omne cōsiliū ei⁹ rectāq; fidez dñs omnipotētię suę pietate cōfirmet: ꝓmittēs fidelē ꝓplum: nō magnificandū potestate mundana: sed diuina potētia.

Exaudiat te dominus in die tribulationis: ꝓtegat te nomen dei iacob. **Expositio.**

Per figurā Prolepsin: quę latine dicit ꝑoccupatio: ꝓpħa studio magnę caritatl accēsus: optat ecclię catholicę ꝓuenire: quę lōgo post tēpore fieri posse cernebat. Audiri cognoscimur: qñ oīmodis aliquid obtinemus. Dicēdo vero: in die tribulatiōis: tēpus grauissimę afflictiōis ostēdit: quo magno desiderio dñm deꝑcamur. Non eñ extremis labijs: sed mundo corde tūc petim⁹ quę nobis tribui postulam⁹. Perscrutādū est q̄: quare patriarchę iacob nomē videt annexū? Hic eñ maiori fratri surripiēs: totius benedictiōis grām cōquisiuit: vt & ipse illi cū reliquo ꝓplo subderet. Quę similitudo benedictiōis: christiano ꝓplo cōgruenter aptat: qui gentē subsequēs iudeoꝝ: et deuotę mētis religione suꝑauit: vt gratię munere ꝑmus donāte dño redderet. Naz cū dicit: Protegat te nomen dei iacob: huiusmodi similitudinē a dño vult intelligi: & nouo ꝓplo ꝯcedendā: quā ille in ꝑfigurati one sctūs patriarcha ꝑcepit. Mittat tibi auxiliū de sancto: & de syon tueatur te. Optando mittat: ostēdit a patre filiū missum. Sed hoc verbū caritatis est: nō subiectionis: sicut & ipse in euāgelio de spūsancto dicit: Expedit vobis vt & ego vadā. Si eñ ego nō abiero: paraclit⁹ nō veniet ad vos: si aūt abiero: mittaz eū ad vos. Syon eñ sicut sepe diximus: mons est: significans speculationē: q̄ ꝯuenit diuinitati: qñ illi oīa nō vt nobis ex euētu nota sunt: ꝫ ex glīoso suę dispositiōis arcano. Memor sit omnis sacrificij tui: & holocaustū tuum pingue fiat. Sacrificiuz sanctę ecclesię: nō hostia pecudū: sed iste ritus accipiēdus est q̄ nūc agit corpis & sanguinis imolatiōe solēni: quę vēturū ꝓuidebat: nō quē ꝓtermittēdū esse cognouerat. Sequit. Et holocaustuz tuū pingue fiat. Holocausti nomie in illa ꝑoris sacrificij similitudine ꝑseuerat. Holocaustū eñ totuz dicebat incensum: quę nūc referēda sūt ad cōionis nrę sanctissimā puritatē. Holocaustū eñ p se combustū & aridū est: ꝫ pingue fit atq; iocūdū: qñ a grā diuīitatis assumit.

Io. 16

Ps.

Al. nō b3

Tribuat tibi † domin⁹ scd̄m cor tuū: ꝛ omne cōsilium tuū cōfirmet. Post diapsalma positū: venit ad ingressū secundū: adhuc optans eccl'ię bona: quam sciebat cōstanter in orthodoxa religiōe mā surā. Dicit em̄: Tribuat tibi dn̄s scd̄m cor tuū: id est: scd̄m ītellectū quē habes de domino saluatore: vt eū credas vnū ex trinitate: passum carne: ꝛ ꝓ mundi liberatione in crucis patibulo pepēdisse: ipm̄ resurrexisse: ipm̄ sedere ad dexterā patris: ipm̄ adiudicandū esse venturū. Addidit ꝗꝫ. Et oē cōsiliū tuū cōfirmet: scꝫ vt mūdi istius illecebras cōtemplata dn̄i ꝓmissione despicias: ꝛ ꝑicula p̄sentis seculi nō pauescas: dū future resurrectiōis p̄mia leta semp expectas. Hoc est em̄ cōsiliū sanctę matris ecclesię: patrē ꝛ filiū ꝛ spiritūsanctū vnū credere deū: a quo creata sūt oīa: ꝛ disponunť vniuersa. Hęc bene cōfirmari ꝓpheta depcať in ꝑplo fideli: p quę nouit eū ad ęťna p̄mia esse venturū. Letabimur in salutari tuo: ꝛ in noīe dei nostri magnificabimur. Impleat dn̄s oēs petitiones tuas. Cū vir sanctissim⁹ spiritualia bona optaret eccl'ię: vt se vnū ex eius corpe esse mōstraret: suā ꝗꝫ ꝑsonā decenter admiscuit. Nā in salutari eccl'ię: qđ est dn̄s xp̄us: letaturū se esse declarauit: ꝛ in ipius noīe se magnificandū esse testať: qꝛ ex xp̄o christiani fuerāt nūcupandi. Magnificari est em̄ magnū fieri: q̄ppe cū ex vocabulo cęlestis regis nomē est impositū seruiēti. Sequiť. Impleat dn̄s oēs petitiones tuas. Fit iterū ad ecclesiaꝫ grata cōuersio: vt ex tā frequēti voto ꝓbareť nimię beniuolentię magnitudo. Nūc cognoui qm̄ saluum fecit dn̄s christū suū. Hęc iā vsꝗꝫ ad fineꝫ psalmi ex ꝑsona loqť sua. Quę figura diciť Apostrophe: id est: cōuersio: q̄tiens ad diuersas ꝑsonas crebro verba cōuertim⁹. Dicēdo: nūc cognoui: magnā virtutē ꝓbatiōis ostēdit: vt in p̄senti se diceret cognouisse: qđ p⁹ multa secula potuit approbari. Saluū fecit pať xp̄m filiū resurrectione gloriosa: qn̄ etiā ascendit in celis. Exaudiet illū de celo sancto suo: in potētatibus saluſ dexterę eius. Exaudiuit filiū pater ab incarnatione suscepta: post resurrectionē videlicet: quādo spiritūsanctū de cęlo misit ap'lis: quē in terris mittēdū ꝓmiserat. Et vt ipm̄ ꝗꝫ in deitate sua omnipotentē esse monstraret: sequiť. In potētatib⁹ salus dexterę ei⁹. Salus igiť quā ipse cōdidit: potētatus noster esse dinosciť: qn̄ illa salus: nec morbis afficiť: nec dolorib⁹ sauciať: sed potētes nos efficit cū in sua pennitate custodit. Sensus ergo talis est. Exaudiet filiū pater de celo sancto suo: qꝛ in dextera ei⁹ est salus: habēs ex ꝓpria deitate: qđ petere videť ex carne. Hi in currib⁹ ꝛ hi in equis: nos autē in nomine dn̄i dei nostri † magnificabimur. Fidei suę sinceritate ꝓfidens: quę munerib⁹ erat dn̄i cōtributa: ꝓpheta letať: despiciēs illos qui pomposis currib⁹ effecti: in tēporali poti⁹ dignitate p̄sumūt. Duo em̄ apud antiquos erāt genera triūphorꝫ. Unū mai⁹ in curribus: quod laureatū dicebať. Aliud minus in equis: qđ optio nūcupabať. Sed ista secularibus relinquēs: in noīe dn̄i se magnificatū eē cōfirmat. Nō em̄ currus aut equus magnificant: q̄uis in hoc mūdo extollere videanť honorib⁹: sed nomen domini quod ad premia eterna ꝑducit. Quę figura grece diciť Synchrisis: latīe cōparatio: dū cōparatione quadā iustiorē causam nostram: ꝗꝫ aduersarij demonstram⁹. Ipsi obligati sunt ꝛ ceciderūt: nos autē surreximus ꝛ erecti sumus. Potēter aperuit fructū p̄cedentiū rerum. Nā hūanis honorib⁹ p̄sumētes: laqueati prauis desiderijs suis in mortis foueā corruerūt. Et quia dictur⁹ erat: ceciderūt: p̄misit obligati: quod necesse est illis ꝯtingere qui se videnť neruosis errorib⁹ obligare. Resurgere em̄ duobus modis diciť christianus: quādo a vitiorū morte in hoc mūdo p gratiā liberat⁹ in diuinis iustificationib⁹ ꝑseuerat: sicut sapientissim⁹ salomon dicit: Septies cadit iustus ꝛ resurgit. Diciť ꝛ generalis illa resurrectio: in qua iusti ęterna p̄mia ꝯsequenť. Sed hic vtranꝗꝫ conuenire manifestū est: vbi ideo posuit: erecti sumus: qꝛ in qualibet resurrectione fideles ab hūilitate consurgunt: ꝛ ad diuina p̄mia subleuanť. Qđ argumentū in topicis diciť a reb⁹ ipis: qn̄ ꝛ aduersarios corruisse dicim⁹: ꝛ nos erectos esse testamur. Domine saluū fac

ET

Sche

Al. inuocabimus

Sche

Prouer. 24.

Top

regē: ꝛ exaudi nos in die qua inuocauerim⁹ te. Futuroꝝ desiderio ꝑpheta pellect⁹: illa petit iterū fieri q̄ nouerat esse ventura. Dicit patri: saluū fac regem: id est: xp̄s dn̄s resurgat a mortuis: ascēdat in celos: interpellet ꝑ nobis: ne diuti⁹ nostra vacillet oratio: ꝫ ipso aduocato ꝓsumam⁹ orare: q̄ nos patri docuit supplicare: ne nos mortis laque⁹ possit astringere. Deniqꝫ ꝫ sequit̄: Exaudi nos in die q̄ inuocauerim⁹ te: qđ tunc hūano generi ꝑuenit: q̄n resurrectōe dn̄i firme credidit: letanter aspexit.

Conclusio.

Docuit nos ꝓpheta sanctissimus: quali pietate debeamus xp̄o dn̄o seruire: optat illi bona q̄ nouerat esse vētura: qꝛ bene credētiū mos est illa orare: q̄ desideram⁹ emergere. Sic ꝛ in dn̄ica oratione ꝓmouemur: Adueniat regnū tuū: qđ etiā si nō orem⁹ adueniet. Sed deuotū nō vult desinere: q̄ vētura credit optare. Quapropter affligamur in ei⁹ passiōe: gaudeam⁹ in eius resurrectiōe. Sic em̄ ipsius possum⁹ dici si ei⁹ dispēsationib⁹ mereamur aptari. Presentis aūt numeri sacramēta: sub vna sūma nequaꝗ potuim⁹ iuenire: ꝫ forte nobis poterūt diuisa ꝯstare. Duodenari⁹ itaqꝫ calcul⁹: ad apostolos ē videlicet applicādus. Septenari⁹ vero: significat hebdomadā: q̄ ad primā illā ꝑtinet sine dubitatione culturā. Hec in vnū sociata: vtriusqꝫ legis sacramēta ꝯcludūt. Sic ꝛ isti⁹ psalmi ad patrē dicta ꝑcatio noui ꝛ veteris testamēti ꝯtinet reuerenda mysteria.

Matth. 6

Explicit expositio in psalmū. XIX
Incipit expositio in psalmū. XX

In finē psalmus dauid.

Ideo titulus hic. xix. psalmo par ē. qm̄ ꝛ iste quidē de dn̄o saluatore: ꝫ sub aliqua diuersitate dictur⁹ est. Supior nāqꝫ cōtinet orationē ꝓphe: ꝛ ꝯfidentiā qua liberādus est a cladib⁹ hui⁹ seculi ꝓplus xp̄ianus. Nūc quidez panegyricus de incarnatiōe ipius dicit̄: ꝛ postea deitatis ei⁹ facta narrant̄: vt oēs itelligāt eūdē esse marie semꝑ virginis filiū: qđ patris verbū. Duas em̄ naturas in xp̄o dn̄o salutariter credim⁹: deitatis ꝛ hūanitatis: q̄ in vnā ꝑsonā: ꝑ infinita secula incōmutabilit̄ ꝑseuerāt. Qđ ideo frequēter repetēdū est: qꝛ vitaliter ꝛ audit̄ sp ꝛ credit̄.

Diuisio.

In p̄ma narratione psalmi hui⁹ verba ꝓphete sunt ad deū patrē de incarnatione dn̄ica. Scđa: diuersas virtutes ei⁹ gloriāqꝫ describit: declarans a ꝑte q̄ passus est: ad quā sūmā rerū apicēqꝫ ip̄o largiēte ꝑueniret. Tertia: idē ꝓpha cōuertit̄ ad dn̄m xp̄m: vbi more desiderātiuz optat illa in iudicio eius fieri: que nouit esse ventura.

Expositio.

Domie in virtute tua letabitur rex: ꝛ suꝑ salutare tuum exultabit vehemēter. Domine: ꝓpheta ad p̄rem dicit: in virtute tua: id est: in oīpotētia maiestatis tue: in q̄ ꝛ filius regnat: sicut ip̄e dicit: Oīa patris mea sunt: ꝛ oīa mea patris sunt. Letabitur rex: gaudet iesus xp̄s. De q̄ in alio psalmo legit̄: De⁹ iudiciū tuū da regi: ꝛ iusticiā tuaz filio regis. Et in titulo passiōis scriptū est: Rex iudeoꝝ. Sequit̄. Et suꝑ salutare tuū exultabit vehemēter: id est: in eo qđ ꝑ eum saluasti hoīes: fili⁹ tu⁹ qui saluator est exultabit. Addidit q̄ꝫ: vehemēter: vt quāta est copia in beneficio: tāta sit ꝛ gaudij magnitudo. Desideriū aīe eius tribuisti ei: ꝛ volūtate labioꝝ ei⁹ nō fraudasti eū. Enumerat ꝓpha xp̄o dn̄o ꝫm carnē: q̄ꝫ ingētia: q̄ꝫ gl'iosa collata sint. Desideriū ei⁹ aīe fuit: sicut in euāgelio dicit: Desiderio desideraui mādūcare vobiscum hoc pascha. Qđ schema dicit̄ Tautologia: id est: eiusdē sermonis iteratio: sic est: Bn̄dicens benedicā te: et Multiplicās multiplicabo semen tuū. Sed ille solus est: qui desiderio desiderauit mori: quādo se ꝑ omnium salute offerebat occidi: vt ꝑciosus sanguis ei⁹ mundū redimeret: ne diabolus eū adhuc iniqua ꝓsumptione vastaret. Volūtas vero labiorū fuit: quādo spiritib⁹ imperabat immūdis: languores diuersos sermonis sui sanabat imperio: ꝓdicatiōes q̄ꝫ suas: deuotis mentib⁹ inserebat. Constat em̄ in nullo voluntatez eius fuisse fraudatam: quādo omnia que fieri iussit impleta sunt: sicut scriptuz est: Omnia que voluit domin⁹ fecit in celo ꝛ in terra. Qm̄ ꝑuenisti eū in bn̄dictōib⁹ dulcedis: posuisti in capite ei⁹: corona de lapide ꝑcioso. Post diapsalmatis silenti-

Joh.
Ps.
Mat.
Ps. c.
Luc. 2
Gbe
Ps. 4

um: venit ad scdm modū vbi incarnatōis ei⁹ potentiā: mirabili fulgore describit. Dicendo eñ: qm̄ ꝓuenisti: significat hūanitatē anticipāte diuinitatis gratia semꝑ ornari: q2 nullus illi quicq̄ ꝑmus offert qđ bonū est: nisi hoc celesti munere cōcedat. Erubescat pelagian⁹ hoc ꝓpriū hoīs dicere: qđ immaculata verbi incarnatio euidēter legitur accepisse. Bn̄dictio dulcedinis fuit: qn̄ dictū est: Hic est fili⁹ meus dilect⁹: in q̄ mihi bene cōplacui. Posuisti metaphorice dicit: ab his q̄ post labores maximos p̄mio digno coronant. Qđ totū ptinet ad naturā hūanitatis: q̄ a diuinitate quod nō habebat accepit. In capite vero idem dictū debem⁹ aduertere: quātū ad substantiā attinet corporalē. Ceterum deitas nō habet mēbra: que vbiq̄ tota atq̄ pfecta est. Corona eñ: nō improbe circūeuntiū discipuloꝝ videt significare conuētū: q2 ipm̄ docentē desiderātiū aploꝝ circuit⁹ ambiebat. Hec erat corona capitis: hoc regale diadema: qđ nō ornaret impositū: sed de christo dño potius ornaret. In hac eñ corona ⁊ totius mūdi circulū merito poterim⁹ aduertere. In quo gnālis significat eccl'ia. Qđ schema dicit Characterismos: id est: informatio vel descriptio: q̄ siue rem absentē: siue p̄sentē psonā spiritualib⁹ oculis submistrat. Hoc ⁊ in laude ⁊ in vituperatōe fieri solet.

Math.3 — Sche — Sche — Ita te seculū — Io.17

Uitā petijt ⁊ tribuisti ei: longitudine dierū in seculū seculi. Uitā: resurrectionē significat: quā ille petiuit dicēdo: Pater clarifica filiū tuū. Longitudinē dierū in seculū seculi: id est: indefectā pennitatē: q̄ nullo fine cōcludit. Sed memēto q2 ⁊ hec ⁊ his silia: ab illa dicant pte q̄ passus est. **Magna est gloria ei⁹ in salutari tuo: gloriā ⁊ magnū decorē impones sup eū.** In capite versus sententiā posuit: quā subter exponit. Sancte siquidē incarnationi magna est gloria i salutari: id est: in verbo p̄ris. Sed istā gloriā nō poterat hūanus sensus attingere: nisi eā in subseqntib⁹ mirabili expositōe declararet. Hoc schema dr̄ Ephexegesis: latine explanatio. Nā gloria ⁊ magnū dec⁹: tp̄us videt significare iudicij: vbi in deitate sua altissim⁹ apparebit: habēs gloriā d iudicio: decorem de maiestate. **Qm̄ dabis eū in bn̄dictionē in seculū secli: letificabis eū in gaudio cum vultu tuo.** Gradatim descēdit ad illā gl'iam declarandā: quā xp̄s dñs f̄m carnē a p̄re clarificat⁹ accepit. Dicit eū dadū eē in bn̄dictionē q̄ nullo possit fine ꝯcludi. Uerū hec ꝟba pia examinatōe pēsanda sūt: vt tāte rei nobis elucere possit arcanū. Multis locis iā diximus suscipiēdū esse ꝓ pte membroꝝ: qđ ipsi dño saluatori non pōt ꝯuenire: sic ⁊ p̄res nostri silia loca exposuisse declarant. Quapropter letificabis eum in gaudio cū vultu tuo: suscipiēdū est de vnoq̄ fideliū: de q̄bus ⁊ alter psalmus dictur⁹ est: Et habitabūt recti cū vultu tuo. Letificari eñ de vultu dñi: alterius cognoscit esse psone: qđ de xp̄o intelligi catholica nō pmittit ecclesia. Que sic vnita verbo cognoscit: vt vna sine dubio intelligat esse psona. **Qm̄ rex sperauit in dño: ⁊ in misc'dia altissimi nō cōmouebit.** Dicit cām quare tm̄ mun⁹ accepit: q2 rex iste q̄ in passiōe sua tribus linguis legebat ascript⁹: f̄m hoīem sperauit in dño: vt agnoscam⁹ nisi supplicit postulādo: ad ei⁹ nō posse nos misc'diam ꝯuenire. Sequit etiā eternitatis hui⁹ causa ꝓbabilis: q2 nescit a p̄ris misc'dia submoueri: q̄ sperare in ei⁹ gloria pseuerat: sic salomon dicit: Quis spauit in dño: ⁊ ꝯfusus est: Et in alio psalmo dicit: Protector est oīm sperantiū in se. Posito igit in p̄mo psalmo cathegorico syllogismo: ⁊ in septio hypothetico: restat nūc vt enthymema demonstrare debeam⁹. Enthymema: qđ latine iterp̄tat mētis ꝯceptio: syllogism⁹ est: ꝯstans ex vna ꝓpositiōe ⁊ ꝯclusiōe: quē dialectici dicūt rhetoricū syllogismū: q2 eo frequenter vtunt oratores ꝓ cōpendio suo. Iste talit explicat: Oīs sperās in dño: exultabit ⁊ letabit in misc'dia ei⁹. Ego igit exultabo ⁊ letabor in misc'dia ei⁹. Ista est tertia spēs syllogismoꝝ: p q̄s dialectici subtilissimis disputatiōib⁹ q̄ ꝓbare nitunt ostendūt. Nec moueat qđ in istis ptib⁹ n̄ sūt eadē ꝟba: q̄ dialectici ad instruēdos rudes longo p⁹ tpe formauerūt. In p̄dicatōib⁹ eñ sacris: argumentū quidē ipm̄ ponit: sed sub libertate verboꝝ. Mō reliq̄ videamus. **Inueniat man⁹ tua oīb⁹ inimicis tuis: dextera tua inueniat omnes q̄ te**

Sche

Ps.139 — Eccl.2. — Ps.17 — P — Syl.

oderunt. Uenit ad tertiaz diuisionē: in qua optat dominū christū facere: quod eū nouerat esse gesturū. Dicit enī: Inueniat man⁹ tua: id est: operatio tua reperiat. Afflictos cōuertas inimicos: qui a tuis regulis mūdi delectatione dissentiūt. De quibus ait apostolus: Quoniā si cū adhuc inimici essem⁹: reconciliati sumus deo p mortem filij eius: multo magis recōciliati salui erim⁹. Sed isti tādiu dicunt inimici: donec diaboli suasionib⁹ inducunt. Ceteruz quādo ad christū dn̄m redeūt: ⁊ serui ⁊ filij vocant ⁊ amici. Sequit. Dextera tua inueniat oēs qui te oderūt. Hic illud iudicij tēpus aduertit: quādo dextera patris: id est: domin⁹ saluator iudicatur⁹ est mūduz: ⁊ qui eū ōderūt pene ppetuitate damnādi sunt. Pones eos vt clibanuz ignis: in tēpore vultus tui. Cliban⁹ est coquēdis panib⁹ enei vasculi deducta rotunditas: que sub vrentib⁹ flammis ardet intrinsec⁹. In qua similitudine merito peccatores ponūt: qui in futuro iudicio: ⁊ merore animi ⁊ penali excruciatiōe torquēdi sunt: qꝛ cōtra regulas dn̄i obstinata mēte vixerūt. Temp⁹ vero vultus dn̄i: dies iudicij: quādo fili⁹ hominis videbit ab omnibus: sed soli eū iusti etiā diuinitatis sue cōtemplatione respiciēt. Memēto autē qꝫ supi⁹ in laude dn̄i christi: Characterismon schema posuerit: per quod honorem eius ⁊ gloriā diuersa qualitate gratiarū descripsit. Nunc p eandē figurā inimicos ipsi⁹ dicit varijs supplicijs affligēdos: vt quātum ille mirabilis: tn̄ isti redderent horribiles. Dn̄s in ira sua conturbabit eos: ⁊ deuorabit eos ignis. Ordo iudicij pulcherrima narratiōe describit. Illos enī peccatores: qui se p actuū suorū malignitate discrutiāt: ira dn̄i dicit esse turbādos: qn̄ audiēt: Ite in ignē eternū. Et istā sententiā cōsequent: vt ppetua flāma deuorent. Nā iussionē dn̄i nulla mora subsequit: sed mox vt discernit impletū est. Iste tn̄ ignis sic absumit vt seruet: sic seruat vt cruciet: dabiturqꝫ miseris vita mortalis ⁊ pena seruatrix. Fructū eorū de terra perdes: ⁊ semē eoꝝ a filijs hoīn. Fructus eoꝝ fuerat in terra viuentiū: si filio dei credidissent. Sz qꝛ mādatis eius cōtumaci spiritu restiterūt: merito fructū illū beatitudinis pdiderūt. Semen eoꝝ: id est: vota vel facta peccātiū. Vn̄ aūt dicunt semina: vnde nascit vnicuiqꝫ retributio digna gestorū. A filijs hoim: efficies alienos: id est: a sanctis: qs in hereditatē eternā tue misericordie largitate missur⁹ es. Qm̄ declinauerūt in te mala: cogitauerūt cōsilia q̄ nō potuerūt stabilire. Declinare dicim⁹ mala supra alios pendētia: in alio loco iniqtatis causas ledere. Qđ in passione dn̄i ɔstat effectū. Nā cū putarent iudei imperiū romanū sibi fore pniciosuz: si regē saluatorē dn̄m suscepissent: in ipsum ausi sunt mala declinare: q̄ sibi credebāt romanis vlciscentib⁹ euenire. Cogitauerunt enī ɔsilium dicēdo: Expedit vnū p oibus mori: qđ nō potuerūt stabilire: id est: ad votū suū pducere. Nā nesciētes vera dixerūt: oportuit vnū p omnib⁹ mori. Uerū quidē dictū: ſ malo voto ꝓlatū est: ⁊ ideo de tali facto subituri sunt penā: qꝛ nō habuerunt sincerā ɔsciētiā. Qđ schema dicit Amphibologia: id est: dictio ambigua: dubiā faciens pēdere sentētiā. Cōsiliū est enī aliqd: aut faciēdi: aut nō faciendi ratio deliberata. Qm̄ pones eos† deorsum: in reliquijs tuis pparabis vultū eorū. Positi sūt deorsum iudei: qn̄ vitio suo terrena sapiētes nō meruerūt celestia ɔtueri: sed vult⁹ eoꝝ: id est: mala intētio ipoꝝ: ad reliqas dn̄i: h̄ est: ad passionē aptata ē: vt cū illi se inferre crederēt dispendiū mortis: salus fieret absolute gn̄alis. Exaltare dn̄e in virtute tua: cātabimus ⁊ psallem⁹ ꝟtutes tuas. Exaltare dicit: id est: resurrectiōe magnificare. Tūc enī ab hūilitate suscepta exaltatus cognoscit: qn̄ in glīa sua resurrexisse ꝓbat⁹ est. In ꝟtute tua: id est: in deitate ꝟbi: p quā dixisti: Potestatē habeo ponēdi aīaz meā: ⁊ ptātē habeo iteꝝ sumendi eā. Cantare vero est verba dn̄i ore ꝓferre. Psallere aūt mādata diuina bonis opatōib⁹ ɔstant implere. Hec enī duo sūt: q̄ a nob oīmodis expetunt: vt laudes dn̄i fidelit ore cātem⁹: ⁊ ope nr̄o ipius mādata faciam⁹. Cōclusio.

O Stēsa nobis ē imago celestis regl: mirabili descriptōe ꝟitatis: vt quē iudei nō meruert pn̄tē cognoscere

Ro. 5. · Sche · Math. 25. · Iob. · Sc · Ar. · Io

auditu auris: mūdus eum crederet aduenisse. Meminerimꝰ aūt: qd ps. iste tertius est ex his qs de duabꝰ naturis euidētius locutos eē collegimꝰ. Hāc tn̄ regulā noueris in oībus custoditā: vt in eis psalmis: & due nature & vna psona eē declaret: qtenꝰ salutari breuissimoqꝫ compendio: & illi destruant q duos filios esse mentiunt: & illi q vnā naturam in christo dn̄o callida puersitate confingūt. Dicite q vos putatis sapiētissimos viros: qd est illud qd ad corinthios scribens ait apostolꝰ: Tunc & ipe filius sbiectus erit ei: qui sibi subiecit oīa: vt sit deus omia in omibꝰ? Nam si ex deitate et humanitate vna natura facta esset vt creditis: qualis rogo substātia in eternū patri pōt esse subiecta? Restat vt nos arrianꝰ error absorbebat. Necesse est em̄ confiteri vos: qr verbū patri pōt esse sbiectū. Quāuis aliq patres: christi membris h aptādū esse putauerint. Quocirca pax tibi fortasse visum est: qd euticis errore tenebaris obnoxius: nisi te & arriana calamitas iuncto fasce depmeret? Auctores suos errores singuli dānauerūt: de te aūt quid faciāt: quē duplex culpa cōdemnat? Mox vt ad pflictū veneris: statiꝫ nestorianū vocas orthodoxū. Habemꝰ cōtra te iudicia tua: h alijs p crimine dicis: qd tu tibi psuasisse cognosceris. Extat h denarij numeri duplicata societas: vt sicut hec parilitas vnā summā designat: ita psalmꝰ iste vtriusqꝫ legis vnuꝫ dn̄m pclamet auctorē. Est em̄ in istis decadibꝰ virtꝰ eximia: & quotiēs se gemināt: totiens ingentiū rex sacra declarāt.

Explicit expositio in psalmū vicesimuꝫ.

Incipit expositio i ps. vicesimumpmū.

In finem p susceptione matutina psalmus dauid.

Siue i finē: siue psalmꝰ: siue dauid qd significet: freqnter expositū ē. Restat vt p susceptiōe matutina: qd adhuc nouū eē cognoscitur: explanare debeamꝰ. Susceptio matutina: est tps resurrectiōis: sic dr in euāgelio: Una sabbatox valde diluculo: venit maria ad monumentū. &c. Susceptio em̄ fuit: qn̄ dn̄s christus mortale corpis veteris hois cōditione deposita in magnā gliam clarificatꝰ assūpsit. Cui omne genu flectit: celestiū: terrestriū & infernox. Matutinū aūt dictū ē: qsi mane pmituū: qd tps innūeris locis ad resurrectionē dn̄i cōstat aptatū. Sed cū in h psalmo mlta de sua passiōe pstet eē locutux: videamꝰ cur eiꝰ titulꝰ: solā resurrectionē cōmemorare voluerit. Sepe em̄ significat p id qd seqtur: illud scꝫ qd precessit: vt cū dicimꝰ mane factū: intelligamꝰ noctem qꝫ pcessisse. Silr cū dicimꝰ: manumissū: intelligamꝰ seruū fuisse. & his silia. Que figura dicit Synecdoche: cū p id qd seqt possumꝰ intelligere qd pcedit. Un̄ dubiū nō est cōmemoratione factā resurrectiōis: indicare nihilominꝰ & btissimā passionē. Hic aūt q sit xtus & claritas psalmi: absolute dat intelligi: qd eū matutine lucis noie prenotauit: qm̄ passionē dn̄i xpi quā narrat: saluti generis hūani pstat esse concessam.

Diuisio psalmi.

Per totū q̄dem psalmū loqtur dn̄s xps: s pmo capite derelictū se clamat a patre: vt dispēsatā scꝫ suscepit passionē: potentissimā hūilitatē suā: hoim abiectōe cōmendās. Scdo loco: passionē dn̄i sacrā diuersis cōpationibꝰ pphetauit: deprecans vt a sequentibꝰ inimicis suis: diuia ptectōe liberet. Tertio: pmonet dn̄ꝫ laudare xpianos: qr in resurrectiōe sua catholicā respexit ecclīam: vt audito tāto miraclo in saluberrima fidei pstātia pmanerēt: ne passione tm̄ pphetata: imbecilla se hoim corda turbarēt. Quē psalmū paulo sollicitiꝰ audiamꝰ. Est em̄ igentiū rex admiratōe plenissimꝰ: vt qd in hac vita cōtemnēduꝫ: et qd in alia eēt sperandū: capitis ipius cōmonitōnibꝰ nosceremꝰ. Nā cū mlti psalmox breuit de dn̄i passiōe meminerit: nemo tn̄ eā tanta ppetate descripsit: vt nō tam pphetia qꝫ historia esse videat.

Expositio psalmi.

Deus deꝰ meꝰ respice in me: qre me dereliqsti: longe a salute mea: vba dlictox meorum. Dn̄s xps omia puidēs atqꝫ dispensans: cui futura cūcta pn̄tia sunt: qsi iā vicina passiōe pmotꝰ exclamat: Deꝰ deꝰ meus. Hec tn̄ vba accipiēda sūt ab hūanitatis ipiꝰ natura. Naturā aūt dico eē xtutē vigorē qꝫ sube. Nā & repetitio ipa: affectū necessarie orōnis oñdit: vt illuꝫ geminato

Marginalia: Cor. 15. — Jo. 20. — Phil. 2

Rp̄

noīe carissim⁹ fili⁹ īuocaret: quē sibi ñ mū-
danā salutē: ꝫ claritatē ęťnę maiestatī no-
uerat vtiqꝫ p̄staturū. De⁹: ꝭmo grec⁹ est: q̄
latīe inťpretať timor. Pro q̄ re vt arbitror
maiores nr̄i: deū a timore appellādū eē vo
luerī. Vñ q̄dā ait gētiliū poetaꝝ: Primos
ī orbe deos fec̄ timor. Nā cū dic̄: Respice ī
me: celerrimū sibi resurrectōis ꝓuenire de
p̄cať auxiliū. Seq̄ť. Quare me dereliq̄sti?
Istud q̄re: nōnullā afferre coḡscit q̄stionē:
vt ille sapię mgr̄: ꝯsubalis ⁊ enarrator prīs:
ita sit vicina carnis suę morte turbatus: vt
q̄si nescius inťroget prēm: q̄re ab eo fuerit
ꝺrelict⁹. Sꝫ hęc ⁊ his sīlia ad hūanitatē re
spiciūt exp̄mēdā. Ceteꝝ: nec in ip̄a passio
ne absens illi credēda ē fuisse diuitas: cuꝫ

.j.Corī.2.

dicat apl̄s: Si cog̊uissent: nunq̄ꝫ dn̄m glię
crucifixissēt. Sꝫ passus ē ipassibil̄ p̱ passibi
lem quā suscepit hūanitatē: ⁊ imortal̄ mor
tuus ē: ⁊ q̄ nūq̄ꝫ moriť resurrexit. De q̊ lo-
co: pr̄ cyrillus: ita pulchre locut⁹ ē. Gr̄a v̾o
dei ꝓ oib⁹ gustauit mortē: tradēs ei ꝓpriū
corp⁹: q̄ꝫuis nālit ip̄e vita sit ⁊ resurrectio
mortuoꝝ. Silr̄ ⁊ btūs āb̄rosi⁹. Idē patie-
bať ⁊ ñ patiebať: moriebať ⁊ ñ moriebať: se
peliebať ⁊ ñ sepeliebať: resurrexit ⁊ ñ resur
rexit. Sic ⁊ hoīeꝫ dicim⁹ hodieqꝫ pati: mo
ri: sepeliri: cū tñ aīa ei⁹ nullo fine claudať.
Quapropť derelictū se sb̄ interrogatiōe te
stať: q̄ reuera manib⁹ ipioꝝ tradi nō pote
rat: nisi maiestatī ei⁹ potētia talia fieri per

Joh̄.j9

misisset: sic̄ in euāgelio dictū ē: Nō hr̄es in
me ptātem: nisi tibi data fuissꝫ desup̱. Cla
mat etiā q̄ patiť hūana susceptio: blasphe
mas voces ⁊ ipias murmuratōes abījciēs.
Dic̄ eñ: lōge a se fieri v̾ba q̄ delicta partu-
riūt. Salus eñ erat sanctę aīę: ꝭmones de
linq̄ntiū nō hr̄e: ꝫ v̾tute patiētię libēs su-
stineret: qd̄ diuia dispēsatōe patereť: sicut

Math̄.26

ip̄e in euāgelio dic̄: Pr̄ si fieri pōt: trāseat
a me calix istē. Et sb̄iunxit: Veruntñ: nō si
cut ego volo: ꝫ sic̄ tu. Dic̄ etiā a mēbris su-
is: v̾ba delictoꝝ meoꝝ. Ille ḡ q̄ pctā non
habuit: nr̄a delicta sua dic̄ esse pctā: sic̄ ⁊ ī

Ps̄.68.

alio psalmo ip̄e dictur⁹ est: De⁹ tu scis insi
pientiā meā: ⁊ delicta mea a te nō sunt ab-
scōdita. Audiam⁹ ḡ vocē membroꝝ ex ore
capitī: ⁊ intelligamus ex nr̄a p̱sona merito
fuisse locutū: q̄ se hostiaꝫ obtulit ꝓ salute

2.Corī.5

cūctoꝝ. Vñ apl̄s dicit: Eū qui ñ nouerat
pctm̄: ꝓ nob̄ pctm̄ fecit. Nam ⁊ in ip̄a lege
pctā appellabanť: q̄ ꝓ pctis offerebantur.

De⁹ me⁹ clamabo p̱ diē: nec ex-
audies: ⁊ nocte ⁊ nō ad insipienti
am mihi. Per diē clamabat hūanitas v̾-
bi: quā nō circūdabant tenebrę pctōꝝ: nec
tñ ꝯstat auditā: cui nulla p̄pedire videbať
offēsio. Audiat h̊ q̄rulū gen⁹ humanū: qd̄
petitōes suas ꝺsiderat sine dilatōe ꝯpleri.
Petit sic̄ dictū ē hūanitas v̾bi: q̄ merebať
audiri. Quā tñ iō nō ꝯstat auditā: vt eius
sacro sanguie ꝓbrosa mūdi crimia lauarē-
tur. Hoc etiā ⁊ alījs doceť exemplis. Paul⁹

2.Corī

petit: vt ab eo carnis stimul⁹ tollereť: nec

Job.2.

tñ audiť a dn̄o. Diabolus p̄cať: vt iob san
ctū viꝝ seuissima calamitate p̱celleret: ⁊ cō
stat ei mox fuisse ꝯcessuꝫ. Sꝫ apl̄o votum
suū iplere negabať ad glīam: diabolo v̾o
dabať ad pęnā. Sic nō audire freq̄nter ex-
pedit: q̄ꝫuis nos desideria dilata ꝯtristēt.
Addidit q̊ꝫ clamasse se nocte: id est: in tri-
bulatōe: cū etiā pctōres soleāt freq̄nter au
diri. Subiūxit: Et ñ ad insipiētiā mihi: sb̄-
audiendū reputab̄. Duo sunt eñ gn̄ā peti
tionū. Qñ petim⁹ honores: diuitias: ini-
micoꝝ vindictā: ⁊ cętera huiuscemodi: in-
sipiēter petim⁹: q̄ mūdana desideramus.
Qñ aūt postulam⁹: vt a p̱icul̄ libemur: vt
vita nob̄ cōcedať ęťna: nō stulte petim⁹: ꝫ
ꝯueniēter oram⁹. Petebat ḡ mediator dei

P̄

⁊ hoīm christ⁹: nō insipiēter: ꝫ prudēter: et
tñ nō ꝯstat auditū: q̄ mūdi redemptio sic
erat dn̄o dispēsante vētura. Tu aūt ī
sancto habitas: laus isrl̄. Postq̄ꝫ se
dixerat auditū nō fuisse: ne q̄s putaret de
um prēm ꝓpriū filiū nō amare: q̄ eū dissi-

Ma…

mulauit audire: de q̊ ip̄e testat⁹ est: Hic ē fi
lius me⁹ dilect⁹ in q̊ mihi bñ cōplacui: ad
iecit magnę dilectiōis indiciū: dicēdo: Tu
aūt ī sctō h̄itas: laus isrl̄. In sctō habitas:
incarnationem suam declarauit: sicut ⁊ in

P̄ 85.

alio loco dicit: Custodi aīam meā: qm̄ san
ct⁹ sū. Laus isrl̄. Per modū diffinitiuū ꝺr

Ƀ

q̄d sit pr̄: id est: laus isrl̄. Deū q̄ppe vidētiū
ip̄e reuera laus ē: q̄ sctis oia glīosa ꝯcedit.
Et ē tertia diffinitōis species: q̄ grece peo-
tes: latine q̄litatiua ꝺr. Hęc dicēdo q̄d q̄le
sit: hoc vñ agiť q̄d sit euidenter ostendit.

In te sperauerūt prēs nr̄i: spera
uerūt ⁊ liberasti eos. Ne duriciaꝫ q̄s-

q̄ putaret p̄ris: sic dictū ē: q̄d se fili⁹ nō ꝓfiteꝛ auditū: tangūꝛ ⁊ ipo breuiꝛ illa q̄ gesta sūt. Eripuit eñ pp̄lz isrł d terra egypti: eruit tres pueros de camio: liberauit danielem de lacu leonū: ⁊ alia seu q̄ fiūt: seu q̄ legunꝛ inumera. Sz cū hec tāta supplicātib⁹ siue ꝯstiterit: siue ꝯstet: tñ filio ꝓpo nō pepercit: ꝫ ꝓ nob oibus tradidit illū [h.8.]: vt iplerēꝛ videlicz scpture: ⁊ sal⁹ mūdi ipi⁹ passione ꝓueniret. P̄res aūt suos: q̄d christ⁹ domin⁹ dicit: ex illa pte debet itelligi q̄ ⁊ fratres suos apl̄os vocauit: sicut in euāgelio post resurrectionē suā dixit [Io.20.]: Uade ad frēs meos ⁊ dices ad eos: Ascēdo ad p̄rez meū ⁊ p̄rem vr̄m. **Ad te clamauerūt ⁊ salui facti sūt: i te sperauerūt ⁊ nō sūt ꝯfusi.** Certissima ē snīa q̄ demōstrat effectū. Nccē ē eñ vt ad vtilitatē suaz audiaꝛ q̄ clamat ad dn̄m. Quāti eñ martyres ab infidelib⁹ nō credebāꝛ audiri: dū eos corpalis pena ꝯsumeret? Sz illi potēti⁹ auditi sūt: q̄ coronā martyrij pcipe meruerunt. Dn̄s ḡ iustos suos sp̄ exaudit: ꝫ queadmodum illis expedire cognoscit. Nec vacat: quod sperauerunt freq̄nter iterauit. Figura est eñ: q̄ grece dr̄ Ephebasis: latine iteratio: q̄tiēs p singula comata: ad decorem maximū v̾ba gemināꝛ. Nō sūt ꝯfusi: vtiq̄ q̄s vēturos ꝯstat ad p̄miū. Nō eñ ꝯfunditur: q̄ bonū d̄siderium suū adipisci posse mōstraꝛ. **Ego aūt suz v̾mis ⁊ nō hō: opprobriū hoium: ⁊ abiectio plebis.** Hoc p figurā dr̄ Tapinosin: q̄ latine hūiliatio nūcupaꝛ: q̄tiēs magnitudo mirabil: reb⁹ hūilimis cōpaꝛ: sicut apl̄s ait [Cor.j]: Infirma mūdi hui⁹ elegit: vt ꝯfundat fortia. Uermis: nimia q̄dē videꝛ abiectiōe temnibilis: ꝫ mag̃ ꝯtinet sacra mysterij. Nasciꝛ absq̄ ꝯcubitu: repit hūilis: moueꝛ sine sonitu. Que si ꝯsideres: nō imerito dn̄z christū vermē appellatū eē cog̃sces. Uermis ḡ q̄ mortal: q̄ de carne sine pmixtiōe hūani seminis natus ē: q̄ vie ipius silētiose ⁊ hūiles extiterūt. Compat se eñ creator hūilimis creaturl suis: ne q̄dez estimares abiectū: q̄d ipo nosciꝛ auctore formatū: sic. scriptū est [Gen.j]: Fecit de⁹ oia valde bona. Sic ⁊ ipse dauid: doctorē secut⁹: minutissimo se pulici coequauit [c.26.]. Ipa eñ v̾tus ē religiōis: vt q̄to se plus vnusq̄sq̄ exēplo creatorl hūiliat: tāto ampli⁹ exalteꝛ ad gl̄iam. Nō hō: id est: nō pctōr: q̄d in illo eē nō potuit. Hō ergo diciꝛ q̄tū ptinet ad hūanam naturā. Idē nō hō appellaꝛ: q̄ q̄d est ꝓpriū hoīs pctā nō habuit. Nā ⁊ diabol⁹ in euāgelio dict⁹ est hō: vt est illud [Math.13.]: Inimic⁹ hō superseminauit zizania. Uñ h̾ nomen esse ꝯstat omonymon. Opprobriū aūt hoim fuit: q̄ñ eū sputis innūeris cōpluebāt: ⁊ alapis sacrilegis v̾berabāt. Abiectio pleb fuit: quādo pōti⁹ pilat⁹ dedit turb ptātem quē vellent sibi dimitti. Illi barraban eligentes: xp̄m dn̄m poti⁹ abiecerūt. **Oēs† q̄ videbāt me† aspnabāꝛ me: locuti sūt labijs ⁊ mouerūt caput.** [Ar. vidētes] [Ar. deriserūt] Oēs: de malis tñ suscipiendū est. Nam si misceas fideles: nō pōt stare snīa. Que figura grece diciꝛ Syncdoche [Sche]: latine a toto partē. Aspnabanꝛ ḡ iudei dn̄z saluatorē: q̄ñ dicebāt [Math.27.]: Alios saluos fecit: seipm nō potest saluū facere. ⁊c. Proprie aūt posuit labijs eos fuisse locutos. Tales eñ ore nō corde fabulātur: q̄bus nō ꝓuenit firma delibatōne sententia. Quid tñ isti labijs loq̄banꝛ? [Ibidē.] Si fili⁹ dei est: descēdat de cruce. Istud eñ aio discrepāte videbanꝛ tm̄ labia ꝑsonare. Naz vt p iracūdiā: nō p rationē ꝓbares dictū: adiecit: moueꝛt caput: q̄d minātes faciūt: nō iudicātes. **Sperauit i dn̄o eripiat euz: saluū faciat eum: q̄m vult eū.** Hoc p figurā dictū ē a iudeis: q̄ grece diciꝛ Ironia [Sche]: latine irrisio: aliud q̄ conaꝛ oñdens. Uerba siq̄dem ista specialr̄ euangelij sunt. Dicebāt eñ iudei q̄ñ pendebat cruce [Math.27.]: Sperauit in dn̄o: liberet nūc si vult eum. O celestis integritas: nōne videmur h̾ euangeliū recēsere q̄ psalmū: q̄ñ tāta veritate cōpleta sunt: vt non futura: ꝫ transacta eē videanꝛ? Merito: ne quid aut exexcusabile pfidis: aut fidelib⁹ relinq̄retur ambiguū. **Qm̄ tu es q̄† abstraxisti me de vētre: spes mea ab vberib⁹ m̄ris mee.** [Ar. extraxisti] De vētre vtiq̄ v̾ginali: q̄ iā tūc ab origīalis pcti vitio sequestrat⁹ tāq̄ spōsus pcessit de thalamo. Inde se dicit abstractuz: vnde humanitas tenebaꝛ obnoxia. Siue illud accipiēdū est: q̄m de vtero m̄ris iure se a dn̄o dicebat abstractū: vt oñderet natiuitatē illā dn̄ica v̾tute pfectā: ne incredidilis videreꝛ v̾ginis partus: dn̄

esset dñi opatione cõplet⁹. Et vt declaret pfectã hũanitatẽ quã assumẽ atq̃ mõstrare dignatus est: ab initio vite sue spem suam dic in dño posuisse. Iterũ hic q̃ incõprehẽsibilis scitas ⁊ singularis ostdit magnitudo. Nã cui alij datũ est diuitatez agnoscere: quẽ adhuc potuerãt vbera matna lactare? Incipiens ẽ etas dicebat: ad qð aliorũ vix potest puenire maturitas. In te iactat⁹ sũ ex vtero. De vẽtre mřis mee: de⁹ me⁹ es tu. Ut hõ iste locut⁹ ẽ. Nã cũ se dic iactatũ i dño: ostdit ab hũana iniqtate se fuisse discretũ. Qð aũt seqtur: Ex vtero mřis: ad errorẽ ptinet synagoge: vñ eũ pfidia iudeorũ pstat expulsuz. Ceterũ sine deo ñ fuit nec ipa pceptio. Nã sic hõ in iniqtatib⁹ pcipit: sic in ipa incarnatõis origine dñi xpi diuia suba hũanitate iũcta atq̃ adunata declarat. Sic ⁊ ab angelo marie semp ṽgini pphetatũ est: Spũssanct⁹ supueniet in te: ⁊ ṽtus altissimi obumbrabit tibi: ppterea qð nascet ex te sctm̃ vocabitur filius dei. Ne discesseris a me.

Qm̃ tribulatio pxima ẽ: ⁊ nõ ẽ qui adiuuet. Metu mortis ⁊ ista plata sunt: q: dictur⁹ erat: Pr̃ si fieri põt: trãseat a me calix iste. Tribulatõem ṽo dic mortis cogitationẽ: q̃ longe post secul iminebat. Quã ideo denũciat pximã: vt assumptio vere carnis tristiciã oñderet passiõis: Siue q: illi iitiũ nõ est omẽ qð ventuz: sic ppha dic: Qm̃ mille anni añ oclos tuos sicut dies hesterna q̃ pteriuit: Siue tribulatiõem dic pximã: q: erat i sua carne passur⁹. Nã qcunq̃ dãna facultatũ: orbitates filiorũ: amissiões bonorũ: vel alia huiuscemõi sustinet: longinq̃ sibi mala cognoscit sustinere. Cũ ṽo in carne sua qs patit: tũc illi pxia tribulatio copulat. Qð aũt dic: Et nõ ẽ q̃ adiuuet: puritas petẽtis ⁊ ṽtus diuitatis oñdit: q: si de⁹ nõ adiuuet: nlls est q̃ eripiat piclitantẽ. Cõsiderem⁹ ẽ si debem⁹ aliqñ ab ipo diuidi: q̃ nulli⁹ nisi ipius tm̃ possum⁹ miseratõe saluari. Circũdederũt me vituli mlti: tauri pingues obsederũt me. Oratione decursa: quã in passionib⁹ suis semp pmittit (sicut eũ fecisse tẽpore traditõis euangelistarũ dicta testant) ne se fideliũ vota pcipitare forsitan incõsulte psumerẽt: venit ad scdam ptem: vbi p allegoricas cõpatiões crucifixiõis sue reuelat arcanũ. Et nota q: futura p pterito ponit: vt durissima corda iudeorũ q̃ pacta veritate puinceret. Que figura dr Prolepsis: latine poccupatõ: qñ refert aliqd per tps pteritũ: qð adhuc credit esse venturũ. Totũ factũ est: ne periret incredulus: s ipe sibi extitit re⁹ q̃ se totiẽs ptempsit admonitus. Uituli multi: ipi sunt videlicet iudeorũ: q̃ ignorato dei iugo incõsiderata pcacitate lasciuiũt: sic petulãtes ⁊ fatui: q̃ gress⁹ suos nulla moderatiõe distinguũt: s vagi ⁊ penduli: ad iniq̃ psilia qbusdã saltib⁹ efferũt. Tauros pingues: pncipes iudeorum designat: q̃ inuicẽ tauri maliciaz supbiãq̃ suã erectis ceruicib⁹ inflauerũt: ⁊ innocẽtis sanguinẽ truculẽtis cornib⁹ effuderũt. Apte ṽo addidit: pingues. Tũc em̃ ipm aĩal nimis reddit inqetũ: qñ pinguedine multa refertũ est: ⁊ de mansueto ferox efficit: cuz psumptiõe luxuriãtis corpis aĩat. Qð si ad huc alti⁹ auctoritatis ṽba pẽsem⁹: circũdederũt: põt trahi ad eos q̃ illũ cum gladijs ⁊ fustibus ambierũt. Obsederũt aũt: ad illos q̃ sepulchrũ eius custodierũt: ne a discipulis occulte raperet. Obsidio em̃ dicta ẽ qñ hostiũ insessio: id est: hostilis circũdatio. Aperuerũt in me os suuz: sic leo rapiẽs et rugiẽs. Metaphora introducta est a psuetudie ferarũ: q̃ auide os aperunt qñ aliqd deglutire ptẽdũt. In me aũt: dixit ptra me: cũ detestabili adunatõne dicebãt: Crucifige: crucifige. Os suuz. Reuera suũ: qð nõ illis sapia apuit: s cogitatio scelerata reserauit. Audiãt vtrũq̃ pelagiani qñ iudei neqciam locuti sunt: ipsi os suũ aperuerũt. In bono aũt legit: Domine labia mea apies: ⁊ os meũ annũciabit laudẽ tuã. Quod aũt dixit: sicut leo rapiens ⁊ rugiẽs. Rapiẽs ptinet ad insanissimã seditionẽ: quãdo eũ raptũ traxerũt ad tribunal psidis audiẽdũ. Rugiẽs: ad blasphemas voces quibus clamauerũt: Crucifige: crucifige. Quod vtrũq̃ feris merito cõpatum est: quãdo insani ipi psiliũ rationabile perdiderũt. Sicut aqua effusus sum: et dispersa sunt omnia ossa mea. Compatio ista nõ mimuz ptinet sacramẽtũ. Dispsa sunt ossa ei⁹: id est: firmi ac fideles apli: quãdo dixit eis: Ecce

Al. piect⁹

Luc. j.

Matth. 26.

Ps. 89.

Sc

E

Al.

Luc

Ps

Ps

ego mitto vos velut agnos ĩ medio lupo-
rũ: tũc illi sic aq̃ effusi sũt. Aqua eñ qñ fũ-
dit̃ ꝛ rigat ꝛ abluit: sic illi orbẽ terrarũ di-
uino imbre saciantes: pctõꝝ sordib⁹ ablue-
rũt. **Factũ est cor meũ tanq̃ cera liquescẽs ĩ medio ventris mei.** Cor
suũ: voluntatẽ suã dic̃: q̃ in scripturis diui-
nis clausa tegebat̃: s̃ impleta passione oĩs
veritas de aduẽtu ei⁹ pmissa reuelata est.
Bene aũt legl̃ mysteria cõpata sunt cere:
q̃ tũc splẽdorẽ reddit: qñ in vsum lumis ca-
lore liquefacta dissoluit̃. Uentrẽ vo suũ:
dicit ecclĩam catholicã: vbi tecta vba p̃di-
cantiũ: veniẽte tpis plenitudine patuer̃t.
Inde est ꝛ illud: qḋ velũ templi in passiõe
dñi ɔstat scissum. Reuelata sunt eñ tali fa-
cto illa q̃ tegebant̃ occulta. †**Exaruit velut testa vtus mea: ꝛ ligua mea adhesit faucib⁹ meis: ꝛ in puluere mortis** †**deduxerũt me.** Uirtutẽ chri-
sti teste nõ putem⁹ incõgrue cõpataз: q: si-
cut illa fornace durescit: ꝛ fortior redditur
igne decocta: sic passiõe dñi vtus ei⁹ soli-
data ẽ: q̃ pus q̃si lutea videbat̃ incredul̃.
Linguã vo suã: significat p̃dicatores apo-
stolos: q̃ adheserũt faucib⁹ xp̃i dũ ei⁹ man-
data custodiũt. Ille eñ in faucib⁹ dñicis
manet: q̃ se diuino adiutorio in ipius p̃di-
catiõe custodit. Sed quõ se dicit in pulue-
rẽ deductũ: cui⁹ caro nõ ptulit corruptõez?
Sed h̃ ad votũ intelligẽdũ est imaniũ iu-
deoꝝ: q̃ se putabãt xp̃o mortẽ dedisse cõez
in q̃ crederet̃ vsq̃ ĩ puluerẽ fuisse deduct⁹.
Siue magl̃ a mẽbris suis: id est: ab ecclĩa
dicat se vsq̃ ad puluerẽ fuisse perductum.
Sors ista: hũane ɔditiõi videbat̃ eẽ cõis.

Qm̃ circũdederũt me canes mlti: ɔciliũ malignantiũ obsedit me.
Hic mirabili pprietate: passiõis sue sacra-
describit. Canũ igit̃ natura tal̃ est: vt no-
uis hoib⁹ nullaten⁹ acq̃escat: s̃ iportunis
atq̃ assiduis latratibus arceat: q̃s noticia
domestice ɔũsationis ĩgrat. His ĝ iudei iu-
stissime cõpant̃: q̃ nouã doctrinã dñi mini-
me recipiẽtes: ɔ̃ eũ ferocissimis vocib⁹ ob-
latrabãt. Doctrina vo noua ẽ: sic euãgeli-
sta dic̃: Mandatũ nouũ do vob: vt vos ĩ-
uicẽ diligatis. Qḋ etiã esaias ppha testa-
tur. Uetera trãsierũt: ecce facta sunt noua
oĩa. Patenter aũt describit̃ act⁹ ille iudai-
cus. Fuit eñ ɔciliũ malignantiũ: qñ cogi-
tabant iesuз dñm dolo tenere mortiq̃ tra-
dere. Malignantiũ q̃ppe dicit: maligna co-
gitantiũ. Et merito se fatet̃ obsessuз: q: in
ipo erat ciuitas hierl̃m: quam hostes fidei
xp̃iane in eodẽ obsidere videbãt̃. **Foderũt man⁹ meas ꝛ pedes meos.**
Sed anteq̃ ad passionis ipius veniamus
exordiũ: pscrutãdũ est: cur talẽ elegerit si-
bi mortẽ q̃ dicit: Ptãtem habeo ponendi
aĩam meã: ꝛ ptãteз habeo iteꝝ sumẽdi eã?
Primũ: q̃ crucis ipa positõ tal̃ est: vt pars
eius supior celũ expetat: inferior terras nõ
deserat: fixa infernoruз ima contingat: et
velut q̃busdã brachijs extẽsis latitudo ei⁹
toti⁹ ptes appetat mũdi: iacens vero q̃ttu-
or cardies orb designat. Sic ĩ puo posita:
cũcta videt̃ eẽ cõplexa. De cruce dñi dico:
q̃ de penali malo pctõꝝ facta est btã redẽ-
ptio: Postea tribuẽs salut̃ bonũ: q̃ pridez
dabat iteritũ: patibulũ salutare: mors idi-
cãs vitã: hũilitas diuinã pclamãs sũmita-
tẽ: vt xp̃m in celo: xp̃m in terra: xp̃з p totũ
orbẽ: xp̃m q̃ӡ ad inferna p figurã crucis eẽ
coĝscas. Qḋ si aut ferro trũcat⁹: aut igni-
bus fuisset absumpt⁹: aut lapidib⁹ oppss⁹:
aut fluctib⁹ demersus: aut alia q̃libet mor-
te p̃uentus: q̃ signo rogo diabol⁹ pelleret̃?
Quo vexillo frõs christianoꝝ tuta mãsis-
set? Qua figura corpis ꝛ aĩe firmaret̃ infir-
mitas? Nulla mors tante maiestati me-
lius ɔuenire potuit: nisi q̃ nobis pfecte sa-
lutis indicia dereliq̃t. Preuisum ẽ etiã ad
credulitatẽ nr̃am: vt alti⁹ ɔfigeret̃: videret̃
a multis: crederet̃ a plurimis. Et ne deum
quispiã dubitaret: in cui⁹ passiõe tot ꝛ tan-
ta miracula ɔuenissent: p vniuersum mun-
dũ tenebre facte sunt: terra tremuit: petre
scisse sũt: vt orb passuз euidẽter suũ testa-
ret̃ auctorẽ. Sic istã crucifixonẽ: totũ mira-
bile hr̃e decuit: q̃ templũ pij redemptoris
excepit. Quapropt̃ merito a xp̃o electa est
crux: in q̃ ꝛ singularit̃ occũberet: ꝛ cõi sorte
moreret̃. Et q̃uis passionis dñice ad lr̃am
simplex h̃ videat̃ eẽ narratio: tñ aliq̃d nob
ꝛ spũaliter sentiendũ actus iste significat.
Man⁹ xp̃i iudei violauerũt: qñ ei⁹ miracu-
lis nullaten⁹ credẽ maluerũt. Man⁹ eñ si-
gnificãt opatiões: q̃s ĩ diũsorũ lãguorib⁹
medic⁹ celestis exercuit: vt eoꝝ obstinata

Marginalia: Exaruit tanquã · deduxisti · Ioh. 13 · Esa. 65 · ET · Ioh. 10 · ☧ · Matth. 27.

duricia sigꝝ ꝟtutibus molliret'. Pedes ꝙ̃
foderũt: dñ eius apl'os: p q̃s fides christia-
na in gentibus ambulauit lacerandos esse
putauerunt. Sic future cause: in ista domi
ni crucifixione predicte sunt. Foderunt au
tez: nõ trãsitorie debem⁹ accipe: qꝛ t'ra tũc
varios fetus germinat: qñ hoim studio co
gnoscit' exarata. Qd ꝯtigit i corpe dñi sal-
uatoris. Illud eñ clauis affixũ: lãcea pfo-
ratũ fructũ nob intulit sine fine mãsuruz.
Quapropt': iã nõ ꝑtimescim⁹ dicẽ: deũ car
ne passũ: deũ mortuũ p salute cũctoꝝ. Vñ
pr augustin⁹ mirabilr ꝛ solito more decla-
mauit dicẽs. Res vetusta erat: vt hõ mo-
reret'. Qd ne semp valeret in hoie: res no-
ua facta est vt de⁹ moreret': sic̃ ꝛ aplus ait:
Nos aũt p̃dicam⁹ christũ: ꝛ hũc crucifixũ.
Et ne filiũ ꝟginis: vt q̃dã demẽtiũ putãt:
aliũ fortasse sentires: adiecit. Christũ vtiqꝫ
dei ꝟtutẽ: ꝛ dei sapiam: qꝛ qd stultũ ẽ dei:
sapienti⁹ est hoib⁹: ꝛ qd infirmũ ẽ dei: for-
tius est hoibus. Quid eñ tã stultũ: tã ifir-
mum videt' incredul': ꝙ̃ cum audiũt deuz
dei filiũ crucifixũ parit' ꝛ sepultũ? Sz pla-
cuit deo p stulticiã p̃dicatõis saluos facere
credẽtes. Incarnatio siqdem dñi: mis'cdie
ipius est mirabil' altitudo: iestimabile do-
nũ: incõprehẽsibile mysteriũ: vñ aut rectis
mẽtib⁹ ꝓuenit salus: aut ꝑuersis sensibus
gnãtur interit⁹. Dinumerauerũt oĩa
ossa mea. Ipi ꝟo ꝯsiderauerũt
ꝛ ꝯspexerũt me. Forma cruc' mira pro
prietate depicta ẽ: vt oẽ corp⁹ in ea sic di
cat' extẽsum: q̃ten⁹ ei⁹ ossa hũanis ocl'is nu
merabilia viderẽt': vt qd caro supducta ce
lauerat: nimia tẽsiõe corpis appareret. Sz
videam⁹ vtꝝ pena dicẽda sit an tribunal:
dãnatio an disceptatio: vbi q̃i in regali so
lio ꝯstitut⁹: increpãtez relic̃t reũ: ꝯfitentẽ
reddidit ꝓtin⁹ absolutum. Quo facto illi
humani gener' miserator eximi⁹: q̃d san-
ctis suis p̃staturus eẽt: in latronis ꝯbita cõ
fessiõe mõstrauit. Dinũerata sũt etiã ossa
ei⁹: id est: apl'i: siue reliq̃ christiani: qñ ꝑse-
cutiõe facta truculẽtiũ iudeoꝝ: ne in maio
rem numeꝝ ꝯualescerẽt q̃rebãtur extigui.
Seq̃tur etiã incredulitat' eoꝝ detestabilis
obstinatõ: vt nõ aliq̃d trãsitorie aut casua
lit' fecisse videãt': s dic̃ eos ꝯsiderasse ꝛ con
spexisse: ꝛ cor eoꝝ lapideũ: tot miracul' nõ

℟ — j.Cor.j — Al. inspexerũt

fuisse mollitũ. Petre scisse sũt: terra tremu
it: sol amictu se tenebroso ne tm̃ scelus vi-
deret abscõdit: ꝛ ꝓdolor iniq̃tas in ipoꝛuz
ocl'is defixa i sacrilegio suo mãsit imobil'.
Diuiserũt sibi vestimẽta mea: ꝛ su-
per vestẽ meã miserũt sortẽ. Quam-
uis tota passio dñi mag̃ sacra ꝯtineat: tñ h
nescio qd mai⁹ parturit' arcanũ: qd alia ve
stimẽta sua dic̃ eẽ diuidẽda: aliã vestẽ ad sor
tẽ nihilomin⁹ pducẽdã. Vestimenta illa q̃
diuisa sũt: scpturas significãt ꝓphaꝝ vel
reliq̃ruz celestiũ lectionũ: q̃s heretici p̄ua i
terp̄tatiõe diuidẽtes: pilati militib⁹ scele-
rata se diuisiõe ꝯiungũt. Tunica ꝟo illa q̃
venit ad sortẽ: q̃ ei⁹ scitatẽ corpis ambie-
bat: quã dic̃ euãgelista desup fuisse ꝯtextã
p totũ: catholica ꝓbat' eccl'ia: q̃ nullaten⁹
hũano discerpẽda dat' arbitrio: s integ̃ at-
qꝫ inuiolabil' q̃si ex sorte vnicuiqꝫ diuia sp
largitate p̃stat'. Ipa ẽ ꝯtexta desup: quam
nemo diuidit: nemo dirũpit: s ppetua sta-
bilitate firmissima: i vnitat' sue robore p-
seuerat. De q̃ ipa ꝟitas dic̃: Tu es petr⁹: ꝛ
sup hãc petrã edificabo eccl'iam meã: ꝛ por
te inferi nõ p̃ualebũt adũsus eã. Qd factũ
ꝛ euãgelista testat' dicẽs: Postꝙ̃ crucifixe-
rũt eũ: diuiserũt vestimẽta ei⁹: sortẽ mittẽ-
tes. Verꝝ ista sors i scripturis diuis tã sepi
us ꝯmemorat': vt magnũ nescio q̃d diuini
iudicij gestare videat' arcanũ. Scriptũ ẽ ei
i leuitico: vnã sortẽ dño dari ꝛ vnã apopẽ-
peo: id est: trãsmissori. Itẽ moyses q̃busdã
tribub⁹ trãs iordanẽ t'rã sorte diuisit. Jes⁹
ꝙ̃ fili⁹ naue: terrã repromissiõis filijs isrl'
sorte missa distribuit. Sors ꝙ̃ ionã pdidit
latentẽ. Et in salomone legit': Cõtradictõ
nes cohibet sors: ꝛ int' potẽtes definit. In
nouo ꝙ̃ testamẽto: id est: in actib⁹ aploꝝ:
sors matthiã desiĝuit aplm. Paulus etiã
ipe apls scribẽs ad ephesios: sorte se dic̃ vo
catũ sm ꝓpositũ ei⁹: q̃ oia opat' sm ꝯsiliuz
volũtat' sue. Necnõ ad colossenses scribẽs
dicit. Gr̃as inq̃t agẽtes deo prĩ: q̃ idoneos
nos fec̃ in pte sort' sctõꝝ in lumie. Sed cũ
mlta legãtur: tã in veteri ꝙ̃ i nouo testam̃
to sortib⁹ fuisse diuisa: nemo ausus est ne-
gare: p eam diuinit⁹ eẽ mõstratũ: qd mens
deuota petitõe supplici postulauit. Tu
aũt domine ne lõge facias auxiliũ
tuũ a me: ad defensionẽ meã aspi-

Math. 27 — Et Lu. 23 — Mat. 16 — Mat. 27 — ℟ — Jone. j — Pro. 18 — Act. j — Eph. j — Col. j — Al. — Al.

te. Hic iam resurrectõem celerrimã deprecat: vt pfidor mala crudelitas supueniẽti tali glia destruat. Auxiliũ eni: ipam significat resurrectiõem: q vtiqz lõge facta non est: qn triduana puenit. Seqt. Ad defensionẽ meã aspice. Sz q sit ista defensio: cõseqnter expõit. †Eripe a framea† animã meã: z de manu canis vnicam meã. Libari se postulauit a morte quam subiturus erat: collato scz resurrectiõis auxilio. Framea enim synonymũ ẽ nomẽ: significãs siue hastã: siue gladiũ: siue qlibz arma p q voluit futur cruc exitiũ pcpetẽter adũ ti: qz p ipam mors plerũqz succedit. Sz primo dixit: Eripe aiam meã: mõ petit libari ecclĩam: q est illi vnica: id est: catholica: vt intelligat doctrinas nouas z pciliabula pditorũ: vnitat vocabulo respuisse: hereticos h canib9 cõpans: q domestica qdã feritate atrociter mãsueti: cũ de penetralibus nris exeũt ecclĩam dei mordere ac lacerare festinãt. Et vt scias canes talib9 hoib9 aptissime cõpatos: de manu canis dixit: qd vtiqz hõ: n canis habz. Siue vt qdã volũt: manu canis: significat ptãte mũdi isti9: q ecclĩam dei lacerare mordaci ac sbdola sp iniqtate festinat. Canes aũt nõ i malo tm: s etiã i bono poni: freqntia exẽpla testãt. †Libera me d ore leõis: z a cornib9† vnicornior hũilitatẽ meã. De ore leonis: de ptãte diaboli dic: q bñ cõparat feris: qm hũanis semp delectat exitijs. Sz ne forte aliqbus scrupul9 inde nascat: qre freqnter vna res z optimis psonis aptat z pessimis: Dicẽdũ est: qd ad sies partes debeat aplicari. Unãqqz rem diũsas certũ est hre qlitates: vt leo de q nũc smo est: habet fortitudinẽ ppt quã beluar rex apellat. Habet z truculentã seuiciã: ppter qd ferox dr. Quapropt fortitudo ei9 z potestas christo merito cõpat: vt ẽ illd. Uicit leo de tribu iuda. Ferocia do ipius: diabolo cõpetẽter adiũgit: sicut petr9 apls dicit: Sobrij estote z vigilate: qz adũsarius vester diabol9 sic leo rugiẽs circũit: qrẽs quẽ deuoret. Ita fit vt vnũ aial psiderat ei9 qlitatib9: rebus a se discrepantibus rõnabiliter cõparet. Qd genus locutiõis: scripture diuie forsitã ppriũ nõ imerito dixerim9. Sic z reliqs cõpationes hmõi: psentis expositiõis ratio cõprehẽdit. A cornibus: id est: a supbis de sũmitatũ suar potestate ferientiũ. Sed inspice qd addidit: vnicornior: id est: se singularit erigentiũ: q nimia elatiõe surgẽtes: psortes ferre nõ pñt: duz soli faciendũ putãt qdcũqz libuerit. Talia enim aialia q vno cornu armant: mlto fortiora sunt ab his qbus duplicia tribuũt: que greci monoceron apellãt. Ab illa eni vnicornior supbia nõ ferẽda hũilitatẽ suaz: q destituta oppmi facile possit eripi postulauit. Narrabo nomẽ tuũ fratrib9 meis: in medio ecclesie laudabo te. Post sacrã passionẽ: dicit gliam diuitatis toto orbe vulgandã. Narrabo eni dic: id est: narrare facio. Fres aũt dicunt: q diligũt z diligũt. Nam q pati venerat p salute cũctor: quẽ eor n dicẽt frẽm: De q loco patẽter ait apls: Decebat eni eũ ppt quẽ oia z p quẽ oia: q mltos filios i gliaz adduxerat: auctorẽ salut eor p passionẽ psũmari. Qui ei sctificat z q sctificãt: ab vno oẽs. Propt quã cãm nõ pfundit fratres eos vocare dicẽs: Nũciabo nomẽ tuũ frib9 meis. Sic ait z in euãgelio post resurrectionez: Dicite frib9 meis. Et alibi. Qui fecerit volũtatẽ pris mei q in celis est: hic meus pr z mater z frater est. In medio do ecclie laudat dñm: q se pia puersatione tractauerit. Ipius eni pconiũ est mor sanctitas custodita: qn nihil valet aliqd boni caro facere: nisi cui diuia miscdia pbitatẽ noscit pstitisse. In medio aũt: dic palã: z in pũsatiõe multor: vbi recte mẽtis opatio reliqs fidelib9 pstat exemplũ. Qui timetis dñm laudate eũ: vniuersum semẽ iacob †magnificate eũ. Paulo lati9 domini passione narrata: ne corda fideliũ lõga tristicia turbarent: venit ad tertiã partem: vbi deuotos alloqtur vt dñi dispẽsatiõe recognita laudẽt eũ: z pconia ipi9 generali exultatiõe pcelebrẽt: qm p eius passionẽ puenit salus fideliũ z vita iustoruz. Nunc intẽdamus q suauis in timore domini declarat affectus. Timor hũan9: nõ laudem parturit: s vituperationẽ. Dei autem timor: qz iustus z rectus est: laudẽ generat: amorẽ tribuit: ardorẽ caritat inflãmat. Laudate g dicit q timet dñm: id est: q reuerentiam habetis nois ei9: qz euz nõ

Marginalia: Al. Erue / Al. deus; Al. Salua / Al. a cornibus; Apoc. 5.; Pe. 5; ET; Heb. 2; Matth. 28; Matth. 12; Al. glorificate

merent pdicare: nisi q cognoscit et timere. Uniuersum: in ptem bonorum accipe: qr illos tm mauult intelligi: q fidei iacob deuotionique consentiunt: superantes p religionis affectu ve teris hois prima natiuitate. Timeat eum ome semen israel. Seme isrl: no vni nationis plus significat: s cunctarum gentium cognoscit plenitudo: vnde constat eccliam colligenda. Et qr supius dixerat: laudate q timet dnm: nunc ad qs timor ptinere possit edicit: ad israelitas vtique: id est: vide tes dnm: qr nesciunt timere deu: q heretica prauitate cecati sunt: vl idolis scelerata mente deseruiunt. Quonia no spreuit: neque despexit precem pauperum. Qd solet facere mudi isti honore gliantes: spernere paupes: despice supplicantes: causamque de habitus qlitate metiri: vt si sit vestibus nitidus verax putet: si amictu sordidus medacissimus habeat. Sed apud deu loge diuisum e: qui de veste no iudicat: q opulentia no honorat: sed ille pces fidelium pauperum exaudit: et adiuuat egenos: Illi pciosus e: qui tm fuerit scitate ditissimus. Neque auertit facie sua a me: et cum clamarem ad eum exaudiuit me. Intelligamus hunc versum: et deo gras inquantu possumus deuota mete referamus. Nam cu diceret gnaliter agedas ee gras: qr paupes diuitas exaudire digtur: se intulit dns christus: dicedo: Neque auertit facie sua a me. Sic g causam omniu sua fecit: sic pcta mudi corpis sui scitate deleuit: vt du ad se infirmitate huma na trahit: diabolus amitteret qd tenebat. Quid aut clamauit? Quid se dic auditu? Utique vt mors nra eius exitio finiret: vt peccatu veterl hominis redimeret pcio sctissime passiois. Apud te laus mea i ecclesia magna: vota mea dno reddam cora timentibus eum. Apud te: significat de te: in ecclia magna catholica scz: q vniuso terrarum orbe diffusa e. Magna em et aplitudie recte dicit et honore. Uota vero mauult intelligi sacra corpis et sanguis sui: q illis psentibus reddutur: q ei scto timore subiecti sunt. Denique vide quid sequitur. Edent pauperes et saturabunt. Hec sunt vota que superius dixit. Et psidera: qr paupes tm posuit: q mudi istius illecebras ptemptu ditissimo respue runt: no diuites q seculi huius felicitate referti sunt: s paupes: id est: regnu dei esurientes. Ideo em addidit: et saturabunt. Saturari em no poterat: nisi quos talis possidebat esuries. Et laudabunt dominu qui requirunt eu: viuit cor eorum in seculu seculi. Permansit in supioribus dictis. Nam cu saturati pauperes fuerint: laudabut dnm. Paupes dnm laudat: diuites semetipos exaltat. Isti thesauraria trena pgerut: illi celesti vbertate ditescut. Facultas dispar: s psciētia dissimilis. Isti deniqz locupletes sut de mudo: illi d deo. O qz dissimilia vota sortiti sut. Pauperes possident qd nunqz pdent: diuites tenent qd no solu mortui: s etiam viui frequenter amittut. Seqtur. Uiuit cor eorum i seculum seculi. Uiuit cor: id est: spes eorum immobil vegetat. Illd em veraciter viuere dicimus: qd in diuinitatl gra pseuerat. Reminiscentur et puertentur ad dnm: vniuerse fines terre. Reminisci pprie illos dicimus: qs post obliuionis iniuria ad memorie pstat redisse medicina. Sed h de paganis quomo possit intelligi: q nlla sacrameta fidei ante puersione suam vllatenus susceperut? Sed et eos bn dicimus reminisci: qr ois ho deu sibi pfitet auctore. Sed quādo deus oipotens esse fidelit agnoscit: recte dicit ab eis reminisci: vt ad illu veraciter redeat: que pus puersa volutate neglexerant. Seqtur. Couertet vniuersi fines terre. Prophetia est vniusalis ecclie: qua nuc pstat toto orbe diffusa. Et adorabut in pspectu eius: omes patrie gentium. Ne qs putaret dubiu: quo esset ab vniuersis getibus adorandus: intposuit: i cospectu eius: vbi nullus adorat nisi q de sincera fide psumpserit. Cospectus em illius no est: nisi sup fidelissimos et btos. Dicendo: Omes patrie getium: nihil excepit qui cucta pclusit: vt p indigenas suos et ipe qz patrie credant esse deuote. Qm domini est regnum: et ipe dominabit gentiu. Intedamus qd iste versus pposteratus ondat intelligi. Deus dominabitur gentiu: quonia dni est regnu: qr non sunt gentiu regna: sed domini: q potestate sua et mutat reges et ptinet. Et necesse est ipm debere vbiqz coli que reru dominu costat

Al. deprecationem

Al. nec

Al. i cospectu timentiu

Al. vi... corda

Al. ... fami...

intelligi. De quo loco pater augustin⁹ in libro ad honoratū p̄sbyterum: more suo mirabiliter dixit. Ille irrisus: ille crucifixus: ille derelict⁹: hoc regnū acquirit ꝛ tradit in fine deo ꝛ patri: nō vtiqꝫ vt ipse amittat: ſ vt quod in fide seminauit: cū venit minor patre: hoc perducat in speciē in qua equalis nō recessit a patre. Probata est his dictis vniuersalis eccl'ia. Desinant homines donatistaꝝ vanitate ꝯfundi. Nō pōt p̄ualere pl⁹ fraus diabolica: q̄ religio christiana. Necessariū ē em̄ inuēto loco: hereticorum cōfutare nequicias: qm̄ dum illos dn̄o ꝑstāte destruim⁹: catholice fidei sensuꝫ firmamus. **Manducauerūt ꝛ adorauerunt omnes diuites terre.** Quid est hoc quod superi⁹ de corpe domini pauperes dicit eē saturatos: hic autē diuites terre tantū mādūcasse ꝛ adorasse ꝯfirmat? Scilicet vt intelligas: nō humiles: ſ superbos q̄ non habēt in mansuetudine spem: sed in diuitijs ꝑsūptionē. Nam licet eadē ꝑdicationū sacramēta susceperint: tn̄ par nō est i vtrisqꝫ deuotiō. Illi em̄ vsqꝫ ad saturitatē comedūt: id est: vsqꝫ ad ꝑfectōnē: isti sic manducāt vt nō magnis desiderijs expleant. Aliud est em̄ mediocriter aliq̄d velle ꝑcipere: ꝛ aliud toto mētis ardore ꝑquirere. Et ideo hi nō dicūtur paupes christi: sed diuites terre. **In conspectu ei⁹ ꝑcident vniuersi qui descendūt i terram. Et anima mea ipi viuet.** Quia supius dixerat: diuites terre eē tepidos christianos: nūc dicit: q̄ ante deū ꝑcidant: id est: cadāt: q̄ in terrenas ꝯcupiscentias carnis fragilitate descendūt: ꝛ hoīb⁹ apparere nō possunt. Bene aūt dictū est: descendūt: quia omne peccatū pars ꝓbatur inferior. Nam dum cōuentus ecclesie omnes indiscrete suscipiat: ipsius conspectui noti sunt qui se meritorum qualitate discernunt. Animam vero suam dicit deo viuere: quoniā hunc mundū immaculata cōuersatione transiuit. **Et semen meuꝫ seruiet ipsi. Annunciabitur domino generatio ventura.** Semē: opera dicit que tempe incarnatiōis sue manifesta fecit in terris: vt populos instrueret: secreta religionis aperiret: predicatores apostolos institueret: qui religioneꝫ sanctā sincera fide predicarent. Annūciabitur domino dicit: ab angelis vt quidā volunt: q̄ ꝑces humanas ad dominū referre memorant. Scriptum est eni in libro tobie: Ego obtuli memoriam oratiōis vestre ante dominū. Sed figuraliter dicitur: annūciabit domino: scienti quippe ꝛ omnia preuidēti. Scriptum est enim: Scit enim pater vester: ait domin⁹: quid vobis necessariū sit p̄usqꝫ petatis ab eo. Annūciēt ergo angeli domino: pro misterio: nō pro istructiōe. Generationē venturā dicit: que ex aqua ꝛ spiritusancto erat dn̄o largiēte ꝑcreanda. Et vt ostēderet eam iustā: dicit dn̄o esse venturā. Generatō em̄ maloꝝ: sibi videt veni re nō dn̄o. **Annūciabunt celi iusticiā eius: populo qui nascetur quē fecit dominus.** Id est: euangeliste predicabūt filiū dei. Ipse em̄ est iusticia patris. Illi ergo populo ꝑdicāda est iusticia: q̄ creditur⁹ est deo: qui peccatoꝝ morte derelicta venit ad vitā: q̄ sic beneficio dei ex fide nascit: vt in eternū viuere mereat. Quapropt nimis apte dictū est: christianū populū dn̄m fecisse. Creauit em̄: qm̄ illū de ventre mr̄is eduxit. Sꝫ tūc eū a pctīs liberꝝ fecit: qm̄ christianū p aquā regnātōis instituit. Animo ꝟo ꝯdendū est: qd̄ iste ꝛ alij psalmi q̄ de passiōe dn̄i loquūtur: i spe christianoꝝ maxime terminant: vt hac dispositōne mirabili coḡscam⁹ salutē credentib⁹ tali mysterio contributam.

Tobie.12

Math.6

Conclusio psalmi.

Iste ps̄. est: quē nob paschali mūere solēnit decātat eccl'ia: vt salutariter istruamur i hūanis rebus etiaꝫ btōs tpalr ex aliq̄ pte a dn̄o derelinq̄: cum tn̄ eos ad bōa etna tuitōis sue ꝟtute pducat. Hūc felicit flētes audiam⁹: p quem sic possum⁹ refici: si defixo aīo in eodē mereamur affligi. O dura corda iudeoꝝ: o isēsate mētes nūqꝫ oīno credētiū: nōne h̄ solus psalm⁹ ad passionē credēdā sufficere debuisset: quam sic euidenter de se ꝟitas predicauit? Et ne aliq̄ corde durissimis excusatō relinqueretur: sequuntur inter aliq̄s ō hac re psalmi: euidēti ꝛ māifestissima ꝓphetatōe ꝯscripti: id est. xxxiiij. liiij. lxviij. ꝛ centesimus octau⁹: vt nulli esse deberet ambiguū qd̄ tāt' ꝑconib⁹ coḡscit fuisse vulgatū.

Cōtinet aūt p̄fitis psalmi nūer⁹ ꝛ alia rex sacra celestiū. Nam cum ꝓpħa daniel tribus hebdomadib⁹ orōem suā dn̄o iugiter imolasset: vt q̄ eēnt israelitico ꝑplo futura coḡsceret: angeli voce r̄nsum ē: ad p̄mas p̄ces se fuisse trāsmissū: ſ diabolica reluctatiōe tardatū: vicesimoꝑmo die ad eū potuisse descēdere: vt voti ei⁹ satisfacē potuisset. Quapropt̄ ꝛ h̄ psalm⁹ non imerito tali calculo noscit̄ collocat⁹: q̄ diaboli puersitate destructa: medicinal̄ passiōis dona reserauit. Cui⁹ bn̄ficio: hūanum gen⁹ ab etna morte libatū: ad ꝑpetuę salut̄ dona pueīt.

Explicit expositio in psalmū. XXI

Incipit expositio in psalmū. XXII.

Apte p̄ter- Psalmus dauid. mittit̄: vbi noui nihil ē qd̄ reqrat̄. Hoc tm̄ cōmemorandū ē: vt nolā tituli hui⁹ ad sp̄ūalem sic̄ p̄fati sum⁹ intelligētiā pducē debeam⁹. Loqt̄ em̄ p totū ps̄ p̄mi hois vetustate deposita: regnāt⁹ ex aq̄ ꝛ sp̄ūsctō fidelissim⁹ xp̄ianus: grās agēs: qm̄ ꝺ ariditate pcti: ad loca pascue: ꝛ ad aquā refectiōis: dn̄o sit largiēte pduct⁹. Et notandū q: vt antea decalogū legis accepit: ita h̄ decē bn̄ficijs se gaudet eē ditatū. Qd̄ nō singulis v̄sibus d̄r: ſ p comata succincte narratur.

Diuisio psalmi.

Paruus qdē psalm⁹ est: ſ multis noscit̄ ptib⁹ ꝯtineri. Qui diuisionē in psonis nō habet: ſ i reb⁹. Ideoq̄ nos nō diuisiōes vt in alijs psalmis: ſ cęteras nūeri p singl̄as q̄sq̄ ptes forsitan ꝯpetēter affixim⁹.

Expositio psal.

Dominus regit me: ꝛ nihil mi hi deerit. Uir ille sctissim⁹ q̄ p ḡtiā baptismat̄ innouat⁹: pauperem se dn̄i abiecta sc̄li pompa noscebat: i ꝯsciē cubili let⁹ exultat: ꝛ a dn̄o se ꝓtegi: iocūditate dulcissima ꝓfitet̄. Dic̄. n. regi se a dn̄o: vbi est defēsio fort̄ ꝛ mag̃ securitas: vbi nemo metuit inimicū: vbi iā null⁹ sua ībecillitate turbat̄. Addendo aūt: Nihil mihi deerit: diuitias suas paup ille noscebat: cū sibi a dn̄o subam sp̄ūalem crederet nihilominus ꝯferēdā. Sed audiam⁹ in ſbseq̄ntibus: qm̄ sit diues ista pauptas: q̄ tant̄ bonis repletur: q̄ta ꝯtineri regū thesauraria n̄ meret̄. Que figura d̄r Synatrismos: latie ꝯgregatio: q̄tiens multa in vnū colligunt̄: ꝛ velut pondere facto: audientiū animis offerūt̄. Hoc schema siue in laudib⁹ siue in vituperationib⁹ inter oratores violētissimū haberi solet. In loco pascuę ibi me collocauit. Primam partē muner̄ fidel̄ iste quē dixim⁹ ḡtanter exponit: qd̄ tn̄ ad vniuersalē christi eccl̄iam merito coḡscim⁹ pertinere. Asserit se ḡ in loc̄ pascuę ꝯstitutū: nō vt caro corpusq̄ saginet̄: ſ vt aīa cęlesti pabulo refecta: sp̄ūalis leticię nitore pinguescat. Illa em̄ dei sūt pascua: q̄ nō ventris digestiōib⁹ dilabūt̄: vbi iter̄ importuna nō succedit esuries: ſ aīa cum sel̄ cepit eē saturata: in idip̄m cęlesti mūere pseuerat. Locus aūt iste q̄ dicit̄ pabulor̄: diuīa lectio est. Nam sicut pecudū corpibus pinguedinē p̄stat ager depastus: ita ꝛ sermo diuin⁹ aīam nouit fidel̄r saginare meditatus. De his pascuis saturat⁹ eructuauit ille qui dixit deo: Quā dulcia faucibus meis eloquia tua: super mel ꝛ fauū ori meo. ꝛ his similia. Super aquam refectionis educauit me. Scd̄m mun⁹ suę profectionis ostendit: dona diuina cōparans amenitatib⁹ huius seculi: qbus multū humana gaudere solet infirmitas. Sed cōsideremus per istas cōparatiōes: quid magis velit intelligi. Aqua refectiōis: est baptismi lauacrū: quo anima sterilis ariditate peccati: ad bonos fruct⁹ inferēdos diuinis mūeribus irrigatur. Et bene addidit: educauit: id est: paulati nutriuit: q̄si paruulos ꝛ renatos: sicut petrus apostolus dicit. Tanq̄ modogeniti infantes rationabiles ꝛ sine dolo lac concupiscite: vt in eo crescatis in salutē. Animam meam cōuertit. Ad gratiam tertiā venit: vbi animā suā diuino beneficio asserit esse cōuersam. Sed cōuersā dicit: quia post baptismū de peccatrice facta est iusta: de feculēta mūdissima: de ꝯtracta sine ruga: sicut apostolus dicit. Ut exhiberet sibi ip̄e gl̄iosam ecclesiam: nō habentem maculā aut rugā: aut aliquid huiusmodi. Merito ergo animam suam gloriat̄ ad christū esse ꝯuersā: quę dudū sub diabolo probabat̄ eē captiua. S; tūc ē salubris ista ꝯfessio: si nō iterū incētiuis vitijs i pctā relabamur. Uex istā ꝯfessiōe: vide qd̄ seqt̄. Deduxit me sup semitas iusticię: ppt̄ nomē

Sche Ps. J. Pe. Eph.

suum. Quartū bn̄ficiū memorat: qđ est sollicitiꝰ indagandū. Nā cū sup iusticie semitas ambulare supbie sit: cur sctūs vir il luc se gaudet eē pductū: qđ dn̄icis regulis videbať eē ꝯ̄rium? Sed h̄ :sup :taliter acci piendū est: queadmodū si dicať: positꝰ est sup ip̄m corrigendū: q̄s debeat iusticie semitas edocere: sic̄ ⁊ aliꝰ ꝓpheta dic̄: Sup excelsa statuit me: vt vincā in claritate ipi us. Qđ aūt ait: ꝓpter nomē suū: famulus christi gaudebat se ad illā sciam puenisse: vt posset dn̄i iussa vulgare. Semite em̄ iusticie: sūt duo p̄cepta salutaria: i qbus lex ⁊ ꝓphetaꝶ ſmo ꝯcludiť. Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota aīa tua: ⁊ ꝓximū tuū sic̄ teip̄m. Merito ḡ super semitas iusticie deductū se eē gaudebat: q̄ animi ꝯtemplatione ꝑfecerat. Addidit: ꝓpť nomē suū: vt nemo diceret meritꝭ suis collatū: qđ diuina gr̄a ꝓbabat esse ꝯcessum. (Deut. 6)

Naz ⁊ si ambulauero in medio vmbre mortis: non timebo mala qm̄ tu mecū es. Quinta succedit gr̄a: quam reuera ꝯstat vnicuiq; firmissimo catholico ꝯtributā. Dicit em̄: Et si inť hereticos ⁊ scismaticos ambulez: q̄ recte vmbre mortꝭ eē dicūť: qm̄ exitiȷ̄ figurā portāt cuz ad inferna pducūť: non timebo eoꝶ ꝑuasiones: q2 tu p̄sentie tue me tuitiōe defendis: sic̄ scriptū est in ꝓph̄a: Nō te deserā: nō te dereliquā. In isto q̄ppe mūdo: ecclesia inť iniq̄s ambulat donec iudiciȷ̄ dies bonoꝶ maloꝶq; seq̄strator aduenerit: sic̄ ꝓph̄a dicit. Sp̄us inq̄t vultꝰ nr̄i xp̄s dn̄s sb̄ cuiꝰ velamēto viuimꝰ inter gentes. Si ue vmbra mortꝭ: absolute diabolꝰ est: q̄ ob scure nob̄ laq̄os ponit: vt per nebulas ipi us decepti: in et̄ne mortis p̄cipitia corruamus. Sed h̄ non timenť a v̄o fideli: ⁊ si in ipsoꝶ medio diuina misc̄dia fretꝰ ambulare p̄sumpserit. Cur em̄ vir iustꝰ illos timeat q̄ sctōs timēt: ⁊ inuicta illis volūtate deser uiūt? (Josue. j. / Heb. xiij)

Uirga tua ⁊ baculus tuus: ip̄a me consolata sunt. Iā sexta largi tate letať. Uirga em̄ pertinet ad iusticiaz ⁊ fortitudinē dn̄i saluatoris: sicut i psalmo dicit. Uirga eq̄tatis v̄ga regni tui. Baculus ad adiutoriū hūanū respicit: q̄ ⁊ pes ip se caute defigiť: ⁊ totū corpꝰ nisu desuper incūbentiū sustineť. Hoc vsi sunt patriarche. Dicit em̄ iacob: In baculo meo trāsiui iordanē istū. Itē in exodo ait dn̄s filiȷ̄s isrl̄. Renes v̄ros accingetis: tenētes baculos in manibꝰ: ⁊ comedetꝭ festinātes. Qđ mltis locis repies in auctate diuina. Istis ergo duabus rebꝰ: fidelis se asserit consolatū. Una est districtio: que conterit vitiosos: altera gubernatio que sustinet fidelissimos christianos. Ip̄a v̄o: dū pōit nūero plurali: v̄gā ⁊ baculū significat q̄ supiꝰ dixit. Sz videamꝰ queadmoduz vtraq; nos ꝯsolari poterūt: cū res omnino diuīse sint. Baculū q̄ppe nō est dubiuz ꝯsolari: qui ad opē ferendam: hūane imbecillitati sp assumiť. De v̄ga quid dicemus q̄ percutit: affligit: ⁊ vitia nr̄a iudiciaria seueritate castigat? Cōsolať plane ⁊ ip̄a fideles: qn̄ eos ad viā dn̄i: adhibita emēdatiōe pducit. Naz recte consolari dicimꝰ omne qđ adiuuat: ⁊ si ad tempus nos ꝓ sua districtione contristat. Unde dicit apl̄us ad hebreos. Quoniā omnis disciplina ad p̄sens non gaudiȷ̄ videť esse: s̄ tristicie: in posterū aūt multū fructū affert. (Ps. 44 / Gen. 32 / Exo. 12 / Heb. 12)

Parasti in conspectu meo mēsam: aduersus eos q̄ tribulant me. Septime ḡtulatōis numerꝰ adhibeť: cū dic̄: Parasti i ꝯspectu: id est: p̄de stiasti altare sctm̄: qđ cūcta videt eccl̄ia: qđ circūdat ppl̄s xp̄ianus. Mēsa em̄ a mēse dicta ē: q2 eodē die ꝯuiuia ritu gētiū exercebāť. Eccl̄e v̄o mēsa ē btā cōicatio: epulatō felix: saturitas fidei: esca celestꝭ. Uere istā mēsā adūsus eos paratā eē manifestū ē: q̄ in aliq̄ p̄usitate dimersi: eccl̄iam dei suo ḡuiter errore ꝯtristant. De q̄bus apl̄s dic̄: Qui māducat idigne: iudiciū sibi māducat ⁊ bibit: non diȷ̄udicās corpꝰ dn̄i: datuz scz ad remissiōez pctōꝶ: ⁊ vitā ꝑpetuā possidēdā. Memēto aūt qđ mēsa ⁊ i bono ⁊ in malo poniť: Sic̄ dic̄ apl̄s: Nō potestis cōicare mēse dn̄i: ⁊ mēse demonioꝶ. (j. Cor. xj / j. Cor. x)

Impinguasti in oleo caput meū. Octaua poniť munificētia. Caput fideliū xp̄us est dn̄s: q̄ recte diciť impinguatus in oleo: qm̄ nulla siccitate pctōris exaruit. Caput ḡ suum i oleo asserit impinguatū: videlicz vn̄ cetera mēbra letarenť. Sed q̄d est hoc qđ species ipsa bn̄dictōi sancte freq̄nť adhibeť: vnxit ꝓph̄as: ꝯsecrauit reges? Non immerito: q2 arbor ipsa pacis etiā p̄stabat

ET

indiciũ:qđ ei⁹ specialit̃ mun⁹ noscit̃ esse di
uinũ:liq̃r arbore⁹:pinguedo letificãs:ma
gnaꝝ grã dignitatũ:cui⁹ folia in viridita
tis sue pulchritudinẽ pseuerãt. Hec etiam
noe p columbã nũciauit terr̃ redditã sospi
tatẽ:vt merito tãte bñdictiõis capax eẽ vi
deat̃:q̃ fruct⁹ sui magno decore sil't ⁊ vtilita
te pfruit̃. De ipo eñ ⁊ ali⁹ psalm⁹ dic: Pro

Ps.44

pterea vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo exultatõis
p̃ cõsortib⁹ tuis. Et poculũ tuũ inebri
ans:q̃ p̃claꝝ est. Bonũ mun⁹ est san

Al. Calix me⁹
Al. p̃clarus

guis dñi: qđ sic inebriat vt mẽtem sanet:
a delictis ꝓhibẽs:nõ ad pctã pducẽs. Hec
vinolentia sobrios reddit: hec plenitudo
mal' euacuat. Et q̃ illo poculo nõ fuerit re
plet⁹:eterna reddit̃ egestate ieiun⁹. Inue
nit̃ etiã ⁊ i malo positũ:vt esaias ait. Et ac
cepi de manu tua calicẽ ruine: poculũ ire
⁊ indigtiõis mee. Addidit:q̃ p̃claꝝ ẽ:vti
q̃ cũ talia ꝓferat:vt ad celoꝝ reg̃ pducat.
De q̃ poculo i euãgelio dr: Qui biberit ex

Joh.4.

aq̃ quã ego do:non sitiet vnq̃ :s fiet in eo
fons aque saliẽtis:in vitã eternã. Et mi
sericordia tua subsequet̃ me: oib⁹
dieb⁹ vite mee. Decima ps ꝓmisse di
uisionis ipleta ẽ:vbi ad cumulũ se leticie:
desiderij magnitudo satiauit. Nã cũ mise
ricordia dñi semp p̃cedat:hic dic:sbsequet̃
me. Subseqt̃ vtiq̃ ad iusticiã:s p̃cedit ad
grãz ꝯferendã. Nã si solũ seq̃ret̃:nemo do
nata pcipet. Si tñ p̃cederet:null⁹ poterat
collata suare. Grauiores sũt eñ insidie q̃s
a tergo diabolus parat:⁊ nisi dñi miscdia
sbseq̃tur:facillime fragilitas hũana decipi
tur. Tũc eñ qñ se aliq̃s vitiũ transisse cre
dit:incauta mag' ĩgratiõe decipit̃. Unde
nimis necessariũ ẽ:vt sp nos ⁊ grã dñi p̃ce
dat:⁊ miscdia sbsequatur. Et vt iha
bitẽ in domo dñi:in lõgitudie die
rum. Finis iste pẽdet de supioꝛib⁹ dictis.
Ideo eñ illa ꝓfessus est sibi esse ꝯcessa:vt
ad habitandũ in domo ei⁹ glie pueniret.
Ipa est eñ bonoꝝ oim cõpletiua pfectio:
sic in alio psalmo dicit: Bti qui habitãt in

Ps.83

domo tua:in secula seculoꝝ laudabũt te.
Dom⁹ q̃ppe dñi:futurã significat hierl'm:q̃
in lõgitudie dieꝝ sine ambiguitate ꝯsistit.
Ipa est eñ btitudo ppetua:⁊ sine fine leti
cia. Memẽto aũt qđ in pore versu psalmi
hui⁹:idẽ (dñs regit me ⁊ nihil mihi deerit)
breuiter dixit:qđ in sbseq̃ntib⁹ latius enu
merauit. Que figura dr Epitrochasmos:
id est:dicti rotatio:cũ succincte ea q̃ sũt ef
fusius dicẽda pstringit. In h aũt vsu fina
li:id est: Ut ihabitẽ i domo dñi:i lõgitudi
ne dierũ: Epiphonema: id est:acclamatio
nobilissima nimis figura posita ẽ:q̃ p⁹ nar
ratas res breuiter cũ acclamatiõe ꝓrũpit:
post oĩa desinẽs in exaggeratissimã sũmi
tatẽ. Sic psalmi isti⁹ p̃ncipia : media ⁊ fi
nis:decora diuisoꝝ schematũ luce radiãt.

Mente reponam⁹ **Conclusio.**
q̃d celest' illa fistula:decez vtutib⁹
cõpacta cecinerit: q̃ dulce melos
anime salutari delectatiõe cãtauerit:vt in
hac festiuitate mysterij:nõ voluptas auri
um:s salubritas acq̃sita cog̃scat̃ aiaꝝ. Nu
mer⁹ q̃ psalmi hui⁹ significat pfectiõez sa
piẽtie. Siq̃dẽ.xxij.libros eẽ cog̃scim⁹ vete
ris testamẽti:sm lr̃as hebreoꝝ:q̃s ad ple
nitudinẽ diuie scie ꝯprehẽdẽdã ꝯstat hũa
no generi tributas. Quapropter diuersis
modis psalmo isti supna noscunt̃ ꝯuenire
mysteria.

Explicit expositio in psalmũ. XXII.

Incipit expositio in psalmũ. XXIII.

Psalm⁹ dauid prima sabbati.

Velum p̃sentis tituli:iuuãte domi
no alacriter sbleuemus: vt nobis
penetralia psalmi clarius innote
scant. Prima sabbati:significat diẽ dñicũ
q̃ p̃ma est p⁹ sabbm:q̃ die dñs resurrexit a
mortuis. Qui ꝓpt excellẽtiã tãti miracli
ꝓpe dñi nũcupat̃:siue q: i eo mundũ ꝯdi
dit. Eo siq̃dẽ die isti secl'o resurgendo dñs
sbuenisse cog̃scit̃:qñ euz ⁊ fecisse declarat̃.
Sed q: tot⁹ ps.post resurrectiõem canit̃:
iõ ei titul⁹ iste p̃missus ẽ:vt corda fideliũ
ꝯgruo moneret indicio. **Diuisio psal.**

Post resurrectionem dñi: ꝓpheta
letior effect⁹:hũanuz gen⁹ alloq̃t̃:
qđ varia supstitõe laborabat. Pri
ma pte definiẽs dñi vniũsũ orbẽ eẽ terraꝝ:
vt sic se null⁹ ab ei⁹ impio ꝓbaret exceptũ:
ita nec a fide crederz alienũ. Scđo loco de
terminãs:qb⁹ vtutib⁹ p̃diti sint i ei⁹ ecclia
ꝯstituti. Tertio:dmẽtissimos supsticiosos
alloq̃tur:vt vero dño famulãtes a noxia si
bi puersitate discedant.

Expositio psalmi.

Domini ē terra et plenitudo eius: orbis terrarum ⁊ vniuersi qui habitant in ea. Quāuis terrā et in bono ⁊ in malo poni sepe nouerim⁹: hic tamē ecclesiam debem⁹ aduertere: que dño specialiť pura mēte famulať. Nā licet omia ab ipo sint cognita: tamē illd ip sius eē ꝓprie dicim⁹: qđ eū venerāť auctorem. Et ideo ecclia ñ imerito fructifera bonorum terra suscipiť: q2 nutrit ⁊ ꝯtinet ꝓfum christi. Seqtur. Et plenitudo ei⁹: id est: mľtitudo scťā: qua repleť ecclia. Sed ne terram quā supius dixi coangustatā putares aliquā fortasse regionē: nūc dicit: orbis terrarum: hoc est: vniuersalē ecclesiam: que toti⁹ mūdi ambitu ꝯtineť. Intende vero quod dicit: qui habitant in ea: id est: nō qui ꝯueniūt ⁊ recedūt: sed qui fixa mētis stabilitate ꝑdurāt. Habitare. n. manere dicim⁹: qđ errātiū nō est: qđ mutabilitati nō cōueuit. Sed ille sol⁹ eccliã habitat: q vsq3 ad obitū suū in fide rectissima pseuerat: sic̄ ⁊ ali⁹ psalm⁹ dicit: Et inhabitē in domo dñi: oībus dieb⁹ vite mee. Ipse super maria fundauit eam: ⁊ super flumina preparauit eam. Quid ē super maria fundare: nisi supra vitiorū huius seculi tremulos fluctus ecclesiam firmissima credulitate solidare: vt anchora fidei fundata: ꝓcellas cuiuslibet periculi nō pauescat? Unde ⁊ aplus dicit: Quā sicut anchorā habemus anime tutam atq3 fixā. Simili mō: ⁊ sup flumia dicit eē ꝑparatā: quoniā ad volūtates turbulētas psecutorum: aptatam cōstat eccliam: vt ei praue volūtates nocere nō valeāt: q̄uis ꝯtra eam insana mētiū ꝑcipitatiōe ꝯsurgant. Quis ascendet in montem dñi: aut quis stabit in loco sancto ei⁹? Postq3 docuit breuiter vniuersa dñi esse que ꝯdidit: nūc p interrogationē scđam ingrediť ptem: respōdēs q̄les esse debeant: q se ipsi⁹ desiderāt nūcupari. Que figura diciť Exetasmos: id est: exq̄sitio: cū res cōplures diuisas: cū interrogatione exq̄rētes: singulis q̄ ꝯueniūt applicam⁹. Premittit ꝑ interrogationes: vt apta respōsio subsequať. Quis ascendet? Quia dicturus erat montē: id est: iusticiā: ceterasq3 virtutes: ad quas magno nisu tēdim⁹: qm̄ peccatis obuiātib⁹ impedimur.

Sed postq3 dixit: quis ascendet: nūc dicit stabit: q2 multo vtili⁹ est in sancto loco stare: q3 ad ei⁹ fastigium peruenire. Innocens manib⁹ ⁊ mūdo corde: q nō accepit in vano aīam suā. Ista est expectata rñsio. Innocēs manibus ⁊ mūdo corde: id est: cui⁹ opatio neminē ledit: s3 q3tū pt adiuuare ꝯtēdit. Et ne putares posse sufficere: innocēs manib⁹: addidit: ⁊ mūdo corde: q2 freq̄nter disponimus ledere: s3 iuuam⁹ nolētes: ⁊ iterum bona volum⁹: s3 ab eorum opatione cessam⁹. Ideoq3: nō diċ illic ascēdere: nisi in q vtraq3 potuerit iueniri. In vano xo accipit aīam suā: q putat desiderāda que sunt: vel transitoria: vľ caduca. Ille aūt in vano non accipit: q se nouit ad diuinitatis intelligētiā fuisse ꝓcreatū: ad legē dñi custodiendā: ad cogitatiōes vite eterne: ⁊ quicq̄d pt supernā grām ꝓmereri. Nec iurauit in dolo proximo suo. Dicēdo: in dolo: videť sacra ꝑmisisse simplicia. Scriptū est eñ: Jurauit dñs et nō penitebit eū. Legim⁹ etiā pr̄iarchas iurasse sanctissimos. Et q̄re diċ in euāgelio: Nō iurab: neq3 p celū: neq3 terrā: ⁊ cetera? Ueraciter iurare: in veteri testamēto ꝓhibitū q̄dem nō est. S3 q2 hūano generi: de infirmitate mētis frequenter nasciť causa periurij: In nouo testamēto vtilius dicit esse omnimodis nō iurandū: sicut ⁊ alia similia: q̄ ñ ꝯtraria: s3 coḡscim⁹ cauciora. In euāgelio q̄ppe ipe dñs ait: Dictū ē antiq̄s: Oculū pro oculo. Ego aūt dico vobis: nō resistere malo. Per dolū itaq3 iurat: q̄sq̄s aliť factur⁹ est: q3 promittit: credēs piuriū nō esse decepisse neq̄ter credentis errorē. Hic accipiet bñdictiōem a dño: ⁊ misċdiam a deo salutari suo. Premisit piaſ obseruatōeſ: nūc diċ ⁊ ꝑmia. Accipiet bñdictionē: nō a q̄libet alio: s3 ab ipso dño. Ipe bñdiċ q iudicatur⁹ ē: ipe absoluit q incōmutabilr dāṅare potuisset. Meritū ꝑ bñficij: p magñtudiē3 voluit ꝯcedētis agſci. Qđ argumītū inť oratoreſ dr a psōa. Seqť: miscdia: vt illa bñdictō nō p merita s3 p idulgētiā dñi vēisse videať. Nľľs q̄ppe hoīm est: q sibi misereri non egeat. Donātur delicta vt veniat corona: sicut dari nō potest libertas nisi prius seruitus fuerit absoluta. Salutaris ergo nr̄ est dñs xp̄s:

Ps. 22

Quia

ET

Hebr. 6.

Ps. 109

Math. 5.

Ibidē

Tom

a q̃ ꝛ btitudo tribuitur ꝛ peccata laxant. Nec moueat qđ supius dixit: h accipiet bñ dictõez a dño: ꝛ postea subiũxit: ꝛ mĩscdiam a do salutari suo: dũ i ordie rerũ pmo pcat pctis nr̃is: ꝛ postea bñdictiõis ipi⁹ mũera subseqnt. Hoc em̃ freqnter inuenis esse variatũ: vt pmo miscdia ponat: vt ẽ illđ: Deus misereat nob: ꝛ bñdicat nos. Iterũ q̃ cõuertit: Illũiet vultũ suũ sup nos: ꝛ misereat nob. Que figura dr Anastrophe: id est: pũsio: qñ pmim⁹ ordie pũso sniaz. Hec ẽ generatio q̃rentiũ dñm: q̃rentiũ faciẽ dei iacob. Que singlarit supi⁹ dixerat: qs ascẽdet i mõtẽ dñi: ne putares h ad christũ dñm solũmõ eẽ referẽdũ: nũc ꝛ gnãtioni xpianẽ h cogscit applicare. Nam cũ dic: hec ẽ: significat: tal est illa gnãtio q̃ dñm reqrit: id est: q̃ sacri baptismatis fõte renascit: ꝛ fidẽ suã pia opatiõe cõmendat. Seqt. Querẽtiũ faciẽ dei iacob. Quid est h qđ ꝛ ipm̃ ṽbum repetit: ꝛ aliud subiunxit in fine? Pri⁹ dixerat gnãliter: q̃rentiũ dñz: q̃ se nõ ambiũt p̃poni: h suo ordie suoq̃ fine ↄtenti sũt: vt vl minimã ptẽ in christi regno mereant accipe. Sz q̃ sũt ꝛ alij nimio fidei calore feruẽtes: q̃ opeꝶ bonitate non null p̃poni se volũt: addidit: dei iacob: vt h in illis faciat: qđ in iacob fecisse declaratur: q̃ posteri⁹ nat⁹: pmatũ frĩs senioris accipit. †Tollite portas †pricipis ṽri. Uenit ad tertiã ptem: vbi propha xpiana religiõe declarata: cũ mag̃ exultatiõe iperat diũsis errãtib⁹: q̃tenus porib⁹ claustris ↄgrua fide patefactl: ipm regẽ dñm: i suis pectorib⁹ admittẽ mereant. Auferre em̃ p̃cipit portas mortl: q̃ a pncipe diabolo posite cõprobãt. Que iõ porte sũt appellate: q̃ p ipas trãseũt hoies sua facta portãtes: ꝛ res victuales studiosissime deferentes. Et eleuami porte eternales: ꝛ itroibit rex glie. Cõtra portas mortl decent eleuatas: portas dicit eẽnales: vt istas caducas oñderet: illas sine fine mãsuras. Nã adã diabolo faciẽte legẽ trãsgrediẽdo p̃didit: qđ christ⁹ legẽ cõplẽdo repauit. Eleuate sũt ei porte eẽnales: id est: baptismatl g̃tia: chrismatis honor: p̃dicatiõis salus: ceteraq̃ q̃ xpo dño veniẽte ↄcessa sũt. Merito aũt appellate sunt porte eẽnales: p quas rex glie digtus est introire. Quis est iste rex glie: dñs fortis ꝛ potẽs: dominus potẽs in p̃lio. Introgat ppha ad ↄuincendã pfidiam iudeoꝝ: Quis est iste rex glie? Rñdet p tertiã speciẽ diffinitionis: q̃ grece dicit peotes: latie q̃litatiua: dñs fortis ꝛ potẽs: dñs potẽs in p̃lio. Qđ si discutias: soli christo pbabitur ↄuenire. Gloriosi em̃ possunt ꝛ terraꝝ pncipes dici: rex glorie nemo põt nisi solus altissim⁹ inueniri. Huic igit interrogatiõi: sicut iaz dictũ est: subiuncta rñsio est: vbi bñ singul ṽbis arguit iudaici ppli nefanda p̃sumptio. Fortis em̃: ↄ illud dicit: q̃ eũ cũ gladijs et fustibus tenendũ eẽ putauerũt. Potens: quẽ illi q̃si impotentẽ pontio pilato tradiderũt. Additũ est q̃z: potẽs in p̃lio: ne illi i cõcertatiõe sua aliqd p̃ualuisse crederent. Deniq̃ cum ad euz tenendũ venissent: audierunt: Ego suz: ꝛ omẽs (testante iohãne euangelista: retrorsum ptinus corruerunt. Sic domin⁹ saluator p virtutes suas nobis euidenter edictus est: ac si proprio vocabulo panderetur. †Tollite portas †pricipis vestri: ꝛ eleuamini porte eternales: et introibit rex glorie. Quis est iste rex glorie: domin⁹ virtutum ipe est rex glorie. Hic etiã schema pulcherrimũ factũ est: quod apud grecos dicitur Anadiplosis: apud latinos cõgeminatio dictionis: q̃ fit: aut in versu: aut in repetitione verboꝝ. Et quoniã eadem reuoluta sunt: expositio superior ꝛ h abunde sufficiat. Nam vt iudeos cõfunderet: magnificentiã domini superi⁹ singillatim vt cõpetebat exposuit: nunc autẽ breuiter culmen toti⁹ laudis ꝛ veritatis adiecit: iam nõ solũ fortẽ: nõ potentẽ: nõ in prelio magnũ: sed dñm iparuz dicit esse virtutũ. Rex aũt est glorie: qui facit se glorificãtes vtiq̃ glïosos: sicut per esaiã dicit: Glificãtes me ego glificabo. Qui vnicuiq̃ potestatẽ: virtutem: ceteraq̃ dona tribuit vt vult. Glĩa em̃ dicit: celebre p̃conium: ꝛ frequentata laudatio. Sunt quidem donante domio: ꝛ angeli glïosi: potestates: throni: dñationes: ꝛ alie potẽtissime creature: Sed nullus ẽ rex glorie: nisi q̃ ipas ↄdidit: ꝛ ptinet sũmitates. Stupẽda laus: miranda ↄclusio. Nec potuit ab alio q̃cq̃ dignũ dici: nisi ab ipo q̃ sol⁹ suaz p̃ualet enarrare

Ps. 66.
Ibidem
Sche
Ar. Attollite
Ar. principes vestras
ET
Iob.
Ar. A
Ar. p
vestr
Sc

potētiā. Cogſcite mgři ſecularium lřarum: hinc ſchemata: hic dиūſa generꝰ argumēta: hinc diffinitiões: hinc diſciplinaꝝ oīm ꝓfluxiſſe doctrīas: qñ ī his lřis poſita cogſcitis: q̄ aň ſcholas vřas lōge p̄us dicta fuiſſe ſentitis.

Totus Cōcluſio. Hꝰ pš. ad moralē ptinet diſciplinā. Cōmonet eñ: vt ſupſtitiōibꝰ derelictꝰ: vͦo ꝛ pio dño fidelīt famulet. Quid eñ iuſtiꝰ ꝙ eum deſerere q̄ nos in adā fecit eē mortales? Quid beatiꝰ: ꝙ illū ſeq̄ q̄ hūanum genꝰ inflictaꝫ mortē fec̄ euadere? Sꝫ p̄ſta dñe: vt q̄ portas miſcðie tuę lauacro ſanctę regeneratiōis intrauimꝰ: nullꝰ inde pctis īpellētibꝰ exeamꝰ. Numerꝰ aūt huiꝰ pſalmi: ad. xxiij. lřas latinoꝝ fortaſſe ptineat: q̄ eloquētię ꝓpriē dicta cōcludūt: vt apud hebręos vigintiduę: apud latinos vñ nūc ſmo ē. xxiij. apud grecos. xxuij. habeant̄: tñ in vnaq̄q̄ lingua cōprehendēda cōpetens adhibet̄ ꝙtitas lřaꝝ: ſic ꝛ ī iſto pſalmi calculo redolet btā pfectio.

Explicit expoſitio in pš. viceſimūtertiū
Incipit expoſitio ī pš. viceſimūquartū

In finem pſalmus dauid.

Quoniā tituli verba iam nota ſūt: ꝛ pš. iſte hebręoꝝ p̄mus alphabeto deeſt: dc eiꝰ magꝰ vͦtute dicēdū ē. Per totū igit̄ libꝝ: duo iſtoꝝ genera ſūt pſalmoꝝ. Unū qd̄ integꝝ alphabetū ptinere monſtrat̄: vt ē cēteſimꝰ. x. cēteſimꝰ vndecimꝰ. ꝛ cēteſimꝰ. xviij. q̄ iuſtos vt puto: indicāt laudes dñi: ipo largiēte: pfecta meritoꝝ deuotione cātare: vt fuit nathanel: de q̄ dñs dic̄ in euāgelio. Ecce vͦe iſraelita in q̄ dolꝰ nō eſt. Et hieremias ꝓpha: de q̄ idē dñs ait: De vētre mřis tuę vocaui te: ꝛ in vulua ſcificaui te. Job ꝙ ſilr: dñi voce laudatꝰ eſt. Ait eñ: Nunq̄d ꝯſideraſti ſeruū meū iob: qd̄ nō ſit ei ſilis ī terra: vir iuſtus ꝛ ſimplex ꝛ rectꝰ: timens deū: ac recedēs a malo. Et cęteri q̄ tm̄ ipi deo ſoli ſunt noti. Sed cū ad eos puentū fuerit: euidētius explanabit̄. Aliud genus ē: qd̄ ſubtractis q̄buſdā lřis: oñdit tales in eccřia pſallere: quibus nō adeo oīm bonoꝝ opeꝝ arridet integritas: vt ē p̄ñs pš. xxiij. xxxvi. ꝛ cxluij. de q̄bus ſuo loco latiꝰ diſtinctiuſq̄ dicet̄. Nūc aūt nouerimꝰ hūc: ſextā ꝛ nonā decimā lřas nō hře: reliq̄s vͦo ī textu pſalterij minio pingendas eē iudicaui: ne qua legētibꝰ ꝯfuſa naſceret̄ obſcuritas. Hę aūt alphabeti lrę: q̄ verba ſignificēt: hieronymi pr̄is breuit̄ laboꝛe collectę ſūt: qd̄ tamē ſcp̄turis diuis ñ cogſcit̄ inſuetū. Nā ꝛ hieremiaſ captiuitatē hierlm̄ q̄druplici alphabeti lamētatiōe defleuit: docēs lřaꝝ ſacrā etiā reꝝ nob̄ cęleſtiū: indicare myſteria.

Toto pſalmo: per figu Diuiſio. ram Ethopoeian: mirabili ſupplicatione deprecat̄ eccřia: ne ante cōſpectū dñi: cōtemptibilꝰ appareat inimicꝰ. Primo mēbro depoſcit: vt inſtituta dñi viaſq̄ eiꝰ cogſcat. Quę ſectio: cōtinet ſupra memorati alphabeti lřas q̄nq̄. Secundo mēbro: bñficia eius poſtulat: q̄ ſanctis pr̄ibus a ſeculo cōdonauit. Hoc etiā cōtinet ſeq̄ētes lřas ſex. Tertio loco dic̄: cuſtodientes p̄cepta dñi ęterna p̄mia ꝓmereri: ꝓteſtās ſe in eadē volūtate iugiter pmanere: vbi reliq̄s habꝫ litteras nouē. Sic totꝰ pš. memorataꝝ litteraꝝ cōſcriptiōe depictus eſt. — Sche

Expoſitio pſalmi.

Ad te domie leuaui aīam meam: deꝰ meꝰ in te ꝯfido non erubeſcā. Neq̄ irrideant me inimici mei. — Aleph / Beth / ET

Leuare: dicimꝰ ſurſum erigere. Ergo de terrena ꝯuerſatiōe vitijſq̄ carnalibus ad deū dicit eccřiam leuaſſe animā ſuā: ad contemplationē ſcꝫ cęleſtium reꝝ: qua ſemp dñm piuſ animꝰ intuet̄: q̄ facile humana deſpicit: q̄ diuina cōſpexerit. Erubeſcere eſt aūt: repētina animi pturbatiōe ꝯfundi: ſubitoq̄ aliud reſpicere ꝙ credebat̄ euenire. Petit ergo ne minoꝛ efficiat̄ in ꝯſpectu eius: q̄ de ipius pietate cōfiſa eſt. Irrident vero inimici: quādo iuſtoꝝ ꝯfidentiā nō vident eſſe cōpletaꝫ: ꝛ ſꝫ alit̄ cedat ꝙ ſecutuꝝ eē p̄dicebāt. Sperat q̄ mr̄ eccřia: vt ꝓmiſſa ſua p̄ſtet dñs q̄tenꝰ aduſarij eiꝰ: vñ eā irridē poſſint ñ habeāt. Ridē eñ plexq̄ benigni: irridē aūt ſp aduſarij ē. — P

Etem vniuerſi q̄ ſuſtinēt te: nō ꝯfundet̄. Confundant̄ iniqui faciētes vana. — Gimel / Al. oēs iniq̄ agentes ſup uacue

Expectare: eſt ſub maloꝝ patiētia deū viriliter ſuſtinere: vt ille veniēs in iudicio ſuo reddat qd̄ deuoti animꝰ expetebat. Sic ꝛ aliꝰ pš. dic̄: Expecta dñꝫ virilr̄ age: ꝛ ꝯfortet̄ coꝛ tuū ꝛ ſuſtiē dñm. Et reſpice: q̄ p figurā Anadiploſin — P / Pš. 26. / Sche

Ioh. i — Hiere. i. — Iob. 2.

que latine dr: ꝯgemiatio dictiõis: ꝑmonez gemiat ad dcorẽ. In supiore qdẽ psalmo: in ꝟsib⁹ factũ ẽ: h aũt in sol' verb ẽ posita. Addidit: Cõfundant: ipm ꝟbuz qd ꝑ fidelib⁹ in fine positũ ẽ: in pte iniqꝝ fecit initiũ. Sz illic optat ne veniat: hic petit vt emergat. Faciẽtes vana: id est: q̃ a dño ꝓbant aliena. Uanũ em̃ dicim⁹: infructuosũ atqꝫ vacuũ. **Uias tuas dñe notas fac mihi: ꝛ semitas tuas edoce me.** Int vias ꝛ semitas: nõ pua distãtia ẽ. Uias em̃ dicim⁹: q̃s cõmeantiũ gnãliter licẽtia puagat: q̃ dicte sũt a vehẽdo. Semite ꝟo sunt: q̃ angusto calle dirigũt: nec vulgo note sũt: s occult' itinerib⁹ ambulant. Dicta est em̃ semita q̃si semi via. Quapꝑter vias dicam⁹ ad vite ordinez ptinẽ: in quo ambulat ꝛ doctoꝝ ꝯũsatio: ꝛ simplicium mltitudo. Semitas aũt: legl intelligentiam debem⁹ accipe: q̃ ꝛ paucis note ꝛ difficultate sui ꝓbant anguste. Seqtur enim: Edoce me. Qui ꝑmo ñ ad callẽ: s ad legez magl noscit ptinere. **Dirige me i ꝟitate tua ꝛ doce me: qꝛ tu es de⁹ salutaris me⁹: ꝛ te sustinui tota die.** Singul' ꝑmõib⁹: supiores sensus hic ꝟsus amplectit. Dirige me: ad vitã ptinet: doce ad sciam. Seqt. Quia tu es de⁹ salutaris me⁹: ꝛ te sustinui tota die: pfecte breuiter qꝫ nos imbuit. Due siqdẽ res sũt: q̃ bonos efficiũt xp̃ianos. Prima: vt deũ nob salutarẽ credam⁹. Scd̃a: vt sb toti⁹ vite patia retributionem ipius expectare debeam⁹. Tota die: ac si diceret: oĩ die: scz nõ intpolato tpe: s ꝯtinua vite significatõe ꝓlatũ. **Reminiscere miserationũ tuarũ dñe: ꝛ miscdiaꝝ tuaꝝ q̃ a sec'o sũt.** Uenit ad scd̃m mẽbꝝ: pijssima hũilitate sua petẽs: q̃ten⁹ ꝑm ꝯsuetudinẽ ei⁹ miscdiam dñi ꝯseqtur. Hũano vsu ille dr remiscẽ: q nũqꝫ pt aliqd obliuisci. Nã q sibi desiderat sbueniri: largitorẽ bñficij putat oblitũ qñ aliq̃ fuerit dilatiõe tardat⁹. Subiũxit: Et miscdie tue q̃ a sec'o sũt. In his ꝟbis p̃clara nimis ꝛ reglarl nob elucẽ videt snĩa: qꝛ null⁹ suis merit' ad ei⁹ grãm venit. Dicẽdo em̃: miscdie tue q̃ a sec'o sunt: sp dñm miscdiaꝝ aꝓbat largitorẽ: q nõ añ merita hoim suscepit: s pus sua dona cõcedit. Oẽs qdẽ hereses detestabili cogitatõe re-

perte sunt. Pelagianũ ꝟo malũ: q̃ sit pnitiosũ hic dat itelligi: qd tanta cog̃scit assiduitate redargui. A sec'o dic: cũ cepit ee seculũ: qñ admistrari cept⁹ ẽ mũd⁹. Seculuz est em̃: mũdi ordo decurrẽs: q ad futura tẽdẽs p̃terita deserit. Hec aliq in hebdomadis simitudinẽ: septenis ãnis dtminanda ee putauert. Alij em̃ sec'a dicta ee voluert: qd in se iugit reuoluãt tpa. Et ne distictiones ꝟboꝝ p̃termittere videamur: miserationes attinẽt ad opatõnes pias: miscdie ꝟo ptinẽt ad clementẽ nãm. Uñ rogat: vt vtraꝝqꝫ reꝝ suaꝝ memor sit dñs. **Delicta iuuẽtutis ꝛ ignorantie mee: ne memineris. Scd̃m magnã mĩsericordiã tuã: memor esto mei de⁹.** Delictũ qdã volũt leui⁹ ee q̃ pctm̃: dictũqꝫ ab eo: qd viã linq̃t eq̃tatl: nõ tñ i sũma criminũ p̃uitate ꝟset. Delictũ est em̃: auidius cibũ sumere: cachinno incõpetẽter resolui: ociosis ꝟbis operaz dare: ꝛ cetera huiuscemõi: q̃ g̃uissima nõ videt ee pctã: sed tñ ꝯstat ee ꝓhibita. Iuuẽtutẽ ꝟo: non tm̃ floridã etatẽ posuit: s p̃cipitatiõis audaciam: q̃ in illa etate facillia ẽ: dũ calor animi modestiã ꝯuersatiõis excedit. Nã mlti iuuenes moꝝ g̃uitate maturi sũt: ecõtra qdã senes leuitatis crimine maculãt. Igrãtie aũt dixit: qꝛ mlta facim⁹: q̃ mala ee nescimus. damusqꝫ plerũqꝫ ignari ꝯsilium: qd ledat alteꝝ. Dam⁹ velut ꝑ remedio eg̃to cibos: q̃ vehemẽter affligãt. Ipaz q̃ legẽ freq̃nter offendim⁹ igrantes: quã nõ licet igrari: dũ eaz voluerit diuitas a gnãlitate cog̃sci sempqꝫ retineri. Alij aũt dicũt: delicta igrantie etiã ad puulos ptinere: q licet inualido sensu sopiti sint: tñ origiali pctõ ꝓbant obnoxij. Petit g̃: vt delicta iuuẽtutis ꝛ igrantie ad vindictã reseruare nõ velit: s tanqꝫ excedãt illi: ita ad iudiciũ ñ patiat adduci. Ideoqꝫ p̃catur eccl'ia: ne delicta meminerit: s poti⁹ memor sit eius ꝑm magnã miscdiam suã. **Propter bonitatẽ tuã dñe.** Dicẽdo ꝓpt bonitatẽ tuã dñe: fecit intelligi: nõ ꝓpter meritũ meũ. Unde nulli fas est aliqñ p̃sumere: nisi quẽ grauiter ꝯtingit errare. Que figura dicit Emphasis: id est: exaggeratio: s h illa ei⁹ species ẽ: q̃ significat id qd ñ dic. Merito g̃ illi⁹ bõitas ꝟacit p̃dicat: de q scptum ẽ:

Ħ Deleth Al'. demõstra

P ET

P ET

He Al'. saluator

Zai

℟

Eccl.18 Jhet ... abit

Nemo bon⁹ nisi solus de⁹. Dulcis ⁊ rectus dñs: ꝓpter hoc legē† statuet delinquētib⁹ in via. Dulcꝭ est dñs: qꝛ dū cunctos bñficijs ꝑueniat: ꝯuersionē tñ delinqntis expectat. Pluit em̄ sup iustos ⁊ iniustos: vitā tribuēs his q̄ merebāt extingui. Merito ḡ dulcꝭ dꝛ: a q̄ suauia dona ꝑstant: sic̄ ⁊ ali⁹ ps. dicit: Gustate ⁊ videte qm̄ suauis est dñs. Dulcꝭ em̄ dict⁹ est: ad similitudinē dulciū escaꝝ: qbus maxie delectat hūanitas. Rect⁹ ē: qm̄ post freqntes increpatiōes: ⁊ lōgissimas expectatiōes obsistit mal: hūiliat supbos ⁊ impios: vt tandē aliqn̄ sapiāt: ⁊ se errasse peniteant. Qd aūt legē statuit: vtiq3 dulcedīs ⁊ rectitudinis fuit qm̄: noluit errare q̄s maluit legꝭ ꝓmulgatiōe corrigere. Sed ne q̄s hāc districtionē crederet exasperitate venisse: ꝯsiliū late legꝭ exponit: id est: bonitatis ⁊ dulcedinis. In via: id est: i p̄nti vita: vbi lex ponit: in q̄ recte viuere cōmonemur. Diriget† mites i iudicio docebit† māsuetos vias suas. Id est: aīo placidos: ad ꝓmissā fac btitudinē ꝑuenire. Direct⁹ ꝙpe dꝛ: q̄ de curuo rect⁹ efficit. Dicēdo autē mites: excludit supbos ⁊ elatos: sic̄ in euāgelio dic: Bti mites: qꝛ ipi possidebūt terram. Māsuetos vtiq3 nō supbos: qui ꝯ iugū suaue: ⁊ onus leue noxia sibi lībtate recalcitrāt: ꝫ illos docebit: q̄ sine murmuratiōe faciūt q̄ iussa cogscunt. Inter mansuetos em̄ ⁊ mites: hec videre eē distātia. Mites sunt: q̄ nlla furoris accēsione turbant: ꝫ in lenitate animi iugit ꝑseuerāt. Māsueti aūt dicunt: q̄si manu ꝯsueti: h̄ est tolerātes iniurias: nō reddentes malū ꝓ malo. Vias suas dixit: sed q̄ sint vie dñi sbseqnter exponit. Uniuerse vie dñi misericordia ⁊ veritas reqrētib⁹ testamentū ei⁹ ⁊ testimonia ei⁹. Dū sint incōprehēsibiles vie dñi: aptissime eas sb breuitate colligit. Quis em̄ opa ei⁹ enarrare sufficeret: q̄ta potētia celestia terrenaq3 moderet? Sz cū ille n̄ potuissent enūerari: sufficienter cōprehēsum est: vniūse vie dñi miscdia ⁊ v̄itas. Miscdia: qꝛ ꝑuenit cūcta bōitate. Ueritas: qꝛ oīa sb itegritate diiudicat. Sed ne h̄ putares cōiter cōferendū: seqtur q̄bus possint talia ꝯuenire: scꝫ reqrentib⁹ testamentū ei⁹: ⁊ testimonia eius.

Math.5. Ps.33. Math.5. P̄ T Coph

Quādo singulari numero dicit testamentū: aut vet⁹ significat: aut nouū. Hic ḡ testamētū nouū debem⁹ accipe: testimonia v̄o ꝑcedentiū dicta ꝓphetaꝝ. Testes em̄ fuerūt sacraꝝ ꝓmissionū: q̄s dñs aduent⁹ sui manifestatiōe cōpleuit. Propter nomē tuum dñe ꝓpitiaberis pctō meo† copiosum est enim. Hoc bñ ad ꝑsonā refert eccłie: cuius ꝯgregationē3 ex diūsis pctōꝛibus ꝯstat euenisse: Propt nomē tuū dñe: qꝛ iesus dicēdus erat: qd ligua nr̄a saluatoꝛ interp̄tat. Nomē siqdē3 ipm salutꝭ intelligit eē ꝓfessio. Seqtur. Copiosum est em̄. Id est: cui nō possis pcere ꝓpt se: ꝫ ꝓpter tui nois sanctitatē. Sed dū copiosum dꝛ pctm̄: abundantissimū eē monstrat: qm̄ cursu tēpis sp auget: ⁊ nisi fuerit diuina miseratiōe sbuentū: q̄tum vita ꝓtēdit: tm̄ hūana fragilitate peccat. Et memoria recōde: qd eccłia dic ꝓ pte membroꝛū: copiosa sua eē pctā: vt q̄ se p̄dicant esse mūdos: sicut catheriste: intelligant se portionē cū sctā eccłia nō h̄re. Quis ē hō qui timet dñm: legē statuit ei i via quā elegit. Uenit ad tertiū mēbꝝ: specialr demōstratura q̄ sit q̄ timeat dñ3: aut q̄li mūere ꝯtulet. Sz more suo iterrogatiōnē p̄mttit: r̄nsura q̄ cōpetūt: Legē statuit ei. Iste ē: quē volebat exprimē. Dic hoiē3 accepisse legē: q̄ ido noluit metū adijcere: ne poss3 sb igrantie securitate peccare. In via quā elegit: id est: in sanctitate ꝓpositi. Aia ei⁹ i bōis dmoꝛabit: et semē ei⁹† hereditate possidebit trā. Quia iustis hoibus exutꝭ corpe: nō stati perfecta beatitudo dat: q̄ sanctꝭ in resurrectōe pꝛomittit: aīam tm̄ ei⁹ dicit i bonis posse remorari: qm̄ ⁊ si adhuc p̄mia illa suspēsa sunt: q̄ nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec i coꝛ hois ascēdit: mō tm̄ futuri p̄mij certissima spei delectatiōe pascūt. Seqtur. Et semen ei⁹ hereditate possidebit terrā. Istud iā futuꝝ p̄miū absolute significat: qm̄ sem̄ ei⁹: id est: opa bona in et̄na securitate recipient: ⁊ possessio ei⁹ nulla vlteri⁹ expulsio ne turbabit. Qui em̄ aliqd ex hereditate tenet: firmissima possessiōe gliat. Firmamētum ē dñs timētib⁹ eū: ⁊ testamētum ipsius vt manifestet illꝭ. In h̄ v̄siculo diligent credētiū aīos men-

Al'. multū
Rp̄
Mem
Nun
Al'. hereditabit
j. Cor. 2
Samech.

tesq roborauit. Primo: quia humana consuetudo mutabilis est: firmamentum eius dominum dicit futurum: ut de se dubitare non debeat: cum tali promissione solidatur. Sed vide quod dicit: Timentibus eum. Ista enim superbis et audacibus non promittit. Et intuere quam vim habeant verba disposita. Humanus timor diffidentiam tribuit: divinus autem spei firmamenta concedit. Secundum istud est amplectendum nimisque necessarium: ut lex eius ipsius nobis munere declaretur: sine quo nec intelligere quicquam boni possumus: nec perficere laudanda prevalemus. Oculi mei semper ad dominum: quoniam ipse euellet de laqueo pedes meos. Post antefata premia votorum: nunc contemplationem suam fuisse dicit semper ad dominum. Pulcherrime autem cognoscitur hoc facta diuisitas. Solent enim qui ante pedes suos non intuentur: in laqueos irruere: aut in foueam hiatus incidere. Hoc autem mirabiliter et veraciter dictum est: quia si caute ambulemus: pedesque nostros dirigamus: si ad dominum iugiter oculos eleuemus: quoniam ille respectus ab omni nos offensione reddit alienos. Respice in me et miserere mei: quoniam vnicus et pauper sum ego. Egregia sibi comparatione respondet: quia superius dixit: Oculi mei semper ad dominum: nunc dicit: Respice in me: quemadmodum ego ad te: et miserere mei. Nam qui ad illum semper respicit: exigit ut eum miseratus ipse respiciat. Addidit quoque misericordie amplissimas causas: quoniam vnicus plus amatur: pauperrimus plus doletur. Quod de persona christiani populi conuenienter dicit ecclesia: quia vnicus est ei: quia solus veracis fidei sacra custodit. Pauper: quoniam a mundi illecebris segregatus: nullius seculi ambitione refertus est. Tribulationes cordis mei †dilatate sunt: de necessitatibus meis †eripe me. Dilatata est ecclesie tribulatio: dum cogitationes suas per mundi calamitates vbi est seminata distendit. Necesse est enim: ut copioso fasce deprimatur: que per multis affligitur. De necessitatibus enim dicit: quas persecutorum atque hereticorum patiebatur insidiis. Hi sunt enim: qui necem inferre cupiunt christianis. Suas enim recte dicebat: quas studio caritatis assumpserat. Vide humilitatem meam et laborem meum: et dimitte †omnia peccata mea. Vide: id est: propius respice: humilitas est autem ecclesie: quando indisciplinatos et paruos docendo sustinet: et tectos atque latentes patitur diuino reseruare iudicio. Labor enim ipsius est: quia multis persecutio

Ain

Phe

Sade
Al. multiplicate
Al. erue

Res

Al. vniuersa delicta

nibus multaque contentione fatigatur: et semper prauorum obiectionibus lacessita: nulla hoc optate pacis requie conquiescit. Merito ergo post tanta que patitur remitti sibi peccata omnia deprecatur: quia pie tolerantie durissimus labor clementiam iudicis semper expectat. Respice inimicos meos quoniam multiplicati sunt: et odio iniquo oderunt me. Dicendo: respice inimicos meos: pro ipsis orat ut redeant: quia quos ille respicit sine dilatione conuertit: sicut in euangelio: petrum dominus respexit ut fleret. Addidit causam: quia perire non debeant: quoniam multiplicati sunt. Pauci enim crederentur fortasse contemni. Multorum vero perditio: sine maximo dolore non poterat sustineri. Sequitur. Quia odio iniquo oderunt me. Ecclesiam reuera iniquo odio oderant: quia dum pro ipsis orationem funderet: illi tamen eam persequi nulla intermissione cessabant. Et ideo addidit: odio iniquo: quia esse videtur et iustum sicut est illud: Perfecto odio oderam illos. Custodi animam meam et eripe me: non †confundar quoniam inuocaui te. Fidem suam petit ecclesia rectissimam custodiri: ut seruata ab scismaticis: nullius grauat peruersitate confundi: sed sine macula et ruga: sponso suo ornata: fidei virtutibus offeratur. Subiungitur causa probabilis: que petitionem suam consequitur: quoniam inuocauit dominum. Reuera non meretur erubescere: que spem suam cognoscitur in tanta virtute posuisse. Ipsum enim elegit inuocare: qui nescit pie supplicantes abiicere. Innocentes et recti adheserunt mihi: quoniam sustinui te †domine. Innocentes quidam intelligunt paruulos sacro baptismate regnatos: qui adhuc nullis mundanis conuersationibus polluuntur: sed in ipsa sanctitate transeunt quam suscipere meruerunt. Rectos autem illos accipi volunt: qui iam matura etate conuersi: diuino munere peccatorum sunt laqueis absoluti. Sed cum dixerimus ecclesiam variis hominum moribus esse completam: quomodo hoc dicit tamen innocentes et recti adheserunt mihi: quasi et illos non habeat permixtos: qui improbis moribus polluuntur? Sed considera pondus verbi istius: ut innocentes et rectos adhesisse sibi dicat: tamquam illi fuerint sociati atque conglutinati: quod ab vtraque parte morum probitas videtur efficere: Reliqui autem cum labore tolerati sint potius quam adheserunt. Sustinui vero dicit: viriliter passa sum in hoc mundo frequentes angustias: sed vna mihi fuit consolatio: te dominum susti

Al. [illegible]
quoniam [illegible]

Al. [illegible]

nere. Et inspice vim versus isti⁹: q2 innocē tes ꝛ rectos iō sibi adhesisse dic: qm̄ sustinuit dn̄m. Alioqn̄ nō potat tales amare: nisi ꝛ ipa de tāta videret firmitate ꝓsumere. Redime† me de⁹ isrl̄: ex oib⁹† angustijs meis. Cū dic: Redime me: aduentū dn̄i saluatorꝭ exposcit: cui⁹ sanguie redēpta: de diabolica ē captiuitate liberata. De⁹ isrl̄: id est: de⁹ te videntiū: q2 ipos reuera grātos habet: qbus ꝯspectū sue ꝯtēplationis indulget. Subiūgēdo em̄: ex oibus angustijs meis: nullā in se maculā desiderat inueniri: qm̄ alit xp̄o nō pōt ꝯiūgi scā spōsa: nisi fuerit vt dictū est sine macula ꝛ ruga. Conclusio psalmi.

Audiam⁹ queadmodū adhuc i angustijs h⁹ mūdi posita: p totū psalmū ad libatorē suū clamet ecclia: ꝛ desinam⁹ tribulatōes impatiēter ferre: cū ipā mrēm ꝯstet ꝓ nob grauissimas angustias sustinere. Portem⁹ aduersa dn̄o iuuante virilr: sperem⁹ de ei⁹ pietate ꝯstanter: q2 si nos i spōse ptib⁹ ꝑmanem⁹: deo largiēte cū ipā sil ad et̄na gaudia ꝑuenim⁹. Nūer⁹ iste etiam bis duoden⁹: mysteria nob supna declarat: qd. xxiiij. seniores idefessis vocib⁹: laudes dn̄o suaui modulatōne ꝯcelebrēt: cōmonēs vt ad silitudinē eoꝝ ꝛ nos psalmū istū freqntata deuotione cātem⁹.

Explicit expositio in psalmū. XXIIII.

Incipit expositio in psalmū. XXV.

Cum ps̄. Psalmus dauid. significet in actib⁹ nr̄is ꝯuenientiam spūaliū reꝝ: dauid autē manu fortis atq̄ desiderabil: tot⁹ h textꝰ ad pfectū aptandus est christianū: q dn̄o largiēte: diuersoꝝ laude meritoꝝ in ecclia ei⁹ cōstanti aīo pseuerans: diuinis sc bn̄ficijs cōsolat. Sed tn̄ cū talis hymn⁹ dr: necesse est vt ad xp̄m dn̄m intelligētie vtute referat.

Sanct⁹ iste Diuisio psalmi. quē dixim⁹: pmo mō psalmi: inocētiam suā respici depcatur: q2 cū iniquis homibus nō habuit portionē. Secūdo supplicat: ne hereticis aut scismaticꝭ i iudicio dn̄i misceat: qm̄ domū ei⁹ se dilexisse testatus est. Expositio psalmi.

Iudica me domie qm̄† in inocētia mea ingressus sum: et i dn̄o speras nō infirmabor. Periculosa qdem iudicij videt eē petitio: s seqstratio maloꝝ: q fit i examie dn̄i: cogscit a bono merito cōpetēter optari. Quapropter nō est h detestabil arrogantia meritoꝝ: s iusta petitio seruiētꝭ vt seqstretur a pessimis: nec cū malis habeat portionem. Postulabat em̄ vir sanct⁹ iudicia: q2 cert⁹ erat de ei⁹ misc͞dia: sic dicit apl̄s: De cetero reposita ē mihi corona iusticie: quā reddet mihi dn̄s in illa die iust⁹ iudex. In inocētia vo sua ingredit: q sicut iferi⁹ dic: sperat in dn̄o: nec de suis qcq̄ virib⁹: s de diuina largitate ꝓsumit. Seqtur hui⁹ rei decora ꝓbatio: q2 in dn̄o ꝯfidendo infirmatū se eē nō asserit. Hec est em̄ inocētia quā supius dixit: id est: in dn̄i vtute ꝯfidere: ne possit eū aliq infirmitas pctōꝝ inguare.

Proba me dn̄e et tēpta me: ure renes meos et cor meū. Proba ꝛ tēpta: nō ꝓsumptiue dr: s h emūdationis grātia fieri postulat. Naz qn̄ ille perscrutat ꝛ tēptat: facit nos pctm̄ intelligere nr̄m: et ad fructū penitētie ꝑuenire. Alioqn: si nulla nos in h sc͞lo adūsitate cōmoneat: sub neglecto relinqm⁹ ea ꝓ qb⁹ satisfacere deberem⁹. Ipe em̄ sbsequēter exponit: cur se ꝓbari ꝛ tēptari desideraret: vtiq̄ vt urerētur renes ꝛ cor ei⁹: qten⁹ delectatōes ꝛ cogitatiōes hūane vbi dn̄i calore purgarentur. Qui more fornaciū: vitioꝝ sordes absumēs: aīas hoim ad emūdationē pfectissimi decoris adducit. Perscutandū est aūt cur h petat se deberi tēptari: cū in euāgelica orōne sit positū: Ne inducas nos in tēptationē: Due sūt igit tēptationes. Una dn̄i: q bonos temptat vt eos ꝯpetēter erudiat: sic legit in genesi: Tēptauit domin⁹ abraam. Uel illud qd dicit moyses: Temptat vos dn̄s de⁹ vester. Altera vo diaboli ē: q semp ducit ad mortē. De q pcamur: ne in ei⁹ ptes cecis mētib⁹ inducamur. Bene g ꝓpheta petit dicēs: ꝓba me dn̄e ꝛ tēpta me: in ista pte q dn̄i est: vt nō in illam temptationē diabolicā iduceret: vbi seqt: s liba nos a malo: id est: ab ipo diabolo.

Qm̄ misc͞dia tua ante oclos meos est: et complacui in vitate tua. Hoc erat: vn̄ tēptationū picula non timebat: q2 misc͞diam ei⁹ nō poterat obliuisci. Jugiter em̄ sibi sbueniri facit: cui collatuz

Marginalia: ꝛ. nō hz tribulatio suis; 2. Timoth. 4; Matth. 6; Gen. 22; Deut. 13; ꝛ. Ego

bñficiū ante oculos semp assistit. Qua de re etiā dño cōplacuisse se dic̄. Cōplacere ē aūt: cū sctis dñi eternā grām pmereri. In veritate: id est: in christo tuo q̄ ait: Ego sum via veritas & vita. Alit̄ em̄ pr̄i nō pōt cōplacere: nisi q̄ tali fuerit credulitate firmatus.

P

Joh.14

Nō sedi in cōcilio vanitatis: & cū iniq̄ gerētib⁹ nō introibo. Cōplacuisse se dño egregia nimis narratiōe declarat. Innocētiā q̄ppe nitit̄ ōndere: duob⁹ versibus refugiendo q̄ praua sunt: alijs vo duobus agēdo q̄ recta sunt. Qd̄ argumentu3 i topic̄ dr̄ ex cōtrarijs. Cōciliū em̄ vanitat̄: et cōgregatio innocētiū: oīno cōtraria sūt. Enūerat em̄ nūc q̄ dño largiēte pegerit: vn̄ se cō placuisse testat⁹ est. Nō sedit in cōcilio vanitat̄: q̄ tractatib⁹ iniq̄rum nll'a cōsilij sui pticipatiōe cōsentit. Fieri em̄ pōt: vt hō sanctus casu aliq̄ ad cōciliu3 veniat iniq̄x: vbi vel incōgrua vel vana referūt̄: Sed dū talia cognouerit: neq3 cū eis sedet: neq3 delectatione aliq̄ cōmorat̄: s3 prauum studium: aut dissuadet: aut deserit. Quapropt̄ cū se prius negasset sedisse cū malis: mō se pfitet̄ nō introisse cū pessimis. An̄ em̄ tractatū iporū vitauit: post & facta deseruit. Introitus em̄ ad scelus ē: cū fieri aliq̄d audacter incipit̄. Introit⁹ em̄: initiū significat opatōis: qd̄ vir sanct⁹ a sua cōsciētia pfitet̄ alienu3.

Coṗ

Odiui cōgregationē malignox: & cū impijs nō sedebo. Minus fuerat sctō viro malū vitasse cōciliū: nisi & cōgregationē odisset oīmodis sbdolox. Odiū em̄ significat diuisionē: sic est in amore collegium. Et cū superi⁹ se dixerit in vanitat̄ cōcilio nō sedisse: mō se pfitet̄ cū ipijs se nō sedere. Utrūq3 q̄dem erat oīno deserendu3. Sed alij sūt vani: alij ipij. Uani sūt q̄ caducis inq̄sitiōib⁹ occupant̄: & in supflua tēpus narratiōe cōsumunt. Impij aūt heretici: q̄ questionib⁹ pfidis scpturas diuīas depuare cōtendūt: sic petrus apl's ait. Depráuātes eas ad suū interitū & pditionē. Hos q̄ vtrosq3 iure monet eē fugiēdos: q2 illi superfluitates diligūt: isti tela puersitatis infigūt. **Lauabo inter inocētes manus meas: & circuibo altare tuum dñe.** Pōt talia loq̄: q̄ caput suū seq̄t̄ christū: q̄ terrena despicit: & celestia cōcupiscit: sicut apl's ait. Nr̄a aūt cōuersatio in celis

Al'. ecclesiā malignātiū

P

2.Pe.2

Al'. circūdabo

Phil.3

est. Inter innocētes em̄ lauat man⁹ suas: quisq3 facta ppria studio bone cōuersationis emūdat. Et bene addidit: int̄ innocentes: q2 pn̄t lauare man⁹ etiā q̄ nocētes sūt: sic fecit pōtius pilat⁹: q̄ dū aīam suā nefanda dñi traditione pollueret: man⁹ suas seculi isti⁹ liq̄re mūdabat. Sed spūalit̄ man⁹ lauat: quisq3 act⁹ suos lachrymabili satisfactōe diluerit. Circūibo vero dixit: id est: frequēter iterabo: vt assiduitatē sanctissime deuotiōis ōnderet. Altare em̄: ab altitudine dictū est: q̄si alte are: vbi dño sacrificat̄: vt cōspectib⁹ ipsox miscdie ipius dona pandant̄. **Ut audiā voce laudis tue: & enarrem vniuersa mirabilia tuā.** Prouect⁹ ad celestia ideo illō spūali aīo circūibat altare: vt cōcētū dñice laudis audiret. Forte illud dicat: qd̄ corā ipo indefessa voce p̄cinit̄. Sanct⁹: Sanct⁹: Sanctus dñs de⁹ sabbaoth. Qui cū audiret et deuotiōe maxima cognouisset: narraret populus vniuersa mirabilia: q̄ hodieq3 in sāctax celebratione missax btā canit eccl'ia.

ET

Esa.6

Dñe dilexi decorē dom⁹ tue: & locū habitatiōis glie tue. Beatissim⁹ ille quē diximus: fm̄ modū orōnis ingredit̄: supplicās vt cū decorē dom⁹ dñi dilexerit: illis q̄ ab eodē alieni sūt nullaten⁹ misceatur: s3 in ei⁹ eccl'ia pseueret. Decorē domus dic̄: n̄ pulchritudinē parietū: aut misteriorū p̄ciosissimos apparat⁹: s3 ipox actuū beatissima3 q̄litatē: q̄bus cūcta gaudet ecclesia: id est: in psalmox iubilatiōe: in p̄cū sāctitate: in xp̄iani ppl'i humilima deuotiōe. Pri⁹ em̄ de vniūsali dixit eccl'ia: nūc venit ad sanctos: in q̄bus gl'ia dei habitare cognoscit̄. De q̄bus apl'us dicit: Templū em̄ dei sanctū est qd̄ est̄ vos. Dicēdo em̄: habitationis locū: hūani pectoris significauit arcanū: Mirabilit̄ sbiūgens: glie tue: q2 vbicunq3 habitat gl'ia est. Gl'iosum em̄ efficit: q̄cq̄d inhabitare dignatur: & ab hospitis merito crescit hospitij magnitudo. **Ne simul pdas cū impijs aīa3 meā: & cū viris sanguinū vita3 meā.** Juste rogat: ne cū impijs anima ei⁹ pereat in futuro iudicio: cum q̄bus hic cōem nō habuit actionē. Merito enim ab eis ibi se seq̄strari petijt: a q̄bus hic se ipe diuisit. Sanguinū em̄ viri sunt: q̄ carnaliter viuūt: & nulla

1.Co.3

Al'. ne

Al'. ne

iussa celestia ɔcupiscũt. Pereũt ꝙ tales de futura hierusalē: q ꝓ sua impietate damnandi sunt. **In quoꝝ manibus iniquitates sunt: dextera eoꝝ repleta est muneribꝰ.** Exponit q sunt viri sãguinũ: in qꝝ ɔsuetudine videmꝰ eē neqssimas actiones. Manꝰ eñ nr̃e: significant gnãles opatiões q̃s gerimꝰ in hac luce degẽtes. Hic dextera specialit᷑ iudicis venalitatē ꝓnũciat: quã ideo dicit repletã eē muneribus: qꝛ mltaꝝ pecuniaꝝ elatõe gũata sit. Et ɔsidera: qđ h̄ accipiẽtes iudices vniuersaliter execrat᷑. Nã ꝛ q iusticiaꝫ vendit munerib꞉: dexterã replet: ꝛ q nocentes absoluit: idem suã dexterã muneꝝ acceptiõe cõpleuit. Sic vtrũqꝫ vt arbitror: ad virum sanguinũ ɔgruẽter aptandũ est. **Ego aũt in innocẽtia mea igressus suꝫ: redime me ꝛ miserere mei.** Schema synchrisis est: cũ cãm suã q̃s ab adũsarijs nitit᷑ efficere meliorē. Naꝫ cũ illi accipiẽdo fallacit᷑ gaudeãt: dexterã suã munerꝰ fuisse completã se dic̄ ad innocẽtię introisse diuitias. Ingressus eñ i thesauros spũales mlto veriꝰ se ɔsolatꝰ est: q̃ illi sup mundanis diuitijs gaudere potuissent. Redime me: id est: aduẽtus tui sanguie p̄cioso libeꝝ redde: q absolutꝰ est mũdus: q pctis tenebat᷑ obnoxiꝰ: Et miserere mei: scꝫ in h̄ mũdo: vbi fideliter supplicantibus parcis. **Pes eñ meus stetit in † via recta in ecclijs bñdicã † dñm.** Inter ɔcutiẽtes hereses: ꝛ mũdi g̃uiter seuiẽtes angustias h̄ bñ vir catholicus ꝓfitet᷑: qꝛ pes eiꝰ imobil᷑ ꝑdurauit: q licet importunis tribulatiõibꝰ fluctuet: in ꝑte fidei nescit q̃buslibet necessitatibꝰ cõmoueri. Possunt eñ tales ꝛ his siles h̄ dicere: de q̃bꝰ ip̄e dñs testimoniũ ꝑhibet: vt est illđ: Reliq mihi septẽ milia viroꝝ: q nõ curuauer̄t genua ante baal. In via recta: id est: in mãdatis tuis q̃ recta sunt: ꝛ rectos faciũt obediẽtes. Nã q̃tiens plurali nũero dicũt᷑ ecclię: mũdi istiꝰ christiani ꝑpli significant᷑: q de diuersis gẽtibus ꝓbant᷑ eē collecti. Futura est eñ vna ꝛ pfecta hierlm: q̃ maloꝝ seq̃strationẽ purgabit᷑. Dicit ꝙ btũs iste quem diximus: nõ in ecclia: sed in ecclijs se dño cantatuꝝ: qꝛ per vniuersum mundũ nomẽ cõstat esse catholicum. **Cõclusio psalmi.**

C Onsideremꝰ qualẽ nobis formaꝫ vitę religiosus iste tradiderit. Dicit eñ ideo se hic vitasse pessimos: ne in iudicio dñi cũ malis possit eē sociatꝰ: admonẽs: vt iniquoꝝ ɔsortia fugiẽtes: fidelibus christi spũali semꝑ caritate iũgamur: qꝛ ex diutina hoim ɔuersatiõe: morũ semꝑ ɔtrahimꝰ q̃litatem. Hoc eñ ꝛ sextus psalmꝰ admonet: cuꝫ dicit: Discedite a me oñs q opamini iniq̃tatem. Hoc et .xvij. q ait: Cum sancto sctũs eris: ꝛ cuꝫ viro innocẽte inocẽs eris. Et cum electo electꝰ eris: ꝛ cum ꝑuerso ꝑuerteris: Reuera vt cog̃sceret᷑ ingẽs malũ: qđ tam crebro monebatur eē fugiendũ. Quapropter studiosissime g̃ramꝰ gl'iosum nimis aptũqꝫ collegiuꝫ: qđ nos ṽtutibꝰ erudiat: ꝛ desiderio diuię caritatis accẽdat: ne in retributiõe maloꝝ merito iũgamur pessimis: q collegiũ hic habere noluimꝰ cũ malignis. Qđ si diligẽtius ꝑscrutemur: nec q̃titas ip̄ius nũeri vacat. Nã quiqꝫ porticꝰ fuisse salomonis in q̃bꝰ ꝑiclitãtiũ turba lãguebat: euãgelica nobis designat auctas. Qui calculꝰ q̃nquies i se reductꝰ: in vicesima q̃nta sũma ꝓgreditur: Ut sic corda fideliũ psalmi istiꝰ abysso recreet᷑: sic in illis porticibꝰ iacentiũ ꝓbaticę piscinę lauacro egra corpa sanabãtur.

Explicit expositio in ps̄. XXV.

Incipit expositio in psalmũ. XXVI.

Psalmus dauid ꝑusqꝫ liniretur.

T Ituli huius historia regũ q̃dẽ volumie latiꝰ indicat᷑. Nã cũ saul peccasset deo: ꝑ sctm̃ samuelẽ ꝓphãm dauid apud p̄rem suũ est vnctꝰ i regẽ. Uerũ hic titulꝰ de ip̄a vnctõe nõ loq̃tur: ꝫ illã potiꝰ cõmemorare dinoscit᷑: q̃ post ꝑsecutiones saulis: voto ꝑpli ē ꝑductꝰ ad regnũ: cũ ꝛ istũ psalmũ reꝝ ip̄saꝝ testificatiõe eũ conscripsisse manifestũ sit. Nam si illã primã vnctionẽ velis aduertere: nulluꝫ ante ip̄sam psalmũ legitur fecisse. Restat ergo vt istam scđam vnctionem intelligere debeamus. **Diuisio psalmi.**

C Um frequẽter ante regnũ liberaretur ab inimicis suis acerrimis: per totũ psalmũ loq̃tur propheta: In ꝑma positiõe: dñm se dicẽs metuere: ꝛ nullũ alteꝝ formidare. Sed int᷑ aduersa seculi vnũ sibi testat᷑ eē suffugiũ: vt licet ꝑiculis

Ps̄. 6

Ps̄. 17

Directo ... le dñe

Regl. 19

corpalibus iactaretur: ipe in domo dñi firmissima deuotiõe mētis hitaret. Scda positiõe: mltiplici clade libatus: diuersis modis grãs agit ⁊ pphetię spū spem sibi futurę btitudinis pollicet. Sciēdū sane hūc psalmū scdm eē illoꝝ: q̃ p act⁹ dauid: significāt christi domini futura mysteria.

Expositio psalmi.

Dominus illuminatio mea et salus mea: quē timebo. Dominus† defensor vitę meę: a quo trepidabo. Dū appropiāt super me nocētes: vt edāt carnes meas. Qui tribulāt me inimici mei: ipi infirmati sunt ⁊ ceciderūt. Hos tres ṽsus paulo sollicitius audiamus. Sunt eñ magnę argumētatõis formula ꝯprehēsi: quã greci Epicherema: latini executões vł approbatões vocare maluerūt. Hoc argumēto vtimur: q̃tiens rem de q̃ agit p exemplū aliqd pbare ꝯtēdimus. Causa eni h ppósita ē i vno semis ṽsiculo. Dixit. n. Dñs illuminatio mea: ⁊ salus mea quē timebo: dñs defensor vitę meę: a q̃ trepidabo? In alio semis ⁊ vno ṽsiculo ꝯiunxit exemplū: q̃ minime trepidare debuisset: qñ illi magis cadūt: q̃ psequ pbabāt. Ait eñ: Dū appropiant sup me nocētes: vt edāt carnes meas: q̃ tribulāt me inimici mei: ipi ifirmati sūt ⁊ ceciderūt. Sic isti⁹ epicherematł breuiter forma pfecta ē. Nūc ad exponēda ṽba redeam⁹. Propheta ĝ dic exultās se quēq̃ hoim ñ timere: qm a deo fuerat illūinatus: ostēdens formidinē semp hre tenebras suas: qñ ꝯ eam ponit illūinatio supna. Seq̃tur. Et salus mea. In q̃ ṽbo cūcta ꝯcludit: ⁊ valitudinē corpis: ⁊ aię sospitatem. Vtraq̃ eñ sūt indicia salutł: qñ sustinent videlicet ğuissimas passiones. Quē timebo? Nullū hoim formidabo. Timor eñ fecerat dñi: ne quēq̃ aliū timere potuisset. Sequit. Dñs defensor vitę meę: a q̃ trepidabo? Mlti p actus iniq̃s: accepta dñi munera pdidert. Quoꝝ aūt defensor fuit dñs nllaten⁹ aliqd amisert. A q̃ trepidabo? Interrogatiue pnūciandū ē: id est: a nllo: sic ⁊ supi⁹ posuit: quē timebo? Tales q̃ppe interrogatões p abnegatõib⁹ accipiēdas eē ñ dubiū ē. Addidit. Dū appropiant sup me nocētes vt edant carnes meas. Truculētius inimicoꝝ h vota pādunt: q̃ nō solū extinguere: s etiā auiditate furoris: ipas q̃ hūanas carnes cupiūt crudelr deuorare. Et iō inimicoꝝ tanta feritas pdit: vt libatõis ğtia dupliceẗ. Adiecit. Qui tribulāt me inimici mei: ipi infirmati sūt ⁊ ceciderūt. Versus iste pēdet de supiore snīa. Probatio ē ei: quō nllm timere dbuissꝫ. Nā si psecutores q̃ formidari poterāt ꝯruerūt: q̃s rogo timor erit qñ poti⁹ illi cadūt q̃ impugāre videbant? Cōsequent aūt verba sūt posita. Prius fuit infirmari: p⁹ cadere. Et intuere qm h fideliū bñficia breuiter exponūtur: vt non illi qui passionibus premunt: s illi magł corruant: q̃ innocētū sanguinē deuorare festinant. **Si ꝯsistant aduersū me castra: ñ timebit cor meū.** Salutari pbatõe ꝯpleta: ppha let⁹ exıtat: decorã emphasim: id est: exaggerationē faciēs: vt si adūsus ipm solū castroꝝ coeat mltitudo: stabilitas mētł ei⁹ nō debeat ꝯmoueri: dū soleant hoies plurimoꝝ oppugnatione terreri. Castra eñ: valida munitio ē: quā expugāre facile nō pōt impet⁹ irruētis. Sꝫ h oia sibi dic eē ꝯtēptibilia: cū vallet auxiliatiõe diuia. **Si exurgat† in me pliū: in hoc ego sperabo.** Potuerant castra ꝯsistere: ⁊ in plio nō coire. Sꝫ nūc ipsum seuū certamē adijcit: vt nihil eoꝝ metuere videret: q̃ terribilia putat hūanitas. Si exurgat: id est: si subita in me ꝯcertatio q̃si feruēs pcella psileat: in eo poti⁹ sperabo victoriā. In plijs eñ ꝯcitatis: glia vincentł sp apparet. Nā ṽtus pbat latere: q̃ ñ fuerit explorata certamie: sic supius dixit: In tribulatõib⁹ dilatasti mihi. Et respiendū: qd ⁊ iste ṽsus sic habꝫ in capite: sic ille por. Quę figura dr Anaphora: q̃tiēs vnū ṽbū p comatū pncipia repetit. Qd ⁊ in capite psalmi ꝯstat effectū: id est: dñs dñs. **Vnā petij a dño: hāc reqrā.** Vnā rem q̃dē petisse se dic a dño: quā exponit inferi⁹. Sꝫ videam⁹ si vnā: ⁊ nō magł oia. Calculo q̃dem singularł ē: s rerū vtilitate nūerosa. Angusta pcatio: latū pmiū. Breuiter q̃ritur: s grandit impetrat. Bonorū ergo mos ē domū dñi solā expetē: in q̃ bona oia ꝯtinet. Mali āt trena volūtate discissi: dū sanitatē corpis petūt: cū diuitias pcant: cū inimicoꝝ deiectiões expostulāt: petēdo fatigāt: ⁊ interdū pitura ꝯquirūt. **Vt inhabitē in domo dñi: oibus**

Al. protector

Cop

Al. ad

diebꝰ vite mee. Ut videā voluntatē dn̄i: ꝛ† ꝓtegar a templo sancto eius. Hec est vna supplicatio: quā supiꝰ expetebat. Et vide: qꝛ nlla castra: nullū ꝑliū metuere debuit: q tali se munitione vallauit. Que sūt em̄ ciuitates sīles: q sūt exercitus fortiores: q̄ȝ habitare in domo dn̄i: vbi nihil hūanū: nihil diabolicū certuȝ est ꝑtimesci? Et h nō ꝑuo tp̄e: ſ oībus diebus vite sue. Qm̄ rogo metuat: cui oīs vita secura ē? Uidet etiā volūtatē dn̄i: q ꝑcepta eiꝰ intelligit: q puritati ip̄ius tota se mēte sbdiderit. Propheta em̄ postulat: ꝓtegar a xp̄i corpis tēplo: vn̄ ꝛ firmamētū fidei: ꝛ inuictū robur defensionis accipit. Ad illud em̄ ꝑuenerat animi ꝟtute: qd adhuc nō videbat in specie. Qm̄ abscōdit me in tabernaculo suo: i die malo ꝓtexit me i abscōdito tabernaculi sui. In petra exaltauit me. Uersuȝ hūc paulo diligētius ꝑscrutemur. Ait em̄: Qm̄ abscōdit me in tabnaculo suo: in die malorū: significans illud tp̄s: qn̄ saule ꝑseq̄nte: multi loci p squalētes spelūcas ꝛ mōtiū secreta latitabat. Qd illi reuera tabnaculū fuit: qꝛ mēs ip̄ius nūq̄ȝ a religiōis pietate discessit. Seq̄tur. Protexit me in abscōdito tabnaculi sui. Supius dixit: abscondit: nūc dic: ꝓtexit. Abscōdi est q̄rentiū oculis non ꝑberi. Protegi aūt: ab oī metu piculo q̄ȝ libari. In abscōdito tabnaculi sui dicit: id est: in diuitatis secreto: ad qd sp deuoti animꝰ festinabat: dū ibi sibi esse videbat: vbi eiꝰ intētio ꝑdurabat. Qd aūt dic: In petra exaltauit me: ad incarnatōem dn̄i ꝑtinet: qm̄ de eius semie natꝰ est christꝰ: qui est lapis adunās ꝑplos angłari. Nūc autēȝ exaltauit caput meuȝ: sup inimicos meos. Postq̄ȝ dixit ꝑmia: q de dn̄i erant incarnatiōe ventura: nūc dicit de ꝑsentia: cum eum ab inimicis suis: siue carnalibꝰ: siue sp̄ualibus cōstat esse liberatū. Caput meum: bene mētis oculū videmur accipere: qui reuera caput nostruȝ est: quo vegetante possumꝰ contueri. Nam plerūq̄ȝ illud dicimꝰ caput: quod eminere monstratur. Super inimicos: vitiosos significat appetitus: supra quos mens nr̄a decenter erigit: quādo diuio beneficio pura seruatur. †Circuibo ꝛ imolabo in tabernaculo eius: hostiam† iubilatōnis cātabo: ꝛ psalmū dicā domio. Decursis bn̄ficijs q ꝛ de futuro ꝛ in p̄nti se cognouerat accepisse: nūc gaudiū suū mirabili narratōe describit. Circuibo dic: h ē aīo ꝑscrutabor: q potētia celos fecerit: stellas fūdauerit: maria detminauerit: trā stabiliuerit: totūq̄ȝ mūdū varia ꝟtutū laude ꝯpleuerit. Et cū h oīa aīo circuiuerit: imolare se dic i tabnaclo eiꝰ hostiā iubilatōis: id est: i eccłia eiꝰ offerre sacrificiuȝ laudis. Jubilationē q̄ppe dicimꝰ: eo qd nos iuuat laudare: qn̄ delectātes cū summa iocūditate gr̄as referre cōtendimꝰ. Diximꝰ supiꝰ aliud esse cātare: aliō psalmū dicere. Cātare est: sola voce laudes canere. Psalmū dicere: bonis opibus gl̄iam dn̄i predicare. Cātare em̄ ꝛ psalmū dicere: ip̄a ē hostia iubilatōis. Exaudi dn̄e vocē meā q clamaui ad te: miserere mei ꝛ exaudi me. Uenit ad scd̄aȝ positōeȝ: i q p gratiarūactōeȝ: psalmodie munus qd ꝓmiserat exhiberet: ꝑn̄tia supiorībꝰ iūgēs. Clamauit em̄ cū diceret: vt inhitē i domo dn̄i: oībꝰ diebꝰ vite mee. Et cū supiꝰ dixerit: hostiā se iubilatōis offerre: qꝛ diūsa sit mūera ꝓsecutꝰ: nūc iteꝝ rogat vt exaudiat. Nec desiderio suo adhuc satisfac: nisi h freq̄nti supplicatōe rogauerit: scȝ qꝛ diuiaꝝ reꝝ nłła satietas ē: ſ q̄ȝto gustat dn̄s: tāto suauiꝰ appetit: sic ꝛ i alio ps̄. dic: Gustate ꝛ videte qm̄ suauis est dn̄s. Tibi dixit cor meum: †exquisiui vultum tuum † vultum tuum domine requiram. Cor desideriū tacitū ꝓdit: qd plus audit diuitas q̄ȝ ꝑploꝝ tonātissimas voces: sic moysi dr: Quid clamas ad me: cū locutꝰ aliquid nō legat. Fidelis itaq̄ȝ vir cor suū dixit ad dn̄m loqui: qm̄ hoc videbat quod cogitabat offerre. Uultū aūt dn̄i q̄rit: qui se sctā cōuersatiōe tractauerit. De q̄bus dictū ē: Bti mūdo corde: qm̄ ip̄i deū videbūt. Geminat q̄ȝ qd dictū est: vultū tuū dn̄e req̄rā. Una q̄dē res: ſ freq̄ntata ꝑcatō. Sciebat em̄ q̄ȝ ꝑciosū est: qd ardēti studio totiēs expetebat. Ne auertas faciē tuā a me: neq̄ȝ declines i ira a seruo tuo. Desideria sua caute decenterq̄ȝ exeq̄t. Supiore quippe ꝟsu ꝓfessus est vultū dn̄i se desiderānt exq̄rere: ꝛ qm̄ nō est in ꝑtāte hoīs suū

Al. istiem· ... lū eiꝰ

P

Al. vocifera tionis

ET

P

Ps̄. 33

Al. exq̄siuit te facies mea

Al. faciē tuā

Exo. 14

Matth. 5

ci uiui ... lo ui

obtinē desideriū: p̄cat̄ ne auertat faciē suam dn̄s: quā ille magnope postulabat. Ipsius em̄ muneris est: se p̄stare fidelissimis ꝯtuendū. Seq̄tur. Neq; declines in ira a seruo tuo. Sepe diximꝰ irā poni iudicij tps: cuz discernet malos a bonis. Ill̄ em̄ irasci credit̄: q̄ īfelici segregatōe dānādi sūt. Rogat ḡ ne tūc ab ip̄o declinet dn̄s: qn̄ sctis vultū sue maiestat̄ īdulserit. Hō carnal̄ deū timet ne pctis inguātibꝰ: aut substā pdat: aut filios amittat: aut copia auri argētiq; minuat̄: sctūs āt vir: h̄ tm̄ metuit: ne a vultu dn̄i reddat̄ alienꝰ. Adiutor meꝰ† esto ne derelinq̄s me: neq; d̄spiciaſ me deus salutaris meꝰ. Ubi sunt q̄ hūanis merit̄ dicūt aliq̄d applicādū? Petit rex ⁊ ꝓpheta: plenꝰ gr̄a ⁊ bn̄dictōe celesti: ne deserat̄ a dn̄o. Scit em̄ q̄ si ille reliq̄rit: nll̄a se ptās regē p̄ualebit. Nec sel̄ ei petisse sufficit: nisi hocip̄m s̄b repetitiōe gemiaret. Despici em̄ sp addictꝰ est: nec securꝰ reddi p̄t: nisi quē iudic̄ serenꝰ ocl̄s intuet̄. Qm̄ p̄r meꝰ ⁊ mr̄ mea dereliq̄runt me: dn̄s aūt assūpsit me. Pr̄em suū adaz p̄mū hoiem dic̄: mr̄em vxorē eiꝰ euā: vnde gnātio hūana descēdit. Isti ḡ reliq̄rūt ꝯditione mortali: nec enutrire valuerūt: qn̄ de hac luce trāslati sūt. Quis istd̄ de eiꝰ genitoribꝰ possit itelligi: q̄ domū p̄ris sui matrisq; tūc dereliq̄t: qn̄ a ṗplis hebreis ad regni culmē euectꝰ est. Seq̄tur. Dn̄s āt assūpsit me: in loco scz veri parentis est. Pat̄ est: quia cōdidit: quia regit. Mater: quia fouet: quia īfirmos ⁊ paruulos lactat. Assumpsit vero dixit: hoc est: de p̄uata cōditōe in regno posuit. Legē mihi† cōstitue dn̄e ī via tua: ⁊ dirige me ī semita recta: ꝓpter inimicos meos. Legē sibi statui illā potiꝰ dn̄i deprecat̄ saluatoris: q̄ debitores noscit̄ libasse p gr̄am. Moysi em̄ lex illo tpe iā data erat: dn̄i aūt sp̄abat̄ eē vētura: quā sibi postulat debere ꝯstitui. In via tua: id est: in xp̄o tuo: q̄ est via: v̄itas ⁊ vita. Illo em̄ veniēte: iuste p̄sumebat: q̄ eā ⁊ docere posāt: ⁊ ipleri posse p̄stabat. Semitā v̄o iā diximꝰ ad scrpturaꝝ intelligentiā ptinere. Precat̄ ḡ ꝓpheta: vt veteris testamēti recte libros intelligat: ⁊ venturꝰ in eis dn̄m esse cognoscat. Propter inimicos aūt dicit: id est: hereti-

Al. es tu

Al. pone

Job. 14

cos: siue incredulos iudeos: q̄ eos nitebāt̄ praua intētiōe s̄buertere. Ne tradideris me in aīas† ꝑsequentiū me: qm̄ insurrexerūt in me testes iniqui: et mētita ē iniq̄tas sibi. Scd̄m historiā p̄t intelligi de saule: q̄ eum acerrimo odio ꝑsequebat̄. Sz qm̄ rex erat: nec poterat solus agere qd̄ iubebat: apte nūerꝰ pluralis hic positꝰ est. Simili mō cū doech idumeꝰ eū ꝓdidisse legat̄: plurali nūero posuit: testes iniq̄. Fieri em̄ potuit: vt qn̄ eū regi accusauit: p testes alios dicta sua ꝓbare voluisset. Quapropter ꝯgrue positꝰ pluralis nūerꝰ adūtit̄: qn̄ ꝑsona talis p vnū tm̄ nō facile poterat accusari. Testes ḡ iniq̄ fuert̄ doech idumeus: eiusq; similes: qui eum ꝓdiderunt sauli a ꝓpheta achimelech fuisse susceptū: ⁊ gladium illi sumptusq; datos: qd̄ rex sacerdot̄ atq; filioꝝ eius morte reserauit. Mentiti sunt em̄ dicētes: cōtra regē saulem dauid consilia fuisse data deumq; pro eo fuisse deprecatum. Qd̄ latius regum textus eloq̄tur. Pulcherrīe aūt dixit sibi: q̄ mēdacij sui penas recipit qui falsū testimonium proferre contendit. Siue vt alij dicūt: idioma est scripture diuīe: vt ꝓ singl̄ari plural̄ nūerꝰ apponat̄: ⁊ itez plural̄ ꝓ singl̄ari nūero iueniat̄ adiūctꝰ: sicē de herode mortuo legitur dictum: Mortui sunt qui querebant animā pueri. Ul̄ moysi de pharaone pronunciatū est: Quia mortui sunt qui querebant animā tuam. Credo videre bōa domini: in terra viuentium. Expecta dominū. Post q̄ multis modis dn̄m deprecatus est: ne p sequentibus traderet̄: ad confidētie sue redit auxilium: sibiq; ip̄i promittit: quod bona videat in terra viuentiū: id est: in futura vita: vbi bona sunt sempiterna. Et proprie dictum est: terram illaz esse viuentiū: quoniam ista morientium est. Qui status apud oratores dicitur collectiuꝰ: quando ex scripto colligitur id quod scriptuz non est: vt per id doceatur esse ac si scriptum fuisset. Ita ⁊ hic futura premia: ex antecedētibus sibi beneficijs credit esse ventura. Terrā autem viuentium: proprie scriptura cōmemorat diuia. Additū est: Expecta dn̄m: scz q̄ ꝓmittēdo non fallit: q̄ p̄stando nō imputat: sicē iacobus ap̄l̄s dicit: Qui

Al. tri lantiū

Mat.

Jac.

dat omib⁹ affluenter: ⁊ non improperat. **Uiriliter age ⁊ ꝯfortet̃ cor tuū: ⁊ sustine dñm.** Q̃m supiori ṽsu crediderat videre se bona dñi: nūc dicit queadmodū videre possit. Hoc aūt verbū: viriliť: nō solū viris: ꝫ et femīs credam⁹ esse mandatū. Nā ⁊ viri cū mollescūt aīo femieo sūt: ⁊ mulieres viriles efficiūť cū ī bono ꝓposito mētis robore pseuerāt. Seqtur. **Et cōfortet̃ cor tuū**: ne q̃si lassus īmurmures: et tedio fatigāte desperes. Sed ꝯfidēti aīo atq̃ securo dic: Expecta dñm: q̄ nescit ꝭ ducere q̄ ꝓmittit. **Sustine** ṽo ⁊ **expecta**: perfecto dicit̃ xp̄iano: ac si admoneret: sustine q̄ pateriſ: ⁊ qđ credis expecta. **Cōclusio.**

Inter mltiplices ⁊ seuiētes angustias: qđ specialiť desiderem⁹ reuerētissim⁹ ꝓpħa patefecit: vt inhabitare xp̄i eccl̃iam modis oībus appetamus. Hoc patulis aurib⁹ audiētes: assidua supplicatōe dep̄cemur: q꞉ nec breui⁹ q̄cq̃ potuit dici: nec lati⁹ impetrari. In nūero aūt p̄sentiſ psalmi: ⁊ q̄rundā q̄ subsequūť: nequaq̃ potuim⁹ calculoꝝ singularē repire rōez: scꝫ q̄lis creatura. xxvj. aut vicesimoseptio aut. xxviij. nūero legat̃ aptata. Sꝫ studiosis relinqmus: vt ꝭm exempla q̄ dicta sūt: q̄ñ nō inueniūt rōem in numero singulari: tūc aliq̄s silitudies in partito calculo: siue bis: siue tertio debeāt idagare. Uerbi gratia: vt. xxvj. partiat̃ in viginti ⁊ senario numero: ⁊ iteꝝ. xxvij. in ter. ix. Tūc facili⁹ calculis diuisis: fortasse ꝯpetēs rō potuit inueniri. Quid eñ interest: si binas aut ternas metretas capiāt vasa psalmoꝝ? Si ṽo nec ibi aliqđ ꝯuenient aguerit: credere ꝯuenit celi terreq̃ creatorē opationes ⁊ dicta sua p diuersoꝝ calculoꝝ distribuisse sine ambiguitate ṽtutes: q̄ oīa sic legit̃: in pōdere numero mēsuraq̃ pfecit. Neq̃ eñ q꞉ gutte pluuiaꝝ: stelle celi: vel arena maris nobis nūerabilis nō est: apud illū nō ꝯstat eē ꝭ numero. Nā ⁊ si nob ꝓbant̃ occulta: diuine sūt tñ nota potentie. Restat vt illud qđ dictū est definitiōe maioꝝ credere debeam⁹: in nūeriſ positiſ atq̃ definitis: ṽtutes oīm ꝯuenire psalmoꝝ.

Explicit expositio in psalmū. XXVI
Incipit expositio in psalmū. XXVII
Psalm⁹ ipi dauid.

Dixim⁹: dauid: sig̃ficare manu fortē. Et q̄ñ tale nomē debuit pōi: nisi cū passionis dñice g̃liosa certamia referūť. Fortiſ vtiq̃ māu: q̄ p tolerātiā suā prostrauit pncipē tenebraꝝ: q̄ mortē moriēdo supauit: q̄ hūanū gen⁹ captiuū crucifixiōis sue dispēsatiōe libauit. Ipi aūt cū d꞉ nullū alteꝝ intelligi posse declarat̃: nisi ipum mediatorē xp̄m dñm: q̄ p hūc totū psalmū loqtur: orās ab hūilitate suscepte carnis: psecutoꝝ debitas indicās penas: non studio maliuolētie: ꝫ ꝯtestatiōe vindicte. Notandū est igit̃ hūc ps̄. tertiū eē hoꝝ: q̄ passionē ⁊ resurrectionez dñicam ꝭ breuitate commemorāt. **Diuisio psalmi.**

Prima sectōe orat dñs xp̄s p id qđ hō est: vt ei⁹ audiat̃ orō futuro tp̄e passiōis. Scđo gr̃as agit: q̄m exaudit⁹ ē ī his q̄ fieri postulabat. In fine psalmi ꝭbiūgēs: vt sic ipe suscitat⁹ ē ptāte diuinitatiſ sue: ita salu⁹ fiat pp̄ls ei⁹ noīe creditur⁹.

Ad te dñe clamaui: Expō. **de⁹ me⁹ ne sileas a me.** Xp̄s dñs clamat ad p̄rem tp̄e passionis ne ab ipo sileat: ħ ē: ne patiēti nō ānuat: ꝫ magiſ r̄ñdeat. Pulcherria q̃ ṽboꝝ ē facta diūsitas. Clamat hō ne sileat de⁹: q꞉ nr̃o silētio ille tacet: ⁊ nob negligētib⁹ in memoria nō habemur. Cōtra: si dño p̄stāte respicim⁹ respicit: si clamam⁹ exaudit: si diligim⁹ amamur. **Et ero siliſ descēdētib⁹ ī lacū.** Id est: si siluerīero silis ī mūdi h⁹ ꝓfūditate ṽsātib⁹. Lac⁹ eñ q̄dē ħ seclm ē: q̄ q̄si delectabilis ac trāquill⁹ credit̃: ꝫ q̄s ꝓfūditates ⁊ mersuras hēat igrat̃. Lac⁹ q̄ppe d꞉ qđ ꝭ ipo terra lateat. Precat̃ q̄ hūanitas ṽbi: ne silis eēt hoīb⁹ ceteris: q꞉ ⁊ si cōez ꝯditōez carnis assūpsit: excellentiā tñ oīm creaturaꝝ deo vnita ꝓmeruit. De qua dicit ap̄lus. Cui aūt aliq̄ñ angeloꝝ dixit: filius meus es tu: ego hodie genui te? Siue lacū sepulchꝝ dic: vbi pacta passiōe repositus ē. **Exaudi dñe vocē dep̄catōis mee dū oro ad te dū extollo man⁹ meas ad tēplū sctm̄ tuū.** Tēp⁹ significat sacratissime passionis: orat vt ei⁹ audiat̃ orō: qđ fecit anteq̃ traderet̃. Relictiſ eñ discipulis: secessit ⁊ orauit dicens: Pater si fieri pōt: transeat a me calix iste: Uerūtamē nō sicut ego volo ꝫ sic tu vis. Qđ

Al. clamabo

Al. assimil labor

ET

Heb. j.

Al. orõnis

Matth. 26

aũt dic: Ad tẽpluz sanctũ: vt mihi videt̃ il lã ↄsuetudinẽ hebrei ꝑl'i fortasse mauult itelligi: cui ꝓceptũ fuerat: vt i q̃libet eẽt positꝰ regiõe: ad illã ꝑtem sp̄ oraret vbi hierusalẽ nouerat ↄstitutã: sic ⁊ danielẽ apud babylonẽ tertio in die legimus effecisse: qđ ncc̃e erat christũ dñz facere: q̃ nõ venerat legẽ soluere: ꝫ implere. Siue ad templũ sanctũ: ad celũ vult intelligi: qđ orãtes hoĩes facere ↄsueuerũt. Nam desideriũ postulãtiũ est: vt licet vbiqꝫ deũ eẽ nõ ambigant: de celo sibi auxiliũ venire ↄfidãt. Vñ ⁊ in dñica orõne dicimꝰ: Pater nr̃ q̃ es in celis. Nõ est ergo absurdũ: templũ accipi celũ: qm̃ dñi sedes diuina lectione monstratur.

Ne simul tradas † cũ pctõribus † aĩam meã: ⁊ cum opantibus iniq̃tatẽ ne pdas me. Quia moritur se nouerat: merito petebat ne inferis tradita eiꝰ aĩa cum pctõribus misceret̃: aut cũ opantibus iniq̃tatem hr̃et aliquã portionẽ: sed omnino salutariter ista discretõ ab illo petitur: vt nostra spes ad vota talia ↄcitetur: qđ reuera implẽs: hoĩem a se fieri depreca tur alienũ. Vbi sũt illi: q̃ christũ putãt animã nõ habuisse? Sed hec mihi vident̃: aut nõ legẽ: aut q̃ legerint oĩmodis obliuisci.

† Cum his qui loquũtur pacẽ cũ ꝓximo suo: mala aũt † sũt in cordibus eoꝝ. Judeos ↄmẽorat: q̃ ei dicebãt tẽptãtes: Scimꝰ q̃ a deo venisti mgr̃. In istoruz ꝗ labijs erat pax: ꝫ i corde malicia. Que figura dr̃ Jronia: id ẽ: derisio: q̃tiẽs aliq̃d qđ sb laude dr̃: intellectũ vitupatõis hr̃e mõstrat̃. Proximo suo: de se dic: q̃ eis carnis origie iũgebat̃. Qui iuste maledicebãt̃: q̃ ꝓximũ maliciose ꝑdere festinarũt.

Da ill' ꝑm opa eoꝝ: ⁊ ꝑm neq̃ciaz † studioꝝ ipoꝝ. Judei volẽtes opati sũt q̃dem malũ: ꝫ fecerũt nolentes bonuz: vt mortẽ inferrẽt xp̄o: q̃ mors ipa finiret̃. Sãguinẽ funderẽt: q̃ mũdi crimia lauarẽtur. Jdeo petit ill' dari ꝑm opa ipoꝝ: id est: volũtatẽ: q̃ vnusq̃sqꝫ h̄ opat̃ qđ vult. Nam freq̃nter ⁊ ꝓstant q̃ nocere ↄtendũt: vt diabolꝰ fac: q̃ dũ innocẽtibꝰ ingerit mort' penas: trãsmittit martyres ad coronas. Exꝓssit q̃ꝫ q̃ supius dixit: dicẽdo: ꝑm neq̃ciaz studioꝝ ipoꝝ: id est: ambitũ malũ: vt inoxio nocerẽt: ⁊ q̃ ad eos saluandos venerat mortĩ tradẽ maluissẽt. Scd̃m † opatõnẽ manuũ eoꝝ retribue ill': redde retributionẽ eoꝝ ipis. Quattuor sũt spẽs retributõnũ. Quaꝝ vna ẽ: cũ tribuũt̃ ab hoĩbꝰ mala ꝓ bonis: sicut iudei xp̄o retribuerũt: q̃ cũ ad eos saluãdos venisset: illi eũ crucifigere decreuerũt. Altera: cũ retribuit̃ bonũ ꝓ bono: q̃n dicet deus elect' suis: Venite bñdicti pr̃is meis: percipite regnũ qđ vobis paratũ ẽ ab initio mũdi. Tertia: cũ retribuet malũ ꝓ malo: q̃n dicturus est impijs: Jte in ignẽ eternũ: qui patus est diabolo ⁊ angelis eiꝰ: ꝫm illud: Mẽsura q̃ mensi fueritis: in eadẽ remetietur vob. Quarta: cum retribuit qđ hic dic bonũ ꝓ malo: vt qui ꝑsecutores extiterũt: fiant ↄuersi postea laudatores. Verũ ista omia q̃ de inimicis suis ꝓdicit: nõ sunt vota malicie: ꝫ ꝓscientia futuroꝝ. Nam i euãgelio dicit: Pater: dimitte ill': nõ eni sciũt quid faciunt. Sed vtrumqꝫ pium est. Hic enim cõminatur vt terreat: ne scelera sua presumptione desperata perficiãt. Jbi autem cũ patitur orat: vt ad penitudinẽ eoꝝ corda perducat. Nec vacat quod totiens sententiã ipius terroris iterauit: vt corda lapidea magne cõminationis incẽdio sal uerent̃.

Quoniam non intellexerũt opera domini: ⁊ in opa manuum eiꝰ † non ↄsiderauerunt: destrues illos: et nõ edificabis eos. Superiorẽ excolit sensuz. Dic em̃ iđ debere ill' reddi: q̃ nõ intellexerũt opa dñi. Opa siq̃dem eius fuit: vt doceret ꝑl'm viã veritat' ⁊ fidei: ⁊ ex sacre incarnatiõis arcano reccõciliaret hoiem deo: q̃tenꝰ vbi non poterat vitiata natura ↄscẽdere: dñice visitatiõis mũere ꝑueniret. Et ne filio dei v̄ba docenti mẽs obstinata nõ crederet: hoc q̃ꝫ miraculoꝝ ingentiũ v̄tute firmauit: vt quod itelligerẽt iudei cõem hoiem nõ posse facere: hoc euidenter aꝗscerent potẽtiã diuinitat' implere. Sz illi demẽtes: dũ tm̃mõ hoiem credunt: filiũ dei indignissime ꝑtulerunt. Seq̃t̃. Et i opa manuũ eiꝰ non considerauerũt. Vtiqꝫ si cõsiderassent: expauissent potius q̃ꝫ spreuissent: plorassent q̃ꝫ ↄspuissent: adorassent q̃ꝫ crucifixissent. Tale em̃ sacrilegiũ alijs ꝓuenire nõ potuit: nisi illis q̃ v̄itatis intelligẽtiã ꝑdiderũt. Deꝰ em̃ ali

Al'.me
Al'.nõ h̄z
Math.6.
℞
Al'.nõ h̄z
Al'.nõ h̄z
Job.3
Sche
Al'.iuẽtionũ
Al'.o
Mat.2
Ibid
Luc
Luc
Al'

os destruit ad correctionē: alios deijcit ad ruinā. Paulū destruxit vt in meliꝰ ɔstrueēt ⁊ de ꝑsecutore aplm faceret: ꝫ impiū pharaonē: cū tantis mirabilibꝰ nō crederet: dimersit altissimꝰ vt periret. Sic ꝫ illos dicit destrui: vt nō iteꝝ debeāt edificari. Qđ dictū sic sepe monuimꝰ ad ꝓphetiā potiꝰ videt ꝑtinere ꝙ ad iracūdie q̄litatē. Bñdictus dñs: quoniam exaudiuit vocē depcatōis mee. Sciēs cōplenda esse omia q̄ petebat: partē scđe sectōnis ingredit: grās agēs qđ vindicatus sit ab inimicis suis: dū adhuc nullatenꝰ extitissent. Hec figura dicit Prolepsis: latine ꝑoccupatio: qñ res secuture ꝓ ꝑteritis ponūtur. Sed discutiamꝰ: quid sibi velit dispositio ista vboꝝ. Benedictꝰ dñs qm̄ exaudiuit: q̄ est vtiq ⁊ si nō exaudiat bñdictus. Sed bñdictū ꝓprie dicimꝰ: cui grās agimus: id est: quando illi bñdicimꝰ. Apte ergo positum est: bñdictus: q̄ exaudire dignatus ē.

Dñs adiutor meꝰ ⁊ ꝓtector meus: ⁊ in ipo sperauit cor meū ⁊ adiutus suz. Et refloruit caro mea: ⁊ ex volūtate mea ɔfitebor illi. Adiutor ad ꝑicula vite ꝑtinet: q̄ ipso adiuuāte supauit. Protector: qꝛ eū ab isidijs diabolicis sua defensiōe vallauit. Sz postq̄ ista facta sūt: fidelit se dic sperasse de dño. Nam cū dicit: cor meū: aīe designat arcanum: qđ sacrificium ɔstat esse iusticie. Addidit quoq iteꝝ: adiutꝰ suz: vt q̄tū impēdebat pura deuotio: tm̄ ⁊ adiutorij crescere magnitudo. Bñ āt dixit: Refloruit caro mea: qꝛ ⁊ pmo floruit: Quippe q̄ ex vgīe sine pctō tanq pulcherrimi floris singlare decꝰ emicuit: sic esaias dic. Et flos de radice eiꝰ ascēdet. Refloruit ꝫ significat resurrexit: q̄si in ethereas auras admirabili decore ꝓrupit. Seqtur. Et ex volūtate mea ɔfitebor illi: post resurrectionē scz: qñ hūana natura fuerat a corruptiōe libata: ⁊ ad inestimabilē gliam pmanēs in vbi vnitate pducta. Dñs fortitudo plebis sue: ⁊ ꝓtector salutariū xpi sui est. Breuis magnaq definitio q̄d ē: Dominꝰ fortitudo plebis sue: merito quādo aduersa cūcta ipo auxiliāte supant. Protector ē etiā: qm̄ eos tegit ⁊ libat ab imminentibꝰ mal. Salutariū: ac si dicēt: iustoꝝ: q̄ꝝ salꝰ ē dñs. Bñ aūt addidit: xpi sui: vt filiū dei debuisses adūtere. Christi eī dicebāt ⁊ ceteri: q̄s aut vnctio regalis: aut sacerdotal glia decorabat. Saluū fac pplm tuuz dñe: ⁊ bñdic hereditati tue ⁊ rege eos ⁊ extolle eōs vsq in eternū. Orat hūanitas vbi ꝓ pplo xpiano: ꝓpter quē ⁊ ꝓbat assumpta: vt satisfactōe fideli salꝰ fiat in h mūdo: vbi exposita iudeoꝝ ꝓbabat eē picul. Bñdic āt hereditatē tuā ad futuꝝ iudiciū ꝑtinet: qñ dicēdū ē: Venite bñdicti prīs mei: pcipite regnū: qđ vobis patū ē ab initio mūdi. Et vt caritatez suā quā ꝑcipit euidētiꝰ approbaret: iteꝝ petit vt in h mūdo deuotos pplos regat: ne carnalia ɔcupiscāt: ne vias ꝑuas eligāt: ꝫ ipius regimie illūiati nesciāt collegiuz hre cū pessimis. Addidit: Extolle eos: vt i itellectu scpturaꝝ ⁊ i ope scō: laudabili itētiōe ꝓficiāt: q̄tenꝰ a trenis vitijs purgati: ad etna ꝑmia pducāt euecti. Et h petijt debere fieri vsq i seclm: scz p totū hūc mūdū: vbi secla sūt vsq ad illđ seclm etnū: cui nulluz aliud ꝓ sua pēnitate succedit. Cōclusio

Audisti: ps. iste q̄ pietate cōclusus ē. Rogauit ꝓ nob: q̄ orat ab angel. Judex oīm creaturaꝝ aduocatꝰ est nr: ⁊ vt a morte potuissemꝰ eripi: ipe magl elegit occidi. Impleta ē ⁊ i h ps. pdicta regula passiōis. Orauit añ traditōez suā: de crucifixiōe ꝓpa: ⁊ de resurrectōe locutꝰ est. Postremo ꝓ fidelibꝰ exorauit: vt q̄ ei meruent credē: ppetua debeāt bñdictōe gaudere. Explicit expositio i ps. XXVII.

Incipit expositio in psalmū. XXVIII.

Ps. dđ in ɔsūmatiōe tabernacli.

Quoniā ꝑcedētia vba iā nota sūt: restat vt ɔsūmatōez tabnaculi paulo diligētiꝰ pqrere debeamꝰ. Consummatio tabnaculi: pfectōez significat eccle catholice: q̄ iā p totū orbē ꝓbat eē ɔstructa. Tabernacli eī noie: i h mūdo posita dclarat eccla: q̄ ɔ̄ carnalia vitia bella gerēs: merito expeditiōal hitacli nomē accepit. Quaꝓpter hūc ps. xpiani dogmatl honore pollentē: post pfectionē gnālis eccle: i laudē spūssancti ꝓpheta decantat: vt qꝛ tāta res p ꝓphas ⁊ aplos btā ꝑdicatōe cōpleta ē: cōpetenter eius laudibꝰ ornaret. Est eī totꝰ psalmꝰ spūssancti laude plenissimꝰ: et

Esa. ij

Matth. 25

RHE

p varias allusiones preconia ei⁹ maiestatł exoluẽs. Hoc est qđ oratores dicũt: demõstratiuũ gen⁹: qñ p hmõi descriptiõem ondit aliqs atq cognoscit. Sz qd de illo a qq cõgrue poterat dici: nisi qđ de se ipse dixit.

Diuisio psalmi.

Cum effari: obtũs dauid cognosceret toti⁹ mundi termios ad fidẽ catholicã p pphetas τ aplos spũsscti munere pducẽdos: sicut petr⁹ apls dic: Nõ eñ volũtate hũana allata est aliqñ pphetia: sꝫ spũsctõ coacti: locuti sunt scti dei hoies. Primo ordine alloquitur vniũsitatẽ: vt sacrificia ei deuota mẽte psoluãt. Scđo: septifaria narratõe: per varias allusiones eiusdẽ spũssancti: sꝫ magno pconio ꝟtutes enũerat: qđ ad ipsum specialiter ptinere freqnti lectiõe declaratur. Sed vt vnã potẽtiam pris τ filij τ spiritussancti eẽ cognosceres: tertio loco inhabitare dicit trinitatẽ in sctõ baptismate: τ ꝟtutẽ τ bñdictionẽ dare dñm q ex eo renat⁹ fuerit pplo christiano.

2. Pe. j.

Expositio.

Afferte dño filij dei: afferte dño filios arietũ. Afferte dño gliaꝫ τ honorẽ. Cũ mltitudinẽ gentiũ sicut pdictũ est: ad credulitatem recte fidei spũalit ppha venturã esse respiceret: totiusq mũdi psociãda illis eẽt adunata pfessio: dignũ fuit iã qsi credẽtez pplm pmonere: vt fidei sue affectũ p sacrificia deuota mõstraret. Inuitat eñ filios di id est: q p regnãtionis grãm facti sunt filij ei⁹: vt ait iohes euãgelista. Dedit eis potestatẽ filios dei fieri: his q credũt in nomie ei⁹. Sed licet omis trinitas vn⁹ sit de⁹: nec aliq est in maiestate ipius: aut i natura distãtia: diuersis tñ locis dicit qđ ad psonas singulas pbet aptãdum. Hic aũt spm̃san ctũ specialr dñm debemus accipe: quẽ istituit de tabnaculi pfectione laudare. Intẽde aũt: qđ in pmis ñ dicẽdo qd afferãt: ipi se iubẽtur offerre: id est: corda sua sctã puritate lucẽtia: qđ sup oẽ sacrificiũ dño pbat acceptum. Seqtur. Afferte dño filios arietũ. Arietes: apli accipiẽdi sunt: q tãq duces gregũ: i caulas dñi pduxerũt pplum christianũ. Filios aũt arietũ offerẽdos dic: qs apli recta pdicatiõe genuerũt: nõ q puo dogmate pbant exnei. Arietes aũt bñ sũt aplis pparati: qm̃ aialia ipa plurimũ frõte valẽt: τ obiecta sp impingẽdo deijciũt: qđ pdicando fecisse pstat aplos: q diuersas supstitiones τ idola firmissima celestł ꝟbi quadã fronte ruperũt. Aries eñ dict⁹ est: qsi a frõte ruẽs. Addidit: Afferte dño gliam τ honorẽ. Hic specialit cõmonemur vt nullã spũssanct⁹ patiat iniuriam. Nam q eũ minorẽ pre vł filio dic: gliam illi nõ pbat afferre. Illi eñ gliosuꝫ ẽ: audire quia minor ẽ. Offerim⁹ g dño do nrõ: id est: spirituisctõ gliam purã: plenã: verã: cũ euꝫ τ consubalem pri ac filio dicim⁹: τ coeternũ atq oipotẽtem sine aliq sepatione pdicamus. Sic omẽs hereses p diuersa loca scripture diuie: spũsscti pdicatione destructe sunt.

Ioh. j.

Afferte dño gliam noi ei⁹: adorate dñm in aula scta ei⁹. Sup dixit: ipi afferte gliam: mõ dic noi ei⁹. Affert igit noi sanctispũs gliaꝫ: q eũ facit lati⁹ inotescere qñ incredulo corda puertit: nomẽq illi⁹ dilatat p mltitudinẽ plebis turbasq pplo: qđ magł ad docentium videt ptinere cautelã. Sed nec illud iudices ociosum: qđ afferte: qrto repetijt. Hec figura dicit Epimone: latine: repetitio crebra sermonis: q multa colligit vni⁹ ꝟbi iteratiõe decursa. Seqtur. Adorate dñm in aula scta ei⁹: id est: colligite eum in pscia vra mũdissima. Ipa ẽ eñ aula regał τ hitatio spiritussancti: sicut dic aplus. Quia tẽpluꝫ dei estis: τ spũs dei habitat in vobis.

Uox dñi sup aqs: deus maiestatis intonuit: dñs sup aquas multas. Uenit ad ordinẽ scđm: in q p figuraꝫ Epimone: quã supius dixim⁹: freqnter p capita ꝟsuũ vnum repetẽs ꝟbuꝫ: pconia spũssancti septenaria ꝟtute pcelebrat: qđ suis locł iuuante dño conabor exponere. Primus iste eiusdẽ rei ꝟsus ẽ: Uox dñi sup aqs: id est: spũs sapiẽtie. Ipe eñ legeꝫ pdidit: q credẽtiũ turba regeret. Nã legunt tabule testamẽti: digito dei scripte. Digitus autẽ dei specialit intelligit spussanct⁹. Qđ ꝟo dixit: sup aquas: populos significat: sicut τ alter psalm⁹ ait: Saluũ me fac dñe: qm̃ itrauerũt aque vsq ad aiam meã. Et i apocalipsi legit: Ciuitas sedẽs sup aqs mltas. Quapropt istł allusiõib⁹ h significari manifestũ ẽ: spm̃ sapie legẽ populis pdidisse: Seqtur. Deus maiestatł itonuit. Hoc etiã

ptinet ad spiritū sapiētię. Dicit em̄ q̄n diē iudicij p̄dicauit: cū gehenne pęnas inestimabili terrore p̄dixit: vt nō tā loqui q̄ intonare videret. Subiūxit etiam: Dn̄s sup aq̄s multas: id est: sup p̄p̄los gētiū diuersarū: q̄s ꝓphetarū atq̄ aploꝝ p̄dicatione lucrat᷒ est. Sic ꝛ in isto comate: p̄p̄los significauit: quos etiam intelligi supius maluit.

Uox dn̄i in virtute. Mirāda breuitas: tria verba q̄ magnā expleuere sentētiam. Uocē dn̄i in virtute: spiritū dicit intelligētię: qui aduersaria cūcta deijcit atq̄ ꝓsternit: sicut legit: Et nō est qui possit resistere volūtati tuę. Merito ḡ vox dn̄i i v̄tute esse dicit: cui nullis obstaculis obuiat.

Uox dn̄i in magnificētia. Hic spirit᷒ ꝯsilij redolet. Quid em̄ illo magnificētius qui corde illuminato sentiri facit: vt appetant bona ꝛ pessima q̄q̄ fugiāt: ꝓstatq̄ vt de impio pficiat pius: de captiuo liber: de seruo fili᷒? Quod illis ꝓuenire nō dubiū est: quos spiritussctūs potētia sue maiestatis inuisitat.

Uox dn̄i cōfringētis cedros: ꝛ cōfringet dn̄s cedros libani. Hic spirit᷒ virtutis elucescit: qui cōfringit supbiā q̄ in se cōfidit: ꝛ hūilitatē erigit q̄ de ei᷒ bonitate p̄sumit. Cedros eniꝫ supbiā debem᷒ accipe: q̄ se in altitudinem eleuās: ꝓceras hui᷒ arboris sūmitates imitat: Maxie: qꝛ ꝛ lignū ip̄m nō est vtile nisi succisū fuerit. Nullus em̄ in sua radice manens ꝓficuos generat fruct᷒: sicut nec elatio detestabilis q̄ pctm̄ intulit mūdo. Hāc superbiā vox dn̄i refringet: dicēdo: Deus supbis resistit: hūilib᷒ aūt dat graꝫ. Repetit q̄: Et ꝯfringet dn̄s cedros libani. Sed q̄uis supiōribus hęc silia videant: tm̄ vno v̄bo addito: libani: nō paruā vident idicare distātiā. Cedri em̄ q̄ alibi nascūt n̄ oino ꝓcere sūt: In libano aūt tales inueniunt: vt oēs altitudines arboꝝ superare videantur. Ergo mūdi isti᷒ nobiles ac reges: q̄ reliquos hoies tanq̄ hūilia fruteta despiciunt: virt᷒ diuina ꝯfringit: q̄n paupes ꝛ hūiles eligit. Isti em̄ virtute supant: illi inter diuitias suas: aut cogitatiōib᷒ gemūt: aut turpi ambitione soluunt. Ponunt etiā cedri ꝛ in bonā partē: sicut i alio psalmo dic: Cedri libani q̄s dn̄s plātauit. Et cōminuet† eos taq̄ vitulum libani: et †dilectū sicut filios vnicorniū. Et h̄ q̄ versus: ad spiritū virtutis ptinet. Uitulos aūt libani: sacrificijs frequēter antiquitas offerebat: q̄ ꝓpter luxuriā dulciū herbarū pingues erāt admodū ꝛ decori. Eos mauult mundanis sūmitatib᷒ cōparare: q̄ sic cōminuēdę sunt tanq̄ illi qui sacrificijs videbant offerri. Nā ꝛ ipi sunt victima: dū cōuersi xp̄o dn̄o nitidis mentib᷒ offerunt. Sꝫ ne sibi hoies durā legem quererent impositā: etiā dilectū filiū dei dicit esse moriturū. De quo scriptū est: Hic est fili᷒ meus dilect᷒: in quo mihi bene cōplacui. Propt incarnationē em̄ fact᷒ est sicut fili᷒ vnicorniōꝝ: id est: iudęorū: singularit se extollētium. Siue vnicornes appellati sūt iudęi: q̄a vnū tm̄ vident accipe testamētū. Sic ergo christū dicit carne morituꝝ: sicut ꝛ filios iudęoꝝ: qui iestimabili pietate ꝯditionē nostrā in morte suscepit: vt nobis de nobis imortalitatē p̄staret.

Uox dn̄i intercidentis flamā ignis. Spiritum sciētię significat: q̄ omne ꝯsiliū vel calorē ꝯtrariū intercidēdo: id est: diuidēdo dijudicat. Ille em̄ iudęoꝝ ignitos ꝛ flāmeos tumultus sciētia suę maiestatis extinxit: vt q̄d scelerati fecerāt: velut ad solū hoieꝫ negandū: in humanā salutē ꝛ gloriā verteret.

Uox dn̄i cōcutiētis† solitudinē: ꝛ cōmouebit dn̄s desertū cades. Hic spiritū pietatis demōstrat: q̄ fallaces cogitatiōes ꝛ inepta hoim vota cōcutiēs: ad veritatis studiū correctos attrahit. Et bn̄ errores eorū solitudinē vocauit: q̄m habitatorē n̄ habent deū: nec ipsi in prauitatib᷒ suis diutius manere pn̄t: q̄n eas aut lamētabili morte deserūt: aut fęlici ꝯuersiōe derelinquūt. Sequit. Et ꝯmouebit dn̄s desertū cades. Hoc adhuc ad spiritū ptinet pietatis. Sꝫ hunc locū narratio libri exodi diligēter exponit: referēs cuꝫ israelitic᷒ p̄p̄lus in cades venisset nimiaq̄ siti loci ariditate laboraret: moysen iussu dn̄i pcussa petra subito illis aquarū copiā cōtulisse: miroq̄ mō facta est terra irrigua q̄ arida siccitate iacebat squalida. Per hanc ḡ silitudinē dicit pecca toꝝ corda durissima in aq̄s sapiētię posse dissolui: iterūq̄ illud exemplū cades in hūanis cordib᷒ esse faciēdū. Sepe em̄ desertū ponit: vbi ꝛ infideles populi ꝯuenire

[Margin: Hier.13 | Ia.4. | Pe.5. | P.103 ǣ eas | Al. dilectus queadmodum filius | ℟ | Matth.3 | ℟ | Al. desertū]

Matth.3. noscunt: sicut in euangelio dicit: Vox clamantis in deserto. Nō eñ iohānes p̄dicare poterat in deserto: vbi null⁹ audiret: sed desertū appellati sūt: q̄ adhuc necdū fidei dona p̄ceperāt. **Vox dñi p̄parātis ceruos ꝛ reuelabit ꝯdensa: ꝛ in tēplo eius oēs dicēt gloriā.** Septimū dicit: spiritū timoris dñi. Cerui eñ sunt timidi quidē: sed venenosa sorbētes. Et merito illis ꝯparati sūt: q̄ ꝛ diuinitatē timēt: ꝛ cōtraria queq̄ deuorāt: nec ab eis possūt decipi vel noceri: q̄ aduersū ecclesiā dei fellita noscunt altercatiōe resistere. Cōsignatus est: vt sup̄ius diximus sp̄ūs septiformis: quē ꝛ supputatiōe facile colliges: ꝛ opatiōe cognosces. Sed hūc spiritūsanctū: vnū atq̄ eundē debem⁹ accipe: cuius has q̄s diximus: testāte esaia: septē ꝯstat eē virtutes: Esa.ij. id est: sp̄ūs sapiētię: sp̄ūs itellect⁹: sp̄ūs cōsilij: sp̄ūs virtutis: sp̄ūs sciētię: sp̄ūs pietatis: sp̄ūs timoris dñi: distribuēs vnicuiq̄ ꝑut vult. Nec moueat q̄ vbiq̄ vocē sp̄ūsancti dicit eē sermonē. Hoc eñ verbū: vniuersę trinitati cōstat aptatū. Nā p̄ris legimus vocē: cū dicit: Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ Matth.3. in q̄ mihi cōplacui. Itē filij dicētis: Saule Act.9. saule: q̄d me ꝑsequeris? Siliter et in actib⁹ ap̄loꝝ ꝺ sp̄ūsancto legit: Segregate mihi paulū ꝛ barnaban in opus qđ vocaui eos. Act.13 Sꝫ hanc cōionē verboꝝ sanctissim⁹ augustin⁹: ꝯtra arrianos scribēs: i vno libro vtili adunatiōe collegit: vt ęqualitatē substātię vel potētię indiuiduę trinitatis: oīs prudens possit agnoscē: qm̄ ꝛ ip̄a verba ꝓbat esse cōmunia. Reuelauit etiā timor dñi cōdensa: qm̄ ignoratōe deposita: ad intelligētiā diuinę legis deuoti p̄p̄li ꝯuenerūt. Pro qua re in eccl̄ia ei⁹ oēs referūt gloriaꝫ: ꝑut vnusq̄sq̄ p̄fati sp̄ūs septiformis dona suscipit. Gl̄a eñ: sic dictū sępe memim⁹: laus est facta celebratōe multoꝝ. **Dñs diluuiū† ihabitat: ꝛ sedebit dñs rex in eternū. Dñs virtutē p̄p̄lo suo dabit: ꝛ †benedicet† p̄p̄lm suū in pace.** P Al. inhabitare facit Al. dñs Al. p̄p̄lo suo Decursis virtutib⁹ sp̄ūs septiformis: in tertio ordine ad trinitatis cōplexionē mirabili dispositiōe ꝑuenit. Dicēdo eñ in his duobus versiculis: tertio dñs: ostendit sctām trinitatē diluuio: id est: aquis baptismatis inhabitare: sicut in euāgelio dictū est: Eūtes Matth.28 baptizate oēs gentes in noie p̄ris ꝛ filij ꝛ sp̄ūsscti. Sꝫ q̄ram⁹ Cur hic diluuiū p sacris fontib⁹ positū est? Merito: qm̄ illud qđ factū est sub noe: baptismatis sacri gerebat imaginē. Nam sic istud purgat aīas sordib⁹ pctōꝝ: ita ꝛ illud diluuiū mūdi crimina ꝓbrosa deleuit. Merito ꝰ p baptismate diluuiū positū est: ad cui⁹ silitudineꝫ ꝯstat effectū. Nā qđ t'tio: dñs: repetijt sine distinctōe ꝑsonaꝝ licet itelligi: Primo dictū de sp̄ūsancto: Dñs diluuiū inhabitat. Sequit. Et sedebit dñs rex in ęternū: hoc aūt de filio recte intelligim⁹. Dñs virtuteꝫ p̄p̄lo suo dabit: de p̄re ꝯpetēter aduertim⁹. P̄p̄lo suo: significat x̄p̄iāo: quē de sacri baptismatis munere ꝯq̄siuit: Subiūxit etiā: Et bñdicet p̄p̄lm suū in pace. Nō dixit bñdicēt: sed bñdicet: q2 vn⁹ est dñs de⁹ noster. In pace: ꝑpter illud euāgelij: Pacē meaꝫ Ioh. do vobis: pacē meā relinq̄ vobis. Una est eñ pax ꝛ p̄ris ꝛ filij ꝛ sp̄ūsscti. **Cōclusio.**

M Eminerimus q̄ ingenti tuba psalmus iste tonuerit: vt detrectatores sp̄ūssancti nō possint ignorātię excusatōe defendi. Nā potētia ip̄ius septiformi distibutiōe laudata est: vt nihil ibi inferi⁹: nihil coḡsceres esse diuisū: q2 sctē trinitatis vnitas in fine declarata est. Desinat hereticoꝝ insana ꝑfidia: vanas cōmouere calūnias: legant didymū: legāt beatū ambrosiū: cęterosq̄ patres: qui de hac re ꝑfectissima disputatione dixerūt. Afferant indiuiduę trinitati gloriā ꝛ honorē. Nec faciant in ęq̄litate distantiā: si perduci nō eligunt ad ruinam.

Explicit expositio in psalmū. XXVIII
Incipit expositio in psalmū. XXIX

Psalmus cantici dedicationis domus dauid.

P Salmi cantici cognita significatio est: nunc ꝯsiderem⁹ cur posita sit: dom⁹ dedicationis. Dom⁹: significat dñici corporis templū. Dedicatio vero resurrectionē eiusdē dñi x̄pi. Tunc eñ corp⁹ eius in ęternā gloriā potestatēq̄ ꝑductum est: sicut in euāgelio ip̄e dicit: Data est mihi omnis p̄tās in cęlo ꝛ in terra. Dedicare quippe dicim⁹: cū nouitas dom⁹ alicui⁹ in vsum celeberrimū deputat. Dom⁹ aūt dauid: ꝑpter semē ei⁹ est posita: vñ saluator

noster carnis traxit originē. Ista dom⁹ est: q̄ nūc aptl' forib⁹ labiorū leta decātat: Exaltabo te dn̄e: q̄ fabricata ē nascēdo: s in scta̅ resurrectōe cognoscit dedicata. Diuisio.

Rex noster dn̄s xp̄s: pma narratiōe post resurrectionez gloriosā: patri gratias agit: q2 eū de mūdi isti⁹ aduersitate liberauit: sanctis iubēs laudē dicere dn̄o: qn̄ vniuersa in ei⁹ ptāte sunt posita. Scd̄a: se dicit a sua ꝯstātia nō mouēdū: insup addēs p̄conia diuinitatl: a viuis potius: nō a mortuis esse soluēda. Tertia: redit ad resurrectionē suā let⁹ ⁊ exultās: qm̄ carnis fragilitate deposita: in eterna maiestatis sue glīa pseuerat: more suo p̄teritū dicēs qd̄ nouerat eē vēturū. Expositio.

Exaltabo te dn̄e qm̄ suscepisti me: nec delectasti inimicos meos sup me. Dn̄s xp̄s pr̄i gratias agit: p dispēsationē q̄ resurrexit a mortuis. Nā exaltabo dicit: lati⁹ inotescere facio: qd̄ sctā verbi incarnatiōe gloriosaqꝫ resurrectiōe cōpletū est. Quāti em̄ an̄ hoc tēpus: dn̄m spūaliter cognoscere potuert: nisi ei⁹ aduētu veritas pmissa claruisset? Sz hō ideo exaltare valuit nomē altissimi: qm̄ ab eodē ꝯstat assumpt⁹. Nā quēadmoduz potuisset: aut occulta dei pdere: aut iudicia dei futura narrare: nisi ꝟtute celesti q̄ p̄ualuit sua patrisqꝫ secreta reuelare? Sequitur nōnulla q̄stio: Nec delectasti inimicos meos sup me. Quō em̄ nō sūt delectati inimici ei⁹: qn̄ eū colaphizātes dicebāt: Prophetiza nobis xp̄e: qs est qui te pcussit? Et iterū stātes an̄ crucē: dicebant: Uah q̄ destruit templū: ⁊ in triduo reedificat illud? Quēadmodū etiā nō sūt delectati: qn̄ sup vestimēta ei⁹ miserūt sortē? Sz hec fugitiua inanisqꝫ leticia: in penitudinē illis tristiciāqꝫ cōuersa est: dū eū post triduū viderūt resurgere: quē sperauerūt cōmunē interitū repisse. Delectasti vero posuit: p delectari fecisti. Que figura dicitur Hypallage: quotiens aut genus: aut ꝟbi declinatio commutatur. Sup me autem dixit: postqꝫ de hoc mundo transiuit. Tunc eniz ⁊ inimici tristes effecti sūt: ⁊ deuoti gaudio magno floruerūt. Dn̄e deus me⁹ clamaui ad te: ⁊ sanasti me. Quēadmodū sanatus est qui nō legit egrotasse? Sed occulte ille egrotabat: qn̄ vniuersū hoiem sua icarnatione suscepit: q̄ erat obnoxi⁹ ⁊ morbis ⁊ mortib⁹. Sed q2 in illo sanati sum⁹: sanatum se ipse ꝓfitet. Tūc em̄ saluat⁹ est dn̄s xp̄s: qn̄ carnē fragilitatis nr̄e resurgēdo in et̄ne vite gaudia collocauit: ⁊ oēs salui facti sunt: q̄ in ipo fideliter credidert. Dn̄e abstraxisti ab inferis aiaz meā: saluasti me a descēdentib⁹ in lacum.

Al. eduxisti ab inferno

Quid dicim⁹ de illis q̄ dn̄m xp̄m aiam habuisse nō credūt? Ecce ipse totiēs clamat ad inferos se hūana lege pductū: exindeqꝫ aiam suā ptāte sue diuinitatis abstractaz. Et vide: q2 abstractā dicit: scz qm̄ claustris inferni diruptis ad celum vsqꝫ pducta est. Descēdētes ꝟo in lacū sunt: q̄ in seculi isti⁹ iniq̄tate versant. Et bn̄ dixit: descēdētib⁹: q̄si in ꝓfundū euntib⁹: q̄ p̄ssi pondere peccatorū: altissima ꝓfunditate deuorant. Sz quō saluat⁹ est: quē ꝯstat occisum? Saluatus est vtiqꝫ a talib⁹: id est: ab eorū cōione liberat⁹ est cū resurrexit a mortuis: ⁊ mors ei vltra nocere nō potuit. Psallite domino sancti ei⁹: ⁊ ꝯfitemini memorie sctitatis ei⁹. Post resurrectionē suā ꝯueniēter p̄cipit sctis psallere: vt resurgēte capite mēbra letarent: maxime cū spes eorū tali dispensatiōe firmata sit: qm̄ ⁊ ipsos ꝯstat in leticia resurgere: quos ꝯtigit ei⁹ p̄dicationi credidisse. Memorie sanctitatis ei⁹ dixit: q2 nr̄i memor esse dignat⁹ est: q̄ in vmbra mortis q̄si in densa pctōrū caligine versabamur. Nō em̄ nos illi⁹ memores fuimus q̄ nos creauit: s ille nostri poti⁹ quos creauit: sicut ipe in euāgelio dicit: Nō vos me elegistis: s ego elegi vos. Et iō ꝯfitēda ⁊ glorificāda est memoria sctitatl ei⁹: q̄ humanū genus in recordationē suā deducēs: qd̄ nos saluare potuisset effecit.

Joh. 15

Qm̄ ira in indignatiōe ei⁹: ⁊ vita in voluntate ei⁹. Ad vesperū demorabitur fletus: ⁊ ad matutinū leticia. Partib⁹ suis intelligam⁹ hūc ꝟsū: in q̄ malorū retributōez: iustorū p̄mia: passiōis sue tristiciā: resurrectōis leta cōmemorat: eoqꝫ fit vt cū fuerint distincta: nesciāt ꝯfusionis iniuriā. Sz cū nr̄a ira (sicut legit) mortem opet: i pmo comate p tropologiā h̄ de dn̄o dicit: q2 reuera indignatio illi⁹ mors est vtiqꝫ pctōris. Dignatio em̄ est qn̄ nos clemēt

suscipit: indignatio cũ nos irat⁹ abijcit: nõ qz ille irascit: sed de ei⁹ auersione mors euenit: q̃ de ira hũana ꝓcedit. Sequit. Et vita in voluntate ei⁹. Nihil põt dici ꝗstanti⁹. Nã sicuti in indignatiõe mors: ita in volũtate ei⁹ vita esse dinoscit: q̃ tñ nõ in meritis nostris sed in ipius volũtate cõsistit. Hoc argumentũ in topicis dicit: ex contrario. Adiec: Ad vesperũ demorabit flet⁹. Vesperũ dicim⁹: cũ pacto die sol occidit: ꝛ noctis tenebre cõsequunt. Qð accidisse ꝯstat ecclesie: qñ christus dñs noster est peremptus. Tũc eñ vere demorat⁹ est fletus: dũ p triduũ fideliũ turba ꝯgemuit: ꝛ mũdi ipsius natura ꝯcussa ē: vt ꝛ ipe orbis cũ hũano genere dñi lugere videret exitiũ. Matutinũ vero dicim⁹: qñ discedẽtib⁹ tenebris crepusculũ cepit elucẽ. Quo tpe resurrectio dñi euãgelio teste vulgata est. De q̃ pte: beatis creuisse cõstat sine dubitatiõe leticiã. Sic in vno versu tantaꝝ rerũ ingens explicata pfectio ē. **Ego aũt dixi in mea abũdãtia: nõ mouebor in eternũ.** Postq̃ de resurrectione sua grãs egit: ꝛ sanctis psalmodiã salutariter imperauit: scda narratione redit ad passiõis sue gloriosissimã causam: ꝛ q̃ illo tpe secũ cogitauerit: pi⁹ doctor edicit. Nũc videam⁹ q̃ sit ista abũdantia: p quã se nullaten⁹ mouendũ esse ꝓfitetur. Abũdãtia erat filio sp virginis marie: quod verbũ caro factuz est: ꝛ habitauit in nobis. Quid eñ illa gratia copiosi⁹: q̃ habere meruit plenitudinẽ deitatis? Sic dic aplus: In quo habitauit oĩs plenitudo diuinitatis corpaliter: id est: verissime substãtialit atq pfecte. Iure ꝗ dicebat in eternũ se moueri nõ posse: cui sua maiestas ꝯfidẽtie dona ꝓstabat. **Dñe in voluntate tua ꝓstitisti decori meo virtutem.**

Auertisti faciẽ tuaz a me: ꝛ fact⁹ sum cõturbatus. In hoc vsu euidẽter exponit: vñ illa fuerit abũdantia: q̃ nõ potuit cõmoueri. Virtutez q̃ppe de se hũana natura habuisse nõ dicit: ꝫ desup sibi asserit cõtributã. Naz decorẽ ipius ꝓbat illud exemplũ: Speciosus forma p̄ filijs hoim. Sz ista imaculata ꝛ sole clarior hũanitatis pulchritudo copulata vbo virtutẽ accepit q̃ miracula magna faciebat: sicut in euãgelio ipe testat dicẽs: Sic pr̃ habet vitã in semetipo: sic dedit ꝛ filio habere vitam in semetipo. Seqt ꝓbatio snie supioris. Auertisti faciẽ tuã a me: ꝛ fact⁹ sum ꝯturbatus. Ac si diceret: Tu mihi dedisti scdm carnez q̃ habeo vt te auerso fuerim ꝯturbat⁹. Hec aũt dicẽs perniciosas hoim elatiões intercipit. Naz queadmodũ pctor de se audeat ꝓsumere: cũ imaculata sctitas virtutẽ sibi ac decorẽ a dño ꝓstitũ fateat? Hoc argumẽtũ in topicis dicit: a cõsequẽtib⁹. Nã cum auertit faciẽ suã diuinitas: ꝯsequens erat: vt carnis turbaret ĩfirmitas. **Ad te domine clamabo: ꝛ ad deũ meũ depcabor.** Quod mõ dicit dñe: mõ deũ: vna sentẽtia est. Nã hoc ē ad dñm clamare: qð deũ fuisse depcatũ. **Que vtilitas in sanguine meo: dũ descẽdo in corruptionẽ? Nũquid ꝯfitebit tibi puluis: aut annũciabit veritatẽ tuam?** Immaculata vbi incarnatio: ceptis ꝓcib⁹ pseuerat. Ab ipa eñ pte dr: Si descẽdero ĩ corruptionẽ: id est: ad putrefactõez: cui lege gnãli cũcta caro subiecta ē: qualis erit spes fideliũ: q me ꝫ triduana celeritate resurgere crediderũt? Petit ꝗ nõ vt non moriat: ꝫ ne caro ipius corruptõe resoluta nullũ signũ ꝓmisse maiestatis ostẽdat: ppter illud qð alibi dicit: Nõ dabis sctm̃ tuum videre corruptionez: ꝛ incipiat nõ esse vtilitas mũdi in salutifero sanguine dñice passiõis. Cõfessio vo hic: laudẽ significat: quã vtiq offerre nõ pñt: qui in puluerẽ cõi morte soluũt. Sequit. Aut annũciabit veritatẽ tuã. Illã videlicet quã p⁹ resurrectionẽ discipulis dixit: Ite ꝓdicate ħ euangeliũ omni creature. Et q̃ crediderit ꝛ baptizat⁹ fuerit salu⁹ erit: qui aũt nõ crediderit: ꝯdẽnabit. **Audiuit dñs ꝛ misert⁹ est mei: dñs fact⁹ est adiutor me⁹.** Venit ad tertiã narrationẽ: in q̃ iã de sua resurrectiõe gaudẽs: eterne btitudinis gratificatõe mulcet. Sz queadmodũ fact⁹ sit adiutor: ipe ꝯsequẽter exponit: ꝛ iõ nr̃a verba nõ debẽt adijci: vt cursus ipe dictoꝝ ꝓpria magl expositõe declaret. Hoc schema dicit Ephexegesis: latine explanatio: vbi ꝑora dicta verbis subsequẽtib⁹ exponunt. **Cõuertisti planctũ meũ in gaudium mihi: conscidisti saccũ meũ ꝛ ꝑcinxisti me leticia.** Planct⁹ ad mortẽ at-

Top
P
P
Ioh. j
Col. 2.
Ps. 44
Ioh. 5
T
Ps.
Ma
Ephe
Ar. ci
dedi

tinet: gaudiũ ad resurrectõez: qđ iã vtrūq; cõstat ipletũ. Sacc⁹ vero est textura grossissima atq; aspera: in hũanos vsus laboresq; deputata: qui carni hũanę ɔgruenter aptat̃. Cõscissus est ğ sacc⁹: id est: corp⁹ ipsius: cũ ꝓ nobis ipse mori dignat⁹ est. Anci⁹ quippe exitiũ: mors nos tortuosis ligaminib⁹ ambiebat: ⁊ velut aliqđ frumentũ insolubili carcere tenebat inclusos. Sꝫ vt intelligas saccũ ꝓ tristicia mortis fuisse positũ: cõtra hũc dicit de resurrectõe: Pręcinxisti me leticia. Perpẽde verbum: ꝑcinxisti: Cingulũ significat qđ ad iudicis ꝑtinet dignitatẽ. Nã cuncta ptãs in ipso vocabulo noscit̃ ɔstituta. Sic eñ cinctũ dicim⁹ iudicẽ: qñ ei⁹ fasces honoresq; declaram⁹. Et vide: q2 nõ dicit: cinxisti: ꝫ ꝑcinxisti: id est: supra oẽs ptãtes ⁊ virtutes eleuasti: ꝓpter illud apli: Et dedit ei nomen: qđ est sup omne nomẽ. **Ut cãtet tibi gloria mea: ⁊ non cõpungar: dñe de⁹ meus in eternũ cõfitebor tibi.** De supiorib⁹ pẽdet iste versiculus. Ideo eñ ꝑcinctũ se dixit esse leticia: vt hũanitas cãtaret deitati: q̃ est ei⁹ gloria. Cãtare aũt dixim⁹ ad mẽtl leticiã ꝓpꝛie ꝑtinere. Glia vero xpi: patris maiestas est: a q̃ audiuit: Hic est fili⁹ meus dilect⁹: in q̃ mihi bñ placui. Et q2 semel ꝓ mũdi salute cõpunct⁹: id est: crucifix⁹ est: nulli se vlteri⁹ subiacere memorat passiõi: q̃ppe q̃ carnis fragilitate deposita: in maiestatis suę glia pseuerat: sic dicit apl's. Christus surgẽs a mortuis iã nõ morit̃: mors ei vltra nõ dñabit̃. Sed ne ꝑdictã cãtilenam putares existere tpalez: in ęternũ se ɔfiteri dicit. Cõfitebor aũt hic accipiẽdũ est: a ꝑte mẽbroꝝ: quasi ɔfabor: id est: cuz sctis eterna te voce laudabo. Qđ absolute creditur esse vẽturũ: cũ illa ciuitas hierl'm fuerit dedicata: qñ iustis oibus indeficiẽs ꝓmittit̃ psalmodia. Sic eñ frequẽter ꝓmittit se facere xps: qđ factur⁹ est ꝑplo vtiq; christianus: sicut est ⁊ illud: Cõfitebor tibi dñe in ecclesia magna: in ꝑplo graui laudabo te.

Paruus quidẽ psalm⁹: **Cõclusio.** sed celestl doctrinę vbertate repletus est: habẽs in versib⁹ grãm breuitatis: ⁊ in sensib⁹ extẽsas oĩno latitudines. Hic eñ sanctę resurrectiõis grã dicit̃: hic passio dñi glĩosa memorat̃: vt nulla tribulatio passiõis terreat: q̃s resurrectionis spes magna letificat. Et intuere ꝓpter gratiam nouitatis hic ordinẽ fuisse cõuersum: vt inciperet a resurrectione: quã post passionẽ dñi ɔstat euenisse.

Explicit expositio in psalmũ. XXIX
Incipit expositio in psalmũ. XXX

In finem psalmus dauid.

Uerba q̃ titulus ɔtinet: ad dominũ xpm frequẽter dixim⁹ esse referenda: cui tot⁹ hic psalm⁹ aptãdus ẽ: qñ eius passionẽ resurrectionẽq; decãtat. Loqui eñ ex nr̃a hũilitate dignat⁹ est: qui etiã sustinuit hũani corpis passionẽ: ꝑ sua nos eloquia bonus magister erudiẽs: vt ⁊ nos imitãtes rerũ cęlestiũ disciplinã hũiles ac deuoti nostri capitis dicta sequeremur. Intuendũ est vero psalmũ hũc quartũ eẽ eoꝝ: q̃ de passione ⁊ resurrectiõe dñica breuiter faciũt mentionẽ. **Diuisio.**

Per vniuersũ psalmũ: verba sũt dñi saluatoris. Primo ingressu ꝑcatur patrẽ: vt de malis iminentib⁹ liberet̃: ac deinde exauditũ se indubitãter exultat. Scđo: redit ad passionẽ suã: actũq; rei ꝑ allusiones varias: mirabili narratiõe describit. Tertio: gnãliter agit gratias ꝓ se ⁊ ꝑplo fideli: qm̃ vniuersali eccl'ię miscdię suę dona largit⁹ est: cõmonens etiã scõs vt in caritate dñi pseuerẽt: qui ⁊ bonoꝝ ꝑmia ⁊ maloꝝ retributiões supius audierũt.

In te dñe spera- Expositio. ui nõ cõfundar in ęternũ: in tua iusticia libera me† ⁊ eripe me. Perscrutãdũ est: queadmodũ frequẽter silia dicta suaui varietate repetãt̃. Orat xps patrẽ ex natura hũanitatl assũptę: ne de sua spe deiect⁹ hũanę insultationis patiat̃ opprobria: addẽs: In ęt'nũ: vbi ei⁹ cõtẽplatio fixa: ⁊ incõmutabilis pmanebat. In tua iusticia: id est: q̃ ɔsueuisti sb̃uenire rogãtibus: q̃ firmissime đ tua maiestate ɔfidũt. Libera: ad ꝑicula hui⁹ mundi ꝑtinet amouenda. Eripe: ad celeritatẽ respicit auxilij: ne illa resurrectio mũdo saluberrima tardaret̃. Eripe: aũt cõstat a rapiendo ɔpositũ. Quapropter merito implorauit iusticiã dñi: q̃ se nouerat ꝑ iniq̃s passurũ. O vere mirãda ⁊ diuina cõmutatio: Accepit necẽ: reddidit salutẽ. Pertulit in-

Marginalia: Ps. | Phil. 2. | Matth. 3 | Ro. 6. | T | Ps. 34 | † Al. nõ hꝫ | ET

iurias: tribuit honores: dolorē sūpsit: ptulit sospitatē: ⁊ solus ⁊ sūme pi⁹ qui dulcia ꝑstitit cū amara suscepit. **Inclina ad me aurē tuā: accelera vt† eripias me**

Al. eruas

Esto mihi in deū ꝓtectorē. Inclina dixit aurē tuā: ꝓpter mēbrorū suorū humilitatē: vt qm̄ p naturā suā humana cōditio ad diuitatē nō poterat attingere: ad eā diuinitas inclinata descēderet: qđ oipotētis verbi īcarnatione ꝑuenit. Uñ merito petebaꝫ: qđ adhuc mime ꝓbabaꝫ effectū. Seqꝫ. Accelera vt eripias me. Id est: festina resurrectiōez dare celerrimam: nō illam morosā quam gnālitas adhuc nosciꝫ sustinere. Hec autē frequentia petitiōis docet nos ab oratione nō debere suspēdi: etiam cū nobis credim⁹ aliqua posse ꝯcedi. Petit ꝙ vt ab hui⁹ seculi īportunis insidijs diuina virtute ꝓtegaꝫ: ne pateat inimicꝭ derelicta simplicitas: sicut scriptū est i esaia propheta: Sicut agn⁹ corā tondēte se sine voce: sic nō aperuit os suū. **Et in domū refugij vt saluū me facias.** Dom⁹ est refugij: gloriosa resurrectio: postꝙ iaꝫ nulla ībecillitate ꝯcutitur: sed īcorruptibili maiestate ꝑfruitur. Nam tūc salu⁹ fuit: cū mors ei vltra ꝑualere nō potuit. Ita qđ timet ex nobis: qđ ꝯfidit ꝓprię diuinitatis est. Domū ꝙ refugij: ad ecclesiā catholicam dicūt aliq ꝑtinere: vbi a parte membroꝝ petit se saluū fieri: qñiaꝫ in ipsa reuera omis xpianus salu⁹ efficiꝫ: sicut i arca noe crescēte diluuio: soli salui facti sunt q feliciter intrare meruerūt. **Quoniā† firmamentū meū ⁊ refugiū meū es tu: ⁊ propꝫ nomen tuū† dux mihi eris ⁊ enutries me.** Firmamētū ꝑtinet ad tolerāda q passꝰ est: refugiū ad finē maloꝝ: quādo istius seculi iniqtates gloriosę mortꝭ fine supauit. Seqtur. Et propꝫ nomē tuū dux mihi eris. Propꝫ nomē suū dñs dux erat hūanitati: qm̄ illđ latius p vniuersas gētes fecit agnosci saluberria ꝑdicatione vulgata. Si ue hꝰ a mēbris accipiēdum: sicut supra iam dictū est. Dux em̄ noster veraciter diciꝫ: qñ illū sequimur: ⁊ ꝑdicationis ei⁹ vestigia nō vitam⁹. Addidit etiā enutritū se quousꝙ ad pfectionē catholica ecclia ipsi⁹ munere ꝑueniret. **Educes me de laqo† isto quē† occultauerunt mihi: qm̄ tu es**

Esa. 53

Al. fortitudo mea
Al. deduces me

Al. hoc
Al. abscōderūt

ꝓtector me⁹† dñe. Occultat⁹ est quidē ab inimicis laque⁹: sed nō q xpo esset occultus: nec in mortē decept⁹ incidit: sed sciēs eā ꝓ nostra liberatione suscepit. Ergo laqum occultauerūt iudei christo: qꝛ tantū hominē credētes: occultis eū ꝑdere machinabanꝫ insidijs. Unde se dicit educendū: id est: resurrectōis bñficio ad supna velociter eleuandū. Sed oia cōsilia iudęorū dicit cē frustrāda: qꝛ dño ꝓtegēte nulla pt aduersitas ꝑualere. **In manus tuas cōmēdo spiritū meū: redemisti me domine deus veritatis.** Cōsiderem⁹ cur hic sermones ipsi sint positi: quos euāgelij textus eloquiꝫ. Nā ⁊ ibi sic ait: In man⁹ tuas cōmendo spiritū meū: ⁊ inclinato capite reddidit spiritū: scꝫ vt ⁊ hic eū cognosceres fuisse locutū: qui post tot secula eadeꝫ erat in cruce positus verba dictur⁹. In manus tuas: in ỽitate tua: qua benigna ⁊ iusta semp oparis. Cōmendat itaꝙ patri inestimabilē thesaurū: animā videlicet illaꝫ quę volūtates ipius pura intētione faciebat. Dignum ergo fuit: vt tāto susceptori talis cōmendareꝫ spūs. Redemptū se deinde esse testificās. Sed videam⁹ quo precio: Illo scꝫ quo aplus dic: Semetipm̄ exinaniuit formam serui accipiēs. Uides ꝙ magnū pciū fuit: vt maiestatē suā vsꝙ ad carnē hois inclinaret: seꝙ exinaniuit vt cęlestib⁹ hūana copularet. Sed vt istū dn̄m euidēter aduerteres: addidit quis esset: id est deus veritatis. Illorū em̄ specialiter deus est: qui veritatē diligunt: nec in aliqua falsitate misceñ. **Odisti† omnes obseruātes vanitatē: supuacue. Ego aūt in domino† sperabo.** Illa redaūtur semp odiosa: quę ꝓbanꝫ esse cōtraria. Juste ergo veritas oderat vanitatē: qꝛ vanitas in falsitate versaꝫ. Cui rei ipse tribuit expositionē: dicens: Supuacue: q nō solum vacua: sed etiā supuacua dicta est merito: qñ fructuosam intelligentiā tollēs alienat a dño. Et quādo pus dixit: dn̄m odisse vanitatē: id est: seculi isti⁹ desideria trāsitura: nunc se dicit amare verissima. Quę sūt ista verissima: Sperabo in dño: vbi nihil vanū: nihil supuacuū est: sed totū fixuꝫ atꝙ integꝝ ꝑseuerat. Uerū istā rē quę causa cōsequitur: **Exultabo ⁊ letabor in**

Al. nō b[...]

Luce. 2[...]

Phil[...]

Al. n[...]

Al. s[...]

tua misericordia. †Quia respexisti humilitatē meā. In hoc ⁊ superiore versu: iterū cathegoric⁹ syllogism⁹ enascit̄: cui⁹ definitionē ptesq; in p̄mo psalmo iam diximus: qui etiā hoc loco sibi ratione colligit̄: id est: Ego in dn̄o speraui. Ois sperās in dn̄o exultabit ⁊ letabit̄ in misericordia ei⁹. Ego igit̄ exultabo ⁊ letabor in misericordia ei⁹. Pulchrum plane dicēdi genus in breuitate cōplecti: qd nulla possit adūsitate dirūpi. Nūc psalmi verba tractem⁹. Exultare: est cū magni animi alacritate gaudere. Letari: ē tēpata mētis affectiōe mulceri. Sed ꝯsideremus: q̄tiēs cōmonemur: in hūanis virib⁹ minime cōfidendū. Nā queadmodū vt supra dictū est: quisq; de se debeat p̄sumere: vn̄ sancta incarnatio legit̄ abstinere. Quaprop̄t execrāda est pelagianę prauitatis intētio: dū illa tēptat p̄sumere q̄ cognoscere debuit spiritūsctm̄ totiens an̄ dānasse. Intēdamus etiā qui dicit humilitatē suā fuisse respectā: ille videlicet q̄ celū terrāq; ⁊ creauit ⁊ cōtinet: cui ptātes supnę seruiūt. Sed iō erat in altissimo hūilitas: qꝛ illi ⁊ humanitas veraciter adherebat ab ipa cōceptiōe pfecte. Ait namq;: †Saluam fecisti de necessitatib⁹ animā meā. Nec cōclusisti me in †man⁹ inimici†. Necessitas dicit̄: ab eo qd in nece sit posita: id est: in mortis angustijs ꝯstituta. Nā qn̄ pctōrū laqueis inodamur: nec ab eis possum⁹ nr̄a virtute solui: necessitas appellat̄. Ergo tunc de necessitatib⁹ liberata est aīa dn̄i saluatoris: cū a pctis reddita est modis oīb⁹ aliena. Sequit̄. Nec cōclusisti me in man⁹ inimici. Ipa erat necessitas quā supius dixit: si ptāti diabolicę delictis tradet̄ obnoxius. Cōclusi sūt em̄ quasi carcere pęnali: qui illi⁹ seuissimi manib⁹ ambiunt̄. Nec cōclusisti q̄ dicit: qꝛ liber effect⁹ est a ptāte diaboli: sicut ipē in euāgelio ait: Ecce veniet p̄nceps mundi hui⁹: ⁊ in me nō iueniet q̄cq;. Statuisti i loco spacioso pedes meos. Miserere mei dn̄e quoniam tribulor. Post liberatiōis suę decursam exultationē: ad secundū venit ingressū: vbi de passiōe sua multa dictur⁹ ē: vt eā frequenti memoria pijssimus cōmoneret: quā p omniū salute suscepit. Statuisti dicit: hoc est: firmasti: qꝛ lapsū sustinere non poterat: qui mūdi vitia nō habebat. In loco spacioso: id est: libero: ⁊ a ptāte diaboli semp excepto. Ipse em̄ liber locus est: quē hostis ille nō insidet. Ipē spaciosus: quez ille nō occupat. Et intende: qꝛ nō dixit: in via: sed in loco spacioso: id est: in patria virtutū: in regione beatoꝝ. Uia em̄ legit̄ angusta iustoꝝ. Pedes aūt suos dicit virtutes morales: p quas hunc mūdū fixis gressib⁹ ambulauit: quib⁹ diaboli aduersitas impedire nō potuit. Sed q̄uis mūdū inculpabiliter ambularet: necessariū fuit vt ei⁹ infirmitatib⁹ diuina gr̄a subueniret: ne imbecilla caro a celestis propositi integritate discederet. Ideo sequit̄. Miserere mei dn̄e qm̄ tribulor. Lege em̄ hūani corpis tribulatiōi suę postulat subueniri: sicut ⁊ in euāgelio dicit: Tristis est aīa mea vsq; ad mortē. ⁊ his silia. Siue pedes suos: aplos dicit: q̄ in loco spacioso: id est: p vniuersalē ecclesiam certissima stabilitate fidei cōstiterūt. Cōturbat⁹ est in ira oculus meus: aīa mea ⁊ vēter meus. Per hos q̄ttuor versus figura Dyatyposis ē: q̄ latine expssio dicit̄: vbi rebus psonis ue subiectis ⁊ formę ipsę ⁊ habitus exprimunt̄. Incipit em̄ describere q̄lis fuerit periculi magnitudo. Ac si diceret: Cōfusus est anim⁹ meus: cū me insequētiū furor appeteret. Irā siqui dē posuit: inimicoꝝ idignationē. Oculus aūt: intellectū significat: quē semp ꝯturbamus atq; cōfundim⁹ qn̄ iminentia picula formidam⁹. Uenter xp̄o noster: alu⁹ est: in quo edulia deglutita recōdimus. Qui apte memorię cōparat̄: qꝛ sicut ille trāsmissas escas recipit: sic ⁊ memorię sin⁹ noticias rerū cōpetenter assumit. Cōturbatū ergo dicit vētrē: id est: memoriā suā: vbi habebat reposita q̄ illi dn̄s de sua clarificatiōe pmiserat. Sed cū videret caro sibi iminere pericula: cōsequēs fuit eā trepidatiōe turbari. Et nota qꝛ se cōturbatū frequēter dicit: desperasse nusq̄. Qd ideo ab ipso dictū ē: vt nobis hāc imitādi formulā magister celestis ostēderet. Nā ꝯturbatio hūanitatē familiariter petit: diuię aūt sanctitati desperatio puenire nō potuit. Qm̄ defecit in dolore vita mea: ⁊ āni mei in gemitibus. Hinc est illa ꝯturbatio carnisq; metus: qꝛ in dolorib⁹ vita defecerat. Uer-

Marginalia: It. Qm̄; Syl; P; Saluasti; manib⁹; It. mei; T; Iob. 14; Math. 26; Sche

bū aūt ipm: defecit: longas τ grauissimas significat passiones. Deficere em̄ est: paulatim minus facere: τ ad finem pdendo aliquas valitudinis minutias puenire. Qđ vitę humanę accidere posse manifestū est: quę ad terminū mortis vsq; pducit᷑. Superiora vero declarās subiungit: Et anni mei in gemitib⁹: qđ multitudinē significat vtiq; dierum. Cōsidera quod dixit: in gemitib⁹: q2 nō fuit leuis dolor vbi cōtinuus gemit⁹ insonabat. Siue hoc magis ad martyrū ptinet passiones: qui in capite merito intelligunt᷑: quoniā ipi membra sunt christi. Et cōsidera: q2 nō in vocibus: sed in gemitib⁹ posuit: vt deo fieret ampli⁹ notū quod hominib⁹ videbat᷑ occultū. **Infirmata est in paupertate virtus mea: τ ossa mea cōturbata sunt.** Uirtus animi infirmat᷑ in paupertate: quoniā omnib⁹ bonis indiget hūana fragilitas. Quid em̄ illa paupius: quę nihil idoneū de se habere cognoscit᷑? Ossa vero fortitudo est: q̄ cōpago corpis sustinet᷑. Qđ vtrūq; pulchre positū est: ad exprimendā imbecillitatē hūanę substantię: q2 neq; in animi robore: neq; in carnis spe vlla debet esse p̄sumptio: sicut ppheta dicit: Maledict⁹ qui cōfidit in homine: τ ponit spe3 carnē brachij sui: τ a domino recedit cor ei⁹. **Sup omnes inimicos meos fact⁹ sum opprobrium: †τ vicinis meis† nimiū: τ timor notis meis.** Nō vacat quod: sup omnes τ nō iter omnes ait. Sup omnes inimicos meos: p modū exaggeratiuū dicit᷑: qm̄ dū essent illi vere opprobriū: christ⁹ dn̄s innocens atq; imaculatus inter eos habebatur opprobriū: qui se nefario scelere polluebāt. Sequit᷑. Factus sum opprobriū: nō q2 ego vere opprobriū fui: sed quoniā ab illis putabar esse qđ nō erā: qui decepti vanis persuasionib⁹ errauerūt. Contra pbum: dicimus improbū: id est: inhonestū atq; indecorū. Opprobriū aūt: significat valde abominabile facin⁹: qđ dn̄o saluatori iter iniq̄s iudęos euenisse manifestū est: cū dicerent: Hic homo a deo nō est q̄ sabbatū nō custodit. Et alibi: Samaritanus es: τ dęmoniū habes. Uicinos aūt illos dic᷑: q̄ ei vicinitate fidei propinq̄bant: qui adhuc nō crediderāt sed credere disponebāt: ꝫ vidētes eū

Hiere. 17 — *Al. nō h3* — *Al. valde* — *Joh. 9* — *Ibidē. 8*

in cruce pepēdisse: a credulitatis vicinitate remoti sunt: dū pati videbāt quē adorādū esse putauerāt: ignari cu3 fidelit᷑ p̄dicta necessario cernerēt cōsecuta: tūc magis a firma credulitate suspēsi sunt. Et nota qđ prius dixit: inimicos: deinde: vicinos: nūc accedēdo puenit ad notos. Notos aūt aplos significat: q̄ passiōe ipius oīno turbati sūt. De quib⁹ scriptū est: Percutiā pastorē τ dispgent᷑ oues gregis. Sic figura Dyatyposis: p hos quattuor v̄sus: sicut dixim⁹: decēter impleta est. **Qui videbāt me foras †fugiebāt a me: †excidi tanq̄ mortu⁹ a corde.** Et in isto altero q; v̄su q̄ sequit᷑ Figura est Metriasmos: q̄ latię dicit᷑ mediocritas: quotiēs rē magnā mediocri relatione pferim⁹. Dicit em̄ τ nūc: Qui videbāt me foras fugiebant a me: sc3 q̄ min⁹ scripturis credētes: dn̄m viderunt in cruce positū: foras a deitate ipsi⁹ exierūt: sperantes spe3 suā morte ipius fuisse finitā. Siue hereticos significat: q̄ audiētes in ecclesia scripturas diuinas vidētes q; magnalia: foras exeunt ad iniq̄s p̄dicatiōes: fugientes veritate3: in q̄ minime pseuerare patiunt᷑. Uñ aūt sequit᷑: Excidi tanq̄ mortu⁹ a corde. Nō em̄ a fidelib⁹ mortu⁹ dicit᷑: cui⁹ deitas impassibilis veraciter estimat᷑. Excidi a corde: id est: a mēte infideliū: qđ solet ill᷑ cōtingere q̄ defunctos hoīes obruēdo: cū corpe simul eorum memoria3 recordationē q; sepeliūt. **Fact⁹ sū †sicut vas pditū: qm̄ audiui vitupatione multoru3 †circūhabitātiū.** Uas pditū est: qđ fractū ad nullos vsus necessariū sp abijcit᷑: ita τ iesus mortu⁹ quasi fractū vas abijciēdus putabat᷑ a perfidis. Quid em̄ dici poterat mediocri⁹: q̄ vt illa maiestas oīpotēs testis fragilib⁹ ęquaret᷑? Sed hęc sic a demētibus putata ppende. Cęterū in illo sp fuit oīpotentia singularis: τ diuina plenitudo mirabilis: sicut aplus dicit: In quo habitat oīs plenitudo diuinitatis corpaliter: id est: substātialit᷑ τ manifeste. Diuinitas em̄ esse nō pōt corpalis. Sequit᷑. Qm̄ audiui vitupationē multorū circūhabitantiū. Significat pfidos iudęos: qui synagogā circūhabitāt: nō inhabitāt. Circū em̄ a circuitu: pctōres vult intelligi. De quib⁹ in alio loco ait: In circuitu impij ambulāt. Meri

Zach. ... — *Al. fu...* — *Al. ob...* — *Al. c...* — *Col...* — *Ps...*

to q tales circūhabitātes dicunt: q legē dei nō spiritualit: sed carnalit aduertere maluerūt. Sic p hec verba lucētia: tenebrosa facinora iudaici ppli subtilit indicant. In eo dū †ƺgregarent† oēs sil aduersū me: †vt acciperent aiaȝ meā ƺsiliati sunt. Ego aūt in te spaui dne. Reddam⁹ ordinē verboꝝ: vt plani⁹ intelligant sibi dicta coherētia. Dū sil oēs cōgregarēt aduersum me: in eo ƺsiliati sunt vt acciperēt aiam meā. In eo cōsiliatā dicit partem maximā iudeoꝝ vt dn̄m neci traderēt: qn̄ omne scelus graui⁹ est qd ƺsilio gerit pluri moꝝ. Nā dicendo: oēs sil: nō vult paucos intelligi: vt sceleratā turbā illā vltio debita subsequat. Ut accipent aiaȝ meā: significat: vt adimerēt siue tollerēt. Mirabilis ꝛ scissim⁹ ordo dictoꝝ. Cū inimici circūhabitarēt synagogā: ꝛ spē suā haberēt in virib⁹ suis: se dicit sperasse de dn̄o: sciēs qꝛ ptās eoꝝ nulla erat: ꝛ insidijs talib⁹ semetipos magis interficere conabant. Dixi tu es de⁹ me⁹: in manib⁹ tuis †tpa mea. Dn̄s christ⁹ dicit: Tu es de⁹ meus: ꝫ a parte scȝ hūanitatis assumptę: q̄ sicut ait inferius: ꝛ tēpori subiacebat ꝛ morti. Nō enim queadmodū inimici putabāt: eoꝝ psecutione vitā suā finiendā esse cōmemorat: ꝫ in potestate poni dn̄i tēpora vitę suę. Ipo em̄ creante viuim⁹: ipo disponēte vegetamur: eodē etiā iubente trāsim⁹. Un̄ necesse erat vt spem fixā haberet in dn̄o: qui vitā mortēq̄ suā in ei⁹ esse ptāte notescebat. †Libera me ꝛ eripe me de manu inimicorū meorū: ꝛ a psequētibus me. †Illumina faciē tuā sup seruū tuum. Ipm rogat q pōt aduersantiū vitam cōfringere: hominūq̄ corda p sua mirabili dispensatiōe cōuertē. Pri⁹ em̄ dixit: Inimicorū: id est: iudeorū: subiungit: et a persequētibus me: hoc est: paganis vel a diuersis hereticis: qui ecclesiā dei fraudulentis machinationib⁹ insequūtur. Sequit. Illumina faciē tuam sup seruū tuū: id est: fac videre: qꝛ sup me dignaris intendere: vt sicut de moriente desperāt: ita de resurgente cōfidant. Nec offendaris: qd audis a domino dici: seruū tuū. Omnia siquidē verba talia humanitati sunt specialiter applicanda: sicut in alio loco dicit: Ego seru⁹ tuus: ꝛ filius ancillę tuę. Ubi sunt qui duas naturas dicere nolunt in domino saluatore? Nam queadmodū aliter sibi cōuenire potest ista diuersitas: vt in vna eademq̄ psona: ꝛ dominū intelligas celi: ꝛ obnoxiū passioni. Saluū me fac in tua misericordia domine: nō cōfundar quoniā inuocaui te. Dicendo: in tua misericordia saluū me fac: negat meritū suū. Ad instruendos em̄ nos semp eadem repetit: nec de amabili cōfessione satiatur: qꝛ fastidiū nō habet dulcedo veritatis. Subiungit etiā: Domine nō cōfundar quoniā inuocaui te. Mirabilis ac pfecta pdicatio: que habet ꝛ hūilis supplicationē ꝛ credētis inuiolabilē firmitatē. Rogat ergo ne pretermissus cōfundat. Sed quomō se credit audiri? Quoniā inuocaui te. Dn̄m siquidē fideliter inuocare mereri est: nō iniuria: quādo nullaten⁹ pōt decipi: q ab ipo se psumit audiri. Erubescāt impij ꝛ deducātur in infernum: muta †efficiant labia dolosa. Supiore versu dixit: Nō cōfundar qm̄ inuocaui te: hic optat conuersa vice vt illi potius erubescant qui inuocant idola: ꝛ ceteri qui se simili impietate cōmaculant. Ipsos em̄ cōuenit erubescere: quos habet eterna pena torquere. Nam cuȝ hic nō credunt pmissum iudiciū dei: dolosa labia: blasphema ꝛ garrula sūt. Qn̄ aūt manifestationē resurrectiōis aspexerint: seq̄ respexerint in graui piculo ƺstitutos: velocit obmutescūt: nec iā in pcacia dicta ƺsiliūt: q nimio terrore claudunt. Que loquūtur aduersū iustū iniqtatē: in superbia ꝛ in †cōtēptu. Illa labia exponit dolosa: q supius obmutescere dinoscētię virtute pdixit: q in hoc sęclo loquūt aduersus iustū: id est: xp̄m. Dignū nomē: aptumq̄ vocabulū: q merito iust⁹ dr: qꝛ via: vita ꝛ veritas cōprobat. Sed ƺ tale tm̄q̄ nomē: pulchre pōit: iniqtatē. Nā sic lux obscuritati ƺria ē: sic iustię iniqtas videt adūsa. Loqtur em̄ falsitas ƺ veritatē: qn̄ iudei messiā pclamāt adhuc esse vētuꝝ: qn̄ arriani creaturā dicūt dn̄m creatorē: qn̄ pagani saturnū: iouē: venerē: ceteraq̄ portēta stulte numina pfitent esse celestia. Addidit: In superbia ꝛ cōtemptu: scȝ qm̄ disputant supbi de humilitate christi: cū dicunt dominū celorum

Margin notes: ƺuenirēt; Al. nō h3 vt accipere; Al. [...]s mee; Al. nō h3; Al. lustra; [P]s. ij5; Al. fiant; Al. abusione; Job. j4

carnis assumere nō potuisse substantiam. Conteptores aūt despiciūt imortalis credere dn̄i passionē. Nā cū audiunt flagellis cesum: alapis verberatū: traditū manib⁹ impioꝝ: stati in blasphema verba ꝓsiliūt: nequaꝗ̄ intelligētes salutare ꝯsiliū: nō q̄a min⁹ potuit altissim⁹ in pomposis honoribus hui⁹ seculi gloriosissim⁹ apparere: ſ3 declinare decuit: ꝑ que hūanū gen⁹ suū neq̄ter ꝯtēpsit auctorē. **Quā magna multitudo dulcedinis tue dn̄e: quā abscondisti timētib⁹ te.** Ad tertiū venit ingressum: vbi diuersis modis enumerat quāta bn̄ficia dn̄s se timētib⁹ largiat: commonēs vt oēs scti diligāt dn̄m: qm̄ esse cōstat ⁊ nostrū iudicē: ⁊ in futuro bn̄ficiorum oīm largitorē. Sed ꝯsiderem⁹ hui⁹ versus verba q̄d habeāt. Multitudo dulcedinis est: q2 multis ꝓmijs dn̄i suauitas indicat. Dulcis est cū corrigit: dulcis dū parcit: dulcis cū credētib⁹ eterna ꝓmia cōpromittit. Sed intellige q̄ꝺ eis tm̄ dulcis est: q̄ de ip⁹ sapore gustauerint. Ceterū dulcedo ad eos nō pōt ꝑuenire: q̄ gustū ei⁹ minime cōtingere meruerūt: sicut ⁊ ali⁹ psalm⁹ dicit: Gustate ⁊ videte: qm̄ suauis est dn̄s. Seq̄tur. Quā abscondisti timētibus te. Nō q̄a sanctꝭ ideo abscōdita est: vt eā minime cōsequerent: sed q2 in futuro iudicio ꝓmittit manifesta que hic sentit abscondita. Recte aūt intelligim⁹ absconditā: vt eā desideria hūana plus appetāt: q2 solet fastidiri oē quod subiacet: ⁊ vile pleꝝꝗ̄ credit q̄ꝺ sine aliqua difficultate ꝓstat. Sed hoc q̄ꝺ ait: Abscōdisti: omonymon ē. Significat etiā ⁊ negata: vt est illud: Gratias tibi ago pater dn̄e celi ⁊ terre: q2 abscōdisti hec a sapientib⁹ ⁊ prudētib⁹ ⁊ reuelasti ea paruulis.

Ps. 33

Luc. 10

†Et pfecisti† sperātib⁹ in te: in cōspectu filioꝝ hominū. Dulcedinē illā quā abscōderat timētibus se: pficit in illis qui ꝯstanti animo eā desiderāter exq̄runt. Hoc est em̄ vere sperare: si nos cōtingat aliquid firma mētis integritate ꝓsumere. Adiecit etiā: In ꝯspectu filioꝝ hoīm: id est: in illa resurrectōe gn̄ali: qn̄ sanctis suis ꝓmia ꝓmissa restituet: ⁊ fac̄ cognoscere vniūsas gentes suos certissimos fuisse sermones.

Al. nō h3
Al. eis q̄ sperāt

Abscondes eos in† abdito vultus tui: a cōturbatōe hoīm. Proteges eos in tabernaculo tuo: a cōtradictione linguarū. Benedict⁹ dn̄s: qm̄ mirificauit miscd̄iam suā †in ciuitate† circūstātie. Venit ad enumeratiōes beneficioꝝ: que sctis suis dn̄s copiosa miseratiōe largit. Quod schema nobilissimū dicit Synatrismos: latine congregatio: vbi in vnū aut multa crimia: aut multa beneficia colligunt. Qd̄ inter violētissimas figuras accipit: q2 cōgregatio reꝝ cause ꝓstat augmentū. In expositiōe quippe dn̄ice dulcedinis ꝑseuerās: Primo dic: Abscondes eos in abdito vult⁹ tui a cōturbatione hoīm. Scd̄o: Proteges eos in tabernaculo tuo a ꝯdictione linguarū. Tertio: plenitudinē beneficij ipsius euidēti laude cōpleuit dicēs: Bn̄dictus dn̄s: qm̄ mirificauit miscd̄iam suā in ciuitate circūstantie. Nūc ad exponēda v̄ba vēiam⁹. In abdito vult⁹ dn̄i dicit: id est: in illa resurrectione qn̄ oēs iusti cōtemplationis ei⁹ ꝓmia cōsequent: sicut legit: Beati mundo corde qm̄ ipi deū videbūt. A cōturbatiōe hoīm: maloꝝ sc3: dicit etiā fidelissimos occulendos: qn̄ iā in et̄na btitudine locabunt: vbi purissimā veritatē nemo fecilenta volūtate cōturbat: sed bonitas rerū in suis splendoribus ꝑseuerat. Et ꝗ̄ pulchre regalē conspectū dicit in abdito: reuera q2 cōtemplatiōnē eius qua iusti pfruunt impij nō viderunt. Homines em̄ hic: omnes ꝑsecutores ⁊ scismatici significant: qui hic cōsueuerūt terrere populū christianū. Sed cū illuc peruentū fuerit: supra dei famulos sceleratoꝝ cōturbationes locū dicit vlteri⁹ nō habere: quippe quos a se ꝯstat esse diuidēdos. Illi em̄ mittūtur in eternā penā: iusti vocātur ad requiē sempiternā. Sed ne tm̄ futuri ꝓmij ꝓmissio fragilia corda turbaret: secundo capite dicit eos esse ꝓtegendos. Nā ꝑ tabernaculū sepe dixim⁹ eccl'iā catholicā significari: q̄ i isto mūdo certamia sustinēs: expeditiōalis habitaculi noīe vocitat. Superi⁹ em̄ dixit: Abscōdes: hic ꝓteges. Ibi em̄ abscōdent vbi ab impijs non vident: hic vere ꝓtegunt vbi maloꝝ improbitas minime nocere permittitur: quando illese anime iustorum sub qualibet corporis afflictione seruant. Tertio letat homo celestis: qui ⁊ mediator est dn̄s iesus christus

Al. abscōdito faciei tue

Al. mib[illegible]
Al. mun[illegible]

Sch.

Mat. 5

gaudio spirituali: q2 incarnatiõe verbi mũdo salutaria dona pueneru͂t. Ciuitatē circu͂stantię: hierusalē localē debem⁹ aduerte re: quę in medio gentiu͂ ꝯstituta quasi templu͂ fidei pbabat existere. Ab hac eñ circu͂iectę natões xpiani dogmatis regulas suscipere meruerũt: ⁊ velut purissimo fonte patefacto celestis vitę su͂t munerib⁹ irrigati. In hac ergo ciuitate mirificauit dñs misericordiā suaȝ: qñ ibi ⁊ docere: ibi miracula facere: ibi ⁊ pati p hoim salute dignat⁹ est: Ibi quoqȝ gloriā suę resurrectiõis ostēdit: vt merito dictũ sit: q2 in hierusalē potētiā suā mirā fecit: vbi declarare tā ingētia sacramēta delegit. **Ego autē dixi in †pauore meo: piectus sum a †vultu oculorũ tuorũ.** Patri dicit fili⁹ a forma serui: spaui: q2 ne gr͂a tua desereret cũ passionis tristicia preualeret. In pauore vtiqȝ mortl: a vultu ocłoꝝ tuoꝝ: id est: a ꝯspectu misc͂dię tuę. Et pulchre vultum dedit oculis: q2 ipsi q̄ maxime significāt volũtates animorũ. Vult⁹ eñ dicit: ab eo qđ cordis velle p sua signa demõstrat. Sic oculi diuinitatis cũ respiciũt suā gratiā pollicentur.

Ideo exaudisti vocē orationis mee: dũ clamareȝ ad te. A dño ideo se dicit exauditũ: q2 humiliter: nõ desperāter more hũanitatis dicebat esse ꝯtemptũ: cui nõ poterat tardari gratia: de quo vox paterna dictura erat: Hic est fili⁹ meus dilectus in q̄ mihi bñ cõplacui. Dũ clamarē ad te: qñ in passione voce magna dixit: Deus me⁹: de⁹ meus: quare me dereliquisti? Cõstat eñ his clamorib⁹ exauditũ fuisse: qñ ⁊ resurrectõis gloriaȝ ꝯsecutus: ⁊ ad pr͂is est videlicet dexterā collocatus. **Diligite dñm oēs sancti eius.** Pro collatl sibi beneficijs hymno decurso: sanctos cõmonet vt amēt dñm: q̄ten⁹ auctorē tāti bñficij mēbra diligant: cũ sibi in capite ꝑstitũ fuisse cognoscāt. Diligite dominũ dicit: iā tan q̄ amicis: nõ tanq̄ seruis. Seruoꝝ est enī formidare: amicorũ diligē: sicut ipse in euāgelio dicit: Si feceritis q̄ ego ꝑcipio vobis iā nõ dicā vos seruos: sed amicos. Sȝ hoc ꝑcipit sanctis: q2 ipoꝝ est amare dñm: qui nõ diligunt mundũ. **Qm̃ veritatē req̄ret domin⁹: ⁊ retribuet† his q̄ abu͂danter † faciũt superbiā.** Ne putaret hereticoꝝ blasphemias dñm posse negligere: dicit veritatē requiret dñs: quā illi nesciunt falsis erroꝛib⁹ illigati. Sequit. Et retribuet his qui abundāter faciũt supbiā. Iõ eñ discutit vt vindicet: ideo requirit vt puniat. Et bene addidit: Abundāter: q2 illis nõ retribuet q̄ se celeri emēdatione cõuertũt. Illis aũt supbis q̄ copiose delinquũt: ⁊ ꝑcepta dñi iniqua ꝑsumptiõe despiciũt: in ipis est sine dubitatiõe resecandũ. Sed hic supbiā: nõ vnũ vitiũ debem⁹ accipere: qm̃ ex supbia nascit quicq̄d morũ prauitate peccat. Scriptũ est enim: Initiũ omnis pcti supbia. Et merito cũctis vitijs tale nomen ꝯstat impositũ: q2 nõ solũ in arrogantes vindicat: sed etiā in oēs qui regulā pię cõuersatiõis impugnāt. **Viriliter agite ⁊ cõfortet cor vestꝝ: omnes qui speratis in dño.** Hic virtus toti⁹ psalmi ⁊ sacrę colligit passionis vtilitas. Nam cũ dixisset: Diligite dñm sancti eius: q̄ capiti vestro ⁊ crucifixionē ꝯtulit ⁊ gloriā resurrectiõis attribuit: ad postremũ p definitiuaȝ sentētiā dicit: Viriliter agite ⁊ cõfortetur cor vestꝝ oēs qui speratis in dño: scȝ ne ꝑdictis passionib⁹ terrerent: sed ad imitatõeȝ gloriosā fideliũ se corda roborarēt: quā sciebāt ad mũdi medicinā salutariter introductā. Hęc figura dicitur Epiphonema: id est: acclamatio: q̄ post narratas res breuiter cũ exclamatiõe prũpit. Quapropter exhortatio ista bonoꝝ est: ne se a recto ꝓposito carnis ibecillitate subducāt. Viriliter agite: id est: in bonis opibus ꝯstātissime ꝑdurate: nec feminea mollicie deficiatis: q̄ corda vr͂a dño ꝯstanter offertis. Sic eñ sustinētiũ pectora roborant: si speȝ suā in dñi virtute cõfirment. Hoc aũt ꝑceptuȝ viris feminisqȝ cõmune ē. Viriliter eñ oīs sexus agit: qui nescit mollissimis facilitatibus imutari. Et respice queadmodũ ptes illas passiõis suę in toto psalmo seruauerit. Pri⁹ dixit orationeȝ: inde passio secuta est: ad postremũ leticiā fideliũ ꝯstātiāqȝ cõmonuit: ne tali munē suscepto: vlteri⁹ ũmica fidei possit ꝑualē cũctatio. **Cõclusio.**

Peracta est tam magni psalmi salubris ⁊ decora cõtextio: vbi ⁊ imbecillitas hũanitatis exprimit: ⁊ beneficia diuina monstrant: vt cõsiderās fra

Al' recessu mentis mee a facie

Math. 3.

Math. 27

Ioh. 15

Aliās hʒ facientib⁹

Eccl. 10

Sche

gilitatē suā nemo superbiat: respiciēs autē misericordiā diuinā nullaten⁹ expauescat. Numer⁹ quoq; psalmi erectę supputatiōis culmen ostēdit: p̄mia quoq; fideli cōiugio cōpromittit: vt cū se anima huic p̄dicatiōi beata cōuersatione sociauerit: trigenaria remuneratōe ditescat. Huic etiā numero ⁊ alia sacramēta cōueniunt. Triginta siquidez annorū ioseph domin⁹ legit̃ in egypto ꝯstitut⁹. Triginta etiā annoꝝ saluator noster vitale baptisma intinct⁹ aquis iordanicis ꝯsecrauit. Est quoq; in his decadib⁹ sancta trinitas: quę fidei nostrę inuiolabilē regulā tribuit ⁊ salutē.

Explicit expositio in psalmū. XXX

Incipit expositio in psalmū. XXXI

Dauid intellectus.

CUm oēs psalmi generaliter dicti sint ad intellectū: vt eos sensus noster agnosceret: ne viuēdi regulas ignoraret: Merito querendū videt̃: cur in hoc titulo posuerit: dauid itellect⁹? Primo meminit: dauid: ꝑpter dn̄m xp̄m: q̄m ad ip̄m respicit quicq̄d penitens iste dicturus est. Deinde: intellect⁹ ideo sequit̃: quia nisi misericordia dn̄i suffragāte peccata nostra intellexerimus: ad penitētię studiū venire nō possum⁹. In alio psalmo quippe dictuz est: Delicta quis intelligit. Hoc est eniz qđ dicit: intellect⁹: vt cū nos itelligere diuinitas p̄stiterit pctā nostra: p eis diluēdis studiosissime supplicem⁹. Nō em̄ p illo errore quis supplicat: quē prsus ignorat. Nā ⁊ cū dn̄s christus in quarta parte locutur⁹ sit: p̄mo versu sic ichoat: Intellectū dabo tibi: vt isti⁹ penitētis merito intellect⁹ in titulo p̄missus sit: cui etiā diuina voce pmittit̃. Sed licet sint ⁊ aliȷ̄ penitētiū psalmi: tamē ꝑpter subtilitatē distantię diuersa tituloꝝ significatiōe notati sunt. Prim⁹ em̄ qui in sexto ponit̃: cōtinet: In finē i hymnis p octaua dauid: q̄m ille tot⁹ ad futuri iudicij ptinet timorē. Iste vero merito tali est titulo p̄notatus: qui se deterioratū tardius intellexit: qr peccata q̄ ⁊ cōfestim pdi debuerant dn̄o: se diutius tacuisse confessus est. Status aūt p̄ncipalis hui⁹ causę cōcessio est: quę cūctis penitētibus dat̃. Concessio est em̄ vbi aduersariȷ̄s omnia cōcedunt̃: et p solas lachrymas supplices defendit̃ re⁹.

Ps. 18

RHE P̄

IN p̄ma pte psalmi **Diuisio.** penitens loquit̃ peccatū suū euidēter agnoscens: pęnā sibi merito districtiōis indicens: q̄m noxia facinora credidit occulēda: vbi breuiter p̄ncipiū ⁊ narratio cōtinet̃. In scđa parte sola correctio est. Nā cū se ppria cōfessione dānauerit: a dn̄o sibi credidit esse parcēdū. Tertia pte: penitudinis bona cōmendans: etiā sanctos in hoc mūdo asserit dn̄o supplicare. In quo sibi merito testat̃ esse refugiū: vbi ⁊ penitentis isti⁹ verba finiunt̃. Quarta: dn̄s christus ad ei⁹ verba respondēs: sperātib⁹ in se misc̄diam pollicet̃: ne supplicātis integritas negligi aliqua dissimulatōe putaretur. Quę quattuor ptes iteriectis diapsalmatib⁹ diuidunt̃: q̄s in diuisionib⁹ seq̄ nostri cōstat esse pposita. **Expositio.**

BEati quorū remissę sunt iniquitates: ⁊ quorū tecta sunt peccata. Penitēs iste ppria facta cognoscēs: ad exempla illi⁹ publicani: q̄ tunso pectore oculos nō leuabat ad celuz: totis virib⁹ hūiliato corde suspirās: nec inuocare maiestatē p̄sumpsit: sed beatos dic̄ eos quib⁹ remissę sunt iniq̄tates. Hic absolutionē desiderās peccatorū: nec tn̄ audēs silia postulare. Merito q̄ vocat eos btōs: q̄ hęc ante meruerūt. Hęc em̄ species octauę definitiōis est: quę grece dicitur. κατα αφαίρεσιν τού εμαρτιού: latine: p puātiā ꝯtrariȷ̄. Btō siqdē pctā ꝯria sūt. Et q̄m hic dicit remissa: cōpetēter sub hac formula definitiōis beatū virū ꝯstat exp̄ssū. Inter iniq̄tates vero ⁊ pctā: sctūs hieronym⁹ in hoc psalmo hāc differentiā facit: Iniq̄tates dicēs: q̄ añ susceptā fidē: siue p ignorātiā: siue p sciētiā cōmittunt̃. Pctā vo hec eē definiēs: q̄ post cognitionē fidei vel gratiā baptismatis ꝯtrahunt̃. **Beat⁹ vir cui nō imputabit dn̄s pctm̄: nec est in ore eius dol⁹.** Et hunc beatū: eadē species definitionis amplectit̃. Sed scire debemus: Alios esse quib⁹ peccata reputātur: Ut paulo dictū est: Saule saule: quid me ꝑsequeris? Et adulterę mulieri in euangelio: Uade ⁊ amplius noli peccare. Alios autē eē manifestū est: qb⁹ peccata nō reputat: vt iob. De q̄ dictū est: Nūquid ꝯsiderasti seruū meū iob: qđ n̄ sit ei silis i terra:

Ac. 9.

Jo. 8.

Jo. 2.

vir iustus et simplex et timēs deū? Et nathanael: de quo ait: Ecce vir israelita in quo dolus nō est. Quapropt illā ptēvotis suis elegit: i q nulla sollicitudie mordeat. Oēs tn̄ p gratiaȝ diuinę miscdię ad hęc dona puenīūt: sicut iohānes aplus dicit: Si dixerim⁹ qꝛ pctm̄ nō habem⁹: nosipsos seducimus: et veritas in nobis nō est. Sequit autē: Cui nō imputabit dn̄s pctm̄: scȝ in cui⁹ ore dolus nō est: Ut ē q nulla sibi remissione placuerit: et cū sit pctōꝛ: ipe se pdicit esse sanctissimū: quo morbo maxie laborat humanitas: s sua poti⁹ delicta cognoscēs: in hūilitate satisfactiōis iugiter pseuerat. Ipse em̄ dn̄o placet: q sibi displicet: qꝛ dū nos culpam⁹ veriloquiū: cū nos volum⁹ laudare mendaciū est. Hacten⁹ fuere pncipia: in qbus miscdiam boni iudicis p humilitatē nimiaȝ desiderauit acquirere. Sed nos in parte ista diuisionē nō ponimus: qꝛ diapsalmata seqmur: q silentio spūssancti noscunt esse diuisa: dū et illa seruare possum⁹: et ista mime pterimus. **Qm̄ tacui inueterauert oīa ossa mea: dū clamare tota die.** Peracto igit breuiter vt cōpetebat exordio: nūc pęnitēs iste ad narrationē cōpendiosissimā venit: quā bn̄ qdaȝ corꝫ: quidā animam causarū esse dixerunt: qm̄ p ipsas agnoscit quicqd in negociorꝫ virib⁹ medullit⁹ cōtinet. Dicit em̄: Qm̄ non sū tibi ꝯfessus delictū: oīs firmitas mea in infirmitate cōsenuit: more vulneris corporalis: qd si nō aperit ad curā in putredinē seruat occultū. Ossa em̄: sicut sępe diximus: significāt animi firmitateȝ: q merito inueterasse dicunt: qm̄ vlc⁹ nō fuerat salutari medico publicatū. Sequit aūt: Dum clamarē tota die. Cū supius se dicat tacuisse: hic iterū se clamasse ꝓfitet. Sed tacuit diuinitati cui iugiter supplicare debuisset: clamauit q p spacia longi tpis de sua iustificatiōe locut⁹ est. Tacuit ꝫ qd loqui fas fuit: locut⁹ est qd tacere debuisset. Sic factū est vtrꝫqꝫ culpabile: q̄uis videat esse diuersum. Memēto aūt: qd tota virt⁹ hui⁹ psalmi ꝯtra hoc execrabile hūani generis vitiū ꝓbat opposita: ne qs dn̄o putet absconditū: qd in ꝯsciētię suę penetralib⁹ recōdit occultū. **Qm̄ die ac nocte grauata ē sup me manus tua.** Peccatori grauis man⁹ est q flagellat: et pōderosa q vindicat. Die ac nocte: cōtinuū tp̄s significat: vt merito sensa fuit grauis q a castigatiōis pondere nō recessit. Aliter em̄ feliciter nō esset hūiliatus: nisi cū man⁹ diuinitatis impmeret. Manus em̄ p tropologiā operationeȝ significat: qꝛ hoim vsus est manib⁹ opari. Diuinitas em̄: nō manib⁹ aliqd agit: s voluntatis suę virtute oīa disponit et pficit. **Conuersus sū in erumna†: dū †confringit †mihi spina.** Hoc est qd superi⁹ dixit: Grauata est sup me man⁹ tua. Erumnosus em̄: dicit valde ruinosus. Ruina qppe appellata est: quasi repetēs ima. Cōuersus q fuerat in erūna: qui ceciderat de supbia: vt qui an̄ clamauit p elationē: nūc cōfiteat dn̄o p hūilitatē. Cui ideo salutis spes rediit: qm̄ in suis operibus mortifera facta cognouit. Spina est em̄: q totū corp⁹ erigit: atqꝫ recōtinet. Hęc ꝑ supbia merito posita est: q cōfracta nō deijcit ad interituȝ: s erigit potius ad salutē. Hoc argumētū dicitur: a necessitate: qn̄ causę grauissimę pręmittunt: vt ad ꝯfessionē ꝓficuā correctus anim⁹ adducat. **Delictū meū cognitū tibi feci: et iniusticiā meā nō †operui.** Sicut supius dixerat vn̄ fuerat vulnerat⁹: ita nunc veniēs ad scdam partē: refert vn̄ curā dn̄o largiēte pceperit. O ingeniosa simplicitas: et mira tergiuersatorib⁹ cautior puritas. Illi dicit delictū fuisse manifestatū: cui nihil occultū est: ad quē plus clamat causa q̄ lingua: qui et si ab hoie nō audiat: certi⁹ oīa nouit q̄ ille qui facit. Sed h̄ est cognitū facere: in cōfessionē delicta perducere. Operire est aūt vtile aliquid silentio tegere: aut cordis dissimulatione celare. Hoc faciūt stulti: qui putant deū ignorare posse quod agūt. Cōtra: Qui illū nouerunt res omnes habere manifestas: ad humilē cōfessionē et pęnitētię vota descendunt: ne iudicē patiant infensum: qui ꝓpitiū habere poterant aduocatū. Delictū vero quidā leue putauerūt esse peccatū: quasi negligētius derelictū. Iniusticiā autem imane aliquid sęnūqꝫ cōmissum. Sed hic puritas ꝯfitentis ostēdit: vt nec illud passus sit celare: quod credebat forte veniale. **Dixi: † pnunciabo aduersum me †iniusticias meas dn̄o: et tu remisisti**

Marginalia: Ioh. i. — Ioh. i. — Al. mea — Al. cōfigit — Al. nō hȝ — ET — Cop — Al. abscōdi — P — ET — Al. cōfitebor — Al. iniusticiā meā

Al'.peccati **impietatē cordis mei.** Hic magna pietas diuinitatis ostendit᷑: vt ad solā ꝓmissionē deuotiōis subito pctā laxauerit: qm̄ sic iudicat piū votū: queadmodū opatiōis effectū. Dixit em̄ in corde suo dño: nō tacere q̄ gesserat: ⁊ tā꜃ iā cūcta ꝑdiderit: ita illi remissa sunt q̄ voluit cōfiteri: merito qm̄ aliquē sola volūtas: aut absoluit: aut punit. Pronūciabo dicit: publice fatebor: vt alios ad imitationē trahat pia fideliſ꜃ cōfessio. Sequit᷑ de accusatiōe ꝓpria salutare remediū: qm̄ pepcit iudex cū sibi nō parceret re⁹. Impietas aūt cordis fuit: q᷑ tacere decreuerat: vt illi se crederet celatū: q̄ an̄ q̄ fiāt oīa pōt habere notissima. **Pro hac orabit ad te omnis sanctus: in tēpore oportuno.** Peracto igit᷑ pncipio: narratiōe vel satiſfactiōe: venit ad cōclusionē depcatiōis sue: in q̄ sic cōmendat venie postulationē: vt eā etiā sctis oib⁹ dicat esse cōez: merito qm̄ q̄ nō est a pctis alienus: in supplicatōibus debet esse pmixt⁹. O medicina salutaris: ꝯtra morbos oim peccatorū diuersa remedia p̄stantur egrotis. Hoc vno antidoto si pura mēte sumit᷑: delictor̄ omniū venena vincunt᷑. Addidit. In tēpore oportuno: in ista scz mūdi vita: vbi cōuerti fas est. Nā in inferno: sicut supius in .vj. psalmo dictuz est: nemo ꝓficue dño cōfitet᷑. **Uerūtamē in diluuio aq̄rum multar̄: ad eū nō approximabūt.** Cū supius sctūs iugiter orare testet᷑: nunc pietatē istā negat diuersis supstitionib⁹ cōcedendā. Diluuiū em̄ aquarū multaruz: est error hoim pessimor̄: qui varijs prauitatib⁹ fluctuātes: multiplices sibi doctrinas ꝯstituūt: q̄s a vero magistro nullatenꝰ acceperūt. Que sentētia maxime hereticos arguit: q̄ in diluuio puersitatis sue tēpestuosas ⁊ naufragas excitāt q̄stiones. Et hi ad eū nō approximabūt: qm̄ a vera religione discedūt. Que figura dicit᷑ Metaphora: id est: trāslatio: cū mutatur nomen aut verbū ex eo loco vbi ꝓpriū est: in eum in quo aut ꝓpriū deest: aut trāslatū ꝓprio meli⁹ est.

Sche

Tu mihi es refugiū a pssura que circundedit me: exultatio mea redime me a circundantibus me.

Al'.nō hz
Al'.meū
Al'.tribl'atōe
Al'.erue

Refugiū est: ad quod ꝯfugitur vt pericula declinent᷑. Sed iste nō ad solitudīes inuias: nō ad munita castror̄: nō ad hoīs auxilia cōuolauit: sed ad deū qui circūeuntes spirituales inimicos poterat dissipare. Deinde gaudiū suuz dicit dñm: a quo sibi nouerat esse parcēdū. Nā qd ait: Redime me: nunqd ille aurū dat vt liberet? Sed dedit sanguinē p̄ciosū: nullis diuitijs: nullis opib⁹ ꝯferendū. Sed paulo sollicitiꝰ indagem⁹: quid nobis verba ista denūciēt? Nā cū dicit: Exultatio mea: accepti bñficij videt᷑ esse ꝓfessio. Dū subiūgit: Redime me: adhuc piclitātis indicat timorē. Sz q᷑ iam gaudebat in spe: ⁊ adhuc timebat in re: cōgrue vtra꜃ subiūcta sunt. Possumus em̄ aīo gaudere: cū mala p̄sentia nouim⁹ fine celerrimo termināda. Addidit. A circūdātibus me: siue vitijs carnalib⁹: siue spiritibus imundis: q̄ nos pdere p̄cipiti velocitate festināt. Finita est ꝯclusio penitentis in timore p̄sentiū: ⁊ spe futuror̄. Uenite oratores q̄ negocia hūana artificiosa subtilitate tractatis: videte reū se lachrymis diluētē: audite pctōrez ꝯfessionib⁹ absolutū: intelligite sententiaz pncipis: nō salutē hoīs impetere: s; potiꝰ peccata dānare. Ista sūt tribunalia q̄ nullus redimit: ista sentētia q̄ nihil sꝫ ambiguitate decernit. Tali mō potius causas vestras defendite: q̄ negando veritatē cū criminib⁹ cōsuestis delicta vr̄a miscere. Cōuertite ordinē secularium iudicior̄: orationē vestrā ab epilogis incipite: puersas flebiliter narrate miserias: correctionē ptinꝰ veraciter intimate: ⁊ tūc meremini gaudētes ꝯcludē: qd flētes felicit᷑ inchoastis. Hinc em̄ itelliget᷑ quid differat ordo iste saluatoris: qm̄ nihil pōt sustinere cōtrariū qd terminat᷑ in gaudiuz. Nunc videamus in parte finitima q̄d ei dñs ipse respōdeat. **Intellectū dabo tibi ⁊ istruam te in via hac qua igredieris: firmabo sup te oclos meos.** Uenit ad q̄rtā ptē: vbi sermo dñi q̄si mellifluꝰ imber irrorat. Sz ꝯsiderem⁹: q̄ apte: q̄ misedͥter xp̄s introductꝰ est loquēs: vt ipo iudice ꝑmittente: spes penitētib⁹ certior appareret. Sed q̄d dicit imprimis? Intellectuz dabo tibi. Uides q᷑ peccatores nō habent intellectū: nisi quādo eū dominꝰ cōuersis ꝓpitiatus indulget. Intelligere est enim bene agere: ⁊ ad mandata dei vota conuertere.

P

Ipse em intellect⁹ est: quē tituli veritas in dicauit: quē penitētibus potestas dñi clementer infundit. Addidit. Et instruā te: q̄si nescientē doceā: quasi inermē gladio vite salutaris accingaꝫ. Ante em cū dño culpas taceret fuerat ꝯsilio destitut⁹: nūc aūt instruit qñ cōtra se ꝓnūciare ꝯstante dño cōmonet. O penitētie inestimabilis medicina: que nō soluꝫ a peccatis absoluit: sed etiā sanctoꝝ ꝓmia beata cōcedit. Via est em quā ingressus fuerat seruire dño: prioris actiōis prauitate dānata: via q̄ nō habet errorē nisi cuꝫ ab ipa recedit: via pacis ꝛ veritatis quaꝫ beate virtutes cōmeant: vbi nulla facies ꝑuersitatis accedit. Sequitur. Firmabo sup te oculos meos: id est: dirigā in te lumē intelligentie mee. Naꝫ qui recte sapiens est: ꝛ mādata dñi sincera mente ꝑfecerit: iuste ei⁹ oculos sup se habere ꝑhibet. Quapropter aduertam⁹ quali gloria penitentiū exaltet hūilitas: vt dñi oculos supra se firmatos audiant: cū ei satisfacere velle festināt. **Nolite fieri sicut equus ꝛ mulus quib⁹ nō est intellectus. In freno ꝛ chamo maxillas eorū cōstringe.** Hic iā generaliter humanū genus cōmonet: ne vagis subdatur errorib⁹. Sed ꝑscrutemur: quare iste cōparatōes sint posite? Equus sine discretione sessoris seruit arbitrio: ꝛ a quocūq; fuerit ascēsus excurrit. Mulus aūt patiēter accipit sarcinas quib⁹ fuerit onerat⁹: ꝛ pro hoc vterq; itellectū nō habēt: qꝛ nec ille eligit cui obediat: nec iste quib⁹ onerib⁹ igrauetur intelligit. Prohibet ergo huiuscemodi hoies diabolicis fraudib⁹ insidere: ꝛ vitiorum onerib⁹ ꝓgrauari: ne male obediendo supbie magis ꝑtibus addicant. Verū istis talib⁹ quid dicit esse faciendū? Scilicet qđ aialib⁹ imprudētib⁹. His em cōparatiōib⁹ stultos homies veritati subdidit inuitos. Nā quod ait: in freno: ad equū ꝑtinet. Frenū em: a fero retinēdo dictū est. Ferū quippe antiqui caballū dixerūt. In chamo ad mullū respicit. Ergo hec duo aialia supradicta cohibēt ista retinacula: vt ad arbitriū iubētis incedant: ne suis voluptatib⁹ efferant. Maxille vero adminicula sunt aialiū: quibus esca mandit: vt corporis vita ꝓcuret. Ipsas ergo maxillas: ꝑ figurā allegoricaꝫ dicit inobediētib⁹ debere cōstringi: id est: copias victuales parcius dari: vt ieiuniorū necessitate ꝯclusi: creatoris subdant imperio. Allegoria est em: sicut sepe iā dictuꝫ est: quādo aliud dicitur: ꝛ aliud significat. Et qm diximus in hac parte dñm christuꝫ loqui: Cōstringe dicit patri: qꝛ sancte trinitati vnū velle: vna potestas: vna cooperatio est. **Qui nō approximant ad te. Multa flagella peccatorū.** In ꝓdictis adhuc cōparationib⁹ ꝑseuerat. Necesse est em vt animalia indomita ꝛ frenū accipiāt ꝛ flagella patiant: donec recto tramite viā carpere cōsuescāt. Ordo aūt verborū talis est: multa flagella sunt pctōruꝫ: qui nō approximāt ad te. Sed dicēdo: q̄ nō approximāt: ostendit quosdaꝫ pctōres dño ꝓpinquare: qui licet delinquāt imbellitate carnis: a piis tamē ꝑcibus nō recedunt. Illi em qui contumacie spiritu a dño secedunt: tanq̄ pauescētes obiecta: nec volentes ire ꝑ semitas rectas: multa flagella sustinent: vt quod nō faciūt sponte: plagis adhibitis cogant implere. Sed ista flagella sunt: que nos celeriter sanāt: que nos velociter liberant: ꝛ in viā veritatis adducunt. **Sperantes autē in domino misericordia circūdabit.** Reuera diuia iusticia: nō sperātibus flagella: sperātib⁹ aūt in se miscōiaꝫ pollicet: sicut ꝛ ezechiel propheta dicit: Ego domin⁹ qui nō sum malorū memor tantū: vt se auertat homo a via sua maligna: ꝛ ab omnib⁹ iniquitatib⁹ q̄s fecit: ꝛ viuet. Et bene dixit: circundabit: vt nō sit locus relict⁹ vnde possit ad eos diaboli hostilitas introire. **Letamini in dño ꝛ exultate iusti: ꝛ gloriamini omnes recti corde.** Hic potest fieri cathegoric⁹ syllogismus: vt artis dialectice regule in quoddā diuinarū scripturarū seruitium: quasi fugacia mancipia reuocent. Omnis iustus letat in dño. Omnis qui letat in dño recto corde ē. Ois igit iust⁹ recto corde ē. Meminerim⁹ aūt syllogismos vsurpādos nō eē frequēti⁹: qꝛ diligēs lector crebrrime repit in scpturis sacris: vñ eos si si possit eijcē: ꝛ i formā silitudis quā ꝓdixim⁹ collocare. Sufficit aūt nos: q̄uis rari⁹ ostendisse: inter logicas artes hāc q̄ partē scripturas diuias: ꝛ si nō specie: virtute tm

Sche

Al. pctōris

Ezech. 18

T

Syl

P pcudub[illegible]o cõtinere. Regulariter autez admonet: vt nõ in se iusti: sed letent in dño. Nã qui in se gaudet: fallaci sicut sepe dictum est psumptiõe decipit: qui vero in domino letat: ppetua delectatiõe pfruit. Letari est em̃ tacite mẽtis suauitate mulceri. Exultare est cõcitati animi feruore gaudere. Sequit. Et gloriamini oẽs recti corde. Et hic q̃ p figuram Apochinu: id est: a cõiungendũ est: in dño gloriamini: scz vos ei esse subiectos: seruitiũq̃ ipi⁹ libertatẽ vestrã credite vel honorẽ: dũ vos inde noueritis ad eterne btitudinis pmia puenire. Considerandũ est etiã qd gratia varietatis sup dixerit: iusti: nũc: recti corde. Oẽs em̃ iusti ⁊ recti sunt corde: ⁊ rursus recti corde sunt sine dubitatiõe iustissimi. Quapropt cũ hec diuidi nequeãt: nõ est dubiũ causa varietatis apposita. Mater est em̃ sacietatis: eisdẽ vbis frequẽter geminata repetitio. Considerem⁹ aũt qd pentes iste meruerit: vt ipe illi manifesta voce respõderet: cui totis virib⁹ supplicauit. Ille pauloante pstrat⁹: ille qui peccatoꝝ fuerat mole cõpssus: iter iustos ãnumerat: iter rectos corde recipitur: vt quãto pus satisfaciẽdo fuerat hũiliatus: tãto post veniã videat excelsus. Quapropter iã ipe beat⁹ est: q̃ hic snĩa pijssimi iudicis noscit absolut⁹.

Cõclusio.

Consideremus mõ virtutẽ psalmi huius: qd decẽ versib⁹ supplicando diuinũ meruerit sine aliqua dilatiõe respõsum. Forte decalogi cõmonẽs opatiõnẽ: vt sicut ille custodit⁹ vocat ad premiũ: ita ⁊ hec cõpũcto corde fusa pcatio ad idulgẽtie nos vota pducat. Legam⁹ g sedulj: ⁊ cordis cõpunctione plangam⁹. Quis eniz maiore auiditate meditãdus ẽ: nisi in quo voce tãti iudicis pctã soluta sunt? Hoc em̃ iste pcipuũ: iste ptinet singlare: qd alij penitentiũ in pclusione psalmi instinctu diuine cõpunctiõis exultãt: hic vero ipe misericordiã: ipe leticiã pmittit: cui cum magno desiderio supplicat. Quapropt assidue nobis ⁊ grata importunitate rogãdus est: q̃ etiã pmissa nobis in euãgelio pabola pollicet: Petite ⁊ dabit vobis: q̃rite ⁊ inuenietis: pulsate ⁊ aperiet vobis. Ois em̃ q̃ petit accipit: ⁊ q̃ querit iuenit: ⁊ pulsanti aperiet. Unde qs iã rogo debet de fidelissima supplicatione diffidere: cũ regalis pietas dignata nos fuerit trina pmissiõe firmare?

Explicit expositio in psalmũ. XXXI

Incipit expositio in psalmũ. XXXII

Psalmus dauid.

Hic titulus oĩno notus est: ⁊ ideo lector sequat in eo expositionẽ priorẽ. Illud tñ necessario cõmonem⁹: q2 in hoc psalmo hortat ppheta p cõpationes quasdã ad psalmodiã ecclesiã fidelez: enumerãs potentiã factaq̃ creatoris: vt ad laudes eius auidi⁹ festinet: cũ virtutẽ ipsi⁹ pietatẽq̃ cognoscit.

Diuisio.

Per totũ quidẽ psalmũ ppheta loquit: sed in pma sectione cõmonet iustos: vt in dño debeãt tota mentis alacritate gaudere: q̃ creaturas suas mirabili potentia dinoscit cõtinere. Secũda sectione exclamat: beatũ esse q̃ ad ei⁹ culturã meruit ptinere: significãs tempora xpiana: in qb⁹ erat multitudo gẽtiũ creditura.

†Gaudete iusti in dño: rectos decet collaudatio.

Expositio

Beatus dauid ecclesiã catholicã ab hereticoꝝ ptagione disiũgens: rectos cõmonet christianos: vt nõ in terrenis delectationib⁹: sed gaudeãt sp in dño: vbi gaudia cõtinua suauitate pfecta sunt. Nã cũ psentis seculi afflictões deceant: dicitur iustis: gaudete. Sed quo gaudio nisi illo quo dñs monet: Cũ vos psecuti fuerit hoies: ⁊ dixerit oẽ malũ aduersuz vos mẽtiẽtes ppt nomẽ meũ: gaudete ⁊ exultate q2 merces vestra copiosa est in celis. Sic et aplus gaudẽdũ nobis incessant affirmat. Ait em̃: Gaudete in dño: iteꝝ dico gaudete. Nã ista repetitio illud significat: vt ⁊ h in afflictionib⁹ gaudeamus: ⁊ in illo regno ppetua pace letemur. Unde ⁊ dñs in euãgelio dicit: Iterũ videbo vos: ⁊ gaudebit coꝛ vestrũ: ⁊ gaudiũ vestrũ nemo auferet a vobis. Addidit q̃: Rectos decet collaudatio. Sed qui sunt isti recti: in scda parte dictur⁹ est. Nã qd ponit: rectos decet collaudatio: ostẽdit prauos hereticos dicere non posse: sicut ⁊ alius ppha dicit. Nõ est speciosa laus in ore pctõris. Collaudatio vero multoꝝ ore vna laudatio est: dictuz pter vnitatẽ eccl̃ie quã pdicat vbiq̃ seruari. Cũ dicit: decet: significat hoc aptũ: hoc eẽ cõ-

Marginalia: P; P; Sche; Luc. xi.; At. e.; Ps.; Ph 4; Io 16; Ecc.

ueniēs: vt qui dñi laudē decātat: similiter illi ꝛ fidei rectitudine ꝛ actuū ꝓbitate complaceat. **Cōfitemini dño in cithara: in psalterio decē chordarū psallite ei.** Isti sunt iusti: quos supius dixit: ꝛ qui sanctis actibꝰ laudes dñi deuota modulatione decātant. Cithara est (sicut in ꝑfatōe iā dictū est) lignei ventris in imo sita cōcauitas: q̄ sursū chordarū fila transmitētes: sonis dulcissimis ꝑcussa ꝓloqͥt. Que ideo tale nomē accepit: qm̄ cita iteratione ꝑcutit. Huic merito cōparāt opa q̄ de terrenis rebus ad supnā gratiā porrigunt: id est: dū esuriētē pascimꝰ: dū nudū vestimꝰ: dū egrotū visitamꝰ: ꝛ cetera que licet videant carnalia: diuinitatꝭ tn̄ amore pagunt. Citharizamꝰ qͦ: cū in passionibꝰ nr̄is: vel damnis securi aut leti dicimus: Dñs dedit dñs abstulit: sicut dño placuit ita factuȝ ē: sit nomē dñi benedictū. Psalteriū vero decachordū esse diximꝰ: qꝺ ordine cōuerso aluum cithare in supiorībꝰ habet: vn̄ ad inferiorē partē canora fila descendūt. Cui ꝑcepta decalogi cōueniēter aptantur: qꝛ ꝓm formā instrumēti huiꝰ: de supnis veniētia dñi iussa suscipimꝰ. Et cōsidera qꝛ soluȝ est instrumētū musicū: qꝺ ꝓ excellentia sui decachordū dicat. Nō em̄ hoc de cithara vel de alijs huiusmodi instrumētꝭ lectū eē meminimꝰ. Decachordū vero psalteriū: sicut veteres dixert: ꝛ illud nobis indicat sacramētū: vt referamꝰ tria ad deū: q̄ trinitas ē: id est: Primū qꝺ ait: Nō habebis deos alienos corā me. Scd̄ȝ: Nō facies tibi sculptile. Tertiū: Nō assumes tibi nomē dei tui ī uacuū: In quo iūgit ꝛ de sabbato. Septē vero que sequunt ad dilectionē dixerūt ꝓximi ptinere: id est: Honora patrē tuū ꝛ matrē: Nō occides: Nō mechaberis: Nō furtū facies: Nō loqueris ꝯtra ꝓximū tuū falsum testimoniū: Nō cōcupisces domū ꝓximi tui: Nec desiderabis vxoreȝ eiꝰ. ꝛc. Sic totius decachordi psalterij virtꝰ ꝑfecta nobis ꝛ honorabilis īdicat. Psallimꝰ qͦ ꝛ decem chordis: qn̄ in qnqͦ sensibus carnalibꝰ: ꝛ in qnqͦ spiritualibꝰ ꝓbabili nos ꝯuersatione tractamꝰ. Verū ista que dicimꝰ nō sunt extra nos posita: sicͥ in musica disciplina. In nobis est cithara: in nobis est psalteriū: Immo ipa organa nos sumꝰ: qn̄ ad similitudinē eoꝝ ꝑ gratiā dñi: actuum nostroꝝ qualitatē tractamꝰ. Hoc aūt ꝛ illo exemplo dat intelligi: vbi ait: In me sunt deus vota: que reddā laudes tibi. Hec aūt et his silia sicut sepe diximꝰ tropicis allusionibus educunt. **Cantate ei canticū nouū: bene psallite ei in iubilatōe.** Nouū canticū dicit incarnationē dñi: qua mūdus salutari exultatiōe cōpletꝰ est: qua angeli canoris vocibus ꝑsonarūt: laudantes ꝛ dicentes: Glia in altissimis deo: et in terra pax hominibꝰ bone volūtatis. Monet ergo vt nos eadē ꝛ dicere debeamus ꝛ credere. Sequit. Bene psallite ei in iubilatione: id est: bonis opibus deuȝ inuocate. Iubilatio est em̄: gaudiū cū feruore animi ꝛ clamore indistincte vocis exꝑssa. In qua iubilatione nō pōt bene psallere: nisi q̄ bone studiū ꝯuersationis adiūxerit. Et inspice salutarē doctrinā: q̄ nos ita ꝑmonet vt ante deū inoffense psallere debeamꝰ: q̄ renes nostros ꝛ corda cognoscit: ne magꝭ inde grauiꝰ possimꝰ offendere: si scelerati atqͦ subdoli ad tanta mysteria videamur accedere. **Qm̄ rectus est sermo dñi ꝛ omnia opa eius in fide.** Hic incipit ꝑ demonstratiuū genus laudes dñi diuersa relatiōe discurrere: vt omnia nobis opera ipius ꝛ ꝑcepta dulcescerēt. Rectꝰ est itaqͦ sermo dñi: ad dirigēdos scȝ hoīes. Veraciter em̄ rectꝰ dicit: qui rectos facit. Epitheton mirabile: veriloquū verbū. Per legē siquidē diuinā corrigimur: ꝑ ipam a nostra prauitate separamur. Et regularit tūc viuimꝰ: qn̄ eius iussionibꝰ obedimus. Hec quinta est species definitionis: quā greci Cata antilexin: latine adꝭ verbuȝ dicimus. Una em̄ parte orationis definitū est quid sit sermo dñi: hoc est: rectus. Subiūgit. Et omnia opa eiꝰ in fide. Utiqͦ qn̄ in illis operatur: qui ipius dono fideles esse meruert: sicut in euāgelio ait: Fides tua te saluā fecit. Nō em̄ opera dñi mulier illa meruisset: nisi ꝑcessisset fides ꝑ ḡtuitā largitatē. **Diligit misc̄diam ꝛ iudicium: misc̄dia dñi plena est terra.** In hoc ꝛ sequētibꝰ versibus: ꝑ tertiā speciē definitionis: que grece peotes: latine qualitatiua dicit: dñȝ declarat narrādo q̄ fecerit: vl' que quotidie facit. Illas em̄ res dicimꝰ diligere: q̄s sepiꝰ

Marginalia: Jo.j. — Ex.20 — Ps.55 — Al. vociferatione — Luc.2. — P — Al. Quia rectū est verbū — RHE — P — Luc.7 — P

opamur. Ita hic de dño canit: Diligit misericordiã ꝛ iudiciũ: quasi nõ ꝛ prudentiã ꝛ tẽperantiã diligat. Sed qꝛ istã nobis frequẽter idulget: ipam dicit oĩno diligẽ. In hoc ꝗ mundo diligit miſcdiam: vbi eã longe lateqꝫ disseminat: videlicet vbi sustinet pctõres: vbi blasphemos patienter expectat: vbi vitã ꝑstat indignis. ꝛ his siĩa: que pietati supne ꝯstat oĩmodis applicãda. Diligit ꝗꝫ iudiciũ: cũ pios seqstrat ab impijs: ꝛ merita eoꝝ ęqtatis qualitate discernit. Sequit vbi illã quã supius dixerat misericordiã largiat: cũ miscdia dñi plena est terra. Ista vtiqꝫ ꝗ miseros cõtinet vbi diaboli oppugnatione laboram⁹: vbi a mãdatis celestib⁹ carnis imbecillitate subtrahimur. Tũc em̃ quã miscdiaꝫ postulare possum⁹: cũ iã nullꝭ necessitatib⁹ ingrauamur? Hic ꝗ miscdiam queram⁹: de q̃ vniuersa terra impleta ẽ. **Uerbo dñi celi firmati sũt: ꝛ spiritu oris ei⁹ oĩs virtus eorũ.** Quis ꝛ ad cõditionẽ rerũ versus iste ptinere videat: tñ ꝛ spiritualiter decẽter accipit. Uerbo dñi: hoc ẽ: a filio dei: celi firmati sũt: id est: aplĩ: siue sancti stabiliti sunt: qui orbem terrarũ salutari ꝑdicatiõe cõplerent. Sequit. Et spiritu oris ei⁹ oĩs virtus eorũ. Utiqꝫ: qñ ab spũsancto eoꝝ doctrina veniebat. Uirtus em̃ ꝛ ad miracula ptinet que faciebãt: ꝛ ad legẽ dñi quã gẽtib⁹ ꝑdicabant. Nã si diligẽtius pscrutemur: ꝛ sanctã hic significat trinitatẽ. Dicẽdo em̃: verbo: filiũ declarat: adiungẽdo: dñi: patrẽ dicit: spiritu oris ei⁹: vtiqꝫ spiritũsanctũ vult intelligi q̃ ãte tpa de patre ꝓcessit: Et vt in trib⁹ psonis manifestã itelligeres vnitatẽ: eius dixit: nõ eoꝝ. **Congregãs sicut in vtrẽ aquas maris: ponens in thesauris abyssos.** Qd ait: Cõgregãs sicut in vtrẽ aquas maris: si ad lrãm velis aduertere: clausuꝫ significat mare litoribus. Nã si hoc spiritualiter velis agnoscere: vter est exutũ pecoris tergus: qd vsibus hũanis deseruit ad liquores aliqs cõgregãdos. Hic vter ecclię cõparat: qꝛ sicut iste susceptas aqs: siue aliqd tale cõplectitur: ita ꝛ illa adunationẽ ppl̃i credẽtis includit. Aque vo maris: pplum significãt xpianũ: q̃ in mũdi salo fluctuãte ꝯcutit. Abyssum vero dicim⁹ nimis aliquid ꝓfunduꝫ: qd altitudine sua hũanos in se descendere nõ pmittit aspect⁹. Ergo in thesauris suis: id est: sapiẽtię ꝛ sciẽtię ponit altitudines ꝓfundas: vt ꝓbet qs eius scripturas studio pietatis inqrat. **Timeat dñm oĩs terra: ab ipo aũt cõmoueatur vniuersa: ꝛ oẽs qui habitãt orbẽ.** Terra hic durũ significat p oĩa pctõrem: q̃ merito terra dicit: qꝛ cęlestꝭ gr̃e largitate fraudat. Ergo pctõr iste terren⁹ q̃ amare nescit: timeat dñm: vt si nõ desiderio ꝑmioꝝ a peccatis abstinet: saltẽ vindictę ꝯsideratione reuocet. Dicẽdo em̃: Ab ipo: idicat ꝛ a diabolo cõmoueri: de q̃ ꝛ esaias dicit: Hic est q̃ cõmouebat terrã. Quapropter ꝓpheta merito petit a dño oĩa cõmoueri: qꝛ omne qd eius ordinatione disponit: rebus sp vtilib⁹ applicat. Sed licet ꝑus dixisset gnãliter oĩa: nunc descẽdit ad hoĩes. Nã ꝗuis vniuersa ei⁹ iperio administrari egeãt: maxime hũanũ genus qd a natura sua deprauatũ surripientib⁹ vitijs: culpis ꝓbat obnoxiũ. **Qm̃ ipse dixit ꝛ facta sunt: ipse mãdauit ꝛ creata sunt.** Reddit causam q̃re a dño debeãt oĩa cõmoueri: qꝛ eoꝝ ipse creator est: ꝛ necesse est vtiliter administret existẽtias: q̃ eas dignat⁹ est creare p gratiã. Dixit ꝛ facta sũt: significat initiũ rerũ: qñ vniuersa filij ipius imperij iussa ꝓruperũt. Ipe mandauit ꝛ creata sũt. Per ꝓphetas vtiqꝫ mãdauit legẽ p quã fideles dño volente creati sũt. Uides ꝗꝫ salubriter ꝓpha a deo petijt oĩa cõmoueri: q̃ solus creaturarũ suaꝝ põt esse misericors. **Dñs dissipat ꝯsilia gentiũ: reprobat autẽ cogitatiões poplõꝝ: ꝛ reprobat ꝯsilia ꝑncipũ.** Dissipat reuera ꝯsilia ꝗ mala vel pessima sunt: nã bona sp adiuuat atqꝫ confirmat. Nimis apta suis causis verba iũgunt. Dissipauit ꝯsilia gẽtium: qñ eas in idoloꝝ cultura nõ pmisit diutius pmanere. Reprobauit cogitationes pplõꝝ: qꝛ licet volũtas iudeoꝝ in nece dñi nefanda cõpleta sit: resurrectõe tñ ipius cõstat eẽ reprobata. P⁹ etiã de ꝑncipib⁹ dic: siue de tyrannis: qui legẽ dñi seuis psecutionibus impetebãt: siue de spiritib⁹ imundis: quoꝝ cõsiliũ semp in malo est. **Cõsiliũ vero domini manet ĩ ęternũ: cogitationes cordis ei⁹ in seculuꝫ**

seculi. Sicut hoim praua cōsilia dixit esse frustrāda: ita nunc in eternū dicit dñi pmanere disposita. Pctōr em̄ ⁊ mortalis hō caduca sapit: etern⁹ dñs nulla rephendenda cōstituit: sicut esaias dicit: Omne ꝯsilium meū stabile erit: ⁊ oia q̄cunq; cogitaui efficiā. Idē ⁊ hieremias dicit: Si nō esset testamentū meū in custodia die ac nocte: p̄cepta celi ⁊ terre nō dedissem. Cōsiliū vero ipsius bn̄ intelligim⁹ incarnationis arcanū: qd ad ꝯsulendū hūano generi ꝯstat esse cōcessum. Hoc nulla etate dissoluit: ꝟ in eternū manet: qꝛ triūphalis mors dñi: diabolicū penniter extinxit exitiū. Cogitatiões aūt cordis ei⁹: significat p̄destinationē in q̄ cuncta reposita sunt: q̄ vel fuerūt: vel seq̄ntibus seculis futura succedūt. Hec em̄ gestat ordinē rerū: q̄ pmanet in seculū seculi. Cui sentētie illi merito cedūt: q̄ vnā naturā in xp̄o dño mentiunt. Nā si ꝯsiliū ei⁹ stabile est: ⁊ cogitatiões cordis ipsi⁹ pmanēt in seculū seculi. Cōstat aūt incarnatiōis arcanū: eius cogitationē eiusq; fuisse ꝯsiliū: necesse est vt forma hūanitatis assumpte: vn⁹ filius in duab⁹ naturis distinctis: pfectis atq; adunatis sicut cepit in vnitate psone sp existat. **Beata gens cui⁹ est dñs de⁹† eorū: pplus quē elegit in hereditatē sibi.** Uenit ad scdm mēbrū: in quo dictur⁹ est qd in pmo versu ꝓposuit: qui sint recti: aut q̄s decet dñi collaudatio. Gentē itaq; dicit ptinētē ad hierusalē celestē: quā adunatā ꝯstat ex oibus gentibus. Ipsa vtiq; beata est: a q̄ de⁹ vere colitur: ⁊ oim dñs adorat: id est: q̄ eos ꝓtegit: ac gubernat. Hereditas quidē dicit ⁊ cum dimittit alteri ⁊ cū aditur. Sed pplus xp̄ianus hereditas est acq̄sitionis: nō dimissionis: qꝛ eū auctor su⁹ possidet: quē p̄dicationib⁹ sanctis ⁊ p̄cioso sanguine cōquisiuit. **De celo respexit dñs: † ⁊ vidit oēs filios hoim.** Hic aduētus dñi futur⁹ exprimit: per figurā q̄ grece Idea: latine spēs dicit: qñ velut effigiē rei future: oculis offerentes: animi votū ad audiēdi studiū cōcitamus. De celo em̄ ꝓspexit dñs: qñ ꝓprij filij donauit aduentuz. Nō em̄ hō respexit ad dñm: sed dñs ꝓspexit ad hoiez. Prospicere est siquidē porro positū ꝯspicere. Qui reuera peccatis erat diuisus: ⁊ qd dictu nefas ē: redditus fuerat a suo creatore lōginquus. Nā qd ait: ⁊ vidit: grāz significat miserentis. Illos em̄ videre dicim⁹: q̄bus et aliq̄d ꝓstitū esse declaram⁹. Et cōsidera q̄a nō dicit: visa pctā: sed filios hoim. Nā cuz delicta respicit punit: cū hoiem intuet absoluit: sicut in .l. psalmo dictur⁹ est: Auerte faciem tuā a pctis meis. Et alibi: Ne auertas faciē tuā a me. Uñ nobis intelligenda atq; retinēda est salutaris ista diuersitas.

Ps. 50
Ps. 142

De preparato habitaculo suo: respexit sup oēs qui habitāt† orbem. De futuro corpe dñi tunc dicebat. Nā duz oia que ordine veniēte succedūt: in p̄destinatione fuerint ꝯstituta: quāto magis icarnationis ei⁹ miraculū ante secula ꝓbat fuisse dispositū: qd piclitāti mūdo quē dispo suerat facere poterat subuenire. **Qui finxit singillatim corda eoꝝ: qui intelligit† in oia opera eoꝝ.** Finxit corda: quib⁹ intelligētie sue dona largit⁹ est. Fingere em̄ dicim⁹ chiroplastos: q̄ formulas quasdā ad operationis sue vota cōponūt. Sic ⁊ dñs mētes iustoruz format atq; disponit: vt ad miscdie sue dona pducat. Singillatim: id est: diuisim atq; distinctiz. Corda eoꝝ: scꝫ sanctoꝝ: sub dñi timore viuentiū. Sequit. Qui intelligit in oia opa eorū. Intelligit vtiq; qñ actib⁹ bonoꝝ premia digna restituit. Dicēdo ꝟo: in oia opera: significat cogitatōes: dicta vel facta: q̄bus bonū malūq; sp opamur. **Nō† saluabit rex p multam virtutē: † nec gigas† saluus erit in multitudie† fortitudinis sue.** Regē dicit hoiem ꝯtinentē: qui q̄uis regat corpus suū miseratione diuina a vitijs carnalib⁹: tn̄ saluus fieri nō pōt duz de sua virtute p̄sumpserit. Iuste em̄ virtus hūana describ: qñ datū bonū atq; pfectū nō largitori deo: sed ꝓprijs virib⁹ applicatur. Idē gigantē vult intelligi: q̄ virtutū magnitudine roborat: q̄ cōtra imanitatez diaboli assidua dimicatione ꝯfligit. Qui merito gigas esse dicit: a quo talibus spiritibus obuiat. Sed iste q̄s qui iam gratia dei suffragante multos spiritus fugat: salu⁹ esse non poterit: si velut gigas supbie vitio subleuat⁹ (quo fragilis raptat hūanitas) de meritoꝝ suoꝝ ꝟtute p̄sūpserit. Sꝫ q̄uis gigas latino ſmone terrigena dicat:

Al. terrā
Al. nō hꝫ
Al. saluat
Al. et
Al. saluabit
Al. ꝟtutis

tamē ꝛ in bono poni: manifestū est. Legit̃ enī de christo: Exultauit vt gigas ad currē dā viā. †Falsus equus ad salutē: in abundantia aūt virtutis suę nō †erit saluus. Equū ponit ꝑ fęlicitate mūdana: quę hoies sic portat: tanq̄ si equinis gesticulationib⁹ veherent̃. Hęc aūt humana spes sic decipit: queadmodū fals⁹ equ⁹: qui cū iactādo se gradit̃: ruinā subito quā nō opinat̃ incurrit. Et quare sit falsus equ⁹: exponit. Ille enī dū campos appetit: dum pedes ꝑpropera festinatiōe ꝑmiscet: salutē sessoris sui non valet custodire: q꞉ feruida nimis incauta sunt: ꝛ qui sub modestia nō graditur: ruinosis casibus semp exponit̃. Falsus enī dictus est equus: eo qđ solet in se fallere ꝑsumētes. Ecce oculi domini sup †timētes eū: †sperātes in misericordia eius. Oculi dn̄i ponunt̃ pro volūtate diuina: q꞉ quos gratos habem⁹: ipsos sine dubitatione respicim⁹. Econtra ab illis aspectus auertim⁹: qui nostris mētibus horruerunt. Ergo oculi dn̄i sunt sup timētes eum: q꞉ pietas ipsius eos ꝓtegit quos se timere cognoscit. Sed qm̄ dixit đ timentib⁹: opportune sequit̃ de amātibus: quia vtrūq̄ in dn̄i dilectione cōiunctū est. Naȝ qui deū bene timet ꝛ amat: qui bene amat ꝛ timet. Res istę in humanis actib⁹ diuidunt̃: cęterū in cęlesti deuotione sociatę sunt. Qui sint enim timētes exponit: id est: sperātes in misericordia ei⁹. Quod argumētū dicit̃: ab adiunctis: Adiunctū est enim timere dominū: ꝛ sperare in eo: Quę res mutua ꝛ insolubili societate cōnectit̃.

Vt †eripiat a morte animas eoꝝ: ꝛ alat eos in fame. Duo ista sunt vota fidelissimi christiani: vt i futuro iudicio eripiatur a morte ꝑpetua: ꝛ hic spiritualibus alimonijs trāsigat̃. Eripit enī a morte animas iustoꝝ: cū eas tollit de potestate diaboli: cū ꝑ indulgentiā efficit liberos: quos peccati domiatio fecerat esse captiuos. In fame aūt eos alit: quādo in hoc mūdo vbi bonarū rerum indigētia est: spirituali cibo nutrire nō desinit quos redemit. Alimētū quippe dictū est: quasi mētis nutrimentū. In fame enī sunt positi: qui se cęlestiū rerū desiderio semp accendūt. O fames illa multum satura: ꝛ sine penuria ꝓbabiliter semꝑ auida. Esuriunt enī beati: nō q꞉ dominica dapc ieiuni sunt: sed quęrēdo iugiter inardescūt: q꞉ dn̄i appetitione ꝓficiūt: sicut euāgelista dicit: Beati qui esuriūt ꝛ sitiunt iusticiā: quoniā ipi saturabunt̃. Anima †autē nostra sustinet dominū: quoniā adiutor ꝛ protector noster est. Cū dicit: sustinet: patientiā significat christiani: vt inuitati iusti: futuris ꝑmijs ꝯstāti animo ꝑseuerēt. Sed intelligam⁹ qualis ista virtus est: quā seruare totiens cōmonemur. Patiētia est siquidē: quę gloriosos martyres facit: quę fidei nostrę bona custodit: quę oīa vincit aduersa: nō colluctādo sed sustinēdo: nō murmurādo sed gratias agēdo. Hęc deceptricē luxuriā comprimit: irā feruidā vincit: vastatricē hūani generis inuidiā tollit: mansuetos efficit: benignis cōpetenter arridet: purgatosq̄ hoies ad illa ꝑmia futura cōponit. Ipsa est quę feceȝ toti⁹ voluptatis abstergit: ipa est quę limpidas aīas reddit. Per ipaȝ christo militamus: ꝑ ipam diabolū vincimus: ꝑ ipam beati ad cęloꝝ regna ꝑuenīūt. Scriptum est enī: In patientia vestra possidebitis aīas vestras. Sequit̃. Quoniā adiutor ꝛ ꝓtector noster est. Adiutor est: dū ad eū ipsius gratia suffragāte conamur accedere. Protector: dū resistim⁹ aduersario. Secur⁹ ergo sustinet deum: qui tali ꝓmissione fulcitur. Et cōsidera: q꞉ post oīa ꝑcepta patientiam ponit: vt viriliter cuncta tolerem⁹: qui de taȝ magni ꝑmij largitione ꝯfidim⁹. †Et in ipo lętabitur †cor nostꝝ: ꝛ in nomine †sancto ei⁹ †sperabim⁹. Ne quis de ꝑdicata patiētia musitaret: ne qs se tediosa volūtate ꝯfunderet: sequit̃ magnificū ꝛ suauissimū munus: q꞉ ipsa expectatio habet ꝑmiū suū: qn̄ ipe sustinēs lętat̃ i domino. Addidit. Et in noie sancto ei⁹ sperabim⁹: id est: in christi quē patiēter sanctissimus ꝓpha sustinuit: ꝛ lętabat̃ esse vētuꝝ. Sperabim⁹ aūt: cōtinuū tp̄s ostēdit: q꞉ nō est fas ibi desinere: vn̄ semp pōt aīa fessa recreari. Fiat dn̄e miscdia tua super nos: †sicut sperauim⁹ in te. His verbis incarnationē dn̄i desiderabat impleri: quā flagrāti spū magnope sustinebat. Sȝ intende q̄ copiosuȝ munus est qđ ditauit gen⁹ humanū: qđ angeloꝝ choros lętitię

Marginalia: Ps. 18 · Al. Fallax · Al. saluabit · ET · Al. metuētes · Al. et in eis q sperant sup · Top · Al. eruat · ET · Mat. · Al. n · Luc. · Al. · Al. · Al. · Al. · mo

iocūditate ɔpleuit: qđ etiā ipa inferna senserunt. Petit em̄ desideria sua debere fieri vt posset pfectissim⁹ inueniri. Addidit: In te: vt oēs supstitiōes: oēs ꝑuitates excluderet: cū vero dn̄o supplicaret. Cōclusio.

Quam melliflue voces audite sūt: q̄ȝ salubriter nobis psalterium celeste cātauit. Tales siquidē mandatoꝝ chorde sonuerūt: vt si eas interi⁹ aurib⁹ recipiam⁹: ⁊ nos in eis dauitice lyre curatione purgabimur: fietq; nob saulis illa mūdatio: vt fugatis imundis spiritib⁹: abluta mēte dn̄o seruiam⁹. Habēt em̄ bti musicā suā: que aie fidelis intrat auditū: cuius nō deficit son⁹: cui⁹ nō lassaī intētio. Relinquite ꝙ spectaculoꝝ amatores mortiferas voluptates: ad h̄ magis gaudia: ad h̄ mysteria ɔuenite: vbi cithara ⁊ organū v̄tutes excitāt: n̄ desideria ꝑue voluptati instigāt.

Explicit expositio in psalmū. XXXII

Incipit expositio in psalmū. XXXIII

Psalmus dauid cū mutauit vultum suū corā abimelech: ⁊ dimisit eū: ⁊ abijt.

Cum historia tituli isti⁹ regū lectione pandatur: supfluū est copiā fontis illius in hac breuitate diriuare: ne nobis totaȝ areolā pagine vni⁹ loci effusa relatio cōplere ac tegere videaī. Sed rē cū oibus suis breuiter intimam⁹. Cum saul psequereī dauid: ɔfugit ad achis regē: ibiq; dū esset inuidia faciēte suspectus: industriose mutauit vultū: ita vt saliuis ora cōpleret: quaten⁹ inergumin⁹ estimatus: miseratiōe faciēte dimittereī illesus: ꝙ tn̄ sicut ⁊ alia p illū virū magni sacramēti q̄litate pacta sunt. Significabat eniȝ saliuas: h̄ est: scripturas diuinas in barba: id est: i fortitudine magna decurrere. Sed ꝓpter significātias rerū: p achis: ad quē fugerat dauid: mutatū nomē est: abimelech: qđ indicat patris mei regnū. Hoc ad dn̄m xp̄um bn̄ ꝑtinere māifestū est: p quē gloriosus pater: seruitiū mūdi sanctissima deuotōe suscepit. Sed cū dicit: Dimisit eū: regē significat abimelech. Et abijt: hoc est: ad alias partes se cōtulit: q: ibi cepat vt dixim⁹ esse suspect⁹. Presens aūt psalm⁹: terti⁹ est eoruȝ: in quib⁹ p actus dauid significanī dn̄i christi futura mysteria: q̄uis alphabeto secundus esse noscaī. Diuisio.

Per totū psalmū verba ꝓphete sūt: alphabeti hebreas litteras: excepto sextā: in capitib⁹ versuū p ordinē ponēs. In pma parte bn̄dicere se dn̄m cōpromittit: admonēs māsuetos vt cū ipso in ei⁹ laudib⁹ ꝑseuerēt. Predicti aūt alphabeti hec pars q̄ttuor litteras cōprehendit. Scd̄a: ad cōuersionē fideliuȝ ꝙ sint bn̄ meritoꝝ ꝓmia nō taceī: ꝙ cōtinet litteras sex. Tertia: q̄si filios admonet: a quib⁹ se delictis debeant abstinere: hec habet lr̄as q̄ttuor. Quarta: iustos dicit de oibus tribulationib⁹ eruēdos: ⁊ impios debitas penas esse passuros: ne in ꝑiculis suis aliqua dubietate mollescerēt. Hic etiā residue septē lr̄e ꝓnotanī. Et memēto: sicut in. xxiiij. psalmo iā dictū est: hūc alphabetū impfectū illos indicare: ꝙ laudes dn̄i nequeūt plenissima operū integritate cantare.

Benedicā dn̄o i omni tpe: semp laus eius in ore meo. Expositio. Tempus hoibus noui uim⁹ esse diuersū: mō tribulationib⁹ asperū: mō gaudio blandū. Ergo in omni tēpe benedicendū dn̄m ꝓpheta denūciat: qn̄ ⁊ aduersa patimur: ⁊ collata felicitate gaudemus: sicut iusti fecerunt atq; faciūt dn̄i amore flagrātes. Sȝ q̄uis debitū atq; ꝓficuū sit vt creatura suū sp laudet auctoreȝ: tn̄ ꝓpter hūanitatis diuersos act⁹: pene ipossibile nobis videī: psalmodie laudes dn̄o iugiter ꝑsonare: ꝫ in ore hoīs iusti sp laus est dei: qn̄ talia vl' cogitat vel loquiī: vt nulla redargutione culpeī. Quicq̄d em̄ ex patiētia: ex caritate: ex simplicitate: ceterisq; virtutib⁹: vel loq̄mur: vel mēte gestamus: iure diuinis laudib⁹ applicaī. Ipsius em̄ ꝓconiū est: ꝙ donat ore ac corde honesta meditari. Laus em̄ a lauro dicta ē: ꝙ solebāt coronare victores. He mystice saliue sunt: q̄s tituli silitudo ꝓdixit: hec verba ꝙ scripturaꝝ diuinaꝝ virtutē videbanī exp̄mere. In dn̄o laudabiī aīa mea: audiāt mansueti ⁊ letenī. Pulcherrime vno comate dilectio famulātis exp̄ssa est. Nō em̄ vel in se: vl' in diuitijs: ꝫ in dn̄o suā aīaȝ dicit eē laudādā. Tūc em̄ gl'iaī fidelis seru⁹: qn̄ laudabilē dn̄m habere cognosciī. Scit em̄ ad se referri bonū: cuȝ dn̄s

Aleph
Al. dn̄m

ET.

Beth

eius fuerit multo rumore ꝓdicat᷒. Nã si qs hodie dño detrahat: deuot᷒ famulus q̃ furore succendit? Qua stomachatõe cruciat? Datũ est em̃ fidelibus seruis: vt aut de fama dñorũ aduersa seuiant: aut de ꝓspera opinione cõgaudeãt. Sequit. Audiãt mãsueti ⁊ letent. Nõ dixit lege docti: nõ ieiunãtes: non psallẽtes: sed mãsueti letent: q̃ caritate ꝓcipua habere rerũ oĩm tpantiaꝫ cõsuerunt. **Magnificate dñm mecũ: ⁊ exaltem᷒ nomen ei᷒ in† inuicẽ.**

Gimel
Al. laudipsũ

Utilitas ista carnalis singularit pfrui desiderat: qd delectatõe auida ꝯcupiscit. Spiritualis autẽ gratia nõ vult sola facere: qd multis ꝓficit ad salutẽ: ne inter officia sanctitatis detestabilis inuidia misceat. Qd nunc versus iste explanat. Uocat em̃ fratres: hortat ꝓplos obediẽtes: vt nomẽ dñi gloriosa societate magnificẽt. Sequit. Et exaltem᷒ nomẽ eius in inuicẽ. Suauis cõmonitio: iustissima regula: vt ab omnibus in vnũ fiat: qd sancte vnitati ꝯstat offerri. In iuicẽ vero: significat cõpositos choros: qñ ⁊ psalmodiã dñi alterna sibi successiõe respondẽt. Que figura dicitur Energia: id est: imaginatio: q̃ actũ rei incorpeis oculis subministrat. **†Inquisiui dñm ⁊ exaudiuit me: ⁊ ex omnib᷒ tribulationib᷒ meis eripuit me.**

Sche
Deleth
Al. Exq̃siui

Ut inuitatus ꝓplus ad psalmodiã dñi festinaret: nũc dic q̃ sibi exinde bona ꝓuenerint. Inq̃siui dominũ: nõ spatio longo terrarũ: nõ ꝑ locoꝝ latitudines forte distẽtas: sed in corde vbi si maiestatẽ ipius cogitam᷒: ibi eã ꝓsenteꝫ modis oĩbus inuenim᷒. Et intende qd dicat: Inq̃siui dñm ⁊ exaudiuit me: qm̃ intellect᷒ ei᷒ vniuersa cõplectit: nec corꝑalibus sensib᷒: sed spũalib᷒ virtutib᷒ opat. Sequitur: quãtũ deũ q̃sisse ꝓfuit: qñ eũ ex oĩbus liberauit ãgustijs. Quis em̃ sufficeret particulatim tãta petere: quãta iste sit meruit impetrare? Dicẽdo em̃: Ex oĩb᷒: nihil relictũ est qd remãsisse suspiceris adũsũ. **Accedite ad eũ ⁊ illuminami: ⁊ †vult᷒ vr̃i nõ erubescet.**

He
Al. facies vestre nõ cõfũdẽt

Prius laudes ꝓmisit: choros ordinauit: nunc in scda pte ⁊ ad ipsam cõicationẽ ꝓplos hortat accedere: vt ecclesie future ritũ monitor spũalis infunderet. Accedite: nõ dicit ebriosis: non adulteris: nõ supbis: sed sobrijs: castis atq; hũilibus xp̃ianis: q̃ illuminari de sacra pceptione mereant: sicut apl's de ipa cõicatione testat. Quicũq; mãducauerit panẽ aut biberit calicẽ dñi indigne: iudiciũ sibi mãducat ⁊ bibit: nõ dijudicãs corp᷒. Probet autẽ seipm hõ: ⁊ sic de pane illo edat: ⁊ de calice bibat. Studendũ est q̃: vt q̃ ad eũ accedit: ita se hũili satisfactione moderet: vt illuminari poti᷒ q̃ cecari posse videat. Uultus aũt: sicut sepe dixim᷒: significat ꝓsentiam: q̃ pt mutato colore ꝯfusionẽ pati: si celestia munera subducant. Fideles q̃ non erubescũt: qm̃ ipetrant. Erubescere em̃ decepti est: q̃ ad sua desideria nõ valet ꝑueni re. Quidã hoc sic estimãt sentiẽdũ: facientes exinde nõ minimã q̃stionẽ. Nã cũ apl's dicat: Qui solus habet imortalitateꝫ: ⁊ lucẽ habitat iaccessibilẽ: hic q̃mõ ponit: accedite ad eũ ⁊ illuminami? Sꝫ hoc cõpendio ipius veritatis absoluit. Inaccessibilis ei᷒ lux dicit: qñ substãtie ipsi᷒ singularis ⁊ omnipotẽs natura declarat. Ceterũ cũ se gr̃a sancte diuinitatl infundit: ⁊ ad eũ accedit: ⁊ illumiatio btã ꝓstat. Uñ dictuꝫ ẽ ⁊ alibi: Qui illuminat oẽm hoiem veniẽtẽ in hũc mundũ. **Iste pauꝑ clamauit ⁊ domin᷒ exaudiuit eũ: ⁊ †ex oĩbus tribulationib᷒ ei᷒ †liberauit eũ.**

Dicendo: iste: spiritualẽ pauperẽ designat: q̃ nõ tm̃ mũdanis opibus: sed vitioꝝ vbertate vacuat. Iste pauꝑ est: q̃ accedẽs ad deũ illuminat. Iste cui᷒ vult᷒ non erubescit: qui qñ clamat ad dñm salubriter ⁊ competẽter audit: ⁊ tunc ꝓuenit vt liberet: nõ ab vna tribulatiõe: sed ex oĩbus mundanis angustijs. Qd accidere solet iustis: qñ in sancta cõuersatiõe aĩas reddunt: ⁊ de seculi istius clade ꝯfusa ad securitatẽ ppetuã trãsferuntur. Perpende etiã qd hic hebrei alphabeti sit littera trãsilita. Pro sexta em̃ septima posita est: Quod ad illud vt puto referendũ est: qd supra memoraui: hũc psalmũ significare quidẽ sanctos viros: q̃ tm̃ nõ totis opib᷒ ꝓbant esse pfecti. Ego em̃ nõ inueni patrũ definitã de hac pte sentẽtiã. **Immittet †angelũ dñs in circuitu timẽtiũ eũ: ⁊ eripiet eos.**

Ne crederet dñs fideles suos posse negligere: ꝓsenti eos oraculo ꝯsolat. Et inspice medicinale verbum qd dicit: Immittet. Nã ꝓpter isolẽtiã hũa-

j. Cor. xi.
j. Ti. vi.
Io. i.
Al. ⁊
Al. liberauit
Al. angelum dñi

ne fragilitatis nō palā facit: ſ occultis im-missionib⁹ opat: vt te nesciēte ꝓ salute tua qđ expedire possit accipias. Angel⁹ aūt minister est volūtatꝭ diuinę. Quapropt si vis te āgelū fieri: fac qđ ꝑcipit: vt liberes piclitantē: subuenies anxio: eripias innocētē: ꝛ cetera q̄ diuia iubet auctoritas. Tūc em̄ spū angeli sum⁹: qñ ministri supnę volūtatis efficimur. **Gustate ꝛ videte qm̄ suauis est dn̄s: beat⁹ vir q̄ sperat in eo.** Redit ad dn̄i sanctissimā cōicationē: nec desinit sepi⁹ dicere: vn̄ nouit mortalib⁹ ppetuę vitę gaudia ꝓuenire. Gustate: nō ptinet ad palatum: ſ aię suauissimū sensū: q̄ diuina cōtēplatione sagniat. Naȝ vt ipm̄ gustū intelligeres: sequit: Uidete: qđ vtiq3 nō ad os ptinet: sed ad inspectiuā sine dubio qualitatem: vt cū tale corp⁹ accipim⁹ vite nobis cōcedi gr̄aȝ ꝯfidam⁹. Et vt ipam cōicationē nō ad corpus cōmune traheres: dn̄m dicit eē suauē: q̄ in ea salutē hoībus ꝓ sua pietate ꝓcedit. Uita em̄ nr̄a q̄ reuera de⁹ est: qui carnē sūptā ex virgine maria: sibi vniuit eāq3 ꝓpriā fecit: viuificatricē eā esse ꝓfessus ē: sicut ait in euāgelio: Amē amē dico vobis: nisi mādūcaueritis carnē filij hoīs ꝛ biberitis sanguinē ei⁹: nō habebitis in nobis vitā eternā. Que lȝ ex hūana natura sūpta sit: nō tn̄ eā vt vnius hoīs ex nobis estimare debem⁹ pcti alicui⁹ cōtagione pollutā: ſ adorabilē: salutiferā: viuificatricē: que pctā dimittit ꝓpter verbū cui adunata est (sic in euāgelio ipe dn̄s dic: Ut sciatis q2 ptātē habet fili⁹ hoīs sup terrā dimittēdi pctā) ꝛ ad ppetuę vitę regna pducit. Subiūgit itaq3 absolutā firmāq3 sentētiā: beatū esse virū: q̄ sperare nō desistit in dn̄m. Precipua res: q̄ tā freqn̄t iterat: vt nūq3 illud desinam⁹ expetere: qđ tāta cognoscit assiduitate ꝑdicari. **Timete dn̄m oēs sancti ei⁹: qm̄ † nihil deest timētib⁹ eū.** Timorē dn̄i oībus sctīs impat: ne quis q3uis bene merit⁹ a saluberrima intētiōe discedat. Sȝ qđ vtilitatis timor ei⁹ habeat: ꝯsequēter ostēdit dicens: Qm̄ nihil deest timētib⁹ eū. O breuis sententia: o imensa ꝓmissio. Possunt aliqđ egere: quib⁹ diuitie: qbus salus corpis: qb⁹ regna tribuunt. Solus ipe nihil indiget qui dn̄i timore ditat⁹ est. **Diuites eguert ꝛ esurierūt: inq̄rentes aūt dn̄m nō † deficient omni bono.** In vno versu terrarū diuites ꝛ paupes xp̄i magnifica cōtrarietate destinxit. Ait em̄: Diuites eguerūt ꝛ esurierunt. Qn̄ egent diuites? Qn̄ fidem nō habēt rectā. Qn̄ esuriunt? Qn̄ minime dn̄i corpore satiant. Tales q3 diuites egent: ꝛ saturati ventre: spū semp esuriūt. Quid em̄ habeāt q̄ deū nō habēt? Subsequit: Inquirētes aūt dn̄m nō deficiēt omni bono: q2 nullo bono deficiūt: q̄ spiritali desiderio ꝑfruunt. Na cū diligim⁹ dn̄m in ipo omnia reperim⁹. Un⁹ est q̄ querit: ſ in quo omnia cōtinent. O lucrū mirabile: o cōpendiū singulare. Cur nos p diuersa fatigem⁹? Ad ipum ergo vnanimiter festinemus: p⁹ quē cūcta bona vltra nō q̄rimus: ſ tenem⁹: sicut apl's dic: Scim⁹ qm̄ diligētibus deū oīa coopant i bonū. Hoc argumētū dr ex ꝯrio. Cōtrariū ē em̄ egere diuites: ꝛ paupes nullo bono deficē. Argumētuȝ ē aūt argute mētis iudiciū: qđ p indagatōes ꝓbabiles rei dubię pficit fidē. **Uenite filij audite me: timorē dn̄i docebo vos.** Peractis solēnibus q̄ ad sacramēta eccl'ię ptinebāt: nūc venit ad tertiā ptē vbi illos alloq̄t q̄ pma fidei rudimēta pcipiūt. Dicēdo em̄: Uēite: significat eos itra ecclesiā ñ fuisse. Qđ etiā ꝯfitētib⁹ nūc dr qñ ad fidē veniūt xp̄ianā. Uox pr̄na sonat: vox pietatꝭ admonet: vt vltro dicētē audiam⁹: quē tacētē exq̄rē deberem⁹. Sȝ q3 suauis: q3 vtilis timor est ad quē fili⁹ iuitat: Cū dicit: Docebo vos: admonet ne pauescam⁹ qđ audiuim⁹ timorē. Nō est em̄ timor iste qui formidet: sed qui diligat. Timor hūanus amaritudinē habet: iste dulcedinē. Ille ad seruitiū cogit: iste ad libertatē trahit. Postremo: ille claustra metuit: hic celoruȝ regna patefecit. Merito ergo timorē istuȝ sic vtilē ꝓfessus est: vt auida mēte discat. **Quis est homo q̄ vult vitā: † ꝛ cupit videre dies bonos?** Talis interrogatio ꝓposita est: quā oīm seq̄t assensus. Quis est em̄ q̄ possit dicere: aut vitā nolo: aut dies bonos videre nō cupio? Sȝ vtinā sic vitā ppetuā q̄rerem⁹: sicut i ista tēporali corda defigim⁹. Bonos aūt dies: ñ istos dicit: in quib⁹ caducis delectationib⁹ occupamur: ſ illos q̄ vere boni sunt: ꝛ in sūma

Marginalia: Hbet · Joh. 6 · Math. 9 · Ich · Aliō est in oia · Iob · Al. minuet · Ro. 8 · Top · P · Lamech · Idem · Al. diligit

Nun sanctitate versant. †Cohibe linguã tuã a malo: & labia tua ne loquant dolum. Hoc est velle videre dies bonos: si lingua nostra aliquid nõ loquat incõpetens. Malũ est em̃ omne ꝓhibitũ: & quicquid veritati repugnat tali appellatiõe discernit. Intende vero subtilius: qꝛ prius cohiberi dicit linguã: quã cũ loqui volumus anterius cõmouemus. Addidit: Labia ne loquant dolũ: quę linguę motũ ꝓtinus cõsequunt: & quasi quadã harmonia sociata amborũ modulamine hũanus sermo pagitur. Dolus est aũt: quãdo fallim⁹ audientẽ: vt qd credit ad auxiliũ inferre videat incõmodũ. Quod merito ꝓhibet: qꝛ purę cõsciẽtię cõstat semꝑ aduersum. Diuerte a malo & fac bonũ: inquire pacem &†sequere eam. Ad videndos dies bonos: nõ sufficit tm̃ a malis actibus abstinere: nisi nos pietas cõpellat & bona pagere. Nam ꝑmus virtutis gradus est/aliena nõ quęrere: sed iteꝝ supior/egentib⁹ ꝓpria nõ negare. In illo culpã refugim⁹: in isto palmã pietatis acquirim⁹. Nã pupillo nõ nocuisse: aut pauperẽ nõ expoliasse abstinentia est: quę ad ꝑmiũ sola nõ sufficit. In illa quippe iudicatiõe soli audiunt: Venite benedicti patris mei: pcipite regnũ qd vobis paratũ est ab initio mũdi: qui gratiã domini ipo inspirãte diuersa largitione mercati sũt. Vides ergo necessario additũ: Et fac bonũ. Ipsum est siquidẽ qd nos liberat atqꝫ cõmendat. Sciens autez ꝓpheta in hoc agone seculi cũ corpore pacez fidelissimos nõ habere: & cũ suis vitijs hic illis ꝯtinuuz eẽ certamẽ: pulcherrime dixit: Inquire pacem: vt qꝫuis eã hic nõ habeant: tamẽ semper ab eis studiosissime pquirat. Et nõ ꝓmisit qd hic possit quoquo mõ cõprehẽdi: sed imperat: sequere eã: quasi ꝑcedentem. Nam quare sequẽda est: nisi qꝛ hinc fugit. In futuro aũt sperãda est: quoniã ibi ppetua stabilitate ꝯsistit. Quęram⁹ ergo seduli: sequamur intẽti: qꝛ illic eã inuenire non possumus: nisi hic diligenti⁹ inquiramus. Quę tũc cõprehendi dabit: qñ ipm cõspicimus pacis auctore. †Vultus autez dñi sup iustos: & aures ei⁹ in ꝑces eoꝝ. Venit ad qrtã partẽ: vbi vsqꝫ ad finẽ duplici ꝓlm ꝑdicatione ꝯfirmat: mõ iustoꝝ ꝑmiũ narrãs: mõ impioꝝ pctã castigans: vt ab vtraqꝫ pte cõmonit⁹ seruire discat dño ꝓplus acquisit⁹. Qd schema dicit Paradigma: efficacissimũ plane figurę genus: qñ duplici vtilitate ꝑcipit qd sequamur. Cũ em̃ dicit: Oculi dñi sup iustos: cõtinuã gratiã diuinitatis ostẽdit: vt aspect⁹ imobilis sup eos esse videat. Subiũgit qꝫ exauditionis velocissimã celeritatẽ: qñ aures dñi patas in eoꝝ ꝑces esse cõmemorat. Quę em̃ illis ad obtinẽdũ fiat mora: cũ in ipis q̃ exaudire possit inhabitat? Sed licet frequẽter exaudiat pctõres: iustis tñ multo ampli⁹ ꝓmittit: qñ in preces eoꝝ paratas aures habere mõstrat. Vult⁹ aũt dñi sup faciẽtes mala: vt pdat de terra memoriã eoꝝ. Exposita iustoꝝ gratia: nunc ꝯuertit ad pęnas malorũ. Et ne dicerent pessimi: iustos attẽdit: nos aũt nõ respicit: securi iam facim⁹ q̃ ab illo cõspici nõ meremur. Pronũciat vultũ dñi: id est: intellectũ esse supra malos: Quos sic attendit vt nõ respiciat: sic nõ respicit vt tñ eorũ facta cognoscat. Timeam⁹ ꝗ malũ facere: qd eius scientiã nouim⁹ nõ latere. Et cõsidera: qꝛ in istl dicit: Sup faciẽtes mala: vt falli nõ possit ꝯiuncta vicinitas. Intellige vero qd vtrosqꝫ videt: sed eos euẽtu dispari ꝯtuet: iustos vt audiat: pctõres vt pdat. De terra vero dicit: id est: ꝺ futura patria: quã soli deo placiti possidebunt. Memoria eorũ peribit: qꝛ nõ erit iniquoꝝ inter iustos vlla cõmemoratio. Illos em̃ in memoria nos habere dicimus: quib⁹ aliqua prestare desideram⁹. Nã qui de memoria domini exeunt: ad ęterna supplicia sine dubitatione pueniũt. Clamauerũt iusti & dñs exaudiuit eos: & ex omnib⁹ tribulationib⁹†liberabit eos. Iteꝝ redit ad iustos: de quib⁹ paulo lati⁹ dicit: vt ꝓpos enarrata dona reficiãt quos malorũ pęna terruerat. Discutiam⁹ q̃d sibi velit ista sentẽtia. Iustos dicit clamasse ad dominũ: & sp ꝓfitet auditos. Quid ꝗ de martyrib⁹ dicim⁹: q̃s ꝺ supplicijs tyrãnoꝝ mime ꝯstat esse liberatos? Liberati sũt plane: qñ ad celoꝝ regna pducti: omnib⁹ tribulationibus ꝓbant exuti. Clamor em̃ iustorum: non solum ad temporalez: sed maxime ad ęternaz vtilitatẽ semꝑ auditur. Iuxta

Ar. Prohibe
Ꝓ
Samech
Ar. ꝑsequere
Math. 25
Ain
Ar. Oculi
Sch
P
Ar.

est dominus his qui tribulato sunt corde: et humiles spiritu saluabit. Et iste versus ptinet ad dona iustorũ. Mos dñi: et hũana ↄsuetudo diuersa est. Nam q̃ vult altiorib⁹ vicinus fieri erigit: tẽdit vt possit fastigia celsa cõtingere. Dñs em̃ altissimus attingi nõ põt: nisi p humilitates videlicet inclinatas: nec ad dulcia ei⁹ gaudia nisi p amaras lachrymas puenit. Siue vt alij dixerũt: Iuxta: significat nõ loco: sed auxilio. Inspiciẽdũ est quoq; quod dicit: Qui tribulato sunt corde. Multi em̃ turbulant: sed nõ ex corde: vt queruli fatui: q̃ peccata nõ deflent: sed mũdana eos damna cõtristant. Illi aũt corde tribulant: qui aliena mala suas faciũt esse miserias: qui mundũ lugẽtes generalib⁹ cladib⁹ affligũtur. Ipsos itaq; saluabit: qui se hũillimis cõuersationib⁹ subdiderũt. Et intende: qz nõ dicit verbis hũiles: quod habet plerq; nequicia peccatorum: sed spiritu: sicut in euangelio dicit: Beati paupes spiritu: qm̃ ipsorũ est regnũ celorũ. **Multe tribulationes iustorũ: et de his omnib⁹ liberabit eos dñs.** Et hic et alter versus adhuc iustorum bona cõmemorãt. Aptũ em̃ fuit plus de ista parte loqui: ne fragilia corda mortaliũ iterato sepi⁹ timore succumberent. Multe reuera tribulationes sunt iustorũ: qz eos diabolus validius insequit: et hoies p inuidiã freqũter affligũt. Deinde impi⁹ tribulari põt: si quid aduersuz solus ipse patiat: iust⁹ vero et ppriis passionib⁹ affligit: et alijs caritate cõpatit. Sed cũ subiungit: Et de omnib⁹ his liberabit eos domin⁹: potẽtia creatoris ostendit: qz liberationẽ ei⁹ tribulationũ impedire nõ potest multitudo. Unde colligit omnẽ iustũ multis quidẽ tribulationib⁹ onerari: sed de oĩbus indubitãter absolui. **Dñs custodit omnia ossa eorum: vnũ ex his nõ conteret.** Ossa dixit fideliũ firmitatẽ: id est: patientiã: mansuetudinẽ: et ceteras virtutes q̃ perire in sanctis nequeũt: qz dñi custodia seruant. Ipa sunt em̃ q̃ cõminui nõ possunt: quãuis corporea ossa frangant. Nã si ad litterã cõsideres: nõ minima q̃stio videt oboriri: quõ latronis illi⁹ ossa cui dñs dixerat: Hodie mecũ eris in padiso: nõ sũt cõtrita: que a militibus legunt esse cõfracta: et multorũ martyrũ corporali cõditione reperis esse violata? Sed hoc omne neuuz dubietatis excludit: si ossa virtutẽ fidei et robur anime sentiam⁹. **Mors peccatorum pessima: et qui oderũt iustũ delinquet.** Mortẽ peccatorũ illã dicit: q̃ ab homine nõ põt intueri: quã nõ solũ malam: sed etiã pessimã ↄfitetur esse. Reuera pessima: quoniã cã eterna pena comitat. Nam si ad istã mortẽ respicias que nostris oculis patet: frequẽter inuenis diuitẽ peccatorẽ pomposis apparatib⁹ decẽter efferri: quẽ sic familia plangit: vt piũ fuisse humanis aurib⁹ mẽtiatur. Amici etiã eũ impensis lachrymis ↄsequũtur: vt reuera putes bonorũ aliquẽ ereptũ: qui magna cognoscit lamẽtatione deflet⁹. Quid de p̃ciosis referamus odorib⁹: quib⁹ et post mortẽ eorũ mansura corpa ↄdiunt? Quod tanto studio: tanto apparatu pagit: vt in funeribus ipsorum supstitũ vita recreet. Ubi est ergo: Peccatorum mors pessima? Scz in iferno vbi recepti penas patiunt eternas. Quãta em̃ pompa vt credim⁹ purpurat⁹ ille diues ad sepulchra pductus est: qui guttam aque frigide ab lazaro paupe postulauit? Et nota quod in isto noie asperitas mortis ipius explanat. Pessima em̃ dicta est: quasi pessum data. Subiunxit q̃: Et qui oderunt iustũ delinquẽt: id est: qui dñm saluatorẽ nefando odio habẽtes: mandata ipi⁹ suscipere noluerũt. Nã et istorũ mors pessima est: sicut et illorum de quib⁹ superi⁹ dixit. **Redimet dñs animas seruorũ suorũ: et nõ derelinquet omnes q̃ sperant in eũ.** Quã bene in spe bonorũ psalmus iste finit⁹ est: vt maloruz collegia deserẽtes ad bona poti⁹ futura tendam⁹. Redimet dñs: scilicet sanguine p̃cioso: qm̃ qui in ipo recte crediderit: a peccatorum debita captiuitate redimet. Animas: frequẽter scriptura ponit ↄ hominib⁹: sicut in exodo scriptũ est: Descẽderunt in egyptũ anime septuagintaq;. A parte em̃ meliore bene totus homo suscipitur. Sed vide: quia seruorũ suorũ dicit: nõ iniqua libertate viuentiũ. Addidit quoq;: Et nõ derelinquet scilicet tanq̃ pastor bonus: qui oues suas sedula pietate custodit. Sed geminauit ↄmissionis omnino cautelã. Nõ enim dicit:

Mth.5
Ps
Lu.23
Sin
Luc.16
ET
Tau
Al. delinquet
Al. eo
Exo.i.

nulluz derelinqui: sed omnes q̄ sperant in eum. Nā derelinquet illos: qui spem suā: aut in ꝓprijs viribꝰ: aut in alicuiꝰ hōis ꝑsū ptiōe posuerūt. Cōclusio.

P Eracta sunt psalmi huiꝰ sacrosanc ta mysteria: vbi sic missarū ordo cō pletus est: vt eū cōscriptū putes tē poribus xp̄ianis. Hic eñ ⁊ hymnorū ordo decursus est: hic ad cōionē deuotus popu lus iubet̄ accedere: hic inuitant̄ venire qui prima fidei rudimēta suscipiūt: vt nihil tā te rei deesse sentias: cū tñ nullū horū tūc ꝑ uenisse cognoscas. Hic etiā genꝰ humanū ⁊ iustoꝝ bonis inuitat̄: ⁊ malorū vltiōe ter ret̄. Hoc ē q̄d titulus ille ꝑcinuit: qñ dauid ante abimelech vultum mutauit: vt ⁊ nos nostrā voluptatē vtiliter cōmutātes ad tu tissimā dñi ecclesiā catholicā ꝯfugē debea mus. Est etiā calculus iste q̄ dñs etate pas sus est: in qua ⁊ nos lectione patrū resurge re credimur. De qua pater augustinꝰ in en chiridion libro suo: multiplicit̄ vt solet di ligenterq̄ꝫ tractauit: vt nulli sit dubiū psal mū tantis virtutibꝰ ꝯsecratū: memorie no stre sacculis velut thesaurū celestē frequē ti meditatione cōdendū.

Explicit expositio in psalmū. XXXIII
Incipit expositio in psalmū. XXXIIII
Ipsi dauid.

N On grauat breuiter interdū dicta repetere: vt legentis animꝰ ad me morie necessaria studia reuocetur. Dauid sicut diximꝰ duas significatōes am plectit̄: manu fortis ⁊ desiderabilis: quod vtrūq̄ꝫ dño saluatori certum est cōuenire. Manu fortis est: q̄ꝛ mortis nostre captiui tatē cū impio auctore ꝓstrauit. Desidera bilis est: qm̄ aduētus eius nobis bona in effabilia pollicet̄. Cantat̄ ergo psalmꝰ iste a ꝑsona dñi saluatoris: qui se petit ab ini micoꝝ ꝑsecutione liberari. Ipsi eñ: vbi cō memorat̄ in titulo: christū cōmonet intelli gi. Qui cōgrue dauid dicit̄: qm̄ bene huic tota expositio istiꝰ nois applicatur.

P Er totū hunc Diuisio psalmi. hymnū verba sunt dñi christi a dis pensatiōe qua passus est. Primo mēbro psalmi ꝑsecutoribus retributionez postulat debere restitui: optans illis ꝯtra ria: que tamē ad cōuersionē eoꝝ sint nihil ominus ꝓfutura. Secūdo: de resurrectio ne sua gaudet: ⁊ iudeorū iniq̄tates expro brans: actū ꝓprie passionis exponit. Ter tio: ꝓmittit se ꝑ vniuersum orbē terrarū in mēbris suis paterne potētie ꝯfiteri: qui eū ab inimicis suis resurrectionis beneficio li berauit: depcans vt cōfundant̄ pctōres: ⁊ exultent in magna gloria fideles.

I Udica dñe no Expositio. centes me: expugna impug nantes me. Assumpta ꝓ nobis clamat infirmitas: vt damnent̄ nocētes: id est: diabolus cū ministris: q̄d nouerat esse venturū. Malos eñ iudicari: dānare est: q̄ꝛ nequeūt in disceptatiōe liberari: qui ꝑ prauis actionibꝰ ꝓbant̄ impliciti. Sed h̄ vt dictū est: ad diabolū ꝑtinet cū sequaci bus suis: ꝑ quos ꝓuenit iudaice volunta tis iniquitas. Nam cū ipse ꝑcipiat: Pro ini micis vestris orate: hominibꝰ nō pōt cōue nire sentētia. Ipsos ergo petit debere dā nari: quos virtute ꝑsciētie sue nouit ad pe nitudinis remedia nō venire. Nā in subse quētibus vbi venit ad hoīes: cōuerti eos desiderat nō perire. Adiecit etiam: Expug na impugnātes me. Qui impugnat supe rare cōtendit: qui expugnat̄ omnino victꝰ est. Merito ergo spiritus imundi impug natores dicunt̄: q̄ꝛ licet sanctos vincere ne queāt: cōtendere tamē cū eis improba vo luntate nō desinunt. Expugnat autez do minus qui solus ꝑualet implere: cuiꝰ certa men triumphus est: ⁊ omnis pugna victo ria. Apprehende arma ⁊ scutum ⁊ exurge in adiutoriuz mihi. Arma ab arcendo dicta sunt: quod ꝑ ea hostes vi olentissimos arceamꝰ. Et iō hoc hūana cō suetudine dicit̄: q̄ armat manū vt oppūat inimicū. Ceteꝝ arma ⁊ scutū sola volūtas est dñi: q̄ ꝓtegit piclitātē ⁊ expugnat adū sū. Hanc eñ tropologiā dicit ⁊ apl's: Scu tum fidei ⁊ galeā salutis ⁊ gladiū spiritus. Scutū eñ dictū est: quasi sculptū: quod in ipso antiqui sua facta signabant. Naz q̄d dic: Apphende: nūquid a deo sumit̄ ad tē pus pegrina defensio? Semp illi paratꝰ est exitus rerū qui ꝓbat̄ oipotens: nec q̄si de quiete exurgere creditur: qui nunq̄ꝫ iacuis se declaratur. Arma igitur ꝑtinēt ad indu menta ferrea: ꝑ que salus hūana defendit̄.

scutū ad repellendos ictus inimici: vt frustrata tela cadant que fuerant in exitiū hominis destinata. Precat̃ ḡ dñs christ⁹ a natura hūanitatis sue: vt ꝛ salus ei⁹ muniri debeat: ꝛ inimici volūtas suis ausib⁹ effect̃. **Effunde frameā ꝛ cōclude aduersus eos qui me ꝑsequunt̃: dic aīe mee salus tua ego sum.** In scripturis diuinis framea multas ꝯtinet significatiōes. Intelligit̃ eñ ꝛ gladius: intelligit̃ hasta regalis: intelligit̃ ꝛ dolus: intelligit̃ ꝛ vindicta: hic tñ vult accipi aīaȝ suā: q̄ reuera aduersarijs framea fuit. Per ipaȝ q̄ppe gestū est: vt idoloꝝ cultus sacrilegus interiret: vt diaboli vinceret̃ iniq̄tas: vt mortis ipius ptās ꝑcussa succūberet: cū añ toto orbe libera ptāte regnaret. Nā ꝛ in alio psalmo iā lectū est: Eripe aīam meā ab impio frameā tuā. Effunde ḡ frameaȝ: id est: aīam meā dilata: munere tue pietatis idulto. Conclude: h̃ est: passiōe mea ꝛ lege tua cōpleta quā p̄dixeras p ꝓphas. Petit etiā anime sue a dño dici: Salus tua ego sū: q̄r verba ei⁹ nouit sine aliq̄ difficultate cōpleri. **Confundant̃ ꝛ reuereant̃: inq̄rentes aīam meā. Auertant̃ retrorsū ꝛ erubescēt qui cogitāt mihi mala.** Hic iam vbi venit ad hoīes: nō maledictio fundit̃: sed correctio postulat̃. Cōfundi est facta sua erubescere: ꝛ in meliorē sentētiā cōmutare. Nā ꝛ illi ꝯfusi dicūtur q̄ cōuincunt̃ ad penā. Sed vt magis h̃ ad cōuersionē intelligere debuisses: addidit: reuereant̃: id est: emēdati colāt quē ꝑsequēdū eē putauerāt. Inquirētes aīaȝ meam: in malā ptē dicit̃: q̄ sic q̄rūt vt eā nō venerari velint: ƀ a corpe segregare festinēt. Nā queri aīam xp̄i ꝛ in bonā ptē positū ē: vbi ait: Perijt fuga a me ꝛ nō est q̄ req̄rat aīam meā. Auerti aūt retrorsū nō dicit̃: nisi illis q̄ corrigēdi iudicāt̃. Nā ꝛ petro aplo qui salutē xp̄i hūanitus vindicabat: dixit: Redi retro sathanas: nō vt periret: ƀ vt dñi voluntatē felici emēdatiōe sequeret̃. Ergo q̄s retrorsū redire vult: nō illos optat intētionē pessimā sue volūtatis efficere: ƀ potius se seq̄ vbi non ꝓbant̃ errare. Qui cogitāt mihi mala: siue de iudeis: siue de hereticis: siue pōt accipi de paganis. Oēs eniȝ male cogitāt: qui p̄ter religiōnē catholicaȝ asserere aliq̄ praua intētiōe festināt. **Fiant tanq̄ puluis ante faciē venti: ꝛ angelus dñi affligens eos.** Puluis terrena quidē: ƀ nimis arida tenuisq̄ substātia est: q̄ vento flāte in sua sede manere nō sinit̃ ƀ in auras liq̄das eleuat̃. Ita volūtates peccatoꝝ cū veritatis fuerint inspiratione cōmonite: a terrenis vitijs subleuātur: ꝛ ad virtutes ethereas p̄stante dño ꝑducunt̃. Sic ḡ malis optat̃ vt ad vitā celestē felici emēdatione ꝑueniāt. Angelū dicimus supne virtutī nūciū: p quē diuina iussa cōplent̃. Iste ḡ angelus conuersos affligit: vt in illā patriā felicē hūilitatis munere ꝑducant̃. Sed afflictio ista bñficiuȝ est: q̄ñ in locū magni muneris vt emergat optat̃. **Fiat via eoꝝ tenebre ꝛ lubricū: ꝛ angelus dñi ꝑsequēs eos.** In ꝯtrariū verti peccatorib⁹ oīa postulauit: vt via ꝓpria que illis videt̃ lucida vel fixa: cū in eadē delectabiliter cōmemorant̃: fiat illis tenebrosa quam horreāt: ꝛ lubrica vt in eadē diuti⁹ stare nō possint: sicut ꝛ hieremias ꝓpheta dicit: Et ꝓpter hoc facta est via eorū lapsinosa in tenebris: ꝛ supplātabunt̃ ꝛ cadent in ea. Quod si adhuc in malis suis decreuerint immorari: virt⁹ dñi ꝑsequatur: quaten⁹ eos in scelerib⁹ suis herere nō faciat: qui ad interit⁹ sui vota festinant. O multarū ꝯtrarietatū magna felicitas: quātis votis hic petit̃ vt aduersitas ꝓsperrima ꝓbeat̃? **Quoniā gratis absconderūt mihi interitū laquei sui: vane exprobrauerūt animā meā.** Gratis reuera: quibus mali nihil fecerat. Que figura dicitur Synchrisis: cū cōparatione quadā iustiorē causam nostrā q̄ aduersarij demonstramus. Illud eñ gratuitū dicim⁹ quod nō alicuius rei compēsatione tribuitur. Absconderūt mihi: vt illi putabant q̄ diuinitatis ei⁹ potentiā nō credebāt. Naȝ quid potest abscōdi cui nihil occultū ē? Ille eñ ꝛ ꝓditorē suuȝ in cena designauit: ꝛ passionem anteq̄ proueniret edocuit: nec quicq̄ fuit quod ei absconderet̃: qui omnia sue voluntatis dispensatione patiebatur. Bene aūt dictū ē: Interitū laquei sui: quia ille laqueus nō morietis erat: sed peccantis magī interit⁹. Nā quod sequit̃: Vane exprobrauerūt aīaȝ meā: significat false

Ps. 16 | ...tes | ...dāt | ...ās | ...4 | 8. | Al. coartās | Al. Fiāt vie illorū | Hiere. 23 | Al. supuacue. | Sche

Matth.26
Joh.2

accusauerūt: qn̄ iudaicus populus dn̄o sal uatori dicta veracia quasi crimen aliquod imputabant. Clamabant em̄ vesani mendaciter: Hic est qui dicebat: destruaȝ templū hoc: cū ille dixerit: destruite templum hoc ⁊ in triduū edificabo illud. Quid eniȝ plus vanū: q̄ illud ad culpā prauitatis studio velle cōuertere: quod p̄dicabat᷑ omnibus ad salutē? Ueniat† illis laque⁹ quē† ignorát: ⁊ captio quā †occultauerunt apprehendat †eos: ⁊ in laq um† incidant in idipsum. Pia retributio: vindicta salutaris: vt q᷑ illi laqueū parauerunt: qui credebat᷑ posse nesciri. In illam tendiculā incidant: quā sensus peccatoris ignorat: scȝ vt nexu veritatis astricti reddant᷑ potius absoluti. Sequit᷑. Et captio quā occultauerūt apprehēdat eos. Que est illa captio: nisi mors dn̄i saluatoris: que occultis machinata ꝓbat᷑ insidijs? Apprehendat eos quasi fugiētes ꝓtinus ꝯsequatur: ⁊ illud totuȝ efficiat: ne derelictis suis scelerib⁹ obruant᷑. Et nota qd̓ hic in bonaȝ partē ponit laqueū: vt mādatis dn̄i capti in idipum celesti gratia pseuerēt. Sic orat cui gratis laque⁹ occultabat᷑ exitū: qui malū ꝑ malo nō reddidit: sed in cruce positus ꝑ suis psecutorib⁹ exorauit. Anima autē mea exultabit in dn̄o: †delectabitur sup† salutare eius. Postq̄ de spiritibus imundis que illis erant emersura cōpetēter edixit: ⁊ ꝑ pctōribus more sue pietatis orauit: venit ad scōm mēbrū vbi ⁊ leticiā ꝓprie mētis exponit: ⁊ passionis ordinē lucidissima ꝟitate narrauit. Prima qppe sancte anime beatitudo est: exultare in dn̄o: q᷑ totū illic cōquirit᷑ cū mens ibi purissima destinat᷑. Naȝ qui letat᷑ in dn̄o: nec gaudiū ei⁹ aliqn̄ deficit: nec suaui⁹ quicq̄ qd̓ amare possit inueniet. Quid ḡ sequit᷑ istā exultationē? Scȝ qm̄ delectabit᷑ sup salutare eius. Salutare aūt est dn̄i maiestas verbi: vn̄ salus egredit᷑ ⁊ vita ꝑstat᷑: fons misc̄die: supplicantiū remediū: remissio peccatorū. Omnia ossa mea dicent: dn̄e quis similis tibi? Ossa nec sensū nec vocem habere manifestuȝ est: sed sicut frequēter dixim⁹: fortitudo animi ⁊ cōstantia mentis debent intelligi: que merito ossibus cōparant᷑: q᷑ sicut illa corpus ꝯtinēt:

Al.illi
Al.ignorat
Al.abscōdit
Al.eū
Al.cadat

Al.et
Al.salutari suo

ita ⁊ hec sanctas corroborat voluntates. Dicant ergo hoc sacramentū ossa nō caro: id est: firmitas nō remissio: q᷑ talē hymnū nō potest nisi sola mētis dicere fortitudo. Quis: negatiuū est: q᷑ nemo pōt esse similis cuȝ sit sancta trinitas singularis. Multum quippe est creatura a creatore dissilis. Illa deniq̄ seruit: iste dominat᷑. Eripiens inopē de manu fortiorū eius: egenū ⁊ paupere a† rapientib⁹ eū. In isto versu exposuit quod superius dixit: quis similis tibi? Nam cū diabolus manu sua teneret pene totū gen⁹ humanū: de illa potestate qua tenebat᷑ obnoxiū ꝯstat incarnatione verbi fuisse liberatū. Addidit quoq̄: Egenuȝ ⁊ pauperem: vt hec tria in vnū collecta ꝯditionē generis humani p̄ssam calamitatibus indicarēt. Inops ergo dicit᷑: q᷑ mortalis effect⁹ est. Egenus: q᷑ in laboribus ⁊ sudorib⁹ panē quesiuit. Pauper: qm̄ de illa sapiētia ⁊ puritate deiect⁹: solam tenuē ⁊ vmbratilē ratiunculam possidebat. Nā quis dicat eos vere sapuisse: qui auctoris sui ꝓbabant᷑ scientiā non habere? Sed hunc talem ꝑ incarnationē suaȝ liberasse: q̄ mirabile: q̄ est omnimodis singulare: vt merito dicatur: Domine quis similis tibi? Et memēto quod supra: De manu fortioris: diaboluȝ significat: qui vtiq̄ fortior hominib⁹ erat. Inferius: A rapiētibus eum: spiritus imundos intelligi vult: qui potestati diabolice nefanda deuotiōe commilitant. † Exurgentes testes iniqui: que ignorabam interrogabant me. Postq̄ dixit multiplices calamitates quibus premebatur humanitas: vt se ab ea non redderet alienū: quam pro nobis assumere sua pietate dignatus est: nunc ꝓpriaȝ cōmemorat passionē. Testes igit᷑ qui subito impetu beluino ꝯsurgunt: nec moderate adducunt᷑ in mediū: sunt sine dubitatione falsissimi: quos vno verbo potēter designat dicens: Iniqui. Reuera iniqui: qui erāt cōtra veritatē iusticiāq̄ locuturi. Iūgit: Que ignorabā: id est: q̄ me dixisse oīmodis nesciebā. Sic em̄ d̓ illis dicimus: q̄ se dn̄i beneficio recta cōuersatiōe custodiūt: nescit mentiri: nescit rapere: nescit opprimere. Ignorabat enim dominus blasphemare: quod ei princeps sacerdotū

Al.d
Al

Math.26 scissis vestib⁹ iputauit: qn̄ dixit: Uidebitis filiū hois sedētē ad dexterā p̄ris. Et sbsecu cus est pnceps iudeoꝝ: Blasphemauit: qd adhuc egem⁹ testib⁹? Sed q̄le testimoniuz fuerit: sbsequenti verbo declarauit: vt eos nō diceret ꝯuicisse s; introgasse: q̄si nō de sua integritate ꝯfisus: s; aliena voce sollicitus. De q̄ loco matthe⁹ euāgelista sic ait: Ibidē Nouissime aūt venest duo falsi testes: ⁊ dixest: Audiuim⁹ hūc dixisse: possū dstruere templū hoc. ⁊c. **Retribuebāt mihi mala ꝓ bonis: sterilitatē anime mee.** Nō potuit aliqd nec breui⁹ nec elegātius dici. Bn̄ficia dn̄i: actusq; iudeoꝝ singulis sunt s̄monib⁹ explicata: id est: mala ꝓ bonis: sc; q: dn̄ illevitā credētibus ꝯtulisset: isti mortē reddere maluerūt. Qd retributionis gen⁹: maloꝝ oim ꝓbat extremum. Sterilitas q; aie fuit: qn̄ mgr bon⁹ in ip̄is fructū fidei reperire nō potuit: nec pectora eoꝝ credulitatis germina reddiderūt q̄ saxeo stupore durata sunt. S; ne iudei se leuiter estimēt addictos huic sterilitati: ⁊ in ficulnea illa: euāgelio teste: maledixit: in q̄ Ar.ij fructus oino non repit. **Ego aūt cum** dubar **mihi molesti essent: †induebā me cilicio.** Ciliciū fit ex hedis aspeꝝ setigeꝝq; tegumentū: q̄ ad delicta iure referūt: qm̄ ⁊ iudicio dn̄i in pctōꝝ pte sunt positi. Ergo dn̄s q: carnē pcti assumpsit: ciliciū se induisse cōmemorat. Nā si historice accipias: nūq; eū legis vsum fuisse cilicio. Ergo dū iudei p ꝯtumelias ⁊ insidias eēnt molesti: ille diuitatē suā carnis velamine tenebrosis mētib⁹ occulebat: q: nō merebātur agnoscere quē tali impietate tractabāt. Hoc schema. Metriasmos: id est: mediocritas dr: Sce q̄tiens rem magnā hūili voto deijcimus. Quā figurā ⁊ in h ⁊ in subseq̄ntibus v̄sib⁹ diligēs lector agnoscis. Et ꝯsidera v̄bum celestis patiētie. Nō dicit: cū me ꝑsequerēt: s; cū mihi molesti eēnt. Qd solem⁹ dicere in leuib⁹ causis: vbi aliqd importune suggestū tediosa volūtate suscipim⁹. Ar.hu bz **†Et hūiliabā i ieiunio aiaz meā: ⁊ orō mea i sinu meo ꝯuertet.** Jeiuniuz dn̄i fuit: qn̄ nefanda obstinatiōe duratos nō inueniebat quos in epulas sp̄uales assumeret. Hec em̄ fuit sterilitas aie ip̄ius: qd ⁊ ieiunium. Jeiuniū em̄ dictū est: q̄si inedium: qd abstinētes diuti⁹ ad inediaz vsq; pducat. Jeiunauit ꝗ dn̄s: q: se ei icredula turba sbtraxerat. Potest etiā ⁊ ieiuniū corpale dn̄o ꝯuenire: qm̄. xl. dieb⁹ ⁊ noctib⁹ ieiunauit i Math.4 mōte. S; illo pfecto ieiunio: de q̄ esais dicit: Solue om̄e vinculuz iniq̄tatis: dissolue Esa.58 obligatiōes vehemētiū cōmutationū: dimitte afflictos in remissiōe: ⁊ oēm retributionē iniquā dirūpe. Frāge esuriēti panez tuū: ⁊ paupes sine tecto iduc i domū tuā. Si videris nuduz cooperi: ⁊ domesticos semis tui: nō despicies. Tūc erūpet matutinū lumē tuū: ⁊ sanitas tua cito orief. Et ꝑcedet an̄ te iusticia tua: ⁊ maiestas dn̄i circūdabit te. Et tūc clamab: ⁊ de⁹ exaudiet te: adhuc te loq̄nte dicet assū: ⁊ cetera q̄ text⁹ ille mirabilis celesti mūere pollicef. Ita mgr bon⁹ qd ꝓphetaꝝ ꝑdixerat libris: humanit⁹ euidētib⁹ mōstrauit exemplis. Addidit q; secretiorē cām: q̄ bn̄ euangelica similitudie reserat. Dic em̄ dn̄s discipulis suis: Intrātes aūt i domū: salutate eā dicētes Pax huic domui: Et siqdē fuerit dom⁹ Math.10 illa dig: veniet pax v̄ra sup eā: sin aūt non fuerit dig: pax v̄ra ad vos reuertef. Talis est ⁊ ista orō q̄ fundebaf a dn̄o. Nā cū eaz detestabiles iudei mime suscipe mererēf: i sinu ei⁹: id est: in secreto pectoris: vn̄ fuerat egressa remeabat. Si em̄ in pectoribus fuisset opata: nō ꝯūsa vtiq;: s; diceref effusa. **†Sicut ꝓximū †sic fratrē n̄rm ita cōplacebā: tanq; lugēs ⁊ ꝯtristat⁹ sic humiliabar.** Ar.q̄si Ar.et q̄si Q̄tum ad eloq̄ntiā latinā: ꝓximo ⁊ fri cōplacuisse nos dicim⁹: s; h mutat⁹ ē noim casus. Pro ablatiuis em̄ Sche accusatiui sūt positi. Que figura dr Antiptosis: qn̄ cas⁹ ꝓ casu pōif. Dic ei: sic d ꝓximo sic de frē n̄ro: ita mihi ꝯplacebā: id est: de eoꝝ affinitate gaudebā: q̄ me hostilis ise q̄banf. Ip̄a est em̄ pfecta retributio: si pro odio gr̄a: si bn̄ficiū ꝓ lesione p̄stef. Cōplacebat em̄ i illis dn̄o: qn̄ eos docebat ne delinq̄rent: qn̄ ꝓ ip̄is p̄ri i cruce posit⁹ supplicabat. Seq̄tur. Tanq; lugēs ⁊ ꝯtristatus sic hūiliabar. Illa dn̄i sanctitas ⁊ impēsa caritas quā docebat: q̄uis sic fratres ⁊ ꝓximos se iudeos dilexisse testef: ꝯtristatuz se tn̄ iuste cōmemorat: q: in cūctis fidē inuenire nō potuit: quā magnope q̄rebat. Si qs em̄ nob bn̄ velit: necesse est vt ꝯtristef

quā in nobꝰ non pōt repire qd̄ querit. Et aduersum me letati sūt ꝛ ↄuenerūt: ↄgregata sūt† ī me flagella: ꝛ† ignorauerūt. Cū christꝰ dn̄s pie ↄtristaref: iudei impia libtate letabanf. Sed diūsa erit ista retributio: Christꝰ gaudebit d̄ tristicia sua: iudei de ꝑpria erūt exultatōe crucian di. Nā bti sunt q̄ ꝑpter iusticiā lugent: et miseri q̄ inepta gratulatiōe supbiunt. Exponit etiā casum pessime cecitatis: qꝛ ī dominū suū tormēta ꝑparabāt q̄ in ipos erāt iusticie ↄpensatōe reditura. Hoc est eñ qd̄ dic: ꝛ igrauerūt: qꝛ in eos habuit conuerti: quod corpaliter inocēti videbāf ingerere.

Al. sup. Al. ignoraui. Matth. 5

†Dissoluti sunt nec ↄpuncti: temptauerūt me ꝛ† deriserūt derisu: striderūt in me dentibꝰ suis. Post ipie temeritatꝭ excessuꝫ: dic q̄ iudeis acciderit: nec tñ obstiationē eoꝝ cōmemorat potuisse ↄuerti. Dissoluti sūt vtiq: cū passiōe dn̄i sol tenebras accepit: terra ↄtremuit: veluꝫ templi scissum ē: ꝛ cū hec tāta fuerint oñsa miracula: nō sūt tñ ↄuersi faciēte duricia. Temptauerūt ṽo qñ dixerūt: Dic nobꝰ si tu es christꝰ: Deriserūt: qñ crucifixo imputabāt: sic matthęꝰ euāgelista testaf: Silr ꝛ ꝑncipes sacerdotū deridētes eū cuꝫ scribis ꝛ phariseis dicebāt: Alios saluos fec: seipm̄ saluū facere nō pt. Genꝰ aūt istd̄ locutiōis tūc adhꝰbef: qñ res aliq̄ copiosissime significaf ipleta: vt bn̄dicēs bn̄dicā te: maledicēs maledicā te: edificans edificabo te: ꝛ his similia. Qd̄ argumentū dr̄ notatio: cū ex ṽbi positōe elicif silitudo smonis. Seqtur. Striderūt in me dētibꝰ suis: qd̄ fit a seuis hoībus: qñ rōne vincunf. Nam cū eis pro ṽitate verba defecerint: tūc impatienf dētibus fremūt: suasq volūtates tacita iñminatiōe denūciant. Sed h̄ totuꝫ ad magnam hūani generꝭ edificationē referf: ne mēbra sibi existimēt onerosum pati: qd̄ caput suū sustinuisse cogn̄scūt.

Al. dissipati. Al. sbsānauerūt me sbsānatiōe: frēduerūt sup. Luc. 23. Ibidē. 22. Matth. 27. Top̄

Dn̄e quādo respicies: restitue aīam meaꝫ a† malefactis eoꝝ: a leonibꝰ vnicam meā. Qñ respicies: ꝑ ↄsuetudine infirmitatꝭ hūane dicif: cui morosū videf qd̄cūq futuꝝ est: q̄ mox vt cupit aliqd festinat implere. Restitue ṽo dixit: q̄si ereptā redde: h̄ est: p̄sta resurgere a malefactis: qꝛ iniuste ꝑbaf occosus. A leonibꝰ eñ: a ꝑtātibꝰ crudentis atq crudelibꝰ significat. Vnicā q̄dā carnē dn̄i aduertere voluerit: q̄ licet sit ista cōis: vnica tñ facta ē: qꝛ de ṽgine: q̄a sine pctō: qꝛ sociata ē ṽbo: h̄ est: dei filio. Siue vnicā: catholicā ecclīaꝫ intelligamꝰ: q̄ ī toto mūdo vna ē: ꝛ delectatione mag̃ vnica nūcupaf: a q̄ hereticoꝝ ↄuēticula oīmodis excludūf. Nam vt ꝑbes ipam dici vnicā: seq̄ns ṽsus oñdit: q̄ de ecclīa locuturꝰ est. Et respice reꝝ ordineꝫ pulcherrime fuisse seruatū. Priꝰ pro resurrectiōe sua deprecatus est: que reuera iam cōtigit: dehinc postulauit de ecclīe liberatiōe: q̄ tēpore iudicij ab oñi erit inq̄etudīe muniēda.

Al. malignitate

Cōfitebor tibi† domine in ecclesia magna: in populo graui laudabo te. Venit ad tertiū membꝛ: vbi iaꝫ percepto munere resurrectōis: ꝑfitef se in tote orbe dn̄o ↄfiteri. Duas diximꝰ esse cōfessiones: vnā laudis: alterā penitētie. Sed hic vt ꝑ conialē debuisses aduertere: paulopost seq̄tur: laudabo te. Magna vero ecclīa: ē populus christianꝰ: recte fidei tenax: q̄ amplitudine sui totiꝰ mundi spacia ↄprehendit. Seq̄tur. In ꝑplo graui: vtiq fructuoso: q̄ ñ ī leuibꝰ paleis: s̄ in frumētalibꝰ g̃nis noscif cōstitutꝰ. Quē veniēs aura tēptatōis de area xp̄i nō abijcit: s̄ ventilatiōibꝰ purgaf potius q̄ lōge ꝑijcitur. Quapropter in graui populo laudaf dn̄s: a leuibꝰ autē ꝛ fide vacuis vtiq blasphemaf.

Al.

Non †insultent in me qui aduersanf mihi inique: qui oderunt me gratis: ꝛ† annuentes oculis. Ordo verboruꝫ talis est. Non insultēt in me qui aduersantur mihi iniq̄ annuētes oclīs: qui oderunt me gratꝭ. Insultāt heretici: quando aliq̄s de numero fideliū sancta ꝑdit ecclīa. Aduersanf inique: quādo de pereuntiū errore letanf. Hoc ne fiat: pia dn̄i itercessiōe deposcif. Seqtur. Qui oderūt me gratꝭ: hoc ē: quibꝰ nihil nocui. Inaniter siq̄dem execratur: cui lesionis causa nulla ꝑmittif. Annuentes aūt oclīs dixit: quod solet fieri quādo voluntatē nostrā tacita ꝛ dolosa significatione declaramꝰ: ꝛ vbi voce ꝑdi nolumus: oculoꝝ quēpiā nutibꝰ admonemꝰ.

Al. deā A

Quoniam mihi quidē pacifice loquebantur: ꝛ† super iram dolose cogitabant. Predicitur iudeoꝝ nefāda

Al. dic qu

dolositas: que nõ nostris sed verbis euãgelicis indicet. Pacifice loqui videbant: quãdo dicebãt. Mgr scim⁹: q2 verax es: et viam dei in ꝟitate doces: licet tributũ dari cesari: an nõ? Sed põt dolũ cogitare etiam q̃ nõ disponit occidere: vt si quis pecuniã aut possessionẽ ꝓximo machinet auferre. Sed addidit: Irã: vt dol⁹ eoꝝ exitialis fuisse declaret. Hoc ad illud referꝫ: quãdo dolosã machinationẽ tractabãt. Oportet vnũ ꝓ oibus mori. †Dilatauerũt sup me os suũ: dixerunt euge euge viderũt oculi nostri. Dilatauerũt vti¬q̃ os suũ: qñ clamabãt: Crucifige crucifige: iam nõ annuẽtes oculis: nõ dolose cogitantes: sed aperta et libera voce damnãtes. O scelestũ facin⁹. Negauit iudex fieri qd̃ populus clamabat impleri. Sequũtur ꝟba letaliter letãtiũ iudeoꝝ: ac si diceret. Bene bñ: videm⁹ de te qd̃ desiderabam⁹ efficere: vt dissuasor plebis cũ latronibus i cruce pẽderes. En mira patientia in q̃ erat summa potestas. Nũquid nõ valuit ad cõfundẽdos inimicos viu⁹ descẽdere de crucis patibulo: q̃ mortuus die tertia resurgere potuit de sepulchro? Sed nõ ꝯueniebat diuine ꝟtuti ad ꝟba insultantiũ cõmoueri: vt ampli⁹ erubescerent dũ oĩa ꝑdicta cõstarẽt. Sed q̃uis iudeos: Euge euge dixisse: in euãgelio nõ legatur: silia tamẽ insultationũ verba locuti sunt: vt vna res ꝑ sermonũ varietates veraciter probet esse narrata. Euge euge: ꝑ figuram dictum est Epizeuxis: quãdo sine aliq̃ interpositiõe in vno ꝟsu verba geminant. Uidisti domine ne sileas: domie ne discedas a me. Ad hec et ista tria ꝟba ptinẽt: q̃ supius dinoscũtur eẽ narrata. Uidisti: h̃ est: ꝓbasti cõpleta q̃ ꝯtra me ꝑuideras eẽ cogitãda. Sic eñ dicim⁹ quãdo aliquid in memoriam reuocare desideramus: vidisti q̃ crudel' extitit mihi: vidisti q̃ta i me fecerit latronis iprobitas. Ne sileas: id est: nõ differas dare sententiã: qd̃ vtiq̃ tacendo nõ põt fieri: sed loquendo. Nam qd̃ dicit: Ne discedas a me: a pte accipiẽdũ est hũanitatis q̃ subiacuit passioni. Exurge †dñe et intẽde iudicio meo: de⁹ meus et dñs me⁹ in causam meam. Sicut sepe dictũ est ab hũana ꝯsuetudine: exurge dicit illi: q̃ semꝑ vigilat: semꝑ intent⁹ est. Et cũ iugiter oĩa respiciat: tũc tñ putat intẽdisse dũ vidicat. Judicio meo: qd̃ pertulit a iudeis: iudiciũ sine iure: tormenta sine scelere: mortẽ sine pctõ. Bene autẽ dixit: meo: qd̃ reuera ptulerat. Pulchre siq̃dẽ dixit: In cãm meã respice: nõ i penã. Pena eñ sceleratis videbat eẽ ꝯsimil': causa ꝟo talis cũ nullo poterat esse cõis. Sed q̃ ẽ ista cã: q̃ a deo petebat intẽdi? Scilicꝫ vt q̃ dare venerat salutẽ hũano generi: ab insanis et pfidis ꝓbaret occidi. Judica me dñe ꝯm †miscdiam tuã de⁹ me⁹ et nõ †insultẽt in me inimici mei. Quis hret optimã cãm q̃ pctã nõ fecerat: tñ se petit scdm miscdiam iudicari: vt nob oñderet ꝑcatiõis exemplũ: q̃ tale nõ poteramus hre negociũ. Seqtur q̃: Et nõ insultent in me inimici mei: scꝫ ne dicãt qd̃ isultantiũ potest hre neqcia: id est: potuim⁹: fecim⁹: egim⁹: sed ꝑcat vt mala sua potius salutariter tristes defleant: q̃ se exitialiter implesse cõgaudeãt. Non dicãt i cordibus suis euge euge aie nre: nec dicãt† absorbuim⁹ eum. Expressit insultationẽ quã supius fecerat sentiendaꝫ. Nõ dicant euge euge: id est: bñ bene. Uerba sunt eñ ista scelerata mẽte letantiuꝫ: q̃ iam dicere nõ possunt: dũ cõpunctionib⁹ affligunt. Damnẽt ergo malã ꝯsciam suã: ne possint penalẽ sbire sniam. O ingẽs et imẽsa pietas creatoris: nõ patit eos letos tpaliter relinq: ne debeant eterna calamitate pcelli. Absorberi est aũt in corp⁹ alterius sbita celeritate trãsmitti. Qd̃ accidit illis q̃ aliqbus supstitiõib⁹ deglutiti: a vere fidei viuacitate discedunt. Sed h̃ petit ad informãdos fideles: ceteꝝ ineffabili ei⁹ puritati talia nõ poterãt euenire. Erubescãt et reuereant simul: q̃ gratulant malis meis. Induãt †pudore et reuerẽtia: q̃ maligna loquunt †aduersuꝫ me. Digna vidicta: pena sufficiẽs. Nã q̃ erubescit act⁹ suos: ꝓpria estimatione damnatus est: et seuitore torquet q̃ vinculo cõfusionis inuoluit. Põt tñ aliquis erubescere et reuerẽtiã nõ hre. Hic autem addidit: Et reuereat simul: vt ꝯuersionis eoꝝ indicia declararet. Reuerentia est eñ: dñi timor cũ amore pmixtus. Qd̃ illis

Marginalia (left): Mat. 22; Joh. 11. Et; Luc. 23; Abac. 3 (?); Mat. b5 (?)

Marginalia (right): Al. iusticiã; Al. sup gaudeãt mihi; Al. deuorabim⁹; Al. cõfusiõe; Al. sup

puenit q̄ volūtate sincerissima ꝓfessionis mūera ꝓsequunť. Seqť. Induāť pudore ꝛ reuerētia. Quasi qdā cilicio pniē: q̄si veste lugubri: pudorē ꝯtra audaciā pōit quā habuerūt furētes: reuerētiā ꝯ impudētiā falsitatis: vt duab⁹ ꝟtutibus curēt: q̄ duob⁹ cōmisere criminib⁹. Magna em̄ dixit locutos: id est: supba modū ꝓbitat̄ excedētia: sicut btūs iohes i apocalypsi cōmemorat: Uidi os loq̄ns mag̃ aduersus dn̄m.

Apoc. xiii

Exultent ꝛ letent̄ qui volūt iusticiam meā: ꝛ dicāt semp magnificet dn̄s qui volūt pacem serui eius. Postq̄ de psecutorib⁹ sufficiēter edictū est: venit ad partē fideliū: illos optās salubri penitudine cruciari: istos sūma btitudinis exultatiōe cōpleri. Et illud respice qđ merita eorū: ipa q̄ ꝟba distiguūt. Persecutores em̄ solēt dicere: Euge euge anię nr̄ę: qđ tpale gaudiū ꝛ fugitiua leticia ē. Bti ꝟo dicūt: Semp mag̃ficeť dn̄s: qđ ęťnū atq̄ ppetuū est. Illi aīabus suis mūdanas ꝯferūt voluptates: isti ad dn̄z ꝓpria vota ꝯuertūt: ꝛ exultationē suā nō in se: ꝫ in eius laudib⁹ ponūt. Qđ āt dixit: Serui ei⁹: ad hūilitat̄ respicit formā: q᷑ i assūpta carne hūilitas ē: in maiestate ꝟo potētia. Sic vtrūq̄ pfectū atq̄ verissimū: vn⁹ est dn̄s christ⁹. Qui ergo volūt pacē ſui ei⁹: Scilicet q̄ a vitijs redduntur alieni: ꝛ i ꝯtinētię bono: diuio mūere animi trāquillitate ꝟsanť. Et lingua mea meditabiť iusticiā tuam: tota die laudem tuam. Lingua ipius meditata est iusticiā: q̄n nouū testamētū ꝓplis p̄dicauit. Tota die: sicut sępe dictū est: vniuersum vitę tps ostēdit. Sed q᷑ hūanitati impossibile videť deū ꝯtinuata voce laudare: ad intellectū nos bonoꝝ actuū trāsferam⁹: q᷑ sp deū laudat: q̄ i oī volūtate sua diuina iussa ꝯsiderat.

Cōclusio.

Considerem⁹ christū dn̄m: p totum psalmū q̄ta nob dispēsatōe loqui dignat⁹ est. Fecit em̄ ab orōne pncipiū: sicut ꝛ in alijs siſibus psalmis. Deinde passiōis ꝛ resurrectiōis sue vētura narrauit. Postremo finit in spe magna fidelium: vt dubium nō sit ꝛ hūc psalmū pręfata regula fuisse ꝯclusuz. Quapropter gaudeam⁹ in cladib⁹: exultem⁹ in piculis. Nā cur a fidelib⁹ seruis debet refugi: qđ ille rerum dn̄s ꝓ oīm salute sustinuit? Notādū ꝫterea: scđm hūc esse psalmū eoꝝ q̄ passionē ꝛ resurrectionē dn̄i lati⁹ intimare noscūtur.

Explicit expositio in ps̄. XXXIIII.

Incipit expositio in psalmū. XXXV.

In finem seruo dn̄i psalm⁹ dđ.

Hec oīa nōia bn̄ intelliguntur de dn̄o saluatore. Nā ꝛ in finē: ipm̄ significat. Et seruo dn̄i: de ipo dr̄ qui formā serui accipiēs: fact⁹ est obediēs vsq̄ ad mortē: sicut esaias ꝓpha de ipo dicit: Ecce ſuus me⁹ suscipiā eū. Psalm⁹ ꝟo ꝛ dauid: freq̄nti expositōe iā nota sunt: q̄ iō ad psonā dn̄i ptinere noscūť: quoniā ei cōuenire ipoꝝ noīm expositio declarat.

Phil. ii

Esa. 4[illegible]

Tot⁹ psalm⁹ **Diuisio psalmi** a psona ꝓphetę dicit. In pmo mēbro ꝯtēptores leg̃ vehemēter accusat: eosq̄ dic nō hitare cū dn̄o: cōmemorās eoꝝ impias voluntates. Nec moueat qđ post tituli tale pncipiū ab insipiētib⁹ facere delegit initiū. Cōmendat em̄ vehemētius bonoꝝ ptem: q̄n pus p̄mittiť qđ grauiter horreat. Scđo: sub laude dn̄i collata beatoꝝ p̄mia describūť: eosq̄ dom⁹ domi vbertate cōpleri. Breuiterq̄ in ruina maloꝝ psalm⁹ iste ꝯcludiť: ne q̄s putaret fortasse tēptandū: qđ tāta execratione nouerat accusatū. Quapropter sbtilitatē eius paulo diligētius pscrutemur. Est enim nō nulla difficultate contextus.

Expositio psalmi.

Dixit iniustus vt delinquat i semetipo: nō est timor dei ante oculos eius. Duo sūt genera peccantiū. Unuz qđ credēs legi: per infirmitatē carnis nō valet q̄ sunt iussa cōplere. De q̄bus dicit salomō. Corp⁹ em̄ qđ corrūpiť aggrauat aīaz: ꝛ depmit terrena inhitatio sensū mlťa cogitantē. Aliud ꝟo est audax: despatū: blasphemū: qđ sibi ꝓponit liba volūtate delinq̄re: ꝯtēnens oīa: sibiq̄ remurmurās deum putat nō curare mortalia. Quaprop̃ dixit iste talis apud se rem sceleratā: quā publice nō est ausus ꝓfiteri: ꝛ ideo ista cogitat: vt sibi ipe licētiam videať tribuere pctōꝝ: q̄ten⁹ sb immēsitate delinq̄t: q̄ metū iudicis abijciendū esse decreuit. Seq̄tur. Nō est timor dei an

Sa[illegible]

te oclos eius. Cogitationē dicit iniq̄ꝝ: qui putāt timorē dei nō eē i ꝯspectu ei⁹: id est: nō curare deū vt hoies eū debeāt formidare: ſ vt q̄dam errātes phi dixerūt: mundū poti⁹ credūt caſib⁹ regi: q̄ ſupnis adminiſtrationib⁹ ordinari. Siue de iniuſto dicitur: nō eſſe timorē dei añ oclos ei⁹: qui talia dicere ſacrilega volūtate p̄ſumit. Deniq̄ ſeq̄tur. Quoniā doloſe egit i cōſpectu eius: vt†inueniret iniq̄tatē ſuam ad odiū. Scelerat⁹ iſte de q̄ dictū eſt: Nō eſt timor dei añ oclos ei⁹: neglexit operam legi dare vt intelligeret pſuaſionē ſuam eē falſiſſimā: Sed ꝯtēnes dicta ſalutaria: v̄itatē ſtuduit oīmodis ig̃rare. Js q̄ doloſe egit in ꝯſpectu dei: vt ſuā iniq̄tatem ad odiū refugeret inuenire: credens p ig̃rantiā p̄cepti ſe poſſe defendi. Pulchre aūt dcfinitū ē: pctā nr̄a eē iniq̄tatē ⁊ odiū: qm̄ illa odiſſe debem⁹: p q̄ ad ęterna ſupplicia p̄uenim⁹. Uerba oris ei⁹ iniq̄tas ⁊ dolus: noluit intelligere vt bene ageret. Sermōib⁹ iniq̄ꝝ ꝯuenient data eſt finitiua cōplexio. Uerba em̄ eorū ſūt iniq̄tas ⁊ dolus. Jtaq̄ q̄ nūerare non poterat: duob⁹ ſūt ſermonibus explicata. Iniq̄tas ꝑtinet ad blaſphemiā: dol⁹ ad ꝓximū decipiendū. Sed q̄d rogo ſibi reſiduum faciat: q̄ peccare in deū ⁊ in ꝓximū nō recuſat? Cū v̄o dicit: Noluit itelligere vt bene ageret: illos ſignificat q̄ ex aliq̄ ꝑte ſapiētię igniculū p̄cepeꝛt: ⁊ a v̄o itellectu ſuo vitio declinātes: p̄uerſis ſe erroꝛib⁹ polluerūt. Hoc ⁊ ad demetiſſimū p̄pl'm iudaicum cōpetēter aptat̄: ad quē dn̄s venerat: ⁊ ille ſanari deteſtabili obſtinatione ꝯtempſit. Nā impꝛudētię plerūq̄ venia dat̄: voluntario v̄o maleficio vltio ſp iuſta ſuccedit. Qd̄ argumentū d̄r ab ingenio: qm̄ nō p ig̃rātiā: ſ maliciosa volūtate peccat̄. Iniq̄tatē meditat⁹ eſt in cubili ſuo: aſtitit omi vię nō bōe: malicia aūt nō odiuit. Jn exponendo adhuc viro peſſimo pſeuerat. Ait em̄. Iniq̄tatē meditatuſ eſt: id eſt: errorē lōga meditatōe tractauit: libꝛos ſcʒ faciēdo p̄uerſos: vt nō tantū ip̄e delinq̄ret: verūetiā poſteritas eodem auctore peccaret. Jn cubili ſuo: id eſt: in corde pꝛopꝛio. Cubile enim a cubando dictū eſt: vbi animus noſter inhabitās bonum malūq̄ meditat̄. Aſtitit vero dicit oī vię nō bonę: id eſt: ſeculi iſti⁹ vitā quā nō trāſiuit vt reliqui cōfitentes: ſed in eadem cōmoꝛat⁹ atq̄ defixus eſt: ad cumulū quoq̄ intulit peccatoꝝ. Maliciā aūt nō odiuit. Hic maliciā vult intelligi cūctoꝝ criminū matrem: in vno verbo cōcludens qd̄ lati⁹ videbatur effuſum. Hanc igitur affectare piaculū eſt: quā non ſolū vitare p̄cipimur: ſed merito eam odiſſe cōpellimur: q̄tenus tantū facin⁹ ꝑpetua execratōe damnem⁹. Memēto aūt qd̄ a capite pſalmi hui⁹: per q̄ttuoꝛ v̄ſus figurā poſuit Synatriſmos: q̄ vno tractu atq̄ circūitu crimia multa cōcludit. Domie in cęlo miſc̄dia tua: ⁊ veritas tua vſq̄ ad nubes. Dinumeratis cogitatiōb⁹ hoim peſſimoꝝ: ſc̄do mēbꝛo ad laudē dn̄i trāſitum facit. Nā q̄uis ⁊ in terra ⁊ in mari et vbiq̄ ſit miſc̄dia ei⁹: hic tñ ſpecialiter in cęlo dicit: id eſt: in cęleſtib⁹ creaturis et ſc̄tis homib⁹: vbi copioſius dona manauerūt. Ueritatē etiam cōmemoꝛat iuſtoꝝ: q̄ i iſti⁹ ſeculi agone v̄ſat̄. Diximꝰ em̄ ſup̄ius nubes ꝓphetaꝝ p̄dicatiōib⁹ cōpatas: q2 ſicut ille terrl victuales aq̄s depluūt: ita ⁊ iſti fidelib⁹ aīabus imbrē ſalutis emittūt: vt fructū dent fidei q̄ ſteriles fuerāt ariditate pctī: vt ip̄m reuera intelligam⁹ cęleſtib⁹ v̄tutib⁹ miſericoꝛdiā facere: quē p ap̄los ⁊ ꝓphetas hūano generi v̄itatē cog̃ſcim⁹ p̄ſtitiſſe. Et intuere laudē hāc: ꝯ impioꝝ vituꝑationē cōiter introductā: vt demōſtratiuū gen⁹ vtriſq̄ ꝑtibus explicat̄ euidētius appareret. Juſticia tua ſicut montes †domine: iudicia tua abyſſus m̄lta. Hoies ⁊ iumenta†ſaluos facies dn̄e. Quis v̄ſus habeat: Juſticia tua ſicut mōteſ dei: m̄lto tamen abſolutioꝛ eſt hieronymi fida trāſlatio: q̄ dn̄e magis q̄ dei poſuit. Juſticia tua btōs dicit ap̄los: q̄ capaces dn̄i iuſticię deuotis ſenſibus extiterunt. Quos merito mōtibus cōparauit: quoniā ſummę veritatis lumē in ip̄is pꝛimoꝛdijs haurientes: humilibus populis ſc̄tis pꝛędicationibus infuderūt: Sicut montes q̄ ſole oꝛto radios noue luc̄ excipiūt: ⁊ ad ꝯualles terrarum refuſa claritate tranſmittūt. Abyſſus hic in bono poſuit: ꝓfunditates eius diuinis iudicijs ꝯparando. Abyſſus

Sche

Al. dei

Al. ſaluabis

P

est enim profunditas aquarum: quam nec metiri: nec intrinsecus ex toto videre qualemus. Quis enim magni pelagi: aut internam conspiciat: aut spacia latissima comprehendat? Sic diuina iudicia nec mente complecti possumus nec ratione aliqua definire qualemus: sicut apostolus dicit. O incomprehensibilia sunt iudicia eius: et inuestigabiles vie ipsius? His tamen omnibus: vnum nomen appositum est: abyssus: id est: profunditas: que non valet apprehendi. Exponit etiam quare iudicia eius abyssum dixerit: merito quando peccatoribus iumentorum se inordinata voluptate tractantibus beneficia sue pietatis indulget. Hoc autem que mens: que ratio comprehendat: supplicationem penitentium ad premia transire iustorum? Vides que domini iudicia: profundis abyssis aptissime comparata. Quemadmodum multiplicasti misericordias tuas deus.

Ro.xi

Filij autem hominum in protectione alarum tuarum sperabunt. Nunc latius per varias enumerationes exponit: quod superius breuiter dixit: Iudicia tua abyssus multa. Quemadmodum: admirantis aduerbium est: id est: quam sublimiter: quam potenter misericordias tuas largitate mirabili contulisti: vt et peccatores ad premia venire faceres: et iustos sperare promissa dona sancires. Et nota quod superius homines dixerit: nunc autem filios hominum ponit. Homines plerumque dicuntur: qui necdum primi hominis vetustate deposita: in originalis peccati crimine perseuerant. Nam et ipse adam quando primus est: homo dicitur: non filius hominis. Filij autem hominum sunt: qui gratiam baptismatis consecuti: in nouam progeniem prestante domino renascuntur. Nam et ipse christus filius hominis dictus est: vt reuera cuius premia susceperunt: eius et nomine decorentur. Ale vero sunt domini precepta noui et veteris testamenti: in quarum protectione iustus omnis sperare cognoscitur: dum eis obedire monstratur. Hec similitudo tracta est competenter ab auibus: quarum pulli teneri spem suam in maternarum alarum protectione ponere consueuerunt. Quo exemplo et simplicitas sperantis ostenditur: et blandissimi beneficij cautela declaratur.

Al. tegmine

Inebriabuntur ab vbertate domus tue: et torrente voluptatis tue potabis eos. Inebriabuntur: sermo tractus est a parte bonorum: de hominum consuetudine vitiosa: qui vino nimio gurgitati mentis oppressione torpescunt. Sic ista celestis ebrietas memoriam intercipit secularium rerum: et carnalia ita facit a mente discedere: tanquam vini crapula: que humanos actus a nostris sensibus alienat. Sequitur etiam vnde talis peruenire possit ebrietas: scilicet: ab vbertate domus tue: id est: ab euthetis spiritualibus sancte matris ecclesie. Ipsa est enim domus que condita sua inaniter nescit expendere: que sic vniuerso mundo sufficit: vt plena semper exuberet. Ebrietas sobria: vinolentia gloriosa. In qua potator peccat: si eam potius ambire despiciat. Torrentem vero diximus esse fluuium velocem: qui pluuiarum subita inundatione descendit. Cui bene comparatur sapientia christi: quia subita est: et ita rapida vt ad finem quem vult sine aliqua tarditate perueniat.

Al. voluptatis

Quoniam apud te est fons vite: et in lumine tuo videbimus lumen. O salutariter aperit: quam potenter exponit quid sit illud quod superius ait: inebriabuntur. Christo domino dicit: quoniam apud te est fons vite: id est: initium omnium bonorum et origo virtutum: vnde perfectissime complemur: quando aliquod munus ab eius pietate suscipimus. Debriat etenim nos vita potabilis: cum bone conuersationis studium de sacris predicatoribus hauserimus: sicut esaias dicit. Haurietis aquas de fontibus saluatoris. Vero in consuetudine mortalium: aliud est lumen: aliud fons: imo et contraria sibi sunt: quia fons aque flammarum lumen extinguit. Apud deum vero vnum est: quia quicquid dixeris et verum est: et adhuc minus. Dicimus enim deum lumen: quia omnem hominem venientem in hunc mundum illuminat. Fontem: quia sitientem et inanem saciat. Montem: quia fortis et excelsus est. Viam: quia rectus est. Magistrum: quia doctor est vite eterne. Petram: quia fundamentum et firmamentum esse probatur ecclesie: et cetera que leguntur in litteris sacris. Veruntamen in his omnibus: vnus intelligitur dominus christus. Sed vt versum istum perfecte ac diligenter intelligere debeamus: sciendum nobis est: hoc nomen luminis totius trinitatis esse commune. Legitur enim: Deus lux est: et tenebre in eo nulle sunt. Ergo quia pater et filius et spiritussanctus vnus est deus: recte animaduertimus de tota trinitate esse dictum: Deus lux est et tenebre in eo nulle sunt. Vnde versus iste merito de saluatore dicitur: In lumine tuo videbimus lumen: pa

I

Esa.

j. io

tris scilicet et spiritussancti: quia per ipsius predicationem factum est: vt tota nobis trinitas manifesta constaret. Pretende misericordiam tuam scientibus te: et iusticiam tuam his qui recto sunt corde. Pretende dixit: id est: proroga: presemina: longe lateque diffunde: vt possint scientes te in isto seculo tutius ambulare. Isti autem scientes dominum: multipliciter intelligendi sunt. Sciunt enim dominum: qui sanctam trinitatem corde firmissimo confitentur: qui regulas celitus datas nulla intellectus sui prauitate distorquent. Ad postremum ipsi soli veraciter norunt deum: qui catholice fidei non deserunt vnitate compleri. His rogat pretendi misericordiam: vt et in isto seculo sub domini pietate degant: et in futuro iudicio premia digna recipiant. Hoc enim significat iusticiam tuam his qui recto sunt corde: quia ibi iustissime ad dexteram collocabuntur: qui hic recta mente prestante domino viuere meruerunt. Non veniat mihi pes superbie: et manus peccatorum non moueat me. Orat vt gressus mentis a iusto tramite non recedat: ne in superbiam erectus cadat qui tutissima humilitate constiterat. Nec vacat quod pedem hic singulari numero posuit. Certum est enim in vno nos pede continue stare non posse. Qui conuenienter superbie datus est: quem elatum hominem diutius non preualet continere. Pes autem pro affectu mentis est positus. Nam sicut gradientes de loco ad locum transferimur: sic a domino se paramur quando nos elata cogitatione diuidimus. Hoc enim maximum constat esse peccatum: vnde angelus cecidit: per quod adam a paradiso probatur exclusus. Manus vero peccatoris est: male suadentis operatio: que tunc nos a fidei firmitate mouet: cum iniqua disceptatione sollicitat.

Ibi ceciderunt qui operantur iniquitatem: expulsi sunt nec potuerunt stare. Ibi: vbi superius dixit: pede superbie scilicet et praua suasione nequicie. Bene autem posuit: Ceciderunt: ac si diceret: in profundam foueam corruerunt. In illo enim pede: non statur sed casus initur. Quis enim dubitet eos posse corruere: qui vno tamen vt super dixi vestigio subleuantur? Quem vel si nullus impellat: lassitudine sua fit pronissimus ad ruinam. Sed tamen hunc pedem non vni dat vitio: sed omnibus qui operantur iniquitatem. Nam quamuis alii ex crudelitate: alii ex libidine: alii ex cupiditate: alii ex inuidia diaboli probabuntur: omnes tamen in superbie vitio cadunt: quia domini iussa contemnunt. Nam sicut obediens dicitur: qui multis iussionibus obsecundat: sic multifaria domini precepta contemnens: superbus veracissime nuncupatur. Quod argumentum dicitur a genere. Genus enim est superbia: vnde omnia vitia exorta noscuntur: sicut scriptura dicit. Initium omnis peccati superbia. De istis autem sequitur. Expulsi sunt: nec potuerunt stare. Expelluntur vtique: quando audient: Ite in ignem eternum. Nec potuerunt stare: quia non illis licebit domini iussa differre: sed illic statim precipitantur ab angelis: vbi eis parata est flamma penalis.

Top — Ecci. 10 — Math. 25

Conclusio psalmi.

Repetere libet superiora psalmi: quam decore prolata sint. Dicuntur enim quanta famulis suis gratia diuina prestiterit vt vsque ad plenissimam sacietatem felici vbertate peruenerit. O laudabilem nimis ebrietatem: o votis omnibus expetendam vinolentiam: vnde modestia nascitur: et plena mentis integritas obtinetur. Non hinc titubatio: non confusio: non mentis alienatio: non caligo tenebrosa succedit: sed tanto anima sanior redditur: quanto illa ebrietate completur. Bibamus ergo hunc potum auidi: neque labiis carnalibus: sed purissimo cordis affectu: de quo non leticia temporalis sumitur: sed eterne vite gaudia conquiruntur.

Explicit expositio in psalmum XXXV.

Incipit expositio in psalmum XXXVI.

Psalmus ipsi dauid.

De verbis tituli istius: non est quod nouiter dicere debeamus: sed intentionem psalmi magnopere debemus aperire. Totus enim ad mores pertinet corrigendos. Instruit quippe ecclesia: quam nunc introducitur ad loquendum: preceptis salutaribus genus humanum ne mortiferis erroribus misceatur: Malos pena deterrens: bonis premia compromittens. Quod doctrine genus omnino efficacissimum est: vt et superbi humilientur: et humiles digna consolatio prosequatur. Est etiam alphabeti hebrei ordine digestus: minus habens literam sextamdecimam: quem sicut in superioribus iam dictum est: ad illos estimamus esse referendum: quibus deest aliquid de perfecta conuersatione sanctorum. Nam cum omnes littere apud hebreos significantias suas habeant: credere fortasse dignum est: cui deest aliquod elementum: eum quoque significationem ipsius non habere. Dicant studiosi fortasse meliora: nobis tamen diutius perquirentibus: concessum non est

aliud inuenire q̄ diximus. Memēto vero qđ istoꝝ alphabetoꝝ: iaꝫ terti⁹ psalm⁹ ēst: quoniam ⁊ ipsi ad septenarium numerum tendunt: quod suo loco dicendum est.

Diuisio psalmi.

Per totū psalmū sicͭ dictū est: ecclie vox introducit̃ ad xp̄m corrigēdū. Prima positiōe cōmonet ne malignātes q̄sq̄ debeat imitari: sed q̄cq̄d boni sperādū est a dn̄o postulet̃: q̄ nouit ⁊ ꝓfutura ꝓcedere: ⁊ pēniter mā̄sura p̄stare. In q̄ hebrei alphabeti: sex lr̄e ꝑtinet̃. Scđa dicit: pctōres maxia h̄ cruciatiōe torq̄ri: qm̄ i suis actib⁹ nihil sibi boni se hr̄e cog̃scunt. Hec habet lr̄as septē. Tertia ꝓfitet̃: nūq̄ se iustū vidisse derelictū: maloꝝ pęnas ⁊ g̃mia bonoruꝫ vtili cōmutatiōe permiscēs. Ista ps residuas habet litteras octo.

Expositio psalmi.

Noli ęmulari int̃ malignantes: neq̄ ęmulat⁹ fuerͭ faciētes iniq̄tatē. Principiū psalmi: id est: Noli ęmulari int̃ malignātes: neq̄ ęmulat⁹ fuerͭ faciētes iniq̄tatē. Qm̄ tanq̄ fęnū velocit̃ arescēt: ⁊ sicͭ olera herbaꝝ cito decidēt: cathegorici syllogismi q̄litate formatū est ita. Qui malignāt̃ ⁊ faciūt iniq̄tatē tanq̄ fęnū velocit̃ arescēt: ⁊ sicͭ olera herbaꝝ cito decidēt. Oēs q̄ tanq̄ fęnū velociter arescēt ⁊ sicͭ olera herbaꝝ cito decidēt nō sūt ęmulādi. Nō igit̃ ęmulandū ē inter malignātes ⁊ faciētes iniq̄tatē. Per figuram Ethopeā ꝓhibet nos scā mat̃ eccl̄ia: ne maloꝝ actib⁹ delectati: eoꝝ cateruis societate pestifera misceamur. Multos eniꝫ sollicitat cohors nefanda peccātiuꝫ: ⁊ delectatiōe q̄dā decipimur: q̄si cū plimis delinq̄re festinam⁹. Deinde seq̄tur: vt nec singillati imitemur insanos: dū eos forsitā credimus eē̄ fęlices: q̄ ad tp̄s lib̄tate criminū ꝑfruūt̃. Ęmulari xͦ h̄: significat malos act⁹ imitari: cū se dies ꝑdidisse putāt: q̄ tardaꝫ sibi maloꝝ licentiā ꝓuenisse suspirāt. Nā ⁊ in bono x̄bum h̄ ponit apl̄s: dicēs: Ęmulami charismata meliora. Qm̄ tanq̄ fęnū velociter arescent: ⁊ sicͭ olera herbaꝝ cito decidēt. Reddita est causa ꝓbabil̃: q̄re seq̄ nō debeam⁹ q̄s scimus scelerit̃ eē̄ pituros. Fęnū pulchra res ē dū viret: dū floret: ꝟ cū aruerit mutato ꝓtin⁹ colore marcescit. Sic sūt ipij: q̄ q̄si florida leticia relucētes: p̄maturo fine siccantur. Primo fęno cōpati sūt vt arescerēt: nunc agrestib⁹ olerib⁹ vt deciderēt. Nō ei dixit: olera hortoꝝ ꝟ herbaꝝ: vt significaret pocti⁹ illa vilissima q̄ ꝑ agros spōte nascūt̃. Olera eniꝫ ab olla dicta sunt: vbi collecta decoq̄ūt̃. Quaꝓpt̃ fęnū mūdi nobilibus cōpem⁹: q̄ ⁊ facile ꝓficiūt: ⁊ viriditatͭ mag̃ q̄si gr̄a vestiūtur. Olera herbaꝝ: mediocres ponāt̃ ⁊ hūiles: q̄ ꝑ loca inculta copia pullulāte ꝓsurgūt: ⁊ naturę suę agrestē atq̄ hispidā retinēt q̄litatē. Sꝫ ⁊ illud velociter arescit: ⁊ ista cito decidūt. Sꝫ dicat aliq̄s: Qñ h̄ illis euenire credendū ē? Scꝫ tp̄e iudicij: q̄n splēdor ęstatͭ arridet: cū ad ꝓsuetudinē arboꝝ oīs hō fruct⁹ suos aperit. Secl̄m em̄ istud silitudo ē hyemis: vbi factoꝝ nr̄oꝝ oē germē inclusū ē: nec p̄t de eis iudicari q̄ ꝓbant̃ abscōdita. Quapropter i his duob⁹ x̄sib⁹ etiā illud argumentū declarat̃ eximiū: qđ dr̄ Epicherema: latine executio siue argumētū: q̄ rei dubię fidē ꝑ exēpla ꝓfirmat. Oñsū ē em̄ cito ipios cadere ꝑ fęnū ⁊ olera. Spera in domino ⁊ fac bonitatē: ⁊ inhabita terrā ⁊ pasceris in diuitijs ei⁹. Postq̄ malignātes studiose cēsuit euitādos: nunc quō facere debeam⁹ admonuit. Primū siq̄dem cōmonet vt sperem⁹ in dn̄o. Hoc introit⁹ fidei: h̄ initiū salutͭ est. Seq̄t̃. Et fac bonitatē: q̄ sicͭ legit̃: Fides sine opib⁹ mortua ē. Inhabita terrā: h̄ ē: i scē̄ ecclię viscerib⁹ pseuera: qm̄ fideles nūq̄ decet ab ipa discedere. Et ne forsitā diceret̃: q̄d ꝓderit si ista faciam⁹? Seq̄t̃ toti⁹ rei mag̃ cōpēsatio. Pasceris in diuitijs ei⁹. Pascerͭ ad saturitatē ꝑtinet ⁊ ad suauitatē perennē. In diuitijs ei⁹: id est: in xp̄i dn̄i ꝓtēplatōe: qui sol⁹ iestimabile p̄miū ꝓbat̃ ecclię. O past⁹ ille mirabil̃: nō corpis defectiua refectio: ꝟ inextricabilis aī fortitudo. Inde saginār̃ fideles: cib⁹ q̄ quātū satiat: tm̄ btm̄ fameꝫ sp̄ exaggerat. Delectare in dn̄o: et dabit tibi petitione cordis tui. Delectatio ⁊ corpalis dr̄ ⁊ sp̄ualis. Illa nutrit vitia: ista x̄tutes. Delectare cū dic̄ in dn̄o: suauē tibi vult eē̄ ei⁹ recordatōeꝫ: vt ames quē times: vt desideres quē verer̃: vt ambias q̄rere quē pauescis. Seq̄tur. Et dabit

Aleph
Al'. in malignātibus
Al'. zelaueris
Syl'
Sche
j. Cor'. j2
Al'. quēadmodū
ET
B
Iac.
Al'.

tibi petitionē cordis tui. Respice q2 cordis dixit: nō carnis: qđ ad sapiam solet referri. Cordis em̄ petitio est fides: caritas: intellect⁹ dei: ⁊ opa actuū bonoꝝ. Ipa em̄ ꝯsueuit ꝑpiti⁹ annuere: q̄ solet pijs p̄dicationibus admonere. Ita singul' q̄buscꝫ sententiis ad eternā vitā informat' anim⁹ christiani. Reuela dño viā tuā: ⁊ spera i eo ⁊ ipe faciet. Velū quoddā ē densitas pctōꝝ: vnde via: id est: vita nr̄a tenebrosi amict⁹ circūdatiōe vestita ē. Hanc reuelamus: qñ delicta nr̄a ꝓmptissime ꝯfitemur. Reuelauit em̄ paul⁹ apl's viā suā: qñ dixit: Caro ꝯcupiscit adūsus spm̄: ⁊ spūs adūsus carnē. Sperauit āt i dño: dū clamaret: Infelix ego hō: qs me libabit de corpe mortis hui⁹? Grā dei p iesū xp̄m dñm nr̄m. Addicit. Et ipe faciet: Ipe q̄ omps ē: ipe q̄ māu fort' est: ipe reuera cui⁹ oīa iussionib⁹ obsecūdant. Et q̄lia sūt q̄ ille fac̄: p Ephexegesin positā subter explanat. Et educet tanq̄ lumē iusticiā tuā: ⁊ iudiciū tuū sic meridiē. Exponit qđ supi⁹ dixit: Et ipe faciet. Lumen: solis colores nob corpales oñdit. Fulgor dei: opeꝝ nr̄orū q̄litates expapit: vt iusticia nr̄a: id est: fides quā habem⁹ in xp̄o sic reluceat: q̄ten⁹ spūalib⁹ possit appere ꝯspectib⁹. Educere est em̄ aliqd de tenebris ad lumē trahere: h̄ ē: de secli isti⁹ caligine ad illā futuri iudicij pducere claritatē: vbi oīa palā fiūt: nec vlteri⁹ tenebrosis latibul' occulunt'. Quapp' iusticia nr̄a quā deo donāte nūc habemus in fide: tūc hūanis ꝯspectib⁹ apparebit: ⁊ tanq̄ lumē ꝓferet' cū spes nr̄a christ⁹ oñdet': sicut dic̄ aplūs: Cū christ⁹ apparuerit vita vr̄a: tunc ⁊ vos apparebit' i glia. Tanq̄ meridiē: p hipbolen dictū est. Significat em̄: clarissimā ⁊ purissimā lucem. Tūc nancꝫ sol orbē terraꝝ nimia claritate pfundit: ⁊ cūctas mūdi ptes pspicuo fulgore collustrat. Subdit⁹ esto dño et obsecra eū. Ne emulat⁹ fueris eū: q̄ ꝓsperatur in via sua. Subdit⁹ esto dño: etiā q̄ ab ei⁹ fide videt' alien⁹: potestate dñationis: nō electiōe iudicij. Sed vt h̄ de sctis dictū debuisses ag̃scere. Seq̄tur. Et obsecra eū. Qđ vticꝫ facere nesciunt: nisi q̄ pia dño deuotiōe famulāt'. Obsecrare q̄ppe significat: obseq̄nter rogare.

Et nota q͡ hec duo regulariter posita sūt: vt ⁊ bñ agam⁹: ⁊ semp rogem⁹: sic dic̄ apostolus. Orōni instātes: necessitatib⁹ sctōꝝ cōicātes. Redit etiā ad illā cōmonitionē vñ psalmus fecit initiū: vt pctōrem florentē fidelis nō debeat imitari. Nā ideo additū est: In via sua: vt nō sctōs: ſ criminosos intelligē debuisses. Christi em̄ via sola bōa ē: nr̄a v̄o pctis obnoxia. Nā h̄ qđ dicim⁹: ⁊ seq̄ns v̄sus euident' oñdit. In hoie faciēte iniq̄tatez. Hic declarauit quod supi⁹ dixit: Qui ꝓsperat' in via sua: hoc est in hoie faciēte iniq̄tatē vel neq̄ciam: cui⁹ act⁹ turpis est ⁊ scelēta negocia. Desine ab ira ⁊ derelinque furorez: ne emuleris vt nequiter facias. Desine illi dicit qui adhuc isano animi tumore remurmurat: q̄ inflāmatus ira ⁊ indig̃tione blasphema v̄ba ꝓfūdit: vt sibi felicitatē negatam secli ꝯq̄ratur: quā h̄re pessimos ꝯtuet'. Ira est: sic ⁊ alibi dixim⁹: que celeri motu aim succēdit. Furor: qui diuti⁹ pseuerat. Ergo vtracꝫ nos iubet deserere: per que ad culpā possum⁹ puenire. Addidit: Ne emuler' vt neq̄ter facias. Neq̄ciā vetes definiert volūtariā eē maliciā: i quā nō casu icidim⁹: ſ spōtanea delectatōe v̄samur. Hāc freq̄nt' ꝓhibet ne q̄s velit imitari. Neq̄ em̄ dict⁹ est: neq̄ q̄: id est: nllo tpe apt⁹. Qm̄ q̄ neq̄ter agūt exterminabūtur: q̄ v̄o expectāt dñz: ipi hereditate possidebūt terrā. Duplex cā proponit' ⁊ timoris ⁊ muner': vt emulari pessimos mīme cupiam⁹. O hō: qd illos imitari desideras: q̄s pire ꝓspectas? Audis a matre q̄ te diligit: q̄re cū bōis nō gaudeas: ne te cū pessimis pire ꝯtingat? Exterminari: ē foras termios ꝓijci: id est: ab illa dei ciuitate fraudari. Sz ne sol⁹ met⁹ ibecilla hoim corda turbaret: sbiūgit etiā spē bonoꝝ dicēs. Qui v̄o expectāt dñm ipi hereditate possidebūt t̄rā: scꝫ q̄ despiciūt felicitatē impioꝝ: nec sibi volūt mūera p̄ntia ꝯdonari: ſ expectāt dñi saluatoris aduētū. Ipi eius hereditate gaudebūt: id est: q̄ legib⁹ v̄eit: q̄ secura ⁊ et̄na ē. Possidebūt t̄rā: h̄ ē: ciuitate dñi futura potiet': quā iust' viris diuina pietas pollicet'. Quapropt' ordinē supni chirographi ꝯsiderem⁹: pollicita suis tēpib⁹ expectem⁹: ne dū volum⁹ ꝓmissa festi

Marginalia (left): ml; Ad.5; Ro.7; Joe; Al. vsq; Al. q̄; ch; Ad.3; ch; et; Al. ra; do; ri eo; ET

Marginalia (right): Ro.12; Al. iusticias; he; Al. noli emulari vt malig neris; D; ET; Al. malignāt; Al. sustinētes aūt; Al. hereditabūt; ET

Sche

Vau
Al. et nõ

ET

nanter exigere: cause nos videamur amissione mulctare. Pẽdet et aũt vsus iste de superiorib⁹. Vñ dicit: ne emulat⁹ fueris eũ q̃ psperat in via sua. Que figura dr hyperbaton: cũ suspẽsus ordo vboꝝ inferi⁹ explicat. **Et pusillũ adhuc: et nõ erit pctõr: et q̃res locũ ei⁹ nec inuenies.** Pusillũ: exiguũ aliqd puũq; significat: qd pstrict digitis manu possit includi. Pusillũ em̃: a pugno dr. Hãc breuẽ atq; vltimã etatẽ i remedio laborãtiũ ecclia pollicet: ne lõge credat vbi fidelis fatigari posse cognoscit. Pusillũ vo: dic tps qd restat vsq; ad diẽ iudicij: qd cõpatiõe pteritoꝝ dieꝝ oĩno puissimũ est. Et nõ erit pctõr: nõ q; ipe q̃ peccauit nõ erit: s peccare iã desinet. Locũ em̃ ei⁹ istũ mundũ significat: q̃ pctõrib⁹ fauet: pprieq; ipis amicus est: vbi tãq; in domicilio suo delicta vernare mãifestũ ẽ.

Al. hereditabũt

ET

Mansueti aũt possidebũt terrã: et delectabũt in multitudie pacis. Mãsuetos appellamus: manu psuetos: id est: patiẽtes et mites: q̃ alienas iniqtates tolerãt: nõ vt ipi aliquẽ grauare psumãt. Sz vide q̃ta vis sit isti⁹ nois: vt cũ multarum vtutũ capacẽ eẽ deceat christianũ: ad pfectionẽ totius boni explicandã cõstet edictũ. Hos dicit possessuros hierlm futurã: de q̃ sepe iaz dictũ est. Ciuitas q̃ semp bonoꝝ suauitate cõpleta est: vbi ei⁹ habitatores nõ mercib⁹ degũt: s diuina delectatiõe pascũt. Nõ ibi qsq; laborat vt viuat: s ex toto qetus accipit qd btũs anim⁹ cõcupiscit. Ibi ocul cordis beata esuries saginat. Ibi aĩa solo visu reficit: qñ quicqd ad eius ptinet desideriuz dñici vultus contemplatiõe pstat. Seqtur. Delectabũtur in mltitudine pacis. Hic iã veritas ipa pfecte btitudinis indicat: vt semp suauit sentiat omne qd est: nec aliqñ possit desinere qd delectat. Nã vt oñderet ipam delectationem nlla ɔrietate dissolui: addidit: In mltitudine pac. Pax em̃ futuri secli ẽ: vbi nihil aduersum: nihil põt eẽ ɔrium: s vno mõ pceptũ gaudiũ suauissime perseuerat.

P

Zai
Al. stridebit

Obseruabit pctõr iustum: et fremet sup eum dentib⁹ suis. Quis de pctõrib⁹ et iustis psalmi hui⁹ ptexta videatur esse relatio: tamen huic loco nõ importune facim⁹ diuisionem: quãdo inter ipas similitudines nouum aliquid introductũ esse sentit. Quapropter sit nobis hic scda ptitio. Supius em̃ dixerat fideli nõ debere impios emulari: nũc dicit pctõrib⁹ sup iustos inuidia faciẽte torq̃ri. Diuersa quippe volũtas: iusto odiũ parat. Nam qñ illũ videt scelerat⁹ bonis opibus operã dare: ille se credit specialit accusari. Stridet dentib⁹: fremit aĩo. et cui⁹ nõ põt mores subuertere: vitã ipam ptinus conat auferre. Obseruabit: q̃si de occultis insidijs cum dolore respiciet. Dẽtibus em̃ fremere furẽtiũ beluaꝝ est: quas imitat iracũdus dum pximo minat interitũ. Atq; ideo pudor ẽ illos emulari: qui bonis inuident alienis: dũ extremũ se estimat: quem inuidie reat⁹ accusat. **Domin⁹ aũt irridebit eũ: quoniã prospicit quod veniet dies eius.** Mirabilis nobis forma cõsolationis oñditur. Quis em̃ debet delectari eius pompa: cuius pituꝝ nouit audaciã? Nam si nolum⁹ aliquo zelo pfundi: sequamur hoc qd dñs facit. Irrideam⁹ eũ cuius puidem⁹ occasum: iudicem⁹ infelicia q̃ deprehẽdim⁹ eẽ pitura. Firmissime credam⁹ talia: qm̃ a vitate nob pmissa sũt. Sic fiet vt pctõr irrisus abscedat: q̃ se fugitiua felicitate piactitat. **Gladiũ euaginauerũt pctõres: et tetenderũt arcũ suũ. Ut deijciãt inopẽ et pauperẽ: vt trucidẽt rectos corde.** Gladius peccatoris est: qlibet dolus appetẽs lesionẽ. Nã et ille q̃ inopẽ spoliare ptẽdit: puerse consilij sui gladiũ educit: et ille q̃ praua suasione desiderat decipe animas innocẽtes: ensem pessime cogitationis ostẽdit. Euaginauerunt aũt: significat nudauerũt: vt qd ante erat i cogitatiõe tãq; in vagina recõditũ: post eductũ reuelat cogitatõib⁹ appereт. Arcũ em̃ tẽdere: ñ stati sagittare ẽ: s paratũ atq; intentũ: designat operi fraudulẽto expectãtes tps: qñ possint simplices innocẽtes decipe. Seqt. Ut deijciãt iopẽ et pauperẽ. Quid intsit int inopẽ et paupem: nõ lõge predixim⁹. Pulchre aũt dictũ est: vt deijciant: quasi stantem et fidei robore perdurantẽ. Deijciunt em̃: dum eis tenebrosus et morti similis error infũditur. Addit: Ut trucidẽt rectos corde. hoc d martyrib⁹ pt itelligi: q̃ recti st corde: s carne trucidãt.

Al. [illegible]

Al. [illegible]

Gladius eorum intret in corda ipsorum: et arcus eorum confringatur. Bene dicitur gladius quicquid conatur extinguere: quoniam ensis expletiuum genus armorum est ad mortis effectum. Gladius enim dicitur: quod fit ad hostium clades. Et ut scias gladium istum de cogitatione venisse: reciproca sententia dixit: Intret in corda ipsorum: unde scilicet venerat: et peruersis grassabatur insidijs. Arcum diximus occultam designare maliciam quam contra inocentissimos parabatur. Sed hanc confringi dixit: quia non erat fidelibus in animae parte nocitura. Et respice: quoniam ipsa verba quae in facinoribus posuit: eadem et in vindicta geminauit: propter illam scilicet euangelij sententiam. In qua mensura mensi fueritis: in eadem remetietur vobis. **Melius est modicum iusto: super diuitias peccatorum multas.** Pia mater quasi bonos filios osculans atque complectens: adhuc in eorum consolationibus perseuerat: suadens melius esse modicum iusto super diuitias peccatorum. Sed intendamus quid sit modicum: quia ipsum est quod efficit magnos. Modicum hic sentiatur humilitas: in qua dum se animus noster cohibet: mundi preciosa transcendit. Contra: Diuitiae sunt peccatorum multae: id est: congestio criminum et abundantia peccatorum. Unde quantum sit melius: estimemus modicum istud iuste percipere: et molem tantorum scelerum non habere. Illud siquidem ad celorum regna perducit: istud autem demergit in tartarum. Hoc argumentum tractum est ex contrarijs. Contrarium est enim modicum iusti quam diuitiae multae peccatoris. **Quoniam brachia peccatorum conterentur: confirmat autem iustos dominus.** Brachia iniquorum: superbas significant actiones: in quibus impij presumunt dum nulla rationis consideratione flectuntur. Et non dixit: franguntur: quod uno ictu poterat peruenire: sed conterentur: id est: assidua tritura minuuntur: dum semper grauius sit per partes iminui quam subita clade consumi. Sed sicut impios tali interminatione debilitat: ita iustos bona promissione confirmat. Confirmare enim est: in animi afflictione positum consolatorio sermone roborare. Quod si bene respicias: tali dicto totius psalmi virtus expressa est. Istis enim omnibus sententijs agitur: ut et presumptio peccatorum deijciatur: et iusti animus subleuetur. Quae figura dicitur Paradigma: id est: exemplum hortantis vel deterrentis. Quod hic quoque factum est: cum iustos inuitat prosperis et peccatores terret aduersis. **Nouit dominus vias immaculatorum: et hereditas eorum in eternum erit.** Immaculatorum vias humana ignorantia non potest intueri: quia carni imperspicabilis est via coangustata virtutum: dominus autem qui eas condidit integerrima qualitate et quantitate cognoscitur. Sed his talibus: quid prouenire possit exponit. Hereditas eorum in eternum erit. Hereditas eorum est celestis hierusalem: eterna pace ditissima. Quae merito toties promittitur: ut vere pollicitationis ambiguitas auferatur. In eternum erit: propter mundanas hereditates adiectum est: quae eternae esse non possunt. Illa enim perpetua conceditur: quoniam sine fine prestatur. **Non confundentur in tempore malo: et in diebus famis saturabuntur.** (Malum tempus: significat diem iudicij: quando omnis caro sollicita actuum suorum retributionem compensationemque formidat. Sicut alibi dicit: In die quando omnis caro rediuiua resurget et recipiet secundum compensationem quae formidat). Sed sic alibi dicit: In die mala liberabit eum dominus. In isto ergo tempore non confundentur immaculati: quibus per gratiam satisfactionis peccata dimissa sunt. Sequitur: Et in diebus famis saturabuntur. Dies famis: tempus huius mundi significant: quando beati esuriunt iusticiam. Namque in resurrectione iustis non est tempus famis: sed bonorum omnium eterna sacietas. Ergo in hoc mundo iusti possunt esurire: velut querere iusticiam: saturabuntur scilicet per scripturas sanctas: per exempla dominica: per retributiones sepissime repromissas: quibus epulis fideles saciat christianos. Quapropter deuotis promittitur perfecta securitas: ut et in futuro iudicio non erubescant: et in hoc mundo competentia dona percipiant. **Quoniam peccatores peribunt. Inimici vero domini mox honorificati fuerint et exaltati: deficientes ut fumus deficient.** Considerandum est quia in hoc versu una probatione posita: mox alia subsequitur. Dicit enim: Quoniam peccatores peribunt. Et iterum: Inimici vero domini mox honorificati fuerint: deficient. Quae figura dicitur Epexergasia: quoties uni causae duas probationes apponimus. In illo siquidem iudicio peribunt peccatores: quos cibo spirituali minime constat esse completos. Nam hic a semetipsis saciati: et locupletes estimantur: quorum omnino ieiuna et inanis est: quamuis copiosa sacietas: videlicet quae usque ad hoc perducit ut pereant. Et nota: quia

Iudic. 6
Hebr.
T
Cap
IT
Sex
Ith
Al. dies
Capitulum
Al. vt
Al. quemadmodum
Sche

peccatores perituros esse cõfirmat: id est: in illa iudicatiõe dãnandos. Nam inueni es impios q̃ pene toto vite sue tpe mũdanis delectatiõibus pfruũt: Cur ergo dicit mox: Quoniã q̃ ruinosam altitudinẽ ascẽdit: statim a veritate cadit: q² tunc incipit perire cũ nitit ruitura cõscendere. Deficiẽtes eñ poterãt ⁊ alit deficere: vt indicium eoꝝ aliqd fortasse remaneret: addidit: Tã q̃ fumus: vt nulla ps actuuz eoꝝ residua esse noscat. Nã sicut iste de flãmis egrediens: p aera extollit sinib⁹ cõglobatis: ⁊ q̃to magl alti⁹ euolat: tãto celeri⁹ euanescit: sic pctã tenebrosa ⁊ leuia: q̃to se ampli⁹ erigũt: tanto velocius dissipant. Qd aũt ait: Deficiẽtes deficiẽt: argumẽtũ est qd dicit a ꝯiugatis. Hec aũt vba ex seipa nascunt: ⁊ orta ab vno sibi ꝯsona silitudie deriuãt.

Top

†Mutuat peccator ⁊ nõ soluet: iustus aũt miseret ⁊ †cõmodat. Mutuat pctõr: qñ dei vbum audit: ⁊ nõ illud suis opibus repñtat. Hoc est eñ nõ soluere: iussa mime diuitatl implere. Mutuat etiã qñ dei bñficia diuersa suscipit: ⁊ nullã grarum restituit actionẽ: s cõtra ꝯteruus ⁊ tanq̃ nihil accepit semp igrat⁹ est. Justi vero causa diuersa est. Nam q̃uis hic pauca suscipiat: pia deuotione plura restituit largiẽti: in oĩbus grãs agẽs: pauptatez sibi datã diuitias putat. Dolores q̃ ipos ⁊ calamitates amplectit: q̃ spe futuri premij cõtra ipas q̃ mortes patiẽtia interueniẽte cõfligit. Et intẽde qd dic: Miseret ⁊ cõmodat. Hoc ad elemosynas ptinet largiendas: vbi pus miscdia p̃cedit: ⁊ post hũanitas benigna subseqtur. Et ꝯsidera: quoniã p figurã Diaphoresis: p quã fit differẽtia ꝑsonaꝝ: inter iustum ⁊ impiũ cõtrariã sibi distãtiã facit. †Quoniã benedicẽtes †eũ possidebũt terrã: maledicẽtes aũt †illum disperiet. Sicut superi⁹ p figurã Diaphoresiz pctõꝝ ⁊ iustoꝝ volũtatem diuisit: ita ⁊ nũc p eandẽ figuram: eoꝝ retributiões ⁊ p̃mia segregauit: ne ꝯfusum relinqueret qd nulla sibi vicinitate cõgrueret. Nã q̃ bñdicũt dñm: id est: qui in oĩbus grãs referũt: ⁊ eius mandata custodiũt: terrã illã viuentiũ accipiẽt possidendã: de q̃ ⁊ ali⁹ psalm⁹ dic. Portio mea in terra viuentiũ. Maledicẽtes aũt ⁊ blasphemi: vel dei legib⁹ inobedientes ab illa patria sbmouẽtur: nõ q² ipi nõ erũt quos penalis flãma torq̃bit: s qñ a iustorũ promissa btitudine dispibũt. †A dño gressus homĩs †dirigeẽt: ⁊ viã eius †cupiet nimis. Intelligam⁹ ꝑpositã cãm. Hominũ gressus p se tortuosi semp ⁊ p̃ui sũt: q̃ppe q̃ in iniq̃tatib⁹ ꝯcepti ⁊ in delictl ꝑgeniti sum⁹. Sz tũc a pr̃e luminũ dirigimur: qñ fidei reglam i q̃ g̃diamur accipim⁹. Dirigimur plane: cũ sine erroribus ãbulam⁹. Sz q̃ nos ducit ista directio: Videlicet vt ad pfectã fidẽ ⁊ etna p̃mia veniam⁹. Vex iste xpian⁹ q̃ iã corde direct⁹ fuerat: viã dñi cupiet nimis: id est: ipm dñm saluatorẽ supra oĩa pl⁹ amabit: q̃ vẽ nr̃a ẽ via: vitas ⁊ vita. Cũ ceciderit †iust⁹ ñ †ꝯturbabit: q² dñs †firmat manũ †ei⁹. Cũ ceciderit: nõ i pctm̃ itelligas: q² iustũ dixit: s i manib⁹ pctõꝝ: i casu aspo: q̃ freq̃nter scis diabolo insidiãte ꝯtigit. Sz vt tibi satisfacere videarl: ꝯsidera q² cũ i eodẽ vsu dicat ceciderit qd ad pedes respicit: sbiungit firmãdã manũ cadentl: cui⁹ magl debuit cõfortari vestigiũ vt p⁹ lapsũ surgẽ valuisset. Vñ euidẽt appet: cadẽ istud eẽ: i ipioꝝ icidere ditionẽ. Manũ q̃ppe hui⁹: id est: ꝯsilium opationẽq̃ ꝯfirmat: nec turbari p̃t capt⁹ q̃ adũsa secl̃i h⁹ sbire decreuit itrepid⁹.

†Juuenior fui †⁊ senui: ⁊ nõ vidi iustũ derelictũ: nec semẽ ei⁹ †egens pane. Peruẽtũ ẽ ad tertiã sectiõez: vbi si vnũ hoiem loq̃ putes: breue ⁊ ãgustuz tps ondit: nec dei laudib⁹ oĩno sufficiẽs: s magis introducte voꝝ reddat eccl̃ie: q̃ ab initio secl̃i vsq̃ ad finẽ verã nobis ꝑbat esse sententiã. Juuenior fuit: qñ initia legis in ipo protoplasto p̃meua suscepit. Senuit: id est: ad honorabiliorẽ venit etatẽ: qñ nouissimis tpibus suscipe meruit dominũ redẽptorẽ. Nã ⁊ euãgelista iohes in epistola sua sic ait: Filioli: nouissima hora est. Sed per hec tempa q̃ totius mundi ambitus excurrit: iustũ se nõ dicit vidisse derelictum. Jta sit: vt longũ tps p eccl̃ie vba designãtũ eẽ videat. Quid igit dicim⁹ de illis iustl q̃ i latronũ manib⁹ inciderũt: de ipo q̃ iusto iustoꝝ: qui clamauit in cruce: De⁹ me⁹ de⁹ me⁹ quare me dereliq̃sti: Sz vt oẽm nodũ cõtrarietatl euadam⁹: iust⁹ derelict⁹ nõ ẽ: s

Lamech
Al. mutuabit
Al. tribuet
Sche
Al. Quia
Al. ei hereditabũt
Al. ei dispibũt
Ps. 141
Al. dp
Al. dn
Al. vo
Al. nõ
Al. co
Al. su
Al. su
Al. iu
Al. ei
Al. q̃n
i. Jo
Ma. 27

spiritualib⁹ bonis nō tpalibus: vt putatur auxilijs: qbus tūc pmia reuera collata sūt: qñ tormēta seculi supare potuerūt: ipo te- Math. 5 stāte: Beati q psecutionez patiunt ppter iusticiā: qm ipoꝝ est regnū celoꝝ. Simi mo do dicit: nō se vidisse semē iusti egens pa- ne. Qd si ad litterā accipias: nec h poterit pstare qd dicit. Legimus em famis causa abraaz: ysaac ꝛ iacob mutasse puincias. Unde dubiū nō est eguisse pane: qs ppt penuriā loci pstat exteras expetisse regio- nes. Sed redeam⁹ ad interiorē hoiez: ꝛ ve ra nob sentētia salutarit apparebit. Semē vniuscui⁹qꝫ hois opaz eē dixim⁹: quā semi nat ꝛ metit: siue bonā siue malā. Ergo ope ra iusti pane nō indiget: hoc est: vbo dei q satiat: quo reficit: q int⁹ reuera viuit ꝛ pa- scit. Sic fiet vt pcordātia reddant q sibi vi debant eē ptraria. **Tota die miseret ꝛ cōmodat: ꝛ semen eius in bene- dictione erit.** Tota die dicit: toto tpe vi te sue. Dies em singulari nūero frequēter apponit: vt toti⁹ vite tpa dclaret. Quale ē illud pmi psalmi: Et in lege ei⁹ meditabit die ac nocte. Ita fit: vt cū pauca dicimus: plima sētiam⁹. Miseret ꝛ cōmodat. Siue elemosynas dic: vbi añ miscdia tāgit aīuz ꝛ sic aperit manū. Ipa est em pfecta elemo syna: q pus a se ichoat: ꝛ sic ad alteri⁹ iuua mina venire festiat. Siue magl illū cōmo- dare dicam⁹ spūalia bona: q affluenter dei possidet paup. Cōmodat plane iustus: vñ oino diues est: de doctrina: de pietate: de iusticia: de patiētia: cęterisqꝫ bonis qb⁹ p- fruit mēs illa sctissima. Sz ne crederes iu- stū intdū velle mutuari: posuit: Tota die. O diuitię inestimabiles: q in tota vita co- piā suam affluētissime largiūtur. Merito nō deficit dare: q a christo semp se nouit ac cipere. Seqtur. Et semē ei⁹ i bñdictōe erit. Similis est ꝛ iste loc⁹ supiorib⁹. Nā si semē velis filios intelligere: multi scti filios ge- nuerūt luxuriosos ꝛ ipios. Sed semē dicit opam: q ab hoie dono supno velut frumē- tale semē aspergit. Hec recipit i bñdictōe: qꝛ semiata est in bona volūtate. Nā semē opa nr̃a eē intellexit apostolus cum dicit: Gal. 6 Qui semiat in carne: de carne metet corru ptionē: ꝛ qui semiat i spū: de spiritu metet vitam eternā. **Declina a malo ꝛ fac bonuz: ꝛ inhabita in seculū seculi.** Duobus modis vitā nostrā pia mater in- stituit. Prim⁹ est: vt mala declinem⁹: quia peccatori bonaꝝ reꝝ repēte esse nō potest appetitus. Secūdus: vt bona faciam⁹: pro pter qd a vitupabili actiōe cessauim⁹. De- clinem⁹ ergo mala q nostra sunt: ꝛ faciam⁹ bona que christi sunt: quia domin⁹ in iudi cio iustos suos nō vocat ad pmiū qꝛ pau- peribus nil tulerūt: sed ideo coronat quia nudos vestierūt: visitauerūt infirmos: et esurientes sitiētesqꝫ pascere delegerit. Ui- des ergo: qꝛ nō sufficit christiano a malis abstinere: nisi etiā bonū nitat quadā ope- ratiōe perficere. Uerum hec precepta: qd seqtur: Et inhabita in seculū seculi: vt tali pmissiōe psisus futura pmia spe certissima iā possidē videat. Seculū vo secli: significat eternū regnuz qd nlla successiōe mutabit. **Quia dñs amat iudiciū: ꝛ nō de relinquet sanctos suos: in eternū conseruabuntur.** Audiens hoc verbū: Ama ꝛ tu iudiciuz: fac iusticiā: vt iuuante domino recta volūtate cōtineas: vt bonis tuis ipe cōgaudeas. Ille enim auctor iusti cię nō potest illos derelinqre: qui eius eli- gūt precepta complere. Et intende promis sionē: quia nō dicit iustos in temporalib⁹ rebus nequaqꝫ deserēdos: sed eos in eter- num cōseruandos esse pnūciat. Hic enim visualiter cōseruari nequeunt: qui tribula tionib⁹ supplicijsqꝫ lacerantur. Audiāt cu- pidi vite huius: qui sibi longeuos annos postulare noscuntur: nō in hoc seculo: sed in eternum conseruandi sunt qui domino placere cōtendunt. **Iniusti punient: ꝛ semen impiorum peribit.** Ain Frequē- ter sensus iste repetitur: vt amplius q sūt ventura credātur. Diuina siquidem mise- ratio: dum nos mauult gehēnę pęnas eua dere: dignatur sepius admonere. Et sicut superius iustoꝝ semē: id est: opera i bñdi- ctiōe dixit eē māsura: ita hic impioꝝ actus pire pfirmat. Peribūt sane: qñ ꝛ ipum deli ctum ꝛ locus noscit interire peccātiū. Nā pire opa infideliū: non tā nr̃is vbis: qꝫ sa- lomone dicēte pbabim⁹. Dicturi sūt enim Sap. 5. in iudicio: Quid nobis pfuit supbia: aut quid diuitiarum iactātia contulit nobis? Transierūt omia illa tanqꝫ vmbra. Uides

Al'. aũt here ditabũt

perire quicq̃d hominẽ ꝑdit: ⁊ sola cõsistere que regno dñi faciũt ꝑmanere. **Justi† hereditate possidebũt terram: ⁊ inhabitabũt in seculum seculi super eam.** Sicut assidue increpat vt corrigat: ita freq̃nt munera pollicet vt erigat. Ultra q̃ eñ sicut diximꝰ: efficacissima sũt instrumẽta doctrine: vt malos vindicta: bonos ꝓmissa ꝑmia subseq̃ntur. Terra ergo ista appellata est: eo q̃ comeantiũ pedibꝰ atteratur. Ad cuiꝰ siĺitudinẽ: ⁊ illa futura terra vocitat: nõ q̃ terat q̃ iugiter manebit illesa: sed vocabulũ perdit: quoniã ipa ꝑmanebit q̃litatibꝰ immutatl: sicut ⁊ celũ ⁊ corpora nostra credimꝰ innouãda: q̃ licet noua erũt: hisdẽ tñ noibꝰ appellabunt. Adiectũ est: Et inhabitabũt in seclm secli super eam: ne istã crederes q̃ aliq̃n deserẽda est. Nec vacat: q̃ nõ dixit in ea: sed sup eam. Secretũ eñ videt vt putamꝰ ipius habitationes exponere. Et ideo dictuʒ est: sup eam: q̃ spũali corpi nõ erit necesse terram graui calcare vestigio. Sicut apl's dic. Deinde nos q̃ viuimꝰ q̃ reliq̃ sumꝰ: simlr rapiemur cũ illis in nubibꝰ obuiã christo i aera: ⁊ sic semp cũ dño erimꝰ. **Os iusti meditabitur sapiẽtiam: ⁊ lingua eius loquetur iudicium.** Narratio hec ꝑ figurã Characterismon: q̃ latine informatõ vel descriptio dicit: tpus beate resurrectõnis: ostẽdit. Nõ eñ dicit: meditat: s meditabit de futuro. Os hic cogitationẽ debemus accipe: q̃ de ligua seq̃tur q̃d loq̃tur. Meditabit ergo sapiẽtiam: nõ scripturarum lectiõe: sed cordis purissima visione. Ibi eñ nõ litteris sapiẽtia colligit: sed celesti largitate inelaborata ꝑstat. Et ligua eius loquet iudiciuʒ: q̃ sermo ibi neq̃ a cogitatiõe dissentiet: sed sicut cor meditabit sapiam: ita lingua loquet ꝑ cũcta iusticiã. Hic est ille celestis ⁊ beatoꝝ modꝰ: vt merito in ꝯsortio ãgeloꝝ recipiant: q̃ se nl'lo errore ꝯfũdũt. Loq̃tur ergo iusti lingua iudiciũ: cum veri luminis fuerit manifestatione cõpletus. Judiciũ eñ dictũ est: quasi iuris diciũ: quod in eo ius dicat. Nõ eñ sancti semp iudicabũt: dum cõstet vnũ domini eẽ iudiciũ: sed in eternũ iuste locuturi sunt: quos reuera diuina virtus amplectitur. **Lex dei eius in corde ipiꝰ: ⁊ nõ supplantabũtur gressus eiꝰ.** Uides queadmodũ nob ꝑfectõ future btitudinis indicat: vt nihil aliud hõ in corde recipiat: nisi volũtatem dei q̃ beatꝰ efficit: ꝑ quã ad tm̃ culmẽ ascẽdit: cui gr̃as indesinẽter acturꝰ ẽ. Dei eiꝰ: significat qui eũ de mũdi istiꝰ clade libauit. Hoc eñ ꝓnomen gr̃am indicat dñi saluatorl. Nã cũ sit oim deꝰ: ipsiꝰ ꝓprie dr quẽ liberare dignat. Cũ dic: In corde ipiꝰ: sensuʒ bti vniuersũ tali bono significat eẽ cõpletũ. Huiꝰ itaq̃ gressus supplantare nemo p̃ualebit: q̃n iaʒ ⁊ originale peccatũ desinet: ⁊ diabolꝰ decipiendi licẽtiã nõ habebit. Supplãtare eñ dicimꝰ: plãtis foueas ꝑtendere: ne possit incedẽs firmũ repire vestigiũ. Hoc ibi nl'late nus ꝯstat eẽ faciendũ: vbi secura ⁊ et̃na sũt oĩa: sic in. lv. ps̃. dicturꝰ est: Qm̃ eripuisti aĩam meã de morte: ocl'os meos a lachrymis: pedes meos a lapsu. **Cõsiderat pctõr iustũ: ⁊ q̃rit† ꝑdere eũ.** Adhuc ista dicũt de futuro iudicio. Considerare ẽ eñ: aliq̃d alta delibatione ꝯspicere: ⁊ vsq̃ ad reꝝ viscera ꝑuenire. Naʒ in die resurrectõis pctõr ꝑpẽdet iustum: ⁊ dicet in corde suo: Nõne iste ẽ q̃ egebat: queʒ i ꝯtemptu habuimꝰ ⁊ derisũ: ⁊ mõ eũ cernimꝰ sup nos electũ: ⁊ i sũma gl'a ꝯstitutũ? Hoc ẽ pctõreʒ iustũ ꝯsiderare. Querit ãt ꝑdere eũ: ad cõsuetudinẽ dr delinq̃ntiũ: q̃m ⁊ in illo seclo festinãt iustũ ꝑdere: vbi iã cog̃scunt nocendi licẽtiã nõ habere. **Dñs aũt nõ derelinquet eũ in manibus eius: nec dãnabit eũ cũ iudicabit† ille.** Cõsidera queadmodũ ordinẽ istũ futuro seclo deputauit: vt dicat i p̃tãte iimici iustũ vlteriꝰ n̄ eẽ tradẽdũ. Qd i isto seclo freq̃nt euenit vt martyres relinq̃ret ꝑsecutoꝝ mãibꝰ carnalr occidẽdos. Tũc eñ famlos suos iã n̄ derelinq̃t arbitrijs impioꝝ: sed in eterna pace positos possidebit ab oĩ ꝑiculo liberatos. Nec dãnabit eũ cũ iudicabit ille. Nõ dãnat iustũ: cũ iudicat impiũ: sʒ discretiõe meritoꝝ iustũ btitudo suscipiet: illũ debita pena torq̃bit. **Expecta dñm ⁊ custodi† vias eiꝰ: ⁊ exaltabit te vt† ĩhabites t'ra: cũ pierit pctõres videbis.** Supiorĩbꝰ rebꝰ diliget exposit q̃ ad et̃nã poterãt btitudinẽ ꝑtinẽ: r̃dit ad iustũ cõsolãs eũ ⁊ dicẽs. Tu q̃ iam credidisti: ad

ET

j. Thessal'. 4

Sche

ET

Sade

E

Ps̃.

Al'.

care

Al'.

q̄ bona euehi possis: ꝯfidenter expecta dñz: id est: patienter age. Et q̄lis sit ipa patiētia: nō tacet. Nō eñ ocioso dr̄ expecta: ſ; laboranti: q̄ vias dñi: ħ est: sacratissima p̄cepta custodit. Apte q̄ꝗ sua reddidit suis. Terram illā nisi exaltat⁹ non pōt possidere: qꝛ sic sancta: sic magna: sic celestis est: quam nemo p̄ualet: nisi bene merit⁹ adipisci. Sequitur. Cū perierint pctōres videb. Duplici rōne iustoꝝ gaudia cumulant. Primū cuz senserint in q̄tis sint iocūditatib⁹ collocādi. Deinde cū viderit penas pctoꝝ: exultabūt ampli⁹ ab eterno se supplicio libatos. Tunc eñ ḡtioꝛ fit q̄litas nūeris attributi: qñ ꝯspecta fuerit penalis adūsitas. Ergo ħ dicit: videbis: ħ est: qđ nunc credis: tūc absolute cog̃sces: ⁊ letaberis illis digne pereuntib⁹: te in sūma btitudine p gr̄am dei collocatū. **Uidi impiū superaltatū: ⁊ eleuatū sup cedros libani.** Hic ꝯ p̄uissimū morbū: plenissima medicina p̄stat. Dicūt eñ q̄daz: Si deo talia displicerent: pctōribus tāta felicitas minime ꝓueniret? Ideoq̄ p Energiā (q̄ actū rei incorporee narratiōe rep̄ñtat) vidisse se dicit ipium creuisse: nō ad honorē: ſ; poti⁹ ad ruinam. Eleuant eñ ħ tales sup̄ iustos: qꝛ illi sunt hūiles: isti supbi. Sed isti in iudicio cadēt: illi felicit erigent. Et qꝛ dixerat: Superexaltatū: ne putares eū tantū sup̄ hūiles euectū: addidit: Et eleuatū sup̄ cedros libani: vt ipis q̄ꝫ ꝓcer cacumib⁹ celsioꝛ appareret: cui⁹ ꝓfect⁹ iō tm̄ extollebat: vt ei⁹ irremediabis ruina mōstraret. Hoc etiā de diabolo intelligi fas ē: de q̄ iohel ꝓpheta testat dicēs. Et eū q̄ ab aq̄lone est effugabo a vobis: ⁊ eijciam in terra sitiēti ⁊ desertā: ⁊ exterminabo faciē ei⁹ in mare illud p̄mū: ⁊ posterioꝛa ei⁹ i mare nouissimū. Gratias agim⁹ dñe dispositionib⁹ tuis. Nam qđ iste liber faceret: q̄ mundū religat⁹ affligit? **Et trāsiui ⁊ ecce nō erat: ⁊ q̄siui eū: ⁊ nō est inuētus loc⁹ ei⁹.** Duobus modis mūdus iste trāsit: siue cū deseritur meliori ꝯuersatiōe: siue cū a mortuis fine relinq̄tur. Ergo q̄ trāsierit ad deū scissima ꝯūsatione: potentē iā nō videt pctōrem: qñ infirma videt oīa: de q̄bus gl'iatur hūanitas. Quesiui eñ dic: ħ est: in memoriā reduxi: qꝛ tūc iusti recordāt maxie peccatoꝝ: qñ miseratione dñi in meli⁹ immutāt: dolētes quia miseri ab eis malis actibus segregant. Locus eñ peccatoꝝ mundus iste dinoscit: in quo ⁊ scelera ꝑficiunt: ⁊ fugitiua felicitate cumulant. Sed vtiq̄ loc⁹ iste cum eoꝝ prosperitate dissoluit: qñ totius orbis corruptibilis gl'ia terminat.

Rs. Sicut cedros (margin)

Iohel. 2 (margin)

Sin. (margin) Al. inocētiā (margin)

Custodi veritatem ⁊ vide equitatem: quoniā sunt reliquie homi pacifico. Dum nos p̄cipit custodire veritatē: admonet ne in mūdanis reb⁹ curam habere debeam⁹. Custodire etenim solet nō nisi qui semper assiduus est: qui hoc cogitat: hoc loq̄tur: ħ retractat: nulloq̄ momēto ab ea sollicitudine segregat. Sed q̄ est ista vitas? Utiq̄ deus qui dixit: Ego sum veritas. Ergo si deū custodias: ille te sine dubitatiōe custodit. Dicit etiā: Et vide eq̄tatem: dei videlicet. Nam q̄ sit equitas: ꝯsequēter expōit. Ait eñ: Quoniā sūt reliquie homi pacifico. Intendam⁹ quemadmodū hunc sermonē intelligere debeamus. Reliquie sunt homini pacifico: quādo spes ei⁹ domini remūeratōne peragit. Reliquū est enim: vt post hanc vitā eterne beatitudis p̄mia conseq̄tur. Sunt ergo reliquie pacificoꝝ: quādo spem certissimā tunc habere incipiūt: cum ad percipienda dñi dona perueniūt. Pacific⁹ aūt dicit: q̄ in hoc mūdo inter discordātes pacē facit: studioq̄ mansuetudinis: nec ipe indecoris certaminibus implicat. Et nota qꝛ in beatoꝝ loco ponit: cui hec virtus domini pietate prestat.

Iob. 14 (margin)

P (margin)

Iniusti autem disperibunt: simul reliquie impioꝛū peribunt. Sententie dantur apte disparib⁹. Nā sicut iusti post hāc vitam spe maxima gratulant: ita iniusti finita luce dispereūt. Siue vt quidā volunt: reliq̄e significāt memoriā bonoꝝ: quā iust⁹ vir i ħ mūdo post obitum derelinq̄t: dum de actuū suorum probitate laudat. Quod vtiq̄ martyribus ꝯtigit: q̄ ꝓ vitatis testimonio felices aīas reddiderit. Hoc mereri nullaten⁹ pñt: qui nullum vestigiū dignum memorie sue derelinquūt: quoniā supueniēte interitu eorum: falsa laus ⁊ fragilis vita dissoluitur.

Al. interibūt (margin)

Tau (margin)

Salus autem iustoꝝ a domio: ⁊ ꝓtectoꝛ eoꝝ ē in tpe tribulatiōis. Scta ecc'lia redit ad solitas ꝯsolatiōes: ne

putaret austera: si et bone promissionis gaudia non haberet. Pollicitatio firma: custodia fortis: iustorum salutem a domino non ab alia parte venire commemorat. Quo loco alterius psalmi sensus dicendus est: Si ambulem in medio umbre mortis: non timebo mala quoniam tu mecum es. Sequitur. Et protector eorum est in tempore tribulationis. Tempus quidem tribulationis duplex est: sed longe dissimile. Nam et hec tribulationes temporales sunt: quas tamen dominus a fidelibus suis ex toto non amovet: que mordent potius quam devorent: compungunt quam percutiunt: affligunt quam minuunt. Illa vero tribulatio que in die iudicii ipsis venit: mala quia eterna: tristis quia cruciat: vehemens quia districta est. In hoc quoque tempore tribulationis protector est dominus: quia ex ipsa eripit iustos.

Ps. 22

Al. eos / Al. eruet

Et adiuvabit eos dominus et liberabit†: et †eripiet eos a peccatoribus: et salvabit eos: quoniam speraverunt in eo. De fidelibus famulis dicit quos in hoc mundo efficaciter adiuvat: quando colluctatione contraria fatigantur. Liberat enim dum finem ipsorum non finit prava suasione perverti. Eripiet a peccatoribus: utique a mundi istius contrarietate servat illesos. Addidit quoque causam liberationis: quoniam speraverunt in eo: non quia non peccaverunt: sed quoniam spem suam in domini pietate posuerunt. Quod potest etiam et ad illud iudicium trahi: quando sanctis suis eterna premia prestare dignabitur.

Conclusio psalmi.

Quam proficua verba: spiritussancti dignatione prolata sunt: quam mirabili virtute illa tunica domini christi superna dispensatione contexta est: non filis sed virtutibus: non stamine sed compunctione: non lana sed gratia: scilicet que totum corpus ambiat: et membra ipsius in modum sacre vestis operiat. Quam non valuit dividere militum insana protervia: quam non potest hereticorum tot sectis dum semper carpant scindere multitudo: sed in sua firmitate consistens: illos tamen protegit: quos domino placere agnoscit. Rogemus ergo inseparabilem trinitatem: ut hec vestis et nos protegat: atque intra suos sinus gratuita dignatione concludat. Quo loco Sedulii verba mutuanda sunt. Grandia posco quidem: sed tu dare grandia nosti.

Explicit expositio in psalmum. XXXVI.

Incipit expositio in psalmum. XXXVII.

Psalmus david in commemoratione

Quicedo enim in commemoratione: hoc nobis titulus iste pronunciat: ut quia peccatum omnimodis effugere non valemus: certe ipsum delictum in commemoratione semper habere debeamus: quatenus dum culpe memores sumus: a delictorum frequentia temperemus. Sic et in tricesimoprimo psalmo positum est: David intellectus: sicut et in quinquagesimo psalmo ipse profitetur: Et peccatum meum contra me est semper. Sed licet propheta nominis sui testimonium dicat: quam maxime de futuris: tamen nec preterita derelinquit: que ad salutem fidelis populi pertinere cognoscit. Hic enim psalmus ut quidam voluerunt totus ad beati iob vivacissimam pertinet passionem: qui superator fuit vite mortalis: carnis sue debellator: triumphator ingentium suppliciorum: scilicet ut penitentibus onera sua reddat levia dum gravissime temptationis referuntur exempla. Consuetudo est enim scripture divine: ut cum exercitatissimus miles christi afflictus dicitur: tyronis inde animus efficacius imbuatur. Quapropter in afflictionibus aspis gaudeamus: in carnis nostre cruciatione letemur: quoniam hoc nos ab eterna pena liberat quod hoc propter dominum momentanea celeritate discruciat. Considerandum est etiam: quod in his psalmis penitentium nullus tanta legatur esse perpessus: ut merito ad mensuram malorum recipi credatur qualitas gaudiorum.

Ps.

Divisio psalmi.

Per figuram Ethopean personam introducitur: ut dictum est: inflicti militis christi vulnerum dolore confixa: vermibus scaturiens: insuper exprobrationibus sauciata: et inter tot calamitates obsessa: sola fidei vivacitate sanissima. Quam merito beati iob: et nos credimus applicandam: quoniam huic et erumne similes extiterunt: et pene ipse sermo videtur esse equalis. Quapropter per loca singula: de libro ipsius testimonia dabimus: ut omnino passiones ipse: sibi convenire ac congruere videantur. Psalmus ergo iste penitentis quadrifaria distinctione divisus est. Primo continet exordium: in quo misericordiam movet benigni iudicis vita penalis. Sequitur bipartita narratio: ubi et corpus suum diversis penis afflictum commemorat: et animum refert amicorum amputationibus graviter sauciatum: ut cum nulla consolatio in utraque parte relinquatur: totis viribus dominus exoret. Tertio subiungitur consolatio medicine salutaris: quoniam inter multiplices calamitates: spem suam dicit se in domino posuisse. More autem devotissimi famuli: paratum se quoque ad flagella testatur: quoniam plus se adhuc mereri putat quam videatur esse perpessus. Post hec pervenit: que semper penitentibus datur extatica conclusio: ubi iam a cladibus

omnib⁹ liberat⁹ salutis suę deũ ꝑfitet auctorē: vt mãifeste doceat in spe certissima collocat⁹: q̃ tanta leticię ꝑticipatiõe ditat⁹ est. Expositio psalmi.

Omine ne in †ira tua arguas me: neq̧ in †furore tuo corripias me. Uir iste sctissim⁹: sicut de ipo dñs dixit: simplex: rect⁹ ac timēs deum τ recedēs a malo: cũ tēptatõib⁹ diaboli fuisset tradit⁹ ad ꝓbãduz: inter dolores anxi⁹: nõ tm̃ de sua pęna sollicitus: q̃tum de dñi offensiõe suspect⁹: rogat ne tormenta q̃ patiebat̃ irato iudice sustineret. Uerberatio em̃ q̃ venit a q̇eta mēte correctio ē sic legit̃: Argue sapientē τ amabit te: Quę aũt venit ab infenso iudice rõnabiliter formidat̃. Illa em̃ emēdationē ꝑstat: ista exigit vltionē. Hinc ē q̃ rogat vt nõ arguat̃ in ira: nec in eũ dãnatiõe ꝑpetua vindicetur. Sic em̃ metuēs τ i libro suo dic̃: Irat⁹ est ꝯ me furor ei⁹: τ sic me habuit q̃si hostē suũ. De ira ṽo dñi: pr̃ augustinus in libro enchiridion: pulchra breuitate disseruit dicens. Cũ aũt de⁹ irasci dicit̃: nõ ei⁹ significat̃ ꝑturbatio q̃lis est in aĩo irascentis hominis: ꝫ ex hũanis motib⁹ translato vocabulo: vindicta ei⁹ q̃ nõ nisi iusta est irę nomē accepit. De ira deniq̧ vl̃ furore illa sufficiãt: q̃ de talib⁹ ṽbis in psalmo sexto iaz dicta sunt. Qm̃ sagittę tuę ifixę sũt mihi: τ ꝯfirmasti sup me manũ tuam. Secuta est cã ꝓbabilis: vt in illo iudicio iã nõ debeat puniri: q̃ mal̃ ꝑntibus vehemēter afflict⁹ ē. Dñs em̃ cũ h̃ vidicat: ibi ꝑcit: qm̃ clemētia ipius in idipm̃ duas nõ exigit vltiões: sic scriptũ ē. Non iudicabit dñs bis in idipm̃. Sz cũ fidelissim⁹ famul⁹ se cognosceret diabolica fraude vexari: sciebat tñ eũ in se nõ potuisse ꝑualere: nisi licentiã diuinis iussionib⁹ accepisset: Ideo q̧ ad illũ loq̇t̃ in cui⁹ ꝑtãte vniũsa sũt posita. Sagitte: τ in bono τ in malo accipiuntur. In bono vt est illõ: Sagittas suas ardētib⁹ effecit. Nã h̃ sagittę desig̃t diabolicas ꝑtãtes: q̃ tãq̧ tela vulnerãt: qñ dñi ꝑmissiõe dirigũt̃. Et bñ dixit: ifixę: q: dolorib⁹ ei⁹ reqes eē nõ pot̃at. Sic em̃ τ ipe btissim⁹ dic̃: Quia sagittę dñi i me sũt: q̃ꝝ indig̃tio ebibit spm̃ meũ: τ terrores dñi militãt ꝯ me. Sequit̃. Et ꝯfirmasti sup me manũ tuã. Cũ diuia ṽtus fideliũ salutē vitaq̧ sp operet̃: hic q̃si manib⁹ eius iputat̃ qđ diu cladib⁹ nũerosis affligit̃: nõ q: ipe filios ei⁹ extinxerat: facultatē lacerauerat: ipsum q̧ vlceꝝ dolore ꝑcusserat: ꝫ qm̃ tardabat diabolũ remouere: q̃ talia ꝓbabat̃ inflig̃e. Ita τ in ꝓprio ei⁹ libro positũ ē: Cur nõ tollis pctm̃ meũ: τ q̃re nõ aufers iniq̇tatē meã? Qđ ꝯgruēter a ꝑtãte iudicis đr: vt salutari beniuolētia cõparet̃. †Nec est sanitas i carne mea: a †vultu irę tuę nõ est pax ossib⁹ meis a facie pctõrum meoꝝ. Ab infirmitate q̧ personę suę miscđiam mouet: qm̃ caro ei⁹ bellũ sustinere nõ poterat: q̃ tot ictib⁹ ꝑcussa corruerat. Uult⁹ ē irę: timor futurę vindictę s̃b magno pauore cogitat⁹. Uñ a deo se petit ab ira futura libari: qm̃ ab indig̃tiõe vētura oĩno sic se dic̃ eē ꝑterritũ: vt sanitatē corpori oĩmõ nõ h̃ret: more famuli verecũdi: q̃ anteq̧ ṽbera patiat̃: futuri iaz tormētis vehemēter affligit̃. Qui ṽo mēte callosus est: nec ipas pęnas duz infligũt̃ horrescit. Subiũxit etiã: Nõ ē pax ossib⁹ meis. Qđ sup dixit sanitatē: nũc repetit pacem: merito: q: sanitas ē toti⁹ corporis: pax humoꝝ: τ tꝑata trãquillitas. Hic iã nimietas dolori exꝑmit̃: vt q̃ dixerat carnē suã eē nõ sanã: nũc dic̃ etiã ossa fuisse turbata. Grauior ei pęna ē: q̃ vsq̧ ad interiora descēdit: nec aliq̇d intactũ relinq̇tur: qñ ipa corporis firmamēta q̇tiunt̃. Significabat em̃: quã patiebat̃ ṽmiũ comessationē: q̃ reqem sctõ viro nõ poterat dare: q: nõ cessabat absumē: sic ipe ait. Et q̃ me comedũt nõ dormiũt. Uerũ sup illas corꝑales pęnas affligi se dicit a facie pctõꝝ suoꝝ: more sctissimi animi: q̃ dũ recordat̃ iniq̇tates suas: ꝑuiora se credit eē passuꝝ. Qm̃ iniq̇tates meę †supposuerũt caput meũ: sicut on⁹ graue grauate sunt supra me. Adijcitur ad impetrãdã beniuolentiã terti⁹ modus: vt nõ se iniuste ꝑculsuz dicat: ꝫ pctis suis videat̃ iputare qđ patit̃. Nunc ad exponēda ṽba redeam⁹. Iniq̇tates nr̃ę eleuant se sup caput nr̃m: quãdo sibi ampli⁹ vendicãt q̧ ratio iusticiaq̧ patiat̃. Caput enim nostrũ ratio est: sup quaz inter bona collata celsius nil habem⁹. Ipa eniz duce domio ꝑstante dirigimur: ipa nos ad bonũ

Margin notes: Al. fore; Al. ira; Prouer. 9; Job. 19; Nah. 1; Ps. 7; Job. 6; Job. 7; Al. Non; Al. facie; Job. 30; Al. supgresse sũt

nos actus ꝓficuaq̧ ꝑducit. Quã si iniq̃tas oppsserit: illa ꝑtin⁹ victa succũbit. Sȝ his iniq̃tatibus ista vicissitudo tribuit: vt q̄ se leuitate erigũt i tumorẽ: ḡuissimis afflictõi bus onerent. Cõstructa sunt pulcherrima ṽitate ꝑncipia: nũc ptẽ narratiõis queãd modũ formata sit: debem⁹ exq̃rere. †Cõ putruerũt ⁊ deteriorauerũt cicatri ces mee: a facie insipiẽtie mee. Per uentũ ẽ ad narrationẽ: q̄ causis oĩbus vtili ter apponit: qñ p eã anim⁹ accusati factũq̧ declarat. Hec duplici mõ formata ẽ. Nã p q̄nq̧ ṽsus penas describit corpis sui: p ali os q̄nq̧ q̄ sequũt violẽtas refert aĩe passi ones: vt nihil videat exceptũ: qd duris ca lamitatib⁹ nõ ꝓbet afflictũ. Qd argumẽ tũ dr a necessitate: qñ q̄s p̄missis reb⁹ aspe ris: ad bonã ptem correct⁹ adducit. In pri mo igit ṽsu ptis hui⁹: Tapinosis figura co gnoscit: q̄ nihil hũili⁹: nihil põt abiectius inueniri. Cicatrices eñ sũt p̄cedentiũ vul neꝝ sanata vestigia: q̄s graui⁹ ꝯstat affli gere: qñ eas ꝯtigerit ad trãsacta picula re meare. Cicatrix ṽo dicta est: ab eo qd in se cęcũ vuln⁹ oñdat. Freq̄nter ḡ vulneribus tabeficatũ corp⁹ oñdit: vt supstes ille sui pe netralia ptulerit: q̄lia solent exanimata ca dauera sustinere. Sic ⁊ ipe dicit: Solũ mi hi supest sepulchꝝ. Subiũxit: A facie insi piẽtię meę: id est: a p̄ñtia stulticię meę. Fa cies eñ p̄sentiã designat: q̄ nisi aut aĩo aut corpi p̄sto fuerit: ei⁹ species ñ valet apparẽ. Propter ipam eñ se dic cõputruisse: ne sã ctus vir diuĩs ordiationib⁹ iputaret. Naȝ ⁊ ipe ꝓprio ore sic memorat: cuȝ dño rñde ret: Ideo insipiẽter locut⁹ sũ: ⁊ q̄ vltra mo dũ excederẽt sciam meã. †Miserijs af flict⁹ sum ⁊ curuat⁹ sum vsq̧ in fi nẽ: tota die ꝯtristat⁹ ingrediebar. Merito turbat⁹ est: q̄ tãtis dolorib⁹ vide bat onerat⁹. Miserijs eñ affligit q̄ aĩam suã dolorib⁹ fletuq̧ castigat: sic ipse q̄ñtum ad ꝯsideratõnẽ passionũ ptinet dic. Despe raui: neq̧q̧ vltra iã viuã. Parce mihi pñe: nihil eñ sũt dies mei. Usq̧ i finẽ. Siue ter minũ vitę significat: siue dñm saluatoreȝ: q̄ tãdiu fideliũ vnusq̄sq̧ turbat: donec ad ipm indulgẽtia ꝯcessa pueniat. Nã qd seq̄ tur. Tota die ꝯtristatus ingrediebar: ꝯti nuationẽ doloris isĩnuat. Dicẽdo eñ: Tota die: simul ⁊ noctes designat: q̄ nõ erãt a cruciatib⁹ eius alienę: cuius cicatrices cõ putruisse referunt. Sed int̃ h̄ ingrediebat trist⁹ afflictus: ⁊ qd ẽ fidelib⁹ familiare: ne q̄q̧ de dñi pietate desperãs. Qm̃ †aĩa mea cõpleta ẽ illusionib⁹: ⁊ nõ est sanitas in carne mea. Hinc erat qd to ta die ꝯtristabat: q̄ diabolus q̄ corp⁹ susce perat ad affligendũ: nõ cessabat ⁊ animaȝ ei⁹ vana imaginatiõe fatigare. Dic eñ vi tiũ: q̄ maxime hũana laborat ifirmitas: vt mõ i orõe ꝓstrati: supfluas res videamur appetere: mõ psalmodiã dicẽtes terrena co gitem⁹. Sed de ista illusiõe quã patimur: sufficiẽter dictũ est i libro quẽ de aĩa ꝓ no stra mediocritate cõscripsim⁹. Sȝ cũ istud maxime ꝯtingere soleat ociosis: dic sibi q̄ ꝓuenisse q̄ sanitatẽ corpis nõ habebat: vt tãq̧ ciuitas obsessa infestãtib⁹ inimic⁹ vn diq̧ pulsaret. Nã q̄uis caro diuersis fran geret angustijs: originalibus tñ vitijs nõ credebat excepta. Ista ẽ illusio q̄ scdo dñi curat aduẽtu: qñ ⁊ carnis vitijs carem⁹: et imissiones diabolicas vltra nõ patimur. †Incuruat⁹ sum ⁊ hũiliat⁹ sum† vsq̧ q̄q̧: rugiebã a gemitu cordis mei. Ipa q̄dem ṽba repetit: s̄ vehemẽtio ra facta sũt: dũ in vno ṽsiculo colligũtur. Possum⁹ eñ corpe curuari: ⁊ aĩo nõ hũilia ri. Sȝ h̄ iõ vtrũq̧ cõiunctũ est: q̄ mlťiplex calamitas libeꝝ nil relinq̄t. His etiã aliq̄d maius adiecit: Usq̧ q̄q̧: id est: ex oĩ pte: ex oĩ ꝯsideratiõe: vt eũ copiosa calamitas vn diq̧ ꝓbaret ambisse. Seq̄tur. Rugiebã a gemitu cordis mei. Rugire ꝓprie: beluaꝝ ẽ. Hic ãt vt gemitũ oñderet fortiorẽ: ipsis se cõpat: q̄ validissimo fremitu suum velle declarant. Et vide q̄d seq̄t. A gemitu cor dis mei. Ut ṽtutẽ patiẽtię magnę mõstra ret: in gemitũ se asserit: nõ in ṽba ꝓrupis se. †Et ante te oẽ desideriũ meuȝ: ⁊ gemit⁹ me⁹ a te nõ est abscõdit⁹. Tale fuit desideriũ ei⁹: vt añ deũ eẽ mere ret. Nã q̄ pctis suis veniã petit: q̄ oĩa illa fac̃ q̄ supius sũt decursa: añ deũ ponit desi deriũ suũ. Iã qd ante ipm est: ꝯsueuit au dire. Dñs eñ q̄cq̄d nõ aspernat amplecti tur. Ille eñ gemit⁹ nõ abscõdit deo q̄ pi⁹ est: q̄ ꝓ aĩe libatiõe psoluit. Nam mlťi ge mũt: pdẽtes diuitias: desideria turpia pq̄

Al. Putrue rũt et corru pte sũt

Tos

Sche

P

ET

Job. 17

Job. 42

Al. Miser factus

Job. 7

Al. [illegible] impl[illegible]

Al. [illegible]

Al. [illegible]

rentes: ſ ille gemit⁹ ⁊ ille fletus diuinitati ꝓbatur abſcōditus. Gemitus eñ dict⁹ eſt: ꝓ exprimēdo magno dolore: q̄ſi geminat⁹ luctus. **Cor meū ꝯturbatū eſt in me: ⁊ dereliquit me ⱱtus mea: ⁊ lumē oculoꝝ meoꝝ nō eſt mecū.** Corporeis eñ erumnis flebili allegatōe decurſis: nūc ad mentē venit grauiſſimos dolores: vt poſtꝗ caro multa ꝑtulerat: mēs ꝗꝫ bti viri vehemētius ꝓbaretur afflicta. Sꝫ perſpice qđ apud ſe diſtributa ⱱba colluceant. Unū pendet ex ſupioribus: q2 deſeruit fortitudo: conturbatū eſt cor. Fortitudinē ſuā dic̄ patiētię robur: q̄ quādiu ꝑmāſerit: voluntatē nr̄am i ſua firmitate cuſtodit: ſi ⱱo ceſſerit: mēs turbata ſuccumbit. Maloꝝ itaꝗꝫ abundātia mollitā in ſe dic̄ patiētię firmitatē. Seq̄tur. Et lumē oculorū meoꝝ nō eſt mecū. Lumē oculoꝝ: eſt rō impturbata iudicij: quā ſecū hr̄e nō poterat: q̄ ingētes moleſtias ſuſtiebat. **Amici mei ⁊ proximi mei: aduerſū me appropinquauerūt ⁊ ſteterūt.** Amici ſunt: a nr̄o ſiq̄dem ſanguie extranei: ſ caritate ꝯiūcti. Amicus eñ dict⁹ eſt: q̄ſi animi equus: q2 ęq̄li nob volūtate ꝯiūgitur. Amicitia eſt eñ volūtas erga aliquē: rerū bonaꝝ illi⁹: ipius cauſa quē diligit cōpari volūtate. Proximi aūt ſūt: q̄ nobis parentela ſociāt̄. Hec eñ duo ſunt: q̄ꝝ hūanitas ꝯſueuit gaudere ſolatijs. Nūc aūt de illis dicit: qui ad ſanctū virū ꝯſolandi gratia veniebant: ſicut libri ipſius text⁹ eloq̄tur: ⁊ magis crebris exprobratiōibus eius animū ſauciabāt. Nūc aūt vēit ſup te plaga: ⁊ defeciſti: tetigit te ⁊ conturbatus es. ⁊c̄. Sed ꝯſiderem⁹ ꝗꝫ vehemens erat afflictio qñ ab amicis ⁊ ꝓximis talia ſuſtinebat: vt q̄ ſolent eē remedia calamitatū multarū: fuerint cumulus paſſionū. Merito ergo cum ipſo lumen oculoꝝ ſuoꝝ nō erat: cui inde veniebat afflictio: vnde ſolet hominibus adeſſe remediū. **Et proximi mei a longe ſteterūt: ⁊ vim faciebāt qui querebāt animā meā. Et qui inq̄rebant mala mihi locuti ſunt vanitatē: ⁊ dolos tota die meditabātur.** Proximi q̄dem erāt ſanguie: ſ lōgiſſimi reddebāt̄ fetoris horrore: dū qđ ille tolerabat in vulnere: illi ſuſtinere nō poterāt in odore. Nam ⁊ ipſe de vxore ſua dic̄: Halitū meū exhorruit vxor mea. Quid rogo exteneoꝝ faſtidia facerēt: dū halationes eius vxorē caritas ſuſtinere ñ poterat? Nā ⁊ de ꝓximis ſuis ita dicit. Frēs meos lōge fec̄ a me: ⁊ noti mei q̄ſi alieni receſſerūt a me. Cū eñ dicit: Et vim faciebāt q̄ q̄rebāt animā meā: diabolū cū miniſtris ſuis deſiḡt: q̄ q̄to illū videbāt in dei amore perſiſtere: tanto ei mortē aīę nitebant̄ inferre. Subiūxit. Et q̄ inq̄rebāt mala mihi locuti ſūt vanitatē: vxorē deſignat: q̄ imūdis ſpiritibus attacta: dū eñ cupit libari de pęna: viro ſctiſſimo ſuadebat vt dñi loq̄ret̄ iniuriā dicēs. Dic ⱱbū i dño: ⁊ morere. Meditabant̄ ꝗꝫ ſupdicti dolos: q2 dū ſe ꝯſulē corpori putabāt: aīę ꝯ̄ria ſuggerebāt. **Ego autē velut ſurdus nō audiebā: ⁊ ſicut mutus qui nō aperit os ſuum.** Nihil pōt eſſe forti⁹: nihil egregi⁹: ꝗꝫ audire noxia: ⁊ nō rñdere ꝯ̄ria. Nā ⁊ ſi locutus eſt iuſta: ad illa tñ ſurdus erat: q̄ quaſi ꝯſolantiū iniq̄tas ſuggerebat. Addidit. Et ſicut mutus q̄ nō aperuit os ſuū. Mutus et ſi cū clamore aliq̄d nō dicit: interdū balbutiēdo remurmurat. Sic mut⁹ aūt q̄ nō aperuit os ſuū fuit: q̄ labia ſua nullo ſmōe aſpero: nulla ꝯ̄ deū remurmuratione cōmouit. O tranq̄llitas ſanctę mētis: foris ⱱmibus ꝯſumebat̄: int⁹ impaſſibilis erat: ⁊ tāꝗꝫ aſſiſteret altari: ſic coḡſcebat̄ diuis laudibus occupari. **Et factus ſum ſicut homo nō audiēs: ⁊ nō habens in ore ſuo redargutiones.** Senſus iſte repetit̄: vt nob magnę patientię validius inculcet̄ exēplū. Habebat vtiꝗꝫ ⱱitatē cauſę ſuę: ꝑ quā mala ſuadētes potuiſſet arguere. Sed vir patiētiſſimus ſibi reputās omnia: ab illoꝝ increpatione ceſſabat: ſic ipſe dic̄. Nōne diſſimulaui? Nōne q̄eui? Nā cū eos poſſet arguē: q̄ falſis eū criminatiōib⁹ ipetebāt: ſic elegit tacere: queādmodū ſolet ille facere q̄ ⱱitatē rñſionis coḡſcit̄ nō hr̄e. Reſpice nūc ſingulis cauſis remedia ꝯtributa. Cōtra corporeos dolores: ſup̄ dixerat: Rugiebā a gemitu cordis mei: nūc adūſum iniq̄s ſuggeſtiōes poſuit: Ego autē velut ſurd⁹ nō audiebā. ⁊c̄. Sic narrationis iſti⁹ text⁹ geminia expoſitiōe finit⁹ eſt.

Qm̄ i te ſperaui tu exaudies me

Marginal notes: Al. 5 bꝫ; Al. ꝯpſū; Job. 4; Al. iuxta ſtabāt; Al. vanitates; Job. 19; Ibidem; Job. 2; Al. tanꝗꝫ; Al. nō aperiēs; Job. 3; Al. dñe

dñe de⁹ me⁹. Passionū suaꝝ narratio-nē cōpleuit: nūc venit ad medicinę salutaris auxiliū: qm̄ int calamitates asperas eius ꝯfidētia nō defecit: ſ semꝑ sperauit i dño: q̄ pōt tristiciā in gaudiū cōmutare. Et ideo petitionē suā exaudiendā putat: qꝛ se i domino sperasse ꝯfidit. Nā ⁊ ipe dicit: Etiā si occidat me: in ipo sperabo. Sic ⁊ tres pueri ꝑfitent. Potēs est de⁹ de camino ignis libare nos: qđ si noluerit: notū tibi sit rex qꝛ dijs tuis ñ fuiem⁹. Talis ē em̄ sctōꝝ voluntas: tale fixa mēte ꝯsiliū: vt nō emolumēto aliq̄ ꝑsentꝫ tpis: ſ tm̄ ipsius dñi amore capiant. **Quia dixi neqñ† insultēt in me inimici mei: ⁊ dū cōmouent pedes mei† i me magna locuti sūt.** Nūc causas enumerat: cur eū dñs digneṫ audire. Nā int grauissimos est⁹ maloꝝ: illam ptē vir egregi⁹ magnopē custodiebat: ne de lapsu ipius insultaret inimic⁹. Insultant em̄ illi: qñ hoiem ad nequicię suę vota ꝯuerterint: dū fideliū ruinā suā putāt eē victoriā. Pedes em̄ h: significāt nr̄oꝝ actuum q̄litatē: p quā in hac vita q̄busdā gressibus ambulam⁹. Sed isti dū fuerint hūanitatis fragilitate cōmoti: statim ipios inueniūt irrisores: q̄ magna in eos inuectiōe ꝯsurgūt: sic alibi dic: Qui tribulāt me exultabūt si mot⁹ fuero. Pij vo ecōtra: qđ faciunt? Affligūṫ casib⁹ alienis: ꝯsolationē lapsis: solaciū cupiūt afferre dceptꝫ: sic apls dic. Frēs: si ꝑoccupat⁹ fuerit hō in aliq̄ delicto: vos q̄ spūales estis instruite hmōi in spū māsuetudinis. **Qm̄ ego in flagella patus suz: ⁊ dolor meus† ante me est semꝑ.** Ecce q̄re dñs supplicē dignabaṫ audire: qꝛ dū fragilitatē suaz nosset deliq̄sse: merito se ad pęnā videbaṫ aptare. Sic sentiūt q̄ se sp addicunt: vt i illa iudicatiōe possint absolui: q̄ h meruerit ꝓprijs ꝯfessiōib⁹ accusari. Flagella em̄ h: nō vberatiōes loreas dic: ſ dolorū asprimas passiōes. Seq̇ṫ em̄. Et dolor me⁹ añ me est semꝑ. Dolor: ꝯ se erat viro iustissimo: cur a mādatis dñi declinasse videreṫ: vt salutarem innocētiā pderet: ⁊ mortiferos acq̄sisset errores. Imitādus dolor: rectū iudiciū ꝯ se: iustū hoiez irasci: qꝛ ipius defensor factor sui ꝓbaṫ exitij. **Qm̄ iniq̄tatem meā† ꝓnūciabo: ⁊ cogitabo ꝓ peccato meo.** Aperuit vñ ille ꝑmissus dolor existere potuisset. Nā si de pctō suo minime doluisset: neq̄ꝫ puritas tātę ꝯfessiōis appareret. Duob⁹ em̄ modis: ꝑfectę pnię vtus oñdiṫ. Primū est ē: vt pctōres nos dño ꝓnūciemus: sic dic in libro suo: Peccaui: qđ faciā tibi o custos hoim? Ecce ꝓnunciatio sctī viri: ecce vera ꝯfessio q̄ vitā nō abstulit: ſ salutꝫ gaudia geminauit. Veꝝ ne crederes in ꝯfessiōib⁹ hāc solā ꝓnūciationē semper sufficē potuisse: addidit: Et cogitabo ꝓ pctō meo: id est: talia te donante faciā q̄ meū possint abolere pctm̄: scꝫ flet⁹ adhibeam: elemosynas faciā: ⁊ ab h qđ deliq̄: mādatoꝝ tuoruz me obseruatiōe purgabis. **Inimici aūt mei† viuēt ⁊ ꝯfortati sunt sup me: ⁊ multiplicati sūt q̄ oderūt me inique.** Inimicos suos: spirituales neq̇cias dic: q̄s ad ꝓbationez sui ꝑmissu dñi vir sanctissim⁹ sustinebat. Viuēt: cū dolore ꝓnūciandū ē: id est: volūtatis suę lībtate potiunṫ: nec mortē metuūt: quā nos in corpe sustinem⁹. Cui nō solum sufficit dicē: viuēt: nisi etiā addidisset: ⁊ cōfortati sūt sup me. Deinde qđ graui⁹ horret: adiecit: multiplicati sūt. Hoc Schema dꝛ Emphasis: qđ gradatim crescit ad motū animi ꝯcitandū. Multiplicati sunt vo q̄ eū oderāt iniq̄: qñ sup̄ ipm̄ spirituū immūdoꝝ numer⁹ augebaṫ. Vn⁹ em̄ peculiū vastabat: alt pr̄imonia lacerabat: filios q̄ꝫ ipius alij trucidabāt: ⁊ necesse erat vt ei inter tot calamitates hostes crescerēt: qꝛ taz innūerꝫ approbat⁹ ē ꝑicula tolerasse. Iniq̄ vo additū ē: qm̄ vir sctissim⁹ a p̄uis spiritibus iniuste sp horreṫ. Qđ ad volūtatē scꝫ diabolicā ptinet exp̄mēdā: nō ad meritorū p̄uā inaneq̄ꝫ iactātiam. **Qui† retribuebāt mala ꝓ bonis detrahebāt mihi: qm̄† subsecut⁹ sum iusticiam.** Ad amicos laceratores redit: qui sctissimo viro cas⁹ asperos iputabāt ⁊ detrahebāt: cū magꝫ vtiq̄ꝫ patiētiā ei⁹ laudare debuissent. Nā ⁊ vxor: iusticię ipius detrahebat: qñ dicebat: Dic vbū in deū ⁊ morere. Bñ aūt se dixit iusticiā sbsecutū: qꝛ illā nō ꝓbatus ē aliq̄ñ reliq̄sse. Sic em̄ ipe testaṫ. Nō inuenietꝫ in lingua mea iniq̄tatē: nec i faucib⁹ meis stulticia ꝯsonabit. Quā ꝯfessionē ex integra cordis puritate venisse testꝫ

Job. j3
Daniel. 3
Al. sup gaudeāt mihi
Al. sup
Ps. j2
Gal. 6
Al. in cōspectu meo
Al. āñūciabo
Job
Al. cōf
Al. t
Al. q̄ boi al
Jo 2
Jo 6

est dñi plata sñia: vbi ad amicos ei⁹ i libri ipius fine cõmemorat dicẽs. Irat⁹ ẽ furor me⁹ ꝯ vos: qm̃ nõ estꝭ locuti corã me rectũ sic seru⁹ me⁹ iob. Finita ẽ quã dixim⁹ i tertia pte collatio: q̃ est pculdubio medicina salutaris: Nũc ꝯclusionẽ videam⁹ toti⁹ terminũ dictionis. † Ne derelinq̃s me dñe de⁹ meus: ne discesseris a me. Penitẽs iste sctissim⁹: indulgẽtia dñi de pteritis picul absolut⁹ iã letus exclamat ad dñm: ne ab ipo relinq̃tur: q̃ fuerat ꝯstãte liberat⁹. Grauior ẽ eñi bone ꝯsciẽ met⁹ errare p⁹ veniã: vt q̃ debet grãm: iterũ incurrat offensã. Ille eñi qñ a nob discedit auios sectamur errores: q² necesse ẽ absente via rectissima sp errare. Intẽde i adiutoriũ meũ: dñe de⁹ salutis mee. Pri⁹ petijt ne derelinq̃ret a dño: nũc enixi⁹ supplicat: vt i adiutoriũ ei⁹ digneẽ intẽdere: qm̃ ꝯ illũ se nouerat certamẽ hr̃e: qui dixerat: Ponã sedẽ meã ad aq̃lonem: ⁊ ero similis altissimo. Quib⁹ eñi virib⁹ hostꝭ ille tã immanissim⁹ vinceret̃: nisi ille itẽderet q̃ respiciẽte potat nõ paret? Et vt psolutã grãm cognosceres actionẽ: addidit: De⁹ salutis mee: vtiq̃ q̃ eũ saluũ reddidit post tot vulnera passionũ: ⁊ sospitatẽ ꝯtulit anime: quã antiqu⁹ ille tyrãnus nõ posset eripe. Ecce regla penitẽtꝭ ipleta ẽ: saluat⁹ exultat: q̃ pdẽ vlcerũ tabe putruerat. Sic ad victoriã perueniunt: cũ dñi milites ipetũt. Conclusio.

Quã fortꝭ: q̃ de se triũphat fact⁹ est iob iste dauitic⁹: vt inẽ tot acerbitates vulnerũ: modestiã nõ destiterit eructuare smonũ. Jacebat corpe i sterquilinio: s̃ aio hitabat i celo. Cõsumebat̃ vermibus q̃ spũs supabat imũdos. Parua sunt q̃ ptulit: s̃ ꝯsideres q̃ recepit. Sic pio dño pficue seruit: sic clemẽtia diuitatꝭ agscit: vt cũ ei suas largitates offerimus: retributiones iterũ copiosissimas exigam⁹. O penitẽtiũ btã securitas: O se hũiliantium mirabilꝭ altitudo: vt ꝯfitendo redeat ad grãm: q̃ ppria se estiatõe dãnauit. Certe intelligam⁹ q̃ sit dignitas penitẽtiũ: qñ nec ille ab hac excipit̃: q̃ tãti iudicꝭ voce laudat⁹ est.

Explicit expositio in ps̃. XXXVII.

Incipit expositio in ps̃. XXXVIII.

In finem pro idithun Canticum dauid.

Titulus h: nouũ nob intulit nomẽ: Propterea q̃ cã sit isti⁹ positiõis: aut q̃d significet diligẽti⁹ inq̃ram⁹. In pfatiõe iã dictũ ẽ: hos viros auctores nõ fuisse psalmorũ: s̃ qm̃ excellẽtes cãtores erãt: propẽ noim significatiões ꝯstat adhibitos: vt ⁊ pbatissimi officij sui honorẽ de tali cõmẽoratione pcipent: ⁊ arcana psalmorũ de noĩs ipor̃ interpretatõib⁹ pãderet̃. Idithun eñi hebraicũ nomẽ ẽ: q̃d lĩgua latĩa dr̃ trãsilitor: nõ q̃ gressib⁹ aliq̃d trãsit: aut saltu corporꝭ hiãtia q̃q̃ trãscẽdit: s̃ q̃ sup mũdi isti⁹ varietates in ea iã puritate ꝯsistit: vt future tñ btitudis pmia ꝯseq̃t̃. Ergo i h ps̃. psona itroducit̃ sctẽ ꝯũsatiõis: q̃ hũanas q̃dẽ illecebras transilierat: s̃ adhuc gaudia futura poscebat. Et qm̃ vir sctissim⁹ enũerat aliq̃s afflictões suas: ne putares ⁊ hũc ps̃. penitẽtib⁹ applicãdũ: subiũxit: cãticũ: q̃d vtiq̃ talib⁹ nõ pt̃ ꝯuenire psonis. Cãtare eñi letantꝭ ẽ: infdũ ⁊ dolẽtis: nũq̃ vo penitẽtis.

Diuisio.

Idithun iste quẽ dixim⁹ vitiorũ nocentiũ trãsilitorẽ: formã nob iusti hois pbẽs: In pmo ordie psalmi: ꝯ insidiatores iimicos: i maximã se phibet vtilitatẽ remediũq̃ tacuisse: petẽs vite sue finẽ debẽ cogscẽ: si forte incarnatiões dñi etiã corporeis ocul vidẽ mereret̃. Scd̃o p⁹ syllogismũ q̃nq̃ptitũ: timorẽ vanũ pbat eẽ mortaliũ: qm̃ sũt oĩa i potestate dñi ꝯstituta. Tertio rogat: vt ei delicta noxia dimittãt̃: q̃ten⁹ vita ei⁹ pspero fine claudat̃.

Dixi custodiã vias meas: vt nõ delinquã i lingua mea. Expositio. Consuetudo ẽ hũanitatꝭ: vt cũ se aliq̃s laudabili ꝯũsatiõe tractauerit: calũniantiũ isidijs ptin⁹ appetat̃. Iste q̃ idithun: q̃ de pbabili opiniõe pessimorũ ꝯrit iuidiã: secũ ipe deliberãs dicit: meli⁹ esse silentiũ tenere: q̃ aliq̃d maliciose dicere. Quis eñi hoiũ sic caut⁹ sit: vt si int̃ emulos loq̃t̃: nullũ vbũ ei⁹ incurrat aliquã q̃stionẽ? Nũc pticulatim singula videam⁹. Dixi: h est: apud me in corde meo: vbi sapiẽtes ante deliberãt q̃ loquant̃: Custodiã vias meas. Non dicit a criminib⁹ me abstineã: q² iam sctũs erat: s̃ a supfluis verbis: q̃ raro põt vitare vel cõtinẽs: sic iacob⁹ aplus dicit: Linguã enim nullus hoim domare põt. Modicũ q̃dem

Iob 42 — Isa. 14 — Rp̃ — Jac. 3

mēbꝝ ē: ꝟ magna exaltat. Difficilꝭ quippe res ē linguā i lubrico fauciū ꝯstitutā: vitatꝭ rigide tenē mēsurā. Cui si icaute frena laxētur: freqn̄t ꝯ se loqꝭ. Facili⁹ em̄ tacēdo culpa ꝛfugiꝭ: q̄ loqndo. **Posui ori meo custodiā: †dū ꝯsistit pctōr aduersū me.** Figura ē Ephexegesis: id est: explanatio dicti supiorꝭ. Dic em̄ cām quō delinqt i lingua sua. Lingue sicͥdē ostiū os habeꝭ: ꝛ bn̄ illa clausa ꝛuabiꝭ: si ei⁹ ianua custoditur. Salomō q̄ dic. Ori tuo facito ostiū et serā: ꝛ vbis iugū atq̄ staterā. Sera em̄ dicta ē: qꝺ sero ostijs adhibeaꝭ. Sꝫ ista tāta custodia quā p̄misit seqꝭ qn̄ maxie debeat adhiberi: scꝫ qn̄ iuid⁹ cuiq̄ ꝯsistit adūsus: q̄rēs adire: vn̄ calūniā possit efficē. **Obmutui ꝛ hūiliat⁹ sū ꝛ silui a bōis: ꝛ dolor me⁹ renouat⁹ ē.** Prudēter decepti sūt insidiātes: vt dū ꝛmonē captiose q̄rerēt: silētiū reperissent. Sed pn̄t ꝛ illi obmutescere: q̄ꝛ os freqn̄t nimio furore ꝯcludiꝭ. Addidit. Et hūiliat⁹ sū: vt illud silētiū nō dolosū: ꝟ itelligeres eē purissimū. Hūiliat⁹ em̄: significat humi ꝓstrat⁹. Siluisse q̄ se dic a bonis p̄dicationib⁹: ne doceret ꝯtēnentē. Sed qꝛ ꝯsuetudo maloꝝ ē: vt q̄uis bona audiāt: nullaten⁹ acq̄escāt. Quapropter: a bōis se dic necessitate siluisse: qꝛ salubrē cōmonitionē recipe nō poterāt: q cōtentionū semia p̄q̄rebāt. Dn̄s em̄ i euāgelio dic: Ne miseritꝭ margaritas vr̄as ante porcos. Nā cū dicit: Renouatus est dolor me⁹: significat sibi eū ꝛ ante fuisse: qn̄ vota iniqꝝ itelligētie vtute ꝯnoscebat. Mō aūt cū videret iniqtates hoim̄ ꝯ se poti⁹ exercitari: renouat⁹ est dolor ei⁹ pietatꝭ intuitu: tribulationē suā faciēs delictū videlicꝫ alienū. **Cōcaluit cor meū intra me: ꝛ i meditatiōe mea exardescet ignis. Locut⁹ sum i lingua mea.** P⁹ silētiū qꝺ se ptulisse dic iuitū: vt hoib⁹ p̄dicare mime salubria potuisset: ꝯsūsus est magno estu caritatꝭ locutur⁹ ad dn̄m. Sꝫ audiam⁹ q̄ potēter delibatiōis ipi⁹ ardor exponiꝭ. Cōcaluit dixit cor meū: id est: ab oi pte succēsū ē: vt mot⁹ iste tā magn⁹ ad cogitationē reꝝ celestiū pueniret. Intra me: in hoie scꝫ inꝼiore: vbi rō tacita loqtur: ꝛ a dn̄o dignāter audiꝭ. Seqtur. Et in meditatione mea exardescet ignis. Ne putares ignem insanis motibus estuare: in meditatione mea posuit: id est: i ꝯsilio: i delibatiōe: vbi ardor mētꝭ ꝟ modestia prudēꝭ accēdiꝭ: ꝛ illumiatā mētē disciplinaꝭ flāma circūuolat. Quid em̄ āpli⁹ q̄ caritas feruet? Sed feruor ille tranqllus ē: māsueta iflāmatio: motus inculpabiꝭ: festinatio moderata. Quappꝭ vir iste sctissim⁹: qꝺ pfectissimis accidit ꝛ cōpetenꝭ tacuit ꝛ apte locut⁹ est. Nā q siluerat dolosis inimicis: vaci dn̄o ꝯsciē ligua ꝓclamauit. Nec vacat qꝺ dic: Ligua mea: h̄ est: q̄ pura mēte solebat dn̄o ꝯfiteri ꝛ aduētū ei⁹ studio pie dilectōis expetere. **Notū fac mihi dn̄e finē meū. Et nūeꝝ dieꝝ meoꝝ q̄s est: vt sciā qd desit mihi.** Post illā tā magnā patiam ꝛ iuicti ai robur eximiū: absurdū est credere sctm̄ viꝝ desiderio huius vite annoꝝ sibi noticiā postulasse: ꝟ plen⁹ desiderio dn̄i saluatorꝭ: quē tota mēte decuit pq̄ri: scire voluit q ei lucis termin⁹ pararet: si potuisset ad illā sctām incarnationem quā gestabat mēte: ei⁹ lōgeuitas puenire. Petit ꝗ vt finē suū nouerit: id est: dn̄m saluatorē. Ipse em̄ nr̄ ē finis: ad quē puenisse vita ē: nihilomin⁹ sine fine: si tn̄ eū culpis seqntib⁹ nō reddam⁹ infensū. Deinde nūeꝝ suoꝝ dieꝝ desiderat adūtere: vt euidenti⁹ appareret si ei⁹ ꝯspectū etiā corporeis oculꝭ mereret aspicere. Addidit etiā. Ut sciaꝫ qd desit mihi. Suo em̄ fine recognito: scire potat qn̄tū vsq̄ ad aduentū eius restare potuisset. Et bn̄ additū ē: qd desit mihi: qꝛ reuera deesse sibi iudicabat ad vitā: si ei⁹ nō meruisset videre p̄sentiā. Sic magni ardoris illi⁹ desideriū ꝛmōis isti⁹ q̄litate ꝯstat exp̄ssuꝫ. **Ecce †veteres posuisti dies meos: ꝛ substātia mea tanq̄ †nihil an̄ te ē.** Uides merito xp̄i dn̄i p̄sentiā postulataꝫ: anteq̄ veteres dies suos eē ꝓfiteꝭ. Nā q̄uis deo placita se ꝯūsatiōe tractaret: in veteribus tn̄ dieb⁹ erat: qn̄ necdū ad grām noue regnātōis aduenerat. Ueteres em̄ illo tpe fuerūt dies: q hūanū gen⁹ ad defectū mortis ꝓtin⁹ adducebāt: nec erat in illis aliqd nouū vbi minime radiauerat dn̄i saluatoris aduētus. Un̄ ppha dicit: Uetera transierūt: ecce facta sūt oia noua. Seqꝭ. Et substātia mea tanq̄ nihil ante te ē. Non dicit act⁹ suos nihil eē an̄ deū: ꝟ subam suā. Nā

Marginalia (left column): Ar. cū cōsisteret — Sche — Eccꝭ. 28 — ET — ET — Matth. 7
Marginalia (right column): Ar. i ... b ... Ar. i ... — Esa. 5

quõ potat fieri: vt q̃ mundũ trãsilierat: superauerat carnis sue vitia: añ deũ hñẽt vt nihilũ? Sed merito subam suaz añ deũ dicit nihil eẽ: q̃ adam peccãte dãnata ẽ. Cui nisi aliq̃d diuitas ꝯtulerit: ꝺ ꝓpo ñ hȝ ope qꝺ ꝯsumat. Ueruntñ vniuersa vanitas: oĩs hõ viuẽs. Cũ trãsilitor iste vitiorum: veri sc luminis ĩspectiõe cõplesset: et futurum dñi saluatoris aduẽtũ cordis oclo puidisset: ne q̃sq̃ crederet sctõs viros a tẽptatiõib⁹ alienos: redit ad infirmitatẽ suaz quã int̃ ꝟtutes egregias carnis vitio sustinebat: dicẽs: Magna sunt q̃dẽ ista q̃ diximus: magna q̃ credim⁹: veruntñ qm̃ in hac mortalitate ꝟsamur: vbi mẽtẽ nr̃am fragilitas pulsat hũana: nec ẽ adhuc vnũ illud eternũ qꝺ nos ĩ sua faciat firmitate ꝯsistere: vniũsa vanitas oĩs hõ viuẽs. Uanitas etem̃: sic̃ sepe dixim⁹: mutabilitatẽ significat: quã oĩs hõ p̃ter xp̃m sustinet q̃ hac carne vestit⁹ ẽ. Exprobrat em̃ vir sctissim⁹ mũdane vite ꝯsuetudinẽ malã: ad illã eternã desiderãs puenire btitudinẽ vbi se itelligebat hiturum cũ angel portionẽ. Quãq̃ ĩ imagĩe dei ãbulet hõ: tñ vane conturbatur. Thesaurizat ꝛ ignorat cui ꝯgregat ea. Qꝺ ꝟe sapiẽtib⁹ inest. Postq̃ ꝓbabilr̃ tacuit ꝛ religiose locut⁹ ẽ: venit ad ordinẽ scðm: vbi q̃nq̃ ꝑtito syllogismo ꝓbat p̃ter dei spez atq̃ expectatiõnẽ: post p̃mi hoĩs trãsgressionẽ: hũanũ genus vanitati eẽ subiectũ. Sed dicẽdo: Q̃q̃: nescio q̃d amplũ: nescio q̃d ĩsigne vult intelligi: qꝺ licet hõ gestet: tñ vanis desiderijs occupat̃. Sed q̃d sit istud excelsum ꝯseq̃nter exponit. In imagĩe dei ambulet hõ. Imago dei ẽ illa: quã hõ in rerum ꝯditõne suscepit: qñ dictũ est: Faciamus hoĩem ad imaginẽ ꝛ siĩitudinẽ nr̃am. Hec snĩa sic nobis breuiter diuisa cõstabit: si p̃mit⁹ intelligam⁹ aliud eẽ imaginẽ: aliud siĩitudinẽ. Imago q̃ppe habet siĩitudinẽ ei⁹ rei cuius imago est. Siĩitudo ãt nõ semp habet ei⁹ imaginẽ cui siĩis est. Et iðo interior hõ (q̃ sicut dicit apl's: renouat̃ de die in diẽ: in q̃ ẽ itelligẽtia rõis: ꝛ ꝟitatis agnitio: ꝛ ĩmortalitas a diuinitate collata) merito dr̃ hñe imaginẽ dei: qm̃ ꝓ spũali actuũ suorum dispositiõe p̃stãtior ẽ. Exterior vero homo: de q̃ idẽ dicit aplus: qui corrumpit̃ ꝛ diũso passionũ fasce p̃gravat̃: habet tamẽ aliquã similitudinẽ creatoris: ex eo qꝺ viuit: qꝺ videt: qꝺ est: quod ad mentẽ ꝯuertit̃ se regẽtem: qꝺ int̃ creaturas reliq̃s valde dicitur bonũ: q̃uis hec in deo lõge aliter sũmeq̃ sint: q̃ in creaturis esse dicunt̃. Sed quid dicã hoiem exteriorẽ? Compat̃ illi ꝛ ꝟmis: compat̃ ꝛ leo: compat̃ ꝛ lapis: nõ dignitate substãtie: sed ex aliq̃ siĩitudinis pte. Sic ad imaginẽ ꝛ similitudinẽ suam fecisse hominẽ recte intelligit̃ deus: si suis partibus diuisa reddãtur. Quod pat̃ augustin⁹ in libro questionũ: titl'o scðo: subtilius diligẽtiusq̃ tractauit. Sed licet imago ista magna sit: ꝛ tãti auctoris aliqua similitudine gloriet̃: quod viuit: quod rõnalis est: qꝺ imortalis est: homo tamẽ quia fact⁹ est peccatis obnoxius: ꝛ primi patris ante transgressionẽ puritati dissimilis: tamen caducis desiderijs turbatur atq̃ cõfundit̃: modo victum cogitãs: modo vestẽ temporis necessitate perquirẽs: vel alia nimis innumera: quibus in hoc mũdo subdita tenet̃ humanitas. Et bene dixit: Conturbatur: quia puritatẽ mentis perdũt qui desiderijs temporalibus occupant̃. Addidit. Thesaurizat: ꝛ ignorat cui congregat ea. Hinc probat̃ stulta vanitas: quoniã cupit peritura seruare: ꝛ transitoria custodire: maxime cum possessio eorũ probet̃ incerta. Nã qui se putat caris filijs relinquere: ignorat si ea contingat inimicissimos possidere. Et intuere: quia licet multa sint similia in quibus hominũ mutabilitas accusetur: auaricia tamẽ electa est cui hec potius imputentur: vt insigne malum audiret: quod sibi dictum ꝛ vitia minora cognoscerent. Scriptum est enim. Radix omniũ malorum cupiditas. Et nũc que est expectatio mea: nonne dominus? ꝛ substantia mea ante te est. Predicta humani generis vitiosissima vanitate: nũc redit ad personam suam: pronunciãs expectatiõez sibi esse dominuz christum: nec in caducis desiderijs se habere aliquam presumptionem: sed illum expectare: qui iam salutariter mundo cognoscitur aduenisse. Potest autem hec expectatio: ꝛ iudiciuz significare: in quo sancti noscunt̃ perpetua gaudia promereri. Nam vitiorum transilitor

Marginalia: Ueruntñ ꝯgit frustra ꝯgregat · Gẽ. j · Co. 4 · Idẽ · j. Timoth. 6 · Al. apud

egregi⁹: necesse erat vt illud tps expectare debuisset: qñ eũ eterna p̄mia coronarent. Substãtiã ṽo suã: h nõ illã adq̃: quã ante duos ṽsus posuit dic. Illa em̃ i malo: ista i bono mẽorata ẽ: q² nom̃ equocũ ẽ. Quapp̄t h subam in bonã ptez debem⁹ accipe: scz ↄsciẽtie possessionẽ: q̃ sustẽtabat̄: q̃ pascebat̄: q̃ diues ⁊ p̄rfamilias erat. Ante te est: dixit: nõ i sacculis meis: vt sup̄ de auaris est positũ: in ↄspectu tuo: nõ in occultis meis: vbi iextricabiles p̄bant̄ esse diuitie. De illa em̃ q̃ vitupabilis fuit dictũ ẽ: Tanq̃ nihilũ ante te est. De ista ṽo positũ est: Ante te ẽ: vbi eẽ nihil põt nisi qđ gl'iosa fuerit actione pfectũ. **Ab oĩbus iniq̃tatib⁹ meis† eripe me: opprobriũ insipiẽti dedisti me.** Quis iste sctũs probabili se deuotõe tractaret: tñ rogat vt ab oĩbus iniq̃tatib⁹ suis dñi miseratiõe libet̄: vt agn̄scam⁹ neminẽ h esse secur̃: q̃uis bñficia diuĩa pcepit. Nã cũ dic: Ab oĩb⁹: significat iniq̃tatũ diũsas eẽ minutias: sic in octauodecimo dictũ ẽ. Delicta q̃s itelligit? Ab occult' meis mũda me dñe: ⁊ ab alienis p̄ce fuo tuo. Seq̄t̄. Opprobriũ insipiẽti dedisti me. Stulto℞ ↄsuetudo tal' est: vt illos magl' irrideãt: q̃s bonis morib⁹ studere cognoscũt. Sanct⁹ q̃ vir opprobriũ erat stultis: q² sibi dissimilẽ respuebãt. Sola em̃ scelerati laudãt: q̃ videt̄ hr̄e cõia. **Obmutui: ⁊ nõ aperui os meũ: qm̃ tu fecisti.** Redit ad supiora q̃ dixerat: asserẽs nõ r̄ndisse inimic' suis: h etiã addens: Qm̃ tu fecisti. Ipe vtiq̃ fecit: q̃ patiẽtie dona concessit. Hoc tã salubre silẽtiũ nõ habuisset: nisi celestis largitas dedisset. **Amoue a me plagas tuas. A fortitudie† em̃ man⁹ tue ego defeci.** Premissa cã deuotiõis idithun cõpetẽter veniã petit: vt q̃ p̄cepta secut⁹ fuerat dñi: mereret̄ audiri. Plage sũt correptiões q̃ de flagello veniunt: q̃bus pro nr̄is pctis iustissime ṽberamur. Ipas q̃ sctissim⁹ vir desiderat amoueri: q̃ culpis debebant̄ admissis. Fortl' manus grauit̄ flagellat: ⁊ necesse erat quẽlibz illũ deficere: quẽ manus excelsa pcuteret. **In increpatiõibus ppter iniquitatem corripuisti hoiem. Et tabescere fecisti sicut araneã aĩam eius: veruntñ vane ↄturbat̄ oĩs hõ† viuens.** Hic pietas dñi euidẽter ondit̄: qui nõ diligit increpatiões nisi vt hoies corrigant̄. Iniq̃tas q̃ppe mortaliũ: more putredinis sine fine vagaret̄: si eã medicinal' increpatio mime desecaret. Tũc em̃ ↄuertimur: tũc a mala intẽtione discedimus: qñ nos p̄ceptis dñicis argui posse sentimus. Aranea ṽo corp⁹ habet tenue: in terra nõ habitat: h per loca altiora telas q̃sdã tenuissimas viscer̃ digestiõe ↄterit: sicut ⁊ a q̃busdã ṽmibus sericuz dicit̄ exfilari. Huic q̃ exiguo corpusculo recte cõuersi ⁊ afflicti aĩa cõpatur: q̃ longis obseruatiõibus vigilijsq̃ fatigat⁹ terrena deserẽs: sbtilissimas opationes ṽtutũ diuino timore tabeficatus efficit. Post hec reuertit̄ ad illud sue p̄positiõis initiũ: q² licet increpet̄: licet tabe fiat: tñ fragilitate hũanitat' diũsa℞ rerum varietate ↄfundit̄. Sed ab hac pturbatiõe ille solus excipit̄: q̃ ad diuinã ↄtemplationẽ pura mẽte trãsfert̄. Perfecta est: vt estimo: rhetorici syllogismi q̃ Epicherema dr̄ q̃nq̃ptita p̄batio: quã nũc mẽbris suis vt possumus ṽsibusq̃ reddam⁹. Propositio eius ẽ. Q̃q̃ in imagine dei ambulet hõ: tñ vane ↄturbabit̄. Probatio p̄positiõis. Thesaurizat ⁊ ignrat cui ↄgregat ea. Seq̄t̄ assũptio q̃ttuor ṽsib⁹ pcedẽs. Et nũc q̃ est expectatõ mea: nõne dñs? Et cet'a. Nec offendat qđ tã lõga videt̄ assũptio. Dixim⁹ em̃ breuitates mẽbro℞ isto℞ a mgr̄is secularib⁹ postea fuisse ↄstrictas: Hic aũt q̃rẽda sũt ptiũ ipa℞: nõ tã exp̄ssa: q̃ designata vestigia. Adiũcta ẽ assũptionis p̄batio. In icrepatõib⁹ pp̄t iniq̃tatẽ corripuisti hoiez ⁊ tabescẽ fecisti sic araneã aiaz ei⁹. Prouenit nisi fallor: expectata ↄclusio p̄positiõis sue apte r̄ndẽs. Verũtñ vane ↄturbat̄ oĩs hõ viuẽs. Sic q̃nq̃ptiti syllogismi: sic opinor pacta p̄batio ẽ. **Exaudi† de⁹ orõnẽ meã† ⁊ depcationẽ meã: aurib⁹ pcipe lachrymas meas.** Idithun iste q̃to plura mysteria didicerat: tanto se ante dñm enixa supplicatione fundebat. Venit ergo ad ordinẽ tertiũ: vbi hũiliter ⁊ cõfidenter exorat remitti sibi peccata priusq̃ vitam finiat. Quapropter necessariũ ẽ ↄsiderare: vt ille q̃ dictus ẽ mũdi vitia trãsilisse: cur adhuc taz grauiter videat̄ igemere: scilicet: q² nulli sufficit de vitijs acq̃sita vi-

Al. erue
Ps. 18
P
Al. nõ hz
Al. nõ hz
Al. i hz
Al. ↄ

ctoria: nisi iugi fuerit supplicatiōe seruata. Prius itaq3 orōem dixit: post depcationē. Orō est oris ratio: quā pni allegam⁹: vota nr̄a pandētes. Depcatio vo est: freqns z assidua supplicatio: q̄ ab imo pectoris pfertur arcano. Audi enim quod sequitur: Auribus percipe lachrymas meas. Freqnter dixim⁹: deum qd videt audire: qd audit vidē: qr nō corpalib⁹ mēbris distinguit: s omia vtutis sue diuinitate opatur. Et ne putares supplicationē tantū adhibitā fuisse verbor: lachrymas meas dixit: q̄ violēte sunt semp in pcibus: z ad clemētiā medicinalē animū miserātis adducūt. **Ne sileas a me: qm̄ ego incola sū apd te in terra: z peregrin⁹ sicut omēs patres mei.** Ne sileas dixit: id est: audiā te dicētē: qd euāgeliū testat: Remissa sūt tibi peccata. Siue qd alio loco psalmus dicit: Dic aīe mee: salus tua ego sum. Siue illud: Venite bñdicti prīs mei: percipite regnum qd vob paratū est ab origine mūdi. Quocirca puenit: quicqd hor sentire volueris. Incola vero dicit: q terram colit ad tps superueniens extrane⁹: non q in patrie sue regiōe psistit. Quod omi scto euenit q in diuina ciuitate recipit. Omnes em nos pctm fecit exneos: z i nefaria tenuit regiōe captiuos. Sed qm nos miscdia ei⁹ suscipit: incole sumus: qm illuc aduenim⁹: id est: de babylonia ad hierlm ipo attrahēte traspo nimur. Ideo em posuit: apd te: vt nō i diaboli sed in dñi ciuitate incolatū fuisse sentires. Subiunxit. Et peregrin⁹ sicut omēs prēs mei. Exprssit qd supius dixit. Ois em hō q recipit in btitudine: pegrin⁹ dicit: qr incipit eē vbi nō erat. Peregrin⁹ em dicit: qsi pergēs longius. Et vt generalē hāc cognosceres fuisse sniam: dicit: Sicut oēs patres mei: ne qs ab hac cōditione putaretur exceptus. **Remitte mihi vt refrigerer priusq̄ eā: z amplius non ero.** Vir pudus z veritatis ipius illuminatiōe cōpletus: hic sibi petebat dimitti: vt cert⁹ ad futura iudicia pueniret: z quandā recreationē sumeret in pnti vita: illius regni securitate suscepta. Professus ē em estuāte se cura succēdi: qui se postulabat imbre miscdie tēpari: sicut supra ipe de se dicit. Cōcaluit cor meum intra me: z in meditatiōe mea exardescit ignis. Merito ergo hic refrigerari sibi petebat: q tanti desiderij calore flagrauerat. Addidit. Priusq̄ eā: id est: anteq̄ de ista luce discedā. Et amplius nō ero. Vtiq3 in hoc mūdo: vbi peccator facinoribus subuenit: dum se a dño puersionis accepta hūilitate correxerint. Siue dicit: amplius nō ero: si desinas sbuenire: qr nō ē esse in eternis afflictionib⁹ pmanere. Esse em: pprie beati est. Merito ergo nō se dicebat eē: si se habere cum electis nō intellexerit portionem.

Cōclusio psalmi.

Ecce vitior trāsilitor egregi⁹: q̄ta nos btissime institutiōis salubritate cōmonuit: inter blasphemos et iniquos hre lingue ptinentiā: noxia vitare certamina: rixas grauissima moderatione cōprimere. Silentium est qppe pbabile: qd nos mīme pducit ad culpam: qd sapiētes pdit: qd grauissimos facit: qd psilium nutrit: qd ipm q̄ gratissimū ondit esse sermonē. Quapropter hauriam⁹ remedij huius saluberrimā potionē: vt q sanctos tam pficue tacuisse cognscimus: pctor immoderatam lingue licentiā nō amemus.

Explicit expositio in ps. XXXVIII.

Incipit expositio in ps. XXXIX.

In finem psalmus dauid.

Epe qdem dixim⁹: p finem z dauid xpm dñm significari: cui iste psalm⁹ aptādus ē. Sed in pmordijs eius eccl'ia loqtur: h est: spōsa celestis: membra christi fideliū multitudo. Deinde venit ad caput nrm dnm saluatorē: vt toti⁹ psalmi cōtextio vni corpi pgruet aptet.

Diuisio

Prima narratiōe grās agit eccl'ia q venit ex gētib⁹: qr de mūdi isti⁹ veternoso merore libata: ad noui testamēti meruit gaudia puenire. Scda: ipe dñs loqtur xps: sanctā incarnationē z iusticiā sue pdicatōis exponēs: ob h prīs auxiliū depcat: vt picula possit a iudeis illata supare: pfundi postulās inimicos: z letari oēs q sperant in eū.

Expositio psal.

Expectās expectaui dñm: z respexit me. Et exaudiuit depcatione mea. Eccl'ia catholica q fuerat de toti⁹ mūdi ptib⁹ pgregāda: patientie virtutem predicat: quam int summas laudes habere conuenit christianum.

Al. intēdit mihi

Al. preces meas

Queadmodū eñ aut tribulatões sufferat aut picloꝝ pōd⁹ euadat: nisi diuio bñficio tolerātię robore fulciatꝛ: Sʒ ꝯsiderād⁹ ē h̄ ſmo geminat⁹: qꝛ supflua nō est tā decora repetitio. Expectare siqdem possum⁹ ⁊ ingrati. Expectātes aūt expectamus: qñ mites aliqd cū magno desiderio sustinemus.

Top. Hoc argumentū dr̄ a ꝯiugatꝭ: qñ vnū x̄bū ortū ab alio varie cōmutamus: vt sapiēs sapiēter: prudēs pruden ter. ⁊ his siłia. Respexit: qꝛ ꝯuenit oē bonū nr̄m. Lumē q̄ppe x̄itatꝭ hr̄e ñ possum⁹: nisi ab illi⁹ ꝯspici claritate mereamur. Subiungitꝛ. Exaudiuit me: vt pie atq̧ efficacitꝛ expectasse videatꝛ. Dep̄catio q̧ significat vt dictū ē: freq̄ntissimā p̄ce: qm̄ rari⁹ orare nō potat: q̄ sustinens dn̄m sustinebat. **Et eduxit me de lacu miserię: ⁊ de luto fecl. Et statuit supra petrā pedes meos: ⁊ direxit gressus meos.** Sicut duob⁹ modis opari ꝑcipit xp̄ianū: vt declinet a malo et faciat bonū: ita duplici rōne dn̄m dic̄ ꝓfutura ꝑcedere. Primū est eñ vt nos educat de mūdi isti⁹ ꝓfundissima calamitate: cui⁹ apte designata est maligna latitudo lacus miserię lutusq̧ fecilētus. Et vt exprimeret delictoꝝ crassitudinē corpulētiāq̧: lutū addidit: q̄ lacu ꝯtinetꝛ: ne pctā solꝭ aq̄s coꝯscē res q̄uis densissimis cōpata. Nā sic lutus laci fetid⁹ atq̧ ꝯuis ē: ita ⁊ hoīum delicta limosa sūt: q̄ ⁊ fetorib⁹ horrescūt: ⁊ ꝯuitate demergūt. Deinde pedes nr̄os sup̄ petrā statuit: cū in xp̄i dn̄i iussionib⁹ ambulam⁹. Ip̄e est eñ nob spūalis petra: q̄ in se fixa ñ sinit demergi vestigia. Et respice: qꝛ sic peccata x̄tutibus ꝯria sūt: ita ⁊ eaꝝ vię ꝓbantur eē dissimiles. Illa eñ sic sunt mollia ⁊ dissoluta: i itineris sui cęnositate voluūtꝛ. Uirtutes aūt queadmodū rigidę sūt ⁊ immobiles: sic hn̄t viā petralē: vbi nō inquinatꝭ: ꝫ mūdis pedib⁹ ambulatꝛ. **Et imisit in os meū cāticū nouū: hymnū deo nr̄o. Uidebūt multi ⁊ timebūt: ⁊ sperabūt i dn̄o.** Supiora psalmi ad illud ptinēt: qm̄ de⁹ humanū genus in mūdi isti⁹ cęnositate demersū: ad petrę trāstulit firmitatem: ad religiōeʒ videlicet xp̄ianā. Qd̄ x̄sus iste nūc apit: dicendo: Et imisit in os meū canticū nouuʒ: id est: noui testamēti scītissimā ꝑdicationē. Sed

Al. carmen

nouū bn̄ dicitꝛ: quia incarnationē dn̄i corporeis oculis ętas antea nulla conspexit. Deo eñ nihil nouū est: quādo ante ꝯstitutionē mūdi dispēsatiōis sue vniuersa prę sciuit. Hymn⁹ autē grec⁹ sermo est: id est: laus carminū lege cōposita. Et qm̄ hymni erāt quos idolis suis etiā gētilitas ꝑsonabat: addidit: Deo nostro: vt qualem hymnū diceret: distincte potuissem⁹ adūtere. Uidebūt multi ⁊ timebūt. De mirabilib⁹ dicit: q̄ tp̄e sanctę incarnatiōis effecta sūt. Uidētes eñ iudęi talia timuerūt: ⁊ christi dn̄i ꝑdicatiōib⁹ ꝑploꝝ agmina crediderūt. Sperauerūt aūt in dn̄o: qñ xp̄iani eē cepe rūt: vt post illū timorē miraculoꝝ ꝯsūi: spē in dn̄o firmissimā hr̄e ꝓbarentꝛ. **Btūs vir cuius est nome dn̄i spes eius.** Btūs iste vir ꝑ scd̄am spēm diffinitōis exprimitꝛ: q̄ grecę Ennęomatice: latine notio nūcupatꝛ. Hec vnāq̄q̧ rē ꝑ id qd̄ agit: ñ ꝑ id qd̄ ē conatꝛ oñdē. Nā q̄ sit iste btūs: posita deīminatōe ꝯfinitꝛ: id est: c⁹ ē spes nomē dn̄i. Spes. n. dicta ē: q̄si stabilꝭ pes. Nā ⁊ illi dicūtꝛ spē suā i dn̄o ponē: q̄ ab eo dari sibi tp̄alia dep̄cātꝛ. Hi vidētꝛ nō ꝓptꝛ se diligere deū: ꝫ ꝓptꝛ illa q̄ postulāt. Ille aūt x̄aciter habet spem noīs dn̄i: q̄ solā ꝯtēplationē ei⁹ auidi⁹ ꝯcupiscit. Nomē q̄ dn̄i intꝛ cęta saluator ętn⁹ ē. Et ille speʒ suā pōit i ei⁹ nomie q̄ se ñ suis meritꝭ: ꝫ ab eo ꝑ ei⁹ grāʒ credit eē saluādū. Dicti sūt ⁊ i euāgelio octies btī: vt ē illd̄. Btī paupes spū: qm̄ ipoꝝ est regnū celoꝝ. ⁊c̄. Et i deuteronomio siłr reperitꝛ: cū ꝑplꝭ israelitic⁹ terrā repromissiōis intraret: qd̄ iō multifarie dr̄: qꝛ diūsis modis btitudo ꝯstatꝛ. Sed hec oīa: ꝑ singulas spēs definitionū diligenter exp̄ssa studiosus lector inueniet. **Et non respexit in vanitates: ⁊ isanias falsas.** Et h̄ x̄sus pendet de supiori sentētia. Expōit eñ cui sit spes in noīe dn̄i: scʒ q̄ nō respexit in vanitates ⁊ insanias falsas. Legitꝛ eñ. Nemo pōt duob⁹ dn̄is seruire: Qd̄ ⁊ loc⁹ iste cōmemorat. Nā q̄ spem hʒ i dn̄o rerū oīm potēte: respicē nō dʒ ad caduca. Uanitas est eñ: a scā religiōe sbita varietate mutari: ⁊ mētē fallaci illusione ꝯūtere. Insanię x̄o falsę sunt: saxis formasse deum: quē gētilitas adoraret: vbi futuroꝝ ordinē mēdacitꝛ inq̄rebāt. Et ē Epitheton: insanię: pul-

cherrimū: id est: falsitas. Insanię q̄ppe mē tē fallūt: qm̄ a v̄itate dissentiūt. Pōt h̄ et ad illos aptari: q̄ spectaculoꝝ fallaciū de lectatōe capiūt. Ideo. n. plurali nūero po sitę sūt isanię: vt p silitudies rerū latiꝰ dis currere debeamꝰ. **Mlta fecisti tu do mine deꝰ meꝰ mirabilia tua: ⁊ cogi tationibꝰ tuis nō est† q̄s silis sit ti bi.** Cū de opibus hoim loq̄ret̄ insanis: ap te intulit diuia miracula. Nā q̄ inflāmant̄ ɔtendētibꝰ aurigis: q̄ pantomimis saltati onibꝰ molliūt̄: q̄to meliꝰ si cogitēt cęlū et terrā pulcherrima diūsitate formata: q̄ ha bēt ⁊ aspectū decoꝝ ⁊ ɔsideratōnē oino mi rabilē. Seq̄t̄. Et cogitatiōibꝰ tuis nō ē q̄s silis sit tibi. Adhuc illas supstitōes elidit: q̄s sibi hoies: aut ad religionē p̄ūsam repe rerūt: aut i spectaculꝭ celebrandis moti aliq̄ voluptate finxerūt. Sȝ nunq̄d tale ē p fu nē currere pede suspēso: q̄le petꝝ terga ma ris fixo p̄ssisse vestigio? Nūq̄d tale ē ignitꝭ facibꝰ i theatro ludere: q̄le fuit camini incē dia tribꝰ pueris ambulasse? Nunq̄d tale ē scęnecas audire tragędias: q̄le ē in choris ecclię salutiferas cognoscere psalmodias? Istas res potiꝰ legētes spectare debemꝰ: q̄s nec fatue q̄rimꝰ ⁊ pficue semp audimꝰ. Dicēdo em̄: q̄s silis tibi: malaꝝ reꝝ arguit inuētores: q̄ se neq̄ter inferētes: fallaciū ar tiū auctores eē gl̄iant̄. Hactenꝰ p̄dicauit sctā mat̄ ecclia: nūc audiamꝰ loq̄ntē dn̄m saluatorē: vt qð dictū ē: q̄s silis tibi: mani festū nob̄ subseq̄nti expositione reddatur.

Annūciaui ⁊ locutꝰ sum: mltipli cati sūt sup numeꝝ. Psalmi q̄dem est scða narratio: s̄ p figurā Exallage: q̄ latie appellat̄ imutatio: ex psona dn̄i mystica v̄ ba pferūt̄: vbi aduentū suū: ⁊ pias p̄dica tiōes gētibꝰ innotescit. Annūciare ē em̄ vē tura p̄dicere: qð fecit ore pphaꝝ. Locutus sum: id est: cū int̄ nos ɔūsatus euangeliza uit: qñ sacrm̄ btē incarnatōnis assumpsit. Addidit. Mltiplicati sūt sup numeꝝ: scȝ qꝛ sup calculū btōꝝ multiplicata est turba peccātiū. De q̄s magnis em̄ pplīs: q̄s pauci fi deles sūt. Nō imerito: qꝛ dū mlti mūdi hꝰ vanitatibꝰ occupāt̄: raros poterꝭ v̄acit̄ iue nire sapiētes. Et vide qð dic: Sup nūerū. Desigt em̄ illos tm̄ i libro viuētiū supputa tos: q̄ illi hierlꝫ supnę p̄destiati eē noscūt̄.

Sacrificiū ⁊ oblatiōeȝ noluisti: †corpꝰ autē pfecisti mihi. †Holo causta etiā p delicto nō postulasti. Hic v̄sus noui ⁊ veteris testamenti sacra menta cōplectitur. Dicit em̄: Sacrificiū ⁊ oblatiōeȝ: q̄ in honorē dn̄i fiebāt aīi peco ribꝰ imolatꝭ: vñ sacerdotes etiā vescebāt̄: deū postremo tpe respuisse. Priꝰ q̄ppe talia suscipe digtꝰ ē: qm̄ p illa sacrificia p̄figura tio q̄dā corpis xp̄i eē videbat̄. Postq̄ vero ipe messias: q̄ ē dn̄s xp̄s: p̄dictꝰ aduēit: ⁊ se p oibꝰ nob̄ hostiā pietatꝭ exhibuit: nccriū nō erat: vt v̄itate cōpleta: adhuc illa figu ra p̄cursoria pmaneret. Quos v̄sus: ita ex ponit apl̄s hebręis scribēs. Aufert inq̄t p̄ mū: vt seq̄ns statuat: vbi sbaudēdū ē: cor pꝰ: in q̄ volūtate sctificati sumꝰ p oblatiōȝ corpis xp̄i iesu i semel: ⁊ cęt̄a q̄ ad cāę huiꝰ pulcherrimā distinctōnē ptinē noscūt̄. Se q̄t̄. Corpꝰ aūt pfecisti mihi. Hic scām icar natiōeȝ suā s̄m apl̄m euidēt̄ oñdit: vt cor pus qð aīi fuit p sacrificioꝝ imagies pmis sū: nūc dicat aduētu pprio fuisse cōpletū. Addidit. Holocausta etiā p delicto ñ po stulasti. Holocausta dicūt̄ tota incēsa: q̄ p delictꝭ sacrꝭ iponebāt̄ altaribꝰ: ⁊ pꝰea igne cremabāt̄: vt duoratio eoꝝ fieret abolitio pctōꝝ. Hęc dic iā dn̄m nō petisse: merito: qm̄ illud a nob̄ expetit: qð i q̄nq̄gesimo le git̄ ps̄. Cor ɔtritū ⁊ hūiliatū deꝰ ñ spernit. Uides eccl̄iam v̄acit̄ dixisse: q̄s silis tibi. **Tūc dixi: ecce venio. In capite li bri scp̄tū ē de me.** Ecce: stati sigñcat: ce leritatē pmittēs: velocitatē modis oibus pollicet̄. Et tu iudęe cū ppria sacrificia nō habeas: quē deceptꝰ expectas? Ille iā ve nit: ille v̄bū caro factū ē: ille mūdū saluta ri p̄dicatōne cōpleuit. Sȝ tu adhuc nescio q̄d i tuis cubilibꝰ sōnias. Quid vlteriꝰ q̄rꝭ? Quid stupore defigerꝭ? In libro isto psal moꝝ: i capite de se dic eē ɔscriptū: vt credē debeas iā venisse btm̄ nr̄m: cuiꝰ vitā sic iā ɔtigit: ɔstat expositā. Ubi sūt q̄ se vidēt: si cut h̄ pmissū ē: sacrificia nō h̄re: ⁊ tāq̄ sen tētiā istā in codicibꝰ sacrꝭ nō habeāt: sic stu pefacti ad obiectos s̄mōes pbabil̄r obmu tescunt? **Ut† faciā volūtatē tuā: deꝰ meꝰ volui: ⁊ legē tuā in medio cor dis mei.** Filij verba diriguntur ad prēȝ. Desiderauit enim eius facere voluntateȝ:

Al. qui — Al. aures — Al. Holocaustū ⁊ p pctō — Heb. 10 — ET — Ps. 50 — Al. facere

Qui nō abiit in ꝯsilio ipioꝝ: τ i via pctōꝝ nō stetit: τ in cathedra pestilētię nō sedit. Nā qđ dixit: volui: ꝟtutē ꝑsciētię declarauit: vt diceret ꝑteritū ꝙ ꝯstabat eē vētuꝝ. Manebat etiā lex diuia i medio cordis ipsius: dū i lege dñi fuit volūtas ei⁹: τ i lege ei⁹ meditat⁹ ē die ac nocte. †Bn̄ nūciaui iusticiā tuā in ecclīa magna: ecce labia mea nō ꝓhibebo dñe tu †cognouisti. Bn̄ nūciauit iusticiā dñi: qñ dictū ē: Nō sic ipii nō sic: ſ tanq̄ puluis quē ꝓiicit vēt⁹ a facie terę. In ecclīa magna: sicut sępe diximus: catholicā dicit: q̄ toto orbe diffusa est. De q̄ ibi dictū est: qđ fructū suum dabit in tpe suo. Seqtur. Ecce labia mea nō ꝓhibebo: dñe tu cognouisti. Loqtur ꝑ id qđ deo ſbiect⁹ est fili⁹. Nā q̄uis int obstiatos piculosum fuerit ꝑdicare ꝟitatem: dū mortē suā exinde noscēt eē vēturā: tn̄ non destitit cōmonere ꝑplum pfidoꝝ dicendo: Qm̄ nouit dñs viā iustoꝝ: τ iter ipioꝝ peribit. In q̄ pte: prēm habuit testē quē inuocat: q2 nulla picula timuit qñ carnali populo spūalia bona ꝑdicauit. Sic ꝑmi psalmi ꝟissim⁹ textus: nūc etiā dñica cōmemoratiōe videt eē repetit⁹. Iusticiā tuā nō abscōdi in corde meo: ꝟitatem tuā τ salutare tuū dixi. Iusti voluntas est: qñ pōt ꝓdesse nō abscōdere ꝟitatē: qđ dñm saluatorē fecisse nō dubiū est: qñ turbas arguebat: increpabat icredulos: et multa huiuscemōi ꝑdicauit: q̄ euāgelii textus eloqtur. Fuit tn̄ tps cū in passiōe tacuit: sic scriptū est: At iesus nihil rn̄dit ei. Quippe cui pōti⁹ pilat⁹ dixit: Mihi nō loq̄ris? Ueritatē dixit: qñ ꝓnunciauit: Ego sum via ꝟitas τ vita. Salutaris aūt xp̄s bti simeonis ꝯfessione declarat: q̄ qñ eum vidit: dixit: Nūc dimittꝭ ſuū tuū dñe i pace: q2 viderūt oculi mei salutare tuū: quod parasti ante faciē oīm populoꝝ. τc̄. Nō †celaui misc̄diam tuā τ ꝟitatē tuā a †synagoga multa. Adhuc in exponēdis suis operibus pseuerat. Nō celauit misericordiā prīs qñ dixit: Si vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vrīs: q̄tomagis pr̄ vester celestis dabit bona petētibus se. Ueritatē q̄ dixit in synagoga multa: id est: in ꝑploꝝ ꝯgregatiōe densissima: qñ esaię libꝝ legit acceptū: τ dixit: Ho

Al. annūciaui

Al. scisti

Ioh. 19

Ioh. 14

Luc. 2.

Al. abscōdi

Al. cōcilio multo

Luc. 11

Luce. 4.

die impleta est hęc scriptura in auribꝰ vestris. Audis iudęe incredule ꝓpham aliqñ tuū nr̄o euāgelio ꝯsonātē? Quē vltra sustines: q̄ iam xp̄m dn̄m venisse cognoscis: si adhuc cor tuū noxio velamine nō tegat? Tu aut domine ne longe facias †miscdias tuas a me: miscdia tua τ ꝟitas tua semp susceperūt me. Narratis sanctꝭ opibus: ad passiōis suę gl̄iam venit: vt totius vitę atq̄ viuificatricꝭ mortis declararet integritas. Ubi merito patrem ꝓcat: ne lōge ab eo faciat miscdias suas: q̄ erat suscepti hois ꝟitate moritur⁹: sicut τ alibi dicit: Deus de⁹ meus respice in me: q̄re me dereliq̄sti? Miscdia em̄ fuit: vt humanā naturā ꝑuaricatiōis vitio sauciatam sctā incarnatiōne saluaret. Ueritas: vt resurrectiōis ꝓmissę bn̄ficio sederet ad dexterā prīs: inde vēturus iudicare viuos τ mortuos. Susceperūt me: id est: glificandū recepert. Illos em̄ in bonā ptē suscipe dicimur: q̄s nostrę grē ꝓfitemur acceptos. Qm̄ circūdederūt me mala quorū nō est numer⁹: cōprehenderūt me iniq̄tates meę. Hoc a mēbris suis dicit: q̄ꝝ ipse caput est xp̄s: vt se pati ꝓfiteret qđ turba fideliū sustinebat: sicut est illud: Saule saule: q̄d me pseq̄ris? Seqtur: Quoꝝ nō est numerus: scꝫ apud homies. Nā oīa deo dinumerata sunt: q̄ arenā maris τ guttas pluuiaꝝ: stellaꝝ q̄ multitudinem ꝯplexabili q̄titate cognoscit. Addidit: Cōprehenderūt me iniquitates meę: Eodē modo loq̄tur: q̄ supius dixit: Circūdederūt me mala. Dn̄s em̄ saluator nec mala ꝑpetrauit: nec iniq̄tatibus patuit: ſ h̄ a parte membroꝝ apte dicit: a q̄bus talia sustinent. Pietatis em̄ nr̄i capitis fuit: vt q̄ de se multa dixerat: cōmemoratiōnē q̄ fidelium facere dignaret: ne se seq̄stratos putarēt cū ꝑteritos eē cognoscerēt. Et nō potui vt viderē. Multiplicate sūt super capillos capitis mei: τ cor meū dereliquit me. Hoc oīo ad mēbra referēdū est: cęteꝝ i dn̄o xp̄o neq̄unt talia ꝯuenire. Nō potui vt viderē: id est: circūdātibꝰ me iiq̄tatibꝰ meis: qđ ꝟaciter pt̄ fidel edicere. Et q̄uis in homie capilli capitis videant innumeri: tn̄ peccata eoꝝ calculū ꝓbant excedere. Nec frustra in cōpatiōe delictoꝝ

Al. [illegible] ratie

Ps.

Ac.

capilli deducti sunt. Nā in veteri testamē- to: sacerdotes ipa similitudie radebātur: vt tali emūdatiōe purgati: carnis vitia de posuisse viderent. Cor vo nos derelinqt: qn pctis egrz pfutura nō appetit. **Complaceat tibi domie vt eripias me: dñe in auxiliū meum respice.** Post enumeratiōes pmissas: venit ad saluberri mā pclusionē: vn omis impugnat aduersi tas: omnia nocentia destruunt: vt placeat dño eū eripere q mūdi isti9 pprietatib9 cige- bat. Et ituere qd dicit: Cōplaceat: id est: cōiter placeat. Cōcordia em h trinitatl oñ dit. Nam qd placet pri: h placet z filio et spirituisctō. Addidit: Tibi: vt sanctā trini tatē vnū deū esse coḡsceres. Seqtur. Dñe in auxiliū meū respice: vt itelligam9 respe- ctū ipius nrm esse psidiū: sicut ē illud i euā gelio. Respexit petrz z fleuit amare. Aliter em liberari nō possum9: nisi nos diuitas p pitiata respiciat. **Cōfundant z reuereant simul: qui querūt aiam meā vt auferant eam.** Venit ad eā q supest narratiōem: vbi pfusionē z reuerētiā dñs saluator optat ipijs: exultationē vo z leti- ciā puenire petit deuotis. Sz vide in ista depcatione qta gerat studia pietatl. Confundant dixit: mirabiliū opatiōe turbent. Reuereant aūt: resurrectiōis gl̄a corrigā- tur: vt illū pfiteant deū: quē dudū putaue rāt eē trucidandū. Simul: id est: sicut pse- cuti sunt: ita et pdestinati pūsionis mūere liberent. Seqtur. Qui ḡrunt aiam meaz. Duob9 modis aia ḡrit: siue ad honorē: si- ue ad mortē. Sed vt h illos oñderet q eaz voto pprio pquirebāt: addidit. Ut auferāt eā: nō vt diligāt: nō vt venerent: h vt a cor- pore meo interuētu mortl segregare pten- dāt. **Auertant retrorsum z erubescant: qui cogitāt mihi mala.** Freqnter diximo malis sic bene optari: vt retror- sum redeāt a voluptatib9 suis: nec in malo ope pseuerēt. Qui si pfusionē patiāt eua- dūt: si mūdi leticia pfruātur pereūt. Nam retrorsaz istud: in bonā ptem dici euāgelij loc9 ille testat: vbi petro vite hui9 se amo- re diligēti rñdit: Redi retro sathanas. Qd āt posuit: Qui cogitāt mihi mala: iudeorz significat iprobas volūtates: qrz cogitatō nes nō erāt male dño: h auctorib9 suis. Cogitationes em a cogēdo dicte sūt. **Ferāt pfestim pfusionē suā: qui dicūt mihi euge euge.** Ferūt pfestim pfusionē suā: q vsq ad illud pueniūt vt se neqter errasse coḡscant. Ferāt dixit: qsi pōdus imē- sum. Cōfestim vt peccare ceperint: ne lōgi9 pgrediēdo piculosi9 ingrauet. Cōfusionē suā: id est: cogitationem puam vitate cō- uictā. Seqt. Qui dicunt mihi euge euge. Hic falsos arguit laudatores: q plus nitūt adulādo decipe: qz possint vitupatiōibus sauciare. Euge: vbū qdē pconiale est: h cū recto aio nō pfert: ad derisionē trahit infe rēdā. Que figura dr Ironia: id est: irrisio. **Exultet z letent q querūt te dñe: z dicant semp magnificet dñs qui diligūt salutare tuū.** Sic inimicos su- os pfundi petijt q eū falsis laudatiōibus irridebāt: ita deuotos optat vaciter gau- dere: q spem suam noscunt in dñi maiesta- te posuisse. Eos em nō tm letari: h z exulta re depcat. Sed q sit ista exultatio: cōseqn- ter exponit: id est: Et dicāt semp: magnifi- cet dñs. Hec est em pfessio q i eternū gau- dētes efficit xpianos: q qšuis iugiter dicat tm sp appetit. De ista siqdem snia pascebat z in isto seculo iob: q erat afflictōne corpis grauit sauciatus: dicendo: Dñs dedit: do min9 abstulit: sic dño placuit ita factū est: sit nomē dñi bñdictū. Exultabit qppe: qm letabat in dño: in q reuera sunt oia pfutu- ra. Sed ne hāc exultationē: qbuscūq cre- deres pcedendā: addidit. Qui diligūt sa- lutare tuū: id est: q me spūali caritate per- quirūt: z mādatis meis suauiter obsequū tur. **Ego vero egenus z pauper sum: dñs curam habet mei.** Postqz dixerat leticie muneribus esse cōplendos q deitatē verbi diligere voluissent: ne sibi qspiā meritorz gl̄iam vēdicaret: dñs chri- stus ex forma loqtur hūanitatl assumpte: Egen9 z paup sū. Egen9: qz hūanitas sb- ueniri sibi semp eget a dño. Pauper: qz ni si diuina gr̄a clarificetur: de se oīno tenuis esse cognoscit. Sed ne istā pauptatem vi- lem abiectāq estimares: Addidit. Domi- nus curā habet mei: scz de q dicturus erat: Hic est filius me9 dilectus in q mihi bene cōplacui. O pauptatem thesauris omnib9 ditiorez. Paup em de nr̄o: diues de suo ē:

Sche

Al. sup te oēs querētes

Job. j

Al. mēdicus

Al. sollicitus est

Matth. 3

n

q ideo indigentiā hūanitatꝪ assumpsit: vt abūdantię suę nos faceret esse participes.

Adiutor meꝰ ꝛ liberator meus ✝ esto dn̄e: ne tardaueris. De adiutorio ꝛ de ꝓtectiōe securꝰ celeritatē necessariam petit: vt iā qꝛ mors vitari non debuit: saltē resurrectio festina succederet. Cū em̄ dic̄: Adiutor ꝛ libator: ōndit patientiā diū saꝝ videlicet passionū: vn̄ ꝛ ipse psalmꝰ fec̄ initiū. Quapropt̄ totꝰ ꝟtuti patiētię merito deputat̄: q ꝛ eodem fine ↄcluditur.

Magnifica ꝛ suauissi- **Conclusio.** ma ꝟba sensus n̄ros medullitꝰ intrauerūt: qn̄ ipm audiuimꝰ docentē quē adoramꝰ auctorē. Nam licet vniūsos psalmos magno honore veneremur: nescio qd tn̄ dulciꝰ accipit̄: cū aliqd de sancta incarnatiōe ꝓfert̄. Omis em̄ fidelis gtissime suscipit: ꝑ quā noscit̄ eē libatus. Et respice q ordine psalmi huiꝰ ↄtextio disponatur. Primū loqtur eccl̄ia: qs̄i rudes docēs: qs̄i trepidos ↄfortās: qs̄i incōpositos ꝑparās: vt seqntia verba dn̄i saluatoris libētiꝰ salutariter ꝓlus ꝑparatus audiret.

Explicit expositio in ps̄. XXXIX.

Incipit expositio in psalmū. XL.

In finem psalmus dauid.

Verba ista freqnti vsu nob iā debēt esse notissima: ꝫ vt breuit̄ dicta tāgamꝰ: oīa dirigūt̄ ad xp̄z dn̄z. Magnificat aūt hūc psalmū qđ i qdragenario nūero noscit̄ collocatꝰ: q calculꝰ emūdatōi ꝛ purificatiōi freqnter aptat̄. Quadragita em̄ diebꝰ fuso diluuio: ab iniqtatibꝰ hoim terra diluta ē. Quadraginta q̄ꝫ diebꝰ sanctus moyses ab escis corporeis tempauit: vt diuia colloqa mereret̄. Eodē mō helias suffigio se corporee r̄fectōis abstinuit. Ipse q̄ꝫ dn̄s totidē diebꝰ ac noctibus ieiunauit vt nob formā beatę purificatiōis ōnderet qdragesimę: qnetiā ipius exemplo ꝑmittitur tps abstinētię: vt deletꝪ sordibus pctōrū: ad resurrectionē dn̄i puris mētibꝰ accedamꝰ. Quapropt̄ hūc psalmū int̄ illa iudicemꝰ sacra repositū: q aias n̄ras cęlesti purificatiōe mūdificāt: maxīe qn̄ de ęlemosyna ꝓpha dicturꝰ est: q ꝓpe fieri noscit̄ purgatio pctōꝝ. Legit̄ em̄: Sic aq extinguit ignē: sic elemosyna extinguit pctm̄.

Primo ingressu ꝓpha **Diuisio.** loqtur: btm̄ ꝑdicās elemosynę largitorez: multiplici eū bn̄dictiōe ↄcelebrās. Scđo: gl'iosaz dn̄s suā mēorat passionē. Tertio: ad ↄfirmandā spem fideliū: idem xp̄s dn̄s ꝑdicit ꝓpriā resurrectionē. **Expositio.**

Beatus q intelligit super egenū ꝛ paupem: in die mala liberabit eū dn̄s. Hic iterū hypotheticꝰ syllogismꝰ hac rōe resplēdet. Si oīs btūs itelligit sup egenū ꝛ paupem: in die mala libabit eū dn̄s. Atti oīs btūs intelligit sup egenū ꝛ pauperez: in die igitur mala libabit eū dn̄s. Hypotheticus autē: id est: ↄditionalꝪ syllogismꝰ est: q ex ↄditionalibꝰ ꝓpositōibꝰ hn̄s absolutā assūptōez colligit cōclusionē. Nūc seqntia videamꝰ. Scđa ē spēs definitiōis q gręce ennęomatice dr: latine notio nūcupat̄. Hec de factis suis vnūquęq́ꝫ qd sit ostēdit. Dic̄ em̄: quō pctā per opatōes elemosynaꝝ salubrimas expiēt̄: vt possit btitudo gl'iossima repperiri. Suadebat nos eqdē dignitas rei: ꝑ locū cōem aliquā facere digressionē: vt recōciliatricē hūani generꝪ elemosynā laudare deberemꝰ. Sed qm̄ mltoꝝ patrū sctissimo atq́ꝫ eloqntissimo ore celebrata ē: sufficiat ad eoꝝ libros audiētiū corda remisisse: vt ꝛ illoꝝ desideriū vberius expleat̄: ꝛ nos ceptū opus iuuāte dn̄o gnauit̄ impleamus. Sed licet mlti p̄ref de hac re plura ↄscripserint: orit̄ tn̄ inter eos de h̄ articl'o nōnulla dissensio. Legit̄ em̄: Omi petēti te tribue. Scriptū ē etiā. Desudet elemosyna in manu tua: donec iuenias iustū cui eā tradas. Sed si oēs iustos q̄rimꝰ: impatā ↄstringimus largitatē. Ueꝝ hęc cā i sola pia volūtate ↄsistit: qꝛ nō est n̄rm ꝑus mores discutere ꝛ sic indigentię sb̄uenire. Sufficit nob vt nos darc aliquid malis artibus nesciamus: nec opiniones hoim captando elati elemosynā largiamur: ꝫ operemur solo affectu subueniēdi: qđ nos sup oīa ꝑcipit diuitas intueri. Qui sic dederit: ꝛ si iustis nō det: iuste tn̄ omnibꝰ erogabit. Sed maior opa dāda est: vt sctis viris in aliq indigētia sb̄uenire debeamꝰ ꝓpter christū dominū nostꝝ: qui de paupibus suis in iudicio ꝓprio dicturꝰ est. Qui fecit vni ex minimis istis: mihi fecit. Quid em̄ dici pōt sb̄limiꝰ: qd ve gl'iosius: qn̄ aut ipi ꝑtermissi i

Margin: R?. ptector R?. tu es deꝰ meus; Eccl'i. 3; Luc; Mat

igne dirigunt: aut remunerati nos ad dexterã collocabunt: Sz adũte qđ dic: Intelligit vt etiã n̄ petẽtib⁹ talib⁹ offeraṫ. Nã q̃ petẽti tribuit: bonũ op⁹ efficit: q̃ vo tacentẽ intelligit: btitudinẽ sine aliqua dubitatione pq̄rit. Addidit. In die mala libabit eũ dominꝰ: diẽ q̃dem iudicij significat. Sed aliq̃s mouet qđ tã freq̄nter malaz dicit. Dis hõ malũ ꝛ formidabile iuste sibi dei dic ee̅ iudiciuz: qꝛ pctõrib⁹ debita pena suspecta est. Nã ꝛ si ei⁹ miseratiõe libamur: vigorez tñ iudicij ipius recte pauescim⁹. **Dñs pseruet eũ ꝛ viuificet eũ: ꝛ btm̄ faciet eũ: ꝛ emũdet in terra aiam ei⁹ ꝛ nõ tradat eũ in man⁹ inimici ei⁹.** Petitio ista pphete certa pmissio est: qꝛ sic fieri necesse ẽ: si tñ egen⁹ ꝛ paup pio munere sbleueṫ. Cõseruet dixit: id est: inṫ mala seculi pire nõ faciat: ƀ ad suã retributionẽ illesum sancta pũsatione pducat. Viuificet aũt pprie illi dicũṫ: qui se a christiana fide nõ diuidunt. Nã de illis q̃ in errore vsanṫ dictũ est. Sine mortuos: sepeliãt mortuos suos. Ergo viuificet eũ dic: ƀ est: faciat illũ inṫ electos in sua viuere portiõe. Addidit: Et btm̄ faciet eũ: vtiq3 vt in resurrectione ad dexterã colloceṫ: ꝛ in patriã illam btõꝝ magni iudicij pnũciatõe mittaṫ. Sed post illã supiorem quã dixerat: rẽ nimis necessariã tãgit: vt dũ in isto mũdo psistit: pctõꝝ remissione mũdeṫ: vbi venia optata suscipiṫ: si deuota supplicatiõe plangaṫ. Subiũxit etiã: ne in manib⁹ inimici tradaṫ. Inimicus diabolus ẽ: man⁹ ei⁹: ptãs iniq̃ est. Nam q̃s man⁹ habeat: q̃ carnẽ nõ habet? Ipa ƀ potestas est: q̃ seruos dei mltiplici temptatione castigat. Et aniaduerte: q̃tiens i ƀ vsu: Et: posuit: vt figurã Polysyntheton piũctiõis hui⁹ freq̄nti iteratiõe mõstraret. **Dñs opẽ ferat illi sup lectũ doloris ei⁹: vniuersum stratũ eius vsasti in infirmitate ei⁹.** Ne putares btm̄ istũ in ƀ mũdo incõcussam reqem possidere: dolores ei⁹ mitigari depcaṫ: vt multitudo maloꝝ tpatiõis bñficio vinceretur. Lect⁹ em̄ nob dat⁹ ẽ ad q̃ete: in q̃ se hoim fessa mẽbra refoueãt. Sic ꝛ ille q̃ p̄imonium pq̄rit: vxorẽ sibi copulat: filios pcreat: q̃ amicitias parat: q̃si in q̃dam lecto delectatõnis gr̄a conq̄escit. Sed ƀ freq̄nter seruis suis amara ꝛ dolorib⁹ plena dñs facit: ne spem suã ponẽtes in tpalib⁹ rebus: futura bona nõ appetãt. Quapropṫ optat ppheta: vt psoleṫ dñs dolorẽ ei⁹: q̃ in delectatione sua q̃si q̃dam lectulo sauciaṫ. Addidit: Uniuersum stratũ ei⁹ vsasti in infirmitate ei⁹. Cãm excolit quã supius dixit: qꝛ puidẽtia diuia pficiṫ: vt seruoꝝ dei mũdana delectatio in angustijs doloribusq3 vseruṫ: q̃tenus ƀ diũsis calamitatibus afflicti: eterne btitudis reqem pseq̄nṫ: sicut factũ est in iob: cui seculi bõa in infirmitate pũsa sunt: ƀ inde felicior extitit: qꝛ se illi psperitas mũdana sbtraxit. Quocirca talibus reb⁹ rogat opẽ ferre dñm: ne humana fragilitas duris laboribus pressa supereṫ. **Ego dixi dñe miserere mei: sana aiaz meã qm̄ peccaui tibi.** Cũ tribulationes fideliũ diuino iudicio fieri cognouisset: exclamauit pie trepidus ppha: vt ꝛ ipe miscdiam dñi pseq̄tur: qm̄ q̃ se peccasse cognouerat: temptationibus tradi iure metuebat. Omne em̄ pctm̄ morb⁹ est aiarũ: q̃ crescente salus interioris homis dissipaṫ. Sensit egritudinẽ suã: q̃ clamauit ad medicũ: ƀ intellectus erat san⁹ dũ se cognouit infirmũ. Aiam itaq3 suã sanari desiderat: remissione scz pctõꝝ: Quia reuera sanamur: cũ strãgulãtia pctã laxanṫ. **Inimici mei dixerũt mala mihi: quando morietur ꝛ peribit nomen ei⁹?** Hacten⁹ ppha de beatoꝝ afflictiõe locut⁹ est: nunc secundo ingressu dñs saluator de sua passione dicturus est: vt cũ famuli dei diuersis casib⁹ affligunṫ: non se a deo credãt esse derelictos: qñ xpm dñm talia pertulisse cognoscunt: q̃ dixit. Si me psecuti sũt: ꝛ vos psequẽtur: Si ƀmonẽ meũ seruauerũt: ꝛ vr̄m seruabũt. Inimici vo dixerunt mala: qñ falsa locuti sunt. Necesse em̄ erat vt impij mendacia cogitarẽt: q̃ diaboli victori fremuerũt. Seq̄tur. Qñ morieṫ ꝛ peribit nomẽ ei⁹? Uerba sũt demẽtiũ iudeorũ. Dicebant em̄: Si dimiserim⁹ eũ: veniẽt romani ꝛ tollẽt nobis ꝛ locũ ꝛ regnũ. Itẽ caphias ait: Expedit vt vnus hõ moriaṫ p oĩbus: ꝛ non tota gẽs pereat. Perijt em̄ nomẽ ei⁹: ƀ ab ipis q̃ ei credere noluerunt. **Et ingrediebanṫ vt viderẽt: vana locutũ est cor eoꝝ: pgregauerit**

[Margin notes: Al. õb3 Aiaz — Luc. 9 — Icl: — Al. qꝛ — Ioh. 15 — Ibidẽ. 11 — vbi. s — Al. si ingrediebaṫ vt videret vana loq̄baṫ cor ei⁹ cõgregauit]

Al. Egrediebat foras et loqbat in idipsū

iniquitatē sibi. †Et egrediebātur foras ⁊ loquebanť. Temp⁹ illud dn̄icę passionis exponit: qm̄ iudas nō ad venerandū dn̄m: sed ad ꝑdendū potius dolosus intrabat. Nam qđ pluraliter dictū est Ingrediebanť: ⁊ illos significat q̄ ei man⁹ inijcere ꝑsumpserūt. Uana ꝟo locuti sunt iudei: qm̄ de illi⁹ morte crudeliter tractauerūt: q̄ oīm vita eē cognoscit. Seqtur. Congregauerūt iniqtatē sibi. Conuent⁹ ipoꝝ ꝯgregatio fuit vtiq̄ peccantiū: qm̄ in vno facinore omia scelera ꝑpetrata sunt: dū rerum dn̄m crucifigere decreuerūt. Foras egressi sunt: quoniā int⁹ stare nō poterāt q̄ ab arcano fidei discrepabāt. Utroq̄ miseꝝ: vtroq̄ pestifeꝝ: ingressi sunt ad facin⁹ ꝑpetrandum: deinde foras a ꝟitatis finibus exierunt.

Al. Aduersū me.

†Simul in vnū susurrabant omēs inimici mei: aduersū me cogitabāt mala mihi. Susurratio ē oris paruissim⁹ son⁹ sine aliq voc̄ distinctione ꝯfusus: ꝟmo tractus ab auib⁹: quaꝝ vox ꝑlata susurr⁹ est. Qđ inter illos euenit: q̄ in aurib⁹ suis murmurare inuicē gestierunt. Cōsilia q̄ppe sua detegere nō ꝑsumūt: qui sceleꝝ societate ꝯiūcti sunt. Addidit: Omnes inimici mei adūsum me cogitabāt mala mihi. Expressit insaniā furentiū insipiētiūq̄ populoꝝ. Solēt em̄ pauci eē scelerū auctores. Hic oēs mala cogitasse dicti sūt: vt nemo sit min⁹ nocens: q̄s vna facinoris dānat eq̄litas. Qđ aūt dixit Mala mihi: si effectū queris sibi: si votū mihi. Iusti siq̄dem pena nō patiētis: ꝟ facient̄ inuidia est.

Ioh. 19

Uerbū iniquū constituerunt aduersum me: nūquid qui dormit nō adijciet vt resurgat? Uerbum iniquū dicit: qm̄ clamabāt pilato: Si hunc dimittis: nō es amic⁹ cesaris. Cōstituerūt: id est: decreuerūt: aut etiā definieꝛt: videlicz qm̄ de dn̄o saluatore sniam sibi sūt locuti. Dormire est aūt: a sensibus carnis remissa mētis intētione requiescere: ⁊ iteꝝ ad actus vite nr̄e reparato animi vigore remeare. Qđ morti dn̄ice pulcherrime videť aptatū: q̄ tāta celeritas resurrectionis fuit vt dormisse poti⁹ q̄ȝ mortu⁹ estimeť: resurgēs fortissim⁹ q̄ vt imbecillis occubuit. Et ne sibi heretici diutius blādianť: audiāt illū q̄ dormit ipm̄ sibi adijcere ꝓtinus vt resurgat: sicut ⁊ in euāgelio dicit: Potestatē habeo ponēdi aiam meā: ⁊ ꝑtātem habeo iterū sumēdi eā.

Ioh. 10

Etem̄ hō pac̄ meę in quo †sperabā: q̄ edebat panes meos †ampliauit aduersū me supplantatione.

Al. sper

Al. mag cauit su

Hoiem pac̄ suę: dicit discipulū iudā: q̄ illi pacē dedit qm̄ euȝ tradidit. Pacem siq̄dē dicim⁹: cū nos inuicem osculamur. Nā si ad aię tranq̄llitatē referas: pax eē in illi⁹ corde nō potuit: q̄ isidias blādiēdo ꝑparauit. Addidit. In q̄ spabā: id est: i q̄ sperare putabar. Na quō habuit in homine pessimo sperare: q̄ illū potuit anteq̄ȝ nasceret agnoscere? Nam vt itelligas fuisse prescitū: sic ipe dn̄s dic̄. None vos duodecim elegi: sed vnus ex vob diabolus ē? Seqť. Qui edebat panes mecū: siue doctrinam meā audiebat: vn̄ spūaliter epulamur: siue q̄ manū misit cū ipo in parapside: quēadmodū euāgelij lingua declarat. Et merito dixit: Ampliauit: qm̄ igrantib⁹ q̄s eēt ipe monstrauerat. O discipulū surdū: o indocili corde durissimū. Quis em̄ eum a tāta pietate aliq̄d ꝟtut̄ aīo ꝑcepisse credat: q̄ tam crudelis extitit parricida?

Ioh. 6

Tu autem domine miserere mei ⁊ resuscita me: ⁊ retribuaȝ† illis.

Al. ei

Exposita passione: ad tertiū venit ingressum: in q̄ resurrectōis sue ꝑ id quod hō est fieri miracula depcať. Quid eriḡ aures heretice? Quid te putas aliq̄d inuenisse: qđ tuā possit excusare ꝑfidiā? Si ꝑtātem q̄ris: audi qđ in euāgelio dicit: Soluite templū h: ⁊ in triduo suscitabo illud? Hic hūanitas rogat: ibi diuitas polliceť. Desine calūnias facere. Utraq̄ eni ꝯueniūt in domino saluatore: q̄ verbū caro factum est: ⁊ habitauit in nobis. Retribuā illis dixit: nō dolore vindicte: sed expectatione patiētię. Nā hodie q̄ȝ sustinēdo illos: magnā ꝑtē eoꝝ dementię sue opatione conuertit.

Ioh.

Ioh.

In hoc cognoui qm̄ voluisti me: qm̄ nō gaudebit inimic⁹ meus sup me. Cognouisse se dicit in hoc dilectionē patris: q̄ gloriosa est resurrectio secutura. Qm̄ voluisti me: ꝟaudi: glificare: exaltare. Pōt em̄ huic loco ⁊ hec verba q̄ dicta sunt ⁊ his similia ꝯuenire. Addidit: Quoniā non gaudebit inimicus me⁹ super me. Hoc erat qđ dixit: Qm̄ voluisti me: scȝ q̄ inimic⁹ sup̄ euȝ

nõ est gaudere pmissus: qñ illa q̃ disponebãt: nullatenꝰ ipleuerũt. Ad hoc em̃ eũ occidere voluerũt: sicut supius dictũ ẽ: vt nomẽ eiꝰ penitꝰ de terra abrogarẽt. Sed ecõtra: vidẽt eccłiam xp̃i toto orbe diffusam: nomẽ eiꝰ vbiq̃ celeberrimũ eẽ cognoscũt: vt merito gaudere nõ possint qbꝰ tã 9ria puenerũt. †Propt innocẽtiã aũt me am suscepisti: ⁊ 9firmasti me i 9spectu tuo in eternũ. Uere sctã innocẽtia: ve simplicitãs: ve hũilitas btã: vt tot mala passꝰ: nll'a se 9tẽtõe defendẽt. Placato aĩo ibat ad crucẽ: trãqlla mẽte moritur. Oĩa vba q̃ p̃dicta sũt p pph'as: itegerria vitate cõpleuit. Doluit casibꝰ pseq̃ntiũ: ⁊ i cruce positꝰ p iĩmic' suis clemẽtissimꝰ exorauit: qm̃ h̃ ⁊ a fidelibꝰ suis faciendũ eẽ decreuerat. Et merito dedit p̃ceptũ: q̃ p̃misit exẽplum. Seq̃tur. Et 9firmasti me in 9spectu tuo in ẽternũ. Hic iã btitudo ipius sanctẽ incarnatiõis exp̃mit: q̃ moribũdi corpis ĩfirmitate d̃posita: hõ deꝰ ex duabꝰ ⁊ i duabus natur' distinct' atq̃ pfect' pmanet in glia sempiẽna: cuiꝰ nomẽ sup oẽ nomẽ est: cuiꝰ ptãs cẽlo terreq̃ ipat: cui oẽ genu flectit: cẽlestiũ terrestriũ ⁊ infernoꝝ. Bñdictꝰ dñs deꝰ israel: a secl'o † ⁊ vsq̃ in secl'm: fiat fiat. Exposit' q̃ ad passionẽ ⁊ r̃surrectionẽ dñi xp̃i ptinebãt: pulchre secuta ẽ laudatiua 9clusio: qr oĩ tpe bñdici debet: q̃ spem n̄ram glia sue dispẽsatõis ĩpleuit. Bñdictũ dicimꝰ ⁊ hoiem cui bñdicit: cui tñ si bñ nõ dicat bñdictꝰ nõ ẽ: ⁊ q̃dã modo ista bñdictio ex alieo celebrat arbitrio. Deꝰ aũt bñdictꝰ est ⁊ si oẽs taceãt: qr ille om̃e bonũ nõ tanq̃ ex̃neũ suscipit: sed ab ipo pgredit. Nã qd dixit: A seculo: p̃sentẽ mundũ significat ex q̃ admĩstrari cepta sunt oĩa. Et vsq̃ in secl'm: futuꝝ vult ĩtelligi: vbi iã oĩa ẽtna 9sistũt: nec aliq̃ tpis mutabilitate dilabũt. Nã licz secl'z istd deficiat: dei tñ bñdictio icõmutabil' pseuerat. Addidit: Fiat fiat. Hoc vbũ gemiatũ istãter ab oibꝰ p̃dicat eẽ faciẽdũ. Nõ em̃ sic intelligẽdũ ẽ: vt putet fiat bñdictꝰ dñs: tanq̃ si nõ laudet bñdictꝰ nõ sit: s̄ h̃ fiat: vñ nos pficimꝰ dũ iugit eiꝰ laudibꝰ occupamur. Aliq̃ vo expositoꝝ p istius vbi nouitate qd ẽ h̃: ⁊ in. lxxi. siue in. lxxxviij. vel in centesimo q̃nto: in q̃nq̃ libros psalteriũ diuidendũ eẽ putauerũt. Sz eis nõ esse 9sentiendũ i p̃fatiõe n̄ra sufficient oñsum ẽ. In actibꝰ q̃ppe aploꝝ: vnus liber legit eẽ psalmorum.

Conclusio psalmi.

Superiore psalmo: In p̃ria pte eccl'ia sctã locuta ẽ: ⁊ post dñi vba secuta sũt: Ita ⁊ in h̃ pph'a p̃cursor ẽ. In ipo q̃s p̃ncipio btũs dauid p elemosynas sctãs morales nos docuit disciplinas. Secũdo: p passionẽ suã dñs naturales semitas indicauit. Tertio: resurrectõis miraculo inspectiua nos claritate cõpleuit: vt cẽlest' ph'ie vitas tribus ptibꝰ narrata 9staret. Qd si diligẽter inspexer': et in reliquis psalmis positũ freq̃nter iuenies. Uñ psalmi huius suscepto bñficio magna exultatione dicẽdũ ẽ: Bñdictꝰ dñs deꝰ isrl': a secl'o ⁊ vsq̃ in secl'm: fiat fiat.

Explicit expositio in psalmum. XL.

Incipit expositio in psalmum. XLI.

In finem intellectus filiis chore: Psalmus dauid.

Iterum vba vsitata filios chore nouiter introducit: q̃ noĩa cantoꝝ sũt: nõ psalmig̃phoꝝ: sic de idithun in. xxxviij. psalmo iã dictũ est. Hi. n. a dauid ad psalmodiã fuerãt electi: s̄ pter significantiaz noim 9gruẽter titul' vident appositi: q̃s magno studio debemꝰ inq̃rere: vt velut nob cãdidissimꝰ nucleus exutꝰ suo tegmie decẽter appareat. Hebraice chore: dr caluaria. Caluarie vo locꝰ est: vbi dñm saluatorem 9stat eẽ crucifixũ. Quapropt filij chore merito dicũt: q̃ tanq̃ gliosissimũ tropheũ cẽlestis regis: id est: signaculũ crucis suscipe meruerũt. Et ideo psalmꝰ h̃ oĩ 9uenit xp̃iano: q̃ amore dñi flãma dñice caritat' accendit: sine q̃ totũ abiectũ ẽ q̃cq̃d i hũanis rebus putat eximiũ. De q̃ re h̃ p̃mꝰ ẽ ps. quẽ lxxxiij. et. lxxxvij. subsequũtur. Sed i his noibꝰ illd memisse debemꝰ: qd btũs hieronymus ait. Om̃e psalteriũ sagaci mẽte plustrãs: nũq̃ inuenio qd filij chore aliquid triste cãtauerint. Semp em̃ i psalmis eoꝝ lẽta sunt ⁊ iocũda: secl'aribusq̃ 9tẽptis: cẽlestia ⁊ ẽtna desiderãt: 9gruẽtes interpretationi nominis sui.

Diuisio psalmi.

Filiꝰ chore: quẽ diximꝰ cruc' honore sigtꝰ: Prima pfessiõe psalmi hꝰ oẽ desideriũ mẽt' sue ad dñm dic esse

translatū. In scd'a: p q̄ncq̄ ptitū syllogismū loq̄tur aīe suę: dicens eā in h̄ seculi salo nō debere turbari: q: de⁹ est ipius fixa deliba- tiōe refugium. Expositio psalmi.

Ar. Queād modū

S Icut ceru⁹ desiderat ad fontes aquaꝝ: ita desiderat aīa mea ad te de⁹. Hic figura ē Parabole: id est: reꝝ genere dissiliū cōpatio. Ceruo em̄: hō noscit̄ assimilat⁹. Q̄d argumētū cōpatōis d̄r: a minore ad mai⁹. Sed nō incassū fidelib⁹ h̄ aīal compat̄. Est em̄ p̄mo inoxiū: deinde velocissimū: tertio desiderio inardescente siticulosū. Serpentes narib⁹ trahit: q̄s vt vorauerit venēo ęstuāte p̄mot⁹: ad fontē aq̄ꝝ q̄ta pōt velocitate festiat. Amat ei aq̄ dulci purissimaq̄ɜ saciari. Hui⁹ decora cōpatio nr̄m desideriuʒ ardent̄ instigat: vt q̄ñ venena antiq̄ s̄pētis haurim⁹ ꝛ ei⁹ facib⁹ ęstuam⁹: ad fōtē diuię miscdię ilico festinem⁹: q̄ten⁹ q̄d pcti adūsitate ʒhit̄: dulcissimi haust⁹ puritate vincatur. Nec vacat q̄d ad fontes aq̄ꝝ dixit: nō ad aq̄s. Fōs em̄ aq̄ꝝ xp̄s ē dn̄s: vn̄ oīa fluunt q̄cunq̄ɜ reficiūt. Flucta em̄ pleꝝq̄ɜ siccari p̄nt: fōs aūt aq̄ꝝ sp̄ irrigu⁹ est. Vn̄ merito dic'ū ē ad liq̄rez sacrę originis festinādū: vbi desideriū nr̄m nūq̄ɜ possit h̄re ieiuniū.

Ar. fontē

Sitiuit aīa mea ad deum† viuū: q̄ñ veniā ꝛ apparebo añ faciez dei. Vt desideriū q̄d p̄misit diuię caritatis fuisse cog̃sceres: aīam suā dic̄ ɔspectuʒ dn̄i sitiēter appetere. Quo ābitu: ibecill̄ maxie inflāmat̄ humanitas. Deniq̄ɜ sic seq̄t̄. Q̄ñ veniā ꝛ apparebo añ faciē dei: scʒ q: tūc nobis manifest⁹ apparebit: q̄ñ nos in iudicio suo dignāter inspexerit. His igit̄ reb⁹ edocti: adūtim⁹ h̄re aīaʒ sitim suā: cum desiderio celesti cōmota diuios fluuios expetit: q̄bus irrigua semp̄ vb'tate fūdūt̄ aq̄ copiosissime salutares: q̄ ñ solū siti retēpant aiarū: s̄ etiā oēm indigētiā imbecillitatis exclu dūt. Hęc sitis in seculo btis pectorib⁹ semp̄ ęstuat: nec aliq̄ fine ɔtenta req̄escit: q: ei in futura btitudie dat̄ inuenire q̄d appetit: sic

Matth. 5

dn̄s in euāgelio dic̄: Bti q̄ esuriūt ꝛ sitiunt iusticiā: q̄m ipsi saturabūt̄. Q̄ñ: aūt: cū pōdere pn̄ūciandū ē: vt q̄uis ei videat̄ eē dilatio. Fuerūt mihi lachrymę meę panes die ac nocte. Audiāt h̄ q̄ui dn̄ō flere nō appetūt: iuges lachrymas nō inediam: s̄ sacietatē poti⁹ ituliſſe. Nec imerito: q: flet⁹ ille cib⁹ ē aiaꝝ: corroboratio sensuum: absolutio pctōꝝ: refectio mētiū: lauachra culpaꝝ. Per has iuges lachrymas: significat afflictōib⁹ erudiri posse p̄p̄lm xp̄ianū. Dic̄: p̄spitatē debem⁹ accipe: noctē v̄o tristiciā. Per hęc em̄ duo: oē tps vitę hois idicat̄. Dū dicit̄ mihi quotidie: vbi est de⁹ tuus? Cām reddit filius chore: q̄re iuges lachrymas fudit. Hoc em̄ dicebat̄ assidue p̄secutiōis tp̄e xp̄ianis: Nō est qui vos vindicet: sustinete p̄fecto q̄ volumus: q̄ iubem⁹. Quis in ista afflictiōe nō fleret: h̄re ɔsciam rectā: ꝛ p̄uoꝝ sbiacere cōuitijs: q̄ñ vltra oēs dolores ē: illū insultantē cernere: quē cog̃scis ɔsciētię p̄uitate sordere? Et respice ɔueniētiā reꝝ: q̄m sic lachrymas suas assiduas designauit: ita ꝛ imputationes fuisse ɔtinuas dic̄: vt oia sibi ɔcordēt q̄ sacris lectionib⁹ ɔtinent̄. Hęc recordat⁹ sum ꝛ effudi in me aiam meā: q̄m†ingrediebar in locū tabernaculi.

Ar. Nō

Id est: dū h̄ q̄ mihi iputabāt̄ delicta cogitarē: aīam meā q̄si ex pleno ɔceptac'o in lachrymas s̄bita inundatiōe p̄fudi: rogās deū ne diutius tali increpatōne torq̄rer. Aiam v̄o suaʒ in se q̄dāmodo fūdit: q̄ pleno desiderio ɔcitat⁹ deo se sincera supplicatōne p̄strauerit. Et nota q̄d oīs effusio motu facto ad vicina loca p̄greditur. Aia v̄o in se fūdit̄: q̄tiēs cōpūctiōis instinctu i semetip̄am reuertit̄. Seq̄t̄ etiā cur i se effuderit aiaʒ suā: scʒ Q̄m igrediebat̄ i locū tabnaculi: h̄ est: in eccl'iam p̄ñtem. Ibi em̄ dū ingrederet̄ ampli⁹ plorabat: amplius gemebat adhuc differri illā hierl'ʒ: quā sctis suis dn̄s repromisit. Necesse ē em̄ viuaci⁹ desiderare q̄d expectat̄: q̄ñ ei⁹ q̄dam sili'tudo ɔspicit̄. Admirabilis vsq̄ɜ ad domū dei. In voce exultatōis ꝛ ɔfessiōis: son⁹ epulātis. Hic reddendū est: q̄d in supiore v̄su dixit: in locum tabernaculi. Ingrediebat̄ em̄ admirabile tabernaculū: q̄ tā iniq̄s imputationib⁹ cedere nesciebat. Dicebat̄ em̄ illi: Vbi est deus tu⁹? Sed ille deū tantope desiderabat: q̄to in eū insultatio nefanda surrexerat. De isto v̄o tabnaculo: vsq̄ɜ ad illaʒ futuri sec'li domū dei: pi⁹ incola festinabat: ne mundi hui⁹ desideria sctō viro viderent̄ accepta.

Sed quõ illuc ire sctissimus ambiebat? In voce scz exultatiõis et ꝯfessiõis. Exultatio ad psalmodiã respicit: cõfessio ad pctã deploradã: q̃ duo adiũcta: pfectũ vtiqꝫ efficiunt xpianũ. Seqꝛ. Sonꝰ epulãtis. Definitio breuis: q̃d sit exultatio et ꝯfessio: id est: sonꝰ epulãtꝭ: qꝛ sonꝰ ipe aiam pascit: et epulas illi suaues delectatõe ꝑcedit. Quid eñi dulciꝰ: q̃d ve salubꝛius: q̃ deũ laudare: et se semp arguere? Finita ẽ ps q̃ sitim habẽdã dic in dñõ: h̃ rursus in seq̃nti pte p magnas sbtilesqꝫ argumẽtatiões h̃ iterat: ne p tristiciã mẽtis cessare videreꝛ a desiderio q̃ð ꝓbabili ardoꝛe ꝯcepat. Quare tristis es aia mea: et q̃re ꝯturbas me? Spera in deo. Hos ỽsus paulo solicitiꝰ audiamꝰ: qꝛ nisi subtiliꝰ tractenꝛ: obscuri sunt. Post illas iputatiões q̃s audiuerat: vbi est deꝰ tuꝰ: post effusionẽ aiȩ suȩ quã nimia tribulatiõne pegerat: venit filiꝰ choꝛe ad scðam ptẽ: q̃ p q̃nqꝫptiti syllogismi ỽacissimã ꝓbationẽ vsqꝫ ad finẽ psalmi loq̃ꝛ ad aiaz suã dicẽs: Quare aia mea inimicoꝝ seuis iputationibꝰ sauciata pregrauarꝭ? Quare me tua afflictõe ꝯturbas? Necesse est eñi vt illa tristꝭ ac mesta ifirmitas hũana turbeꝛ. Seq̃ꝛ adũsum h̃ salutare remediũ. Spera i deo: qꝛ spes eiꝰ oia cõmutat in meliꝰ: et ad eternũ gaudiũ pducit q̃s secꝭ istiꝰ tristicia inflicta ꝯcluserit: sicut scptũ ẽ: Bti q̃ lugẽt: qm̃ ipi ꝯsolabũꝛ. Nec nouũ videaꝛ q̃ð ad aiam suaz psona loq̃ꝛ introducta. Nam et alibi legiꝛ: Bñdic aia mea dño. Et alibi: Lauda ania mea dñm. Et in. xlij. psalmo idẽ repetit: Quare tristꝭ es aia mea? Qm̃† ꝯfiteboꝛ illi: salutare vultꝰ mei. Ne forsitã aia diceret: Quẽadmodũ possũ sperare i dño: dũ tua mihi ibecillitas frequenꝛ obsistat? Dic filiꝰ crucis: Spera i dño: qm̃ ego illi confiteboꝛ: id est: de pctis meis pniam gero: vt tuȩ deuotiõi ipedire nõ possim. Seq̃ꝛ etiã cui ꝯfiteboꝛ: id est: q̃ est salutare vultus mei. Salꝰ eñi vultꝰ nr̃i xp̃s est dñs: q̃ in foꝛma fui: q̃ sumus absqꝫ pctõ: venire dignatꝰ ẽ: sic hieremias ꝓpha dicit. Spũs vultus nr̃i xp̃s dñs cõpꝛehẽsus ẽ: sb cuius velamẽto viuimus inꝛ gẽtes. †Deꝰ meꝰ. †A meipso aia mea† turbata est: ꝓpterea mẽoꝛ ero tui† dñe: de terra ioꝛdanis. Iste q̃ ꝯsiliũ dabat aiȩ: q̃ mentẽ suã rõnabiliter coꝛrigebat: ad cõditionẽ hũanitatꝭ reũsus ꝯfiteꝛ: dicẽs aiam suã a se potiꝰ ẽe turbatã. Reuera: qꝛ nisi h̃ vitia carnis facerẽt i sua tranq̃llitate mẽtꝭ puritas pmaneret. Hanc aũt rõcinationẽ nimis cõpetenꝛ arbitroꝛ itroductã: vt hõ euidẽter ag̃sceret ex q̃ diũsitate ꝯstaret. Sed filiꝰ iste crucꝭ quẽ p̃fatꝰ est titulꝰ: oñdit remediũ quo possit vnusq̃s q̃ aiȩ suȩ ꝯturbatiões euadere dicẽs: Propterea memoꝛ ero tui dñe de terra ioꝛdanis. Propꝛea: id est: ꝓpter cõturbationes istas q̃bus aia mea vehemẽter affligitur: mẽoꝛ ero tui dñe. Quasi diceret. Ad te sũma velocitate festino: vbi ꝑuenisse remedium ẽ: et carnaliũ maloꝝ cõpetẽs ꝓbaꝛ exclusio. Dicit etiã vñ memoꝛ erit: De terra scz ioꝛdanis: h̃ est: de loco in q̃ p̃us dñs baptismatꝭ bñficia ꝯsecrauit. Nã et nomẽ ipsum ioꝛdãis flumis: inꝛpretaꝛ descẽsiõ eoꝝ. Descẽdit eñi i altitudinẽ fontiũ: q̃ se illo mũere sacri desiderat innouare. Nã hodieqꝫ de baptizato sic dicimꝰ: Descẽdit in fontẽ. Siue descẽsio ista: hũilitatẽ significat: quã baptizatuz necesse ẽ hr̃e q̃ dñi nr̃i seq̃ꝛ instituta. Quapꝛopꝛ haꝝ reꝝ dũ memoꝛes sumꝰ: supueniẽtiũ maloꝝ nllã cõfusiõe turbamur. Et hermoniim a monte modico. Hermoniim: puꝰ mõs iuxta ioꝛdanẽ ẽ positꝰ: sic deuteronomij lectione cog̃sciꝛ. Accepimꝰ inq̃t i tpe illo terram de manibꝰ duoꝝ regũ ãmoꝛreoꝝ q̃ erãt secus ioꝛdanẽ: a toꝛrẽte arnon vsqꝫ ad montem hermon. Sed videamꝰ q̃d nob significantia etiã huiꝰ nois tradere videaꝛ. Hermoniim ðr anathema. Q̃ð dic hõ diabolo: q̃ñ ad deũ venerit. Et bñ dixit: A monte modico: qꝛ nõ ex altitudie supbiȩ deꝰ q̃riꝛ: sed memoꝛia eiꝰ in hũilitatibꝰ modicꝭ iueniꝛ. Quapꝛopꝛ dũ pceptũ baptismũ: dũ hũilitatẽ memoꝛiȩ recondimꝰ: susceptȩ fidei regulas donãte domio salubꝛiter obtinemꝰ. Abyssus abyssum inuocat: i voce cataractaruz tuaꝝ. Omnia excelsa tua et fluctꝰ tui: super me trãsierũt. Ioꝛdanis: hermoniim: abyssus abyssum inuocat: in voce cataractaꝝ tuaruz: figurã fecerũt Sardismos: q̃ liguaꝝ semp permixtione foꝛmaꝛ. Nam ioꝛdanis et hermoniim hebꝛea sũt noia. Abyssus abyssũ:

Margin notes: Math. 5 · Psal. 102 · Psal. 145 · Psal. 42 · Baruc · Hiere. 4. · Et nõm curata ti b3 · Rp̃ · Deut. 3 · Sche

τ cataractę: grecū ē. Inuocat in voce: latinū eē manifestū est. Sic ista figura: in h loco cōmixtiōe linguaꝝ pulchre ꝯposita est. Duob⁹ em̄ abyssis: duo testamēta significat: id est: nouū τ vetus: q̄ se vtraq̄ mutua attestatiōe cōfirmāt: qm̄ vet⁹ nouū p̄dicit: nouū aūt cōmemorat testamēti veteris lectōes. Sic fit vt vtraq̄ se inuocēt: qm̄ ad alterutrū de sua ꝯfirmatiōe testat̄. Sic τ alibi psalmista dicit. Judicia tua abyss⁹ mlta. Profunda sūt em̄ testamenta dn̄i: qꝛ in sinu sapię ip̄ius alta v̄itate cōsistūt. In voce autē cataractarum tuaꝝ: ꝓphas et ap̄los dicit: qm̄ sic̄ aq̄ꝝ multitudo ꝑ cataractas euomit̄: ita τ de ore ip̄oꝝ dn̄i fluenta manauerūt. Excelsa v̄o τ fluct⁹: ad scripturas scās cōpetēter aptam⁹. Ip̄e sūt em̄ q̄s sup̄ius abyssos vocauit: vbi τ parabolaꝝ quidā fluct⁹ alludit: τ altitudo sensuū pia ꝑscrutatione grādescit. Hęc ḡ sup̄ se dicit trāsisse iust⁹: qꝛ in eoꝝ noticia auid⁹ se ꝑscrutator imerserat. In die mandauit dn̄s misc̄diam suā: τ nocte declarauit. Apud me orō deo vitę męę. Diē: ociosum tp̄s accipiam⁹: in q̄ dn̄i p̄cepta discūt̄. Nā lex ei⁹ i spacio trāq̄llitat̄ ebibit̄. Tūc em̄ vacat discē: qm̄ nō est qd̄ debeat ip̄edire. Seq̄t̄. Et nocte declarauit. Illud vtiq̄ qd̄ discit̄ in q̄ete: i tribulatiōe declarat̄. Pri⁹ em̄ ocioso tp̄e leḡt v̄ba discūt̄: ꝫ eoꝝ fruct⁹ in afflictiōe monstrat̄: sic̄ legit̄: Speciosa misc̄dia dn̄i in tp̄e tribulatōis: ita fit vt nocte declaret̄: qd̄ in die discit̄. Addidit: Apud me orō deo vitę męę. Ac si diceret. Intra me ē sacrificiū qd̄ offerā deo. Qd̄ est istud sacrificiū? Orō vtiq̄ quā de⁹ nō sp̄ernit: quā sup̄ victimas eligit: cū tn̄ deuotiōe pura mētis offert̄. Sed iste dn̄s de⁹ est vitę nr̄ę: qꝛ dū pc̄is nr̄is faciētibus morimur ei⁹ clemētię remissione saluamur. Dicam deo susceptor meus es. Quare me oblitus es? q̄re me repulisti: τ q̄re ꝯtristat⁹ incedo dū affligit me inimic⁹? Fili⁹ chore sup̄ dixerat: Apd̄ me orō deo vitę męę: nūc ip̄am orōem quā sup̄ius p̄misit ꝓfitet̄ se dn̄o cē dictuꝝ: id est: cū me in grām baptismat̄ suscep̄is tuis bn̄ficijs i illa patria collocandū: q̄re me nūc pateris diu̇sis calamitatibus diabolica fraude vexari? Senserat em̄ vir sc̄tissim⁹: q̄ta illius q̄etis dulcedo futura sit: τ mūdi isti⁹ itinera ꝯfragosa vehemēter horrebat. Dic̄ etiā more hūano: q̄re me oblit⁹ es? Quia differebat̄ adhuc illa ꝓmissio: quā in futura p̄ria scis suis dn̄s pollicet̄. Quare me repulisti? Qm̄ ad illā q̄etem adhuc ꝑuenire non poterat: quā feruētius appetebat. Et q̄re contristatus incedo: dū affligit me inimic⁹? Utiq̄ ꝯtristamur: qm̄ flagella in h mūdo suscipimus: qm̄ īimici fraudulēta surreptiōe temptamur: qm̄ carnis vitia iuito ac repugnāte aīo sustinem⁹. Hęc figura dr̄ Erotema: qm̄ sub interrogatiōe crebra aliq̄d exaggeram⁹ dolētes. Dū ꝯfringūtur ossa mea exprobrauerunt mihi qui tribulāt me. Ossa ad firmitatē mēt̄ sępe diximus ꝑtinere. Ergo dū patiētię nr̄ę virtus affligit̄: q̄si ossa frangūt̄. Hoc irrident vidētes inimici: τ velut ꝓbrosū aliq̄uē abominant̄: cui nullā felicitatē mūdi isti⁹ arridere coḡscunt. Dū dicit̄ mihi ꝑ singulos dies: vbi est deus tu⁹? Hęc ē illa exprobratio ꝑ quā quodā malleo ossa patiētię frangebant̄. Hoc em̄ hn̄t in ꝯsuetudine ꝑsecutores τ irrisores: afflict̄ dicere xp̄ianis: vbi ē de⁹ tu⁹? Uindicet te si pōt. Quotiēs em̄ h martyres audierūt? q̄tiens ꝯfessores q̄ tormētis varijs cedere nequerūt? Nā vox ista celebrima est: qm̄ illis assidue dicit̄: q̄ ꝑ christi noīe patiūt̄. Quare tristis es anima mea: τ q̄re conturbas me? Spera in dn̄o: qm̄ confitebor illi salutare vult⁹ mei deus me⁹. Querēdū est: q̄d significet repetitio ista v̄boꝝ: qm̄ i his lr̄is nihil sup̄fluū: nihil ꝯstat eē ꝯfusum. Uidet̄ aūt mihi q̄nq̄ptitū syllogismū forsitan h reperiri: quē cicero oratorib⁹ estimat aplicādū: vt euidēter appareat imitatores eos fuisse: nō auctores taliū regularū. Nūc istius argumētatiōis disticte mēbra reddam⁹. Propositio ē em̄. Quare tristis es aīa mea: τ quare ꝯturbas me? Spera in dn̄o: qm̄ ꝯfitebor illi salutare vult⁹ mei. Probatio ꝓpositiōis: q̄ttuor v̄sibus q̄ sequūtur ꝓculdubio ꝯtinet̄ adiūcta. Deinde ꝓuenit assumptio. Dicā deo susceptor me⁹ es: q̄re me oblit⁹ es: q̄re me repulisti: τ quare trist̄ incedo dū affligit me inimic⁹? Seq̄tur duob⁹ alijs v̄sibus ꝓ-

Ps. 35

Al. cāticū ei⁹

Eccl. 35

Al. oblit⁹ es mei

Al. nō hꝫ

Sc

Al. iīmi

Al. dei

Al. adi

Al. et

Sy

batio assumptionis. Infert postremo sub repetitione primi v̄sus ꝓpositi syllogismi decora ꝯclusio. Quare tristes aīa mea. ⁊c. Que repetitio in lege dn̄qꝫ ptiti syllogismi celebrima etiā nūc habet. Nec moueat qꝺ in ꝓpositiōe duob⁹ v̄sibus h̄ snīa videtur extēsa: h̄ aūt h̄ vno v̄su ꝯstat eē ꝯstrictam. Decuit em̄ vt in fine colligeret: qꝺ sup̄ lati us videt esse propositū. Conclusio.

Ili⁹ iste cruc̄ in p̄ncipio psalmi insigne volēs oñdere desideriū suū: exq̄sito se cōpauit exemplo: vt singularit̄ crederet diligere: q̄ noscebat tā ingēti voto dn̄m ꝯcupisse. Sed qm̄ humano vsu bono ꝓposito mal̄ semp morib⁹ obuiatur: dū mens iniq̄ quē p blādimēta decipe nō pōt: h̄dolis icrepatiōib⁹ molit euertē: crebris insultationib⁹ cōmotū se ad ꝯtinuas lachrymas dic. Et ne tristicia sęculi ei⁹ aīuꝫ occuparet: aut in desꝑationis discrimina ꝑueniret: ad aīam suā ꝯsolatoria verba fac: vt ꝑturbationē hui⁹ sęculi fidelibus inimicā a se depelleret: ne eū desꝑatiōis tedia possideret. Scriptū ē q̄ppe. Tristicia em̄ q̄ s̄m deū ē: pniam in salutē stabilē operat: sęculi aūt tristicia mortē operat. Quap̄pt merito a se illud conat⁹ ē expellere: vn̄ sibi ꝑpetuū exitiū nouerat iminere. Et ido hodieqꝫ hūc psalmū boni desiderij suasorē atqꝫ institutorē: baptizādis ꝯgrue decātat eccl̄ia: q̄ten⁹ a tristicia h⁹ mūdi alienati: ad dn̄ꝫ tota mēt̄ puritate suspirēt. Presta bone rex: vt (qm̄ n̄ ē vn⁹ mod⁹ misc̄dię tuę) sic illos p aquā scē regnātōis abluisi: ita ⁊ nos dono clemētię tuę a pctōꝝ fece purifices.

Explicit expositio in psalmum. XLI.

Incipit expositio in psalmum. XLII.

Psalmus dauid.

Uāuis alij tituli multa: alij ꝯtineant pauciora: oēs tn̄ ad sup̄nę cōsiderationis mūera ꝑducunt: vt ipsa varietas nec fastidiū faciat: nec q̄ sūt necessaria cōmonē desistat. Psalm⁹ q̄ sic sepe dictū est: significat melos cęlestiū verboꝝ qꝺ desursum nobis resonare sentit: sicut h̄ dicturus est: Discerne causam meā de gente non sancta. ⁊c. Dauid autē: fortissimū ⁊ desiderabilem nobis indicat christū: ad quē ex persona fidelissimi christiani psalmus iste dirigitur: dum mēs ⁊ intētio eius ad ipsum desideranter aptatur. Nā sicut ille superior docet oīa cōtemni: quatenus desideriū domini singulariter appetat: ita hic premonet: ne mundana possim⁹ tribulatione cōfundi: sed in atrijs domini dicit esse gaudendū: egritudinib⁹ nostris valde necessariā ꝓbās quā totiens nobis pius medicus ingerit potionem. Diuisio.

Salmū istū vnusqͥsqꝫ fideliū sibi cōpetēter aptabit: q̄ i p̄mo capite dn̄ꝫ depcat: vt i aduētu nouissimo q̄ iudicatur⁹ ē mūdū: ab īfideliū ꝯsortio libet. Secundo: introiturū se ad domini altare confidit: vbi tantūmodo beatis accessus est: ⁊ ideo in molestijs hui⁹ mundi animaꝫ suam dicit nō esse turbandā: quę iā spe superni muneris gloriatur. Expositio.

Udica me deus: ⁊ discerne causam meam de gente non sancta. Dū vir fidelis huius sęcl̄i iniquitatibus angeret: et cum incredulis populis adhuc esset habitatiōe ꝑmixt⁹: subito erupit in vocem: vt in iudicio domini causa eius sequestraret ab impijs: quādo agnos ponet ad dexteram: hedos autē constituet ad sinistram. Non eni petit peccata sua discuti: sed ab iniquoruꝫ cōsortio liberari. Esset enim periculosū dicere: Judica me: nisi addidisset: ⁊ discerne causam meā: id est: diuide ꝑmixtionē meā quā i sęculo isto sustineo: ⁊ aliq̄n segregatū me ab ipsis i ꝑsl̄i tui electōe ꝯstitue. Addidit: De gēte nō sctā: h̄ ē: de pūsis ac maleviuētib⁹. Reuera scā ꝯscia: q̄n nec i alt̄ ꝯtueri potat q̄ diuis p̄cept̄ ꝓbabāt adūsa. Ab hoīe iniquo ⁊ doloso† eripe me. Bonū q̄dē desideriū: s̄ adhuc h̄ hꝫ tps. Hoc ei qꝺ mō a sctō isto q̄rit: i futuro iudicio a fidelib⁹ inuenit. Sꝫ talia ⁊ h̄ desiderāt q̄ pacifici esse noscūt: vt ab inq̄et̄ morib⁹ cupiāt diuidi: ne possint aliq̄ ꝑuitate vitiari. Ipse ē em̄ iniqu⁹ ⁊ dolosus: de q̄ supi⁹ dixit: de gēte nō sctā. Iniqu⁹ ē em̄ q̄ mala fac apti⁹. Dolos⁹ q̄ occulta machinatiōe grassat: vt sūt oēs q̄ a mādat̄ dn̄i ꝓbāt alieni. Quia tu es de⁹† meus ⁊ fortitudo mea: q̄re me repulisti: ⁊ q̄re tristis icedo dū affligit me inimic⁹? Freq̄nter rō cām precedit: sepe iterū iūcta subsequitur. Hic aūt ꝓposita clamat in capite. Nā cū sit ei⁹

o.7

Al. erue

P

Al. nō hꝫ

fortitudo de⁹: mirat̃ q̃re ab aduētu dñi in q̃ iudicatur⁹ est mūdū adhuc videat̃ repelli: quē ꝑpt̃ mūdi q̃s patiebat̃ angustias magno desiderio sustinebat. Fortitudo ē em̄ ꝯsiderata piculoꝝ ꝑpessio: ꝛ laboꝝ idefecta ꝓbatio. Sciebat em̄ vir sctissim⁹ vlterius se ꝯtristari nō posse: si ad ęt̃nā futuri sęculi reqem pueniret. Mos em̄ desiderantiū est: ab illa re se putare depulsos: ad quā venire velociter nō sinunt̃. Ei⁹ q̃ꝫ rei explanatio decora subseq̃t̃. Et q̃re ꝯtristatus incedo: dū affligit me inimic⁹? Utiq̃ꝫ i h̃ sęculo ꝯtristati incedūt scti: q̃n inimicoꝝ flagella sęuissima patiunt̃. Nā cū ille dies iudicatiōis aduenerit: talia mīme sustinebunt: q̃ꝛ inimic⁹ cū suis seq̃cibus absolute dānabit̃. Quapropt̃ vir sctūs desiderāter expetebat tp̄a illa: in q̃bus sibi btitudinez nouerat ꝯferendā. Emitte lucē tuā ꝛ v̄itatē tuā: ip̄a me deduxerūt ꝛ adduxerūt in mōtem sctm̄ tuū: ꝛ in† tabernaculū tuū. Hic reddit cām tristicię sḃmouēdę: vt p̄r mittat filiū ad iudicandū q̃ est lux ꝛ veritas. Ip̄e em̄ de se dixit: Ego sum lux mūdi. Et alibi: Ego suꝫ via v̄itas ꝛ vita. Hęc em̄ cū venerit q̃ð est xp̄s dñs: a sctis ei⁹ oīs timoꝛ ꝯfusionis abscedit: quādo ęt̃nę btitudinis gl̃iam ꝯsequūtur. Iste ꝗ̃ fidelis quē supius dixim⁹ loq̃: deductum ꝛ adductū se dicit in montē sctm̄: h̃ est: ad firmā credulitatē dñi saluatoꝛis: ei⁹ gl̃ię cūcta p̄bēs nō aliq̃d suis viribus applicādo. Q̃ð āt adiecit: Et i tabnaculū tuū: eccl̃iaꝫ catholicā significat in mūdi isti⁹ certamīe cōstitutā: q̃ adhuc inimici varia fatigatiōe vexat̃. Sꝫ audim⁹ tabnaculū: aduſ̃sarij caueam⁹ isidias: q̃m̄ dū in tabernacul̃ sit eccl̃ia: nos neq̃ꝫ possum⁹ ocia possidere secura. Q̃ð tabnaculū: exodi text⁹ sic euidēti relatōe depingit: vt nō solū aurib⁹: ꝟ pene ip̄is aspectib⁹ offerat̃. Et introibo ad altare dei: ad deū q̃ letificat iuuētutē meā. Cōfiteboꝛ tibi in cithara de⁹ deus me⁹. Uenit ad scdm̄ caput: ꝟ dū ꝛ h̃ eccl̃ia altare hēat: ñ frustra dic̃ post tabnaculū positū: Introibo ad altare dei. Est em̄ q̃ðdā sublime altare: nobq̃ꝫ nūc iuisibile: vbi soli iusti ꝓbāt̃ accedē. Nā int̃ alia mēbra tabnaculi: q̃ faml̃o suo moysi dñs p̄cepit efficē: h̃ q̃ꝫ euidēter ostēdit dicēs. Inspice ꝛ fac ƙm exemplar q̃ð tibi in mōte oñsum est. Hic eni altare eccl̃ię indiscreta turba circūspicit: ad illud autez ad q̃ð se in futuro dic̃ intrare: soli possunt deo placiti ꝑuenire. Altare em̄ dictū est: q̃si alte are: vel alta res. Seq̃tur. Ad deuꝫ q̃ letificat iuuentutē meā. Iuuētutē h̃ ꝓ nouitate vitę ponit ꝑpter dñm saluatoꝛē: q̃ omīa reparās de vetustate defecta: credētibus iuuētut̃ reddidit validissimā firmitatē. Ecce ille ꝯtristat⁹ cladibus mūdi de bono intellectu fecit gaudiū sibi. In cithara v̄o ꝯfitet̃: q̃ mūdi hui⁹ aduſ̃sa sustinens a laude dñi nō recedit. Quare trist̃ es anima mea: ꝛ quare cōturbas me? Spera in deo q̃m† ꝯfiteboꝛ illi: salutare vultus mei† deus meus. Meminerim⁹ hos v̄sus ꝛ in psalmo supio recōscriptos: vbi q̃nq̃ꝫpartitū esse dixim⁹ syllogismū. Sed ꝯsiderādū ē: q̃ð istā tristiciā sęculi fugiendā: ꝛ frequēter admonet: ꝛ vehemētissime psuadet. Nec imerito: quoniā bonis rebus semper aduersa est. Per hāc em̄ patiētię robur frangit̃: per hāc caritatis lumē extinguit̃: ꝑ hāc spei nr̃ę desideriū virtusq̃ꝫ mollescit: ꝛ oīs vita confundit̃ vbi h̃ iniq̃tas maligna grassat̃. Illa v̄o tristicia vitat̃: bonaꝝ mentiū pax: iuge gaudiū btōꝝ: vot̃ est maximis expetēda: de q̃ dic̃ apl̃s: Fr̃es: gaudeo: nō q̃ꝛ ꝯtristati est̃: ꝟ q̃ꝛ ꝯtristati est̃ ad pniaꝫ: ꝯtristati em̄ est̃ scdm̄ deū. Unū q̃dez nomē: ꝟ reꝝ diuersa ꝯditio. Nā sic illa nutrit ad mortē: sic ista dirigit ad ꝑpetuā sospitatē. Cōclusio.

In supioꝛib⁹ psalmis: ꝑpt̃ ꝑfectoꝝ aīos ad v̄tutis culmen erigendos multas legimus introductas cę ꝑsonas: modo eccl̃iam: modo penitentem: modo ꝓphetam: modo idithun: modo filios choꝛe: magna patiētię v̄tute ꝓloquētes: nūc autē sermo mediocris ac lenioꝛ adhibet̃: q̃ ad deuotū ꝑtineat xp̄ianū: vt nēo vl̃ imbecil̃ de sua mediocritate diffidat: q̃n vnusq̃ꝫ repit ad q̃ð ꝑ dei gr̃aꝫ ꝓna mēte festinet. Nā ꝛ isti desiderāti ad atria dñi ꝑuenire: q̃dragesimusscōs calcul⁹ cōpetēter aptatus ē. Tali eni numero māsiones illę in heremo sacratę sunt hebręoꝝ. Quadragesima etiā scda generatione ab abraam: dñs saluatoꝛ aduēit: ꝛ mūdū sua visitatōe

---

P

Al. taberna/ cula tua

Joh. 8.

Ibidē. 14

Exo.

E

Al. a...

Al. c...

2. Co. 7

saluauit: vt merito ꝛ iste fidelis ad regnuꝫ dñi puentur⁹ credat: qui pstino illi nũero sociat⁹ esse cognoscit. Oẽs ergo hic ꝟtutes: oẽs delectatões iuenit aĩa fidel: vt ꝯsolari se ac recreare p dei grãm possit qsqs igniculuꝫ illũ diuiꝫ caritatis acceperit.

Explicit expositio in psalmũ. XLII.

Incipit expositio in psalmũ. XLIII.

In finẽ filijs chore: ad intellectuꝫ.

Proxime i. xlj. psalmo qd significẽt filij chore sufficient edictũ ẽ: Nũc ãt ad intellectũ nouo qdẽ ordie: ꝟ nõ ociose videt adiectũ: iõ vt ꝯmẽoraret hũc psalmũ diligẽti⁹ ingrendũ. Audituri sum⁹ martyres siue ꝯfessores: id est: filios crucis edicẽ: dũ pres nr̃i sine aliq difficultate iimicos suos habuert deo pstãte sbiectos: se p grauissimas martyrij penas diuio mũere ꝯqsisse victorias. Sꝫ h ẽ altior itellect⁹: vt facta dñi ad gliosa ꝯsilia referam⁹. Prio eñ mari rubri miracla: ꝛ diuersa ꝑ gẽtiũ inelaborate victorie ꝯtigert: vt tã isigne miraculũ ad credulitatẽ diuie potẽtie rudes ppłos iuitaret. Deinde ill tra chanaan ꝓmissa ẽ: q erãt vtiqꝫ sb lege. Nũc aũt crescẽte fide: martyribus ꝓspitas mũdana sbtracta est: ne vẽturi secli bona tepidius imbecillitas hũana pqreret. Istl eñ celestia regna promissa sũt: q sb gr̃a eẽ noscũt. Quapropter iste itellect⁹ grend⁹ est: ista gr̃a ꝯtuẽda: qm̃ q nũc fiũt ab auctore reꝝ: ꝓ salute cũctoꝝ occultl plexꝗ modis ordinat. Diuisio.

Siue martyꝝ: siue ꝯfessoꝝ ꝟba susciꝑas: ꝯsidera psalmũ mirabili ꝯstructiõe formatũ. In pma pte dicunt pres suos dñi fauore collato p innumeras gẽtes visualit egisse victorias: se aũt ꝓfitẽtur i dñi iudicatiõe vẽturã de inimicl suis cõpetent videre vindictã: vbi nõ arcu: aut gladio inimic⁹ vincit: ꝟ sola dñi disceptatiõe supat. Sic disticte gnã bñficioꝝ vtraqꝫ referũt: q fuis suis dñs pstare dignat. Scdo loco: diuersaꝝ necessitatũ q i isto seculo patiũt tormẽta dinũerãt: nec tñ se mandata diuia ꝓfitent oblitos: q min⁹ in ꝟtute patiẽtie pseuerẽt. Tertio pcant auxiliũ: vt h gruit afflictl resurrectionis tpe debeat sbueniri.

Deus Expositio. auribꝰ nr̃is audiuim⁹: pres nr̃i annunciauerunt nobis. Op⁹ qd opatus es in dieb⁹ eorũ † in dieb⁹ antiquis. Primo posuit De⁹: qd iitiũ aut lect⁹ hõ facit: aut afflictione nimia sauciat⁹. Sꝫ q dicturi erãt: ne putaret ãbigua: audisse se ꝓprijs auribus dicũt: vt maior fides rei potuisset acquiri. Et ꝯsidera: qꝛ ñ iuuenes neqꝫ adolescẽtes sibi dicũt retulisse q facta sunt: ꝟ pres q ꝯsideratiõe sui nois affectũ poterãt hr̃e pietat. Subiũctũ ẽ: Nr̃i: q suis oĩno certissima dicere potuissent. Annũciauerũt nob: id est: retulerũt bñficia: q suis posteris ad laudẽ dñi voluerũt eẽ manifesta. Sed licet dei qtidiana sit opa: munduꝫ suis bñficijs ꝯtinere: vt oĩa ꝯstituta lege decurrãt: tñ tunc dicim⁹ eũ operatũ qñ aliqd signũ nouitatis ostẽderit. Pres ergo suos retulisse testant opus: qd opatus est de⁹ in dieb⁹ eoꝝ: hoc est: in dieb⁹ antiqs: qñ israeliticũ ppłm illesum p maris rubri fluenta traduxit: ꝛ hostiũ suoꝝ sine labore ꝓprio fec eẽ victores. Hoc argumẽtũ dr̃ a dictis factisqꝫ maioꝝ: qñ testimonij põdus grauissima patꝝ auctoritate firmat. Man⁹ tua gẽtes disperdidit ꝛ plãtasti eos: afflixisti ppłos ꝛ expulisti eos. Hinc enũeratio decora ꝓcedit: qnta israelitico ppło ꝟtus diuia prestiterit: vt bñficia dñi ꝛ i ꝓspis reb⁹ ꝛ i aduersis q dictur⁹ est manifestius elucescãt. Per manũ sic sepe dictũ ẽ: significat potestas: qꝛ p tropologiã manu dñi gẽtes referunt afflicte: p quã nos maxie solem⁹ opari. Exeũtib⁹ eñ ãmorreis: vl cetis d ꝓprijs terrl: hebrei i coꝝ sedib⁹ legunt eẽ plãtati. Plãtati plãe: q ꝓcessu dieꝝ mũere dñi cremẽtl iugib⁹ augebãt. Afflixit aũt ppłos aduersarios: cũ sacerdotũ tubis canẽtibus: muri hiericho ꝯfragose vocl sonitu corruerunt. Quos de ciuitate ꝯstat expulsos: qñ tãtis miracul obsistere nequerãt. † Nõ eñ in gladio suo possederũt terrã ꝛ brachiũ eoꝝ nõ saluauit eos. Ne putarent hebrei triumphatores suis se virib⁹ extitisse: ꝓfitent illos non in suo gladio fuisse victores: nec terram gentium sibi propria fortitudine vendicasse. Brachium pro robore dicitur: quoniã ipo dimicãte pugnatur. Sed istud brachiũ nõ eos ab inimicis liberare preualuit: quos specialit virtus diuina saluauit. Sic dũ hebreoruꝫ

Al. et

Top

Al. Nec

act⁹ exponit: hūano generi pficua doctrina pstat. **Sed dextera tua & brachiū tuū & illūinatio vult⁹ tui: qm̄ cōplacuit tibi in illis.** Sed dexta tua & brachiū tuum & illūinatio vult⁹ tui: cōiter reddēdū ē: saluauit eos. Dexta em̄ significat psperā ptem: brachiū fortitudinē: illuminatio ɔsiliū: q̄ dn̄s pliantib⁹ ɔfert qn̄ victoriā donare dignat. Sed ne diceret: patres vr̄i suo merito placuerūt: iō sunt tanta a dn̄o ɔsecuti: intulit nō merit datū: sed qꝛ ita deo sit placitū: cuius ē gratuitū omē qd̄ pstat. Cōplacuit etiā in illis: qn̄ de toto mūdo sola gēs electa ē: de q̄ saluator dn̄s adueniret. **Tu es ip̄e rex me⁹ & deus me⁹: qui mādas salutes iacob.** Cū dixissent filij chore: hoc est: pl's btōꝝ: Tu es ip̄e rex meus: id est: dn̄s & saluator: cui nomē reg manifestū ē ɔuenire: Addidit: Et de⁹ meus. Ne dubitares dn̄m iesū christū: q̄ & pr̄i nr̄o iacob salutē ppiti⁹ trāsmisit: qn̄ eū fecit cū āgelo gl'iosa ɔcertatione luctari. Mādauit illi salutē: qn̄ audiuit p angelū: Iā nō diceris iacob: s; isrl'. Nam qd̄libet illud nr̄ę volūtatis arbitriū: nō p nos: s; p aliā ɔsueuimus mādare psonam. **In te inimicos nostros vētilabimus: & in noīe tuo spernem⁹ isurgētes in nos.** Venerūt martyres ad illud gen⁹ libatiōis eximiū: qd̄ iudicij tēpe ɔstat fidelib⁹ ɔcedēdū. Nā q̄ nimia fuerāt afflictiōe ɔfecti: resumūt animū: & futur se psperis ɔsolant dicentes: In te inimicos nr̄os vētilabim⁹. Inimici vētilādi sūt diuino iudicio: qn̄ areā suā vētilabro disceptatiōis saluator nr̄ excutiēs paleas seq̄strat a frugib⁹. Seqtur. Et ī noīe tuo spernem⁹ insurgētes in nos. Tūc ɔtēnunt insurgētes: id est: sp̄ūs immūdi: qn̄ lędere nō valebūt. Nō em̄ illi despiciūt: q̄s postea iusti spernēdos eē iudicabūt. Illud em̄ qd̄ man⁹ dn̄i gētes dispsit: qd̄ hebręos in sedibus eoꝝ plātauit: qd̄ eis donauit iīmicos sine aliq̄ labore supare: ad istud ptinet tēpus: Hoc vo qd̄ ventilādi sunt inimici: qd̄ hostis ɔtēnend⁹ antiqu⁹: ptinet ad iudiciū futuꝝ: vbi tal' ē victoria faciēda vt oīa pbent s; bruisse certamia. **Nō em̄ in arcu meo spabo: & gladi⁹ me⁹ nō saluabit me.** Fide & hūilitate ɔsueta: dicit multitudo sctōꝝ in armis se nō speraturā esse terrenis. Arc⁹ em̄ est psidiū bellatoris in q̄ mēs humana ɔfidit. Pręliatores aūt mūdani plus de gladio psumūt. Sagitta em̄ plęꝝq; incassum mittit. Ensis vo certissime mortis opat effectū. Quapropter nec ip̄m sibi auxiliū ferre dicit: qd̄ in bello credūt homies ad pręsidium plus valere. **Liberasti em̄ nos ex affligētib⁹ nos: & eos qui nos oderūt confudisti.** Cōfidētia fidei futura p pteritis dicūt: qm̄ apud eos nō est dubiū qd̄ absolute norunt esse ventuꝝ. Liberādos ergo se dicūt in scdo aduētu dn̄i a psecutiōe spirituū pessimoꝝ: q̄ eos h multiplicibus insidijs affligere nō desistūt. Tūc em̄ plane liberandi sūt: qn̄ ab eorū potestate tollent: vt vlterius eis nō liceat de innocētiū fatigatōe gaudere: qd̄ in isto certe sęculo gnāliter nō pōt ɔuenire. Cōfundunt etiam q̄ btōs oderūt: qn̄ illi ęterna vltione damnātur: iustos āt cęloꝝ regna recipiūt. **In deo laudabmiur tota die: & ī noīe tuo ɔfitebimur in secl'a.** Qui dicunt laudabimur: in futuro sē pfitent eē pdicādos: sed sine arrogātia designāt gl'iam suam: q̄ se in deo testant eē laudādos. Tota die: ppetuū tps ostendit: qd̄ nō habet noctē: qd̄ in illa ęternitate ɔueniet: vbi iuge pconiū cognscitur esse beatoꝝ. Sed ne crederes ociosos futuros q̄ se in deo dixerunt eē laudādos: pfitent se q̄s pconia dn̄i iugiter psonare: qm̄ ip̄a est beatitudo iustoruz dn̄m laudare ppetue: facietas q̄ nunq̄s nouit hr̄e fastidiū: fames q̄ de abstinētia mr̄e nō nascit: auiditas q̄ de ieiunio nō creat. **Nūc aūt repulisti & ɔfudisti nos: & nō egredieris de⁹ in virtutibus nr̄is.** Post illam futuri sęculi inenarrabilē retributionē: venerūt pij martyres ad secūdā ptē: dicētes p hos octo vsus iferiores q̄s afflictiōes pn̄ti tpe sustinebāt: & nunq̄s a dn̄i veneratione vllatenus discedebant. Quę figura dr̄ Emphasis: id est: exaggeratio: qn̄ rē aliquā mlt' ī vnū collect' dolorib⁹ allegam⁹: vt beniuolētiā iudic' enūeratis calamitatib⁹ ipetrem⁹. Dicēdo ei: Nūc āt: sigficāt se de futur' tpib⁹ paulo an̄ dixisse. Et tuere: q̄s mirabili ordie cūcta decurrāt. Repulisti: significat dilationē quā sctis p-

Al'. cōplacuisti in eis

Gen. 32

Al'. cornu

Al'. nobis

Al'. ...

Al'. ...

Al'. ...

Al'. ...

uenire nō dubiū ē: q: nō hic ẜ in futuro illꝫ pfecta btitudo pmittiꝫ. Cōfudisti. Illā dicꝫ gl'iosam ꝯfusionē quā martyres subeunt cū iniurijs affligūtꝫ: fustibꝫ ẜberāꝫ: ⁊ velut criminibꝫ obnoxij morti nō desinūt māci pari. De talibꝫ ꝙ dicit apl's: Quibus non erat dignus mūdus. Sed respice qđ i isto seculo martyres intꝫ iniq̄s hoīes ꝯfundūtꝫ: Impij aūt apud veꝝ iudicē eterni opprobrij pōdera sustinebūt. Sed ista ꝯfusio pducet ad gl'iam: illa ẜo ad exitia sempiterna. Nūc aūt deꝰ nō egrediꝫ in ẜtutibꝫ martyꝝ: qñ eos tribulationibꝫ ẜbdit: et diuersis passionibꝫ tradit. Tūc eñ egrediebaꝫ i ẜtutibus hebreoꝝ: qñ sine labore ꝓstrati sūt q̄ se ꝯ electū pplm erigere temptauerꝫ. Qđ ad ꝯsolatōnē sancti ppl'i ptinere nō dubiū est: ne q̄s pr̄es suos felicissimos grauiter ferret: cū ipe dn̄i ꝓmissionibꝫ affligaꝫ.

Auertisti nos retrorsum† pre inimicis nr̄is: ⁊ q̄ nos oderūt diripiebāt sibi. Auersos se in h mūdo añ inimicos suos eē testāꝫ: q̄ insequētiū discrimia vitauerūt. Auerti: est eñ hostē carnalē fugere: sic pceptū ē. Si vos psecuti fuerint i hac ciuitate: fugite in aliā. Seq̄ꝫ. Et q̄ nos oderūt diripiebant sibi. Hoc solet fugatis emergere: vt in direptionē pdamq̄ cadāt q̄ hostibus mīme resistere potuerūt. Dedisti nos tanq̄ oues escaꝝ: ⁊ in gētibꝰ dispsisti nos. Cū dicūt Dedisti: significāt omia diuia ptāte distribui. Ferūt eñ traditos se gētibꝰ tanq̄ lupis: q̄ molle pecꝰ deuorare ꝯsuerunt. Esca eñ luporuz: est ouiū mansueta simplicitas. Que martyribꝰ merito cōparaꝫ: q̄ a psecutoribꝰ suis occidi sine ꝯcertationibus suis acq̄escunt. Seq̄ꝫ. Et in gētibꝰ dispsisti nos. Diuisos significāt fideles: q̄s mō martyꝝ deflet pictas: q̄ gētibꝰ traditi l'ibtatē suā cū pfimonijs pdiderūt. Qđ varijs tpibꝰ de xp̄ianis ppl'is diuia dispēsatiōe pfectū ē: vt p tribulationū tpalia gl'iose btitudis bōa ꝯsequātur etna.

Uendidisti ppl'm tuū sine pcio: ⁊ nō fuit multitudo i cōmutationibꝰ eoꝝ. Hoc nō debemꝰ accipe ẜb increpatiōe dictū: sed mystica vt solet allusione ꝓlatum. Preciuz eñ videꝫ accipere deꝰ: cū bn̄ meritis ppl'is ẜbiugat infideles. Tradit eñ irreligiosos: vt acq̄rat deuotissimos. Tūc autē quasi sine pcio vendit deus: quādo alienigenis affligendum tradit pplum christianū. Qđ fit freq̄nter occulto iudicio: aut ad ꝓbationis meritū: aut ad correctōis effectū. Et nota hoc genꝰ locutionis intꝫ ꝓpria diuine scripture cōnumerari: vt dicaꝫ venditū: vbi nō cōstat pciuz datū. Addidit. Et nō fuit m'ltitudo in cōmutatiōibus eoꝝ. Hoīes q̄ cōmutāt tradite rei paria ꝯseq̄ūꝫ. Hic aūt deo nulla m'ltitudo pcij in tante rei cōpensatōe ꝓuenit: quādo christiani sūt traditi: dū psecutores eoꝝ dn̄o nō ꝓbēꝫ accepti. Quomodo eñ vero deo poterāt eē grati: ꝓphanis supstitōnibꝰ inuoluti?

Posuisti nos †in opprobriū vicinis nostris: †derisum ⁊ ꝯtemptū his qui in circuitu nr̄o sunt. Enumerāt q̄nta fuerāt afflictiōe pculsi: vt intꝫ erūnas multiplices deuotionis q̄litas augeretur. Grauis eñ ē afflictio quā patimur a vicinis: q: nō trāsitorie diciꝫ: qđ a circūstantibꝰ iugiter imputatur. Nam qđ dicit: Posuisti nos: ōndit immobilē passionē. Ibi eñ diuturnus q̄s eē crediꝫ: vbi ⁊ positus aꝓbaꝫ. Opprobriū cōtra ꝓbū positū ē. Nā sicut omia ꝓba decora sunt: sic indecētia cūcta mōstranꝫ opprobria. Sed istud opprobriū nō erat ante ꝯspectū dn̄i: ẜ ante oculos vicinorū: q̄ illa nouerāt iudicare: q̄ deprauatꝰ sensus docebaꝫ adūtere. Derisꝰ ẜo vox ē ꝯfusa leticie īsultationē suā imoderata hilaritate denūciās. Cōtemptꝰ significat abiectissimā vilitatē: quā martyres dn̄i traditi diūsis passionibus sustinebant. Qui i circūitu nostro sunt: scilicet infideles ⁊ perfidos exponit: qui quaq̄uersum semper ambulāt: nec nobiscum recto dogmate gradiunꝫ.

Posuisti nos i silitudinē gētibꝰ: cōmotionē capitis i†plebibꝰ. Respice p figurā Anaphorā: q̄ latie reuelatō dr̄: ẜbuz ipm iteratū: id est: posuisti: qđ i capite āterior'l ẜsus iā dictū ē: vt freq̄ns repetitio vi passiōis exaggeret. Martyres eñ i silitudinē xp̄i: gētibꝰ ꝯstat aꝓpositos: qñ eos ꝯparibꝰ penis ⁊ cruciatibꝰ affecerꝫ. Cōmotio ẜo capit'l īimicoꝝ: ⁊ martyribꝰ ꝯtigit: q̄ facta ē in passiōe dn̄i saluatoris: sicut legitur: Locuti sūt labijs ⁊ mouerūt caput. Tota die verecundia mea contra me est:

Margin notes: Heb. xj; [illegible]ti ini[illegible] os; [illegible]t o; PP; Al'. nō hꝫ Al'. ẜbsānatione et derisū; ET; D; Al'. populis; Ps̄. 21

Al. facie mee cooperuit

⁊ ꝯfusio vult⁹ mei operuit me. Solet verecūdia ad momētū venire: ⁊ breui tpe sedata discedē. Ista vo grauissima fuit q̄ iugiter ꝑmanebat. Erat em̄ añ oclos ipsi scti imoderata verecūdia: vehemēsqꝫ ꝯfusio: qñ illos sibi iugit insultare cernebat: q̄s ipios eē cognouerat. Et intuere: descriptio verecundie qꝫ decora cōseqtur. Nā quodam pallio ꝯfusiōis vultū suū dic̄ esse cooptū: dū nube sanguīea facies ei⁹ inflāmata rutilauit. Sꝫ cū dic: Opuit me: nō solū ꝑmutationē vult⁹: ꝟ etiā toti⁹ corpis indicauit horrorē.

A voce exprobrātꝭ ⁊ obloquentis: a facie inimici ⁊ ꝑseq̄ntis. Usqꝫ ad istū vsum: ꝯfusiōis illi⁹ descriptō ꝑseuerat: nūc dr̄ vñ venit ille roseus amict⁹: qui nudā faciē colorꝭ sui tegmīe vestiebat. Exꝓbrare: ē in faciē maledicere: q̄si indecora crimia iaculari. Oblo q̄ ē absenti detrahere: ⁊ doloso aliquē ſmōe mordere. A facie inimici: id est: dū ꝓximū videt q̄ eū capitaliter odit. Et ne putares adūsariū leuē: addidit: ⁊ ꝑseq̄ntis: qđ odiū ꝓbaꝭ acerrimū: qꝛ nō solū corp⁹ extinguē: ꝟ ipas aīas cupiant sua ꝑuitate trucidare.

Hec omia venerūt sup nos ⁊ obliti nō sum⁹ te: ⁊ iniq̄ nō egimus in testamento tuo. Uenerūt filij chore ad ꝓfessiōis sue gloriosissimā firmitatē: vt ondant nob̄ q̄uis mala nō nos debere a xp̄i gr̄a segregare: sicut dic̄ ap̄ls: Quis nos sepabit a caritate xp̄i? Tribulatō: an angustia: an fames: an nuditas? ⁊c̄. Dicēdo ei: Hec oīa: ad vnū colligūt q̄ tractu supiore dixerꝭ: vt si dispsa leui⁹ accipenꝭ: i vnū cumulū ꝯgregata grandescerēt. Qđ argumētū dr̄ a tormētꝭ: qñ p tot mala neqꝫ fideliū anim⁹ potuit imutari. Uenerūt sup nos: q̄i fera terribiꝭ: q̄si fluui⁹ turbulēt⁹. Et qꝛ solet q̄uis tribulatio d̄ animis abijcē qđ añ q̄s visus est credidisse: adijciūt nō se oblitos fuisse dn̄m int tā mltiplices erūnas: dū magꝭ iniqꝫ ꝑsecutōne cōmoti: a dn̄o iugiꝭ auxiliū postularēt. Seq̄ꝭ. Et iniq̄ nō egim⁹ in testamēto tuo: Hoc ē qđ dixerꝭ: ⁊ obliti nō sum⁹ te. Naꝫ q̄ illū mēte retinēt: ei⁹ testamētū nesciūt obliuisci. Sed cū latie locutōis sit: vt dicam⁹ obliti nō sum⁹ tui: hoc ꝓpriū diuine scptu re ē qđ ait: obliti nō sum⁹ te.

Et nō recessit retro cor nr̄m: ⁊ declinasti semitas nr̄as a via tua. Retro redit cor eoꝝ q̄ de dn̄i bōitate desꝑant: ⁊ putāt illū rogatū nō succurrē q̄ etiā nō petētib⁹ cognoscit ſbuenire. Qđ isti mime fecerꝭ: q̄ spem i dn̄o hr̄e ꝓbati sūt. Semitas vo ꝟ in malo posuit: dū ait: nr̄as: q̄si vmbrosos ⁊ voluptuosos calles q̄s fragilis terit hūanitas. Ipos em̄ cōmeam⁹: qñ a dn̄i iussiōe tradu cimur. Uia vo a violētia nūcupaꝭ: q̄ meri to xp̄i dr̄: qm̄ ⁊ ab ei⁹ fidelib⁹: sicut ab ipso factū est: i erūnis ⁊ tribulatōib⁹ ambulaꝭ. Quapropꝭ aptissime dicūꝭ hūane semite a via supna diuise: qñ ille dicūt ad detestabilē mortē: hec ꝯfert sine dubio desiderabilē sospitatē. Unde filij chore: reuera filij erāt sctissime crucis: cum talia sentiebant.

Qm̄ hūiliasti nos i loco afflictōnis: ⁊ opuit nos vmbra mortꝭ. Reddūt cām q̄re viā ⁊ semitas asseruerꝭ fuisse diuisas: ꝓpꝭea qꝛ se i loco afflictōis: id est: i isto mūdo hūiliatos eē testāꝭ: q̄ ē fidelib⁹ loc⁹ afflictiōis: vnde cōpūctio nasciꝭ: ⁊ penitudo succedit. Seq̄tur. Et operuit nos vmbra mortꝭ. Uite isti⁹ trāsitū dicūt: q̄ sāctis ⁊ pctōribus ꝓbaꝭ eē cōis. Ceteꝝ vera mors illa est: q̄ ipij et̄na dānatiōe puniūꝭ.

Si obliti sum⁹ nomē dei nr̄i: ⁊ si expādim⁹ man⁹ nr̄as ad deū alienū. Ipe ē itellect⁹ quē titul⁹ dixit absolute fideliū: vt deum nesciāt alienū: nec obliuiscāꝭ eū: cui⁹ noī crucꝭ ipressiōe dicati sunt. Nā qđ addūt. Et si expandim⁹ man⁹ nr̄as ad deū alienū: orātē describūt: q̄ tēsis manib⁹ crucē ipsā quā frōte recipit: corpis sui forma restituit. Hoc em̄ fidelissimi: ñ alieō ꝟ suo dn̄o vtiqꝫ faciebāt: vt ꝑseuerantia illos fideles assereret: q̄ mutati tot adūsitatibus nō fuissent.

Nōne deus req̄ret ista? ipe ei nouit abscōdita cordis. Nonne: cum pondere ꝓnūciandū est: qm̄ grauissimū est apud dn̄m: si in eius religione peccef. Req̄rere aūt solem⁹: quādo illa desideram⁹ agnoscere: que nostrā nouim⁹ cōscientiā nō tenere. Deus aūt sciens req̄rit: non vt ipe aliquid nouū discat: sed vt nos faciat q̄ sūt obliuiōe sepulta cognoscere. Sic ⁊ abrae dictuꝫ est. Nunc cognoui qm̄ times deum tuū: q̄si ille aliquid ex tempe didicerit: qui ante secula cuncta p̄sciuit. Seq̄ꝭ. Ista: id est: q̄ supius dixerat: si obli

Al. nec obliti
Ro. 8.
Top
pp
Al.

ti sum⁹ nomē dei nr̄i: ꝛ si expādim⁹ manus nr̄as ad deū alienū. Et qm̄ agebat̄ de religionis affectu: q̄ nō solū deuotōe corpis: ſ magl' gerit̄ cordis arcano: ad diuitatl' noticiā vbi ois festiat itegritas cucurrerūt: dicētes: Ipe em̄ nouit occulta cordis. Qm̄ ꝓpt te mortificamur tota die: estimati sum⁹† vt oues occisiōis. Exponūt illa btissimi q̄ occulta dixerit: qꝛ nō moriebant̄ ꝑ aliq̄ facinore ꝑpetrato: ſ amore diuio: vt credulitas trinitatl' salubrima gētib⁹ augeret̄. Morte xo affici ē: per lōgas passiōes ꝑsit' vite exitū repire. Qd̄ pfecti faciūt xp̄iani q̄ districtl' obseruatōib⁹ affligūt̄. Nā vt h̄ magl' deberes adūtere: addidit: Tota die: qd̄ nō momētaneā mortē: ſ ꝑ vniūsum vitę tp̄s ꝓtractū nob̄ fideliū declararet exitū. Intēde qd̄ seq̄t̄. Estiati sum⁹ vt oues occisiōis. Quis qꝛ nō h̄z arma ꝛ̄sultatōis: raptorib⁹ suis ꝓbat̄ eē tenibil'. Nō em̄: aut cornu valet: aut dēte cōtēdit: aut fuga ꝑ̄sumit: ſ māib⁹ latronis patient acq̄escit: dū nl'la se reluctatōe defēdit. Sic famuli xp̄i: velut oues estiati sūt mori: qm̄ sine ꝯtētōe aliq̄ videbāt̄ occidi. Exurge q̄re obdormis dn̄e: exurge ꝛ ne repellas† nos i finē. Enūerata ml'titudie passionū: venert̄ filij chore ad tertiā ptem: vbi tāto desiderio auxiliū ꝗ̄runt: vt etiam dn̄m obdormisse cōmemorāt. Quę figura Catachresis ē: quā recte dicim⁹ abusionē: q̄ reb⁹ nomē ꝯmodat alienū. Nō. n. deo cōuenit exurgē q̄ nūq̄ noscit̄ posse dormire. Sʒ illū hūano vsu dormire dicim⁹: qn̄ expectatio nr̄a diuia dispēsatiōe differt̄. Nā si potētiā maiestatl' ei⁹ inq̄ras: hēs euidentissimū dictū: Ecce nō dormit neq̄ dormitat q̄ custodit isrl'. Repetit̄: Exurge: vt qb⁹ videat picl'a crescere: nō dissimulet ſbuenire. Seq̄t̄. Et ne repellas nos i finē: vt' si adhuc h̄ estias differēdū: ne r̄pellas i finē: vbi ꝯsistit mūerl' tui vniūsa pfectio: vbi sunt ꝑ̄mia btōꝝ: vbi martyrib⁹ coronę ꝑparantur.

Quare faciē tuā auertis: obliuisceris† inopiā nr̄am ꝛ tribulationē nr̄am. Mal' ꝑ̄sentib⁹ inguati: more btōrū i flebili supplicatōe ꝑsistūt dicētes: Quare nos tādiu estias differēdos: vt respicere nō credarl' cū ſbuenire distulerl'. Seq̄t̄. Obliuiscerl' iopiā nr̄am: h̄ ē cui ꝯsueueras ſbuenire: quā sic i alijs amas vt te iopez dicas. Uēisti em̄ ditissim⁹: vt nr̄e idigētię ſbuenires. Addidit: Tribulationē nr̄az: c⁹ clemēs ſp inspector ē: sic i q̄nq̄gesimo ps̄. dicturus ē. Cor ꝯtritū ꝛ hūiliatū de⁹ nō spernit. Tales em̄ cāę apd̄ illū piū iudicē plimū valēt: q̄ hūanis cognitorib⁹ ꝓbat̄ esse tenibiles.

Qm̄ hūiliata ē i puluere aīa nr̄a: †adhesit i terra vēter nr̄. Post morā exauditōis: pie mētes nō ad despatōis audaciā: ſ ad ꝯtinue orōis salutaria se vota xterūt. Hic em̄ satisfactio assiduę depcatiōis expōit̄. Curuāt̄ ei i puluerē: q̄ cinere suꝑ se sparso aīas suas pctōꝝ recordatiōe discruciāt. Seq̄t̄. Adhesit i terra vēter nr̄. Quod vtiq̄ facē solēt: q̄ lōga orōne ꝓstrati: tota corpis effusiōe tēdūt̄. Adherere em̄ trę: siḡficat i orōnib⁹ diuti⁹ imorari: ꝑ q̄s efficacil' pctā vincūt̄. Magna em̄ ꝯ̄ diabolū arma sūt i suis virib⁹ fiduciā nō h̄re: ſ deū rogare q̄ adūsariū possit opp̄mere. Exurge dn̄e adiuua nos: ꝛ† libera nos ꝓpter nomē tuū. Magnaꝝ afflictionuz suauissim⁹ finis adhibet̄: vt petāt se resurrectiōis dn̄icę gl'ia libari: vbi oim̄ xp̄ianoruz spes ꝓbat̄ aḡsci. Exurge aūt: nō ad dormitionē: ſ ad resurrectiōez ē poti⁹ aplicādū. Suꝑ em̄ vbi eū q̄si excitare voluert̄: dictū ē: q̄re obdormis: h̄ aūt solūmō: exurge ponūt: vt illā resurrectiōem intelligē deberem⁹: i q̄ destructa coḡscit̄ hūana captiuitas. Illo em̄ resurgēte adiuti: illo ad celos ascēdēte libati sum⁹. Ueꝝ h̄ oia nob̄ ꝯtulit: nō ꝓpter meritū nostrum: sed ꝓpter nomen suum. Ideo em̄ saluator d̄r: qꝛ ꝑ gr̄am pietatl' suę saluat ifirmos. Cōclusio psal.

Ecce nob̄ filiorū chore salutaria dicta fulserūt: ecce nobis eccl'iasticus ordo dn̄o reuelāte lāpauit. Pfes em̄ nr̄os ab inimicl' suis ꝑ miracl'a visualr̄ libatos eē coḡuim⁹: nūc aūt fideles ꝑ passiōes corpoꝝ: ꝛ tristicias aīaꝝ: ad et̄nā reḡez pueire didicim⁹ vt tp̄e suo vtrūq̄ factuz hūano generi coḡsceret̄ eē ꝓficuū. Nec deberet aliq̄s q̄ri cuz se mūdanis erūnis coḡscēt inguari. Libra te q̄ inocētię ꝯsurgūt ꝛ martyꝝ voces vbi dormire ꝛ obliuisci d̄r de⁹. Qd̄ dictū n̄ icre patiue debʒ suscipi: ſ affectuosa voluptate ꝯ̄promi. Quę etiā i libro iob: freq̄ntissime repiūt̄: vt nisi ea pruděti idagatōe ꝯspexe-

Ps̄. 50

Al'. cōglutinatus est

Al'. redime

ris:nō supplicatōes itelliges:ſꝫ q̄relas. Ue
rū iſta moderata ꝑſūptō iuſtoꝝ:ſinceri coꝛ
dis videt̄ deꝓmē puritatē: vt ſimplicitas
animi: pōdꝰ illatę videat̄ exponere paſſio
nis. Sic in ſcripturis diuiſ: q̄tiens tale di
ctū aliq̄d inuenimꝰ: ⁊ clemētia dn̄ati oſtē
dit̄: ⁊ ſupplicātis puritas indicatur.

Explicit expoſitio in pſ̄. XLIII.

Incipit expoſitio in pſ̄. XLIIII.

In finē: ꝓ his q̄ cōmutabūt̄ filijs choꝛe ad itellectū cāticū ꝓ dilecto.

Videamꝰ q̄d h̄ vba nob ſingillatim diſcuſſa parturiāt: q꞉ titulꝰ pſalmi multoꝝ noīm ꝯgregatiōe ꝓlixꝰ ē. In finē: ſepe dictū ē pfectionē ſignificare: h̄ ē: dn̄m ſaluatoꝛē. Pro his q̄ cōmutabūt̄ filijs choꝛe: h̄ declarat: q꞉ filij cruc̄ in eccl̄ia pmanētes: de triſticia mūdi huiꝰ trāſibūt ad gaudiū ſempiternū. Ad intellectū cāticū: textū pſalmi ſignificat: q̄ trahēdꝰ ē ad itelligētiā ſupnam: in q̄ futuraꝝ rerū ſacra ſpūalia ꝯtinēt̄. Pro dilecto filio: vult intelligi dn̄m xp̄m: de q̄ p̄ris vox inſonuit. Hic eſt filiꝰ meꝰ dilectꝰ in q̄ mihi bn̄ cōplacui. Iſtiꝰ nūc ſpūales nuptię referunt̄: iſtiꝰ vota epithalamij laude celebrāt̄: cuius vtus vltra oēs vtutes eſt: pulchꝛitudo ſup̄ oēs decoꝛes: potētia inenarrabil̄: pietas ſingular̄. O btā ſpōſa: q̄ tātę maieſtati ꝓbaris eē ꝯiūcta: nō ſocietate carnali: ſꝫ iuiolabili ꝯiūctiōe caritatis: qn̄ illi copulata eſſe coḡſceris: q̄ te ſuo ſpendidiſſimo lumīe radiauit. Quapꝛopt̄ diuitati deuotiſſime ſupplicemꝰ: vt coꝛde mūdiſſimo ad īſpectiuū limē euecti: ſanctę ſpōſę nuptias ſpiritualiter audiamus.

Diuiſio pſalmi.

Celeſtibꝰ epul̄ ꝓph̄a ſaginatꝰ: ⁊ futurę gratulatōis q̄litate cōpletus: ꝑconia dn̄i ſe eructuatuꝝ ꝓmittit: vt vn̄ ipē fuerat celeſti largitate ſaciatꝰ: inde ⁊ fidel̄ pp̄ls abundātiſſime paſceret̄: epithalamiū quoddā ſupnū vt dictū ē nuptiali exultatiōe ꝯcelebꝛās. Epithalamiū vo interp̄tat̄: laus thalami: q̄ ſpōſo cęleſti cōſuetudīe hūanitat̄ offert̄. Prima ps eiꝰ q̄tuoꝛ modis ſpōſi ꝯtinet laudes: id eſt: dn̄i ſaluatoꝛ. Scd̄a: ſili nūero q̄ttuoꝛ ptibus myſtic̄ vtutibꝰ ſpōſa ꝑdicat̄ eccl̄ia: ſcꝫ q̄ in ſctōꝝ hoīm adunatōe ꝯſiſtit. Hoc ꝙ ſapiētiſſimꝰ ſalomō: i libꝛo q̄ appellat̄ cāticū cāticoꝝ: notiſſima lectiōe deſcꝑſit. Un̄ ⁊ nos i ꝑnti pſalmo ꝓut locꝰ expetit: libꝛi ipiꝰ exēpla iūgemꝰ: vt licet ꝑdicatoꝛes diuiſi ſint tꝑibꝰ: ꝯcoꝛdia tn̄ ꝓphetię vnū locuti eē videant̄.

Eructua- Expoſitio.

uit coꝛ meū vbū bonum: dico ego opa mea regi. Lingua mea calamꝰ ſcribe: velocit̄ ſcribētis. Cū intelligētiā ſuā ꝓph̄a coḡſceret diuini mūer̄ claritate pfuſaꝫ: magnitudīs ipius gtulatiōe cōpulſus: q̄d dicturꝰ erat an̄ laudauit: nō elatiōis ſtudio: ſꝫ motꝰ vitat̄ inſtinctu. Eructauit dicimꝰ: qn̄ ſacietas m̄lta ciboꝝ: digeſtōes ſalubꝛimas euapoꝛat. Sꝫ ꝙ magnis ſpūalibꝰ epul̄ fuerat vir iſte cōpletꝰ: vt tā bōi odoꝛ̄ eructuaſſet arcanū. Coꝛ meū: ſinū mēt̄ intellige. Uerbū bonū: filiū dei dic̄: de q̄ iohēs euāgeliſta ait: In ꝑncipio erat vbū: ⁊ vbum erat apd̄ deū: ⁊ deꝰ erat vbū. Ipa etiā de ſe vitas dic̄. Nēo bonꝰ niſi ſolꝰ deꝰ. Opa vo: id eſt: opuſculū ꝓph̄ę fuit pſalmi huiꝰ decorā ꝯtēplatiōem miſterio ſuę voc̄ offerre: ⁊ ꝑ oꝛganū linguę q̄buſdā calamis diuia vba reſonare. Hāc em̄ ꝑdicatōem rei dicere geſtiebat: quaꝫ de eiꝰ admirabili claritate cōcepat. Sꝫ ne q̄s putaret aliq̄d eū ex ꝓpꝛia volūtate dictuꝝ: linguā ſuā ſcribę calamo cōpauit: q̄ ſic dictura ē fidel̄r ſpūſſcti vba: queadmodū ſenſus nr̄i vota calamꝰ deſcribit i charta. Addidit: Uelocit̄ ſcribētis. Quē nos magl̄ notariū debemꝰ accipere: q̄ velocit̄ vba ſuſcipit: ⁊ citiꝰ audita trāſcribit. Cōſiderādū vo: qm̄ h̄ ꝓphetię vtꝰ oñdit̄: q̄ nō ſb cruciatu hūano cogitat: ſꝫ ſine aliq̄ laboꝛe diuitat̄ iuſſa diuulgat. Audiamꝰ nūc ꝓph̄am epithalamij ſine adulatiōe dictuꝝ laudē: q̄ nihil niſi exaggerat vitatē: q̄ ſalua ītegritate blāditur: ⁊ ꝙuis magna dicat: nō tn̄ oīa ſufficient̄ enūerat.

Specioſus foꝛma p̄ filijs hoīm diffuſa ē gr̄a in labijs tuis: ꝓptea bn̄dixit te deꝰ in eternū.

Finito pꝛoemio ⁊ cōpetēter pp̄lis ad audiendi ſtudiū ꝯcitat̄: factū eſt de incarnatiōe dn̄i laudis initiū: vt ꝑ quā meruimꝰ diuitatis arcana coḡſcē: ꝑ ipam deberemꝰ ⁊ ꝑconia tātę maieſtat̄ audire. Quę ſpēs laudis apd̄ oꝛatoreſ: a foꝛma d̄r. Sꝫ cū i eſaia legit̄: Uidimꝰ eū ⁊ n̄ hēbat ſpēm neqꝫ decoꝛē: Sꝫ ſpecies

vultus ei⁹ sine honore abiecta ꝑ omnibus hominib⁹: Queri potest: cur hic sup genus humanū speciosissimus describat̄: Nō q̄a forma eius decori lactei coloris eluxit: aut flauo crine lāpauit: aut insigni statura preminuit: sed veraciter humano genere pulchrior fuit: qꝛ peccata nō habuit. Illud eñ recte speciosum dicit̄: quod gratia mūdissime puritatis ornatur. Quis pater augustinus speciē corporis ei⁹ dicat fuisse laudabilē. Sꝫ exemplū esaie supra positū ad passiōis eius retulit tēpus: quādo ꝛ colaphis cesus: ꝛ spinis coronat⁹: ꝛ sputis legit̄ esse cōplutus. Ecclesia vero que dñi saluatoris portat imaginē: sic legit̄ in canticis canticorū. Fusca sum ꝛ decora: id est: fusca corpore carnali: formosa celestib⁹ meritis. Et quare speciosum dixerit: ꝓbat: quia loquente christo: ꝑ gratiā deo recōciliatus est mundus. Quid ergo potuit in hūano genere esse simile: q̄ ipum incarnatuꝫ cōspicere: per quē redēptiōis donū totus orbis accepit: Nam sic de ipo: ꝛ ꝑdictus liber salomonis enūciat: Labia tua ꝛ loquela tua speciosa. Sequit̄. Propterea bñdixit te de⁹ in eternū. Propterea dicit: ꝓpter ꝑdicationes eximias: ꝛ pietatē oīmodis singularē: qꝛ nulli quicq̄ ꝓ meritis cōtulit: ꝭ omnia sua potius bonitate cōcessit. Benedict⁹ est eñ in eternū: cui⁹ regni nō erit finis. Bene autē dictū est a forma serui: Benedixit te deus: q̄ ꝛ passionē ꝑtulit ꝛ ad regna celoꝝ ꝑuenit

Accingere gladio tuo: † circa femur † potentissime. Specie tua ꝛ pulchritudine tua. Secūdus itromittitur modus laudis dñi saluatoris: qui dicitur a potestate. Ad nescio quod eñ gaudiū ꝓpheta subuect⁹: ꝑcatur dominū vt expectatus gentib⁹ tādē saluberrim⁹ appareret. Dicit eñ: Accingere gladio tuo. Metaphora a bellatore ꝯcepta: qꝛ dimicatur⁹ gladio cingitur vt ꝓsternat inimicū. Sed hic gladiū: sermonē ꝑdicationis debemus accipere: de quo ipe in euāgelio testat̄. Nō veni pacem mittere in terrā sed gladiū. Et apostol⁹ dicit: Et gladiū spiritus: quod est verbū dei. Gladius aūt dicit̄ sermo dei: qꝛ corpulēta vitijs corda hominū ictu sue virtutis irrūpit. Nec potest imbecillitas hūana resistere: vbi illa fortitudinis gloria dignat̄ intrare. Femur vero: incarnationē significat dñi saluatoris: sicut in genesi legit̄: Nō deficiet ꝑnceps ex iuda: nec dux de femorib⁹ eius. Ipso etiā mysterio: et abraaꝫ fecit iurare famulū suuꝫ: quādo ei tacto femore ꝑcepit: ne acciperet filio suo isaac vxorē de filiabus chananeoꝝ. Bene aūt subiunxit: Potētissime: vt reuerēdā iā icarnationē crederes: quā potētia diuinitatis assumpsit. Similiter ꝛ sapiētissimus ille dixit: Gladius ei⁹ in femore ipsius. Addidit: Specie tua ꝛ pulchritudie tua. Hic vtrāq̄ naturā positā euidēter agnoscim⁹: vt species ꝑtineat ad humanitatē: pulchritudo ad deitatē. Illa eñ species bene dicit̄: in qua mūdo salutaris apparuit: ista pulchritudo aptissime ꝓnunciat̄ vnde oīa pulchra veniunt quecūq̄ decora sunt. **Intēde † ꝛ ꝓspere ꝓcede ꝛ regna. Propt̄ veritatē ꝛ mansuetudinē ꝛ iusticiā: et deducet te mirabilit̄ dextera tua.** Adhuc actus sacratissime incarnatiōis exponit̄: ꝛ singulis quibusq̄ verbis miraculi ipsi⁹ potētia ꝑdicatur. Intende dictū ē: vt hominē pereuntē de celo miserat⁹ aspiceret: sicut in tertiodecimo psalmo dictum est: Dñs d̄ celo ꝓspexit sup filios hominū. Prospere: qm̄ erat hūano generi liberationis beneficia ꝑstatur⁹. Procede: velut spōsus de vtero virginali: sicut scriptū est: Et ipse tanq̄ spōsus ꝓcedēs de thalamo suo. Regna: hoc est: in hominū credulitate potentiā tue maiestatis ostende. Ceterū fili⁹ ꝛ ante mundi cōstitutionē cū patre ꝛ spiritusancto sine dubitatione regnauit. Propter veritateꝫ: illud designat: vt veritas de terra orire: que falsitatē nostrā sua illuminatione mūdaret. Mansuetudo vero mōstrata est: quādo in crucis affixione ꝓ ꝑsequētibus exorauit. Justicia vero ad illud respicit: qꝛ ꝑcepta salutaria pius doctor infudit. Deducet te: id est: ꝑ cursū toti⁹ vite īoffensa ꝑulsatōe custodit. Mirabiliter: q̄a cōtra mundi inopinabilē cōsuetudinē: tertio die resurrectur⁹ erat a mortuis: qđ miraculū partes toti⁹ orbis impleuit. Dextera tua: potentiā verbi significat: qua vniuersa opat̄ que vult in celo ꝛ in terra. Audiāt hoc verbū detractores impij: Tua dextera dicit: h̄ est: ꝓprie volūtatis instinct⁹.

Gen. 49
Ibidē. 24
Cant. 5
Al. nō hꝫ
Ps. 13
Ps. 18

o

Jo. 17 Nã si oĩa sua ptãte facit: sicut eũ facere manifestũ est: queãdmodũ põt habere maiorẽ: Sz ꝯ hũc morbũ: illa potio debet insanis mentib⁹ adhiberi: Oĩa p̃ris mea sunt: ꝛ oĩa mea p̃ris sũt. Oĩa eñ patris nõ haberet: nisi esset eq̃lis eiusdẽq; nature. **Sagitte tue acute† potentissime: populi sub te cadent in† corde inimicoꝝ regis.** Sagitte acute: sunt verba dñi saluatoris: hoĩm corda salutariter infigẽtia: que ideo vulnerãt vt sanent: ideo ꝑcutiũt vt liberẽt: ideo ꝓsternũt vt erigant. Sed videamus hoc telũ: verbo dei qua siĩtudine cõparet. Sagitta: ẽ lignũ ferro armatũ: cui⁹ ꝑma pinnata sunt. Sic verbũ dei ex ligno crucis egrediens: ꝛ fortitudinez penetrãdi habet: ꝛ velocitatẽ q̃ voluerit perueniẽdi. Supra: gladiũ posuit: qđ proxime vulnerat: hic sagittas: q̃ lõge dirigunť: scz vt incõprehẽsibilis potẽtia hac siĩtudine monstrareť. Acute: ptinẽt ad trãsformatõis celeritatẽ: qꝛ nulla illis materia q̃uis durissima ꝓbať obsistere: qñ eis insitũ est effectũ sue volũtatis iplere. Populi sub te cadẽt: cõuersationes significat hoim: qñ credentes in hũilitatẽ feliciter cadũt: qui pri⁹ vitio p̃sũptiõis erecti sũt. Sicut paulo ap̃lo cõtigit: qui vocis dñi sagitta penetrat⁹ in faciẽ ꝑsecutor quidẽ corruit: ꝫ eũ continuo ap̃lm dñi dextera sbleuauit. In corde. Exponit quod supius ait: cadẽt: nõ pedibus quib⁹ corpa sustinenť: sed corde quo aĩe ꝑfidia subleuať. Ibi eñ qui penitens cadit resurgit: ꝛ de sua iniq̃tate deiect⁹ ad salutaria dñi mãdata trãsferť. Inimicorũ regis. Inimicos xp̃i dicit: q̃ a lege supna ꝯtraria volũtate dissentiũt. Hoc ẽ qđ titulus psalmi hui⁹ p̃cinuit dicens. Pro his qui cõmutabunť filijs chore. **Sedes tua de⁹ in seculũ seculi: virga† recta est virga regni tui.** Uenit ad laudationis tertium modũ: q̃ recte dr causa iudicij. Hic enīz sedes dei: ad iudiciũ ptinet futurũ: in quo oĩa veraciter etern⁹ moderator examinat atq; dijudicat. In seculũ secli: qm̃ quicq̃d cõstituerit: nulla poterit tp̃is successiõe dissolui. Uirgã vero: regulã diuine significat equitatis: que veraciter recta dicit: qꝛ nulla prauitate curuať. Uirga ista iustos regit: impios ꝑcutit: cõtinet veraciter suppli-

Al. nõ hz
Al. corda
P
Al. directionis
Top

cãtes. Sed hec virga: nõ de cespite arboris egrediť: sed ab ip̃ius deitatis virtute ꝓcedit. Fortitudo iuicta: eq̃tas rectissima: inflexibilis disciplina. De qua in alio q̃ꝫ psalmo dicendũ est: Uirgã virtutis tue emittet dñs ex syon: dñaberis in medio inimicorũ tuoꝝ. Hanc eñ virgaz regij honoris: insigne sceptꝝ dicebat antiq̃tas: designãs in ea virtutũ regẽ dñm saluatorẽ. **Dilexisti iusticiã ꝛ odisti iniquitatẽ: ppterea vnxit te deus de⁹ tuus.** Ipsa est virga recta: amare equitatẽ ꝛ odisse nequiciã. Nemo eñ ꝑfecte diligit iusticiã: nisi q̃ ꝛ actus pessimos execrať: qm̃ diuersis qualitatib⁹ eodẽ tp̃e nõ est in vno loc⁹: nec põt ip̃o momẽto ibi nigrũ videri: vbi candor insederat. Naz ꝛ p̃sentia lucis: noctis absentia est. Sic ꝛ veritatis amor est odiũ falsitatis. Unñ a quibusdã pulchre definitũ est: Substantia est ꝯrioꝝ capax: sed nõ vno tp̃e. Sed his reb⁹ q̃ p̃mia sint reddita subter exponit. Propterea vnxit te de⁹ deus tuus. Unctus xp̃s: ꝛ regẽ significat ꝛ sacerdotẽ: qꝛ dignitates iste sumebanť ꝑ sacratissimas vnctiões. Nã ꝛ ip̃m nomẽ christi a sctõ chrismate vociteť. Sz ab illa parte vnct⁹ dicitur: qua dispẽsatione ꝛ nat⁹: ꝛ mortuus: ꝛ resurrexisse veraciter diciť christus. Ceterũ deitas ei⁹ nullo munere: nullo honore idiguit adiuuari. Repetitio autẽ ista: qua diciť: Deus deus: p̃coniũ magne dilectionis ostẽdit. **Oleo leticie pre cõsortibus tuis. Mirrha ꝛ gutta ꝛ casia a vestimentis tuis.** Dupliciter modo vnctionẽ illã sanctã ꝓuenisse significat. Oleũ leticie: est peccati maculã nõ habere: vnde se cõscientia semꝑ exhilerat: quãdo nulla recordatiõis asperitate mordeť. Pre cõsortib⁹ tuis: pre filijs hoim diẽ: q̃s ꝛ ipse in euangelio fratres appellat. Jõ autẽ dictũ est: Pre cõsortib⁹ tuis: qm̃ hanc benedictionẽ supra omne humanũ genus cognosciť accepisse: vt cunctos singulariť ceteros vngere debuisset. In illo eñ fons est benedictiõis: a quo ꝓut ip̃i visũ fuerit: ꝑ vniuersos electos competenter emanat. Sed hec oĩa carni cõueniũt: cui pijssimũ ꝛ gloriosissimũ verbũ vnitũ est ꝓ salute cunctorũ. Sequiť. Mirrha ꝛ gutta ꝛ casia a vestimẽtis tuis. Sepe diximus: species terre-

Ps. 109
P
E

narū rerū: indicia nobis cęlestiū demōstrare virtutū: qꝛ nō poteramus quicꝙ de illa maiestate cognoscere: nisi nobis de ipa aliquid ꝑ mūdanas similitudines appareret. Et ideo posteriora versiculi isti⁹: prima frōte declarem⁹: vt noīa que ꝓcedunt clarius elucescāt. Sanctū dn̄i corp⁹: quoddā deitatis fuisse cōgnoscit̄ vestimentū. Nā sicut vestib⁹ cooperiunt̄ mēbra mortaliū: ita et maiestas verbi: infideliū oculis carnis velamine videbat̄ abscondi. Ab hoc ergo vestimēto: id est: incarnatiōis arcano: ꝯgrue venisse dicit̄ mirrha gutta ꝛ casia. Mirrha mortē significat: quā ꝓ hominū salute suscepit. Gutta vero: quę dicit̄ amoniaca: duricias curat ab aliqua necessitate contractas: quę pulchre incarnatiōi dn̄i cōparat̄: qꝛ duriciā cordis hūani sancta ꝑdicatione dissoluit. Casia que a nostris fistula dicit̄: redēptio generis hūani ꝑ aquā baptismatis indicat̄: qm̄ hoc herbę genus aquosis locis dicit̄ inueniri. His reb⁹ etiā odor inest suauis: vt merito sanctę icarnatōi ꝛ virtus herbarū ꝛ odoris suauitas cōparet̄: sic in canticiscanticoꝝ sponsa dicit: Post odorē vnguētorū tuoꝝ currem⁹. **A domib⁹ eburneis: ex quibus te delectauerūt filię regū in honore tuo.** In q̄rto modo: a ꝑsona sponsę laus sumit̄ christi. Dicit em̄ ꝓpheta: vnde veniat sponsę gloriosissima pulchritudo: quę ad dn̄i dexterā locata ꝯsistit: id est: A domib⁹ eburneis: qđ significat ornata palacia: quę copioso ebore vestiunt̄. Sꝫ ebur: nō ad solas diuitias intelligam⁹ aptatuꝫ: ꝭ qm̄ elephas cui⁹ hęc ossa sunt nimię castitatis asserit̄: qui inter quadrupedia ꝛ sensu plurimū valet ꝛ temperāter miscet̄ femine suę ꝛ cōiuge secūda nō vtit̄. Hoc pudici feminis decēter aptatū est: qꝛ illę in domib⁹ eburneis mansisse noscunt̄: quę ꝑ castitatē xp̄i dn̄i ꝓcepta secutę sunt. Hanc em̄ trāslationē: ꝓbauerūt doctissimi patres: augustin⁹ ꝛ hieronym⁹. Ex quib⁹ te delectauerūt dicit: id est: ad te nō ꝓprio cucurrerūt iudicio: sed tua delectatione ꝑductę sunt. Filię reguꝫ: siue hominū fideliū q̄ regunt corpora sua ꝛ ꝑducūt filias quę sacro baptismate generant̄: siue imperātiū: qđ frequēter ꝯtingit: vt relicto palatij dn̄atu fibulis principum eligāt diuia seruitia. Ideo em̄ addidit: In honore tuo: vt religiosam mentē tali designaret iudicio. Non em̄ in honore patrū suorum delectatę sunt: sed in honore dn̄i saluatoris. **Astitit regina a dextris tuis: in vestitu deaurato**† **circuamicta varietate.** Mirabili thorū relatione describit. Quę figura dicitur characterismos: hęc latine: sicut sępe dixim⁹: descriptio vel informatio noīatur. Aū oculos em̄ intelligētię reddit: quę aspectu corporeo n̄ vident̄. Prius em̄ sponsi pulchritudo laudata est: Postea virt⁹ eius asserta: Tertio sedes ipius potestasꝙ narrata est. Et quia nuptiale gaudiū agebat̄: odoris suauissimi species sub mysticis interꝑtationibus noscunt̄ adhibitę. Quarto dicit̄ ipius q̄ reginę: vnde veniat mirabilis pulchritudo: tunc ad diuinā dexterā ornata: ꝓciosis virtutibus collocat̄: vt oīs anima fidelis in supernā ꝯtemplationē porrecta: cęlestia vota conspiciat: sciatꝙ qualē illi in terris debeat exhibere reuerentiā: quā in cęlo sic intelligit honoratā. Ipa est regina q̄ in cāticiscanticoꝝ dicit: Osculetur me osculo oris sui. ꝛ cęt̄a q̄ mysticis ęnigmatib⁹ ille textus eloquit̄. Et cōsidera: qꝛ sedem superi⁹ laudauit dn̄i saluatoris: hic autē a dexteri astitisse reginā dicit: qꝛ dextera honorabilis pars est sponsi: quē caput cōstat esse ecclesię. Sequit̄. In vestitu deaurato. Aurꝫ ad caritatis debemus aptare fulgorē: qua virtute circūdata sancta resplendet eccl̄ia. Et ne solam ibi intelligeres esse caritatē: In vestitu dixit deaurato: non aureo. Deauratū em̄ dicim⁹: quādo supducta species auri in aliqua materia glutiant̄. Ideo aūt supra virtutes alias gratia caritatis apparuit: quia omnia eius fulgor excellit. Addidit. Circūamicta varietate. Perscrutemur: cur ecclesia dei deuestis varietate laudetur: cui totū simplex cōuenit atꝙ vnuꝫ: Sed hic varietateꝫ: aut linguas multiplices significat: (qꝛ omnis gens scđm suā patriā in ecclesia psallit auctori:) aut virtutū pulcherrimā diuersitateꝫ. Ornat̄ em̄ auro apl'oꝝ: argento ꝓphetaꝝ: gēmis virginū: cocco martyrū: purpura pęnitentiuꝫ. Ista est ergo varietas vnitatis: quę oculis dn̄i ex omnib⁹ gentib⁹ pia cōuersatione placi-

Al. circūdata

Sche

Cantic. j.

Cant. j.

tura cōtexitur. Audi filia ⁊ vide et inclina aurē tuā: ⁊ obliuiscere populū tuū ⁊ domū patris tui. Sponsi laude cantata: nunc spōsę pconia totidē modis: sed longe submissius atqȝ hūiliter offerunt. Decebat eñ vel secūdo gradu illaudatā nō relinquere: quę tali ac tāta meruit copulatione gaudere. Prim⁹ ergo isti⁹ laudis modus est a specie: sic inferiore versu declarat. Nunc ad exponēda verba veniamus. Stanti ergo ad dexteraȝ dñi vbi beatoꝝ locus est: dicit: Audi: id est: ꝓphetas: qui incarnationē dñi veraci ꝓfessione cecinerūt: quaten⁹ audita crederet: ⁊ credita mox videret. Filiā vero merito ꝓpheta vocat ecclesiā: q2 eius pdicationib⁹ sanctis genitus est populus christian⁹. Et vide: sb gratulatione dicendū est: qm̄ sponsus qui tibi ꝓmittebat aduenit: in quo est amor: gloria ⁊ gaudiū tuum. Sequit. Et inclina aurē tuā. Quod oportebat ecclesiā facere: vt honorabiliter ꝓphetę verba pciperet. Obliuiscere vero dixit populū tuū: id est: desere: ⁊ a tuis animis aliena effice cōuenticula paganoꝝ: siue supstitiones insanissimas iudeoꝝ. Domū: babyloniā significat: quę cōtra ecclesiā christi nequissimis figulis gaudet: ⁊ in hoc mūdo possidēs cōfusę plebis animū partē sibi vendicat pditoꝝ. Patris tui: diabolū dicit: qui reuera illam cōfusionis domū ſm nominis sui interptationē noscit possidere. Sed cōsidera: quod hec ecclesia tunc ibi morabat: cū cęlesti spōsi gratiā nō haberet: vnde fusca legit. Tūc autē nimia pulchritudinis decore pfusa ē: quādo eā dñs de gentib⁹ est dignat⁹ eligere. †Qm̄ cōcupiuit rex †speciē tuā: †q2 ipse est dñs deus ⁊ adorabūt eum. Hic est modus laudis: quē superius dixim⁹ ab specie. Rex itaqȝ iste saluator ē dñs: qui cōcupiuit ecclesiā puaricatōis culpa in sorte diaboli cōstitutā: quā speciosaȝ fecit ipe: ñ repperit: sed feda erat. Fetebat: cū eā tenebat inuasor: pulchra facta est: cū ad suū remeauit auctorē. De q̄ legit: Quę est ista quę ascēdit dealbata? Et cōsidera quod hec spōsa quasi simili laudat initio: sicut supius de spōso dictū est: Speciosus forma prę filijs hoim. Sed ille i specie sua habere dictus est pulchritudinē singularē: hęc vero ideo pulchra est: q2 sibi eam sociauit sponsus. Sic totū varie distincteqȝ dicitur: qūis ipis lineis ⁊ sponsa laudat. Sequit. Quia ipse est dñs de⁹ tuus. Non ille quē patrē dicebas: non qui te fecerit tenebrosam: sed iste est dñs deus tu⁹: qui pristinā submouēs feditatē: pulchritudinē tibi cōtulit nuptialē. Infert quoqȝ sentētia salutaris. Et adorabūt eū: id est: omnes populi qui te sua cōgregatione sanctā ecclesiam reddiderūt: ipsi adorabūt nō te sed dominū: q2 honor tuus in illo est: ⁊ beatitudo tua est ei⁹ gloria sempiterna. †Filię tyri in muneribus: vultū tuū depcabunt omnes diuites plebis. Venit ad secundū modū: in quo supius de spōso dicit: Intende ꝓspere ꝓcede ⁊ regna. Hic aūt dignitas est ecclesię deuotos ꝑłos domino supplicare: ⁊ sicut ibi potētia spōsi describit: ita ⁊ hic gloria sponsę de christi honore declarat. Tyrus: ciuitas est nō longe ab hierosolymis cōstituta: sed filiaꝝ istius vocabulo ciuitatis animas mauult significare fideliū. Nō eñ sola tyrus filias ꝓtulit fideles: sed etiā totius mundi adunata diuersitas. Quapropter hoc schema dicit A parte totū. Filię itaqȝ gentiū in munerib⁹ vultū deprecant ecclię: qñ elemosynas pia volūtate distribuūt. Ipsa sunt eñ munera: quę diuinitati nimiuȝ ꝓbant accepta. Tūc eñ in vultū ecclesię: id est: in christiani ꝑłi faciē intendimus: qñ maiestatē xp̄i pijs fletibus exoramus. Oēs diuites plebis: iungenduȝ est superiorib⁹: vt sit istud hiperbaton: id ē: trāscēsio: Filię tyri: omnes quę sunt diuites plebis in munerib⁹ vultū tuū deprecabunt. Ordo eñ hic verboruȝ ꝑposteratis sermonib⁹ explanatur. Omnis gloria eius filię †regū ab intus: in fimbrijs aureis circuamicta varietate. Vides quēadmodū in ecclesię pconio pseuerat. Gloria est siquidem ecclię: qñ filię principū: siue iustoꝝ cōuertuntur ad dñm: ⁊ secreta se cupiunt deuotiōe cordis offerre. Abintus eñ significat secreta sensuū: nō cōcrepantiam labioꝝ: vbi interior homo tacita cogitatiōe reuoluit qđ ad diuina mysteria ptinere cognoscit. Sic eñ ⁊ in canticiscanticorū de ecclesia dictuȝ est: Introduxit me rex i cubiculū suū. Istā

Al. Et cōcupiscet
Al. decorē tuū
Al. qm̄
Al. [illegible]
Ca.

locutionē: filię regū abintus: inter ꝓpria legis diuinę cōnumera: quā in cōmune nō inuenis. Sequit̃. In fimbrijs aureis circūamicta varietate. Fimbrię sunt finitima vestiū: quę in stamine colligatę tāꝗ capillorū segetes dependent: p quas hominū vita significat̃ extrema. Hęc ñ deaurata vt supra: sed nūc illi esse aurea ꝓfitetur: q2 in fine tota pfectio est: vbi caritas nō tāꝗ deaurata cōspicit̃: sed iam plenissima tanꝗ aurea repitur. Circūamicta vero varietate dicit: ꝓpter varias virtutes fideliū: quas supius cōstat expositas. Quibus diuersitatibus induta: necesse est discolori amictu catholica vestiat̃ ecclesia. Hoc & vestis illa significauit aaron: quę auro: purpura: bysso: cocco: hyacinthoꝗ cōtexta est. **Adducent̃ regi virgines post eā: proxime eius afferent tibi.** Sicut tertio spōsus a iudicio ꝑdicatus est: ita & hic tertio loco a mēbris suis sponsa laudat̃. Et vide ꝗ potenter ordinē seruat. Adducent̃ regi virgines post eā: post ecclesiā vtiꝗ: q2 ꝑus fuit vt eius vnitas diceret̃: & post enumeratio partium distincta ꝓueniret. Et intuere qđ dixit: Adducentur: vt dñi gratia declaret̃: qua nos ad se adducit: qñ nos miseratus aspexerit: sicut in euāgelio dictum est: Nemo venit ad me: nisi pat̃ attraxerit eū. Sed quę virgines ante ꝯspectū dñi adducuntur? Fideles scʒ: & pudica se mēte tractantes. Nā quid ꝓderit cuiquā corpus intactū seruare: si cōtingat eā integritatē fidei nō habere? Sequit̃. Proxime ei⁹ afferētur tibi. Afferent̃ tibi: deo dicit̃. Proxime sūt aūt ecclesię: id est: viduę castę: quę gradu inferiore iungunt̃. Nā cū virginitas habeat cētesimū fructū: istę sexagesima vbertate gloriant̃. Et vide in ipsis nominibus nō minimā esse distantiā. Virgines dixit adduci: q̄ corporis integritate robustę sūt. Viduas afferri: quę plerūꝗ fractę a diuersis sollicitudinib⁹: corporis imbecillitate fatigant̃. **In leticia & exultatione: adducent̃ in templū regis.** Ut copiosa munera sanctę ecclesię cōferēda monstraret: dicit eā in lęticia & exultatione angelorū ministerijs adducendā: & nō solum ad cōspectū: verūetiā in penetralib⁹ regis: id est: in hierusalē futurā: vbi venisse beatum gaudiū est: & gloriosa securitas. Merito ergo dictū est: Adducent̃ cū leticia & exultatione: q2 sexus ille fragilis vicit grauissimas corporū passiones. **Pro patribus tuis nati sunt tibi filij: cōstitues eos principes sup omnē terrā.** Venit ad quartū modū: in quo supra descriptū est a gradibus eburneis ecclesiā venisse: quę ad dexterā regi ornata cōstiterit. Nunc aūt potenter exponitur quāto incremento hęc sponsa ꝓfecerit: vt ꝓ antiquis patrib⁹: id est: idolorū cultoribus: nati sint illi filij apl̃i: quos ꝑncipes ꝑdicationis in toto terrarū orbe trāsmisit. Sed quātū sūt ista disparia: tātū laudat̃ ecclesia. Illi eñ erant seductores erroris: isti magistri veritatis. Illi seminabāt exitia: isti hortabant̃ ad vitā. O laus dignātis lęticię: quale fuit hostes cōplexos fugere: & tonātis nuptias inuenire. Qui locus merito dicit̃ laus a ꝑle: qm̃ hic posteritas ꝑdicat̃. **Memores erunt noīs tui in omni generatōne & ꝓgenie. Propterea ppl̃i cōfitebunt̃ tibi in eternū: & in seculum seculi.** Memores dic populos xp̃ianos: qui in eius ꝑdicationib⁹ p diuersas hominū generationes pijs volūtatib⁹ ꝑseuerant. Mirabilis gloria summūꝗ ꝑconiū: inter hominū tam multiplices successiones nūꝗ finē laudis accipere. Sequitur. Propterea populi ꝯfitebunt̃ tibi. Omnis eñ christian⁹ cū symboli sacramēta reddiderit: in ecclesię facie cōfitetur. Quę cōfessio fit eterna: q2 vera & pia est. Nā qđ addidit: In seculū scl̃i: futura significat: qñ oīs aduersitas ꝯquiescet: & regnat sola iusticia: diaboli ꝯtrarietate deleta. **Cōclusio.**

Ecce epithalamiū gloriosum: psalmigraphi exultatione cōpletū est. Ecce sponsi laus sponsęꝗ admirabili varietate celebrata est: spiritualis copula: cōiugiū in virginitatib⁹ ꝑseuerans: amor castus: caritas ęterna: vinculū quod nullo fine dissoluit̃. Hic ꝓphetaꝝ tympana sancta exultatione cōclamant: hic apostolorū organa dulcissima societatē respondent: hic martyrū citharę: nō chordis sed virtutib⁹ canunt: hic sanctoꝝ chorus spiritualib⁹ fistulis gratissimū ꝑmulcet auditū: hic talis musica geritur: p quā humana le

Margin: Io. 6 — Al. et — Al. dñe — Al. generatione

ticia cuncta vincat. Pasti sumꝰ o bone rex cōuiuio nuptiali delicias celestes haurientes: pſta nobis ſpōſe mirabilis: vt q̄ hic ſpe letati ſumus: in futuro pfectiſſimo gaudio cōpleamur. Hūc etiā pſalmū: ⁊ beatꝰ hieronymus ad pncipiā virginē ſcribēs: mirabili vt aſſolet nitore tractauit. Quē iō cōmemorandū eſſe putauimꝰ: vt qđ a nobis minus fortaſſe declaratū eſt: illiꝰ viri doctiſſimi explanationibꝰ ſuppleat.

Explicit expoſitio in pſalmū. XLIIII

Incipit expoſitio in pſalmū. XLV

In finem filijs chore: pro arcanis pſalmus.

In finē: notum eſt queadmodū ad dn̄m xp̄m poſſit referri. Filios aūt chore ſignificari diximꝰ xp̄ianos: ex q̄ꝝ pſona pſalmꝰ iſte cantat. Pro arcanis vero: aduentū dn̄i ſignificat ſaluatoris: quē diuinitatis ſue mirabili ſecreto ꝓ hominū ſalute diſpoſuit.

Diuiſio.

Filij chore: q̄ fideles debēt intelligi xp̄iani: Primo mēbro pſalmi nō ſe timere ꝓfitent̄ ꝯturbatiōes ſeculi: qꝛ deꝰ refugiū eoꝝ ꝓbat̄ ⁊ virtꝰ. Scd̄o: xp̄m dicūt apparere in medio eccl'ie ſue: q̄ eaꝫ in ſeipo tāq̄ in ſolidiſſima petra edificare dignatꝰ eſt. Tertio: credētiū turba gn̄alit̄ inuitat̄ ad diuina magnalia ꝯtuēda: dicētes oīpotentē deū: arma neq̄cie ꝯfringere: bella remouere: ⁊ triſticiā fideliū in et̄na gaudia cōmutare.

Expoſitio.

Deus noſter refugiū ⁊ virtꝰ: adiutor in tribulatōibꝰ q̄ inuenerūt nos nimis. In ipſo pncipio pſalmi: cathegoricꝰ nobis ſyllogiſmꝰ arridet. Dic eñ. In tribulatiōibꝰ q̄ inuenerūt nos nimis: deꝰ nr̄ refugiū ⁊ virtus ⁊ adiutor eſt. In tribulatiōibꝰ nō timebimus cū ꝯturbata fuerit terra. In tribulatōibꝰ igit̄ q̄ inuenerūt nos nimis nō timebimꝰ cū cōturbabit̄ terra. Nūc minutati dicta tractemus. O pulchra breuiſq̄ cōplexio: q̄ſi interrogarent̄: quid ē deꝰ nr̄: rn̄dent: refugiū ⁊ virtꝰ ⁊ adiutor. Hec ſpēs definitiōis eſt q̄nta: q̄ grece Cata antilexin: latine aduerbiū: vel ad verbū dicit̄: q̄tiēs vnāquāq̄ rē verbis ſingulis q̄d ſit oñdimꝰ. Additū eſt: Noſter: ꝓpt̄ falſiſſimos xp̄ianos: quoꝝ deus nō ſolet eē refugiū. Refugiū q̄ fideliū ē: qn̄ eos de aīe piculo liberat. Virtꝰ: qn̄ ſtabiliter mētes eorū ab iniq̄ ſeculi errore cuſtodit. Sequit̄. Adiutor in tribulationibꝰ. Hic miſcd̄ia ſupne maieſtatis ꝑ diuſas diffinitiones exprimit̄: q̄ in tribulatiōibus ⁊ ſuſcipit ⁊ defendit. Tribulatio vero pia deum nobis miſericordē facit: reatū ſoluit: ⁊ tunc ſpecialiter ſubuenit: cū nos de ſe cōfidere velle cognoſcit: ſicut dicit apl's. Triſticia eñ que ſm deū eſt: penitētiā in ſaluteꝫ ſtabilē opat̄. Et ne has tribulatiōes leues putares: addidit: Que inuenerūt nos nimis: vt nihil mediocre crederes: qđ nimiū fuiſſe ſentires. Conueniēt aūt picula exaggerata ſunt: vt eoꝝ deſtructor potētiſſimꝰ appareret. Propterea n̄ timebimꝰ dū turbabit̄ terra: ⁊ trāſferent̄ mōtes in cor maris. Tēpꝰ illud p̄dicte tribulationis exponit̄: qn̄ aduentu dn̄i ſaluatoris: cū de nouitate tāti miraculi iudeorū corda turbata ſūt: ſancti viri timere nō poterant q̄ in eius noīe ac virtute p̄ſumebāt. Sequitur. Et trāſferētur mōtes in cor maris. Hoc vtiq̄ factū eſt: qn̄ mōtes: id eſt: apl'i: relictis incredulis iudeis: in cor maris: hoc eſt: ad p̄dicandū gentibꝰ tranſierūt: ſic in actibꝰ aploꝝ legit̄: Vobis quidē oportebat loqui verbū dei: ſed qꝛ repuliſtis illud ⁊ indignos vos iudicaſtis eterne vite: ecce cōuertimur ad gētes. Quo exēplo aduertimus: mōtes illos pio acumīe p̄minētes: et fidei ſoliditate firmiſſimos: in cor maris: id eſt: ad fidē oīm nationū fuiſſe trāſlatos. Et inſpiciendū qđ aride terre: pfidiā iudeorū: aquis vo ſalſis: credulitatē gentiū cōparauit: vt illa corda in malū durata cognoſceres: hec aūt euāgelico ſale cōdita veraciter eſtimares. Cor eñ nō habet mare: ſed hoīes. Sonuerunt ⁊ turbate ſunt aque eoꝝ: cōturbati ſunt mōtes in fortitudine eiꝰ. In ſupiori ſenſu pmanſit. Adhuc eñ illa pturbatio exponit̄: q̄ facta eſt de aduentu dn̄i chriſti. Sonuiſſe dicit aplos p̄dicationes ſuas: quaſi alicuꝰ fragoris robuſtiſſimā vocē: q̄ nō tm̄ auribus: quātū mētibꝰ inſonaret. Que tēpore turbatas aſſerit aq̄s: id eſt: ſeculi huiꝰ inumeras gētes: q̄ de tali fuerūt admiratione pterriti. Hec figura dicit̄ Parabole: id eſt: cōparatio: cū res genere diſſimiles q̄li-

Syl.

P

2. Co

Act

tatiua cōparatione sociam⁹. Sed intuēdū
qm̄ hoc p decorē pulcherrime cōparatiōis
dictū est. Tunc em̄ aque plurima ꝯfusione
turbant: qn̄ in marinis viscerib⁹ ꝯstructoꝝ
deycit multitudo: ⁊ grandē sonitū reddūt
cū magno pondere flucta ꝑcusserint. Hoc
vtiq; cōtigit: qn̄ aploꝝ grandisona p̄dica-
tione tot⁹ mūdus intremuit: ⁊ ad dn̄i se cre
dulitatem limpidato postea corde reuoca-
uit. Sequit. Cōturbati sunt mōtes in for-
titudine ei⁹. Hic alios mōtes dicit: hoc est:
seculi ptātes. Nā ⁊ in bono accipiunt: ⁊ in
malo: ſ mōtes dei stabiles atq; decori sūt:
mōtes vero diaboli mutabiles atq; squa-
lidi. Ptātes em̄ mūdane turbate sunt: qn̄
ꝯtra religionē dei leges pagani p̄ncipes sa
crilegas inferebāt. **Fluminis impe-
tus letificat ciuitatē dei: sanctifica-
uit tabernaculū suū altissim⁹.** Supi
us terrores habitos dixit: q̄s de p̄dicatiōe
noua mūdus accepit: nunc bn̄ficia q̄ colla-
ta sunt ecclesie de aduentu dn̄i saluatoris
edicunt: vt merito diuisionē diapsalmatis
imutatio sensus acceperit. Intuere q̄ dicū
tur: qua ꝓprietate distincta sint. Ciuitas
dei impetu flumis letificata requieuit. Et
vt istū fluuiū irrigatorē cognosceres aiaꝝ:
nō dicit: satiasse: ſ letificasse ciuitatē. Iste
nāq; est fluui⁹: de q̄ ipa veritas dicit: Qui
credit in me nō sitiet vnq̄: ſ fiet in eo fons
aque salientꝭ i vitā eꝛnā. Et bn̄ dixit: Impe
tus flumis: q² nihil palustre: nihil morosū
cursus ei⁹ sustinet: cū se potētia diuinitatl
infuderit. Adiectū ē. Sanctificauit taber-
naculū suū altissim⁹. Tabernaculū altissi-
mi ē: siue eccl̄ia: siue hūani corꝑis gl̄iosa sus
ceptio: qd vtrūq; ꝯstat eē sc̄tificatū: qn̄ ver
bū caro factū ē: ⁊ habitauit in nob. **De-
us in medio ei⁹ nō cōmouebit: ad-
iuuabit eā de⁹† vultu suo.** Non sic in
medio eē dicit de⁹: q̄si loci alicui⁹ amplitu-
dine ꝯcludat. Ille em̄ spacio vllo nō cōclu-
dit: qm̄ nō ieq̄bili benignitate: ſ eq̄lit vbi-
q; tot⁹ est. Jō aūt in medio dr: q² fideles sp
intēdit. Quapropt merito ſm iusticiā suā
in medio eccl̄ie narrat eē de⁹: q² vniuersos
volūtate eq̄bili cōtuet. Nec aspectu q̄s ei⁹
fraudabit: nisi qui ab eo se reddiderit alie-
nū. Nō cōmouebit: de eccl̄ia dicit: cui sin-
gularis data est illa ꝓmissio. Tu es petr⁹:

Jo.4 — Jo.j — †ante vultu — Matt.16

⁊ sup hanc petrā edificabo eccl̄iam meā: et
porte inferi nō p̄ualebūt aduersus eā. Cō-
moueri em̄ nō pt eccl̄ia: q̄ in solidissima pe-
tra: hoc ē: dn̄o xp̄o noscit eē fundata. Seq̄-
tur. Adiuuabit eā de⁹ vultu suo: id est: p̄se-
tia incarnatiōis sue: qn̄ vult⁹ ei⁹ salutaris
illuxit. Adiuuabit em̄ dixit: id est: seculi ad
uersitate laborātē. **Cōturbate sūt gē-
tes ⁊ inclinata sūt regna: dedit vo-
cē suā† altissim⁹ ⁊ mota est terra.** Cō
turbate sunt vtiq; gētes: qn̄ cū essent ido-
lis deuotissime: subito incognite sibi reli-
gionis regulas audierūt. Multos em̄ mi-
raculoꝝ operatio ꝯuertit: multos voce p̄-
dicantiū iudicij terror afflixit. Et q̄uis per-
ducerent ad bonū: nō poterāt animū non
habere turbatū. Sequit. Et inclinata sūt:
id est: hūiliata sūt regna: ad adorādū ñ ad
cadendū: q² tn̄ vnusq̄sq; erigit: quātū in il
la satisfactiōe curuat. Adiecit. Dedit vocē
suā altissim⁹ ⁊ mota est terra. Nō dixit: vo
cē suā ꝓtulit: sed dedit: q̄si mirabile donū:
q̄si p̄miale bn̄ficiū. Vocē xp̄o: sanctā p̄dica
tionē dicit: quā ⁊ p se ⁊ p aplos tonitruali
virtute p vniuersū mundū oīpotēs doctor
insonuit: ad quā necesse fuit tremefieri pec
catores: q̄ terribilia iussa eterni iudicis au-
diebāt. **Dn̄s virtutū nobiscū: sus-
ceptor noster de⁹ iacob.** Breuiter ex-
planat qd sit oīpotēs xp̄us: id est: dn̄s vir
tutū. Utiq; cui virtutes celestes seruiunt:
cui oīs potētia famulat. Audite duri: audi
te vecordes. Quid vultis fundit⁹ perire: q̄
in tāta p̄sumitis maiestate peccare? Seq̄t.
Nobiscū: qm̄ assūpta carne habitauit i ter
ris. Additū ē. Susceptor noster de⁹ iacob.
Susceptor est: q² alienis infirmitatib⁹ suā
dignat adhibere potentiā. Proprie em̄ de
us oīm noster dicit esse susceptor: qn̄ carnē
ꝓ fideliū salute suscepit. Noster em̄ bn̄ di-
cūt filij crucis: q² tn̄ ipoꝝ est: q̄ ad eius fi-
dē venire meruerūt. De⁹ aūt iacob: vult in
telligi: tāta eū bene credētibus collaturū:
quāta p̄stitit ⁊ iacob. Nō em̄ de⁹ solius ia-
cob deus: sed oīm qui sibi fide deuoti sunt.
**Uenite ⁊ videte opa dn̄i: q̄ posu
it ꝓdigia sup terrā.** Interposito dia-
psalmate: venit ad tertiū mēbrū: vbi inui-
tat ipsos videre magnalia dn̄i saluatoris:
q̄ fecit incarnationis sue dispēsatione mi-

†Al: nō hʒ — D

rabili. Venite quippe dñ dicit: hortat eos vt fide dño ꝓximent: qui nō poterāt vide/re lōginquū. Nā quod addidit: Opa dñi: ad magnū nescio qđ spectaculū vniuersi/tas aduocat. Quapropter accedam⁹ ala/cri animo: qꝛ videntes talia fide cōcipim⁹ que nos pducant ad gaudia sempiterna. Posuit dixit: quasi signa quedam colloca/uit: que mūdus cōtuens ad salutis sue re/media festinaret. Prodigiū dictū est: eo ꝙ porro dicat: qñ signis aliquib⁹ vēture no/uitatis ostēsio declarat. Que facta est i na/tiuitate dñi: qñdo virgo peperit: stella ma/gis apparuit: angeloꝝ chorus natiuitatem sui dñi pdicauit. **Auferens bella: vsqꝫ ad finē terre.** Ecce illa opera dñi que ꝓ/mittebant effecta sunt: ⁊ necesse est vt tāta pollicitatio magnū aliquod exponat arca/nū. Bellatū est cōtra deū: qñ gētilitas scul/ptilia simulacra diuersis supstitionib⁹ ado/rabat: que dñi aduentu cū suis cultoribus corruerūt. Abstulit ergo bella fidei vsqꝫ ad fines terre: que toto orbe gerebant: ⁊ in su/am pacē redegit: quib⁹ vere religionis mu/nera cōdonauit. Siue hoc historica pōt ve/ritate cognosci: qꝛ natiuitate dñi regnante augusto orbis legit fuisse pacat⁹: quod nō hūanis viribus: sed christi dñi corporali p̄/sentia ꝓbat effectū. **Arcū cōteret et ꝯfringet arma: ⁊ scuta comburet ig/ni.** Arcus: insidie sunt infideliū: que cōte/rent virtute veritatis: qñ ad nihilū insana vota redigent. Arma: hic significāt supsti/ciosa certamina paganorū: que merito di/cūtur esse frangenda: qñ fideliū cōcertatio/ne supant. Scuta: defensiones significant pfidorū: que ad liberationē homis celestis ignis incendio cōcremant. Sed miles iste diaboli est: cui⁹ ad salutē: arcus cōterit: ar/ma frangunt: scuta incendio concremant. Nō eñ alit potuisset euadere: nisi que pu/tabat sua munimina pdidisset. Siue om/nia que dicta sunt: vt quibusdā placet: ad incentiua vitia possunt referri. Exue nos bone rex armis diabolicis: quib⁹ nō defen/dimur: sed grauamur: ⁊ illo nos spirituali gladio p̄cinge: qui nobis ⁊ salutē cōferat ⁊ munimē. **Vacate ⁊ videte qm̄ ego sum deus: exaltabor in gentib⁹ et exaltabor in terra.** Translati filij chore ꝓphetie spiritu: inter sua verba hūc versi/culū ex dñi psona ꝓloquunt. Que figura dicit Apostrophe: latine conuersio: qñ ad aliā rem subita pmutatōe ꝯuertimur. Me/rito eñ illis dicitur: Vacate: q mūdanis il/lusionib⁹ armabant: ⁊ militiā diaboli exi/tiali sibi certamine pagebant. Deniqꝫ au/dire nō poterāt: nisi nequissimis armis de/positis: vacātibus animis ⁊ qetis: ad salu/tarē audientiā cōuenirent. Dicit eñ: Qm̄ ego sum deus. Nō ille q vos armabat: nō ille q vos ad nefanda certamia pducebat: sed ego sum deus q exaltabor in gentib⁹: cui⁹ est vera religio: ⁊ nō fragilis altitudo. Et ne forsitan exaltandū tm̄ in aliquib⁹ gē/tibus putares: nō etiā in gēte iudeoꝝ: quā terre supius cōparauit: addidit: Et exalta/bor in terra: vtiqꝫ in gente iudeoꝝ: sicut ꝓ/mittit apłus: Dico eñ vobis vt nō sitis vo/bisipsis sapiētes: qꝛ cecitas ex parte israel cōtigit: donec plenitudo gentiū intraret: ⁊ sic omnis israel salu⁹ fieret. Vides ergo ex/altatū ⁊ exaltandū dñm: ⁊ in gentibus et in natione iudeoꝝ. **Dñs virtutū nō/biscū: susceptor noster de⁹ iacob.** Redeunt filij chore ad personas suas: ⁊ fit psalmi de repetitione versus decora cōclu/sio. Talē siquidē ꝓfessionē: ideo scdo repe/tunt: vt p ea nobis liberationē p̄stitā fuisse declararēt. Deus aūt iacob: ideo frequēter apponit: vt christiani ppłi victoria declaret: qui licet sit tpe posterior: primū tñ ppłum fi/deli deuotione trāscendit. **Cōclusio.**

q Uam breuis ac remediabilis psal/mus eluxit: cui⁹ si dño p̄stante ꝓui/dentiā sumum⁹: spinosa hui⁹ mūdi animi virtute trāscēdim⁹: fitqꝫ nobis: qđ le/git: auxiliū de tribulatiōe. Est eñ hic omīs spes in aduētu dñi xpi: p quē nobis ⁊ eccle/sia fundata est: ⁊ miracula magna patue/rūt. Abstulit eñ supstitionū bella q dixit: Pacē meā do vob: pacē meā relinq vobis.

Explicit expositio in psalmū. XLV

Incipit expositio in psalmū. XLVI

In finē: ꝓ filijs chore psalmus.

o Mnia quidē noīa tituli istius reti/nentur exposita: sed hoc lector stu/diose sp intēde: vt ad causas psal/morū noim istoꝝ significātias aptatas in/telligas. Nā si textū psalmi diligētius in/

ET

Ro.

Jo. 14

tuearis: nullū ex eis verbū vacare posse de phēdes. Quapropter euenit: vt mō diuersitas: mō silitudo titulorū: dñm saluatorez intēdere videat: sed dū diuersū est: fastidiū releuat: cū vnū: intelligētię nostrę aciē stabili firmitate cōsolidat: sic vtriūq; noscitur esse pficuū: qd edictū pstat p salute cunctorū. Loquūtur aūt ⁊ in hoc psalmo filij chore: quos vexillo crucis mater signat ecclia.

Diuisio psalmi.

Quauis ex psona filiorū chore tot⁹ hymn⁹ iste cantet: sitq; gratissima breuitate succinct⁹: diapsalmat\| tñ interpositiōe diuisus ē. Primo mō cōmonēt gētes: vt dño laudes debeant psonare: qr ipso acqsitiōis cūcta subiecit: ⁊ in hereditate sua pi⁹ arbiter collocauit. Scdo: ascēsio dñi ⁊ regnū ei⁹ sub breuitate describit: q̄ sci ipsi⁹ sunt nihilomin⁹ sine fine potituri.

Omnes gētes plaudite maib⁹: iubilate deo in voce exultatōis. Expō. Cū sit psuetudo luxuriantiū elisis manib⁹ psonare: ⁊ in auriū iocūditatē p eas melos quoddā sine officio sermonis exprimere: plausū istū spūaliter debem⁹ accipe: qlē ⁊ filij crucis potuerūt dicere: ⁊ nos oportet audire. Plaudūt ḡ manib⁹: q elemosynas faciūt: q egrotis p miseratiōe seruiūt: q aliqd mandatū pbis actionib⁹ operant: aliud vc tale qd ad dñi gratiā possit ptinere. Jubilare vero gaudere est. Qui sermo dict⁹ est: a iuuādo: id est: delectādo: qñ gaudiū nostrū nō articulat\| sermonib⁹: ß pfusa voce pferim⁹. Et ne in solis talib⁹ gaudijs hererem⁹: addidit: In voce exultatiōis: significans psalmodiā q̄ deo p nois sui maiestate psoluit: pfectissie cōmonēs vt laudē dei sic man⁹ pagat: qtenus gloriā ei⁹ hūana lingua nō taceat. Decet eñ vt pcepta dñi sui ⁊ ligua canat ⁊ manus opet. Qm̄ dñs excel. de⁹ sūmus terribilis: rex magn⁹ sup oēm terrā. Reddit causas: qre dño ⁊ plaudi debeat ⁊ iubilari. Que figura dicit Ephexegesis: id est: explanatio dicti superioris. Primū: qr sūm⁹ est: de⁹. Terribilis: qr ipe iudicatur⁹ ē mundū. Rex magn⁹: qm̄ rex regū ⁊ dñs dñantiū ē. Ipe est eñ ꝺ q scriptū ē in titulo passionis: Rex iudeoꝝ. Uerū ē: qm̄ ipoꝝ rex fuit: ß ⁊ cunctaꝝ gētiū: qr ⁊ creator ⁊ administrator est oim. Et iō ne tm̄ putaret fuisse iudeoꝝ: regē dic oim esse terraꝝ. Aduertāt iudei potētiā dñi ab angustijs suis lōge lateq; diffusā: ⁊ colere nō desināt eū: cuius vbiq; eē audiūt pncipatū. Subiecit pplos nobis: ⁊ gētes sub pedib⁹ nris. Hoc ad vniuersos ptinet xpianos: q diuinā gratiā habere meruerūt. Pplos et gētes: significat eos q extra eccliā latitare noscunt. Quibus eñ iustis spūalr subiecti sunt: q eorū merita eqparare nō pñt. Sed hoc magis spūaliter debem⁹ aduertere: ne q elatio: qd absit: scōs viros ptigē videat. Pedes: significāt scissimas pdicatiōes: qbus ppli merito dicebant esse subiecti: qrū regulis tenebant astricti: sic esaias ppha dicit: Qꝫ speciosi pedes euāgelizantiū pacē. Esa. 52 Elegit nobis hereditatez suā: spēz iacob quā dilexit. Elegit nob: scilicet auciēdū est: dare: vt q venerat ad israeliticū pplm saluādū: hoc magis gētib⁹ pia largitate pcederet. Quā silitudinē necesse est in mediū reuocare: vt rei veritas euidenti⁹ possit agnosci. Esau carnalis cibi vanitate pellect⁹: fratre suo iacob lenticulā postulauit. Cui ille rñdit: sic eē faciendū: si ei a germano suo pmogenitoꝝ glia cederet. Ille terrenaꝝ rerū auid⁹ inqsitor: cessit honorē suū: Eoq; facto ptigit: vt iacob felici pmercio carnalia offerret: qten⁹ spūalia cōquirere potuisset. Ipa est eñ species iacob: quā dñs nimis dilexit: vt ⁊ fideles famulos suos eadē facere vellet: q̄ ille sequēda mystica significatione pmonuit. Sic eñ xpiani vere dicimur: ß offerētes trena/celestia pq̄ram⁹. Ascēdit de⁹ ī iubilatōe: dñs in voce tube. Al. iubilo: et Ueneft filij chore ad scōm modū: vbi tps illō pia laude pcelebrāt: qñ corpalib⁹ oclis ascēsio dñi gliosa xitate cōspecta ē. In iubilatōe xo ppterea dictū ē: qm̄ stupētes apli tale miraculū ieffabili cordis leticia replebāt: qꝛ felicib⁹ ocul' datū ē ad celos eūtē videre dñm saluatorē. Jubilatōez xo dixim⁹: nimiā qdē eē leticiā: ß ñ q̄ sermōib⁹ explicat. Uocē qꝫ tube: xba significāt āgeloꝝ: q̄ magno strepitu pcussi aeris fragore tonuerūt. Tūc eñ de tali visione aplis stupentib⁹ dixerūt angeli: Uiri galilei qd admiramini: hic iesus q assūptus est a vobis: sic veniet queādmodū vidistis cū Act. j.

euntē in celū: vt mūdus firmi⁹ crederet: qđ talib⁹ p̄conib⁹ isonaret. Psallite deo nr̄o psallite: psallite regi nr̄o psallite. Nō vacat q̄ totiens iste sermo repetit. Agnoscit em̄ q̄ vtile: q̄ salutare sit opus: qđ tam crebra voluit iteratione repetere. Que figura dicit Epembasis: quotiēs ad decorē geminandū verba repetunt. Psallere em̄ est: bonis actiōb⁹ laudes deo canere. Qđ sibi bene exhibeat: etiā cū angelis nobis pbat esse cōmune: q̄ dei p̄conia iugiter spūali exultatiōe ꝯcelebrāt. Sequit. Psallite regi nr̄o psallite. Regi nr̄o: id est: xp̄o dn̄o dixit: nō alieno quē decet ista laudatio: qm̄ solus est q̄ merito laudes accipiat: qn̄ ip̄e ⁊ vniuersa creat ⁊ creata iugiter administrat. Qm̄ rex oīs terre deus: psallite sapienter. Hoc pp̄ter illos dicit: q̄ sibi p singula loca diuersa numina faciebant: venerē in papho: martē in thracia: Iouē in creta. Debet em̄ oīpotens rex vniuersaliter coli: q̄ solus creator ⁊ liberator esse pbat cūctoꝝ. Adiecit. Psallite sapiēter: vt nō solū cantātes: ſ intelligentes psallere debeam⁹. Nemo em̄ sapiēter q̄cq̄ facit: qđ nō intelligit. †Regnauit dn̄s sup oēs gētes: de⁹ sedet sup sedez sancta sua. Uenerūt filij chore ad seculi futuri ppetuā felicitatē: vbi iaz dicūt dn̄m gentib⁹ regnatuꝝ. Nā q̄uis ⁊ nunc oīb⁹ regnet: tūc tn̄ pp̄rie regnare dicit: qn̄ in suis fidelib⁹ manifesti⁹ habitare mōstratur. Sup oēs gētes: hierl'm celestē designat: q̄ ex oībus nationib⁹ adunat. Sequit. De⁹ sedet sup sedē sctāz suā: dn̄m significat saluatorē: q̄ sedet ad dexterā p̄ris: regnās per secula seculoꝝ. Et intuere qđ ip̄am sedem sanctā dicit: ne intelligeres aliq̄ insensata: aut rōne carētia: ſ virtutes ⁊ thronos qb⁹ ille gloriosus regnator insidet. Pōt h̄ ⁊ de sctis intelligi. Nā si q̄s habeat bn̄ficiū bone ꝯuersatiōis: ⁊ ip̄e fit sine dubio sella regalis. Qđ si alti⁹ intēdas: totū ꝯ pfidos dicit: vt audita ptāte succūbant: q̄ hūanitatē ei⁹ putāt esse temnēdā. Principes ppl'oꝝ †cōuenerūt cū deo abraam. Principes ppl'oꝝ: id est: primarij gentiū diuersaꝝ: de qb⁹ p̄ncipiū psalmi canit: Oēs gentes plaudite manib⁹. Cōuenerūt: ac si diceret: crediderūt. Cōuenire em̄ est: ad vnū

Sche P

Al'. Regnabit deus

Al'. cōgregati sūt

ET

multos venire. Cū deo abraam: hoc est: in xp̄m: q̄ de⁹ est abrae. Expulsis em̄ infidelibus iudeis: q̄ carne tm̄ nō opibus erāt filij abrae: plenitudinē gētiū intromisit ad illā pmissionis btitudinē possidendā: quā promiserat abrae ⁊ semini ei⁹. Filij em̄ ip̄ius p sanctā fidē facti sūt: q̄ carnis semine nō fuerūt. Qm̄ dij fortes terre: †nimiū eleuati sūt. Sensus iste pēdet de supiore versiculo. Ideo em̄ p̄ncipes pploꝝ cōuenerūt cū deo abraā: q: fortes terre q̄ erāt pp'ls dei nimiū eleuati sunt: id est: iudei quib⁹ data fuerat virt⁹ in gentib⁹ erecti cōtra deū scelerata mente tumuerūt: ⁊ facti sūt p supbiā extremi q̄ p hūilitatē potuerūt esse p̄cipui.

Al' be m r

Cōclusio. Intueamur textū psalmi isti⁹: verbis: nō virtutib⁹ breuē. Nā ⁊ numer⁹ ip̄e: grādia nobis sacramēta declarat. Quadragesimo q̄ppe sexto anno: in mystica interp̄tatōe tēplū dn̄o hierosolymis legim⁹ fuisse pfectū. Anni autē isti a veterib⁹ p dieb⁹ sunt positi: q̄ sexies pfecto numero multiplicati efficiūt dies ducētos septuagintasex: quātū i vtero virginali dn̄s nr̄ ad silitudinē hūani generis habitasse mōstrat: id est: a die octaua kalēdaꝝ apriliū: vsq̄ in diē octauū kalēdaꝝ ianuariū. Merito ḡ tot⁹ h̄ psalm⁹ specialr̄ de dn̄o dict⁹ intelligit: qn̄ ⁊ eius numer⁹ p̄dicto modo ad sacramētū ip̄sius cōceptiōis ⁊ natiuitatis cōpetenter aptat.

Explicit expositio in psalmū. XLVI

Incipit expositio in psalmū. XLVII

Psalmus cantici filijs chore: secunda sabbati.

Expositionē psalmi cātici in p̄fatiōe posuim⁹. Itē de filijs chore frequēter dictū est: Nūc videam⁹ q̄d significet scđa sabbati. Sabbatū synagogā: id est: collectionē debem⁹ accipe iudeoꝝ: que sabbatū obseruare videbat. Scđa xo eius eccl'ia catholica est. Ideo q̄ xba psalmi hui⁹ sacerdotib⁹ tribuunt ad xp̄ianos pplos educēdos: q̄s ⁊ filios crucis haberi posse n̄ dubiū est: ⁊ scđos esse tpe post synagogā manifesta ratione cognoscim⁹. Diuisio.

Cum docendū esset populus deuotus de fide ⁊ gradib⁹ ecclesie custodiendis: merito verba huius psalmi: pijs sacerdotib⁹ dant: qui in pma posi-

tione laudes dño dicunt: qđ ecclesiã suã di latauerit: ⁊ qđ vniuersis regib⁹ terrarũ potentiã sue maiestatis ostẽderit. Scđa positione: gratias agũt de aduẽtu dñi saluatoris: cõmonentes antistites futuros vt gradus in eccl'ia distribuãt: p quos de⁹ dñs saluator possit agnosci: q̃ famulos suos eterna ptectione custodit. Expositio.

Magnus dñs ⁊ laudabilis nimis: in ciuitate dei nostri in monte sancto eius. Cõsiderãdũ est queadmodũ hec verba p gradus certos admirãdę dispositionis ascendãt. Qđ schema dicit̃ Emphasis. Prio posuit Magnus dñs: additũ est: Laudabilis. Sed ne hoc q̃ putares mediocriter esse faciendũ: ponit̃: Nimis: qđ ñ habet terminũ neq̃ finem: sed assiduitate sui semp auget̃. Magnus ergo: q: potẽter oĩa fecit. Laudabilis: q: pulchra ⁊ mira fecit. Nec tñ sufficit dñm patrẽ nimis dixisse laudandũ: nisi ⁊ vbi p̃dicaret̃ edicerent: sc; in ciuitate dei nostri: id est: in ecclesia catholica. Est eñ ⁊ ciuitas ñ dei nostri: vt babylonia illa diaboli: vbi nõ deus colitur: sed magis execrabili demẽtia blasphemat̃. Quapropt̃ necessarie consecutũ est vbi dñs laudaret̃: ne eũ inter hereticas supstitiones: aut in synagoga veteri putaret aliq̃s esse p̃dicandũ. Sed ne vel illud dubitares: vbi esset p̃dicta ecclesia cõstituta: intulit: In mõte sancto ei⁹. Mons aũt sanct⁹ xp̃s est dñs: fundamẽtũ ⁊ culmẽ eccl'ię suę. Iste mons sanct⁹ est: de q̃ daniel ppha dicit: Creuit lapis ⁊ fact⁹ ẽ mons: ita vt impleret vniuersã faciẽ terrę. Cõsideremus qđ hic magnũ quidẽ dñm patrẽ dicat: sed magn⁹ q̃ fili⁹ nõ tacet̃: sicut de ipo ad Titũ scribẽs dicit apl's: Expectãtes beatã spe; ⁊ aduentũ glorię magni dei: ⁊ saluatoris nostri iesu xp̃i. Magn⁹ etiã legitur spũssctũs: sicut scriptũ est in regnoꝝ libro. Ait dñs ad heliã: Ecce dñs trãsiet ⁊ spirit⁹ magn⁹ ⁊ fortis. Erubescat arrianorũ insana psuasio. Qui est rogo minor: cũ pater ⁊ fili⁹ ⁊ spũssctũs magn⁹ legat̃? †Dilatãs exultationes vniuersę terrę: mons syon latera aq̃lonis ciuitas regis magni. Ne p̃dictũ montẽ locale; suscipe debuisses: dicit eũ omni terrę gaudia pdonare. Quis est eñ iste: nisi dñs xp̃s: q̃ p vniuersalẽ mũdi ecclesiã valuit pfutura gaudia dilatare? Terrã hic in bono accipe. Significat eñ iustos: q̃ copiosa ⁊ eterna premia psequunt̃. Mons vero syon: sicut sepe dictũ est: designat ecclesiã: q̃ interptatione ipius noĩs: sanctę speculatiõis virtute cõpleta ẽ. Latera aũt aq̃lonis: significant ipsos infideles: in quib⁹ diaboli regnabat iniq̃tas. Ipe eñ dixit: Ponã sedẽ meã ad aquilonẽ: ⁊ ero silis altissimo. Sed q: pctõres q̃ a diabolo tenebant̃ obnoxij: deo miserãte puersi sunt: mõ mons syon: ⁊ latera aq̃lonis: id est: natio iudeoꝝ: ⁊ ppl'i gentiũ: sancta est ciuitas regis magni: h' est: eccl'ia catholica: quã de vniũso mundo pstat esse collectã. Ipsa est scđa sabbati: quã titulus dixit. Dicunt̃ quidem ⁊ terraꝝ p̃ncipes reges: magn⁹ autẽ rex veraciter dici nõ põt nisi solus de⁹. Qđ aũt dixit: Mons syon: ⁊ addidit: Latera aq̃lonis ciuitas regis magni: figura est Exergasia: id est: quotiẽs aliq̃d breuiter pponit̃: ⁊ subtiliter ac lati⁹ explicat̃. De⁹ in †gradib⁹ eius dinoscet̃: cũ suscipiet ea. Futuꝝ tẽpus magne illi⁹ iudicatõis ostendit̃: q̃ñ dñs eccl'ia; suã suscipiens: in gradib⁹: id est: in mẽbris suis sc̃issimis atq̃ pbatissimis ipe cogñscit̃. Tũc eñ de⁹ dinoscet̃: id est: potẽtia ipi⁹ virtusq̃ declarabit̃: q̃ñ eccl'ia illi btõs viros offerre ipo largiẽte mõstrabit̃: dũ scõs g̃dus meritoꝝ sc̃tã plebs ad dexterã collocat̃: sic dic apl's. Stella ab stella differt i claritate: sic erit ⁊ resurrectio mortuoꝝ. Tũc eñ i eternã beatitudinẽ suscipit̃: q̃ñ illi ppetua gaudia cõcedunt̃. Ibi de⁹ dinoscit̃: id est: potẽtia ipius virtusq̃ declarat̃: cu; ecclesię suę talia p̃mia sub distinctionib⁹ donat: q̃ nũq̃ finienda depereãt. Hic eñ credit̃: qđ ibi manifesta visione p̃statur. Qm̃ ecce reges terrę cõgregati sunt: †⁊ cõuenerũt in vnũ. Hec sunt latera aquilonis q̃ superi⁹ dixit: q: licet contra deũ pspirata mẽte venerint: multi tñ eoꝝ credidisse noscunt̃. Reges terrę: h' loco significant̃ p̃ncipes iudeorũ q̃s herodes in vnũ cõgregãs: ab eis pq̃siuit vbi christus dñs nasceret̃. Sed illi cõueniẽter ac psentiẽter dixerunt: scđm scripturas sanctas: in bethleem eũ esse modis omnibus nasciturũ. Congregati sunt ergo: vt dicerẽt q̃d legerunt. Cõuene-

Rp̃

Esa. 14

Sche

Al. domib⁹

i. Cor. 15

Al. nõ h;

Daniel 2

Tit. 2

Reg. 19

rũt in vnũ: qr omnes vnã ꝓtulere sentẽtiã.

Al. sic Ipsi videtes† tũc admirati sunt: cõturbati sunt ꝛ cõmoti sunt. Ipsi: iudei scȝ qui herodi dixerũt: in bethleẽ deuȝ nasciturũ. Viderant eñ q̃ in ꝓpheta legerant: ꝛ necesse erat: vt admiratio de tanta gloria nasceret. Sed ista admiratio nõ leuis: nõ ociosa fuit. Cõturbati sũt: qr se nouerãt pctõres. Cõmoti: qr de tãta maiestate cognoscere meruerunt. Illos eñ cõmotos dicim⁹: q̃s ꝛ credidisse testamur. Tremor apprehẽdit eos. Ibi dolores vt ꝑturientis. Pulcherrime consequẽs rerũ ordo seruatus est. Primo eos dicunt vidisse: postea admiratos: deinde cõturbatos: ꝛ ad postremũ tremore ꝑcussos. Ipe eñ vehemẽs pauor est: q̃ ꝑducit hoies ad tremorẽ: qr necesse ẽ animũ grauit fluctuare: cui⁹ corpus a tremore cõtigerit apphendi. Nec solũ istud in tam magna causa suffecit: sed statim secuta pœnitẽtia est: vbi dolores cruciãt: tanq̃ matres ꝑturientes. Grauis eñ dolor est: q̃ mulieribus ꝓ pena pcti cõstat indict⁹. Sed qr ꝑturiẽtis audiuimus: fructũ inde putem⁹ cõfessione hũili nasciturũ.

Al. cõteres In spiritu vehemẽti:† cõterens naues tarsis. Actus ipse dñice natiuitatis exponit. Nã vt quidã dicere voluerũt: spiritus vehemẽs erat: qñ herodes de suo regno sollicit⁹: magos miserat vt regem natũ viderẽt: sibiq̃ cognitũ nunciarent. Sed illis nõ ad se redeũtibus necesse habuit vehemẽti spiritu cõmoueri: ꝛ ꝯtere naues tarso cilicie: que predictos magos occulte in suã ꝓuinciã trãsposuisse credebãtur. Qd fieri solet a regib⁹ calũniantib⁹: vt qñ sua desideria implere nequeũt: ꝑ dãna humiliũ tormẽtaq̃ discurrãt. Inspice q̃ntũ increbruerit ista narratio: quo ꝑncipio ichoata: ad quã ꝑuenerit sũmitatẽ.

Al. sic Sicut audiuim⁹† ita ꝛ vidimus in ciuitate dñi virtutũ: in ciuitate dei nostri. Decursis omnib⁹ q̃ facta sunt in natiuitate dñi saluatoris: sequit digna conclusio: ita fuisse visum: sicut fuerat ante ꝓphetatũ. Ita vero qd dictũ est: rerũ fidẽ diligẽter expressit: qr totũ sic cõstabat factũ: quẽadmodũ fuerat ꝛ ꝓmissuȝ. Additũ est. In ciuitate dñi virtutũ: vbi ꝛ verũ audit: ꝛ ꝓmissũ oẽ ꝯspicit. Repetit: In ciuitate dei nostri: vt catholicã solã intelligeres: ne sibi hoc nomẽ: ꝛ hereticorũ cõuenticula vendicarẽt. De⁹ fundauit eã in eternuȝ. Ne istã ciuitatẽ dei tpalẽ debuisses accipere: in ẽternũ ecclesiã dicit esse firmatã: q̃ sola veraciter ciuitas dñi nũcupat. Gaudeãt xpiani: ꝛ tota mẽtis exultatione letent: qñ audiũt a dño esse fundatã in q̃ se firmit cõsistere posse nõ dubitãt. Nã licet seculi istius ꝓcella quatiant: iure nõ metuit qd trãsitoriũ cõprobat: sicut aplus dicit: Nõ sũt cõdigne passiones hui⁹ tpis ad futurã gloriã: q̃ reuelabit in nobis

Ro Suscepim⁹ de⁹ misericordiã tuã: in medio tẽpli tui. Venerũt pij sacerdotes ad scdam partẽ: vbi magna letitia cordis exultant. Suscepim⁹: nõ debet generaliter accipi: qr nõ oẽs crediderũt: sed ad catholicos tñ ꝑtinet: qui ei⁹ ꝑcepta secuti sunt. Miscdiaȝ dicũt dñm xpm: qui exorbitãti mũdo misert⁹ est: ꝛ ad hoc tñ se voluit videri: vt ois credens potuisset absolui. Aptũ nomẽ: certa ꝓmissio: vt ille miscdia vocaret: q̃ ꝛ saluator vere dicit: ꝛ redẽptor. In medio templi tui: synagogã volũt intelligi: ad quã venerat liberandã: sed eo ipso nõ credẽte: vocate gẽtes miscdie munera ꝑceperunt. In medio tẽpli: dictũ ẽ: vt nõ credẽtiũ improbitas graui⁹ arguat: qui ꝯtẽpserũt sequi: quẽ in medio eoꝝ ꝯstat eẽ ꝯspectũ.

Al Secũdũ nomẽ tuũ de⁹† ita ꝛ laus tua in fines terre: iusticia plena est dextera tua. Nomẽ dei in toto orbe terraꝝ sine dubio credit adorandũ. Possunt eniȝ aliq̃ nescire quẽadmodũ sit colẽd⁹: null⁹ tñ est q̃ isti nõi nõ se putet esse subiectũ. Hoc eñ dicunt: sic in toto orbe terraꝝ reuerẽtia tui nois dilatat: ita ꝛ in ecclia q̃ ꝑ totũ mũdũ distẽdit deuotio tibi laudis offert. Seq̃t. Iusticia plena ẽ dextera tua. Locũ significat: vbi iusti sũt collocãdi. Ad dexterã q̃ppe ipi⁹ veniũt q̃cũq̃ ẽtna ꝑmia ꝯseq̃nt. Plena ẽ ẽ dextera ei⁹ iusticia: qr in illã partẽ recipiunt: q̃ ipius munere iusti eẽ meruerint. Letet mons syon ꝛ exultent filie iude: propter iudicia tua dñe. Per montẽ syon: ecclesia catholica significat: que interp̃tatione ipsius nominis in speculatione populi noscit cõstituta. Hec optat letari: qr ex munere ipi⁹ ẽterna gau-

dia possidebit. Filias iudæ: oēs sanctas fęminas declarat. Per iudā em̄: iustarū fęminarū genus ostendit: ꝓpter dn̄m christum qui ex ipa tribu carnis ꝓpagatione descēdit: ⁊ has petunt exultare: vt in vtroq; sexu ecclesiā domini gauisurā esse monstrarent. Addūt. Propter iudicia tua dn̄e. Ipsa est em̄ magna causa leticię: vt ꝓpter iudicia dn̄i exultent: vbi se ad beatitudinem ęternā cognoscūt esse venturas. **Circūdate syon ⁊ cōplectimini eam: narrate in turribus eius.** Postq̄ vtrūq; sexū pij sacerdotes cōmonuerīt: veniūt ad ecclesiasticos ordines: qui domū dei affectuosa deuotione circūdant. Circūdate: ad honores ptinet adhibendos. Cōplectimini: ad caritatē quę nomē dn̄i sinibus cordis amplectit. Additū est. Narrate in turribus eius: vt a religione sermone cessare nō debeant: qui sanctis ordinibꝰ obsecundant. Et quoniā ecclesia ciuitas dei est: turres ibidē cōpetenter aptatę sunt: id est: altitudines ⁊ munitiones cōtra hostes hereticos. Sed quia incredulis narrari suadebant qui foris ab ecclesia morabant: non de domibꝰ: nō de porticibus: sed de altis turribus dicūt esse p̄dicandū: vnde populus audire possit extraneus. **Ponite corda vestra in virtute eius: ⁊ distribuite gradus eius vt enarretis in ꝓgenie altera.** Ne animę fideliū audiendo leticiā ⁊ exultationē aliqua remissione lentescerent: in ecclesię virtute corda dicūt esse reponēda: id est: in caritate qua virtute nihil potest esse p̄stantiꝰ: sicut apostolus docet: Manent aūt fides spes caritas tria hęc: maior aūt horū caritas. Distribuit autē gradus ecclesię: qui officia eiꝰ distincta ordinatione disponit. Sunt em̄ in illa lectores: sunt subdiaconi: sūt diaconi: sunt p̄sbyteri: sunt episcopi. Et q̄uis vna sit ecclesia: officia tamē cōtinet honorū varietate distincta. Hęc ergo pij sacerdotes cōmonent debere distribui: vt p eos in generatione altera magnalia dn̄i debeāt p̄dicari. Alterā em̄ ꝓgeniē: significat populum christianū: qui ab hebręo quē primuz dn̄s elegit secūdus esse dinoscit. **Quoniā hic est deus deꝰ noster in eternū ⁊ in sęculū sęculi: ipse reget nos in sęcula.** Hoc est quod p ordines ecclesiasticos sicut hodie fit: narrari voluerūt populo fideli. Sententia quidē breuis: sed q̄ vniuersa cōcludat. Hic est deꝰ deus noster: christū significant ostendētes eū digito tāq̄ p̄sentē. Quę figura dicitur Idea: latine species: quando aliqd futurū velut oculis offerētes: motū animi cōcitamus. Hic em̄: ꝓnomē articulare est: qd tunc ponit qn̄ tēsa manu aliquis indicat. Ipse em̄ hic monstratus est: qui ⁊ carnalibꝰ oculis voluit apparere. De quo similit hieremias ꝓpheta dicit: Hic est deꝰ noster: ⁊ nō estimabit aliꝰ absq; illo. Sequit. In ęternū ⁊ in sęculū sęculi. Cōtra illos hoc dicēdū est: qui sibi tēporales hoīes deos esse inaniter somniabant: martem: mercuriū: saturnū: cęteraq; portenta potiꝰ dicēda q̄ numina. Ergo deum immortalē: sempiternū: sine fine: potētissimū christū dn̄m asserūt p̄dicandū: qui in se credentes iugiter ꝓtegit ac defendit. Infert. Et ipē reget nos in sęcula. Reget vtiq; nos: qr ipse rex noster ꝓprie ac veraciter dicit christus. In sęcula: significat sine fine: qm̄ ille quos regēdos susceperit: si tamē ab ipso nō deuiēt sub gloriosa ꝑpetuitate custodit.

Schę

Cōclusio.

Păterna nobis ⁊ sacerdotalia dicta sonuerūt: vt ab omni parte pulsati: ad rectā semitā mereamur adduci. Quāta tibi rex bone cura est hoīm: quibus tā multiplicē medicinā dignaris ingerere iussionū? Nō vis semel dicere: qd hūanitatē nō pateris ignorare. Vndiq; admones: vndiq; doces: ⁊ fidē nostrā p introductas ꝑsonas clamare facis: vt locꝰ ignorantię fundituꝰ videat abscidi. Merito scūs tuus iob dicit: Quid faciam tibi o custos hominū? Tu admones qd q̄rere debeamꝰ: tu p̄stas qd nos mereri posse nescimus.

Job. 7

Explicit expositio in psalmū. XLVII

Incipit expositio in psalmū. XLVIII

In finē filijs chore psalmꝰ dd.

Titulí huius verba (sicut sępe dictū est) cūcta trahūt ad dn̄m saluatorē. Ipse em̄ ⁊ p finē significat: et p filios crucis itelligit: ⁊ p psalmū sine dubio denūciat: vt merito ipsiꝰ vocē venturā esse sentiamꝰ: cuiꝰ tot indicijs lāpabilis sermo ꝓmittitur. **Diuisio.**

Per totũ psalmũ verba sũt oĩpotentis filij. In prima sectõe dicit: q̃lia locutur⁹ vel que ꝓstatur⁹ sit fidelibus tpe incarnatiõis sue. Scd̃a memorat: stultl ꝛ insipiẽtib⁹ q̃nta vẽtura sint. Tertia dic̃: q̃ iustos ipiosq; secutura sũt. Quarta ꝯmonet fideles: ne timeãt diuites t̃rax: qꝛ oẽꝫ potẽtiã suã cũ luce derelinquũt. Expõ.

Audite hec oẽs gentes: auribus ꝑcipite oẽs qui habitatis orbeꝫ. Admonet vniũsitas vt indiscrete veniat ad audiendũ: qꝛ deus sine vlli⁹ acceptiõe ꝑsone bon⁹ est: nec vult paucis ꝓdesse: ꝛ alios q̃ tñ euꝫ puro corde requirũt sub dissimulatõe negligere. Deinde qꝛ tale sacramẽtũ incarnatõnis dñice nõ debuit nisi tot⁹ mũdus audire: vniuersale quippe bñficiũ: generalẽ nihilominus poscebat audituꝫ. Sequit̃. Aurib⁹ ꝑcipite oẽs qui habitatis orbẽ. Hic iã studiosi⁹ cõmonent̃: vt dicta deuotissime capiãt: ꝛ in memorie sue sinib⁹ reponãt. Gẽtes em̃ accipiam⁹ paganos: habitatores autẽ orbis xp̃ianos ꝛ iustos: qui norũt orbẽ terrax sic esse habitandũ: vt in ei⁹ sceleratis nõ iplicent̃ erroribus. Et cõsidera doctorẽ bonũ: quomõ ad audiendũ oĩm studia ꝯcitauit: vt ipse reddat̃ re⁹: qui sibi noluerit esse ꝓficuus. [RHE] Hoc rhetores ad suũ studiũ trãsferẽtes: attẽtos iudices reddũt: qñ se dicturos aut noua aut ingẽtia pollicent̃. Quiq; terrigene ꝛ filij hoĩm: simul in vnũ diues ꝛ pauꝑ. Adhuc in ipso studio domin⁹ ꝑseuerat: vt cõuentus audiẽdi fieret oĩm: ne quis eũ mediocre aliq̃d crederet eẽ locuturũ. Terrigenas: pctõres oportet intelligi: q̃ vitia terrena sectant̃. Et isti in partẽ ade p̃mi hoĩs merito reputant̃: qꝛ ille nõ filius hoĩs: sed ip̃e p̃mus hõ fuisse declaratur. Huic cõtrariũ est: qd̓ dixit: Filij hoĩm. Iustos em̃ tali dicto debem⁹ aduertere: q̃ in sortẽ xp̃i veniũt: qm̃ ꝛ ip̃e xp̃s fili⁹ hoĩs esse p̃dicat̃. Et memẽto: qꝛ cõtra adã ip̃e sp opponit̃. Merito qñ qd̓ p illũ perijt: isto veniente saluatũ est. Sequit̃. Simul in vnũ diues ꝛ pauꝑ. Ecce ille: sentẽtia q̃ superius ꝓmittebat̃ eluxit. De xp̃o em̃ dño dicitur: Sil' in vnũ diues ꝛ pauꝑ. Diues: qꝛ deus. Pauꝑ: qꝛ homo: sicut dicit ap̃lus. [2. Cor. 8] Memẽtote gratie dñi nostri iesu christi: q̃ ꝓpter vos pauꝑ factus est cũ esset diues: vt illi⁹ paupertate vos diuites essetis. Merito ꝗ tam magna ꝓmissa sunt: cũ tã p̃cipua ꝛ salutaria dicta sequerent̃. Superiox dictox breuis explanatio est. Diues ꝑtinet ad terrigenã: qꝛ numerosis pctis ꝓbat̃ opulẽt⁹. Pauꝑ respicit ad filios hoĩm: qꝛ ambitu hui⁹ seculi paupes sunt: vt futuras diuitias plenissime cõsequãtur: sicut in euãgelio dicit: [Mt.] Beati paupes spiritu: qm̃ ipsorũ est regnũ celorũ. Os meũ loquet̃ sapientiã: ꝛ meditatio cordis mei prudentiã. Excolit qd̓ supius cepit: nõ hũanã: sed diuinã se sapientiã atq; prudentiã esse locuturũ: id est: dñm christuꝫ. De q̃ dic̃ ap̃lus: [1. Co.] Nos aũt p̃dicamus xp̃m dei virtutẽ ꝛ dei sapientiã. Salomon q̃ testat̃: [Pr.] scire sapientiã ꝛ disciplinaꝫ: ꝛ intelligere verba prudẽtie. Sapiẽtia ꝑtinet ad mysteria diuina declarãda: Prudẽtia v̓o ad mores ꝓbabiles instruẽdos. Sic oĩs sermo diuin⁹ duab⁹ his virtutib⁹ plenissimus indicat̃. Hinc em̃ que narratur⁹ est inchoauit: que sint verba sua mirabili prius complexione describẽs: vt oẽs desiderãter quererẽt: qd̓ ꝓmissũ sub tali p̃dicatione sentirẽt. [M.] Inclinabo in †similitudinẽ aurẽ meã: aperiã in psalterio ꝓpositionẽ meam. Postq; virtuteꝫ eloquẽtie sue ver⁹ p̃dicator duobus dixit insignibus cõtineri: nũc queadmodũ p̃cepta sua possint ab humana genere suscipi aurẽ inclinatux se eẽ ꝓmisit: vt cog̃sceret si p̃dicatõeꝫ ei⁹ pp̃ls deuotus impleret. Sꝫ intẽde piũ magistruꝫ: siĩitudineꝫ posuisse. Siĩitudo em̃ rei: vere imitatio est: vt qd̓ nobis ad exẽplũ datuꝫ est: deuotã emulatione dño p̃stante faciamus. Sed vt oẽs ad p̃cepta sua salutariter iplenda institutor serenissim⁹ iuitaret: aperire se dixit in psalterio ꝓpositõem suã: id est: declaratux se p̃cepta diuitatl sui ꝓprij corpis scitate: vt nõ tã v̓bo q̃ docẽ ꝓbaret̃ exẽplo. Psalteriũ q̃ppe: vt sepe dixim⁹: corporl dñi decora siĩitudo ẽ. Nã sic psalteriũ de sũmo sonat: ita ꝛ incarnatio dñi celestia mandata cõcelebrat. [M.] †Ut quid timebo in die malo: iniquitas calcanei mei circundabit me. Uersus iste sub interrogatione ꝛ respõsione ꝓpria legẽdus est: qꝛ totũ sine timore suo fieri dicit: qd̓ vẽ

turũ esse pnunciat. Que figura dicit Peusis & Apocrisis: qn interrogatione pmissa respõsio apta subsequit. Dicit em: Ut qd timebo? Id est: quare formidolosa cogitatione confundar? In die mala: in die scz passiõis: q mala iudeis: bona fidelib⁹ fuit. Ille em timere debet vite finẽ: qui pctõrũ recordatione mordet. Christ⁹ autẽ mortẽ timere nõ poterat: qui pctã oĩmodis nõ habebat. Dicit em: Quare timeã in die mala? Nũquid iniqtas calcanei mei circũdabit me? Queadmodũ solet contingere pctõri: vt extrema ei⁹ scelerato fine claudãtur. Alij vero pter excellentiã sancte incarnatiõis hoc magis a parte mẽbrorum accipiendũ esse dixerũt. Qui cõfidunt in virtute sua:† quiqz in abũdantia diuitiarũ suarum gloriant. Hec pendẽt de superiori versiculo: quib⁹ iungẽdũ est: tales circũdant in iniqtate calcanei. Nam psumũt in virtute sua: q aliquid vident possibilitate cõfidere: vt virib⁹ corporeis valentes: animi robore & lingue disertitudine pminẽtes. Sed postqz dixit intrinsec⁹ attributa: nũc venit ad diuitias q extrinsec⁹ veniũt: p quas maxime inflat hũanitas. Raro em diues sortẽ sibi cũ pauperib⁹ intelligit eẽ cõmunẽ. Et necesse est vt tales timeant finem: qui & deserere mũdana nolũt: & pctõrum suorum penas cõsciẽtia teste formidãt.

Frater non redemit: redimet hõ: nõ dabit† placationẽ suã. Postqz de peccatorib⁹ dixit: quorum iniqtas calcaneuz circũdat: venit ad genus curatõis eximiũ. Et hoc qz sb admiratiõe legendũ ẽ: Frater nõ redemit? Id est: dñs christ⁹: qui dixit in euãgelio: Ite nũciate fratrib⁹ meis. Et in psalmo: Narrabo nomẽ tuũ fratrib⁹ meis. Ipe si nõ redimat qui fudit sanguinẽ pcio sũ: redẽpturus est hõ: id est: adã: qui hũanũ gen⁹ trãsgressionis vitio sauciauit? Nõ dabit: negãtis est: qr nulla oblatio: nulla placatio põt cõpensare: qd nos diuinitas est dignata redimere. †Nec pciũ redẽptionis aĩe sue: &†laborauit in eternũ. Pars istã pma versus hui⁹ ad sententiã respicit superiorẽ: qr homo liberat⁹ nõ dabit deo placationẽ suã: nec pciũ redẽptionis aĩe sue. Preciũ est em alicui⁹ rei cõpẽsatio. Hõ aũt quid dabit in pciũ: q totum qd offerre possit accepit? Sequit. Et laborauit in eternũ. De fidelib⁹ dicit: qui qzuis pciũ redẽptiõis aĩe sue dare nõ possint: laborant tñ in eternũ: duz hoc agunt qd eis ad pmia vite eterne pficiat. Et viuet† in fine. †Qñ non videbit interitũ. De illis adhuc dicit: qui laborant in eternum. Isti em in fine viuẽtes: id est: in dño saluatore: interitũ nõ videbũt: qr licet corpore moriant: eterne vite munere sũt ditati. Alij versus istos ita pctõrib⁹ estimant applicãdos: dicẽtes. Laborant in eternũ: q ppetua vltione dãnandi sunt: viuẽt in hoc mũdo in fine qui desperata libertate luxuriant. Quapropter in volũtate erit legentiũ: eligere qd sequant. Nos tñ de fidelib⁹ hacten⁹ dictũ esse pspexim⁹: nũc audiam⁹ pfidi quãta passuri sint. Cũ viderit sapientes moriẽtes: simul insipiens et stultus pibũt. Et relinquet alienis diuitias suas. Uenit ad scdm docendi modũ: vbi pctores cũ sapiẽtibus huius mũdi dicit esse pituros: & diuitias suas quas magnope diligebãt: nõ suis: sed qd graui⁹ vreret extraneis successorib⁹ definit esse relinquendas: vt pter quas oĩa pctã cõmiserãt: nec possessione ipsarũ: nec pprio successore letarent. Sicut salomõ dicit: In qd peccauerũt: nec latere potuerũt. Cũ viderit pctõr vtiqz sapiẽtes seculi isti⁹ ab interitu nõ liberari: vt fuit solon atheniẽsis: philo lacedemoni⁹: aristippus: & ceteri qui mũdane sapiẽtie celeberrima laude viguerũt: sed videt eos cõmuniter mori: qs diuine sapie pticipes estimabat. Seqt. Simul insipiens & stultus peribũt. Necesse est em vt insipiẽs & stultus desperatiõe peant: cũ suos sapiẽtes cognouerint interire. Uerũ vt hec magis spũaliter accipe debeamus: Insipiẽtes sũt q pdicationib⁹ pphetaruz acqescere noluerũt. Stulti aũt iure dicẽdi sũt: q nec ipm xpm dñm venientẽ recipere maluerũt. Hi g sil pibunt: qm in futura iudicatiõe dãnandi sunt. Reliquerũt aũt iudei alienis diuitias suas: qm spernẽtibus eis dñm saluatorẽ: ad gentes extraneas salutis eorũ pmia trãsierũt. Et sepulchra eorum: dom⁹† eorum i eternũ. Tabernacla eorum i† generatõe & pgenie:† inuocabũt noĩa† eorum in tris† ipsorũ.

Margin notes (left): Sap. in; Pro; Mt. 8; Ps. 2j; Al. Et; Al. dabit; Al.

Margin notes (right): Al. adbuc; Al. nõ hz; Sap. jo.; Al. illorum; Al. pgenie; Al. vocauerũt; Al. sua; Al. suis

Morientiū diuitū pompa describit: q̄ sibi ędificāt sepulchra magnis tractatib⁹ exq̄si ta. Videm⁹ eñ quędā mausolea pulcherri mis renitere marmorib⁹: vt dom⁹ estimēt ęternę magnis molib⁹ fabricatę. Post hec venit ad eoꝝ tabernacula: q̄ copiosa largi tate fulcita sunt: vt in lōgas gnātiones et ꝓgenies cōstanti pulchritudine ꝑducant. Subiūxit etiā ritū quē gētilitas in parēta libus agere cōsueuit: qñ fatua supstitione in terris eoꝝ: id est: in sepulchris inuocant noīa mortuoꝝ: ⁊ credūt hoc illis ꝓdesse qđ eoꝝ vident exhibere memorię. **Et homo cū in honore esset nō itellexit: cōparatus est iumētis insipiētib⁹ ⁊ silis factus est illis.** De ipsis adhuc loquit: qui mūdi istius honore floruerūt. Nā q̄uis pctōr in honore sit dū viuit: quia dei portat imaginē: recte dicit dignitatem suā nō intelligere: duz talia facit q̄ ab ipso creatore vident oīmodis discrepare. Seq̄tur. Cōparatus est iumētis insipiētibus: ⁊ similis factus est illis. Siłitudo dat digna vecordib⁹. vt qui se imaginem dei gestare nō intelligūt: cōgrue iumētis insipiētibus cōparent. Nā cū ratione ꝑceptā iussionib⁹ dñi mandatisq̄ non exhibent: merito eam tanq̄ indigni tanto munere ꝑdiderūt. Nā tolle homini dei cōsideratione: ⁊ oīno pecus insipiēs est: p̄sumptio vana ⁊ caduca supbia. Sed q̄uis de mortalib⁹ dicat: Et homo cū in honore esset nō itellexisset: possunt hic ⁊ p̄uaricatores angeli accipi: q̄ de cęlo ꝓiecti sunt: q: nec ipsi intellexerūt honorē suū dū auctori supbisse monstrantur. Hō eñ ⁊ ꝓ diabolo ponit: sicut in euāgelio dñs testat: Inimicus aūt homo q̄ seminauit zizania est diabol⁹. Hec decima species est definitionis: quā greci Hostipos: latini: veluti appellāt: quādo talis est alicuius rei complexio: vt non tantum vni rei de quo dicitur: sed ⁊ alijs applicari posse videat: sicut et. xxxv. psalmo iā lectū est: Homines ⁊ iumēta saluos facies dñe. Nō eñ dñs hec sola: sed ⁊ reliqua saluare ꝯsueuit.

Math. xiij

P̄

Ps̄. 35

Al. illorū

Al. cōplacebūt

Hec via† eorū scandaluz ipis: et postea in ore suo† benedicet. Hic iā enumeratiōes decursę velut dispersa grana in vnū cumulū colligunt. Naz post illa quę dicta sunt sentētialiter enunciat: Hec via eoꝝ. Viā: vitā debemus accipere: in q̄ in hoc seculo actuū nostroꝝ vestigijs ambulam⁹. Sed hec via quid malis faciat: nō tacet. Scandulū vtiq̄ auctoribus suis: id est: stimulū atq̄ dolorē. Nō eñ ad securitatē suaz q̄cq̄ pctōr efficit: cui de sua ꝓuenit actiōe torq̄ri. Sequit. Et postea in ore suo bñdicent. Hic describit cōsuetudo peccantiū: q̄ postq̄ votū neq̄ssimę dispositōis impleuerint: mox diuinitati gr̄as agunt: qm̄ ad suū velle ꝑducti sunt: nesciētes miserrimi hoīm q: illo auctore tm̄ ad sancta desideria ꝑueniūt. Sed isti in ore: nō in corde benedicent: vñ ꝓcedit plerūq̄ simulata sentētia: sicut esaias dicit: Popul⁹ hic labijs me honorat: cor autez eoꝝ longe est a me.

Esa.

Sicut oues ī inferno positi sūt: mors depascet eos. Et† obtinebūt eos iusti in matutino. Venit ad tertiā sectionen: vbi iustis ⁊ impijs ꝓ suis meritis dicit esse reddendū. Pctōres eñ in inferno positos: mors ęterna depascit. Nā sicut oues lanę suę amissione iugiter pseuerant: sic in illo semꝑ sine īmunitione substātię iuenit qđ pęna discruciet. Depascit eñ a iumētis tractū: q̄ herbas nō radicit⁹ euellunt: sed abscidūt ipas potius sūmitates. Sequit. Et obtinebūt eos iusti in matutino. Obtinebūt dixit supabūt: qđ vtiq̄ in illa resurrectiōe fęliciū est: vt malis p̄minent. Hic eñ iustos obtinēt pctōres: in illo vero iudicio iusti infideles modis oīb⁹ obtinebūt. In matutino: ac si diceret: In albescente die: cū gloria resurrectiōis illuxerit: qñ iā beatitudinis claritas apitur: ⁊ inchoat esse dies: q̄ nulla nocte finit. **Et auxiliū eoꝝ veterascet in inferno: † ⁊ a gloria† sua expulsi sunt.** Adhuc pctōrū infelicitatē miseriasq̄ describit: quoruz auxilia tanq̄ panni putrefacti veterescūt. Quid eñ diuitię p̄stabūt mortuis? Quid p̄sūptio hūana defunctis: q̄ cuncta amittūt quib⁹ hic delectati sūt: ⁊ in ęternas pęnas ꝑueniūt: quas se pati nullaten⁹ crediderīt. Sequit. Et a gl̄ia sua expulsi sūt: de mundo scꝫ in quo gl̄iabant: vel de illis rebus in quib⁹ decepti infelici sorte p̄sumebāt: sicut in euāgelio diuiti dictū est: Stulte hac nocte auferet a te aīa tua: quę autem p̄parasti cui⁹ erūt? **Verūtñ de⁹† libe**

Al. o[...] turc[...]

Al. n[...]

Al. e[...]

Al. n[...]

Luc

Al. [...]

rabit animã meaꝫ de manu inferi: cũ acceperit me. Post errores expositos peccatoꝝ: merito sentẽtia saluatoris infertur: vt sicut hũana fragilitas terrore ꝓstrata est: ita spe futuri p̃mij subleuata consurgat. Nã siue hoc dñs xp̃us de se dicat: siue a parte mẽbrorũ suoꝝ vt assolet loquatur accõmodũ est. Ipe em̃ descendens animã suã ab inferno liberauit: sed simul ⁊ illoruꝫ qui aduentũ ei⁹ cõstanti animo crediderũt. De manu autẽ inferi: dicit de potestate diaboli: qui ante aduentũ ei⁹ animas tenebat obnoxias. Ne timueris cuꝫ diues fact⁹ fuerit homo: ⁊ cũ multiplicata fuerit gloria domus eius. Quarta pars psalmi ex ore veritatis egreditur: vt nobis saluberrima medicina p̃stetur. Nã totius mundi hęc vna querela est: quare in hoc seculo floreant hoĩes quos a cultura dñi cognoscim⁹ alienos. Sed pctõribus ista ꝓmissa sunt: Ideoqꝫ pi⁹ doctor veros alloquit̃ christianos: ne terrarũ diuites ptimescãt: qm̃ bene generaliter pecuniosus pauescit̃ cũ ei famulari hoĩm cupiditas estimat̃. Diues em̃ dict⁹ est a diuo: qui quasi deus nihil credit̃ indigere. Hominẽ hic impiũ debemus accipere: qui se subiectis formidabilẽ facit: dũ ęquitatis iura cõtemnit. Sequit̃. Et cũ multiplicata fuerit gloria dom⁹ ei⁹. Junge: ne timueris. Quę figura dicit̃ Apochinu: id est: a cõi: qñ superiora ad inferiora respõdent. Et respice qua gratia cũcta ꝓficiãt. Min⁹ em̃ fuerat diuitẽ fieri: q2 hoc frequẽter inuenis in negociatorib⁹ ⁊ in hominib⁹ abiectis. Addidit. Et cũ multiplicata fuerit gloria dom⁹ eius: id est: cũ honorib⁹: cũ possessionibus: cũ tota hoĩm fuerit laude celebrata: vt nihil sibi nisi solum deesse putet imperiũ. Et vide q2 dom⁹ ei⁹ dixit: vt nõ solũ ipse: verũetiã oĩa q̃ ad ip̃m ptinẽt: magna pompa florere videant̃. Sed quare isti nõ debeãt timeri: pulchre subsequit̃. Qm̃ cũ †moriet̃ perient hęc omnia: neqꝫ †simul descendet cũ eo gloria† dom⁹ ei⁹. Ecce ratio reddit̃ quare timeri nõ debeat mũdi gloriosus. Cur em̃ timeam⁹ diuiteꝫ: qui morit̃ paup: Scandalũ nostrũ nõ est illi ppetuũ: nec aliud secũ valet portare nisi vñ possint ardere. Q2 deformem in illa patria respicies: queꝫ hic mundissimũ p̃ciosa veste miraris. Et bñ dixit descẽdere mortuos pctõres quasi in abyssos altas: q̃si in ꝓfundissimã foueã: sed sine g̃lia sectari: sine turba satellitũ: sine p̃sumptione gazarũ. Dom⁹ illa quã mirabaris remanet tota: s̃ onera quę nõ videbas trãsmittit ingẽtia.

Quia aĩa ei⁹ in vita ipius benedicet̃: cõfitebit̃ tibi cũ benefeceris ei. Hic bñdicet̃: non ad s̃cificationẽ ptinet impetrandã: s̃ ad luxuriantiũ fauorabiles voces. Benedicet̃ em̃ dictũ est: ꝓpter linguã satellituꝫ: q̃ inter garrulitates ⁊ epulas pastorib⁹ suis bene optare ꝯsuerũt: quorũ anima nõ de bono actu: sed ex delitiarũ p̃paratione laudat̃. Sequit̃. Confitebit̃ tibi cũ benefeceris ei. Mali tũc deũ benedicũt: qñ tpalia bona pcipiũt: bon⁹ aũt laudat dñm ⁊ cũ malorũ fasce deprimit̃: sicut fecit iob ⁊ cęteri sancti ei⁹. Dicit̃ ergo p̃ri: Iste pctõr cõfitebit̃ tibi: sed qñ illi bñfeceris: qui si aliq̃d cõtrariũ patiat̃ blasphemare nõ desinit. Et ideo ꝯsuetudo ista vitãda est quę in sceleratis sepi⁹ inuenit̃. Nos autẽ pio corde omni tẽpe collaudem⁹ dñm: q̃ saluteꝫ nostrã ⁊ in aduersis ⁊ in ꝓsperis sp̃ operat̃. Introibit vsqꝫ in †ꝓgeniẽ patrũ suoꝝ: vsqꝫ in ęternũ nõ videbit lumẽ. Qui patres pessimos imitant̃: eoꝝ societate dãnandi sunt: ⁊ ideo pctõres dic̃ vsqꝫ ad patrũ suoꝝ ꝓgenies introisse. Patres em̃ ipsoꝝ appellauit: nõ tm̃ ex semine carnis: quantũ q̃s moꝝ imitatione secuti sunt: sicut in euangelio dicit incredulis. Vos a patre diabolo estis. Addidit. Usqꝫ in ęternũ nõ videbit lumẽ: q2 sicut peccata tenebrosa sunt: ita pctõres sapiẽtię lumen auferũt. Et ideo dixit: In ęternũ nõ videbit lumẽ: qm̃ nec in isto mũdo illũinat⁹ fuit: cui⁹ cor noxij caligo erroris obsedit. Simili mõ: nec in ęternũ videbit lumẽ: qd̃ hic vitio suę prauitatis habere nõ meruit. Lumẽ em̃ verũ qd̃ illuminat oẽm hoĩem venientẽ in hunc mũdũ: xp̃s est dñs: quẽ solũmodo in deitate sua videre sanctorum est.

†Et hõ cũ in honore esset nõ intellexit: cõparatus est iumẽtis insipientib⁹ ⁊ similis fact⁹ ẽ illis. Postq̃ȝ oĩa quę fuerãt dicẽda p̃monuit: pulcherrimũ psalmũ repetita v̾sus parilitate cõclu

Marginalia: [...]erit / [...]unt / [...]nõ h3 ; Al. ꝓgenies ; Ioh. 8 ; Ioh. 1 ; Al. nõ h3

sit: vt se pctōr a malo ꝓposito remoueret: cū notatā deformitatē suā iterata increpatione cognosceret. Cōclusio.

L Egendus sepiꝰ psalmꝰ: ꝛ in thesaurario memorie reponēdus: qm̄ ipse i pncipijs admonet: vt cordis auribus audiat. Ipse em̄ testatꝰ est eius meritū: q cū monuit studiose ab vniuersis mūdi partibus audiendū. Totuz habet qcqd ad inspectiuā: quicqd ad moralē ptinet disciplinā: sicut versus ille pollicitus est. Os meū loqtur sapientiā: ꝛ meditatio cordis mei prudentiā. Resignauit nobis sctā veritas q̄ ꝓmisit: faciat nunc sensibꝰ nostris dulcescere atq̧ inherere qd p̄cipit.

Explicit expositio in psalmū. XLVIII
Incipit expositio in psalmū. XLIX

Psalmus asaph.

A Saph filius barachiel: qui in paralipomenon legit electꝰ inter qtuor cantoꝝ magistros: vt instrumētis musicl psalmos dn̄o ꝓsonaret. Hic ꝓ sui nois significatione in hoc titulo meruit adhiberi: nō auctor psalmi: sicut ꝛ de alijs scriptū est: sed musicꝰ egregiꝰ q nobis ꝑ vocabulū suū aliquid indicaret. Huiꝰ em̄ nois significatio: q̄ apud hebreos semp est plena mysterijs indicat synagogā: q̄ in hoc psalmo loquitur. Sed hic illa fidelis dn̄i synagoga intelligēda est: q̄ ꝛ venturū xp̄m credidit: ꝛ aduētū eius gloriosa expectatiōe suscepit: in qua fuert pr̄iarche: ꝓphete: nathanael: ipi q̧ apl̄i: ꝛ reliqui sincera deuotiōe credētes. Sciendū plane: qd hic psalmꝰ primū aduentū dn̄i: scdm̄q̧ ꝓphetet: q̧uis ꝛ nonagesimusquintꝰ et nonagesimusseptimꝰ eadē p̄dicare noscant: quatenus excusatio iudeis nō credētibus funditꝰ tolleret: qm̄ illa nō suscipiūt: q̄ ipa q̧ synagoga testatur. Quid rogo colunt: si etiā ipam audire contemnūt quā se venerari dicūt? Diuisio.

I N pma sectione fidelis synagoga loquit: q̄ nunc est in ꝑplis xp̄ianis: de pmo ꝛ scdo aduentu dn̄i christi. Sequēti vero parte: ipe rex loquit xp̄s: cōmonēs ꝑplos vt victimis pecudū derelictis: sacrificiū laudis debeāt imolare. Tertia sectione: iterū deuota quā diximꝰ synagoga reloquit imputās pctōribus nequicias suas. Expositio.

Rp̄

D Eus deoꝝ dn̄s locutꝰ est: ꝛ vocauit terrā. A solis ortu vsq̧ ad occasum. Ne quis incarnationē dn̄i mediocri crederet estimatione pēsandā: potētia ipsiꝰ ań p̄dicit: vt totius incredulitatis prauitas auferat. Dij dicunt hoies: qui bonis ꝯuersationibꝰ gratiā supne maiestatis accipiūt: sicut in alio psalmo ait: Ego dixi dij estis: ꝛ filij excelsi oēs. Ita q̄ filij dicunt sicut ꝛ dij: qꝛ vtrūq̧ gratia p̄stat vtiq̧ nō natura. Deꝰ aūt deorū: est deꝰ xp̄s. Ipe em̄ cū patre ꝛ spūsancto vere dicitur deus deoꝝ: qd tn̄ nomē nō oino diuinitatis est ꝓpriū: sed hūana lingua: sicut iam diximꝰ: sūmitatē eiꝰ vltra hoc nō pōt indicare. Deꝰ em̄ greca lingua dicitur timor: ꝛ qm̄ solus ipse timendus est: inuicē nois verbū tale trāsiuit. Legit em̄ in exodo: Nomē meū adonai n̄ indicaui eis: vt sciamꝰ nomē esse secretū: qd nec electis famulis cognoscit indicatū. Locutꝰ est ergo ꝑ ꝓphetas: ꝑ apl̄os: ꝛ qd est potētius ꝑ seipm. Sequit. Et vocauit terrā. Terrā h̄ genus hoim debemꝰ aduertere: qd ꝑ totū orbē terrarū videt esse diffusū: sed ꝓpt illud qd habitat positū ē qd inhabitat. Nā queadmodū vocasset: qd audire nō poterat? Hoc schema dr̄ Metonymia: qm̄ per id qd ꝯtinet hoc qd ꝯtinet edicit. Addidit: A solis ortu vsq̧ ad occasū. Per solis cursuz: vniūsū significat mūdū: qꝛ omni terre orit ꝛ occidit claritas eiꝰ. Hoc em̄ fec sancte incarnatiōis aduētus: vt vniūsas gētes prauis erroribꝰ sauciatas: ad credulitatis sue remedia piꝰ medicꝰ inuitaret: sicut ipe dixit: Uenite ad me oēs q laboratis ꝛ onerati estis: ꝛ ego vos reficiā. Ex syon species decoris eiꝰ. Hic hierosolyma significat: intra quā ciuitatē mōs iste puris mētibus velut aurea massa resplēdet. De hac em̄ vrbe exeūtes apl̄i spēm decoris xp̄i annūciauerūt in toto orbe terraꝝ: sic esaias dic: Ex syon exibit lex: ꝛ vbū dn̄i de hierl'm. Ueneranda vrbs: sctm̄ culmē: vt illud regis nr̄i insigne domiciliū arcē merito dicamꝰ esse terraꝝ. Et respice q̧ cōpetēter edocemur. In supiori vsu dixerat: xp̄m dn̄m vniūsas gentes euocare: nūc etiā designat vn̄ doctrina eiꝰ tāq̧ de purissimo atq̧ affluētissimo fonte ꝑ spacia totius orbis effluxerit.

Ps. 8

Exo.

Mat

Esa.

his em̄ dictis euāgelica verba cōcordāt: p oēs gētes incipiētib⁹ ab hierl'm. Jnde em̄ p̄dicari cepit xp̄s: cui⁹ sp̄es decora cognoscit: testāte alio psalmo: Speciosus forma p̄ filijs hoim. Ubi sufficiēter expositū est: cur speciosus singulariter dicat. **Deus manifeste veniet: de⁹ noster et non silebit. Ignis in cōspectu ei⁹ ardebit: et in circuitu eius tēpestas valida.** Synagoga fideliū postq̄ de p̄mo multa dixit: venit ad scdm dn̄i saluatoris aduētū: quē p figurā ideā diuersis silitudinib⁹ mirabili imaginatione describit: vt nō taʒ futur⁹: q̄ p̄sens esse videat. Dicendo em̄: Manifeste veniet: significat illū i p̄mo aduentu cūctis nō fuisse manifestū: q: maiestas ei⁹ carnea nube celata ē: sicut et apl'us de infidelib⁹ dicit: Si cognouissent nunq̄ dn̄m glie crucifixissent. Manifeste v̄o tūc veniet: qn̄ iā nō cruci affigēdus: s iudicaturus ē mūdū. Tract⁹ sermo a sacrificijs: qd toto die festiuitati vacaret. Manifeste em̄ dicit: quasi a mane dies festus. Repetit: Deus noster: ne sibi infideles putarēt esse cōem. De⁹ em̄ xp̄ianoꝝ ip̄e est de⁹ deoꝝ: q̄ et manifeste veniet et nō silebit. Silet enim mō cū mūdus iste pagit: cū blasphemas et sacrilegas voces sentētie seueritate nō dānat: s ad cōuersiōis medicinā sustinet pctōres. Tūc aūt nō silebit qn̄ sceleratis dicturus est: Jte in ignem eternuʒ: qui paratus est diabolo et angelis eius. Jnde et alibi dicit: Tacui tacui: nunqd sp tacebo: Naʒ qd sequit: Ignis in cōspectu ei⁹ ardebit: magni iudicis: sicut dictū est: p̄clar⁹ aduētus mystica v̄tute describit. Ignis em̄ p̄ire dicit: vt q̄ est palea se formidet arsuꝝ. Addidit. Et in circuitu ei⁹ tēpestas valida. Hec tēpestas nō vētis agit: nec pcellis seuiētibus excitat: s diuia potētia vehemēs cōsurget sp̄ūs: vt area dn̄i eq̄tat ei⁹ sentētia vētilet. Tūc frumēta seq̄strabit a paleis: hoc est: bonos discernet ab impijs. Que iudicatio merito tēpestas dicit: qm̄ et iprouisa veniet: et in disceptationē suā nimia celeritate raptabit. Ualida q̄: decēter adiūctū est. Nā q̄ sit potēs: hinc dat itelligi: vt oē genus hoiuʒ p suis meritis momentanea celeritate discernet: sicut apl'us dic: Jn momēto: in ictu oculi: in nouissima tuba. Canit em̄ tuba: et mortui resurgēt. Jn circuitu ei⁹ tēpestas valida: non incōpetēter aduertit: qm̄ cū ip̄o iusti sedētes: sicut pmittit in euāgelio: iudicabūt. **Aduocabit celū desursum: et terra vt discerneret pplm suū.** Hoc certe factur⁹ est in illo iudicio. Sʒ terra rōnabilit fortasse dicit sursū vocata: q̄ nunc in imo loco noscit cōstituta. Celū aūt cū sit desup: vbi illud sursū vocauit: Sed celū hic: oēm iustū debem⁹ accipere: terrā pctōrem: q: ille sp̄ūali se cōuersatione dn̄o p̄stante purificat: iste terrena vitioꝝ q̄litate sordescit. Et vide q: iu primo aduētu oēs indiscrete vocauerat: vt admoniti in hoc mūdo se corrigere debuissent: sicut in euāgelio dicit: Et exierūt in exit⁹ viarū: et vocauerūt q̄scūq̄ inuenerūt malos et bonos. Jn fine aūt mūdi aduocat: vt iā iustos discernat ab impijs: ne vlteri⁹ sicut hic cōfusis habitatiōib⁹ misceant. **Congregate illi sct̄os ei⁹: q̄ ordinant testamētū ei⁹ sup sacrificia.** Nūc synagoga xp̄i verba facit ad angelos: q̄ ministerio suo in fine seculi sct̄os de vniuerso mūdo: sicut legit: congregabūt. Dicit em̄ ipse dn̄s in euāgelio: Mittet angelos suos: et cōgregabūt an̄ eū oēs gētes: et sepabit eos ab inuicē sicut pastor segregat oues ab hedis. Sequit. Qui ordināt testamētū eius sup sacrificia. Ordinare dicim⁹ testamētū eos: q̄ actib⁹ bonis restituūt ea q̄ in testamēti serie cognouerūt: vt hospitē suscipe: elemosynā dare: caritati studere. Hoc eniʒ supra sacrificiū pecudū dn̄o cōstat acceptū: vt actuū illi magl' pbitas offerat. Siue vt quidē voluerūt: pōt hoc et de iudeis accipi p Jroniā: id est: p irrisionē: qn̄ vilē rē laudādo suggillat. Ac si diceret: Eos dn̄o cōgregate: q̄ in officio sanctitatl' cōmorant. Ecōtrario vero: q̄ impia sūt agūt: et in eo qd sacrificia deo cōsueta celebrāt: scificādos se eē dijudicant. **Et annūciabūt celi iusticiā ei⁹: qm̄ deus iudex est.** Supiora excolit: p celos significās viros iustos: quib⁹ verbi celestis dispensatio cōdonat. Addidit. Qm̄ de⁹ iudex est. Ac si diceret: Qui nescit falli: et sicut oia māifeste nouit: ita et sine rephensione discernit. Hoc em̄ veraciter ac pprie de deo dicit: cui nihil negatur: nihil supprimit: quē nec factū aliqd la-

Marginalia: ṗs.4 · ardesc[et] · [sin]e · [cor]inth. · T · [Ma]tth.25 · Cor.15 · Al'. discernere · Matth.22 · Matth.25 · Sche

tet cui nec qđ iudicet abscondit. Audi
pplus me⁹ ꝛ loquar: isrl ꝛ testifica
boꝛ tibi de⁹ deus tu⁹ ego sū. Uen-
tū est ad scđam sectionē: in q̄ iā veritas ip-
sa ex ꝑsona ꝓpria loquit. De⁹ eīm q̄ verba
sua nō vult incassū suscipi: ne vt legit por-
ci p̄ciosa dispergant: dicit ad ppłum: Audi:
hoc est: deuote suscipe. Jllos eīm audire di
cimus: q̄ p̄cepta cōpleuerint: sicut legitur:
Luc.8 Qui habet aures audiēdi audiat. Pplus
me⁹: significat plebē deuotā. Et loqr: sub-
audi: ꝓfutura. Qđ si nō audieris: ꝯsequit
Rp̄ ad interitū tuū taceā. Jsrael vero: frequē-
ter diximus: interp̄tari vidēs deum. Ergo si
me vides audire nō negligas: qꝛ ꝯtempla-
tio mea obedientiā tribuit audienti. Testi
ficari vero est: testimoniū dicere. Qđ vtiqꝫ
in iudicio factur⁹ est de⁹: qn̄ vniuscuiusqꝫ
facta discernet. Tunc eīm fidelib⁹ suis testi-
Matth.25 moniū dabit: cū dictur⁹ ē: Esuriui: ꝛ dedi-
sti mihi mādūcare: eisqꝫ silia. Sequit. Qm̄
de⁹ deus tu⁹ ego sū. Hoc erat qđ ppłum au-
dire sub cōtestatione p̄monebat: vt de⁹ il-
le generalis ꝛ volentiū ꝛ nolentiū esset ipi-
us ꝓprie: q̄ eū pura mēte diligeret. Nā cuꝫ
dicit: Tuus: fidelē sibi eū fuisse mōstrauit.
Repetitio eīm ista: Deus deus: mentē soli-
dat: ne semel dicta laberent. Jstud vero:
Sum: ꝓpriū diuinitatis est verbū: qđ tp̄e
nō mutat: sed sp̄ adest atqꝫ ęternū manet:
Exo.3 sicut moysi responsū est: Ego sum q̄ sum.
Et rursū. Qui est misit me. Sed ꝑscrutan-
dū ē: cur istud nomē essentię sol⁹ sibi vēdi-
cet de⁹: Tunc eīm qn̄ dictū est: erant ange-
li: erāt celestia: erāt terrena oīa sicut eē de-
creta sunt. Sed qꝛ illa sola est infecta ꝛ ęter
na natura: nec aliqn̄ cępit ex tp̄e: ꝛ in trib⁹
ꝑsonis deitas vna subsistit: merito sol⁹ eē
dicit deus: qꝛ vt sit nullius indiget: sed sp̄
virtutis ꝓprię vigoꝛe ꝯsistit. Est ibi ꝛ aliud
sacramentū: qđ vna syllaba trib⁹ litteril cō-
tinet: vt sancta trinitas vn⁹ de⁹ esse docea
Al. in sacrifi-ciis tuis tur. Nō †sup sacrificia tua arguaꝫ
te: holocausta aūt tua in conspectu
meo sunt semp. Gloꝛiosus doctoꝛ ꝛ ꝑfe-
ctissim⁹ institutoꝛ: iudaicū ppłm volēs a re-
bus carnalib⁹ amouere: ꝛ ad spiritualia sa
cramēta ꝑducere: pecudū sacrificia iā non
dicit exqrēda: nec eū exinde argui posse te-
statur si minime animaliū victimas imola

ret: sed holocausta illa poti⁹ in ꝯspectu suo
dāda cōmemoꝛat: q̄ hūiliato coꝛde pijs al-
tarib⁹ offerunt. Holocausta aūt dicta sunt
sacrificia: q̄ postqꝫ fuissent imolata ignis
veniēs desup absumebat: q̄ latine tota in-
censa dicunt. Hęc xp̄s veniēs respuit: qꝛ ip
se vera victima fuit. Aliud est holocaustū
qđ dn̄s an̄ ꝯspectū suū semp̄ esse ꝓnūciat:
scꝫ qn̄ mens nostra diuino amoꝛe succēsa:
pctā sua tribulatiōe decoquit: ꝛ ad illius
holocausti silitudineꝫ oīa vitia sua crucia-
tu coꝛpoꝛeo exusta ꝯsumit. Nō accipi-
am de domo tua vitulos: neqꝫ de
gregibus tuis hircos. Per hūc versū
ꝛ duos alios qui sequunt: breuiter enume-
rat q̄ se respuere ꝓfitet. Hęc figura dicitur
Brachyologia: id ē: breuis locutio: cū plu
ra paucis amplectimur. Sꝫ ne audito ho-
locausto: ad antiq̄ hūana mens sacrificia
recurreret: apte renuit cōsuetudinē prioꝛē:
vt spūalit itelligeret qđ in silitudinē p̄mis-
sa gerebat. Sꝫ cū hęc duo respuit: vniuer-
sa p̄mi tp̄is sacrificia designat modis oīb⁹
excludenda. Significat eīm a parte totū.
Qm̄ mee sunt oēs ferę siluaꝝ: iu
meta in mōtibus ꝛ boues. Causam
reddidit: qre ab ipo nō expectat quadrupe
dū imolatiōes: dicens: qꝛ a te petere nolo
qđ meū esse cognosco. Qđ foꝛte paup̄ non
habet: dū aut nō valuit cap̄e: aut min⁹ po-
tuit enutrire: s3 petit fidē rectā: ꝯfessionēqꝫ
deuotā: quā oēs dare ipo iuuāte p̄ualent:
etiā q̄ nulla terrena possessione gratulant.
Sub hoc igit sensu: p̄ enumerationes reli-
q̄s currit. Addidit. Jumēta in mōtibus ꝛ
boues: ne q̄s de facultate ꝯfisus min⁹ ꝯsci-
entię opaꝫ daret: dū se crederet pecudū im
molationib⁹ expiare: qđ iniq̄ mēte deliq̄s-
set. Pōt ꝛ alio mō intelligi. Feras siluarū:
gentes significāt: q̄ in sęculi isti⁹ nemoꝛib⁹
sup̄stitione ferocissima versabant. Jumē-
ta in mōtib⁹: sūt simplices in eccłia catho-
lica ꝯstituti: q̄ in cacumie fidei habitare no
scunt. Boues indicāt apłos ꝛ ꝓphetas: q̄
in agro dn̄i assiduo laboꝛe v̄sati sūt. Qua-
propter his allusionib⁹ cōpetēter appositi:
p̄figurat eccłiam catholicā de diuersis mū
di ptibus colligendā. Cognoui oīa
volatilia celi: ꝛ †spēs agri mecū est. Al. pulchritudo
Cognoui: nō ad infirmitatē nr̄am trabas

q̄ ex tp̄e aliq̄d data opoztunitate cog̃scit: s̄ dn̄s cognouit an̄q̄ faceret vniuersa: in cuius p̄sentia erat omne qđ potuisset existē. Quis em̄ oīa celi volatilia pōt nisi sola maiestas cognoscere? Quo versiculo cūcta cōplex⁹ est: qm̄ ⁊ oīa volatilia celi dinumeratiua q̄ntitate cognoscit. Spēm agri secu3 se habere p̄fessus ē. Reuera secū: qꝛ vbiq̄ȝ tot⁹ est: sicut de illo p̄pheta dicit: Celu3 et terrā ego impleo. Sed debem⁹ spūalit̄ ista tractare. Volatilia celi ptinent ad sup̄nas mirabilesq̄ȝ virtutes: vt sunt angelicę ptātes: q̄ motu celeri sctā voluntate spūaliter trāsferunt̄. Spēs aūt agri respicit ad gentes: q̄ erāt xp̄o dn̄o crediture. Reuera species: qm̄ p̄ hoiem bn̄ accipit̄ dec⁹ omne terrarū. Si esuriero nō dicā tibi: meus est em̄ orbis terre ⁊ plenitudo ei⁹. De⁹ ille deoꝝ: sicut frequēter diximꝰ: p̄pter intelligētiā nostrā velle suū p̄ hūanas ꝯsuetudines dignat̄ exprimē: vt se dicat esurire: q̄ carnē pascit vniuersā: cui⁹ cōtēplatio spiritaliū substantiaꝝ suauissim⁹ cib⁹ est ⁊ ꝯtēplatiua refectio. Sequit̄. Meus est em̄ orbis terrę ⁊ plenitudo ei⁹. Hic curiositatē sup̄fluā reddita rōne cōuincit: dicēdo: Cur a te petā sacrificia pecudū: cū tot⁹ orbis me⁹ esse noscat̄? Plenitudo ei⁹: diuersitatē significat creaturaꝝ. Cesset ergo hoim sollicitudo sup̄flua: de pecudū immolatione cogitare. Cor em̄ rectū nos sibi diuinitas mauult offerre. Vn̄ ⁊ cognoscit̄ deliquisse: q̄ten⁹ qđ an̄ fuit pctīs delinquētibus horridū: salutari fiat emūdatiōe purissimū. Et memēto qđ p̄ has allusiones p̄destinatoꝝ numerū significat: n̄ de sola synagoga iudeoꝝ: sed de cūctis gētib⁹ eē cōplendū. Nūquid mādūcabo carnes tauroꝝ: aut sanguinē hircoꝝ potabo? Q̄ȝ multis modis voluntatis suę dignat̄ reddere rationem. Quō grata erūt: q̄ nō sunt necessaria? Nūquid de⁹ taurorū carnib⁹ pascit̄: aut sanguine potatur hircoꝝ? Sed p̄sit nobis hęc repudiata p̄ficere: cū hec accepint indigētes: cū esuriens pascat̄: sitiēs potet̄: ⁊ in paupibus de⁹ accipit q̄ sibi in sacrificijs non p̄mittit offerri. Immola deo sacrificiū laudis: ⁊ redde altissimo vota tua. Hacten⁹ dixit q̄ respuit: nunc dicit illa q̄ poscit. Angusta quidē in verbis sn̄ia: s̄ sensu multu3 p̄bat̄ esse latissima. Nā q̄s imolat sacrificiū laudis: nisi q̄ a terrenis vitijs fuerit segregat⁹? Qui morit̄ mūdo: vt hostia fiat xp̄o? Nō em̄ placet dn̄o si laudes ei⁹ turpis p̄sona decātet: actū videlicet q̄rit p̄babilē: nō dulcisonā vocē. Sacrificem⁹ q̄ dn̄o laudando: q̄ sapiētia cūcta disponat: qua pietate pctōribus parcat: q̄ fortitudine diabolum vincat. Nō em̄ solū sacrificiū dicendū ē qđ pecudes mactat: s̄ omne sacrū factū quod nos pia oblatio cōmēdat. Vota q̄ȝ reddit altissimo: q̄ ei talia imolando p̄parat: q̄lia p̄piti⁹ ip̄e p̄cipit. Addit: Tua: vt nō q̄reres fortassis extranea: aut hircū pinguē: aut vitulorū sanguinē: ⁊ cętera q̄ intra nos eē intellectualis ratio cōprehēdit. Tua vero retulit ad cordis arcanū: qđ in aīe penetralibus iacet: qđ extra nō querit̄: qđ paup̄ ⁊ diues equaliter habēt: vbi magis ditioꝛ egenus est: vbi ille multo celsioꝛ est q̄ corde noscit̄ inclinat⁹. Sed cōsiderem⁹ subtilit̄: ⁊ inuenim⁹ hic q̄ȝ p̄prię locutiōis esse gen⁹: qđ eloquētia nō pōt habere cōmunis. Dic̄ em̄ de⁹: Si esuriero: n̄ dicā tibi. Et paulopost nō mutata p̄sona idem ip̄e dicit: Immola deo sacrificiū laudis. In subsequēti v̄o s̄biūxit: Pctōri aūt dixit de⁹. Nostre aūt ordo locutionis poscebat vt diceret: Si esuriero nō dicā tibi. ⁊ cętera. Et imola mihi sacrificiū laudis. Et pctōri dixi: q̄re tu enarras iusticias meas? Vn̄ fit vt vn⁹ atq̄ȝ idē de se loquēs: velut alteri⁹ p̄sona videat̄ innectere: qđ inter p̄pria scp̄turę diuinę recte numerat̄. Et īuoca me in die tribulationis †tuę: ⁊ †eripiā te ⁊ magnificabis me. Postq̄ȝ dixit q̄li sacrificio placeret̄: nūc oblationis ip̄ius p̄miū pollicet̄. Precipit em̄: Inuoca me: ne q̄s spē haberet i terreno solatio vbi caduca sūt vniūsa ⁊ plus infirma solatia. In die tribulatiōis tuę: id est: qn̄ te alter affligit: nō cū inimicū euasisse morderis. Nr̄a eni3 tribulatio illa est: q̄ p̄prię salutis formidine gn̄atur: nō q̄ carnaliū reꝝ timore ꝯcutit̄: sic dicit ap̄lus: Tristicia em̄ q̄ s̄m deū est: pęnitētiā in salutē stabilē op̄at̄: secl̄i aūt tristicia mortē operat̄. Eripiā te: q̄si circūdatū a satellitib⁹ diaboli: sūma celeritate liberabo. Et magnificabis me. Magnū me i ęternū p̄nūcies:

Ie. 23 — PP — Al. nō h3 — Al. eruā te et honorificabis — 2. Cor. 7

quē ꝛ a pena libero: ꝛ in beata requie collocabo. Hunc aūt versū ingēti ꝓmissione ditissimū: quidā volūt ad vltimū vite nr̄e tēpus aptare: cū anima de hac luce trāsiens spirituū imundoꝝ ꝯtentione turbat̄: sicut corpus moysi legit̄ obuiatū. Ecce q̄ꝫ parua petit a nobis dn̄s: tam ingētia ꝑstaturus.

Jude.j.

Peccatori aūt dixit de⁹: quare tu enarras iusticias meas: ꝛ assumis testamētū meū† in os tuū? Uentū est ad tertiā sectionē: vbi iterū asaph: id est: deuota synagoga reloquit̄. Et q꞉ supi⁹ dixerat dn̄s: laudes hoīm in vicē sacrificioꝝ se posse suscipe: ne forte pctōres hac ꝓmissione ꝯfisi dicerēt: sola laus nō ꝛ ꝓbabilis nobis actio cognoscit̄ impata: hoc necessaria ratione declarat ꝓhibēdo ne lingua eoꝝ ꝑsumeret deo laudes canere: q̄bus turpis ꝯ̄sciētia poterat obuiare. Que figura dicit̄ Percūctatio: id est: q̄ alteri⁹ personē nō patit̄ expectare responsū. Interdicitur eī̄ sceleratis: ne se ꝑsumāt sermonibus miscere diuinis. Sed alti⁹ intende: q̄a de illis pctōribus hoc dicit̄: q̄ inferi⁹ describunt̄: de quib⁹ ait: Intelligite hec oēs qui obliuiscimini dn̄m. Ceterū cōuersis ad penitentiā laudes nō interdicit diuīa clemētia. Hi eī̄ qui corde durati sunt: ꝛ ab scelerū suoꝝ prauitate nō desinunt: ꝓhibentur dn̄i narrare iusticias: id est: vel cōi sermone aliq̄d de illa maiestate ꝓferre. Quia os debet esse iustum q̄d iusticias dn̄i enarrare ꝑsumat: Sequit̄: vt nec testamētū ipius indigna ꝑsumptione cōtrectet: ne p os sceleratū atq̄ꝫ blasphemū sctā ꝛ venerāda verba ꝓgredi posse videant̄: sicut alibi scptuꝫ est. Nō est speciosa laus in ore pctōris. Testamētū vero vet⁹ ꝛ nouū significat: q꞉ dū vnū suspense dicit̄: vtraq̄ꝫ memorant̄. Potest hoc ꝛ de hereticis doctorib⁹ dici: q̄ legē dei docere ꝑsumunt. Assumere eī̄: ꝑsumptionē significat indeuoti. Nā lectionē credentib⁹ nō videt̄ interdicere: in q̄ pctōres maxime dignat⁹ est cōmonere. Tu vero odisti disciplinā: ꝛ ꝓiecisti sermones meos† post te. Incipit enim enumeratio eoꝝ quib⁹ dei verbū interdictū esse cognoscit̄. Odit disciplinā q̄ ad correctiones iustas iniq̄ ꝑsūptione remurmurat: ꝛ non vult in se dn̄m vindicare q̄d peccat. Tunc eī̄ nobis ꝓuenit salutaris emēdatio: si illū quo corrigimur plus amem⁹. Meli⁹ est eī̄ hic parūp affligi: q̄ꝫ in illa iudicatōne dānari. Proijcit etiā sermōes dei post se: q̄ diuina iussa contēnit: cui añ oculos nō est q̄d sp cōuenit cōtueri. Si videbas furē† simul currebas cū eo: ꝛ cū adulteris portionē tuā ponebas. Qui minora vetat scelera: mlto magis potiora ꝯdēnat. Nā furtū ad homicidium q̄d est: Adulteriū ad sacrilegiū quātū est: Sꝫ ita debet accipi: vt in his duob⁹ ꝓhibitis oīa crimina vetuisse videat̄. Hec figura dicit̄ A parte totū: que in ꝑsenti psalmo ꝛ supius ꝓbat̄ esse iam posita. Arguit eī̄ pctōrem: q̄re simul cū fure currat: id ē cur ad faciēdū scel⁹ sociata volūtate iūgatur: vt q̄d forsitan ille solus iplere nō poterat ad effectū sceleris: isto auxiliāte pueniat. Q̄d aūt dixit: Et cū adulteris portionē tuā ponebas: subtiliter ꝑscrutādū est: q꞉ si q̄s dando pecunias: aut ꝯsiliādo: aut laudando adminicula ꝑbet adultero: q̄b⁹ sua vota ꝑficiat: habere ibi sine dubio dinoscitur portionē. Nā si cui facultas suppetit ꝛ a malo nō reuocat excedendū: ꝛ ipe q̄ꝫ particeps ꝓbat̄ erroris: q꞉ debem⁹ hanc ꝯsciētiā caritate: vt neq̄ꝫ nos: neq̄ꝫ alios pire patiamur. Os tuū abūdauit malicia: ꝛ lingua tua† ꝯcinnauit dolū. Pri⁹ de furto atq̄ꝫ de adulterio arguit pctōres: nūc etiā de ꝯsciētie prauitate: ꝛ lingue sub dolositatib⁹ accusant̄. Os hic cogitationē cordis debem⁹ aduertere: q꞉ postea de lingua dictur⁹ est. Tūc eī̄ neq̄cia cogitatōis abūdat: q̄n in isti⁹ seculi delectatiōib⁹ mēs hūana ꝓgredit̄: ꝛ p diuersa genera pctōꝝ iniq̄ volūtate grassat̄. Sequit̄. Et lingua tua ꝯcinnauit dolū. Hoc multis modis debet itelligi. Nā ꝛ q̄ falso laudat dolū fac̄: et q̄ maligna ꝯsilia ꝑstiterit in eadē iniq̄tate ꝯsat̄: ꝛ q̄ male agēdo bn̄ loquit̄ in hac puitate fedat̄: ꝛ q̄cq̄d postrēo verū ac simplex nō fuerit: dolosis ptib⁹ applicat̄. Aptissime aūt positū est: Cōcinnauit: q꞉ decipiētium mos est sic falsa componere: vt aliq̄ lepore verboꝝ audiētiū aurib⁹ blandiat̄: sicut in liiij. psalmo dicēdū est: Mollieȓt sermōes suos sup oleū: ꝛ ipsi sūt iacula. Sedēs aduersus fratrē tuū† detrahebas:

Al.per

Schē

Eccl.j5

Al.retrorsū

Al.n

S

Al. dol

P

Al

et aduersus filiū matris tue ponebas scandalū. Sedere moratis est: et iō culpatur grauius q in derogatione alterius non casu aliquo faciēte dilapsus est: sed diutinus fratris sui detractor insedit. Fratrē hic: omnē carne primū debemus accipe: q2 et de spirituali dictur est. Sed inspice hoc vitiū: q execratiōe dānetur: vt inter pctōres maxios haberi possit: q se in tali prauitate miscuerit. Sicut et aplus iacobus ait: Qui detrahit fratri detrahit legi: et iudicat legē. Sequitur. Et aduersus filiū matris tue ponebas scādalū. Filiū matris: sobolē dicit ecclie: cui p regnātionis partū: fraterna caritate piungimur. Ponit ergo scandalū fratri suo: q heretieas prauitates: vel alias interceptōes quibus innocēs capiatur excogitat. De talibus eīm ipe vir sapiēs dicit: Qui sophistice loquitur: odibilis est huiusmodi. Et pprie dixit: Ponit: ppter laqos insidiosos: q absconduntur arte vborum: vt incauta simplicitas occultis nexibus obligetur. Hec fecisti et tacui. Et existimasti iniqtatē qd ero tibi silis: arguā te et statuā illā ptra faciē tuam. Cōsidera queadmodū hic in vna sentētia q lati fuerāt narrata recollegit. Dicit eīm: cū multa facerēt peccatores: dnm iustū nō iniuste distulisse iudiciū: vt couersionis tps inueniretur: dū dānationis pena suspēditur. Sed de ista beniuolētia creatoris: q opinio prauis mētibus nascatur exponit. Dicit eīm: Existimasti iniqtatem qd ero tibi silis. Usus iste mortaliū est: vt qtiens mala cōmitti patimur: nec eis aperte resistimus: silitudine morum illis psentire videamur. Hoc nūc iniq mente de dno sentire cōfirmat: vt q2 differt vindicare: et ipsi credantur scelera hūana placuisse. Sz huic prauo intellectui datur iusta sententia. Supius eīm dixit verba sua post pctōrl tergū fuisse piecta: nūc forte ptraria: pctā dicit vnicuiqz ante faciē suā collocāda. Per hanc aūt sententiā futuri iudicij cognoscimus qlitatē: q2 ois pctōr ante se videbit stare: qd se putabat obliuiōis bnficio pterisse. Horror imēsus: formido inestimabilis: illa hoies videre: p q se norūt ad eterna supplicia puenire. Intelligite hec qui obliuiscimini dnm: neqn rapiat et nō sit q eripiat. Hic facta apostrophe: id est: conuersio: ad illos scz pctōres qs supius vetat dni narrare pconia. Dicit eīm. Intelligite: id est: fideliter obedite. Et ne hoc oibus pctōribus crederes dictū. Addidit. Qui obliuiscimini dominū. Pctōr eīm q supplicat: et se hūili satisfactione castigat: nō obliuiscitur dnm. Et iō de quibus hoc dictū sit: breui pplexiōe monstrauit imensū crimē. O negligētia nō ferenda: obliuisci deū q aiaz dedit: carnē pascit: et fideles ab omni adūsitate defēdit. Amētia est certe: illū memoria carere: quē psentē sp pstat existere. Sz q obliuiscuntur dnm: nisi q pcepta ipius iniq psumptōe ptēnūt? Sequitur. Neqn rapiat et nō sit qui eripiat. Qn diabolus rapit: est q eripiat ad salutez: qn dns ad vindictā trahit: nō est q liberare possit addictū: quippe cū et ipe auctor criminū eterna cruciatiōe dānetur. Sacrificium laudis honorificabit me: et illic iter est in quo ostēdā illi salutare dei. Hoc p illos ponitur: q idigni laudes dni cancre psumebant. Sacrificiuz laudis honorificabit me: nō qle scelerati canūt: sed qle pura mens psueuit offerre. Ipm eīm sacrificiū laudis honorat dnm: qd puritate fidei et actionū pbitate fuerit imolatū. Sequitur qz: Et illic iter: appellat btissimā psalmodiā. Sz hec via vbi ducat exponit: Quo ostēdā illi salutare dei. Gliosa semita q ducit ad celi terreqz creatorē. Uerū istud iter qd dictū est: nō pedibus: sed sanctis mētibus ambulatur. Qd si puro corde gdiamur nos ducit ad xpm: fitqz nobis illa scala q ascendētes pducebat ad celos.

Cōclusio.

Proficuus oino psalmus: si eū vellet improbitas cognoscē iudeorum. In pncipijs eīm de dni incarnatiōe locutus: se qz saluator admonet: vt victimas pecudū deserētes: cordis sacrificia pls deuotus exoluat. Pctōrē vero q xpo nō credidit: a pdicatiōe diuinitatis exclusit. Deinde qle sacrificiū laudis immoletur ostēdit. Postremū queadmodū pctōr iudicetur aperuit. Quid adhuc iudei desipitis? Cur vrm interitū nō timetis? Audite synagogā de incarnatiōe dni: et de futuro iudicio psonantē. Uisuz iā credite: q pdictus est aduenire: nō sūt lōge remedia q petatis. Seqns vos psalmus absoluit: si ad penitētie bnficia sustinetis. Quid vos a gnāli medela diuidi-

tis? Ipsum ⁊ vos saluat: qđ ⁊ nos liberat. In cõe dicamꝰ: Miserere mei deꝰ ꝯm magnã miscđiam tuã. Baptismũ grĩte: carnē quã crucifixistis assumite: sanguinē quē fudistis ebibite. Pia ꝯfessio põt absoluere: qđ vota cõstat impia cõmisisse.

Explicit expositio in psalmũ. XLIX

Incipit expositio in psalmũ. L

In finem psalmus Dauid: cum venit ad eum Nathan ꝑpheta cū intrauit ad Bersabee.

Operepciũ est hunc psalmū paulo diligẽtius ꝑscrutari: vt virtutis ꝓfunda mysteria: ꝑstãte dño cog͂scere mereamur. Et q2 se rex ⁊ ꝑpha: sicut regũ testat̄ historia: hũili satisfactiõe ꝓstrauit: ⁊ pctm̃ suũ increpatꝰ: publice nõ erubuit ꝯfiteri. Merito eũ sctissimi pr̃es honorandũ figuratiõe sacratissima cẽsuert. Inter alios siqdē btũs hieronymꝰ: Bersabee figurã eccl̃ie: vel hũane carnis habuisse demõstrat. Dauid vero: sicut multis locis cõstat aptatũ: dñi xp̃i portasse imaginē. Et sicut illa dũ i fonte cedron lauaret̄ exuta vestibus suis dauid placuit: ⁊ ad regios ē cõpulsa venire cõplexus: maritusq; eiꝰ p̃ncipali iussione in loco q̃ ab hostibꝰ perimeret̄ est ꝯstitutꝰ: ita eccl̃ia: id est: ꝯgregatio fideliũ ꝑ lauacrũ sacri baptismatis mũdat̄ sordibus pctõꝝ xp̃o dño extat ꝯiuncta. Congruũ siquidē fuit illis tp̃ibus: vt ꝑ actũ huiusmodi indicarent̄ dñi futura mysteria: et sp̃ũaliter ad magnũ sacramẽtũ ꝓbaret̄ referri: qđ inter hoĩes culpabiliter videbat̄ admitti. Nã ⁊ Osee ꝑphete iussit deꝰ vxorē sibi accipe meretricē: vt significaret̄ ecclesia gentiũ peccatis suis sordida: ꝯiunctione dñi esse mundanda. Hoc etiã in iuda et thamar nuru eiꝰ vel alijs silibus gestũ esse figuralit̄ inuenimꝰ: sic ap̃ls dicit: Oĩa in figurã ꝯtingebãt illis. De hac etiã figura dauid ⁊ bersabee: sctũs augustinꝰ in libris q̃s aduersũ faustũ manicheũ scripsit: int̄ alia diligẽtissime disputauit. Vñ siue ista silitudo: siue alia fuerit: valde mundo ꝓfuit qđ talit̄ satisfacturꝰ errauit: vt de vniꝰ tp̃ali vulnere gñalitas eternã sumeret sospitatē. Quãta rogo btõ viro in agnitiõe culpe sue fuit hũilitas: cui tanta est post veniam in satisfactione cõstantia? Peregrinũ ⁊ insolitũ illic adulterij fuisse crimē ostẽdit̄: qđ tanta mentis intentione deflet̄. Latronis inuitat nos quidē repentina cõfessio. Petri lachrymas subito gaudemꝰ esse respectas. Blandit̄ nobis momẽtanea hũilitas publicani. Dauid aũt dũ sua pctã nitit̄ ꝓlixiꝰ detergere: dedit vñ se generalitas possit absoluere: fecitq; vt lachryme sue dũ ꝑ posterioꝝ ora decurrũt: nulla tp̃is ꝓlixitate siccent̄. Cõsideremꝰ aũt que fuerit hũilitas in ꝑpheta. Cor p̃ncipis vox q̃si p̃uata cõterruit: ⁊ iratꝰ est potius sibi q̃ se cognouit iusta obiurgatõne culpari. Tã ingentium ꝓpłoꝝ rectoꝛ sibi erat vehemẽtissimꝰ tortor: exigẽs a se penas: q̃s iussione vix ferre poterat aliena. Vulgo mos ē pctã sua callidis allegationibꝰ excusare: rex aũt potentissimꝰ in ꝯspectu oĩm se potius elegit addicere: cõstituẽs se reũ cuiꝰ ꝯsueuerat ꝓplus formidare iudiciũ. Quapropt̄ ideo a dño absolui meruit: q2 sua vitia nõ defendit. O peccata in rebꝰ letissimis plus cauẽda: In saulis ꝑsecutione numerosas virtutes exercuit: q̃ positꝰ in regni securitate peccauit. Quo facto docemur felicitatē mũdi istius nõ oportere ꝑquiri: q̃n magis in afflictiõe ꝑficit̄ ⁊ in ꝓsperitate peccat̄. Meminisse aũt debemꝰ in hoc psalmo statũ esse: qui dicitur ꝯcessio. Cõcessio est em̃: cũ reus nõ id qđ fecit aliqua ꝯcertatiõe defendit: sed vt ignoscat̄ postulat absolute. Qđ generalit̄ in omnibꝰ psalmis ꝑnitentiũ reperiri posse non dubium est.

Diuisio psalmi.

Quinq; mẽbris hũc psalmũ cõgrua nimis respicimus dispositione formatũ: vt sicut quinario sensu peccatũ omne colligit̄: totidē partibꝰ cõtracta iniq̃tas expiet̄. Prima est satisfactio ꝑfectissime hũilitatis. Scđa: ꝯfidentia miscđie dñi: quã fideles semꝑ habere ꝓficuũ est. Tertia: petit̄ vt a pctis eius suũ dñs auertat aspectũ: sed ip̃m potiꝰ sctã trinitas miserata respiciat. Quarto subiũgit oẽs peccatores ad desideriũ supplicatiõis magł ac magis animãdos: si tam ingens illi remitteret̄ iniq̃tas. Quinta parte: causa memorat̄ eccl̃ie: q̃ ꝑ eiꝰ erat semē aduentu dñi cõstruẽda: vbi iã letꝰ altari eiꝰ offerẽdos vitulos pollicet̄. Sic ⁊ supplicatio deuota con-

Osee. j.

j. Cor. x.

cluditur: et venture salutis gaudia nunciantur. Expositio psalmi.

Miserere mei deus: secundum magnam misericordiam tuam. Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Rex ille potentissimus et multarum gentium victor egregius: cum se audisset a nathan propheta redargui: peccatum suum non erubuit publice confiteri: nec ad noxias excusationes cucurrit: ad quas maxime festinat humanitas: sed repente salutari humilitate prostratus ipsum se offerens deo purpuratus penitens: piis lachrymis supplicauit. Fidelis enim seruus non assumit callosas inficias: sed cito intelligit commissa delicta. Mirabile dictu. Dicendo enim iudici: Miserere mei: locum examini cognoscitur abstulisse. Vox ista non discutitur: sed sub tranquillitate semper auditur: Solaque res est per quam possimus rei sine aliqua contrarietate defendi. Petebat quidem misericordiam quam diffinire non poterat: sed tamen peccatis suis eam grandiorem omnimodis sentiebat. Quanta enim sit: vt dixerunt sanctissimi patres: quis enarrare sufficiat: vt mundi creatorem de celo deposuerit: et terreno corpore induerit conditorem: eumque qui eternitate patri manet equalis: mortalitate coequauerit et nobis formam serui mundi domino imposuerit: vt ipse panis esuriret: fons vite sitiret: virtus infirmaretur: omnipotens vita moreretur? Que denique maior misericordia: quam propter nos creari creatorem: seruire dominatorem: vendi redemptorem: humiliari exaltatorem: occidi viuificatorem? Hec erat illa magna misericordia domini quam sanctus vir explicare non poterat: sed facile se per eam credebat absolui: per quam humanum genus iam tunc cognoscebat posse liberari. Quod autem dixit: Miserere secundum magnam misericordiam tuam: argumentum est a coniugatis. Misereri enim: a misericordie fonte descendit. Sequitur. Et secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam. Quid non poterat dare: quando sic dominus rogabatur ignoscere? Multitudo enim indulgentie diuine: magnitudinem peccatorum quamlibet exuperat: nec valebat delictum percellere: contra quod petebatur tanta misericordia subuenire. Quod argumentum dicitur a parte maiore. Multo enim maior est misericordia domini: quam vis peccata nostra videantur ingentia. Precatur quod in omnibus delictis suis pietatis multitudinem: quia propheta presentis nequicie susceperat remissionem: vt et illa mereretur euadere que diuersis temporibus se meminerat perpetrasse. Prudentissime autem delictis nullum volebat remanere vestigium: quoniam ille solus in libro vite conscribitur: cuius omnia peccata delentur.

†Vsquequaque laua me ab† iniusticia mea: et a† delicto meo munda me. Studiose debet dilui: qui criminum veneno obfuscatus est: quia curiose non abluitur: qui tenebrosa infectione maculatur. Vsquequaque: vndique: ab omni parte: vt et illa sibi ignosceret quam prius se nouerat admisisse. Potest enim aliquis sic lauare: vt tamen non sit omnino purissimus. Sed addidit: Munda me: quatenus in eo nihil remanere posset immundum. Sed istud lauacrum quod sic abluit maculas peccatorum: vt super niuem possit dealbare quod sordidum est: salutiferi baptismatis cognoscitur indicare puritatem: vbi sic omnia et originalia delicta et propria admissa mundantur: vt illic nos restituat puritati in qua primus adam noscitur esse procreatus. Sed vtinam conseruaremus tanti muneris dignitatem: ne nos iterum pullulantia peccata fuscarent. Petit ergo propheta in prefiguratione sacri baptismatis mundari ab iniusticia sua: ne in securitate remissus negligens videretur esse post veniam. Nam maxime debet caueri: ne finitima nostra reddantur obnoxia: sicut salomon dicit: In fine suo laudabitur omnis vir. Quoniam iniquitatem meam ego† agnosco: et peccatum meum contra me est semper. Sciens propheta sic dominum pium: vt tamen et iustus esse non desinat: equitatem suis supplicationibus admiscuit congruenter: vt facilius audiatur quod iusticia interueniente deposcitur. Puniendum quidem scit esse peccatum: sed ideo a domino dicit esse parcendum: quoniam a se confirmat esse damnatum: sicut salomon dicit: Iustus in principio sermonis accusator est sui. Intendamus quod dicit: Ego agnosco. Peccata enim illa sunt fortiora: que agnoscentes admittimus: non autem illa que per ignorantiam perpetramus. Siue illud: scire omnes possunt peccata sua: sed soli illi probantur agnoscere: qui ea videntur propria execratione damnare. Perfecta enim penitentia est: futura cauere peccata: et lugere preterita. Primo enim post ipsum fuit scelus: quando propheta interrogante respondit: Dignum esse morte qui alienam ouem pauperis concupiuit: tunc quando peccatum suum non credebat esse deflendum: modo

Al. Amplius

Al. iniquitate

Al. peccato

Al. cognosco

Prouer. 18

2. Reg. 12

aūt eū pęnitet cū ꝓstrat⁹ hūiliter ingemiscit: ꝯtra se stare dicit delicta: quasi quādā figuratā imaginē sꝑ adiecit: hoc est: qđ iugiter aspicit ꝛ cū oculos claudit. Sꝫ respectus iste ꝯtinu⁹ pctōꝝ: pseuerantiā pię supplicatiōis ostēdit. Nā quotiēs talia corde respicim⁹: totiēs cōmissa deploram⁹. Dixit

Ps. 49

em̄ dn̄s: in supiori psalmo: Arguā te ꝛ statuam illā ꝯtra faciē tuā: qđ hic sibi vir sctissimus ipe faciebat cū dicit: Et pctm̄ meū cōtra me est sꝑ. Iuste ꝙ se petebat absolui: q iam hic formā illā visus est sibi fecisse futuri iudicij. Hęc figura dicit Procatalepsis:

Sche

id est: ꝓoccupatio. Hic em̄ q̄si iā in vēturo iudicio ꝯstitutus: delictoꝝ suoꝝ aspect⁹ teterrimos ptimescit. Tibi soli peccaui ꝛ malū corā te feci: vt iustificeris in sermonib⁹ tuis ꝛ vincas cū iudicaris. Hic iterū Enthymematic⁹ syllogismus apparet: quē in. xx. psalmo iā dixim⁹.

Syl.

Cui⁹ ꝓpositio est. Dn̄s iustificaf in sermonib⁹ suis: ꝛ vincit cū iudicaf. Huic subiungif in ꝯclusione ꝓmissa sentētia. Tibi igif soli peccaui: ꝛ malū corā te feci. Hoc in reddēdis syllogismis sine culpa fieri more veterū ꝯstat esse ꝓmissū. Nunc ad exponēda verba redeam⁹. De pplo si qs errauerit: et deo peccat ꝛ regi. Nā q̄n rex delinquit: soli deo re⁹ est: qꝛ hoīem nō habet q ei⁹ facta diiudicat. Merito ꝙ rex deo tm̄ se dicit peccasse: qꝛ solus erat q eius potuisset admissa discutere. Et qꝛ illū vbiqꝫ esse nouerat: iure corā ipo malū se fecisse deplorabat: arguens dementiā suā q nō expauit tanto iudice ꝑsente peccare. Sermōes aūt dn̄i merito iustificati dicunf: qm̄ sine dubio sempꝛ eius dicta complenf: sicut ipe dicit: Celū ꝛ

Matth. 24

terra trāsibūt: verba aūt mea nō ꝑteribūt. Sequif. Et vincas cū iudicaris. De⁹ tantę iusticie est: vt velit se cuꝫ hoībus iudicari.

Esa. 5

Ipe em̄ dicit: Iudicate inter me ꝛ vineam meā. Et alibi dicit: Pple me⁹ qđ feci tibi:

Michee. 6

aut qđ ꝯtristaui te? Rn̄de mihi. Vn̄ nūc ꝓpheta ꝯfitef talē ꝯ se dn̄m habere iusticiā: vt absolute supet cū fuerit iudicatū. Sic et

Baruch. j

hieremias ait: Dicetis dn̄o deo nr̄o: tibi iusticia: nobis aūt ꝯfusio vultus nostri. Erat qppe in aīo ei⁹ qđ ex pastore rex fuisset effectus: qđ regēdos pplos accepat: ꝛ sine honoris sui ꝯsideratiōe deliq̄rat. Necesse ꝙ erat

vt in alieno iudicio ꝓpba supareſ: q iā victus in ꝓprio examie noscebaſ. Aliq hoc aptāt: ꝛ ad dn̄i passionē cū iudicatus vicit: ꝛ mūdū dānat⁹ absoluit. Ecce† in iniq̄tatib⁹ ꝯceptus sū: ꝛ in† delictis peperit me mat̄ mea. Hic iniciā pcti minuif: q̄n ꝓpriū crimē delictis gnālib⁹ cōparaf: vt ipa multitudo ꝛ ꝯfessio pctōꝝ miserationē boni iudicis cōmoueret. Ergo iste sensus ē: quid dicā me nō fecisse q arguor: q iā ex originali pctō in iniq̄tatibus ꝓbor esse ꝯcept⁹: vt an̄ pctā ꝯtraxerim q̄ vitę pn̄cipia reperissem? Qđ argumētū dr ab an̄cedentib⁹. Neqꝫ em̄ nouū est illū peccare q in iniq̄tatib⁹ ꝯcept⁹ ꝛ in delictis est genit⁹. Quid hūili⁹: q̄d simplici⁹ q̄ de vno pctō redargui: ꝛ simul oīa ꝯfiteri? Merito ꝙ isti sic facile videſ indultū: q post absolutiōis donū multis modis se nitif on̄dere criminosū. Audiāt pelagiani: ꝛ ire ꝯ manifestā veritatē vehemēter erubescāt. Queadmodū em̄ pt fieri vt in q̄libet ętate paruula n̄ egeam⁹ absolui: q hūc mūdū delictis grauatibus igredimur onerati? Iob q̄ sic voce ꝓfitef. Nemo mūdus an̄ te: nec ifans cui⁹ ē vni⁹ diei vita sup terrā. Vas etiā electōis paulus apl's inſ multa cōmemorat dicēs: Fuim⁹ ꝛ nos aliq̄n natura filij irę sicꝫ ꝛ ceteri. Item ipe paulus apl's: Per vnū hoiem pctm̄ itrauit in mūdū: ꝛ ꝑ pctm̄ mors: ꝛ ita in oēs homies mors ptrāsijt in q oēs peccauerūt. Ipa etiā veritas in euāgelio testatur definitiua sn̄ia. Amē dico vobis: si qs non renat⁹ fuerit ex aq̄ ꝛ spūsctō: nō pt videre regnū dei. Quapropf interrogo: cur infantes a regno dn̄i reddunf alieni: q de cōmissa neq̄unt ꝑputate culpari? Restat ꝙ vt originali pctō infantes teneanf obnoxij: q an̄q̄ ꝓpria faciāt: ꝑmi hois secū ꝓbanf gestare pctā. Sūt ꝛ alię verissimę ꝓbatiōes: si sibi hūana ꝓteruia sacrilegos nō exq̄rat errores. Supest eoꝝ scd̄a neq̄cia: qm̄ liberꝝ arbitriū sic i hūanis virib⁹ ponūt: vt absqꝫ dei grā hoies putent ꝑ seipsos bonū aliqđ posse ꝯcipe vel agere. Qđ si ita eēt: cur ꝓpheta diceret: De⁹ me⁹ miscōia ei⁹ ꝑueniet me? Cū te audis miscōia dn̄i ꝑuentū: nihil tuū ꝑcessisse daf intelligi. In alio q̄ psalmo dicit: Nisi dn̄s ędificauerit domum: in vanum laborant qui ędificāt eam. Idem

Ps. 5

Ps. 12[illegible]

dicit: A dño gressus hominis dirigunt̃ et viã eius cupiet nimis. Alio q̃ loco psalmista testat̃: Dñs erigit elisos: dñs soluit cõpeditos: dñs illuminat cecos. Cũ audiatis ꝑuenire: edificare: dirigere ⁊ erigere: dñm: absoluere ⁊ illuminare nullis ꝓcedẽtibus meritis: quid ibi proprium cepisse cognoscitis: nisi illud tantũ vnde ꝓ vestra superbia iuste dãnemini? Sed dicitis forsitan ꝓ ꝓphetã esaiã sic arbitriũ liberũ cõprobare: Si volueritis ⁊ obaudieritis: bona terre comedetis. Et iterum ezechiel: Facite vobis cor nouũ: ⁊ spiritũ nouũ. Et iterũ: Hodie si vocẽ ei⁹ audieritis: nolite obdurare corda vestra. Sed hec ⁊ illis silia pessima intẽtione sentitis: vt credatis hoĩes a semetipsis bone volũtatis initiũ sumere: ⁊ post ad iutoriũ diuinitatis accipe: vt qd̃ dici nefas est: nos sim⁹ causa ei⁹ bñficij nõ ipe sui. Iã quõ verũ erit: quod iohãnes ait: De plenitudine ei⁹ nos oẽs accepimus: ⁊ gratiã ꝓ gratia. Uel queadmodum ipa gratia dici poterit gratuita: si eã anticipet alicui⁹ boni ꝓmissa celeritas? Audite aplũm: q̃ dogma vestrũ falsissimũ vera ꝑdicatione ꝯuincit dicens: Quis prior dedit ei: ⁊ retribuet̃ illi? Qm̃ ex ipso ⁊ ꝑ ipm ⁊ in ipso sunt omnia. Itẽ aplus: A quo est ⁊ velle ⁊ pficere ꝓ bona volũtate. Et iacobus apls: Omne datũ optimũ: ⁊ omne donũ pfectũ: de sursum est descendẽs a patre luminũ. Sequit̃ alia vos mlto peior absurditas. Si a nob esset bone volũtatis initiũ: nos magis poneremus fundamentũ vbi edificaret dñs: qd̃ certe nulla põt mentis sanitas approbare. Quapropter desinite asserere: que nõ potestis implere. Illi obediẽt audiunt: quos ipse facit audire: illi pficere cupiũt: qui munus diuinitatis accipiũt. Nã post vitiatã hũani generis naturã: liberi arbitrij salutiferã partẽ ⁊ dñs tribuit ⁊ opationẽ ipsius sua pietate ꝓcedit. Hec quidẽ lati⁹ beatus augustin⁹: hec doctissim⁹ hieronymus: hec Prosper cõsensu generalitatis: diuino munere docuerũt. Sed nos hec contingere fecit heresis execrãda: que nimis saluti nostre ꝓbat̃ esse cõtraria. **Ecce em̃ veritate dilexisti: incerta ⁊ occulta sapientie tue manifestasti mihi.** Sicut superiori versu ꝑ cõe delictũ approbauit: q̃ nemo a pctis redderet̃ except⁹: sic iterũ ꝑ suã cõfessionẽ sibi supplicat subueniri: qm̃ in ꝯfitẽdo pctõ veritatẽ dixit: quã de⁹ dñs supra sacrificia plus requirit. Nõ em̃ deus delectat̃ penis nostris: sed ꝯfessionẽ querit erroris: sicut scriptũ est: Nolo mortẽ pctõris: sed vt cõuertat̃ ⁊ viuat. Incerta sũt q̃ oĩno discerni nõ possunt: sed aliq̃bus ambiguitatib⁹ colligunt̃. Occulta vero sunt q̃ nec oculus cõspicit: nec mens hũana diiudicat. Hec duo nõ solũ sibi reuelata dicit: ꝟ manifestata ꝯfitet̃: vt qd̃ fuerat vel suspicari arduũ: ꝯueniret illi in declaratõne manifestũ. Et nota qd̃ collata sibi munera pulchra definitione cõplectit̃. Dicendo em̃: Incerta ⁊ occulta sapiẽtie tue manifestasti mihi: ꝓphetia quid sit ostendit. On⁹ aliud addit reatui suo: vt cũ beneficia numerat: culpa semꝑ accrescat. Incerta ꝗ ⁊ occulta sunt: que de⁹ illi in filij sui manifestatione reuelauit. Primũ vt agnosceret eũ habere filiũ: deinde vt ipm nosceret ex suo semine in carnis assumptiõe ventuꝝ: vt passionis q̃ futura ꝓdiceret: ⁊ resurrectõis gloriã nũciaret: ⁊ inde nõ se dicit debuisse peccare: cũ talia meruisset agnoscere. O sancta simplicitas: Quis tantũ sue defensioni studere potuit: quantũ iste in ꝓpria cõdẽnatione laborauit? Quod argumentũ dicitur a causis. Dicit em̃ post tot collata bñficia: ad talia se nõ debuisse ꝑuenire peccata. **Asperges me hysopo ⁊ mũdabor: lauabis me ⁊ sup niuem dealbabor.** Supiori supplicatione ꝓstrat⁹: in secundã partẽ miscdia dñi ꝯfisus erigitur: ne qd̃ omnib⁹ peccatis est graui⁹ de clemẽtia omnipotẽtis dñi desperasse videretur. Hysop⁹ q̃uis sit herba paruissima: radicib⁹ suis saxorũ ferẽ viscera penetrare. Hec ⁊ internis hoĩm sauciatis ꝓbatur accommoda. Et in libro leuitico: imolato sanguine itincta: sup leprosi corp⁹ septies solebat aspergi: significans precioso sanguine dñi saluatoris maculas peccatoꝝ efficacit̃ esse diluendas. Hac similitudine supplicat se ꝓpheta liberari: vt christi sanguine salutari quẽ pio corde credebat esse venturum: absolutionis munera mereretur. Per hysopũ em̃ significat sacramenta que dixim⁹: q̃ nõ solũ inq̃namẽta detergunt: ꝟ etiã sup niuẽ

Ezech. j8

Cop

Al. dñe

Leuit. j4

puritatē aīe relucētis ostendūt. Sup niuē aūt albū de corporib⁹ nil valet inueniri: ꝫ ideo sup niuē dixit: qꝛ spūalis aīa longe supra corpa mūdata resplendet. Que figura dicit' Hyperthesis: id est: suplatio: cum aliquā opinionē oīm notā: sentētia nostra exuperare ꝯtendim⁹. Tale est ꝛ illud: sicut iā in septimodecimo psalmo dictū est: Et volauit: volauit sup pennas vētoꝝ. **Audi tui meo dabis gaudiū ꝛ leticiā: et exultabūt ossa hūiliata.** Hic iā pie ꝯfidētia diuinitatis ostendit': vt talia se audi turū dicat: q̄ gaudiū leticiāq̧ cōgeminēt. Gaudiū ptinet ad absolutōez: Leticiā ad ppetua p̄mia possidenda. Hoc est aūt audire gaudiū ꝛ leticiā qđ ꝓmittit' absolutꝭ: Uenite bn̄dicti pr̄is mei: pcipite regnū qđ vobis paratū est ab initio mūdi. Sequit'. Et exultabūt ossa hūiliata: scꝫ audita voce quā dixim⁹. Qđ argumentū dicit' a ꝯsequentib⁹. Necesse est em̄ vt qn̄ hec audita fuerint: leticia ꝯsequat'. Per ossa v̄o significāt' animi firmamēta: q̄ necesse fuerat oīno hūiliari: q̄diu penitēs iste potuisset absolui. Hūiliata em̄ dixit: ꝓpter erroris sui ꝯscientiā q̄ ꝓficue sp̄ hūiles facit. **Auerte faciē tuā a pctīs meis: ꝛ oēs iniq̄tates meas dele.** Uenit ad tertiā partē: rogans iudicē piūz ne respiceret pctā: q̄ ipsi q̄q̧ videbant' horrēda. Considera vero ex ꝯtrarijs: pulcherrime regulas datas. Si nos auertim⁹ facies a pctīs nr̄is noxiū est: qꝛ obliuiscimur ꝛ negligēter agim⁹ q̄ cōtinuo fletu abluere deberem⁹: si dn̄s nō auertit extinguit: qꝛ iudicat delicta q̄ respicit. Sic orat ꝛ alibi. Ne aūtas faciē tuā a me: ꝛ ero sil'is descendētibus in lacū. Merito: qm̄ si nos respicimur: misc̄dia saluatorꝭ absoluimur: sicut de petro in euāgelio dic': Et respexit petrū: ꝛ egressus foras fleuit amare. Sequit'. Et oēs iniq̄tates meas dele. De duob⁹ criminib⁹ vocatus ad culpā: ꝓ vniuersis delictis prudētissim⁹ p̄cator exorat. Sciebat em̄ se fecisse plurima q̄ iusticia p̄ntis tpīs arguebat: ita salutari cōpendio q̄cq̄d accusari poterat remitti sibi vna venia postulabat. Dele aūt dum dicit': dimitte significat': qꝛ omne nostrū admissuz q̄si q̄busdā tabulis scribit': cū diuina noticia cōtinet'. **Cor mundū crea in me**

Sche

Ps. 17

Matth. 25

Top̄

Ps. 142

Luce. 22

de⁹: ꝛ spiritū rectū innoua in visceribꝰ meis. Subtiliter hos versus p v̄ba singula debem⁹ exq̄rere: vt nobis sensus possit euidēti⁹ elucere. Creare dicim⁹: nouū aliq̄d instituere: vt illud qđ nō fuit videatur existere. Et quō dicamus an̄ pctm̄ cor mundū nō habuisse dauid: de q̄ dn̄s dixit: Inueni dauid filiū iesse virū s̄m cor meū: q̄ faciat oēs volūtates meas? Sed crea h': restaura debet intelligi. Petit ḡ ꝓpheta tale mūdū cor sibi creari: qđ iā pctīs impellētibus cōmoueri mīme potuisset ad culpā: sed stabilitate defixū a bono nō possit mutari ꝓposito. Hoc vtiq̧ sctīs post resurrectionē dabit'. Sed penitēs iste bonoꝝ auidus: venturi p̄mij amore succēsus: qđ in futuro euenire poterat: hoc sibi ꝯcedi p̄senti tpe postulabat. Rectū spm̄ dicit: filiuz dei verbū: de q̄ in alio psalmo cōmemorat⁹ ē: Uirga recta est virga regni tui. Quē merito ex natura deitatis spm̄ appellauit: qꝛ legit': De⁹ spūs est. Innoua: p hypallagen figurā positū est: nō qđ esset fili⁹ innouād⁹: sed qꝛ dauid pctīs veterē factū possit innouare p gratiā. Ille em̄ nos inouat: q̄ antiq̄ hoīs vetustate deposita: in noua regnātionis sue dona cōmutat. Nā sicut p adā veteres fuim⁹: ita xp̄i dn̄i beneficijs innouamur: sic ap̄lus dicit: Deponētes veterē hominez cū actib⁹ suis: induite nouū qui s̄m deū creat⁹ est. Addidit. In viscerib⁹ meis: vn̄ nouerat adulterij detestabile crimē exisse. Utrisq̧ em̄ partib⁹ remediū petebat: qm̄ de vtroq̧ peccauerat. Et intuere quāta viuacitate se desideret expiari: vt itelligas eū nullū tale vlteri⁹ cōmittere voluisse delictū. Nā sic in cōpaginez priorē coire nō possūt abscisa mēbra: ita ad verū penitētē nequeūt p̄terita redire pctā. Ut q̄busdā vero placet: ꝛ alit' ꝓbat' exponi. Petit ꝓpheta cor mūdū creare in se deū: nō aliud poscēs qđ nō habebat: ꝫ qđ iā erat mūdū fieri postulabat. Creare quippe dicim⁹: ꝛ renouare. Dictū est em̄ ꝛ in alio loco de fidelibus: Ecce nūc noua creatura: nō quasi ō altera q̄ nō erat: sed qđ in ea q̄ iā cōstabat illuminatio noua ꝓcesserat. **Ne ꝓijcias me a facie tua: ꝛ spiritū sanctum tuum ne auferas a me.** Proijcit' a facie qui curari ꝯtemnitur. Et quid egrotus

Ps.

Iob.
et. 2. ...

Eph.
Col.

faciat: si medicina se subtrahat? Sciebat enim ab illius facie sanitatem mentis et lumen venire sapientie: et credebat se inimico tradi: si a vultu domini iudicaretur expelli. Hic enim se tantum vult respici: quia peccata superius non debere conspici supplicauit. O mens prophete: et post humanos errores eximia: de potestate tacuit: de affectibus minime supplicauit. Solum spiritum prophetie sibi non auferri petijt: quem preciosum supra cuncta rex habuit. Sic enim et hieremias propheta de ipsius virtute testatus est dicens: Extendit dominus manum suam ad me: et tetigit os meum: et dixit ad me: Ecce dedi verba mea in os tuum: ecce statui te super gentes et regna: eradicare et demolire et perdere et exterminare et edificare et circumplantare. Merito ergo conseruandum sibi petijt: quod supra omnes diuitias magnificentius se habuisse cognouit. Et intuere quia non dixit: da mihi: tanquam non haberet: sed ne auferas posuit: scilicet quia talis ac tanta supplicatio nisi per spiritumsanctum non poterat euenire. Redde mihi leticiam salutaris tui: et spiritu principali confirma me. Redit ad filium dei quem vt ostenderet christum: dixit: Salutaris tui: cuius natiuitate salus gentibus venit: et quod ante erat paucis per eximiam fidem cognitum: factum est in vniuerso orbe notissimum. Quapropter cum dicit: Redde mihi leticiam salutaris tui: christum significat: cuius contemplatione inter ipsas quoque lachrymas letus erat: et prophetie sue munere inter penitentie sue ieiunia pascebatur. Redde dixit: quia sibi nescio quid gratie senserat iminutum: quoniam ab illa gratia salutari tamen quis recedit: quantum se reprehensibili conuersatione tractauerit. Nam cum dicit: Redde mihi leticiam salutaris tui: gratiam se spiritussancti sine dubio amisisse cognouerat: quam fragilitas humana non potest habere cum peccat. Sequitur. Et spiritu principali confirma me. Rex ille sanctissimus et propheta mirabilis: non putabat precipuum munus esse subiectis iura dictare: nationes exteras bello subigere: sed tota contemplatione translatus: curiosius expetebat in principali intellectu statui: quam in regni culmine contineri. Confirma me dixit: ne iterum peccem: ne a te anime mutabilitate discedam. Nec incassum putemus: quod vir sanctus et cordis illuminatione radiatus: tertio spiritum nominauit: nisi quia indiuidue trinitati deuotus concedi sibi ab ea veniam postulauit. Spiritus enim quantum ad essentiam diuinitatis: et pater et filius et spiritussanctus recte dicitur vnus deus: sed pro distinctione personarum est proprium patri quod naturaliter sine initio ante secula genuit filium: proprium est filio quod naturaliter a patre generatus est: proprium est spirituisancto quod a patre et filio procedit: que ineffabili caritate atque cooperatione eorum consubstantialis eternitas et potestas omnia facit que vult in celo et in terra. Sed quamuis hec incomprehensibilia atque inexplicabilia ita vt sunt nobis nunc esse noscantur: tamen a nonnullis patribus corporalium et simul existentium rerum talis similitudo proponitur. Inuenimus enim in sole tres istas proprietates. Prima ipsa est substantia corporalis quod sol est. Deinde splendor eius qui in ipso permanet. Tertia calor qui ab splendore eius vsque ad nos peruenit. Que hoc modo si tamen tante rei potest similitudo aliqua reperiri arbitror estimanda: vt quod est in sole substantia corporalis: ita intelligatur in trinitate quodammodo persona patris: et quod est in sole splendor eius: hoc sit in trinitate persona filij: sicut apostolus dicit: Splendor glorie eius. Quod autem est in sole calor: hoc sit in trinitate persona spiritussancti: sicut legitur: Quis se abscondet a calore eius? Datur etiam aliud exemplum incorporalium rerum: hoc est: de anima: que ad imaginem dei facta cognoscitur. Anima igitur est ipsa substantia incorporea rationalis: in qua nunc intellectus et vita est. Quod ergo est in anima substantia: hoc intelligatur: si dici fas est: in trinitate persona patris: quod autem est in anima virtus et scientia: hoc intelligatur in trinitate filius qui est dei virtus et dei sapientia. Et quod in anima viuificandi proprietas: hoc et in trinitate intelligatur spiritussanctus: per quem viuificandi opus multis locis predicatur impleri: sicut ait petrus apostolus in epistola sua: Mortificatos carne: viuificatos autem spiritu. Item apostolus: Littera occidit: spiritus autem viuificat. Et in euangelio dominus ait: Spiritus est qui viuificat: nam caro non prodest quicquam. Hec autem que diximus tria singulariter sequestrata nullatenus inueniuntur: quamuis intellectus noster ea distincta possit aduertere: sed ita naturaliter sunt vnita: vt dum vnum horum se abstulerit: simul tria semper occurrant. Sic per has similitudines: tante rei aliqua nobis imaginatio

Margin notes: Hiere. j; Heb. j; Ps. 18; j. Pe. 3; 2. Cor. 3; Joh. 6

veritatis aperiť. Sunt ⁊ hęc ⁊ talia patruꝫ disputatione similia: sed quę nunc carnis infirmitas ad liquidū vetat intelligi: tunc multo p̄stātiꝰ poterūt cōphendi: qn̄ in maiestate sua diuinitatē viderint q̄cūqꝫ beati sunt. Qd̄ q̄ desiderat pleniꝰ agnoscere: sancti hylarij: sancti ambrosij: ⁊ scti augustini libros trinitatł n̄ desinat lectitare. Hęc em̄ res ad disputandū: q̄ꝫ magna: tā lōga est. Nā ⁊ btūs hieronymꝰ aduersus hereticos in hoc psalmo luculēter ⁊ breuiter de trinitate disseruit.

[Ve. Docebo] †Doceā iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te ꝯuertenť. Quartā ptē supplicatiōis ingrediť: vbi cuꝫ fuerit auditus: q̄ sit gl'ia pascētis ońdit: vt ipe q̄ꝫ purgatissimꝰ acq̄rať: cū aliū ab infidelitate ꝯuerterit.

[Iac. 5.] Scriptū ē em̄: Quia q̄ ꝯuerti fecerit pctōrē ab errore vię suę: saluabit aīaꝫ eiꝰ a morte: ⁊ cooperit multitudinē pctōꝝ. Duo sūt em̄ genera doctoꝝ. Vnū qd̄ instituit exēplis. Aliud qd̄ verbis tm̄ nosciť ad monere peccātes. Qd̄ hic vtrūqꝫ dephendiť sentiēdū. Dicit itaqꝫ: Qm̄ si ꝓphę parcať: delinquētibꝰ spes remissionis maxia concedať. Quis em̄ ad ꝯuersionē nō daret animū: vbi rex ⁊ ꝓpheta ꝯcessę sibi venię p̄stabat exēplū? Siue illū scd̄m itelligi pt̄: q꞉ liberatꝰ a magno exitio p̄dicare potuit gentibꝰ diuersa magnalia dn̄i: q̄ sequētiuꝫ psalmoꝝ textus ostendit. Polliceť etiā cōpendiū questuosum: vt q꞉ ignouerat vni: multi p ipm̄ impij ꝓbarenť acquiri: qd̄ nō elatiōis cā diciť: ꝟ ꝓuidētię virtute ꝓphať. Quāti em̄ p ista verba dn̄o supplicātes: ex reis reddunť liberi: ex obligatis fęliciť absoluti?

Libera me de sanguibꝰ deus deꝰ salutis meę: ⁊ exultabit lingua mea iusticiā tuā. Sāguinibꝰ: ꝯ latinā quidē linguā numerꝰ pl'is videť assūptus: ꝟ q꞉ hoc in grecis exēplaribus ꝯtineť: trāslator oīno laudādus est. Elegit em̄ aliq̄d ꝯ artē sęculariū ponere: q̄ꝫ a veritate posita discrepare. Naꝫ si diceret: a sanguine: vnū forsitan pctm̄ videreť oñdere: ꝟ cū pluralē numerū ponit: multa eē sine dubio cōfiteť. Qd̄ idioma scripturę diuię possumꝰ

[Sche] nūcupare. Hęc figura d꞉ Exallage: id est: imutatio: quotiēs ꝯ ꝯsuetudinē: aut genꝰ cōmutať: aut casus. Liberari q̄ se ꝓpheta petit de carnalibꝰ delictł: vt iā desineret in ista fragilitate peccare. Sāguis em̄: ꝓ corpore hūano poniť: q꞉ inter cęteros humores eiꝰ ipe ꝑor videť existē. Nā ⁊ in euāgelio petro d꞉: Nō tibi reuelauit caro ⁊ sanguis. [Mat 16] Deꝰ salutis meę: significat dn̄m saluatorē: p quē salus pie credentibꝰ dať. Addidit etiā: Exultauit ligua mea iusticiā tuā: id est: si me liberaueris de sanguinibꝰ: qd̄ intelligiť d̄ pctis: laudē tuā lingua mea iuste loqueť: ꝑpť illud qd̄ in p̄terito psalmo dictū ē: Pctōri aūt dixit deꝰ: quare tu enarras iusticias meas? [Ps. 9] Absolutꝰ em̄ recte loq̄ potuit: vñ pctōrē lex diuina suspēdit. Illd̄ p̄terea videť afferre nōnullis aliquā q̄stionē: q̄re pꝰ absolutionē delicti: dixerit: Laudabo iusticiā tuā: ⁊ nō magis qd̄ aptū erat posuit: laudabo pietatē tuā? Pietati enim grās agere debet: q̄ p̄catꝰ est indulgēter absolui. Sꝫ si cām ꝓfunda rōne ꝯsideres: ⁊ iusticię diuinę fuit: vt audiret ad se clamātē: parceret supplicāti: suscipet ꝯfitētē. Siue q꞉ duę res iste in iudicio dn̄i sp adiūctę sunt: sic in cētesimo psalmo dicturꝰ ē: Miscd̄iaꝫ ⁊ iudiciū cātabo tibi dn̄e. [Ps 100] Qd̄ suo loco eui dētius explanabimꝰ.

Dn̄e labia mea aperies: ⁊ os meū annūciabit laudē tuā. Labia ꝓphę q̄ clausa fuerāt ꝯditione pcti: bn̄ficio absolutiōis aperiēda pronūciat. In reatu em̄ positł ora dānata sūt: sicut ⁊ esaias dicit: O miser ego: qm̄ imundus sum: q̄ cū sim hō ⁊ imunda labia habeā: in medio q̄ꝫ ppl'i imūda labia habētis habitē. [Esa] Os aūt diciť ⁊ cordis arcanū: vñ efficaciter laus diuina cātať. Merito q̄ post absolutionē pcti: ⁊ labia sua aperiēda esse ꝓnūciat: ⁊ os suū dic̄ dn̄i annūciare posse p̄conia.

Qm̄ si voluisses sacrificiū dedisseꝫ vtiqꝫ: holocaustis† aūt nō delectaberis. [Al ibi] Reū se culpa interueniēte coḡscēs hūilis p̄cator: insinuat potuisse q̄ppe regē facile sacrificia pecudū offerre: q̄ adhuc illo tpe ꝓ pctōꝝ expiationibꝰ pendebanť: si holocausta dn̄s libēter assumeret. Nā qd̄ dic̄: Holocaustł aūt nō delectaberł: significat ritꝰ sacroꝝ p imolatiōes pecudū: q̄ erāt aduētu dn̄i respuendi. Vñ cōstat ꝓphetā sic ad dn̄m tota mēte trāslatū: vt nō se sacrificijs quę illo tempore gerebātur crederet expiādū: ꝟ illa magis oblatione quā dicit inferiꝰ. Sacrificiū deo

spiritus contribulatus: cor cōtritū et hūiliatū de⁹ nō spernit. Postq̄ dixit que sacrificia de⁹ respuit: nūc dicit illa que poscit. Istud eñ dam⁹ sacrificiū deo: spm̄ supbie confessionis hūilitate mactatū: vnde nō sanguis egredit: sed lachrymarum fluenta decurrūt. Nam spūs iste qñ est letus nos obligat: qñ ē scdm̄ deū ꝯtribulat⁹ absoluit. Dicit eñ p quintā specie definitionis (q̄ grece Cata antilexin: latine aduerbium dicit) qd sit accepti⁹ sacrificiū: qd offert deo: id est: spirit⁹ cōtribulatus. Sequitur etiā sentētie hui⁹ indubitata ꝓmissio: per quā iā nō venia petit: sed eā deo se hūiliantibus pollicet: id est: cor cōtritū et hūiliatū deus nō spernit. Cōtritū: dicit penitētie laboribus vehemēter afflictū. Hūiliatū deo sc3: vt qd ante fuerat elatiōe supbū: fieret pia ꝯfessione deuotum. Et vide queadmodū rerū ordo seruat⁹ est. Nō eñ cor potuerat hūiliari: nisi fuisset frequēti tribulatiōe ꝯtritū. Nā qd dixit: De⁹ nō spernit: iā sancte ꝓmissionis auctoritas est: q̄ p̄dicat magis q̄ postulat. Cōstat eñ tales oblatōes deū nō spernere: sicut illa cognoscit priora sacrificia respuisse. Perquirendū sane videt qd frequēter in scripturis diuinis ꝓ intelligētia cor ponat. Dicit in euāgelio: De corde exeūt cogitatōes male. Et petr⁹ apostolus simoni ait: Cor eñ tuū nō est rectū corā deo. Esaias q̄ testat: Induratū ē cor ppl'i hui⁹. Et in quarto psalmo: Quousq̄ graui corde. Et in septimo: Scrutans corda et renes de⁹. Hic q̄ superi⁹ dixit: Cor mūdū crea in me de⁹: vt cūctis idubitāter appareat ibi esse cogitationū nostrarum fontē: inde bonū malūq̄ venire tractatū. Nā et particl'a ipa corpis nr̄i conoides ē: q2 ignis habet imaginē: vt merito tali sit possessione plasmatū: vñ nobis pōt venire cōsiliū.

Benigne fac dñe in bona voluntate tua syon: vt edificent muri hierusalē. Quita ps q̄ supest introit: in q̄ iā calamitatū anxietate deposita: memor ꝓmissionis diuine let⁹ petit fieri qd dñs dignatus fuerat polliceri. Supplicat itaq̄ vt qm̄ synagoga posita sub lege peccauit: per gratiā xp̄i succedēs syon: hoc est: catholica firmetur eccl'ia. Dicit g̃. In bona volūtate tua fac syon: q̄si ille mons tūc nō esset effectus. Sed ꝯsidera q2 in eo significat eccl'ia: p quā mūdus sc3 potuisset ornari. O regio illa oim̄ patrona terrarū: O ciuitas magni regis q̄ celestis prīe et imaginē portas et nomen: quis te audeat localē dicere: q̄ totius orbis terminos sanctissima fide probaris implesse? Nā si historiā velis aduertere: significat forte tpa theodosij: qñ eudocia iugalis ei⁹ religiosissima feminarum: bñ meritā ciuitatē ampliorē et meliorē murorum circulo coronauit. Tūc acceptabis sacrificium iusticie: oblatiōes et holocausta tunc imponēt sup altare tuū vitulos. Frequēter sic a sanctissimis viris aliqd alligat: vt subiungat etiā votiua ꝓmissio: vt est illud: Quid retribuā dño pro his q̄ retribuit mihi? Calicē salutaris accipiā et nomen dñi inuocabo. Ita et hic dicit patri: Tūc acceptabis sacrificiū iusticie: id est: filij tui gloriosissimā passionē: q̄ se sacrificiū ꝓ oib⁹ obtulit: vt salutē mūdus quā suis operib⁹ nō merebat accipet. Pulcherrime aūt definitū est: qd sit dñi passio reuerēda: id est: sacrificiū iu sticie. Sequit. Oblatōes et holocausta. Istud iā ad fideles ptinet xp̄ianos: q̄ erāt post aduētū dñi creditur: significās imolanda corda hoim̄ viuētiū: nō membra pecudū mortuorum. Illa eñ ignis ꝯsūptibilis absumebat: ista incēdiū vitale discruciat. Illa redigebant in fauillas: ista tpaliter aias tribulationib⁹ exurēdo ad ameni paradisi gaudia eterna pducūt. Sequit. Tunc imponēt sup altare tuum vitulos. Sacerdotes sc3: qñ eccl'ia catholica fuerit dñi passione ꝯstructa. Nā cū supius dixerit: Holocaustis aūt nō delectaberis: querendū est q̄re hic iterū vitulos imolādos esse ꝓmiserit. Dictū ē p figuram Allegoriā: que aliō dicit: aliud significat. Vitulos q̄ppe posuit: aut ꝓ inocētib⁹ adultis: quorum etas pma est: et a iugo peccati ceruix ꝓbatur aliena: et ideo in tali verbo pmansit: vt actum illū p̄terite legis indicaret fuisse rerū imaginē futurarum. Siue illos p̄dicatores euangelij ꝓmittit: quorum imaginē in vituli figura lucas euangelista suscipit: qui non mugitibus aera verberarent: sed orbem terrarū dominice fidei predicatione cōplerent. Siue illos magis vitulos debemus aduertere: qui aias suas

Ps. 115

Sche

in hostiã suauitatis sacris altarib⁹ obtulerũt. Nã ⁊ pat augustin⁹: cũ de figuris illis euãgelicis ageret: quodã loco ipm dñm vitulũ dicit: q se hostiã obtulit p salute cũctoꝝ. Quapropter: siue de adolescẽtibus: siue de pdicatorib⁹: siue de martyrib⁹ sentiatur: tales tñ pphã vitulos altarib⁹ dñi potuit pmittere: quos christiane religioni nouerat cõuenire.

Cõclusio.

Dulcissimus nimis emanauit psalmus: de amaro cõpunctiõis fonte descẽdẽs. Sed qd lachrymaꝝ israeliticũ ppl'm tũc pfudisse credam⁹: vbi tanta pncepſ afflictione plangebat? Quis eñi illo flente nõ fleret? Quis dolẽte nõ gemeret: qñ p gẽmato diademate rex cinerẽ gestabat in capite: can⁹ puluere nõ etate? Noluit eñi se videri forinsec⁹ ornatũ: q se intus nouerat esse fedissimũ. Pulchrior sordib⁹ suis: q pompã seculi respuit in delictl. Dolor vni⁹ cordis: fuit nimiꝝ correctio ciuitatis. Qñ insanie crimẽ incurrit: q tunc letuſ esse psumpsit? Felix pfecto ter quaterq̃ ciuitas: vbi ⁊ seculi dñs deo penitere meruit: ⁊ gloriã crucifixiõis rex celestis accepit. Hinc est: qd dũ i hoc libro septẽ psalmi penitentiũ esse doceant: ecclíarũ vsu receptũ est: vt quotiẽs peccatoꝝ venia petit: p istũ magl dño supplicet. Nõ immerito: Primũ: qm in nullo psalmoꝝ q̃ penitentib⁹ maxie necessaria est: tãta virtutis hũilitas inuenitur: vt rex potẽs ⁊ in pphetali culmine cõstitutus tanq̃ extrem⁹ hoim sua festinauerit pctã deflere. Deinde: qꝛ post absolutõiſ pmissionez tanta se pstrinxerit necessitate lachrymarũ: quasi ei mime fuisset ignotũ. Electũ est plane tẽperatũ ⁊ expeditũ supplicationis gen⁹: qd ois etas vere sapiẽs debeat appetere: ⁊ ad subitũ festinãter possit implere. Nõ eñi hic vt in ceteris penitẽtibus aliqd difficile dicit: quale est illud in vj. psalmo. Lauabo p singulas noctes lectum meũ: lachrymis meis stratũ meũ rigabo. Nec illud qd in. xxxj. psalmo dic: Grauata est sup me manus tua: puersus suz in erũna dũ pfigit mihi spina. Nõ illud qd in xxxvij. psalmo ait: Cõputruerũt ⁊ deteriorauerunt cicatrices mee: a facie insipientie mee. Nec illud quod in. c. j. psalmo dicit: Quia cinerẽ tanq̃ panẽ manducabã ⁊ poculũ meũ cũ fletu temperabã. Nõ illud qd in. c. xxix dicit: De pfundis clamaui ad te dñe. Nec illud qd in. c. xlij. Quia psecutus est inimic⁹ animã meã: hũiliauit in terra vitam meaz: Collocauit me in obscuro sicut mortuos seculi: ⁊ anxiat⁹ est in me spiritus me⁹: Sed a pphetã corept⁹ ⁊ pcti sui agnitione pterritus: petit rex a clemẽtissimo iudice: vt p miscdiam ipius ablutus: sordib⁹ oim peccatoꝝ reddat oino mundissimus. Sic magister optim⁹: ⁊ districtas alibi satisfactiones fortiorib⁹ viribus dedit: ⁊ infirmis ista tẽpata pcessit. Que merito pia mater elegit ecclesia: vt filios suos ad gratiã blandissime pfessionis modis oib⁹ inuitaret. Nã põt hic ⁊ illud fortassis intelligi: ideo eũ in hoc psalmo dixisse: Doceam iniquos vias tuas: ⁊ impij ad te puertent: qm puidebat sequẽtes pplos p istũ psalmũ copiosissime penitẽtie munera petituros. Illud plane videamus: quid est hoc quod nos frequẽti meditatione hunc psalmũ licet iterare: nec nobis impedit ad honores ecclesiasticos expetẽdos? Si vero a sacerdote supra nos penitẽtie voto dicatur: qm ex psona dat: iuste a canonib⁹ vetamur vltra accedere. Quicqd eñi in xpi noie pcipimus: inuiolabile nobis ⁊ definitiuũ decet esse iudiciũ. Ita fit vt penitẽtiã vnũquẽq̃ ⁊ apud se iugiter liceat agere: ⁊ qñ p sacerdotẽ data fuerit nõ nos pmittat vlteri⁹ ad ecclesiasticos honores accedere. Hui⁹ autẽ nec numerus vacat. Pertinet eñi ad annũ iubileũ: q apud hebreos ptraiect⁹ veteres obligatiõesq̃ soluebat: quẽ in leuitico dominus annũ remissionis vniuersos habitatoreſ terre vocare pcepit. Pertinet q̃ ad pentecosten: qñ post ascensionẽ dñi aplis spũscũs aduenit: miracula faciẽs: ⁊ carismatũ dona pcedẽs. Sic ⁊ psalmus hic calculo quinquagesimo pstitut⁹: si corde puro dicat: delicta dissoluit: chirographũ nře obligationis euacuat: ⁊ nos a debitis delictorũ tanq̃ remissionis annus pstante domino reddit immunes.

Explicit expositio Cassiodori ni psalmũ quinq̃gesimũ ⁊ vltimũ pme Quinq̃gene.

Ps. 6
Ps. 31
Ps. 37
Ps. 101
Ps. 129
Ps. 142

Cassiodori Clarissimi Senatoris Romani in secūdam Quinquagenam Psalterij expositio incipit.

Titulus psalmi quinquagesimiprimi.

In finem intellectus ipsi dauid cū venit doech idumeus ⁊ nunciauit sauli ⁊ dixit illi: Ecce venit dauid in domum abimelech.

V

Vt titulum nobis aperiat causa breuiter itimata: cū dauid fugeret saulē: venit ad sacerdotē abimelech. Qui suscept⁹ ab eo: ⁊ panes ꝓpositiōis accepit: et gladiū q̄ occiderat goliā. Panes ꝓpositionis significauerūt sacerdotē: gladi⁹ sacratus futuꝝ potentissimū regē. Ibi casu inuētus doech idume⁹ p̄positus muloꝝ: nūciauit oīa regi sauli. Tūc irat⁹ saul: abimelech cū alijs sacerdotibus eiusdē ciuitatis ab ipo fecit interfici. Iste autē doech ꝑ quē talia ꝓuenerūt: patriatico noīe cog̃minatus est idume⁹. Que vtraq; v̄ba ꝯiuncta (sicut patꝝ tradit auctoritas) indicant mot⁹ terrenos: q̄ significatio verboꝝ antichristi actib⁹ non imerito deputaꝭ. Doech idume⁹ eñ dauid aduersari⁹ fuit: sicut christo antichrist⁹ erit. Iste sacerdotes extixit: ille factur⁹ est martyres. Iste nois significatiōe indicat motus terrenos: ille cunctū orbem motur⁹ est: dū eum p̄sumptione sacrilega ad culturā sui nois coget. Quapropter ꝑ nomē doech idumei: iure antichrist⁹ intelligiꝭ: cui tātis cōparationib⁹ similis approbaꝭ. Et ideo totus h̄ titul⁹ ad aduētū dñi scdm: ꝑ tps antichristi iure referendus est: qm̄ oīa ad christi manifestationē cōpetēter aptanꝭ: vt psalmo suo titul⁹ nō discrepare: ꝫ potius cōgruere videatur.

Diuisio psalmi.

S

Spiritusancto illuminat⁹ ꝓpheta: respexit ante iudiciū dñi: antichristi ꝯsurgē abominabilē p̄ncipatū. Et vt fideliū corda roboraret: In p̄ma pte psalmi facta in eū inuectōne ꝯsurgit: ne se nimiū in suis iniq̄tatibus extolleret: cui finis grauissim⁹ imineret. Secunda pte: adhuc eū increpās dicit: ⁊ q̄ celeri fine rapiatur: ⁊ q̄ cū sanct' dñi nō habeat portionē. Tertia: stuporē dicit ꝓuenire sanctoꝝ: qm̄ diabolus q̄ in h̄ seculo nimia p̄sumptione grassat⁹ est: in fine miserrim⁹ abiectusq; videbiꝭ. Quarta pte: ꝓpheta ꝯfidēs de deo in futuro seculo cū sanct' habere se estimat btissimā portionē. Aliq̄ v̄o hunc psalmū generaliter in pctōres dictū eē putauerūt. Sed cū ꝓ talibus magis p̄cipiaꝭ orari: q̄ spem ꝯuersionis mīme ꝑdiderūt: ꝯsequēs est vt de antichristo mag' ⁊ seq̄cibus eius accipiaꝭ: q̄ iā obstinatōis sue crudelitate nosciꝭ esse damnat⁹: maxime q̄ sicut dic̄ inferi⁹: in fine erit destruēd⁹. Expositio.

Q

Quid gloriaris ī malicia: q̄ potēs es ī iniquitate? Tota die. Cū scriptura diuia nec ī bonis actib⁹ dicat eē gl̄ificandū: ꝫ p̄cipiat vt q̄ gl̄iaꝭ in dño glorieꝭ: nūc ꝓpheta viꝝ sceleratū: de sola se malignitate iactantē: cū indignatiōe redarguit: cur velit de malis actibus gl̄iari: vñ deberet potius ꝯsciētia teste ꝯfundi. Est aūt Energie ps: qm̄ absentē ꝑsonā alloq̄tur q̄si p̄sentē. Hūc eñ ꝑ subseq̄ētes v̄sus: facta inuectione: mirabili ꝓprietate describit: vt ꝑ mores suos cōspici videaꝭ: q̄ post longū tps creditur eē vēturus. Potēs etiā in iniq̄tatib⁹ ille est: q̄ ī malo ꝑmissus valet implere qd̄ nitiꝭ. Sed q̄tum in nequicia validus: tantū est improbis morib⁹ execrādus. Sȝ ne h̄ ad momētū fieri videreꝭ: additū est. Tota die: qd̄ vniuerse vite significat tps: vt sine aliqua intermissione malū semꝑ ⁊ opereꝭ ⁊ cogitet. Iniusticiā cogitauit lingua tua: sicut nouacula acuta fecisti dolū. Pessimoꝝ consuetudo mirabili breuitate describiꝭ: q̄ nō ante cogitāt q̄ loquanꝭ: sicut sapiētissim⁹ salomō dicit: In ore stultoꝝ cor eoꝝ. Hic eñ dicit linguā cogitasse nō cor: vt illa q̄ prudentū ꝯsilio famulari solet: in ipis locutionib⁹ suis cogitasse videreꝭ. Que ideo incōsulta ꝓtulit: q: ea p̄misso iudicio non limauit. Cogitauit eñ lingua: vtrūq; declarauit: ⁊ facilem voluntatē leuissime mētis: ⁊ p̄cipitationē incōsultissimā dictionis. Possum⁹ eñ interdū mala cogitare ⁊ lingua nō dicere. Hic v̄o praui hois pessima cōsuetudo damna-

Sche

Eccl.21

P

tur. Addidit. Sicut nouacula acuta fecisti dolū. Nouacula est in quadaz subtilitate tensuz latius ferrū: radendis pilis acutissimū ꝑparatū. Quod licet barbe segetē metat impssum: corpis tñ substantiaz relinqt illesam. Cōuenienter ergo seuissimi homis dolū acute nouacule compauit: qꝛ sicut illa hoiem nō ledit: ita nec iste aiam iusti sꝫ quis afflictōe pcellit. Pōt em̄ radere omīa q̄ sunt forinsecꝰ attributa q̄si pilos: sed aie interna tūc magꝭ efficit pulchriora: quādo ei nitiꝛ auferre mūdana. Dilexisti maliciā sup benignitatē: iniquitatem magis q̄ꝫ loqui eq̄tatē. Nunq̄ꝫ malū derelinqt: qui cognōscit amare qđ peccat. Illas em̄ res absolute deserimus: q̄s odio interueniēte damnamꝰ. Naz peccator iste neq̄ssimus diligere diciꝛ vitia sua: q̄ execrabili morbo corruptꝰ illud magis appetibile iudicat: qđ boni mores semp accusant. Et vt culpis eiꝰ augmenta cōgeminet: Addidit: Super benignitatē: vt ꝛ si animū eius aliq̄n benignitas tangeret: mox tanq̄ꝫ detestabile vitiū repudiata sorderet. Sequitur. Iniq̄tatē magꝭ: q̄ꝫ loqui eq̄tatē. Plerūq̄ꝫ homies q̄ peccata faciūt: per decorez se cōposite locutōis abscōdūt. Nolūt in se dep̄hendi: qꝛ norūt generalitatꝭ execratione damnari. Iste aūt sic professus est malū: vt loqui nō erubescat: que sapiētiū vota repudiāt. Et respice queadmodū multas res his tribꝰ versibus breuiter intimauit. Que figura dꝛ Leptologia: id est: sꝫtilis locutio: quādo res singꝉe minutatim ac subtiliter indicāꝛ. Dilexisti omīa v̄ba precipitationis: lingua dolosa. Interposito diapsalmate: venit ad scđam ꝑtem. Sed q̄uis nobis sceleratissimū aliquē ꝓponamꝰ: q̄s erit cuiꝰ tanq̄ꝫ de ꝑcipitio montis dolosa verba descendāt? Sed de antichristo vere diciꝛ: q̄ ꝑposteratꝭ moribus atq̄ꝫ confusis diligit iniq̄tatem: currit ad omīa verba ꝑcipitatiōis: iubet qđ nullū iuuat: ꝛ totū cum dolo loquiꝛ a quo nulli profutura censenꝛ. Propterea destruet te deꝰ in finē: euellet te ꝛ emigrabit te de tabernaculo †suo: ꝛ radicem tuam de terra viuētium. Destruet deus in hac vita ꝓsperrime q̄s iteꝝ edificare decreuerit: In fine aūt q̄ destruiꝛ eternis supplicijs deputaꝛ. Nam ꝓpter illa q̄ superius dicta sūt: in fine seculi ore domini tyrānꝰ ille plectēdus est: vt tā ingēs neq̄cia aduētu summi iudicis destruatur. Cuiꝰ potētie tempora daniel q̄ꝫ definit dicēs. Qm̄ in tempꝰ tempoꝝ: ꝛ dimidiū tēporis in ꝯsummādo dispsiōe fiēt oīa hec. Seq̄tur. Euellet te: ꝛ emigrabit te de tabnacꝉo suo. Pena ingēs: formidolosa damnatio: de amenissimo dñi tabernacꝉo euelli: ꝛ in ppetuis ignibꝰ mācipari: vbi nec virere cuiq̄ꝫ datū est: nec florere cōcessuz: sed tanq̄ꝫ arbor grādeua radicitꝰ euulsa: eterna sterilitate siccabiꝛ. Potest etiā quosdā mouere: qꝛ v̄ba ista antichristo neq̄ant cōuenire. Dicit em̄: Emigrabit te de tabnaculo suo: cum homo paganissimꝰ ibi non videaꝛ esse plantatus. Sed hoc a mēbris ip̄ius pōt accipi: q̄ in eccl'ia q̄dem corpe videnꝛ esse non aīo: quia sicut fideles mēbra sunt domini saluatoris: ita ꝛ ille suos complices in vnā colligit neq̄cie societatē. Addidit. Et radicē tuā de terra viuentiū. Radices erūt antichristi ꝯsētanei ministriq̄ꝫ diaboli. Et ideo radicē ip̄ius cuz ip̄o de terra viuentiū dicit esse euellendā: qꝛ cū sanctis dñi: nec diabolus: nec antichristꝰ: nec seq̄ces eoꝝ habebūt aliquā portionē. Respiciat eius penā q̄ potētiā ip̄ius hic putauerit admirandā: ꝛ necesse est vt habeat vilissimū: cuius dominiū nō dubitat amputādum. Uidebūt iusti ꝛ timebūt: et super eū ridebūt ꝛ dicent. Uenit ad tertiā partē: in q̄ ꝓphetie ꝑuidebat spiritu qđ adhuc datum est post lōga tempa ꝓuenire. Sed q̄uis iusti iugiter deū timeāt: et de eius potētia nō desināt magnuz aliq̄d arbitrari: tūc tamē talia videbūt q̄ sup humanas cogitatiōes vehemētius expauescant. Timebūt ergo: ad gl'iam diuinaz respicit: non ad pene formidinē: Loq̄tur em̄ de beatis. Sequitur. Et super eū ridebūt: ꝛ dicent. In isto seculo iusti deflent potius quos errare cognoscūt: sicut apostolus dicit: Ut lugeā multos ex his qui peccauerunt: ꝛ non egerunt penitentiā. Sed quoniā in futuro iudicio penitētie non erit locus: merito supra euz iusti ridebūt: quoniam sancta domini patiētia a perfido iniq̄ voluntate contēpta est. Sed ne risum ip-

Sche

Al. tuo

Daniel

2. Cor 2

sum: vt hic plerumq; puenit: leuissimũ putarem⁹: subseqtur que verba dicturi sunt: vt cum iudicio dñi beatoꝝ psentanea volũtas possit oñdi. **Ecce homo q̃ nõ posuit deũ adiutorẽ† sibi. Sed sperauit in multitudie diuitiaꝝ suaꝝ: ꝛ ꝑualuit in vanitate sua.** Ecce: dum dicit: extẽsa manus peccatoris: sors nefanda mõstratur: claret ad quid pducta sunt opa: que gloriosa crudelissim⁹ estimabat. Diuitias vero hic: vniuersas põpas seculi debemus acipe: quibus ille nefandissimus abundabit: sicut daniel ppheta cõmemorat. Et dñabitur in occultis auri ꝛ argenti ꝛ in omnib⁹ cupiditatib⁹ egypti. Nõ enim tantũ auro locuples erit: sed ꝛ nũerositate gentiũ ꝛ dominatõe terraꝝ: miraculorum quoq; ostẽsione gaudebit. Honoris etiam praui se elatõe iactabit: ꝛ ceteris vitijs plenissim⁹ erit: q̃ egypti nomie videnẗ intelligi. Sed hec omia erũt vana: quoniã a domino pbantur aliena. Uanuꝫ eñ dicitur qd est inane: fragile vel caducuꝫ: ꝛ ab ipsa firmissima veritate discretuꝫ. Nam q̃uis principatui eius omia mundana famulari posse videanẗ: inuanũ tamẽ ꝑualuit: q̃ sibi pfutura nllaten⁹ acq̃siuit. Sicut de ipo ꝛ doctor gentiũ dicit. Extollẽs se sine causa inflatus amẽtia carnis sue: ꝛ nõ tenens caput ex quo oñe corp⁹ p piunctões per ductũ ꝛ porrectũ crescit in crementum dei.

Ego aũt sicut oliua fructifera in domo dei: spaui in miscdia dei in eternũ: ꝛ in seculũ seculi. Uenit propheta ad quartã partẽ: in q̃ iam letus exultat: id est: in aduẽtu lõgissime vicinitatis. Et merito se oliue cõparat: qꝛ de eius germine dñs christ⁹ effloruit: qui spũali oleo perũctus est p̃ consortibus suis. Sed hec oliua beatissima talẽ fructum intulit: qui omne genus humanũ peccatꝪ aridum misericordie sue faceret largitate pinguescere. Addidit etiã. In domo dei: vbi reuera fructus felicis istius arboris adoleuit. Sꝫ ideo fructus illi mirabilis prouenit: qꝛ iste sperauit in miscdia dei. Antichristus eniꝫ sperauit in multitudine diuitiaꝝ suarum. Hoc autem cõtra illud ponitur: vt appareat qui fruct⁹ sit in diuinitate sperare: ꝛ qualis interit⁹ spem in domio nõ habere. Qd schema dicitur Syndicasmos: id est: collatio: quando res diuerse in cõtrarium sibimet cõparantur. Et ne putaretur ista cõfidentia ad tempus fuisse suscepta: subiunxit: In eternũ: quod est in seculum seculi. Que res ideo repetita cognoscit: vt spem omnino fixam in illa eternitate iudicetur.

Confitebor tibi† domine in seculuꝫ quia fecisti: ꝛ expectabo nomẽ tuum† quod bonũ† est ante conspectum sanctoruꝫ tuorum. Dum bona sue cõfessionis saluberrimus p̃dicator enumerat: queadmoduꝫ nos facere debeam⁹ ostẽdit. Hic enim datũ est confiteri: vt ibi mereamur absolui. Adiecit: Quia fecisti: vbi intelligenduꝫ est: per figurã Eclipsin: miscdiam: in qua se supius sperasse testat⁹ est. Sequitur. Et expectabo nomen tuuꝫ: quonam bonum est. Nomẽ eius expectat qui se in iudicio domini saluatoris per misericordiã eius credit esse saluandum: duꝫ vocabulũ tale i se estimat eẽ cõplẽdũ. Qd iure dicitur bonũ: vbi ꝛ spes salutis ꝛ totius vite palma suscipiẗ. Additum est quoq;: Ante cõspectũ sanctoꝝ tuorum: quando iã gaudiũ generale iustoꝝ est: ꝛ pcordi exultatione laus domini sine fine cantabitur.

Conclusio psalmi.

Post illas quiquagesimi psalmi felices lachrymas ꝛ expiationẽ beatissimam peccatoꝝ: q̃s letus ppheta in aduersariũ domini diuinitatis amore prupit: deuotissime hostẽ regꝪ sui persequitur qui peccatoꝝ fuerat aduersitate liberatus. Sed q̃uis diuersis locis ꝛ laus inueniatur ꝛ vituperatio que pertinẽt ad demonstratiuũ genus: in isto tamen psalmo pulcherrime partes vtrasq; complexus ẽ. A principio siquideꝫ vsq; ad illud vbi ait: Preualuit in vanitate sua: partem vituperationis exequitur. Inde vero que sequũtur vsq; ad finem: laudatiue qualitatꝪ forma monstratur. Sic perfectio demonstratiui generis: vtrisq; lateribus cõstat impleta. Meminisse quoq; nos congruit: secundũ hũc eẽ psalmũ: qui antichristi pphetauit aduentũ: mirabili sibi dispositione cõiunctũ. Nam sicut per heliaꝫ ꝛ enoch: duobus est viris sanctissimis in fine seculi destruendus: ita ꝛ per hos gemios psalmos

Al. is | Danie. ij | P | Co. 2 | Sche | Al. nõ hꝫ | Al. q̃m | Al. in cõspectu | Sche

ne occultus terreat antichristus indicatur. Unde conueniēter post quinquagesimū hic psalmus est positus: quoniā filius iniquitatis de quo loquitur: terminū remissionis excedens nullā veniā habere cognoscit.

Explicit expositio in psalmum. LI.

Incipit expositio in psalmum. LII.

In finem pro amalech intellectus dauid.

Cum psalmus iste magna ex parte similitudine versuū tertiodecimo conuenire noscatur: intellectus ipsorū q̄ maxime permutatus est diuersitate titulorū. Nam cum ille habeat: Psalmus dauid: iste continet: In finē pro amalech intellectus dauid: ita non mutatis versib⁹ aliud ille: aliud iste pronūciat esse vēturū. Ille eñ cōtra iudeos ꝓmit: iste cōtra omnes peccatores insurgere generaliter indicatur. Ille de incarnatione domini: iste de aduētu iudicij in fine psalmi dicturus est.

Sche

Pulchrū plane dicēdi genus: qđ per figuram allegoricā prouenit: idem dicere ⁊ aliter que sūt dicta sentire. Miroq̄ mō reperitur diuersitas in sensib⁹: vbi se nō mutauit eloquium. Nunc de tituli istius sermonibus intimemus. In finem ꝓ amalech intellectus dauid. In finem quid significet: frequenti expositiōe iam notū est. Amalech autem gens fuit: que contra dei pplm acerrima nimis ⁊ frequēti certatiōe pugnauit.

Rp̄

Hui⁹ nomis interpretatio talis est: ꝓ parturiente siue dolēte: quod nūc ad eccliam domini cōpetenter aptam⁹: que tanq̄ dolens ac parturiēs: pplm cōmonet perfidorū: vt a suis iniq̄tatibus conq̄escat: ne i diuina disceptatione dispereat: sicut aplus ait:

Gal. 4.

Filioli mei quos iterū parturio donec christus formetur in vobis.

Diuisio.

In primo mēbro psalmi: ecclia loquitur: increpās eos qui nolūt ad spiritualia bona sua corda cōuertere: sed imitatiōe mutua inuicē sordidis actib⁹ polluūtur. Secūdo loco: dicit eos recepturos mala: que in plebem fecerint christianā. Tertio: fideles pplos monet equnimiter molestias seculi sustinere: donec iudicium maiestatis adueniat: vbi omēs beati indubitāter bona recipient que dominus pollicetur.

Expositio psalmi.

Dixit insipiens in corde suo: nō est de⁹. Corrupti sunt ⁊ abominabiles facti sūt in †volūtatib⁹ suis: non est qui faciat bonū: †nō est vsq₃ ad vnū.

Ar. in[...]
Ar. nō

Hinc iterū si volum⁹ intueri: ita nobis cathegoricus syllogismus enascit.

Sy

Insipientes corrupti sunt et abominabiles facti sunt in voluntatibus suis. Omnes qui corrupti sunt ⁊ abominabiles facti sunt in volūtatibus suis: dicūt in corde suo nō est de⁹. Nūc ad ea que posita sunt: subtili⁹ exponēda veniamus. Uerbū dicere: ꝓpriū lingue: nō cordis est. Sed q₂ cogitatiōes nr̄as potentia diuinitatis intelligit: recte dictum est: insipiētis cor dicere: qđ ad aures dn̄i potuit ꝑuenire: sc₃ nō ad ignoscēdum: sed ad iudicandū: sicut dn̄s in genesi dicit.

Gen. 18

Descēdā ⁊ videbo vtrū clamorē q̄ venit ad me: opere cōpleant. ⁊c̄. Nam q̄ omipotenti verbo aliqua occasione detrahit: nec catholicis regulis acq̄escit: vtiq̄ insipiens est: q₂ vere sapiētie dona cōtempsit. Iste ergo in corde suo negat deum. Nam si vere deum crederet: nulla i eū prauitate peccaret. Et vt hunc insipientē ꝑ multiplices errores potuisses aduertere: pluralē illi numerū decēter adiūxit. Dicit eñ: Corrupti sunt ⁊ abominabiles facti sunt in volūtatib⁹ suis. Omnes heretici vno verbo notati sunt. Nam deo recte nō credidisse: corruptio est. Om̄ a vitali sensu discedūt: quoniā mortiferis persuasionibus implicant. Hos subsequitur pena iustissima: vt abomiabiles in volūtatibus suis fiant: qui corruptis sensib⁹ obsecūdāt. Addidit. Nō est qui faciat bonū: nō est vsq₃ ad vnum.

S

Hec figura dicit Anaphora: id est: relatio: quotiens vnum verbū frequenti iteratiōe repetit. Hoc est enim: qđ doloribus plena parturiebat ecclesia: vt in tanta multitudie perditorū nō sit qui bonum possit operari. Quod de illis tantū debet accipi: qui extra religionē positi: in detestabili obstinatiōe perdurāt. Nam vt hoc de ipis possis aduertere: inferius dictur⁹ est: Qui deuorāt plebē meā. Eos eñ ibi designat: q̄ fidelē pplm apertis faucibus persequūtur.

Ar. 2

†Dn̄s de celo ꝓspexit sup filios hominū: vt videat si est intelligēs aut req̄rens deū.

Prospexit reuera domin⁹ d celo:id est:de vnoq₃ p̄dicatore suo:qs tāq₃ celū insidet. Sup filios hoīz:qñ ab aplis ⁊ pphis se fecit salutarit̄ p̄dicari:vt quē gētilitas deum igrabat eē:p eos māifesta v̄itate cog̃sceret. Et reuera filios hoium sub magna pietate ꝓspexit:vt nō errātes pderet: s̄ penitētes pia cōfessiōe saluaret. Seq̄tur. Ut videat si est intelligēs aut req̄rens deū. Cū deus occultoꝝ sit cognitor:⁊ sciat oia añq₃ fiāt: hic dictū ē:vt videat:id est:videre faciat: sic̄ ⁊ abrae dictū est: Nunc cog̃ui qm̄ diligis dn̄m deū tuū. Que figura dr̄ Hypallage:id est:pmutatio:q̄tiens videre aut cog̃scere dicim⁹ eū q̄ vidē vel cog̃scere nos facit. Qd̄ iō dictū est: vt incredul̄ excusatio tolleret̄:cū vniūsis gētibus p̄dicatus dn̄s xp̄s lōgis ante tp̄ib⁹ nosceret̄. Omēs declinauerūt simul inutiles facti sūt: nō est q̄ faciat bonū:nō est vsq₃ ad vnū. De illis dic̄ q̄ corde durato in scelerato pmāsere ꝓposito. Oēs em̄:⁊ p pte possum⁹ dicere:vt ad illos tm̄ ptineat q̄ nefarijs psuasionib⁹ excecant̄. Pulchro aūt ordine v̄ba descendūt. Prius em̄ fuit vt declinarēt:secutū est vt inutiles sibi fierēt. Addidit: Nō est q̄ faciat bonū:nō est vsq₃ ad vnū. Dolor ille cogitationū tāq₃ erūpens part⁹ effusus est. Repetit v̄ba:q2 i obstinatis sensib⁹ fructuosū nō potuit iuenire remediū. Merito ꝯ ꝑ ill̄ eccl̄ia ꝓdit dolorez suū: de qb⁹ fidelis ꝓlus nō pot̄at hr̄e ꝓfectū. Usq₃ ad vnū dū dicit̄: omēs negant̄. Nā si aliquē bonū voluisset itelligi:nō diceret vsq₃ ad vnū:s̄ p̄ter vnum. Et intēde qd̄ tertijdecimi psalmi q̄nq₃ v̄sus q̄ ad iudeos cōpetēter aptāt̄:obsequētes ademit: vt totū intellectū gn̄āliter ad oēs incredulos ꝓpos absolute trāsponeret. Nōne cognoscent oēs q̄ opant̄ iniq̄tatē q̄ deuorāt plebē meā sicut cibū panis. Deū nō inuocauerūt. Uenit ad scd̄az ptē:vbi eccl̄ia dei redarguit excedētes i ꝓlz xp̄ianū. Dicēdo em̄: Nōne cog̃scent:cogrituros eē ꝯfirmat:q2 facere nō debent qd̄ scelerata iniq̄tate p̄sumūt. Nā ⁊ ipm̄ v̄bū:ꝑposteratis syllabis patet. Intelligendū ē em̄:ne nō cog̃scent. Que figura dr̄ Anastrophe:latine puersio:q̄tiēs v̄ba ꝯūso ordine ꝓferūt̄. Opant̄ v̄o iniq̄tatem:q̄ fideles dn̄i laniare ꝯtendūt: q̄ ꝯtra mādata ei⁹ viduas oꝑrimūt:pupillos expoliāt. Qui deuorant dixit:id est:deglutiunt:totaq₃ sceleꝝ velocitate ꝯsumūt. Nec illud vacat qd̄ dicit: Plebē meā:vt oñderet oia supiora se dixisse de pessimis:quādo eos i augmēto scelerl̄ plebē suā deuorare testat̄. Nā si illud generaliter de hūano genere:vt q̄daz volūt:velis accipe: hic incompetēs facta videbit̄ eē discretio. Et vt auiditatē dilaceratiōis oñderet: addidit: Sicut cibū panis:sc₃ q̄ semp desiderant̄ i vsu est. Nā q̄uis singulis q̄busq₃ tēpibus escaꝝ diuersitate faciemur:iugiter nob̄ tn̄ panis eduliū est. Subiūxit etiā. Deū nō inuocauerūt. Ad ꝯsolationes fideliuz redit: qm̄ q̄ a peccatorib⁹ ꝯtra dn̄i volūtatē fiūt: fine celerrimo dissipant̄:⁊ q̄cq̄d p̄ter illum fuerit:velut fum⁹ in auras euanescit etheres. Illic trepidauerūt timore:vbi nō erat timor. Peccatores mūdi istius bōa cogitātes in isto seculo magl̄ timēt:ne adepta felicitate fraudent̄:ne diuitijs minus pfruant̄ inuētis:ne acq̄sitis priuēt̄ honoribus. Hic em̄ viui formidant amittere q̄ se tn̄ norūt hūana ꝯditiōe relinquere. Illa em̄ nō cogitāt p q̄ verissimo timore torquendi sunt:qñ illis erit flet⁹ ⁊ stridor dētiū:⁊ ideo obaudiendū est:vbi non erat timor:sc₃ iustus. Qm̄ de⁹ dissipabit ossa hoīm sibi placentiū:cōfusi sūt quoniā de⁹ spreuit eos. Uersus iste nō est dictus in tertiodecimo psalmo: sed nouiter hic ad ꝯfirmandū iudiciȷ tp̄s apponitur:q2 totū de ipo dicturus est: Quod i illo (sicut dictū est) ꝓpter tituli diuersitatē nō videt̄ posse cōgruere. De⁹ em̄ in futura disceptatione ipoꝝ dissipat ossa:id est:obstinationes durissimas quoꝝ nouit atrociter induruisse ꝓteruiā. Addidit q₃:sibi placentiū: qd̄ sceleratorū specialiter eē dinoscitur. Justus em̄ vir sibi semper displicet: dū carnis sue vitia celesti ꝯsideratiōe castigat. Intelligit em̄ illā ptez fouendā nō eē: vnde se nouit ad eterna supplicia puenire. In peccatorib⁹ vero cōtra est: Amāt vnde pereant:desiderāt vnde damnētur:⁊ placet illis malū p qd̄ penas ppetuas sustinebunt:sicut in decimo psalmo iam dictum est: Qui autē diligit iniq̄tatez: odit aiam.

Marginal notes: Gen. 22 (Hebr.); Al. et; Al. vt; Hebr.; Al. fuit; Al. dissipauit; Al. eoꝝ q̄ hoībus placent; Ps. 10

suam. Addidit. Cōfusi sunt: qm̄ deus spre uit eos. Istos tales q̄ sibi placent: necesse est cōfundi: qm̄ illos certū ē a regno christi omipotentis arceri. Quis dabit ex syon salutare isrl'; †dū ꝯuerterit† do minus captiuitatē plebis suę. Ue nit ad tertiā ptem iā letior mater ecclīa: ad textū reuertēs tertijdecimi psalmi: vt sicut pricipiū posuit simile: ita finē illi termino cōcluderet ꝯsonantē. Quis dabit: addendū est: nisi tu dn̄e. Credētis em̄ v̄ba sunt: nō dubitātis. Ex syon: illā dicit speculatio nē felicez: in q̄ dn̄s aspicit: ⁊ maiestas ipsa vero lumine cordis haurit. Hęc est salutaris israel: id est: q̄ vitam p̄stat ip̄so fideli de uz vidēti. Adiecit. Dū ꝯuerterit dn̄s capti uitatē plebis suę: h̄ est: dū adhuc in isto seculo plebs deuota tribulationū anxietati bus videt̄ eē captiua: qn̄ ad p̄misse libtatl nec dū potuit puenire remedia. Nā q̄diu fideles suos hinc libat: ipe etiaz hic dat ex syon salutare israel: cuz labores sc̄tōꝝ suis beneficijs ꝯsolat̄. Exultabit iacob ⁊ le tabit̄ israel. Uersus iste futurā cōmemō rat felicitatē: quādo fideles dn̄i plenissima libertate gaudebūt. Et respice qd̄ in resurrectiōe generali: frequēter iacob p̄triarcha noiat̄: propt̄ illud: Jacob dilexi: Esau aūt odio habui. Cōgrue siqdem dilect⁹ in tāta tp̄is cōmemoratōne ponitur: vbi sine fine gaudet̄. Intulit: Et letabit̄ isrl'. Israel int̄pretari dixim⁹: vir vidēs deū: qd̄ tūc ecclīę sine dubitatōe ꝯcedit̄: quādo sicut illi promissuz est: in eterna patria feliciter collocabitur.

Malach. j.

Rp

Conclusio psalmi.

Studiosissime nob ꝯsiderāda est varietas ⁊ parilitas ista psalmoꝝ: qm̄ in verb ꝯsonātia ⁊ i intellectu p̄batur esse diuersitas. Absolutissime siqdez p̄dit diuini eloquij coruscabilē dignitatem: vt in hisdē sermonibus salua fide res diūsas intelligere debeam⁹. Nam si coloribus gemmaꝝ datū est varia luce radiare: si auibus qbusdam ꝯcessum est diuersis splēdere colorib⁹: si cameleontē in vno atq; eodē corpe: mō prasinū: modo venetū: modo roseū: mō pallidum humani oculi ꝯtuētur: cur ⁊ diuina eloq̄a diuersitatis intelligētiam nō haberēt: quę frequēter ⁊ abyssis cōparantur? Nā motu tremulo varia pelag⁹ luce resplendet. Hinc est etiā q̄ orthodoxi patres de vno loco diuersa dicūt: ⁊ tamen omēs salutariter audiunt̄. Unde ⁊ q̄dam nostroꝝ ait: Margarita quippe ē sermo diuin⁹: ⁊ ex om̄i parte forari pōt. Meminisse quoq; ꝯuenit: sc̄dm hūc eē psalmū: q̄ de iudeoꝝ increpatiōe ⁊ ꝯuersione p̄lati sūt. Qui sicut nūc pvtraq; testamēta increpāt assidue: ita residui i sc̄li finē saluādi sunt.

Explicit expositio in psalmum. LII.

Incipit expositio in psalmum. LIII.

In finē in carminib⁹ intellect⁹ dauid cū venerūt ziphei ⁊ dixerūt ad saul: Nonne ecce dauid abscōdit⁹ est apud nos?

In finē: christum significari notissimū est. In carminib⁹: id est: i psalmi p̄sentl ope. Carmē q̄ppe est: qd̄ metri alicui⁹ pedibus p̄cedēs statutis regul' ꝯtinet̄: sic om̄e psalteriū in hebręa lingua ꝯstat esse formatuz. Istud ergo carmē christi significat laudes. Intellect⁹ aūt dauid: dn̄m denūciat saluatorē: quē ille pspicue semp intelligēs: nimio desiderio cupiebat salutarit̄ aduenire. Seq̄tur. Cū venerunt ziphei: ⁊ dixerūt ad saul: Nonne ecce dauid abscōditus est apud nos? Hic iterū historia regū introducit̄. Nā ziphei a vico syrię in q̄ habitabat ziph: dicti sūt ziphei. Qui veniētes ad saul p̄didert dauid apd̄ se eē celatū. Sed exerētes malicia suā: sc̄o viro mīme nocere potuert. Nūc videam⁹ q̄s populos nomia ista significēt: vt sacramenta hui⁹ psalmi euidētius innotescant. Ziphei: significāt florētes: qd̄ in isto mundo peccatorib⁹ datū est. Dauid aūt figurā gerebat dn̄i saluatoris: p' quē declarat̄ populus christian⁹. In hac ergo similitudine decenter exprimitur hic p̄fidos esse florentes ac liberos: ⁊ fideles abscōditos atq; cōclusos. Unde nūc p̄pheta a talib⁹ se liberari dep̄catur: ne inimicoꝝ manib⁹ eoꝝ p̄ditionibus cōtradatur.

Rj

Diuisio psal.

A Saulis piculo propheta libatus: p totuz psalmū dn̄o gr̄as agit: quia eum zipheoꝝ nō potuit nocere p̄ditio. In p̄ma parte deprecatur: ne eū inimici fortissimi grauare preualeant. Secundo loco: adūsarios suos sp̄ūali pietate supplicat debere ꝯuerti: qd̄ omnē cōuenit pe

tere christianū: vt a florētibus huius mundi ita debeat liberari: q̄tenus cōuersionis eius gratia nō negetur. Expositio.

Deus in nomie tuo saluū me fac: et i virtute tua† libera me. Figura hyrmos: id est: cōueniētia: q̄ fit quando series orōnis tenorem suum vsq̧ ad vltimū seruat: totā hāc psalmi ptem cognoscitur obtinere. Orat enim pp̄heta: vt in nomie domini saluatoris a persequentiū malignitate liberetur. Multi eni in hoc mūdo saluari sibi videntur ad p̄sens: sed nō in noie domini: vt si qs philacteriis vel incantatōe sacrilega p̄sentibus egritudinibus nōnullis appareat subleuatus: vt si quis corrupto iudice pecuniarū molibus a facinore cōmisso liberetur. Iste vero illam petit sibi tribui sospitatem que venit a domino: vt hic vtiq̧ fide sincerissima perseuerans: a pestilētia mūdi istius cōcessa mentis incolumitate saluetur. Seqtur. Et in virtute tua libera me. Superius petit vt in hoc seculo in nomine dn̄i sumeret medicinā: nunc autē rogat vt in iudicio futuro eius virtute liberetur. Nam sicut hic sub imbecillitate corpis venit: ita ibi in maiestatis sue virtutibus apparebit. Sic in vno versu hec duo q̄ sunt a religiosis principaliter expetēda: cōpleta sunt. Qd merito vnusq̧sq̧ fidelis: merito dicit populus christianus.

Deus exaudi orationē meā: auribus percipe verba oris mei. Repetit iterū nomē omipotentis: vt cum frequēter deus imploratur: nō tardet auxiliū. Sed q2 poterat exaudire orōem et tacitā: addidit: Auribus percipe vba oris mei: vt iam nō solū cordis instinctū: sed etiā vocis exaudiret affectū. Insigniter aūt positū ē: Percipe: q2 illa p̄pe pcipe dicimur: q̄ mētis arcano recondimus. Qm̄ alieni insurrexerūt aduersū me: et fortes quesierūt aiam meā: et nō pposuerunt deū ante cōspectū suum. Causa nunc p̄dicte orōnis exponitur. Sed cum ziphei de tribu iuda fuisse noscantur: vnde et pp̄heta traxit originem: quare alienos dixit aduersus se insurrexisse? Uerū hic alienos nō vult peregrini generis viros intelligi: sed opibus a dn̄o factos extraneos. Merito: quia dū ab illis auxiliū defensiōis q̄siuerit: apd ipsos magis insidias pditiōis inuenit. Fortes em̄: saulem vult intelligi cum ministris: quē et potentia regalis erigebat: et liuor insane mētis armabat. Seqtur. Nō proposuerunt deum ante cōspectum suū. Ille pponit deū ante cōspectū suum: q̄ credit eū vbiq̧ esse presentē: et facile agnoscere que voluntas nititur humana cōplere. Perditi autem ideo nō pponunt deum ante oculos suos: quia ignorare illū credūt q̄ scelerata mēte concipiunt. Hec ē pia orō quam desiderabat audiri: ne illi pmitterētur suas voluntates efficere: quos constabat deum ante oculos suos non habere. Ecce enim deus adiuuat me: et dominus susceptor ē anime mee. Uenit ad scdām partē: vbi post orationis deuotissimam sanctitatē: auxilium sibi domini spirituali p̄sumptione pmittit. Adiuuat dixit: vtiq̧ laborantem: vt potuisset ferre que supra eum nitebantur impij cōgregare. Seqtur etiā qd sit istud adiutorium: id est: Et dn̄s susceptor est anime mee. Quē ille suscipit: non solū in laboribus adiuuat: sed etiam a peccatis omnibus miseratus absoluit. Et intuere q2 dicit: Anime mee: vt et si corpus periculis exponitur: aīe tamē salus illesa seruetur. Ipam quippe nouit in sanctis suis specialiter custodire: p quā i iudicio creditur hominē larga pietate coronare.

Auerte mala inimicis meis: † i veritate tua disp̄de illos. *Al. et* Cū se dn̄i miseratione ab inimicorū p̄secutione pp̄heta cognosceret fuisse liberatū: hāc hostiā bone volūtatis pbatur offerre: vt p inimicis suis nitatur oīmodis supplicare: quod diuina pietas ɔsueuit libēter accipe. Orat q̄ vt mala volūtas remoueatur ab inimicis eius: vn̄ eos nouerat ingrauādos. Seqtur em̄. In veritate tua disp̄de illos. Mali cū ad veritatē veniūt a p̄stina intētōne dispeūt: et nisi aliqs a pposito iniqtatis discesserit: locū in bonis actibus nō habebit. Dispereāt q̄ ziphei ne pdant celatū: dispereat saul ne p̄sequatur innoxiū. Uolūtarie sacrificabo tibi et confitebor noi tuo dn̄e: qm̄ bonū est. Uoluntarie sacrificat domio: qui p inimicis suis studio pietatis exorat. Nam q̄ petit inimicorū vindictā: q̄ se vlcisci desiderat calamitatibus alienis: vel qui

ꝑpter alia mũdi deside ia supplicat: volũtarie nõ sacrificat domio: quia nõ ei⁹ amore rogat: sed potẽtiã ipius rerũ aliquaruꝫ necessitate deprecaẜ. Sacrificare autẽ volũtarie domio est: puritatẽ bonę volũtatꝭ offerre: ꝛ propter hoc tantũ illuꝫ colere: timere vel amare qđ deus est: qđ creator: quod rerum omniũ pius ꝓbatur eẽ dispositor. Sacrificãt etiã volũtarie deo: qui inter angustias passionũ iugiter gr̃as agũt: sicut vir sanct⁹ iob fecisse memoraẜ. Seqtur. Et confitebor nomini tuo dñe: quoniam bonũ est. Cõgrue nimis ad supiora respõdit: vt in cuius ꝟtute saluus fuerat factus: ei⁹ nomini hostiã cõfessiõis offerret. Cõfiteri eñ hic: laudare significat: qꝛ ꝟbũ istud sicut sepe dixim⁹ omonymũ est. Addidit: Qm̃ bonũ est. Illũ eniꝫ velle laudare inestimabile bonũ est: vnde ꝛ mens sancta reficitur ꝛ mũdi isti⁹ aduersitas effugatur. Quoniã ex omñi tribulatione eripuisti me: ꝛ sup inimicos meos †respexit oculus †tuus. Sicut i prima pte in finẽ reddidit causas orõnis: ita nũc subiicit rationẽ ꝯfessionis suę: vt q̃uis ille volũtarie sacrificasse dño videretur: deus tamẽ ꝯcesserat q̃ ꝓfutura cognouit. Ex oibus q̄ppe tribulationib⁹ virtute domini ꝓpheta se testaẜ ereptũ: qđ vtiq̄ in mundo isto accidere nõ põt nisi eis q̄ i dñi dilectione ꝑsistũt. Sup inimicos aũt ei⁹ Zipheos respexit oculus dñi: qñ eos cogitatiões nepharias minime cõplere ꝑmisit. Frequenter eñ ꝓpitius deus iniq̄ nos non ꝑmittit efficere: vt compũcti debeam⁹ de nostris erroꝛib⁹ supplicare. Sicut est saulus ꝓhibit⁹ cum a sacerdotib⁹ ad damascũ mitteretur: vt eccl̃iam christi seuissima ꝑsecutione vastaret. Magna siq̄dem ꝓsperitate nõ est ꝑmissus agere: vnde potuisset ad ęt̃na supplicia ꝑuenire.

Al. despexit
Al. meus

Conclusio psalmi.

Explicatio ista ꝓphetica: ꝛ sanctę deprecatiõis deuota simplicitas: vtilimũ vitę nr̃ę tradit exempluꝫ: vt quãdo a zipheis: id est: a mũdi isti⁹ florentib⁹ ingrauamur: nõ ad ꝯtentiones leuissimas incitemur: sed volũtarie dño sacrificãtes: eius bñficijs ab omñi tribulatiõe liberemur. Cõtẽdam⁹ illi verissime ꝯfiteri: vt etiã ignari a nostris cõpedib⁹ mereamur absolui. Magna ꝓrsus forma petitionis exꝑssa ẽ: vt iminentib⁹ q̄buslibet ꝑiculꝭ tranq̄llo ꝛ ꝯfitẽti aĩo supplicemus: qm̃ nouit ille nos ex oib⁹ tribulatiõib⁹ eripe: si tñ ħ nob intelligit expedire. Nos eñ q̄d oremus: sic oportet nescim⁹: q̄s ꝛ ig̃rantię tenebrosę circũdãt: ꝛ noxia peccata ꝯfũdũt.

Explicit expositio in psalmum. LIII.

Incipit expositio in psalmum. LIIII.

In finẽ in carminib⁹ intellect⁹ dd.

In finẽ q̄dem frequenter dictũ est: qđ tñ nõ pigebit repetere si ħ ꝛ aliꝭ potuerit explanari. Qñ finis dicitur christ⁹: qm̃ quicq̄d recte ac fideliter agimus: ad ip̃m ꝯstat sine dubitatiõe referendũ: Siue qꝛ venit i temporꝝ fine: sicut apl̃s dicit. Nouissime locut⁹ est in filio. Hoc etiam significabat: qđ moyses dixit: Occidetis agnũ ad vesperã. In carminib⁹: in laudibus dic̃. Admonet eñ nos: siue in tristicia: siue in gaudio ꝯconia dñi iugiter ꝑsonare: vñ psalm⁹ iste dictur⁹ est: nec ab eius aliq̄ñ laude discedere. Nã pr̃no affectu qñ castigat corrigit: qñ ꝯsolaẜ refouet. Vtrũq̄ ħ nob ꝓficit: si de ore nr̃o gr̃aꝝ actio nõ recedit. Seq̄tur. Intellect⁹ dauid. Iste certus intellect⁹ ẽ dauid: vt ꝰm carnẽ eũ p̃reꝫ dicam⁹ dñi christi: sic in euãgelio cęcus exclamat: Fili dauid miserere mei. Scd̃m diuinitatẽ ꝟo seruũ eẽ fateamur: sic ip̃e in cẽtesimo nono dicit: Dixit domin⁹ domino meo: sede a dextris meis.

Heb. Exo.

Luc. Psa.

Diuisio.

Per totũ psalmũ: duob⁹ diapsalmatib⁹ q̄ gemis oculꝭ decenẜ appositꝭ: ꝟba sũt dñi saluatorꝭ ex forma ꝟui: quã integra ꝑpetate declaraẜ: hũilitatꝭ nob salubrime donauit exẽplũ. In p̃ma pte petit ne i tribulatõe positi despiciaẜ orõ: depcãs libationis celeritatẽ: quã ex carnis infirmitate ꝓbaẜ expetere. Secũdo loco: iudeoꝝ destrui supplicat iniq̄tates: qm̃ in ciuitate ipoꝝ erat ꝯdictio ꝟitatis. Tertio loco dic̃: q̄ obstinatꝭ iudęis ꝑ suis sceleribus nouerat euenire. Post hęc introduciẜ pia ꝯsolatio: ne q̄s fideliũ audita seueritate iudicis terreretur.

Expositio.

Exaudi deus orationẽ meã: ꝛ ne despexeris depcatione meã. Xp̃s dñs q̄ ad nos venit pia miseratiõe saluãdos: vitę nobis formã tribuẽs ꝛ

salutem: ex dispẽsatione q̃ passus est ĩ mũdi ꝑturbationib⁹ volũtarie ꝯstitutus: Primo comate exaudiri petit orõnem suã. Deinde postulat: ne ei⁹ depcatio despiciatur: ꝙ hoc totũ ꝑ illud dicit: qđ homo deus eẽ dignatus est. Poterat em̄ ⁊ exaudiri prius ꝙ postea despici. Qđ euenit eis qui mundi isti⁹ bona desiderãtes accipiũt q̃ precantur: ⁊ tñ postea despiciũt: qꝛ nequaꝗ̄ eterna p̄mia quesierũt. Intẽde in me ⁊ exaudi me. Cõtristatus sũ in exercitatiõe mea: ⁊ cõturbat⁹ sum. Pri⁹ est intẽdere: deinde vocẽ supplicãtis audire. Nemo em̄ auersus exaudit: ſꝫ cui aspectus tranq̃llus ꝯcedit: ipi ⁊ aures placidissime cõmodãtur: sicut in alio psalmo dicitur: Respice ⁊ exaudi me dñe deus meus. Deinde reddit causa pfecte orõnis: Cõtristatus sũ in exercitatõe mea: ⁊ cõturbatus sum. Pulcherrime dñi saluatoris vno sermone vite cursus exponit. Exercitationeꝫ quippe dicim⁹: q̃ nll'a remissione: nll'o ocio conq̃escit: sed intẽta iugi labore in virtutis glia pseuerat. Exercitabat nanq̃ miraculis: exercitabat sanctitate doctrine: sed contristabat eo maxime: qꝛ fructuꝫ iusticie psidi nõ ꝓbabant afferre: sicut euãgelista dicit: Et ꝯtristatus est sup hierl'm ⁊ fleuit. O bonitatẽ pijssimi creatoris: vt se ꝯtristatum ⁊ cõturbatũ dicat: q̃ p̄dicationibus saluberrimis obstinati populi vesania non credebat. A voce inimici ⁊ a tribulatõne peccatorũ. Quoniam declinauerunt in me iniquitates: ⁊ in ira molesti erant mihi. A voce inimici ⁊ a tribulatiõe peccatorũ: subaudiendũ est: libera me: vt possit nobis ꝓm auctoritateꝫ hebream versuũ ꝯstare diuisio. A voce inimici petit se liberari: quando de ipso dicebat ppl's iudeoꝝ: Si rex israel est: descendat de cruce ⁊ credim⁹ ei. Petit ꝗ vt hec vox perfidoꝝ ꝯspecta resurrectiõe vincat. Tribulatio ꝟo pctorũ erat: qñ eũ ore sacrilego ꝯspuebãt: cedebãt alapis ac flagellis: ⁊ exprobratiões illi sup verbera geminabãt. Sequitur. Qm̄ declinauerũt in me iniq̃tatẽ: ⁊ in ira molesti erãt mihi. Furẽtis ppl'i impet⁹ q̃si fluminis cursus exponit. Declinauerũt em̄ in dñm iniq̃tatẽ: qꝛ nullã volẽtes recipere rõem: effusionẽ sanguis innocẽtis expetebãt. Et nota ꝙ magne cause verb singul' explicant. Judeos dicit vehemẽter accẽsos: q̃s ira feruida p̄cipitabat ad facin⁹. Nã qđ ad se ꝑtinet: dixit: Molesti erãt mihi: qđ solet nobis cõtingere: qñ ꝓcacitate supflua reddimur inq̃eti. Audiãt insipientes iudei: dño se tm̄ fecisse molestiã: sibi ãt ꝑpetuã ruinã. Cor meũ ꝯturbatuꝫ est in me: ⁊ formido mortis cecidit super me. Hic iteꝝ hũilitas hũanitatis exp̄mitur. Nã ꝗuis lege carnis ei⁹ animus turbaret: diuinitatis tñ sue p̄sidio dolores corpis tormẽtaq̃ vincebat. Nã si hoc in martyrib⁹ dei ꝟtus opat: ꝗ̄to magis in illa dispẽsatõe carnis sue tormtoꝝ sensus vehemẽs nõ potat p̄ualere. Impleuit patiẽdo veꝝ hoĩeꝫ: ꝙ ⁊ ꝑ se vincẽdo talia: idẽ ipse deum se esse declarauit. Addidit: Et formido mortis cecidit sup me. Sua suis apte reddũt. Cõsequẽs em̄ erat: vt cuius cor ꝯturbatũ fuerat: eũ ⁊ formido mortis inuaderet. Inspiciamus quod dic: Formido mortis cecidit super me. Reuera cecidit: qñ sup eũ venit vlteri⁹ nõ valitura qđ potuit. Mors e siq̃dem dñi momẽtanea: mors perpetua victa est: q̃ sibi dñatum in hũano genere vẽdicabat: sicut apl's dicit: Absorpta est mors in victoria tua. Ubi est mors ꝯtẽtio tua? Ubi est mors acul'e⁹ tuus? Timor ⁊ tremor venerũt super me: ⁊ cõtexerũt me tenebre. Exit⁹ nr̄i mortem certissima ꝓprietate describit. Mortẽ em̄ pri⁹ timem⁹: deinde ꝯtremiscim⁹: qꝛ separatio ista corpis aĩeq̃ sine ꝯturbatione maxima nõ põt euenire. Seq̃tur. Et ꝯtexerũt me tenebre. Uicinia mortis tenebrarũ p̄mittebat aspectũ: qꝛ freq̃ẽter illa cõspicimus aĩo: de quib⁹ nos vẽtura solet ꝯturbare formido. Et dixi: quis dabit mihi pennas sicut colũbe: ⁊ volabo ⁊ requiescã? Post ꝯturbatiões mortiferas: ⁊ verissime hũanitatis indigentiã: necesse fuit liberationẽ expetere: quaꝫ sibi nouerat ꝯferendã. Ait em̄: Quis dabit mihi: scilicet: nisi tu pater: qui humanam naturam vsq̃ celorum regna perducens: ad tuam dexteram collocabis? Penne a pendẽdo dicte sũt: q̃ corp⁹ auiũ in auras ethereas sblimitate suspẽdũt. Sꝫ ĩspice qđ pẽnas ñ aq̃le: ñ accipitrũ: ñ hirũdis: q̃ his oi-

j. Cor. 15

ET

bus celerius volant sibi dari postulat: sed columbe. Columba enim dicta est: quasi cellę alumna: que vitā sine alterius grauamine peragit. Auis innocēs: māsueta: que in nullū animal fellica volūtate cōsurgit: nec escis sordidis vllatenus acqescit. Merito ergo columbe pennas dominus christus expetijt: in cuius specie supra eum baptizatū spiritus quoq sanctus apparuit. Seqtur. Et volabo et reqescam. Volabo: id est: celerrima me velocitate trāsponā. Significat enim quādo molestias iudeorum vitauit: vt ab eorum iniquitate quiesceret: qd etiā sequēs versus ostendit. **Ecce elōgaui fugiens: et mansi in solitudine.** Jlla loca euangelij cōmemorat: quādo crebris miraculis seditiones sibi cōcitauit omnimodis perfidorum. Ait enim marcus. Et diluculo valde surgens egressus abijt in desertū locum ibiq orabat. Et paulo post seqtur. Jta vt iam non posset manifeste in ciuitatē introire: sed foris in desertis locis esse. Elongauit enim a persequētibus: vt occasionē iracundię insanis mētibus abrogaret. Mansit in solitudine: vt impturbati secreti puritate frueretur. Tali facto nos cōmonens: vt quādo iniquitatis alicuius fasce deprimimur: in secreto consciētię quiescere debeamus. Siue illud potest intelligi: quoniā a iudeis perfidis recedēs in solitudine gentium māsit. Solitudinē vero gentes appellari ppheta attestatur dicēs: Letare desertum sitiens: et exultet desertū et floreat tanq lilium: et floreant et exultent deserta iordanis. **Expectabam eū qui saluū me fecit: a pusillanimitate spiritus et tempestate.** Venit ad scdam ptē. Jntercedēte enim diapsalmate mutauit et causam. Dixerat qppe requieuisse se in solitudine: nūc autē pnunciat patris se expectare presidiū: qui eum poterat a corporea infirmitate saluare. Nō enim se securū factum solitudie putauit: qui adhuc psidia paterna sustinuit: pbens nobis saluberrime institutionis exemplū: vt nō in adiutorio cuiusq alterius: sed in ipsius tantum liberatiōe psumamus. Et qr dixerat se supius pturbatū: ideo nūc modici animi se fuisse testatur. Hec enim et his similia ad humanitatis sunt referēda naturā. Pusillū enim: a pugil

Mar. j.

Esa. 35

ET

lo dictū est: parū aliqd atq breuissimū qtum vnius manus capacitas pstricta possit includere. Tempestatē vero dicit pcellas seditionū: quas iudei pcipites similes fluctibus cōmouebāt. **Precipita domine et diuide linguas eorum: quoniam vidi iniquitate et ptradictionē in ciuitate.** Hic iudeo pro salutariter impcat: vt diuisione linguarum malicię sue nō impleret effectū: sicut in turri illa factū est: quam metu recentis diluuij in altum homies extendere temptauerūt: vbi primo linguarum facta est cōfusa diuisio. Ante enim mundus hebreis tātū: sicut putamus: sermonibus vtebatur. Sed specialiter mente cōdendū est: qr iratus linguas diuisit: ppitius autē in suis apostolis adunauit. Jbi ne supflua vota cōpleret: sed vt vniūsę gētes p ppriā linguā pdicationē veritatis agscerēt. Precipita dixit: ne muniat cogitatōes suas machinatiōe pūsa. Diuide: ne in pniciosā pfluāt vanitatē. Seqtur. Qm vidi iniqtatē et pdictionē i ciuitate. Digne illos diuidi postulabat: qs iniqs fore i sacrilegis pgregatōibus psciebat. Et merito solitudies expetijt: qm iniqtatē i ciuitate eorum esse cognuit. **Die ac nocte circūdabit eam sup muros eius iniqtas: et labor in medio eius et iniusticia. Et nō defecit de plateis eius: vsura et dolus.** Jn duobus istis versibus: hierlm pristine triplici mō mores pessimi rōnabilit accusant. Dicit enim: Die ac nocte: id est: oi tpe circūdabit eā sup muros eius iniqtas: vt qtum murorum machina i altū potuit crescere: mlto magis ibidē malicia se pterua distēderet. Seqtur. Et labor in medio eius et iiusticia. Prius muros dixit: vt cūctos hitatores includeret: nūc dic: et mediū ciuitatis: desīgnas nobilissimos et pmates q honorabiles se videri volūt sp i medio pstituti. Hos nō lex: nō rō: sed labor et iniusticia possidebat. Labor: respicit ad exercēdas oppssiones: iniusticia ptinet ad nefanda iudicia. Subiūgit tertiū modū. Et nō defecit de plateis eius vsura et dolus. Jntēdamus: qd nō dixit occultę: sed i plateis talia fuisse cōmissa que lex superna damnauit. De vsura enim dictū est: Qui pecuniā suam ñ dedit ad vsurā. De dolo āt: Et labia tua ne loquātur dolū. Hec non occulte gessit:

sed quodãmodo liba iniqtate cõmisit. Qñ eñ malũ execrabilius reddit quãdo publica psumptione tractat. Memẽto autẽ illius schematis: qd a parte significat totũ. Multi eñ illic inuẽti sunt: q sacras pdicationes deuotl mẽtib' acceperũt. **Quoniã si inimic' me' maledixisset mihi: supportassem vtiqz. Et si is q oderat me sup me magna locutus fuisset: abscõdere me vtiqz ab eo.** In isto versu z duob' alijs q sequũtur iudas pfidus exprobrat: qz caueri potuit si publicus fuisset inimic'. Nã quõ eũ haberet suspectũ: q videbat esse discipul'? Dic eñ: Quoniã si inimic' meus maledixisset mihi: supportassem vtiqz: qz reuera venisset adũsus iurgia iaculãda. Et debet patienter accipi: qd inopinatũ nõ pbat assumi. Et intellige qz humili verbo vsus est vt diceret: supportassem: qd ꝯsuetudo humanis calciamẽtis nomẽ imposuit. Nõ est ergo isolitũ vt ille diceret: supportassem: q se etiã scarabeis z vermib' cõpauit. Que figura sicut sepe memoratũ ẽ: dicit Metriasmos: id est: mediocritas. Seqtur. Et si is q oderat me sup me magna locutus fuisset: abscõderez me vtiqz ab eo. Hinc quoqz mirabile patiẽtie mõstrat exemplũ: vt inimicis magna: id est: supba loqntib': nõ in cõtentiões erũperet: aut aliq altercatiõe resisteret: sed locũ vbis daret insanis. Et ne adhuc sanctã mentez maliuolo sermo seqret se dixit abscõdẽ: vt pcacitas necessario desineret: cũ adũsariũ nõ videret. **Tu vero homo vnanimis: dux me' z notus meus.** Hic z sequẽs vsus increpatiue qdẽ legend' est: sed cõsiderem' qua patientia. Adhuc vnanimis: adhuc dux: adhuc not' dicit: q futurus hostis z crudelissimus tradito p oĩa noscebat. Unanimis ad illud ptinet: qz inter aplos fuit. Dux: qm ad vicos z castella pmissus est: vt pdicatiõe verbi rudes animos imbuisset. Ducem vero bene dicim' itineris pcursorem. Not' autẽ ad illud ptinet: qd eius pditio fuisse nõ pbatur abscondita: quãdo christus domin' traditorẽ eum in cõmuni epulatione predixit. Et alio loco dicit: Nonne ego vos duodecim elegi: sed vnus ex vobis diabolus est? **Qui simul mecuz dulces capiebas cibos: in domo dei ambulauimus cũ ꝯsensu.** Grãdescit culpa: cum bñficia reputãt eximia. Quod schema dicit Emphasis. Nã quis malignitas cibo semper comestione mitescit: nec solet esse seuus q dulcis mense gratificatione delinitur. Congrue siqdem corporales cibos stulto homini cognoscimus imputatos: qs ille tantũ dulces poterat estimare. Naz si dogmaticos cibos qs ante perceperat retinere voluisset: ad tantũ sacrilegiũ nõ veniret. De quib' cibis fidelibus dictũ est: Gustate z videte: quoniam suauis est domin'. Seqtur. In domo dei ambulauim' cũ cõsensu: id est: in templo hierosolymitano: vbi iter ei' videbatur esse discipulos: vt simul vocatus incederet: simul eius collegia sequeretur. Consensus enim perfidi homis ad cõuenticula pcessionũ pertinet: nõ ad ppositi firmissimam sanctitatem. Et vt nobis absoluta verbo possit stare cõtextio: isti z superiori versu iũgendum est: cur me tradebas.

Ueniat mors super eos: z descẽdant in infernũ viuẽtes. Quoniam nequicie in hospitijs eorum: in medio ipsorum. Cum de iuda superi' singulariter sit locutus: nunc per sententiam cõis pene conuertitur ad iudeos. Sed mouere potest: qre dixerit: Ueniat mors super eos: z subiunxit: Et descendãt in infernũ viuentes: quod vtiqz fieri nõ potest vt z moriat aliquis: z viuus descendat ad inferos? Sed hoc magis spiritualiter accipiendũ est: quia more suo emendationem magl qz consumptionẽ venire postulat inimicis. Mors enim dicit vite finis: z qui in meliorem partẽ ꝯuertit: occasum poris cõuersatiõis merito repisse iudicat. In infernũ ãt descẽdũt viuẽtes (sic paruitati nre videt) q cogitatões suas pessimas expauescũt: z ad meliorl institutõis tramitẽ diuia gra trãsferunt. Sic eñ qsi in infernũ viuẽtes descendimus: quãdo malo nostrorũ recordatiõe terremur. Tali siqdem intellectu: pdictã euadim' qstionẽ. Iuste qz illos petit ꝯuerti: q in suo pectore quasi in quodam hospitio neqciã susceperũt. Et bene dixit: hospitio: vt oñderet maliciam nõ eẽ naturalẽ: sed aduẽticia qdã hospitalitate

Sche

Ps. 33

Al. illos

Al. habitaculis

Al. eo

susceptam. Qđ autē dixit: In medio: desi gnat ꝑcordia eoꝝ vt ꝑniciosissima cogita tio monstrareť que coꝛ homis obtinebat.

Ego autē ad deū clamaui: ꝛ do minus† exaudiuit me. Maloꝝ incre pationibꝰ vt decebat ꝓmissis: ad sua desi deria votaq̧ remeauit: ex forma serui ver ba depromēs. Clamauit eī iugiť ad deū: q̄ se diuina ꝯuersatiōe tractauit: ꝛ ꝯseq̄ns erat illū exaudiri: q̄ a maiestate sua nō pō terat segregari. Qđ schema diciť Propho nesis: latine exclamatio: q̄tiens inter alia q̄ lōquimur ad deū s̄bito v̄ba ꝯuertimus.

Al'. saluauit

Sche

Uespe ꝛ mane ꝛ meridie narra bo ꝛ annūciabo: ꝛ exaudiet voceȝ meā. Intēdamus animo: q2 hec v̄ba ma gna nobis denūciāt. Uespe: significat tps traditiōis: qñ eū iudas cohoꝛtibꝰ nosciť ꝓ didisse ꝗrentibꝰ. Mane: cū ad pōtiū pila tū ꝑductus est audiēdus. Meridie: q2 ho ra sexta vt euāgelista dicit: in cruce suspen sus est. Meridies q̄ppe: dictus est q̄si medi us dies. His ꝯsequētia v̄ba redduť. Nar rabo ꝑtinet ad vesperā: q2 oīa locutū con stat q̄ iudas neq̄ssimus facere disponebat. Annūciabo ad mane r̄ndet: qñ dicēte pi lato: Tu es rex iudeoꝝ: Annūciauit: In h̄ natus suȝ: ꝛ cetera q̄ ibi dicunť a dño. Iū xit etiā: Et exaudiet vocē meā: ad meridiē ꝑtinet: quādo in cruce dixit: Cōsummatū ē: ꝛ emisit spm̄. O mira breuitas. In h̄ vno versiculo tam magnꝰ actus ille narratꝰ est: vt qđ in illa latitudine coḡscitur expositū: in hac breuitate ꝓbaretur esse collectum.

ET

Iob. j8

Ibidē. j9

†Liberauit i pace aīaȝ meā ab his qui appꝛopinquant mihi: quoniā inter multos erant mecū. Hoc est qđ supius exauditā dicit vocē suā: vt resurre ctionis bñficio eius aīa liberareť in pace. Et a q̄bus libareť: ꝯsequēter exponit. Ab his scilicet q̄ appꝛopinquant mihi. De illis dicit q̄ laudibus ficť reddere videbanť ob sequm: ꝛ coꝛde fauebāt nihilominus inimi cis: a q̄bus merito aīam suā dicit esse libe ratā. Erat eī grauissimū inimicitie genꝰ: eē coꝛde aduersarios ꝛ lingua simulare de uotos.

Al'. Redimet

Exaudiet deꝰ: ꝛ hūiliabit †eos: qui est ante secula. Exaudiet vti q̧ supioꝛa q̄ dicta sunt: hūiliabit eos scili cet ad credendū: vt q̄ ꝑ superbiā fidē decli nauerāt christianā: ꝑ hūilitatē iteꝝ lumen v̄itatis agnoscāt. Nā qđ additū est: Qui est ante secula: v̄bū significať coeternū pa tri: ne ex tpe aliq̄ extitisse videreť q̄ secula creauit vniuersa. Tempꝰ eī tūc cepit: qñ mūdus sumpsit initiū. Desinat ḡ arriano rū insana temeritas: creatoꝛē tempoꝝ ꝑdi care sub tpe: dū coeternꝰ patri ꝛ cōsubalis cum sanctospū incōmutabiliter vnigenitꝰ filius ꝑseuerat

Al'. illos

Nō est eī illis com mutatio: ꝛ nō timuerūt deū. Interie cto diapsalmate: venit ad tertiā ꝑteȝ. Pri us eī solita pietate ꝯuerti optauit erran tes: nūc v̄tute diuinitať sue futura cogno scēs sensum esse dicit incōmutabilē ꝑfido rū: q2 duricia mētis nō poterāt recipe veri tatē. Cōmutationē vero duplici mō debe mus accipe: siue istā q̄ hic fit qñ ad cōfessio nē piam ab obstinata volūtate transitur: siue illā quā dicit apls: Oēs resurgemꝰ: ꝫ nō oēs imutabimur. Quapꝛopter q̄ hic cōmutatꝰ nō fuerit: ibi nō pōt imutari. Sȝ de istis talibus q̄re nō cōmutabunť: causa subseq̄tur: q2 nō timuerūt deū. Naȝ qui ti met deū a sua ꝑfidia cōmutať: duȝ iudicij pauoꝛe ꝛ caritatis studio eligit dñicť iussio nibus obedire. Et nota q̧ in h̄ ꝛ i duobus alijs v̄sibus q̄ sequūtur: pariter eoꝝ ꝛ vlti ones dicit ꝛ culpas.

j. Co

Extendit manum suam in retribuēdo. Cōtamina uerūt testamentum eius. Ipsa nunc allegoꝛice dicuntur: q̄ in futuro iudicio sūt agenda cum perfidis. Manū hic virtuteȝ opationemq̧ significat: q̄ tūc fit qñ illa di scretio bonoꝛum maloꝝq̧ ꝓuenerit. Sub iūgit etiā: cur iudeos pena iustissima ꝯseq̄ tur: quia mandata domini prauis actibus polluerūt: dū hoc nec passi sūt credere qđ eis coḡscitur scripturaꝝ v̄itas ꝑdicasse. Il le eī testamentū dei q̄ntum ad se est cōta minat: q̄ minime ipius imperijs obsecun dat.

Diuisi sunt ab ira vultꝰ eius: ꝛ appꝛopinquauit coꝛ† eius. Mol liti sūt sermones eiꝰ sup oleū: ꝛ ip si sunt iacula. Hoc dicit qđ in illa iudica tione futurum est. Diuiduntť eī perfidi a populo fideli: ꝛ tanq̄ arsure palee segre ganť a granis. Ab ira vultus eius: iudicij tempus expmiť. Ira eī hic ꝓvindicta po nitur: quā ꝓ suis actibꝰ impij sustinebūt.

Al' ...

Ceterum ille incõmutabiliter oĩa placideq; discernit. Addidit. Et appropinquit cor ei⁹. Ipsum adhuc tp̃us exponit: q̃n cor domini: id est: volũtas eius omib⁹ innotescit. Illo eñ tp̃e appropiauit cor eius: quãdo illud qđ hic p̱ pphetas suos p̃cinuit: ꝛ p̱ aplos p̃dicauit: gnãlitas manifestissime tũc videbit. Sed cur illa faciat q̃ dicta sũt subsequẽter exponit. Mollierũt sermões suos sup oleum: ꝛ ipi sunt iacula. Mollierũt enim pfidi iudei sermones suos: quando dicebant: Magister scimus quoniã a deo venisti: ꝛ viã dei in ṽitate doces. In mũdo eñ quid leni⁹ oleo? Sed exaggeratione nimiã supra oleũ pfidorum sermões dicit esse mollitos: ne tãto sceleri par potuisset aliquid inueniri. Ipi etiã fuerũt iacula: quãdo dixerũt: Reus ẽ mort. Hoc eñ sermones illi probant effecisse: qđ iacula. O execranda diuersitas: potuisse homies mollia loqui: cum essent tam dura facturi.

Iacta† in deum cogitatũ tuum et ipe te enutriet: †nõ dabit in eternũ fluctuationẽ iusto. Cum de pfidis iudeis celestis iusticia loqretur: saluberrimũ ɔsilium nr̃is infirmitatibus dedit. Cogitatio eñ seculi nos semp affligit: quã si non abijciamus atterimur: sicut salomon ait. Quẽadmodũ vermis ligno ꝛ tinea vestimẽto: ita tristicia viri nocet cordi. Sꝫ quãdo iactat in dñm: nõ solum nõ nos consumit: ꝫ etiã nutrit: vt q̃ solet iminuere augmẽtũ nobis videat afferre. Seqtur. Nõ dabit in eternũ fluctuationẽ iusto. Uera ẽ dñi immutabilisq; sentẽtia: ꝫ si eam q̃ dicta est integritate noscam⁹. Iustis in isto solo: seculi nõ adimit fluctuationes: q2 hic eos tempaliter ꝓbat: vt ibi quos coronet inueniat. In eternũ autẽ sicut hic dicit: neminem pmittit iustissimũ fluctuare: q̃n iã ppetua pace cum ipsis cognoscit in eternitate regnare. Ibi eñ nequaq; excitabitur fluct⁹: vbi est semp tranqllissimus portus.

Tu vero deus: deduces eos ĩ puteum interit⁹. Quia dixit de iustis: nũc dicit de ipijs q̃ in gehẽne ꝓfunditate mergendi sunt. Puteus qdem dicit hiat⁹ patens in terre finibus excauat⁹: aq̃s ɔtinẽs humanis vsib⁹ attributas. Sed ne hũc puteum vitalẽ intelligere potuisses: addidit: Interit⁹. De q̃ alio loco legit: Neq; aperiat sup me pute⁹ os suũ. Fouea mortalis: mersura terribilis: vbi nec spaciũ vllũ ɔcedit: nec ipa miseris respiramenta p̃stant: ꝫ obscuritas tenebrosa circũdans: ameni luminis tollit aspectũ. Et putei siqdem similitudine: gehẽne tormẽta nos admonet formidare. O pietas inaudita iudicãtis: totũ hominib⁹ p̃dicit: vt culpa plectibilis euitetur.

Uiri sanguinũ ꝛ dolosi: non dimidiabũt dies suos. Numez pluralẽ: sanguis: latina lingua nõ recipit: ꝫ hꝫ magl scripture diuine ꝓpriũ esse dicimus. Uiri siqdem sanguinũ ꝓprie nõ dicunt q̃ innocẽter hũanũ fundũt cruorẽ: q̃m ꝛ iusti iudices discipline necessitate cõstricti: q̃ quietos pplos reddant interdũ puniũt nocẽtes: ꝛ ille q̃ violẽtũ repellit: cruorẽ seuissimi homis effundit: maxime cũ legam⁹ iusta bella viris sanctis a dñ̃o fuisse p̃cepta. Quapropter addidit: Et dolosi: vt illũ tãtũ intelligeres reum: q̃ p̱ insidias ꝛ iniqssimũ dolũ alienũ q̃rit exitiũ. Hos tales implere nõ dicit dies suos: q̃n cum sibi longã vitã ꝓmittũt: exitũ celerrime mort inueniũt. Nam oĩm dies in p̃destinatiõe noscũtur eẽ definiti: ꝫ illis dimidiabũt dies sui: quibus ẽ dispositũ ꝓpriũ ꝓuenire mõstratur occasus. Ideo eñ additũ ẽ: suos: vt voluntarios intelligeres: nõ a dñ̃o cõstitutos.

Ego aũt in te† speraui dñe. Illos tales quib⁹ celerrimus euenit finis: in se sperasse nõ dubiũ est: dñm aũt saluatorẽ cui⁹ hec ṽba sũt ex forma serui: in p̃rem sperasse manifestũ est. Passionis psalmũ solito more ɔcludẽs se dicit sperasse in dñm: vt significaret corda fideliũ in spe dñi semp eẽ defixa. Freqnter eñ caput loqtur: qđ mẽbris aptare debeam⁹. Quapropt ꝛ huius hymni modũ: sic in .xxxiij. psalmo iam dictũ est: debemus exqrere p̃finitũ. Primũ: q̃m ex dñi christi psona ꝓlat⁹ est. Deinde inchoauit ab orõe. Tertio: dñice passiõis gesta memorauit. Quarto: ṽbis euãgelicis assona ṽitate ɔsensit. Quito: in spe fidelium magna finit⁹ est: vt dubiũ nõ sit p̃ntẽ psalmũ p̃scriptis reglis ɔuenisse.

Cõclusio.

Audiuim⁹ viuificatorẽ creaturarũ: aĩam suã posuisse ꝓ salute mortaliũ: Audiuim⁹ ipassi

r

Marginalia: Math. 2 · vide. 6 · Al. vt · Al. Al. 5 · Ps. 68 · PP · P · Al. sperabo

bilem deū carne suscepisse ꝑ pctōꝛib⁹ passionē: Audiuim⁹ pſi coeternū mortꝫ ſbisse supplicium. O inestimabile precium: quod redemit genus humanum: O holocaustū quod nob prestitit eternas flammas euadere. Interitus q tulit exitiū. Finis q dedit bonū sine fine mãsuꝝ. Nã cum ꝑuenit innocēti mortꝫ aculeus: factū est vt iure ꝑderet q̃s tenebat obnoxios. Deglutiuit ei infern⁹ more pisciū exitiū suū: ⁊ q se capere ꝑdã credidit: ꝑdatorē suū poti⁹ decept⁹ excepit. Vñ pap̄ leo sedis suę cōpar: pulchre locut⁹ ē dicēs. Quis mltoꝝ martyꝝ i ꝯspectu dñi ꝓciosa mors fuerit: nulli⁹ tñ insontis occisio fuit redemptio pctōꝛū. Acceperūt eñ iusti: nō dederūt coronas. Et de fortitudīe fideliū exempla nata sūt patiētię: nō dona iusticię. Singulares q̃ppe in singulis mortes fuerūt: nec alteri⁹ quisq̃ debitum suo fine ꝑsoluit. Inter filios aūt hoim vn⁹ solus extitit christ⁹: q vere erat agnus immaculat⁹: in q oēs crucifixi: oẽs mortui: omēs sepulti: oēs sunt etiam suscitati. Presta piissime de⁹: vt q in assumpta carne ꝑ nobis dignatus es pati: regni tui cōsortia nob largiaris. Memoria q̃ tenēdū est: qd hic psalm⁹ terti⁹ est eoꝝ q de passione ⁊ resurrectione dñi lati⁹ sunt locuti.

Explicit expositio in psalmum. LIIII.

Incipit expositio in psalmum. LV.

In finē ꝑ populo q a sctis lōge factus est dauid in tituli inscriptōnē quando tenuerunt eū allophili in geth.

Titulus h duplicia ꝯtinet sacrã. Vna ps est euāgelij vsq̃ ad illud qd ait: In tituli inscriptionē. Alia veterꝫ testamēti vsq̃ ad terminū tituli. Primo dic: in finē: qd christū significare frequēter expositū est. Deinde: ꝑ ppl̄o qui a sctis lōge fact⁹ est dauid i tituli inscriptionē. Tituli inscriptionē dixim⁹ in passiōe dñi iō nō fuisse deletã: q: lōge ante fuerat ꝓphetatū: Ne corrūpas tituli iscriptiōez. Sed pōtio pilato iudaic⁹ ppl̄us iminebat: vt ꝯ vaticinia ꝓphaꝝ hui⁹ tituli emendaret inscriptio: nolēs suū regē dici: quē insanis mētib⁹ respuebat. Que voluntas eos lōge fecit a sanctꝫ: qñ fideles christū suū regem dici tota mētis intētōne festināt. Cū tenuerūt eū allophili in geth h ē: qd regū textus enarrat: q: dauid saulis insecutiōe ꝑterritus: i ciuitate geth apud allophilos se credidit occulēdū. Sed q: dixim⁹ h omnia mysticꝫ silitudinib⁹ exponēda. Geth significat torcular: id est: ꝑssurã quã oīs patit christian⁹. Sed tūc fructū reddit vberrimū: cū tribulatōnū fuerit fasce depressus. Et ido in tali suꝑscriptōe loq rōnabilit ap tatur eccl̄ia: q allophiloꝛuz: id est: alienigenaꝝ ꝑsecutionib⁹ ingrauata: tanq̃ nectareos liqres merita sanctoꝝ copiosa vbertate profundit.

Diuisio psalmi.

Diuersis afflictōib⁹ onerata: In prima sectiōe psalmi mater orat ecclesia: ꝯfidēs se tamē a sequentib⁹ inimicis eē liberandã. Secūda sectiōe: ꝓprias enumerat passiōes: grãs agēs q: de crebris piculis sit erepta: nec se dicit formidare mala q cog̃scit eē celeriter trãsitura. Tertio loco: in futura illa btitudine laudes se dicit dño iugiter cantaturã: q eã de huius sęculi aduersitate libauit.

Expositio.

Miserere mihi dñe qm̃ ꝯculcauit me hō: tota die bellãs tribulauit me. Virgo mater ecclesia q fideles ppl̄os parit: nec a sua itegritate discedit: cęlestē spōsuz pijs lachrymis rogat: ne se patiat ab inimicis oppmi: quę adhuc in mūdi isti⁹ cog̃scit calamitate versari. Cōculcauit: retulit: qd in titulo dixit ad torcular: q: tñ vinū exprimit: q̃tuz eni pⁱus vua calcat. Hoiem hic significat absolute diabolū: sicut in euangelio de ipo dñs dic. Inimicus aūt hō q supseminauit zizania: est diabol⁹. Seqtur. Tota die bellans tribulauit me. Describit qd i h mūdo scta patiat eccl̄ia: q: sine aliq intermissiōe diaboli cog̃scit certamina sustinere: sicut dicit apl̄us. Nō est nob colluctatio adūsus carnē ⁊ sanguinē: ſ adūsus ꝑncipes ⁊ ꝑtãtes tenebraꝝ haꝝ. Bellū graue q: occultū: pugna difficilis q: cū fortiore dimicat. Quale est eñ cum hoste ꝯfligere: ⁊ eius insidias nō videre? Aduersarius q̃ noster nec labore deficit nec vict⁹ aliquãdo discedit: ſ tanto atrocior redit: q̃tum eū ꝑ diuinã gratiã debellari posse ꝯtigerit. Bellū v̄o schematice ꝑ Antifrasim dicim⁹: sicut lucū qui nō lucet: ⁊ piscinã q nō habet pisces. Quapropter null⁹ se q̃rat fideliū freq̄ntissima dia-

boli machinatione vexari: q si christi esse volum⁹: hic aduersariū semp diabolū susti nemus. Conculcauerūt me inimici mei tota die †ab altitudine diei. Qm multi qui debellāt me timebunt. Grauissimū quidē gen⁹ iniurie est: vsq ad pedum contumeliaz puenire: s inde pcedit qd sanctis altarib⁹ offerat. Vinū eñ nō pfluit nisi pedib⁹ vua tūdatur: sic in mēbris suis eccliam pculcat inimic⁹: vt sctōz inde merita gloriosa nascant. Repetit ꝙ: Tota die: vt reuera intelligas in hoc seculo nullū tps oimodis a talib⁹ temptationib⁹ alienū. Nā qd dixit: Ab altitudine diei: mūdū istū significat: vbi tumet altitudo supbie. Nā sic christi regula hūilitatem pcipit: ita diaboli psuetudo ruinose altitudīs culmia psuadet. Et vt graue pōdus sue cōpressiōis expmeret: ab altitudie supbie se dicit fuisse calcatā: vt nec leue pōdus crederes qd tāta mole pmeret. Seqtur. Qm mlti q debellāt me timebūt. Nō vacat qd mltos dic r n oēs timere: scz qm ex ipis q eccliam debellāt plurimi puertūt ad dnm: r incipiūt eterna exitia nō timere cū btōz partib⁹ aggregātur. Illi aūt q in sua obstinatiōe pmāserint: omēs timebūt penale sibi iudiciū: qñ dñi declarat aduentus. Felix cōmutatio: vt h puo tpe caste timeāt fideles: r in illa penni exultatiōe securi sint. At ꝯ ifeliciū sors oino durissima est: h sub breuitate gaudere: r in illa ppetuitate cruciari. Ego vero in te sperabo †dñe. Dicit cām qre sic timere nō debeat sic impij formidabūt: qm sperat i domino q nunꝗ in se decipit ꝯfidētes: sic salomō dicit. Quis sperauit in dño r ꝯfusus est? Aut qs pmansit in timore illi⁹ r derelictus est? In deo laudabo smones meos †tota die: in †dño sperabo nō timebo quid faciat mihi †hō. In dō laudat smoes suos: q ome qd bene loquit nō sibi: s diuis cogscit munerib⁹ applicare. Suos eñ ita intelligendū ē: nō q pprio pferunt arbitrio: qm semp mali sunt: s q domini largitate ꝯcessi sunt. Nostra eñ que nob data sunt recte dicim⁹: si tñ eadē ꝯcessa nob dñi munere sentiamus. Sed h tota die: id est: vniuerse vite tpe ꝯstat esse faciēdū: r cū aduersis deprimimur: r cū psperi subleuamur. Seqtur. In deo sperabo nō timebo qd faciat mihi hō. Sententia ista nisi sbtiliter qrat: supiorib⁹ videt esse ꝯria. Nā cū se ꝯculcatā diceret r debellatam ab hoie: r iminētia picula metens miscdiam dñi postularet: hic iterz asserit se hoiem nō timere. Vtrūq verz: qm pus dū pñtes calamitates: id est: seculi isti⁹ aspiceret/formidauit: nūc timorē cū futura ꝯtuet/abiecit. Quid eñ poterat ab hoie pati: q spem suam posuerat in illa retributōe iudicij? Seuiat licet carnificū man⁹: pparent incēdia caminoz: oia tormēta despicit ecclia i mēbris suis: q expectat dñi munera saluatoris. Tota die vba mea execrabātur: aduersum me †omia ꝯsilia eoz in malū. Venit ad scdam ptem: vbi sub dolore ꝯqritur vba pdicatōnis sue ꝯtinue a pfidis execrata: q cū vba diceret: detractiones abomiabiles incidisset. Qd ad hereticos vel male latētes ptinet xpianos: qui dū vba dñi audiūt: salutaria dicta ꝯtemnunt. Seqt. Aduersum me oia ꝯsilia eoz in malū. Cōsilia solēt puidere q ꝯsunt: a cōsulendo eñ dicta sunt. Sz vt intelligeres tractat⁹ eoz nulla bonitate subsistere: addidit: In malum: ne qd eos boni in illa crederes delibatiōe tractasse. Inhabitabunt r abscondēt: ipi calcaneuz meū obseruabūt. Sicut †expectauit anima mea. Isti q sbdoli xpiani habitare publice vident eccliam: r ꝯgregationes seq ꝯuentusq ꝑploz: s vir⁹ sue puersitatis abscōdūt. Nec palā ausi sunt pdere qd sciunt aplicas regulas nō hre. Maluz intestinū: vuln⁹ insanabile: qd ꝗto pl⁹ tegit: tāto āplius incurabili putredine sauciat. Seqt. Ipi calcaneū meū obsuabūt. Mos iste diabolic⁹ est: vel eoz qui mistri ipius esse noscunt: vt calcaneū: id est: vltima nra insidiosa calliditate respiciāt: sicut serpēti a dño dictū est: Illa tuuz obseruabit caput: r tu insidiaberis calcaneo eius. Scit eñ diabolus finitima nra iudicare: r ipa vult euertere vt possim⁹ ad reatus discrimina puenire. Addidit. Sicut expectauit aia mea: id est: sic ante puidi: sicut instructa fui: sicut a dño regulā predicationis accepi. Pro nihilo saluos facies †eos: in ira pplos ꝯfringēs †deus.

Al. oēs cogitationes

ET

Al. sustinuerūt aiaz meā

Gen. 3

Al. illos

Al. nō bz

Illos q̃s supius dixit insidiatores: ⁊ venenosa se simulatiõe celãtes: hic p grãm dñi facile ꝓmittit esse saluãdos: vt de nullo errantiũ desperare debeat: q̃uis culpabilez esse cognoscat. Nam qd̃ dicit: Pro nihilo saluos facies eos: significat q2 gratis oĩa sua pietate ꝓcedit: nec cuiusq̃ meritũ exigit: vt possit ꝓprio labore saluari. Quid eniz meruit latro: vt sic paradisum velociter introiret? Quid publican⁹: q̃ repẽte de templo absolut⁹ exiuit? Ipe dedit ꝯfessiõis sibi tũ votũ: q̃ donauit ⁊ p̃miũ. Cõstat ḡ ꝓ nihilo pctõres saluos fieri: q̃ñ certũ est ꝯuersionẽ gratuita largitate cõcedi. Seq̃t. In ira pplos ꝯfringes de⁹. Prius dixerat maligñã turbã esse liberandã: nũc quemadmodum saluari possit exponit. Justicia dñi q̃ putat̃ ira: cõfringit pplos ꝯtumaces. Nam cũ tribulatõibus eoꝝ corda quassauerit: ⁊ diuersaꝝ angustiaꝝ nũerositate cõpleuerit: ab iniq̃tate reuocati cõpellunt̃ dño ꝯfiteri: ⁊ p iram ei⁹ videt̃ fieri cũ ille placidus atq̃ imutabilis salutis nr̃e causas noscat̃ opari. †Uitã meaz annũciaui tibi: †posui lachrymas meas in conspectu tuo. Sicut† in ꝓmissione tua. Uitam suã annũciat deo: q̃ peccata ꝓpria ꝯfitet̃: sicut fec̃ apl̃s dicẽdo. Pri⁹ fui blasphem⁹ ⁊ psecutor ⁊ iniuriosus. Hoc est enĩ gloriã deo dare: vt publice denũciem⁹ quales nos dignat⁹ fuerit sustinere ⁊ ad ꝯuersionẽ adducere: q̃ merebamur pctĩs facientibus interire. Et inspice qd̃ dicit: Uitã meam: q2 semp ꝓbat̃ esse culpabilis. Qñ enĩ nõ aut cogitãdo delinq̃m⁹: aut v̈bis offendim⁹: aut labili actiõe peccam⁹? Uitam ergo suam sicut pfidi abscõdunt: ita fideles annũciant: nõ vt eã deo notã faciãt q̃ nll'atten⁹ põt aliq̃d ig̃rare: ß vt se mag̃l cõdemnãtes mereãt̃ absolui: sic̃ ꝓpha dicit: Dic tu ꝓus pctã tua vt iustificeris. Seq̃t. Posui lachrymas meas i ꝯspectu tuo. Lachryme q̃ in ꝯspectu dei ponũt̃ iocũde sunt: q2 nõ cruciãt: ß a cruciatib⁹ liberãt. Pias ergo lachrymas fundebat: qui ꝓ inimicis rogabat: ⁊ ideo meruit obtinere: quia p2ceptũ domini ꝓbatur implesse. Addidit. Sicut in ꝓmissione tua. Pollicitatio q̃ppe domini est vt pias lachrymas non refutet: sic̃ ⁊ in alio psalmo dicit. Jnuoca me i die tribulatiõis tue: ⁊ eripiaz te: ⁊ magnificabis me. †Conuertent̃ inimici mei retrorsum. In quacunq̃ die inuocauero te: ecce† agnoui quoniã de⁹ meus es† tu. Conuertẽdos retrorsuz dic̃ inimicos: ne in suo itinere pseuerantes: pessimos implere doceant̃ errores. A malo eñ qui retro redit: pfidie sue culpãda derelinq̃t. Sic eñ petro aplõ dñs dicit ꝓpiti⁹: nõ iratus: Redi retro sathanas. Jstud eñ q̃ñ errãtibus ꝯtingit: error p̃stine prauitat̃l abscedit. Seq̃tur. In q̃cunq̃ die inuocauero te. Hic clemẽtiam dñi ꝓnũciat mirabilemq̃ pietatẽ: vt in quacũq̃ die inuocat⁹ fuerit: semp se miserat⁹ indulgeat. Quacunq̃ die: significat diuersi tp̃is satisfactões. Ali eniz tota pene vita dñm supplicat: alter in media etate cõuertit̃: alius in vite fine saluatur. Ipm est eñ: in quacũq̃ die: q2 dñs clemẽti patiẽtia quodlibet tp̃s nr̃e ꝯuersionis expectat: ⁊ iõ culpabiles sustinet: expectat errãtes dicẽs: Nolo mortẽ peccatoris: ß vt ꝯuertat̃ ⁊ viuat. Soluz est eñ vt i hac vita peccatũ oĩe fateamur: vbi ⁊ humana fragilitate delinq̃mus. Addidit. Ecce agnoui quoniã de⁹ meus es tu. Dulcis ꝯfessio ⁊ vera ꝓbatio: vt ipe cognosceret impletũ: qd̃ magno desiderio nouerat exquisitũ. Seq̃tur. Quoniã deus me⁹ es tu: licet sit generalit̃ dñs oĩm nr̃m: tamẽ ꝯfidẽter dicimus: de⁹ meus: q̃ñ ab eo nos respici posse gaudem⁹. In deo laudabo verbũ: †⁊ in domino† p2edicabo sermonem. Reuera orthodoxe dicta noscũtur ecclẽie. In patre se ꝓmittit filiuz laudatuꝝ: vt quicq̃d de illo dicit̃: de isto parilit̃ sentiat̃. Nam cum p̃dicamus eternũ atq̃ omnipotentẽ p̃rem: eternum atq̃ omipotentem filiũ sine dubio cõfitemur. Unum est enim in vtroq̃ p̃coniũ: quoniã vna virtus amboruz: indiuidua gl̃ia: quãdo indiuisibilis est natura. Deniq̃ sic ipe in euangelio testatur: Ego i patre ⁊ p̃r i me ẽ. Quid rogo non habeat filij: qui naturam omnipotentis filij habet? Aut quid nõ habeat patris: qui naturam omnipotentis patris habet? Una est reuera substantia: quia nihil in eorũ essentia dissimile aut discrepãs reperitur. Nõ hic ampli⁹ min⁹ ve reperit̃: nisi quod sibi heresis arriana confingit. Hec

Margin notes: Al'. Deus; Al'. posuisti; Al'. et; j. Timoth. j; Ps. 49; Al'. Ti[...]; Al'. co[...]; Al'. nõ; Mar.; Ezech.; Al'. ni[...]; Al'. la[...]; Jo[...]

aũt regula vnitat atq̧ equalitatis: spũm q̄q̧ sctm̃ sine dubitatōe ꝯsubstãtialē patri filioq̧ cõplectit: qm̃ sancta trinitas vnus est de⁹: nec pōt vni gl'iam dare q̄ se nō intellexerit h̄ cōiter obtulisse. Sciendū plane: q̧ doctissim⁹ augustin⁹ in libro. xv. trinitatis: ita dic̄. Spūssanct⁹ ƒm scripturas diuinas: nec pr̄is est soli⁹: nec filij soli⁹: sed esse constat amboꝝ. Quapropt̄ pr̄is ꝛ filij caritas ē vnica: cum tñ ꝛ ip̄e pfecta sit caritas. Hoc etiā multipliciter ꝓbat in expositiōe ep̄le scti iohis: aperti⁹ omelia septima dicēs. Quia q̄ caritatē nō hēt fr̄is vtiq̧ nō habet spm̃sctm̃. Seq̄t. Et in dño p̄dicabo ƒmonē. Hic iā venit ad dñm christū: q̄ vn⁹ ex trinitate v̄bū caro factū ē: ꝛ h̄itauit i nobis. Cui⁹ ƒmōes: id est: p̄dicatiōes merito se laudaturā ꝓmittit eccl'ia: q̄z hūano generi viuēdi regulā ꝯstitit ꝛ salutē. Reūa ƒmones vbiq̧ p̄dicādi p q̄s mūdi sal⁹ celesti potuit miseratōe repari. Hec em̄ duo scā mat̄ se p̄dicaturā ꝓmittit: q̄ nr̄e fidei eternā tribuūt sospitatē: sc̄z potentiā v̄bi: ꝛ hūanitatē eiusdē dñi christi. Sed ne aliq̄s pessimoꝝ ista nomia dei ꝛ dñi s̄b discretiōe aliq̄ suscipiēda iudicaret: vt pr̄i ꝛ filio vocabulū istud dñi: nō oīmodis diceret ꝯuenire: i cētesimo nono psalmo ꝓp̄ha testat̄ dicēs: Dixit dñs dño meo: sede a dextris meis.

In deo † sperabo n̄ timebo quid faciat mihi homo. Reuera nō pōt hoiēz timere: q̄ se mūdana n̄ formidat amittere. Quid em̄ pōt inimicus auferre: nisi illud qd̄ sctā mater a sua mente ꝓbat̄ abijcere? Hic em̄ hoiem: sic supi⁹ dictū est: diabolū debem⁹ accipe: q̄ sctāz eccl'iaz iniq̄ semp volūtate ꝓseq̄t. Versus aūt iste: ꝛ in p̄ma pte finalis ē: sic ꝛ h̄ videt̄ eē repetit⁹: vt quasi margaritaruz q̄busdam filis relucentibus parilitas sibi partiū decora ꝯstaret.

In me sunt de⁹ vota †: q̄ reddā † laudes tibi. Venit ad tertiū mēbꝝ: vbi iā liberata de malis hui⁹ seculi: laudaturā se dñm ꝯfitetur eccl'ia. Dicit em̄ in se esse vota laudatiōis: dei tamē munere cōtributa: que i illa ppetuitate reddēda sunt: quando iam sancti indefessis vocibus ꝑsoluent laudis obsequm. Ista sunt em̄ q̄ cum deū diligimus habem⁹ semp intrinsec⁹: q̄ a nobis oīmodis nō recedūt: s̄ in illa ppetuitate reddimus cum semp soluim⁹ ꝛ debem⁹. Naz de futuro nos ꝛ hūc v̄suz debere intelligere sequētia demōstrant: quia huic mūdo neq̄unt nullatenus ꝯuenire.

Qm̄ eripuisti animam meā de morte: † oculos meos a lachrymis: ꝛ pedes meos de lapsu. Causā reddit cur vota laudis sit pijs immolationib⁹ oblatura: sc̄z q̄ eripuit aīam populi fidelis de morte ppetua. Que figura dicitur Etiologia: id est: cause redditio. Et bene suam aīam sancta mater a morte dicit ereptā: q̄ filioꝝ liberatione gaudebat. Sequitur. Oculos meos a lachrymis: ꝛ pedes meos a lapsu. Singulis singl'a reddit: aīam dicit ereptā de morte: oculos a lachrymis: pedes vero de lapsu. Sed hec tria in futuro seculo ꝯstabūtur: quādo iam nec aīa peccādo morietur: nec oculi mala sua deflebūt: nec pedes labētur. Nam hic cui beatoꝝ aufert lachrymas cum ip̄e dicat: Beati qui lugent: qm̄ ipi cōsolabuntur. Nec pedes iustoꝝ i isto seculo a lapsu redduntur alieni: quia dum in hoc mūdo ambulāt semp in lapsu sunt: sed diuina miseri[illegible]dia ꝯtinentur: sicut legitur: Septies cadit iustus ꝛ resurget.

Ut placeam corā deo in lumie viuentium. Dicit queadmodū dño placere possit eccl'ia i manifestatione sctōruz: hoc est: in lumine viuentiū: in q̄bus ip̄a pulchra: ip̄a sine macl'a: ip̄a reddit̄ sine ruga. Quicquid em̄ in illis acciderit: in vultu illi⁹ elucessit. Sicut homis sana viscera reddūt faciem pulchriorē: sicut salomō dicit: Corde letante vultus floret: ita oīs sancte eccl'ie decus aspergitur: quod in beatoꝝ meritis inuenitur.

Conclusio psalmi.

Peracta sunt verba sancte v̄ginis ꝛ matris eccl'ie. Illa em̄ nos incorrupta generat: illa casto vtero profundit in perpetuam lucem. Sed vtinam quales baptismate illa generat: tales nos vite huius terminus inueniret: ne habeamus cū populo nefandissimo portionem: qui sicut titulus dicit A sanctis lōge diuisus est: q̄nimo torcular nos istius secl'i gaudentes p̄mat: vt copiosa de nobis vina ꝓfundat. Afflicti ergo gr̄as agamus: contristati minime desperem⁹: qñ illa tormenta ꝯsunt que nos ad premia btā ꝑducunt.

Margin notes: Ioh. j — [illegible] — Ar. nō h̄z — Sche — Matth. 5 — Prouer. 24 — Ibidē. 15

Explicit expositio in psalmum. LV.

Incipit expositio in psalmum. LVI.

In finē ne disp̄das dauid in tituli inscriptione cū fugeret a facie saul in speluncam.

P Er finem: frequēter diximꝰ dn̄m significari: q2 ipa est nr̄a pfectio ad ipm̄ feliciter peruenire. Nam sicut cum terminū attigerl itinerl destinati: labore finito in loco desiderātissimo conquiescis: ita cum ad dn̄m veneris vlteriꝰ nil requires. Ne disp̄das dauid: phibet dauid a saule disp̄di: qui ad regnū fuerat volūtate dn̄i p̄paratꝰ: sicut factum esse manifestū est. Seq̄tur. In tituli inscriptōne. Hoc nō dauid: s in passiōe christo domino puenisse manifestū est: ne a pontio pilato scriptꝰ titulus mutaret. Sed q2 diximus psonā domini saluatorl portasse dauid: h nūc de ipso dicit: qd erat in christi dn̄i passiōe faciēdum: ne disp̄deret dauid de regno deputato: sicut nec illa dn̄i potuit tituli inscriptio cōmutari. Addidit. Cū fugeret a facie saul in speluncā. Actus iste ꝛ dauid ꝛ dn̄o multum videt esse cōsimil. Nā sicut dauid saulem fugiēs in spelūca se abscōdit: ita ꝛ dn̄i saluatorl deitas intra templū corpis sui iudeis pfidis fuisse pbat abscōdita. Sic singula q̄ de dauid ꝛ christo puenerūt facta: illis sunt sb hac allusione cōia. Que imagines rex in h titulo ideo p̄ludunt: q2 totus psalmꝰ de dn̄i passiōe dictusꝰ est. Sic em̄ ille truculentū saulē: sicut iste iudeos neq̄ssimos pferebat. Oportet g meminisse psalmū hūc quintū eē illoꝝ q̄ passionē ꝛ resurrectionem domini sub breuitate commemorant.

Diuisio psalmi.

D Ominꝰ christꝰ: in pmo ordine psalmi orat de sua passiōe sollicitꝰ: fm id qd ppter nos homo fieri inestimabili pietate dignatus est. Factus eniz: vt ita dixerim: hūanatus deꝰ: qui etiaz in assumptione carnis deꝰ esse nō destitit: incōuertibilis manens: assumpto ꝯuertibili hoie: naturā suam nō minuēs: s ꝯditionē mortalitatis exaltās. Unus em̄ atq3 idem est dn̄s christꝰ: q̄ ꝛ i dei forma opatꝰ est miracula magna v̄tutis: ꝛ in forma s̄ui subiit seuiciā passiōis. Scd̄o ordie: resurrectiōis sue gl̄iam stupēda varietate describit. Tertio: post btissimā resurrectionez laudes se p̄ri dn̄o cantare pmittit: q̄ mēbra diapsalmatū q̄s inte positiōe separat.

Expositio.

M Iserere mei deus miserere mei: qm̄ i te cōfidit aia mea.

Christus dn̄s hūanatꝰ clamat ad pr̄em: ex eo qd futurā metuit passionē: vt q̄uis volūtariā susciperet mortē: aie sue declararet absolute formidinē. Misericordiaz petit dei filiꝰ: q̄ miseret oīmbꝰ: q̄ tāta ad nos liberandos hūilitate descēdit: vt vnū ex fidelibus clamare putes: q2 creator mūdi assumpte carnis infirmitate depcat. Nā cuz dicit: Miserere mei deꝰ miserere mei: repetitio ista periculū future mortl ondit: vt se pe posceret resurrectiōis miraculū: q̄ subiturus erat discrimina passionis. Seq̄tur. Qm̄ in te ꝯfidit aia mea. Orō ista forma fideliū est: vt q̄ ppter salutē nr̄am talia ptulit: p̄cationibꝰ q̄s nos suis piꝰ doctor istrueret. Orauit em̄: vt regulā nob sancte orōis onderet. Passus est ppt nos: vt nullꝰ p ipo pati velle refugiat. Resurrexit: vt ad resurrectionē q̄s ipius spes se nr̄e infirmitatl extendat. Ille em̄ istaꝝ rex indiguꝰ nō fuit: s oia causa nr̄e salutis excepit. **Et i vmbra alaꝝ tuaꝝ sperabo: donec trāseat iniquitas.** Intelligamꝰ orōis istiꝰ purissimā sanctitatē. Primo v̄su misereri sibi dn̄m ante oia postulauit. Scd̄o dic q̄re debeat obtinere. Tertio quēadmodum possit ab iminenti psecutiōe liberari. Alarū em̄ vmbra: tecta materna sūt: q̄ pullos teneros ꝛ blādimēto quodā fouēt ꝛ ab irruēte tēpestate custodiūt. Sed q2 hec munimina magnū auxiliū matne pietatl ostēdūt: talis cōpatio frequēter i scripturl sanctis posita repitur: sic dn̄s in euāgelio dic: Hierusalez hierl̄m: q̄tiens volui ꝯgregare filios tuos sic gallina pullos suos sb alas suas ꝛ noluisti. Que figura dicit Parabole: id est: cōpatio: q̄tiēs sibi res genere dissimiles cōparātur. Seq̄tur. Donec transeat iniq̄tas. In ipa cōpatiōe pmansit: vt sub eadē vmbra requiesceret: donec feruida iniq̄tas estuaret. **Clamabo ad deū altissimum: deum qui bene fecit mihi.** Magnus ordo pie p̄dicatiōis ostenditur: ad altissimū clamare: ad quē nō voce valida: sed puritate cōscientie puenit. Clama-

bat ille ab hūanitate suscepta: a quo supne creature opem non desinūt postulare. Nam qđ dicit: Deū qui bene fecit mihi: designat excellentissimū incarnationis arcanū: qđ humano generi grã diuina collatū est. **Misit de celo ꝛ liberauit me: dedit in opprobriū conculcantes me.** Natura hūanitatis vnita dei filio cōfitet liberatā se ab hūana imbecillitate: q̄ post resurrectionē meruit celoꝝ regna pcipere. Misit aūt qđ dic: nō significat angelū: nō aliquā creaturā. Illa em̄ p se seruire nō libare potuerūt: ꝫ misit: intellige auxiliū supne potētie sue. Libauit em̄ pr̄ filiū suū: sic apl's dicit: Propter qđ ꝛ deus illuꝫ exaltauit ꝛ donauit illi nomē qđ est sup oē nomē. Liberare ꝙ se posse ꝛ filius ipe testatur dicēs. Potestatē hēo ponēdi aīam meā: ꝛ ptātem habeo iteꝝ sumēdi eā. Uerū iste locutiones coopationē sancte trinitat' ońdunt: q̄ vnū vult: vnuꝫ semp opat. Addidit. Dedit in opprobriū conculcantes me. Opprobriū psequētibus fuit: qn̄ illū quē se credebāt extinguere: viderunt fideles suos de ipius resurrectiōe gaudere. Dedecus em̄ suū iudicat mala ɔsciētia: qn̄ ppria non videt impleri posse disposita. **Misit deꝰ misedꝛiam suam ꝛ veritatem suā.** Ianuā scđe ptis ingredit. Nam ꝗuis in supiore vsu similia verba dixerit: hinc tn̄ in graꝝactionē pꝛumpit: vt spem credentiū de sua ꝓspitate firmaret. Misit em̄ de pr̄e dicit: qđ ad hūanitatem susceptā ptinet: sic ꝛ in euāgelio ait: Non suꝫ missus: nisi ad oues q̄ pierūt domꝰ isr̄l. Misericordia ē ꝫ: q2 hūano generi in suscepta carne cōpatit: dū clamat: Saule saule qd me psequeris. vel his similia. Ueritas: quoniā vnicuiqꝫ sua facta retribuet. † **Eripuit aīam meam de medio catuloruꝫ leonū: dormiui conturbatus.** Crucifixo corpe: animā suā dicit ereptam: de q̄ maxime nos pcipit eē sollicitos. Totum em̄ in toto reddit: qn̄ illa saluat. Resurget em̄ corpus ad spiritualē gloriā: si illa nō fuerit obstinationis vulnere sauciata. Catulos em̄ leonū: plebē significat iudeoꝝ: quam principes ꝛ sacerdotes ferali volūtate genuerūt: vt leones sint qui mala cōsilia de nece dn̄i tractauerunt: Catuli eoꝝ populi q̄ perperaꝫ inuēta secuti sunt. Addidit. Dormiui ɔturbatꝰ. Mors domini mirabili ꝓprietate describit: q̄ cōturbatus fremitu iudeoꝝ qēte altissima dormiebat: ońdens tam nihil fuisse psecutionem impioꝝ vt occisus pduceret ad somnuꝫ. Dormire em̄ nō est cōturbati: nisi illius q̄ in cruce positus: spiritū reddidit sua volūtate. **Filij hominū dentes eoruꝫ arma ꝛ sagitte: ꝛ lingua eorum gladius acutus.** Hec de illis dicit qui i nece domini impia volūtate grassati sūt. Ipse em̄ exponit: q̄ isti filij hoim sunt quoruꝫ dentes fuerunt arma ꝛ sagitte: eoꝝ scilicet qui sicut legitur: sup eum dentibus stridebant: Qđ p quintaꝫ speciē dicit definitionis: q̄ grece appellat Cata antilexin: latine ad verbū. Singulis enim vbis definitur qd sint dentes hominū furentiū: id est: arma ꝛ sagitte. Idem. Et lingua eoꝝ gladius acutus. Arma retulit ad ɔsilia pessima: sagittas ad verba qdem volantia: sed ad operationē mortis emissa. Addidit. Et lingua corum gladius acutus. Acuto gladio comparant voces ille q̄ dicebant: Crucifige crucifige. Nam sicut ensis acutus celerrimū operat mortis effectū: ita ꝛ illa verba citam exitij cōpleuere sn̄iam. Uno em̄ impetu visi sunt peremisse: sicut arma solēt acutissima desecare. Per q̄ tamē subtiliter cōmonuit: quia ꝛ lingua seuiēs possit occidere: sicut salomō ait: Mors ꝛ vita in manibus lingue. **Exaltare super celos deus: ꝛ † super omnem terraꝫ gloria tua.** Dū in cruce talia christi pateretur hūanitas: ꝛ dominū celi iudei viderentur habere derisui: exclamat a forma serui quam pro nobis assumpsit: Exaltare sup celos deus: vt qui pendis in cruce: cognoscaris semper in tua maiestate regnare. Non enim deus supra se exaltari poterat: quia nō est vltra quo crescat. Sed exaltabatur plane inter homies: quādo gloria maiestatis eius ɔuersis mētibus apparebat. Super celos autem dixit: quia dn̄s ꝛ virtutes supernas noscitur habere subiectas. Seqtur. Et super omnem terraꝫ gloria tua. Hoc vtrūqꝫ cōpletum eē. Exaltatꝰ enim sup̄ celos est: qn̄ sedit ad dexteram patris. Glorificatus est sup̄ oēm terrā: qn̄

P

Luc. 23

Prouer. 18

Al. in omni terra

totũ mũdũ catholica replet ecclia: in qua laudes dño iugiter cõcinunt: sic esaias ꝓpheta dic. Viuo ego dicit dñs: ꝛ implebit gloria mea vniuersa terra. †Laqͦs parauerũt pedib⁹ meis: ꝛ incuruauerũt aiam meã. Foderũt ante faciem meã foueã: ꝛ inciderũt in eam. Judeos significat insidiatores: q̄ ꝑdicationib⁹ rectis dolos se annectere crediderũt: sic euãgelista de phariseis dic: cũ ante eũ statuissent adulterã mulierẽ dicẽtes: Hanc inuenim⁹ in adulterio dep̄hensam: Moyses em̃ ꝑcepit nob hmõi lapidare: tu autẽ q̄d dicis? ꝛ cetera huiuscemodi q̄ maligna interrogatio ꝯmouebat. Pedes aũt christi: sunt increpatiões maloꝝ ꝓmissionesq̈ fideliũ: quib⁹ ille in h̄ mũdo euãgelizans: q̄si quibusdã pedibus incedebat. Seq̄tur. Et incuruauerũt aiam meã. Hic pietas domini sctitasq̈ describit. Incuruauerũt.n. aiam christi: q̄n scelerati iudei credere noluerũt. Ip̄i ꝯ em̃ ꝯdolendo: sicut ꝛ alibi dic: ieiun⁹ ꝛ sterilis reddebat. Anima em̃ ei⁹ in suis actib⁹ curuari nõ poterat: q̄ pcti maculã nõ habebat. Adiecit. Foderũt ante faciem meã foueã. Bñ dicit fouea: snia mortis: q̄ mittit ad foueã. In ei⁹ em̃ faciẽ dixerũt: Reus est mortl: ꝛ ideo dicti sũt foueã fodere: q: eũ neci visi sunt tradidisse. Addidit sniam gnãlem: Et ip̄i inciderũt in eã. Ois em̃ iniusta vox suos dãnat auctores: ꝛ anteq̈ alteri noceat: se p̄us ip̄a condemnat. Qd̄ similit ꝛ salomõ dicit. Qui fodit foueã incidet in eã. Paratũ cor meum de⁹ paratũ cor meũ: cantabo ꝛ psalmũ dicã dño. Postq̈ dixit maloꝝ debitas penas: nũc venit ad tertiã ptẽ: i q̄ post resurrectionẽ acturũ se gr̃as pollicet. Sed ꝑ illud gr̃as agit: ꝑ qd̄ ꝛ resurrexit a mortuis. Ceteꝝ deitas christi cũ pr̃e coeterna semꝑ ꝑstat: semꝑ omp̄s: semꝑ eq̄lis est. Nã q̈uis laq̄os parasset inimic⁹: foueam aperuisset ingrat⁹: Paratũ se dic ad agendas gr̃as: q: sibi sciebat resurrectõis gl̃iã modis omibus affuturã. Sed in q̄ sit paratus: ꝑverba sequẽtia declarat: Cantabo ꝛ psalmũ dicã dño. Cãtare dixim⁹: vocibus gr̃am referre. Psalmũ dicere: predicabili dñm actiõe laudare. Que duo supiori geminatiõi merito videt aptata: q̄n in vtroq̈ se ꝓfitet esse paratũ. Sed dum illa de se dicit: nos queadmodũ ꝯfiteamur istituit. Nam ꝛ apl̃s paulus sequẽs magistꝝ paratũ se ꝓfitet dũ ait: Gl̃iamur i tribulatiobus: sciẽtes q̄m tribulatio patientiã opat: patiẽtia ꝓbationem. ꝛc. Exurge gl̃ia mea: exurge psalteriũ ꝛ cithara: exurgam diluculo. Per Tropologiã exurge dicit: q̄si surge ad miraculũ faciẽduz: sic scriptũ est ꝛ in vndecimo psalmo: Nũc exurgã dicit dñs. Qui s̄mo ad potentiam diuinã ꝓpter exp̄mendas causas ab hũana imbecillitate trãslact⁹ ẽ. Geminat etiã: Exurge psalteriũ ꝛ cithara. Que figura dr Epembasis: id est: iteratio v̄bi: qd̄ etiã in supiore v̄su fecit vbi ait: Paratũ cor meuz de⁹ paratũ cor meũ. Hic em̃ natura assumpte hũanitatis exp̄mit. Psalteriũ fuit: q̄n caro opabat diuina mandata: vt sancta se ꝯuersatiõe tractaret. Cithara v̄o: gl̃iosam significat passionẽ: q̄ neruis tensis dinũeratisq̈ ossib⁹ virtutẽ patiẽtie intellectuali quodã carmine ꝑsonabat. Addidit. Exurgã diluculo: qd̄ est inter tenebras noctis ꝛ diei claritatẽ: q̄ tpe eũ resurrexisse euãgelij lectio sctã testat. Ait em̃: Diluculo valde venit maria ad monumẽtũ. ꝛ reliq̄. Cõfitebor tibi i pplis dñe: †psalmũ dicam tibi †inter gẽtes. Istud iã dr a parte mẽbroꝝ: q: ip̄m ꝯstat pr̃i in pplis ꝯfiteri: q̄ caput ꝛ dux ecclie ꝓbat intelligi. Nã qd̄ ait: Psalmũ dicã tibi inter gẽtes: celestẽ significat actũ vniũsalis ecclie: q̄ ꝑ omẽs gẽtes linguis varijs psalmodiã dño deuota mẽte ꝑsoluit. Qm̃ magnificata est vsq̈ ad celos misericordia tua: et vsq̈ ad nubes v̄itas tua. Ista ẽ causa ꝯfessionis: ista ꝓmissio psalmodie: q̄m magnificata est miscdia dñi vsq̈ ad celos: id est: q: hũanitas filij vsq̈ ad celoꝝ regna ꝑducta est. Periclitãti quippe hoi: q̄ peccatis tenebat obnoxi⁹ fecit miscdiam suã: vt dispẽsatõe mirabili faceret eximiũ: quẽ nefandi ppl̃i iudicio putabãt extremũ. Seq̄t. Et vsq̈ ad nubes v̄itas tua. Nubes significant ꝓph̄as: q̄s spũssancti irrigua veritas velut copiosus imber ipleuit. Merito em̃ nubes vocant: q: celesti fonte saciati sunt: ꝛ supra steriles pctõres spũalis copie dona fuderũt: q̄ duo ꝑposterato sũt ordie colloca-

Al. Laqueũ

Joh. 8

Matth. 26

Eccs. jo

P

Ro. 5

Ps. jj

Sd

Luc. 2

Al. et

Al. in

ta. Ueritas e tpe anterior: miscdia vo aduetu posterior. Que io comutata sut: vt sine aliq differetia in his potuisset vnuz decus: vnus auctor agnosci. Exaltare super celos deus: et sup oem terram gloria tua. Huc vsum et in scda pte iam dixit: fide nram tali pmissione confirmans: qr super omes creaturas eius nominis sit gloria regnatura. Coclusio psalmi.

Quis vtutem psalmi hui: qs beniuolentia digne possit effari? Orat christus vt nos doceat: resurgit vt nos erigat: laudes patri dicit vt nos instruat. Merito via nostra: merito redemptio: merito apud prem nr legit aduocatus. Amem clemente defensore: ne patiamur seueru iudice. Ultra oem constat esse amentia: eu toto corde no expetere: q nos ad eterna gaudia ta crebris admonitoib cogscitur inuitare.

Explicit expositio in psalmu. LVI

Incipit expositio in psalmum. LVII.

In finem ne disperdas dauid in tituli inscriptione.

Quauis vba ista frequeter iterent: no pigebit tn eadez p singula loca declarare: vt psalmor possit dignitas estimari. Illas siqdem domos cofideter intramus: quar penetralia in ipa fronte cognoscim. In finem: significat christu q in h psalmo locutus est. Ne dispdas dauid in tituli inscriptioe. Et dauid sepe diximus christu significare: qr et rex erat: et nome eius manu fortis: siue desiderabilis interpretat: qd et dno copeteter aptat. Commonet ergo potius pilat ne dispdat scriptuz titulu: q regem dnm declarabat: qr reddi no poterat incassum: qd diuina noscebat iussione conscriptu. Rege em illu qs poterat abolere: que constat ee celi terreqz creatorez? Quod adeo frequeter repetitur: vt excusatio contradicetib auferat. Diuisio.

Ominus christus et vtutibus saluator et monitis. In prima narratione psalmi iudeor cognoscit exprobrare nequicia. Sed dum illis imputat q fecerunt: nos ne faciam similia comonemur. Secuda narratione: retributiones eorum aptissimis coparatioib declarat. Tertia: qualis fiat correctio iustoruz de peccator vltione memorat. Expositio psalmi.

Si vere vtiqz iusticiaz loquimini: iusta iudicate filij hominum. Christus dns iudeos inuehit de his q loga post erant etate facturi. Loquutur em falso iusticia legis: qui no sut recta iudicaturi. Uere aute illi equabilia dicut: q iusta facturi sut. Sermo em rectus: vite debet ee consimilis. Uoces gillas hic arguit iudeorum: qn captiose dicebat: Magister scim qr a deo venisti: et via dei in veritate doces. Ista qdem iusta erat: sz illi ea veracit minime loqbant: qm si fuissent certissima mete plata: irreprehensibilia eor poterat ee iudicia: nec postea dixissent potio pilato: Crucifige crucifige: qr se dei filium esse confirmat. Sic em iudicauert: vt no recte s ficte locuti iusticia coprobent. Hoc argumentu in Topicis dicit ex contrario. Contrariu est em recta loqui: et puersa facere. Nonulli vo hinc faciut qstione dicetes. Hic quidem pceptu esse: iusta iudicate: cu legat in euagelio: Nolite iudicare: ne iudicemini. Sed ista sententia: no nobis tollit in totu licentia iudicandi. Na quod dicit: Nolite iudicare: de ill factis vult itelligi q sensus noster no preualet intueri. Sut em queda media que ignoram quo animo fiant: quia et bono et malo fieri possunt: de qbus temerariu est homini iudicare. Hic autem precipit nobis de his que manifesta sunt: iusta iudicare. Ita fit vt setetie iste cum discusse fuerint: nequaqz sibi contrarie esse videantur. Quem locum pater augustinus de sermone domini in monte: libro scdo: latius diligentiusqz tractauit.

Etenim i corde iniquitates operamini in terra: iniquitatez man vestre concinnant. Ac si diceret. Quomodo potuistis de me iudicare: q in corde vestro iniquitates operamini: vbi pfectuz crimen est anteqz fiat: et omne malum plectibile fit: quod desiderium praue volutatis accusat? In terra vero dicit: siue arcano pectoris: siue supra populum cui pncipes et pharisei preesse videbant. Et vide quia supra: cordis posuit iniquitates: nunc etiam per manus res significat actuales: vt non solu cogitatuz scelus: sed etia copletu ee doceat. Cocinnat enim: ad iniquitates

Al. recte

Matth. 22

Joh. 19

Top

Luc. 6

Al. iniusticias

bene positū est. Cōcinnatio aūt significat qn̄ ex multꝭ ptibus sibi ↄuenit adunata ꝑuersitas. Alienati sunt pctōres a vulua: errauerūt† a vētre: locuti sūt falsa. Merito peccatores tāq̄ abortiuos ab vtero ꝓiectos dicit eccliē: q̄ nulla doctrine ↄfirmatiōe pfecti sunt: ꝫ tanq̄ teneri pecudis fatuata mollicies: nō ad lucē vitalez: ꝫ in pfidie tenebras ꝓbanť abiecti. Juste qp̄pe vterū hr̄e dr̄ ecclia q̄ nos sacro baptismate ꝓfundit in ppetuā lucē. Sꝫ ve illis q̄ immaturi ab ei⁹ viscerib⁹ exierunt. Seqtur. Errauerūt a vētre: locuti sunt falsa. Errauerūt vtiq̄ a vētre: qui ↄ̄ria matri dogmata sunt secuti: nec aluū sanctū pia deuotione veneranť. Ipi em̄ ⁊ falsa locuti sunt: q̄ ab eius sctis traditionib⁹ errauerť.

Al. ab vtero

Al. Furor

†Ira illis scd̄m similitudinē serpētis: sicut aspidis surde ⁊ obturātis aures suas. Ira iudeoꝝ p similitudinē nimis aptissimā definiť. Obstinatoruꝫ qp̄pe hoim ira irreuocabilis est: q̄ ne doctiū p̄dicatiōes exaudiāt ꝓcurāt sibi voluntariā surditatē. Cui malo ↄsuetudo aspidis cōparať: q̄ ne v̄ba incātantꝭ exaudiat: suasq̄ latebras derelinq̄t: vnā aurē caude sue inflectiōe diciť obturare: alteraꝫ v̄o in terrā depmere. Cui merito iudei cōparati sūt: q̄ cordis aurib⁹ obturatis: sancte scripture audire noluerūt saluberrimā iussionē. Obturare em̄ a sacerdotib⁹ tractū est: q̄ aures suas thure replebāt: ne peregrinis verb intercedētib⁹: ↄfusa carminū memoria turbareť.

ET

Al. venefici incantantis sapienter

Que nō exaudiet vocem incātantiū: ⁊† veneficia q̄ incātanť a sapiente. In exponēda siītudie pseuerat. Dicit em̄ de aspide q̄ nō exaudit vocē incātantiū: vtiq̄ qm̄ aurib⁹ damnatis obsurduit: nec passa est audire vocez q̄ illā trahere potuisset ad lucē. O humanū genus: nisi illumineť miscd̄ia diuia cecissimū est. Creat⁹ ad imaginē dei: siītudinez vult hr̄e serpētis. Sapiētē v̄o hūc dicim⁹ mūdane artꝭ opatorez: q̄ ꝓpositā rem dn̄o se iuuāte astuta cōplet industria. Nota igitur: qm̄ dicunť sapiētes ⁊ in malo: de q̄bus legiť: Ubi sapiēs: vbi scriba. ⁊ his similia.

I. Corꝭ. i

Deus cōteret dentes eoꝝ in ore ipsoꝝ: molas leonū cōfringet dominus. Introitus scd̄e narratiōis apiť: in q̄ describiť q̄ sint mala passuri qui ↄtem pserūt vt aspides diuia p̄dicatiōe saluari. Primū dicit: dentes eoꝝ sp̄ealiter ↄterendos: qn̄ dolosa v̄ba ipoꝝ ⁊ captiose interrogatiōes deducebanť ad nihilū: sic eis cōtigit quādo s̄bdole inťrogabāt: Cui nūm⁹ cesaris penderet. Sed tale a dn̄o rn̄sum recepere: vt vn̄ temptauerāt mordere: ↄtritꝭ dentib⁹ videreť abscedere. Ait em̄. Reddite cesari q̄ cesaris sunt: ⁊ deo q̄ dei sūt. Seqtur. In ore ipoꝝ molas leonū ↄfregit dominꝰ. Hic nescio q̄d videť excrescere: quādo ⁊ leones noiauit ⁊ molas: illos videlicet significās q̄ nō iā captiosis v̄bis: ꝫ beluino fremitu i necē dn̄i ↄsurgē tēptauerť. Aspides erāt qn̄ ei isidiose dixerūt: Licet dare tributū cesari? Leones fuerūt: qn̄ cruento ore clamauerūt: Crucifige crucifige. Ita insania eoꝝ: nō solum veneno serpentis: ꝫ immanibus beluis cōparata describitur. In ore autē ipsoꝝ mole cōfringebātur: quādo dictis nō poterant respondere verissimis.

Matth. [illegible]

Ibidē

Luce. 23

Al. tanq̄

Ad nihilū deueniēt† velut aqua decurrens: intēdit arcum suum donec infirmentur. Dixit aspides: dixit leones: nūc venit ad torrētes: q̄ hyemalibus imbribus concitati subita inundatione descēdūt. In hoc terribiles: q̄ improuisi. In hoc periculosi: quia p̄cipites. Sed mox vt impetu transeunte quasi atrocia colla posuerint: sereno celo deficiunt: qui nubibus complūetibus intumescunt. Que figura dicitur Synatrismos: id est: congregatio: vbi multas res ⁊ crimina sub aliqua narratione colligimus. O inaudita seuicia iudeorum: cōparantur illis tot igentia mala: vn̄ immania nouim⁹ venire pericula. Addidit. Intendit arcum suum donec infirmentur. Hic clementia diuine virtutis ostenditur: cui⁹ arcus tenditur ad salutem. De⁹ enim cōtra malos arma sue potestatis intēdit: ⁊ tamdiu terret donec infirmati cedāt: ⁊ ad ↄfessiōis salutē meliorata se mēte ↄuertant.

Sed

Sicť cera† liq̄facta auferēť: †sup eos cecidit ignis ⁊ non viderunt solem. Supi⁹ dixit de his quos conuertendos esse domini terrore pronunciat: nūc exponit eos qui perfidia faciente: in sua obstinatōe durati sūt. Istis digna vicissitudo reddetur:

Al. qu[illegible]
Al. sup cidit

vt illa cordis duritia sic cera liqfacta dispereat. Auferenē dic a ꝯspectu dñi: qñ in gehēne tormēta mittēdi sūt. Deniqꝫ sic seqꝛ. Super eos cecidit ignis ꝛ nō viderunt solem. Ignem dicit male mētis ardorē: quē in hoc seculo cecatis sensib⁹ hauserūt: q tenebrat potius ꝙ illūinat: q nō aperit sed claudit aspectū. Talis em̄ ignis supra impios cadit: vt solē verū: id est: dñm saluatorē videre nō possint: sicut ꝛ ipi i iudicio futuro dicturi sunt: Sol nō ort⁹ est nob: ꝛ iusticie lumen nō luxit nobis. Illū em̄ solem ꝯspicere nequeūt: nisi q eū mūdis ꝛ scis mentib⁹ intuenꝛ. Priusꝙꝫ† ꝓducāt spine vestre† rhamnos: sicut viuētes† sicut in ira absorbet eos. Rhamni spinarū genus est ꝓmolestū: qd prius in herbā mollissimā pubescit: ꝫ vbi adulta etate calluerit: ramusclos ꝓducit acutissimos: postea ꝙ ei⁹ sudes durescūt in arboreā firmitatē. Hoc ꝫ iudeis ꝓsens snia cōminaꝛ: qd ꝓus absorbeanꝛ ꝙ lōga etate eorū malicia ꝯualescat: sicut ꝛ in alio loco de talibus dicit: Viri sanguinū ꝛ dolosi nō dimidiabūt dies suos. Seqtur celeritas ꝑditōis eorū. Sicut viuentes: sicut in ira absorbet eos. Bñ dixit: Sic viuētes: qꝛ viuere videnꝛ ꝛ mortui sūt. Ōis em̄ peccator in ꝑuitate degēs ꝟitati moriꝛ: sic ait apłs. Vidua q in delitijs est: viuēs mortua est. Qd aūt adiecit: Sicut in ira absorbet eos: illud significat: qꝛ dñs tanꝙ iratus: pctōres videꝛ ꝑcellere nō irat⁹: de q scriptū ē: Tu aūt dñe ꝟtutū cū tranqllitate iudicas. Nam qd dictū est: Absorbet eos: eorū subitū significauit interitū: qꝛ ꝙta dño in sustinēdo patiētia fuit: tāta erit perculsio i celeritate iudicij. Et respice: qꝛ sicut supius duob⁹ versibus i peccatis Auxesim fecit: ita ꝛ hic p qttuor crescit in penis. Letabiꝛ iustus cū viderit vindicta† impiorū: manus suas lauabit in sanguine peccatorū. Membrū tertie narratiōis igrediꝛ: in quo iustorū leticiā: ꝛ sceleratorū etiā i isto seculo dicit ꝯuenire vindictā. Videbit em̄ vindictam impiorū iust⁹: cū eos respexerit talia facere vnde semꝑ debeāt formidare. Ōme em̄ malū suā portat duꝫ cōmittiꝛ vltionē: qꝛ torquēte ꝯscia ipe i se ꝓbaꝛ implere vindictā. Cōtra: iustus letus est: ꝙuis molestiarū fasce ꝑ deꝑmaꝛ. Aio em̄ liber est: vnde vera leticia semꝑ exurgit: si vtraqꝫ genera hoim qlitates suarū in se sustinēt actionū. Seqtur. Manus suas lauabit in sanguie pctorū. Quid est hoc qd ille q ꝑcepit orare ꝓ inimicis: in pctorū sanguie piorū man⁹ asserit abluēdas? Sed hoc si diligēti⁹ intuemur correctiōis potius ꝙ seuicie ꝓstabit exemplū. Nam cū sanguis peccatorꝫ effundiꝛ: man⁹: id est: actus iustissimi corrigūꝛ. Impio em̄ pereūte: cōmoneꝛ innoxi⁹ cautius se diligētiusqꝫ tractare. Ita fit vt man⁹ iusti nō crudelr ꝫ pie sanguis pctorꝫ emundet: sicut salomō dicit: Stulto percūte sapiēs astutior fit. Et dicet homo si vtiqꝫ est fructus iusto: vtiqꝫ est deus iudicās eos in terra. Cuꝫ iusta fiūt q supius dicta sūt: tūc fidelis intelligit atqꝫ dic: Si iusti etiā hic bonorū suorū ꝓmia consequūtur: manifestum est ꝛ in hac terra eis iudicare dñm q eos degere ifructuosa sanctitate nō patiꝛ. Vult em̄ intelligi: qꝛ nec mali in hoc seculo oino a pena sūt liberi: ꝙuis florere videātur: nec boni a bñficio seqstrati: licet mūdanis onerib⁹ imꝑmanꝛ. Quod argumentū dicitur a consequentibus: quādo cum iusto dantur premia: iustus est domin⁹. Conclusio psalmi.

Ecce ver⁹ sol q tenebras nr̄as caliginesqꝫ discutiēs: qd in ꝟitate sentire debeam⁹ oñdit. Iam nemo sit dubi⁹: nemo remurmuret. Et i isto mūdo deū occulte res hūanas examinare cogscimus: qd in hoc seculo facere manifesti⁹ comꝓbatur. Merito ꝫ istū solem verissimum diē dicim⁹: q ad numerū horarū ꝑ duodeciꝫ nob apłos lumen sue veritatꝫ infudit. Nā et ipe sic dicit: Abraam ꝯcupiuit videre diem meū: vidit ꝛ gauisus est. Dies iste bonarū mētiū: dies iste iustorū est: cui nec nubiuꝫ caligo ꝑpedit: nec nox aliqñ tenebrosa succedit.

Explicit expositio in psalmum. LVII.

Incipit expositio in psalmum. LVIII.

In fineꝫ ne disꝑdas dauid in tituli inscriptione: qñ misit saul et custodiuit domū ei⁹ vt eū interficeret.

In finē iā dictū ē: sine fine. Ne disperdas dauid i titłi iscꝑtōe: ꝛ hoc ꝙ freqnꝛ ponïꝛ: vt passio dñi ꝑ hoc indicia declareꝛ.

Sap. 5. — Ps. 54. — Sap. 2. — Ioh. 8

Irrite siqdem temptabat dispdere iudeo-
rum insania: qd diuia totiēs interdixit au-
ctoritas. Per huiꝰ eñ tituli incorruptibilē
inscriptionē: manifestat regni dñi icōmu-
tabilem firmitatē. Seqt. Quando misit
saul et custodiuit domū eiꝰ vt eū interfice-
ret. Hoc qz ad passionē dñi pueniēter apta
tur. Domꝰ eñ indicat monumētū: vbi tri-
duana morte reqeuit. Ad qd custodiendū
miserūt pncipes iudeorū ad gl'iam nomis
eiꝰ qsi dispdendā: ne per fraudē diceret re
surgere: qd auditꝰ fuerat christus antea p
dicasse: s meliꝰ qd inimici p se maluerūt p
bare: vt totus mūdus factū firmiꝰ potuis-
set agscere. Indubitatū siqdem testimoni
um est qd pstat ingratꝰ. Et nō pōt gratio-
sum dici: quod pfirmat ille qui reꝰ ē. Qua-
ppter causas istas nullꝰ ambigat ad passi
onē dñi ptinere: vñ psalmꝰ iste dicturus ē.
Sed h sollicite debemꝰ intelligere: vt quā-
do loqtur dñs christꝰ qdam ab humilitate
carnis: qdā ab excellētia diuinitatꝭ eiꝰ accipe
debeamꝰ: nō duos filios putātes: sic nesto
rei sacrilega somniat iniqtas: s i duabus
naturꝭ vnitꝭ atqz perfectꝭ permanere dñm
christū: sicut doctissimorū patrū sancte cal-
cidonēsis synodalis testat auctas. Ait eñ.
Unū eundēqz filiū dñm nostrū iesum chri-
stum pfiteri consonāter omēs instruimur
et docemur: pfectū eundē in diuinitate: et pfe-
ctū eundē in carne: deū vacit hoiemqz eū-
dē: ipm vaciter ex aīa rōnabili et corpe: ho-
mousiō: id est: vniꝰ eēntie pri sm diuinitatē:
et homousion nob eundē ipm sm hūanita
tē: p oia nob absqz solūmodo pctō psilem.
Ante secl'a qdem de pre natū sm diuinitatē:
in nouissimis aūt diebus eundē ipm ppt
nos et ppter nrām salutē ex maria vgine
theotocon: id est: dei genitricē sm hūani-
tatē: vnū eūdēqz christū filiū dei dñm vni-
genitū: in duabꝰ naturꝭ sine psusione: sine
pūsione: sine diuisiōe et sine sepatiōe noscē
dū. Nusqz naturarū differētiā p vnitatē pe
nitꝰ amputatā: magꝭ aūt salua ppietate
vtriusqz nature et in vnā coeūte psonā vnā
qz sbsistētiā: nec in duas diuisuz ptitūqz p-
sonas: vnū eundēqz filiū vnigenitū deum
verū iesum christū dñm pfitemur. Sctā fi-
des iuiolata vitas: amplectēda pdicatio:
quā merito p spm sctm pueniēter effusam
p totū mundum catholica pfitet ecclia.

Primo igressu psalmi **Diuisio.**
orat dñs christꝰ: nō ex eo qd de pa
tre natꝰ est deꝰ: sed ex eo qd de ma
ria vgine factus est hō: ne ei inimici ipius
nocere pualeāt: ad instar lumis materialis
ex imo surgēs: ad resurrectiōis sue paula-
tim cōscendens excellētissimā summitatē.
Secūdo psequtur: queadmodū in fine secu
li puertendi sint iudei: et p eis orō mirabi-
li pietate depromit. Tertio designat: que
facturi sint post puersionē: et se in sanctꝭ su-
is gaudere testat. Que partes diapsalma
tis termio diuidūtur: vt nō tam exquisite
qz minus neglecte eē declarentur.

Eripe me de ini **Expositio.**
micis meis deus meꝰ: et ab
insurgentibus in me libera
me. Dū humanitas dñi saluatorꝭ eripi se
ab inimicorū spiritualiū insidijs postula-
ret: qbus tamē nō tenebat obnoxia: sic ipe
dicit: Ueniet pnceps huiꝰ mūdi: et i me nō
inueniet qcqz: nobis qd necessarie petamꝰ
odit. Ille qppe sine macula peccatorū dia
bolū vel mistros eiꝰ iudeos auerti a se pro
posita hūilitate depcat: nos āt sic petimꝰ:
vt capti atqz noxij ab imūdis spiritibꝰ diui
na miscdia liberemur. Caput nrm h qdē pe-
tit s sine lege pcti: mēbra vo simil' rogāt
s delictis obnoxia. Inimicorū aūt qttuor
esse genera: p hūc et aliū vsum euidēter ostē-
dit. Primū dixit eripi se ab inimicis tm: q
dispositū qdem nocēdi hre poterāt: nō tm
vt pfestim lederēt ardētiꝰ appetebāt. Addi
dit scdm. Et ab insurgētibꝰ in me liba me.
Ab insurgētibꝰ dic: qsi iā iniqtatꝭ sue tēpe
state cōmotꝭ: et futuris cladibꝰ aī indigtōe
ppatꝭ. Eripe me de opantibꝰ iniq
tatē: et de viris sanguinum † libera
me. Dic tertiū genꝰ: vt illi q insurrexerāt
mēte durata: scelus etiā opatiōe cōplerēt:
nec cogitatiōibꝰ tm iniqtatē suā: s opis qz
ipius psumatōe mōstrarēt. Seqt. Et de vi
ris sanguinū liba me. Uenit ad qrtū genꝰ
vt isti inimici nō solas ptumelias appetē vi
derent: s ipsū qz sanguinē effundere festi-
narēt. Hic aūt significat iudeos: q innocētꝭ
sanguinē sacrilego crimie damnauerunt:
qn dixerūt: Crucifige crucifige. Et iteruz:
Sanguis huius sup nos: et sup filios nros.

Job. 14
Luc
Ma

Qui merito viri sanguinū dicti sunt: qm̄ sup̄ se iniuste mortꝭ onera susceperūt. Petit ergo ab eis ꝓ hūana infirmitate eripi et liberari: q̄ totū tn̄ voluntarie sustinebat. Et itēde qꝛ ꝑ figurā Epembasin: q̄ iteratō nūcupatur: in his duobꝰ ꝟsibus ꝟba geminauit: Eripe me: ꝛ libera me. Quia ecce occupauerūt aīa3 meā: irruerūt ī me fortes. Neq3 iniq̄tas mea neq3 peccatū meū dn̄e. Anima hic dicit vita corpalis. Ceterꝫ aīam dn̄i saluatoris nulla potuit aduersitas occupare: que vnita deo imaculata se ꝯuersatione tractauit. Sed cum dicit: aīa occupata: tps ostēdit passionis. Seq̄tur. Irruerūt in me fortes. Fortes diabolū significat cū ministrꝭ: sic ipe in euāgelio dicit. Nemo pōt intrare in domū fortꝭ ꝛ vasa eius diripe: nisi prius alligauerit fortē. Ipi em̄ in corde iude ascēderūt: vt saluator morti traderet. Ipi pplm̄ pessimis instigatiōibus incitarūt: vt liberatorē hūani generis pfida volūtate damnarent. Qui fortes ideo dicūt: qꝛ mortalium superāt fragiles ībecillitates. Ceterꝫ potētie christi fortes eē nō poterāt: q̄ eos diuis virībꝰ alligauit. Addidit: Neq3 iniq̄tas mea neq3 pctm̄ meū dn̄e. Quis ī dn̄m saluatorem diabolica fortitudo surrexerit: mō eū in pinna tēpli ꝯstituēdo: mō offerēdo diuitias: tn̄ nihil tale in eū p̄sumere ausi sunt q̄lia nob vitiorꝫ temptamēta efficacit̄ ingerere cōsuerunt. Iniq̄tas hic ꝓ maliuolentia intelligēda est. Peccatū vero ptinet ad scelerꝭ opatione: q̄ omīmodis a dn̄o fuisse extnea. Natura em̄ hūanitatꝭ a dn̄o assumpta ꝓbat eē nō culpa: ꝫ tn̄ ipum fortē sustinuit tēptatorē: qꝛ carnē nr̄e fragilitatꝭ assūpsit: nec alit̄ fieri potuit vt ius suū exitiu3 iuste pderet: nisi ad vite ꝑuenisset auctorē. Sic triste frigus veniēte tepore dissoluit: sic nox tenebrosa discedit qn̄ claritas serene lucꝭ aduenerit. Sed h̄ de sexe dic caput nr̄m: ceterꝫ ista ꝓfessio mēbris nō pōt ꝯuenire sbiectꝭ. Sine iniq̄tate cucurri ꝛ dirigebar. Exurge in occursum mihi ꝛ vide. Pōt q̄s currere ꝛ non dirigi: vt illi q̄rꝫ vita tortuosis semitis irrotat: nec ad rectū ꝑueniūt iter q̄ nulla ꝟitate dirigunt. Christꝰ em̄ mūdanā vitā recto tramite trāscurrit: nec iniq̄tas illi obuiare potuit: q̄ actꝰ semꝑ hūanitatꝭ intorquet. De ipo enim. xviij. ps. ait: Exultauit vt gigas ad currēdā viā: a sūmo celo egressio eius: ꝛ occursus eiꝰ vsq3 ad summū eiꝰ. Hoc enim erat dirigi: vn̄ venerat vt rediret. Sed sic venit a pr̄e vt nō recederet a pr̄e: sic discessit a mūdo vt nō desereret fideles: sic ipse ait: Nō vos dimitta3 orphanos. Et: Ecce ego vobiscū sū vsq3 ad ꝯsūmationē seculi. Seq̄tur. Exurge in occursū mihi. Hic iam tropicꝭ allusionibꝰ potētia resurrectiōis exprimit: vt petat pr̄em sibi occurrere: ad se sc3 venientē: cū nec ille ab ipo aliq̄n discesserit: nec iste ad eū q̄tū ad supnā naturā ptinet facie nouitatis aduenerit: ꝫ sic ipe in euāgelio dic. Ego ī pr̄e ꝛ pr̄ in me ē. Qd̄ āt addidit. Et vide: significat: fac videri: sic abrae dictū est: Nūc cognoui qm̄ diligꝭ dn̄m deū tuū: id est: cognosci feci. Tropica ē em̄ ista locutio: ꝛ in scripturꝭ diuinis creberrima ꝯsuetudine seminatur. Et tu domine deꝰ virtutū deus isrl̄. Intēde ad visitandas oēs gētes: nō miserearis omnibus q̄ opant̄ iniquitatem. Duo isti ꝟsiculi in vno exponēdi sunt: qm̄ de seinuicem pēdere noscunt. Post resurrectionis igit̄ mirabilē narrationē: piꝰ aduocatꝰ interpellat ꝓ nobis dicēs ad pr̄em. Et tu dn̄e deꝰ virtutū deꝰ isrl̄. Qui nō putarꝭ nisi deꝰ solius isrl̄: id est: vniꝰ gētis: intēde nūc ad visitādas omēs gētes: vt tibi credentiū copia crescat ex gētibꝰ: qꝛ sterilitatē fidei in iudaico pplo cōperisti. Et respice qd̄ omēs gentes dicat: qm̄ de vniuersis nationibꝰ erāt domino iuuāte credituri: sic est illud: Et dabo tibi gētes hereditatē tuam: ꝛ possessionē tuā termios terre. Ubi autem reuertitur ad iudeos dicit: Nō misereris omnibus qui operant̄ iniquitatē. Hec oratio si bene conspiciatur: preceptis eius in nulla parte dissentit. Dicendo enim: Non miserearis omnibus: ostendit illis esse miserendum: qui puro studio supplicabant. Nam licet omnes homines operentur iniquitatem: illis tantum parcendum esse non dubium est: qui predestinati sunt et ad eum deuota mente cōfugiunt. Cōuertentur ad vesperam et famem patientur vt canes: ꝛ circuibunt ciuitatem. Uentum est ad psalmi ianuam

Ps. 18

Joh. 14
Matth. 28

Joh. 14

Gen. 22

Ps. 2

scdam: in quo iudaici populi futura ꝯuersio declarat. Significat ꝙ in fine mundi ex eis innúeros dño eē credituros: qđ ꝛ apl's

Ro.ij

dicit. Nolo vos igrare fratres mysteriū h: vt nō sitis vobipis sapiētes: qꝛ cecitas ex pte israel ꝯtigit: donec plenitudo gentium introiret: ꝛ sic omis israel saluus fieret. ꝛc. Uides ꝛ ibi ꝓmissuz esse: vt ꝗuis sera: tñ aliquādo salutifera ꝯuersione saluenť: ꝛ iō ad similitudinē diei finis mūdi vespa competenter edicit. Seqtur. Et famē patiētur vt canes. Illius tpis iudeoꝝ significat voluntatē: qꝛ sicut nūc crudelissima obstinatione durati sunt: ita ꝛ tūc fidei auidissima desideria patienť. Qui merito canib⁹ comparāť: qm̄ antichristū illū imanissimā beluam fidei calore raptati: religiosis latrati-

ET

bus insequenť. Canes em̄: a canēdo dicti sunt. Meliores erunt tūc canes: ꝙ nūc sūt hoīes: qñ legē in ꝗ modo delinquūt: tunc fideliter defensare ꝯtendūt. Nā qđ dic: famē: celestis v̾bi significat auiditatē: sicut

Amos.8

ait ꝓpheta. Ecce induco famē sup terraz: nō famē panis: neqꝫ sitim aque: ꝫ famē audiēdi verbū dei. Addidit. Et circūibunt ciuitatē. In eadē cōparatōne pmāsit. Canū em̄ ꝯsuetudo est: illa loca defendere in quibus se norūt alimoniā repire: ita ꝛ iudei iā ꝯuersi ciuitatē: id est: sanctā ecclíam defendūt: quā correctis p̄dicatiōib⁹ circūibunt. Canes em̄ fidelibus cōpatos: euāgelij scriptura testať. Dic quippe mlier chananea:

Mar.7

Utiqꝫ dñe: nam ꝛ canes edūt de micꝭ ꝗ cadunt de mēsa dñoꝝ suoꝝ. Hoc schema di-

Sche

citur Enigma: id est: obscura sentētia: que ꝛ ipa ptinet ad allegoriā. Aliud em̄ dic: et

Al.nō hz

aliud significat. **Ecce† ipi loquētur i ore suo: ꝛ gladius in labijs eoruz: qm̄ quis audiuit.** Loqnť plane tunc in ore suo qđ nūc hr̄e nō merenť in corde: aliosqꝫ ad bona ꝯuertēt: ꝗ ipi p̄us credere noluerūt. Seqtur. Et gladi⁹ in labijs eorū. Erit vtiqꝫ in labijs eoꝝ gladi⁹ celestis: ꝗ legiť bis acut⁹: ex vtroqꝫ testamēto feriens: ꝛ ad sanitatem felices aīas sua vulneratiōe pducēs: de ꝗ ait aplus. Et gladium

Eph.6

spūs: qđ est v̾bū dei. Addidit. Qm̄ qs audiuit? Bene p̄misit in labijs eoꝝ esse gladium: id est: in ore ipoꝝ p̄dicatōes freqntissimas: qm̄ rar⁹ gētilis auditur⁹ est: cū in scelerata antichristi religiōe pmāserint. Quis em̄ cū pōdere ꝓferendū ē: ꝗsi pene nullus: ꝗsi oīno rarissim⁹. Significat em̄ hec syllaba frequēter nullū: vt illud: Quis similis

Mich

tibi? Aliqñ vnū: vt illud: Quis dabit ex syon salutare israel?

Ps.j

Et tu domie deridebis eos:† ꝓ nihilo habebis omnes gētes. Irridēdos eos ꝓnūciat: qui

Al.ad dedu

p̄dicatiōes rectas audire noluerūt: sic est illud salomonis. Meis aūt increpatiōibus

Prou

nō intēdebatis: sed irrita faciebatis ꝯsilia mea: ideoqꝫ ꝛ ego in vr̄a pditione ridebo: gratulabor qñ supuenerit vob interitus. Derisui enim erūt: quando inanes ꝛ fatui ab eterni regni intromissione pellenť. Sequitur. Pro nihilo habebis omēs gentes. Gentes ꝛ in bono ꝛ in malo poni notissimū est. Hic tamen illos dicit: qui obstinatione crudeli in sua neqcia pseuerant. Ipsos enim ꝓ nihilo habet domin⁹: qui eum creaturaꝝ omniū nō venerantur auctorē. Nam si hoc vniuersaliter dictū intelligas: vnde erit ecclesia domini ꝯstruenda? Sed mos est scripture diuie dicere: ꝓ parte totum: s̄m illud dñi dictum. Nam cum vene

Luc

sit filius hominis: putas inueniet fidez in terra? Quod ꝛ si hoc generalr̄ velis accipere: quib⁹ dicendū est: Uenite benedicti pa

Mat

tris mei possidete paratū vob regnū a cōstitutione mūdi. Restat ergo vt hic omēs gētes eos intelligas: qui perfidia faciente damnandi sunt. Sunt enim ex omnibus gentibus perituri: sicut iustos cōstat ex oībus nationibus cōgregari. **Fortitudinem meam ad te custodiam: qꝛ deus susceptor meus es.** Superius fortes diximus esse diabolum cū ministris: ꝗ fortitudinem suam in se ponentes: ab eterna celsitudine corruerunt. Sed dominus christus humane ignorātie formam veritatis ostendens: fortitudinem humanitatis sue: dñi dicit beneficijs applicādaz: vt sic p illū isidiatorē noxia didicim⁹: ita p veꝝ redēptorē: ꝗ sť ꝓfutura noscam⁹. Nā qđ ait: Ad te custodiā: mutata syllaba: sigficat: p te custodiā fortitudiez meā: qđ i scptur̄ diuis sepi⁹ iuenit. Que figura dr̄ Prothesios parallage: cū alt̄a p̄positio ꝓ alt̄a pōiť. Sequiť. Quia tu de⁹ susceptor me⁹ es. Merito illi suā fortitudinē ꝓnūciat deputādā

que susceptorē suuz esse noscebat. Deus me⁹ miscdia ei⁹ pueniet me. Deus† meus† ostēde mihi† inter inimicos meos. Exponit quod supius dixit: Fortitudinē meā ad te custodiā. Nihil em̄ ei dignū obtulit hūana pditio: vt mereret mūeris ei⁹ largitate gaudere. O vē pietas stupēda creatoris: de se nos docet qd i nobis intelligere ꝛ custodire debeam⁹. Sz ve illis q̄ hanc regulam declinātes: in homis putāt arbitrio cōsistere vt mereat ad aliq̄ dei mūera puenire. Ipe em̄ donat vt bōa velim⁹: ipe pficit vt ad eius pmia puenire possim⁹: qd aplus lucidissime declarauit. Quid aūt habes: qd nō accepisti? Si autē accepisti: qd gloriaris q̄si nō accepis? Desinat ergo pelagiana heresis: rediuiuas suscitare calūnias. Nihil boni ex nob metipsis hre possum⁹ nisi hoc a domino sumpserimus. Seqtur. De⁹ meus ostēde mihi int inimicos meos. Scdm dicit mun⁹ bnficij: vt etiā int inimicos ipius vtus maiestatꝭ ei⁹ possit ostēdi: scz vt de blasphemis fiāt religiosi: ꝛ de iniq̄ psātiōe iustissimi. Ne† occideris eos: neq̄ obliuiscātur† legis tuę. Dispge illos in vtute tua: ꝛ† destrue eos ptector meus dñe. Hoc est qd supius dixit: Ostēde mihi inter inimicos meos: qm̄ ab istis inimicis q̄ deo largiēte credituri sūt: iō ira suspēdit: ne dñi legē vsq; in finē seculi igrare videant: ꝛ incipiāt sic perire vt nullus ex eis possit bonos fruct⁹ emergere. Obliuiscit em̄ legē: q̄ eius pcepta nō cōplet: q̄uis animo vba ipius tenere videat. Precat g̊ ne gens iudeoꝝ funditus pereat: s̄ magis errasse se gloriosa satisfactiōe cogscat. Addidit. Dispge illo i virtute tua. De iudęis h̄ dictū testat eoꝝ facta dispsio: vt pene per totū mundū diuisi dispersiq; declarentur. Nam q̄uis iugo romano sint subditi: suo tamē more viuūt vbiq; dispsi. Hoc est: ne occideris eos. Nā si fuissent vt merebant extincti: spes pversionis eoꝝ fundit⁹ interisset. Dispsi g̊ sunt iudei: siue vt ad pusionis puocarēt studia: seu sic quidaz volūt: vt inter ptentōes hereticoꝝ ab inimicꝭ suis veteris legꝭ paratū testimoniuz hret ecclesia: dū illud indubitāter credit qd adūsario suffragāte firmat. Seqt. Et destrue eos ptector me⁹ dñe. Adhuc in hisdē supplicationib⁹ pseuerat: vt destructi iudei in meli⁹ pstruant: sitq; salutarꝭ eleuatio post ruinā. Non em̄ paulus apłs surrexerat ad salutē: nisi ad vocez dñi cadere meruisset.

†Delicta oris eoꝝ† smo labiorū ipsoꝝ: ꝛ cōprehēdant in superbia sua. Et de execratōe ꝛ mendacio† euellet. Delicta oris eoꝝ: id est: cogitationū insanie fuerūt: q̄n psiliū fecert vt neci traderēt dñm saluatorez. Sermo quoq; labioꝝ ipoꝝ detestabilis fuit: q̄n dixerūt: Reus est mortis. In supbia cōprehēsi sūt: q̄n idē dixerūt: Quis tibi dedit hāc potestatē? Et in q̄ ptāte hec facis? Captos eni cōstat in supbia sua: q̄n viderūt postea resurgentē: quē pus facientē miracła respuerūt. Seqtur. Et de execratione ꝛ mēdacio euellent: scz q̄n ab eis post pversionē dedecus amouet: qd in cunctꝭ gētibus nūc hre noscūt. De mēdacio idē euellētur: quādo scripturas diuīas vaci illūinatōe cogncrit: q̄s nunc s̄b falsa interptatione suscipiunt. In ira cōsummatōnis ꝛ nō erunt. Et scient q2 deus dñabitur iacob: ꝛ finiū terre. Ira dñi duob⁹ dicit modis. Siue q̄n vidicat ad salutē: vt est illud: Fagellat ei oēs filiū quē recipit. Siue q̄n mittit in ignē eternū: de q̄ ali⁹ psalmus ait: Dñe ne in ira tua arguas me: neq; i furore tuo corripias me. Abusiue quippe tractum est ab hominibus: quia quando aliquam culpam vindicamus: perperam factis irascimur. Ceterū deus omia sub trāquillitate dijudicat: quia nescit pturbationis sustinere cōfusa. Cōsummationē vero illam dicit: quā vnusq̄sq; patit: q̄n memor pctōꝝ suoꝝ interna se castigatiōe discruciat. Nō erūt vtiq; supbi: dū eos pstet ad hūilitatꝭ pęnitētiā eē venturos. Seqt. Et sciēt q2 deus dñabit iacob ꝛ finiū terrę. Cū iudei fuerint pfecta religiōe veracit instituti: tūc agscēt christū dñm eē iacob priarchę sui: qd pmit⁹ nō credebāt. Et finiuz terre: id est: catholicę ecclię: q̄ toto orbe diffusa ē: qd modo durato corde non sapiūt.

Cōuertet ad vesperā ꝛ fame patient vt canes: ꝛ circūibūt ciuitatē. Post scdi diapsalmatis interiectionez: ad ingressuz tertiū venit: vbi iteꝝ pversio iu-

Al. Delictū
Al. sermonē
Al. ānūciabūt in cōsūmatiōe
Matth. 26
Ibidē. 21
Heb. 12
Ps. 6. et. 37.

deoꝝ ⁊ resurrectio dñi saluatoris ostēditur. Et qm̄ pn̄s v̄sus q̄ in scd̄a pte iam posit⁹ ē: hisdē v̄bis: ꝫ nō ip̄o intellectu repetit̄: qd̄ scripturis diuis inesse sepe iā dixim⁹. Ille em̄ ꝑmus ptinet ad finē seculi: iste ad domini passionē. Sic em̄ vtroꝝq̧ seq̄ntia manifestāt: ⁊ iō ꝫm causas p̄dictas eoꝝ est intētio pquirēda. In supiore. n. diuisiōe vesperā dixim⁹ finē seculi significare: ꝫ h̄ initiuꝫ ip̄m sexte etatis ostēditur qd̄ est vespa: qn̄ dn̄s saluator mūdi salutaris aduenit. Sic em̄ de ip̄o dicit moyses: Occidetis agnum ad vesperā. Post cuius resurrectionis miraculū: m̄ltitudo credidit iudeoꝝ. Sequitur. Et famē patienł vt canes. Canis voracissimū animal atq̧ importunū: ꝯsueuit illas domos latratib⁹ defendere: in q̄bus edacitatē suā nouit accepto pane saciare. His merito cōparanł iudei: q̄ christiane fidei muuere saginati: eccl'iaꝫ dei clamosa p̄dicatione defendere festinabūt: sicut paulo apl'o contigit: vt qui ante fuit ꝑsecutor christiani noīs: postea diuino munere iungereł apl'is. Addidit. Et circuībunt ciuitatem. Ciuitatē significat hierl'm: q̄ vniuersaliter p mundū noscił esse diffusa. Hanc ergo circuīsse paulū: salutares generi humano testanł ep'le: q̄ per vniūsas gentes velut sacra diuina tonuerūt. O canē istū beatum: qui populos ꝑseq̄tur infideles: fures abigit: ⁊ ouilia scā custodit: cuius latrat⁹ per totū mundū q̄si grādisona tuba cōcrepuit. **Ipsi dispergentur ad mādu candū: si vero non fuerint saturati ⁊ murmurabūt.** Isti ergo q̄ verā meruerunt habere doctrinā: ad mādncandum dispergunł cibū scꝫ sp̄ualem: vt ꝯuertanł gentes ad fidē catholicam veniētes: sicut petro apl'o in visione dictuꝫ est: Macta et manduca. Seq̄tur. Si vero non fuerint saturati ⁊ murmurabūt. Saturāł doctores: quādo p̄dicatiōes suas viderint populos desideranter assumere. Cōtra: ieiuni murmurāt: si v̄ba sua fructificare nō coḡuerint in mētibus ꝑfidoꝝ. Hos ergo v̄bi domini distributores murmurare posse dicit: si nō fuerint populoꝝ credulitate saturati: sicut ip̄e dicit ⁊ in. xxxiiij. psalmo. Retribuebāt mihi mala p bonis: sterilitatem aīe mee. **Ego aūt cātabo† virtutē tuam: ⁊ exultabo mane misericordiā tuam Quia factus es susceptor me⁹ ⁊ refugiū meum in die tribulationis mee.** Postq̄ de iudeoꝝ ꝯuersione locut⁹ est: ad p̄rem s̄bito ꝯuertit. Que figura dicitur Prophonesis: latine exclamatio. Ipse em̄ cantabit in sanctis suis: dū eius membra gaudebūt. Et quale est illud gaudiuꝫ de dn̄i semp ꝯtemplatiōe gaudere? Nā sic virtus diuia nunq̄ deficit: ita nec gaudiū qd̄ de ip̄ius inspectiōe ꝓuenerit. Seq̄tur. Et exultabo mane misc'diam tuaꝫ. Mane scꝫ cū nox seculi isti⁹ obscura trāsierit: quādo iaꝫ misc'dia dn̄i in sanctoꝝ remūeratio nibus elucescit. Ibi em̄ ip̄e exultatur⁹ est tanq̄ rex ⁊ dn̄s: vbi suū populū in se gaudere ꝯspexerit. Addidit: Quia fact⁹ es susceptor meus. Exposuit q̄re in christo dn̄o exultauit hūanitas: q2 factus es susceptor me⁹. Ip̄e em̄ suscipił: qn̄ ecclesia cūcta saluatur: q̄le est illud: Si q̄s fecit vni ex minimis ist' mihi fecit. Adiecit. Et refugiū meum in die tribulatiōis mee. O q̄ gratū est refugium qn̄ tribulationis tp̄e ꝯdonatur. Ois em̄ caro suspecta ē q̄diu audiat: Venite bn̄dicti p̄ris mei. ⁊c̄. Sed tūc eternuꝫ refugiū efficił: qn̄ ad istā vocē desiderātissimā peruenił. Hoc sicut ⁊ in supiorib⁹ diximus: accipiēdum est a parte membroꝝ. **Adiutor me⁹ tibi psallā: q2 de⁹ susceptor meus es: de⁹ meus misericordia mea.** Dixim⁹ psalmū ad actualem ptinere virtutē: quā caro dn̄i saluatoris etiā in h̄ mūdo sancta ⁊ venerabili operatione mōstrauit. Repetit etiā frequēter bn̄ficia: vt nobis queadmodū g̃ras agere debeam⁹ ostēdat. Susceptor em̄ hūanitatł n̄re verbuꝫ est: quod eā in marie virginis vtero sibi sociare atq̧ vnire dignatum est: nequaq̄ facta confusione vel permixtiōe substantiaꝝ: sed vnitate ineffabili atq̧ inenarrabili pmanēte. Adiecit. Deus meus misc'dia mea. Mirabilis ⁊ amplectēda sententia. Nā cū m̄lta dixisset: nec tn̄ fuissent oīa cōprehēsa: ad postremū vno v̄bo complexus est: Quid est de⁹ me⁹? id est: Misericordia mea. Ibi oīa sūt bn̄ficia: vbi vniuersa mūera designata. Quid em̄ boni nō sentitur: vbi misericordia donata cognoscitur?

Conclusio psalmi.

Marginalia: pp; Exo. 12; Act. 10; Ps. 34; Al. fortitudinē

D Jdicimus dñe christe ꝙ multa in carne ptuleris: ⁊ qꝛ ꝓ ꝑsecutorib⁹ tuis semper oraueris. O vere iudicem piũ: sub q̄ nulli est ꝯfitentiũ desperandũ: O par benignitas ⁊ potestas. Nam q̄ pro inimicis oras: quis tuoꝝ possit formidare qd̓ pereat? Dona facere que ꝑcipis: dona implere qd̓ expedit: qꝛ sicut nihil preter te sum⁹: ita tecũ boni totũ possum⁹ implere quod nitimur.

Explicit expositio in psalmum. LVIII.

Jncipit exositio in psalmum. LIX.

Jn finem ꝓ his qui cõmutabunt i tituli inscriptione ipi dauid in doctrinam: cũ succedit mesopotamiã syrie: ⁊ syriã sobal: ⁊ ꝯuertit ioab ⁊ pcussit idumeã in valle salinarum duodecim milia.

T Jtulus h̄: nisi cõpendiũ ğram⁹: et interptatõe noim: ⁊ cõmemoratione belloꝝ oĩno ꝓlixus est. Jn primo positũ est: Jn finẽ his q̄ commutabuntur. Cõmutant̄ aũt in finẽ: q̄ veteris hoīs errore deposito: dño saluatori pura mentl intẽtione famulant̄. De q̄bus dicit̄. Fuistl eñ aliquãdo tenebre: nũc aũt lux in domino. Queadmodũ ꝟo possint imutari subter exponit. Jn tituli inscriptionẽ: dauid i doctrinã. Tituli inscriptio: Jesum christũ significat regẽ. Sic ergo mutent̄ vt deserẽtes diabolũ: regẽ sibi christuꝫ eẽ cog̃scant. Dauid eñ sepe diximus: dñm significare. Jn doctrinã: adde scꝫ christianã: qꝛ nõ sufficit cuiq̈ illũ regẽ suũ dicere: nisi et ei⁹ q̄s studeat ꝑceptl obedire. Seq̄tur. Cũ succẽdit mesopotamiã syrie. ⁊c. Has victorias postq̈ sauli successit i regno fecisse dauid: regũ historia cõprehẽdit: q̄s incongruũ videt̄ sub hac ꝯcinnitate depromere: qñ ibi latissime narrata noscũt̄. Hoc tamẽ debemus aduertere: bella ista figuraliter posita ꝓpter victorias dñi saluatoris: q̄s in totũ mũdũ de paganis agit ⁊ ꝑfidis: q̄ꝝ verba psalm⁹ iste dictur⁹ est: vt reuera destructi a supstitione veteri mereant̄ per gratiã noui hominis imutari.

Diuisio psalmi.

P Opulus ille q̄ erat ꝓ̄scis erroribus illigat⁹: i nouã grãm sctẽ religiõis aduenieñ: Prio capite supplicat: vt p⁹ afflictionẽ quã satisfaciẽdo passus ẽ: beneficiꝫ nouitate reparet̄. Scd̓o: int̄ positiõe diapsalmatl collocata: idem pplus rogat vt p⁹ tribulatiões q̄s ptulit: deducat̄ a domio i munitissimã ciuitatẽ: petẽs auxiliuꝫ sibi de tribulatõe ꝯcedi: qd̓ soli dño ꝓbat̄ esse possibile.

Expositio psalmi

D Eus repulisti nos ⁊ destruxisti nos: irat⁹ es ⁊ misertus es nobis. Popul⁹ iste q̄ erat ꝓ̄scis erroꝛib⁹ illigat⁹: repulsũ se ⁊ destructũ sb̄ grãrũ actione cõmemorat: vt strages illas debellataꝝ gentiũ: q̄s titulus regẽ dauid fecisse ꝑcinuit: sic dictũ ẽ: manu fortl et desiderabilis: christ⁹ in vniũso mũdo potius pegisse declaret̄: ñ ferro: s̄ ꝯũsionis studio: nõ p ignẽ visibilẽ: s̄ p caritatl ardorẽ: quõ diuitas debellare ac vincere iuisibilit̄ ꝯsueuit. Qui pp̄ls supplicat: vt a vere supstitione destruct⁹: ⁊ i sctõ ꝓposito cõmutat⁹: noue regnãtionis grãm ꝯseq̄t̄. Nec moueat q̈ nũerus plural̄ adiũct⁹ ẽ. Popul⁹ eñ cũ dr̄: plr̄es i eo significari posse ñ dubiũ ẽ. Nã cũ dicũt: Repulisti: oñdũt diuio mũere ab studio sceleꝝ se fuisse reuocatos: ne i ꝓ̄uis dogmatibus eoꝝ vita finiret̄. Seq̄t̄. Et destruxisti nos. Merito ad grãꝝ actionẽ venit ista destructio: q̄ sic euertit vt construat: sic deponit vt erigat: sic hũiliat vt ad celoꝝ regna pducat. Hec eñ ꝟba: nõ ingratoꝝ suscipias: s̄ magl gaudentiũ eẽ cognoscas. Addidit. Jrat⁹ es ⁊ misert⁹ es nobis. Jrat⁹: aduersat⁹ debem⁹ aduertere: q̄rũ supstitiões ⁊ vitia iusticie sue ꝟtute ꝓstrauit. Nimis ꝯgrue pp̄ls ⁊ iratũ sibi dicit dñm cũ peccaret: ⁊ misertũ dũ ad ꝯuersionis remedia ꝯfugisset. Sic vtrasq̈ cãs singul̄ sermonibus fecit intelligi. Que figura dicit̄ Emphasis: id est: exaggeratio: latiorẽ ꝑhẽs intellectũ ꝙ ꝟba p seipa declarãt. Jra misericors: indignatio salutaris: captiuitas libera: adũsatio fructuosa. Jratus ẽ s̄: qñ supstitiones eoruꝫ subuertit. Misertus: qñ eos ad cultũ vere religionis adduxit.

Cõmouisti terrã ⁊ ꝯturbasti eam: sana cõtritiones ei⁹ qꝛ mota est. Terrã: vniũsum pctõꝝ cetũ debemus intelligere: q̄ aduentu dñi cõmotus ẽ: sic ⁊ in alio psalmo dictur⁹ est: Uidit ⁊ cõmota est terra. Cõmoti sũt ꝗ peccatores: qñ culturas suas deo cog̃uerũt abomiabiles ex-

Eph. 5

Sche

Al. cõmota

Ps. 96

titisse: qñ simulachra sua tandẽ aliquãdo intellexerũt eẽ lapidea. Aladuerterũt etiã diuitias & honores: ceteraqȝ mũdi huius apõ deũ postrema: q̃ añ putauere pcipua. Cõturbati sunt qȝ: qñ inter doctrinas alias audierũt: Apprehẽdite disciplinã: ne qñ irascat dñs: & pereatl de via iusta. Et vide ordinẽ psalmi pulcherria narratiõe dispositũ. Prius em̃ fuit vt cõmouerent: post vt pturbarent. Seqtur. Sana ptritiões eius q2 mota est. Celesti medico pdũt vulnera vt ptritis egris cõpetẽs medicina succurrat. Sed intelligam⁹ q̃diu eos dicit afflictos: vt vsqȝ ad ptritiões puenisse videantur. Ista est ptritio: q̃ nos efficit fortiores: ista debilitatio q̃ reddit valẽtes. Conterimur em̃ mẽte: qñ ad hũilitatez tota animi intẽtione descendim⁹: sic in qnquagesimo psalmo dictũ est. Cor ptritũ & humiliatuz de⁹ nõ spernit. Et vt misc̃diam clemẽtissimi iudicl impetraret: addidit. Quia mota est: id est: a pstino errore trãslata est vt tibi domino pareat qui ante idolis seruiebat.

Ps̃.2

Ps̃.50

Ostendisti populo tuo dura: potasti nos vino copunctionis. Post victorias salutares q̃s dñs de mũdi istius recõciliatiõe pfecit p gr̃am: dic̃ pp̃lo tuo: id est: tibi sbiugato atqȝ deuoto. Oñdit ei dura fidelib⁹ suis: qñ marty2 cateruas seuis passionib⁹ acqsiuit. Oñdit em̃ in h̃ trãsituro mũdo iustl suis dura: vt reddat i illa eternitate p̃ciosa. Nõ em̃ iubet vacare famulos suos: nec de latitudine se ociosa tractare: s̃ vt duris laborib⁹ exercitati: ad palmã ei⁹ misericordie mereant adduci. Sic em̃ & paulus dicit. Nemo coronat nisi legitime certat⁹ fuerit. Addidit. Potasti nos vino cõpunctiõis. Uino cõpata ẽ v̾tus: q̃ in bonũ pposituũ studiũ nr̃e volũtatis imutat: & facit recta sapere: postq̃ se inde meruerit hoies diuia largitate cõplere. Cõtra h̃ humanũ poculũ sanitatẽ mẽtl excutiẽs: itromittit v̾ba vanitatis. Sed pot⁹ ille nõ orl s̃ mẽtis ẽ: nec hũana industria p̃parat: sed diuina inspiratõne pcedit: sic supius dictũ est: Et poculũ tuũ inebriãs q̃ p̃claruz est. Nã qd sit istud poculũ: pulchre breuiterqȝ definitũ est: id est: vinũ: in q̃ nõ est vitiorũ copia: s̃ cõpunctionis vbertas. Dedisti metuẽtibus te significationẽ: vt fugiãt a facie arcus. Dedit timẽtibus significationẽ: qñ p scripturas suas edocuit in h̃ mũdo passiones mltiplices suos fidelissimos sustinere: sic in euangelio dicit: Tradẽt em̃ vos añ reges & p̃sides: & in synagogl suis flagellabũt vos: & eritis odio oĩbus gentib⁹ pp̃ter nomẽ meũ. Petr⁹ qȝ aplus dicit. Temp⁹ est vt iudiciũ incipiat a domo dei. Uides q̃ q2 significationẽ dedit timẽtib⁹ se: hec ideo fieri: vt futuri iudicij pena possit euadi. Ipa em̃ causa sbsequtur: Ut fugiãt a facie arc⁹. Facies arcus diẽ iudicij euidẽter oñdit: vbi noui & veteris testamẽti q̃si duob⁹ inflexis iugl omis pp̃ls iudicat. Sed ille ab isto arcu sagittat: id est: sniam nõ suscipit: q̃ se in humilitatẽ pfessiõis deuota intẽtiõe pstrauerit. Agamus q̃ dño gr̃as: q̃ p significatiões p̃dicationũ timeri fecit hũc arcũ: p quẽ i iudicio dñi ois pcutit indeuot⁹. Ut liberentur dilecti tui: saluũ me fac dextera tua & exaudi me. Populus ille fideliuz diuis iã v̾tutib⁹ subiugat⁹: scd̃am ptẽ supplicationis ingredit: dep̃cans vt dei v̾tus tribulatiões eo2 in gaudij alacritatẽ puertat. Et bene p̃cat pp̃lus iste vt salu⁹ fiat dextera: q2 in ipa pte staturi sũt: q̃ ppetua felicitate gaudebũt. Poterat em̃ supplicare vt salu⁹ fieret & in h̃ seculo: sicut in languoribus petit: sic in tribulationib⁹ postulat: s̃ dextera dñi saluũ se fieri dep̃cat: vbi eterna salus est & sine fine leticia. De⁹ locutus est in sctõ suo: letabor & diuidã sicimã: & puallẽ tabernaculorũ metibor. Deus pr̃ locutus est in sctõ suo: id est: in christo: qñ verbũ caro factuz est: & mũdi saluator apparuit. Locut⁹ ẽ aũt significat euãgelicã v̾itatem: p quaz venit redemptio fideliũ & beatitudo sctõ2. Addidit: Letabor & diuidã sicimã. Iuste letabat populus: cui psperе locut⁹ fuerat dñs. Sed hec hebrea noĩa: p hũc & alios tres v̾sus q̃ sequũtur: mixta grecis latinisqȝ s̃monib⁹: figurã faciunt Sardismos: q̃ fit diuersa2 cõmixtiõe lingua2. Nũc ad exponenda verba veniam⁹. Sicima interp̃tant humeri: & qñ ad on⁹ portãdũ diuinũ: humeri decẽter aptãt. Hic dixit: Diuidã sicimã: id est: on⁹ deuotõis diuie: qd̃ vnicuiqȝ celesti distributione pcedit. Hoc est on⁹ qd̃ si de-

2.Timoth.2

Ps̃.22

Ma

j.Pe

Ar

Ar

fuerit cadim⁹: si portamus erigimur. De q̄ scriptum est: Jugum meū suaue est: ⁊ on⁹ meū leue est. Letus ergo ppl'us diuidere se dicit supra humeros suos grām seruitutis ⁊ fidei: quā nouit leuissimo fasce portare. Addidit. Et ꝯuallem tabernaculoꝝ metibor. Patriarcha iacob supellectili pecoribusq̄ ditissim⁹: cū se a laban socero suo migrare decreuisset: venit ad ꝯuallē syrię vbi mānsionē ponēs oues eius qeuisse narrāt: loco ipi ex habitatiōe sua tabernacula nomē imponēs. Et qꝛ oues iacob hic iudaicę plebi ꝯuenienter aptant: pplm q̄ typū sanctę tenet ecclię dicit metibor. Et ꝯuallē tabernaculoꝝ: id est: de iudaica collectione habeo nō minimā portionē. Cōstat eñ de varijs nationib⁹ ecclīam dñi quasi ex diuersis floribus in vna coronę specie esse formatā. Cōuallis eñ dicta est: quasi cauata vallis. **Meus est galaad ⁊ meus ē manasses: ⁊ effrem fortitudo capitis mei. Juda rex meus.** Discutiamus hęc noīa: qm̄ ea sicut iā diximus⁹: significatiōes rerū ꝯtinere manifestū est. Galaad: interp̄tatur aceruus testimonij: qđ ad martyres referre posse nō dubium est. Testes eñ: gręca lingua martyres dicuntur. Ergo aceruus iste testimonij q̄ cęlestiū granoꝝ nūerositate collect⁹ est: magnā significat esse martyrū ꝯgregationē. Aceruus eñ: de imo surgēs ad summū tendit. Qui iustę martyrib⁹ cōparat: qm̄ ad imortalia dona p̄ducti: cęlesti summitate potiūtur. Hūc ergo aceruū: merito suū fidelis ppl'us dicit: ex quo ꝯstat effect⁹. Seqtur. Et me⁹ est manasses. Manasses interp̄tatur oblitus. Inter illas eñ p̄secutiones fidelium magnū opprobriū videbat ecclīa sustinere: qñ quicunq̄ christian⁹ inuētus fuisset: p̄cepto p̄ncipū paganoꝝ capitali crimīe damnabat. Hoc ergo opprobriū iā p̄bat abolitū: ⁊ fęlici obliuione ꝯsumptū: qñ christianū eē in orbe romano nūc glīa ē. Merito ergo fidelis populus dicit obliuionē illam esse suam: quę erat de scelerum abolitiōe vētura: sicut ioseph dicit: Obliuisci me fecit deus dolorem: ⁊ domū patris mei. Addidit. Et effrem fortitudo capitis mei. Effrem: fructificatio dicit. Sꝫ q̄ sit ista fructificatio cōsequēter exponit: Fortitudo capitis mei: Quis alit: nisi saluator ē domin⁹: qui carne moriendo per gloriosissimam resurrectionē suā ꝯtulit spei nostrę copiosissimum fructū: Sicut in euangelio dominus dicit. Nisi granum tritici cadens in terraꝫ mortuum fuerit: ipm̄ solū manet. Si autē mortuū fuerit: multū fructum affert. Adiecit. Juda rex meus. Juda: christus significatur: qui scd̄m carnē de iudę stirpe descendit. Jste q̄ popul⁹ a tituli illi⁹ īscriptiōe nō discrepat: q̄ regem sibi iudā: id est: saluatorem esse testat. Et cū exultatione dicēdum est: Juda rex me⁹: quoniā hęc est fidelium gl'iosa cōfessio. **Moab olla spei meę.**

Jn idumeam extendaꝫ calciamentum meum: mihi allophili subditi sunt. Moab: pro gentibus ponitur: vnde cōgregandam p̄dicebat ecclesiā. Olla spei: tribulatio significatur: sed illa quā i hoc mūdo sanctissimi sustinēt christiani: quę ad spem vitę ęternę domino p̄stante porrigitur: sicut dicit apostolus: Gl'iamur in tribulatiōibus: sciētes qꝛ tribulatio patientiam operat: patiētia autē p̄bationē: p̄batio vero spem: spes autē nō cōfundit. ⁊c. Olla vero ⁊ in mala p̄te ponit: eo q̄ in sensu prauo velut vnda decoctiōis exęstuat. De hac scriptum est: Olla succēsa in aq̄lone: quod vtiq̄ diaboli significat machinationes: qui dixit. Ponam sedem meam ad aquilonē. Seqtur. Jn idumeam extendam calciamentū meum. Jdumea: terrena significat: quibus mundus tenetur obnoxius. Ad hęc ꝯuenit euangeliuꝫ: quando peccatoribus clemētia diuīa subuenit. Calciamentum enim: p̄dicationem euangelij ꝯuenienter aduertimus: qꝛ sicut pedibus nostris munimina calciam̄toꝝ molestias spinarum aliasq̄ iniurias repellunt: ita ⁊ vitę nostrę gloriosissimū institutum: qui frequēter gressibus cōparatur: euāgelica p̄munit auctoritas: vt tali beneficio cōmuniti: hunc mundū sine aliq̄bus lesionibus muniēte domio transeamus. Scriptū est enim. Q̄ speciosi pedes eorum q̄ annūciant pacem: q̄ annūciant bona: ⁊ calciati pedes in p̄parationē euangelij. Hoc est ergo calciamentū quod nos munit cōtra vitia. Hęc defensio quę sęculi huius spinosa trascēdit: vt lędere nō queant q̄ acumiat

Marginalia: Matth. ii; T; Ebreau; Rp̄; Rp̄; Gen. 4; Rp̄; Job. 12; Al. alienigene; Ro. 5; Hiere. i; Esa. 14 Rp̄; Esa. 52

insidijs probantur armata. Adiecit: Mihi allophili subditi sunt. Hoc idem dicit populus christianus: allophilos: id est: alienigenas sibi subditos: quos iam quidem constat esse confessos. Sed istos allophilos fictos vult intelligi christianos: qui inter fideles assidua quidem frequentatione conueniunt. Sed quoniam viuunt animo peruerso: non sunt regnaturi cum domino. **Quis deducet me in ciuitatem munitam: aut quis deducet me vsque in idumeam?** Desiderio future beatitudinis fidelis populus exclamat ad dominum: Quis deducet me: id est: nullus nisi tu solus deus. Ciuitatem munitam: hierusalem futuram dicit: que sic munita atque perfecta erit: vt nulla vlterius persecutione quatiatur: nec allophilos habeat mixtos: quos nunc sustinet patienter ecclesia. Sequitur. Aut quis deducet me vsque in idumeam? Idumea: sicut superius diximus: terrena significat. Quis deducet me? sub interrogatione legendum est: ipse scilicet deus: quem dicit inferius. Desiderat enim et illos peruersos sibi applicari qui adhuc non meruerunt esse perfecti: vt completo numero predestinatorum simul ad eterne beatitudinis gaudia perueniret.

Nonne tu deus qui repulisti nos? et non egredieris deus: in virtutibus nostris. Dicendo: Nonne tu deus? ostendit de quo superius: quis dicebat. Tu reuera domine perduces ad regna tua: qui nos fecisti damnare simulachra: vt prosit nobis te secutos: quem euidenter agnouimus solum creatorem nostrum: solum debere esse propitium. Dicit enim. Qui repulisti nos: id est: a malo prohibuisti: ne in nostra voluntate versaremur erronei. Repulit enim dominus a religione peruersa quem dignatur perducere ad dogmata christiana: sicut et in primo versu huius psalmi dictum est: Deus repulisti nos et destruxisti nos iratus es et misertus es nobis. Sequitur. Et non egredieris deus: in virtutibus nostris. Sensus talis est: quamuis in futuro de misericordie tue spe magna letemur: tamen in presenti seculo: non ita nos cernimus adiuuari: vt aduersarios nostros te opitulante vincamus. Hec cum non fiant: sed magis afflictionibus exponamur: estimant inimici quod non egrediaris in virtutibus nostris. Uerum ista dissimulatio salutaris et gloriosa probatio est: sicut dicit apostolus. Id enim quod in presenti est momentaneum et leue tribulationis nostre: supra modum in sublimitate eterne glorie pondus operatur in nobis. **Da nobis auxilium de tribulatione: et vana salus hominis.** Postquam dixit sancta congregatio ab inimicis se in hoc seculo minime vindicari: venit ad consolatoriam orationem vt de tribulatione mundi istius quam iugiter sustinebat domini perueniret auxilium: sciens tanto vnumquemque illic consolandum: quanto hic pro eius nomine fuerit vehementer afflictus: sicut in euangelio dicit. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum celorum. Sequitur. Et vana salus hominis. Salutem prestare non potest indigus salutis: ideoque sperare in homine non debet qui proprijs viribus probatur esse infirmus. Hinc est quod hieremias propheta dicit: Maledictus homo qui spem suam ponit in homine: et a domino recedit cor eius. **In deo faciemus virtutem: et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos.** Populus beatorum humana confidentia derelicta: in deo se dicit facere posse virtutem. Non enim cum diabolo incendio gladioque certandum est: sed illis virtutibus quibus christus ipse pugnauit: vt superbiam humilitate vincamus: diuitias mundi paupertate superemus. Ad postremum ipse in deo facit virtutem: qui in mandatis eius iugiter perseuerans: diabolicas temptationes eodem miserante calcauerit. Sequitur. Et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos. Quid tibi fidelissime opus sunt arma: qui habere talia probaris auxilia? Ipse enim pro te pugnat: cui nullus resistit. Ipse insequitur: quem nullus declinat. Ad nihilum quippe perducit inimicos fidelium suorum: quoniam delet eos de libro viuentium: vbi sibi scripti videbantur elati.

Conclusio psalmi.

Ecce mundi istius: si secundum domini tolleretur imperium beata contritio. Ecce humilitatem terrenis culminibus celsiorem: quando non potest deficere cui venit auxilium de tribulatione. Et in ipso periculo beneficium reperit: quod atterere consueuit. Sine te enim deus: vniuersus mundi reus est principatus. Anxia sibi est quelibet potestas: et per te gaudet humilitas. Reconditi sunt domine thesauri tui: aliud videtur ad faciem: aliud facis

intus habere veritatē. Quis possit enarrare magnificentiā tuā: q noști tpales tribulatiões i gaudia eterna ɔuertere? Et illud apud te est pciosuz: qđ in h mūdo sceleratis hominib⁹ videtur abiectū.

Explicit expositio in psalmum. LIX.

Incipit expositio in psalmum. LX.

In finem in hymnis dauid.

Absolutū t breuissimū psalmū: latinitas t cōpendiū tituli euidēter insinuat. Nō eñ vt supra: noib⁹ obscuris historiaqꝫ cōpletus est: vt euidēter appareāt titulorum indicia: reuera salutariuz pcones esse psalmorum. In finez: significari dñm saluatorē nullus ignorat: cū h iā frequēti expositiōe claruerit. In hymnis: grecū vocabulū est. Interptat eñ in laudib⁹: qꝛ tot⁹ psalm⁹ christi pconia psonabit. Dauid aūt: ipm significat dñm saluatorē: cui⁹ laudē decātat pplˀs christian⁹ qui toto orbe diffusus est:

Diuisio psalmi.

In pma pte psalmi: a finib⁹ terre deprecatur pplus fidelis: vt eius audiatur orō: qtenus in sctā eccłia pseuerās: alarum eius velamie ptegatur. Secunda parte grās agit: qđ iustis hereditatem suā pius miserator indulsit: t nomē suū in eternā gliam cōsecrauit: ex q re se laudes redditurum iugiter dño pollicetur.

Expositio psalmi.

Exaudi deus deprecationez meā: intende orationi mee. Fidelis pplˀs: q tamen mēbra sunt dñi: sctā caritate succēsus petit vt eius audiat oratio. Sed ɔsiderem⁹ qd sit h: qđ exaudiri depcationē suā t intēdi oratiōi sue: si qua hec poterim⁹ sbtilitate diuidere. Deprecatio: est assidua qdem cōisqꝫ supplicatio: quā t hoibus a qbus aliqd petim⁹ frequēter offerim⁹. Hāc a dño depcat audiri. Oratiōi vo sue: quā tm̄ sancte trinitati iure psoluim⁹: postulauit intēdi: id est: pspici atqꝫ misereri: qm̄ eā purissimā diuis cōspectibus offerebat. Cuius talis virt⁹ est: vt cū fideliter depromitur pbabile deside rium obtinere mōstretur. **A finibus terre ad te clamaui dum anxiaret cor meum: in petra exaltasti me. Deduxisti me.** Cōgregatio sancta iustorū q ē hereditas dñi: depssa mal' secłi in vniūsis sita gētib⁹ cōgemiscēs clamat ad dñm: q t carnis nccitatib⁹ sbiacebat: t ab ei⁹ vitijs toto mētl desiderio desinē festinabat. Clamat. n. a finib⁹ tre: id est: ab vniūso orbe terrarum: in q ē oipotētl dñi eccłia cōstituta. Sꝫ nō a solis finib⁹ h clamat: verū etiā ab interiorib⁹ t vmbilico ipo terrarum: sic in. xviij. psalmo dictū ē. In oēm terraz exiuit son⁹ eorum. Clamat ḡ iste pplˀs q supi⁹ dict⁹ est: Exaudi de⁹ depcationē meā: intēde orōni mee. Dic eñ qn iste clamor velut sacrificiū deo fuerit imolatus: in anxietate cordis: qn enixi⁹ clamat ad dñm: cū piclitāti aie necessaria remedia postulat. Sequitur clamoris exauditio: t pmiuz singulare iustorum: In petra exaltasti me. Petra significat dñm saluatorē: sic dicit apłus: Petra aūt erat xps. In hac petra se exaltatū esse pnūciat: i q ois edificat⁹ ē xpian⁹. Cōstat eñ exaltatū: q ibi noscit eē fundat⁹. Adiectū ē: Deduxisti me: in illā scꝫ futurā reqez quā btis suis dñs pollicet. Nam qđ dixit: Deduxisti me: vsus iste pphetie ē: vt illa q vētura sūt p pterit dicat: sic i. xxj. psalmo iā dictū ē: Foderūt manus meas t pedes meos: dinūerauerūt oia ossa mea. Que figura dr Prolepsis: id est: poccupatio futurorum. **Quia fact⁹ es spes mea: turris fortitudis a facie inimici.** Causa reddit qre sit deduct⁹ ad pmiū: qꝛ spē suā ɔstituerat sibi dñm: q ɔfidētes edificat: t in se psumētes sp exaltat: sic dic apłs. Gliamur i tribulatōib⁹: sciētes qꝛ tribulatō patiētiā opat: patiētia pbationē: pbatio vo spez: spes āt nō ɔfundit. t reliq. Seqt oino magna ɔpatio: Turrl fortitudis a facie inimici. Per turrl silitudinē: ipm dñm significat saluatorē. Turrl eñ ciuitatl muros vendicat: t irruētes hostes ex alto vulnerat: sic vt⁹ dñi pplm suū defendit: cū apte inimicū ei⁹ oris sui ɔdictōe pstrauerit. Sꝫ turrl illa vtutib⁹ ē plēa nō gladijs: pugt vbo nō plio: iubēs oia nō decertās. Quā non aries qssat: nō aliq machinamēta debilitāt: nec localiter defendit: s p totū mūdū famulos suos inuicta ptectiōe custodit. **Inhabitabo i tabernaculo tuo in secła: ptegar in velamēto alarum tuarum.** Et h qꝫ cathegoric⁹ syllogism⁹ enascit: qui eo modo colligit. Iust⁹ inhitat i tabnacło

Ps. 18

I. Cor. 10

Ps. 21

Sche

Ro. 5

Syl.

dñi. Qui habitat in tabnaculo dñi in secula ptegit i velamēto alaꝝ ei⁹. Just⁹ igit in secula ptegit i velamēto alaꝝ ei⁹. Nūc ad exponēda vba redeam⁹. Mēs sctā dñi christi: sibi bñficia largiēda ꝯsidit: q in huius mūdi piculis in tabnaculo dñi tutissime pseueret: ⁊ h nō ad breue tps: sed qusq secula vite isti⁹ diuia admistratiōe pagat. Jta em̄ fideliū ppl's decursa sibi etate succedēs: i tabnaculo dñi p secula ptinet. Sz intēdam⁹ qre frequēter: velamētū alarum dñi: sacris defensionib⁹ ꝯparet. Primū: qd ale auiū in modū palmarū qsi qdam coste pulcherrime porrigūt. Deinde: qz sic defēdūt vt onerare nō possint. Tertio: qm̄ est⁹ ⁊ frigoris inclemētiā a dilectis pullis affectuosa ptectiōe depellūt. Jta defensio domini: si ad eū pie ꝯfugiam⁹: ptātes aereas a nob efficit alienas: vt nec furor eoꝝ incēsus noceat: nec venenū frigidū viperea qlitate pcutiat. Merito g ptectio dñi alis noscit cōparata: q nec sbiectos onerāt: ⁊ lesionē toti⁹ ꝯrietatis emēdant. **Qm̄ tu de⁹ exaudisti orōem meā: dedisti hereditatē timētib⁹ nomē tuū.** Interposito diapsalmate: ppl's fidel venit ad scdam prē lect⁹: exultās qz orōem suā gliat auditā: p figurā scz Etiologiā: cām rei rōnēq sbiūgit: cur i velamēto alaꝝ dñi petitioneq letet: merito qm̄ ei⁹ exaudita pbatur orō. Seqtur. Dedisti hereditatē timētibus nomē tuū. Hereditatē: significat futuri seculi regnū: qd btis famul pollicet. Hereditas q nō morte relinqtur: s cū largitore suo ppetuo munere possidet: q sic venit ad filios: vt a testatore mīme deserat. Hec hereditas nō habet finē: s cuz semel suscepta fuerit: nūq a nob aliq pmutatōe discedit. **Dies sup dies regis adijcies: annos ei⁹ vsqz in diē secli ⁊ secla.** Eternitatē significat dñi saluatoris: q vere rex nr̄ dicit: qm̄ ab ipo regimur: ⁊ ei⁹ vtute saluamur. Dies em̄ sup dies: more hūanitatis pfert: q ideo plurimi dicūt: qm̄ illis et noctes succedere cōprobāt. Jn illa vo eternitate vn⁹ est dies: q nullo termino finiet: sic in alio psalmo dic: Quia melior ē dies vna i atrijs tuis sup milia. Hoc etiam ⁊ de annis debem⁹ accipe: qm̄ talia tropice dicūt de dño xp̄o. Deniq ⁊ vsus ipe sic seqt.

Al. meus

Al. generationis et generationis

Ps. 83

Usq in diē secli ⁊ secla: vt ondereť vnū diem eē apd dñz q secla ista trāscēdit. Dicta sūt qppe secla: qd in se reuoluant tempora. **Permanebit in eťnū in ꝯspectu dei: miscdiaz ⁊ vitatē ei⁹ qs requiret eoꝝ?** Ecce illa diei eternitas euidēter expssa est: s h iā a pte mēbroꝝ ꝯgruēter accipit: sic mltis locis ꝯstat expositū: qm̄ q sequūt capiti ꝯuenire nō pnt. Dic em̄: Permanebit i eťnū in ꝯspectu dei: qd de pplo fideli magis ꝯgruēter adūtit. Hoc etiā ⁊ seqntia declarāt. Adiecit. Miscdiam ⁊ vitatez qs reqret eoꝝ? Quare. n. qrit miscdia: vbi null⁹ est miser? Quare vitas: vbi cūcti deum videbūt? Null⁹ siqdem eoꝝ indiguus erit bonoꝝ taliū: cū i eternū possideant regna celoꝝ: sic ipe dñs aplis suis dic: Nunc qdē tristiciā habetis: rursū aūt videbo vos ⁊ letabit cor vrm: ⁊ gaudiū vrm nēo auferet a vob: Jn illa die nō rogabitis me qcq. Sic fit vt nēo sctoꝝ miscdiam aut vitatez reqrat: cū illi⁹ ꝯtēplatōis iestimabili mūere pfruant. **Sic psallā noi tuo de⁹ in seclum secli: vt reddā vota mea de die i diē.** Sic: significat: ita: queadmodū in sbseqntib⁹ declarabit. Psallere em̄ se dic pplus btoꝝ sempiterno noi: ve h non breui tpe: s in seclm secli: significās deuotionē suā imutabili pennitate māsurā. Seqtur. Ut reddā vota mea de die i diē. Hec eadē decora diūsitate repetūt. Nā qd signt cat: secl3 secli: h declarat: d die i diē: i est: semp: vt h vota nr̄a reddam⁹: ⁊ ibi laudes dñi ppetua hilaritate cātemus. Uota em̄ sua se dño redd ꝯpromittit: vt ei eťnas grtias insufficient exoluat: sic ⁊ aliud ps. dic: Uota mea dño reddā i atrijs dom⁹ dñi: in ꝯspectu ois ppli ei⁹: i medio tui hierlz. Reddam⁹ g vota nr̄a i isto trāsitorio die: vt i illa pennitate laudes dñi eodē pstāte decantare mereamur. **Conclusio psalmi.**

Audiāt donatiste a finib⁹ tre ecclīā clamare: ⁊ ipi eā localē dicē ptinus ꝯqescāt. Cōtra vocē mūdi: qs possit audiri? Jmpudētissimū ē adūsū triū testimoniū loqi: ⁊ ꝯ gnālem sniam nō erubescūt ipudēter armari? Cur nouis iuētiōib⁹ aias fatigāt? Accipiāt certe qd credāt: nō qd sua iniqtate puertāt. Orat fidel pplus a finib⁹ tre: qz fact⁹ est dñs spes ei⁹: posteaq

Al. permanet

Al. ne

Job. 16

Al. psallam dicam

Ps. 115

se auditū: hymnica exultatōe ḡtulat: qm̄ i ꝓspectu dn̄i iugit appebit. Quid iā satisfa ciat: si h̄ n̄ faciat? Videmꝰ q̄tidie fieri qđ ꝓmisit: videmꝰ mūdū ad xp̄ianę fidei reglas cōuenire. Et ꝓhdolor falsitas nitit abscō dere: qđ decreuit v̄itas indicare. Huiꝰ aūt psalmi nec suputatio vacat. Sexagenariꝰ n. nūerꝰ ꝑtinet ad ꝯtinētes ꝛ viduas: qđ digitoꝝ ipoꝝ mutua desiḡt infixio. Vn̄ ps. iste fidelibꝰ dn̄i sexagenaria ꝑmia pollicet: nō qđ ibi aut martyres aut v̄gines definit q̄ fructu centenario gliant: s̄ i cōgregatiōe multoꝝ pōt spēalit ꝛ cōtinētes huiusmodi aliquos indicare.

Explicit expositio in psalmum. LX.

Incipit expositio in psalmum. LXI.

In finē ꝓ idithun: psalmꝰ dauid.

I Nter v̄ba notissima tituli: repetit idithun: đ q̄ ꝓxie i. xxxviij. psalmo iā diximꝰ. Sub istiꝰ q̄ppe noīs signi catōe: sp aliq̄d declarat eximiū. Est em̄ eiꝰ interptatio: trāsiliēs eos: id est: amatores hꝰ secl̄i: q̄s miles xp̄i ꝯtēpta mūdi volupta te trāscēdit. Sȝ qm̄ ista trāsilitio btm̄ nob videt signicare ꝓpositū: itroducit q̄dā scūs q̄ ꝛ mūdi desideria reliq̄rat: ꝛ in dn̄o spe fir missima ꝑmanebat. Tal' em̄ ꝑmittit finez: id est: dn̄m xp̄m. Seq̄t q̄ ps. h̄ est: ꝓbabil' vita: q̄ dn̄i regul' obsecūdat. Cōiūgit etiaȝ dauid: vt vita laudabil' ad dn̄m xp̄m tēde re videat: vbi ē salutar' ꝛ absoluta ꝑfectio.

Diuisio.

T Rāsilitor iste: quē dixi timus seculariū vitioꝝ: cū orbē terraꝝ plenū seuis videret erroribus: alios ꝑsecutores: alios hereticos: alios va nis desiderijs iplicari. In ꝑmo mēbro psal mi aīam suā deo ꝓfitet eē sbiectā: q2 ꝑ filium vnigenitū munus salutare suscepit: ar guens eos qui solo noīe se dici desiderant christianos. Secūda parte: iterū aīam suā subditā dicit esse domio patri: quoniā per eiꝰ verbū salutarē patientiā cōquisiuit: cō firmās plebem cōfessiōe fideli: vt toto cor dis affectu sperare debeat semꝑ i dominū. Tertio mēbro: errātes populos monet: vt in deo magis q̄ in mūdi istiꝰ caduca debe ant felicitate confidere.

Expositio psalmi.

N Onne deo subiecta erit anima mea: ab ipso enim salutare meum. Per totuȝ psalmū: pro vniuer sali parte sanctoꝝ: vnus introducit fideli um: qui seculi vitia relinquens: soli deo se subditū esse cōmemorat. Hoc est. n. dn̄o di ci subiectum: a mūdanis vitijs esse vacuū ꝛ sancta credulitate cōpletuȝ. Est enim increpatiuꝰ modus: cōtra eos qui putāt euȝ nimia ꝓsperitate feriatū: ꝛ quasi in quadā quietis sue ociosum esse leticia. Nonne cō uertendū est: vt planiꝰ fiat. Dicamꝰ enim: Ne nō deo subiecta erit anima mea? Que figura dicit Anastrophe: id est: peruersio. Subditꝰ est vtiq̄ deo: qui semper humiliter atq̄ strenue illud agit: quod ad eiꝰ mā data cognouerit pertinere. In ipo delecta tur: in ipo reficitur: ꝛ preter eum nihil aliđ mens beatissima concupiscit. Erit: infinitum tempꝰ significat: quod nullo fine claudendū est. Sequit causa iustissima: quare deo pr̄i subdita sit anima beati. Dicit autem. Ab ipo enim salutare meū: id est: vni genitus filius: qui recte credētibus saluta ris existit. Ab ipo enim cum dicit: filius significatur. Hec enim ꝓpria vnꝰ deus san cta trinitas habet: quod pater ingenitus: filius genitus: spiritussanctus a patre ꝛ filio procedit. Hoc fides integra: hoc catho lica profitetur eccl̄ia. Bene itaq̄ idithun: deo subditum te esse profiteris: a quo iesti mabile beneficium te suscepisse testaris. Sed vt sanctū verbum vna atq̄ equabili veneratione coleretur: intende quid sequi tur. †Etenim ipse† est deus meus: ꝛ salutaris meus †adiutor meus: non mouebor amplius. Dixerat superius: a patre genitum salutis auctorem: nunc qui sit iste salutaris: trina confessio ne complectitur. Primo ne minorem crederes: dicit: Ipe est deus meꝰ: sicut sup̄ de deo pr̄e dicit. Equalitas enim summi nominis substantiā ꝛ potentiā vnitatis ostē dit. Vnde pater augustinꝰ in libro q̄ntodecimo de trinitate ita dicit. Ratiōe etiā red dita intelligentibꝰ: claꝝ est in substātia v̄itatis: nō solū pr̄em filio non esse maiorē: s̄ nec ambos sil' aliquid eē maiꝰ q̄ solū spm̄ scm̄: aut q̄slibet duos i eadē trinitate maiꝰ eē aliq̄d q̄ vnū: aut oēs simul tres maius aliquid esse q̄ singulos. Sic perfectā atq̄ singularē naturā scē t̄nitat' mirabili v̄itate

Sche

Al. Nā et
Al. nō hȝ
Al. susceptor

Ca. 3

mõstrauit. Repetit: salutarẽ meꝰ. Salꝰ em̃ hũani generẽ q̃ i adã pierat: redintegtã ẽ p dñm xp̃m. Seqtur. Adiutoꝛ meꝰ: qꝛ i mũdi istius ꝯcertatiõibꝰ implicato solus adiutoriũ p̃stitit vt mũdi vitia trãscendere potuisset. Nõ mouebor amplꝰ: nõ supba ꝓfessio est. Nõ em̃ moueri poterat: cuiꝰ deꝰ ⁊ salutaris ⁊ adiutoꝛ erat dominꝰ chꝛistus. Quo loco figurã possumꝰ foꝛtassis aduertere: que dicit Epidioꝛthosis: latine: supioꝛis rei coꝛrectio. Nã qd̃ adiecit: Amplꝰ: significat aliqñ se motũ. Fuit em̃ tempus qñ iste idithun p̃grauatꝰ carnis imbecillitate titubauit: sed postq̃ veri dogmatis illuminatiõe cõpletꝰ est: moueri nõ poterat qui iuuãte dño fidei firmitate constabat.

Sche

Al. hoiem
Al. vniuersi vos
Al. depulse

Quousq3 irruitis in †hoies: interficitis †vniuersos: tanq̃ parieti iclinato: ⁊ macerie †impulse. Postq̃ fidẽ suam trina p̃dicatiõe vulgauit: ad psecutores chꝛistianoꝝ verba ꝯuertit. Dicit enim. Qdiu agmie facto: supꝛa hoies innocentes irruitis? Nõ vos reuocat timoꝛ diuinꝰ: vt inde magis seuiatis: qꝛ culturas demonũ ꝯtẽptas eẽ cog̃scitis? Et ne putares persecutionẽ istã: aut nuditatibꝰ fieri: aut toꝛmentis leuibus actitari: addidit: Interficitis vniũsos: vt vsq̃ ad moꝛtẽ pducerẽt: quos deo deditos eẽ sentirẽt. Uniuersos autẽ: deuotos intelligere debemꝰ. Sequũtur aptissime cõparatiões: Tãq̃ parieti inclinato: q̃ ⁊ si nõ impellat occũbit: quia in casũ v̾git q̇cquid a soliditate sua fuerit inclinatũ. Addidit. Et macerie ipulse. Maceria: ẽ saxoꝝ sicca ꝯstructio: q̃ sine aliquo ligamie impẽse i altũ ducta ꝯponit. Et ne de ipa nouitate habere eã crederes aliquã firmitatẽ: dixit: Impulse: vt facile ad imũ vergeret: qd̃ aut ventoꝝ flatibus: aut aliqua fuerat impulsione quassatũ. Sed iste cõparationes illu3 nobis sensum indicare noscunt: Putatẽ insecutoꝛes sacrilegi: chꝛistianũ p̈lm defensoꝛẽ firmissimũ nõ habere: quẽ sic passim impia volũtate trucidatis?

P

Al. pati

Ueruntamẽ †honoꝛẽ meũ cogitauerũt repellere: cucurri in siti: oꝛe suo benedicebant ⁊ coꝛde suo maledicebant. Superioꝛ v̾sus respicit ad paganos: iste aũt ad iudeos ⁊ fictos ptinet chꝛistiãos. Duobꝰ em̃ modis laboꝛat ecclĩa: siue qñ eam gẽtilis erroꝛ insequtur: siue quãdo heretici p̃ua contentione dilacerãt. Honoꝛ erat scti viri: catholica ⁊ fidelis ecclĩa. Christꝰ ipe q̇ in mẽbris suis ⁊ caput ⁊ dignitas est: Hũc infideles repellere cogitabãt: quando ne puro coꝛde colerent: sacrilegẽ dogmatibꝰ obuiabãt. Tũc scũs vir cursum vite sue in sitis sterilitate pagebat: qꝛ inuenire nõ poterat que3 potaret. Hoc em̃ sitis agit: vt foris positũ humoꝛẽ desideret i sua mẽbꝛa traiicere. Inde ẽ illd̃ euãgelicũ: Sitio: mlier da mihi bibere: nõ vt ab illa aquã tãtũmodo pcipet postulauit: s; vt ei fidei potũ q̃ ipsa satiaret ingereret. Seqtur etiam causa sitis: Oꝛe suo bñdicebãt. Qd̃ illis accidit: qui legem dñi fallaci meditatiõe ptrãseũt: ⁊ nõ hoc operibꝰ demõstrant: qd̃ oꝛe ꝓnũciant. Additum est: Et coꝛde suo maledicebãt. Coꝛde em̃ male dicũt: q̇ sctãs scripturas vitio ꝑuerse nouitatis intelligũt.

Job.

Ueruntamẽ deo subdita †erit anima mea: quoniã ab ipso †est patiẽtia mea. Post diapsalmatẽ pausationẽ: venit idithun ad scd̃m membrũ psalmi: similia repetẽs q̃ supius dixit: aiam suã deo esse sbiectã: vt ipsa repetitio mẽti nr̃e robur credulitatẽ infigeret. Sed istud diligẽtiꝰ pscrutemur: qꝛ cã gratulationis q̃tum ad v̾ba nõ videt eẽ ꝯsilis. Ibi n. dic: Ab ipo salutare meũ: h̃ ait: Qm̃ ab ipo patiẽtia mea. S3 lic3 aliis v̾bis dicat: vnũ tñ esse intelligimꝰ si altiꝰ pscrutemur. Patiẽtia q̇ppe nr̃a: xp̃s est dñs: ꝑpter quẽ ⁊ adũsa libẽter patimur: ⁊ suscepte regule obƺuatiõe gaudemꝰ. Sic em̃ in. lxx. ps̃. canit: Qm̃ tu es patiã mea dñe. Nã vt eundẽ i h̃ ƺmone possis adũtere: apte seq̃ntia declarare noscũt.

Al. su[illegible]
esto
Al. nõ[illegible]

Ps.

Al. e
Al. n[illegible]
Al. sa[illegible]

†Etem̃ ipe †ẽ deus meꝰ ⁊ †salutarẽ meꝰ: adiutoꝛ meus ñ emigrabo. In deo salutare meum ⁊ glĩa mea: deus auxilii mei: ⁊ spes mea in deo est. In his duobus v̾sibꝰ xp̃us dñs indicat: de q̃ supius dixit: Patiã mea. Et tãq̃ si ei diceret: Que ẽ ista patiã tua: rñdit: Ipe est deꝰ meꝰ ⁊ salutarẽ meus: qꝛ reuera aĩe sue salutẽ iã tũc p icarnandũ v̾bu3 ꝑuenire noscebat. Addidit. Adiutoꝛ meꝰ: ne suis aplicaret v̾tutibꝰ qd̃ euasit. Seqtur. Nõ emigbo: sc3 de hac credulitate quã teneo: sicĩ i. x. psalmo iã dictũ

est: In dño confido: quomõ dicit aīe meę trāsmigra in montē sicut passer. Quapropter nō se mutaturū dicit esse sententiā: qa hoc sibi vtile cognouerat qđ tenebat. Cōgeminat: in deo salutē: nō vt gentiū dīj ꝑpetuā mortē. Adiecit etiā. Et glīa mea: vt non solū salus: ſ etiā illi credidisse sit glīa. Ponit q̄: De⁹ auxilij mei: ne sibi aliqđ humana deputaret infirmitas. Ad postremū qđ cūcta cōcluderit: dixit: Spes mea ī deo ē: vt ⁊ illa p̄terita q̄ pcepat dño deputaret: ⁊ futurā suā beatitudinē sanct⁹ vir ipi modis oībus applicaret. **Sperate in eū omnis cōuentus plebis: effundite coram illo corda vestra: de⁹ adiutor noster est.** Postq̄ fidei suę sacramēta vulgauit: ꝯuersus ad plebem q̄ varia supstitionū vanitate laborabat: cōmonet vt spem suā debeant in dñi virtute reponere. Dicit eñ: Sperate ī eū: in illū scilicet quē sibi ⁊ dcū ꝓfessus fuerat ⁊ salutē: vel cętera q̄ sūt dicta supius. Omīs cōuentus plebis. Alloquēdo plebē nō excipit potētes. qꝛ mos est scripturę diuinę sic ad ptem loq̄ vt nec reliq̄s p̄termittere videat. Adiecit: Effundite corā illo corda vestra. Effundit ante dñm cor suū: q̄ peccata sua vberrimis lachrymis ꝯfitet. Cor eñ aliter effundi nō pōt nisi creberrimo imbre lachrymaꝝ: sicī q̄dragesimoꝑmo psalmo dictū est. Hęc recordat⁹ sum ⁊ effudi in me aniam meā: qđ inter ꝓpria scripturę diuię: nō imerito cōputam⁹. **Ueruntamē vani filij hominū: mendaces filij hominū ī stateris: vt decipiant ipsi de vanitate in idipsuꝫ.** Scđo diapsalmate decurso: venit ad tertiū membꝝ: exprobrās hoīb⁹ neqcias suas: ꝓpter qđ salutarl hui⁹ psalmi sacra vulgata sunt: vt prauas persuasiones suas emēdata ī meli⁹ volūtate relinquerēt. Dicit eñ sniam frequēter iteratā. Uerūtamē vani filij hoīm: vt vitiū suū cognoscēs hūanitas: ad auctorē salutis atq̄ veritatis celerrima supplicatione festinet. Sic etem in. xxxviij. psalmo dictū est. Ueruntamē vniuersa vanitas oīs hō viuens. Qđ ⁊ sapiēs ille freq̄nter repetit dicēs. Et oīa vanitas vanitatū. Nōnullos aūt mouere solet: cur ⁊ in psalmis legat: Uani filij hoīm: ⁊ in salomōe: Uniuersa vanitas: Nunquid cęlestia ⁊ terrestria quę de⁹ creauit: ⁊ omnia valde bona: cūcta in vanitate cōsistunt? Non vtiq̄: ſ ꝯparata potiorib⁹ illa minora: nimis ⁊ inania iudicāt: sicē ait beat⁹ hieronym⁹: Lucerna lampadis comparatiōe ꝓ nihilo est. Lampas stellę cōparatiōe nō lucet. Stellā lunę cōfer ⁊ cęca ē. Lunā soli iūge nō rutilat. Solē christo cōfer ⁊ tenebrę sūt. Sic oīa vana fiūt: q̄ dū meliorib⁹ ꝯparant fulgore ꝓprio minuūt. Sic hoīes cū ad cōparationē supnę veritatis veniūt: vt vani rōnabiliter esse dicant. Sed huic rei addidit vitiū quo maxime laborat hūanitas: Mendaces filij hoium in stateris: siue illos tangit qui ponderibus iniquis ementiū decipiūt simplicitatē: siue quod homies sibi placētes iusti atq̄ immobiles videri volūt: cum sint deceptrici mutabilitate fallaces. In stateris enim hꝰ significat: quasi in libra iusticię collocati: nō credunt amare fallaciam. Seq̄tur. Ut decipiant ipi de vanitate in idipm. Poterant eñ nō decipere si eorum posset nequicia deprehēdi. Sed cum iusti esse credant: facili⁹ tacta ꝑuersitate decipiūt in idipm: scilicet in ęquitate quaꝫ falso habere ꝑfidi homines estimantur. **Nolite sperare in iniquitate: ⁊ in rapinis nolite concupiscere.** Ipsos adhuc monet: quos detestabili ꝓbauerat cōsuetudie viciatos. Docet ne sperare debeant: vbi fructus boni desiderij nō potest inueniri. In malicia enim qui sperat: seipsum decipit: quia nulla vtilitas inde nascitur sed potius ęterna pęna procuratur: sic in alio psalmo iam dictum est. Qui autem diligit iniquitatem odit animam suam. Uenit etiā ad pauperes: qui necessitate victus furtiuum aliquid cōcupiscūt. Dicit enim: Et in rapinis nolite cōcupiscere. Nō eñ potest crimen rapinę indigētia tollere: nec quod vindictę subiacet excusare: sed potius continet nos ille qui pluit super iustos ⁊ impios: qui dat escam omni carni. Nimis ergo ineptum est creatoris potentiam relinquere: ⁊ ad spem criminuꝫ conuolare. Sed ne solos pauperes crederes fuisse ꝯmonitos: sequenti versu venit ad diuites: vt introducto salutari moderamine: ne iste ambiat: nec ille superbiat. **Diuitię si affluāt**

Margin notes: Ps. j; Ps. 4j; Ps. 38; Ec. j; Al. rapinas; Ps. 10

nolite cor apponere. Non dānat largas diuitias qbus dispēsatio modificata prestat. Nā si cor eis nō apponit: vt in ipis singularis felicitas iudicet: pfecto necessarie sunt. Inde em̄ egentib⁹ subuenit: inde reficiūt egroti: inde pauper nuditas operit: inde plures ad celor regna perueniunt. Nā ptra: q diuitijs apponit cor suū: aurum non vult expendere s celare: patrimonia cupit semp augere: et dū ibi spes tota reponitur: fames ear rerū semp auget. Merito ergo pcipit diuitib⁹ nō amare qd possident: sicut aplus dicit. Precipe diuitibus huius mūdi nō supbe sape: neqꝫ sperare in incerto diuitiar: s in deo viuo: q pstat nobis omia ad fruendū. Diuites sint in opibus bōis: facile tribuāt. etc. Semel locutus est deus duo hec audiui: qr potestas dei est et tibi dn̄e misericordia: quia tu† reddes singul' sm opera eorum. Sic initiū psalmi a pre cepit et filio: ita et nūc series ei⁹ decursa concludit. Dicit em̄: Semel locut⁹ est de⁹. Si lr̄am intēdas: qstio nō pua suborit. Locutus est em̄ frequēter de⁹ prībus nr̄is: noe: abrae: ysaac: iacob: moysi: ceterisqꝫ sanctis suis. Sz semel atqꝫ specialiter locut⁹ est filio suo: sicut ait scōs psalm⁹: Dn̄s dixit ad me fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te. Hoc em̄ nulli alteri locutū prēm fuisse manifestū est. Et vt qdam sentire voluerūt: locutus est semel de⁹: qm̄ vnū verbū ante tempora genuit consubale sibi: immēsū: coeternū et coequaliter potēs. Genit⁹ ē em̄ deus verus de deo vo: lumē de lumie: imortal' de imortali: inuisibilis ex inuisibili: omps de oipotēte: et cetera q vnitas illa incōprehēsibilis vere credit hr̄e cōia. Discutiam⁹ etiā q sūt ista duo q se idithun dicit audisse: q postqꝫ vitia hūana calcauerat: puect⁹ ad ptēplationē diuinā: p aurē mēt' auscultans: cognouit ptātem hr̄e filiū in semetipso: sicut est illud euāgelij. Potestatem habeo ponēdi animā meā: et potestatē habeo iterum sumendi eam. Seqtur illud scōm: Et tibi dn̄e mīscdia: subaudiēdū placet. Vtrūqꝫ em̄ deitat' est: vt et misericorditer possit: et potēter misereatur. Sed vt hoc de domino christo dictū plani⁹ potuisses aduertere: seqtur tps iudicij. Quia tu reddes singulis sm opa eor: sicut legitur: Pater nō iudicat quemqꝫ: sed omne iudiciū dedit filio.

i. Timoth. 6 · *Al' reddis vnicuiqꝫ iuxta* · *Ps. 2* · *Ioh. 10* · *Ioh. 5*

Conclusio psalmi.

Respiciamus in h psalmo sentētiarū lumina: qsi quasdā relucere cādelas. Lampat fides: coruscat veritas: quā debeat christianus plus intueri ne mundi istius tenebris obcecatus recte fidei tramitē non seqtur. Abscedat gētilis error: hereticorū murmura condescant: vanitas hominū fallaciaqꝫ deserat. Nō i ingenio: nō i seculi dogmatibus psumatur: sed in vera sapiētia ponatur spes: que talia solet dare: qualia null⁹ possit arguere. Fac domie et nos vitia transilire: vt ad te possimus purgatis mētibus puenire.

Explicit expositio in psalmum. LXI.

Incipit expositio in psalmum. LXII.

Psalmus dauid cuz esset in deserto idumee.

Psalm⁹ et dauid: frequēter indicāt dn̄m christū: frequēter ecclīam: qa christ⁹ in mēbris suis est: et mēbra in suo capite ptinent. Nam si qd patiatur caput: mēbra cōpatiūtur. Et iter si membra vexentur: caput sine dubitatione compatit. Et sic apostol⁹ ait: Si quid patitur vnū membr compatiunt omia mēbra: siue glorificat vnū membr cōgaudēt omia mēbra. Quapropter ecclie que i h psalmo locutura est: merito pposita sunt verba q significant dn̄m saluatorē. Hec igit in deserto idumee habitat: id est: in hui⁹ seculi ariditate: vbi sitit: vbi desiderat: vbi misericordia dn̄i expetit ambiēter: donec ad illam eternā gl'iam venire mereat. Idumea em̄ locus est: vbi dauid fugiēs persecutionem saulis latuisse cognoscit. Nois enim ipius iterpretatio est: sicut iā sepe dixim⁹: terrena: vt euidēter intelligam⁹ desertum istud significare terrenos act⁹: q bonis spiritualib⁹ oino nudati sunt. Hinc est qd diluculo ad dn̄m vigilat ecclesia: deprecans ne mūdi hui⁹ errorib⁹ iplicet.

i. Cor. 12 · *Rō*

Diuisio.

Pōsa illa spūalis: q mēbra cōtinet dn̄i saluator': Prio mō insatiabili desiderio se dic ee raptatā: vt vtute dn̄i cerne potuisset: optās vt ei⁹ aia bonor oim pinguedie repleat: qten⁹ ei⁹ dig possit laudib⁹ iueniri. Scdo mō: gr̄as agit

q2 sub velamine alarum domini mundi istius procellas euaserit: inimicosque suos in inferiora terre asserens esse damnandos: regem vero christum in deo perfectum cum sanctis predicat esse letaturum.

Expositio psalmi.

Deus deus meus: ad te de luce vigilo. Sitiuit in te anima mea. Primum ipsa repetitio venerandi nominis affectum pie deprecationis ostendit. Dicendo enim: Deus deus meus: suum quodammodo dicit esse: vt ei se magis tali desiderio possit ostendere. Addidit. Ad te de luce vigilo. Ad ipsum vigilatur: quoties in mundi ambitione dormitur. Nam illa sic consequimur: si ista deserere festinemus. Bene autem adiecit: Diluculo: quando tempus dominice resurrectionis eluxit: vt tunc ei laudes caneret: quando genus humanum exemplo sue resurrectionis animauit. Sequitur. Sitiuit in te anima mea. Sitiuit: propter aquam positum est: quam in euangelio dicit: Mulier si scires donum dei et quis est qui a te aquam petit: tu petisses ab eo: et dedisset tibi aquam viuam. Sitit ergo anima fidelium deum: quando mandata eius et virtutes eximias concupiscit: quando ipsum desiderat videre a quo bonorum omnium fluenta constat emanare. Ipsa est ergo anima que culta rebus celestibus desertum estimat mundum: que semper exestuat: semper sitit: donec ad fontem illum misericordie diuine peruenire mereatur. Quam multipliciter tibi caro mea. In deserto et in inuio et inaquoso. Superius dixit in deum sitisse animam suam: nunc et carnem multipliciter simile desiderium habere testatur: vt sicut vtrarumque rerum auctor est deus: ita ab vtrisque partibus expetatur. Sed intendamus quod multipliciter dicendo: plus dicit sitisse in deo carnem: vt quanto fragilior est: tanto ardentius pium medicum appetisse videatur. Sitit ergo anima populi boni virtutes quas sancta scriptura commendat: sed iterum inumerabilia sunt que caro sibi a deo cognoscitur postulare. Vtraque enim indigent saluari: sed caro plus eget cibo: potu: vestitu: vehiculo: somno: temperie humorum: salubritate aeris: sumptu: ceterisque quibus anima non indiget. Sed hec necessitas corporis expetere declaratur. Addidit vbi multipliciter sitiret caro eius: scilicet In deserto: sicut et titulus dixit: hoc est in mundi istius indigentia: et sterilitate ieiuna. Sequitur. Et in inuio: quia mundus in se non habet viam nisi dominum saluatorem: qui iter est cecorum: et per se errantium rectitudo salutaris. Addidit. Et in aquoso: id est: sterili atque infructuoso. Aquosum enim dicimus quod aquis abundat irriguis. Inaquosum vero aridum atque infertile: vt merito eius anima nimia siccitate durescat. Unde per hec tria nomina: mundi istius necessitas indicatur. Sic in sancto apparui tibi: vt viderem virtutem tuam et gloriam tuam. Sustinendo sitim quam dixerat carnis et anime: in deserto et in inuio et inaquoso: quod ad huius mundi sterilitatem pertinere cognouimus: tunc apparuisse se dicit ecclesia in sancto fidelique proposito: quando christum verum deum esse cognouit. Intendamus autem quod dicit: Apparui tibi vt viderem virtutem tuam: quia nemo veritatem vidit: nisi deo prius apparere potuerit. Nam si sol iste nos videre facit: quando lumine sue claritatis infulserit: quanto magis virtus diuina sine qua nihil bonum nec accipere possumus nec tenere. Quia melior est misericordia tua super vitam: labia mea laudabunt te. Misericordiam dicit: domini premia: que sanctis suis larga pietate promittit: que longe potior est a vita presenti. Istam enim inumerabiles erumne possident: illam tranquillitas eterna comitatur: que tantum distat a mundiali luce: quantum tormenta possunt ab eterna requie discrepare. Hinc est quod et martyrum caterue mortem huius seculi libenter affectant: quia norunt pro isto interitu temporali perpetue se esse victuros: sicut dicit apostolus. Non sunt condigne passiones huius temporis ad futuram gloriam que reuelabitur in nobis. Sequitur. Labia mea laudabunt te. Post beneficia que promisit: deuote laudis obsequium pollicetur: quod deo nouerat esse gratissimum: sicut in euangelio dominus dicit cum decem curasset. Nonne decem mundati sunt: et non est inuentus qui reuerteretur et daret laudem deo nisi hic samaritanus? Sancta enim mens dissimulare non voluit: quod cognouerat accusandum.

Sic benedicam te in vita mea: et in nomine tuo leuabo manus meas. Sic: ad superiora respicit qua dixerat: Melior est misericordia tua super vitam. Sermo breuis in syllaba: sed ingens in quantitate promissio. Quid enim maius homo dare potest: quam cum creatori suo libenter animam probatur offerre? Benedicit enim vnusquisque in vita sua perfecte

Margin: Io. 4 · Al. Quam · Al. vitas · Ro. 8. · Luc. 17

deum: quādo bonis opib⁹ in hac luce ꝟsatur. Addidit. Et in noīe tuo leuabo man⁹ meas. In noīe domini leuat man⁹ suas: q̄ opibus sanctis insistēdo tēsis manib⁹ orat ad dn̄m: vt ipa orō sctē cruc̄ designet effigiem. Sepe em̄ cōmonemur talit̄ exorare. Nā ⁊ moyses qn̄ contra Amalechitas pugnauit: tensis ad celū manib⁹ supplicabat. Legit̄ ⁊ i alio psalmo: Expādi man⁹ meas ad te. Et apl's dicit: Leuātes puras man⁹ sine ira ⁊ disceptatiōe. Et intellige qꝛ i hac manuū extēsione cōmonemur operā debere nos hr̄e sctissimā: quā ⁊ sctā fides commēdet: ⁊ actionuꝫ feditas nll'a cōmaculet.

Exo. 17 · Ps. 142 · .Timoth. 2

Sicut adipe ⁊ pinguedīe repleatur anima mea: ⁊† labia exultatōis †laudabūt nomē tuū. Scripturas diuinas nouim⁹ p sil'itudines terrenas plerūqꝫ celestia sacra mōstrare. Adipes igit̄: sunt viscerꝝ crassa velamina: q̄ interna iecoris operiūt atqꝫ ꝯcludūt. Pinguedo ꝟo ē saginati pecudis nutrita cibis obesitas. Ipa fuit sacrificijs digna ⁊ imolatōnibus ꝯgrua. Qua sil'itudīe petit eccl'ia: aīam suam ꝟtutū pinguedine saginari: vt digna dn̄o possit offerri. Pinguis em̄ aīa eē non pōt: nisi a deo pasta nituerit. Sed pinguedo aīe: diuinarꝝ rerꝫ scia est: recta fides: incōcussa patiētia: ⁊ cetera vn̄ seculi isti⁹ macies ieiuna superat̄. Seqtur. Et labia exultatiōis laudabūt nomē tuū. Sicca em̄ labia ariditate pcti: diuis nō poterāt laudibus occupari: sicut ⁊ in alio psalmo legit̄. Peccatori aūt dixit de⁹: q̄re tu enarras iusticias meas? ⁊c̄. Sed cū pinguedinē misericordię dn̄i aīa deuota pcepit: nomē eius digna exultatione laudabit. **†Si memor fui tui sup stratū meū: ī matutinis meditabor in te.** In isto ⁊ inferiore ꝟsu: isto mō hypothetic⁹ nob syllogismus apparet. Si memor fui tui sup stratuꝫ meū: ⁊ in matutinis meditabor in te: qꝛ factus es adiutor me⁹: ⁊ in velamēto alaruꝫ tuarꝝ exultabo. Attn̄ memor fui tui super stratū meū: ⁊ in matutinis meditabor i te: qꝛ fact⁹ es adiutor me⁹: ⁊ in velamēto igit̄ alarꝝ tuarꝝ exultabo. Hui⁹ itaqꝫ seculi difficultatib⁹ enūeratis: q̄s i deserto ⁊ in inuio ⁊ inaq̄so scā eccl'ia tolerauit: venit ad secūdū modū: vbi securitatē suā dn̄o asserit eē subiectā: qꝛ sb velamēto alarꝝ ei⁹ inimicorū potuit vitare versucias: significās ⁊ in tribulatiōib⁹ ipm̄ expeti debere: ⁊ in securitatib⁹ nomini ei⁹ eē psallendū. Nā cū dic: Si memor fui: oñdit se recordationē domini semp habuisse: nec i reb⁹ ꝓsperis oblitā fuisse: qn̄ solēt hūana corda collata beneficia i mēoria n̄ hr̄e. Per stratū em̄ significat quietē: vbi solem⁹ in somnos corpa nr̄a remittere: ⁊ ad refectiōis gaudia peruenire: Aptandū est reb⁹ ꝓspis ⁊ q̄etis: qn̄ deum in memoria vix habem⁹. Redit em̄ ad illō qđ supi⁹ dixit: Ad te de luce vigilo. Recte siq̄dem fidelis in matutinis vigilat: quoniam nec inter ꝓspa sua obliuisci poterat lucis auctorē. His apl's dicit: Uos estis filij luc̄ ⁊ filij diei. **Quia †factus es adiutor meus. Et in velamēto alarū tuarum exultabo.** Uersus iste cōtinet beneficia: que illi fuerāt domino largiente collata. In pericul' q̄ppe ei fuit adiutor: cuꝫ eēt in deserto: ⁊ i inuio ⁊ inaq̄so. Sub vmbra alarꝝ eius exultat eccl'ia: qn̄ est sup stratū suū: id est: in ꝓspis collocata. Sic intentionē totius psalmi: vnius ꝟsus breuitate cōclusit. **Adhesit anima mea post te: me suscepit dextera tua.** Respiciam⁹ votū desiderātis: vt nō se vicinā ꝟ adhesisse dn̄o dicat eccl'ia: qđ verbū ꝯglutinatiōꝫ quandā cog̃scit̄ indicare: vt nunqꝫ recedat a bono ꝓposito: q̄ adheret dn̄o. Quod nimia caritas: nimi⁹ facit affect⁹: vt ita diligam⁹: q̄tenus adherētes deo: semp eē possimus: sicut ⁊ apl's dicit: Qui adheret domino vn⁹ sp̄us est. Addidit. Post te: qꝛ peccauit petr⁹ apl'us: cū p̄ire voluit: dictumqꝫ illi ē a dn̄o: Redi retro me sathanas. Qđ ꝓpriū scripturę diuinę est: vt q̄s dn̄s liberare mauult: post se redire precipiat: vbi nullus locus erroris est. Seqtur. Me suscepit dextera tua. Dextera pr̄is christus ē dn̄s: q̄ suscepit eccl'iam alarꝝ suarum velamine ꝓtegendam. **Ipsi vero inuanum quesierunt animam meam: introibunt in inferiora terrę.** Ipsi: cū dicit: illos significat q̄ cotrarietatib⁹ scelestis christum extinguere temptauerant: in quo omēs sanari: omnes viuere ꝓbatissime cōprobāt̄. In vanū q̄sierūt aīam ipsi⁹: qn̄ falsis criminatōib⁹ sanguinē ei⁹ effūdē

Al. labijs · Al. laudabit os meū · P · Ps. 49 · Al. Sic · Syl. · j. Thes · Al. fui · j. Cor · Mat · P

decreuerũt: q̃ post triduũ resurrectur⁹ erat in gl'iam sempiternã. Seq̃tur pena peccãtiũ: Introibũt in inferiora terre: q: nõ ad celos euecti sunt: s deorsuz eos terre visce ra sorbuerũt. Male siq̃dem cogitatiões: i ima terre vergũt: q: de ipis exeũt: z i eandẽ iterũ cenositatẽ voluũt: qd iudeis euidẽter accidit: cũ i blasphemijs: z in inocen tis cruore versati sunt. **Tradent in manus gladij: partes vulpium erũt.** Tradita est in man⁹ gladij gens iudea: q̃n eã pncipes romanorũ vespasian⁹ z titus: cede incẽdioq; vastauerũt. Uulpis em̃ int feras aial est oĩno fdolũ: qd z fraudibus cibũ q̃rit: z salutem suã callida illusione cu stodit. His merito dolosi homies cõparãtur: q̃ simulata versucia iniq̃tates suas effi cere moliũt. Qd bene ad herodẽ refert: de q̃ dñs dixit. Ite z dicite vulpi illi: nõ apphendet pphãm extra hierl'm. Et in cãticis canticoz ait. Capite nob vulpes extermi nãtes vineã. Qd bestiole gen⁹ in malo fre quẽter ponit: q̃m nimia: sic diximus: callidi tate est versutũ. Judei em̃ celestia credere noluerũt: z partes vulpiũ facti sunt: id est: in subdoloz maliciã trãsiert. Siue partes vulpiũ erunt: illud significat: q̃n illa hiero solymitana vastatiõe cadauera iudeorum esca fuerũt vulpiũ ferarũq; reliquaz. Uel sicut alijs visuz est: iudei ptes vulpiũ: duz se dolosis z fraudulẽtis p̃ua volũtate ↄiũgũt. **Rex vero letabit in dño: laudabũtur omnes qui iurant in eo.** Regẽ dicit: dñm saluatorẽ: Jpe em̃ est rex i eternũ. Qd ipis specialit ↄuenire indicauit: incõmutabilis titulus passionis. Nam z ipe interrogãti pilato de se dixit: Ego in h natus suz. Dicit etiã: Letabit i dño: id est: in pre: sicut ipe testat: Ego i pre z pater in me est. Addidit: Laudabũtur omẽs. Cuz sancti dei christũ laudãt: ipi fiũt sine dubitatiõe laudabiles: q: nõ pñt p̃conia ei⁹ digne narrare: nisi q̃ ad palmã idulgẽtie meruerint ↄuenire. Addidit: Qui i iurãt eo: Non dixit: qui iurant per eum: ne iusiurãdum crederes imperatum: quod alibi vetuisse cognoscitur. Jpe enim dicit. Nolite iurare: neq; per celum: neq; per terram. zc. Sed iurant in eo: q̃ ei mẽtis obsequiũ inuiolabile cõpromittũt. Naz z alibi: verbũ istud significat pmissionẽ fidelem: sicut et in alio psalmo legit. Jurauit domin⁹ dauid veritatẽ: z non frustrabit eum. Jurare q̃ppe diuinitas p aliũ nõ poterat q̃ similem nõ habebat. **Quia obstructuz est os loquentiũ iniqua.** Reddit causaz leticie vnde rex letet in dño: z laudent omẽs qui ei pmissionis sue deuotionez fideliter impleuerũt. Quia obstructũ est os loq̃ntium iniq̃. Jn isto mũdo nõ oĩno ↄticescũt: qui iniq̃s locutionib⁹ studere mõstrantur. Sed meli⁹ tps illius iudicatiõis aduertit: quando generaliter cõuicta oĩs iniquitas obmutescet: z vlteri⁹ nõ loquet: qd nullatenus sibi pdesse cognoscit. Et intẽde qd in binis supiorib⁹ versibus: peccatoz vindicte relate sunt: z sanctoz cuz domio bea titudo narrata est. Qd schema grece dicit Syndicasmos: latine collatio: qd hic estimo cõpetent aptandũ: quoniã diuersarũ partium bona malaq; collatione facta referuntur.

Conclusio psalmi.

O Uere scta mat eccl'ia: q̃ fideles deo sacrl' nutris vberib⁹: z facl' sine dolore ferre: q̃ te in mũdi istius colluctatiõe libẽter asseris ptulisse. Dicis etiaz gras domio semp esse referẽdas: vt nun q̃ tribulatio demergat: cum in ipsis nob qd amare possim⁹ exponas. Deinde qd malis: quod bonis ↄuenire possit ostẽdis: q̃tenus oĩni dubitatiõe detersa: vero princi pi totius deuotiõis nisibus seruiat. Cõcede rex eterne: vt qui nũc sancte matris p̃di catiõe gaudemus: indulgentie tue futuro munere perfruamur.

Explicit expositio in psalmum. LXII

Jncipit expositio in psalmum. LXIII

In finem psalmus dauid.

T Jtuli hui⁹ verba: sicut sepe dictuz est: absolute referũtur ad dñm christum: q̃ per totum psalmũ locuturus est. Sunt enim sine aliqua historie nar ratiõe cõscripta: vt ipa claritas tituli lucẽ nobis venturi psalmi videat afflare. Est enim domin⁹ de sua passione dictur⁹: que mũdo vitã p̃stitit: z lumẽ credulitatl' infudit. Audiam⁹ ergo intẽtis animis: q: licet sepe repetat: nouam tñ vtilitatẽ ex ea sem per accipim⁹. Qui psalm⁹ sextus esse cog̃scitur horum q̃ passionem resurrectionẽq;

Luce 13 · Cantic. 2 · Math. 5 · Joh. 18 · Jdẽ. 14 · Math. 5 · Ps. 131 · Sche.

dñicaz: breuĩ relatiõe ꝯtingũt. Diuisio.

Rex ⁊ caput nostꝝ domin⁹ christus: verꝝ hominẽ se assumptuꝝ esse declarans: Prima positione orat: vt a populi iudaici timore liberet̃: dolos eoꝝ factaq; impia q̃si iã fuerint trãsacta cõmemorãs: docẽs illos defecisse in ꝑsecutiõib⁹ suis: se aũt ad resurrectõis gloriã ꝑuenisse. Secũda positiõe irridet seuiciã iudeoꝝ: qꝛ magꝭ ipi turbati sũt de scelerib⁹ suis: quãdo resurgẽte dño eius annũciata ẽ fortitudo. Tũc enim leticia iustorum: ⁊ recte fidei virtus apparuit. Expositio psalmi.

Exaudi deus orationẽ meã cum tribuloꝛ: a timore inimici eripe animã meã. (Ar. de ħ cor) A parte hũanitatis assumpte in q̃ passur⁹ erat: postulat dñs christ⁹ vt in tribulatiõe positi ei⁹ exaudiat̃ orõ: quãdo totꝭ virib⁹ petit̃ qđ ꝓdesse sentit̃. Sed quid petat: diligẽti⁹ audiam⁹. Subdidit em̃: A timore inimici eripe animã meã. Nõ postulat vt minime ꝓ oĩm salute moriat̃ (vnde petꝝ arguit dicentẽ: Propiti⁹ tibi esto dñe: nõ erit tibi hoc) (Matth. 16) ꝫ vt a timore ꝑsũ ꝑsequẽtis aĩa erepta sancte dispẽsatiõis sue cõpleat passionẽ. Sic em̃ ꝓposita bona ad effectũ ꝑueniũt: quãdo ꝑsequẽs nõ timet̃. Naz si hũana cedat infirmitas: nõ vincit̃ ꝫ potius aucta roboratur. Protexisti me a cõuẽtu malignantiũ: a multitudine operantium iniquitatẽ. Cõsiderem⁹ queadmodũ se ꝓtectũ dicat eẽ q̃ passus ẽ: ⁊ ñ doleam⁹ mortẽ quã fidelib⁹ domini sceleratorũ volũtas inferre tẽptauit. Protect⁹ est plane a ꝯuẽtu malignantiũ: qꝛ dum illi eũ crederẽt cõiter mori: resurrectiõis eius gloria ꝓbant̃ esse cõfusi. Protect⁹ est deniq; ꝟtute diuinitatꝭ sue: qꝛ filius erat hois: ⁊ idẽ filius dei in duab⁹ naturis vna sine aliq̃ dubitatiõe ꝑsona: habẽs in ꝑtãte ponẽdi animã suã ⁊ iterꝝ sumẽdi eã. (Job. 10) Protect⁹ est itaq; qꝛ malignoꝝ insidias potẽtie sue ꝟtute superauit. Addidit: A multitudĩe operãtiuz iniqtatẽ. Sup dixit: A ꝯuentu malignãtium: qđ ad ꝯsilia põt referre: nũc: A mltitudine operãtiũ iniqtatẽ: vt actuz expmeret ꝓprie passiõis. Quia exacuerũt vt gladiũ linguas suas: intẽderũt arcũ rez amarã. Per hos q̃ttuoꝛ ꝟsus vsq; ad diuisionẽ: ꝑ diuersas allegorias: iudeorũ significat ꝑsecutionẽ. Sed hoc reddit̃ causa iustissima: q̃re ꝓtectus sit a multitudĩe opantiũ iniqtatẽ. Nã q̃tuz illi linguas suas velut mortiferꝝ gladiũ exacuebãt: tãtũ eoꝝ iniqtas frangebat̃: vt ĩ se poti⁹ mala ꝯuerterẽt: q̃ ꝯ innocẽtis sanguinem ꝑparabãt. Iste em̃ peccantiũ mos ẽ: vt ꝑmũ sibi noceãt q̃ alterꝝ grauare festinãt. Sz respiciam⁹ qđ dixit: Linguas suas exacuerũt: illud scz tps oñdens qñ vna voce clamauerũt: Crucifige crucifige. (Luc.) In vicẽ q̃ppe facti ẽ sceleris ꝓbata snĩa. Nec interest qui occidat: si innocẽtẽ aliqs occidendũ eẽ ꝓnũciet. Seqtur. Intẽderũt arcũ rem amarã: id est: occultas insidias: q̃ vt illi putabãt minime sentirẽt̃. Perfidũ siqdem iudã datis trigita argẽteis sollicitauerũt vt fieret traditoꝛ: q̃ eius videbat̃ fuisse discipulus. O res amara: ⁊ oĩ felle deterioꝛ: ꝯuiuã ad ꝑditionẽ: discipulũ ad necẽ: ꝯseruatorẽ pecunie ꝑmio subito fuisse corruptũ. Ut sagittẽt in occultis imaculatũ. Subito sagittabũt eũ ⁊ non timebũt. De supiorib⁹ pẽdet iste ꝟsicul⁹: Intẽderũt arcũ vt sagittẽt in occultis imaculatũ. In occultꝭ: sic accipiendũ ẽ: vt iudei putauerũt. Ceterꝝ act⁹ eoꝝ occult⁹ esse xpo nõ potuit: q̃ frequẽter ꝑdict⁹ est anteq̃ fieret. Immaculatũ duob⁹ dicim⁹ modis. Sũt isti communes imaculati: q̃ miscõia dñi abluti reddũt̃ oĩno purissimi: sic in .l. psalmo dictum ẽ. (Psal.) Lauabis me ⁊ sup niuẽ dealbaboꝛ. Immaculat⁹ aũt solus vere dicit̃ christ⁹: q̃ nullaz ꝯxit maculã pctõꝝ: sed celesti puritate mũdissim⁹ ab oĩ delicto ꝓbat̃ alien⁹. Merito ꝗ se significãs dic̃: Ut sagittẽt imaculatũ: q̃ten⁹ iudeis timoꝛ maioꝛ cresceret: qui inocẽtꝭ sanguinẽ fũdere festinarũt. Seqt̃. Subito sagittabũt eũ ⁊ nõ timebũt. Subito: ⁊ hoc ita accipiendũ ẽ: sic iudei demẽtissimi putauert̃. Nã quõ credendũ ẽ subitũ: qđ discipulis ꝯstat eẽ ꝑdictũ? Sic ĩ euãgelio legit̃: (Mat.) Ecce ascẽdim⁹ hierosolymã ⁊ fili⁹ hois tradet̃ vt crucifigat̃. ⁊ his sil'a: q̃ ꝺ sua passiõe ꝑdixit. Nã q; dixit: Sagittabũt eũ ⁊ ñ timebũt: oñdit maligne cogitatõnis effectũ: vt nõ solũ tractatũ scelus: ꝫ etiaz ipletũ eẽ videret̃. Firmauerũt sibi verbũ malũ. Disposuerũt vt absconde

rent laqueos: dixerunt q̄s videbit †nos? Uerbū malū firmauerūt sibi qñ dixerūt: Reus ē mortl. Siue qñ ꝑfessi sunt: Sanguis ei⁹ sup nos ⁊ sup filios nostros. Firmauerūt: vtiqꝫ dictū ē: obstinatiōe durissima nō veritatl munimine solidata. Seqtur. Disposuerūt vt abscōderēt laqos: dixerūt qs videbit nos? Hic descrbiť ꝯsuetudo peccantiū. Omīs eñ q̄ dolū parat: hominē se putat fallere: vt possit ad suas neqcias ꝑuenire. Sic iudei scelerata mēte cōfusi: christū tm̄modo hoiem putātes: malignitatē suā nō credebāt agnosci: cui cūcta celestia vel terrena veracius patent: q̄ꝫ sibi ipa sūt cognita. **Scrutati sunt iniq̄tates: defecerūt scrutātes †scrutinium. Accedet hō ad cor altū: ⁊ exaltabiť deus.** In his duab⁹ sentētijs: ꝟsus iste diuisus est. Dicit eñ queadmodū se ꝯsilia ꝑua ꝯfundāt: ⁊ in ope cogitationis sue maligna deficiāt. Cōtra: bona volūtas ⁊ illūiatus sensus: quē ꝑfectū habere videať ostēdit: vt q̄to se deo ꝓximat: tāto diuinitatē sibi exaltatā esse cognoscat. Scrutati sūt iudei iniq̄tates: q̄s vtiqꝫ pretermittere debuissent: dū nullū ibi fructuꝫ salutis sue poterāt inuenire. Dixerūt eni: Si dimiserim⁹ eum sic: venient romani et tollent nobis ⁊ locū ⁊ genteꝫ. Perscrutati sūt etiā iniq̄tates. Cuꝫ eñ dñm audissent dicētē paralitico: Dimittūtur tibi peccata tua: illi ꝓtin⁹ eū blasphemare putauerūt. Quib⁹ ait dñs: Quid cogitatis neqꝫ i cordibus vr̄is? Perscrutati sūt q̄ꝫ iniq̄tates: sic euāgeliū dic: cū interrogatiōes diūsas insidiātes adhibebāt: vt inuenirēt q̄ ex cā accusarēt eū. Seqtur pena peccātiū. Defecerūt scrutātes scrutiniū: q2 semp i cogitationib⁹ suis deficiūt q̄ ad res pessimas peruenire ꝯtendūt. De q̄bus ⁊ alio loco dictū ē. Infirmati sūt nec fuit q̄ adiuuaret eos. Cōseq̄tur ps scđa snię. Accedet hō ad cor altū: ⁊ exaltabiť de⁹. Cuꝫ dic: Accedet hō ad cor altū ⁊ exaltabiť: illos significat: qui res diuīas pia intētione pq̄runt. Cor eniꝫ altū tūc ē: qñ celestia cogitat: ⁊ terrena deuitat. Iste nō deficit sic illi q̄ scrutiniū perscrutanť: ꜩ magl magisqꝫ crescit: ⁊ vsqꝫ ad ħ ꝑuenit vt ab eo sūm⁹ atqꝫ oīpotēs deus eē credať: nō q2 de⁹ altior fiat: ꜩ q2 in corde

scti hois sp diuitas ꝯsiderata grandescat. Et nota q2 supi⁹ de ꝑfidis iudeis dictū est: q2 defecerūt i cogitatiōib⁹ suis: nūc aūt de aplis diciť: cūctisqꝫ fidelib⁹ in q̄ꝝ corde tm̄ exaltat⁹ est de⁹: q̄ꝫ tuꝫ cogitatōes veras atqꝫ sctissimas puris mētibus intrauerunt.

Sagitte puulorꝝ facte sunt plage eorꝝ. Post enūeratiōnē iudaice puitatis quā in necē dñi pagere tēptauerūt: venit ad scđam positionē: vbi fremit⁹ eorꝝ et dura ꝯsilia aptissima cōparatiōe deridet. Que figura dr̄ Ironia. Quid eñ leui⁹: q̄d ve inani⁹: q̄ꝫ verū iudicē false adiudicare: q̄ꝫ occidere velle q̄ mortuos suscitabat: q̄ꝫ ligatū tradere q̄ mūdi vicula dissoluebat? Paruulorꝝ siq̄dē sagitte iania tela sūt: qui ludēdi studio fragiles cānas i sagittaꝝ cōsuetudinē iacere ꝯsueuerūt. Sic iudeoruꝫ vota inefficaci malignitate seuissima: nō intulerūt flendā mortē: ꜩ poti⁹ gl'iosissimam passionē: talesqꝫ plagas dederūt: q̄b⁹ mors ipa moreret: ⁊ ꝓmissa mūdi sospitas velocit ipleret. **Et infirmate sūt ꝯtra eos lingue eorꝝ. Cōturbati sunt oēs qui videbāt eos.** In ħ ꝟsu origenis ē secūda trāslatio: vt nob ꝯstare possit absoluta snīa. Infirmate reuera sūt lingue iudeorꝝ: qñ dixerūt: Si fili⁹ dei ē descēdat de cruce. Et videťt postea resurgētē de sepulchro: quē de crucl descēdere nō credebant posse patibulo. Ubi ē iudei infidelitas vestra? Adhuc ꝺ viuo dicebatl: Si rex isrl' est descēdat de cruce. Uosipos cōsulo: vosipsos iudiciū peto: q̄to mirabili⁹ ē mortuuꝫ posse resurgere: q̄ꝫ adhuc viuū de cruce velle descēdere? Parua petistis: dū maiora ꝓuenerint. Sꝫ infidelitas vr̄a nō potuit sanari signis multofortiorib⁹ q̄ꝫ petistis. Additū ē: Cōturbati sunt oēs q̄ videbāt eos: reos scꝫ atqꝫ ꝯfusos: ꝯ quorꝝ linguas resurrectio xp̄i gl'iosa ꝓuenit. O noua mētis ⁊ admirāda callositas. De illorꝝ ꝯfusiōe turbabanť alij: ⁊ illorꝝ ꝓteruitas ad penitudinē nō poterat inclinari. Cōturbati sūt eñ ex illl q̄dā credētes: qñ ad aplos venerunt ⁊ dixerūt: Quid faciem⁹ viri frēs? A q̄bus salutaria monita ꝑcipiētes: ꝑ sctm̄ baptisma dilui meruerunt a dānatione ꝑpetua. **Et timuit oīs homo. †Et annunciauerunt opa dei: ⁊ facta ei⁹ intel-**

Margin notes: Math. 27; Iob; Mat. 9; ps. 16; Scđe; Matth. 27; Ibidē; Act. 2; Al. nō hꝫ

lexerūt. Frequēter dixim⁹ gnālitatē p pte poni. Dis em̄ homo h intelligēdus est: nō ille vniuersalis: s q iudiciū futuꝝ ꝯside rata dn̄i ptāte formidat. Nā vt itelligas de fidelib⁹ tantū dici: vide qd sequitur. Et annūciauerunt opa dei: scilicet gl'iam resurrectiōis: agnitionē in ꝯfractiōe panis: ascensionē in cel': variꝭ liguis locutos fuisse discipulos: ꝛ cetera q̄ p aplos suos post resurrectionē suā dn̄s saluator ondit. Ista eniz annūciauerunt p̄dicando diuisis: ꝛ pdolor gētes auditis credidere miracul': qbus illi noluerūt animū p̄bere nec visis. Additur est: Et facta ei⁹ intellexerūt. Vtiqꝫ intellexerūt esse diuia: qꝛ talia implere non poterat hūana fragilitas. **Letabit iustus in dn̄o ꝛ sperabit in eo: ꝛ laudabūtur omēs recti corde.** Audium⁹ promissionē dn̄i: ꝛ sniam verissime iudicātis. Iustū in futuro dicit eē letatuꝝ: qꝛ h discipulos suos nouerat diuisaꝝ passionū afflictionib⁹ ingrauādos: s letabūtur qn̄ sedebūt in iudicio iudicātes duodecim tribus isrl'. Cōtristati sūt ad tps: letabūtur in eternū: qꝛ maiora sūt p̄mia dn̄i: q̄ q̄ illi a fidelibus mūere tn̄ ipius pbant offerri. Sed ne crederes solis aplis dici: seqt sn̄ia gnālis. Et laudabūt omēs recti corde. Corde recti sunt: q p rectas semitas dn̄i gradiūt. Ab illa em̄ regula: q pedem voluerit amouere distort⁹ est: nec pōt qsqꝫ rect⁹ dici: nisi q illi x̄itati p̄dicatōiqꝫ ꝯsentit. Tales em̄ reddūtur semp laudabiles: qꝛ ꝛ dn̄s laudāt: ꝛ ab ipa x̄itate laudant. Quid em̄ laudabilius q̄ ab ipō iudice in ꝯspectu oim̄ angeloruz gl'iose ꝛ desiderāter audire: Venite bn̄dicti patris mei: ꝛ reliqua que nos euangelij textus edocuit. **Conclusio psalmi.**

Matth. 25

Nimis pficue nos ex psona sua dominus x̄ps instruxit: vt ipe exponeret passionē suā: cui⁹ nemo pōt refutare sniam. Nam cū iudeis dicim⁹: Eclesia catholica loqtur: illi forsitan negligēter accipiunt. Cum eis obijcim⁹ pphetam suū: illi nihilomin⁹ ad falsas interp̄tatōes recurrūt: vt aliquod argumentū pueniat excusationi de assumptione mēdacij. Nūc qd dicturi sunt obstinati: qui ipm̄ dominū audiunt de se futura ploquentē? Cui presumpserūt ingerere crudelissimā passionē: cuius resurrectionē inter eos factam: mundus agnouit: qui debitas penas incredulis: fidelib⁹ autē eterna p̄mia cōpromittit. Supplicate iudei dum temp⁹ est: q̄rite duz potestis: inter agnos potius ad dexteram recipi: ne ad sinistram cum hedis vos contingat expelli.

Explicit expositio in psalmum LXIII

Incipit expositio in psalmum LXIIII

In finem psalmus dauid canticuz hieremie ꝛ ezechiel de pplo transmigratiōis cū incipent pficisci.

In finē ps dauid: x̄ba iā nota sūt: restat vt seqntia dicere debeam⁹. Cum pp'ls hebreoꝝ pp̄ter inobedientiā suam captiu⁹a chaldeoꝝ gente duceretur: hieremias ꝛ ezechiel pphete dixert eos post septuaginta annos: in suā patriam esse redituros: euersamqꝫ ab hostibus hierusalē: meliore statu reparaturos. Addidit. De populo trāsmigratōis: vtiqꝫ hebreo: qui in babyloniā ciuitatē migratus est: qd spiritualiter significat quādo peccatis faciētibus in diaboli potestate traducimur. Babylonia quippe: sicut sepe memoratū est: interp̄tatur cōfusio: quā specialit ad diabolū manifestū est ptinere. Iste ergo popul⁹ qui babyloniā deserēs post captiuitatē ad hierusalē ciuitatē domini festinabat: illos respicit qui mūdi isti⁹ cōfusione dānata: ad eccl'iam christi venire ptendūt. Quibus auctoritate patꝝ: totus iste psalm⁹ aptand⁹ est: quoniā quādo iste populus reūtebat ad hierusalē: hieremias et ezechiel morte p̄uenti sūt. Sed vt nodū q̄stionis hui⁹ euitem⁹: talis nob sit ordo x̄boꝝ. In finē psalm⁹ dauid canticū de populo trāsmigratiōis: p pphetiā hieremie ꝛ ezechiel cū incipent pficisci. Sic recte intelligit: vt x̄ba magis ad p'lm: q̄ ad hieremiā ꝛ ezechiel pertinere videantur.

Diuisio.

Populus iste qui seculi peccata deseruit: reuertēs ad dominū saluatorē: P'rio igressu psalmi: auctorē suū libatus agnoscēs: orōnem suā postulat debere cognosci: definiēs solum illū beatū esse: qui ad ei⁹ atria meruerit puenire. Secūda sectiōe: spem dicit dominū oim̄ finium esse terraꝝ: diuersas laudes ipius potentiaqꝫ allegorica ꝯparatiōe

Rp̄

describens: sanctosq; ei⁹ hymnica in ipsum exultatiõe gaudere. Expositio psal.

Te decet hymnus de⁹ i syon: ꝛ tibi reddet votum in hierusalem. Reuersa plebs ad dñm de captiuitate peccati: i magna exultatione ꝓrupit: asserẽs solũ deũ decere hymnũ nõ demonũ turbas: vt putabat ante gẽtilitas. Habuerat eñ carmĩa q̃ imundis spiritib⁹ idolisq; fundebat: ꝟ ad lumẽ ꝟitatis adducta: ipm solũ dicit debere laudari: q̃ creator oim ꝓbat agnosci. Nec tñ alibi nisi in syon: id est: in ɔtẽplatiõe. Sed ista ɔtẽplatio recte fidei lumẽ declarat. In ipa eñ ver⁹ hymn⁹ dr dño: disciplinabili carmine nõ lingue clamore puerso. Sed vt hoc expressius intimaret: adiecit: Et tibi reddetur votũ in hierl'm. Ab infidelib⁹ vota red debant ꝛ marti ꝛ veneri: ceterisq; demonibus: vt siquis fuisset de prelio liberat⁹: sacrificabat gradiuo: si qs ad fedũ adulterium peruenisset: adorãdã deã libidis estimabat. Nũc aũt veritate recognita: de bonis opibus in hierl'm deo soli votũ dicit eẽ red dẽdũ: q̃ est visio pacis: in q̃ manet fixa immobilisq; felicitas. Exaudi orationẽ meam: ad te omnis caro veniet. Iste ꝓlus q̃ ꝑus dixerat: Te decet hymn⁹ de⁹ in syon: nũc ad dñm hymnica supplicatione ꝓclamat dicẽs: Exaudi orõnem meam: vt ipse pri⁹ faceret: qd ceteris faciendũ esse ꝑdixerat. Ipe ꝓplus orõem suã exaudiri petit: quẽ supius dixim⁹. Sciẽs eñ se eẽ moriturꝫ: illũ rogabat ad quẽ se post hanc vitã ventuꝫ eẽ noscebat: vt hic ei parceret: ne ibi de ipo iudicaret. Sic eñ de illo iudicio dicit apl's. Omẽs eñ stabim⁹ ante tribunal christi: vt recipiat vnusquisq; ꝓpria corpis vt gessit: siue bonũ siue maluꝫ. Hic eñ carnẽ: nõ solum sanctos: sed omnẽ hominẽ debem⁹ aduertere: qꝛ omẽs ad eũ cõstat esse venturos: siue dãnãdos: siue i eternam requiem collocãdos. Et nota: qd in scripturis diuis freqnter ꝛ sola aia: ꝛ sola caro ꝓ hoie ponit: vt est illud in genesi: Et intrauerunt i egyptũ cũ iacob aie. lxxv. Et hic: Ad te ois caro veniet. Quo loco vtilimuꝫ est Synecdoche schematis meminisse: q̃ significat a parte totũ. Verba iniquorũ ꝑualuerũt sup nos: ꝛ impietatib⁹ nostris tu ꝓpitiaberis. Preualuerunt quidẽ verba iniqꝝ: quãdo pagani parentes psuaserũt filijs suis antiqs ritus ꝛ sacrilegia q̃ colebãt. Tracti eñ p infantiã: illud videnf secuti: qd rudib⁹ animis ibiberũt. Preualuerũt sup nos: dictũ ẽ: tãq; ali qd altissimũ mare: qd abundãtia fluctuũ obiecta queq; sbmergit: ꝛ enatare nõ sinit quecũq; vorauerit. Sed his erroribus pietas diuia subuenit: qñ salutẽ mũdo aduẽtu dñi saluatoris indulsit. Perscrutãdũ est aũt: qd velit ꝓpitiatus itelligi. Apte dicimus h' de sacerdotib⁹: qtiens p imolata sacrificia pctis nrĩs ꝓpitiã faciũt diuinitatẽ: vt ira q̃ debebat delictis: ɔuertat in grãm salutis: ꝛ q erant factis suis iustissime rei: reddant diuinitatis mũerib⁹ absoluti. Sic diuitas ꝓpitiata est hũano generi: qñ nobis ꝛ sacerdotẽ ꝛ hostiã ipm ɔtulit christũ: sic dicit aplus: De⁹ erat in christo mũdum recõcilians sibi: nõ reputãs illis delicta eorum. Beatus quem elegisti ꝛ assũpsisti: inhabitabit in†tabernaculis tuis. Quidã ꝟsum hũc aptandũ estimãt dño saluatori: ꝟ nos illuꝫ magis ad cõem beatũ dicim⁹ esse referendũ. Dixerat eniꝫ supius: Impietatib⁹ nrĩs tu ꝓpitiaberis: nũc seqtur: Beat⁹ quẽ elegisti ꝛ assumpsisti: vt nõ h' de illo singulariter imaculato: ꝟ de pctõre absolute dixisse noscat. Btũs est igit: quẽ elegit dñs. Sed vide quid ait: Elegisti: vt hãc electionẽ nemo suis meritis aplicaret: sic ipe in euãgelio dicit. Nõ vos me elegistis: sed ego elegi vos. Assumi est aũt: in eternã requiem collocari: quã sanctis suis dñs pius cõpromittit. Sed quid talibus ɔtingit: ipe subseqtur. Inhabitabit i tabernaculis tuis. Inhabitare dicim⁹ eos: q adeptũ locũ nulla ꝑmutatione derelinquũt. Sed q̃lis sit ista h'itatio: in alio psalmo dicit. Concupiuit ꝛ defecit aia mea in atria domini. Ibi enim habitare iam premium est: quia nequeũt illuc introire: nisi quos celestis misericordia dignatur eligere. Replebimur in bonis dom⁹ tue: sanctum est templum tuum. Si bona dom⁹ dei: id est: hierusalẽ future ad liquidũ voluerit pscrutari mens humana: non sufficit: de quib⁹ dicit aplus: Quod oculus non vidit: nec auris audiuit: nec in

Marginalia: 2. Cor. 5 — Al. atrijs — Ioh. 15 — Ps. 83 — j. Cor. 2 — Cor. — A pp — Gen. 4 — che

coꝛ hominis ascēdit: que preparauit deꝰ his qui diligūt eū. Sed qꝛ fas est: ꝑ parte audita loq̄: domus eius bona sūt: tricenariꝰ: sexagenarius: ⁊ centenariꝰ fructus: quem ibi sanctꝭ suis fidelibꝰ dn̄s pollicet̄. Sunt etiam ⁊ h̄ bona domꝰ eius: q̄ dicit apostolus: Alijs em̄ dat̄ sermo sapiētie: alijs sermo sciētie: alij fides ī eodē spiritu: alij gratia sanitatū: alij genera linguarū: alij interpretatiōes sermonum. ⁊c. Et intuere quod dixit: Replebimur: q̄si ad mensurā nostrā q̄ꝫtum possumꝰ capere potabimur: significās illud qđ idē apl's dicit: Unicuiqꝫ autē nr̄m data est gr̄a s̄m mensurā donationis christi. Seq̄tur. Sanctū est templū tuum: Siue hoc ptinet ad domū dei que est ecclesia: siue ad incarnationē dn̄i: sicut legit̄ in euāgelio. Destruite templum h̄: ⁊ in triduo edificabo illud. Et paulo post ait euāgelista: Hoc em̄ dicebat de templo coꝛpis sui. **Mirabile in eq̄tate. Exaudi nos deus salutaris noster.** Qđ dixit: Mirabile ī eq̄tate: ad templū respicit p̄dictū. Multis em̄ modis pōt esse mirabile. Sed addidit: In eq̄tate: vt illū aduentū ip̄ius debuisses aduertere: cum bonos segregat a malis: ⁊ vnicuiqꝫ digna retribuet. Uerū vt hoc de ip̄o intelligere deberemꝰ: sequitur: Exaudi nos deꝰ salutarꝭ noster. Ipse em̄ deꝰ saluatoꝛ noster est: q̄ mūdo salutem cōtulit: ⁊ humano generi sua pietate subuenit. **Spes omniū finiū terre: ⁊ in mari longe.** Postq̄ꝫ populꝰ ille ꝯuersus oꝛōnem suā simplici coꝛde ꝓfudit: bonisqꝫ dn̄i se asseruit eē cōpletū: venit ad scđam sectionē in q̄ laudes dn̄i virtutesqꝫ describit. Nam sensus iste: iudeoꝛū ꝑsuasiones: hereticoꝝ praua dogmata falsē veritatis abscidit. Spes enim domini nō est localis: neqꝫ vniꝰ gētis: sed omniū finium terre: q̄n illi per vniuersum oꝛbē humilia vota fundunt̄. Qui merito omniū spes est: quādo fidelibꝰ cūctis eterna p̄mia cōpromisit. Sꝫ ne h̄ tātū de sola terra ītelligeres: quā magnā vocant: addidit: Et in mari longe. Siue ad insulas respicit: q̄s non videbat̄ terre finibꝰ inclusisse: siue ad mare longum: id est: totiꝰ seculi habitationē: de q̄ ⁊ alibi dicit: Hoc mare magnū ⁊ spaciosum manibꝰ. Longum est em̄: quoniā habitatio eius: innumeras ꝓtinet nationes. Nam mare mūdum debere intelligi: dominꝰ quoqꝫ testatur. Ait enim discipulꝭ suis: Faciā vos piscatores hoīm. Ubi em̄ pisces maxime: nisi in mare sunt? Mari quippe iuste comparatur hic mūdus: qꝛ falsitatibus amarꝰ est: fluctibꝰ diabolicis quatitur: ⁊ vitioꝛū tempestatibꝰ cōmouet̄. **Preparās montes in virtute tua: accinctus potentia.** Uersum istū: paulo diligētius ꝑscrutemur. Est enim verboꝝ subtilitate profundus. Quod em̄ dictū est: Preparās montes in virtute: ad terrenas altitudines omnino nō ꝓtinet. Preparare ꝟo nō dicimus nisi qđ ad cōpetentes alios vsus necessaria q̄litate ꝓuidet̄. Et ideo p̄paratos montes apostolos per allegoꝛiā decēter accipimus: qui ad verbū p̄dicatiōis electi sunt: foꝛtitudinē habētes fidei: ⁊ altitudinē sanctitatis: humiles ꝯuersatione: sed merito celsioꝛes. Hos dominꝰ p̄parauit in virtute sua: quia ꝑ eos fecit magna miracula: vt ⁊ magnitudine verbi incredulos ꝯuerterēt: ⁊ factoꝝ admiratiōe durissima coꝛda mollirēt. Sꝫ quēadmodū h̄ p̄parauerit: ꝯseq̄nter exponit: Accinctus potētia: id est: indutus maiestate sua. Humanitas em̄ domini ꝟbi potestate p̄cincta est: vt qđ hō non habuit virtꝰ diuina p̄staret. Accingimus em̄ nos honoꝛe balthei: dū tamē alia sit dignitas cinguli q̄ꝫ natura cingentꝭ. Sic ⁊ in psalmo. xliiij. dictū ē. Accīgere gladio tuo circa femur potētissime. Et alibi: Precinxisti me leticia. Hec em̄ ⁊ talia: duas naturas indicāt dn̄i christi: plenissimas atqꝫ ꝑfectas in vna eadēqꝫ ꝑsona: sicut omis catholica ꝯfitetur eccl'ia. **Qui conturbas ꝓfundū maris: sonum fluctuū eiꝰ quis sustinebit? Turbabunt̄ gentes.** Postq̄ꝫ ꝑ allegoꝛiā mōtiū dixit apostolos esse p̄paratos: nūc exponit quid ꝑ eos dominꝰ fuerit operatꝰ. Turbauit em̄ apostolis p̄dicantibꝰ: nō solū superficiem maris: sed fundū maris: id est: gentiliū coꝛda demersa ꝓfundiꝰ. Nā cum sua numina cōticuisse cernerēt: ⁊ an nihilata eē sentirēt: merito coꝛde turbati sunt: quādo spes suas ad nihilū peruenisse noscebant. Nā cū seculū: mare dicat̄: ꝯgrue fundo maris cōparata sunt coꝛda dementium. Inde enim

i. Coꝛ. j2
Eph. 4
Joh. 2
Ps. jo3
Matt.
Ps. 4
Ps. 2
Alnō

imitus surgit: qd fluct⁹ excitet pctõꝝ. Inde venit inopinata cõmotio: q̃ innocẽtiã verberat: sãctosq; defatigat. Seqtur. Sonũ fluctuũ eius: quis sustinebit? Hic significat psecutores: q̃ licet ipi velut fluct⁹ altissimi ɔcitent: sonos eoꝝ: id est: dicta crudelia nullaten⁹ ab hominibus sustinentur: nisi diuina gr̃a ɔcedẽte eoꝝ ꝓteruia fracta superet. Quis sustinebit? q̃tum ad hominũ ptinet fragilitatẽ: dicit. Nam dono domini suffragãte: martyres eoꝝ violẽtiã superare potuert: vnde maxime ɔturbatę sunt gentes: quãdo fidelissimos cernebãt et viuos facere virtutes: et mortuos supplicantium vota complere: contra: sua numina et eoꝝ potentiã pauescere: et respõsa denegare. Tũc eñ et delphic⁹ apollo cõticuit: tũc a delphis diana discessit: tũc citherea ven⁹ erubuit. Sed qd rogo gentes facere poterant: quãdo sua numina formidare cernebãt? **Et timebunt† oms qui habitãt †fines terre a signis tuis: exitus matutini et vespere† delectaberis.** Hic tẽpus significat: q̃ apostoli diuersa signa faciebant. Necesse enim erat vt vniuersitas contremisceret: quę orbem terrę habitare videbatur: quãdo talia signa cernebat: q̃ nec lectio eoꝝ ꝓdiderat: nec visio vlla mõstrauerat. Ipe enim dixit: vnde timor ille cõcipi potuisset: id est: a signis tuis. Addidit: Exitus matutini. Exitus matutini ẽ: quãdo aliqs ex mũdi isti⁹ felicitate ad dominũ cõuertit saluatorẽ. Matutinũ enim temp⁹ semp clarescit: et ꝓcessu diei gr̃am illuminatiõis acqrit. Quod autez dixit: Et vespere delectaberis: significat quãdo grauia patientibus semper obscurũ est: sed tamẽ ad dominũ veniũt creatorẽ q̃ merores eoꝝ ɔuertit in gaudiũ. Itaq; vtrarũq; rerũ exit⁹ delectabit dñs: q2 vndiq; deuotos p abundantiã suę largitatis acqrit. **Uisitasti terram et inebriasti eaz: multiplicasti locupletare eam.** Terrã h genus huamanũ debem⁹ accipe: qd saciatũ atq; refectũ est: quando dñs aduenire dignatus est. Sz vnde ista terra debriata sit: alter psalmus exponit dicẽs. Et poculum meũ inebriãs q̃ p̃clarũ est. Ebrietas felix: sacietas salutaris: quę q̃to copiosius sumit: tãto sobrietatẽ mẽtib⁹ donare dignatur. Quapropter h genus locutõis: in scripturis diuinis est ꝓpriũ: qm̃ in bono plerumq; ponit. In scripturis aũt secularibus vel in cõibus fabulis: ebrietas ĩ bona parte penitus nõ habet. Subiũgit. Multiplicasti locupletare eã. Uerba ista inexplicabilem modũ donatiõis oñdunt. Nã q̃ mltiplicat locupletare: q̃tum sit nõ videt exprimere: s̃ ĩ immẽsuz ducit qd ꝟbis talib⁹ pollicet. Locuples eñ dicit: loca plura tenens. Ipa est terra quã dignatus est assumere: nõ quam hũanitatis more calcauit. Istã siqdem quã terim⁹: nõ locupletãdam legim⁹: s̃ potius immutãdã: sic esaias dic: Erit celũ nouũ et terra noua. **Flumen dei repletũ est aquis: parasti cibuz illoruz: † q2 ita est preparatio† tua.** Bene miscdia dñi plenissimo fluuio cõparat. Nõ eñ aliq siccitate põt iminui: q̃ potationibus crebris nescit expẽdi. Mũdialis aq̃: aut imbrib⁹ accipit augmẽtũm: aut siccitate defectũ: dei vero fluui⁹ semp plenus: semp equalis est. De quo dictum est: Fluminis ĩpetus letificat ciuitatẽ dei. Et ipe dñs in euãgelio ait: Qui biberit aquã quã ego do ei: nõ sitiet vnq̃: s̃ fiet ĩ eo fõs aquę saliẽtis in vitã eternã. Nec moueat qd alibi singulari: alibi plurali nũero flumina sũt posita. Unitatis eñ ꝟtus ẽ: multa cõplecti. Nã cũ dicam⁹ ecclias pluralit: vnã tñ ɔstat esse catholicã: qd innũeris vicibus cogñscit eẽ memoratũ. Sed postq̃ de potu flumis dixit: de cibo spũali subiecit: ne ɔuiuiũ dñi copiosissimum amicos suos relinqueret ex aliqua parte ieiunos. Dicit enim: Parasti cibũ illoꝝ. Cib⁹ iste non dẽtibus mandit: s̃ aię auiditate deuorat. De q̃ dictũ est. Panem celi dedit eis: panẽ angelorum mãducauit homo. Sic totum ad cõmunionẽ sacram cõueniẽter refert: quãdo et eius sanguinez bibim⁹: et de eius corpore saginamur. Et ne aliquid casualit factum putares: sicut arbitrat irridẽda gentilitas: subdidit: Quia ita ẽ p̃paratio tua. Sic enim omia ɔtigerunt: quemadmodũ sunt ab ipo disposita: sicut ipe in euãgelio dicit: Nonne quinq; passeres veneunt dipondio: et vnus ex illis non cadet sup terrã sine voluntate patris vestri? **Riuos eius inebria m'tiplica† generatões**

Margin notes: Al. nõ s[...] mnes [...] ectabis — Ps. 2 — A PP — ET — Esa. 65 — Al. qm̃ — Al. eius — Ps. 45 — Joh. 4. — Ps. 77 — Luce. 12 — Al. genimina

Ve. germinās

eius: in stillicidijs eiꝰ letabitᷣ †cum exorietur. Riuos etiā hic dicit aposto-los vel alios fideles: q̄ de illo dei semꝑ re-pleto flumine biberūt. Sed ne potū ipsoꝝ crederes eē tenuissimū: dicit riuos ipos in-ebriādos: vt ad tantā sacietatē ꝑueniant: q̄nta ⁊ ipis abunde sufficiat: ⁊ alijs ꝓfutu-ra cōcedat. Redit igitᷣ ad singularē nūerū: quē eccl̄iastice vnitati diximꝰ ꝯuenire. Dic eñ: Multiplica generatiōes eiꝰ. Illiꝰ scili-cet riui q̄ de flumie scō ꝓfluxit: vt ꝑ gnāti-ones succedētes p̄dicatio beata nō defici-at: ꝫ multiplicetᷣ: vnde catholica semꝑ cre-scat eccl̄ia: vt q̄ modo imbuūtᷣ sacro dog-mate: post alios docere videantᷣ: qđ quoti die fieri euidēter cog̃scimꝰ. Dictū est de ri-uis q̄ ꝑtinēt ad perfectos: nūc dicit de stil-licidijs q̄ ad inchoantes respiciūt christia-nos: quādo angustata p̄mordia latissima nō pōt introire doctrina. De quibus dicit

j.Cori.3

apl̄s. Nō potui vobis loq̄ quasi spiritali-bus: ꝫ quasi carnalibꝰ. Quasi paruulis in christo lac vobis potū dedi: nō escā. Stilli cidia eñ sunt gutte q̄ de tectis cadunt: nō pondere: ꝫ assiduitate penetrātia: q̄ q̄ntum distent a riuis etiā visualis nobis ratio pa tefacit. Ergo i primordijs suis letabitᷣ om-nis fidelis: cum exorietᷣ ex aq̄ ⁊ sp̄ūsancto: q̄ñ vere renascimur: ⁊ glie dñi ipius digna tione p̄paramur. Est eñ nobis tūc magna leticia: q̄ñ antiq̄ hois vetustate deposita: i noue regeneratōnis gaudia cōmutamur. Sed licȝ hec dei mūera alio mō in auctori-tate posita videantᷣ: cōuersa tñ ꝑuectꝰ nr̄i ordinē videntᷣ mōstrare certissimū. Primo eñ ariditas fidei quibusdā stillicidijs ani-matᷣ: post riuis affluentibꝰ irrigamur: de-inde: sicut versus supior: ad flumis illiꝰ ple nitudinē iuuāte dño ꝑuenimꝰ. Sic per hec tria diuini mūeris ordo declaratᷣ. Be-

Ve. corone

nedices †coronam anni benignita-tis tue: ⁊ campi tui replebūtᷣ vber-tate. Corona anni: hic totꝰ mūdus ꝯueniē ter aduertitᷣ ꝑ quē catholica dilatatᷣ eccl̄ia. Bñdicit eñ dñs: quos vere fecerit christia nos: flumie: riuo: stillicidio: q̄ iā supius di-xit. Deniq̄ vide qđ seq̄tur. Et campi tui re plebūtᷣ vbertate. Campos dicit fideles ho mies atq̄ iustos: q̄ eq̄litati campoꝝ eq̄ssi-mo pectore cōparantᷣ. Tales eñ vbertate

replētᷣ: q̄ꝛ fructū tricenariū ⁊ sexagenariū vl̄ cētenariū dño largiēte p̄stabūt. Pin

Ve. spec

guescēt †fines deserti: ⁊ exultatōne colles accingētᷣ. Fines deserti: populi gentiū sunt: ad quos nullꝰ ꝓpheta fuerat destinatus: sed toti in iudea natōe ꝓphe-tabāt. Isti ergo fines deserti: pingues ma gno munere diuinitatꝭ effecti sunt: quādo ad eos apl̄oꝝ p̄dicatio scā ꝑuenit: ⁊ gratia dñi ꝑ fideȝ decori facti sunt: q̄s pridē incre dulitatꝭ macies horrēda turpabat. Prima deniq̄ satio ꝑ prophetas in iudea natione ꝑuenit: scđa in gētibꝰ ꝑ apl̄os lōge lateq̄ diffusa est. Sed plus de istis finibꝰ deserti frumentū v̄tus dñi cong̃siuit: q̄ de illꝭ terrꝭ q̄ culte videbātᷣ apparuit: sicut ꝓpheta dic:

Esa.54

Letare sterilis q̄ nō paris: erumpe ⁊ excla ma q̄ nō parturis: q̄ꝛ multi filij deserte ma gis q̄ eius q̄ habet virū. Colles vero co-piosos martyres debemꝰ accipe: q̄ꝛ ipi sūt post apl̄os celsiores. Hoc eñ significat: Ex ultatione accingentᷣ: q̄ꝛ p̄stante dño ꝑueni unt ad eternū gaudiū ꝑ tolerantiā passio-nū. Induti sunt arietes ouiuȝ: ⁊

Ve. vall

†cōualles abundabūt frumēto: ete nim clamabūt ⁊ hymnum dicent. Induti sunt: illā vestē nuptialē significat: qua arietes ouiuȝ: id est: apl̄i ⁊ sancti reliq̄ vestientᷣ: qui doctrine bono duces extiterꝰ ꝑp̄lo xp̄iano. Seq̄tᷣ. Et ꝯualles abundabūt frumēto. Cōualles: ꝑp̄los significāt humi-les: q̄ꝛ nihil his humiliꝰ: q̄ in quadaȝ terre cōcauitate descēdūt. Isti ergo hūiles abū dabūt frumento: sicut ille publicanꝰ q̄ nec oculos audebat ad celū erigere: nec aliqua meritoꝝ p̄sumptiōe cōfidere abūdabit fru mēto. Nam q̄ꝛ humilis ꝯuallis fuit: erectꝰ est: q̄ꝛ p̄stante dño se ipe deiecit: ⁊ ideo for-tior factus est: q̄ꝛ vires suas inualidas esse cōfessus est. Adiecit: Clamabūt ⁊ hymnū dicent. Finalis ista conclusio: ostendit no-bis allusiones illas quas superiꝰ dixit my stica similitudine suscipiendas. Neq̄ eniȝ fines deserti clamabunt: nec cōualles: nec arietes ouium: nec cetera que dixit anteri-us: sed clamabunt illi ⁊ hymnū dicent: ad quos res iste cōprobabili similitudie refe-rūtᷣ. Dixit eñ priꝰ: Clamabūt: ⁊ ne clamo-rem ipm crederes esse confusum: addidit: Et hymnū dicent: id est: laudeȝ que rōna-

bilibus creaturis noscitur cõuenire suauiter.

Conclusio psalmi.

Intelligam⁹ populũ illũ beatũ q̃ venit ad dominũ christuз: q̃li suauitate letat⁹ est: ⁊ sciam⁹ inestimabile esse beneficiũ quod tãta legitur exultatiõe celebratũ. Hymnũ quoq; eius quẽ primo versu psalmi ꝓmiserat: q̃ta gratia diuersitat⁹ ornauit: laudẽ incarnatiõis eius mirabili breuitate describẽs: ⁊ quid mũdo ꝓstiterit fidelis institutor edocuit. Ad postremũ in resurrectiõe ventura: vniuersos sctõs eius hymnica in eo dicit exultatione gaudere: sicut ⁊ in ꝑsentia mirabili breuitate narrauit: ⁊ ad spem maximã ꝯcitandam futura nobis ꝑmia ꝯpromisit. Tribue rex celestis: vt ⁊ nos erepti ab ariditate peccati: flumine misc̃dię tuę copiosius irrigati pinguescere mereamur: vt hymnũ cũ sanctis tuis tibi iugiter decãtare possimus.

Explicit expositio in psalmum LXIIII
Incipit expositio in psalmum LXV

In finem psalmus dauid: canticũ resurrectionis.

Quauis hęc nomia que in capite tituli sunt posita: ꝑmissa expositiõe videant̃ esse notissima: tamẽ non erit importunũ scientib⁹ interdũ ipa repetere: vt intẽtio totius inscriptiõis euidẽti⁹ possit agnosci. In finẽ: quod dictũ ẽ: respicit ad dñm saluatorẽ: sicut dicit aplus. Finis eñ legis christ⁹ ad iusticiã omi credenti. Psalm⁹: ipm sine ambiguitate denũciat: quia psalm⁹ ex supioꝛib⁹ sonat: sic opa eius dictaq; tonuerũt. Dauid enim dictũ est interp̃tari: desiderabilis ⁊ manu fortis: quę verba specialiter ꝑtinent ad regeз nostrum ⁊ dominũ christũ. Restat nũc vt sequentia dicere debeam⁹. Canticum istud generale: quod dici de dño saluatore pręmissa nomia docuerũt: de glĩosa ipius resurrectiõe ꝑdicatur: per quod ecclesia gentes admonet quas per gratiam domini ꝑsciebat esse crediturас: vt cõmuniter gaudeant quę erant in suo capite reparandę. Sed quoniã gens iudęa se tantũ ad beatę vitę pręmia putabat esse venturã: quia inter cęteras natões: quę adhuc idolis deditę seruiebant: sola legeз veri domini habere videbat̃: sed erat infidelitatis suę vitio peccatura: ꝓphetico spũ canticũ istud sctã ꝓfudit ecclesia: asserens spem illam resurrectiõis: nõ solum fideles ex iudęis: sed vniuersitatẽ de cũctis gẽtibus habituraз: sicut ꝓpheta dicit: Viuo ego dicit dñs: et implebit̃ gloria mea vniuersa terra. Deniq; ⁊ psalmus iste sic inchoat. Jubilate deo omnis terra.

Diuisio psalmi.

Contra persuasionẽ iudęorum qui se dicebant solos ad beatã vitam pręomnib⁹ pertinere: mater ecclesia spem generalis resurrectiõis interpositis trib⁹ diapsalmatib⁹ lęta decantat. Primo ordine hortans vniuersitatẽ: vt de domini resurrectione congaudeat: quę cunctis erat fidelib⁹ ęterna pręmia pręstatura. Secũdo ordine: inuitat omẽs vt veniant ad dei opera considerãda: quatenus vna credulitas iungat: quos vnuз ꝑmium expectare videbatur. Tertio: iterum monet gentes: vt dominũ benedicãt: qui nos licet diuersis ꝓbet tribulatiõibus: tamẽ ad reqem suę miserationis adducet. Quarto ordine: iterum inuitat vniuersitateз: vt cõmunita exemplo liberationis suę: amplius confidat in domio: benedicẽs euз: quoniã orationẽ eius exaudire dignatus est.

Expositio psalmi.

Iubilate deo omis terra: psalmũ dicite nomi ei⁹: date gl̃iam laudi ei⁹. Sctã eccl̃ia: sic dixim⁹: oĩ terrę dic eẽ gaudẽdũ: q̃ erat xp̃o dño creditura. Jubilatio.n. dr̃ exultatio cordis: q̃ imẽsitate sui: ꝟbis nõ põt explicari. Vñ merito a tali ꝟbo sũpsit iitiũ: vt magni bñficij incõꝑhẽsibil̃ ꝓbaret̃ eẽ lęticia. Nã cũ dic̃: Ois terra: nõ humũ ꝫ fideles significat ac deuotos: q̃ de tali poterãt gaudẽ miraclo. Quę figura dr̃ Metonymia: id est: trãsmutatõ: q̃tiẽs p id qđ ꝯtinet id qđ ꝯtinet̃ edicit̃. Judeos eñ tali ꝑdicatõe ꝯuicit: q̃ speз btẽ resurrectõnis sibi tm̃ estimabãt eẽ pollicitã. Seq̃t̃. Psalmũ dicite noi ei⁹. Post illã iexplicabilẽ iubilatõeз: ꝯgruũ fuit vt ad psalmodiã credituros ꝑpl̃os hortaret̃: q̃tenus qđ aio ꝯcepat: de ꝓmptis laudib⁹ explicaret. Illđ eñ soli deo cognitũ: istud fuerat ⁊ ab hoibus audiẽdũ: sic legit̃. Corde creditur ad iusticiã: ore aũt ꝯfessio fit ad salutẽ. Qđ aũt dicit: Nomi ei⁹: significat dñm

Ro. Rp̃ P Sche Ro. j.

saluatorē: cui⁹ aduētu mūdi vulnera ꝓbāntur eē curata. Intendam⁹ ꝙ qđ dictū est: Date glīam laudi ei⁹: ⁊ antidotū cęleste siticulosis animis hauriam⁹. Dat glīaʒ laudi ei⁹: q̄ ꝑconia dn̄i frequētata exultatōne cōcelebrat: vt totū ipi deputās nihil hūanis estimet virib⁹ aplicandū. Uitandū ē em̄ ⁊ om̄i studio fugiendum: ne fragilitas hūana laudibus suis ambiat erigi: q̄ magis debet iusta increpatiōe culpari. Dicite deo ꝙ terribilia sūt opera tua† in mltitudine ꝟtutis tuę mentientur tibi inimici tui. Audiāmus qđ ecclesia gentes vno comate doceat dicere: ⁊ magnā cām religiōis sub breuitate ꝯcludere. Q̄ꝫ terribilia sunt opa tua. Quis opa dn̄i dicat esse terribilia: tamē ꝙtum terroris habeāt nō edixit. Sed opa domini hac rōne arbitror esse metuēda: vt ꝯsideremus quid nob possit accidere: si illa maiestas q̄ mundū miserata respexit: pctis nostrꝭ facientib⁹ reddaꝭ infensa. De⁹ enim ꝓ nobis dignat⁹ est homo fieri: sic̄ papa leo ad flauianū scribēs: doctor aplicus dicit. Creator angeloꝝ vn⁹ passus est esse mortalem mortaliū: inuisibilis in suis: visibilis ē factus in nr̄is: incōprehēsibilis voluit comp̄hēdi: ante tpa manēs: esse cepit ex tempe. Uniuersitatꝭ dn̄s: seruilē formam obumbrata maiestatis suę imensitate suscepit. Impassibilis de⁹ nō est dedignat⁹ hō esse passibilis: ⁊ imortalis mortꝭ legib⁹ subiacere. Hęc si ꝯsiderem⁹: terribilia sūt nob opera domini: quādo tātę dignatiōi nec illud possum⁹ exhibere: qđ pro nostra salute dignaꝭ nos cęlestꝭ pietas admonere. Sic em̄ ⁊ alibi legiꝭ. Dn̄e audiui auditū tuum ⁊ timui: ꝯsideraui opa tua ⁊ expaui. Sꝫ timor iste affectuosus ⁊ pius est: dulcedineʒ hn̄s non amaritudinis q̄litatem: spem generās nō diffidentiā creans: desideriū tumulās: nō ardorem caritatis extinguēs. Sequiꝭ. In multitudine virtutis tuę mētientur tibi inimici tui. Multitudo virtutꝭ erat: qđ curabat homīes diuersa infirmitate laborātes. Sed in hac virtute mētiebanꝭ inimici eius: quādo dicebāt: Hęc signa in beelzebub facit. Mentiti sunt etiā in multitudine ꝟtutꝭ ei⁹ quādo dixit: Uidebitis filiū hois venientē i nubib⁹ cęli. Et illi dixerūt: Blasphemauit: qđ adhuc egem⁹ testibus? Ad postremū mentiti sunt in multitudine ꝟtutis eius: qn̄ post resurrectiōis glīaʒ data pecunia custodib⁹ dicebant: Dicite qa venerunt nocte discipuli eius: ⁊ furati sūt eum nobis dormientib⁹. Sic venerabilis mater sub cōpendio breuitatis: futurę sanctę incarnationis mysteria declarauit.

Omnis terra adoret te: ⁊ psallat tibi: psalmū dicat nomī tuo† altissime. Quia supius mētitos fuisse dixit inimicos: nūc generalitas admoneꝭ vt veraciter adoret dominū christuʒ. Addidit. Et psallat tibi: quod reuera diuinis decet virtutibus exhiberi. Subseqtur: Psalmū dicat noī tuo altissime. Prius dixerat: Psallat tibi: post iteꝝ pene ipa verba repetijt. Sed bene ꝑquirētibus lōge diuersa sunt. Prius em̄ psalmodiaʒ intelligi voluit: hic vero operā sanctitatis admonuit. Nā cuʒ dic̄: Nomini tuo altissime: significat sic̄ supra dictū est: dominū saluatorē: q̄ altissimus iure dicīꝭ: qꝛ nihil supra se altius: sic̄ pater ⁊ spūsanct⁹: quicꝙ habere cognoscitur. Qđ nomē positū est ad cōuincendaʒ specialiꝭ supbiā iudęoꝝ: qui sic abiectū eē crediderūt: vt eum crucifigere nō pauerēt. Simul etiā hoc noie conuicti sunt arriani. Nam q̄ est altissim⁹ in deitate sua: nō pōt hr̄e maiorē. Uenite ⁊ videte opera †dn̄i† ꝙ terribilis in cōsilijs sup filios hominū. Sponsa regis ęterni ordie scdo gentes inuitat: vt miracula veterꝭ testamēti deuotis possint mētibus intueri: quaten⁹ quod hebręo populo in figura cōtigit: in se cognoscāt verissime fuisse cōpletū. Proprie vero dictū est: Uenite: q̄si adhuc lōge positis: q̄si adhuc in babylonia ciuitate morātib⁹. Uidete positū est: id est: lumīe cordis coḡscite. Ceteꝝ carnalib⁹ oculis videre nō poterāt: q̄ cōstabāt esse ꝑterita. Opa dn̄i: nō ista dicit q̄ oēs pariter vidēt: celū: terrā: mare ⁊ omia q̄ in eis sunt: sed illa inuitat eos specialiter intueri: q̄ fidelissimi spūaliter agnouerūt: hebręis fugientib⁹ diuisum mare patuisse: q̄dragínta annis populos ad saturitatē pastos in heremo: siccꝭ pedib⁹ trāsitū iordanis fluēta ꝑbuisse: ⁊ cętera q̄ iudeis figuraliter ꝯtigerūt. Subiecit: Q̄ꝫ terribilis i cōsilijs sup

Al. dn̄e
Abachuc. 3
Matth. 12
Ibidē. 26
Ibidē.
Al. nō
Al. dei
Al. nō

filios hominū. Filios hominū fecit terribiles atq; metuēdos: cum per eos miracula magna mōstrauit. Verū q̄ sint ista opera q̄ vult gentes adhuc rudes agnoscere: sequētia declarabunt. **Qui conuertit mare in aridam: † et flumina ptransibūt pede: ibi letabimur in idipsuz.** Ista sunt opera domini q̄ supior vsus admonuit. Cōuertit mare i aridā: quādo hebreū populū p medios fluct⁹ iter fecit habere terrenū. Flumia ptrāsiuit pede: quādo iordane dextera leuaq; diuiso: in terrā repromissiōis iudaicū deduxit exercitum. Sed q̄rēdū est ad qd plurali nūero: flumina posuerit: dū legam⁹ in iordane tātummō cōtigisse? Nō immerito: q2 licet in ipso solūmodo contigerit: frequēter tñ ibidē accidisse mōstrat. Nam et helię illic tal' trāsit⁹ fuit: vt discipulo ipius redeūti sill' flumīs ipius flucta patuerit. Siue q2 scripturę diuinę mos ē: et vnū p plurimis dicere: et plurima vnitatl noie vocitare. Seqtur. Ibi letabimur in idipm. Hic iā sacra illoꝝ opeꝝ festinat ōderc: q2 in eoꝝ p̄figuratiōe vaciter post letat⁹ est pp'ls christian⁹. Nā quod gens iudea p maria transiuit: seqns christi baptisma nūciabat. Qd flumia sine altitudinis piculo sicc' pedib⁹ trāsmeauit: mundi hui⁹ sigficabat flucta secure posse trāsire: et ad pniaz tutissimā puenire. Unde necesse fuit vt ecclia cū sctis viris in idipm se diceret esse letaturā: vbi est gaudij nr̄i fōs et salutis eternę origo p̄parata. Qd vo ait: Ibi: In idipm: inē ppria scripturę diuinę ꝯnumerandū ē. **Qui † dn̄abit in vtute sua in eternū: oculi eius super gentes respiciunt.** Exposuit qd dixerat: Letabimur in idipm: sc3 q̄ dn̄at in virtute sua in eternū. Dn̄ari em̄ possunt et pncipes terraꝝ: s3 nō in vtute sua: neq; in eternuz. Quapropter hęc duo addita sunt: vt oipotentl regis vtus possit ondi. Et ne pmissiones p̄dictas inanes putaret adhuc ceca gentilitas: addidit: Oculi ei⁹ sup gentes respiciūt: vt qd illę p se videre nō poterant: aspectu veri lumis intuerent afflatę. Dn̄s em̄ quos respicit illūinat: q̄s visitare disponit et liberat. **Qui † in ira puocāt nō exaltent in semetipis.** Cōsuetudo fragilitatl nr̄ę cōgrua breuitate descripta est: q2 dū talia facim⁹ vnde ad irā dn̄m puocemus: exaltamur in nobismetipis: peccata nr̄a magl cupiētes defēdere. S3 hos phibet in seipos exaltari: q̄s oportet hūiles inueniri. Fideles em̄ non in se s3 in xpo exaltari oportet: vbi altitudo firma ē: et nū q̄ ruitur⁹ ascēsus. **Bn̄dicite gentes deū nostꝝ: et † audite vocez laudis eius.** Venit ad tertiū mēbꝝ: in q̄ gentes monet: vt deū vex ꝑsona p̄dicatione glorificēt. Seqtur. Et audite vocē laudis ei⁹: id est: q̄ dicit pr̄ d filio: fideli credulitate suscipite. Vox em̄ laudis ipius ē: Hic ē filius me⁹ dilect⁹: in q̄ mihi bene cōplacui. Quā purissimis ac deuotis mentib⁹ oportet audiri: vt vnus atq; idē credat dominꝰ christus: qui ante secula ex patre pgenit⁹ ē cōsubstātialis: ipe ex maria vgine pcreatus: nobis dignatus est fieri in assumpta hūanitate cōsimilis. Sctā em̄ ecclia in hac fide viuit: in hac fide proficit: vt in dn̄o christo nec sine vera diuitate humanitas: nec sine vera credat hūanitate diuinitas. **Qui posuit animā meam ad vitaz: et nō dedit † cōmoueri pedes meos.** Nūc enumerat q̄bus ex causis misc̄dia domini predicetur. Duo sunt ista sacramenta liberationis nostrę. Primum: quod nos p munus baptismatis ducit ad vitam. Nō eniz illuc nostris meritis peruenimus: sed ipsius beneficio miserationis attrahimur. Deinde: ne nos exinde permittat expelli: qui grauib⁹ vitijs pbamur onerati. Ipse eniz nos ponit ad vitā qui dixit: Ego sum via veritas et vita. Ipse gressus nostros non sinit cōmoueri: qui manum suam petro ne mergeretur extendit. Et ne crederes ociose ista dici: a quibus periculis liberata fuerit: subter enumerat. **Quoniaz probasti nos deus: igne nos examinasti sicut † igne examinatur argentū.** Hactenus singulari numero pphetasse videtur ecclesia: nūc pluraliter loqtur ex mēbris suis: p hos tres vsus exponēs: fideles dn̄i q̄tis tribulatiōib⁹ affligant. Probari nos fac de⁹: qñ p diūsa genera tēptationū p sui nois ꝯfessiōe tolerātiā btē passiōis idulget. Nō ei ille nos pbādo nouit: s3 p̄sciendo cog̃scit. Sequūt diūse martyꝝ pęnę. Igne eni caritatl examiat btā ꝯscia: q̄ tūi

Al'. auditā facite

Matth. 3

Al'. in cōmotionē

Ioh. 14

Matth. 14

Al'. nō h3

christi dñi amore succendit: vt vrentiũ flã-marꝝ tormẽta vincant. Sed iste ignis non ꝯsumptori⁹ ꝫ purgatorius est. Dat eñ ar-gẽti exemplũ: qđ igne iđ decoqt: vt puri-us inde reddat. Jaceret eñ massa argenti cũ sordib⁹ suis: nisi magni caloris bñficio natiua inqnamenta deponeret. **Induxisti nos in laqueũ: posuisti tribulationes in dorso nostro.** Induxisti nos in laqũm: id est: intrare nos fecisti cu-stodie catenas: qs martyres sustinere me-ruerũt. Laqus q nõ decipet ꝫ ꝓbaret: qui corpus quidẽ necteret: ꝫ anime vincula dis-solueret: q nõ ad reatũ pduceret: ꝫ absolu-tiõis dona ꝓstaret. Addidit. Posuisti tri-bulationes in dorso nr̃o: videlicet verbera q̃ ⁊ paulus ptulit: ⁊ reliq̃ fideliũ turba susti-nuit. Ad hoc verberib⁹ hũiliati: vt diabo-licã supbiã cũ mũdi ip̃ius delectatione re-spuerẽt. Nam cũ dicit: Posuisti tribulatõ-nes i dorso nr̃o: significat corporeos dolo-res qs de illatis ṽberib⁹ sustinebãt. **Imposuisti hoĩes sup capita nostra.**

Ar. eduxisti **Trãsiuim⁹ per igne ⁊ aquã: ⁊ in duxisti nos in refrigeriũ.** Imposui-sti dic: vt oĩa ip̃ius volũtate facta fuisse cõ-

Job. 19 staret: sic dicit dñs pilato: Nõ hr̃es ptãtẽ in me: nisi tibi data fuisset desup. Seqtur hoĩes: vt itelligeres pctõres: qꝑe q perse-cutiõib⁹ seuis scõs martyres diũsis crucia-tib⁹ affligebãt. Sup capita nr̃a: hoc est: vt dares eis potestatẽ capitalẽ i nos ferre sen-tentiã. Addidit: Trãsiuim⁹ p ignẽ ⁊ aquã: qđ vtiq̃ factũ est: qñ alios martyꝝ ignis absumpsit: alios aq̃ deuorauit: ⁊ p diuersa elemẽta mors eoꝝ ꝓbat impleta. Seqtur seculi illi⁹ beata ꝓmissio: Et induxisti nos in refrigeriũ: vt ista oĩa q̃ i mẽbris suis pa-tiebat eccl̃ia: nõ ad detestabilẽ penã: ꝫ ad qetis beatitudinẽ cognosceres esse collata.

Refrigeriũ est eñ: post purētes curas dele-ctabilis ⁊ amena securitas: quã in illa retri-butione suscipiunt: qui pati ꝓ domini no-mine meruerũt. **Introibo in domũ tuam in holocaustis: reddam tibi vota mea.** Hic redeũt membra christi ad numerũ singularẽ. Dicit enim corpus ei⁹: in domo ip̃ius se feliciter intraturũ: id est: in illa futura hierusalẽ: vbi nõ holocausta pecudũ: ꝫ puritas grãt aiaꝝ. Et intende:

quoniã sicut trib⁹ ṽsibus suplorib⁹ penas martyꝝ dixit: ita nũc aliis q̃ttuor vsq̃ ad finẽ diuisiõis ꝯmẽorat bona btõꝝ: vt fide-les in duris afflictionib⁹ roborarẽt: qbus tanta p̃mia pollicet. Holocaustũ eñ: dicit totũ incensum. Et qz se supius examinatũ igne dixerat sicut argẽtũ: iuste se holocau-stũ oblatũ dicit: hoc est: purgatã delictis animã suã. Seqt. Reddaz tibi vota mea: id est: vt laudes tuas sub ppetuitate decã-tem: ⁊ cũ angel' ⁊ ptãtibus: thronis ⁊ dña-tionib⁹: hymnũ miscdie tue semp edicam. Hec sunt eñ vota fidelium: hec desideria simpliciũ christianoꝝ: vt i illa societate re-cipiãt: q se fidei ⁊ opeꝝ sanctitate iũxerũt. **Que distinxerunt labia mea. Et locutum est os meũ: in tribulatiõe mea.** Illa vota exponit: q̃ superius dixit: id est: que distinxerũt labia mea. Fideles eñ q̃uis in afflictione sint positi: sicut iob fuit: dñm laudãt: ⁊ se semp accusãt. Ideo-q̃ ꝓbant distinguere vota labiis suis: qz dubiũ nõ est diuisum esse: quod humani-tati imputat: ⁊ diuinitati semp offert. Et respice beatã tolerantie sanctitatẽ: vt illa se vota laudis dicat reddere post resurrecti onem: que in tribulatione cõcinũt: quãdo frequẽter carnis imbecillitate peccatur: et doloribus victa plerumq̃ nõ sinit anima ꝓbabilia complere disposita. Hic aũt dei munere tanta copia caritatis ostẽditur: vt aduersa omnia superasse mõstret. **Holocausta medullata offeraz tibi cũ incenso ⁊ arietibus.** Adhuc ip̃a vota que superi⁹ memorauit exponit. Holocau-sta medullata sunt sacrificia: que puro at-q̃ intimo corde diuinis ꝯspectibus dam⁹. Nam quãdo inuicẽ holocausti cõtritionẽ cordis offerimus: oportet vt int⁹ habeat purissimam fidem: intus habeat opera fi-dei: que ad vicem medulle oblationẽ pin-guissimam reddant: ne sit aridum atq̃ va-cuum: quod diuinis conspectib⁹ immolã-mus. Quapropter talia se holocausta pro mittit offerre: que firmitatem habeãt me-dulle ⁊ pinguedinẽ fidei salutaris. Addi-dit: Cum incẽso ⁊ arietibus. Incẽso: signi-ficat oratiões: q̃ ad instar thymiamatis di-uinis ꝯspectib⁹ offerunt: sicut alibi legit: Intret orõ mea sic incẽsũ in ꝯspectu tuo.

Arietes vero significãt aplos: q̃ duces christiano pplo piis pdicatõib⁹ extiterũt. Et respice qm̃ vtrũq; piũxit dicẽdo: Cum incẽso z arietib⁹. Ipm reuera incẽsũ suauissimũ est dño: qd aplo⁊ traditiõibus pbaꝛ adiũctũ. Memẽto aũt: qd h versus z sequens allegorice pferũt. Per significãtias enim aialiũ declaraꝛ oblatio deuoto⁊. **Offeram tibi boues cum hircis.** Boues itelligũtur pdicatores: q pectora humana feliciter exarãtes: eo⁊ sensib⁹ celestł verbi semina fructuosa pdebãt. Hirci vo intelligunt: q diabolicł puitatib⁹ studẽtes: hispidis vitiis vestiũt. Hircus em̃ dict⁹ est: quasi hirsut⁹. Sz z eos cũ bubus offert ecclia: qñ pũersi christo dño pfitent. Hircus em̃ fuit latro ille q pẽdebat in cruce: s mox fact⁹ est bos: qñ ad pfessionẽ vitatis dño respiciẽte puenit. Dixit em̃: Memẽto mei dñe cum veneris in regnũ tuũ. **Uenite et audite z narrabo vobis omnes q timetis dñm: q̃ta fecit anime mee.** Uenit ad qrtam positionẽ: vbi nõ iam rudes: s fideles aduocat ac deuotos: iam nihil de passionib⁹ suis cõmemorãs: s totã de aie sue libatiõe locutura. Audiam⁹ q̃ta fecit aie ipi⁹: vt z nos discam⁹ expetere qd matri nre cõgruerim⁹ dñm cõtulisse. **Ad ipum ore meo clamaui: z exaltaui sub lingua mea.** His duab⁹ reb⁹ diligẽter implet pfect⁹ efficiꝛ christian⁹. Primũ: vt ad dñm clamet ore suo: id est: recta pscientia: nõ voluntate puersa. Sic em̃ de his dicim⁹ q aliq rõne falluꝛ: Mentẽ suã non habet: sunt aliena q loqtur. Ergo ore suo clamat: q dño pure supplicat: q2 illd nõ nostrũ: s oĩno diabolicũ est qd cogꝛsciꝛ esse puersum. Scdm seqtur. Et exaltaui sb ligua mea. Sub lingua dicit: in pscia: q2 cor nrm sb lingua nostra est: vbi tacita cogitatione laudam⁹: z exaltare nob illũ videmur qui semp pbaꝛ altissim⁹. Et vide ordinẽ re⁊. Primo dixit oris clamorẽ: Deinde venit ad purissimũ cordis affectũ vñ z taciti solemus audiri. **Iniqtatem si cõsperi i corde meo: nõ exaudiat deus.** Qd dixerat: Exaltaui sb ligua mea: ipm diligẽter exponit. Nã q deũ laudat in corde suo: nõ debet sensum varia imaginatiõe pfundere: nec aliquã iniqtatẽ cõspicere: s totã illi mentẽ vigilantissime deputare: vt locũ in eo diabolus neqat inuenire. Sic em̃ puritas orantis accipiꝛ: si nullis cogitationũ sordib⁹ polluaꝛ. Dicit em̃: Si h feci: nõ exaudiat de⁹: oñdens: qm̃ q talia faciunt inanib⁹ illusiõib⁹ illuduꝛ. **Propterea exaudiuit me de⁹: z intendit voci orationis mee.** Quia nõ conspexerat iniqtatẽ in corde suo: ppterea se dic auditũ. Ille em̃ clamor ascẽdit ad dñm: q pollutionẽ re⁊ nõ habet humana⁊. Intẽdẽtes em̃ ad ipm: talẽ recipim⁹ vicissitudinẽ: vt z ille nos miserat⁹ intẽdat. Deniq; h sequiꝛ. Et intendit voci orõnis mee. Supplicem⁹ ergo vt donet vobis orõem purissimã: q̃tenus fideliter exoratus z ille nos plenissime de sacrario sue pietatł exaudiat. **Benedictus dñs qui nõ amouit depcationẽ meam: z misericordiã suam a me.** Duo ista cõnexa sunt: quando de⁹ depcationẽ nõ amouet: miscdiam suã sine dubitatiõe pcedit. Nam cũ oratio nostra suspẽdiꝛ: z illius miscdia ptelaꝛ. Cõsiderem⁹ etiã qrte partis initiũ: q fuerit veritate pceptũ. Dixit enim: Uenite z audite q̃ta fecit anime mee. Secut⁹ est in fine veracissime pmissionis effectus: quia nec deprecationem eius amouisse cognosciꝛ: nec misericordiã suã suspendisse mõstratur.

Al. nõ hz
Al. attẽdit
Al. depcationis
Al. deus
Al. orationẽ

Cõclusio psalmi.

Pedissequa quidẽ expositõe psalm⁹ iste decursus est: sed mõ nob est eius adunãda cõtextio: vt vtus hui⁹ cãtici euidenter possit agnosci. Primũ salutaris gẽtes allocuta est scta mater ecclia: vt gnãliter i dñi laudibus occupent: quaten⁹ supernũ desideriũ mũdi nobis tollat affectũ. Deinde inuitat eas vt discant miracula veteris testamẽti ad prefigurationẽ illis potius visa fuisse pcedi: q̃tenus ad spem maximã sequẽs popul⁹ cõciteꝛ: quando q veteri pplo sunt pstita: future regeneratõis bñficia nũciabãt. Docuit nos etiã: qm̃ de diũsis cladibus qs hic pplus sustinet christian⁹: dñi miseratiõe libeꝛ: z ad illã felicẽ patriã ipo largiẽte pueniat. Promissio singularł: spõsio desiderabił: z h ipo ptegẽte custodiri: z ibi eodẽ largiẽte in eterno pmio collocari. Hoc si fixo animo semper intendimus: nunq̃ mũdi isti⁹ picula formidam⁹: s cum

leticia summa cātabimus: qđ in hui⁹ psalmi fine cōscriptū est: Benedict⁹ domin⁹ q̄ non amouit deprecationem meam: τ misericordiam suam a me.

Explicit expositio in psalmum LXV
Incipit expositio in psalmum LXVI

In finē in hymnis psalmus cantici.

Hymn⁹ τ canticuz: hec duo noīa nisi sbtiliter inspiciant: vnū vident ꝓpe modū indicare mysteriuz: quia vtraqꝫ laudē domini significare mōstrantur. Hymnū dixim⁹ carmē esse: metri alicuius lege cōpositū: sicut oēs psalmos i hebrea lingua cōstat esse formatos. Hi quotiens soli ponūtur in titulis: significant organis τ tympanis fuisse prolati. Sed iste hymn⁹ quem nūc ꝓpheta canit: ideo p̄mi sit: in finem: quia tota oratio ad dn̄m christum sine dubitatiōe dirigit. Psalm⁹ vero cantici est: q̄ sola hūane vocis modulatione canebat. Sed nūc p hec nomia vtrūqꝫ deprehēdit potuisse ꝯiungi: vt τ instrumētis musicis τ humana voce canerent: τ ideo omis cant⁹ τ hymn⁹ est: nō omis hymn⁹ τ cant⁹ est. Nam hoc nobis distinctiōis huius p̄bet indiciū: qꝛ psalmi qui canticū nō habent: poterant per sola musica instrumenta cātari. Diuisio psalmi

Est sexagesimiqnti psalmi cāticū resurrectionis: mirabili ordine deprecationē suā ꝓpheta subiūxit: vt benedicti ad diuinaz cognitionē deduci mereamur: ad quā nostra nō possint merita peruenire. Prima ergo parte fidelib⁹ loqns supplicat: vt benedici cuz ipīs mereatur a domino: q̄tenus illuminati corde: in cūctis gētibus christū dn̄m p̄dicanduz esse cognoscant. Deinde cōuersus ad dn̄m: ꝓphetie spiritu ꝯfitendū illi dicit a popul: qꝛ gētes iudicat in eq̄tate. Tertio eundē versuz repetit quē superi⁹ dixit: hoc mysteriū adijciens: qꝛ fructū suū terra iā ꝓtulit: τ ideo frequētato verbo postulat nos debere benedici. Expositio psalmi.

Deus misereat nostri τ benedicat† nos: illuminet vultuz suum super nos τ misereatur † nobis. Supplicationē suā ꝓpheta dirigens: ad necessarij nois cucurrit auxiliū. Bn̄ eñ ꝑus misereri petijt: q̄ de meritorū suorum ope nō p̄sumpsit. Pri⁹. n. fuit vt misereret errantib⁹: τ postea bn̄dictiōis sue dona p̄staret. Naz bn̄dictio dn̄i semꝑ augmētat: siue cum illū bn̄dicim⁹: nos absolute ꝑfici mus: siue cuz nos ille bn̄dixerit: aīe nostre ꝓfutura ꝓcedit. Sed queram⁹ quā benedictionē postulat: qꝛ multe sunt: q̄ largiente domio cōcedunt. Benedixit adā ante peccatū dicēs ei. Crescite τ multiplicamini: et replete terrā: τ domiamini ei⁹. Benedixit abraam cū dixit: Benedicēs benedicā te: τ multiplicans multiplicabo semē tuum sicut stellas celi: τ sicut arenā q̄ est ad oram maris. Benedixit etiā terras i varios fructus: vt indigentiā nr̄e fragilitatis excluderet. Sed hic illā bn̄dictionē petijt: quaz subter exponit: vt tenebras nostre mentis excludēs: claritate nos dn̄i saluatoris illuminet. Seqtur q̄ppe. Illuminet vultū suū super nos. Hec erat petitio bn̄dictiōis: vt illuminaret vultū suū super eos: qꝛ eū videre nō poterant qui in suis virib⁹ lumis beneficia nō habebāt. Illū eñ hūanus videre nō pōt sensus: nisi qui splēdoris ipīus fuerit claritate perfusus. Repetit: Et misereat nobis. Necessaria iteratio: qm̄ τ a misericordia dn̄i ꝑficere incipim⁹: τ in bona spe ip̄o largiēte seruamur. Que figura dicit Epembasis: id est: repetitio crebra sermonis. Ut cognoscamus in terra viam tuā: in omnib⁹ gentib⁹ salutare tuum. Euidēter exꝑssit qđ supi⁹ dixit: Bn̄dicat nos τ illumiet vultū suuz sup nos. Ad h̄ eñ ista ꝑficiūt: vt in h̄ mūdo cognoscamus viā illam veritat: id est: dn̄m saluatorem: qui nos ducit ad vitam: in q̄ nemo errare poterit: nisi qui ab eius regulis deuiare presumit. Et ne nos ꝓbare hoc exemplis alijs egeremus: quis esset via: consequenter exposuit. In omnibus gentibus salutare tuum: vt nec vnius loci via ista crederetur: et quale esset beneficiū mūdi: testimonio nominis sui potuisset agnosci. Quod nomē ipī christo domino euidēter aptatum est: quando beat⁹ ille simeon eum in manibus accipiens dixit: Nunc dimitte seruuz tuum in pace: quia viderunt oculi mei salutare tuuz: quod parasti ante faciē oīm populoꝝ. τc. Cōsidera etiam qđ in p̄mo versu loq̄tur ad populuz fidelem:

Al. nobis
Al. nostri
Gen
Ibi
Luc

⁊ subito ꝯuertit̃ ad dominũ chriſtũ: nõ iniuria: quoniã hoc eſt mẽbris loqui qḋ capiti. Hec figura dicit̃ Prophoneſis: id eſt: exclamatio: quotieſ inter alia que loquimur ad dominũ ſubito ṽba cõuertimꝰ. **Cõfiteantur tibi populi deꝰ: confiteãtur tibi populi omnes.** Poſtq̃ȝ fidem ꝑuenire populis exorauit ꝓpheta: venit ad ſcḋam partẽ dicẽs ad dominũ: Cõfiteant̃ tibi populi deꝰ. Cõfiteãtur: verbũ ęquocũ eſt. Nã ⁊ laudes ⁊ peccatoꝝ deplorationes noſcit̃ indicare cõfeſſio. Sed h̃ vtrūq̃ debet intelligi: vt ⁊ peccata ſua cõfiteãtur populi: ⁊ gl̃iam domini ꝑdicare nõ deſinãt. Deniq̃ verbũ ipm̃ in vno ṽſu noſcitur eſſe geminatũ: vt ad fidelẽ populũ totũ cognoſceres eſſe faciendũ. Nam qḋ addidit: Omẽs: donatiſtaꝝ prauitateſ eliſit: qui putãt eccl̃iam dñi in orbe terraꝝ nõ eẽ diffuſam. **Letent̃ ⁊ exultent gẽtes: quoniã iudicas populos in eq̃tate: ⁊ gẽtes in terra diriges.** Querendum nob eſt: q̃re moneat gẽtes lętari ⁊ exultare: cum iudiciũ dñm dicat eſſe factuꝝ. Metuere em̃ põt rea ꝯſciẽtia: cũ audit veracẽ dñm iudicatuꝝ. Sed de illiſ dicit: qui iam cõfeſſi peccata formidãre neq̃unt ventura iudicia. Illis enim nõ iudex: ſed aduocatuſ eſt chriſtus: q̃ ſe ꝓpria confeſſione dãnauerunt. Quapropter exultẽt gentes ⁊ gaudeãt: quę faciẽ eiꝰ in ꝯfeſſione ꝑuenire meruerũt. Seq̃tur cauſa lęticię: quia miſericordi iudici ꝓbant̃ eſſe cõfeſſi: qui nouit humiliũ corda ſanare: ⁊ ſupboꝝ colla cõcidere. Nam vt illã cõfeſſionẽ quã diximus debuiſſes aduertere: dicit: Et gentes in t̃ra diriges: vtiq̃ in h̃ mũdo: vbi eas facis delicta ꝓpria cõfiteri: vt diabolico nequeãt errore ſubuerti. **Cõfiteantur tibi populi deꝰ: ꝯfiteantur tibi ppl̃i oẽs.** Venit ad tertiã narrationẽ: in q̃ verſum q̃deȝ ſcḋę partiſ repetiuit: ſed omnino rem aliã ſubter adiecit. In ſuperiori enim verſu poſuit: Letent̃ ⁊ exultẽt gentes: nũc aũt dic̃: Terra dedit fructũ ſuũ: vt ⁊ ſi vnũ initiũ ſonet: non tamẽ ſenſus ipe ꝓpter ſequentia ad cauſas ſimiles tendere videatur. Iſtos vero populos quos frequenter repetit: quidam eos duodecim tribus intelligere voluerunt: quę in illo iudicio remunerationis gratiã conſequẽtur. **Terra dedit fructum ſuum. Benedicat noſ deus deus noſter.** Terra dedit fructũ ſuum: ſcilicet cõfeſſiones populorũ: quod ſuperiꝰ ꝑuenire neceſſaria repetitione memorauit. Reuera ſuũ: queȝ pia domini largitate percepit: non quem diabolo ſeminãte generauit. Dedit etiã terra fructum ſuũ: quãdo dominũ ſaluatorẽ diuerſarũ gentiũ turba ſuſcepit. Illa enim q̃ erat peccato adę ſpiniſ ⁊ tribuliſ plena: vitalem fructũ intulit: cum domini iuſſionibus obediuit. Tũc eni apl̃oꝝ fides in varias linguas ſanctoſpiritu replẽte ꝓrupit: Tũc virtutes ineſtimabiles mũdus agnouit: Tũc reuera fructũ ſuum terra ꝓtulit: quãdo ſpinas diaboli tribuloſq̃ deſeruit. Et quia fructꝰ ꝑuenire potuit: iuſte benedictio poſtulat̃. Dicit eni: Benedicat nos deus deꝰ noſter. Dixerat ſemel deꝰ: ſed ne gentiliũ dominꝰ putaret̃: quia ipi deum ſe dicunt colere: q̃uis vanis erroribus implicent̃: addidit tamẽ: Deꝰ noſter: vt reuera ipe ſolus colẽdus deus credat̃: quẽ ſancta catholica colit ⁊ cõfitet̃ eccleſia: hoc eſt: patrem ⁊ filium ⁊ ſpiritũſanctuȝ. **Benedicat nos deus: ⁊ metuant eum omnes fines terrę.** Semiat: Bñdicat noſ: quod ſepe repetẽdũ eſt: ⁊ ſine fine cõſtat optãduȝ: quia ſemp neceſſariũ: ſemp probat̃ eẽ proficuũ. Quę figura dicit̃ Tautologia: id eſt: eiuſdẽ ſmõis iteratio. Intueamur etiam queãdmoduȝ timor dei inter magna munera poſtuletur: quãdo poſt benedictionẽ petitam metus ꝯcedi terrę finibus exoratur. Eſt eniȝ inter prima dei munera: quoniã qui illũ timere norũt: ⁊ amare non deſinũt. Sic enim ⁊ ſalomon dicit: Initiũ ſapientię timor dñi: Et in alio pſalmo: Timeat dominũ omnis terra. Sed timor iſte: non ex humana trepidatione cõtingit: ſed diuia inſpiratione pſtatur. Hũc ergo timorẽ: terrę finibus ꝓpha miſeratꝰ optauit: vt ⁊ credere icipeřẽt ⁊ credita cauta ſollicitudine cuſtodirent. **Cõcluſio.**

Scħe

Eccl̃.i.

Q Uã latiſſimos fidei cãpos ſb breuitate ſuauiſſima pſ̃. iſte cõplexꝰ eſt. Supplicauit.n. dño xp̃o: vt aduẽtu ſuo bñdicẽ noſ larga pietate digneť: q̃tenꝰ ſalꝰ mũdi expectata gẽtibꝰ inoteſcat: ⁊ fru

ctū miscōię ipī⁹ de plꝰissima religiōe pcipi ant. Sit ꝙ nob ⁊ sb breuitate dulcissim⁹: ⁊ pphetię suę dignitate preclar⁹: qū illō ante tot secula ꝓdixit: quod iā salutariter mūdus agnouit. Presta rex eterne: vt sicut te in humilitate carnis venisse cognouimus: ita ⁊ in deitatis potētia cōcessuz nobis clementem iudicem sentiamus.

Explicit expositio in psalmum. LXVI

Incipit expositio in psalmum. LXVII

In finem psalmus cantici dauid.

Vim nomis istius hinc debem⁹ aduertere: quia duz finis dicak: i initio semp apponik. Significat em̄ rerum caput ⁊ eternale pncipiuz: sicut ipe in Joh. 8. euangelio dicit: Ego sum principiū ppter quod ⁊ loqr vobis. Seqtur psalmus cantici qui hūana tantū solet voce cātari. Dauid autē: ipm dn̄m designat: quē ⁊ finis ille pnūciat. Lōgus psalm⁹: ⁊ ad fastidiū releuādum: quinqꝫ diapsalmatib⁹ ꝯnotatus: per ꝙ nos diuisiōes cōpetenter imp̄ssim⁹. Nā licet has in aliis psalmis ꝗtuz aspirat domin⁹ humana perscrutek industria: istę tamen incisiones absolute sequēdę sunt: ꝗs p diapsalmata diuia fecit auctoritas. Sciendū est autē: toto psalmo per mysticas similitudines psalmigraphū loq: qui sacramētis euāgelicis oino replet⁹ est: ⁊ ascēsionis christi descriptōne deuota monstratur esse precipuus.

Diuisio psalmi.

Prouidentię spiritu ppheta cōpletus: ꝙ inimicis domini accidāt: vel ꝙ fidelibus in futura iudicatiōe cōtingant: p optatiuū modū. Primo igressu psalmi hui⁹ conueniēter edicit: vt ⁊ ꝑfidos de pęna terreat: ⁊ famulos dn̄i pmissa remuneratiōe lętificet. Secūdo ingressu virtutes significat: ꝗs cōtulit pplo iudeoꝝ: ac deinde dicit queadmodū ex his pfecit ecclesiam. Tertio: p mōtis speciez significat dn̄m saluatorē: asserens ꝙ beneficia ꝑstiterit eccłię: quādo eā resurrectōis suę mūere sbleuauit. Quarto: inimicoꝝ dn̄i supbiaz cōquassandā esse pnūciat: ⁊ ꝯuersionē et martyria ab vtroqꝫ sexu etiaz ex pessimis dicit esse faciendā: cum aduētus dn̄i mundo salutaris illuxerit. Quito dicit in ecclesiis dn̄m debere bn̄dici: vbi apostoli ⁊ christus ipe predicauit: supplicās vt dona quę dedit fidelibus suis: conseruare dignetur. Monet etiā: vt velociter ad dn̄m veniāt: qui in hoc mūdo tanqꝫ in egypto ⁊ ethiopia cōmorank. Sexto ingressu: vniuersitatem monet vt psallat dn̄o christo: q iam resurrectiōis suę miracula patefecit: ac deinde psalmum dn̄ica laude conclusit.

Expositio psalmi.

Exurgat deus ⁊ dissipentur inimici eius: ⁊ fugiat a facie eius: qui oderūt euz. Cōfidēter ppheta videk optare: qđ nouit esse ventuꝝ. Petit em̄ resurrectionē christi: in qua dissiparētur aduersi scz iudei: q resurrectionis eius vidēdo potentiā: sceleris sui facinora formidabant. Ultio quippe eoꝝ: vno verbo descripta est. Nō em̄ in vnam gentem pplus ipe collectus est: sed p orbē terrarū: effusa caritate dispersus est. Seqtur inestimabilis pęna maledicti: vt ab ei⁹ facie fugiāt: cui⁹ vbiqꝫ cōstat esse ꝑsentiā. Quale est em̄ semp fugere: ⁊ infensi iudicis presentiā nō vitare? Addidit. Qui oderūt eū: vt eos significaret q in sua ptinacia cōstiterūt. Odiū em̄ illis reb⁹ debem⁹: qbus nos acquiescere nullatenus posse profitemur.

Sicut deficit fumus deficiant: sicut fluit cera a facie ignis: sic pereat peccatores a facie dei. In istis duobus versibus: sub cōparatiōe gemina peccatorū pęna ꝑdicitur. Fumus est enim: ex flamma ista corruptibili surgēs: tenebrosa ꝯglobatio. Quę ꝗtū plus extollik: tm̄ p inania tenuak. Huic peccatores merito cōpark: quoniā ex flamma nequicię suę producunt fumiferas actiones: quę licet ad altiora superbia faciente consurgant: necesse est: vt sua magis velut fum⁹ elatione deficiant. Sequitur eoruz alia comparatio: Cera est: ex fauis collecta tenera mollisqꝫ substātia: quę sic ignis calore resoluitur: vt eius corpulentia penitus absumak. Huius similitudo delinquētib⁹ cōpetenter aptatur: quoniā in iudicio dei a facie ipsius sic dispereūt peccatores: quēadmodū cerę deliqtitudo primo igne cōsumik. Et intuere qđ hic pctōres in suba sua: non dicit posse cōsumi: qui ppetuo igne torqndi sūt: ꝫ dicit eos a facie dei eē pituros: qꝛ nūqꝫ ad gram ipius beneficiaqꝫ venturi sunt: sicut qdam

errantiū dicere tēptauerūt. Et nota q̄d in his versib⁹ figura est Parabole: id est: rex dissimiliū cōparatio. Peccatorib⁹ em̄ fumus ꝛ cera cōparata noscunt̄. **Et iusti epulent̄ ꝛ exultent in cōspectu dei: †delectent̄ in leticia.** Sicut superi⁹ dicta est pena pctōꝝ: ita nunc iustoꝝ remuneratio ventura narrat̄. Epulas dicim⁹ exq̄sitas ꝛ abūdantes copias ciboꝝ: quib⁹ et corpus reficit̄: ꝛ plerūq; desideriū edacitatis auget̄. His cōparant̄ pabula fideliū: sagina iustoꝝ: qui saturati adhuc desiderāt: ꝛ de cęlestib⁹ delitijs inexplebiliter fartiūtur. Sed vbi reperiant̄ istę delitię: subseq̄nter adiungit̄: scʒ In ꝯspectu dei: vbi semp̄ est desiderabilis ꝛ vera leticia. Quale est em̄ exultare sub ꝯspectu tāti iudicis: vt illū quē hic iuste metuim⁹: ipius munere liberati sub ei⁹ p̄sentia gaudeam⁹. Adiecit. Delectētur in lęticia: vt hoc ip̄m illos possit delectare q̄d lęti sunt: q2 dū lęticiā suam nullo norūt fine claudendā: suaui⁹ in ea delectant̄: quā se amissuros esse nō sentiunt. Sic beatitudinis illi⁹ vētura fęlicitas: sub lucētibus quibusdam modulis indicatur.

Cātate deo psalmū dicite nomini ei⁹: iter facite ei qui ascendit sup occasum: dn̄s nomē† est ei. Exultate in cōspectu eius. Postq̄ pessimorū pęnas: iustoꝝūq; p̄mia ventura narrauit: hortat̄ ip̄os ꝓpheta vt in his q̄ audierāt fideli mēte p̄sumētes: laudes deo hymnica exultatōe cōcelebrent. Cātat em̄ deo: qui cōtemplationē ei⁹ puro ac fideli semp̄ animo ꝯtuet̄. Psalmū dicit nōi eius: q̄ opera efficit quę ille p̄cepit. Sequit̄. Iter facite ei: id est: corda vr̄a purificata p̄parate: q̄ dignet̄ sctūs dn̄s introire: siue p̄dicatiōib⁹ btis cunctos imbuite: sicut esaias ꝓpheta dicit: Parate vias dn̄i: rectas facite semitas ei⁹. Sed cui fiat istud iter edicit̄: Qui ascendit sup̄ occasū. Ascēdit vtiq; dn̄s xp̄s sup̄ occasum a mortuis resurgēdo: vt captiuā duceret nostrā captiuitatē: ꝛ mors relinqueret liberos: quos pctis alligātibus tenebat obnoxios. Necesse em̄ fuit vt occasus tenebrosus cederet: sup̄ quē sol iusticię ꝓbabat̄ exort⁹. Et ne q̄s ambigeret q̄ ascēdit sup̄ occasum dicit: Dn̄s nomē est ei: vt nemo dubitaret: deū esse dn̄m saluatorē:

quē nefandi iudęi velut cōem hominē trucidandū esse putauerūt. Sequit̄. Exultate in ꝯspectu ei⁹: nō in p̄sentia hoīm vbi est caduca leticia: sed in cōspectu ei⁹ vbi iugit̄ se puritas mētis oblectat: ꝛ quaslibet hic erūnas patiat̄: ꝯsideratione futuri p̄mij s͛ erigitur. **Turbabunt̄ a facie eius p̄ris orphanorum ꝛ iudicis viduaruʒ. De⁹ in loco sancto suo.** Postq̄ dixit in ꝯspectu dn̄i beatis esse gaudēdū: nūc a facie ipius p̄dones atq; impios asserit eē pellendos: q̄ orphanos ac viduas sęua cupiditate dilacerāt. Turbati em̄ ꝛ nimiū formidātes: a facie dei tales expellunt̄: qn̄ audierint: Ite in ignē ęternū q̄ parat⁹ est diabolo ꝛ angelis eius. Sed q̄ sit iste a cui⁹ facie pellūt̄ exponit: id est: Patri orphanoꝝ ꝛ iudici viduarū. De q̄ ꝛ alibi legit̄: Pupillo ꝛ viduę tu eris adiutor. Quid ergo dep̄dator eorū pati poterit: qui iudicis sui susceptos impia laceratiōe cōtriuit: Patri autē ꝛ iudicis: genitiuos posuit casus: vt q̄d sit deus: his cōplexionib⁹ possit ostendi. Addidit quoq;. De⁹ in loco sancto suo: s. audiendū est: qui imutabilē seruat firmāq; sententiā: sicut de ip̄o a patre augustino dictū est: Mutas tēpora: nec mutas cōsilia. **De⁹ qui †habitare facit †vnanimes in domo. Qui educit vinctos in fortitudine.** In hoc versu ꝛ duob⁹ alijs qui sequunt̄: p̄ duodecimā speciē diffinitionis: q̄ grece Cata epenon: latine p̄ laudē dicit̄: declarat̄ q̄s sit de⁹: id est: q̄ habitare facit vnanimes in domo: sic legit̄ in actib⁹ ap̄loruʒ: Multitudinis credentiū erat cor vnū ꝛ anima vna: Siue q2 ꝓphetę ꝛ euāgelistę in domo dn̄i vnū sentiētes: verbū veritatis ꝯsentanea p̄dicatiōe locuti sunt. Et alibi ip̄e dictur⁹ est: Ecce q̄ bonū ꝛ q̄ iocundū habitare fratres in vnū. In domo em̄ illi⁹ ipsi habitāt: qui se mutua caritate consociant. In domo vero: ecclesiā significat. Sequitur. Qui educit vinctos in fortitudine. Hic hūanū genus significat: q̄d vinctū lege pcti fortitudinis suę robore liberauit. Alligato em̄ diabolo: eduxit victos: quos tenebat ille captiuos. Bene aūt dictū est: Eduxit: q2 ab inferno liberās ad gaudia regni cęlestis eleuauit. **Similiter eos q̄ †in iram ꝓuocāt qui habitant in se-**

Matth. 25

Ps. 9

Al. inhabitare
Al. vnius moris

P

Act. 4.

Ps. 132

Al. exasperāt

pulchris. Enumerat adhuc quos educit vinctos in fortitudine sua. In irã eñ puocãt dñm: blasphemi ⁊ pessima se ꝯuersatione tractantes. Ipi sũt quippe qui viui habitant in sepulchris: id est: qui in fetida ⁊ carnali actione sepulti sũt. De quib⁹ ⁊ in alio loco dictũ est: Sepulchrũ patẽs est guttur eoꝝ. Nã licet mortuos visualiter suscitauerit: hũanũ tñ genus de sepulchris eripuit: qñ eis p verã fidẽ vitę gaudia votiua restituit. **Deus cũ †egrederis corã populo tuo: dũ trãsgredereris in deserto.** Jungendũ est huic versui: cognosceris. Adhuc eñ in opationis ei⁹ laudib⁹ pseuerat. Egressus est quidẽ de⁹ corã pplo israelitico: dũ in colũna ignis apparuit: dũ in deserto eos mãna largitate satiauit. Sed hoc meli⁹ ad pplum respicit xpianũ. Egreditur eñ coraz pplo: qñ educit vinctos in fortitudine sua: qñ resuscitant q in sepulchris habitãt. Ipm eñ ꝯtuet fidelis: qñ in opibus magnis ei⁹ pietatẽ potentiãqꝫ cognoscit. Transgressus est etiã in deserto: qñ ad gẽtes venit: ad q̃s ppheta nullus accessit: q̃ velut heremus desolate a verbo dñi reddebant aliene. **Terra mota est etem celi distillauerũt a facie dei: †mons syna a facie dei israel.** Interiecto diapsalmate: venit ad scõm ingressũ: vbi enumerat q̃ israelitico pplo virtus diuina ꝯcessit. Terra mota est: id est: terreni hoies videndo tã magna miracula crediderũt. Celi distillauerũt a facie dei: qñ inuicẽ stillicidiorũ mãna descendit a facie dei: qꝛ p colũnã ignis ac nubis p̃sentia ipius noscebat. Mons qꝫ syna a facie dei fumauit: qñ ibi moyses in duab⁹ tabulis legẽ beatus accepit. Nã ⁊ in exodo ita scriptũ est. Tot⁹ aũt mons syna fumabat: eo ꝙ dñs descẽdisset sup eũ. **Pluuiã voluntariã †segregans de⁹ hereditati tuę ⁊ infirmata est: tu vero pfecisti eã.** Exponit illõ qđ supius dixit: Celi distillauerũt. Ipa est eñ pluuia volũtaria: quã tunc comedẽdi auida gẽs iudęa pmeruit. Nã vt volũtati eius satisfieret: inexptũ miraculũ mũdus accepit. Pluuia siquidẽ illa voluntaria fuit: nõ ista quę gnãliter vbiqꝫ diffundit. Denicꝫ sic sequit: Segregãs deus hereditati tuę: qꝛ non hoc dñs alijs gentib⁹ dedit: qđ

Ps. 5

Al. egredieris i cõspectu ppli tui: cũ ptransieris

Al. synai

Exo. 19

Al. segregabis

tũc hebreo pplo miserat⁹ indulsit. Hereditas eñ ipius fuit ppls hebreoꝝ: sicut legit: Et facta est portio dñi populus eius iacob funiculus hereditatis ei⁹ israel. Hęc si ad tẽpus ifirmata est dño saluatori minime credendo: pfecit hereditatẽ suã: quãdo gẽtes reliquas in suplemẽtũ credulitatis admittit. **Animalia tua habitabunt in ea: parasti in dulcedine tua pauperi deus.** Quia supius dixerat de hereditate dñi: Tu vero pfecisti eã: nũc adiecit vnde eã pficeret. Animalia: fuerũt gentes vera religione vacuate: sed cũ ad dñm venerũt facte sunt eius: quę iã nihil indigeant: sed rõnabili ac pleno lumie cõpleant. Hęc habitabũt in eccłia: cũ verę religionis cultũ ipso miserãte pceperint. Iterũqꝫ q̃ sint ista animalia: cõsequẽter exponitur. Dicit eñ: Parasti in dulcedine tua pauperi de⁹. Parasti: significat p̃destinatos: qui ab origine mũdi ipso miserãte p̃parati sunt. In dulcedine tua: nõ sęculi hui⁹ vbi amara patiunt: sed in illa suauitate in qua pauperes dei reges ditissimos antecellunt. **Dñs dabit verbũ: euangelizãtibus† virtutes multas.** Versus iitius ordo talis est: Dñs dabit virtutes multas euãgelizãtibus vbũ. Dedit eñ virtutes multas apostolis: qui verbũ ei⁹ venerãda pfessione p̃dicabant: qñ eis languentiũ turbas sanare ꝯcessum est. Nã ipm qꝫ euãgelium multarũ cõstat esse virtutũ. Quid eñ forti⁹: qꝫ animas saluare: quę erroꝝ suorũ vitijs poterant interire? Sicut iacob⁹ apostolus dixit. Scire debet q̃s: qꝛ qui conuerti fecerit peccatorẽ ab errore vię suę: saluat animaz ei⁹: ⁊ operit multitudinẽ delictoꝝ. **Rex virtutũ dilecti†: ⁊ species dom⁹ diuidere spolia.** Versus iste sollicit⁹ inquratur. Est eñ verboꝝ subtilitate pplexus. Hic eñ dilectũ: filiũ patris debem⁹ accipere: sicut ipse in euãgelio dicit: Hic est filius me⁹ dilectus: in quo mihi bene cõplacui. Qđ schema dicit Antonomasia: id est: vice nois posita: quãdo sic aliud nomẽ ponitur vt tñ illud quod necessariũ fuerit sentiatur. Dilecti ergo pater: rex angeloꝝ ⁊ potestatũ est: qui virtutib⁹ imperat. Qđ ⁊ de filio cõueniẽter accipit: de quo alius psalmus dicit: Domin⁹ virtutũ ipe rex glorię:

qd tamē sancte trinitati certū est cōuenire. Hic tn̄ patrē vult intelligi: qr dilecti posuit: id est: christi. Sequit. Et species domus diuidere spolia. Pulchritudo dom⁹ diuie cognoscit: quādo spolia diaboli: id est: homines scelerati in dn̄i ecclesia transferunt. Spolia siquidē diaboli: sunt ipsi quos domin⁹ alligatos forte liberauit: sicut in euāgelio ipe dicit: Nemo intrat in domū fortis et vasa ei⁹ diripit: nisi prius alligauerit fortē: et tunc domum illi⁹ diripiet. His em̄ spolijs domū sue potestatis ornauit: ecclesiā sanctam gaudere fecit: qm̄ ferocis inimici vota frustrauit. Si dormiatis inter medios cleros penne colūbe deargētate: et posteriora dorsi ei⁹ in † specie auri. Subaudiēdū: suscipiēt vos. Hic dormire nō stuporem somni significat: aut obliuionē rerū quā pati ꝯsueuim⁹ dormiētes: sed dormientes dicit: in preceptis domini quiescētes: et in idipum requiē habentes. Cleros em̄ auctoritate patrū: duo testamēta debem⁹ accipere: inter que monet cōtinere atq; quiescere christianos. Sēsus ergo talis est. Cōmonet fideles: si dormiatis inter duo testamenta: hoc est: si animā vestrā in scripturis diuinis vltima dormitione reponatis. Dormitionē vero ꝓ morte poni: dn̄s in euāgelio testat dicens: Lazarus amic⁹ noster dormit: sed eamus vt a somno suscitē eū. Sequit. Penne colūbe deargētate. Per hec comata: sicut supius diximus: subaudiendū: suscipiēt vos. Penne significāt claritatē: q̄ nos in illā patriam ducūt: si hic in lege dn̄i qescere mereamur. Colūbe deargentate: ecclesiā significant. Que merito columba deargētata dicit: qr innocētiā habet colūbe: et diuinis eloquijs argēteo cādore resplendet. De qua scriptū est: Una est columba mea: vna est dilecta mea. Hui⁹ colūbe posteriora: id est: vltima in specie auri clarificata resplēdēt: qr postq̄ de hoc mūdo discesserit: supra aurū ei⁹ gratia relucebit. Et respice qd in hoc mundo argēto cōparata est. In illa resurrectōe auri eā specie dicit ornandā: sicut in. xliiij. psalmo iam dictū est: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūamicta varietate. Dū discernit celestis reges sup † terrā: niue dealbabunt in selmon. Post diapsalmatis silentiū: venit ad psalmi tertiū mēbrū: vbi enumerat dona q̄ cōtulerit ecclesie resurrectiōis gloria ꝯtributa dn̄s celestis. Reges sunt apl̄i sanctiq; pōtifices: vel ceteri fideles q̄ ꝓbabilit regere corpora sua diuino munere meruerūt. Rex ergo: a regēdo vocatus est. Et merito hoc illis nomē impositū est: qui cupiditates seculi refrenare diuia virtute potuerūt: sicut apl̄us quosdā increpās dicit: Sine nobis regnatis: et vtinā regnaretis vt et nos vobiscū cōregnarem⁹. Hos ergo reges: dū sup eā columbā: quā supius dixit: discernit cōcorditer dn̄s atq; distribuit: Sup niuē dealbabunt in selmon: id est: supra candorē niuis elucescūt: qui eccl̄iam regere fideliter atq; ordinare noscūt. Qd autē dictū est: In selmon: nomē hui⁹ montis vmbra interptat: q̄ hic cōgrue diuina virtus intelligit. Ipsa em̄ ab estu vitiorum nos defendit et reficit: ipsa nobis celestia dona cōcedit: sicut sancte marie angel⁹ annūciauit: Spiritussanct⁹ supueniet in te: et virt⁹ altissimi obūbrabit tibi. Et alibi: Sub vmbra alarū tuarū ꝓtege me. Hec est vmbra que in bono ponit. Deniq; laudē montis sequēti versu dictur⁹ est. Dealbabunt aūt ponit et in malo: sicut et in actib⁹ aplorum legitur: Percutiet te dn̄s paries dealbate. Hoc et euāgeliū q̄z testat: Siles estis monumētis dealbatis: que plena sunt ossib⁹ mortuorū. † Montem dei montē vberem. Mons coagulatus mons pinguis. Per quintā speciē diffinitiōis: q̄ grece Cata antilexin: latine ad verbū dicit: exponit ꝓpheta qui sit mōs ille selmon quē supius dixit. Ac si diceret. Montē dico: id est: ipum dn̄m saluatorē: de q̄ esaias ꝓpha cecinit: Erit in nouissimis diebus p̄parat⁹ mōs dom⁹ dn̄i in verticē mōtiū: et eleuabit sup colles: et ibūt ad eū oēs gentes. Addidit. Et montē vberē: ex q̄ ppetua et suauia fluēta descendūt: q̄ aqs habet irriguas et celesti suauitate cōditas. Subiūgit. Mons coagulat⁹: scz ꝓpter puulos enutriēdos: q̄ nō esca corpulēta: sed coagulato lacte potandi sunt. Addidit etiā. Mons pinguis: qr fertilitate sua sp vberrim⁹ est. O mons breuiter quidē laudat⁹: sed celestiū rerū q̄litate copiosus: ex quo aque viue decurrūt:

Mar. 3; pal. et; Ioh. xj; Ps. 44; Ar.; ET; j. Cor. 4; Rp̄; Luc. j; Ps. 16; Act. 23; Matth. 23; Ar. Mōs dei mons pinguis; P; Esa. 2

lac in paruulo℞ salutē ꝑparat̄: pinguedo spūalis cognoscit̄: ꝛ q̄cq̄d summe bonū credit̄: in mōtis isti⁹ est gr̄a ꝯstitutū. Ut q̄d †suscepistis nos montes yberes. Mons in quo bn̄placitū est deo habitare in eo. Dixit supius: montē debere itelligi dn̄m saluatorē: ꝫ nūc rep̄hēdit ꝓpha: ne q̄s debeat montes istos intelligere q̄ apl̄o℞ eminētię cōparant̄: q̄uis et ip̄os p dei gratiā vberes esse noscam⁹. Addidit em̄: Mons in q̄ bn̄ bn̄placitū est deo habitare in eo. Sed quē mōtē deberemus aduertere: euidēter designat. Christ⁹ ē em̄ solus mons q̄ p̄ri cōplacuit vt in eodē habitaret: sicut ip̄e testat̄: Hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹ in q̄ mihi bn̄ cōplacui. Nā q̄d dic̄: Habitare in eo: ꝛ p̄ri ꝛ filio vtrūq̄ cōe est: sicut ipse in euāgelio dicit: Ego in patre ꝛ pater in me est. Cū ꝫ dicit: In q̄ beneplacitū est deo habitare i eo. In q̄: ꝛ in eo: q̄ cōi lingue nō cōuenit: ꝓpriū hoc scripture diuine esse dicam⁹: sicut in .lxv. psalmo dixit: Ibi in idipsum. Etem̄ dn̄s habitabit: †vsq̄ in finē. Illos mōtes q̄s dixerat nō debere itelligi: q̄ de dn̄o saluatore loquebat̄ qui est mons mōtiū: ꝛ sanct⁹ sancto℞: ꝛ rex regū: ꝛ dn̄s dn̄antiū: Redit ad salutis auctorē dicēs: montib⁹ illis: id est: apl̄is inhabitare dn̄m xp̄m vsq̄ i finē: sc̄z vsq̄ ad maiestatl sue ꝑfectissimū terminū: q̄ ē finis sine fine: ꝛ bono℞ omniū ꝑfecta plenitudo. Curr⁹ dei decē †miliū multiplex: milia letantiū †dn̄s in †illis in syna in sc̄tō. Cōsuetudo est scripture diuine allegorice loq̄: vt cū aliud dicat: aliud velit itelligi: Q̄d in hoc psalmo positū frequēter īuenies. Un̄ hic curr⁹ significat̄ hoīm iuncta copulatio: q̄ ita sc̄tōs caritas vincit: sic loris ꝛ iugis aīalia sociant̄. Un̄ ꝛ dn̄s ait: Iugū meū suaue est: ꝛ onus meū leue est. Sancto℞ ꝫ vnanimitas curr⁹ est dn̄i: quez ille velut auriga insidet: ꝛ ad volūtatis sue ministeriū salutari lege moderat̄. Sed vt istū currū ostēderet: nō eq̄s deditū: ꝫ hūanis cogitatiōib⁹ attributū ait: Decē miliū multiplex. Q̄d bn̄ ad innumeros ꝑpl̄os: nō ad equos noscit̄ ꝑtinere. Subiūxit. Milia letantiū: q̄d vtiq̄ de fidelib⁹ debet intelligi. Et vt ostenderet̄ leticie plenitudo: ait: Dn̄s in illis: q̄ magne exultatiōis ē cumulus: ꝛ bono℞ omniū dulcedo mirabilis. Sequit̄. In syna in sancto. Syna mons ē deserti in quo moyses legē accepit: interp̄tat̄q̄ mandatū: vbi reuera dn̄s requiescit: q̄m in sanctis mandatis eius solet p̄sentia cōtueri. †Ascendit in altū †captiuaz duxit captiuitatē. Q̄ pulchre p Ideā figurā: triūphatoris actus describit̄. Idea est em̄ species: cū rem futurā velut oculis offerentes motū animi cōcitam⁹. Ille em̄ crucifixus descēdit ad inferos: ꝛ liberatos a captiuitate ꝑduxit ad celos. Necesse em̄ fuit mortē perire: cui⁹ regnum vita ꝑuasit. Hec sunt spolia illa que superi⁹ dixit: vnde sancta ornat̄ ecclesia: vn̄ dn̄i cōplenda sūt castra. Ascendit ipse: vtiq̄ qui ꝓpter nos descendit erudiēdos. In altū: videlicet supra celos celo℞. Et q̄d sup oēs altitudies atq̄ honores esse dinoscit̄: sedet ad dexteram patris. Quis iā fideliū de ꝯcessa libertate dubitet: cū sit extinctus interit⁹ ꝛ captiuata captiuitas? †Dedit dona †hominibus. Etem̄ †qui nō credunt: inhabitare dominū deū. Adhuc in illa triumphi similitudine ꝑseuerat: q̄n ad immēsa gaudia cōcitanda festiuitas indicit̄ ꝛ dona p̄stant̄. Dona em̄ dn̄i fuer̄t sup apostolos: spiritussancti cōcessa magnalia: siue q̄d doctor gentiū dicit: Unicuiq̄ autez nostrū data est gratia: ꝫm mensurā donationis christi. Sequit̄. Etem̄ qui nō credunt inhabitare dn̄m deū. Hic subaudiēdū est: eos conuertit: vt nobis possit verbis integris ꝯstare sentētia. Nā qui nō credunt inhabitare: id est: qui ad dn̄m negligūt penetralia ꝑuenire: vt in domo eius cū fidelib⁹ habitare ꝑualeant: dn̄s de⁹ eos cōuertit q̄ fidem suā hūano generi miserat⁹ indulget. Ipsa em̄ est gratia que gratis dat̄: q̄ nos ipsi⁹ bona ꝑueniūt: dū ꝛ ip̄m q̄z bonū velle concedit̄. Benedict⁹ dn̄s †de die in diem: ꝓsperuz iter faciet nobis de⁹ †salutaris noster. Post triūphalē illā descriptionē: breuis q̄dem sed magna dicit̄ laus. Bn̄dictus dn̄s de die in diē: id est: cunctl dieb⁹: omniq̄ tp̄e bn̄dicēdus ē: qui ascendit in altū: captiuā duxit captiuitatē: dedit dona hominib⁹: ip̄e etiā ꝓspe℞ iter faciet nobis. Iter quippe: cursum vite significat: q̄ iam ꝓsper effect⁹ est: q̄m redē-

Al. suspicamini mōtes coagulatos

P

Math. 3

Ioh. 14

PP

Al. nō h̄z

Al. milib⁹
Al. eis

Math. 11

ptorē suū mūdus agnouit. Adiecit: Deus salutaris noster: vt nullus de ꝓspero dubitaret itinere: cui dux salutaris est dñs christus. Dicant mihi quos spectacula hūana delectant: quid tale in editionibus pōposis ꝯsulū videāt? Huc animos: huc ora deflectant: illud salutariter corde respiciant: vñ nō ad fugitiuā leticiā: sed ad exultationē destinenť eternā. Deꝰ noster deꝰ saluos faciendi: ⁊ dñi † exitus mortis. Post diapsalmatis incisionē: ad quartū venit ingressum: vbi dicit queadmodū morte sua nos saluos effecerit. Ait em̄: Deus noster deus saluos faciendi: subaudiamus: hic habet ptātē saluos faciendi nos. Quapropter ipe nos saluos fecit: q̄ est dominꝰ noster iesus christus: q̄ ꝓ nobis mori dignatus est: qui ascendit in altū: ⁊ fecit illa que dicta sunt. Deniq̄ sic sequiť. Et dñi exitꝰ mortis. Exitus mortis qui dñi fuit: ipse nos liberat: ipe a morte ppetua facit exire. Qd̄ pulchre arbitror esse subiunctū: ne hūana causareť infirmitas: quare morior? quare deficio? Adhibita est q̄relis nostris magna curatio: Dñi exitꝰ mortis. Exitus mortis est dñi: hoc est: resurrectio votiua fideliū. Reuera exitꝰ ille singularis ac mirabilis fuit: q̄ ⁊ ipse ab inferis egressus est: ⁊ inde suo nos munere ꝓstitit exire. Verūtamē deꝰ † cōquassabit capita inimicorū suorū: verticē capilli pambulantiū in delictis suis. Ne mala ptinaciū multa esse crederenť: dicit: Verūtū deus cōquassabit capita inimicoꝝ suorū: quatenꝰ supra pfidos ⁊ ptinaces vindictā q̄ꝫ puenire cognosceres. Capita inimicoꝝ: sunt auctores iudaice quidē seditōis: sed ⁊ hereticoꝝ sine dubitatiōe doctores. Illi em̄ in carne xp̄m ꝑsecuti sunt: isti autē crudeliores in ipa etiā: si dici fas est: deitate deseruiūt. Sequiť. Verticē capilli pambulantiū: id est: qui tales sibi calūniaꝝ minutias querūt: vt ipos q̄ꝫ vertices capillorū pambulare ac ꝑscrutari posse videanť: significās versutias inaniū questionū: q̄ ꝓfutura deserunt: ⁊ nō necessaria detestabili disputatione pquirunt. Et vt eoꝝ studia inania cōprobaret: addidit: In delictl suis. Ubi cogitatio insipiēs fuit: que pduxit ad culpas: vt sunt manichei: priscillianiste: donatiste: mōtani: ⁊ ceteri qui se dānosi dogmatis fetoribus miscuerūt. Dixit dñs ex basan cōuertā: ꝯuertam † de ꝓfundis maris. In hoc versu auctoritas nobis doctissimi hieronymi absolute sequēda est: q̄ translatio eiꝰ lucida cūctā nobis abrogat questionē. Dixit dñs: Queramꝰ quid dixerit: q̄ nescio que magna ꝓmissio est quā dñs polliceť. Interptatur basan: siccitas: que hūanū genus posse derat ariditate peccati: sed eā dñs cōuertit ad viriditatē suā: dū illi fluuios salutis infudit: ⁊ germinare fecit vite fructū que prius inferebat exitiū. Adiecit: Cōuertā de ꝓfundis maris: scꝫ populos quos de mūdi istiꝰ ꝓfundo liberauit. Mare em̄ munduꝫ istū debere suscipi frequēti lectiōe iam notum est: qui ⁊ gustu amarus est: ⁊ vitiorum fluctibus inquietꝰ. Ut intinguatur pes tuꝰ in sanguine: lingua canum tuoꝝ ex inimicis ab ipso. Illū populū quē superiꝰ cōuertendū dixerat ex ꝓfundis maris: nunc ad quid pducať exponit. Utiq̄ vt pes eius: id est: actio boni ꝓpositi: vsq̄ ad sanguinē gloriosi martyrij pueniret. Nā qui ante gradiebať in voluptuoso mari: post ambulare fecit in sanguine: qd̄ est durū iter carni: sed beata via est anime: quā ipso miserāte transimꝰ: si in eo spē nostrā cordaq̄ reponimꝰ. Addita ē obscura quidē: sed nimis cōplectēda sententia. Lingua canū tuorū ex inimicl ab ipso. Canes: ⁊ in malo ponunť: sicut apostolꝰ ait: Uidete canes: videte malos operarios. Et in bono: sicut hic positū ē. De quibus ait in euāgelio chananea: Utiq̄ dñe: nā ⁊ canes edunt de micis que cadūt de mēsa dominoꝝ suoꝝ. Et in alio psalmo positū est: Cōuerteť ad vesperā: ⁊ famē patienť vt canes. Isti em̄ canes ꝓ dño latrare nō desinūt: domūq̄ eius cautissima sagacitate custodiūt. Hic ergo dicit: Lingua canū tuorū ex inimicis ab ipso: q̄ prius inimici fuerant: qui postea clamosis latratibꝰ ecclesiam dñi vendicarūt. Sed hoc ipm̄ a quo fieri potuisset adiecit: id est: Ab ipso. Ab ipso vtiq̄ dño: q̄ amara mutat i dulcedinē: tristiciā vertit in gaudiū: egritudines detestabiles in salutē. Uisi sunt † gressus † tui deus: ingressus dei mei regis † qui

Margin notes: dñi (left, at "dñi exitus"); [illegible] (left, at "Verūtamē"); Al'. in ꝓfūdū; Rp̄; Phil. 3; Mar. 7; Ps. 58; Al'. Viderūt; Al'. tuos; Al'. mei

Al. nō bȝ

est in sancto† ipsius. Totus hic versus incarnationē significat dñi saluatoris. Dicit em̄: Uisi sunt gressus tui deus: siue ꝑ assumpti corporis formā: siue vestigia ꝑdicationis: quib⁹ innocēter ille in hoc mundo sanctis gressib⁹ ambulauit. Et vt dñm saluatorē euidēter ostēderet: adiecit: Ingressus dei mei regis: quia ipē rex in hoc mundo specialiter ingressus est: de quo scriptū est in titulo passionis: Rex iudeorū. Nam ꝛ corpus ipsius euidēter expressit dicens: Qui est in sancto ipsius. Sanctū em̄: templū corporis fuit dñi christi. In eo em̄ erat plenitudo diuinitatis: quā ꝑfidi videre nō poterant.

Mar. j5

Al. iuuēcularꝝ

Preuenerūt principes cōiuncti psallētibus: in medio† iuuenū tympanistriarꝝ. Principes: apostolos significat: qui ꝛ principes sūt credētiū populorꝝ: ꝛ ꝑuenerūt omnes in sanctitate doctrinę. Et ideo duces effecti sūt: qꝛ ipsos sunt postea populi subsecuti. Addidit: Cōiuncti psallētibus: ne crederes paucos fuisse. Coniunctā quoqꝫ multitudineȝ psallentiū cōuenienter adiunxit: qui iā laudes dñi: nō voce tantū: sed ꝛ bonis actib⁹ ꝑsonarēt. Sequit̄. In medio iuuenū tympanistriarū. Ne sexū fęmineū crederes esse cōtemptū: in medio dicit istū actū iuuenū tympanistriarum: id est: iuuencularuȝ prima ętate florentiū: quę tympana sua: hoc est: corporis tensionē ad dñi laudes gloriamqꝫ verterūt: macerātes se ieiunijs: carnisqꝫ magis afflictiōe gaudētes: quod hodieqꝫ in multis virginib⁹ diuina virt⁹ operatur. Alij vero tympanistriarū: ecclesiarū intelligi voluerūt: quarū atria velut quidā tympanus: laudes dño populorꝝ iubilatione cōcelebrant: de quib⁹ sequēti versu dicturus est.

Al. deo: dño

In ecclesijs benedicite †deū: dñm de fontib⁹ isrl̄. Interiecto diapsalmate: ad quintā psalmi translatus est sectionem: in qua dicit: vbi dñs debeat bñdici. Ait em̄ fidelib⁹: In ecclesijs bñdicite deum dñm: qꝛ non ꝑ diuersa cōuenticula paganorū: neqꝫ hereticorꝝ spelūcas: sed in ecclesia catholica domin⁹ benedici debet: vbi recta fides est: ꝛ vera cōfessio. Ibi em̄ iuste laudat̄: vbi nō maledicit̄. Nā quō ab illo laudē suscipiat: qui se impia supstitione cōmaculat? Sequit̄. De fontib⁹ israel: de doctrina scȝ christiana: quā gentib⁹ apl̄i infuderūt. Fons em̄ religionis inde ꝑ cęteras nationes emanauit. Fons quippe a fouendo dictus est: qꝺ corpora nostra labore fessa refoueat.

Al.

Ibi beniamin †adolescētior: in pauore. Principes iuda duces eorꝝ: principes zabulon: †principes neptalim. Hunc modū locutiōis: ꝓpriū scripturarꝝ diuinarum esse dixim⁹: quādo hebrea nomina ad aliqꝺ mysteriū significatōis interserit. Dubiū quippe nō est: omnes ꝓphetas euāgelicę ꝑdicationis beatū tēpus optasse: quod nunc psalmigraph⁹ vehemēter affectās: ꝑ nomina tribuū: ꝛ dñm christū: ꝛ ipsos indicasse ꝓbat̄ apostolos. Ibi beniamin adolescētior in pauore: Ibi scȝ in tēplo hierusalē: vbi verba dñi paulus audiuit: qꝺ ꝛ textus actuū aplorꝝ euidēter enarrat. Siue vt quidā volūt: ibi in ecclesia: vbi dixit psallēdū esse. Beniamin: paulū designat aplm: qui fuit de tribu beniamin. Ipse em̄ dicit: Nā ꝛ ego israelita sum ex semine abraam: de tribu beniamin. Adolescentior in pauore: qꝛ licet ętate fuerit adolescēs: sicut in actibus apostolorꝝ: in passione beati stephani lucas dicit: Et falsi testes deposuerunt vestimēta sua secus pedes cuiusdā adolescentis nomie sauli. Qui q̄uis esset adolescēs ętate: adolescentior extitit in pauore: quādo ad vocē dñi corruit: qui ei miserat⁹ intonuit: Saule saule: quid me ꝑsequeris? Adolescens aūt ab adolēdo: id est: a crescēdo dictus est. Principes iuda: dñm significat saluatorē: qui de tribu iuda descendit: sicut ioānes in apocalypsi dicit: Uicit leo de tribu iuda: radix dauid. Addidit. Duces eorꝝ: id est: populorꝝ qui erāt in ecclīa cōstituti: quod nō solū ad paulū vel ad dominū: sed ꝛ ad illos aptandū est: quos dicit inferi⁹: Principes zabulon: ꝑncipes neptalim. Zabulon ꝛ neptalim: trib⁹ fuerunt iudaico populo constitutę: vñ reliqui apostoli trahere legunt̄ originē. Et hi omnes: principes bene appellati sunt: qꝛ eos honore ac ꝑmatu dignissimos fideliū turba seq̄batur. Dicunt̄ em̄ ꝑncipes ꝛ qui reges non sunt: sicut in exodo legitur: in dedicatione tabernaculi: quomō obtulerint dona duodecim principes: singuli de singulis tribu-

bus israel. Congruit autē ipsorum quoque nominū significationes edicere: qm̄ et ipse probant ecclesie cōuenire. Juda: confessio dicit. Zabulō: habitaculū fortitudinis. Neptalim: dilatatio mea. Que si diligēt inspicit: ecclesie catholice cōpetent aptabis. Manda deus virtuti tue: confirma hoc deus quod operat⁹ est in nobis. Post illā de aduentu dn̄i beatissimā predicationē: quasi iam inestimabili accepto munere: ad patrē propheta cōuertit dicēs: Manda de⁹ virtuti tue. Uirtus em̄ patris: christus est dn̄s: sicut aplus dicit: Christuz dei virtutē et dei sapientiā. Manda: ad psonarū ptinet distinctionē. Nam vnū velle illis est: vnū posse ppetue. Quid autē mandet edicit: Cōfirma hoc de⁹ quod operat⁹ es in nobis. Magna petitio: vt cōfirmet de⁹ in nobis fidem suā: quā donare dignatus est. Opus em̄ dn̄i fuit: vt ceca gētilitas lumine veritatis afflata: verū dn̄m saluatorem cognoscere potuisset: scdm̄ illud apli: Benedict⁹ deus et pater dn̄i nostri iesu christi: qui benedixit nos in omni bn̄dictione spirituali in celestibus: in quo et elegit nos ante mūdi cōstitutionē vt essemus sancti et immaculati in ipso. A templo tuo †quod est in hierusalē: tibi offeret reges munera. Cū soleāt in templo munera offerri: hic a templo hierusalē dicit nihilomin⁹ offerenda. A templo ergo hierusalem offerūt reges munera: qui in ecclesia dei recta cōuersatione viuentes: sui cordis offerūt puritatē: quādo iam venit ad premium: quādo grana segregantur a paleis: et vna fit hierusalez mater omniū q̄ sb christi lege vixerūt. Reges: vtrūque possimus accipere: qr et ipsi imperatores offerunt seipsos deo munera: siue fideles homines: qui suū corpus p christi gratiam regere meruerūt. Et respice qd hierusalē tantū dixit dn̄i templū: vbi et visio pacis est: et discordantium hereticorum non miscetur aduersitas. Increpa feras †siluarum: cōciliū taurorum †inter vaccas populorum. Ut illa sancta credulitas cōfessiōis munimine firmaret: dicit propheta: Increpa feras siluarū: id est: argue superbos homines et feroces: qui in praua psuasione cōsistunt: vt istorū inuectio fideliū sit solida-

ta munitio. Pro iniquis em̄ hominib⁹ vel diabolo feras ponit: sicut i alio psalmo dicitur: Exterminauit eā aper de silua: et singularis ferus depastus est eā. Addidit. Cōcilium taurorū int vaccas populorum. Subiungit nihilominus increpandum: hoc est: hereticos indomitos: q̄ erecta ceruice sedu cunt animas innocentes: et ad suū gregem trahunt: quos infelici psuasione decipiūt. Uacce quoque populorum: sunt mulieres ductili voluntate leuissime: que pfidie doctores tanq̄ tauros sequūtur: de quib⁹ dicit apostolus: Ex his em̄ sunt: qui penetrant domos: et captiuas ducūt mulierculas onerantes peccatis: que ducunt varijs desiderijs: sp discētes: et ad scientiā veritatis nūq̄ puenientes. Cur ergo tales debeant increpari: subter adiunctū est. Ut †non excludantur hi qui pbati sunt argento. †Disperge gentes que bella volunt. Utilitas illi⁹ increpatōis ostēsa est: quia dū falsitas arguitur: nihilominus veritas cōprobatur. Oportet em̄ feras siluarum increpare: tauros abijcere: vaccas populorum inuehere: vt hi qui pbati sunt: id est: quos caritas spiritualis decoctis sordibus vitiorum: velut argentū mundissimū: ad anime puritatē vsque perduxit: corroborentur atque pficiant. Addita est quoque sententia que dissiparet hereticos. Ipsi enim sunt gentes que bella volūt: id est: que cōtentionib⁹ nō pfectū anime tendūt: sed vt puersis suasiōib⁹ captiuēt aias innocētes. †Offert velociter ex egypto: ethiopia festinet man⁹ dare deo. Cōgruat et hunc versū sm translationē patris hieronymi recipe: qui et propter hebraicā veritatē sequēdus est: et nexū nobis ambiguitatis absoluit. Egypt⁹ et ethiopia: p icolarum suorū tenebrosa nigredine sp i malo ponunt. Que figura dr Synecdoche: id est: a pte totū. Significat em̄ mūdū: q̄ dēsis tenebris vitiorū a diabolo premebat obnoxi⁹. Hic dn̄i clarificat⁹ lumie: ad eterne vite meruit munera puenire. Cōmonet ergo propheta gentiū populos: vt offerant velociter ex egypto deo munera: hoc est: animas suas mūdana sorde purgatas. Ethiopia quoque festinet manus dare deo. Metaphora a bellantibus tracta: qui ne crudeliter intereant: manus

Ps. 79

2. Timoth. 3

Al. excludāt eos

Al. Dissipa

Al. Uenient legati ex egypto ethiopia preueniet man⁹ ei⁹ deo

Sche

suas victoribus dedūt: vt armis depositis periculū mortis euadāt: sic ethiopia cōmonetur ne se tardet deo tradere: quaten⁹ victa floreat q̄ i sua libertate sordebat. **Regna terre cantate deo: psallite domino.** Hanc quoqꝫ partē pulchra exhortatione cōclusit: dicens em̄: Regna terre: omne genus humanuꝫ significare voluit: qꝛ licet sint gentes que nō habeant reges: tamē hoc verbo cōcluditur quicqd gentiū esse sentit. Quod dicit: Cātate: ad anime respicit puritatē: Psallite ad operas sanctissimas q̄ dn̄o ꝓbant accepte. **Psallite deo qui ascendit sup† celos celorum ab oriente. Ecce dabit †vocem suam: vocem virtutis sue.** Post quinti diapsalmatis interpositionē: ꝓpheta venit ad sextā partē: admonens fideles vt deo psallant: qui resurrexit a mortuis. Nā cui deo psalleret exponit: Qui ascendit sup celos celorū: dn̄s vtiqꝫ iesus qui de celo descendit ad liberandā infirmitatē nostre naturā: ipse etiā sup celorū celos ascendit: qui sedet ad dexterā patris. Considerandū aūt est q̄ frequēter in scripturis diuinis: plurali numero celos dictos inuenies: dū legat: In pncipio fecit deus celuꝫ ⁊ terrā: cū tamē pluraliter dicti: ⁊ celi legant ⁊ terre. Modus em̄ iste locutionis lati⁹ patet: vt abusiue singularia plurali numero dicam⁹: ⁊ pluralia singulari. Ab oriēte vero qđ dixit: hierosolymā euidēter ostēdit: que est in oriētis partib⁹ collocata: vñ dn̄s apostolis vidētibus ascendit ad celos: terra multis plena miraculis: vbi fideliū credulitas plus aspectib⁹ q̄ȝ lectionib⁹ eruditur. De qua pulchre ac vere Leo pap apostolic⁹ dixit. Et quod alibi nō licet nō credi: ibi nō pōt nō videri. Quid em̄ laborat intellect⁹: cui est magister aspectus? Et cur lecta vel audita sunt dubia: vbi se ⁊ visui ⁊ actui tota hūane salutis ingerūt sacramenta? Unde nec illud q̄ȝ iudico transeundū: qđ illi triumphali ascensioni: illā q̄ȝ imaginē tabernaculi: in epistola ad hebreos beatus aplus paulus mirabiliter applicauit dicens: Christ⁹ aūt assistens pōtifex futuroꝝ bonorū: pamplius ⁊ pfectius tabernaculū nō manufactū: id est: nō huius creationis: neqꝫ p sanguinē hircorū ⁊ vitulorū: sed per ꝓpriū sanguinē introiuit semel in sancta: eterna redēptione inuenta. Et iterū. Non em̄ in manufacta sancta iesus introiuit exemplaria verorū: sed in ipum celū: vt appareat nūc vultui dei ꝓ nobis. Sic igitur actus iste magnific⁹: qui nunc p gaudia p̄clara describit: illo tabernaculo cōgrue pfiguratus esse monstrat. Sequitur. Ecce dabit vocē suā vocē virtutis sue. Hoc multis modis intelligi pōt. Dedit vocē suam: qñ paralitico dixit: Surge ⁊ ambula: quādo lazarum suscitauit: quādo demonib⁹ vt obsessos relinquerēt imperauit. Dabit etiam vocē virtutis sue: quādo in nouissimo die vt resurgat humanū gen⁹ edixerit. Quid em̄ fortius q̄ȝ reuocare fauillas ad corpus mobile: viuāqꝫ substātiā ⁊ naturā illā mortalitatꝭ ad eterne vite dona pducere? Sicut in euāgelio legitur: Ueniet hora ⁊ qui sunt in monumētis: audiēt vocem eius: et ꝓcedent. **Date †honorē deo sup israel: magnificētia eius ⁊ virtus eius in nubibus.** Adhuc in ipis exhortationibus pseuerat. Cū em̄ dicit: Date honorē deo: ipsi magis vt honorent hortatus est. Nam qui deo dat laudes: se facit esse laudabilē: sic ⁊ qui illi dat honorē: sibi cōquirit sine dubio dignitatē. Sup israel dū dicit: ecclesia catholica significat: in qua de⁹ vere pspicit: dū recta fide sentit. Israel em̄ interptat: vir videns deū. Quapropter alibi nō pōt videri: nisi ibi vbi ei ꝓbatur verissime populus cōfiteri. Sequit. Magnificētia eius ⁊ virtus eius in nubibus. Magnificentia ptinet ad illud: quia semp magna facit. Uirt⁹: quoniā imperio ei⁹ famulatur effectus. Omnia em̄ facit que vult in celo ⁊ in terra. Sed ista magnificentia ⁊ virtus domini in nubibus esse dicit: nō in istis visibilibus: que aut aquas depluūt: aut corpulenta qualitate densant. Sed aliquas potestates designat supna ratione pollentes: que iussis dn̄i intellectuali conditione famulant: de quibus dictū est: Mandabo nubibus meis ne pluant sup eaꝫ imbrem. Multis em̄ significatiōib⁹ sermo iste repletus est: qđ etiā respicit ad aplos ⁊ ꝓphas.

Mirabilis de⁹ i sanctis suis: deus israel. Ecce ne nubes illas itelligeres aereas: dicit: Mirabilis de⁹ in sanctis su-

Al. celū celi
ad oriente
Al. voci sue

Gen. j.

Heb. 9

is: siue in angelis: siue in hominibus q̄ ei⁹ iussionib⁹ obsecūdāt. Iterū geminat: Deus israel: vt in hoim cordib⁹ infigeret: vbi de⁹ mirabilis appareret. Ipe dabit virtutē ꝛ fortitudinē plebis sue: bn̄dictus de⁹. Ne quis de hūana imbecillitate diffideret: nec se crederet ad tāta premia puenire: veraci pmissione firmatur: qꝛ dn̄s dabit fidelib⁹ suis virtutē patiētie: et fidei fortitudinē: vt possint ad eterna premia puenire. Et vt designaret euidētius q̄ possit dare: q̄ supius dixit: Addidit: Bn̄dictus de⁹: id est: qui oim ore sempq̄ debeat bn̄dici: vt sicut nūq̄ bn̄ficijs cessat: ita ꝛ benedictiōes sp accipiat. Nō em̄ duob⁹ verbis laudē eius credam⁹ breuiter explicandā. Nā ꝛ qui scripturas ei⁹ meditatꝛ bn̄dicit dn̄m: ꝛ q̄ iussa ipius scta opatione cōpleuerit benedicit dn̄m: ꝛ qui ei fidelit cōfitetꝛ benedicit dn̄m. Sic fit vt breuis ista laudatio: totius vite nostre tempore sub assiduitate soluatꝛ.

Cōclusio.

Ccurrit copiosus psalm⁹ ingētiū more fluuioꝝ: qui quātū plus terras occupāt: tāto ampli⁹ agros fecundāt. Fluui⁹ q̄ nō ore sed magis aurib⁹ hauriatꝛ: fluuius q̄ potetꝛ mēte nō corpore: fluui⁹ q̄ sine aliq̄ humore sp irrigu⁹ est: puros sensus inebriāsꝛ: ꝛ pctis ebrios ad sobrietatē mentis adducēs. Aqua q̄ sil' sitim tollit ꝛ famē: q̄ nō digestiōibus effunditꝛ: s̄ precepta sp augetꝛ. Orem⁹: vt iste nos fluuius sine intermissiōe possideat. Nō erim⁹ arena sterilis: s̄ ager fecūdus: si bn̄ficio dn̄i alueus eius nos sp teneat occupatos. Memēto tn̄ qđ hic psalm⁹: ascēsionē dn̄i mirabili p̄ ceteris fulgore descripsit.

Explicit expositio in psalmū. LXVII
Incipit expositio in psalmū. LXVIII

In finem pro his qui commutabuntur dauid.

In finē: ad dn̄m respicere saluatorē null⁹ ignorat: q̄ in hoc psalmo suā narratur⁹ est passionez: ita vt eius verba: ꝛ euangelica testetꝛ auctoritas: ꝛ de eo aplus sumere doceatꝛ exemplū. Legitur em̄ in euāgelio: Et dederūt in escam meā fel: ꝛ in siti mea potauerūt me aceto. Et alibi: Zelus dom⁹ tue comedit me. Apostolus quoq̄ paulus ait: Fiat mēsa eoꝝ corā ipsis in laqueū: ꝛ in retributionē: ꝛ in scandalū: obscurentꝛ oculi eoꝝ ne videāt: ꝛ dorsum eoꝝ semp incurua. Quos versus hic positos: memor lector inueniēs. Un̄ quis dubitare possit hunc psalmū passioni dn̄ice cōuenire: cui talis ac tāta in hūc intellectū suffragatꝛ auctoritas? Sequitꝛ. Pro his q̄ cōmutabuntꝛ. Ista igitꝛ cōmutatio: significat ꝑsos xp̄ianos: q̄ veteris hoīs prauitate deposita: in noue regnātionis sūt munere cōmutati. Pro his aūt: qđ dictū ē: intelligendū est: qm̄ reuera passio dn̄i p cunctis fidelib⁹ collocata monstratꝛ. Dauid q̄ subiunctū est: vt ꝛ finis ꝛ initiū dn̄o christo cōgrueret: sicut ipe de se dicit: Ego suz alpha ꝛ o: initiū ꝛ finis. Sic toti⁹ psalmi virt⁹ tituli hui⁹ dispositōe declaratꝛ. Memēto autē qrtū hūc eē psalmū: q̄ passionē resurrectionēq̄ dn̄icā latius eloquuntꝛ.

Apoc. I.

Diuisio.

Acten⁹ diapsalmatū bn̄ficio diuisiones itrepidus annotaui: sciēs segregationē ibi merito poni: vbi silētia diuina puenerūt. Nūc aūt orem⁹ dominū: vt q̄ donat in terra viā: ipe in abyssis cauta p̄stet itinera. Per totū psalmū sicut dixim⁹: ex forma serui loquitꝛ xp̄s. Primo capite deprecatꝛ: vt saluus fiat a patre: qm̄ gratis a iudeis multas tribulatiōes insecutiōesq̄ ppessus est. Scđo capite: postulat a parte mēbroꝝ: ne decipiatꝛ spes fidelium in ei⁹ resurrectione ꝯfisa: oīa se dicens equanimiter sustinuisse: q̄ iniq̄ videbantꝛ ingerere. Tertio p̄catꝛ: vt ipius exaudiatꝛ oratio: quaten⁹ de luto hui⁹ seculi ei⁹ cōuersatio imaculata liberetꝛ. Scire nāq̄ dicit deū quātis inimicoꝝ appetatꝛ isidijs: vt vsq̄ ad passiōis exitū machinato discrimine pueniret. Quarto: virtute p̄sciētie sue q̄ cōtingere poterāt iimici vētura pnūciat. Quinto: a forma serui se pauperē ꝯfitetꝛ: vn̄ ꝛ laudes se dicit reddituꝝ paterne clemētie: hortans fideles vt in dn̄o debeāt ꝯfidere: q̄ ecclesiā suā de mūdi istius aduersitate liberauit: ꝛ sanctis suis in ea penni felicitate prospexit.

Expositio psalmi.

Saluum me fac deus: qm̄ intrauerūt aque vsq̄ ad aiam meā. Deitatē xp̄i ipassibilē cūcta mētis sanitas ꝯfitetꝛ: sed assūpsit infirmitatē nostrā q̄ subiacē potuisset exitio: Ex ipa

nunc dispensatione clamat: Saluũ me fac deus: vt qr mortẽ refugere nõ debuit quã volũtarie sustinebat: resurrectiõis auxiliũ hũanitas ei⁹ exposcit: vt celeri⁹ fieri salua potuisset. Passus est eñ ille qr voluit: pati unt martyres ⁊ nolẽtes. Sic eñ ipe dñs petro dixit aplo: Cũ senueris ali⁹ te pcinget ⁊ ducet quo tu nõ vis. Nũc causa reddit q̃re se saluũ fieri postulabat: scʒ qm̃ intrauerũt aque vsq₃ ad aiam meã. Aq̃s: p seditionib⁹ plebis motuq₃ pplo⁊ debere suscipi scpi⁹ scriptura diuina testat: sicut est illud: Forsitan velut aq̃ absorbuisset nos. Et sequit: Torrentẽ ptrãsiuit aia nostra: forsitã ptransisset aia nostra aquã intolerabilem. Quapropt pplus ille iudaic⁹: vsq₃ ad aiam dñi saluatoris intrauit: qñ eum crucifigere scelerata mẽte p̃sumpsit. **Infixus sũ in limũ pfundi: ⁊ nõ est substãtia.**

Job.2j

Ps.j23

Al.limo

Ueni in altitudinẽ maris: ⁊ tẽpestas demersit me. Primo sciẽdũ ẽ schema esse Characterismos: que latie iformatio vel descriptio nũcupat. Passionẽ q̃ppe suã venturã quibusdã allusionib⁹ dñs describere cõprobat. Sed hunc versũ subtilit inquiram⁹: qr nõ parue pfunditatis esse dinoscit. In illa pditione rerũ de limo q̃dem terre hoiem de⁹ creauit: sed nõ de pfundo. Facti sunt aũt hoies lim⁹ pfundi: qñ ⁊ originali ⁊ q̃tidianis pctis tenentur obnoxij. Per hunc limũ pfundi infixus est dñs: qñ dementiũ turba iudeo⁊ clamabat: Crucifige crucifige. Quo⁊ caro origiali pctõ dedita limus erat: s scelerata calliditas pfundi sibi nomẽ adiecerat. Limus eñ dict⁹ ẽ: quasi ligans humũ. Sequit. Et nõ est substãtia. Omne malũ substãtia nõ est: qr substãtia dici nõ põt q̃ a dño creata nõ ẽ. Nõ eñ subsistit sed accidit: nec extrinsec⁹ manet sed tñ videt esse dũ puenit. Ueracit q̃ negat substantiã fuisse vitiatã naturam quã a se nouerat nõ creatam. Sic ⁊ in alio psalmo legit: Et substãtia mea tanq̃ nihil ante te est. Nõ illa vtiq₃ quã de⁹ creare potuit: sed q̃ diabolo suadẽte vitiata succubuit. Siue illud simpliciter debem⁹ aduertẽ: crucifixus sũ iniq̃tate iudeo⁊: ⁊ nõ est carnis virt⁹ euadẽdi mortiferã passionẽ. Addidit. Ueni in altitudinẽ maris ⁊ tẽpestas demersit me. Ille qui sup maria fixis gressib⁹ ambulauit: qui petro dexterã ne mergeret extẽdit: queadmodũ se tẽpestate dicit esse demersũ? Hic altitudo maris: copiosam ppli significat insaniã. Idẽ tẽpestas ẽ: seditio cõcitata dementiũ. Ipa eñ demersit dñm saluatorẽ: qñ eum puenire fecit ad crucẽ. **Laboraui clamãs rauce facte sunt fauces mee: defecerũt oculi mei dũ spero in deũ viuũ.** Querendũ est queadmodũ hic dicit: Laboraui clamãs: dũ legat in euangelio: Nõ respondebat eis verbuʒ? Qd esaias q̃ dicit: Sicut ouis ad occisionẽ duct⁹ est: ⁊ sicut agn⁹ coram tondẽte se sic nõ aperiet os suũ. Utrũ q₃ verũ: vtrũq₃ cõpletũ est. Nã ⁊ tacuit cũ traderet: vt ei⁹ dispositio ad mũdi salutarẽ terminũ pueniret. Et oĩno clamabat: cũ diceba: Pater iuste mũdus te nõ cognouit. Uel illud: Pater si fieri põt transeat a me calix iste. Et iterũ: Pat ignosce illis: qr nesciũt quid faciũt. Nã ⁊ illo tẽpore laborãs clamauit qñ dicebat: Ue vob scribe ⁊ pharisei. Ue mũdo ab scãdalis. ⁊ his silia. Laborabat ergo clamãs: qñ nõ audiebat a pfidis. Labor eñ inauditũ significat clamorem: qr laborare illos nõ dicim⁹: quos votum suũ impleuisse testamur. Deniq₃ sic sequit: Rauce facte sũt fauces mee. Raucedo qñ fauces nostras possidet: v̾ba nostra ad alienas aures cõfusa pueniũt. Merito ergo dicit fauces suas raucas eẽ factas: qr dicta eius nequaq̃ sacrilegus pplus audiebat. Adiecit. Defecerũt oculi mei dũ spero in deũ meũ. Oculos istos carnales defecisse credamus dño: q̃ morte cõclusi sunt: qa cordis oculos in sua deitate sp intẽtos habuit q̃ nũq̃ carnis lege peccauit. **Multiplicati sunt sup capillos capitis mei: qui oderunt me gratis.** Scim⁹ capillos nostros ad decorẽ capitis esse concessos: Sic ecclesie apostoli sunt tributi: vt sicut cesaries ornat caput: ita ⁊ oẽs fideles decorare pbent ecclesiã. Ergo vt ostenderet plus esse nume⁊ infidelium q̃ deuoto⁊: dicit multiplicatos esse pfidos iudeos sup nume⁊ capillo⁊: id est: recte credẽtiũ. Qd si ad litterã velis accipe: per Auxesin dictũ est: vt p hoc turbã iudaice multitudinis indicaret. Sequitur. Qui oderunt me gratis. Gratis plane: qñ illuʒ psecuti sunt

Sche

Job.j9

ET

Ps.38

quē ꝓpitiū optare debuerūt. Gratis enim tunc odisse dicimur: q̄si quēpiā sine aliquibus offensioib⁹ execramur: sic et in .xxxiij. psalmo iā dictū est: Qm̄ gratis absconderūt mihi interitū laquei sui. **Cōfortati sunt inimici mei qui†me psequuntur iniuste: que nō rapui tunc exoluebā.** Supi⁹ dixit: sup capillos capitis mlti plicatos īimicos: ⁊ ne crederes tm̄ eos innumeros: nō etiā noxios fuisse: addidit: Confortati sūt: q̄si id quod conabant̄ efficere ꝓbant̄ implesse. Et vt illos inimicos sua culpa cognosceres excitatos: adiecit: Qui me psequunt̄ iuste: h̄ est: qd̄ supi⁹ dixit: gratis. Reuera iniustū fuit: vt qui venerat ad iudaicos ꝑplos saluādos: eos poti⁹ īuenisset inimicos. Subiūxit. Que nō rapui tūc exoluebā. Rapuit adā suasus a diabolo: q̄ñ hoc qd̄ ille p̄ceptū inhibuerat p̄sumpsit attingere. Et merito morte dānatus est: q̄ꝛ vite delegit ↄtēnere p̄ceptorē. Christus autē peccata nō rapuit: delicta nesciuit: ⁊ tñ crucē quasi aliqd̄ delictū ppetrasset excepit: et soluit ꝓ nobis qd̄ ꝓ se iuste nō ptulit: ⁊ vt nostre mortis chirographum vacuaret: ipe toti⁹ culpe psoluit debitā quātitatē. **Deus tu scis insipientiā meā: ⁊ delicta mea a te ñ sūt abscōdita.** Uenit ad scōm caput: vbi iā loquit̄ ꝓ parte mēbrorū. Insipiēs em̄ esse nō pōt xp̄us. De q̄ dicit apl's: Dei virtutē ⁊ dei sapientiā. Sꝫ insipientiā habere ꝓ illis dicit̄: q̄ sicut ait titulus: cōmutati esse noscunt̄. De insipiētibus em̄ facti sūt vere sapiētes: q̄ꝛ recte religionis gratiā post magna crimina pceperūt. De quib⁹ idem dicit apl's: Que stulta sūt hui⁹ mūdi elegit de⁹ vt ↄfundat sapiētes. Sili mō ꝓ suo corpore caput loquitur xp̄s dicēs: Delicta mea a te nō sunt abscōdita. Certuꝫ est em̄: q̄ꝛ deo manifesta sunt cūcta q̄ agim⁹: ⁊ nobis plerūq̄ ignota sūt q̄ culpis surripiētibus ppetram⁹. De hūana q̄ppe ignorātia dictū est: Delicta q̄s intelligit? Merito ergo ad illos referēda sūt delicta ista: qui absoluendi sunt debitis suis. Dn̄s aūt christus peccata nō habuit: sicut ipse dicit: Ecce veniet p̄nceps mūdi huius: ⁊ nō inueniet in me quicq̄. De quo et esaias dic̄: Peccatū nō fecit: nec dolus inuentus est in ore ei⁹: Sꝫ magis: sicut dicit apl's: Eū qui nō nouerat peccatū: ꝓ nobis pctm̄ fecit: id est: pater filiū suū hostiā ꝓ peccatis ↄstituit imolandū. Qd̄ pat̄ augustinus in libro enchiridion subtiliter cōprehēdit atq̄ disseruit. Quapropt̄ insipiētiā vel delicta: a pte mēbrorū posita debemus accipe. Que figura dicit̄ Tapinosis: id est: hūiliatio: cū verbis humilimis rei minuit̄ magnitudo. **Nō erubescant in me: qui te expectat dn̄e† de⁹ virtutū. Nō† reuereant̄ sup me: qui† requirūt te de⁹ israel.** Ecce versus iste declarauit a mēbris dictū: qd̄ superi⁹ ait. Precat̄ em̄ iesus christ⁹ ne de ipso erubescāt q̄ resurrectionē ei⁹ glorioso desiderio sustinebant: quā carnalib⁹ oculis nō poterāt intueri: sicut ip̄e dn̄s dixit: Multi ꝓphete ⁊ iusti cupierūt videre q̄ vos videtis: ⁊ audire q̄ auditis. Petit q̄ infirmitas carnis: ne aliter eueniat: q̄ꝫ sp̄ūsctūs p̄dixerat p ꝓphetas. Cū em̄ dicit: Dn̄e deus virtutū: ostendit ipossibile nihil esse oīpotētie ipsi⁹. Nā qui virtutib⁹ imperat: non est qd̄ nō ꝓ sua volūtate pficiat. Et intēde queadmodum ad resurrectiōis mysteriū transferat̄. Dicit em̄: Nō reuereant̄ sup me q̄ requirūt te de⁹ israel: id est: nō hūanas insultatōes diuti⁹ de mea dormitiōe sustineāt: q̄ te requirere cōprobant̄. Et bene addidit: De⁹ israel: vt q̄ diuinitatē ei⁹ poterāt intueri: nō seducerent̄ infirmitate carnali. **Qm̄ ppt̄ te †supportaui improperiū: operuit †reuerētia facieꝫ mea.** Redit ad psonā suā p hos sex versus pene vsq̄ ad finē diuisionis: enumerās diuersa ↄtraria q̄ ptulit a iudeis. Qd̄ schema dicit̄ Synatrismos: latine ↄgregatio: vbi mltas res ad īuidiā faciēdā in vnū cumulū ↄgregam⁹. Supportauit em̄ ip̄roperiū: cū ei dicebat̄ a iudeis: In beelzebub eijc̄ demonia. Et alibi: Et ecce hō vorax ⁊ potator vini: publicanoꝝ ⁊ peccatoꝝ amic⁹. Et alibi: Nōne h̄ ē fabri fili⁹? ⁊ his filia. Seq̄tur illud qd̄ solet euenire in bono negocio laceratis: q̄s tāto āpli⁹ ↄstat ad tp̄us tristes effici: quāto in se coḡuerint iniq̄ ↄfingi. **Extrane⁹ fact⁹ sū frīb⁹ meis: ⁊†hospes filijs matris mee.** Iudeos h̄ appellat fratres: q̄ erāt ei sanguinis vicinitate ↄiūcti. Quib⁹ extrane⁹ fact⁹ est: quādo ei credere noluerūt. Naꝫ cū ipse

Margin notes: 2. Cor. 5 — Sche — Al. dn̄e — Al. cōfundāt — Al. querūt — Matth. 13 — Al. sustinui opprobriū — Al. cōfusio — Sche — Matth. 12 — Ibidē. 11 — Math. 13 — Al. pegrin⁹

esset de semine abraaz scd'm carnē: illi malis operibus abdicati a patriarche sunt origi ne segregati: sicut ait in euangelio. (Joh.8.) Si filij abrae essetis: opera abrae fecissetis. Adiecit. Et hospes filijs matris mee. Hospitez dicim⁹ quēlibet domū nostrā ad tēpus habitantē: qui non noie cōsanguinitatis: sed tanq̄ peregrin⁹ excipit. Matrē vero suā synagogā dicit: de qua ort⁹ est cū in iudea gēte nasci dignat⁹ est. Filios ergo matris ipsos dicit: quos superi⁹ dixit et fratres. Sed isti filij si fuissent veri: nō vt hospitē habuissent: sed vt fratrez carissimū suscepissent dn̄m xp̄m. **Qm zelus domus tue comedit me: et opprobria exprobrantiū tibi ceciderūt sup me.** Ipsa est sentētia quam euangeliste cōmemorāt. Quapropter nullus ambigat hūc psalmū passionis dn̄ice p̄dicere veritatē: qn̄ et incarnat⁹ dei filius ip̄a verba locut⁹ est. Comedebat eī eū zelus dom⁹ dei: (Joh.2) qn̄ funiculo facto cathedras vēdētiū colūbas et nūmulariorū mēsas euertit: docēs aliud esse templū sanctū: aliud negociatiōis officiū. Sz istū zelū qd fuerit ꝯsecutū patēter adiungit. Et opprobria exprobrantiū tibi ceciderūt sup me. Nā postq̄ indigni salutaribus monitis increpabant: opprobria sup̄ eū q̄si ꝯferta tela miserūt: vt p admonitiōib⁹ sanctis vicissitudinē redderēt iurgiorum. Dicebant eī: (Luc.4) Nōne hic fili⁹ marie est et ioseph? (Joh.9) Et in alio loco: Hunc aūt nescim⁹ vnde sit. et his silia: q̄ insana iudeorum turba loquebatur. Sed qd dixit: Exprobrantiū tibi: querendū est quare dicat pr̄i exprobratū: duz nō legamus a iudeis tp̄e passionis dn̄i xp̄i tale aliqd ppetratū? Sed exprobratū ē patri ab eis: sicut in .lxxvij. psalmo dictur ē. (Ps.77) Et male locuti sunt de deo: et dixerūt: nunqd poterit deus parare mēsam in deserto? Uel qn̄ insani de formato vitulo dicebāt: (Exo.32) Hi sunt dij tui israel: q̄ te eduxerūt de terra egypti. Un̄ nunc recte xp̄us dn̄s dicit cecidisse supra se opprobria q̄ deo patri anterioribus tp̄ibus exprobrabāt: vt ex ꝯsuetudie magis impia: q̄ hoc nouiter aliqd putares effectū. Sequit. Ceciderūt sup me: vt effectū mortis ostēderet: quē crucis dignatiōe suscepit. Tunc eniz cadunt sup nos mala: qn̄ ea vitare nō possumus. **Et operui in ieiunio aīam meā: et factuz est in opprobriū mihi.** Ieiuniū dicim⁹ quoties a cibis carnalib⁹ abstinem⁹: nec esuriē nostrā aliqua comestione satiam⁹. Ad quā similitudinē ieiunasse se dicit dn̄s xp̄us: qr hoim fidē quā valde esuriebat mime poterat inuenire: sicut et in .xxxiiij. psalmo dictū est: Ego autē cū mihi molesti essent induebā me cilicio: et hūiliabā in ieiunio animā meā. Eodē mō et sitire se dixit: qn̄ ad samaritanā venit et aquā petijt dicēs: Sitio: da mihi bibere: id est: vt fidē ab ea quā q̄rebat agnosceret. Sed qr ieiuniū istud ab hūana indeuotione trahebat: Operui dixit animā meā: quasi aliquo pallio tristicie circūdedi. Sequit. Et factū est mihi in opprobriū. Semp boni malis opprobrio sūt: qr mime eorum scelerib⁹ acq̄escūt: dū illis studiose detrahūt: quib⁹ nulla societate iūgūtur. Testant eī ista opprobria: alapas: flagella: ꝯsputa: que iesus saluator ab insana plebe ppessus est. **Et posui vestimētū meū ciliciū: et factus sum illis in parabola.** Per ciliciū: tristicia significat et lachryme: qn̄ dn̄s hūani generis ībecillitate pmotus suscitaturus lazarū fleuit. Nusq̄ eī legit dn̄m vsum fuisse cilicio. Fact⁹ est q̄ iudeis in parabolā: qn̄ p silitudines q̄sdā carnaliter ꝑplm docere videbat: sicut in euāgelio legit: Dixit dn̄s parabolā ad turbā. Et in alio psalmo: Aperiā ī parabolis os meū. Parabola est eī: natura discrepātiū rerū sub aliqua silitudine facta cōparatio: more ꝓuidentie sue: vt q̄ celestia capere nō poterāt: p terrenas silitudines audita pcipe potuissent. **Aduersuz me loquebant qui sedebant in porta: et in me psallebāt qui bibebāt vinū.** In portis sedent: q̄ ꝯuentib⁹ hoim sedula curiositate miscent. Nā sicut p trāseuntiuz et redeuntiū turbas porta excipit: ita diuersa triuia vel platee ꝑplorum numerositate cōplent. Porta quippe dicta est: qd inde potent oīa. Dicit eī passionē suā gentis iudaice fuisse fabulā: vt nullus exciperet q̄ a tali collocutiōe redderet alien⁹. Testis est hui⁹ cause ille loc⁹ euangelij: vbi cleophas a dn̄o: necdū reuelato interrogat⁹ est: et ille respondit: Tu solus pegrinus es in hierusalē: et nō cognouisti q̄ facta sunt in ea in

diebus his. Omnes em̄ ciues: eandē fabulam habuisse mōstrantˀ: qm̄ pegrinus dicitˀ qui huiꝰ causę putabatˀ ignarus. De opprobrijs ac cōuitijs iudeoꝝ hactenꝰ est locutꝰ: nunc quātū mihi videtˀ de fidelibus dicit: Et in me psallebāt qui bibebant vinū. In deo psallūt: q̄ actione ꝓbabili dirigunt: et operibꝰ reddūt q̄ monitis cęlestia mādata suscipiāt. Nā vt hoc de fidelibꝰ intelligere deberemꝰ: ait: Qui bibebāt vinū. Vinum nō ebrietatis: ſ; illud spiritale: de quo legitˀ: Poculū tuū inebrians q̄ preclarū est. Ipsi em̄ psallebāt: q̄ p intelligentiā supnā salutari nectare potabantˀ. Alij hoc iudeis pfidis applicant: qui quasi impleta cogitatione sua de nece dn̄i temulentissime garriebant. **Ego vero orationē meā ad te dn̄e: tēpus bn̄placiti deꝰ. In multitudīe misericordię tuę.** Venit ad tertiū caput: vbi ɔtra maledicta iudeorū oratiōis suę exposuit sanctitatē cęlestis doctor: insinuāsˀ iurgijs hoīm: nō inflāmatis rixis: sed pijs oratiōibꝰ obuiandū. Videamꝰ nunc q̄d sit tēpus bn̄placiti. Illud tēpus est bn̄placiti: qm̄ incarnatiōis suę bn̄ficio: periclitantē mundū ab imminēti liberauit exitio. Hoc tēpus est bn̄placiti: de q̄ ⁊ aplus ait: Ecce nūc tēpus acceptabile: ecce nunc dies salutis. Tēpus q̄d vicit oīa secula: tēpus q̄d mundū reparauit labētē: tēpus q̄d ęternitatē cōtulit ⁊ salutē. Sz hoc tēpus quō ꝓuenerit: decēter exponit. Ait em̄. In multitudīe miscdię tuę. Nā si multitudinis miscdia nō fuisset: nequaq̄ redimi poteramꝰ obnoxij. Nō em̄ parua misericordia fuit: quę tā ingentia pctā supauit. Multitudo quidē fuit delicti: ſ; multo numerosior miscdia illa que vicit: sicut ⁊ in. l. psalmo dictū est. Et s̄m multitudinē misericordiarū tuaꝝ dele iniq̄tatē meā. **Exaudi me in veritate salutis tue.** Cōmemorato tēpore miscdię: quo passiōe sua salutē mūdo p̄stitit: ɔsequēs fuit vt ⁊ resurrectionē sibi euenire p̄caretˀ: quā in veritate pollicitꝰ fuerat p ꝓphetas. Precatˀ q̄ patrē nō natura diuinitatis q̄ ei sp ęqualis est: ſ; infirmitas assumpti hoīs in qua minor est patre. **Eripe me de luto vt non† inhereā: libera me† ex odientibꝰ me ⁊ de † ꝓfundo aquarū.** Per assūptę carnis infirmitatē: in qua miseria iaceat genꝰ hūanū potenter exponitˀ. Docemur em̄ vt hisdē v̄bis ⁊ nos deū rogemꝰ: q̄bꝰ caput nostrū exorasse cognoscimꝰ. Hoc plane subtiliter pscrutandū est: quare se supius infixū limo dixerit: ⁊ hic ne i ipō herere possit exorat. Infixus vtiq̄ limo fuit: qm̄ susceptę carnis infirmitate tenebatˀ: vn̄ etiā mortez crucis accepit. Hic aūt cōpetenter exposcit vt aīa eius a desiderijs luteis: id est: huius mūdi cupiditatibꝰ reddatˀ aliena. Q̄d bene suscipitˀ a parte mēbroꝝ: q2 ille luto inherere nō poterat: qui pcti maculā non habebat. **Libera me ex odiētibus me.** Istud ad iudaicū pplum manifestū est ptinere: q2 resurgēte christo eoꝝ odia frustra euanuerūt. Nā q̄d dixit: De ꝓfundo aquaruz: ad pplm ipm nō ē dubiū ptinere: qui ⁊ ꝓfundꝰ erat malignitate ɔsilij: ⁊ seditionibꝰ turbulentus. **Nō me demergat tēpestas aquę neq̄ absorbeat me ꝓfundū: neq̄ vrgeat sup me puteus os suum.** Similitudo ⁊ iste versus ponitˀ: quez admodū ⁊ ille superior. Dicit em̄ in secūdo versu psalmi: Veni in altitudinē maris: et tēpestas demersit me: ⁊ hic rogat ne demergatˀ a fluctibꝰ: id est: a sęculi istiꝰ tēpestate sęuissima: quę in modū maris aīas obruit: qm̄ eas vitio prauitatis inuoluerit. Deniq̄ p totum tractatū hoc decēter ait: Neq̄ absorbeat me ꝓfundū. Profundū vtiq̄ peccatoꝝ est: qui voracitate quadaz deglutit aīas impioꝝ: vt ad pęnitudinē redire neq̄ant: qui de actuū suoꝝ iniq̄tate desperāt: sicut legitˀ: Peccator cū venerit in ꝓfundū maloꝝ spernit. Repetit iterū eundē sensū alijs verbis: q̄ superius dixerat. **Neq̄ vrgeat sup me puteus os suū.** Puteus em̄ est terrę altius excauata ꝓfunditas. In quez p allegoriā vere incidūt pctōres: qm̄ se a vitiosa volūtate nō abstrahūt: vrgetq̄ super eos os suū cōcludere: cū vsq̄ ad mortis suę tēpus in pessima volūtate psistūt. Hoc ergo totū a se effici petit alienuz: qm̄ peccati cōtagia nō habebat: vt mēbra sua cognoscerēt: quātis periculis subiacerēt: nisi clementissimi dn̄i munere respirarēt. Quę figura dicitur Metabole: id est: iteratio: qm̄ vna res repetitˀ sub varietate verboꝝ. Legitˀ etiā puteꝰ in malo: vt in libro geneseos

Prouer. 18

P

Sche

r

Gen.14 Vallis aūt siluestris habebat puteos multos bituminis. In istos sacrilegi ꝓphani ꝙ mittunt. Sūt etiā ⁊ in bonā ptē memorati: qui scripturas diuinas repositas in altissima ꝓfunditate significāt: quales fuerūt patriarche abraam: isaac: iacob. Vel ille de quo moyses in heremo hebreū ꝑlm dñi iussiōe satiauit. Sic vtrisq puteis vnū quidē nomē: sed causa diuersa est. Illi em̄ in tartarū dirigunt: isti ad celorum regna trāsmittunt. **Exaudi me dñe: qm̄ benigna est misericordia tua: scḋm multitudinē† misericordiarū tuarū respice †in me.** Periculis hūane fragilitatis vt oportebat expositis: voce mēbrorū ad illā salutarē reuertit depcationē. Dicit em̄: Exaudi me dñe: causamq quare exaudiat adiūgit: non qr mereat hūanitas: sed qr miscḋia dñi est benigna sempq ad benefaciēdū parata: cū tñ pie petit ⁊ ei purissime supplicatur. Et vt ipam benignitatē pi⁹ doctor exponeret: adiecit: Scḋm multitudinē miserationū tuarū respice in me. Ad ipam sp recurrit: quā debilibus scit patronā: cui omnia pctā cedunt: q̄uis numerosissima cōprobētur. Et intuere: qḋ vbi pietas postulat: sp hō respici dicit. Nam si pctā respiciat: nos sine dubitatiōe ꝯdēnat. **†Ne auertas faciē tuā a puero tuo: qm̄ tribulor velociter exaudi me.** Suscepti homis forma seruat. Nā sicut in se respici orauit: ita nunc ne auertat faciem suā a puero suo depcat. Puer em̄ frequēter legit dñs christ⁹ ab innocētie puritate. Cui simplex etas hoc beneficiū largit: vt vitia mūdi maliciamq nō diligat: sicut ipe testat⁹ est. Taliū est em̄ regnū celorū. Legit em̄ scḋm illud: Ecce puer me⁹ quē elegi: dilectus meus in quo cōplacuit anime mee. Et alibi: Puer nat⁹ est nobis: ⁊ fili⁹ datus est nobis. Iuste ergo remediū petit: qui se positū in tribulatione cognoscit. Totis em̄ viribus salus poscit: cū tēpore necessitatis optatur.

Al. miserationū

Al. nō hȝ

Al. Et

Matth. 19

Esa. 42

Ibidē. 9

Intende anime mee ⁊ libera eā: ꝓpter inimicos meos eripe me. Intende anime mee dicit: vt reuera cōpos fiat liberationis cū eā diuinitas ꝓpitiata respexerit. Sequit ꝙ causa quare debeat intendi: scȝ ꝓpter inimicos meos eripe me. Propter inimicos enim celerrimū petit resurrectiōis auxiliū: vt q̄ cōtempserāt crucifixū: tertio die resurgēti credere debuissēt: quaten⁹ tali bñficio liberati: a ꝑpetua dānatōe redderent excepti. **Tu† em̄ scis improperiū meū: †cōfusionē† ⁊ verecundiā meam. In ꝯspectu tuo sunt oēs q̄ tribulāt me.** Improperiū: cōfusionē ⁊ verecundiā ꝓ hūano genere sic suscepit dñs saluator: vt mortem. Non em̄ ista ꝓ suo reatu sustinuit: sed oīa hec innocēs ꝑtulit: vt nos bon⁹ magister in talibus reb⁹ positos exēplo sue patiētie miseratus instrueret. Improperiū q̄ppe ꝑtulit: qñ dicebāt iudei: Blasphemauit: qḋ adhuc egemus testib⁹? Cōfusionē: cū plebs insana iudeorū clamaret: Alios saluos fecit: seipum saluū facere nō pōt. Verecūdiā: qñ alapis flagellisq cedebat: ⁊ pontio pilato imaculatus agnus tāq̄ reus tradit⁹ est. Sequit. In cōspectu tuo sunt oēs qui tribulāt me: scȝ q̄ talia faciebāt: ante ꝯspectū diuinitatis erāt iā positi: q̄uis ad tēpus iudicij adhuc nō viderent adducti. Hoc ad inuidiaȝ ꝑtinet excitādā: vt nefariū scel⁹ p̄sente maiestate cōmitterēt. **Improperiū expectauit cor meū ⁊ miseriā. Et sustinui q̄ simul ꝯtristaret ⁊ non fuit: et †ꝯsolantē me ⁊ nō inueni.** Improperiū ⁊ miseriā expectauit cor eius: qñ iniq̄tates iudeorū: ⁊ diuersa q̄ passus est ꝓ sua voluntate sustinuit: ⁊ cōsideratione hūani periculi passionē suā benign⁹ excepit: sicut in euangelio legit: Desiderio desideraui hoc pasca mādūcare vobiscū. Alit em̄ ista crucifixio ꝓuenire ñ potuit: nisi illi⁹ desideriū fuisset. Contra cuius desideriū volūtatēq iudeorum insania minime ꝓualere potuisset. Sequit. Et sustinui q̄ simul ꝯtristaret ⁊ nō fuit. Si passionē dñi queras: ⁊ discipulos ei⁹ cōtristatos inuenies: qñ tradit⁹ est pilato: ⁊ multos alios fidelium qñ ducebat ad crucē. Sȝ hic nō istā ꝯtristationē fideliū debemus accipere: qñ illi eā modis oībus habuerūt: ꝓ qua petrus audiuit: Redi retro sathanas: ſꝫ hic magis ꝑsecutorum tristiciam debem⁹ aduertē: quā indeuote mētes concorditer respuerūt: qñ leti scelus suū videbant implere: ꝓ quib⁹ etiā dñs in passiōe posit⁹ exorabat: Pater ignosce illis: qr nesciūt qḋ faciunt. In illorum em̄ tristiciā sociā

nõ habuit: q̄s scelus pagere obstinata mēte cernebat. Adiecit: Et cõsolantē me τ nõ inueni. Doctores sanctos ille ipl's cõsolat: in q̄ p̄dicationũ verba pficiũt. Sed q: iudeorũ ptinacia resistebat dño saluatori: iuste dicit nõ se inuenisse qui ei⁹ animũ cõsolaret. Et dederũt in escā meā fel: τ in siti mea potauerũt me aceto. Iste versus est: q̄ cõsũmauit venerandā dñi passionē. Matthe⁹ eñ refert: cũ dñs dixisset Sitio: oblatũ illi fel cũ aceto pmixtũ: vt re uera facta iudeoꝝ: amaritudo potionis ipsi⁹ τ austeritas indicaret. Ille eñ dixit: Sitio: q: fidē in ipis desideratā nõ poterat inuenire. Isti obtulerũt amarissimos mores suos: q̄ nulla cõpunctõe cõuersi sũt. Fiat mensa eoꝝ corā ipis in laqueũ: τ in† retributionem τ in scandalũ. Postq̄ in oratione sua futurā exposuit passionē: veniēs ad quartũ modũ nõ maledicendi voto: sed qd erat emersurũ p̄dicens: p totā diuisionē iudeis digna factis pnũciat esse vētura. Mēsa dñi: est vtriusq̄ legi intellectualis epulatio: in q̄ cõuiuarũ more pascunt q̄ delicias dñi auiditate mentis esuriũt: τ sanctispirit⁹ saluberrima ebrietate cõplent. Ipa mensa est quā apl'oꝝ corona p̄cingēs: dapes celestis muneris absumebat. Mēsa eñ τ in bono τ in malo ponit: sicut dicit apl's. Nõ potestis mēse dñi participes esse τ mense demonioꝝ. Illā ḡ sanctā habuerũt iudei: qñ mādata dñi sub integritate coluerũt. Postq̄ vero a fide ieiunare ceperũt: mēsa eoꝝ corā ipsis gentibus tradita est: vt graui⁹ doleret ipis vidētibus adēpta felicitas: sicut eos in euāgelio dñs increpat dicēs: Auferet a vobis regnũ dei: τ dabit genti faciēti fructũ ei⁹. Sꝫ ne quē moueat qd dicit: Mensa eoꝝ: ḡ reuera dñi esse cognoscit. Siliter ipse dñs in euāgelio dicit: In lege vestra scriptũ est: ñ q: iudeoꝝ erat: sed q: ipis ɔstat fuisse plata. Sequit. In laqueũ scꝫ: vt de littera in qua iudei alios astringere conabant: ipi in eā potius caderēt obligati. Additũ est. In retributionē: q: subtracta illa mensa τ gentib⁹ tradita: maloꝝ retributio fuit: q̄ppe qñ in ea epulari nolētes: ab ea merito vident excludi. Adijcit. Et in scandalũ: q: deserētes pacis auctorē: ipsi sibi τ rixas τ praua studia ɔcitauerũt. Uindicta grauis: vltio vehemēs: hũani generis refectionē ieiunis faucibus amisisse. Obscurētur oculi eorũ ne videant: τ dorsum eorũ semp incurua. Cõstat hanc penā atrociũ fuisse iudeoꝝ: vt obscuratis oculis solē verissimũ nõ viderent. Nā qui intēdere noluerũt: ipa illis optat pena ne videāt. Adijcit. Et dorsum illoꝝ sp incurua. Hoc illis euenit: q̄ nimio delictoꝝ pondere p̄grauati: ceruicē suā in terrā cernuli sp incuruant: nec eis ad celũ respiciēdi possibilitas dat: q̄ grauati sunt onere pctõꝝ. Dorsum eñ dictũ est: q̄si descēdēs deorsum. Nā qd dixit: Semp: significat ipios: q̄ nulla satisfactõe cõuersi sũt. Effunde sup eos irā tuam: τ† indignatio ire tue† apphendat eos. Cũ dicit: Effunde: magnitudo ire significat: q̄ in moreꝫ fluminis copiosa descēdit. Hoc etiā designat: Sup eos: vt ñ tñ eos possit cõtingere: sed etiā pbet obruere. Sequit. Et indignatio ire tue. Indignatio est ire: qñ vindicta vehemens in pctõris necē ɔsurgit: τ illud cõsequit qd timet. Adijcit: Apphendat eos: q̄si damnatos τ territos: q̄busdā manib⁹ apprehēdat: vt nõ liceat effugere qd dat p sceleribus sustinere. Fiat habitatio eoꝝ deserta: τ in tabernaculis eoꝝ nõ sit qui inhabitet. Hoc vtrũq̄ iudeis contigisse manifestũ est: cũ ciuitas illa hierusalē frequēti captiuitate deleta est. Factũ est eñ vt τ dom⁹ p̄uate fierent deserte: τ tabernacula: id est: dñi templũ: vel regis palaciũ sine cultore remanerēt. Et nota qd in domibus p̄uatis: habitationē: posuit: in dñi tēplũ: inhabitationē. Ibi eñ habitam⁹ mansione corporea: hic aũt inhabitam⁹ vbi frequētamus deuote mētis aspectu. Qm quē tu pcussisti psecuti sunt: τ sup dolore vulnerũ meorũ addiderũt. Int ifideliũ iustissimas penas: causa ponit dñice passionis: q: pcussuꝫ psecuti sunt: sibiq̄ traditũ detestabili feritate necauerũt: sicut ipse dicit: Nõ haberes in me ptātem: nisi tibi data esset desup. Legit etiā: Qui pprio filio nõ pepercit: sed p nobis oĩbus tradidit illũ. Scriptũ ē q̄ absoluti⁹: q: de⁹ frequēter pcutit ad salutē: vt est illud deuteronomij: Ego occidā τ viuere faciā: pcu-

ET

Al. furor

Al. cõprehēdat.

Ioh. 19

Ro. 8.

Deut. 32

ciam ꝛ ego sanabo. Quapropter pcussum se dicit dñs iesus xp̃s a dispẽsatione q̃ pas sus est. Sed hinc iudei detestabiles extiterunt: qm̃ qd oportuit ꝑ mũdo fieri: p ipsos crudeli voto ꝓbaꝛ impletũ. Sequiꝛ. Et super dolorẽ vulnerũ meoꝝ addiderũt. Eodẽ mõ dicta est ꝛ ista sententia. Dolor erat vulnerũ pio dño: cur nõ de infideli ꝑplo sitim suã esurieq̃ȝ satiabat? Addiderũt iudei gloriosaȝ quidẽ dño: sed sibi pniciosissimã passionẽ: vt illi detestabile inferrẽt exitiuȝ q̃ venerat ꝑ salute cunctoꝝ. Appone iniquitatẽ sup iniquitatẽ ipsoꝝ: et nõ intrẽt in tuã iusticiã. Iniqtas prima fuit iudaice natõnis: vt ꝓphetas ad se missos extinguerẽt. Apposita est autẽ iniqtas sup iniquitatẽ ipsoꝝ: qñ ipum q̃ dñm nostrũ iesum crucifigere maluerunt: qd in euãgelio colonorũ ꝛ vinee parabola dicta testaꝛ. Quidã habuit vineã ꝛ sepe circũdabat eã: vsq̃ ad illũ locũ vbi ait: ꝛ eijciẽtes eũ extra vineã occiderũt. Sic em̃ diciꝛ: Appone iniquitatẽ: p tropicã locutionẽ: quẽadmodũ lectũ est: Indurauit dñs cor pharaonis: nõ qꝛ reȝ malã dñs apposuit: sed qꝛ fieri pmisit: qd saluti multorũ expedire iudicauit. Addiꝛ pena peccati: Ne intrent in iusticiã dñi: id est: ne participes xp̃o fiant in illo regno iusticie. Illi em̃ ad iusticiam: hoc est: ad regnũ dñi pueniũt: qui hic eam sereno mẽtis lumie cõtuenꝛ. Qd pfidis accidere nõ põt: q̃ cordis obstinatione cecati sunt. Vel sic: Appone iniquitatẽ sup iniquitatẽ eoꝝ: qm̃ occiderũt ꝓphetas: ꝛ dñm necauerũt. Deleanꝛ de libro viuentium: ꝛ cũ iustis non scribanꝛ. Verba talia p tropicã locutionẽ de deo dici freqnti lectione notissimũ est. Nam delere ꝛ scribere ꝛ librũ habere: datũ est homini causa memorie: vt qd mẽtis infirmitate retinere nõ poterat: adiumẽto scripture cũ res posceret potuisset agnoscere. Sic em̃ ꝛ moyses dicit ad dñm: Si huic ꝑplo non parcis: dele me de libro viuentiũ. Sȝ liber iste noticie dñi est inuiolabilis firmaq̃ȝ sentẽtia. Diciꝛ ḡ de iudeis: Deleanꝛ de libro viuentiũ: nõ qꝛ scripti erãt: sed qꝛ asscriptos se eẽ iudicabãt. Ibi em̃ qd scribiꝛ: deleri ñ põt: qꝛ totũ in p̃destinatione solidatũ: ꝛ nullus euentus mutare poterit qd illa ꝓuidentia superna decreuit. Sequiꝛ. Et cũ iustis nõ scribanꝛ. Idem ipe locutionis est modus: ut scribere dicat deũ: qd est in illa iudicatione factur⁹: sicut in euãgelio dicit. Sed potius in hoc gaudete: qꝛ nomina vestra scripta sunt in celis. Hoc em̃ accidẽ negat eis: qui nõ sunt: sicut titulus ait: pijs satisfactionibus imutati. Pauper ꝛ dolens ego sum: ꝛ salus vultus tui deus suscepit me. Postq̃ȝ iudeis que fuerant emersura ꝓphetie p̃dicatione cõpetenter optauit: venit ad quintaȝ partẽ: vbi multis modis exponit a dispẽsatione incarnationis sui ꝓpositi sanctitatem. Dicit em̃: Paup ꝛ dolens ego sum. Paup: sicut dic aplus: Qui ꝑ nobis paup factus est cum esset diues: vt illi⁹ inopia nos diuites essemus. Dolens: qꝛ sicut esaias dicit: Infirmitates nostras ipe portauit: ꝛ ꝑ omnib⁹ dolet. Et quare dicit: Ego sum: duȝ multi pauperes sint dolẽtes? Sed ideo sibi hanc ꝓprietatẽ deputauit: qꝛ nemo alter hũc dolorem ꝑ toti⁹ mundi culpa sustinuit. Sed hoc p figurã diciꝛ Metriasmon: id est: mediocritatẽ: qñ rem magnã humiliato voto deijcim⁹. Quod psone dñi christi frequenꝛ aptaꝛ. Sequiꝛ. Et salus vultus tui de⁹ suscepit me. Suscepit vtiq̃ȝ humanitatẽ omnipotẽs verbũ: qñ mundũ deo recõciliare dignat⁹ est. Salus vult⁹ tui: forma vnigeniti filij: in qua equalis est patri: que salutaris recte diciꝛ p quã fidelib⁹ medicina cõferꝛ. Suscepit diciꝛ a parte qua minor ẽ patre: vt collocat⁹ ad dexterã eius ꝛ paupertatem deponeret ꝛ dolorẽ. Laudabo nomẽ dei cũ cantico: ꝛ magnificabo eũ in laude. Hoc bñ potest intelligi ab his q̃ cõmutati sũt: id est: a parte membrorũ. Laudat em̃ i ecclĩa nomẽ dñi caput nostrũ cũ cantico: qñ hymnica exultatione fit adunatio magna fideliũ. Ipse em̃ in nobis ꝛ laudat ꝛ magnificat: qd nos veraciꝛ laudare cognoscit. Nã si nobis esurientibus esurit: si nobis sitientib⁹ sitit: quẽadmodũ ꝛ nobis laudãtibus: nõ ipse collaudat? Et placebit deo sup vituluȝ nouellũ: cornua ꝓducentẽ ꝛ vngulas. Hic psalmodie virtus exponiꝛ: quia mlto acceptior ẽ laus puro corde fusa deo: q̃ȝ potest pecudum placere mactatio. Iste

Ar. eoꝝ · Matth. 2j · Exo. j0 · Exo. 32 · Luc. · Ar. · Ar. · 2. Co. · Esa.

enim holocaustis oblationis mos fuit: vt pro peccatis offerretur nouellus vitulus. Significabat enim hec victima innocentis ac noue vite munera secutura: que defensionem haberet in cornibus: pedum vero munimen in vngulis: per quas seculi istius aspera conuersatione sanctissima calcaremus. Producentem quod ait cornua: illud significat: quia christianorum pro plus per dies singulos virtute domini semper augetur. Uideant pauperes et letentur: querite deum et viuet anima vestra. Postquam dixit plus esse sacrificia laudis: quam pecudum immolationes: conuertitur ad pauperes suos commonens vt debeant letari: quoniam iam non in solis facultatibus oblatio posita est: sed mentis affectu: vbi et pauper potest esse ditissimus. Nolite ergo diuites gloriari: qui potestis habere vitulos cornua producentes et vngulas: quia deus ista respuit et mundissimum cor requirit: quod illi magis habent quam diuitias vestras obnoxia mente non querunt. Sequitur. Querite deum et viuet anima vestra. Pauperes monet: vt escam mentis querant non corporis: et illum panem desiderent angelorum: vnde potius anima saginetur. Respiciamus quod dicit: Uiuet anima vestra: dum peccatorum viuat anima. Sed illud proprie viuere dicimus: quod in beatitudinis iocunditate consistit. Illud autem licet viuat: mori iuste putamus quod perpetua tristicia et grauissimis doloribus oneratur. Quoniam exaudiuit pauperes dominus: et vinctos suos non† spreuit. Exaudiri quidem pauperes gratanter audimus: sed qui sint isti pauperes diligentius inquiramus. Pauperes sunt christi: sicut sepe diximus: qui mundi istius diuitias voluptatesque despiciunt: et eligunt indigentiam humanarum rerum: vt spiritualibus epulis fartiantur. Hos exaudiri dicit dominus christus: qui indigentia mundi repleti sunt: et tanquam si totum possideant sic paupertatis sue securitate letantur: sicut apostolus monet. Tanquam nil habentes: et omnia possidentes. Nam quod dicit: Et vinctos suos non spreuit. Omnes quidem communiter vincti sumus lege peccati: et quibusdam compedibus irretiti: quia desideria humana perquirimus. Sed dominus vinctos suos non spernit: id est: qui suis legibus vinciuntur. Ipsos enim liberat a laqueis carnalibus: quos suis regulis connexos agnouerit. Laudent† eum celi et terra: mare et omnia† que in eis† sunt. Datur magnarum rerum breuis et absoluta sententia: vt in celi commemoratione omnia eum debeant laudare celestia: terre quoque terrestria: maris vniuersa natantia. Et vt fieret perfecta conclusio: dictum est: Et omnia que in eis sunt. Sic ad domini laudes inuitatur quicquid creaturarum esse cognoscitur. Sic et apostolus complectitur dicens: In nomine iesu omne genu flectatur: celestium: terrestrium et infernorum: et omnis lingua confiteatur quia dominus iesus christus in gloria est dei patris. Quoniam deus saluam faciet syon: et edificabuntur ciuitates iude. Et inhabitabunt ibi: et hereditate acquirent eam. Quale opus sit domini in ecclesie sue constructione: ex laudum ipsarum magnitudine potenter aduertitur: quando celum: terra: mare et omnia que in eis sunt laudare dominum commonentur: quia saluam faciet syon: que hic multis persecutionibus: multis fatigatur angustiis. Syon enim hierosolymitano templo coheret: paruus omnino colliculus: sed nominis qualitate grandescens. Significat enim speculationem: qua sola respicitur deus: in qua diriguntur corda fidelium: et omnium creaturarum rationabilium vna felicitas si dominum contemplentur auctorem. Edificate sunt enim ciuitates iude: quando ecclesia catholica per humilitatem piam toto orbe diffusa est. Non enim in edificiis parietum gaudet dominus: que sunt vtique vetustate peritura: sed fidelium deuotione: hoc est: lapidibus viuis: vnde hierusalem futura construitur. Et bene dictum est: Ciuitates iude: id est: domini saluatoris: qui ex origine iude carnis propagatione descendit: sicut de ipso legitur: Uicit leo de tribu iuda. Sed ne tantum ciuitates: non etiam habitationes futuras aduerteres: dicit: Et inhabitabunt ibi: quod est proprie fidelium inhabitare vbi constanter mentis puritate versantur. Hanc autem ecclesiam hic habitant christiani. Hereditate vero acquirent eam: quando ad hierusalem illam eternam domini miseratione peruenerint. Hereditas enim ipsa est: que: sicut iam dictum est: non morte: sed testatore in eternum viuente prestabitur. Et semen seruorum eius possidebit eam: et qui diligunt nomen eius† inhabitabunt in ea. Terminum psalmi istius promissio beata concludit: sed quantum grande est premium: tantum adhibere intelligentie debemus adnisum. Semen hic operam sanctam: non carnis progeniem debemus accipere. Nam illos reprobatos constat esse: qui se ex abrahe descendere gloriabantur ori-

Phil. 2

Rp

Apoc. 5

Al. habitabunt

Al. illum
... epulis
... non b...

Job.8 gine: quibus dictū est a dño: Si filij abrae essetis: opera abrae fecissetis. Quod si semen: bonos act⁹: vt in multis locis dictuz est: velim⁹ aduertere: integra nobis poterit cōstare sentētia. Nā quicūq imitatores eorū sunt: qui deo factoꝝ pbitate placuerūt: ipsi possidebunt terrā futurā: que nullo iam fine mutāda est: regnū scz dñi quod sanctis suis fideliter pollicet. Et ne forsitā semen istud detraheres ad carnis originē: vnde iudei maxime gloriant: pceptum addidit generale: Et qui diligūt nomē ei⁹ inhabitabunt in ea. Ipm est qd supius dixit: seruorū: qd hic: qui diligunt nomē eius. Inhabitabūt in ea dixit: ppetua felicitate potient: terra: q iā nō spinas tribulosq producit: que hoies labore nō pascit: que venena nō pturit: que nūq suos incolas perdit: que nō vicissim sole atq astris: sed qd est felicius iugit de pprio auctore lucebit. Et nota qd ordine suo psalm⁹ iste cōclusus est. Primū: q ex psona dñi christi plat⁹ est. Deinde ichoauit ab oratione. Tertio: passiōis dñice gesta memorauit. Quarto: verbis euāgelij assona veritate psensit. Quinto: in spe fidelis ppli dicta cōclusit. Sic qrtus iste psalm⁹ est: qui passionē dñi pdicta lege pphetauit.

Cōclusio.

Audiuimus psalmū celesti dispensatione mirabilē: vbi quanta est in diuinitate ptās: tāta in hūanitate cōstat hūilitas. Assumpsit sanctū verbum naturā nostre imbecillitatl: sicut titul⁹ ait: p his qui cōmutabunt: vt p indebitā mortem suaz liberaret nos a morte iustissima. Intrauit inferni claustra: vt pāderent ifer na. Victus est interitus saluatoris aduentu: ꝛ ppetuas tenebras iure pdidit postq̄ eternū lumē accepit. Debellauit diaboluz p hūanā naturā quā tenebat obnoxiā: et p imbecillitatē carnis superat⁹ est fortis: qm supra vniuersas ratiōabiles creaturas extulit: qd omnib⁹ spiritualib⁹ infirmi⁹ fuit. Heb.j Cui em dixit angeloꝝ: sicut aplus ait: Sede a dextris meis? Nā quelibet alia natura nō ē vnita christo: sed sola carnis nostre glorificata susceptio. Reuera oipotēs: Reuera misericors: q dānata beauit: pdita restituit: obnoxia liberauit: miserias nostras a nobis fecit alienas: ꝛ pstitit hominē p suam mortē viuere: quē creatū imortalē diabolus fecerat interire. Cōcede oipotēs deus: vt qui p nobis carne dignat⁹ es pati: dones nobis qd coronare digneris.

Explicit expositio in psalmū. LXVIII

Incipit expositio in psalmū. LXIX

In finē dauid in rememoratiōe qd saluum me fecit dominus.

Finis ꝛ dauid: vt sepius dictū est: significāt dñm saluatorē: ad quem dirigunt hec verba fideliū: q totus hic psalmus ex psona martyrū dicit: q varia quidē psecutione laborabāt: s spem fixam habere in dño mime desinebāt. Adiectū est: In rememorationē. Duob⁹ em modis memores sum⁹: cū pctōꝝ recordatione supnā iusticiā formidam⁹: ꝛ iterū dū cōcessa bñficia purissimo corde retinem⁹. In tricesimoseptimo itaq psalmo vbi hec verba posita sūt: met⁹ est futuri iudicij: ꝛ recordatio peccatorū: hic aūt spes liberationis: et futuri premij pmissa securitas sustinetur. Nā vt hanc recordationē ostenderet: adiecit: Qd saluū me fecit dñs: vt nō de metu hec memoria: sed de accepto beneficio probaretur esse cōcepta. Congruū quippe fuit: vt quoniā in superiore psalmo passionē suam narrauerat dñs christus: spēq resurrectionis addiderat: post caput suū similiter ꝛ mēbra loquerent: quaten⁹ ꝛ passiones suas fideles edicerent: ꝛ spem votiue resurrectionis assumerēt.

Diuisio.

Martyrū confessorūq populus: qui multiplici quidē sed felici clade laborabat: Prima positiōe dominū deprecat: vt a psequētiū periculis liberet: ꝛ irrisiones eoꝝ irritas faciat: quaten⁹ conuersi dicta sua salutariter erubescāt. Secūda parte supplicat: vt magnificans dñm exultet turba fideliū: quoniā ipse pauperes ꝛ egenos suos iuuare ꝛ liberare dignat.

Expositio psalmi.

Deus in adiutorium meū intende: domine ad adiuuandū me festina. Pia cōfessio initium sumit a dño: vnde nouit periclitantibus venire psidiū. Et vt erūnas suas beatissimorū martyrū cetus ostenderet: dicit: In adiutoriū meū intende. Tunc em adiutoriū poscimus: quādo periculis subiace-

mus: vt aliquo remedio subleuati calamitates diuersarũ possin⁹ vincere passionũ. Intẽde dic: ꝓpitius respice: q₂ omnia dominus etiã cum nõ rogatur agnoscit. Sed mos iste periclitantiũ est: vt ita liberari credant: si se a dño respici posse cognoscant. Et ne longius ꝓtraheret̃ beneficiũ quod sciebat vẽturũ esse: adiecit: Domine ad adiuuandũ me festina. Sic dicit̃ festina: quasi misericordia diuina tarderet: ꝛ p morã aduentus ei⁹ fierent tormẽta grauiora. Festina dicit ergo dño: qui festinabat de hui⁹ seculi clade liberari. Nã illi cõiuncta est voluntas ꝛ accelerata pfectio: dũ omnia creatori seruiũt: qm̃ eius imperio cuncta famulantur. Sic in vno versiculo multa cõclusa sunt. Que figura dicit̃ Epitrochasmos: id est: dicti rotatio: cũ ea que latius sentiẽda sunt breuiter explicant̃. Sed nõ sequẽdus in omnib⁹ generaliter hunc locũ facundissimus cassianus: in decima collatione plurima de ei⁹ vtilitate disserẽs: tanto honore cõcelebrat: vt quicqd monachi assumpserint sine hui⁹ versiculi trina iteratione non inchoent. Quẽ repetita sepius laude cõgeminãs: nimis vtilẽ ꝓbat esse ei⁹ memoriã. **Confundant̃ ꝛ reuereant̃† inimici mei: qui querunt animã meam. Auertant̃ retrorsũ ꝛ erubescãt: qui† cogitãt mihi mala.** Imitator capitis sui populus martyrũ: emendationẽ inimicoꝝ suoꝝ expostulans dicit: Cõfundãt̃ ꝛ reuereant̃ inimici mei. Confundi est qñ volũtates suas iniqua ꝯscientia studio veritatis agnoscens: de facti sui puersitate turbat̃. Reuereri est: qñ iusticiã lesam nostra operatione cognoscim⁹: ꝛ ꝓ his rebus penas nos incurrere formidam⁹. Quod illis accidit: qui puersitate dãnata: ad pietatem dñi cõuersionis studio redire festinabant. Sequit̃. Qui querũt animã meam. Bene singulari numero: animã suã posuit turba fideliũ: quib⁹ ẽ: sicut scriptura dicit: anima ꝛ cor vnũ. Querebant ergo inimici animã fideliũ: nõ ad venerationẽ: sed vt satisfaciẽtes odijs suis eã a corpore segregarent. Quod factum est in martyrum passionibus: qñ eos trucidabat psecutor infensus. Legit̃ ꝛ in bono queri: sicut est: Perijt fuga a me: ꝛ nõ est qui requirat animã meam. Et q₂ hoc verbũ omonymũ est: addidit: Ut auferãt eã: quaten⁹ istud in malum positum intelligere debuisset. Subiunxit. **Auertant̃ retrorsum ꝛ erubescãt qui cogitãt mihi mala.** Auertit̃ retrorsũ: qui sicut sepe dictũ est: a praua cogitatione descendens: dñi iussa subsequit̃. Sensus ergo talis est: Qui cogitant mihi mala: hanc retributionẽ suscipiant: ne in sua iniquitate psistant. O pia sanctoꝝ etiã ipa que putatur aduersitas. Melius optabãt inimicis: q̃ sibijpsi petere videbant̃ in ꝓsperis cõstituti. **Auertant̃ statim erubescẽtes: qui dicunt mihi euge euge.** Prioris sensus exultio: vt a suo proposito erubescentes velociter se cõpellant̃ abscedere: q̃ falsis laudationibus cognoscunt̃ fidelissimos increpare. Euge eñ: sermo laudãtis est. Sȝ hic sub ironia: id est: sub irrisiõe dictum aduerti debet: qm̃ ab inimicis videt̃ esse ꝓlatũ. Siue illos increpat qui afflictiones martyrũ penasq₃ collaudant: ꝛ nõ ad auctoris gratiã referũt: quod eis est larga pietate cõcessum. Nã vtrũq₃ vitiosum est: aut alienis calamitatibus illudere: aut homines de sua possibilitate laudare. **Exultent ꝛ letentur in te omnes qui querũt te† domine: ꝛ dicãt semper magnificet̃ domin⁹ qui diligũt salutare tuũ.** Postq̃ d̃ ꝓsequentiũ iniquitate ꝛ cõuersione locutus est: secũda positione depcatur: vt exultẽt ꝛ letent̃ oẽs qui diligũt dñm xp̃m. Illis eñ ꝯfusio ꝛ verecundia: istis exultatio ꝛ leticia ꝑennis optat̃: sic in euãgelio dñs dicit: Et ibũt hi in supplicium eternũ: iusti aũt in vitã eternã. Sed hunc veracis leticie modũ ꝯpetẽter insinuat. Dicẽdo eñ: In te: fatet̃ caducã esse leticiã: q̃ hũana ꝑsumptiõe gloriat̃. Adiũctũ est: Oẽs q̃ querũt te dñe: Nõ suis virib⁹: s̃ tua pietate reqsiti. Nã vt te q̃reret genus hũanũ: tu illud de celo ꝓspiciẽs miscõiter inqsisti. Ipse eñ ad nos venit vt ad eũ redire mereremur. Isti tñ q̃ dñm querũt qd debeãt dicere salutariter admonet̃: id est: dicant: Semp magnificet̃ dñs. Semp: cõtinuũ gen⁹ ostendit: q₂ nunq̃ debet a laude dñi cessari. Et vt nobis sensus iste manifesti⁹ elucescat: verboꝝ ordo reddendus est: hoc est: Dicant sp qui diligũt salutare

Al. nõ hȝ

Matth. 25

tuū:magnificet dn̄s. Intelligam⁹ hoc verbū ab hūana cōsuetudine fuisse mutuatū. Magnificat eni ille qui laudib⁹ crescit: qui bona opinione grandescit. Ceterū: de⁹ non habet incremētū: qr ipe in se tot⁹ singularis et ineffabilis intelligit plenitudo: nec aliūde pōt crescere q̄ cōsueuit creaturis omnibus icremēta pstare: sed magnificādo nos inde pficimus: et cū laudes deo sancta mēte psoluimus nostra pscientia semp augetur.

Ego vero egenus et paup sum: de⁹ adiuua me. Adiutor meus et liberator me⁹ es tu: dn̄e ne tardaueris. Turba fideliū cū dn̄ice passionis imitaret exemplū: ipsa q̄z verba ei⁹ ad suā transtulit psalmodiā. Dicit eni ex persona sua dn̄s in alio psalmo: Ego vero egen⁹ et paup sum: dn̄s curā habet mei: sicut et hic dictū est a psona beatorū. Sed dum dicit: Ego vero egen⁹ et paup sum: significat illos diuites fuisse mūdanos: de quib⁹ dic: Confundant et reuereant inimici mei q̄ q̄runt animā meā. Sed videam⁹ cū sit celesti thesauro ditissima: vbiq̄z se egenā et pauperē dicit gloriosa pauptas: vtiq̄z qr mundanas copias nō habet: et intus vbi est diues semp ambit: semp desiderat: semp accipit: sicut apl's dicit: Fratres ego me nō arbitror apphendisse. Et iterū: Si quis existimat se scire aliqd: necdū cognouit queadmodū eū oporteat scire. Uides merito dici tales egenos: tales pauperes q̄ cōtinue acqrere gratiā diuinitatis exoptāt. Egeni eni sum⁹ qn̄ iugiter indigem⁹. Pauperes: dū semp ad beneficia ipsi⁹ auida mēte pperamus. Sequit. De⁹ adiuuat me: id est: in tribulatione mūdana: vbi cū vitiorū aduersitate pugnam⁹: vbi et spūs imūdos hostes patimur: et dn̄i liberatione liberamur. Addidit vtrūq̄z piunctū: vt adiutor sit dn̄s in necessitatib⁹: et de hac secli clade liberator. Et intēde qr dicit: Tu dn̄e: vt tota spes nostra ad eū debeat fixa respicē. Sequit. Ne tardaueris. Periclitātiū mos est tardū iudicare: q̄uis celerrimū pstet auxiliū. Ille eni cōpetēter et mēsurate facit oīa: sed nos tardū putam⁹ qd desiderio magno requirimus.

Al. moreris

Ps. 39

Phil. 3
j. Cor. 8

Cōclusio.

Totus hic psalm⁹ celestis philosophie luce resplēdet. Est eni morali pbitate format⁹: petens in afflictionib⁹ remediū: et inimicorū saluberrimā pfusionē: vt erubescētes mala sua deserāt: q̄ prauis actibus obsecūdant. Deinde bonorū leticiam eterna gaudia cōpromittit: et qd est in afflictiōe sūma psidiū: celerrime dn̄m venire deprecat: q̄ hui⁹ mūdi pgrauātis angustias aduētus sui visitatōe submoueat. Illo eni viso diaboli corruit supbia: q̄ olim impia dn̄atione regnabat. Religat⁹ est q̄ mūdū pctorū vinculis illigabat: et eovsq̄z dn̄i virtute pduct⁹ est: vt nūc sanctos paueat q̄ pridē hūano generi neq̄ssimus imperabat. Uñ desiderāter et sepe dicēdū ē: Adiutor meus et ptector meus es tu domine: ne tardaueris.

Explicit expositio in psalmū. LXIX
Incipit expositio in psalmū. LXX

Dauid psalmus filiorū ionadab et priorum captiuorū.

Dauid et psalm⁹: assidua iteratione notissima sūt. Qd aūt dic: Filiorū ionadab et priorū captiuorū: virtutē psalmi p historicas causas isinuat: in vestibulo monēs qd in penetralib⁹ inquirat. Hieremias eni ppheta refert: ionadab fuisse dei sacerdotē: q̄ filijs suis pcepit in téplo degere: et pbabili se sobrietate tractare: qd eos pstat fecisse: et obediētie sue apd deū magnā gratiā cōperisse: qui nūc p fidelibus ac deuotis ponunt. Nā et ipm nomē indicat causam. Ionadab q̄ppe interptat dn̄i spontane⁹: id est: q̄ deo incoacto desiderio seruiebat: sicut scriptū est: Uoluntarie sacrificabo tibi. Sequit. Et priorū captiuorū. Hāc historiā: regū text⁹ enarrat. Nā cū israelitic⁹ pplus diuina mādata cōtemneret: pme: secūde et tertie captiuitati decretus fuerat subiacere. Sed vt agnoscēs ad supplicationē dn̄i correcta mente remearet: anteq̄z pma captiuitas pueniret p pphetā eis h malū denūciauit esse eventurū: s illi cōsueta nequicia in sua obstinatione manserūt. Isti g nunc in loco pumaciū ponunt: q̄ frequēter admoniti corrigere noluerunt. Cōmonemur g in hoc titulo: vt deuotionē habeam⁹ filiorū ionadab: nō cōtumaciā iudeorū qui captiui esse meruerūt. Psalmus eni tot⁹ ad hoiem ptinet fidelē: q̄ mūdi spē renuēs in dn̄o pura deuotiōe pfisus ē: gra-

Ps. 53

tiā diuinitatis tota nobis intētione cōmēdās: p quā peccatorum nostrorum nexibus possimus absolui. Diuisio.

Per figurā Metopoeiā introducit psona generalis: q pctorum captiuitate liberata diuinis mādatis adherebat: pdicās nobis xpi dñi eximiā caritatē: q nullis meritis pcedentibus gratis spendit. Hec in prima parte psalmi ab humanis iniqtatibus iugiter se petit liberari: vt dño gratias referre mereat. Scdo loco supplicat: ne in senectute eius beneficijs priuetur: cuius auxilio in iuuentute ptecta est. Tertio loco: dona eius enumerās iugiter se agere gratias pollicet. Expositio.

Deus in te speraui: dñe n cōfundar in eternū. Hic iterū hypothetici sylogismi facies nob decora subridet: eo mō. Si deus in te speraui dñe nō ɔfundar in eternū: attñ deus in te speraui nō cōfundar in eternū. Nūc q sequūtur dño iuuāte tractemus. Eligit quidā fideliū: q z primis tēporibus fuit: z in psenti esse non desinit: z vsq ad finē seculi pfecta in dño mētis soliditate cōsistit. Hic totam spem suā in dño ponēs: gratię nobis diuinę sacramēta cōmendat: ne falsa in nobis psumentes: muneris eius psperitate vacuemur. Intelligamus quid est q se petit nō cōfundi in eternū: scz in illa iudicij retributione: vbi confundi omnino penale est. Hic em frequēter pspere cōfundimur: qm a pessima intētione reuocamur: et in bonā partem traducti pbabiliter erubescimus: qui pridē de nostro scelere gaudebamus. Premisit ergo causam quare cōfundi non debeat in eternū: scz qm sperauit in dño. In tua iusticia libera me z eripe me. Inclina ad me aurē tuaz: z libera me. Cū dicit: In tua iusticia: miscdiaz petit diuinā. Illius quippe est iusticia: parcere supplicāti. Sic em ęquitati ipsius placitū est homini remittere: qui sua noscit facta dānare. Libera: ab iminētibus periculis dicit. Eripe a potestate diaboli: ne cū eo sub ęternitate dānemur. Cū em dicit: Inclina: hūilē se facere pfitet: qz nisi diuina gratia ad hoiem se liberandū inclinauerit: ad illā miscdiam suis meritis nō pōt puenire quā cupit. Nō est em cuiusq meritū qd ad illū attingat: nisi ipse misericors ad peccatores prius adueniat. Esto mihi in deū ptectorē z in locū munitū: vt saluū me facias. Qm firmamentū meum: z refugium meū es tu. Potest aliquos nisi bene inspiciat offendere: quod supra ptectionē diuinā munitū locū noscitur addidisse: quasi vero locus defendat quē virtus superna nō vendicat. Sed pma sentētia rogat: vt ab inimicis spiritualibus eius anima ptegat: deinde petit etiā corporis sospitatem quę ab inimicorum telis ac gladijs loco munitissimo vendicat. Metaphora a castellis tracta: qz tūc aduersarios euadimus: qm locis munitissimis vendicamur. Sz locus iste diuina ptectio est: sic in alio psalmo dicit: Sub vmbra alarum tuarum ptege me. Qm em cū christo sumus: nullas diaboli insidias formidamus: qm fraudat nequissimus ille pprio voto vbi est diuina defensio. Et vide: sua suis q pulchre sunt reddita. Firmamentū ptinet ad ptectionē: refugiū ad locū munitū. Quę duo merito sibi a dño venire credidit: qz nihil suis viribus applicauit. Estimo hic z aliud sentiēdū: vt firmamentū in hoc seculo dominus dicatur: vbi z patientia querit: refugiū in illa beatitudine ęterna: vbi iā aliquod periculum nō timetur. Deus meus eripe me de manu peccatoris: z de manu cōtra legem agentis z iniqui. Clamat homo ille generalis: quia captiuus fuerat lege peccati: sed per diuinā gratiā se cōfidebat absolui: vt eripiat a potestate noxia peccatoris: qui semp illud affectat facere: quod nec diuinę legi: nec ęquitati certū est cōuenire. Sed quia peccatorē vniuersaliter dixerat: nunc eū partibus duabus exponit dicens: De manu cōtra legem agentis z iniqui. Cōtra legē agit: qui accepta lege facit contra regulas mandatorū: vt sunt iudei qui inter reliquas gentes legem suscepisse noscūtur. Iniqui vero sunt pagani: quibus z iudei: qui nulla dñi lege refrenantur: sed more ferarum faciunt quodcūq libuerit. Sic omnē peccatorē duabus his partibus pbatur amplexus. Ita z apostolus loquit de genere vtroq peccātiū. Qui sine lege peccauerūt: sine lege pibunt: z qui in lege peccauerunt: p legem iudicabunt. Quoniā

Sche

Ps. 90

Ro. 2

Al. dñe | tu es patientia mea dñe: †spes mea a iuuentute mea. Dicit quapropter de manu peccatoris eripi debuisset: scz qr patientia ipsi⁹ domin⁹ erat: vt cũ ad ipm intenderet: ꝛ p eum se saluandũ crederet: omnia libenti animo sustineret. Patientia est em̃ honestatis aut vtilitatis causa: rerũ arduarũ ac difficiliũ volũtaria ꝛ diuturna ꝑpessio. Seqꝛ. Spes mea a iuuẽtute mea. Premisit patiẽtiã: ꝛ spes eius digne secuta ẽ: sicuti ꝛ apl's dicit: Tribulatio patientiã operatur: patientia ꝓbationẽ: ꝓbatio autem spem. Prius est em̃ vt cũ dei gratia p patientiã ꝓbemur: ꝛ tunc illã fructuosam spez ipso donãte habere merebimur. Nã quod addidit: A iuuẽtute mea: illã ętatẽ significat: in qua dño credidit. Nã quocũqꝫ tempore ad ipm veniatꝛ: merito iuuẽtus nostra dicitur: qr in ipsa plenissimo robore solidamur. Siue illd: a iuuẽtute mea significat: ex quo cepit cõtra diaboli pugnare versucias. Ipsa em̃ ętas est quę ad certamẽ dirigitur: ꝛ ad colluctatiões arduas aptissima viuacitate ꝑparatꝛ. In te cõfirmatus sum ex vtero: de vẽtre matris meę tu es ꝓtector meus. In te †decãtatio mea semꝑ. Hunc versũ paulo sollicitius ꝑscrutemur: ne nobis aliqua obuiare possit absurditas. Dixit em̃: Spes mea a iuuẽtute mea. Nũquid cõfirmatio ei⁹ in deũ esse potuit: qñ in materno vtero nulla fultus ratione vegetat⁹ est: maxime cuz legatur: Ecce em̃ in iniquitatibus cõceptus sum: ꝛ in delictis peperit me mater mea. Sed hic vterũ sanctę matris ecclesię debemus accipere: vbi primũ fidei rudimẽto cõcipimur: deinde ex aqua ꝛ spiritusancto generamur. Tũc em̃ ꝯfirmatio nostra potest esse dñs: qñ ad eũ fidei munere venerim⁹. Addidit. Tu es ꝓtector meus: vtiqꝫ: quoniã aduersus diaboli neqcias ipse nos ꝓtegit ac defendit: ꝛ in hoc mũdo ꝑstat euadere: ne peccatis possim⁹ onerãtibus interire. Sequitur retributio ꝑmiorꝫ: vt sicut sp beneficia: ita ꝛ psalmodia debeat esse cõtinua. Nã si tẽpus a munerib⁹ nõ vacat: qre si quispiã ab eius glorificatiõe suspendat. Significat em̃ ꝛ ꝑsens seculũ ꝛ futurũ. Hic em̃ illi ꝓ liberatione cantam⁹: ibi aũt gratias ꝓ ęterna remuneratõe pagimus. Ita

P

Ro. 5

Al. cantatio

Ps. 50

fit vt dñs laudari sp debeat: qr ꝯtinuũ est omne qd ꝑstat. Tanqꝫ ꝓdigiũ factus sũ multis ꝛ tu adiutor fortis. Prodigiũ in hoc seculo fit fidelis: qñ alia sectatur qꝫ ꝑt amare peccãtiũ multitudo. Querũt illi diuitias: iste pauperiẽ: qrũt illi epulatiões: iste ieiunia: querũt deniqꝫ illi gaudia: iste tristiciã. Queadmodũ ꝫ nõ põt videri ꝓdigiũ: qd se contra multorꝫ cognoscit tractare cõsensũ. Hoc est qd oratores hũilis causę gen⁹ esse dixerũt: quod sic ꝯtẽptibile creditꝛ: vt portentũ potius estimetꝛ. Sz negligendę sunt hũanę imputatões: qñ diuinę nobis ꝓbantꝛ fauere virtutes. Caducũ est em̃ omne ꝯtrariũ: vbi adiutor ꝓbatꝛ esse fortissimus. Sed cũ dicit: Adiutor: admonet vt dei gratia suffragante nos qꝫ ad bonũ niti ꝛ ꝯtendere debeam⁹: ne diuinis bñficijs inueniamur aduersi. Repleatꝛ os meũ laude †tua: vt †possim cantare gloriã tuã tota die †magnificẽtiam tuã. Dixit hactenus hũano generi qꝫ diuersa bñficia contulisset: nũc qꝫ et hoc petit a dño: vt possit ei gratias agere cõpetenter. Nã si ille os nostruz nõ repleat: nec lingua mouetꝛ: nec desideria honesta flammantꝛ. Magna si cõsiderem⁹ nostra felicitas est totũ petere: nec petendo sp horrere. Creator noster inde magl offenditꝛ: si a pia supplicatiõis importunitate cessetꝛ. Sequitꝛ causa cur repleri desiderauerit os suũ laudibus xpi: scz vt possim cãtare gloriã tuã. Gloria est multorũ ore celebrata laudatio. Sed huic bono addidit ꝑpetuitatẽ. Nã cũ ponit: Tota die: nunqd noctib⁹ a laudib⁹ dñi dicit esse cessandũ: maxime cũ se illo tẽpore laudib⁹ dñi catholica cõsoletur ecclesia. Tunc em̃ vespertini: tũc nocturni: tũc matutini pagunꝛ cũ ppl's fidelis inuigilat. Sz dicẽdo: diẽ: conclusit ꝛ noctẽ: sicut ꝛ in genesi legitꝛ: Factũ est vespere: factũ est mane dies vnus. Que figura dicitꝛ Synecdoche: id est a parte totũ. Magnificẽtiã vero dicꝛ: qr magna ꝑstitit: vt aurẽ suã ad hũilez inclinaret: vt ꝓtegeret piclitantẽ: vt eriperet de manu peccatoris: vt eũ ꝯfirmaret ex vtero: de ventre matris ꝓtegẽ decreuisset. Sic vno magnificẽtię nomine ꝑdictorꝫ beneficiorꝫ laus cuncta cõclusa est. Ne ꝓijcias me in tẽpore senectutis: cum

defecerit virtus mea ne derelinquas me. Venit ad secundā partē: in qua vehemētius supplicat: ne tēpore senectutis sue proijciatur a dño: qñ fessa virtus corporis: plus indiget adiuuari. Sed hanc senectutē: nō solū etatē finitimā debem⁹ accipere: sed etiā cū tribulationib⁹ crebris atq̧ martyrijs robur animē cōsenescit. Hoc em̄ significat: Cū defecerit virt⁹ mea: id est: quādo patientie firmitas q̄ssata mollescit: nec sustinere p̄t virib⁹ suis on⁹ tribulatōis ipo situ. Tunc se ergo petit nō debere derelinqui: quia cū ipso totum poterat sustinere.

Quia dixerūt inimici mei mihi: ⁊ q̄ custodiebant aīam meā ↄsilium fecerunt in vnū. Reddit᷑ causa cur ad subueniendū pietas dñi debeat ꝓuocari: qm̄ debilitate captata insidiantiū feruor accēsus est: dū credunt facile decipi: a quo non pōt defectis viribus obuiari. Et ne crederent᷑ leues inimici anime sue: dicit aduersus eos qui custodiebāt eum: ad decipiēdi scȝ studiū nō ad salutis votū. Sequit᷑. Cōsilium fecerūt in vnū. Truculētior semp est inimicorū adunata collectio: ⁊ qd̄ nō diuiditur graui⁹ vno fasce portat᷑. Nā cuiusmodi sit istud ↄsiliū subsequēter exponit: Ait em̄: Dicentes deus dereliquit eū: psequimini ⁊ cōprehendite eū: q̄a nō est q̄ eripiat† eū. Hoc ē qd̄ vir ille fidelissimus: siue in afflictionib⁹ positus: siue in senili etate metuebat. Hostes em̄ carnales mūdana potius cōtuentes: cū viderint hoiem crebra calamitate fatigatū: credunt a deo desertū: qui diuinā putāt gr̄aȝ in solis corporeis virib⁹ cōstitutā. Persequimini eū dixerūt: q̄ fugere nō poterat. Cōprehendite: q̄ reluctari violētissimis nō valebat. Ex eo em̄ a dño derelictuȝ arbitrati sunt: q̄ eū truculentie sue traditū esse senserūt. Quod quidā ⁊ dño saluatori applicādū esse putauerūt. Sed decentior ordo est dictōis: ne psonā quā in mediū deduxim⁹: incōgrua subito varietate mutem⁹. Sequitur. Quia nō est qui eripiat eū. Dementes prsus qui hoc estimabāt poti⁹ quod videbant: quasi de⁹ deserat p̄mijs quos exponit iniurijs: ⁊ nō magis coronare velit: q̄s ꝓbare deberi p̄mittit. Sic deliberat q̄ ad oculū iudicat. Negauit p̄sentē dominū: q̄ fidelibus suis visuale venire non putauit auxiliū: dum credidit nō existere: quē arbitrabat᷑ hūanis cōspectib⁹ nō adesse. Deus ne elongeris a me: de⁹ meus in †adiutorium meū respice. Hūana putat infirmitas elongare deuȝ: qñ ei venire tardat auxiliū. Ille em̄ nec motu ꝓgredit᷑: nec de loco ad locū transfert᷑: sed omnia ineffabiliter replens: vniuersa volūtatis sue virtutib⁹ administrat. Petit ergo ne gratia ei⁹ ab ipo discedat: ⁊ grauiorib⁹ iniquorum exponat᷑ insidijs. Addidit: De⁹ in adiutoriū meū respice. Quia se nouerat affligendum: orat vt p adiutoriū dñi ei digna patiētia tribuat᷑. Naȝ quē ille adiuuat: malorū cōtritione nō deficit: sed tunc spe potius erigit᷑: qñ tribulationuȝ fasce p̄grauat᷑.

Confundant᷑ ⁊ deficiant detrahentes anime mee: operiant᷑ cōfusione ⁊ pudore qui querunt mala mihi. Venit ad increpationes saluberrimas: quales catholica facere ↄsueuit ecclesia. Confundant᷑ em̄ dicit: cū tua viderint disposita nō mutari. Deficiāt detrahētes anime mee: id est: obloquētes inaniter: qui institutū rectū mordacib⁹ derogationibus solēt oblatrare. Admōet em̄ tales patiētie virtute supari: quos tm̄ p̄cepit sustinere: vt ipsi magis in suis oblocutionib⁹ deficere videant᷑: quaten⁹ saltē cessent sua nimietate fatigati: si nequeāt desinere ratiōe cōuicti. Sequit᷑. Operiant᷑ cōfusione ⁊ pudore. Pulcherrimis v̄bis depingit᷑ iniquoꝝ ventura correptio. Operiant᷑ dixit: quasi quodā velo roseo verecūdie eoꝝ facies obtegātur. Quod solet accidere his qui actiones p̄stinas vita meliore cōdemnāt. Addidit. Qui querūt mala mihi: sic illa mulier periclitanti Job ꝓprio viro dicebat: Dic verbū in deū ⁊ morere. Qd̄ praui solent facere suasores: qui blandimēto salutis carnee occulto vulnere animas vident᷑ impetere.

Ego aūt semper† in te sperabo: ⁊ adijciā sup omnē laudem tuam. De cursa emēdatione quā peccatorib⁹ est dep̄cat⁹ accidere: ad suā delectationē bonūq̧ cōuertit᷑: vt sicut illi de diuina potētia desperabant: ita iste sperare se semper dicat in domino. Que figura dicitur Syncrisis: id est: collatio: quando quis meliorem

Al. auxiliū

Job. 2

Al. nō bȝ

Sche

causam suam: q̃ aduersarij esse demõstrat. Sequitur. Et adijciam sup omnem laudez tuam. Hoc plane nisi diligentius intueamur obscurũ est. Nã q̃uis diuinis laudib⁹ nihil possit adijci: qñ augmentũ nõ recipit admiranda pfectio: tamẽ est qḋ ab hoibus possit noua p̃dicatione celebrari. Nã cũ dixero: verbũ patris fecisse cęlũ ⁊ terrã ⁊ oĩa quę in eis sunt: pfecta dñm deuotione laudaui. Sed cũ adiunxero: incarnatũ esse p salute cunctoꝝ: adieci cumulũ laudib⁹ plenis. Sic eñ inferiora testantur: qḋ ista laudis adiectio ad icarnatiõẽ oipotẽtis verbi absolute ptineat. Os meũ† pnũciauit iusticiã tuã: tota die salutare tuũ. †Quia nõ cognoui†negociationes. Justicia patris saluator est dñs: quẽ se pnũciaturũ gentib⁹ pollicet. Et ne forte aliã crederes esse iusticiã: addidit: Salutare tuũ. Quid eñ aliud denũciare potuit fidelis: nisi vñ fides christiana surrexit: Vñ ecclesię in toto orbe fertiles pullularũt: Vñ salus mũdi gloriosa incarnatõe puenit: Tota vero die: sicut sępe dictuz est: cõtinuũ tẽpus ostẽdit. Sequit. Quia non cognoui negociatões. Pars ista versus nisi bñ requirat: recipe cognoscit questionẽ. Nã si omnis negociator oĩno dãnand⁹ est: nec illi hanc penã refugiunt: q̃ artes reliq̃s exercere noscũt. Quid ẽ eñ aliud negociatio: nisi q̃ possunt vili⁹ cõparari: cari⁹ velle distrahere: Deinde in vitaspatꝝ: Paphnutiũ illũ sanctissimũ virũ: p reuelationẽ negociatori legim⁹ cõparatũ. Et inuenimus hodieq̃ in ecclia dei tractãtes quidẽ mercimonia: sed sũma fide pollẽtes. Actus eniz pessimus: nõ res honesta damnat: sicut et diuitẽ legim⁹ nõ introire in regnũ cęloꝛuz: cũ tñ iob: abraã: isaac: iacob patriarchę: facultatib⁹ q̃ fuerint affluentes. Negociatores ergo illi abominabiles estimant: q̃ iusticiã dñi mime cõsiderantes: p imoderatũ pecunię ambitũ polluuntur: merces suas plus piurijs onerando q̃ pcijs. Tales dominus eiecit de templo dicens: Nolite facere domũ patris mei domũ negociationis speluncã latronũ. Ergo sensus iste taliter cõplectẽdus est: vt putamus: Os meum pnunciauit iusticiã tuam: qꝛ nõ cognoui negociationes: illas scȝ quę malis actibus inquinãtur.

Al. ãnũciabit

Al. Om

Al. litteraturã

Joh. 2

Introibo in†potentiam domini: dñe memoꝛabor iusticię tuę solius. Potentiã homines estimant p negociationes acquirere: ⁊ in hoc mundo fieri p̃minentes. Iste beat⁹ neglecto tali pposito: introire se dicit in potentiam dñi: id est: ad regna celestia: vbi reuera puenisse certa fęlicitas est. Introibo autez dixit: vt ostenderet hierusalẽ supernã clausam pfidis: apertũ esse fidelibus. Et quid ibi factur⁹ sit subseq̃ter enarrat. Domie memoꝛabor iusticię tuę solius: illo scȝ tempoꝛe: cũ agnos sequestrat ab hedis: cũ totos gentiũ populos momẽtanea ęquitate discernit: cũ impios in gehẽnã: fideles mittit in requiẽ sempiternã. Tunc eñ vere memor erit iusticię solius dñi: quoniã eã ⁊ mirabilẽ ⁊ singularẽ esse cognoscit. Deus docuisti me a iuuẽtute mea: ⁊ vsq̃ nunc pnũciabo mirabilia tua. Iuuentutẽ diximus debere accipi: ex quo cęperit homo ad diuinã gratiã puenire: quia tunc animę virib⁹ firmus: tunc incipit esse robustus. Docuisti autẽ: siue ad libꝛos pertinet diuinos: siue ad infusaz cęlitus fidẽ. Et ne tantũ hanc sententiam in p̃moꝛdijs crederes acquisitã: dicit: quod beatis mentibus solet accidere: Et vsq̃ nunc: vt p spacia tempoꝛũ eius doctrina creuisse videretur. Sequit. Pronunciabo mirabilia tua. Vtiq̃ mirabilia fuerũt: vt doceret indoctus: vt ex pfido fieret deuotus: vt ex peccatore iustissim⁹. Hęc ergo se p̃dicaturuz esse pnũciat: quę in ipo fecerat diuina clementia. Et vsq̃ in senectã et senium: de⁹ ne derelinquas me. Donec annũciem bꝛachiũ tuũ generationi. Apud grecos: duo nomia ista diuersa sũt. Senectã grauitatẽ vocant: seniuz etatem finitimã. Sed quia latinitas hęc duo dissonãtia sibi non habuit: hic ętates duę quasi simili noie nũcupant: id est: senecta ⁊ seniũ. Sensus ergo talis est: Vt qꝛ se dixerat a iuuẽtute sua doctum vt solũ domini iusticiam p̃dicaret: nunc petit vt neq̃ immatura: neq̃ in seni ętate deseratur a domino: quatenus ei⁹ foꝛtitudine roboꝛat⁹: vsq̃ ad finem suum laudes possit debitas explicare. Sed videamus ętates istę quibus sunt assignãdę tempoꝛibus. Iuuẽtus

Al. p

fuit ecclesie: quãdo dñs crucifixus est xps: qñ martyrũ turba dimicauit: ꝛ morientib⁹ fidelib⁹ ecclesie virtus apparuit. Senectaꝫ vero dicim⁹ etateꝫ q̃ nũc agit̃ ꝓxima fini: qñ ꝓficit fides: ꝛ ꝑ vniuersas ecclesias dei ꝓlus auget̃: cũ mũdi isti⁹ tẽpora fugitiua decrescant. Seniũ aũt tẽpus illud occiduũ intelligendũ puto: qñ ꝛ seuus ille tyrann⁹ adueniet: ꝛ turba martyrũ hanc vitam optato fine cõcludet. Sequit̃. Donec annũciem brachiũ tuũ generationi. Hõ ille fidelis loquit̃ introduct⁹: petens a dño vt vsq; ad senectã ꝛ seniũ in ecclesie cõgregatione ꝑmaneat: donec brachiũ patris: id est: dominũ saluatorẽ succedẽti gñatiõi hoim debeat ꝑdicare: sic legit̃: Et brachium dñi cui reuelatũ est? vt religio christiana toti⁹ mũdi deuotione dilatet̃: maxime cũ in fine seculi sanctoꝝ ꝑdestinat⁹ numer⁹ cõpleatur.

Omni que vẽtura est. Potẽtiã tuã ꝛ iusticiã tuã de⁹ vsq; in altissima. Omni q̃ ventura est: ad suꝑioris versus extrema iungẽdũ est: id est: generatõi. Et ne forsitan putares illis tm̃ denũciãdũ fuisse brachiũ dñi: id est: dñm christũ q̃ eodẽ tẽpore fuerũt: cũ ille ꝓ nobis incarnari dignat⁹ ẽ: addidit: Que vẽtura est: vt hãc ꝑdicationẽ vsq; ad finẽ seculi cognosceres esse faciendã. Sequit̃. Potentiã tuã ꝛ iusticiam tuã deus. Hic q̃q; reddendũ est: donec annunciẽ. Nã potentia ad gratiã incarnationis respicit: ꝑ quã hoiẽ liberare dignatus est: Justicia ad iudiciũ: in quo adã inobediẽti mortem adduxisse cognoscit̃. Nec moueat qd ordine ꝑposterato dicta sũt: cũ hoc frequẽter in scripturis sanctis inuenias. Usq; in altissima vero: illud declarat: qꝛ vtrũq; mirabile: vtrũq; gloriosũ est: reparatũ hoiem ꝑ gratiã q̃ ꝑus fuerat ꝑ iusticiã iure damnat⁹. Tendam⁹ etiã intellectũ vsq; in altissima: qꝛ de⁹ homo sedet ad dexterã patris: regnãs cũ eo ꝛ spiritusancto ꝑ infinita secla seculoꝝ.

Que fecisti magnalia: de⁹ quis silis† tibi? Postq̃ gratiã creatoris ꝛ iusticiã ei⁹ vsq; in altissima dixit esse ꝓgressam: venit ad tertiã parteꝫ vbi hymnica exultatione cõcelebrat: quantã iusticiã peccãtib⁹ ostẽderit: ꝛ ꝯuersis iteruꝫ clementiã sue pietatis indulserit. Adã quippe inobediẽtẽ ꝓtinus paradisi voluptate ꝑuauit: latronẽ cõfitentẽ ad eius amena velociter intromisit. Hec sũt magnalia que dñm fecisse testat̃: qm̃ ꝛ ad iudicandũ singulariter fortis ostendit̃: ꝛ ad liberandũ nullus ei silis inuenit̃. Qd cũ admiratiõe legendũ est: qꝛ nullus cõprehẽdere: nullus sufficit digne laudare. Magnalia em̃ a magnitudine vocitant̃: q̃ stuporẽ hũanis mẽtibus ꝑ suã vident̃ facere granditatẽ. Intulit q̃q;: Quis silis tibi? Quia ex opibus suis cognoscit̃ singularis. Magnitudo siquidem facti: potentiaꝫ testatur auctoris.

Quãtas ostẽdisti mihi tribulationes multas ꝛ malas: ꝛ cõuersus viuificasti me. Quãtas itẽ: sub admiratione legendum est: quasi innumerabiles passiões. Intẽde etiã qd dicit: Ostendisti: qa fidelib⁹ ad ꝑsens duras tribulationes ostẽdit. Et q̃uis male vel multe esse videant̃: in bonũ tñ recidunt: qꝛ ꝓdesse ꝯtẽdũt. Multas q̃ quantitatẽ: malas indicãt qualitatẽ. Sequit̃. Et cõuersus viuificasti me. Si naturã verbi ꝯsideras: sꝑ incõuertibilis: sꝑ ꝓbatur imobilis: sed cõuersus dicit ꝑ tropologiã: id est: ꝯuerti me fecisti: qꝛ distortus fuerã lege pcti. Fideliũ quippe tribulatio ducit ad vitã: sicut in euãgelio dicit: Beati qui lugent: qm̃ ipsi cõsolabunt̃.

Et de abyssis terre iteruꝫ reduxisti me. Multiplicasti† iusticiã tuã: ꝛ cõuersus† exhortat⁹ es me. Abyssos quidẽ legimus altitudines diuini sensus: sic in alio loco psalmista dicit: Judicia tua abyssus multa. Sed hic ideo: Terre additũ est: vt ꝓfundas mensuras ꝛ voragines debuisses intelligere pctõrum: vnde se frequẽter ad vite gaudia reuocatũ esse ꝓfitetur. Sed aduertamus: quid sibi velit hoc quod: Jterum: dicit. Iteꝝ positum est pro frequẽti: eo quod multipliciter aliquid iteretur. In sexto quippe psalmo auctoritateꝫ secuti maiorum: diximus septẽ modis remissionẽ nobis dominũ concedere peccatorum. Primo ꝑ baptismũ: secundo ꝑ martyriũ: tertio ꝑ elemosynas: quarto cũ debitorib⁹ nostris debita laxam⁹: quinto ꝑ cõuersionẽ fratꝝ: sexto ꝑ abundãtiã caritatl: septimo ꝑ pẽnitẽtiã. Forte adhuc ꝛ alijs remissionib⁹ nostra fragilitas subleuet̃. Sciendũ tamẽ ideo: iteꝝ: dictũ: vt medicina

Esa. 53 | Al. | ET | Matth. 5 | Al. magnificẽtiã | Al. cõsolat⁹ | Ps. 35 | R

eius frequētior indicet. Nam quod dicit: Multiplicasti iusticiā tuā: superiorē sensū pbat exponere. Quia iusticiā suam multiplicat: qñ nobis p diuersas causas afflictionū subuenire dignat. Justicia eñ dñi sepe dicit: cū misericordiā facit: τ iterū misericordia ipius iusticia nuncupat: qr sibi sp vtrūqꝫ ꝯiūctū est: sicut in cētesimo psalmo

Ps. 100 legit: Miscdiā τ iudiciū cātabo tibi dñe. Sequit. Conuersus exhortat⁹ es me. Hoc verbū ꝙ paternū sit debem⁹ aduertere: vt famulos suos ꝙuis pmissa districtione castiget: tñ tristes pmanere nō patit: dū scripturarū diuinarū eos sctō alloquio ꝯsolet. Exhortatio: cōsolatio debet intelligi: que animos cōponit: afflictionē releuat: τ mentem sanat diuersis languoribus sauciatā.

Al. Nā et ego
Al. psalmi

†Ego aūt confitebor tibi in vasis† psalmorū: veritatē tuā. Cū dñs fidelibus suis p exhortationes pias pmia eterna pmiserit: hic iā iustus ille gnālis letus veritatē se psallere ꝯfitet: id est: qr dñi promissa cōplenda sunt: dum nescit fallere qđ eterna veritas pollicet. Pulchre aūt definitū est psalmos vasa esse veritatis: qsi spiritualia dolia vinū dñi incorrupto sapore seruātia. Psallā tibi de⁹ in cithara: sanct⁹ israel. Frequēter dixim⁹ fidelium christianorū duas maximas esse virtutes: spiritualē ad bene credēdū: actualē ad bñ

Mu agēdū: quas hic se p spēs musicas vtrasqꝫ dño oblaturū se esse pmittit. Nā qđ ad spiritualē virtutē ptinet: in supiore versu psalmū se cantaturū esse pollicit⁹ est: qđ ad actualē in cithara laudare se dñm dicit. Psalmus eñ: sicut sepe dictū est: de supiorib⁹ sonat: cithara de inferiorib⁹: melos ad superna transmittit. Sed cui psallat vel citharizetur: dicit: Sancto isrl: nō quē gentilitas putabat erroneū: sed quē pribus nostri vera fides ostēderet.

Al. Exultabūt

†Gaudebūt labia mea dum cātauero tibi: τ aīa mea quā redemisti. Labia: os interioris hominis dicit. Habet eñ τ mens vocē suam qua tacite clamat ad dñm. Nā vt hoc spiritualiter intelligeres: adiecit: Anima mea quā redemisti. Ipsa ergo gaudet in labys suis internis: que se redemptam esse cognoscit. Sed τ lingua mea tota die meditabit iusticiā tuā: cū confusi τ reueriti fuerint q̄ querūt mala mihi. Sicut superi⁹ dixit: Psallā veritatē tuam in vasis psalmorū τ cithara: significare volens anime corporisqꝫ virtutes: ita et labia cordis sui cantatura pmisit. Nūc aūt adiecit: linguā meditaturā eē iusticiā dei: id est: corporis sui substantiā: q̄ tūc plenissime laudes dñi meditabitur: qñ regnū eius in illa resurrectiōe pceperit. Sed vt in finē seculi debuisses aduertere: Sequit: Cū cōfusi τ reueriti fuerint qui q̄rūt mala mihi. Quod vtiqꝫ plenissime tūc fiet: qñ a dextris iusti: τ a sinistris impij fuerint collocati. Duob⁹ eñ modis ꝯfundunt τ reuerent inimici: qñ aut hic penitentiā gerūt τ se errasse cognoscūt: aut certe in aduētu saluatoris dū illa que fieri nō credebāt: suis oculis manifesta ꝯspexerint. Tunc q̄ secure exultationis tēpus est sanctis: qñ iā locū dominationis impij nō habebūt: τ letabunt iusti: cū malorū omniū termin⁹ aduenerit: τ bona dñs sine fine ꝯcesserit: i q̄ xpianorū pmanet indefecta petitio. Cōclusio.

Cum totus hic psalmus gratiā dñi: que gratis datur: sūma intentione cōmēdet: admonet etiā nos incarnationē verbi: p quā salus humano generi puenit felici vicinitate declarandā: more solis qui pxima luce cōsurgens: roseam pmittit aurorā: vt gratiā pclari splendoris pparatis possit oculis intueri. Patres eñ nostri psalmorū numerū: in veteris ac noui testamēti sacramētis ita crediderūt esse diuidendū: septē scꝫ decades ponentes in sabbatū: qđ ad primā illā ptinet sine dubitatione culturā: octo vero nostro tēpori deputantes: qui resurrectionē dñi p singulas hebdomadas die octaua venēramur: τ iōqꝫ p vtranqꝫ supputationē: vetus τ nouum testamentū sacrat⁹ iste numer⁹ dinoscitur cōtinere psalmorū. Quod eñ centū quinquaginta possunt in numero singulorū: hoc valēt significare quindecim decades in ordine denariorū: eoqꝫ fit: vt calcul⁹ iste psalmorū: nouo τ veteri testamēto cōpetenter aptetur. Sciendū est plane: qđ in pma parte veteris testamēti: τ noua misceat sacramenta mysterij. Dicit eñ in septenario numero: τ passionē domini christi: τ in octauo calculo multa ponit de veteri testamen-

to: vt vtrunq culture nostre conuenire modis omnib⁹ sentiatur. Meminisse aūt debemus arithmeticā: vel alias disciplinas psalmos cōmemorare frequēter: qs in subsequētibus put fuerit oportunū de ipsis pstrictim aliqd cōmemorare curauim⁹: vt q̄uis breuiter dicta: nō tñ videant̄ esse pterita: Tm̄ est vt astrologiā sacrilegā sūma intētione fugiam⁹: quā etiā nobiliū philosophoꝝ iudicia dānauerūt. Quapropter p̄senti operi terminū ponam⁹: quaten⁹ et quies parūp adhibita lectoris reparet studiū: et futura pars digesta psalmoꝝ de significātia noui testamēti sumat cōpetenter initium. Amen.

Explicit expositio in septē Psalmorum Decades: testamentū vet⁹ repsentātes.

Incipit expositio in octo Decades nouo testamēto couenientes.

Prefatio.

Explicatis septē decadib⁹: sicut dictū est: in figurā veteris testamenti: nunc ad reliquas octo veniamus: quarū numer⁹ plenissime nobis resurrectionis dñice cognoscitur indicare mysteriū: vt his partib⁹ diligēter inspectis: reuera liber psalmorū: toti⁹ scripture diuine thesaurū cōplexus esse videat̄. Nā licet sint omnia spūalibus plena diuitijs: et magnis illustrata luminib⁹: pene nullum tñ ex his vt arbitror volumē inuenies q̄ tantis rebus celestibus doceat̄ esse cōplexus. Nec moueat qd pars illa quā dixim⁹: ad sacramentū testamēti veteris ptinere: a beatitudine dñi saluatoris sumit initiū: et iteꝝ in subsequētibus psalmis iuenies qd primis ꝯstat tēporibus actitatū: que oīno nō debent aduersa iudicari: q: et vetus testamentū de nouo plenū est: et nouū facit plerūq veteris mentionē. Nunc ad titulū veniam⁹: q̄ interptatione nois sui: ad noui testamēti noscit̄ ptinere mysteriū.

Titulus psalmi septuagesimiprimi.

Inscribitur enim septuagesimusprimus psalmus In Salomone.

Salomon: interptat̄ pacific⁹. Quis est aūt reuera pacific⁹ nisi dñs christus: qui hominē diaboli versutia deceptū: ad creatoris sui reuocauit obsequium: fecitq colere salutis principē: qui sequebatur miserrim⁹ mortis auctorē: Ipse enī mediator dei et hominū hodieq interpellat p nobis. Quē reuera dicere nos recte pacificū: ipius verba testant̄ cū dicit: Pacem meā do vobis: pacē meā relinquo vobis. Sed pax ista: nō ē quā bella disturbēt: nō est quā inqetudo vlla cōcutiat: sed impturbata semp atq eterna manēs: nulli⁹ inimici cōtrarietate dissoluit̄. Ipsa est de qua ppheta dicit: Dabo vobis solaciū verū: pacem sup pacem.

Joh. 14

Diuisio.

Per totū psalmū ppheta loquens: aduentū significat dñi saluatoris. In vna eadēq psona: mō hūanitatem ei⁹: mō diuinitatē alternis partib⁹ euidenter ostēdens. In prima parte: verba facit ad patrē: iudiciū filio petēs ad pplos iudicādos: qd tñ p̄destinatū ante secula esse cognoscit̄. Secūda: i iudicio dñi filios pauperū dicit esse saluādos: et hūiliādā diaboli sine dubitatione superbiā. Nam et ipum quoq virginis partū: p quasdā similitudines mirabiliter cognoscit̄ indicare. Tertia parte: refert que bona cōtigerit de spiritu sancto: et maria virgine nato dño christo. Quarta: ab omnib⁹ regib⁹ dicit adorādū: q: humanū genus a diaboli potestate liberauit. Quinta pnūciat: qm̄ hūanis oculis visus firmamentū fuit credentiū: et puect⁹ sine dubitatiōe iustoꝝ. Sexta: eterno domino totius mūdi cōsensu laudes phibet esse soluēdas. Septima: hymnū dño christo iocūdissima deuotione psoluit. Sic noui testamenti clarū manifestūq initiū per huius psalmi seriē cōstat expssum.

Expositio psalmi.

Deus iudicium tuū regi da: et iusticiam tuam filio regis. Cū dicit̄: Deus: nō videtur hoc nomē aliquā designasse psonā. Sed quoniam sequit̄: Da filio: certissime pater inuocat⁹ eē cognoscit̄. Istud eñ nomē relatiuū est: et hoc quod nō dicit indicat: sicut serui appellatione sentit̄ et dominus. Scire aūt debem⁹ ad distinguendas declarandasq psonas sancte trinitatis: sola hec noia posse sufficē. Nā cū dixeris: De⁹ pater: deus fili⁹: deus spūsctūs:

plenissime sancte trinitatis visus es decla rasse psonas. Hec enim noia in sancta trinitate sola sunt ppria: cetera vero: id est: natura: ptas: eternitas: oipotētia. et his silia: pbant esse cōmunia. Quapropter beatissimus ppheta desiderio glorioso flāmatus: petit a patre iudiciū dari filio: qd sciebat esse venturū: sicut in euāgelio legit: Pater nō iudicat quēq: sed omne iudiciū dedit filio. Judiciū enim dictū est: quasi iuris ditiū: id est: qd in eo ius dicat. Et vt veracissima pbaret esse petitio: eadē iterū sequēti comate geminauit. Hoc est enim qd dic: Et iusticiā tuā filio regis: qd supius ait: Judicium tuū regi da. Qd in scripturis diuinis ad exprimendā causam frequēter inuenis esse repetitū: sicut est illud: Qui habitat in celis irridebit eos: et dns subsannabit eos. Et illud: Celi enarrāt gloriā dei: et opa manuū eius annūciat firmamētū. Nam et sequēs versus: eodē modo depromit. Que figura dicit Epimone: id est: repetitio crebra sentētie: quotiēs vna res ad inculcandā causam diuersis sermonib' iterat. Meminisse aūt debem': quotiēscunq: aut ipe dns christus sibi petit dare: aut alter vt ei cōcedat expostulat: naturā hūanitatis eui dēter ostendi. Ceterū: verbū oipotens cū totū habeat patris: nihil sibi indiget dare: sicut ipe in euangelio dicit: Omnia patris mea sunt. Judicare populū tuū in tua iusticia: et pauperes tuos in iudicio. Exponit causam qua repetiuerit filio iudiciū dari: scz vt iudicet orbē terrarū p iusticiā patris: quā tñ et filij esse nō dubium est. Nā ideo dicit pri: In tua iusticia: ne qs ausu sacrilego discrepari sibimet in aliquo sanctā estimet trinitatē. Sequitur. Et paupes tuos in iudicio. Dicit etiā pauperes patris: dū et christi dni esse declarent: vt idē intelligat in illa maiestate nihil ptātis esse diuisum: sicut ipe in euāgelio dicit: Omnia q habet pater mea sunt. Paupes q dei sunt: q mūdana supbia derelicta humilitati se p oia tradiderūt. Nā et si pauper supbiat: nō est dei paup: et si locuples hūilitatē diligat: nō est seculi diues. Volūtates enim taliū sunt inspiciēde: nō noia. Suscipiant mōtes pacē populo tuo: et colles iusticiā. Per montes significari

frequēter diximus aplos et pphetas: q ad superna firmit eleuati: celesti gratie pximantur. Isti q tales: pacē: id est: christū suscipiant fideli pplo pdicandū. Ipse est enim dni pplus: qui ei credidit et spūali se cōuersatōe tractauit. Sequit. Et colles iusticiā. Colles dicit inferiore gradu ceteros beatos: q recte dni vident pdicare mādata. Nā et pacem: qd supius dixit: dnm significat saluatorē: et iusticiā: eū ipm sine dubitatione designat: sic et alibi legit: Justicia et pax osculate sunt se. Pax enim vere dicit: q p ipsum hō recōciliatus est deo. Justicia: qm orbem terrarū sub equitate iudicabit: qui etiā diabolū p iusticiā magis q potentie virtute supauit. In sua iusticia iudicabit pauperes ppli: et saluos faciet filios pauperū: et hūiliabit calūniatorem. Hacten' optando locut' est: nūc veniens ad secundā partē pphetie virtute: q sint aduētu dni pstāda: diuersarū parabolarum pulcherrima varietate cōmemorat. Nā cū supi' dixerit patri: In tua iusticia: nūc dicit de filio: In sua iusticia: vt firmit teneas: nihil ibi esse aut discrepās aut diuisum: s q est patris: ipsa est et filij sine dubitatiōe iusticia. Nā et aliter pōt intelligi. Pauperes christi seculi isti' iudicio esse pbant abiecti: dū et testimonijs remoti sunt et a cōsensu honorabili submouent. Deus aūt paupes: nō in hūana: s sua iusticia iudicabit: q ipsos magis elegit quos mortalitas supba despexit. Addidit q: Populi: vbi subaudiendū est: fidelis. Nō enim q scūq paupes dns elegit: sed quales ipe dicit: Beati paupes spiritu qm ipsorū est regnū celorū. Sequitur. Et saluos faciet filios pauperū. Pauperes christi: sūt apli vel pphete: q mūdi isti' opulētiā electa dni paupertate tempserūt: de q scriptū est: Qui cū diues esset: paup fact' est pter nos: Quorū filij sunt ppli christiani. Eorū enim pdicatione generati sunt: quib' docētibus credere meruerunt: sicut aplus dicit: Filioli mei qs iterū parturio donec xps format in vobis. Et iterū: In xpo iesu p euāgelium ego vos genui. Hos q saluos faciet: qs filios aplorū esse cognouerit. Adiecit: Et hūiliauit calūniatorē. Calūniatorē: diabolū significat: supbū: crudelē: insatiabilē: malorū

Joh. 5
ET
PP
Ps. 2
Ps. 18
Sche
P
Joh. 16
Al. nō hz
vbi. s
Al. nō hz

omniū pncipē. Discutiam⁹ em̄ qre dictus est calūniator. K. litterā iudices antiq dānationib⁹ affigebant. Et qm̄ crudelis impugnator pdemnatiōib⁹ fauet alienis: K littere: militē calūniatorē appellare voluerūt. Calūniator itaqʒ est: q innocētiā alienā in reatum nitit exquisita machinatōne pducē. Qd diabolo cōgrue videt aptatū: qui humanū gen⁹ suis fraudib⁹ tot seculis pbat impetere. Quid em̄ plus calumniosum: qꝫ auctorē esse criminū: z culturā sibi velle vēdicare terraꝝ: ihūc em̄ spirituale tyrannū humiliauit dn̄s: quādo illo cum perfidis dānato: fideles se viderint regnare cum christo. **Et permanebit cum sole z ante lunā: in†seculum seculi.** Hic honor sancte incarnatiōis expōnit: q pmanet vnita cū v̄bo. Sedet em̄ ad dexteram p̄ris: regnās in glīa sempiterna. Sol quippe legit: verbū patr̄: filius dei: q deus homo vn⁹ ex duab⁹ z in duab⁹ naturis distinctis atqʒ pfectis pmanet christus. De ipo em̄ dicturi sunt impij: Sol nō ortus est nobis: z iusticie lumen nō luxit nobis. Sequitur. Et ante lunā in seculū seculi: subaudiēdū: qd dixit supius: pmanebit. Permanet vero christ⁹ ante lunā: id est: ante pspectū eccl̄ie: quē cordis semp luminib⁹ cōtuetur. Luna eniʒ eccl̄ie merito cōparat: que natiuū nō habet splendorē: sed a sole cert̄ modis suscipit lumen: qs astronomi inter alia diligēter exponūt. Mirū prsus z alti⁹ stupendū: tot sideꝝ cursus tā ingentiū rerum arduas sbtilesqʒ mēsuras: mūere creatoris vsqʒ ad humanā potuisse peruenire noticiā. Sic ergo eccl̄ia a vero illo creatore mēsurate suscepit lumē: q modo psecutiōibus videt imminui: iterumqʒ trāquillitate recepta clarissimi lumis hilaritate cōplet. Nam quod dixit: In secl̄m seculi: tempus indicat omnino ppetuū: sicut legit: Et regni eius nō erit finis. **†Et descendet sicut pluuia in vellus: z sicut stillicidia stillantia super terrā.** Hic ipsum mysteriū glīose natiuitatis exponit. Nam domin⁹ ille virtutū: ante cui⁹ faciem terra tremefacta cōcutit: omīs creatura turbat: cuʒ nō pōt vllaten⁹ sustineri: quādo se manifesta potestate cognosci: voluit leniter in vtero virginali sine aliq strepitu tanqʒ pluuia in vellus agne descēdere: vt virtutē suā hinc magl̄ ostēderet: si illā ieffabilem potentiā tempasset: sicut dic apl̄us: Qui cum in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est eē se eq̄lē deo: ꝫ semetipm exinaniuit: formaʒ serui accipiens: in silitudine hominū fact⁹: z habitu inuētus vt homo. Sed psiderem⁹ tante rei: q̄lis similitudo sit posita. Vellera lane sunt ouiū: q sic aquā recipiūt: vt nulla diuisione rumpant: z iterum sic reddūt: vt in suis integritatib⁹ pseuerēt. Audite si qui adhuc estis increduli: z pudeat hoc de sūma diuinitate nō credere qd videt minimas creaturas indicare. Sequitur. Et sicut stillicidia stillātia sup terraʒ: scilicet q i modū roris sūma lenitate descēdūt. Hec si pura mēte psideres: hesitationē de partu v̄ginis nō habebis. Illud enim ingens miraculū vt sine aliq dubitatione credi possit: exemplo duplici cōprobabit. Hinc ambrosian⁹ ille qdam eccl̄ie candela mirabilē fulgorē lampauit dicēs: Veni redemptor gentiū: ond̄e partū v̄ginis: miretur oē seculū: talis decet part⁹ deū. Unde etiā btissimi pape leonis: corusco silis sermone resplēduit. Ait enim. Cōcept⁹ quippe est de spiritusancto: intra vteꝝ virginis matris: que illū ita salua v̄ginitate edidit: quēadmodū salua v̄ginitate cōcepit. Digni patres z pōtificat⁹ arce pollentes: quorum suauissima doctrina sermonū: tātum valuit declarare miraculū. **Orietur in diebus eius iusticia: z abundātia pacis: donec†extollatur luna.** Nunc venit ad tertiā partē: in q p ordinē describunt in ortu suo dn̄s qualia qʒtaqʒ pstiterit. Intelligam⁹ ergo quod dixit: Orietur iusticia: quasi ante nō fuerit que semp adoranda maiestate regnauit. Sed oriet dic ex tempe sancte incarnatiōis: quādo erat partu v̄ginis nascitura. Iusticia em̄: v̄bū patr̄ est: qd omnē creaturaʒ z tempa fecit vniuersa: de quo legitur: Veritas de terra orta est: z iusticia de celo prospexit. Addidit: Et abūdantia pacis donec extollat luna. Et h qʒ subaudiendū est: oriet. Abundātia ergo pac̄ est: dū religio xpianoꝝ toto orbe dilatat. Donec extollat luna dixit: id est: qʒdiu ptendat z augeat ecclesia: aut constitut⁹ pdestinatoruʒ numer⁹ cōpleat.

Phil. 2 — Al. auferat — Ps. 84

Et dñabit a mari vsq ad mare: et a flumie vsq ad termios terre. Dominabit dixit: cultu religiōis lati' innotescit: vtiq dñs xps: de q supiora canūt: et iferiora dictura sūt. Istō aūt ad salomonē filiū dauid oimodis n pōt ptinē: q tm i gēte iudea rex fuisse cogscit. Mare ei oceanū debem' adūtere: q areā toti' terre: sic quidā dicūt: lūbo suo circūact' includit. Nā si maria ista nostrata vel itelligē: toti' mūdi ambitū: quē vsus iste significat: nō pualebit adūtere. Seqt. Et a flumie vsq ad tmi nos orbis terre. Pulchra qdē breuitas: & igētia nob sacra pfudit. A flumie: a iordane dic: vñ p totū orbē terrarū saluberrima regula sacri baptismat emanauit. Hoc autē p figurā Periphrasis dictū ē: id est: p circuitū: totius mūdi ambitū: p maria fluuiū q significans. Coram illo pcident ethiopes: et inimici eius terraz lingent. Ethiopes: pctōres pplos debem' aduertere. Nā sicut illi teterrimo corio vestiūtur: ita aie delinqntiū scelez obscuritate tenebrant. Ergo isti ethiopes q sunt pctōres ante illū pcidūt: qñ se penitentie hūilitate psternūt. Adiecit. Et inimici ei' terram lingēt. Illos qbus est dñi miseratōe parcē dū: corā ipo dixit pcidere. Isti aūt iudei ptinaces: inimici noiant: q in sua obstinatione māsuri sūt. Que g illis est pena? Terram lingūt: id est: terrā sapiūt. Hoc eni sapit vnicuiq qd lingit: qbus in modū serpētis hum' est esca penalis. Hoc ad hūilitatē ipius iuste dicim' esse referendū: qm q xpm deū credere noluerūt: tali vltōe damnādi sunt. Reges tharsis et insule munera offerent: reges arabū et saba dona adducēt. Tharsis: referēte patre hieronymo: interptat ptēplatio: qd ad fideles referēdū eē nō dubiū est: q in diuia ptēplatiōe defixi sunt. Reges g tharsis: id est: dñatores vitioz: dona offerūt dño: qñ ei pbātur aio seruire deuoto. Insule vero sūt: q circūfluētia mūdi vitia: a suis corpib' excluserūt: nec dominat in eis mare mundanū: qd pfidoz cordib' pstat infusuz. Insula em dicta ē: eo q in salo sit posita. Ipsi sunt g puri pectoris mūera: q diuis altaribus offerūt: ipm sacrificiuz qd dñs suauit assumit oblatū. Seqt. Reges arabū et saba dona adducēt. Arabia ponit p hoibus suaui et terrena se delectatiōe tractātibus. Nā sicut illa patria diuersis aromatibus sensum nariū mulcet: ita isti ad delectationes mollissimas illecebris secularib' inuitant. Reges g arabie sunt: q blādimenta corpoz rigide subijciūt discipline. Similit saba: vñ sabei dicti sūt: q uis corpali delectatiōe pualeat: et iocūdis odorib' sit referta: suauiora tñ puersi ei' ppli offerūt dona vtutū. Qd aūt dic: Adducent: ad ipos respicit offerēdos: qr post aduentū dñi pecudū sacrificia cessauerūt. Et adorabūt eū omēs reges terre: omnes gentes seruient ei. Venit ad qrtum mēbz: vbi adorandū dñm a cūctis gentib' dicit: et bñficia ipius subter exponit. Per oēs reges: cūctas nos voluit intelligere natōes: qr nulla gēs est q in pte ppli sui ppriū non adoret auctorez. Et ideo ne tm de regibus aduerteres dictū: addidit: Oēs gētes seruiēt ei: scz q per vniuersū mūdū: et linguis diuidūt et patrijs. Sic donati pfidia noscitur eē puicta: q localē putat ecclam quam p totū orbē pstat eē diffusaz. Et intuere qr dixit: Reges adorabūt q putant adorādi: gētes aūt seruire q trenos dños hre noscūtur. Quia liberauit pauperē a potēte: et inopē cui non erat adiutor. Causam reddit qre dño christo ab vniūsis gētibus seruiat: qr pauperē: id est: fidelem pplm a potēte diabolo libauit: quē sup calūniatorē dixit. Hūc alio loco fortē noiat: sicut est illud euāgelij: Nemo intrat in domū fort vt vasa ei' diripiat nisi pus alligauerit fortē. Que vocabula maliciā eius significāt nō honorē: nefandā astuciā n laudabilē pncipatū. Seqtur. Et inopē cui nō erat adiutor. Et hic subaudiēdū est a cōi: liberauit. Inopē vero dixim' plus esse q pauperē: q opē nō habet vite: nec sua preualet facultate subsistere. Hos ergo liberauit dñs christ': dum veniēs in hūc mundū diaboli iustissime pressit astuciaz: et inopie humane spiritualis affluentie grat dona cōcessit. Merito ergo subiunxit: Cui non erat adiutor: quia humanū gen' ad idolorum culturā execranda se supstitione ptulerat. Et quid ab eis adiuuari poterat: qui vel sensum pecudū nō habebāt? Par-

Et terraz

Sche

Rp

ET

cet pauperi ⁊ inopi: ⁊ aīas paupeꝝ saluas faciet. Cū dicit: Parcet: generaliter omēs hoīes pctōres ondit. Illis eni᷒ parcit̃: q̄ in aliq̄ reatu detinent̃. Parcet ꝗ et elect̄ suis: q̄ licet sctā ꝯuersatiōe resplēdeant: aliq̄ sibi tñ egēt dimitti. Sed ne putaret̃ vsq̄ ad h̄ tm̄ dn̄m parcere: vt a tormētis debitis paupes libaret: addidit: Aīas paupeꝝ saluas faciet: vt qb⁹ dimittit peccata: eis ⁊ p̄mia futura ꝯcedat. Ipi em̄ salui fiūt: q̄ regnū dei possidebūt. Unde nec istud pōt ꝯgruere salomōi: vt aīas saluas faceret: qđ soli diuinitati certum ē cōuenire.

Ex vsuris ⁊ iniquitate† liberauit aīas eoꝝ: ⁊† p̄clarū nomē eoꝝ corā †ipo. Usure: ab vsu appellate sunt: q̄ credite pecunie ꝓcurāt semꝑ augmentū. Sic in pctō ꝑsantib⁹ vsura crescit maloꝝ: qñ qđ in tꝑali ꝯuersatiōe delinquūt: in eťna calamitate recipiūt. Ab istis ꝗ vsur̄ vel ab ipa obligatōne pcti liberant̃ fideles aīe: qñ ꝑ p̄niaꝫ reddūt̃ diuīs mūerib⁹ absolute. Seqtur. Et p̄claꝝ nomē eoꝝ corā ipo. Reuera p̄claꝝ nomē vt chriſtiani dicāt̃: vt đ suo rege resplēdeāt: ⁊ accepta vocabuli dignitate gl̃ient̃. Qđ tñ esaias icrepās iudeos: p̄cinuisse dinoscit̃ dicēs. Inficiet vos dn̄s de⁹: ⁊ seruos suos vocabit noīe alio: vtiq̄ xp̄iano. Addidit etiā: Coraꝫ ipo: qm̄ ante ipm̄ ⁊ in ipius regno victuri sūt. Felix p̄ñtia ante deū semꝑ eē: quē iā non formides offendē. Adde: qđ tale p̄miū est illū videri ad quē nullo mō possit nūc vl̄ ipsa cogitatio ꝑuenire. Sic ī istis paucissimis ꝟbis: felicitat̄ illi⁹ q̄uis tectū: aliqđ tñ nob designat̃ iudicium.

Et viuet ⁊ dabitur ei de auro arabie: ⁊ adorabūt đ ipo semꝑ tota die bn̄dicet† eum. Ecce iā p̄dicte visionis qnt⁹ est mod⁹: vbi p̄sentiā dn̄i ꝯtulisse dicit fidei votū ⁊ firmamenta terraꝝ. Nā cū dic: Et viuet: eťnitatē eius maiestat̄ ondit: sic in veteri testamēto crebro legit̃: Uiuit dn̄s. Uiuit ꝗ: nō creature cuiusq̄ vita q̄ vel angeli potiūt̃: ꝫ btitudine singulari q̄ sola trinitas sctā ꝑfruit̃. Seqtur. Et dabit̃ ei de auro arabie. Auꝝ arabie ꝑ ceteris terris fert̃ esse purissimū: ⁊ sūmo splēdore p̄ciosum. Qđ bene ad sapientiā refert̃: qm̄ legimus: Accipite prudētiā sicut argentū: ⁊ sapientiā sicut auruꝫ ꝓbatum. De ista ꝗ sapiētia q̄ ꝑ auruꝫ arabie significat̃: dabit̃ dn̄o mun⁹: cum ad eū deuoti purgatissimo corde ꝑuenerit. Siue magoꝝ mūera fortasse significat: q̄ merito auro arabie ꝯparant̃: qm̄ puritate cordis oblata sūt. Antiq̄ aureū colorē pulcherrimū vocauerūt. Et ideo auꝝ ab aura dictū esse voluerūt: qđ nimis g̃tissimo colore resplēdeat. Nā hodieq̄ aureū dicimus: qđ pulchrū volum⁹ estimare. Seqtur. Et adorabūt de ipo semꝑ. Hoc ad hūanitatē ipi⁹ cōstat referri: quādo ore ꝓprio queadmodū oraret̃ instituit. Notū est em̄ dn̄ice orōnis bn̄ficium q̄ vtit̃ semꝑ eccl̃ia: quā sanctissimus pater cyprian⁹ carthaginēsis antistes ⁊ martyr: prim⁹ exponēs: breuitatē illam ꝓfundissimā: mirabili eloquentie decore dilatauit. Adiecit. Tota die bn̄dicēt eum. Tota die: toti⁹ vite nr̄e tꝑs ondit: q̄ merito dies dicit̃: q̄ fideliū vite nullis tenebris obcecant̃.

†Et erit firmamentuꝫ in terra in summis mōtiū: superextolletur sup libanū fructus eius. Sūma montiū: excellentiā significant ꝓpheꝝ: qs frequēter dixim⁹ accipi debere ꝑ mōtib⁹. Firmamētū aūt istoꝝ mōtiū: est vtiq̄ dn̄s xp̄s: qm̄ qđ ꝑ illos de ipo p̄dictū est: eodeꝫ veniēte ꝯstat impletū. Seqtur. Superextollet̃ sup libanū fruct⁹ eius: q̄ supius sctōs dei mōtibus cōparauit: ⁊ ipe est mōs mōtium: hic elect⁹ est mōs: cui⁹ fruct⁹ cōparet̃ dn̄o xp̄o. In libano siqđē: sic sepe dixim⁹: cedri nascūt̃ eximij: sūmaq̄ ꝓsperitate pollētes. Sed qđ pōt fructib⁹ dn̄i sil̄e repiri: a q̄ sancti ꝓducūt̃ excelsi: Neq̄ em̄ tale ē q̄uis ꝓceras arbores in q̄libet altitudinem crescere vel nubila tāgere: q̄le btōs ad celestis regni gaudia ꝑuenire.

Et florebūt đ ciuitate sicut fenū terre. Sit nomen eius benedictū in secula. Nōnullā videt̃ facere q̄stionē: q̄ fenum terre nūc eterne vite sil̄e facit: qđ freq̄nter impiis legit̃ cōparatū. Qđ oīno nō debet pmouere. Sicut em̄ dicit̃ christ⁹ leo q̄ potens rex feraꝝ est: ex alia vero pte diabolus intelligit̃ leo q̄ ferox ⁊ truculētus esse dinoscitur: ita ⁊ fenū q̄ p̄mitiu⁹ terre fruct⁹ est: virēs atq̄ gratissim⁹: sanctis dn̄i non incōgrue cōparat̃. Ex illa vero parte q̄ cito arescit atq̄ succidit̃: pctōribus iure similatur.

Is. 6
Pro. 8
Al. nō hꝫ
ET

Ita fit vt diu'sis qualitatib⁹ inspect⁊: vna eadẽq3 res diu'simode cõparet. Florebunt ergo de ciuitate iusti: id est: ecclesia dei: sic fenū terre: cui⁹ nō ẹtas sctis: ꝫ decora viriditas cōparat. Et inspiciendū qđ dic: De ciuitate florebūt: non in ciuitate: qꝛ de ista ciuitate hui⁹ seculi: in illa florebūt btitudine sempiťna. Hic em̄ tribulatiōib⁹ afficiuntur: vt ibi ꝑpetua ꝯtulatiōe coronēt. Sequitur. Sit nomẽ eius bñdictū i secula. Postq̄ descripsit btitudinē sanctoꝝ: reuertitur ad laudē dñi: q̄ illi bti sūt. Ac si diceret: In eternū glificet de⁹: q̄ eternā gliam ꝑstaturus agnoscit. **Ante solē permanet nomen eius. Et bñdicēt in ipo omnes tribus terre: omes gētes magnificabūt eum.** Janua sexte part⁊ aperitur: vbi eťnitas dñi significat: et terrarū oīm gnāle seruitiū. Et ne sanctū dei filiuz tpalem aliqs blasphema cogitatiōe sentiret: ante oēm creaturā nomen ei⁹ ꝑmanere ꝓfessus ē: sicut euāgeliū dicit. (Job.j) In ꝑncipio erat ꝟbum: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ deus erat ꝟbum: h̄ erat in ꝑncipio apud deum. Ecce nomẽ ei⁹: qđ ꝑmanet in eternū. Naz vt illud veꝛ intelligas: qđ est positū Ante solem: seqtur: Omia ꝑ ipm facta sunt: ⁊ sine ipo factū est nihil. Vides ꝙ nomẽ eius extitisse añ creaturas vniu'sas: qp̄e q̄ creator est oim. Nomẽ em̄ dictū est: q̄ notā reꝫ faciat. Hic solē pro omib⁹ creaturis ponit: qꝛ cōspectib⁹ nr̄is gratioꝛ elucescit. (ET) Hec est em̄ species schemat⁊ Synecdoche: q̄ significat a parte totū. (Sche) Seqt. Bñdicent in ipso omēs trib⁹ terre. In ipo: dño christo dicit: sicut ⁊ abrae dictū est: (Gen.22) In semine tuo bñdicent omēs trib⁹ terre. Et qꝛ trib⁹ noiauit: ne h̄ de paucis gentib⁹ intelligē potuisses: q̄ sub hoc noie ꝑplm habuerūt diuisum: addidit: Omēs gētes magnificabūt eū. Magnificabūt cū dic: laudabunt vtiq3 significat. Nam illū q̄ pōt facere grandioreꝫ: cui omēs virtutes summitatesq3 deseruiunt: Sed illū ꝑdicādo nos magnificamur: qꝛ ipsius laude ꝑficim⁹. Hoc em̄ ad ꝑconiū deitatis eius dici: nulla pōt diu'sitas diffiteri.

(Al. nō h3) **Bñdictus dñs de⁹ isrl: qui facit mirabilia ⁊ magna solus.** Septia ꝟo pars q̄ supest introit: vbi decursis oibus: dñs christ⁹ magna exultatiōe laudat. Dñm ꝑdicam⁹: bñdicere qdē illū dicimur: nō q̄ ꝑ nos aut sanctificet aut crescat: sed cū nos ille sua bñdictione sanctificat: tunc ⁊ tuitio ꝑuenit ⁊ augmēta ꝓcedūt. Et q̄ sit iste dñs: ꝑ q̄ntā speciē definitiōis euident insinuat: deus israel: id est: deus vniuerse terre: sicut alius propheta dicit: Qui eruit te de⁹ israel: ipse deus vniuerse terre vocabit. Addidit: Qui facit mirabilia magna solus: qꝛ nullo indiget adiutore. Nam licz ⁊ angeli ⁊ multi iusti miracula faciāt: nō soli: ꝫ dño iuuāte ꝑficiūt. **Et bñdictum nomẽ maiestatis eius in eternum: ⁊ in seculū seculi: ⁊ replebitur maiestate ei⁹ omnis terra: fiat fiat.** (Al.) Superiore versu deū dicit eē benedictū: secūdo nomē maiestat⁊ ei⁹: sc3 qꝛ de christo dicti sunt christiani: qđ vocabulū toti⁹ orbis terminū sacra veneratiōe cōpleuit. Nā sic ipe etern⁹ ē: ita ⁊ nois ei⁹ ꝑconia ꝑseuerāt. Nā qđ seqtur: Et replebit maiestate eius oīs terra: sctōs dicit: q̄ ipius clarificatione repleti sunt. Terrā em̄ h̄: oēm fidelē debemus accipe: q̄leꝫ reuera dñs replere dignatur. Adiecit: Fiat fiat. Optātis est qdē dicere fiat: ꝫ nimiū desiderātis ipm repetere. Qđ magis ad mysteriū aliquoꝝ psalmoꝝ positū debemus adūtere: nō sicut aliqbus visum est: libri vnitatē ad multas ꝑducere sectiones. Magnific⁹ psalm⁹: quē geminata vota secuta sunt. Aduēt⁹ em̄ dñi oino debuit desiderāter optari.

Conclusio.

Perpendam⁹ adiutores eximij: contra euticis ⁊ nestorij bella nefaria olim nob arma recte fidei fuisse ꝓuisa: vt in duabus naturis verissimis atq3 ꝑfectis: in vna ꝑsona existere ⁊ permanere credatur dei filius dñs iesus christus: ne ad eos comꝑhendos laborare possim⁹: q̄ tante auctoritat⁊ robore cōmonemur. Nā cum vtrāq3 naturā in hoc psalmo reperiamus exꝑssam: euticis prauuz dogma vnā naturā defendētis expellit. Cū ꝟo vna ꝑsona christi dñi ꝑdicat: nestorij venena dānant: quia cum hic psalm⁹ duas opatiōes dicat: vnaꝫ tñ dñi christi cognoscit ꝑdicare ꝑsonam. Nō em̄ quicq3 plurali numero dixit: qꝛ vnū filiū credi voluit. Ipse est eni q̄ ex patre ante secula nat⁹ est: qui in vtero ꝟginis carnē nr̄e mortalitat⁊ assūpsit: ho-

mousion pri ẜm diuilitatē: homousion ꝙ nob ẜm hūanitatē. Inuisibil' deitate: fact' est humanitate visibilis. Pati homo propter nos dignatus est: p se impassibilis deus: nō summitatē diuinitatꝭ iminuēs: sed humilitatē carnis exaltās. Hoc sancta ꝑphetia dicit: hoc euāgelic' frequēter text' insinuat: hoc p totū mūdū btā canit ecclesia: vt a catholica fide ille cognoscaẜ extrane' ꝗ tali nō fuerit stabilitate fundat'. Memēto ꝙterea: qꝺ hic qrtus est psalm' ex his ꝗs de duabus naturis locuturos eē ꝓdixim'.

Explicit expositio in psalmum LXXI

Incipit expositio in psalmum LXXII

Defecerūt laudes dauid filij iesse:

Qum in titulis (psalmus asaph) supioribus dauid tm̄ videatur ascript': h̄ addidit fili' iesse: scꝫ: vt illū dauid prēm salomonis intelligere debeam': qꝺ ad psonā exp̄mendā ꝓphetę cōpetēter adiectū est. Hęc nona ē species definitiōis: quā greci cata hypotyposin: latini p quandā imaginē dicūt: qñ noiata matre vel p̄re ad intelligentiā indiuiduę psonę sensus noster adduciẜ. Cōgregātur etiā multę res ad psonas comiẜ exp̄mendas: vt est illud: Socrates fili' sophronisci: cui' mater ē phenarete: calu': vētrosissim'. Hec.n. oia: solū socratē indicare ac definire noscūtur. Sed in hac re tāta ponenda sunt: ꝙta ꝓfit indiuidui de ꝗ ꝗriẜ ab omib' ceteris sequestrare psonā. Laudes ꝗ istius dauid defecisse dicit: qꝺ nisi pscrutemur oīno ꝯtrium est: vt in medio pene ope ꝓphę dicat ꝓconia defecisse. Sed cām hui' dicti ab origie pquiram'. Cū israelitic' pp̄ls de terra egypti: p miracula hūanis oculꝭ apparētia liberareẜ: p collatis bñficijs deo laudes p sacrificia pecudū ⁊ instrumētoꝝ musicoꝝ cōsonatiōe reddebat: ꝗ in figuraꝫ facta sunt vsqꝫ ad plenitudineꝫ tempis ꝗ christ' dñs adueniret. Iste ꝗ laudes tpales ꝗ ꝑ diuis beneficijs reddebanẜ: defecerūt atqꝫ mutatę sunt: qꝛ nūc ecclesia catholica immolatiōe corpis ⁊ sanguis christi sanctaꝫ pagit psalmodiā. Seqẜ. Psalm' asaph. Asaph significare synagogā: hębrea lingua testatur: quę dominū qdem colebat: sed videndo florere malos: in pessimas cogitatiōes inciderat: ex cuius psona i hoc psalmo ipse asaph loqtur: qui in suo nomie synagogę cōtinet significationē. De gētibus em̄ populis ⁊ de his qui legē domini susceperūt: multa dicturus est: ꝗ ad emēdationē nr̄aꝫ vtiliter dicūtur: ne talibus cogitationib' polluamur.

Diuisio psalmi.

Sicut dixim': asaph ex typo synagogę: p totū loqtur psalmū. In p̄ma parte ꝫelasse se dicit fęlicitateꝫ mūdi: pacē contuēs pctoꝝ: admirans cur inimicꝭ dei ⁊ paganis ꝓsperitas tāta ꝓuenerit: vt os suum vsqꝫ ad celū extollere viderenẜ. Secūda parte: reuersuꝝ dicit ꝑlm suū ad salubre ꝯsiliū: ⁊ ꝓstinę cogitātionis erubescere prauitatē: donec vltima impiorum intelligere atqꝫ cōspicere mereaẜ. Tertia parte: ꝓpter dolos suos mala ipijs ꝓuenire testaẜ: qꝛ sctōs viros fęlicitate sua scādalizare videbāẜ: se tn̄ bñficio dñi ꝺ hiꝭ malis asserit eē liberatū. Quarta diẜ: quō ad pfectū itellectū dño miserāte puenerit.

Qua bon' de' Expositio. israel: †rectis corde. Recordatus asaph qm̄ isti' seculi fęlicib' iui disset: ⁊ vsqꝫ ad nimiā tristiciā inde puenerit: qꝛ dñs pctōres in h̄ seclo florere pateretur: seipe ꝯdēnans: eructauit verā suauēqꝫ subam dicēs: bonū esse deuꝫ: ẜ his ꝗ recto sunt corde: id est: ꝗ opas ei' studio pietatꝭ intelligūt. Vñ aduertitur ꝑuis distortisqꝫ mortalib' dispositionē ei' sacrilegꝭ cogitationibus displicere. Sic sanis oculꝭ serenissimus sol refulget: ecōtra obscur' videẜ ilꝭ ꝗꝝ lumina infirmitate detinēẜ. Mei aūt pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei. Ut intelligeres sanctū virū ꝯ se supiorē ꝓtulisse snīam: qꝺ familiare semꝑ ē iustis suū ꝓfiteẜ errorem: vt pene lapsum se diceret: cui admistratio dñi irrōnabiliẜ displicebat. Scriptura frequēter per tropologiā appellat pedē: arbitriū mētis: quo fixa volūtate ꝯsistit. Hunc diẜ pene fuisse cōmotū: qñ a ꝺo intellectu eius anim' discrepabat. Nam cū dicit: pene: cito se ad viā ꝟitatꝭ redisse ꝯmemorat: vt dānaret errorē ꝗ surripe festinabat. Seqtur. Pene effusi sūt gressus mei. Gressus significare dixim' act' hūanos: qbus p vitę nr̄ę semitas ambulamus. Ergo gressus isti bonę ꝯuersationis pene in aliā pte fuerūt

Al'. his ꝗ recto sūt

dilapsi: qui sub ingratitudine aie videbant impijs tanta pcedi. Et respice: quia pene effusos dicit gressus suos non lapsos: vt itelligas vigorem mentis nostre tanquam liquidum elementum dispergi posse: cum a vera cogitatione cepit discrepare. Unde intelligimus et sctis viris cogitationes prauas frequenter surripere: sed iterum i sanitatem pristinam eos reuerti: quando a semetipsis fuerint celeriter domino prestante correcti.

Al. sup iniquos

Quia zelaui in peccatoribus pacem peccatorum videns. Secuta est causa cur gressus eius viderentur effundi: quia peccatoribus sic fuit inuidus: vt eos grauiter ferret quietos. O incongruum zelum inuidere periturus: et eos putare felices: quos eterna certum est damnatione percelli. Sequitur. Pacem peccatorum videns. Reuera quia pax ista non intelligitur sed videtur: aspectus nostros eludens sed in sua nece grandescens. Nam cum peccatores vident locupletes: multisque donari prosperis: et in mundo non esse quod timeant: putant hanc pacem. Sed pax ista cum consciencia semper litigat: rixatur itrinsecus: et cum hoste non habeat secum ipsa decertat.

Al. respectus

Quia non est declinatio morti eorum: et firmamentum in plaga eorum. Adhuc dicit de prosperitatibus impiorum. Ait enim: Quia non est declinatio morti eorum: id est: quia in mortem citius non declinant: nec die pertinus vrgentur extremo: sed cum eis ad penitendum detur spacium vite: illi magis scelera probantur augere. Sequitur. Et firmamentum in plaga eorum: subaudiendum: non est: quoniam vel si eos hic contingat aliqua aduersitate per stringi: diutina illis non videtur permanere tristicia: et ideo ad medicum non recurrunt: quia neque in mundanis languoribus longe tempore iacuerunt.

Al. labore

In laboribus hominum non sunt: et cum hominibus non flagellabuntur. Homines: hic sctos viros intelligamus: qui et labores in hoc seculo sustinent: et diuersarum afflictionum flagella patiuntur: vt correcti ad dominum redire mereantur. Istud peccatoribus obstinatis non puenit: quod ad salutem datur deuotis. Si vero dictum contra spirituales nequicias estimamus: potest de ipsis conuenienter aduerti: qui in hoc mundo sceleribus suis congruas non recipiunt vltiones. Nec cum hominibus flagellantur: qui cum sequacibus suis diuina iussione damnandi sunt. Tribulatio siquidem istius seculi fidelibus votiua correctio est: quam impij non accipiunt: quoniam a futuris muneribus arcebuntur. Ideo tenuit eos superbia eorum: operti sunt iniquitate et impietate sua.

Al.

Intendamus quo peruenerit peccatorum resoluta securitas: et desinamus illorum gaudijs inuidere: quos in foueam cognoscimus irruisse. Malorum quippe libertas confert absoluta superbiam: dum contemptum semper nutrit impunita proteruitas: et subiectum se malis esse non credit: qui nihil quod obuiare possit expauerit. Tenuit autem dixit: id est: quasi quibusdam manibus apprehendit: vt elabi nequeant cum iam teneantur astricti. Superbia eorum dixit: quia reuera diaboli est. Ipso enim auctore hoc facinus extitit: quod eum eterna cruciatione damnauit. Sequitur. Operti sunt iniquitate et impietate sua. Si dixisset: amicti: esset illis forsitan vel liberum caput: sed cum dicit: opertos: totos eos intelligamus esse demersos. Iniquitas enim potest esse mediocris: sed addidit: impietatem: que malorum omnium probatur extrema. Et considera: quoniam hic versus et subsequentes: malorum scelera moresque describunt. Prodijt quasi ex adipe iniquitas eorum: transierunt in dispositionem cordis. Ex macie puenit malicia: quando scelus aliquod quisque mundanis opibus desolatus excogitat. Ex adipe autem procedit iniquitas: quando hi qui affluentia presentis seculi domino prestante repleti sunt: quicquid in diuinam detractionem delinunt. Pingue est enim validumque peccatum: quod arbitrio magis quam necessitate committitur. Nam vt exaggeretur culpa: in abundantia rerum eos dicit deliquisse: quam aliquod scelus inopie excusatione cogitasse. Addidit: Transierunt in dispositionem cordis. Transierunt: quasi a rectis semitis errauerunt. Nam hodieque sic dicimus: Transiuit nos: quando ab aliqua veritate sensus noster errauerit. Peccatores enim i dispositionem cordis transierunt: id est: errauerunt: quando forte teterrima rationabiles homines insensatis idolis seruiebant. Cogitauerunt et locuti sunt nequiciam: iniquitatem in excelso locuti sunt. Duplex malum est nequiciam cogitare: eamque tanquam bonum aliquid palam proferre. Nam que decuerat propter cogitationem sceleris penitere: culpam geminat dum facinora cogitata diuulgat. Illud maxime quod sensisse nefarium est: dixisse sacrilegium. Sequitur. Iniquitatem in excelso locuti sunt.

hoc est quod mens pfida parturiebat: vt contra suum auctorez blasphema vba loquerer: vt illum quē laudare nemo digne sufficit: ad iram puocet iniuriosa loquacitas. Posuerunt in celum os suum: et lingua eorum trāsiuit super terram. Ponit in celuz os suū: qui iouē: mercuriū: cetaq portenta q numina: deo putat esse similia. Ponit etiā in celū os suum: qui res humanas tyrannica volūtate transgressus: maloꝝ suorum nulluz fore putat vltorem: ꝫ poti⁹ superba iniquitate subiectus: deum credit nō cognoscere qd differt in tempe vindicare. Seqtur. Et lingua eorum trāsiuit sup terrā. Super terrā vtiq transeūt: qui vltra mēsurā humanitatis loquūtur: et duz sint ipsi imbecillitate fragiles: tenere se immortales estimant dignitates. Ideo reuertetur huc populus me⁹: et dies pleni inuenientur in eis. Postq maloꝝ licentiā descripsit et cōsuetudines pessimoꝝ: nunc veniens ad scdam partē ad viā veritatis: iō reuersurū populū dicit: quoniā domini illuminatiōe cōplendus est. Sed quia illos reuersos dicim⁹: q de locis patrioticis exierunt: congruū est illos hic populos aduertere qui aliquādo in accepta domini lege māserunt: sed per varia desideria mundana dispersi sunt: et iterum correcti ad domini pcepta redierunt. Quapropter asaph hūc populū ad se redisse dicit: qui ad agnitionē veritatis: domio pstante reuersus ē. Seqtur. Et dies pleni inueniēt in eis. Dies pleni sunt: quādo christ⁹ domin⁹ in plenitudie tempis quē pphete cecinerūt aduenire dignat⁹ est: sicut apostol⁹ dicit. Cū autē venit plenitudo tempis: misit de⁹ filium suū. Tunc ergo dies pleni iudaicū populū pfidia sua vacuatū reppererūt: quando inter eos aliqui corde reuelato christuz dominū cōspicere meruerūt. Et dixerunt quomodo scivit deus: et si est scientia in excelso? Illos quos superi⁹ reuersos esse memorauit: nunc ex qua cogitatione transeant euidenter exponit: vt domini miscdia declaret: qui de blasphemis facit iustos: et de insipiētibus populis prudētes efficit ac deuotos. Dubitauerūt em̄ scisse deū tot mala sceleratissimos cōmisisse: qb⁹ videbāt oia mūdi secūda puenire: nesciētes penas eos grauiores incurrere: q tamdiu ex pctis in sua pbati sunt obstinatione māsisse: sicut et nonagesimustertius psalm⁹ dicit de talib⁹. Et dixerūt non videbit domin⁹: nec itelliget deus iacob. Seqtur. Et si est scientia i excelso. Blaspemus iste sensus est: et in insipiēti volūtate cōceptus: dubitasse scientiā eē in eo q sapientiā hūano donat ingenio: q et angelos ipos et potestates celoꝝ puidentie luce locupletat. Scitus eni dict⁹ est: qsi scire cit⁹. Unde supmemorat⁹ psalm⁹ dic. Qui plātauit aurē nō audiet: q finxit oculū n pside rat: q corripit gētes n arguet. Ecce ipi peccatores et abundātes in seculo: obtinuerūt diuitias. Proditū est: qd insipiētiū corda fatigabat: quoꝝ ratōcinatio est sine rōne: tractat⁹ sine ꝯsilio: cogitatio sine sapore: vt ideo nō putaret deū scisse qd agit: qr pctōres diuitias possidebāt: qsi illis iustis ac fidelib⁹ talia sit pollicit⁹: et nō magl paupes in mūdo eē voluit quibus celoꝝ regna pmisit. Et dixi: ergo sine causa iustificaui cor meū: et laui inter innocentes manus meas. Asaph se q fatuis cogitatiōib⁹ pfitet illusum: sicut supius dixit: Mei aūt pene moti sunt pedes: pene effusi sunt gressus mei: vt cū se pfitetur talia repudiasse: in nostrl sensibus cogitatiōes nō sinat vllaten⁹ introire. Quapropter increpatiue pnūciandū est: Ergo sine causa iustificaui cor meū: qsi inani spe aliquis se putet illusum: si in hoc sibi mūdo fructū iusticie nō sentiat eē collatū. Causa em̄: a casu dicta est: qr sepe bona sit: sepe mala. Hoc gen⁹ cause ab oratorib⁹ anceps dicit: qd maxie in delibatiōnibus puenit: qsi dubius est anim⁹ quid sequatur. Addidit: Et laui inter innocentes man⁹ meas. Adhuc ipm qd cepit: exeqtur. Ac si diceret. Quid mihi pfuit pbabili me ꝯsātiōe tractasse: si diuitias possidēt q vitia n relinquūt? Lauat em̄ int innocētes man⁹ suas: q pias opas laudabili pagit instituto. Nā pilat⁹ nō lauit int inocentes man⁹ suas: qsi flagellatū dnm cruci tradidit affigēdū. Et fui flagellatus tota die: et index meus in matutino. Quasi penas suas adhuc cōmēorat: qs vt

Ps. 95

Ibidē.

Al. castigatio mea

illi videbatur irrite sustiebat: vt iste flagellatus paup eet: cũ impi⁹ secur⁹ suas diuitias possideret. Pessima reputatio: sed vicina correctio. Sic egrotis fieri solet: q̃ tũc diutino languore liberant: qñ i egritudinis fine eos copiosior febriũ flãma succenderit. Seqtur. Et index me⁹ in matutino. Ecce iã ad tẽperiẽ sanitatis rediit: q̃ morbosis caloribus estuabat. Indicẽ dic sibi dñm xpm: q̃ nobis viã veritatis euãgelicis p̃dicatiõibus indicauit: τ tpe matutino resurgens: spem nr̃am de isto mũdo auferẽs: ad celorũ regna ptendit. Si dicebaz narrabo sic: ecce nationẽ filioꝝ tuorum[†] cui

Al. reprobaui

disposui. Jam vicina vitate cõmonit⁹: secum ipe delibat: τ ad tantã rem pduct⁹: cogitatiõe mltiplici fluctuat. Dicebat eñ. Si annũciauero plebi deũ mortalia nõ curare: occurrere sibi putat p̃dicatiões priores q̃s israeliticis añ p̃dixerat: vt deũ colerent celi terreq3 creatorẽ: q̃ p suã sapiam vniũsa disponit: bonis malisq3 p suoꝝ actuũ q̃litate restituẽs. Quomõ g̃ poterat alit narrare: q̃ talia visus est ante docuisse? Existimabã vt cognoscerẽ: hoc labor est ante me. Prim⁹ gradus est scientie: quando cepimus intelligere mĩme nosce qđ ante nos scire putabam⁹. Prius eñ psuaserat sibi deũ nõ curare mortalia: quoniaz pctõres videbat diuitias possidẽ: mõ aũt existimat esse q̃rendũ: vt vitatẽ rei me reat agscere. Constat g̃ repudiatuz priorem sensum: qñ alter vt agnoscat exq̃rit. Seqtur. Hoc labor est añ me. Reuera estuanti laboriosum erat tãtã rẽ lucida vitate cog̃scere: vt τ psperitates pctõrum despiceret: τ dñi patientiã vitatis ipius ꝯsideratiõe laudaret. Ante me qđ dixit: fortitudinẽ difficultatis oñdit. Quis eñ molẽ istã ĩgrãtie: nisi p grãm possit diuinitatis irrumpe? Sicut τ in alio psalmo legitur: Et i deo meo trãsgrediar murꝝ.

Ps. 17

Donec intrem in sanctuarium dei: τ intelligam ĩ nouissimis eorum. Aduertit aliq̃n asaph quod intelligere festinabat. Repetit enim p̃dicte q̃stionis aliter veritatẽ se nõ potuisse cognoscere: nisi legem diuinã qđ ẽ sanctuariuz dei cõtuẽs intelligeret nouissima peccatoruz: quõ in futuro iudicio felicitas hũana damnabit: q̃ hic ad tps florere mõstrat. Quo remedio hesitatio cũcta sublata est: q2 nõ debet pius anim⁹ offendi: cuz se magis rebus talib⁹ sentiat edoceri. Qđ genus orõnis deliberatiuũ dicit: qñ τ partes ponũt: q̃ nos dubios reddunt: τ eligit snia q̃ τ vtilitati ꝯueniat τ decori. Dixit eñ qđ eis scrupulũ ꝯmouebat: Si dicebã narrabo sic. Occurrebat vtiq3 illa feda varietas: Ecce natio filioꝝ tuoruz cui disposui. Ad postremũ eligit snia q̃ cũcta saluaret: Hoc labor ẽ añ me donec intrẽ in sanctuariũ dei τ intelligã nouissima eoꝝ. Sic deliberatiuũ gen⁹: partib⁹ suis regulari obseruatione cõpletũ est. Sciendũ est sane: de topicis oĩa q̃dẽ argumẽta pcedere: s; quãdo gnãliter dicunt: ad dialecticos ptinẽt: quãdo autẽ particulatim τ specialiter exprimũtur: oratoribus ꝯuenire nõ dubiuz est. Uerũtamen ppter dolos posuisti eis [†]mala: deiecisti eos duz alleuarentur. Asaph venit ad tertiũ membruz: vbi peccatoꝝ cõmemorat vltiones: q̃s superi⁹ eis dixerat in futuꝝ grauiter infligẽdas. Et ne omnino in mũdo mali putarent immunes: aut scelera sua crederent hr̃e modis oĩbus impunita: dicit: Posuisti eis mala: vt q̃uis mũdana felicitate potiant: reatum in se gestent q̃ non põt deserere omnino criminosos. Nam tales etiã hic frequẽter incurrũt ruinas: quas coruz vel suspitio nõ habebat. Sequit. Deiecisti eos dum alleuarent. Deiecisti dum dicit: ex alto significauit elisos. Et vt hoc intelligeres: addidit: Dum alleuarentur: id est: dũ in cornu superbie amplitudine ruinosa conscẽderent. Et perpende: quia ipsum temp⁹ eleuatiõis significat quod ruine. Non enim dixit: postq3 eleuati sunt: s; dum alleuarẽtur: quoꝝ erigi cadere est: et subleuare demersio: quoniã ad illã summitatẽ tendũt: que subita precipitatõe dissoluitur: sicut iam τ in alio psalmo dictũ est: Uidi impium superexaltatũ: τ eleuatũ sicut cedros libani: τ trãsiui τ ecce non erat. τ reliqua. Quomodo facti sunt in desolationem: subito defecerunt: perierunt propter iniquitatem suam. Quõ: admirãtis ẽ: vt sbito desolat⁹ appareat: q̃ tãta felicitate pollebat. Desolat⁹: vtiq3 desert⁹ ab illis reb⁹ q̃ eũ tãq3 nũero-

sa familia circuibat. Hoc enim ptingere mala posse nō dubiū est: quādo debitū pauēdę mortis incurrūt. Seqtur. Subito defecerūt. Exponit etiā queadmodū ad desolationē puenerint: q pus felicia malis euenisse mirabatur. Nam qd dicit: Subito defecerūt: significat repētinę mortis aduentū. Et ne illos crederes cōiter mori: addidit: Perierūt ppter iniqtatē suā: q2 mali sic in hoc seculo deficiūt: vt tn iterum in illa dānatiōe ppetua clade moriantur. Uelut somniū exurgētes: dn̄e in ciuitate tua imaginem eorum ad nihilū rediges. Pulchra comparatio. Talē dicit esse felicitatē malorum: q̄le somniū euigilantiū. Prestigiis enim qbusdam illusi: frequēter ad illa nos pueire somniamus: q̄ nimia cupiditate pq̄rimus. Paup enim subito diues efficitur: criminosus honorabilis inuenitur. Fruitur alter optato piugio: nōnullus desiderato potitur iperio. Et his oibus subito derelictis: patētibus oculis nō respicimus: q̄ clauso lumie cernebamus. Ecce illa admirāda felicitas ipiorū: puenit ad somniū. Sic enim iam mortui diuitias possidere nō pn̄t: sicut euigilātes sua gaudia pdiderūt. In hoc aūt comate distinctio plena figenda est: quoniā de supioribus pendet. Seqtur. Dn̄e i ciuitate tua imaginē eorum ad nihilū rediges. Hic iam dicit queadmodū in illa hierlm celesti impii diuis nō possint apparere cōspectibus: b sic i isto seculo imaginē in se dn̄i polluerūt: ita in illa futura patria eorum effigies nō videbitur: q in gehēnę sequestratiōe mittēdi sūt. Peribit ḡ imago: qn̄ se eis ipa veritas alienata subtraxerit. Nec similitudinē retinere pn̄t: de cuius btitudine nil habebūt. Imago enim est: alicuius rei existētis silitudo formata. Quia delectatū est cor meum: et renes mei resoluti sunt. Superius pphetauit ipios a regno dn̄i sbmouēdos: nūc cām reddit: q2 p ipos factū fuerat vt cor eius noxia delectatiōe mūdanis felicitatibus inuideret. Un̄ apparet grauissimū esse peccatū: qn̄ aliqs occasionē ḡbuerit: vn̄ alterius pscia polluatur: sic nec illa pura est: q̄ iuuāte dn̄o bonis ḡstat exemplū. Addidit: Et renes mei resoluti sūt. Renes: frequēter diximus p mētis cōstātia poni. Nam sic isti corpus cōtinēt: ita aie stabilitatē et illa custodit. Renes enim suos dixit esse resolutos: q2 mūdanarum rerum felicitatē icauta volūtate ḡsiuerat. Et ego ad nihilum redactus sum: et nesciui. Ut iumentū factus sum apud te. Merito ad nihilum redactus fuerat: q talibus desideriis inherebat: vt peccatoribus inuidēdo: auctori suo facere videretur iniuriā. Ad nihilū enim puenit: q fructu verę intelligētię vacuatus agnoscitur. Et hoc quoq nescisse se dicit. Ipa est enim pfunda ignorantia: nescire qd pecces. Unde in alio psalmo dictū est: Delicta qs intelligit? Sequitur. Ut iumentū factus sum apud te. Iure se iumentū dicit: quem carnalis emulatio q̄si irrōnabile aial insidebat. Apud deū enim i vice sunt pecudū: q eius pcepta resistūt: et aliud sentire volūt: q̄ sanctis regulis cōtinetur: sicut in alio psalmo dictū est: Nolite fieri sicut equus et mulus qbus nō est itellectus. Et ego semper tecū. Tenuisti manum dexteram meam. Cum dicit: Et ego semp tecum: ōndit se ab idolis alienū: auctori domino pura mēte credidisse. Sed in hoc errabat: q2 de peccatorum felicitate dn̄i iudicia discernere nesciebat. Quapropter hic distinctio plena est: quoniā est completa sentētia. Sequitur. Tenuisti manū dexterā meam. Dixit: Tenuisti manū. Et ne putares sinistrā: q2 et ipa pars habet corpis manū: addidit: Dexteram meam. Cuius enim hęc pars a domio tenetur: semp soluitur atq liberatur: sicut petro mergēti: dexteram tenuit dominus: eumq fecit elemētum liquidū fixo calcare vestigio. In voluntate tua deduxisti me: et cū gloria assumpsisti me. Hic quoq gratia dn̄i significatur q̄ redemit peccatores. Non enim dixit meritis meis: sed volūtate tua deduxisti me: ad intellectū scilicet saluberrimū: ad quem post mortiferas cogitatiōes tāq de loco sepulchri: domio viuificāte reuersus ē. Sequitur. Et cum glīa assumpsisti me. Hic denunciat domini incarnationē futurā: in q̄ hominē assumere pietate sua dignatus est. Quid enim mirabilius: q̄ mortalem naturā incarnatione verbi ad patris dexteram collocatam: et eam viuos et mortuos iudicaturā: q̄ post delictū pmi hois diabolicis tēptatōibus sbiacebat? Un̄ etiā pbatissime atq expsse

Al. nō hz

Ps. 18

Ps. 31

Al. Et

Al. suscepisti

Iohes cõſtãtinopolitan⁹ eps ait: Cogſca-
muſ q̃ natura ẽ cui dixit: Eſto mee pticeps
Gen. 3 ſedis: illa natura q̃ audiuit: Terra es: ⁊ in
Al. eſt terrã ibis. **Quid em̃ mihi † reſtat in celo: ⁊ a te q̃d volui ſup terrã?** Poſt
q̃ dixit queadmodũ a puo ſenſu volũtate
dñi fuerit abſolut⁹: ad q̃rtũ venit ingreſſũ:
vbi iam bonã miſcõiam ipius libat⁹ enũe-
rat. Nã cũ dic: Quid reſtat i celo: ſbaudiẽ-
dũ eſt: q̃d ampli⁹ petaz: id eſt: q̃ qd mũdo
datur⁹ es? Bñficiũ ſcz ſancte incarnatiõis
tue: vt de⁹ hõ ex duab⁹ ⁊ in duabus natu-
ris diſtinctl atq; pfectis: vn⁹ xps appareat:
⁊ dãnatũ lege pcti p grãm redẽptiõis ab-
ſoluat. Increpatiue aũt ↄ̃ ſe dicit qd ſequi-
tur. Et a te q̃d volui ſup terrã? q̃ſi diceret:
Ego xitatl ignar⁹: q̃lia ſup terrã ſperabã:
vt pctõꝝ bona cuperẽ hre cõia: cũ tu bene-
ficia putares in eternitate mãſura? Iſte ſunt
poti⁹ diuitie q̃s ſalubriter cupe debemus:
iſta felicitas de q̃ ſe xpianus gaudeat eſſe
locupletẽ: vt ſit paup in h ſeclo: diues i ce-
lo. **Defecit caro mea ⁊ cor meum de⁹ cordis mei: ⁊ pars mea de⁹ in † ſecula.**
Al. eternũ
ET
Defect⁹ dict⁹ eſt: q̃m deeſt illi effe-
ct⁹. Et iure cogitatio carnal defecerat: q̃ ſe
erraſſe noſcebat. Sz illi ↄfitef cui culpã re-
uelare remediũ ẽ: delicta ↄfiteri ſecuritas.
Et nota q̃ in vno xſu: cor ⁊ in bono ponit
⁊ i malo. Defecit cor: vtiq; mala cogitatio.
De⁹ cordis: bonũ intellectũ ſignificat: cuz
ſe erraſſe iã ſalubrit ſentiebat. Illud q̃ no-
tãdũ eſt: qd freq̃nter ſcptura diuia de cor-
poris iſti⁹ pte dic emanare ↄſilia: ſic ſcptuz
Math. 15 ẽ: De corde hois ꝓcedũt cogitatões male:
q̃uis aliq dicãt i cerebro eẽ ſapie ſedẽ: h il-
li poti⁹ dicẽti de corde nr̃o credẽdũ ẽ: q cor-
da nr̃a formauit. Seqt. Et ps mea de⁹ i ſe-
cula. Illi⁹ hois ps de⁹ eſt: q ſe maieſtati ip-
ſius ⁊ credulitati ↄſociat ⁊ ꝓbabili actõne
ↄmẽdat. In ſecula xo qd addidit: ſemp ſe
ipſi adherẽ ꝓmiſit. Qd reuera pfectoꝝ eſt
nũq̃ ab illo velle diſcedẽ: ſine q̃ ↄtingit ſp
errare. **Quia ecce q̃ elongãt ſe a te peribũt: pdidiſti oẽs q̃ fornicãtur abs te.** Illoꝝ mẽoꝛ ẽ de q̃b⁹ ſupi⁹ dixit:
Subito defecerũt: perierũt ꝓpt iniq̃tatez
ſuã. Illi em̃ ſe elõgauerũt ab eo: q idol ſui-
entes: deo xo nullã reuerẽtiã reddiderũt.
Iſte em̃ credẽſ deo: pauliſp receſſerat vt re-
diret: q̃n: ſic ſepe dictũ ẽ: cogitatões pũas
de pctõꝝ felicitate ↄcerat. Seqt. Perdidi-
ſti oẽs q fornicat abs te. Fornicari ẽ a dño
q̃n adulternis cogitatõib⁹ ab ei⁹ amore ca-
ſto deuiam⁹: ⁊ luxuriã ſecli ꝑponẽtes ꝑce-
ptoꝝ celeſtiũ nõ recipim⁹ diſciplinã. Qd
illos facere manifeſtũ ẽ: q culturas idoloꝝ
vanaſq; ſupſtitiões ipietatis affectãt: ⁊ qc
q̃d poſtremo ↄ catholicã fidẽ credit: pollu-
tis ſenſib⁹ fornicat. **Mihi aũt adherere deo bonũ eſt: ponere in † deo ſpem meã. Ut annũciez oẽs † laudes tuas in portl filie ſyon.**
Al.
Al.
Ecce de-
clarat⁹ eſt ſenſus ille quẽ dixim⁹: qz licz pra-
ua ſe cogitatiõe polluerit: tñ a cultura dñi
nõ receſſit. Dic em̃ bonũ ſibi eſſe adherere
dño. Is em̃ diuitati adheret: q ſe illi vera
fide atq; ꝓbitate opeꝝ ↄiũgit. Nã ſic ipi-
os dixit elõgatos: ita ſe adherẽ dño ↄfite-
tur: vt ilt ↄ̃ria faciẽdo diſparẽ viciſſitudinẽ
remũeratiõis inueniat. Seqt. Ponere in
deo ſpem meã. Exponit xbũ qd ſupi⁹ di-
xit. Ille em̃ adheret deo: q ſpem ſuã ponit
in dño: qz nihil põt eſſe beati⁹ q̃ illi omia
cõmittere: q nouit ſuis cultorib⁹ ↄgrue ꝓ-
futura p̃ſtare. Addidit. Ut annũciẽ omẽs
laudes tuas in portis filie ſyon. Syon: fre-
quẽter dixim⁹ mõtem eſſe hieroſolymis cõ-
ſtitutũ: q noſtra lingua ſpeculatio interp-
tatur. Iſtius q̃ ↄtemplatiõis filiã: catholi-
cam cõſtat eſſe eccl̃iam: vbi reuera laudes
dño reddit: qui pura mente crediderit. In
portis: ipm ingreſſum mauult chriſtianita-
tis intelligi: quãdo ad verã fidem pcipien-
dam pplus noue regeneratiõis adducit.

Concluſio pſalmi.

Quã mirabiliter aſaph iſte: cui⁹ nomẽ idicat
ſynagogã: ⁊ p̃teritoſ errores reſpu-
it: ⁊ future bona credulitatl aſſumpſit. De-
liberauit em̃ ſapiẽter: elegit eximie: vt nõ
immerito poſt illã ſuperioris pſalmi de ad-
uẽtu dñi ſalutiferam ꝓmiſſionẽ: ſeptuage-
ſimiſecũdi pſalmi: ei numer⁹ ↄueniſſe vide-
atur: quãdo vtraſq; cogitationũ ptes: ve-
lut iuſta libra diſcernẽs: eq̃bili totũ mode-
ratione pẽſauit. Cõpleta eſt his admoni-
tionib⁹ inſtitutio chriſtiani: vt nec cogita-
tõib⁹ mal delinq̃t: q ſe dño ↄmẽdare feſtiat.
Preſta dñe: ne nos talib⁹ inuidere facias:
q̃s tua xitate cõdẽnas: h execremur quos

horres: ⁊ amem⁹ certe q̄s diligis: q: tecū nequeūt hr̄e portionē: nisi q̄ volūtates tuas mēte deuotissima subsequūtur.

Explicit expositio in psalmum. LXXII

Incipit expositio in psalmum. LXXIII

Intellectus asaph.

I Ntellectus: significat inspectionē diuinā: quā psalm⁹ iste studio pietatꝭ oimodis intueꝛ. Asaph: sicut sepe iā dictū est: interp̄taꝛ cōgregatio: q̄ nūc vocaꝛ eccl̄ia. Ista futuras clades ciuitatis hierl̄m miserāda lamentatione deplorat. Mira pietas: stupēda clemētia: malū futurū p̄ñtem sibi facere placitū: ⁊ sic dolere vētura q̄si iam ꝓbenꝛ eē suscepta. Qd̄ gen⁹ dictiōis: caritate plenū: ꝓximiq̄ȝ dilectiōe cōpunctū: ⁊ in h̄ psalmo: ⁊ i septuagesimo octauo: ⁊ in cētesimo tricesimosexto reperies fuisse cātatū. Scire aūt debem⁹: q̄d intsit int̄ penitētes ⁊ lamētātes: qm̄ sūt tristes lachryme vtrisq̄ȝ cōes. Penitentes ꝓ suis pctis: aut ꝓ gn̄alitatis excessib⁹ rogāt: vt dn̄s delicta dimittat: ne puniat errata cuȝ iudicat. Lamētantes xō pietatis intuitu deflent ciuitatꝭ ruinas: ⁊ interitū suoꝝ ciuiū: quē aut iā passi: aut certe passuri sūt. Vñ monet apl̄s: caritatē ꝓximi p̄suadēs: gaudē cū gaudētib⁹: flere cū flentib⁹. Respiciam⁹ nūc ordinē ip̄m: positionēq̄ȝ psalmoꝝ. Septuagesimusprim⁹ ps̄. ꝓmisit incarnationē dn̄i eē venturā. In. lxxij. postpositis errorib⁹: asaph elegit q̄d seq̄ꝛ. In p̄senti aūt ciuitatꝭ s̄buersio deploraꝛ: vt durissim⁹ anim⁹ iudeoꝝ vl' ip̄ius ciuitatꝭ sue calamitatib⁹ terreretꝛ. Totū fec medic⁹ bonus: si sanitatē recipe voluisset egrot⁹. Meminerim⁹ aūt q̄d eccl̄iastica tradit auctās: his dieb⁹ vastatā hierl̄m: quādo christum dn̄m crucifixit plebs crudelissima iudeoꝝ: vt nō sit dubiū q̄d tp̄is maluȝ recepit p̄sūptiōis excessus. Nūc ad reliq̄ trāseamus.

I Sraelitarū pp̄l's: q̄ figurā p̄tinet deuotissime synagoge: p totū loq̄tur psalmū. Diuisio. In p̄ma sectiōe deplorat: cur traditi fuerint gētib⁹: ita vt sanctuariū inimicoꝝ ꝓphanasset audacia: memorās q̄rundā iudeoꝝ cor impenitēs dn̄i ꝓuocasse cēsurā: ex q̄bus tn̄ in fine secl̄i p̄ūtendos eē ꝓphetat. Scd̄a dicit: aduētu xp̄i supstitiōes ⁊ iniq̄tates hoīum fuisse destructas: enumerās diūsa eū fecisse magl̄ia int̄ q̄ petit vt iudeis errātib⁹ s̄bueniret. Tertia sectiōe rogat: vt mēor ꝓmissionū suaꝝ: ab interitu semē eripiat abraē: ⁊ ad ip̄m ascēdat sup̄bia romanoꝝ: q̄ se imaniter extulerūt. Quē psalmū sollicitꝭ mentib⁹ audiam⁹. Est eñ i excidij hierosolymitani lamētatiōe mirabilis. Expositio.

V T q̄d repulisti de⁹ in fineȝ: irat⁹ est furor tu⁹ sup oues gregis tui. Introduciꝛ pp̄l's iudeoꝝ dō supplicās: vt aūteret ab israeliticꝭ q̄d iminebat exitiū. Vt q̄d: q̄rentꝭ ē ñ ip̄utātis. Merito eñ territ⁹ q̄rebat: cur sctūariū dn̄i passuꝝ eēt nefandissimā vastitatē: timēs ne q: p̄missa ē tēpli vastatio: iudaicus q̄ȝ pp̄l's fundit⁹ interiret. Nam q̄s iā reseruari crediꝛ: q̄ñ sctis locꝭ reuerētia nō habeꝛ: Repulisti: abiecisti ē: q̄si alienos a tua defensiōe fecisti. In finē h̄: interitū significat ⁊ captiuitatē quā hierl̄m tp̄ibus vespasiani atq̄ȝ titi p̄ncipib⁹ a romanis legiꝛ pertulisse. Seq̄tur. Irat⁹ est furor tu⁹ sup oues gregꝭ tui. Oues dic pp̄l'm iudeoꝝ: vt noiatus grex pij pastorꝭ misc̄diam cōmoueret. Addidit: Tui: q: sp̄ in eis tpanti⁹ vindicamus: quos aliq̄ñ n̄ros fuisse meminimus.

Memēto ꝯgregatōnis tue: quā creasti ab initio. Liberasti xgaȝ hereditatis tue: mōtis syon i quo habitasti. Intuēre solicite: q̄t modis beniuolētiā iudicꝭ q̄rat: vt oratoꝝ argumēta hic iuenias fuisse ꝓgressa. Prestita eñ dona numeraꝛ: vt ad bn̄ficia ꝯsueta animuȝ bōi iudicꝭ iuiteꝛ. Quaprop̄t rogat: vt sua poti⁹ bn̄ficia i eis: q̄ȝ eoꝝ ꝯsiderare velit errata. Cōgregatio. n. iudeoꝝ euidenꝛ ip̄so adiuuāte ꝯualuit: cuȝ eos s̄b egyptio pp̄lo crescē faciebat: ⁊ q̄ñ placuit miraculꝭ isignibus libare dignꝰ ē. Nā cū oēs creet atq̄ȝ disponat: iudeos q̄si sp̄ealiꝛ creasse dr̄: q̄b⁹ ⁊ legē dedit: ⁊ ꝓphas contulit: ⁊ miracula magna ꝯcessit. Ab initio dixit: fidei scilicȝ cultureq̄ȝ ꝓlatē: quā per moysen populus accepit hebrē⁹. Seq̄tur. Liberasti virgam hereditatis tue. Hereditas domini: fuit populus iudeorū: q̄ȝdiu ei puro animo seruiebat. Hanc hereditatem: virgam appellauit propter moysen famulū eius: cui iussuȝ est per virgam magnalia facere: vt diuina

Al'. pascue tue

al'. Mēor esto
Al'. possedisti
Al'. Redemisti
Al'. mons
Al'. in eo
RHE

fortitudine roborati: de terra egypti egrederent intrepidi. Per hāc eñ virgā: pharaonis est q̄ssata duricia: p eā maris rubri fluenta diuisa sunt: p ipam de sicco lapide flumia manauerunt. Et merito hereditas ista vocata est virga: q̄ tanta valuit implere miracula. Hec ideo in cōmeoratione venit: vt p eam q̄ta p̄stitisset oñderet. Addidit q̄ cumulū pfectiōis insignē: id est: mōtis syon in q̄ habitasti. Illa eñ q̄ precessere miracula: vsq̄ ad mōtis hui⁹ mūera peruenerūt. Dubiū q̄ppe nō est: oīa veteris testamenti ideo fuisse facta: vt noui v̄itas pmissa seq̄ret. Nam qd dicit: Mōtē syon in q̄ habitasti: hierosolymā vtiq̄ significat ciuitatē: in q̄ israelitic⁹ popul⁹ insidebat: vbi habitasse declarat christi dñi p̄sentiā corporalē: vt hec loca nō sineret incurrere teterrimā vastitatē: in q̄bus hūanis oculis apparere dignat⁹ est. Fulgēs plane terra miraculis: dñica visitatōe venerabilis: vbi datū est oculis carnalib⁹ videre qd est sūma beatitudo vel credere. Qd argumētū dicitur a laude rei lese: vt tāto plus hostib⁹ cresceret inuidia: q̄to loca scā fuerāt eoꝝ presumptiōe vastāda. †Eleua manū tuam in suꝑbia eoꝝ in finē: q̄ta malignatus est inimicus in †sanctis tuis. Hec v̄ba nō sunt irati: s remediū magis correctiōis optātis. Preualuit reuera israelite petitio. Ubi eñ ampli⁹ religiōis christiane cult⁹ effloruit: q̄ in romana vrbe: q̄ p̄ ceteris terris supstitiōes sibi añ gētiū vendicauit? Eleuata est q̄ in ipsis potētia dñi: qñ suꝑbiam eoꝝ humilitatis gr̄a cōmutauit: pducēs eos in finē: id est: ad dñm saluatorē. Q̄ta eñ nefandissima illic sunt signa tēploꝝ? Quot ecc̄iaꝝ celestiū ꝛ btōꝝ martyꝝ dona micuerūt? Ut vtrisq̄ ꝯspectis: reuera potētia intelligat dñi x̄pi: q ex tam supstitiosa plebe reddidit sc̄tissimā ciuitatem. Seq̄t. Q̄ta malignatus est inimicus in sc̄tis tuis. Inimicū: significat p̄plum romanoꝝ: q illo tempe: sicut dictū ē: insignis idoloꝝ cultor habebat. Qui maliḡtus est in locis sc̄tis ei⁹: qñ sacerdotes totaq̄ misteria tēpli in p̄dam missa patuerūt: cūctaq̄ gēs hebreoꝝ: aut gladio subiacuit: aut captiuitati s̄biugata seruiuit. Hoc eñ nimis acerrimū bellū: iosephi historia septē libris celebrata describit. Et gloriati sunt qui te oderunt: in medio †atrio tuo Posuerūt signa sua signa: ꝛ non cognouerūt. Hinc iā p cōtemptū sacratissimi templi: maior i p̄sumētes crescit inuidia: vt ipam quodāmō diuitatē ꝯtēpsisse videat qd sc̄tē religiōis violator arguit. Sed cū oē scel⁹ debeat s̄bseq̄ penitudo: hic positū est: Gl̄iati sūt: vt nō solū peccasse: s ipm q̄ malū ad gl̄iam suā traxisse videret. Addidit etiā: Qui te oderūt: vt patient nō debeat sustineri: qd ab inimicis coḡscitur ppetratū. Seq̄tur. In medio atrio tuo. Hoc ad magnū ꝯtemptū ptinet exprimēdū: vt nō extremo aliq̄ loco: sed in medio atrio sacrilegiū cōmisisse dicat. Quod aūt addidit: Signa sua signa ꝛ nō cog̃uerūt: sc̄z aq̄las: dracones: cetera q̄ q̄bus in p̄lio vti solebat roman⁹ exercit⁹: aut certe statuas monimēta victorie: q̄s impatores supra fornices portaꝝ in suis laudib⁹ erigebant. Seq̄tur etiā cū dolore dicta signa: vt ipa repetitio ad vindictā celerē iustū iudicē cōmoueret. Que figura d̄r Epembasis: q̄tiens ad auxesim faciendā de vicino eadē v̄ba geminant: oñdens q̄ hūanis est viribus applicatū: qd diuia fuerat dispēsatione pmissū. Nā vt hūc sensum itelligas esse ꝯceptū itulit: Et nō cognouerūt. Qd si cog̃uissent: tibi vtiq̄ reddidissent sacrificia: nō aūt elegissent ad demonū redire culturas: q̄ captiuitas vel ruina lōgis post tēporib⁹ facta ē: q̄ cog̃scit eē pphetata. Tūc eñ qñ ista dicebāt: templū adhuc hierosolymis nō erat ꝯstitutū: quippe qd a salomone filio ipius legit fabricatū. Uñ reuera celestis pphetie magna v̄t⁹ apparuit: vt ante ipsius euersio prediceretur: q̄ eius constructio puenire potuisset. Sicut in †via super sūmū. Quasi in silua lignorum securib⁹ exciderūt ianuas ei⁹ in idipum: †bipenni ꝛ ascia deiecerunt eam. Q̄tum plus inimicoꝝ ꝯtemptus exprimit: tantū venire vindicta celerius postulat. Nā in his duob⁹ versiculis: dolētis animū vehemēter insinuat: vt dicat: sic posuerūt signa in templo tuo: quēadmodū solēt statue p̄ncipiū in plateis p loca edita collocari: vt viantiū memoria visis talib⁹ instruat. Quid eni execrabili⁹

Top̄

al. Leua man⁹ tuas in suꝑbias

Al. sancto

Al. i
tatis

i in

q̄ vt hoc auderēt facere in penetralib⁹ tē-pli: qd a sacrilegi̇̄ p̄sumit̄ in plateis? Seq-tur alia cōparationis miserāda ꝯq̄stio: vt ita dicat ianuas illas tēpli reuerētissimi se curib⁹ cōminutas: queādmodū excisorib⁹ lignoꝝ silue solēt p̄bere licētiā: vbi nullus custos: nullus ꝯ̄rius inuenit̄. Antiq̄ autē ianuas a iano dictas esse voluerūt: q̄ p ip-sum anni vt putabāt p̄beretur ingressus. Addidit q̄. In idip̄m: in tēplo scilicet: vt facti q̄litas de loci reuerētia plus doleret. Seq̄tur. Bipēni ꝛ ascia deiecerūt eā. Bipē-nis: est in plagas lignoꝝ: ferrū ab vtraq̄ pte formatū: qd in excidēdis trabib⁹ cōpe-tēter aptat̄. Dicta est aūt ab eo: q̄ bis acu-ta sit. Pinnū eñ: antiq̄ acutum dicebant. Ascia: id est: ferrū in obunci nasi more cur-uatum: p quā man⁹ artificis diligēti⁹ pse-quit̄ qd cōstat minuti⁹ abscidendū. Ergo vt ciuitatē illā ostēdat fundit⁹ fuisse vasta taz: p hec instrumenta fabrilia: ꝛ magnas res simul ꝛ paruissimas dicit eē deiectas. Quicq̄d eñ: aut bipēnis excidē: aut ascia pseq̄ potuit: man⁹ truculēta deiecit. Quo loco ad exp̄mendū dolorē: pphete hiere-mie sensus ille ponēdus est. Uidete: si est dolor s̄m dolorē meū: q̄ fact⁹ est mihi: de-dit me dn̄s in manib⁹ ꝛ non potero stare.

Incenderūt igni sanctuariū tu-um: in terra polluerūt tabernacu-lum nomis tui. Crescit dolor: vbi cala-mitas euersionis auget̄. Potuit eñ bipē-nis ꝛ ascia sola ligna cōcidere: s̄ ad postre-mū ignē ꝯtigit simul oīa deuorare. Sed q̄d rogo de p̄uati̇̄ domib⁹ fieri potuit: vbi furor hostilis sanctuario dn̄i nō pepercit? Qd aūt dicit: Igni incenderūt: in seculari bus litteri̇̄ schema dicit̄ Pleonasmos: vbi ꝛ sup̄fluū aliq̄d poni fas est. In scripturis vero diuinis: vt mihi videt̄: hec figura nō cōuenit: vbi totū vtile: totū necessariū: to-tumq̄ pfectū est: s̄ magis p hūc modū lo-cutiōis: dictū debem⁹ adūtere: sicut vsu di cim⁹: Aurib⁹ meis audiui: oculis meis vi-di: cum tamē nec alienis videre oculis: nec aurib⁹ audire possit ex̄neis. Seq̄t̄. In ter-ra polluerūt tabernaculū nois tui. Taber naculū nois ei⁹: templum fuit: qd salomō mirabili edificatiōe ꝯstruxit: in cui⁹ dedica tione orās ait: Ego aūt edificaui domum nois ei⁹. ꝛc. Istud q̄ tabernaculū qd visita bat v̄tus celesti̇̄: man⁹ polluit vastatoris. ꝛ vsq̄ in terrā deduxit culmia: q̄ ad laudem dn̄i pbabant̄ eē ꝯstructa. Et nota q̄ in his q̄ttuor v̄sibus: schema illud nobilissimuz ponit̄ Auxesis: q̄ latine augmētū nūcupa-tur. Crescit eñ s̄binde atrocitas facti: vt tā imanit̄ excedētib⁹ ab oīpotēti iudice debe at obuiari. Qd siue in laudib⁹: siue in vitu peratiōib⁹ vtilit̄ nimis ac decēter apponit̄: sicut fec̄ apl's dicēs. Scientes q̄ tribulatio patiētiā opat̄: patiētia aūt pbationē: pba tio v̄o spem: spes autem non cōfundit. ꝛc.

Dixerunt in corde suo cognatio eorū† inter se: venite cōprimamus omēs solēnitates dn̄i a terra. Potu issent mala supius enūerata misc̄diam do-mini ꝯmouere: insi adhuc fuisset in iudeis obstinata supbia. Nam licet talia perpessi sint: a blasphemijs eoꝝ anim⁹ nō recessit. Dixerūt eñ i corde suo. Et ne pauci viderē tur eē: addidit: Coḡtio eoꝝ int̄ se: vt imp̄e nitēti cordi: merito nō fuerit suspēsa cala-mitas. Seq̄t̄. Uenite cōprimam⁹ oēs solē nitates dn̄i a terra. Hic v̄ba referūt̄ irascē-tiū iudeoꝝ: qm̄ viderāt euersam ciuitatez suā: ꝛ dei sc̄tuaria pphanata: insipient̄ et furiose dixerūt: Abijciam⁹ legē dn̄i: q̄ nos vindicare ꝯtempsit: nō estimātes m̄lto eos grauiora potuisse mereri: q̄ crucifigere nisi sunt dn̄m xp̄m. Talia eñ asaph ex sua pso na dicere nō pot̄at: quē p̄missus tituli intel lectus ornabat **Signa nostra nō vi dem⁹: iaz nō est ppheta: ꝛ nos nō cognoscet ampli⁹.** Demētissimi hoim̄ q̄ talia sibi putabāt post reatū signa posse p̄stari: q̄lia videbāt ante culpā tā imanissi mā pmereri. Ueniebat vtiq̄ ill̄ i animū: q̄tas gētes p̄res coꝝ dn̄o iuuāte pstraue-rint: q̄ regna momētanea cōcertatiōe sub-diderint: ꝛ in reatu maximo ꝯstituti ip̄a si-bi s̄btracta dicebant signa: q̄ patrib⁹ suis tūc deuotis nouerāt esse collecta. Seq̄tur. Iam nō est ppha: ꝛ nos nō coḡscet ampli-us. Adhuc ip̄a sunt v̄ba desperātiū iudeo rū. Nā q̄tiens antiq̄s tpibus israelite aliq̄ calamitate p̄mebantur: euntes ad prophe tas instruebātur ab eis iussu domini quid facere debuissent: q̄bus tamē eoꝝ duricia obedire cōtemnebat. Sed cū eos cōpleto

Sche

Ro. 5.

Al'. simul: quiescere fa-ciam⁹ oēs di-es festos dei

Regū.

aduētu dñi si hērent: dicebāt a dño se fuisse derelictos: qñ eos p q̄s admoneri cōsueue rant nō videbāt. De talibus eñ scriptū ē: Proūer.16 Peccator cū venerit in pfundū malorum spernit. Hęc omīa dici nō potuerūt: nisi a populo iudęoꝝ: qꝛ romanis ista ꝯtria erāt: q̄ tunc nefandis idolis seruiebāt. Reuera asaph intelligēs ꝛ sanctitate ꝑcipuꝰ: fudit p iudęis mirabilē supplicationē. Sed ne iclemētia diuinitatꝭ putaretur: qꝛ p ipis nō pbatur auditꝰ: subiūxit culpas desperatōesq̄ iudęoꝝ: vt debitas vltiōes susceperint me rito: in q̄bus nulla fuit inter tā multa crimia cōgrua penitudo. Usq̄quo deꝰ impperabit inimicꝰ: irritat aduersarius nomē tuū in finē: Clamat tanq̄ q̄ adiutorē petit: gemit quō vulneratꝰ q̄ medicū q̄rit: dicens dño: q̄diu istas improperatiōes sustinebis: q̄s iudęꝰ tibi mouet incredulus: Nō vt eos pderet: q̄s flendos eē iudicabat: sed vt cōfessionis bñficio mutaret in meliꝰ. Seq̄tur. Irritat adūsarius nomē tuū in finē. Hoc exponit q̄d supius dixit: tādiu dñs murmuratiōes patitur pfidorum: donec adūsarios suos ad cōfessionem sui nōis miseratꝰ adducat. Ille eñ potēs ē sic corrigē derogātes: vt q̄ ꝑus mortifere locuti sūt: postea ꝑdicare salutariter audiantur. Irritat eñ: a canibꝰ tractū est: quorū latratibus. R. littera plurimum sonat. In finē: sīgficat mūdi vesperā: qñ gēs iudęorum p maxima parte creditura est. Ut quid auertis facie tuam ꝛ dexterā tuā: de medio sinu tuo i finē. Quasi offenso: q̄si irato dño dicit: q̄ nolit pctōres ipsos intueri: vt adhuc in sua videantur pseuerare neq̄cia. Ille eñ q̄s dispēsatione mirabili placatꝰ attēderit: corrigit: q̄s ppitiꝰ intuetur: emēdat. Seq̄tur. Et dexterā tuam de medio sinu tuo in finē. Aliud sacrm tangitur veteris testamēti. Nam sicut moysi datum fuerat p virgā miracula facere: ita illi ꝑceptū est: vt dexterā suam in sinū mitteret: exindeq̄ plata leprosa conspecta est. Iussumq̄ illi est: vt iteꝝ manū in sinu mitteret: statimq̄ curata est: significās qꝛ populus iudęoꝝ exiēs a dño christo imundꝰ fieret: ad eū vō ꝯuersus recipet pristinam sospitatē. Qd factum ideo cōmemoratur: vt iudęoꝝ pplm i ātiquā redire ꝑdiceret sospi-

Al. manū

Exo. 4

tatem. Hoc argumentū dicitur ab euētu: qñ ad illud supplicatio tēdit: ad quod rei ordinē puenire cognoscit. Sed ne in tali relatione diutiꝰ moraretur: ad laudes dñi festinus accedit: vt omīa possibilia dicat illi q̄ tam ingētia cog̃scitur opari. Deus autē rex nr̄ ante secla: opatꝰ ē salutē in medio terrę. Uenit ad scdam sectionē intellectus ille asaph quē titulus pręcinebat: ꝛ spū pphetię dñm saluatorē ꝑdicit esse ventuꝝ: enumerās p demōstratiuū genꝰ orōnis: q̄ta miracula fecerit in cęlo ꝛ in terra. Et qꝛ de eius erat incarnatiōe dicturꝰ: ne q̄s eum dñm crederet tpalem: ante ꝯstitutionē mūdi regem eū iam fuisse testatur: sicut ipe in euāgelio ait: Ego in h natꝰ sum. Secula eñ dicta sunt: qꝛ i se reuoluāt tpa. Seq̄tur. Opatus est salutem in medio terre. Quis h ꝛ de factis miraculis possit intelligi: q̄ corā hominibꝰ visualiter cog̃scitur operatus: tñ meliꝰ hoc de aiaꝝ salute suscipiamus: quā opatꝰ est ꝑdicatiōe vitali in medio terrę: cūctis scꝫ cernētibus pplis: q̄s p terrę vocabulū datur itelligi. Quę figura dicitur Metonymia: qñ p id q̄d cōtinet: id q̄d cōtinetur ondit. Tu ꝯfirmasti in virtute tua mare: ꝯtriuisti capita draconū sup aquas. Ut reuera ostēderet q̄d supius dixit: ante secula fuisse regē dominū saluatorē: q̄ p nobis pati dignatꝰ ē: vt mortē moriendo destrueret: captiuis libertatē: reis ꝑmia ꝯdonaret: refert miracula q̄ quondā fecit in gēte iudęoꝝ. Cōfirmauit eñ rubri maris liq̄das abyssos: quādo in duobꝰ lateribus sic aq̄ defixa est vt mare nauigeꝝ iter faceret esse terrenū. Sequitur. Cōtriuisti capita draconū sup aquas. Mysteriū supioris miraculi decēter exponit: qꝛ illa ꝑfiguratio trāsitus maris rubri: aq̄s sci baptismatis indicabat: vbi capita draconū: id est: spirituū imundoꝝ pducūtur ad nihilū: qñ aias quas illi pctōꝝ sordibꝰ inq̄nant: fons salutaris emūdat. Et nota q̄d in h ꝛ alijs q̄ttuor vsibus: per figuram Synatrismos: singulas cōgregat laudes: vt enumeratio ipa virtutū: animū offensi potētissimi iudicis temparet. Tu confregisti caput draconis: dedisti eū in escam populo ethiopū. Cū supiꝰ dixerit plurali numero: capita draconum

Ioh. 8

Al. fabula

Al. pl

Al

Al

Al

significare volēs neqcias spūales: mō singulari nūero ponit draconē: vt ipm sathanan indicare videat: q qtū fortior: tm̄ neqor: ꝛ cū singulari nūero ponitur: int maligos spūs hr̄e silem penitus abnegat. Cōfractū ē em̄ caput ei⁹: qn̄ supbia ipius de celo deiecta ē: ꝛ natiuā claritatē retinē n̄ meruit: q se volūtaria obscuritate maculauit. Addidit: Dedisti eū in escā pplo ethiopuʒ. Ethiopes: bene pctōres aduertim⁹: q ante fuerāt tenebrosa mēte teterrimi. Sʒ ad dominū ꝯu̇si: escā ceperūt hr̄e diabolūʒ: cum de ei⁹ detractiōe satiāt. Naʒ hodieqꝫ: quē pessimū itelligi volum⁹: diabolū nūcupamus. Oibus em̄ culpis exufflat admissis: toti⁹ dr̄ auctor erroris. Et sic ille xp̄ianos isequtur: ita ab oibus execrabili horrore discerpit. Sic fit vt q paganis an̄ venerabil: nūc a xp̄ianis detractionū morsib⁹ corrodat. Siue ꝯu̇si iā fideles: escā pn̄t hr̄e diabolū: qn̄ p ipius machinamēta tēptatiōes qꝫ ꝓficiūt. Ipo em̄ psequte martyres fiūt: ipo affligēte patientię munere coronātur. Quapropter merito diabol⁹ illoꝝ esca dr̄: qs fatigatiōibus crebris ad desideria voti ua pducit. **Tu dirupisti fontes et torrētes: tu siccasti fluuios etham.** Hoc totū p allegoriā de pctōrib⁹ dic. Fontes illos appellat: qꝝ mala iugit influebat. Torrētes q sbito ꝯcitati rapidis excursib⁹ irruebāt. Hęc em̄ duo genera peccātiū: dominꝰ dirūpit: cū eos a diaboli famulatiōe diuiserit. Seqtur. Siccasti fluuios etham. Priorē excolit sensum: vt fluuios: id est: inundatōes diabolica iniqtate collectas: nō solū dirūpat ac diuidat: verūetiā desiccet ꝛ auferat. Fuui⁹ em̄ qn̄ siccat: ad nihilū sine dubitatiōe pducit. Qđ tūc cōtingē manifestū est: qn̄ donās multitudinē peccatorū: diaboli cōstat inundātia perisse ꝯsilia. Etham hebręa lingua: fortis interptatur: qđ sepe diabolū significare iam diximus.

Tuus est dies ꝛ tua est nox: tu †fecisti solem ꝛ lunaʒ. Versus iste ꝛ sequēs omibus ad lr̄am patēt. Cūctaꝝ q̄ppe reꝝ creator est dn̄s. Sed apti⁹ videt: si spiritualit exq̄rūt. Diē: ponam⁹ iustos viros: qbus semp sapiētię lumē irradiat. Noctē: hoies terrenos: q pctis faciētib⁹ obscurāt: sicut i alio psalmo dictū est. Dies diei eructuat verbū: ꝛ nox nocti idicat sciam. Sed cū dicit: Tuus est dies ꝛ tua ē nox: significat qm̄ in vtrisqꝫ de⁹ miracula magna fac: vt ꝛ illū munere suę pietat illūinet: ꝛ istuʒ pctis emūdatū: regni sui faciat esse partici pem. Addidit. Tu fecisti solē ꝛ lunaʒ. Hec oia noia: p exempla magl plani⁹ exponūt. Sol: sapiētē significat. Luna: stultū: sicut scriptū est: Sapiēs pmanet sic sol: stultus aūt sic luna mutat. Pulchra narratio: vt p silitudies reꝝ: oipotētis stupēda magnalia declarent. In omib⁹ tn̄ intelligēdū est: creatorē dn̄m solitā nimis ꝛ copiosam ostēdere pietatē. **Tu fecisti omēs terminos terre: estatē ꝛ ver †tu fecisti ea. Memor esto hui⁹ †creature tue.** Nō incōgrue terminos terrę dicim⁹: omēs apl̄os ꝛ ꝓphetas. Nā sic termini agroꝝ funes distingnūt: ita ꝛ p̄dicatores xp̄i vere fi dei iura custodiunt. Seqt. Estatē ꝛ ver tu fecisti ea. Per hec tpa: significat fideles diuersa moꝝ q̄litate pollentes. Alij em̄ sunt tanq̄ estus: fidei calore feruētes ad martyriū vsqꝫ pducti. Alij māsuetudie tempati tanq̄ ver: eq̄bili dn̄o deuotōe famulātes. Oia em̄ ꝛ ista ꝛ talia ipe fecit: cui⁹ gr̄a ꝓcedit qđ in hoim bona volūtate mōstratur. Addidit: Memor esto hui⁹ creature tue. Reddidit cām: cur enmueratio illa p̄missa sit: scʒ vt q facere consueuit magna: iudeis q̄ delinquētibus miserat⁹ indulgeat. Et vt beniuolētiā pij dn̄i ꝓuocaret: beneficia eius frequent enūerat: vt memor eē digne tur eoꝝ: qs creare dignat⁹ est. **Inimicus improperauit dn̄o: ꝛ pplus insipiēs† exacerbauit nomē tuū.** Illorū xboꝝ meminit: q supius dixit: Venite cōpmam⁹ oēs dies festos dn̄i a terra. ꝛc. Inimic⁹ fuit vtiqꝫ iste iudeoꝝ: q talia dixit in dn̄m: vt illi videret exprobrare: cui vel ex aliq̄ pte gr̄as agere nulla pōt creatura sufficere. Seqtur. Et ppl̄s insipiēs exacerbauit nomē tuū. Insipiēs vtiqꝫ: qui agebat indigne: vt illa patiēter audiret: q debuisset oino refugere. Et ex h̄ dn̄m ad irā ꝓuocauerūt: qꝛ nō ꝓ suis pctis talia sibi accidisse dixerūt: ꝫ putauerūt iniustū deū: q quasi nō merētibus dn̄ari pmittebat interitū. Cōsideremus igit ordinē salubrimū supplicātis: sic ꝓ culpabilib⁹ rogat: vt eoꝝ sp cōfiteat

Eccl.27

Al. plasmasti

Al. nō hʒ

Al. incitauit

errata. Hoc si iudei fecissent mēte deuota: potuerāt gnāliter debita vitare supplicia.

Ne tradas bestijs aīas ꝯfitētes tibi † aīas pauperꝝ tuorꝝ ne obliuiscaris in finē. Asaph venit ad tertiā sectionē: cui merito ꝓmissus ē itellect⁹: quādo sic pctā ꝓplī supius ꝯfessus ē: vt tn̄ deuotos dn̄o libandos eē ꝓsumat. Supplicat. n. vir sanct⁹ qđ sciebat eē venturꝝ: vt fideliū aīas nō tradat: ne diabolus ad sua vota ꝑueniat. Erāt em̄ i illo ꝓplo etiā tūc vasa misericordię: ex qb⁹ fuit simeon: nichodem⁹: nathanael: de q̄ dn̄s testimoniū phibet dicēs: Ecce vere israelita in q̄ dol⁹ nō est: ⁊ reliq̄ q̄ dn̄o cordis puritate placuerūt. Bestias em̄ posuit diabolū cū ministrꝪ: qꝝ capita: sicͭ supius dixit: ꝯtriuit sup aq̄s. Sequitur. Et aīas pauperꝝ tuorꝝ ne obliuiscaris in finē. De illꝪ dicit: q̄ supbia mūdi repudiata: ad humilitatē se sctissimā cōtulerūt: rogans vt eis dn̄i saluatoris bn̄ficia nō negētur: ꝟ qꝛ pauperes ei⁹ facti sunt: ipsius largitate ditescāt. Respice in testamentū tuū: qꝛ repleti sunt q̄ obscurati sunt terrę † domorꝝ iniquitatū. Respice dixit: vt digneris implere q̄ cogꝰsceris ante ꝓmisisse: sicͭ scriptū est: Ecce dies veniēt dicͭ dn̄s: ⁊ ꝯsūmabo domui israel: ⁊ domui iuda testamētū nouū: nō ꝟm testamētum qđ disposui pr̄ib⁹ corꝝ. In illo em̄ pollicitatiōes tpales sunt: vt fuit terra repromissiōis: inimicorꝝ subiectio. Talia em̄ rudi ꝓplo debuit ꝯcedere: vt ad spūalia intrepidus potuisset ⁊ exinde festinare. In nouo aūt testamento ꝓmittiꝛ impturbabilis vita: regnū cui⁹ nō erit finis: btitudo ꝑpetua ⁊ dn̄i ꝯtēplatio glīosa. In h̄ ergo testamēto respicere dicit dn̄m debere: vt cito erranti ꝓplo debeat ꝓfutura ꝓstare. Reuera intelligens fact⁹ ē asaph: qui talia petit vnde tot⁹ mūdus potuisset absolui. Et vide q̄ sapīa cūcta discurrit: qꝛ nō erāt bōa q̄ delinquētꝪ ꝓplī cōmeōrare potuisset: meminit ꝓmissionis dn̄icę q̄ semp impleꝛ. Seq̄tur alia causa miserendi: quę diciꝛ q̄litas absoluta: qꝛ repleti sunt q̄ obscurati sūt: id est: peccatores q̄ ignorātię obscuritate demersi sunt: sicut ⁊ ipse ꝓ eis in cruce posit⁹ supplicauit dicens. Pater ignosce illis: qꝛ nesciūt q̄d faciūt. Sed repetam⁹ hunc ꝟsuꝫ: vt cōtextio verborꝝ facili⁹ debeat apparere. Dixit: Respice: qꝛ repleti sunt q̄ obscurati sūt. Repleti em̄ fuerāt iniq̄tatib⁹: ⁊ necesse erat vt eos sequereꝛ obscuritas: q̄ merito tenebris cōparanꝛ: qm̄ lumē sapientię perdiderūt. Addidit. Terrę domorꝝ iniquitatū. Isti sunt terrę domorꝝ iniq̄tatū: id est: terreni de domo iniq̄tatū. Et ne forte h̄ terram in bono voluisses accipe: pulchre diffinitū est: q̄d sit corp⁹ infideliū: h̄ est: domus iniq̄tatū: quia cūcta vitia velut quodā hospitio recipiūt qui malis actib⁹ polluunꝛ.

Ne auertatur humilis factus cōfusus: paup ⁊ inops laudabūt nomen tuū. In loco eorꝝ q̄ offendere videbanꝛ: ponit eos q̄ gratiā dn̄i habere ꝯsueuerūt: vt dilectio deuotorꝝ odiū ꝯtumaciū temparet. Qđ argumētū nimis accōmodum est: quādo ꝓ aliquo detestabili ponitur psona grōsa. Cōfundi aūt: nō est humilis sed supbi: q̄ dei gloriā nō agnoscēs: humanis meritis applicat si q̄d boni dn̄o prestante suscepit. Cōtra: humiles deū iugiter laudant: se semp accusant: intelligētes diuinitatis esse qđ sapiūt: ꝓpriū vtiq3 quod delinquūt. Istos rogat nō debere ꝯfundi: quoniā quicq̄d boni ꝑceperint: dn̄i muneribus intelligūt applicandū. Seq̄tur. Pauper ⁊ inops laudabūt nomē tuuꝫ. Uideamus q̄ꝫ sit ista glīosa pauptas: q̄ꝫ felix probetur iopia q̄ dominū etiā tacita laudat: ⁊ de patiētię sue ꝟtute ꝯcelebrat. Mutus ē si psallat supbus. Paup ⁊ inops laudāt dominū: ⁊ cum videnꝛ h̄re silentiū. O inestimabile bonū: si perpēdaꝛ intrinsecus: pauper dei diciꝛ: diues sęculi nūcupaꝛ. Iste ē regis ęterni: ille tpis vtiq3 fugitiui. Nō sibi habet q̄ foris diues est: iste poti⁹ idoneus dicēdus est: q̄ in thesauris aīę ꝓbatur ꝟtutes eximias ꝯdidisse. Exurge † domine iudica causam tuam: memor esto improperiorꝝ tuorꝝ † eorū quę ab insipiēte sunt tota die. Post cuncta q̄ dixit: nūc facit iudicis causam: vt eū efficacius cōmoueret: cui negocij sui qualitas intimaꝛ. Nunc ad ipm̄ dn̄m verba cōuertit: expetēs vt causam suā ꝯtra illos diiudicet: q̄ nō desinūt ꝓuis murmurationibus insonare. Iudicat em̄ causam suā: dū errātes facit manifesta cogꝰscere: vt cōuersi

Margin notes: Al. et — Iob. j — Al. domib⁹ — Hiere. 23 — Luc. 23 — Al. ? — Al. ib

ꝓdicent: qd stultis cogitationibus abnuebant. Seqtur. Memor esto improperiorũ tuorum: illorum scilicet q̄ superius dicta sunt: Jã nõ est ꝓpheta: et nos nõ cognoscet amplius. Adiecit. Eorum q̄ ab insipiēte sunt tota die. Et hoc de superioribus pendet: quoniam ista opprobria ab insipiētibus dicta venerũt. Et ne putarent ad tempus effusa: addidit: Tota die: vt ipsa cõtinuatio mãsuetudinē patiētissimi iudicis incitaret. Ne obliuiscaris voces †qrentium te: superbia eorum qui te oderũt ascēdit semper †ad te. In primo comate miscuit iterum vota fideliũ: ne abijciat preces eorum q ad ipm toto cordis affectu clamare noscũt: vt inueniãt quē qrũt: et mereant certe qd expetũt. Sequitur. Superbia eorum q te oderũt ascēdit semper ad te. Hoc cõgrue dictũ de romanis aduertimus: de qbus supius ait. In medio atrio tuo posuerunt signa sua: vt contra hostes hierlm oipotentē iudicē vehemētissime cõmoueret. Superbia est em: quã dñs specialiter execrat: per quã et angelus corruit: et primi hominis btitudo discessit. Et considera: quam prudenter acerrimũ vitiũ in fine positũ est: vt post omia diceret qd memorie finibus cõderet. Sic deplorãt simpliciter et prudēter: q pura dño mēte deuoti sunt: sic per dolorē quam uis nimiũ: falli nesciũt: q pijs regulis obsequũtur. Conclusio psalmi.

C Ognouistis auditores egregij: quam suauia sint fidelissimis viris officia pietatis: queadmodũ nolint proximos suos tristiciã sustinere: vt de futuris eorum cladibus tantis lachrymis affligant. Hec est reuera caritatis sctã pfectio: presentare factura sibi picula: q̄ proximis formidãtur esse ventura. Quid ageret iste de conspecta clade: quã futurã sic cognoscit compuncto corde doluisse? Respiciamus ergo scripture sancte: qli sibi veritate consentiãt: vt ante asaph adhuc florētē hierlm deplorauerit: quã post tot ãnos hieremias peracta captiuitate defleuit. Vtrumque piũ: vtrumque gloriosum: sed plus iste: nescio quo pacto misericors fuisse cognoscitur: q adhuc in prosperis cõstitutus: amarissimo dolore noscitur esse pculsus. Quapropter cõsiderare nos cõuenit: qd refulgēte varietate contextus: mõ letantiũ iubilatiõe: modo penitentiũ gemitu: modo institutiõe salutari: mõ lamentantiũ dolore: mõ salutari incarnatiõe ꝓdicta: modo pollicitatiõe pmiorũ: modo terrore penarum: modo laudibus dñicis cũctus psalterij textus ornatus est: vt sicut corona suauissimis conserta floribus spiramen efficit gratiosum: ita et hic liber diuersis virtutum fragrare sentiatur odoribus.

Explicit expositio in psalmum LXXIII

Incipit expositio in psalmum LXXIIII

In finem ne corrumpas: psalmus asaph cantici.

V Erba tituli huius nisi ordine suo cõsiderent: obscura sũt. Asaph: sic sepe diximus: synagoga significat: id est: cõgregatio q̄ credidit: nõ q̄ obstinata permãsit. Nã post resurrectionē dñi confessa legimus multa milia iudeorum: sicut inter alia testant actus apostolorum. Quapropter hunc populum asaph iste nũc admonet: ne fidē suã corrũpat in finē: id est: in dñm saluatorē: q et credulitatem accipe meruit: et fructũ salutis inuenit. Ista enim mũera quamdiu nõ dispergũt: manemus illesi: quãdo fuerint vitiata: a cõspectu regis reddimur alieni. Psalmũ canticum vero diximus eē: cũ res actuales spũali cõtemplatiõe discernimus: qd totũ in hoc psalmo diligēs lector inuenies. Diuisio.

P Rimo ingressu fideles iudei: dictu ros se omia eius mirabilia confitentur. Secundo: rex ipe loqtur iesus christus iusticiã se iudicaturum permittēs: cum tps generalis resurrectiõis aduenerit. Cõmonet etiã: ne qs audeat aliqd contra diuia mãdata presumere: et eum possit eterna pena torquere. Expositio psalmi.

C Onfitebimur tibi deus cõfitebimur †tibi: et inuocabimus nomē tuũ. †Narrabo †omnia mirabilia tua. In hoc vno versu per ordinē regula sancte deuotiõis exponit. Nam populus ille iudaicus: q erat christo domino crediturus: quē titulus monet: Ne corrũpas in finē: erũpit in vocē: et in cõfessionem suã deuotissime pollicet. Cõfiteri est: sicut sepe diximus: multorum confatiõe aliqd confiteri. Nã et si vnus confessus dicat: alijs iã in fide pcedētibus vel obsequētibus cognoscitur esse sociatus. Seqtur iterum. Cõfitebimur tibi. Soliditatē permissiõis repetitio ipsa te

Al. nõ hz
Al. Narrabimus
Al. nõ hz

statur: q̄ nunq̄ trāsitorie ponitur nisi vbi mētis firmitas indicat: sic est illud: Paratum cor meum deus: paratum cor meum. & his similia. Tibi dictum est: vt aliorum cultura negaret: qr illa ē vera deuotio: q̄ solū iustissime venerat auctorē. Et illud īspiciam⁹: qm̄ mortē plerūq̄ gnāt vel semel terreno iudici crimia ꝯfiteri: deo aūt frequentata ꝯfessio nō parturit periculū ſ salutez. Pulcherrim⁹ currit ordo verbo℞. Pri⁹ se dicit ꝯfiteri: id est: pctā deflere: postea iuocare nomē dn̄i. Sic em̄ dignū est: vt ipsi⁹ munere ꝑus corda nr̄a cōfessione purgem⁹: et sic ad auxiliū suscipiendū nomē dn̄i inuocare debeam⁹. Nā ad q̄s venire poterit: nisi q̄s iam ꝓprios eē cogſcet: Qd̄ si eū inuocet indeuot⁹: iudiciū sibi videt postulare nō veniā. Premittēda sūt g̃ talia: vt ꝯfidēter diuinā possim⁹ inuocare clementiā. Adiecit: Narrabo oia mirabilia tua. Cū supius plurali nūero dixerit: Cōfitebimur: ſ singulari dic̄: Narrabo: qr ꝑso dei vtrinq̄ cōuenit: & singulariter dicere: & de pluralitate sentire. Sed ista narratio: vox introducta est fideliū: qr nō meret magnalia diuia reuoluere: nisi q̄ se cogſcūt pura deuotōne deo seruire. Sic em̄ in alio psalmo legitur: Peccatori aūt dixit de⁹: q̄re tu enarras iusticias meas: &c̄. Sed q̄s possit oia mirabilia supna narrare: nisi ille q̄ sanctā trinitatē breuit rex oim̄ ꝓfitet auctorē: & indiuiduę volūtati ei⁹ applicat: q̄cquid in cęlo & i terra ineffabili admistratione pagit: Cuz accepero tpus: ego iusticiā iudicabo. Mutatio ꝑsonę fec̄ nob alterā partē. Sed hinc dat itelligi: queādmodū asaph ꝑmo verbu pfectę religiōis regulā cōprehendit: vt tā cito mereret audiri. Loqt em̄ dominus xp̄s: Cū accepo tps dic̄: p id qd̄ fact⁹ est hō: sic ait i euāgelio: Dedit ei ptātez iudiciū facē qm̄ fili⁹ hois est. A natura vero deitatꝭ audi q̄d dicat: Oia q̄ habet pr̄ mea suut: & mea pr̄is sūt. Sed & illa natura q̄ accipit & illa q̄ dat: vn⁹ est dn̄s xp̄us: sic dicit apl̄s. Et vn⁹ dn̄s iesus xp̄s: p quē omia: & nos p ip̄m. Seqt. Ego iusticiaz iudicabo: vt cōpuncta corda mortaliū ante tps iudicij in ſ se mūdo studiosi⁹ pcarent absolui: ne veniētes i futura illa disceptatiōe iopinatā iudicꝭ sniaz sustinerēt. Liq̄facta ē terra & oēs habitātes in ea: ego cōfirmaui colūnas eius. Dicit dn̄s an aduentū suū: terrā eē gen⁹ hūanū: qd̄ ab illa soliditate virtatꝭ in pctō℞ labe resolutū ē: q̄ppe q̄ derelicto auctore nefandis idolis fuiebat. Sed queādmodū salutari incarnatōne subuenerit terrę liq̄factę: subseq̄tur: Ego ꝯfirmaui colūnas ei⁹. Colūnas aplos debem⁹ accipe: q̄ ꝯfirmati sūt resurrectiōe: cū in dn̄i passiōe nutauerūt. Nā & ip̄e eos ꝯfirmauit: qn̄ petro aplo dixit: Petre q̄tiens expetiuit vos sathanas vt cribraret sicut triticū: & ego rogaui ꝓ te ne deficeret fides tua: & tu aliq̄n ꝯūsus ꝯfirma fr̄es tuos. Et respice verbo℞ aptissimā ꝯrietatem. Liq̄factę em̄ terrę: cōfirmatę colūnę merito subuenire potuerūt. Colūnis em̄ merito apl̄i cōparāt: qr terrena vitia i imo depmūt: & supnę virtutes ad gr̄am regni cęlestꝭ extollūt. Dixi iniquis nolite iique agere: & delinquētib⁹ nolite exaltare cornu. Hoc est qd̄ superius dixit: Ego ꝯfirmaui colūnas ei⁹. Dixit em̄ p ꝓphetas atq̄ aplos: monita noui & veteris testamēti: ne scelerati male agerēt: ſ ad dn̄m cito se hūili satisfactōe ꝯūterēt. Pi⁹ reuera medic⁹ obseruātiā salubritatis dedit: ne vsq̄ ad morbos noxios hūana infirmitas ꝑueniret. Seqt. Et delinq̄ntib⁹ nolite exaltare cornu. Subaudiēdū ē & hic q̄: dixi. Sz ꝑus iniq̄s ait: vt oia pctā cōcluderet: Nūc venit ad maximū vitiū excusatiōis: q̄ valde laborat hūanitas: vt cū se q̄s non patit dicere culpabilē: ad excusandas excusationes in pctis: pegrinas q̄scunq̄ sibi causas excogitet in suo delicto: mō diabolū arguens: mō suasoris verba dilacerās: q̄ cornu suum videt erigere: qr pctm̄ ꝓpriū p alias nitit excusare. Quapropt tales ad veniā redire nō pn̄t: qr ꝯfessiōis remedia pdiderūt.

Nolite extollere i altū cornu vestrū: nolite loq̄ aduersus deū iniq̄tatem. Repetita ꝯtestatio formidinē magnę vltiōis ondit: qr semp ꝗuius vindicat qd̄ iterata iussiōe pcipit. Nā cū dic̄: Nolite extollere in altū cornu vr̄m: suadet vt a blasphema cogitatiōe cesset: qm̄ ille in altū erigit cornu q̄ ꝯ deū ꝯcepta iniq̄tate remurmurat. Nā vide q̄d seqt: Nolite loqui adūsus deū iniq̄tatē. Adhuc i excusatiōis

Ps. 56

Ps. 49

Al. iusticias

Joh. 5

Ibidē. 16

j. Cor. 8

Al. q

Luc.

curando vitio pseuerat. Loquitur enim contra deum iniquitatem: qui aliquis sic estimat constitutum vt peccata minime declinare potuisset: dicens: non culpa sua: sed necessitate stellarum ad aliquod se flagitium puenisse: vt hoc magis imputet conditori: quod propria voluntate peccauit. Sed quanto veracius quantoque vtilius: vt suum fateatur scelus qui cum nefarium perpetraret facinus vt liberaretur a crimine: inuocare neglexit omnium redemptorem. **Quia neque ab oriente neque ab occidente: neque a desertis montibus.** Versus iste aliquid expetit sbaudiendum: vt eius nobis lucida possit apparere sententia. Dicit enim: Quia neque ab oriente neque ab occidente: neque a desertis montibus: addendum: deest dominus: vt te non possit agnoscere cum eum totum vbique constet esse presentem: sicut alibi legitur: Spiritus domini repleuit orbem terrarum. Que figura in secularibus litteris dicitur Eclipsis: id est: defectus: quoties pleno intellectui verba aliqua subtrahuntur. Sed hoc factum est: non indigentia sermonis: sed vt studiosius queratur quod fuerit necessaria taciturnitate suppressum. Quapropter desinant blasphemi sacrilega verba cogitare: quando se iudex fatetur esse presentem: cui subiacet omnia sub veritate cognoscere. Et ne aliquis miretur in complexione mundi duas tantum partes positas fuisse: hoc melius spiritualiter si possumus exponamus. Orientem: ponamus homines iam diuina claritate conspicuos. Occidentem: peccatores quibus adhuc lumen veritatis absconditur. Desertos montes: falsos predicatores forsitan debemus aduertere: qui licet montium: id est: predicantium sibi vsurpent locum: tamen veritate deserti sunt: sicut sunt omnes heretici vel pagani. Ergo cum omnibus generibus hominum deus presens et cognitor esse monstretur: nihil tale quisque debet presumere: quod eum possit in illa iudicatione damnare. **Quoniam deus iudex est. Hunc humiliat et hunc exaltat.** Ecce omnis questio de medio prophana sublata est: Quoniam deus iudex est. Et cum sit iudex: iustum illum esse non dubium est. Iudex enim dum dicitur: equissimus sine dubitatione sentitur. Et vt hoc in isto verbo declaretur inclusum: causa redditur sincera iudicij. Hunc humiliat et hunc exaltat. Humiliat vtique superbum: exaltat humilem: quia ille in se: iste confidit in domino Sic et in euangelio legitur: Omnis qui se exaltat humiliabitur: et qui se humiliat exaltabitur. Vides quia iustum iudicem: congruam partibus proferre sen-

tentiam. **Quia calix in manu domini vini meri plenus [†]est mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc.** Sepe diximus calicem mensuram esse potabilem: qui egra siti corpora reparantur: dictus a calida potione qua frequenter vtimur combibentes. Ita lex domini pulchre calix dicitur: quia ambienter ebibita atque recondita animabus prestat suauissimam sospitatem. Sequitur. Vini meri plenus est mixto. Vinum in diuinis scripturis significat celeste mysterium: sicut in illis hydrijs factum est: quas dominus aqua fecit impleri: vt latices fontium rubore vini mutata qualitate suscipent: quem natura non habuit. Unde beatus ambrosius in hymno sancte epiphanie: mirabiliter declamauit splendidissima luce verborum. Quod autem dixit: Meri: sinceritatem designat: quod semper purum: semper est limpidum. Nam refectos homines ad gloriam virtutis: non ad vitium ebrietatis adducit: sicut in alio psalmo dicitur. Et poculum meum inebrians quam preclarum est. Plenus est mixto: vtique domini calix. Unde quamuis iugiter bibatur: nunquam tamen expeditur. Quod autem dixit: Mixto: nouum vetusque significat testamentum: quia vtraque permixta animarum efficiunt saluberrimam potionem. Iudei enim vinum biberunt: sed non mixtum: quia noui testamenti noluerunt recipere sospitatem. Itemque manichei non biberunt mixtum vinum: quia nouum testamentum ex parte recipientes: veteris legis sacra ausu temerario respuerunt. Addidit: Et inclinauit ex hoc in hoc. Hic duos populos absolute significat: iudeorum scilicet et gentium: quoniam ex ore tulit non credentium iudeorum: quod potandum conuersis populis gentium inclinauit. Felix et secura refectio: ab illo calicem salutis accipere: qui semper nouit profutura prestare. Hic modus locutionis proprius est in litteris sacris: quoniam in scripturis secularibus vt arbitror vix preualet inueniri. **Verumtamen fex eius non est exinanita: bibent [†]ex ea omnes peccatores terre.** Feces dicuntur: reliquie vini considentes in densissimam crassitudinem: ad quas solet peruenire quando liquor ille superior probatur expensus. Sed quia anterius plenum calicem diximus: iuste hic negauit fecem eius exinanitam: ad quam peruenire non potuit: quoniam cunctis potantibus eius plenitudo non deficit. Feces enim hic non sordes: sed ima illa atque vltima vini debemus accipere. Nam quo modo feces habere potuit: quod merum atque purum ante declarauit? Sed vt ad istam

Al. non habet
P
ET
Ps. 22
PP
Al. non habet

fecē cognosceres minime fuisse puentū: redit ad poculū plenum dicēs: Bibent ex eo omēs pctōres terrę. Hic significat qd sepe diximꝰ: iudeos i fine seculi: cū aliis pctōribus de isto calice bibituros: quādo credere meruerint: seq; ecclię catholicę adunata fide cōiunxerint. Omēs eñ ad illā partem pertinēt: q̄ credere dño pstante meruerint. Multi eñ pctōꝝ in sua obstinatione mansuri sunt. Ego autē in secula gaudebo: cantabo deo iacob. Gaudebo ꝛ cantabo: christꝰ dicit de mēbris suis: qui gaudet dū ab eis gaudet: q̄ cantat deo iacob dū psalmodiā dic eccl'ia. Queçūq; enī mēbra bñ gerūt: hec sicut sepe dictū ē: capiti rōnabiliter applicant. Et oīa cornua peccatoꝝ confringam: ꝛ exaltabunt cornua iusti. Ecce vox iudicis: ecce vox oipotentis insonuit. Nam q̄ ante psallebat in mēbris suis: mō cōfringit cornua pctōꝝ. In illa q̄ppe iudicatiōe oīs potestas hūiliabit impioꝝ: ꝛ ɔfracta dispereunt q̄ hic magnis sblimitatibꝰ erigūt. Respiciant q̄ superbi: q̄ sit hic turpe mutilū pecꝰ: ꝛ erubescant se inde pferre: vñ futura illis deformitas cogscit iminere. Seqt. Et exaltabūt cornua iusti. Que figura dicit Catachresis: id est: abusio: q̄tiens aliena reꝝ noīa nō hñtibus cōmodant. Cornua eñ iusti: munera sunt futuri iudicii: q̄ reuera firmit erigūt: quoniā in eterna pulchritudine pmanebūt. Peccatoꝝ hic cornua videmꝰ: q̄ ibi nō erunt: iustoꝝ hic non cernimꝰ: q̄ ibi ppetuo munere ɔcedunt. O hūilitas eximie decoranda: que hic cernerꝭ destituta. Quod maius preciū habere poterit decus tuū: q̄ vt ille eaꝫ hic assumpserit: de quo cuncta beatitudo sine fine gaudebit.

Ar. āni ciabo in seculū

Sche

Conclusio psalmi.

Audiuimꝰ vba domini: nō de altitudine celi: sed de sancta scriptura psalterii: cui tāto libentius pareamus: q̄to nos cōiter monuisse dignatꝰ est. Naꝫ cum dñs moysi locutꝰ est: fulgura micuerūt: ɔcrepuerūt tonitrua: mōs q̄ synatotꝰ fumauit: cūctos terror mortꝭ inuasit: ꝛ vitale mandatum sic puenit ad ꝑplos: vt magno se putarēt discrimine pituros. En bñficia dñi saluatoris: si intelligātur iugit admirāda: linguā ipsius q̄tidie gestamus in manibus. Volūtas dñica patet nobis litteris cōprehensa diuinis: ꝛ p corpalē pstat aspectū: vt intꝰ cordis oculus salutarit instruat. Nūq̄ tacet: si eū i scripturꝭ suis ɔsulere festinemꝰ. Semp ad salutaria rñsa paratꝰ est: nec absens aliqñ reddit si eū puris mētibꝰ appetamꝰ. Quapropt abiiciamꝰ vt psalmꝰ monet supbiā: q̄ sceleratos ab ipso diuidit: amemꝰ hūilitatē q̄ sctōs illi celesti caritate coniungit.

Exo. 19

Explicit expositio in psalmum LXXIIII

Incipit expositio in psalmum LXXV

In finē in laudibus psalmꝰ asaph canticum ad assyrios.

Omnia vba huiꝰ titli: ex pcedētibꝰ expositionibꝰ debēt eē notissima. Restat q̄ qd nouū intulit: ad assyrios explanare. Assyrii: dirigētes interptātur: q̄ iam fidei regulis docti: rectis semitꝭ ambulare ɔtendūt. Hos alloqt asaph laudes dñi mirabili varietate decantans.

Diuisio.

Asaph: cuiꝰ vocabulū interptari diximꝰ synagogā. In pma pte dirigētes: id est: fideles alloqt iudeos: designās vbi nomē dñi factū sit vtutū declaratione notissimū. Scda pte: dic admirāda q̄ gesserit. Tertia: oēs deuotos admonet: vt deo terribili mūera offerre nō desināt: q̄ spm pncipū salutari emendatione purificat. Que ptes: diapsalmatū sunt interpositione diuise.

Expositio.

Notꝰ i iudea deꝰ: in isrl' magnū nomē eiꝰ. Pōst h vsus nōnullaꝫ facē q̄stionē: cur dictū sit i iudea notū deū: vbi magꝭ christū dñm ɔstat eē crucifixū. Sed qd sit iudea: debemꝰ inquirere: vt nob possit vitas snię relucere. Quis etem in duodecim tribubꝰ: iudeoꝫ fuerit populꝰ distributꝰ: a iuda tñ filio iacob: iudęos ɔstat esse vocitatos: ex cuiꝰ genere reges sibi diuina dispēsatiōe creauerūt: vt vena illa regalis origine carnis pueniret vsq; ad pncipis celestis aduētū. Quapropter iudeā: verā christi ɔstat eē eccliaꝫ. Iudea eñ ɔfitens interptat: credēs in illū regeꝫ: q̄ p virginē mariā venit ex tribu iuda. Nam illi iudei ppie nō dicunt: q̄ se a christo: id est: a iudę genere extraneos reddiderūt: vnde eis nomē cōstat impositū. Ipsi eñ in dñi traditiōe dixerūt: Nos regē non

Io. 19

habem⁹ nisi cęsarē. Unde ꝙ iudei vaciter dici pñt: q̄ nō regē christū: ſ cęsarem se hr̄e ꝓfessi sūt. Seq̄r. In isrl̄ magnū nomē ei⁹. Israel interp̄tari diximus: vir vidēs deum. Et quō sibi istud nomē rōnabiliter vendicare pñt: q̄ deū nō agnoscētes tanq̄ hominē crucifigere decreuerūt. Sicut dicit apostolus: Si cognouissent nūq̄ dn̄m glie crucifixissent. Amiserūt ꝙ ⁊ istud nomē: q̄ maiestati eius neq̄q̄ credere voluerūt. Miserrimi hoim: q̄ cū munerib⁹ sacris simul ⁊ nomina ꝑdiderūt. Ad illos ꝙ vt diximus: hic psalm⁹ loq̄tur: q̄ vero lumie radiati a ꝑfidoꝝ iniq̄tate discreti sunt. Quibus reuera magnū nomē est dn̄i: qn̄ eū puro corde ꝯfitent̄ regem regū: ⁊ dn̄m dn̄antiū. **Et factus est in pace locus eius: ⁊ habitatio eius in syon.** Mirabilis breuisq̄ sn̄ia: quādo locū dn̄i pacē esse ꝓfessus est: q̄ nescit in alio req̄escere: nisi qui se nouit dn̄o ꝓstante tranq̄lla cōuersatōe tractare: sicut scriptū est. Sup quē req̄escit spūs meus: nisi sup humilē ⁊ q̄etū ⁊ tremētem v̄ba mea. Sed ille pacē ꝓbat̄ hr̄e cum dn̄o: qui aduersum mādata ei⁹: ꝓria volūtate nō litigat: q̄ seq̄tur iussa dn̄antis: ⁊ ad om̄e ꝑcептum diuinū suū flectit arbitriū. Pax eni vera est: concordiā habere cum morib⁹ ꝓbis: ⁊ litigare cum vitijs. Inspiciēdū quoq̄: q̄ locum domio dedit: qui loco nō clauditur. Sed cum vbiq̄ sit tot⁹: nec aliq̄bus spacijs ambiat̄: localiter tamē inesse dicit̄: q̄bus ꝓpitius adesse dignat̄. Seq̄tur. Et habitatio ei⁹ in syon. Syon: sicut sepe diximus: mōs est hierosolymis ꝯstitut⁹: cui nomis interp̄tatio est speculatio: ꝑ quā deus fideliū corde ꝓspicit̄. Nā cum se oculis carnalibus deitas reuerēda nō pandat: cogitationi tn̄ purissime: se diuinitas sūma nō denegat. Ex ipa em̄ videtur parte: vn̄ eius portam⁹ imaginē. Nā ⁊ ipse mōs fit syon: qui eum meruerit sincera mēte cōspicere. In illo ꝙ habitat a quo ꝓbat̄ intelligi: miroq̄ mō in sctis tantū mētib⁹ req̄escere dicit̄ q̄ oēm locū spaciosa largitate cōplectitur. **Ibi ꝯfregit† cornua arcuū: scutū gladiū ⁊ bellū.** Ibi: in illa pace scilicet: ⁊ in illa cōtemplatōne deitatis quam supius dixit. Nam vbi dn̄s pacis habitare dignat̄: ista frangunt̄: nec pn̄t talia ꝑua lere: nisi vbi se humana concertatio ꝓbat̄ accendere. Cornua arcuū: significant malitiam superboꝝ: ex q̄bus veniūt innoxijs vulnera: ⁊ nefanda discrimina. Scutū hic accipiendū est: ad ꝯcertatiōes iniq̄ssimas: ⁊ diabolica fraude ꝑsumptas. Gladius: ad periculosa atq̄ manifesta vulnera. Postremū intulit: bellū: quod absolute paci mōstratur esse cōtrariū. Hec omnia notum est cōfracta atq̄ minuta discedere: vbi venire certum est pacis auctorem. Que figura dicitur Energia: id est: imaginatio: q̄ actum rei incorporeis oculis subministrat. **Illuminans tu mirabiliter a montibus eternis.** Uenit ad secūdam partē: vbi diuersa dn̄i miracula cōseq̄nter exponit. Et ne q̄rerēt ista illuminatio vnde ꝑuenire potuisset: addidit: A mōtibus eternis: id est: ꝑdicatorib⁹: q̄ vere mōtes eterni sunt: quia perpetua ⁊ incōmutabili sublimitate cōsistūt. Terreni eni montes: temporales ⁊ inaiati sunt: illi munere dn̄i semper sapiētes norūt esse ꝑpetui. Et pulchre veritat̄ ordinē custodiuit. Illuminare dixit dn̄m ꝑ mōtes eternos: q̄ ipse ꝓphetis atq̄ apl̄is dedit q̄d ꝑ totū mundū ꝑdicatione sctā vulgatū est. Et memoria recōde: quia ꝑ hoc epitheton eternis: veros ꝑdicatores a falsis seq̄strauit hereticis. Illi eniꝫ eterni dici nō possunt: qui peruersitatis caduca docētes cum suis dogmatib⁹ abolentur. **Turbati sunt omnes insipiētes corde. Dormierūt somnū suuꝫ: ⁊ nihil inuenerūt oēs viri diuitiarum in manib⁹ suis.** Superi⁹ dixit: fideles a dn̄o illuminatos esse ꝑ mōtes: nūc insipiētes corde turbatos posuit atq̄ confusos. Nō imerito: qm̄ de ꝑdicatōib⁹ sctis vn̄ illūinati sūt iusti: insipiētes inde turbati sūt: ⁊ recedētes a v̄o lumie tenebrosa mūdi desideria sūt secuti. Isti dormierūt vigilātes: somnūq̄ in bonis actib⁹ habuerūt: qui confusis semp turbabāt̄ errorib⁹. Bn̄ aūt somnū appellauit infideliū vitā: q̄ vigilare nō est: ꝓfutura negligere: ⁊ caduca ꝑq̄rere. Et bn̄ addidit: Suū: vt eoꝝ a btōꝝ q̄ete discerneret. Nā iste somn⁹ fallax atq̄ deceptor est: vt modo se gaudeāt diuitias acq̄sisse: modo nobilissimo ꝯiugio copulatos: mō clar̄ honorib⁹ fuisse sbuectos. Sꝫ

vide q̄lis eos ꝯfusio subseq̄tur. Et nihil inuenerūt viri diuitiaꝝ in manib⁹ suis: vt soli hoim ꝑdant: qđ mime possederūt: fiatqꜫ illis in amissione luct⁹: q̄ nō habuerit fruēdo leticiam. Et intende quemadmodum auaros designat atqꜫ definit. Dic̄ eñ: viri diuitiaꝝ: scꝫ q̄ pecunijs suis captiua mēte defuiūt. Seq̄r pulchra Emphasis: vt adhuc i manib⁹ suis ḡrāt: cū se nihil tenuisse coḡscant. Emphasis q̄ppe est: exaggeratio duplex. Una ḡ plus significat qꜫ dic̄. Alta ḡ demōstrat etiā id qđ nō dicit. Sed h̄ illa ꝑs ei⁹ ē: ḡ significat etiā qđ nō dic̄. Nā ponēdo viros diuitiaꝝ: toti⁹ mūdi desideria eos habuisse designat: vt ꝑ similitudinem somni diūsa desiderij sui ꝑceptione luderētur. **Ab increpatōne tua deus iacob: dormitauerūt qui ascenderūt equos.** Cum soleat increpatio strenuos viros cautos atqꜫ vigilātes efficere: h̄ ab increpatiōe domini q̄ est de⁹ iacob dormitasse dicit incredulos: vtiqꜫ q: scā monita neglig̃ēter atqꜫ stupidis mētib⁹ audierūt. Sed q̄ sint isti q̄ dormitauerint: ꝯsequēter exponit. Qui ascēderūt equos: id est: qui i supbiā crescētes q̄si equis currentib⁹ mundi isti⁹ illecebras ꝑuagant. Et si cām tantē ꝑcipitatiōis excutias: feruor ille dormitat: festiatio stertit: act⁹qꜫ ipē tā ꝑceps somno sepult⁹ ē. Talis fuit ille pharao: q̄ ascēdēs curr⁹ atqꜫ equos: increpatōes dñi obstinata mēte ꝯtempsit: ꝛ dormitādo ꝑuenit ad ęternū somnū: vbi nulla reqes inuenitur. **Tu terribilis es ꝛ quis resistet tibi† tunc† ab ira tua?** Paulo attētius intueamur: quid versus iste ꝓnūciet. Superius dixit increpare dominuꝫ eos q̄ ascendunt equos: id est: qui ad supbiaꝫ ꝓsiliūt. In illa autē iudicatione cunctis dicit esse terribilē: quādo in gl̄ia maiestatis suę veniens supbos addixerit: ꝛ humilib⁹ corde ꝑpetuam cōtulerit dignitatē. Hic eñ multi resistunt preceptis ei⁹: quādo illa magis appetūt: qui ipius monit̄ inhibet̄. Tūc autem quis resistet tibi? Hoc negatiue legendum est: quia nemo ibi pōt improboꝝ resistere: vbi cognoscūt dominū oīa scelerata damnare. Tūc enim dicit: id est: tempore iudicij: q̄ etiam dies irę dicit̄ ꝛ furor̄: quia nihil vlteri⁹ ꝑ patientiā dissimulabit̄: quādo iam in ipios vindicat̄. **De celo† iudiciū iaculatus ē: terra tremuit ꝛ quieuit.** Hic xtus ipa iudicatōis exponit̄: q: de illa sūmitate potentię: sic descendit iudicium tamqꜫ fortissima certaqꜫ manu iaculū destinatū. Sed lancea ista plagā efficit tempalem: illud autem iudicium impios ęterno vulnere sauciabit. Seq̄tur. Terra tremuit ꝛ quieuit. Terra: sicut sępe dictum est: hic significat corpulentos grauissimos peccatores: qui diuinę sententię auctoritate dānandi sunt. Ibi tremefiunt: cum audierint: Ite in ignē ęternum. Quiescūt: cum in ꝑpetua dānatione recipiuntur. Sed quies ista: sine requie est. Quiescūt enim a malis opibus: sed in supplicio non quiescunt: quippe qui ęterna flamma cruciādi sūt. **Cū exurgeret in iudicium de⁹: vt saluos faceret oēs† quietos terrę.** Uersus iste ad supiora iūgēdus ē. Dic̄ eñ: Terra tremuit ꝛ q̄euit: cum exurgeret i iudiciū de⁹. Qn̄ āt dr: exurgē in iudicio suo: qn̄ h̄ q̄et⁹ oīa ꝑtulit cū iudicatus ē xp̄s: q̄uis ꝛ ibi cūcta s̄b tranq̄llitate dijudicet. Sꝫ exurge: tractū ē a iudicibus mūdi: q̄ qn̄ aliq̄d districta seueritate cēsuerint: dicūt̄ exurgē: q: cōmoti videt̄ cōmissa crimina vindicare. Et ne iudicū illud ad solā dānationē maloꝝ crederes eē faciendū: addidit: Ut saluos faceret oēs q̄etos terrę. Quieti terrę sūt: q̄ null̄ vitijs mundi hui⁹ inflāmata volūtate rapiūt̄: s̄ eq̄bili se moderamine tractātes: sicut supius dictū ē: pacē mēt̄ ꝓbāt̄ hr̄e trāquillā. Ibi salui fiunt: cuꝫ dono dñi ꝑmia ꝓmissa recipiunt. **†Quia cogitatio hoīs ꝯfitebit̄ tibi: ꝛ reliq̄ę† cogitationū diē festum agēt tibi.** Uenit ad tertiā ꝑtē: monēs vt q: solus ē dñs cui festiuitas sūma debeat̄: reddāt vota deo terribili: q̄ supbiā ꝑncipū ꝯterere pōt ad hūilimā sanctitatē. Cogitatio xo nr̄a: ꝑmū ꝯfitet̄ deo: qn̄ pctā ꝑterita humili satisfactione damnauerit. Sed q̄a fragilitas hūana semper debet lugere qđ peccat: addidit: Et reliquię cogitationum diem festuꝫ agēt tibi. Reliq̄ę cogitationū sunt post effusas lachrymas: ꝛ assiduaꝫ cōtritionem cordis: preteritoꝝ criminū recordata ꝑnicies. Hic domio aget diē festū: qn̄ se ab illo interitu pctōꝝ sentit eē liberatū.

Sche

Al. ex
Al. nō hꝫ

Al. cūcti
Al.
Al.
Al.
Al.

Hinc ē q̄ hebrei emūdati sordib⁹ pctōꝝ: festiuū mun⁹ dn̄o iubet̄ offerre: q̄ ꝛ q̄nq̄gesim⁹ psalm⁹ mihi videt̄ tangē. Nā cum dic: Amplius laua me ab iniusticia mea: ꝛ a delicto meo mūda me: p̄teriti tp̄is pnicies metu vēturi iudicij dn̄o ꝯfitetur. Uis etiā audire: agentē ꝓphā in spū diē festū: post multa ꝯseqtur. Tūc acceptab sacrificiū iusticię oblatiōes ꝛ holocausta: tūc iponā sup altare tuū vitulos. Sic btā germāitas psalmoꝝ: mutua sibi v̾itate ꝯsētit.

Uouete ꝛ reddite dn̄o deo vr̄o: om̄s qui in circūitu ei⁹ offert̄ munera †terribili. Cū oīa p̄cepta dn̄i nos iplere ꝯueniat: sitq̄ nob necesse vocē eius iussiōis audire: h̄ admonet ꝛ asaph vt primū vouere: postea reddere debeam⁹. Nō imerito: q̄ sūt multa q̄ etiā nō ꝑmittētes debeam⁹ exoluere: vt ē illud: Nō occides: nō mechaberis: nō furtū facies. ꝛ cet̾a delicta q̄ vetamur efficere. Alia sunt q̄ nisi voueam⁹ iplere nulla lege ꝯstringimur: vt v̾ginitatē s̾uare: heremū petere: ꝛ q̄tidiana nos maceratiōe ieiunijs ꝯstringere. Talia q̄ inuitat ꝑmitti: q̄ nisi polliceamur oimodis nō debem⁹. Licet em̄ ꝛ ꝯiugiū q̄rere: ꝛ in sctā eccl̄ia cōmorari: ꝛ cōpetēti refectiōe gaudere: s̄ tn̄ his meliora cū ꝑmissa fuerit: iubet esse reddēda: sic dic apl̄s: Qui matrimonio iūgit v̾ginē suā bene fac: ꝛ q̄ nō iūgit meli⁹ facit. Addidit: Deo vr̄o: vt significet fideles: q̄ cultura sanctę trinitat̄ exultant. Seq̄tur. Om̄es q̄ in circūitu eius offert̄ mūera. Isti sūt oēs q̄bus dixit: Uouete ꝛ reddite: nō heretic̄ vtiq̄ nec paganis: s̄ eis q̄ altari eius munera reddere catholica institutiōe festināt. In circūitu q̄ppe res agit̄: cū mūera fideliū sacratissimis altaribus offerūt̄. Nā q̄ ait: Terribili: specialit̄ respicit ad deuotos: q̄bus etiā suauis esse dinoscit̄: sic legit̄: Seruite dn̄o i timore: et exultate ei cū tremore. Nā ꝑuis ꝛ ꝯtēptoribus: terribilis nō ē. Nā si dn̄m metuerēt: vtiq̄ honesta se conuersatione tractarent.

†Et ei qui aufert spiritum: principū: terribili apud reges terre. Adhuc magnificentiam dn̄i fidelis predicator exponit. Dicit em̄ vouendū illi terribili: q̄ aufert spm̄ p̄ncipū: id est: supbię vel tumoris. Et vt ꝯuersos deberes adūtere: itulit: Apud reges terre: vtiq̄ q̄ corpus suū regere ac moderari dn̄i munere meruerūt. Hic em̄ supbię spū vacuatos reges itelligam⁹: nō ꝑtāte ꝑtumētes: q̄ magl̄ in ista pte miraculū est: q̄ supbia tumidi nō sūt puniti: s̄ poti⁹ indulta ꝯuersione liberati.

Conclusio.

Ecce ille asaph q̄ i titulo dict⁹ est cōmonere dirigentes: vsq̄ ad dn̄i christi sacra peruenit: terribilē regib⁹ ꝓnūcians: quē crucifigendū hebręoꝝ clamauit insania. Quapropt̄ intelligite ptinaces: q̄ dirigētes nō estis: s̄ poti⁹ errātes: q̄ audire noluistis tā saluberrimū p cūcta monitorē. Et iō dispsi p aliena regna viuit̄: sacrificia nō habet̄: q̄ sceptꝝ noluistis patrioticū diligere s̄ romanū. Nā dū ꝯfitēres: latino s̾mone dicātur iudei: queadmodū sic appellari potest̄ tā grauiter obstinati? Cur q̄ vltionē tantā nō adūtitis: q̄ ipm̄ q̄ nomē post oīa pdidistis? Dimidiat⁹ est h̄ textus psalmoꝝ: ꝛ q̄tos dn̄i largitate trāsiuim⁹: tāti nob ad finem supesse noscūt̄. Orem⁹ vt q̄ nob gratiam ꝑstitit in p̄teritis: ipe nobis auxiliū cōcedat efficaciter in futuris.

Explicit expositio in psalmum. LXXV

Incipit expositio in psalmū. LXXVI

In finē ꝓ idithun psalm⁹ asaph.

In finē: notū ē significare dn̄m saluatorem. In idithun q̄ transiliēs eos: in supiorib⁹ titul̄ dixim⁹: nomē istud q̄d debeat indicare. Asaph cōgregationē appellari māifestū ē. Sic istoꝝ nominū expositiōe tractata: ꝯgregatio debet adūti: q̄ vitia isti⁹ sęcli glīosis passib⁹ trāsiluit: ꝛ ad illū finē ꝑuenit cui nihil pōt sifle repiri. Tot⁹ q̄ psalm⁹ h̄ a fideli ꝯgregatiōe cantabitur: que asaph nomine ꝑtinetur.

Diuisio psalmi.

Asaph iste quē diximus vitiorum transilitorem. In prima narratione psalmi ad dominū se clamare testatur: ꝛ tribulationibus suis: quod solet fidelib⁹ accidere: se magis insinuat eruditum. Secūda narratione cogitationes enumerat: que solēt pulsare i h̄ mūdo corda laborātiū. Tertia: b̄n̄ficio diuinitat̄ in meliorē sensū se asserit ꝑmutatū: vt opam potentiāq̄ dei: fixa mente cogitaret: quibus reb⁹ cognscit̄ assidua exercitatōe ꝑfecisse. Quarta narratōe

Al'. Aut obliuiscet

Al'. sua misericordias suas

agnoscere meruissent: quod eis singulari mũere pstabat. †Nũquid obliuiscit̃ misereri de⁹: aut continebit in ira† misc̃diam suã. Obliuisci illud possum⁹ qđ nob accedit ⁊ recedit. Deo aũt cui misericordia subalit̃ inest: queadmoduʒ potest obliuisci qđ ab ipo nõ pbat̃ auferri? Hinc ꝙ pnũciabat misereri deũ: qꝛ ei⁹ puidebat aduentũ. Nã ꝙ fortior misc̃dia: ꝙ vñ mundi clades cogsćit̃ esse sublata? Seqtur. Aut ptinebit in ira misc̃diaʒ suã. Respice ꝙ mirabili ordine aduẽtus iste descript⁹ ẽ. Ubi ꝙ misc̃dia ponit̃: qꝛ miseris res tanta pstat̃. Facili⁹ est eñ dño ptinere irã: ꝙ ab ei⁹ tranqllitate cogsćit̃ aliena. Sed magis ad misc̃diam pn⁹ eẽ credat̃: ꝙ nũꝙ ab ei⁹ maiestate diuidit̃: sic̃ p esaiã dic̃: Nõ i eternuʒ videx i vob ero: neꝙ p oẽ tps irascar vobis. Quapropter nõ in ira ptinebit misericordiã: ꝫ in misc̃dia irã poti⁹ abstinebit: si tñ in h̄ seclo pũsio deuota pueniat. Et memẽto qđ ira in dño abusiue: nõ pprie dicatur. Peractũ ẽ deliberatiuũ dicẽdi gen⁹: cuius mẽbra suis ꝟsib⁹ apta reddam⁹. Cogitatio ipius habuit dies antiqs ⁊ ãnos eternos suis qlitatib⁹ ⁊ efficiẽtijs cõparare: qs ptes in sua mẽte reposuit: ⁊ in eis spm̃ suũ diutinis fluctuatiõib⁹ vẽtilauit: elegit tñ tertię ptẽ sic̃ in delibatiõib⁹ fieri solet: certã absolutãꝙ sniaʒ. Dixit eñ: Nunqđ i eternũ pjciet de⁹ vt nõ apponat vt bñplacitũ sit ei adhuc? Et reliqs duos ꝟsus q i pdictã vident̃ puenire sniam. Et dixi nũc cepi: hec mutatio dextere excelsi. Interiecto diapsalmate scđo: venit ad tertiam narrationẽ: vbi post cogitationẽ bonorũ: trãslatus ad salubrimũ sensũ: cõpetẽter se asserit imutatũ. Dic̃ eñ pmo: Nũc cepi: q si sape: qsi intelligere: quasi ad lumẽ splendidissimũ puenire: qppe q letatur⁹ erat in opibus dñi. Sed qđ sit istud: Nũc cepi: sequẽti snia declarat̃. Que figura dr̃ Epheregesis: id est: explanatio dicti supiorl. Dicit eñ: Hec ẽ mutatio dextere excelsi. Mutatio: nomẽ equocũ est. Nam mutati dicimur: qñ in pessimã partẽ errore aliq facientes delabimur. Sʒ ne tale h̄ aliquid sẽtiret̃: cõmutationẽ in se dicit factam: quã dextera dñi psueuit opari. Dextra eñ excelsi: christus est dñs: p quẽ sic sum⁹ cõmutati: vt de

RHE

Sche

cõditione serui mereamur etiã ei⁹ filij nuncupari. Hãc i se pmutationẽ fieri sẽtiebat: quã pcedi christiano pplo qñꝙ gaudebat.

Memor fui opex domini: quia memor ero ab ĩitio mirabiliũ tuorum. Cõmutationẽ de se factã in sua dic̃ pmanere memoria: qꝛ meliora meret̃ suscipere: q collata bõa de corde nõ pbat̃ amittere. Sed ne tñ de se exultare videret̃: seqtur: Quia memor ero ab initio mirabilium tuox: vtiꝙ q hũano generi pi⁹ miserator idulsit. Primũ: qđ adã fec̃ ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ suam. Deinde: qđ oblationem abel iusti suscepit. Qđ in arca noe crescẽte diluuio: i ministeriũ eccl̃ie aialia diũsa saluauerit. Ut abraã filiũ suũ offerẽte: typuʒ sui aduẽt⁹ celesti pietate mõstrauerit. Postremo: ꝙ ipe ad liberanduʒ hoiem venire dignat⁹ est. Hec erãt ab initio credo mirabilia q sctm̃ vix sua recordatõe mulcebãt.

Et meditabor in oibus operib⁹ tuis: ⁊ in†obseruatiõib⁹ tuis exercebor. Cognoscam⁹ q peruenerit mũdi ilti us trãsilitor egregi⁹. Promittit eñ se misericordia dñi suffragãte in ei⁹ opib⁹: id est: i scripturis diuis assidua cogitatõe meditari: vbi nullũ tediũ: nulla sacietas est: ꝫ ꝙtũ qs plus hauserit: tãto ampli⁹ dulcia sensa perqrit: vñ centesimus octauusdecimus psalm⁹ multa dictur⁹ est. Sed qꝛ fidelibus nõ suffic̃ solũmõ legẽ: nisi etiã bonox operũ fruct⁹ sedula pietate mõstrare: dicit: In obſuatiõib⁹ tuis exercebor: id est: i pceptl tuis salutarib⁹: hũili deuotiõe ꝟsabor. Exercitatio eñ bñ nr̃a dr̃: qñ iussa dñi ipo miserãte pagim⁹. De⁹ i scõ via tua: qs de⁹ magn⁹ sic̃ deus nr̃? Uenit ad laudes dñi: qb⁹ fortitudinẽ ei⁹ mãsuetudineʒ ꝙ pmemorat: vt beniuolẽtiã pijssimi iudicis facili⁹ ipetrarẽt ĩstata pconia. Apparet qppe sctm̃ vix certissima fuisse pollicitũ. Cõstat. n. ⁊ librl eũ ⁊ opib⁹ eruditũ: qñ ad pr̃nas laudes deuota exultatõe prupit. Dic̃ ei: De⁹ i scõ via tua. Scũs: xps ẽ dñs: sic ipse dic̃: Custodi aiaʒ meã qm̃ scũs sũ. Ideʒ ipe viã se dic̃: vt ẽ illđ: Ego sũ via ꝟitas et vita. Sʒ cũ fidẽ hoib⁹ pbuit: q pr̃ pfectissime noscet̃: via pr̃is iuste dr̃: qꝛ p ipʒ queadmodũ tͥnitas colet̃ accepim⁹. Ipe ei dixit: Ite baptizate oẽs gẽtes: i noie pr̃is: ⁊ filij

Al'. [illegible]

Ps

Jo

E

τ spũsscti. Seqr. Quis deꝰ magnꝰ sicut deus nr̃? Jam q̃si eruditꝰ in spũsctõ letꝰ exultat: potẽtiã q̃ dñi vniũsis ꝓferens simulachris: q̃ falsa psuasione i terra colebãt. Jlla enumerãt vilissima: ifirma: despiciẽda: dñs aũt nr̃ magnꝰ: fortꝭ τ terribilis: oĩa faciens q̃cunq̃ vult in celo τ in terra. Ergo hic ꝟsus ꝯ illos increpãdos dr: q̃ adhuc supstitionũ errore cecabant: vt infelices agñscant quẽ refugiũt quos sequũt. Hoc schema dr Syndicasmos: qd latine interp̃taꝛ collatio siue ꝯiũctio. Fit aũt ex cõparatiõe ꝯtrariorũ: q̃n aut psone aut cause: siue i ꝯtrariũ siue i siꝭe comparãt. Tu es deꝰ: q̃ facis mirabilia solus. Notã fecisti i populis ꝟtutẽ tuã. Cũ dic: Tu es deꝰ: essentiã diuie maiestatis oñdit: sic ipe dicit: Ego sum q̃ sum. Esse eñ ipi ꝓprie ꝯuenit: q̃ vt sit nullius adiutorio ꝯtineꝛ: ſ nature sue potẽtia semꝑ magnus: semꝑ excelsus: semꝑ incõmutabilis pseuerat. Quaꝓpt ipe est q̃ facit mirabilia solus. Nã licet h τ scis suis facere sepe ꝯstiterit: solꝰ tñ est qui mirabiles opatiões ad effectũ sue volũtatis adducit. Sed videamꝰ q̃re dixerit: Solus: cũ τ filiꝰ τ spũsscũs cooꝑent in oĩbus? Solꝰ dixit: qꝛ trinitatẽ scãm vnũ dominũ: vnũ deũ veraciꝛ ꝯfitemur: sic ipe dic: Audi israel: dñs deꝰ tuus: deꝰ vnus ẽ. Seqr. Notã fecisti in pplis ꝟtutẽ tuã: id est: cũ in hũc mundũ misit dñm saluatorẽ: q̃ sicut dicit aplus: dei virtꝰ est: τ dei sapia. Notum eñ fec: q̃n eũ τ illi notũ habuerũt q̃ facieten ꝰ sciebãt: τ illi altiꝰ cõtemplati sũt q̃ eũ pr̃is filiũ fideli mẽte crediderũt. Notꝰ ꝗ factus est pplis infidelibꝰ solũmodo corpe: fidelibus aũt τ diuitate: sic in euãgelio dic: Bti mũdo corde: qm̃ ipi deũ videbũt. Liberasti in brachio tuo populũ tuum: filios israel τ ioseph. Sensuꝫ excolit supiorẽ. Dicit eñ q̃d ꝯstiterit hũano generi patna clemẽtia: qm̃ in brachio suo: id est: in dño saluatore libauit pplm suũ: sicut legiꝛ. Et brachiũ dñi cui reuelatũ ẽ? Et ne hr̃es ambiguũ quẽ pp̃lum libauit: seqr: Filios israel τ ioseph. Populum: sepe dixi mus: intellectu pluralẽ numeꝝ ꝯtinere: q̃uis singulariꝛ ꝓlatꝰ ẽẽ videaꝛ. Quaꝓpt filios isrl: iudaicã plebẽ q̃ tñ creddidit debemꝰ accipe. Joseph: alterã q̃ venit ex gẽtibꝰ. Sꝫ siue q̃ credidit de iudeis: siue q̃ de gentiũ vocatiõe collecta ẽ: vnꝰ est dei pplꝰ: q̃uis tpe credulitatꝭ sue diuisus ẽẽ videatur: sic i euãgelio dic. Sunt aũt oues q̃ nõ sũt ex hoc ouili: oportet me τ eas adducere vt sit vnꝰ grex τ vnꝰ pastor. Nam noĩe ioseph: gẽtiũ fidẽ nõ incõueniẽter adũtimꝰ: qꝛ iste ioseph: q̃uis filiꝰ fuerit iacob: q̃ primo vocatꝰ est isrl: tñ qꝛ traditꝰ est a fratribꝰ τ ꝑuenit ad gẽtes: vbi honorabilis habebatur τ potens: ita vt eius arbitrio egyptioꝝ terra regereꝛ: rõnabiliꝛ eiꝰ noĩe gẽtes indicant: q̃ dño saluatori deuota mẽte crediderũt. Nã τ ipm nomẽ ioseph: idicat crescẽs: qd gẽtibꝰ ꝯuenienꝛ aptaꝛ: ex qbꝰ xp̃i ecc̃lia semꝑ augeꝛ. Ergo sensus iste ẽ: qꝛ et de pplo israelitaꝝ: τ de gentiũ ꝯgregatõne liberauit eos in brachio suo: id est: i domino saluatore: q̃ ei credẽ puro corde maluerũt. Viderũt te aque deꝰ: viderũt te aq̃ τ timuerũt: τ cõturbate sunt abyssi: Venit ad q̃rtam narrationẽ: vbi iã letꝰ refert q̃s ꝟtutes christi dñi maiestas effecerit. Nam de q̃ dixerat ꝑus: Notã fecisti in pplis ꝟtutẽ tuã: nũc dicit de ipo: Viderũt te aque deꝰ. Per aquas: pplos significare freq̃ter scp̃tura diuia testaꝛ: quando eas τ videre cõmemorat τ timere. Jpse sunt eñ aque: que sensu rationabili dñm cognoscere vel metuere potuerũt. Naꝫ vide quid addidit. Viderũt te aque τ timuerũt: quãdo vtiq̃ in bruto elemẽto nõ poterat euenire vt tantã miraculoꝝ manifestationẽ coḡscerent τ timerẽt. Seq̃tur. Et turbate sunt abyssi. Jdeꝫ pplos τ in hoc ſmõe debemꝰ nũerosiores adũtere: q̃ more liq̃di elemẽti vitioꝝ flatibꝰ cõmoueꝛ. Sꝫ feliciꝛ tũc turbati sũt: q̃n ad ꝯũsiõis studia ꝑuenerũt. Et intẽde qd subseq̃ntia vsq̃ ad finẽ psalmi: ꝑ figurã Parabolen dicũꝛ: q̃n res genere dissiꝭes sibimet cõpanꝛ. Multitudo sonitꝰ aquaꝝ: vocẽ dederũt nubes. Eteni sagitte tue ꝑtrãsierunt. Multitudo sonitꝰ aq̃ꝝ ẽ: q̃n psalmodia dulcꝭ offerꝛ: q̃n gemitibꝰ ac lachrymis culpa diluiꝛ: q̃n gr̃e ꝓ suscepto mũere referũꝛ: τ q̃si mare ꝯfragosũ: ita i scis ecc̃lijs resonãt diũsa vota pploꝝ. Sꝫ q̃re sit factꝰ sonitus: multitudies aq̃ꝝ pulchre subiecit: quia vocẽ dederũt nubes. Nubes: ꝑdica-

Joh. 10

Al. turbate

Sche

Al. trãseũt

tores significare sepe iam diximus: de quibus scriptum est: Mandabo nubibus meis ne pluant super eam imbrem. Qui vocem suam magnam dederunt: cum precepta domini vulgauerunt in toto orbe terrarum: sicut et alius psalmus ante predicauit. In omnem terram exiuit sonus eorum: et in fines orbis terre verba eorum. Hinc sonitus venit aquarum: hinc turbate sunt abyssi: quia verba ista predicationum errantibus populis deuotiora studia contulerunt. Sequitur. Etenim sagitte tue pertransierunt. Sagittas hic euangelistas decenter aduertimus: qui predicationibus suis deuotos ipsos vsque ad cordis intima medicinaliter transfoderunt: non inflicto vulnere: sed salute.

Esa. 5 — Ps. 18 — Al. Illuxerunt

Vox tonitrui tui in rota. †**Illuxerunt coruscationes tue orbi terre: commota est et contremuit terra.** Et hoc quoque comparatiue dicitur: quia tonitrui vox ita reuoluitur: quasi de rotis venire perstrepentibus audiatur. Sic enim cum de summo funditur spacio celorum volubili murmuratione pertransseunt: vt rotatus atque sinuosus ipse sonitus sentiatur. Siue magis in rota orbem terrarum debemus accipere: qui in specie rote absoluta rotunditate concluditur. In rota ergo: id est: in mundo: vox tonitrui eius egressa est: quando predicatores christi circulum totius orbis verbis tonantibus impleuerunt. Sed ille nubes: illa tonitrua: sequitur quid fecerunt: Illuxerunt coruscationes tue orbi terre. Dignis comparationibus beneficia diuina narrantur: vt res celestes supernis similitudinibus exponantur. Illuxerunt coruscationes: diuina precepta dicit veritatis lumine radiantia: que tenebras hominum per totum mundum salutari illuminatione fugauerunt. Dicit enim: tonitrua et coruscationes iste quid egerint: vt terra: id est: corpora nostra commouerentur et contremiscerent audito tanto miraculo. Commotos quippe et tremefactos illos dicit: qui verbum dei fideliter audientes: ad conuersionis studium christi munere peruenerunt. **In mari via tua: et semite tue in aquis multis: et vestigia tua non cognoscentur.** Si ad litteram hoc velis accipere: in mari fuit via eius: quando super dorsa pelagi visualiter ambulans: petrum apostolum vt ad se veniret euocauit. Siue magis illud intelligendum est: In mari vie tue: in cogitationibus hominum: que velut mare perfidum fluctuant: vbi tamen ille vias habet: quando eos sibi larga pietate subdiderit. Aque multe: conuersorum est turba gentilium: vbi sunt semite domini: id est: vie ipsius: dum ad eos venire dignatur. Sequitur. Et vestigia tua non cognoscentur. Hoc cum imputatione legendum est: vt cum palam venerit: tantisque se demonstrauerit miraculis: non sit tamen cognitus ab infidelibus iudeis. Merito ergo illis exprobrat: qui tante maiestati: et tam potentibus beneficiis credere noluerunt. Vestigia siquidem: significant presentiam corporalem. Nam vestigium est plante signum: quod facimus ambulantes. **Deduxisti sicut oues populum tuum: in manu moysi et aaron.** Cum hoc miraculum nulli alteri possit aptari: sine dubio et illa imputatio que precessit: quia non cognouerunt vestigia eius: ad ipsum pertinet hebreorum. Deducti enim sunt in moysi et aaron manu: id est: operatione: quam diuersorum miraculorum nouitate faciebant. Et bene dixit: Sicut oues: non tamen oues: quia non credendo facti sunt hedi. Hic enim: Sicut: veritatem non significat: sed imaginationem. Moyses autem interpretatur assumptus: quando de flumine collectus est a filia pharaonis. Aaron vero fortitudinis mons. Que nomina ipsas quoque virtutes quas fecerunt videntur exprimere. Moyses enim inter alia iubente domino: in aquis est operatus: quando in mari rubro hebreos viam fecit habere terrenam: significans per baptismatis donum liberandum esse populum fidelem. Aaron ecclesie tenebat imaginem: quam bene monti fortissimo comparauit: que et honore sancto preminet: et fidei soliditate persistit. His enim ducibus israelitarum populum diuina virtute legimus esse liberatum. **Conclusio psalmi.**

O Idithun victor humanarum rerum transilitor egregie: qui psalmum mirabili institutione cantasti: in tribulationibus exercitatus: negasti te vllo modo consolatum. Deinde: delibatio tua ad perfectam noscitur peruenisse sententiam. Tertio: sentis te iam feliciter immutatum: nec tamen prosperis animum relaxas. Sed cum te semper intentum ad magnalia domini profiteris: augmento quodam sapientie: iugiter profecisse cognosceris. Quarto: miracula christi sub magna exultatione concelebras: et cum diuersa percurris: institutionem christiano populo que saluet ostendis. Presta domine: vt solita nos iubeas pietate purgari: quatenus qui sumus actuum qualitate dissimiles: clementia tua faciat esse consortes.

Explicit expositio in psalmum LXXVI

Incipit expositio in psalmū. LXXVII
Intellectus asaph.

Quotiēs intellect⁹ inuenit̄ in titul̄: magni cuiusdā rei nob̄ significātia declarat̄. Nā cū itellectū gnāliter dicam⁹: quicqd nos adūtere bonū malum ꝙ fac: h tn̄ intellect⁹ ponit̄ qn̄ sensus nr̄ pfecta intelligētia tēdit ad dn̄m. Asaph xo diximo hebrea lingua significare synagogā: latine collectionē. Sed qꝛ intellectū pmisit: fidelē h synagogā loq declarauit. Ex pbare em̄ mal̄ nequeūt: nisi corda fideliū.

Diuisio psalmi.

Quanto psal mus h pbat̄ esse lōgissimus: tāto studiosi⁹ debet nūerosis diuisionibus apiri: vt ꝛ p distinctionē melius eluce scat: ꝛ ipa partiū sectiōe fastidiū lōginqtatis abstergat. In pma pte psalmi: duo tantū xsiculi psone dn̄i pbant̄ aptari: vt reuerētia cresceret seqntiū dictoꝝ: vbi ipe rex facere videbat̄ initiū. Scda parte: lati⁹ loquitur asaph: imputās iudeis qd tātl bn̄ficijs dn̄i extitisse pbarēt ingrati: illi tamē puitate distorti: cor suū neqꝙ dn̄i iussionibus admouerūt. In tertia xo numerant̄ qn̄ta munera israelitico pplo xtus diuia pstiterit: nec tn̄ illi a murmuratiōib⁹ cessauerūt. Quarta dicit: qlis in eis vindicta prouenerit: ꝛ quēadmodū sit miseratione dn̄i mollita snia. Quinta pte: ppter murmuratiōes eoꝝ vindicatū in eis est: ꝫ iterū ad supplicationē dn̄i cog̃scētes eius magnalia redierunt. Sexta: denuo illi dolose locuti sunt: ꝛ errores solitos sūt secuti: miscdia tn̄ dn̄i nō eos passa est dissipari: qd malis eoꝝ iuste potuisset infligi. Septima dicit: quēadmodū dn̄m cōcitauerint in deserto: cū tn̄ ppter ipos decē plagis egyptioꝝ populus fuerit vehemēter afflict⁹. Octaua: bn̄ficia dn̄i referūt̄: ꝛ iudaice obstinatiōis iteꝝ culpa sbiungit̄. Nona: vltio ḡuissima subsequit̄: ita vt captiuitati pplm tradiderit: ꝛ tabnaculū sylo: i q habitare int̄ hoies videbat̄ abiecerit: posteaꝙ elegit mōtem syon: ꝛ dauid seruū suū: de cui⁹ semie xp̄s dn̄s nasceret̄: q mūdo salutarl medic⁹ adueniret. Sic p hūc psalmū ab initio electionis gētis hebraice: vsꝙ ad aduentū domini saluatoris facta descriptio est.

Expositio psalmi.

Attendite pplus me⁹ legem meā: inclinate aurē vr̄am in verba oris mei. In h pncipio loqt̄ de⁹: q p moysē legē dedit hebreis. Et dū dic: Legē meā attēdite: n̄ tm̄ vult qd ōr aurib⁹ pcipi: ꝙtū xitatē dicti cordis oculis itueri. Attēdit em̄ audita: q res dictas deuota mēte respexerit. Dū dicit aūt: Populus me⁹: illos pfecto significat: q ei⁹ mādatis obediētes fuerūt. Nō .n. aut pphe: aut alij iusti a nr̄a fide dici potuerunt alieni: q act⁹ illos pmi tpis spūalit̄ acceperūt: sicut dicit apl̄s. Nolo em̄ vos igrare frēs: qꝛ patres nr̄i oēs sb nube fuerūt. Et paulopost: Et oēs eundē cibū spūalē mādducauerūt: ꝛ oēs eundē potū spūalē biberūt. Seqt̄. Inclinate aurē vr̄am i xba oris mei. Hic affectus ꝑcipit̄ audiēdi: qm̄ q toto corde vult audita pcipere: aurē suā cog̃scit̄ inclinare: vt hūilis ac pat⁹ accipiat: qd de ore scē potestatl emanat. Sꝫ nota qd iam int̄ fideles accipit̄: cui auscultādi tāta cura delegat̄.

Aperiā in parabolis os meū: loquar ppositiones ab initio. Attentū sibi reddit auditorē: cū se parabol̄ dic eē locutuꝝ: vt nō remisse possit audiri q se tā grandit̄ pmittebat effari. Parabola enim greco vocabulo ōr sil̄tudo: qn̄ illd qd itelligi volum⁹: p cōparatōes aliqs indicam⁹. Sic ei ferreū quēpiā dicim⁹: qn̄ duꝝ ac fortē desideram⁹ intelligi. Cū velocē: vētl aut auib⁹ comparam⁹. Et intuere ꝙ dn̄s os suum dic asaph: q ē inferi⁹ locutur⁹. Vn̄ merito cū intellect⁹ ꝑcessit: cui tā magna erat testimonij gr̄a pferēda. Seqt̄. Loqr ppositiōes ab initio. Loqt̄ vtiꝙ ipe: q loq facit. Nā ꝙuis alieno misterio smo depromat̄: spūssanct⁹ loqt̄: cui⁹ ꝑcepta vulgant̄: sicut dicit apl̄s petrus. Nō em̄ vnꝙ voluntate humana allata est pphetia: sed spūsancto acti locuti sunt sancti hoies dei. Propositiōes aūt: obscuras ꝛ abditas significāt q̄stiōes: q adhibita disputatōe soluēde sūt. Has suo loco positas: cōpetēti⁹ admonemus. Ab initio videlicet veterl testamenti dic: sic asaph infra locutur⁹ ē.

Quāta audiuim⁹ ꝛ cognouim⁹ ea: ꝛ pr̄es nr̄i narrauerūt nobis. In psona dn̄i psalmi hui⁹ honorabili capite pstituto: venit ad scdam pteꝫ: vbi asaph introducitur

Ad. popule

j. Cor. jo

H

2. Pe. j

loquēs: cui⁹ nō tanq̄ hūana v̄ba: ſ; celeſtē debem⁹ ſuſcipe iuſſionē. Q̄ta: multitudinē rex̄ demōſtrat. Audiuim⁹ ptinet ad ꝓphetaſ. Cognouim⁹ ad nouū reſpicit teſtamentū. Audita ſūt em̄: cū ꝓphetarēt. Cognita: dū implerēt p dn̄m xp̄m. Seq̄t. Et p̄res nr̄i narrauerūt nob. P̄res ſuos: moyſē dic̄ ⁊ alios ꝓphās veteri teſtamēti: q̄ de dn̄i aduētu m̄lta locuti ſūt ⁊ illūinati p̄dicauerūt: qd ⁊ iſte fieri p̄uidebat. Juſti ei n̄ eēnt niſi ꝓbarent credere q̄ dicebāt. Nō ſūt occl̄tata a filijſ eo᷑: i generatōe altera. Hec q̄ refert: p̄res ſuos d aduētu dn̄i p̄dicaſſe dic̄: nec a filijs eo᷑ abſcōdita fuiſſe magl̄ia: id ē: ab ſpūalib⁹ filijs: q̄ eo᷑ imitatores fuerūt. Nā qd dixit: Jn gnātōe altera: iā n̄ hebreo᷑ ſ; gētiū ſignificat cōgregationē: q̄ ex aq̄ ⁊ ſpūſcō indiuidue trinitatis bn̄ficio regenerāt: vn̄ ⁊ illi intelligētie v̄olumie ſūt repleti. Narrātes laudes dn̄i ⁊ v̄tutes ei⁹: ⁊ mirabilia ei⁹ q̄ fecit. Ordo v̄bo᷑ talis ē: Annūciauerunt nob p̄res nr̄i narrantes laudes dn̄i. Facta q̄ppe dn̄i narrare: laudaſſe ē: cui⁹ dū opa referūt: gl̄ia ſp augeť. Uirtuteſ ei⁹: ſignificat libatiōes: q̄s fecit i ꝑl̄o iudeo᷑: qn̄ eos de pharaōis ipia ptāte liberauit. Mirabilia v̄o: q̄ eos in deſerto magl̄ib⁹ pauit: q̄ eis gētes potētiſſimas leuiſſima ꝯcertatiōe ſbiec̄. Addidit. Que fec̄: vt nō tm̄ ꝓmiſſa: verū etiā ꝯpleta eē viderēt. Hec āt cūcta: ex teſtamēti veteri referūt hiſtoria. Hiſtoria eſt em̄: p̄terita᷑ re᷑ fida ꝯmemoratio: ab etatis nr̄e mēoria remota. Et ſuſcitauit teſtimoniū i iacob: ⁊ legē poſuit in iſrl̄. Uenit ad illud qd ſupius dixit: Loq̄r ꝓpoſitiōes ab initio. Jnitiū q̄ppe: vet⁹ ē teſtamētū vn̄ inferi⁹ dictur⁹ ē. Jllud fortaſſe ꝯmēorat i iacob teſtimoniū ſuſcitatu᷒: qn̄ cū angelo colluctās: i p̄figuratōe futuro᷑: tact⁹ vno femore claudicauit: ſignificās iſraeliticū ꝑl̄m: ptē fidei firmitate ꝯſtare: ptē a ſua poti⁹ ſalute diſcedere. Hoc em̄ fuit ꝑl̄i erraturi vel credituri teſtimonium: qd iacob ꝯcertatio illa p̄dixit. Suſcitatū autē dixit: q̄ſi in lucē redditū: qd ſōno ig̃rantie videbať opp̄ſſum. Jp̄m ē qd ſupi⁹ ꝓmiſit: Aperiā in parabol̄ os meū: ſc; qm̄ ab iſto initio erat locutur⁹ talia. Seq̄t. Et legē poſuit in iſrl̄: vt eos vtiq̄ deuotos eē ſuo domino cōmoneret: ne vaga volūtate ꝑmiſſi in deuios laberēt errores. Proprie dictu᷒ eſt: Legē poſuit: q̄ſi pctōrib⁹ iugū: leuibuſ pōdus: erraturis v̄o ꝯteſtatiōis exēplum. Un̄ alio loco ait: Quia iuſto lex nō eſt poſita. Hoc eſt qd ſupi⁹ dixit: Loq̄r ꝓpoſitiones ab initio. Sed h̄ ꝯgrue ſuis locl̄ diligēſ lector aptabis: q̄ vbiq̄ iſta cōmēorare faſtidiū ē. Q̄ta mādauit p̄ribus noſtris nota facere ea a filijs ſuis: vt cognoſcat generatio alta. Filij q̄ naſceť ⁊ exurgēt: ⁊ narrabūt ea filiis ſuis. Uerſus iſti ſignificāt p gnātōes hoim mādata dn̄i fuiſſe tranſmiſſa: ne q̄s putaret vni datū: qd oīb⁹ cog̃ſciť attributū. Acceperūt em̄ iudei: qd ad xp̄ianos nō eſt dubiū p̄ueniſſe. Jdeo em̄ additū ē: Ut cog̃ſcat gnātio altera: non vtiq̄ iudaica: ſ; quā de gētib⁹ ꝯſtat electā. Altera em̄ h̄ exneos ſignificat: nō ꝓpinq̄s. Nā qd ſeq̄tur: Filij q̄ naſcenť ⁊ exurgēt: ⁊ narrabūt ea filijs ſuis: vult intelligi ſine dubio xp̄ianoſ: q̄ p̄dicatiōes ſcās: ad aia᷑ ſalutē ꝯferēda᷒ ſuis poſteris vtiq̄ tradiderūt. Ut ponāt in deo ſpe᷒ ſuā ⁊ nō obliuiſcāť operū dei ſui: ⁊ mādata ei⁹ exquirant. Utilitas p̄ne p̄dicatōis h̄ euidēter exp̄ſſa ē: vt poſteri eo᷑ ſpem ſuā nō ponāt in lege q̄ punit: ſ; in gr̄a cōceſſa q̄ redimit. Seq̄t. Et non obliuiſcanť ope᷑ dei ſui: ſic fecerūt p̄fidi iudei: q̄ oblito auctore ſuo ad culturas ſe demonū trāſtulerūt. Addidit: Et mādata ei⁹ exq̄rāt. Jp̄a eſt em̄ dei ſūmi v̄a recordatio: ſi mādata ei⁹ deuotl̄ mētib⁹ ipleam⁹. Ne fiāt ſicut p̄res eorum gen⁹ prauū ⁊ pama᷑. Genus qd nō direxit cor ſuū: ⁊ n̄ eſt creditus cū deo ſpūs ei⁹. His v̄ſib⁹ duob⁹ ſub definitiōib⁹ pulchris notať p̄fidia iudeo᷑. Dic̄ em̄: Ne fiāt ſic p̄res eo᷑: qd fuit gen⁹ p̄uū ⁊ pama᷑. Gen⁹ p̄uū: q̄ v̄itatē recipe noluerūt. Neceſſe eſt em̄ diſtorti pmaneāt: q̄ regulā rectā n̄ ſequūť. Peramarū dixit: id eſt: ſup̄ cūctas acerbitates aſperrimū: vt q̄ ad eos venerat ſaluādos: in eius poti⁹ armarēť exitiū. Seq̄t. Gen⁹ qd nō direxit cor ſuū: h̄ eſt: qd ſuperius dixit: p̄uū. Nam ſi vtiq̄ direxiſſet cor ſuū: nec exiterat p̄uū: nec a deo reddītu᷒ fuerat alienū. Jlle em̄ dirigit mentē: q̄ ad diuinas ſe

corrigit iussiones: nec aliqd supbia humane presumptionis excogitat: cũ regi oĩa diuinitatis administratiõe cognoscit. Nã qđ repetendo dicit: Gen⁹: ad illos tm̃ respicit: q̃ i sua obstinatiõe mãserũt. Ceterorum fuerũt ex iudeis: q̃ dño pura mẽte famulati sũt. Addidit: Et nõ est credit⁹ cũ deo spũs ei⁹. Illi⁹ spiritus nõ credit esse cũ deo: q̃ opas eius visuales nõ itelligit mysterijs spũalib⁹ applicandas: sed totũ ad illud vult referre qđ cernit. Sicut iudei fecerũt: q̃ tantũ miraculis presentib⁹ intenti: nihil ad spũalẽ intelligentiã salubriter retulerũt. **Filij effraim intẽdẽtes arcũ: et mittẽtes† sagittas: cõuersi sunt in die belli.** Effraim: interptatur frugifer: siue vbertas. Hic fili⁹ fuit ioseph iunior: quẽ iacob au⁹ suus primario loco cõposteratis manib⁹ bñdixiss elegit i veteri testamẽto. Ei⁹ filij abũdãtes mũeribus diuis: et pollẽtes patna bñdictiõe: defectu fidei corruerũt. Intenderũt eñi arcũ: et miserũt sagittas: qñ admonẽte moyse: dixerũt: Queciique locut⁹ est dñs deus nr̃ faciem⁹ et audiem⁹. Cõuersi sũt aũt i die belli: qñ aaron dixerũt: Fac nob deos q̃s adorem⁹. Uides: oĩa pabolis et ppositiõib⁹ explicari. Nã iste sensus ad illos ptinet: q̃ aliquid pcipitata festinatiõe pmittũt: nec tñ in ea cupiũt pseuerare snia: sic petro aplo cõtigit: qui ter negauit eum: cũ q̃ se pmiserat esse moriturum. **Nõ custodierũt testamentũ dei: et in lege eius noluerũt ambulare. Et obliti sunt† bñficiorũ eius: et mirabiliũ ei⁹ q̃ ostẽdit eis.** Causa redditur: quõ filij effraim cõuersi fuerint in die belli: scz q2 nõ custodierũt testamẽtũ dei: et i lege ei⁹ noluerũt ambulare: et obliti sũt bñficiorum ei⁹ et mirabiliũ ei⁹ q̃ oñdit eis. Hoc sic planũ ẽ vt expositione ñ egeat. **Corã prib⁹ eorum fec mirabilia i terra egypti: i cãpo thaneos.** Uenit ad tertiã partẽ: in q̃ post trãsitũ maris rubri: beneficia collata describit. Isti sunt q̃s supius dixit: gen⁹ prauũ et peramarum. Narrat eñi corã prib⁹ eorum facta miracula: id est: moyse: aaron: alijsque senioribus: vt manifestis rebus cõstantius credere debuissent: cũ patrũ dulcis ac firma sole at esse relatio. Et vt oẽm scrupulũ dubitationis adimeret: et puinciã dixit et locũ vbi noscũtur facta q̃ dicta sunt. Sed nec hoc vacat: qđ dicit: In campo thaneos. Thanais eñi significat hũile mandatũ: qđ in terris posit⁹ xps docuisse cognoscitur dicẽs: Discite a me q2 mitis sum et hũilis corde: et inuenietis requiem aiab⁹ vr̃is. Hoc etiã corã pribus fecit: qñ noui testamẽti mandata pdicauit. **Interrupit mare et perduxit eos: †statuit aquas quasi in vtrẽ.** Cuz sit mare liqdũ elementũ: ruptũ poti⁹ maluit dicere: q̃ diuisum. Quia reuera ruptũ est: qñ in geminũ lat⁹ peregrina sibi soliditate pmãsit: vt nõ tam pelag⁹ q̃ rupes putarentur excise. Perduxit eos: ad pmissam scilicet terre securitatez: vbi iam cõi sorte sine metu pelagi viderentur incedere. Nã qđ sequitur: Statuit aq̃s quasi in vtrem: hoc ad illud ptinet qđ dixit: Interrupit mare: vt sic staret imobilis: tanq̃ inclusa fuisset i vasis. Et nota queadmodũ resignantur pmisse parabole. **Et† eduxit eos in nube diei: et tota nocte in illuminatione ignis.** Exponit qđ supius dixit. Et pduxit eos in nube diei. Siqdem diei: significat dñm xpm: q2 cũ ipe esset verus dies: tñ pñdis carnis sue nube celat⁹ est. Uñ mirabile gen⁹ locutiõis eluxit: sic antiqua facta narrare: vt magis q̃ sunt vẽtura videatur exprimere: vt aliter audiendũ: aliud sit nihilomin⁹ sentiendũ: in nullo tñ dubia: q2 sũt vtraque verissima. He sunt pmisse parabole celesti integritate deposite: hoc indicia certissima veritatis. Seqtur. Et tota nocte i illuminatione ignis. Hic euidẽti⁹ significat xpianos: q̃s in hac nocte seculi lumis sui claritate custodit. Omia eñi iudeis in figura cõtigisse testatur apl's dicẽs: Nolo eñi vos igñrare frẽs: q2 prẽs nostri oẽs sub nube fuerunt: et omẽs mare trãsierũt: et omẽs i moyse baptizati sunt in nube et in mari et cetera. Uñ a nobis magne semp gr̃e referẽde sunt: q2 miraculis predixit tantis ac talibus: q̃ nobis erat in meritis pmia largitur⁹. **Interrupit petram in heremo: et adaquauit eos velut in abysso multa.** Consideren⁹ q̃ ex cõtrarijs rebus fuerint oñsa miracula. Undam maris fecit primitus quasi saxeam pendere rupẽ: nũc dicit petrã manasse fontes irriguos: vt oñderet vniũsas creaturas ei⁹ iussionib⁹ obedire:

Marginalia: Rs; Matth. xj; Al. et; Al. deduxit; j. Cor. x

licet cōtraria naturaliter videant̄ existere. Jn heremo dū dicit: collati mūeris grām duplicauit: vt ibi faceret tale miraclm: vbi nō erat aliud in necessitate remediū. Adaquit aūt posuit: vt iumēta magl viderent̄ significare nō hoies: q̄ tātis bn̄ficijs gratias agere nescierūt. Qd̄ aūt dixit: Velut i abysso multa: copiā largissime vnde declarauit: q̄ velut de abysso pelagi ita multa profluxit. Et nota: q̄m abyssum fm grecos: generis ponit vbiq̄ feminini. **Et eduxit aquā de petra: et deduxit tanq̄ flumina aquas.** Hoc ad grām inculcādam magne admirationis iterauit: vt de illa re aqua pdiret: q̄ naturali siccitate duruerat. Et ne putares parū aliqd emanasse: addidit: Tanq̄ flumia: q̄ de vberibus mōtium copiosa inundatiōe pcedūt. Significauit em̄ nob de petra: id est: de xp̄o aquā pdire: q̄ nulla iminutiōe deficeret: sic ipe i euāgelio dic: Qui biberit ex aq̄ quā ego dabo ei: nō sitiet vnq̄: s fiet in eo fons aq̄ salientis i vitā eternā. Petra vo: significare christū dicit apl's. Bibebāt em̄ de spūali cōsequente eos petra: petra aūt erat xp̄s. **Et apposuerūt adhuc peccare ei: i irā †concitauerūt excelsū in† siccitate.** Apposuerūt: dicit adiecerūt: vt int̄ tāta miracl'a n̄ crederēt: cū etiā ipoꝝ elemētoꝝ cōuersa natura pclamaret. Peccare dixit: nō credere: qd̄ nimis improbū ɔstat esse delictū: a deo bn̄ficia petere: eiusq̄ pceptis debitas grās nō referre. Seqtur. Jn irā cōcitauerūt excelsum in siccitate. Sepe diximꝰ tropicas esse istas locutiōes q̄ dn̄o v̄ba tribuūt infirmitatl hūane: vt res ardue nr̄eq̄ cōceptiōi difficiles: possint euidētius explanari. Jn irā ɔcitauerūt: q̄n eū nō credebāt difficilia sibi facere: que videbāt tā ingētia posse cōplere. Hoc em̄ in deo grauissimū ɔstat eē pctm̄: vt qcq̄ illi ipossibile dicat̄: qui sūme valet efficere: qd̄ decernit implere. Bn̄ aūt dictū est: Jn siccitate: nō tm̄ terre q̄ mētis: q̄ tot miracul' cōpluti pfidie sue sterilitate siccati sunt: q̄ totum carnalibus desiderijs applicātes: vētre tm̄ nō sensibus explebāt̄. **Et tēptauerūt deū in cordibꝰ suis: vt peterent escas aiabus suis.** Aliud est petere tēptando: aliud ɔfitendo. Jsti vtiq̄ tēptando petierūt: q̄ postea q̄ acceperūt indigna locuti sunt. Temptare em̄ dicimꝰ: aliqd dolosis fmonibꝰ postulare: vt simplicitas videat̄ in v̄bis cū sit i corde malicia. Jsti g̃ alabꝰ suis: n̄ spūales s carnales escas sb dole poposcerūt. Sic em̄ dicimꝰ: egrotl dare escas: ppt aias in corpe retinēdas: nōn q̄ pabulū sit aiaꝝ: s q̄ p ipas videtur in hac vita vigor corpis ɔtineri. **Et male locuti sūt de deo: dixerūt nūquid potit deꝰ parare mēsam in deserto? Utiq̄ male:** q̄ falsa locuti sunt. Quid aūt dixerint: subsequēter explanat. Nunqd poterit deꝰ parare mēsam in deserto? Nunqd: imputatiue legendū est. Positū est em̄ p nō. Nefariū scelus deo oipotēti nō credere: q̄ qtidie passim pbat̄ efficere. Scriptū est em̄: Qui gat escam oi carni. Quid g̃ illi tam ɔtrariū: q̄ vt nō credat̄ implere qd̄ iusserit. Et ido vehemēs culpa: q̄ talis diffidētia supnaꝝ tāgit iniuriā. Mēsa vo significat passionē: in q̄ reficimur esuriētes: et dū dicit parare i deserto: q̄si qd̄ solet in copia fieri: nō potuisset i reꝝ solitudie pcurari. Stulta nimis absurdaq̄ vecordia: hūanā impossibilitatem ad diuinā trāstulisse v̄tutem. **Qm̄ pcussit petrā et fluxerūt aq̄: torrentes inundauerūt. Nūquid et panem poterit dare: aut parare mensam pp̄lo suo? Nimis** fatua cogitatio: exemplū magni miraculi dare: et eiꝰ auctorē in reliqs arbitrari posse deficere. Naꝫ q̄ de petra iussit aq̄s effluere: cur non faceret escas aerē esuriēti pp̄lo mistrare? Quasi vo illa iustꝰ: aliq̄ adminiculo potuerit facere: ista solus nō potuisset implere. Sed hanc vecordie culpā paulopost seqtur vindicta iustissima: ne qs post hec talia cogitare p̄sumeret. **Jdo audiuit dn̄s et distulit† et supposuit: et ignis accēsus est in iacob et ira ascendit in israel.** Uenit ad quartā partē: vbi p figuram Synatrismos: q̄ latine dr̄ cōgregatio: iudeoꝝ crimina colligūtur. Deꝰ em̄ cogitatiōes murmurantiū etiā lingua qescente cogn̄scit: qui solus pōt internū tacitūq̄ tractatū: tanq̄ damorē magne vocis audire. Sed intēde qd̄ p̄us dixit: Distulit: nūc addidit: supposuit: ne si vindicaret ad p̄sis: crederent̄ murmurātes mime saciare potuisse. Sꝫ distu-

Job. 4

j. Cor'. jo

Al'. excitauert

Al'. inaquoso

lit vindictā: vt ostēderet patiētiā. Supposuit aūt moras: vt manifestaret potētiā: et tūc ꝯpetēter vlt⁹ est culpas: qñ incredulas mētes reꝝ ipaꝝ pfectiōe ꝯuicit. Seqꝉ. Et ignis accēsus est in iacob. Jacob significat supplātatoꝛ: q̄ frequēter a pte ponitꝛ gentium: q̄ veniētes ad xp̄m israeliticū pplm sup plātasse mōstrātꝛ: qñ illis introeūtib⁹: istos ꝯstat expulsos. Ergo in gētib⁹ istꝭ: q̄s dixi mus iacob noīe significari: ignis caritatis accēs⁹ ē: ⁊ q̄to illi murmuratiōe ꝓphanati sūt: tāto isti ꝯfessiōis ardoꝛe ꝓfecerūt. Addidit: Et ira ascēdit i isrl. Sic in iacob caritatē accēsam dic: ita in isrl irā ascēdisse ꝓnūciat: vt illi accēderentꝛ ad grām: isti pducerentꝛ ad culpā. Quia nō crediderūt in deo suo: nec sperauerūt i salutari eius. Ideo supius dixit: Ira ascēdit in israel: vt ostēderet ptinaces: nūc aūt causa ipius obstinatiōis exponitur. Dicit eñ nō eos credidisse i deo suo. Et ne alteꝝ putares esse deū: seqtur: Nec sperauerūt i salutari eius: id est: in dño saluatoꝛe: vt nō solū eis illa murmuratio inuidiā faceret: veꝝetiā duricia mētꝭ post secuta dānaret.

Et mandauit nubibus desup: ⁊ ianuas celi aperuit. Hec sub paraboꝉ ⁊ ꝓpositiōib⁹ dici: initio ipse testat⁹ ē: Ido q̄ꝰuis p historiā facta videātꝛ: opoꝛtet tamē referri ad dñm saluatoꝛē: vt nobis constet p̄dicta sentētia. Mandatū est eñ nubibus: id est: p̄dicatoꝛibus: p ianuas celi: ħ est: scripturas sanctas p̄dicatio glorio sa: aduentum saluatoris dñi nunciare: q̄ vere manna sumitꝛ: quando adoꝛabili cōicatione gustatꝛ. Et pluit illis mana manducare: panē celi dedit eis. Panem angeloꝝ manducauit homo: frumētatiōem misit eis i abundātia. Caput p̄mi v̄sus istius de supioꝛibus pendet. Dixit eñ: Januas celi aperuit: et cōseqtur: Pluit illis māna māducare. Pluit dixit: vt ostenderet esce nimiā largitatē: q̄ tanq̄ pluuia de celo descēdit. Et ne dubitares que fuerit illa pluuia: seqꝉ: Manna manducare. Manna: interp̄tatur quid est hoc: quod sancte cōioni decenter aptamus: q꞉ dū admirando cibus iste pquiritꝛ: coꝛpis dñici mūera declarātꝛ. Addidit: Panē celi dedit eis. Quis est alꝉ panis celi: ni si chꝛist⁹ dñs: vñ celestia spūalem escā capiunt ⁊ delectatōe inestimabili pfruuntꝛ: Deniq̄ sic seqtur: Panē angeloꝝ māducauit hō. Panis q̄ angeloꝝ bñ dicitꝛ chꝛist⁹: q꞉ reuera ipius laude pascantꝛ. Neq̄ eñ coꝛpalem panē angeli māducare credēdi sunt: ſ illa cōtemplatiōe dñi q̄ sublimis creatura reficitꝛ. Veꝝ hic panis in celo replet angelos: nos pascit in terris. Illos ꝯtēplatiōe delectās: nos scā visitatōe reficiēs. Addidit: Frumētatiōnē misit eis in abundātia. Adhuc in supioꝛibꝫ pseuerat: manna illud frumētatiōnē dicēs: nō frumentū: vt illam copiā exp̄meret: q̄ auiditatem ppli ꝑualuit supare. Deinde sic seqtur: In abundātia. Illud eñ abundat: quod nō pōt aliq̄ auiditate cōsumi. Trāstulit austrū de celo: ⁊ induxit in v̄tute sua africū. Et pluit sup eos sicut puluerem carnes: ⁊ sic harenā maris volatilia pēnata. Vētuꝫ ad historiam pertinet hos vētos tanq̄ vehicula dicit esse ꝓcuratos: q̄ iussam copiā ad destinata castra pducerent. Sed q꞉ sunt ⁊ spūaliter exponēdi: nūc eos positos sub q̄busdā figuratiōibus inq̄ram⁹. Austrū: ⁊ africū: vētos scim⁹ esse meridianos: q̄ a parte lucidioꝛe ⁊ feruētioꝛe ꝓueniūt: q̄bus flatib⁹ pigꝝ frigus expellitꝛ: ⁊ aeris tempamenta p̄stantꝛ. Sic ergo ⁊ v̄ba dñi caritatis igne flagrātia: i austri silitudine atq̄ africi: mūdo salutarē tēperantiā p̄stiterūt: pluerūtq̄ sup pplos pabula: vñ fidelium aīe saciarentꝛ vberrime. Puluis eñ ħ: significat intelligētie subtilitatē: q̄ ad supnas cogitatōnes cōmota sp ascēdit Harena v̄o: inūerabilē prudētie copiā salsi maris sapoꝛe ꝯditā. Volatilia pēnata: celestia desideria q̄bus aīa deuota velut carnib⁹ referta pinguescat. Harena v̄o maris: epitheton est decēter appositū: qm̄ ⁊ fluuioꝝ esse pōt: q̄ nō habēt hūc sapoꝛē.

Et ceciderūt in medio castroꝛuꝫ coꝛum: circa tabernacula eoꝝ. Vt ipam quoq̄ difficultatē capiēdi cibi murmurationib⁹ abꝛogaret: nō solum circa tabernacula: verumetiā i medijs castris eoꝝ dicit cecidisse: quod magno desiderio req̄rebant. Castra eñ: a castitate dicta sūt: q̄ð bellis exercit⁹ occupatus fedo luxui nō vacaret. Nob autē significatꝛ: q̄ð intra septa

ET

sancte ecclie oia superna munera possum accipe: si expleri bona desideria nra diuino munere postulem. Vn inestimabilis virtus sermonis est: et historie fidez coplere: et spualibus rebus intelligeda contradere.

Et manducauerut et saturati sut nimis: et desideriu eorum attulit eis. Ecce conuicti sunt q deo aliqd difficile putauerut. Expleuerut desiderium carnis ratione ieiuni: vetre pleni: sed mente vacuati. Hec figura dicitur Synchoresis: id est: concessio: quotiens aliq importune desideratib concedunturque ad vtilitate illorum ptinere no possunt. No sunt fraudati a desiderio suo.

Adhuc esce eorum erat in ore ipsorum: et ira dei ascendit sup eos. Et occidit plurimos eorum: et electos israel impediuit. Venit ad quita parte: Hoc est em qd dixit supius: Distulit et supposuit: vt no fraudarentur desiderio suo: ne impotentia dei qua sacrilega mete conceperat: p difficultate desiderij sui forsitan comprobarent. Fraudati a fraude venit. Fraus em dr quasi fracta fides. Saciati sut ergo ad sua ruina: no vt inde viueret: sed poti interiret. Nam vide qd sequitur: Adhuc esce eorum erat in ore ipsorum: scz dum mana et coturnicu carnibus vescerentur. Esca em ab edendo dicta est. Addidit: Et ira dei ascedit in eos: et occidit plurimos eorum: et electos isrl impediuit. Hic illa exodi historia tangit. Absente quippe moyse q lege dni suscipiebat in monte: contra aaron populus surrexit insan: expetes deos sibi debere fieri: sicut omis videbatur hre gentilitas. Factuque est tuc: vt vitulus ille nefandus exiret: cui cultura ipi erant mugituri. Tuc iratus de dixit moysi: quiter peccasse ppl'm iudeorum: q descendete: facto conuentu: vigintitria milia eorum legunt extincta: et aaro q erat electus dni: propter eos cecidit in reatu. Sic em dixit: Percussus est pplus propter pctm vituli: quem fecit aaron. Quorum pessima murmuratio et ipi que moysi impediuit: qn dixit: Nunqd de petra hac vobis aqua poterim eijce? Propter qd verbum prohibit est i terra pmissiois intrare. Sic ergo factu est: vt elect isrl peccantiu proteruitas ipediret. In oibus his peccauerut adhuc: et non crediderunt in mirabilib ei. Et defecerut i vanitate dies eoru: et anni eoru cu festinatia. Illa poti pcta exaggerat deu: que augmetis quib sp accrescut. Et qm nec mirabilib ei credere voluerut: dies eoru defecisse dic: quasi laguida tabe consuptos. Dies em pctorum cu festiatoe traseut: sic et alibi scriptu e: Viri sanguinu et dolosi no dimidiabut dies suos. Cu occideret eos tuc inqrebat eu: et couertebatur ate luce et veniebat ad eu. Et meorati sut qr de adiutor eoru est: et deus excelsus liberator eoru est. No ipi inqsierut deu qs dic occisos: sed exemplo talium turba reliq supplicauit. Iustoru itaque consuetudo e: siue anteque mala patiatur: siue cum patiuntur: deu fideliter qrere. Scelerati aut tuc ad ipm inestiabili volutate concurrut: qn aliqua necessitate turbatur. Iudaic itaque pp'ls tuc timuit ira dei: qn socios suos cernebat extingui: eo scz tpe: cu ignis de celo descedes: sic i numerorum libro legitur. xiiij. milia septingetos occidit: qm moysi et aaro propter interitu chore sociorumque ei seditioes iniustissimas conmouebat. Na qd seqtur: Et couertebantur an luce et veniebat ad eu: et memorati sut: qr de adiutor eorum est: et de excelsus liberator eorum e: illud significat: qn dno irascete iudaici ppli extrema castrorum diuino igne consupta sut: q facto moysen rogauerit vt p eis dno supplicaret. Pius ergo in luce rogat: ipius an luce: sic scriptu e: Inuanu vobis est an luce surgere. Sed hoc p formidine videtur fecisse piculi: no timore supni: qm inferi adhuc de eorum infidelitate dictur est. Et nota: quod hic legitur liberatore pfem. Libat que et fili: sic in euagelio legitur: Si vos fili liberauerit: tuc vere liberi eritis. Libat etia spiritussanct: sic apl's dic: Spus vite i xpo iesu libauit me a lege pcti et mortis. Vn dubium no est: scam trinitate eqliter posse: eqliter implere qd vult. Et dilexerut eu i ore suo: et lingua sua metiti sut ei.

Cor aut eoru n e rectu cu eo: nec fides habita e illis i testameto ei. Venit ad sexta parte: vbi iudeos iteru ad culpas redisse comemorat: deu tn misertu illis ee declarat. Dic em: Et dilexerut euz i ore suo: et lingua sua metiti sut ei. Sic contingit eis: q se putat p solu crede timore. Na si de mixto amore no metuatur: toto corde

nō grāt. Hoc em̄ pctm̄ ꝯstat acerrimū: vt lingua se illi ꝯfiteri dicat: dū cordis ima dissētiāt. Quasi vo ille nō oīa cogn̄scat q̄ agunt intrīsecꝰ: q̄ sic legit: scrutator est cordis τ renū: τ more hūanitatꝭ illud solū audiat: qđ lingua ꝓclamat. Nā q̄ eiꝰ testimonijs fideliter credit: ipe eū vacit diligit. Fides enī dicta ē: ab eo qđ fiāt dicta. Sic etiā dn̄s ipse testat dicēs. Populꝰ h̄ labijs me honorat: cor aūt eoꝝ lōge ē a me. De q̄bus merito esaias ꝓpha testat dicēs: Et neruꝰ ferreꝰ collū tuū: τ frōs tua ęrea. **Ipe aūt est misericors τ ꝓpitiꝰ †fit pctīs eorū: τ n̄ disꝑdet eos. Et abūdauit vt auerteret irā suā: τ n̄ accēdit omnē irā suā.** Illud h̄ exēplū nō incōuenienter apponit: qn̄ moyses ꝓ trāsgressore ꝑl'o supplicās dixit ad dn̄m. Obsecro dimitte peccatū ꝑl'i huiꝰ: sin aūt: dele me de libro quē scripsit manꝰ tua. Orauit ꝓ ipis i cruce positus τ dn̄s xp̄s: Pr̄ ign̄sce illis quia nesciūt qđ faciūt. Sic istꝭ supplicatiōibꝰ actuȝ ē: vt dn̄i i eis ira placaret. Et ꝓpitiꝰ em̄ factꝰ est pctīs eoꝝ: cū ad ipiꝰ satisfactōeȝ n̄ q̄dē oēs: ꝫ m̄lti ex his redire meruerīt. **Et †mēoratus ē q2 caro sūt: spūs vadēs τ n̄ rediēs.** Mouit piū iudicē fragilitas ꝯsiderata peccātiū: qđ carnal' cęcitas lumē celestis sapię nō videbat: τ iō expectādos dic: q2 si ꝯfestim fuisset eoꝝ spūs abrogatꝰ: locū pęnitētię ꝑdidissēt. Caro aūt dicta ē: q2 cara sit aię suę. Mirabili āt breuitate diffinit mors hoīs: id est: spūs vadēs τ nō rediens: subaudiēdū: in h̄ mūdo: qm̄ ad suum corpꝰ in resurrectiōe ꝯstat esse rediturum.

Quotiēs exacerbauerīt eū i deserto: i ira ꝯcitauerīt eū i †terra sine aq̄. Et ꝯuersi sūt τ tēptauerūt deū: τ scm̄ isrl' exacerbauerīt. Uenit ad septimā ptē: i q̄ iteꝝ breuit obstiatōeȝ eoꝝ acerbitatēq3 desīgt. Cōsequēter em̄ enūerans q̄ta illꝭ i heremo vel apud ęgyptios vtus diuina ꝑstiterit: ōndens q2 dū delinq̄ntibꝰ semꝑ ꝑstet: imēores tn̄ bn̄ficioꝝ peccare nō desinūt. **Nō sūt recordati manus eiꝰ: die q̄ †liberauit eos d̄ manu tribulātis.** Tribulatio fixā solet h̄re mēoriā: ꝫ infidelibꝰ nec ipa recordatio stare potuit: quā validissime n̄ris cordibꝰ tristicia semꝑ affigit. Recordari em̄: dictū ē reuocare ad cor. Pulcherrime vo positū est: manus dn̄i: τ manꝰ tribulātis. Hoc em̄ nomie opatio significat amboꝝ. Sed q̄ lōge disparia sūt: q̄ vnū videnī h̄re vocabulū: Illa ꝑl'm libare ꝓualuit: ista in suā necē retinere tēptauit. **Sic posuit i ęgypto signa sua: τ prodigia sua i campo thaneos.** Unā rē duobꝰ noibꝰ desīguit. In ęgypto em̄ signa fec̄ q̄ inferiꝰ ipe dicturus ē. Sed τ ꝓdigia ibidē demōstrauit in cāpo thaneos. Thanais em̄ ciuitas ē ęgypti: vbi sunt facta ꝓdigia q̄ legūt. Signa: vtiq3 fuerūt in ęgypto duris cordibꝰ quasi characteris impressa vestigia. Prodigia vo q̄si porro dicētia: id est: q̄ ꝑfigurabātur esse vētura. Omēs em̄ ille plagę ad aliquā sīgficātiā ꝑscꝭ tpibꝰ ꝯtigerūt. Merito ꝫ sīgn τ ꝓdigia sunt appellata: q̄ in ęgypto facta mōstrant. Thanais: hūile mādatū diximꝰ interꝑtari: qđ in isto seculo necessariū nob̄ ac salutare cogn̄scit: vbi hūiles ac ꝓstrati eē debemus q̄ venię semꝑ suffragia postulamus. Tūc aūt erecti erūt iusti: qn̄ in illa resurrectiōe iugiter dona māsura suscepint.

†Cōuertit i sanguīeȝ flumīa eoꝝ: τ †pluuiales aq̄s eorū ne biberent. Hinc ꝑma plaga inchoat ęgyptioꝝ. Nā sic aq̄ in vinū ꝯūsa in euāgelio legit: q̄ ꝑl'orū ꝑmutationē significauit i meliꝰ. Ita h̄ i sāguinē ꝯūsa denūciat reꝝ spūaliū cās pctōres sentire carnalit. Sanguis em̄: ad carnē pōit exꝑmēdā: qđ iudaicū ꝑl'm r̄sꝑexisse n̄ dubiū ē. Dic etiā τ flumia τ pluuiales aq̄s eoꝝ in sanguinē ꝯmutatas: ne ꝑdicatiōeȝ cęlestē spūalit intelligerēt: q̄ erāt carnalibꝰ sensibus occupati. Hec τ seq̄ntia ad litterā oīno māifesta sunt: q̄ i ęgypto ꝯtigisse diuinę historię textꝰ ōndit. **Misit i eos †muscā caninā τ comedit eos: τ ranā τ †extmīauit eos. Et dedit erugini fructꝰ eoꝝ: τ labores eoꝝ locuste.** Musca canina ē: iꝓboꝝ petulantiū vindex datꝰ aculeꝰ. Rana ē: loq̄cissima vanitas hereticoꝝ: q̄ cęnosis sensibꝰ cōmorata: iꝓbis clamoribꝰ garrire nō desinit. Erugo est: amor turpis: honestatē occulta iminutiōe ꝯsumēs. Locusta ē: maliuola atq3 assidua detractio: actꝰ alienos īuida oblocutiōe corrodēs. **Et occidit i grādine vineas eorū: et moros eorum**

ET

Rp̄

Al. Et

Al. imbres

Al. cynomiā

Al. disꝑdidit

D

in pruina: Et tradidit grandini iumēta eorum: et possessiones eorum igni. Grando: est cōminatio dn̄i q̄ v̄berat cōtumaces: eosq̄ vmbracul' sue delectationis expoliat. Pruina v̄o est p̄currēs anticipāsq̄ malicia: q̄ alienos labores puenire nō pmittit ad fruct⁹. Seq̄tur. Et tradidit grandini iumēta eorum. Morte pecudū: stultorum significat occasus: q̄ mal' innūeris cesi tanq̄ vilia iumēta fundunt. Addidit: Et possessiones eorum igni. Ignis q̄dem et in bono ponit et in malo. Sed q2 h̄ p indignatione ꝯstat inflict⁹: ignē cupiditatē īq̄bilē debem⁹ accipe: q̄ possessionē nr̄am: id est: mētis statū execrabili ambitiōe deuastat. Restat decima de p̄mitiuis: quā suo loco dicemus: qm̄ duo v̄sus ad exaggerationē mali seq̄ntis inⁱpositi eē noscūt. Notādum est aūt q hę tres plagę: id est: erugo: pruina et ignis: q̄s h̄ dixit: in exodo penit⁹ nō legantur. Ignē em̄ ibidē mixtū descendisse cum grādine vt fruct⁹ lęderet: nō tm̄ vt possessiones eorum incēdere potuisset. Pro istis v̄o trib⁹: alię ibi tres sūt positę: scynifes: vlcera et tenebre: Qđ i lr̄is diuis p ꝯgrua intelligētia rerum freq̄nter inuenis eē variatū: vt est titulus. xxxiij. psalmi. Dicit em̄: Psalmus dauid: cū mutauit vultū suū corā abimelech: et dimisit eū et abijt. In regū. n. volumie: abimelech palestinorum rex non legit fuisse: s̄ achis: q̄ noīa vt dixim⁹: p sacrorum q̄litate mutata sunt: qđ hic q̄z siīr debem⁹ accipe. Naz et in ꝯcordia euāgeliorum: p̄rem augustinuz silia collegisse manifestum est.

Misit in eos iram indignatiōis sue: indignationē et iram et tribulationē: imissiōes p angelos malos. Ordo vindictę v̄issima descriptiōe narratur. Pri⁹ em̄ dn̄s pctis nr̄is irascit: qn̄ nulla cōpunctiōe ꝯpūtimur: ac deinde maliciā hoīs in sua indignatiōe et ira et tribulatiōe derelinq̄t: vt pprijs adūsitatib⁹ affligant: q̄ diuinis iussionib⁹ obedire ꝯtemnunt: sicut scriptū est: Propterea tradidit illos deus in desideria cordis eorum in imūdiciā: vt faciāt q̄ nō ꝯueniunt. &c. Scelerati quippe hoīs idignatio ptinet ad tumidā supbiā: ira ad audaciā nefandā: tribulatio ad confusam desperationē. Tunc p angelos malos ad imissiōes p̄cipitant illicitas: et quasi nudati defensione diuina: in prędam cadunt pniciosissimā bestiarum. Perscrutandū est etiā: qđ dicit: immissiones factas p angelos malos: q̄si et p bonos angelos nō delibet peccatores. Per bonos em̄ angelos sodomā subūtit et gomorrā: quos abraam et loth suscipere suis hospitijs meruerunt. Temptat⁹ est etiā trāsgressor p angelum malū: sicut in regū volumine dicit. Et introiuit spūs dei malus in saul. Iusti q̄z temptati sūt a diabolo: vt iob: et paul⁹ apostolus: et cętera huiuscemodi. Cōstat enim cūcta quę creata sunt: creatoris aut pmissioni: aut impio sbiacere.

Viam fecit semite irę suę et nō perpecit a morte aīabus eorum: et iumēta eorum in morte ꝯclusit. Cum dicit viā fecisse dominū: qua possit ad vindictā infelicium peruenire: ostēdit nō esse ad eos veniēdū: nisi dn̄i fuerint defensiōe p̄uati. Ira em̄ domini p tropologiā dr: s̄ ipa est quā supius dixit: immissiōes p angelos malos. Ista eni nō licet diabolo: nisi cū domini voluntate pmittit. Quid aūt ista ira fecerit: cōseq̄ēt exponit. Et nō pepcit a morte aīab⁹ eorum. Quod dixit: Aīabus eorum: p hominib⁹ accipiendū est: quos in illa clade cognscit occidisse. Nā p toto hoīe solā aīam poni: sicut iam dictū est: exodi scriptura testat dicēs: Oēs q̄ aīe q̄ egressę sunt de femore iacob: aīę. lxx. Vn̄ p figuram Synecdoche ꝯuenit ista locutio: q̄ significat a pte totū. Seq̄tur. Iumēta eorum in morte ꝯclusit. Respice queadmodū cūcta q̄ vl' ad victū hūanū vl' ad solaciū ptinēt dic eē vastata: vt ipijs atq̄ dur' dīḡ indicēt ꝯuenisse supplicia.

Et pcussit oē p̄mogenitū i t'ra egypti: pmitias laborum eorum i tabernaculis cham. Ecce decia illa plaga p̄mogenitorum q̄ ira dei p angelos malos minabat: exponit. Tal'. n. tātaq̄ fuit: vt israeliticū p̄plm quē nolebāt ęgyptij añ dimittē: vltro potius exire cōpelleret. Priogenita sūt: q̄ p̄mo loco sensib⁹ nr̄is reuerēt occurrūt: vt ē illō mādatū sūmū: Deuz ex toto corde diligē: primi q̄z būdā mōis oīb⁹ caritatē. Hęc qn̄ peūt: priogenitorum amissiōe pcutimur: et in ipa ple rōnis orbamur. Respiciam⁹ plane qđ p̄plm egyptiorum decē plag' afflixerit: hebreorum gētē decalogi mūere decorauerit: vt

Ro. j.

Gen. i. j.

h sacramēto nūeri ꝛ vltionē datā repias ꝛ grām pstitā fuisse cogscas. Seqtur. Primitias laboris eoꝝ. Hoc est qđ supius dixit: oīe pmogenitū. Primitie qppe laboꝝ ad totū ptinet quicqđ hūana possibilitas habere potuerit. Et sic sup dixit: In tra egypti: ita ꝛ hic repetit: In tabernacul' cham. Cham qppe fuit pr chanaan: cuiꝰ posteritas terrā ipam possedisse cogscit. **Et abstulit sicut oues pplm suū: ꝛ pduxit eos tanq̄ gregem in deserto. Et †eduxit eos in spe ꝛ nō timuerūt: ꝛ inimicos eoꝝ operuit mare. Et induxit eos in mōtem sanctificatōis sue: mōtem †hūc quē acqsiuit dextera eius.** Uenit ad octauā partē: vbi dñi bñficia referūt: ꝛ iudaice obstinatiōis culpa subiūgit. Sed q̄uis supiorib' videant ee piūcta: h tñ ostendit qđ illa decima plaga cōpleuerit: scʒ vt popul' dñi ab ipa seruitute liberatꝰ ad terrā repromissiōis incolumis pueniret. Sed pōt h nonnulla qstio suboriri: qꝛ nō illos qs abstulit de tra egypti: eosdē in mōtem sctificatiōis adduxit. Significat em̄ syon mōtem: vbi pstat hierosolymā cōstitutā. Sed dū ageret de pplo iudeoꝝ: ipos notū est ad hanc ciuitatē fuisse pductos: q suis pribꝰ succedētes: ꝛ nomē ꝛ gentē hebreoꝝ ptinuisse noscunt. Significat tñ sic reuera factū est: qꝛ multi eoꝝ ad ecclīam catholicā quā mauult h intelligi: puꝰsionis bñficio puenerūt. Ipa est eniʒ quā christꝰ nr q est pris dextera conqsiuit. Patet enim: vt ꝛ figurate superiores versus intelligere debeamus. Nam qđ dixit: Oues ꝛ gregē: significat pplm christianū: q in h seculo tanq̄ in deserto pascit: si mundanoꝝ rez desideria nō seqt. Educti autē nos sumꝰ i spe a terra egypti: id est: a tenebris pctōꝝ q fidei lumē accepimꝰ: ꝛ inimicos nros: h est: diabolū cū mistris suis operuit mare: dū nos sctē regnātiōis lauacra diluerūt. Sic illis in figura facta sūt: sic dicit aplus: q nre salutis indicia nūciabant. **Et eiecit a facie eoꝝ gētes: ꝛ sorte diuisit eis terram in funiculo distributōis. Et habitare fecit i tabernacul' eoꝝ: tribus israel.** Eijcit a a facie nra gentes: qn barbarici ꝛ imites a nob fugāt errores. Diuidit aūt nob terrā illam repromissiōis: cū p sua digtione vnicuiq; btām dederit portionē. Funiculꝰ aūt distributōis: tractꝰ est ab illis q terrā tenso fune diuidebāt. Seqtur. Et habitare fecit in tabnacul' eoꝝ tribꝰ isrl'. Diuine nobis scripture tradiderūt: i eoꝝ loco vel nūero electoꝝ pplum pgregandū: vñ supbi angeli pbant expulsi. Ergo tribꝰ isrl': id est: videtibꝰ deū dabit tabnacula: q an supbie ruinā adhuc innocentes angeli possidebant.

Et temptauerunt ꝛ exacerbauerūt deū excelsum: ꝛ testimonia eiꝰ nō custodierūt. Et auerterūt se ꝛ nō seruauerāt pactū: queadmodū pres eoꝝ: † ꝛ cōuersi sunt in arcum prauū. Nūc dicit ptumaciā iudeoꝝ: ꝛ qđ eis irato dño ptigerit psequenter exponit: vt talia inobediētes debeāt exēpla metuere. Arcus puersus: est malicia pctōꝝ: q nō emīnꝰ vulnera iaculat: s in se magl spicula directa puertit. Qđ vtiq; dolosos pati manifestū ē: q dū alijs ingerē nitūt plagas: in se puertē suas potiꝰ pbāt insidias. **† Et in ira pcitauerūt eum in collibus suis: ꝛ in sculptilibꝰ suis †emulati sūt euʒ.** Colles: superbas ac tumidas significat cogitatiōes hominū: qbus semp dominus inuenit aduersus: qn in culturas demonū iniq psumptōne psiliunt. Emulati sunt qppe eū: cum honore dñi simulachris detestabilibus ptulert. Emulatio em̄ ista in malam partē: nō in bonā debet itelligi. Nam vide qđ seqtur. **Audiuit †dominus ꝛ spreuit: ꝛ ad nihiluʒ redigit †nimis israel.** Nona pars q supest itroitur: in qua vindicte genera numerāt: ꝛ pꝰ aduētus dñi saluatoris edicit. Solet autē int nōnullos facere questionē: qre cū pctā fuerint aliqꝛ: ille tñ in oibus vindicasse dicat: qđ religiosis mētibus scrupulū nō debet inijcere. Nā ꝛ si gētē captiuitati tradidit: tñ sibi placitos psciētie integritate fuauit: s eos magl in tribulatiōibus exercuit: qs etno honore coronādos eē dcreuit. Nā si veritatl itima pscrutemur: captiuitatē pas si nō sūt q aīo liberi fuerūt. Nec inferno hosti sūt traditi: qꝛ pscia nō potuit a diuinitate subduci. **Et repulit tabernaculū sylo: tabernaculū suū †in quo habitauit †int homies.** Sylo ciuitas erat

Al' nō hʒ

Al' nō hʒ

Al' ad emulatiōnē eū puocauerūt

.deꝰ

Al' valde

Al' vbi

Al' in hoībꝰ

vbi arca dñi fuisse legitur constituta: vnde p sacerdotes supplicãtes: hebrei diuia rñsa capiebãt: anteq̃ tẽplũ eẽt hierosolymis fabricatũ. Hoc ḡ tabernaculũ repulisse dicit dñm: in q̃ int hoies habitare dignat⁹ ẽ: sic i alio pph̃a legit. Uide quid feci sylo: vbi erat tabnaculũ meũ. Sed metuẽdũ est nobis ne offensus corpis nr̃i tabnacula deserat: q̃ spũssanct⁹ cũ dei mũere bñ nos tractam⁹ inhitat: sic dic apl's: Templũ em̃ dei sctm̃ ẽ: qd estl vos. **Et tradidit in captiuitatẽ ꝟtutẽ eorũ: ⁊ pulchritudinẽ eoꝝ in man⁹ inimici.** Illud tps memorat qñ ab allophilis hebrei victi sũt: ⁊ cedib⁹ eoꝝ direptioniq̃ patuerũt. Quapropter: ꝟtutẽ ⁊ pulchritudinẽ: significat arcã testamẽti: p quã sibi int gẽtes videbant ĩuicti: ⁊ sũma decoris laude precipui. **Et cõclusit in gladio populum suũ: et hereditatẽ suã spreuit.** Cõsequẽs fuit vt ppl's gladio caderet turpit i ruinã: cui arce dignitas pbabat ablata. Ille em̃ quos spernit ãnihilat: nec q̃sq̃ põt sbuenire cui se pbant solatia diuina subtrahere. Spreuit em̃ hereditatẽ suã: qñ pplm quẽ int multas nationes elegerit: pro sceleꝝ suoꝝ immanitate piecit. Hereditas q̃ppe ab hero dicta ẽ: qm̃ eã iure legitimo dñs noscit possidere. **Juuenes eorum comedit ignis: ⁊ virgines eorum non sunt lamentate.** Ignem h: iram bellantiũ debem⁹ adũtere: q̃ traditos sibi tãq̃ ꝯsũptrix flãma deuorauit. Seqt. Et ꝟgies eoꝝ nõ sũt lamẽtate. Lamẽtari em̃ vacãtl ẽ. Nam cũ oẽs iminẽtia pericula formidarẽt: nulli licuit alteri⁹ funeri iusta psoluere. Lamẽta em̃ dicta sũt: intra laris monumẽta: sic antiquis sepelire mos erat. **Sacerdotes eoruz in gladio ceciderũt: ⁊ vidue eorum nõ plorabatur.** In ipsa igit captiuitate: filij heli sacerdotis ab allophilis gladio legunt extincti: quoꝝ vnius vxor vidua facta: post ꝺbitũ partũ morte preuẽta est. Ita cõtigit vt ei⁹ vidua minime ploraret: dum vniuersos cõis interitus occupasset. Nam talia in illo pplo multis accidisse credẽda sunt: quando pluralẽ numeꝝ auctoritas sctã memorauit q̃ nihil noscit referre superfluũ. **Et excitatus est tanq̃ dormiẽs dñs: tanq̃ potẽs crapulatus a vino.** Cõsuetudines istas hoim dixim⁹: ppter res explanãdas sepe dño ꝯtributas. Dicit em̃ a psona dementiũ: q̃ ita putãt qñ periclitãtib⁹ nõ subuenit: q̃si vino esse crapulatũ. Sed ille tm̃ negligẽtibus atq̃ infidelib⁹ dormit: q̃ nulla psalmodia: nullis bonis operib⁹ excitãt christũ. Et iure ab ipsis reddit alien⁹: q̃ eũ sibi q̃si dormire demẽter intelligũt. Excitatur etiã ad vindictã malactib⁹ puocatus: cui⁹ patiẽtia dormisse credebat: qd magis h agscim⁹ sentiẽdũ. Excitauerũt em̃ eũ allophili: qñ arcã testamñti ei⁹ int simulachra posuerũt. Et seqtur q̃ illis tali facto puenerint. Discutiendũ est aũt qd dixerit: Tãq̃ potẽs: q: tũc sũt hoies ad iraz faciles: ⁊ ad ꝟtutẽ potẽtes: qñ post crapulã vini de sõno surgere ꝯsuerũt. Deniq̃ btũs hieronymus int alios veridic⁹ intpres: p potente: fortis: posuit. **Et percussit inimicos suos in posteriora: opprobrium sempiternũ dedit illis.** Hoc in pmo libro regũ legit: q: p sacrate arce iniuria: allophili in posteriora pcussi sũt: vt etiã viui a soricib⁹ execrabili sorte roderent. Qd opprobriũ eis pmanet sempiternũ: q: nullus alter taliter punitus est. Sic peccatores in posteriore vita pcutit: quando eis sua debita nõ derelinqt: ⁊ quasi a soricibus consumũt: dũ eos diaboli cohors inimica vallauerit. **Et repulit tabernaculũ ioseph: ⁊ tribuz effrem nõ elegit: sed elegit tribũ iuda mõtem syon quẽ dilexit.** Judicia domini ipsoꝝ quoq̃ nominũ a stipulatione declarant. Joseph: significat augmẽtum: qd ⁊ in malo ⁊ in bono ponitur. Sed modo i cõtrariũ accipiendũ est: q: ꝯstat esse repudiatũ. Effrem: frugifer siue vbertas. Juda: ꝯfitẽs siue glorificãs interptat. Memoria quoq̃ ꝯdendũ est q̃ per hebrea noia scriptura sancta causas nobis sepi⁹ declarat occultas. Quod genus locutionis sacrarũ litterarũ ppriũ esse nõ dubiũ est: quãdo tale aliquid mũdanis litteris minime cõtinet. Repulit ergo tabnaculũ ioseph: q: licet ipe fuisset iustus: tñ eius posteri qui ad semẽ carnis ptinuerũt augmñta mũdana ⁊ puectũ carnalẽ desiderasse noscũt. Tribũ q̃ effrẽ nõ elegit: q: i fruge secli h⁹ carnali vbtate psume

I.Corl.3

ET

ET

bat. Tribum autem iuda merito delegit: quia et confessione fuit humilis: et confessione laudabilis: unde nobis secundum carnem dominus salvator advenit. Sequitur. Montem syon quem dilexit. Ecclesiam catholicam significat: de qua in canticis canticorum dominus dicit: Una est columba mea: una est dilecta mea.

Et edificavit sicut unicornium sanctificationem suam: in terra quam fundavit in secula. Unicorniorum: significat unam spem hominum in sanctissimam trinitatem: ad quam fidelium sacratae mentes humiliter eriguntur: et tanquam validissimo cornu fidei firmitate consistunt. Sequitur. In terra fundavit eam in secula. Quis in seculo hierusalem predestinata consistat: in terra tamen: id est: in hominibus sanctis spe eternitatis probatur esse fundata: sicut in evangelio petro dictum est: Tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam: et portae inferi non praevalebunt adversus eam. Ecce quomodo in terra sub eternitate cognoscitur esse fundata. Nam et alibi de ecclesia legitur. Deus fundavit eam in eternum. **Et elegit david servum suum: et sustulit eum de gregibus ovium: de post fetantes accepit eum. Pascere iacob populum suum: et israel hereditatem suam.** Aptissima nimis introducta est et decora narratio: ut quia dixerat: Elegit iudam: nunc diceret: David: quia ab humanitate suscepta christo domino primabat. Sed melius hoc de ipso suscipimus domino salvatore. Nam in evangelio ceci clamaverunt: Fili david miserere nobis. Et quia confidenter vera dixerant: sub celeritate sanati sunt. Sequitur. Et sustulit eum de gregibus ovium: de post fetantes accepit eum. Per istam similitudinem david filii iesse: sicut et in aliis locis domini salvatoris nobis sacra panduntur. Nam ille sublatus ab ovibus pervenit ad regnum: dominus noster functus officio pastoris sedet ad dexteram patris: qui est vere rex regum et dominus dominantium. Nec vacat quod dixit: oves eius fuisse fetosas. Domini enim grex spirituali gratia fecundus: filios noscitur habere copiosos: sicut in canticis canticorum: de ecclesia legitur. Dentes tui sicut grex detonsarum ascendens de lavacro: quae omnes gemellos creant: et sterilis non est in eis. Addidit: Pascere iacob populum suum: et israel hereditatem suam. Hoc iam manifestius advertimus dictum de domino salvatore: qui gregem suum solus valuit celesti pane satiare: et hereditatem suam maxime a periculis animarum cunctis eripere. Iacob enim: possumus intelligere populum christianum: qui hic degit in terris. Hereditatem vero israel: futuram congregationem quae domini contemplatione pascenda est: quod ad temporalem regem omnimodis non potest pertinere. **Et pavit eos †sine malicia cordis sui: et in †sensu manuum suarum deduxit eos.** Absolute totum ad dominum pertinet salvatorem. Solus enim fuit qui peccata non habuit. Dicendo enim: Sine malicia: ostendit quia ita sint dicenda peccata. Illa enim puritas: illa sanctitas: illa e celo veniens maiestas: hoc probata est docuisse quod gessit: hoc gessit sine dubitatione quod docuit. Pavit enim preceptor egregius quos docere dignatus est: sicut ipse testatur. Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo dei. Sine malicia cordis: sicut alibi dicit: Nec est in ore eius dolus. Sensus vero manuum: actualem significat sanctitatem: ad quam fideles suos prout ipse tribuit: gloriosa imitatione perduxit. Sed nec istud david temporali regi potest ullatenus convenire: sed cum ad dominum christum referuntur: cuncta sibi decora parilitate consentiunt.

† Al. in innocentia
† Al. intellectibus

Matth. 4

Esa. 53

Conclusio. In nonnullis psalmis solemus exquirere quid nobis admoneat celestis auctoritas. Hic tale fecit initium: ut expositio magis quam principium psalmi esse videatur. Dixit enim parabolis se et propositionibus esse locuturum: ut unusquisque velociter agnosceret faciem psalmi: cum forma ipsius expressa fuerit dictionis. Quapropter sic pro suis delictis expulsos hebreos et intromissos asserit christianos: ut utriusque legis intentionem quasi in unius faceret botri decore pendere. Amemus igitur prolixitatem eius: in qua dum historia refertur: novi testamenti gratia declaratur: more abyssi fluctuantis: quae tot lumina reddit: quod tremores efficit. Modo enim ibi claritas lampat: modo umbratilis imago circumvolat: et in eodem elemento videtur esse varia: cum nihil illic coloris accedat nec recedat. Sic psalmi huius admiranda diversitas et historiam narrat: et longe alia quam spiritualiter sentiatur insinuat: cuius similitudinem centesimusquartus subsequitur. Et sicut in david actibus declarantur domini futura mysteria: ita et per miracula quae iudeis concessa sunt: christiani populi sacramenta panduntur.

Explicit expositio in psalmum. LXXVII

Incipit expositio in psalmum LXXVIII

Ps. asaph.

Sicut sepe diximus: hec significatio nominis: ad actus illos pertinet: qui ad mandata domini gratiamque referuntur. Asaph vero significat synagogam: quae tamen catholice possit convenire ecclesiae. Neque enim christianis alieni credendi sunt: qui gratiae dominice claritate fulse-

rũt. Adde pphetas: pñarchas: ⁊ ꝑlm illũ iam christo deuotũ añ tpa xpiana. Est ergo ⁊ iste psalm⁹ tot⁹ in lamẽtatiõe posit⁹: sic ⁊. lxxiij. q futura tpa velut pterita deplorat: ⁊ ppt duriciã cordis sui gẽti grauit affligẽde pietatis studio precatur christũ dominũ subuenire.

Diuisio psalmi.

Priusq̄ de diuisiõe dicam⁹: oportet gestaꝝ reꝝ breuit insinuare noticiam: vt dũ causa ꝯmittit: text⁹ psalmi intelligibilius audiat. Machabeorum nob prim⁹ liber insinuat: antiochũ regem cũ hierosolymã venisset: hostiliter ciuitate opib⁹ enudata: i templo dei idola posuisse: hebreosq̄ duz dijs suis sacrificare cogeret multos martyres effecisse. Quapropt: asaph quẽ dixim⁹ figurã gestare fideliũ populoꝝ: p totũ loqtur psalmũ. In pma parte denumerãs q̄ta tpib⁹ pdicti regis antiochi ptulerit hierlm ꝑlusq̄ iudeoꝝ. Scda pte dñm rogat: vt sup potentes inimicos irã sue indigñtionis effundat: ⁊ pctis ꝓuoꝝ suoꝝ dignet ee ppiti⁹. Tertio pphetię spiritu postulat vindicari: nõ pemptiõis voto: sed correctionis studio.

Expositio.

Deus venerũt gẽtes: in hereditatẽ tuam. Quis lõgis ante tpib⁹ dauid fuerit: q̄ rex existeret antioch⁹: omia tñ more suo q̄si trãsacta refert: q spũsctõ replet⁹ puidebat ee vẽtura. Hinc ẽ q asaph deflens ꝫbito clamabat ad dñm: Venerũt gẽtes: tãq̄ iã muros irrumperent: ⁊ formidata captiuitas introiret. Gẽs em dicta ẽ: q sit vno genere pcreata. In hereditatẽ: hierlm sigficat: vbi erat hereditas dĩ i scis hoib⁹ ꝯstituta: q̄lis fuit matathias: eleazer: septẽ frẽs cũ sctã matre: q̄les fuerũt mille q ne sabbatũ violarẽt: oẽs se passi sũt ab hostib⁹ qetis manib⁹ interire: ⁊ ceṫos q̄s noticia mime ꝯphendit. Addit: Tuã: vt excitaret iudicis animũ ꝯ adũsarios trucul ẽtos: dicẽs eos venisse ad lesionẽ rei q ad iudicẽ ptinebat. Hec oratores lati⁹ copioseq̄ dixerũt: cũ adũsarijs suis odiũ face iuidiaq̄ niterẽt. † Coinq̄nauerũt tẽplũ sctm̃ tuũ: posuerũt hierusalẽ † velut pomoꝝ † custodiariũ. Aptissime sctõ viro sacrati tẽpli pri⁹ occurrit iniuria: vt h int initia defleret qd: ad diuinã nouerat ꝯtumeliã ptinere. Coinq̄nauerũt: dic polluerũt: qm illo tpe nõ ẽ euersũ sctũariũ dñi: s ipię gẽtes i sctissimis locis simulachra nefãda psumptõe posuert: vt vbi colebat ver⁹ de⁹: ibi imũdus adoraret spũs. Sic em de antiocho i machabeorũ libro legit: Jussit coinq̄nare sctã ⁊ sctm̃ ꝑlm isrł: iussit ędificare aras ⁊ tẽpla ⁊ idola: vt imolarent carnes suillinas. ⁊c. Seqt dolẽda nimis ⁊ iiuriosa ꝯparatio. Posuerũt hierlm velut pomoꝝ custodiariũ. Qd schema dr Parabole: qñ res sibi genere cõparat. Custodiaria siqdẽ pomoꝝ dicũtur tuguria: q sibi hortoꝝ cultores ad depellẽdã sol iniuriã: ⁊ ad custodiẽdas fuꝝ improbas man⁹ frõdib⁹ folijsq̄ ꝯmuniũt: q mox vt pomoꝝ tps abscesserit: tãq̄ inutilia derelinquũt. Quapropt gentes q hierosolymã vastauerũt: illã tẽpli pulchritudinẽ singularẽ: sic ꝯtẽptibilẽ putauert tanq̄ casellulã pomoꝝ: q vilis atq̄ despecta trãsacta ęstate deserit. Vñ ⁊ Esaias dic: Relinquet filia syon velut vmbraculum in vinea: ⁊ sic tuguriũ in cucumerario. Posuerũt † mortalia seruoꝝ tuoꝝ escas volatilibus celi: carnes sctõꝝ tuoꝝ bestijs terrę. Postq̄ de diuini tẽpli ẽ ꝯquestus iniuriã: venit ad hoim neces: vt eos p⁹ sacrilegij culpas homicidij reat⁹ argueret. His tñ aliqd mai⁹ adijcit: vt crudeli imanitate trucidatos: fert etiã abijcerẽt isepultos. Cõtempt⁹ siqdẽ corpoꝝ mortuoꝝ nõ ad paruã refert inuidiã. Nã si sepelire ẽ pietat officiũ: volatilib⁹ celi abijcẽ magnę crudelitat ꝯstat exẽplũ. Dicẽdo ãt: Seruorũ tuoꝝ: martyres sigficat: q in illa captiuitate copiosa psecutiõe floruerũt: sic i libro ipo legit. Multi de ꝑlo isrł obtinuert: ⁊ cõfortati sũt i eis: vt nõ mãducarẽt imunda: et elegerũt mori magis: q̄ cibis a dño vetit coinq̄nari. Seqt. Carnes scõꝝ tuoꝝ bestijs trę. Vna res duplici varietate descrit: vt diũsitas crudel facti: auditũ possit iudic exaggerare pijssimi. Nõ ei suffecerat mortuos volatilib⁹ tradẽ: nisi ⁊ feras pmitterẽt eoꝝ corpa laniare. Effuderũt sanguinẽ † eoꝝ sicũ aquã i circũitu hierusalẽ: ⁊ nõ erat q sepeliret. Adhuc ipsa exaggeratõe remorat: ne cito trãsiret ab aio: qd atroci cõmissũ videbat exemplo. Dicẽdo em: Sicut aquã: crudelibus factis

ET

RHE

Al. Polluert

Al. in

Al. custodiã

j. z

El

j. pl

i. sc

auget inuidiã: vt ita sibi crederet humanũ sanguinẽ effundere licuisse: queadmoduz solet aqua sine alicui⁹ culpa decurrere. Nã qđ addidit: In circuitu hierusalẽ ꝛ nõ erat qui sepeliret: nefandissimã copiã scelerate cedis ostẽdit: vt non solũ intra vrbẽ: verũ etiã circa muros ciuitatis tñ ꝓuenisset exitiũ: quaten⁹ deuotionẽ sepulture null⁹ implere valuisset: dũ par cõditio cunctos inuolueret: sicut in anteriore psalmo dic̃: Iuuenes eoꝝ comedit ignis: ꝛ virgines eorũ nõ sunt lamẽtate. **Facti sumus opprobriũ vicinis nostris: †derisui ꝛ cõtemptui his qui in circuitu nr̃o sunt.** Gloriã illã hierosolymoꝝ toto orbe mirabilẽ vsq₃ ad opprobriũ dicit venisse vicinorũ: vt quãta prius nobilitate resplẽduit: tanta postea abominatiõe sorderet: sic̃ ꝛ hieremias in lamẽtationibus ait: Quõ sedet sola ciuitas q̃ abũdabat ꝓplis: facta est vt vidua q̃ multiplicata erat in nationib⁹: ꝑnceps in regionib⁹ facta est in tributo. Et paulopost. Hec est ciuitas q̃ dicebat̃ corona glorie: iocunditas vniuerse terre. Seq̃tur. Derisui ꝛ contemptui his q̃ in circuitu nostro sunt. Eadẽ repetita diuersitate congemiat: vt illud qđ dixerat opprobriũ: clarius mõstraret̃. Dicit eñ hebreos fuisse derisui: qui ꝑus fuerãt dñi deuotione reuerẽdi. Cõtemptui vero tunc sũt habiti: qñ eos captiuitati traditos videbãt: quib⁹ pridez tot regna cessisse cognouerant. Nec vacat qđ additũ est: Qui in circuitu nostro sunt: qꝛ sp̃ grauiora sũt opprobria: que vicinitas nouit dũ assidua reputatiõe suscipit̃: qđ lõginquitatis bñficio mĩme sustinet̃. Sic totus iste textus a ꝑncipio crescens: schema istud nobilissimũ facit: qđ vocat̃ Auxesis: latine vero nũcupatur augmẽtũ. Ubi sũt oratores q̃ ad artẽ verisimilẽ veritatis officia trãstulert? Ecce quib⁹ argumẽtis agit simplicitas ingeniosa: nõ maliciosa calliditas. **Usq₃quo dñe irasceris in finẽ: accẽdet̃ velut ignis zelus tu⁹?** Uenit ad secundã partẽ: in qua piũ iudicẽ rogat: ne vsq₃ ad finẽ irascat̃ genti iudaice: qñ se ventuꝝ ꝓphetarũ sacris ꝑdicationibus indicauit. Sancti eñ viri q̃uis mala paterent̃: sciebant se a dño mĩme deserendos: sicut ali⁹ psalm⁹ dicit: Castigãs castigauit me dñs: ꝛ morti nõ tradidit me. Prophetie q₃ spiritu denũciat fieri que ꝑuidebat eẽ ventura. Tẽpore siq̃dẽ ipsi⁹ captiuitatis: matathias vn⁹ hebreorũ zelo patne traditiõis icẽsus: qꝛ videbat ad idoloꝝ culturã ciuiũ ꝓplm̃ trahi collegit reliq̃s fideles atq₃ in exercitũ regis antiochi cũ filijs suis tanta indignatione ꝓsiluit: vt se et a iugo seruituti̇ exueret: ꝛ imperata sacrificia gloriosissime respuisset: intantũ vt quẽdã iudeũ idolis imolantẽ supra ip̃as aras amore sancte deuotiõis extingueret. **Effunde irã tuã in gentes q̃ te non nouerũt: ꝛ in regna que nõ inuocauerũt nomẽ tuũ.** Postq₃ narrauit hebraice gẽtis grauissimas calamitates: nũc petit a iusto iudice vt vastatores eoꝝ afflictiões sustineant qui nomẽ ei⁹ oĩmodis nesciebãt. Effunde irã tuã dicit: id est: supra aduersarios indignationẽ tuã abundãter emitte: vt sicut nos illi cõprimũt: ita tuis virtutibus obruant̃. Sciebat eñ hũanã victoriã tãdiu posse ꝑualere: q₃diu diuina potentia ꝑmisisset. Et cũ dicit: Que te nõ nouerũt: culpas mitigat iudeoꝝ: qm̃ ꝛ si multi deliquerãt: erãt tñ inter eos q̃ dñicis iussionibus seruiebãt. Istos eñ dicit merito perseq̃dos: q̃ nomẽ dñi oĩmodis ignorabãt. Sic culpa que excusari nõ põt: supioris criminis collatione leuiatur. Nec vacat quod ante dixit: in gẽtes: postea: in regna. Pri⁹ eñ ꝓplis imꝑcatu s est: deinde ipsis regnis q̃ talia fieri crudelit̃ imperabãt. **Quia comederũt iacob: ꝛ locũ eius desolauerũt.** Pro gente q̃ peccauerat gratissimi patriarche nomẽ obiectũ est: vt recordatio sc̃issimi viri ꝓpli delicta mitigaret. Que figura dicit̃ Anteprosopon: qñ ꝓ hoie ingrato ponit̃ ꝑsona gratissima. Dicẽdo eñ: Comederũt: significat comedi fecerũt. Seuitiã impie gẽtis ostẽdit: dũ cadauera mortuorũ ferarũ comestiõib⁹ exponebãt. Siue comedi: significat eos q̃ lege dñi derelicta impia supstitione glutiti sunt. Sequit̃. Et locũ eius desolauerũt. Euersionẽ ꝛ solitudinẽ deplorat pulcherrime ciuitati̇: qñ impia dñatione ꝑsuasione gentiliũ ciuiũ suorũ habitatione nudata est. **Ne memineris †iniquitates nr̃as antiquas: cito† nos anticipet mĩscdia tua: qꝛ**

B

i. Machab. 2

Sebe

Al. iniq̃tatũ nr̃aꝝ antiq̃rũ Al. anticipẽt nos misericordie tue

pauperes facti sum⁹ nimis. Cõfessione delictoꝝ ꝓpitiũ sibi iudicē reddit: vt q̄ se p̄ iusticiã vindicare nõ poterat p̄ supplicationes necessarias expiaret. Sed cũ sciret Asaph antiochi regis tp̄e nõnullos iudeoꝝ esse seducẽdos: vt dñi cultura derelicta nefanda idola sequerent̄: nõ poterat ꝓ antiq̄s tm̄ rogare culpis: quos sciebat futuris q̄ꝫ tẽporibus ingẽtia scelera ꝑpetrare. Sed hic antiq̄s siĺes antiq̄s culpis estimo debere sentire: quib⁹ p̄ innumeros annos nefanda mũdi prauitate pctm̄ est. Sic̄ ⁊ ali⁹ psalmus dicit: Ecce veteres posuisti dies meos. Sequit̄. Cito nos anticipet misericordia tua. Qui timet iudiciũ dñi anticipari se ei⁹ miscđia recte desiderat: q̄ꝛ nisi indulgẽtia p̄uenerit pctõrẽ in iudicio non absoluet errantẽ. Addidit. Quia paupes facti sum⁹. Pauptas est em̄ in nobis bonorũ: ⁊ ñ habem⁹ q̄d offerre iusticię: si nos incipiat vigor ęquitatꝭ inq̄rere. Sup hoc ponit ⁊ nimis: ne q̄s se putaret de ꝓbitate actuũ suoꝝ debere p̄sumere cũ se bonis meritis nimis pauperẽ esse cognosceret. Adiuua nos de⁹ salutaris noster: † ppter † honorẽ nois tui. Cũ dicit: Adiuua nos: significat forsitan illud certamen qđ matathias assumptur⁹ erat: vt hebreos a supstitionũ clade liberaret: vt causa hũanis virib⁹ desperata: dñi virtute iuuaret̄. Et bñ infirmitatẽ suã intellexit: q̄ saluatorẽ medicũ totis virib⁹ inuocauit: quaten⁹ erepti iudęi honorẽ ei⁹ nõi reddere potuissent. Utiliter aũt se adiuuandũ ꝓpt̄ honorẽ dñi dicit: non ꝓpter aliq̄đ meritũ suum. Dñe libera nos. † Propiti⁹ esto pctis nostris ꝓpter nomen tuum. Qui de ꝓprijs virib⁹ desperat: necessarie ad auxiliũ oĩpotentis iudicis currit: vt qđ actib⁹ ꝓprijs ꝯfiteri nõ põt: pietate sancti nois tribuat̄. Ideo em̄ saluatoꝛ dicit̄: q̄ꝛ in se sperãtes saluat: ⁊ iminẽtes pctõꝝum penas cõmutat in p̄mia. Ne† q̄ñ dicãt † gẽtes: vbi est de⁹ eoꝝũ? Et innotescat in nationib⁹ corã oculis nr̄is. Reddit causã cur petiuerit plebẽ dñi debere liberari: sc̄ꝫ ne illud vsitatũ dicat̄ a perfidis: vbi ẽ de⁹ eoꝝ? Nã q̄uis fideles diuersa flagella patiant̄: istud tñ ab eis non põt ferri: q̄ñ creaturaruꝫ oĩm insultat̄ auctori.

Ps.38

Al. et
Al. gloriã

Al. Et

Al. forte
al. in gentib⁹

Dicẽdo em̄: Ubi est? putat̄ aut p̄sens ñ esse: aut nõ posse defendere. Et respice q̄ꝫ necessarie inter calamitates suas illud oꝑprobriũ cõmemorat: qđ ad diuinã ꝯtumeliã ptinebat. Sequit̄. Et innotescat in nationibus corã oculis nr̄is. Hic est subaudiẽduꝫ: vindicta: quã solet dñs đ ꝑfidis facere: q̄ñ eos cogit desideria praua dãnare. Cũ dic̄: Corã oculis nostris: celeritatẽ postulat vltionis: vt videat fieri qđ aliq̄ñ nouerat posse cõcedi. Uindica sanguinẽ seruoꝝ tuoꝝũ: qui effusus est. Tertiã partẽ q̄ restabat exequit̄: vt vindicet sanguinẽ fideliũ: q̄ ꝓ eius noĩe martyria ꝑtulert. Uindicatio est em̄: p̄ quã vis ⁊ iniuria iusta retributione defendit̄. Sꝫ hic illud videt̄ optari: qđ ad cõuersionẽ respicit inimici. Nã cũ hic in eis tẽporaliter vindicat̄: interituꝫ ęterne dãnationis euadũt. Sic em̄ in apocalypsi legim⁹: Sub ara dei martyrũ aĩas postulare vt diuĩo iudicio vindicẽt̄. Quę vindicta accipienda est ad modũ quẽ diximus: q̄ꝛ beati viri crudeliter se nõ expetũt vindicari: cũ acceperint monita: Orate ꝓ inimicꝭ vestris: bñfacite his q̄ oderũt vos: ⁊ his siĺia. Ad postremũ ip̄e dñs p̄ceptoꝛũ suoꝝ potẽtissimus executoꝛ in cruce posit⁹ ait: Pater ignosce illis q̄ꝛ nesciũt quid faciunt. † Intret in ꝯspectu tuo gemit⁹ cõpeditoꝝ. Scđm magnitudinẽ brachij tui: posside filios morte punitoꝛũ. De illis dicit quos ꝓ nomine dñi vinxerat irreligiosa gẽtilitas: q̄ crebris gemitibus oĩpotenti dño supplicabãt: vt ei⁹ ecclesia in fratrib⁹ nõ deficeret: etiã si ip̄os iminens pena ꝯsumeret. Sancti em̄ viri talia semp̄ petũt: quę ad fidei augmẽta ꝓficiunt. Sequit̄. Scđm magnitudinẽ brachij tui posside filios morte punitoꝛũ. Nimis pia suboritur ⁊ affectuosa p̄catio: ne filios eoꝛũ dñs a sua possessione ꝓjciat: q̄ ꝓ ei⁹ religione morte puniti sũt. Innumera em̄ tunc ibi turba martyꝝ fuit: quorum posteros dñm desiderãt possidere: ne aliq̄ errore vitient̄. Ille siquidẽ q̄ñ nos possidet: diabolica in nobis iura nõ p̄ualent. † Redde vicinis nostris septuplum in sinu eoꝛũ: improperiũ ipsoꝛũ quod exprobauerũt tibi dñe. Tale ẽ: Redde: quale quod superi⁹ ait: Uindica: quod

⁊ si afflictionē tribuit corporū: salutē tñ efficit animarū. Uicinos: finitimos dicit: de quib⁹ superi⁹ ait: Facti sum⁹ opprobriū vicinis nostris. Septuplū: pfectionē significat muneris celestis: qḋ accipim⁹ qñ spūssancti illumatiōe cōplemur. De q̄ ⁊ alio loco dictū est. Argentū igne examinatū terre purgatū septuplū. Qḋ ad cōuersionem ipoꝝ nō est dubiū ptinere: qñ sic recipiunt vt in bonis partib⁹ cōmutenꝫ. In sinu eorū: vtiqꝫ in animaꝝ secreto debem⁹ accipere: vbi sp fit gloriosa ꝯuersio. Sequiꝫ. Improperiū ipsoꝝ qḋ exprobrauerūt tibi domine. Fecerūt iniurias/dicant laudes: fuerūt icreduli/sint deuoti: extiterūt superbi/fiant hūiles. Tunc eñ dñs gloriose vindicat⁹ agnosciꝫ: qñ maledicorū ore laudatur.

Nos aūt pplus tu⁹ ⁊ oues † gregis tui: confitebimur tibi in † secula De illis sicut arbitror dicit reliquijs: q̄ matathie studio ꝯgregati: legeꝫ dñi custodire meruerūt. Iste reuera sunt oues dñi: q̄ ei⁹ gloriā cōfitentes in fidei firmitate manserūt. Pōt aūt hoc ⁊ gnālr accipi: vt ibi mixtus videaꝫ ⁊ pplus xpianus: qm̄ sicut sepe dictū est: ex duob⁹ pplis ꝯgregatio facta est vna sanctoꝝ. Intuēdū aūt est lamētatiōnē suā qua suauitate cōcluserit: vt dñi dicat esse gregē ꝓ quo deuotissim⁹ supplicabat: ne diutius irasceret eis quos suos esse memineret. † Et in seculū seculi narrabimus laudē tuā. Hic illā tangit futuri seculi beatissimā psalmodiā: quā chorus sanctoꝝ sine cessatione dictur⁹ est: non vt alios instruat: q: ibi nullus erit idoct⁹: sed vt honorē debitū reddētes pconioꝝ ipsoꝝ suauitate pascanꝫ. Cōclusio.

Secundus iste iā psalm⁹ est: qui honorabilē hierlm pia lamētatiōe defleuit. Sꝫ sciēdū ꝙ septuagesimustertí⁹ captiuitatē ꝯtinet: quā ptulit sub romanis: iste vero antiochi regis deflet sacrilegā ⁊ crudelissimā vastitatē. Considerandū ꝙ̄ ⁊ alta mente cōdendū est: qḋ caritatis studio cōmonemur ecclie dei bonis letari: ⁊ iterū calamitatib⁹ eius vehementer affligi. Legiꝫ eñ: felices qui gaudēt in pace tua: ⁊ felices oēs qui cōtristabunꝫ in omnibus flagellis tuis. Quapropter cōuenit vt qḋ vnicuiqꝫ fideliū ꝓuenerit: ad nostros dolores ꝓximitatis studio transferam⁹: sicut aplus dicit: Si quid patitur vnū membrū cōpatiunꝫ omnia mēbra: siue glorificatur vnū membrū: cōgaudēt omnia mēbra. Hinc eñ caritas illa ꝑcelsa conquiriꝫ: hinc ꝑdicata vnitas inueniꝫ. Et si causam boni istius alti⁹ pscruteris: hinc ⁊ illa celestis affectio gignitur que domini ecclesiam locupletari monstraꝫ.

j. Cor. j2

Explicit expositio i psalmū. LXXVIII

Incipit expositio in psalmū. LXXIX

In fineꝫ ꝓ his qui īmutabunꝫ: testimonium asaph psalmus.

Doctis viris ⁊ i auditorio christi salutariter eruditꝭ: si quis vsitata repetere coneꝫ offendit. Nā cū omnia tituli istius verba iā nota sint: restat vt hoc qḋ nouiter dixit: Testimoniū asaph pquirere debeam⁹. Iste asaph ante trepid⁹: ante sollicit⁹: qui ꝓ synagoge peccatis visus est psalmis priorib⁹ exorare: tanta nūc ꝑsumptione cōpleꝫ vt iā cōmutatis in melius testimoniū cōuersionis ꝑhere videaꝫ. Dicit eñ de pmo aduentu dñi saluatoris qui hoīem deterioratū lege peccati ad sancte cōuersationis dona pduxit: translatāqꝫ vineā de egypto potētie sue radice solidauit. Hoc est qḋ dicit: Testimoniuꝫ ꝓ his q̄ īmutabunꝫ. Cantaꝫ ergo hymn⁹ iste ḋ aduentu viri agricultoris ⁊ vinea dñi: vt iam nō obscuris: sed manifestis ꝑcibus ei⁹ postuletur aduētus: Qui psalm⁹ eiusdē rei secundus esse dinosciꝫ. Diuisio.

Asaph iste quē titul⁹ ꝑcinuit cōmutatū: In pma sectione dñi deprecatur aduentū. Secūda: testaꝫ quēadmodū vinea q̄ est ecclia toto orbe sit dilatata. Tertio loco: incarnatiōis ei⁹ beneficio p similitudinē vinee visitare deprecaꝫ eccliam: seqꝫ domino postulat adherere.

Qui regis israel intende: qui deducis velut † oues ioseph. Qui sedes sup cherubin † appare. Per secundā speciē definitiōis que grece Enneomatice diciꝫ: latine notio nūcupaꝫ: magno desiderio venire xps dñs postulaꝫ: vt p id qḋ facit planissime indicat⁹ esse videaꝫ. Nā ista species definitiōis nō p substantiā: sed p actus suos vnāquamqꝫ psonā indicare cognosciꝫ. Recte igiꝫ diciꝫ

Al. oues
Al. manifestare

regi celi ꝛ terre: Qui regis israel: cui⁹ arbitrio ꝛ creata sunt: ꝛ administrant᷑ vniuersa. Sed q̄uis oīa in eius ptāte sint posita: illa tn̄ regere dicit᷑ que se tractare celesti conuersatione nouerūt. Ideo em̄ subiunctum est: Israel: qꝛ ipos ꝓpitius regit q̄ eū puro corde respiciūt. Israel em̄ iterpretat᷑: sicut sepe dictū est: vir mente vidēs deū. Intende: ac si diceret: supra nos lumē tue pietatis infunde: vt qui ꝑ nos sum⁹ tenebrosi: aspectus tui reddamur claritate cōspicui. Seq̄tur. Qui deducis velut oues ioseph. Ioseph: fidelē populū debem⁹ aduertere: qui sic in caulas dn̄i deducit᷑: quasi oues ad pascua cōgregent᷑. Nā ꝛ ipm nomē ioseph: significat sine opprobrio: qd̄ deuoto ꝑplo certū est cōuenire. Et nota ꝓpria verba singulis data fuisse ꝑsonis. Regit᷑ qui israel est: deducit᷑ qui ioseph ē. Addidit: Qui sedes sup cherubin appare. Cherubin: plenitudo sciētie interꝑtat᷑: in qua xp̄m dn̄m insidere manifestū est. Sꝫ qm̄ adhuc in secreto sue maiestatis erat: rogat vt bn̄ficio sancte incarnatiōis appareat: quaten⁹ fideles suos firmissima credulitate ꝯsolidet. Et vide qꝛ trina inuocatiōe versus iste contextus est: vt oīa coopari sanctā significet trinitatē.

Al. effraim

Coram† effrem beniamin ꝛ manasse. Excita potentiam tuā ꝛ veni: vt saluos facias nos. Ista noīa ꝯstat esse gētis hebraice: ante q̄s vt appareat spirituali virtute deꝑcat᷑: hoc est: vt sicut promissus fuerat ꝑ ꝓphetas ex iudeorū gente nascat᷑. Sed qm̄ nō incassum hec noīa more scripture diuine vident᷑ aptata: interꝑtationes eoꝝ studiosissime req̄ram⁹. Effrem: significat fructificatio. Beniamin: fili⁹ dextre. Manasses: oblitus. Has virtutes inesse cōstat dn̄o saluatori. Fructificauit em̄: qn̄ ad tēpus corpore trucidato: ad ꝑpetua celorū regna surrexit. Fili⁹ dextre: id est: filius oīpotentis patris. Oblit⁹: illud indicat: qn̄ iniuriarū suarū oblit⁹ in cruce positus ꝓ iudaico ꝑplo supplicauit. Orabat ergo vt in his virtutib⁹ veniret quas eū facturū esse nullaten⁹ ambigeret. Sequit᷑. Excita potentiā tuam ꝛ veni vt saluos facias nos. Quantā nobis vtilitatē ꝑ incarnationē dn̄i nouerat esse tribuendā: tanto studiose deꝑcat᷑: vt excitet potentiā suā ꝛ veniat ad pctā hūani generis abluenda. Qd̄ em̄ desideriū: que ꝑces: que vota sufficiant illud expetere qd̄ mundū possit a sua impietate saluare?

Al. n

Deus† virtutū cōuerte nos: ꝛ ostende faciem tuā ꝛ salui erimus. Qm̄ credebat in se mirabilia facienda: iuste deū inuocauit virtutū: q̄ solus ꝑualet de incredulitatis morte liberare. Et qꝛ se nouerat esse distortū: cōuerti se magnopere postulauit. Hoc em̄ cui cōueniat facere: nisi virtutū dn̄o qui sol⁹ potens est que vult vniuersa cōplere? Post cōuersionis aūt beneficiū apte sequit᷑: Ostende faciē tuā: qꝛ solet diuinitas hoīes iam conuerso corde respicere. Qd̄ em̄ addidit: Et salui erim⁹: euidēter significat dn̄m saluatorē: cui⁹ reuera sum⁹ incarnatione saluati.

Al.

Dn̄e deus virtutū: quousq̄ irasceris† in oratione serui tui? Hoc de illo tēpore sentiendū est: quo asaph venire dn̄m postulabat. Et qꝛ ꝓ dispensatiōe diuina erat aliquaten⁹ differēdū: dicit: Quousq̄ irasceris in oratiōne serui tui: vt nō illa iā ꝓuenire facias q̄ ꝓmisisse cognosceris? Et intuere pietatē ac desideriū supplicātis. Iratū sibi dn̄m credebat: qm̄ hūano generi subuenire tardabat. Cibabis nos pane lachrymarū: ꝛ potum dabis nobis i lachrymis in mēsura. Postq̄ se differri posse ꝑsenserat: enumerat mala que passur⁹ erat ꝑplus hebreoꝝ. Dic᷑ em̄: Cibabis nos pane lachrymarū: significās eos sub afflictione victuros. Panis em̄ lachrymaꝝ: vita est plena dolorib⁹: sed tn̄ in ea dn̄i miseratiōe cibamur: qn̄ cladib⁹ erūnisq̄ nō extinguimur: sed poti⁹ erudimur. Sequit᷑. Et potum dabis nobis in lachrymis. Prius dixit: panē: nunc dicit ꝛ potū. Ista em̄ duo sunt: quib⁹ viuit omnis hūanitas: vt panē ꝓ qualibet esca ponas: potū ꝓ omni potione. Nā qd̄ tēpus a lachrymis esse poterat vacuū: quib⁹ ꝛ ipsa refectio videbat᷑ esse ploratio? In mēsura: in distributo modulo dicit: sicut ait aplus. Fidelis de⁹ qui nō patiet᷑ vos tēptari sup id qd̄ potestis: sed faciet cū tēptatione etiā ꝓuentū vestrū vt possitis sustinere. Posuisti nos in cōtradictionē vicinis nostris: ꝛ inimici nostri† deriserūt nos. Cōtradictio gentilis illa cogitanda

est: q adversu pdicatores christi pravis contentionib' erigebat: credens illa se posse defendere: que in teplis suis videbat adorare getilitas. Sive magis illud tepus commorare videt: qd in supiorib' dixit: qr sub rege antiocho du aliqui iudei sacrificarent idolis: ptradicebat his qui lege dni custodire videbant: et io vicinos parentes debemus advertere: q eis pximitate generi adherebat. Sequit. Et inimici nostri deriserunt nos. Merito inimici deridebant: inter qs ta nefariu videbat esse certame: vt pars eorum in pristina religione pstaret: pars aut idolis coacta serviret. **Dne deus virtutu converte nos: et ostede facie tuaz et salvi erimus.** Repetit versu que iam superius an hos tres posuisse monstrat: qr desiderantis mos est frequent repetere: que magnis pcibus postulat advenire. Ipsa est ergo facies: id est: psentia christi p qua salvi facti sum'. Ipsa: p qua laqueos mortis evasim'. Ipsa deniq que et indignis et pnitentib' celoru regna largit. **Vinea ex egypto transtulisti: eiecisti getes et plantasti ea.** Venit ad secunda sectione in qua p mysticas figurationes: que fuerint gesta comemorat. Qd schema dicit Metabole: vni' rei freques iteratio sub varietate verboru. Per hos em sex versus vsq ad tertia divisione: vinea ista describitur. Vinea em dicit: hebreoru gente: qua positam in typo costat ecclesie: vn fideliu nata est cogregatio pplor. Vinea quippe: a vitibus dicta est. Hanc ex egypto deduxit magnis notisq miraculis: et expulsis gentib': id est: amorreis: cetheis: hiebuseis: ceterisq alijs finitimis eor: tanq mirabilis plantavit agricola. Hoc est testimoniu redditu de imutatis hebreis: qd cotinet in titulo. Vinea siquidem ecclesie et hic pulcherrime coparat: qm sicut illa inter folia caduca necessarios infert fructus: sic et ista inter turbas vmbratiles peccantiu ornat fruge sanctoru: qui seculi hui' afflictioe tanq torcularib' pressi: sapore norunt emanare dulcissimu. Sive qr fossa pl' pficit et potata multiplicat: qd soli merito dat ecclie: que solet passionis falce crescere: et psecutionu plagi in sancto pplo semp augeri. Sed hec vinea queadmodu p vniversuz mundu dilatata sit: subter edicit. **Via fecisti in cospectu eius: et plantasti radices ei' et repleta est terra.** Isti vinee fructuose que mudi spacia coprehendit: via fecit dns: du ei' cospectib' apparere dignat' est. Ipsa em pficiedi fuit causa vt suu videret agricola: et ab eo imbre pdicationis acciperet: quatenus fruct' suavissimos pcrearet. Sequit. Et plantasti radices ei' et repleta est terra. Radices ei' sut: pphete celestis regis operatione plantati: ex quib' illa felices palmites tendes: vniversu mundu quasi amenis fidei vmbraculis occupavit. **Operuit motes vmbra ei': et arbusta ei' cedros dei.** Latitudo et altitudo istius vinee deceter exponit. Illos em novit operire quos nutrit: qm ei' vmbra fructificat et ampli' facit crescere q magis tegere coprobat. Sed qualis e ista vinea q motes operit: Utiq supna: qm quelibet altitudo terraru cuncta sub celo est. Sequit. Et arbusta ei' cedros dei. Quia cedros dixit: bene arbusta posuit. Vites enim qn in arbores ascendut: arbusta nominant. Sed qvis in xxxvj. psalmo: cedros p supbia designanda positas dixerim': tn qm hic est additu: Dei: martyres debem' advertere: qui i ecclesia christi inter altissima sunt cacumina costituti. Et hos ecclia ptegit: qm in eius esse gremio coprobant. **Extedisti palmites ei' vsqz ad mare: et vsqz ad flume ppagines ei'.** Palmites: significat discipulos dni: quib' ipse in evagelio dicit: Ego sum vitis vera et vos palmites. Mare: cunctaru gentiu vult intelligi sanctissima credulitate. Extedisti em dicit: qm ab hierosolymis hec vinea p aplor pdicationes in cunctas mudi partes extesa est. Accipere em locale no possum': de qua iaz dictu est: Plantasti radices ei' et repleta est terra. Propagines aut ei' filios regenerationis dicit: qui a flumine iordane manaverunt: vbi dns in exemplu nostre salutis baptizari dignat' est. **Ut qd deposuisti maceria eius: et vindemiat eam omnes qui transeut viam.** Istius vinee que a iudaico pplo ducit origine: mirat cur fuerit eversa munitio: hoc est: domini subtracta defensio. Maceria est em de solis lapidibus costructa custodia: que solet

Al. Dux itineris fuisti
Al. impleuit terra
Al. Extedit
Al. suos
Joh. 15
Al. destruxisti
Al. ptergrediut

vineas defensabilit circuire. Et merito tali verbo in superiore translatione permansit. Sequitur. Et vindemiant eam omnes. Hic vindemiant: in malo positum debemus accipere: sicut et hieremias dicit: Vide domine et considera: quia vindemiasti nos: sacerdos et propheta de sanctuario tuo defecerunt. (Thren. 2) Vindemiant ergo dicit: diripiunt atque conculcant: quod a transeuntibus fieri solet: qui predicandi studio labores auferre nituntur alienos.

ET Vindemia dicitur: quando uva viti demitur: quod etiam isti vinee deus per esaiam prophetam minatur. (Esa. 5) Destruam maceriam eius: et erit in direptionem: et destruam parietem eius: et erit in conculcationem. Addidit. Qui transeunt viam: Gentes significat: que viam: id est: christum dominum transeuntes: in idolorum sacrificiis iugiter permanebant. **Exterminauit eam aper de silua: et singularis ferus depastus est eam.**

ET Exterminauit: extra terminos atque patriam suam vbique dispersit: quod in gente contigit iudeorum. Hoc est quod superius ait: Vindemiant eam. Aprum: vespesianum forsitan debemus accipere: qui illis extitit et fortis et seuus. Per hoc autem nomen significatur iudeis fuisse contrarium: qui hoc animal inter cetera habere videbantur immundum. De silua: scilicet de gentibus: que merito siluis squalidis comparantur: que adhuc insiti de fructuoso germine non fuerunt.

ET Aper enim dictus est: ab eo quod in locis asperis commoretur. Singularem autem ferum: Titum eius filium memorat: qui reliquias belli tanta populatione contriuit: vt gentem et ciuitatem quasi herbarum pabula terribili depastione consumeret. Necesse enim fuit hoc vinee contingere cuius maceria videbatur esse deposita. Spiritualiter autem aper propter ferocitatem et fortitudinem nimiam: diabolus intelligi potest. De silua autem dixit: quia cogitationes eius agrestes auieque semper existunt. Et nota quod his sex versibus qui predicti sunt: vinea ista describitur per quartam speciem diffinitionis: que grece Hypographice: latine descriptionalis appellatur. Hec adhibita circuitione dictorum factorumque rem de qua queritur competenti significatione declarat. **Deus virtutum conuertere: respice de celo et vide et visita vineam istam. Et perfice eam quam plantauit dextera tua: et sup filium hominis quem confirmasti tibi.** Relatis omnibus que superius contigerunt: asaph venit ad tertiam sectionem: in qua rogat vt omnipotens agricola visitet vineam dissipatam quam plantare dignatus est: et respiciat super filium hominis quem confirmauit sibi. Commutatus quippe in melius: hoc singulare remedium rebus omnibus expetebat: vt christo domino supplicaret. Cum dicit: Deus virtutum conuertere: petit eum vt supplices suos serenus aspiceret: et periclitantibus subueniret. Sequitur. Respice de celo et vide: scilicet quibus fluctibus laboret humanitas: quibus peccatis ad inferna rapiatur: et delectetur vitiis vnde eam perpetua morte constat extingui. Cum autem dicit: Visita vineam istam et dirige eam quam plantauit dextera tua: aduentum sancte incarnationis expostulat: vt presente cultore suo vinea plantata proficiat: sine quo nec fructus inferre poterat: nec proficuam habere culturam. Addidit. Et sup filium hominis quem confirmasti tibi. Omnino declaratum est: quod superius dixit: Visita. Filius quippe hominis christus est dominus: ex maria virgine genitus: a patre natus ante omnia secula. Qui vtique confirmatus est: quando de ipso veritas paterne vocis insonuit dicens: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui: ipsum audite. **Incensa igni et effossa manu: ab increpatione vultus tui peribunt.** Incensa igni et effossa manu: humana vitia significata debemus aduertere. Incenditur quippe aliquis igne cupiditatis siue calore superbie: quando crimina nefanda commiserit. Effossa vero manu sunt: cum per operationem sceleratam aliis preparamus insidias: et decipere volumus nescientes: dum nos in ipsam magis foueam corruamus. Hec ergo peccata ab increpatione vultus domini peribunt: quando illis dicendum est: Ite in ignem eternum qui paratus est diabolo et angelis eius. Non enim vlterius visuri sunt: quem propter sua scelera perdiderunt. **Fiat manus tua sup virum dextere tue: et sup filium hominis quem confirmasti tibi.** Grande sacramentum: grande munus diuinitatis exponitur: quia tamdiu forsitan dubitari potuit quod israel saluus fieret: donec salutaris dominus aduenirent. Illo enim veniente promissio tota completa est: nec vlterius ab ipso discedit ecclesia que sponsi sui spirituali dilectione coniuncta est. Nam cum dicit: Fiat manus tua sup virum

dextere tue: operationē sancte incarnatio-onis exposcit. Ipse est enī dextera patris: de quo alio loco dicit: Nō enī in arcu meo sperabo: τ gladius meus nō saluabit me: sed dextera tua τ brachiū tuū τ illūinatio vultus tui. Deinde more suo ꝓpter explanationē repetit qđ superius dixit: Et sup filiuz hominis. A cōi iungendū est: Fiat manus tua: id est: operatio sancta ad effectū ꝓmissa ꝑducat. Filius enī hominis: idemipse est dñs christus qui etiā dextera patris ē. Sequit. Quē cōfirmasti tibi. Confirmatus est vtiqꝫ apud hoies: sicut iam dictū est: quādo de ipso vox paterne veritatis insonuit dicēs: Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene cōplacui: ipsum audite. Quod nō piget eiusdē exempli iteratione declarare: quādo τ in auctoritate eadē verba constat esse repetita. **Et non discedimus a te: viuificabis nos τ nomen tuum inuocabimus.** Ad superiora respicit pars ista vocabuli. Dicit enī: Fiat manus tua sup virū dextere tue: id est: vt mittere digneris filiū tuū: qui reū mundū liberet a crimine peccatoꝝ. Et nō discedimus a te: id est: quē semel mente cōcepimus: cordis oculis iugiter intuemur. Nec a te deuotionē nostram possumus amouere: cuius aduenire filiū magnopere cognoscimur expetisse. Et q̄ sit vtilitas ab ipso nō discedere: cōsequenter exponit. Viuificabis nos τ nomē tuū inuocabimus. Viuificabis nos: quādo peccatorū morte deposita ex aqua τ spiritusancto renascimur. Nomē autē eius inuocabimus: hoc significat: quoniā dñi christi institutione salutari in oratiōe quotidiana nomen patris iugiter inuocamus. **Domine deus virtutū ꝯuerte nos: τ ostende faciē tuam τ salui erimus.** Que suauitas: que sit vtilitas versiculi huius hinc daf intelligi: qm̄ in hoc psalmo triplici euz repetitione memorauit: vt quasi prati floriferi planiciē tensam ꝑ ordines certos iocūditas rosei coloris ornaret. In ista siquidem breuitate: regulā totius religionis exponit. Primū est enī: vt nos dñs ꝯuertat. Deinde: vt ostendat faciē suaz. Tertio: vt saluos efficiat. Nō enī anteqꝫ ꝯuertat ostēdit faciem suā: nec saluat nisi nos prius lumine sue pietatis inspexerit. Quapropter versus iste mēte ꝯdendus est: q: ꝑ ipm̄ sub breuitate petimus quicquid nobis expedire monstratur. **Cōclusio.**

Nimis asaph istū cōmutatū cōstat in melius: qui vineā christi dilatatā toto orbe conspexit: τ palmites eius mōtes obumbrare vidit τ cedros. Spectaculū reuera beatū cuius amenitas ipa cogitata refectio est: vt toto mūdo vna vinea vmbrā faciat suis frondibus: ne quis fideliū reddaf sole fuscatus. De quibus scriptū est: Per diē sol nō vret te: neqꝫ luna per noctē. Ps.120 Verū ista vinea ꝓ botris mustuosis sanctos infert fructus: martyres creat: ꝓphetas educit: apostolos gignit: fideles edit innumeros: et quicqđ in ecclesia sancta gloriose gerif: isti similitudini decēter aptaf.

Explicit expositio in psalmū. LXXIX
Incipit expositio in psalmū. LXXX

In finem ꝓ torcularibus asaph quinta sabbati.

Pro torcularibus: ecclesiā significari superioribus est titulis indicatuz. Sed qm̄ ibi hanc ꝑfigurationē in vuarū expressione posuimus: nūc in vuaruz vindemijs explicemus. Cū tunsus aceruus oliuarū subiectus fuerit agricolaꝝ arte pōderibus: nimiaqꝫ ceperit ꝑssura torqueri: τ amurcā cenosam τ oleū pinguissime puritatis emanat. Quod in ecclesie ꝑsecutionibus fieri posse nō dubiū est: quādo τ deo puras mētes declarat τ fecilētas cōscientias euidēter assignat. Quinta vero sabbati: significat a sabbato quintū diē: quādo dominus in ꝯditione rerū ex aquis creauit animalia: sicut genesis lectio decursa testaf. Dixit deus: ꝓducāt aque reptilia animaruz viuarū. Gen.1 Hoc ad baptismatis gratiā similitudine decora cōiungif: Que reuera aīalia viua sua fecūditate ꝓducit: dū sanctificate aque imaculatos reddunt: quos pollutos ꝓprijs sceleribus acceperūt. Sed vt partibus res expositas in vnā seriē colligamus: intentio tituli talis ē: vt In finē designet dñm xp̄m: Pro torcularibus ecclesiā: Asaph ꝯgregationē: Quinta sabbati baptizatos. Unde colligif psalmū in ecclia dñi regenerate cōgregationi esse locuturū. Hic enī asaph ad historiam quidem loquitur iudeis: sed melius spiritualiter intelligitur de populo

christiano. **Diuisio psalmi.**

In prima parte psalmi: loquitur asaph fidelibus: vt per organa diuersa musicorum laudes debeant domino personare: quoniam multa beneficia suo populo prestare dignatus est. Secunda: verba sunt domini comminantis ne idola colantur: sed ipse solus adoretur qui prestare perfutura munera consueuit. In tertia parte: asaph ex sua iterum persona reloquitur: arguens infideles cur fallaces extiterint: cum eis dona domini copiosa largitate collata sint.

Expositio psalmi.

Exultate deo adiutori nostro: iubilate deo iacob. Asaph iste quem sepe diximus significare synagogam: populos commonet fideles vt non desinant cum summa leticia deo laudes dicere: qui eos a seuissimis periculis est dignatus eripere. Adiutori autem quod dixit: verus deus tali verbo declaratur: quia ficticius deus non est adiutor sed elisor: non sanans sed vulnerans: non subleuans sed valde demergens. Nostro enim domino dicit: deuotos se commonere testatur. Iubilate dictum est a iuuando: id est: delectando: vt quibus non poterat exultatio verborum sufficere: in abundantissimam atque inexplicabilem leticiam prosilirent: docens gaudentibus animis domino debere gratias agere: non confusos aliqua anxietate cantare. Nam si terrena despicimus: semper ex illo leti sumus: ad quem mens incerta atque titubans non potest peruenire. Iacob: significat populum christianum: cui anterior synagoga consentit: dum ad istum per gratiam translatum est: quod illi constat ablatum. Hi sunt quos dixit: Quinta sabbati: qui de sacra scilicet regeneratione nascuntur. **Sumite psalmum et date tympanum: psalterium iocundum cum cithara.** Organa quidem ista vtraque musica sunt: sed causas continere probantur egregias. Dicit enim: Accipite psalmum et date bonas operas. Psalmus enim ad diuina verba pertinet intimanda: quoniam conformatio ipsius canorum ventrem (sicut sepe diximus) habet in capite: quod merito ad psalmum refertur: qui semper resonat superna mysteria. Tympanum est: quod tenso corio quasi supra duas: vt ita dixerim: metas sibi ab acuta parte copulatas solet resonare percussum: sicut hominum corpus: dum pro domino tribulatione quatitur: ad superna mandata dulcius temperatur. Hoc ergo commonet: vt accipientes diuina verba domino debeamus offerre terrena: quia tunc deo bene damus tympanum dum elemosynas facimus: cum ieiuniis corpus affligimus: cum vitia seculi cum suo auctore nihilominus despicimus. Addidit. Psalterium iocundum cum cithara. Admonet etiam et hec duobus iocundissime copulari: vt et verba dei que in psalterio continentur: et cithara que humanos actus significare cognoscitur: in vnam societatem debeant conuenire: quia vtrumque melos sibimet copulatum: domino probatur acceptum. Psalterium enim: idem significat quod psalmus. Cithara: quod tympanum: sed diuersitate nominum easdem res sub breuitate conclusit. Nam quemadmodum cithara contra psalterium conformata sit: frequenter expositum est. In hoc autem et sequentu versu iterum nobis enthymematicus: id est: rhetoricus syllogismus elucescit eodem modo. Canere preceptum est in israel et iudicium deo iacob: Cantandum est igitur in initio mensis tuba in die insigni solemnitatis eorum. Modo reliqua perscrutemur.

†Canite initio mensis tuba: in die insigni solennitatis vestre. Preceptum fuerat inter alia iudeis: vt a primo die septimi mensis: septem diebus canerent: quod hodieque carnaliter faciunt: non intelligentes ideo fuisse iussum: quoniam spiritussancti gratia septiformis baptizandis erat toto orbe predicanda. Vnde nunc fideles admonet christianos: vt laudes domini preconiali debeant voce cantare: cum noue regenerationis fuerint gaudia consecuti. Tuba enim cum ponitur: grandisonis aliquid predicari clamoribus indicatur. Sed et alius propheta dicit: Exclama et exalta sicut tuba vocem tuam. Considerandum est quod quod per organa musice discipline et psallere domino et diem precipimur solennitatis implere: vt sicut illa rediguntur ad dulcisonum melos et in vnam conuenientiam suauiter colliguntur: ita omnis actus noster redigatur ad dominum: et iocundissima modulatione eius auribus offeratur. Est enim discipline ipsius magna vis delectabilisque cognitio: quam doctores secularium litterarum: largiente deo qui concedit omne quod vtile est: fecerunt doctrinabili lectione cognosci: que in rerum natura prius tenebatur abscondita. Prima ergo huius discipline partitio est: harmonica: rithmica: metrica. Secunda partitio instrumentorum eius est: in percus-

sionalia: in tēsibilia: in flatila. Tertia diuidit: in symphonias sex. Quarta diuiditur in tonos qndecim. Sic toti⁹ virt⁹ pulcherrime isti⁹ discipline talib⁹ p̄scorū distinctiōibus explicat: p q̄s modos i secularib⁹ libri m̄lta q̄dē legim⁹ ostēsa fuisse miracula. Sz vt fabulosa forte taceam⁹: p citharā canorā dauid legim⁹ a saule fugasse demoniū: muros hiericho clangentibus tubis ꝓtinus corruisse: lectio diuina testat: vt dubiū nō sit musicos sonos: iubente tñ ac pmittente domino: magnas plerūq̄ fecisse virtutes.

Quia p̄ceptū in israel est: ꝛ iudiciū deo iacob. Dicit causam q̄re debeāt tuba canere: q2 lex data est p moysen i israelitico p̄plō: qua cognita nll's peccare debuisset. Judiciū aūt deo iacob: id est: deo xp̄ianoꝝ. Ipse eñ rationalē creaturā cęlesti veritate iudicauit: sicut in euāgelio ait: Pat nō iudicat quēq̄uā: sed omne iudiciū dedit filio. Hac ḡ dispensatōe mirabili: dn̄m cōstat esse laudandū: q̄ ꝛ legē dedit ꝛ iudiciū futurū suę maiestatis inotuit. Jacob enim diximus significare p̄plm seq̄ntē: q̄ adoptat⁹ p gr̄az xp̄i p̄mę districtōis p̄cepta supauit.

Testimoniū in ioseph posuit: cū exiret d terra egypti: linguā quā n̄ nouerat audiuit. Joseph: significat augmentatio: cui⁹ nominis interp̄tatio testimoniū est hebręi populi: qui de terra egypti multiplicatus exiuit. Sed hoc ad nostrā generationē cōpetenter aptat. Nā sicut ille p maris rubri vndas saluat⁹ eiectus est: sic nos a terra egypti: id est: a vitijs carnalibus absoluti sacra vnda regnānte renascimur. Nec nomē ipsum maris vacat: q̄a sicut illud rubrū cōstat dici: ita ꝛ hęc aqua rubra potest nūcupari: quę vna cū sanguine de latere domini saluatoris exiuit. Sequitur. Linguā quā non nouerat audiuit. Linguā hic: noui testamenti p̄cepta debemus aduertere. Nā si sermones ītelligas: quomō linguā quā non nouerat populus hebręus audiuit: dū christū dominū locutū cōstet hebraice? Hoc ergo dicit: q2 p euāgeliū audierūt linguā: id est: p̄cepta: q̄ p̄us eorū noticia n̄ habebat. Siue illud significat tēpus: qñ ap̄li spiritusancto repleti: linguis ignotis ꝛ varijs sūt locuti.

Diuertit ab oneribus dorsum eius: manus eius in cophino seruierūt. Et hoc q̄uis ad historiā dici videat: quādo in egypto iudęorū populus diuersis necessitatib⁹ seruiebat: modo vt lateres faceret: modo vt terrā cophinis exhiberet: tñ illud christianorū partib⁹ diligētius applicam⁹: a quorū dorso auertit de⁹ onera peccatoꝝ: qñ se felici humilitate ꝓsternunt: sicut ip̄e dicit: Uenite ad me oēs q̄ laboratis ꝛ onerati estis ꝛ ego vos reficiā. Cophinos aūt dicim⁹: p quos sordiū purgamēta ꝓijcim⁹: vt loci puritas elucescat. Man⁹ ergo suas in eis tenent: qui peccatorū immundicijs occupantur. Sed de hac seruitute liberamur a dn̄o: quādo scelerū nostrorū sordibus expiamur.

In tribulatione inuocasti me ꝛ liberaui te: exaudiui te i abscondito tempestatis: ꝓbaui te ad aquā cōtradictionis. Jam quidē dn̄i saluatoris verba referunt: ꝛ poterat esse diuisio: nisi post versum istū diapsalma seq̄retur: vbi magis cōpetētius credimus esse faciendū. Sed quoniā p̄sona mutata est: hoc schema dicit Ethopoeia: quotiēs aliquē introducimus ad loquēdū. Imputantur eñ beneficia: vt grauior estimet offensa. Ipse eñ nos de tribulatione liberat: ipse in abscōdito angustiā nostrę tēpestatis exaudit: Sed ꝓbat nos in cōtradictiōib⁹ hereticoꝝ: quando aliquib⁹ altercationib⁹ velut venti flatib⁹ excitamur. Nā si ad historiā referas: aquā ꝯtradictōis dicit: qñ in deserto fluenta israelitic⁹ p̄plus incredulis mētib⁹ expetebat.

Audi pp̄lus me⁹ ꝛ loquar israel ꝛ testificabor tibi: israel si me audieris nō erit in te deus recens: neq̄ adorabis deū alienum. Interiecto diapsalmate: q̄d nobis est in diuisionib⁹ magnope custodiēdū: venit ad sc̄dam partē. Sed cuz sit anteri⁹ loq̄ q̄ audire: hic prius positū est: Audi: vt aduertas ad intelligentiā poti⁹ dictū: non ad auriū trāsitoriū sonū. Dic eñ: Pp̄ls me⁹: vt illā seq̄straret amurcā: q̄ torclarib⁹ ecclię tanq̄ pars feculēta ꝓijcit. Ille est eñ p̄plus dei: qui nescit cuz malis aliqua morum p̄mixtione cōfundi: sed in olei pinguedine ac puritate in christi gratia mundissimus p̄seuerat. Sequit. Isrl' ꝛ testificabor tibi. Cū hic ante iudicē soleāt testes ꝓduci: ip̄e

Math. xj
P

Al. apud

Sche

Al. nō hz
Al. cōtestabor te

dominꝰ iudicij testez se dicit esse veritatis: vt nullus de factorũ suorum cõpensatione dubitaret: vbi talis astipulator existeret: Qđ tñ cõsequenter exponit. Testificatur enĩ dñs: qñ in illo iudicio maiestatis sue vnicuiqꝫ dederit ꝓ factoꝝ suorũ qualitate sententiã: vbi testibꝰ opus nõ erit vt iudicetur: sed ipm iudiciũ actuũ nostrorũ testimoniũ dabit. Dicturꝰ est enĩ iustis: Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare: sitiui ⁊ dedistis mihi bibere. ⁊ reliqua. Impijs aũt qđ talia non fecerint imputabit: ita fit vt iudiciũ eiꝰ nõ sine testimonio esse videatur. Addidit. Israel si me audieris: nõ erit in te deus recens. Repetit israel: vt se familiarẽ intelligat: et ad iussa dñi obediẽter vota cõuertat. Magnũ enĩ sacramẽtũ vno verbo cõcluditur: vt iam tunc vẽtura heresis veritatis sentẽtia vinceretur. Dixit enĩ: Nõ erit in te deꝰ recẽs: ne verbũ patris quisqꝫ putaret esse sub tẽpore. Nã ille recens est: qui antiquiorẽ habet. Quapropter si recẽs nõ põt dici: coeternũ debet mentis sanitas cõfiteri. Et ne possit aliquis deũ christum recentẽ dicere: quẽ de maria virgine natũ esse cognoscit: cuiꝰ humanitas facta ꝓbatur esse sub tẽpore: dicit: Nõ erit tibi deꝰ recens: qm̃ ipse est qui ante omne principiũ genitꝰ de patris substãtia equali cũ eo coeternitate cõsistit: regnãs ꝑ infinita secula seculoꝝ. Unde mirabili sanctoqꝫ cõpendio patres nostri duas naturas ꝑmanere ĩ vno dño christo vnitas atqꝫ ꝑfectas dici ⁊ credi maluerunt: vt omniũ hereticorũ morbosa ac fetida eructuatio tanqꝫ hiatꝰ pestifer salubri remedio clauderetur. In te aũt qđ dixit: significat in corde tuo: vbi debet veritas nõ falsitas inueniri. Adiecit. Neqꝫ adorabis deum alienũ. Cũ supra interdixerit coli recentẽ deuz nõ debere: hic adorare deũ vetuit alienũ: vt pene par sit scelus recentẽ deũ putare: ⁊ nefanda idolis deuotione seruire. Intelligãt ergo arriani quibꝰ sociati sint: qui se a catholica sanitate disiungũt? Ego† suz dñs deꝰ tuus qui eduxi te de terra egypti: dilata os tuũ ⁊ implebo illud. Redduntur iuste cause quare deꝰ adorari nõ debeat alienꝰ. Primũ: qđ deus noster imutabilis atqꝫ eternꝰ est: qui de se dixit: Ego sum qui sũ. Deinde: vt omnia intelligeremꝰ ab ipso fieri quecũqꝫ nobis ꝓfutura succedũt. Ait: Qui eduxi te đ terra egypti. Que secũda species definitõis grece Ennoematice dicitur: latine notio nuncupatur. Hec isto modo semꝑ efficitur: cũ vnusquisqꝫ de factis ꝓprijs indicatur: que ⁊ ipsi tm̃ nõ ⁊ alijs videantur accidere. Sed hoc cũ iudeis ad historiã dicitur: christiãoꝝ generalitas cõmonetur. Educit enĩ nos đ terra egypti: qñ ꝑ regeneratiõis gratiã a peccatis teterrimis liberat: qbꝰ tenebamur obnoxij: cũ manꝰ nostre: sicut ait supꝰ: in cophino seruiebãt. Sequitur. Dilata os tuũ: ⁊ implebo illud. Dilata: diuulga: dissemina ꝯfitẽdo vtiqꝫ vel admonẽdo: vt illa velis loqui que digna videantur auditu. Tũc enĩ sensus spirituali gratia repletur: qñ in laudes dñi os dilatatũ esse cognoscitur: vt hoc ꝑ ipsius gratiã inchoemꝰ: ⁊ eiꝰ munere ꝯpleamꝰ: sicut dicit apl's. Dilatamini ⁊ vos: nolite iugum ducere cũ infidelibꝰ. Et nõ audiuit populꝰ meus vocẽ meã: ⁊ israel nõ intẽdit mihi. Et dimisi eos scđm† desideriũ cordis eoꝝ: ⁊ ibũt in† voluntatibꝰ suis. Quis impleuerit dominus ꝓphetarũ ora dilatata: dicit eos auditos nõ fuisse ab israelitico populo: dum eius minime iussa cõpleuerit. Ille enĩ sue plebi tãqꝫ oleo loquebatur: sed amurca nõ poterat audire: que erat velut inutilis respuẽda. Addidit. Et dimisi eos scđm desideriũ cordis eoꝝ: ⁊ ibũt ĩ volũtatibꝰ suis. Sequitur vltio digna peccati. Nõ enĩ dimittitur impunitꝰ qui a dñi tuitione deseritur. Ille enĩ quos relinquit affligit: quia malorũ omniũ retributio est tãta bonitate fraudari. Putat enĩ peccator genꝰ esse beneficij: dũ suis voluntatibꝰ ꝑmittatur expleri: dũ dicat apostolus: Tradidit illos deꝰ in cõcupiscẽtias cordis eoꝝ in imũdiciã. ⁊ reliqua. Si† plebs mea audisset me: israel si in vijs meis ambulasset. Pro nihilo† inimicos eorũ humiliassem: ⁊ sup tribulantes eos misissem manum meam. Querenduz est quare plebem dixerit suã: que eum nõ erat auditura? Suaz dixit: quia ei legem dixit: miracula magna monstrauit: vt culpa cresceret cum in eum plebis electa peccasset. Et nota queadmodũ se in hoc ꝑmo versu

Matth. 25

Ꝑ

Al. enĩ

Exo. 3

subsequētia verba declarāt. Quod dixit: Plebs mea: hoc significat: Israel. Qd ait: Audisset me: hoc vult intelligi: Si in vijs meis ambulasset. Ille em̄ ꝛ audit dn̄m et in vijs ei⁹ ambulat: qui mādatis ipius nō reperit aduersus. Et vide ordinē fuisse seruatū. Prius em̄ est doceri nos: ac deinde audita cōpleri. Sequit pmiū qd mereri nō potuit indeuot⁹. Ad nihilū inimicos eoꝝ hūiliassem: ꝛ sup tribulātes eos misissē manū meā. Generalit sunt accipienda q̄ dicta sunt: q2 tunc ille resistit inimicis nostris: qn̄ ei fuerim⁹ hūili satisfactione deuoti. Nam si deo male agēdo resistim⁹: ille iterū nostri nō cōtradicit inimicis: nec manū defensionis sup eos ponit q̄ se ab ipso supba reluctatione subduxerint. Vn̄ intelligere debemus: qn̄ a nobis auertit: nō esse pietati defectū: sed magnę vltionis aculeū. Suspēditur em̄ interdū a defensione sanctoꝝ: qn̄ tribulationib⁹ ꝛ afflictiōe tēptant. Sed iustos sic tēptari patit: vt nō deserat. Impios aūt sic tribulari pmittit: vt se ab eis reddat alienū. Inimici dn̄i mētiti sūt ei: ꝛ erit tēpus eoꝝ in eternū. Post verba dn̄i: redit asaph ad tertiā partē: inimicos ei⁹ digna execratione redarguens. Mentiunt em̄: qui bonis se pollicitationibus obligātes: in pessimos iterū relabunt errores. De paganis em̄ dici non potuit q̄ nulla fuerant dn̄i pmissione astricti. Et ne forsitan qd eos florentes in hoc mūdo vides: crederes iā relictos: addidit: In ęternū erit tēpus eoꝝ: scȝ punitiōis: qn̄ illis dicitur: Ite in ignē ęternū. De quib⁹ etiā legit: Vermis eoꝝ nō moriet: ꝛ ignis eoꝝ nō extinguet. Qd schema Eclipsis grece: latine defectus dicit: sed nō qui p ignorantiā deficit: sed q̄ se vt potissimū querat abscōdit. Cibauit eos ex adipe frumenti: ꝛ de petra melle saturauit eos. Hic pietas creatoris exponit: vt inimicos: id est: ingratos beneficijs suis repleuerit quos superi⁹ dixit fuisse mētitos. Ex adipe frumenti: siue manna significat: siue corpus dn̄i christi. Adipē quippe dicimus animaliū pinguedinē corpulentā: qd nomē ad frumentū abusiue translatū est: vt significaret ei interius aliquā inesse bonitatē. De petra melle: hoc est: de sapiētia christi: qm̄ ipse petra est: de quo supnę doctrinę mella manauerūt. Saturauit eos dixit: id est: sancta p̄dicatiōe cōpleuit: sed pfidi ieiuni fuerūt fide: qui auribus aggrauati audire noluerūt.

Cōclusio.

Recedeam⁹ nūc ad sententiā supiorē: ꝛ more apū dulcissimis florib⁹ insidentes: assidua repetitione suauia mella carpam⁹: q2 res salutaris quotiēscūq3 repetit: necessaria sp inde sumūt. Quapropter studiosissime pquiram⁹ q̄re sit dictū: Nō erit in te de⁹ recens: si reuera volumus esse israel. In hoc em̄ verbo fidei totius virt⁹ sanctissima ptinet: In hoc sermone ineffabilis illa maiestatis natura declarata est. Nā si de⁹ recens nō accipit: coeterna sibi scā trinitas sine dubitatiōe sentit: quia iunior ibi nō est: vbi senior nō pbat. Ęternus est igit pater: ętern⁹ fili⁹: ęternus spūssanct⁹. Distinctio em̄ i psonis: vnitas cognoscit in natura. Omnipotēs pat: omnipotēs fili⁹: oīpotēs spūsscūs: trinū quidē nomē: sed vna virt⁹: vna potētia. Fili⁹ a patre incōprehensibilit genit⁹: spūsscūs a patre ꝛ filio ineffabiliter pcedens: potestas nō accidēs: sed indiuidua manēs. Sūmitas sociabilis: regnū sine fine: glīa sempiterna: q̄ sola creat: sola pctā dimittit ꝛ celorū regna cōcedit. Sequit. Neq3 adorabis deū alienū. Deus alien⁹ est: q̄ in sacrilegas culturas demētiū hoim prauitate puenit: nō essentiā deitatis habēs: sed honorē false maiestatis accipiēs: nō q̄ hoies creauit: sed q̄ est ab hoibus fabricat⁹. Alien⁹ reuera: qm̄ alienata mēte repert⁹. Hoc si vtrūq3 refugim⁹: veri dei gratiā pmeremur: q̄ nouit de se male sentiētes abijcere: ꝛ recte credentib⁹ beneficia digna p̄stare.

Explicit expositio in psalmū. LXXX
Incipit expositio in psalmū. LXXXI

Psalmus asaph.

Dictū est in p̄fatione: psalmos vniuersos esse dauiticos: s hos q̄ vocabuloꝝ diuersitate p̄notant: ppt intelligentiā nominū suoꝝ in titulis fuisse pscriptos. Ponitur em̄ hic asaph: quod indicat synagogā: quę dominū saluatorē corporea quoq3 p̄sentia meruit ītueri: quādo dignatū est verbū caro fieri: ꝛ in gratia nostrę viuificatōis occidi. Deniq3 psalm⁹ ipe

P

sic inchoat: deū stetisse in synagoga deoꝝ. Nec illud omittenduȝ esse diiudico: quare synagogā antiq̄ vocitauerit: quā nūc ecclesiā xp̄ianis tēporib⁹ nūcupam⁹? Synagoga est gnāliter dicta cōgregatio: nō satis exprimens hoim cetū. Ecclesia vero cōuocatio nūcupat: que de diuersis gētib⁹ aggregata colligit. Cōuocari em̄ ad illos ptinet qui ratiōe p̄cellūt: vt intelligam⁹ ecclesiaȝ dei ⁊ noie creuisse sp ⁊ meritis.

Diuisio.

ASaph: que p significatione sui nominis in titulo ꝯstat appositū: ꝯtra iudeos de xp̄i aduētu: p totū loquit psalmū. In pma parte cōmonēs eos in eorū medio cōstitisse: ideo nō debere illos cōsortiū suscipe pctoꝝ. Secūda parte admonet: vt intelligāt ipm esse xp̄m q̄ in assumptione carnis paup ⁊ egen⁹ esse videbatur. Tertio loco: dic eos honoratos vt filij dei fierēt: sed ipsos in mortis laqueos suo vitio corruisse.

Expositio.

Al. vsq̄ iudicat

DEus stetit in synagoga deorū: in medio autē deos †discernit. Uno verbo: iesus xp̄s mirabili nobis breuitate declarat. Ipse eniȝ de⁹ stetit in synagoga: q̄ et sedet ad dexteram patris. Situs em̄ isti corporales sunt. Nā si maiestatē ei⁹ intendas: vbiq̄ totus: vbiq̄ plen⁹ est: nec pōt dici a natura deitatis stare vel sedere: qui nulla loci determinatiōe cōcludit. Sed iste asaph in spectatione illūinat⁹: deū clamat iesum xp̄m in synagoga stetisse: cui nisa est impiorū turba resistere: vt affectu paterno corrigeret: q̄s in seipos potius cognouerat insanire. Sic em̄ de ipo ⁊ iohānes baptista dicit: Medius aūt vestrū stat quē vos nescitis. (Joh. j) Addidit etiā: Deoꝝ: vt euidētius de hoibus dictū aduerteres: inter q̄s corporalit habitasse cognoscit xp̄s: sicut hieremias pphēta p̄dixit: Post hec in terris visus est: ⁊ cū hōibus cōuersat⁹ est. (Baruch. 3) Nā hoc de hominib⁹ dictū sepi⁹ inuenim⁹. Uñ ⁊ ad moysen dicit: Cōstitui te deū pharaoni. (Exo. 7) Et inferius psalmus ipse dictur⁹ est: Ego dixi dij estis ⁊ filij excelsi oēs. Sic em̄ ⁊ filios dei: hoies vocamus. Qđ si ad naturā deitatis referas: vnū est verbū qđ veraciter ac pprie sic debeat nūcupari. Dicimus nōnūq̄ abusiue deos ⁊ superas ptātes: sicut ait apl's. (j. Cor. 8) Et si sint q̄ dicant dij: siue i celo siue in terra: nobis tñ vn⁹ est de⁹ pater. Sequit. In medio aūt deos discernit. Ecce adhuc incarnatio ei⁹ situ corporeo declarat. Nā cū dicit: In medio: locale spaciuȝ significat: qđ turbis ambigētib⁹ cingebat. Discernere em̄ ad p̄sentiā ptinet intellectūq̄ diuinū: q̄ nos de massa pcti eripit: ⁊ ad celorū regna pduc. Uñ etiā apl's dicit: Quis em̄ te discernit? (j. Co[r. 4])

†Quousq̄ iudicatis iniquitatē: ⁊ facies †peccantiū sumitis? Dicendo: Quousq̄: prauā ꝯsuetudinē longi tēporis accusauit. Suscepte siquidē legi durissime restiterunt: directis pphetis mortes pessimas intulerūt: venientē dei filiū crucifigere q̄ honorare maluerūt: vt merito sit dictū: Quousq̄: cū etiā ⁊ ipm creatorē quātū ad volūtatē eoꝝ attinet inficere decreuissent. Facies aūt sumitis peccantiū: dictū ē pper eos q̄ se in illa seditiōe crucifixionis discernere noluerūt: s cū furētib⁹ furierūt: cū insaniētib⁹ clamauerūt: facieq̄ illā peccantiū tetris vultib⁹ induerūt. Nā si facie fuissent diuisi: ⁊ actibus q̄ poterāt segregari. Iudicate pupillo ⁊ egeno: humilē ⁊ pauperē iustificate. Interiecto diapsalmate: venit ad scđaȝ partē in q̄ cōmonet enixi⁹ iudeos vt debuissent intelligē quē videbāt: ⁊ aduerterēt hūilē pp ter se factū cui celoruȝ ptātes dñationesq̄ deseruiūt: Pupillū fuisse q̄ rector est oim: Egenū q̄ donādo nescit expēdi: Pauperē cui⁹ sunt oīa q̄ in celo ⁊ in terra creata sūt. Ipm q̄ cōmonet iustificari: quē iudeoꝝ pteruia desiderabat extingui. Pulchre autē dictū est: Pupillo: cui pater carnalis hūana solacia nō p̄bebat. Nā sicut añ mūdi cōstitutionē verbū sine matre fuit: ita tēpore incarnatiōis sue idēipse dñs xp̄s extitit sine patre terreno. Eripite pauperē: ⁊ egenuȝ de manu pctōris liberate. Ad illos hec verba fieri sentiunt q̄ manus suas quidē in nece dñi mime miscuerūt: s ꝯtra sceleratas p̄sumptiones obuiā ire noluerūt: vt ⁊ illū a pernicie corporali liberarent: ⁊ se a cōsensu prauitatis exuerēt. De quibus ⁊ alibi dicitur: Canes muti nesciērunt latrare. ([Esa.] 56) Ipsi ergo cōmonentur ne desinant iniuste traditum eripere: qui erant iniquo facinore peccaturi. Nam cum pos-

sis obuiare puersis: si desinas aduersari: cō
sensus erroris est. Pauperē vero ⁊ egenuz
de dño saluatore dici posse frequēter expo-
situ est: q2 cū hūanitatē suscepit: simul ⁊ in-
digentiā nostre pauptatis assūpsit: sicut ⁊
alibi dicit: Pauper ⁊ dolēs ego sū. **Ne-
scierūt neqꝫ intellexerūt in tenebris
ambulant: mouebunt omnia fun-
damēta terre.** Uera ꝯclusio breuisqꝫ sē-
tētia: nō illos intellexisse auctorē luminis:
qui in tenebris ambulabāt. De quib⁹ dicit
aplus: Si eñ cognouissent nūqꝫ dñm glo-
rie crucifixissent. Sequit. Mouebunt oia
fundamēta terre: vt veraciter de quo dicta
sint supiora possis aduertere. Signū dicit
qđ in crucifixione dñi cōstat euenisse: sicut
euangelij doctrina testat: Terra mota est:
petre scisse sūt. ⁊ reliqua. Hoc eñ si in cau-
sas alias transferatur: sicut pfidi iudei vo-
lunt: nullaten⁹ poterit cōuenire. Terra ve-
ro mota: pōt ⁊ spūaliter accipi: q2 illo tēpo
re multi pctōres: id est: terreni hoies viso
tāto miraculo crediderūt: ex quib⁹ cēturio
exclamauit dicens: Uere fili⁹ dei erat iste.
**Ego dixi dij estis: ⁊ filij excelsi om-
nes.** Uenit ad tertiā partē: ad aplos ⁊ iu-
stos reliquos verba ꝯuertens. Hoc eñ ho-
norabile nomē solis fidelib⁹ dat: de quib⁹
supius dixit: De⁹ stetit in synagoga deoꝝ.
Promissiones ḡ tales acceperāt: vt si man
data dñi custodirēt: filij vocarent excelsi: p
gratiā vtiqꝫ nō natura. Solū eñ verbū ē:
qđ substātialiter ⁊ ꝓprie dicit dei fili⁹: sicut
est illud: Dñs dixit ad me: filius me⁹ es tu.
Oēs aūt filij eius vocant: qui sanctis iussi
onib⁹ acquiescūt: sicut in euāgelio legitur:
Quotquot aūt receperūt eū dedit eis ptā-
tem filios dei fieri. Intēde vero qđ p tertiā
decimam speciē dcfinitiōis: quā greci Ca-
ta analogian: latini iuxta rationē dicūt: ho
mines dicunt dij ⁊ filij dei: que tunc exorit
qñ maioris rei nomie res diffinit inferior.
Hoc etiā argumētum cōparatiōis: refert a
minore ad mai⁹. Minores sunt eñ hoies
qꝫ dij. **Uos autē sicut hoies mo-
riemini: ⁊ sicut vn⁹ de principib⁹ ca-
detis.** Superiorē versuz dixit ad iustos:
nunc verba deflectit ad impios. Increpat
eñ incredulos: qui mori poti⁹ p superbiam
qꝫ p obedientiā viuere maluerūt. Dicēdo
eñ: Sicut hoies: significat vtiqꝫ pctōres:
qui nullo pcio sūt redēpti: nec de obnoxijs
facti sunt liberi. Adiecit: Et sicut vnus de
pncipibus cadetis. Unū de principibus:
significat diabolum: qui de celo proiectus
corruit: ⁊ penaz sue peruersitatis inuenit.
**Exurge de⁹ iudica terraz: qm tu
hereditabis in omnibus gentib⁹.**
Cui dicit: Exurge: nisi illi q̄ ꝓuidebat oc-
cidi? Judica terrā: eidem ipsi dicit: de quo
scriptū est: Cū aūt venerit fili⁹ hois in ma-
iestate sua: ⁊ oēs angeli cū eo: tunc sedebit
sup sedē maiestat' sue: ⁊ ꝯgregabūt añ eū
oēs gētes: Hereditabis in gētib⁹: terrā scꝫ
quā supius dixit: illā quā beati possidebūt
⁊ ad eternā iocunditatē magne felicitatis
accipient.

Matth. 25

Cōclusio.

Audite iudei: intelligite ptinaces:
quāta de aduētu dñi: asaph iste lo-
cutus est. Quid colitis si ꝓphetaꝝ vestro-
rū dicta nescitis? Uenite ad catholicos sa-
cerdotes: aperient aures vestre vt possitis
dono domini diuturnā euadere surditatē.
Uos qꝫ psalmi hui⁹ pmo versu curamini:
qui nestorij ⁊ euticis pestifero vapore fer-
uetis. De quo eñ dicit: Deus stetit in sy-
nagoga deoꝝ? Et sequit: In medio autez
deos discernit? Stetit vtiqꝫ ab humanita-
te: discreuit a deitate vn⁹ atqꝫ idē dñs xps:
vtrūqꝫ verū: vtrūqꝫ pfectū est. Talis eñ er
ror est: duas naturas diuisas fm duas p-
sonas in xpo dño ꝯfiteri: qualis vnā cōfu-
sam credere qꝫuis in vnitate psone. Uobis
eñ Sedulij versus ille dicēdus est. Ambo
errore pares: qꝫqꝫ diuersa sequant. Nam si
hoiem ad celos nō extulit: dicite quē rede-
mit? Formā siquidē serui assūptā legis: nō
absumptā. Nulli aūt datū est tunc perire:
qñ ne aliqñ perire possit accepit. Nā si iaz
vna natura sub cōfusione magis vra: o eu-
ticiani facta est vt putatis: quō filius hois
ad iudicandū pdicit adhuc esse venturus?
Aut quō videbūt impij in quē cōpunxerūt?
Deniqꝫ vt hec psuasio fundit⁹ tolleret: p⁹
resurrectiōez thome dubitāti ipe respōdit:
Mitte manū tuā ⁊ vide: qm spūs carnē et
ossa ñ habet: sic me videtis habē. Cōsidera
te etiā que vos sequat absurditas. Nā cū
ex duabus naturis vnā factaz dicitis: aut
confusionē prouenisse creditis: aut vnam

Job. 20

pisse sine pudore firmatis. Quid refugitis cōfiteri qđ patrib⁹ nostris spiritusctō reuelante cōplacuit? Certe si nō vultis duas naturas incōfusas: imutabiles: indiuisas: inseperatasq3 credē: dicite duas substātias: dicite duas formas: sicut apl's ait: Qui cū in forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ est esse se equalē deo: sed semetipsum exinaniuit formā serui accipiens: z habitu inuent⁹ vt hō. Tantū est ne refugiētes dogma salutiferū: exitiū vobis pparetis eternū. Sciendū vero est: q2 hic psalm⁹ qntus est eo2: qs de duab⁹ naturis domini christi pscriptos esse pdiximus.

Phil. 2

Explicit expositio in psalmū. LXXXI

Incipit expositio in psalmū. LXXXII

Canticū psalmi asaph.

Cantici psalmi significantiā in pfatione posuim⁹: z p titulos vbi loc⁹ exegit frequēter ediximus: qm̄ nominū isto2 virtus ad illū nos intellectū trahit: vt in reb⁹ actualib⁹ ad diuinā cōtēplationē animos iugiter erigam⁹. Asaph vo: ɔgregationē latina lingua resonare nō dubiū est. Sed iste asaph quotiens in mediū deducit: sicut iā diximus: nō est auctor ipe carminis: sed pter nōis sui significationē virtutesq3 psalmo2u3 apte titulis videtur appositus.

Diuisio psalmi.

Asaph q̄ multa iam in supioribus psalmis de dn̄i incarnatiōe pdixerat: nūc i pmo mēbro de aduētu ei⁹ scđo dictur⁹ est: expetēs vt qm̄ in fine seculi inimici ei⁹ p antixpm nimis erigēdi sūt: ipius cito debeat venire iudiciū: ne grauissimi hostis diuturna licētia cunctā vastare possit ecclesiā. Scđo mēbro: in eos p similitudines q̄sdā noim supplicat vindicari: correctionis voto nō maledictiōis instinctu.

Expositio.

Deus quis silis erit tibi? ne taceas neq3 cōpescaris de⁹. Hec figura dicit Epinalepsis: id est: verbi in pncipio versus positi in eiusdē fine repetitio. Cōsiderādū est qđ sibi velit istud initiū: qm̄ sūma breuitate magna2 rerū sacramēta ɔcludit. Quis em̄ silis erit illi q̄ celū z terrā vel cūcta q̄ in his sunt momētanea celeritate pfecit? Nā licet dn̄s xps q̄ inter iudeos cōuersat⁹ est: a pfidis hōi tm̄mō credit⁹ est esse similim⁹: intantū vt eū z flagellis cederēt z sententie prauitate dānarent: iste tn̄ vir egregi⁹ q̄ christū potētie sue magnitudine ɔtuebat: merito nullū ei silem esse pfitet q̄ carnis veritate vestitus diuinitatis sue iura non minuit: sed cū patre sp manēs nobiscū habitare dignat⁹ est. Ueraciter ergo positū est: Quis silis erit tibi? Sequit. Ne taceas neq3 cōpescaris de⁹. Hic iā potētia illa futuri declarat aduentus: qn̄ nec tacet q̄ iudicat: nec cōpescit q̄ virtutis sue manifestatione declarat. Talia em̄ in pmo aduētu nō fuisse manifestū est: qn̄ sicut ouis ad occisionē duct⁹ est: z sicut agnus corā tondente se: sic nō aperuit os suū. Cōpescuit etiā virtute3 suā: qn̄ se passus est q̄si reū teneri: z pontio pilato sine aliq̄ reluctatione cōtradi. Ista em̄ in futura iudicatione cessabūt: vbi potētia diuinitatis elucescet. Qm̄ ecce inimici tui sonuerūt: z qui oderūt te extulerunt caput. Singula singulis reddit. Na3 cōtra illud qđ ait: Ne taceas: subiungit: Qm̄ ecce inimici tui sonuerūt. Cōtra illud aūt qđ dixit: Neq3 cōpescaris: causā reddit: Et qui oderūt te extulerūt caput. Sed hoc totū ad antixpi magis tēpora cōpetent aptat: qn̄ inimici dn̄i tumultuosis seditionib⁹ insonabūt. Et bene nō posuit locuti sunt: sed sonuerūt: vt eis hominū merito negarent verba: qui voces rationabiles nō habebāt. Intēde etiā qđ plurali numero dixit: Qui oderunt: Et seqt: Extulerunt caput: dū capita dicere potuisset: sed omnib⁹ insanis vnū est caput antixps. Qđ ideo dicit elatū: q2 multa potestate gloriabit: vt se etiā deum dicere psumat excelsum. †In plebē tuā astute cogitauerunt cōsiliū: z cogitauerūt aduersus sanctos tuos. Risoria potius q̄ dolenda cōquestio: cōtra plebē dn̄i cogitasse perituros: z astuta falsitate: id est: dolosa voluntate nisos esse decipere: quos pbant veritatis studia cōmunire. Sed vt amplius eo2 leuitas exponeret: addidit: Aduersus sanctos tuos: vt nō solū mediocribus dolū: verūetiā ipsis quodāmodo celestibus viris inferre conarent exitiū. Dixerūt: venite disp̄dam⁹ eos de gente: z nō memoret nomē isrl' apli⁹. Refert inania verba dementiu3: q̄ merito

Sche

P

Is. 53

supius sonuisse posuit q̃ locutos. Hac em̃ intẽtione faciẽda est antichristi psecutio illa seuissima: vt christianũ nomẽ d orbe terrarũ: quasi malũ aliqd fundit9 abrogetr: nescientes qz dum seruos xp̃i necare cupiũt: sanctoꝝ numeꝝ assidua psecutione cõplebunt. De gente aũt qd posuit numero singulari: significat ppl̃m christianũ. Nã q̃uis de multis gentib9 doceatr esse collect9: merito gens dicit vna: q̃ de vno fonte baptismatis noscit esse pcreata. Siue ille psecutor vnã gentẽ dicere potuit: quos in vnaz volũtatem sociatos eẽ cognouit. Seu p figurã Exallage põt accipi: id est: p mutatione: qñ p numero plurali ponit singularis.

Quoniam cogitauerũt† ɔsensũ in vnũ: aduersum te testamentũ disposuerũt. Testamẽtũ: in diuinis scripturis nõ solum dicit mortuoꝝ: sed etiã pactũ inter viuos habitũ: qm̃ mẽtes paciscentiũ interueniẽs scriptura testat. Sic em̃ laban τ iacob fecisse legim9 testamentũ: duz aliq̃ inter se viui pepigisse doceant. Pactũ em̃ quodãmõ τ pditi fecisse dicunt: qñ adunato studio psequũtur eos q̃ ab eoꝝ errore dissentiũt. Et ispice qm̃ dicẽdo: Cõtra te: aduersarijs fecit inuidiã. Qd argumenti genus oratores ad sua studia trãsferẽtes: aios iudicum soliti sunt oĩmodis cõmouere. **Tabernacula idumeoꝝ τ† hismaelitũ. Moab τ agareni: gebal τ amon τ amalech: τ alienigene cũ habitatibus tyrũ. Etenim assur† simul venit cũ illis: facti sũt in† susceptionez filijs loth.** Enumeratio istoꝝ noim quã hi tres versus amplectunt: xp̃i declarat inimicos. Quoꝝ significatiões aperiam9: vt oĩa tẽporib9 antichristi cõgruere videant. Idumei: interp̃tant: vel sanguinei: vel terreni. Hismaelite: obediẽtes mũdo: nõ dño. Moab: ex patre: qd tali mõ significat peccatorẽ: vt ad patrẽ adã ei9 inobediẽtia referat. Agareni: id est: aduenę. Gebal: vallis vana. Ammõ: ppl̃s turbid9. Amalech: ppl̃s lingẽs: id est: fallaciter blandiẽs. Tyr9: angustia. Assur: p ipo diabolo posit9 est: q̃ reuera simul cũ eis venit ad oppugnatõem fideliũ. Loth: declinãs interp̃tat. Vñ merito tale nomẽ in fine positũ est: ac si diceret: Oẽs declinauerũt: sil inutiles facti sũt: nõ est q̃ faciat bonũ: nõ est vsq ad vnũ. Hec em̃ turba pditoꝝ q̃ sub antixp̃o cõgreganda est: allusiõe taliũ noim euidẽter exp̃ssa est: vt merito tot maloꝝ vocabula: in illa intelligeres plebe cõgesta. Meminisse aũt debem9: hos versus p figurã Polysynthe ton fuisse decursos: qs si sollicite relegas: reperies eos multis cõiunctiõib9 esse copulatos. **Fac illis sicut madian τ sisare: sic iabin in torrẽte cyson. Disperierũt in endor: facti sunt† sic stercus terrę.** Uenit ad secũdã partẽ: vbi pphetię spiritu eis retribui depcat fm ordinẽ futuroꝝ. Et qz supius mores eoꝝ p nomina collecta descripserat: nũc q̃ retributiones eis p siĩtudines gentiũ fieri depcat: qs israelitic9 ppl̃s dño iuuãte supauit. Madian: iterp̃tatur declinãs iudiciũ. Sisara: gaudij exclusio. Jabin: sapiẽs: sed iste mũdan9: de quo apl̃s ait: Ubi sapiẽs: vbi scriba? Qui oẽs in torrẽte cyson: τ i endor fonte perierũt: facti sunt stercus terrę: dũ cadauera eoꝝ corporali putrediẽ soluerent: sicut legit: Terra es τ in terrã ibis. His igitur q̃ in sua ptinacia mãsuri sunt siĩis optatur occasus: qz sic illi ɔtra israeliticũ ppl̃m: ita isti bellabũt cõtra fidelissimos illi9 tpis vtiq xp̃ianos. **Pone principes eorũ sicut oreb τ zeb τ zebee τ salmana. Oẽs principes eoꝝ.** In eisdẽ enumeratiõib9 pseuerat: vbi sola noim explanatio necessaria est. Ceterũ ad qs causas posita sũt: pxime nos dixisse retinem9. Oreb: siccitas iterp̃tat. Zeb: lupus: τ Zebee: victima. Salmana aũt: vmbra ɔmotionis. Hec oĩa exercitui optat antixp̃i: q̃ nulla ɔuersiõe saluãdi sũt: q̃rũ in ipis q̃ noib9 tenebrosis detestabilis iã eoꝝ sentit interit9. Qd gen9 locutiõis ppriuz dicim9 esse scripturaꝝ diuinarũ: vt p interp̃tatões nominũ ꝟtutes possim9 sentire dictoꝝ. **Qui dixerũt hereditate possideam9† nobis sanctuariũ dei.** Ipm est qd τ supi9 dixerat: Uenite dispdam9 eos de gẽte: τ n memorabit nomẽ isrl ampli9. Hic em̃ pncipes maloꝝ ɔsilioꝝ significãt auctores. Hereditate possideam9: ꝑ illd ponit: qz dñi dr hereditas vt illi magis hereditatem inuadere niterent: quã iure sibi dñs vẽdicauit. Sed q̃ sit ista hereditas ɔsequẽt exponit.

Sche

Al. vt

Rp̃

j. Cor. j

Geñ. 3

Rp̃

PP

Al. nõ hz

Põ.

j. Corl. 3	Sanctuariū dei: id est: pp̄ls xp̄ian⁹: de quo aplus ait: Tēplū eñ dei sanctū est qđ estis vos. **De⁹ meus pone illos vt rotam: ⁊ sicut stipulā ante faciē vēti.**
Al. ignis Al. siluā Al. et sicut	**Sicut† igne qui cōburit† siluas: †velut flāma cōburens mōtes.** Hos duos versus ꝓpter siilitudinē rerū iūxim⁹: in quib⁹ multiplices calamitates p̄dicunt̄ incredulis. Impij eñ dū in mala cogitatione voluunt̄: rotis fiunt siles: que posteriorib⁹ eleuatis anteriora sua trāsmittere vident̄ ad tergus: nec quicꝗ̄ ꝓficiūt dū suis rotationib⁹ atterunt̄. Sequit̄ secūda comparatio: vt leuitas peccātiū q̄si vēto meabili trasferat̄: ⁊ huc atꝗ̄ illuc volitās incerta sp̄ voluntate moueat̄. Uenti aūt facies p̄sentia ipsi⁹ venti ponit̄. Nō eñ vētus aliqua figuratione p̄notat̄: sed corporeū in h tm̄ sentim⁹: qđ eius impetu ⁊ trāscursionibus verberamur. Ignē ꝗ̄ ⁊ flammā: posuit iudicij tempus: qñ ⁊ silue densissime peccatoꝝ: ⁊ mōtes supbie cremabunt̄. **Ita**
Al. illos Al. turbabis	**psequeris† eos in tempestate tua: ⁊ in ira tua† cōturbabis eos.** Ita p̄seq̄ris eos: respicit ad illa que superi⁹ dixit: vt sic debeāt exterminari: quēadmodū cōparationes antefate cōmemorāt. Adducunt̄ alie siilitudines. In tempestate tua: ⁊ in ira tua cōturbabis eos. In tempestate tua: id est: iudicij tēpore. Qđ tēpestati merito cōparat̄. Primū: q: improuisuz est. Deinde: qđ subito fragore cōturbat: ⁊ locū tollit cōsilij repētina p̄iculi magnitudo. Tēpestas eñ imbriū: aeris ē quedā cōcitata seditio: in qua vehemēter terremur: dū aquaꝝ nimietate vexamur. Sequit̄. Et in ira tua cōturbabis eos. Sepe iā dixim⁹: irā diuinitati nō posse cōgruere: sed ab hoibus tractū est: qui qñ sceleratos iudicāt feruore animi cōmouent̄: nec aliter ad dānandū hoies veniūt: nisi de cōmissis eoꝝ criminib⁹ excitētur. **Imple facies eorum ignominia: ⁊ quęret nomē tuū dñe.** Hactenus futuras penas illis peccatorib⁹ ꝓphetauit q̄ in suis remāserūt sceleribus ptinaces: nunc ad illos cōuertit̄ q̄ sunt dño p̄stāte credituri. Nā illoꝝ facies implet̄ ignominia: qui peccatoꝝ suoꝝ non inuenerint laudatores: sed poti⁹ eis in p̄senti reputat̄: qđ in mala actiōe gesserūt. Istos plerūꝗ̄

opprobriū corrigit: dū se viderit a generalitate culpari. **†Confundant̄ ⁊ cōturbent̄ in seculū seculi: ⁊† reuereant̄ ⁊ pereant.** Redit iteruz ad ptinaces: q̄ dei munera nō habebunt. Possunt eñ aliq̄ in hoc seculo salutariter ꝯfundi ⁊ erubescere: qñ ꝯuersionis dona p̄cipiunt. Confundūtur aūt ⁊ cōturbant̄ in seculū seculi: q̄ eterna vltione dānandi sunt. Sequit̄. Et reuereant̄ ⁊ pereāt. Ipse sensus est quē supius dixit: q: ibi reuerendo nō ꝓficiūt sed pereunt: qui ad eternū supplicium destinantur.

Et cognoscāt† qm̄ nomē tibi dominus: tu solus altissim⁹ in omni terra. Cognoscāt: ad gen⁹ respicit vtrūꝗ̄ peccantiū: siue q̄ obstinatione sua perituri sunt: siue q̄ adhibita satisfactiōe liberant̄. Omnes eñ cognoscūt omnipotentiā dñi: q: ip̄e solus est altissim⁹: dū ip̄m cognouerint ⁊ cōuersis parcere ⁊ obduratos eterna vltione damnare.

Cōclusio.

Meminerim⁹ hunc asaph nō frustra vndecim psalmis superiorib⁹ itroductum: vt corda durissima iudeorū frequēti synagoge ip̄ius voce verberata mollescerent: crederētꝗ̄ vel ipsi nomini cui videbant̄ esse deuoti. Quapropter adest cura p̄dicantiū: si sibi nō impediat obstinatio p̄ditorū. Oīa de dñi incarnatione p̄fecta: oīa de gentium credulitate manifesta sūt: iudicij tēpus restat qđ oēs gn̄aliter sustinem⁹. Sed ante oportet credere ne ibi possit impios vltio p̄dicta dānare.

Explicit expositio i psalmū. LXXXII

Incipit expositio i psalmū. LXXXIII

In finem ꝓ torcularibus filijs chore psalmus.

Quid significat in finē: frequenter expositū est. Et cū supioribus titulis: ꝓ torcularib⁹: dixerim⁹ ad ecclesiam ptinere: cōgruit tñ diligēter inspicere cur eccl̄ia visa est tale nomē accipere. Uua pendēs atꝗ̄ intacta: ⁊ oliue bacca in arbore cōstituta: suauissimi saporis sui nō indicant dignitatē: sed cū ad torcular vtraꝗ̄ ꝑuenerint: nimioꝗ̄ pōdere ꝯpressa detumuerint: tunc fructus dulcissimi liquoris emanant q̄ in follibus suis reconditi nō patebant. Sic eccl̄ia dei: cū afflictiōib⁹ p̄secutionibusꝗ̄ cōterit̄: declarant̄ merita sc̄toꝝ:

que quietis temporib9 cognita nõ fuerũt. Isti9 ꝙ torcularis ꝓssura sanctificat: cõtritio meliorat: cui9 labor celestis fruct9 est: et pena ꝑsens requies sempiterna. Nec illud vacat: qḋ in octauo et in octogesimo: ꝛ hic tm̃ ꝓ torcularib9 positũ est. Significat eñ ad sanctã trinitatẽ hoc mysteriũ ecclesie ptinere: qḋ in trini numeri repetitõe sacratũ est. Chore vero caluũ interp̄tari supra iam dictũ est. Cui9 nois interp̄tatio denunciat caluarie locũ: vbi christũ dñm cõstat eẽ crucifixũ. Et ideo filij chore: christiani modis oĩbus indicant: ex quoꝝ psona psalm9 iste cantat. Et intende qḋ de p̄ciosissima caritate dñi: psalmus iste scḋs est: ꝙ nos supra oĩa gratie diuine ꝯsociat. Diuisio.

Filiorũ chore quos p significationẽ caluarie ad christũ dñm dixim9 ptinere: vna introducit psona generalis: que in p̄ma fronte psalmi iestimabile sibi desideriũ demõstrat ecclie. Scḋo modo: beatũ esse ꝓfitet cui dñs p̄stat auxiliũ: eũq ad ꝓfessionis facit gratiã puenire. Tertio: multo p̄stantius dicit esse in domo dñi abiectũ habitare: ꝙ pctoꝝ tabernacula cũ qbuslibet mũdanis honorib9 itroire.

Quã †amabilia Expositio. sũt tabernacula tua dñe virtutũ. Fili9 chore spirituali fecũditate regnãtus: ꝛ torcularib9 ecclie cõpetent exp̄ssus: ad futurã hierusalẽ desiderat puenire: in qua iam nulla sint põdera tribulationũ: sed beatitudine secura impturbata felicitate potiat. Dicẽdo: Quã: magnitudinẽ rei exp̄mere nõ potuit: sed dedit hoc infinitissime sentiẽdũ. Quis eñ possit cõprehendere q̃ ambitu: aut afflict9 requiez: aut eternitatem ꝯditio mortalitatis exposcat? Nã qḋ dicit: Dñe virtutũ: nescio ꝙ ibi magnã sensit inesse potentiã: vt ꝙuis tale munus nõ potuisset verbis exponere: aliqḋ tñ ibi bonũ ingens esse mõstraret. Que figura dicit Emphasis: que plus in itellectu relinquit vtiq ꝙ dicat. Cõcupiscit ꝛ deficit aĩa mea in atria dñi. Cor meum ꝛ caro mea exultauerũt in deũ viuũ. Quicqd cõtra hũanas vires assumit: defectus ibi ꝓ rerũ magnitudine reperit. In illud eñ necesse est deficiat: q̃ mens directa ad ꝑsens nõ põt puenire. Cogitabat quippe vir iste sanctissim9 dñi virtutes ꝛ p̄mia: beatitudines illas celestes ꝛ gaudia hierusalẽ ex mortalib9 ꝓpũs immortalit letãtẽ: ꝛ necesse erat vt in suis gaudijs sensus ipse succũberet: qui ad rẽ desideratam eueſtigio nõ poterat puenire. Sed ꝙ robustus sit iste defect9: ꝙ fortissima lassitudo: ꝯsequẽter exponit dicẽdo: Cor meũ ꝛ caro mea exultauerũt in deũ viuũ. Quis enim vtraq ptinere videant ad carnẽ: cor tñ ad intelligẽtiã referri posse nõ dubiũ est. Naz cui9 sapientiã ꝓferre volumus: ei9 cor sine dubitatione laudam9. Vtraq eñ quibus cõstat hũanitas: id est: corpus ꝛ aĩa: in celestẽ dicit erupisse leticiã. Sz aduertẽdũ est: vir iste quãta fuerit sanctitate p̄clar9: vt ñ solũ eius aĩa: verũetiã caro que plus p̄uaricationis vitio ꝓbat obnoxia: in exultationẽ dñi felici sorte ꝓruperit: p̄uidẽs bona futuri seculi: que ei9 se credebat largitatib9 adipisci. Etem̃ passer inuenit sibi domũ: ꝛ turtur nidum †sibi vbi ponat pullos suos. Cũ superi9 animã corpusq dixerit in dñi exultatione gaudere: hic auiũ ista duo genera ad quãdã sĩlitudinẽ cõmendandã posuisse dinoscit. Passer est nimia velocitate celerrim9: qui in siluis habitare nõ patit: sed domũ sibi in parietũ foraminib9 desiderãter exquirit: quã dũ iuenerit nimio gaudio let9 exultat: q2 se diuersaꝝ aduersitatũ vlteri9 patere nõ credit insidijs. Sic aĩa iocundat: dũ in celoꝝ regna mãsionẽ suã senserit esse p̄paratã. Turtur vero abstinẽtie moderatione castissim9 est: qui vna tm̃ copulatione cõtent9: filijs suis nidũ edificare cognoscit. Qui nõ vt passer p̄paratã domũ reperit: sed nouã sibi de quibusdã particulis fabricare cõtendit. Huic caro nostra nõ irrite ꝯparat: que operas suas in dñi gaudet posuisse mãdato. Per hãc eñ euenit: vt ieiunioꝝ sacrificia suauiter offerant: vt cibũ pauperibus dem9: ꝛ sepeliam9 defũctos: egrotis seruiamus: positos in carcere visitemus. ꝛ cetera pietatis officia ꝙ corporalib9 noscuntur ministerijs explicari. Alij: turturẽ sancte applicauerũt ecclie: qm̃ p̄ter christi dñi alteri9 nescit habere ꝯsortiũ. Altaria tua domine virtutũ: rex me9 ꝛ deus me9. Versus hic ad sup̄iora respondet. Ait eñ:

C

Al. nõ hz

Sche

Altaria tua dñe virtutũ: vbi iungendũ est qđ in p̄mo versu psalmi dictũ est: Q̃ amabilia sunt. Que figura dicit̃ Apochinu: id est: a cõmuni: qñ dicta supius ad inferiora respõdent. Sed qm̃ anteri⁹ dixerat: domũ passeris ꝛ turturis nidũ: quid in eis intelligere debuissem⁹ ostendit. In his em̃ altarib⁹ quasi in domũ gratissimã fidelis aĩa fritinnit: in his altarib⁹ carnis opera q̃ tñ sũt sancta reponunt̃. In illo altari spes firmissima collocat̃: in quo beatoꝝ anime velut in quodã penni prandio cõuiuijs celestib⁹ epulant̃: vbi satietas magis incitat: nec beata esuries aliqñ discedit. Addidit etiã: Rex meus ꝛ de⁹ meus. Rex a regẽdo dicit̃. Deus videlicet a creando: q̃uis ꝛ timore tale nomẽ indicare mõstret̃.

ET

Beati qui habitant in domo tua dñe: in seculũ seculi laudabunt te. Quid muneris cõferant altaria illa p̄dixit. Nam si beat⁹ ħ habeat̃: cui ad tẽp⁹ oĩa secũda p̄cedunt: nec aliqua aduersitate cõcutit̃: qđ de illa beatitudine sentiam⁹: cui nec in q̃litate nec in pennitate quicq̃ simile reperit̃? Sed q2 hũanis verbis hoc bonũ nõ põt explicari: tñ vñ pueniat nõ tacet̃. Dicit em̃: Laudabũt te. Inde est quippe illa beatitudo mirabilis: quã vt eternã intelligeres subiecit: In seculũ seculi. Sed q̃lis rogo illius seculi ventura leticia est: vbi dabit̃ copiose gaudere: ꝛ nũq̃ ab ea posse discedẽ?

Al. secula seculorũ

Beat⁹ vir cui⁹ est auxiliũ abs te dñe: ascensus in corde ei⁹. Decursa ꝯtemplatione felicitatis future: venit ad scđm modũ vbi dei famulũ etiã hic ostẽdit beatũ: ne putarent̃ fidelib⁹ p̄mia vel hic in totuз fuisse subtracta. Dicẽdo em̃: Auxilium abs te dñe: p̄didit hic labores colluctationesq̃ difficiles. Adiecit. Ascensus in corde ei⁹. Utiq̃ illi btõ cui ẽ auxiliũ a dño: ascẽsus ẽ in corde: q2 sp̄ p̄ficit: sp̄ ascẽdit: ꝛ quãtũ dñs p̄stat auxiliũ: tãto alti⁹ eleuat̃ ad celum. Tale est em̃: verbi causa: qđ dicimus: cũ vicerit quis auxilio dñi libidinẽ: ascendit primũ gradũ. Cũ dominat⁹ fuerit supbie: salit alteꝝ. Dũ supauerit auariciã: subit tertiũ. Et tot gradibus euehit̃: quot vitijs fuerit absolut⁹. Sic p quintã speciẽ definitionis que grece Cata antilexin: latine ad verbum dicit̃: beatificata definitio est.

Al. nõ hз

Al. ascẽsiones

Al. suo

℞

P̄

Cõplectitur em̃ quid sit beat⁹: cui est auxilium abs te dñe. **Disposuit in cõualle lachrymarũ in locũ quẽ disposuit. Etem̃ benedictionẽ dabit qui legem dedit.** Cõuallis lachrymaꝝ: penitẽtis humilitas est. De qua tãtũ quis ad superiora cõscendit: quantũ in illa satisfactione descenderit. Sed ne forsitan quereres vbi ascẽderet: subiunxit: In locũ quẽ disposuit. Locus vtiq̃ ille disposit⁹: regnũ domini significat futurũ: quẽ cõtingere felici sorte merebimur: si ad eũ puenire dispositi a dño regulis appetam⁹. Ipse em̃ disposuit gradus qui ordinauit ꝛ locũ: qui vult accipere p̄miũ audiat quid iubet̃. Sequitur. Etem̃ benedictionẽ dabit qui legeз dedit. Cũ ꝓphetie tẽpus esset sub lege dñi cõstitutũ: nec adhuc venisset gratie donũ: eundẽ dicit benedictionẽ daturũ: id est: gratiã suã qui legis dedit ante iusticiã: docẽs dominũ christum vtriusq̃ testamẽti euidẽter auctorẽ: cũ dicit: Bñdictionẽ dabit qui legeз dedit.

Ambulabũt de virtute in virtutẽ: videbitur de⁹ deorũ in syon. Uirtus primũ erat in lege: nũc est virtus in gratia. Sз iocũdior que redimit: q̃ illa que iudicat. Prestet ipse qui vtrũq̃ dedit: vt qm̃ bona p legẽ peccatores suscipe nõ meremur: absolutionẽ nobis p gratiaз cõferre dignet̃. Intelligat tñ christian⁹ de virtute in virtutẽ sibimet ambulãdũ: ne se remittat ad ociũ. Sequit̃. Uidebit̃ de⁹ deorũ in syon. Ecce duas illas v̾tutes in vnã dicit christi cõuenire psonã. Ipse em̃ visus est hierosolymis in syon mõte: qui legem dedit ꝛ gratiã. Deũ vero deorũ queadmodũ debeam⁹ aduertere: p̄xime in octogesimop̄mo psalmo iã dictũ est: q2 ꝛ sanctos viros scriptura diuina deos appellare nõ desinit. Sic em̃ dicit̃: Deus deoruз: queadmodũ: rex regum: sanct⁹ sanctorũ: dñs dominantiũ. Uidebit̃ dixit: nõ intelligit̃: q2 illud erat omniũ: istud vero paucoꝝ.

Domine deus virtutũ exaudi precem mea: auribus p̄cipe de⁹ iacob. Ut reuera vnũ deũ intelligeres illarũ esse virtutũ quas superi⁹ dixit: Ambulabũt đ virtute in virtutẽ: exclamãs ipse quoq̃ p̄fessus est: Dñe deus virtutũ. Et quis est iste de⁹ virtutũ? De⁹ iacob: id est: dñs xp̄s: qui

inimicorū suorū clemētissimus supplātator agnoscitur: quādo eorū prauas nequicias ad virtutū semitas facit puenire directas. Siue illud mauult intelligi: vt sicut iacob fecit israel vocari: q2 viderat deū: ⁊ istuz ꝙ fidelissimū qui hic loquit faceret maiestati sue eternā gloriā cōtueri. **Protector noster aspice deus: ⁊ respice in faciem christi tui.** Venit ad tertiū modum: vbi deprecat innotescere mundo dominū saluatorē. Hoc nō tāꝙ dubitās vir sanctissimus optat: sed postulat cito fieri que nouerat esse ventura. Et q2 p redemptorē nostrū mundū sciebat esse saluandū: petit vt sic aspiciat genus humanū: quaten9 in faciem christi sui respiciat pater: nō ꝙ ille aliquādo eū nō respicit: sed vt p̄sentia incarnationis gentib9 illū innotescere faceret: q cis facie pbat incognit9. Hec figura dicit Hypallage: latine pmutatio: quotiēs dicitur respici magis ille qui respicit: vel his similia: que in scripturi diuinis frequēter adhibent: vt est illud: Domin9 de celo pspexit sup filios hominū: vt videat si est intelligens aut requirēs deū. Ut videat em̄ dixit: id est: videre faciat. Simile est ⁊ illō: Intellige clamorē meū: nō quod ille depcat9 intelligat: qui nouit oīa sicuti sunt: sed intelligi faciat ab his qui ignorare noscunt. **Quia melior est dies vna in atriis tuis: sup milia. Elegi abiectus esse in domo dei†: magis ꝙ habitare in tabernaculis peccatorū.** Ipsa sunt atria dn̄i: in quib9 superius cōcupisse se ⁊ defecisse testat9 est: in quibus vna dies iuste desiderat: q2 semp eterna est: que solis aduentu nō orit: nec eius finit occasu: quā nō sequitur crastina: nec p̄cedit hesterna: sed imutabilis manēs cōstat vnitate ppetua. Sup milia: mundū istū significat: vbi milia dierū sustinent finē: ⁊ ab vno illo vincit: quicqd in istorū multiplicationibus aggregat. Merito ergo talib9 desiderijs querit: cui nihil simile reperit. Hec figura dicit Parison: id est: equatio sententie: quādo due res ediuerso ponunt: s vna magis eligit: sicut ⁊ hic ⁊ superi9 fecit: ⁊ interi9 ipse factur9 est. Sequit. Elegi abiect9 e in domo dei: magi ꝙ habitare i tabernaculis pctōrū. Vir sapiēs n̄ iudicabat ad carnis oculū: sed ad ipsi9 veritatis aspectū: vt esset abiectus in domo dn̄ica: ꝙ in gloria seculi viuere crimiosa. Abiectio illa pulchra: O sublimitas ista fedissima. Ipa ē scz que superius dicit: cōuallis lachrymarū: palacijs omnib9 sine dubitatione supior: vbi ⁊ si ad tēpus plangit: inde tn̄ sine fine gaudetur. Abiect9 em̄ dixit: qui hūana estimatione habet extremus. Sed apud deū ille magis honorabilis iudicat: qui ppter nomen ipsi9 inter homines videt esse despectus.

†Quoniā misericordiā ⁊ veritatē diligit† dn̄s deus: gratiā ⁊ gloriaz dabit domin9. Causa reddit quare domus dn̄i plus debeat diligi ꝙ tabernacula pctōrū. In ecclesia em̄ ipsius primū misericordia est: q2 de peccatorib9 efficit iustos: ⁊ veritatē illis pmissi p̄mij nō negauit: sicut dicit aplus: Qui prius fui blasphemus ac psecutor ⁊ iniuriosus: sed misericordiā cōsecutus sum. Et paulopost: Bonū certamen certaui: cursum cōsūmaui: fidē seruaui: superest mihi corona iusticie quā reddet mihi dn̄s in illo die iustus iudex. Ecce vtrūqꝫ cōplexus est: ⁊ misericordiā dn̄i ⁊ veritatē. Subiungit etiā: Gratiā ⁊ gloriā dabit dominus. Ne solā gratiā in hoc seculo sancti putares esse collatam: sequit: Et gloriā dabit domin9. Hic em̄ primo p̄stat gratiā: vt peccator cōuertatur ad vitā: in futuro dabit gloriā vt diuino munere iustificati angelorū mereant esse cōsortes. Gr̄a em̄ dicitur gratis data: sicut ait aplus. Si aūt gratia nō ex operib9: alioquin gratia iā nō est gratia. Ipsa est quippe dn̄i christi gratia: q nos preparat/adiuuat/corroborat ⁊ coronat. **Non priuabit bonis: †ambulantes in innocētia.** Malorū tantū pena est a munere diuinitatis arceri. Innocētiā vero plenā dei cōstat esse munerib9: sed hec innocētia sui debet vocabuli fine cognosci. Ipse est em̄ innocēs: qui nulli nocet. Talis ergo nō pōt priuari munerib9 dei: q iam hic dona beate cōuersationis accepit. Innocēs aūt est qui hic disponit in cōualle lachrymarū: qui elegit abiectus eē in domo dei: magis ꝙ habitare in tabernaculis peccatoruz. ⁊ his similia que supius dixit. **Domine† deus virtutū: beatus homo qui sperat in te.** Tot bona explica-

Al. Quia
Al. nō h3
j. Timoth. i
2. Timoth. 4
ET
Al. eos q ambulant
Al. nō h3

re nō potuit: quę sanct⁹ suus anim⁹ sentie-bat. Et ideo sub admiratione legendū est: Dn̄e deus virtutum: qui tanta facis: quā-ta hoīes referre nō possunt. Ad postremuȝ intulit aliqd aliud quā p̄misit: Beatus ho mo qui sperat in te. Quod schema dicitur Paraprosdocia: latine inopinat⁹ exitus: hoc est: cū aliud ꝓponiť ⁊ aliud subiungiť. Intelligam⁹ ergo quātū possumus sensū diuinū: q̄ multiplici decore reluceat: vt il-lud qd̄ multis verbis explicare n̄ poterat: in paucitate ꝯcluderet. Beatus est em̄ qui spem suā in ęterna fęlicitate posuerit. Bea tus cui⁹ bona n̄ occidūt. Sȝ postremū pfec te beatus est: cuius spes in domino iugi-ter ꝑseuerat.

Sche

℞

Cōclusio.

Mirabilis psalmus: ⁊ omni mūda-na suauitate iocundior: qui sic no-bis ecclię torcularia fecit oīno dul-cescere: vt optabili⁹ habeam⁹ tali fasce de-primi: q̄ hui⁹ fęlicitatib⁹ subleuari. Unde iam merito dicim⁹: Cōcupiscit ⁊ deficit ani ma mea in atria dn̄i. Sed sanctā petimus trinitatem: vt queādmodū sensus nostros dulcedo p̄sentis lectiōis afficit: ita iugiter in nobis maneat qd̄ ipse miserat⁹ infudit.

Explicit expō in psalmū. LXXXIII

Incipit expō in psalmū. LXXXIIII

In finē filijs chore psalmus.

In finē: dominū saluatorē significa re cōstat in titulis: sicut dicit apl̄s: Finis em̄ legis christus ad iusticiā omni credenti. Filijs chore psalm⁹. Quid significet chore: sepe iā dixim⁹. Hoc tamē in sūma cōmonere sufficiat: hunc psalmuȝ de illis dici: qui iam dn̄o saluatori sincera mente crediderūt: de cui⁹ primo aduētu p̄-sens psalmus terti⁹ approbať.

Ro. jo

Diuisio.

In prima parte psalmi: ꝓpheta do mino breuiter gratias agit: qm̄ de illa antiquitate iudaicę natiōis ꝑ-uenit ꝑplus ad culturā dn̄i saluatoris. Se-cūda parte: refert queādmodū iraȝ suā do minus in ꝑplo iudęorū mitigare dignatus est: expetens aduentū christi in quo hūana cęcitas euidentissimū lumē credulitatis ac-cepit. Tertia parte: ad seipsum verba con-uertit: ⁊ ꝓphetię spiritu incarnati verbi p̄-dicat euidenter aduentum.

Expositio psalmi.

Benedixisti dn̄e terrā tuam: auertisti captiuitateȝ iacob. Preuidens psalmista futura mira-cula: tanq̄ de p̄terito letus exultat aduētu dn̄i bn̄dictā terrā esse ꝓnūcians: id est: car-nē vtiq̄ quā ipse ē dignat⁹ assumē. Per ia cob em̄ patriarchā frequēter dixim⁹ signifi care ꝑplm̄ fidelē: q̄ liberat⁹ est a captiuitate diaboli: qn̄ meruit dn̄i miseratōe saluari. Dicēdo: Auertisti captiuitatē: ostēdit eam ꝑ hūanis quidē iniqtatib⁹ fuisse crassatā: sed diuina miseratiōe submotā. Remi sisti iniquitatē plebis tue: operuisti oīa peccata eoꝝ. Remittere: est debitū relaxare: nō causę alicui⁹ interuētu: sed pie tatis intuitu. Sic dn̄s remisit culpā: dū re-os ꝑuenire fecit ad veniā. Hoc est qd̄ supe-rius dixit: Auertisti captiuitatē iacob. Ca-ptiuitas em̄ pcti fuit: qn̄ mūdus idolis ser-uiebat obnoxius: sed veniēte dn̄o saluato-re tecta esse: id est: oblitterata nō dubiū ē: cui⁹ aduentu ⁊ libertas nostra caput extu-lit: ⁊ sup̄bia diaboli ꝯfracta succubuit. Se-qť. Opuisti oīa pctā eoꝝ. Propitiatio dn̄i sic euidēter agnosciť: qn̄ peccata nostra co-operta esse monstranť. Illoꝝ em̄ abomina tio nostra absolutio est: ⁊ tūc securi reddi-mur qn̄ illa ad iudiciū nō vocanť. Hoc hu-mano generi cōstat esse collatū: cū saluta-ris dn̄s dignat⁹ est aduenire. Et intēde q̄ ꝑ hos duos versus: figura sit Homęoteleu ton: q̄ similibus litteris dictiōes plurimę ter minanť. Dixit em̄: Benedixisti: auertisti: remisisti: opuisti. Mitigasti oēm irā tuā: auertisti ab ira indignationis tuę. Interiecto diapsalmate: vēit ad secū dā partē referēs queādmodū iram suā dn̄s mitigare dignat⁹ est: ⁊ salus ꝓueniret qui-bus desperatio ꝑ factoꝝ suorū qualitatib⁹ iminebat: sicut in euāgelio ipse testať: Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierūt domus israel. Sed inspice qua mēsura sit posituȝ: Mitigasti. Prosequiť iteruȝ culpas q̄s in dn̄m saluatorem iudęoꝝ nefanda ꝑteruia studio ꝑuersitatis exercuit. Ab ira aūt indi gnationis suę: subaudiēdū est: qm̄ iudęo-rū auertit interitū: dū ad egrotos medic⁹: ad pestilētia plenos auctor salutis aduenit. Qd̄ nō solū ad vnā gentē: sed ad bn̄ficium toti⁹ orbis aptandū est. Cōuerte nos

de⁹ salutaris noster: ꝛ auerte iram tuā a nobis. Cū supius dixerit: Operui sti oīa peccata eoꝝ: mō quasi nouiꝫ petit: Auerte irā tuā a nobis. Sed vtraqꝫ cōueniunt si cōsiderem⁹ tēpora peccatoꝝ. Pro illis itaqꝫ iniquitatib⁹ que ante fecerat pplꝰs iudeoꝝ: pri⁹ gratias egit: qm̄ aduentu dn̄i oīa pbanꝫ esse mitigata. Hic aūt p futuris culpis iterū rogat: qꝛ eos in passione dn̄i crudelia scelera ꝑuidebat iterū esse facturos. Deniqꝫ hoc dicit: Cōuerte: vt de pse cutorib⁹ defensores fiāt: de blasphemis ꝑdicatores: de ꝯtradictorib⁹ discipuli. Dicēdo aūt: Nos: psonā ppl̄i de quib⁹ loquiꝫ sumit. Simili mō accipiendū est: Auerte irā tuā a nobis: ne gētē iudaicā debita possit pena ꝑcellere. †Nō in eternū †irascaris nobis: neqꝫ †extendas irā tuā a †ꝓgenie in ꝓgeniē. Sciebat dn̄i patiētiā impia hoīm sustinere pctā: ꝛ ideo rogat vt nō eos eterna dānatione ꝑcellat: sed inuitando demulceat: sustinēdo lucreꝫ: commonēdo corrigat: qđ tn̄ eū facturū esse noscebat. Perscrutādū est autē qđ duas ꝓgenies posuit. Prima est em̄: vt qbusdā placet: ab adā vsqꝫ ad christuꝫ. Secūda que ꝑ gratiā baptismatis: vsqꝫ ad finē seculi pacta cōcludiꝫ. Petit ergo: vt qꝛ priori generationi ꝓ ꝑtinacie sue qualitate iuste iratus est dn̄s: ne secūde generatōi idem velit irasci: que ꝛ si a pctō immunis esse n̄ pōt: tū ꝑ gratiā baptismatis ꝛ satisfactionē cōfessionis: culparū suarū sordibus desiderat expiari. Deus tu†ꝯuertens viuificabis nos: ꝛ plebs tua letabiꝫ in te. Mirabili dn̄m pietate deprecaꝫ: ꝓbās qꝛ cōuersionē nostrā de meritꝭ nō habem⁹: ꝫ ei⁹ munere ꝓuenit: qn̄ ꝓ se aliqđ anim⁹ salutariꝫ ꝯcupiscit. Dicit em̄: De⁹ tu ꝯuertēs viuificabis nos: id est: qꝛ tu ꝑmittis ꝯuersionis votū vt ad vite ꝑuenire possim⁹ introitū. Qđ cū donaueris: tūc illa plebs ꝓspere letabiꝫ in te: que infelicit gaudebat in se. Hoc em̄ ꝓuenit cōuersis qn̄ suscipere ceperint bn̄ficia saluatoris. Ostende nobis dn̄e misc̄diam tuā: ꝛ salutare tuū da nobis. Sciebat quidez dn̄m esse vētuꝝ: sed rogat vt hec bn̄ficia: nō tm̄ oculis carnalib⁹ videat: sicut ceteri nō credētes: sed purissimo cordis intueaꝫ aspectu. Misc̄dia em̄ patris saluator ē dn̄s: quē sibi illūinatiōe vere fidei cohors beata poscebat ostendi: nō tm̄ carnis velamine coopertū: sed potētie sue claritate cōspicuū. Nā idē cū de ipso diceret: addidit: Da nobis: id est: ꝯcede salutare tuū: quasi amplectendū: quasi possidendū: q̄si munere eterne glorie pfruendū. Perfidis em̄ tm̄ apparuit: nō etiā datus. Da ergo dicit: vt cū in mente nostra celesti dono recipiꝫ: nullis tēptationib⁹ auferaꝫ. Audiā quid loquaꝫ in me dn̄s deus: qm̄ loqueꝫ pacē in plebē suā. Et sup sanctos suos. Venit ad tertiā partē: in qua pulcherrimo schemate predicat dn̄i saluatoris aduentū. Naꝫ postqꝫ depcat⁹ est vt ei dn̄s appareret: q̄si petitiōis sue cōpos subita illuminatione cōpletus dicit: Audiā: id est: nō mihi loquendo officiā: qui iā sentio me accepisse qđ credā. Qđ gen⁹ locutiōis scripture diuine ꝓpriū esse cognoscim⁹: qn̄ nihil tale vt arbitror in libris secularib⁹ inueniꝫ. Vides ꝓphetie potentiā hoc dicto fuisse reuelatā. Intus em̄ loquiꝫ dn̄s: id est: spūssanct⁹: vt psalmista foris fari posse videaꝫ: intrinsec⁹ audit vt extrinsec⁹ audiaꝫ. Dicit tacit⁹ ꝓphete: qđ verberato aere populus possit audire. Sequiꝫ. Qm̄ loqueꝫ pacē in plebē suā: ꝛ sup sanctos suos. Pax dei christ⁹ est dn̄s: quā locuturū dicit spiritūsanctū: qm̄ est de eius incarnatōe dicturus. Plebi dixit: ꝫ sue: nō indeuote: id est: sanctis q̄ deo dn̄o ꝓbabili ꝯuersatiōe placuerūt. His em̄ pax ē dn̄s xp̄s: infidelibus aūt scādalū ꝛ stulticia: q̄ bellū in sacrilega mēte patiunꝫ: qꝛ pacis auctorē rectis semitis nō sequunꝫ. Sꝫ hunc versū paulo diligenti⁹ pscrutemur: qm̄ scelestas mētes veritatis ipi⁹ attestatione ꝯuincit. Hinc eniꝫ euidēter exp̄ssum est: quid sit spūsctūs: id est: dn̄s de⁹. Vbi sunt q̄ dicūt spm̄sanctuꝫ p̄re ꝛ filio eē minorē: ꝛ ita eē subiectū vt puteꝫ volūtatis sue iudiciū nō habere? Audiamus spm̄sanctū: q̄ in ꝓpheta suo spōte loquebaꝫ: dn̄m esse deū. Nā ꝛ in actib⁹ aplorū de ipso aperte legiꝫ: deū esse spiritūsanctum: dicēte petro: Anania cur tēptauit sathanas cor tuū mētiri te spirituisancto? Et post paulū ostēdere volens q̄ sit spūsctūs dicit: Nō es mentit⁹ hominib⁹ ꝫ deo. Naꝫ

Act. 5

pp

j. Pe. j idē petrꝰ in epistola sua dicit: Spūsancto misso de celis in quē ꝯcupiscūt angeli ꝓspicere. Qui si eq̄lis nō esset: nō in baptismo in noīe deitatis: patri ꝛ filio reuerētissimo honore coequeret̄: sicut ab ipsa veritate ꝓlatū est: Ite baptizate oēs gentes in noīe patris ꝛ filij ꝛ spūssancti. Qđ solū testimoniū debet hūano generi valde sufficere: qꝛ vbi vnū nomē deitatis dicit̄: ibi aut nature aut potētie diuersitas nō habet̄. Et in eos q̄ cōuertunt̄ ad ipsum. Verūtn̄ ꝓpe timētes eū salutare ipsiꝰ: vt inhabitet gloria in terra nr̄a. Qui cōuertunt̄ ad ipm̄: significat penitentes: q̄ mundi pestifera libertate derelicta: felicia eius eligūt subire seruitia. Nā cū orbis vniuersus idolorū turpissima deuotiōe flagraret: soli iudei putabant̄ ꝓpe timere dn̄m: q̄ ꝑ moysen lege suscepta: vni deo videbant̄ esse deuoti. Sed iō dictū est: Prope timentes: qꝛ carnaliter oīa gerētes: diūsis eū culpis cōtumaciter irritabāt. Nō eīn timere: sed ꝓpe timere dicti sūt: qui legē ipius carnaliter nō spūaliter acceperūt. Ut aūt hoc de ipsis dictū intelligas: sic ꝛ aplus ait. Et veniēs euāgelizauit pacē vobis qui eratis longe: ꝛ pacē his q̄ ꝓpe. Sed q̄uis tales fuissent: tn̄ dn̄s saluator de ipsoꝝ elegit carnalit̄ gente ꝓcreari. Inde eīn virgo maria q̄ peperit xp̄m: Ibi ꝯuersatꝰ est dn̄s: ibi miracula q̄ a fidelibus ꝛ legunt̄ ꝛ credunt̄ effecta sunt. Misc̄dia ꝛ veritas obuiauerūt sibi: iusticia ꝛ pax complexe sūt se. Hoc schema dicit̄ Somatopeia: id est: corporis attributio: qn̄ rebꝰ incorporeis corpora tribuunt̄. Nā cū misc̄dia ꝛ veritas: pax ꝛ iusticia icorporea sint: duabꝰ gressum: duabꝰ dedit amplexū: qđ vtiq̄ cōstat esse corporeū. Postq̄ vero dixit ex q̄ gente esset dn̄s nasciturꝰ: nūc que ꝑstiterit aduētus sancte incarnatiōis exponit. Ipso q̄ppe ꝑstante: duo testamēta in vniꝰ seriē copulationis adducta sūt. In nouo eīn misericordia est: in q̄ ꝑ gratiā liberat̄ genꝰ hūanū. In veteri veritas: vbi lex ꝛ ꝓpharū annūciatio ꝯtinet̄: sicut in .lxx. psalmo iā dictū est. Hec aūt duo sibi obuiauerūt: nō ad exercendā ꝯtrarietatē: sed ad gratiā ꝓmisse ꝑfectiōis implendā. Unū q̄ppe ꝯstat factū: qđ tēporibꝰ ꝓbat̄ esse diuisū. Et vt genus ipm̄ federis euidēter exꝑmeret: hoc ipsum varia noīm iteratiōe geminauit: amplexu quodā dilectiōis duas res: id est: iusticiā ꝛ pacē in mutuā ꝓtinus venisse ꝯcordiā. Qđ fieri solet: qn̄ se hoīes post longū tēpus vidētes: nexu brachiorū studio caritatis astringūt. Veritas de terra orta eū: ꝛ iusticia de celo ꝓspexit. Veritas de terra orta est: qn̄ ex maria virgine verbū caro factū ē: sic ipse dicit: Ego sū via veritas ꝛ vita. Justicia de celo ꝓspexit: qn̄ hūano generi piclitāti: filiꝰ dei mirabili dispensatione subuenit. Pōt ꝛ alit̄ hic sensus itelligi. Ueritas đ terra orit̄: qn̄ ꝯfessio peccatoris offert̄. Justicia đ celo ꝓspicit: qn̄ fit remissio pctōꝝ: qđ in publicani illiꝰ oratione ꝓuenit. Ueritas eīn de terra orta ē: qn̄ ima respiciēs ꝯfitendo pctā sua deū rogabat. Justicia vero de celo ꝓspexit: cū descēdit iustificatꝰ publicanꝰ magis q̄ ille phariseus. Etenī dn̄s dabit benignitatē: ꝛ terra nr̄a dabit fructū suū. Et iste q̄ versus ad penitētis hūilitatē cōpetēter aptat̄. Ipe eīn sua benignitate donat ꝯfessiōis affectū: id ē: imbrē ꝓsperrimū lachrymaꝝ: vt caro nr̄a piꝫ fletibꝰ irrigata: ꝑmia possit afferre copiosa. Justicia anī eū ābulabit: ꝛ ponet in via gressus suos. Pari etiā mō ꝛ hunc versū ad illos aptandū esse dicimꝰ: q̄ supplicationibꝰ pijs a dn̄o corrigunt̄. Justicia q̄ppe ambulabit an̄ eos: qn̄ maloꝝ suoꝝ veritate recognita: remitti sibi hūiliter petūt: qđ sceleratis ausibꝰ ꝑpetrarūt: ꝛ qđ gaudētes male ligauerunt: ꝑ bn̄ficia pie lamētationis absoluūt. Tunc eīn vere ponunt in via: id est: in xp̄o: gressus suos: qui ante semitis detestabilibus errauerunt.

Cōclusio.

Audiuimꝰ beate dauid quid intus tibi locutꝰ fuerit dn̄s. Pax ista ꝛ super nos veniat q̄ in tuo corde regnabat. Ecce verū regē quē virtꝰ talis regebat: tēplū iusticie: palatiū pietatis: thesaurariū misc̄die. Jure tibi subiacebūt terrena: cui talis dn̄s imperabat. Ecce qđ vltra omne imperiū: supra omnē possit esse ꝑconiū: de tuo semine omnipotēs verbū carnē sumpsit: ꝑ qđ humanū genꝰ salutare donū redemptionis accepit.

Explicit expō in psalmū. LXXXIIII

Marginalia: Matth. 28 — Al. cor — Eph. 2 — Al. osculate — Al. nō hꝫ Sche — ℞ — Jo. j

Incipit expō in psalmū. LXXXV

Oratio dauid.

Oratio: nomē omonymū ē: cui⁹ etymologia est: oris ratio. Que q̄n inter hūana iudicia dicit̄: a disertis artificiosa nimis subtilitate cōponit̄: q̄n deo fūdit̄: simplici atq₃ hūili supplicatione pfert̄. Sȝ hec hūilitas atq₃ puritas depcationis scō ṽbo sic ɔuenit: si duas naturas in xp̄o dn̄o: vt mr̄ docet ecclīa: ɔfiteamur pfectas atq₃ verissimas: id est: dei ꝛ hoīs. Tūc em̄ veraciū ṽboꝝ: nulla ɔrietate turbabimur. si scīs ꝓprietatib⁹ apta reddam⁹. Nā si vis nosse potentiā deitatis ei⁹: audi euāgeliū: In pncipio erat verbū: ꝛ verbū erat apud deū: ꝛ de⁹ erat ṽbū: hoc erat i pncipio apd deū. Oīa p ipm̄ facta sunt: ꝛ sine ipso factū est nihil. Et si vis infirmitatē hoīs cognoscere: audi paulū aplm̄ docentē: In silitudinē hoīm fact⁹ ꝛ habitu inuētus vt hō: humiliauit seipm̄ fact⁹ obediēs vsq₃ ad mortē: mortē aūt crucis. Et iō q̄n a parte hūilitatis sue loquit̄: diuinitatis fragilitas nō putet̄: q₂ sic hūana extulit: vt nullaten⁹ diuina minuerit. Idē ē atq₃ vnus dn̄s christus orat̄: q₂ fili⁹ patris est. Orat: q₂ filius hoīs est. Inde creator: hinc creatus. Inde dn̄s: hinc seru⁹. Hinc mortalitatis nr̄e particeps: inde mortis ipsi⁹ interēptor. Hinc ē qd̄ p libros diuinos: aptissimis locis duas opationes suas sp ostēdit. Qd̄ si hoc deuotus lector fideli mēte seruaueris: oīa veraciter tibi ɔstare posse cognosces. Illud pterea debem⁹ agnoscere firmoq₃ aīo cōtinere: qd̄ oratio q̄n a dn̄o xp̄o fundit̄: institutio ē sancta fideliū: forma bonoꝝ: sincere hūilitatis exēplū: cū a subiectis agit̄: satisfactio delictorū: ɔfessio criminū: lauacra culparū. Ibi magisteriū est docētis: hic abolitio postulat̄ erroris. Nā sic innocens orauit: quēadmodū ꝛ crucē sine aliq̄ culpa sustinuit. Lazarū plorauit: vt nob ꝓximi ostēderet caritatē. Persecutores fugit: vt nob audaciā icōsulte temeritatis auferret. Hec em̄ ꝛ his silia ꝓuidus doctor effecit: quaten⁹ ꝛ veritatē sancte incarnatiōis ostēderet: ꝛ futuris manicheis ceterisq₃ talibus obuiaret. Dauid aūt: qd̄ positū est: dn̄m significat saluatorē: siue quia interptatio eius (vt sepe dictū est) manufortis ac desiderabilis habetur: siue q₂ ex eius generatiōe descēdit. Humanitate em̄ eius est fili⁹: diuinitate dn̄s ꝛ creator. Qd̄ si hoc gubernaculū imprudēs nauta reliqueris: in asperrimas cautes: nauim tue fidei sine dubitatione cōstringes. Et nota q̄m hic psalmus secūdus est: q̄ orationis titulo prenotatur.

Diuisio psalmi.

Per totū psalmū orat dn̄s xp̄s. In pma sectiōe dicens: q̄ ipsi tm̄ ꝓbabant̄ aptari. Scd̄a: ꝓ mēbris suis q̄rū ipse caput est hūili⁹ depcat̄. Tertia: ex sua iteꝝ psona reloquit̄: qd̄ ad eū specialit̄ intelligas ptinere. Sȝ hec oīa vn⁹ atq₃ idē de⁹ hō loquit̄ christus.

Expositio.

Inclina dn̄e aurē tuā ad me ꝛ exaudi me: qm̄† egenus et paup sū ego. Ex forma serui: sic pfati sum⁹: Christ⁹ oīpotenti supplicat pr̄i: vt ei⁹ exaudiat̄ oro. Nā qd̄ dicit: Inclina: ostendit q₂ se ad ipsum extendere nō poterat hūana conditio: nisi ipse suā maiestatē pijssim⁹ inclinaret. Aurē em̄ dicit: non istā corporeā: sed auditū illū spiritualē: quo potentiū vota cognoscit. Nā p Tropologiā talia de deo dici: frequēti expositiōe iā nota sunt. Exaudi autē me: significat vt mea desideria cōpleant̄: q̄ten⁹ resurrectiōe ego q̄s salu⁹ fiam: cui⁹ morte mundū cōstat esse saluādū. Dicēdo em̄: egenū se esse ꝛ pauperē: cōditionē quā susceperat hūanitatis ostēdit: que ex se nihil habere potest: nisi quod largitate diuinitatis acceperit. Audiāt egeni ꝛ pauperes: suosq₃ animos tali gloria cōsolent̄: q̄n rex dn̄s hoc de se dicit: qd̄ pusillanimes frequēter applicandū putant esse miserijs. Sed nec illos excludit: qui in diuitijs suis pura dn̄o mēte famulant̄. Egenus em̄ ꝛ paup dei est: quisquis meruerit mūdi istius puersitate vacuari. Custodi animā meā quoniā sanctus suȝ: saluū fac seruum tuuȝ deus meus sperantē in te. Potenter exequit̄ qui sit egenus ꝛ paup: scȝ dn̄s christ⁹: qui se veraciter sanctū d[...]: q₂ mūdi isti⁹ illecebras celestis vite cōuersatione calcauit. Audiant apollinariste habere animā dn̄m christū: ꝛ pfecti hominis sumpsisse naturā: q₂ nō poterat nō habere eam: ad quā specialiter ꝓbatus est venisse saluandam. Nemo em̄ li-

Al. inops

Sche

berat qđ de puasoris ptāte non eripit: ⁊ si nō sit apud defensorē qđ vindicat: captiuitatis suscepte cōditio pseuerat. Et respice: q̄ꝫ salutaris nobis forma ꝓposita est. Ille qui se veraciter dixerat esse sanctū: ⁊ a mūdi illecebris alienū: saluū se a diuinitate fieri deprecaꝛ: vt nos instrueret salutē nō eē in hūanis virib⁹ cōstitutā: sicut ⁊ ꝓpheta hieremias dicit: Maledict⁹ homo q̄ spem suā ponit in hoīe: ⁊ a deo recedit cor ei⁹. ⁊c.

Hiere. 17

Miserere mei dn̄e: qm̄ ad te clamaui tota die. Unus atq̄ idē de⁹ ⁊ homo christus iesus: miscdiā petit: qui misericordiā donat: docēs pseuerantia depcationis pietatē dn̄i modis oīmodis impetrādā: sicut ipse in euangelio docet: Bonū est orare ⁊ nō deficere. Audiāt hunc locū: q̄ penitētiā agere in vite sue termino praua voluntate desperāt: ⁊ se ad excusandas excusatiōes impia volūtate cōuertūt: cū in euāgelica lectione cognoscāt latroni affixo iā cruci momētanea celeritate subuētū. ⁊ cetera silia: que text⁹ scripture diuine ad spē nutriendā mortaliū mirabili benignitate ꝓcedit. Semp supplicare nos decet: qui frequēti culpa delinquim⁹. Inestimabile malū est: ipsos hoīes spē sibi saluberrimā tollere: cū diuina clemētia sine cessatione nos sibi iubeat supplicare. Petam⁹ hoc ⁊ etate florida: petam⁹ in iuuētute positi: petam⁹ ⁊ i occidua senectute pducti. Nūq̄ꝫ cessare debet ꝯ pcibus q̄ puniēda prauitate peccauit: ne dū tēpus supplicatiōis querim⁹: misericordiā dn̄i nobis tali psuasiōe tollam⁹. Nā cū dicit: Tota die: toti⁹ vite tēpus ostēditur: vt p multa tēpora annorūq̄ꝫ curricula quasi vni⁹ diei cōtinuus clamor esse mōstreꝛ. Magna siquidē voce ille clamat ad dn̄m: qui q̄uis lingua taceat: bonis tn̄ operibus pseuerāter exclamat. **Letifica animā serui tui: qm̄ ad te dn̄e leuaui animā meā.** Iocūdari petit animā suā fons hilaritatis ⁊ origo leticie: ab illa scilicet parte qua seru⁹ est. Seruū se eñ merito dixit: qm̄ ex virgine maria nat⁹ est: q̄ se ꝓfitetur ancillā. Nā dū ei angel⁹ ex ipsa nasciturū christū dn̄m nūciaret: illa respondit: Ecce ancilla dn̄i: fiat mihi scd̄m verbū tuū: sicut ⁊ in alio psalmo dicit: Ego seruus tuus ⁊ filius ancille tue. Letificari ergo petit

Luc. 18

Luce. 1
Ps̄. 115

animā suā: quia nō eā deorsum inclinauit ad terrā: sed leuauit semp ad dominū vbi est vera leticia: ⁊ sine fine securitas. Sic caput ecclesie referens gesta ꝓpria: mēbris ceteris donauit exēpla. **Quoniā tu domine suauis ac mitis es: ⁊ copiosus in misericordia omnib⁹ inuocātibus te.** Nō substantialiꝛ: qđ nulla potest creatura cōprehēdere: sed p quintā speciē definitiōis: que grece dicit Cata antilexin: pulcherrime nobis ostendit quid sit deus. Suauis: q̄ post amaritudinē huius mūdi dulcis est ad se recurrētib⁹. Mitis: q̄ diu sustinet peccatores. Copiosus i miscdia: q̄ licet sint nostra numerosa peccata: multo abūdātior est pietas: que tot relaxat offensas. Restat vt ei iugiter supplicem⁹: qm̄ eū audiuimus: omnib⁹ inuocantib⁹ se nō negare p̄sidiū. **Auribus pcipe dn̄e orationē meā: ⁊ intende voci depcationis mee.** Intueamur q̄ꝫ cōuenienter orationis isti⁹ ordo decurrat. Prius eñ fuit vt vox supplicationis ascēderet: ac deinde rogatus audiret. Percipe vero cū dicitur: nō aliquid trāsitorie postulaꝛ: sed in illi⁹ maiestatis finib⁹ mauult recondi: quēadmodū p aures ab homine memorie ꝓbatur infigi. Additū est: Intēde voci deprecationis mee: vt intētus anim⁹ aperiret auditū. Quod totū p allegoriā dicit: vt potentia diuinitatis p hūanas cōsuetudines intimetur. **In die tribulationis mee clamaui ad te: quoniam exaudisti me.** Cum superi⁹ dixerit: Clamaui ad te tota die: hic quoddā facere videtur magne petitionis augmentū: dicendo: In die tribulationis mee clamaui ad te. Nā licet a sanctis viris iugiter a dn̄o suppliceꝛ: in tēpore tn̄ tribulationis enixius petiꝛ: quādo subuenire necessarie postulaꝛ. Considerandus est aūt hic modus locutōis: qui in scripturis diuinis frequētissime reperiꝛ: vt iō se dicat clamasse: quoniā exaudita est: dū clamor p̄cedat vt deus possit audire. Que figura dicitur Anastrophe: id est: puersio: q̄ fit quotiēs aut sensus: aut verba ꝓ aliq̄ decore vertūtur. **Nō est silis tibi in diis dn̄e: ⁊ nō est scd̄m opera tua.** Magna laus breui definitione conclusa est. Dicendo enim: Non est similis tibi in

dij: idola significat paganorum: que adhuc in mũdo nefanda deuotione colebant: sicut et alibi dicit: Quoniã omnes dij gentium demonia. Pôt hoc et ad hoies aptari: qui dij vocati sunt. Sed inspice qz nõ dicitur quid sit deus: sed ei similis abnegat. Que species definitiõis grece dicit κατά αφαίρεσιν του ἐναντίου: latine p puantiã cõtrarij eius quod definit. Addidit quoqz: Et nõ est scdm opera tua: id est: similis. Et hoc quoqz coma: sub illa quã superius dixit definitione cõplexus est. Quis em vt ille fecit celũ terrãqz: vel oia que in eis sũt momẽtanea possit celeritate pficere: aut eorũ existẽtias cõtinere? **Omnes gentes quascũqz fecisti veniẽt et adorabũt corã te dñe: et honorificabunt nomen tuũ.** Cũ adhuc sola esset gens iudaica que vnũ deũ colere videbat: pdicat omnes gentes que idolis tenebant obnoxie ad cuturã eius esse venturas: qz patrẽ vere colit q honorat et dominũ christũ: errorẽ eorum oino destruens qui putãt p vniuersuz mundũ religionẽ dñi nõ esse diffusam. Dicendo em: Omnes gẽtes quascũqz fecisti: absolute pbat vniuersitatẽ: qz nulla gens existit: nisi quã ipe plasmauit. Sic et alibi dicit: Qui fecit celũ et terrã: mare et omnia que in eis sunt. Addidit quoqz. Et honorificabunt nomẽ tuũ. Cũ deo dicit: et honorificabũt nomẽ tuũ: figuraliter significat: honorabunt deuoti ex noie tuo: qz cultus hominũ nõ facit honorabilẽ deũ quẽ constat bonorũ oim pculdubio largitorẽ. **Quoniã magnus es tu et faciens mirabilia: tu es deus solus.** Hymnũ deitatis quẽ superius inchoauit: istius versus finem cõclusit. Nã et diabolus magnũ se putauit: quãdo dixit: Ponam sedem meã ad aquilonẽ et ero similis altissimo: et supbi hodieqz cunctis se estimãt grandiores. Sed magnus dici vere nõ pôt nisi deus solus: cuius potestati nullatenus valet aliquid comparari: qui nulla mutabilitate puertit: sed semp in nature sue gloria pseuerat. Addidit. Et faciẽs mirabilia tu es deus solus. Cũ legamus et magos pharaonis miracula diuersa fecisse: hic dicit: quod ipse solus miracula possit efficere. Veriloquũ dictũ: si qualitatẽ rei verbi ipsius veritate pensemus. Illa em vere nequeũt dici miracula que ad nullam vtilitatẽ simulata deceptis oculis blandiunt. Solus em dictuz est: qz sancta trinitas vnus est deus: psonis tantũ distincta: nõ nature discretione sepata: sicut et alibi dictuz est: Audi israel dñs deus tuus dñs vnus est. Sic et esaias dicit: Quoniã iustus es: et nõ est deus pter te. **Deduc me domine in via tua: et ambulabo in veritate tua: letetur cor meum vt timeat nomẽ tuum.** Oratione decursa: et laude diuinitatis cõpetẽter impleta: venit ad secũdã sectionẽ in q pro mẽbris suis orat: vt eis dñs pfutura cõcedat. Dũ dicit: Deduc me dñe in via tua: adhuc ibi nõ fuisse monstrat: et hoc dño christo nõ potest cõuenire: cũ ipse dicat: Ego sum via veritas et vita. Sed hoc magis cõgruẽter accipitur a parte fideliũ: quorũ caput est dominus: qui nisi deducant in viaz: id est: in christũ: in veritate videlicet ambulare nõ possunt. Sequit. Letetur cor meũ vt timeat nomẽ tuũ. Quid sit timor dñi: mirabili ordine declarat. Nã in timore isto mundano pcedit prius causa periculi: aut alicuius angustie: in timore autẽ dñi pmittit leticia cordis: vt aliquis ad eius timoris dulcedinẽ venire mereat. Et reuera talez decet habere introitũ: quẽ ad salutez suã humanitas sentit indultũ. Hunc iudicẽ qui formidauerit reus est: illũ qui timuerit sanctus est. Et ideo vtraqz miscenda sunt: vt et sub spe timeamus: et sub timore letemur: sicut in alio psalmo legit: Seruite domino in timore: et exultate ei cũ tremore. **Confitebor tibi domine deus meus in toto corde meo: et honorificabo nomen tuũ in eternuz.** Hoc cõpetenter de omni dicitur christiano: qz illa est vera cõfessio: que toto pmitur mentis arcano: sicut et lex docet: Diliges dominũ deũ tuuz ex toto corde tuo: et ex tota anima tua. Sz et ille ex toto corde confitetur: qui totã spem suã ponit in domino: nec in caduci seculi solacijs presumit cuz se ad dominũ vniuersa mentis integritate transtulerit. Naz quod addidit: In eternũ: illud significat: quoniaz inter sanctos eius laudes dño iugiter psonabit: dum in illa beatitudine pmia promissa receperit. **Qm misericordia**

Ps.5 — Ps.95 — Psal.95 — Esa.14 — Deut.6 — Al. ingrediar — Joh.14 — Ps.2 — Al. glorificabo — Deut.6 — Al. Quia

Al. eruisti

tua magna est super me: et eripuisti animā meā ex inferno inferiori. Et cōfessio laudis offertur: et misericordie causa subiungit. Dicendo enim: Quoniā magna est misericordia tua sup me: beneficium magnū nescio quod edicit. Subiungēdo autē: Eripuisti aīam meā ex inferno inferiori: causa beneficij declarat. Sed cōsideremus: qr cū dicat: infernū inferiorē: infernū demōstrat esse superi⁹. Argumēta talia in topicis dicunt cōiugata: que orta ab vno noie varie cōmutant: vt hic positū est: infernū inferi⁹. Infernū vero nō irrationabiliter forsitan arbitramur esse sub terris: cū in veteri testamēto de Dathan et Abyron legat: Aperuit se terra et deglutiuit eos: et viui descenderūt ad inferos. Sed quo itinere illuc aie transferant: qm in auctoritate diuina nō legit: habem⁹ incertū. Infernū aūt habere inferiorē partē: euāgelij loc⁹ ille testat: qui dicit: cū impiū diuitē vltrix flāma torqueret: leuasse oculos suos et in sinu abrae vidisse lazarū. Vn̄ apparet vtrosq3 apud inferos fuisse: vt se videre valuissent: et illū ex inferiore loco ad supiora oculos eleuasse. Sed licet vtriq3 apud inferos esse viderent: p meritorū tn̄ discretione superiorē locū sanctis: inferiorē peccatorib⁹: doctor augustin⁹ estimat deputandū. Unde nūc gratias agens fidelis pp̄ls: dicit animā suā ab inferno inferiore: id est: penali esse liberatā. Deus iniusti insurrexerūt sup me: et synagoga potentiū inquisierūt animā meā: et nō pposuerūt deū ante conspectū suū. Venit ad tertiā sectionē: vbi passionis sue mysteriū: et gloriā resurrectionis exponit. Loquit enim deus homo: ex forma serui p id qd̄ d̄ virgine natus est. Cū dicit: Iniustos: significat iudeos: qui ei reddiderūt mala p bonis. Qd̄ aūt ait: Sup me: vt reū sc3 dicerent innocentē: regēq3 suū plebs insana trucidaret. Synagoga vero potentiū: congregatio superborū est: que beluino fremitu et dolosa machinatione cōsilij iusticiam abijciētes: animā eius adimere quesierūt. Addidit quod sceleratis solet semp mentibus puenire. Quia non pposuerunt deū ante cōspectū suū. Nā quicūq3 facin⁹ ppetrat: deū ante cōspectū suū omnimodis nō

Top

Numeri. 16

Luce. 16

Al. iniqui

Al. q̄sierūt

Al. te in cōspectu tuo

pponit. Quoniā si illū credat p̄sentē: ptinus a cogitato facinore reuocat. Et tu dn̄e deus miserator et misericors: patiens et multū misericors et verax. Per singula verba laudis: maiestas paterna definit. Que species duodecima definitionis est: quā greci Cata epenon: latini p laudē dicūt. Miserator enim est: quia singulis rebus misericordiā facit. Misericors: qr semp pia est ipsa natura deitatis. Patiens: qr peccatores sustinet: et ad votū cōuersionis inuitat. Sequit. Et nimiū misericors. Quod ideo tale verbū adiecit: qr ībecillitas nostra ipam plus semp accipit: cū eam frequēti remissione pmeret. Intulit: Et verax: qr nescit pmissa sua aliqua ībecillitate subducere. Quod tn̄ d̄ patre sic dicit: vt totū inesse et in filio et in spiritusancto sentiam⁹. Respice in me et miserere mei: da potestatē puero tuo et saluū fac filiū ancille tue. Misericordem patrē et patientē et veracē a parte qua passus est fili⁹ rogat vt respiciat in eū: et celerrima illi resurrectiōe subueniat. Sic enim misert⁹ est vt in ipso illā naturā mortalē in gloriā resurrectiōis et eternitatis eueheret: qd̄ tamē sic a patre postulat fieri: vt a se factum esse declaret. In euāgelio quippe sic ait: Soluite templū hoc: et in triduo edificabo illud. Quod ne aliter potuisset intelligi: euāgelista subsequit. Hoc aūt dicebat de templo corporis sui. Sequit. Da potestatē puero tuo: illā sc3 quā ipse testat: Pater nō iudicat quēq3: sed omne iudiciū dedit filio. Puer aūt in scripturis sacris: pp̄ter innocentiā mentis sepe ponit christus: vt esaias dicit: Quoniā puer natus est nobis et filius datus est nobis. Et iterū. Ecce puer me⁹ suscipiā eum: electus me⁹ cōplacuit sibi in illo anima mea. Addidit. Et saluū fac filiū ancille tue. Ancille vtiq3: quia de maria semp virgine erat veraciter et proprie nascitur⁹: que sicut supius diximus: angelo sibi partū annūciante: dn̄i se pfitetur ancillā. Fac mecū domine signū in bono vt videat qui me oderūt et cōfundant: quoniā tu dn̄e adiuuisti me et consolatus es me. Signum dicitur ab eo: quod ventura significet: et ex hoc quod videtur quiddā nos aliud senti-

Al. mul[...]

Al. mp[...]

Io. 2

Io. 5

Esa. 9

Is. 42

Al. [...]

Al. [...]

re cõmoneat. Et ideo illum euentum ione possumus hic fortassis aduertere: q triduo in ventre ceti demorat⁹: ad similitudinem dñice resurrectionis est in littore salu⁹ euomitus. Nã ꝛ in euangelio ita dictũ est: Generatio mala ꝛ adultera signũ querit: ꝛ signũ nõ dabit ei: nisi signũ ione ꝓphete. Uides ergo aliud esse negatũ: sed hoc tantũmodo cõpromissũ. Possum⁹ ꝛ hoc signum qd fieri postulauit: ad resurrectionẽ ei⁹ cõpetenter aptare: maxime cũ sequat: In bono. Quid em̃ illo bono ꝑstanti⁹: quo virt⁹ diuina declarata: ꝛ spes credentiũ veraci pollitatõe firmata est: Sequit. Ut videãt qui me oderunt ꝛ cõfundant: iudei sc; qui oderũt christũ: quos petit resurrectiõis miraculũ videre: vt eorũ duricia se debeat immutare. Cõfundant em̃: ad bonũ respicit: quoniã qui hic de suo malo cõfunditur: in meliorẽ partẽ sine dubitatione trãffertur. In isto quippe seculo si cõfundimur / emendamur: qui aũt fuerint cõfusi in illa iudicatione / damnant. Adiecit. Quoniã tu dñe adiuuisti me: ꝛ cõsolatus es me. Hic ordo verborũ talis est: vt videãt qui me oderũt: qm̃ tu dñe adiuuisti me ꝛ consolat⁹ es me: ꝛ ꝯfundant sc; quãdo me viderint esse gloriosũ: quẽ illi despiciendũ esse putauerũt. Adiuuisti: ptinet ad ꝯtradictionẽ altercantiũ ꝛ ad iniusta certamina iudeorũ: in quibus illi semꝑ veritatis testimonio superabant. Consolat⁹ es: ad ꝑsecutiones seuissimas insanorũ: quas ille velut tẽpestatꝭ impetũ patiẽtissime sustinebat. Cõclusio.

Onsiderem⁹ dñi saluatoris a parte qua passus est ꝙ humilis ad patrẽ fundat oratio: qui omnimodis peccata nõ habuit: sed informãs imbecillitatẽ nostrã: eripi se ab huius seculi periculis postulauit. Quapropter erubescat humana temeritas esse supba: que se nõ dubitat reã. Christ⁹ ꝓ inimicis orauit: mortẽ patienter excepit: ꝛ nos iniurias nostras vlcisci volum⁹: si detrahentiũ sermonib⁹ appetamur. Det ipse patiẽtie munus: qui donauit exemplũ: vt ei⁹ vestigia sequẽtes mortiferos vitare valeam⁹ errores.

Explicit expõ in psalmũ. LXXXV

Incipit expõ in psalmũ. LXXXVI

Filijs chore psalm⁹ cantici.

Ropter memoriã reparandã breuiter cõmoneam⁹ que sepe iam dicta sunt: q2 pene in nullã vtilitatẽ putat esse narratũ quicqd fuerit in abolitionẽ transmissum. Filij chore: significant fideles christianos: quib⁹ ꝓpheta ciuitatẽ dei ꝑdicat: vt eis tante glorie maior augeatur affectus. Nã cũ dicit: Filijs chore: ostẽdit ipsis dicendũ: nõ ipsos esse locuturos. Sequitur. Psalm⁹ cantici: vt de hui⁹ seculi tabernaculis: ad intelligentiã superne ciuitatis eleuemur. Psalmus em̃ de superioribus sonans: cõmonet nos celestia cogitare: ꝛ in eis hymnica exultatione gaudere.

Diuisio psalmi.

Reuis quidẽ psalmus: sed duob⁹ diapsalmatibus cognoscit esse diuisus: quã nos ꝓpositi nostri memores suis quodãmodo diuisionẽ terminis explicamus. In prima parte: ꝓpheta loquit ad fideles: celestẽ predicans ciuitatem. Secũda: domin⁹ saluator eã diuersorũ nominũ allusione crediturã esse ꝓnũciat: increpans synagogã quare ipsa nõ cognouerit deum: dũ ei fides gentiũ deuota crediderit. Tertia parte: ꝓpheta vno versu futuri seculi beatitudinẽ tãgit: sic distincta ꝑmutatio ꝑsonarũ caliginẽ nobis cunctam ꝯfessionis abstergit.

Expositio psalmi.

Undamenta eius in montibus sanctis. Consuetudo hũane cogitatõis est: vt cũ se copiosa ꝑscrutatione collegerit: i aliquã partẽ sue deliberationis erũpat. Tale em̃ hui⁹ psalmi videtur initiũ: vt cũ adhuc ꝓpheta de ciuitate dei nulla ꝑmiserit: ita de fundamẽtis ei⁹ differere videat: quasi aliqua de culmine ipsi⁹ ante iam dixerit. Nouus ordo fact⁹ est laudis eximie: vt de fundamẽtis ciuitatis superne ꝓpheta sumere videret initiũ: quatenus magna soliditas toti⁹ culminis appareret: cui⁹ prius fundamẽta laudata sũt. Non immerito: quoniã fundamentũ eius christus est domin⁹: qui sic ecclesiã suã continet: vt nulla possit quassatione titubare: sicut dicit apostolus. Fundamentũ em̃ aliud nemo potest ponere ꝑter id quod positum est: quod est christus iesus. Merito ergo ab ipso sumpsit exordium: quem rerum

j. Cor. 3.

omniū ꝯstat esse ꝓncipiū. Josephꝰ ꝗ̄: sicut a quodā dictū est: vernaculus iudeoꝝ: in libro octauo antiquitatū: titulo tertio: multa de tēpli cōstructione locutꝰ est: qd a salomone fabricatū esse dinoscit. Nos eñ ⁊ tabernaculū qd eius imago ꝓmitus fuit ⁊ tēplū ipm fecimꝰ pingi: ⁊ in pandecte nostro corpore grandiore legimꝰ collocari: quatenus qd scripture diuine textus de ipis eloquit: oculis redditū clariꝰ pāderet. In mōtibus aūt sanctis: significat apostolos ⁊ ꝓphetas: q soliditate fidei: ⁊ excellentia sanctitatis montes vocant. Merito ꝗ tali vocabulo nūcupati sunt: in quibꝰ est vera dei ecclesia ꝯstituta. **Diligit dominꝰ portas syon: sup omnia tabernacula iacob.** Ecce iam de illa ciuitate loquit: cuius ante fundamēta laudauit. Que figura dicit Anastrophe: id est: inuersio: quotiēs ea que supius dicēda sunt: ponunt inferiꝰ. Dicit eñ: Diligit dñs portas syon. Syon: sicut sepe diximꝰ: mons est hierosolymitanus: interp̄tatus specula: p quē hierusalez illa futura decēter aduertit. Cuiꝰ portas diligit dñs: id est: fidē: caritatē: baptisma: pnitētiā: ⁊ quicqd in illā ciuitatē acquisitos ꝑplos intromittit. Siue vt quidā volūt: duodecim aplos significant: quoꝝ sancta ꝑdicatio fidelibꝰ eterni regis palacia reserauit. Studiose vero ꝑquirendū est qd addidit: Sup oīa tabernacula iacob. Tabernacula iacob: significāt ecclesiā catholicā: q modo cōstruit. Hec cōtra seculi huiꝰ aduersitates expeditionali semp exercitatōe confligit. Et qm ista: future illiꝰ hierusalē portat imaginē: vbi est beata vita: eterna felicitas: merito supra istam illa spūalis diligi dicit: in qua iā nihil cōfusionis: nihil pturbationis esse declarat. Et intuere qꝛ illa sic plus amari ꝑdicitur: vt ⁊ ista sine dubio diligi sentiat. **Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei.** More suo futura ꝓ p̄teritis ponit. Nā ista ciuitas in scda parte: domini attestatione laudabit: de qua merito gloriosa dicta referunt que creatoris sui cognoscit voce ꝑdicanda **Memor ero raab ⁊ babylonis: †scientibus me. Ecce alienigene ⁊ tyrus ⁊ pplus ethiopū: hi fuerunt†in ea.** Scda pars p̄salmi huiꝰ velut quedā nubes aperit: de qua dñs tonās fidelibus recordatiōis sue munera pollicet: significās p allusiōes nominū eos de varijs gentibus colligēdos. Raab: meretrix fuit: q exploratores iesu naue ad hiericho veniētes occulte suscepit: ⁊ p aliā partē ne dep̄henderent emisit. Cuiꝰ vocabulū significat supbiā: que diuina largitate cōuersa dñi meruit impetrare clemētiā. Hec ergo figurā gestat ecclesie: que suscipiēs aīas supbie vitio periclitantes: alio itinere: id est: hūilitatis ⁊ patiētie dimittit ad vitā. Babylon ꝗ̄ ciuitas est mūdi: q cōfusio interp̄tat. Indicat eñ seculi istiꝰ populos: qui ꝓbrosis idolis cecatis mētibus seruiebāt: sed miscdia dñi illuminati facti sunt christiani. Hoc ꝗ dicit raab ⁊ babylonis se memorē: id est: mūdi istiꝰ ꝑplos: qui tñ ad eiꝰ se culturā humiliter transtulerūt. Sic phariseis supbientibꝰ in euāgelio ipse respōdit: Amē dico vobis qꝛ publicani et meretrices ꝑcedent vos in regnū celorum. Sequit. Ecce alienigene ⁊ tyrꝰ ⁊ ꝑpls ethiopū hi fuerūt in ea. In sensu eodē pseuerat. Alienigene sūt a iudaico ꝑplo quidē extranei: sed illis nō credētibus in penetralia ecclesie sunt recepti: sicut in actibꝰ aploꝝ dicit: Vobis quidē oportebat loqui verbuz dei: sed qꝛ repulistis illud ⁊ indignos vos iudicastis eterne vite: ecce conuertimur ad gentes. Tyrus significat angustiā: que de penitentiū afflictione ꝓcreat. Ppls ethiopū qui peccatoꝝ fuerāt obscuritate teterrimi: sed in ista dñi ciuitate collecti sunt: de quibꝰ refulgentiū sanctoꝝ numerꝰ in illa patria cōpleat. Ecce ipsa sunt q p̄dixit versus ille supior: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Nā quid gloriosiꝰ ꝗ̄ vt tanta feditas ꝓus errantiū ꝑploꝝ in vnā sancte ciuitatis pulchritudinē cōueniret? Et memēto qd genus istud locutionis scripture diuine ꝓpriū esse iā diximus: scz vt p nominū interp̄tationes volūtas possit intelligi dictōis. **†Mater syon dicet homo: ⁊ homo†factus est in ea: ⁊ ipse fundauit eam altissimꝰ.** Ecclesie catholice matrē synagogā forsitan hoc loco nō incōuenienter aduertimꝰ: quā p syon montem frequēter intelligendū esse iaz diximꝰ: que ex maxima parte ꝑploꝝ solū hoiez dicebat dñm saluatorē: qꝛ deū nec credere nec intel

Sche

Rp̄

Al. scientiū

Al. illic

ligere merebat. Et hic figenda est media: qm̄ illud qd̓ sequit̄: sensum alterū videlicet intromittit. Sequit̄ quippe: Et hō fact⁹ est in ea: qd̓ iā ꝯfirmatiue legendū est. Nō em̄ hic sic dicit hoiem factū: sicut supius synagoga dixit. Illa em̄ errādo solū hoiem putauit: nunc aūt dn̄s de se cōfirmat diffiniua sentētia. Et hō fact⁹ est in ea: qm̄ reuera assūpta carne de⁹ fact⁹ ē homo: sicut ⁊ euāgelista dicit: Uerbū caro factū est: id est: filius dei factus est homo: non vt diuinitati aliqd iminueret: sed vt hūanitatis naturā quā liberare ꝑdestinauerat dignant̄ eueheret. Et nc forsitan dn̄m christū crederes tēporalē: addidit: Et ipse fundauit eā altissimus. Ille sc3 q̄ tm̄ putabatur homo iesus christus: synagogā ipse sua dispositiōe fundauit. Et nō solū legē p moysen dedit: verūetiā ante mūdi initiū ip̄e noscit̄ fuisse pn̄cipiū: sicut ipse in euāgelio testat̄: Ego sū principiū: ꝑpter qd̓ ⁊ loquor vobis. Merito ꝙ dict⁹ est altissimus: vt nulla heresis patrē diceret esse maiorē. **Dn̄s narrauit scripturas populoꝝ ⁊ principū: horū qui fuerūt in ea.** Illa ꝓnunciat ꝙ sit ipse tēpore incarnatiōis de scripturarū veterū cōmemoratione dictur⁹. Cōmonet em̄ frequēter in euāgelio: ꝙ de ipso ꝓdixerit moyses: quę ꝓphetę: vt ⁊ minus credētes instrueret: ⁊ se earū auctorē esse monstraret. Ipsi sunt em̄ pn̄cipes: moyses ⁊ ꝓphetę: qui fuerunt in synagoga: quoꝝ erat testimoniū narratur⁹. Et ne alios pn̄cipes fortassis aduerteres: dicit: Horū qui fuer̄t in ea: id est: in synagoga. **Sicut letantiū omniū nostrū: habitatio est in te.** Uenit ad tertiā partē: i qua iteꝝ ꝓpheta loquit̄: quā in vno versu ⁊ cepit ⁊ finit: breuiter cōprehendēs qd̓ sermonib⁹ ꝗuis lōgis nō poterat explicari. Que figura dicitur Brachyologia: id est: breuis locutio: cū plura paucis amplectimur. Uis em̄ audire: ꝗ̄ sit incōprehēsibilis illa leticia: dicit ap̄lus: Qd̓ nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascendit: ꝙ ꝑparauit de⁹ diligētibus se. Quaproꝑt pulchre hic dictū est: Sicut letantiū: qꝛ nō erit ipsa leticia qualis hic agit̄: vt mō filioꝝ suscептione letemur: mō diuitiarū ⁊ honorū munere gaudeam⁹. ⁊ cetera que exultationē faciunt: qñ magnis nisib⁹ tēporaliter acquirūtur. Sed illud tāto est maius: vt isti⁹ mūdi ꝗuis plenissimū gaudium vix aliq̄ imago aut silitudo futuri seculi esse dicatur. Addidit: Omniū nostrū habitatio est in te. Omniū nostrū: significat fideles: qui dn̄m christū aut venturū aut venisse crediderūt. Habitatio est in te: ad hierusalē loquit̄: cui superi⁹ dixit: Gloriosa dicta sūt de te ciuitas dei. Sed in hac habitatiōe iustorū cessauit afflictio: Orare trāsit: sed laudare succedit. Perpetua securitas manet: qꝛ peruersitas nulla miscet̄. Eterna leticia perseuerat: qm̄ nequaquā cōtrarietate aliqua constat esse violandam.

Cōclusio psalmi.

Laudata ē demōstratiuo genere ciuitas illa fideliū: nō tēporalib⁹ bonis: sed eterna felicitate mirabilis. De qua pauca visa sunt dici: ⁊ tm̄ omnium animi ꝓbant̄ stupore cōpleti. Hec siquidē laus nō extendit̄ argumētatione verborū: nec hūana crescit industria: sed magna potius breuitate cōstringit̄: vt vel aliqd exinde capi posse videat̄. Beat⁹ nimis qui illuc dn̄o ducente ꝑuenerit: vbi cogitatio cūcta vincit̄: quelibet desideria supant̄: ⁊ qd̓ est dulcissime securitatis gen⁹: talis ibi felicitas accipit̄ que nulla ꝯtrarietate pdat̄. Presta dn̄e: vt qd̓ hic verbis explicare nō possumus: ibi te donāte cernam⁹. Ista ꝙ̄ hierusalē: ꝙ adhuc in terris est: ⁊ typū gerit illi⁹ celestis arcani: in secūda diuisione laudata est: merito vbi est tantarū rerū domiciliū visuale virtutū. Ibi em̄ piscinā natatoriā in figura sacri baptismatis vt curaret infirmos descendēs angel⁹ cōmouebat. Ibi siloa imperāte dn̄o: ceci tenebras lauit: ⁊ dānatis oculis lucis dona restituit. Ibi mēsa christi celestib⁹ plena delitijs sp̄ūaliter saturabat ap̄los: ⁊ ne nos ab illa cena relinqueremur impasti: sacer calix ⁊ cōmunicationē nobis ꝓstitit ⁊ salutē. Ibi lapis durissim⁹: vestigia pij redēptoris ostēdit: qñ ante pilatū iudicē ꝯstitit audiēdus. Ibi colūna religati in se dn̄i flagella testat̄. Ibi spinea corona cernit̄: quā ideo salutari dn̄o cōstat impositā: vt toti⁹ mundi aculei collecti frangerent̄. Ibi arūdo seruat̄: que caput dn̄i pcussit: vt ip̄m esse initiū rerum terris oībus nūciaret. Ibi crux illa salutis ⁊ glo-

rie loci reuerētiā ꝯsecrauit. Ibi manet lancea que latꝰ dñi transforauit: vt nobis illiꝰ medicina succurreret. Ibi credētes hodie ipsiꝰ sepulchra viuificāt. Ibi resurrectiōis locus ad celos euehit corda fideliū. Ibi syon ille montiū ꝑcipuus: vbi residētibꝰ discipulis in cenaculo clausis ianuis mirabilit̄ saluator itrauit: ꝛ cetera q̄ diues illa patria dñi passiōe ꝓmeruit. Sꝫ cū tot miracul̄ decora resplēdeat: ꝛ i modū stellaꝝ alteꝝ possideat celū: quis eā audeat paruā dicere: q̄ sanctissima fide orbis terminos ꝓbat̄ iplesse? Ibi siquidē humanū pascit aspectū: qḋ est credere beatorū.

Explicit expō in psalmū. LXXXVI

Incipit expō in psalmū. LXXXVII

Cāticuꝫ psalmi filiis chore: in finē ꝑ melech: ad respōdendū intellectus eman israelite.

CUm memoriā tuā studiosissime lector frequēti expositōe formatā retinere nō ambigā: quid significat cāticū psalmi: filiis chore: in finē: restat vt q̄ noua sūt huiꝰ tituli sequētia ꝑscrutemur. Melech: interꝑtat̄ chorus: diuina ꝟba decantās. Subiecit: Ad respondēdū: significās organa musica ꝯuenisse: ꝛ chorū respōdisse solēnit̄. Sequit̄. Intellectꝰ eman israelite. Eman interꝑtat̄ frater eiꝰ. Quo vocabulo dñs xp̄s appellat eos q̄ eius ꝑceptis opibusq̧ deuoti sunt: sicut ait in euāgelio: Ite dicite fratribꝰ meis. Israelite: deū videntes: qḋ vtiq̧ illis accidere manifestuꝫ ē: qui ꝑ obediētie mysteriū sancta dñi luce radiant̄. Sꝫ cū de passione regis xp̄i sit psalmus iste dicturꝰ: ꝛ ad imitationis exēpluꝫ trahat fidelissimos xp̄ianos: ideo ꝑmissus est chorꝰ ad rn̄dendū: vt sicut illi ex multis vocibꝰ vnū cōcentū faciūt: sic xp̄o dño respondeat deuotoꝝ adunata collectio. Hi sunt etiā israelite: q̄ eiꝰ fratres nūcupari celesti largitate meruerūt. Diuisio.

PEr totū psalmū: dñs saluator eloq̄tur ad dispensationē q̄ passus est. In ꝑma narratōe patris deprecat̄ auxiliū: ꝑ similitudines varias ꝯtemptū suū refert: quē illi illaturꝰ erat ꝑplus iudeorum. Secūda: q̄ sit passurus enumerat: asserēs mortuos nō esse a medicis suscitandos: vt possint dño ꝯfiteri. Tertia narratione: negat misericordiam dñi sepultos edicere: aut ꝑditos laudes dñi ꝑsonare: ꝓpterea resurrectionē sibi celerrimaꝫ venire deprecat̄. In orationis sue vero tramite ꝑseuerās: loquitur a parte mēbroꝝ diuersas cōmemorans passiones: quas tā ipse ꝑtulit q̄ eiꝰ plebs deuota sustinuit. Expositio psalmi.

DOmine deꝰ salutis mee: in die clamaui ꝛ nocte corā te. In octuagesimoq̄nto psalmo dixim⁹ orasse xp̄m: ꝑ id qḋ de maria virgine natꝰ est: designās hūilitatē imbecillitatis hūane quaꝫ est dignatꝰ assumere. Qui filiū nō etiā hic cū patrē ꝑcat̄: nobis queadmodū supplicare debeamꝰ ostendit. Nā qui salutis sue deū ꝓfitet̄ auctorē: oīa que oportuerāt dici plenissime ac breuit̄ explicauit. Sic magister optimꝰ frequēter admonere nō desinit: qḋ hūano nouit generi ꝓfuturū. In die aūt: leticiā significat: ꝛ nocte aduersitatē declarat: vt qm̄ vtrūq̧ tēpus humanā vitā cōplectit̄: iugiter se ad dñm clamasse declararet. Intret oratio mea in ꝯspectu tuo: inclina aurē tuā ad precē meā† dñe. Magna virtꝰ hic sincerissime orationis ostēdit̄: vt verba veracia nō in auras tenues dissipent̄: sed q̄si q̄daꝫ ꝑsona ad cōspectū dñi introire videant̄: et mandatū opus agere: quo caro nr̄a nō valet ꝑuenire. Inclinat aūt aurē suā dñs: cū misericors dignat̄ audire: nō ex parte corpulētie sue quā eū frequēter diximꝰ nō habere: sed virtutis sue operatione mirabili.

Quia repleta est malis aīa mea: ꝛ vita mea inferno † appropiauit. Considerandū est: qḋ nouo mō ideo se postulat audiri: qm̄ animā suā malis dicit eē cōpletā. Malis vtiq̧ nō suis: q̄ pctā nō habuit: sed delictis mūdi quibꝰ laborabat humanitas. Hec eīm piꝰ miserator ad aīe sue molestiā traxerat: dū omnibꝰ ꝯdolebat: sic et in. xxxiiii. psalmo dixit: Retribuebant mihi mala ꝓ bonis: sterilitatē anime mee: nō q̄ ipse sterilis erat: ꝫ q̄ de illoꝝ icredulitate se ꝓhibebat esse ieiunū. Potest ꝛ ad huiꝰ ꝓpriā tristiciā trahi: si hoc verbū ad illas iniquitates referas: quas ei iudaicus ꝑplus inferebat. Sequit̄. Et vita mea inferno appropiauit. Hoc ad tēpus gloriose ꝑtinet passionis: sicut in euangelio dicit: Tri-

Rp̄

Rp̄

Matth. 28

stis est aia mea vsqȝ ad mortē. Naȝ ꝓpter nos doluit: ꝛ mortē nostrā ꝓpter nos excepit. **Estimat⁹ sum cū descendentibus in lacū: fact⁹ sū sicut homo sine adiutorio.** Culpat eos: qui putabāt eū mortuū fuisse cōmunit. Que figura dicit Parabola: id est: rerū genere dissimiliū cōparatio. Multū em̄ discrepās fuit illam singularē ꝛ mirabilē passionē morietib⁹ reliquis hoibus cōparare. Qd schema multos versus inferiores amplectit. Lacū em̄ dixit: vel sepulchri locū: vel inferni altissimā ꝓfunditatē. Sequit. Fact⁹ sū sicut homo sine adiutorio. Fact⁹ suȝ: apud eos scȝ qui deitatē eius insanis mentib⁹ nō credebant: qui putabāt eū cum reliquis mortalibus interisse. **Inter mortuos liber. Sicut vulnerati dormiētes† pie cti in†monumētis quorū nō†meministi ampli⁹: ꝛ ipi de manu tua†expulsi sunt.** Hic specialit designat psonā suā. Solus em̄ inter mortuos liber fuit: q ipsa ꝙ mortis claustra cōfregit. Ipsi⁹ eniȝ tm̄ mors libera: qꝛ ꝛ volūtaria fuit: q ptātē habebat ponēdi animā suā: ꝛ iterū sumēdi eam. Sed cū ille esset inter mortuos liber: estimat⁹ est tn̄ a demētibus: sicut vulnerati dormiētes. Vere aūt dict⁹ est dn̄s liber: qui hūanū gen⁹ liberare dignatus est. Adhuc em̄ de illis vanissimis dicit: qui putabant dn̄m lancea vulneratū: occisum parit ꝛ sepultū: sic quasi vnū ex hoibus scelerat generali cōditione trāsisse. Sed ad discretionē suā addidit: Quoꝝ n̄ meministi amplius: id est: de quibus nō habes curā: qm̄ pctis faciētib⁹ a te reddunt alieni. Qd etiam in alio psalmo de ipis dicit: Perijt memoria eorū cuȝ sonitu. Addidit: Et ipsi de manu tua expulsi sunt. Iusta reddit pena ꝓteruie: vt qui dn̄m christū sine adiutorio diuinitatis esse putauerūt: ipi a manu dn̄i ꝓbarent expulsi: dū a gubernatione eius pctis faciētib⁹ reddebant extorres. **Posuerūt me in lacu inferiori: in†tenebris ꝛ in vmbra mortis.** Adhuc estimationes referunt dementiū iudeoꝝ. Lacus em̄: ꝛ p inferno ponit: ꝛ p sepultura foueali: ꝛ p mūdi istius ꝓfundissima calamitate sentit. Quod hic voluit intelligi: quia eū psecutores sui in abiectā mortis cōditionē posuerūt: vt quis iniuste ꝓbarēt mortuū nō crederēt vindicandū. In tenebris: id est: sub obliuiōis cecitate derelictū atqȝ ꝑteritū: quē nemo requireret: nemo saluaret. In vmbra mortis: pctōꝝ indicat locū: qꝛ mors delinquētiū vmbrosos ac tenebrosos patit manes: dū eis gaudiū nō relucet qui ꝑpetua tristicie sue obscuritate demersi sunt. Umbra vero ponit: ꝛ in bono: vt ē illud: Sub vmbra alarū tuarum. Et alibi: Viuem⁹ in vmbra ei⁹. Et ideo ꝓ locoꝝ q̄litate: verbū hoc multifaria significatiōe variat. **†In me cōfirmata est ira tua: ꝛ oēs elationes tuas sup me induxisti.** Sic putabāt illi q in suā pniciē poti⁹ ꝑualere pmissi sunt: qꝛ p irā dei iesus xp̄us ad passionis pericula puenisset: sicut euangelista dixisse infidelē ꝑplum refert: Eripiat eū si vult. Sequit. Et oēs elationes tuas sup me induxisti. Hoc adhuc dicit quātum ad deliberationē ptinuit nefariā iudeorū. Credebāt em̄ de⁹ induxisse sup xp̄m elationes: id est: amplissimas indignatiōes: qn̄ eū ptulit crucifigi: mortē illā putātes penalem: cū dispensatiōis eius gloriā nō viderent. **Longe fecisti notos meos a me: posuerūt me abominationē sibi. Tradit⁹ suȝ ꝛ nō egrediebar.** Venit ad secundā narrationē: in qua p augmentū molestiarū: actū sue memorat passionis. Nā cū superi⁹ dixerit psecutorū suorū nefandissimū cōtemptū: nūc dicit fugatorū: significās aplos. Notos em̄ ipsos appellat: qui eū pspicuis sensib⁹ ꝯspicere meruerūt. Ille em̄ oēs notos habuit virtute diuinitatis sue: ipse aūt sciebat a paucis. Isti ꝙ noti longe facti sunt: qn̄ ipsi⁹ passione dispersi sunt: sicut legit: Percutiā pastorē: ꝛ dispergent oues gregis. In abominationē vero tunc posit⁹ est: qn̄ ꝑtereūtes scribe ꝛ pharisei crucifixo imputabāt dicētes: Vah q destruit tēplū: ꝛ in triduū edificat illud. ꝛc. Sequit. Tradit⁹ sum: ꝛ nō egrediebar. Mirabilis subtilisqȝ sentētia. Traditus est a iuda cohortib⁹ insanoꝝ: sed se pmittēte detent⁹. Sustinuit infirmas potētissimus dn̄s. Ligat⁹ est vinculis: q loco nō pōt claudi. Audiuit execrandas iniurias: quē angeli cū tremore collaudāt. Verūtn̄ nō est egressus ð illa nube corporis sui: nec

Ps.16
Thren.4
Al. Sup me cōfirmat⁹ est furor tu⁹: et omnes fluct⁹ tuos induxisti sup me
Matth.27
Zach.13
Matth.27

apparere voluit quid posset: qui totum pertulit quod crudelitas iudaice prauitatis ingessit. Non est enim egressus quando minime quod preualeret ostendit. Siue de custodia dicit: in qua eum ponti[us] pilat[us] quasi hominem retrusit inualidum.

Al'.languerunt

Oculi mei† infirmati sunt: pre inopia. Clamaui ad te domine: tota die expandi manus meas ad te. Cum oculos corporales christi domini nusquam infirmatos fuisse legerimus: multo magis nec interiores eius egrotasse putandi sunt: qui semper sanctitate micuerunt: Restat ut oculos christi apostolos intelligere debeamus: qui in corpore eius: id est: in ecclesia tanquam oculi celesti lumine viguerunt. Hi tamen infirmati sunt pre inopia: quia nec dum acceperant spiritumsanctum: quo confortati postea nullatenus humana tormenta timuerunt.

ET

Inopia enim dicitur econtrario: ubi nulla copia est. Additum est: Clamaui ad te domine tota die. Hic distinctio ponenda est: ut ista continuatio totius diei: ad clamorem: id est: orationem: et bonorum actuum operam debeat pertinere. Expandi manus meas ad te: more suo operas mauult intelligi: quas bonis semper actibus tetendit ad dominum. Nam si hoc cruci: ut quidam volunt: putauerimus esse iungendum: que sequuntur omnimodis discrepabunt. **Nunquid mortuis facies mirabilia: aut medici† resuscitabunt et confitebuntur tibi.**

Al'.suscitabunt

Hoc sub negatione legendum est: Sed perscrutandum: quid dicit: Mortuis non facies mirabilia: dum constat resuscitatos innumeros: Sed mortuis: id est: non credentibus mirabilia nequaquam fecit: dum eos ad conuersionem perducere non potuit infidelitas sua. Mirabilia enim illis fiunt: qui magnalia domini sub credulitate conspiciunt. Sequitur. Aut medici resuscitabunt et confitebuntur tibi. Et hoc dicitur negatiue: quia medici quos credit humanitas artis beneficio salutem dare languentibus: mortuos resuscitare non possunt: ut domino debeant confiteri: quamuis sine dei munere nec ipsam corpoream preualeant egris tribuere sospitatem. Siue hoc magis subtilius intelligendum est: quia medici dum corporibus adhibeant curam: animas tamen peccatis mortuas resuscitare non preualent: ut confessione verissima viuificent: quos infidelitatis sue vulnera perculerunt. **Nunquid† enarrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam: †aut veritatem tuam in perditione:**

Al'.narrabit

Al'.et

Uenit ad tertiam narrationem: ubi per istum versum et alterum qui sequitur: figuram Emphasim ponit: cuius illa pars hic intelligenda est: que aduerti facit: id quod non dicit. Ait enim: Nunquid enarrabit aliquis in sepulchro misericordiam tuam: Hoc negatiue legendum est: ut illud possit intelligi: quia viui homines et fideles misericordiam eius narrare consueuerunt. Sepulchrum enim: significat infidelium mentes: de quibus supra dictum est: Sepulchrum patens est guttur eorum. Et merito sepulchrum dicitur: ubi anima peccatis mortua continetur: id est: illos vult intelligi: qui non sunt domino credituri: quia nullus eis misericordiam domini videtur narrasse: quam non voluerunt deuota mente percipere. Illic enim peruenisse dicimus actum: ubi aliquem audiens prestat affectum. Tale est et illud quod sequitur: Aut veritatem tuam in perditionem: quia nemo putatur veritatem dixisse: quam videt negligens preterire. Perditio quippe iuste vocata est: ubi veritas non admittitur: sed sola obstinatio custoditur. **Nunquid cognoscentur in tenebris mirabilia tua: †aut iusticia tua in terra obliuionis.** Sub eodem ordine variatis sermonibus cuncta descendunt: ut negando que non sunt: econtrario sentiantur illa que sunt. Nam mirabilia domini a tenebrosis mentibus non videntur: quia pretermittentes deum sapientie lumina perdiderunt. Nec iusticia eius potest in terrena obliuione cognosci: id est: in corporis crassissima cecitate: que spiritualia monita deserit: dum eius desideria carnalibus vitiis occupantur. Memento vero quod hec omnia ideo dicta sunt: ne in inferno eius anima relinqueretur: sed ei celerrima resurrectio proueniret: quatenus laus domini per beneficia eius posset agnosci.

Et ego ad te domine clamaui: et mane oratio mea preueniat te. Contra illa que superius dicta sunt: dominus christus cum fidelibus suis per id quod resurrecturus erat: clamare se dicit ad dominum: enumerans tribulationum diuersarum gloriosissimas qualitates: ut talibus institutis commoniti: firmarentur populi utique christiani. Dicendo enim: Et ego: significat cum membris suis se clamasse: quorum ipse caput est christus. Nam quando ipse clamat et ecclesiam docet: quando cum fidelibus orat: unum corpus ostendit. Memento quod usque ad finem psalmi: varias calamitates enumerat: quas in martyribus suis ipse sustinuit. Ubi Synatrismos figuram

arbitror apponendā: qm̄ multe res in vnuz & multa picula colligūt. Sequit. Et mane oratio mea preueniet te. Sollicite verba ista tractanda sunt: ne regule illi veracissime: qd dn̄i gratia cuncta preueniat aliquid videatur esse cōtrariū. Orationē suā: corpus ecclesie: que mane: id est: bonis delucidatur operib⁹: preuenire scd̄m aduentuz dn̄i dicit: hoc est: diē iudicij: que tn̄ oratio dn̄o pstante donata est. Merito ergo dictū est preuenisse orationē suā: qm̄ ante multa secula sub assiduitate petebat: qd adhuc expectam⁹ esse venturū. Ueniet em̄ ille tēpore cōpetenti: sed nostrū desideriū flagrantib⁹ petitionibus oportet ostēdi. Nō em̄ nos suos eē diiudicat: si nō votis maximis a nobis expetitus adueniat. Sz cū de ipso clarissime dicat: ipse ex sua psona istud nō pōt loqui: nisi hoc dictū a mēbris ecclesie velim⁹ aduertere. **Ut quid dn̄e †repulisti orationē meā: †auertisti faciē tuaz a me?** Hic de se desideriū sanctissime mētis exprimitur: q2 impatiēter sustinebat differri: vn̄ mūdus poterat iure saluari. Repellere em̄ putat petitionē nostrā: & auertere faciē suā dn̄s: qm̄ vota nostra distulerit: & quāuis ille pfutura faciat: nos tn̄ grauiter dilata ptristant. Sed & hoc cōgruēter a psona martyrū dicit: qui talib⁹ desiderijs in hoc mūdo fatigant. Differunt em̄ ad augmentū suū: pcrastinant ad gloriā: q2 nō tm̄ pdest audiri: quātū expedit p muneris augmētatione differri. Sic ignis flatu venti repellit: vt viuacius animet. **†Egens suz ego & in laborib⁹ a iuuētute mea: exaltatus aūt hūiliat⁹ sum & †cōfusus.** Hoc merito dicit ecclesia: q in egestate mūdi: & in laborib⁹ a sua iuuentute fatigat: sic in alio psalmo legit: Sepe expugnauerūt me a iuuētute mea. Hec crescit psecutōib⁹: pssura tēpo2 subleuat: hūilitate semp extollit. Cui⁹ longior etas nō est debilis lassitudo: sed matura pfectio. Sequit. Exaltatus aūt hūiliatus sū & cōfusus. Hoc specialiter mēbris pbat cōuenire: nō capiti. Exaltat⁹ dicit: qm̄ prius vnusqsq fideliū res hūanas tumido corde cogitabat. Hūiliat⁹ sum: qm̄ ad pfessiōis medicabile donū diuina gratia miserāte puenit. Cōfusus: qm̄ illa que male gesserat: penitētie pfessiōe dānauit. O beata pfusio: que eternum tollis opprobriū. Nā quicqd in reatū venerit penitentiū: ppetuis seculis reddit absolutū. **In me †ptransierunt ire tue: & terrores tui cōturbauerūt me.** Pulchre dictū est: Pertrāsierūt: qsi nō māsure diutius cōtigerūt. Nā qm̄ fidelis se affligit: irā dn̄i castigat⁹ euadit. In me aūt dicēdo: afflictionē fideliū: more suo illatā sibi esse testat. Sequit. Et terrores tui cōturbauerūt me. Terrores vtiq venturi iudicij: qs omnis caro peccatrix formidare dinoscit. Qd idem solis mēbris cōuenire manifestū est. **†Circuierūt me sic aqua tota die: circūdederūt me simul.** Delicta vtiq que legis districtione damnant: hec velut aqua hoies circueunt: qm̄ vndiq scaturire noscunt. Ex quo em̄ latere nō credam⁹ venire pctā: q nec momentis horarū a nobis reddunt aliena? Merito ergo aquis cōparata sunt: que nos copiosissima inundatione cōcludūt. Quod apte totum accipit a parte membrorum. **Elongasti a me amicū & pximuz: & notos meos a miseria.** Hec frequēter pijs martyrib⁹ cōtigerūt: a quib⁹ terrore mortis officia hūana subtracta sūt. Amicos em̄ significat: q honestis studijs morū vicinitate coniuncti sūt. Proximos: q nobis parētele ordine sociant. Notos: qui neq amici neq pximi sunt: sed sola nos opinione vel visione dicerūt. Que genera hoim frequēter lōge fecit a fidelibus seruis formidata calamitas passionis.

Cōclusio psalmi.

Ipse chor⁹ est xp̄i: quē pmissus titulus p melech nois interptatiōe pcinuit: qm̄ fidelis pp̄s eius secutus sanctissimā passionē gloriosa nimis imitatione respōdit. Hinc em̄ confessores tenuit carcer inclusos: hinc martyruz purpura et bysso pciosior sanguis emanauit: hinc apostolo2 p totū orbē dicta tonuerūt: hinc tāq sol purissimus fides sancta pcessit: hinc ad tēporales mortes hodieq concurrit: vt eterne vite pmia cōquirant. Quapropter nullus pauescat miserias que faciunt beatos: Nullus tormēta formidet que donāt ppetuā sospitatē: Nullus timeat tristiciaz que gaudiū tribuit sempiternū. Quantuz est em̄ tēporaliter mori: vt ppetua vita pos

Al. trāsierūt

Al. Circūdederunt

sit acq̄ri? Quātū hūanā sustinere sentētiā vt absolutōez mereamur ipetrare diuinā? Quis aūt erubescat penas q̄s xp̄s dn̄s p̄ferre dignat⁹ est? Quis putet opprobrium qd̄ elegit creator sustinere cunctorū? Quocirca p eo subeam⁹ mūdanā calamitatē: si cū eo habere pennē volumus portionē.

Explicit expō in psalmū. LXXXVII
Incipit expō in psalmū. LXXXVIII

Intellectus ethan israelite.

Non tā p̄m ordinē tituli: q̄ ad ꝯmoditatē intelligētię exponenda sunt verba q̄ posuit: vt facili⁹ nobis rei veritas elucescat. Ethan iterp̄tat robust⁹. Israelita: vidēs deū. Et q̄r psalm⁹ iste erat laudes ꝛ p̄missiones dn̄i narratur⁹: iō illi tale nomē cōstat appositū: vt fideliū verborū indicaret incōmutabilē firmitatē. Intellectus eñ: vt sepe dixim⁹: ad sup̄na referendus est: vbi reuera recte itelligēs tēdit mētis intuitū. Est eñ de christianorum spe: ꝛ de magnificētia dn̄i multa dictur⁹: p q̄ nemo decipit si supplicāti anim⁹ in isti⁹ ethan cōstantissima voluntate roboretur.

Ethan iste quē dixi- Diuisio.
mus indicare robustū: tāta mētis illuminatiōe cōpletus est: vt israelita verissime nūcupet. Primo igressu psalmi: dicit se miscd̄ias dn̄i cātaturū: q̄m multa p̄misit fideli ppl'o p̄futura. Scd̄a parte: diuersis modis laudes dn̄i potentiāq; describit. Tertia: in xp̄m dn̄m paternas pollicitatiōes enumerat. Quarta: dn̄s xp̄us p̄pter passionē quā ptulit tradit⁹ inimicis esse memorat. Quinta: fragilitati hūanę postulat subueniri: q̄r nō inuanū filios hoīm ab ipso asserit eē plasmatos. Sexta: rogat dn̄m vt p̄missiōes suas impleat q̄s dauid seruo suo fecisse declarat: ꝛ memor sit qualia serui ei⁹ ab impijs opprobria sustinebāt.

Misericordias Expositio.
tuas† dn̄e: in eternū cātabo. In generatione ꝛ† p̄genie p̄nūciabo veritatē tuā in ore meo. Iure robust⁹ dicit q̄ tam firma dictur⁹ est. Iste eñ ethan dn̄i est miscd̄ias cātaturus: q̄ ꝛ eterna semp stabilitate ꝯsistūt: ꝛ ppetuis sunt celebrādę p̄conijs. Fecit eñ mirabilē in hūano genere pietatē: vt qd̄ perierat reqreret: ꝛ vulnerata saluaret. In gnātiōe vero ꝛ p̄genie qd̄ addidit: duos significat ppl'os: iudaicū scz ꝛ gentiū: quib⁹ se veritatē p̄nūciaturū esse testat: quā dicit inferi⁹. Sequit. Et veritatē tuā in ore meo. Reuera: vt quā sensu pceperat: ore loqueret. Et bn̄ dictū est: In ore meo: q̄r qd̄ ex ore p̄greditur cito dilabit: qd̄ vero in ore versat diutina deuotiue celebrat. Qm̄ dixisti in eternū miscd̄ia edificabit: in celis p̄parabit veritas tua.† Ipsa ē veritas quā vir sanct⁹ se p̄nūciaturū esse p̄dixerat. Et merito illā cōfidenter p̄dicabat: q̄n eā dn̄s absolute p̄miserat. Nō eñ pōt falli: qui sequit verba veritatis. Sz videamus quid significet: In eternū miscd̄ia edificabit. Sunt eñ edificatōes q̄ cōsurgē nequeūt: nisi eis fuerit p̄missa destructio: vt idolorum cultores: vt pessimarum cōsuetudinū sequaces. Isti eñ nisi a malis suis fuerint destructi: in bonū nequeūt edificari: sicut dictū ē hieremię: Ecce posui te vt edifices ꝛ destruas. Ista vero miscd̄ia nō destruit: sed semp viget: semp auget. Sequit. In celis p̄parabit veritas tua. Celi: sicut sepe diximus: significāt ap'los: quorum p̄dicationibus actū est: vt inculcaret gentib⁹ religio christiana. Uerū hęc oīa vsq; ad diapsalma medijs subdistinctiōib⁹ ptrahēda sūt: q̄r totum ad illud respicit qd̄ ait: Qm̄ dixisti. Quę figura dicit Apochinu: id est: a cōmuni: q̄n superiora ad inferiora respōdēt.

Disposui testamentū electis meis: iuraui dauid seruo meo. Nūc verba dn̄i refert: q̄ supius eū dixisse memorauit. Nā q̄uis omnib⁹ denunciare videat: electi tn̄ suis tm̄ ista disposuit qui ei dono ipsi⁹ credere maluerūt: ne se ad p̄missionē talē ꝛ illi tenerēt qui de dauid semie se descendere carnaliter p̄ferebāt. Addidit: Iuraui dauid seruo meo. Diuinū sacramentū p̄missiōis noscit esse securitas: q̄r solus iuste diffinitiue p̄mittit: cui subiacet implere qd̄ dixerit. Humana eñ fragilitas ideo p̄hibet sacramentorum se p̄missionib⁹ obligare: q̄r non est in potestate ipsi⁹ quę pollicet efficere. Iurat ergo iustissime deus: cū iure suo p̄mittit omnia. Nā ꝛ ipūm nomē iudicat causaz. Iurauit eñ dicim⁹: iure orauit: id est: iuste locutus est. Usq; in eternū p̄parabo semē tuū. Et edificabo

Rp̄

Al. nō hz
Al. dn̄i
Al. generatione: ānūciabo

in †seculũ seculi: sedẽ tuam. Peruẽtũ est ad illa que pater ꝓmiserat seruo suo dauid. Preparatꝰ est eñ dñs christus: qui ex semine ipsiꝰ descenderet carnis origine: vsqꝫ in eternũ rex regũ ꝛ dñs dñantiuꝫ. Sed qd dixit: Preparabo: ad hũanitatẽ eius ptinet: nõ ad deitatẽ qua cõsubstãtialis: oĩpotẽs ꝛ coeternꝰ est patri. Sequit. Et edificabo in seculũ seculi sedẽ tuã. Pollicitatio ista tota ptinet ad dñm saluatorẽ. Ipsi eñ tũc sedes ꝓmittebat: que postea in sanctorũ erat facienda pectoribꝰ. Sedes enim est dñi omnis sanctꝰ: quẽ quasi splẽdidissimũ thronũ dignatione sue maiestatis inse derit: sicut ꝛ de spiritusancto legit: Et apparuerũt illis dispertite lingue tanqꝫ ignis: sedit aũt sup vnũquẽqꝫ eoꝝ: ꝛ repleti sũt omnes spiritusancto. Confitebunt celi mirabilia tua dñe† ꝛ veritatẽ tuã in ecclesia sanctorũ. Uenit ad secũdã partem diuine potẽtie sacramẽta dicturꝰ. Cõfitebunt eñ celi qui sũt veri predicatores: quãtis miraculis dñs mundũ ꝓut ipsi placitũ fuerit administret: queadmodũ oĩs creatura eiꝰ imperijs obsecũdet: cõuersionesqꝫ reꝝ nõ casualiter agi: vt quidã vanissimi putauerũt: sed eius ineffabili virtute ꝑdicãt cõtineri. Addidit: Et veritatẽ tuaꝫ in ecclesia sanctoꝝ. Mirabilia dixit vbiqꝫ ꝑdicanda: veritatẽ aũt in sanctoꝝ ecclesia cõfitendã: vbi credit verbũ caro factũ: vbi sancta trinitas sic suscipit: vt vnꝰ sicuti est deus dñs cunctoꝝ ore laudet. Quoniam quis in nubibꝰ equabit dño: †aut quis similis erit deo †iter filios dei? Nubes frequẽter diximus verbi dei esse ꝑdicatores: qui ꝑ spiritũsanctũ pplos diuina gratia cõpluebãt: sed tñ erant obnoxij lege peccati: potẽtes quidẽ in miraculis: in ꝑdicatiõe terribiles. Sed quis eorũ esse poterat xp̃o similis: quãqꝫ ꝛ ipse carnis velamine tegeret? Aliud est eñ qui de ꝓprio põt: aliud qui de altero clarꝰ est. Simili mõ nec inter filios dei habere poterit equalẽ: qm̃ ille ꝑ naturã est filius: sancti vero ꝑ gratiã. Ille sine aliq̃ peccato: isti ꝑ ipsum a peccatis ꝓbant exuti. Que ideo dicta sunt: ne quis illũ tm̃ hominẽ sacrilegis ausibꝰ estimaret. Deꝰ qui glorificat in cõsilio sanctoꝝ: magnus ꝛ †metuendus sup omnes qui in circuitu eius sunt. Exponit quod supius dixit: quia similẽ habere nõ poterat qui omnia cõtinebat. Ipse eñ dñs christus qui ꝑdicat a sanctis: magnus dicit ꝓpter qd deꝰ est: metuendus a ptãte mirabili. In circuitu eius sancti scꝫ quos supius dei filios dixit: qui dono ipsius eius gratie ꝓximant. Sed iure supra eos ille ꝓbat excelsus: per quẽ omnes noscunt esse gloriosi. Cõsidera vero qꝫ ꝑ duodecimã specieꝫ definitionis: que grece Cata epenon: latine ꝑ laudẽ dicitur: vsqꝫ ad diuisionẽ subiectos versus decurrit: ꝛ ꝑ diuersa ꝑconia quis sit iste dñs indicat. Dñe deus virtutũ quis similis tibi: potens es dñe ꝛ veritas tua in circuitu tuo. Post illa que superius dixit: aptissima est sentẽtia subsecuta: Quis silis tibi: id est: qꝛ virtutum es dñs. Sancti eñ ditant virtutibꝰ: nõ dñant. Tu aũt illis rebus imperas: quibꝰ illi te ꝑstante ꝑclari sũt. Merito repetitũ est: Quis similis tibi. Tu ex te potẽs es: illi de te. Illi veritate tua illuminati sunt: tibi aũt veritas tua indiuidue semp inest. Tu dñaris potestati maris: motũ aũt fluctuũ eius tu mitigas. Nunc dicit enumeratiões ꝑ quas singularẽ ptãtẽ dñi euidenter ostẽdat. Potestas maris: huiꝰ seculi honor est: qui frequẽter in martyres christi rapido tumore surrexit. Sꝫ tñ ne putaretur volũtas illa ex sua potestate grassari: dicit etiã his tu dñaris: qñ feroces motus ꝓ sanctoꝝ vtilitate conuertis: sicut ipse in euãgelio dicit: Nõ haberes in me potestatẽ nisi tibi data esset desup. Et qꝛ dixerat: Dñaris: sequit digna ꝓbatio: Qm̃ fluctꝰ eiꝰ ipse mitigat. Et cõsidera: qꝛ mitigat dixit: nõ tollit: qm̃ si eaꝫ funditus adimeret: coronã martyres non haberẽt. Qd ꝛ si historice malis aduertere: dñm mitigare fluctus maris euãgelij locus ille testat: qñ periclitãtibus discipulis vento vt q̃esceret: mari vt tranquillũ fieret iperauit. Tu humiliasti sicut vulneratũ superbũ: †ꝛ in virtute brachij tui dispersisti inimicos tuos. Alij sunt qui hũiliant ad ruinã: alij qui inclinant ad gratiã. Sed vt hoc in malo dictũ debuisses aduertere: posuit: Sicut vulneratũ superbũ. Diabolum

Margin notes: enarratiõe / generationẽ; Act.2; veritatem; inter nos / in filijs; terribilis; P; Joh.19; Al. in brachio virtutis tue

ẽm̃ significat: qui elatus supra id qđ poterat: hũiliatus est suo vitio: intra illud qđ ꝑ naturā nō erat: pcussus mēte non corpore. Sic ille iniquissimus tanq̃ vulneratꝰ de celo corruit in hanc aeris densissimā crassitatē: sicut in euāgelio dñs dicit: Uidi sathanan sicut fulgur de celo cadendem. Inimicos aũt dicit: infideles iudeos: q̄ p inumeras gentes christi dñi virtute dispersi sunt: quē patris brachiũ: sicut sepe diximꝰ: auctoritas diuina testatur. Tui sunt celi ꝛ tua est terra: orbē terrarũ ꝛ plenitudinē eius tu fundasti. Quia supiꝰ gemina dixerat facta miracula: nũc ea istiꝰ versiculi ꝓbatione cōfirmat. Ideo ẽm̃ triumphauit in celo de supbo diabolo: ideo in terra de pfido iudeo: qm̃ ipsiꝰ erat vtiq̃ celũ ꝛ terra. Cur ẽm̃ diabolus aut iudeꝰ in alienis rebꝰ superbirēt: duꝫ vtraq̃ habere suũ ꝓbarentur auctorē? Sequitur. Orbē terrarũ ꝛ plenitudinē eiꝰ tu fundasti. Hec increpatio adhuc ptinet ad iudeos. Sensus ergo talis est. Cur voluerũt stulti in te seuire in hoc mundo: cuiꝰ tu christe fundator es? Ut nimia demētia videantur talia p̄sumere: que hũanas vires ꝓbantur excedere. Orbis terrarũ: ptinet ad totius spaciũ mũdi. Plenitudo eiꝰ: ad omnes scꝫ creaturas que in eo esse noscuntur. Sic p cōmemoratōes talium rerũ breuiter cũcta cōplexus est. Aquilonē ꝛ mare tu fundasti. Thabor ꝛ hermon: in noie tuo exultabũt. Aquilonē: adhuc diabolum significat: qui dixit: Ponā sedē meā in aquilone: ꝛ ero similis altissimo. Mare: seculi huiꝰ elatas ꝛ iniquas hoim ptātes cōpetenter aduertimus: que cōtra dñi mādata sacrilegis voluntatibꝰ eriguntur: nō vt ꝓficiant: sed vt vehemēter occũbant: increpās vtrosq̃ p̄sumptionē in se ponere nō debere: dũ eos a domino suo cōstat esse plasmatos. Creatura ẽm̃ supbire nō debet auctori: que ab eo vt existere potuisset accepit. Sequitur. Thabor ꝛ hermon in noie tuo exultabũt. Thabor ꝛ hermon: mōtes sunt syrie ꝓuincie: quorum noia ingentia sacramēta parturiunt. Thabor ẽm̃ dicitur: veniens lumē: qđ specialiter ad aduentũ ptinet dñi saluatoris: de quo dictũ est: Erat lumē verũ quod illuminat oēm hoiem venientē in hunc mundũ. Hermon: significat anathema eiꝰ: id est: diaboli: quā a christianis dño veniēte suscepit. Dignũ ẽm̃ fuit: vt p̄sente lumine tenebrosus diabolus vinceretur. Isti ergo exultabũt in noie dñi: sicut alibi fideles dicũt: Non nobis dñe nō nobis: sed nomini tuo da gloriā. Tuum brachiũ cũ potentia. Firmetur manus tua: ꝛ exaltetur dextera tua. Brachiũ: frequēter quideꝫ legimus hũanā significare virtutē: sicut ꝓpheta dicit: Maledictꝰ homo q̄ ponit carnē spem brachij sui: ꝛ a dño recedit cor eiꝰ. Sed nō pōt habere potentiā: nisi quāta ei p tēpore fuerit attributa. Hic aũt vt significaret dñm saluatorē: dictũ est: Brachiuꝫ tuũ cũ potētia: hꝫ est: illi eē qđ posse: nec aliquādo potentia eiꝰ tepescit: qui iugiter oia facit que vult in celo ꝛ in terra. Addidit: Firmetur manꝰ tua: ꝛ exaltetur dextera tua. Manus ꝛ dextera si subtiliter inspiciamꝰ: lōge diuersa sunt. Rogat ẽm̃ vt manus: id est: operatio firmetur in supbos: quatenus inclinati tribulatiōibus celerrime ad cōuersionis studia pducantur. Exaltetur aũt dextera tua: hic fortasse dictũ est: id est: clarificetur numerꝰ p̄destinatoꝝ qui est ad dexterā collocandus. Iusticia ꝛ iudiciũ p̄paratio sedis tue. Misericordia ꝛ veritas p̄cibunt faciē tuā. Sedes quidē dñi sp eterna est: sed tunc nobis apparebit p̄parata: qñ ipm cernimꝰ iudicare iusticiā. Eo siquidē tēpore sancta nobis eqtas patescit: ꝛ verus iudex ostenditur: quo angeloꝝ mysteria videbunt. Fit p̄paratio sedis eiꝰ: qñ hec ab hoibus in generali resurrectiōe cernentur. Sequitur. Misericordia ꝛ veritas p̄cibũt faciem tuā. Hoc ad tēpus istiꝰ mundi: nō incōpetēter aptatur. Faciē ẽm̃ ipius: id est: declarationē iudicij: misericordia ꝛ veritas p̄cibũt. Misericordia est: qꝛ parcit cōuersis. Ueritas: qꝛ ꝓmissa restituit. Sic vtrũq̃ tēpus euidēter his sermonibꝰ indicatur. Beatus populus qui itelligit iubilationē. Domine in lumine vultꝰ tui ambulabunt. Ethan ille sanctissimus queꝫ titulus p̄misit: postq̃ dei visus est p̄dicasse mysteria: beati ppli multifarias laudes aggreditur: p id quod rhetores: demōstratiuum dicendi genꝰ appellant. Exclamat ẽm̃ beatus populus qui itelligit iubilationē:

Luc. x (margin) · Al. terre (margin) · Al. creasti (margin) · Esa. xiv (margin) · Joh. i (margin) · Ps. (margin) · Hier. xvii (margin) · Al. (margin)

id est: qui immēsam leticiā suā: nō in pro-
prijs virib⁹ sed in dei cognoscūt virtute po
suisse. Jubilatio ē em̄ copiosa mētꝭ exulta-
tio: que verbis nō potest explicari. Hanc ꝙ
pscrutari cordis arcano beati ē populi: quā
sic feliciter aduertimus: si auctorē eius pu-
ra mente fateamur. Est etiā oīno vtilis: si ⁊
sic intelligatur dicta sentētia: qꝛ ille beatus
populus est q̄ laudes dei nō solū ore cātat:
sed etiā lumine mētis intelligit. Intellige-
re autē est: si scripturas sanctas catholicis
regulis pscrutetur: si dicta patrum salutari
dogmate cōprehendat: totūq; ad pietatē
recte fidei trahat: ꝙ hereticorū prauitati-
bus acquiescat. Addidit p̄miū quod tales
cōsequit viros. **Dn̄e in lumine vultus tui ambulabūt.** Populus ille beat⁹: quē dixit
intelligere iubilationē: in lumie vultus ei⁹
ambulat: cū in cōtemplatione sancte trini-
tatis iugiter pseuerat. Ambulat em̄: signi-
ficat viuit: qꝛ tēpus istud vite nostre qua-
dā cōmeatione peragit. **Et in nomine tuo exultabūt tota die: ⁊ in tua iusticia exaltabunt.** Adhuc in illo p̄mio
pseuerat qd dat huic populo qui intelligit
iubilationē. Nam cū dicit: Dn̄e in nomine
tuo exultabūt: vetat in ꝓpria p̄sumptione
gaudere: ne decepta mortalitas ibi ponat
leticiā suam: vbi oīa sunt caduca. Sequit.
Tota die. Totius vite tēpus ostēdit: quia
nō decet aliqñ inde desinere: vnde ꝯstat p-
petua ⁊ copiosa gaudia ꝑuenire. Quod cū
ita factū fuerit: euenit vt exaltent in dn̄i le-
ticia: qñ in illa resurrectione ad dexterā fu-
erint collocati. Ecce q̄lia dona parata dicit
intelligentibus iubilationē. Quapropter
negligentiā noxiam ꝓijciamus: ⁊ ad intel-
ligentie beata studia ꝯcitemur: vt ⁊ hic do-
nante domino suaui exinde epulatione pa
scamur: ⁊ ibi ppetue leticie munere pfrua-
mur. **Quoniā gloria virtutis eorum tu es: ⁊ in beneplacito tuo exaltabitur cornu nostrū.** Merito cor
nu eorum: id est: potestas exaltabit: qui in
domino saluatore: de quo dicit pater: Hic
est filius meus dilectus: in quo mihi bene
complacuit: virtutē suam gloriāq; posue-
runt: quia dū ad illū refertur omne quod
datum est: ipse fit laus nostra ⁊ pfecta leti-
cia. Et nota quod in hoc loco: cornu: in bo
no posuit: alibi vero in malo: vt est illud:
Et a cornibus vnicorniorū humilitatē me-
am: quoniā data potestas bona malaq; fa
cit. **†Quoniā domini est assumptio†: ⁊ sancti israel regis nostri.** Expo
suit quare exaltet cornu in ipsum credenti-
um: quoniā assumptio: id est: gloria illa in-
carnationis a sancto israel ꝓbatur imple-
ta: in qua omnes spem habentes de ꝓfun-
do peccati sursum erigimur: dū ipsius mi-
sericordia subleuante in eterna gaudia col
locamur. Ecce exposita sunt munera que
promittunt populo intelligenti iubilatio-
nem. Peracta est demōstratiui generis ad
miranda laudatio: vt in singulis reb⁹ ⁊ po
tentia ipsius narretur: ⁊ quis sit iste domi-
nus euidētius approbemus: Nunc aliquid
de tertia diuisione noscam⁹. **Tunc locutus es in †aspectu filijs tuis ⁊ dixisti: posui adiutorium† sup potentē: ⁊ exaltaui electū de plebe mea.**
Hactenus ethan a sua ꝑsona locutus est:
Nunc venit ad tertiā partem p̄dicans ver
ba patris: que dicta sunt de domino salua
tore: vt superior laus indubitata doceret:
quā paterna etiā firmauit auctoritas. Se-
pe diximus sanctos appellari filios dei: nō
natura sed gratia. Istis ergo filijs: id est:
ꝓphetis ⁊ p̄dicatoribus verbi: locutus est
domin⁹ in aspectu: dū eos fecit conspicere
que dicebant. Per hoc em̄ verbū illud ostē
ditur: quia quicquid ꝓphete dixerūt: non
ignoranter locuti sunt: sed in cōtemplatio-
ne certissima ꝯstituti viderūt mente quod
ore predicauerūt. Hinc est quod etiā viden
tes ꝓphete nuncupātur. Sequitur. Posui
adiutoriū sup potentē. Nam qui adiutori-
um querit potens nō est: qui potens est nō
indiget adiuuari. Sed hoc dictū: aut d̄ ge-
nerali corpore ecclesie possumus nō incom
petenter aduertere: quod potens ⁊ electū
esse nullus ignorat. Et huic dicit adiutori-
um christum dominū datum: qui de se in
secundo psalmo dixit: Ego autem consti-
tutus sum rex ab eo sup syon montē sanc-
tum eius. Aut certe si hoc de christo domi-
no velim⁹ aduertere quod ait: Posui adiu
toriū super potentē: ita intelligendū est: ac
si diceret: Pater ꝓhibuit testimoniū potē-
ti: id est: filio: sicut in euāgelio vox ad eum

Marginal notes: att. 3 — Ps. 21 — Al. Quia — Al. nostra — Al. visione sanctis — Al. in potēte — ℞ — Ps. 2

Joh.12 facta testat̃ dicens: Et clarificaui ꝛ iterum clarificabo. Hoc est enĩ fortasse qd dicit: ad iutoriũ positũ sup potentẽ. Adiecit: Exaltaui electũ de plebe mea. Electũ dici dñm christũ: esaias ꝓpheta cõmemorat dicens:
Esa.42 Ecce puer meus suscipiã eũ: elect⁹ meus cõplacuit sibi in illo aĩa mea. Exaltat⁹ est autẽ: sicut dicit apl̃us:
Phl.2 Propter qd ꝛ de⁹ illuz exaltauit: ꝛ donauit illi nomẽ qd est super omne nomẽ: vt in noĩe iesu omne genu flectatur: cęlestiũ: terrestriũ ꝛ ifernoꝝ. De plebe mea: significat gentẽ iudęoꝝ: vnde natũ cõstat dñm christũ. **Inueni dauid**
Al. nõ hȝ **seruũ meũ: † in oleo sancto meo vnxi eũ.** Qd dicit: Inueni dauid: iesuz xp̃m euidẽter insinuat: quẽ superi⁹ dixit potentẽ. Hoc enĩ nomẽ frequẽter cõstat ad ipum referri: qꝛ ꝛ manu fortis dicit̃: ꝛ desiderabilis inuenit̃: maxime cũ talia sequant̃: q̃ neq͡ꝫ dauid: neq͡ꝫ alteri cuiquã iusto p̃ter dño saluatori possint vllaten⁹ cõuenire. De ipso enĩ in alio psalmo iam dictũ est:
Ps.44 Propterea vnxit te de⁹ de⁹ tuus oleo exultatõis p̃ participib⁹ tuis. **Man⁹ enĩ mea au**
Al. cõfirmabit **xiliabit̃ ei: ꝛ brachiũ meũ † cõfortabit eũ.** Hoc scd̃m formã serui dicit̃: quę assumpta est in vtero virginali: cui auxiliata est man⁹ diuina in passionib⁹ suis: ꝛ fortitudo dñi firmauit eã: vt quã ꝓ salute mundi pi⁹ redẽptor susceperat: ꝓpositã pageret
Sche passionẽ. Hoc schema dicitur Characterismos: qd latine iformatio vel descriptio nominat̃: qñ ꝑsonã absentẽ quibusdã indicijs velut p̃sentẽ facim⁹ indicari. Hęc q̃ figura totã partẽ diuisionis hui⁹ decora varietate cõplectit̃. **Nihil ꝓficiet inimic⁹ in**
Al. eo **† eũ: ꝛ fili⁹ iniq̃tatis nõ † nocebit eũ.**
Al. apponet nocere ei Istud certe ad dauid queadmodũ ꝑtinere poterit: qui ꝛ inimicos fortiores ꝑtulit: ꝛ diabolo instigãte peccauit. Sed hoc veracit̃ de xp̃o animaduerti necesse est. Nã licet in eũ seuierit diabol⁹ q̃ est ꝓteru⁹ hũanitatis inimic⁹: licet iuda fili⁹ iniq̃tatis nocere p̃sũpserit: nullus tñ eoꝝ q̃ pctm̃ qd iuste accusare potuisset inuenit: sic ipse dicit:
Joh.14 Ecce veniet p̃nceps hui⁹ mũdi: ꝛ in me nõ inueniet quicq͡ꝫ. **Et cõcidã inimicos ei⁹ a facie ipsi⁹: ꝛ odiẽtes eũ in fugã cõuertã.** A facie christi ꝯcidunt̃ inimici: qñ ei⁹ p̃sentia conuersionis beneficio a ꝓprijs criminibus culpisq͡ꝫ separantur. Nam facies ipsius cuz peccatores dignata fuerit intueri: a suis prauitatibus concidunt̃: nec consensum vlterius tenebrosis delictis p̃bere possunt: q̃ ad p̃sentiã veri luminis dño miserãte ꝑueniũt. Odiẽtes aũt eũ cõuertunt̃ in fugã: qñ impia vita derelicta: ad ei⁹ cępe rint festinare remedia. Peccati enĩ memores sua facta refugiũt: ꝛ ad bñficia dñi saluberrima se festinatiõe cõuertũt. Felix itaq͡ꝫ fuga criminũ: dñi quęsisse refugiũ: sicut in alio psalmo iã dictũ est: Tu es mihi refugium a p̃ssura q̃ circundedit me. **Et veritas mea ꝛ miscd̃ia mea cũ ipso: ꝛ in noĩe meo exaltabit̃ cornu ei⁹.** Pater dicit de filio: Ueritas mea ꝛ misericordia mea cũ ipso est: vt intelligam⁹ nihil eẽ diuisum: sed virtutes q̃s habet pater habere simul ꝛ filiũ: sicut ipse testat̃: Oĩa patris mea sunt: ꝛ mea patris sunt. Ueritas ptinet ad iudiciũ: in qua iudicatur⁹ est mũdũ. Miscd̃ia vero ad pietatẽ: qua pctã dimittit: ꝛ oĩa quę p̃stat: gratuita largitate cõcedit. Sequit̃. Et in noĩe meo exaltabit̃ cornu eius. Cornu hic: significat inuictissimã ptãtem: de qua ipse in euãgelio dicit: Data est mihi oĩs ptãs in cęlo ꝛ in terra. **Et ponã in mari manũ ei⁹: ꝛ in fluminibus dexterã eius.** Mare: significat vniuersas gentes: in quib⁹ saluator noster gloriã dominationis accepit: quãdo eius nomini humiliter deuotis mẽtib⁹ crediderunt. In fluminib⁹: fontiũ forsitan fluenta significat: vbi dño saluatori populus regenerationis acquirit̃. Siue iordanẽ fluuiũ: ꝓ fluminib⁹ ponit: in quo sui baptismatis dñs consecrauit exemplũ. Sic ꝛ cęlos dicimus ꝓ cęlo: ꝛ terras ꝓ terra: ꝛ maria pro mari: ꝛ si adhuc velis quęrere athenas: thebas: nicenas. ꝛ his similia. **Ipse inuocabit me pater meus es tu: de⁹ meus et susceptor salutis mee. Et ego primogenitũ ponã illũ: excelsum p̃ regibus terre.** In his duobus versibus absolute debellatur iniq̃tas iudęorũ. Quid enĩ euidẽtius: quid planius: q̃ꝫ vt esse credat̃ fili⁹ qui inuocat patrẽ: ꝛ rursum credat̃ esse pater qui appellat filiũ: Nã q̃uis hęc duo noĩa relatiua sibi sint: vnũ q͡ꝫ sufficiat dici: vt amboꝝ virtus possit in-

telligi: tamē vt omnē scrupulū ambiguitatis excluderet: vtrūqꝫ posuit: vtrūqꝫ firmauit: ⁊ adhuc nō desinit iudeorū insana deuiare puersitas: dū erroris causa fuerit sublata. Hec em̄ quartadecima species definitionis est: quā greci κατα του προς τι: latini ad aliquid vocant: quotiēs vnū nomē sic dicit̄: vt aliud ex eo intelligi posse videat̄. Sequit̄. Et ego primogenitū ponā illū: excelsum p̄ regibus terre. Perscrutandū etiā nobis ē: quare dixerit: Primogenitū: quasi vero pater sic genuerit substātialiter filium vt subsequeret̄ ⁊ ali⁹. Sed hoc locutionis genus scripture diuine ↄstat eē ppriū: sic est ⁊ illud in euāgelio de ioseph ⁊ maria vbi ait: Et nō cognouit eā donec peperit filium suū primogenitū. Nūquid ↄsequens erit: vt virgo sp̄ maria post dn̄m iesū xp̄ūm alterū pepcrisse credat̄? Sed bene dicit̄ primogenitus: q̄uis solus pbetur ex patris substātia genitus. Ipse em̄ dicit: Ego sum alpha ⁊ o: nouissimus ⁊ primus: initiū ⁊ finis: princeps ⁊ origo dauid: vt merito sermo iste questionē habere nō debeat: qm̄ ipsum ⁊ principiū esse cōstat ⁊ finē. Ponā: cōstituā dicit: sicut i secūdo psalmo ait: Ego autē cōstitutus sum rex ab eo. Excelsū p̄ regib⁹ terre: sicut in septuagesimoprimo psalmo dictū est: Et adorabūt eū omnes reges terre. **In eternū seruabo illi misericordiā meā: ⁊ testamentū meum fidele ipsi.** Et hoc a forma dicit̄ serui: q̄a misericordiā patris eterno videlicet honore suscepit: cui ppetua data est potestas in celo ⁊ in terra. Testamentū vero fidele est illi: qm̄ quecūqꝫ pphete de ipso p̄dixerūt: integerrima veritate completa sunt. **Et ponā in seculū seculi semen eius: et thronū eius sicut dies celi.** Seculū seculi: significat eternitatē. Semē vero dauid: christ⁹ est dn̄s: qui in eterna gloria collocat⁹ regnat cū patre ⁊ spiritusancto p omnia secula seculoꝝ. Thron⁹ aūt eius: potestas est futuri iudicij: q̄ tāta veritate pagēda est: vt sancti oibus celesti claritate p̄fulgeat. Sciendū sane alios esse dies istos q̄ sibi vicaria reuolutiōe succedunt: ⁊ illū futurū q̄ cōtinua luce ppetu⁹ est: de quo in octogesimotertio psalmo dictū ē: Quia melior est dies vna in atrijs tuis sup milia: vt merito dies celi sit dictus: q̄ obiectu telluri tenebras nō pōt habere nocturnas. **Si dereliquerint filij eius legē meā: ⁊ in iudicijs meis non ambulauerint. Si iusticias meas pphanauerint: ⁊ mādata mea nō custodierint.** Hos duos versus dicit de ipso xp̄iano: qui vere dicunt̄ filij spōsi: qm̄ eccl'ia matre ex aqua ⁊ spūsancto regenerant̄. Isti si legē dn̄i derelinquāt: si i iudicijs ei⁹ nō ambulent: si iusticias ipsius pphanauerint: si mādata ei⁹ nō custodierint: in subsequētibus digna eis pmittitur euenire vindicta. **Uisitabo in virga iniq̄tates eorū: ⁊ in verberib⁹ pctā eorū.** Uenit ad sentētiā quā superiora minabant̄. Uisitat in virgia: qm̄ districte vindicet. Sic et apl'us scribens corinthijs dicit: Quid vultis: in virga veniā ad vos: an in caritate et spū mansuetudinis? Uisitat q̄ꝫ in verberibus: qm̄ in nobis leui⁹ vindicat̄. Aliter em̄ in virga pcutit: aliter flagella reuerberāt. Qd̄ vtrūqꝫ fieri manifestū est in ipso christiano p qualitate pctī: quib⁹ tn̄ pficit ad salutē: sicut salomon dicit: Quē em̄ diligit dn̄s increpat: flagellat aūt oēm filiū quē recipit. Nā vide q̄d sequit̄. **Misc'diam aūt meā nō dispergam ab eo: neqꝫ nocebo in veritate mea.** Cū supiora de mēbris dixerit: nūc redit ad caput. Dic em̄: pater misc'diam suā nō se a xp̄o dispergere: sed tota plenitudine cōdonare: sicut apl's dicit: In q̄ habitat ois plenitudo diuinitatis corporalit̄: id est: substātialit̄ atqꝫ manifeste. Siue qm̄ in corpore dn̄i plenitudo diuinitatis habitare dinoscit̄: vn̄ et in xxx. psalmo iā dictū est. Sequit̄. Neqꝫ nocebo in veritate mea. Promiserat em̄ in superiorib⁹ pater: Man⁹ em̄ mea auxiliabit̄ ei: ⁊ brachiū meū ↄfortabit eū. Et quō poterat nocere: cui talia visus est pmisisse? Et intuere q̄d dictū est: Neqꝫ nocebo in veritate mea. Nā ⁊ si inimici pmissi sūt nocere: in veritate patris nō est lesus fili⁹: cui⁹ passio totū mūdū glorificata cōpleuit. **Neqꝫ pphanabo testamentū meū: ⁊ q̄ pcedūt de labijs meis nō faciā irrita.** Hoc ē q̄d supius dixit: Neqꝫ nocebo in veritate mea: qm̄ oīa veritatis ordine cōstat fuisse cōpleta: quia nec testamentū

Mat. j · Apo. 2 · Psal. 2 · Psal. 71 · Psal. 83 · Al. aūt · j. Cor. 4 · Prouer. 3 · Col. 2

suum mentiendo pphanauit: sed rerū fide honorabile fecit: duz que de labijs eius pgressa sunt: id est: p sanctos pphetas pdicauit nulla falsitate destructa sunt. Competenter em̄ pphete labia dicti sunt dn̄i: p quos ipse loq dignat⁹ est. **Semel iuraui in sancto meo: si dauid mentiar.** Hominū psuetudo est frequēter iurare vt eis possit aliquis credere. De⁹ em̄ semel iurat: qz nulla varietate tēporis immutat. Iurare aūt illi⁹ dixim⁹ esse: ventura pmittere. Nā cui⁹ se religiōe cōstringat q nō habet fortiorē? Dicit etiā: In sctō meo: id est: in christo: qui dixit: Custodi aiam meā qm̄ sanct⁹ sum. Addidit qz: Si dauid mētiar. Si: negatiue positū est: qd etiaz vsus cōis habet. **Semē eius in eternū manebit. Et thron⁹ eius sicut sol in cōspectu meo.** Semē christi: sūt oēs qui ei mēte fideli crediderūt: qz in ipsis futurū regnū seminatū est: qd vētura messis ostendat: sicut z in. xxj. psalmo ipse dicit: Semē meū seruiet illi. Manebūt g sancti in eternū: qui in excellēti ac beata cōuersatōe demorant. Unde illos pprie manere nō dicimus: qui a regno dn̄i respuunt. Thron⁹ autē dei: hic intelligendus est aia fidelis: in q reuera insidet: qn̄ eā maiestatis sue illūinatione cōpleuerit. Sic em̄ scriptū est: Sedes sapiētie: aia iusti. Addidit: Sicut sol in cōspectu meo erit: scz anima illa iusti quā sedem diximus dn̄i saluatoris. Dicēdo aūt: Sicut sol: cōparationē rerū visibiliū facit. Nā si magnū ē de creatura clarescere: multo meli⁹ de creatore lucere. **Et sicut luna pfecta in eternuz: z testis in celo fidelis.** Supius dixit de sole: qd ad aiam iusti dixim⁹ ptinere: nūc de luna dicit: q humano corpori hic cōueniēter aptat: quia p varias etates attenuat z pficit. Sed ideo addidit: Perfecta: vt in illo spūali corpore iā nō tēporale aliqd intelligeres: sed de sola plenissima eternitate sentires. Nā z ipm corpus nostrū in eternū sic claritate cōplebit vt luna pfecta: que luna: id est: cōpago corporis nostri testis erit fidelis: vtiqz in q pmissa cōplēt. Sed vide qd posuit: In celo: id est: in sancto viro. Ipsoz em̄ corpora sic lucebūt: quoz z anime diuina illuminatione resplendēt: sicut salomon ait: Fulgebunt iusti: z tanqz scintille in arūdineto discurrēt. Frequēter em̄ luna: eccle cōparat.

Ps. 85

Ps. 2j

Sap. 3

Tu vero repulisti z spreuisti: z distulisti christū tuū. Hacten⁹ christus paterna voce laudat⁹ est: nunc venit ethan ad quartā partē: in qua iā ex sua psona velut aduersa supioribus dicit. Ibi em̄ xp̄um ab inimicis suis pater asserit vindicandū: qd etiā iurisiurandi pmissiōe cōfirmat: hic aūt spretus z tradit⁹ esse memorat. Qd duplici mō itelligēdū est: vt illud aduertam⁹ ad resurrectiōis gloriā ptinere. Siue magl qd pater augustinus inuenit: illud ptinere dicamus ad dn̄m saluatorē: hoc aūt ad dauid seruū ei⁹: qui multis calamitatib⁹ pbatur afflictus: qn̄ z xp̄i nomē qd ab vnctiōe venit: vtrisqz certū est cōuenire. Repulisti ptinet: vt mihi videt: ad illā parabolā quā ei nathan ppheta dixit. In qua repulsus a dignitate regia: cuidā iniusto cōparatus est qui ouē pauperis deuorauit. Bene g dictus est repulsus: q etiā pprio iudicio constat esse dānatus. Spreuisti aūt dixit: cōtēptibilē esse fecisti: qn̄ de regno eiect⁹ a filio absalon fugiens nudis pedib⁹ ambulauit: z increpatiōes filij gemini sub durissimis opprobrijs sustinebat. Distulisti: nō ad veniā ptinet: cui statim ppheta respōdit: Et dn̄s abstulit peccatū tuuz: sed dilat⁹ est in tribulationib⁹ suis qdiu regnū repararet inuasū. Christū tuū: significat vnctū: qm̄ illo tēpore pncipes hebreoz vngebant in regē. **Auertisti testamentū serui tui: pphanasti i terra sanctitatē eius.** Hoc iā ad gentē ptinet iudeoz: qd vsqz ad finē diuisiōis exequit. Hūanitatis em̄ more dicit: Auertisti: id est: in aliā partē trāstulisti: vt qd iudeis fuerat pmissum: ad vtilitatē gentiū vtiqz puenīret. Non em̄ eis remāsit sacerdos: nō tēplū qd cōstat esse subuersū: sed christiani omnia sunt plenissime cōsecuti. Merito ergo dictū est: Auertisti: quādo pfidis ablatuz: fidelibus pbat esse concessum. Testamentū dixit serui tui: nō quia dauid testatus est: sed cui fuerat per testamentuz natiuitatis domini dignitas cōpromissa. Sequit. Prophanasti in terra sanctitatē eius. Prophanū dictū est irreligiosuz: qd porro a phano: id est: a tēpli reuerētia pellebat. Immolatio siquidē pecu

dũ: ⁊ obseruãtia sabbatoꝝ: que prius figu raliter agebantur: veniente veritate submota sunt. In terra eñ quod dixit: intelligere debemus in toto orbe terrarũ: vbi est ecclesia catholica ↄstituta. **Destruxisti oẽs †macerias ei⁹: posuisti †munitiões ei⁹ † in formidinẽ.** Maceria ẽ que loca ad aliquã vtilitatẽ ꝑparata defensionis cã cõmunit. Hec nõ cõmixtiõe rei alteri⁹ edificatur: sed in parietis modũ saxoꝝ tm̃ adunatione cõstruit. Ad cui⁹ simitudinez ponit simplicẽ illã inuictãq; defensionẽ diuinã: quã necesse fuit amoueri: vt gens iudeoꝝ potuisset hostiũ icursiõe vastari. Pulcherrime aũt dictũ est: Munitiones ei⁹ posuisti formidinẽ: vt culpis facientib⁹ ipm̃ dominũ formidarẽt: cui⁹ solebãt munitõe vallari. Et nota qd̃ p hos tres versus: in simib⁹ sonis exierũt verba diuersa. Dixit eñ: Repulisti: spreuisti: distulisti: aũtisti: pphanasti: destruxisti: posuisti. Que figura dicitur homeoteleuton: cũ simib⁹ litteris dictiões plurime terminant. **Diripuerũt eũz oẽs transeũtes viã: factus est opprobriũ vicinis suis.** Status ille regni iudaici: ⁊ fide noscit direptus ⁊ opibus. Nã p eũ trãseuntes: sublatis facultatibus ei⁹ religionis copias ad se violẽtissime trãstulerũt: illi magis credẽtes ad q̃s corporaliter dñs nõ venerat cõmonẽdos: sicut ipe dicit: Pplus quẽ nõ cognoui: seruiuit mihi: obauditu auris obaudiuit mihi. Merito ẽ iudei facti sunt vicinis opprobriũ q̃ in dñm glorie credere noluerũt. **Exaltasti dexterã † inimicorũ eius: letificasti oẽs inimicos eius.** Ista sine dubio cõtigerũt: qñ iudei hostib⁹ suis traditi direptões ⁊ cedes vastissimas ptulerũt. Tũc eñ letus efficit inimic⁹: qñ eius volũtatib⁹ hũiliat aduersus. **Auertisti adiutoriũ gladij ei⁹: ⁊ nõ es auxiliat⁹ ei in bello.** Merito ei gladius ille adiutorium nõ ꝑbuit q̃ fortitudinẽ diuinitatis amisit. Nã licet ferrũ hũana videat esse defensio: tñ nihil ꝑualet nisi eũ dextera supna corroboret: sicut in alio psalmo iã dictũ est: Nõ eñ in arcu meo sperabo: ⁊ gladius me⁹ nõ saluabit me. Sic ergo populus ille armatus inermis effectus est: vt cũ pauci pluresvicerant: nec plures pauci resistere valuissent. **†Dissoluisti eũ ab emũdatione: ⁊ sedem eius in terra collisisti.** Frequẽter emũdat diuinitas quos flagellat: vt purgatũ recipiat quẽ peccatis sordidũ respuebat. Quos vero ab emũdatione dissoluit: id est: remouit: hos iam ⁊ dãnare decreuit. Quapropter illos hic significat iudeos q̃ obstinatione mẽtis christũ spernere maluerũt. Sedes quoq; eoꝝ in terra collisa est: qñ respuẽtes regẽ dñm saluatorem: nequaq; de gente sua principẽ vlteri⁹ habere meruerũt. Sedes eñ p regno posita est. Que merito dicit in terra collisa: qñ diuisus populus atq; ↄfract⁹ particulatim toto orbe dispersus est. **Minorasti dies † tẽporũ eius: pfudisti eũ cõfusione.** Status ille quẽ dixim⁹ regni iudaici: cui pmissa fuerat si dño seruiret eternitas: minorat⁹ est vtiq; dieb⁹ angustis: q: pollicitationẽ abrae pmissam obtinere nõ meruit. Et merito in breuitatẽ redact⁹ est qui sibi irrite longã seriẽ pmittebat annorũ. Addidit etiã: Perfudisti eũ cõfusione: q: sordes illas incredulitatis sue in facie sustinet: hodieq; dũ inter gẽtes oẽs abominabili horrore ↄfusus: i vultu suo gestat opprobriũ. Hec quidẽ ethan: ille robustissim⁹ mirabili veritate narrauit: sed in his omnibus nõ agnouit dñm fuisse mentituz. Ille eñ qd̃ pmisit dauid: id est: christo suo: omnib⁹ christianis exhibuit. Nec habẽt iudei que iuste murmurẽt: qui se maluerunt a pmissiõe verissima segregare. **Usq; quo dñe auertis in finez: exardescet sicut ignis ira tua.** Ethan venit ad q̃ntã speciẽ: vbi dñm breuiter rogat vt iudaico populo miserat⁹ indulgeat: q: nullus est qui animã possit ab inferno liberare. In finez hic: seculi terminũ debem⁹ aduerrere: qñ sicut sepe dictũ est: expectat innumera ↄuersio iudeoꝝ: ppter illud qd̃ ait apostolus: Quia cecitas ex parte israel cõtigit: donec plenitudo gentiũ intraret: ⁊ sic omnis israel saluus fieret. Rogat ergo ne in finẽ auertatur: quãdo expectatur fidelis agnitio iudeorum. Addidit: Exardescit sicut ignis ira tua. Irascimur mediocriter: quãdo aliquẽ sermone corripim⁹. Exardescimus autẽ ira: cũ vidicare disponim⁹. Adiecit etiã: Sic ignis: q̃ obiecta ↄsumit. **Memo-**

Al. Destruxisti

Al. temporis

Ro. xi

Al.nō hʒ
Al.nūqd
Al.omnes

rare†dñe que mea substantia:†non em̄ vane ꝯstituisti †filios hominū. Ille ethan mētl firmitate roborat⁹: rogat dñm vt istā carnē pctis obnoxiā aduētus sui gloria liberare dignet̄: q2 nō est ad hoc creata vt eā pmitteret quasi vanū aliquid interire. Nā cū memor fuit substātię nr̄ę: ⁊ a morte filios hoim̄ eripuit: ⁊ i spe magnę beatitudinis collocauit. Quis est hō

Al.nō hʒ

q̄ viuit ⁊ nō videbit mortē:†aut q̄s eruet animā suam de manu inferi? Quis est:interrogatiue legēdū est. Que figura dicit̄ Erotema:id est:iterrogatio:vbi subaudiendū est:nullus. Oēs em̄ hoies siue iusti:siue iniusti:siue pctōres mortē videbūt:q̄ primo hōi inflicta est lege pctī: sic̄

Sche

aplus dicit: Propterea sicut p vnū hoiem in hūc mūdū pctm̄ itrauit: ⁊ p pctm̄ mors: ita in oēs hoies mors ptrāsijt in quo om̄es peccauerūt. Que nūc iō cōmemorat:vt calamitatib⁹ suis misc̄diam creatoris mereat̄ hūana cōditio. Vn̄ q̄ originale pctm̄ mala p̄sumptiōe credere nolūt:quāto se liberos ab hac ꝯditione dicūt:tāto ampli⁹ miserabili sorte ꝯstringunt̄. Sequit̄. Aut q̄s eruit aiam suā de manu inferi? Et hic q̄ꝫ subaudiendū est:nullus. De manu:id est: de ptāte inferi. Nā cū oēs hoies mori contingat: necesse est vt ipsi aias suas de inferni ptāte nō auferāt:nisi p illū q̄ nos de dñatione diaboli eripuit:⁊ mortē moriēdo ꝓstrauit.

Ro.5

Vbi sunt misc̄die tue antiq̄ dñe: sicut iurasti dauid in veritate tua? Venit ad sextaʒ partē:vbi dñm deprecat̄: vt genti afflictę ⁊ hūana cōditione fragilissime debeat subuenire:⁊ impleat ꝓmissiones q̄s se dauid fecisse noscebat. Vbi sūt? nō sub dolore dicit̄:sed q̄si tardās dñs postulat̄. Nā queadmodū de illo dubitat: et cui dicit: In veritate tua? Scʒ vt cito p̄stet qd̄ eū nouerat esse factuꝝ. Antiq̄s em̄ misericordias illas dicit:q̄s abraę p̄triarchę fecisse retinebat. Antiq̄s em̄ nō diceret: nisi ante dauitica tēpora factas esse coḡsceret.

Al.dñe

Memor esto†opprobrij seruoꝝ tuoꝝ:qd̄ cōtinui in sinu meo multaꝝ gentiū. Ordo verborū talis ē: Memor esto opprobrij seruoꝝ tuoꝝ:id est:multarū gentiū:qd̄ cōtinui in sinu meo. Illi dicit̄: Memor esto:cui trāsacta vel futura p̄sentia sunt. Sed more hūanitatis hoc dicitur:q2 dñs dū p̄stare differt:oblitus fuisse iudicat̄. Opprobriū vero cōtigit seruis dei: qn̄ gentib⁹ idolorū amore raptatis: erant p crimine christiani:⁊ insecutione dignos iudicabāt:quos nouę culturę studiosos eē cognouerāt. Hoc erat in sinu christianoꝝ: id est:in secreto mētis affectu:q2 palā time bant loqui:vn̄ ꝓbabant̄ extingui. Qd̄ exprobrauerūt inimici tui dñe:qd̄ exprobrauerūt cōmutationē christi tui. Exponit qd̄ supi⁹ dixit: Opprobriū multarū gentiū. Exprobrauerūt em̄:sb̄ imputatiōe legēdū ē: id est:imputauerūt:qd̄ magis credere ac p̄dicare debuissent. Sed ne haberes ambiguū a quib⁹ista dicerent̄: addidit: Inimici tui dñe:id est: idoloꝝ cultores :q̄ p̄dicatōib⁹ sanctis aduersū ire mōdis omnib⁹ festinabāt. Repetit q̄ꝫ: Qd̄ exprobrauerūt:ad exaggerationē sceleris eorū:vt cōmutationē xp̄i fidelib⁹ imputarēt: quā sūma colere veneratōe debuissent. Cōmutatio vero xp̄i est:q2 veterē hoieʒ in nouā gratiā regeneratiōis euocauit: ⁊ de tenebris pctōꝝ ad verę fidei lumē vsq̄ꝫ pduxit:q2 mortali hōi pennis vitę gaudia p̄parauit. ⁊ his silia:q̄ dñs noster xp̄s pctōrib⁹ donare dignat⁹ est. Ipa est cōmutatio xp̄i quę obstiatos deseruit:⁊ fideles dono suę pietatis asciuit. Bn̄dictus dñs in eternum:fiat fiat. Post illā fęlicissimā sanctissimāq̄ꝫ cōmutationē:dignuʒ fuit vt laus dñi subderet̄:qui eā immeritis agnoscit̄ cōtulisse mortalib⁹. Pulchre aūt cōtra maledictiōes gentiliū tēporales positū ē: Benedict⁹ dñs in ęternū:qm̄ quę dicunt illi caduca sūt. Laus em̄ dñi pmanet in ęternū: qui talia donare nouit: quę nullo fine claudunt̄. Sequit̄. Fiat fiat:vt de tātis ꝓmissionib⁹ nemo dubitaret:vbi ꝯfirmatio iterata succederet:⁊ tanq̄ꝫ subscriptio boni principis sacris iussionibus adderet̄. Sed hoc magis ad psalmorū laudē debem⁹ accipere:non sicut quibusdā visum est:ad libri aliquā sectionē.

Cōclusio.

O Vere robustū illū ethan:nō corpis valitudie:ꝫ animi firmitate ꝯstātē: q̄ p̄ceptū nob vitę subscptū: de illis sacris altarib⁹tanq̄ꝫ fidelissimus hūani generis ꝓcurator explicuit. Nūc orem⁹ vt

qd auribꝰ pcepimꝰ: mēte cōdamꝰ. Sic eniz victoria nostra pagitur: si post talia sacra nō aduersū extraneos: sed ꝯtra nostra vitia litigemꝰ: ⁊ respuētes q̄ sunt terrena: q̄ramus sine aliq̄ cunctatione celestia. Interp̄tatio em̄ istiꝰ nomis: fideles ⁊ patiētes cōmonet xp̄ianos: vt nulla diuersitate frangant̄: sic ap̄lus ait: huiꝰ maximū virtutis exemplū. De se em̄ dic̄: In laboribꝰ plurimis: in carceribꝰ abundantiꝰ: in plagis supra modū: in mortibꝰ frequentius. A iudeis q̄nquies quadraginta vna minꝰ accepi. Ter virgis cesus sum: semel lapidatꝰ sum: ter naufragiuz feci: nocte ⁊ die in ꝓfundo maris fui. Sequunt̄ etiā cetere passiōes: q̄ istū ethan opere magis q̄ noie cōpleuerūt. En beate ap̄le: honoris tibi vicissitudo tributa est: vt sicut sanctā p̄dicationē tuā psalmoꝝ attestatione firmasti: ita ⁊ psalmi d̄ tuis operibus exponantur.

Explicit expō in psalmū. LXXXVIII
Incipit expō in psalmū. LXXXIX

Oratio moysi hominis dei.

Non est dubiū: sicut sepe diximꝰ: talia noia titulis adhiberi: que textū psalmoꝝ interp̄tatione sua videātur apire. In p̄mis oratio posita est: p quā ira dn̄i suspendit̄: venia ꝓcurat̄: pena refugit̄: ⁊ p̄mioꝝ largitas impetrat̄. Cū dn̄o loquit̄: cū iudice fabulat̄: p̄sentē sibi fac quē videre nō p̄ualet: ⁊ illū p eū placat quē suis actibus vehemēter exacerbat. Hec dn̄i quodāmō p̄stat secretū: p̄bet suggestiōibꝰ locū: ad penetralia iudicis pctōr admittit̄: ⁊ nullus inde respuit̄: nisi q̄ in ea tepidꝰ inuenit̄. Qd mauult petit: sup̄ q̄ meret̄ acquirit. Tristis ad eā venit: sed letus abscedit. Oratio q̄ppe sancta sic deuotos saluat: vt beatos reddat: duz criminosos accipiat. Innumera sunt huiꝰ bonitatis exēpla: sed illud sufficiat: qd ipse q̄ dn̄s exēpla nobis vitalia tribuēs: orare dignatꝰ est. Un̄ merito tali ac tāto viro p̄missa est oratio: q̄ frequēter indignantē dn̄m mirabili supplicationis placauit exēplo. Hunc autē psalmū tertiū esse nouerimꝰ eoꝝ: qui orationē in titulo suo ꝯtinere mōstrat̄. Moysen em̄ illū celeberrimū virū p quē dn̄s legē israelitico pp̄lo dedit: manifestū est ministrum fuisse testamenti veteris: ⁊ ꝓp̄ham noui. De ipo em̄ in euāgelio dicit: Si crederet̄ moysi: crederetis ⁊ mihi: de me em̄ ille scripsit. Et q2 vtraq̄ psalmꝰ iste ꝯiunxit: merito illi tale nomē appositū est: qd duo sacramenta vi sui nois indicaret. Moyses q̄ppe interp̄tat̄ assumptꝰ: eo q̄ d̄ aq̄s a filia pharaonis fuerit eleuatꝰ: qd ꝓpter mare rubꝛū israelitas significat: ꝓpter gratiā vero baptismatis ꝑtinet ad pp̄lm christianū. Additum est etiā: Hois dei: ne alterū fortasse cogitares: nisi eū qui diuinis colloquijs honoratus meruit esse p̄mariꝰ: vt iā nō seruꝰ: s; hō ipsiꝰ esse diceret̄. Hoc em̄ nō de famulis sed de liberis dicimꝰ ⁊ amicis: sic ⁊ in deuteronomio legit̄: Loq̄bat̄ aūt dn̄s ad moysen facie ad faciē: sicut loq̄ solet homo ad amicum suum.

Job. 8

Rp̄

Exo. 33

Diuisio psalmi.

Moyses vir sanctissimꝰ: ⁊ opibꝰ mirabilis: ⁊ colloquio diuio reuerēdus. In p̄ma sectiōe inchoat a laude iudicis: bn̄ficia eiꝰ breuiter p̄tātēq̄ cōmemorās. Deinde infirmitati nr̄e: quā ⁊ ipe multis modis ostēdit postulat subueniri. Tertio exorat aduentū dn̄i saluatoris celerius innotescere: quē sciebat humano generi ꝓfutura prestare.

Expositio.

Domine refugiū factꝰ es nobis: a generatiōe† ⁊ ꝓgenie. Moyses ille venerabil̄ in typo sancte ecclie: quā p̄figuratiōe gestabat: dn̄o fusa orōne gr̄as agit: qd in h̄ seculi salo factꝰ fuerit eiꝰ insigne refugiū. Primū qd inter hebreoꝝ filios est vt moreret̄ abiectꝰ. Deinde qd regis egyptioꝝ ꝑtulit nefanda certamina. Tertio maris rubꝛi inaudita miracula. Postremū murmurātis pp̄li ꝯtumaciam formidandā. S; in his oībus factꝰ est illi refugiū: cū ab vniuersis discriminibꝰ nosci t̄ esse liberatꝰ. Merito ergo periculoruz suorū recordatus tale cognoscit̄ fecisse p̄ncipiū. Uerū vt hoc nō tm̄ de vno hoīe: sed de vniuersali ecclesia debuissemus aduertere: Nobis posuit: nō mihi: q̄m cuncte ecclesie que in hac seculi tēpestate versatur: tutissimū refugiū semp est dn̄s. Nam vide quid sequitur: A generatione ⁊ ꝓgenie. A generatiōe: significat ex quo generari ceptū est genus humanū. Progeniē vero dixit: vsq̄ ad finem seculi: cum ꝓgenies sibi humani generis per etates singulas repa-

Al'. in generatione

Al. aut
Al. terra et orbis
Al. nō h3
Al. re⁹

rata succedit: ac si diceret: semper. **Priusq̄ fierēt mōtes† ⁊ formaret† orbis terre: a seclo ⁊† vsq̄ in seculū tu es†.** Quia in primo versu dixerāt: Refugiū factus es nobis: ne tēporalē aduerteres eē deitatē: nunc de ei⁹ eternitate disseruit. Sed vt hanc pennitatē aptissime possimus aduertere: mōtes hic ponam⁹ nō aliqd terrenū: s3 celorū ptātes eximias: qm̄ de vniūsa terra subseqt: vt reuera dicat dn̄o cōgruēt: Tu es: anq̄ celestia terrenaq̄ formares. Istō em̄ ꝑus nō habet ꝑncipiū: sed imensū atq̄ incōprehēsibile esse declarat: qm̄ ab ipis q̄ ꝑncipijs ꝑus esse dinoscit. Sequit: A seculo ⁊ vsq̄ in seculū tu es: q̄si ante seculū aut post seculū nō est de⁹. Sed hic: A seculo et vsq̄ in seculū: eternitatē debem⁹ aduertere. Greci em̄ codices: Eternitatē habēt: qd̄ patres nr̄i: A seculo ⁊ vsq̄ in seculū trāstulerūt. Tu es: cōpetēter dicit deo: q2 nō habet ꝑteritū: nec futurū. Sic em̄ ⁊ ipsi moysi dictū est: Dices filijs israel: Ego sum q̄ sū: ⁊ q̄ est misit me ad vos. (Exo. 3) Vn̄ merito vir sanct⁹ posuit: Tu es: qd̄ ab ipso se audisse meminerat. Sed hoc ad patrē: hoc ad filium: hoc ad spm̄sanctū ptinere nō dubiū est. Essentia em̄ indiuidue trinitatis: q̄ ab eo qd̄ est: eē veraciter ⁊ ꝓprie dicit: ꝑsentia semꝑ habet: q̄ inter nos aut preterita dicim⁹ aut futura. **Ne auertas hoiem in hūilitatē: ⁊ dixisti cōuertimini filij hominū.** Venit ad secūdā partē: in q̄ ille vir sanct⁹ a dn̄o petit: que illū ꝑcepisse cognouit. Dicit em̄: Ne auertas hoiem in hūilitatē: id est: ne in mūdi istius cōcupiscentiā ambitionēq̄ ꝓijcias. In hūilitatē q̄ppe: hic terrenā ꝯcupiscentiā debem⁹ aduertere: q̄ apud deū abiecta atq̄ ꝯtēptibilis est: non illā gloriosa3: q̄ pctā nostra dn̄o ꝯfitemur. Hoc g̃ vir sanct⁹ deprecat qd̄ diuinitas iubet: ne volūtas hoim a celesti sublimitate deiecta: amare mūdi ꝑmittat hūilima: hūilia vtiq̄ q̄ sua hūilitate sordescūt. Sequit. Et dixisti: cōuertimini filij hoim. Hic: Et: ꝓ quia positū est: vt vnū nobis sensū aperiat adunata sentētia. Vides q̄ sit ꝓbabilis supior illa petitio: q2 cū dn̄s ꝑcepit filios hoim cōuerti: ipō debeāt miserāte saluari. Quis em̄ alter pōt a mūdi ambitu liberare: nisi is qui docuit fideles celorū regna ꝑquirere? Merito g̃ petit ne deserant holes in lubricis lapsibus: quib⁹ dictū est: Cōuertimini. **Qm̄ mille anni ante oculos tuos: tanq̄ dies hesterna que ꝑterijt. Et† sicut custodia ī nocte.** Causa reddit quare seculi ambitio debeat declinari: qm̄ mille anni: nō solū pauci sūt ante oculos dei: sed tanq̄ hesterna dies habeant oino ꝑteriti. Que figura dicit Tapinosis: id est: hūiliatio: qm̄ cuiuslibet rei magnitudo minuit in exiguā paruitatē. Non em̄ vel ipsi vni diei ꝑsenti: sed ꝑterito cōparat tā longissim⁹ ordo seculoꝝ. Mille em̄ finitū ꝓ infinito posuit: etatē veterū fortasse designās: qui magna longeuitate repleti sunt. Sequit. Et sicut custodia in nocte. Vt illos mille annos: quos supius dixit: annullatos esse cognosceres: nō iā vni diei ꝑterito: sed iā nocturno tēpori breuissimo comparant. Custodia em̄ nocturna q̄ hūanas assolet exercere vigilias: ternis horis excubātib⁹ deputat: vbi sibi succedētibus turmis nihil longinquū agit nec morosū. Pulchre aūt hūanā vita3 nocturnis cōparauit excubijs: vbi totū sub obscuritate ⁊ trepidatōe gerit: qm̄ mens hoim vitijs carnalib⁹ circūdata pulsat. Huic autē versui subdistinctiōes ponēde sunt: qm̄ subsequit plenitudo sentētie. **Que ꝓ nihilo habent anni erūt eoꝝ. Mane sicut herba trāseat.** Hoc erat qd̄ de versu supiore pendebat: qm̄ sicut duo illa que supius dixit: hoc est: diē ꝑteritū: ⁊ custodiā nocturnā: q̄ ꝓ nihilo habent: intulit: Anni erūt eoꝝ. Et iō sicut paulo ante dixit supplicandū est: Ne auertas hoiem in hūilitatē. Addidit: Mane sicut herba transeat. Adhuc illa fugitiua ⁊ transitoria: vite hominū comparant. Frequēter em̄ herba intra momentū: aut pastu aialiū: aut aliqua tritura ꝯsumit: sic sunt anni hoim q̄ ꝓ nihilo habent. Mane: id est: in ipsa vita qua fruunt trāseūt atq̄ ꝑagunt: nec de longinq̄tate eoꝝ pōt esse satietas: vbi termin⁹ festina celeritate suscipit. **Mane floreat ⁊† ꝑtereat: vespere decidat induret et arescat.** Vn̄ carnis infirmitas fugitiuis herbarū etatib⁹ cōparat. Mane significat totā hois vitā: in qua ⁊ florere ⁊ ꝑterire dinoscit. Vespere aūt qd̄ indicat luci occasū

tēpus dicit q̄ trāsit homo de seculo. Mox enī in mortē decidit: post durescit in cadauer: ac deinde crescit i puluerē: qđ ꝛ herbis ꝛ corporib⁹ hūanis noscit̄ esse cōe. Sed hic mane ꝛ vespere (vt mihi videt̄) nō vnū diē debemus aduertere. Partes enī iste nō sūt iungende: qꝛ singule ꝑ breuitatis intellectu sunt posite. Hec autē ideo diligētius excolunt̄: ne quis sibi hominū de vita longissima blandiat̄. †Qm̄ defecimus in ira tua: ꝛ in furore tuo†conturbati sumus. Uir sanct⁹ memor actuū priorū: illū furorē dei recordat̄ quē ꝑ iudaica murmuratiōe sustinuit: qñ ei dñs dixit: Cerno ꝙ ꝑplus iste dura ceruice sit: dimitte me vt irascatur furor me⁹ cōtra eū: ꝛ deleam eos faciāꝙ te in gentē magnā. Quapropt̄ formidabili recordatione turbatus est: qui ꝓ tali populo supplicabat. Defecim⁹ enī: dictum est hūana infirmitate fatigati. Cōturbati sum⁹: mortis cogitata formidine: quā metuebant ꝓpter debitas vltiōes. Posuisti iniquitates nostras in cōspectu tuo: seculū nostrū in illuminatione vultus tui. De seculo trāsacti tēporis dicit: qñ iudaic⁹ popul⁹ ꝛ miraculis visitabat̄ ꝛ penis. Nō credēdo enī que videbant: vltoris iudicis patiebant̄ aspectum. Nā in alio loco dicit: Beati quorū remisse sunt iniqtates: ꝛ quorū tecta sunt peccata. Illa enī tegebant̄: que ad veniam ꝑueniebant: hec aūt illūinabant̄: que ad vindictā ꝑtinus sustinebāt. Qm̄ omnes dies nostri defecerūt: ꝛ in ira tua defecim⁹. Anni nostri sicut aranea meditabunt̄. Breuitatē vite hūane dicit ꝑ irā dñi ꝑuenisse: qm̄ longioris vite ꝓsūptione peccabāt. Ad quā enī breuitatē peruenerint post illā numerositatē ꝑoris seculi: infra dictur⁹ est. Nā qđ dicit: Omnes dies nostri defecerūt: ad annos ꝑtinet iminutos. Quod vero sequit̄: Et in ira tua defecimus: ad tribulatiōes erumnasꝙ respicit quas i ipsa vita paruissima sustinem⁹: qm̄ insolentia nostra aliter nō poterat corrigi: nisi ꝑ flagella dñi ꝓbaremur affligi. Seqtur nimis apta cōparatio. Anni nostri sicut aranea meditabunt̄. Malignitatē vite nostre: posita similitudo declarat. Aranea est enī animal debile ac tenuissimū: qđ trāseuntibus muscis: ad escā sibi ꝓcurandā quedā retia dolosa cōtexit. Sic anni eoꝝ qui sceleratis operib⁹ dediti sunt: inanib⁹ ꝛ subdolis machinationib⁹ occupant̄. Aranea enī dicta est: qđ sit arida nimisꝙ subtilis. Et vide queadmodū act⁹ ipsius positū verbū declarat. Meditabant̄ dixit: nō operabātur: vt ostēderet eos sine aliq̄ vtilitate trāsisse: q̄ sub nullo fructu bonoruꝫ: sed sub ancipiti meditatiōe vixerunt. Dies annorum nostroꝝ: in ipsis septuaginta anni. Si aūt in potentatib⁹ octoginta anni: ꝛ†plurimū eoruꝫ labor ꝛ dolor. Si annos istos ad litterā velimus aduertere: multos hoīm ꝛ nonagenarios bene vigētes inuenies: ꝛ iterū necdū septuagenarios debilitate cōfectos: vt qđ hic dicat̄: cōstare mime posse videat̄. Sꝫ numerū septuagenariū: legi poti⁹ decēter aptamus: que sabbatū diē septimū obseruādū esse ꝑcepit: Octogenariū vero ꝑplo christiano aptissime deputam⁹: qui octauū diē resurrectiōis dñice sancta festiuitate venerat̄: vt duo testamenta: sicut in septuagesimo psalmo iā diximus: vbi opus istud diuisimus: ꝑ hūc numerū significasse videat̄. Ipsa sunt enī ꝑcepta: in quib⁹ fideles anime saluberrima mētis valitudine regunt̄. Octogenario vero numero: addidit: in potentatib⁹: qꝛ tunc reuera cepim⁹ habere potētiā: qñ nobis dñs saluator apparuit. Isti sunt ꝙ dies annoꝝ nostroꝝ: q̄ nobis ꝓbabilis vite cōferūt claritatē: vt merito dies dicant̄ ꝑ quos dñm in verbis suis illūinata mēte cōspicimus. Et intēde qđ sequit̄: Et plurimū eorum labor ꝛ dolor: id est: q̄ hec duo testamēta trāscēderit: laboribus maximis ꝛ dolorib⁹ implicat̄. Nō enī est illic aliquid: sic heretici faciūt: plus minusve sentire: vbi celestē regulā seruat moderata distinctio. Qm̄ superueniet māsuetudo: ꝛ corripiemur. Quis nouit ꝑtatē ire tue: †aut ꝑ timore†irā tuaꝫ dinumerare? Quia dixerat: Plurimuꝫ eoꝝ labor ꝛ dolor: nūc ipm excolit dicens: nō debere legi ꝑcepta trāscēdi: qꝛ superueniens iesus xp̄us qui est māsuetudo pfecta: nos corripit ꝛ emēdat si testamēta ei⁹ cōtumaciter negligam⁹. Et qm̄ dixit: Corripiemur: ꝑmisit māsuetudinē: vt intelligamus

ET

Al. ampli⁹

Al. et

Al. tuo

oēs emēdatiōes dñi fidelib⁹ pietatis intē-
tione ꝑuenire. Sequit̃. Quis nouit ptātē
irę tuę: aut p̄ timore iram tuā dinumerare?
Merito ille moyses q̄ expert⁹ fuerat quā-
ta dñs peccāti pplo reddidisset: dum eū cre-
bris murmurationib⁹ incitasset: exclamat
nulli⁹ ꝯsideratione ad vindictę ei⁹ ꝑuenire
mensurā: nec dinumerare posse quāta ille
p̄ualet irat⁹ efficere. Et nota q̄d in vtraq̧
parte p̄dicat̃ virtutis imensitas. Nā sic ḡ-
mia dñi plenissime nequeunt intelligi: ita
nec vindictę mēsura p̄ualet apphendi. Bñ
aūt addidit: Prę timore: sicut ⁊ ali⁹ ꝓphe-
ta dicit: Consideraui opera tua ⁊ expaui.

Abachuc. 3

Dexterā tuā† dñe notā fac† nobis: ⁊ eruditos corde in sapiētia. Uir il-
le sanctissimus: ⁊ vtriusq̧ testamēti intelle-
ctor egregius: venit ad tertiā partē: in qua
depcat̃ patrē vt iesus christ⁹ iudaico pplo ⁊
gentib⁹ salutarit̃ appareret. Nā vt vtrunq̧
pplm ꝯplecteret̃: plurali numero posuit: no
bis: sicut ⁊ in pmo versu psalmi iā factū ē.
Dexterā eñ: dicit ipm dñm saluatorē: de q̄
alibi scriptū est: Dextera man⁹ tuę dñe cō-
fregit inimicos: petēs vt ipe illis notus ef-
ficiat̃: p quē oīa ꝓfutura discunt̃. Sequit̃.
Et eruditos corde in sapientia. Desiderio
ipsi⁹ nō sufficit aduentū dñi postulare: q̄a
multi eū corporalit̃ vidētes: deū mīme cre
diderūt: idcoq̧ addidit: Eruditos corde in
sapiētia: id est: intellectū habentes in dñm
christū. Erudit⁹ eñ dicit̃: quasi ex omni ru-
de elicit⁹. Ipse eñ virtus ⁊ sapiētia patris
quē hic postulat: nō corporeis oculis: s̃ eru
ditos corde cognoscere: q꞉ hoc ꝓfuit reue-
ra illū videre: q̄ eū meruert̃ illumīata mēte
cōspicere. **Cōuertere dñe† aliquātu lū: ⁊ depcabilis esto sup seruos tu os.** Cōsuetudinē suā vir sanct⁹ operat̃: q̄
dicit in exodo: Esto placabilis sup nequi-
ciā ppli tui. Ipso affectu: ipsa gratia rogat
dñm: vt iusticiā suā aliq̄ lenitate retēperet:
quaten⁹ exorari possit a pctōribus quibus
iuste noscebat̃ irat⁹. Intuendū est aūt q̄d
nō dixit: ex toto cōuertere: s̃ aliquātulū: q꞉
hoc magis nobis expedit qñ nos aliq̄s sti-
mulus tribulatiōis affligit: vt sepe cōmo-
niti saluberrima cōuersione valeam⁹ pctō-
rū veniā ꝓmereri. **Repleti sum⁹ ma ne miscōia tua: exultauim⁹ ⁊† lętati**

Al. sic

Al. nō bz

ET

Al. vsq̧quo

Exo. 32

Al. delectati

sum⁹ in oībus dieb⁹ nostris. Mise
ricordiā dici dñm saluatorē null⁹ ignorat: q̄
miseris dat⁹ est vt p ipm viuerēt: q̄ p se cog
noscebant̃ oīmodis interisse. Repletū se ḡ
dicit hac miscōia mane: id est: lucida ꝯtem
platione: qñ vir sanctus xpi dñi p̄uidebat
aduentū: ⁊ necesse fuit vt ei⁹ cor exultaret
in laude: delectaret̃ in ꝯtēplatiōe oībus di
ebus vitę suę: cui⁹ aīa tali munere repleta:
cęlesti exultatōe gaudebat. Quę figura di
cit̃ Idea: cū rē futurā velut oculis offeren-
tes: motū animi viuacit̃ incitam⁹. **†De lectati sum⁹ ꝓ dieb⁹ quib⁹ nos hu miliasti: annis† in quib⁹ vidim⁹ ma la.** Tribulatiōes q̄s hoībus ꝓuidentia di
uina concedit q̧ veraci estimatione ppen-
derat: vt delectatū se in eis diceret: p quas
hūiliandū pplum salutarit̃ sentiebat. Scie-
bat eñ fidelib⁹ viris noxiā esse superbiā: ⁊
inde dño gratias agit: vñ credētes ꝓfecisse
cognouit. Quaprop̃t in illis annis se dele-
ctatū esse ꝓfitet̃: in quib⁹ viderat mala: ma
la scz q̄ grauia putabat dū pateret̃ hūani-
tas. Nā viro sancto ⁊ cōtēplanti veritatē:
nō solū grauia nō fuerūt: sed etiā suauia si-
bi extitisse ꝓfessus est. **Respice in ser uos tuos ⁊ in opa tua† dñe: ⁊ diri ge filios eorū.** Sancta ꝯsciētia nō desi-
nit facere in ope alieno: q̄d exercebat ī pro-
prio. Quib⁹ eñ oratiōib⁹ ꝓ israeliticis suppli
cauerit dño: oīno notissimū est. Nūc eadē
sibi fine ꝯcludit: vt peccātib⁹ iudęis parcat:
⁊ filios eoꝝ sctā credulitate recorrigat: q̄-
ten⁹ si illi iniq̄tate sua faciēte dispersi sūt:
saltē eoꝝ soboles in fine seculi cōuersa ad
veniā ꝑuenire mereat̃. Q̄d ꝓphetię spū: si-
cut sepe dixim⁹: nouerat esse faciēdum. Et
cōsidera quib⁹ verbis pietatē boni iudicis
īuitauit: vt pmo diceret: in seruos tuos: de
inde: in opa tua: quaten⁹ ⁊ si factis suis ve-
niā nō mererent̃ accipe: eā creatoris opera
valde laudabilis ipetraret. Q̄d argumen-
tū apud rhetores dr̄ a laude iudicis. **Et sit splēdor dñi dei nostri sup nos: ⁊ opa manuū nostrarū dirige sup nos†.** Splendor dñi sup nos est: qñ crucis
ei⁹ impssione decoramur: ⁊ vexillū triūphi
ipsi⁹ in fronte portam⁹: sic aplus dicit: Mi
hi aūt absit gloriari: nisi in cruce dñi nostri
iesu xpi: p quē mihi mūdus crucifix⁹ est: et

ego mūdo. Hinc ⁊ in alio psalmo dictū est: Signatū est sup nos lumē vultus tui dñe. Sequit. Et opa manuū nostrarū dirige super nos. Operā nostrā dirigit sup nos: qn̄ nobis donauerit veniā pctōꝝ: vt cū fuerimus puersi: efficiamur eius correctione rectissimi.

Cōclusio psalmi.

C Onsideremus viri prudētissimi: ꝙ multa nobis legis diuinę mysteria p diuersos numeros indicenť: qd hic vitas hoim septuagenarij ⁊ octogenarij numeri suputatiōe recolligat: qd cunctus ordo psalmoꝝ mystico sit calculo cōphensus: qd oēs libros diuinos numerus arcan⁹ includit: qd ⁊ alia legis diuinę mysteria multifario calculo cōtinenť: harenaꝫ maris: pluuiarū guttas: hoim capillos legimus esse sub numero. Et vt breui cōpendio disciplinę ipsi⁹ laudē virtutēqꝫ noscamus: salomō ait: Oīa in mēsura ⁊ numero ⁊ pondere deū fecisse: vt cūctis indubitanť appareat arithmeticā disciplinā vbiqꝫ esse diffusā. Hanc auctores secularīū litteraruꝫ diligētius pscrutātes: in multis partib⁹ diuiserūt: id est: in pari ⁊ in impari: i pfecto ⁊ in impfecto: in supfluo ⁊ in minuto. ⁊ ceteras q̄ in ipsis auctoribus euidentissime cōtinenť: quas studiosis legere: ⁊ sana mēte tractare: nostri ꝙ pmisere maiores. Deum tñ in oibus rogem⁹: vt sensus nostros apeiat: ⁊ ad verā sapientiā sua nos illuminatione pducat. Quicqd eñ legeris: quicqd excogitaueris: ita dulcescere poterit tibi: si sapore supni muneris cōdiaris.

Explicit expō in psalmū. LXXXIX

Incipit expositio in psalmū. XC

Laus cantici dauid.

Q Uando laus cantici dicit: nō commune aliqd sentiat. Laus intelligi pōt ⁊ hūana pdicatio: sed laus cantici animaduerti nō pōt: nisi diuina laudatio. Dauid aūt hic: ipm pphetā debemus aduertere: qui primā partē hui⁹ psalmi suaui relatione dictur⁹ est. Amen⁹ admodū ⁊ ipsarū pmissionū varietate dulcissim⁹: cuius vndecimū ⁊ duodecimū versū diabolus ipsi dño saluatori cū eū temptasset obiecit. Hunc hymnū demonib⁹ pia cōfidentia sp opponim⁹: vt a nobis poti⁹ inde vincanť: vnde cōtra creatorē suum dolose aliqua dicere tēptauerūt.

Diuisio.

I N prima parte psalmista pfitetur oēm fidelissimū diuina ptectione vallari. Scda: laudē decantat dño saluatori. Tertia: verba sunt patris ad omnē fidelē quē in se deuotissime sperare cognoscit: ⁊ in mūdo isto defensionē ⁊ in futuro illa pmia cōpromittēs.

Expositio.

Q Ui habitat in adiutorio altissimi: in ptectione dei celi cōmorabit. Hic denuo cathegoricus syllogismus ita subleuat caput. Justus habitat in adiutorio altissimi. Omnis q habitat in adiutorio altissimi in ptectione dei cęli cōmorabiť. Justus igiť in ptectione dei celi cōmorabiť. Nunc verba psalmi tractem⁹. Posito sancto dauid in ptemplatōe cęlesti: talis subito psona mōstra ē: q̄ tota mētis puritate deuota supna iugiť ptectiōe gauderet. Cui multa bñficia diuinitus asserit esse collata: vt ad deuotioneꝫ dñi mēs nr̄a ardētius inciteť: qn̄ fidelibus spes magna pmittiť. Quę figura dr̄ Diatyposis: id est: expssio habit⁹: vbi reb⁹ psonis ve subiectis: ⁊ formas ipsas: ⁊ habitus expmim⁹. Qui habitat: cōfirmatiue pnūciandū est: id est: q iugiť cōmorať. Habitare eñ pmanētis est: nō discedētis: q totam spē suā nō in pprijs virib⁹ ponit: ꝫ in altissimi volūtate pstituit. Sequiť absoluta pmissio: qm̄ talis vir modis oibus ptegať a dño. Et inspiciēdū est qd dicit: In adiutorio: vt designet intētionē verissimi xpiani laboriosa dño ptētione seruire. Et intuere quēadmodū singulis verbis res magnę resignatę sunt. Dicit eñ: qui hic habitat: illic cōmorabiť: id est: q in isto seculo ab ipso nō discedit: in illa sp pennitate māsur⁹ est.

Syl.

Sche

Dicet dño susceptor me⁹ es†: et refugiū meū deus me⁹ sperabo in eū. Hoc dicit ille q de aīo suo noxias psūptiones abijciens: solū sibi credit vtile: qd dignať pietas supna pstare. Nā qui dicit: Susceptor me⁹ es: totū se cōfirmat in eius bñficia pueisse: vt de fęlici quadā familiaritate glorieť. Itē qui dicit: Et refugiū meum de⁹ me⁹: nullū sibi aliud esse pfiteť auxiliū: ꝫ qn̄ huius sęculi tēpestatib⁹ qtiť: ad portū diuinę miscōię se pfugē velle testať. Et ne crederes p⁹ susceptionē beatā ⁊ refu-

Ar.tu

giū salutare nō esse iā aliquid expetendū: sequit: Et sperabo in eū: ne quis in se fragi lissimo debeat aliqñ p̄sumere: sed in illo sp qui ꝓbat oīa cōtinere. Hoc si adā fuisset se cutus: nec sibi ꝯquisisset reatū: nec suis po steris transmisisset interitū. Quoniam ipse liberabit me de laqueo venantiū: ꝛ a verbo aspero. Causam dicit diuini muneris: qꝛ ipse nos ab inimicoꝝ: siue spi ritualiū: siue carnaliū pt liberare versutijs: cōparatione facta venātiū: qui ad capien das feras: retiū laqueos ponūt: vt ignorā tes possint dolosis insidijs irretire. Seq tur. Et a verbo aspero. Uerbū asperū: est omne dictū qđ cōtra regulas diuinas tāꝗ letiferū poculū ꝓpinat. Nā ꝛ si p iniurias aut irrisiōes a bono ꝓposito diuertamur: verbū est vtiꝗ asperū suaꝗ acerbitate du rissimū. Et iteꝝ si audiat sermo blādus fel lito melle cōditus: acerbe illud debem⁹ sus cipere: qꝛ diuinis ꝓbat iussionib⁹ obuiare. Nā freqūter illa plus decipiūt: ꝗ mollissi mis sermonib⁹ intimant. Ab hac ḡ asperi tate grauissima ꝛ amara dulcedine: liberat dn̄s nos: qñ in via ipius gradimur: nec de xtera leuaꝗ diuertim⁹: vbi a diabolo posi tos laqueos eē cognoscim⁹. In via eñ: id est: in ipso xp̄o ausus nō est ponere: vbi fi deles nō p̄ualet sauciare. Scapulis suis obūbrabit tibi: ꝛ sub pēnis ei us sperabis. Scuto circūdabit te veritas eius. Per hūc versū ꝛ duos alios q̄ sequunt: psonę illi sanctissimę quā ꝓpheta supi⁹ itroduxit: ꝗ pulcherrimis al lusiōib⁹ dn̄i bn̄ficia cōpromittit: vt c⁹ p̄us mores ꝓbauerat: ei⁹ p̄mia digna narraret: ꝗ nostra debet curiositas idagare: si tn̄ ipi us gr̄a suffragāte dignū possim⁹ aliq̄d in uenire. Scapulę dn̄i: sunt opatiōes mirabi liū: p quas velut q̄busdā humeris: virt⁹ di uina mōstrat. Pēnę: sunt monita ꝓpheta rū: ꝗ si pura mēte recipiāt: fideles animas ad celos vsꝗ p̄ducūt. Queras forsitan: q̄d ista p̄stabit obūbratio: vt p diē sol nō vrat te: neꝗ luna p noctē? Itē quid pēnę dn̄icę conferant? Utiꝗ ꝓtectionē dn̄i quā velut maternā pietatē inter mūdi pericula te ha bere cognoscas: sicut ꝛ alibi scriptū ē: Hie rusalē hierlm: quotiēs volui cōgregare fili os tuos sicut gallina pullos suos sub alis

Matth. 23

suis ꝛ noluisti? Scuto circūdabit te veritas eius. Scutū istud: hūanā illā partē tm̄ ex q̄ opponit tegit: clype⁹ ꝟo diuin⁹ vndiꝗ nos murali munitione circūdat atꝗ defendit. Ueritas aūt incarnatio xp̄i dn̄i aduertēda est: sicut legit: Ueritas de terra orta est: ꝗ nos ꝛ scapulis obumbrat: ꝛ sub pēnis suis sperare fecit: ꝛ scuti ꝓtectōe custodit. Nō timebis a timore nocturno.. A sagitta volante p diē: a negocio p ambulāte i tenebris a ruina ꝛ demo nio meridiano. Sicut dixit supius ge nera defensionū: ita nūc in his duob⁹ ver sib⁹ denūciat periculoꝝ modos: qꝛ multo gratior salus fit cū euitata cognoscit discri minū multitudo. Timor nocturn⁹: est here ticoꝝ tenebrosa suasio. Sagitta volās per diē: manifesta psecutio tyrannoꝝ. Negoci um i tenebris cū prauo studio pquirit: vn̄ bene credentiū cordis oculus obcęcat. De moniū meridianū est: imane piculū feruo re psecutionis accensū: vbi ruina plerūꝗ metuit: qñ infirmitas hūana superat. Ru ina eñ dicta est: quasi repetēs ima. Sed p has oēs allusiōes diffinitiōesꝗ rerū: illud euidēter ostendit: quia nihil horū metuere possum⁹: quādo dn̄o ꝓtegente saluamur.

Cadēt a latere tuo mille ꝛ decem milia a dextris tuis: ad te non ap propinquabit. Cū de viro fidelissimo in p̄ma parte loq̄ret: qm̄ mēbra capiti suo cōnexa sunt: In scđa parte venit ad dn̄m christū: vt illos q̄s dei famulis insidiatos esse dixerat: pctōꝝ suoꝝ retributionē subi turos esse mōstraret. Sed hunc versū pau lo sollicitī⁹ inquiram⁹. Nō eñ possunt a la tere dn̄i vel a dextris ei⁹ cadere: q̄ iā in bea torū numero p̄destinati esse ñoscunt. Sed hoc de p̄sumptorib⁹ bn̄ dicit: q̄ illud se cō sequi credūt: qđ mime ꝓmerent. Cadent dixit: quasi ad alta beatitudine corruent: quā sibi temeraria ñ fidelis aīa ꝓmitebat. Latus aūt est dn̄i saluatoris corona iusto rū: ꝗ cū ipo: sicut ꝓmisit aplīs: in resurrecti one iudicabit. Nā hodieꝗ qñ iudices peti mus ab impatore vel rege: sic eis dicimus: Mittite a latere vr̄o: id est: q̄ vobiscū ha bet fidelissima deuotiōe ꝯsiliū. Lat⁹ eñ di ctū est: eo qđ sub brachio lateat. Et qꝛ spes boīm inaniter sibi frequēter ꝓmittit excel

sa: ex illa gloria eos dicit esse casuros: q̃ si-
bi supra merita sua talia pollicenť. Et qm̃
isti rari sunt qui tantã ac talẽ spem habere
noscunť: mille a latere ei⁹ asserit esse casu-
ros: ab illa sc₃ sũmitate iudicatiõis. A dex-
tris aũt: q₂ multi putãt se ad dexterã collo-
candos: decẽ milia testatur inde ruituros:
qm̃ ⁊ ipsi falsa opinione conceperãt: qᵭ in
suis meritis nõ habebãt. Hec aũt sentẽtia
illos specialiť verberat: q̃ aliquo bono pro-
speritatis inflanť: ⁊ sanctos se putãt esse cũ
nõ sint. Mille aũt ⁊ decẽ milia: finitũ ꝓ in-
finito numerũ ponit. Sequitur. Ad te aũt
nõ appropinq̃bit: hoc ẽ: quodlibet ex ipsis
qui sibi regnũ dei fallaciť pollicenť: qui re-
uera longe erũt a dño: qm̃ dũ spem habẽt
in meritis suis: ad satisfactõis remedia nõ
recurrũt. **Uerũtñ oculis tuis cõsi-
derabis: ⁊ retributionẽ pctõꝝ vi-
debis.** Oculis tuis: dixit diuinũ illũ luci-
dũ ꝑspicabileq̃ ꝯspectũ: quo hoim merita
iudicanť. Justicia em̃ diuia cõsideranť ho-
mines: qui sunt ad sinistrã vel ad dexterã
collocãdi. Sequiť. Et retributionẽ pctõꝝ
videbis: hoc est: qᵭ supi⁹ dixit: oculis tuis
cõsiderabis. Illa em̃ cõsideratio erit retri-
butio meritoꝝ. Uidebis: id est: videri faci-
es: sicut est illud: Dñs de celo ꝓspexit sup
filios hoim: vt videat si est intelligens aut
requirẽs deũ. **Qm̃ tu es dñe spes
mea: altissimu₃ posuisti refugiũ tu-
um.** Cũ supra de pctõꝝ retributiõe loque-
reť: subito itulit: Qm̃ tu es dñe spes mea:
qᵭ sensus supior nõ habebat. Que figura
diciť Paradoxon: qñ exitus inopinat⁹ vel
nõ expectat⁹ ingeriť. Intẽdamus aũt solli-
citius quid sit qᵭ dicit ꝓpheta: Qm̃ tu es
dñe spes mea: q₂ resurgẽte dño: spem resur-
rectiõis mẽbra reliq̃ ꝑceperũt: q̃ erant posi-
ta in morte pcti. Precessit em̃ in capite: qᵭ
corpus reliquũ in se sperare debuisset. Ue-
rũ ista spes resurrectionis sancto viro ideo
facta est: q₂ ⁊ ip̃e dñs saluator per id quod
mortu⁹ est: refugiũ suu₃ nosciť in altissimo
posuisse: sicut in .xxx. psalmo iã dictu₃ est:
Esto mihi in deũ ꝓtectorẽ: ⁊ in domũ refu-
gij vt saluũ me facias. Unde merito sequi-
tur illi⁹ exemplũ: ꝑ quẽ se i eternũ nouerat
esse victurũ. **Nõ †accedẽt ad te †ma-
la: ⁊ flagellu₃ nõ appropinquabit
tabernaculo tuo.** Hic beatitudo assum-
pte hũanitatis potẽter exponiť: q₂ dum in
hoc mũdo a iudeis ⁊ cõuitia ꝑtulerit et fla-
gella: dicit tabernaculo eius: id est: sancto
corpori nihil mali appropinquare potuisse.
Merito: q₂ flagellũ est vltio diuina: qᵭ so-
let hũana crimina resecare: sicut alibi legi-
tur: Multa flagella peccatorum. Hoc ergo
supra illũ verissime diciť nõ venisse: qui se
ꝓbatus est imaculata cõuersatione tracta-
re. Hic em̃ flagellũ positũ est qᵭ delicta ca-
stigat: qᵭ improbos act⁹ vlciscit: ⁊ ideo ne-
gatum est ꝑ flagellũ christo dño ꝓximasse
peccatũ. Quod gen⁹ locutionis schema di-
citur Hypallage: que ⁊ in secularib⁹ frequẽ-
ter inueniť voluminib⁹ ⁊ diuinis. **Quo-
niã angelis suis mãdauit de te: vt
custodiant te in omnib⁹ vijs tuis.
In manib⁹ portabunt te: ne †vn-
q̃ offendas ad lapidẽ pedem tuũ.**
In his duobus versib⁹ verba sunt que do-
mino christo diabolus de ei⁹ diuinitate du-
bitans cũ eum temptare ꝓsumpsisset obie-
cit. Sed vbi ille cecidit: nos sollicite gradi-
amur: qm̃ cautela sequẽtis est ꝑcedens lap-
sus alienus. Sepe dixim⁹ in dño saluato-
re duas naturas: id est: dei ⁊ hominis vni-
tas atq̃ ꝑfectas: in vna eadẽq̃ ꝑmanere ꝑ-
sona: ita vt vnus esse dei fili⁹ ⁊ prediceť ab
omnib⁹ ⁊ credať: sicut ⁊ patres nostri veri-
tatis ipsi⁹ illũinatione docuerũt: dicẽtes:
solus ex trinitate fili⁹ formã serui accepit: q̃
forma illi ad vnitatẽ ꝑsone coaptata est: id
est: vt fili⁹ dei ⁊ filius hois vnus sit omni-
potẽs iesus christus: ne nõ trinitas: sed qᵭ
absit: quaternitas ꝑdicetur. Hinc est ꝙ qñ
humilia de ip̃o dicunť: humanitati sunt si-
ne dubio deputanda: qñ aliquid potẽtius
tonat: diuinis virtutib⁹ cõuenit applicari:
qᵭ hic ⁊ inferi⁹ vtrũq̃ seruatũ est. Nam qᵭ
legiť: angelis mandatũ vt eũ debeant cu-
stodire: infirmitatis hũane est: sicut euãge-
lium quoq̃ testať: Apparuit aũt illi angel⁹
de celo cõfortans eũ. Et vt ipsam hois na-
turã ꝑfectissime declararet: adiecit: Ne of-
fendas ad lapidẽ pede₃ tuũ: id est: ne in le-
gem que in lapideis tabulis scripta vide-
batur incurreret: quã venerat gentes edo-
cere eiusq̃ plenitudinẽ salutari infirmita-
te firmare. **Super aspidem ⁊ basi-**

Ps. 3j

Sche

Al. forte

P

Luc. 22

liscũ ambulabis: ꝛ cõculcabis leo-
nẽ ꝛ draconẽ. Hic iam diuina virtꝰ exp-
mitur: que tantis rebꝰ seuiẽtibus impera-
uit. Nã omnia ista nõia: diabolo cõgruen-
ter aptant. Aspis ẽ: dũ occulte pcutit. Ba-
siliscꝰ: cũ palã venena disseminat. Leo: dũ
psequit innocẽtes. Draco: cũ negligentes
impia voracitate deglutit. Verũ hec om-
nia glorioso aduẽtu dñi pedibꝰ ipsiꝰ pstra-
ta iacuerũt. Solus eñ tã ferocia valuit sb-
dere: qui patri coeternꝰ ꝛ cõsubstãtialis se-
cundũ diuinitatẽ pbat existere. Hec si dili-
genter sanctoꝝ patrũ pdicatiõe tractemꝰ:
nec aliqua demẽtiũ heretica prauitate tur-
bemur: omnia nobis sicut dicta sũt absolu
ta veritate cõstabunt. **Qm̃ in me spe-**
Al. nõ hʒ
rauit† ꝛ liberabo eum: ptegam euz
qm̃ cognouit nomẽ meuz. Venit ad
tertiã partẽ: vbi dñs pater iustissimo illo vi
ro: qui in pma parte noscit introductꝰ cle-
menti dignatione respõdit: vt corda fideli-
um tali pmissione roboraret. Hũc ergo be
atũ qui habitat in adiutorio altissimi: libe-
raturũ se a malis seculi istius cõpromittit:
qm̃ spem suã in ipsiꝰ virtute reposuit. Seq
tur. Protegã eũ qm̃ cognouit nomẽ meũ.
Exposuit quõ eũ liberandũ esse pmiserit:
scʒ vt ptectꝰ ab oĩbus insidijs diaboli red
dat alienus. Causam qꝫ pie liberatiõis ad
iunxit: Qm̃ cognouit nomẽ meũ. Cogno-
scit nomẽ patris: qui filium non putat esse
minorẽ: nec creaturã existimat: vt quidã de
mẽtissimi volunt: sed creatorẽ potiꝰ mentis
integritate pfitet. **Inuocauit me et**
ego exaudiã eũ: cũ ipso sum in tri-
bulatione: eripiã eũ ꝛ glorificabo
eum. Beato isti qui in ipsiꝰ ptectione cõ-
fidit: singulare pmiuʒ dñs cõpromittit: vt
eũ inuocatꝰ exaudiat: ꝛ duplici mõ pfutu-
ra cõcedat. Dicit eñ: Cũ ipso sum in tribu-
latione: qđ ad istũ respicit mundũ: vbi fer-
uentiꝰ angustijs mens deuota tribulatur.
Matth. 28
Sic ꝛ ipe in euãgelio pmittit: Ecce ego vo
biscũ sum vsqꝫ ad consũmationẽ seculi. Et
vide quid sequit: Eripiã euʒ ꝛ glorificabo
eum. Ereptꝰ vtiqꝫ ex hoc mũdo glorifican-
dus est iustus: qñ in illa beatitudine collo
catur: vbi iam locũ tribulatio nõ habebit.
Al. replebo
Longitudine dieꝝ† adimplebo
eũ: ꝛ ostendã illi salutare meũ. Ad-
huc exequit pmia que pmittit beato. Lõ-
gitudo eñ dieꝝ: vita eterna est: quã nullꝰ
terminat finis: ꝟ in firmamẽto suo stabili
robore pseuerat. Sequit totiꝰ premij finis
qui nõ habet finẽ. Et ostendã illi salutare
meũ. Hoc est eñ qđ fidelibꝰ in sũma remu-
neratiõe pmittit: qꝛ salutarẽ xpm dñm cõ-
tuent. Apparẽs eñ ille ꝛ cordis illũinatiõe
cõspectꝰ: totã spem iustoꝝ desideriũqꝫ cõ-
plebit. Sic se ꝛ ipse in euãgelio bene credẽ-
tibus pollicet: Ostendã meipm illis. Hoc
Jo
eñ: vt quidã volũt: ipsi xpo nõ poterat di-
ci: q ꝛ salutaris est dñs: ꝛ spes desiderata cre
dẽtiũ: sed melius: vt frequẽter dictũ est: in-
telligatur potius a parte membroꝝ.

Cõclusio psalmi.

Mirabilis virtus psalmi huiꝰ: q im-
mũdos spiritꝰ fugat. Nã vñ tẽpta-
re diabolꝰ voluit: inde a nobꝰ supe-
ratus abscedit. Memor est eñ iniquꝰ pre-
sumptiõis sue: memor est diuine victorie.
Ipse qppe ꝛ in nobis vincit: q eũ in se ppa
virtute supauit. Dicat q a nobis post om-
nes actꝰ dici noctis aduentu: cognoscat nos
ipsiꝰ esse cui se recolit ante cessisse. Nec fru-
stra tantã gloriã psalmi huiꝰ in tali nume-
ro estimo collocatã: q ter trina reuolutiõe
denarij: ad omnipotẽtẽ atqꝫ idiuisibilẽ cõ-
gnoscit tendere trinitatẽ.

Explicit expositio in psalmũ. XC

Incipit expositio in psalmũ. XCI

Psalmus cantici in die sabbati.

Psalmus cãtici cõmonet nos: vt in
vniuersis actibꝰ nostris diuinitati
gratias referre debeamꝰ. Psalmꝰ
eñ: sicut sepe dictũ est: significat opas spi-
rituales: que sursũ tendũt ad dñm christũ.
In his eñ cantare debemꝰ: ꝛ gratias sem-
per agere: qñ eiꝰ beneficio reddimur liberi:
qui p nos sumꝰ peccatoꝝ nexibꝰ obligati.
Ipse eñ cantat in psalmo: qui oẽm vitam
suã in gratiarũactiõe cõstituit. Dies autẽ
sabbati: requies interptat: p quã cõmone-
mur ab omni pua actiõe cessare: ꝛ feriatos
aĩos a vitijs reddere operũ celestiũ sancti-
tate. Hãc recte iudei nõ colũt: cũ obseruan
tiã eiꝰ ad intellectũ littere trãstulerũt. Sʒ
illis ẽ in die sabbati requies: q pcepta dñi
ad noui testamẽti significantiã ducũt: ꝛ ve
raciter intelligũt: qđ in pfiguratiõe dictuʒ

esse cognoscunt. Et ideo verba ecclesię in hoc psalmo debemus accipere: quę nobis per diem sabbati futurā requiem cognosci tur intimare. Diuisio.

P Rimo ingressu ecclesia loquit̃: bonū esse cōmemorās laudes dn̄o dicere: qd̓ insipientē ꝛ irreligiosū ꝓfitet̃ modis omnib⁹ ignorare. Scd̓o: pctōres sicut fęnū velociter asserit esse pituros. Tertio: dicit iustos florere vt palmā: crescere aūt sicut cedros libani: vt ꝛ ptinaces metus corrigat: ꝛ deuoti fęlici pollicitatione cōgaudeant. Expositio.

B Onū est cōfiteri dn̄o: ꝛ psallere nōi tuo altissime. Sancta mater ecclīa dicit bonū esse dn̄o cōfiteri: vt in ipso capite breuiter ꝓfutura cēseret. Cōfitemur autē (sicut sępe dictū est) duobus modis. Qn̄ peccata nr̄a dānātes misc̄diam dn̄i iugiter postulamus. Cōfitemur etiā: cū beneficia quę suscipim⁹ ei⁹ sp muneribus aplicamus: nec meritoꝝ nostrorū esse dicim⁹: qd̓ ipius miseratione p̄stat̃. Quapropter quicquid boꝝ fiat: bonū est dn̄o cōfiteri. Deinde ꝯuersa dicit ad dn̄m: Et psallere nōi tuo altissime. A cōi intelligēdū bonū est. Psallere eñ: significat pijs operib⁹ dn̄i mādata pagere. Ut sicut psalteriū de superiorib⁹ sonat: ita operatio nr̄a ad aures diuinitatis ascēdat. Quapropter vno versiculo cōprehēsū est: qd̓ sctās ꝛ multiplices ꝯcluderet actōes. Ad annūciandū mane misc̄diā tuā: ꝛ veritatē tuā p noctē. Mirabilit̃ vita nostra: duob⁹ est sermonib⁹ ꝯclusa. Mane: significat gaudiū: nox aūt cognoscit̃ indicare tristiciā. Et ideo qn̄ in bn̄ficijs ei⁹ leti sumus: misc̄diam ipsius annūciare debem⁹: qꝛ p̄stat indignis ꝛ malis: bon⁹ est. Per noctē vero: id est: p tribulationē: qn̄ nos aspe ritates aliq̄ castigare noscunt̃: veritatē ip si⁹ siliter annūciare debem⁹: qꝛ merito patimur qd̓ delictis grauantib⁹ sustinemus. Ita fit vt vtroqꝫ tēpore iustissime debeamus laudes dn̄i ꝯfiteri. In decachordo psalterio: cuꝫ cantico† ꝛ cithara. Decachordū psalteriū: decē p̄cepta legi significare manifestū est: qꝛ ipsa chordę sūt: q̄s si bonoꝝ actuū q̄litate tangam⁹: salutare melos efficiūt: ꝛ ad cęloꝝ regna ꝑducūt.

Scire aūt debem⁹: cur iste numer⁹ tātę rei videat̃ adiūctus. Ipse est quē pythagorici tetradazathin vocāt: id est: q̄ternitatē diuinā: qm̄ breuiter cōprehendit qd̓ p infinitas sūmas noscit̃ posse dilatari. Un⁹ enim duo: tres ꝛ quattuor: faciūt decē: q̄ sp reuolutus atqꝫ repetitus in extēsas ꝛ infinitas suputatiōes egredit̃. Neqꝫ eñ in quibuslibet sūmis vltra istū ordinē noui aliq̄d reperit̃: sed ita ꝓbat̃ esse cōpositus: vt ipse fiat sp numerabilis: cū nullis nouitatib⁹ imutetur. Merito ğ talis calculus toti⁹ redēptiōis nr̄ę cōtinet formā: q̄ p obliquas lineas charactere suo sanctę crucis imitat̃ figurā: ꝛ in digitis decori circuli rotūditate cōcluditur. Addidit. Cum cantico ꝛ cithara. Canticum ꝛ cithara: est gaudiū boni operis: id est: elemosynaꝝ iocūda ꝑbitio: sicut ait apl̄s: Hilarē datorē diligit de⁹. Cithara vero: res indicat actuales: q̄ licet cuꝫ labore ꝛ tensione fiāt: tn̄ habebūt fructū maximū: si iuncto gaudio cōpleant̃. Ipse eñ cantat cū cithara: q̄ operas bonas pficit sine asperitate tristicię. Quia delectasti me dn̄e in factura tua: ꝛ in operib⁹ manuū tuarū exultabo. Intuere hāc regulā veritatis vbiqꝫ seruari: ne humanis virib⁹ aplicet̃: qd̓ diuina fuerit largitate collatū. Tūc eñ elatio noxia ꝓuenit: tūc supbia deo inimica turgescit: qn̄ aliq̄d infirmitas humana de sua possibilitate p̄sumpserit. Quocirca delectatā se dicit mater ecclesia in factura dn̄i: qm̄ quicquid boni acceperat: ipi sancto ꝓposito modis omnibus aplicabat: ꝛ vt predictę regulę integritas seruaret̃: non in sua fęlicitate: sed in ipsi⁹ operib⁹ se exultare ꝓfitet̃: sicut ꝛ apostolus ait: Ipsius eñ sum⁹ figmētū: creati in operib⁹ bonis. Quā magnificata sunt opera tua dn̄e: nimis ꝓfunde facte sunt cogitationes tue. Omnia quidem opera dei humanis sensibus profunda noscunt̃: ꝛ quodcūqꝫ eorū quęsieris altissimū sine dubitatione cognoscis: sed melius est p verba ipsius p̄dictas operationes cog̃scere: ne pegrinū aliq̄d in mediuꝫ videamur adducere. Postq̄ dixerat: Mane misc̄diam ꝛ veritatē annūciandā esse: p noctē in decachordo psalterio cum cantico ꝛ cithara: ipa opera domini: ipsa miracula

2. Cor. 9

Eph. 2

dispositionis vehemēti⁹ obstupescit: ꝛ magnificentiā eius cū sūma admiratiōe ꝓsequitur: vt tali imitatione formati: mūdi istius discrimina salutariter possimus euadere. In qua re nimis ꝓfunde sunt facte cogitatiōes ei⁹: vt sicut diabolus ꝑ supbiā corruit: ita hūanū genus hūilitatis bn̄ficio possit absolui. Dicēdo em̄: Nimis ꝓfunde: significat tāto plus hāc estimationē altescere: quāto de ipsa potuerit aliqs sedule vehemētiusq̧ tractare. Quapropter illud h̄ pfecte sciētie genus est: nosse deū: talia tātaq̧ p̄stare q̄ hūan⁹ sensus nō possit attingere: sicut in abachuc ꝓpheta legit̄: Cōsideraui opa tua ꝛ expaui. **Uir insipiēs nō cognoscet: ꝛ stultus nō intelliget ea.** Diuersis causis apta reddūt̄. Nā sicut de se dixit: Quia delectasti me dn̄e in factura tua: ꝛ in opibus manuū tuarū exultabo. ꝛ reliqua: ita incredulos ꝓfitet̄ bn̄ficia dn̄i nō posse cognoscere. Que figura dicit̄ Parison: id est: equatio sentētie: q̄ sepe parib⁹: plerūq̧ ꝯstat imparib⁹. Insipiens est: q̄ celesti sapiētia vacuat⁹: hūanis versutijs ꝓbat̄ esse plenissim⁹. Iste vtiq̧ nō cognoscet opa dei: q2 casuale credit esse qđ gerit̄: sic quidā philosophi dixerūt. Adiecit: Et stult⁹ nō intelliget ea. Stultus vtiq̧ ē: qui nec diuia cognoscit: nec ipsos seculi actus intelligit: quos vulgo brutos vocam⁹. Merito ḡ isti nō intelligunt ea q̄ superi⁹ dicta sunt: q2 supne cōtemplatiōis nulla ratione flāmant̄. **Cū exorient pctōres sicut fenū: ꝛ apparuerint oēs qui operant̄ iniq̄tatē. Ut intereāt in seculū seculi.** Uenit ad ingressū scōm: in quo pctōres in isto quidē seculo sub breuitate tēporis sicut fenū dicit florere: sed in illa iudicatōe vbi factis digna recipiūt eos asserit celeriter interire: sicut hieremias ꝓpheta dicit: Ois homo fenū: ꝛ ois claritas hois vt flos feni. Nā qđ dicit: Et apparuerint oēs qui opant̄ iniquitatē: futurū iudicij tēpus ostēdit. Hic em̄ ꝛ si itelligunt̄ multorū criminū rei: oēs tn̄ nobis apparere nō possunt q̄ operant̄ iniquitatē: maxime qn̄ spūs imundos hic videre nō possum⁹. Ibi em̄ cū ad iudiciū venerint: hūanis ꝯspectibus apparebūt. Sequit̄ causa q̄re appareāt nō vtiq̧ ad gloriā: s; ad ruinā: id est: vt intereant in seculū seculi. Et pulchre exposita est pena dānatorū. Nō em̄ sic pereūt: vt esse iā desināt: sed in seculū seculi pereūt: q̄ nunq̄ a suis afflictiōib⁹ exuunt̄. **Tu aūt altissimus in eternū dn̄e.** Subaudiēdū: pmanebis: nō vt iudei putauerūt tāq̄ hoiem solū cōmuni sorte trucidandū. Aptum est em̄ hoc de dn̄o saluatore sentire: vt ecōtrario ꝯuincat̄ pfidia nefanda iudeoꝝ.

Abachuc.3

Al. hec

Sche

P

Al. exorti fuerint.

Esa. 40

Qm̄ ecce inimici tui dn̄e pibūt: ꝛ dispergent̄ oēs qui opant̄ iniq̄tatē. Inimici dei: sunt demonū cultores: vel quicūq̧ p̄ceptis ei⁹ obuiare mōstrant̄. Hec inimicitia dei quidē dicit̄: sed resistēti poti⁹ noxia cōprobat̄. Se em̄ psequit̄: qui dn̄i iussa nō sequit̄. Ille em̄ nescit pi⁹ creator irasci: nisi qn̄ nobis existere videmur aduersi. Deniq̧ subiūgit qui sūt isti inimici: id est: qui opant̄ iniquitatē. Hi dispergēt̄: qn̄ a grege dn̄i fuerint segregati: qn̄ regnū eius nō meruerint introire: q2 illic cōgregari nequeūt: nisi q̄ dn̄o deuotissima intētione placuerūt. **Et exaltabit̄ sicut vnicornis cornu meū: ꝛ senectus mea in miscđia vberi.** Unicornis: iterdū superbiā indicat: sicut in alio psalmo iam dictū est: Et a cornib⁹ vnicornioꝝ hūilitatē meā. Hic aūt exaltationē significat vnitatis: q̄ merito dicit ecclesiā in fine seculi exaltandā esse: qn̄ fideles munera ꝓbant̄ digna recipe. Illa aūt vnitas: fortitudo sublimis est. Et tāq̄ i h̄ seculo cornua ornāt iumēta: ita ibi sanctoꝝ glīa decorat eccl̄iam. Exaltabit̄ em̄ dixit: q2 pctōrib⁹ in tartarū hūiliatis: illi⁹ sublimitas celsior apparebit. Sequit̄. Et senect⁹ mea in miscđia vberi. Senect⁹ candidū caput habet: q̄ silitudo vt arbitror hic iuste dat̄ eccl̄ie: qm̄ oīa merita sanctoꝝ tāq̄ cani capitis purissima luce fulgebūt. Nec incassū addidit: Mea: q2 senectus hūana morbis grauissimis sauciata tendit ad finē: q̄relis onerosa: colore deformis est. Cōtra senect⁹ eccl̄ie ad vitā ducit ppetuā: ad btitudinē mirabilē: ad pulchritudinē singularē: vt luceant sicut angeli dei q̄ meruert̄ in illa cōgregatōe numerari. Subiunxit etiā: In miscđia vberi: vt et multa itelligeres dona ꝛ bn̄ficia sine dubitatōe ppetua: qđ totū ꝯ̄ secl̄i isti⁹ senectutē ē: q̄ mal' ingūātib⁹ onerat̄. **Et respex-**

Al. pi... / ...

P

Al. resp...

it oculus meus inimicos meos: ꝛ †insurgentes in me† malignātes audiuit auris mea. Inimici scȝ sunt ecclesie: quos superi⁹ dixit operarios iniqtatū. Tunc aperte in illa iudicatione videbunt: qñ qui hic celati sunt: ibi cū suis operibus apparebūt. Quos tūc iratus respicit: qñ in sinistrā partē segregatos esse cogñscit. Seqtur. Et insurgētes in me malignātes audiuit auris mea. Insurgētes sunt: malignātes diuites hui⁹ seculi: qui hic paupertatē ecclesie impia elatione despiciūt. Hos audiunt aures oim fideliū: qñ increpatiōib⁹ ꝓprijs sua desideria factaqꝫ cōdemnāt. Dicturi sunt eñ: sicut salomon dicit: Quid nobis ꝓfuit supbia: aut qd diuitiarū iactātia cōtulit nobis: ꝛc. Ibi eñ audiunt sua vota damnātes: qui se in hoc seculo beatissimos estimabāt. **Iust⁹ vt palma florebit: vt cedrus libani multiplicabit.** Ad ingressū tertiū sancta venit ecclesia: vbi sic ꝑ cōparatōes memorat ꝑmia beatorū: sicut supius dixit dānari posse facta peccantiū. Feno eñ cōparati sūt pctōres: qḋ delectabili quidē viriditate orit: sed celerrimo fine siccat. Iustum vero dignissime cōparat palme. Palma eñ dicta est: qsi pacis alma: ꝙ ꝑmiū est in agone vincētibus: sicut aplus dicit: Nunc tendo ad palmā supne vocatiōis. Hec supra terrā hispida est: ꝛ quibusdā tumorib⁹ inequalis: sed vbi ad supna ꝓcesserit: dulcissimoꝝ fructuum suauitate cōplect: ꝛ qsi quibusdā radijs ornata distendit. Sic iustoꝝ cōuersatio in hoc mūdo duris est laborib⁹ plena: sed in supnis ꝓbat esse pulcherrima. Sequit cedri scḋa cōparatio: ꝙ multo palmis ꝓbat excelsior: Lignū bene olēs ad pōdera portāda fortissimū: qḋ lȝ ꝓcerū vbiqꝫ nascat: in libano tñ mōte celsius inuenit. Ita iustus multiplici laude celebrat⁹: ꝛ cedri ꝓceritatē: ꝛ pulchritudinē dict⁹ est habere palmarū. Que figura dicit Ison: id est: eqlitas: qñ res aliq parilitate similes: adhibita laude vel detractiōe iungunt. **Plātati in domo dñi: in atrijs dom⁹ dei nostri florebunt.** Qñ iustos viros electis arborib⁹ cōparauit: nunc amenitatē ꝛ pulchritudinē eccle catholice breuissima cōmemoratiōe designat: in qua dū plantatio dicit: ꝑdestinatio dñi significat: qꝛ nisi quis in ea plantat⁹ fuerit: crementū felicissimū nō habebit. Cōsidera etiā qꝫ plantatos in domo dñi i atrijs florere manifestat: scȝ: qm q in ista ecclesia ꝑ gratiā dñi plātātur: in illo ingressu hierusalē modis oibus florebūt. Atriū eñ: initiū dicit māsionis: dom⁹ aūt interiora mēbra designat: ꝛ vtrūqꝫ simul vni rei nō pōt cōuenire. Hic eñ iustus bñ dicit plantat⁹: qui radicib⁹ virtutū terrenis viscerib⁹ firmiter ꝯtinet. In atrijs eñ merito florebit: qñ in illo resurrectiōis initio: auditi muneris felicitate gaudebit: id est: Uenite benedicti patris mei: ꝑcipite regnū qḋ vobis paratū ē ab origine mūdi. **Adhuc multiplicabunt in senecta vberi: ꝛ bene patiētes erūt.** Senecta hoim arida atqꝫ sterilis est: eccła vero tunc magis incipit esse vberrima: qñ ad finē seculi fuerit dño miserante ꝑducta. O senect⁹ viridis: ꝛ floribus cōparata maturitas apparet: qm domus ista celo tegit: in qua hoies plātant vt floreāt. In fine siquidē seculi sanctoꝝ numerus crescit: ꝛ ꝑsecutionib⁹ crebris agit: vt cito ꝑdestinatorū numer⁹ impleat. Sic ꝛ supius dixit: Et senect⁹ mea in miscḋia vberi. Addidit: Et bene patiētes erūt: qꝛ beatoꝝ passiones celorum regna cōquirūt. **Ut annunciet: Quoniaȝ †iustus† dñs deus noster: ꝛ nō est iniquitas in eo.** Sancti quos supius dixit: bene patiētes erūt: dū ceperint ꝑmia diuina suscipe: annūciabūt: qm iustus est dñs: id est: qui seruis suis ꝓmissa dona cōpleuit. Et nō est in eo iniquitas: vt in hoc mūdo ꝓ se nō ꝑtulerit periclitari: quos ibi nō ornabit corona martyrij.

Matth. 25

Al. rectus

Conclusio.

Commonuit nos sancta mater ecclesia: queādmodū peccatores vt fenū pereant: ꝛ iusti vt palma floreant. Dixit etiaȝ qua vicissitudine gaudeant qui hic crebris afflictionibus igruant. Ipsa est dies sabbati quā titulus predixit: in qua iusti sub exultatione laudes dñi celebrabūt: ꝛ liberati a mūdi huius ꝑsecutionibus feriata securitate gaudebunt. Ne desperemus bona promisit: ne peccemus grauiter comminata est. Sic totum ꝓ nobis agitur: quod nos admonere dignatur.

Explicit expositio in psalmū. XCI
Incipit expositio in psalmū. XCII

Laus cātici ipsi dauid: in die ante sabbatū: qñ terra fundata est.

Canticū: ad laudē diuinitatis sepe diximꝰ ꝑtinere. Nā qd̄ addidit: Ipsi dauid: xp̄o dn̄o ꝓbat aptatū: q̄ vere dicit̄ manufortis ac desiderabilis: qm̄ ⁊ solus pōt ꝓstare q̄ vult: ⁊ a suis cultoribꝰ vnica affectiōe desiderat̄. Sequit̄. In die ante sabbatū: sexta feria significat̄: q̄ sabbatū sine dubitatione p̄cedit. Sȝ dū legatur in genesi: tertio die aridā apparuisse: inquirēdū est: cur terrā sexto die dicat eē fundatā? Sed hic hoiem debemꝰ accipere: q̄ p terrā ꝯgruēter aduertit̄: sicut est illud: Terra es ⁊ in terrā ibis: quē inter initia rerū sexto die creatorē legimꝰ condidisse. Et sicut eū sexta luce fecit: ita illū veniens eadē ętate reparauit. Prima eniȝ ętas: auctoritate patrū: ab adā vsq; ad noe legit̄ cōprehēsa: scd̄a a noe vsq; ad abraā: tertia ab abraam vsq; ad dauid: quarta a dauid vsq; ad trāsmigrationē babylonię: q̄nta a trāsmigratione babylonię vsq; ad p̄dicationē iohannis: sexta xo ętas a p̄dicatiōe iohānis agitur vsq; ad finē sęculi: in qua dn̄m saluatorē venisse manifestū est: qñ homi varijs casibꝰ fluctuāti: fundamēta suę fidei ꝓpitiatus indulsit. Tūc eñ fundata est terra: qñ in eū hūani generis est firmata credulitas: Et ideo laus sanctę icarnatiōis eiꝰ psalmi istiꝰ cōtextōe cantat̄. Primꝰ locus est a pulchritudine ipsiꝰ: deinde a fortitudine: tertio ab opibus: quarto a ptāte: quinto a laudibus vniuersitatis: sexto a veritate dictorū: postremū a laude domꝰ ipsiꝰ: quā decet ęterna exultatiōe gaudere. Sic istis septeȝ sedibꝰ argumentoꝝ demōstratiui generis est formata laudatio. Sed ꝓ diuisiōibꝰ sic in alijs psalmis fecimꝰ: quantitatē numeri sufficit poni: qñ ⁊ ipse calculus apte dispositus res cōtinuas separare dinoscit̄.

Gen. j — Ibidē. 3

Dominus regnauit decorē induit. Expositio. Hic primus est locꝰ argumētiōis: quē diximꝰ a pulchritudine. Nā q̄ ventura erant: ꝓpheta respiciēs: regnaturū dn̄m magna exultatione cōcelebrat: nō q2 dn̄ari cepit ex tēpore: ſ q2 hūano generi rex ęternꝰ manifestatione sanctę incarnatiōis inotuit. Sequit̄. Decorē induit: id est: pulchritudinē suę maiestatis ostēdit: sic in euāgelio legit̄: qñ trāsfiguratꝰ est in mōte thabor corā discipulis suis: Et resplēduit facies eiꝰ vt sol: vestimēta eiꝰ facta sūt alba vt nix: q̄lia fullo nō pōt facere sup terrā. **Induit dn̄s fortitudinē ⁊ p̄cinxit se.** Iste locꝰ est secūdus: quē diximꝰ a fortitudine. Et respice qd̄ prius coma in eodē verbo finiuit: vñ posteriꝰ inchoauit. Que figura dicit̄ Epembasis: quotiēs ad decorē dictiōis sermo aliq̄s iterat̄: sicut ē illud: Psallite deo nr̄o psallite: psallite regi nostro psallite. ⁊ his silia. Fortitudinē vero induit: qñ imp̄ssione sua iudeis se tenere q̄rentibꝰ respōdit: Ego sum: At illi abierūt retrorsū: ⁊ terrore magno p̄culsi: qui ad vim faciendā venerāt: ipsi potius corruebāt. Si duo ista spūalit̄ accipiamus: oīno ꝯueniūt. Decorē induit eis: quibus fidei veritate dei filiꝰ apparebat. Fortitudinē aūt induit aduersus eos q̄ ei credere noluerūt. Iudiciū cōminādo p̄dicēs eis: debitas penas impios esse passuros. Precinxit se: illud forte significat: qñ p̄cinxit se lintheo: ⁊ pedes discipulis lauit. Illa eniȝ hūilitas ⁊ decorē habuit: q2 dignatꝰ est celoꝝ dn̄s hūilimū obsequiū suis famulis exhibere. Habuit ⁊ fortitudinē: q2 p hūilitatem: diaboli maliciaȝ superbiaq; ꝓstrauit.

Al. indutꝰ est — Top

Etem̄ firmauit orbē terre: q̄ non cōmouebit̄. Tertię argumētatiōis locꝰ oborit̄: quē superiꝰ diximus ab opibꝰ. Firmauit eñ orbem terre: id est: ecclesiā: qñ in euāgelio dixit: Tu es petrꝰ: ⁊ sup hanc petrā ędificabo ecclesiā meā: ⁊ portę inferi nō p̄ualebūt aduersus eā. Uera laus: mirabile p̄coniū: vt terra illa q̄ significat ecclīam: toto orbe diffusā nō cōmoueat̄ vllatenus: q̄uis ista frequēti cōcussiōe vexet̄. **Parata sedes tua deꝰ: ex tunc a seculo tu es.** Ipse est quartꝰ locus quē supra diximꝰ ex ptāte: Siue illā sedē vult intelligi: qua sedet ad dexterā patris: siue istā quaȝ habet in mēte fideliū: sicut legit̄: Sup quē requiescet spiritus meus: nisi sup humilē ⁊ quietum ⁊ trementeȝ verba mea? Parata: significat predestinationeȝ: quia totum in illa veritate consistit: quicquid in administratione mūdi euenire cōtigerit. Ex tunc:

christi significat incarnationez: que fuit ex maria virgie: quãdo aplos suos: ⁊ ceteros fideles: plenitudinẽ sue maiestatis edocuit. A seclo: deitatẽ q coetern⁹ regnãs cũ patre: nescit esse sub tẽpore. Per hec eñ vba: vna quidẽ psona: sed due significant nature dñi xpi. Uñ necessariũ est hanc regulã p loca cõgrua: sic patrũ firmat auctoritas: sepius cõmonere. Atq vtinã sic demẽtiũ hereticoꝝ cõquiescat improbitas: vt hoc magis iportune ꝙ necessarie repetere videamur. **Eleuauerũt flumina dñe: eleuauerũt flumina† voces suas: a vocib⁹ aquarũ multaꝝ. Mirabiles elatiões maris: mirabilis in† excelsis dñs.** Iste quint⁹ est argumẽtationis loc⁹ a laudib⁹ vniuersitatis: vbi ppha intuitu diuine caritatis exultãs: flumina dñi dicit emanare pconia. Que figura dr̃ Prosopopeia: qtiens inaiatis reb⁹ verba tribuunt. Qd schema in scripturi diuinis creberrime reperit. Sed bonũ est vt qramus q sunt ista flumina q voces suas eleuãt in clamorẽ: Apli sc3: q de spũsctõ potati sũt: sic in euãgelio: caput fluminũ: ⁊ fons aqrũ dñs ipse testat: Qui credit in me: flumina de vẽtre ei⁹ fluent aque viue. Ipsa g flumina: manauerũt sermões irriguos: ipa in pdicationib⁹ suis voces erexere sctissimas. Que merito eleuate dicte sunt: qm̃ auctori laudes suas salutarit obtulerũt. Mũdana eñ flumina cursus suos nõ erigũt: s potius in inferiora demergunt. Nã postꝙ de aploꝝ pdicatiõe dixit: nũc exponit queadmodũ ecclia dñi largitate pficiat. A vocib⁹ aquaꝝ multaꝝ: gentes significat: q ad catholicã fidẽ dñm laudãdo pueniũt. Ab isti g vocib⁹ mirabiles facte sunt elatiões maris: id est: a seculi isti⁹ salo: aiarũ puenit salutaris ascẽsus. Mare eñ est salsarũ aqrũ copiosa collectio: sic ecclia sapientes ꝑsos in catholica vnitate cõplectit. Quoꝝ mirabiles elatiões tunc fiũt: qñ in mandatis dñi firma mẽte psistũt. Et hec oia ad ipsuz referunt: p quẽ vniuersa q sunt bona pueniũt: sicut iacob⁹ apls dic: Omne datũ optimũ: ⁊ omne donũ pfectũ desursũ ẽ descẽdens a pr̃e luminũ. Ait Mirabilis in excelsis dñs: qꝛ mortaliũ laudabilis vita nõ est: nisi illoꝝ qs ipse facit excelsos. **Testimonia tua credibilia facta sunt nimis.** Dixit de aduentu dñi ppheta q fieri veracissime puidebat: nunc ipum genus laudis exponit: qñ testimonia pphetaruz nimis credibilia facta sunt: dũ incarnatio verbi que pdicta fuerat mũdo salutari apparuit. Hui⁹ eñ glorioso aduẽtu reuelata sunt: que in sacris libris tenebant occulta. Quis eñ sapientiũ de pmissiõe munerum dubitare possit: qñ ipsa plenitudo q pmittebat aduenit? **Domũ tuã decet† sanctificatio dñe: in longitudinẽ dieꝝ.** Septimus loc⁹ qui restabat adiũctus est: quẽ dixim⁹ a laude dom⁹ ipsi⁹ debere signari. Dom⁹ itaq dñi: est vniuersalis ecclesia: que p mũdi ambitũ noscitur cõstituta. Hanc decet sctificatio: id est: aduentus tui copiosa bñdictio. Ipm eñ decus est qd ornamẽta oia possit excedere: qꝛ sic ornat vt nũꝙ deserat: sic cõponit vt nullaten⁹ dissipetur. Uerũ hec sanctificatio: qd est pstantissimũ decus: nõ ad momẽtũ tribuit: s sub eternitate pstat. Longitudo eñ dieꝝ: eternitatẽ significat: q nullo põt fine cõcludi. Nã sicut quidẽ dixit: Longũ nõ est in quo est aliqd extremũ. Sic toti⁹ demonstratiui generis septẽ partib⁹ dñici aduẽtus est laudata pfectio.

Top

Al. sanctitudo

Top

Cõclusio psalmi.

Ecce sexta sabbati in incarnatiõe dñi quã titulus pdixit ostensa est. Audiãt insipiẽtes hũc psalmũ qui putãt splendidũ aduentũ dñi aliq derogatione fuscandũ. Per ipm declarata est hoib⁹ potẽtia sanctissime trinitatis: Per ipm sacri baptismatis lauacra puenerũt: Per ipm beate cõmunicatõis dona collata sũt: Per ipm diuersa carismatũ munera floruerũt: Per ipm mors occubuit: vita surrexit: Per ipm diabolus vict⁹: Per ipum hõ noscitur esse liberatus. Exultant angeli: gloriant celi: ⁊ pnefas adhuc homo ingratus reddit: cui singularit subuenisse mõstrat.

Explicit expositio in psalmũ. XCII

Incipit expositio in psalmũ. XCIII

Ipsi dauid: quarta sabbati.

Dum illa verba nota sũt que precedũt: Quid sit qrta sabbati: oportet nos diligenti⁹ pscrutari. Quarta sabbati est: a sabbato quarta feria: quo die dominus in principio mũdi luminaria

Iac. i

celi mirabili dispositiōe cōstituit. Hoc aptandū est ad sanctos viros: de quib⁹ psalmus iste dictur⁹ est. Qui merito celi luminarib⁹ cōparanť: qm̄ in terra celesti cōuersatiōe resplendent. Magno aūt mysterio hūc ꝛ duos ꝓcedētes psalmos taliū dieruꝫ cōmemoratiōe ꝓnotauit: vt ꝑ significātias rerū: virtutē videreť indicare psalmorū.

Cum respiceret ꝓphe- Diuisio. ta hūanū genus detestabili ꝑsuasione cōfundi: ꝛ putari deū curā nō habere mortaliū: qm̄ versa vice iustos videbat cōtrarietate ꝓmi: ꝛ impios ꝓsperitatibus eleuari. In prima parte dn̄m rogat: vt retribuat supbis ꝑ quos mūdū tali estimatione cognouit esse vitiatū. Scd̄a parte: ipsos inuehiť: q stultis murmuratiōib⁹ blasphemabāt: vt deū putarēt hūanarū reruꝫ sollicitudinē nō habere: dū ipse creaturꝫ suis ꝓbeť intelligentiā ꝯstituisse: beatū illum estimās qui mundi isti⁹ felicitate despecta in diuina reuerētia ꝑseuerat. Tertia: ad eorū animos inuitādos dn̄m sibi dicit fuisse refugiū: ꝛ futurū vindicē fore peccantiū.

Deus vltionū Expositio. dn̄s: deus vltionum libere egit. Vidēs ꝓpheta blasphemorū iniquitates in magnā ꝓsiluisse licentiā: districtionē eis dn̄i: quasi terribilia fulmina cōminať: vt tantę maiestatis timore ꝑterriti a suis ꝑuersitatib⁹ redderenť alieni. Dicit em̄: De⁹: terribile nomē: qm̄ ex timore descendit. Et vt dn̄m intelligas saluatorē: sequiť: Vltionū dn̄s: id est: qui iudicatur⁹ est mundū: ꝛ vltionib⁹ iustis affligere veniet obstinatos. Quis ꝰ tali nō terreať auditu? Quis nō pauescat iudicē: q se pōt intelligere peccatorē? Repetit: De⁹ vltionū libere egit: id est: nullo impediēte iudicauit: sicut fecit qn̄ phariseis ꝛ ꝑtātē habētibus suas nequitias imputauit. Libere quoq; egit: qn̄ in tēplo docuit ipsos tanq̄ ꝑtātē habēs. Sic ꝛ in alio loco pater de ipso dicit: Ponā sup salutari meo: fiducialiť agā in eo. Quapropter cōstat eū egisse libere: cui⁹ nec veritas rep̄hēdi poterat: nec potestati obuiari posse constabat. In illo em̄ volūtaria humilitas: nō patiētię necessitas fuit. Exaltare qui iudicas terram: redde retributionē superbis.

Ps̄.ij

Exaltare diciť humili: qui ab impijs cōprehensus nosciť esse crucifixus. Sꝫ q̄uis ista ꝑ nostra redēptione ꝑtulerit: tunc exaltat⁹ est corā discipulis in maiestate sua: qn̄ euꝫ ad gloriā cōstat resurrexisse ꝑpetuā. Orat ergo sanctissim⁹: qđ scit esse venturū. Non em̄ imperatiua v̄ba sūt: ꝫ ꝑ hęc sentētia certi animi ꝛ deuotio desiderātis ostēdiť. Sequitur: Qui iudicas terram: vt aperte demōstraret dn̄m christū: qui terrā: id est: homines terrenos maiestatis suę ditione iudicabit. Et vt hoc de impijs debuisses aduertere: subiūxit: Redde retributionē supbis. Superbi em̄ illi sunt qui in sua malignitate deficiūt: nec aliq̄ satisfactiōe ad dn̄i videnť misc̄diam ꝑuenire. Supbus autē ꝛ diabolus diciť: ꝛ qui ei⁹ ꝑuersitatib⁹ obsecundat. Istis ꝰ retributio reddēda est: cuꝫ audierint: Ite in ignē ęternū qui paratus est diabolo ꝛ angelis eius. Vsqꝫquo peccatores dn̄e: vsqꝫquo pctōres glorificabunť? Adhuc in sensu supiore ꝑsistens: de illis pctōrib⁹ dicit: q obstinata volūtāte durescūt. Dicendo em̄: Vsqꝫquo pctōres gloriabunť: istud sęculū significat: in q supbię suę nō habēt modū. Nā in die iudicij gl'iari nō pn̄t: q pęnas debitas cōsequunť. Repetitio em̄ ista: dolorē diuturnę expectatōis ostēdit: qꝛ sp inocētib⁹ grauis est criminosoꝝ ꝯspecta iactātia. Pronūciabūt ꝛ loquenť iniq̄tatē: loq̄ntur oēs q operanť iniusticiā. Pronūciare: est aliq̄d corā alijs publica voce narrare. Dicit em̄ de illis q nō solū corde cōcipiunt mala: verūetiam ea sub libertate dissemināt: vt ꝛ se ꝑdāt: ꝛ alios deceptos inficiant. Sequiť: Et loq̄ntur iniq̄tatē. Cū sit ꝓnūciare loq̄: illud mihi significare videť: vt ꝓnūciationes: publicas suasiōes debeam⁹ accipe. Loqui aūt: licet ꝓuatas collocutiones aduertere: ne qđ tēpus eēt qđ a culpis improboꝝ redderet alienū. Iniquitatē vero ad vtrūq; ꝑtinere nō dubiū est: qꝛ de illis diciť q ꝑuersis loq̄citatib⁹ efferūť. Verū ne illud loqui solūmō sermonū eē sentires: addidit: Qui operanť iniusticiā: vt ꝛ sermone ꝛ opere detestabiles iugiter apparerent. Diligenť aūt intēde: quēadmodū vsq; ad finē diuisiōis hui⁹ augmēta semp sceleruꝫ facit. Qđ schema diciť Clymax: id est: gra-

datio. Exaggerantibꝰ em̄: ad supiora cresce re decorus ascēsus est. Qđ etiā in virtutibus fecit apl's dicēdo: Quis nos sepabit a caritate xp̄i? Tribulatio: an angustia: an fames: an nuditas: an psecutio: an gladius? ꝛc. **Populum tuum dn̄e humiliauerūt: ꝛ hereditatē tuā vexauerūt.** Pplm tuū: veros dicit fideles: q̄s idē phibet hūiliatos: qm̄ deo fieri ꝯtumelias audiebāt. Necesse est em̄ deuotū famulū dolore cruciari: qn̄ irreuerētissimū aliqđ de dn̄o cōtingit audire. Hereditatē vero: ppl'os significat xp̄ianos: q̄s iō dic̄ ec̄ vexatos: qꝛ innumeris cladibꝰ eos supbi psecutores attere tēptauerūt. Et respice ꝙ moderato v̄bo: vexatos dic̄ eē nō pditos: qꝛ sp fideles tēptatione ꝓficiūt: ꝛ q̄to plus illis hūana vis ingerit̄: tāto amplꝰ defensio supna p̄stat̄. Sicut salomon dicit: Argentū ꝓbat ignis: ꝛ hoīes acceptos tēptatio tribulationis. **Viduā ꝛ aduenā interfecerūt: ꝛ pupillos occiderūt.** Legit̄ ꝙ: Esto pupillis vt pater: ꝛ ꝓ marito matri illoꝝ. De aduena ꝙ in Pentateucho sic iubet̄. Peregrinū ꝛ aduenā nō nocebis. Aduene em̄ ꝛ ipsi fuistis in terra egypti. Hic ꝙ vt crimen exaggeret: iterfectas ait viduas: aduenas ꝛ pupillos: vt quos dn̄s tuēdos atq̧ iuuādos esse p̄cepit: eis manꝰ scelerata nō parceret. Ecce argumētū qđ dicūt oratores a laude rei lese: quā bn̄ tūc veritas ꝓfudit: qđ nūc ad vsus verisiłis subtilitas hūana cōuertit. **Et dixerūt nō videbit dominus: nec intelliget deus iacob.** Exaggerauerūt supbi neq̄cias suas: vt homicidijs atq̧ oppssionibꝰ innocentū ad cumulū mali: blasphema ꝙ verba subiungerēt. Que figura dicit̄ Sarcasmos: quasi vsq̧ ad pulpas penetrās hostilis irrisio. Dicebant em̄ dn̄m nō videre q̄ ꝓbabant̄ sub iniq̄tate pagere: estimātes mala sua nō respici: qn̄ se nō sentiebāt sub celeritate pcelli demētes: qui patiētiā dn̄i traxerūt ad infirmitatis iniurias: cū facta sua: nec videre eū dicerēt: nec intelligere posse sentirēt: dū ille piꝰ moderator exclamet: Nolo mortē pctōris: sed vt cōuertat̄ ꝛ viuat. Deꝰ aūt iacob dicit: deꝰ christiani ppl'i. Solet em̄ hoc nomē scriptura diuina repetere: qꝛ p ipsum subseq̄ns catholica significat̄ ecc'ia. **Intelligite nūc qui insipiētes estis in pplo: ꝛ stulti aliqn̄ sapite.** Exposita cōsuetudine malignoꝝ: venit ad scđaꝫ partē in qua eos cōmonet vt tandē aliqn̄ a nefanda psuasione discedāt. Insipiētes illos vocat: qui in ecclesia cōstituti: seculi istiꝰ felicitate mordent̄. In pplo aūt: ideo subiūxit: qꝛ prauas intelligētias suis cōuēticulis publica voce denunciant: ꝛ docere vident̄ qđ ipsi pessima intētione didicerūt. Stultos aūt illos dicit: qui vere religionis expti aperta ꝯtradictiōe blasphemāt dicētes: nec videre deū qđ hoīes faciūt: nec intelligere que delinquūt. Sequit̄. Stulti aliqn̄ sapite: id est: demētes aduertite dn̄i pietatē: q̄ talia putatis dn̄m negligere: q̄ suis p̄ceptis cognoscit̄ inhibere. **Qui plantauit aurē nō audiet: aut qui finxit oculū nō cōsiderat? Qui corripit gentes nō arguet: qui docet hoīeꝫ scientiā?** His duobꝰ versibus: p singulas sentētias decurrit pulcherrima nimis ꝛ absoluta ꝓbatio: que tn̄ increpatiue legenda est. Dicit em̄: Qui tribuit aurē diuersis creaturis suis: sibi denegauit auditum? Qui plasmauit oculū: n̄ habebit aspectū? Qui p̄dicationibꝰ ꝓphetarū gentes arguit: ipse minime iudicabit? Qui docuit hominē scientiā: ipse ratiōis idiguꝰ pmanebit? Quin potius artifex rerū modū vniuscuiusq̧ dispēsans: nulli creaturarū tm̄ tribuit: quātū in se esse cognoscit. Desinat ergo vana presumptio imaginari velle falsissima. Sola em̄ diuinitas est: que oīa veraciter: omnia poteſt noscere pfecte. Inspiciamꝰ etiā ꝙ pulchre locutiōis ordo decurrat. Dicit enim: Qui plantauit aurē: ꝛ nō sequit̄: nō habet aurē: sed dixit: nō audiet. Talis etiā modꝰ locutionis sequit̄. Aut qui finxit oculū: nō dixit: nō habet oculū: sed dixit: non cōsiderat: vt ostēderet virtutes audiēdi videndiq̧ in deo eē nō mēbra. Quas argumētationes breues atq̧ lucidissimas enthymemata: id est: mētis cōceptiones dialectici appellare voluerūt. Has ꝓ breuitate sui oratores frequēter ꝓprijs distinctiōibus aptauerūt. Hic aūt syllogismus cōstat ex ꝓpositione ꝛ cōclusione: sibi tn̄ vtrisq̧ cōtrarijs: sicut hic factū est. Nā ꝓposuit: Qui plantauit aurē: cōclusit ex cōtrario: nō audiet. ꝛ

Al'. nō hꝫ

Al'. aut

Syl.

reliqua que in eo versu sequunt huiusmodi. Dñs nouit cogitationes hominu: qm vane sunt. Post illa que dixerat: sequit vera sententia: qm taliu hoim cogitationes oino sunt vanissime. Et bene dictu est: Dñs nouit: qz ipsi se p se nosse no possunt: qui prauis cogitationib⁹ occupant. Vanu em dicimus: quicqd a veritate discedit: quicquid pficuu no habet fructum. Beatus homo que tu erudieris dñe: z de lege tua docuerl eu. Cotra vanos bene ponit: Beatus. Nam sicut illi caducis cogitatioib⁹ illudunt: ita isti doctrine celestis veritate firmant. Venit ergo ad illos: quos in titulo psalmi celi luminarib⁹ coparauit. Sed hoc beatitudinis gen⁹ queadmodu pueniat: cosequenter exponit dicens: Et de lege tua docuerl eum. Isti em no vanitatib⁹ illudunt: s vera doctrine qualitate coplent: fiuntqz reuera beati: qm celestis sapientie munera pceperut. Ut mitiges eum a diebus malis: donec fodiat peccatori fouea. Istud ia sancte legis costat esse bnficiu vt in aduersis mundi isti⁹ discat christianus patientia: qua mitigant semp aduersa. Legit em: Expectas expectaui dñm: et respexit me. z his silia. Dies aut mali sut: qn insultare cernuntur iniusti: qn psecutoribus fauet mundana felicitas. Sed vide quid sequit: expectandu esse donec fodiat pctori fouea: hoc est: cu dies ei⁹ sepulture puenerit: qn iam no supbiunt impij: nec vlteri⁹ de psperitate gaudebut: sed tunc recipiut qd hic corrigere distulerut. Quia no repellet dñs plebem sua: z hereditate suam no derelinquet. Qm superi⁹ dixerat: Ut mitiges eu: nuc asserit no esse repellendu: que pter coronale pmiu paruo tepore comemorat esse fatigatum. Plebe vero sua: designat fidelissimos xpianos: qui ad dñm pura mentis intentione festinat. Sequit. Et hereditate sua no derelinquet. Hereditas est huana: q ad successore prioris dñi migratione transfert. Naz hereditas christi: licet sit ei⁹ sanguine pquisita: nunqz suu perdit auctore: sed cu ipo nihilomin⁹ possidet. Quoadusqz iusticia couertat in iudiciu: z qui tenet ea: omnes qui recto sunt corde. Iusticia hoim tunc couertit in iudiciu: quado apli vel qui eoz meritis pximant: sicut eis pmissu est in euagelio: sederunt sup duodecim sedes iudicare cu xpo. Ista em iusticia fideliu: q in hoc mudo examie subiacet impioz: ibi oes pteruos supbosqz iudicabit: sicut dicit aplus: Nescitis qm angelos iudicabim⁹: qto magl secularia? Et ne isti qui essent fortasse dubitares: sub iterrogatioe requirit: Qui tenet ea: id est: iusticia: Rndit: Oes q recto sunt corde. Recti corde sunt oes sancti q diuine regule coiuncti deuios no sequunt errores. Quis exurget mihi aduersus malignates: aut qs stabit mecu aduersus opantes iniqtate? Venit ad tertia parte: in q sibi ptra malignos spus solu deu adiutore esse testat. Et qz null⁹ est hoim q pprijs virib⁹ aduersus eos pflictare pualeat: interrogatiue legendu e: Quis exurget mihi: id est: nemo p me aduersum demones certatur⁹ assistit: du eos poti⁹ homines malis imitationib⁹ subsequant. Aduersari enim hostis e: no seqcis. Addidit: Aut qs stabit mecu adusus opantes iniqtate: qsi in acie certatur⁹: qsi diuersis iaculis vulneradus: vt no man⁹ inseredo vincat: sed ad victoria magis patiedo pueniat. Istud em tale certame est: vt vincat q sustinet: z pdat ille q vulnerat. Que sensu z aplus dicit: No est nobis colluctatio aduersus carne z sanguine: s aduersus pncipes z ptates tenebraz barum: aduersus spualia neqcie in celestib⁹.

Nisi qz dñs adiuuit me: paulomin⁹ habitasset in inferno anima mea. Attendes pus ad huana imbecillitate: nusqz sibi repit adiutore: s couersus ad dñm: statim qd opitulari possit inuenit. Dic em: Nisi qz dñs adiuuit me: in illa fouea ptinus incidissem: in q pctores certu est posse demergi: hoc est: Paulomin⁹ habitauerat in inferno aia mea. Vanis em psuasionib⁹ potuisset decipi: nisi meruisset a dño liberari. Si dicebā mot⁹ e pes meus: miscdia tua dñe adiuuabat me. Hic bnficiu celerrime pfessionis ostedit: vt cu se lapsuz diceret: statim munera diuina sentiret: q felici sorte liberat⁹ inde reatu euadere pualuit: qz culpaz iudici no negauit. Sic petr⁹ cu vocatus: gressib⁹ suis cal-

Ar. scit

Ar. ei

Ps. 39

Ar. iuxta illa

caret vndas maris/expauit:ꝫ ideo cito meruit liberari:qꝛ infirmitatē suā obrui ꝓtinꝰ exclamauit:cui statiꝫ affuit miſcđia diuia: dū tensa manus eripuit:quē diffidentia cauenda mergebat. Tantū em̄ valet in pncipijs accelerata cōfessio:vt ante indulgētia subueniat ꝙ pena ꝑcellat. **Scđm multitudinē dolorū meorum in corde meo:ꝯsolationes tue letificauerūt aiām meā.** Multa quidē vulnera:ꝫ sufficiens oīno medicina:qn̄ ſm dolores asperos cōsolatoria dicit venisse remedia. Naꝫ qđ ait: In corde meo:suas significat saluberrimas cogitatiōes:vt cū retributiones ęternas mēte reuolueret:mala tēporalia sine dubitatiōe despiceret:ꝛ confortatꝰ inde sumeret remediū:vn̄ se ꝑuenire iudicabat ad christū. Ipse sūt ꝯsolationes ꝙ lętificāt animas:ꝙuis corpora videantur afflicta.

Nūquid adheret tibi sedes iniqtatis:qui fingis †dolorē in ꝑcepto? Negatiue dicendū est: Nunqd particeps tui erit thronꝰ insidiarū?Quia iusto dn̄o ñ pōt ꝓximare:nisi qđ eiꝰ cōstat regulis conuenire. Sic ꝑ speciē octauā definitōis:quę grece đr κατὰ ἀφαίρεσιν τοῦ ἐναντίου: latine ꝑ ꝓuantiā cōtrarij:negādo qđ nō est definiṫ q̄ sit christus dn̄s. Sedes em̄ iniqtatis est mundi istiꝰ voluptuosa possessio: quę dn̄o adherere nō pōt:qn̄ suos famulos ne rebus talibꝰ caperenṫ admonuit. Precepꝰ em̄ ipsiꝰ cōtinet:Beati qui lugent:qm̄ ipsi cōsolabunṫ. Et iterū:Beati qui ꝑsecutionē patiunṫ ꝓpṫ iusticiā:qm̄ ipsoꝝ ē regnū celorū. Fingerę em̄ aduertimꝰ plasmare:vnde ꝛ figulū bn̄ solemus vasorū dicere formatorē. Nā ꝛ ille qui mentiṫ: aliquid sibi videṫ cōfingere. Unde hoc verbū multis rebus apponiṫ:sed cōgrue tunc intelligitur:qn̄ causis aut ꝑsonis cōueniēter aptatur. **Captabūt in aiām iusti:ꝛ sanguinē innocentē cōdemnabūt.** Hoc frequēter legimꝰ in martyribꝰ factū:vt truculenti ꝑsecutores aliq̄ dolo intercipe nitātur aias innocētes. Captabūt em̄ dixit: q̄si captiose tractabūt: qꝛ verā causam criminis in talibꝰ inuenire nō possunt. Istud autē qđ sequiṫ: sub execratione legendū est: Et sanguinē inocentē cōdemnabūt: vt qđ sceleribꝰ datū est:improbitas hoim virtutibꝰ tribuere nō recuset. Sanguis em̄ ꝓ dolore petiṫ sancti:cui laus ꝛ obsequiū debuisset offerri. Hoc ꝛ ad dn̄m saluatorē pōt referri:q̄ vere innocēs atꝙ imaculatꝰ ꝓ nr̄a redēptione sentētiā iniuste cōdēnatōis excepit. **Et factꝰ est mihi dn̄s in refugiū:ꝛ deꝰ meꝰ in †auxiliū spei mee.** Ut ostēderet ꝑsecutiones hoim nil valere: eo tēpore magis dicit diuinū sibi ꝓuenisse refugiū:qn̄ supbia hūanę ꝑsecutiōis inflata est. Per hanc em̄ sanctę martyrū germinant palmę: ꝑ hāc coronalis illa btitudo ꝑparaṫ:ꝑ hanc nuptialis stola concediṫ:per hāc celoꝝ regna reseranṫ: ꝛ quicqd desiderio magno petiṫ:ipsa potiꝰ seuiēte ꝑstatur. Sequiṫ. Et deꝰ meus in auxiliū spei meę. Dū dicit:Auxiliū:ostēdit se adhuc esse passurū. Propter hoc deniꝙ addidit: Et spei meę:qm̄ hic spem habemꝰ nō rē tenemus. Sꝫ cū illud tēpus reuelatiōis illuxerit:spē relinquemꝰ:qꝛ iā nostrū desideriū possidemus:sicut dicit aplꝰs:Nā qđ videt q̄s qd sperat:si aūt qđ nō videmus speramus: ꝑ patiētiā expectamꝰ. Quapropter sicut clamorē sanctorū in supioribꝰ ꝓpheta declarauit dicēdo:Usꝙquo peccatores dn̄e:vsꝙquo pctōres gloriabunṫ:ita nūc ponendo:Et factꝰ est mihi dn̄s in refugiū ꝛ deus meꝰ in auxiliū spei meę:causā totiꝰ hesitatiōis abscidit. **Et reddet illis iniqtatē ipsoꝝ:ꝛ in malicia eoꝝ disperdet eos †dn̄s deꝰ noster.** Ecce oīs dubitatio saluberrimo fine curata est. Nā illos q̄s dicebaṫ dn̄s nō videre:neꝙ intelligere:opportuno tēpore retribuet illis opationes suas. Sed intelligamꝰ quid sit qđ dicit:Et reddet illis iniqtatē ipoꝝ: ꝛ in malicia:id est:retribuet malis ſm vota neqcię suę:nō ſm illud bonū qđ videnṫ facere nesciētes. Nā q̄ sanctissimos ꝑsequunṫ:ad celorū quidē regna trāsmittunt:ꝫ credunt se ꝑdē:q̄s statuerint iniq̄ volūtate trucidare. Uerū isti tales ī illa parte iudicādi sūt in q̄ maliciā cōcepisse noscunṫ. Et nota qđ hoc nomē malicię:oīm criminū capax eē dicaṫ. Nā sicut caritas multifarias virtutes cōtinet:ita malicia crimina diuersa cōplectiṫ. Disperdet eos:id est:a suo regno efficit alienos:vbi incōprehēsibilē pęnā sustinēt mali:cū a tāto munere reddunṫ extranei.

Al'. adiutoriū

Ro. 8

Al'. disperdet illos

Respiciam⁹ hunc Conclusio. psalmū q̄ decore resplendeat: quē admodū illi murmuratiōi cōpetenter obiect⁹ est: qua maxime laborat hūanitas. Nullus inuideat pituris: nullus felices estimet q̄ sub eternitate dānandi sunt. Amem⁹ potius afflictōes: que faciūt ppetuo felices. Nā si amarā medici potionē ñ respuim⁹: vt mereamur tēporalē suscipere sospitatē: qs istud sane mētis affectare nō debeat: qd se ꝑpter eterna gaudia subire posse cognoscat? Maxime cū in ipsis miserijs ampli⁹ opitulek nobis dextera creatoris. Et ideo nō debem⁹ esse solliciti: qr non nos talis ipugnat: qlis est ille q̄ vindicat.

Explicit expositio in psalmū. XCIII

Incipit expositio in psalmū. XCIIII

Laus cantici ipsi dauid.

Virtus psalmi isti⁹: nec obscura nominū interꝑtatione ꝑdicik: nec historie alicui⁹ similitudine declarak: sed hoc apte breuiterqꝫ ꝑ forib⁹ legik: qd in penetralib⁹ inuenik. Laus vocis: significat deuotionē. Canticū: hilaritatē mētis: qd in ope psalmodie vtrūqꝫ debet esse sociatū: quaten⁹ officiū lingue nostre ꝯiuncto gaudio cōpleak. Ipsi dauid: significat dominū saluatorē: cui laus ista cantak. Nam ꝑncipia psalmi de ipo canūt: posteriora vero ab ipo dño ꝑferunk. Cōsidera qr laudes hūane augmētis ⁊ exaggerationib⁹ efferūtur. Preconiū vero diuinū qualibet excellentia dicak retractatū: tamen semꝑ altius inuenitur. Diuisio psalmi.

Preuidēs ꝑpheta turbā iudeorū: christo dño posse resistere. Primo ingressu ad psalmodiā inuitat populos hebreoꝝ: laudes dñi dulcissima veritate describēs. Scđo ipse loquik dñs christus: ne cor suū induret idē ꝑplus iudeoꝝ: ⁊ hoc eis ꝯtingat qd patrib⁹ eoꝝ q̄ nō meruerūt terrā repromissiōis intrare. Sic mirabili dispēsatione ꝑfectū est: vt inuitationib⁹ blandis: primū ꝑpheta ꝑplos hortaretur: deinde ipē dñs obstinatissimos admoneret: qtenus corda eoꝝ lapidea ꝯsiderata domini sui maiestate mollescerēt.

Venite exultem⁹ Expositio. dño: iubilemus deo salutari nostro. Velut quidā preco iudicis: excitator ꝑplī gallus ecclie orātes inuitāt: vt de somno hui⁹ seculi euigilātes: laudes dño debeāt iocūda exultatōe ꝯcinere. Venite eñ illis dicik q̄ longe positi sentiūtur: q̄ se necdū fidei integritate iunxerunt. Nam q̄uis a dño nō reddamur absentes: qm̄ vbiqꝫ tot⁹ est: tñ lōginqui efficimur: cū actuū nostroꝝ q̄litatib⁹ submouemur: sicut ꝑ ꝑphetā dñs dicit: Ppl's hic labijs me honorat: cor autē eoꝝ longe est a me. Deinde ad q̄s epulas inuitet ostendit. Ait eñ: Exultemus. Sed qm̄ est ⁊ seculi isti⁹ exultatio q̄ maxime aīos occupat infideles: addidit: Dño: de q̄ vera ꝑsumptiōe gaudek: vbi exultatio edificationē repit: nō vtiqꝫ ruinaꝫ. Sequik. Jubilem⁹ deo salutari nro. Jubilare: sepe dixim⁹: magnū modū eē leticie: q̄ q̄uis verbis nequeat explicari: tñ amplissima voce declarak: int⁹ esse designās gaudium: cui sermo nō sufficit. Nā cū dicit: Salutari nro: significat dñm saluatorē: qui nobis salutē moriēdo cōcessit: patiēdo exemplū tribuit: resurgēdo salutaria munera cōdonauit. Hoc eñ verbo satl abundeqꝫ mōstratū est: cui laus ista dicerek. Preoccupem⁹ faciē eius in cōfessiōe: ⁊ in psalmis iubilem⁹ ei. Preoccupare: est ante aliquid facere: q̄ꝫ ille videri possit qui credik aducture. Faciē: dicit ꝯspectū eius: qm̄ tēpore iudicij sui cunctis impijs terribilis apparebit. Cōfessionē vero dixim⁹ duobus modis accipi debere. Cōfitemur eniꝫ cū dñi laudes religiosa deuotōe psoluim⁹. Cōfitemur etiā qm̄ pctā nostra penitētie satisfactione dānam⁹. Qd hic admonet fieri debere: vt añ iudicialē aduentū debeam⁹ nostra facinora ꝯfiteri: ne veniēs discutiat qd nos sine dubitatione ꝯdēnat. Sequik. Et in psalmis iubilem⁹ ei. Inspice q̄ moderamine cūcta disponat: cōfessioni tribulationē dedit: iubilatiōi leticiā: vt vtraqꝫ rerū vicissitudine defecat⁹: fideliū deuot⁹ animus offerak. Nec vacat qd iterū: iubilem⁹ ait: vt rē nimis necessariā ex ipsa repetitione cognosceres. Qm̄ de⁹ magnus dñs: ⁊ rex magnus suꝑ oēs deos. Hinc iā ꝑ tres versus: cause referunk quare debeat dño iubilari. Que figura dicik Etiologia: id est: cause redditio. Dicēdo eñ: Qm̄ de⁹ magn⁹ dñs: ostēdit nullū esse po-

tiorē. Magn⁹ q̄ppe non dicit̄: nisi q̄ summe p̄tātis arcē tenere mōstrat̄. Sequit̄. Et rex magn⁹ sup oēs deos. Deos freq̄uēter legimus ab hoībus ɔfictos: vt iouē: martē: saturnū: ceteraq̄ʒ idola: sicut ꝛ in subsequēti psalmo dictur⁹ est: Qm̄ oēs dīj gentiū demonia: dn̄s autē celos fecit. Legim⁹ etiam deos: sanctos viros a dn̄o ɔstitutos: vt est illud: Deus stetit in synagoga deoꝝ: i medio aūt deos discernit. Sup illos aūt siue quos hoīes fecerūt: siue q̄s ip̄e fecit: rex est magn⁹ oīpotens christ⁹: qui eos ampli⁹ excellit q̄̄ pōt p̄uatis regia p̄tās eminē. Qui reuera ꝓprie dicitur rex: q̄m ꝛ creat oīa ꝛ regit vniuersa. **Qm̄ nō repellit dn̄s plebem suā. †Qm̄ in manu ei⁹† oēs fines terre: ꝛ altitudines montiū ip̄sius sunt.** Post magnitudinē dn̄i p̄dictā: venit ad ei⁹ mirabilē infinitāq̄ʒ clementiā. Dicit eñ: iudeā plebē dn̄m nō repellere: quā sibi cognoscit̄ elegisse. Inde eñ ꝓphete: inde ap̄li: ꝛ multi fideles q̄ dn̄o sincera mente crediderūt: sic dicit ap̄ls: Quid dicem⁹ fratres? Nūquid repulit dn̄s plebē suā quā p̄sciuit? Absit. Nā et ego israelita sū ex semīe abraā de tribu beniamin. Seq̄tur. Quia in manu ei⁹ omnes fines terre. Istud ad gentes ptinet vniuersas: q̄ christo dn̄o fideli deuotiōe subiecte sūt. Unus eñ paries fuit plebs iudeoꝝ: alter vocatio gētiū: qui in angulari lapide: id est: in xp̄o dn̄o veniētes: ora quodāmō sua insolubili caritate iunxerūt: de quo scriptū est: Lapidē quē reprobauerūt edificātes hic factus est in caput anguli. Adiecit: Et altitudines montiū ipsi⁹ sūt. Altitudines montiū: sūt p̄tātes seculi honoresq̄ʒ terreni: q̄s ideo dicit esse dn̄i: ne de ip̄oꝝ elatione turbemur. Nā licet mare vētis seuiētibus itumescat: habet t̄n terminū litus suū: sic p̄tātes seculi mensurā dn̄atiōis accipiūt: q̄uis incaute de sua p̄tāte gloriēt̄. **Qm̄ ipsi⁹ ē mare ꝛ ipse fecit illud: ꝛ† aridā man⁹ ei⁹† fundauerit.** Mare: significat gētes: que in hoc seculo diuersis vitioꝝ flatibus cōmouent̄. Quas ideo dicit factas a dn̄o: vt oīa voluntati ipsi⁹ subiecta esse cognosceres. Omnis eñ q̄ res aliq̄s operat̄: in sua p̄tāte habet illa q̄ facit: sicut ꝛ alius psalm⁹ dicit: Omnes gētes quascūq̄ʒ fecisti: veniēt ꝛ adorabūt corā te dn̄e. Sequit̄. Et aridā man⁹ ei⁹ finxerit. Dixit: mare: nūc dicit: ꝛ aridā: que terra merito intelligit̄: q̄ꝛ p se semp arida est: nisi aut fluuioꝝ: aut imbriū inundatione riget̄. Sic ꝛ nostra corda ad bonos fructus sterilia atq̄ʒ arida sūt: nisi dn̄i miscd̄ia cōpluantur: ꝛ instabiles nos atq̄ʒ titubantes dono sue miscd̄ie fundare digneť. Quaprop̄t sicut supius dictū ē: his omnib⁹ iūgendū est: Jubilem⁹ ei. **Uenite adorem⁹ ꝛ ꝓcidam⁹† ante eū: †ploremus ante dn̄m qui fecit nos.** In p̄ncipio psalmi inuitat ip̄l̄m ad iubilationē: nunc hortat̄ ad penitētie sospitatē: merito q̄ꝛ p̄us ad exultationē rudes populos inuitauit: ne adhuc trepidātib⁹ imponeret q̄d pauescere potuissent. Sed postq̄̄ dn̄i gloria potētiaq̄ʒ narrata est: apte ɔfessionē plorationis imposuit: q̄ñ instruct⁹ animus nō potuisset respuere saluberrimā potionē. Et nota q̄d hic sancte orationis forma tribuit̄. Adoremus eñ dicit: corporis nos inflexione curuem⁹. Procidam⁹ autē: ante ip̄m nos ꝓsternam⁹ totaq̄ʒ mēbroruʒ effusione tendamur. Q̄d fieri solet q̄ñ animus nimia cōpunctiōe flāmatus: p̄cū hūilitate deponit̄. Adiecit: Et plorem⁹ añ dominū q̄ fecit nos. Magna fiducia est añ illū gemere qui nos dignatus est sua pietate plasmare. Cito eñ cognoscit facturā suā: si ad se nostra viderit corda cōuersa. Añ dominū est ergo plorare: pios fletus effundere: ꝛ pessima facta dānare: vt earū rerū indulgentiā mereamur: q̄s dn̄i timore deserimus. Nā si tota cordis puritate dep̄cemur facile nos qui fecit ꝛ reficiet. Sic p figuraʒ Characterismos: orantiū imago descripta est. **Quia ipse est dn̄s deus noster. Et nos pp̄ls† eius ꝛ oues† pascue eius. Hodie si vocē ei⁹ audieritis.** Triplex causa reddit̄ q̄re dn̄s debeat adorari. Primū: q̄ꝛ ipse est de⁹ noster: vt iuste illi videat̄ munus adorationis offerri. Deinde: q̄ꝛ nos sum⁹ populus eius. Seq̄tur. Et oues pascue eius. Hoc eñ tertiū q̄d cōstat esse ꝓmissum. Dicit̄ eñ iteruʒ quid sint fideles: vtiq̄ʒ oues pascue dn̄i. Pascua significāt supna dona: quib⁹ anima suaui epulatione saginat̄. Et bene definituʒ est: quid sit populus christian⁹: oues pascue:

Al. nō hʒ
Al. et

Schē

Al. pascue
Al. manus

qui eternis delitijs felici sorte satiat. Oues: significant cordis simplicitatem: quam habere constat populum qui pastori suo mansueta pietate consentit. Sed his omnibus proponit vna conditio: Hodie si vocem eius audieritis: scilicet quam subter dicturus est. Nam qui vocem ipsius non audit: nec grex ipsius dicitur: nec in pascuis collocatur: sicut in euangelio legitur: Oues mee vocem meam audiunt: et sequuntur me mee: et ego cognosco eas: et nullus rapit eas de manu mea. etc. Hodie: significat semper: quia iugiter audiendus est: qui salutariter monet. Cuius sermonis vim apostolus potenter expressit: Sed adhortamini vosmetipsos per singulos dies donec hodie cognominatur. Hactenus propheta locutus est: nunc subsequentia videamus. Nolite obdurare corda vestra. Sicut in exacerbatione secundum diem temptationis in deserto. Peruentum est ad ingressum secundum: vbi iudeos dominus saluator alloquitur: ne parentum suorum obstinationibus imitatis: a requie domini reddantur alieni. Dicit enim: Nolite obdurare corda vestra: quia non credentium corda omnino lapidea sunt. Et vere silicibus comparanda: que imbrem fructiferum non recipiunt: quia sterilitatis sue ariditate durescunt. Ponit quoque exempla celeberrima: vt qui eos obstinatos esse nouerat: notissima calamitate terreret. Temptatio enim iudaica: sic in exodo legitur: contra moysen graui murmuratione surrexit: dicens nec escam sibi in deserto dari: nec aquam potabilem diuina largitate concedi. Rem quidem necessariam postulabant: sed ideo fuit eorum detestabilis voluntas: quia non est credita in diuinitate potentie. Quapropter culpa illis parentum necessarie repetitur: vt debita vindicta timeatur. Ubi temptauerunt me patres vestri: probauerunt me et viderunt opera mea. Ubi: sicut superius dixit: significat in deserto. Illic enim fragilitas humana deum temptauit: sed statim virtus diuinitatis apparuit: quando esca venit ex aere: potus ex lapide. Sed petra produxit aquas: corda vero infidelium duruerunt in lapideam siccitatem. Sed que dementia est adhuc sequi prauitates illorum: in quibus tam vehementer cognoscitur vindicatum? Nam cum dicit: Patres vestri: et eos quoque significat obstinatos: quia illum vnusquisque habet patrem quem cognoscitur imitari: sicut iudeis in euangelio ipse dominus dicit: Uos ex patre diabolo estis. Sequitur. Probauerunt me et viderunt opera mea. Probauerunt vtique: quando manna esurientibus pluit: quando illis coturnicum tributa est multitudo: quando irrigue aque de saxorum siccitate fluxerunt. Nam quod addidit: Et viderunt opera mea: infidelitas eorum arguitur: qui carnalibus oculis intuiti sunt quod cordis lumine minime crediderunt: et ideo: viderunt dixit: non crediderunt. Quadraginta annis proximus fui generationi huic: et dixi semper isti errant corde. Et ipsi non cognouerunt vias meas. Tempus hoc in magnum sacramentum probatur esse memoratum. Nam cum quadraginta diebus ad mysticum numerum dominus ieiunauerit: cum alios quadraginta dies cum apostolis post resurrectionem fecerit: vt totus mundus crederet: iudei obstinati reperti sunt: qui quadraginta annorum beneficijs acquiescere noluerunt. Quibus ideo paratur maior ruina: quia in eis grandescit diuturna superbia. Quibus iuraui in ira mea: si introibunt in requiem meam. Duobus modis iurare dicitur deus. Iurat placidus atque mitis: sicut in alio psalmo legitur: Semel iuraui in sancto meo si dauid mentiar. Hic autem iurare dicitur iratus: quia vindictam nosci comminari. Sed hoc iusiurandum ad firmitatem pollicitationis manifestum est pertinere. Nam si homines iurant vt promissa custodiant: quanto magis iurare dicitur deus: vt res predicte necessaria stabilitate consistant. Sed ille per se iurat qui non habet potiorem: sicut et ipse abrahe dicit: Per memetipsum iuraui dicit dominus: nisi benedicens benedicam tibi. Humanitas autem inuocat deum: quia ipsum perfidie nouit vltorem. Hinc est quod homines prohibentur iurare: quoniam propria possibilitate non valent promissa complere. Quid ergo iurat dominus? Quoniam non intrabunt in eius requiem obstinati: sed eterna mors suscipiet: qui non meruerunt ad satisfactionis eius munera peruenire. Merito siquidem ad requiem intrare non possunt: qui ipsum christum ianuam tranquillitatis offendunt. Perscrutandum est autem: quid sibi velit quod dicit: Si itroibunt in requiem meam? Quem locum gentium doctor: tali modo explanat dicens. Et requieuit deus in die septima ab omnibus operibus suis. Qui ergo igressus est in requiem eius: etiam ipse requieuit ab operibus suis: sicut et a suis deus. Significat enim beatitudinis illi-

Marginalia: Ioh. 10; Heb. 3; Al. irritatione; Exo. 16 et 17; Al. non habet; Ioh. 8; Al. (right margin, partly cut off)

us tempus: quādo iusti post agonē seculi istius eterna requie pfruunt. Quod impijs vtiq3 nō dabitur: qui sua malignitate duruerunt.

Cōclusio psalmi.

Audite iudei: sacrilega mēte durati: ut si beneficia nō recolitis: saltē debita supplicia formidetis. Quid est aliud: in requiē dñi nō introire: nisi ppe tua tormenta suscipere? Nō vos implicet quesum⁹ error alienus: patrū vestrox desideria meliore cōditione mutate. Si aquas in siccitate poscitis: ad fontē dñi cōuenite. Si māna desideratis: corpus dñi saluatoris accipite. Illa dederūt vestris patribus penā: vobis ista tribuūt requiē sempiternā. Quinimo priores vestros fide superate: incredula eox corda respuite. Audientes illuminationē diuinā credite: qđ illi etiam vidētes cecata noluerūt voluntate recipere. Nolite dissimulare dū tēpus est: naz sustinebitis postea iudicē: si modo nolueritis agnoscere monitorē.

Explicit expositio in psalmū. XCIIII
Incipit expositio in psalmū. XCV

Canticū dauid quādo dom⁹ edificabat post captiuitatē.

Quantū ad litterā ptinet: tēpus illud significat in titulo: cū a Zorobabel filio Salathiel post captiuitatē tēplū hierosolymitanū cōstat eē reparatū: quod vsq3 ad supficiē terre chaldeox man⁹ inimica destruxit. Sed cuz nihil tale in subsequētib⁹ dicat: nec aliqñ titulus discrepet a narratiōe psalmox: restat vt eum spūaliter exqrere debeam⁹. Destructa domus edificat: qñ aīa post captiuitatez pctī ad intelligentiā veritatis cepit dño pstante remeare. Dom⁹ eñ ista: id est: vniuersalis eccl'ia: in q̄ christus inhabitat viuis lapidibus sp extruit: qz quotidie de cōfitētib⁹ edificatōis sumit augmentū: nec edificare desinit: donec vsq3 ad finē seculi pdestinatorū numer⁹ impleat. Mente sane cōdendū est: psalmū hūc scđm eē eox: q de pmo ɿ scđo aduētu dñi ploquūt.

Diuisio.

In pma pte psalmi cōmonet pphe ta gnālitatē cantare dño: ɿ in toto orbe terrarū annūciare dñice incarnatiōis aduentū: qm̄ sup oēs deos ipse verus ē dñs. Scđa parte: diuersas admonet gentes: vt pmo semetipsos offerāt: postea munera pdicatiōis exoluant: dñi aduentū vtrūq3 cōmemorās: qñ est iudicatus ab homine: ɿ qñ iudicaturus venerit mundū.

Expositio.

Cantate dño canticū nouuz: cantate dño ois terra. Supiore psalmo cōmonuit ppha iudeos: vt deposita duricia cordis ad credulitatē venirēt dñi xpi. Sed qz in illis pmāsura erat obstinata malignitas: cōuenieter nūc admonet gētes: vt canticū nouum debeāt edicere. Cātat eñ dño cāticuz nouū: q vetere hoie deposito p gratiā baptismat' feliciter innouat. Et tūc de ipo domus dñi edificat: qñ post imperiū diaboli in numerū beatissime cōgregatiōis acquirit. Iste cātus est qui mentē purissimā psonat: ista modulatio q̄ medullit⁹ delectat: qñ hec cātat aīa: q̄ se a pctis p dei graz estimat eē liberādā. Seqt. Cātate dño ois tra. Repetitio ipsa suauis ē: nec in tali vbo pōt eē fastidiū: vbi se nulli⁹ explere valet affect⁹. Dicēdo eñ: Ois terra: catholicā significauit eccl'iam: q̄ p cūctū orbē noscit esse diffusa. Breui eñ cōpēdio: ɿ iudeū pfūtauit: qz gētes admisit: ɿ donatū destruxit: qz gnālitati pfessionis graz nō negauit. Nā vt homines itelligeres: Cātate dixit: qui reuera pñt laudes dñi psonare. Deinde: qz pluralē numerū aptauit ad terrā: qđ vtiq3 nō cōueniret: si tellurē voluisset intelligi. Cātate dño ɿ bñdicite †nomē eius: †bñ nūciate de die in diē salutare eius. Nō vacat qđ ista repetitio trino decore cōstructa ē. Laus eñ xpi: toti⁹ honor est trinitatis. Ipsi⁹ qppe nomē bñdicim⁹: qñ salutare nrm p oia pfitemur. Que figura dicit Epimone: id est: repetitio crebra sentētie: q̄ siue in laudib⁹/siue i vitupatiōib⁹ decent adhibita: magnā vim exaggeratiōis accumulat. Seqt. Bñ nūciate đ die in diē salutare ei⁹. Dies de die: duos significat dies absolute: qđ ptinere ad scripturas testamēti noui ɿ veteris estimam⁹: qz vtreq3 eterni solis claritate resplēdent. Et inde bene nūciat salutaris dñi: p quas ɿ ventur⁹ ɿ venisse monstrat⁹ est. Prophete siquidē pmiserunt aduentū: euangeliste venisse declararunt. Ita factum est: vt duo celestes dies annunciasse eius gloriam comprobentur.

Al'. nomini
Al'. ānūciate

Sche

Annũciate inter gentes gloriaʒ eius: in oib⁹ pplis mirabilia eius. Cũ superi⁹ dixerit: Nũciate salutare eius: hic dicit: Annũciate gloriã eius: qđ vtrũqꝫ aptissime positũ est. Dñs eñ saluator nũciandus erat: gloria vero ei⁹ annũciãda p gẽtes: qꝛ tãti miraculi p̃dicabãt auctorẽ. Audiat iudę⁹ seqꝫ intelligat cõtumacię suę iniq̃tate cõtem ptũ: qꝛ nõ dicit hebreis: annũciate: sed gentib⁹. Et ne hoc alit̃ possis aduertere: addidit q̃: In omnib⁹ pplis: q̃ dicto vniuersas gentes absoluta ratiõe cõplexus est. Sequit̃. Mirabilia ei⁹: id est: incarnationis arcanũ: q̃ dñ sit altissim⁹: fact⁹ est p nobis liberãdis hũilimus. Intelligam⁹ aũt quãtũ pfecerit ędificatio sanctę dom⁹: quę totũ orbem noscit̃ complexa terrarũ.

Qm̃ magn⁹ dñs ꝛ laudabilis nimis: terribilis est super oẽs deos. Hic dicit quare miracula ei⁹ debeant ꝛ gloria predicari: qm̃ magnus est dñs. Quę figura dicit̃ Etiologia: id est: causę redditio. Magn⁹: ad ptãtem ptinet: qꝛ sup cũcta potẽtior est. Laudabilis: ad pietatẽ: qm̃ dñ es semus captiui: p̃cioso sanguine nos redemit. Nimis aũt: cõgruit ad vtrunqꝫ: qꝛ nec q̃tũ magn⁹: nec q̃tuʒ laudabil̃ sit poterat explicari. Sʒ qm̃ ꝯsiderãtię estimatio deficit: pulchre addidit: Nimis: ita ñ exponẽdo qđ intendebat significauit vberrime: ꝛ declarauit nõ cõprehẽdendo qđ voluit. Sequtur. Terribilis est sup oẽs deos. Hic debemus aduertere deos q̃s sibi gentilitas impia p̃sũptione cõposuit. Nã eos in sequẽti versu manifestat: qm̃ q̃uis illi stultis mẽtibus exorabiles ꝛ metuẽdi eẽ videant̃: multo terribilior est dñs: cui⁹ nec multitudo miraculoꝝ põt intelligi: nec plenitudo maiestatis agnosci.

Qm̃ oẽs dij gentiũ demonia: dñs aũt celos fecit. Mirabiliter p quintã speciẽ definitionis: quę grece Cata antilexin: latine ad verbũ dicitur: cõprehẽsũ est q̃d sint dij gentiũ: id est: demonia. Demonia sũt eñ q̃ nulli p̃stãt: ƀ in se credẽtes sp decipiũt: sp illudunt. Naʒ q̃uis demones: latine sciẽtes vocent̃: quasi dci mones: in hũano tñ sermone cõuitiũ est: dñ ita dicimus quos execratione dignos esse iudicam⁹. Nõ immerito: qm̃ in illis vera sciẽtia nõ est: quę creatoris sui nõ obsecũdant arbitrio. Sic ꝛ sapiẽtes philosophos esse dicim⁹: sed hos consequit̃ apl̃i definitiua sentẽtia. Sapiẽtia huius mũdi stulticia est apud eũ. Vñ necesse est: vt hos sciẽtes: p nõ intelligentib⁹ habeam⁹. Demonũ ẽ igit̃ a deo quidẽ: sicut ꝛ bonoꝝ angeloꝝ excellẽs hoies creata substãtia: q̃ ppria faciẽte supbia eousqꝫ puenit: vt naturali dignitate deposita malis opib⁹ sp insistat. Hęc sunt demonia quę alios pdunt: ꝛ seipsa decipiũt. Hęc sunt vtiqꝫ dij gentiũ qui p infructuosas vaticinationes ꝛ futuroruʒ vana p̃stigia festinant aias decipere ꝯsulentũ. Sequit̃. Dñs aũt cęlos fecit. Ecce reuera dñi digna laudatio. Nã cũ dicit: Cęlos fec: oẽs in ipsis factas creaturas sufficienter ostẽdit. Sic eñ in maiorib⁹ minora cõplectimur: cũ dicim⁹: ciuitatẽ ędificatã: domũ cõstructã. Ibi eñ reliquę partes cõprehẽdunt̃: vbi generale dicit̃ nomẽ. Et respice quo tẽdat: Cęlos fecit. Dij falsa hominũ imaginatione repti sunt: deus aũt cęlos fecit: vbi illi nec accedere/nec habitare pmerent̃. Siue cęlos: aplos ꝛ sanctos viros significat: q̃ demonib⁹ impare dñi munere cõsuerũt. Sic demõstratiuũ dicẽdi genus sub breuitate cõpletũ est. Vitupera uit eñ supi⁹ deos gentiũ: ꝛ laudes dñi subsequẽter adiũxit: qꝛ gratior diei splẽdor ẽ: cũ nox obscura p̃cesserit.

Confessio et †spẽs i ꝯspectu ei⁹: †sanctitas ꝛ magnificẽtia in sanctificatione ei⁹. Generalitatẽ quã instituit admonere vtilitatẽ catholicę religionis ostendit. Dicit eniʒ quẽadmodũ ꝛ speciosi ꝛ magnifici reddantur q̃ ad indulgentiã pctõꝝ puenire meruerint. Confessionẽ siquidẽ beñe sequit̃ pulchritudo: qꝛ nemo põt esse speciosus: nisi q̃ dñi fuerit miseratione mundatus. Fedos nos pctã nostra faciũt: ƀ penitẽtię reddũt lauacra decoros. Et ideo mũdissimã specie̋ ante dñi dicit stare ꝯspectũ: quę fuerit fideli cõfessiõe purgata. Sequit̃. Sanctitas ꝛ magnificẽtia in sctificatiõe ei⁹. Excolit qđ supius dixit. Ipsa est eñ spẽs quę fidelib⁹ dat̃: sanctitas ꝛ magnificẽtia: id est: honor ꝛ beatitudo ppetua. In sanctificatione vero ei⁹: significat illã vocẽ quã audituri sũt electi: Venite bñdicti patris mei: pcipite regnũ quod vobis paratum est ab origine

Sche

P

ET

mundi. Ecce species que nec sole reddatur fusca: nec vetustate deterior. Semp fulget: semp noua est: nec aliqd sustinet aduersuz que nō habet in pennitate defectū. Nā qd dixit: Et magnificētia: illd significat: qz sp magni sunt: semp excelsi q honorari ei⁹ sanctificatione meruerunt. **Afferte dn̄o patrie gentiū: afferte dn̄o gloriā et honorē.** Postq̄ magnalia dn̄i z beatoꝝ dona p̄dicauit: in scd̄a parte studiosius cōmonet gētes: vt omni cūctatione deposita afferāt dn̄o gloriā z honorē. Nam cū dicit: Patrie gētiū: plus significat: q̄ si solas diceret gentes. Gens em̄ aliq̄ñ potest habere pegrinos: z dū natio dicit: nō aduenas cōplectimur: sed tm̄ gentē vnius sanguis indicam⁹. Hic vero dictū est: Patrie gentiū: vt nullus indigena: nullus hospes: nullus pegrinus redderet̄ except⁹. Patria em̄ dicta est: quasi patris atria. Sequit. Afferte dn̄o gloriā z honorē. Admonet etiā vt illa generalitas dn̄o gloriā afferat z honorem. Gloria est dn̄i: cū se aliqs laudabili ꝯuersatione tractauerit. Glorificat em̄ dn̄s in talibus: qn̄ de fideliū fuerit cōuersatiōe laudatus: sicut in euāgelio discipulis suis dicit: Sic luceat lux vestra corā hoibus: vt videant vestra bona opa: z glorificēt patrē vestrū qui ē in celis. Honor est aūt dn̄i: qn̄ in donis suis ei gratias referim⁹. Et si qd boni suscepim⁹: ab ipso ꝓfitemur eē collatū: sicut in euāgelio legit: Nōne decē mūdati sunt: z nō est inuentus q daret honorē deo nisi hic samaritanus? **Afferte dn̄o gloriā nomini ei⁹. Tollite hostias z introite in atria eius.** Sicut supra dixit trina repetitiōe: Cātate: ita hic tertio ponit: Afferte: vt sacramēta sancte trinitatis i dogmate christiano inesse sp agnosceres. Afferūt itaq̄ gloriā nōi ei⁹: q deuotōis studio cōmutant in meli⁹: z ꝯsubstantialē sibi trinitatē atq̄ omnipotētem p oia cōfitent: ꝑsonis tm̄: nō nature diuersitate discretā. Sequit. Tollite hostias: z introite in atria eius. Hostias: nō victimas pecudū dicit: s̄ cōscientie pura libamina: vnde nō sanguis currat: sed pie lachryme defluāt. Iste sunt hostie quas in quiquagesimo psalmo dixit: Cor contritū z humiliatū deus nō spernit. Sed cōsidera: qz prius posuit: tollite: z sic introite: qz qui tales hostias nō portāt: in atria dn̄i nō iudicant intrare. Nō est autem ociose suscipiendū: qd plurali numero posuit: atria. Atria em̄: sunt dn̄i apl̄i vel ꝓphete: p quos fidelis popul⁹ intrat ad dominū. **Adorate dominū i atrio sancto eius. Commoueat a facie ei⁹ vniuersa terra.** Tunc reuera dn̄s adoratur: qn̄ fuerint hostie portate: quas superi⁹ intimauit: vt supplicatio cōfitentis mereat ad aures ꝑuenire creatoris. Nec vacat qd in anteriore versu: atria posuit: hic vero singulariter: atriū dic: qz ex illis atrijs: id est: patriarchis/aplis z ꝓphetis: in istud atriū catholice dūtaxat ecclesie ꝑuenit: vbi eius potētia maiestatis adorat. Sequit. Cōmoueatur a facie ei⁹ vniuersa terra. Quoniaz dixerat fidelib⁹: bona opa tollite z itroite: nūc dicit a facie ipsi⁹ amatores seculi submouēdos. Nō em̄ dixit: Cōmoueat an̄ faciē eius vniuersa terra: sed a facie ei⁹. Qd hodieq̄ illis dicimus: quos a cōspectu nostro reddimus alienos. Qui bene terra dicti sūt: qz terrena vitia nō relinquūt. Quis hoc alij in bonā partez accipi debere dixerūt: vt tunc terra cōmoueat: quādo peccator ad penitētiā fuerit deo miserāte ꝑductus. Sic scripture diuine incōprehēsibilis ꝓfunditas: z diuersis modis intelligit: et vna cōstare veritate monstrat. **Dicite in nationibus: †domin⁹ regnauit† a ligno. Etem̄ correxit orbē terre qui nō cōmouebit: iudicabit populos in equitate† z gētes in ira sua.** Illos admonet reuerēda mysteria gentib⁹ p̄dicare: quos in atrio sancto dn̄m adorare p̄cepit: vt in nationib⁹ a ligno crucis dn̄m debeant dicere regnatuꝝ: nō ab illo ligno paradisi: vnde diabolus gen⁹ humanū videbatur tenere captiuū: sed ab isto scz ligno vnde libertas caput extulit: z vita surrexit. In illo siquidē ligno mors transgressionis pependit: in isto fides cōfessionis emicuit. Illud ꝑduxit ad inferos: istud mittit ad celos. Regnauit autē: intelligam⁹ innotuit: quādo mundo dn̄s saluator apparuit. Naz qn̄ ille nō regnauit: qui semp cū patre z spiritusancto potestatis sue omnipotētia ꝑseuerat? A ligno: alij quidē nō habent translatores: sed nobis sufficit quod septuaginta

Al. quia
Al. nō hz
Al. nō hz

interp̃tũ auctoritate firmatũ est. Crux enĩ dñi prauũ atq; distortũ correxit orbẽ terrę: dũ p regulã fidei paganoꝝ corda ꝯuertit. Terrã enĩ hic in bono debemus accipere: qd in scripturis diuinis freq̃ter ꝓ locoꝝ qualitate inuenis esse variatũ. Hanc autẽ terrã dicit nõ esse penitus cõmouẽdã: q̃ in soliditate fidei pseuerat: ñ sic illa quã supius dicit: Cõmoueat̃ a facie eius omnis terra. Illa cõmouet̃: vt a malis cõuertat̃ operibus: ista nõ cõmouet̃ quę verę fidei soliditate cõsistit. Sequit̃. Judicabit pplos in ęquitate. Populos hic mauult hoĩes fideles intelligi: qui iudicãdi sũt sub trãquillitate supnę miscdię: qñ eis p̃mia ꝓmissa restituet. Nã qd addidit: Gentes in ira sua: supbos iniquosq; designat: qui portionẽ cũ diabolo sortiunt̃. Et vide queadmodũ duob⁹ sermonib⁹: tantarũ rerũ designat arcana. Ęquitas ptinet ad beatos. Ira ad pęnas ppetuas impioꝝ. Et nota q: p oĩa comata versus hui⁹: iungendũ est a cõmuni: dicite in natiõibus. **Letent̃ celi ꝛ exultet terra: † moueat̃ mare ꝛ plenitudo eius.**

Al. cõmoueat̃

Qm̃ supi⁹ dixit: Judicabit populos in ęquitate: ꝛ gẽtes in ira sua: p quę futuri iudicij tẽpus ostẽdit: mõ fit pulchra nimis ꝛ iocũda digressio. Dicit enĩ tunc letari cęlos: ꝛ exultare terrã: ꝛ cõmoueri mare. Cęlos: significat: sicut sępe dictũ ẽ: apostolos et ꝓphetas: vel reliq̃s fideles quos diuina maiestas tãq; cęlũ noscit̃ insidere. Terra vero indicat pctõres: q̃ tñ satisfactionis bñficio ad grãz dñi redire meruerint. Ipsa enĩ terra exultare põt in aduẽtu iudicis sui: quę se a pctis ꝓprijs intelligit absolutaz. Sequit̃. Moueat̃ mare ꝛ plenitudo ei⁹. Mare hic ꝓ pplis ponit: qui in salo huius sęculi cõstituti diuersis tẽpestatib⁹ agitant̃. Isti mouent̃ ad gaudiũ: qñ cõuersionis dona susceperint. Nã vt vniuersitatẽ gentiũ itelligere debuisses: posuit: Plenitudo eius. **Gaudebũt capi ꝛ omnia que in eis sunt. Tunc exultabũt oĩa ligna siluaꝝ.** Campos hic siĩter in bono debem⁹ accipere: q: illa plana dicim⁹ quę pulcherrima ęqualitate tẽdunt̃. Campos ergo: dicit viros iusticię laude pollentes: nõ supbia tumidos: nõ asperos iracũdia: sed mãsueta lenitate planissimos. Sequitur. Tunc exultabũt omnia ligna siluarũ. Tunc: scdm dicit aduentũ qñ iudicaturus est mundũ. Ligna siluarũ: p se amaros ꝛ steriles ĩferũt fructus: sed cũ fuerint insita: dulcissima vbertate pinguescũt. Sic gẽtes quę p̄us fuerant velut ligna siluarũ: ad culturã fructiferã pductę: magno sunt gaudij munere lętaturę. Sed cũ dicit: Omnia ligna: illã partẽ vult intelligi: quę inseri bonis p̃ceptis potuit ac mutari. **Ante faciẽ dñi † qm̃ venit: qm̃ venit iudicare terram.** Quia dixerat credẽtes esse lętaturos: nõ dicit in angulis: nõ in secretis: ꝫ ante faciẽ iudicis: qñ inestimabilis ꝛ copiosa lęticia est: qñ p̃mia tribuunt̃: ꝛ securitas sine fine p̃stat̃. Et ne primũ illũ incarnationis dñi putares aduentũ dicit: Qm̃ venit: Et sbsequit̃: Qm̃ venit iudicare terrã. Nã si in alio primo comate sentẽtiã terminasset: potueras illũ aduentũ q̃ iã transactus est forte sentire. Sed cum addidit: Qm̃ venit iudicare terrã: illũ nos tm̃ voluit intelligere quẽ adhuc noscimur sustinere. De q̊ etiã ezechiel ꝓpheta testat̃. Hęc dicit dñs deus ossibus istis. Ecce ego induco in vos spiritũ ꝛ viuetis: ꝛ dabo in vos neruos: et inducã sup vos viscera carnis: ꝛ extendaz sup vos cutẽ: ꝛ dabo spiritũ meũ in vos et viuetis: ꝛ scietis quia ego suz dñs. Daniel q̊q; dicit: Et multi dormientiũ in terra p̃ fissuras exurgent: hi in vitã ęternã: ꝛ hi in opprobriũ ꝛ ꝯfusionẽ. Terrã vero hic: vniuersum mundi pplm dicit: vt bonis p̃mia: malis supplicia ęterna restituat. **Judicabit orbẽ terre in equitate: ꝛ pplos in veritate sua.** Pri⁹ posita est cõplexio generalis: q: orbẽ terrarũ: id est: vniuersuz hominẽ: ęquitas diuina iudicabit. Subseq̃ter autẽ: queadmodũ iudicet̃ exponit: dicendo: Populos in veritate sua: qm̃ in illa sequestratiõe dextrę partꝭ ꝛ sinistrę: duo erunt populi: quib⁹ veritatis suę sententia dabit: vt qui ei fideliter crediderũt: ei⁹ regni beatitudine pfruant̃. Qui vero ptinaciter mũdi vitia sunt secuti: pęnas debitas cũ suo auctore sustineãt. Perquirendũ sane: quod ꝛ hic Orbem terrarũ dicat: ꝛ in sequẽti psalmo ponat: Illuxerũt fulgura ei⁹ orbi terrę: ꝛ in alijs plurimis locis ipo schemate terrã perhibeat esse conclusam. Ite-

rumq; centesimus sextus psalmus quat-
tuor cardinibus terre spacia comprehen-
dat: dicēs: A solis ortu ⁊ occasu: ab aquilo
ne ⁊ mari. Cui⁹ rei euidentissimū q; euāge-
lij extat exemplū: vbi dicit: Emittet ange-
los suos cū tuba ⁊ voce magna: ⁊ cōgrega-
būt a q̄ttuor angulis terre. Vñ merito esti
mo pquirendū queadmodū possit: ⁊ q̄dra-
tio ⁊ circulus puenire: dū schemata ipsa (si-
cut geometrici dicūt) videant esse diuersa.
Formā terre ideo scriptura orbē vocat: eo
q respiciētibus extremitatē ei⁹ circulus sp
appareat: quē circulum greci Orizonta vo-
cāt. Quattuor aūt cardinib⁹ eā formari di-
cit: q2 quattuor cardies: q̄ttuor angulos q̄-
drati significāt: qui intra p̄dictū terre circu
lū continet. Nā si ab oriētis cardine in au-
strū ⁊ in aqlonē singulas rectas lineas du-
cas: siliter q; ⁊ si ab occidentis cardine ad
p̄dictos cardines: id est: austrū ⁊ aquilonē
singulas rectas lineas tēdas: facis quadra
tū terre intra orbē p̄dictuz. Sed quō qua-
drat⁹ iste demōstrādus intra circulū scribi
debeat: euclides in quarto libro elemētorū
euidēter insinuat. Quapropt recte scriptu-
ra sancta: faciē terre ⁊ orbē vocat: ⁊ q̄ttuor
eā dicit cardinib⁹ cōtineri. Cōclusio.

Audiamus q̄ nos ppheta cōmone-
at cantare dño: afferte ad eū hosti-
as viuētes. Nō sit nobis pars cuz
diabolo: ⁊ erit sine dubitatione cū christo.
Tūc eñ sicut titul⁹ ait: post captiuitatē pec
catorū: dñi domus ex nobis pōt edificari: si
meruerim⁹ viui lapides inueniri. Obsecre-
mus iugiter: deprecemur incessant: agnoscit
humilē cū ad damnādū venerit ptumacē:
nec puniet peccatorem cum pbauerit iugi-
ter confitentē.

Explicit expositio in psalmū. XCV

Incipit expositio in psalmū. XCVI

Psalmus ipsi dauid cū terra ei⁹ restaurata est.

Psalm⁹: ipsi ⁊ dauid: pstat ad chri-
stū dñm esse referedū. Sequit. Cū
terra eius restaurata est: id est: cuz
pctōres q ab ipso declinauerāt: errore pra-
uitatis eius gratia suffragāte ad ipm defe-
cata mētis sinceritate redierūt. Sicut fac-
tum est in iudeis: qui post illam impietatē
crucifixionis: cōuersionis sunt gratiā cōse-
cuti. Pōt ⁊ aliter accipi: vt terra restaura-
ta: resurrectionis ei⁹ videat indicare myste
ria. Mortuū est q̄ppe corp⁹ ipsius lege cōi:
sed restauratū est in glorie munere singula
ri. Quapropter meminerim⁹ hunc psalmū
quartū esse de pmo eius aduētu: p quē mū
dus noscit esse liberat⁹. Diuisio.

In primo membro psalmi ppheta
post resurrectionē dñi virtutes ei⁹
diuersa p̄dicatione describēs: ido-
lorum cultores digna increpatione redar-
guit. Secūdo: ad dñm verba cōuertit: gau
dens ecclesiā catholicā auctori suo recte cre
didisse. Cōmonet etiā fideles vt letētur in
dño: q2 cōsueuit eos eripere qui vident cru
delium insecutionibus subiacere.

Dominus regnauit exultet terra: letent in- Expositio.
sule multe. Videns ppheta mū-
dum execranda hoim supstitione cōfusuz:
laudes dñi mirabili varietate describit: vt
infideles agnoscētes verū deū: vlteri⁹ spez
in reb⁹ vanissimis nō haberēt: factūq; est
initiū qd ⁊ breuiter cuncta cōcluderet: ⁊ de
lyramēta oia submoueret. Dñs regnauit.
Quis ergo alter colēdus est: nisi ille qui so
lus cognoscit imperare? Sequit. Exultet
terra. Quid iam remaneat idolis si vniuer
sa terra nomē veneret auctoris? Terra eñ
sensibilis lapidē nō debet adorare brutissi-
mū: q2 ipse sibi negat effectū qui ab insen-
satis petit auxiliuz. Unus tñ lapis est an-
gularis qui spiritualiter coli debeat ⁊ time
ri. Adiecit: Letent insule multe. Regnāte
itaq; dño: p totū mundū disposite letētur
ecclesie: que merito insulis cōparantur: q2
mundi fluctib⁹ ambite circūlatrantiū pse-
cutionū numerositate tundunt. Sed sicut
iste seuiētib⁹ fluctibus nesciūt ledi: ita nec
sancte ecclesie pturbationib⁹ aduersario-
rū pbantur imminui: quinpoti⁹ illos suis
cautibus frangūt: qui in eas vndosis cul-
minib⁹ irruerit. Et vide q2 dicit: Multe: nō
omnes: ppter hereticas prauitates: qui er
roribus suis ecclesiarū nomen imponunt.

Nubes ⁊ caligo in circuitu eius:
iusticia ⁊ iudicium correctio sedis
eius. In hoc versu q̄lis sit dñs impijs re-
ligiosisq; narrat. Nubilosus ⁊ caliginosus
cernit indeuotis: dū cordi tenebroso nulla

claritate resplendet: sicut lippis oculis sol vmbrosus aspicit: q2 nebulas illas nō habet origo luminis: sed debilitas contracta carnalis: sicut ipse dicit in euangelio: Ego in hunc mūdū veni: vt qui nō vident videant: & qui vident ceci fiant. Contra subsequit: Justicia & iudiciū. Hoc illis videt dominꝰ: q sunt puro corde mūdissimi. Quos bene correctionē vocauit: q2 errore prauitatis exuti: sedes sunt dn̄i saluatoris. Quos ille sua maiestate iā possidet: sic legit: Sedes sapiētię anima iusti. Ordo aūt verborū talis est: Sedis eiꝰ correctio: reuera qa tortis mentibꝰ nō pōt insidere iusticia. Et nota ꝙ ꝑ istū & quattuor versus alios q sequunt aduētus dn̄i ꝓmus varijs allusionibus indicat. Quę figura dicit Characterismos: q̄ latine informatio vel descriptio nūcupat. **Ignis ante ipm ꝓibit: & inflāmabit in circuitu inimicos eius.** Ante aduentū dn̄i ignis ꝓcessit: qm̄ ꝑdicatione ꝓphetarū infideliū corda fremuert: vt iracūdię ardore succēsi de ꝑdicantiū nece tractarēt. Ipse ergo ignis q ante ipsum ꝓibit: sed suos potiꝰ ꝯsumpsit auctores: sicut esaias ꝓpheta dicit: Et nunc ignis aduersarios cōsumet. Sequit. Et inflāmabit in circuitu inimicos eius. Inflammauit: sicut diximꝰ: ad indignationē ꝑtinet: & subitū animi calorē: quē illo tēpore sanctę ecclesię patiebant inimici. In circuitu: vndiqꝫ debemꝰ aduertere: q2 dū pauci essent ꝑdicatores: aduersarioꝝ erat circūdans & innumerabilis multitudo. **†Illuxerūt fulgura eiꝰ orbi terre: vidit & cōmota est terra.** Pulcherrima nimis facta ē aptaqꝫ cōparatio. Nā sic cōmotę nubes atqꝫ collisę: sicut physici dicūt: fulgura iaculantur: ita ꝓphetaꝝ verba veritatis indicia lāpauerūt. Deniqꝫ eos in scripturis diuinis frequēter legis nubibꝰ cōparatos: vt est illud: Et nubibꝰ mādabo ne pluāt sup eam imbrē. Intēdamꝰ etiā qꝺ hic iterū schema terrę: sicut in supiore psalmo iā dictū est: in orbe descriptū est. Ipse est orbis qui appellat & circulus. Circulus aūt ē: sicut geometrici definierūt: forma plana q̄ ex vna circūducta linea cōtinet. Ad quā ab vno puncto de his q̄ in medio formę cōstituta sunt: oēs deductę rectę lineę ęquales sibi inuicē sunt. Qua cōplexione recognita valde nota nobis efficit forma terraruꝫ. Significat etiā totꝰ mūdus: & ꝑ directam lineā cęli: q̄ diametros mundi ab astronomicis vocat: vt est illud: A solis ortu vsqꝫ ad occasū laudate nomē dn̄i. Linea aūt: intelligibilis ē longitudo sine latitudine: a puncto inchoans in punctū desinēs. Pūctꝰ vero est: cuiꝰ pars nihil est. Meminisse autē debemus qꝺ hęc omnia: siue punctū: siue linea: siue circulus: siue trigonus: siue quadrāgulus: vel alia huiusmodi theoremata: quotiens ad aspectū veniūt: corporalibꝰ definitōibꝰ cōcludāt: id est: sensibilibꝰ: q̄tiēs vero sola mēte capiunt: itelligibilia tm̄ esse nō dubium est. Quoꝝ noticiā pleniorē in libris geometricę disciplinę diligens lector inuenies. Sequit. Vidit & cōmota est terra. Vidit terra: illud significat: qm̄ hoies verbū dn̄i cordis lumine cognouerūt. Cōmota ē: magnę ꝑdicationis nouitate ꝑterrita ē: vt deꝑhenderet se insensata idola colere: duꝫ haberet adorabilē dn̄m summū creatoreꝫ.

Montes sic̄ cera fluxerūt a facie dn̄i: a facie dn̄i †tremuit omnis terra. Hic montes: significat hoies: qui & seculi huiꝰ altitudines appetūt: & isensata superstitione durescūt. His mirabiliter cōparata est cęra liquens: qm̄ tanto faciliꝰ in pęnitentiā defluūt: quāto se duricia immobiles esse crediderūt. Nā cū dicit: A facie dn̄i: ostendit vnde sicut cęra fluxerūt montes: qꝺ & in alio psalmo legit: Nec est qui se abscōdat a calore eiꝰ. Sed cū repetit: A facie dn̄i tremuit omnis terra: illos significat q ipsiꝰ miseratione cōspecti ad satisfactionis remedia ꝑuenerūt. Qꝺ hodieqꝫ fieri ꝓprobamus: cū ꝑtātes sęculi: vl pagani: vel hęretici vocati dānantes supsticiosum votū: diuinū magl eligūt subire seruitiū. **Annunciauerūt celi iusticiā eius: & viderūt omnes populi gloriā eius.** Post nnbes ꝑdictas: quas intelligi diximꝰ in ꝓphetis: venit ad cęlos quos aplos debemus aduertere: quoꝝ ꝑdicationibꝰ sanctis iusticia dn̄i mundo salutaris innotuit. Sequitur. Et viderūt oēs ppl̄i gloriā eius. Viderunt hic: nō carnalibꝰ oculis: sed cordis lumine debemus accipere. Gloria eius audiri: nō videri solet. Nā & alibi legit: qꝺ

Marginalia: Job. 9 — Sche — Al. ꝓcedet — Al. Alluxerūt — Esa. 5 — Geo ꝑ

sic intelligēdū est: Et vidimus gloriā eius gloriā quasi vnigeniti. Siue vt quidā volunt: pspicabilis dñi significat aduentus. Intueamur etiā huius dñi: q̄ diuersis modis pmus indicet aduētus. Dixit ignē: dixit fulgura: dixit montes: dixit celos: et per hec omnia vnū votū est annūciare dñm saluatorē. Quod schema dicitur Enigma: id est: obscura sentētia: quādo aliud dicit: et aliud vult intelligi. Confundantur omnes qui adorat idola: qui gloriantur in simulacris suis. Adorate eū omnes angeli eius. Aduētu dñi pphetato: idoloꝝ cultores increpat: q̄ tanta manifestatione declarata: nō erubescunt adhuc colere: nescio quas ineptias. Idolū quippe dictū est: qđ ipm sit dolum: id est: hominū falsitate repertū. Simulacrū a simulatiōe sacra cōpositū: qđ illis detur honor alien⁹. Sic vtraq; fugiēda: ipsorū noim interptatiōe declarant. Et qm̄ spirit⁹ imūdi se cupiūt adorari: dū falsos sibi honores vendicāt: qs eoꝝ iniqtas nō meretur accipe. Uide quid sequit: Adorate eū omnes angeli ei⁹. Bonus em̄ angelus adorat dñm: qr recto corde suū cognoscit auctorē: nec se ab homibus adorari pmittit: sicut in apocalypsi angelus iohāni pcidenti ad pedes suos dicit: Uide ne feceris: cōseru⁹ em̄ tuus sum et fratrum tuorū. Mali em̄ ṗcipiunt se adorari: sicut in euāgelio sathanas dixit dño christo: cū eū assūpsisset in mōtē: et ōndisset regna mūdi: Hec oia tibi dabo: si pcidens adoraueris me. Audiuit et letata est syon. Et exultauerūt filie iude: pter iudicia tua dñe. Uenit ad secundū membrū: in quo cōuersus ad dñm ppheta letus exultat: qr syon id est: ecclia catholica: iudicia dñi puro corde pcepit. Nā verbū qui creditur⁹ audit se audisse letat: qui vero subdola mēte pcepe rit cōtristatus abscedit: quia cōtra volūtatē suā qđ nō esset creditur⁹ audiuit. Syon: sicut sepe diximus: mons est hierosolymis cōstitutus: cui⁹ interptatio significat speculationē. Que bene sancte dat ecclesie: qm̄ in cōtemplatiua virtute psentē dñm semp aspectat. Sequit. Et exultauert filie iude. Filie iude: significāt religiosas mētes pbatasq; psonas. Que ideo filie iude dicunt: qm̄ christo credere maluerūt: qui ex origine iude descēdisse monstrat: vnde dicti sūt et iudei. Et quare letata sit syon: psequēter exponit. Propter iudicia tua dñe: id est: qr tristiciā seruoꝝ tuorū cōuertis in gaudiū: et supbū diabolū humilitatis virtute psternis. Quoniā tu es dñs altissim⁹ sup omnē terrā: nimis exaltatus es sup omnes deos. Supra omnē terrā: hic bene itelligim⁹ peccatores. Supra omnes deos: iustos hoies cōpetēter aduertimus: quos deos recte frequēti expositiōe pbatum est. Siue qm̄ p hec duo significat eū: et terrenis creaturis et celestib⁹ imperare: sicut et ali⁹ psalmus dicit: Quoniā omnia seruiūt tibi. Qui diligitis dñm odite malū: custodit dñs animas sanctoꝝ suorū: de manu peccatorū liberauit eos. Uidet et hic cathegoricus syllogism⁹ ita posse formari. Sācti diligūt dominum: qm̄ custodit dñs animas eoꝝ et de manu peccatoꝝ eripit eos. Omnes qui diligunt dñm: qm̄ custodit dñs aias eorū et de manu pctōrū eripit eos: odiūt malū. Sancti igit odiūt malū. Nunc psalmi verba tractem⁹. Hic bonos alloquit et fideles: vt a diaboli malicia segregēt. Ipse em̄ iure dr malus: p quē venit omne pctm̄. Quid ē ergo dñm diligere? Odisse diabolū. Quia sicut scriptū est: Nemo pōt duob⁹ dominis seruire. Que figura dicit Parison: id est: equatio sentētie: cōstans dissimilib⁹ membris. Et ne quis diabolū timuisset offendere: sequit: Custodit dñs animas sanctorū suoꝝ: de manu peccatoꝝ liberauit eos. Iā nemo dubitet odisse malū: qn̄ dñs animas cognoscitur custodire sanctorū. Sed vide qr dicit: Animas: ne te teneres ad corpora que passim tradit ad penas: vt martyrib⁹ reddat coronas. Liberat em̄ de manu peccatoꝝ animas: qn̄ eas nō sinit aliqua prauitate subuerti: sed ita illesas eripit: quēadmodū sibi bn̄placitas esse cognoscit. Lux orta est iusto: et rectis corde leticia. Iusto dicit ortā lucē: id est: verissimā fidē: vt illuminat⁹ talia credat: que eū ad celoꝝ regna pducāt. Est quidē et sanctoꝝ lux ista cōis: quā indiscrete vident et homines et iumenta. Sed illa lux eorū ppria dicit: que christo sole ṗstatur: de qua dicturi sunt im-

Al. nō hz. Ps. jj8 Al. seruorū Al. peccatorū Syl. Matth. 6 Schē

Sap.5 pij: Errauim⁹ a via veritatis: ⁊ iusticię lumen nō luxit nobis: ⁊ sol nō est ort⁹ nobis. Rectis vero corde oritur sine dubitatione leticia: qñ deo p̄stante talia gerunt: quę sibi ꝓfutura cognoscūt. Sic ⁊ in isto loco indicatū est: q: mūdi amatores nec firma leticia: nec vero lumine pfruunt. **Letamini iusti in dño: ⁊ cōfitemini memorie† sanctitatis eius.** Cū supius dixerit que bona iusti dño p̄stante suscipiāt: nunc iterū ipsos cōmonet: vt in dño lętari debeant: non in hūano desiderio: aut in hui⁹ sęculi ruinosa iactātia: sicut ait esaias ꝓpheta: Nō est gaudere impijs dicit dñs. Cōfitentur autē iusti memorię sanctitatis eius: qñ in illo regno ppetuo fuerint collocati: recordantes de quāta clade hui⁹ sęculi dño sint miserante subtracti.

Ar. sanctificationis

Esa.48

Conclusio.

Consideremus hunc psalmū: q̄ salubri nos institutiōe cōponat. Ab idoloꝝ culturis ꝓhibet: vnde ęternam mortē potuissem⁹ incurrere. Laudes dñi cōpetenter insinuat: vnde vita nostra sine dubitatiōe succedat. Docet afflictōes nō pauescere: nec mala hui⁹ sęculi formidare. Omnia eñ piculosa: oīa mortifera magno cōpendio possumus euadere: si salutis nostrę diligam⁹ auctorē: sicut dicit aplus: In omnib⁹ tribulationē patimur: sed non angustiamur: deficim⁹ sed nō perim⁹: semp mortificationē iesu in corpore nostro circūferentes: vt ⁊ vita iesu manifestet in carne nostra mortali. ⁊ cętera quę doctor egregi⁹ ad instruendū humanū genus salutariter noscitur elocutus.

2.Cor.4

Explicit expositio in psalmū. XCVI

Incipit expositio in psalmū. XCVII

Psalmus ipsi dauid.

Simplices isti tituli: planissima nobis verboruz positione subrident. Referunt eñ ad dñm saluatorem: de cui⁹ incarnatiōis gloria ⁊ secūdo aduētu psalmus iste dictur⁹ est: qui tāta varietatis gratia describunt: vt licet sint sępius p̄dicti: noui semp ⁊ mirabiles hūanis sensibus elucescāt. Hunc eñ de his reb⁹ tertiuz esse nō dubiū est. Sed isti qui vtrūq; aduētū dñi sub vna relatione cōplexi sunt: magna nobis sacramēta declarāt. In vno q̄ppe cōmonent: vt misericordē dñm querere debeamus: in altero vt futurū iudicē formidemus. Sic ista salutaris p̄ciosaq; cōiunctio: ⁊ spei nobis causas tribuit ⁊ timoris.

Diuisio.

Per totū psalmū ꝓphe ta loquit. In pma parte cōmonet: vt pplus christian⁹ cantici noui exultatione lętet: qñ mirabilis est christi dñi ꝓcessus aduētus. Scda parte: diuersis modis vberius dicit esse lętandū: q: expectatū iustis ei⁹ noscit ꝓuenire iudiciū: in quo sunt misc̄dia dñi p̄mia digna sumpturi.

Expositio.

Cantate dño canticū nouum. Propheta fideles admonet christianos: vt nouę regeneratiōis sacramēta sumētes: nouū canticū de dñi incarnatione cōcelebrēt. Nou⁹ eñ homo cantare debet canticū nouū: nō ille vetustus q̄ necdū adę pctā deponēs: in p̄uaricatione veteris hoīs pseuerat. Nouū vtiq;: q: nūq̄ aliqd simile mūdus audiuit. Nouū quod nulla vetustate sordescit: sed semp in sue dignitatis gratia pseuerat. Sz vnde veniat istud canticū nouū: subt aperit. **Quia mirabilia fecit† domin⁹. Saluauit† eū dextera ei⁹: ⁊ brachium sanctū eius.** Causa reddit cantici noui: quia mirabilia fecit dñs: sc; qñ cecis lumen: claudis gressum: surdis etiā donauit auditū. ⁊ cetera huiuscemodi q̄ ꝯtra vsum naturę hūanę facta: euāgelioꝝ text⁹ insinuat. Sed ista fecerūt ⁊ sancti eius: Audi qd̄ sequit: vt reuera intelligas rē singularē nouo cantico fuisse cōcessam. Saluauit eū dicit: id est: christū dñm: dum mūdi isti⁹ pctā nesciuit: du; triduana velocitate surrexit a mortuis. Sed qui eū saluauit: sb sequit: Dextera ei⁹: id est: omnipotēs verbū: nō q: alter est christ⁹: ⁊ alter omnipotēs verbū: qd̄ sibi nestoriana cōfingit insania: sed hoc vult intelligi: vt ipm̄ saluasse cognosceres: qui dixit: Potestatē habeo ponēdi aīam meā: ⁊ ptātē habeo iterū sumendi eā. Brachiū vero qd̄ addidit: sic ⁊ esaias ppheta de filio dicit: Et brachium dñi cui reuelatū est? Dextera ptinet ad opatōes mirabiles: brachiū ad fortitudinē singularē. **Notū fecit dñs salutare suū: † ante conspectū gentiū reuelauit iusticiā suā.** Notum fecit dñs salutare suū: id est: dñm saluatorē. Ipse ē eñ salutaris quē

simeon suscipiēs in manib⁹ suis: dixit in tē plo: Nunc dimittis dñe seruū tuū in pace: qm viderunt oculi mei salutare tuū. Ad exprimendā quoqꝫ rei clarissimā veritatē: sequitur: Ante cōspectū gentiū: sicut ꝛ hieremias dicit: Post hec in terris visus est: ꝛ cū hominib⁹ cōuersat⁹ est. Addidit: Reuelauit iusticiā suā: qꝛ prius sub quodā velamine predicat⁹ fuerat p ppphetas: quo subducto in aduentu ei⁹ ipsa facies veritatis apparuit. Et nota qd ipse dextera: ipse brachiū: ipse salutare: ipse patris dicatur esse iusticia: vt vnā illic substantiā: vnā intelligas esse potentiā. In qua eñ parte pōt esse diuisus: q nō silia sed omnia ipsi⁹ habere firmatur? Sic ipse in euāgelio dicit: Omnia patris mea sunt: ꝛ oia mea patris sunt. †Memor fuit miscdie sue† iacob: et veritatis sue domui israel. Uiderunt omnes† fines terre salutare dei nostri. Memor fuit dictū est: qꝛ pmissa cōpleuit. Hec est aūt pmissio quā esaias pphetauit dicens: Uidebit omnis caro salutare dei. Huic aūt pmissioni aptū nomē impositū est: Miscdie sue: vt creator celi terreqꝫ homo fieri dignaretur: ꝛ hūanū genus pctōrū vinculis obligatū: aduētus sui beneficio liberaret. Jacob: sicut sepe diximus: ppl'm noui testamēti: nō incōgrue videmur accipere: qꝛ sicut iacob fratri benedictōe anterior extitit: cū postea natus fuerit: ita ꝛ christiana plebs priorē populū synagoge fidei gressibus antecessit. Et ne intellectū nostrū diuersa nominū dissilitudo cōfundat: perscrutemur quare additū sit: Et veritatis sue domui israel: vt nō solū hoc datū intelligeremus ppl'o: qui post aduentū dñi dictus est christian⁹: sed etiā illi q eū de virgine nasciturū esse crediderunt. Israel eñ significatur omnis fidelis: q deū pura mēte cōspexerit. Miscdiam posuit i iacob: ꝛ veritatē in israel. Miscdia quippe fuit: qñ hominē liberatur⁹ aduenit. Ueritas: qñ sancti facie ad faciē videbūt: quē hic: sicut dicit apl's: in enigmate p speculū cōtuentur. Addidit. Uiderūt omnes fines terre salutare dei nostri. Quo dicto hereticoꝝ prauitas ois exclusa est: qui putāt dñi saluatoris localē cōcessā terris fuisse culturam. Uiderūt dicit: mēte cōspexerūt: qd p totū mundū cōstat effectū. Quāti sunt eñ qui eū carnalib⁹ oculis in iudea gēte videre potuerūt? Sed cū hic dicat: Oēs fines terre: dubiū nō est ad fidē esse referendū: vt nobis possit veritas constare vboꝝ. Jubilate† deo omnis terra: cantate ꝛ exultate ꝛ psallite. Uenit ad secundā partē: in qua cōmonet diuersis modis ac deuotis esse gaudendum. Sed ad iudiciū dñi cōpetenter ista referuntur: in quo ꝛ psalm⁹ iste noscitur terminat⁹. Jubilate dictū est: cū magna delectatione in vocis gaudiū psilite: vt qd non pōt explicare sermo cōfuse vocis: declaret eruptio deuota gaudētis. Ois terra: vniuersalē designat ecclesiā: que in aduentū dñi spem suā integra deuotione reposuit. Sequitur. Cantate ꝛ exultate ꝛ psallite. Uerba eñ hec qꝛuis videantur esse silia: aliqua tñ discretione separantur. Cātare: est grauissimi xpiani oris officio laudes dño psonare. Exultare: cum magna affectione animi vota declarare. Psallere: bonis operib⁹ dñi mādata cōplere. Qd ideo cōmonet multipliciter fieri: qꝛ diuersa ibi gaudendū est varietate virtutū. Que figura dicitur homoptoton: qꝛ in similes sonos exierūt vba diuersa: id est: iubilate: cātate: exultate ꝛ psallite. Psallite dño in cithara: in cithara ꝛ voce psalmi. Pulcherrima sibi copulatione verba ista sociata sūt: vt quādā harmoniā ꝛ ipsa de se facere videantur. Adhibentur enim instrumēta artis musice ad exercendū op⁹ celeste: qd necessarie dicitur: vt illa pfectio p quasdā siltitudines indicetur. Psallit eñ dño in cithara: q p actū carnalē mandata diuinitatis opatur: qui esurienti panē fregit: nudū vestiuit: pstitit solaciū destituto. ꝛ cetera que possunt supnis iussionib⁹ applicari. Sequitur. In cithara ꝛ voce psalmi. Eadē pposterata verba subiunxit: vt qd vis prius eorū facias: totū tñ ad dñi gratiā ptinere cognoscas. In tubis ductilib⁹ ꝛ voce tube cornee. Jubilate in cōspectu regis dñi. Respiciamus omnia hec vba diuinis mysterijs eē plenissima. Duo genera fuisse tubarū ad quasdā similitudines exprimendas apud hebreos: numerorū nobis liber insinuat. Unū qd argento ductili formabantur: hoc ad spiritūsanctū qui p ppphetas locut⁹ est cōpetenter aptatur. Ar-

Al. dño

ET

℞

Schē

gente⁹ eñ a mūdicia dicit̃ ⁊ cādoꝛe verbo-
rū: sicut alibi ipse dicit: Eloquia dñi eloq̃a
casta: argentū igne examinatū ꝓbatū ter-
rę purgatū septuplū. Ductilib⁹ aūt signifi
cat: q2 fideles diuersis passionib⁹ tūsi: dño
largiēte ꝓficiūt: ⁊ tāto plus crescūt: quāto
ampli⁹ duri mallei fuerint iteratiōe ꝑcussi.
Malle⁹ eñ est diabol⁹: de q̃ ꝓpheta dicit:
Cōtrit⁹ est malle⁹ vniuersę terrę. Vox ē au
tē tubę corneę: patiētię fixa tolerātia: q̃ ve-
lut cornea substātia in viris fidelib⁹ amore
dñi ꝑseuerat. His ḡ tubis psallit dño: qui
vtrisq3 virtutib⁹ deuot⁹ exultat: qui ⁊ dñm
mūdo corde p̄dicauit: ⁊ eius misc̃diam pa-
tiētię virtute sustinuit. Sequit̃. Jubilate
in ꝯspectu regis dñi. Cōpleta est in hoc co-
mate q̃ in superioꝛib⁹ partib⁹ suspēsa vide-
bat̃ esse sentētia. Hic eñ dicit: vbi sit iubi-
landū: vbi cātandum: vbi exultandū: vbi
psallendū: vbi in psalmo citharizādū: vbi
in cithara psalmizandū: vbi iubilādum in
tubis ductilib⁹ ⁊ corneis: sc3 in ꝯspectu re-
gis dñi: qñ in illa iudicatiōe iusti p̄mia ꝓ-
missa recipiēt. Per has eñ varietates: sig-
nificat̃ diuersis sctīs opib⁹: diuersis donis
in cōspectu dñi esse gaudēdū. Siue ista sic
dicit hic esse faciēda: vt semꝑ ad eū mentis
dirigat̃ itētio. †**Cōmoueat̃ mare ⁊ ple
nitudo ei⁹: orbis terrarū ⁊†vniuer
si q̃ habitāt i†ea.** Hic iā terroꝛ futuri iu-
dicij ⁊ impioꝝ formido describit̃: qñ mare
illud qđ est in pectoꝛib⁹ impioꝛū delictoꝛū
suoꝝ recordatōibus cōmouet̃. Plenitudo
aūt ei⁹ merito dicta est: sc3 q2 multa pctā in
gentes excitāt fluctus: ⁊ tūc magis plenissi
me cōmouet̃: qñ se re⁹ nouit esse dānandū.
Sequit̃. Orbis terrarū. Vtiq3 ⁊ ipse cōmo
uēdus est: qñ in noua facie venire p̄dictus
est: sicut legit̃: Erit celū nouū ⁊ terra noua.
Addidit: Et vniuersi q̃ habitāt in ea: vt re-
uera hoc itelligeres de hoibus dictū: de q̃-
bus supius figuratim dixit: cōmoueat̃ ma
re. **Flumina plaudent†manib⁹ in
idipm: mōtes exultabūt†ante faciē
dñi: qm venit iudicare terrā.** Freq̄uē
ter dixim⁹: scripturas diuinas diuersas sili-
tudines loqui: vt ⁊ impijs celata sint q̃ di-
cunt̃: ⁊ fideles ad ea ꝑquirēda studiosi⁹ in-
citent̃. Vñ ⁊ hic per allegorias multiplices
dño dicit esse cantādū. Allegoria est eñ ali

Ps. ij | Hiere. 50 | Al. Moueat | Al. nō h3 | Al. eo | Esa. 65 | Al. māu: simul | Al. a cōspectu

ud dicēs: aliud significās. Mare siquidem
supius pctoꝛib⁹ cōparauit: nūc flumia san-
ctos viros significāt: q̃ bonas opas cęlesti
vbertate manauerūt. In idipum: id est: in
dño saluatoꝛe: cui p̄dictā operā exhibuisse
monstrant̃. Sed respice: qm̄ hęc oīa sub al
lusione sunt. Qñ eñ manus habent flumi
na: nisi fuerint sctīs hoib⁹ cōparata? De q̃-
bus dictū est. Qui credit in me flumina de
vētre ei⁹ fluent aquę viuę. Sequit̃. Mon-
tes exultabūt añ faciē dñi. Mōtes: ⁊ in bo
no ⁊ in malo plerūq3 poni manifestū ē. Im
pij eñ supbis nisib⁹ intumescūt: ⁊ ad duri-
ciā saxorū obstinato corde ꝑueniūt. Man-
sueti aūt mētis soliditate firmissimi sunt: ⁊
q̄uis pia hūilitate curuent̃: spe futurę bea-
titudinis in sūmitates solidissimas erigū-
tur. Hi sunt q̃ dño adueniente gaudebūt:
qm̄ in futuro iudicio ꝓmissiōis ipsi⁹ dona
recipiēt. Addidit: Qm̄ venit iudicare ter-
rā. Hic terrā oēm pctoꝛē cōpetēter aduerti-
mus: q2 terrena sp vitia ꝯcupiscūt. Vides
totū sensū ad illud iudiciū tēpus esse ꝑduc-
tū: vt oia q̃ dicta sunt illi intelligeres posse
cōgruere. **Judicabit orbē†terre in
iusticia: ⁊ pplos in equitate.** Hic or-
bis terrarū impijs est nihilomin⁹ applican-
dus: q̃ frequēter terrę appellatiōe declaran-
tur. Isti sub iusticia iudicādi sunt: q̃ ꝑtina-
cia sua nulla remissiōe liberant̃. Pplos au
tē: significat eos q̃ ex hebreis fideles ꝓbati
sunt: ⁊ q̃ deuoti ex gentib⁹ aduenerūt. De
quib⁹ ait: Habeo aūt ⁊ alias oues q̃ nō sūt
ex hoc ouili: opoꝛtet me ⁊ eas adducere: vt
fiat vn⁹ grex ⁊ vnus pastoꝛ. Isti ḡ ppli in eq̄
tate iudicādi sunt: qm̄ ibi p̄mia recipient q̃
hic ꝓpter nomē dñi grauissima pericula ꝑ-
tulerūt: sicut dicit aplus: Omnes eñ stabi
mus añ tribunal dei: vt recipiat vnusq̄sq3
ꝓpria coꝛpoꝛis ꝓut gessit: siue bonum siue
malū. Istud tñ iudiciū vbi fiat: euidēter ex
ꝑssum est. Dicit eñ iohel ꝓpheta: Congre
gabo oēs gentes ⁊ educā eas in cōuallē io
saphat: ⁊ disceptabo cū ill' ibi ꝓ pplo meo:
⁊ ꝓ hereditate mea israel. **Cōclusio.**

Quid est hoc qđ instrumēta musica
frequēter posita reperimus in psal
mis: q̃ nō tā vident̃ mulcere auriū
sensū: ꝟ ꝓuocare potius coꝛdis auditū? S3
qm̄ ille sonus ⁊ modulatio tibiarū a sacris

Jo | Al n | Jo | R | Jo

mysterijs nostra nihilomin⁹ etate discessit: restat vt intelligentiã huius rei spiritualiter ꝑquirere debeam⁹. Musica est disciplina que rerũ sibi cõgruentiũ: id est: sonorũ differẽtias ꝛ ꝯueniẽtias ꝑscrutat̃. Hec merito ponit̃ ad rerũ spũalium similitudines explicãdas: qm̃ cõcentus ei⁹ virtute incõuenientie subsistit. Nã siue qñ psalmodiã dicimus: siue qñ mãdatis dñi operã volũtarie impẽdim⁹: dulcissime harmonie gratia tẽperamur. Et si causas huius rei alta deliberatiõe ꝑpendas: q̃libet creatura rationalis si auctoris sui viuat imperio: ab hac cõuenientia nõ ꝓbat̃ excepta. Merito ĝ incessanter ꝑcipimur dño psallere: in psalmo citharizare: in cithara psallere: iubilare in tubis ductilib⁹ ꝛ corneis: vt dubiũ nõ sit hec instrumẽta dulcisona ꝓbabiliũ actuũ nobis indicare cõcordiã.

Explicit expositio in psalmũ. XCVII
Incipit expositio in psalmũ. XCVIII

Psalmus dauid.

Dignitatẽ isti⁹ nõis satis admirari nõ possũ: qd̃ in titulis sp̃ affixũ aciem nostre mẽtis erigit ad dñm christũ. Ipsi⁹ eñ honor in h̃ psalmo potẽtiaq̃ cantat̃. Sed quãta laus est sanctissimi viri vt ꝑ eius nomẽ eximiũ tãte significet̃ maiestatis arcanũ. Per dauid eñ: ꝛ ꝑsonã loq̃ntis aduertim⁹: ꝛ christũ manufortẽ desiderabilẽq̃ sentim⁹. Quapropter eximio ꝑcone recognito: magni iudicis ꝑstolemur aduentum.

Diuisio psalmi.

In p̃ma sectione: cõmonet ꝓpheta vniuersos ꝑp̃los christo dño cõfiteri: q̄ iudiciũ ꝛ iusticiã in iacob fecisse declarat̃. Scd̃a: cõmonet plebẽ vt adoret dñm saluatorẽ: q̃ moysi ꝛ aaron ꝛ samuel ꝓpitius fuisse dinoscit̃: q̄ ꝑcepta ei⁹ custodisse mõstrant̃. Vñ exaltandũ ꝛ adorãdũ dicit esse dñm: qui fideles suos exaudire dignatus est.

Expositio.

Domin⁹ regnauit irascantur ppl̃i: qui sedes sup cherubin moueat̃ terra. Cũ dicit eñ: Domin⁹ regnauit: exponit qm̃ gloriã sue resurrectiõis ostẽdit: nõ vt añ credit⁹ est nõ posse regnare quẽ iudei videbant̃ extinguere: Sed hic illud tẽpus ostendit̃: qñ ipse post resurrectionẽ suã dixit: Data ẽ mihi oĩs potestas in celo ꝛ in terra. Sequit̃. Irascãtur ppl̃i: nihil vltra nocituri. Magno eñ grauitatis põdere deridenť: quoꝝ doli atq̃ versucie nihil penit⁹ nocuisse declarant̃. Nam qd̃ dixit: Irascant̃: nõ ꝑcepit ꝓpha ad aliqd̃ facin⁹ ppl̃os cõmoueri: ſ vt sibi poti⁹ irascant̃: q̃ rẽ ꝓbati sunt fecisse nefariã: vt cito ad ꝯuersionis salutẽ veniãt: cũ ꝓpria volũtate sua ceperint facta dãnare. Qd̃ si ad litterã velis accipe: q̃dã videt̃ vrbanitas: sic̃ ꝛ in actib⁹ ap̃loꝝ legit̃: pontifici Paulũ dixisse ꝑcussũ: Feriat te de⁹ paries dealbate. Et paulopost increpat⁹ dixit: Nesciebã fratres: qd̃ p̃nceps ppl̃i esset. Scriptũ ẽ eñ: Principẽ ppl̃i tui ne maledixeris: nõ q̄ nesciebãt: ſ q̄ p̃ncipẽ eũ ppl̃i sub quadã vrbanitate denegauit. Ita ꝛ hic dictũ est: Dñs regnauit irascant̃ ppl̃i: id est: nihil vltra nocituri. Qd̃ nõ ad exhortationẽ sed ad derisionẽ videt̃ poti⁹ ꝑtinere. Que figura dicit̃ Astismos: latine vrbana dictio: venustatis ꝛ facetie causa cõposita. Seq̃t̃. Qui sedes sup cherubin moueat̃ terra. Tu q̃ sedes: indicatiu⁹ modus est scd̃e ꝑsone. Ad ip̃m eñ dñm verba ꝯuertẽs: hãc sentẽtiã finit. Cherubin: hebreũ nomẽ est: significãs plenitudinẽ sciẽtie: vbi q̃si in throno suo dñm insidere manifestat. Nã ꝛ hoĩes insidet: q̃ plenissima fide atq̃ opeꝝ ꝓbitate complent̃. Adiũxit: Moueat̃ terra. Siue illud significat qd̃ supi⁹ dixit: Irascãt̃ ppl̃i: Siue magis ad ꝯuersionẽ pctõres postulat cõmoueri: q̃ sic iã dictũ ẽ: terra merito nũcupant̃: q̄ terrena vitia ꝯcupiscũt. Dñs in syon magn⁹: ꝛ excelsus sup oẽs ppl̃os. Ut deũ illũ quẽ dixit sedere sup cherubin: dñm xp̃m euidẽter aduerteres: exp̃ssit: Dñs in syon magn⁹: q̃ in hierosolymitanis partibus hõ apparere dignat⁹ est. Et intẽde v̾ba q̃ dicit: Dñs magnus. Ne q̃s eũ ꝑ passiõis hũmilitate putaret esse tẽnibilẽ: addidit: Et excelsus sup oẽs ppl̃os: qm̃ ille quẽ irreligiosa mẽte ꝯtẽpserãt: rex excelsus sup oẽs populos eminebat. Syon aũt interp̃tat̃ speculatio: qd̃ est eccl̃ia: i q̃ dñs spũalit̃ inesse reuerẽda sp̃ ꝯtẽplatione mõstrat̃. Cõfiteãt̃ nõi tuo magno† ꝛ terribili: qm̃ sanctũ est. Post apparitionẽ carnis: q̃ facta est in syon: ꝯfitẽdũ dicit ppl̃is dño saluatori: de q̃bus supi⁹ dictũ est: Irascant̃ ppl̃i.

Margin: Mt.28 · Act.23 · Exo.22 · Sche · Rp̃ · Rp̃ · Al. qm̃ terribile et

Sic em̄ in eccl'ia catholica q̄tidie fieri videmus: vt q̄ prius fuerūt blasphemi: paulopost sint dn̄o p̄stante correcti. Magnū aūt dictū est nomē ei⁹: q2 vbiq3 dilatatū ē. Terribile: q2 ipse ventur⁹ est iudicare viuos et mortuos. Sanctū: q2 imaculata τ celesti cōuersatiōe pmansit: sic τ alibi dicit de ipso: Qm̄ magnificauit dn̄s sctm̄ suū: sicut τ mare dictū est ab angelo: Propterea qd nascetur ex te sctm̄ vocabit' fili⁹ dei. **Et honor regis iudiciū diligit. Tu parasti equitate.** Superi⁹ dixerat: Cōfiteāt' p̄pl'i nōi tuo: mō queadmodū pfiteri debeāt euidēter exponit. Honor em̄ regis: ē p̄dicatio gl'iosa: quā illi sp offerim⁹ cōfitēdo. Judicium diligit: hoc est: vt deliberādo atq3 tractādo debeam⁹ diligere creatorē. Nō em̄ ille aut labili volūtate: aut caduca mēte colēdus est: s3 fixa τ pspicabili deliberatiōe sentētie: sicut solet sp puris cordib⁹ apparere. Sequit'. Tu parasti eq̄tatē: vt agnoscerēt homines ab ipso hoc mun⁹ attribui: q̄ possint hāc intelligere vel facere cōstanter eq̄tatē. Deniq3 sensū istū euidētius seq̄ns versus ostēdit. Siue vt q̄busdā placet: honor regi est dānatio iusta nocentiū: qm̄ iniq̄tate punita: gloria regis sp auget'. **Judiciū τ iusticiā in iacob tu fecisti.** Judiciū fec' in p̄p'lo fideli: qn̄ ei donauit bonū maluq3 discernere. Justiciā vo: cū relictis idolis: creatori suo meruit hūili deuotione seruire. In iacob aūt: in vnoquoq3 fidele dicit: q2 nois isti⁹ cōmemoratiōe p̄p'lus deuot⁹ ostendit'. Tu fecisti: q2 nemo est ali⁹ p̄ter ip̄m q̄ instituit τ firmauit eccl'iam: sic dicit apl's: Fundamentū em̄ aliud nemo pōt ponere: p̄ter id qd positū est: qd est xp̄s iesus. **Exaltate dn̄m deū nostr̄: τ adorate scabellū pedu3 ei⁹: qm̄ sctm̄ est.** Uenit ad scd'am sectionē p̄pha: in q̄ p̄p'los deuotos cōmonet: vt nomē dn̄i magnificare nō desinant: quaten⁹ illū p̄dicando: ipsi potius exaltari posse videant'. Ceterū ille hūanis virib⁹ (sicut sepe dictū est) non indiget adiuuari: q̄ est sūma virtus τ toti⁹ maiestatis adoranda pfectio. Sequit'. Et adorate scabellū pedū eius qm̄ sanctū est. Qm̄ beatus augustin⁹ diligētissimus exq̄sitor: corpus dn̄i qd de maria virgine sumpsit: scabellū diuinitatis eius asseruit debere sentiri: p̄pter naturā humanitatis quā est dignatus assumere. Illi em̄ virtuti esse subiectū atq3 vnitū: omnib⁹ creaturis cōstat excelsius: sicut dicit apl's: Qd infirmū est dei forti⁹ est hominib⁹. Et alibi de eodē mediatore dei τ hoim: hoie christo iesu apl'us dicit: Propter qd deus exaltauit illū: τ donauit illi nomē: qd est sup omne nomē: vt in noie iesu omne genu flectat' / celestiū / terrestrium τ infernor̄. Nūc dicendū nobis est q̄d in isto versu pedes ei⁹ significare videātur: sc3 stabilitatē diuinitatis: que sp in nature sue omnipotēti gloria tāq3 pedū indefecta stabilitas pseuerat. Hui⁹ ḡ verbi assūptū corpus: q̄uis gloriosū: q̄uis magnu3: q̄uis adorabile: tn̄ p̄pter hūilitatē hūanitatis: scabellū pedū competēter accipim⁹. Nā cū ipse dicat: Celū mihi sedes est: terra aūt scabellū pedū meorū: corpus terrenu3 qd de maria virgine sumpsit: bn̄ vt opinor eadē silitudine scabellū pedū ei⁹ pbat' intelligi. Et nota q2 nō dixit: Qm̄ sanct⁹ est: sed qm̄ sanctū est: sc3 vt corp⁹ a deitate mētis ptēplatione discerneres: sed ad vnā psonā referres: id est: ad verbū qd caro factū est: τ habitauit in nobis. Pedes etiā diuinitatis p Tropologiā dici: sicut τ scabellū dictū est: etiā sic forsitan debem⁹ accipere: vt extrema tēporis designet: qn̄ dn̄s incarnari dignat⁹ est. Unde τ iohānes euangelista dicit: Filioli nouissima hora ē. Paulus q3 apl's dicit: Cū venisset plenitudo tēporū: misit deus filiū suū factū ex muliere: factū sub lege **Moyses τ aaron in sacerdotib⁹ eius: τ samuel int' eos qui inuocāt nomē eius. Inuocabat dn̄m τ ipse exaudiebat eos.** Jō p̄sce auctoritatis magnos viros posuit: eisq3 gratiā dn̄i asserit fuisse pcessam: vt ad similē deuotionē fideles p̄p'los incitaret. Et nota q2 hic moysen sacerdotē dicit: dū sic i heptateucho nō legat': Qui τ si hostias nō offerebat sicut aaron frater ipsius: vota tn̄ p̄p'lorū corā deo sp exhibuit: qd sacerdotis officiū esse mōstrat'. Quapropter merito τ hic sacerdos dicit': qui magnis p̄cibus irascēte dn̄o p p̄p'lo supplicauit. Samuel autē in tēplo dn̄i p̄dicabili sanctitate cōuersat⁹ est: qui dauid vnxit in regē. Sed qm̄ sacerdotis nō accepit officiū: q2 erat de tribu ef-

Ps. 4 / Luc. j / Al. directiōes / j. Cor. 5 / j. Co / Phi / Esa / Jo / j. J / Ga

fraim: vnde sacerdotes fieri nō licebat: addidit de ipso: Inter eos qui inuocāt nomē eius: q2 noiatim pcurrere nō poterat: quos multitudo infinita dilatabat. Adiecit: Inuocabāt dñm 7 ipe exaudiebat eos. Quātū valeat sinceritas orationis: in breuitate declaratū est: q2 fideliter supplicātes efficaciter audiebat. **In columna nubis loquebat ad eos. †Quia custodiebant testimonia ei⁹: 7 †pcepta eius que dedit illis.** Nō vacat qd dictū est: In colūna nubis: q2 semp res ista in edificatiōe domus p fortitudine ponit 7 decore. In hac g specie loquebat illis dñs: que venturā fabricā eccl'ie nūciabat. Sed q2 illis tūc p nubē verba fecit: nobis p sanctuz scabellū suū: id est: p incarnationē 7 loqui euidētius 7 apparere dignat⁹ est. Scabellū omnib⁹ tēplis excelsi⁹: omnib⁹ spiritualibus creaturis multo pstantius: sicut dicit apl's: Cui aūt angelo2 dixit: sede a dextris meis? Sed quid mirū si ille scabellū dicit qui se vermi: scarabeo: herbe fullonū / 7 angulari lapidi cōparauit? Nō vtilitatis intuitu: sed hūilitatis affectu: quā sumēdo tantū fecit excelsā: quātū pus fuit in hoc mundo paruissima. Sequit. Quia custodiebāt testimonia ei⁹: 7 pcepta ei⁹ que dedit illis. Reddit causas quare eos exaudire dignaret dñs: q2 ipse illū vere diligit q eius mandata custodit: sicut ipse discipulis dicit: Si me diligitis mādata mea seruate. Testimoniū: est p signa aliqua pcedentis rei posita significatio: sic i heptateucho dic: Hoc erit vobis in testimoniū. Precepta em ptinēt ad legē: quā p moysen visi sunt accepisse. Unde ostēdit efficacissime placere deo: qn a nobis ei⁹ cōpletur imperiū. **Dñe deus noster tu exaudiebas eos: de⁹ tu ppitius fuisti †illis: 7 vindicans in omnia studia eo2ū.** Dicēdo: Tu exaudiebas: 7 tu illis ppitius fuisti: ostendit quidē desideria sancto2 in bonis petitionibus fuisse cōpleta: eosq3 beneficia suscepisse que videbantur necessario postulari. Sed addidit: Et vindicās in omnia studia eo2ū. Hoc ppterea positū est: ne semp nos quererem⁹ audiri: qn vtrūq3 in ipsis videt impletū. Cognoscim⁹ em eos: 7 interdū exauditos fuisse cū peterēt pspera: 7 iterū in studia eo2 vindicatū: ne hūana illis elatio surripere potuisset. Nā quis aliqui fideles sint: 7 magna deuotione venerandi: oportet in eos p tēpore vindicari: ne co2 eo2 ad superbiā videat posse deduci: sicut 7 apl's dicit: Et ne magnitudo reuelationū extollat me: dat⁹ est mihi stimulus carnis mee: angelus sathane qui me colaphizet: ppter quod ter dñm rogaui vt discederet a me: 7 dixit mihi: sufficit tibi gratia mea: nā virt⁹ in infirmitate pficit. Quapropter audiuimus exauditos: 7 in eis intelligam⁹ etiam vindicatū: vt cognoscam⁹ misericordē christū vtrūq3 fecisse ppitiū. **Exaltate dominū deū nostrū 7 adorate in mōte sancto ei⁹: qm sanct⁹ est dñs deus noster.** Et supius quidē pars versus isti⁹ legit vbi facta diuisio est: sed ibi subiunctū est: Et adorate scabellū pedū eius: hic aūt nō montē: sed in mōte sancto dñm pcipit adorari: qd ad montē syon: q est ecclesia referri posse nō dubiū est: q est montiū mons: 7 sancta sancto2: cui⁹ ipse habitato2 est xp̄us. Sic vtrunq3 in sctā ecclesia dicit esse faciendū. Notādū est aūt: qd sanctū dñm in sancto mōte pcepit adorandū: qm sicut laus eius nō puenit o2i prauo: ita nec eius culture loci potest cōgruere turpitudo.

2. Cor. 12

Conclusio psalmi.

Consideremus faciē huius psalmi: quasi duob⁹ luminibus splendere pulcherrimis. Incredulos terret: vt ad supplicationē deuotissimā pducant: fidelib⁹ christū dñm adorare pcipit: q2 ipse nouit exaudire quos diligit. Beata plebs q de tali gaudet impio. Uitale quippe desideriū est: agnoscē 7 amare creato2ē. Quapropter exultationē nobis moueat audit⁹ dñs christ⁹. Fidelis serui est diligere dñantem. Nā qui nō habet carissimū gubernato2ē suū: ipse se pfitetur ho2rendū. Natura qppe rerū est: vt ab eo te diligi posse nullatenus arbitreris: quē cara mēte nō appetis. Diligamus igit vt amemur: queram⁹ vt inueniamus: pulsemus vt ad eū accedere valeamus. Cōtra omnes amētias est eū tepide querere: quē tibi cognoscis eterna beneficia posse pstare.

Explicit expositio in psalmū. XCVIII

Incipit expositio in psalmū. XCIX

Psalmus in cõfessione.

Cum frequẽter in psalmis posita sit ꝓ rerũ oportunitate cõfessio: hic tñ in titulo singularit̃ ꝓbat̃ ascripta: reuera q₂ tot⁹ hic psalmus ad vtrasq₃ ptinet cõfessiones. Una est: qñ pctã nostra de promẽtes culpabiles nos reosq₃ ꝓfitemur: ⁊ miscđiam dñi ꝯcedendã nobis pijs fletibus exoram⁹. Altera: cũ siue nobis benefi cia collata laudam⁹: siue alijs ꝙstita cũ magna exultatiõe veneramur. Cõfessio eñ q̃si ꝯfactio dicit̃: siue penitẽtia: siue laus mltoꝝ ore celebrata: q̃ ideo sic dicit̃: vt ad plurimos ptinere monstret̃. Diuisio.

In ꝑma parte psalmi ꝓpheta cõmonet vniuersitatẽ: vt dñm debeat sб magna iocũditate laudare: q₂ tãti dñi triste nõ decet esse seruitiũ. Et ne semꝑ hoc genere ꝯfessiõis vtendũ crederet xp̃ianus: Secũda parte dicit: vt maloꝝ nostrorũ delicta penitentes: indulgẽtię ipsi⁹ portas intrare mereamur: q₂ misericordia eius ꝑmanet in eternũ. Expositio.

Iubilate deo oĩs terra. Sollicit⁹ ꝓpheta de ꝑplo fideli: ne se putaret sб anxietate tristicię xp̃o dño seruiturũ: primũ a iubilatione cępit: q₂ ipa est iusti ꝑfecta deuotio: dño sub mẽtl iocũditate famulari: sicut ⁊ aplʼs monet: Semꝑ gaudete: sine ĩtermissiõe orate: in oib⁹ gratias agite. Et ne q̃s se minime crederet euocatũ: addidit: Oĩs terra: vt ipse inter hoĩes nõ videat̃ existere: q̃ hãc vocẽ detrectat audire. Iubilatio est eñ: sicut sepe diximus: magnę mẽtl gaudio cõmoueri: nõ tñ in articulata verba ꝓrũpere. Nã qđ dixit: Iubilate. Et subiunxit: Oĩs terra: frequẽter ⁊ ꝑ casus noim discrepantes: magnos indicat sensus. Nã cũ Terra singulari numero denũciet̃: Iubilate dic: qđ ad pluralẽ numeꝝ certũ est ptinere: vt hãc terrã ad hoĩes: nõ ad tellurẽ estimares esse referẽdã: qđ allegorice cõstat intelligi. Allegoria est eñ figura aliud dicens: ⁊ aliud significãs. Seruite dño in leticia. †Intrate incõspectu ei⁹ in exultatõne. Licet seruitia dñi diuersis videant̃ officijs expediri: vt sũt ordines ecclesiastici: monasteria fideliũ: heremitę solitarij: laici deuoti: omnia tñ ad ista tria ṽba ꝓprie referunt̃: vt dño sub leticia seruiat̃: nõ in murmuratiõe aut amaritudine mẽtis: sicut factũ est in deserto: qñ ꝯtra dñm iudaic⁹ ꝑplʼs murmurauit. Sed ista leticia vtiq₃ caritas est: q̃ sicut dicit aplʼs: nõ inflat̃: nõ agit ꝑperã: nõ est ambiciosa. ⁊ reliqua: q̃ hanc virtutẽ egregiã mirabili narratione describũt. Quapropter illi sub leticia dño seruiũt: q eũ supra cũcta diligũt: et inuicẽ se fraterna caritate respiciũt. O libera seruit⁹: o seruitiũ suꝑ cunctas dñatiões eximiũ: qbus talis leticia tribuit̃: q̃lis in regnoꝝ glĩa nõ habet̃. Sed istam leticiã q̃ in h mũdo ꝙcipit̃: vide q̃le ꝑmiũ subsequat̃. Dicit eñ: Intrate in cõspectu ei⁹ in exultatione. Multo difficili⁹: multo ꝙstanti⁹ est ante tãti iudicis gaudere cõspectũ: vbi sic cõuenire cõsciẽtia cõmonet̃: vt gaudia tũc sumat hũilitatis: qñ suꝑbis omnib⁹ ꝓbat̃ esse terribilis. Scitote qm̃ dñs ipse est deus: ipse fecit nos ⁊ non ipsi nos. †Nos aũt pplʼs eius ⁊ oues pascue eius. In capite versus hui⁹ ꝯtra ꝑfidiã loquit̃ iudeorũ: qui dñm saluatorez nõ putãdo deũ: in creatorẽ suũ manus inijcere ꝙsumpserũt. Scitote dixit: intelligite qđ iste dñs quẽ dei filiũ minime credidistis: Ipse est de⁹ qui fecit celũ ⁊ terrã: qui nos quoq₃ ad suã imaginẽ silitudinẽq₃ plasmauit. Et ne putarẽt hũanã creationẽ patrũ semina esse deputandã: adiecit: Et nõ ipsi nos. Nã q̃uis natiuitati nostrę ministeriũ ꝑbeat carnalis operatio: tñ ille in hũc mũdũ nos ꝓbat̃ adducere: qui cuncta facit ad existẽtiã ꝑuenire. Sequit̃. Nos aũt populus ei⁹ ⁊ oues pascuę eius. Uenit ad ꝑplm fidelẽ ꝑ cõparationes pulcherrimas: quid sit ostendẽs: Oues: q₂ simplices sũt: ⁊ ipse earũ pastor est verus. Pascua eius: id est: diuinarũ scripturarũ copiosa ⁊ dulcis epulatio. Ipsa sunt pascua: quib⁹ fidelis anima saginat̃: ⁊ ad futurę beatitudinis amena ꝑducitur. Sic istis tribus versibus cõplexus est: quid agere: quid credere: qd intelligere debeat christian⁹. †Intrate portas eius in confessione: atria eius in hymnis †cõfessionũ. Laudate nomen eius. Uenit ad secundã partez: vt q₂ supius dixerat in dñi laudib⁹ esse iubilãdũ: nũc doceret queadmodũ illi vnusquisq₃ debeat cõfiteri. Portę dñi: sunt hu-

Marginalia: ET — i. Thessal. 5 — P — Sche — P — Al. Introite — i. Cor. 13 — Al — Al — Al

mnis penitētiā: baptismū sacrum: caritas sancta: elemosynę: miscōia: cęteraq mādata: p quę ad ei⁹ possum⁹ puenire cōspectū. Hortat ergo ppheta: vt p hanc hūilitatis cōfessionē: pmo ianuas miscōię dñi intrare debeam⁹: ne nos extra ouilia seuiētis lupi possit rapacitas iuenire. Adiecit: Atria ei⁹ in hymnis cōfessionū. Atria eius: ⁊ hic subaudis: intrate. Significat enim pphetas: euāgelistas: ⁊ quicūq dño aspirāte docuerūt. Dicta eī illoꝝ dñi cōstat esse palacia: qñ ipse in eis inuenit: si deuota mēte pquiritur. Sed vt hāc cōfessionē diuideres a priore: posuit: In hymnis: qualis fuit illa dñi saluatoris: cum dixit: Cōfitebor tibi pater dñe celi ⁊ terrę. Nō eī p suis peccatis aliquid cōfessus est: sed laudes patri sincera dilectione psoluit. Congruus eī ordo seruatus est: qꝛ dū illa prius offert: ista iam secura subsequit. Addidit: Laudate nomē ei⁹. Ubi ponenda subdistinctio est: qꝛ sequēti versui cōstat esse inngendū. Qm̄ suauis est dñs in eternū misericordia ei⁹: ⁊ vsq in seculū seculi veritas eius. Ne quis se putaret laudando fatigari: aut cōtinuo labore flaccescere: causaꝫ reddidit quare pdicandū est nomen eius: id est: qm̄ suauis est dñs. Qñ eī puenit in suauitate defect⁹: aut pōt anim⁹ expleri vbi semp pficit appetit⁹? Delectatio ista nescit habere fastidiū: vbi sic mens cōsolata reficit: vt nullaten⁹ tñ eius desideria deponant. Et ne suauitatē quā dixit crederes esse tēporalem: In eternū dicit ei⁹ miscōiam pmanere: qꝛ cū semel pstiterit futura bona: ab ipo tñ ppetue seruantur illesa. Adiecit: Et vsq in seculū seculi veritas ei⁹. Seculū seculi: ⁊ istud significat qđ nūc agit: ⁊ illud qđ credim⁹ esse venturū: qm̄ ⁊ hic est veritas dñi: sicut legit: Ueritas de terra orta est: ⁊ in illo seculo: vbi pmissionū eius dona cōplentur: ⁊ ipse cū sanctis suis gloriosa pennitate regnabit.

Cōclusio psalmi.

Mirabiliter hic psalm⁹ vtrasq nos cōfessiōes edocuit: vt ⁊ alacres domino iubilem⁹: ⁊ pctōꝝ nostrorum vulnera sine intermissione plangam⁹. In hoc eī mūdo: vtrūq necessariū est: vt nec in tristicia desperet dei seru⁹: nec iterū animus ei⁹ psperi reddat elatus. Nā sicut sanitas hoīs humorū pace consistit: ita pfectus est christian⁹ q̄ fuerit inter harū rerum vicissitudinē immobiliter tēperat⁹. Suscipiam⁹ ergo alacri mēte: q̄ dicta sunt. Qualis eī sit ista deploratio: ex hoc dat intelligi: vt in ea pcipiat dñs esse laudādus: merito quia inde puectus euenit nō reatus: nō pena/ sed pmia: nō deformis seruitus/ sed pulchra libertas.

Explicit expositio in psalmū. XCIX

Incipit expositio in psalmū. C

Psalmus ipsi dauid.

Quāuis tituli ab historijs tracti: virtutē videant indicare psalmoꝝ: tñ ⁊ simplices idē cōtinere noscūtur. Est siquidē text⁹ iste mirabilis: ⁊ in forma pfectę sanctitatis inclusus: q̄ cētenariū fructū debeat expectare pmiorum. Sed ideo verba noscit pmisisse notissima: vt ei⁹ virtus simplex atq perspicua: sensus lucidissimos ac nimis honorabiles indicaret. Psalmus eī: sanctā significat operationē. Ipi dauid vbi ponit: totū christi virtutib⁹ applicat: vt nihil de isto terreno rege intelligas: sed omnia de illo celesti dicta cognoscas fuisse.

Diuisio psalmi.

Congregatio illa sctōꝝ: quā p vniuersum mundum catholica parit ⁊ multiplicat ecclesia. In prima parte psalmi cātare se dicit dño miscōiam ⁊ iudiciū cōsortiaq refugere pessumoꝝ. Scđa parte fideles se asserit diligere: ⁊ cū eis gratissima habitatiōe versari. Demones autē cū suis imissionib⁹ de suo corde repellere: q̄s nouit cū dei famulis nō habere vllatenus portionē: vt tali institutiōe formati: et appetere bona ⁊ mala renuere debeamus.

Misericordiā ⁊ iudiciū cātabo: tibi dñe psallā. **Expositio.** Celestis in terra multitudo beatoꝝ ptulit initiū: qđ breuiter cūcta cōcluderet. Ptās eī dñi semp: aut miseret: aut iudicat. Sed neq misericordia ipsi⁹ sine iudicio: neq iudiciū sine misericordia repit. Utraq eī se mutua societate cōiūgūt. Nec factū eius aliquod puenit quod nō plenū cunctis esse virtutibus sentiat. Nam sicut hic dixit: Misericordiā ⁊ iudicium: alibi dicit p his duobus nominib⁹: iusticia ⁊ pax. Et iteꝝ: misericordia ⁊ veritas: vel iusticia

A PP

⁊ iudiciū ꝑparatio sedis tuę: vt vbiqꝫ deuz pium demōstret ⁊ iustū. Quod gen⁹ locutiōis inter ꝓpria scripturę diuinę cōnumerari posse nō dubiū est. Nā ⁊ in illo aduentus sui tēpore glorioso: ꝑmo loco misc̄diaꝫ facit: qn̄ dicit: Venite benedicti patrl mei. ⁊c̄. sed nō sine ęquitate: qꝛ fidelib⁹ sua promissa restituit. Postea vero iudiciū sequitur: cū dixerit impijs: Discedite a me maledicti in ignē ęternū: qđ tn̄ nō est sine pietate: qm̄ post multā patientiā noscit̄ ꝓferre vindictā. Vides ergo hęc duo ⁊ consentanea sibi esse: ⁊ suis ordinib⁹ collocata radiare. Audiāt itaqꝫ misericordem dn̄m pctōres: qui de sua nequiter salute desperent. Intelligāt supbi iudicē: qui malū suū non estimāt esse puniendū. Ita hic totū cōpendiose plenissimeqꝫ cātatū est: qm̄ in his duobus sermonib⁹: ⁊ cūcta opera dn̄i: ⁊ toti⁹ ecclesię ędificatio ꝓbat̄ esse narrata. Adiecit: Tibi dn̄e psallam. Dn̄o psallit: qui bonis factis suis eū placare cōtendit. Ipsa ē em̄ suauissima virt⁹ harmonię: qn̄ vox cognoscit̄ operib⁹ cōsonare. Nā si hę duę res discrepabili sibi varietate dissentiāt: neqꝫ q̄ possūt psalmodię temperatā efficere cātilenam. Nec ad aures dn̄i venit: qđ se mutua cōtrarietate cōfundit.

Matth. 25 — Ibidē

Et intelligam in via immaculata: quādo venies ad me. Hic versus de superiorib⁹ pendet. Nā si disciplinabilis illa psalmodia cōpetēter dirigat̄ ad dominū: vide quid ꝑstat: vt intelligat in via imaculata: qn̄ ad se domin⁹ venire dignet̄: quē magnopē sustinebat. Intelligā dicit: id est: credā puro cordis affectu: vt qđ oculis carnalib⁹ nō videbat: viuaciter cōspiceret animę desiderātis adnisu. Et qm̄ tale desideriū spiritualiter iam vidētis erat: dicit quēadmodū venire disponat: In via scꝫ imaculata: qꝛ christus dn̄s peccata nō habuit: qui ⁊ p hunc mundū imaculatis gressib⁹ ambulauit. Hoc est em̄ qđ dicit: Et intelligaꝫ in via imaculata qn̄ venies ad me.

Perambulabā in innocētia cordis mei: in medio domus mee. Hypotheticus denuo syllogismus aperit̄. Si iustus pambulat in inocentia cordis in medio dom⁹ dn̄i: non ꝓponit ante oculos suos rem malaꝫ. Attamē iust⁹ pambulat in innocētia cordis in medio domus dn̄i: nō ꝓponit igit̄ ante oculos suos rem malā. Nūc sequētia videam⁹. Dicendo: Perambulabā: ostēdit vitā mūdi isti⁹ nō se studiosissime pquisisse: sed tanqꝫ transitoriā fuisse decursā. Ac deinde: quid possit innocētia paucis verbis absoluit̄: vt in medio domus dei habitare merereт̄: quaten⁹ ⁊ reliquis bonū exemplū ꝑbeat: ⁊ ipa honorabili cōuersatione reluceat. Nā quātū valeat innocētia: hinc dat̄ intelligi: vt ꝓpter gratissimā simplicitatē in colūbę specie spiritussanct⁹ appareret: ⁊ ꝓpter māsuetudinē beatā: agnū se vocari dei filius elegisset: designās qm̄ illa cęlestis ⁊ vera sapientia in pectoribus placidis atqꝫ humilib⁹ cōquiescat.

Syl.

Nō ꝓponebā ante oculos meos rem malā: faciētes ꝑuaricationes odiui. Nō adhesit mihi. Quoniā superius dixit: ambulasse se in medio eccl̄ię in innocētia cordis sui: nūc p figurā Etiologiā: quę latine appellat̄ causę redditio: hoc duobus modis exponit. Primo dicēs vsqꝫ ad positā diuisionē: cū vitiosis se nō habuisse consortiū. Deinde vsqꝫ ad finē psalmi: asserit cū fidelib⁹ suā se posuisse nihilomin⁹ portioneꝫ: ⁊ de corde suo diaboli fugasse versutias. Sic maximā partem hui⁹ psalmi: hęc figura coḡscit̄ esse cōplexa. Nunc ad exponēda verba redeam⁹. Qui deū credit vltorē: rē malā ante cordis sui lumina nō ꝓponit: qꝛ necesse est vt despiciat terrena: qui noscitur cōsiderare cęlestia. Sed qui in mundo erat: rem malā ante suos oculos quomō poterat nō habere: nisi qꝛ illi talia displicebāt: nec eorū vitiosa delectatione capiebat̄. Iuste ergo dixit sancta ꝯgregatio: ante oculos cordis sui se nō posuisse nequicias: quas de penetralibus suę mentis excluserat. Recte siquideꝫ illas res videre non dicimur: quas nullis delectationibus intuemur. Sequitur. Facientes ꝑuaricatiōes odiui. Exposuit quēadmodū mala ad eius nō potuerint internos oculos peruenire: quia ꝑuaricationes hominū iugiter habuit odiosas. Illas em̄ res vnusquisqꝫ respicere dicitur: quas ⁊ diligere posse iudicatur. Nam q̄uis ante faciem nostram veniāt: tamen in conspectu mentis nostrę nō sunt quę execrabili abominatione refugimus. Addidit: Non ad-

hesit mihi. Hoc coma oīno suspēsū est: desi derat eñ caput versus sequētis: id est: cor prauū: quod frequēter factū scdm hebreos in psalterij versib⁹ inuenimus. Cor eñ prauum adherere nō potest: nisi peccatoꝝ iniquitate distortis. Inuicē quippe sibi equalia vota glutinantur: et ediuerso diuidunt quecunqꝫ cōtraria sunt: nec prauū recto cōuenit: quia moꝝ varietate dissentit. Hic aūt status incidit cōiecturalis: vbi queritur: aut cū quib⁹ cōuiuat: aut quō viuat. Cor prauum: †declinantes a me †malignos non †agnoscebā. Diximus: Cor prauū superiorib⁹ esse iungendū: vt absoluta sententia subsequatur. Declinātes a me malignos nō agnoscebā. Declinātes a me malignos: hereticos dicit: qui prauis dogmatibus a catholica pdicatione dissentiūt: et declinātes semitas rectas: vias pessimas se auditores qꝫ deducūt. Nō agnoscebā dixit: quoniam cū se baptizatos atqꝫ signatos asserāt: nō in eis agnoscitur diuina dilectio: qui blasphemi pbantur in dño. Illi eñ a christianis veraciter recognoscuntur: qui se fidei prauitate nō polluūt. Detrahentē †aduersus pximū suuz occulte: hūc psequebar. Detrahit heretic⁹ catholico: quando absentē aliqua oblocutione dilacerat: nec audet palā cōtendere: qui se nouit irratiōabilia vendicare. Hos dicit psequēdos: vt ad veritatis studia cōcitentur: qui decepti varijs questionibus eluduntur. Proximū eñ dicimus: et carnis nobis societate cōiunctū: et aliqua legis vicinitate sociatū. Nam dū quidā eoꝝ nobiscum vetus ac nouū testamentū suscipere videantur: recte tamen intelligere scripturas diuinas detestabili voluntate cōtemnunt. Superbo oculo et insatiabili corde: cum hoc nō edebā. Duo eē dicit genera pfidoꝝ. Unū sicut superi⁹ posuit: quod pximis detrahit: sed illud iam quēadmodū curari possit ostendit. Aliud vero quod supbo oculo: id est: volūtate ptumida et insatiabili corde a blasphemijs non recedit: sic dicit esse vitandū: vt iam nec ipsum cū eodē debeamus inire cōuiuiū: ne aures christianoꝝ abominādis sermonib⁹ inquinentur. Sed et hoc acrius quidē tamē genus curatiōis indultū est: vt cū se mens impia sanctis viris execrabilē viderit factā: errorem suū adhibita satisfactione recorrigat. Nā si apostol⁹ dicit de christianis male viuētibus: cū his nec cibū sumere: quātomagis hoc fieri cōuenit de truculētis atqꝫ obstinatis hereticis? Siue hoc spiritualiter intelligēdū est: de corpore dñi saluatoris: vt cū illis cōmunicatio nō edatur: a quib⁹ fides christiana discerpitur. Et intende: quia siue superiora que dicta sūt: siue que in secūda diuisione dicenda sunt: omnia ptinent ad statū cōiecturalē: in quo maxime diserta oratorū exercentur ingenia. Oculi mei †sup fideles terre vt sedeant †hi mecū: ambulans in via inmaculata hic mihi ministrabat. Sācta illa cōgregatio: venit ad secundā partē. Et sicut supius abominabiles sibi reddidit infideles: ita nunc recte credentiū viroꝝ desiderat habere consortiū. Illos eñ cordis oculos quos auertebat a pessimis: nūc se pfitetur sociare cū sanctis. Fideles terre dicit: qui p totū mundū habitāt christianos. Sedeāt autē mecū: id est: in fidei vnitate pmaneant. Per hunc eñ situ: et requies designatur: et immobilitas mentis ostēditur. Volunt hoc aliqui pter excellentiā dictorum et christo dño euidēter aptare. Sed subita nō est pmutatio faciēda: vbi se tamē introducta pōt explicare psona. Sequitur. Ambulans in via imaculata: hic mihi ministrabat. Hec est reuera fideliū christianoꝝ manifesta pbatio: et sua vita clarescere: et ministrorum cōuersatione relucere: sicut iam in decimoseptimo psalmo dictū est: Cū sancto sanctus eris: et cū viro innocēte innocēs eris: Et cū electo electus eris: et cuz puerso puerteris. Sed quamuis hoc nec a laicis videatur exceptū: tamen specialiter sacerdotib⁹ pbatur impositū: vt tales ministros habeant: qui diuinis regulis nō repugnēt. Non habitabit in medio domus mee: qui facit superbiam. Adhuc in dictis superiorib⁹ perseuerat. Negat eñ cum superbis sibi fuisse aliquā portionem: ne crederetur eos pbasse: quorū familiaritatē sibi videbatur adiungere. Illud aūt quod posuit: In medio domus mee: hoc vult intelligi: quia nihil commissum talis habuit: nullo honore preminuit: nulla potestate letatus est: vt quasi in medio domus essevide-

j. Cor. 5

Al. ad
Al. nō hꝫ

Ps. j7

retur: cui patrisfamilię serenus anim⁹ arridebat. Unde cognoscim⁹ talia nos habere in susceptis debere iudicia: vt nullaten⁹ pessimis hominib⁹ faueam⁹: nec nobis grati videanẽ esse: qui morũ prauitate vitãdi sunt. **Qui loquitur iniqua nõ direxit in cõspectu oculorum meorum.** Et hic quoq₃ versus: ad supiora respõdet. Dicit enĩ sibi nõ placuisse: qui aut iniquis detractionib⁹: aut prauis noscebaẽ studere colloquijs. Iniquũ enĩ: ad totũ ptinet: qd diuina pietas execraẽ. Nõ direxit: significat nõ pfecit. Illos enĩ dirigi dicim⁹ qui accedendo pficiũt: aut aliqua psperitate melioranẽ: qd vtiq₃ nõ solet eis cõtingere: qui tortuosis student semitis ambulare.

Et matutino **In matutinis iterficiebã omnes peccatores terre.** Postq₃ dixit malorũ se fugisse cõsortia: vnde plerũq₃ possũt euenire peccata: nũc ad mẽtis suę interiora cõuersus: illã pestẽ tyrannicã vastatricẽ generis hũani: id est: prauã demonũ suggestionẽ: queãdmodũ de penetralib⁹ suis expulerit decẽter exponit. In matutinis: in ipis videlicet initijs dicit: qñ in nobis suggestiones diabolicę velut dubia crepuscula ceperint apparere: tũc oratiõe debẽt eijci: tũc abominabili execratione detrudi: ne paulatim noxię crescẽtes: velut dies nos nebulosissima cõprehendat. Peccatores aũt terre: sunt demones: qui vniuersã carnẽ deducunt prauis immissionib⁹ ad reatũ. Peccatores enĩ iuste dicunẽ: quoniã peccatores faciũt. Ipsi ergo cũ suis operib⁹ interficiũtur: animę hominũ sine dubitatõne saluãtur. Hoc autẽ fieri manifestũ est: qñ nobis cõpunctio lachrymarũ diuini roris miseratione cõferẽ. Nec enĩ eã quãdo volum⁹ offerre ualemus: sed tũc pendiẽ: quãdo ipsius largitate pstatur.

Et Ut disperderem **Et disperdã de ciuitate dñi: omnes operantes iniquitatem.** Ciuitatẽ dñi: animã piam patres esse dixerũt. Unde diabolus disperditur: quãdo a sua intẽtione remoueẽ. O crudelis: o tyrãnice voluntatis iniquitas: nõ sufficit: q₂ homies mori fecit: sed adhuc ne recuperati possint viuere vehementer insistit. Sed tu dñe qui vides impudẽtissimũ hostem: pstã validã defensionẽ: ne ille ad votũ suũ pueniat: qui te nobis infensũ facere insatiabili calliditate festinat. Tuis te verbis: tuis cõmonitionibus exoramus: Judica dñe nocẽtes me: expugna ipugnãtes me: apprehende arma & scutũ: & exurge in adiutoriũ mihi. Ps.

Cõclusio.

Cognouimus qualis fuerit iste sanctissimus: qui in medio domus diuinę: misericordiã & iudiciũ dñi pura mente cantauit: queãdmodũ malos absolute vitauerit: bonis autẽ fuerit gratissima societate cõiunctus: pcupiscentias cordis sui saluberrima deliberatiõe piecerit: vt merito hunc numer⁹ optinuisse videaẽ: qui speciẽ desiderabilis coronę digitorum dextrę manus inflexiõe designat. Hoc donũ martyrum: hoc est virginũ munus: & qcquid est eximiũ i ecclesia: tali fructu peruenire demõstraẽ ad pręmiũ: sicut dicit apostolus: De reliquo reposita ẽ mihi corona iusticię: quã reddet mihi domin⁹ in illa die iustus iudex. Orbis ipse terrarũ: h schemate fertur ambiri: celũ innumeris auctorib⁹ legimus esse cõuexũ: stellas videmus sphęrica rotunditate fulgentes: solẽ ipm circuli pulchritudine radiare. Lunã quoq₃ certũ est in hac venire formã: quãdo noscitur esse pfecta. Et ideo cõsideremus cuius hęc psona sit meriti: cui⁹ elegãtię cõprobeẽ: vt in hoc calculo posita esse videaẽ: qui & pręmiorũ ingentiũ cõtinet dignitatẽ: & creaturarum cęlestiũ portat imaginẽ. Pudet enĩ dicere peccatis obnoxiũ cẽtenarij numeri fęcunditate puectũ: & quod sanctor⁹ diximus meritis applicatũ: indigno mihi fuisse collatũ. Sed pręstet diuina potẽtia: vt nihil adiudicatione sua gaudere nos faciat remissione pculdubio peccatorũ: & non p meritis nostris damnet: qui liberare solus pręualet cõfitentes.

Explicit expositio Cassiodori in psalmũ cẽtesimũ & vltimũ secũdę Quinquagenę.

Cassiodori Clarissimi Senatoris Romani in tertiam Quinquagenā Psalterij expositio incipit.

Titulus psalmi centesimi primi.

Oratio pauperis cum anxius fuerit: et coram domino effuderit precem suam.

Quamuis aliqui presentem psalmū domino saluatori aptandū esse putauerint: cōueniēs videt afflicti magis et gemēt[is] paup[er]is: sic et titul[us] ipse ptinet: introducere in hac relatiōe psonā: quia multa sunt q̄ illi immaculate sancte incarnatiōi neq̄ant puenire. Primū: quod anxius nusq̄ fuisse legit dominus christ[us]. Anxi[us] est eni: q̄ in graui discrimine pstitutus: nullā partē quā seq̄ debeat nouit eligere. Deinde: qd i textu psalmi habet: Oblit[us] sum manducare panem meū. Et illud. Quia cinerē tanq̄ panē māducabā: et potum meū cum fletu temperabam. A facie ire et indignatōis tue: q[ui]a eleuans allisisti me. Et alia q̄ cum labore maximo vendicātur: si ipi domino psentiam[us] aptari. Sz quoniā g[ra]uiter vulneratū: et duris calamitatib[us] plenū orōnē fundere conueniebat assiduā: anxij pauperis psona cōgruēter apposita est: cuius vocem nec verecūdia vlla cōprimeret: nec indigētie necessitas abstineret. Nam cuz dicit: Corā domino: talem orationē vult intelligi: que de sacculis anime ante pedes regios q̄si aurei metalli copia decora fundatur. Vix enim reperies: sicut quidam dixit: vt orāti cuiq̄ nō aliquid inane et aliene cogitatōis incurrat obstaculū: et intētionē q̄ in deū mēs dirigit declinat ac frāgat. Et iō certamē magnū atq̄ saluberrimū est orationi cepte iugit iminere: et cū adiutorio dei obsistere viuacit suggestionib[us] iimici: q̄ten[us] fixa semper ad deum mēs stabili intētiōe ptēdat: vt merito possit dicere: qd ait ap[osto]l[u]s: Certamen bonū certaui: cursum psūmaui: fidem seruaui. Tales sunt paupes christi: q̄ non solum pro suis malis: verumetiā pro totius mundi calamitatibus intercedere comprobantur. Egēt in hoc seculo: sed sunt locupletes deo. Vitijs vacui: sed virtutibus pleni. Despecti hominibus: sed acceptabiles christo. Nam iste qui se primū lamētabili afflictione discruciat: tāta gloria ,p[ro]phetie in subseq̄ētib[us] refulget: vt euidenter possit agnosci: quo ibi munere coronetur: quando iam hic spe tanta reficitur. Et nota quia dum vbiq̄ in titulis nomia sint posita: hic pauper sine nomine introducitur ad loquēdum: scilicet vt cum vni dat: omēs sibi paupes christi cognoscerēt attributum. Animo p[re]terea cōdendū est: hunc psalmum quartum esse ex his qui notant oratio: q[ui]uis penitētium quintus esse videatur. Sciendu3 est plane: orationū duo esse genera. Vnū qn̄ dn̄s christus orat ad patrem: nō pro peccatis suis que omnino non habuit: sed humanā naturam ab aduersitatibus huius seculi postulat liberari quam est dignat[us] assumere: sicut in sextodecimo psalmo: et in octogesimoquinto cōstat effectū. Aliud vero: cū in psalmo octogesimono introducitur moysi persona reuerenda in typo sacerdotali: qui pro peccatis tā suis q̄ generalibus deprecatur: necnon in p[re]senti psalmo psona pauperis adhibetur: qui sub penitētie humilitate anxius clamat ad dominū. Et ideo omis penitētia et oratio: non autem omnis orō penitētia est: qn̄ et ille orauit: q̄ nihil admisit qd reatui potuisset ascribi. Sic isti psalmi q̄ orōnis titulo p[re]notātur: cum suis ,p[ro]prietatib[us] ,p[ro]bant expliciti.

Diuisio.

Paup iste mūdanis diuitijs egēs: s[ed] supnis v[ir]tutib[us] abūde ditissim[us]: in exordio psalmi m[u]ltipliciter dominū rogat: vt ei[us] clamor ad ipm puenire mereat: q[uonia]m iugi afflictōe ptrit[us]: ossa sua sic in frixorio dic ee pfrixa. Seq̄tur flebilis nimis et dolēda narratio: q̄ est manifestatio necessitatū et ,p[ro]babiliū lingua causarū. Et ne post tot aspas calamitates de castigatione sua videret ingrat[us]: tertia pte dn̄i laudes dulcissima nimis intētiōe ,p[ro]seq̄tur: cuius aduetu pstruendā dic eccl[es]iam. Et cum sint omnia permutāda: ipe tamen permaneat in eternu3. Infertur etiā sub hilaritate nimis votiua pclusio: sancto[rum] semen ibi esse dirigendum: vbi habitat dominus in gloria sempiterna. Sic lex illa penitentiu3 regularis: plenissime noscitur fuisse completa. Inchoauit enim a lachrymis: finiuit in gaudio.

Expositio psalmi.

Al. veniat

D Omine exaudi oratõnē meā: ꝛ clamor meus ad te†perueniat. Uidēs ꝑpheta ante aduentū dñi hūanos crescere indesinēter errores: ꝑsonā paupis ꝑueniēter assumpsit: q̄ calamitates mundi pęnitētię hūilitate defleret: vt cito illi misericors ſbueniret: quē tot mala adunato fasce deprimebant. Dic̄ eñ: Dñe exaudi orõnem meam: scilicet eā quā pi⁹ allegator ꝑ totius mūdi libatione fundebat. Sanctoꝝ enim cõsuetudo est: sic dolere calamitates alienas vt ꝑprias: sicut apl'us ait: Quis infirmat̄ ꝛ ego ñ infirmor? Quis scādalizatur ꝛ ego nõ vror? Seqtur. Et clamor meus ad te ꝑueniat. Nouerat hic paup doctus lege diuina p̄cib⁹ pctōꝝ nubē q̄ndam frequent̄ opponi: de q̄ hieremias dic̄: Opposuisti nubem: ne trāseat oratio nr̄a. Abachuc q̄ꝫ ꝑpheta: idem dicit: Usqꝫquo dñe clamabo ꝛ nõ exaudies: vociferabor ad te iniuriā accipiēs ꝛ non intendes? Quapropt̄ memor istaꝝ reꝝ: anxi⁹ suū clamorē festinabat ad dñm peruenire: ne delictis impediētibus remediū a dño tardaret accipe: q̄ multis ꝑbabat̄ calamitatib⁹ ſbiacere. Prio eñ posuit orõem: nūc adiecit clamorē: vt studia supplicationis creuisse cognosceres: cui⁹ orõem in clamorē maximū ꝑrupisse sentires. Hūc aūt modū sctē orõnis seruandū deuotissimus xp̄ianus intelligat: vt idipm̄ cogitet qđ orat: ipum respiciat mēte cui supplicat: oēs supfluas cogitatiões excludat. Aliud nõ admittat extraneū: ne vt ait qdam: purissimis fontib⁹ apros imittere videat̄ impuidos. Hinc etiā scti ambrosij sm aplm: horę sextę: rose⁹ hymnus ille redoluit. Ait eñ: Orabo mēte dñm: orabo simul spū: ne vox sola deo canat: sensusq̄ꝫ noster alibi duct⁹ aberret fluctuans: vanis ꝓuent⁹ casibus. Tūc eñ deo accepta est orõ canenti um: si pura mēs idē gerat qđ explicat vox cantici. †Ne auertas faciem tuā a me: in quacunq̄ꝫ die tribulor. Recolebat paup iste beatissim⁹: renuisse dominū ꝑ esaiam ꝑphetā: ꝑtinaciū mūera peccatoꝝ: cū dicit: Sanguinē vituloꝝ ꝛ agnorum ꝛ hircoꝝ nolo: cū veneritis ante ꝯspectū meū: qs q̄siuit hec de manib⁹ vr̄is? Talia metuēs iste atq̄ꝫ recogitans petit: ne sacrificiū qđ imolabat: id est: pęnitētiam suam ita despiceret: sic̄ sup̄ meminit de imolationib⁹ pessimoꝝ. Sic ꝛ q̄nquagesimus ait: Cor ꝯtritū ꝛ humiliatū de⁹ nõ spernit. Supplicat itaq̄ꝫ: ne a ꝯspectu dñi reddatur alien⁹. Ista eñ regula recte petitionis est: vt nos respiciens pctā nostra despiciat: q2 sic nos miserat⁹ absoluit si illa nõ cõspicit: sicut iam in q̄nq̄nagesimo psalmo dictum est. Auerte faciē tuā a peccatis meis. Quapp̄t nõ incõgrue de psalmo pęnitētię pęnitētis mutuamur exēpla: cū ꝛ sensus par ꝓbet̄ ꝛ causa cõsimilis. Addidit: In q̄cunq̄ꝫ die tribulor. Quacūq̄ꝫ die: ñ cõtinuatione significat ꝫ interualla tempis fuisse declarat: quando vrgebat maximis vulneribus pctōꝝ: quādo eū detestabilis ꝓmebat inimic⁹: vt quasi sub crudeli fera posito: liberator ꝓ̄ijssim⁹ ſbueniret. Inclina ad me aurē tuā. In quacūq̄ꝫ die inuocauero te: velocit̄ exaudi me. Multis q̄dem modis: ꝫ vna petitio ē: vt orationē pauperis dñs exaudire dignet̄. Quę figura grece dr̄ Epimone: latine repetitio: q̄tiēs diuersis verb eadē dicit̄ sub iteratiõe sentētia: qđ p hos tres ṽsus a ꝑncipio factū eē declarat̄. Inclina aurē: ꝓbe dicit auditū. Unde ꝛ auris ipa ab auditu dicta ē: q2 nõ erāt merita: q̄ se ad ipm̄ erigere potuissent. Auris ṽo dñi: ꝑ clementia ponit̄: q̄ ꝓces supplicū benign⁹ exaudit. Nā cum totos audiat: totos videat: solos illos audire dr̄: q̄bus p̄stare dignat̄. Seq̄t̄. In q̄cunq̄ꝫ die inuocauero te: velociter exaudi me. Quātū se in humilitate pęnitens iste prona mente prostrauerat: tantū in ipa supplicatione crescebat. Nam duꝫ ꝑus dixisset: Inclina ad me aurem tuā: iam ꝯfidentius petit: vt celerius mereatur audiri. Nam q̄ velocitatē postulat: de impetratione securus ē. Quia defecerūt sicut fum⁹ dies mei: ꝛ ossa mea sicut†in frixorio confrixa sunt. Subiūxit causam deprecationis suę: vt illud orationuꝫ tam ingens desideriū miseriaꝝ cognosceret̄ fuisse multaꝝ: ꝛ facilius beniuolētiaꝫ pij iudicis obtineret: magnaꝝ calamitatū alliga-

2. Cor. xj

Thren. 3

Abachuc. j

j. Cor. 14

Al. Non

Esa. j.

ta necessitas. Fumũ videm⁹ de flāma quidem egredi: sed in auras liqdas tenuissime dispari: nec substantia ei⁹ manet: ꝗuis ex corpali incēdio generat⁹ eē videat. Merito ꝗ dies pctõꝝ: globis fumiferꝭ exequātur: q̄s inuolutis ac tetris actiõib⁹ decepti homies pdiderũt. Qd̓ maxime ad supbiā mũdi respicit: q̄ q̄nto plus extollitur: tāto ampli⁹ euanescit. Iste eñ paup ad humilitatē salutiferā christi vehementer intētus erat: q̄ diabolicā arrogantiā supbiāq₃ dānabat. Seqtur. Et ossa mea sicut in frixorio cõfrixa sunt. Sicut opiniõe ꝓspera benemeritoꝝ ossa: id est animi fortitudo pinguescit: quādo eoꝝ ꝯsciētia felici recordatione letat: sicut dic̄ salomõ: Fama bõa impinguat ossa: Ita recordatiõe ꝯria pctõꝝ virt⁹ tanq̄ frixa ꝯhitur: dū oblocutiones hoim: ꝛ ꝯsciētię suę iudicia ḡuiter expauescit. Siue hic frigit̄ peccator: q̄m futuros ignes incēdiaq₃ formidat. Na₃ q̄ se pauescit arsuꝝ: ipius incēdij terrore iā frigitur. Queri solet: qd̓ sibi velit: qd̓ talia se dicāt penitētes ppeti: q̄lia hũana natura nõ preualet sustinere: Primũ ē: qd̓ p exaggeratione positā magnitudo delicti bñ põt intelligi: cui tāta satisfactio videt̄ offerri. Deinde: qd̓ ad noua vitia non trahũtur: q̄ se de p̄teritis plurima debere cog̃scunt. Percussus sum† sicut fenum ꝛ aruit cor meũ: q₂ oblit⁹ sũ † māducare panē meũ. Per opationes hũilimas beniuolētia iudicꝭ cõparata: venit ad miseriaꝝ suarũ flebilem narrationē: vt cito remediũ sumeret: si passionē suā pio medico nõ taceret. Bene aũt gen⁹ humanũ fęno transitorio ꝯparat̄: qd̓ ꝛ viriditatis habet lętitiam tpalem: ꝛ pcussum facile sentit iniuriā. Sic q̄diu in lege dñi mādatisq₃ cõsistim⁹: tāq̄ viridia fęna vegetamur: ꝫ mox vt ab eius p̄ceptis fuerim⁹ diabolica falce succisi: statim arescimus: ꝛ cor nr̃m peccati sterilitate siccat̄. Nõ eni beneficij eius pabulũ habere põt anima: a quo delictis faciētibus ꝓbat̄ eē diuisa. Illi autē semp hilares: semper ameni sunt: q̄ a iussis dñi nõ recedũt. Seqtur. Quia oblitus sum māducare panem meũ. Reddit causa₃: cur pcussum cor eius aruerit: q₂ oblitus fuerat panē suum māducare: vnde se nouerat spũaliter posse saciari. De isto eñ pane dñs dicit: Ego sũ panis vitę q̄ de cęlo descēdi. Nam queadmodũ pořat de amissiõe panis ꝯq̄ri corpalis: q̄ se ieiunijs gaudebat affligi: Hinc eñ exprimit̄ natura peccantiũ: q₂ dũ delictu₃ appetit̄: cõtemplatio dñi non habet̄. A voce gemitus mei: † adheserũt ossa mea carni meę. Perscrutandũ est quid velit intelligi: A voce gemit⁹ mei. Est eni vox gemit⁹ ei q̄ filiũ perdit: cui aut possessio iuadit̄: aut cui seculi isti⁹ delectatio grata subtrahit̄. Sed vox ista nõ est gemitus beatoꝝ. Illi eñ gemunt ꝑpter talia quib⁹ seculũ placet: q₂ peritura desiderant: ꝛ ad dñi mime ꝓmissa festināt. Illo aũt gemitu affligebat̄ iste sanctissim⁹: quem mundi amatores poti⁹ irriderent. Ideo eñ addidit: Mei: vt se a mũdanis desiderijs monstraret exceptũ. Seqtur. Adheserunt ossa mea carni meę. Istud si ad litterā velis aduertere: afflictis nimiũ nõ potest ꝯuenire: quia ꝛ pinguibus ꝛ delitiosis hoc accidit: vt caro ipoꝝ cognoscat̄ ossibus adherere. Sed carnē hic: cutē non improbe videmur accipe: q₂ ꝛ ipa caro ē: vt reuera exaggerata macies possit oñdi: dũ cutis ossib⁹ adhesisse narrat̄. S₃ ꝛ hieremias ꝓpheta dicit. Confixa est cutis eorum a dorso ipoꝝ: aruerũt facti sunt vt lignũ. Sed vt magis ad spũalem intelligentiā subeamus: ossa sua dicit fidei firmitatem: q̄ cõsistim⁹: qua valeamus. Quā merito carni dicit adhesisse: ꝑpter fratrũ mediocritatem: quę nec dum firmata in dñi christi cõfidentia permanebat. His itaq₃ adhęrebat: quando ꝓ ipsis sollicit⁹ iugiter anxi⁹ erat: ne a regno dñi redderent̄ alieni. Similis fact⁹ sum pellicano † in solitudine: factus sum sicut nocticorax in domicilio. Per hęc noia volucꝝ: vt arbitror: diuersa nobis penitentiũ genera declarant̄. Pellicanus eñ auis ęgyptia est: ciconijs corporis granditate cõsilis: quę naturali macie semp affecta est: quoniā sic̄ physiologi volunt: tenso intestino p viscera q̄cquid esca rũ accipit: sine aliqua discoctione trāsmittit. Hinc fit vt adipe ꝓprio mime farciat̄: q₂ paruissimo ciboꝝ succo reficit̄. Quę nõ gregatim vt cętere aues volat: sed delectatione se solitaria cõsolat̄. Eoꝝ vnũ genus

Joh. 6

Al. adhesit os meũ

Threñ. 4

Al. solitudinis

dicit eē qd stagnis inhabitat. Aliud: sicut dictū ē: qd in desertis locis secretisq̃ versat. Per hoc igit auiū gen⁹ pulcherrime significant heremite: q hominū cōsortio derelicto: timore dñi remota se afflictiōe discruciant. Seqtur. Fact⁹ sum sicut nocticorax in domicilio. Aliud gen⁹ introducit penitentiū. Nocticorax: greco vocabulo dicit noctis coru⁹: quē qdam bubonē: quidam noctuā esse dixerūt. Alij magis coruo magnitudine ⁊ colore ꝯsimilē: quē specialiter in asie partib⁹ inuenire posse testant. Istū sicut diei fulgur abscōdit: ita aduētus noctis pducit: ⁊ cōtra cōsuetudines auiū: tūc magis vigilare ⁊ escas ꝗrere incipit: qñ se in soporē animātia cūcta cōponūt. Ita et penitens iste nocturno tempe escas aie sollicita curiositate pquirit: modo psalmodie opam dādo: modo elemosynas faciendo: modo carceres occulte visitādo: solū deū vult habere testem: cui caligo noctiū non tollit aspectū. Et nota ꝙ sicut pellican⁹ designat heremitā atq̃ solitariū: ita nocticorax illū declarat: q se domicilio suo retinēs a publica visione remot⁹ est. Uigilaui ⁊ factus sum sicut passer† vnicus in edificio. Uenit ad tertiū gen⁹: qd idē similitudine passeris indicat: vt q mūdi crimina lugebat: p oīm satisfactionū modos discurrere videret. Passer est auis parua: ꝫ nimia sagacitate sollicita: ꝗ nec facile laqueis irretit: nec p illuuiem ventris escarū ambitiōe decipit. Hec ꝓpter infirmitatē suā: ne aut ipa a ꝓdatore capiat: aut fetus eius serpētinis deforet insidijs: inter aues vnica cautiōe munita: ad domorū fastigia celsa ꝯcurrit: vt a suspectis casibus reddat aliena: ꝗ multis piculis ꝓbatur obnoxia. Huic merito comparat: q diaboli isidiosa formidās: specialiter ad ecclie septa se cōferēs: in eius fastigio vigilās tutissime perseuerat. Unicū dixit: propter caritatē que ex multl vnū fac. In edificio: propter altitudinē fidei: ⁊ fortitudinem mentis. Considerandum est etiā: queadmodū iste supplicās a maioribus auibus pellicano ⁊ nocticorace cepit: ⁊ peruenit vsq̃ ad passeris minutissimā paruitatē: quoniā gradatim penitudo descēdens: primo loco grandis est: scdo mediocris: tertio consuetudine ipsa omnino tolerabilis. He autē aues: p figuram Parabolē: hominibus comparātur: genere discrepātes: sed cōsuetudinū q̄litate ꝯsimiles. Quod argumētū cōparationis dicit: ex maiore ad min⁹. Multo enim maior est hō: ꝙ passer. Tota die† exprobrauerūt me inimici mei: ⁊ qui laudabant me aduersum me iurabant. Diabolice ꝯstat esse malicie: vt seruos dei qs tyrānica nō potest ꝑsumptōne cōprimere: artificiosa poti⁹ illusione decipiat: vt qui apertl terrorib⁹ nō cedūt: derisoria magl increpatōe flectātur. Que figura dicit Ironia: id est: irrisio: que aliud ꝙ conat ostēdit. Quapropter istū affligentē se ⁊ velut inaniter laborātem: pctōres grauiter irridebāt. Et vt cresceret ipius opprobrij magnitudo: dicit eos in ipsa detestatione iurasse. Sic eñ ꝯsuetudo est puersis dicere: Si talē vitā nō habeā q̄lem iste sustinet: qui iā nō viuis hominibus: ꝫ cadaueribus poti⁹ videt esse ꝯsimilis. Laudauerūt eñ pus cū seculari vita frueret: postea sub iureiurādo detestati sunt: quādo eum similē mortuis estimauerūt. Quia cinerem tanꝙ panem mādncabam: ⁊† potū meū cum fletu† tempabā. Causam reddit cur ab inimicis vel a notis in eius facie malediceret: sicut ⁊ iob ꝑtulisse manifestū est: cuius vita proximis vel amicis grauissimo squalore sordebat. Sollicitius autē versus iste tractādus est: ne ꝯtra humanā cōsuetudinem fauillas lignorum escam putem⁹ esse penitentiū. Cinerem nouim⁹ exustoꝝ reliqas esse carbonum: quas merito peccatis dicim⁹ comparari: vt ipa quoq̃ tenuitas delictoꝝ: afflictionū doloribus absumatur. Nam ꝙuis exiguū de peccato remaneat: non perducit ad vitā. Unde ⁊ in quinquagesimo ꝓpheta clamat: Usq̃quaq̃ laua me ab iniusticia mea ⁊ a delicto meo mūda me. Merito ergo ⁊ ipos cineres peccatorū sanctissimus penitēs consumere festinabat: ne qd esset residuū: quod eum ꝓmereri nō siniret regna celorū. Sequitur. Et potū meū cū fletu temperabā. Istud ꝙuis interdū videatur posse ꝯtingere: tamen ⁊ hoc quoq̃ spiritualiter estimo requirēdū. Potus est animaꝝ illa facietas: que sicut i septuage-

Al'. solitari⁹ in tecto

Al'. e bāt

Al' . . . Al'

psalmoquarto psalmo dicit. Calix in manu domini vini meri plen⁹ est mixto: ⁊ inclinauit ex hoc in hoc. Ipse ergo potus est: quē bene fletibus temperam⁹. Ipse calix: quez lachryme nostre faciūt dulciorē. Tunc em̄ anime penetralia celestis ille potus ingreditur: quādo pijs fletib⁹ irrigat. Hoc erat poculū quod irrisorib⁹ videbat indignuz: Hic cib⁹ qui a delitiosis iudicabat horrendus. Sed hoc magl bon⁹ christian⁹ debet amare: vnde possit ad illa celestis regl cōuiuia peruenire. Et intende: quia tot⁹ hic vsus per figurā dict⁹ est: Tapinosin: que hāc noscitur habere virtutē: vt humilitatl affectu magnā rem deijciat vsq ad vilissimam paruitatem. Que figura in scripturl sanctis frequētissime reperitur: sicut dicit apostol⁹: Elegit de⁹ infirma hui⁹ mūdi: vt confundat fortia. **A facie ire ⁊ indignationis tue: quia eleuans† elisisti me.** Coma istud ad superiora cōnectitur: vt grādis illa penitētie magnitudo ex ira ⁊ indignatione domini nasceretur. Dicit em̄: A facie ire ⁊ indignatiōis tue. Ira ⁊ indignatio faciē nō habēt corporalē: sed timētibus sub imaginatōne semp apparent. Unde hic potēter ipsa energia formidātis expssa est: qz eum peccatorib⁹ nouerat cōminari dicente hieremia: Uorauit eos leo de silua: ⁊ lupus ad vesperā vastauit eos. Et aplus petrus cōmonet: Uigilate inqt ⁊ orate: quia aduersarius vester diabolus vt leo rugiens circūit: querens quez deuoret. Merito ergo irati domini faciē formidabat: quē per pphetas suos talia peccatorib⁹ predixisse cognouit. Ira enim ad vltionē pertinet: indignatio ad motū animi mediocrē. Indignamur siqdem ⁊ filijs: ira scimur autē impetu grandiore iure puniēdis. Addidit: Quia eleuās elisisti me. Q̄uis vnius paupis persona introducta videatur: tamen sicut sepe dixim⁹: bona malaq generis hūani prudentissim⁹ enumerator insinuat. Eleuat em̄ domin⁹ suis beneficijs creberrime peccatores: quib⁹ opes cōfert: vitam cōcedit: seculi gloriosa largitur ⁊ i omniū facit celebritate versari. Sed dū i supbiā tumida mortaliū corda ascēderint: tanq moderator exími⁹ a collata largitate subtrahit: vt illi sollertes aduertāt non fuisse ppria bona: que subito pbātur erepta. Sed hāc elisionē felicez esse nō dubium est: sicut alibi dictū est: Bonū mihi quod humiliasti me vt discā iustificatiōes tuas. Inde em̄ cōpunctio nascit: inde animaz medicina pstatur: Qd ⁊ iste penitens nō ingrat⁹: sed poti⁹ emēdatus enumerat.

Ps. 118

Dies mei sicut vmbra declinauerunt: ⁊ ego sicut fenuz arui. Pulcherrime dixit homo post puaricationē ade: dies suos sicut vmbrā declinasse: qa eos sol verus domin⁹ reliqrat christ⁹: sine quo vita omis vmbrosa est: ⁊ tanq vllā non habentes substātiā: ita dies nostri inutili cōuersatiōe dispereūt. Declinauerūt ergo dies ei⁹: quia ipe declinauit a dño. Tāto em̄ quis imminuit: qnto ab illa plenitudine segregat. Seqtur. Et ego sicut fenum arui. Consequēs fuit vt cui⁹ dies declinauerūt: sicut fenum arescere debuisset. Beneficio em̄ subducto vitali: qui nos vegetat ⁊ virentes ac floridos reddit: in ariditatē pcti absolute perducimur: nisi iteꝝ rore diuine misericordie in nouā grām pullulem⁹. Cōpleta est ingentiū afflictionū enumeratio luctuosa: nūc videamus quid nobis tertia pars indicare videat. **Tu autem domine in eternum permanes: ⁊ memoriale tuum in† seculū seculi.** Post dignissimā satisfactionē: ⁊ generalib⁹ malis competēter defletis: penitens ille iam qsi caput eleuās ⁊ aliq libertate respirans: tertiam partem subleuatus ac recreat⁹ ingreditur: ⁊ qntum se cōdemnās humiliauerat: tantū nūc in laudib⁹ domini cōfidenter exultat. Quapropter optime ab aduētu domini laudis fecit initiū: per quē mundum nouerat esse saluandum. Seqtur. Et memoriale tuū in seculū seculi. Memoriale dictū est: salutare pmissū dc domini incarnatione venturū: quod nlla secula: nulla immutare possit obliuio: sed in memorie sinu reconditū: imobile semp per infinita secula pseuerat. **Tu exurgens misereberis syon: quia† venit tempus miserendi eius.** Commonet nos pauper iste sanctissim⁹: qntuz simplicis ac fidelis viri preualere possit oratio: vt ille qui prius nec hoim se dignū aspectib⁹ estimabat: ne vl diei ipsius libertate gauderet: q

Al. generatiōe ⁊ generationē

Al. temp⁹ miserendi ei⁹: qz venit tempus

cinerē sicut panē manducabat: ⁊ potū suū cū fletu tempabat: Nūc si fas est dicere: q̄si ipm dominū ad pmissa cōpellit: vt laborāti mūdo aduentus sui pietate psiciat. Exurgēs dicit: q̄si dormiēti: q diutius sub uenire distulerat. Et vt oīa dn̄s volūtatis sue ordine facere sentiret: dicit: Venit tps miserēdi ei⁹: nō q2 illū tps admoneat: ſ q2 ipē tempa aptissima delibatiōe disponat. Istud tps fuit: de q aplus dicit. Cum aūt venit plenitudo tempis: misit de⁹ filiū suum factū ex muliere: factū sub lege: vt eos q sub lege erant redimeret. Et alibi: Ecce nūc temp⁹ acceptabile: ecce nūc dies salutis. Qđ argumentū dicit a tēpore: hoc efficacissimū int oratores haberi solet. Quid em̄ impediat: qn̄ cōgruū tps iuitat? Syon vero mōs est hierosolymis ɔstitut⁹: p quē sicut sepe dictū est: significat ecclīa. Cui reuera misertus est: quādo eam ⁊ de gentib⁹ collegit: ⁊ sacratissima institutione fundauit.

Gal. 4

2. Cor. 6

Top

Al. placuerūt seruis tuis

Quoniam †beneplacitos habuerūt serui tui lapides eius: ⁊ terre eius miserebunt. Subtiliter versus iste tractandus est: vt possit agnosci quos seruos: q̄s lapides: quos terrā: p allegoriā velit intelligi. Seruos dn̄i: dicit aplos ⁊ pphetas: q deuotis mētibus ei⁹ impleuere seruitiū. Isti: lapides: id est: christianos: q diuina firmitate viguerunt: beneplacitos habuerūt: quādo in eis p̄dicationem suaz pficuā esse cernebāt. Miserti sunt etiam ⁊ terre: id est: peccatorib⁹: qui erāt i syon de gentibus ɔgregandi. Terre vtiq similes: quoniā carnalia sapiebāt. Et vide q̄ propria verba: rebus aptata sunt. Lapides dixit beneplacitos: quia de ipsoꝝ erāt soliditate domio p̄stante securi. Addidit: Terre miserebunt: q2 p misericordiā christi mundandi erant: qui terrena labe sordebant.

Et timebunt gentes nomē tuum domine: ⁊ omnes reges terre gloriam tuam. Hec ɔtra seculi istius superstitiones nefarias depromūtur: quia tunc non timebatur verus domin⁹: quādo mūdus deuotus idolis seruiebat. Postq̄ vero aduētus eius salutaris infulsit: gētes cōuerse sunt per timorem: de quibus superius ait: Et terre eius miserebuntur. Reges quoq terrarum: scilicet eius glorie credide runt: id est: qui corpa sua diuis regulis infrenantes: sui imperatores esse dn̄o p̄stante valuerūt. Et hi sunt de q̄bus superi⁹ dixit: Quoniā beneplacitos habuerūt serui tui lapides ei⁹. Ipsi em̄ iam gloriā dn̄i verissime cognoscūt: qui i assumpta fidei firmitate cōsistūt. Quia edificauit dominus syon: ⁊ videbitur in †maiestate sua. Versus iste de superiorib⁹ pendet: quoniā oēs gētes ideo timebūt dominū: ⁊ reges ei⁹ gloriā formidabūt: quia edificata est syon: hoc est: mater ecclesia de viuis lapidib⁹ fabricata: in qua dn̄i cultura vsq ad finem mūdi sine intermissiōe pficiet. Iste aūt dn̄s q edificauit syō: id est: assumpti corpis veritate: videbit in maiestate sua: quādo hedos seq̄strat ab agnis: in gehēnā impios mittens: iustis donans beatitudinē sempiternā. Respexit in orationez †paupeꝝ: ⁊ non spreuit †preces eorum. Pauperes appellat fideles christi: q sicut sepe dictū est: mūdo egeni: ipso solo sunt diuites. Isti g̃ spiritusctō repleti: sicut iste q nunc loq̄tur: orationem dn̄o fundebant: vt iam venire precipet: ne diuti⁹ sanctoꝝ vota tardaret. Dicit em̄ respectā esse orationē paupeꝝ: q2 omnia ille icorpalia cōtuet: cui⁹ oculis nil pbatur occultū. Hoc est em̄ ipsius respicere: qđ non spernere. Scribantur hec in generatione altera: ⁊ populus q creabitur laudabit dominū. Paup ille peccatoꝝ recordatiōe cōtrit⁹: vigilijs ⁊ anxietate cōfect⁹: iam q̄si pphetali honore decoratus: p̄cipit vt scripture testimonio etas futura discat: qđ i p̄senti se p̄dicasse cog̃uerat: vt ambiguū nō esset vidētibus: quando ante tot secula cog̃scerent esse p̄dictuz. Altera enim generatio: significat populus vtiq christian⁹: qui ab illo p̄ore secundus est. Nam vide qđ sequit. Et popul⁹ q creabitur laudabit dn̄m. Creabitur: de futuro dixit: id est: per grām baptismatis regenerabit. Iste sine dubio laudabit dn̄z: ad cuius salutē venit: p quo ptulit occidi: ad cuius spē tertio die resurrexit a mortuis. Hic laudabit dn̄m: nouo sc3 cantico: sic in alio psalmo scriptū est. Cātate dn̄o canticū nouum. †Quoniā pspexit de excelso sancto suo: domin⁹ de celo in ter

Al.

Al.

Al.

P. 97

Al.

ram† pspexit. Hoc est qd dicebat supius scribendū. Nā vt virtutē ipi⁹ veritatis agnosceres: qd erat futuris seclis actitandū: iā dixit eē pfectū. Prospexit enī: pteritū signicat tps. Sz quam⁹ vñ pspexit: De excelso scto suo: id est: de celo. Prospexit eñ nob: dum fragilitatē nr̄e hūanitatꝪ assumpsit: qꝛ p ipm facti sum⁹ liberi: facti imortales: ꝛ i spe maxima collocati: si ad eū mereamur pna mēte couerti. Et vt sensus ipse nobis euidētius appareat: sequit: Domin⁹ de celo in terrā pspexit. Legit enim: Dn̄s in celo sedes ei⁹. Inde igit pspexit in terraz: id est: ad nr̄i corporis fragilitatē: q̄ mūdi vitiis tenebat obnoxia. Et respice qd in vtroqꝫ: pspexit: posuit: vt silitudine ipa vboꝝ vnā sentētiam esse declaret. Ut audiret gemitum †vinculatorū: vt †soluat filios interemptorum. Causam reddidit: cur dominus de celo in terram pspexit: scz vt audiret gemitū vinculatorū. Uinculatos hic nō significat hūanis nexibus illigatos: sed viros sctōs qui legalibus vinculis astricti: libertatꝪ noxie relinquere pbātur errores. De qbus ait salomon: Audi fili ꝛ excipe sentētiā: ꝛ ne abijcias cōsiliū meū: ꝛ infer pedē tuū i cōpedes illius: ꝛ in torquē illi⁹ collū tuū subijce. Et paulo post seqtur. Et erūt tibi cōpedes in ptectionē fortitudinis: ꝛ torques illius in stolam glie. ꝛc. Ipi sunt ergo vinculati: qs gemētes atqꝫ ad se clamantes dn̄s audire dignat⁹ est: vt mundū pctis pprijs irretitum beneficio sue miseratiōis absolueret: ꝛ filios interemptoꝝ q diabolica fraude pempti sunt: a paternis erroribꝰ diuina fortitudine liberaret: qd in ecclia qtidie fieri p carismata solēnia declarat. Ut †annūcietur in syon nomē dn̄i: ꝛ †laus ei⁹ in hierusalem. Quod venturū erat: mirabili breuitate descripsit. Annūciatū est eñ in syon nomē dn̄i christi: dum ibi pmū diuisis linguis magnalia dei locuti pbant apl̄i. Hinc factū est: vt a locali hierusalē velut a purissimo fonte: p eccliam generalez pia domini pcepta decurrerēt. Ideo enim auditū cōstat gemitū vinculatoꝝ: vt salutarꝪ dn̄s adueniret: ꝛ eccliam suā sanctissima religione firmaret. In cōueniendo pplos i vnū: ꝛ †regna vt seruiāt domino. Causas adhuc enumerat: cur gemit⁹ vinculatoꝝ audit⁹ est: scz vt conueniens pplus in vnū laudes dn̄i psonaret. Dicēdo eñ: In vnū: vtus catholice vnitatis ostēdit. Nam q̄uis pp̄s iste de diuisis mūdi ptib⁹ aggreget: ad vnū tamē cōueniūt: dū vna fidei regula cōtinent. Sic ezechiel ppheta testat: Hec dic dn̄s de⁹: Ecce ego accipio omnē domū israel de medio gentium in qs intrauerūt ibi: ꝛ cōgregabo eos ab omibus q in circūitu sunt eoꝝ: ꝛ inducam eos in terram suā: ꝛ dabo cos in natione vna. Et apl̄us ait: Un⁹ dn̄s: vna fides: vnū baptisma: vnus de⁹ ꝛ pater oim: q super oīa ꝛ p oīa ꝛ in omibus nob. Quapter illi vere dicēdi sunt cōuenire in vnū q iseꝑabili trinitati: id est: vni deo credere deuota mēte festināt. Seqtur etiā felix cōmutatio: vt regna terraꝝ celoꝝqꝫ seruiant dn̄o: tūc magis libera: quando auctori suo fuerint fideli seruitute deiūcta. †Et respondit ei in via virtutis sue. Qꝫ bene duobus vbis exp̄ssum est: qd sit religio christiana: id est: via vtutis: quā in doloribus qdem gradimur: in tribulatōibus cōmeamur: ſ hec oīa in christi noīe cū spe maxima sustinem⁹. Huic igit vtuti quam christ⁹ dn̄s pdicauit: sanctoꝝ congregatio deuota r̄ndet. Nam cū ille vocet ad bonā vitam: ipe illi r̄ndere cognoscit q imperijs eius obseqūes esse mōstrat. Quapropter respondet illi: non lingua sed vita: nō voce sed fide: nō clamore sed corde. Que omnia ad eccliam catholicam ptinere manifestū est. Paucitatem dierum meorū†enuncia mihi. Inter laudes domini multiplici varietate decursas: nūc pauper iste cupit agnoscere finez seculi: vt cito ad illam beatitudinē quaz sanctis pmisit dn̄s accedere mereatur. Nō eni amore vite lucis sue desiderat scire finē: sed vt in ipsis cōfessionibus pseuerās: ad reqem illaz celestis regni velociter pueniret. Paucitatem ergo dieꝝ dixit: qꝛ quādoqꝫ finiendos esse cōstabat. Eternitati eñ cōparata: vel totius mundi etas nimis videt exigua: qꝛ qdcunqꝫ finiendū est: longū dicere nō debemus. Ne reuoces me i dimidio dierum meorum: in seculum seculi anni tui. Prioris petitiōis volūtas apta

Ezech. 37

Eph. 4

Al. nō hz

Al. nūcia

Al. generatiōe ꝛ generationē

est: q2 nō ꝓ vite ambitu supplicabat: ꝗ pe/ tijt ne ad dimidiū dieꝝ suoꝝ: id est: in trās acta etate reuocetur. Reuocatur eñ in dimi/ dio dieꝝ suoꝝ: ꝗ ad ātiqua delicta reuerti/ tur. Significat eñ iuuentutē: in ꝗ lubrica plerūq₃ volūtas appetitur: ꝛ etatis feruore cri/ mina plus amātur. Sed hoc qui orat: ma/ gno se iam intelligit bñficio liberatū: ꝛ nō vult amittere qḋ diuino munere cognosci tur acqsisse: Seqtur. In seculū seculi anni tui. Merito se postulauerat ad dimidios dies suos minime reuocari: ꝗ peruenire ad eternitatem dñi magna cupidine festina/ bat. Ibi eñ sancti ꝑpetua cū domio iocun ditate gaudebūt: quādo sicut dicit aplus: erit de⁹ omia in omibus. Anni ꝟo tui: do/ mino ꝑ tropologiā dicitur: quoniā anni pro prie illoꝝ sunt: quibus ꝛ tempa cōmutantur. Sed istā dñi eternitatē trib⁹ ꝟsibus subter exponit: ꝗs ideo simul ponim⁹: vt eṫnitas dñi: ꝛ opatio illi⁹ seculi sub vna expositiōe declarentur. **Initio terrā tu fundasti dñe: ꝛ opa manuū tuarū sunt celi. Ipsi peribūt tu aūt permanes: ꝛ omia sicut vestimētum veterascet. Et sicut opertoriū mutabis ea ꝛ mutabuntur: tu autem idem ipse es: ꝛ anni tui nō deficiēt.** Cū dic: Initio terrā tu fūdasti dñe: oñdit ꝗd a sanis mēti/ bus nō pōt abnegari: q2 creator ante crea/ turas suas sine aliꝗ initio cogscitur extitis se. Et intēde: q2 hic opiniones phoꝝ: mira bili breuitate destruxit. Quarū prima est: mūdū a nullo esse creatū. Secūda: sine fi/ ne māsuꝝ. Sed cū dicitur: Initio terrā tu fū dasti dñe: ꝛ opa manuū tuaꝝ sunt celi: pri/ ma illa psuasio nefanda ꝯuincitur. Cum ve/ ro ꝓnunciatur: Ipsi peribūt: finē eos habe/ re declarauit: vt nullus in stellis gētili erro re cōsideret: cū eas imutandas eē sentiret. Illud aūt estimo sollicitius intuendū: qua/ re cum verbo facta sint omia: opa manuū: celos dixit esse fundatos? Sed hic manū: virtutē iussionis debem⁹ accipe. Alio eniz loco dixit: Quoniā ipse dixit ꝛ facta sunt: ipē mandauit ꝛ creata sunt. Sic enim ꝓue nit vt scriptura sibi nō sentiatur esse ꝯtraria: quādo ꝟba locis suis aptissima expositio ne reddunt. Adiecit: Tu autē ꝑmanes: vt sicut eternitatē dñi ostēdit dū crearet om/

j. Cor. j5

Al. omnes

Al. eos

Ps. j48

nia: sic post celos mutatos ipum diceret in maiestatis sue gloria ꝑmanere. Dicēdo. n. Oia: vt arbitror: nō ibi angelos: nō spiri/ tuales creaturas designat: que in sua dig/ nitate māsure sūt: ꝫ illa ꝗ cōmutatōi ꝓbatur obnoxia. Hoc schema dicitur Synecdoche: id est: a toto ps: qḋ in scripturis diuis cre/ berrime repitur. Qḋ aūt dic: Sicut vestimē/ tū veterascēt: hꝫ ad carnis fragilitatē videtur aptandū: qḋ etiā in euāgelio noscitur cōpa/ ratū: vbi ait: Nōne aia plus ē ꝗ̄ esca: ꝛ cor/ pus ꝗ̄ vestimentū? Ipum eñ veterascet: qḋ more vestis morte consumitur. Addidit: Et sicut opertoriū mutabis ea ꝛ mutabun tur. Optoriū: celos forsitan debem⁹ aduer tere: ꝗ ad vicem velamis terras operiunt: ꝗ similiter vt alia cōmutantur. Et vt facta dñi oñderet iam sub eternitate māsura: dicit: Mutabis ea ꝛ mutabūtur: q2 nūꝗ̄ erunt ad hoc corruptibile reditura. Nam si corrupti oni vlterius subiacerēt: nō dicerētur esse mu tata: sicut daniel ꝓpheta testatur: Qm̄ sapi/ entia ꝛ virt⁹ ꝛ intellectus ipius sunt: ꝛ ipse mutat tpa ꝛ secula. Subiecit: Tu aūt idez ipē es: ꝛ anni tui nō deficiēt. Idem: positū est cōtra illa que dicta sunt: quoniā dum il la sint cōmutabilia: domin⁹ semp immuta/ bilis pseuerat. Ipē: omnipotentiā ei⁹ desi/ gnat: quia reuera ipē est: cum se digna sem per operatur: ꝛ naturā eius sub breuitate de clarat: q2 ipē solus ꝑ se nouit esse: qui vt sit alio nō eget adiutore. Sic istis tribus ver/ sibus: ꝛ mutatio creaturaꝝ: ꝛ eternitas do mini mirabili breuitate descripta sunt.

Filij seruorum tuorum inhabi/ tabūt ibi: ꝛ semen eoꝝ in seculū se culi dirigetur. Prudētissime nimis at/ q₃ vtiliter oratiōe cōpleta: pauper ille san/ ctissimus de peccatoꝝ suoꝝ remissione: et de spe future resurrectiōis exultans: venit ad terminū psalmi: vbi oia sub breuita/ te cōcludens: se cum sanctis ei⁹ habitatuꝝ esse cōgaudet: vbi est spes gloriosa fideliū ꝛ requies eterna iustorum. Filios seruoꝝ tuoꝝ: discipulos ꝓphetaꝝ ꝛ apostoloꝝ di cit: quos per fidei vterū sancta ꝑdicatione genuerūt. Quibus ait apostolus: Filioli mei quos iterū parturio. Hoc etiā ad timo theū scribēs: in capite dixit epistole: Filio carissimo: ꝗs vtiq₃ genuerat fide: non cor/

pore. Inhabitabũt ibi: locũ beatitudinis significat: quem domin⁹ habet: de quo dicit: Pater volo vt vbi ego sum: ibi sint et hi mecũ: in regno scilicet illo ꝑpetuo: vbi gaudiũ ęternũ est: ⁊ nunq̃ finiẽda securitas. Sed ita filios seruoꝝ ibi cum dño esse cognosce: vt ⁊ ipos fuos: id est: apostolos ⁊ ꝑdicatores eius esse nõ dubites. Nam si discipulis locus beatitudinis daṫ: nunquid ipsis mgr̃is est forsitan abnegãdus? Sed vsus scripturę ẽ aliquãdo minora dicere: vt ⁊ maiora ibidẽ complexa videãtur: vt i alio psalmo dictũ est: Si videbas furez simul currebas cũ eo: ⁊ cum adulteris portionem tuã ponebas. Ibi eñ minora dicta sunt: vt simul ⁊ maiora crimina sentirenṫ. Seq̃ṫ. Et semẽ eoꝝ i sęculũ sęculi dirigeṫ. Semẽ eoꝝ: significat opera fideliũ: q̃ in h̃ mundo seminanṫ: vt in illa ęternitate eoꝝ laudabilis fructus appareat. Et intẽde q̄re sit positũ: Dirigeṫ: scilicet quoniã q̃ ibi suscepta fuerint: in ęt̃na directitudine collocantur: vbi nihil prauũ: nihil potest esse distortũ: sed sancti eius cum domino saluatore recta atq̃ stabili voluntate gaudebunt.

Conclusio psalmi.

Quã feliciter anxi⁹ iste defleuit: vsq̃ ad gaudia se discruciando peruenit. Pridẽ similis pellicano fuit: in subseq̃ntibus phenici cõparãdus. Pridez nocticorax: post aq̃la. Ante passer: inde factus ẽ colũba: Colũba pręclara. Tales cõmutationes habẽt: qui se dño pura mente subijciũt. Regna dicanṫ: exigua sũt. Purpure laudenṫ: frequẽter vtẽtib⁹ sorduerũt. Ecce in pãnis vinciṫ mũdus: diabol⁹ plorãdo supatur: ⁊ cui nullę cohortes ad repugnandũ sufficiũt: orõne vnius paupis inclinatur. Isti sapiẽtes: isti diserti: isti reuera glĩosi dicẽdi sunt oratores: q̃ talem possessionẽ victores accipiunt: de qua inimici aduersitate nullaten⁹ excludãtur. Talẽ postremo hereditatẽ sumunt: quã sine labore semꝑ obtineãt: ne aliquãdo morte derelinquãt. O cõditio beata pęnitentiũ: q̃ de reis efficis iustos: de tristib⁹ ꝑenniter lętos: de mortalibus absolute ꝑpetuos. Hic maloꝝ societatem ad temp⁹ habẽt: ibi angelorum consortia ęterna felicitate suscipient. Quapropter quintũ pęnitentẽ istum esse noscamus: qui se nõ defendẽdo defendit: nõ diluẽdo diluit: nõ purgãdo purgauit. Ad cuius paupertatem si venire meruerimus: omnia mundi regna sine dubitatione superamus.

Explicit expositio in psalmum CI

Incipit expositio in psalmum CII

Ost il- Psalm⁹ ipsi dauid.

(p) Post illas beati paupis humilimas ꝑces ⁊ tã magne pęnitẽtię gemitus explicatos: tot⁹ hic psalm⁹ dñi laude replet⁹ est: vt pia dispositiõe ꝑcedẽtes lachrymas preconioꝝ gaudia seq̃rentur. Et ido: sicut sepe dixim⁹: Ipi dauid positũ est: ne quid ad istũ terrenũ regem referre deberem⁹: q̃ superna laus manifestis sensib⁹ explanatur. Est enim lucidus: ⁊ tituli sui claritate cõsimilis: vt sine difficultate dictorũ psalmi ꝯtinentiã intelligere debeamus.

Diuisio.

(p) Per totum quidẽ psalmũ: ꝓpheta loquitur. Prima narratione ad animã suam verba facit: vt benedicat dominũ: ⁊ beneficia eius nullatenus debeat obliuisci. Secũda narratione dicit: qualia moysi pręstiterit: ⁊ reliquis fidelibus suis: vt ipse intelligatur a sęculis semper fuisse munificus. Tertio loco: ad angelos verba cõuertit: virtutes supernas alloquitur: ⁊ reliquas rationales creaturas inuitat: vt dñi iugiter laudibus occupenṫ.

Expositio psalmi.

(b) Benedic aĩa mea† dominum: et omnia† interiora mea nomen sanctum eius. Sciens ꝓpheta mentes hominũ varijs illusionibus subiacere: nec semper in vera ꝯtemplatione defixas: animã suam vir sanctus alloq̃tur: vt cũ fuerit diuersis cladib⁹ liberata: beneficioꝝ omniũ recordetur auctorez: ne sibi aut alteri cuiq̃ putet esse tribuendũ: quod a solo domino cõstat esse cõcessum. Est enim gratũ ⁊ honestissimũ dicendi genus cum anima loqui: vt vniuersi intelligant omnimodis appetendum: quod sibi saluberrimum propheta noscitur dedisse consilium. Sequitur. Et omnia interiora mea nomẽ sanctũ eius. Interiora sunt aię: cogitatio m̃ltiplex: ꝟtusq̃ rõis. Ipaz q̃ppe voluit cũ aĩa cõuenire: vt harmonia fideli laus dñi adunatis virib⁹ assonaret. Sepe

† Al. dño
† Al. q̃ intra me sũt noi sancto

em aia vult aliquid agere: et per phātasticas imaginationes eluditur. Sed vir sanctus in domini laude nihil a se voluit deuiare: sed omnia vno cōcentu cauere: que culpabiliter sibi poterāt discrepare. Benedic aia

Al. dño

mea † dominū: et noli obliuisci omnes retributiones eius. Primū versum repetit decora replicatiōe verborum: vt studiū maximū cōcitaret geminata sententia: ne ad opus tale aia dissimulatione noxia segnior esse videretur: ante oia monēs vt se cūcta ab eodē meminerit accepisse. Ille em laudare nunq desinit: qui collata beneficia nō pōt obliuisci. Intuere pterea quod qd dictū est: Retributōes: qm aliud debebatur hoim delictis: aliud retributū cognoscitur absolutis. Hoc em obliuisci nulli fas est: vt qui erat obnoxius pene: dign9 fieret mox honore. Sed que iste sint retributiones dñi: cōsequenter enarrat: qs si hō cogitat: bñficia ipius tota mēte collaudat. Qui † propitius fit oibus iniquitatib9 tuis: qui sanat omēs † languores tuos. Qui redimit de interitu vitā tuam: q † satiat in bonis desideriū tuum. Qui coronat te in miseratōne et miscdia: renouabitur vt aquile iuuent9 tua. In his trib9 versibus exponuntur sub qnaria diuisione retributiōes futuri seculi: quas sanctis suis dñs pia miseratione largitur. Que figura dicitur Synatrismos: id est: cōgregatio: quādo in vnū cumulū aspera crimina: aut nimis suauia bñficia colliguntur. Primo em sit ppiti9 pctis eorum: quādo remissis delictis in pace dignatur suscipe peccatores. Scdo sanat omes lāguores fideliū: cum securitas et imortalitas eterna in resurrectiōe cōceditur: id est: cū corruptile hoc induerit corruptionē: et mortale hoc induerit immortalitatem. Tertio redimit de interitu vitā nram: quādo nos ab eterne mortis calamitate submouerit: scilicet vt nō audiam9: Ite in ignē eternū qui paratus est diabolo et angelis eius. Quarto saciat in bonis desiderium beatorum: cum eis dicitur: Venite benedicti patris mei. Quinto coronat in miseratione et misericordia sua: quando iam beatis premia digna restituet: sicut dicit aplus: De cetero superest mihi corona iusticie: quam reddet mihi dominus in illa die iustus iudex. Hoc forte significant quinque panes: vnde populi lōga ieiunia saciauit: qm hec et his similia in magnū mysteriū pcessisse noscūtur. Sed pscrutādū est: cur aquile introducatur exemplū. Huic aui iā etate puecte: supernū labiū cornea inflexiōe nasutū: tātū fertur excrescere: vt ei nō sit liberū escas solita libertate decerpe: que intelligēs vnde sibi periculū vite possit accidere: os suū in saxū dicitur expolire vsque quo oia sibi ei9 ipedimēta submoueat. Quo facto i antiquā valitudinē corporis sui: escarum solita pceptione reuocatur. Sic aia in pstinā sanitatē reuertitur: si peccata sua in petra: que est christ9 dominus expolire nō desinat. Reuertitur eni ad cibos salutares: quādo delicta que sūt impedimēta eterne vite: dño pstante respuerit. Faciens miscdias domin9: et iudiciū oibus iniuriā patiētibus. Postq dixit retributōes dñi qs hō pversis in illo seclo veraciter creditur posse pstare: nūc dicit breuiter: qr dñs miscdias faciat sperātib9: et vindictā pstet patiētibus cūctis iniuriā: vt nullus in eis possit dubitare que dicta sunt: quādo ipm dñm tali definitione monstratū esse cognosceret. Hic em versus p modum definitiōis edict9 est: quādo p illud quod singulariter efficit aliqs indicatur. Nā interrogāti tibi: qd sit domin9: respondes: faciēs miscdias et iudiciū omibus iniuriā patiētibus. Quapropter abunde designat9 est dñs deus: cum nulli alteri possit cōuenire qd dictū est. Illis autē miscdias facit qui miserti fuerint: sicut i euāgelio dicitur: Beati misericordes qm ipsi miscdiam consequentur. Seqtur. Et iudiciū oib9 iiuriā patiētib9. Hoc illis pmittitur: qui patiētie mūere decorātur: de qb9 ait: Mihi vidictā et ego retribuā. Nā qui se manu desiderāt vlcisci: furorē que suū inimici psecutiōe saciare ptēdūt: vindictā dño nō reseruāt: qr se credūt posse distrigere qd deberēt a iudice pstolari. Dedisti sctissime ppha aie tue salubre cōsiliū: i que se et mūd9 sentiat cōsolatū. Sic em tibi locutus es: vt nob diceres: sic tibi pfuisti: vt et nos sine dubitatiōe saluares. Notas fecit vias suas moysi: filijs isrl volūtates suas. Supius dixerat: qs retributiōes i illo sclo plebs btā mereretur: nūc aūt

Al. ppitiāt
Al. īfirmitates tuas
Al. coronat te in misericordia et miserationib9.
Qui replet in bonis desideriū tuū
Sche
j. Cor. j5
Matth. 25
Ibidē
2. Timoth. 4

veniēs ad scḋam narrationē: p vni⁹ exēplū
pbat q̄nta et h̄ p̄stiterit fuis suis: ne q̄s de
futura retributiōe dubitare potuisset. Sꝫ
intende queādmodū moyses ⁊ israel: indi
catus est distinctiōe verboꝝ. Notas fecit
vias suas moysi: quādo ei iusticiā sue pie
tatꝭ aperuit: vt legē ꝯscriberet: moreſ doce
ret: ⁊ i via dn̄i perfecte fidei gradib⁹ ambu
laret. Seq̄tur. Filijs isrł voluntates suas.
Hic volūtates posuit: nō vias: q2 nō omis
isrł suscepto x̄bo dn̄i i ei⁹ iussionib⁹ ambu
lauit. Scim⁹ em̄ quas seditiōes ꝑplus ille
fecerit: vt voce iudicꝭ mereref audire: Po
pulus hic dure ceruicis est. Ideoq̧ ꝙ illis
voluntates dn̄i: nō vias innotuisse dic: q2
multa pars eoꝝ: viam dn̄i declinare p̄sum
psit. Sic autē moysi exēplū: hic positū in
tellige: vt tamē hoc q̄tidie dn̄m: ⁊ operatū
⁊ vsq̧ ad finem seculi opari posse coḡscas.

Misericors ⁊ miserator domi
nus: †patiens ⁊ multū misericors.
Misericors est: q̄ natura sua clemētissim⁹
approbaf. Miserator: quādo misericordie
sue dona largif. Pōt em̄ aliq̄s misericorſ ⁊
miserator esse: in vna duabusq̧ causis: mi
sericors aūt ⁊ miserator naturaliter preter
dn̄m null⁹ poterit inueniri. Sed h̄ ideo mi
sericors p̄missū est: vt miseratorē dn̄m nō
ad tps: ſ iugiter approbares. Hec figura di
cif Paranomasia: id est: denoīatio: q̄ simi
litudine sermonis ꝯcitat audiētis affectū.
Adiecit: Patiēs: qḋ necesse est cōsequi mi
sericordē. Nullus em̄ misericors: nisi qui ⁊
patiēs. Sic em̄ ⁊ apłs dic: An diuitias bo
nitatꝭ ei⁹ ⁊ lōganimitatis cōtemnis? Igno
ras q̄m benignitaſ dei ad penitentiā te ad
ducit? Ipe aūt de se dic. Hec fecisti ⁊ tacui:
existimasti iniq̄tatē qḋ ero tibi similis. Se
q̄tur. Et multū misericors. Multū reuera
misericors: q̄ audiēs oīno blasphemas vo
ces: solē suū facit oriri sup bonos ⁊ malos:
et pluit sup iustos et iniustos: vitalē spūm
magna pietate largif: expectat errātes vt
debeāt sua ppera cōmissa dānare. Nō
in †finē irascetur: neq̧ in eternū †in
dignabit. Illis scꝫ q̄ deuota satisfactio
ne coḡscūt: q̄ ad eū redire deligūt: q̄ illece
bras seculi cū suo auctore ꝯtemnūt. Cōtra
illis in finē irascef: q̄bus dictur⁹ est: Ite in
ignē eternū. Magna infelicitaſ perire sub
pio dn̄o: vt tardes illi satisfacere: cui te co
gnoscis errasse: maxime cū supplicationem
tuā vacuā nō sentias: si tamē eam integro
animo te obtulisse coḡscas. Pōt hoc et de
ꝑplo iudaico sentiri: quem ꝯuertendū ꝯstat
in fine seculi: de q̄ ⁊ apłs dicit: Cecitas ex
pte israel cōtigit: vt plenitudo gētiū intro
iret: ⁊ sic omīs israel saluus fieret. (Ro. xj)

Non ſm peccata nostra fecit nobis: ne
q̧ scḋm iniquitates nostras retri
buit nobis. Sentētia generalis ē: quia
nemo est q̄ eius grām gratis non habeat:
dum lex sub pctō cūcta ꝯcludat: sicut testa
tur apłs. Oīa de⁹ cōclusit in incredulitate
vt oīm misererf. (Ibidē.) Ille tn̄ cōiter bonis malꝭ
q̧ spm̄ donat: salutem tribuit: indigētias
adimit: ⁊ gn̄aliter bon⁹ est. Addidit: Neq̧
ſm iniq̄tates nr̄aſ retribuit nob: scꝫ quoni
am supplicātib⁹ ita pi⁹ est: vt tūc magis eū
dignef absoluere: q̄n se studuerit vnusq̄sq̧
adhibita satisfactōe damnare.

†Quia ſm altitudinē celi a terra: †ꝯfirma
uit dn̄s misericordiā suam super ti
mentes †eum. (Al. Om; Al. corroborauit; Al. se) Diligētius perscrutemur
qḋ sibi velit ista cōparatio. Tanto maiorē
dicit a meritis eoꝝ misc̄diam domini: quā
retribuit fidelibus suis: q̄ntū pōt a terra ce
li summitas eleuari. Qua cōparatōe illud
q̧ significaf: q2 sic celū terras opit: ⁊ cōpe
tētia bn̄ficia tpibus suis homi tribuit: mō
pluuias influendo: mō p̄stādo serena: mō
ipm aerem ventis saluberrimis tēperādo:
Ita ⁊ misc̄dia dn̄i fragilitati nr̄e noscif di
uersa p̄stare. Sustinet em̄ vt corrigat: fla
gellat vt erudiat: pbat vt p̄stet: ⁊ p diūsas
opas bn̄ficioꝝ vna volūtas ē ſbuenire pec
cātib⁹. Sꝫ vt toti⁹ sn̄ie x̄tus possit itelligi:
breuif dicēdū ē: si fas ē: vt celū nō coopiat
t̄ras: pt fieri vt dn̄s n̄ ptegat sibi purissime
fuiētes.

Quātū distat †oriēs ab oc
casu: elōgauit a nobis iniquitates
nr̄as. (Al. ort⁹ ab occidente lōge fecit) Dedit aliā pulcherrimā ꝯparatōeꝫ
bn̄ficio diuio. Oriēs: est iītiū bōe vite nr̄e.
Occasus: male ꝯūsationis affect⁹. In occa
su em̄ eramus: cū pcti vinculo tenebamur
astricti. In oriente aūt sum⁹: q̄n p aquam
regnātionis nos solverus inuisitat: ⁊ tene
bras facit nr̄oꝝ discedere pctōꝝ. Tantū ꝙ
iniquitates nr̄e lōge sunt: cuꝫ nobis pecca
ta nr̄a donanf: q̄ntum potest clara dies a

tenebrosa nocte distare. Siue: oriētē: signi ficat regnū dei: occasum vero gehennā: q̄ tantū a btōꝝ sede dissociata est: q̄tum di cit ille paup in abrae sinib⁹ cōstitutus: Inter nos te vos: chaos magnum firmatum est. †Sicut miseretur pater †filijs: †ita misertus est dn̄s timentibus se. Ecce iā nō extraneis: neq̄ lōginq̄s cōparationib⁹ agit: sed ad ipa viscera pietatꝭ vocabula sociant. Sic em̄ miseret vt pater: ſ quib⁹ ipe pat est: sic corripit vt filios: ſ qui eius regni heredes esse meruerint. Sequitur. Ita misert⁹ est dn̄s timētib⁹ se. Dū dicit: Ita: designat nob paterne correctiōis affectū. Pater em̄ carnalis q̄ vult filiū suū bonis actibus erudiri: frequēter eum corripit: frequenter flagellat: sicut salomon ait. Si diligis filiū tuum: frequēter eū flagella cum adhuc tener est. ꝛc. Ipsi em̄ parentes vere diligūt filios suos: qui eis sub pietate districti sunt. Sic ꝛ dn̄s noster flagellat oēm filiū quē recipit: ꝛ timētes se ad studium bone volūtatis adducit. †Quia ipse †scit figmentum nostꝝ. †Memento domine q̄ð puluis sumus. Hoc coma ad superiora iungendū est. Causa eni redditur cur misereat vt pater: scilicet quo niā nosmetipsos ab illa naturali dignitate deiecim⁹: ꝛ a factura creatoris repulsi: figmētū eē mōstramur. Merito ergo subueniri sibi postulat: qui spem in virib⁹ ꝑprijs nō habebat. Seq̄tur. Memento dn̄e quo niā puluis sum⁹. Dic em̄: Memor esto domine: nō q̄ nos ex limo formasti: nō q̄ immortales tua largitate fecisti: nō quod ad imaginē ꝛ similitudē tuā plasmare dignatus es: q̄ ista oīa inuidiā magis excitare poterāt pctōri: ſ q̄ in puluerē nūc redacti sum⁹ ariditate peccati. Miserere eis qui se infelicit pculerunt: subueni q̄ in illo mūere tuo mime ꝯsistere voluerūt. Tu em̄ sol⁹ pius es pctōrib⁹: q̄ delinq̄ntes se ḡuit pculerūt. Nō sicut fenū dies ei⁹: †ꝛ sic flos agri †ita florıet. Sūt spēs definitionū: q̄ p reꝝ silitudines aliq̄s explicāt: vt ē illð: Ego sū via ꝟitas ꝛ vita. Sic ꝛ in h ꝛ in sb sequēti ꝟsu ꝯstat eē formatū. Queadmodū si interroges: q̄d est hō: rn̄det: fenū dies eius: q̄ð summa hilaritate pullulat: sed celerrima velocitate desiccat. Fenū est q̄ð pluuijs velociter in auras caput erigit: sed in ardoribus colla deponit. Et ne forsitan aliquid soliditatis hāc cōparationē putares habere: addidit: Et sic flos agri ita floriet. Flos agri m̄lto celeri⁹ trāsit: q̄ feni viriditas ꝑmanere mōstrat. Sed q̄uis pulcherrimū videat eē dū pubet: multū fugitiuū cernit eē dū corruit. Ita et ibecillitas hūana pulchrescit: ita secli honores diuitie q̄ ḡtissime sūt: ſ nō ad finē lōgissimū ꝑducunt. Ueraciter ḡ his reb⁹ trāsitorijs hūanitas cōparat: q̄ robustis virib⁹ destituta: in casum mortꝭ ꝓna semp celeritate festinat. †Quia spirit⁹ pertrāsibit in †eo ꝛ nō †erit: ꝛ nō cognoscet amplius locū suū. Ad hāc silitudinē cōparatio superioris ꝟsus exp̄ssa est. Describit eni q̄d sit homo: id est: spūs ꝑtrāsiens mūdū: sc; ꝑntem: in q̄ diutissime nō pōt ꝑmanere. Audiāt q̄ supbiūt: ꝛ se gaudēt mūdana felicitate sbuectos: sic spūs relinq̄re nr̄a corpuscula: queadmodū solēt flumia loca iundata trāsire. Illa em̄ spacia q̄ plena videt eē torrētib⁹: q̄ sūt vacua cū recedūt. Nō ē ḡ de fugitiuo flatu ꝑsumēdū: ſ h poti⁹ agēdū: q̄ð ꝑdesse nouim⁹ in futuꝝ. Et ne forsitā aliquis p metampsychosin crederet ad hūc mundū aīas esse redituras: sic nōnulli putauerūt demētiū: addidit: Et nō cognoscet ampli⁹ locū suū: hoc est: in h seculū nō pōt redire vbi suā vitā possit iterare. Conuicta est imbecillitatis sue humana fragilitas. Audisti hō q̄d sis: audi quid eris: si dominū minime timere despexeris. Que figura dicitur Parison: id est: equatio sentētie: quotiens bona vel mala ꝯiunctim mēbris dissimilibus alligamus. Misericordia autē domini †a seculo est: ꝛ vsq̄ in seculum seculi super timentes eum. Et iusticia †eius super filios filiorum. Exposita est prius veraciter humana conditio: propter insolentiu; presumptiōes illicitas: nūc insinuat spem que fideles debeat cōsolari: quia licet per nos simus fragiles ꝛ caduci: per misericordiam domini reddimur absoluti ꝛ perpetui: vt ꝛ q̄ fragiles sim⁹ debeamus aduertere: ꝛ quid per domini gratiā ꝯsequamur possim⁹ audire. Et nota q̄ð dixit: A seclo: id est: cū administrari cept⁹ est mūd⁹: ꝛ diuise

Luc. j6
Al. Quō
Al. filioꝝ
Al. nō h;
Al. Oīm
Al. cognouit
Al. Recordat⁹ est q̄m
Al. tamq̄
Al. sic efflorebit
Job. j4
Al
Al
Al
Al
Al
Al

creature auctoris sui mũere ꝓrupeſt. Unde ꝛ mihi videt͂ h̃ ꝯueniẽter aduerti: ꝛ adã: ſic multi patrũ dixerũt: ad dñi grãm fuiſſe reuocatũ: q̃n ip̃e pm͂ i ſeclo fuit: ſicuti etiã abel: noe: abraã ꝛ ceteri p̃res: q̃ tñ in ſeclo: ſed a ſeculo nõ fuerũt. Nam qđ ſeq̇tur: Et vſq; in ſeculũ ſeculi: eternitatẽ dñi abſolute deſignat: qm̃ ꝛ ille ꝛ ante ſeculũ: ꝛ in ſeculo: ꝛ poſt iſtud ſeculũ: miſericors eẽ mõſtrat͂. Cõſidera etiã qđ addidit: Sup timẽtes eũ: ne ꝛ illi h̃ in ſe crederẽt eſſe faciẽduꝫ q̃ ei ſceleratis caſibꝰ obedire cõtẽnunt. Seq̇tur. Et iuſticia eiꝰ ſup filios filiozuꝫ. Filios: ſicut ſepe iam dictum eſt: vniuſcuiuſq; actꝰ debemꝰ aduertere. Filios filioꝝ: operũ noſtroꝝ iuſtiſſimã retributionẽ. Nã ſic nos operã noſtrã quodãmodo generamꝰ: ita nobis retributiões reꝝ noſtre generãt actiões. Hãc vnuſquiſq; iuſtꝰ recipiet: cuꝫ i terre fuerit btitudĩe collocatꝰ. Multi.n. fideliũ filios nõ habuerũt: aut ſterilitatis euentu: aut ꝟginitatiſ ſtudio. Qđ ſi ad litterã velis adũtere: quod abſit: plurimi ſanctoꝝ iſta ꝓmiſſiõe fraudãtur. Nã ꝛ in ſubſequentibꝰ ſp̃ualiter dictũ eſſe declaratur.

†Cuſtodiẽtibus teſtamentũ eius. Et† memoria retinẽtibus mandata eiuſ: vt faciant ea. Iſti ſũt filij quos ſuperiꝰ dixit: qui dñi p̃cepta cuſtodiunt: q̃ mãdatoꝝ eius operibꝰ ſunt memores: nõ ſtudio cantilenę. Nã ꝛ ſi quis pſalteriũ voce reddat: memor eiꝰ nõ eſt: niſi que p̃cipiunt͂ effecerit. Ideo em̃ dicta ſũt vt fiãt: nõ vt ſola vociferatiõe cãtent͂. Unde doctiſſimus pater auguſtinꝰ in hoc pſalmo diſputãs: pſalteriũ ſe nõ tenere ꝓfeſſus eſt: nec totiꝰ legis dicta recolere: ſcꝫ vt nõ ſolũ ad audiendũ: ſed maxime ad faciendũ cũctorũ ſtudiũ ꝯcitaret. Memoria eſt em̃ p̃ quã animꝰ repetit: q̃ audita: viſa factaq; cogſcit. Dominꝰ in celo parauit ſedẽ ſuam: ꝛ regnuꝫ † eius omniũ dominabit͂. Uenit ad futuri iudicij formidabilẽ p̃dicationẽ: ne peccãtiũ mẽtes inſoleſcerẽt: cũ vltionẽ vẽturã: maloꝝ actuũ nõ timerẽt. Dic̃ em̃: Parauit ſedẽ ſuã: h̃ ad illõ ptinet q̃n dñs ieſꝰ aſcẽdit i celũ: ſedet ad dexterã p̃ris: inde vẽturꝰ iudicare viuos ꝛ mortuos. Et ne aliq̃ ipotẽtia dñi morderet͂: ipſũ dic̃ paraſſe ſedẽ ſuã: q̃ iudicaturꝰ ẽ mundũ. Addidit: Et regnũ eiꝰ oĩm dñabit͂. Ne putarent pagani: demões ſuos q̃q̃ mõ regnaturos: ipm̃ dicit dñaturꝝ: q̃ parauit ſedẽ ſuã: id eſt: dñm chriſtũ. Bñdicite† dominũ oẽs angeli eiꝰ potẽtes ꝟtute: † qui facit͂ verbũ† eiꝰ ad audiẽdã vocem ſermonũ eiꝰ. Cũ ſuperiꝰ de hominibꝰ ꝓpha loq̇ret͂: venit ad tertiã narrationẽ vbi celeſtes creaturas alloq̇t͂ vt dñi laudes debeãt celebrare. Et qm̃ inter ipos angelos eſt magna diſcretio: illos tm̃modo dicit: p̃conio dñi dignoſ exiſtere: q̃ eius ꝓbant͂ iuſſionibꝰ obedire: oſtendens neq; hoĩes: neq; ſpirituales ſb̃ſtãtias ad myſteriũ tãte maieſtatis accedere: niſi q̃ eius voluntatibus obſecundant. Sic em̃ cõmonet: Om̃es angeli eiꝰ. Eius quippe: de illis dicitur: qui ab ip̃ius ip̃erio neq̃q̃ recedere voluerũt. Seq̇tur aliq̇d exp̃ſſius: Potentes virtute: q̃ facitis verbũ eiꝰ. Ipi em̃ virtute poſſunt: q̃ eius iuſſis obediũt. Põt aũt ꝛ diabolus: nõ ꝟtute ſed prauitate: nõ honore ſed p̃ſumptione. Potẽtes ſiq̇dem illi vere dicendi ſunt: qui verbo dñi parere cõtendũt. Et ne aliq̇d relinqueret͂ ambiguũ calcaciꝰ inſinuat: Ad audiẽdã vocẽ ſermonũ eius: ſcilicet vt ſint hũiles nõ ſuperbi. Ipſi ſunt em̃ digni bñdicere: q̃ ſuum ꝛ cognoſcũt ꝛ venerãtur auctorẽ. Benedicite† dominũ oẽs virtutes eiꝰ: miniſtri eiꝰ qui facitis voluntatẽ eiꝰ. Rem magnã: rem omnino ſublimẽ: iteratã iudicauit inuitatiõe ſolidandã: vt infirmitas humana cognoſceret q̃ ſaluberrimũ eſſet obedire domio: quãdo ip̃ius voluntati celoꝝ militat fortitudo. Et intẽde ꝓprietates emicare verboꝝ. Prius dixit: Qui faciũt verbũ eius. Et ne verbũ intelligeres quod ꝟberato aere ab hoĩbꝰ ſolet ꝓferri: addidit: Qui facitis volũtateꝫ eiꝰ. Angelis em̃ verbũ dñi eſt volũtas eiꝰ: qm̃ illa ſublimis ſp̃ualiſq; ſubſtantia beatoꝝ angeloꝝ: cum dñm contuet͂: ibi veritatem eiꝰ volũtatis ag̃ſcit. Nec opꝰ eſt loqui: quibus ſe diuinitas ꝓpitiata patefacit. Non enim eis deus ꝟberato aere loquitur: ſ; inſpiramĩe ſuo volũtates eoꝝ ad ſuuꝫ velle ꝯuertit. Sic erũt vt credimꝰ: ꝛ beati hoĩes poſtq̃ regni eterni fuerint p̃mia cõſecuti. Bñdicite† dñm omnia op̃a eius:

Al. dño
Al. faciẽtes
Al. illius
Al. dño
Al. dño

Al. dño

Sche

in omni loco dñatõnis eius: benedic anima mea dñz. Bñdicite: nũc tertia iteratõe geminatur: q̃ figura dicitur Epembasis: decoꝝ schema: siue i laudib⁹: siue in vitupatiõibus ad aĩos erigẽdos vbũ sepius iterare qḋ dictũ est. Dixit aũt p̾us illos debẽ bñdicere q̃ dñi iussiones efficiũt: nũc admonet ipam opam dñi auctorẽ suũ debere laudare: vt terrena celestiaq; cõcluderet. Nã cũ totũ opus ei⁹ sit: oĩa debẽt suum benedicere creatorẽ. Seqtur. In omni loco dñationis eius. Sicut nulla creatura a laudib⁹ dñi iubetur excipi: ita nec loc⁹ q̃sq; relinqtur q̃ a tali mũere segregetur. Nam cũ dicitur: In oĩ loco dñationis ei⁹: nihil excipitur: q2 vbiq; dñatur: significãs forte ecclesiam catholicã: q̃ p totũ mundũ erat dño p̄stante creditura. Ipa eñ vbiq; dñz benedicit: vbiq; collaudat: ⁊ grãs maximas hymnidica exultatiõe cõcelebrat. Addidit: Benedic aĩa mea dñm. Ipa sententia ↄclusit psalmũ q̃ pulcherrimũ fecit initiũ. Sed qm̃ in scripturis diuis oĩa sacramẽtoꝝ vbertate pinguescũt: hec silitudo: sicut iam dictũ est: in octauo psalmo illos indicat vt opinor: q̃ atria fidei sinceris mẽtibus ingressi sunt: ⁊ vitã suã gl̃ioso fine: dño p̄stante cõcludũt. Digna cõmonitio per quã se fidelis anima cõsoletur: q̃ cõtra omnes casus tanq̃ clypeus inexpugnabilis assumitur. Nã si eũ semper benedicimus: ab eo iugiter custodimur.

Conclusio psalmi.

Benedictio domini timẽtib⁹ eũ: q̃nta largitate cõcedatur agnouim⁹: festinem⁹ ad mãdata cõplenda: vt puenire mereamur ad p̄mia. Habem⁹ dñm ⁊ per naturã piuz: ⁊ p misericordiaꝝ dona largissimũ. Quis dubitet ab illo postulare: q̃ si non petatur offenditur? Benedicamus ergo oẽs in cõe dñm: operas ei⁹ hymnidica exultatiõe celebrem⁹. Quale eñ sacrilegiũ est: vt cũ oĩs creatura iubeatur bñdicere dñm: si homo desinat laudare deuz: q̃ ad imaginẽ ⁊ silitudinẽ ipius noscitur esse ꝓcreatus? Audiuim⁹: benedictio dñi q̃bus virtutib⁹ applicetur: castis vtiq; : hũilimis: caritate plenis: ⁊ q̃ dñi reliq̃ mandata perficiunt. Arceatur ergo hinc oẽ qḋ prauũ ẽ: excludatur vniuersa malicia mũdi: emẽdentur illecebre: diabol⁹ foras mittatur cũ seq̃cib⁹ suis. Quapropter audito tãto mũere: cõpleti tãta spe: sanctis opibus bñdicam⁹ dñm: religiosis factis cãtem⁹ auctori nr̃o. Non nos electio iudicet repudiet: si q̃ precepit hic nos peregisse cognouerit.

Explicit expositio in psalmum CII

Incipit expositio in psalmum CIII

Psalmus dauid.

Frequẽter diximus psalmũ illos act⁹ significare mortaliũ: q̃ ad rerũ diuinaruz intellectũ ꝓ sua ꝓbitate respiciũt. Ad cuius silitudinẽ ⁊ organũ ipm aptatũ est: qḋ specialiter psalm⁹ vocatur: sursum hñs tympanũ: vbi melos dulcissimũ canoro sonitu tẽperatur. Dauid aũt tm̃ ꝑsona loquẽtis adhibetur. Ceteꝝ oĩa constat de dño saluatore narrãda: q̃ i p̾ncipio fecit celũ ⁊ terrã. Est. n. psalm⁹ iste tãta dispositõne ꝑfect⁹: vt aliq̃ hic dicta intelligas: q̃ in libro geneseos tacita fuisse cog̃scas. Quapropter q̃ sunt apta exponemus ad l̃ram: q̃ vero fidei nostre p̄nt indicare noticiam: sp̄uali intellectu: sicut a maiorib⁹ accepim⁹ explanam⁹. Vñ solliciti esse debem⁹ paratiq; ad audiendũ: qa ipe q̃ vir eloquẽtissim⁹ pater augustinus hũc psalmũ: ⁊ sedule dicit pq̃rẽdũ: ⁊ de eodem laboriosissime disputatũ. Diuisio.

Propha volẽs ostẽdere ↄditiones reꝝ diuia significare mysteria: Primo mõ p fabricã celi ⁊ t̃re q̃dã nob cognoscit indicare dogmata: vt ag̃scam⁹ oĩa sibi reuera tanq̃ ab vno auctore ↄdita posse ↄgruẽ: qñ aliq̃s silitudies suas iuicẽ ꝓbãt apire. Scdo: opas dñi diũsis figuris tectas enũerat. Tertio: ꝓfitetur i illo eťno seculo p̄conia dñi iugiter se eẽ dictuꝝ q̃ etiã in hac vite sue breuitate cãtauerat.

Benedic aĩa mea dño: dñe de⁹ me⁹ magnificat⁹ es vehemt̃. Cõfessiõez ⁊ decore iduisti. Expositio. Inuitat ꝓpha semetipz ad bñdicẽdũ dñm. Et qm̃ noũat i catholica fide vnitatis grãm plimũ p̄ualẽ: sibi tm̃ loq̃tur: qḋ oẽs debeat admonẽ. Bñdicẽ aũt deũ ẽ ei⁹ mag̃lia ↄfiteri: vt cũ ď illo dr̃ aliq̃d magnũ vnusq̃sq; ꝟitati p̄stet officiũ. Hec igitur sñia ad totũ respicit textũ: vbi psalmi h⁹ plixitas t̃minatur. Sz cũ ad suã: vt dictũ ẽ: aĩaz loq̃retur sbita ↄũsiõe dicit: Dñe de⁹ me⁹. Que figura dr̃ Prophonesis: qñ int̃ alia q̃ loq̃mur ad

Sd

deū subito v̄ba ꝯūtimꝰ. Sn̄alem vtiq; dn̄m ꝯsiderēt suū asserit deū: vt cū se ipiꝰ suū eē ꝓfiteā: nullā se hr̄e cum diabolo comprobet portionē: ne in eo quicq; p̄uaricator ille reqreret: quē alienū eē agnosceret. Seqtur. Magnificatꝰ es vehemēter. Oportet nos vim istoꝝ nominū diligēter inqrere. Nam qn̄ ille magnus nō est: vt hoim laudibꝰ magnificeā? Aut quid illi pōt addi: q̄ est mirabilis ⁊ incōprehēsibilis plenitudo v̄tutū? Sed magnificaā dn̄s apud hoies: quādo eis magnus atq; excelsus esse claruerit: vt ipm sentiāt creatorē: ipm bonoꝝ oim largitorē: ipm redemptorē: ad postremū ipm ⁊ iudicē. Ex qua pte ꝓuenit: vt recte dicatur redēptor dn̄s magnificari: q̄ q̄tidie fit credentiū deuotione mirabilis. Sic etiam dicitur sanctificari: sic glificari: sic benedici. ⁊ his silia. Adiecit: Vehemēter. Reuersa qn̄ cōuersoꝝ ore laudaā: ⁊ in sctōꝝ cetū veniunt: q̄ se pridem nefandis sceleribꝰ polluerūt. Vehemēter em̄ aptissime dictuȝ ē: qḋ toto geriā cordis annisu. Sed vn̄ magnificatꝰ sit vehemēter: ꝯsequēter exponiā. Cōfessionē ⁊ decorē induisti. Induere est: aliquē qḋ nō habebat assumere. Et quando deus decorē nō habuit: q̄ creaturꝭ suis omnia speciosa semp indulget? Sed hic incarnatio dn̄i christi euidēter exponiā: quā sūpsit ex tpe: p quā ꝯfessionē mortaliū largitor sue pietatis inuenit. Recesserāt em̄ homies a cultu v̄e diuinitatis: cū simulachrorū studijs ⁊ vanis religionibus seruiebāt. Sed coueniēte: q̄ tamē absens nūq; extitit diuitate: ⁊ ꝯfessio ⁊ decus supne maiestatꝭ innotuit: eisq; rebꝰ indutū dicit dn̄m: q̄bus ecclesiam catholicā ꝯstat ornatā. Amictꝰ †lumen sicut vestimentū. Extendens celum sicut pellem. Versus isti vigintiduo vsq; ad diuisionē futurā: per figurā Parabole pulcherrimis allusionibꝰ explicāā: q̄ fit qn̄ res sibi genere dissimiles cōparanā. Lumē em̄: eccl'iam significat: de qua scriptū est: Que est ista q̄ ascendit dealbata? Dealbata em̄: intelligiā illūinata: q̄ recte velut vestis aduertiā dn̄i saluatorꝭ nō habens maculā neq; rugā. Ipa est eni cādida: dealbata: de cuius membris dicit apostolus. Fuistis em̄ aliquando tenebre: nūc autē lux in domino. Hanc etiā: tunica illa significauit: q̄ nō potuit diuidi tpe passionis. Hec est de qua diciā: Amictus lumē eius sicut vestimētum. Seqtur. Extendēs celum sicut pellem. Bene dicitur dn̄m celuȝ extēdere: vbi meretrices ⁊ publicanos eū cōstat admittere. Nam cū sint p iusticiā celi iustoꝝ: facti sunt ⁊ gratie largitate peccantiū. Nec frustra comparata est celo pellis: qꝛ sicut oīa mēbra n̄ra pellis tegit: ita ⁊ creaturas celoꝝ ambitus circūactus icludit. Senserūt aliqui: celū ⁊ de iusto dictū: quē sic per gratiā ꝓbatur extendi: quēadmodū pōt tēsa pellis excrescere. Qui †tegit† in aquis superiora eius. Qui †ponit nubē ascensum †suū: qui †ambulat sup pennas ventoꝝ. Quis ordinē cōditionis exponere sentiaā: qꝛ ⁊ sup celos aque sunt posite: sicut ⁊ in genesi legitur: Et ipe alibi diċ: Et aque q̄ sup celos sunt laudēt nomē dn̄i: tamē ⁊ sacri baptismatis nob reseraā indiciū: vt celū: sicut frequēter dictū est: omnē iustū debeamꝰ accipere: cuius supiora: id est: emēdatio fidelis aie: aquis salutaribus irrigaā. Ita em̄ hec oīa ab illo auctore disposita sūt: vt ⁊ actus eccl'iasticos dicta celestia indicare videantur: ⁊ iterū cōditiones reꝝ veracissima narratione testenā. Seqtur. Qui ponit nubē ascensum suum. Hoc q̄dem ⁊ ad lr̄am congruenter accipitur: quādo dominꝰ post resurrectionē vidētibus apostolis ascendit i celum. Sic enim in actibꝰ apostolorū legitur. Hec cuȝ dixisset: nubes suscepit eū ab oculis eoꝝ. Sed ⁊ illud aptissime probaā accipere: vt nubem ponamus verbi domini p̄dicatorem: per quem christꝰ in mēbris suis ascendit: cum mētem peccatorū a mūdi istius prauitate mundauerit. Addidit: Qui ambulat super pennas ventoꝝ. Vēti: in isto aeris fluctu quasi quibusdam pēnis volare noscuntur: sed dominꝰ ambulat super pennas eorū: dum volūtates suas multo velocius operaā: q̄ potest esse excursus ventorū. Siue magꝭ: ventos iustorum animas debemꝰ accipere: quia vtroq; testamēto perdocti: velut duabus alis ad superna gaudia transferuntur. Supra q̄s dn̄s ābulare recte diciā: i q̄bꝰ misc̄diam sue operationis ōn̄dit. Et nota qḋ in h̄ v̄su ⁊ alijs q̄ sequūā: dn̄m mauult ostendere

Epħ.

Al. tegis
Al. nō hȝ
Al. ponis
Al. tuū
Al. ambulas

Ps. 148

Act. i

per id qđ egit. Hec scđa species definitõis dicit apud grecos Ennęomatice: latie aũt notio nuncupat. Nam cũ dñs p naturã su am neqat definiri: p illud tñ pulchre cogsci tur: qđ singulariter opatur. **Qui facit angelos suos spirit⁹: ⁊ ministros suos ignem vrentem.** Cõmendadu est animo: qr hic specialit de angelis dicit: qđ in libro geneseos euidenti⁹ nõ habet. Nam ⁊ vba ipa sunt discutiẽda subtilius. Spũs: generale nomẽ est incorpalis potẽ tisqꝫ substãtię: visibiliter siue iuisibilit ope rãs: qđ ei diuinit⁹ inspirat. Angelorꝫ eniꝫ nomẽ nõ significat naturã: ꝫ obedientiã. Angelus em greca lingua dicit: qui latine nũcius interptat. Nam qñ mittũtur ange li fiũt: cũ tamẽ natura spũs esse noscãtur. Addidit: Suos: vt illos oñderet qui recta mẽte dñi volũtatibus obsecundãt. Ordo em vborꝫ talis est: Qui spũs suos fac an gelos. Seqtur. Et mistros suos ignẽ vren tem. Minister dei est ois q diuias exeqtur volũtates: ⁊ caritatis semp accẽsus est fer uore. Tal em vir cęlestis ignis efficit: quã do vbo pdicatiõis peccãtiũ neqcias vrere ⁊ ꝯsumere posse mõstrat. Sic em dominus ipe dicit: Ignẽ veni mittere i terrã. Ignis vtiqꝫ vitalis: ignis vtiqꝫ salutis: q dũ pec cata ꝯsumit: aias nutrit. **Qui fundauit terrã sup stabilitate ei⁹: nõ inclinabit in seculũ seculi.** Uersus iste ad lrãm nõ videt posse ꝯstare. Nã cum terraꝫ istã mutandã esse legerimus: quõ fieri põt vt nõ incline in seculũ seculi? Sed h ma gis firmatã terrã: solidataꝫ aduertam⁹ ec clesiã: q terra ideo dicit: qr ex terrenis hoi bus collecta esse monstrat: sicut in alio lo co ait: Dñi est terra ⁊ plenitudo ei⁹. Huius stabilitas recte dr christ⁹: q est imobile fun damentuꝫ: ⁊ inuiolabilis petra: de q dicit apls: Fundamẽtũ em aliud nemo põt po nere: pter id qđ positũ ẽ: qđ est xps iesus. Sup quẽ si mãserim⁹: iugiter nullaten⁹ in clinamur. Supiecta em nesciunt titubare dũ sint fixa q ꝯtinẽt. Sic vitas huius snię absoluta nob rõne ꝯstabit. Spũs em scũs ideo iterdũ difficillima dic ad lrãm: vt ma iori ambitu spũalẽ intellectũ qrere debea mus. Hoc q qđ dictũ ẽ: Nõ inclinabit in sę culũ sęculi: p oia comata triũ vsuũ supiorꝫ

cõstat esse reddendũ. Que figura dr hyp baton: qñ ordo vborꝫ lõgius explicatur. **Abyssus sic palliũ amict⁹ ei⁹: su per mõtes stabũt aq.** Nec iste vsus ad historiã põt referri: qũuis de supducto dilu uio dicẽ videat. Pretitũ em tps diluuij fu it: ⁊ nũc ppha de futuro pdicat eẽ faciẽdũ. Uñ necesse est: vt h magl spũalr inqram⁹: qñ sibi ad lraꝫ tpa ꝯuenire nõ pñt. Abyss⁹ em dr aquarꝫ copiosissima mltitudo: q ⁊ in bono ⁊ malo plerũqꝫ ponit. Hec merito h supstitiosis atqꝫ psecutorib⁹ cõparat: qr sic palliũ subiecta coopit: ita illi mundum fe dissima supstitione texerũt: vt nõ solũ me diocres hoies: ꝫ in pnicię suã ipos qꝫ scõs viros atqꝫ eminẽtissimos tormẽtis corpo rũ obruere videret. Sed h abyssus: in ma lo posita ẽ: dũ legat ⁊ in bono: vt est illud: Judicia dñi velut abyssus mlta. Qđ gen⁹ locutiõis int ppria diuię scripturę ꝯstat eẽ deputãdũ. Deniqꝫ sic seqtur. Sup mõtes stabunt aquę. Steterunt quippe sup eos q montes fidei firmitate vocati sunt: quan do eos diuersis penis ⁊ mortib⁹ affecerũt. Aquas em ⁊ abyssos: impios hic debem⁹ accipere: qui sic ad obruendam pperant sanctitatẽ quẽadmodũ põt cumulus vn darꝫ subiecta ꝯtegere. Sed vt hoc magis de supbis atqꝫ sceleratl potuisses aduerte re: sequẽs vsus ostendit. Uolunt etiã aliq h ad lrãm vendicare: vt abyssum dicãt ter rę marginẽ circũire. Nã sicut exteriora cor poris nostri pallio cooperiunt: ita ⁊ orbis terrarꝫ oceani ambitu fert includi. **Ab increpatione tua fugiẽt: a voce to nitrui tui formidabũt.** Qui fugiẽt ni si abyssi: nisi aquę q mõtib⁹ christi supemi nere videbant? Nam qũuis sanctos ei⁹ di uersis cedibus affecissent: ipi tamen incre pati voce aplorꝫ derelicta superstitione fu gati sunt: ⁊ qđ est maximũ victorię genus cõtra sua vota senserũt. Seqt. A voce to nitrui tui formidabũt. Predicatio scrõrꝫ sub hac allegoria pulcherrima relatiõe de scripta est. Dicit eniꝫ: A voce tonitrui tui: vt non illud humanũ eloquiũ: sed cęlestis virtutis sonitũ fuisse sentires. Formidaue runt vtiqꝫ homies passim tonitrua pdica tionum: quãdo iudicij terror edictus ẽ: qñ diabolũ peritꝫ audierũt cuꝫ sequacibus

Al. facis
Al. tuos
Al. tuos
Luce. 12
Al. fũdasti
Al. suã
Ps. 23
j. Cor. 3

suis: et quibus habuerũt in hoc mũdo licentiam: ipi sua scelera correcta mẽte dãnabãt.

Ascendũt montes et descendũt campi: in locum quẽ fundasti eis. Adhuc in tropicis allusionibus pseuerat: quoniã superbos et ipios quãdiu voluit dominus pmisit in mõtes crescere: atq3 iterum quãdo placuit fecit in conualliũ humilitate residere. Sic et persecutoribus tempus datũ est: vt in altũ surgerẽt: ac deinde inclinati christiano populo subiacerẽt: docẽs omia ipsius ordinatione fieri: cuius volũtati non potest obuiari: sicut ipe dominus i euãgelio pontio pilato dixit: Nõ haberes in me potestatẽ: nisi tibi datũ esset desup. Et intende: quoniã hi mõtes in malo positi sunt: cũ superius montes significent fidelissimos viros: quod plerũq3 in scripturis diuis diximus inueniri. Seqtur. In locũ quẽ fundasti eis. Illi scilicet qui cãpi iã facti sunt: ad locũ fundatissime descedunt ecclie: et in eius penetralibus permanebũt. Nam et ipis quoq3 peccatoribus modus est positus: nec vltra pmittũtur excedere q̃3 eis datũ est licẽtie sue frena laxare. Deniq3 sic legit: Completa sunt pctã ãmorreorum: vt omia sub volũtate domini posita esse cognoscas. Hoc enim et subsequentia euidẽter explanant.

Terminum posuisti† eis quẽ nõ trãsgredietur: neq3† reuertent operire terram. Hoc si ad litterã velis accipere: de aquis abundantibus dicit que diluuio recedẽte vlterius terras neqũt occupare: sicut in genesi scriptũ est. Statuam pactũ meum vobiscũ: et nequaq3 vltra interficietur omis caro aquis diluuij: neq3 erit deinceps diluuiũ dissipãs terram. Si vero spiritualiter queras: põt hoc et de paganorum ritu accipi cõgruẽter: qui licet a sua puitate recesserint: nũq3 in illã licentiã deo sibi obuiãte remeabũt: vt humanũ genus superstitionũ suarum inundatiõe cooperiãt. Terminus quippe eorum: aduẽtus fuit domini christi: cuius crescente religione: cũcta idola cum suis auctoribus corruerunt. Inspiciamus quoq3 sub q̃ increpatiõe ista referuntur: vt rationales homies putẽt se pcepta domini debere cõtemnere: cum ipa elemẽta cognoscãtur eius iussionibus obedire.

Qui† emittit fontes in cõuallibus: inter medium montium pertrãsibunt aque. Cum natura terrarũ describit: causa nobis occultior pulcherrimis allusionibus indicat. Certum est em cõualles aquis abũdare copiosis: fontiumq3 ibi ee frequẽtiam magnã vbi sũt arua iacentia. Sed illud potius debemus aduertere: qr i humilitate hominũ q loco cõualliũ ponũtur: aque diuie semp estuant. Spiritualit autẽ mõtes hic accipere debemus hereticos ac supbos: inter quos scripture diuine penni vbertate decurrũt: qr in hoc mũdo eas audire bonis malisq3 cõmune est. Et bene dictũ est: Pertrãsibunt: qr tales viros nullo fecũdasse beneficio sentiũtur. Nam si: vt qdam dicũt: mõtes hic iustos pdicatores voluisset intelligi: dixisset de ipis mõtibus aqs fluere: nõ eis in medio cõstitutis trãsire potuisse.

Potabũt† ea omnes bestie† siluarum: expectabũt onagri† sitim suam. Bestias siluarũ: hic gentes intelligere debemus que de illa idolorum cultura tanq3 de siluis vmbrosis pfectis ferocissimis moribus exiert: ad potãdas scilicet aqs: quas in euãgelio est dominus samaritane pollicitus dicẽs. Qui biberit ex aq quã ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Sequitur. Expectabũt onagri sitim suam. Cum dixerit: bestias siluarum aquis decurrentibus esse potatas: onagros tantum posuit sitim suam expectare: scilicet iudeos qui neglexerũt fluenta diuie pietatis haurire. Onager em: asinus est siluester: q inter reliqua aialia cor dicit habere pinguissimũ. Quod genus qñtũ patiens est domitũ: tantũ seuissimũ redditur cum siluis retinẽtibus efferat. His obstinati iudei merito cõparãtur: qui ferocia mentis et callosa fatuitate durati sũt: nec saciari cito poculis vitalibus acqescunt. Nam quod dicit: Expectabunt: illud significat qd frequẽter dictũ est: qr in fine seculi: helia et enoch veniẽtibus: creditura est multitudo iudeorum. Miseri qui tamdiu sitiũt: q saciari minime cõcupiscũt. His vita penalis est: qui tanta expectatõne cruciantur.

Super ea volucres celi habitabunt: de medio petrarum dabunt† vocem suam. Supra illa scilicet que superius dixit: Qui emittit fontes in cõualli

Al. nõ hz
Al. agri
Al. in siti sua
Joh. 4
Al. voces

bus:celi volucres habitabũt. Hec siqdem τ cõualles τ aqs irriguas amare noscũtur. Sed non vacat qđ addidit: Celi. Nã si tãtũ aues voluisset aduerti: volucres suffecerat dici: sed potiꝰ animas sanctas põtificũ celesti se cõuersatõe tractãtes mauult itelligi: q supra populos dñi predicatiõibꝰ sanctis inhabitãt. Addidit: De medio petrarũ dabũt vocem suã. Iste volucres que dicte sunt celestes: nõ de terra: nõ de arboribus: sed de medio petrarꝫ dabũt voces suas: quãdo aploꝫ τ ꝓphetaꝫ exemplis aliqua ꝑdicare noscũtur. Oẽs eñ fideles petre merito dicunť: qꝛ ipe ꝙ petra diciť christus. Sic eñ ipe dominꝰ petro aplo dixit: Tu es petrꝰ: τ super hãc petrã edificabo ecclesiã meam. Quapropter omẽs de petrarũ firmitate predicãt: qui apostoloꝫ ac ꝓphetarũ traditionibus sua dicta ꝯfirmãt.

Matth. 16

Rigans mõtes de superioribus suis: de fructu operum tuorum satiabitur terra. Superiꝰ dixit: altos mõtes fuisse ꝑteritos: τ ꝯualles hũilimas fontibꝰ irrigatas: nũc ipsos quoq₃ montes supernis aqs ꝑdicat esse cõplutos: ne quid a dñi mũere videreť exceptũ. Paulꝰ eñ priꝰ ingens atq₃ arduꝰ persecutor ecclie: rigatꝰ aq spũali: ꝙ fecũdos fructꝰ ꝓbatꝰ est edere christiãis. Qđ q̃tidie dñs agit: vt doctores paganoꝫ post ꝯuersionẽ magistros faciat esse fideliũ. Sed isti tales de superioribus irrigãť: quãdo ꝯuersi se errasse cognoscũt. Seqtur. De fructu operũ tuoꝫ satiabiť terra. Cũ fructũ ťra pariat: queadmodũ poterit ex fructibꝰ calcabilis ista terra satiari? Fructibꝰ aũt terra satiať: qñ peccatores in meliꝰ cõmutati: vtilia nimis τ salutaria ipo largiẽte percipiũt. Sic eñ terra satiať: qñ aliquis ab obstinatiõe liberatus: ꝑconia domini didicisse cognoscitur.

Producens fenum iumentis: τ herbam seruituti hominum. Ut †educat panez de terra. Excolit quod supiꝰ dixit: vt terra illa celesti imbre satiata ꝓducat fenũ iumẽtis: id est: elemosynas faciat his q passim petũt: de qbus dictum est: Omni petẽti te tribue. Jumẽta eñ appellata sũt: qꝛ verecũdiam nõ habẽtes ꝓpter ingluuiẽ vẽtris: in egentiũ voces petulanť erumpũt: sicut iumenta: que dum

Al. educas

Luc. 6

esuriũt: nequaq₃ possunt a ꝓpriis vocibꝰ abstinere. Herba₃ vero seruituti hominũ: hoc est: vt illi necessaria tribuanť: de quo scriptum est: Desudet elemosyna in manu tua: donec inuenias iustũ cui eam tradas. Hic enim homies appellati sunt: qui ratõe plenissimi: indigentiã suam tolerãtie viribus tegũt. Sic duo genera egentiũ talibꝰ allusionibꝰ exprimũtur. Seqtur. **Ut educat panem de terra.** Educiť panis de terra: quãdo domini ꝑcepta cõplenť: vt de istis carnalibus atq₃ visualibꝰ cibus fiat: vnde anima celesti refectione pascatur. Panis enim vere noster est christꝰ: qui tũc de terra ꝓduciť: quãdo aliqd indigẽtibus eius cõsideratione ꝑstať. Siue hoc potest de ꝑdicatoribus dici: qui celestibꝰ diuitiis imperitoꝫ hominũ indigentias misericordiť expleuerũt. **Et vinũ letificat cor hominis. Ut exhilaret faciẽ in oleo: τ panis cor hominis cõfirmat.** Dixerat supiꝰ: Ut educat panẽ de terra: ꝫ ne istum panem cõem deberes accipere: de q caro nostra reficitur: subiũgit: hec tria spiritualiter sentiẽda. Nã: cor: ꝓ rationabili intellectu poni frequẽs scriptura testatur. Quapropter: vinũ letificat cor homis: cũ sacratũ fuerit in sanguinẽ domini christi. Hinc nos iebriari licet: sicut scriptũ est: Et poculũ tuũ inebriãs ꝙ preclarũ est. Ipsu₃ est enim reuera meꝫ qđ letificat mentem: non quod ad reatũ vitiaq₃ ꝑducit. Ebrietas sobria: satietas felix: que merito letificare diciť: quia nihil ibi culpabile reperiť. Exhilaratur quoq₃ facies in oleo: cũ regale chrisma cõficiť: sed illa facies de qua dictũ est: Accedite ad eum τ illuminamini τ vultus vestri nõ erubescẽt. Seqtur. Et panis cor homis ꝯfirmat. Iterum cor poniť: vt dictũ ꝓ sapiẽtia sentiať. Nam si corporaliter velis aduertere: nunquid panis cor homis: nõ etiam reliqua mẽbra cõfirmat? Nam inspice ꝓprietates verboꝫ: vt hec reuera cognoscas ad intellectũ rerum posita fuisse celestiũ. De vino dicit: Letificat cor homis. Si vinũ mũdiale velis accipe: non solũ cor: sed omne corpꝰ ad tempus letificare cognosciť: cũ tamẽ frequẽť τ ad rixas incitet: τ ad excessum aliquẽ ꝑsumptionis instiget: Sed: cor: ꝓ mẽte positũ est: vnde

sapere dicimur: vnde intelligere bona malaqꝫ sentimur. Item si ꝛ istud oleū putem⁹ quo generalit mūdus vtit: quomodo pōt exhilarare faciē: duꝫ semp animi sit gaudium qđ exit in vult⁹? Panis aūt quēadmodū poterit cōfirmere coꝛ solū: qđ ꝑ totius coꝛpoꝛis refectiōe percipit? Sed hec poti⁹ ad anime ꝑtes referenda sunt: q̄ perfectos efficiūt chꝛistianos. **Saturabuntur ligna† siluaꝝ: ꝛ cedri libani q̄s plātasti.** Ligna siluarū: plebem significāt ingētiū populoꝝ: q̄ ecclesie catholice de dumosis atqꝫ incultis natiōibus aduenerūt. Hec indicāt homies vtiqꝫ mediocres. Cedri aūt libani declarāt nobiles ac potētes: q̄ in hūano genere tanq̄ cedri eminere noscunt. Sed vt ipos quoqꝫ seq̄straret ab hereticis ꝛ paganis q̄ in hoc seculo maxima potestate subuecti sūt: addidit: Quas plātasti: id est: q̄ tua pꝛedestinatiōe sunt in religionis amenissimo paradiso cōstitute: sicut dicit in euāgelio: Omnis plātatio quā nō plātauit pater me⁹ celestis eradicabit. Sed nec interꝑtatio nomis ipsi⁹ ꝑtereunda est: quādo nobis aliquā significantiam ꝓdere delarat. Libanus interꝑtat candidatio. Seculi aūt hui⁹ potestas q̄dā videt esse festiuitas: vbi diuites homies ac potētes excelsi atqꝫ ꝓceri: q̄si in libano mōte nascunt: q̄ tamē ad verā religionē dn̄i i munere ꝑuenerūt. **Illic passeres nidificabunt. †Fulice domus dux est eorum.** Illic: in cedris videlicet q̄s plātasti: passeres nidificabūt. Passer enim minuta ꝛ cautissima nimis auis est: monachoꝝ significans paruitatem: q̄ in cedris libani: id est: i ꝑrimonio potētiū xp̄ianoꝝ velut in q̄busdam ramis monasteria sibi q̄si nidos aliquos edificare mōstrant: eoꝝqꝫ roboꝛe sustētati: velut passeres laudes domini assidua voce ꝓcinunt. Celestis in terra vita: imitatio fideliū angeloꝝ: spūaliter in carne viuere ꝛ mūdi vitia nō amare: vitam ꝑsentem ꝯtēnere ꝛ future beatitudinis gaudia semp exq̄rere: ad postremū ipius templū fieri cuius imaginē cōditio hūana suscepit. Amen⁹ reuera paradisus: in q̄ tanta florēt poma virtutū. His enim tale ꝓpositum est: hostes suos nō reluctādo vincere ꝟ patiēdo supare. Triūphus illis oīs est in ꝓpꝛiꝫ coꝛpis passiōe: ꝛ tūc adūsarios efficaciter vincūt: q̄n laudabili hūilitate succūbūt. Reuera milites chꝛisti: q̄ nullā ꝑsumptionē in hūanis virib⁹ ponūt: sed aduersa oīa virtute dn̄i supare se posse cōfidunt. Hi cum aliꝫs non hn̄t iurgia: ꝟ secum semꝑ litigāt. Miserent oibus: sibi solis nō parcūt: ꝛ celesti caritate flāmati: bōa que sibi euenire cupiūt: aliꝫs cōicare ꝯtendūt. Sed magna est gloꝛia illi arboꝛi: vbi nidus iste cōpingit. Audiat em̄ a dn̄o se fuisse plantatū: q̄ tale ꝯtinere noscit institutū. Sequitur. **Fulice dom⁹ dux est eoꝝ.** Fulica: māsueta auis ꝛ nigra est: aneti q̄dem paruioꝛ: ꝟ coꝛpis positiōe cōsimil: q̄ in stagnis delectabiliter cōmoꝛatur. Hec ad baptizādos bene refert: q̄ in sacratissimi fontis gr̄a ꝑseuerāt. Hoꝝ itaqꝫ māsiōes: id est: baptismatis ꝑseueratio: dux est passeꝝ q̄ i cedris nidificāt: scꝫ q꞉ oim chꝛistianoꝝ sacer fons dux est: duꝫ eos ad celoꝝ regna perducit. **Montes excelsi ceruis: †petre refugiū herinacijs.** Ceru⁹: vt dixim⁹: venenosoꝝ serpētiū est voꝛax: spinosa transcendēs ꝛ summa agilitate ꝓdit⁹: habitare diligit mōtes altissimos. Huic merito cōparātur fideles: q̄ diabolū voꝛant: q̄n neq̄cias eius ad dn̄i laudē gloꝛiamqꝫ ꝯuertūt: vitiaqꝫ hui⁹ seculi q̄si spinas bona ꝯuersatione transiliunt: ꝛ habitant in mōtibus: id est: ap̄lis ꝛ ꝓphetꝭ: q̄ sanctꝭ ꝑdicationib⁹ suis in hoc mūdo solida cacumia esse meruert. Herinacius ẜo est: quē vocam⁹ hericium: aial oīno timidū: natura ꝓuidēte semꝑ armatū. Cuius cutē inuicē setaꝝ sudes acutissime densissimeqꝫ cōmuniūt: cui tn̄ non sufficit natiua munitio: sed ne aliq̄ fraude possit intercipi: refugiū habet semꝑ in saxis. Huic cōpetēter aptat: qui peccatis suis hispidus futura iudicia metuēs: petraꝫ chꝛistū firmissimū noscitur habere refugium. Merito ergo ista animalia tales nob idicāt viros: q̄ nūq̄ se a dn̄i soliditate disiungūt. Et vide q꞉ passeres cedroꝛum alta petūt: fulice aq̄rum se habitatione defendūt: cerui mōtes eligūt: hericij petrarū se tuitione cōmuniūt. Sic per diuersas aues atqꝫ animalia: chꝛistianoꝝ nobis vite diūsitas indicat. **Fecit lunaꝫ in tempꝰ: sol cognouit occasū suū.** De terrenis

Al. petra

ad celestia trāsitū facit: ꝫ ⁊ ipsa quoqꝫ sub q̄busdā allusionib⁹ indicat̃. Luna: sicut se pe iā diximus: significat ecclesiā: que i tēporibus facta est: qn̄ eā minui cōtingit ⁊ crescere: que tamē sic minuit̃ vt semꝑ redeūte integritate reparet̃. Solem xo: in hoc loco merito accipim⁹ dn̄m saluatorem: de q̄ impij in fine mūdi dicturi sunt: Errauimus a via xitatis: ⁊ iusticie lumen non luxit nobis: ⁊ sol nō ortus est nobis. Qd̄ vtiqꝫ de isto sole cōmuni n̄ poterat dici: qn̄ scriptū est. Qui solē suū facit oriri super bonos et malos. Iste ergo cognouit occasū suū: id est: gloriā sue passiōis agnouit: cū discipulis suis diceret: Uenit hora ⁊ fili⁹ hois tradetur in man⁹ peccatorū. Merito ergo p⁹ illa genera christianoꝝ: que supius per diuersas significātias videt̃ expressa: ad crementū reꝝ de ecclia ⁊ de ip̄o domio cōstat esse subiunctū. **Posuisti tenebras ⁊ facta est nox: in ip̄a pertrāsibunt omēs bestie† siluarū. Catuli leonū rugientes vt rapiāt: ⁊ querant a deo escā sibi.** Hic duos xsus simul sociauim⁹: ꝑ necessaria cōtextiōe xboꝝ. Posuit em̄ tenebras: quādo tempe passionis sexta hora obscuritatē mūd⁹ accepit. Tūc reuera nox facta ē discipul' atqꝫ credētib⁹: quādo petr⁹ anxio errore cōfusus negādo tertio: fidei pdiderat claritatē. Nox ꝫ et ill' fuit: q̄ carnaliter intuendo: i illa cruce christū mori cōiter estimabāt. In hac itaqꝫ nocte: bestie siluarū: id est: demonia: et catuli leonū: q̄s diaboli corrupta voluntate genuerūt: ad deuorationē q̄rentes aliq̄s exierūt: vt escā malicie ꝑmittēte tn̄ dn̄o reperirēt. Nihil em̄ a quoqꝫ fieri pōt: nisi qd̄ ipse secreto iudicio: aut ad ꝓbatōez: aut ad vidictā faciendū ee ꝑmiserit. Catuli em̄ dicti sunt eo ꝙ calleāt sensu nariū. Nec moueat qd̄ supius diximus: bestias siluaꝝ: mltitudines accipi debere nationū: ⁊ ꝫ videt̃ significare diabolū cū ministr̄: qm̄ iste i scripturis diuis creberrim⁹ vsus ē: vt vna res per sonis sibi discrepātib⁹ aplicet̃: sic̄ de mōte diximus ⁊ leone. **Ortus est sol ⁊ cōgregati sunt: ⁊ i cubilib⁹ suis† se collocabūt.** Cū in passiōe dn̄i facte fuissent tenebre: demones ad escā sibi q̄rendā ꝑmittēte dn̄o ꝓruperūt: qꝛ inuenire poterāt cor

da titubātiū. Tūc autē qn̄ ort⁹ ē sol: id est: resurrectio sctā declarata ē: maiestatē eius mime sustinētes: i suis se trepidi cubilibus abdiderūt: id est: in ꝑtinaciū pectorib⁹ collocarūt: vt qꝛ cūct̄ suadē nō poterāt: saltē q̄s decepant possiderēt. Sol em̄ dictus est qd̄ sol⁹ ita lucet vt ex eo dies fiat. **†Exiet hō ad opus suū: ⁊ ad opationez suā vsqꝫ ad vespera.** Qm̄ supius dixerat ortū solē: ꝯgrueter adiūxit: vnūquēqꝫ hoim in hac vita egredi ad suas opas exercēdas. Iste em̄ vsus ē mortaliū: vt q̄diu i ꝫ mūdo sum⁹: veniēte die: diūsaꝝ actionū q̄litatib⁹ occupemur. Un⁹ em̄ agꝝ colit: alter se bell' exercet: iste discit: ille docet. Nōnulli regnāt: mlti fuiūt: ⁊ quicq̄d fragilis mortalitas agit: vespa: id est: seculi fine ꝓbat̃ cōcludi. **Quā magnificata sūt opa tua dn̄e: oia in sapiētia fecisti: †repleta est terra† creatura tua.** Post enūeratiōnē figuratā reꝝ: fideiqꝫ nr̄e narrata mysteria: venit ꝓpha ad modū scōm: vbi laudes p̄rnas post tāta miracula ꝯueniēter exclamat. Dicēdo em̄: Qā: admirari se posse: q̄ explicare ꝓfessus est. Et merito sic cepta ē laus ei⁹: cui⁹ ꝓconia nlla sufficiēter ꝑualet cōplere creatura. Naꝫ nō solū ꝫ hoib⁹ arduū: verꝫ etiā ip̄is q̄ angelis ꝓbat̃ imēsū. Qtū em̄ magnificata sint opa ei⁹: inferiora declarāt. Seq̄t̃ em̄. Oia in sapia fecisti. Ista igit̃ sapiētia: fili⁹ est: sic̄ dic̄ apostolus: xp̄m dei xtutē: ⁊ dei sapiētiā: ꝑ quē oia facta sūt: ⁊ sine ip̄o factū ē nihil. Et vt coopatiōnē eius xtutēqꝫ ōnderet: p̄ri dicit opante filio: tu fecisti. Hoc etiā ⁊ de spiritu sctō idē ait apl's. Oia coopat̃ vn⁹ atqꝫ idez spūs: diuidēs singulis ꝓut vult. Un̄ dat̃ itelligi: qd̄ coopatio sctē trinitatis his exēplis euident̃ possit agn̄sci. Addidit: Repleta ē terra creatura tua. Nō q̄dez sīlib⁹ reb⁹ vbiqꝫ terra ꝯpleta est: ꝫ tn̄ q̄uis herem⁹ ꝓpter sol' ardorē: vel ꝓpt̃ nimiū frig⁹ aiantibus vacu⁹ esse videat̃: q̄buscūqꝫ tn̄ rebus creatura dn̄i terra cōpleta ē. Siue magl' illud debēt intelligi: qꝛ creatura religiōis catholice: quā dn̄s saluator instituit: ois terra repleta ē: qn̄ vniūsalis dn̄o debuit ecclesia. De ip̄a em̄ dic̄ aplus: Si q̄ ergo in xp̄o noua creatura ē: vetera trāsierunt: ecce facta sūt oia noua. Et alibi: Exuētes vos veterē

Sap. 5
Matth. 5
Mar. 14
Al. silue
ET
Al. collocabūt

hoiem cum actib⁹ suis: induite nouū q̄ fm deū creatus est in iusticia: Ipa scz creatura tot⁹ orbis implet⁹ est. Uñ ⁊ alius psalmus dicit: Et dñabit a mari vsq̄ ad mare: ⁊ a flumine vsq̄ ad terminos orbis terrę.

Ps. 71

Hoc mare magnū ⁊ spaciosum†: illic reptilia quoꝝ nō est numerus. Animalia pusilla† ⁊ magna. Et in hac q̄ pte vsq̄ ad diuisionē: figura ē parabole: q̄ diuersis ac decoris cōparatiōib⁹ explicat. Sed q̄uis in capite hui⁹ vsus: de mari nauigero dicere videat: tñ de h̄ secło ꝯgruēter accipit: vbi diabolicę sine nūero serpere ꝓbant insidię: maliciaq̄ demonū velut q̄busdā fluctibus aiaꝝ volūtas iestimabilis cōmouet. Mare eñ ipsi reddunt: dū naufragare cōpellūt: q̄z dubiū nō est illū vndas immanissimas pati: q̄ mergitur gurgite peccatoꝝ. Mare q̄ppe: a meādo dictū est: qd̄ semp eat ac redeat. Sz isti spūs innūerabiles nob: deo cōprehēsi sūt: q̄ harenā maris ⁊ pluuiaꝝ guttas enūerat: ⁊ ne oino incōprehensibiles linq̄rent: q̄ntitate nō q̄litate ea definiuit. Deniq̄ de eis dicitur: Aialia pusilla ⁊ magna: qm̄ inter ipos ⁊ maiores esse neq̄cię ꝓbant oimodis ⁊ minores. Illic naues ptrāsibūt. Draco iste quē formasti ad illudenduz ei. Illic: in mūdo scz quē supi⁹ mare dixit. Naues aūt merito significant ecclię: q̄ periculosos fluct⁹ mūdi p lignū gl'iosę crucis euadūt: portātes ꝑplos q̄ signo fidei crediderūt. In his nauib⁹ habitat christ⁹: q̄ si a credētib⁹ excitet: dicit imanissimę tēpestati vt q̄escat: ⁊ q̄escit. Seq̄t. Draco iste quē formasti ad illudēdū ei. Hic apte diabolū significat: q̄ vere draco dr̄ ꝓpter venenū qd̄ euę pmę mulieri pestiferis suasionib⁹ inspirauit. Iste creat⁹ bon⁹ est: sic in genesi legitur: Fecit deus oia valde bona: sed postq̄ sua volūtate peccauit: a deo ita formatus est: vt ei illuderet ab āgelis: quādo ꝓpter execrabilē puersitatē natiua dignitate priuat⁹ est. Sic eñ dic̄ dñs in libro iob: Non est quicq̄ sile ei factū sup terrā. Ad illudendū ei: ab angel' meis. Illudit eñ ei ab āgelis dei: siue p iustissimas increpationes: vt q̄ creat⁹ est ad obsequm dñi: fedis videat puersitatib⁹ implicari. Siue magis illuditur: qñ ei aię ꝯfitentiū impio supno de pnīciosa ptāte tollūt. Illudit etiā ⁊ a fidelib⁹ viri: dū incētiua vitioꝝ ei⁹ detestabili horrore refugiūt. Audis draconē: s̄ nō oino timeas atrocē. Sic eñ format⁹ est: vt ei bñficio dñi: ⁊ ab ipsis q̄ hoib⁹ possit illudi. Inuoca q̄ illū calcat: ⁊ incipis nō timere q̄ deuorat. Scriptū est eñ: Sup aspidē ⁊ basiliscū ambulab: ⁊ cōculcabis leonē ⁊ draconem. Omia a te expectāt: vt des ill' escā in tpe† oportuno. Uersus iste illud significat qd̄ ⁊ alibi dictū ē: In voluntate tua dñe vniūsa sunt posita: ⁊ nō est q̄ possit resistere volūtati tuę. Nam cū dicit: Oia: ońdit qm̄ vniūsa dei nutu viuūt: q̄ et auctore creata sūt. Nā ⁊ draco spūalis: cuius esca hoim deceptio est: nisi dño pmittēte nō q̄ualet q̄cq̄ sua ptāte pficere. De⁹ eñ quē ꝓ malis suis abiicit: fit diaboli pabulū. Quapropt' si in escā inimici nolum⁹ dari: nō debem⁹ esse terreni: q̄z sic in ꝑncipio maledict⁹ est: vt terrā comedat: sicut scriptū est: Sup pectus tuū ⁊ ventrē gradiers: ⁊ terrā comedes oib⁹ dieb⁹ vitę tuę. Qd̄ si misericordia dñi cęlestes efficimur: ab esca diaboli oimodis reddimur alieni. Addidit q̄: In tpe opportuno: vt nō solū dñs creaturis suis escā tribuat: verū etiā illā sb opportunitate tpis largiat. Uolebat eñ iob tēptare diabolus: s̄ h̄ non potuit efficere: nisi eū potestas dñica pmisisset. Naz ⁊ ille sctissim⁹ cog̃scebat se dñi pmissione tēptari: ⁊ ad omia respondebat: Dñs dedit dñs abstulit: sicut dño placuit: ita factuz est: sit nomē dñi bñdictū. Hęc est vera firmaq̄ sententia: qd̄ in dñi volūtate: sicut dictū ē: cūcta sint posita. Dāte te illis colligēt: aperiēte te manū tuā † vniuersa replebuntur vbertate. Adhuc in exponēda supiore sentētia pseuerat: vt cuz diabolica iniq̄tate vexamur: non illuz credamus hoc ex sua potestate p̄sumere: sed potius ad illū recurram⁹ sine cuius permissu nec facere quicq̄ potest: ⁊ celeri⁹ victus abscedit. Dicit enim: Dante te illis colligēt: vt intelligas quia nisi datū fuerit illis: q̄cq̄ colligere nō valebūt. Seq̄tur etiā: qd̄ ⁊ ad ꝓspera possis aptare: Aperiente te manū tuā vniuersa replebunt vbertate. Constat eñ ibi esse reꝝ oim causas: vñ vbertas cōcedit ⁊ copia sine fine p̄stat. Man⁹ autē

Job. j

Ps. 90

Al'. nō hz

Hester. iz

Gen. 3

Job. j

Al'. oia implebūt bonitate

significat ptãtem:p quam abũde cũcta replet ⁊ mirabilit vniũsa disponit. Auertente aũt te faciez tuã turbabunt: auferes spũm eoꝝ ⁊ deficiẽt: ⁊ in puluerẽ suũ reuertent. De illis modo dic: q̃ ɔcessa dei mũera mīme ɔfitẽtes: qḋ poterãt suis virib⁹ applicabãt. Contra q̃s apl's dic: Quid eñ habes qḋ nõ accepisti? Si aũt accepisti: qd gl'iaris q̃si nõ acceperis? Et in alio psalmo de tali legit. Ego dixi in mea abũdantia: nõ mouebor in eternũ. Ab his ⁊ talib⁹ dũ auerterit dñs faciẽ suã: nudati magno p̃sidio sine dubitatiõe turbãt: ⁊ mox cũ ille spũs supbię quẽ ḋ rerũ vbertate cõcepant ablat⁹ fuerit oĩno deficiũt: ⁊ ad ɔfessionẽ saluberrimã redeũt: q̃ i suis p̃sumptiõib⁹ errauerũt. Petũt ⁊ isti remedia: sua vulnera ɔpria detegãt: vt curent ⁊ dicãt: Exaudi me domie: qm̃ defecit spirit⁹ me⁹: ne auertas faciẽ tuã a me. His p̃stat dñs ɔficuã medicinã. Sublato eniz spũ neq̄cię q̃ inflãmabant errãtes: necesse est vt ad puluerẽ suũ redeant: id est: ad humilẽ cõfessionẽ: in q̃ indigentiã suę fragilitatis agnoscũt: ⁊ fęliciores esse incipiũt cũ a sua p̃sumptiõe discedũt. Inspicienda est autẽ hoc loco administratio dñi q̃ mũdus regit: quali breuitate: vel q̃ ɔprietate descripta sit. Nam cum nos respicit: oĩa ɔfutura succedũt: ⁊ cum se auerterit: hũana indigẽtia salutari p̃sidio nudata succũbit.

j. Cor. 4

Ps. 29

Ps. j42

Emitte spiritũ tuũ ⁊ creabũtur: ⁊ renouabis faciem terre. Ecce illa q̃ expectabat medicina ɔuenit. Recreati sũt vtiq3: q̃ se puluerẽ humiliter agnouerunt. His eñ istud accidit: q̃ diuina gr̃a reparati: mortis ɔbant euasisse pericula. Totiẽs eñ nos dñs creat: q̃tiens de vetustate peccati i nouũ hoiem instaurare dignat: sic in l. psalmo legit. Cor mũdum crea in me deus. Respice etiã q2 vbi defecim⁹ nostꝝ puluerẽ dixit: vbi reparamur spiritũ dñi eẽ ɔfitetur: vt nemo suis meritis applicare possit: qḋ munere creatoris accepit. Audiant sacrilegi: spiritum sanctũ esse creatorẽ. Dicit eñ: Emitte spiritũ tuũ ⁊ creabunt. Audi ⁊ alibi: vbi creator spũssanctus edicitur. Ait eñ iob. Spũs diuin⁹ q̃ fecit me. Nam cum diuinũ appellat ⁊ deũ ⁊ creatorẽ spiritũsanctũ euidẽter ostẽdit. Sit gloria domini in seculũ seculi: letabit dominus in opib⁹ suis. Adhuc ipm docet magister bon⁹ ne errem⁹ elati: optans esse qḋ nũq̃ põt aliquãdo deficere. Dicit eñ: Sit gloria dñi: nõ cuiuslibet alteri⁹. In seculũ seculi: id est: in ęternũ: q2 laudis eius nullus est finis: quãdo ⁊ in hoc seculo apḋ fideles domini ɔpetua laus habet: ⁊ post illud seculũ a beatis ęterna ɔsoluet. Letabitur eñ: qḋ dictũ est: ɔmissio futuri temporis est nõ pręsentis. Et inspice: qḋ vbicunq3 cõmemorat: Operib⁹: suis dixit: nõ tuis: ne totiẽs admoniti insanum pelagij sequeremur errorẽ. Cuius nefandũ venenum hinc euidẽter agnoscimus: cõtra qḋ totiens antidotũ cęleste porrigitur: ne futura ɔicula grassarent.

Ps. 50

Qui respicit terram ⁊ facit eam tremere: tangit montes ⁊ fumigabunt. Iam de illis dicit q̃ per domini gr̃am illuminati: peccata sua p̃terita cõtremiscũt cũ se grauiter errasse cognoscũt. Sed securior est illa humiliũ tremefactio: q̃ supbor insana pręsumptio. Petrus eñ tũc ad veniã redire meruit: quãdo se admisisse magnũ crimen expauit. Sic eñ ⁊ alius ɔpheta dicit: Sup quẽ reqescit spiritus me⁹: nisi super humilez et quietũ: ⁊ trementẽ verba mea? Hoc etiam monet apostol⁹: Cum timore ⁊ tremore vestram ipsoꝝ salutem operamini. Vides ergo q̃ votiuus: q̃ spiritualis sit tremor iste: qui ⁊ veniaz parturit ⁊ salutẽ. Sed vide q̃bus ista cõtingunt: scilicet quos ipe dignatus fuerit intueri. Seq̄tur. Tangit mõtes: ⁊ fumigabũt. Mõtes: h̄ peccatores nimia elatione turgẽtes debem⁹ accipere: q̃ dum fuerint domini indignatiõe ɔcussi: rerũq3 mũdanaꝝ amissione priuati: tũc ad salutares lachrymas currũt: ⁊ quosdã fumiferos de se tristicię globos tanq̃ incensuz suauitatis emittũt: q̃ ad superna cõscendẽs: misericordiaz impetrare ɔbatur domini christi. Fumus eñ hic in bono posit⁹ est: quippe q̃ nos ad absolutionis facit gratiam ɔuenire. Cantabo domino in vita mea: psallã deo meo q̃diu ero. De cursis duabus partib⁹ sub varia allusione verboꝝ: venit ad tertiũ modũ vbi se sb ęternitate dicit laudes dñi cantatuꝝ. Nã cum ait: Cantabo domino in vita mea: temp⁹

significat cum in hoc mūdo degere videbatur. Sic em̄ fit vita ista reuera vitał: si laudes domini cōtinua exultatione cantenť. Et ne crederes laudes istas morte posse finiri: adiecit: Psallam deo meo q̄diu ero: scilicet in futuro seculo: vbi ⁊ esse ꝑpetuū est ⁊ psalmodia nō habet finem. Pulchre autē positum est: Q̄diu ero: nam duꝫ immortalis iam fact⁹: q̄diu est cupit psallere: semꝑ vtiq̄ laudes domini velle ꝓbať dicere. Quo iudicio declaratuꝫ est quid sint acturi qui in illam patriā meruerint feliciť intromitti. Laudabunt iugiter dn̄m: quia semꝑ eum videbūt: dum illa pulchritudo inenarrabił excitat ꝓconiū sine fine diligētis. †Suauis sit ei† laudatio mea: ego vero delectabor ī dn̄o. Que q̄dem res sunt: sed vtreq̄ sibi parili societate cōsentiunt. Sic enim domino fit suauis nostra laudatio: si nos delectemur in dn̄o: q̄tūq̄ ille nobis dulcescit: tanto illi efficimur cariores. In se em̄ vnusquisq̄ reperit qualis apud illam maiestatem esse possit. Amās diligiť: negligens spernitur: desiderans sustineť. Sit ergo nobis diuitas dulcissima: vt ⁊ vita nostra ei reddať accepta. Pro nobis eni iubemur: vt ex toto corde: ex tota anima: ex tota v̄tute deum diligamus: vt in ea iterū mēsura ipsius dono dilectionē recipere mereamur. Deficiāt pecccatores a terra ⁊ †iniusti ita vt nō sint: benedic anima mea domino. Deficiunt a terra peccatores: dū terrena cupiditate priuati: ꝑ dei gratiā ad meliora studia cōcitantur: ⁊ iniqui simili modo deficiunt quādo mali iam esse desinūt: Hec enim magł oratio q̄ maledictio est: q: omnis iustus cum dei ecclesiā cupit augeri: peccatores optat sine dubitatione conuerti: maxime cuꝫ nouerit desiderabilē aduentū domini vsq̄ ad predestinatoꝝ nūerum posse suspendi. Seq̄tur. Benedic anima mea domino. Dignum initiū psalmi: dignus ⁊ finis: illum semꝑ benedicere qui nequaq̄ desinit fidelibus aliquando prestare. Hec quoq̄ similitudo sententie: nisi fallor: sicut illa superior ad illos referenda est: qui prestāte dn̄o religiosa principia vite sue cum glorioso fine iunxerunt.

Conclusio psalmi.

Audiuimus bone rex: q̄nta nobis de veritatis arcano sacramēta profuderis: docuisti quemadmodum tēdatur celum: supra celos autē aque sint posite: lunam factam in tempore: soleꝫ occasum suum in magnum mysteriū cognouisse. Discāt potius hanc esse veracem cōditionem rerum superflue studiosi: qui de stellarum cursu vanis suputatiōibus eluduntur. Audiant magistrum celestem: doctorem veracem: narratoreꝫ creature sue. Quid ad ineptas exquisitiōes currūt: qui dum discipuli falsarum opinionuꝫ esse cupiunt: cognoscēde veritatis tempora perdiderunt.

Explicit expositio in psalmum CIII
Incipit expositio in psalmum CIIII

Hoc verbi decus Alleluia. Ha presenti psalmo fecit initiuꝫ: nec ante a quoq̄ reperł positum: q̄uis multi scriptores fuerint primitus hebreorum. Scire auteꝫ debemus: Alleluia neutri generis esse definitum. Quod ⁊ sanct⁹ hieronymus in expositione eiusdem psalmi euidenter designat: quod eū in hebraicis fontibus credim⁹ inuenisse: ⁊ ideo vbicunq̄ se locis attulerit: a doctissimo viro: prefixam regulam subsequemur: quoniaꝫ vnum atq̄ integrum manere debet: quod nullius lingue presumptione mutatū est. Alleluia enim apud ipsos dicitur: laudate deum: id est: Alle: laudate. Ia quippe inuisibilem significat deum: quod vnum ex decem nominibus eē dei: in epistola ad marcellam hieronymo traditur exponēte: qui dixit: Primū dei nomē est: El: id est: forł. Deinde: Heloim: ⁊ Heloe: quod vtrūq̄ dicitur deus. Unde geminatum frequenter inuenitur: vt est: Deus deus meus respice in me. Et illud: Deus deus me⁹: quare me dereliquisti. Et: Deus de⁹ meus ad te de luce vigilo. ⁊ his similia. Quartū: Sabaoth: quod est exercituum. Quintū: Heloin: quod excelsum dicimus. Sextū: Eserieie: quod in exodo legitur: Qui est misit me. Septimuꝫ: Adonai: quem nos dominum generaliter appellamus. Octauum: Ia: quod deo tantum applicatur: ⁊ in alleluia extrema syllaba sonat. Nonuꝫ: Tetragrāmaton: quod ieffabile nūcupatur.

Exo. 3

Decimū Sadai:id est: robustū ⁊ sufficiētē ad omīa ꝑpetrāda.⁊c. Nouus plane titul⁹ ⁊ dicti ipius breuitate ꝑspicuus. Hoc eccle sijs votiuū: hoc sctis festiuitatib⁹ decenter accōmodū. Hinc ornat̄ lingua cantorum: Istud aula domini lęta respōdet: ⁊ tanq̄ insatiabile bonū tropis semꝑ variantib⁹ innouat̄. Et ideo expetēda sunt suauia dicta psalmoꝝ: quibus tam dulcis ꝑco ꝑmittitur. Quid eñ seq̄ potest: hinc dat̄ intelligi: vbi ⁊ titulus ipē laudatio est. Notādū ꝓterea: quod ꝑ omēs hos.xx. psalmos qui alleluia titulo ꝓscribūt̄: id est: ꝑsenti.ciij. cv.cvj.cx.cxi.cxij.cxiij.cxiij.cxv.cxvj.cxvij.cxviij.cxxxiij.cxxxv.cxlv.cxlvj.cxlvij. cxlviij.cxlix.cl. domini magnalia describātur: ⁊ copiosa in eis exultatione gaudetur. Quoꝝ numer⁹ parili societate noui ⁊ veteris testamēti gl'iā fortasse designat: vt potētia creatoris semꝑ debeat ⁊ vbiq̄ laudari. Euidētiorē ꝟo cām nō inuenim⁹: cur in his tantū psalmis Alleluia sit positū.

Diuisio psalmi.

Sciēs ꝓphe-ta: populū hebręoꝝ offendisse frequēter dn̄m: quoniā spem suam in tempalib⁹ rebus bn̄ficijsq̄ posuerūt: Prima pte fideles admonet vt eum spūaliter semꝑ exq̄rant. Secūda: ꝑ pr̄iarchaꝝ exempla eoꝝ corda cōfirmat: ostēdens illos a domino nō fuisse derelictos q̄ eius impio seruierūt. Tertia pte dinumerat: q̄nta ⁊ qualia pr̄ibus eoꝝ ꝟtus diuina ꝓstiterit: pericula ioseph honoresq̄ describēs: introitū in egyptū cōmemorans hebręoꝝ. Quarta refert: queadmodū israelitic⁹ ꝑplus ab inimicis suis iussione dn̄i ꝑ moysen ⁊ aarō: diuersis plagis egyptioꝝ fuerit vindicatus. Quinta describit: q̄nta hebręis ꝓstiterit i deserto: vt nō in tempalibus bonis gauderēt: sed vt magnis beneficijs deliniti: iustificationes eius ⁊ legē: deuoto pectore custodirēt. Sic longitudo psalmi: compendio diuisionū per partes missa dulcescit.

Expositio psalmi.

Confitemini dn̄o ⁊ inuocate nomē eius: annūciate inter gentes opa eius. In h̄ versu tribus constat ptib⁹ ordo dictoꝝ. Primo dicit: Cōfitemini dn̄o: id est: laudate eū: ⁊ bonis fact' gr̄am vob diuitatis acq̄rite: q̄r idipm est laudare dn̄m: ⁊ ore illi honorē deferre: ⁊ operibus ei⁹ iussiōes efficere. Illa eñ ꝓfessio hic intelligēda ē: q̄ domini ꝓconia celebrare nō desinit: quādo ⁊ subseq̄ntia tale votū actionēq̄ declarāt. Deinde dn̄m cōmonet suo cari: vt post ministeriū sanctissimę laudis grate possim⁹ audiri. Premittēdum est eñ boni aliq̄d: vt iudex nos placatus exaudiat. Tertio dicit: Annūciate int̄ gētes opa eius: quod bene pōt gl'iosis euangelistis ⁊ sanctissimis apl'is ⁊ nūc sacerdotibus ꝯuenire: qui per gentes vniūsas magnalia ei⁹ annūciare noscunt̄. Cātate ei ⁊ psallite ei: narrate omīa mirabilia ei⁹. Exponit q̄d supius dixit: Confitemini domino. Cātate eñ: ad hymnos ptinet offerēdos: Psallite ad pias opas explicādas. Et tūc dixit narrāda mirabilia: quādo fuerint duo ista ꝑmissa. Omnia eñ: significat ista q̄ dicturus est. Nō est eñ humanarū viriū omīa narrare q̄ ꝟtus diuinitat' opatur: sicut in.cv. psalmo dicturus est: Quis loquet̄ potentias domini: auditas faciet omēs laudes eius? Sed istud schema dicitur a parte totum: q̄d in scripturis diuinis frequenter inuenies: nec aliter recte potest euangelij dictū illud intelligi: Uerbum caro factū est ⁊ habitauit in nobis: quasi nō ⁊ animā simul assumpserit: quā specialiter liberare dignat⁹ est. Laudamini in nomine sancto eius. Letetur cor q̄rentium dominū. Ne quis forsitan suis viribus aplicaret cum boni aliq̄d operatur: caut⁹ doctor fragiles monet dicēs: nō in sensu ꝓprio sed in domino esse gloriandū: vt iactātiā falsam refugiāt: cū hęc a diuinitate concessa esse cognoscāt: sicut ⁊ in alio psalmo legitur: In domino laudabit̄ anima mea. Nō ergo vetat vt laudemur: quia bonis actionib⁹ nō potest res ista denegari: sed vt in domio laudemur qui pręstat illa quę bene gerim⁹. Et vt cōsolationē de tali re sumerēt: adiecit: Letetur cor q̄rentium dominū: scilicet inde letet̄ si predicat̄ in domino: non autē si de suo posse laudat̄. Precipuū nob ⁊ gl'iosum siq̄dē eē debet: q̄n nomen ei⁹ extollit̄ q̄ nobis bn̄ficia ꝓfutura largit̄. Un̄ nimię ipudētię fuit aliquid quosdā aduersus hoc dicere: ꝯtra quos nō tā crebra testimonia: sed pene lex

totā ꝓlata est. Quērite dominū ⁊ cō firmamini: querite faciem ei⁹ semper. Hortatur vt se ad p̄mia futura confirmēt: q̄ eum q̄rere delegerūt. Sed istud desideriū: ista inq̄sitio nō est hic aliquo tempore finiēda: quoniā addidit: Sēp: maxime cuȝ legaꝛ: Qui petit accipit: ⁊ q̄ querit inuenit: ⁊ pulsanti aperieꝛ. Nam qđ dicit: Querite faciē eius: p̄sentiā significat: quā solus q̄rit humilis ac deuot⁹. Judicem em̄ desiderare nō potest: nisi q̄ de ipius pietate cōfidit: ⁊ cū p̄sentiaȝ eius cupit: a praua se actōne suspēdit. Quesiuit em̄ faciem iudicis: quādo dixit apostolus: Bonū certamē certaui: cursum cōsummaui: fidē seruaui: de cetero reposita est mihi corona iusticię: quā reddet mihi domin⁹ in illa die iustus iudex. Talis ergo iuste faciē iudicis q̄siuit: qui se coronādū esse domini miseratione p̄sensit. Mementote mirabiliū eius q̄ fecit: ꝓdigia eius ⁊ iudicia oris eius. Uenit ad scđam partem: vbi patriarchaꝝ nomia ⁊ beneficia refert: vt plebs deuota possit aduertere: nullum dn̄o inani deuotōe seruisse. Mirabilia itaq; pertinēt ad diuisionē maris rubri. Prodigia ad plagas q̄s misit in ęgyptū. Judicia oris eius: quoniā cuncta cōpleuit: quę moysi suo famulo ꝓmisisse dinosciꝛ. Sic in vno v̄siculo: q̄ subter latius dicturus erat: ꝓpositionis loco breuiter ante p̄fatus est. Hoc tamē totum sentiri mauult de christo dn̄o. Quod argumentuȝ dicitur a p̄sona.

Semen abraam serui ei⁹: filij iacob electi eius. Subaudiēdū est qđ superius dixit: memētote. Perscrutandū est aūt: q̄ in magna discretiōe ꝓpheta: abrahę semen: seruos appellat: filios iacob electos esse cōmemorās. Judei em̄ cōtumaces q̄s hic mauult intelligi: carnis abrahę semē fuerunt. Quos merito seruos dicit: quoniam p̄fidia faciēte filij esse noluerūt: q̄bus ipse domin⁹ dicit: Uos si filij abrahę essetis opera abrahę fecissetis. Filios vero iacob: significat fidelissimos christianos: qui heredes dn̄i esse noscunꝛ. Ipe dn̄s deus noster: in vniuersa terra iudicia eius. Moneꝛ semē abrahę ⁊ semē iacob: vt saluatorē nr̄m nō vni⁹ gētis deū: ẜ dn̄m credāt esse terrarū. Nā sicut vbiq; dilatata est ecclesia: ita per orbē ꝓpagata sunt eius sine dubitatiōe iudicia. Dicēdo enim: Ipe domin⁹: cōmonet illū intelligi debere quē populi iudeoꝝ crucifigendū esse decreuerūt. Sed q̄ hāc vocē nō aduertūt: ipsi se specialiꝛ a p̄triarchis alienos eē ꝓfitenꝛ. Memor fuit in seculū testamēti sui: verbi quod mandauit in mille generationes. Memor fuit: cū ꝓmissa ɔpleuit. In secl'm: i. ęternitatē: q: q̄cq̄d ꝓmisit perenni firmitate māsuꝝ est. Testamēti sui: prophetaꝝ significat p̄dicatōnes: q̄s de verbi incarnatiōe p̄dixerūt. Seq̄tur. Quod mādauit. Mādare est p̄ aliū aliq̄d dicere. Qđ vtiq; factuȝ est: quando ꝓphetis datū est futura prophetare. In mille generationes: finitū ꝓ infinito positū est: qđ tn̄ seculi istius fine ɔcludiꝛ: vbi generatio hūana seq̄nti sibi etate succedit. Quod disposuit ad abraā: ⁊ iuramēti sui ad ysaac. Et statuit illud iacob in p̄ceptū: ⁊ israel in testamentū eternum. Ad illud r̄ndit: qđ supius dixit: Testamēti sui. Illa em̄ q̄ in veteri testamēto abrahę ⁊ ysaac p̄triarchis ꝓmissa sūt vel iurata: statuit ea: id est: firmauit iacob ⁊ isrł in nouo scȝ testamēto qđ ē ęternū. Jacob em̄ ⁊ isrł: xp̄ana tp̄a plerūq; significare sepe iā dictū ē. Nouū v̄o testamētū ꝓprie dr̄ eternū: q: nullū illi aliud aliq̄n succedit: i. q̄ est oīm ꝓmissoꝝ ɔpleta p̄fectio. Dicēs: tibi dabo terrā chanaan: funiculuȝ hereditatꝭ v̄re. Chanaan: interp̄taꝛ humilis. Ergo hūiliū terrā ɔuenienꝛ xp̄ianos accepturos eē significat. Hoc ē qđ supi⁹ dixit: Testamētū ęternū. Hec em̄ t̄ra humilitatꝭ ⁊ iclinatōis sic a fidelib⁹ accipiꝛ: vt ęterno mūere teneaꝛ. Funicul⁹ aūt hereditatꝭ mūdi hui⁹ significat tortuosas angustias: q̄s dn̄s ꝓ salute cūctoꝝ sua passiōe dissoluit. Illi⁹ em̄ susceptio carnis nr̄a ꝓbaꝛ hereditas: in q̄ ętna p̄rimonia vitę celestꝭ accipim⁹: si ea fixe atq; itegerrie credē mereamur. Nā ista ɔparatio ab eis tracta ē q̄bus agri ac possessiōes tēso fune diuidebanꝛ.

Cū eēnt nūero breui: paucissimi ⁊ icole† ea. Et ꝑtrāsierūt de gēte i gentē: ⁊ de regno ad pp̄lm alteꝝ. Uenit ad tertiā partē: in q̄ ɔseq̄nter enūerat q̄nta p̄triarchis v̄tus diuina ɔ̄stiterit.

Rā

†Al. eius

Al. relīqt Deniqꝫ vide quid sequitur. **Nō permisit hominem nocere eis: ꝛ corripuit pro eis reges. Nolite tangere christos meos: ꝛ in ꝓphetis meis nolite malignari.** Hic tempus illud significat: quādo rex egyptiorum diuinitus admonitus est: ne abrae nocere ꝑsumeret. qd similimodo de ysaac cōstat effectum. Quapropter euidenter ostendit diuina ꝓtectio: vt eorum salus nō humanis viribus: sed superno munere prestaret. Illud quoqꝫ perscrutandū est: qd supramemoratos patriarchas christos appellare delegerit: cū adhuc nō fuisset vnctio celebrata: a saul enim hec res ꝑsumpsit initiū. Sed quoniā erāt in spiritu christiani: eiusqꝫ fidei ꝓbant esse deuoti: sicut de abraam dn̄s dicit: Cōcupiuit diē meū videre: vidit ꝛ gauisus ē. Merito ergo appellati sunt sacro nomie: quos iam christi fides ꝓbat amare. Nam ꝛ ipsa domini verba sunt posita dicētis: Nolite tāgere christos meos: ꝛ in ꝓphetis meis nolite malignari. **Et vocauit famem super terram: ꝛ omē firmamētum panis contriuit.** Significat tempora pharaonis: quādo in egypto septem annis fames seua grassata est. Et quāuis fames sbstātialis nō sit: sed sola ē discessio copiarum: sicut nox appellat solis absentia: vocata tū dicitur tanq̄ aliq̄ psona subsistens q̄ potuisset audire. Sed scripturarum diuinarum mos est taliter loqui: vt est illud apl̄i: Qui vocat ea que nō sunt tanq̄ que sunt. Sequitur. Et omē firmamentū panis ꝯtriuit: id est: triticeū fructū perduxit ad nihilum: qd reuera hoim esse noscit firmamentū: sic in supiore psalmo dixit: Et panis cor hois cōfirmat. **Misit āte eos virum: i seruū venundatus est ioseph.** Ante patriarchas quos superius memorauit: misit ioseph: quem merito dixit virum: qꝛ multa passus viriliter cūcta sustinuit. Considerādum est etiā: quod dicit eum dominū misisse: qui fratrū suorum iniquitate distractus est. Nouit enim deus bene vti malis alienis. Et sicut peccatores ꝓcepta eius execrabiliter cōuertunt: ita illo disponente facta pessimorum ad euentus ꝓsperos trāsferūtur. Nam venundatus ioseph ad seruitiū: peruenit ad gloriam: ꝛ ipe postea fratrum miseratus est: qui eum crudeliter perdere decreuerūt. Sic enim omia illi aduersa feliciter contigerunt: vt missio facta sit domini Joseph dolosa vēditio: sicut ꝛ ipe suis fratribus dicit: Pro salute enim vr̄a misit me deus in egypto. Et iterum ipe dicit: Uos quidē cogitastis de me malum: sed deus vertit illud in bonum. Que vero pertulerit: consequēter exponit. Ordo autem verborum talis est: Misit ante eos virum ioseph: qui i seruum venūdatus est. Istud est enī: Qui: subaudire debemus: vt nobis cōstet absoluta locutio. **Humiliauerūt in compedibus pedes eius: ferrū pertransiuit anima eius.** A ꝓposito pharaonis phutiphar: ioseph quidem est redactus in carcerem: compedes autem accepisse nō legitur. Sed fieri potuit vt q̄ i ergastulo retrusus est: ꝛ ferreis nexibus ligaretur: maxime qui in tanto crimine fuerat accusatus. Nec illud discrepat quod ibi narratum est: miseratione custodis: carceribus fuisse prelatum. Fieri enim potuit: vt ꝛ ista precederēt ꝛ illa seqrent. Quapropter ipe scripturas diuinas ꝓbabiliter itelligit: qui singulis quibusqꝫ locis crediderit inesse veritatem. Nam ꝛ in cētesimo tertio psalmo dictum est: Qui facit angelos suos spiritus: quod vtiqꝫ in genesi nō legitur. Sed spiritussanctus aliqua in ꝓcedenti relatione ꝓtermittit: vt subseqntia gratiam reperiāt: cum cause veritate seruata aliquid nouitatis edicunt. Refert ergo humiliatos pedes in compedibus: vt afflictionem corporis indicaret. Addidit: Ferrum pertrāsiuit anima eius: vt nec ipa aia a penis ꝓbaretur excepta. Nam q̄uis cōdolendo corpi subiecta sit passioni: habet tamen et ꝓprias penas cum graui cogitatiōe torquetur. Pertrāsiuit anima ipsius ferrum: quādo in has redigebatur angustias: ne inter mala que iniuste passus est: ꝓualerēt in eum ꝛ crimina falsitatis. Ferrū autem hic: indicat tribulationem dure necessitatis: q̄ in estuāti anima puagat dū de futuris sollicita iam mala patit q̄ timē nō desinit. Talis illa i euāgelio locutio ē: vbi simeon dic ad mariā. Et tuā ipsius aiam ptrāsibit gladius: significās habiturā matrē gl'iosam tristiciā dn̄ice passiōis. Qd genus locutiōis int ꝓpria scripture diuine

Job. 8

pp

Ro. 4

Ps. ciii

credimus annotādum. Donec veniret verbum eius. Eloquium domini inflammauit eum. Superiori sentētię hic vsus adiūctus est. Dicit em̄: tamdiu cogitatōes ioseph fuisse grauissimā: donec temp⁹ veniret vbi verbū eius a rege pharaone p interpretādo somnio qrereť. Tūc em̄ z gl'iam reperit: z claustra carceris let⁹ euasit. Sed qd dixit: Verbū eius: loquētis indicat ppriā vocem. Ceterū ipsi⁹ non fuit qd ei diuina inspiratōe collatū est. Deniq sic sequiť. Eloquiuz dn̄i inflammauit eū. Inflāmauit: vtiq ad loquēdū viuaciter incitauit: vt coram principe futura diceret cum fiducia veritatis. Int⁹ em̄ cęlestis flammę lumen accepit: vt puideret talia q regni illi⁹ sapiētes doctoresq superarent. Misit rex z soluit eum: princeps populorum z demisit eū. Misit: significat ministros: q regijs iussionibus ob secūdant. Regē: pharaonē dicit: in cuius regno fuerat carceri mancipat⁹. Soluit scilicet a reatu q tenebať astrict⁹. Sequitur. Priceps populorū: z demisit eū. Ipse ē pnceps pharao quē superi⁹ regē dixit: sed pter grām locutōis vba variauit. Demisit eum: id est: claustra carceř fecit exire: vt q terrarū dn̄m a cogitationū angustijs liberauerat: ipe iam nullaten⁹ ergastula pateret. Sed ne sola illi cōcessa videreť esse demissio: dicit etiā q honore ditat⁹ est. †Et constituit eum dn̄m domus sue: et principem omnis possessiōis sue. Ut erudiret pncipes †suos sicut semetipm: z †seniores suos prudētiam doceret. In his duob⁹ vsib⁹: quā ptātem dederit pharao ioseph euidēter exponit. Cōstituit eū dn̄m dom⁹ suę: z principem omis possessiōis suę: quādo eum currū fecit ascēdere: z pconis voce celeberrima nūciari: hūc secūdū dn̄m eē post regē. Que potestas a pfect hodieq retinetur: q z vice sacra iudicāt: z cūctarū puinciarū ptātem maximā habere noscūtur. Sed in his rebus ditionē dedit illi: quam sibi. In sbsequēti aūt versu: supra ipm cogscit esse qd tribuit. Dicit em̄: Ut erudiret pricipes ei⁹ sicut semetipm. Hoc scdm gētilē intellectū pharaonis debem⁹ accipe: qui credebat pmarios ipli sui i hāc sapiētiā puenire potuisse: vt z ipi sōniorū intpretes eē mererenť: z ad tantā doctrinā sciētia eorū potuisset adduci: vt consulta de re dubia certa loqrenť. Nā si eos sctō viro in discipulatū fidei tradidisset: vnde illum dn̄o placuisse manifestum est: fuisset vtiq illis synagogę ordo nouiť institut⁹. Sed cū talia nō leganť: minime religionē desiderasse s tantū diuinatōnis ei⁹ gloriā qsisse credendus est: more gentiliū qui ad futura cupidi: vnde pueniat ipa reuelatio: nō appetūt intueri. Et †introiuit israel in egyptum: z iacob †habitauit i tra †chanaan. Ordinem rerū cōpetenter exequiť: qz post illa que dicta sūt: iubēte pharaone cognatio ioseph ad terras egypti eodem ordināte deducta est: quod genesis suauiť textus explanat. Sed israel qui dictus est: ipse est et iacob. Uerū ne eadem verba repeteret: diuersitate nominū: reuelatōnis suę dicta variauit. Nā israel egressus ex egypto habitauit i terra chanaan. Chanaan vero fuit fili⁹ cham nepos noe: ex quo egyptij trahere leguntur originem. Et auxit populum suum †nimis: z †confirmauit eum super inimicos ei⁹. Auxit populum suum fecunditate nascendi: qn̄ ibi rarissima fuit mulier que non habuit partum. Cōfirmauit autem eum super inimicos suos: quādo illis crescētibus: egyptiorum turba notissimis plagis vehementer affecta est. Hic enim per quandam ppositionem dicūtur in summa que gesta sunt. Ceterū queadmodū singillatim facta sint: consequenter exponit. Cōuertit cor eorum vt odirent populum eius: z dolum facerent in seruos eius. Uenit ad quartam partem: vbi egyptios memorat hebręis inuidiā habuisse seuissimam: atq eos operibus subiecisse durissimis. Prestando enim felicia populo israelitico: cōuertit domin⁹ ad odiū z dolos cor egyptiorum: nō quia ipe mali auctor est: s pstando alijs beneficia: mentes excitauit obliqs. Necesse est em̄ vt scelerati homies alienis prosperis intumescāt: qui se norūt mereri non posse similia: sicut in sacrificijs cayn z abel factū est: qn̄ vnius sacrificiū respuit: alteri⁹ libēter accepit. Seqť. Et dolū facerēt in seruos eius. Cōsequens erat:

Al. intrauit
Al. accola fuit
Al. cham
Al. vehementer
Al. firmauit

vt post cōceptū odium: seuiēs ꝑplus ad do losas machinas pueniret. Illud eñ signi-ficat: quādo eis lateres facere ꝓceperūt: et ꝓ labore geminādo negatę sunt paleę: et cętera q̄ in illo seuissimo dñatu plebs he-breoꝝ domio deuota sustinuit. **Misit**

Al. nō hꝫ **moysen seruū suum: † et aaron quē elegit ipsum.** Istos ad pharaonē: quasi quosdā testes cōstat a dño destinatos: vt populū sibi placitum abire pmisisset illę-sum. O inestimabilis pietas omipotentis: ab homie fragili petebat fieri: cui⁹ ordina-tioni a nulla creatura poſsat obuiari: vt re-uera nos infirmos doceat qua moderatio ne viuere debeam⁹: quādo volūtates su-as creator scīts sub tāta clementia pegisse

PP cognoscit. Intendam⁹ quoq₃: et istud gen⁹ locutiōis scripturę diuię esse ꝓpriū. Suffe cerat eñ dici: Quē elegit: sed addidit: Ip-sum: vt h quoq₃ euidēti⁹ explanaret. Quę forma locutiōis in scripturis diuis creber-rime reperit: sicut est et illud: In q̄ habita-uit in ipo. **Posuit i eis ṽba signo**

Al. suoꝝ **rū suoꝝ: † et ꝓdigioꝝ in terra † cha-**

Al. cham **naan.** Posuit: significat collocauit: i eis: moyse scilicet et aaron: verba signoꝝ et ꝓdi gioꝝ: q̄ ab eis ꝑdicabat dñs esse facturus. Signa: sūt quasi vestigia aliqua futurarū siue ꝓteritaꝝ rerum. Prodigia vero perti-nent ad mirabiles euētus: q̄ in reꝝ ordine ātea nō fuerūt. Prodigiū eñ dictū ē ab eo

ET qđ porro dicat. Sed hec signa et ꝓdigia in ęgyptijs facta sunt: vt sicut multoꝝ patrū dicit auctoritas aliqd portēderēt christia-no ꝑplo subseq̄uēte: quod suis locis aptissi me cōmonemus. **Misit tenebras et**

Al. nō hꝫ **obscurauit † eos: † quia exacerbaue**

Al. et nō exacerbauit **rūt sermones † eius.** Legūtur tenebras

Al. suos inter plagas reliquas ꝓtulisse: sed melius intelligam⁹ corda eoꝝ fuisse poti⁹ obscura ta: qui dñi ꝓcepta temnebāt. Exacerbaue-rūt aūt: significat acerbe accepeꝛt: aut cer-te iniuriosis abomiatiōib⁹ respuerūt. Nā in plagarū ipsaꝝ enumeratiōe: cōpetēs fe cit initium. Nō enim ad reliqua venire po tuissent nisi obscuratis sensib⁹ incurrissent profundissimam cęcitatem: qđ et hodie sic fieri peccātium vsus ostēdit. **Cōuertit aquas eorum in sanguinem: et oc-cidit pisces eorum.** Dicit scdam pla-

gam: quę in historia exodi prima legit. Sꝫ ipę plagę futurę cladis indicia nūciabant. Cōuertit eñ aquas eoꝝ in sanguinē: quo-niā erāt int maris rubri fluēta perituri. Pi sces eoꝝ occisi sunt: ne spes viuēdi hoibus relicta videret: quādo illud est inter lati-ces mortuū: qđ natiuo elemēto ꝓbabatur enutritū. † **Misit in terram eoꝝ ra-nas: et in cubilibus regum ipsoꝝ.** Hec tertia est. Ranarū eis societatem de-dit: qꝛ et ipsi locū accepturi ꝓbabātur aq̄ti lem: a quo signo: nec reges eoꝝ: id est: po-res excepti sūt: quādo erāt altissimi abyssi demersiōe morituri. Sed h int cętera plus videt esse mirabile: vt nec reguꝫ dom⁹ ab hac plaga cernerētur exceptę: qb⁹ multoꝝ misteria talia poterāt submouere porten-ta: vt euidēter det intelligi nullis opibus: nullisq₃ solacijs diuis posse iussionib⁹ ob-uiari. **Dixit et venit cynomia et scy nifes: in omnibus finibus eorū.** Quarta plaga subseqt: Dixit et venit. In magnam significātiā duo ista cōiūcta sūt: qꝛ diuinitatis imperiū nullū pōt sustinere tarditatis obstaculū. Nā si euidēter inten das: vel ipa ṽba q̄ sibi vident esse sociata: tamē p syllabas suas aliq̄ mora ꝓtrahūt: Iussio aūt dñi nō dilatat temp⁹: quādo iā ipa volūtas effectus est. Cynomia: signifi cat muscā caninā: q̄ cęteris muscis oino mor-dacior est: et importunitate sua violentior: vnde infesti ac seuissimi aialis deriuatum nomē accepit. Scynifes: gen⁹ est culicū: fi-xis aculeis pmolestū: quas vulg⁹ cōsueuit vocare zinzalas. Agnoscāt hoies: qui fa-tuis elatiōib⁹ intumescūt: quoniā pharao ille seuus et dur⁹ nec muscis pār esse poſsat: qui se de tāta regni elatōe iactabat. In oi-bus aūt finib⁹ eoꝝ dicit: ne quis ęgyptijs locus a pernitiosa clade sentiret exceptus.

Posuit pluuias eorū † in grandi nem: ignem comburētem in terraꝫ ipsorum. Et ꝑcussit vineas eorū et ficulneas eorum: et cōtriuit † ome lignum finium eorum. Ultio quinta narratur. Similis est superiori sententię et ista locutio: vbi ait: Posuit in eis verba si gnorum suoꝝ. Posuit: statuit significat ac decreuit. Ęgyptioꝝ enim adhuc plagaruꝫ enumeratio ꝑseuerat: vt pluuia quę ad se-

cunditatem terris dat: conuertetur in grandinis noxiam vastitatem: cuius ictus non minus intercipit quam vbi lapidum copia densa ceciderit. Hec agrorum liquorium probat incendium: cum tactu noxio fructus arefacit: quascunque saxatili vnda percusserit. Ignem vero comburentem: fulmina significat: que solent excitata tempestate deseuire. Sequitur. Et percussit vineas eorum et ficulneas eorum: et contriuit omne lignum finium eorum. Quod dicit: Percussit: ad superiora respicit: siue grandinem: siue fulmina: que celestis potentia terris velut tela infesta iaculatur. Et ne tantum ficulneas putares: aut vineas esse percussas: addidit: Omne lignum finium eorum: vt et sata non dubitares euersa: vbi arborum quoque robora cognosceres fuisse contrita. Maiora enim continent intellectum minorum. Dixit et venit locusta: et bruchus cuius non erat numerus. Et comedit omne fenum terre eorum: et omnem fructum terre ipsorum. Sexta inchoat plaga. Sed et hec locutio superiori sententie similiter approbatur: id est: Dixit et venit cynomia et scynifes. Locusta vero mater bruchi est: que mala fecunditate progenerat: qui ad illam predam quasi conuocatus exercitus: cum sua prole descendit. Et ne crederes inaniter deductum: omnem fructum terre illius ab eis dicit esse consumptum. Et percussit omne primogenitum in terra egypti: primitias omnis laboris eorum. Venit ad septimam: quantum ad hunc psalmum pertinet nouissimam plagam: vbi iam victi egyptiorum populorum malorum numerositate cesserunt. Nam quemadmodum amplius tolerare poterant: qui et omnia dulcia perdiderant: et desolatos seipsis quoque victualibus sentiebant? Sic grauiter per partes perit: qui diuinis iussionibus reluctandum esse putauerit. Hic nonnulla questio videtur oboriri: cur septem egyptiorum plagas tantum psalmus iste commemoret: cum decem sint in exodi narratione descripte? Frequenter diximus: in scripturis diuinis: a parte totum debere sentiri: sicut in euangelio legitur: Verbum caro factum est: et inhabitauit in nobis: quasi non et animam simul assumpserit: quam specialiter liberare dignatus est. Sic commemorata carne: simul et anima suscipi debere cognoscitur. Quod multis locis inuenis esse predicatum: Deinde quod septenarius numerus spiritussancti virtute probatur esse perfectus. Merito ergo decem plagas in septenarij numeri relatione conclusit: vt totum perfectum intelligeres: cuius partem dictam esse sentires. Deinde congruum fuit: vt rem notam varia relatione describeret: cum egyptiorum penas et totidem hebreorum beneficia predicaret. Sic non diuersum sed causa varietatis videtur esse pulcherrimum. Siue vt patri augustino placet: libera est laudatio a lege narrantis. Nam qui texit historiam: necessarie habet omnia commemorare plenissime: qui vero laudat: pauca de plurimis tetigisse sufficiet. Breuiter ergo priora dicit: qui non hic nescientes docet: sed commemorat vtique retinentes. Et quoniam est in subsequenti diuisione dicturus: septem beneficia dominum hebreo populo prestitisse: premisit septem plagas inimicos egyptios accepisse: vt numerus ipse: sicut arbitrari possum: bonarum et malarum rerum in hoc psalmo comprobabilis haberetur. Et eduxit eos in argento et auro: et non erat in tribubus eorum infirmus. Enumeratis plagis quas dedit egyptijs: venit ad quintam partem: in qua totidem beneficia hebreis dicit esse collata. Ait enim. Et eduxit eos in argento et auro. Primum itaque beneficium fuit: vt populus longa seruitute confectus: non egenus inanisque discederet. Aurum et argentum israeliticum populum ab egyptijs precepto domini discedentem legimus accepisse: vt non repentina surreptio: sed longe operationis merces esse videatur. Et quia dubitari non potest omnia dominum iusta precipere: sine culpa videtur factum: quod eius imperio constat impletum. Quapropter sequitur secundum beneficium: vt in illa necessitate migrationis nullus infirmitate corporea potuisset affligi: quatenus omnia nauiter implerent: que illis precipiebantur a domino. Letata est egyptus in profectione eorum: quia cecidit timor eorum super eos. Diligenter hunc versum debemus inquirere. Constat enim discedente populo hebreorum: egyptum non fuisse letatam: quando eum persequendum esse iudicauit. Sed postquam illi demersi sunt: qui ad insequendos hebreos ire decreuerant: tunc qui in egypto remanse-

[Margin notes: "Alter. omne fenum" (partly cut) · "Al. eorum" · "Jo. j" · "Al. cum" · "Al. incubuit"]

rant: omnino letati sũt: quia similia minime pertulerũt. Reddit enim hanc causam cum dicit: quia cecidit timor eorum super eos. Ipse enim timor fuit: vt in fauore gentis hebraice: ipsa quodãmodo viderentur clemẽta pugnasse. Et intende: quia per figurã Metonymiã: que latine transnominatio dicitur: egyptum nõ egyptios memorat fuisse letatos. Per id enim quod cõtinet: id quod continetur ostensum est. Expandit nubem in protectionẽ eorum: et ignem vt luceret eis per noctem. Utrumque munus cõtra temporis inclemẽtiã probatur esse cõcessum. Nubes data est: vt solis temperaret ardorem. Ignis concessus est: vt tenebrarũ potuisset auferre caliginem. Hoc est tertiũ: quod israelitico populo cõstat esse concessum. Petierunt† carnes et venit coturnix: et pane celi saturauit eos. Intuere queadmodũ superata sunt vota desiderantiũ. Carnes petit populus hebreorũ: et coturnices accepit. Cõstat enim in volatilibus quam in quadrupedibus: carnes esse sine dubio dulciores. Deinde vnũ postulauit: et geminata venerũt. Sequitur enim: Et pane celi saturauit eos. Sũt enim ista exodi lectione notissima: quando coturnices in modũ imbris densissimi defluebãt. Manna quoque: vt iudeus populus satiaretur accepit. Sed vt hec in prefigurationem facta monstraret: nõ dixit: manna: sed pane celi: quatenus in illo munere domini saluatoris sentiretur aduẽtus. Ipse est enim panis viuus: qui de celo descendit. Manna quippe dicitur: sicut in septuagesimoseptimo psalmo declaratũ est: quid est hoc. Cuius nominis auferẽs questionem: quod interrogatio illa manne perquirebat: expressit dicendo: Pane celi saturauit eos. Sic enim et celi dominus indicatur: et quid sit manna euidẽter ostenditur. Dirupit petram et fluxerunt aque: abierũt in sicco flumina. Hoc quoque in figuram gerebatur domini christi: vt petra aquas profudisset irriguas. Christus enim dominus petra spiritualis est: qui vitales aquas emanat: vnde satiatum desideriũ anime sitim nesciat vlterius sustinere. Abierũt in sicco: significat gentiũ peccatores. Qui merito sicci dicũtur: quoniã delictis siccabantur arentibus.

Iste imbre domini virescẽtes: in nouũ hominem pullularũt: de quibus dominus dicit. Uenit enim filius hominis querere et saluum facere quod perierat. †Quia memor fuit verbi sancti sui: quod† locutus est ad abraam puerum suum. Et eduxit populũ suum in exultatiõe: et electos suos in leticia. In his duobus versibus miraculorũ: que superius dixit causa narratur. Ideo enim dicũtur facta: quoniã abrae cõstabant esse promissa. Et respice quod dixit: Electos suos eduxit in leticia: quoniã illi qui murmurauerunt domini furore percussi sunt. Et dedit †eis regiones gentiũ: et labores populorum possederunt. Ut custodiant iustificationes eius: et legem eius requirant. Uenit ad septimũ beneficiũ. Dixit enim: Primũ: eductos in auro et argento. Deinde ex eis nullũ infirmatũ. Tertio expãsam nubẽ: que et lumen prestaret in tenebris: et in die remoueret solis ardorem. Quarto coturnicem datã. Quinto refert celesti pane satiatos. Sexto in locis aridissimis aquas irriguas emanasse. Ad postremum promissionum veritatẽ fuisse cõpletam: vt eis et regiones gentiũ traderet: et labores inimicorum pietate copiosissima largiretur. Quod enim dixit: Regiones gẽtium: ad possessionẽ videtur pertinere terrarum. Labores vero populorum: ad diuitias longo tempore cõgregatas. Et ne in presentibus rebus hererẽt corda mortalium: intulit spiritualia bona: vt eius debeãt et requirere et custodire mãdata: ne tantũ in illis spẽ haberent: que si ad tempus deliniũt: nõ tamen ad celorũ regna perducũt: sicut apostolus dicit: Quod si in hac vita tantũ in christo sperantes sumus: miserabiliores sumus omnibus hominibus. Iustificatiões autẽ eius sunt: vt deũ toto corde diligamus: proximos tanquam nos amemus: patrem veneremur: filium carũ habeamus: et cetere iusticie que in diuerso rerum genere sunt precepte. Has admonet custodiri: quia earum rerum euidens est et absoluta preceptio. Lex vero eius fuit: die sabbato debere requiesci: in pasca agnum anniculũ immolari: sacerdotes cum veste mystica ad altare accedere: et cetera que in hũc modũ a domino precepta

Sche
Al. nõ habz
P
Ioh. 6
Luc. 9
Al. fi
Al. bu
Al.
i. Cor. 15

noscuntur. Sed hec τ his similia nō corporaliter: sed spiritualiter sūt querēda. Ideo enim addidit: Reqrant: quia nouit precepta legis vmbram τ speculū esse futurorꝫ.

Alleluia.

Hec nō ociose percipias: quod alijs psalmis alleluia in capite τ in fine ponit: Alijs vero in solo titulo prenotat. Isti enim qui capite fineqꝫ concordāt: vt opinor: ad illam intelligētiam referendi sunt: quam in psalmis esse diximꝰ: qui capite τ fine simili terminant: vt sunt pcedentes: cētesimꝰ secūdus τ cētesimꝰ tertiꝰ. Siue quia expressiꝰ semper infundit quod sentētia iterata geminat: vt est: Nō sic impij nō sic. Et: Fiat fiat. Vł: Amē amē dico vob. Et: Abba pater. Hoc est eni abba: quod pater. Sit forte τ alia causa que latet. De hac autem re: nec a doctoribus nostris aliud potuimus accipere: nec nobis est aliquid ampliꝰ sentire cōcessum.

Conclusio psalmi.

Ecce vtrumqꝫ alleluia cātatum est: decursus est psalmus celesti laude plenissimꝰ: q τ pterita veraciter referret: τ in futuris nos salubriter cōmoneret. Passi sunt egyptij dignissimas vltiones: acceperūt iudei dona celestia. Nunc vnusquisqꝫ nostrū expectet eorū retributionem quorꝫ imitat exemplū. Inspiciēduz est autem lumine cordis: quod in fine psalmi positum est: vt ad iustificationes domini τ in lege eius tota mētis intētione dirigamur. Nā τ si bona tempalia suscipimꝰ: sicut abraam: ysaac: iacob: ceterisqꝫ fideles qui abundāti facultate floruerūt: in illam partē eē potius debemus intenti: vnde ad celorꝫ possimꝰ regna perduci. Ista eñ que delectabilē videri faciūt mundū: in eternitate nō habent locum. Meminisse autem debemus: hūc psalmū secundū esse horū: qui duz miracula hebreis collata describitur: per figurā allegoricam: que aliud dicit aliud significat: ventura christiani populi sacramēta declarant.

Explicit expositio in psalmum CIIII

Incipit expositio in psalmum CV

Alleluia.

Ecce iterū alleluiatica nobis gaudia redierūt. Ecce breuiter precipitur: vt dño totiꝰ psalmi iubilatione cantet. Sed inspiciamus quod a superioribus dictis: nec titulum nobis cognoscit mutasse: nec causaz. Titulꝰ est enim Alleluia: causa cōfessio: q miro modo ad laudes domini oino fecunda est. Motorꝫ eni hic ora soluta sūt: Hinc moyses cum viris: germana eiꝰ maria cum feminis: transitū rubri mar diuina laude celebrarūt. Hinc debbora iocunda exultatione pcinuit. Multi etiā pphete: cāticos diuersos: tanti miraculi cōfessione pfuderunt. Nō immerito: quia magnalia ista totiꝰ humane redemptiōis sacramēta testantur. Ab egyptijs eñ eripimur: quando ab operibus diabolic diuino munere liberamur. Mare rubrum trāsimus: quādo baptismatis sacramēta pcipimꝰ. In deserto pascimur: quādo diuina gra cōcedente in mūdi istius rerum bonaꝫ largitate satiamur. Ad terram pmissionis perducimur: quādo in illa felici patria munere superne pietatis intramꝰ: vt merito talis causa frequēter iterata pdicet: q tantorꝫ magnaliū pfiguratiōe decorat.

Diuisio psalmi.

Introducit cōfitēs populꝰ hebreorum: q relicta pfidia patrū suorum ad pietatē dñi ipo miserāte pductꝰ est: vt intelligamꝰ cum fuerint cōuersi: τ ipsos Alleluia merito p sua redemptiōe cantare. In prima igit narratiōe deprecat: vt societ populo beneplacito: q erat dñi saluatoris aduētu de gētibꝰ cōgregādus. Secūda: patrꝫ suorꝫ peccata dinumerat q fecerūt i egypto: mirabilia dñi recto corde minime cōtuētes: piū tñ dñm ab inimic suis eos liberasse cōfirmans. Tertia: ad peccādi studia refert eos reūsos: dominū tamen electi sui moysi pcibus dicit fuisse delinitū. Quarta: iniquitates eorū asserit iteratas: dominūqꝫ illos decreuisse pdere: nisi phinees serui sui supplicatiōe placaret. Quinta: ad aquā cōtradictionis moysen ab illis exacerbatū esse cōmemorat: posteaqꝫ filios suos in cultura idolorꝫ crudeliter occidisse. Unde dominus vehemēter iratus: tradidit eos gentiū seruituti: ac deinde misertꝰ in cōspectu inimicorꝫ eos reddidit gloriosos. Sexta: precat quod nouerat esse venturum: vt de vniuersis nationibꝰ ecclia catholica cōgreget: τ laudes domino eterna exultatione cōcelebret. Nunc partes psal-

mi: per apertas diuisionu₃ semitas ambulemus. Expositio psalmi.

C Onfitemini dño quoniam bonus: quoniã in seculũ misericordia eius. Sicut superior psalm⁹ in primo versu declarauit: quia cõfessio illa ad laudes domini debuisset aptari: ita ꝛ hic designat cõfessionẽ istam ad medicinam penitudinis applicandam. Sed ꝛ hoc quoqꝫ ad ꝑconia domini ptinere nõ dubium est: quãdo maior glĩa est pietatis cõfitenti parcere: q̃ꝫ viuẽti sine offensione prestare. Hebreoꝝ siquidẽ cõpuncta cõgregatio ꝛ diuina inspiratiõe correcta: loquitur ad reliquam plebẽ: vt antiqui erroris prauitate damnata: ad diuinã debeat redire clementiã. Et ne aliquis de culparum suarum nũerositatib⁹ terrereẗ: addidit: Quoniã bonus. Quis enim dubitet ad eum recurrere: quẽ sibi audit posse celerrime subuenire? Bonus eñ domin⁹ recte diciẗ: qui delinquentẽ pascit: qui expectat errãtem: qui solẽ suum facit oriri super bonos ꝛ malos: ꝛ pluit super iustos ꝛ impios. Hoc etiam ipsius veritatis voce declaraẗ: Nemo bonus: nisi solus de⁹. Addidit: Quonia₃ in seculũ misericordia eius. Audito bono dño: ne se humana negligẽtia ab studiosa ꝛ sedula supplicatiõe suspenderet: remedij causa₃ dicit: vt ad cõfessionẽ celerẽ dñi debeat munere festinare. In seculũ: vite huius significat cursum: vbi miseri sũt quicũqꝫ delinquũt: vbi fas est corda nostra conuerti ꝛ misericordiã postulari. Ibi eñ dãnatio est cõfiteri peccatũ: vbi iam ꝯstat eẽ iudicium. Quis loquetur potentias domini: auditas faciet omnes laudes eius? Populus iste quẽ dixim⁹: diuinoꝝ operũ estimatione cõpletus: negat humanũ sensum cõprehendere: quod de illa plenissime debeat maiestate narrare. Quis eñ: significat nullũ. Cui eñ aut ingeniũ suppetit ad cogitandũ: aut lingua ad depromendũ: vt tãta immẽsitas vnius possit ore narrari? Ubi merito dicẽdũ est: Nõ mihi: si lingue centũ sint oraqꝫ centũ: ferrea vox. Addidit etiam: Auditas faciet oẽs laudes ei⁹. Et hic quoqꝫ subaudiendum est: qs: vt pfecta nobis possit cõstare sentẽtia. Pulchra aũt varietate dictũ est:

Matth. 5

Mar. 10

Quis auditas faciet oẽs laudes ei⁹? Illa eñ possunt audiri: q̃ ꝓbãtur ꝛ dici. Hic quoqꝫ mod⁹ inter ꝓprias locutiões habẽdus est. Beati qui custodiũt iudicium: ꝛ faciunt iusticiã in omi tempore. Postq̃ꝫ negauit laudes domini posse cõprehendi: sentẽtiã dicit qua se cõsoleẗ gen⁹ humanũ: vt cũ illa nequit implere: h saltem custodire festinet. Custodire eñ iudiciũ est: qui inter alios recte iudicat. Iusticiã aũt facit: qui equabiliter agit. Siue illos beatos dicit: qui iudiciũ in fide custodiũt: Iusticiã vero in opere demonstrant. Sed vide quoniã addidit: In oñi tempore: sicut i euãgelio dicit: Qui pseuerauerit vsqꝫ in finem hic saluus erit. Merito ꝗ isti tales beati dicti sunt: qui precepta domini pura mẽte custodiunt. Hec tertia species definitionis est: que grece pęotes: latine qualitatiua dicitur. Que dicendo quid quale sit: id quid sit ostẽdit. Memento nostri dñe in beneplacito populi tui: visita nos i salutari tuo. Orãt deuoti: vt inter eos debeãt estimari q̃ dño fideli ope placuerũt. Nouim⁹ eñ israeliticum populũ: partim cõtumacẽ fuisse: partim in dñi constitisse mandatis. Unde isti suppliciter ꝑcatur: vt in illoꝝ societate debeant ãnumerari: qb⁹ potest eterna beatitudo gratia diuitatis attribui. Et vt fides eoꝝ pfectissima nosceret: optant se visitari a dño saluatore: cui⁹ aduẽtu se nouerãt eẽ saluãdos. Ipe est eñ salutaris: de q̃ btũs symeõ ait: Nũc dimitte seruũ tuũ dñe ẽm verbũ tuũ i pace: Quia viderũt oculi mei salutare tuũ: Quod parasti ante faciẽ oim populoꝝ. Lumẽ ad reuelationẽ gentiũ: et gloriam plebis tue israel. Ad videndũ in bonitate electoru₃ tuoꝝ: ad letandũ in leticia gentis tue: vt lauderis cum hereditate tua. Hoc ẽ: q̃ se petebãt a salutari dño visitari: vt bonitatem ei⁹ viderẽt: quã elect' erat aduent⁹ sui mũere prestaturus: q̃tenus cũ christiano populo gauderẽt: qui de ei⁹ erãt incarnatione letaturi. Ipa est eñ gẽs dñi: que de gentiu₃ est diuersitate collecta: vt esset grex vn⁹: ꝛ pastor vn⁹. Seqẗ harũ rex suauissim⁹ fruct⁹: vt laudeẗ dñs cũ hereditate sua. Utrũqꝫ eñ ꝯiunctũ ẽ: q: in ꝑconio dñi

sui fidelis ppſus ſine dubitatiõe laudat: ſicut in ſupiore pſalmo dictũ eſt: Laudamini in noie ſctõ ei⁹. Quapropter fidelis iſte pplſ: tãto deſiderio ad ꝯſpectũ dñi feſtinabat: tãta ſe chriſtiani plebi caritate miſcebat: vt nefas ſit putare: eum ſpũ nõ fuiſſe ꝯſpectũ: quẽ tanta grã cognoſcim⁹ expetitũ: ſicut ipẽ in euãgelio dic: Abraã deſiderauit videre diẽ meũ: vidit ⁊ gauiſus eſt.

Peccauim⁹ cũ patrib⁹ noſtris: iniuſte egimus iniqtatem fecimus. Uenit ad ſcdam narrationẽ: vbi pdictus popul⁹ humili ſatiſfactiõe ꝓſternit: vt illa in pncipio pſalmi declarata videat eſſe cõfeſſio. Dicit eñ peccaſſe ſe cũ patrib⁹: quoniam in eorũ erant lumbis ⁊ origine conſtituti. Nã cũ fuerit tps longe diuiſũ: quãdo in egypto pres eoꝝ miracula facta carnaliter acceperũt: cũ nulla dño ſatiſfactiõe reſpõderint: ⁊ etaſ iſta multũ poſterior eẽt ꝙ pſenti pſalmi ſeries cantaret: dubiũ nõ eſt illa eos peccata gemere: q ex parentum ſuoꝝ ꝓbabant neqcia ſuſtinere. Hoc hereſis pelagiana nõ accipit: dũ putat originale pctm̃ ad ꝓlem ade nullaten⁹ puenire potuiſſe. Cum maiorib⁹ eñ ſuis peccant: qui ſe p grãm dñi ab eoꝝ delicto nõ ſeparant. Quod pater auguſtin⁹ diligẽtiſſima librorũ diſputatõe ꝯuicit. Nũc aũt quãdo dño aſpirãte mẽs cõpũcta reſipuit: merito a ſe pctã parentũ volebat abſtergi: q ab ipſoꝝ cepat obligatiõib⁹ ſegregari. Et vt puriſſime cõfeſſiõis firmitas appareret: hec eadez trina iteratiõe cõfirmat. Hoc eſt eñ peccauim⁹: qd iniuſte egim⁹: h eſt iniuſte egim⁹ qd iniqtatẽ fecim⁹. Tãto eni vnuſqſq; celerius abſoluit: ꝙto a ſemetipſo viuacitate dãnat. Que figura dr Scheſiſonomaton: id eſt: mltitudo noim ꝯiũctoꝝ: diuerſis v̈bis vnã rẽ ſignificantiũ. Eſt ⁊ alia nob in hoc loco tradita expoſitio: qr cũ maiorib⁹ ſuis peccat: q delicta ſilia nõ declinat: ſed eadez facit: q pores ſuos feciſſe cogſcit: ita tamẽ vt a poſteris reat⁹ originalis pcti: niſi p gratiã dñi nõ poſſit excludi. **Pres noſtri in egypto non intellexerunt mirabilia tua: ⁊ nõ fuerũt meõreſ multitudinis miſcdie tue. Et irritauerũt aſcedentes in rubꝝ mare.** Duo ſunt q beneficia donata cõmendãt: intellect⁹ ⁊ memoria: qd vtrumq; in pfidis fuiſſe denegat. Nõ intellexerũt: pulcherrima locutione ſignatũ eſt. Uidebãt eñ pſtari: ſed qua cauſa fieret nõ ab eis ꝓbabatur agnoſci. Nam decẽ plagis percuſſi ſũt egyptij: vt decalogo futuro hebreoꝝ genſ deuota ſeruiret. Dimiſſi ſũt a pharaõe: vt ⁊ illi relinquerẽt diabolũ cum miniſtr. Sz illi carnaliter q geſta ſũt intuẽtes: ſpiritualis gratie minime pmia queſiuerũt. Non fuerũt aũt memores miſcdie dñi: quando vidẽtes pharaonis exercitũ anteq; mare rubrũ divideret: credebãt ſe euadẽdi ſubſidia pdidiſſe: ⁊ contra moyſen locuti ſunt: meli⁹ ſibi fuiſſe duro ſubiacere ſeruitio: ꝙ tota gens perire potuiſſet i heremo. Poſt hec: ꝯſequẽs fuit vt irritarẽt dñm aſcẽdentes in rubꝝ mare: qñ nõ crediderunt poſſe fieri qd eius audiebãt omipotentiã polliceri. Ita factũ eſt: vt nec intelligerẽt virtutem dñi: nec ei⁹ beneficia deuota mẽte retinerẽt. Bene aũt poſitũ eſt: Irritauerũt: qſi p ſe quietũ atq; placatũ: infenſum ⁊ iracundũ ſibimet reddiderũt. Aſcẽdẽtes aũt in rubrũ mare: dictũ cõſtat poſitiõe terrarũ: quoniã cũctis regionib⁹ egypt⁹ phibetur humilior: ⁊ inde diſcedẽtes loca petere viſa ſunt altiora. **Et liberauit eos ꝓpter nomẽ ſuũ: vt notã faceret potẽtiã ſuã.** Dicẽdo: Propter nomẽ ſuum: deſignare mihi videt dñm ſaluatorẽ: cuiuſ vocabulo ꝯuenit ſaluare periclitãtes. Deus eñ qñ liberat pctores: nõ ꝓpter merita eorum pſtat: ſed ꝓpter nois ſui potentiam demõſtrãdã: vt pi⁹ euidẽter appareat: ſi in meritis beneficia larga cõcedat. Qd enim dicit: Notam fecit potentiã ſuã: nõ carnalib⁹ vtiq; oclis: ſed ſpũali cogitatiõe vidẽtibus. Nam ſi omibus notã feciſſet: neq; ꝙ dur⁹ populus de incredulitate peccaſſet.

Et increpauit mare rubꝝ ⁊ exiccatũ eſt: ⁊ deduxit eos in aqs multis ſicut in deſerto. Increpatiõnẽ: vocauit occultũ diuīitat imperiũ: qr mare in exodo voce dñi nuſq; legim⁹ increpatum. Agit eni ille occultis motib⁹ vniũſa q pcipit: ⁊ qſi ad audiẽtes loqt: q ſenſuz nõ hñt attributũ. Tãta eñ v̈tus iuſſiõis ẽ: vt parere pualeãt: q audire nõ norũt. Siccatuz mare: nõ p vniuerſitate debem⁹ accipere:

Margin notes: Ioh 8 · Al. nõ · mare · Al. rubꝝ · Al. ſaluauit · Al. icrepuit · Al. abyſſis

sed tantū q̄ntum illis iter aperiret. Nam plus inde miraculū fuit: vt vnde liq̄de excisis laterib⁹ ꝯstitissent: nec flueta fluerēt: sed montiū q̄dam firmitate cōsisterēt. Sequit̄. Et deduxit eos in aquis multis sicut in deserto. Desertū est maxime: qđ aquaꝝ inundatiōe deserit̄: vt nullū ibi aīal possit habitare periculo siccitatꝭ ingenito. Educti sunt ergo hebꝛei ꝑ abyssum: tanq̄ ꝑ loca deserta: q̄ nimia sterilitate siccātur: ostēdens: quoniā sic aruit illa via fluentoꝝ vt vsq̄ ad iter potuisset peruenire puluereū.

Al'. saluauit
Al'. inimici

Et† liberauit eos de manu odiētiū: ꝛ redemit eos de manu† inimicoꝝ. Quis esset ꝛ hoc beneficiū si eos de potestate aliena liberaret: tamē auxit muneris q̄ntitatē: dicēdo: De manu odiētiū: quib⁹ vtiq̄ parcere nō poterāt: q̄s imanit̄ impetebāt. Horrebāt plane: ꝓpter quos ꝛ tantas plagas susceperāt: ꝛ reꝝ suaꝝ amissione priuabant̄. Intelligit̄ etiam de cōspirata demonū cohorte: q̄ humanū gen⁹ stimulo peccatoꝝ: ꝛ odit ꝛ percutit. Seq̄tur. Et redemit eos de manu inimicoꝝ. Hoc si ad litterā velis accipe: nō videt̄ posse congruere. Nam vt liberaret hebꝛeos: nullū egyptijs ꝑcium dedit: quib⁹ magis ꝓ sua cōtumacia plagarū dura geminauit. Sed hoc ꝓphetie spiritu dictū credam⁹ de temporib⁹ chꝛistianis: quando domin⁹ saluatoꝛ peccatores obnoxios ꝑcioso sanguine suo a diaboli redemit iꝑio. Et operuit aqua tribulātes eos: vnus ex eis non remansit. Hoc quidem ad litteram sine ꝯtrouersia videt̄ intelligi: quia nota est in exodo cōmemoꝛata descriptio. Uerū: Un⁹ ex eis nō remāsit: nō ad vniuersam egyptioꝝ gētem respicit: sed tantū ad insequentiū multitudinem tendit: q̄ ibi vsq̄ ad minimū pꝛobatur extincta. Remāserant enim de egyptijs qui letarentur in ꝓfectione eoꝝ: sicut in psalmo supioꝛe dixit: Letata est egyptus in ꝓfectione eorum: sed illi scilicet qui i casu simili nō fuerunt. Et crediderūt in verbis ei⁹: ꝛ† cantauerūt laudes eius. Post miraculū tale dicēdo: Crediderūt: duriciam coꝛdis demōstrat: qđ nō ante euētum rei: sed post effectū miraculoꝝ credere maluerunt. Nā ꝛ si bonū sit visis reb⁹ acq̄escere:

Al'. laudauerūt laudē

multo melius pꝛomissa credidisse: sicut in euāgelio thome dicit: Quia vidisti me credidisti: beati q̄ non viderūt ꝛ crediderunt. Quod ṽo addidit: Et cantauerūt laudes eius: hymnū significat exodi: qui ait: Cantemus dn̄o: gl'iose eñ honoꝛificat⁹ est. ꝛ cetera que hebꝛę⁹ ꝑplus pacto miraculo magna exultatiōe cantauit: sicut in tituli expositione narratū est. Cito fecerūt ꝛ obliti sunt operuꝫ eius: non sustinuerunt cōsilium eius. Uenit ad terciam narrationē. Cito fecerūt: ac si diceret: summa celeritate mutati sunt: vt qui laudes dn̄o de collatis mirabilib⁹ canebant: paulopost cōtra eum nefandas murmurationes assumerent. Nō sustinuerūt consiliū ei⁹: quādo ꝓus ꝯceperunt desperationem: q̄ eius parata beneficia ꝓuenissent. Dn̄s eñ q̄ eos liberauerat talib⁹ tantisq̄ miraculis: nullā eos victualiū reꝝ passus fuerat penuriā sustinere. Sed illi anticipauerūt cōsiliū supernū: q̄ eius noluerūt expectare dispositū: moꝛe fragilitatis humane: q̄ dum sibi nimia festinatione ꝓuidere putat: incaute dispositionē diuinitatꝭ anticipat. Et cōcupierūt† cōcupiscentias in deserto: ꝛ temptauerūt deum in† siccitate. Hoc erat qđ ꝯsilium ei⁹ minime sustinuerūt: vt in deserto comestionē sub diffidētia peterēt: ꝛ aquaꝫ sibi dari sub murmuratiōib⁹ postulassent. Que figura dicit̄ Cacozelon: id est: mala affectatio: q̄tiens ingeniū iudicio caret: ꝛ spe boni fallit̄ ꝑcipitata velocitas. Cōcupierunt aūt cōcupiscētias. Gen⁹ h̄ locutiōis in scripturis sc̄tis oīno creberrimū est: vt est: Desiderio desideraui manducare vobiscū pasca. Et illud: Qui maledixerit patri vł matri moꝛte moriet̄. Siue: Castigās castigauit me dn̄s. ꝛ his silia. Ostēdit eñ nimietatem desiderij positio geminata verboꝛuꝫ.

Et dedit eis† petitiones ipsoꝝ: ꝛ misit saturitatē in animas eoꝛum. Tempoꝛalia petētes: merito carnea bn̄ficia susceperūt. Duob⁹ eñ modis aīam dicim⁹ esse satiatā. Cū escis coꝛpalib⁹ ꝓ carnis infirmitate reficit̄: ꝛ cū sp̄uali iocūditate cōplet̄. Sed h̄ aīas eoꝛū carnib⁹ potuq̄ dic̄ esse saginatas: vt ipa volūtas q̄ desperatiōe peccauerat: reb⁹ emergētib⁹ vince-

retur. Et irritauerūt moysen in castris: et aaron sanctum dn̄i. Saturitatem ventris secuta seditio est: q̄ plerūq; causas excitat: vn̄ pericula pniciosa pueniāt. Irritari aliquē dicim⁹: ad iracundiā puocari: aut actionib⁹ alioꝝ iprobis: aut verbis asperrimis. Illud em̄ significat: qn̄ dathan et abiron honorē sibi cōtra moysen et aaron excitatis cōtentionib⁹ assumebāt: vnde eoꝝ pena psequtur. Irritauerūt enim viros sctōs ad interitū suū: q2 p inuidiam loqbantur: qd dn̄o displicuisse cognoscitur. Qd cōgrue iter laudes dn̄i ponitur: q2 suos famulos vindicasse declaratur. Aperta ē terra et deglutiuit dathan: et operuit super congregationē abiron. Hec vt testatur nūeroꝝ liber: sup illos ptigisse manifestū ē: q gratiam supnā aaron et moysi collatā venenosis inuidię dentib⁹ appetebant: vt sibi honorē cōtumacitur assumerēt: quē supdictis cognouerāt misericordiam dn̄i cōtulisse. Quib⁹ similis exitus puenit: q2 causa vna scismatis fuit: deglutiti sunt a terra: q2 terrena sapuerūt: vt ipsa pene qlitas scelerata facta testetur. Et exarsit ignis in synagoga eoꝝ: et flāma †eoꝝ pbussit peccatores. Hoc factum est sup ducētos qnquaginta pplices dathan et abiron: qui eoꝝ infeliciter vota secuti sunt: vt thuribula tenere psumerent: qd idē nūeroꝝ textus eloqtur. Synagoga vero h: nō templū significat: sed adunationē: quā pustā diuino cōstat incēdio: vt q i incēsi psumptiōe peccauerāt: celesti flāma cremarentur. Ideo em̄ addidit: Eorum: vt eā a ipso dn̄i separatā fuisse sentires. Flāma em̄ dicta est: a flagello comaꝝ suaꝝ. Et fecerūt vitulū in oreb: et adorauerunt sculptile. Hoc q; notissime historię narratōe declaratur: qn̄ moysi absentiā iudei mime tolerantes: pdigioso sensu in oreb mōte deserti: deum metallicū sibimet effecerūt. Sed qn̄to ipsis iumētis deteriores erāt: q nec viuū pecus estimabāt irridēdis deuotiōib⁹ adorādū: Oreb vero iterptatur caluaria: vbi postea dominū crucis patibulo carne pstat occisū: vt in ipso eodēq; noie: iā tunc et in illo deserto oreb culturā dn̄i pfidi nefanda psumptiōe violarēt: quoꝝ posteritas erat in caluarie loco crucifixura dn̄m xp̄um. Illud q; estimo cōsiderandū qd dixit: Adorauerūt sculptile: q2 in exodo legim⁹: vitulū cōflatilē: collatis ornamētis mōstruoso qdā indicio fuisse formatū. Sed duas res h dictas debemus adūtere: vt vitulū adorauerint in deserto: et postea sculptilia simulachra in repmissiōis terra coluerint: qd in subseqntibus ipse dictur⁹ est. Et mutauerunt gloriam suā: in similitudinē vituli †mādūcātis fenū. Glia eoꝝ: fuit adorata diuinitas: quā infelici cōmutatiōe pdentes: vsq; ad h puenire meruerūt vt deserētes celi terreq; creatorē: deū sibi facerēt similitudinē vituli fęna comedētis. O nefariū scel⁹: sic potuisse decipi: q tāta miraculorum fuerant visione cumulati. Quale em̄ piaculū fuit mutū aial deo sile credere: qd sacrilegiū fuisset vel hoibus cōparare: Sed h totū impatiētia fecit leuissimoꝝ hominū: q semp ducit ad culpas et precipitat ad ruinā. Nā si cām rei sub vitate discutias: nullū crimē est qd non impatiētia matre nascatur. Cōtra h illud vere remediū ē: illd fixū indubitatūq; psidiū: Expectās expectaui dn̄m: et respexit me. Obliti sūt deū q saluauit eos: q fecit magnalia in egypto: mirabilia i terra †cham: terribilia in mari rubro. Magna crescit sup iudeos obliuionis inuidia: vt qd bn̄ficiū in mēte hr̄e potuissent: qbus liberatio sua i mēoria pmanere nō valuit. Et ne putaretur puū: qd ab aio videbatur exclusū dic: Magnalia. Que et si p bn̄ficijs collatis a pfido aio retinere nō poterāt: certe vel p ipa reꝝ magnitudie recoli debuerūt. Addidit etiā: Mirabilia: q nullo mō excusabiliter: quis mutabiles de suis mētibus excludere debuissent. Ad postremum cumulauit: et terribilia: q solēt hūanis animis inuacuis insidere: qꝝ dū pauor reuoluitur memoria nō deletur. Sed qlis h stupor: qlis accusatur amētia: vt inter tanta magnalia declinare potuissent: qui hec opabatur auctorem. Et cōsidera: q; mltas res singuloꝝ veroꝝ adiectōe cumulauit. Que figura dicitur Auxesis: id est: augmētū paulatim ad supiora cōscendēs. Hoc siue i laudibus siue in vitupationib⁹ oino pualidū est. Et dixit vt dispderet eos: si nō moyses elect⁹ ei⁹ stetisset in cōfra

Al. comedētis

P

Ps. 39

Al. cham

Sche

ctiõe in ɔspectu ei⁹. Ut auerteret iram eius: ⁊ ne †disperdidisset eos. Hec om͞ia exodi text⁹ enarrat: quãdo dñs ad moysen locutus est: vt tam acriter peccantem populũ ira sua cõsumere permisisset. Sed ille in cõfractiõe: id est: in ꝑditiõe illa: quã popul⁹ merebat̃ excipere: stetit cõtra dñm dicẽs. Si dimittis illis peccatum dimitte: sin autem dele me de libro tuo. O sanctũ viꝝ ⁊ omni laude dignissimũ: quãdo a mõte syna ad castra descẽdit: ⁊ ãte simulachꝛuȝ vidit populũ nefanda gesticulatione gaudenteȝ: cõmot⁹ aduersus eos: tabulas fregit: ⁊ gladio alteruꝝ iussit interfici: sed vbi vniuersalis calamitas iminebat: se poti⁹ ꝑcatur extingui: ne pateretur gentẽ generaliter interire. Utrunqꝫ pium: vtrumqꝫ gl'iosum: vt merito loqueret̃ cuȝ diuina clemẽtia: q̃ eius dilexit facere cõstituta. Simul ⁊ illa v̇tus ostẽditur: qꝛ ꝑcib⁹ sanctoꝝ sepe pęnas debitę mortis euadimus: nõ qꝛ valet aliq̃s domini mutare disposita: sed ita vt euenĩũt ab eo nouerit eẽ ꝑscita. Et pro nihilo habuerunt terraȝ desiderabilẽ. Nõ crediderũt in verbo eius. Uenit ad quartã narrationẽ: in qua iudęos: nec futuras ꝓmissiones in animo dicit habuisse: nec transacta miracula. Ideo eñ nulla videbant̃: quia semꝑ carnaliter ⁊ visa ⁊ audita cogitabãt. Desiderium siq̃dem corꝑale cito fastiditur acceptũ. Sed aduerte: q̃ꝫ magna terra itelligẽtibus fuit: vt desiderabilis esse diceretur: illis tamẽ nulla visa est: quia nihil ĩ ea spirituale senserũt. Seq̃tur. Nõ credideꝛt in verbo eius. Filium significat: cui plebs nefandissima non credebat. Siue hoc ad litteram cõgruenter aptatur: qꝛ ideo murmurauerũt qꝺ eius ꝓmissionibus minime credere maluerũt. Multa enim de se eoꝝ perfidia facit intelligi: sed vbiqꝫ reatus ẽ. Et murmurauerunt in tabernaculis suis: non exaudierunt vocẽ domini. Dum murmurationibus exercerentur: vocem domini nullatenus audierunt. Istud eñ illis plerũqꝫ cõtingit: qui dũ aliis vocibus occupantur: alia exaudire non possunt. Et nota quod hoc verbum exauditiõis: cõmuni vsu supplicibus tantũ non superiorib⁹ applicat̃. Unde quia hic dicit nõ exauditũ dominũ: cõstat inter proprias elocutiones scripturę diuinę rationabiliter esse referẽdũ. Addidit: In tabernacul' suis: vt nõ hoc laborãtibus: sed ociosis cõtingere videretur. Maior eñi criminis crescit inuidia: cũ murmurare contingit ociosis. Et eleuauit manũ suam super eos: vt ꝓsterneret eos in deserto. †Ut deijceret semẽ eorũ in nationibus: ⁊ †dispergeret eos in regionibus. Hic iusticia domini ꝑmittitur: vt secuta pietas maiore gloria sentiatur. Dicit enim insurrexisse domini potestatẽ: vt ĩ excedẽtib⁹ vindicaret: eosqꝫ in deserto prosterneret: qui pręcepta domini audire noluerũt. Deinde: vt semẽ eoꝝ: id est: reliq̃s eorum humiliatos inter natões redderet: qui pridẽ gloriosi cunctis gentibus extiterunt. Ad postremũ inclinatos atqꝫ despectos per regiones dispergeret: ne quicq̃ꝫ vlterius de sua cõgregatione presumerent. Et †cõsecrati sunt beelphegor et †mãducauerunt sacrificia mortuorum. Et irritauerũt eum in †studiis suis: ⁊ multiplicata est ĩ eis ruina. In his versibus ⁊ excessus maior ⁊ vehementior ira subiungitur: vt non solum ad temp⁹ sacrificasse: ꝫ etiã ipsi quoqꝫ idolo gẽtiũ beelphegor ɔsecrati esse viderentur. Sic enim in culturas demonũ ritusqꝫ trãsierant: vt iam non domini: sed demonũ serui esse probarent̃. Pulcherrime aũt dictũ est: Sacrificia mortuoꝝ: quia defunctis hominib⁹ ĩ mpẽdi cultura ip̃a ꝓbabatur: quos gentilitas immortales deos esse iudicabat. Sed intẽde sollicite: qꝺ multiplicatã ruinã supra eos dicit: q̃bus erat sãcti sui ꝑcibus parcitur⁹. Illud enim quod debebatur multiplicatũ dixit mole peccati: vt maior fieret clemẽtia q̃bus nũerosior relaxabat̃ offẽsa. †Stetit phinees ⁊ †exorauit: ⁊ cessauit quassatio. Et reputatũ est †illi ad iusticiã: in generatõe ⁊ generationẽ vsqꝫ in †secl'm. Stetit: verbũ ip̃m soliditatẽ mẽt' ostẽdit: vt in illa generali perturbatiõe sol⁹ ausus fuerit cõfidentiam deprecantis assumere. Nam cum legat̃ zelo trãsfixisse iudeũ: qui mulieri madianitidi cõtra vetituȝ domini miscebat̃: tamẽ quoniã hoc zelo diuio fe-

Al. disꝑderet

Exo. 32

cisse cognoscit: oratio magis dicta est quam operatio. Quisquis enim bonis actibus occupatur exorat: cuius homicidium non horruit: quoniam adulterii maculam vindicauit. Intantum enim post effusum sanguinem innocens fuit: ut ipsius quoque iudicis meruerit voce laudari. **Et irritauerunt eum ad aquas contradictionis: et vexatus est moyses propter eos: quia exacerbauerunt spiritum eius. Et distinxit in labiis suis.** Venit ad quintam narrationem: ubi illa refertur offensio: quando post tot ostensa miracula: sub nefandis murmurationibus aqua petebatur. Que sic noscitur expetita: ut contradictio magis videretur esse quam postulatio. Ibi enim moyses: sicut in libro legitur numerorum: nimia iudaici populi importunitate succensus: diffidenter excrepuit dicens. Audite rebelles et increduli: numquid de petra hac vobis aquam poterimus eiicere? Quo sermone et ipse quoque peccauit: qui iam tantis miraculis praeceptis: non credidit dominum que fecit esse facturum. Quod dictum labiis suis a priore constantia omnino distinxit atque separauit: quando istud ambigue locutus est: dum illa certissima fide promisisset. Quod locutionis genus scripture diuine proprium esse dicamus: quando hoc nec littere seculares: nec communis usus exercet. Hic autem moysi sanctitate seruata: hoc tantum meruit ultione percelli: ne in terram introiret promissionis: qui de domino magna promittere non presumpsit. Nam post obitum eius: cum ad iesum naue: loqueretur dominus dixit: Conforta re igitur et esto robustus valde: ut custodias et facias omnem legem: quam praecepit tibi moyses seruus meus. Dicendo enim: seruus meus: gratiam in eo mansisse sue pietatis ostendit. **Non disperdiderunt gentes quas dixerat dominus illis. Et commixti sunt inter gentes: et didicerunt opera eorum et seruierunt sculptilibus eorum: et factum est illis in scandalum.** Tanquam parum fuisset quod peccauerat in deserto populus hebreorum: sic postquam terras promissionis intrauit oblitus domini mandatorum cum illis se magis gentibus vetita societate coniunxit: quas propter idolorum culturas eis fuerat delere preceptum: addentes malum sceleribus suis: ut se eorum quoque superstitione polluerent: factaque illis est scandalum repromissionis terra: que fuerat in magnum premium: domino largiente concessa. Miserrimi hominum: qui dei munus in peccata verterunt: ut quod ille donauerat ad gratiam: excedentibus fieret ad ruinam. Sic monemur recte uti beneficiis: diuina largitate collatis: ne magis inde pereamus: unde subleuati fuisse cognoscimur. Scandalum: grecum nomen est: significans sinistrum: quod mentes eorum in leuam partem peruersa imitatione deduxit. **Et immolauerunt filios suos et filias suas: demoniis. Et effuderunt sanguinem innocentem: sanguinem filiorum suorum et filiarum.** Quis in scripturis diuis: effusum sanguinem humanum ab hebreis qui in terram repromissionis ingressi sunt: in sacrificiis demonum non legatur: tamen ab etate sequenti: hoc fieri potuisse non dubium est: quando et presens scriptura index probatur esse veritatis. Et inspice quemadmodum veraci relatione peccantium exaggeratur iniquitas. Primo enim dixit: Effuderunt sanguinem innocentem. Et ne putaretur extranei: addidit: Filiorum suorum et filiarum: quorum salus in humana conuersatione dulcissima est: ut illis non parcerent pro quibus pii parentes etiam interfici non recusant. **Quos sacrificauerunt sculptilibus chanaan. Et infecta est terra in sanguinibus: et contaminata est in operibus eorum: et fornicati sunt in obseruationibus suis.** Adhuc in ipsa auxesi et in his duobus versibus perseuerat: quod schema grece dicitur Climax: latine gradatio: quia per gradus quosdam siue in laude siue in vituperatione sensus noster ascendit: quam proxime quidem diximus: sed non piget frequenter repetere quod auctoritas ipsa cognoscitur iterare. Et quia dixerat: Filiorum filiarumque sanguinem fusum: adhuc crescit inuidia: adhuc grandescit scelus: quando illa monimenta caritatis horrendis sculptilibus sacrificata memorantur. Interfectam igitur terram: crudeles homines debemus accipere: qui se magis iniqua deuotione trucidarunt. Interficiendo enim filios suos: tam nefario scelere: parentes potius videbantur extingui. Tropica enim locutione positum est: interfectam terram: dum terreni homines dicantur malis actionibus interempti. Exposuit enim quemadmodum infectam dixerit terram: cum carnales et insipientes pessima

Al. suarum

Al. Quas

Al. adinuentionibus

Sche

Al'. furore dñs in pplm suũ

Al'. vidit

Al'. et audiuit

fuerint actione demersi. Nam illi fornicati videntur in dño: qui se adulterinis supstitionib⁹ polluerunt. Et iratus est† animo dñs in pplo suo: et abominat⁹ est hereditatem suã. Et tradidit eos in manus gẽtium: et dñati sũt eoꝝ q̃ oderunt eos. Et tribulauerunt eos inimici eoꝝ: et humiliati sũt sub manib⁹ eoꝝ. Hoc quoq; tropica locutione dictũ est: quia pturbatio animi cadere nõ probatur in dñm: sed vindicte eius excita potentia: humana cõsuetudine ira vocitatur. Sed quid fecit iratus? Auersus est ab illis: quod maloꝝ omniuz cõstat extremũ. Sic quãdo illud qd continet subducitur: necesse est vt earum q̃ continentur ruina ptinus cõsequatur. Traditi sunt eñ opprobrio seruitutis: q̃ gloriari videbantur in idolis. Seqtur. Et dominati sunt eis qui oderunt eos. Quis omis dominat⁹ gẽtilis videat esse molestissimus: addidit: Qui oderũt eos: vt grauius esset cum seruiret infenso. Nullis eñ obsequijs talis domin⁹ placari põt. Naz qui semper odit: semp iratus est. Deniq; vide qd seqtur. Et tribulauerũt eos inimici eoꝝ: et humiliati sunt sub manib⁹ eorum. Talis ergo vicissitudo recipitur: vt qui amãti domino seruire noluerunt: odiẽtibus inimicis iusto iudicio pbarent eẽ subiecti. Sepe liberauit eos. Ipi aũt exacerbauerũt eũ in cõsilio suo: et humiliati sunt in iniqtatib⁹ suis. Et respexit eos cum tribularent: †cum exaudiret orationem eoꝝ. Duplici modo hic miscdia diuinitatis exponit. Premisit beneficia: et hũana nõ cessauit iniquitas. Intulit vindictam et afflictis iterũ dignata est donare clementiã: vt intelligam⁹ ipsum et bona pmittere: et flagellatis denuo subuenire. Hoc enim in his vsibus reperis: si diligenter intẽdis. Et memor fuit testamẽti sui: et penituit eum scdm multitudinẽ misericordie sue. Tam dicit quare fuerit israeliticus popul⁹ cum sepius peccaret audit⁹: nec vsq; ad perditionẽ debitam domini miseratiõe puenerit: Propter testamentũ scilicet nouũ quod ẽ eternũ: vbi domini aduẽtus eluxit q̃ nulla successiõe mutabit. Ipe eñ pmissus est abrae: q: de ei⁹ erat semine nascitur⁹. Hoc erat abscõditũ in pphis: sꝫ euãgelij tpe reuelatũ ẽ. Penituit aũt more hũanitatis dicit: q̃ dũ penitet psueuit mutare dispositũ. Apud dñm. n. cũcta certis modis ordinata discurrũt: nec aliqd nouũ p psciẽtiã ei⁹ euenit: dũ oia q̃ sũt faciẽda cogscit. Necesse eni fuit vt nob nro more loqret: q̃ naturã mortalitatis vt nos i etnũ viuificaret: assũpsit. Sed psidera q: ista penitẽtia dñi tunc fieri dr: qñ et nos penitẽtes esse cogscit. Tal' eni ille nob efficit: q̃les nos sibi esse pbauerit. Addidit: Scdm mltitudinem miscdie sue. Ipa ẽ que cũcta pctã supat: ipsa q̃ vsq; ad nram carnez venire digta est. Multitudo eñ miscdie iuste dr: p quã mũdus noscit eẽ libat⁹. Et dedit eos i miscdias: in pspectu oim q̃ eos ceperat. In misericordias dic eos datos: q: diũsa carismatũ munera susceperunt. Alij eñ pphe: alij apli: alij martyres: alij pfessores: ex ipo populo dñi miseratõne floruerũt: vt eosdem postea miraculoꝝ ituitu venerent gẽtes: q̃s añ velut abiecta mãcipia possedert. Siue magis ad diabolũ vel mistros eius referri põt: vt corã eis redderent liberi: q̃ꝝ puitate pus videbant eẽ captiui. Vñ apls dic: Pricipẽ ptãtis aeris hui⁹: q̃ opat i filios infidelitatis. Et alibi: Vt resipiscãt a diaboli laqueis captiuati ab ipso sm ipi⁹ volũtatẽ. Saluos fac nos dñe de⁹ nr: et cõgrega nos de natõib⁹. Ut pfiteamur noi tuo sctõ: et gliemur in laude tua. Populus ille cui ab initio psalmi istius vba dedimus: postq̃ se copia dñice laudis expleuit: sexta narratõe prem dñm depcat: vt eccliam suã de gẽtiũ pgregatione pficiat: illud q; sbiungẽs: Et gliemur i laude tua: nõ in hũana iactantia sed in te: vbi est reuera fixa gloria et sine fine leticia. Et ituere: quod hic saluare dicit pater. Legitur etiã et filium saluare: vt est illud: Venit fili⁹ hominis saluũ facere quod perierat. Predicat etiã saluare spiritũ sanctum: vt est illud ad titum: Saluos nos fecit per lauacrum regeneratõis et renouatiõis spiritussancti. Sic indiuisibilis trinitatis eqlitas atq; vnitas: et vbis sib⁹ et vtutib⁹ indicat. Bñdictus dñs deus israel: a seculo et vsq; in seculum: et dicet

Ep. 2. · Ti. · Lu. · Ti.

omnis popul⁹: fiat fiat. Hec est laus quā supiore versu cōgregatos optauit populos psonare. Hoc etiā nūc sancta canit eccl'ia: q̄ se de tāto bono p̄senti tempe consolat̄. Sed hoc dicit: ab isto seculo vsq₃ ad illud ppetuū seculum esse faciendū: vt continuata laus nunq₃ debeat habere fastidium. Sed cum p̄dictos hymnos deuot⁹ iudeoꝝ populus canat: quis est iste alter q̄ dic: Fiat fiat? Scilic₃ vt mihi videt̄ populus ille p̄putij est: qui eo tempe in fide non erat: quādo psalm⁹ iste canebat̄: qui tamē ꝓphetie ꝟtute futur⁹ introduct⁹ ē: vt amore vniuersitatis diceret: Fiat fiat. Sic hodieq₃ in ecclesijs: orātibus sacerdotib⁹: respondetur: Amen: id est: fiat. Sic iam illis tempoꝛib⁹ ipsi indicabant̄: qui nunc idem faciūt. Cōuenit enim hec verba ad talē intellectū trahere: q₃ libroꝝ determinatiōes aduertere: sicut quibusdā placet.

Cantatū est alleluia Conclusio psalmi. festiuū: responderūt oīa titulo suo. Nā licet diuersa dicta sint: in vnā tamē gr̄am tanq₃ voces canori organi cōuenisse noscunt̄. Quapropt summo desiderio supplicem⁹: vt nos de beneplacito sibi ppl'o esse ꝯcedat: q̄ de prauis recta: de amaris dulcia: de tpalibus facere cōsueuit eterna: q̄ten⁹ ꝛ nos in christo dn̄o gloriātes cōiter dicere mereamur: Bn̄dict⁹ dn̄s de⁹ israel a sec'lo ꝛ vsq₃ in seculū. Meminisse aūt debemus q̄ḋ hic psalm⁹ q̄uis habeat: Peccauim⁹ cum pr̄ibus nr̄is: iniuste egim⁹: iniq̄tates fecim⁹: ad penitentes tñ non debeat applicari. Primū: cui festiuū alleluia p̄missum ē. Deinde: qꝛ ppl's loq̄tur hebreoꝝ: cū singule psone penitētib⁹ dentur. Tertio: plus historiā cōtinet q₃ delicta deplorat. In mult' p̄terea psalmis de peccati satisfactione breuiter inuenis dici: cū tamē nō ad ipam cām videant̄ aptati.

Explicit expositio in psalmum CV

Incipit expositio in psalmum CVI

Quoniā psalmus Alleluia. iste cū alijs duob⁹ supioꝛib⁹ sili titulo p̄notat̄: ꝯuenire putamus vt nos q₃ ipsoꝝ relatiōes sb vna expositione memorem⁹: q̄ten⁹ mun⁹ tāti secreti faciliꝰ possit intelligi. In p̄mo alleluia cōmēdat̄ ppl's iudeoꝝ: de q̄ nulla q̄rela est. Scd'o eos cōmemorat: q̄ in eadē gēte creberrimis offensionib⁹ errauerūt: ꝛ ad dn̄i gr̄am ipsius miseratiōe reuersi sunt: hic aūt cōmonetur ppl's christian⁹ vt laudes dn̄i ꝓ collatis sibi bn̄ficijs debeat psonare. Hic breuit̄ pōt intelligi q̄d in vnoq₃ eorum debet inq̄ri. Vn̄ nūc ꝓpha: vt dictū est: cōmonet populum christianū q̄ dn̄i redemptione saluatus est: vt ꝯfitendo p̄terita: nouū cantet alleluia. Vox ista suauis est: hic sermo festiuus est. Quapropter venerant̄ audiam⁹ stupēda magnalia: q̄ tanti tituli splēdore p̄notant̄.

Post hebraici Diuisio psalmi. ipsi cōfessionē: de q̄bus p̄cedentes psalmi locuti sunt: ꝓpha venit ad ppl'm christianū: q̄ p spacia toti⁹ orbis supstitionū solitudie atq₃ erroꝛe vagabat̄. In p̄ma sectiōe cōmonēs eū vt laudes dn̄i debeat cōfiteri: qm̄ ei⁹ g'lioso sanguine redēptus: eccl'ias accepit: q̄ p aras demonū lucosq₃ stulto rapiebat̄ erroꝛe. Scd'a: gr̄as dicit domino pagendas: qui gentilium animas veritatis pabulo ieiunas: religionis sue vbertate satiauit: ꝛ eorum vincula peccatoꝝ īexuperabili virtute diripit. In tertia: patri gratias p̄cipit esse referēdas: q̄a domin⁹ christ⁹ adueniens: diaboli portas eneas vectesq₃ ferreos om̄ipotētie sue maiestate cōfregit. Quarta: domio christo sacrificiū laudis a sacerdotibus cōmonet offerēdū: q̄ inter secl'i hui⁹ immanissimos fluctus eccl'iaꝝ gubernatiōi q̄si quibusdā nauib⁹ p̄sidere noscūt̄: describēs queadmodū ꝛ ipsoꝝ temptationib⁹ ꝟtus diuina sb⁹uenire dignat̄. Quinta: iteꝝ dic̄ a sacerdotib⁹ ꝛ senioꝛib⁹ dn̄m esse laudādū: q̄ squalentē mundū ariditate pcti in amenissimā iocūditatē celesti mūere cōmutauit: q̄ḋ vidētes recti corde nimia exultatiōe gaudebūt. Illud aūt cōsiderandū est: q̄ḋ p̄dicte partes silib⁹ versib⁹ inchoare noscūt̄. Q̄ḋ gen⁹ carmis a mgr̄is secularibus intcalare vocitat̄: vbi adeo repetitio crebra gemiatur: vt necessaria cōmonitio frequēti repetitione dulcescat.

Expositio

Confitemini dn̄o qm̄ bon⁹: qm̄ i secl'm miscd'ia ei⁹. Preuidēs ꝓpha ppl'm xp̄ianū aduētu dn̄i gr̄a₃ pceptuꝝ: ne securitate tāti bn̄ficij aliq̄ negligētia lentaret̄: cōmonet eum ꝛ ꝓdere pctā

sua ⁊ laudes domini personare: q; hoc verbum cõfitere: ad vtrumq; diximꝰ pertinere. Ille eni p̄conia domini salutariter assumit: qui priꝰ eum delictoꝝ suorũ cõfessiõe placauerit. Subseq̄r etiã: Quoniã bonꝰ: vt peccatorib' sit cõfidẽtia post satisfactionem pio domino supplicare. In seculũ vero hic: significat in eternũ: quia nullũ tempꝰ est quod ab eiꝰ misericordia reperiatur exceptũ. Nam et hic consueuit parcere: ⁊ ibi fidelibus dignabit eterna p̄mia condonare. Ita fit vt semp bonꝰ supplicibꝰ suis: semper misericors approbetur. Nam ⁊ cum iudicat bonus est: q; iusticia bona est. Dicant †nunc qui redempti sunt a domino: quos redemit de manu inimici. Dicant vtiq;: alleluia: quod titulus ait: ⁊ se iocũdis exultationibꝰ consolentur qui ad domini gratia; venire meruerunt. Significat autẽ specialiter populos gentium: qui domini sanguine redẽpti: ⁊ de potestate diaboli ipiꝰ miseratiõe sublati sũt. Tanta eni duricia: rigẽs atq; stupida manus illius fuit: vt nisi fuso sacro sanguie laxari nullo tempe potuisset. Nã ad eos ptinere quod dicit: sequẽtia declarãt. De regionibus cõgregauit eos. A solis ortu ⁊ occasu: ab aquilõe ⁊ mari. Per figuram Periphrasin: que latine dicitur per circũitũ: exponit diabolice dextere que fuerit potestas i toto orbe diffusa: vt beneficium sancte incarnationis hominibꝰ innotescat: que ⁊ actorẽ pernitiosũ maiestatis sue potentia religauit: ⁊ vincto vasa mortis eripuit. Dixit priꝰ: De regiõibus. Et ne putares de paucis prouincijs cõgregatos: addidit: A solis ortu ⁊ occasu: ab aquilone ⁊ mari. Cũ tres cardines mũdi designauerit: p quarto: id est: p australi posuit mare: ab illa parte oceanum volens intelligi qui cunctã mundi margine; dicit circũire. Similis est ⁊ illa descriptio i genesi: vbi semini abrae vniuersum orbe; promittit dicens: Leua oculos tuos ⁊ vide a loco in q̄ nũc tu es: ad aq̄lonẽ ⁊ austꝝ ⁊ ad oriente; ⁊ ad mare quod est occasus. Occasus enim dicitur: quasi horarum casus. Ita mare quod hic posuit pro austro: ibi p occidente cõstat esse nominatũ. Uocabulum siquidem istud: pro q̄libet parte

Al. nõ bz

Sche

Gen. xj

ET

mũdi põt competenter aptari: quãdo vniuersam terram circulo fertur sue peruagatiõis includere. Unde euidenter aduertit hãc generalem adunationẽ non de iudeis dici: sed de eccl̃ia catholica que ex toto orbe noscitur cõgregata. Errauerũt in solitudine: in †siccitate viam ciuitatis †habitationis nõ inuenerunt. Esurientes ⁊ sitientes: anima eorum in ipsis defecit. Quis diuerse gẽtes gauderent numerositate populoꝝ: tamen in solitudine versabant: cũ nullos verissimos doctores: nullam eccl̃iam habere probarentur: quia supstitiosa gẽtilitas viam ciuitatis domini: vbi habitare debuisset: necdum cum idolis sacrificaret inuenerat. Esurientes autẽ ⁊ sitiẽtes: curiosos huius seculi significat viros: q̄ veritatis semitas diuersis opinionibus exq̄rebãt. Sed q̄m nõ crediderant eius auctori: in vera sapiẽtia nõ poterant inueniri. Seq̄tur. Anima eoꝝ in ipis defecit. In ipis: vtiq; laboribus atq; studijs eoꝝ animositas lassata succubuit: q; sic deũ desiderabãt querere: quẽadmodum nõ poterãt inuenire. Et clamauerũt ad dñm cum tribularẽtur: ⁊ de necessitatibus eoꝝ †liberauit eos. Et eduxit eos in via; rectam: vt irent in ciuitatẽ habitationis. Quẽadmodũ duobꝰ v̄sibꝰ supiorib' descp̄sit errãtes: ita nũc duobꝰ alijs refert ad dñi dona redeũtes. Clamauert: significat magno desiderio q̄siuerũt. Que tamẽ cõpunctio a dño venit: vt illud desiderant petat q̄d cognoscit esse pficuũ. Et vt vim ipius nois indicaret: addidit: Cum tribularẽtur. Quo tempe clamor cordis totl viribus excitat: q̄n ⁊ iminens piculũ timet ⁊ p̄sumptio hũana sbducit. Sed vide quid clamor iste p̄stiterit: videlic; vt ⁊ de necessitatibꝰ liberarẽt ⁊ semitas veritatl agnoscerẽt: q̄tenus q̄ pridẽ in inuio errore vagabant: accepta via sctissime religiõis ad ecclesie beate felicit atria pueniret. Confiteantur dño miscdie eiꝰ: ⁊ mirabilia eiꝰ filijs hoim. Uenit ad scdam sectionem: in qua cõmonet iam fideles vt domino gratias referre non desinant: qui eius copiosa beneficia pceperunt. Ueracit aũt ⁊ salutarit dictũ est debere dño cõfiteri

Al. ac

Al. ab

Al. p

miscd'ias suas: q2 qcqd in nob videt lauda bile: ei9 9stat eē clemētie: q peccata relaxat: spem tribuit: z ad bonitatis sue dona perducit. Nā quod dicit pluraliter: misericordias: illud significat: quoniā mult' qdez s diuersa largitur: sicut dicit apostol9: Sed vnusquisq3 ppriū donū habet a deo: vn9 quidem sic: alius autē sic. Quapropt pio domino semp dignum est cōfiteri: qui nos et a periculis liberat: z splēdore sue pietat' illuminat. Miracula vero q fecit tempe incarnatiōis sue: per euāgelistas z apostolos posteris dicit esse predicanda: sicut cōstat effectum. Memento aūt: quod hic versus per quattuor diuisiones vsq3 ad finez sine aliqua pmutatione repetit: vt sicut de qttuor mūdi partib9 dicit ecclesiā 9gregatā: ita de totidem cardinib9 orbis laudes misericordie ipius deuotis mētib9 offerant.

Quia satiauit aīam inanē: z animā esurientē satiauit bonis. Inanis est anima: quando puersitatib9 occupata: ad creatorē suū reuerti: nulla deuotione festinat. Animā vero esurientē dicit: quādo iam diuia gratia visitata: ad dñi desiderat venire medicinā. Quod factū est in gētib9 que intentionē suā primū in idolo2 vanis desiderijs occupabāt. Tunc eni erant inanes z vacue: quādo bonis fructib9 pbabātur eluse. Scdo esuriētes satiate sunt: quādo dñi miseratōe commonite: vota sua ad penitētie studia trāstulerūt. Sedētes in tenebris z vmbra mort': vinculis ligati in mēdicitate z ferro. Gentiū q ante aduentū dñi fuerūt: in hoc v'su vita describit. Sedebāt eñ i tenebris: qm vacuate lumine fidei: pfidie cecitate reddebant obscure. Et cū dicit: Sedētes: ostendit eas lōgo situ ibidē fuisse v'satas. Umbra mortis fuit seculi isti9 vita vitiosa: que illi9 future mortis teterrimā portabat imaginē. Uinculis vtiq3 ligati erant: q dominatione diaboli: peccato2 tenebant nexibus obligati. Mendicitas: ad indigentiā boni ptinet: vbi multo grauior est oīno penuria: que nō corp9 sed quod ē graui9 animam probat affligere. Ferrū significat duriciā malo2: quoniā ferreū plerumq3 dicimus: qd durum esse mōstram9. Quia exacerbauerūt eloquia domini: et 9siliū altissimi irritauerūt. Et humiliatū est in laboribus cor eo2: infirmati sunt: nec fuit qui adiuuaret. Intuendū est quod in his duobus versibus figura sit Parison: id est: equatio sentētie. Exponit eñ in primo versu: quēadmodū peccauerint: z in secundo que receperint. Quod schema in hoc psalmo frequenter diligens lector inuenies. De illis enim dicit qui sedebant in tenebris z vmbra mortis: quia cōtra domini eloquia faciētes in ei9 regulis viuere respuebant. Et necesse erat vt paterent iratum: quē iudicabant esse temnendū. Deniq3 vide quid sequit: Et cōsiliū altissimi irritauerūt. Irritauerunt plane: vt qui superbi in prospe ritatib9 extiterunt: in tribulationib9 z angustijs humiles redderent. Justum cōsilium: saluberrima medicina: vt morb9 seculi: cōtrario remedij munere curaret. Adiecit: Infirmati sunt: id est: a seculi presumptione deiecti sunt: vt facilius ad penitentie remedia peruenirēt si incitamenta contumacie perdidissent. Additū est: Nec fuit qui adiuuaret: subaudiendu3: alter. Nemo enim prestat periclitāti: nisi cui omnipotens deus preceperit subuenire. Et clamauerūt ad dominum cum tribularentur: z de necessitatib9 eoru3 liberauit eos. Et eduxit eos de tenebris z vmbra mort': z vincula eorum dirupit. Ecce quare humiliati: quare infirmati sunt: scilicet vt ad dominum clamarent: delicta propria cōfitentes. Silebant enim in elatiōe positi: et velut insensata pecora nullum verbum salutare fundebant. Compunctio facta est: et tūc vocem proficuam reddiderunt. Et inspice: misericordie domini: quibus distinctionibus exponūtur. Primo de necessitate liberauit eos: qui premebant seruitute diaboli. Deinde a superstitionum suarum tenebris eduxit animas peccatorum sorde pollutas. Tertio non dixit vincula eorum soluit: s dirupit. Sic diaboli tyrānica potestas christo veniente dirupta est. vt nūq3 in illam qua fuit dominationē redire pualeat. Confiteātur dño misēdie ei9: z mirabilia ei9 filijs hominu3. Uenit ad tertiā sectōnē: vbi illū v'sū repetit

Cori 7 · Mrcus · Al. et · Al. et · Sche

ET

quem in secũda parte iam dixit. Hi sũt intercalares: quasi in medio calle positi: id est: in carminis itinere ꝯstituti. Admonet enim liberatos gratias agere: quia ianuas peccatoꝝ ꝛ maloꝝ omniũ claustra virtus diuina cõfregit. Quia cõtriuit portas ereas: ꝛ vectes ferreos confregit. Hec est causa qua dicit domino confitendum: quia pro liberatione nostra portas eneas vectesq̃ cõfregit: vt ipso nobis viam ꝑbente: vitam istam possim⁹ sub securitate transire. Porte sũt enee: hominũ consuetudines vitiose: que nos ita in peccatorũ atrijs recludunt vt exeundi nequeant ꝑbere licentiam. Vectes autẽ ferreos: spirit⁹ immundos nõ improbe videmur accipere: qui illas ianuas peccatoꝝ ne circũdatos exire liceat obserare noscũtur. Hec enim duo metalla: pro fortitudine delictorum videnť adhibita. Sed ista hominũ viribus desperata: virtus diuina confregit: quãdo periclitãtes aduent⁹ sui lumine miserata respexit. Suscepit eos de via iniquitatis eorum: ꝓpter iniusticias enim suas humiliati sunt. Quis oĩa domin⁹ maiestatis sue ꝑsentia complere videatur: tamẽ sic a peccatorib⁹ longinquus redditur: vt nõ ei fiant proximi: nisi quãdo ad eum ipsi⁹ miseratione venerint corde compuncti. Sed quãtum noceat ista desertio: patenter exponitur. Dicit enim: propter iniusticias suas humiliatos: nõ illa humilitate vitali. Alia est enim humilitas que erigit: nõ ista q̃ deijcit. Humiliatur quippe in interitũ: qui ad illã nõ meruerit peruenire medicinam. Omnez escaz abominata est anima eoꝝ: et †appropiauerunt vsq3 ad portas mortis. Qtum ad litterã pertinet: languentũ cõsuetudo describiť: qui per fastidia cibi: discrimẽ incurrere probanť exitij. Sed hic spiritualem escam: id est: legẽ domini ꝛ salutaria ꝑcepta potius debemus aduertere: vnde fidelis anima viuit: ꝛ copia superna reficitur: de qua impioꝝ mẽs exitiosa fame ieiuna est: dum egrotãte aĩa bonarum rerum nesciť sustinere penuriã. Grauis morb⁹ ꝛ execrãda calamitas: diuine legis appetentiã nõ habere. Nam vnde possit viuere: si suam vitã ceperit nõ amare? Hinc factum est: vt ad illa claustra mortifera venireť: q̃ ideo nõ sunt ingressi: quoniã erãt domini miseratiõe liberãdi. Et clamauerũt ad dominũ cũ tribularentur: ꝛ de necessitatib⁹ eoꝝ liberauit eos. Istum versuz cõstat esse repetitũ: quoniã in simili causa vnã decuit esse sententiam. Misit verbũ suum ꝛ sanauit eos: ꝛ eripuit eos de interitionibus eorum. Hic agnoscim⁹ qualis lãguor sit spũales delitias fastidire: vt sola celestł medici ꝑsentia tale potuisset periculum egritudinis amputare. Venit enĩ domin⁹ saluator qui nos reficeret ac sanaret: ne spirituales cibi ieiuna peccatorum corda cõsumerent. Nã quod ait: Misit v̾bum suum: ad caritatem diciť pr̃is: nõ ad ĩparilitatẽ potẽtie. Naz mittiť ꝛ a filio spiritussanctus: sicut ꝛ ipe in euãgelio ait: Expedit vobis vt ego vadã. Si enĩ nõ abiero paraclitus nõ veniet ad vos. Si aũt abiero: mittã eum ad vos. Et iterum fili⁹ mittitur ab spiritusctõ: sicut esaias ꝺ christo ait: Spirit⁹ domini super me: ꝓpter quod vnxit me: euãgelizare paupib⁹ misit me. Mittiť etiã potior a minore: sicut tobias angelũ misit. Sed neq̃ minor ẽ fili⁹ dũ a patre mittiť: nec spiritussctũs filio qñ ab eodez destinať. Iste siq̃dem sermo ad ꝯcordiam ptinet: nõ ad distãtiam ptãtis. Nam eq̃litatẽ esse in trinitate potẽtie vel nature: in scripturł diuis frequẽter asseriť: qđ int̃ alios decẽter a pr̃e nr̃o augustino in libro testimonioꝝ cõstat eẽ collectũ. Cõfiteãtur dño misericordie ei⁹: ꝛ mirabilia ei⁹ filijs hominũ. Quarta sectio repetitis v̾sibus introiť: q̃bus expositio predicta sufficiet. Cõmonet autẽ sacerdotes: vt dño sacrificẽt: ꝛ mirabilia eius ꝑplis non desinant predicare. Et sacrificent sacrificiũ laudis: ꝛ† ꝓnunciẽt opera eius in exultatione. Domino sacrificiũ reddit: qui letus hostiaz laudis obtulerit: quia multo prestantius est cuz bonis actibus psalmodie illi iubilationes offerre: q̃ pecudum victimas immolare. Nam qualia sacrificia sint prebenda: consequenter exponit: scilicet vt predicatores beneficia eius tacere non debeant: quatenus et ipsi reddãt debitũ: ꝛ fidelib⁹ cõpetẽs doctrina

†l. appropinquauerũt

mõstref. Sed qualis sit ista pronunciatio aptissimo vbo declaraf: id est: In exultati one: nõ tristis: nõ diffidens: sed letus atq3 promptissim⁹: vt ab audientib⁹ possit intel ligi cõfidentia predicãtis. Illa eñ celerius acq̃escim⁹ credere: que doctores videm⁹ fi xa ꝛ grata mente ꝑdicare. **Qui descẽ dunt mare in nauib⁹: faciẽtes ope rationem in aquis multis.** Cum di cit: Descendũt mare: significat sacerdotes q̃ seculi isti⁹ ꝓcellosa descendũt. Nam cu3 dicit: Descendũt: oñdit inferiora loca esse seculi: ad q̃ descendi posse testaf. In naui bus aũt: vt sepe dixim⁹: eccl'ias significat: q̃ ligno crucis mũdi istius tẽpestates ena uigant. Sic eñ mare descendif atq3 transi tur: si tutissimis nauibus insedeatur: vbi gubernator est christ⁹: vbi remiges aposto li ꝛ sanctoꝝ pontificũ beata collectio. Se quif. Faciẽtes operationẽ in aquis mult'. Adhuc in eadem cõparatiõe persistit. Sa cerdotes sunt eñ: qui operanf in aq̃s mul tis: id est: ꝑdicãt populis christianis. Aq̃s eñ multas: populos significare nõ dubiũ est: quãdo i apocalypsi: quid essẽt aque in terrogãti iohãni: respõsũ est: Populi sũt. Qui aũt verior põt esse intellect⁹: nisi quẽ tante veritat' cõfirmat auctoritas? **Ip si viderunt opera domini: ꝛ mira bilia eius in profundo.** Ipi ꝑdicato res q̃ opas ei⁹ spũali intelligẽtia cognoue rũt: vt mare rubrũ: baptismu3: vt ione tri duanã illam ferini vẽtris innoxiã habita tionẽ: sepulchꝝ domini significare cognosce rent. ꝛ his similia: q̃ scripturarũ diuinaru3 ꝑfiguratiõibus agebanf. Eoq3 fit vt mira bilia ei⁹ in ꝓfũdo respiciãt: q̃ opas ei⁹ spi rituali estimatõe ꝯsiderãt. **Dixit ꝛ ste tit spirit⁹ ꝓcelle: ꝛ exaltati sunt flu ctus ei⁹. Ascendũt vsq3 ad celos ꝛ descendũt vsq3 ad abyssos: aĩa eorũ in malis tabescebat.** Ne illi q̃s supius dixit opam dñi in ꝓfundo posse cõ spicere aliq̃ elatiõe turgescerẽt: nũc eoꝝ ꝓ cellas ꝛ fluctus ꝯsequẽter exponit. Dixit ꝛ stetit spũs ꝓcelle: significat qñ dñs tempe states tribulationũ nr̃aꝝ pia miseratione suspẽdit: ne malis crescẽtib⁹ obruamur: ꝟ iteꝝ nisi ipo ꝓtegẽte libemur. Hec dilatio nob̃ fit maior' cã p̃iculi. Exaltãf eñ fluct⁹ in mẽtib⁹ hũanis: qñ putam⁹ meritis nr̃is attribui: vñ sola videmur diuia gr̃a posse liberari. Sed isti fluct⁹ narratiõe pulcher rima describunf. Ascendũt eñ vsq3 ad ce los: qñ seculi elationib⁹ erigũf. Descẽdũt vsq3 ad abyssos: cũ in desperationẽ metu3 q3 puenerint. Et vide q̃d seq̃tur. Aia eoꝝ i malis tabescebat: vtiq3 qm̃ vsq3 ad ꝓfun das abyssos formidine faciẽte descẽderãt. Tabescebat eñ ꝛ in bono positũ est: sicut xxxviij. psalm⁹ dicit: Et tabescere fecisti sic araneã aĩam ei⁹. Sed ħ ideo additũ ẽ: In malis: vt in q̃ pte sit positũ absolute debu isset intelligi. **Turbati sunt ꝛ† com moti sũt sicut ebri⁹: ꝛ oĩs sapiẽtia eoꝝ deuorata est.** De ipis adhuc dic: de q̃bus superi⁹ ait: Anima eorũ in malis tabescebat. Turbati sunt: ad ꝯfusionẽ per tinet sensus. Cõmoti sunt: ad iras ꝓtinus euomẽdas. Quapropter taliũ sapiẽtiã di cit esse deglutitã: quia sapiẽtia nõ põt nisi apud quietos ꝛ impturbatos inueniri. Sa piẽtia eoꝝ bene de illis dicif: q̃ sibi antevi debanf esse doctores: ꝟ eam ꝯstat esse de glutitã: q̃ pturbatis mẽtib⁹ nõ ꝑualet ap parere. His ergo exemplis monẽf sacerdo tes: vt dño supplicent: q̃ten⁹ cor eoꝝ in hũi litate cõsolidet: ne diabolic' temptatiõib⁹ ventilenf. **Et clamauerũt ad dñm cũ tribularenf: ꝛ de necessitatibus eoꝝ† liberauit eos. Et statuit† ꝓcel lã i aurã: ꝛ siluerũt fluct⁹ ei⁹.** Illi ve lut ebrij: q̃ru3 sapiẽtia deglutita videbaf: clamore salubri ad vitalia ꝯsilia redierũt. Ad dñm quippe ꝯuersi: ceperunt esse iã so brij. Quid autẽ egerit auxiliar' clamor ex ponitur. Et de necessitatibus eorũ libera uit eos. Ipse autẽ necessitates: queãdmo dũ remote sint: allegorica descriptiõe nar rantur. Sequitur eñ. Et statuit ꝓcellã in auram: ꝛ siluerũt fluctus eius. Tempestas illa seuissima que ab hũana fragilitate nõ poterat sustineri: in auras iussa disparuit: cõfestimq3 fragor ille seuientiũ maloꝝ im perio dominantis obmutuit. **Et letati sunt† quod siluerũt: ꝛ deduxit eos in portum voluntatis eorũ: † ꝛ de necessitatibus eorũ liberauit eos.** Dicit quod solet post pericula labore fes sis emergere: vt se gaudeãt ingenti clade

Ps̃. 38

Al'. moti

Al'. eduxit

Al'. ꝓcellas ei⁹

Al'. quia

Al'. nõ ħʒ

ET

liberatos: quando ad portum ceperint venire tutissimum. Portus enim: a portandis nauibus est dict⁹. Subiungit repetita quidē sed nimis grata cōclusio: vt de necessitatib⁹ cūctis liberaret animus estuantis. **Confiteantur domino misericordie ei⁹: ⁊ mirabilia eius filijs hominum.** Uenit ad quintā sectōnem: vbi gratias agere domio sanctā monet ecclesiā: quia diuersa beneficia hūano generi pi⁹ miserator indulsit. Sed inspice quod eundē versū quarto repetijt: vt quadrifaria illa mūdi diuisio: quā supi⁹ dixit: A sol ortu ⁊ occasu: ab aqlone ⁊ mari: his cōcordās ptibus redderet: quaten⁹ fidelis ꝯfessio vbiq; eadē: vbiq; celeberrima cātaret. Congruebat enim: vt vnā religionē: vnū populū: vnā ecclīam: vna quoq; sanctitas pdicationis includeret. **Et exaltēt eū in ecclesia plebis: ⁊ in cathedra† senum laudent eum.** Exaltare dicit dominū: qui supra omēs celoꝝ terrarūq; potestates excelsus est: non quod illi quicq; possit addi: sed vt nos in ipius exaltatione debeam⁹ augeri. Nam quādo eū cogitamus atq; laudam⁹: immēsus ⁊ incōprehēsibilis apparet altissim⁹. Hic autē plebē: nō qd̄cunq; abiectū hoim gen⁹ debemus accipere: sed illā nobilē vera religiōe pollentem q̄ dn̄m religiosis actib⁹ semp exaltat. Nā cum dicit: Et in cathedra seniorū laudent eū: omēs doctores ꝑcipit laudes domini ꝯsonare: q̄ in cathedra senioꝝ residere noscunt: id est: q̄ successores veteꝝ pōtificū esse meruerūt. Cathedrā siqdē doctoribus dari: in primo psalmo sufficiēter expositū est. **† Quia posuit flumina i desertū: ⁊ exitus aquarū in sitim.** Causam reddit q̄re debeat dn̄o ꝯfiteri turba fideliū: q2 reprobata pfidia iudeoꝝ: omnis plenitudo venit ad pplm christianū. Illa siqdē flumina: id est: ꝓphete vel apostoli: nō credētibus iudeis ad deserta gentiū trāsierūt. Nam cū verba dei cōtumax populus hebreoꝝ spūaliter nequaq̄ suscipere voluisset: velut fons irrigu⁹ diriuat⁹ ad gentes omnis diuinus sermo trāslat⁹ est: ⁊ facti sunt vberrimi: qui prius siccati fuerant ariditate peccati. Mirabiliter autē dictum est: Exitus aquarū in sitim: id est: ad gentes que aquas celestes sitiēter haurirent: nō vt iudei exitiabili contemptu respuerēt. **Terram fructiferā in† salsilaginem: a malicia inhabitātiū in ea.** Quia prius dixerat gentiū euocationem: que ptinet ad christianos: nunc dicit expulsionē iudeoꝝ: que illis per superbiā puenisse declarat. Terra eīn erat fructifera: quādo supna religione florebat: sed facta est salsilago: cum domini ꝑcepta ꝯtempsit. Humor eīn salsus fructibus ꝓbatur aduersus: q2 vbicunq; dn̄atus fuerit: gratiam fecunditatis intercipit. Sed quare illis ꝯtigerit: causa subiūcta est: ꝓpter maliciā scilicet eoꝝ: qui terrā illam fructiferā: id est: domini tabernaculū: subdolosis mētibus habitare videbant. **Posuit desertum in stagna aquarū: ⁊ terrā sine aqua in exitus aquarū. Et collocauit illic esurientes: ⁊ cōstituerūt ciuitatem habitationis.** Iste versus ad populum ptinet christianū: quorū siccitati sacri baptismatis data ē vnda salutaris. Stagna eni: ꝓ fontib⁹ ecclesiarū arbitror posita: a quib⁹ suscepta aqua: q̄eto lacu retinetur: donec noue regeneratōnis dignitas impleatur. Stagna siqdem: ab stando dicta sunt. Terra eīn sine aqua: incredula significat corda gentiliū: que rigata vnda baptismatis sancta ꝑdicatōe floruerūt. Sz i isto beneficio illi collocati sūt: qui domini munera gloriosa nimis auiditate cōplexi sunt. Ciuitas aūt habitatōis: est ecclesia catholica: in qua firmiter se constituūt: q̄ supernis iussionib⁹ obsequunt. **Et seminauerūt agros ⁊ plantauerunt vineas: ⁊ fecerūt fructū natiuitatis. Et benedixit† eos ⁊ multiplicati sunt nimis: ⁊ iumēta eorū nō† sunt minorata.** Semināt agros: ⁊ plantāt vineas: qui corpora sua mundāt sentib⁹ peccatoꝝ: celesti institutione purificant: vt fructus illos inueniāt qui domino placere noscūtur. Felix labor: ꝓuent⁹ mirabilis: sic operari vt redemptor gentium placatus possit agnosci. Ager enim dictus est: ab agendo: quod ibi diuersa vict⁹ causa peragantur. Addidit: Et fecerūt fructū natiuitatis: ⁊ benedixit eos: ⁊ multiplicati sunt nimis. Fructus a fruēdo dicit: ⁊ ideo

Al'. seniorū

Al'. nō hz

qui fructum spiritualē faciūt: benedictiōe domini perfruūtur: quos vero infecūdos esse cōtigerit abscidunt: sicut euāgelij illa ficulnea: que luxuriantib⁹ folijs sterilis videbat in pomis. Multiplicati sunt autē: quādo fideles benedicti sanctas opas intulerūt: et gloriosiores facti sunt p dei gratiā fecunditate meritoꝝ. Seqtur. Et iumēta eoꝝ nō sunt minorata. Jumēta: simplices hoies debem⁹ accipe: fidei qdem pbitate pollentes: sed nulla disertitudine gloriosos: meliores vita ꝗ lingua: plurimū valētes nō sermone sed corde: qlem paulū legim⁹ simplicem q demonib⁹ imperauit. Tales ergo nō sunt minores facti: qui magnā vident domini gratiā consecuti. Sic ista hominū duo genera: habere sanctā testatur ecclesiam. Pauci facti sunt: et vexati sunt a tribulatiōe malorum et dolore. Et effusa est cōtentio super principes eorū: et seduxerūt eos vana eorū: et seduxit eos in inuio et non in via. Jn his duob⁹ versib⁹ illos describit qui heretica prauitate decepti: ecclesiam dñi derelinquūt: de qbus iohānes apostolus dicit: A nobis exierūt: sed nō erant ex nobis. Nam si essent ex nob: mā̄sissent vtiqꝫ nobiscū. Jsti ergo pauci fiūt: ꝗuis multi sibi esse videantur. Nā ad illam vniūsalem ecclesiam cōparati: oimodis pbant exigui. Hi vexati sunt a tribulatiōe malorum et dolore. Uexati vtiqꝫ: qn eos diabolice infidie pculerūt. Necesse est em hos dolor et tribulatio subseqtur: q auctorē salutis reliqsse noscunt. Seqtur. Et effusa est cōtētio sup pncipes eoꝝ. Breuiter sacerdotes hereticoꝝ designati atqꝫ notati sunt: a qbus merito dicit effusa cōtentio: qr nō salutari doctrina: sed tantū mortifera loqcitate cōtendūt. Quippe q scripturas diuias locis aliquibus suscipiūt: et pro pte maxima derelinquūt: hi quoniā sua vanitate seducti sunt: p inuios labunt errores. Quippe qui viam salutis deserunt: et tortuosis semitis immorātur: Audiant ergo vbi ambulant: et quo possint peruenire cognoscāt. Et adiuuit pauperem de inopia: et posuit sicut oues familias. Uidebūt recti et letabūtur: et omnis iniqtas oppilabit os suum. Superi⁹ de arrogantibus hereticis dixit: nunc ad humiles catholicos redit: principes illorū ieiunos deserens: et istorum pauperes adiutorio celesti reficiens. Jste eni pauper: est vnus in omnibus qui mundanis illecebris derelictis: cōtinue ianuam celestis misericordie pulsat: vt in illam familiam mereatur admitti: que sicut oues innoxie simplicitatis honore decorantur. Hoc cum sancti viderint sine dubitatione gaudebunt: quia fidele respiciunt suis cetib⁹ acquisitū. Quo facto diaboli iniquitas obmutescet: quando electis domini nouerit quod possit opponi. Quis sapiens et custodiet hec: et intelliget misericordias domini. Mirabilis psalmus: decoro fine cōclusus est. Quis sapiēs: ac si diceret: Qui vere sapiēs est: custodit ista que dicta sūt: vt christi se magis velit esse pauperem: ꝗ hereticorum principem: vt eligat se celestis regis pulsare ianuam: ꝗ docere verba nocentia. Jste enim qui potuerit sic eligere: sic iudicare: tunc accipiet misericordias domini: que nullo possunt tempore terminari.

Conclusio psalmi.

Licet omnia psalmi hui⁹: suaui fuerint predicatione narrata: ille tamen locus animū meum precipua delectatione permulsit: qui dei ecclesiam breui cōplexione de cūctis dic mundi partibus adunandā. Ait enim: De regionib⁹ congregauit eos. A solis ortu et occasu: ab aquilone et mari. Sed operepreciū est: hūc versum paulo diligentius perscrutari. Est enim astronomice discipline optim⁹ indicator. Dicēdo eni quattuor cardines mūdi: schemate quadranguli: terrarum orbē depinxit. Hūc autem psalmum a doctissimo patre augustino reperi fuisse diuisum: quem ita se populo cōmemorat explanasse: vt eum iam non adeo crederet exponendum. Hoc nos qntum cōcessum est imitantes: vniuersos psalmos adhibitis diuisionibus credidim⁹ partiendos: iudicātes explanationibus nostris nō minima prebere solacia: quod tanti patris mōstrauit auctoritas.

Explicit expositio in psalmum CVI

Incipit expositio in psalmum CVII

Canticum psalmi dauid.

L

In hoc psalmo perquirenda nouitas inesse cognoscitur: quoniam eum de quinquagesimisexti: et quinquagesiminoni partibus constat esse commixtum. Sed cum ipsa verba sint posita: que in illis ante iam dicta sunt: ad intellectum tamen alium perducuntur: quoniam mutatus titulus: qui semper continentiam psalmi indicare monstratur: aliter partes ipsas quam superius dicte sunt persuadet intelligi. Canticum enim frequenter diximus ad diuinarum rerum contemplationem referri. Psalmum vero ad actuales operas: que tamen diuinis noscuntur conuenire mandatis. Quod in primo versu etiam ipse testatur: Cantabo et psalmum dicam domino. Dauid autem: significat regem christum: qui in hoc psalmo locuturus est. Quapropter singula magna debemus intentione perquirere: quoniam psalmi in quibus ex persona sua loqui dignatur: reuerentissima subtilitate profundi sunt: vt tanti secreti dignitas densiore velamine protegatur.

Diuisio psalmi.

Per totum psalmum: sicut dictum est: loquitur dominus christus: Primo ordine: per id quod homo est: paterne glorie gratiam laudis exoluens: quoniam suscipiens mirabile passionis arcanum: resurrexit in gloriam sempiternam. Secundo humiliat se per humilitatem suam: vbi tamen et potentiam proprie maiestatis ostendit: vt duas naturas veraciter in vna domini christi cognoscas esse persona: non quod in duos filios diuidatur christus: sicut quorundam sentit impietas: sed quod vnus atque idem filius dei: nunc secundum carnem pro nobis assumptam: nunc secundum potentiam vbi loquatur et gloriam. Discerne enim naturas tam dei quam hominis: et omnia sine offensione transibis: sicut a patribus sub breuitate preceptum est: Da passiones carni: da diuinitati miracula.

Expositio psalmi.

Paratum cor meum deus paratum cor meum: cantabo et †psalmum dicam domino. Sanctitas illa gloriose incarnationis: dum suam puritatem refert quemadmodum laudes domino dicantur ostendit. Paratus enim ille ad talia semper erat: qui ad preconia patris peccatorum discrepantiam non habebat. Nam et ipsa repetitio confidentiam promissionis ostendit: quia firmissime constat dici: quod repetita noscitur professione solidari. Sed quod ille vere de se promittit: nos benedicimus si nobis peccata relaxari ipsius munere confidamus. Sequitur. Cantabo et psalmum dicam domino. Merito ille de se talia dicebat cuius et sermo et actus diuinis regulis consonabat. In illo siquidem psalterio non erat chorda minus: nec vox eius aliqua malorum actuum raucedine perstrepebat: sed iocunda exultatione cum spirituali cantico iungebatur et opera: eratque illud dulcisonum reuera psalterium: quod sanctis modulationibus consonaret. †Exurge gloria mea: exurge psalterium et cithara: exurgam diluculo. Postquam se dominus christus secundum carnem patri cantare dixit et psallere: nunc ait: Exurge gloria mea: que per psalterium indicatur et citharam. Psalterium ad morum pertinet probitatem. Cithara ad afflictionem corporis et dolorem: per hoc ostendens et actus laudabiles et gloriosissimam passionem. Addidit: Exurgam diluculo. Pulcherrimus sequitur ordo dictorum. Nam post significationem passionis: hic necessarie de resurrectione domini probatur intelligi: quia tali tempore: euangelio teste: surrexit a mortuis. Quod si hoc et de membris eius velis accipere: etiam de quolibet fideli congruenter aduertitur: quia diluculo semper exurgit: qui piis operibus in ecclesia dominum laudaturus assistit. Nam licet profunda nocte vigilet: nescit tenebras pati qui tanto radiatur splendore preconii. Confitebor tibi in populis domine: †psalmum dicam tibi †inter gentes. His dictis vniuersalis significatur ecclesia: quia sicut sepe dictum est: primum multi de iudeo populo crediderunt: postea intromissa est gentium plenitudo. Et vide quemadmodum singulas causas: congruentia verba distinguant. Confiteri se dicit in populo iudeorum: vbi propria voce locutus est. Psallere autem in gentibus: ad quas directi apostoli mandata eius sanctis predicationibus impleuerunt: se dicens reuera psallere: quod per ministros suos cognoscitur effecisse. †Quoniam magnificata est vsque ad celos misericordia tua: et vsque ad nubes veritas tua. Hoc quoque dicitur patri. Magnificata est enim misericordia eius vsque ad celos: quando superne potestates eius beneficiis perfruuntur. Nam licet bonorum angelorum et diuersarum potestatum: summa dignitas habeatur: ipso tamen prestante beati sunt. Magnificata est autem

Alleluia. psallam in gloria mea

vsq; ad nubes veritas eius: quãdo p̃dicatores verbi: velut imbriferę nubes infideles pp̃los cõpluerũt. Exaltare super celos deus: et super omnem terram gloria tua. Hoc excolit qđ superius dixit: quoniã p̃misit magnificatã esse vsq; ad celos miscđiam dñi: secutũ est: Exaltare sup celos deus: vt cuius misericordiã manifestũ ẽ celestia cõtinere: iuste sup celos debeat exaltari. Et iterũ q2 dixit: Usq; ad nubes veritas tua: merito subiũctũ est: Et super omnẽ terrã gloria tua. Ipsa eñi se euidẽter exponũt: quę alterutra declaratõne pandũtur. Ut liberent dilecti tui. Saluum fac dextera tua et exaudi me. Uenit ad secundã narrationẽ: quã diximus quinquagesiminoni psalmi: esse vltimã partem. Uñ merito h facta diuisio est: vbi ps alterius psalmi noscit esse piũcta. Et vt euidẽter intelligas passionẽ dñi ad vtilitatem fidelis p̃pli fuisse collatã: saluũ se fieri depre cat: vt credentiũ turba liberet. Qđ tempe resurrectiõis euenisse nõ dubiũ est: quando apostoli vel oẽs credẽtes deitatẽ domini saluatoris tali manifestatione senserunt. Deus locutus est in sancto suo. †Letabor et diuidam sicimã: et cõ uallem tabernaculorum† metibor. Per hunc et alios tres versus qui sequunt: mixta grecis latinisq; sermonibus: figurã faciũt Sardismos: q̃ fit diuersaꝝ cõmixtiõe linguaꝝ: sicut iam in q̃nquagesimonono psalmo diximus. Nũc ad exponenda verba redeamus. Cum dicit: In sctõ suo deũ locutũ: se significat euidẽter. Et itellige quam vim habeat: in sancto suo. Nõ enim dixit: p sanctũ suũ: sicut per p̃phetas: p apostolos aliosq; qui dño placuerũt. Sed hic dicit: in sctõ suo: vt verbũ caro factũ vna volũtate cum patre loqueret. Seqtur. Letabor et diuidã sicimã. Significatiões omnium istoꝝ nominũ sollicite debemus exq̃rere: qm̃ occultaꝝ reꝝ reuelare nobis p̃bantur arcana. Sicima: interpretant humeri. Humeri aũt: significant opa quibus annitentibus atq; gubernãtibus solemus aliquid manibus opari. Sensus ergo talis est: Post resurrectionẽ suã letatuꝝ se dicit: quoniam opam: id est: gratiã suã aplis et fidelibus diuisit: q passiõis ipsius et p̃dicatõnis gloriã sunt secuti. Addidit: Et p̃uallẽ tabernaculoꝝ metibor. Cõuallẽ: significat humilitatẽ. Tabnaculoꝝ: eccliaꝝ dic: q̃rum spẽalit sctissimã cõstat eẽ v̄tutẽ. Hãc q̃ humilitatẽ metitus ẽ dñs: qñ vnicuiq; fideliũ p̃ut voluit carismatũ dona distribuit: sic dic aplus: Unicuiq; aũt nostꝝ data est gr̃a fm mensurã donatiõis christi. Meus est galaad: et meus† manasses: et effraim† fortitudo capitis mei. Juda rex meus. Galaad: latina lingua dicit trãsmigratio: q̃ reuera dñi est: qñ gẽtes ipius vocatione cõpũctę: ad eũ felicit emigrarũt. Manasses interp̃tat obliuio: q̃ v̄bo significat p̃pls iudeoꝝ: q oblitus bñficia diuia: christũ dñm sacrilega p̃sumptõe crucifixit: postea tñ eius miseratiõe ad ipius religionẽ culturãq; remeauit. Sic vtrũq; p̃pl'm: noim istorũ cõmemoratiõe suum eẽ testat. Seqtur. Et effraim fortitudo capitis mei: iuda rex meus. Istud de sua passiõe locutus est. Effrẽ: fructificatio dr. Significat eñ coronã spineã: quã sup caput impositã i sua passiõe suscepit. Hęc fertilis vltra oẽs fructus fuit: vt totũ mũdũ illa hũilitate lucraretur. Judã v̄o regẽ iuste suũ dixit: q2 de eius origine carnis p̃pagatiõe descẽdit. Moab †olla spei mee. In idumeã extendam calciamentũ meũ: mihi† allophili subditi sũt. Moab: sicut hieronymo placet: sig̃ficat ex p̃re: qđ est sine patre. Uñ diabolũ vult itelligi q̃ mal' opatõnibus deũ nõ h3 p̃rem: s iustũ iudicẽ. Iste q̃ ollę cõparat q̃ carnes susceptas decoq̃t et i q̃ndam suauitatẽ feruido vapore p̃ducit. Sic ille sibi traditos incessabili cõsũmatione castigat: eosq; nolẽs in hũilitatẽ p̃fessiõis assidua insecutiõe p̃ducit. Ergo more humanitat': dñs dicit de diaboli p̃secutione spem sibi esse: q2 multi q̃s ille festinat affligere: cõuersi nituntur ad dñi beneficia remeare. Seqtur. In idumeã extendã calciamentũ meũ. Idumea: terrena significat: et sanguinea: q̃ dñs per euãgeliũ p̃dicatiõem possessurũ se esse significat. Calciamentũ eñ: in q̃nquagesimonono psalmo: euãgeliũ diximus significari: qđ dñs vsq; ad homines terrenos extendẽs: legẽ suã mũdũ vniuersali p̃dicatõe cõpleuit. Adiecit: Mihi allophili subditi sunt. Allophili: alieni-

Eph. 4

Al'. est
Al'. susceptio
Rp̄

Al'. lebes
Al'. alienigene amici facti
Rp̄

gentę interp̄tanť. Significat aũt populum christianũ: q̄ de diuersis gẽtibus ipius miseratione collect⁹ est. Subditos eñ quod dicit: futuros fideles esse testať. **Quis deducet me ĩ ciuitatẽ munitã: †aut quis deducet me vsq₃ in idumeã?**

Al. nõ b₃

A parte hũanitatꝭ aptissima interrogatio p̄mittiť: vt ꝯsequẽs respõsio subsequatur. Negat eñ hominũ se solacio pduci posse: vbi ip̄e ad liberandos fideles suos desiderat puenire. Ipsa eñ natura h̄ hũiliter dicit: q̄ ait: Deus de⁹ meus respice in me: q̄re me dereliq̄sti. Ipsa q̄ dixit: Qui misit me maior me est. Ad postremũ q̄ ait: Pater si fieri põt trãseat a me calix iste. Ab ipsa eñ parte: totum humiliter accipiť: vt hõ de⁹ perfectissim⁹ sentiatur. Ciuitas munita: forte significat infernũ: quã nulla humana vis potuit aperire: nisi q̄ portas ei⁹ cognoscit infregisse. Unde in p̄cedẽti psalmo dictũ ẽ: Quia cõtriuit portas ęreas: ⁊ vectes ferreos cõfregit. Urbs ad suscipiendũ patẽs: ad dimittẽdũ clausa cõsistens: q̄ tunc munitõnis suę legẽ perdidit: qñ eam gẽtium redẽptor intrauit. Nam portas in malo ⁊ in bono poni: psalm⁹. xxiij. testať: qui ait: Tollite portas p̄cipis vestri: ⁊ eleuamini portę ęternales. Idumeã: diximus terrena significare: ad q̄ dñs post resurrectionẽ venit: quãdo inestimabili gl̃ia patefacta vniuersis gentib⁹ omnipotẽs innotuit regnator. Ipso enim modo et ista petit fieri: sicut illa q̄ sup̄ius dixit. **Nõne tu deus qui repulisti nos: ⁊ non †egredieris deus in virtutibus nostris.**

Ps. 2j
Ioh. j4
Matth. 26
Ps. 23
Al. exibis

Secuta est illa quã in sup̄iori v̄su suspẽderat absoluta cõfessio: quoniã hęc q̄ in resurrectõe facta sũt: a sola potuerũt deitate cõpleri. Quis eñ claustrũ mortꝭ infringeret: quis ianuas munitę ciuitatis aperiret: nisi ip̄e dñs christ⁹: qui ꝯtra ordinẽ humanę naturę tertia die surrexit a mortuis: ⁊ gloriam suę maiestatis ostẽdit? Et intuere subtiliter: quia superiora singulari numero p̄currit: hic autem pluraliter perhibet se repulsum: vt caput cum mẽbris suis talia dicere sentiať. Repulisti nos: significat esse dilatum cum: quia ⁊ ip̄um ad glorificationem suã cõstat esse dilatũ: cum in hac vita moraretur: ⁊ omniũ fidelium hodieq₃ gloria suspẽdiť: donec ad resurrectionis p̄mia veniať. Seq̄tur. Et nõ egredieris deus in virtutib⁹ nostris. Temp⁹ illud significat: quãdo tentus ⁊ tradit⁹ est a turba iudęorum: quãdo flagellis cęsus a p̄side dementiũ iudęoꝝ sputa sustinuit. Tunc eñ si voluisset diuinitas ista repellere: omis aduersitas cõfracta cecidisset. Sed distulit miraculũ suę p̄tãtis ostẽdere: vt dispensatũ ordinem p̄ficuę passionis impleret. Hoc ⁊ fidelibus vsu puenit: cum ad pbationẽ suam diuersis cladibus affligant. **Da nobis auxilium de tribulatiõe: † ⁊ vana salus hominis.** Hic cũ membris suis domini clamat humanitas: vt de tribulationib⁹ istius mũdi resurrectiõis securitas cõcedatur: quaten⁹ tandem aliquãdo tempestas huius seculi ꝯquiescat. Nõ eñ auxiliũ petit de delitijs: sed de tribulatõe: vnde hominib⁹ per diuinã clementiã nouit puenire remedia. Et ne in potestatib⁹ mũdi spes vlla remaneret: adiecit: Et vana salus homis: quia reuera infirma talis est ⁊ caduca p̄sumptio. **In deo faciemus virtutem: ⁊ ipse ad nihilũ deducet †tribulãtes nos.** Hęc ⁊ domini saluatoris: ⁊ cũctoꝝ fideliũ vox est: quoniam spiritualibus atq₃ carnalib⁹ inimicꝭ efficaciter diuinis virtutib⁹ obuiať. Audiãt quoq₃ hũc psalmũ: qui carnem domini dicunt ⁊ diuinitatẽ vni⁹ esse naturę: Quos merito cęlestis orator ambrosius ĩ libro de incarnatione domini increpat dicẽs. Quę tantũ sacrilegiũ inferna vomuerũt? Iã tolerabiliores sunt arriani: quoꝝ per istos p̄fidię ip̄si⁹ robur adolescit: vt maiore ꝯtentione asserãt patrẽ ⁊ filium ⁊ spiritum sctm̃ vnius nõ esse substãtię: q₂ isti diuinitatem dñi ⁊ carnem substãtię vni⁹ dicere tẽptauerũt: ⁊ cętera q̄ locus ip̄se noscitur cõtinere mirabilis. Quapropter intelligãt illis se scelestiores potissimũ dictos: q̄s a se vniũsalis ecclia reddit extraneos. Non immerito: Nam cũ verbũ caro factũ: christi nomẽ acceperit: aliudq₃ sit verbum: aliud caro: in vna natura positus: sicut ipsi volũt: dici christ⁹: nõ põt ĩueniri nequior p̄fidia: nisi fallor: cũctis hęresib⁹. Nã cum diuersę particulatim tangãt maiestatis iniuriam: hęc sola phdolor ausa est p̄sumere: vnde

⁊ ipsum nomē fidei nostrę nitat̄ funditus abrogare. Sciendū sane hūc psalmū sextū esse ex his: quos de duabus naturis locuturos eē p̄diximꝰ. Conclusio psalmi.

Quā bene sibi copulant̄ q̄ ad salutem operandā generis humani ab vno fonte descendūt. Quis enim nō miret̄ in superioribꝰ diuersisq̧ psalmis dictū: quod hic in tantā cōuenientiā ꝓbat̄ esse ꝑductū? Sic ⁊ ipse dauid in paralipomenon: psalmoꝝ partibus adunatis: hoc est centesimi quarti ⁊ nonagesimiq̄nti: ⁊ cētesimi quinti: spiritusancto repletus ante arcam fęderis laudes domini magnis exultationibꝰ personauit: vt tanq̄ ex diuersis aromatibus suaue incensum fieret: qđ ad cōspectum domini feliciter perueniret. Sine difficultate quippe ꝯiungit̄: quod sibi nullatenꝰ repugnare mōstrat̄. Quapropter ⁊ hunc psalmū ex alijs ideo credimus esse formatū: vt anima esuriēs saporū diuersitatibus pasta recreet̄. Unde ⁊ hodie q̧ de partibꝰ psalmoꝝ aliq̄d cantoribꝰ cōpaginare arbitror esse permissum. Nam ⁊ hoc huic loco cōuenire dijudico: quod operatio dominica ex duobus populis vnam facit ecclesiam.

Explicit expositio in psalmum CVII

Incipit expositio in psalmum CVIII

In finem psalmus dauid.

Titulus iste psalmi p̄cedentiū verboꝝ expositione iam notꝰ est: ⁊ iō referēdus est ad regem supernum: quoniā omnes sermones ipsius tendūt ad dominū christū. Ipse enim in hoc psalmo locuturus est iniq̄tatem iudę vel populi iudaici: ⁊ passionis suę sacramēta predicēs.

Per totum Diuisio psalmi.

quidē textū: sicut dictū est: loquit̄ dominꝰ christus. Prima parte iudęos increpat: qui mala ꝓ bonis creatori suo reddere maluerūt. Secūda: iudę traditoris ⁊ perfidi populi narrat̄ iniquitas: ⁊ q̄ illis erunt ꝓ tanta detestatiōe ventura p̄dicuntur. Tertia: p̄catur per id quod homo est: vt liberatus periculo passionis: cito resurrectionis gloriam consequatur.

Deus lau- Expositio psal.

dem meā ne tacueris: q2 os peccatoris ⁊ os dolosi sup me apertum est. Locuti sunt aduersum me: lingua dolosa. Dn̄s saluator petit p id qđ formā serui est dignatus assumere: vt laudē eius resurrectiōis sileri nō faciat pr̄: q̄ s̄m carnis hūilitatē iudeoꝝ erat ꝯuitia dura passurꝰ. Hoc ē em̄: Laudē meā ne taceas: id est: ne taceri facias. Est em̄ decora diūsitas: vt q̄n inimici mendacia loq̄bant̄: ꝯ eos toto orbe veritatis testimonia canerent̄. Sic em̄ illos p gloriā suę resurrectionis cōuinci desiderat: vt reatuȝ ꝓprię puersitatis ag̊scant: ⁊ celeriꝰ recurrāt ad remedia cōfessionis: ne in ęternū perire debeāt ꝯtumaces. Quę figura dr̄ Syncrisis: id est: collatio: q̄ fit q̄n cōparatōe quadā iustiorē causam n̄ram q̄ aduersarij demōstramꝰ. Sȝ ista laus certa erat: q2 de veritate manabat. Sermo aūt ille falsissimꝰ cognoscebat̄ esse: q̄ de ore dolosi ⁊ p̄fidi ꝓbabat̄ exire. Nā quēadmodū p̄t dici verꝰ: qđ ip̄i v̄itati docet̄ aduersū? Apertū itaq̧ os: ꝯtumelias designāt q̄s ptulit a iudeis. Sȝ hic singularē numeꝝ ideo ponit: q2 sic sepe dictū est: p̄p̄lm vtroq̧ mō appellari fas est. Nā licet noīe vnꝰ audiat̄: intellectu t̄n plurimi eē noscūtur. Seq̄tur. Locuti sunt aduersum me lingua dolosa. Locuti sunt igitur lingua dolosa: q̄n sc̄tām dn̄i simplicitatē: v̄bis captiosissimis appetebāt dicētes: Licet tributum dare cesari? Et illud: Mḡr scimꝰ q2 verax es. Hec em̄ v̄ba subdola cogitatiōe ꝓferebāt. Et sermonibꝰ odij circūdederūt me: ⁊ expugnauerūt me gratis. Dicēdo: Sermonibꝰ odij circūdederūt me: t̄ps illud significat q̄n iniq̄ ꝯspiratiōe pilato dixerūt: Crucifige crucifige. Nā s̄mones vtiq̧ odioꝝ nō veritatis fuerūt: q̄ mortē imaculati expetē videbāt̄. Circūdederūt aūt: insanā significat multitudinē: q̄ q̄quersum: v̄ba neq̄ssima p̄sonabat. Expugnauerūt aūt ḡtis: q̄n an̄ p̄sidē innocētis sanguinē falsis accusatiōibꝰ ipetebāt. Gratis v̄o dixit: q2 factū eoꝝ nullū illis potuit afferre cōpēdiū: s̄ mag̃ detestabilē pullulauit interitū. Nā sicut iusti ḡtis amāt dn̄m: cū eū ꝓpter se t̄m diligūt: non ꝓpter aliqđ t̄pale b̄n̄ficiū q̄rūt: Ita impij grat̃ execrāt̄: q2 cām iusti odij reperire nō p̄nt: sic ⁊ in. lxviij. psalmo dictū ē: Multiplicati sūt sup capillos capit̃ mei q̄ oderūt

Sche

Matth. 22

Ibidē

Luc. 23

Ps. 68

me grat. Pro eo vt me diligerēt detrahebant mihi: ego autē ora-bam. Posuerūt aduersū me mala pro bonis: ꝛ odium ꝓ dilectiōe mea. In his duob' vsib': faciēda est rerū positarū distincta separatio: vt ea q̄ occulte dicta sunt manifesti' innotescāt. Tribus igit modis peccatū omne ꝯtrahit. Prim' delictorū gradus ē: nō reddere bona ꝓ bonis. Scd's reddere mala ꝓ malis. Tertiū extremū est vitiorū: tribuere mala ꝓ bōis. Cōtra: tali nūero laudabilia pagunt: ipēdere bōa ꝓ bōis. Scd'o: malū ꝓ malo nō reddere. Tertio pfectissimū vtutī gen' ē: bonū ꝓ malo tribuere. Et nota: qm̄ sic iudei extremā illā viciosissimā partē facē decreuerūt: vt cū diligere debuissēt: ad odia iniq̄ ꝓsilirēt: ita dn̄s sūmū illud bonū perfecta pietate restituit: vt in cruce positus ꝓ illis oraret: qui eū decreuerūt impia voluntate trucidare. Constitue super eum peccatorē: ꝛ diabol' stet a dextris eius. Venit ad scd'am partē: in q̄ primū de iuda malorū omniū capace multa dictur' est. Deinde plurali numero miscet ꝛ impios iudeos: q̄ filij ipius imitatōe sceleris extiterūt. Quapropt certissim' futurorū p̄dicit supra iudā traditorē cōstituēdum esse diabolū: q̄ merito peccator dicitur: quoniā delictū traditiōis ab ipo sumpsit initiū. Et ne forsitā dubitares de quo diceret: adiectū est: Et diabolus stet a dextris ei': scilicet q̄ nulla meruit cōfessione saluari: sed desperatiōe malorū laq̄o p̄focatus occubuit. Nec potuit dexterā h̄re liberā: q̄ tota sinistre partī scelera sapiebat. Sic em̄ vnusq̄sq̄ facere significat: qualis ē ille q̄ ei' dexterā tenet: vt est illud in malo: Dextera eorū dextera iniq̄tatis. In bono: Prouidebā dn̄m i ꝯspectu meo semp: qm̄ a dextris est mihi. Quapropt his significationib': toti' vite nr̄e q̄litas indicat. Cū iudicat exeat cōdemnat': ꝛ oratio eius fiat in peccatū. Hoc dicit de futuro iudicio: quādo pctōres iustissima ꝓnūciatōe dānant: vt est illud euāgelij: Discedite a me maledicti in ignem eternū: q̄ paratus est diabolo ꝛ angelis ei'. Et cōsidera qd' dixit: Exeat: scilicet de cōgregatōne iustorū: vnde omnis q̄ egredit impiorū partibus aggregat. Oratio vero eius quā inter alios apostolos susceperat peragendū: in grauissimū illi peccatū ꝓbat esse cōuersa: quādo ibi cōtinetur: Et dimitte nobis debita nostra: sicut ꝛ nos dimittim' debitoribus nostris. Sed quid ille debētib' dimitteret: qui beneficiorū omniū tradebat auctorem? Merito ergo in pctm̄ illi cōuersa ē sancta oratio: q̄ detestabili peccauit exemplo. Fiant dies eius pauci: ꝛ episcopatum eius accipiat alter. Sic dicit paucos dies iude fieri debere: quasi longa etas eius per crudelissimū peccatū imminuta esse videat: sicut ꝛ alibi dixit: Viri sanguinū ꝛ dolosi nō dimidiabūt dies suos. Sed hoc fieri merito videt: cum iuniores senioribus cōparant. Nam cū alij centenis annis viuāt: dimidiata illorū etas cōspicitur qui nec quinq̄ginta vixerūt. Sic ꝛ iude apostolat': pauci dies facti sūt: quādo alij post ipm̄ apostoli custodita ita domini volūtate manserūt: vt ne numer' ille sacratissim' apostolorū iuda mortuo rumperet. Iam tunc p̄dictus est in ei' loco alter fieri: vt duodenari' calculus custodita integritate cōstaret. Episcopat' autē summus in eccl'ia gradus est. Episcop' dictus supinspector: eo q̄ dn̄i gregē ipi' gr̄a suffragante q̄si pastor cautissim' alta sede custodiat: sicut ezechiel ꝓpheta dicit: Speculatorē te posui domui israel. Et nota quia in veteri testamēto hic primū hoc nomē positum est. Cui' rei virtutē apl'us euidēter insinuat dicēs: Qui epatū desiderat bonum op' desiderat ꝛc̄. Quapropter nomē istud nō tam honoris est: q̄ laboris. Nam q̄ alios speculādos suscipit: se iugi debet excubatione cōspicere: vt nō illi ꝯtingat qd' dicit apostol': Ne alijs p̄dicans: ipe reprob' efficiar. Illudq̄ meminisse nos cōuenit: in actib' apostolorū euidētissime declaratū: hūc vsum de iuda esse cōscriptū. Ait enim petr': Viri fratres oportet iplere scripturā quā p̄dixit spūssanct' per os dauid de iuda: q̄ fuit dux eorū q̄ ꝯprehenderrunt iesū. Et paulopost seq̄t: Scp̄tū ē em̄ i libro psalmorū: Fiat habitatio eius deserta: ꝛ nō sit qui inhabitet in ea: ꝛ episcopatū ei' accipiat alter: vt nulli dubiū sit de ipo hoc omni modis sentiendū. Sic istū psalmū de pas-

Al. Et

Ps. j45
Ps. j5
Matth. 25
Ibid.
Ps.
Eze.
j. T
j. C
Ac.

sione domini et euangelicis verbis et petri apostoli attestatione cognoscimus esse prophetatum. In hoc autem versu figura est intelligenda Ephexeresis: que latine dicitur exceptio: quoniam iudas ab honore episcopatus: id est: apostolatus excipitur. **Fiant filii eius orphani: et vxor eius vidua.** Quis alibi non legat iudam vxorem habuisse vel filios: tamen ex ista prophetia eum maritum patremque fuisse datur intelligi. Illo enim accumbente: affectibus eius sine dubio talia contigerunt: vt vidua fieret vxor relicta: et filii orphani cum patre caruissent. Quod si ad spiritualem sensum velis referre: filii possunt intelligi qui eum in illa traditione secuti sunt: vxor voluntas que nobis tanquam coniux semper adiuncta est: de qua filios parimus: cum operas nostras quasi quodam ventre generamus. †**Commoti amoueantur filii eius et mendicent: eiiciantur de habitationibus suis.** Ad vtrunque quod dictum est poterit pertinere: siue ad carnales filios: siue ad operas nostras. Commoti: significat violenter expulsi: vt hoc grauiter doleant quod patiuntur inuiti. Mendicent: bonarum rerum indigentiam significat: vt omnibus pateat nullam eos opem habuisse rationis qui talia sunt secuti. Eiiciuntur vero de habitationibus suis: quando de congregatione dominici populi redduntur alieni: vbi non mente sed tantum corpore prius habitasse videbantur. **Scrutetur fenerator omnem substantiam eius: et diripiant alieni †omnes labores eius.** Per comparationes factas versus iste declarandus est: vt totius nobis confusionis remoueatur obscuritas. Debitor quando ad persoluendum idoneus non est: fenerator eius a iudice percepta fiducia: ingreditur domum obnoxii sui: et omnia quecunque habere potest diripit: et satisfacit sibi pro pecunia mutata: sic et diabolus quando peccata hominibus multa congregauerit: et in eis obstinata voluntate perstiterint: accipit potestatem vt obnoxii sui substantiam diripiat: et pro libito suo de humana sibi laceratione satisfaciat. Hoc nunc optatur iude: vt datus in potestatem diaboli: bonis omnibus enudetur. Alieni quoque: sunt spiritus immundi: quibus diabolus tanquam mancipiis imperat ad nocendum. Et bene dicti sunt alieni: qui a regno domini probantur extranei. Isti labores diripiunt: mandata domini transgredientium: dum eos bonis omnibus priuauerint precepta licentia. **Non sit illi adiutor: nec sit qui misereatur pupillis eius.** Quoniam et boni viri diaboli quidem temptatione pulsantur: sed dominum adiutorem habere non desinunt: vt ab iminenti periculo liberentur: malos dicit tali adiutorio deserendos: vt remaneat iniquitas desperata cui subtrahitur saluberrima medicina. Pupilli vero dicti sunt: quasi pusilli: quia paruitate etatis ad regendum se probantur infirmi: Unde et pupilla oculorum dicta est: quia omnino in corpore nostro videtur exigua. **Fiant nati eius in interitum: in vna generatione deleatur nomen eius.** Eosdem natos dicit: quos superius pupillos ait. Et quoniam solent aliqui peccatorum genus propagare longinquum: ipsam quoque spem illis posteritatis abscidit: ne quo se bono mentes pessime consolentur. Siue magis vna generatio illa dicenda est: quando nascimur in peccatis. Et ideo petit vt ad secundam: id est: regenerationis non perueniant: qui tamen in predestinatione repulsi sunt: vt in prima peccatorum suorum fece dispereant: nec secunde natiuitatis beneficio laqueum mortis euadant. Sed hec et his similia de illis dicuntur qui in domini iudicatione damnandi sunt. **In memoriam redeat iniquitas patrum eius in conspectu domini: et peccatum matris eius non deleatur.** Per tropologiam dicit: in memoriam domini peccata redire maiorum: vt et nouis delictis nefarius iuda et parentum erroribus torqueatur. Priscorum enim peccatis: sicut sepe diximus ita quis reus est: quando eorum sceleribus sequacissimus inuenitur. In conspectu domini: id est: in disceptatione iudicii: quando peccata dominus respicit: auctores eorum sine dubitatione percellit. Inde et propheta clamat: Auerte faciem tuam a peccatis meis. Peccatum vero matris eius est synagoge nota proteruitas: vt et prophetas occideret: nec ab ipsis demonum sacrificiis abstineret. Sacrilegi enim iude traditoris illam partem dicit esse genitricem: non que viros sanctos protulit: sed que innocentium sanguinem fudit. **Fiant contra dominum semper: et dispereat de terra memoria eorum.** Nunc pluralem numerum posuit: quia iudeos mauult contumaces intelligi. Nam sicut in vno sancto: multos beatos adiunximus: vt est illud: Tu es petrus et super hanc petram

ET

Matth. 16

edificabo ecclesiam meam: sic iterum in vno pessimo multi detestabiles cōtinent. Petrus eni gerit ecclesię typū: Juda vero dānandę babylonię portat imaginē. Unde merito post eum de perfidis dicit: quia ipsum scelerati malis facinoribꝰ subsequuntur. Fiunt ergo peccatores cōtra dominū semp: quādo a regno eiꝰ alienati in gehennę ꝯtrarietatē: iusticia faciēte mittēdi sūt. Nam cū dominꝰ sit ęterna beatitudo: contra ipm fieri bene dicit: qui perenni vltiōe dānat. Disperit aūt de terra viuentiū: qui in beata patria nō videt. Nec in cōmemorationē veniūt: quādo nullā vlteriꝰ misericordiā cōsequūt. Illos eni dicimur memorari: qbus sumꝰ aliqua pstaturi. **Pro eo quod nō est recordatꝰ facere misericordiam.** Dicit iustissimę vltionis causam: quoniā pietatē nō pōt inuenire q eaz alijs cōtempsit ipendere: sicut scriptū est:

Math. 5 Beati misericordes quoniā ipis miserebit deꝰ. Sed qūuis ad singularē numeꝝ reuersus sit: adhuc tamē intelligere debemꝰ populū iudeoꝝ q miscdiam nō fecit aplis vel fidelibꝰ xpi: qn eos post passionē dñi iniq psecutiōe vexauit: qꝛ istud de iuda nō pōt intelligi: qn añ crucifixionē dñi de hac luce trāsiuit: ꝛ affligere nō potuit fideles eiꝰ: qꝛ tps eos nō habuit psequndi. **Et psecutus ē hoiem† pauperē ꝛ mēdicū: et cōpunctū corde† morti tradidit.**

al. inopem
al. mortificare

Et istud adhuc de iudeo ē pplo sentiendū: q et xpm ꝛ discipulos eiꝰ nefanda psumptione trucidauit. Perseq plerūq facit hoies: aut diuitiaꝝ ambitꝰ: aut supbię odiosa iactantia. Pauperē vo ꝛ mēdicū iseq sola seuicia est: cuiꝰ nec honor qrit: nec abundātia facultat ambit. More aūt suo a natura humanitat assumptę: pauperē se dñs ꝛ mēdicum esse cōmemorat. Mēdicus de nro: diues d suo: sic dic apls:

2. Cor. 8 Qui ppt nos paup factus ē cū eēt diues: vt illiꝰ inopia nos diuites essemꝰ. Cōpunctū vo: de ipo capite dici posse nō arbitror: qꝛ tale non occurrit exemplū: s magis cōpunctū ad peccatorē estimo referendū: q delictoꝝ recordatione cōpungit: vt ad satisfactionē redire mereatur. Quod innumeris locis scriptura testatur. Necessarie itaq de mēbris accipiēduz est: qꝛ xps dñs pctā nō habuit. Populꝰ eni iudeoꝝ cōpūctos corde psecutꝰ ē: sic de beato stephano vel paulo aplo ꝯstat effectū. **Et dilexit maledictionē ꝛ veniet ei: ꝛ noluit bñdictionē ꝛ† plōgabitur ab eo.** Adhuc de pfido pplo dicit: qꝛ dilexit maledictionē: tunc scz qn ait: Sanguis huiꝰ sup nos ꝛ sup filios nros. Quod eis puenisse manifestū est: q ꝯtra dñm impia volūtate durati sunt. Noluit aūt bñdictionē pdictꝰ pls: qn a cęco illuminato interrogatꝰ est: Nunqd ꝛ vos vultis discipuli eiꝰ fieri? Ait illi qsi maledicto acerrimo puocati rñdert: Tu sis discipulꝰ eiꝰ: vos aūt moysi discipuli sumꝰ. Quo dicto plōgata est ab eis benedictio: qn illis relictis: venit ad gentiū fidē: sic dicit aplus: Uob qdem oportebat loq vbū dei: s qꝛ repulistis illud: ꝛ indignos vos iudicastis ęternę vitę: ecce cōuertimur ad gētes. **Et induit maledictionē sicut vestimētū: ꝛ intrauit sicut aq in interiora eiꝰ: ꝛ sicut oleū in ossibus eiꝰ.** Subtiliter intuēdū est: queadmodū pcti ipsius qlitas qbusdā dictionibꝰ indicet. Primo induit se pdictus pls maledictiōe sic vestimentū: qn instigāte diabolo ꝯsensum pbuit vt dñm pontio pilato tradere maluisset. Ibi eni qodāmō more vestis idutꝰ est: vbi tali volūtate noscit inuolutꝰ. Scdo intrauit maledictio in interiora eiꝰ sicut aq: qn deliberauit facere qd ei fuerat iniqssima ispiratiōe suggestū. Aqua eni qn visceribus vitiosis recipitur semp ingredit ad nocendū. Tertio influxit iniqtas sicut oleū in ossibꝰ eiꝰ: qn effectum rei inaudita peruersitate cōpleuit: vt iam nō interiora carnis: s etiam ipsa ossa pene trasse videret. Dicendo eni: Oleum: significat delectationē facinoris: quod sic corpus nostrū molliter ingredit: vt nos quadam iocūditate permulceat. Quod cōstat malis mētibus accidere: quādo in scelere suo aliqua delectatione glorianṫ. **Fiat ei sicut vestimentum quo† operiet: ꝛ sicut zona qua semper pcingitur.** Adhuc in ipis comparatiōibus perseuerat: vt hoc peccatū quo ille inuolui maluit: similitudine vestis alterius indicetur. Supra eniz dixit: Induit: quod ptinet ad tunicam: nunc dicit: Operietur: quod videtur pallio conuenire: vt geminata vestis

ingentiũ significet onera peccatoꝝ. Seq̄tur. Et sicut zona qua semp̱ p̱cingit̃. Zona h̄: nõ illa muliebr̃ accipiẽda est: ƀ istud baltheũ quo nr̃os lumbos accingim⁹: sic̃ ĩ euangelio de iohanne: de helia vero in regum volumine legit̃: Et zona pellicea circa lumbos ei⁹. Hoc eñ nomẽ vtraq̄ significatiõe dotatũ est: qua similitudine dicit sic pctis illigãtibus fuisse cõstrictũ: vt nũq̄ suis oneribus exueret̃ obstinatiõis p̄grauat⁹ p̱fidia. O infelix populus: q̄ male vestitus est. Iste vestes sunt: q̄ pctõres ardere faciũt nõ calere: q̄ in flammã mittunt nõ a frigoris necessitate defẽdũt. **Hoc opus eorum qui detrahunt mihi apud dñm: ꝛ qui loquũt̃ mala aduersus animã meam.** Hunc versum ꝯ omẽs q̄dem perfidos debem⁹ accipere: sed tamẽ specialiter duas hereses videt̃ impetere. Apud deum patrẽ detrahũt arriani: quãdo ei filiũ minorẽ esse testant̃: ꝛ impudenter inferiorẽ dicunt quẽ creatorẽ omnium cõmuniter ꝯfitent̃. Apollinariste quoq̄ loquunt̃ mala aduersus animã domini: cũ dicunt deitatẽ ei⁹ solam carnẽ hominis sumpsisse nõ animã: nec tot exemplis perfidia ip̄oꝝ superata discedit. Quapropter nõ solũ cõtra istos: sed cõtra omẽs hereticos superius dicta bene itelligũtur: q̄ portionẽ in regno domini nõ habebũt. **Et tu dñe dñe fac mecũ† misericordiam p̄pter nomẽ tuum: quia suauis est misericordia tua. Libera me.** Venit ad tertiam narrationẽ: in qua precatur a parte qua passus ẽ: vt gloriã resurrectionis acceleret: ꝛ inimici eius cõfusionis eius dedecore vestiant̃. Dum dicit: Et tu domine: subiũgit̃ sup̱iorib⁹ dictis: hoc est si iuda tradidit: si iudeus crucifixit: ꝛ tu fac misericordiã: vt contra illa q̄ facta sunt resurrectio g̃liosa p̱ueniat. Siue fili⁹ ad patrẽ dicit: Et tu fac: vt virtutẽ sue cooperationis ostẽdat. Omnia eñ que fecit pater operatur ꝛ filius: sicut ipse dicit: Omnia q̄ pater facit: hec ꝛ fili⁹ similiter facit: ꝛ sicut habet pater vitam in semetip̄o: sic dedit ꝛ filio habere vitam in semetipso: vt omnes honorificent filiũ sicut honorificant patrẽ. Domine dñe: dum repetit: affectũ suauissime precatõis ostendit. Que figura dicitur Epizeuxis: quoniã in vno versu sermonẽ sine aliqua interpositiõe geminauit. Propter nomen tuũ: vt eius cultura toto orbe dilatetur. Ubi magna clementia diuinitatis asserit̃: quia nullis hũanis merit̃ potuit cõtingere: vt natura mortalis tam ingentib⁹ eleuata p̱bet̃ esse miraculis. Misericordiã vero dicit: quia carnẽ est dignatus assumere: p̱ quã hũano generi auctor pĳssim⁹ subueniret. Seq̄tur. Libera me: a passiõe seuissima vtiq̄ iudeorum. †**Quonia egen⁹ ꝛ paup̱ ego sũ: ꝛ cor meum conturbatũ est ⁱin me.** Egenũ se dicit ꝛ pauperẽ hũilitate carnis: sicut superius cõstat expositũ. Audiant pauperes: audiãt egentes: ꝛ g̃liosum sibi cognoscant esse quod dicitur christ⁹. Cor deniq̄ ei⁹ potuit cõturbari: cuius caro p̱ nobis cognoscebat̃ extingui: sicut ip̄e vicina passiõe p̱fessus ẽ. Trist̃ est anima mea vsq̄ ad mortem. Que omnia salutari dispositiõe narrant̃: vt p̄pter hereticos ꝛ perfecta natura hominis in christo domino valeat ostendi: ꝛ nos queadmodũ supplicemus possimus edoceri. **Sicut vmbra cũ declinat ablat⁹ sum: excussus sũ sic̃ locusta.** Hic facilitatẽ p̱secutiõis oñdit: q̄ tãta celeritate de medio discipuloꝝ rapt⁹ est a turba iudeorum: q̄nta solet velocitate vmbra noct̃ solis lumie veniẽte discedere. Excussus est aũt sicut locusta: dum p̱secutionib⁹ crebris loca videbat̃ mutare diuersa: scilicet quãdo de nazareth venit ad capharnaum: de capharnaũ ĩ bethsaida: de bethsaida in hier̃lm: q̄ loca p̱spiciẽdo magis peccatorib⁹ circũibat: ne scelus suũ p̱l's p̱secutor ipleret. Locusta eñ man⁹ app̄rehẽdent̃ euitãs: q̄busdã saltib⁹ euolat: Cui se ꝛ p̄pt̃ puitatẽ ꝯparat: ꝛ p̄pt̃ celeritatẽ discessiõis associat: q̄d hũilitati eẽ nõ p̃ot indecoꝝ: q̄ se etiã v̄mib⁹ ꝯparauit dicẽdo: Ego aũt sũ v̄mis ꝛ nõ hõ. **Genua mea infirmata sũt †p̄ ieiunio: ꝛ caro mea imutata est p̄pter oleũ.** Dũ euãgelio teste doceat̃. xl. diebus: ꝛ. xl. noctibus christũ dominũ ieiunasse: genua tamẽ ei⁹ infirmata esse nõ legim⁹: ƀ tantũ esurisse declaratur. Uñ si hanc esuriẽ ad genua referas: id est: corpor̃ stabilitatẽ: q̄b⁹ semp insistim⁹: p̃ot cõgruẽter aptari min⁹ve. Si hoc scrupulũ

Sche
Al. Quia
Al. intra
℞
Matth. 26
Ps. 21
Al. a
Matth. 4

mouet: melius genua ad ipsius mēbra referant: que reuera infirmata sūt: quādo apostoli eius passione dispersi sunt. Quid enī plus esse potuit infirmi⁹: q̄ȝ vt petr⁹ negaret ꝛ reliqua fideliū turba latuisset? Sequitur. Et caro mea immutata est ꝓpter oleum. Oleum hic: significat gratiā diuinā: sicut in q̄dragesimoq̄rto psalmo de ipso iam dictū est: Propterea vnxit te de⁹ deus tu⁹ oleo leticie p̄ cōsortibus tuis. Ipa est enī grā: q̄ carnis infirmitatem in imortalitatis gloriā cōmutauit. Quod etiā mēbris christi haud improbe videt̄ aptari. **Et ego fact⁹ sum opprobriū illis: viderūt me ꝛ mouerunt capita sua.** Illa tangit q̄ plebs erat iudeoꝝ sub detractiōe dictura: sicut ait in euāgelio: In beelzebub p̄ncipe demonioꝝ eijcit demonia. Et alio loco: Nōne hic est fili⁹ ioseph fabri? Et iterū dicūt: Uah q̄ destruit templū dei: ꝛ i triduū reedificat illud: ꝛ cetā q̄ insanis quidē mentib⁹ videbātur opprobria: ħ ipa fuerūt q̄ nobis ꝓbata sūt cōferre medicinā. Mouerūt aūt capita: ad cōsuetudinem ptinet nimis irascētiū. Nā quotiēs furore succendimur: turbulēta cōmotōe capitis cōminamur. **Adiuua me domie de⁹ me⁹: saluum me fac ꝓpter misericordiā tuam.** Adiuuari se suscepta depcatur infirmitas. Ipse enī miscdiam petit: q̄ ꝛ auxiliū tribuit. Rogat vt hō: p̄stat vt deus: qđ nullū pōt ꝯfundere q̄ duas naturas in dn̄o christo salutariter cōfitet̄. Innumerabilia enī talia repiunt̄: q̄ nequnt alia rōne cōstare. **Ut sciant quia man⁹ tua hec: ꝛ tu domine fecisti eā.** Ne sibi iudaic⁹ pplś arrogaret ptāte ꝓpria persecutū dn̄m saluatorē: p id qđ passus est dicit ad pr̄em: sciant homies hanc dispensationē a te dn̄e fuisse p̄paratam: ne applicēt stultis viribus suis: qđ tu ad salutē mundi fieri magna pietate decreuisti. Ut sciāt: dic̄ psecutores: q̄ vtiq̄ nesciebāt. Ipo enī resurgente euidētissime cognouerūt: qꝛ nisi dn̄s pmisisset fieri: nequaq̄ȝ potuisset ipleri. Sequit̄. Quia man⁹ tua hec: id est: potestas: ꝛ ſbaudiēdū: opata ē. **Maledicēt illi ꝛ tu bn̄dices: q̄ insurgūt in me cōfūdent̄: seruus aūt tuus letabit̄.** Per figurā Syncrisin q̄ i h⁹ psalmi p̄ncipio posita est: Maledicēt illi: significat eos đ qb⁹ matthe⁹ euāgelista dicit: Trāseuntes aūt blasphemabāt eum: mouētes capita sua. Pr̄ filiū bn̄dicit: cū dic̄: Et clarificaui ꝛ iterū clarificabo. Sed vide q̄ maledicēt: q̄ pleni sunt falsitate: q̄ crudelit̄ seuiebāt: q̄ malū ꝓ bono reddē festinabāt. Bn̄dic̄ aūt pr̄ fons ꝛ origo ꝟitatis: toti⁹ auctor bonitatis ꝛ ꝟtutū oīm plenitudo. Admirādū i vtraq̄ȝ pte p̄coniū: vt ꝛ pfid⁹ pplś malediceret: ꝛ xp̄m dn̄m glīa patna laudaret. Addidit: Qui insurgūt in me ꝯfundent̄. Judei sūt: q̄ insurrexerunt adūsus dn̄m saluatorē: vt neci eū traderēt: q̄ ad eos venerat pro sua pietate saluādos. Isti cōfusi sunt: qn̄ resurrectiōis ei⁹ miracula cog̃uerūt. Seq̄t̄. Seruus aūt tu⁹ letabit̄. Ag̃scam⁹ q̄ natura loquit̄: q̄ se dicit ꝛ seruū. Nunqđ de⁹ pōt esse cuiq̄ȝ seruus? Sed in ħ seru⁹ ē: sic̄ dic̄ aplś: qꝛ semetipm̄ exinaniuit: formā serui accipiens. Sic ꝛ esaias ꝓpħa de xp̄o dicit: Ecce seru⁹ me⁹ suscipiā eum: electus meus complacuit sibi in illo aīa mea ꝛc̄. Desinant ergo heretici minorē filiuȝ in deitate sentire: quādo sic expꝛ̄ssā audiūt hūilitatē carnis: vt ꝛ nomē ei sit positū ſuitutis. **Induātur qui detrahūt mihi reuerētia: ꝛ opiant̄ sic̄ diploide ꝯfusione sua.** Hic qm̄ ppl̄i inest credituri: orō poti⁹ q̄ȝ maledictio dat̄. Nā q̄ reuerētia iduit̄: iā pene ꝯuersiōis mūere g̃tulat̄: vt illū timeat deū quē p̄us hoīem credebat eē tēnendū. Diplois: duplex gen⁹ ē pallij. Petit g̃ vt vtriusq̄ȝ legis intelligētia vestiant̄: q̄ nunc vtraq̄ȝ pfidia faciēte nudati sunt. Confusio enī iudeoꝝ: est legem nō intelligere: q̄ totiens saluatorem dn̄m p̄cinuit aduenire. Siue illud genus vult exp̄mere: qđ solet in ꝓuerbijs dici: id est: confusionis duplici pallio vestiant̄: dū ante deū et hoīes erubescant. **Cōfitebor dn̄o nimis i ore meo: ꝛ in medio multoꝝ laudabo eum.** Hoc dicit̄ a parte membrorū: quoniā post resurrectiōis manifestationē toto orbe diffusam ipe deprecat̄: ꝛ ore ecclesie catholice cōfessio patri competēs exhibetur. In medio multoꝝ: vniuersalē designat ecclīam: q̄ laudes dn̄i circūiectis adhuc pfidis nō desinit cōfiteri. Q̄diu enim mundus agitur: ecclīa christi maledicoruȝ turba precingit̄.

Ps. 44
Matth. 12
Luc. 4
Matth. 27

Sche

†Qui astitit a dextris pauperis: vt saluam faceret a persequentib⁹ animā meam. Causam dicit quare patri i mēbris suis debeat ꝯfiteri: scilicet quoniam ꝯfusis persecutoribus ipse saluatus est. Superi⁹ dixit: a dextris iudę astare diabolū: quoniā erat delictoꝝ fece pollut⁹: sibi autem dicit astitisse a dextris patrē: qꝛ peccata nō habuit. Sic ꝛ fidelibus assistit: cum delicta remiserit. Seqtur. Ut saluam faceret a persequentibus animam meam. Utiqꝫ salua facta ē a ꝑseq̄ntib⁹ aīa ei⁹: quādo ꝑsecutoꝝ neqcię nulla prauitate cōsensit. Hoc ꝛ ad mēbra eius cōpetenter aptatur: qui nesciūt ꝑsecutoribus cedere: ꝗuis diuersis cruciatib⁹ affligant̄. Nō em̄ salua fit anima qn̄ a tēporali morte subducitur: sed quādo ab huius sęculi carcere ꝓsperrima dissolutiōe liberatur: sicut dicit apl̄us: Cōpellor aūt ex duobus desideriū habens dissolui ꝛ esse cum christo: multomagꝭ meli⁹: ꝑmanere autē in carne: necessariū ꝓpt̄ vos. Et alibi. Quis me liberabit de corpe mortꝭ h⁹? Grā dei ꝑ iesū xp̄m. Cōclusio.

Quintus iste psalmus est eorum q̄ ꝑdictis regulis lati⁹ de dn̄i passiōne locuti sunt: id est: vicesimusprimus: tricesimusquart⁹: q̄nquagesimusq̄rt⁹ sexagesimusoctau⁹: ꝛ ꝑsens cētesim⁹ octauus. Primo inchoauerūt omnes ex ꝑsona domini christi: Secūdo ab oratione ꝓbantur fecisse sermonē: Tertio passiōis dominicę gesta dixerūt: Quarto verbis euāgelij assona veritate consentiunt: Quinto in spe fidelium magna exultatiōe finiti sunt: vt mystico huic numero q̄ quinqꝫ virginibus datus est: quinqꝫ libris ascript⁹ est: dignitas se ꝑsentis psalmi sociata coniūgeret. Sed ꝗuis ꝛ illa sint salutis nostrę magna miracula: nihil tamē euidentius: nihil acceptius est: ꝗ incarnati domini adorandam suscipere passionē. Omia cōgruunt: omia sibi lucida parilitate respōdēt. Uirgo peperit: messias venit: agnus immaculatus occisus est: redemptor surrexit a mortuis: orbis audita credidit: ꝛ adhuc iudeus simulat se nescisse: quod totus mūdus agnouit. Presta dn̄e obstinatis ꝯuersionem: lumē obscuris: incredulis fidē: vt ꝓ quib⁹ in cruce posit⁹ orasti periclitātib⁹ subuenire digneris. Nam q̄bus iusta suadere non possum⁹: recte pro illis tibi dn̄e supplicam⁹.

Explicit expositio in psalmum CVIII

Incipit expositio in psalmum CIX

Psalmus dauid.

Uerba quidem ista notissima sunt: q̄ velut ꝓ scripto regali ꝑnotata forib⁹ affigūt̄. Sꝫ iste titul⁹ nō dic: lege ꝛ recede: s̄ lege ꝛ accede. Quapropt̄ magnalia dn̄i venerāter intrem⁹: qꝛ oīno psalm⁹ hic ꝛ de sacra incarnatiōe dn̄i: ꝛ de om̄ipotēti ei⁹ deitate plenissime breuiterqꝫ dictur⁹ est: vt in quibusdā locis filii altitudie vel decore initio illi⁹ euāgelij eructuāt⁹ esse videat̄: vbi ait: In ꝑncipio erat v̄bū: ꝛ verbū erat apō deū: ꝛ de⁹ erat verbū. Quapropt̄: vt ita dixerim: est q̄dā sol fidei nr̄e: speculū celestis arcani: armariū sanctaꝝ sc̄pturaꝝ: vbi totū sūmatim dicit̄: qō vtriusqꝫ testamēti ꝑdicatiōe narrat̄. Quapropt̄ amādo tenendus est cuius dulcedo crescit ad meritū: qō ꝛ cōpendiosa breuitate colligit̄. Nūc diuisionē ipius: qm̄ est ꝑsonaꝝ varietate distinctus audiam⁹ intrepidi. Diuisio.

Sanctissim⁹ ꝓpħa in secretū altissime ꝯtēplationis euectus: In ꝑmo v̄su inestimabilia v̄ba refert: q̄ oīpotēs pr̄ oīpotenti ꝛ coeterno sibi filio dixerit: naturā filꝭ deitatis ꝛ hūanitis ostendens. Nā cū ꝓnūciat: Dixit dn̄s dn̄o meo: naturā ei⁹ deitatꝭ oñdit. Cū subiūgit: Sede a dextrꝭ meis: donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ: ꝛ virgā v̄tutis tuę emittet dn̄s ex syon: ꝛ dn̄aberis in medio inimicoꝝ tuoꝝ: hūanitatꝭ ei⁹ suba declaratur: q̄ potuit qō nō hēbat accipe. In scd̄a v̄o diuisiōe inchoat pr̄ naturā ei⁹ diuitatꝭ ꝓ modulo nr̄e capacitatꝭ aliq̄ten⁹ indicare. Dicit em̄: Tecū ꝑncipiū i die v̄tutꝭ tuę: i splēdorib⁹ scōꝝ ex vtero añ luciferꝝ genui te. Tertio loco: ꝓpħa reloq̄t̄ vsqꝫ ad finē: formā iteꝝ ei⁹ hūanitatꝭ oñdēs: cū dic: Jurauit dn̄s ꝛ ñ ꝑnitebit eū ꝛc. vt i his capitib⁹: verbū caro factū: qō ē dn̄s xp̄s: triplici illūiatiōe potuisset aḡsci. Expositio.

Dixit dn̄s dn̄o meo: sede a dextrꝭ meis. Donec ponā inimicos tuos: scabellū pedum tuoꝝ. Cōgruū videt̄ ꝑmū figurā ponē: ꝑ quā ūtia h⁹ psalmi itrisec⁹ possim⁹ intēdē.

Job. j

Sche Idea figura est: que latine dicit species: p quam res inuisibiles cernende sensib⁹ offeruntur. Ait enim: Dixit domin⁹ domino meo: sede a dextris meis. Una deitas: vna potestas: vna eternitas: Pater dicit ad filium: quod nec ille ore protulit: nec ille auribus intentus audiuit. Uult enim pater: et nouit filius: vult filius: et nouit pater. Sed nec ipsa voluntas nobis comprehensibilis est: nec ipsa notio humanis sensib⁹ potest apparere. Merito ergo ad nostram cosuetudinem descensum est: quatenus imbecilla instrueretur humanitas: quando vsq ad illam secretam integritatem hominum no poterat cogitatio peruenire. Domin⁹ domino: his nominib⁹: equalitas substantie: et virtutis potentia declarat. Geminatio siquidem ista vni⁹ nominis: et personas competenter expressit: et vnam naturam deitatis euidenter ondit. Nec moueat qd nonnunq iesus xps ipse dr et fili⁹: ipse et dns dauid. Nam si causas discutias: vtraq verissima sunt. Filius scdm carnis originem: sicut in initio matthei scriptum est. Liber generationis iesu christi filij dauid. Et alibi clamatur a cecis: Fili dauid miserere nobis. Hic autem domin⁹ dicit dauid scdm deitatem qua creator e ipsius. Quod etiam in hac nostra couersatione hodieq cotingit: vt filius episcopus factus: patris sui pater vocetur: no nascendi ordine: sed honore. Illud enim quod natum est ex semine dauid sic honoratum: sic magnificatum est: vt esset idem et domin⁹ dauid et filius. Seqtur. Sede a dextris meis. Uictori filio: et per sanctam incarnationem totius mundi triumphatori: post resurrectionis gloriam honorabilis cosessus offertur: vt per hunc situm suscepte humanitatis gloria declaret. Nam verbum hoc illud designat vt caput nostrum ad patris cognosceret dexteram collocatum: in qua parte ponendi sunt qui a perfidis diuinitatis munere segregantur. Propter illud: Pater volo: vt vbi sum ego: ibi sint et hi mecum. Nam si naturam deitatis excogites: quem locum potest habere partis sinistre vel dextre qui omnia vbiq plenissima maiestate complectitur? Nam quod dicit filio dexteram datam: no vt maiorem quisq credere debuisset: sed ne arriani minorem: sicut pdicant: pcepto scelere

Matth. j
Ibidem. 20
Ioh. 17

mentirent. Adiecit: Donec ponam inimicos tuos scabellum pedum tuorum. Scabellum dictum est ab eo quod scandat: id est: ascendatur. Et cosidera quod hic: donec: finitum pro infinito sit positum: quasi vero ad dexteram patris non est ille sessurus: postq inimici ipsius vt scabellum pedibus ei⁹ fuerint inclinati. Usus enim scripture diuine est: verbum istud et pro breui tempore dicere: et p eternitate depromere. Temporaliter: vt est illud esaie: Claude ostium tuum pusillum: donec transeat ira domini. Donec aut: et alibi sicut hic: significat tempus eternum. Nam sic in centesimo vicesimosecundo psalmo dictur⁹ est. Ita oculi nostri ad dominum deum nostrum donec misereat nobis. Et in euangelio similiter dictum est de ioseph. Non cognouit eam donec peperit filium suum pmogenitum: quasi vero post partum eam cognouerit: que virgo permansit. Hoc etiam suo loco repetita cura tractauim⁹: quod idioma: id est: pprium scripture diuine possum⁹ nuncupare. Pedes aut domini: stabilitas eterna significat: vbi ille tanq vestigijs posite oipotentie sue vtute psistit. His pedib⁹ costat esse subdendos: q quotidie vitiorum cotrarietate derelicta reuertutur ad dominum: et tanq scabellum pedib⁹: ita eius predicationibus inclinant. O beatum scamnum quod pedibus sanctis apponit: supra omnia regna euehitur: cui subiectio tanta pstatur. Nam cum sedenti ad dexteram scabellum subdit: sine dubio de illis inimicis dicitur: qui conuersi ad dexteram collocantur.

Uirgam virtutis tue emittet dominus ex syon: † et dominaberis in medio inimicorum tuorum. Et hunc versum propheta loqtur ex psona sua: laudem in eo offerens domino christo. Uirga virtutis: est sceptrum regie potestatis: qua sustentantur fideles: affliguntur increduli: terrentur ingrati. Et vt ostenderet filium cuiuslibet rei indigentiam non habere: Tue dixit: quia potestas illa deitatis sue: ppria atq eterna est. Sed vt hoc manifesti⁹ possis aduertere: addidit: hanc virgam emittit dns ex syon: qui est vtiq omnipotens pater. Dns aut ex syon dicit et fili⁹: sic esaias dicit: Quia de syon exibit lex: et verbum dni de hierusalem. Audiat hereticus psem

loqui de potestate et maiestate filij: quo iã dicẽte possit imbui si nec ipsi credat auctori. Addidit: Et dñaberis in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Exposuit: emissa virtutis virga quid faciet: scilicet vt domineris in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Cõsidera clementissimum verbũ: vt hic christum sup̃ inimicos dñari dixerit: nõ vindicare: quia tunc illis dominatᷓ quãdo ad ipm̃ delinquentiũ turba cõuertitur. Aliter em̃ dominatᷓ fidelib⁹: aliter regnat ingratis. Istos beneficijs ꝛ correctione educat: illos vindictę districtõe percellit. In medio autẽ dixit: in anima: in p̃cordijs vbi dñs requiescit emũdatis sordibus vtiqꜫ peccatoꝝ. Siue christũ dñari dicit in ecclesia: quę ẽ inter hereticoꝝ ac supstitionum rabiem in isto sęculo cõstituta. Hactenus de natura deitatis ꝛ humanitatis ei⁹ ꝓpheta locut⁹ est: nũc secũdę parti discutiam⁹ initiũ. **Tecum principium in die virtutis tuę: in splendoribus sanctoꝝ.** Uenit ad scõm caput: vbi p hos duos v̾sus v̾ba p̃ris accipienda sunt: vt fas fuit de generatiõe filij sctã locuturus. Nam vt coeternitatẽ ei⁹ euidentᷓ ostẽderet: dicit omipotẽs pater: de oipotente filio suo: Tecum p̃ncipium in die v̾tutis tuę. Nam ꝛ ipe pater p̃ncipiũ est: vt est illud: In p̃ncipio erat verbũ. Ibi enim patrem designat esse principium: vbi erat verbum. Filius quoqꜫ in euangelio principiũ declaratᷓ: dum ait: Ego sum p̃ncipiũ ꝓpter quod ꝛ loquor vobis. Uerꝰ nõ duo p̃ncipia: sed sicut vnus de⁹: ita ꝛ vnum constat esse principiũ. Hoc etiam ꝛ de spiritusancto cõstat sine dubio sentiendũ. Nã cũ de principio loqueretᷓ: subiũxit. Et spirit⁹ dei supferebatᷓ sup aquas. Sed hic sancti: quẽadmodũ sit principiũ: in p̃ncipio nequnt intueri. Nam cũ filiũ viderit philippus dixit: Ostẽde nobis p̃rem. Quibus ait integritas: Qui me videt: videt ꝛ patrem. Tunc em̃ quando p grãm dñi plenissimo ceperint splẽdore radiari: vidẽt p̃ncipium christũ: in principio esse patre cum sancto spiritu. Quapropter pfidia desinat arriana ꝯsurgere. Ideo em̃ principiũ pater ꝛ filius dicitᷓ: vt eoꝝ coeternitas declaretᷓ. Nã si esset tps qñ nõ erat fili⁹: sol⁹ p̃r dici potuit eẽ p̃ncipiuꝫ. Seq̃tur. In die v̾tutis tuę in splẽdorib⁹ sanctoꝝ. Respice singula v̾ba quã vim habeant: quẽ honorẽ. In die: significat ęt̃nitatẽ: vbi vn⁹ ẽ dies: vbi iã a beatis claritas ꝛ v̾tus diuia cõspicitᷓ: de quo scriptũ est: Beati mũdo corde: quoniã ipi deum videbũt. Et de impijs legitᷓ: Tollatur impi⁹ ne videat gloriã dei. Omẽs em̃ videbũt filiũ homis iudicare viuos ꝛ mortuos: sed deitatẽ ipius soli beatissimi contuentᷓ. Ubi sunt illi q̃ etiã nunc duas naturas in christo dño mime cõfitentᷓ? Peccator videt humanitatẽ: beat⁹ ꝯspicit simul ꝛ deitatẽ. Qđ si vna esset: vt cõfingũt natura: nõ poterãt pctõres carnẽ quã compũxerũt in resurrectione solã respicere: ꝛ deitatẽ ipsius pariter nõ videre. Splendores aũt sanctorũ sunt: quãdo in resurrectõe lucebũt sicut angeli dei: ꝛ ita purificati atqꜫ ꝑspicui erũt vt illã maiestatẽ q̃ant cordis oculis intueri. Illud em̃ lumen nisi in melius immutati videre nõ possunt: sicut dicit apostolus: Omẽs resurgem⁹: sed nõ omnes immutabimur. **Ex vtero ante luciferũ genui te.** Postqꜫ dixit: in splendoribus sctõꝝ filium esse genitũ: nũc de eius sancta generatione dicturus est: quę licet sit inenarrabilis: aliqua tamen cõmemoratõne ꝑstringitur. Narratio ineffabilis: intellectus incõprehẽsibilis: cogitatio sup̃ creaturaꝝ omniũ vires: quę angeloꝝ quoqꜫ supat sensũ: ꝛ tamẽ nobis se ꝓut cape potuissem⁹ idulgẽs. Deus em̃ ęternus atqꜫ incõmutabilis: in sua natura ꝑmanens: dignatus ẽ assumere humanitatẽ nostrã: vt veterẽ hominem innouaret: vt de mortali faceret imortalẽ: de peccatore iustũ: de alienato sui regni iuberet esse participẽ: nc imaginẽ suaꝫ in cõfitentibus pateretur perire pius: quã annihilare voluit crudelis inimic⁹. Nunc ad versus istius exponenda v̾ba veniam⁹. Dicit em̃ pater ad filiũ: Ex vtero genui te: id est: ex arcano substãtię meę: ex ipsa scilicet deitate: totum ex toto: omnipotentem de omipotẽte: lumẽ ex lumine: summũ ex summo: qđ nulla inuestigatio: nullus sensus possit attingere. Nam quẽadmodum valeat cõprehendi: de qua scriptum ẽ: Generationẽ ei⁹ quis enarrabit? Mira breuitas ꝛ sufficiẽs ꝓ nr̃a infirmitate mẽsura: q̃ nec pl⁹ possum⁹ capere: ꝛ h̾ abunde sufficit

Matth. 5

j. Cor. 15

Esa. 53

vtiq; credidisse. Ante luciferū cū dicit: immēsitatē eternitatis ostēdit. Lucifer em̄ pro oībus stellis ponit: q̄si a pte totū: q̄ dicē significat esse venturū. Et vt ostēderet incōphensibile: nescio q̄d dicē pri⁹ eē genitū anteq̄ illud existeret: qđ solet vētuɀ dicē seculo nūciare. Nō em̄ pōt pncipiū ei⁹ cōprehēdi: a quo cūcta creata sunt. Nunc ad tertie partis veniam⁹ initiū: in q̄ iteɀ pphēta reloqtur. **Jurauit dn̄s et non penitebit eū: tu es sacerdos in eternum scd̄m ordinē melchisedech.** Hic iteɀ pphēta: sicut dictū ē: pmissionē memorat pr̄is. Jurauit em̄ filio: h̄ iā xp̄o q̄ ex maria v̄gine nat⁹. Nā soli verbo q̄d potuit pmittere: q̄ oīa cū ipo semp noscit possidere? Jurare est em̄: aliqđ firmū sub attestatiōe pmittere. Et cui meli⁹ cōuenire potest: nisi illi q̄ sermonis sui effectū diuia ptāte ɔpleuit? Sicut apl's dic̄ in ep̄la q̄ scribit ad hebreos: Ut onderet de⁹ pollicitationē heredib⁹ imobilitatē ɔsilij sui: interposuit iusiurādū: vt p duas res imobiles qb⁹ impossibile est mētiri: deū fortissimū solaciū habeam⁹: q̄ cōfugim⁹ ad tenēdā ppositā spem: quā sic anchorā habem⁹ aīe tutā ac firmā. Hinc est: sicut iam dictū est: qđ hoīes iurare merito phibent: dū qđ efficere nequnt temerarie sub dei attestatione pmittunt. Jurat autē p se deus: sicut abrae pmisit: Uiuo ego dicit dn̄s: qm̄ audisti vocē meā et nō pepcisti filio tuo vnico ppter me: nisi benedicēs benedicā te ꝛc. Nec penitebit eum: vtiq;: quoniā de tāta ac tali dispēsatione cūcta gauisa sunt. Legis etiā: Penitet me fecisse hominē: qñ añ diluuij aduentū corda mortaliū demerserāt in gurgitem peccatoɀ. Hoc aūt dicit p humanitatis cōsuetudine: cui aliter res q̄ videbat sperare succedit. Seqtur. **Tu es sacerdos in eternū scd̄m ordinē melchisedech.** Hoc etiā pphēta pmisisse filio ɔmemorat patrē. Cui em̄ potest v̄aciter et euidēter aptari: nisi domino saluatori q̄ corpus et sanguinē suū in panis ac vini erogatiōe salutariter consecrauit? Sicut ipe in euāgelio dic̄: Nisi mādūcaueritis carnē filij homis et biberitis ei⁹ sanguinē: nō habebitis vitā eternā. Sed i ista carne ac sanguine nil cruētū: nil corruptibile mens humana ɔcipiat: ne sicut dic̄ apostolus: Qui em̄ corp⁹ dn̄i indigne mādūcat: iudiciū sibi manducat: sed viuificatricē substantiā atq; salutarē et ipius verbi ppriam factā: p quaɀ peccatoɀ remissio et eterne vite dona p̄stant. Quē ordineɀ per mysticā similitudinē melchisedech iustissimus rex instituit: quādo dn̄o panis et vini fruct⁹ obtulit. Cōstat em̄ pecudū victimas perisse: q̄ fuerūt ordinis aaron: et melchisedech manere poti⁹ institutū: q̄ toto orbe in sacramentoɀ erogatōe celebrat: quod adhuc iudei nō intelligūt obstinati: cū eoɀ et sacerdos et sacrificia de medio phent ablata. Sacerdos aūt p̄cipue dicit christus: q̄ semel se p nobis obtulit immolandū: de q̄ dicit apl's: Talis em̄ decebat vt nob eēt pōtifex: scūs: inocēs: impollut⁹: segregat⁹ a peccatorib⁹ et excelsior celis fact⁹. Quē sensum mirabilit et euidēter exeqtur. In eternū v̄o cum dicit: ipe significat dn̄s christ⁹: q̄ pmanet in gloria sempiterna. **Dominus a dextris tuis: cōfregit in die ire sue reges.** Qđ pater dicit fecisse: h̄ et filiū: h̄ et spiritūsctm̄ sine dubio cōstat operatū. Illud aūt mouere pōt: cuɀ in psalmi huius initio: pater dixerit filio: Sede a dextris meis: nūc iteɀ pphēta dicit: A dextris filij: pr̄is operatā fuisse v̄tutē. Qđ ideo dictū est: vt cum hec vicissitudo eq̄lis ponit: maius h̄ aut min⁹ aliq̄d nullo modo sentiatur. Reges cōfregit: illos significat: de q̄bus scđs psalm⁹ ait: Astiterūt reges terre et pncipes ɔuenerūt in vnū: aduersus dn̄m et aduersus christū ei⁹. Hos ɔfregit: quādo superbiā eoɀ: omipotētie sue virtute prostrauit: q2 nisi fuissent ɔfracti: i malicie sue vtiq; noxio rigore cōstiterāt. **Judicauit in nationib⁹ impleuit ruinas: cōquassauit capita† multa in terra copiosa.** Propetates ituere v̄boɀ. Reges ɔfringēdos in supiore versu dixit: propter supbiā tyrannicā: nūc populos iudicari perhibet: propter pctā cōia: vtriq; tamen a suis intētionib⁹ feliciter cadūt: duɀ a p̄ore malignitate bono pposito ɔuersionis abscedūt. Et cōsidera quomō hic dicit iudicare: vt impleat ruinas. Implet enim ruinas: quādo de cordibus humanis facit peccata corruere: delictaq; noxia emēdatione saluberrima disperire. Quod per illud

Heb. 6

Gen. 22

Gen. 6

Joh. 6

j. Cor

Heb.

Ps

Al. i. multa

exemplũ potest intelligi: vbi ait: Destrues eos: ꝛ nõ edificabis eos. Quod vtiq; non diceret: nisi destruerent aliq ꝓsperius innouãdi. Seqtur. Cõquassauit capita multa in terra copiosa. Capita illoꝝ vtiq; qui caput nõ habẽt christũ. Nam q diabolum diuersis sequunt erroribꝰ: cum fuerint correcti: capite suo sine dubitatiõe quassant. Caput ꝟo dicit sublime atq; honorabile culmẽ corporis nostri: appellatũ a capiẽdo: quod sensus nr̃os capiat vniuersos: id est: visũ: auditũ: gustũ: olfactũ: tactũ: qd vtiq; alia mẽbra nostra excepto tactu nõ capiunt. Et ideo caput nostꝝ recte possumꝰ dicere: quẽ decernimꝰ sequi. Terram ꝟo copiosã dicit: q̃ pctõres abundãter enutrit: quasi messem germẽq; vitioꝝ. **De torrente in via bibit: ꝓpterea exaltauit caput.** Torrẽs: fuit turbulẽta ꝑsecutio iudeoꝝ: d qua dñs christꝰ bibit in via: id est: in vita: dũ corꝑe pertulit. Sed dũ in via dicit: illata vis ostẽdit: ꝛ velocissimus trãsitus indicat: ꝑ quã itinerãtes vehi solẽt ad aliã mansionẽ. Ipe ẽ aũt q audiuit: Sede a dextris meis. Ipe cui dicit: Tu es sacerdos in eternum scd̃m ordinẽ melchisedech. Ipse qui cõquassat capita peccatorum: cui ꝓpter gloriose meritũ passionis datũ est nomẽ quod est sup̃ omne nomẽ: vt in nomie eiꝰ omne genu flectatur: celestiũ ꝛ infernoꝝ. Audis passum pagane vel iudee: lege ꝛ ipsum esse futurum iudicem: vt contremiscas omnipotentẽ deum: qui hominem iudicas negligendum.

Conclusio. Septimus quidem psalmꝰ est: quem de duabus naturis dñi christi ꝑdicatum eẽ memorauimꝰ. Sꝫ quoniã dicit apostolꝰ ad timotheũ scribens: Predica verbũ: insta opportune importune: argue: exhortare: increpa cũ oĩ patiẽtia ꝛ doctrina: velim vobiscũ qui vnam naturam in christo domio factã putatis adhuc miscere colloqa. Nobiscũ certe creditis: quod in vtero marie semper virginis: verbũ caro factũ est ꝛ habitauit in nobis: eumq; in assumpta humanitate passum ꝛ sepultũ: qui tertia die resurrexit a mortuis. visũ deinde corporaliter apostolis ac credẽtibus sibi: ascendisse quoq; in celos cum carne qua resurrexit a mortuis hactenꝰ omnino ꝑdicandi. Sed quid in posterũ terrena sapitis: qui vsq; ad celestia peruenistis? Ubi est ergo illa natura cum qua dominꝰ ascẽdit in celos? Morte iam perire nõ potuit: testãte apostolo: Hoc scientes q christus surgẽs a mortuis iam nõ morit: mors ei vltra nõ dominabit. Quod enim mortuꝰ est: peccato mortuꝰ est semel: quod autẽ viuit: viuit deo. Quare diceret viuit deo ꝛ nõ viuit deus: si vna facta est natura que viuit? Sed est aliud videlicet quod viuit deo: vtiq; quod mortuũ est semel peccato. Audis deinde: Sedet ad dexteram patris: ꝛ dubitas eum retinere: qd humanitati eius potest solũmodo cõuenire. Permittite quesumꝰ: spem salutis nostre christũ dominũ semꝑ dici: qui recte potest tali nomie nũcupari: cum in duabꝰ naturis adunatis atq; perfectis in gloria patris permanet in secula seculoꝝ. Nã si dicta vestra diligẽti examinatiõe pensetis: quotiẽs iesum christũ vniꝰ esse nature dicitis: totiens eum filiũ scẽ virginis abnegatis: ꝛ videte vnde iam vobis salus veniat: si a vobis dominũ saluatorẽ ꝑuersitas cõfessionis abscidat.

Explicit expositio in psalmum CIX

Incipit expositio in psalmum CX

Alleluia. Quamuis hoc nomẽ laudis generale esse videatur: tamẽ ibi maxime apponit vbi magna exultatione gaudetur. Laudat enim dominũ populꝰ suꝰ: qui a mũdi clade liberatꝰ: vitioꝝ nescit sustinere seruitiũ. Que laus future figurã noscitur portare leticie: vbi dominꝰ a fidelibꝰ suis absq; intermissione cõspicit ꝛ sine fine laudat: sicut i alio psalmo legitur: Beati q habitãt in domo tua: in secula seculoꝝ laudabũt te. Est etiam psalmus iste apud hebreos alphabeti ordine decoratus: qui per capita comatuꝫ siue diuisionũ primꝰ cunctis litteris annotatur: illos nobis iustos indicãs: qui diuina gratia tribuente perfectis virtutibꝰ elucescũt. Nam sicut superiores psalmi alphabetodes q̃sdam litteras minus habentes: illos designãt: qui nõ adeo vniuersis meritis repleti sunt: sed tamẽ in sancto concilio habitare noscunt: ita ꝛ isti completis litteris omnibꝰ excellentiũ merita videntur

Os. 7 · Ro. 6 · Ps. 83 · Phil. 2 · 2 Ti. 4 · Jo. i

indicare iustoꝝ. Est ⁊ alia causa: vt pater Hylari⁹ dicit: positi huius alphabeti. Scimus paruulos ⁊ rudes per litteras erudiri: vt sapientie precepta conquirant. Sic huiusmodi psalmi pueris ⁊ incipientibus dantur: vt primordia eorum quasi quibusdam docentibus instruantur. Nam ꝙuis quosdam: ⁊ sine litteris scripturas diuinas didicisse legerimus: facilior tamen res est: dei gratia fragilitati nostre ꝑ litteras prudentiam discere: ꝙ illud miraculum sustinere. Cōmonemur ergo per hoc sacramentum: quaten⁹ pronissime ad eruditiōis studia festinem⁹: quādo vt elementa meditari ac discere debeamus: ordo ipse ponitur litterarum.

Diuisio psalmi.

Populus beatoꝝ: diuersis mundi partib⁹ aggregatus. Primo ingressu psalmi: cōfiteri se dicit domino in cōgregatione iustoꝝ: vbi est eterna laus ⁊ sine fine ꝑconium. Cōtinet aūt hec pars: ꝑdicti alphabeti litteras sex. Secūdo fideles ei⁹ dicit copioso munere satiatos: aduentum domini cōpromittens: vt hereditatē pollicitā auidissima intentōne perquirant: In quo alie decem littere sunt digeste. Tertio redemptos asserit christianos: ⁊ testamentum nouū eterna gratia cōsecratum. Iste vero residuas sex litteras recipiēs: totum alphabetum decora perfectione cōpleuit.

Expositio psalmi.

Aleph
Beth

Confitebor tibi domine in toto corde meo: in cōsilio iustoꝝ ⁊ cōgregatione. Confitebor: sicut sepe diximus: equiuocū nomen est: sed ꝑ locorum diuersitate suscipit̃. Confitent̃ eni et qui peccata deplorāt: idem ⁊ qui dn̄o gratias referūt cōfitent̃. Sed illud in lachrymis: istud in gaudio est. Illud in afflictione: istud in sancta mentis alacritate noscit̃ constitutū. Unde hic ꝓfusa leticia exultat popul⁹ fidelis: q̄ndaz imaginē futuri seculi designās: vbi voces iste cōtinue sunt: et laudes dn̄i deuota mēte cōcelebrat. Nam vt sinceritatē sue intētionis ostendat: laudaturū se dicit eum toto cordis affectu: vt nihil cogitatio aduersa surripiat: nec splēdidam lucidāqȝ mentem: diabolica videātur fuscare ꝓstigia. Seqtur. In cōsilio iustoꝝ ⁊ cōgregatione. Si cōsilium iustoꝝ et cōgregationē hic velis exquirere: omnino videt̃ eē difficile: vt i h̄ seculo electos omnes inuenias: vbi ecclia ꝑmixtiōe bonoꝝ maloꝝqȝ cōpleta est. Sed qui hic toto corde confitent̃: iam vident̃ in illa cōgregatione iustoꝝ psallere: quā de cūctis gentib⁹ in futurū manifestū est dn̄m congregare. Et videam⁹ quid nobis ista verba denunciēt. Consiliū iustoꝝ est: quādo beati cum dn̄o resurrectiōis tempe iudicabūt: sicut i primo psalmo dictū est: Ideo nō resurgūt impij in iudicio: neqȝ pctōres i ꝯsilio iustorum. Hoc em̄ in euāgelio apostolis ⁊ sctis suis specialiter dn̄s cōpromisit dicēs: Sedebit̃ sup duodecim sedes: iudicātes duodecim trib⁹ israel. Cōgregatio vero: significat toti⁹ ecclie beatā coronam: de diuersis mūdi partib⁹ adunatā.

Ps. i

Math [cut off]

Magna opera domini: exquisita in omēs volūtates eius. Hinc iam enūerationes sincerissime cōfessionis ingredit̃: magnā immēsitatem bonitatis ostēdit. Quid enim magnificētius ꝙ de impio facere iustū: de hoste filiū: de captiuo liberū? Ut in eis cōpleat̃ qd̄ apl's dicit. Ubi autē abundauit pctm̄: supabundauit ⁊ grā. Exq̄sita: id est: singularis exacta: cui nihil pōt simile reperiri. Permittit em̄ diabolū seuire: vt ex illius iniqtate sibi debeat fidelissimos inuenire: nouoqȝ modo nascit̃ de afflictone gaudiū: de ꝑsecutione tpali: eterna securitas. Et ne putares ꝓ parte laudatum: adiecit: In omēs volūtates ei⁹. Quicqd em̄ facit: eximie atqȝ incōprehensibilit̃ operat̃: sic in genesi scriptū ē: Fecit de⁹ oia valde bona. Sic illa īuestigabil': illa īestimabil' laus: sb breuitate ꝯclusa ē.

Ro. [cut off]

Gen. i

Cōfessio ⁊ magnificētia op⁹ ei⁹: ⁊ iusticia ei⁹ manet in seculum seculi. Operam illā domini quā supius dixit: nūc iteꝝ queadmodū intelligat̃ exponit. Gloria em̄ ⁊ decor: sic pater hieronym⁹ transtulit: est opus ei⁹: quoniā ⁊ laudabilia sūt nimis ⁊ decora q̄ facit. Dixim⁹ em̄ cōfessionē illam hic accipiēdā: que verbis preconialib⁹ explicat̃. Seqtur. Et iusticia eius manet i seculū seculi. Hic iusticiā dn̄i: sentētiā futuri iudicij debem⁹ aduertere: q̄ oino ꝑpetua est. Iusticia qppe ei⁹ manet in seculū seculi: cū pctōrib⁹ dixerit: Ite in ignē eternū: q̄ parat⁹ est diabo-

Mat 25

lo et angelis eius. Iterumque iusticia eius manet in seculum seculi: quando fideles aduocauerit dicens: Uenite benedicti patris mei: percipite regnum quod vobis paratum est ab initio mundi. Sic in vtraque parte iusticia domini: perpetua et incommutabilis perseuerat. **Memoriam fecit mirabilium suorum: misericors et miserator dominus.** Ad secundum venit ingressum: vbi ostendit esca celesti fidelissimos pastos: id est: aduentu domini: vtique saluatoris. Memoriam ergo fecit mirabilium suorum: quando plurima noua et inusitata monstrauit. Tunc enim omnia deum regere: potuit euidenter aduerti: quando vise sunt consuetudines rerum sacris iussionibus immutari. Conuertere enim veraciter non potest ordines rerum: nisi qui eas et fecisse: et administrare cognoscitur. Et vt ostenderet quod fecit memoriam mirabilium suorum: sequitur: Misericors et miserator dominus. Misericors: naturam eius pietatis ostendit. Miserator: tempus quo aduentu suo misericordiam fecit: et humano generi larga pietate subuenit. **Escam dedit timentibus se. Memor erit in seculum testamenti sui.** Quod dixit: Escam dedit timentibus se: significat vtique spiritualem cibum. Quis enim escam communem putet fidelibus ad premium datam: que et peccatoribus passim cognoscitur attributa? Sed vt magis hoc de aduentu domini saluatoris debuisses aduertere: sequitur: Memor erit in seculum testamenti sui. Memor erit: humanitatis consuetudine dicitur: quia tunc quis aliquid in mente habuisse putatur cum promissa compleuerit. In seculum: eternitatem significat: quia verba testamenti sui: solidissima veritate custodit. Nam sicut promissus est in veteri testamento dominus saluator: ita in nouo aduenire dignatus est: in quo esca data est timentibus eum: id est: communicatio corporis et sanguinis sacri: que est salus gentium et remissio peccatorum. **Uirtutem operum suorum annunciauit populo suo. Ut det illis hereditatem gentium.** Hic est impleta sententia que tribus versibus continetur. Uirtus operum fuit: quam dicit in euangelio: Ceci vident: surdi audiunt: leprosi mundantur: mortui resurgunt: et beatus qui non fuerit scandalizatus in me. Annunciauit: manifestam fecit: Populo suo scilicet christiano: quem redemit sanguine precioso. Sed hoc illi

Iudic. (margin) — Matth. (margin)

prophetie spiritu dicunt: qui ante aduentum domini in eum sancta fide crediderunt. Dedit autem eis hereditatem gentium: quando ecclesiam catholicam: de cunctis nationibus viuis lapidibus fabricauit. Ipsa est hereditas que promissa est abrae: Multiplicabo semen tuum sicut stellas celi: et sicut harenam que est ad oram maris. Aperuit enim causam: quare virtutem operum suorum annunciauit populo suo: scilicet vt daret eis hereditatem gentium. Ipsa enim intentio fuit miraculorum vt crederent: et premia compromissa credentes acciperent. **Opera manuum eius veritas et iudicium. Fidelia omnia mandata eius.** Pulcherrimis varijsque sententijs in hoc et sequenti versu laudes domini describuntur: que duodecima est species definitionis: quam greci cata epenon: latini per laudem dicunt. Opera quippe virtutis eius est: quando confitentibus parcit: et beatos ex impijs facit: deinde cum obstinatis penas debitas reddit. Quapropter proprie dictum est: Opus eius veritas et iudicium. Ueritas est enim: cum fidelibus promissa restituit. Iudicium: quod impijs comminatur: quando qui hic precepta eius facere negligunt: ibi vindictam perpetuam sustinebunt. Sequitur. Fidelia omnia mandata eius. Scriptum est: Serua mandata et seruabunt te. Fidelia vero sunt: quoniam nullo mendacio dicta variantur: sed absolute nos custodiunt cum ea custodire domini munere festinamus. **Confirmata in seculum seculi: facta in veritate et equitate.** Humana verba incassum missa soluuntur: domini autem sermo confirmatus permanet in eternum. Nescit enim titubare: quod veritas loquitur. Sequitur. Facta in veritate et equitate. Mandata illa que superius dixit: vt ea crederes certissimis effectibus esse plenissima: facta dixit esse que dicta. Et vt dignitas eorum amplius appareret: adiecit: In veritate et equitate. Ueritas est: quia dicta complentur. Equitas: quia iusticie pondere proferuntur. Has enim virtutes manifestum est continere mandata.

Redemptionem misit populo suo: mandauit in eternum testamentum suum. Sanctum et terribile nomen eius. Hic Enthymematicus syllogismus iam nobis frequentatus oboritur. Cuius propositio est. Redemptionem misit populo suo: mandauit in eternum testamentum suum. Sequitur expectata conclusio: Sanctum est igitur et terribile nomen eius. Audi-

Gen. 22 (margin) — Mem Nun (margin) — P (margin) — Eccl. 15 (margin) — Samech Ain (margin) — Al. dominus Phe Sade Coph (margin)

amus reliq̃ q̃ sequunt. Peruentum est ad ingressum tertiũ: i quo dominũ saluatorẽ pnũciat esse ventuꝝ: qui timẽdus: amandus: ꝛ ꝯtinua exultatiõe laudand⁹ est. Cõuenient autẽ dicit: Redẽptionẽ misit: qm̃ hoc videbant idigere captiui. Sꝫ tale precium fuit qđ non tyrãnus sumeret: sed ille qui absoluebat accipet. Lucrat⁹ est captiuus redẽptionẽ suã: ꝛ ipse est magis inde ditat⁹ q̃ tenebat obnoxi⁹. Sequit. Mandauit in eternũ testamentũ suũ. Mãdare dicim⁹: absentibus ṽba per medias destinare psonas. Quod factũ cõstat: qñ testamentũ nouũ per aplos atq; euangelistas suos trãsmisit ad gẽtes. In eternũ autem recte dicit: quia nullũ illi aliud successurũ significat: sicut in veteri testamẽto cõstat effectũ. Hoc est em̃ quod cũcta cõclusit: qꝛ plenitudinẽ suã quę pri⁹ fuerat pmissa restituit. Merito ergo eternũ dicit: qđ nllo alio indigere cognoscit. Addidit: Sanctũ ꝛ terribile nomẽ eius. Sanctum ptinet ad incarnationẽ: sicut ipse dicit: Custodi animã meã qm̃ sanct⁹ sum: Terribile ad oĩpotentiã deitatł excelsę: sicut in alio psalmo dicit: Tu terribilis es et quis resistet tibi? Quę duo ad illud ptinẽt vt amem⁹ aduocatũ: iudicãtem timere debeam⁹. Hec em̃ cõpetent vtraq; ꝯiuncta sunt: ne nos aut solus amor negligẽtes reddat: aut tãtũ timor desperatos efficiat. Initiũ sapientie timor domini. Intellect⁹ bonus omnib⁹ faciẽtibus eã: laudatio eius manet in seculũ seculi. Pulchre definitũ est qđ sit timor dñi: scꝫ initiũ sapiẽtię. Per hunc em̃ ad dñm: velut q̃busdam ianuis introit. Nã si metus eius iudicij nesciat: cõuersionis medicina negligit. Timeam⁹ vlciscentẽ: vt mereamur redẽptionis gratiã reperire. Seqtur. Intellect⁹ bonus omibus facientib⁹ eam. Ne sapiẽtiam putares humanã quę incertis casib⁹ nutat ꝛ fluctuat: dicit de ista cęlesti sapiẽtia. Intellect⁹ bonus: id est: ver⁹ atq; salutaris: quẽ ꝯstat in illa nõ esse; de qua scriptum est. Sapiẽtia huius mũdi stulticia est apud deum. Iste ergo intellect⁹ q̃ in timore domini pbatur intẽtus vtilis atq; fructuosus est: quoniã inde nascit: qđ ad pennem gloriã pducere videat. Adiecit: Laudatio eius manet in sęculũ sęculi. Ecce intentio psalmi tota declarata est. Populus ille fidelis a diabolica prauitate liberatus grãs agẽs dño: sentẽtiam religiosę mẽtis expressit. Qđ ꝛ hic facere debent q̃ deuoti sunt: ꝛ in illa cęlesti hierlm a btis ꝯstat esse pagendũ. Laudatio em̃ ei⁹ nõ claudit termino: qꝛ nec finẽ habere põt bñficiuꝫ. Hic laudat: qꝛ peccatores liberat: ibi p̃dicat qꝛ deuotos coronat. Merito ergo Alleluia i titulo psalm⁹ iste cognoscit suscepisse: q̃ ꝛ a laude dñi fecit ĩitiũ: ꝛ i ei⁹ laude finit⁹ ẽ.

Quã bene **Conclusio psalmi.** fidelissim⁹ pp̃ls iste lętat⁹ ẽ. Fuit et nostꝝ gaudiũ audire gaudentem. Alacritas em̃ mẽtis auget: qñ alteri⁹ lętantis plata ṽba suauiter hauriunt. Sed nec h̃ q̃ꝫ putet ociosuꝫ: qđ post cẽtesimũ nonũ psalmũ hec exultatio fideliũ tali nũero collocat. Respice em̃ dulcedineꝫ securitatẽq; canentiũ: ꝛ iuenies h̃ imaginẽ illi⁹ p̃mij cõtributã: quã operarijs in euãgelio dñs pollicet: q̃s ad laborẽ vinee vocatiõis suę mũeribus inuitauit. Ipe est em̃ denari⁹ q̃ ꝛ mane ꝛ sero veniẽtib⁹ dabit. Denari⁹: qm̃ coronalis est. Un⁹ qꝛ finẽ penit⁹ nõ habebit. Addita est huic psalmo ꝛ alphabeti decora pfectio: vt grẽ tãtę exultatiõis litterarũ institutio iungeretur.

Explicit expositio in psalmum CX

Incipit expositio in psalmum CXI

Alleluia ꝯuersiõis aggei ꝛ zacharie

Cum iam freq̃nter solũ posuerit: alleluia: videam⁹ adiectio ista noĩm qđ velit intelligi. Agge⁹ ꝛ zachariꝫ as pphę fuerũt: q̃ post trãsmigrationẽ babylonię s̃b dario rege lõgo post tpe pphauerunt: q̃ꝫ ista sunt cantata. Reuersi em̃ in hierlm patriã suã: cũ reparari tẽplũ viderẽt: laudes dñi magna exultatione pfuderũt. Ad quã silitudinẽ ꝛ h̃ psalm⁹ integerrimi alphabeti: lr̃is q̃si regulis aureis noscit eẽ cõtext⁹: quẽ p⁹ absolutionẽ pctoꝝ pfectissimã debeat xpian⁹ alacritate cãtare. Et memẽto quod institutor fideliũ hic q̃rtus est psalm⁹. Ostẽdit em̃ post liberationẽ delictoꝝ q̃nta sint bona fideliuꝫ: ꝛ q̃ sit retributio pfidoꝝ. **Diuisio.** Per totũ psalmũ ppha loquit. Prima admonitione: qđ faciat beat⁹

Ps. 85

Ps. 75

Res Sin Thau

j. Cor. 3

vir: et quanta bona domini gratia mereatur ostendit. Cõtinet autem litteras sex. Secũda aduentũ domini significat saluatoris: per quem homines ex peccatoribus et impijs in eternũ beati esse promerentur. Que diuisio tredecim litteras hebraicas noscitur cõtinere. In tertia parte cõtraria ipsis prouenire testatur. Que residuas habet litteras tres.

Expositio psalmi.

Beatus vir qui timet dominum: in mandatis eius cupiet nimis. Diuersis modis beatus vir in medium deducitur: ne dissimulatione aliqua eius appetentia negligatur. Decet enim animo nos frequenter reuoluere: vnde probamur sub eternitate gaudere. Sed cum beatitudo nulla sit sub timore mũdano qui potius miseros facit: manifestum est tamen nulla eterna reperiri gaudia: nisi que domini fuerint timore preparata. Ipso enim cõpellente desideramus: quod nos beatos possit efficere. Deindeque sic sequitur. In mandatis eius cupiet nimis: quod per timorem domini certum est posse contingere: quando dominum diligendo metuimus: ne nos a regno suo reddat extraneos. Beatus ergo qui timet dominum etc. species est duodecime definitionis: que grece dicitur Cata epenon: latine per laudem. Potens in terra erit semen eius: generatio rectorum benedicetur. Iam illius beati que superius dixit: premia describuntur. Sed cum ipse predicet humiles sibi esse gratissimos: ita vt iusti eius pauperes dicantur: Queramus in qua terra potentes dicantur effici: qui hic probantur esse derisui: In illa scilicet qua cum domino regnaturi sunt sancti: vbi nõ diuitie humane: nec honores temporales faciunt potentes: sed cõtemplatio domini et sine fine laudatio. Ipsa reuera est potentia cui nõ succedit infirmitas: sed quod esse meruerit eterna felicitate custodit. Semen: opera significat bonorum rerum: que in hoc seculo velut semina iaciuntur: vt fructus future messis adolescat. Generatio autem rectorum dicitur: nõ ista carnis: sed illa que imitatione iustorum per similitudines operum noscitur esse propagata. Unde et diabolus peccatores filios habere memoratur: quibus dictum est: Uos a patre diabolo estis. Gloria et diuitie in domo eius: et iusticia eius manet in seculum seculi. Adhuc in bonis beati premissa descriptio perseuerat. Beati domus: est mentis secretum: vbi diuitias sanctas et gloriam perpetuam reponit quisquis domini precepta cõpleuerit. Sed illa gloria nõ habet finem: ille diuitie nõ maligna surreptione dispereunt: sed de domini mandatis veniunt: vnde quicquid acquiritur: perenni integritate seruatur. Denique sic sequitur: Et iusticia eius manet in seculum seculi. Iusticia quidem hominis dicitur: sed que deo largiente prestatur. Nam cum sit nomen generale: aduertitur tamen propria: cum diuina dispensatione ad vnumquemque hominem res cõcessa peruenerit. Et ne aliquis se temporaliter existimaret fieri beatum: addidit: Manet in seculum seculi. Hactenus beati illius bona narrata sunt: nunc vnde fieri possit beatus edicitur: ne tantum desiderium mouisse: nõ etiam et causam docuisse videretur. Exortum est in tenebris lumen rectis corde: misericors et miserator et iustus dominus. Uenit ad admonitionem secundam: in qua domini primus significatur aduentus: qui confitentes beatos fecit: et superbos pro sua iniquitate damnauit. Sed iste aduentus domini: mirabili proprietate describitur. Uenit enim lux que superat omnem lucem. Et vt gratior esset adiecit: In tenebris: nõ istas quas solis facit absentia: sed que peccatorum magis presentia tenebrescunt. Intus sunt enim in corde iste tenebre: vbi sol mũdanus nõ possit accedere: quas illud lumen expellit: quod mortem vicit et delicta contriuit. Sed cum rectis corde dicitur: peruersi ab isto lumine separantur. Sequitur: Misericors et miserator et iustus dominus. Pauca sunt quidem verba: sed omnium creaturarum rationabilium actus amplexantia. Nam qui confitentur habent misericordem: qui cõtemnunt iustum sine dubio sustinebunt. Iocundus homo qui miseretur et cõmodat: disponet sermones suos in iudicio. Iocundum dicit: nõ tam hominibus acceptum quam deo gratum. Qui miseretur: id est: qui egentibus donat. Cõmodat vero qui recepturus aliquid in hoc mundo sperantibus in necessitate mutuatur: sicut dicit in euangelio: Omni petenti te da: et volenti mutuari abs te: ne prohibeas eum: quia et hoc nõ minima merces est ad presens seruare periclitantem: et fideliter recipere solatium prestite pecunie quantitatem. Potest autem intelligi vt hoc quod miseretur: id est: quod pauperibus donat commodare videatur: quando dat homo temporalia: recepturus eterna. Sed licet vtraque ad manuales videantur opera pertinere: tamen nõ solum de pecunia miserendum dicit pauperi: aut sperantibus

Zai
Heth
Al. nõ hz
Teth
Ioth
Luc. 6

cõmodandũ: ꝫ de omni bñficio q̃ indigere cognoscit̃ destitutꝰ: Vñ impigri debemus facere om̄e qḋ põt alt̃i subuenire. Sequit̃. Disponet sermões suos in iudicio. Dispositio ꝭmonũ: ordinẽ significat impturbatũ atq̧ tranq̃llũ: q̃ ꝓbabili rõne narrat̃. Veniẽti q̧ppe prĩfamilias dicẽdũ est: Dñe q̃nq̧ talenta dedisti mihi: ecce alia q̃nq̧ superlucratꝰ sum. Ipse ḡ disponet in iudicio sermones suos: q̃ se dñi dona geminasse ꝓbauerit: nõ vt ille q̃ suffossuꝫ talentũ cautela sterili ⁊ noxia parcitate ꝭuauit. Qḋ p̃t etiã ⁊ ad illos ptinere q̃ diuinas scripturas munere dñi ꝑscrutatas: aut ĩfructuosa taciturnitate retinẽt: aut pia voluntate dissemināt. **Quia iⁿ seculũ nõ cõmouebit̃. In memoria eterna erit iustus.** Reddidit cām q̃re vir iustus disponat sermones suos ĩ iudicio: scꝫ q: ĩ seculũ nõ cõmouebit̃: id est: a glĩa dñi nullatenꝰ separatur. Seq̃t̃. In memoria ęterna erit iustus. In memoria vtiq̧ ęterna erit iustus: quia vocat̃ ad p̄miũ. Impijs em̄ dr̄: Non noui vos. Quapropter sicut illi q̃ deputant̃ ad pęnã de mente p̄hibent̃ excedere: ita isti ꝓpt btitudinẽ pcipiendã in memoria dicũt̃ dñi pmanere. **Ab auditu malo non timebit. Paratũ est cor eius sperare in dño.** Illũ auditũ malũ dicit: quẽ audituri sunt impij: Ite in ignẽ ęternũ. ⁊ reliqua. Malus em̄ illis videt̃ q̃ iusta seueritate plectẽdi sunt: q: fas dici nõ est: nisi iustũ dñi semp esse iudiciũ. Et ne solũ btõs putares pęnas noxias nõ timere: seq̃tur: Paratũ est cor eiꝰ sperare in dño: vt ꝓmissa ipsius pcipiãt: q̃ seculi illecebras eiꝰ iuuamie calcauerũt. Quibus ip̄e dicturꝰ est: Venite benedicti pr̃is mei pcipite regnuꝫ quod vobis paratũ est ab origine mũdi. Cor autẽ positũ est: ꝓ recte mẽtis affectu: qḋ sine aliqua cunctatiõe ꝓmissa nouit expetere. **Confirmatũ est cor eius nõ cõmouebitur donec videat inimicos suos.** Quia paratũ fuerat cor bti sperare in dño: cõsequenter adiunctũ est: Confirmatum est cor eiꝰ. Omia enim caduca cõtemnit: qui illa fuerit dilectatõe cõpletꝰ. Confirmat̃ ergo cor iusti: cum nulla seculi felicitate mollescit: ⁊ peccatoꝝ hic respiciẽs potentiã: expectat potius eoꝝ ruinam. In h̃ em̄ mũdo inimicos patit̃ potẽtes videre: vt ibi eos possit humiliatos aspicere. Sed cum hic videamꝰ inimicos nostros esse carnales qui nobiscũ aliqua aduersitate ꝯfligũt: spũales vult itelligi nequicias: quas hic penitꝰ nõ videmꝰ: ꝫ in illa nos certũ est iudicatione cognoscere. Et cum dicit: Donec videat inimicos suos: subaudiẽdũ est: humiliatos atq̧ contritos. O dispensatio sctã creatoris: q̃ tũc eos facit videri cũ possint esse derisui nõ timori. **Dispsit dedit pauperibꝰ: iusticia eius manet in seculũ seculi: cornu eius exaltabitur in gloria.** Hęc sentẽtia ad illud p̄ceptũ dñicum ptinet: Si vis esse pfectus: vende om̄ia tua ⁊ da pauperibꝰ: ⁊ veni sequere me. Ip̄a est dispsio q̄ feliciter cõgregat: ipsa erogatio q̄ celoꝝ regna mercat̃. Hęc q̃ fecerit iusticiam operat̃: quia dñi p̄cepta ꝯpleuit: ⁊ ĩ h̃ illi pmanet: quoniã ab illo auctore ęterna recipit dona q̃ cõdidit sęcula. Seq̃tur. Cornu eiꝰ exaltabit̃ in gloria. Cornu ꝓ potestate poni: sępe iã dictũ est: sicut daniel ꝓpheta testat̃ dicẽs: Quattuor aũt cornua: q̃ttuor regna sunt: quã necesse ẽ ill̃ ibi dari q̃ hic videbant̃ pia humilitate ꝓstrati. Hactenus de beatoꝝ bonis locutꝰ est: nũc psalmũ de ipioꝝ afflictõe cõcludit. **Peccator videbit ⁊ irascetur dentibꝰ suis: fremit ⁊ tabescit: desideriũ peccatoꝝ peribit.** Postq̧ beati definitionẽ dixit ⁊ pręmia: In tertia parte peccatoꝝ notauit inuidiã. Quę figura dicit̃ Paradigma: quotiẽs beatoꝝ hortamur bonis: maloꝝ aũt deterremur exẽplis. Hoc em̄ schema in his psalmis omnibus inuenit̃: q̃ loquũtur de institutiõe beatoꝝ: q̧uis ⁊ alibi interdũ reperiat̃ aptatum: sicut ⁊ in primo psalmo ꝯstat effectũ. Irascit̃ dixit: scilicet sibi q̃ noluerũt a prauitate suspendi. Vident em̄ se p̄sumpsisse quondã de gloria caduca: de potestate fugitiua: ⁊ alios btitudinẽ accipe quę nescit aliquãdo desinere. Ira iusta: ĩdignatio vera: sed nõ ꝓficua tempibus vltionis. Potuerant em̄ ibi nõ indignari si hic suis vitiis redderent̃ infensi. Seq̃tur. Dentibꝰ suis fremit ⁊ tabescit. Peccator ⁊ inuidus: in sua fluctuãs malignitate describit̃: iracũdię suę malũ q̃dem retinẽs: sed nulli vltra

---

Matth. 25 · Caph · Lamech · Al. eternũ · Luc. 13 · Mem · Nun · Al. auditione mala · Al. nõ h̃ꝫ · Matth. 25 · Ibidẽ · Samech · Ain · Al. despiciat

nociturus. Hic eni impie cōmouebatur vt alterum lederet: ibi iuste sibi irascitur: quoniam pro sua malignitate punitur. Sic et esaias ait: Nō est pax impijs dicit dominus. Nā fremitus eius hoc agit vt tabescat: impetus vt deficiat: se iam dentibus suis mordet: se proprio dolore castigat: exigēs a se cruciatus: quos hic sustinere cogebat innoxios. Adiecit. Desiderium peccatorum peribit: scilicet quia sicut illic vota bonorum in regno dei plātata florebūt: ita peccatorum desideria succisa marcescūt. Cōclusio psal.

Quam pulchre alphabeto descendente beatus iste descriptus est: vt simul facta eius narrarētur et premia. Quis se videre nō credat: que sancta veritas pollicetur? Sed ipse nos faciat accipere: quod iam concessit audire. Hoc eni alphabetum: quo carmen istud impletū est: ad perfectionē sapiētie pertinere nō dubium est: per quod et diuinarum rerū intellectus agnoscitur: et imperitie culpa declinatur. Sic constat psalmos diuersa suauitate variatos: vt humana inbecillitas discēdi nō possit sustinere fastidia.

Explicit expositio in psalmū. CXI

Incipit expositio in psalmum CXII

Alleluia.

Ecce verba tituli sui subsequēs psalmus exponit. Nam cū sit: alleluia: laudate dominum: ita et ipse fecit initium magister verus: doctor egregius: cuius nescit sermo fallere: quia de veritatis fonte cōstat emanare. Quid eni dici pōt certius: quam vbi rerum preceptor proprius probatur expositor? Diuisio.

Propheta dauid: psalmi textū sub breuitate trāscurrēs: Prima parte cōmonet deuotos vt laudes dño iugiter exoluāt: et in toto orbe predicare non desināt. Secūda parte: ipse facit quod alios monet: vt magister verus nō tam verbo quam docere videatur exemplo. Expositio psalmi.

Laudate pueri dominum: laudate nomē dñi. Cōstat hoc nomē simplicibus et purissimis dari: quando et ipse dñs puer vocatur: sicut est illud: Puer natus est nobis. Istam siquidem etatē pro innocentia sua: a domino constat electā. Dicit eni discipulis suis: Sinite ad me paruulos venire: talium est eni regnū celorum. Merito ergo hos propheta cōmonet laudes dño debere cātare: quia corde puro ad eas videntur accedere.

Nō eni hic etas ē electa sed puritas. Respice quoque in hac repetitiōe quandā esse distantiā. Dominum laudat: qui se probabili actione cōmendat. Nomē dñi idē laudat: qui virtutes eius sctā predicatiōe cōcelebrat. Sit nomen dñi benedictū: ex hoc nunc et vsque in seculū. Ne forte sibi momētaneam laudē pueri crederēt imperatā: dicit et mō in hoc seculo predicandū: et in illa quoque eternitate laudandū. Sed ne vel hoc localiter posset intelligi: subter dicit queadmodū vbique laudetur. A solis ortu vsque ad occasū: laudate nomē dñi. Hic vniuersalē designat ecclesiam: vt per totū mūdū cuius fabricator ē xps: eius preconia debeāt non taceri. Iusta cōmonitio ē: dñi salutaris iniūctio: vt creatorē suum creatura cognoscat: eūque magnificare debeat: quatenus eius laudibus semper accrescat. Hoc schema dicitur Periphrasis: latine per circūitum. In alijs quippe locis per orbē: in alijs ex quattuor cardinibus: hic aūt per solis cursum quasi per quādā lineā declaratus ē mūdus. Excelsus super omes gentes dñs. et super celos gloria eius. Per has duas partes: vniuersas vult intelligi creaturas. Gētes: terrena cūcta suscipiamus. Celos: aduertamus vniuersa celestia: quibus super omnia probatur excelsus: cui ipsi quoque celi subiecti sunt: sicut in alio psalmo legitur. Exaltare super celos deus: et super omnē terrā gloria tua. Siue gētes: carnales homines: celos vero spiritales debemus accipere: vt super omēs creaturas altissimus sentiatur: qui cūctarum rerum cōditor esse dinoscitur. Quis sicut dñs deus noster: qui in altis habitat. Uenit ad secūdā partē: in qua iā ipse laudes dñicas ex factis eius letus exoluit. Dū: quis dicitur: nemo alius significatur: quam tñ propria potētie sue maiestate gloriatur. Qui in altis habitat: id est: in excelsis creaturis suis: quas ipse magnas fecit: cū in eis habitare dignatur: vt sūt angeli boni: scti eius: et reliquę potestates: que presentie ipius dignitate grādescūt. Sed ne putares istā āplitudinē: hūilia velle despicere: vide quid sequitur. Et humilia respicit in celo et in terra. Exponitur quod superius dictū est: Qui in altis habitat. Ipse eni humilia respicit: vt fiant eius dono semper altissima. Illi enim supra piam humilitatem sedes est: ipsam visitat que nihil in se sperans: sed sola domini largitate presumit. Sed istam humilitatem in

Margin: Esa. — Mat. — Al. laudabile — Sche — Ps. 107

qualitate mētis accipe: nō in positiōe ter-
rarū. Seqtur eñ: In celo ꝛ in terra. Que
est in celo humilitas: nisi illa scilicet in qua
hūilitate sua sci āgeli placuerūt? Uirtutes
oēs celoꝝ ipsa laude ꝓcelse sunt: ꝛ quic-
quid fideliter humile fuerit: ibi dei sedes ꝛ
etna potētia reperit. In terra enim quod
dicit: significat sanctos viros: de quibus
Esa. 66 scriptum est: Super quē requiescit spiritus
meus: nisi super humilē ꝛ quietū ꝛ tremen
tem verba mea? Sic in celo ꝛ in terra humi
litas deo placita reperit: sicut superbia ꝓ-
bat exosa: per quā diabolus cecidit: p quā
homies in tartari penetrale mergūt. Eru-
bescāt elati: ꝛ se ipsi accepta ratione cōuin-
cant. Ubi credūt locum habere supbiam:
cum celū ꝛ terram ab humilitate videant
occupata? **Suscitans a terra ino-
pem: ꝛ de stercore erigens paupe-
rem.** Hoc beneficiū nō sibi soli inopes vē-
dicent ꝛ egentes. Nam de stercore ꝛ paup-
tate erigit: quisquis de hac labe corporis
p dei gratiā subleuat. Rex deniqꝫ ipe mū-
danus inops est munerū dei et in stercore
voluit: cui carnis vitia dominātur. Eleuat
ergo ab istis dñs quoslibet ordines: quas-
libet etates: cū misericordie sue dona largi
tur. **Ut collocet eum cū principi-
bus: cum principibus populi sui.**
Declarat ad qd pauperis ꝛ inopis ꝑueni-
re possit erectio: scilicet vt collocet cū prin-
cipibus populi. Principes eñ populi sūt:
patriarche: ꝓphete: apostoli: ꝛ quicunqꝫ
deo ꝓbabili cōuersatione placuerūt. Sed
hic principatū: non honorē credas qui ho-
minū suffragio cōquiritur: sed illum q do-
mino largiēte ꝓstatur: qui humilitate alt⁹
est: q fidei certus: qui mētis robore solida-
tus. Naꝫ quod addidit: Populi sui: signi-
ficat ecclīam catholicam: que toto orbe dif
fusa est. **Qui habitare facit sterilē
in domo: matrem filioꝝ letantem.**
Hic facta est cōclusio superiorū sensuum: ꝛ
descēdentiū pulchritudo verboꝝ. Nā qd
dixit: Suscitās a terra inopem ꝛ de sterco-
re erigēs pauperem: vt collocet eum cum
principib⁹: cum principib⁹ populi sui: ex-
ponit: vbi hoc fieri possit: scilicet i ecclesia:
que ante aduentū spōsi sui sterilis fuerat.
Sed facta est mater leta filioꝝ: quādo pre-
dicatiōib⁹ apostoloꝝ ex aqua ꝛ spiritu san
cto copiosos filios in toto orbe ꝓcreauit.
Quondā fusca: nūc pulchra: que p aquam
fecundissimā parit: ꝛ virginitatem suā glo
riosa integritate custodit. Ipa fuit igit ste-
rilis quam domin⁹ in domo sua habitare
facit letantē: de partu scilicet ꝛ numerosi-
tate sanctorum.

Conclusio psalmi.

Vehemēter admiror: quotiens istū
numerū reperio: ingētiū sacramē-
toꝝ honore plenissimū. Ipe enim
calculus aplos complectit: ipse israeliticū
populū diuisit in tribub⁹: futurā illam: si-
cut pater hieronym⁹ ait: significans beati-
tudinē: duodenaria q̄ntitate distigui. Uer
bi gratia: vt primū locū habeāt apostoli:
secūdū ꝓphete: tertiū martyres: q̄rtuꝫ in-
fantes post baptismū rapti: quintū virgi-
nes: sextum recte penitētes: vt sic vsqꝫ ad
duodecim ptes p diuersas meritoꝝ distāti
as gaudeatur. Hoc tangere videt aposto-
lus cum dicit: Alia claritas solis: alia clari j.C
tas lune: alia claritas stellarum. Et alibi.
Stella ab stella differt in claritate: sic erit Ib
ꝛ resurrectio mortuoruꝫ. Quapropter iste
psalm⁹ post centesimū duodenario nume-
ro ꝯstitut⁹: future nob btitudinis imaginē
cōpromittit: qñ ad illā etne leticie silitudi-
nē iugit dñm a puer ꝓcipit esse laudādū.

Explicit expositio in psalmum CXII

Incipit expositio in psalmum CXIII

Alleluia.

Cum iā mlti psal-
moꝝ ꝓcesserint: ꝛ alij quoqꝫ secutu
ri sint: qui alleluia ꝓnotent: nō in-
cassum tot psalmi tali capite vident orna-
ri. Nā sic in melodia: hoc cōpositū nomen
diūsos tonos recipit: ita ꝛ multiplices cau
sas ad vim sue ꝑdicatiōis assumit. Nō eñ
vno modo dicitur: Laudate dñm: s sicut
ex diuersis actibus laus ista colligit: ita et
alleluia varijs negocijs ꝛ cōpetentib⁹ nar-
rationibus applicat. Est eñ intētio psalmi
isti⁹: vt ab initio hebraici ꝑplī p magna mi-
racula plenitudinē legl: q est dñs xp̄s: mū-
do ꝓstitā nūciaret: p q̄s silitudines reꝝ et
hodie vnūquēqꝫ liberari approbat xp̄ianū.

Diuisio psalmi.

Per totū psalmū ꝓpheta loqtur. Primo mō cō
memorat q̄ miracula dominus he-
breis ꝓstiterit ꝛ populo christiāo. Secūdo

sb interrogatiõe dic: cur fugerit mare: q̃re recursum suũ iordanis abstinuit: responsionem gratissimã iungens: a facie domini terram fuisse cõmotã. Tertio simulachra gentiũ inutilia demõstrat adoratorib⁹ suis: & religio domini q̃ sit vitalis & saluberrima proprijs cultoribus consequenter exponit. Expositio psalmi.

IN exitu israel† ex egypto: domus iacob de populo barbaro. Hic exitum illũ debemus accipere: qñ nos a pctõrũ vinculis ptingit exire. Tũc enim ab egyptiorũ: id est: a demonũ turba liberamur: quãdo barbarice seueritatis illius iura nõ patimur: & vere reddimur israelite: cum pompe mundi hui⁹ a nostra ceperint mẽte discedere. Barbar⁹ autẽ a barba & rure dict⁹ est: quod nunq̃ in vrbe vixerit: sed semper vt fera in agris habitasse noscatur. Dom⁹ vero iacob veraciter efficimur: quãdo christiani dogmatis p̃cepta seruam⁹. Facta est iudea sanctificatio eius: israel potestas ei⁹: † israel regnabit in ea. Tria ista commata versus hui⁹ diuisa expositiõe noscam⁹. Judã diximus: nõ solum ad hebreorũ ptinere nationem: sed ad omnes fideles posse respicere. Ver⁹ enim iuda: saluator est domin⁹: in q̃ regnũ & potestas israelitarũ: id est: videntium deũ noscit esse perpetua. Jta qui eum circumciso corde sequũtur: iudei veraciter nũcupant. Potestas aũt ei⁹ israel dicta ẽ: quoniã in ipo magna miracula pprie alleluia virtutis ostẽdit. Nã vbi ille nõ habet potestatẽ: q̃ oĩa facit que vult in celo & in terra? Seq̃tur. Jsrael regnabit i ea: scilicet quoniã vir vidẽs deum in beata illa cõgregatione regnabit: vbi sancti sũt omnimodis ɔgregandi. Mare vidit & fugit: iordanis cõuersus est retrorsum. Vidẽs pphcta ingentiũ miraculorũ se mole supari: vitiorũ omniũ causas duab⁹ allusionib⁹ plenissima breuitate cõclusit. Mare: frequẽter diximus: peccatores isti⁹ seculi debere suscipi: q̃ more vndarũ tumidis cogitationib⁹ fluctuant. Jordanẽ vero p q̃libet flumine debem⁹ accipe: qui varijs desiderijs homĩes rapiũt: & in mare illud magnũ nefanda p̃cipitatõne deducũt. Jsta enim duo que gen⁹ humanũ diuersa delectatione rapiebant: aduẽtu domini respecto: a suis cõsuetudinib⁹ retrorsum p̃cipitata redierũt. Et licet hec historia referat i veteri testamento: alijs tamẽ hic verbis & similitudinib⁹ indicatur: vt euidenter animaduerterem⁹ antiqua illa facta spirituali ĩtelligentia salutis nostre indicia nũciasse.

Mõtes exultauerũt vt arietes: & colles† velut agni ouiũ. Paulatim euidẽtius descẽdit ad tempora christiana. Montes: apostolos & euangelistas vl' omnes verbi p̃dicatores accipi posse manifestũ est: qui & supernam lucem a terris ceteris primit⁹ acceperunt. Et merito montes appellati sunt: propter sanctitatis amplissimũ cacumen: & fidei solidissimã firmitatẽ. Jsti enim exultauerũt in operib⁹ suis tanq̃ arietes: qui fidelissimũ gregem ad caulas domini diuino iuuamine perducebãt. Colles autem: mediocritatẽ significat late credentiũ: quorũ pectora fidei semina efficaciter acceperũt. Colles enim dicti sunt: a colendo. Jsta eñ spiritualiter aduertere nos debere ratio ipsa cõpellit: quando ad litteram omnimodis pbãtur absurda. Et ideo respice: qua suauitate priores similitudines ad hanc intelligentiã videnť esse pducte: vt sibi omnia pulcherrima collatione respõdeãt. Quid est tibi mare quod fugisti: & tu iordanis† quare cõuersus es retrorsum. Secũdum ingredit modũ: in quo decora interrogatio p̃mittitur: vt dulcissima respõsio subseq̃tur. Que figura dicitur Peusis & Apocrisis: latine percũctatio atq̃ respõsio. Req̃ritur enim mare: discutitur fluuius cur suas cõsuetudines perdiderũt: vt ipsa gressus defixerint: que pridẽ inuoluta oĩa rapiebant. Et bene additũ est: Retrorsũ: quoniam vniuerse correctiões tunc nobis proueniũt: quãdo domini beneficio nostra se instituta cõuertunt. Nam quod pene ipsa repetijt que superi⁹ dixit: Quid est tibi mare quod fugisti: & tu iordanis quare cõuersus es retrorsũ: alia figura est Epanodos: id est: repetitio rerũ: que iũctim dicta sũt.

Mõtes q̃re exultast[is]† vt arietes: & colles† velut agni ouiũ. Priorũ versuum ordinẽ custodiuit. Sic eni sub alio mõ & h sũt positi: sicut in p̃ma diuisiõe videnť

Al'. sicut

℟

ET

Al'. quia

Sche

Sche

Al'. nõ hz

Al'. sicut

Al'. sicut

esse narrati. Interrogat enim seculum per mare vel fluuium: quid fuerit quod eius ligamenta soluta sint. Et quoniam erat vna responsio secutura: et illos quoque interrogat qui exultasse precipue videbantur. Unus enim auctor et illa fecit obstupescere: et hec constitit fixa prosperitate gaudere. A facie domini commota est terra: a facie dei iacob. Secuta est competens que parabatur vtrisque responsio. Audite conuersi: audite fidelissimi christiani: commotionem istam: id est: permutationem que humane terre feliciter euenit: non factam tremore montium: sed prospera conuersione populorum. Nam si queras quid sit dominus: audi: deus iacob. Ipso enim misericorditer apparente ab eius facie: id est: presentia salutariter terra commota est: que mortali stupore pigra riguerat: que tamen sic a sua superstitione commota est: vt in cultura domini eterno fixa robore permaneret.

Qui conuertit petram in stagna aquarum: et rupes in fontes aquarum. Petram: vt arbitror: iudeorum duriciam debemus aduertere: quam in sacri baptismatis stagna conuertit: cum eos ad religionem fecit venire tranquillam. Quam similitudinem dominus in euangelio dicit: Potens est dominus de lapidibus istis suscitare filios abrahe. Idem rupes: hoc est arida et dura corda gentilium: diuini eloquij manare fecit fontes irriguos: vt qui ante sterilibus superstitionibus siccabantur: post auditi fuerint verbi celestis predicationes influere copiosas. Hactenus superiores versus: per figuram Parabole noscuntur esse decursi. Non nobis domine non nobis: sed nomini tuo da gloriam.

Super misericordia tua et veritate tua. Cum multa beneficia dixerit que nobis christus dominus profutura concessit: nimis vera subsequitur et affectuosa petitio: vt propter nomen suum humano generi prestaret vtilia: qui probabilia merita in peccatoribus nequaquam poterat inuenire. Nam cum bona largiatur immeritis: ipsius glorie probatur esse quod cedit. Sequitur. Super misericordia tua et veritate tua. His duabus rebus: gloriam domini postulat debere concedi. Misericordia est enim cum miseris ac delinquentibus peccata dimittit. Ueritas: cum beatitudinis future promissa restituit: Siue vt alij volunt: cum iudicatur esse impios. Utrasque enim res: siue dum parcit: siue dum indicat: ad gloriam domini pertinere manifestum est.

Nequando dicant gentes: vbi est deus eorum. Subsecuta est causa: quare dignetur dominus deuotis misericordie sue dona prestare. Que figura dicitur Etiologia: id est: cause redditio. Nefandam quippe imputationem petit amoueri quam in isto seculo patiuntur creberrime christiani. Nam quoties martyrum corpora diuersis supplicijs affliguntur: ipsa vox est tyrannorum: ipsa gentilium: Ubi est deus eorum? quasi non possit eripere: quos vt coronet tormenta patitur sustinere. Deus autem noster in celo sursum: in celo et in terra omnia quecunque voluit fecit. Contra dementium verba gentilium qui dicunt: Ubi est deus tuus: verissima nimis infertur et absoluta sententia: Deum nostrum omnia facere que vult in celo et in terra. Nam cum dicitur: In celo sursum: super omnes creaturas potens esse monstratur. Sequitur: Omnia eum facere quecunque vel in minimis vel in maximis creaturis suis voluerit operari: vt eum omnipotentem esse cognoscas: dum vbique effectum sue voluntatis ostendat. Simulachra gentium argentum et aurum: opera manuum hominum. Uenit ad tertium modum: vbi propheta simulachra gentium irridet: et dominum iterum congrua laude concelebrat. Hoc genus cause dicitur demonstratiuum: quod et vituperationem et laudem dinoscitur continere. Nam denique versibus vituperat deos paganorum: decem verbo deum laudat excelsum: vt et in ipsa quantitate dictorum: rerum discrepantiam monstraret ambarum. Sed quoniam superius inuisibilem deum dixerat que vult omnia facientem: hic merito irridenda dicit idola: que ad humanitatis formam composita: velut ipsis corporeis sensibus probantur extranea. Nam licet et inueniantur et enea et lignea simulachra: vtilius tamen illud elegit quod gentilitas iudicabat reueretius adorandum: vt erubesceret colere viliora: quorum et preciosa probantur irrisa. Sed ne putares hec signa nature alicuius viuam habere substantiam: ad vilitatem dicitur exprimendam: deos illos gentilium mortalium manibus fabricatos. Pudor est dicere simulachra ab illo coli: cuius ipse auctor potuit inueniri. Aut quid mortali valeat prestare: qui nisi voluisset homo idolum non potuisset existere? Sic et hieremias talia delyramenta pulchra definitione conclusit dicens: Nihil aliud erit: nisi quod volunt esse aurifices. Quibus etiam Sedulij: vt ita dixerim: poete

veritatis versus illi repetēdi sunt. Ligneę ligna rogas: surdis clamare viderl. A mutis respōsa petl. Nā si qris scire qd sit veraciter deus: audi esaiā dicentē: Ego dominus: h est nomē meū in ęternū: glīam meā alteri nō dabo: neq3 virtutes meas sculptilibus. Quę a pncipio sunt: ecce fiūt vt noua q ego annunciabo: et priusq3 manifestarē ea: audire vos feci: quoniā ego sum. Ante me em̄ nō fuit alius deus: et post me nō erit.

Os habēt et non loquent: oculos habēt et nō videbūt. Aures habēt et nō audiēt: nares habent et nō odorabūt. Manus habēt et nō palpabūt: pedes habēt et nō ambulabūt: nō clamabunt in gutture suo: †neq3 enim est spiritus in ore ipsorum. Et in his tribus versibus verissima descriptione notati sūt q falsis numinibus suis mēbra hoim ianit assignare voluerūt. Nā qd rogo illi opus fuit os q loq nō poterat? Quid oculi: q cōspicere nō valebat? Quid aures: q nō erat auditurus? Quid nares: q nullatenus fragrantiā sentiebat? Nares aūt a gnaritate dictę sunt: qd nos faciāt odoratus agnscere. Quid manus: q res palpabiles ignorabat? Quid pedes: q se mouē minime pualebat? Et vt talibus rebus augeret irrisio: addidit vt nec ipsis q3 aialibus ratione carētibus debeāt cōparari: qn in gutture suo nō habēt vel cōfusum clamorē: quē pecora emittere pprijs qbusdā vocibus cōsuerūt. Seqtur snīa q cūcta cōcludat: et hoibus et pecoribus ideo illos incōparabiles inueniri: quia nō est spūs in ore ipsorum. Voces em̄ reddere: siue articulares: siue cōfusas animantiū esse nō dubiū est: in qbus aptissime lōga enūeratio facta est: ne cito paganorum opprobria finirent. Similes illis fiant qui faciunt ea: et omēs q cōfidunt in eis. Audit forsitā paganus et gaudet se suis numinibus cōparatū. Sz intelligat qntu3 tali pfocinio potuit pficere: vt de rōnabili hoie vsq3 ad insensibilia metalla meruerit puenire. Intelligat culturā suā in dānationē pprīā fuisse cōuersā: et refugiat illud adorare: vn plectibile iudicium cognscit excepisse. Siles qppe illis fiūt q seq talia decreuerūt. Nec illud omittēdū ē qd fabricatores et cultores hu rei vna pculsi pbant esse sentētia. Siliis est em̄ iniqtas: alios suis opibus decipere: et cultibus se pessimis obligare. De his etiā dicit apostolus: Qui cōmutauerunt veritatē dei in mēdaciū: et coluerunt et seruierunt creaturę potius q3 creatori: qui ē bndictus in secula. Hic etiam illa figura cōuenire mōstrat: q appellat Sarcasmos: id est: aduersarij derisio violenta: q ipsas q3 culpas penetrare dinoscitur. Domus israel sperauit in domino: adiutor eorum et ptector eorum est. Damnatis iniqtatibus pfidorum: ad celebranda pconia dn̄i letus accedit. Domus israel: ecclesia3 cognscitur fideliū significare populorum. Ipsa em̄ sperat in dn̄o: q mūdana desideria semp abijciēs: sola ipius delectatione pfruit. Et qd ei cōueniat: cōsequēter exponit. Adiutor em̄ et ptector eius: quia carne laborātes in h mūdo: inqntum vtile nouit adiuuat. Protector: qm̄ aias sāctas nlla sinit diabolica fraude sbuerti. Domus aaron sperauit in dn̄o: adiutor eorum et ptector eoru3 est. Quod priore versu gnāliter dixit: h nūc de sacerdotibus decora iteratiōe retexuit: vt excelsus ordo pōtificū nō i generali cōmemoratiōe s speciali pconio laudaret. Aaron em̄ i populo iudeorum pmus sacerdos electus est: cuius cōmemoratiōe merito ordo ipe declaratur. Qui timēt dn̄m sperauerūt i dn̄o: adiutor eorum et ptector eorū est. Exposuit quod superius dixit: Domus israel et domus aaron. Ipsi sunt em̄ q timēt dn̄m: et sperant in dn̄o. Duo em̄ ista sunt: q beatos faciūt et fęlices: quos cōseqtur qd supius dixit: vt eis et adiutor sit dn̄s et ptector. Dn̄s memor fuit nr̄i: et benedixit †nos. Bn̄dixit †domum israel: benedixit †domu3 aaron. Hec eadem pulchra varietate cōgeminat: vt bn̄dictionē dn̄i pstari talibus inculcata rōne crederemus. Nā cū dic: Memor fuit nr̄i: gra3 diuinę pietatis ondit. Quibus em̄ meritis debebat vt xps dn̄s adueniret: q et errātes populos doceret: et ptūsos sua bn̄dictōe saluaret? Bn̄dixit em̄ domū isrl: de scte marię virginitate nascēdo. Benedixit quoq3 domū aaron: sacerdotij honore pcinctus: sic de ipo in alio psalmo dictum est. Tu es sacerdos in eternum scd̄um ordinem melchisedech.

Margin: Esa. 4[...]; Ro. j; Sche[...]; Al. nobis; Al. domui; Al. domui; Ps. jo[...]

Al. oibus q timent
Al. pusillis

Bñdixit† omēs timētes dominū: †pusillos cum maioribus. Post speciales enūerationes: ad bñdictionē gnālitatis ascēdit: vbi simul omēs bñdicunt: q seruire dño pura mēte delegerūt. Hoc eni fecit in piscatorib⁹: hoc fecit in regib⁹: nec vllū gen⁹ hoim ei credens pbatur exceptū quod sit ab ei⁹ munerib⁹ alienū. Que figura dicit Anacephaleosis: id est: recapitulatio: que fit quādo ea que supius dicta sūt lati⁹ breuiter i memoriā postea reuocant.

Sche

Adijciat dñs sup vos: sup vos et sup filios vr̄os. Adijciat: duplici mō videt intelligi: siue bñdictionē quā in hoc seculo sanct. suis dñs p parte pcedit: siue adijciat numero vestro plos fideles. Qd et nr̄is tpibus facit: et vsq ad finē seculi nō desinit operari: vt de gētib⁹ ecclia pdestinata in vnū gregē redacta congaudeat: et vni⁹ pastoris glioso regimie pfruat. Benedicti vos dño: qui fecit celum et terram. Cū supius optauerit ppha: vt benedicerent fideles: iā ipsa pdestinatiōe cōfisus bñdictos dicit esse iustissimos. Et vide genus bñdictiōis. Dño posuit: qr ipsa est pfecta btitudo: nō sibi quecq pparari: s dño. Hoc em verbo et fideliū corda roborātur: et futura beatitudo vnde puenire possit ostendit. Qui fecit celū et terrā: siue verbū significat: cui⁹ opationis omis creatura pfecta: siue pusillos et maiores qs superius dixit: q eius misericordia ad catholice religiōis gaudia puenerūt. Celum celi domino: terrā aūt dedit filijs hominum. Cum iusti celū dicant: dñs christus celū celoꝝ puenient accipit: sicut sanctus sctōꝝ: de⁹ deoꝝ: et cetera q in hūc modū granditer efferunt. Celū aūt dictū est: qd intra se celet vniūsa. Cū em celū datuz sit celorū dño: sicut in. lxvij. psalmo legit: Qui ascēdit sup celos celoꝝ ab oriēte: terra est hoim filijs attributa: vbi se per gratiam domini multiplici colluctatiōe purificēt: et ad eternā vitam ex isti⁹ mūdi agone pueniant. Dedit aūt: ad humanitatē ptinet incarnatiōis. Nam verbo qd dari potuit: qui cuz patre et spūsancto semp cūcta possedit et possidet. Nō mortui laudabūt te dñe: neq omnes qui descendūt in infernū. Mortuos hic illos dicit: q ppetuis cruciatibus affligēdi sunt. Eoꝝ voces nō suscipit domin⁹: qr bti tantū sunt: q eius pconia psonabūt: sicut salomon dicit: A mortuo qsi ex eo q nō est perijt cōfessio. Et paulopost: Nos aūt viuentes et sani laudam⁹ nomē tuū. Dicēdo aūt: Neq omnes q descendūt in infernū: ostēdit et sanctos ad inferna qdem descēdere: sed in dñi exultatiōe gaudere. Mori enim iustis et pctōribus pbat esse cōmune: s nimis lōga discretiōe separāt: sicut in. lxxxv psalmo dictū est: Et eripuisti aiam meā ex inferno inferiori. Sed nos qui viuimus benedicim⁹† dñm: ex hoc nūc et vsqz in seculū. Exposita parte dānatoꝝ: aptū fuit vt pulchritudinē psalmi beatoꝝ bona cōcluderēt. Viuoꝝ em est dñs nō mortuoꝝ: sic in euāgelio legit: Nō ē em de⁹ mortuoꝝ s viuoꝝ. Viuoꝝ aūt accipiēdū est: nō ista vita viuētiū: quā cōem sctis constat esse cū impijs: s illa de qua in alio psalmo legit: Placebo dño in regione viuoꝝ. Et ne ad terrena bona mēs humana descēderet: ad illa celestia cōgruēter ascēdit: q nec in laudib⁹ possint habere terminū: nec in pmijs sustinere pbant occasū.

ET

Ps. 67

Conclusio psalmi. Lixerūt nobis qsi gnati mali minuta pulcherrima: q historie corio reuelata dulcissima mella sudauerūt. Quot em v̄sus: tot gratie: quot verba: tot poma sunt aie. Monemur em p silitudines veteri populi hui⁹ mūdi: qsi egyptiacā dñatiōe relinqre vt possim⁹ ad terrā pmissiōis baptismatis itinere puenire. Festinem⁹ intrepidi: aduentu dñi aduersitates nr̄e solute sunt. Mare fugit: iordanis retro timore cōuersus est: simulachra gentiū qsi metalla insensata ptēpta sūt. Dñi aūt nr̄i gloria vbiq colit: vbiq pdicat. Et ideo iuuante deo: psalmoꝝ v̄tutes studiosissime perquiram⁹: quoniā se et fidelibus aperiūt: et icredulis semp abscondunt.

Explicit expositio in psalmum CXIII

Incipit expositio in psalmum CXIIII

Alleluia. Excitat nos de sōno h⁹ seculi solēnis ac v̄a cōmonitio: et velut qdā spūalis gall⁹ ad operaz nos cogit venire fideliū. Audiam⁹ sanctā vocē: piuz seqmur imperiū. Laudatio em

dñi dignitas opez: et pciũ est laboz: q̃ñ nec suaui⁹ qcq̃ pôt dici: nec salubrius actitari.

Diuisio. Ibat⁹ ppha de p- funda fouea pctõz: etiã in illa pe- tra miscdie ɔstitut⁹: Primo mem- bro gr̃as agit: q̃ñ se exauditũ eẽ cog̃scit: et ꝯ oia picula mortl̃ efficacit̃ se dñm iuocasse testat̃. Scdo: itez clamat ad dñm vt liba- tus pueniat ad illã reqem sempit̃nã: quã ñ delib⁹ ꝓmittit dñi mũere cõcedendam.

Expositio. Dilexi qm̃ exau- diuit dñs: vocẽ ozois mee. Amorez dñi hoib⁹: duob⁹ ꝓuenire cõstat articul̃. Est vn⁹: q̃ñ p collatis bñfici is: et ab infidelib⁹ diligit̃ atq̃ laudat̃: sic in alio psalmo de pctõre legit̃: Cõfitebit̃ tibi cũ bñfeceris ei. Alter ẽ certissim⁹ atq̃ pfe- ct⁹: cũ deuoti anim⁹ nulla accidẽtiũ malo- rũ adũsitate deijcit̃: ꝫ in miserijs suis spe futuroz in caritate dñi sp accendit̃: sic dic̃ apl̃s: Quis nos sepabit a caritate xpi? Tri bulatio an ãgustia: an psecutio: an fames: an nuditas: etc. Huc ĝ modum ꝓpha subt̃ exponit: qm̃ in tribulationibus et angusti- is suis dilexit: quando illi tribulationes et doloref prestiterint vt dominum inuocare mererec̃. Quapropt̃ dauid: nõ in regni am plitudine let⁹ exultat: nõ de mũdi felicita- te ĝtulat̃: quã nouerat trãsiturã: ꝫ gaudet orõem suã in angustijs a clemẽtissimo dño fuisse susceptã: qd̃ ꝓdesse sibi ppetue sẽtie- bat. Et vide q̃ cõpẽdio et cãm posuit: et ra- tionẽ cause momẽtanea celeritate sbiũxit. Qd̃ schema dr̃ Epitrochasmos: id est: di- cti rotatio: q̃ breuit̃ et succincte ea q̃ sunt di- cẽda pstringit. Quia inclinauit au- rẽ suã mihi: et in dieb⁹ meis inuo- cabo eũ. Auris: sicut iã dictũ ẽ: appellata ẽ ab auditu: quã merito ad nos inclinare dr̃ de⁹: q: vt nos dignet̃ audire: nulla ad ipm̃ hũana merita vident̃ attingẽ. Qd̃ factũ i aduẽtu dñi ꝟitat̃ ipius tradit auctoritas: q̃ñ mũdi scelerib⁹ miserat⁹ medicinã btẽ i- carnatõis attribuit. Et qm̃ ei⁹ circa se vber rimã cepat sentire pietatẽ: in dieb⁹ suis cũ mult̃ tribulationib⁹ angeret̃: sic inferi⁹ di cit: inuocasse se dñm ꝓfitet̃. Nr̃os em̃ illos dies dicim⁹: vbi ꝓpa iniqtate peccamus: et anxios dolores ꝓuis cogitatiõib⁹ sustine- mus. Mirabil̃ sentẽtia: btã vicissitudo: et fidelẽ semp bñficia ĝrere: et clementez dñm ɔtinua benignitate pstare. Circũde- derũt me dolores mortis: picula i- ferni inuenert̃ me. Causas adhuc red- dit aptissimas: cur vir sctũs dilexerit dñm: nõ illas in qb⁹ se amari putat hũanitas: si inflatis honoribus euehat̃: si diuitiaz mo le grãdescat: ꝫ iõ se dic̃ diuia gr̃a visitatũ: q: doloib⁹ et picul̃ ꝓbabat̃ affect⁹: merito q̃ñ ista pducũt ad gl̃iam: illa ꝑcipitant ad ruinã. Et inspice ꝟba simplicia magl̃ sensi b⁹ eẽ farcita. Circũdatũ se dic̃ doloib⁹: et ne putares mediocres: addidit: mortl̃. Ad iecit etiã: Inferni picula: q̃ ɔstãt tormẽtis oib⁹ esse ĝuiora. Seqt̃ q̃. Inuenerũt me: q̃si iopinatũ: q̃si secuz: q̃si a dñi defensiõe sepositũ: vt facile potuerit capi: quẽ a tan to ɔtigerat munimie segregari. Tribu- lationẽ et dolorẽ inueni: et nomen dñi inuocaui. Audis tribulationẽ et do lorẽ: et fortassis offenderis: sed q̃s diuitias gerat intrinsecus thesaurus iste cognosce. He sunt tribulatiões: q̃ ad dñm exclamare fecerũt: Hi dolores q̃ medicinaliter corda pũxerũt: vt ad verũ medicũ clamaret egro tus: vñ venire indubitatũ cõstat auxiliũ. Et inspice: quid mutata hec ꝟba parturi- ant. Supius vbi capt⁹ est: a doloib⁹ iuen- tũ se dic̃: hic vbi remediũ reperit: inuenisse se ipos dolores asseruit. Ille em̃ cãs cala- mitatis sue cognoscit: q̃ se afflictũ vt con- uertat̃ intelligit. Nam et medic⁹ tũc ĝritur: quãdo viscera hũana morbus aliqs ĝuare sentit̃. Seqt̃. Et nomẽ dñi iuocaui: q̃ pstã- te et doloz et tribulatio celeriter vinceretur.

O dñe libera aiam meã: miseri- cors dñs et iust⁹: et de⁹ noster mise rebit̃. Enũerat̃ passiõib⁹ suis: ꝓpha vẽit ad scdm mẽbrũ: vbi exclamat ad dñm: vt aia ei⁹ a pctõz ꝓfũditate libet̃: sic apl̃s di- cit: Quis me libabit de corpe mortl̃ huius? Gr̃a dei p iesũ xpm̃ dñm nr̃m. Que figura dr̃ Prophonesis: latine exclamatio: q̃tiẽs iter alia q̃ loqmur: ad deũ sbito ꝟba ɔũti- m⁹. Quapropt̃ tribulatõnes nr̃as et dolo- res diligẽtissime diuio mũere pscrutemur. Latẽt em̃ alti⁹: et plezq̃ seculi delectatões velate sopiũt̃: q̃s nisi diuio adiutorio gra- mus intrisec⁹: vocẽ istã salutarẽ eructuare nõ possumus. Nam cũ dicit: Libera aiam

Al. miseret̃

Ro. 7

Sche

meã: cõfitet eã sine dño semp esse captiuã. Seqtur. Misericors domin⁹ ⁊ iustus: ⁊ de us noster miserebit. In superiori comate liberari petijt aiam suam: hic aũt pmittit dñm misericordẽ et iustũ: vt nec ipse in illa petitione dubitasse videretur: nec alios fa ceret anxia volũtate pendere. Misericors: q2 illi inclinauit aurem suã. Justus quoni am corripuit peccatorẽ ad veniã requiren dam. Miserebit: cum recipit filiũ quẽ fla gellat. Unde cognosce hec tria posita ad fragilitatẽ humani genis instruendã: q̃ se culi delectationib⁹ inhiando asperos pu tat dolores q̃ pro salute animę pferuntur.

Custodiens paruulos dñs: hu miliatus sum ⁊ liberauit me. In ma gnaꝫ significantiã pposterauit ordinẽ quẽ supius dixit. Liberari em̃ pmo petijt aiam suã: ⁊ postea misericordẽ dñm generaliter esse pfessus est: nũc aũt vniũsaliter paruu loꝝ dicit eẽ custodẽ: ⁊ postea se humiliatũ ⁊ liberatũ esse pclamat: vt p hunc ordineꝫ reꝝ oñderet qd in euãgelio legit: Quis de mult gentib⁹ sit aggregat⁹: vnũ gregẽ do mini: ⁊ vnũ illi esse pastorẽ. Paruuli sũt: q̃ sibi certissime vident exigui: ꝫ sola dñi lar gitate grandescũt. Et vide q̃le verbũ ẽ po sitũ. Custodiens dixit: tanq̃ pastor eximi us: q̃ gregem suum a rapaci lupi incursio ne defendit. Sed inspice qd ordinẽ cõgru um seruãs: pus humiliatũ: postea se dicit esse liberatũ: vt vulnera dolere nõ possint quę ad sanitatẽ cęlestis medici munere p uenerũt. Cõuertere aĩa mea in re quiem tuã: q2 dñs benefecit mihi.

Al. tibi

Cãtet h aĩa cũ ppheta: q̃ pegrinat a dño. Cantet h ouis illis q̃ errauerat: ⁊ custodis refecta hũeris ad caulas meruit redire pa storis. Cantet hoc fili⁹ ille: q̃ mortuus fue rat ⁊ reuixit: perierat ⁊ inuẽtus est. Cantet h populus deuot⁹: qui pcioso sanguine re dempt⁹ ad desideratã reqem puenire dñi largitate pmeruit. Quapropter animam suã hortat ppha vt cõuertat ad dominũ: vnde illi ⁊ trãquilla venit reqes: ⁊ abolitio pctõꝝ. Suam ergo reqem dicit: q̃ illi data est p gratiã: nõ meritoꝝ ppensatione pos sessa. Deniq3 sic seqtur: Quia dñs benefe cit mihi. Quia eripuit animã me am de morte: oclos meos a lachry mis: pedes meos a lapsu. Declaran tur causę q̃re supius dixerit: Quia dñs bñ fecit mihi. Sed h intelligam⁹ pscietię ỽtu te ppham dicere de futuro: quoniã adhuc in isto seculo viuẽtib⁹ cõuenire nõ pñt. Ait em̃: Eripuit aiam meã de morte. Aię q̃ppe iustoꝝ cũ de isto seculo trãseũt: ab illa mor te liberant: de q̃ in euãgelio dictũ ẽ: Sine mortuos sepeliãt mortuos suos. Et cũ di cit: Eripuit: beneficiũ diuinę ỽtutis osten dit: q2 nisi p ei⁹ potẽtiã nõ valuisset a mor te ppetua libari. Seqtur. Oculos meos a lachrymis. Cessant vtiq3 lachrymę sctõꝝ: quãdo iã mors aię nõ pbat esse suspecta. Nõ em̃ i securitate plãgit: ꝫ in isto agone vbi calamitas vẽtura metuitur. Addidit: Pedes meos a lapsu: Cũ dic: A lapsu: oñ dit lubricũ ⁊ pnũ eẽ pctm̃. Sed bñ illic nõ formidat ruina: vbi iã ẽ ęterna psperitas. Nam in isto seculo pstituti: sicut dictũ est: ⁊ mortẽ animę iusti timẽt: ⁊ assidue lachry mas fundũt: ⁊ pedes suos a lapsu nõ cre dũt vllaten⁹ alienos. Hic em̃ collucatio ẽ: ⁊ ideo cũcta sub metu sũt. Unde intelligi mus his trib⁹ picul subiacere gen⁹ hũanũ: qd adhuc in isti⁹ vite collucatiõe ỽsatur. Nã vide q̃d seqtur. Placebo dño i regione viuoꝝ. Perscrutãdũ ẽ: q̃re di xerit de futuro: Placebo dño in regiõe vi uoꝝ: q̃si nõ ⁊ hic in regiõe mortuoꝝ place ant scti q̃ sunt iudicis ore laudati: cum ⁊ in genesi legat: Placuit enoch coram deo: ⁊ trãstulit illũ de⁹. Job q̃3 dñi voce laudat⁹ est. Et i euãgelio d nathanaele ipe dñs di cit: Ecce vere israelita in q̃ dolus nõ est. S3 hic: placebo dixit: iam secur⁹: iã q̃ displice re nõ possim: nec q̃cq̃ dubiũ sustinebo: q̃n sic aplus dicit: Mors absorpta fuerit in vi ctoriã: ⁊ corruptibile hoc induerit incorru ptionẽ: ⁊ mortale h induerit imortalitatẽ: tũc em̃ iusti ita placebũt dño vt vlteri⁹ de pctõꝝ aduersitate nihil metuãt. In regio ne viuoꝝ dixit: in cõgregatione sctõꝝ: vbi omis viuẽs reuera colligit: ⁊ a morientiuꝫ sorte sepat: sicut in euãgelio dñs dic: Qui credit in me: trãsiet de morte ad vitã.

Salutaris psalmi isti⁹ Cõclusio intentione tractata: contra mundi dolores animi fortitudinem de bem⁹ obijcere. Dicam⁹ sic psalm⁹ inchoat:

Dilexi qm̄ exaudiuit dn̄s vocē deꝑcatiōis meę: qꝛ nō est pęna que ꝓmouet: nō est dolor qui ꝑducit ad requiē: nec durꝰ estimandus est fletus qui ęterna gaudia subministrat. Intēdamus em̄ nō qđ patimur: sed qđ speramꝰ: ⁊ tēpoꝛale malū sine dubitatione mollescit: cuiꝰ ꝓsperrimꝰ intēdit̄ finis. Rogemus ḡ omnipotentiā xp̄i: qui hęc solus valet inestimabili ꝟtute supare: vt acie malignitatis infracta: nec illa nobis oino fiant aspera: q̄ nūc vident̄ austera. Sic em̄ dn̄o in regione viuoꝝ placebimꝰ: si in hoc sęculo moꝛtificare nostra coꝛpoꝛa ꝓ ipsius glorię noīe festinemus.

Explicit expositio in psalmū. CXIIII

Incipit expositio in psalmū. CXV

Alleluia.

Si debet nobis aliqñ laus domini increscere: ⁊ alleluiatica possumus gaudia fastidire: vox fideliū: sermo beatoꝝ: modulatio sancta canētiū: vñ ⁊ auditus coꝛpoꝛeꝰ suauit̄ delinit̄: ⁊ aīa fessa cęlesti delectatiōe recreat̄. Introducēda sunt em̄ martyrū verba: q̄ ⁊ ꝯfessiōe gloriosa viguerūt: ⁊ passione mirabili munera sunt dn̄i ꝯsecuti. Diuisio.

Per totū psalmū inuictoꝝ martyrū verba referunt̄. Pꝛima positione: bn̄ficia dn̄i cōmemoꝛāt: quibꝰ cum hesitarēt quid ei dignū potuisset reddi: occurrit vtiq̧ gl'iosus calix ille martyrij: q̄ tm̄ dn̄i largitate ꝑstat̄. Secūda: choꝛus ip̄e seruum se dn̄i ⁊ filiū ecclesię catholicę ꝓfitet̄: ne ꝑter fidelissimos viros deo placitū: hęreticoꝝ q̄ꝙ quispiā putaret eē martyriū.

Credidi ꝓpter Expositio. qđ locutus sum: ego aūt humiliatus sum nimis. Martyrū ꝑplus ille reuerēdus: oꝛdinē veri dogmatis seruans: pꝛius se dicit credidisse: et postea fuisse ꝓlocutuꝝ: ꝓpter illos scʒ destruendos: qui veraciter nō credētes affectant de eiꝰ aliqua ꝑdicare magnalibꝰ. Post verā siquidē fidē sancta debet venire ꝯfessio: ne illud audiat impoꝛtunꝰ: Peccatoꝛi autē dixit deꝰ: quare tu enarras iusticias meas? Sequit̄. Ego aūt hūiliatꝰ sū nimis. Hic intelligeres ꝑdicatiōes veracissimas hūilitas: q̄ tanto plus enitescūt: quāto amplíꝰ ꝑsecutoꝝ studio cōpꝛimunt̄: se dicit esse humiliatū: qꝛ sancta religione crescēte: ipi videbant̄ pęnis tēpoꝛalibꝰ subiacere. Ego dixi in excessu mentis mee: omnis homo mēdax. Ne illā veracissimā ꝯfessionē: quā dn̄o ꝑstante suscepat: aliqs putaret moꝛtaliū viribꝰ aplicandā: quid ꝓpꝛium hūanitas habeat ipse ꝓfitet̄: omnē hominē scʒ esse mendacē. Sed vide qđ hāc cōsideratiōnē non facile potuit inuenire: nisi ad supnā ꝯtēplationē ꝑ excessū mētis euectus: qñ anima coꝛpoꝛea soꝛde purgata: causas rerū manifestis speculationibꝰ intuet̄. Magna siquidē pꝛudētia gerit̄: vt sibi aliquis impꝛudēs esse videat̄. Nā sicut leues ac fatui se esse veracissimos mētiunt̄: ita illuminati mēdaces se esse cognoscūt. Quapꝛopt̄ hęc nos regula certa constringat: vt qñ carnis fragilitate mēdaces sumꝰ/ nostꝝ esse fateamur: qñ veraces/ diuinis muneribus aplicemꝰ. Hęc autē sentētia ꝑtinet ad figurā Paroemiā: qm̄ hoc ꝓuerbiū hūani sermonis frequētatiōe celebrat̄. Tale est illud: qđ in actibꝰ aplo̅ꝝ saulo dictū est: Durū est tibi cōtra stimulū calcitrare. Reuera durū: qm̄ suis nisibꝰ ꝑcutit̄: qui in acutum calces elisisse monstrat̄. Notandū vero qđ excessus mentis: ⁊ in malo ponat̄: sicut est in paralipomenon: Et dedisti eos in extasi: id est: in excessu mētis ⁊ in cōmotiōe ⁊ in interitu. Quid retribuam dn̄o ꝓ omnibꝰ que retribuit mihi. Bn̄ dubitauit qđ retribuere possit hūanitas q̄ boni ꝓpꝛiuʒ nihil habebat. Nā cū dr̄: Quid: hęsitatio magna mōstrat̄. Quid em̄ illi ab hoīe pōt reddi: dū sup eiꝰ nos cōstet munere ꝯtineri? Merito ḡ dubitabat: cui dignū de suo nihil occurrerat. Verū ne oīno redderet̄ sterilis: ꝯfisus misc̄dia dn̄i: quid retribuat subsequēter exponit. Sed istud ē magnopere ꝑquirendū qđ dicit̄: deū nobis retribuisse q̄ cōtulit: quasi boni aliqđ ei pꝛius dederimꝰ: ⁊ sic ab ipso collata suscepimus: cū apl's clamet: Quid em̄ habes qđ nō accepisti? Si aūt accepisti quid gl'iaris quasi nō acceperis? Sed retribuere dicimꝰ: qñ ⁊ bonis bona reddimus: ⁊ malis bona ꝑstamus. Dn̄s em̄ retribuit nobis bonū ꝓ malo: vt qđ ꝑdicauit verbo mōstraret exēplo. Ille em̄ alapis cęsus: ille iudici traditꝰ: ille flagellis immeritis verberatꝰ: nobis resur-

Al. meo

Sche

Act. 9

j. Cor. 4

Ps. 49

N

rectionis spem tribuit: ⁊ celoꝝ regna ꝓmisit. **Calicē salutaris accipiã: ⁊ nomen dñi inuocabo.** Digna quidē promissio: sed si in hũanis virib⁹ ponat̄: piculosa ꝓsumptio. Quis eñ pōt cõfessoribus tormentoꝝ patientiã dare: nisi ille qui pro nobis dignat⁹ est calicē passiõis accipere? Nã vt hoc impossibile hũane virtuti absolute mõstraret: secut⁹ est: Et nomē dñi inuocabo. Cui⁹ fretus auxilio credebat se cõplere: cui carneã fragilitatē ñ putabat posse sufficere? Pulcherrime vero ac breuiter definita est martyrũ mors: calix salutaris. Calix: q: sub mensura bibit̄. Salutaris: q: in eternã salutē dño ꝓstante ꝓpinatur. De isto calice dixit ⁊ dñs in euãgelio: Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ sum?

Matth. 20

V. Uota mea dño reddã corã omni pplo ei⁹

Preciosa in ↄspectu domini: mors sanctorum eius. Bene dicit̄: Preciosa: que dñi sanguine noscit̄ cõparata. Illi⁹ eñ passione glorificata est: vt in cõspectu ei⁹ esset eximia. Hanc eñ cognoscim⁹ dñm famulis suis magna gratie vbertate cõferre: quã ipse est dignatus assumere. O mors vitalis: O interit⁹ ambigēdus: O trãsitus gloriosus: que mēbra christi imitatores sui capitl facis: ⁊ vt sit p̄ciosa: nõ diuitijs oblatis efficit̄: sed effusione sanguinis cõparat̄. **O dñe quia ego seru⁹ tuus: ego seru⁹ tuus ⁊ fili⁹ ancille tue. Dirupisti vincula mea.** Uenit ad positionē secundã: vbi munē singulari suscepto exclamat dicēs: O dñe ego seru⁹ tu⁹. Admirat̄ enim se talia beneficia suscepisse: qualia ipe ꝓ redemptõe mũdi est dignat⁹ assumere. Quēadmodũ eñ nõ miraret̄ seruus: ⁊ cõditiõe p̄mi hominis implicat⁹: ad illa venire que tanta maiestas dignata est elegisse? Pauor est dicere: que bñficia suscipiat: qui suis actibus meret̄ offensã. Nã vt admirationis istius declararet augmētũ: repetit: Ego seruus tuus. Adijcit: Et fili⁹ ancille tue: vt humilitatē suã triplicatis cõfessionib⁹ indicaret. Fili⁹ aũt ancille: ideo videt̄ adiectũ: vt ecclãm catholicã omnimodis indicaret: q̄ ancilla est dũ seruit: sponsa dũ iungit̄. Et ideo cõpetenter aduertim⁹ nõ esse martyriũ: nisi qđ seruus dñi ⁊ catholice fili⁹ meretur ecclie. Sequit̄. Dirupisti vincula mea. Uirtutē hic martyrij sentim⁹ exponi: cui⁹ impetu triũphali dirũpunt̄ omnia vincula peccatoꝝ. Nulla eñ in homie macula remanere pōt: quē pi⁹ sanguis abluerit. Notandũ aũt qđ versus hic tantã virtutē creditus est habere: vt a nõnullis diceret̄ posse hominib⁹ pctã dimitti: si eũ in fine vite sue tertia cõfessione cõgeminet. **Tibi sacrificabo hostiã laudis.** Quia dirupta fuerant vincula peccatoꝝ: sacrificare se dicit hostiã laudis. Quod sacrificiũ nimis dño videt̄ acceptũ. Ipe eñ in euãgelio docet: Decē saluati sunt: ⁊ nõ est inuētus qui daret gloriã deo: nisi hic samaritan⁹. Non eñ iste de illis fuit qui beneficiũ dñi ingrata taciturnitate ꝓsserũt: sed iste accepti boni gratiarũactionē se restituere cõpromittit. **Uota mea domino reddã: in atrijs domus dñi.** Postq̄ dixerat oblaturũ se hostiã laudis: ne crederet̄ vbicũq̄ esse soluendã: dicit: In atrijs dom⁹ domini: id est: in ecclesia catholica toto orbe diffusa: qua ꝑtinent̄ omnes verissime christiani: nõ heretici q̄ sunt vana prauitate discreti. Nã quod dicit: Uota mea dño reddã: seipsum offerre: videlicet pollicet̄. Omniũ eñ fideliũ votũ ē christo se offerre: ⁊ in ei⁹ ecclĩa recta credulitate cõsistere. Sed vt agnosceres: que esset ista domus dñi: vide quid sequit̄. **In cõspectu omnis populi ei⁹: in medio tui hierusalem.** Ecce instruxit quã domũ dñi dixerit superiore versiculo: In cõspectu scꝫ omnis populi eius. Dignũ eñ est vt publice debeat laudari: qui pati ꝓ omniũ salute dignat⁹ est. Dñs eñ pfectissime nouit etiã si in cordis secreto fiat. Sꝫ hoc ad edificationē populi ꝑtinet: vt bona cõfessio generalitatis aurib⁹ imbibat̄: sicut in euãgelio dic̄: Qui me cõfessus fuerit coram hominib⁹: cõfitebor ⁊ ego illũ corã patre meo q̄ est in celis. Addidit: In medio tui hierusalē: vbi pax dñi cõquiescit: ⁊ vnitas sancti ppli dñi contēplatione letatur.

Cõclusio.

Psalmus hic magnifico martyrum honore sacrat⁹ est: q̄ nobis ⁊ ad exemplũ datus: ⁊ ad patrocinia largienda tribut⁹ est. Ueneremur taliũ dolores: huiusmodi penas studio nobis caritatis optemus: vt si nõ meremur tali cõsummatione coronari: saltē in studijs possim⁹

similib⁹ īueniri. Cur em̄ tales dolores christian⁹ velit effugere: p quos se nouit ad celorū gaudia puenire?

Explicit expositio in psalmū. CXV

Incipit expositio in psalmū. CXVI

Alleluia.

D Uobus quidē versib⁹: sed plenarius tituli honor apponit: vt intelligam⁹ q̄uis pauca verba in dn̄i laudibus semp esse plenissima. Quis em̄ dubitet exiguū nō debere dici: vn̄ pōt magnificētia supna laudari? Cui cōgrue apponit schema qd̄ grece dicit hyrmos: qm̄ seriem oratiōis vsq ad vltimū seruās: nec psonā noscit mutasse nec causā: sed vno sensu vsq ad terminū quod cepit exequitur.

Continētia psalmi.

L Icet hic psalmus p paucitate versuū: diuisionē non recipiat: oēs tn̄ cōpendio sue locutiōis exuperat. Est em̄ p̄mus quidē atom⁹ psalmorū: puncti p̄ferens dignitatē: vnde linea orit: t diuerse schematū species doctissima varietate formant.

Expositio.

L Audate dn̄m omnes gētes: t collaudate eū omnes populi. Et istū q psalmū ad psonas martyr debemus aptare. Dicūt em̄ sancti viri quasi iā gloriosa passione pfuncti: vt oēs gentes ad laudes dn̄i debeāt excitari: qui talia p̄stitit seruis suis: vt ipsi⁹ potius imbuerent exemplis. Ubi sunt donatiste: qui tm̄ sue cōgregationi fidē p̄stitā mentiunt? Clamat chor⁹ ille sanctor: oēs gētes dn̄m debere laudare: atq vtinā vel nobiscū facerēt: qd̄ se agere singulariter mentiunt. Sequit. Et collaudate eū oēs populi. Collaudatio: est cunctor fideliū in vnū redacta laudatio. Hec em̄ eccl'ie catholice apta cognoscit: q̄ de diuersis mūdi partibus aggregat. Omnes em̄ gētes i suis tpl'is generaliter cōmonent: ne q̄s se in iudicio dn̄i dicat esse p̄teritū. Qm̄ cōfirmata est sup nos misericordia eius: t veritas dn̄i manet in eternū. Causa redditur quare debeat dn̄s toto orbe laudari: qm̄ pmissiones suas q̄s p sanctos pphas effecerat: aduētus sui visitatōe compleuit. Cōfirmata est em̄ in ipso xpiano misericordia ei⁹: t nō cōmouebit in eternū: qn̄ ille q p̄stitit: ipse nos vt credere dignū est etiam sua miseratiōe custodit. Addidit: Et veritas dn̄i manet in eternū. Hic veritas dn̄i: fili⁹ significat: sicut ipse dicit: Ego sū via: veritas t vita. Nā si vt putat demētissim⁹ arrian⁹: qd̄ dici nefas est: erat tēpus qn̄ nō erat fili⁹: fuerat vtiq tēpus qn̄ esset pater sine veritate: sine via: sine vita. Sed qm̄ sine his rebus pater nūq fuisse credendū ē: saluti nostre t ipi conuenit veritati: coeternū t cōsubstantialē patri p oīa filiū cōfiteri. Deinde scriptū est: Omnia p ipm̄ facta sunt: t sine ipso factū est nihil. Nā si tēpus est factū p filiū: quō existere potuit tēpus: qn̄ nō erat auctor ei⁹? Sic errores prauos: sequit semp absurditas. Subijciūt q tertiā falsitatē. Pater semp anteri⁹ filio p̄dicat. Et vbi est illud: In principio erat verbū: t verbū erat apud deū? Uides nihil illi fuisse p̄positū. Nā t multis locis p̄mus filius noiatur: vt est illud apl'i ad ephesios: An nescitis q omnis fornicator t imūdus nō habet hereditatē in regno christi t dei? Et ad galathas: Paulus apl's: nō ab hoibus: neq p hominē: sed p iesū christū: t deum patrē. Et ad thessalonicēses: Ipse aūt dn̄s iesus christ⁹ t de⁹ pater noster qui dilexit nos. Et ad corinthios scd'a: Gratia domini nostri iesu xpi: t caritas dei. Et vt istā equalitatē de tota itelligeres trinitate: addidit: Et cōmunicatio sanctispirit⁹ cū omnib⁹ vobis. Legit etiā spiritūsanctū t dominū: t p̄ore loco fuisse nominatū. Ait em̄ paulus ad thessalonicenses: Dn̄s aūt dirigat corda vestra in caritate dei t patientia christi. Orat em̄ spiritussanct⁹: vt corda credentiū dirigat: t in caritate dei: t in patiētia xpi. Quapropter vn⁹ ex trinitate ante vel postea noiatus: audiēti nullū p̄iudiciū poterit exhibere: q humana locutio aliter se nō valet expedire. In deo em̄ nulla ē dispa rilitas vel diuersitas estimāda: q vbi vn⁹ deus recte credit: ibi minor t maior nō pōt īueniri. Nescit em̄ numerū vnitas: nec gradū admittit eq̄litas: sicut scriptū est: Non ascendes p gradus ad altare meum.

Cōclusio.

P Aruus quidē psalm⁹ plenissima breuitate cōclusus est. Quid em̄ amplius potuit dici: q vt creator debeat toto orbe laudari? Secū

Job. 14 · Job. 1 · Ibidē · Eph. 5 · Gal. 1 · 2. Thessal. 2 · 2. Cor. 13 · 2. Thessal. 3 · Exo. 20

da breuitas: ↄstricta copia: artū latissimū ⁊ sine fine coangustū. O dulcis ⁊ admiranda diuersitas: mō paucis sentētijs salutaria dicere: mō magnalia diffusa oꝛone narrare: vt tediosa moꝛtalitas: nec in ipsa cura sustineret fastidiū: cui p̄stat amena varietas appetitū. Queri foꝛsitan pōt: cur duos tm̄ versus psalm⁹ iste cōtineat: cū e diuerso centesim⁹ octauusdecim⁹: centū septuagintasex versib⁹ ꝓduct⁹ esse mōstreť: aliȷq̄ꝫ cōpluꝛes dispari modo: ꝓ rerū q̄litate foꝛmati sunt. Sed illud foꝛtassis indicare res ista cognosciť: qm̄ sicut harmonia: id est: musice virtutis pulchꝛa modulatio: ex diuersis sonis atq̄ꝫ accentib⁹ vnā pfectā faciūt cantilenā: sic ⁊ isti psalmi: mō breues: mō mediocres: mō longissimi in vnū ↄcentū suauitate dulcissima rediguntur. Siue qđ credere dignū est: futuꝝ regnū dn̄i significatur: vbi diuersa merita sanctoꝝ ꝓ actuū qualitate fulgebūt: cū tn̄ omnib⁹ vna beatitudo ⁊ suauitas eterna p̄stetur.

Explicit expositio in psalmū. CXVI

Incipit expositio in psalmū. CXVII

Alleluia.

L Egim⁹ in apocalypsi iohānis apl'i: alleluia in celo cātare multitudinē copiosā: qđ etiā quattuoꝛ aīalia: et vigintiquattuoꝛ senioꝛes adoꝛātes dn̄m dicunt: qđ tot⁹ ille celestis exercit⁹ in voce tube grandisone hymnica exultatione cōcelebrat. Quapꝛopť ad hoc laudis officiū et nos alacriter accedam⁹. Qđ si puro coꝛde canim⁹: sanctis virtutib⁹ pia deuotiōe miscemur: fitq̄ꝫ honoꝛ ⁊ gratia terrenoꝝ q̄ beatitudo ꝓbať esse celestiū. Quocirca intueamur hunc psalmū: speciosa frōte relucentē. In ipsis quippe p̄ncipijs quattuoꝛ versus pari fine cōclusit: vt euāgelico numero totum mundū vni dn̄o laudes debere reddere: adhoꝛtatiōe quadrifaria cōmoneret. Hos intercalares nō possum⁹ dicere: quia nullos alios miscet: sed vnifines eos: apto foꝛsitan noīe vocitam⁹: qui sibi verboꝝ cōsonātia terminanť. Hoc ⁊ i cētesimo tricesimoqn̄to psalmo p oēs versus absolute factur⁹ est. Qđ quēadmodū se habeat: suo loco euidēti⁹ cōmonem⁹. Diuisio

F Idelis ꝓlus peccatoꝝ nexib⁹ absolutus: In p̄ma sectiōe generaliter hoꝛtať: vt vnusquisq̄ꝫ dn̄o debeat cōfiteri: qm̄ in tribulationib⁹ exaudit⁹ ꝓfessus est hominē nullatenus foꝛmidandū. Scđa: in solo dicit dn̄o ↄfidendū: p quē gētiū inimicitias ꝓbať euasisse: ⁊ ad veracissime vite ꝑuenisse remedia. Tertia sectiōe: aperiendas sibi poꝛtas dicit esse iusticie: vbi dicit etiā de angulari lapide: id est: đ dn̄o saluatoꝛe. Quarta: reliq̄s chꝛistianis frequētanda dn̄i atria ꝑsuadet: de aduētu sancte incarnatiōis suaui delectatione cōgaudens.

Expositio psalmi.

C Onfitemini domino quoniam bonus: quoniam in seculum misericoꝛdia eius. Popul⁹ ille beatoꝝ: q꞉ ꝓpꝛia fuerat clade liberat⁹: reliquos cōmonet fideles: vt dn̄i laudib⁹ constanter inuigilēt. Ista em̄ cōfessio ad laudē ꝑtinet absolute: siue q꞉ illi est alleluia ꝑpositū: siue q꞉ a diuersis angustijs ereptuꝫ se dn̄i miseratione letať. Laudis q̄ꝫ causa subiungitur: Qm̄ bonus: qđ nomē deo ꝓpꝛie certū est cōuenire. Nā cū ab incredulis iudeis ꝫm carnis aspectū chꝛist⁹ magister bonus diceret: respōdit ipse: Quid me interrogas de bono: q̄ me celoꝝ dn̄m esse nō credis? Adijciēs: Nemo bon⁹ nisi solus deus. Sed cū legať: Bon⁹ homo de bono thesauro suo ꝓfert bona: quasi videť esse cōtrarium. Sed hoīem bonū dicim⁹: p dn̄i gratiā factū. Nā ille solus ꝓpꝛie p se diciť bonus: qui eos facit implere qđ boni sūt. Sequiť. Qm̄ in seculū misericoꝛdia eius. Ipsius q̄ꝫ boni quē dixerat expositio dilucidať: q꞉ nō solum p̄stat immeritis: sed in eternū misericoꝛdie sue dona cōcedit. In seculū em̄: ꝑpetuitatē significat futurā: vbi vnū ē seculū: ⁊ vna dies: nec ꝑmutatio vlla succedit. Dicat nunc israel qm̄ bonus: qm̄ in seculum misericoꝛdia eius. Dicat nūc domus aaron qm̄ bonus: qm̄ in seculum misericoꝛdia ei⁹. Dicant nūc omnes qui timent dn̄m qm̄ bon⁹: qm̄ in seculū misericoꝛdia eius. Cū in his versib⁹ legant similes fines: p̄missa eos expositio cōpetenter amplectiť. Illud tn̄ altius ꝑscrutādū est: cur in p̄ncipijs versuū tantū nomina variauit. Ait em̄: Dicat nunc israel: qđ totū populū amplectiť beatoꝛū. Secūdo versu poniť: Dicat nunc do-

mus aaron:significās sacerdotes quos ꝓpter honoris sui reuerentiā:singularit̄ estimauit esse memorādos. Tertius ꝙ versus ait: Dicant nūc omnes q̄ timent dn̄m: vt illos ostēderet quos in cētesimo decimotertio psalmo dixerat: Pusillos cū maiorib⁹: in vnā societatē christo dn̄o pura mēte deuoti sunt. Sic diuersitas ista nominū: generalitatē ꝯplectit̄ absolute fideliū. †In tribulatione inuocaui dominum: ⁊ exaudiuit me in latitudine†. Exemplū ꝓpriū ponit̄: vt audientiū anim⁹ excitetur: q꞉ magnū credulitatis incitamentū est:ipsū gratias agentē audire qui ꝑtulit. Sed considera qd̄ addidit: In latitudine: qm̄ nos de seculi quidē angustijs liberat: sed in magna ꝑmioꝝ suoꝝ latitudine miserat⁹ acceptat. Eripit de tēporalib⁹ malis: sed bonis nos potens est implere ꝑpetuis. Seuiāt ergo quātūlibet trāsitura discrimina:tumescāt aduersitates caduce:latissime reddit̄ qd̄ in hac mūdi breuitate fidelis populus ingrauat̄. Domin⁹ mihi adiutor est:nō timebo quid faciat mihi homo. Domin⁹ mihi adiutor †est:⁊ ego†videbo inimicos meos. Quis versus isti pene videant̄ esse cōsimiles:singulis tamē verbis oīno discreti sūt. Nam cū se dicit auxilio dn̄i hominē nō timere:carnales designat inimicos:qui visu aliter religiosorū ꝓpositū ꝑsequunt̄. Cum vero ait: Videbo inimicos meos:spirituales nequicias vult intelligi:quas in illo iudicio dicit esse vidēdas:vbi iā diabolus cū ceteris ministris suis destruct⁹ atq̄ dānatus hūanis cōspectib⁹ apparebit. Nā cum modo maxima pars hominū inimicos suos carnales aspiciat: illud magis optasse credēdus est:qd̄ hic videre nō poterat. Siue orat:vt latentē inimicū valeat intueri: quatenus cautior effectus: ab eius insidijs reddat̄ alienus. Et nota qd̄ in ꝑncipijs amborū versuū eadē verba geminauit. Que figura dicit̄ Anaphora:que etiā in sequētibus versibus inuenit̄. Bonū est cōfidere in dn̄o:ꝙ confidere in homine. Populus iste beatoꝝ diuino munere liberat⁹:fideliter ac pie docens: venit ad secundā sectionē:dicēs in deo solo:nō in homine cōfidendū:in illo sc꞉ qui veraciter ꝓmittit:nō in isto qui fallaci ꝑsumptione se decipit. Quanti em̄ stulti dicunt: facio qd̄ volo:nec dn̄m mee volūtatis habeo:putātes q꞉ ꝑ arbitriū liberū vtilitas sit explicanda mortaliū. Quos arguit iacobus ap̄lus dicēs: Nōne ex cōcupiscētijs vestris dicit̄: cras ibimus in illā ciuitatē et mercabimur ⁊ lucrum faciemus:ꝙ vt dicatis: si voluerit dn̄s:⁊ si vixerim⁹ faciem⁹ hoc aut illud. ⁊ reliqua. Est qdē in mala parte execrabilis libertas arbitrij:vt ꝑuaricator creatorē deserat:⁊ ad vitia se nefanda ꝯuertat. In bona vero parte:arbitriū liberū adā peccante ꝑdidimus:ad qd̄ nisi ꝑ christi gratiā redire nō possum⁹:dicente ap̄lo: Deus est em̄ qui operat̄ in vobis ⁊ velle ⁊ perficere ꝓ bona volūtate. Unde assidua oratione ꝑcandū est:ne nos volūtas ꝑuersa rapiat:sed inspiratio diuina possideat: quoniā quicq̄d ex nobismetipsis sapim⁹: mortifera ꝯtra nos audacia cōcitam⁹. Iure ergo vetuit in homine cōfidendū:qui ꝑ se nec alteri:nec sibi ꝑualet dare remediū:sicut ⁊ hieremias dicit: Maledict⁹ vir qui cōfidit in homine: ⁊ ponit spem carnē brachij sui: ⁊ a dn̄o recedit cor eius. Quapropter desināt ꝑsumptores illas sibi partes assumere:vnde eos iusti⁹ possit sententia diuina dānare. Hinc etiā pater augustin⁹ cōtra pelagiū scelestū ⁊ iulianū hereticos:copiosis libris mirabiliter disputauit: ⁊ venenosi dogmatis arma cōfregit. Bonum est sperare in dn̄o: ꝙ sperare in principib⁹. Duo verba mutata: oīno aliā fecere sentētiam. Superius em̄ cōfidere se dicit:hic sperare: Ibi in homine: hic in ꝑncipib⁹: vt illic de carnalib⁹:hic de spiritualib⁹ dixisse videatur. Princeps em̄ ⁊ diabolus appellatur:vt est illud euāgelij: Ecce venit princeps mūdi huius:⁊ in me nō inuenit quicq̄. Sic et bonus angelus dictus est ꝑnceps: sicut in daniele legitur: Michael princeps magn⁹ Quapropter nec in bonis:nec in malis angelis:sed in solo domino spem hominis dicit esse ponendā. Nam ⁊ si bonos ꝓ impēsa nobis pietate diligimus:beneficia in ipsis dn̄i nō ꝓprie possibilitatis iura laudemus. Omnes gentes†circūdederunt me: ⁊ in nomine domini †vlt⁹ sum†eos. Hoc populus ille merito dicē-

Margin notes: de; is; 03; 03 / piā; ℞; Iac.4; Phil.2; Hiere.17; Iob.14; Daniel.12; Al.circuierūt; Al.quia; Al.in

bat qui spem suā in domini ꝓtectione po-suerat: significans labores ecclesię: quos ꝑmū in capite suo: id est: in dño christo ꝑtulerat: ⁊ post in suis passióibus sustinebat. Primo eñ quādo religio innotuit christiana: omnes gētes in eius ꝑsecutione surgētes diuersis cladibus affecerūt fidelissimos viros: Qui tamē i suis ꝑsecutorib⁹ iuuāte domino vindicarūt: quādo eos cōuersiōe mirabili subdiderūt: vt de se pęnitētię pęnas exigerent: quas pridē innocentib⁹ ingerebant. Nam qđ dixit: Gentes: ⁊ subiūxit genus masculinū: Ultus sum eos: siue ad intellectū ꝑtinet: q² in gentib⁹ populi significantur: siue schema est Exallage: id est: immutatio: quoniā genus hic nominis immutauit. Circundantes circundederunt me: ⁊ in nomine domini †vltus sum †eos. Perscrutādę sūt minucię verboꝝ: quoniā discussa: sicut sępe diximus: nō mīma nob̄ sacramenta parturiūt. Primo posuit: Gentes: quod ad ecclesiā ꝑpter martyrū populos ꝑtinebat: qui studētes culturis demonū: passim lacerabāt populos fideles. Modo aūt sub ipsa repetione verborū noluit gentes ponere: vt magis passionē domini subtiliter indicaret: quā a solis iudęis specialiter cōstat impletā. In quib⁹ tamen est in nomine dñi vindicatū: quādo multi ex his pęnitētes mala quę fecerūt: vocabulū christianorū sumere meruerunt. Et isti quoqꝫ versus appellandi sunt vnifines: sicut ⁊ illi qui in capite psalmi sūt positi. Et notandū: q² sicut caput plerūqꝫ de mēbris loquitur: ita nunc mēbra de suo capite ꝓloquunt̄. Circundederunt me sicut apes †fauū: ⁊ exarserunt sicut ignis in spinis: ⁊ in nomine domini †vindicaui in eis. Adhuc ⁊ isti versus: de dño loquunt̄. Ipse eñ a sęuiētibus iudęis circundatus: passionis suę ꝑ totum mundū mella ꝓfudit. Apes eñ fauū circūdant: quādo ꝑ domos cęreas liquores dulcissimos recondūt: ⁊ cū sibi putant victualia reponere: faciūt vnde homines possint sua desideria satiare. Quod iudęos imples se manifestū est: quādo rem cūcto orbi dulcissimā amaris conatibus effecerūt. Apes eñ: quasi a pedib⁹ dictę sunt: quod sine pedib⁹ nascunt̄. Spinę: sęculi peccata designant: quibus iudęorū populus ferocit incitatus: in delictis suis velut ignis concrepans ęstuauit. Sed in eis quoqꝫ dñi gratia vindicatū est: quando de illo melle quē cōdiderant nescij: cōuersi ad dominū suauissime sunt repleti. Impulsus †versat⁹ sum vt caderem: ⁊ domin⁹ suscepit me. Hoc iam de se omne corp⁹ fidelium verissima voce testatur. Impulsus eñ ille cadit: cui domini fortitudo subtrahit̄. Et inspice vim verborū: impulsū se dicit ⁊ versatum vt caderet: sed domini susceptione firmatus est. Soli eñ versati nō cadunt: qui christi virtutib⁹ cōtinentur: vt frequēter fieri solet: quādo bene meriti tradunt̄ ad pęnas. Ideo eñ tradi vident̄ vt cadāt: id est: vt a recta credulitate mutent̄: sed domini dextera cōfirmati nō cadunt: quoniā in fidei sanctitate cōsistūt. Alioquin infideles cadunt: etiā cum stare in ꝑtinacię suę obstinatione cernunt̄. Fortitudo mea et †laudatio mea dominus: ⁊ fact⁹ est mihi in salutem. Non potest impulsus cadere: cui auxiliū videtur dñi fortitudo ꝑstare. Sed ne putaret̄ sola pericula declinare: quem domini dona seruabant: adiecit: Fact⁹ est mihi in salutē: quia ꝑ ipsum ęternam vitā suscipiūt: ꝑ quē ⁊ sęculi huius ruinas euadere ꝓmerent̄. Ipse eñ est: ⁊ fortitudo ⁊ laudatio ęterna beatorū. Uox †leticię ⁊ salutis in tabernaculis iustorū. Dextera domini fecit virtutem. Chorus ille fideliū lętus exultat: quoniā dū ꝑsecutores eorū putarent eos merore cōfici: ⁊ tribulatione cōsumi: illi diuina cōtemplatione gaudentes de sua pęna lętabantur: quā sciebant sibi ad ęterna gaudia ꝓfutura. Hic eñ tabernacula iustorum: hūani pectoris secreta designāt: vbi semꝑ sancti lęti sunt: q̄uis forinsecus affligant̄. Et vt cognosceres vnde istud gaudium venit: adiecit: Dextera dñi fecit virtutē: id est: christus: ꝑ quē pater virtutē operatus est in exaltatione sanctoꝝ: quod inferius ipse dicturus est. Dextera domini exaltauit me. Dextera dñi exaltat: cum terrenis hominib⁹ cęlorum regna cōcedit. Quid enim potētius: q̄ȝ mortales induere immortalitatē: corruptibiles incorruptionē: peccatoribus beatitudinē: de hoste for-

Sche

Al. quia

Al. in

Al. nō h3

Al. q² vltus sū in eos

ET

Al. eu

Al.

Al. tioi

tissimo infirmis dare victoriam? Non moriar sed viuam: et narrabo opera domini. Contra illa hec dicunt: que aduersum ecclesiam christi persecutorum loqui solet insana procacitas: que cum se delere nomen estimat christianum: prestare potius videtur augmentum. Cui merito dicitur a fideli: Non moriar: vt tu putas: sed viuam vita quam nescis: ad quam mente contumidi peruenire non possunt. Narraturum se etiam opera domini pollicetur: vt semper augeatur ecclesia tali predicatione vulgata. Quid prodest crudelibus persequi: quos vident persecutionibus semper augeri? Quanto melius et ipsi viuerent: si conuersi facta propria deplorarent? Castigans castigauit me dominus: et morti non tradidit me. Ne sibi aliquid persecutorum superbia vendicaret: tormenta ipsorum seuiciamque ferocissimam castigationem domini esse confirmat: vt tota illa iniqua potentia ad correctionem fidelium videatur esse concessa. Quid se de potestate iactant: quibus nil pro sua vtilitate conceditur? Crudelitas illorum nostra correctio est: furoris flamma probatio. Non se meliores estiment quod delinquunt: filio non parcitur vt erudiri posse videatur. Sed hec bene castigatus edicit. Solus enim morti non traditur: cuius hic vitia commissa purgantur. Et nota quod ait: Castigans castigauit. Hoc enim genus locutionis in scripturis diuinis sepius inuenitur: vt est illud: Benedicens benedicam te. Multiplicans multiplicabo semen tuum. et his similia. Quod argumentum: sicut sepe diximus: dicitur a coniugatis. Aperite mihi portas iusticie: et ingressus in eas confitebor domino. Populus ille fidelium venit ad tertiam sectionem: hierusalem cupiens introire: ianuas eius feruore spirituali sibi postulat aperiri. Quibus ergo dicitur: Aperite: nisi prophetis atque apostolis: qui celorum claues mysticis virtutibus acceperunt? Per has enim doctrine ianuas introducti: intus iam positi veraciter domino confitemur. Ceterum quicquid extra ecclesiam catholicam geritur: nequaquam domini laudibus applicatur. Bene autem per allegoriam prophete atque apostoli: porte appellate sunt. Porte enim dicte sunt: per quas victualia ciuitatibus importantur: sicut et per illos animarum pabula constat illata. Hec porta domini: iusti intrabunt per eam. Cum superius dixerit: Portas: querendum est quare hic portam voluit ponere numero singulari: scilicet vt designaret prophetas atque apostolos ianuas quidem esse celorum: sed has omnes ad vnam posse perducere: quia vniuerse consueuerunt ad dominum intromittere saluatorem: qui et porta potest appellari: sicut ipse in euangelio dicit: Ego sum ostium ouium. etc. Sequitur. Iusti intrabunt per eam. Et hoc quoque subtiliter inquiramus: cur superius dixerit: Portas iusticie: et hic posuit: Iusti intrabunt per eam. Significans: vt mihi videtur: iam non scripturas diuinas: per quas transeunt et iniusti: sed illam hierusalem que portam habet dominum saluatorem: per quem iusti tantum homines introibunt. Quod bene vtrumque complexus est: vt et istum et illud futurum seculum significare videretur. Confitebor tibi domine quoniam exaudisti me: et factus es mihi in salutem. Istam confessionem non afflicti populi debemus aduertere: sed letantis. Gratias enim agit: quia illi dominus salutaris illuxit: et redemptor gentium oculis humanis apparuit. Unde reuera intelligimus: et a prioribus iustissimis domini aduentum fuisse iugiter expetitum: sicut ipse in euangelio dicit: Multi prophete et iusti cupierunt videre que vos videtis: et audire que auditis. etc. Lapidem quem reprobauerunt edificantes: hic factus est in caput anguli. Sub allusione fabricantium exponitur inanis opera iudeorum. Soli quippe hominum adhuc in mundo vnum deum colentes edificare videbantur: dum cetere nationes idolorum se cultura destruerent. Edificantes enim tendunt semper ad angulum: vt commissorum parietum soliditas impleatur. Iudei vero fidei sue fabricam minime perfecerunt: quoniam ipsum qui erat lapis fortissimus angularis more dementium putauerunt esse tenendum. Dominus autem christus per Tropologiam: sicut innumeris locis constat expositum: ideo lapis dicitur angularis: quia duos ad se populos diuerso venientes: gentilium atque iudeorum: tanquam geminos parietes in vnam soliditatis gratiam collocauit. De hoc lapide prophete: de hoc apostoli: de hoc diuersi multa

Al. in

Ioh. j.

Al. non hz

Matth. j3

dixerūt. Angulus em̄ tractus est: ex greco sermone: id est: αγορου: quod latine dicit̄ genu. Hoc inflexū: speciem anguli cōformi qualitate restituit. Nam apud grecos originem sui nominis in deriuationib⁹ omnino custodit: vt tetragonus: pētagonus. et his silia. A domino† factus est hic: et est† mirabilis in oculis nostris. Ne lapidē istum saxeis mōtib⁹ putares excisum: in salutē mundi factū dicit a domino. Sed dū memorat factū: natura hūanitatis ostendit̄: que τ creata esse monstrat̄. Sic τ apostolus ait: In similitudine hominū fact⁹: τ habitu inuētus vt homo. Et alibi: Qui factus est ei ex semine dauid scd̄m carnē. Iste quippe lapis qui ē fabricę decora copulatio: fibula parietū: in fundamētis ꝑpetua fortitudo: mirabilis est in oculis fideliū: qui nō solū eū corporaliter vidēt: verūetiā illuminata mēte cōspiciunt. Viderunt em̄ τ iudei: sed nō mirabilē: q₇ solā intuebant̄ carnē: quā videbāt esse cōmunē. Fideliū autē sensib⁹ qui eū filiū dei esse ꝓfessi sunt: mirabilis τ terribilis apparebat: sicut petro apostolo qui dixit: Tu es christus fili⁹ dei viui. Hec† dies quā fecit dominus: exultemus τ letemur in ea. O q̄ suauia verba sancta nobis ꝓbatur eructare credulitas. Nā licet de⁹ cunctos dies creauerit: singulariter tamen diē fecisse dicit̄: qui christi dn̄i natiuitate sacratus est. In quo merito exultari conuenit τ letari: qm̄ in eo τ diabolus ius ꝑdidit: τ salutē mūdus accepit. O domine saluum me fac: o dn̄e bene ꝓsperare. Interiectiones istę desideriū magnę petitionis ostēdunt: vt τ hinc de mūdi isti⁹ clade liberent̄: τ ibi prosperrima sorte ad dexterā collocent̄. Duo em̄ ista sunt: quę fidelis expetit christianus: vt τ hic eripiatur a peccatoꝝ morte: τ illic colloceт̄ in regę sempiterna. Nā istas afflictiones quas hic patiūtur: istos dolores quos hic amore dn̄i sustinent: ibi sine dubio ꝓsperant̄: quādo iā ad gaudia ęterna ꝑueniūt. Prosperari em̄ est aliquid asperū facere tranquillū: vt grata nobis fiant mala preterita: quę credimus in ęterna gaudia cōmutanda. Benedictus qui venit in nomine domini. Benediximus† vos de domo domini. Quarta sectio quę supest introitur: vbi de aduentu dn̄i suaue munus laudis offertur: τ subtiliter antichristi ꝑsumptio iniqua damnat̄. Hęc figura dicit̄ Emphasis: quę significat etiā id quod nō dic. Dicendo em̄: Benedict⁹ qui venit in nomine dn̄i: illū cōstat esse maledictū: qui in suo nomine credit̄ esse vēturus. Et vt christum omnipotentē dn̄m esse cognosceres: dicit eū venisse in nomine dn̄i: ne aliquid de ipso carnaliter mens hūana sentiret. Hoc etiam τ euāgelij textus ostendit dicens: Ego veni in nomine patris mei: τ nō accepistis me: Si alius venerit in nomie suo: illū accipietis. Sequit̄. Benediximus vos de domo dn̄i. Ab illo populo fideli quē ꝑfati sumus: hoc dicit̄ reliquis christianis: quasi sacerdotali dignitate subuecti loquūtur ad plebē: ostēdentes dn̄i benedictionē deuotę plebi ꝑ antistites salubriter dari. Et ne hoc dubitāter acciperes dic: De domo domini: id est: de ecclesia catholica: vnde salutare baptisma venit: vn̄ cōmunicatio sancta ꝓcedit: vnde olei sacrati vnctione mundamur: vnde omnis deniq₃ benedictio vera ꝑstatur. Deus domin⁹ τ illuxit nobis. Constituite diē solēnem in† ꝯfrequentationibus: vsq₃ ad cornu altaris. Cū dicit: Deus dn̄s: ad superiora respondet: vt sic intelligas: Benediximus vos de domo dn̄i: imo nō nos: sed deus domin⁹. Ipse em̄ benedicit ore sanctoꝝ: τ lucescit nobis: quādo nos a peccatorū obscuritatibus alienat. Sequit̄. Constituite diē solēnem in cōfrequētationib⁹ vsq₃ ad cornu altaris. Istud iam dicit̄ benedictis: qui poterāt dies festos celebrare solenniter. Constituite dicit: id est: deliberata custodite sententia. Diem solēnem: qui honore dn̄i τ sanctorū cōfessione sacratus est. In cōfrequentationib⁹: id est: ꝓcessionib⁹ crebris: quas populi turba cōdensat: et reddit celeberrimas deuotione festiua. Quod vero addidit: Usq₃ ad cornu altaris: ꝓhibent̄ aliqui forsitan quod multi in vsu est audita euāgelij lectione discedere. Nō em̄ ad cornu altaris accedūt: qui communicationis gratia nō replentur. Hoc de isto altari visuali: vt mihi videt̄: cōpetēter accipim⁹: qd̄ corp⁹ τ sanguinē dn̄i solēni no

Marginalia: Al. factū est istud; Al. mirabile; Phil. 2; Ro. j; Matth. 16; Al. est; Al. vobis; Jo. 5; Al. in

bis frequētatiōe largit̄. Illud vero altare est: ante conspectū dñi: vbi purificatis animis p cōtemplationē sanctā iubemur accedere: vt in hac actuali solēnitate illud semper debeam⁹ inspicere: sicut iā in .xlij. psalmo cōstat expositū: vbi ait: Et introibo ad altare dei: ad deū q̄ letificat iuuentutē meam. Cornu vero: significat ptātē: quā sanctū altare habere manifestū est. **Deus me⁹ es tu ꝛ cōfitebor tibi: de⁹ me⁹ es tu ꝛ exaltabo te.** Ecce bñ veritas ista ꝓfessionis iterat̄: vt dñm nostrū dicam⁹ esse: quē pura mēte nō desinim⁹ adorare. In pmo em̄ comate dicit: Confitebor tibi: qd̄ ad gratiarū ptinet actionē. In scdo: Exaltabo te: qꝛ ꝑdicationib⁹ beatoꝝ p cunctas gentes exaltat̄ dñs christ⁹: qui reddit bonū ꝓ malo: qui inimicos dū possit extinguere patiēter expectat: ꝛ cōuersis talia reddit q̄lia sanctis suis miscdia gratuita cōpromisit. **Cōfitebor tibi dñe: qm̄ exaudisti me: ꝛ factus es mihi in salutē.** Hic q̄dē versus: qm̄ repetit⁹ ē: iam superi⁹ i tertia parte ꝓbat̄ exposit⁹: h̄ tñ breuit̄ edicimus: vt hanc ꝯfessionē letissimā post pcepta bñficia fusam intelligere debeam⁹: sicut nos cōmonuit ꝛ titulus Alleluia. **Cōfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ in seculū miscdia eius.** Et hic q̄ꝫ versus in capite psalmi ꝓbat̄ esse iam dictus: vt sicut a christo fecit initiū: ita ipsi cōcordare videat̄ ꝛ finis. Ipse em̄ in apocalypsi dicit: Ego sū alpha ꝛ o. Merito ḡ ꝛ in capite ꝯfessio posita est: ꝛ in fine repetita: qꝛ in oī vita nr̄a ipsam nos oportet assumere: ꝛ in ipsi⁹ delectatione finire.

Conclusio.

Recordemur hunc psalmū nō incassum: velut q̄busdā fulgoreis colorib⁹ esse cōtextū. In capite em̄ q̄ttuor versus vnifines iposuit: ꝛ iterū in fine primū versum psalmi decora iteratiōe geminauit: atq̄ꝫ iterū quē vicesimūpmū posuit: eūdem pene vltimū repetijt: vt q̄si vestis illa pōtificis: aureis quibusdā filis: et vermiculata pulchritudine cōtexta fulgeret. Illa em̄ i fimbrijs habuit tintinnabula: ista i fine eadē retinniūt: q̄ in capite dicta sonuerūt. Pontifex igit̄ qñ ingrediebat̄ sancta sanctoꝝ: habebat hāc vestē: vt antistitis reuerēdi nullaten⁹ ignoraret̄ aduēt⁹: cū etiā tacit⁹ vocalis incederet. Iste sic decora varietate disposit⁹ est: vt ꝑconia sancte incarnationis pulcherrimis q̄busdā sentiant̄ indicijs. Cooperiat nos pie rex ista vestis eloquij tui: ꝛ hoc resonēt te ꝑstante actus nostri: qd̄ tua dñe ꝑcepta iusserit. Meminerimus aūt hunc psalmū quintū eē eorū: qui de pmo aduētu dñi mirabili narratione ꝓlati sūt: q̄nq̄ꝫ fortasse panib⁹ cōparandi: qui esuriē obseruantiū populoꝝ: copijs celestib⁹ expleuerūt.

Explicit expositio in psalmū. CXVII

Incipit expositio in psalmū. CXVIII

Alleluia.

Festiuo psalmo ꝛ diuinaꝝ rerū virtute plenissimo: desiderabile Alleluia ꝑmittit̄: vt meritū diuini carminis honore tituli possit aḡsci. Est em̄ altissim⁹ ꝓfunditate sensuū: ꝛ ꝯtextus quasi similiū repetitōe verboꝝ: mō ꝓfitendo qd̄ accepit: mō iteꝝ eadē sperādo que meruit. Qui more nobiliū fluuiorū: lenis ire cōspicitur: cū nimis ꝓfundus esse noscat̄: quē tñ oportet iuuāte deo instituti nostri mēsura pcurrere: ne q̄ nos hacten⁹ cōstrinxim⁹: subita inundatiōe fundamur. Et etiā hebreis elemētis ad rudes ꝛ docibiles in schola christi ꝑpos instruēdos tali ordine depict⁹: vt versū quē pma littera sortita fuerit: eadē ꝛ in septē subsequētib⁹ affigat̄: sacramētū illud forsitan in cordis circūcisione designās. Sic iste psalm⁹ in sua lingua p singulas litteras octonis v̄sib⁹ gregatim decurrens sibi vndiq̄ꝫ collat⁹ partiū eq̄litate finitus est: qd̄ nos dicim⁹ ꝛ diuisiōis causa positū: ꝛ vt pfectū numerū possit indicare iustoꝝ. Istis em̄ lr̄is ꝛ hebrea sapiētia discit̄: ꝛ diuinoꝝ libroꝝ sacrat⁹ numer⁹ continet̄. Has em̄ lr̄as significatōes suas habere: beato hieronymo testāte cognouim⁹: qd̄ nūc repetere videt̄ esse supfluū: cū sit iā alteri⁹ labore collectū. Hūc aūt psalmū: et. c. xliiij ꝛ deuteronomij canticū: ioseph⁹ refert elegiaco metro esse cōpositos.

Diuisio psalmi.

Psalmū istum moralē hebreas litterās ad sui numeri diuisiones illustrabiles nō incōgrue dicimus cōtulisse: in quo sibi octonos versus: vt sup memoratū est: singule vendicātes: cunctū

carmē pulcherrima parilitate describūt: q̄ nulla pmixtione ꝯfundit: sed nouitates rerū mutatis sibi litteris explicat. Per totuꝫ itaqꝫ psalmū: vniūsalis sanctoꝝ chorꝰ eloquit: qui ab initio mūdi: siue fuerunt: siue sūt: siue futuri esse credunt: inter quos reperiunt apostoli: pphete: martyres: cōfessores: ecclīastici ordines: ꝛ omnes qui sancta dn̄o integritate famulant: genus electū: regale sacerdotiū: gens sancta: ꝑplus acquisitionis: ab origine generis hūani vsqꝫ ad finē seculi colligendus. Sed q̄uis hoꝝ sit innumera multitudo: vnꝰ tamē vbiqꝫ introducit ad loquēdū: vt virtꝰ vnitatis in ecclesia cōcordi possit agnosci. Nunc videamꝰ que in hoc celesti paradiso spiritualia poma nascant.

j. Pe. 2

Expositio psalmi.

Beati immaculati Aleph. in via: qui ambulant in lege dn̄i. Cū omniū desideria nominis istius ardore rapiant: nec quisqꝫ possit reperiri q̄ nolit p̄mia beatitudinis adipisci: cōgruū fuit viros sanctos votis ꝓbabilibꝰ iter ostēdere: ne mens cōfusa mortaliū ignorata via possit errare. Nā ꝛ illi beatos se estimant: qui seculi ambitionibꝰ eludunt. Sed ne aliquid tale putaret eligendū: primū posuit plurali numero: Immaclati: vt de fidelibꝰ h: nō de xp̄o debuisset aduerti. Ille em̄ solus naturaliter imaculatꝰ est: q̄ peccata nō habuit. Sancti em̄ imaculati fiunt: quādo indulgētie munera ꝯsequunt: sicut ꝓpheta in quinq̄gesimo psalmo dic: Lauabis me: ꝛ sup niuē dealbabor. Sequitur. In via: id est: in ipso dn̄o saluatore: q̄ dixit: Ego sum via: veritas ꝛ vita. Ibi em̄ ambulare iustoꝝ est: nō pedibꝰ corporeis: sed gressibus ꝓbabilis actionis. Nā vt aduerteres: nō eum illā viā dixisse in qua possit errari: subiūxit: Qui ambulant in lege: id est: qui aut non peccant: aut p gratiam celestem digna sibi satisfactione ꝓspiciūt. Nec illud vacat qd̄ dicit: In lege dn̄i. Est em̄ ꝛ lex peccati: sicut apl̄us ait: Video aliam legē in mēbris meis repugnātē legi mētis mee: ꝛ captiuū me ducentē in lege peccati. Et ideo additū ē: Dn̄i: vt eā discerneret a lege peccati. Beati qui scrutantur testimonia eius: in toto corde exquirūt eum. Superiori adhuc sensus

Ps. 50

Job. 14

Ro. 7

est ꝛ ista sentētia. Nā licet beati sint imaculati qui ambulant in via: id est: in ipso dn̄o saluatore: ꝛ in lege eius deuota mēte gradiunt: additū est tamen illis virtutibꝰ: Qui scrutant testimonia eius. Et que sit ipa ꝑscrutatio: subsequēter aperit: id est: qui in toto corde suo dn̄m exq̄rere maluerūt. Vident em̄ ꝑscrutari testimonia eius ꝛ tergiuersatores heretici: sed toto corde suū dominū nō requirūt: qm̄ p humanas versutias affectant nouas inuenire calūnias. Totum em̄ cor suū ad scripturas sanctas merito posuisse nō dicit: qui ad falsitatis ambitū plectibili errore transfert. Unde sanctꝰ Primasius iustinianopoleos: disertꝰ antistes: sub titulo qd̄ hereticū facit: librū vnū ꝯscripsisse dinoscit. Nec illi videt totū cor suū ad dn̄i testimonia posuisse: qui neglecta disciplina mādatoꝝ eius: mūdana gaudia cōcupiscunt. Et vide ordinē sancte veracisqꝫ doctrine. Prius dicit: beatos esse q̄ ambulāt in lege dn̄i: deinde: qui scrutātur sacrarū testimonia litterarū: q2 nō est dignus ista pquirere: nisi qui se ꝓbabili cognoscit actōe tractare. Utrasqꝫ vero sentētias tertia spēs definitiōis amplectit: que grece Peotes: latine qualitatiua dicit. Beatꝰ em̄ vir q̄ sit: p actuū suoꝝ hic ostendit qualitatē. Nō em̄ qui operant iniquitatē: in vijs eiꝰ ambulauerūt. Cū iohānis apl̄i veracia verba sint: Si dixerimꝰ q2 peccatū nō habemꝰ: nosipsos sedicimꝰ: ꝛ veritas in nobis nō est: vident nec sancti in vijs eiꝰ ambulare: q̄s cognoscimꝰ habere peccata. Uerū hec q̄stio: veritatis ipsiꝰ voce dissoluit. Sūt em̄ illicita desideria: q̄ originalis pcti necessitate cōmittimꝰ: sed in eis cōsensu animi nō tenemur. In istis mēs beata nō ambulat: que dono dn̄i cordis ꝓbitate supant. Ut: verbi gratia: repēte pulchrū aliquid cōcupiscere: cibū desiderāter expetere: bonis odoribꝰ cōmoueri: iniqua subito suggestiōe ꝯfundi. ꝛ his similia: que oratione sancta: ꝛ crucis signaculo destruunt. Ita fit vt ꝛ peccata sancti suggestiōe carnis habeāt: ꝛ tū dum eis mīme relaxatur effectus: ea nō operari veraciter estimētur. Hec em̄ pauli apostoli testimonijs euidentius approbātur. Ambulauit in vijs domini: quando dicebat: Bonum certamen

j. Jo.

2. Ti.

certaui:cursum ꝯsummaui. ⁊ reliqua. Peccatum autē non voluntariū̄ faciebat: quādo clamabat: Nō em̄ qđ volo bonū hoc facio: sed qđ nolo malū hoc ago. Sequit̄ eiꝰ expositio: que omnē neuū dubitatiōis abstergit. Si hoc qđ nolo inquit illud facio: iam nō ego operor illud: sed qđ habitat in me peccatū. Uides tm̄ illos accusatos: q̄ operationibꝰ peccatoꝝ nefanda delectatione cōsentiūt. Quapropter merito dicunt̄ in vijs dn̄i nō ambulare: qui operant̄ iniq̄tatē. Operatio em̄ iniquitatis est ꝯsensus maloꝝ: qui tamē a sanctorū cordibꝰ dono dn̄i ꝓbatur alienꝰ. Nā ⁊ ipse apl's hoc monet: Nō ḡ regnet peccatū in vestro mortali corpore ad obediendū desiderijs eiꝰ: nec exhibeatis mēbra vestra arma iniq̄tatis peccato. Et salomon: Post cōcupiscētias cordis tui ne abieris. Obedientiā ergo peccati vetuit: nō suggestiōes: quas caro ꝓprijs viribꝰ vitare nō ꝙualet. Respiciamus aūt cur hic: vias: plurali numero posuit: ⁊ superius singulariter dixit: Beati imaculati in via. Ibi significat dn̄m saluatorē: qui certa via est ad patrē venientiū: sicut ipse dixit: Nemo vadit ad patrē nisi ꝑ me. Nā qđ hic dixit: In vijs: designat ꝓphetas ⁊ apostolos: vel quicūq; populū vera p̄dicatiōe docuerūt. **Tu mandasti: mandata tua custodiri nimis.** Dixerat beatū esse cui hec talia suffragant̄: vt sit imaculatꝰ: ambulet in lege dn̄i: scrutet̄ testimonia eiꝰ: ⁊ quod est pfectissimū viuēdi genus in toto corde exquirat dn̄m. Et ne hec tanta negligenda viderent̄: sequit̄ iussionis dn̄ice veneranda p̄ceptio: vt mādata eiꝰ nō solū sedule: sed ⁊ nimie requirant̄. Nimiꝰ em̄ dictus est: in nulla re dubiꝰ: qui ꝓposite rei intentus semꝑ assistit. Ubi est sentētia gentiliū toto orbe celebrata: Ne q̄d nimis? Ecce nimiū nobis a v̄itate p̄cipit̄: Ecce a moderatore rerū omniū sine defectu aliq̄d fieri debere sancit̄. Istud em̄ nimis: significat multū atq; infinitū: sicut ⁊ in alio psalmo dicit: Nimis ꝓfunde facte sunt cogitatōes tue. Et alibi: Nimis exaltatꝰ es suꝑ omnes deos. Siue mādata dn̄i nimiū custodire p̄cipimur: qm̄ ipsi quoq; saluti nostre corporee ea p̄ferre debere censemur. Quapropter vires nostre possibilitatis excedere: diuina militia est: q2 totum ibi nimiū decet: qm̄ ⁊ illud infinitū est: qđ nobis tribui postulamꝰ. Perquirēda ē quoq; nominū istorū distincta cognitio: ne quis ea credat eē cōfusa. In priori versu: dixit: Legem dn̄i. Lex aūt dn̄i est: sicut apl's ait: vmbra futurorū: quā nō decet ad litterā: sed spirituali ordine custodiri. Ut: verbi gratia: lex sacrificiorū: obseruātia noue lune: ritus circūcisionis. ⁊ cetera huiuscemodi: que typū magis q̄ speciē certū est habuisse veritatis. Secūdo v̄su ponit: Testimonia. Testimoniū est euidens ⁊ p̄finita cōditio: cuiꝰ statuto cōmoniti: res p̄teritas non possumꝰ obliuisci: vt in genesi ait iacob: Testimoniū erit nobis collis iste: ⁊ testimoniū erit lapis iste. Scriptū est etiam ⁊ in libro iesu naue: Duodecim lapides afferte de medio iordanis: vt sint hi in testimoniū filijs vestris. Sic nobis p̄cepta diuina testimonia sunt: qm̄ cōmonēt ne peccare debeamꝰ: sicut apostolus paulꝰ ait: Testificor corā deo: qui viuificat omnia: ⁊ iesu christo: ⁊ electorū angelorū: vt hec custodias. In p̄senti quoq; versu mandata posuit: que nō sunt vmbre futuroꝝ vt lex: sed p̄sentē habēt manifeste operationis effectū. Qđ dominꝰ in euāgelio absolute declarat dicens: Primū mandatū est: Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo: ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex tota virtute tua. ⁊c. Hoc em̄ sic vni dictum est: vt ab omnibꝰ debeat ⁊ ꝑ cūcta tēpora custodiri. Quapropter siue lex: siue testimonia: siue mādata dn̄i custodiant̄: ad btitudinis certū est munera ꝑueniri. Que verba cū p̄dictis diffinitionibꝰ suis mēte cōdenda sunt: q2 in ſb̄sequētibꝰ v̄sibꝰ frequēter ea posita reperimꝰ. **Utinā dirigant̄ vie mee: ad custodiendas iustificatiōes tuas.** Cum vitā superius beati viri euidēter exp̄sserit: nunc etiā ꝓfus fidelis bonorū sibi ꝓuentū votis intercedentibus postulauit. Utinā: verbum semꝑ optantis est: vt qđ nostris nō possumus viribus adipisci: diuina miscđia largiēte mereamur. Cū dicit: Dirigant̄ vie mee: ostendit eas quātū ad hūanā imbecillitatē ꝑtinet tortuosas. Uie mee: actus significāt: quos ī hac vita pagimus. Addidit: Ad custodiēdas iustificationes tuas. Hic iā qđ supius optauit:

Ro. 7 · Ro. 6 · Eccl. 18 · Jo. 14 · Ps. 91 · Ps. 96 · Col. 2 · Gen. 31 · Josue. 4 · j. Timoth. 5 · Matth. 22

aperuit. Ad custodiēdas enim iustificatiōes dñi nemo poterit puenire: nisi cui⁹ vię a domino dirigi cōprobant. Sed discutiamus: quid significēt iustificatiōes. Justificationes igit̄ dñi apud priscū pplm fuerūt multę atq̄ diuersę: vt sex annis tm̄ famulus seruiret hebrę⁹. Filius affectu ₇ disciplina pr̄is erudiret. Pater vt reuerēter in omnib⁹ haberet. Deus: vt sūmo timore ₇ amore coleret. Sacerdos honorabilis esset. Proxim⁹ vt tanq̄ ppria vtilitas amaret. ₇ his silia: que fieri sancta scriptura pcepit. Hec ḡ nequeūt custodiri: nisi misc̄dia dñi pbent attribui. Tunc nō cōfundar:† dñ respicio in omnia mādata tua. Causa reddit queadmodū possint iustificationes dñi iugiter seruari: id est: si mādata respiciantur vniuersa. Sed cū dicit: Oia: in nullo cōmonet esse peccandū: qm̄ scriptū est: Si quis de lege minimū nō fecerit: reus est toti⁹ legis. Respicere aūt: est mādata semp ante oculos habere ḡ iussa sunt: vt si quid tortū cōmittit: salutari emūdatiōe ptinus corrigat. Ceterū qui in mandata nō respicit: in quo erret modis oimodis ignorabit. Hanc q̄ similitudinē iacobus ponit apl's dicēs: Si quis auditor ē verbi ₇ nō factor: hic cōparabit viro cōsideranti vultū natiuitatis sue in speculo: cōsiderauit enim se et abijt: ₇ statim oblitus est q̄lis fuerit. Qui aūt pspexerit in legē pfectā ₇ pmāserit: nō auditor obliuiosus fact⁹: sed factor operis: hic beat⁹ in facto suo erit. Tales ḡ laudantur: a quorū cōspectu mādata dñi nō recedunt. Cōfitebor tibi† dñe in directione cordis: in eo q̄d didici iudicia iusticie tue. Confessio: hic significat laudē: quā decet pplm dicere beatorū. Directio cordis: est fidei catholicę sancta regula: q̄ eū cōfiteri nō pōt hereticorū distorta versutia. In eo q̄d dicit: Didici: indicat a beatis patrib⁹ sibi traditā disciplinā: non autē vt quidā faciūt: studio puersitatis inuentā. Judicia vero iusticię sunt: q̄ famulos suos liberare dignat a diabolica psecutione laborātes. Justificatōes tuas custodiā: nō me derelinquas vsq̄ quaq̄. Perfecta est ppositę beatitudinis decora cōstructio. Petit enim a dño: vt iustificationib⁹ cōcessis: dignet deuotū populū

Al. cū pspexero in oibus mādatis tuis

Jac. j

Al. nō bz

suo munere custodire. Justificationes enim q̄d significēt: in quarto versu supiore iā dictū est. Et qm̄ nouerat tēptationes diabolicas vndiq̄ circuire: vt legit: Aduersari⁹ vester sicut leo circuit querēs quem deuoret: petit se q̄q̄uersus deniq̄ custodiri: ne possit locū nocēdi hostilis atrocitas inuenire. Nūc videam⁹ quid littera secūda ptineat.

I.Pe.

In quo corrigit† iuuenior viā suā: in custodiendo sermones tuos. Beth. In prima littera partes beatitudinis fidelis ppl's indicauit: in quib⁹ se depcatus est custodiri. Nūc idē in secūda littera cōuersiōis tēpus ostendit: exponēs etiā in sermonib⁹ dñi q̄bus delectationib⁹ pfruat. Quapropt p figurā Erotesis: sub interrogatiōe pponit: In quo corrigit iuuenior viā suā? Etas electa est noui: nō veteris testamēti: qm̄ de seniori hoie in robusta sumus ętate reparati. Juuenior enim dicit veterib⁹ cōparat⁹: quia cōparatiu⁹ gradus frequēter vim obtinet positiui. Sz iste iuuenior queadmodū correxerit viā suā: sub sequēti respōsione cōfirmat: dicens: In custodiēdo sermones tuos: tunc sc3 cū euangelicā disciplinā ppl's christian⁹ accepit. Eo siquidē tēpore homo correct⁹ est: qm̄ vetere prauitate dānata: ad rectę fidei dona puenit. Custodit aūt fmones dñi: q̄ nō eos tm̄ memoria retinet: s̄ actionū pbitate restituit. In toto corde meo exquisiui te: ne repellas me a mandatis tuis. Hoc q̄ munus ē dñi q̄d eū se toto corde asserit exquisisse. Non enim quereret nisi inquisitus fuisset: sicut in esaia legit: Q̄d perierat requirā: ₇ q̄d errauerat reuocabo. In omni siq̄dē bono dñi gratia puenimur: ₇ vt eū velimus rogare: ipe se dignat infundere. Sequit. Ne repellas me a mādatis tuis: tanq̄ indignū bn̄ficijs suis: vt quē te fecisti toto corde petere: tu etiā digneris audire. Repellit enim a mādatis suis subdole se rogantes: sicut in alio psalmo legit: Virum sanguinū ₇ dolosum abominabit dñs. Et salomon dicit: Sanctus enim spūs disciplinę effugiet fictū: ₇ subtrahet se a cogitationib⁹ ḡ sunt sine intellectu. Rogat ḡ ne ab intelligētia legis diuię repellat sicut indign⁹: vt agnoscam⁹ hanc intelligentiā nō mereri nisi eos q̄ noscunt

Al. a ... centi...

toto corde depcari. In corde meo abscõdi eloquia tua: vt nõ peccē tibi. Cuʒ legam⁹ opam dñi esse p̄dicandā: sicut petrus in actib⁹ aploꝝ dicit: Nõ em̄ possumus q̄ vidimus ⁊ audiuim⁹ nõ loqui: Hic dicit in corde suo eloq̄a dñi ne peccaret abscondita. Sʒ vtrūq; verū est. Nā sicut decet fidelib⁹ ea oportune p̄dicari: sic nõ credentib⁹ oportet abscõdi: sicut in euāgelio dictū est: Ne dederitis sanctū canib⁹: neq; miseritis margaritas v̄ras añ porcos. Et ali⁹ psalm⁹ dicit: Posui ori meo custodiā: dū ɔsistit pctō: adūsū me: Obmutui ⁊ hūiliatus sum ⁊ silui a bonis: vt intelligamus pcti genus esse: obstinatis eloq̄a dñi p̄dicare. Vñ et paulus apl's dicit: Hereticū post p̄mā ⁊ scd̄aʒ correptionē deuita. ⁊c. Benedictus es dñe: doce me iustificationes tuas. Ne aliq̄s eruditionē sanctā ꝓpriȷs virib⁹ applicaret: p̄mittit: Bñdictus es dñe: id est: qui gratis p̄stas: q: in homine nõ potes iuenire q̄d eligas. Sʒ h̄ bñdictionē: laudē significat dñi. Naʒ cū nos deū benedicim⁹: ei⁹ facta laudam⁹: cū ille bñdicit: nos sanctificare dignat̃. Sequit̃. Doce me iustificatiões tuas. Cū sup̄ius dixerit: In corde meo abscondi eloquia tua: nūc dixit: Doce me iustificatiões tuas: q̄si nihil ante didicerit. Verū sanctę cõgregationi esuriēti sitientiq; iusticiā: nõ sufficit mādata dñi verbo didicisse: sed petebat vt ea factis potuisset ostendere: vbi nouerat plenitudinē se gratię repire. Dicitur ergo: Doce me iustificationes tuas: hoc est: p̄sta me facere vnde electos tuos iustificare consuesti. In labijs meis: ꝓnūciaui oīa iudicia oris tui. Chorus ille sanctoꝝ ꝓnūciasse se dicit iudicia oris dñi: q̄ locutus est p ꝓphetas ⁊ aplos suos: qñ ea labijs suis recēsuit: ⁊ ꝑ ꝑ̄lo p̄dicauit. Oīa iudicia: significat q̄ scripta vel dicta sūt. Ceteꝝ vniuersaliter nõ pōt ꝓnūciare: q̄d nulla noticia p̄ualet apprehēdi: sicut in alio psalmo dictū est. Iudicia tua abyssus multa. Apostolus q̄ testat̃: O altitudo diuitiarū sapientię ⁊ sciētię dei: q̄ inscrutabilia sunt iudicia ei⁹: ⁊ inuestigabiles vię ipsi⁹. Et ipse passione vicina dicit aplis: Nõ oīa dixi vobis. Quapropter figuralit̃: p parte dicit̃ totū: q̄d in scripturis diuinis frequēter cõstat effectū. In via testimonioꝝ tuoꝝ delectat⁹ sum: sicut in oībus diuitijs. Via testimonioꝝ: est dñs xp̄s: q̄ñ de ipso loquētia ad ipm̄ ducūt: via certa: iter infatigabile: q̄stuosus labor: vbi q̄squis ꝑuenerit: iestimabiliū diuitiarū delectatiõe mulcet̃. Et intuendū q̄d sequitur. Sicut in oībus diuitijs. Hic diuitias sp̄uales debemus accipe: de quib⁹ apl's ait: Qm̄ in oib⁹ diuites facti estis in ipso: in omni verbo et in omni sciētia: sicut testimoniū xp̄i confirmatū est in vobis. Ceterū cohors scīā seculares diuitias nõ poterat testimonijs dñi cõparare: q̄s ipsa velut sordes aliquas cognoscit̃ abiecisse. In mādatis tuis exercebor: ⁊ cõsiderabo vias tuas. Eccl'iasticę disciplinę ordo seruat⁹ est. Pri⁹ em̄ fuit vt exercerẽt in mādatis diuinis: id est: frequēti operatõe vsū rerū necessariaꝝ assiduo labore ꝑagere: ⁊ sic ad itellect⁹ ei⁹ penetralia ꝑuenire. Nemo em̄ meret̃ tm̄ secretū ɔspicē: nisi cui datū fuerit bona ɔuersatiõe cęlestib⁹ se bñficijs ꝓximare. Et nota q̄d exercitatio in scripturi diuinis plerūq; in bono ponit̃. In tuis iustificationib⁹ meditabor: nõ obliuiscar sermones tuos. Obliuio: nõ natura nobis venit: sed ab originalis pcti infirmitate descēdit. Huic remedialis opposita est meditatio: ne memorię culmen obliuio nefanda destrueret. Meditari em̄ se dicit iustificationes dñi: ne possit q̄d retinere expetit obliuisci. Nouerat em̄ quo vitio mēs hūana p̄meret̃: ⁊ ɔtra hoc auxiliū repit: vñ obliuio violenta debuisset excludi. Respice quēadmodū diuersis causis ꝓpria v̄ba subiūcta sunt. In sup̄iori q̄ppe versu: In mandatis tuis exercebor: dixit: vbi parte opus est actuali. Mādata em̄ sunt dñi: Nõ męchaberis: Non falsū testimoniū dixeris. ⁊c. Hec em̄ oportuit nõ tm̄ audire: sed facere: Ideoq; posuit: Exercebor. Hic aūt: Iustificatiões dicit meditabor. Iustificatiões q̄ppe dictę sunt: sicut sup̄ius expositū ē: Hebręū puerū nõ amplius q̄ sex annis debere seruire: ad significātiā beati ꝑ̄li: qui in hoc seculo seruit: vt in illa resurrectiõe a cūcta obnoxietate liberẽt. Hoc q̄ q: fuit in enigmate cõstitutū: Meditabor dixit: vt frequēs iteratio intellectū futurę rei euidēti⁹ aperiret.

O

Act. 4 · Math. 7 · Ps. 38 · Tit. 3 · Ps. 35 · Ro. 11 · i. Cor. 1 · Exo. 20

R. viuifica me

R Etribue seruo tuo: Simel. † viuã ꝛ custodiã sermones tuos. Uenit ad tertiã litterã: in q̃ humanã indigentiã ꝯfitetur: ꝛ gratiã dñi p cuncta cõmendat. Increpatos asserit supbos: qui fideles dñi iniqs motib⁹ ꝑsequũtur. Retribue siquidẽ dicit: nõ meritis reddere: sed iterũ da: vt qui ꝗstitisti petitiõis affectũ: effectũ quoq; postulatõis attribuas. Deniq; hunc sensũ declarat sermo subiũctus cũ dicit: Seruo tuo. Seru⁹ eñi christi dici nõ põt: nisi q̃ nõ suis meritis: sed diuinę gratię reputat: qđ boni aliqđ fecisse cognoscit. Dñi aũt custodire mãdata: reuera viuẽtis est. Cõtra: mortu⁹ iure dicit: q̃ inobediẽs approbat: sicut in euãgelio de infidelibus legit. Sine mortuos sepelire mortuos suos. Sepelire eñi mortuos viuẽtiũ erat: ꝫ q; infideles videbant: recte mortuos appellatos esse cognoscim⁹. Et aduerte cõfessionẽ sctã: sic se iudicauit eẽ victurũ: si potuisset dñi custodire sermões. Merito: qm̃ qui eos custodit: ab ipsis sine dubio custoditur: ꝛ mors ei nõ dñabitur: q̃ in impiorũ depopulatiõe grassat.

Luc. 9

Reuela oculos meos: ꝛ cõsiderabo mirabilia de lege tua. In hoc versu infirmitas humanitatis: ꝛ bñficiũ supnę maiestatis exponitur. Reuelare eñi dictũ est: remouere velũ. Quodã eñi operimẽto ignorãtię interior aspect⁹ obducit: ꝛ nisi miscdia ipsi⁹ fuerit hoc velamẽ ablatũ: scripturas sanctas lumine cordis nõ possum⁹ intueri. Petit ꝗ auferri sibi imperitię cęcitatẽ: vt illuminatus gratia diuina queat dñi videre miracula. Quę sũt aũt ista miracula: ipse testat dicens: De lege tua. Supi⁹ diximus legẽ: vmbrã fuisse futurorũ: quę significantiã venturę plenitudinis cõtinebat. Immolabat q̃ppe pascali festiuitate agnus imaculatus: qđ christũ dñm significabat occidi. Sacerdos veste pulcherrima ꝛ coruscabili tegebat: vt futuri põtificis ꝛ cęlestis regis indicia nũciaret. Promissiones q̃ dñi fuerũt: vt israelitic⁹ ꝑplus in terrã pduceret fluentẽ lac ꝛ mel: qđ ad illud futurũ seculũ ptinere nõ dubiũ ẽ: vbi sũmę btitudĩs gaudia copiosa dulcescũt. Rogat ꝗ ꝑplus ille sanctorũ: vt reuelato corde ista ꝯsideret: q̃ supducto velamine nõ poterat intueri.

ET

Incola ego sum † apud te in terra: nõ abscondas a me mandata tua. In hac terra iusti sũt incolę: qui ꝓpriã in mũdo nõ habent mansionẽ. Corpore siquidẽ in terra positi sunt: in cęlis aũt ꝓbabili cõuersatione cõsistũt: sicut apl's dicit: Cõuersatio aũt nostra in cęlis est. Et merito hic dicuntur incolę: quib⁹ in aliena patria null⁹ affectus est: sed ad tẽpus terrã sui corporis colũt. Nõ eñi erat ille diues incola: q̃ horrea cõstruebat: ꝛ longeuitatẽ vitę suę in multa cõgregatiõe posuerat. Sed isti sũt vere incolę: qui thesaurũ suũ in cęlo reponunt: vt cor eoꝝ futurã patriã semp affectet. Petit ergo fidelis ꝑplus mandatoꝝ dñi ꝯsciũ se fieri: q; nõ deprehendit in babylonee parte cõuersari. Illius eñi põt scire quisq; votũ: cui ꝛ famulari velle cognoscitur. Mãdata eñi esse dixim⁹: Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo: ꝛ ex tota aĩa tua. ꝛc. Hęc petit nõ a se abscõdi: id est: sbtrahi atq; denegari: vnde salutẽ aĩę suę nouerat esse venturã. Rogat ergo vt ei nullaten⁹ celent: que pctõribus ꝓbant absconsa: q̃uis generalit ꝓnũciata eẽ videant.

Cõcupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas: in omni tẽpore. Cõcupiscẽtia in malo ꝛ in bono ponit. In malo: Nõ cõcupisces rẽ ꝓximi tui. In bono: Cõcupiscentia sapiẽtię pducit ad regnũ. Ita ꝛ hic positũ est: Cõcupiuit aĩa mea desiderare iustificatiões tuas. Uiolẽta res: ꝛ in vtraq; parte fortissima. Nõ eñi facile labit: qđ ꝯcupiscẽtię radicib⁹ alligat. Nã vt ipsã vim sermonis potuisset ostẽdere: adiecit: In omni tẽpore: vt huic se desiderio nulla intmissio: nullũ tẽpus valuisset obsistere. Potest eñi ꝛ infidelis ad tẽpus rẽ bonã cõcupiscere: sed hoc pfectis desiderijs ꝑplus sanctus attribuit: qđ omni tẽpore cõcupiuit. Hoc ẽ eñi cõcupiscere: qđ desiderare. Nemo enim desiderat nisi q̃ cõcupiscit: nec iterũ cõcupiscit nisi q̃ desiderat. Quapropter plenissimã voluntatem: indicat geminata ꝓfessio.

Increpasti supbos: maledicti q̃ declinãt a mãdatis tuis. Cũ sint hominũ innumera crimina: supbos hic asserit icrepatos: q̃ deo semp ꝓbant odibiles. Supbia est eñi: p quã angel⁹ cecidit: p quã adã de naturę suę dignitate deiect⁹ est. Nã

sicut hũilitas omniũ pax ꝓbat esse virtu-
tũ: ita supbia vitiorũ mater esse dinoscit.
De ipsis eñ scriptũ est: Supbis de⁹ resistit: 4
humilib⁹ aũt dat gratiã. Increpare eñ di-
cim⁹: q̃si de taciturnitate crepare: ⁊ in mor-
dacia dicta ꝓsilire. Qd de⁹ p scripturas di-
uinas freq̃ter facit: cũ terrorẽ eis sue idi-
gnatiõis ostẽdit. Sequit generalis ⁊ abso-
luta sentẽtia: maledictos esse q̃ ei⁹ tẽptant
mandata declinare. Nã vt ꝓcepta dñi nõ
cõpleat hũana fragilitas: leuius malũ est:
istud vero nefariũ est p supbiã declinare:
vñ animã suã a peccatoꝝ nexib⁹ possit eri-
pere. Nã ⁊ illũ adã qui declinauit mãdata
dñi cõstat esse maledictũ: hodieq; maledic-
ti sunt qui sibi scelere polluunt. Mandata
eñ q̃ sint: iã sunt dicta supius. **Aufer a
me opprobriũ ⁊ cõtemptũ: q2 testi
monia tua exquisiui.** Ecce de illo cho-
ro sanctoꝝ ⁊ martyrũ verba sonuerũt: qui
diuersis penis subacti: supbis ⁊ improbis
opprobrio ⁊ cõtemptui esse videbant: nũc
rogãt vt manifestatione miscdie dñi eoꝝ
derisio ⁊ vilitas auferat: qd ⁊ in alio psal-
mo legitur: vbi ait: Quia multũ repleti su- 2
mus ɔtemptiõe: ⁊ multũ repleta est anima
nostra opprobriũ abundantiũ ⁊ despectio
supbis. Testimonia vero diuia exq̃sierũt:
vt talia paterent: qñ ɔstat esse ꝓceptũ: Be-
ati q̃ psecutionẽ patiunt ꝓpt iusticiã: qm̃ 5
ipsoꝝ est regnũ celorũ. Sed diligẽtius in-
tuendũ est: quare a se petãt martyres op-
probria remoueri: vñ se nouerãt dñi mune
re coronari? Sed hec oratio ꝓ psecutorib⁹
fundit: vt dũ cõuersi fuerint ad dñm: mar-
tyrib⁹ tollat opprobriũ: qñ ⁊ illi ipsã religio
nẽ coluerint: quã in alijs psequẽdã esse pu-
tauerũt: qd ꝓstante dño frequẽter factũ eẽ
cognouim⁹. **Etẽi sederunt princi-
pes ⁊ aduersũ me loquebant: ser-
uus aũt tuus exercebat in tuis iu-
stificationib⁹.** Auditũ se a principibus
martyrũ chor⁹ exponit: q̃ iudiciario more
residẽtes de innocẽtiũ pditione tractabãt.
Et qd graui⁹ terrere potuisset: ipsi erant ac
cusatores ⁊ iudices. Se vero merito dicit
seruũ dñi: q̃ inter vite picula de eius iustifi
catione cogitabat: qd in illa vita receptur⁹
esset: q̃ in ista tẽporaliter grauissima susti-
nebat. Exercebat eñ ad ꝓfectũ suũ: ñ cru-
ciabat ad penã. Tales anime mundũ vice-
rũt: que sensũ doloris sui eterni ꝓmij cogi-
tationib⁹ molliebãt. **Nam ⁊ testimo
nia tua meditatio mea est: ⁊ cõsola
tio mea iustificatiões tue sũt.** Cõsiliũ
inuentũ est ɔtra malignantiũ ɔciliũ: vt ad-
uersũ iprobos furores dñi testimonia me-
ditata sufficerẽt. Eoꝝ quippe cogitatio q̃s-
libet mitigat dolores: nec timori relinquit
locũ q̃ in ꝓmissionib⁹ dñi iugiter occupat:
sicut dicit aplus: Timor nõ est in caritate:
sed pfecta dilectio foras mittit timorẽ. Cõ-
solationẽ vero suã esse ꝓfessus est dñi iusti
ficatiões: quas suis martyribus pollicet.
Cõsolamur eñ in afflictione ꝓsentiũ rerũ:
spe venientiũ ꝓmiorũ.

Al. ɔsiliũ meũ
Al. nõ hz
i. Joh. 4

Deleth.

**Adhesit pauimento aĩa mea:
viuifica me scd̃m verbũ tuũ.**
Ad quartã litterã venit fidele cõci
liũ: in qua se dicit corporali quidẽ necessita
te cõstrictũ: sed sola dñi pietate saluandũ:
petẽs vt ab eo vias iniquitatis admoueat:
qm̃ viã veritatis elegerat. Pulcherrimis
aũt allusiõib⁹ exponit hũana cõditio. Pa-
uimentũ est soli alicui⁹ in lenitatẽ maximã
ɔstructa soliditas: q̃ merito nostro corpori
cõparat: qm̃ ⁊ ipm sibi nitore leuigat. Ad-
hesisse se ergo dicit carni sue: qd vitioso eẽ
nõ dubiũ est. Anima eñ si adhereat corpo
ri /delictis fauet: si volũtate sit diuisa/ virtu
tibus. Quapropter merito se petebat per
verbũ: id est: p christũ dñm viuificari: q2 p
ɔsensum carnis se noscebat extingui. Sed
pscrutandũ est: quare illud cõciliũ beatorũ
qd supius dixerat: Seru⁹ aũt tu⁹ exerceba-
tur in tuis iustificationib⁹: hic cõfiteat ad-
hesisse pauimẽto aiam suã? Ut reuera itel-
ligamus q̃uis sancti gr̃a dñi pfruant: mul
taq; virtutũ varietate colluceãt: q̃diu sũt
in hac carne mortali: esse tñ vñ se depcent
absolui: sicut in euãgelio magister optim⁹
dicit. Postq̃ oia feceritis: dicite serui inuti- Luce. 17
les sumus: qd debuimus facere fecimus.
Et alibi scriptura dicit: Justus in pncipio Prouer. 18
sermonis accusator est sui. **Uias me-
as enunciaui ⁊ exaudisti me: doce
me iustificatiões tuas.** Qui se paui-
mento adhesisse ꝓfessi sunt: merito in ɔse-
quẽtibus sua peccata pdiderũt: ⁊ ideo se-
quit: Exaudisti me. Mira cõpensatio: stu-

penda vicissitudo: dño suo ꝓpria mala di-
cere: ⁊ ab eodē p̄mia saluti accipere. Quis
nō bonis talib⁹ incitet illi ad p̄miū cōfite-
ri: cui nō possis negare qd feceris? Perscru
tandū quoq; qd dixit: Doce me iustificati-
ones tuas: nō ad audiendū sed ad facien-
dū. Ille em̄ diuinarū rerū doct⁹ ostendit:
qui sibi credita fecisse monstrat. Siue pe-
tit vt illas iustificatiōes aduerteret: que p̄-
cepte figuraliter esse videbant. **Uiam iustificationū tuarū instrue me: et exercebor in mirabilib⁹ tuis.** Meri
rito cohors sancta iustificationū viā intel-
ligere querebat: que suas vias: id est: pec-
cata ꝑdiderat: q2 nisi illas dānem⁹: ad istā
ꝑuenire nō possumus. Instrue me: ad itel-
lectū ꝑtinet: vt aduerteret qd sepe iā dictū
est: quali mysterio post sex annos seru⁹ re-
laxaret hebreus: septim⁹ terre fruct⁹ peco-
ribus egentibusq; donaret: qd post annū
quinquagesimū quodlibet illud priori red
di dño iubebat. ⁊ his silia: que iustificatio-
nib⁹ dñi cōuenire monstrant. Hec em̄ meri
to desiderabat agnoscere: que future spei
nostre ꝓbant mysteria continere. Sequit.
Et exercebor in mirabilib⁹ tuis. Utiq; ex-
ercet sensu ⁊ prudētia singulari: qui dicta
dñi ad spiritualē significātiā trahit. Mira-
bilia vero ipsa vocat que superi⁹ dixit: iu-
stificatiōes. Prebent em̄ intellecta miracu
lum: qm̄ sic in presenti sunt posita: vt longe
futura significare videant. **Dormitauit anima mea p̄ tedio: cōfirma me in verbis tuis.** Post illā petitionē san-
ctā cognoscim⁹ eū fuisse dilatū: qm̄ animā
suā dicit dormitasse p̄ tedio: qd accidere so
let eis: qui longis expectationib⁹ differun-
tur: vt intelligerem⁹ p patiētie bonū diui-
num nobis venire p̄sidiū. Dormitat ḡ ani-
ma: qm̄ a sua intentione flaccescit: ⁊ in ociū
fessa remittit: dū ad illud qd intēdebat mi
nime ꝑuenire monstrat. Et vide: q2 dormi-
tauit posuit: nō dormiuit. Dormire em̄ ob-
liuiosi atq; socordis est: dormitare fessi ⁊ ex
pectātis. Quod verbū ⁊ alter psalmus edi
Ps. 131 cit: Si dedero somnū oculis meis: ⁊ palpe
Ps. 120 bris meis dormitationē. Et alibi: Ecce nō
dormitauit neq; obdormiet q custodit isra
el. Sed vt hunc quoq; defectū ab aīa fati-
gata remoueret: sequit: Cōfirma me in ver

bis tuis: quaten⁹ si adhuc expectatio diffe
renda erat: in verbis dñi fixa atq; imutabi
lis aīa ꝑmaneret. Cognoscimus em̄ tali re-
medio: quasuis moras: q̄uis tedia: quosli-
bet labores oīmodis ꝯsolandos: si legē do
mini frequēti iteratione meditemur. Hanc
aūt anime dormitationē: Cassian⁹ seruorū
dei optimus institutor: accidiā vocat: quā
magno studio monachis ꝑsuadet esse fugi
endā. **Uiam iniquitatis amoue a me: ⁊ in lege tua miserere mei.** Ad il
Aug. de lam cōtemplationē veritatis euectus: pe-
tit qd in isto seclo necessariū fuit: vt via in-
iquitatis: hoc est: diabol⁹ ab ei⁹ infestatio-
nib⁹ tolleret: ⁊ in lege dñi optatā misericor
Ro. 5 diā reperiret. Per legē siquidē nemo iusti-
ficabit: sicut ap̄lus dicit: Sciētes q2 nemo
iustificabit ex operib⁹ legis: sed ex fide iesu
Ibid. christi. Et iterū: Per legē em̄ cognitio pec-
cati. Iuste ḡ sibi petit misericordiā: vbi se p
legis vincula nō credebat absolui. **Uia veritatis elegi: iudicia tua nō sum oblitus.** Uia veritatis: dñs christus est:
Ioh. sicut ipse dicit: Ego sum via / veritas ⁊ vi-
ta. Elegisse se dicebat sanctissim⁹ chor⁹ cul
turā dñi saluatoris inter diuersas mūdi su-
perstitiōes: quib⁹ insipiēter mūdani ꝑpli ser
uiebāt. Eligere em̄ nō ē: nisi de multis vnū
legere. Sed videam⁹ quare se dic elegisse:
Ioh. cū dicat in euāgelio: Nō vos me elegistis:
sed ego elegi vos. Iure igit ꝑplus beatus
ista dicebat qui iā electus fuerat vt eligere
Ps. potuisset: sicut ⁊ alio loco dicit: Elegi abie-
ctus esse in domo dñi. Merito ergo se ob-
litū dñi nō dicebat esse iudicia: q tali electi-
one gaudebat. **Adhesi testimoniis tuis dñe: noli me cōfundere.** Ille q
se pauimēto pri⁹ adhesisse dixerat: nunc se
dñi testimoniis adhesisse commemorat: vt
ostēdat ꝓuectū se vite diuino munere ꝑce-
pisse. Sed qm̄ totū in diuia tuitiōe ꝯsistit:
rogat vt de munerib⁹ collatis nō cadat: ne
ad verecūdie cōfusa ꝑueniat. Nō em̄ se san
cta ꝯsciētia negligēti securitate remiserat:
sed magis qd acceperat hūilis amittere for
midabat. Sic em̄ confundi poterat: si ꝑde-
ret qd tenebat. **Uiā mandatorū tuorum cucurri: cū dilatares cor meum.** Uia ista q̄ multifarie dicit: q̄ diuer-
sa q̄litate tractat. Dixit em̄ supius: Uias

meas annũciaui. Deinde: Viã iustificationũ instrue me. Et iterũ: Viã iniquitatis amoue a me. Repetit: Viam veritatis elegi. Ad postremũ: Viã mandato tuo cucurri: vt siue bonę/siue malę vitę viaȝ dici oimodis instruamur. Veritatis ordinẽ seruans cucurrisse se dicit viã mandato: qm̃ cor suũ a dño asserit esse dilatatũ. Non em̃ potuisset vel ambulare vel currere: nisi cor eius in latitudine sciẽtię fuisset extensum. Nã cũ via mãdatorũ eius legat angusta: nisi dilatato corde nõ curriť. Anima em̃ qñ lumẽ veritatis acceperit: in multifarias agnitiões aperiť: ⁊ latior reddiť virtutibꝰ cognitis: quę ṗus fuerat angustata peccati. Bene aũt dixit: Cucurri: vt ostẽderet se ad fidem rectã velociter dñi munere puenisse. Cucurrit em̃ viã iustus: donec: sicut dicit apostolus: perueniat ad palmã supernę vocationis.

He.

Legem pone mihi dñe viã iustificationũ tuarũ: ⁊ exquirã eam sp. Ad quintã litterã plebs beata ꝓcessit: multis modis expetens vt in lege dñi eius debeat munere custodiri. Inqrendũ plane quã sibi legẽ petat populus iste cõstitui: qui supius dixit: Et in lege tua miserere mei. Illud dictũ est de veteri testamẽto: nunc aũt nouã legẽ postulat sibi debere poni veniẽte scȝ dño christo: vt illo aduentu sanctę incarnatiõis expletus: pfecto christianę fidei robore firmareť: sicut dictũ ẽ: De syõ exiuit lex: ⁊ ṽbũ dñi de hierusalẽ. Deniq̃ iugiter se eã dicit exquirere. Illud em̃ desiderio inardescente semp exquiriť: qđ venire magnis ṗcibus postulať. Da mihi intellectũ ⁊ scrutabor legem tuam: ⁊ custodiã illam in toto corde meo. Cõsiderãdũ est quid sibi velit qđ iterũ petit: quę ṗus se accepisse memorauit: id est: Viã mandatorũ tuorũ cucurri: scȝ q: dona dñi cõtinue sunt petẽda. Semp em̃ ṗstat: qui donata cõseruat: ⁊ ꝓbabili desiderio ꝯtinue petimus: qđ in nobis pmanere iugiter postulamꝰ. Ipse eniȝ pscrutatur hanc legẽ: cui intellectꝰ ṗstatur a dño. Et vt cõstantiã pię pfectionis ostenderet: eã se dicit in toto corde suo diuinitatis munere custodire: declarãs p vniuersas subtilesq̃ minutias omne bonũ ⁊ a dño tribui: ⁊ p ipm seruari: ⁊ eius gratia semp augeri. Et vide q̃ pulchro ordine cuncta descendant. Prius petit vt lex ei poneret: id est: noui testamẽti: q: veteris iam tenebat. Deinde vt legis ipsiꝰ intẽtionẽ cognoscere meruisset: quatenꝰ eã cordis integritate seruaret. Deduc me in semita mandatorum tuorũ: quia ipsã volui. Cum in quarta littera: cucurrisse se dicat viã mãdatorum: hic se in eandem deduci iterum postulauit. Sed mãdata ista noui testamẽti debemus accipe: vbi se pduci magnopere pcabať: qm̃ veteri testamẽti cucurrerat. Ita fit vt ⁊ fidei cõpleatur desiderata pfectio: ⁊ sancta scriptura nihil sibi cõtrariũ dixisse videať. Nã cũ dicit: Ipsam volui: noui testamẽti spiritualẽ gratiã ꝓbatur expetere: p quã se ad celorũ regna nouerat puenire. Inclina cor meũ in testimonia tua: ⁊ nõ in auariciam. Diligẽter verba ista tractãda sunt. Inclinari cor suum petit i testimonia dñi: vbi nõ p rapacẽ auariciã: sed p laudabilẽ humilitatẽ ṗstante dño puenitur. Inclinati em̃ melius ꝯspicimus quę ante oculos nostros esse monstranť. Nã illi qui erecti ⁊ vanitati supini sunt: nequaq̃ possunt subiecta oculis intueri. Addidit: Et nõ in auariciã. Sciens cohors illa sancto auariciã capacẽ esse vitio: hanc a se expetit amoueri: vt potuisset toto corde ad scripturas sacratissimas salubriter inclinari. Auaricia em̃: est tẽporaliũ rerum flagrans oĩno desideriũ: vnde et ṗmus homo peccauit: ⁊ suis posteris vitia incẽtiua dereliquit. Hinc ⁊ diabolus accusauit Job: dicens ꝓpter diuitias quas illi dederat nõ ꝓpter ipam ꝯtemplationẽ qua bonus est: ab eo dñm fuisse dilectũ. Quod sequẽs impugnauit euẽtus: qñ vir sanctꝰ in omnibꝰ aduersis dño gratias actitauit. Petit ergo ꝓplus beatus: vt hanc auariciã de corde eiꝰ amoueat: ⁊ ad testimonia dñi solo ꝓbitatis inuiteť affectu. Auerte oculos meos ne videãt vanitatẽ: in via tua viuifica me. Multi huiꝰ seculi prudentes cõtinentię se lege moderati sunt: vt hoim magis q̃ dñi iudicio cõplacerẽt. Sȝ isti operã suã vano studio pdiderũt: qm̃ scriptũ est: Ne faciatis iusticiã vestrã corã hominibꝰ. Vnde nũc plebs bea-

Job. I
Matth. 6

ta depcat: vt oculos cordis ei⁹ a tali ꝓpo-
sito dñs dignet auertere: ne ꝑuersa ɔsuetu-
dine mũdanis possit delectationib⁹ impli-
cari: qꝛ nos ⁊ ꝑ oculos peccare nõ dubium
est: dũ cõspectarũ rerũ ambitione traduci-
mur. Ab hac eñ se vanitate fieri deprecat
alienũ: qm̃ sciebat ide maximũ venire pec-
catũ. Hinc notant ⁊ illi q̃ diuersis spectacu
lis occupant: hinc qui mulierũ fędo amore
rapiunt: hinc qui alienarũ rerũ possessionẽ
improbe ɔcupiscũt. Sed huic petitioni ad-
dit ⁊ illa ꝑfectio: vt in via sua: id est: in do-
mino christo eũ viuificare dignet: i quo ve
re viuificat: qꝛ mors eius virtute superat.

Statue seruo tuo eloquiũ tuũ: in timore tuo. Statue dicit: stare fac: id est: infige: cõsolida atq; cõfirma: ne sanctũ eloquiũ fugaci obliuiõe dilabat: qđ in nostris semꝑ debet sensib⁹ stabiliter ꝑmanere. Cui rei bñ addidit: timorẽ: vt semꝑ oremus ne suscepta munera possim⁹ amittere: ⁊ graui⁹ sit dulcedinẽ didicisse quę pereat. Subiũxit: Tuo: q̃ ab humano timore lõge discret⁹ est. Iste eñ sic formidat vt diligat: sic querit vt nũq; desinat amare quẽ metu it. Et qꝛ plurimi eloquia dñi suscipiũt negligẽter: ⁊ tãq; fabulas inutiles audire declinãt: merito addidit: In timore tuo: vbi nec culpa cõquirit: nec ad desidię discrimina ꝑuenit.

Amputa opprobrium meũ qđ suspicatus sum: qꝛ iudicia tua iocũda. In hac sentẽtia maximũ vitiũ hũanitatꝭ exponit. Multi eñ in opprobriũ cadunt: aliter q̃ȝ habeat veritas suspicando: quã culpã a se desiderat amputari. Pro multis eñ malis sępe bonũ testimoniũ dam⁹: atq; iterũ de bonis mala dicim⁹ nesciẽtes: ⁊ necesse est verecundiã incurrat: qui ignorãs aliq̃d asseuerat. Suspitio eñ sepissime ꝓbatur incerta: q̃ viro nõ ɔuenit christião. Hęc ergo suspitio ducit ad opprobriũ: qđ ex peccato nascit. Iure ꝯ sibi quęrebat amputari: vnde reus poterat inueniri. Primo ɔfessus est infirmitatẽ suã: nunc dñi cognoscit laudare iudicia: cui⁹ verbuȝ verũ est firmaq; sentẽtia. Quapropt amator veritatis merito sibi iocundũ dñi dicebat esse decretũ: ꝑ quẽ se ⁊ requiẽ repire nouerat ⁊ coronã: sicut aplus dicit: Bonũ certamẽ certaui: cursum cõsũmaui: fidẽ seruaui: de reliquo reposita ẽ mihi corona iusticię.

2.Timoth.4

Ecce cõcupiui mãdata tua: in equitate tua viuifica me. Diuersa bñficia supius sibi cohors sancta tribui postulauit: sed in hoc versu cõsecutã se dicit plenitudinẽ gratiarũ: qꝛ cõcupiuerat mãdata dñi: quę verã prudentiã cõferunt ⁊ salutẽ. Petit aũt in ęquitate dñi se viuificari: qui adhuc supstes esse videbat: vt intelligam⁹ nõ esse veracissimã vitã: nisi quã dñs christus fuerit ꝓstare dignat⁹. Equitas aũt patris: verbũ caro factũ est: cui omne iudiciũ dedit: vt orbis terrarũ in ei⁹ examine iudicãdus assistat: sicut aplus dicit: Qui fact⁹ est sapiẽtia nobis a deo/ ⁊ iusticia/ ⁊ sanctificatio/ ⁊ redemptio.

j.Cor

Uau.

Et veniat sup me misericordia tua dñe: salutare tuũ secundũ eloquiũ tuũ. Ad sextaȝ litterã cõgregatio sancta ꝑuenit: in qua sibi postulat salutarẽ dñm debẽ ɔcedi: vt inimicos de tãta remuneratiõe cõfundat: ⁊ in lege dñi assidua meditatione ꝓficiat. Precat ergo vt supra eã dñs saluator adueniat: qui est miscđia pctõꝝ: ⁊ vita fideliũ. Et vt hanc miscđiam specialit ipm debuisses aduertere: secutũ est: Salutare tuũ. Reuera ꝑ quẽ salus gentib⁹ venit: q̃ mũdo egro tanti medicinã suę pietatis attribuit. Secũdũ eloquiũ tuũ dixit: id est: scđm ꝓmissionẽ tuã: quã ꝑ ꝓphetas cognosceris fuisse pollicit⁹.

Et respõdebo exprobrãtibus mihi verbũ: qꝛ speraui in sermonib⁹ tuis. Hęc nobis indicat absolute sentẽtia: cũ aduersantiũ fuerit obiecta versutia: qui tñ possunt recipe rationẽ: nõ nobis tacendũ: sed respõdendũ esse viriliter: ne sibi malignãtiũ ꝓsũptio supior eẽ videat. Exprobrãt eñ verbo: q̃ filiũ dicũt eẽ minorẽ: vel q̃ eũ carne passũ mime crediderũt: sicut dicit aplus: Si eñ cognouissent nũq; dñm glorię crucifixissent. His ꝓsumptionẽ dñi respondendũ est: q̃ doctrinã salutarẽ nõ ad reuerẽtiã audiũt: sed ad iniuriã poti⁹ exprobratiõis adducũt. Seq̃t. Quia speraui in sermonib⁹ tuis. Utiq; ideo dicit respõdendũ: qꝛ sperauit in sermonib⁹ dñi: q̃ dicit: Cũ veneritis añ ꝑncipes ⁊ ꝑtãtes nolite cogitare quõ aut quid loq̃mini: dabit eñ vob in illa hora q̃d loquamini: Nõ

j.

2

em̄ vos estis q̄ loquimini: sed sp̄us patris vestri qui loquit̄ in vobis. **Et ne aufe ras de ore meo verbū veritatis vsq̄quaq̄: quia in iudicijs tuis† speraui.** Rogat vt cōfessionē veritatis de ei⁹ ore nulle pene: nullus terror extorqueat: sed quelibet tormēta fuerint inflicta ī vna voce cōstantie pseueret: q: nō in virib⁹ humanis: sed in diuinis cognoscit̄ sperasse iudicijs. Sed cū dicit: Usq̄quaq̄: significat verbum veritatis ad tēpus aliquibus fuisse sublatū: vt petro apostolo cōtigit: qui ante galli cantū ter dn̄m negauit. Sed nō vsq̄quaq̄ ablatū est verbum veritatis de ore ipsi⁹: qn̄ culpā suā ⁊ fletib⁹ diluit: ⁊ sanguinis effusione mūdauit. Sequit̄: q̄re nō debeat de ore ipsi⁹ v̄itas pfessiōis auferri: Quia ī iudicijs tuis speraui. Judicia erāt dn̄i quod turbe martyrū diuersis cruciatibus agebant̄. Sed in his se magis spē gerere pfitetur: q: scriptū est: Flagellat omnē filiū quē recipit. Jniqui em̄ cū molestāt̄ desperant: sancti viri si affligātur spē magl sue dilectionis accipiūt. Hactenus littere isti⁹ versus habet oratiōnē. Subsequētes vero vsq̄ ad finē narratiōis ordine deprom̄utur. **Et custodiā legem tuā semper: in seculum ⁊ in seculum seculi.** Jste ⁊ alij versus vsq̄ ad finē littere: nō habet deprecationē: sed narrationē. Superi⁹ em̄ petijt vt acciperet: hic iā de pceptis beneficijs gratias agit. Custodire se legē domini semp affirmat: q: ī ipsa variari nefandū est. Sic em̄ custodire potest: si qd̄ superius dixit: nō auferat de ore ipsius veritatis verbū. Jnterdum: Semp: ponit̄ vsq̄ ad finem huius seculi. Sed hic cum dicit: Jn seculuz seculi: illam pennitatē significat que nō habet finē. Sed cū superi⁹ dixerim⁹: legem vmbrā fuisse futurorū: id est: imolare agnū immaculatū: octauo die ritū circūcisionis adhiberi: vel his silia: queādmodū in eternū legē se custodire dicit: cū nō solū post resurrectionē futurā necessaria nō sint ista: sed hic quoq̄ iā videant̄ abolita? Sz ibi alia lex erit dn̄i: quā se pmittit pplus custodire sanctissimus. Scit em̄ p hanc vmbram legis ad mysteriū eterne legis ascendi. Nouit etiā cōsuetudinē angelorū ⁊ potestatuz: dn̄m sine fine laudare. Scit sūme beatitudinis esse solēnitatē: iugit̄ dominū intueri. Scit deniq̄ fideliuz ibi esse leges: quas se pfessus est sine fine seruare. **Et ambulabā in latitudine: quia mandata tua exquisiui.** Jpsa est latitudo quā in quarta littera dixit: Uiam mandatorū tuorum cucurri cū dilatares cor meū: scientia sc3 multiplex atq̄ salutaris: quā ideo meruit: q: mandatorum intelligentiā requisiuit. Quā merito dicimus esse caritatē: de qua scriptū est: Caritas dei diffusa est ī cordibus nostris per spiritūsanctū qui datus est nobis. Cōtra: peccatorum corda in bonitate coangusta sunt: qd̄ tangit apostol⁹ cum dicit: Nō angustamini in nobis: angustamini aūt in viscerib⁹ vr̄is: q: dn̄i mēs coangusta: id est: polluta nō recipit: s̄ in latitudine mentis suscipit̄: a quo celū terraq̄ cōpletur. Patulū em̄ domiciliū debet eē: vt tantā mereat̄ recipere maiestatē. **Et loquebar† de testimonijs tuis in conspectu regū: ⁊ nō confundebar.** Loquebat̄ de testimonijs dn̄i: qm̄ petiuerat ⁊ acceperat: vt respōderet exprobrantib⁹ sibi verbū. Qua firmitate roborat⁹ ante reges seculi: qui poterāt elata potestate terrere: nō se dicit fuisse cōfusum: sed veritatē quā mente cōceperat intrepidis sermonib⁹ exercebat. Confundit̄ aūt ille: cui⁹ p ratiocinatione dicta vincunt̄. Ad verecundiā em̄ venire nō pōt: qui veritatis ipsi⁹ testimonio roborat̄. Nō em̄ ille sub qualibet necessitate negādus est: qui dicit: Qui me negauerit corā hominib⁹: negabo ⁊ ego eū corā patre meo qui est in celis. **Et meditabar in mādatis tuis: que dilexi† vehementer.** Hic ostēdit frequētate meditationis ardorē. Meditari em̄ mādata nō pōt: nisi q̄ ea assidua lectiōe cucurrerit. Et vt hāc frequētiā euidētius declararet: addidit: Que dilexi. Negligere em̄ nūq̄ pōt homo q̄ diligit. Sed ne hāc q̄ dilectionez tepidā forsitan estimares: addidit: Uehemēter: supra quā nulla pōt dilectio reperiri. Non em̄ vt alia dilectio mandatorum dn̄i mediocris esse pōt: nisi vehementer qd̄ hic expetit̄ diligat̄. Quapropter mādata dn̄i iure vehemēter dilexit: p q̄ in cordis latitudine fiducialiter ambulabat. **Et leuaui man⁹ meas ad mādata tua que**

Marginalia: Luc 22 — Ro. 5 — 2. Cor. 6 — Al. in — Matth. 10 — Al. nō h3

dilexi nimis: et exercebar in iustificationibus tuis. Superiori versu dixit: Meditabar in mandatis tuis: quod ad virtutem respicit inspectiuam: modo autem dicit: Leuabo manus meas: quod ad partem pertinet actualem. Leuare enim manus: significat bonis operibus occupari. Ceterum qui malis actionibus detinetur: non leuat manus suas: sed deiicit. Et vide: quia in vtrisque partibus ponit: Que dilexi: ibi Vehementer: hic: Nimis: quoniam vtrunque opus sub magna ambitione faciendum est: vt fructum possit habere domino miserante qui perficit. Addidit: Et exercebar in iustificationibus tuis. Ibi meditabatur: vbi mentis intentione translatus est: hic exercebatur vbi querebat operis frequentatione perficere. Et nota quod exercitatio in scripturis diuinis plerunque in bono ponitur: in litteris autem secularibus vel in communi locutione: in bono aut nunquam aut raro ponitur. Quam locutionem scripturarum diuinarum propriam esse dicamus. In iustificationibus tuis: pertinet ad vtrunque: vt et mandata domini cum delectatione meditaretur: et operas manuum cum caritate perficeret. Ista enim duo sunt: vt sepe iam diximus: que perfectos faciunt vtique christianos. Finita est cum littera narratio: quam a versu quarto scilicet inchoauit.

Zai.

Memento verbi tui seruo tuo: in quo mihi spem dedisti. Ad septimam litteram venit chorus ille sanctorum: in qua spem promissionum domini sensibus nostris omnino commendat: vt firmum in mente nostra permaneat: quod gloriosa veritas pollicetur: asserens propter eam fideles aduersa huius mundi tolerabiliter et libentissime sustinere. Quis enim mortem temporalem metuat: cui eterna vita promittitur? Quis orbitates pignorum cogitet cum se iungendum choris nouerit angelorum? Quis labores carnis timeat: cum se in perpetuam requiem nouerit collocandum? Ex humana vero consuetudine: Memento dicitur deo: qui nihil potest vllatenus obliuisci: non quia dignum erat in illa maiestate ponere obliuionis iniuriam: sed precatur vt cito seruo suo conferat clementissime promissionis effectum. Has enim tropologias in scripturis diuinis frequenter inuenies: vt est illud in genesi: Recordabor federis mei. Vel in exodo: Et recordatus est dominus federis quod pepigerat cum abraam et isaac et iacob. Verbi tui: fortasse significat promissionem quam in euangelio dicit: Beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iusticiam quoniam ipsorum est regnum celorum. Et alio loco: Non vos dimittam orphanos. et his similia. Seruo tuo: subaudiendum: imple promissum: quia si velis sine aliqua adiectione superioribus aptare quod dictum est: verba sibi nequeunt conuenire. Que figura dicitur Eclipsis: id est: defectus: quoties verbum suspenditur: vt viuacius inquiratur. Sequitur. In qua mihi spem dedisti. In illa scilicet promissione verbi tui: quam iure a veraci domino compleri fidelis plus expectabat.

Hec me consolata est in humilitate mea: quia eloquium tuum viuificauit me. Spem quam sibi dicit de domini pollicitationibus extitisse: ipsam se in necessitatibus huius mundi consolatam fuisse testatur: quoniam inter quaslibet calamitates animus fidelium reficitur: quoniam talis retributio cogitatur. Quis enim temporales insidias metuat cum ad eterna domini promissa respiciat? Nam cum dicit: Consolata est: ostendit inter erumnas seculi hoc sibi solatium fuisse vt in presenti vita affligeretur: et de futura spei promissione gauderet. Hoc etiam significat: In humilitate mea: quia sancta reuera probatur humilitas: omnia patienter: omnia cum gratiarumactionibus sustinere. Hanc etiam spem tribuit in euangelio dicens apostolis: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Sequitur. Quia eloquium tuum viuificauit me. Causam reddidit quare humilitas eius fuerit consolata. Promissio quippe tanti iudicis firmauit animum sustinentis: et ne temporalem timeret interitum: spes consolationis viuificauit afflictum. Superbi inique agebant vsquequaque: a lege autem tua non declinaui. Tempus significat quoniam a superbis persecutoribus vehementer humilis ecclesia vexabatur. Sed hec omnia dicit esse frustrata: cum earum malignorum non potuit nocere seuicia. Et respice quoniam humilitatem suam fidelis plus viuificatam dicit: superbos autem: id est: malignos atque tyrannos crudeliter egisse commemorat: qui non viuificandi: sed potius mortificandi sunt. Per hec enim duo verba designat genus humanum. Humiles quippe dicendi sunt: qui mandatis domini obedire contendunt. Superbi: qui diabolicis suggestionibus intumescunt. Sequitur. A lege autem tua non declinaui: scilicet vt illi putabant: qui persequebantur innoxios. Et cum dicit: Non declinaui: significat in veritatis iugiter

Marginalia: Al. non bis; PP; Al. Memor esto; R; Gen. 9; Leuit. 26; Matth. 5; Joh. 14; Sch; Luc. 21

se mansisse sentētia. **Memor fui iudicioꝝ tuoꝝ a seculo dn̄e: ꝛ ꝯsolatus sū.** Memor iudicioꝝ plectibilia nō ꝑ sumit: qꝛ metu penarū reuocat̃ q̄ incētiua prauitate succendit̃. Cū dicit: A seculo: significat cū administrari cęptꝰ est mūdus. Hoc em̄ illa cohors potuit dicere: q̄ ꝑ successiones generationum lōgis ętatibꝰ cognoscit̃ extitisse. Nā si ęternū tēpus voluisset ostēdere: seculū seculi dixerat: sic̄ frequēter insinuat. Qua cogitatiōe cōsolatū se dicit: qa famulos suos virtus diuia nō deserit: sicut ꝛ alibi dicit. Iuuenior fui ꝛ senui: ꝛ nō vidi iustū derelictū. **Defectio animi tenuit me: ꝓ peccatoribꝰ derelinquētibus lege tuā.** Hic pietas sanctę couersationis exponit̃: vt dolore se defecisse dicat: qꝛ pctōres legē dn̄i deserere cernebāt̃. Necesse est em̄: vt sanctū virū alteriꝰ culpa cōtristet: dū animꝰ pius saluos fieri desiderat vniūsos: ꝛ quē nō optat excedere affligit̃: cū ei penas cog̃uerit iminere. Scit em̄ qꝛ gratuite illatū malum suū potiꝰ grauet auctorē. Vn̄ sancta cohors nō tm̄ penis suis: q̄tū tyrānicis torq̄bat̃ excessibꝰ. **Cātabiles mihi erāt iustificatōes tue: in loco incolatꝰ mei.** Cū dicit̃: Cantabiles: significat psalmodiā cū magna delectatione pagendā: sic̄ dicit apl's: Cantātes ꝛ psallētes in cordibꝰ vestris deo. Cātꝰ em̄ sp̄ releuat labores: ꝛ nō facit aīo surripe tediū q̄ ꝯtemplatiōis magna suauitate mulcet̃. Nā qđ addidit: In loco incolatꝰ mei: sic̄ sepe diximꝰ: significat hūc mūdū: vbi ꝑegrinat̃ oīs q̄ xp̄o dn̄o deuotꝰ est. Expulsi siquidē in adā de sede paradisi: in hac terra icolatū gerimꝰ: qꝛ patrię illiꝰ btitudinē nō habemꝰ. Ita fit: vt in h̄ mundo ꝑegrini esse videamur: sic̄ ꝛ apl's dicit: Q̄diu sumꝰ in hoc corpore ꝑegrinamur a dn̄o. **Memor fui in nocte nois tui dn̄e: ꝛ custodiui legē tuā.** Per noctē: mūdū istū significari posse nō dubiū est: in q̄ pctōꝝ regnat obscuritas. Sꝫ vtinā oculos corporeos clauderet: ꝛ ñ cordis lumia piculosiꝰ obcęcaret. Hāc noctē dn̄s depellit: qñ iudicij tēpore veniēs illumiat abscōdita tenebrarū: ꝛ manifestat ꝯsilia cordis: q̄ nūc excessibus nutriunt̃ illicitl. Sꝫ i hac nocte memorē se dicit fuisse nois dn̄i: cū oīa bn̄ficia ipiꝰ nō meritis suis s̄ diuinis muneribꝰ applicaret: sic̄ ꝛ in alio psalmo legit̃: Adiutoriū nostrū in noīe dn̄i: q̄ fecit celū ꝛ terrā. Et apl's memorat: Qui gloriat̃ in dn̄o glorief. Sic em̄ fidel̃ noctis istiꝰ tenebrl nō inuoluit̃: qꝛ cordis lumie clarificat̃. Cōsequit̃ digna ꝓfessio. Iō em̄ custodiuit legē dn̄i: qꝛ memor fuit in nocte nois eiꝰ. Nō em̄ custodire valuisset legē dn̄i: si suis aliq̄d meritl applicasset. **Hec facta est mihi: qꝛ iustificatiōes tuas exq̄siui.** Hec facta ē mihi: s̄b audi: cōsolatio: qđ magis de nocte q̄ de lege debet itelligi: vt q̄ pctōribꝰ ē cęcitas: ipsa viris sctis ilūinatio esse videat̃. Sic em̄ credētes nō patiunt̃ tenebras: q̄uis i huiꝰ mūdi cęcitate versent̃. Sequit̃ cā quare illi nox facta sit cōsolatio: qꝛ iustificatiōes tuas exq̄siui. Si em̄ dixisset: Meas: sustinuisset adhuc densissimā cęcitatē: sed qꝛ dixit: Tuas: mūdi tenebris nō potuit obcęcari.

Portio mea dn̄e: dixi custodire legē tuā. **Heth** Agmē btm̄ ad octauā lr̄aꝫ vēit: i q̄ desiderat vidē faciē dn̄i: qꝛ eiꝰ mādatis noscit̃ obsecutꝰ. Portio: a pte dicta est. Illiꝰ em̄ partl sumꝰ cuiꝰ volūtatibꝰ obedimꝰ. Qđ verbū freq̄nt̃ inuenis dictū: vt ē illud: Filijs leui nō erit portio: neq̄ sors i medio fratrū eoꝝ: qꝛ dn̄s deꝰ pars est eoꝝ. Vn̄ merito portio pioruꝫ deus dicit̃: qꝛ in regni eiꝰ fęlicitate victuri sunt. Sequit̃. Dixi custodire legē tuā. Dixi: id est: statui: decreui atq̄ ꝓmisi dn̄i pcepta seruare: vn̄ factus fuerat in dn̄i portione: id est: in hierusalē beata: nō in babylonię parte cōfusa. **Depcatus sum faciē tuā in toto corde meo: miserere mei scd̄m eloquiū tuū.** Duplici modo hec facies dn̄i ꝓbatur intelligi. Christum quē credebat esse venturū indubitata cogitatione desiderās: incarnationē ipius quęrebat aspicere: quę mundo salutaris poterat apparere: sicut ꝛ in alio psalmo dictum est: Deus virtutū cōuerte nos ꝛ ostēde faciē tuā ꝛ salui erimꝰ. In toto corde: sine vlla hesitatione: vt nūq̄ de futuro suspēsus: sed velut ꝓsentē videret̃ rogare certissimꝰ. Postulat etiā misericordiā aduētus eiꝰ debere cōpleri: q̄ ꝑ pphetas innumera noscit̃ annūciatiōe ꝓmissus. Siue magis depcari videt̃: vt in futura illa resurrectione eius

Marginalia: Ps. 36 · 1. Cor. 10 · Ps. 40 · Col. 3 · Eph. 5 · 2. Cor. 5 · Ps. 123 · 2. Cor. 10 · ET · Deut. 10 · Ps. 79

Math.5 facie possit inspicere: sic legit: Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deū videbunt. Et apostol⁹: j. Corī.jz Videm⁹ nunc p speculū in enigmate: tunc aūt facie ad faciē. Sz qz peccatorē se nouerat: sibi postulat debere misereri: q̄ten⁹ per gratiā liberat⁹ videat qd suis non poterat meritis itueri. Scdm eloquiū tuū: illud scz quo deitatis sue pmittit sanctis beatā nimis z incōparabilē p oia visionē. Al.nō hz †Quia cogitaui vias meas: z querti pedes meos in testimonia tua. Ordinē hūane couersationis exponit. Prius est eñ vt nosmetipsos districti⁹ arguam⁹: z sic ad domini mādata migrem⁹. Cogitauerat pinde examē illud gl'iosum: Vias suas: id est: actus hūanos: sed qm̄ ei oimodis displicebāt: pedes suos quertit ad testimonia dñi gradiēda: in quib⁹ si aliqs ambulat firma pōt habere vestigia. Videbat siqdē in humanis actib⁹ esse pctā: in diuinis aūt mandatis florere iusticiā: z sapienter illud deseruerat qd expositū piculis sentiebat. Dicendo eñ: Cōuerti pedes meos: ostēdit primitus fuisse puersos. Parat⁹ sum z nō sum turbat⁹: vt custodiā mandata tua. Cū dicit paratū: ostēdit deliberasse se p mandatis dñi q̄libet pericula sustinere. Paratū se eñ ad pcepta dñi custodiēda ille testat: qui nec psecutores metuit: z illecebras hui⁹ seculi a suis sensib⁹ effugauit: sic Act.2j z aplus paul⁹ ait: Ego eñ p noie iesu non solū alligari: sed z mori parat⁹ sum. Vñ similit z in alio psalmo dictū est: Paratū cor Ps.56 meū deus: paratū cor meū. Sequit. Et nō sū turbat⁹. Jmprouisa forte cōturbēt. Nō eñ facit formidare animū deliberata sententia. Vñ z dñs in euangelio smonēs dicit: Job.j4 Nō turbet cor vestrū: qm̄ nō pōt dici paratus: q trepida cogitatiōe cōfundit. Jnfert etiā ad qd paratū se esse dicebat: scz vt mādata dñi custodiret: que sic bene atq integre seruant: cum aduersitas nulla metuit.

Funes peccatoz circūplexi sunt me: z legē tuā nō sum oblit⁹. Cū dicit: Funes peccatoz: ostēdit tot eē laqos: ℞ quot pctā cōmittim⁹. Funes eñ sūt implicita z tortuosa ligamina: quib⁹ se delinquētes semp astringūt: sicut esaias dicit: Ve q Esa.5 trahūt pctā: tanq funē longum. Et alibi: Prouer.5 Vinculis suoz peccatoz vnusqsq cōstringit. Sz hoc referendū est ad corporis prauitatē. Nā cū dicit: Legē tuā nō sum oblit⁹: quod est beatoz: cur se ipse peccatoz nexibus dicat esse complexū? Sed fieri potuit: vt caro delictoz funib⁹ cōplexa ligaret: animus aūt sanct⁹ incētiuis vitijs reluctās: legem dñi nō fuisset oblit⁹: sicut aplus dicit: Ro.7 Ego ipe mente seruio legi dei: carne aūt legi peccati. Media nocte surgebaz ad cōfitendū tibi: sup iudicia iusticie tue. Al.iu canon Nō vacat qd dicit: Media nocte surgebā. Scit eñ hoc tpe pmogenita egyptioz fuisse pcussa. Scit etiā ea tēpestate petri z pauli z sylee in carcere positoz vincula resoluta. Scit q sposum media nocte eē venturū: ideo eodē tēpore surgit ad laudes: ne inter fatuas virgines ianua clausa remaneat. Nec vacat qd dicit: Surgebaz: qz semp surgit cū ad dñi preconia festinat. Ad cōfitendū hic: significat ad laudandū: quia sequit: Sup iudicia iusticie tue. Nā si penitērie cōfessionē voluisset intelligi: sup miscdiam tuā dixerat: nō sup iudicia iusticie tue. Particeps ego sum omnium timentiū te: z custodientiū mādata tua. Hic euidenti⁹ dixit qd superius in capite lre posuit: Portio mea dñe. Sic eñ erat portio dñi: vt z famuloz ipsi⁹ particeps esse pbaret. Et respice queadmodū virtutē ecclastice vnitatis ostēdit: vt oim fideliū se dicat esse participē: nō vni⁹ ecclesie: sed q in toti⁹ mūdi capacitate diffusa ē. Et merito se vbiq partes habere dicit: qm̄ vniuersalis cōgregatio talia loqbat. Pars eñ ipsius erat: quicqd deo placere poterat in toto orbe terraz. Et respice q humiliter participē se dicit timentiū deū: cū legatur in aplo: Participes christi facti sumus. Et in qdragesimoquarto psalmo quosdā participes christi significatos esse meminim⁹: cū dicit: Propterea vnxit te de⁹ deus tuus oleo leticie p cōsortibus tuis. Quisqs eniz in nouitate vite ābulauerit: erit particeps christi. Sic z hūiliter locutus est: z tñ ad ipsam significantiā quid sit particeps domini: animū bñ intelligētis extēdit. Et qz dixit: Oim timentiū te: ne illos debuisses aduertē: q dñi iudicia suili timore formidāt: addidit: Et custodientiū mādata tua: qui deuotissimi cōprobāt timore castissimo: z

amore reuerēdo. Misericordia tua dñe plena est terra: iustificationes tuas doce me. Cuȝ dicit: Misericordia tua dñe plena est terra: ostendit vtiqȝ dilatationē fidei christianę: quā sic misericorditer impleuit: vt vndiqȝ nomē vanissimę superstitionis euacuasse doceat. Et nota qḋ iustificatiōes dñi ꝙ sedule petit discere: cū frequēter eas se fuerit custodisse ꝓfessus: scȝ vt ostēdat mandata dñi infatigabiliter exqrenda: quatenꝰ sub tali desiderio ꝓfectus noster possit sempꝛ augeri: sicut in qntę litterę ꝑmo versu dixit: Legem pone mihi domine viam iustificationū tuarū: ⁊ exquiram eam semper. Teth.

Bonitatē fecisti cū seruo tuo dñe: scḋm verbū tuū. Populus beatꝰ nonā litterā cantaturus ingredit: in qua gratias agit humiliatū se fuisse: vt ad iustificatiōes dñi deuotissimꝰ ꝑueniret: testimonia eiꝰ asserens sibi supra omnes esse diuitias. Cū aūt dicit: Bonitatem fecisti cū seruo tuo dñe: collata sibi munera ꝓfitet. Bonus quippe dñs: seruis suis tribuit bonitatē. Sed quę sit ista bonitas: subter exponit dicēs: Bonū mihi qḋ humiliasti me: vt discerē iustificatiōes tuas. Nō em̄ de felicitate mūdana gratias agit: sed de afflictiōe salutari. Meminit em̄ piā districtionē esse q̄ corripit. Intelligebat qppe bonitatē illam debere dici vnde ꝓficit: nō vnde inani exultatiōe gaudet. Sic facit et medicus bonitatē: cū secat vulnera: sic pater cū filiū cędit: qui licet ad tēpus inferāt pęnas: cōferunt tn̄ de afflictione remedia. Nouerat ergo dn̄m pijs supplicationibꝰ honorandū: cuiꝰ clemētia tribulatiōes nostrę ꝑmutant i gaudiū: q̄uis ad tēpus graues esse videant. Sequit. Scḋm verbū tuum: illo scȝ quo dicitur: Qui se hūiliat exaltabitur: ⁊ qui se exaltat humiliabit. Bonitatē ⁊ disciplinā ⁊ sciētiā doce me: quia† mādatis tuis credidi. Perquirendū est cur adhuc petit doceri: qḋ iam se superiꝰ accepisse ꝓfessus est: scȝ qm̄ bonaꝝ rerū nulla satietas est: quę more flagrantis incendij: quāto ampliꝰ ꝑ arida ligna cucurrerit: tāto copiosiꝰ ęstuabit. Nā ⁊ apostoli fidei calore feruētes dicebāt: Auge nobis fidē. Docet ergo deꝰ bonitatē: inspirādo caritati desideriū. Docet disciplinā: cū tribulationibꝰ patiētiā donat. Docet sciētiā: cū salutariū rerū ipse cognoscitur attributor. Sed aliter docet deꝰ: aliter magister hūanus. Ille verba ꝓmit: sed intellectū nō potest earū rerū ꝓstare quę ꝑcipit: Deus aūt ꝑus cor illuminat: vt in sensus electorū eiꝰ verba descendāt. Sequit. Quia mādatis tuis credidi. Cū mandata iō ꝑdicent vt fiant: ꝑquirendū est quare dixerit: Mādatis tuis credidi. Propter illam ꝓmissionē dñi quę dicit: Qui audit verba mea ⁊ facit ea: similis est viro edificāti domū suā supra petrā. ⁊c̄. Merito ergo subiūxit: Credidi: qa ꝑmia sibi obediētibꝰ maxima cōpromisit.

Priusq̄ humiliarer ego deliqui: ꝓpterea eloquiū tuū custodiui. Respiciamus queadmodū in hoc versu hūana vita describit. Prius em̄ peccasse se dixit: cum originali vitio teneret obnoxius. Post hūiliatū se esse ꝓfessus est: vt culpa careret quā cōtraxerat in radice. Ad postremū dñi eloquiū custodiuit: qꝛ hūiliari meruit: sicut dicit iacobus apl's: Humilibꝰ autē dat gratiā. Et vt frequēter excedentiū licentiā cohiberet: post hūiliationē suā: eloquiū dñi: id est: scripturas sanctas se dicit eius dono toto mētis conamie custodire.

Bonus es tu† dñe: ⁊ in bonitate tua doce me iustificationes tuas. Petit bonū magistruȝ: vt in sua bonitate digneť docere discipulū. Quę figura dicit Paronomasia: latine denomiatio: quę similitudine verbi: cōuertit in se auditorl affectū. Multiplicata est supꝛ me iniquitas superborū: ego autē in toto corde meo scrutabor mandata tua. Apte petit bonitatis auxiliū: qui subiturus erat colluctationis incertū: vt iustificatiōes dñi quas lectione didicerat: in suo certamine declararet. Tunc em̄ ꝑfecte discunt mandata cū fiunt. Dicit em̄ multiplicatā sup se ꝑsequētiū iiquitatē: ⁊ ideo petit ne pęnis grauibus superboꝝ deuota eius macularet hūilitas. Sed cōtra illā sęuissimā factionē: vide quid sequit: Ego autē i toto corde meo scrutabor mādata tua: vt quātū illi ꝯtendebant seducere: tantuȝ iste videret mandatis dominicl adherere. Sic gloriose vincunt q pęnis tꝑalibꝰ sctōs

Marginalia: ℞ — Matth. 7 — Iac. 4 — Al. nō hꝫ — Sche — [Lu]c. [1]4. 23 — Al. in — Luc. 17

vincere temptauerūt. Et quāto eos a lege dñi diuidere nisi sunt: tanto illos mādatorū scrutatores amplius effecerūt. **Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vero legem tuā meditat⁹ sum.** Coagulatū: et in bono et in malo ponit. In bono: sicut in sexagesimoseptimo psalmo iam dictū est: Mons coagulat⁹ mons pinguis. Hic aūt in malo dictū debem⁹ accipe. Nam iniquitatē superborum: quā supius multiplicatā supra se fuisse testat⁹ est: vult intelligi cōduratā: que more lactis in crassiorē substantiā fuerat impia deliberatōe cōstricta. [illegible] dictū est: a liquore: qd de interna substant[ia] naturali poti⁹ liquore decurrat. A em in I cōuertit: vt amic⁹ inimic⁹. et his similia. Sed quātū illi in malo durescebāt: tāto iste a lege dñi se segregare nō poterat: vt illorum crudelis obstinatio pia pseuerātia vinceret. **Bonū mihi† quod humiliasti me: vt† discerē iustificationes tuas.** Bonū dicebat sibi: qd penis seuiētibus subdebat: nō p̄sentia cogitās: sed futura desiderās. Ceperat em de illa dulcedine gustare: que oēs suauitates pbat excedere. Hūilitas em ista: hierusalē tāgit gloriosa fastigia. Nā sicut superbia mergit ad tartarū: ita ista tollit ad celū. Ista quippe humiliatio quale p̄miū habeat: psequēter exponit. Dicit em: Ut discerē iustificationes tuas: id est: vt facerē que docuisti. Tūc em pfecte discitur: qñ p̄cepta dñi fideli actione mōstrant. **Bonū mihi lex oris tui: sup milia auri et argenti.** Quotiēs in hac littera: bonitatē memorat: cohors illa sanctorum: quā ideo frequēter petijt: qm̄ magis ac magis crescebat ei dulcedo bonitatis. Cōsiderem⁹ aūt vim isti⁹ verbi qd dic: Oris tui. Non tā pphetarū: nō aplorum: sed p̄cepta euāgelica sibi testat eē pciosissima: que christi dñi sūt ore plata. Sequit. Sup milia auri et argēti. Aurū et argentū cupiditatib⁹ hoim videt esse p̄cipuū. Sed qr bonitas illa cōparationē silem nō poterat inuenire: p̄misit: Sup milia: qd ifinitū atqz icōprehēsibile est: vt auri et argentiqz cōparatio tali adiectione vilesceret. Quicquid em dixeris: Sup: semp excedit. Facta est g cōparatio absqz similitudie: pciū sine mō: amor sine fine. Sic em dilectio tanta indicari meruit: vt nulla res ei potuisset eq̄ri.

Manus tue fecerunt Ioth. **me et plasmauerūt me: da mihi intellectū vt discā mandata tua.** Ad decimā litterā cohors gloriosa pgreditur: in qua petit intellectū mandatorū sibimet debere cōcedi: vt veracissime vite munere pfruat: expetēs vt dñi misericordia fiat imaculata: ne possit in illa iudicatione cōfundi. Si velim⁹ igit de hoc versu disputationes colligere singulorū: libri magis edim⁹ quātitatē: qz aliquid pmissa breuitate narram⁹. Sed sufficiat nobis p̄stante dño intellectū rei cōpendiosis sensibus aperire. Legit em: Opera manuū tuarū sunt celi. Legit etiā: Et aridā terrā manus ei⁹ finxerūt. Idē et hic: Manus tue fecerunt me et plasmauerūt me. Sed hec omnia tropice dicta sūt. Nā man⁹ habere corporeū est. Si vero pprietatē opationis dominice velis aduertere: audi: Dixit et facta sunt: mādauit et creata sunt. Quapropter operatiōis ei⁹ virtus hūano more manus vocant: p quas nos cōsucuim⁹ operari. Fecerūt autē: quidā volūt ad animā ptinere: plasmauerūt ad corp⁹ qd de limo terre cognoscit fuisse formatum. Iusta voce factura sua clamat auctori: Da mihi intellectū: a q cognoscor esse plasmata. Sed pquire qualem intellectū querebat: quē humanitatis ratione nō poterat iuenire. Illū scilicet purum: cōtemplabilē: deuotū: quē ante peccatū adhuc ade incorrupta simplicitas possidebat: nō istū de quo sibi homines vidētur esse sapiētes: et pecorib⁹ ex aliqua parte p̄minere. Petit ergo intellectū: vt dñi mādata cognoscat: quaten⁹ quē adam p inobedientiā pdiderat: cohors sancta p deuotionis obsequia mereret. **Qui timent te videbunt me et letabunt: quia in verbo tuo supsperaui.** Pulcherrima pio dño causa miserationis oblata ē: qm̄ si cuilibet de sancta pgregatiōe p̄stiterit: cunctorū animos magna hilaritate cōplebit. Sciebat enim clementiā eius velle facere: quod fideliū corda roboraret: et petit talia in se fieri vnde omnium deuotio possit augeri. Uidēdo em alterius p̄mia: pficit sancta pscientia: dū ad imitationē laudabiliū rerū pposita sp exempla pficiūt. Addidit

Ps. 67
Al. quia
Al. discam
Ps. 10
Ps. 9
Ps. 1

etiam ꝓpter quid oīno debeat impetrare. Quia in verbo: id est: in xp̄o dn̄o se sperare ꝯfitetur: vbi nūq̄ decipit spes: nec pōt animus quasi caducis desiderijs eludi: q̄ in tanta veritate meretur infigi. **Cognoui domine q2 eq̄tas iudicia tua: ⁊ in veritate tua hūiliasti me.** Cū legatur alibi: Judicia tua abyssus multa. Et iterū: Justicia dei inuestigabilia: querēdū est cur h̄ dixerit: Cognoui dn̄e q2 eq̄tas iudicia tua. Sed quotiēs immēsū atq̄ incōprehēsibile legitur: illud eternū iudiciū debem⁹ accipe: qd̄ ex toto hic nō valem⁹ aduertere. Jstud vero p̄sentis mūdi est qd̄ se cognouisse testatur: vt hoiem animi tumore peccātē hūiliatū corrigat: ⁊ supplicātē sibi misericordia diuina recipiat. Quis em̄ dubitet sūme eq̄tatis esse iudiciū: vt q̄ p suꝑbiā delinquūt deuota hūilitate purgentur? Et intuere q2 hic nō dixit: credidi: sed cognoui: id est: expertus sū3: vt in suis passionib⁹ atq̄ bn̄ficijs hāc se eq̄tatē dn̄i cognouisse mōstraret. **Fiat† nūc misericordia tua vt cōsoletur me: scd̄m eloquiū tuū seruo tuo.** Merito petijt misericordiā qui p̄us in hūilitate sua cōfessus fuerat iusta dn̄i fuisse iudicia. Nā iter erūnas multiplices ⁊ seua certamina tormentoꝝ: ꝯsolatricē rerū istarū misericordiam petit: vt aduersitates seculi ferre potuisset: quas sibi ad purgationē vitioꝝ ꝓficue nouerat ꝯtributas. Non em̄ auferri sibi talia postulauit: sed in eis se expetit consolari. Consolatio est em̄: q̄ miseriarū patientiam donat: tormenta seua retēperat: ⁊ afflicti animi merores beatitudinis ꝓmissiōe ꝯfortat. Sequitur. Scd̄m eloquiū tuu3 seruo tuo. A cōi subiūge: fiat: id est: scd̄m illā ꝓmissionē qua spopōdit in euāgelio se tribulatos in passionibus mime relicturū. **Ueniant mihi miseratiōes tue ⁊ viuā: q2 lex tua meditatio mea est.** Sufficiēter exꝑssum est: quid p misericordiā dn̄i ꝯsequamur: vitā sc3 eternā. Nā cū istud sibi diceret esse tribuendū: postulauit vt veraciter viuere mereretur: q2 sola illa benedicitur vita quā nec molestia vlla sollicitat: nec mors suspecta cōtristat: de qua in euangelio dictū est: Si vis venire ad vitā serua mādata. Nec moueat qd̄ nō addidit eternā. Tāta est em̄ vis eius nois: vt cū sola vita dicitur: eterna potius sentiatur. Hanc ergo vitā dicit se debere p mereri: q2 meditatio ei⁹ bonis monstrabatur operib⁹ occupata. Nā meditationē hic nō solā accipias lectionē: sed magis operā legis. Nō autē p istā solā meditationē beati efficimur: que lectionis repetitiōe tractatur. Jlla em̄ meditatio beatos facit: q̄ operibus sanctis celorum regna cōquirit: sicut ap̄ls dicit. Nō em̄ auditores legis iusti sūt apud deū: sed factores legis iustificabuntur. **Confundantur superbi q2 iniuste iniquitatē fecerūt in me: ego aūt exercebor in mādatis tuis.** Nō ꝯuenit plebi sancte in aduersarios suos maledictionis voto ꝓsilire: cū ipse dicat: Diligite inimicos vestros: ⁊ orate pro calūniantib⁹ vobis. Jpse quoq̄ subiecit: Ego aūt exercebor in mādatis tuis: vt nihil eū cōtra regulā fecisse cognosceres. S3: Cōfundantur: ad emēdationē ꝑtinet: nō ad suppliciū sempiternū. Tunc em̄ cōsciētia peccātis bene cōfunditur: q̄ mala p̄stina ꝓpria voluntate dānantur: ⁊ incipit odisse qd̄ videbatur ante diligere. Jstud em̄ orat ꝓuenire suꝑbis: ne diutius bacchari ausib⁹ videantur illicitis. Sequitur causa ꝓbabilis quare suꝑbi debeant cōfundi: sc3 q2 iniuste iniquitatē fecerunt in me. Quid em̄ iniusti⁹ dici potest q̄ eos velle ꝑsequi: qui mandatis videbantur sacratissimis occupari? Sequitur. Ego autē exercebor in mādatis tuis. Cōtra insidias inimicoꝝ ⁊ suꝑbiā ꝑtumida se iniq̄tate iactantē: ponit salutare remediū: exercitiū vtique mandatoꝝ. Nō em̄ aduersus ꝑfidos et crudeles aliqua obluctatōe pugnauit: aut verborū litigiosa ꝯtentione se miscuit: sed tanq̄ vento flabili dictis inanib⁹ vberat⁹ ꝓpositū suū quieta mēte ꝑagebat: vt inde magis aduersarij celeri⁹ caderent: dū nullis eis humanis virib⁹ restitisset: qd̄ patiētie gen⁹ ornat sine dubio xp̄ianos. **Cōuertantur† ad me qui timēt te: ⁊ qui nouerunt testimonia tua.** Ad distinguēdas ꝑsonas ꝓpria verba signata sunt. Supra em̄ de suꝑbis dictū est: Cōfundantur: hic aūt de incipiētibus dicitur: Cōuertātur ad me: id est: ad te. Ad dn̄m em̄ bn̄ intelligitur cōuerti: q̄ in ecclesiastica cepit ꝯgregatiōe versari: illi sc3: q̄ ia3 timere ceperāt: sed nōdū fuerāt tota mētis intētiōe ꝯuersi.

Ro. 2

Matth. 5

Al. mihi timentes

Matth. 19

Addidit: Et qui nouerūt testimonia tua. Quos lectio quidē diuina iā imbuit: ꝫ nec dū opa salutaris instruxit. Cōuertant enī: de pfectis nō poterat dici: q̄ ꝛ lectiōe sacra ꝛ pia opatione fulgebāt. **Fiat cor meum immaculatū in tuis iustificationib⁹: vt nō cōfundar.** Cor suū imaculatū petijt fieri pctōꝝ remissione: nō meriti q̄litate. Nā sicut in pncipio psalmi dictū est: cui peccatū suū dimittit sine dubitatione mundat: nec pōt illā stolam induere nuptialē: nisi q̄ p diuinā gratiā indulgētię meruit accipe puritatē. Ibi em̄ solus ille nō ɔfūdit: cui pctā donant. Et intēde qḋ post virtutes eximias chor⁹ ille sanctoꝝ cor suū immaculatū fieri depcat: vt nullus hoīm ꝑsumeret: qḋ solā christi dn̄i habuisse certū est sanctitatē. Nā qui ɔfessus fuerat: manibus se dn̄i factū atqꝫ plasmatū: q̄ hūiliatū iuste se dixerat ad creberrimas passiones: q̄ exercitat⁹ est in mādatis dn̄i: in eius qꝫ lege meditat⁹: nō audet dicere immaculatū cor sibi esse: sed petit vt fiat qḋ necdū in illa resurrectiōe pceperat: vbi audituri sunt: Uenite bn̄dicti patris mei: pcipite regnū qḋ vobis paratū est ab initio mūdi. ꝛc. Et vide quēadmodū vnū verbū: diuersis causis adhibitū est. Supra impios petijt debere confundi vt corrigātur: se vero postulat nō debere cōfundi: vt interitū damnationis euadat.

Matth. 25

Caph.

Defecit in salutare tuū anima mea: ꝛ in verbum tuum† speraui. Undecimā litterā pegrinus in hac terra ꝓplus decātat: in q̄ nimiū desideriū suū in aduētu dn̄i feliciter ɔfitet. Enumerat qꝫ quātā supboꝝ insecutionē ptulerit: ad postremū petit: vt in mandatis dn̄i ipsi⁹ munere pseueret. Defect⁹ ꝛ p fine alicui⁹ rei dicit: vt est illud: Inimici defecerūt framceę in finē. Nōnūqꝫ ponit ꝛ p desiderij nimietate declarāda: vt est illud: Cōcupiuit ꝛ defecit aīa mea in atria dn̄i. Idē et hic sctā ɔgregatio defecisse dicit aiam suā in dn̄i saluatoris ardentissimā caritatem. Mos em̄ iste hūanitatis est: vt qḋ oīno cōcupiscimus: in eo lassari ac deficere videamur: qn̄ dilatione suspēsi: ad vota nostra puenire nō possum⁹. Ut si carissimū filiū clementissimus pater lōga expectatiōe dilat⁹ anima festinante sustineat: Si vxor castissima dulcissimū maritū: Nōne amore fatigante deficiūt: quos videre desiderāter exposcūt? Quapropt: defecit aia mea: significat lassata est atqꝫ fatigata: qḋ p nimia solet desideria ꝑuenire. Cōsideremus ꝫ sanctissimi desiderij magnitudinē: tāta se mētis intētione fatigasse: vt vsqꝫ ad defectuꝫ felicissimū pueniret. Sed ne defect⁹ iste fidei videret occasus: In salutare se defecisse dicit: qḋ hebrea lingua dicit Jesus. Et ne aliqs ita sentiendū forsitan dubitaret: addidit: Et in verbū tuū speraui: id est: in vnigenitū filiū: q̄ est dei virt⁹ ꝛ dei sapientia: de quo ꝛ alibi legit: Uerbū caro factū est: ꝛ habitauit in nobis. **Defecerunt oculi mei in eloquiū tuū dicentes: qn̄ consolaberis me.** Repetit salutari ꝛ cōfirmatiua defectio: ꝗ nō ab infirmitate mētis venit: sed a gloriosa poti⁹ animi virtute descēdit. Supra em̄ dixit nimio desiderio dn̄i saluatoris defecisse aiaꝫ suā: nūc oculos cordis tali ambitiōe defecisse cōmemorat. Ipsi em̄ sunt q̄ interi⁹ loqui possūt: sicut scriptū est: Clamaui i toto corde meo exaudi me dn̄e. Nā cū lingua loqui soleat: hic legitur oculos dixisse: Qn̄ cōsolaberis me. Cōstat ergo oculos istos esse intellectuales: id est: lumina cordis intrinsec⁹: ꝗ dn̄o efficaciter supplicant: ꝛ silētioso quodā sermone ꝓclamāt. Oculos aliqd dicere: nō ē cōis aut vsitata locutio. Sed istū cōpositionis modū scripturę diuinę necesse est: vt ꝓpriū esse fateamur. Et respice vim syllabę. In eloquio dixit: nō ab eloquio. Deficere em̄ ab eloqo dn̄i: toti⁹ boni renera puatio ē. Nā in eloqo ei⁹ deficere: sp augere ē. Tādiu em̄ se dicit defectū istum robustissimū ptulisse: donec expectata icarnatio dn̄i cordis aspectib⁹ appareret. Un̄ euidēter agnoscim⁹ iustos viros: ꝛ si carnalib⁹ oculis aduentū dn̄i nō viderūt: fidei lumie ab eis sp̄ituitū: sicut ꝛ ipse dn̄s discipulis suis in euāgelio dicit: Abraā cupiuit videre diem meū: vidit ꝛ gauisus est. **Quia fact⁹ sum sicut vter in pruina: iustificationes tuas nō sum oblit⁹.** Qm̄ supius se petiuerat cōsolandū: nūc causam reddit cur illi domin⁹ debeat subuenire. Uter in pruina: natuio calore desertus: glaciali

al. sup sperauit

Ps. 9

Ps. 83

j. Cor.

Joh.

rigore cōtrahit. Sic corpus sanctorum incentiuo vitiorum calore vacuatū: bñficio cōuersionis attrahit. Et cū sic fuerit felici sorte maceratū: puenit qđ sequit: vt iustificatiões dñi possint nullatenus obliuisci. Vter enim corpus mortale significat: Pruina bñficiū cōuersiōis ostēdit: p quā euenit vt caro nostra lasciuiens afflictiōe penitētię dōmet. Tm̄ em̄ crescit calor fidei: quātū de flāma subtractū fuerit corporali. Sed vter iste beatorum est: q aiam pñitentē de ppria facit ptritiōe pficere. Nec estimes ideorum viuos hoies vtribus cōparatos: cū in euāgelio dicat dñs de pdicatione fidei locutus: Nemo mittit vinū nouū in vtres veteres: alioqn rūpunt vtres et vinū effundit et vtres pibūt: sed vinū nouū in vtres nouos mittūt: et ambo cōseruabunt. Quot sunt dies serui tuo: qñ facies de psequentib9 me iudiciū. Sciens sctōrum cet9 vsqz ad finē seculi tēptationib9 diabolicis mēbra dñi subiacere: interrogat qñ mūdus iste finiat: vt de psecutorib9: id est: diabolo cū ministris pparata vltio cōpleat: nō qz vitę suę tēpus volebat agnoscere: sed celeritatē futuri iudicij postulabat: in quo iā beatis erit requies: et gaudiū sine fine māsurum. Mouere aūt pōt: quare finē seculi desiderabat agnoscere: cū legat in actib9 aplorū: Nō est vestrū scire tēpora vel momēta q pater posuit in sua ptāte? Primū: qz et discipuli hanc rē interrogauerūt dñm xpm: et pgruū fuit vt in typo aplorum qđ dicturi erant cohors sancta loqueret. Deniqz sic intelligēdū est: qz finē malorum beat9 plus expetebat: quē nisi post mundi istius terminū videre non poterat.

Narrauerūt mihi iniqui fabulationes: sed nō vt lex tua dñe. Iniq sunt euidēter heretici vel iudei: quorum puersa loqcitas nescio qs sibi narrare videt ineptias: qñ relicto ordine veritatis inuētionibus pbant studere falsissimis. Hec sunt a lege dñi oino discrepātia: qñ illi veritatē docent: isti nitunt suadere fallacias. Intelligite demētes: qui a catholica veritate disceditis: dogmata vestra inanib9 fabulis cōparata. Cui vos cōplacere creditis: cum ab spiritusancto notatos vos tali noie sentiatis? Omnia mandata tua veritas: iniqui psecuti sunt me adiuua me. Cōtra illud qđ de hereticis dixit: Narrauerūt mihi iniqui fabulationes: hic pfitet: Omnia mādata dñi esse veritatē. Veritas em̄ verum loquit: sed pfidi eā quibusdā nebulis obcęcare cōtendūt. Sequitur em̄. Iniqui psecuti sūt me: scz iubēdo puersa: falsa suadendo: et quocūqz mō psequentiū grassari solet iniqtas. Adiecit: Adiuua me: quasi cōtra imanem beluā: hostē crudelissimū: leonē seuū. et cetera quę nos vitare suspitio formidolosa cōpellit. Paulominus cōsūmauerūt me in terra: ego autē nō dereliqui mandata tua. Cū dicit: Paulomin9 cōsūmauerūt me: et nimietatē psecutionis ostēdit: et se tñ nō defecisse dñi munere declarauit. Verbū autē consūmauerunt: et pfectionē significat et defectū: vt si vim rei diligēter intēdas: magis eos pfectos fuisse cognoscis: sicut euāgeliū dicit: Cōsūmatū est: id est: pfectū est: et hec dicens emisit spiritū. Si vero strages morientiū cogites: pene cōsūmatos immisericorditer estimabis. In terra: in hoc seculo: vbi martyres ptulerūt. Addidit: Ego aūt non dereliqui mādata tua: scz vt vsqz ad finem ei9 cōstantia pueniret: sicut legit: Qui pseuerauerit vsqz in finē hic saluus erit. Secūdū misericordiā tuā viuifica me: et custodiā testimonia oris tui. Post desideriū singulare dñi saluatoris: post afflictionē corporis vtris similitudine declaratā: post gloriosa supplicia passionū videt petere se iustificari: tanqz adhuc nō viuat: et custoditurū se testimonia oris dñi pollicet: vel vt adhuc nō custodiat. Sz viuifica dixit me: in illa ęterna vita pstitue: vbi sanctis vita est: qz nulla cōtrarietate pulsant. Quod aūt dicit: Custodiā testimonia oris tui: non qz in psenti nō custodiuit: sed vsqz ad finē vitę suę adiuuāte dño custoditurū se talia pmisit. Siue vt quibusdā placet: sanctorum vox est qui martyriū desiderabāt: qui pauloante dixerūt: Iniqui psecuti sūt me adiuua me. Sequitur etiā: Paulominus cōsūmauerunt me in terra. Ideoqz ad desideriū martyrij estimāt esse referendū. Ipsi em̄ viuificari se petebant morte gloriosa: vt amittendo p fide hanc vitā mercarētur requiē sempiternā: et tunc potius acciperent honores ęternos: cum eos perfidi

Matth. 9 | Act. i | Iob. 19 | Matth. 10

credebãt esse ꝯsumptos. Cõsiderãs tñ imbecillitates hũanas: istud dicit scdm misericordiã dñi tribuẽdũ: q̃ mortua viuificat: τ imbecilla cõfirmat. Lamech.

In eternũ dñe: verbũ tuũ pmanet in celo. Ad duodecimã litterã plebs celestis aduenit: in q̃ virtutẽ dñi factaq; describẽs: dicit oĩa tpalia finẽ posse suscipe: mãdata vero eius nequaq; terminũ reperire. Sed qm̃ supius dixerat: Paulominꝰ ꝯsũmauerũt me in terra: admiratꝰ potẽtiã dñi: qui nõ pmittit statũ ecclĩe q̃uis atroci psecutiõe cõsumi: pia exclamatiõe psiluit dicẽs: In celo verbũ dñi pmanere: id est: in vnoquoq; sancto: q̃s de morte facit viuere: τ de tribulatiõe gaudere: qui mãdatis eiꝰ pia hũilitate famulant̃. Est eñ in illis celũ q̃ se cõuersatione celesti tractare noscunt̃: siue in angelis τ archangelis virtutibusq; celestibꝰ: quas p sinceritate volũtatis suę sancta maiestas inhabitat. Manet eñ in eis sp verbũ: qm̃ τ illi iugiter in ministerio dñico firmissima deliberatione ꝯsistũt. Uerũ hic aliq̃ nõnullã faciunt questionẽ: Queadmodũ in eternũ verbũ pmaneat in celo: cũ ipse dicat: Celũ et terra trãsibũt: verba aũt mea nõ peribũt? Sed q̃uis ista mutent̃ in celo: pmanet verbũ: q2 oĩa celestia dignatione suę maiestatis inhabitat. In seculũ seculi veritas tua: fundasti terraz τ pmanet. In seculũ seculi: tẽpora significat in quibꝰ duo ipsi dño pstante crediderũt: quoꝝ vnꝰ est legis τ pphetarũ: alius euãgeliorum τ aplõꝝ: in quibꝰ est veritas: id est: ipse dñs xp̃us: qui eis τ donauit credere: τ in fundamẽto fidei pmanere. Sz cur istis seculis veritas nõ defuerit: ꝯsequẽter exponit dicẽs: Fundasti terrã τ pmanet. Qđ meliꝰ de sanctis hominibꝰ dat̃ intelligi: qui sic fundati sunt: vt in xp̃i dñi credulitate pmaneant: qm̃ si ipse nõ fundasset: nec prius seculũ in patriarchis: nec secũdũ in aplĩs vel credere vel pmanere potuisset. Nã si hoc ad terraz referas vniuersalẽ: q̃ mirabili mole legit̃ esse suspẽsa: queadmodũ eã dicamꝰ pmanere: quã mutandã vt celũ lectio diuina ꝯfirmat? Ordinatione tua pseuerat dies: qm oĩa seruiũt tibi. Quotiens singulari numero: dies: ponit̃: venturꝰ ille significat̃: qui vnus atq; eternꝰ est: nõ habet noctẽ: de quo scriptũ ẽ: Et erit illis dominꝰ lumẽ eternũ. Et ne quis de tãto miraculo crederet disputandũ: adiecit: Oĩa seruire creatori: qui p sua volũtate τ tẽporalia τ eterna disponit. Potest autem de infidelibꝰ nõnulla q̃stio oboriri: qui nõ vident̃ seruire dño: qñ ab eiꝰ deuotõe discreti sũt. Sed τ ipi seruiũt cũ iudicant̃. Nõ eñ liber dimittit̃: q̃ puniẽdus esse monstrat̃. Siue oĩa intelligere debemꝰ: de quibꝰ loquebat̃: q̃bus dies ppetuus erit: q2 infidelitatis tenebras nullo tẽpore patiunt̃. Nisi qđ lex tua meditatio mea est: tũc forte pissem in hũilitate mea. Nisi bñficia legalis meditatõis habuisset: vt penis nõ cederet: τ ꝯstantiã fidei periculorũ despectione seruaret: inter calamitates q̃s ppessus est asserit se perire potuisse: vt itelligamus quãtũ nobis p̃stet meditatio legis q̃ potuit a tã ingentibꝰ liberare piculis. Meditatio quippe legis est illa: q̃ p̃cipit vel cogitare vel facere: vt interiore quasi ꝯsiliario formatꝰ: seuiẽtia tormẽta supare possit intrepidus. In hũilitate vero sua: in afflictionibꝰ dicit: quas pia intentione tolerauit: a quibꝰ se gaudet ereptũ: qñ ad sanctũ meruit puenire martyriũ. Hũilitas eñ τ necessitate subit̃: τ volũtate suscipit̃. Illã sustinent criminũ rei: istã exercẽt puritate sanctissimi. In eternũ nõ obliuiscar iustificationes tuas: q2 in ipsis viuificasti me. Deuotionẽ pmittit absolute post dona: q̃ dñi meruit impetrare clementiã. Possunt alia memorię fortasse decidere: beneficiũ autẽ nullus fideliũ obliuiscit̃ in quo vita p̃stat̃. Quapropter necesse fuerat illarũ iustificationum sp esse memorẽ: a quibꝰ vitale munus noscit̃ accepisse. Iustificationes aũt sunt: sicut supra iã dictũ est: p tẽporales causas: intellectꝰ futurarũ significationũ: qđ occidebat̃ agnus imaculatus in pasca: qđ mare rubrũ iter p̃buit ad salutẽ: qđ pp̃lus terrã repromissionis p iesũ naue intromissus accepit. Hec eñ oĩa venturę pfectioni cõstat indicia p̃stitisse. Has q̃ iustificatiões nõ debemus vllatenꝰ obliuisci: q̃ nobis fidei pmordia p̃stiterũt. Nemo eñ põt pfecte gratiã donatiõis agnoscere: nisi τ initia rerũ meminerit: cur visa

Marginal notes: ☧ — Luce.2j — Al'. gnãtione τ generationẽ — Esa.6.

sint inchoasse. **Tuus sum ego saluũ me fac: qm̃ iustificatiões tuas exq̃siui.** Cũ legatur: Dñi est terra ⁊ plenitudo ei⁹: orbis terrarum ⁊ vniuersi q̃ habitãt in ea: chor⁹ iste nescio q̃ dñi specialꝰ grẽ remuneratiõe ꝯfidens ait: Tu⁹ sũ ego. Tu⁹ em̃ sũ: nõ ille vere põt dicere q̃ aliq̃ se cognoscit obscenitate tractare. Vitiorum quippe seru⁹: dominũ nõ meret habere sanctorũ. Apls em̃ paulus nõ impudẽter hac voce potuit vti: qui clamabat: Mihi viuere xps est: ⁊ mori lucrũ. Et illd: Viuo iã nõ ego: viuit aũt in me xpus. ⁊ his silia. Illud q̃ꝫ cõsiderandũ est: qd dũ ꝓfessus fuerit se esse dñi: adhuc petit vt salu⁹ fiat: vtiq̃ in illa iudicatione futura: cũ beati itromittunt in requiẽ sempiternã. Sed quare sal⁹ ista petat: assidue subter adiũxit: Qm̃ iustificatiões tuas exquisiui. Alij em̃ honores appetũt: ꝯiugia q̃runt: mũdi gaudia ꝯcupiscũt: iste sibi iestimabiles putabat esse diuitias: si dñi iustificatiões iugi studio ꝓbaret exq̃rere. Perscrutãdũ q̃ꝫ cur istas iustificatiões totiens repetit? Scꝫ vt veteris testamẽti significãtias nõ putaret aliq̃s negligẽdas. **Me expectauerunt pctõres vt pderent me: testimonia tua intellexi.** Expectauerũt vt pderẽt: ad illud respicit: qd mali suasores blandiẽdo agebant: vt ei⁹ animã prauitatis vulnere sauciarẽt. Nã si pena fuisset ꝑcipitata: nõ diceret: expectauerũt: sed accelerauerũt. Grauior est eniꝫ ista ꝑsecutio: q̃ ⁊ coronã martyrij suspendit: et mortẽ aię suadere nõ desinit. Sed quo remedio illa vitare potuisset ostẽdit. Intelligens em̃ testimonia dñi: nõ potuit ad vitia nefanda pduci. Vñ claret illos solos eripi: q̃ a tali periculo dñi fuerint illũinatione liberati. Intellexi aũt: accipiam⁹ operatus sum: sicut in alio psalmo dicit: Beat⁹ q̃ intelligit sup egenũ ⁊ pauperẽ. Quid em̃ poterit pauperi ꝓdesse: si eũ tm̃ egentẽ intelligeret: ⁊ nullo munere subleuaret? Quaprop intellect⁹ mandatorum: sancta opatio est. **Omnis cõsũmationis vidi finẽ: latũ mandatũ tuũ nimis.** Intrauerat i diuitias altitudinis dei: viderat qd p partes nõ poterat explicari: ad postremũ breui sentẽtia quę fuerãt dicenda cõclusit. Profitet em̃ toti⁹ cõsũmationis se vidisse finẽ. Cõsũmatio est em̃ virtutũ oĩm cõpletiua pfectio: cui cõsũmationi xps est finis. Quẽ se merito vidisse dic: qm̃ eũ illũinata mẽte tunc credidit esse venturũ. Si aũt ad litterã hoc velis aduertere: põt ⁊ sic accipi: qm̃ reb⁹ secularib⁹ termin⁹ sp videt impositus. Mandata em̃ dñi non habẽt finẽ: q2 latissima se virtute distẽdunt. Qd ideo sic positũ est: vt nec ambitiões seculi aliquis desiderãter expeteret: quib⁹ finẽ datũ esse sentiret: ⁊ mãdata dñi nimia festinatione ꝯquireret q̃ letissima cõprobaret. Nec vacat qd latũ mandatũ tuũ posuit nimis: scꝫ significãs caritatẽ: quã circa deũ habere iubemur ⁊ ꝓximũ. Nã qd latius dici põt: q̃ꝫ qd vniuersã legẽ ⁊ cunctorum ꝓphetarũ dicta cõcludit? De qua ⁊ aplus dicit: Caritas dei diffusa est in cordib⁹ nostris p spm̃ sanctũ qui datus est nobis.

Ro. 5

Mem.

Quomõ dilexi legẽ tuaꝫ dñe: tota die meditatio mea est. Popul⁹ beat⁹ q̃ ꝓphãrũ atq̃ euãgelij plurima meditatione ꝑfecerat: in hac lr̃a introducit ad loquẽdũ: sup docẽtes se ac seniores asserẽs diuina intellexisse mandata: ⁊ ideo sup mel ⁊ fauũ ori suo scripturarũ diuinarum testatur ꝓuenisse dulcedinẽ. Dicẽdo: Quõ ꝓmittit se dicturum queadmodũ legẽ dñi ꝑcipua intẽtione dilexerit. Dilexit q̃ legẽ nõ timuit: qm̃ p dilectionẽ nõ p timorẽ mundanũ ꝑceptuꝫ dñi sctõs viros decet opari. Plus em̃ acceptũ est amanteꝫ aliquid facere: q̃ꝫ soluꝫ infideliter timentẽ. Quõ aũt dilexerit: ꝯsequenter exponit dicẽs: Tota die meditatio mea ẽ. Tota die: cõtinuũ tẽpus debem⁹ accipere: sic ⁊ alibi legit: Bñdicã dñm in omni tẽpore: sp laus eius in ore meo. Sancta em̃ ꝯsciẽtia sp habuit diẽ: quę clarificato corde incredulitatis tenebras ignorauit. O indefecta meditatio: cui seculi istius nõ sufficit dies. Et vt hũanã fragilitatẽ cõtinue meditatiõi credamus potuisse sufficere: hac nobis vt oppinor rõne cõstabit: qm̃ si q̃s quaslibet causas respectu dñi sub moderatiõe disponat: si cibos tẽperãter accipiat: si somnũ cõuenient capiat: legem dei meditat in oĩbus: qm̃ se honesta ⁊ ꝓbabili actiõe cõmendat: sicut aplus dicit: Siue em̃ mãducatis: siue bibitis: siue aliud aliquid facitis: omnia in

Ps. 23
Ro. 14
Ps. 40
Ps. 33
i. Cor. 10

gloria dei facite. **Sup inimicos meos prudentem me fecisti mandato tuo: q2 in eternū mihi est.** Inimici intelligēdi sunt obstinati iudei: heretici vel pagani: q̄ p̄cepta dn̄i aut mime intellexerūt: aut ea prauo studio nō ꝓbanť operati. Supra istos prudētē se dicit effectū: qm̄ iussa dn̄i ⁊ deuot⁹ accepit: ⁊ vera illis integritate seruiuit. Sed vnde prudēs fact⁹ fuerit sup inimicos suos: addidit: Mandato tuo: qm̄ dn̄o illi fideliter obediuit: cūctos errantes sine dubitatiōe trāscendit. Ecce reuera beat⁹ honor: ecce regnū bonorū: supbos trāscendere: potestatib⁹ seculi p̄minere: ⁊ in sancta hūilitate fixa mente cōsistere. Adiecit: Quia in eternū mihi est: id est: mandatū tuū. Sed queram⁹ qd̄ mandatū est: qd̄ seculo isto deficiēte pmaneat: sc3 dilectio dei ⁊ p̄ximi. Ibi em̄ ⁊ dn̄m supra omnia diligimus: ⁊ p̄ximū queadmodū nos pfectissime tunc amam⁹. Merito ergo hoc mandatū in eternū sibi dicebat esse seruādū: quo beati sancta cōsciētia iugiter pfruunť. **Sup omnes docētes me intellexi: quia testimonia tua meditatio mea est.** Videť a beatoꝝ humilitate sanctissima discrepare: si sup moysen atq̄ ꝓphetas vel ap̄los: qui ecclesiam dn̄i integerrima fide docuerūt: hoc dictū velimus aduertere. Sed intēdamus superiorē versū: ⁊ omnis q̄stio calūniosa discedit. Non em̄ dixit: Sup patres: sed: Sup inimicos meos: vtiq̄ qui legē dn̄i praua intētiōe docuerūt. Hic em̄ arguit: nō ꝓbat: magistros sc3 phariseos designās: qui se ad litterā tenētes: spiritualē intelligentiā negligebāt. Quos ⁊ dn̄s in euāgelio frequēter arguit: sed cor eorū lapideū ratione veritatis sentire nō meruit. Supra tales igiť oēs doctores merito cohors euāgelica intellexisse se meli⁹ dicit: q2 prauitatib⁹ eoꝝ repudiatis: sincerā doctrinā dn̄i saluatoris accepit. S3 cur meli⁹ intellexerit: cām designat. Quia testimonia tua meditatio mea ē. Illis em̄ testimonia dn̄i nō erant meditatio: qui psuasione falsissima: lōge aliud q̄ dictū fuerat sentiebāt. **Super †seniores itellexi: q2 mandata tua †exquisiui.** Nō est hic iactātia superba: sed veritas. Seniores dicim⁹: ⁊ sapiētię maturitate p̄claros: ⁊ longa nos etate p̄cedentes. De quib⁹ dictum est: Interroga patrē tuū ⁊ annūciabit tibi: seniores tuos ⁊ dicent tibi. Dicim⁹ etiā seniores: etate quidē maturos: sed vitiorū affectione leuissimos: sicut fuerūt illi de quib⁹ in euāgelio scriptū est: Fecerunt sacerdotes cōsiliū cū seniorib⁹: vt eū morti traderent. Tales nunc seniores dicit: nō canos mente: sed corpore. Ab istis ergo merito se ampli⁹ dicit intellexisse: qm̄ quē illi sacrilega mente cōtempserūt: iste suū venerabať auctorē. Frequēter em̄ in scripturis diuinis iuniores meli⁹ intelligūt seniorib⁹. Sicut iacob qui se ad bn̄dicendū p̄buit: et germano suo ꝓmissū fructū p̄me benedictionis accepit. Sicut samuel melius heli sacerdote. Vel daniel melius falsis senioribus: quos ipse spiritu dei plen⁹: morte dānauit. Meli⁹ vtiq̄ intellexit populus nouus: q̄ senior ille iudaic⁹: qui feliciter suscepit christū dn̄m: quē ille mortifere crediderūt esse tēnendū. Et vt eaipsa veritatis testimonio cōprobaret: sequiť quare intellexerit sup seniores: sc3 q2 mandata tua exq̄siui. Illi em̄ si exquisissent mādata dn̄i: nequaq̄ prudētiores potuerant habere iuniores. Et vide queadmodū veritatis ordinē seruat. Dicit em̄ mandata tua: nō hominū puersorū: de quib⁹ dictū est: Ignorātes em̄ iusticiā dei: ⁊ suā volētes cōstituere: iusticię dei nō sūt subiecti. **Ab omni via mala prohibui pedes meos: vt custodia† verbum tuū.** Ex hoc versu euidenter aparet: ⁊ superi⁹ illos dictos inimicos qui legē dn̄i nesciebant: ⁊ doctores imperitię cecitate detentos: ⁊ seniores nō habuisse grauissimā fidei firmitatē: qm̄ se dicit ab omni via mala ipsorū pedes suos ꝓhibuisse: ne eorū potuisset puersitate subuerti. Illa est em̄ certior explanatio: qm̄ se ipa corusco similis declarat auctoritas. S3 videam⁹ quid nobis isti⁹ versus verba parturiant. Ab omni via mala: significat heretico rū prauas ⁊ pessimas suasiones: quib⁹ illi exitiabili dulcedine blandiunť. Addidit quoq̄: Prohibui pedes meos: q̄si desiderantes illuc ire: vbi in atram foueā corruere potuissent. Originalis siquidē peccati culpa ꝓnos nos trahit sp ad vitia: ⁊ nisi dn̄i gr̄a muniamur: facillime peruersa sua-

Al. senes
Al. quesiui
Deut. 3
Matth.
Ro. 1
Al. v

ſione decipimur. Jlla eſt em̄ dn̄o iuuãte ſa lubris ꝓhibitio: cũ hoc fieri non patimur: qḋ plenũ periculis inuenit̃. Pedes autem meos: ſignificat mētis aſſenſum: que nos quodã veſtigio ducit ad culpam: ⁊ ad vias malas cōpellit: niſi eos pietas diuinitatis abſtraxerit. Sequit̃. Ut cuſtodiã verbũ tuum. Aliter em̄ verbũ dn̄i nō potuit cuſtodiri: niſi cũ illa peſtifera ſuaſio ꝓbaret̃ expulſa: ſicut apl̄us dicit: Nō poteſtis calicē domini bibere: ⁊ calicē demonioꝝ: nō poteſt menſe dn̄i participes eſſe: ⁊ menſe demoniorũ. **A iudicijs tuis nō declinaui: quia tu legez poſuiſti mihi.** Declarauit illud qḋ ſuperi⁹ dixit: Ab omni via mala ꝓhibui pedes meos: vtiq̧ vt ei⁹ minime iudicia declinaret. Sic em̄ pfecte beatitudinis integritas cuſtodit̃: qñ hereticorũ iniquitas puerſa reſpuit̃. A iudicijs ergo tuis dicit: id eſt: qḋ tua volũtas ſancta cōſtituit: ⁊ viuēdi nobis regulã dedit. Ab eis vtiq̧ nō declinare: hoc eſt: in via recta cōſiſtere: hoc ad celoꝛuz gaudia puenire. Sequit̃ cauſa ꝓbabilis: Quia tu legē poſuiſti mihi. Cuz legem p moyſen dn̄s dederit: eãq̧ iuſſerit inuiolabiliter obſeruari: nō incongrue hic euãgeliũ intelligim⁹ cuz dicit: Tu legez poſuiſti mihi. Jlla em̄ quã p moyſen dedit: pedagogi nobis ꝯſtauit officiũ: iſta vero toti⁹ plenitudinis donauit effectum. Merito ergo ſanct⁹ pp̄hus de ipſa lege gaudebat: quã iam credēdo ſuſcepat. Deniq̧ vide quid ſequit̃. **Quã dulcia faucibus meis eloquia tua: ſup mel ⁊ fauum oꝛi meo.** Cōparationes iſte ꝗuis aliquid videant̃ habere ꝓcipuũ: tñ nō poſſunt reb⁹ ſpiritalib⁹ exequari: niſi ſemp ponatur: Sup: ſicut in nona littera iã dictũ ē: Bonũ vero lex oꝛis tui ſup milia auri ⁊ argenti: vt ea quidem inter hoies ꝓcipua ſed diuine iocũditati inferioꝛa eſſe cognoſcas. Spiritualib⁹ itaq̧ delitijs magna vbertate ſaginat⁹: populus beatus exclamat: Q̃ dulcia faucib⁹ meis eloquia tua. Dicendo: Q̃: magnã quidē dulcedinē ſibi eſſe ꝓfeſſus eſt: ſed nō quã lingua potuiſſet exp̄mere. Nã cũ omnis guſt⁹ ſapiat in palato: cōſiderandũ eſt hic quare dixit: Faucib⁹ meis. Fauces em̄ ſunt gutturis noſtri via vbi iã deglutita dulcedo nulla ſentit̃. Sed da de eloquijs dn̄i erat abſolute dictur⁹: mirabilit̃ illã partē poſuit: vt cito ad coꝛdis noſtri penetralia pueniret. Eloq̄a em̄ dn̄i non in palato ſapiunt: ſed magis cũ fuerint deglutita dulceſcunt. Sequit̃. Sup mel ⁊ fauũ oꝛi meo. Mel ad vetus: fauũ ad nouuz ptinet vtiq̧ teſtamētũ. Nã licet vtraq̧ ſint dulcia: tñ faui ſapoꝛ ē ſuauioꝛ: quia gratia nouitatis maioꝛe cumulat̃. Pōt etiã ⁊ mel intelligi apta doctrina ſapiētie: fauũ vero que in quibuſdã ꝓfundis cellulis ꝓbat̃ eē recōdita. Qḋ vtrũq̧ in ſcripturis diuinis nō eſt dubiũ repiri. Addidit: Oꝛi meo: qñ reuera ipſam ſapiētiã quã faucib⁹ deglutiuerat oꝛe p̄dicabat. Sic ezechiel ꝓpha dicit de dn̄o. Et ait ad me: Fili hominis: qḋ inueniſti mãduca: ⁊ deuoꝛa volumē hoc: et vade ⁊ loquere ad domũ iſrael. Et mãducaui illud: ⁊ factũ eſt in oꝛe meo ſicut mel dulce. **A mandatis tuis intellexi: ppterea odiui omnē viã iniquitatis.** Legem dn̄i edoct⁹ acceperat: Fili noli ambulare viã cũ impijs: diuerte aũt pedē tuum ab itinerib⁹ eoꝛũ: pedes em̄ eoꝝ in maliciã currunt: ⁊ veloces ſunt ad effundēdũ ſanguinē. Audiuerat etiã: Perdidiſti oēs qui foꝛnicãtur abs te. Et alibi: Qui diligitis dn̄m odite maluz. ⁊ cetera que in hunc modũ diuina lectione pꝛolata ſunt. Talia quippe dũ audiſſet: in mandatis dn̄i viam iniquitatis intellexit oīmodis execrandã: que iuſto domino placere nō poterat. Odio em̄ debent eſſe que ſeculi ſunt: vt rebus celeſtibus totus impendat̃ affectus. Decet em̄ nos execrare que mala ſunt: qꝛ interdũ a pꝛauis neceſſitate ꝓhibemur: quoniã cōſcius eoꝛuz videtur anim⁹: qui aliqua illis delectatione ꝯſenſerit. Sequeſtrat̃ aũt ab illis rebus volũtas fideliũ: que odio intercedente dãnauerat: vt nec voto: nec operatione ſe polluat: qui mentē ſuam tali execratione purificat.

Nun.

Lucerna pedibus meis verbum tuũ: ⁊ lumē ſemitis meis. Poſt tertiãdecimã litteraz: ad quartamdecimã cohoꝛs beata peruenit: in qua pedib⁹ ſuis dominici verbi lumē radiare cōgaudet: animã ſuã humilima ſatiſfactione cōmendans: expetēs retributiones dn̄i ꝓmioꝛũ deſiderio: nō terroꝛe vindicte.

Margin notes: Corin. — Ps. 3 — Ezech. 3 — Prouer. j — Ps. 72 — Ps. 96

Sciēs ꝙ huiꝰ seculi noctē diuersis offensionibus irretitā: vt alibi laqueos: alibi stopulos: alibi cōtineat ꝓfundissimas vastitates: pedibꝰ suis verbū domini lucere testatur: ne absentia veri luminis incidat in ruinā: quā ꝑ suā ꝓuidentiā vitare nō poterat. Sed hoc verbū: illud debet intelligi: quod ꝑ scripturas sanctas ꝓphetarū ore seminatū est. Quod bene appellauit lucernā: que hūanis vsibus data est ad debellāde noctis ꝓfundissimā cecitatē: sicut petrus apostolus dicit: Habemꝰ certiorē ꝓpheticū sermonē cui benefacitis intēdentes: velut lucerne lucenti in obscuro loco. Sic ⁊ ipse dominꝰ apostolis dicit: Sint lumbi vestri ꝑcincti: ⁊ lucerne vestre ardētes. Bene autē addidit: Ardētes: ꝓpter virgines fatuas: quibꝰ cū oleum defecit: aduentū sponsi nō potuerūt ꝑstolari. Verbū autē illud cōsubstantiale patri a natura deitatis sue: lucerna nō potest dici: qꝺ illumiat omnē hominē venientē in hunc mundū: sicut ⁊ ipse de se dicit: Ego sum lumē mundi. Nā ista discretio ⁊ in euāgelio facta est: vbi de iohāne dictū est: Ille erat lucerna ardens ⁊ lucēs. Et iterū: Nō eñ erat ille lumē: ꝟ vtiqꝫ missus est vt testimoniū ꝑhiberet de lumine. Sequit. Et lumē semitis meis. In eadem translatiōe ꝑmansit: vt verbū dñi: id est: dicta ꝓphetarū: lumen dicat suis semitis ꝑstitisse. Per ipsas siquidē duꝫ ad vite bone cursum instruimur: clarificati corde directis gressibus ambulamus. Iuraui: ⁊ statui custodire iudicia iusticie tue. Post illā illuminationē verbi quā suis pedibꝰ lucere ꝓfessus est: videamꝰ si populus beatus ꝯtra ꝑceptū potuerit iurare: cum scriptū sit in euāgelio: Nō iurabis neqꝫ ꝑ celum: neqꝫ per terrā: neqꝫ ꝑ hierosolymā: neqꝫ per caput tuū. ⁊c. Sed iurare nō sem̄ꝑ significat sacramēta ꝑstare: in quibꝰ inuocando diuinitatē pollicemur: ne ꝓmissiones nostras mutabiliter excedamꝰ. Sic ⁊ sancta deuotio decreuerat sibi atqꝫ cōstituerat: inter quelibet pericula dñi custodire iudicia. Nam ⁊ ipsum nomē indicat causam. Iurare eñ est iure orare: id est: equitatē dicere: ne velit quispiā quod ꝓmisit: in partē alterā seductus auertere. Sic eñ iurant: id est: firme cōstituūt sancti: qui iam

2. Pe. j; Luc. j2; Ioh. j; Ibidē. 8; Ibdiē. 5; Ioh. j; Matth. 5

ET

sunt dono dñi roborati. In euāgelio vero ꝓhibet dominꝰ infirmos qui venerat ad paruulos sauciosqꝫ saluādos: ne velint temere ꝓmittere: qꝺ nequaqꝫ poterant suis viribꝰ adimplere. Iudicia vero iusticie sūt: cū exaltat humiles: deijcit suꝑbos: ⁊ misericordie sue dono releuat humili satisfactione ꝓstratū: quod sequēs versus ostendit.

Humiliatus sum vsqꝫquaqꝫ domine: viuifica me scḋm verbū tuū. Cū se dicant christi mēbra nimis humiliata: multarū ꝑsecutionū se ostendūt sustinuisse pericula: ⁊ ideo petūt se scḋm ꝓmissiones dñi viuificari: quoniā in morte videbātur cōstituti cōditione carnali. Scḋm verbum tuū: scilicet illā ꝓmissionē que dicit: Venite ad me omnes qui laboratis: ⁊ onerati estis: ⁊ ego vos reficiam. ⁊ his similia. Sciūt etiā ꝑ hanc humilitatē dominū christū diaboli vicisse superbiā: Sciūt per patientiam mortis ipsiꝰ fortia suꝑata: Sciūt omnia ꝑpessum dñm que suis sanctis ꝑcepit sustinere. Et merito hūilitati sue petūt remedia: per que se nouerāt esse saluanda. Per hanc igit fideles supra regna ꝓficiūt: ꝑ hanc suꝑbia tyrānica superat: ꝑ hanc in eternū martyres viuūt. Nec ꝑt dici ꝑfectꝰ: qui hac virtute ꝑuatus est. Voluntaria oris mei beneplacita fac domine: ⁊ iudicia tua doce me. Cum se humiliatū superiꝰ dixerit vsqꝫquaqꝫ: ne illam inclinationeꝫ necessitatis potiꝰ fuisse sentires: addidit: Volūtaria oris sui sacrificia iusto dño fieri posse gratissima: que iter sequientes angustias piꝰ animus offerebat. Laudes eñ vel in ocio dño exhibere gratissimū est: sed in tribulatiōe ampliꝰ ꝓbat eximiū: quādo infirmitas corporis dolore ꝑssa nō vincit: sed tunc magis anima felix in dñi laudibꝰ excitatur. Oris aūt voluntaria sacrificia: sūt deuotionē laudis offerre: nō alicuiꝰ mundane vtilitatis respectu: sed ꝓprie deuotionis intuitu: vt ipsum ꝓpter se dominū diligamꝰ: veneremur auctorem: qui pluit suꝑ iustos ⁊ iniustos: qui inestimabiliter bonꝰ est. Petit ergo vt eius deuotio dño reddat accepta: quatenꝰ hac oblatione placatꝰ: iudicia sua eū doceat ꝗ fidelibus dignat mentibꝰ aperire. Sed cōsideremꝰ gloriosuꝫ cordis ardorē: vt illa sp

auide petat: que se sepius accepisse cōmemorat: sicut in nona littera dicit: Bonitatē fecisti cū seruo tuo. Et iterū: Bonitatē et disciplinā et scientiā doce me: quod p hunc modū vtraqꝫ pbanſ intelligi. Jugiter eñ sperandū est: vbi petēdo semp acquiritur.

Anima mea in manib⁹ tuis semper: et legem tuā nō sum oblit⁹. Cū animā iusti latrocinātiū psequereſ iniquitas: cūcqꝫ vellēt diuersis laqueis irretire: sapientissime illam in manib⁹ dñi dicit collatā: vbi nulla nocentiū vis possit accedere: sicut legiſ: Justoꝝ anime in manu dei sūt: et nō tanget illos tormētū. Et in euāgelio: Oues mee vocē meam audiunt. Et paulo post: Nō rapit eas quisquā de manu mea. Addidit: Semp: vt nullū tēp⁹ dolosis surreptionib⁹ relinquere videreſ. Quod autē dicit: In manib⁹: significat in potestate: qꝛ nouit salutariter regere: qui se ei⁹ pbanſ cōmisisse sentētie. Sequiſ cur anima ipsi⁹ credaſ in manib⁹ dñi cōstituta: scꝫ quoniā legē ipsi⁹ nō doceſ oblitus. Sic eñ sub defensione ipsi⁹ sumus: dū a pceptis salutaribus mime deuiam⁹. Hoc vbiqꝫ semp pcipitur: hoc specialiter cōmonemur: vt sic redeamus ad legem: ne discedamus a lege.

Posuerūt peccatores laqueos mihi et a mandatis tuis nō erraui. Posuerūt: significat tetenderūt atqꝫ armauerſ. Nō eñ tñ poni poterāt ociosi. Neqꝫ eñ laque⁹ capit auē qui nō habet escā: sed illud efficaci⁹ decipit: qđ aliqua oblectatōe blandiſ. Fuit eñ laque⁹ diaboli armatus triginta argēteis: cū iudā cepit atqꝫ in iteritū suffocauit. Ipse saulē vinxit zelo superbie. Ipse cayn in liuore fratris astrinxit. et his silia: q in hui⁹ seculi lōgissima vita diabolica iugiter grassanſ insania. In hac eñ mūdi silua: tot laqos iuenis: quot vitia cōtueris. Sed collegio isti sctō nihil terrenuꝫ pualere potuit: q se celesti cōuersatiōe tractauit: sicut in alio psalmo dicit: Anima nostra sicut passer erepta est de laqueo venātiū: laque⁹ cōtritus est: et nos liberati sumus. Sequiſ antidotū celeste: qđ ptra isti⁹ seculi cognosciſ venena pugnare: scꝫ qm̄ a mādatis dñi minime declinauit. Ab illis eniꝫ qui nō declinat vlla deceptiōe nō capitur: qꝛ iuxta ipsa nō in ipsis insidie sūt.

Hereditate acquisiui testimonia tua in eternū: quia exultatio cordis mei sunt. Multis quidē modis acqri diciſ lucratiua possessio: sed ille honorabilis habetur filius: qui successione paterna gloriaſ. Hoc eñ legitimū nomē est: hoc sūme caritatis indiciū: et iudicia senioꝝ suscipere: et de firmissima possessiōe gaudere. Testimonia eñ sunt dñi pcepta sanctissima: q moyses populo in deuteronomij libro sub testificatione cōmemorat dicēs: Testor vobis hodie celū et terrā. Et alibi: Estote mihi testes: et ego vobis testis dicit dñs. Sic et apostolus: Testificor corā deo et christo iesu: et angelis ei⁹. Quapropter hec sunt testimonia q se hereditate plus beat⁹ in eternū acquisisse gaudebat: scꝫ qm̄ talis hereditas in eternū capitur: nō ad breuitatē tēporis itroiſ. Sequiſ. Quia exultatio cordis mei sunt. Merito exultationē sui cordis dicebat: hereditatē regni celestis eternis tēporib⁹ acqsitā. Ipse eñ mereſ ad eā puenire: qui pbaſ de tali acqsitiōe gaudere.

Inclinaui cor meū ad faciēdas iustificationes tuas in eternū: ppter retributionē. Audiuerat cohors ista sanctissima quā meditatio frequēs iugiſ instruebat: Discite a me: qꝛ mitis sū et hūilis corde: et necesse fuit vt cor suū ad faciēdas iustificatiōes dñi modis omnib⁹ inclinaret: q tali magisterio instructa: vitaliſ superba mūdi fastigia respuebat. Justificatōes est quippe facere: mādata dñi hūiliatis sensibus opari: vt esuriēti panē frangas: nudū vestias: cōdoleas calamitatib⁹ alienis. et cetera q hūano generi creatoris pietas cōmēdare dignata est. Sed cōsiderandū est qđ dicit: In eternū: dū oīa q supra dixim⁹: tādiu fieri possunt: qdiu hui⁹ mūdi calamitatib⁹ idigētiaqꝫ vexamur. Quis eñ in futuro misereaſ afflicto: cū in illo regno nulla pbeſ esse miseria? Sed qui hic ista facit studio caritatis: in eternū illa facere cōprobatur: qꝛ fructū earū rerū p eternitate recipiet. Addidit: Propter retributionē: scꝫ illā quaꝫ audituri sunt sancti: Venite bñdicti patris mei: pcipite regnū qđ vobis paratū est ab initio mūdi. etc. Magna retributio: que tñ de dñi largitate pueniet: incolā fieri regni ppetui: cōsortē bonoꝝ angeloꝝ:

Deut. 30
j. Timoth. 5
Matth. 11
Matth. 25

patriã suscipe q̃ sp delectet: nec vlla pegrinatione deserat: erũtq; in illa ↄtẽplatione desixi: vt illũ iugiter appetãt: de quo semp exultant. Samech.

Iniquos odio habui: ꝛ legẽ tuam dilexi. Ad quintãdecimã litterã: catholicũ venit examen: in quo dicit: Iniq̃s: id est: aduersarios legis odio sibi fuisse. Legẽ xo dñi se dilexisse cõmemorat: ꝛ petit vt ab ei⁹ pietate suscept⁹ mala seculi possit euadere: postulãs etiam carnẽ suã timore dñico debere sbdi: ne possit in diuino iudicio de ei⁹ p̃uaricatione dãnari. Hic etiã q̃stio illa caput erigit: cur populus fidelis ↄtra euãgelica videt aliqd ꝓnunciasse mandata. Dicit em̃: Iniq̃s odio habui: dũ p̃ceptũ sit: Orate ꝓ inimicis vestris: bñfacite his qui vos oderũt. Sʒ si tẽpora ↄsideres: oĩa sibi ꝯcordare cognosces. Qñ em̃ p̃cipit: Amate inimicos vr̃os: aduersitatis feruor ꝛ calor iniurię tẽperat: vt malũ ꝓ malo mĩme reddere videamur: vt patiẽtes simus ad oẽs cõtumelias: sicut et ipse qui cõsputa ꝑtulit: ꝛ flagella suscepit. Qñ vero martyrij tẽpus occurrit: iniquos suasores odio habere p̃cipimur: cũ ꝛ ipsos q̃; filios ꝛ parẽtes si aduersi sint/ alienata debem⁹ voluntate ↄtemnere. Sępe em̃ q̃s flãma nõ terruit: q̃s ferrũ nõ subdidit: necessitudinũ blãdimẽta flexerũt. Et iõ dictũ est: Si quis venit ad me: ꝛ nõ oderit pr̃em suũ: ꝛ matrẽ suã: ꝛ vxorẽ: ꝛ filios: ꝛ fratres: ꝛ sorores: adhuc etiã ꝛ animã suã: non põt esse me⁹ discipulus. Cõtra deũ q̃ppe ꝑsona nulla debet recipi: sed ipsi⁹ dilectiõe p̃posita: decet necessitudines tunc amari: cũ eis nulla fidei repugnat aduersitas. Quapropter habita tẽporis rõne: vtraq; nobis poterũt absoluta veritate ↄstare. Scriptũ est em̃: Tẽpus amplectendi: ꝛ tẽpus lõge fieri ab amplexu. ꝛ post multa: Omni rei tẽp⁹. Scire aũt debem⁹ in hoc versu argumẽtũ illud esse qδ dicit in topicis ex cõtrario: qñ sententiã nostrã ex reb⁹ diuersis vna ꝓpositione ↄcludim⁹. Adiutor† meus et susceptor me⁹ es tu: ꝛ in verbũ tuum† speraui. Adiutor: ꝑtinet ad implenda mãdata: qm̃ sine ei⁹ adiutorio: nec ichoare quicq; boni possumus: nec implere p̃ualemus. Susceptor autẽ noster fact⁹ est ꝑ

sanctę incarnatõis arcanũ: qua p̃stante suscepit hoiem: ne pcti lege possit fundit⁹ interire. Deniq; istã susceptionẽʒ: vide q̃d sequit: Et in verbũ tuũ speraui: id est: in deitatis tuę p̃sidiũ: sũmũ meũ desideriũ collocaui: vbi sperari licet: ꝛ spes firmissime constituta nõ decipit: sicut legit: Quis sperauit in dño/ ꝛ cõfusus est? Et iterũ: Sperantes aũt in dño miscdia circũdabit. Sperat ergo redemptorẽ gentiũ venire q̃ mũdi maculas possit abstergere: qui viuificet mortuos: sanet ęgrotos: ꝛ qδ ligatũ fuerat lege pcti: possit morte ipsa moriẽte dissolui. Sic in vno versiculo toti⁹ religionis nostrę cõclusa ꝑfectio ẽ. Declinate a me maligni: ꝛ scrutabor mãdata dei mei. Sicut heretici cupiẽtes tñ cognoscere veritatẽ in mãdatis dñi: nos ꝓficue frequẽter exercent: ita ad ꝑscrutãdas sacras lectiões obstinati ꝑstrepere nobis atq; ĩpedire noscunt. Hos declinandos esse ꝓnũciat: q̃ insensatis ↄtentionib⁹ scripturas dñi lacerare ↄtendũt. Quid em̃ illic hũanus sermo ꝓficiat: vbi talia sũt vota ne credat? Quib⁹ alio loco dicit: Discedite a me oẽs qui operamini iniq̃tatẽ. Remediũ ẽ em̃ quẽ ↄuerti velle nõ viderĩ: vitare si possis. Ipis em̃ p̃sentib⁹ dũ ↄtentiosa sp malignitate cõfligunt: dũ calũnias exquisita vanitate cõcipiũt: ad scrutãda mandata dñi idonei nõ possum⁹ inueniri: vbi totis debem⁹ animi virib⁹ occupari. Suscipe me scd̃m eloquiũ tuũ ꝛ viuã: ꝛ† ne ↄfundas me ab expectatiõe mea. Perfidis effugatis: ꝛ malorũ hominũ cõuersatione purgatus: a dño se petit suscipi: vt possit eius verbi ꝓmissione saluari. Esset em̃ fortasse temerariũ dño dicere: Suscipe me: nisi adiungeret ꝓmissionẽ quę nescit aliq̃ñ decipere. Sed cũ dicit: Viuã: futuꝝ tẽpus ostẽdit. Hic em̃ vere nõ viuit: vbi carnis fragilitate peccat. Expectatio quoq; ipsi⁹ erat: vt misericordiã christi deuotissim⁹ inueniret: quã spem in iudicio vẽturo se postulat adipisci: ne ↄfusione deceptus: a sua possit expectatiõe fraudari. Sed cũ dicit: Ab expectatiõe mea: nullũ tẽpus ponit q̃ expectare nõ debeat. Res em̃ ista in pectoribus sancti nõ habet finẽ: nisi cũ pollicitatio superna ꝓuenerit. Sic em̃ ꝛ alibi dicit: Expc

Matth.5 · Luce.14 · Eccles.3 · Top · Ar.nõ b3 · Ar.sup/ speraui · Eccl.2 · Ps.[illegible] · Ps.[illegible] · Ar.[illegible] · Ps.

ctans expectaui dñm: ⁊ respexit me. Beata ꝗ̃ expectatio: vbi est certa ꝓmissio. Cur em̄ defectū spes fidelis sustinere possit: cū is q̄ ꝓmittit nesciat imutari? Expectatio itaq̧ sanctoꝝ ē celoꝝ regna: angeloꝝ ꝯsortia ꝓmereri: ⁊ qđ supra totū est ipsum iugit̄ videre: q̄ in beatoꝝ solet semꝑ corde dulcescere. **Adiuua me ⁊ saluꝰ ero: ⁊ meditabor in tuis iustificationibꝰ sꝑ.** Quis verba ista sepe videant̄ esse repetita: magna nobis tñ assiduitatis istiꝰ sacramenta declarant̄. Hoc em̄ ad amplissimū desideriū mētis debet aptari: qđ nulla inde poterat intermissiōe suspendi: q₂ q̄uis accipiamꝰ a dño: sꝑ rogandus est: vt iugit̄ donet ne collata beneficia possint a nobis fidei tēpore discedere. Nō em̄ repetitū verbū ociose debemꝰ accipe: ne videamur incaute qđ scire nos expedit omisisse. Addidit: Et meditabor in tuis iustificationibꝰ semꝑ. Causā reddit obsequij ne post susceptā salutē collato muneri videret̄ ingratꝰ. Sed cū ꝓmittit meditari iustificatiōes sꝑ: salutē suā iugit̄ desiderat cōtineri. Sic em̄ faciēdo: locus tollit̄ absolute diabolo. Iustificatiōes em̄ duplici mō possumus accipere: siue istas quas hic quotidie in pctōꝝ nostroꝝ ꝯfessione pagimꝰ: vt est illud euāgelij: cū publicanꝰ peccata sua ꝯfitēs de tēplo iustificatꝰ exiuit. Decet em̄ q̄diu in isto seculo sumꝰ ⁊ a pctis liberi eē nō possumꝰ: in ista nos semꝑ iustificatione ꝓsternere. Sed q₂ sequit̄: Semꝑ: qđ supra omne tempus esse dinoscit̄: ne nō tibi videat̄ isti seculo conuenire: sed aliq̄d te delectet de illa eternitate cōcipere. Meditant̄ sancti iustificatiōes dñi semꝑ: q̄n angeloꝝ choris sua desideria sociabūt: q̄n laudes dñi ꝑenni exultatiōe cantabūt: q̄n sicut dicit apl's: corruptibile h̄ induerit incorruptionē: ⁊ mortale hoc induerit imortalitatē. **Spreuisti omnes discedētes a iustificatiōibꝰ tuis: q₂ iniusta cogitatio eorum est.** Declaratū est: cur assumebat̄ iustificationū dñi frequēs assiduaq̧ meditatio. Merito em̄ timorē mouebat talis sentētia secutura: q̄m spernunt̄ a dño qui ab eiꝰ iustificatiōe discedūt. Nā cū sit iustificatio peccatoꝝ mentis pura cōfessio: merito suꝑbi spernūtur a dño: qui tali se remedio sanare despiciūt. Iniusta quippe est eoꝝ cogitatio: ⁊ velle peccare: ⁊ iustissimo iudici nolle satisfacere. Merito ergo tales ab absolutiōis gratia submouent̄: qui totiēs cōmoniti hic pio domino supplicari tēpserūt.

Luc.18

1 Cor.15

Preuaricātes reputaui omnes peccatores terre: ideo dilexi testimonia tua. Hec sentētia nisi diligētius ꝑquirat̄: apostolo videt̄ esse cōtraria. Ille em̄ dicit: Qui sine lege peccauerūt: sine lege ꝑibunt: hic aūt oēs peccatores terre: p̄uaricatores esse testat̄. Nā quō potest aliquis esse sine lege: si oēs p̄uaricatores esse credēdi sunt? Preuaricari em̄ nō est: nisi legē transgredi cōstitutā. Sed vtrūq̧ veruꝫ est: q̄m ab vno veritatꝭ fonte descēdit. Sine lege peribūt: de illa tantū cōstitutiōe dicit apl's: que tabulis lapideis in monte syna digito dñi ꝓbatur ascripta. Nam ⁊ alie leges sunt: ꝑ quas populi diuine sententie subiacebunt: vt est illa p̄uaricatio ade: de q̄ nisi christi beneficio liberet̄ hūanū genꝰ cōstat esse iudicādū. Cōstringunt̄ etiā gentes ⁊ ꝑ naturalē legē: ne faciāt alteri qđ nolunt fieri sibi. Unde idem dicit apostolus: Gētes que legem non habent: naturaliter que legis sunt faciunt. Uides ergo merito hic dictū preuaricatores omnes esse q̄ potuerūt aliquo errore delinquere. Nam siue transgresse primū legis: siue que ꝑ moysen data est: omnis p̄uaricator reddit̄: q̄m ab his nullus terrigena ꝓbatur exceptus. Cōsequēs autē erat: vt enixius diligeret testimonia domini: qui p̄uaricatorum nomine visus est omnes addicere peccatores. Per ipsa em̄ testimonia credebat sibi venire posse remediū: ꝑ que ad christi gratiaꝫ desiderio festināte tendebat. Nam cū lex nos addicat: sola gratia est absolute que liberat: ipsa que cōpeditos soluit: ipsa que de seruis filios facit. **Cōfige timore tuo carnes meas: a iudicijs em̄ tuis timui.** Sciēs cōgregatio spiritualiū viuoꝝ vñ hūano generi p̄uaricatio legꝭ supradicta ꝓuenerat: tā̄q̄ seuissimū latronē ⁊ indomabilem ferā carnē suā: nō solū religandā ꝟ etiā ꝯfigendā: noua atq̧ insitata supplicatiōe depcat̄. Carnis em̄ vitia sūt frena delicta: q̄ nos legē trāsgredi faciūt mādatoꝝ: dū a ꝓposito ꝟitatꝭ abducūt. Quā merito

Ro.2

Ibidē.

deprecatur timore dñi debere cõfigi: ne ab eo possit noxia libertate dissolui. Sic vno verbo significatũ est: quẽadmodũ caro tractari debeat christiãi. Et qua pietate contra corpus suũ nimie ac violẽter oraret: exposuit: Timore scz futuri iudicij: vt h mortificatũ: ibi reddatur eternũ. Hic tẽporaliter mestũ: illic esset sub perpetuitate letissimũ. Et illud inspice qd dicit: Timore tuo: casto scz atqz perfecto: qui nõ tñ habet ante oculos formidinẽ vindicte: sed vehemẽter metuit amissionẽ gratie: in qua fidelis viuit: p quã omnis reficitur christian⁹. Sed videam⁹ q̃ claui sunt: q̃ nos in illa dñi crucifixione cõfigũt. Caritas vtiqz que nos facit ⁊ tormẽta nostra negligere: ⁊ mortis ipsi⁹ pericula plus amare. Felix qui clauo isto cõfigitur: qui tali vulnere sauciatur. Ipso clauo trãsfix⁹ est qui dicebat: Mihi viuere christ⁹ est: ⁊ mori lucrũ. Ipsa cõpunctiõe forat⁹ est qui orabat: Nunc dimitte seruũ tuũ in pace: quia viderũt oculi mei salutare tuũ. Ad postremũ in cãticis canticorum ecclesia cõfitetur: Uulnerata caritate ego sũ. Configi ergo se timore dñi scũs populus deprecatur: vt moriẽdo viuat: qui prius viuẽdo moriebatur. Ain.

Phil. j

Luce. 2

Fеci iudiciũ ⁊ iusticiã: nõ tradas me †persequẽtibus me. Ad sextãdecimã litterã: in eternũ mẽbra dñi viuẽtia puenerũt: in qua vna voce petunt sacre incarnatiõis aduentuz tẽpus esse: dicẽtia: vt ad destruendos supbos diuina potẽtia potuisset ostẽdi. Intẽdamus itaqz verba que dicta sũt: vt arrogãtiã sanctis odiosam nulla possit cogitare puersitas. Facit iudiciũ: q̃squis iudicat contra se: ⁊ prauitates suas añ examẽ dñi iusta execratione cõdemnat. Sed ne hoc iudiciũ adulatoriũ magis putares esse q̃ verũ: addidit: Et iusticiã: qm̃ p iusticiã nos iudicam⁹: qñ delictorum nostrorum vindices sum⁹. Ipsa est ergo equitas q̃ nos absoluit a pena: ipa que liberat a reatu: si nosmetipsos cognoscim⁹ scelerib⁹ inuolutos. Et qm̃ pacta fuerat deuote satisfactionis integritas: petit mõ ne tradatur pctõrib⁹: qr peccata dãnauit. Hoc ẽ em̃ qd supi⁹ postulauit: Infige timore tuo carnes meas: vt res noxia aie iudicio subderetur: ⁊ seruiret poti⁹ affixa: que lasciuire poterat effrenata. Persequẽtes vero sunt

Al. calũniãtibus

diabol⁹ cũ ministris: q̃ nos indefecta malicia persequũtur: ⁊ traditos sibi crudeli laceratiõe discerpũt. Meminim⁹ em̃ que ptulerit Job ille sanctissim⁹: quãtis cladib⁹ patiẽter subiacuit: qr illis se traditũ esse cognouit. Scim⁹ etiã quãta ioseph passus fuerit: vel susanna: dũ traditi fuerãt in manibus impiorum. Hinc etiã quotidie rogamus admoniti: Ne inducas nos in tẽptationẽ. Traduntur q̃ peccatores: vt digna cõmissis flagella patiantur: sicut aplus de impijs dic: Tradidit eos de⁹ in reprobũ sensũ: vt faciant que nõ cõueniũt. Et alibi de pctõribus ait: Quos tradidi sathane: vt discant non blasphemare. Petit ergo pplus sanct⁹: ne tradatur psequẽtib⁹ se: quib⁹ ideo spũs irascebantur immũdi: qr videbant ab eis suas immissiões instigatiõesqz dãnari. Hoc est odiũ qd christi meretur affectũ. Ab illo enim amari nõ põt quis: nisi ab ei⁹ inimicissimis horreatur. Suscipe seruũ tuũ in bonũ: nõ calũnient †mihi superbi. Suscipe: diabolico brachio impulsus videtur dixisse ne corruat. Dñi em̃ misericordia suscipimur: qñ pctõrum nostrorum cõpulsione pcutimur. Apte em̃ dictũ est dño in bonũ: suscipe: qr in malũ se aduersã partẽ nouerat impulisse. Seru⁹ aũt: liberationis iudiciũ est. Seru⁹ em̃: a seruãdo dicitur: qd eũ captũ ab imminẽti interitu dñi sui manus miserata seruauerit. Sic ⁊ iste merito se seruũ dicit: qui fuerat ab anime deceptione liberatus. Quapropter hic: seru⁹: ⁊ liberationis pfessio cognoscitur ⁊ honoris. Illi⁹ em̃ nõ est seruus: nisi qui sanctorum fuerit cetibus aggregatus. Calũniantur aũt supbi: qñ hereticas cõtentões violento pondere falsitatis obijciunt: vt merito se a dño depcatus fuerit suscipi: ne eorum potuisset altercatione psterni. Siue hoc magis de spiritib⁹ immũdis melius dicitur: qui nobis improbe calumniantur: ⁊ cũ ipsi sint maxime nostrorũ criminum rei: nolunt nos cõcessa venia liberari. Nam cũ ipsi decipiãt: ipsi nos semp accusant. Sed quid mirũ: si peccatoribus calũnietur qui christo domino dicere tẽptauit: Omnia hec tibi dabo si pcidẽs adoraueris me? Et illud: Ponam sedẽ meã ad aquilonem: ⁊ ero similis altissimo. Merito ergo dicitur calũniator: qui duz faciat crudelias

Matth

Ro. j

j. Timo

Al. me

E

kij

Mat

Esa

pios semp accusat. De ipso em̄ ꝛ alio loco scriptura dicit: Et humiliabit calūniatorē: ꝛ pmanebit cū sole. Iustissime itaqꝫ petit: ne humilis tradat supbo: ne simplex calūnioso: ne deuot⁹ ingrato: quoniā supra ipsos magis atrociter seuiūt: quos mīme seducere valuerūt. **Oculi mei defecerunt in salutare tuū: ꝛ in eloquium iusticie tue.** Mouere aliquos solet: cur plurali numero posuerit: oculos: cū vn⁹ sit cordis aspectus: nec pōt hoc ad istos oculos carnales referri: qui in illa lōginquitate tēporis nihil tale potuerāt intueri? Sed quoniā cohors sancta loquit: quā esse constat ecclesiā: merito pluraliter dixit: Oculi mei: sicut ꝛ alibi de ipsa legit: Oculi tui sicut colūbe sup abundantiā aquarū. Et alibi: Oculi tui sicut colūbe extra taciturnitatē tuā. Istos ergo dicit oculos in salutare dñi defecisse: ꝑpter sanctū incarnatōis aduentuꝫ: quē tanto desiderio sustinebat: vt nullā requiē potuisset admittere. Vñ merito defecit: qꝛ nullū tēpus vacationis accepit. Salutare em̄: significat dominū saluatorē: de quo scriptū est: Saluū fac populum tuū dñe: ꝛ benedic hereditatē tuā. Sequit. Et in eloquiū iusticie tue: id est: euangelica verba: que dictur⁹ erat populo credituro. **Fac cū seruo tuo scdm misericordiā tuam: ꝛ iustificationes tuas doce me.** In assiduis pcibus pseuerat: qꝛ petendi nūquā debet esse fastidiuꝫ: vbi largitas donatoris nō potest habere defectū. Infinita petijt: qui sibi bona fieri secundū misericordiā dñi postulauit. Nā sicut illa eterna est: sic ei⁹ munera ꝓbant esse ppetua. Bene addidit: Seruo tuo: quia statim corruit qui alteri⁹ esse voluerit. Iustificatiōes vero more suo ipas semp petit: quas iam deuot⁹ accepit. Hanc em̄ assiduitatē ꝛ oratio dñica designat: que dic: Panem nostruꝫ quotidianū da nobis hodie. Iustū est em̄ vt iugiter roget: qui si nō petatur offendit. Et respice res iste quali verborū ꝓprietate distincte sunt. Misericordiam supra se fieri petijt: iustificatiōes auteꝫ doceri se suppliciter postulauit. **Seru⁹ tuus sum ego: da mihi intellectum vt sciā testimonia tua.** Quis vniuersa que expediūt: cōtinuis pcibus sunt a domino postulāda: maxime tñ diuinarū scripturarū intellect⁹ iugiter petēdus est: qui quāto plus pcipitur: tanto suauior sanctis mētibus inuenit. Sed qꝛ nouit omnipotētem dñm subiectis suis esse largissimū: dicit: Seruus tu⁹ sum da mihi intellectū: qui solit⁹ es donare que iuste ac fiducialit petetis. Nā cū obnoxia se cūcta cognoscant: magni tamē meriti est ipsi⁹ famulū nūcupari. Seru⁹ quippe ipsi⁹ veraciter nequaqꝫ dici potest: nisi qui ei⁹ famulatur arbitrio. Et vide quid dicat: Vt sciā: id est: vt accepta retineā. Scire em̄ illud est: qd in noticiam nostrā manifeste veniēs nulla obliuione delet. **Tēpus faciendi domine: dissipauerūt †iniqui legē tuam.** Preuidens populus deuot⁹ tēporib⁹ antiochi a plebe iudaica legē domini culturis demonū polluēdā: velut ad medicū clamat egrotus tēpus esse subueniēdi: ne morbis ingrauantib⁹ salus populi potuisset absumi. Dicit em̄: Tēpus est faciēdi: nō differendi qd expedit. Iusserat em̄ p legē ꝛ ꝓphetas: vt verus dñs reuerētissima deuotione coleretur. Sed qm̄ hoc in suā perniciē cōtempsit obstinatio iudeorū: clamat popul⁹ fidelis: Tēp⁹ faciēdi: id est: vt mūdo salutaris appareas: peccata dissoluas: mortē vincas: ipsumqꝫ diabolū cū sua cohorte ꝓsternas. Hoc est em̄ dñi facere: ꝑdictis tēporib⁹ aduenire. Unde ꝛ p ꝓphetā dictū est: Tēpore accepto exaudiui te: ꝛ in die salutis adiuui te. Et apostol⁹: Ecce nūc tēpus acceptabile: ecce nūc dies salutis. Omnia em̄ que domin⁹ facit: aptissima dispositione cōplētur: vt ante fieri nō debeant: nisi quādo ille miserat⁹ indulserit. Hinc est quod nobis semp expedit habere patientiā: expectare que iussa sunt: rogare que ꝓsūt. Tempus aūt faciendi nouit ille qui rector est. Addidit causā cur debeat facere que rogatur: qꝛ iudei legeꝫ dissipauerūt: quā ille eos inuiolabilit custodire ꝑceperat. Dissipare eniꝫ est legē aliter viuere: qꝫ ipsi⁹ ꝑcepta monuerunt: ꝛ hoc magis facere: qd illa cognoscitur sub omni execratione dānasse. Hoc argumentū rhetores inter violentissima ꝑcepta posuerūt: quādo vt pces audiant: adiuuat tempus aptissimū. **Ideo dilexi mandata tua: super aurum et to-**

Margin: Dñi; Lu. ij; Al. nō hꝫ; Esa. 49; 2. Cor. 6; ℞; RHE

pazion. Quantũ legem dñi dissipauerat nefanda ꝓsumptio: tantũ deuot⁹ animus ad mãdata ei⁹ festinabat implẽda. Grãdis eñ religionis crescit affectus: quotiẽs eaꝫ improboꝛũ ĩpugnare tẽptat audacia. Pro hoc eñ additũ est: Ideo. Erat itaqꝫ sanctissimo choꝛo sup aurũ ⁊ gẽmas: quas ꝓciosissimas habet humanitas: mãdatoꝛũ dñi reuerentiã custodire. Istud eñ tẽpoꝛalit̃ humanis blandit̃ aspectib⁹: inde aũt in ęternaꝫ requiẽ mens beata ꝑducit̃. Topazion vero: sicut quidã scribere voluerũt: genus est lapidis: quãtũ inuẽtiõe rarũ: tñ mercium quãtitate ꝓciosum. Qui duos habere fertur coloꝛes: vnũ auri purissimi: ⁊ alterũ ętherea claritate relucẽtẽ: pinguedo rosea: verecũdaqꝫ puritas: vicinus lapidi chꝛysopasso magnitudine vel coloꝛe: qꝛ maxime lãpat cũ solis splendoꝛe ꝑcutit̃: omniũ gẽmaꝝ superãs ꝓciosissimas claritates: in aspectũ suũ singulariter ꝓuocãs oculoꝝ cupidissimã voluptateꝫ. Quã si polire velis obscuras: si naturę ꝓpꝛię relinquas irradiat. Hęc regibus ipsis fertur esse mirabilis: vt iter diuitias suas nihil se simile possidere cognoscãt. Nasci dꝛ in insula topazion: quę est ꝓuincia ethebaide: vnde ⁊ nomẽ accepit. De qua nõ sunt multa dicẽda: ne qđ scriptura dicit esse cõtemptibile: nos desiderabile affectata laude faciam⁹. **Propterea ad omnia mãdata tua dirigebar: omnẽ viam iniquã odio habui.** Qui sup aurũ ⁊ gẽmas legẽ dñi diligebat: necesse fuit: vt ad omnia mandata ei⁹ rectissim⁹ appareret. Talia eñ negligere nõ põt: nisi qui diuina fuerit inspiratõe coꝛrectus: vt aurũ habeat velut terrenas soꝛdes: gẽmas vt calculos viles. Amare siquidẽ nõ ꝓfutura: demẽtis est. Sed illud decet viros sanctissimos ꝯcupiscere: quę possint ꝓmia nũqꝫ peritura cõferre. Cõgruũ ergo fuit vt odisset ꝑuersam viã: qui meruit amare rectissimã. Iniqua siquidẽ via est: quę nos ꝑducit ad vitia: recta vero virtutum: quę nobis indulgentiã tribuit ⁊ salutem. Sꝫ hoc qꝫ studiose: qꝫ frequẽter infunditur: vt intelligam⁹ beatos viros qualiũ rerũ delectatiõe pascant̃: qui hoc habẽt supra cuncta dulcissimũ: quod sepi⁹ credũt esse repetendum. **Phe.**

Mirabilia testimonia tua domine: idõ scrutata ẽ ea anima mea. Septimãdecimã litterã sancti populi intrat oꝛatio: asserens aperuisse os suũ: ⁊ attraxisse spiritũ: vt ei⁹ audiatur oꝛatio: exitusqꝫ aquarũ trãsisse lachꝛymas pias: qꝛ nõ sit a iudęis custodita lex domini. Et intuere quẽadmodũ definitionẽ rei vno verbo cõplexus ẽ: dicẽdo: Mirabilia testimonia tua dñe. Mirabilia plane: qm̃ ꝑ ea cęlestl virtus hominib⁹ terrenis innotuit: ⁊ nosse dederũt paruulis: vnde ⁊ angeloꝛũ sublimis natura beata delectatiõe cõpletur. Hęc semꝑ scrutari licet ⁊ assidua meditatione ꝑquiri. Hic autẽ illud timeri nõ cõuenit: Altioꝛa te ne quęsieris: ⁊ fortioꝛa te ne scrutat⁹ fueris. Ideo eñ nobis ꝓdicata sunt: vt ea pie atqꝫ diligẽter noster semꝑ anim⁹ indagaret. Altioꝛa eñ ⁊ fortioꝛa talia dici nõ possunt: q̃ vt ꝑquirent̃ edicta sunt. Hęc aũt quinta est species definitionis: quę grece Cata antilexin: latine ad verbũ dicit̃. Declarata sunt eñ quę sũt testimonia dñi: id est: mirabilia. **Declaratio sermonũ tuoꝝ illuminat⁺ me: ⁊ intellectũ dat paruulis.** Sermones sunt dñi: quos iustoꝛũ ꝓphetauit auctoꝛitas. Sic eñ scriptũ est: Ecce virgo cõcipiet ⁊ pariet filiũ: ⁊ vocabitur nomẽ ei⁹ emanuel. Et alibi: Uidebit omnis caro salutare dei. Sed istos sermones qui fuerãt lõgi tẽpꝛis obscuritate recõditi: aduent⁹ dñi illuminatio declarauit: qꝛ ꝑ ipsum manifesta sũt facta: quę sacris litteris tenebant̃ abscondita. Tunc eñ verbũ caro factũ est: virgo peperit: tunc muti locuti sunt: sũrdi audierũt: claudi recto incessere vestigio. ⁊ cętera miracula quę dño seruiere virtutũ. Hęc declaratio obscuritatẽ naturę nostrę quę iacebat in tenebris vi suę potestatis illuminare dignata ẽ. Et intellectũ dedit paruulis: id est: qui se hũiles atqꝫ egentes suis viribus agnouerũt. Sed isti paruuli nõ de ętate metiendi sunt: sed de simplicitate cõsciẽtię: de quib⁹ dictũ est: Sinite paruulos venire ad me: taliũ est eñ regnũ celoꝝ. Ipsis eñ ħ ꝓstat purũ atqꝫ inocẽtissimũ itellectũ qđ⁹ ibi ęternũ donatur⁹ ẽ pꝛemiũ. **Os meũ apui ⁊ attraxi spm̃: qꝛ mãdata tua desiderabã.** Si hoc ad litterã velis

Eccl. 3
Ps. 1
Ps. 118
Esa. 7
Ibidẽ
Mat. 19

aduertere: ꝯsuetudo loquētis expressa est. Prius em̄ os aperit: spiritus contrahit: ac deinde in sonū vocis lingue mobilitas adhibetur. Si vero spiritualiter: vt oportet intelligas: os dicit mentis introitū: qui tunc aperit qn̄ aliquid dicere festinamus. Attrahit autē spiritū: cū iam munere diuino salutaris desiderij cōpletur affectu: et incipit firma mente velle: qd ante per gratiā tn̄ dn̄i visus est appetisse. Aperuit ergo os cordis sui infirmus et paruulus: et attraxit spiritū: id est: virtutē faciēdi quā per se nō poterat adipisci. Sed vt hoc magis ad intelligētie bonū: nō ad loquēdi officiū cognoscas esse premissum: sequitur: Quia mādata tua desiderabā. Ardorē siquidē volūtatis premisit: vt postea cōsequēter exponeret desideria mādatorū. Cōsequi quippe nō poterat: vt prius se diceret locuturū: et postea desiderare que ꝓsunt. **Aspice in me et miserere mei: scd̄m iudiciū diligentiū nomen tuū.** Frequēter dn̄s aspicit iratus: sepius intuetur vt perdat: sicut sodomā respexit et gomorrā: sicut castra egyptiorū. Aspicit etiā ꝓpitius: sicut in muneribus fecit abel. Respexit quoque super filios pauperū: et non spreuit preces eorū. Et iō ne in partē susciperet aduersam: statim subiūxit: Et miserere mei: que merito: sicut sepe memoratū ē: misericordia dicitur: quia miseris larga pietate prestatur. Nec solū hic hesit fusa pcatio: sed addidit: Scd̄m iudiciū diligentiū nomē tuū. Judiciū quippe est dn̄i: vt nomē suū diligētibus misericordie largiatur auxiliū: ne expectatio fideliū decipiatur: que ipius semper cōsideratione suscipitur. **Gressus meos dirige scd̄m eloquiū tuuz: et nō dominetur mei omnis iniusticia.** Gressus meos: significat motus anime. Nā sicut per istos de loco ad locū trāsferimur: ita et in illis quibusdā passibus: siue ad meliora: siue ad deteriora ꝓgredimur. Hos sctā cohors scd̄m eloquiū dn̄i dirigi postulabat: ne viciorū prauitatibus seducta: in mortiferos laberetur errores. Scd̄m eloquiū tuū dicit: id est: scd̄m iussa que precipis ad vitā humani generis corrigendā. Sequitur. Et nō dn̄ctur mei omnis iniusticia. Necesse eniz erat: vt si gressus eius scd̄m eloquiū suū dn̄s dirigere dignaretur: nulla illi iniusticia preualere potuisset. Et vide q̄ caute petit ne dominetur: que nō poterat sic excludi: vt vlterius pulsare nō posset. Sz cū nō dominatur euadimus: quia seruitus illa nō precipitat ad ruinā. Nec illud vacat qd ait: Omnis iniusticia. Scit em̄: quia siqua horuz dominetur intercipit: nec ꝓdest aliquid in multis seruare legē: si eaz in aliqua parte videamur offendere. Scriptū est em̄: Si quis totā legē seruauerit: offendat autē in vno: factus est omniū reus.

Jac. 2

Redime me a calūnijs hominū: et custodiā mandata tua. Calūnia per Antiphrasin: id est: per cōtrariā locutionē: dicitur capitis alumna: dū magis caput petat alienū: eique ꝯtraria sit: sicut bellū qd nō ē bonū: et lucus qui nō habet lucē. Calūnia est em̄: cōmentū aliqd periculose falsitatis obiectū: qd bonis sub hominibus studio puersitatis obijcitur: decolorare cōtendens qd recta ꝯscientia fuerit actitatū. Hanc patiebātur videlicet iusti: vt eos ab equitatis tramite studio inficiationis auerterēt. Quanta em̄: vt antiquiores taceā: ꝑtulit dauid cū sauli parceret: et apud iniustū regē eo ipso fieret reus: qm̄ illi ꝓbabatur esse ꝓpitius? Qualis illi rogo calūnia ē excitata: quādo iuuēcule dixerūt: Saul occidit mille et dauid decem milia? Quapropter calūnie sunt hominū cōtra veritatis honorē cōtrouersie requisite. Quas merito a se sancta cohors deprecabatur auferri: ut mādata dn̄i amotis aduersitatibus indagaret. **Faciē tuam illumina super seruū tuū: et doce me iustificationes tuas.** Legimus sancti moysi vultū ita a dn̄o fuisse clarificatū: vt eum israeliticus populus respicere nō valeret. Unde velamine superducto loquebatur ad eos: quia nō poterāt in ipso cōspicere celestem claritatē. Uultus em̄ moysi fulgor erat legis: quē illi sustinere nō poterant: quia velatis eā cordibus audiebāt. Hoc ergo sanctus populus petit: vt illuminatā domini faciē possit cōspicere: nō velatam: quatenus pura gratia luminis mereatur afflari: nec iam aliquod patiatur obstaculū: qui veritatis ipsius desiderabat aspectū. Potest magis cohors sancta desiderare dn̄i saluatoris aduentū: cuius facie illumiata sunt tenebrosa peccati: vitam cōferens mortuis: et certissima remedia desperatis. Exi-

Sche

P

j. Reg. j8

Exo. 34

al. deduxerūt

tus aquarū transierunt oculi mei: quia nō custodierūt legem tuā. Exi tus aquaꝝ: significat lachrymas copiosas: quas tātas dicit fuisse: vt ipsa ꝙ̄ fontiū flu enta trāscenderēt. Trāseūt plane: qn̄ illa si ne sensu currūt: ista cordis afflictiōe fundū tur. Nā qđ vincere quātitate nō poterant: felicissime cōpunctiōis qualitate supabāt. Has tunc ꝓfundim⁹: qn̄ pctōꝝ nostrorū re cordatione mordemur. Nā si mādata dn̄i custodirem⁹: leticiā vtiqꝫ haberem⁹ nō plo rationis ardorē. Sed qm̄ talia carnis neces sitate vitare nō possum⁹: donet dn̄s lachry mas quib⁹ peccatoꝝ sordib⁹ abluamur. Et illud ꝙ̄ estimo considerandū: qm̄ ꝑ oculos dicit satisfactionē venisse: ꝑ quos nos ple rūqꝫ illecebras hui⁹ seculi cōstat attrahere: vt merito ꝑ illos culpa mundet: ꝑ quos et excessus admittit. Qui modus in scriptu ris diuinis frequētissime reperit: sicut sext⁹ psalm⁹ ait: Lauabo ꝑ singulas noctes lec tū meū: lachrymis stratum meum rigabo. Et alibi: Fuerūt mihi lachryme mee panes die ac nocte. Que figura dicit hyperbole: quotiēs relatiōis q̄litas maiore pōdere ex aggerata ꝓfert. Sancto em̄ choro sic erat deflendū: vt oīa peccata dilueret copioso imbre lachrymarū.

Ps. 6

Ps. 41

Sche

Sade.

Iustus es dn̄e: ⁊ rectū iudici um tuū. Triūphatrix carnis sue cohors sanctoꝝ ad octauādecimā litterā venit: in qua iusticiā dn̄i confitet: et eloquia ei⁹ ignita cōtinua se dicit dilectio ne venerari. Ad postremū petēs intellectū testimonioꝝ: vnde viuificari debeat i eter nū. Sed postqꝫ pctā sua supius irriguis di xit lachrymis expiata: nūc iudicia dn̄i fide li mente collaudat dicens: Iust⁹ es dn̄e: et rectū iudiciū tuū: qui pctōres se iubes affli gere: vt eos tua debeat medicina saluare: q̄ nec illi aliqn̄ ꝓbarent sub leticia corrigi: nec bn̄ficia possent aliter diuina cognosci. Suis quippe meritis putaret datū: si pctōr iugiter floreret illesus. Sed vtrunqꝫ iustū: vtrūqꝫ dignissimū: qm̄ ⁊ delinquēs ꝑ satis factionē corrigit: ⁊ iusticia dn̄i hūili cōfessi one declarat. Hoc em̄ dicto: daniel inter fe rocissima leonū ora saluat⁹ est. His verbis triū puerorū flāma superata est. Hanc sen tētiā hieremias in lamētationibus suis fre quēter iterauit. Dicam⁹ igitur ⁊ nos hunc versū in quibuslibet ꝑiculis: Dicamus in gaudijs: q̄ talis ꝓfessio ⁊ ab erūnis eripit: ⁊ in ꝓsperitate custodit. Mādasti iu sticiā testimonia tua: ⁊ veritatē tuā nimis. Mandasti: significat ꝑcepisti. Te stimonia vero sunt: sicut iā dictū est: q̄ sub testificatione ꝓlata sunt. Hec cōtinēt iusti ciā ⁊ veritatē. Iusticiā: qm̄ equabiliter oīa discernūt. Veritatē: quia ꝓmissa retribu unt. Merito q̄ tm̄ amabat: tm̄ repetebat ista testimonia: qn̄ incōprehēsibilis atqꝫ re uerēda virt⁹ dn̄i ꝑ talia ꝓcedebat agnosci. Nimis: ad vtrūqꝫ pōt laudabiliter ꝑtine re: siue ad iusticiā: siue ad veritatē: q̄ iusti ciā dn̄m nimis mandare ꝓ futura districtio est: veritatē vero nimis animis inculcare cautela est. Tabescere me fecit zel⁹ dom⁹ tue: q̄ obliti sunt verba tua inimici mei. Tabes: est morbi alicui⁹ cō tracta necessitas: q̄ nos facit paulatim de fluere: dū corporis soliditatē penali afflic tione cōsumit. Qđ sibi accidisse testat zelo domus dn̄i: quā nō patiebat ꝑfidorū lace ratiōe violari. Zelus em̄ ⁊ in malo ⁊ in bo no ponit. In malo: vt est illud: Zelus ⁊ in uidia comedit domū iacob. Et in actibus apl̄oꝝ legit: Videtēs aūt iudei impleti sūt zelo: ⁊ iniecerūt manus suas in apl̄os. Iste em̄ ducit semꝑ ad culpas: laqueos nectit: viā salutē intercipit. In bono vero positū est: Zelus domus tue comedit me. Et he lias dicit: Zelans zelaui ꝓ dn̄o deo exerci tuū: q̄ dereliquerūt pactū tuū filij israel. Phinees ꝙ̄ sacerdos cū videret hebreum cū moabitide muliere misceri: zelatus ꝑce ptū dn̄i vtrosqꝫ gladio ꝑforauit: Cui⁹ zelus tm̄ ꝓstitit: vt irā dn̄i sol⁹ auerteret. Iste si quidē zelus tribuit salutē: fidem retinet: pudicitiā seruat: ⁊ ecclesiā dei gloriosa vi uacitate custodit. Ignitum eloquiū tuū vehementer: ⁊ seruus tu⁹ dile xit illud. Ignitū est eloquiū dn̄i: q̄ pur gat corda mortaliū mūdana fece sordētia. Et vt fornacis ardor exestuans metalla de coquit: eorūqꝫ vitia necessaria purificatio ne cōsumit: ita eloquiū dn̄i peccatoꝝ ma culis detersis: hūiliū sensus emūdat. Isto qppe igne cor cleophe ardebat: qn̄ dicebat: Nōne cor nostrū ardens erat in nobis: cū

Al. ne

Act.

Ps.

3. Re

Nur

Luc

aperiret nobis scripturas? Hoc etiam igne succensus hieremias enũciat: Et erat ignis flãmigerãs in ossib⁹ meis. Isto etiam igne ꝛ reliqui succẽsi sũt: qui triumphali caritate floruerũt. Quapropter ignis iste sermo christi est: sicut ipse in euãgelio dicit: Ignem veni mittere i terrã: ꝛ qđ volo nisi vt ardeat? Addidit: Uehemẽt: vt hoc nõ ad mortem exaggeratũ crederes: sed salutem. Sequitur quoqꝫ: Et seruus tu⁹ dilexit illud. Utiqꝫ diligebat qđ vitã cõferre nouerat ꝛ honorẽ: quod sciebat ad remediũ humani generis attributũ. †Adolescẽtior sũ ego ꝛ cõtemptus: iustificatiões tuas nõ sum oblitus. Multis sanctis h̃ vsus videt posse cõgruere. Nam hunc bene accipim⁹ ex persona ioseph: qui a maioribus fratrib⁹ contempt⁹: tanqꝫ vile mancipiũ mangonib⁹ venundat⁹ esse dinoscitur: qui tamẽ iustificatiões domini in se factas nõ est oblitus: quãdo se pia in omnibus volũtate tractauit. Ille enim cognoscit liberatoris sui meminisse: qui ei⁹ preceptis ꝓbatur obedientiaꝫ cõmodare. Hoc etiã dauid ex persona sua põt dicere: q̃ ad regni culmina inter fratres suos ꝓ imbecilla etate nõ sperabat posse sufficere. Sꝫ tamen iste iustificatiões domini tanta deuotiõe in memoria tenuit: vt ipe domin⁹ diceret: Inueni dauid filiũ iesse: q̃ facit omẽs volũtates meas scđm cor meũ. Ad postremũ: qđ firmamẽtũ esse toti⁹ cõstat ecclesie: põt h̃ dicere pp̃ls adoptiu⁹: pp̃ls grẽ: populus nou⁹: qui etate sequit: sed fidei dignitate p̃cedit. Unde bene suscipit loquẽs p totum psalmũ cohors beata sanctorũ: que cũctos fideles: cũctos btissimos ꝓbat amplecti. Iusticia tua iusticia ĩ eternũ: ꝛ lex tua veritas. Hic versus ꝛ iusticiã domini ꝛ legem adhibita ꝓprietate discernit. Hominũ quippe iusticia q̃ntacunqꝫ sit: est sine dubio tempalis: vt est iusticia philosophorũ: qui se videt morũ probitate tractare: que sine dei cultura veraciter vana gloria nuncupat. Nam iusticia domini in eternũ manet: quia quisq̃s eam custodierit eterna felicitate gaudebit. Uidebat etiam ꝛ iusticia iudeorũ: qui litterã poti⁹ contuẽtes: futura in ea putauerũt nõ esse mysteria. Iusticia vero domini quã intellexit populus christian⁹: in eternũ seruat: quoniã ipa semp eterna est. Ita ꝛ de lege arbitror sentiẽdũ: quoniã quicũqꝫ eã intelligere meruerũt: celesti veritate ꝯpleti sũt. Ueritas enĩ legis est dñs christ⁹: qui de se ait: Ego sũ via veritas ꝛ vita. Quapropter merito definitiue dictũ est: lex tua veritas: qđ est dñs christ⁹. Tribulatio ꝛ †angustie inuenerũt me: mandata † auteꝫ tua meditatio mea est. Tribulatio et angustie sanctis viris munera sũt magna: quia norũt se pondere talium cõpressi exudare peccata: ꝛ ad illa gaudia tẽdere q̃ nõ habent fineꝫ: sicut apostol⁹ ait: Quis nos separabit a caritate christi? Tribulatio: an angustia: an persecutio: an fames? ꝛc. Hec enĩ beatis viris velut quoddã antidotum ẽ: quod dũ aspere bibit: munimẽta salutis operat. Seqtur. Inuenerũt me: quasi expugnantẽ: quasi fixũ: quasi ad earũ certamina p̃paratũ. Subiũgit quoqꝫ illud adiutoriũ: vnde se in diuersis passionibus suis nouerit esse curatum: Mandata autem tua: meditatio mea est. Quibus enim tribulationibus: quibus angustijs opprimi poterat: qui tali meditatione gaudebat? Nam licet affligeret corpus inualidũ: cruciaret caro passibilis: in requiem noscebatur esse trãspositus: cuius in scripturis diuinis erat anim⁹ occupat⁹. Equitas testimonia tua ĩ eternũ: intellectuꝫ da mihi ꝛ viuam. Iterum per definitionis modũ: vtutẽ testimoniorũ designat. Nã si interroges: quid sunt testimonia domini: respõdetur: equitas in eternũ. Pulchre autẽ cõtra tribulationẽ ꝛ angustias: que tempalia esse noscunt: posita est: equitas in eternũ: vt tali spe vnusquisqꝫ contẽneret: que tempalia esse sentiret. Sic enim ꝛ in supiore littera definiuit: Mirabilia testimonia tua domĩe. Addidit: Intellectũ da mihi ꝛ viuifica me. Qui se superius adolescentẽ dixerat esse contẽptum: nũc maturior seniorib⁹ inter aduersa petit intellectum: vt agnoscat mundi isti⁹ pericula pro ventis transitorijs estimanda. Sic enĩ viuificari poterat: si iudicaret talia nõ curãda: vt martyrij morte viueret: ꝛ ꝑpetua exultatiõe gauderet. O mors illa vitalis: O sanguis purpuris oibus p̃ciosior: q̃ tribu-

Hie.20 · Lu.12 · Al. adolescentior · Ioh.14 · Al. angustia · Al. nõ hꝫ · Ro.8

lationes & angustias mereris finire: & insuper expectas celorum regna suscipe. Coph.

C Lamaui in toto corde meo exaudi me dñe: iustificatões tuas requirã. Nonãdecimã literã ingredit reuerẽdissim⁹ chorus: in q̃ iustificatões dñi se pollicet exq̃rere: & in v̄bo ei⁹ anticipata ↄfessiõe gaudere: adijciẽs se cognouisse testimonia dñi in eternũ eẽ fũdata. Nũc redeam⁹ ad v̄sum. Fideliũ itaq̃ clamor deuote mentis affect⁹ est: q̃ non tm̃ sermone ꝓmitur: sed magna cordis intẽtione ꝓfert. Clamabat em̃ ppl's murmurans iudeorum: & non exaudiebatur a domino. Tacebat moyses: & dominus dicebat ei: q̃d clamas ad me? Scilicet qm̃ illas cogitatiões exaudit altissim⁹: q̃ pia intentiõe voluũtur. Additu3 est: In toto corde meo: ne putares aliud cogitãdum qñ clamat ad dñm. In sola enim religiosa cogitatõe tot⁹ debet spũs occupari: ne mẽs diuisa effectũ nequeat impetrare: quẽ postulat. Et intẽde qui toto corde: q̃ totis virib⁹ expetebat: nõ diuitias seculi: nõ coniugia nobiliũ femiarum: nõ trãsitorias dignitates: sed iustificatões dñi: q̃s mẽs sctã sup aurum & topazion: semp desiderat: semp exq̃rit. Nã quod dixit: Req̃ram: vtiq̃ quas facere debuisset: nõ quas tantũ lectiõe cognouisset. Justificatões em̃ veraciter nõ requirit: nisi ille q̃ eas deuota mẽte cõpleuerit.

Clamaui ad te saluũ me fac: & custodiã mandata tua. Clamorẽ illũ exponit: quẽ supius dixit. Hoc ẽ em̃: Clamaui i toto corde meo: qd: clamaui ad te. Ad illũ em̃ nõ clamat: nisi q̃ petitionẽ suã dirigit toto cordis affectu. Sed cũ dicit: Saluum me fac: in anima vult intelligi: non in corpe: vñ reuera dñi potat mãdata custodire. Neq̃ em̃ salutẽ carnis petere poterat q̃ libẽter corporeis passionib⁹ subiacebat.

Preueni in maturitate & clamaui:† & i verbo tuo speraui. Preuenit i maturitate: quisq̃s in annis puerilib⁹ modestiã senectutis anticipat: & ante facit grauissimã mentẽ: q̃ possit annorum numerositate canescere. Qualis em̃ senib⁹ laus est: si deficiẽtes in lõgo fluxu lassati poti⁹ condescant? Cõtra: q̃ gloria est iuuenib⁹: si i ipso etatis feruore morum regimine tẽperent?

Sicut hieremias dicit: Bonũ ẽ viro q̃ graue portauit iugum a iuuẽtute sua: sedebit singularit & silebit: q: sustinuit iugu3 graue. Seq̃tur. Et in v̄bo tuo speraui. Hoc est vtiq̃ qd maturitate ꝑuenerat: & clamauit ad dñm: q: in v̄bo ipius: id est: in aduentu dñi saluatoris fixa mẽte sperare nõ destitit. Scti em̃ viri q̃uis desiderio magno flãmet: expectatiõi sue ardorẽ semp adijciũt: dum tãto pl⁹ vẽtura felicitas expetit: q̃nto ampli⁹ eorum expectatio ꝓtelat. Preuenerunt oculi mei ad te diluculo: vt meditarer eloquia tua. In supiori versu ꝑuenisse se dic in maturitate: significãs tps iuuenilis etatis: nunc aũt de hora diei ↄmẽorat: Preuenerũt oculi mei ad te diluculo: significãs vtiq̃ oclos cordis sui an credidisse vẽturo domino saluatori: q̃ eius irradiaret aduẽt⁹. Diluculo em̃ significat initiũ lucis: id est: diei: mõstrat⁹ aduẽtus: qñ post tenebras pctõrum: q̃bus hic mũdus tenebat obnoxi⁹: dñi ꝑsentia vitalis emicuit: siue resurrectione3 dñi: q̃ diluculo facta est. Ait em̃ euãgeliũ: Et cũ esset valde diluclo venit maria ad monumẽtũ. &c. Seq̃tur. Ut meditarer eloq̃a tua. Causa reddit: cur añ diluculũ mẽs deuota surrexerit: nõ vt agrum coleret: nõ vt salutatiões potẽtiũ ꝑueniret: s vt dñi meditaret eloquia: q̃ nunq̃ pñt pia vota refugere: dum suauitas eorum semp videt accrescere: sicut i tertiadecima lr̃a dictũ est: Q̃ dulcia faucibus meis eloq̃a tua. Uocem meã† exaudi domĩe ꝓm misericordiã tua3: & ꝓm iudiciũ tuum viuifica me. Respiciam⁹ q̃ mirabili modestia veri famuli domini dñm depcẽt: & intelligam⁹ nihil eẽ ꝑsumẽdũ: si aliq̃d nobis p dei grãm ꝓsperitatis arriserit. Jlle em̃ q̃ vincẽs etatẽ puerilib⁹ ãnis clamauit ad dñm: q̃ diluculo surrexit: semper ad laudes misc̃diam petit: & vt viuificet exorat: q: nullis est operibus nisi in sola dñi pietate ꝑsumẽdũ. Cũ dicit em̃: Uocẽ mea3 exaudi dñe scd̃m misericordiã tuã: nõ habet qd cõtra pctã sua cõsidẽter obijciat: sed illam tãtũ misc̃diam petit: q̃ ex miseris btõs facit: ex captiuis liberos ex mortuis viuos: ex tpalibus sempiternos. Seq̃tur. Scd̃m iudiciũ tuũ viuifica me: sc3 illo q̃ supplicãtibus parcis: quo

Marginalia: P — P (with asterisk) — Exo. 14 — Al. q: in v̄ba tua supsperaui — Threñ. 3 — Luc. 24 — Al. audi

se damnantes: clemēter absoluis. Et cum addidit: Uiuifica me: cōfitet̄ se mortuū eē lege pcti. Uiuificari eñ non pōt: nisi q̄ in se ꝓpriā nō habet vitā. †Appropiaue runt persequētes me† iniuste: a lege autem tua lōge facti sunt. Nouerat ꝓphetic⁹ spūs beatorū: q̄ pericula grauiter imminerēt: ⁊ misc̄diam ante petijt: vt in eis nulla possint atrocitate supari. Appropinquāt eñ psequētes: quādo post omia vsq̧ ad carnis lacerationē vident̄ accedere: sic in. xxj. psalmo de passione dñi dictū ē. Ne discedas a me: qm̄ tribulatio proxima est. Et in euāgelio: Surgite eamus: appropinquauit eñ q̄ me tradet. Pulchre aūt addidit ꝓpter discretionē: Iniuste: q₂ possunt ⁊ psecutionē pati: q̄ rei sunt: in q̄bus latrocinia cōmissa puniunt̄: sicut in euāgelio dicit: Bti q̄ persecutionē patiunt̄: ꝟ addidit: ꝓpter iusticiā. Bene aūt hic dictū est: Iniuste: quoniā patiebant̄ mala ꝓ bonis: vt q̄bus salutē predicabant: morti eos putarēt esse subdēdos. Seq̄tur. A lege aūt tua longe facti sūt: isti scilicet psecutores q̄nto ad sanctoꝝ penas appropinq̄bant: tanto a lege dñi recedebāt. Necesse est enim vt deserāt iusticiā: q̄ ad p̄uas semitas maliciāq̧ festināt: q₂ dño proximare nō pñt: nisi qui eius regulis obsecūdant. Que figura dicitur Syncrisis: quotiēs meliorē cām nr̄am: q̧ aduersarioꝝ esse mōstram⁹. Dicit eñ se psecutionē iniuste ptulisse: aduersarios autem a lege domini factos esse lōginquos.

Prope es tu domine: ⁊† omnia mandata tua veritas. Cōtra illam ꝓximitatē violētissime psecutōis: vicinitatē dñi sibi dicit esse remedium: vnde salutis auxiliū nouerat eē vētuꝝ. Dicit eñ: Prope es dñe: q₂ vbiq̧ plen⁹: vbiq̧ totus es: nō spatijs inclusus: ꝟ ip̄e spatia cuncta replens atq̧ complectens. Nam cum ꝓpheta vellet oñdere: vbiq̧ ei⁹ esse p̄sentiā: alibi dic̄: Si ascēdero i celū tu illic es: si descēdero in infernum ades: si sumpsero pēnas meas ante lucē ⁊ habitauero in postremo maris: etenī illuc man⁹ tua deducet me. S₃ cū dicit illi: Prope es dñe: cōfitetur nō eū ig̃rare: si puerse gerim⁹: nec declinare cum fugim⁹. Una est g̃ salus ad ip̄m festinare: quē nō possis effugere. Addidit q̧: Et oia mādata tua veritas. Hoc ille pōt dicere: q̄ veritati: id est: dño christo credidit: et mandata ei⁹ salutari pfectiōe suscepit. Judeus aūt talia nō pōt loqui: q̄ noluit credere veritati. †Ab initio cognoui de testimonijs tuis: q₂ in eternū fundasti ea. Ab initio: significat a rudimētis seculi: quando a iusto abel nomen cepit esse sanctoꝝ: qui innocēs a nefario fratre in exemplū domini saluatoris occisus est. Cognouit q̧ ab initio: quādo melchisedech sacerdotis oblata munera: i dñici corpis p̄figuratiōe suscepta sūt. Cognouit etiā ab initio: quādo abraam filiū suū in mysterium dñi saluatoris obtulit immolandū: ⁊ his similia: q̄ sacraꝝ litteraꝝ lectionib⁹ ꝯtinent̄. Hec sine dubio in eternū fundata sūt: qm̄ veritatis ipsi⁹ testimonio cōprobāt̄. Et bñ dixit: fundata sunt: quippe q̄ ad fundamētū christi dñi ptinebāt. Ip̄e eñ fundamentum singulare ac solidū est: sicut dic̄ apl's: Fundamentū eñ aliud nemo pōt ponere p̄ter id quod positū ē: qd est christ⁹ iesus. Unde euidēter apparet: quod sepe dictum est: fideles mēte cōspexisse dñm christū: ei⁹ q̧ scm̄ aduentū in p̄figuratiōib⁹ testamēti veteris agnouisse. Res.

Uide humilitatē meā ⁊ eripe me: quia legem tuam nō su₃ oblitus. Ecce iam vicesimā litterā ꝓplus vitioꝝ victor ingredit̄: in qua se petit viuificari: quoniam madata domini sūmo studio req̄siuit. Lōge aūt a pctōribus salute₃ eē cōmemorat: q₂ similia nō fecerūt. Principiū quoq̧ verboꝝ dñi: veritatē esse testatur. Sed vt ad lr̄e hui⁹ principia redeam⁹ dicit: Uide humilitatē meā. Quod hic videtur ad martyres ptinere: quoꝝ corp⁹ ita ingentibus tormētis affligit̄: vt nō in ip̄is natura hominū: ꝟ velut pecudum vilitas estimet̄. De hac humilitate sequens psalmus dictur⁹ est: Quia multū repleti sum⁹ ꝯtemptōe: ⁊ multū repleta est aīa nr̄a opꝓbriū abundātiū ⁊ despectio supbis. Audi ⁊ apl'm humiliantē se: Ego aūt sū minimus oīm apl'oꝝ. Sed vt hāc hūilitatē purpureo quodā pallio vestiam⁹: dñs q̧ dic̄: Ego aūt sū v̄mis ⁊ nō hō: opprobriū hoim ⁊ abiectio plebis. De ista hūilitate: diaboli victa supbia est: vt ex ꝯtraria pte caderet:

Marginalia: Ps. xxi; Mt. 26; Mt. 5; Ps. 138; Al. nō hȝ; Geñ. 4; Ibidē. 14; Ibidē. 22; j. Cor. 3; j. Cor. 15; Ps. 21

ne qd se pficuũ ꝓsumpsisse gauderet. Seqꝫ tur: Et eripe me. Uñ scilicet nisi de pęnarũ vrgentiũ necessitate: de periculo mortꝭ: ꝛ quicqd possunt in illa ꝯcertatiõe bti martyres sustinere. Nõ eñ poterat sanctꝰ pꝑs petere liberari se ab ociosa hũilitate: cuius erat inclinis ꝛ deuota ꝓfessio. Legẽ ꝟo hic illã sentẽtiã dic: q̃ ait: Ois q̃ se exaltat humiliabit: ꝛ q̃ se humiliat exaltabit. Quapropter merito se hanc nõ dicebat oblitum: q̃ in ea vsq ad vitę ꝑseuerauit extremum.

Luc. 14

Judica iudiciũ meum ꝛ redime me: ꝓpter eloquiuꝫ tuum viuifica me. Hic ꝟsus sollicita pietate q̃rendus ẽ: ne qd absit cohors sanctorũ ꝑ arrogantiã iudicari q̃sisse videat: de qbus scriptũ est: Justus in pncipio sermonis accusator est sui: ꝫ iudiciũ suũ illud dicit: q̃ verbo credidit: quo incarnationẽ dñi pura mẽte suscepit. Securꝫ vtiq iudiciũ: de quo nullꝰ possit dñi formidare iudiciũ. Nam in his quę ꝑ dei gratiã bene credẽdo iudicãt scti: securi semp efficiunt: ꝛ merito in eis examinationẽ diuinã petunt: qꝛ se in ipis glificandos eẽ cogscũt. Et respice: q̃ pulcherrime facta denoiatio est. Qd argumẽtũ dicit a ꝯiugatis: qñ nomẽ de noie ꝯcordi assonatione format. Seqtur. Redime me. Queꝫ redimere poterat: nisi credentẽ: aut ꝓ quo maxime sanguinẽ redemptiõis effunderet si fidelis famulus nõ fuisset: Addidit: Propter eloqum tuũ viuifica me. Jllo scilicet vbi ꝓmittit: Qui credit in me nõ morieꝛ: sed habebit vitã ęternã. Lõge a peccatoribꝰ salus: qꝛ iustificatiões tuas nõ exquisierũt. Jn pmo ꝟsu litterę huius dixerat eripiẽdũ se a ꝑsecutoribꝰ eẽ: qꝛ legem dñi nõ fuisset oblitꝰ: nunc aptissima ꝯrietate a supbis persecutoribꝰ salutẽ dicit esse longinquã: quoniã iustificatiões dñi minime q̃sierũt: vt ꝛ deuotos spe bõę cõuersationis animaret: ꝛ perfidos ꝓposita damnatiõe terreret. Qd specialiter intelligẽdũ estimo de iudeis: q̃ salutẽ: id est: dominũ saluatorẽ nõ ci credẽdo a se longius effecerũt. Nã vt credere potuissent: iustificatiões testamẽti veteris minime pq̃rere voluerũt: i qbus vt sępe dictũ est: ꝑfiguratus est dñi saluatoris aduentꝰ. Merito ergo a salute lõge facti sunt: qui respuerũt

Prouer. 18

Top

Job. 11

salutis auctorẽ. Nam dũ illis a pilato christus dñs offerret: illi latronẽ barraban q̃les ipi fuerũt dimitti sibi obduratis mẽtibus elegerũt. †Miseratões tue mltę dñe: scdm iudiciũ tuum viuifica me. Miseratiões sũt domini: per q̃s afflictis ꝛ saucijs diuersis modis subuenire dignat: sicut ioseph qui carcereis nexibꝰ tenebat inclusus: sicut ionã queꝫ cetꝰ absorbuit: sicut susannã: quã falso crimine laborantẽ ꝑ sententiã danielis absoluit: latronẽ quoq momẽtanea cõfessione saluauit: ꝛ cętera miserationũ genera quę nulliꝰ põt explicare noticia. Sequit. Scdm iudiciuꝫ tuũ viuifica me. Ubiq quale iudiciũ petatur: cautissime debemꝰ aduertere: qꝛ nõ est humanę ꝯfidentię illud poscere: de quo dictũ est: Ne intres in iudicio cuꝫ seruo tuo. Judiciũ est vtiq qd petere debemꝰ: quãdo nos humili satisfactione ꝓsternimꝰ: qñ peccata nostra remotis excusatiõibus cõfitemur. Tũc eñ iudiciũ est dñi: talibus misereri. Qd bñ ille petit: q̃ se hũiliatuꝫ atq supplicẽ viuificari ꝫm iudiciũ dñi postulabit. Jlle eñ qñ iudicat misereꝛ: qñ misereꝛ ꝛ iudicat: qꝛ neq sine iudicio misereꝛ: neq sine miscdia iudicat: cui psalmigraphꝰ dicit: Judiciũ ꝛ miscdiam cantabo tibi dñe. Omẽs eñ ꝟtutes: illi inesse manifestũ est: nec ei accedũt aut recedũt i quo subst̃atialiter esse noscunt. Multi qui persequũtur me ꝛ tribulãt me: a testimonijs tuis nõ declinaui. Exaggeratur nimis sęuę ꝑsecutiõis iniuria: quãdo vnꝰ se passum dicit qd multi detestabiles intulerũt. Jnde ꝛ nũerosa palma venit ecclię: inde martyrũ sanguis toto orbe sacratus est: qꝛ furor sęuientiũ: nõ est in innocẽtium ꝑsecutione lętatꝰ. Electorũ numerꝰ creuit: q̃ntum se tyrannorꝫ ira succẽdit. Uerꝫ int hęc omia: nullatenus se a testimonijs domini declinasse testatꝰ est. Gratiꝰ eñ deuotio suscipit: quę inter vitę pericula custoditur. Uidi †nõ seruãtes pactũ ꝛ tabescebam: qꝛ eloquia tua non custodierunt. Pactũ: est inter dissidentes affectu gratię definita conditio: a pace dictum: quasi pacis actũ. Unde merito vtriusq legis cõstitutũ pactũ vocatur: qd genus humanũ a diuina gratia segregatum

Ar. ꝯ cordie

Ps. 1

Ps.

Ar. p cãtes

in pacem dñi cōcordiāq; reuocauit. Quapropter pactū dñi est: vt quicūq; persecutiones superauerit: gl'iosa debeat electione coronari. Hoc illi minime seruauerūt: qui fragili remissione cōuersi: in persecutorum suorū gaudia corruerūt. Quod cohors sancta respiciēs affligebat: spe fidei socios perdidisse: & vt nimietatē dolor' oñderet: Tabescebam dixit: qd solet longa egritudine fatigatis corporib' euenire. Sed vnde tabescebat ostendit: q2 p̄uaricator neq; dñi eloquia custodiuit. Eloqa autem sunt dñi: Qui pseuerauerit vsq; i finē: hic saluꝰ erit. Siue illud pactū dicit veteris testamenti: quādo pp'ls hebreꝰ audiēs v̄ba domini dixit: Omia q̄ locutꝰ est dñs & audiemꝰ & faciemus. Sed vbi deos alienos adorauit: fedissimaq; se demonum cultura maculauit: pactum illud prime pmissiōis detestabili obliuione dereliqt. Quod necesse fuit sanctis viris vsq; ad tabē dolere corporeā: qui ciues suos ac parentes eloquia domini neglexisse cernebāt: traditosq; in reprobū sensum: piissimo dolore luxerūt. **Uide quia mādata tua dilexi dñe: in tua misericordia viuifica me.** Intende queadmodū vtrasq; causas ornauerit similitudo verborū. Superiore v̄su dixit: Uidi nō seruantes pactū & tabescebā: nūc dicit: Uide quia mādata tua dilexi: vt ideo mereatur a dño cōspici: q2 ille inimicos eiꝰ zelo pietatis intēdit. Sed postq; psecutorum seuiciā: illataq; supplicia memorauit: venit ad caritatem que cuncta cōmendat. Nam si nō diligens mādata dñi talia pateret: nō erat felix corona: sed vitiosa iactantia: sicut dicit apostolꝰ: Si tradidero corpꝰ meū vt ardeat: caritatē autē non habeam: nihil mihi pdest. Nā legi dominice quodammodo videt ingratꝰ: si qs tormēta martyrij cū murmuratiōe ptulerit: sed debet h' ipm diligere: p quod se credit ad etna gaudia puenire. Dominꝰ em̄ animorū q̄litates gratiꝰ respicit q̄ cruciatū carnalis passiōis intēdit: sicut & elemosynas illas habet gratas: q̄ sub animi hilaritate p̄stantur. Merito ergo viuificandū se petebat a domio: qui vitā seculi p vera religione cōtempserat. **Principium verborū tuorū veritas: in eternū omia iudicia iusticie tue.** Principiū verborū tuorū: significare mihi videt: initiū scripturarū diuinarū. Et quid est aliud: nisi inchoatio genesis: q̄ dicit. In pncipio fecit deus celū & terram. Ubi tū omia iclusa ac significata noscunt. Nam q̄ sunt celestia: celo cōtinent: terrena vero creata p terre significationem debemꝰ accipe. Sic illud pncipiū v̄borū: totius veritatis pbat esse pfectio. Ueritas em̄ a pncipio v̄a loqtur: & v̄ba sua vsq; ad finē veritat' adducit. De his em̄ scriptū ē: Celū & terra trāsibunt: v̄ba aūt mea nō p̄teribunt. Quicqd em̄ ex illo veritatis fonte descēderit: incōmutabili v̄tute cōsistit. Nā sic dictū est: Initiū sapiētie timor dñi: ita & hic locutiōis ordo formatꝰ est: Principiū verborū tuorū veritas. Et quoniā tetigerat qd in pncipio gestū est: seqtur & illd qd post mūdi istiꝰ finē constat esse faciēdū: quādo iudicia dñi in eterno seculo pmanebūt. Dicit em̄ iustis: Uenite bñdicti patr' mei: pcipite regnū qd vobis paratū est ab initio mūdi. Impijs aūt dicturꝰ est: Ite in ignē eternū: q̄ paratꝰ est diabolo & angelis eius. Que iudicia iusticie ipius erunt sine dubitatione ppetua: quādo sententiā eius nec tps aliquod mutabit: nec res vlla subuertet. Sic in vno v̄su: & initia nr̄e fidei: et adhuc ventura cōclusit. Sin.

Principes psecuti sūt me gratis: & a v̄bis tuis formidauit cor meū. Uicesimāprimā lr̄am sctōrū cetus ingredit: in q̄ psecutiones seuientiū caritate dñi sibi dicit esse gratissimas. Septies se quoq; in die laudes dño dixisse cōmemorat: cui etiā vias suas notas esse pfitetur. Principes hic q̄: psecutores debemus accipe: q̄ cruētas xp̄ianorū isecutiōes regnātiū aucte fecerūt: sic p̄dictū est. Tradēt vos i synagog' suis & flagellabūt vos: & ante reges & p̄sides stabitis pp̄ter me in testimoniū illis & gentibꝰ. Sic em̄ & diabolū pncipē dicimꝰ q̄ sibi pmatū in scelaribꝰ vendicauit. Gratis: q2 nullū vexat religio christiana: s3 magis p̄cepto dñico p omnibus orat: q̄ eam nitunt incōpetēter affligere. Scriptū est eni: Orate p inimicis vr̄is: bñfacite his q̄ oderūt vos. Gratis reuera insecutionē patiebant a pncipibꝰ: quādo nec cōtemni: nec ei sbtrahi tributa p̄cepta

Margin notes: Matth. 10; Exo. 19; Ro. j; Cor. j3; Gen. j; Matth. 24; Eccl. j; Matth. 25; Ibidē.; Matth. 10; Ibidē. 5

Ro.13 sunt. Dicit̃ eñ: Omnib⁹ potestatib⁹ sublimiorib⁹ subditi estote: nõ est eñ ptãs nisi a deo. Et in euãgelio de tributo interrogatus dñs: dixit: Reddite cesari q̃ cesarl sũt: ⁊ deo q̃ dei sunt. Tributũ quoq̨ de ore piscis ꝓ se ⁊ petro ipse ꝑsoluit: vt cunctis indubitãter appareat: gratl in illos impudentissimã ꝑsecutionẽ factã: qui se cõuersatõe innoxia tractare maluerũt. Sed nõ timendo talia: dñi se subiũxit formidasse mãdata. Nam cũ illi tempale minarent̃ exitiũ: iste eternũ pauescebat interitũ: ne absolutus humana sentẽtia: incurreret eterna iudicia. Illa eñ ꝟba formidabat que dñs in euãgelio dixit: Nolite timere eos q̃ corpus occidũt: aiam aũt nõ possunt occidere: sed poti⁹ eum timete q̃ habet ptãtem ⁊ corpus ⁊ animã ꝑdere in gehennã. **Letabor ego sup eloquia tua: sicut qui inuenit spolia multa.** Cõparatio ẽ facta bellantiũ q̃ ⁊ hostẽ se vicisse gaudent: ⁊ exuuias multas inuenisse gratulant̃. Sed ꝯsiderem⁹: ille anim⁹ pi⁹ q̃ rõne iuris hũili sorte videat̃ in manib⁹. Martyres eñ q̃uis humili sorte morerent̃: iueniebãt spolia multa: qñ ⁊ ꝑmia diuina recipiebãt: ⁊ ipsos q̨ ꝑsecutores suos cõuersos dñi miseratione gaudebãt: vt ipi magl fierent spoliũ: q̃ vitas ademerãt innocẽtiuz. Et ideo letari se dicit in eloqis dñi: id est: in admonitiõib⁹ sacris: sic victor q̃ occisoꝝ ꝑdam rapere nimia cupiditate festinat. Ista eniz silitudo ad leticiã triumphãtiũ trahit̃: nõ auiditati effusi sanguinis cõparat̃. Positũ est eñ ħ freq̃nter in litteris sacrl: ad significatões aliq̃s exꝑmendas. Spoliauit q̃ppe egyptios ꝑplus hebreoꝝ: cum de longa seruitute dño ꝑstãte liberat⁹ ẽ. Spolia tulit dauid: supbiã golie maliciãq̨ ꝓsternens. Triumphauit ipe dñs de diabolo: quãdo alligata fortitudine ipius: vasa mortis eripuit: q̃ trãstulit ad salutẽ. Ipe deniq̨ ꝑplus christian⁹ letat⁹ tamq̨ q̃ inuenit spolia multa sup eloquia dñi: q̃ iudeis nõ credẽtib⁹ ad cõpendiũ ꝓprie salutis eripuit. **Iniq̃tatem odio habui ⁊ abominatus sum: lege autẽ tua dilexi.** Mente ꝯtendendum est: qd amorẽ bonoꝝ: malaꝝ rerũ odio cõprobauit: qm̃ anim⁹ nr̃ si iniqtatez recipe voluerit: neq̨ se legi dñice sub integritate ꝯiũgit: sic in euãgelio dicit: Nemo ꝑt duob⁹ dñis fuire. Ille aũt ver⁹ amor ẽ: q̃ veritatl affectũ: sic rigida deliberatõe custodit vt oĩno execret̃: qd ei põt esse ꝯtriuz. Quapropt̃ nõ hoiem iniquũ: ꝟ iniqtatẽ se dicͨ odisse qd fas ẽ: atq̨ eã sic abomiatũ fuisse: vt a se lõge redderet alienã: q̃ten⁹ legẽ dñi ꝑfecta volũtate diligeret. Qd argumẽtũ ex ꝯtria reꝝ diuersitate colligit̃. Lex aũt dñi est: sicut sepe dictũ est: q̃ sub enigmatibus agebat̃: ut sex ãnis puer fuiret hebreus: agnus imolaret̃ annicul⁹. ⁊ his silia: q̃ ad noui testamẽti pñt significantiã ꝑtinere: q̃ merito se dilexisse cõmemorat: ne qs eas ꝟ neglectu aliquo crederet audienda. **Septies in die laudez dixi tibi: sup iudicia iusticie tue.** Si ad litteraz hũc numeꝝ velim⁹ aduertere: septẽ illas significat vices: q̃bus se monachoꝝ pia deuotio cõsolat̃: id est: matutinos: tertiã: sextã: nonã: lucernariã: cõpletorios: nocturnos. Hoc ⁊ scti ambrosij hymn⁹: i sexte hore decãtatiõe testat̃. Si vero spũaliter intẽdas: ꝯtinuationẽ magl dictã sapiẽter aduertis: vt est illud: Benedicã dñm in oĩ tempe: semp laus ei⁹ in ore meo. Sic ẽ etiã hebdomas: q̃ in hoc semp numero reuoluta: lõgissimũ nob temp⁹ extẽdit: dũ ħ nũero claudit̃ quicq̃d in mũdi isti⁹ etate ꝟsat̃. Nam ⁊ ibi ꝓ finito ponit̃ vbi ait: Septies cadit iust⁹ ⁊ resurgit. Nõ eñ iusto definit⁹ est cadẽdi numer⁹: sed ħ est necessariũ: q̃tiensciunq̨ ceciderit vt resurgat. Tale est ⁊ illud: Redde vicinis nostrl septuplũ in sinu eoꝝ: ħ est multipliciter. Et apud moysen: Omnis q̃ occiderit cayn septupluz puniet̃: id est: multipliciter. ⁊ his similia. Vex vt has laudes cõtinuas debeas intelligere: subter adiũxit: Sup iudicia iusticie tue: qr parcet videlz supplicãti: ⁊ sic hũilib⁹ pi⁹ ẽ: vt nõ solũ culpas dimittat: ꝟ etiã eis eťna ꝑmia largiat̃. **Pax multa diligẽtibus legẽ tuã: ⁊ nõ est illis scandalum.** Cũ sit de⁹ imperturbata puritate tranq̃llus: necesse ẽ vt diligẽtib⁹ legẽ ei⁹: pacis gaudia ꝓcedãt̃. Sz pax multa mẽtis puritas: ⁊ fidei copia debz itelligi: q̃ ꝯ vitia decenter opponim⁹. Ceteꝝ tribulatiõib⁹ ⁊ periculis in hoc mũdo ꝟbiacet: q̃ se dñi famulũ eẽ ꝓfitet̃. Nã ⁊ aplis q̃ erãt diuśa ꝑsecu-

Matth.22
Ibidẽ.17
Ibidẽ.10
Matth.
Pŝa.
Prou.
Pŝ.7
Gen.4

tione lacerādi: dicit dñs: Pacē meā do vobis: pacē meā relinquo vob: vt indubitanter appareat famulos dñi tranqlla semp mētē pfrui: q̄uis videant̄ diūsis corpoꝝ afflictionib⁹ inq̄uari. Seq̄tur. Et nō est ill' scandalū. Vtiq3: qm̄ q̄ vere diligit legē dñi: nō i ea patit̄ scandalū: id est: aliqd sinistꝝ: sic iudei de qbus scriptū est: Judeis qdē scandalū: gētib⁹ aūt stulticiā. Scādalū est em̄: mēs offensa aliud sentiens q̄ monet̄: qd a diligētib⁹ deū ꝓbat̄ alienū. Totū em̄ i ipsa debem⁹ diligere: qcqd nosciṫ cōtinere. Alioqn nō amat legē: q̄ in ea offendit̄: propte vel mima. Sed orandū ē: vt dñi misericordia possit intelligi: qd nō pmittit nr̄a imbecillitas intueri. Scandalū em̄ illic pati: h̄ est: ab elect' dñi segregari: sic oibus cōtingit hereticis: q̄ se ab vnitate sctē eccl'ię vitio p̄uitatis abscidūt. Expectabā salutare tuū dñe: ⁊ mādata tua dilexi. Versus iste tali ordine: ⁊ antiqs fidelibus ꝯuenit ⁊ modernis: si vtrūq3 aduentū dñi velim⁹ accipe. Pertinet em̄ ad antiquos fideles: si ab illis expectatū itelligas incarnatiōis aduentū. Cōuenit aūt ad sāctos: q̄ credē ceperūt post euāgelicā iussionē: cū adhuc futuri iudicij p̄stolāt̄ aduētū: Quia neq3 illi mādata dñi diligere potuerūt: nisi desiderassēt plenitudinē mādatorū: nec isti mādata amare possent: nisi aduentū dñi saluatoris timore castissimo sustinerēt. Salutare q̄ppe dñi est: salus gētibus attributa: q̄ p angelū p̄dicta est ad ioseph: quā symeō in pace remittēdus agnouit. Custodiuit aīa mea testimonia tua: ⁊ dilexit ea vehemeter. Custodiuit: ad tolerantiā martyrij ptinet: ne amittere videret̄ qd ei⁹ religio cōtinebat. Dilexit vero: ad caritatē tormētis oib⁹ fortiorē: q̄ flāmas vincit: gladios supat: ⁊ cęlesti v̄tute cūcta trāscēdit. Sed ipsa dilectio nō vtcūq3 pagenda est: ꝫ vehementer: qd toti⁹ animi nisib⁹ explicat̄: vt nec tpe se aliquo subducat: nec animi torpore lētescat. Sic em̄ ad illud ꝑuenit qd ait apl's: Bonū certamē certaui: cursum ꝯsūmaui: fidē seruaui: de reliquo reposita ē mihi corona iusticię: quā reddet mihi dñs in illa die iust⁹ iudex. Seruaui mandata tua ⁊ testimonia tua: quia oms vie mee in conspectu tuo† domine. Superioribus versib⁹ singillatim posuit mādata: ⁊ testimonia: hic litterā cōcludēs vtrūq3 cōiunxit: vt vtraq3 simul custodita cognosceres. Dicit ergo seruasse se q̄dem mādata ⁊ testimonia: sed cur ea potuerit custodire: subter adiūxit: scilicet q2 omēs vias ipius dñs est dignat⁹ intēdere: vt nō suis virib⁹ sed diuię potētię suū posse deputaret. Fuissent em̄ cęca nocte cōfusę: nisi eas veꝝ lumē dignaret̄ aspicere. Sed hęc btōꝝ omnino voꝝ est: vt ante solē ppetuū atq3 lumē ęternū vias suas esse fateant̄. Negat eni3 errorē p̄ualere potuisse: q̄ se respicere luminis ꝓfitet̄ auctorem. Abscōdebat em̄ post culpam adā viā suā: abscondebat eua: abscondebat cayn necē fratris: nec quisq3 eorū poterat dicere. Oēs vię meę in ꝯspectu tuo dñe: qui se nouerāt cognitos interire.

†Ppropiet Thau.

Aoratio mea in cōspectu tuo domie: †scdm eloquiū tuum da mihi intellectū. Ad vicesimā secundam lr̄am dño iuuāte peruentū est: in qua sanctoꝝ chor⁹: quātū ad finē psalmi vicin⁹ est: tāto se christo desiderat ꝓximari. Totū em̄ ptinet ad aduentū dñi saluatoris: quē fideliū deuotio ineffabili desiderio sustinebat: vt ouē perditā reuocare pietatis suę mūere dignaret̄. Nā cū petit orationē suam: cōspectui dñico ꝓpinquare: multū lōge pctoꝝ p̄sentiā ab eodē esse monstrauit: quoniā illi nulla fiunt ꝓxima: nisi q̄ purissima fuerint sanctitate purgata. Sequitur. Scdm eloqum tuū da mihi intellectū. Petit itaq3 vt scdm eloqum dñi sapiat: ne per humanā prudentiā vanitate submergat: studiosius se purgās a vitijs: q̄nto iā fruebat̄ vicinitate v̄tutis. Nō em̄ intellectum mundanū petit: sed intellectū scdm eloqum dei: q̄ ꝓficit semp ad vitā: cui⁹ est vera cognitio ⁊ ęterna sapiētia. Est aūt ⁊ intellectus huius seculi: vt quorundā labor infructuosus: inanisq3 disputatio. Scrutant̄ em̄ cursus astroꝝ: vitas hominū in ptāte siderū collocātes. Qd si admitti liceat: aut doceri: ad creatoris potentiā nō erit recursus: ad quē ois sensus cōfugiēs nosciṫ esse pfectus. Intret postulatio mea in cōspectu tuo † dne: ꝫm eloquiū tuū

Al. nō hꝫ

Al. Appropinquet depcatio
Al. iuxta

Al. nō hꝫ

eripe me. Gradatim ascẽdit sctã petitio. Nã q̃ añ dixerat: appropiet: nũc dicit: itret. Pri⁹ em̃ fuerat vt appropinq̃ret: deinde vt ad ɔspectũ dñi itrare potuisset: vt nihil applicem⁹ hũanę ꝟtuti: ſ; oĩa p ipĩus graꝫ cognoscam⁹ ipleri. Sꝫ p hãc ꝑsentiã ꝙta sit ꝟt⁹ pię orõnis oñdit: q2 nos p ipam ꝑñtamur: qñ illa ɔspectib⁹ dñi offerri posse cognoscit: sic ⁊ alio loco dictũ ẽ: Dirigat oro mea sic incẽsũ i ɔspectu tuo. Et cũ supi⁹ dixerit: Scdm eloqum tuũ da mihi intellectũ: hic dic: Scdm eloquꝫ tuũ eripe me: vt ⁊ ibi supna videat q̃ desiderat: ⁊ ħ a frenę ɔcupiscẽtię labe purget. Eloquꝫ siq̃dẽ dñi ꝑstat vtrũq;: q2 nouit nos multiplici ꝟtute saluare: sic scriptũ est: Quis sperauit i dño: ⁊ cõfusus est? †Eructuabunt labia mea hymnũ: cũ docueris me iustificationes tuas. Ructare a rũpendo dictũ ẽ: q2 digestio q̃dã stomachi nr̃i claustra dirũpẽs i auras ethereas oris strepitu ꝓferat. Sed q̃nto ille ꝓpha2 delitijs fuerat vtiq; saginat⁹: q̃ hymnũ dñi iocũda exultatõne ructabat? Euaporatio siquidẽ ista: d imis mentib⁹ venit. Nã cũ int⁹ dñs sensũ inopẽ saginauit: ꝓuenit vt hymnũ eius salutari crapula ꝓferat. Et notandũ qd frequẽter eloqum ꝓphetię hoc ꝟbo significat: vt est illud: Eructuauit cor meũ ꝟbũ bonũ. Et illud. Eructuabo abscõdita a cõstitutione mũdi. Et alibi: Dies diei eructuat verbũ. Eructuat ergo hymn⁹: quãdo spiritu dñi repleti: nõ ad hũani animi sentẽtiã lingua famulat: vt in cõmuni locutiõe fieri solet: sed ad supernũ intellectũ diuini sensus sermo disponit. Seq̃tur. Cũ docueris me iustificationes tuas. Ordo verbo2 talis est: Cũ docueris me iustificationes tuas: eructuabũt labia mea hymnũ. Promittit em̃ gratiã deuotionis: cum dñi dona susceperit. Quod argumẽti genus: inter oratores habet eximiũ. †Pronũciauit lingua mea†eloquia tua: q2 omĩa mandata tua equitas. Sciens sãcta cohors de ocioso verbo reddendã esse rõnem: eloq̃a dñi se dicit ꝓnunciare q̃rẽtib⁹: vnde ⁊ animę salus acq̃ritur: ⁊ offẽsionũ pericula nõ habent. Nimis em̃ culpabile est: vt cũ nobis scripturę diuinę: tantis plenę muneribus offerant: et tanta miracula dñi vbiq; ꝑfulgeãt: nos relicto vitali sermone: ad ineptas mũdi fabulas transferamur: ⁊ sic de noxijs rebus simus solliciti: quasi per ipas nobis aliquid boni videat acquiri. Hinc ẽ quod scriptura minatur dicens: de ocioso verbo nos reddituros esse rationẽ. Quapropter mẽs sancta dñi ꝓnũciabat eloq̃a: vnde gloriam magl acq̃reret: nõ reat⁹ ignominiã reperiret. Seq̃tur: quare semp ꝓnunciari debeant eloq̃a dñi: scilicet: Quia oĩa mãdata ipsius equitatis honore ꝑfulgent: ⁊ illud aptissime ɔtinua voce pronũciandũ est: quod ⁊ loq̃ẽtẽ iuuat: ⁊ audiẽtiũ sensus edificat. Fiat manus tua vt†saluũ me facias: †quia mandata tua elegi. Cum dicit: Fiat man⁹ tua: designat dñm saluatorẽ: q̃ factus est ex semine dauid scdm carnẽ: per quẽ facta sunt et regunt vniuersa. Manũ enim hic: dexterã debem⁹ accipere: q2 diuersis nomibus ipe dñs significat: sicut esaias dicit: Et brachium dñi cui reuelatũ est? Et alibi: Dextera dñi fecit virtutẽ: dextera dñi exaltauit me. Quapropter: siue manũ: siue brachiũ: siue dexteraꝫ dicas: significat dñs christ⁹. Modus aũt iste locutiõis frequẽter inuenitur in psalmis: quẽ ꝓpriũ scripturę diuinę nõ immerito dixerim⁹: vt est illud: Fiãt aures tuę intendẽtes: in orationẽ serui tui. Qui modus dicit optatiuus. Postulat ergo venire dominũ saluatorẽ: p quem cuꝫ reliq̃s se nouerat esse saluandũ. Quod autẽ dic: Elegi mãdata tua: omnia se pericula amore dñi postposuisse testat. Nullus em̃ aliquid eligit boni: nisi his cõtraria cõtempsisse doceatur. Concupiui salutare tuuꝫ dñe: ⁊ lex tua meditatio mea est. Peruenit ad christũ dñm: sancto2 manifestior ⁊ absoluta depcatio. Aperuit adunatio beato2: qd ꝑus p enigmata petere videbat. Ipsum em̃ videre concupiuerat: quẽ de vtero virginali illis adhuc tempibus credebat esse ventu2. Et vt sibi hanc scientiã de scripturl diuinis ꝓuenisse mõstraret: sequitur: Et lex tua meditatio mea est. In ꝓphetis em̃ cõcupiuerat christum dñm: a quibus nasciturũ eum cognouerat eẽ ꝓphetatũ: ⁊ necesse erat amore magno expeti: quẽ ante tot secula ad salutẽ humani generis didicerat indicatum. Uiuit

Ps. j40 · Ecc j. 2 · Al. Eructabũt · ET · Ps. 44 · Math. j3 · Ps. j8 · Top · Al. Pronũciabit · Al. eloquiũ tuũ · Math. · Al. salu · Al. q̃m · Esa. · Ps. · Ps.

anima mea τ laudabit te: τ iudicia tua adiuuabũt me Ad ipsũ loquit̃ quẽ desideraucrat intueri: ꝓmittẽs animã suã in eternũ viuere quam salutariter nouerat credidisse. Laudabit te: cãtico scilicet nouo: quẽ homo ille debet salutariter inouatus. Judicia vero illa dicit: q̃ se in famulis suis dñs ꝓmisit esse facturũ: id est: Uenite benedicti pr̃is mei percipite regnũ qđ vobis paratũ est ab origine mũdi. Tũc em̃ pfecte se credit iuuandũ: quãdo erit iustoꝝ numer⁹ ad dexterã collocãdus. **Erraui sicut ouis q̃ perierat: require seruũ tuũ: qꝛ mandata tua nõ sũ3 oblit⁹.** Licet diuersas ꝑsonas psalm⁹ iste cõtineat loquẽtes: mõ fidelissimos veter' testamẽti: modo noue regnãtionis electos: alios martyria sustinẽtes: alios in lege dñi assidua meditatione cõstantes: declaratũ est tamẽ in mẽbris christi eccl'iam catholicam loq: quãdo talis sentẽtia in fine psalmi dicit̃: q̃ sponse dñi cõuenire mõstrat̃. Ait em̃ homo ille generalis qui in adã errauerat lege peccati: τ ad caulas dñi suis virib⁹ redire nõ poterat: quoniã mun⁹ illud sapientie ꝑdiderat qđ habebat: Erraui: q̃si a via tua discessi: τ vitioꝝ iuias solitudines cec⁹ intraui: vt facile direptiõi pateat: q̃ pastoris sui custodiam nõ habebat. Et subiũxit illam euangelicã cõparationẽ: sicut ouis q̃ perierat: ꝓpter quã pastor ei⁹ nonagintanoue dimisit in mõtib⁹: τ eã q̃rens iudaic' est appetit⁹ insidijs: quã tñ ille ꝑ crucẽ sua3 multiplicãs non omittit q̃rere: nec desinit cõgregare. Una ouis: est cũctoꝝ fidelium sctã cõgregatio: quoniã vn⁹ grex τ vn⁹ est pastor. Et respice q̃ȝ infirme rei cõpati sũt homies: quãdo christi gr̃a deserunt̃: Qui videlicet errãti: q̃ periculis patet: que direptionib⁹ luporũ exposita est: quã nõ fuga eripiat: nec corpis valitudo defendat: sed quicq̃d libitũ est insidiãti ꝓferat: cum eam vis corpis nulla defendat. Et bene dictu3 est: Que perierat: vt agnosceres misericordia dñi fuisse repertã: q̃ errãtia recolligit: τ perdita bonitate sue pietatis acq̃rit. Sed illa natura facta imbecillis τ oib⁹ mõstrata fragilior: icarnatiõe dñi oĩa vicit: oĩa supauit: τ oib⁹ reddita est excelsior: q̃ ꝑdẽ videbat̃ hũilior: sic dic̃ ap̃ls: Cui autẽ angeloꝝ dixit aliquãdo: sede a dextris meis: donec ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuorũ? Seq̃tur: Req̃re seruũ tuũ. Christo dicit̃ req̃re: quoniã te nõ pôt ibecillitas hũana ꝑq̃rere. Additũ est: qđ sepe q̃de3 dictũ est: ꝟ merito cũcta ꝯcludit: quoniã iust⁹ iste req̃ritur q̃ mãdata eius nõ ꝓbatur oblitus.

Conclusio psalmi.

Amplectendus suauit̃ oĩno psalm⁹: q̃ tali ꝓfessione finitus est. Prolixitate magn⁹: admiratiõe ꝓfunditatis oceanus: excellentiũ reꝝ amenitate paradisus: quẽ virtutũ florib⁹ ornatũ: ꝑ alphabetũ hebreoꝝ sanctoꝝ oĩm imarcessibilis corona cantauit. Et vt similitudines aliq̃s de reb⁹ naturalibus exq̃ram⁹: sicut grues litteris grecis volatus suos depingũt: τ tanta huius rei vis est: vt q̃uis aues apices nesciãt: tamen eos naturali institutione componãt. Uidim⁹ igitur ei⁹ sentẽtias q̃si stellas clarissimas in celo altissimo collocatas: vidimus amplissimũ mare illis piscib⁹ plenũ: quos apostoloꝝ retia dño ꝑcipiẽte traxerunt. Intẽdamus etiã quod ordo ipe psalmoꝝ nõ minima nobis futuri seculi sacramenta declarat. Conueniebat em̃ vt ecclesiam de toto orbe collectã: τ in domini laudibus cõmoratã: graduũ cantica sequerẽtur: q̃tenus illa similitudo indicaret̃ q̃ est in seculi fine facienda. Nam postq̃ȝ omnium beatoꝝ numerus dño fuerit prestante collectus: necesse est vt ad illam hierusalẽ supernã beatus popul⁹ eleuatus ascẽdat. Et ideo meminisse debem⁹ eoꝝ alphabetodũ q̃ completis litteris annotãtur: tertium esse hunc psalmum: id est: cẽtesimũ decimũ: cẽtesimũ vndecimũ: τ ꝑsentem: q̃ trino honore signati: perfecte fidei trinitate3 nobis indicare noscunt̃. Et merito ad futuram hierusalẽ calculus iste deputatur: qui totus integritatis robore cõmunitur. Quattuor vero alphabetodes: id est: vicesimus q̃rtus: tricesimus terti⁹: tricesimus sext⁹: τ cẽtesim⁹ q̃dragesimus q̃rt⁹: q̃ formati sũt l'ris iminut': ꝫm q̃ttuor cardines mũdi nõ icõgrue eccl'iam catholicã q̃ adhuc i isto mundo gerit̃ indicare noscunt̃: q̃ñ adhuc impfecta est: donec ꝑdestinatoꝝ numeru3 acquirat. Sic magnarum rerum mysteria psalmoꝝ istorum noscit̃ indicare collectio.

Est etiã hic psalm⁹ ⁊ institutor fideliũ qn-
tus: sic in anteriorib⁹ psalmis iã dictũ est:
vbi quicqd ad eccl'iasticã disciplinam ptinet:
cohors btã cantauit. Qui merito tali
numero nosciṫ collocatus. Nã et arca ipsa
noe q̃ specialiṫ typũ gestauit eccl'ie: centũ
annis legiṫ fabricata. Jota xo ⁊ eta: sicut
apd grecos scribiṫ: octauidecimi calculi ob
tinet q̃ntitatẽ. Sic iste nũerus ⁊ corone p̃-
miũ: ⁊ sãcti nois dec⁹ i se ptinere mõstraṫ.

Explicit expositio in psalmũ. CXVIII

Incipit expositio in psalmum CXIX

Qui q̄- Canticum graduũ.

Nn dem tituli ⁊ mirabiles inchoanṫ: ꝫ in psalmi supioris explanatiõe repti sũt: vt btitudinẽ fideliũ pplor: quã ille vnita meritor varietate cãtauit: isti in sacramẽtũ noui ⁊ veterl testamẽti ordinatl: q̃ndecim g̃dib⁹ explicarẽt. Septenari⁹ em̃ numer⁹: sic sepe dictũ est: significat hebdomadã ppt sabbatũ veterl testamẽti: Octonarius dñicũ diẽ in q̃ dñm resurrexisse manifestũ ẽ: qd ad nouũ ptinet testamẽtum. Qui sil'iũcti: q̃ntumdecimũ numer cõplere noscunṫ: inchoata seculi renũciatõe: qm mũdanas pũsatiões tanq̃ malor suor g̃uamẽ exhorruit. Hinc q̃busdã meritor g̃dib⁹ ascendẽs ad pfectã atq eternã dñi puenit caritatẽ: q̃ i sũmo xtutũ fastigio nosciṫ collocata: qd suo loco euidẽti⁹ explicamus. Jllud tñ estimo cõmonẽdũ: qd diuisa gr̃a pcedẽte varia significatiõe meritor et in istis psalmis q̃ndecim g̃dus ponunṫ: sic i illo tẽplo hierosolymitano: qd a salomone notũ ẽ fuisse pfectũ: vt p̃sens ordo psalmor: ⁊ in illa cõstructiõe p̃figurat⁹ videaṫ esse p̃dict⁹. Terrena siqdẽ illa fabrica: celestis tẽpli silitudinẽ gestare videbaṫ. Quapropter cũ grad⁹ audim⁹ in psalmis: nõ terrenũ aut corporeis gressib⁹ subeundũ nob aliqd suspicemur: ꝫ mẽtis accipiam⁹ ascensum. Jdeo em̃ p̃missũ ẽ: Canticũ: vt h' poti⁹ ad aie puectũ applicare debeam⁹. Sed grad⁹ iste hũilitatl est ascẽsus: pfessio pctõrũ: sicut in octogesimotertio psalmo dictũ

Ps. 83

ẽ: Ascẽsus i corde ei⁹ disposuit i pualle lachrymar. Sic em̃ istos g̃d⁹ ascẽdẽ merebimur: si p delictl nr̃is pstrati dño iugiṫ supplicem⁹. Sciendũ est aũt qd grad⁹ isti ascẽsum tantũ: nõ etiã putenṫ habere descensum. Nam qd nos cãtica graduũ vocam⁹: apud grecos ὠδὴ τῶν ἀναβαθμῶν positũ esse cognosciṫ: significans grad⁹ istos tantũ ad supna tendẽtes. Quapropṫ iã btor esse credẽdi sunt: q̃ p̃stante dño nulla pñt deceptiõe submergi. Vñ scalã illã iacob p parte aliq̃ his gradib⁹ fortasse nõ imerito dicimus cõparandã. Jlla em̃ ⁊ ascendẽtes habuit ⁊ descẽdentes: in istis xo gradibus beator solus ascẽsus est. A nõnullis etiã ⁊ q̃ndecim anni q̃ regi ezechie sunt additi: huic silitudini videṫ aptati: vt hic numer⁹ ⁊ ibi pfecte vite cursum indicasse mõstreṫ.

Per totum Diuisio.

psalmũ ppheta loq̃tur. Jn prima pte clamat ad dñm: vt libereṫ a labijs iniq̃s: ⁊ a lingua dolosa. Scd̃a: vehemẽter affligiṫ: qd in hac vita diuti⁹ cõmorãs aliena vitia sustinẽdo malor pmixtione pregrauatur.

Expositio psalmi.

Ad dñm cum tribularer clamaui: ⁊ exaudiuit me. Jnchoat p̃mus xtutũ gradus: in quo ppheta terrena vitia derelinq̃ns: cõfessione lachrymabili petit se de mũdi isti⁹ tribulatione liberari. Jnitiũ em̃ puectus est: delicta carnalia relinq̃re: ⁊ sic dño supplicare. Nam q̃ vnũ gradũ conscẽdit: terram vtiq relinquit: ⁊ in quodã adhuc humili loco recipiṫ cui eleuatio p̃ma p̃staṫ. Sed iam proculdubio habebit meritũ beati: qui vel in isto gradu potuerit inueniri: sicut legitur:

Ps. 31

Beati quor remisse sunt iniq̃tates. Quapropter exauditum se dicit: quoniã in tribulatione clamauerat. Domin⁹ em̃ nescit differre: quẽ compuncto corde sibi senserit supplicare: sicut in esaia legiṫ: Adhuc inuo-

Esa. 58

cante te dicã: ecce assum. Et inspice q̃ sit pulcherrim⁹ ordo dictorũ. Primũ posita ẽ tribulatio: deinde exclamatio: tertio exauditio: vt per ordines certos ad dñm constet vota puenire fideliũ. Dñe libera animã meã a labijs iniquis: ⁊ a lingua dolosa. Positus in illa cõualle plorationis: que tamen iã gradus fideliũ esse cognosciṫ animar: liberari se petit ab imputationib⁹ asperis: ⁊ blandimentis callida suasione compositis. Nam qui mũdũ ceperat vitiorum abominatione deserere: prima fronte cõuersionis iniq̃ labia patiṫ:

dum ei⁹ ppositū scelerat᷑ oblocutiōib⁹ irridet̃. Dicit̃ em̄ ei ab iniq̄s: quid te crucias vt seculi honores fugias: ⁊ humana blandimēta derelinq̄s: vt ⁊ istū mundū pdas: nec ibi ad quod desideras aliq̄n puenias? Sed hec sunt in labijs cōstituta fallacib⁹: q₂ nulla videlicet cordis deliberatōe firmata sūt. Postq̄ ista min⁹ valuerint: tūc suasores ad dolosa se blandimēta cōuertūt dicētes: Noli te claudere: noli te ieiunio fatigare: restat tps cum ista facias. Qui dum se putāt loq̄ p corpore: causas aīe noscunt̃ omnimodis ingrauare. Ipa sūt ergo iniq̄ labia: ⁊ lingua dolosa: q̄ prima fronte ille patit̃: qui ad dn̄i iussa transfert̃. Sed q̄uis leuia putet esse q̄ dicta sunt: inde humanū gen⁹ corruit: inde conditionē mortis accepit. Nam cuȝ serpēs venisset ad euā: pmo illi dixit p labia iniqua: Quare p̄cepit vobis dn̄s vt nō māducetis de hoc ligno paradisi? Et cum illa respōdisset: a dn̄o phibitum: ait p linguā dolosam: Manducate ⁊ eritis sicut dij. Uides q̄ merito sūmis viribus expetitū: vt ab his suasionib⁹ ppheta liberaret̃: vn̄ humanū gen⁹ nouerat fuisse deceptū. Quid det̃ tibi aut q̄d apponatur tibi: ad linguam dolosam? Post exclamationē pmissaȝ ⁊ metū imminētiū periculoꝝ: ppheta reuertit̃ ad interrogationē suam: quod facere nimiuȝ cogitātes solent. Hesitat: q̄rit ɔtra tam facin⁹ imanissimū: quod sibi remediū crederet esse p̄standū: vt opposito quodā munimine: transmissa tela tut⁹ euaderet. Et cū duas res supra posuerit: a labijs iniq̄s: ⁊ a lingua dolosa: hic tantū dicit ad linguam dolosaȝ: que res vtrūq̄ cōplectit̃. Lingua em̄ dolosa: ⁊ iniq̄ labia semp assumit. Sed ne tardaret auxiliū: medicina seq̄tur postulata. Que figura dicit̃ Erotesis: id est: interrogatio: q̄n ad exercitationē suam aliquis ppōnit sibi q̄ ipse respōdet. Sagitte potentes acute: cū carbonib⁹ desolatorijs. Ecce illud remediū qd̄ anxi⁹ q̄rebat inuenit: ecce beneficiū competens: qd̄ ⁊ labia iniqua destruat: ⁊ linguā dolosam dn̄i ꝟtute ɔfundat. Sagitte potentes acute: ꝟba leg᷑ diuine sunt: q̄bus aut hereticoꝝ aut s̄bdole blandientiū corda: velut q̄bus iaculis trāsforant̃: sic̄ scriptū est: Sagitte paruuloꝝ facte sunt plage eoꝝ. Potentes: q₂ nulli fas est obsistere quē virtus voluerit diuia saluare. Acute: ppter celerrimū opationis effectū: q̄m nulla tarditas obijcit̃: vbi illa medicina p̄stat̃. Carbones aūt desolatorios: nōnulli pctōres teterrimos atq̄ malis actib⁹ extinctos intelligere voluerūt: quorum formido ⁊ recordatio nr̄a vitia desolare noscunt̃: dū metuimus talia cōmittere: q̄ illos cog̃uimus ptulisse. Pōt aūt ⁊ illud intelligi: vt carbones desolatorios: orōnes accipiamus caritatis igne succēsas: q̄ nos vitijs ita mundāt atq̄ purificant vt qd̄ in nobis diabolus cōstruxerat: desolatū atq̄ euersuȝ diuio bn̄ficio sētiat̃. Siue magis illud est qd̄ esaias ait: Et volauit ad me vn⁹ de seraphin: ⁊ in manu habebat carbonē ignis: quē forcipe acceperat de altari: ⁊ tetigit os meū ⁊ dixit: Ecce tetigi hec labia tua: ⁊ ait: ecce abstuli iniq̄tates tuas: ⁊ pctā tua circumpurgaui. Qd̄ nūc bn̄ficio sācte cruc᷑ efficit̃: quādo labia nostra domini recordatione signam⁹. Nec imerito forsitan signū crucis desolatorium dicim⁹ esse carbonē: q̄n fugat pctā credētium: cum tamē perfidis videat̃ extinctum. Heu me quod incolat⁹ meus prolongatus est: habitaui cū habitantibus cedar. Uenit ad scdam ptēȝ: vbi damnās seculi vitia: vitā se penitet habere longinquā. Heu me: sermo dolētis est: quod hui⁹ mūdi prolixitate fatigat̃. Quā querelā diuersos sanctos habuisse nō dubiū est: sicut eccl̄iastes dic̄: Et laudaui omnes q̄ mortui sunt super om̄es qui viuunt vsq̄ nūc. Apostol⁹ quoq̄ paul⁹ exclamat: Cupio dissolui ⁊ esse cū christo. Merito ergo ⁊ ppheta in hac parte ɔgemuit: q̄ simillimo dn̄i amore flagrauit. Incolat⁹ autē: significat peregrinationē. Incolas em̄ dicim⁹: q̄ ad temp⁹ terras alienas colūt: s᷑ a patria sua lōge seiūcti sunt. Quod de illis merito dicitur: quoꝝ cōuersatio semper in celis est: sed adhuc hic corpore detinētur. Quod autē dixit: Prolongatus est: affectum nimiū desiderātis expressit. Cupiēti siquidē felicē patriā videre: q̄uis hic breue tps pbet̃ eē: longinquū ē. Seq̄t̃. Habitaui cū habitantib⁹ cedar. Cedar: hebreū nomē ē: qd̄ nr̄a lingua interp̄tatur tenebre. Hoc

Esa. 6

Al. mihi q₂

Eccs. 4

Phil. j

Rp̄

ad seculi hui⁹ ptinet amatores: q̄ tenebrosis actibus inuoluti: illa magis diligūt vnde perire noscūt. Sed vt verbi hui⁹ breuiter noscam⁹ originē: cedar hismael filius fuit: q̄ gēti sue nomē dedit: cuius fines vsq̄ ad medos persasq̄ ptelati sūt: hi nūc sarraceni appellant. Quo vocabulo cōpetenter significat pctōres: inter quos se adhuc habitare suspirat. Necesse est eñ vt bonus animus affligat: quotiēs maloꝝ permixtione concludit. Hoc autē bene dicit: q̄ in primo gradu ꝯstitutus terrā cōtempsit: eamq̄ felici variatiōe deseruit. **Multuȝ incola fuit anima mea. Cū his qui oderunt pacem.** Repetit cū dolore quē superius dixerat incolatū: vt nō solū long⁹: sed etiā grauis esse videret. Et ne istā peregrinationē corpis tm̄ fuisse iudicares: adiunxit: Aīa mea: quia sanctoꝝ mēs hic patitur incolatū: vbi sub nulla delectatione habitare cognoscit. Seqtur causa durissima: cur iste incolat⁹ acerb⁹ existeret: vt ipe patiēs ⁊ benign⁹ cum rixantib⁹ ⁊ heretica prauitate distortis in hoc mūdo habitare videret. Ille eñ odit pacē q̄ nō amat christū: qr ipe pax nostra esse dinoscit: sic dicit apls: Ipse ē eñ pax nr̄a: q̄ fec vtraq̄ vnū. (Eph. 2) Et q̄le est audire illū blasphemari: cui hūili sp debem⁹ orōe psterni: **Erā pacific⁹: cū loquebar illis impugnabāt me gratis.** Qui supius dixerat: Incola fuit aīa mea cū his q̄ oderunt pacē: ne putaret irat⁹: aut aliqbus ꝯtētionib⁹ turbulētus: addidit: Erā pacific⁹: cū pacis scȝ inimicis: cū aduersarijs suis: cū odio se hn̄tib⁹: implēs illud qd̄ dictū ē p aplm̄: Si fieri pt qd̄ ex vob est cū oībus hoīb⁹ pacē hn̄tes. (Ro. 12) Denicq̄ ipe dn̄s i euāgelio ait: Diligite inimicos vr̄os: bn̄facite his q̄ oderūt vos. (Matth. 5) Que sūma ꝟtus est vtiq̄ xp̄iani inter turbulēta p̄sentis seculi: sp placabilē reperiri. Verūtn̄ ne ipa pax noxia videret erratib⁹ dū nō ꝓhiberent a mal: subiūxit: Cū loqbar illis ipugnabāt me grat. Loqbat eñ pacific⁹: nō psequēs: nō iniuriās: ꝫ honorans ꝟbis vtiq̄ blādissimis: ⁊ suauissimo poculo cōparandis. Sed illi q̄ erāt obstinata mente durati: impugnabāt grat: q̄si inimicū: q̄si hostē: q̄si male suadentē. Impugnare eñ a pugna tractū est: qd̄ furiosis reuera ꝯuenit ⁊ supbis. Impugnabat grat: dū ꝯtentiones falsissimas inflāmata iniqtate pateret. Gratis eñ dicim⁹: qd̄ nullis culpis p̄cedentib⁹ sustinem⁹: ꝫ sola in nob nefāda volūtate grassat. Ipi sūt eñ a q̄bus se petijt debere liberari: de qb⁹ ait: A labijs iniqs ⁊ a lingua dolosa. **Conclusio psalmi.**

Vides pp̄ham terrena deserentē: viam tenere gl'iosę ꝟtutis ascensuȝ: ꝫ tn̄ adhuc gemere qd̄ cū malis se cognoscit habitare. Quapropter videam⁹ q̄ sit ꝓuectus secūdi grad⁹: qr nob iā p̄mus dn̄o iuuāte mōstratus est.

Explicit expositio in psalmum CXIX.

Incipit expositio in psalmum CXX

Canticum graduum.

Sicut nihil ē noui qd̄ de istis titulis loq̄ possim⁹: ita supest vt de psalmis ḡdatim ascēdētib⁹ dicē debeam⁹. Primo eñ i tribulatōne pōsit⁹: pp̄ha ad exēplū publicani illi⁹ q̄ tunso pectore oculos eleuare nō audebat ad celū: libari se petijt a labijs iniqs ⁊ a lingua dolosa: Nūc autē respirās ad scd̄m ḡdū ꝓuect⁹: oculos leuauit ad mōtes: ad intercessores vtiq̄ scōs: q̄ꝝ suffragio mūera supna mereret. Hoc. n. ex psona sua loqt pp̄ha: q̄ tn̄ ⁊ ipe mōs erat ⁊ p̄triarcha mirabil. Sȝ iō p istos grad⁹ ꝯpetēter ascēdisse se retulit: vt nob igrātib⁹ celestiū ꝟtutū genera districta narratōe mōstraret.

Diuisio.

Prophā sic dixim⁹ ad celestē hierl'm diuia largitate ꝯscēdēs. Primo mēbro ad sāctoꝝ merita eleuasse se dic oculos suos: vt eoꝝ p̄cibus auxilia postulata mereret: ne mēs ipius hostili impugtione succūberet. Secūdo ordine idubitāter sibi ꝓmittit qd̄ se integre nouerat postulasse: docēs vt q̄tiens bona fixo corde petim⁹: ꝯcedi nob sine aliq̄ dubitatiōe credam⁹. **Expositio.**

Euaui oculos meos ad mōtes: vn̄ veniat auxiliū mihi. Auxiliū meū a dn̄o: q̄ fec celū ⁊ terrā. Hinc cathegoric⁹ syllogism⁹ fotu q̄dā: more auis excludit: ita. Adiutoriū meum a domio qui fecit celū ⁊ terrā. Omnis cuius adiutoriū a dn̄o est: qui fecit celū ⁊ terrā: a ꝟo deo ē adiutoriū ei⁹. Adiutoriū igit meū a ꝟo deo est adiutoriū. Nunc ꝟba psalmi tractem⁹. Quis eēt in secūdo

gradu iam posit⁹: festinans tamen altiora cōscendere: oculos suos ꝓpheta se leuasse dicit ad mōtes: vt ostēderet tāto plus desiderari p̄mia domini: q̄nta ꝓbantur largitate cōcedi: sicut in centesimo decimooctauo psalmo inter alia dictū est: Concupiuit anima mea desiderare iustificatōes tuas i omi tempe. Et i octogesimotertio psalmo positū est: Cōcupiscit ꝛ deficit anima mea in atria domini. Nā cū dicit: Leuaui: ostēdit se ad ꝯtēplationē aliquā fuisse ꝓuectū. Leuare eni est: aliquid ad altiora transferre. Oculos meos: vtiq₃ cordis aspectū. De q̄bus scriptū est: Releua oculos meos: et ꝯsiderabo mirabilia de lege tua. Et illud: Preceptū domini lucidū illuminās oclos. Nam si istos carnales aduertas: qd potuisset inde ꝓficere: si montes consitos siluis aut saxis squalētib⁹ elegisset intēdere: S₃ hoc si spiritualiter inquiras: omnino ꝓficuum est: vt oclos cordis sui: siue ad sanctos viros: siue ad libros diuinos: siue ad sublimes angelos credatur eleuasse: qui magnitudine ꝛ firmitate sua: vere mōtes sūt: vñ etiā cōpetēs sustinebant auxiliū. S₃ ne forsitan spem nostrā in mōtib⁹ ponerem⁹ p̄dictis: scōs v̄sus ostēdit: vnde nobis veraciter venire possit auxiliū: salutari ordie cūcta disponēs: q̄tenus sic speret in mōtibus: vt tamē p illos auxiliū nobis dñm p̄stare noscam⁹: a q̄ est necessariū beneficiu₃ ꝛ salutare p̄sidiū: incōuulsa felicitas: sic dicit apostol⁹: Neq₃ q̄ plantat est aliqd neq₃ q̄ rigat: ſ qui incrementū dat deus. Et ne putares alteꝝ dñm: quoniā hoc equocum nomē est: dicit: Qui fecit celū ꝛ terrā: significans verbum per quod facta sūt omnia.

Non det in cōmotionē pedē tuum: neq₃ dormitet qui custodit te. Cū superi⁹ a dño sibi venire p̄sidiū postulasset: subito cōuersus aīe sue loquit: vt in salutari petitōe cōstanti robore pseueret. Pes em̄: est pars vltima corpis nostri: imperio mētis locoꝝ nos pmutatiōe trāspones. Ad cuius similitudinē cogitatiōes q̄₃ nostras pedes vocam⁹: p q̄s in bonas malasq₃ ptes accedim⁹. Hos ḡ pedes vñ ꝛ diabol⁹ lapsus ē: vñ prim⁹ hō corruit: ad aiam suā loq̄ns optat ꝓpheta: ne pctoꝝ lubricatiōe v̄tent: ꝛ stāte corpe ruinā sustinere videat in corde. Sed iste lapsus elatio ē: que iam ꝓuectos famlos dei frequēter impellit ad culpā: ꝛ dū aliqd sibi vident eē: pessimo labunt errore. Seqtur. Neq₃ dormitet q̄ custodit te. Hoc ab hūana cōsuetudine trāslaticia figura dicit. Solēt em̄ custodes fessi furtū pati: quib⁹ grauis somn⁹ obrepserit: nec luminib⁹ clausis videre q̄unt: quādo gregl dāna patiūt. Subtiliter aūt optat aie sue: ne dño negligēte: infesti hostis dep̄datione vastet. Dormitare aūt dr dñs: qñ nos in ei⁹ fide tepescim⁹. In q̄ em̄ nō dormit fides: vigilat xp̄s. Nā si nos ab ei⁹ ꝯtēplatiōe discedim⁹: ipe q̄₃ a nr̄a defēsiōe s̄btrahit: sic i illa naui factū ē: qñ negligētib⁹ discipul dñs dormiebat. S₃ vbi fides eoꝝ excita ē: dñs q̄₃ de sōno surrexit: ꝛ stati ab eis picla marina s̄bmouit. Precat ḡ vt vigilet sp ad dñm: q̄ten⁹ intēta sup̄ se lumina sui pastoris h̄re mereat.

Ecce non† dormitauit neq₃ dormiet: q̄ custodit isrl. Hec sn̄ia supioris dicti similitudo ē. Optauit em̄ anteri⁹ aie sue: qd hic fideli p̄plo ꝓnūciat eē seruādū. Isrl em̄: sic sepe dixim⁹: interp̄tat vir vidēs deū. Ergo sup̄ eos q̄ deū vidēt: dñs nō dr dormitare: q₂ reuera tal in nob reddit ei⁹ aspect⁹: q̄lis in ipo fuerit nr̄e mētl intuit⁹. S₃ illi v̄acissime vidēt deū: q̄ nō solu₃ ei⁹ hūanitatē: ſ etiā diuitatl ꝯtēplant absq₃ dubitatōe potentiā. Incarnatio siq̄dē ei⁹: sic dic euāgeliū: Verbū caro factū ē ꝛ habitauit i nob. Deitas aūt ipius: sic idē euāgelista testat: In p̄ncipio erat v̄bū: ꝛ v̄bū erat apd deū: ꝛ de⁹ erat v̄bū. Hec q̄ ita crediderit: erit veracissim⁹ isrl: ꝛ nō dormitabit neq₃ obdormiet: dñs custodiēs eū.

Dñs custodit te dñs ꝓtectio tua: sup manu₃† dextere tue. Venit ad ordinē scōm: vbi ia₃ sibi ꝯfident ꝓmittit: qd videbat fidelit expetisse. Notādū q̄₃ qd sic ad aia₃ v̄ba ista dixim⁹ fuisse ꝯūsa: vt tñ ad mēbra ecclie aptissima collatiōe referant. Dic em̄: Dñs custodit te: ille videlicet q̄ fecit celum ꝛ terrā. Et ne ista custodia aliquid dubietatis h̄re potuisset: addidit: Dñs ꝓtectio tua. Vbi est em̄ diuina ꝓtectio: quis dubitet securā illic esse custodia₃: Nam qd dixit: Dñs custodit te: domin⁹ ꝓtectio tua: figura est Epembasis: q̄ latie iteratio nūcupat. Hāc

Al. dormitabit

Rp̄

Ioh. j

Ibidē.

Al. dexterā tuam

Sche

aũt quã memorat ꝓtectionẽ: vbi eẽ possit euidẽter ostẽdit: id est: sup manuz dextere tue. Manus cõmune nomẽ est. Ita eñ et dextera dicit̃ ⁊ sinistra. Sed hic merito dextera ponitur: vbi dñs omĩa ꝓspera ꝓmisisse monstrat̃. Scriptum est eñ in ꝓuerbiis: Longitudo dierꝫ ⁊ anni vite in dextera eius: quod est eterna felicitas. In sinistra aũt eius diuitie ⁊ gloria: qđ seculi hui⁹ bona significat: q̃ tamẽ ab ipo dari posse non dubiũ est. Est quoqꝫ dextera ei⁹: qñ sancti in ipsam partẽ ad ꝑcipiẽda mũera segregãtur. Est sinistra: quãdo peccatores eterna pena damnãdi sunt. Illi: q̄ꝛ celestia desiderauerũt: isti q̄ꝛ mundana secuti sunt. Legimus quoqꝫ pctõres dexterã sibi fecisse: que tamẽ sinistra est: de q̄bus idem ꝓpheta in cẽtesimo q̄dragesimotertio psalmo dicturus est: Os eorꝫ locutũ est vanitatez: ⁊ dextera eorum dextera iniq̄tatis. Sed illa vera dicenda est dextera: vbi gratia dñi collata monstrat̃.

Prouer. 3

Ps. 143

Per diẽ sol nõ vret te: neqꝫ luna per noctem. Elemẽta q̄dem ista hãc habẽt naturã: vt corpora nostra adurãt: qñ estiuo fuerint calore feruentia. Sed qm̃ non est hec ꝓphete voluntas vt omnino de q̄litate corpis sentiat̃ q̄ aiabus vult semp esse cõsultũ: Diem et noctẽ qđ est sol ⁊ luna: intelligam⁹ aduersa vl' ꝓspera: q̄bus vita humani gener' varia vicissitudine ꝯtinet̃: sicut ⁊ in alio loco dictũ est: In die clamaui ⁊ nocte corã te. Significat eñ toti⁹ vite tps: q̄ꝛ clamandũ ẽ semp ad dñm. Ergo dñs nõ ꝑmittit tales in reatũ deduci: aut scãdalo interueniente puri: quando eis custodie sue p̄stat auxiliũ. Sic eñ israeliticũ populũ beneficiorꝫ suorꝫ munere custodiuit: vt eũ p diem nube ꝓtegeret: ⁊ nocte ignea colũna lustraret. Quod nũc facit occulte in seruis suis: quãdo eos ab hoste seuissimo: in ꝓsperis tribulationibusqꝫ defendit. **Domin⁹ custodit te ab omni malo: custodiat animã tuam dominus.** Diuersis modis ꝓmittitur diuia custodia: q̃ nõ solũ ab adũsis vẽdicat: ꝫ etiã btõs facit: ⁊ ad celorꝫ regna ꝑducit. Addidit qꝫ: Ab omi malo. Sed hoc malũ nõ sic intelligendũ est: queãdmoduz mortalitas putat: orbitates suscipe: dãnis copiosissimis igrauari: inopia p̄mi: ⁊ cetera q̃ hui⁹ seculi amatores estimãt eẽ g̃uissima. Sed illud malũ dicit: qđ diuinã grãm tollit: aiaz ꝑdit: totasqꝫ dñi ꝓmissiões euacuat. Et qm̃ nouerat hic sctõs viros dolorib⁹ ingẽtib⁹ fuisse cruciatos: corpisqꝫ dispẽdio ad martyriȷ̃ p̄mia peruenisse: adiecit: Custodiat aĩam tuã domin⁹: quã solaz seruat in sanct': q̄ corpis detrimẽto eterne lucis munera cõsequunt̃. **Domin⁹ custodiat introitũ tuum ⁊ exitũ tuũ: ex hoc nunc ⁊ vsqꝫ in seculũ.** Postq̄ varie diuerseqꝫ optatũ est: vt dñi miscđia custodiret: venit ad finẽ psalmi: ⁊ cũcta cõclusit. Dic̃ eñ: Dñs custodiat itroitũ tuũ. Hoc martyrib⁹ dictũ ꝯpetẽter aduertim⁹: q̄ꝛ introit⁹ a dño custodiendus est: ne aut tormẽtorꝫ violẽtia cedãt: aut blandimẽtorũ illectiõe seducant̃. Quapropter merito optat ꝓpħa eorꝫ introitũ custodiri: q̄ sine dño nullaten⁹ pñt esse cautissimi: sic̃ in euãgelio dic̃: Dum veneritis añ p̄ncipes ⁊ potestates nolite cogitare quõ aut quid loq̄mini: dabit̃ eñ vobis in illa hora quõ aut q̄d loq̄mini. Subiũgit quoqꝫ: Et exitũ tuum: vbi est tota ꝑfectio: qñ vsqꝫ ad finẽ vite ꝑmanet in eis vꝰa irrep̄hẽsibilisqꝫ ꝯfessio: sic̃ ait in euãgelio: Qui pseuerauerit vsqꝫ i finẽ: ħ saluꝰ erit. Ipe ḡ tuet̃ introitũ: ipe custodit ⁊ exitũ: ⁊ vt vꝰa ꝓfiteant̃ martyres: ⁊ vt nulla penarꝫ nimietate vincant̃. Sed isti ꝯsũmatiõi vide q̄d addidit: Ex ħ nũc ⁊ vsqꝫ i seculũ: qm̃ quicũqꝫ pseuerauerit: eterna bñficia possidebit: nec p̄t illic eẽ terminus: vbi erit sine fine gaudendum.

Mat

Ibidem

Cõclusio. Q Uã bñ secũd⁹ g̃dus ꝓpheticos pedes intitubabili firmitate ꝯtinuit. Q̄ꝛ bñ sup̄ se creuit qui ad merita fortiora conscendit. Videamus quid in tertio gerat qui hic custodiã domini magno desiderio postulauit.

Explicit expositio in psalmũ. CXX

Incipit expositio in psalmum CXXI

Cãticũ graduũ. A Udiuim⁹ gradum: intelligam⁹ ad altiora cõscensũ. Sed iste ascensus firm⁹ est: qui domio custodiẽte seruat̃: qui q̄nto meritis proficit: tanto se mentis subiectione ꝓsternit. Ecce iã subleuat̃ ꝓpħa tertio g̃du: secũdis altior fact⁹: ⁊ đ ipa leticia p̄ncipiũ psalmi sũpsisse declarat̃. **Diuisio.**

In prima parte gaudet se ꝓpheta cōmonitū: ad supernā hierl'm esse venturꝝ: vbi iam sc̄ti secura ꝓspe[ri]tate ꝯsistūt: ⁊ cum dño miscđia ipius lar[g]iente iudicabūt. In secūda parte loqtur [a]d ciues hierl'm: optans eis abundantiaꝫ [p]acꝭ: quā se dicit caritate fratꝝ: ⁊ dñi amo[r]e predicasse.

Expositio psalmi.

Letatꝰ sum in his q̄ dicta sūt mihi: in domuꝫ domini ibimus. Decora nimis ⁊ salutarꝭ cā[n]ticie: q̄ prima frōte ꝓmissa est vt ⁊ hilares attētos redderet auditores. Sed ne mo[r]e humanitatꝭ mediocre gaudiū fuisse sen[t]ires: de quo ꝑfecto bono letari se ꝓfiteaꝛ: [o]stēdit: q2 in domo dñi iturꝝ se esse testaꝛ. [O] digna exultatio illuc ire cōtēdere: vnde [n]ūq̄ aliquis velit exire. Sed perscrutādū [e]st q̇s hec ꝓphete dixerit? Scꝫ spūſſanctꝰ: [q]ui cordi eiꝰ tacita voce loq̄batur. Audie[b]at ergo ꝓpheta nō aure sed mēte: nō ser[m]one: sed diuino inspiramine. Intꝰ enim [c]ōmonitꝰ: ad hec exultationis ṽba ꝓrupit. Seq̄tur. In domū dñi ibimꝰ. Domus q̄ [i]ustos tantū recipit: angelos ꝯtinet: ⁊ ip̄m [c]reaturaꝝ omniū cōspicere mereꝛ auctorē: [d]omꝰ desiderabilis: domꝰ de viuis lapidi[b]us fabricata. De q̄ in alio psalmo dictuꝫ [e]st. Unā petij a dño hac req̄ram: vt inha[b]itē in domo dñi omnibus diebꝰ vite mee.

Stātes erāt pedes nostri: ī atri[j]s tuis hierusalē. Cū sibi ꝓpha ętnā illā domū dixerat cōpromissam: iā ip̄a ꝑfiguratiōe futuroꝝ ī ea se dicit stare: ad quā desiderabat sūmo studio ꝑuenire: vt agno[s]camꝰ sctōs viros: ⁊ hic iam in illa hierl'm [a]io ꝯsistere: q̄ ꝓbanꝛ in p̄ceptꝭ dñi ꝑmane[r]e. In illa aūt ṽe dicīꝛ stare: in q̄ nullꝰ pōt cadere. Deniq̄ respice q̄đ dic: Stātes erāt pedes nr̄i. Ibi eñ staꝛ: vbi semꝑ firma volūtate cōsistiꝛ. Sꝫ istud stare nō habet defectū: nō aliquo labore cōficiꝛ: ꝟ in suo robore ꝑseuerās: nulla lassitudine fatigatur. Seq̄tur. In atrijs tuis hierl'm. Hic atria: ꝓ penetralibꝰ ponit. Atriū eñ introitꝰ domus est: in q̄ cōmorari nequeūt habitātes. Sed ħ schematice dictū est: a parte totū.

Hierl'm q̄ edificaꝛ vt ciuitas: cuius participatio eius in idip̄m. Ne hierl'm quā dixerat terrenā potuisses adu[er]tere: ciuitatē illā cęlestē mirabili diuidens sbtilitate significat. Dicit eñ ꝑmū: Hierusalē q̄ ędificaꝛ vt ciuitas. Edificaꝛ plane: q̄ q̄tidie vsq̄ ad mūdi ꝯsūmationē viuis lapidibꝰ spūali oꝑatione cōstruiꝛ: id est: ꝯfessoribꝰ: martyribꝰ: ⁊ q̄ dño sincera mente deuoti sūt. Addidit: Ut ciuitas: q̄tenꝰ similitudinē ciuitatꝭ in illa eē mōstraret. Nā cū oīs ciuitas dicaꝛ a ciuibꝰ: veriuſ tñ illa ciuitas diciꝛ: q̄ vnanimes ciues cōtinere mōstratur. Scire aūt debemꝰ: q̄đ ista q̄ nūc agiꝛ: cōtinet idiscretos ꝑ̄ꝑos atq̄ ꝑmixtos: illa ṽo q̄ futura ē solos recipit sine dubitatiōe ꝑfectos. Ista ꝯ̄rietatibus q̄titur: illa iugi securitate lętaꝛ. Ista plena pęnitētiuꝫ: illa nescia lachrymaꝝ. Ista spe credit: illa deū facie ad faciē videt: Eoq̄ fit vt cū duę ciuitates sint: vnꝰ tñ ꝑ̄ꝑꝭ futurus credaꝛ eē fideliū. Seq̄tur apta nimis ꝟ obscura sn̄ia.

Cuiꝰ participatio eiꝰ in idip̄um: id est: ciuitatis istiꝰ participatio ē in dñm saluatorē: q̄ est ꝓprie in idip̄m. In idip̄m q̄pe: significat ęternitatē: q̄ nūq̄ desinit esse q̄đ est: ꝟ semꝑ vno atq̄ eodē mō est: ṽtus idefecta: ꝑtās incōmutabilis: subſtātia ꝑ se manēs: omia q̄ vult efficacꝭ potēs. Sic ⁊ ip̄e de se moysi dixit: Ego sū q̄ sū. Et paulopꝰ: Qui est misit me ad vos. Et in alio psalmo ipsi dr̄. Omia sicut vestimētū veterascent: ⁊ sic optoriū mutab ea ⁊ mutabunꝛ: tu aūt idē ipse es ⁊ anni tui nō deficiēt. Quapropter soli cōuenit creatori eē in idip̄m. Nā angelus q̄ hoc se putauit esse: mox corruit. Ille eñ ex se nō erat q̄đ erat: ideoq̄ ī idip̄m eē nō poterat. Hoc etiā in q̄rto psalmo dictū est: In pace ī idip̄m dormiā ⁊ req̄escā. Cū locutionis genꝰ: scripturaꝝ diuinaꝝ ꝓpriū eē coḡscimꝰ. Ciuitatꝭ q̄ istius participatio: cōsortiū atq̄ cōio est: vt diximꝰ cū dño saluatore: sicut ⁊ ip̄e in euāgelio testaꝛ: Pr̄ volo vt vbi sum ego: ibi sint ⁊ hi mecū. In illa eñ ciuitate erit dñs: cui sancti erūt ꝓut ip̄e ꝯcesserit sine dubitatiōe participes. Hanc ciuitatē esaias ꝓpheta mirabili laude describit dicens: Uocabuntur salutare muri tui: ⁊ portę tuę lętitia: nec erit tibi sol in lumine diei: neq̄ ortus lunę lucebit tibi nocte: sed erit tibi dominꝰ lumen ęternū: ⁊ deꝰ tuꝰ glīa tua. Nō eñ occidet tibi sol tuꝰ ⁊ luna non deficiet. Erit eñ tibi dñs deus

Exo.3

Ps̄.101

Ps̄.4

pp

Ioh.17

Esa.60

lumen ęternū: ⁊ cōplebuntur dies luctus tui: ⁊ ppl's tuu⁹ omis iustus erit: ⁊ in ęternū hęreditate possidebūt terrā. Cui⁹ ciuitatis stupenda mysteria: apl's quoq̧ iohānes in apocalypsi sua mirabili p̄dicatione distinguit: vt p̄sentiā tuā pene iteresse credas: cum tamē alibi te positū esse cognoscas. Qđ ꝟo in fine sup̄ioris ꝟsus: hierl'm posuit: ⁊ h̄ in p̄sent' capite geminauit: schema est Anadiplosis: id est: congeminatio dictiōis. Quę h̄ differt ab Epembasi quā in sup̄iore psalmo diximus: quoniā ibi pōt sermo post aliquot ꝟba geminari: hic aūt nullo alio itercedēte repetit'. Illuc em̄ ascenderūt tribus tribus dñi: testimoniū israel: ad cōfitendū nomini tuo dñe. Dicēdo Illuc: significat ciuitatē hierl'm quā sup̄i⁹ dixit: cui⁹ participatio eius in idip̄m. Et vt cęlestē esse cog̃sceres: addidit: ad quā beati semp ascēdūt qm̄ iugi exercitatiōe p̄ficiunt. Subiūxit: Tribus: in q̄bus erat israelitic⁹ populus distribut⁹. Sic em̄ illi gēti ad numer̄ filiorum iacob duodecim trib⁹ fuerūt: sic romano ppl'o. xxxv. curię. In istis ergo tribubus significat sctōs: q̄ dñm saluatorē deū eē cōfessi sūt. Nā vt ab infidelib⁹ trib⁹ istas fideliū segregaret: addidit: Trib⁹ dñi: q̄ vtiq̧ ip̄ius esse nō poterāt: nisi ei pura mēte credidissent. Alias em̄ trib⁹ cōstat fuisse diaboli: q̄ a christo maluerūt impia volūtate separi. Quib⁹ ip̄e in euāgelio dixit: Uos a p̄re diabolo estis. Uer̄ q̄les essent istę tribus dñi: breuiter indicauit: Testimonium israel: id est: q̄ testimoniū p̄bebāt sanctitati: ⁊ sint p̄batio eor̄ q̄ deū vidēt. Testimoniū em̄ ꝯfirmationē p̄stat ig̃rantib⁹: vt credant eē reuera dei famulos: q̄ viderint beatos viros actuū p̄bitate cōspicuos. Naz vt hoc nō h̄res ambiguū: subiecit: Ad confitendū nomini tuo. Ad cōfitēdū em̄ dicit: ad laudandū: q̄ cū angelis omēs scti laudes dñi celebrabūt. Ip̄m est em̄ verū testimoniū israel: cum laudes dñi deuotissimo amore cantāt'. Sic illa futura ciuitas: btitudie sublucēti: ⁊ honore p̄misso descripta est. Quia illic sederūt sedes in iudicio: sedes sup domū dauid. Illos quos sup̄i⁹ dixit: Illuc ascenderūt: ne eos crederes min⁹ fortassis honorādos: dicit:

Sche

Ar. dñi

Ioh. 8

Quia illic sederūt. Illic vtiq̧: vbi ⁊ ascenderūt: ⁊ cuz domino iudicabūt. Tant⁹ em̄ honor sctis p̄mittit': vt etiā cum illo cęlesti iudice iudicare mereant': sicut ⁊ in euangelio ipse testat': Sedebitis sup duodecim sedes iudicantes duodecim trib⁹ isrl'. Honorabilis sessio: dignitas admirāda: per dei gratiam homīes iudices fieri: q̄ fuerāt peccatis faciētibus rei. Sed cū dñs dicat vtrq̧ qđ legit': Ite in ignē ęternū: Et Uenite bn̄dicti patris mei p̄cipite regnum ⁊c. quō cū dño scti iudicabunt? Cum ipso reuera iudicabūt: quādo iam mente purgati: ⁊ in ꝯtemplatiōe p̄fectissima cōstituti: hoc sine dubio iudicabūt esse faciendū: qđ a domino cognouerint ꝯstitutū. Uolūtas em̄ cōpar audientiū vnū facit esse iudiciū: q̄uis reliq̄ tacuisse noscāt'. Sedert aūt qđ dictū est: p̄teritū temp⁹ ponit' p̄ futuro: q̄ omia verba dei sic firma sunt: vt q̄uis credant' esse ventura stabilitate sui estimes esse iaz facta. Sed p̄scrutemur q̄d sit hoc qđ sedes sedisse dicat? Merito quoniā scti viri: sedes sunt dei. In ip̄is em̄ sedēdo gratia eos suę maiestatis illūinat: sicut legit': Sedes sapiētię anima iusti. Et alibi: Sup quem reqescit sp̄us me⁹: nisi sup humilē ⁊ quietū ⁊ tremētē ꝟba mea? Seq̄tur: In iudicio. Quo scilicet nisi illo futuro đ quo legim⁹: Pater nō iudicat quēq̧: ſ omē iudiciū dedit filio. Sed q̄uis nō posuerit q̄le iudiciū velit intelligi: absoluta tn̄ rōne cog̃scimus illud eē vbi ⁊ scti sedebūt: ⁊ sil' cū dño iudicabūt. Qđ in scripturis diuis freq̄nter inuenis dictū: vt ſi exp̄mat' res ip̄a q̄ dr: ſ tn̄ det hoibus intelligendū qđ rōnabilit' sentiat': sic iā in alio psalmo dictū est: Quis ē hō q̄ vult vitā? Et in euāgelio dñs: Si vis venire ad vitā: serua mādata. Non em̄ dixit: Eternaz: qđ est omimodis sentiendū. Hęc figura dicit' Eclipsis: ⁊ quia illi deest necessarius sermo: defectus vocat'. Sz tamen q̄ sint istę laudes: laudādo ꝯseq̄nter exponit dicēs: Sedes super domū dauid. Sup domū dic: super familiā xp̄i: q̄ clariores ibi erūt aliq̄ sctōrū a reliq̄s fidelib⁹: sic dicit apl's: Stella ab stella differt in claritate: sic erit ⁊ resurrectio mortuor̄. Nam ſi alicui seruor̄: hic inter cōfamulos suos dñi sui aio aliq̄d ampli⁹ scire gloriosū est:

quãto magis in illa domo xpi põt esse mirabile aliquã ɔtẽplatõez dñi plus habere: vt tãto mai⁹ ab alio distet: quãto eũ diuinitatẽ ei⁹ cõtigerit ampli⁹ intueri. Dauid vo significat xpm: nomẽ ex parẽte carnis assũptũ. Et intuere queadmodũ ciuitati illi⁹ facta descriptio est: vt diceret qd ibi agendũ sit: queadmodũ ɔstruit: q illuc ascẽdãt: qd ibi acturi sũt. Qđ schema dicit Characterismos: q latine informatio vel descriptio nũcupat. Rogate que ad pacẽ sũt hierusalẽ: ⁊ abundãtia diligẽtibus te. Ad scdaз narrationẽ ppha puenit: vbi eos alloquit: q sunt dño pstante iudicaturi. Nomẽ istud equiuocũ est. In hoc em loco: Rogate: interrogate significat: nõ supplicate. Perqrere em ⁊ rimari cuncta cõuenit iudicantẽ: ꝫ hoc ibi nõ fit sermonib⁹: neqꝫ interrogatiõe vocis: ꝫ tacita mẽtis ɔsideratiõe. Qẽs sunt cũ dño: sic dictũ est: iudicaturi: qñ illũinati atqꝫ sanctificati illã reuera cognoscũt esse veritatẽ: quã dñs ppo ore dicturus est. Pacificos eni querit dñs: pacificos qrit ⁊ cohors tota sctõꝝ: q caritate plenissimi sunt: q modestia pollẽt: q pia hũilitate pcelsi sunt. Hec em ⁊ sctõs vult qrere: que nouit dñm posse diligere. Sꝫ istã pacẽ: cui⁹ esse dicit: Hierusalẽ vtiqꝫ: id est: pplí fidelis: q tpe iudicij in pacis eternitate recipit. Admonet ꝙ ppha qđ scit esse vẽturũ: vt illi q cũ dño iudicabũt: talib⁹ viris in illa patria cõgaudeãt: q ⁊ hic pacẽ diligũt: ⁊ ibi eterne pacis pmia ɔsequunt. Et qꝛ in fine sentẽtie: Hierusalẽ posuit: ɔuersus ad ipam breuissima demõstratiõe cõplex⁹ est: Abũdãtia diligẽtib⁹ te. Oia em bona illis abundare manifestũ est q diligũt hierlm. Nã q hic pauperes fuerint: ibi bonoꝝ oim diuites erũt: qui hic fragiles: ibi indefecti: qui hic tpales: ibi eterni: ⁊ qcquid bonorũ esse põt: ista celesti abũdãtia videt inclusũ. Fiat pax in virtute tua: ⁊ abũdãtia in turrib⁹ tuis. Adhuc ad hierusalẽ loquit: cui optat talia qlia scit esse vẽtura. Uirtus qppe ipius: pax sine dubitatõe sanctoꝝ est: q vocat ⁊ caritas. De q scriptũ ẽ: Deus caritas est. Per hãc em fiunt vnũ: p hanc tẽplũ merent esse creatoris: ⁊ qcquid eis pmittit: ipius ɔsideratione pstat. Pax ista est quã nulla bella ɔcutiũt: quã seditio nulla ɔturbat: ꝫ sine fine possidebit: qđ ibi xpi miseratione ɔfert. Pax em: a parcẽdo: siue a pascẽdo dicta est. Sequit. Et abundãtia in turrib⁹ tuis. Hec est abũdãtia: de q superi⁹ dixit: Et abũdãtia diligentib⁹ te. Sed hic p turres aliqd significãtius videt expssũ: vt hanc abũdantiã nõ equalẽ oib⁹ sed itelligeres esse potiorẽ. Turres em sũt: q obiectu ⁊ altitudine sua ciuitates defendũt: ⁊ veniẽtes inimicos pma fronte suscipiũt. Uñ nõ improbe martyres significatos aduertim⁹: q oppositiõe corporis sui: ciuitatẽ dei pia ɔfessione defendũt: ⁊ qsi eminẽtia edificia: ita hostibus fidei repugnare noscunt. Propter fratres meos ⁊ pximos meos: loquebar pacẽ de te. More pfectoꝝ virorũ: pacẽ pdicãs: pacis sue signa demõstrat. Dicit em pacẽ istã ecclesie: iõ se pdicasse pter fratres ⁊ pximos suos: vt istructi hac virtute ɔcordie diligerẽt ac qrerẽt vnitatẽ. Fecit ꝙ qđ docuit: vt amore fratrũ pdicaret: qđ sciebat omnib⁹ pfuturũ. Hoc ꝙ cõmonet: vt nõ pter laudes aut cõmoda sua quisqꝫ doceat: sed misericordi aĩo pter fratres laboret ⁊ pximos: sic ait aplus: Nõ qrẽs qđ mihi vtile est: ꝫ qđ multis. Nõ em pter vtilitatẽ suã tẽporalẽ locutũ se dicit pacẽ illã futuri seculi: sed ppt fratres ⁊ pxios: vt eã salutariter desiderãtes: vnanimitatis se vinculo colligerẽt. Cũ vero dic: De te: ad hierlm se adhuc significat loqui: in q sanctoꝝ cet⁹ est: id est: adunatio beatissima pploꝝ. Propter domũ †dei mei: quesiui bona tibi. Ne qs putaret alicui rei sic affectũ debere: vt dñi caritatẽ ptermittẽ videret: addidit quare bona qsiuerit hierlm: scꝫ qꝛ domus est dñi: ad quẽ bene refertur quicquid dilectionis impendit. Conclusio.

R Espiciam⁹ pphetã qlia i tertio gradu caritatis verba pfuderit: ⁊ in pfectu ei⁹ pstante dño gaudeamus. Quãtũ em sctõrũ qs ascendẽdo pficit: tm altiora ⁊ dulciora verba depromit.

Explicit expositio in psalmũ. CXXI
Incipit expositio in psalmũ. CXXII

Canticum graduum.

L Ibet respicere queadmodũ pphetalis ascẽsus iste pficiat: ⁊ paulatiз altiora petẽs: indicia nobis sue pfectionis

Marginalia: ET; D; j. Cor. j.; Al. dñi

ostēdat. Nā qui ꝑus ad mōtes oculos leuauit: nunc ad ipm dnm lumia sui cordis erexit: vt q spūalib⁹ gressib⁹ celsiora nitebatur ascēdere: diuine se miscdie feliciter ꝓximaret. Pulchꝝ spectaculū subire hoies ad deum: pigrāq; istā molez ad supne grē ꝑmia subleuare. Qd tn ille sol⁹ efficit: q de sepulchro lazarū venire ꝑcepit: qui mergētē petrū porrecta dextera liberauit: qui heliam atq; enoch viuētes transtulit. ꝛ his silia: q quotidie virt⁹ diuinitatis operatur. Istos aūt gradus illi ꝯscēdūt: q hic caritate vnū sūt. Ad caput em festinare nequeūt: nisi q xpi mēbra eē meruerūt. Quapropt sic hūc mirabilē ascēsū corde respexim⁹: ita nūc psalmi altitudinē sollicita mente tractemus.

Prophā metuēs amittere qd tenebat: ꝛ caut⁹ ex ipsa pte q creuerat. Primo ingressu pseuerantiā pcū deuot⁹ exequitur: vt suscepta munera diuio ꝑmio cōtineret. Scdo: dnm deprecatur: vt donet ei miscdiam: qr instigatione diaboli ab insultantib⁹ multa patiebatur adūsa: vt quē cōsortio suo maculare nō poterāt: saltē supbis despectōib⁹ sauciarēt. **Diuisio.**

Ad te leuaui oculos meos: q habitas in †celo. **Expositio.**

Al. celis

Salutarit admonetur hūanitas: vt inde petat auxiliū: vñ iexpugnabile ꝑsidium credit esse vēturū. Nā q sunt corde ꝑtumidi ꝛ mūdana se ptāte iactantes: si q fuerint lesione ꝓuocati: ad diuitias recurrūt: ad pꝛocinia peritura ꝯfugiūt: vt exigāt de inimico penā q irrogare ꝑsumpsit iniuriā. Dei vo famuli patiētissima se ꝯuersatione moderātes: qcqd scandali: qcquid tribulatiōis ptulerint: oculos ad dnm leuāt: ꝛ ad illū respiciūt: a q se veraciter saluari posse ꝯfidūt. Sequitur. Qui habitas in celo. Habitare dnm: multis legim⁹ modis: vt ē illud in euāgelio: Ego in patre ꝛ pater in me. Dicitur etiā habitare in sctis: vt in esaia legitur: Habitabo in his: ꝛ ambulabo in ipis: ꝛ ipi erūt mihi ꝑplus: ꝛ ego illis in deū. De quib⁹ ꝛ apl's ait: Uos estis tēplū dei: ꝛ spirit⁹ dei habitat in vob. Sic etiā de vtroq; testatur euāgeliū: Ut oēs vnū sint: ꝛ ego in illis: ꝛ tu in me. Legitur q; in celo sedere dominū: vt ē illud: Celū mihi sedes est: terra aūt scabellū pedū meoꝝ. Et alibi: Celū ce-

Job. 14 · j. Cor. 3 · Job. 17 · Esa. 66 · Ps. 113

li dño: terrā aūt dedit filijs hoim. Ecce sicut oculi seruoꝝ: in manib⁹ dñorū suorū. Respiciam⁹ intrinsec⁹ qd nob silitudines iste designēt. Attēdūt serui ad man⁹ dñoꝝ suoꝝ: siue qn p eos desiderant enutriri: vt toti⁹ indigētie necessitates euadāt: siue qn ꝓ culpis suis vapulare iubentur: donec audiant: parce. Utraq; em ponuntur in ptāte dñoꝝ: siue spes ꝑtinētie: siue finis aliqn vindicte. Que nos vtraq; ꝯuenit facere: vt oculos nr̄os sp leuemus ad dnm: ꝛ cum aliquā indigentiā sustinemus: ꝛ cum ꝓ aliquib⁹ verberamur excessib⁹. Sed hic versus ꝛ sequēs p figurā homoiosis depromuntur: p quā min⁹ note rei ex silitudine ei⁹ q magis nota ē demōstratio declaratur. Et sic oculi ancille in manib⁹ dñe sue: ita oculi nr̄i ad dnm deum nr̄m donec misereatur† nobis. Quidā ꝛ istū versū sic ad dnm aptare volūt: vt ipm deū dominā dicerēt: ppt illud exēplū: Christū dei virtutē ꝛ dei sapiētiā. Sz ne discrepātia sexus aliqbus abhorreat: pōt sub h mō fortassis itelligi. Supius de seruis fecit cōparationē ꝛ dñis: ꝛ ne se sexus femine⁹ putaret exceptū: hinc q; silitudines alie ꝯferūtur: qr sic attēdit ancilla i manib⁹ dñe sue: sicut ꝛ serui in manib⁹ dñoꝝ suoꝝ. Sequitur aūt snia q sexū vtrūq; cōcludit: Ita ocli nostri ad dnm deū nostrū donec misereatur nobis. Ita: dū dicitur: silitudo ꝑmissa declaratur: vt siue aliqd a dño ꝓsperū petam⁹: siue cū tormēta animi vel corpis sustinem⁹: ad dnm sp oculos eleuem⁹. Addidit etiaz: Nr̄i: vt h de se dictū vterq; sex⁹ accipet. Subiecit: Donec misereatur nobis: vt ostēderet: siue feminas: siue masculos sb patiētia debere bñficia diuina pqrere: ꝛ ei iugiter supplicare. Istud aūt: Donec: in scripturis diuinis omonymon est. Interdū quippe significat aliqd tpaliter agi: interdū sp. Tpaliter: vt est illud in psalmo. c. ix. Donec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. Sēp aūt significat: vt pñs psalm⁹ declarat: Donec misereatur nobis: qsi vero oculi nr̄i in manibus ei⁹ esse nō debeāt: etiā postq; nobis fuerit misert⁹. Tale est ꝛ illud euāgelij: Non cognuit eā donec pepit filiū suū primogenitū: quā ꝯstat virū nullo tpe cognuisse. Quapropter: donec: merito hic sp aduertitur: q̄uis

Al. ne · j. Cor · Ps.

tpalit dictū eē videat. Qđ locutiõis gen⁹ inter diuinę ꝓpria scpturę enumerãdū est.

Miserere nobis dñe miserere nobis: q₂ multū repleti sum⁹ cõtēptione. Uenit ad ingressū scõm: vbi misereri sibi: ↄtēptus ⁊ ex opprobrijs sui ↄsideratõe depcat. Nã ille famul⁹ q̄ assidua maloꝝ afflictõe vapulabat: oculosq̧ suos in dñi miseratõe posuerat: erupit in necessariã vocē: sibiq̧ miserēdū gemina petitiõe deplorat: q₂ corp⁹ ei⁹ passionib⁹: aĩa laborabat opprobrijs. Qđ merito ad martyres refert: q̄ p̄stante deo viuacitate animi iniuriã superãt passionū. Huic p̄repetitę miscdię cã subiūgit: Quia multū repleti sum⁹ cõtēptione. Replent em̄ ↄtēptiõe: qñ dei famuli verberib⁹ lacerant: qñ flãmis sęuiētib⁹ exurunt: qñ gurgitib⁹ necant altissimis. Nisi em̄ cõtēnerent abūde: talia nõ poterãt sustinere. Multū repleti: significat abūdãtiã passionū: quã tñ se cupide ac libēter ptulisse testãtur. **Et mltū repleta ē aĩa nr̃a: opprobriū abūdantib⁹ et despectio supbis.** Cū supius se repletū dixerit ↄtēptu eorū q̄ sibi videbant esse fęlices: ⁊ ob h̄ corp⁹ suū pęnali assereret verberatione lacessitū: dicit etiã aĩam q̄ suã opprobrijs et despectionib⁹ fuisse cõpletã: ne qđ restaret qđ nõ grauissime passiõis subderet iniurię. Opprobriū aūt abūdantib⁹ iõ posuit: q₂ cū psecutores eēnt diuites ac lętãtes: viri sanctis pauptatē suã ⁊ hūilitatē iniqua inuectione reputabãt dicētes: Quid vob̄ ꝓdest mūdi diuitias n̄ hr̃e: ⁊ futura nescio q̄ pquirere: p̄sentia gaudia deserere: ⁊ tristiciã pl⁹ amare: Ecce q̄ ego video teneo: tu spera q̄ inanit poti⁹ suspicaris. Sequit. Et despectio supbis. Despiciūt supbi hūiles: qñ tales p̄dicatiões eoꝝ audiūt: quib⁹ obedire ↄtēnūt. Nã cū supbi p̄sentia diligãt futura nõ tractãt: ⁊ acri⁹ in illos iniqtate sue p̄uitatis insurgūt: q̄ regul' dñi seruire cõtendūt. Uerū his in iudicio futuro fit alterna ↄuersio. In opprobriū ⁊ despectionē veniūt abūdantes atq̧ supbi: sic salomõ de talib⁹ ait: Quid nobis ꝓfuit supbia: aut qđ diuitiaꝝ iactãtia cõtulit nob̄: ⁊c. Sciendū plane: q₂ cõis eloquentię ordo poscebat: vt diceret: Multū repleta ē aĩa nr̃a opprobrio abūdãtiū ⁊ despectõe supboꝝ. S₃ cū dixerit: Mltū repleta ē aĩa nr̃a opprobriū abūdantib⁹ ⁊ despectio supbis: hoc videt eē ꝓpriū scripturę diuię: qđ tñ trahi nõ d₃ ad vitiū: sed qm̄ nõ ē adhuc hūanis regulis apphensū.

Cõclusio.

Merito iste q̄ iã q̄ttuor gradus ascēderat demētiũ inuidiã sustinebat: q₂ res ꝓspere mordent sp aduersos: dū vanis iputatiõib⁹ retardari credit: q̄ aię ꝓuectibus studere mõstrat. Intueamur virū: ⁊ in precū pseueratõe mirabilē: ⁊ null' irrisionib⁹ intepentē: s̄ diūsas molestias: diuersa vulnera vno medicamie curantē: qđ oculos suos leuat sp ad dñm.

Explicit expositio in psalmū. CXXII

Incipit expositio in psalmū. CXXIII

Gradus istos **Cãticū graduū ⁊ in multis vnu₃: ⁊ in vno multos** ascēdē ꝓpħa testat: qñ plurali ⁊ singulari numero in his psalmis locut⁹ fuisse declarat. Nõ iniuriã: q₂ ⁊ ipsi dei vnū corpus est xp̄i: ⁊ plebs iterū deuota per vnum quēq̧ fideliū ꝓbat effusa. Quapropt siue hoc vn⁹: siue plures loquant: vna tñ decãtat eccl'ia. S₃ isti grad⁹ in illo sūt itinere cõstituti: vbi ipe rex p̄rie: viã se nobis cog̃scitur p̄buisse: quã si ipso p̄stãte fideliter atq̧ hūiliter gradimur: ad ei⁹ sctã tribunalia puenimus.

Diuisio.

Memores scti ↄfessores: quãta picula p diuinã miscdiam velut impetū torrētis euaserint. Primo capite fatent se de tot sęuiētibus erūnis/sola dei misericordia fuisse liberatos. Scđo: gr̃as agunt: q₂ nõ sunt decepti a psecutorib⁹ suis: s̄ versa uice insidię magis ipsoꝝ cõtritę sunt: eosq̧ cõstat ereptos.

Expositio.

Nisi q₂ dñs erat in nobis: dicat nūc isrl'. Subita leticia q̄ de p̄teriti picli recordatiõe descendit: solet verboꝝ ordinē nõ tenere. Admirant em̄ ↄfessores: quõ euaserint inseq̄ntes: quēadmodū fragilitatē hūanã tormēta nõ vicerint: quõ deficiēte corpe mēs fide solidata nõ cesserit: ⁊ exiguã ptē v̄boꝝ: q̄ de sensu magno descenderat in capite posuerūt: quē tñ subseq̄nter explanãt: vt ⁊ picli instantis nõ tolleret admiratio: ⁊ paulopost sermonū redderet integritas. Cõsueta qp pe snia fuerat dicē: nullaten⁹ potuim⁹ picula iflicta supare: nisi qđ dñs erat in nobis.

Simul ⁊ p̄sūptiōis hūanę pniciosa ꝯsuetudo ꝺ medio tollit̃: qm̄ nō diuitię nr̄ę: nō cōsiliū: nō virt⁹ nobis subuenisse dicit̃: ꝫ miseratio dn̄i sola nos liberasse mōstrat̃. Seq̄tur: Dicat nūc isrl̃. Saluberrimū nimis ee̅ cognoscit̃ qꝺ tāta vt fiat auctoritate cēset̃. Nā vn̄ ipsi fuerant saluati: merito reliq̄ beati grās agere monebant̃. Hęc ē em̄ caritatis ⁊ vnitatis virt⁹: vt siq̄d vni ꝓsperū ꝯcedat̃: oēs sibi ꝓuenisse cōgaudeāt. Rursūq; si q̄d ꝯriū ingerit̃: vniuersi sibi accidisse cōdoleāt. Quapropt̃: q̄d dicat isrl̃: subt̃ adiūxit. Hoc q; qui vult ee̅ isrl̃: puro corde dicē talia nō recuset. Nisi q2 dn̄s erat in nobis. Cū †insurgerēt hoīes in nos.

Al. exurgerent

Et hūc versū ⁊ alios tres q̄ sequūtur pij cōfessores israelē cōmonēt dicere: q̄ in psalmi capite loq̄ ceperūt: qm̄ ⁊ si vnusq̄sq; aliq̄ casu ꝓprijs ꝑiculis exuit̃: ab oipotēte dn̄o liberat̃. Sꝫ q̄uis in istis oibus pēdeat vna sn̄ia: nos tn̄ more nr̄o singulos v̄sus ponimus: vt qꝺ de alio ꝓ sensu explicādo subiungēdū ē: cōmoneam⁹. Incohat itaq; secūdus v̄sus pendēte sensu: sicut in p̄mo iā factū est: vt dicat se isrl̃ ꝑ dn̄i grām fuisse liberatū: qn̄ eos scelerati hoīes inseq̄bant̃ atrociter. Quō em̄ aut caro fragilis sufficeret: aut mutabilitas hūani animi firma cōstaret: nisi q2 dn̄s erat in eis? Ille em̄ qn̄ in nobis ē: nec vitio nr̄ę ꝑuitatis abscedit: sp̄ salui: sp̄ manem⁹ illesi: q2 ꝑsequētiū iniq̄tas n̄ ꝑualet ꝯ eū: ꝓ quo se grā diuinę v̄tutꝭ opponit. Quapropt̃ intuēdū est in his duob⁹ versib⁹ q̄ dicti sūt: ⁊ in trib⁹ alijs q̄ sequūt̃: figurā esse Anaphorā: qm̄ eadē v̄ba ꝑ pn̄cipia versuū repetita ee̅ noscunt̃. Qꝺ schema plurimū valet ad aīos commouēdos. †Forsitan viuos deglutissent nos.

Sche

Al. Forte

Cū irasceret† anim⁹ eoꝝ aduersū nos. Medietas versus isti⁹ ad supiora respōdet. Ita ē em̄ sensus iste iūgēdus: Nisi q2 dn̄s erat in nobis: cū insurgerent hoīes in nos: forsitā viuos deglutissent nos. Hic em̄ distinctionē plenā ponē debem⁹: vt reliq̄ nobis iteꝝ absoluta v̄boꝝ copulatiōe rn̄deant. Nā qꝺ dicit: Uiuos deglutissent nos: hūana ꝯsuetudo nō est viuos deglutire ꝯrios. Sꝫ viui deglutimur: qn̄ aut in hęreticas prauitates: aut in ꝓfundā ꝑcipitatiōnē culpaꝝ nefanda prauitate demergimur. Qꝺ sctis viris potuisset accidere: nisi eos virt⁹ sup̄na liberasset. Seq̄t̃ medietas versus hui⁹: quā tn̄ ad inferiorē sn̄iam constat ee̅ iūgēdā. Dicit em̄: Cū irasceret̃ anim⁹ eoꝝ aduersū nos. Irasceret̃: dixit: q2 iustissimas cās nō habebāt. Ira em̄ ⁊ inuidia iudicio carēt: dū volūtates suas mēte ꝑcipiti obsequunt̃: sicut ⁊ salomō dicit: Stultū occidit iracūdia: ⁊ puulū necat inuidia. Quid em̄ aduersū dei famulos hr̄e iustū poterāt: q̄ in eis auctorē oim̄ cōtemnere p̄sūmebāt? Anim⁹: grec⁹ sermo est: απο του ανεμου: id est: qꝺ mobilitas ei⁹ vētis celerrimis cōparet̃: siue qꝺ sanguinē nō habeat vtiq; q̄ corpal̃ nō est: sicut in libro dictū ē: quē de aīa dn̄o ꝑstāte ꝯscripsim⁹. Forsitan† velut aq̄ †absorbuissent nos. Torrētē ptrāsiuit aīa nr̄a.

Al. Al. furor eoꝝ in

Al. nos · Al. absorbuissent

Sicut mō ꝯtexti sunt ⁊ isti v̄siculi. Est em̄ si ita legat̃ plena ⁊ indubitata sn̄ia. Cū irasceret̃ anim⁹ eoꝝ aduersū nos: forsitan velut aq̄ absorbuissent nos. Aquā hic: iniq̄s ꝓplos vult intelligi paganorū: q̄ idolorū culturis q̄si nimia quadaꝫ inundatiōe terrena corda occupasse videbant̃. Hi seruos dei absorbere cupiebāt: cū in suas culturas xp̄ianos ꝑducere nitebantur. Sed eos virt⁹ diuīa liberauit: q̄ petro ap̄lo manū ne mergeret̃ extēdit. Aquā v̄o dixerūt antiq̄: a q̄ sunt oīa: credētes exinde oīa fuisse ꝓcreata. Sequit̃. Torrētē ptrāsiuit aīa nr̄a. Torrēs est: sicut iā dixim⁹: fluui⁹ hibernis imbrib⁹ subito cōcitat⁹: q̄ ⁊ rapidus cog̃scit̃ ⁊ cęnosus: q2 nō puro fonte ꝓfundit̃: ꝫ terrenis infectiōib⁹ sordidat̃. Huic merito cōpat̃ seculi isti⁹ turbidus cursus: q̄ nullo veritatꝭ fonte defluit: ꝫ maloꝝ oim̄ tēpestate coalescit. Iste torrens est vn̄ bibit ⁊ dn̄s: de q̄ iā dictū est: De torrēte in via bibit: ꝓpterea exaltauit caput. Merito ꝫ ⁊ isrl̃ ipm̄ trāsisse se ꝑhibet: vn̄ ⁊ caput eius potasse ꝑdictū est. Sed in his oib⁹ vna est v̄aq; ꝯfessio: qm̄ ꝺ tātis ꝑiculis sola dn̄i miseratiōe liberamur. Forsitā ptrāsisset aīa nr̄a aquā intolerabilē. Debemus ad inq̄rēdū ee̅ solliciti: q̄re ista pars orōnis: forsitan: fuerit totiēs iterata: cū dubitare fidelib⁹ nō ꝯueniat: mūdi pericula ꝑ nosmet ipsos nō potuisse trāsire: nisi q2 dn̄s erat in nobis. Hoc em̄ vera: hoc catholica ꝯfitetur eccl̃ia. Sed vsus ē magni ꝑiculi: vt q̄tiens

a maxia clade liberamur sb dubitatōe dicam⁹: Putas euasim⁹? cū nos neq̄q̃ euasisse dubitem⁹. Naz ⁊ alibi in re certa sic ponit: Nisi q lex tua meditatio mea est: tūc forte pissem in hūilitate mea. Tobias q̄ ppheta sic ait: Cōuertimi pctōres: ⁊ facite iusticiā corā dño: qs scit si velit vos ⁊ faciet vobiscū miscdiaz? Et alibi scriptū ē: Et eleuate cū fletu oculos vr̄os in celū: forsitā miserebit nr̄i dñs: ⁊ saluabit nos. Vides tātis locis positū: forsitā: vbi nō erat vllatenus ambigēdū? Vñ merito hāc vboꝝ titubantiā: s fidei magnā absolutāq; ɔstātiā ppriū scpture diuine dicim⁹: qd vsus mūdanis in reb⁹ dubijs atq; incertis tm̄ ponere cōsueuit. Quapropt aliqd huiusmōi dictū ñ est defect⁹ robustissime fidei: s exaggeratio magna piculi. Nā cur dubitarēt aquā intolerabilē euasisse aīas suas: cū ipsi in supiorib⁹ pfessi sunt: Torrētē ptrāsiuit aīa nr̄a? Sbiecit: Aquā itolerabilē. Ipse mō aquā intolerabilē dicit: quā se tolerasse pfessus est. Alit em̄ euadere nō potuit: nisi ɔfortatus p dei grām oīa tolerasset. Intolerabil ḡ aq̄ dicit: qñ nr̄a infirmitas cogitat. Naz pctōꝝ gurges criminūq; tēpestas tolerari nō pōt: qñ a defensiōe dñi segregatos iuenerit. Ecōtra oīa tolerabilia fiūt: cū de⁹ in sanctis suis habitat. Tūc em̄ nec error surripit: nec luxuria trahit: nec supbia vētosa ꝑualet: nec hostis antiq suggestio maligna grassat. **Bñdict⁹ dñs q̄ nō dedit nos in captiōe dentib⁹ eoꝝ.** Venerūt pij ɔfessores ad narrationē scdam: in q̄ dño gr̄as agūt: q₂ mime p inimicoꝝ volūtatib⁹ corruerūt: s illi poti⁹ cōtriti sūt: qui eos pdere maluerūt. Et vide queadmodū inimicorū volūtas seua describit: vt more ferarū hūanā innocētiā dentib⁹ appetē viderent. Qd etiā de diabolo dictū est: Inimic⁹ nr̄ diabolus: tāq̄ leo rugiens circuit q̄rēs q̄ deuoret. **Aīa nr̄a sicut passer erepta est: de laq̄o venātiū. Laq̄us ɔtritus est: ⁊ nos liberati sum⁹.** Bñ istud sci dicūt: quoꝝ ⁊ si corp⁹ afflictū: aīa tm̄ dño custodiente ꝯuata ē. Passer em̄: sicut sepe dixim⁹: auis est oino cautissima in parietib⁹ habitās: q̄ insidias positas sollerter euitat: nec facile capit: q̄ ad escas q̄rendas sp noscit venire sollicita. Laque⁹ ē aūt venantiū: mūdi isti⁹ q̄libet dulcedo ꝑposita: in q̄ tūc capimur: qñ suauis eē iudicat: sicut de mulierib⁹ scriptū est: Ocul⁹ meretricis laque⁹ pctōris. Sic de auaricia: sic d supbia: sic de cūctis vitijs sentiēdū. Sz vide qd adiecerint: Cōtritū laqueū ⁊ se fuisse liberatos. Reuera: q₂ se grauat qui aliū onerare festinat. Et sic legit: Ipse in foueā incidit q̄ eā alteri parare ɔtēdit. Eccl. 27 Pręterea respice q ñ ruptū laq̄um dic. Cōtritū em̄: nec loreū aliqd: nec stupeū dicim⁹: nisi qd alicui⁹ metalli duriciā hr̄e mōstrat: ⁊ iō ɔtrit⁹ dict⁹ est: vt in ipo oñderet fortitudinē passionis ⁊ potētiā liberātis. Quapropt ɔtrito laq̄o: merito se dicūt esse libatos: qñ insidiatores pducunt ad nihilū: cū cape neq̄unt: q̄s decipe tēptauert. **Adiutoriū nr̄m in noīe dñi: q̄ fecit celū ⁊ terrā.** Reddūt cām q̄re laq̄us ille ɔtrit⁹ ē: q₂ nihil illi ꝑualē pt adūsū: cui diuina vt⁹ ꝑstat auxiliū. Quid demētes q̄ritis: ꝑ illi⁹ seruos isidias tēdere: quē audistis celū ⁊ terrā iussiōe momētanea ɔdidisse? Facile illi ē isidias nr̄as destruere: q̄ ɔsueuit iniqua oīa cū voluerit dissipare.

Conclusio.

Quā bñ i q̄nto gdu cōfessoꝝ ascēdit btā deuotio: vt q̄ corpcos sens⁹ iuuāte dño supare valuert: q̄narij loci puectione gauderēt. Sz hi ne caderent: ne corpis ifirmitate titubarēt: illa hūani generis remedialis ꝑstabat hūilitas: vt spem suam totā in dño ponerēt: nec sibi boni aliquid ruinosis ꝑsumptionibus applicarent.

Explicit expositio in psalmū. CXXIII

Incipit expositio in psalmū. CXXIIII

Cāticū graduū.

Sciēs dñs infirmitatis hūanę labilē gressū: it istō vtutū q̄busdā gdib⁹ fabricauit: vt securi⁹ ad ardua tēderet desideriū nr̄m: cū vestigiū poneret i plano. Sic em̄ calcamus dorsa gduū: vt ieq̄lē ñ patiamur ascēsū. Sz q̄uis scala ista salutaris ɔpetēti remedio videat eē ɔstructa: nll'a tm̄ firmitate ɔsistim⁹: nisi illic dñi regimie teneamur. Que tm̄ ascēsio fit mēte ñ corpe. Nā ivno magis loco sedētes: ⁊ cellule situ retrusi: efficaci⁹ istos gdus ascēdim⁹: q̄ si p hoīm ora volitem⁹: ⁊ iō clamat ppha: nobis eē in dño ɔfidēdū: ne laboremus incassū.

Diuisio.

Conscēdens ppha senariū gradū q̄ p-

fect⁹ habet in disciplina numeroꝝ: ꝑlm fidelē: Prima cōmonitōe ꝯfirmat: dicēs nullaten⁹ cōmoueri posse q ꝯfidētiā suā in dñi ꝟtute posuerit: reddēs cām q̄re pctōres sup sortē iustoꝝ n̄ pmittat excrescē. Scdo: depcat vt rectl ꝓsperitas: ꝑuis vidicta ꝓueiat.

Qui ꝯfidūt in dño sicut mōs syō: nō cōmouebit i eternū q̄ hitat i hierl'm. Expō. Gnāliter cūctos alloq̄t sermo ꝓpheticus: qm̄ q̄ h fuerint i ꝟa religiōe ꝯstātes: τ spē suā i dñi defēsiōe posuerit: sic syō hierosolyme mōs ita firmissima soliditate ꝯsistūt. Sȝ h nois est interp̄tatio ꝗrēda. Syon em̄: dr̄ speculatio: q̄ ꝯuenit pastori dño iesu xp̄o. Nō em̄ tātę maiestati isensatū aliq̄d poterat cōpari: nisi sub aliq̄ significatiōe ꝓbabili: qd in scripturis diuinis freq̄nt iuenies. Nā τ alibi dictū est: Mōtes exultauerūt vt arietes: τ colles velut agni ouiū. τ his silia. Dicit ḡ de hoie: q̄ ꝯfidit in dño nō cōmouēdū eē in eternū: sic mōtē syō: cū tñ τ ipm in fine mūdi credam⁹ int cetera cōmutari. Sȝ ille syon: id est: dñs xp̄s nō cōmouebit: q̄ hac significatiōe declarat. Et ꝯsidera: qr sup̄ posuit: Qui ꝯfidūt: τ postea singularit dixit: Nō cōmouebit: videlȝ vt numerosā xp̄iani ꝑpli ōnderet vnitatē. Addidit: Qui habitat i hierl'm. Cū sciam⁹ hierl'm a diuersis gētib⁹ fundit⁹ fuisse subūsā: eiusq̄ ciues freq̄nt ductos eē captiuos: queadmodū h habitatores ei⁹ dic nllaten⁹ cōmouēdos? Sȝ h q̄ hierl'm celestē patriā debem⁹ adūtere: q̄ significat visionē pacl: de q̄ null⁹ pt vllo mō cōmoueri: q̄ meruerit in eius soliditate ꝯstitui. Sic em̄ nob veritas patet: τ rō absoluta ꝯstabit: si noia huiusmōi ad ꝯgruā significātiā trāsferam⁹. Mōtes in circuitu ei⁹: τ dñs in circuitu ppl'i sui: ex hoc nūc τ vsq̄ i seculū. Sic forma terrenę hierl'm p̄nti versu describit: vt illa nobis celestis p̄ria poti⁹ indicet. Est em̄ hierusalē ista q̄uis τ ipa i mōte sit circūiectl mōtibus in medio ꝯstituta: q̄ celsis cacumib⁹ velut q̄dā area circuit. Hec forma dictōis grece dr̄ Topothesia: latine loci positio. Mōtes em̄ τ in bono τ in malo ponūt: qm̄ vtriq̄ sup cōem naturā magna altitudie p̄minere cernunt. In malo sunt positi: In dño ꝯfido: quō dicitl aię meę trāsmigra in mōtē sicut passer? In bono: Suscipiāt mōtes pacē ꝑplo tuo: τ colles iusticiā: Sic τ h montes: sctōs viros designat: q̄ hierl'm illā celestē q̄quauersus ihabitāt. Nā vt btōs viros debuisses aduertē: sequit: Et dñs in circuitu ꝑpli sui. Ille em̄ nō circuit: nisi quē sibi fidelē eē cognoscit. Circuit em̄ ad eternę defensiōis auxiliū: τ toti⁹ honoris cumulū cōferendū. Adest em̄ p ineffabilē naturā suā vbiq̄ totus: oia penetrās: cūctaq̄ ꝯtinēs: nec more creaturaꝝ: vt alibi sit aliūde discedit: τ cū tñ oia cōpleat: bonis p̄ns: malis absens eē dinoscit. Qd de tota trinitate itelligē ac credere sine dubitatiōe debem⁹. Nā qd adiecit: Ex h nūc: istud sclm̄ significat: de q̄ dicit dñs: Ecce ego vobiscū sū oibus dieb⁹ vsq̄ ad ꝯsūmationē seculi. Vsq̄ in seculū: illd dicit: vbi iā sctis potētissima maiestate sui lūinis appebit. Sȝ cur p̄beat ista defensio: ꝯsequent exponit. Quia nō derelinq̄t dñs virgā pctōꝝ sup sortē iustoꝝ: vt nō extēdāt iusti ad iniq̄tatē man⁹ suas. Virga: boni maliq̄ ptās significat. Sic em̄ in bono dictū est de ipo dño saluatore. Virgā ꝟtutis tuę emittet dñs ex syon: τ dñaberl in medio inimicoꝝ tuoꝝ. Accepit etiā moyses ꝟgā: de q̄ miracula numerosa faciebat. Dat siqdē τ ill in malo: q̄ sp fideles studio p̄uitatis affligūt. Nā τ ꝑsecutores sūt virga martyribus. Itē τ iracūdi dñi famulis suis: vt fuit pharao: nabuchodonosor. τ ceteri q̄ asprima dñatiōe regnarūt. Sȝ hāc iniquā ptātē nō pmittit dñs diutina libtate grassari: vt itelligāt fideles ad patiētię suę ꝓbatōeȝ h supbis breuissimo tpe fuisse ꝯcessū. Poterāt em̄ fui dei aios suos ad iniq̄tates forsitan extēdē: si ꝑsecutionē crederēt lōgis tēporib⁹ pmanere. Sors ꝟo iustoꝝ: ē hereditas dñi: id ē: religio xp̄iana: sup quā n̄ sinit diuti⁹ crudeles tyrānos insurgē: ne possint eccl'iam dñi lōgissima ꝑsecutiōe cōterē. Dicendo em̄: Nō derelinq̄t: significat qm̄ τ si ad tp̄s tēptatio pmittat: nō tñ libera i sua ptāte deserit: cui poti⁹ finis mal⁹ τ lamētabilis p̄parat interit⁹. Bñfac dñe: bonis τ rectis corde. Cōfirmato ꝑplo τ fidei firmitate solidato: venit ad scdam ptē: in q̄ breuiter dñm depcat qd scit eū esse factuꝝ: vt bonis bona: malis digna restituat.

Rp̄

Ps. iij

Ps. io

Ps. 7j

Matth.

Al. reli

Ps. j

Boni aũt sũt hoies: cũ gr̃a diuina ꝓuenti cę perint desiderare ⁊ iplere q̃ iussa sũt. Legimus eñ: Nemo bon⁹ nisi sol⁹ de⁹. Sz vtrũq; verũ: vtrũq; pfectũ est. Nã si nr̃is virib⁹ relinq̄mur: mali sine dubio cõprobamur: si diuina miſc̃dia suffragãte respicimur: donec obediẽtes sum⁹ boni vtiq; repimur. Seq̃r. Et rectis corde. Recti corde sũt: q̃ dñm sequunt nõ ꝓire ꝯtẽdũt: vt petro aplo dictũ est hũana sapiẽti: Redi retro sathanas. Illi eñ q̃ ꝓcedere volunt: errare nõ desinũt: q̃ subseq̃ desiderãt: recti corde sine dubio cõprobant. His igit optat ꝓpħa bonũ fieri: q̃ nesciũt a dño ꝓua volũtate separi. Declinãtes aũt in obligatiõe adducet dñs cũ opantib⁹ ĩiquitatẽ: pax sup isrl'. Sicut bonis ⁊ recti corde bñ fieri postulauit: ita nũc declinãtes ad obligatiõe dic posse pduci. Pulchre aũt definita est opa iniq̃tatis: obligatio sc; q̃ nos vinculis ꝓuitatis inectit: vt esse liberi neq̄amus: cũ talib⁹ laq̄is tantisq; ꝯstringimur. Et nota q̃d dicit: Declinãtes: id est: iussa dñi nõ sequẽtes. Pari eñ snia peũt: q̃ ⁊ declinare iussa ꝓncipis: ⁊ opari maliciã velle ꝯtẽdũt. Adiicit certa ꝓmissio: Pax sup isrl'. Veruz ista pace oĩa ꝓmittunt eximia: q̃ vniuersũ intellectũ superãt: q̃ oĩa vota trãscendũt: ⁊ vt breuit multa claudam⁹: hec pax ipse saluator est dñs. Sz istã pacẽ oĩmodis nõ habebũt: qui cũ vnitate litigant: ⁊ catholico ꝓplo ꝓbant aduersi. Cõclusio.

Consideremꝰ q̃ bñ gradus iste firmat⁹ est: vt ⁊ ꝓterita mala ꝓpħa recoleret: ⁊ in oĩb⁹ diceret dñm ꝓfitis se. Ipse eñ ad meliora parat ascẽsũ: q̃ sibi in ꝓteritis affuisse dñi cogñscit auxiliũ. Ultra eñ nõ potuisset ascẽdere: si q̃d de se ꝓsumere voluisset. Quapropt salutarẽ regulã cõplectamur toto mentis affectu: vt ipse nobis cõcedat gradus istos ascẽdere: qui nos magnalia sua fecit audire.

Explicit expositio in psalmũ. CXXIIII
Incipit expositio in psalmũ. CXXV

Cãticũ graduũ.

Post captiuitatẽ oĩm pctõꝝ: voces btõꝝ ascendẽtiũ ad supnã hierl'm q̃ suauit offerunt: vt in itinere arduo positi: sctõ se carmine ꝯsolent. Iter felicissimũ: fructuos⁹ labor: nec aliq̃n decipiẽs: si ille ad quẽ tendit in corde sp habeat. Quapropt aĩe ponam⁹ aurẽ: mẽte purissimã cõmodem⁹. Aliq̃d eñ de illa btitudine sumim⁹: si sanctũ carmen cordis penetralib⁹ hauriam⁹. Diuisio.

Sanctissimi viri diuina miseratiõe liberati: Pria pte psalmi gr̃as agũt q̃d de obnoxietate seuissima pctõrũ in tãtã gratiã sũt recepti: vt int gẽtes ꝓbarent esse laudabiles. Scd̃a parte depcãtur: vt captiuitas eorũ cõmutet in gaudium: subiungẽtes mirabilẽ verãq; sententiam: q: Qui seminãt in lachrymis i gaudio metent. Expositio psalmi.

In couertendo dñs captiuitatẽ syõ: facti sum⁹ sicut ꝯsolati. Hic spũal' expositio ꝓbat esse necessaria. Nã cũ nullã desolatiõnẽ tẽporibus dauid syon sustinuisse declaret: restat ꝓq̃rere qualẽ captiuitatẽ versus iste indicare videat: Utiq; illã diaboli: qua mũd⁹ tenebat obnoxi⁹. Captiuitas eñ syon fuit: cũ eccl'iam dei q̃ tũc in paucis erat: idolorũ ꝓmebat iniq̃tas. Sed cõuersa est in libertatẽ: q̃n aduentu dñi inferni vincula dirupta sunt. Sequit: Facti sum⁹ sicut cõsolati: sc; q̃n captiuitas illa quę fuit: q̃uis a nobis fuerit auxilio diuinitatis explosa: sicut cõsolatos nos reddit: nõ oĩno securos. Illic est eñ certa cõsolatio: vbi erit iã ⁊ cõplenda ꝓmissio. Habemus tñ inter istas mũdi ambiguitates maximã cõsolatiõnẽ: q̃n illũ cõseruare dona sua credim⁹: quẽ nobis gratis pepcisse sentimus. Tunc repletũ est gaudio os nostruz: ⁊ lingua nostra exultatione. Tũc sc; q̃n dñi saluatoris aduent⁹: sicut iã dictũ est: captiuitatez nostrã cõmutauit in gaudiũ: vitia in virtutes: ignorantiã in cognitiõnẽ diuinarum rerũ: interitũ in viuere sempiternũ: vt merito impleret os gaudio: ⁊ lingua exultatione: quibus talia dñi munere ꝓstabantur. Sed hic os: significat cordis arcanuz: vbi primũ gaudia seminata coalescũt: ⁊ officio linguę in fructum vocis erumpũt. De ipo ore dicit: Gustate ⁊ videte q̃ suauis est dominus. Ipse etiã clausis labijs clamat ad dominũ: ⁊ ocioso ore efficaciter vox cõpuncti cordis auditur. Tunc dicent inter gentes: magnificauit dominus facere cum illis. Omnino certa

Margin notes: Dar. — ibidē — obliga/tionē — Ps. 33 — Al'. eis

laus est quã adũsarij ꝓfitenť: ⁊ magnũ põdus veritatis illũ bonũ testimoniũ dare q̃ ꝓbať ꝯtra sensisse. Et intẽde diligenti⁹: q̃a nõ dicit: gẽtes: sed inť gẽtes. Nõ em̃ in aduẽtu dñi gentes vniuersaliť crediderũt: sed inter gẽtes erãt q̃ cõpuncti talia dicere potuissent. Videtes ꝙ religionẽ florere i p̃lo xp̃iano: iã bñ intelligẽtes ꝓfessi sũt: reuera dñm eẽ cuz talib⁹: q̃ studẽtes recte ꝯsciẽtie nulla se cupiebãt supstitiõe polluẽ. Et qm̃ illos videbãt etiã virtutes opari: dicebãt: Decreuit dñs magnalia facere cũ ill̃: q̃rũ p̃cibus cernebãt expetita cõpleri. **Magnificauit dñs facere nobiscũ: facti sum⁹ letãtes.** Ne supiores sermões gentiliũ sb dubietate relinq̃rẽt: nũc ad suã p̃sonã trahẽtes eoꝝ dicta ꝯfirmant. Faciebat em̃ dñs cũ ip̃is magnalia: qñ eos ꝓpiti⁹ dignabať audire. Et nota gen⁹ locutiõis: qd̃ dicit: Magnificauit dñs facere nobiscũ: id est: decreuit magnos nos oñdere gẽtib⁹ donatiõe virtutũ. Qd̃ ⁊ gen⁹ locutiõis: inter scp̃ture diuine ꝓpria suscipiẽdũ cõpetẽter accipim⁹. Sequiť. Facti sum⁹ letãtes: vtiq̃ ꝙ tãta gr̃a erat nimiꝝ copiosa leticia: qñ se videbãt specialiť diligi: q̃ fuerãt a pessima captiuitate liberati. Que figura diciť Diatyposis: id est: expssio habit⁹. Habitũ aũt hũc appellam⁹ animi: aut corpis ꝯstãtẽ ⁊ absolutã aliq̃ in re pfectionẽ. **Cõuerte dñe captiuitatẽ nr̃az: sicut torrẽs in austro.** Aduẽtus dñi redẽptiõe p̃dicata: fideles p̃p̃li veniũt ad scd̃am ptẽ depcantes sua iterũ pctã dimitti. Scriptũ est em̃: Iust⁹ in p̃ncipio sermonis accusator ẽ sui. Et rursũ: Dic tu p̃mũ iniq̃tates tuas: vt iustificeris. Merito ꝙ ⁊ in gnãli remissiõe gauisi sunt: ⁊ sibi veniã p̃canť attribui. Seq̃ť decora cõparatio: Sic torrẽs in austro. Auster vẽtus ẽ calid⁹: q̃ frigore ligatas aq̃s vaporis sui v̾tute dissoluit: ⁊ torrẽtẽ facit currere de sue afflictiõis ardore. Sic ꝙ delicta mortis gelu ꝯstricta: q̃ in se nõ habẽt vitã: celestis misc̃diẽ calore soluunť: ⁊ velut turbid⁹ torrẽs sub celeritate discedũt. Sed vt nobis sensus possit ꝯstare plenitudo: ꝓnũciãdũ est: Cõuerte dñe captiuitatẽ nostrã: sic torrẽs in austro ꝯuertiť in liq̃rẽ. **Qui seminãt in lachrymis i͛ gaudio metẽt.** Duas seminatiões eẽ in h̃ seculo ap̃lo docẽte cognouim⁹: sic ip̃e ait: Qui in carne seminat: ꝺ carne metet corruptionẽ: ⁊ q̃ seminat in sp̃ũ: de sp̃ũ metet vitã ẽtnã. Spiritualis ꝙ seminatio sp in lachrymis ẽ: q̃r licet fideles dño p̃stãte virtutes opanť: aut p̃terita pctã deplorãt: aut futuris se culpis inuoluẽ ptimescũt. Sic em̃ dictũ ẽ de ip̃sis: Beati q̃ lugẽt: qm̃ ip̃si ꝯsolabunť. Isti ꝙ tales q̃ seminãt in lachrymis: future ꝓmissionis gaudia ꝯsequunť. Quib⁹ etiã Osee ꝓpheta dic̃: Serite vob iusticiã: ⁊ metite misericordiã. Semiatio v̾o eoꝝ ẽ: pacẽ g̃rere: caritatis studio oĩa sustinẽ: ieiunijs corpus edomare: elemosynis se ⁊ pietate reficere: ⁊ q̃cq̃d ad disciplinã põt fideliũ ptinere. Cõtra: tpaliũ rerũ cupidi ⁊ vana seculi desiderãtes: cũ leticia seminãt: qñ adulteria committũt: auariciã diligũt: delitiosas comessatiões exq̃rũt: idolatriã colũt. ⁊ cetera q̃ fiunt diaboli instigatiõe pctã. Sz in illo die iudicij: cũ tristicia ⁊ fletu opas suas metẽt: de q̃bus scp̃tũ est: Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dẽtiũ. Sic vno versiculo: ⁊ bonaꝝ reꝝ cõpensatio: ⁊ malaꝝ retributio declarať. Que figura dr̃ Antistathmisis: hoc ẽ: recõpensatio: qñ iusta fact̄ recipit: q̃ se aut recta/ aut p̃ua ꝯsatiõe tractauerit. **Eũtes ibãt ⁊ flebãt mittẽtes semina sua. Veniẽtes aũt veniẽt in exultatõe: portãtes manipulos suos.** Quis ⁊ ꝺ v̾sus ad gnãles videať bonas opas ptinere: tñ elemosynas maxie: sicut ⁊ alijs visuz dinosciť cõmonere. Vñ scriptũ est: Sicut aqua extinguit ignẽ: ita elemosyna extinguit pctã. Nã cũ dicit: Eũtes: ꝓucctus vite sanctissime designať: in qua bñ ambulando sp acceďť. Flebãt ꝙ: qñ pauperes cõspiciebãt nuditate detectos: frigore ꝯstrictos: inopia seua maceratos: vt p̃us pietatẽ corde facerẽt: anteq̃ man⁹ aliquid larga p̃staret. Sequiť. Mittẽtes semina sua. Mittẽtes: in illo seculo p̃mittẽtes: vbi ante facta nostra pueniũt: q̃ nos illuc ire possimus: sicut scriptũ est: Thesaurizate autẽ vobis in celo: vbi nec erugo/ neq̃ tinea/ neq̃ fures effodiunt ⁊ furanť. Nec vacat quod addidit: Sua: vt de ꝓprijs laboribus: nõ de rapinis elemosynas facere debeam⁹: Misericordia em̃ illa est: de q̃ alter nõ gemit: de q̃ nullus ꝯtristat⁹ abscedit: q̃r illud offeren-

Sch

Prouer. i8

M. exultatiõe

Gal. 6

Matth. 5

Osee. io

Matth.

Sch.

M. cum

Eccl. 3

Matth.

dū ē maiestati: qḋ pōt sb pietate ꝯq̄ri. Nā cū dicat dn̄s sibi dari ꝯsidera si illi aliqd ḋ prauitate possit offerri. Addidit: Venientes aūt veniēt in exultatiōe portātes manipulos suos. Venientes illi veniūt in exultatione: quib⁹ iā mīsēdia diuina pparat: q h taliter egerūt: qliter supna iussa pcipiūt. Illi aūt ad gaudiū venientes nō veniūt: q hic se neqssimis actib⁹ polluerūt. Oibus em̄ venire cōe est: s ad gaudiū puenire beatorū. Hec dicunt noīa ꝯiugata: q fiūt ex verbis generl eiusdē. Et qm̄ supi⁹ dixerāt: metere vnūquenq; operā suā: in eadē metaphora veraci snīa pseuerāt. Addiderūt q;: Portātes manipulos suos. Messores em̄ ope cōsūmato: gremio portāt ad areā qs in agro spicarꝫ ꝯgregatione ligauerint: sic beati ferūt in areā dn̄i fructuosissimas actōes. Sꝫ felix illud gremiū: qḋ triticeis pōderib⁹ ingrauat: ne leuitas stipularū vota messoris eludat: ꝛ tūc dephendat inanitatē laboris sui: qn̄ iā nō pualet opari. **Conclusio.**

Quā bn̄ septim⁹ iste gradaliū in figurā veteris testamēti: primū aduētū nob dn̄i pphetauit: leticiāq; ꝑlis salutarē largiendā esse pcinuit: vt ogdoades esset i reliqs quā ad resurrectionē dn̄i ptinere pdixim⁹. Nā ꝛ distinctionē hāc sequēs titul⁹ manifestat. Scribit em̄: Canticū graduū salomonis. Salomō aūt interpretat pacific⁹: qḋ nomē ad dn̄m xpm maxime ptinet: q mūdū recōciliauit deo: q dixit: Pacē meā do vobis: pacē meaꝫ relinq vobis. Deniq; psalm⁹ ipse iā nō futurā pphetiā: s ip̄m fructū ventris oñdere cōprobat: vt cūctis indubitant appareat: in. lxxj. psalmo p decades toti⁹ opis noui ꝛ veterl testamenti indicia cōtineri. Hic autē p singularē numerū eadē fuisse declarata.

Explicit expositio in psalmū. CXXV

Incipit expositio in psalmū. CXXVI

Cāticū graduū salomonis.

Dixim⁹ nō vacare: qḋ ꝛ isti titulo salomōis q; nomē adiūctū ē: cui⁹ interptatio i latina ligua pacific⁹ ē. Et cui apti⁹ h vocabulū poterit ꝯuenire: nisi q ꝑlm circūcisionis ꝛ pputij vnitatis gr̄a colligauit: ꝛ qsi angularl lapis veniētes ad se diuerso parietes stabilitatl robore solidauit: de q dicit aplus: Ipse est em̄ pax nr̄a: q fecit vtraq; vnū. Addidit q;: qḋ octau⁹ vsq; ad finē gradaliū est: q numer⁹ ptinet ad resurrectionē dn̄i xp̄i. De q oino locutur⁹ est: indicās nouū testamētū: ad qḋ h pdicta mysteria referūt. Et nota qḋ hic ꝛ in. lxxj. psalmo ppter distinctionē testamētorꝫ: salomonis nomē cōstat ascriptū: vt vtraq; sibi assonare cognoscas. **Diuisio.**

Exultās ppheta qḋ spūsctō cōpletus: noui testamēti grāꝫ puidisset: ne aut sibi/aut alijs de tāto munere forsitan surriperet pniciosa psūptio: Primo ingressu docet sctissimos viros: ne qs ꝓprijs virib⁹ aliqd boni applicare ꝯtēdat: cū oia in diuina ptāte sint posita: nec pcurrere qs velit tp̄s qḋ intelligit dn̄i ordinatione dispositū. Scḋo mō: de ipso dn̄o loqt iesu xp̄o: ꝛ de aplis ei⁹: vel quicūq; ipsius mandata pficiunt. **Expositio.**

Nisi dn̄s edificauerit domū: in vanū† laborāt edificantes eā. Planū est ad qsdā edificatores psalmistā loq: s nō est dignū vt credamus h de structorib⁹ cemētorū: aut saxorū qdratarijs dictū: s illos poti⁹ edificatores debemus accipe: q vnūquēq; xp̄ianū veritate fidei fabricare ꝯtendūt. Ipsi sūt em̄ domus: qbus dicit apl's: Vos em̄ estis tēplū dei: ꝛ spūs dei habitat in vobis. Sꝫ si isti hoies suis virib⁹ edificare ꝯtendūt: laborare vidētur in vacuuꝫ: nisi gr̄a dn̄i donet verissime credulitatis effectū: sic ꝛ apl's dicit: Neq; q plātat est aliqd: neq; q rigat: s q incrementū dat de⁹. Debem⁹ em̄ ad h faciēda studiū cōmodare: s ita vt dn̄m credam⁹ posse pficere: ne vanis psūptionib⁹ elusi: auctorē et pfectorē rerū in nostrā pniciē ptermittē videamur. Meminerim⁹ aūt hūc ꝛ alterꝫ versū sub argumēto dictos: qḋ dicit a necessario. Necessaria quippe est dn̄i edificatio: sine q nihil boni ad culmē pfectionis adducitur. Nisi dn̄s custodierit ciuitatē: † in vanū vigilabunt qui custodiunt eā. De domo ad ciuitatē transitū facit: vt nec in singulis elatio detestāda surripiat: nec in ecclesia sancta iactātia pniciosa pualeat. Ciuitas em̄ dn̄i: hierusalē intelligit celestis: cuius adhuc pars peregrinat in terris: in q episcopi vigilare ꝯtendūt: vt cōmissū sibi gregē puigili cura custodiant:

Iob. 4

Ep. 2

Al. laborauerūt q edificāt

j. Cor. 3

Ibdiē.

Top

Al. frustra vigilat q custodit

Quib⁹ itē dr: ne noxijs cogitatōib⁹ incitent: ꝛ credāt aliqd hūanas vigilias ꝑualere: cū sola diuinitas incursionis ꝑicula possit arcere. Intelligim⁹ q̄ꝫ sit impudēs pelagiana iniq̄ ꝑsūptio: vt ꝯtra eā decreuerit totiens spūssctūs dicere: qd tn̄ ipa passa nō sit audire.

Al. Uanū

Inuanū est vobis ante lucē surgere: surgite postq̄ꝫ sederitis. Ad huc ipos doctores alloquit: vt efficaci⁹ ꝑli corrigant: cū etiā mgros viderint esse ꝑmonitos. Dicit em̄: Inuanū ē vob an̄ lucē surgere. Surgit scꝫ an̄ lucē: q in h seclo deside rat btitudinē ꝓmereri: cū vᵒa lux: id est: dn̄s xp̄s hic multa ꝑtulerit: ꝛ vsq̄ꝫ ad crucl patibuluꝫ ꝓ nr̄a salute dignat⁹ fuerit ꝑuenire. Qd pulcherrima cōparatiōe mōstratū est. Nā q an̄ lucē surgit: adhuc in tenebris ambulat: ꝛ iter suū ꝓpt obscuritatē noctis expedire nō ꝑualet. Sic ꝛ illi sunt q h degere sub securitate ꝯtēdunt: an̄q̄ꝫ resurrectionis gaudia ꝯsequant. Quib⁹ dr: Surgite post q̄ꝫ sederitis: id est: ꝑus hūiliationē sustinete: ꝛ post ascensū ꝑmia q̄rite gaudiox. Hic em̄ sessio humilitatē significat: nō honorē. Qd sic eē oīmodis sentiēdū: sequēs vᵒsus on̄dit. Nā vt capitis nr̄i euidētib⁹ instruamur exēplis: Sedit qn̄ dixit: Tristis ē aīa mea vsq̄ꝫ ad mortē. Surrexit cū ait: Data est mihi oīs ꝑtās in celo ꝛ in terra. Legit ꝛ in bono: An̄ lucē. Ut hieremias ait: Ego aūt locut⁹ suꝫ ad vos an̄ lucē ꝛ nō audistis me. Et misi ad vos oēs seruos meos ꝓphetas an̄ lucē dicēs: Reuertimini vnusq̄sq̄ꝫ a via sua maligna. Sꝫ si aciē mētis intēdas: vterq̄ꝫ de xp̄o loquit: q̄uis videat eē diuisuꝫ. Pręsens em̄ psalm⁹: An̄ lucē: id est: an̄ scd̄m aduētū dn̄i: nihil gaudiox dic esse ꝑsumēdū. Hieremias vᵒo: An̄ lucē: id est: an̄ ꝑmū aduētū xp̄i: ꝑlos cōmonet a ꝑuitate discedere: ne possint in tortuosis itinerib⁹ inueniri. Sic ambo ꝓph̄e: aduētū dn̄i vtrūq̄ꝫ tetigerūt.

Matth. 26
Ibidē. 28
Hiere. 7

Qui mādūcatis panem doloris. Cū dederit dilectis suis somnū. Declarauit qb⁹ dixerit: Inuanū vobis est an̄ lucē surgere: qn̄ ipso teste panē doloris ꝑfecti comedūt xp̄iani: de qbus ali⁹ psalm⁹ ait: Fuerūt mihi lachrymę meę panes die ac nocte. Et alibi: Cibabis nos pane lachrymax: ꝛ potū dabis nobis in lachrymis in mēsura. Quib⁹ reuera ipe dolor panis est: cū se de afflictiōe reficiūt: ꝛ d mūdana tristicia ꝯsolant. Panis em̄ ꝑtinet ad nutrimentū: qd in illa puritate ꝯtingit: qn̄ fideles sibi dare pęnas: nō ad interitū estimāt: ꝫ ad salutē. Sequit qn̄ debeāt surgē: q ꝑus iussi sunt sedere: illo scꝫ tpe cum fideles suscipiunt in requiē: qbus mors somn⁹ est: ꝛ secura pausatio. Dilecti em̄ dei sunt q eū nimia caritate ꝑquirūt. Sꝫ quāta illis ꝑstant: hinc pōt itelligi: vt tale nomē acceperint. Nā q dilect⁹ dei dr: ęterna sine dubio ꝓsperitate cumulatur.

Ps. 41
Ps. 79

Ecce hereditas dn̄i: filij merces fruct⁹ ventris. Ut on̄deret se ꝓpheta de fidelib⁹ xp̄i superiora dixisse: venit ad scd̄m modū in q iam demōstrat ipm dn̄m xp̄um. Dicit em̄: Ecce hęreditas dn̄i: filij scꝫ eccl̄ię ex aq̄ ꝛ spūsctō gnāti: q hereditas dn̄i eē noscunt. Et q sūt isti filij ꝯseq̄nt exponit: Merces fruct⁹ ventris. Hui⁹ fruct⁹ vētris: id est: vteri virginalis part⁹ merces est: oīs ei⁹ hęreditas: q̄ resurgēs in celox possessionē mittit: ꝛ ęterna cū dn̄o fęlicitate gaudebit. Merces em̄ humanitati reddita dr: de qua et. ij. psalmus ait: Postula a me: ꝛ dabo tibi gētes hęreditatē tuā. Et apl̄s dicit p⁹ alia: Propt qd exaltauit illū deus: ꝛ dedit illi nomē qd est sup oē nomē. Ceterū diuinitas ei⁹ nihil accepit vn̄ cresceret: ꝫ mūdo cōtulit vn̄ ꝑiculū mortis euaderet. Sic em̄ ꝛ ꝑl'm acq̄sitionis dicim⁹: ꝛ aīas cōuersox lucratū esse ꝓfitemur: vt eodē mō ꝛ mercedē recipe dicatur: quē aliqd acq̄sisse testamur. Ista em̄ et his sīlia: cōueniēter accipiunt ab illa parte q passus est.

Ps. 2
Phil.

Sicut sagittę in manu potētis: ita filij excussorū. Sagitta: telū est: q̄ ꝛ cito ꝑuenit ad destinata: ꝛ ꝑuolat oīno rectissīma. Hęc qn̄ egredit de manu potētis: ꝛ magna velocitate discurrit: ꝛ appetita ꝑcutit. Nō em̄ potēs est ille q dirigit: si sagittę cursus errauerit. Quapropt additū ē: De manu potētl: vt nec d effectu dubitares: nec d celeritate diffideres. His bn̄ apl̄i cōparant: qr de manu potentis: id est: dn̄i saluatoris trāsmissi: celerit ad destinata ꝑducti sūt: ꝛ iussa fideliter ipleuerūt. Nā vt h euidēt adūteres: sequit: Ita ꝛ filij excussorū. Excussores recte dicim⁹ ꝓphas: q penetralia dn̄i ꝑq̄rētes ꝓphauerūt ꝑl'is stupēda miracula. Excutere em̄ ē tectū ali-

q̄d ingrere palacia facere: qđ illis accidisse nō dubiū est: q̄ vita ꝓbabili meruerūt sancti luminis veritate cōpleri. Istoꝝ filij merito dicunt̄ apl'i: quoꝝ p̄dicatiōe credētes coꝝ quodāmō fide generati sunt. Nā gnātionē quādā ex doctrina descēdere: beatus paul⁹ absolute testat̄ dicēs: Filioli mei q̄s iterū parturio: donec format̄ xp̄s in vobis. Et alibi: Nā in xp̄o iesu p euāgeliū ego vos genui. Beat⁹ vir q̄ impleuit desideriū suū ex ipsis. Excussoꝝ filij: id est: apl'i desideriū illud habuerunt: vt seruiret dn̄o credēs ꝑplus xp̄ianus. Hos ḡ btōs dicit: cū eoꝝ laboꝝ ad gloriosa vota ꝑuenerit: siue magis qm̄ ipi desiderauerūt atria dn̄i festināter intrare: queadmodū in .xli. psalmo iā dictū est: Sicut ceru⁹ desiderat ad fōtes aquarū: ita desiderat aīa mea ad te deus. Sic ꝛ apl'us ipso desiderio flāmabat̄: cū diceret: Cupio dissolui ꝛ esse cū christo. Quaproṗt ter q̄terq; beati sunt: q̄ ꝑuenire ad talia vota meruerūt. Qđ tñ desideriū nō est hūana festinatiōe cōpletū: sed ille cōcitat tale votū: q̄ donat effectū. Nō⁺ confundent̄ cū loquent̄ inimicis suis in porta. Et hoc ad filios ꝑtinet excussorū: q̄ mūdi terminos sanct' p̄dicatiōib⁹ impleuerūt. Porta vo ciuitat' hierl'm: xp̄s est dn̄s: sicut ipse dicit: Ego sū ianua. In ipsa eñ loquit̄: q̄ recte p̄dicat de dn̄o saluatore: vt p ei⁹ baptismū atq; penitētiā itroeūtes: celoꝝ regna possideāt. Sꝫ ꝛ illud ꝑscrutandū est: q̄re talis loc⁹ p̄dicatoꝝib⁹ est electus: scꝫ vt q̄ nō credit exeat: q̄ acq̄escat introeat. Tali ḡ loco pi⁹ p̄dicatoꝛ: ꝛ ifideles exire facit: ꝛ deuotos itroire ꝑmittit. Siue qꝛ publica vox ē q̄ in porta loquit̄: dū a cōmeantibus sp audit̄.

Cōclusio.

Quā bn̄ in altū vsq; ad verū solē q̄si helias alter ascēdit: nō curru igneo subuect⁹: ꝫ virtutū gradib⁹ eleuatus: nec auras motu corꝑis carpēs: ꝫ aīo sanctū culmē ascēdēs. Gloria dn̄o saluatori: q̄ in seruis suis miracula diuersa mōstrauit. Iter habuit p aera illi⁹ mortale corp⁹ ꝓpheta: terrā nō deserēs ad supna cōscēdit. Rogem⁹ vt pēnis miscdie sue nos euehat: qui carnis fragilitate depmimur. Nihil illi difficile est: nisi cū boni aliq̄d nō putat̄ posse hoc iplere. Perscrutemur ḡ seduli scpturas diuinas: reuoluam⁹ libros noui ꝛ veteris testamēti: si filij esse volum⁹ excussorū. Ibi eñ dominū reperimus: si hec veraciter excutere mereamur.

Explicit expositio in psalmū. CXXVI
Incipit expositio in psalmū. CXXVII

Canticū graduū.

Quā sit magnific⁹ nonus graduū numer⁹ ipse declarat: q̄ trina triplicatiōe ꝓtentus: sanctū nobis trinitat' culmē ostendit. Sꝫ cū timorē dn̄i legerim⁹: initiū sapiētie: q̄rendū est cur ꝓpha in tali loco eū iudicauerit esse memorādū. Duo timores sūt qui corda nr̄a cōpungūt. Un⁹ hūan⁹ p quē timem⁹: aut ꝑicula carnis pati: aut mūdi bona deserere. Sꝫ iste cognoscit̄ tꝑalis: qm̄ tā diu h metuim⁹: q̄diu in hui⁹ seculi ꝯuersatiōe versamur. Diuin⁹ aūt timoꝛ: p oēs ꝓuect⁹: in hac vita nobiscū sp ascēdit. Nam cū illa hui⁹ seculi formido in ṗmo gradu cū mundo deserat̄: iste semp nobiscū manet: ꝛ in omni ascensu q̄si fidelissim⁹ comes assumit̄: sicut in .c.xviij. psalmo iā dictū est: Infige timore tuo carnes meas: a iudicijs eñ tuis timui. Merito ergo ꝛ i tali gradu: ꝛ vbiq; timoꝛ dn̄i debere nob inesse p̄cipit̄: qm̄ nobis custos necessari⁹ aꝓbat̄.

Diuisio.

Primo mēbro ꝓpha sb quibusdā allusiōib⁹ enumerat bona timentiū deū: vt aīos deuotoꝝ celestis p̄mij calore succēdat. Scđo: bn̄dicit eos: vt gaudia eterna recipiāt: ne quis hunc timorem suauissimū ꝑtimescat.

Expositio

Beati oēs q̄ timēt dn̄m: q̄ ambulāt in vijs ei⁹. Primo sermone timorē dn̄i ab huius secl'i terrore diuisit. Dicēdo eñ: Beati oēs qui timēt dn̄m: ostēdit nō esse beatos qui mūdi hui⁹ pericula in amissione tēporaliū rerū sollicita mēte formidāt. Illa eñ miseros efficiūt: cū hoīes inani pauore discruciāt. Prouectū n̄ habēt: ꝫ iminutionē: ascēsū nesciūt: ꝫ ruinā. Cōtra: timoꝛ dn̄i ex amore descēdit: ex caritate nascit̄: ex dulcedine ꝓcreat̄. Deuot⁹ timoꝛ timētē cōsolās: afflictūq; reficiens: nesciens carere gaudio nisi tali fructu deposito. De quo scriptū ē: Uenite filij audite me: timorē dn̄i docebo vos. Q̄ ꝓficu⁹ timoꝛ est: quo filij docent̄: q̄lis disciplina q̄ dulcib⁹ donat̄ effectibus.

Marginalia: Gal. .iiij. — Cor. .iiij. — Ps. .xli. — Phi. .j. — cōfūdet / loquūtur — Jo. .x. — Eccl. .j. — Ps. .cxviij. — Ps. .xxxiij.

Deut.10 Et alibi de ipso pcipit: Et nūc isrl: qd dñs deus tu⁹ postulat a te: nisi vt timeas dñm deū tuū ex toto corde: τ ambules in oib⁹ vi is ei⁹: τ diligas eū: τ custodias pcepta eius ex toto corde tuo: τ ex tota aia tua: vt bene

Ps.18 sit tibi? Dictū est ꝗꝫ ꝺ eodē: Timor dñi sanctus pmanēs in seculū seculi. Sed ne forsitan timendū solūmō putares dñm: cū tonat: cū coruscat: cū terras tremore cōcutit: cū crimiosis minat interitū: addidit: Qui ambulāt in vijs eius: vt nō solū suspendamur ab actib⁹ prauis: verūetiā in fide pbemur ambulare rectissima. Illi autē timēt dñm q ambulāt in vijs ei⁹: τ mādata ipsius deuota mēte pficiūt. Sꝫ videam⁹ cur alibi singulari numero ponat via: τ alibi plurali: sic h factū est. Cū de se loquit dñs xpus:

Joh.14 viā se dicit: vt est illud: Ego sū via veritas τ

Ibidē. vita. Et iter: Nemo em pōt ad patrē venire nisi p me. Cuz vias plurimas dic: aplos significat τ pphetas: p qs venit ad vnā viam: id ē: ad dñm vtiqꝫ saluatorē. Qd vtrūqꝫ

Hiere.6 hieremias testat: dicens: State in vijs dñi: τ interrogate semitas dei eternales: τ videte q est via bona τ ambulate in ea. Hoc etiā τ alio loco sic intelligendū esse monuimus.

Al.manuū tuarꝫ

Labores fructuū suorꝫ mā ducabis: beat⁹ es τ bñ tibi erit. In isto τ duob⁹ alijs versib⁹ q sequūtur: enumerat bona timētiū deū. Sꝫ pmū psiderādū est: cur supius plurali numero posuerit: Btōs: τ nūc singularit dixerit: Manducabis. Usus iste scripture diuine ppri⁹ est: ad singlarē numerū redigere: qd plralit videt esse ppositū: scꝫ qꝛ mater ecclia: sic sepe dictū est: ꝗuis plurimos btōs cōtineat: sctā vnitate letat. Deinde pscrutemur qd velit dicē: Labores fructuū tuorꝫ: cū nō de fructib⁹ labores: s de laborib⁹ fruct⁹ sine dubitatōe nascant. Sꝫ labores: significare voluit opa bona: q in h mūdo ita fiūt: vt epulū suaue i futura retributiōe pcedāt. Manducare est em aliq esca refici: τ de ipsa satietate gaudere. Isti g labores q sūt bonoruꝫ operꝫ: pcipiunt illa resurrectiōe: qñ auditū

Matth.25 fuerit: Uenite bñdicti pris mei: pcipite regnū qd vobis paratū ē ab initio mūdi. Felix comestio q nō vētre digerit: s incōsūptibili pennitate seruat. Nā τ aias hre pabu

Ps.33 lū suū: psalm⁹ alter oñdit: dicēs: Gustate τ videte qm suauis ē dñs. Et ne istd pabulū carneū putares: addidit: Btūs es. Nemo em de carnali comestione beat⁹ efficit: nisi q p spūalia dona saginat. Et ne istū beatū mediocrē fructū crederes possidē: subiūxit: Et bñ tibi erit. Ubi bñ est: oia bōa pfluūt: τ ad gaudiū suauitatl adducūt. Significat

i.Cor. em illa pmia: q nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascendit: q pparauit de⁹ diligētibus se. **Uxor tua sicut vitis abūdans: in laterib⁹ domus tue. Filij tui sicut nouelle oliuarꝫ: in circuitu mēse tue.** Siāmō intellect⁹ ad lraꝫ: τ h ꝗꝫ vitād⁹ est. Nā cū plures sctissimos viros / vxores τ filios pspicias n habere: τ iter sceleratos h oia possidere: quō in istā ptē btitudinis applicabis: q subtracta plerūqꝫ bonis τ iniqs poti⁹ attributa cognoscis? Uxor em dicta est: quasi vt soror. Quapropt vxorē h beati viri sapiētiā debem⁹ accipe: sic salomō dicit: Qui voluerit sapientiā ducere sibi sponsā. Et alibi: Ama illā τ amplexabit te: τ circūda illā τ seruabit te. Ipa g vxor ē iustorū: q casto āplexu cōplectit maritū. Uitl vo mater ē vuarꝫ: q dulcia vina pfūdēs: corda nra recreat. Sic τ ista vxor: id est: sapia: fruct⁹ inferēs iocūdos suaui nos delectatiōe letificat. Dom⁹ aūt nra recte dicit ppria cogitatio: qñ i eadē defixi: qsi in qbusdā edib⁹ cōmoramur. Isti⁹ aūt dom⁹ parietes: duo sūt testamenta: in quib⁹ mēs sctā velut quibusdā laterib⁹ firmata solidat. Seqt. Filij tui sic nouelle oliuarꝫ in circuitu mēse tue. De vxore sapiētia: merito dicunt filij nati eē nō filie. Per sexū em virilē: plerūqꝫ mētis firmitas indicat. Siue qꝛ h sex⁹ noiat⁹ vtrūqꝫ cōplectit: sic τ alibi dic: Btūs vir q timet dñm.

Ps.1 Nō em solū vir btūs ē q timet dñm: s τ mulier btā est q dñm timet. Ipsi g circūdant spūalē mēsā: h est: altare dñi: qñ celesti pane saginant. Sꝫ ideo: Tua: dictū ē: vt honor pōtificis clari⁹ appareret. Sic em ꝺ ipis dicim⁹: Presidet ecclesie sue: Redi ad ecclesiā tuā: qd verbū in vsu pstat esse cunctorꝫ. Illud ꝗꝫ discutiēdū est: qd filios beatorū oliuis nouellis cōparare maluerit. Ipe em sunt viridiores ac fortiores: τ ex omni parte firmissime: fructū ꝗꝫ copiosi⁹ inferētes: de q fructu τ cib⁹ cōditur: τ lumē accendit:

ꝛ fesso corpi sbuenit. Nec putes incassū oli
uā atq; vite his cōpatiōib⁹ fuisse sociatā.
Nā ille q̃ a latronib⁹ in euāgelio vulnerat⁹
fuerat: infuso vino ꝛ oleo legit ee curatus:
qm̄ h duo vite nr̄e mystica ꝑsidia submini
strāt. In vino austeritas iusticie est: i oleo
lenitas miscōie. Illud ad vet⁹: istud ad no
uū pōt respicere testamentū. Nā qđ vxori
vitē: filijs similauit oliuas: Parabole figu
ra esse dinoscit: qm̄ res sibi genere dissiles
ꝯparauit. **Ecce sic bn̄dicet† omnis
hō: qui timet dn̄m.** Secuta est bti illi⁹
q̃ timet dn̄m pfecta ꝯclusio. Nā cū dic: Sic
bn̄dicet: significat sic supi⁹ cōstat expositū.
Sic em̄ meret bn̄dici: q̃ suū timet auctorē:
q̃ formidare desinit iania: q̃ casto dn̄i timo
re complet. Et vide ordinē dictoꝝ. Ait eni
prius: Ecce sic benedicet ois hō. Et ne sibi
hāc bn̄dictionē vsurparēt cōtumaces ac fa
tui: addidit: Qui timet dn̄m. **Benedi
cat† te dn̄s ex syon: ꝛ videas† q̃ bōa
†sunt in hierusalē: omnib⁹ dieb⁹ vi
te tue.** Uenit ad scōm mēbꝝ: vbi pietate
sctissima illos postulat bn̄dici: q̃ ad omne
bonū studiū dn̄i timore flāmant: vt agno-
scam⁹ q̃ sit timor iste ꝓficuus: cui bn̄dictio
sctā geminat. Dicit em̄: Bn̄dicat te dn̄s ex
syon: id est: dn̄s xp̄s q̃ in h mōte hoib⁹ ap-
parere dignat⁹ est: ꝛ ꝓ nois sui q̄litate tan
q̃ pastori optimo sp ascribit. Syon em̄: sic
sepe dictū est: interp̄tat speculatio. Seq̄t.
Et videas q̃ bona sunt in hierl'm. Necesse
nob ē ista v̄ba frequēter exponē: q̄ positi
sens⁹: ex ipis maxime pēdere noscūt. Hie-
rusalē: indicat visio pac. Pax h inuisibilis
res est: q̃ tūc videbit qn̄ auctor ei⁹ xp̄s dn̄s
btā mēte ꝯspicit. Optat g vt in hierl'm vi-
deat cūcta q̃ bona sunt. Aspicit em̄ illic ip-
se dn̄s q̃ ꝛ ipos intuētes etn̄os facit: ꝛ se iu
gi ppetuitate demonstrat. Hoc g ꝓphetie
spū sanct optat: qđ eis euenire cognoscitur.
Sz ne h crederes tpale: additū ē: Oib⁹ die
bus vite tue: vt ineffabili dono etn̄itatis
cumul⁹ adderet. **Et videas filios fi-
lioꝝ tuoꝝ: †pax sup isrl'.** Adiecit ꝛ hūc
v̄sum benedictōnib⁹ suis: vt ille q̃ h timet
dn̄m: videat in illa btitudine filios filiorū
suoꝝ: qđ etiā ꝛ spadonibus accidere posse
nō dubiū est. Filij sunt: sicut iā dictū ē: qui
spūali doctrina gnāntur. Sed min⁹ gau-
dij fuerat filios acq̄sisse spūales: nisi etiā ꝛ
ipi q̃ docti sūt alios filios generasse viderē
tur. Filios em̄ filioꝝ: significat nepotes: qđ
vtiq; btis viris ꝯtingere pōt: q̃ p̄dicatōib⁹
sctis: ꝑlos istruere ꝯsuerūt. Et intuere qđ
int sūma gaudia: memorat hoc videndū.
Necesse ē em̄ vt acq̄sit⁹ fidel: magnū gau-
diū pariat acq̄renti: q̄ magna inde ꝓbat
mercede cumulād⁹. Ad qđ illud talentū re
spicit: qđ p̄rfamilias duplicatū letus inue
nit. Sequit snīa q̃ btitudinis illi⁹ culmen
suauitatēq; declarat: vt sup illā btām hie-
rusalē: pax: id est: dn̄s saluator insideat: et
cūcta btā faciat q̄cūq; maiestati sue v̄tute
cōplectit. Hoc est qđ supius dixit: Uideas
q̃ bōa sūt i hierl'm. Ista eni pax ē: quā ois
desiderat deuot⁹: cui suspirat: cui gemit:
ꝓ q̃ ipam aiam libent effūdit. **Cōclusio.**

COgnouim⁹ in p̄senti psalmo q̃ de-
um timētibus sint ꝓmissa: q̄s fru-
ctus recipiat q̃ dn̄m sincera mente
formidat. Studio g maximo deprecemur:
vt istū timorē accipere mereamur: q̃ nō ad
penā petit: s ad salutē: vn̄ talia proueniūt
q̄lia nūq; de mūdi oblectatiōe nascūt. De-
cet em̄ peti nimia supplicatōe qđ sūmū est.
Quapropt: vt dictū ē: dn̄m iugiter expeta
mus: vt ipius largitate mereamur ad talia
munera ꝑuenire. Nam q̃ pctōres opportu-
ne ꝛ importune p̄cipit supplicare: promisit
qđ etiā ꝛ nos imeritos possit audire.

Explicit expositio in psalmū CXXVII

Incipit expositio in psalmū CXXVIII

GRadus **Canticū graduū.**
iste decim⁹ denario iā ꝓmouet ascē
su: terrena deserēs ꝛ supnis se glo
sa vicinitate ꝯiungēs. Audiam⁹ eū in alto
positū dulci⁹ canentē: qm̄ altitudo gduuz
psalmoꝝ nob intelligēdoꝝ p̄stat ascēsuz.
Subijt q̄ppe merito: q̃ ad dn̄i ꝓximat aspe-
ctū. Sz tn̄ h oia hūilitas p̄stat: q̃ dei famu
los decēter exaltat. Uideam⁹ qđ sit positū
in h nūero p̄miali: q̄ ipe est denari⁹ quem
laborātib⁹ in vinea sua: diues dn̄s pia lar-
gitate cōcedit. Docet em̄ ꝓpha toleranter
nos seculi molestias sustinere: quando ec-
clesie crebras fuisse comprobat passiones.

SPiritusancto **Diuisio psal.**
ꝓpheta complet⁹: in prima positi-
one monet isrl' vt dicat q̄nta certa-

mina ⁊ quales insidias a suis ptulerit inimicis: ne qs fideliũ de pprijs tribulatiõibus desperare videret. Scda positiõe: prophetię spũ ptinacib⁹ ⁊ inimicl ecclię: p q̃sdam parabolas impcat: qd eis in iudicio futuro nouerat eẽ venturꝫ Expositio.

Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea: dicat nũc israel. Admonet isrl: id est: ecclia dei: vt dicat expugnatã se sępe a iuuẽtute. Sepe: significat frequẽtiã passionũ. A iuuẽtute: pmũ tps ętatis: quando ab ipis pmordijs seuissimas ꝯrietates diabolo istigãte sustinuit. Sic eñ ali⁹ psalm⁹ ait: Juuenior fui ⁊ senui ⁊ nõ vidi iustũ derelictũ: nec semen ei⁹ egentẽ pane. Neutro generi masculinũ gen⁹ adiũxit: qd inter idiomata scripturę diuinę: ꝯstat esse nũerãdũ. Egẽtem pane: nõ eñ vel puer: vl adolescẽs h viderat qd dicebat. A iuuentute ğ significat: quãdo a fratre puerso: abel iust⁹ occisus est. Pertulit quoqꝫ tempib⁹ loth: qñ multas iniqtates sodomoꝝ vir fidelis exptus est. Pertulit i iob notissimas illas ⁊ creberrimas calamitates: quãdo diaboli machinamẽta: gl'iosę tolerãtia passionis victa cesserunt. Pharaonẽ qnetiã popul⁹ dei acerba dñatione sustinuit. Multi vo sctissimi tribulatiõibus ⁊ periculis appetiti: certamen atrocissimũ sustinẽtes: martyrij coronã ꝯsũmata clade meruerũt. Ipsi⁹ qꝫ christi dñi passiõe expugñta ẽ ecclia: qñ imprudẽtib⁹ visa est dñm pdere: quẽ vitę suę p̃dicauit auctorẽ: s inde poti⁹ creuit: vnde eã ifideles putabãt nihilomin⁹ inclinari. Nec illud vacat qd seqtur: Dicat nũc isrl: scꝫ i h seculo: qñ tẽpus est pęnitẽtię vt instruant reliqui fideles. Nã post resurrectionẽ generalem: solas dñi laudes cãtabit semp ecclia. Istd eñ qd positũ est: Dicat nũc isrl: p tres versus qui sequunt: vbiqꝫ subaudiẽdum est.

Sepe expugnauerũt me a iuuẽtute mea: eteni nõ potuerũt mihi. Et in qnto psalmo ğdaliũ supiore: factũ ẽ simile pncipiũ. Quę figura dicit Anaphora: id est: relatio eiusdẽ vbi: p pncipia vsuum plurimoꝝ. Nũc eñ itelligẽda est senectus ecclię: dicente aplo: Filioli nouissima hora est. Quicqd i fine mũdi gerit: senect⁹ aptissime nũcupat. Quapropt: a iuuẽtute sua bene se expugnatã dicit ecclia: vt itelligas qꝛ nunqꝫ finita q̃ semp expugnata ẽ. Crescit eñ psecutiõib⁹ iproboꝝ suaqꝫ ꝯtritiõe grãdescit. Nã ⁊ si videat sctõs viros i hac vita amittere: tñ eos futurę patrię pbat acqrere: ⁊ ido nõ põt finiri: qñ illã detrimẽtis suis ꝯstat augeri. Nã ⁊ seqntia sic declarãt. Dic aũt: Etẽm nõ potuert mihi. Nõ potuisse sibi ꝓualere dic: qs se supi⁹ expugñsse cõmẽmorat. Impfecta est eñ expugnatio q̃ iteꝝ ad certamẽ redit: nec victoria debet dici: postqꝫ iteꝝ cõstat posse ꝯfligi. Qd tamẽ coma sequẽs vsus exponit.

Supra dorsum meum fabricauerũt pctores: ꝓlõgauerũt iniqtatem suã. Cõsuetudo est neqssima pfidorũ: vt quãdo aliqd vniũso pplo publice nequeũt iponere: occultę nitant singlis aliq suadere: vt vl paucos decipiant q eccliam dei nulla potuerũt puersitate subuertere. Fabricatũ vo sup dorsum suũ a pctoribus eẽ testat: q dolos facere a tali pte festinãt: vt q a facievideri psit a tergo mime sẽtiãt. Hinc suguẽtus iimicorũ ğuiter formidat: cũ dorsum nitunt sbita incursiõe turbare. Et vt patiẽtię suę robur ostẽdat: ipm certaminis gen⁹ exeqtur: qd nõnunqꝫ ⁊ a supiorib⁹ plus timet. Et vt iteꝝ ipsas surreptiones momẽtaneas nõ putares: ꝓlongatas dicit insidias qs assidue hostes fidei armatis sensib⁹ ingerebãt. Dñs iust⁹ cõcidet ceruices pctoꝝ. Cũ sit dñs patiens ⁊ magnimis ⁊ sustinẽs pctõres: d ill' delinqntib⁹ mauult itelligi: q ipi⁹ miscdia ad satisfactionẽ desiderãt redire salutarẽ. Ceruices autẽ: p supbia positas scriptura testat dicẽs. Cerno qd pplus h durę ceruicis sit. Et btũs stephan⁹ in passiõe sua: iudęos arguens dic. Dura ceruice ⁊ incircũcisi cordibus ⁊ aurib⁹: vos semp spũisctõ restitistis sic ⁊ pfes vri. Istis ğ hec vicissitudo reddit: vt ceruices qs ꝯ dñm lętaliter extulerũt: iugo ipius suaui salutari humilitate subdant. Qd sępe de psecutorib⁹ factũ eẽ meminim⁹: vt fierẽt p̃dicatores sãctissimę religiõis: q pus idola nefandissimis psuasionib⁹ vẽdicabãt. Confundant ⁊ reuereant oms qui oderũt syon. Uenit ad positionẽ secundã: vbi vsqꝫ ad finem psalmi: p figurã Parabolen: qbusdã com-

Ps. 36
pp
Sche
j. Joh. 2
Exo. 32
Act. 7
Al. ebr[...] retrorsu[...]

paratióib⁹ adūsarijs obstinatis ꝓdicit esse ventuꝝ: quod eis in dñi ꝯstat euenire posse iudicio. Cōfundātur: cū ꝑsidiā suā viderint in illa ṽitate dānari. Reuerent̄ iudicātem: quē hic temnēdū esse putauerunt. Ipi eñ oderūt syon: id est: eccłiam: q̄ incarnationē dñi insanis mētibus respuerunt.

Fiāt sicut fenū †edificioꝝ: quod ꝓusq̄ euellat̄ †arescit. Solent edificia deserta in cacumib⁹ suis caduca fena ꝓducere: q̄ añ temp⁹ collectiōis arefacta dispereūt: qꝫ nulla firmissima radice viguerunt. His peccatores obstinati aptissima societate iungunt̄: qm̄ ꝛ hic freq̄nter dispereūt anteq̄ de hac luce tollant̄. Nascunt̄ eñ in cacuminib⁹ suꝑbie: vbi nulla soliditate ꝯsistūt. Nā si in ꝯualle lachrymaꝝ germinarēt: fructus suos vsq̄ ad maturitatē domino iuuāte ꝓducerēt. **De quo nō †impleuit manū suā qui †metit: ꝛ sinū suū qui manipulos †colligit.** In feni specie ꝑseuerat: ꝛ sicut superi⁹ in alio psalmo de beatoꝝ fructib⁹ dicit: Veniētes autem veniēt in exultatiōe portantes manipulos suos: ita nūc de pctōrib⁹ ꝓnunciat: nec māu: nec sinu aliq̄d ex eis a messorib⁹: id est: ab angelis q̄ ad iudiciū dñi populos ꝯgregabūt esse portandū: quoniā illa messis spiritualis fuit q̄ fructū intulit: ista vero carnalis est: q̄ nulla tritici mūeris fecūditate letat̄: vt nec vnā manū repleat: nec sinū onerare ꝙualeat. Talis est ista messis: que in dñico agro nō serit̄: ſ; in pectoribus suꝑboꝝ q̄si in culminib⁹ caducis nascitur. Nam quos fruct⁹ afferre potuit: q̄ priusq̄ euelleret̄ exaruit? Nec illud vacat qd̄ manū posuit ꝛ sinū. Man⁹ ꝑtinet ad oꝑatiōnē: sinus ad ꝯscientiā. In maloꝝ q̄ppe actibus: neutrum frugi aliq̄d potuit inueniri.

Et nō dixerūt qui preteribāt benedictio dñi suꝑ vos: benediximus vobis in nomie dñi. Consuetudo int̄ hebreos erat: vt si agētes viā: laborātes in aliquo agroꝝ oꝑe reperissent: gr̄a indulta benedicerēt: sicut in libro ruth legit̄. Dixitq̄ boos iuueni messorib⁹ q̄ ꝑerat: dñs vobiscū: q̄ respōderūt ei: benedicat tibi dñs. De q̄ ritu magnific⁹ hic a ꝯrio sensus assūptus est: quoniā sceleratis inanit̄ oꝑantib⁹ bñdictio nulla ꝓstat̄. Pretereūtes aūt: significat sctōs viros: q̄ mūdi istius ꝯfusa ꝛ ꝑturbata tēnentes: ad seculi illius pacifica ꝛ q̄eta festināt: vt reuera ꝑterire videant̄ q̄ dñi amore ꝯtemnūt. Nam si istos ꝑtereuntes velis tibi aucte firmari: audi moysen: Trāsibo ꝛ videbo visionē hanc. Et in alio psalmo supius dictū est: Vidi impiū supexaltatū ꝛ eleuatū sicut cedros libani: ꝛ trāsiui ꝛ ecce nō erat. Vides h̄ ṽbū: sepe sanctis mētibus attributū. Sꝫ ne ipa bñdictio putaret̄ hūanis virib⁹ applicāda: seq̄tur: Bñdiximus vob in noie dñi. Ipa est eñ firma ꝛ vera bñdictio: q̄ sub dñi cōmemoratiōe ꝓstat̄: a q̄ venit oē qd̄ expedit.

Cōclusio.

Respiciam⁹ hūc psalmū: q̄si duab⁹ alis euectū: decimū ꝯscēdisse fastigiū. Dextera q̄ppe ala ipsius est: p⁹ ꝑsecutiones multas eccłie superboꝝ denūciata cōuersio. Sinistra odientiū syon: optata cōfusio. Qd̄ ꝓpha nō maledicēdi studio loq̄tur: sed future veritatis instinctu: quoniā licet ꝛ ꝓ inimicis nostris ꝓcipiat̄ orādū: de obstinatis tñ ac perituris qd̄ veritas habebat exposuit: nec tamē sine fructu magne pietatis hec dicta sunt. Multi eñ de ꝓdicta pena se corrigūt: qñ obstinatis talia imminere cognoscunt.

Explicit expositio in psalmū CXXVIII

Incipit expositio in psalmū CXXIX

Canticum graduū.

Nisi consuetudo eccłie sollicita mēte recolatur: potest q̄stio nōnulla suboriri: cur in gradu vndecimo collocat⁹ ꝓpheta se penitētie satisfactione ꝓsternat. In tali eñ culmine cōstitut⁹: ꝛ euectus ad gl'iam sempiternā: trepidationē adhuc hr̄e potuit nō ruinā. Simil̄ eñ ratio ꝛ in. cxxvij. reddita est: cū timore dñi ꝑ omes ꝑdus in hoc mūdo sanctis dixim⁹ ꝯuenire ꝑsonis. Dicetiā eccłia: i cētesimo vicesimooctauo: Sepe expugnauerūt me a iuuentute mea. Et paulopost: Suꝑ dorsū meū fabricauerunt peccatores: multasq̄ calamitates ascēdēs populus iste dinumerat q̄s adhuc sustinebat in mūdo: Ita ꝛ hic q̄cquid in excelsum ꝓphetic⁹ anim⁹ tendit: ampli⁹ se pia hūilitate prosternit: vt adhuc mente curuatus ascenderet si ꝓsumptionem de meritis nō haberet. Cōscius eñ cōditiōis hūane: adhuc se hūilius q̄ pridem subdiderat incli-

Margin: edificiorum / exaruit; impleuit / metet / colliget; Ruth. 2; Exo. 3; Ps. 36; ℟

nauit: qr nemo pōt effugere peccatū: q̄ in fragili pbat corpe cōstitut⁹. Quādo enim nō aut cogitatiōe delinq̄mus: aut verboꝝ supfluitate peccam⁹: aut improuida actōe delabimur: Una est ergo securitas in h̄ seculo viuenti: iugiter piis pcibus inclinari: vt q̄ a culpa esse nō possum⁹ liberi: p mūera pietatis mereamur absolui. Diuisio.

Vidēs ppheta plus mēte q̄ corpore: ne magnis delictoꝝ fluctib⁹ obrueret: exordio facto clamat ad dominū: vt de pfundo peccatoꝝ liberet: beniuolētiam boni iudicis q̄rens de calamitatibus indicatis: quoniā nullus pōt esse saluus nisi q̄ diuina clemētia fuerit absolutus. Seqtur cōpendiosa ꝯclusio: narrationē et cetera ptermittēs: quoniā si opportune adhibeant exornāt: si incōgrue intromittātur horrescūt. Secut⁹ est ergo bon⁹ magister vtile deuotūq̄ cōpendiū: cito ad gratulatiōis gaudia venit: vt agnoscerent pęnitētes: q̄nta gratia suscipiūtur: q̄bus tam velox medicina pstatur. Expositio.

De profundis clamaui ad te dn̄e: dn̄e exaudi vocem meam. Profundū ē: quasi porro fundū: cuius ima omnino demersa sūt. Hinc ad dn̄m ppheta clamauit: vt facilius potuisset audiri. De isto pfundo gloriosas fudit lachrymas petr⁹. De isto publican⁹ pectora culpāda tundebat: q̄ sic in altū venerat peccatoꝝ vt nec oclos leuaret ad cęlū. De isto deniq̄ loco: ionas tacit⁹ vociferabat ad dn̄m: q̄ in vētre ceti positus infernū viu⁹ intrauerat. Cet⁹ em̄ pphetę oratoriū fuit: naufrago port⁹: inter vndas dom⁹: fęlix in desperatione subsidiū. Nō em̄ glutitus est in escam s̄ in reqem possidendā: et miro nouitatis exemplo venter ille ferin⁹ reddidit pabulū illęsum: nō solita iniuria decoctiōis absumptū: sicut in libro suo ipse testat dicēs: Et pcepit domin⁹ pisci magno vt deglutiret ionā. Et erat ionas i vētre piscis tribus diebus et trib⁹ noctib⁹ etc. vbi orationes quoq̄ suas prophetica veritate narrauit. O pęnitētia nimis et absolute gl'iosa: humiliatio q̄ nescit cadere: luct⁹ qui corda lętificat: lachrymę q̄ aiam rigāt. Profundus deniq̄ iste nescit inferos: qui trāsmittit ad cęlos. Quapropt virtutē sancte orōnis intēde: qr tāto se credit celerius audiēdū: q̄ntū de imis penetralib⁹ clamabat ad dn̄m. Deniq̄ sic seqtur: Dn̄e exaudi orōnem meā. Ipi sunt em̄ altissimo viciniores: q̄ sanctę humilitatis se visceribus abdiderūt. Sic cū de pfundo oraret: ad altissimi redēptoris celeriter dona peruenit.

Fiant aures tue intēdentes: in orationē serui tui. Pulcherria supplicatione placatū sibi iudicē reddit: vt petitionib⁹ suis clemētissim⁹ pstaretur audit⁹. Sed cum sit oculoꝝ intēdere: hic auribus datū est: scʒ qr virt⁹ eius et naturę potētia singularis: nec auribus audit: nec pedib⁹ ambulat: nec oculis videt: nec ore gustat: nec naribus odorat: s̄ incōprehensibili v̄tute operat ista q̄ dicta sunt. Nā cū sit de⁹ spirit⁹: sicut de ipo legit: Spūs est de⁹: ęternus: omnipotēs: penetrās et ꝯtinēs omnia q̄ ab ipo creata sunt: vbiq̄ plen⁹: vbiq̄ totus: de se et p se coruscus: ex nr̄a tamē ꝯsuetudine v̄tus q̄ videt oculi dicunt: virtus q̄ audit aures appellātur: virt⁹ qua pficit manus vocātur. et his similia: q̄ per allegoriā diuinis opationib⁹ applicātur. Cum em̄ dicit: Serui tui: misc̄dia boni iudicis cōmonetur: ne patiat abiicere: quē se coḡscit fideliter iuocare. Si iniquitates obseruaueris dn̄e: dn̄e quis sustinebit. Ecce iā pfūd⁹ ille detect⁹ est vn̄ clamabat ad dn̄m. Iniqtatē em̄: vult intelligi oē pctm̄ q̄d pōt aliq̄ puitate cōmitti. Iniquū ē em̄ q̄d iustū nō est. Et quis a tali complexiōe reddat except⁹: nisi solus ille q̄ iugiter potuit implere iusticiā: Nā et scti viri cū deuota se cōuersatiōe tractare videant: tamen culpas ex toto declinare nō possunt: quādo et ociosus s̄mo reat⁹ est: et in crastinū cogitare pctm̄ est: somniis eludi: icōgrua subito cogitatiōe cōpleri: et cętera huiuscemodi. Uidēs g̃ ppheta nullū esse q̄ nō aut cogitationibus supfluis excedat: aut vacuo sermone delinq̄t: aut inanib⁹ actib⁹ occupet: territ⁹ clamat ad dn̄m iusticię ipi⁹ non sufficē gen⁹ humanū nisi misericordię suę pstet auxiliū. Quis sustinebit: Quasi pōdus imēsum: q̄si molē intolerabilem: quasi flāmam cōsumptibilē. Merito em̄ iusticiā dn̄i sibi importabilē dicebat: q̄ actuum suoꝝ ꝯsideratiōe ei⁹ iudicia formidabat.

Jone. 2

Al. vocē t pcatiōis

Job. 4

Que figura grece dicit Diaporesis: latine dubitatio: cũ habemus ambiguũ: si possit inueniri qđ q̃rit. **Quia apud te ꝓpitiatio est: ꝛ ꝓpter legem tua sustinui te dñe.** Territus aũt iusticia dñi per quã penas nulli fas est euadere: ad patronam miscđiam cõuolauit. Nõ ẽ eñ i nr̃is actib⁹ vt mereamur absolui: sed ip̃ius ꝓpitiationis est vt cõfitentẽ reũ liberare dignetur. Sed si nomẽ istud diligẽtius ꝑscruterꝭ: ꝓpitiatio fuit: quãdo ꝑtereũti mũdo de⁹ filij sui incarnatiõe subuenit: vt humanũ gen⁹ absolueret qđ erat pctis nectẽtib⁹ obligatũ. Seq̃tur. Et ꝓpter legem tuã sustinui te dñe. Propitiatiõi lex videt esse ↄ̃ria: quia lex peccatũ detegit: reũ designat: totũq̧ sibi hoiem reddit obnoxiũ: sic apl's dic: Peccatũ aũt nõ cog̃ui nisi ꝑ legem. Nã cõcupiscẽtiã nesciebam: nisi lex diceret: Nõ cõcupisces. Sed illã legẽ h̄ debem⁹ adũtere: id est: euãgelicã iussionẽ q̃ dicit: Inuicẽ onera vestra portate: ꝛ sic adimplebitis legem christi. Hec est ergo lex quã se ꝓpheta cõmemorat sustinere: ꝑ quã se iure credebat esse saluandũ. Nã ꝛ ip̃m qđ dic: Sustinui: indicat caritatẽ: q̃ totũ sustinet: totũ patitur: ꝛ spem suã desideranter expectat. Hec salutariter inflãmat corda fideliũ: hec ꝑfectos efficit vtiq̧ christianos. **Sustinuit anima mea in† verbũ tuũ: sperauit aĩa mea ĩ dño.** Repetitio ista superioris sensus explanatio est: vt in anteriore ↄ̃su legẽ noui testamẽti dictã fuisse cog̃sceres: quãdo ꝛ ip̃m verbũ: id est: dei filiuꝫ hic pos̃itũ euidẽter ag̃sceres. Sustinuit ergo verbũ: q: incarnationẽ dñi credebat eẽ venturã. Nemo eñ sustinet: nisi q̃ ꝓmissũ cupit accipe. Et ne h̄ verbũ transitoriũ aliquẽ putares eẽ sermoneꝫ: addidit: Sperauit aĩa mea in dño. Verbũ eñ dei: omp̃s ẽ filius: de quo scriptuꝫ est: In p̃ncipio erat verbũ: ꝛ verbũ erat apud deũ: ꝛ deus erat verbũ: h̄ erat in p̃ncipio apud deuꝫ: quod vltimis tempibus de maria virgine incarnationẽ sumẽs: ꝓpter interitũ generis humani auferẽdum nasci dignatum est. **A custodia matutina vsq̧ ad nocteꝫ: speret israel in dño. Quia apud dñm misericordia: ꝛ copiosa apđ eum redemptio.** Explicitꝭ sub omĩ decore p̃ncipijs: ad cõclusionẽ psalmi letissimus venit. Nam secur⁹ de suis delictꝭ redditus: iã ꝑplis ꝑdicat vt ꝑ vniuersam vitã in dño christo debeãt sperare qui ecclie sue molestissimas passiões in ẽtna põt gaudia cõmutare. Custodia matutina: est manifestatio illa dñi saluatoris: quãdo sepulchrũ custodiẽtibus iudeis resumpti corpis veritate surrexit. Noctẽ vero: significat huius seculi terminũ: vt vsq̧ ad mũdi finẽ in spe dñi debeat vnũũsalis ecclia ꝑdurare. Sed dum h̄ israeli gnãliter dicit: vnusquisq̧ fidelissim⁹ de fine ꝓprio cõmonet. Et ↄ̃sidera: q: dixit: A custodia: vt ab aduentu domini eius manifestato nomie ampli⁹ debeat obediri. Seq̃tur. Quia apud dñm misericordia: ꝛ copiosa apud eũ redẽptio. Reddita est causa mirabilis: quare israel debuisset sperare in dño: q: in eius manu misericordia est q̃ potest ex ꝑuerso iustũ facere: ex imbecillo immortalẽ: ex carneoq̧ angelis similem. Hoc eñ ille de nobis cõsueuit ostẽdere: ad quod humana natura ꝑ se nõ põt ꝑuenire. Addidit etiã: Copiosa redemptio: vt p̃cios⁹ ille sanguis tãta fuerit vbertate ditissim⁹: q̃ten⁹ toti⁹ mũdi pctã redimeret: ꝛ velut q̃dã diluuio salutari orbem terraꝝ a suis sordib⁹ expiaret. Versus aũt duos idõ ĩ imo posuim⁹: q: sic sibi copulati sũt vt mutua ↄ̃iũctiõe declarent. **Et ipse redimet isrl': ex oib⁹ iniq̃tatibus ei⁹.** Ille quẽ supi⁹ dixerat misericordẽ atq̧ copiosũ: h̄ iã q̃d sit factur⁹ oñdit. Redimet itaq̧ isrl' sanguie p̃cioso. Sãguis q̃ purificat nõ cruẽtat: q̃ nõ maculat ꝫ emũdat: sic iohes apl's dic. Sãguis iesu xp̃i mũdat nos ab oĩ delicto. Sed cũ dr: Ip̃e redimet: nullã possibilitatẽ ĩ hoie vt euadẽ potuisset oñdit. Ip̃e sũt iniq̃tates: q̃s supi⁹ nolebat intẽdi: qñ si ille fuissent respecte: redimi nullaten⁹ iste potuisset. Siue vt q̃dã dicere voluerũt: redẽptio isrl': tp̃s illud significat: qñ in fine seculi helia ↄ̃specto: iudeorũ creditura ẽ ml'titudo: sic ꝛ malachias ꝓpheta cõmemorat dicẽs. Et ego mitto vob heliã ꝓpham: añq̧ veniat dies dñi magn⁹ ꝛ p̃clar⁹. Sꝫ q̃d istꝭ ꝓderit cũ alꝭ euaserit: qñ g̃ui⁹ torq̃bit: q̃ sol⁹ re⁹ correctis posterꝭ inuenit? Multo meli⁹ si p̃cederẽt fide: qui p̃lati sunt tempore. **Cõclusio psalmi.**

Marginalia: Scho[lia]; Ro. 7; Ga. 6; verbo ei⁹; Jo. j; j Joh. j; Malach. 4

De profundo quidē psalm⁹ iste fecit initium: sed ad altitudinē magnā velut sol puectꝰ ascēdit: vt agnoscamꝰ quā vtilitatē habeat penitētia: q̄ in tali culmie cognoscit collocata. Et iō psiderem⁹ q̄ noxia sit supbia: cui n̄ desinit frequēs obuiare medicina. Violēto morbo nō vnū medicamē apponit: sed pt eū mltiplici curiositate tractatur. Nā ⁊ illa arbor sepi⁹ securib⁹ cedit: q̄ p auras tenues mag libtate luxuriat. Hoc.n. malū supbie: sexta penitētie bipēne pcussū est: ⁊ nutātia ramoꝝ mēbra tremuerūt. Sed i sbsequēti septima sic pscidit: vt i terrā ptin⁹ elisa frangat. Redeo ad illos: qui penitētiā agere i vite sue fine fastidiūt. Ecce nusq̄ legl eē phibitū qd a pditl hoibus dz negligendū: imo sp cōmonemur vt nūq̄ ab ea: desidia faciēte cessemus. Horreamus g supbiā: q̄ angelū de gra supne suauitatis eiecit: Amem⁹ hūilitatē q̄ ad celos fideles extulit: velocit cōfiteamur qd male facim⁹: ne possim⁹ incurrere qd meremur.

Explicit expositio in psalmū. CXXIX

Incipit expositio in psalmū CXXX

Solliciti **Canticum graduū.** sensus agricole: dū curuis aratris cāpoꝝ pinguiū dēsa psciderit: cultisq̄ aruis semia fecūda cōmiserit: arboreum culmē solatoriis cātib⁹ let⁹ ascēdit: exindeq̄ iumētl suis frōdea pabula ramorū de secatiōibus sbministrat: vt q̄ labor assidue semiatōis addixerat: copiosa comestione reficiat. Sic ppha penitētie laborib⁹ pactl: spūaliū gduū ascēsione sbuect⁹: suauia cāticoꝝ nob alimēta trāsmittit. Totus eni h psalm⁹: de māsuetudie atq̄ hūilitate cātat: eoq̄ fit: vt qs labor pmisse pfessiōis afflixerat: gliose deuotiōis dulcedo reficiat. Suscipiam⁹ itaq̄ trāsmissū cibū: ⁊ tanti mūeris dona gustem⁹: atq̄ vtinā boues simus q agꝝ dn̄i nr̄i sulcl regularib⁹ exaremus. Memēto aūt qd tot⁹ h psalm⁹: vt dixim⁹: ad supbiā ptinet destruēdā: ⁊ hūilitatē modis oib⁹ edificādā: sic̄ ⁊ dn̄s in euāgelio dic: Oīs q se exaltat hūiliabit: ⁊ q se hūiliat exaltabit. Que snia reꝝ sūmas vtrasq̄ cōplectit. In supbia.n. designat diabolū: in hūilitate xp̄o dnm xp̄m. Ita sb breuitate dictoꝝ: ⁊ qd desiderare debeāt hoies: ⁊ qd eos refugere cōpetat: euidēter insinuat.

Luc. j4

Primo or- **Diuisio psalmi.** dine ppha exēplo suo hūilitatē et māsuetudinē docens: ipsum vtiq̄ xp̄ianū penā sibi guissimā ponit: si mādata dn̄i nō cū sūma hūilitate suscepit. Secūdo: pūsus hortat isrl vt iugit speret i dn̄o: qten⁹ tali spe roborata cūctas adūsitates sccli tolerare pualeat. **Expositio psal.**

Domine nō ē exaltatū cor meum: neq̄ elati sunt ocli mei. Neq̄ ambulaui i magnis: neq̄ in mirabilib⁹ sup me. Talit h hypothetic⁹ syllogism⁹ enascit. Si n̄ ē exaltatū cor meū: neq̄ elati sunt oculi mei: a supbia scz reddor alien⁹. Attamē n̄ ē exaltatū cor meū: neq̄ elati sūt ocli mei: a supbia igit reddor alien⁹. Nunc reliq̄ pscrutemur. Psalm⁹ h hūilitatē qdē pdicat: tpantiā docet: patiētiā monet. Sz cū ppha negat vitiosa: pfitet oino laudāda. Que figura dicit Anastrophe: qn̄ respuēdo pria pte: illa vult intelligi: q̄ monita diuia iusserūt. Dic eni: nō exaltatū cor suū: qd factū est a pharaone: qn̄ psumēs in nūerositate gētis sue: hebreos deuotissimos p moysen totiēs phibit⁹: crudelit affligebat. Seqt. Neq̄ elati sūt ocli mei. Elati sūt oculi diuitl illi⁹ q in euāgelio legit: horrea sua pua cogitas se destruere: ⁊ ad copiā cōgregādā ingētia fabricare voluisse. Addidit: Neq̄ ambulaui i magnis. Ambulauit i magnis pilat⁹: q dixit dn̄o saluatori: Nescis q2 ptātez habeo dimittēdi te: ⁊ ptātem hēo crucifigēdi te? Ad postremū sbiūxit ad cumulū: Neq̄ i mirabilib⁹ sup me. Ambulauit symō mag⁹ i mirabilib⁹ sup se: qn̄ spm̄sctm̄ ab apostol xp̄i pecunia credidit eē redimendū: vt pcio mercaret qd ei⁹ merita nō hēbāt. Sic dū talia negat: illa dant intelligi: q̄ dn̄o iuuāte faciebat. Deniq̄ ita sentiēdū: sequēs xsus ondit. **Si nō hūiliter sentiebā: sed exaltaui aiam meā. Sicut ablactat⁹ †sup mr̄ez suā: ita †retribues in aiam meā.** Nimis cōpetēt edictū ē: Si n̄ hūilit sentiebā: q2 sūmū sapie gen⁹ est nō p elationē sibi aliqd psuadē: sed deuoto aio sentire qd expedit. Monet g scptur as diuias simplici ac puro corde se fuisse meditatū: n̄ vt arriani: manichei: donatiste fecerūt: ⁊ ceteri qui a xa religiōe diuisi

Syl.

Sche

Luc. j2

Job. j9

Al. est
Al. retrib

sunt. Illi eñ si hũiliter sentire voluissent: suã nõ eligerẽt defẽdere prauitatẽ: sed ad doctores verissimos τ sanctissimos veniẽtes: fidei recte intelligentiã pcipe meruissent. Iste ergo se dic hũiliter sensisse queãdmoduz monet apls: Noli altũ sapere sed time. Et alibi in psalmo: Nõ habitabit in medio domus mee q̃ facit supbiã. Iterũq3 contra hoc vitiũ orãs dñi deposcit auxiliũ dicẽs: Nõ veniat mihi pes supbie. Sequit. Sed exaltaui aiam meã. Hic negat exaltatã aiam suam: id est: in supbie culmẽ euectã: vbi ascẽdere ruinosũ est: pmouẽ piculũ. Nã scti viri exaltãt aias suas: qñ eas ptendũt ad diuinas pdicatiões erigẽ. Queãdmodũ eñ aut de sctã trinitate possum⁹ aliq̃d intelligẽ: aut salubrit de btã incarnatiõe sentire: nisi cuz magna hũilitate aiam nrãm leuem⁹ ad dñm: Nã licere aiam ad supna se tẽdere: testis ẽ ali⁹ psalm⁹ vbi dictũ est: Ad te leuaui aiaz meã. In illis eñ reb⁹ aiam leuari fas ẽ: vnde viuat: vñ floreat: vñ celesti pane pascat. In istis aũt exq̃sitiõib⁹ prauis τ infelici doctrina turgẽtibus exaltari nõ decet aiam: vbi mortẽ reperit: infernũ subit: τ eterna infelicitate dãnat. Adiecit decorã nimis τ subtilissimã cõparationẽ: vt ita se dñm deside rasse dicat: sicut ablactat⁹ sup mrem suã. Cõsuetudo est eñ puuli: q̃tiẽs ad alios cibos etate crescẽte pparat: lac illi q̃ solebat vesci a pia mre denegari: q̃ten⁹ ad solidiores cibos trãseat: ne ei⁹ subã in teneritudie q̃dã relicta mollescat. Sed tũc q̃ puritate: q̃ deside rio: q̃ gr̃a mrem q̃rit: vt aio ipius ad lamẽta pmoto ei⁹ pene doleat amissio. Hoc desideriũ: hoc votũ ppha sibi cõparãs: ostẽdit q̃nta spes: q̃nta simplicitas: q̃nt⁹ debeat esse ardor in dño. Ablactati eñ dicũt: qui sunt a lacte phibiti. Et merito talis facta est cõparatio: quia sicut infãtes vbera materna sugũt: ita fideles puuli scripture diuine simplicitate nutriunt: donec pparent ad solidũ cibũ: dicẽte aplo: Nõ potui loq̃ vobis q̃si spũalib⁹: sed q̃si carnalib⁹: tanq̃ puulis i xpo lac vob potũ dedi nõ escã. Nec vacat q̃d addidit: Sup matrẽ suã: dũ adhuc teneri sũt τ sup vbera matna portant. Ipis eñ grauior ẽ cõsuetudo subtracti cibi: quia se escis alijs nesciũt psolari. Addidit: Ita retribues in aiam meã. More dictũ ẽ hũanitatis.

Ipi eñ nobis ponim⁹ penã: qñ de aliq̃ cã iniusta pfidim⁹: sicut τ i septimo psalmo dictuz est: Dñe de⁹ me⁹ si feci istud: si est iniq̃tas i manib⁹ meis: si reddidi retribuẽtib⁹ mihi mala: decidã merito ab inimicis meis ianis. Sed hinc ordo nob verbor̃ faciẽd⁹ est: vt versus hui⁹ decarminata ptextio: ipa se magis exponere videat. Si nõ hũiliter sentiebã: sicut ablactat⁹ sup matrẽ suã: sed exaltaui aiam meã. Seq̃tur cõpẽsatiua pditio. Ita retribues in aiam meã. Ita: dũ dicit illud significat: vt si ego te psumpsi ptẽnere: tu me merito videaris abijcere. Siue sic forsitan accipi debet: vt psalm⁹ iste contra illos videat eẽ platus: q̃ in aliq̃bus tribulatiõib⁹ atq3 aduẽsitatib⁹ pstituti: impatiẽter agũt: τ nolũt remedia sustinere diuina. Cõtra hec itaq3 dic hũilis τ fidelis: quia differebat audiri cor suũ in ptẽptũ minime psilisse: neq3 suos elatos oculos elicit: quia maxie puuli hoc faciũt: q̃ parẽtes suos ptẽnere furiosa volũtate psumũt. Nã τ ipa cõpatio posita in malo põt accipi: qñ ablactat⁹ infans sup matrẽ exaltat aiam suã: qñ mãmillas eius manib⁹ lacerare psumit: τ vagitib⁹ atq3 fletibus agit vt ei⁹ indignatio possit agnosci. Deinde seq̃tur penalis illa cõditio: vt si fecit ea q̃ supi⁹ dixit: a dño pijciat: queãdmodum ablactat⁹ infans matnis vberib⁹ pbat excludi. Nã vt hũc psalmũ ad virtutẽ patientie atq3 hũilitatis: vt dictũ ẽ: intelligamus eẽ platũ: subiecit: Speret isrl' in dño: ex hoc nũc τ vsq3 in seculuz: ne pceps desperatio nr̃a ablactatis infantib⁹ merito cõpata videat. **Speret isrl' in dño: ex hoc nũc τ vsq3 in seculũ.** Postq̃ hũilitatẽ τ mãsuetudinẽ seq̃ndã cõpetẽter edocuit: tanq̃ bon⁹ mgr scda pte pũsus vnũquẽq3 fideliũ monet vt pfidentiã suã ponat sp in dño: τ in ea cũctis seculis pseueret. In hoc eñ mundo licet sperare: illic aũt desiderata pmia ptueri. Nã seclm: interdũ mundũ istũ significat: interdũ regnuz illud dñi q̃d credim⁹ esse ventur̃. Dic eñ: Ex hoc nũc: id est: a presenti tpe vsq3 ad eternitatẽ futurã: cũ vnuz seculũ erit τ vicissitudo tẽpor̃ in vnitatez ppetuã felicitis imutat. Sic textũ psalmi cõpẽdioso fine pclusit: vt sctẽ hũilitati pueniret τ ipa breuitas dictõis. **Cõclusio**

Mirabilis ẽ nimis hũilitas: q̃ culmie cõ-

mēdak excelso. Nā si aliqs heremita cellu-
le sue vacās talia diceret: mag tū patiētie
laude fulgeret. Hoc purpurat⁹: h̄ pphaꝝ
dicebat eximi⁹: vt studiosi⁹ refugeret sup-
biā: q̄nto amplius honoꝝ claritate radia-
bat. Sȝ qd a nob exigit: si ab illo talia pē-
debāt? Presta dn̄e hūilitatē regl: pphete
patiētiā: qm̄ in q̄cūq; psona ista v̄e tua sūt
ꝑmia. Nō em̄ h̄ passim hūana volūtate su
mit: h̄ miscðie tue largitate p̄stat. Que iō
maxime int̄ v̄tutes eximias honorata con
surgit: qm̄ eā dig̃tio tue maiestatl assūpsit.
Deniq; ꝯsiderem⁹ q̄ntū honorata sit hūili-
tas q̄ supbie ꝯria in duodecio ḡdu noscit
collocata. Illa em̄ demergit in tartaꝝ: hec
ꝑducit ad celum.

Explicit expositio in psalmū CXXX
Incipit expositio in psalmū CXXXI

C Um ppham Cāticū graduū.
oīa cātica ḡduum ad ꝓuectū spei
celsiorl euexerint: istud tū eū oimo-
dis eleuauit: qꝛ icarnatiōis dn̄ice sacra de-
scribit. Dignū em̄ fuerat: vt p⁹ duodenari-
um aplōꝝ nūeꝝ tāq; caput oīm ip̄e tertius
decim⁹ adueniret: quē nō arbitroꝛ psone ꝑ
phetice posse cōgruere: qꝛ glia tāti psalmi
nisi dn̄o xp̄o rōnabilit alti nō p̄t applicari.
Nec em̄ ille hūilis q̄ hacten⁹ clamauerat d̄
ꝓfūdis: subito se i tātā laudē potuisset erigē
vt hūanū modū videret excedē. Quapro-
pter dauid ille desiderabil: ille manu fortl:
h̄ a nob intelligēd⁹ ē: in q̄ ꝛ hūilitas assum
pte incarnatiōis ꝯuenit: ꝛ oīpotētia deita-
tis excellit.

Diuisio.

D Um fre-
quēter ꝓpha in psalmis de incar-
natōe dn̄i fuerit locut⁹: in h̄ maxie
ḡdu: tātū mysteriū euidēt edicit vt merito
valuisset ad gl'iam pfectiōis ascēdere: qui
hūani generl salutē nō desinit idicare. Pri
ma igit narratiōe dn̄i xp̄i v̄ba refert: qbus
p̄ri suo cog̃scit ꝓmisisse: requeȝ se nullaten⁹
sumere: nisi v̄e religiōis affectū hūanis pe-
ctorib⁹ īfudisset. Scd̄a narratiōe dic̄ eē co-
gnitū: qd̄ v̄acit fuerat a dn̄o saluatore pol-
licitū: p̄ces suas adijciēs: vt cito aduētū sa
lutarē ꝑbeat q̄ adhuc vēturi tp̄is dilatōne
pēdebat. Tertia pte ꝓmissionē q̄ illi a p̄re
facta fuerat phibet eē ꝯplēdā: vt fruct⁹ vte-
ri v̄giat thronū sedeat dn̄atōis et̃nū: q̄ten⁹
ecclesiā ei⁹ b̄ndicat: paupes pascat: sacerdo
tes gl'ificet: ꝛ ptātem ei⁹ ꝓducat: inimicos in
duat ꝯfusiōe: sup eū floreat scti̇ficatio et̃na
iusticie. Quapropt̄ hūc psalmū intētl ani-
mis audiam⁹. Est em̄ sensib⁹ ꝓfūd⁹: ꝛ v̄bo
rū ipoꝝ sig̃ficatōe copiosi⁹.

Expositio

M Emēto dn̄e dauid: ꝛ oīs ma-
suetudis ei⁹. Us⁹ ē ꝓph̄e: freq̄nt
ꝑ hūanas ꝯsuetudies dn̄o supplicare.
Memēto em̄: illi dr̄: qui nihil aliq̄n potuit
obliuisci. Nō. n. vt ad mēoriā redeat diui-
nitas ꝯmonet: ante quē oē p̄ns ē p̄teritū ꝛ
futuꝝ. Dauid aūt significat dn̄s xp̄us: q̄ ꝑ
carnis semen de creature sue descendit ori-
gine. Sic em̄ auoꝝ pauoꝝq; suoꝝ: filium
fuisse declarem⁹. Nā iesū xp̄um dauid dici
testl ē hieremias cū ait: Et dauid regē ipo-
rū suscitabo ill. Et iteꝝ: Suscitabo ill da-
uid regē oriētē iustū ꝛc̃. Itē esaias: Et exci
tabo sup eos pastorē vnū altū: ꝛ pascet eos
fu⁹ me⁹ dauid: ꝛ erit his pastoꝛ: ꝛ ego ero
ill i deū: ꝛ dauid p̄nceps i medio eoꝝ. Un̄
ꝯstat nō eē dictū de dauid filio iesse: qn̄ isti
ꝓph̄e lōgo tp̄e p⁹ ip̄m fuisse declarāt: ꝛ ꝓ-
phetia ipoꝝ dicē cog̃scit d̄ futuro. Deinde
potuit dicē: Memēto mei: h̄ vt alteꝝ signi-
caret dixit: Memēto dn̄e dauid. Quapro-
pter cōfident dȝ accipi: qd̄ tātl testimonijs
cog̃scit approbari. Nā qd̄ seqtur: Et omis
māsuetudis ei⁹: imēse patiētie v̄t⁹ ōndit: d̄
q̄ idē esaias dic̄: Sic ouis ad occisionē du-
ctus ē: ꝛ sic agn⁹ corā tōdēte se: sic nō aperu
it os suū. Hoc certe quō poterat de se ꝓpha
dicē: cū se meminisset vriā etheū ꝓpt vxo-
rē ei⁹ crudelit occidisse? Un̄ ꝛ penitētie ipi-
us gl'iosū extat exēpluȝ. Sic iurauit
dn̄o: votū vouit deo iacob. Iurauit
de xp̄o dn̄o dr̄: cui⁹ sacr̄m ē firma ꝓmissio.
Nā ꝛ ipa v̄bi etymologia: sicut iā dictū ē:
sig̃ficat iure orauit: id ē: v̄acit firmeq; ꝓmi
sit: tunc scȝ qn̄ petro carnalit sapienti: ipse
dn̄s ait: Recōde gladiū tuū in locū suū: ca
licē quē dedit mihi p̄r nō bibā illū? Et ite-
rū ne a suo ꝓposito videret excedē: alio lo-
co petro dixit: Uade retro me sathanas:
scādalū mihi es. Sed ne minorē putes quē
iurasse cog̃scis: audi d̄ ipso p̄re: Iurauit do
min⁹ ꝛ nō penitebit eū. Et iurauit dn̄s ad
abraā. Et h̄ ip̄m de p̄re dic̄ inferi⁹: Iurauit
dn̄s dauid v̄itatē. Nā ꝛ illud qd̄ ait: Iura
uit dn̄s: ōndit alterā nō suā intelligi debe-

Hiere. 30
Ibidē. 23
Esa. 53
Joh. 18
Matth.
Ps. 10

re psonā. Votū itaq3 filij fuit: vt ppe icarnatōis aduentu recōciliaret pri gen⁹ hūanū: qd pctis faciētib⁹ reddebat infensum: Qd tn̄ votū: nō est a pre diuisū. Qia em̄ q̄ vult pr: vult fili⁹: vult ꝛ spūsſctūs: qm̄ vna natura: vna ptās: vna cognscit ꝛ voluntas. Qd sit tamen istud votū: subter exponit. Si introiero in tabernaculū domus mee: si ascēdero i lectū† strat⁹ mei. In h vsu ꝛ duob⁹ alijs q sequūt: propheta referēte: vba intelligēda sūt dn̄i xpi a pte hūanitatis ei⁹. Negat em̄ ꝛ tabernaculū se introire: ꝛ stratū lecti ɔscēdere: donec illa q̄ pri pmisit cognscat implere. Tabernaculū dic: nisi fallor: celestē habitationē: vbi post resurrectōnē suā cū assūpta carne vidētib⁹ ascēdit aplis: quā se an̄ ingressuꝝ esse non phibet: q̄ dn̄o patri reperiat religiosoꝝ pectoꝝ locū. Ido em̄ addidit: Domus mee: vt celestē significaret habitationē: sic alio loco dic: Celū mihi sedes est: terra aūt scabellum pedū meoꝝ. Seqtur. Si ascēdero in lectū strat⁹ mei. More suo res celestes p hūanas ɔsuetudines dinoscit indicare. Lect⁹ em̄ nr strat⁹: qetem nobis cōfert ꝛ finē laboꝝ. Vn̄ lect⁹ ipsi⁹: id est: requies: ɔsūmatio intelligēda est btissime passionis. Nā ꝛ ipm qd dixit: Si ascēdero: significat ascēsionē: qn̄ ascēdit i celos ꝛ sedit ad dexterā pris. Tūc em̄ iuratiōis: id est: promissiōis ipius vota cōpleta sūt: qd ꝛ ipse i passiōe sua dic cū aceto potat⁹ est: Cōsummatū ē: ꝛ iclinato capite emisit spm. Si dedero sōnū ocul meis: ꝛ palpebris meis dormitationē. † Aut requiē tēporib⁹ meis. Quis nec illa supiora q̄ dixim⁹ ad naturā deitat ei⁹ applicari posse videat: h tn̄ oimodis discrepare cognscit: vt illa potētia diuitat: aut ocul suis somnū: aut palpebris dormitationē dedisse videatur: s h oia rōnabilit hūanitati ei⁹ ɔuenire noscunt. Dic em̄: Si dedero somnū oculis meis. Sōn⁹ iste intelligēd⁹ ē: reqes mort: de q ꝛ in alio psalmo iā dictū est. Ego dormiui ꝛ soporat⁹ sū ꝛ surrexi: qm̄ dn̄s suscepit me ꝛc. Sequit. Et palpebris meis dormitationē. Cōsuetudo sōni potent expmitur. Palpebre em̄ a palpitādo dicte sūt: q̄ nisi tremula qdā remissiōe quieuerit: somnus ocłos nō pt introire. Idē seqt. Aut requiē tpib⁹ meis: qm̄ reuera tēpa capit nri reqem hre nō pnt: qn̄ oculi crebris motib⁹ agitati vigilare noscunt. Prius em̄ posuit somnū: ꝛ postea quēadmodum ipe somn⁹ impleatur exposuit. Reuera somnus: qm̄ triduana tm̄ pausatione susceptus est: qui nullā corpi corruptionē itulit p qetē. Donec iueniā locū dn̄o: tabernaculuz deo iacob. Ventū ē ad illā pmissionem q̄ in supiorib⁹ dict suspēsa qrebat. Dic. n. votū suū in h fuisse semp intētū: donec ecclie firmitas scte pdicatiōis ordie fūdaret. Loc⁹ em̄ dn̄i est tabernaculū pectoris xpiani: ꝛ atria ecclie catholice: q̄ ille tanq̄ celuz semp inhabitat. Hec inuēta sūt: postq̄ domini aduentu cōstructa viguerūt. Inuenta plane: qn̄ ipe nos qsiuit: ipe reperit: ipse sua pietate ɔstruxit: ꝛ tabernaculuz sibi ex nobis ꝛ in nobis fecit: quādo ipe nos eterne vite ppria miseratiōe restituit. Et illud memēto: qꝛ sic supi⁹ dixit promisisse xpum deo iacob: ita ꝛ h ipi eū votū asserit reddidisse: qten⁹ impleta vitas iuratiōis ipius appareret. Sed ne pfidia iudeoꝝ hec apposita q̄ exposita tumultuet (q̄ scripturas diuinas in suā pnicē alijs qbusdā ɔfictiōib⁹ a via veritatis diriuare psumit: vt integritatē rei abscōdere videat) audiat quid sequitur: ꝛ confusa tandem aliquādo resipiscat. Ecce audiuimus† ea in effrata: inuenimus† ea in campis silue. Post domini sacramētū: post studium ei⁹ quod tota veritate cōpleuit: propheta venit ad narrarionē secundā: in qua ex sua psona promissionē domini quā i effrata audierat: in campis silue se asserit inuenisse. Effrata: lingua latina significare memoratur speculū. Cāpi vero silue: indicant corda gentilium: que ex peccatis quasi siluestrib⁹ ac dumosis: mūdante domino campestri puritate patuerunt. Campi siquidē a capacitate et spacio diffuso dicti sunt. Facti sunt enim ex hispidis nitidi: ex agrestibus mansueti: ex sterilibus fructuosi: ex cubilibus demonum templa dominant. Et ideo in campis silue: id est: in gentibus dicit esse compertum: quod in imagine pphetie iudeis fuerat repromissuz. Nā ꝛ ipsa quoq3 bethleem vbi dn̄s nat⁹ est appellata est effrata: sicut Micheas ppheta dicit.

Margin: Al. stratū mei; Esa. 66; Io. 19; Al. Et; Ps. 3; Al. eam; Al. eam

Michee.5 Et tu bethleem dom⁹ effrata: nunqd mini ma es in tribub⁹ iuda. Ex te eni exiet ꝑnceps: qui regat ꝑpl'm meū isrl'. Et in genesi

Geñ.35 scriptū est: sepultā esse rachel iux̄ effrata: q̄ est bethleē. Vñ euidēter apparet auditū fuisse nascituꝝ dñm in bethleē: ꝫ ꝑpt' fidem gentiū in cāpis siluę fuisse cōpertū. †In

R̄l. Introibim⁹ i tabnacula ei⁹: adorabim⁹ troiuim⁹ i tabernacula ei⁹: adorauim⁹ i loco vbi steterūt pedes ei⁹. Cū supius dixerit: i effrata se audisse q̄ in cāpis siluę repierat: nūc ad ꝯfirmādū toti⁹ deuotiōis effectū: introisse sc dic̄ in tabnacula dñi: vt qd̄ in spe firmissima gerebat: i h se ꝯfiteret' modis oib⁹ introisse. Perscrutādū plane: qd̄ supi⁹ dic̄: dñm singulari numero tabnaculū ꝑmisisse: ⁊ h ꝑpha cuz fidelib⁹ xp̄ianis tabernacl'a sc asserit introire. Quā xp̄s dñs catholicā ꝑmisit eccl'iaz: propheta merito pluralit' dixit: qm̄ tunc se fide miscuit ꝑpl'o xp̄iano: qñ iā innūerabiles eccl'ię toto orbe ꝑmissę sūt. Sz nō suffic̄ eū ꝑfessum fuisse intrasse tm̄ eccl'ias: nisi et adorasse se diceret: vbi dñi xp̄i pedes sctissimi ꝯstiterūt. Pedes significāt euāgelicas

Esa.52 iussiōes: sic̄ scriptum est: Q̄ speciosi pedes euāgelizantiū pacē. Ibi em̄ steterūt pedes ei⁹: vbi fidei ꝟitas approbat' eē fūdata. In h em̄ nobis in ęternū standū est: vbi plenitudo leḡ ⁊ ꝑphaꝝ dñs xp̄s insistit. Stare em̄ pleꝝq̄ ad ꝯstantiā refert': sic̄ in euan-

Ioh.3 gelio scriptū est: Qui habet spōsaz spōsus est: amic⁹ autē spōsi stat ⁊ audit eū. Stare em̄ ꝑtinet ad solidissimā mētē: vñ scriptuz

Math.10 est: Qui ꝑseuerauerit vsq̄ in finē h saluus erit. Nam pctōres in fide ꝯstare non posse

Ps̄.35 alit' psalm⁹ ondit dicēs: Ibi ceciderūt qui opant' iniqtatē: expulsi sūt nec potuerunt stare. Qd̄ si h et ad historiā pie velis referre: significat forte sctām crucē: vbi corpalit' stetit qñ in ea ꝯfix⁹ appuit. In q̄ stetisse recte dicit': vbi corp⁹ ei⁹ ifixū fuisse mōstrat'. Merito ḡ hūc ꝑpha locū dic̄ adorandū: q̄ nobis ⁊ fidei signū ꝯstitit ⁊ salutē. †Ex-

R̄l. Surge urge dñe in requiē tuam: tu ⁊ arca sanctificatiōis tue. Postq̄ dñi xp̄i ꝑmissiōes q̄ supius dictę sūt ꝑpha ꝑfectas esse cognit: nec qcq̄ debitū eē ꝯstaret: exclamat ad dñm: Exurge i reqem tuā: vt euentū reꝝ ꝑfectę ꝟitatis ordine declararet: id est: ab ifer̄ resurgeret in deitat̄ suę btitudi

nē sempiternā. Et vide qd̄ addidit: Tuā: quā tibi tua maiestas tribuit: q̄ regnat cū p̄re ꝑtāte ęq̄li ⁊ gl'ia sempit'na. Et ne putares caput mēbra sua posse derelinqre: adiecit: Tu ⁊ arca sctificatiōis tuę: h est eccl'ia quā mēbra tua faciēs sctificare dig̃tus es. Nō em̄ dixit: arcā noe: nō arcā testamenti: q̄ tn̄ vtraq̄ typū portare videbat' eccl'ię: ꝫ ipam specialit' desig̃uit cū addidit: Sctificatiōis tuę. Deniq̄ vide qd seqtur. Sacerdotes tui induant' iusticia: ⁊ scti tui exultēt. Adhuc de ill' mēbris loquit' q̄ a dño recipi depcat' i reqem sempiternā. Sed videamus: qd significet: Sacerdotes tui induant' iusticia: id est: tanq̄ armis celestib⁹ vestiant': sic̄ ap'ls dic̄: Induti loricā

Eph.6 iusticię ⁊ caritat̄: vt possitis ignita iacula inimici extinguere: scz vt itrepide hęreticorū iaculis valeant obuiare. Siue iusticia: ipm significat dñm xp̄m: sic̄ ap'ls dic̄: Qui

j.Cor.j fact⁹ ē sapia nob a deo ⁊ iusticia. Ipsum ḡ decet sacerdotes idui: ⁊ sp corde gestare: q̄ tn̄ sic induit' vt int⁹ esse digne'. Sic̄ baptizatis: idē dic̄ ap'ls: Oēs q̄ in xp̄o baptizati

Gal.3 est̄: xp̄m induistis. Seqtur. Et scti tui exultēt. Cōsequēs erat vt sancti exultarēt: cum ipm christū dñm induissent. Nā si mundanū gaudiū est: vestē sumere ꝑciosaz: qd de illa maiestate pōt oboriri letici̇ę q̄ ⁊ honorabilē facit ⁊ circūdat modis oibus ad salutē. Propt' dauid seruū tuū: nō auertas faciē xp̄i tui. Recordās ꝑpha q̄ mala iudaic⁹ ꝑpl'us fecerit in deserto: vel postea q̄nta dño iniqtate peccauerit: ꝑuidēs etiā quā ingestur⁹ erat salutarē qdem mūdo: ꝫ ipis lamētabilē passionē: i dei patris se supplicatione ꝑsternit: ne faciē christi sui: id est: ꝑsentiā auertat a gēte iudaica quā olim ꝑmiserat per ꝑphetas: vt q̄ erat recōciliatur⁹ mūdū: offensam q̄ abstergeret iudeoꝝ. Iurauit dñs dauid veritatē ⁊ nō frustrabit' eū: de fructu ventris tui ponā sup sedē tuā. Post illā supplicationē: q̄ domini aduētū breuit' qdē ꝫ magno desiderio postulauit: tertiaz narrationē s'mo ꝑphetal' igredit': vbi ea q̄ filio ꝑmissa fuerant a p̄re letus enumerat. Quid em̄ firmi⁹: qd ve p't dici ꝯstāti⁹: qñ ille iurat ꝑ quē iurat': ille ꝑmittit q̄ non pōt falli. Sed nō isti dauid filio iesse: q̄ dicere

potuit:iurauit dñs mihi:sicut i hui⁹ psalmi pncipijs dixit. Nã cũ dicit:iurauit dñs dauid:alteꝝ significauit: illum scȝ de q̃ i alio psalmo dictũ ẽ: Posui adiutoriũ sup potẽtẽ:exaltaui electũ d plebe mea: Inueni dauid fuũ meũ:in oleo scõ meo vnxi eũ. Et paulo post. Ipe iuocabit me:pr me⁹ es tu: de⁹ me⁹ ꝛ susceptor salutꝫ meę:ꝛ ego pmogenitũ ponã illũ excelsuȝ p̃ regib⁹ tr̃e. Hoc est qd h posuit: Nõ frustrabit eũ. Frustrare ẽ em̃:in irritũ pmissa deducere:qd h merito negat posse puenire: qm̃ deceptionis loc⁹ eẽ nõ potuit:vbi pmissio vacissimi declarat auctorꝫ. Seq̃r. De fructu vẽtris tui ponã sup sedẽ tuã. Fruct⁹ vẽtrꝫ:est dñi saluatoris doctrina cęlestꝫ:de q̃ pp̃ls xp̃ianus noscit eẽ generat⁹. Freq̃nt em̃ diximꝰ institutiõe fideli:q̃si q̃dã ventre generari posse credẽtes. Hos g̃ pmittit pr sup dñi xp̃i esse sedẽ ponẽdos:qñ pũsi auctoris sui mãdatꝫ docẽ filia cõprobãt. In illi⁹ em̃ sede recte sedere qs dr:cui⁹ ꝛ p̃cepta docere mõstrat.

Si custodierint filij tui testamẽtũ meũ:ꝛ testimonia mea hec q̃ docebo eos. Et filij eoꝝ vsq̃ i seclm: sedebũt sup sedẽ tuã. Explanauit qd supius dixit. Nã ꝛ h de apl̃is loq̃r cęterisq̃ fidelib⁹:q̃ xp̃i filij dici fidei itegritate meruerũt. Ipis em̃ dr: Sedebitꝫ sup duodeci sedes iudicãtes duodeci tribus isrl. His g̃ sedes dñi dabit:q̃ ꝛ pticipes ei⁹ regni eẽ meruerint:sic in euãgelio ipe dic: Pr volo vt vbi sũ ego:ꝛ ipi sint mecũ. Et ne ãbigeres qb⁹ eẽt dandũ:illos scȝ dicit q̃ testamentũ dñi ꝛ testimonia:oẽmq̃ doctrinã pura deuotiõe custodiũt. Sed ne h p̃miũ putares eẽ forsitan tpale:dic: Usq̃ i seclm sedebũt sup sedẽ tuã. Cui⁹ sęculi nõ erit finis:qr oẽ p̃miũ ibi incõmutabili eternitate pdurat.

Qm̃ elegit dñs syõ:†pelegit eaȝ in habitationem sibi. Hec req̃es mea i seclm secli:hic habitabo qm̃ †pelegi eã. Hoc fm lrãm nullaten⁹ vẽdicat:cũ sciam⁹ hierlm vetustã euſiones desolatiõesq̃ freq̃ntissime ptulisse. De q̃ scriptũ ẽ. Syõ sic ager arabit. Sȝ p h vocabulũ hierlm supna declarat pcors i ppl̃is vnita vtute caritatꝫ:purificata p gr̃aȝ remissiõis: q̃ diuitate ei⁹ atq̃ potẽtia etña speculatõe pfruit. Illa em̃ maiestas sũme bona:sũme btã:sũme potẽs:q̃uis vbiq̃ tota sit btõꝝ pectora possidẽs:habitacula sibi fac q̃ sue misc̃dię vtute pelegerit. Ipa ẽ req̃es dñi: ipm speciale tabnaculũ i hoim religiosissimis pectorib⁹ insidẽ:ꝛ sic vbiq̃ eẽ vt i his dicat imẽsus ꝛ incõprehẽsibilis habitare.

Uiduã ei⁹ bñdicẽs bñdicã:pauperes ei⁹ saturabo panib⁹. Uidua xp̃i dr eccl̃ia:qr oi auxilio destituta mũdano:solã spẽ suã ponit i dño:patitq̃ qd vidua:iprobitatesq̃ maloꝝ:direptõesc crudelissimas ipioꝝ:ꝛ tãq̃ maritali auxilio destituta sp merẽt:sp atterit:s mentꝫ castissime fruit idemutata cõstãtia. Ad cui⁹ similitudinẽ viduã laudat apl̃s dicẽs: Que aũt vidua ẽ ꝛ desolata:spet i dñm. Hec q̃uis ꝛ piugatas ꝛ vgines cõtinẽ videat:vidua tñ dr qr p̃sidio destituta sęculari:spem suã i cęlesti spõso reposuit:q̃ eã fec d fusca pulchrã: de erronea rectã:de crudeli piã:de caduca firmissimã. Siue vt q̃busdaȝ placet: Uidua dr synagoga: q̃ nũc eccl̃ia est:qm̃ desinẽte lege sub q̃ velut q̃dam marito tenebat obnoxia:veniẽte gr̃a:xp̃o ẽ sine dubio copulata:ꝛ q̃si a pore pditione liberata:nuptias cęlestes salua castitate pmeruit. Quã cõparationẽ ꝛ apl̃us fec dicẽs. An igratꝫ fratres:scientib⁹ em̃ legẽ loq̃r:qm̃ lex dñabit homini inq̃ntũ tpis viuit. Que em̃ sb marito ẽ mlier:viuo marito iũcta ẽ legi:si autẽ mortu⁹ fuerit marit⁹ euacuata est a lege mariti. Ergo viuẽte marito adultera vocabit si iũgit alio viro ꝛc. Intẽdam⁹ etiã:qd dic: Bñdicẽs bñdicã. Qui sel bñdicit:i eatñ se testat bñdictiõe desinere:bñdicẽs autẽ bñdicit:q̃ iugi bñdictiõe sctificat: mõ in istã ptem:mõ in aliã gr̃am sue donatiõis indulgẽs. Qd argumẽtũ dr a piugatꝫ:qm̃ noim ipoꝝ copulatio noscit eẽ piũcta. Qd etiã i subseq̃ẽti vsu factũ esse monstrat. Seq̃tur. Paupes eius saturabo panibus. Reuera pauperes xp̃i cęlesti pane saginãtur:quoniã in mũdanis copijs semp esuriunt:sicut in supiore psalmo dictũ est: Diuites eguerũt ꝛ esurierũt:inq̃rentes aũt dñm nõ deficiẽt omi bono. Ipsi sũt ergo pauperes christi:qui terrenis rebus quideȝ indigent:sed cęlesti copia perfruuntur.

Sacerdotes eius induam †salutare:ꝛ sancti eius exultatione exultabũt.

Ps. 88 | Mathi. 19 | Ioh. 17 | Al. elegit | Al. elegi | Hiere. 26 | j. Timoth. 5 | Ro. 7 | Top | Ps. 33 | Al. salutari

Sacerdotes induunt salutare: quãdo dominũ saluatorẽ summa fidei integritate recipiũt: et ipius honorabili misericordia vestiunt: sicut de baptizatis apostolus dicit: Omnes qui in christo baptizati estis: christũ induistis. Unde licet prime dixerimus: nõ piget tamẽ repetere: quod nobis põt diuina mysteria declarare. Tales enim oportet esse doctores: vt primo ipi irrephensibiles sint: et sic reliquorum instruãt corda fideliũ: sicut dominus in euãgelio dicit: Qui autẽ docuerit et fecerit sic: magnus vocabitur in regno celorum. Nam quod dicit: Exultatione exultabũt: ppetuã leticiam vult significare sanctorum: quãdo eos nõ solum exultare: sed leticia dicit gaudere ppetua. Potest enim quilibet in magna animi iocũditate psilire: et iterum aliquãdo desinere: exultatõne autẽ illi exultant q nunq̃ a collatis pmiis amouentur. **Illuc pducã cornu dauid: paraui lucernam christo meo:** Illuc cum dicit: illa beatitudinis requies significat: de qua superius pater dixit: Hec reqes mea i seculũ secli. Ipa enim reqes patris q filij: ipsa filij que spũssancti: qm sancta trinitas q est vnus deus: nec beatitudine separat: nec potestate nec natura diuidit. Seqtur. Producã cornu dauid. Et hic dauid intelligẽdus est: sicut sup dixim⁹: dominus saluator: cuius cornu: id est: fortitudo potestatis in illa iudicatiõe mõstrãda est: vbi ab ipo sanctis eterna pmia cõcedunt. Neq enim hoc de se poterat dauid dicere: q et ipe inter reliquos beatos nõ daturus est munus: sed a dño acceptur⁹ est pmium. Et vt dñm christũ debuisses adũtere: seqtur: Paraui lucernã christo meo: id est: lumen pdicatiõis baptiste iohãnis: qui fuit reuera lucerna christi: mũdanis tenebris celeste lumẽ ostendens. De quo ait ipse dñs: Ille erat lucerna ardens et lucẽs. Lucerna sine dubio lucẽs: q nõ carnalibus oculis: sed spiritualib⁹ appareret: et in toto mũdo emitteret de dñi sui oleo saginata copiosissimam claritatẽ. **Inimicos eius induam cõfusione: sup ipsum aũt florebit sanctificatio mea.** Inimicos ei⁹: hereticos significat et paganos: vel quicũq contra ipius instituta vixerũt. Eius aũt quod seqtur: christi dñi designat adũsarios. Et sicut sacerdotes dñi salutarem gloriã induti sunt: ita inimici ei⁹ cõfusionis velamine vestiũt: qñ illi audiũt: Uenite bñdicti patris mei. Istis vero dicit: Ite in ignẽ eternũ. Et vt agnosceres hoc et patrẽ facere qd filius operat: hic pẽm dic inimicos ei⁹ cõfũdere: qd filiũ cstat ee factum. Ipe enim i euãgelio dic: Pr nõ iudicat quẽq: sed oĩne iudiciũ dedit filio. Sed pris testimonio filij glia decẽter exponit. Nã et alibi de vnitate cooperatiõis dr: Pr me⁹ vsq mõ opat: et ego operor: qd etiã de spũsctõ intelligi debere nõ dubiũ ẽ. Sepe enim de vna psona dr: qd de toti⁹ trinitatis potẽtia sentiat. Seqtur. Sup ipm aũt florebit sctificatio mea. Florebit: ad exprimendã sanctitatẽ gliose incarnatõis edicit: q sic floruit: sicut dicit apls: vt omne ei genu flectat: celestiũ: terrestriũ et infernorum: et ois lingua cfiteat q: dñs ies⁹ christ⁹ i glia est dei pris. Qd ad cõpationẽ dictũ cstat agrorũ. Tũc enim magnũ visentibus dec⁹ exurgit: quãdo amenitates cãporum floridis colorib⁹ induunt. Uerũ tãta laus cõtinui floris: quomõ põt alteri cõuenire: cũ ppheta effugatus a filio legat esse de regno: et in qbusdã more hũanitatis grauissima crimina cõmisisse mõstret: dñs aũt xps qcqd egit: quicqd ptulit: floruit in ipo semp pfna sctificatio: vñ illi merito psens psalm⁹ aptat: q sine aliq offensione fuisse cognoscit.

Conclusio.

Audistis qd ascẽdẽs iste pfecerit: Audistis q nos iocunditate cõpleuerit. Nã licet ab initio cãtica gduũ vniũsa grãdescãt: licet ista dicere celsiora q de dñi aduentu clarissimo lumie lampauerũt. Creatore qppe pphetato: necesse fuit gdũ crescẽ: p quẽ augmẽta sumẽ cstat vniũsa. Restat nob in seqntib⁹ gdalib⁹ psalmis dilectio pximi et caritas dei: q si pura mẽte cscẽdim⁹: tũc ad ei⁹ gliosissimũ pueniem⁹ aspectũ.

Explicit expositio in psalmũ CXXXI

Incipit expositio in psalmũ CXXXII

Post illã pcedẽtis **Cãticũ graduũ** psalmi sctissimã pdicationẽ: i qrtodecimo gdu iã posit⁹ ppha: pplis btãm pdicat vnitatẽ: vt q se xpiana religiõe cstrigũt i vna caritatis cueniẽtia pseuerẽt. Qd licet ad monachos qdã aptãdũ ee iudicauerũt: nos tñ dicim⁹ et ad gnãlitatis ccordiã ptinẽ:

Marginalia: Gal. 5; Matth. 5; Joh. 5; Al. efflorebit; Matth. 25; Ibidẽ; Joh. 5; Ibidẽ; Phil. 2

qm̃ h nõ tm̃ monasterijs s; vniuse pnũciat ecclie: spũali tuba i vnũ colligẽs: qcqd est xpi militũ in toto orbe terrarum. Nõ eni reluctor beatis monasterijs dictũ: sed nec generalitati estimo subtrahendũ. Dign⁹ ergo locus q collectionẽ fidelis populi cõtineret: quã cõstat ante factam q̃ incarnatio dñi pcioso sanguie de gentib⁹ acquisisset. Et merito post illã ponitur: per quã mundo gstitum fuisse declaratur.

Ecce. Continentia psalmi. Ecce alter psalm⁹ q diuisionẽ cognoscit nõ habere. Congruũ siqdem fuit: vt q de vnitate loquebat: diuisiõis nõ reciperet sectionẽ: simplex manens sine aliq diuersitate causarum: quos recte atomos nũcupam⁹. Nõ enim aut psonam mutat: aut causam: aut locutionẽ suã cõuertit ad aliud. Ista enim tria sunt q diuisionẽ vident generare psalmorũ: qui atomi ad duo illa forte ptinẽt minuta: q mulier in gazophylatiũ mittẽs plenissime misericordie proba tur munera psecuta. Sic z nos si virtutem psalmorum istorum pijs mẽtibus hauriam⁹: remissionẽ omniũ suscipim⁹ peccatorum. Ille enim ad laudes domini inuitat: iste hortatur ad proximi caritatem. Expositio.

Ecce q̃ bonũ z q̃ iocundum: habitare fratres in vnũ. Ecce: ostẽdentis est poti⁹ q̃ loquentis: quod solet magna mẽtis intẽtione protẽta manu fieri: q̃ sermonib⁹ explicari. Bonum respicit ad caritatẽ: quoniã pfecti viri cõmunib⁹ se hortant exemplis: z alter alterius virtutes imitãdo mutue dilectiõis se incẽdio cõprehendũt. Frequẽter eni bonum facim⁹ z aduersitate animi dissidem⁹. Est enim perfecta virt⁹: vt ipm bonũ debeat tibi placere quod feceris. Habitare: id est: in bono pposito pmanere. Ipa est eni habitatio quã domin⁹ qrit: non tecta parietum q cõsociant corpa: sed q animas religiosa societate cõiungit. Tali enim dicto phibet circũcelliones q diuersa monasteria volũtate mutabili puagant. Dicendo aũt: Fratres in vnum: significat eos qui fidei societate sub vno patre sunt cõstituti: quib⁹ est: sicut in actibus apostolorum legit: cor vnũ z anima vna. Sed z illi in vno habitant: qui heremi solitudines peruagantur: q q̃uis corpe videant eẽ discreti: fidei tamẽ pcordia nõ pbant esse diuisi. Quod si z ad litterã intelligas: bona est z ista societas que fratrum cetibus cõgregat: sicut in actib⁹ apostolorum legim⁹: Et distribuebat vnicuiqz put op⁹ erat. Nec eni dicebat aliquid suũ pp̃riũ inter illos: sed erãt illis oia cõia. Sic tamẽ ps ista laudabit si illa animi cõcordia quã supius dixim⁹ nõ neget. Nã vt hãc adunationẽ nõ mediocre aliqd bonũ: s; intelligeres esse mirabilẽ: sub mysticis cõparatiõibus vsqz ad finẽ laus earum digna psequtur: vt res pciosissima cũ sui gconij gra iungeret. Sic vnguentũ i capite: qd descẽdit i barbam barbam aaron. Quod descendit in oram vestimẽti eius. Incipit supioris versus: p cõparatiões subtilissimas facta declaratio. Priscis eni tempib⁹ alij vngebantur in reges: alij in pphetas: alij in põtificũ reuerẽtissimã dignitatẽ: q tamẽ similitudinẽ pnũciabant dñi christi: sicut z alia multa: que illis tempibus figuraliter agebant. Veniẽs aũt inuisibiliter z incorpaliter vnct⁹ est dñs christ⁹: Ceterũ corpaliter vnct⁹ fuisse nõ legit rex omnipotẽs: ppha mirabilis: põtifex etern⁹: q se imaculatũ p pctõrib⁹ obtulit imolandũ. De isto autem vnguẽto qdragesimusqrtus psalm⁹ dicit: Propterea vnxit te de⁹ de⁹ tu⁹ oleo leticie p cõsortib⁹ tuis. Qd si adhuc euidẽti⁹ queras: quid sit istud oleũ leticie: aut vnguentũ spũale: non ab re est illud aduertere: qm̃ spũssanct⁹ scdm lectionẽ euãgelicã in colũbe specie descẽdẽs: sup baptizatũ christum dñm mãsit: q est caput corpis ecclie crucifixum: tertio die suscitatũ: qd ascendit in celos z sedit ad dexterã pris. Seqtur. Quod descẽdit in barbã: id est: spũssanct⁹: q sup aplos iestimabili potẽtie sue vtute descẽdit: qm̃ nationũ diusarum liguis sb varietate locuti sũt. Barbam siqdẽ bñ dicim⁹ aplos: qm̃ h robustissime virilitatis indiciũ ẽ: z fixa sb suo capite pseuerat. Multis. n. passiõib⁹ diuino mũere supatis: apli viros se pstãtissimos per dei gratiã pbauerũt: seruantes etiã regulas quas a dño acceperũt: sb suo se mansisse capite mõstrauerunt. Sed ne hãc barbã cuiuscũqz hois fortassis adũteres: addidit: Aaron: q xpi speciẽ gferens: iam

Ibidẽ.

Ac. 4

Ps. 44

ipm i sacerdotio suo sub qdā imaginatiōe gestabat. Freqnt̄ em̄ noīa d̄ ipo trāslatiua dicim⁹: sic salomō: dauid: samson: ita ꝛ hic aaron. Adiecit: Qd̄ descēdit in orā vestimēti ei⁹. Ora vestimenti: dn̄i saluatoris significat eccl̄ia: qꝛ vsq₃ ad extremitates ei⁹ descēdit spūsſctūs: qn̄ baptizatos vsq₃ in finē scl̄i misericordie sue dignatiōe sctificat. Ipsa est em̄ eccl̄ia q̄ ꝛ p tunicā illā desigrata ē: q̄ diuidi nō potuit tpe passiōis. De hac igit̄ veste p̄res nr̄i spūaliter ꝛ copiosa dixerūt. Nā iosephus in libro tertio antiqtatū titulo octauo: magnaꝝ reꝝ exinde sacramēta patefecit: pbās qttuor colores eaꝝ: id est: byssuȝ: purpurā hyacinthū ꝛ coccū: elemēta mūdi rōnabiliter indicasse. Hieronym⁹ etiā ad fabiolā scribēs: ꝛ de hac q₃ re nō destitit eē pficuus. **Sicut ros hermon† qd̄ descendit in montē syon.** Uenit ad aliā laudis cōpatiōnē: q̄ iteꝝ sic solet: significatiōe noim: ingētia nob arcana patefecit. Ros: est tenuis ac leuis pluuia: nō p guttas veniēs: s₃ p qsdā minutissimas ptes: duriciā terrene ariditat̄ infundēs. Per hūc cūcta germinātia coalescūt: ꝛ in varios fet⁹ tēperatōis mūere pducūt̄. Hermon hebreū nomē est mōtis vltra iordanē fluuiū ꝯstituti: cui⁹ interp̄tatio: sic a p̄rib⁹ traditū ē: significat anathema. Ros q̄ mōt̄ isti⁹ nutriēs pctōres: q̄ sub anathematis execratiōe iacuerūt: descēdit in mōtem syon: qn̄ ad ꝯūsionis remediū dn̄o largiēte puenerint. Syō em̄ significat eccl̄iaȝ catholicā: q̄ recipit gētes q̄ erāt s₃ anathemat̄ piculo ꝯstitute. Queras forsitan q̄re dixerit: Qd̄ descēdit: dū maḡ dicē potuisset ascēdit: qm̄ ad meliora trāslat⁹ est. Sed vsus iste cōis est dicere de his q̄ ad cognitionē aliquā trahēdo veniūt: Descēdit ad ꝟitatē: descendit ad iusticiam: vtiq₃ q̄si de culmine illo supbie pueniūt ad planā lucidamq₃ rōnem. Hoc est em̄ ros de hermon ad mōtem syon descēdere: gētes de impietatis sede: ad btitudinis amena transire. Hoc est qd̄ ꝛ ꝟsus p̄mus edixerat: Ecce q₃ bonū ꝛ q₃ iocundū habitare f̄res in vnum.

Qm̄ illic mādauit dn̄s bn̄dictionē: ꝛ vitā vsq₃ i seculū. Illic: in mōte sc₃ syon: id est: eccl̄ie q̄ fratꝝ adunatiōe cōsistit: Mādauit bn̄dictionē: h̄ est: misit dominū saluatorē: q̄ credētib₃ vita est: ꝛ beatitudo ppetua. Ueꝝ h̄ mōtis nomē sepe diximus celestē illā hierl̄m significare: cuius ꝛ hec terrena portat imaginē. Ipsa est em̄ q̄ vitā ꝯtinet sine fine: q̄ gaudiū sine intermissiōe: ꝛ qd̄ om̄e genus felicitatis excedit a suo beneficio regit̄ ꝛ possidetur auctore. Dicēdo em̄: Illic: vbi cōcordia significata est ostēdit̄: qꝛ discordib⁹ bn̄dictio nulla p̄stat̄. Uides ꝯgregatio illa qb⁹ silitudinib⁹ ꝛ qnta admiratiōe laudata sit: vt nl̄ls dubitet ingēs eē donū: qn̄ ab ipo laudat̄ q̄ datur⁹ est p̄miū. Cōsiderādū est etiā: queadmodū vno sensu: vna cōplexione psalmus iste cucurrerit. Qd̄ schema dicit̄ hyrmos: qn̄ series orōnis tenorē suū vsq₃ ad vltimū fuat: vbi nec psona alia: nec causa mutat̄: quā iam ꝛ i cētesimo sextodecimo psalmo pp̄t īdiuisibilē textū posuisse dinoscimur.

Conclusio psalmi.

Ostēsa nobis ē vnitat̄ vtilitas: declaratū qd fratn̄⁹ p̄stare possit affect⁹. Diligamus fratrē tamq₃ nos: amem⁹ dn̄m supra nos: vt ista dilectio pximoꝝ ad illā nos pducat dn̄i pfectissimā caritatē. Nā qd iocūdi⁹ esse pōt: q₃ hic imitari qd̄ in illa beata patria summo mūere ꝯstat attribui: Ferātur h̄ qui ibi nimis amādi sūt. Hoc monasterijs: hoc ecclesijs: hoc ciuitatib⁹: hoc villis: hoc heremitis esse p̄dicatū. Nullus em̄ ab ista fraternitate diuidit̄ qui affectū sctē religionis habere monstrat̄. Sed nec illud indiscussum relinquēdū est: qd̄ hic p̄mo caritas ponit̄ fratrū: ꝛ post seqtur diuina dilectio: dū i mādato p̄mū locū teneat: Diliges dn̄m deū tuū ex toto corde tuo ꝛ ex tota aīa tua. Et p⁹ seqt̄: Et pximū tuū sicut teipm. Habet hoc cōsuetudo docētiū: vt pro explicāda vtilitate causaꝝ aptissime ꝯuertatur ordo dictoꝝ. Dignū em̄ fuit quoniā in his psalmis semp ascēsus est: vt ad summū post cūcta poneret̄: qd̄ rebus omnibus p̄stanti⁹ esse declaratur.

Explicit expositio in psalmū. CXXXII
Incipit expositio in psalmū CXXXIII

Canticum graduū.

Respiciamus oculo cordis intēto: queadmodū vestigia sūma virtutū trāsmissis gradibus ppha cōscēderit. Illi em̄ btē fratnitati quā in vnū dixerat ꝯgregandā:

nunc qđ supest salubriter psuadet: vt felix adunatio in laudes domini flagrātissimo caritatis studio cōcitet: quaten⁹ fideles viros pfecta opatio consequat: ꝛ hic imitent suauitatē que i illa patria i sctis credit mētibus esse mãsura. Dignū est eñ vt bñdictio illi psoluat: ad quem sūmo studio constat ascēsum. Nūc de ipsius mãdati v̄tute tractādū est: vt itellecta sentētia: vtilitatē nob possit aperire discussa. Preceptū ē eñ. Diliges dñm deū tuū ex toto corde tuo: ꝛ ex tota aia tua: ꝛ ex tota v̄tute tua: ꝛ primū tuū sicut teipsum. In his eñ duob⁹ p̄ceptis tota lex pēdet ꝛ pphete. Admiranda cōplexio: in vno capite dicere qđ in scriptur sctis possis oibus inuenire. Nā q deum ex toto corde: ex tota aia: ex tota virtute diligit: locū vitijs nō relinqt. Ubi enim intret scel⁹: cū deo tot⁹ occupat⁹ est anim⁹? Diabol⁹ eñ vacãtia desiderat: nudata qrit: s vbi deū psitem reperit: sub magna cōfusione discedit. Ita si deū toto corde diligim⁹ eiusq; nos potestati affectuosa deuotione cōtradim⁹: nec locū culpis dare possum⁹: ꝛ i vijs semp rectissimis ambulam⁹. Uascula ipa cū aliq liquore plena sūt: superueniētiū augmēta nō capiūt: ita nos si diuina caritas totos repleat: nō erit quo crimē introeat. Seqtur. Et primū tuū sic te ipm. Proximū diligim⁹ sicut nos ipos: cū nulli malū facim⁹: s oēs simili vt nosmetipsos affectiōe tractam⁹. Nulli⁹ eñ acquiescit igeniū: aut picula sibi calamitatis optare: aut dolosis insidijs velle cōcludi: sed ita sibi omēs pspici cupiūt: vt nullis aduersitatib⁹ appetant. Hec si in alios cōpari volūtate seruem⁹: si q nob impēdi volumus: frib⁹ similia faciam⁹: oīne delictū: oīne flagitiū: oīne cessat sine dubitatiōe pctm. Talesq; pñs regula reddit: qles nos celest magister esse p̄cepit. Istud mandatū ꝛ bonos angelos fortasse amplectit: q dū nobis qlia ipsi possidēt puenire cupiūt: consortes nos eterne illi⁹ societat acqrunt. Memēto pterea qđ caritat dñice: hic tertius psalmus est: vt ex ipo numero: virt⁹ possit sctē trinitat agnosci. **Diuisio psal.**

Prima pte iuitat ppha ad bñdicendū deū: vbi plurali nūero p̄dictaz plebē cognoscit admonere. Deinde cōuersus ipsum singulariter benedicit: quia sctã vnitas dec⁹ ē ac v̄t⁹ eccle. **Expositio.**

Ecce nūc bñdicite dñm: omnes serui dñi. Qui statis in domo dñi: i atrijs dom⁹ dei nri. In noctib⁹ extollite manus v̄ras in sacta: ꝛ benedicite dominū. Ideo duos v̄sus simul posuimus: qm sibi inuicē mutua cōnexiōe iūgunt: vt nob iplet⁹ sēsus euidēti⁹ appareret. Primū gram⁹ cur ꝛ hic ꝛ i supiore psalmo: Ecce posuerit: scz vt reb⁹ cert atq; pfectis: nō solū fmo: s etiã articular p̄staret ostēsio. Nūc aūt dictū est: qꝛ tot gdib⁹ ascēsis ille solus laudari debuit: q tãta cōcessit. Primū eni fuit qđ pficiēter ascēderat. Deinde qđ sup hūc ascēsum aliū nō habebat. Tūc eñ maiori studio p̄dicãd⁹ est dñs: quãdo fac sua largitate securos. Siue vt alijs placet: tēp⁹ istud significat mūdale: qñ h exercēdus est anim⁹: vt ibi etnis ac ppetuis laudib⁹ occupet. Benedicite dñm: significat laudate qꝛ nos illū benedicēdo laudamus: ille aūt nos benedicendo sanctificat. Audisti seruū: ꝛ ne aliquid putares abiectū: addidit: Dñi: vt de potentia summi pncipis dignitas cresceret seruiētis. Hoc se noīe paulus honorabilē gētibus fec. Sic eñ epła eius p̄fat: Paulus seru⁹ christi. Et itex: Si hominib⁹ placere vellē: christi seru⁹ nō essem. De moyse q; i alio psalmo: Misit moysen seruū suū. Quapropt istud iã de pfectis pprie dicit: q ꝛ amici sine dubio nūcupant. Seqtur. Qui stat i domo dñi: i atrijs domus dei nri. Seruū qdē pus dixerat ad honorē: s ne incerta corda mortaliū h ad alios traherēt q indeuoti esse noscunt: dum oēs dño creature cōditiōe subiecti sūt: addidit: Qui stat in domo dñi: id est: quorū anim⁹ in dño religiōis firmo vestigio perseuerat. Stare eñ de illis dicit: q a bono pposito facilitat crimine nō labūt: sicut dictū est de diabolo q archangel⁹ fuit: Et in v̄itate nō stetit. Nomiata qdem dom⁹: cōcludit ꝛ atria: qm atriū ingressus est mãsionis. Significat eñ eos: siue q iam in penetralib⁹ sunt eccle: siue q in ingressu eius eē meruerūt. Diuersa eñ loca sb vnitat gra hre cōstat eccłiam. His q; dict aliud gen⁹ firmitatis adiecit: Dei nri. Hoc est nō quē

Mt. 22 — Al. nūc — Al. dño — Ro. j — Gal. j — Joh. 8

gentilitas colit: sed quē vera catholica religio cōfitetur. Addidit: In noctib⁹ extollite man⁹ vestras in scīā: et benedicite dñm. In noctib⁹ mūdi istius significat teterrimū tēps: qđ sp crebrimis tribulationibus obscuratur. In hoc ergo seculo leuādę sunt man⁹: vbi bona operatio dñi meretur auxiliū. Sic moyses quādiu man⁹ tēdebat: amalech audacia supba premebatur: psagans crucē btīssime passionis. Nam qđ digitos extēdebat: decalogū fortasse significat. Qui cū brachia remisisset: inimici supbia desperata surgebat. Et ideo bonis opibus leuādę nob sūt man⁹ ad dominū: vt adūsari⁹ diabol⁹ supna maiestate vincatur. Sed intēde qđ significet: Extollite: id est: vberi⁹ elemosynā facite. Dñs eni nō tātū a nob exigit pia vba: sed facta. Addidit: In scīā: vt eā man⁹ seminet christiani. Nā si illā heretici faciāt aut pagani: manus eorum nō extollunt in scīā: quō ipam solam elemosynā christ⁹ accipit: quā ei⁹ noi fidel christian⁹ obtulerit. In q tamē actu ne qs sibi aliqd arroget: dñm dic esse bene dicēdū: qui ipē donat et animū misericordē et subam largiorē. Sic caritatē dñi et laudibus sacris: et pia docet opatōne cōplendā. His pactis: respice quō dig retributio subsequitur.

Ex. 17

Al. tibi

Benedicat te dñs ex syon: q fecit celū et terram. Explicata cōmonitione q dixit caritatis studio in dñi laudibus et bonis opibus pmanendū: venit ad partē scđam: in q vno vsu pplm benedicit: q in vnitatl cōstātia et dilectione dñi pseuerat. Pri⁹ enī oia pluralit dixit: nūc autem psalmū sb singularitate cōclusit: vt q añ fideles frēs in vnitate collegerat: mō illi populo iā diligēti dñm bñdictōnis mūera pstarent. Quapropt si volum⁹ esse bñdicti: amor nos scīē trinitatl et vnitas btē cōplectatur ecclīe. Et intēde quō cōpetent hūc psalmū pfect⁹ finis amplexus est: vt q vsq ad hierl'm celestē cōscendit: bñdictionē supnā loco remūeratiōis accepit. **Conclusio.**

Libet referre queādmodū vsq ad supnā hierl'm grad⁹ isti puenerint. Primo siqdē gdu: seculi designat horrorē: post quē ad vtutū oim studia festinatur. Secūdo: vtus diuinę defensionis exponitur: cui nihil obuiare posse monstratur. Tertio: magnū gaudiū esse dicitur: in ecclīa dñi pura mēte vsari. Quarto: inter qslibet angustias docet cōstanter de dño psumendū donec miserat⁹ exaudiat. Quinto monet: vt liberati periculis: nō nob aliqd: sed omia dñi vtutib⁹ applicem⁹. Sexto: mōtib⁹ solidissimis cōparatur cōfidētia fidelissimi christiani. In septimo dicitur: quō copiosos fruct⁹ metāt in lachrymis seminantes. Octauo: nihil pmanere dr: qđ volūtate ppria vnusqsq fuerit opat⁹: sed illa tm̄ eē firmissima q auctore dño cōstruūtur. Nono: timore dñi pnunciatur hō btūs fieri: et vniūsa illi pfutura pcedi. Decim⁹: infundit patientiā deuotis: quā p ecclīę vba cōmendat. Undecimo: de pfundis penitēs clamat ad dñm: vt in liberādis hoibus: qnta sit diuinitatl potētia sentiatur. Duodecimo: vtus māsuetudinis et hūilitatis ondit. Tertiodecimo: scīē incarnatiōis pmissio: et dictorum vitas approbatur. Quartodecimo: fribus spūalis adunatio pdicatur: sup qs bñdictio dñi et eterna vita puenire mōstratur. Quintodecimo: in laudibus dñi pfecta illa caritas excitatur: sup quā nihil pōt nec mai⁹ dici: nec gliosius inueniri: sicut apls testatur: De⁹ caritas ē. Quapropt tāti miraculi iugiter cōsideremus arcanū: vt talia sp ispiciētes: mortiferos seculi vitem⁹ errores. Cōtinet siqdē hoc nūer⁹ et illud pterea sacrm̄: vt cū qnq sensus corporei p qs fragilis hūanitas cōbit oē pctm̄: trinitatl fuerit vtute supati: ad qntūdecimū gdaliū psalmorum nos culmē educat: eo q fiat vt corpis imbecillitate sbmota: donentur victorib⁹ pmia sempitna.

j. Ioh. 4

Explicit expositio i psalmū CXXXIII

Incipit expositio i psalmū CXXXIIII

Alleluia.

Post gdaliū pulcherrimā cōstructionē: q vsq ad illā peruenit sūmitatē: q i eternū securos efficit et felices: cōgrue nimis ponitur Alla: vt laudib⁹ dñi sācta pfruatur ecclīa: cui tale munus noscitur esse preparatū. Quapropter sincerl mētib⁹ alacres Alleluia dicere festinem⁹: vt illi scīō pplo p diuinā grām misceamur.

Diuisio.

Per totū psalmū ppheta loqtur. Primo ingressu ppter nois ei⁹ potentiā: laudes dño dic eē soluēdas: quia fecit q voluit in celo et in terra: magnalia ipsi⁹ diūsa cōmemorās. Scđo: quō vitatis pfecta laus est destruere

falsitatē: idoloꝝ cultores sb irrisiōe redarguit. Tertio diuīsos ordines admonet: vt dn̄m laudare nō desināt. Sic gen⁹ demonstratiuū: i vtraq; pte mirabili executiōe cōplet.

Laudate nomē dn̄i: laudate fui dominū. Expositio. Qui statis i domo dn̄i: in atrijs dom⁹ dei nr̄i. Post p̄teritos: sic dictū est: psalmos qb⁹ ad oium ꝟtutū culmē diuīa miseratiōe ꝑpha ꝯscendit: in domo dn̄i stātes alloqtur: vt p⁹ collata tā ingētia bn̄ficia laudare nō desināt celi terreq; creatorē. Et respice p̄cepta ista in his duob⁹ ꝟsib⁹: q̄ distinctiōe creuerūt. Primo dixit: Laudate nomē dn̄i. Et ne q̄buslibet h̄ putares iniūctū: addidit: Laudate fui dn̄m: id est: q̄ serui ipsius estł ꝑna volūtate deuoti: ⁊ dn̄m vos h̄re sentitis: quē nulla supstitiōe cōtēnitis. Tertio dic̄: Qui statł in domo dn̄i: h̄ est: q̄ pseuerāti ⁊ intitubabili volūtate in ipius sc̄tā credulitate ꝯsistitł. Cōtra illos sc3 dictū: q̄ patientes defectū: de collato sbito honore ceciderūt. Seqtur. In atrijs dom⁹ dei nr̄i. Atriū d̄r amplissime dom⁹ p̄mus igressus: vbi sibi habitātes ꝓpt expellēdū frig⁹ focos facere noscebantur. Et ab atri fumi nebulissimis globis appellata atria: q̄si atra: tradit antiqtas. Et q̄r nullus s̄mo vacat q̄ nō aliqd mysteriū ꝯtinere videat̄: ⁊ illos etiā dic̄ dn̄m debere laudare: q̄ in p̄mū mēbrū dom⁹ dn̄i vident̄ ingressi. Laudate dominū† qm̄ benign⁹ est dn̄s: psallite noi ei⁹: qm̄ †suauis est. Considera qd̄ laudate: tertio posuit: vt ꝑ laudis silem q̄litatē sc̄tē trinitatł indiuisibilē nob ostenderet vnitatē. Laudis em̄ dn̄ice vsq; ad diuisionē positā multiplex causa narrat̄. Nam cum sint oia valde bona q̄ fecit: cui⁹ ipe sit bonitatł aduertit̄: a q̄ talia manasse noscūtur. Addidit q̄; Suauis: vt non solū benignū: s̄ ⁊ dulcē eē sentires. Sic em̄ ⁊ alibi dicit: Gustate ⁊ videte: quoniā suauis ē dn̄s. Psallite ꝟo dū ponit̄: ad bōas corpis operationes refert̄: vt in hac mūdi ꝯuͤsatiōe dominū videamur d̄ nostra ꝓbitate laudare.

Qm̄ iacob elegit sibi dn̄s: isrł in possessionē sibi. Et h̄ ꝟsus adhuc ad illā ptē ptinet: cur dn̄s debeat p̄dicari. Non nllos aūt titillare cog̃scit̄: q̄re nō sit h̄ abraam posit⁹: cui p̄mū h̄ possessio a dn̄o ꝓmissa declarat̄. Sed abrae vocabulū nō h̄ videbat̄ significare: qd̄ de isto noie potuisset adūti. Jacob sīqdē supplātatorē interptari sepe iā dictu3 ē: q̄ bn̄dictionē fratnā gl̄iosa nimis cupiditate p̄ripuit. Qd̄ ad euocatā vniūsitatē gentiū cōpetēter aptat̄: q̄ aduētū dn̄i saluatoris ad se credulitate trahēs: synagoge mūera ꝓmissa percepit: ⁊ porez ꝑplm religiosa festinatione supauit. Sed post illā p̄triarche mysticā luctā: quā iacob cū angelo ꝯstāter exercuit: ipe q̄; israel appellari meruit: q̄ tāte ꝯcertatiōis fixa mēte pōdera tolerauit. Israel aūt interp̄tat̄ vir vidēs deū: qd̄ ad illā ptinet significationē quam dn̄s possidet in btis. Elegit itaq; iacob: dū eccl̄ie ꝑplm diuīsaꝝ gentiū ꝯgregatiōe subunauit. Possidet isrł: qn̄ in illa beatoꝝ resurrectiōe ipe in oib⁹ ꝓbat̄ habitare. Quia ego cognoui qd̄ magn⁹ est dn̄s: ⁊ de⁹ noster p̄ oibus dijs. Ois relatio certa reddit̄: qn̄ is q̄ refert qd̄ dic̄ se ꝓbasse testat̄. Atq; iō cog̃uisse se dic̄ ꝑpha qd̄ p̄dicat: nō aliq̄ visiōe carnali s̄ i illa altitudie sc̄ie posit⁹: ibi magnū ꝯtēplatus est dn̄m. Uidebat em̄ vir sc̄tissim⁹ maiestatē illā mirabilē cūctł ptātib⁹ ⁊ celoru3 ꝟtutib⁹ impantē: ⁊ necesse fuit vt diceret: Quia cog̃ui qd̄ magn⁹ est dn̄s: ⁊ de⁹ nr̄ pre oibus dijs: nō q̄r p̄ter ipm aliqs de⁹ est: sic in alio psalmo legit̄: Qm̄ qs de⁹ p̄ter dn̄m aut qs de⁹ p̄ter deū nr̄m: s̄ q̄r ptātib⁹ diūsis h̄ nomē abusiue ꝯstat impositū: sic i exodo legit̄: Cōstitui te deum pharaōis. Et apl̄us dicit: Nā ⁊ si sūt q̄ dicant̄ dij: siue in celo siue in terra: sic sunt dij m̄lti ⁊ dn̄i m̄lti: nobis tamē vn⁹ de⁹ pr̄: ex q̄ omia: ⁊ vn⁹ dn̄s iesus christ⁹ ꝑ quē omia: ⁊ nos ꝑ ipm. Uñ merito p̄ omibus dijs magn⁹ dicit̄ deus a q̄ cūcta creata sunt. Oia q̄cunq; voluit dn̄s fecit in celo ⁊ in terra: i mari ⁊ in †abyssis. Post illa q̄ supi⁹ dixit: in altū se tendit ꝟa nimis ⁊ excelsa p̄dicatio. Qd̄ schema dicit̄ Epiphonema: id est: post narratas res crescēs ad maiora sētentia. Nam q̄uis sint inenarrabilia opa dn̄i: totusq; mūdus referre nō p̄ualeat qd̄ operatur in mūdo: hic tn̄ vniuersa stupēda breuitate ꝯclusa sūt: oia deū fecisse q̄ voluit in celo ⁊ in terra: in mari ⁊ in abyssis: vt

T

Ps. 33 — Rp̄ — Ps. 17 — Exo. 7 — j. Cor. 8 — Al. omnib⁹ — Sche

⁊ creata q̃ vides ei⁹ volũtate facta eẽ cognosce res: ⁊ illa q̃ hũanis nequunt ꝯspectib⁹ apparere: ipius potẽtia cõtineri posse sentires. Celũ: positũ est ꝓ cũctis cęlestib⁹. Terra ꝓ omibus q̃ in humo gignunt. Mare cõmemoratũ dicam⁹ ꝓ istis finib⁹ q̃s cõmeantium discursus inuisitat. Abyssus vero oceanũ desigñt: q̃ ⁊ nob ignot⁹: ⁊ vt q̃dã referũt: altitudie magna ꝓfũd⁹ ẽ. In his aũt oib⁹ volũtas dñi sine aliq̃ dubitatione cõplet. Quid aũt fecerit dñs: sbsequẽter enarrat.

al. Producẽs

†Educẽs nubes ab extremo terre: fulgura in pluuiã fecit. Qui producit vẽtos de thesauris suis. Hoc si ad lr̃az intẽdas: secreta nature dñi testat administratõe cõpleri. Sed qm̃ de hebręo ꝑplo dicit inferi⁹: ꝯuenit h̃ q̃z hoib⁹ applicare. Eduxit nubes ab extremo terrę: qm̃ ꝓphetas ab hũili ꝓposito ad p̃dicatiõis fec fastigia ꝑuenire. Qui merito nubib⁹ ꝯparantur: qm̃ ibre sui eloquij a futuri iudicij nos calore defendũt: dũ aiabus nr̃is ꝓfutura depromũt. Nubes em̃: sic freq̃nt dictũ est: ꝓphas accipi debẽ scriptura testat dicẽs:

Esa. 5

Mãdabo nubib⁹ meis: ne pluãt sup eam pluuiã. Seq̃tur. Fulgura i pluuiã fec. Prędicatiões itaq̃ ꝓphaꝝ fulgura sũt: cũ ꝑcutiunt inimicos. Pluuię: cũ deuotos a peccatis diluũt: ⁊ imbrẽ eis salutis infundũt: vñ spũales germinẽt fructus: ⁊ in maturã messem dño p̃stante coalescant. Addidit: Qui ꝓduc vẽtos de thesaur̃ suis. Vẽtos nõ iprobe ponim⁹ aplos: q̃ꝝ p̃dicatio totũ mundũ tãq̃ vent⁹ celerrim⁹ ꝑcucurrit. De

Ps. 7

q̃bus alio loco scriptũ ẽ: Sagittas suas ardẽtib⁹ effecit. Nã ipis q̃z vẽt̃: penne ꝓ discursus celeritate tribuũt. Ait em̃: Et ascẽ

Ps. 17

dit sup cherubin ⁊ volauit: volauit sup pẽnas vẽtoꝝ. Sbnectit: De thesaur̃ suis: vñ reuera spũales poterant ꝓdire diuitię. Et nota: q̃ ꝑ hos octo v̾sus diuisis modis augmẽto q̃dã laudis: magnalia dñi dulcissima varietate describit. Q̃d schema dr̃ Au-

Sche

xesis: latine augmentũ: qm̃ ꝑ certos g̃dus sp ascẽdit. Quapropt explanatõem sensuum nõ piget freq̃nter iterare: qm̃ ipa quoq̃ auctas sine fastidio eadẽ mõstrat assumere. Qui ꝑcussit p̃mogenita egypti: ab homie vsq̃ ad pec⁹. Ista miracula freq̃nter ad intelligendũ dñi potẽtiã repetit s̾mo ꝓphetic⁹: vt aduertamus nõ casualit facta: s in magnã intelligẽtiã seq̃ntis ętatis fuisse p̃missa. Nã si cõsiderem⁹ alti⁹ ⁊ hodie talia fiũt. Egypt⁹ h̃ mũd⁹ ẽ: q̃ diuisis cladib⁹ affligit ꝑp̃lm xp̃ianũ: s dñi v̾tute potẽtiaq̃ terret. Egypt⁹ aũt: significat afflictionẽ: q̃ nõ alit dimittit aias fideles: nisi in ipo duris laborib⁹ ingrauent. Primogẽita em̃ mũdi q̃si egypti ꝑcutit: qm̃ natos hoies in originali pc̃tõ potẽtię suę inspiratiõe correxerit. Ab hoie vsq̃ ad pec⁹: id est: a prudentioribus hui⁹ seculi: vsq̃ ad mãsuetos ⁊ simplices viros. Om̃es em̃ nisi ꝑ g̃ram dñi liberẽt: a diabolo velut pharaonis ipia dñatiõe deprimunt. †Misit signa ⁊ ꝓdigia in medio tui egypte: in pharaonẽ ⁊ in om̃s seruos

al. Et

eius. Misit signa ⁊ ꝓdigia: qm̃ in passiõe ipius terra cõtremuit: saxa dirupta sunt: ⁊ multi sc̃tõꝝ ad ciuitatẽ dñi supata mortis lege venerũt: q̃d in medio mũdi: id est: palam atq̃ visibilit euenisse manifestũ ẽ. Signũ: est em̃ res p̃ter speciẽ quã ingerit sensibus nr̃is: aliud aliq̃d ex se faciẽs in cogitationẽ venire: sicut vestigio viso: transisse aial: cui⁹ vestigiũ ẽ cogitam⁹. Dictum ẽ vero signũ: ab eo q̃d significet. Prodigia quasi porro digia: id est: lõge p̃dicẽtia. Hoc ⁊ hodie fac: qm̃ aias fideles ꝑ aliq̃ p̃missa signa ꝯũtit. Pharao interp̃tat dissipatio. Et cui apti⁹ dabit: nisi diabolo q̃ hũanũ gen⁹ crudeli voto ꝓseq̃tur? In oẽs s̾uos ei⁹: hoies significat: q̃ ipius volũtatib⁹ obsecũdant. Illi⁹ em̃ famuli dicimur: cui ꝯsentanea mẽte s̾uim⁹. Et iõ diabolus cũ ministr̃ sbmergit: qm̃ fonte salutari xp̃ianus ꝑp̃ls a nefando errore liberat. Qui ꝑcussit gẽtes multas: ⁊ occidit reges fortes. Gẽtes: dicit vitioꝝ noxias cateruas: q̃ nos intus velut barbarę natões sp affligũt. Has percussas dicit: quãdo satisfactiõe ꝑnitẽtium vulnerant. Naz q̃d nobis salus: illis vuln⁹ est. Occidit etiã in nobis reges fortes: cũ spũs immũdos peccatoꝝ labe dominãtes: emũdatõe delictoꝝ: reddit extraneos. Qui merito in volũtate sua dicunt occisi: q̃ nos extinguere minime valuerũt. Seon regẽ amorreoꝝ ⁊ og regẽ basan: ⁊ omia regna chanaan †occidit. Cũ m̃ltos reges filij isr̃l dño fauẽte ꝑ-

al. ...

strauerint: hic duo tñ memorant: scz vt p interptationē istoꝝ noim: ad illā significātiam duceremur ꝙ hodie in nobis agitur. Seon interptat teptatio coloꝝ. Amorrei: amaricātes desigt. Amara siqdē vitia sūt: ꝙ nos ab illa beatitudie iocūdissima deducūt. Hec habēt diabolū regē: q est tēptatio coloꝝ: qñ se trāsformat in angelū lucis: vt p colorē atqꝫ speciē bonitat devotoꝝ animas assidua tēptatiōe sbuertat. Ista diuinitas in nob occidit: qñ fideliū mētes a tali fuitute libauerit. Seqtur. Et og regē basan. Og pclusio dr. Basan pfusio. Merito ergo pfusionis rex: pclusio phibet. Diabolus eñ quādo nobis iter illud salutare cōcludit: in pfusione nos nefanda derelinqt: i q ille teterrimꝰ regnat. Unde ꝛ ciuitas eiꝰ babylonia dicit: ꝙ idem pfusio noiat. Sed hec oia xtus diuia destruit: qñ nos ad misericordie sue dona perducit. Addidit: Et oia regna chanaan occidit. Chanaan: interptat hūiliatio: sed nō illa que pducit ad dñm. Nā ꝛ illi hūiliati dicūt: q de honore sctō decidūt: ꝛ pessima pversatiōe mergūtur: sic in alio psalmo dic: Et hūiliauit calūniatorē. Nā si hūiliatio ꝛ ad penā minime ptineret: non legeretur: Qui se exaltat hūiliabit. Quapropt hāc humiliationē ꝙ in malo intelligenda est: ille solus occidit q crucē p oim salute suscepit. **Et dedit terrā eoꝝ hereditatē: hereditatem israel populo suo.** Uersus iste declarat pora illa nō ad lrām debere suscipi: sed spūali expositiōe sentiri. Nā terra pmissionis israelitico pplo non est hereditas data: qꝛ eam suis offensionibus amiserūt: ꝫ sub illoꝝ ꝑfiguratione terra repromissiōis dat sine dubio xpianis: quā eternā post possideant. Nā vt istā deberes aduertere: repetit: Hereditatē israel populo suo. Isrl eñ iterptat: sic sepe iā dictū est: vir vidēs deū. Populo suo: vtiqꝫ xpiano: q eiꝰ merebit dici: cū ꝑcepta ipius salutari deuotiōe seruauerit. **Dñe nomē tuū in eternum: dñe memoriale tuū in† seclm secli.** Post beneficia dñi: laus digna cōseqtur. Dicit eñ: Dñe nomē tuū in eternū: qsi optemꝰ illi qd non est: aut p nrā vota pficiat. Sed vsus iste mortaliū est: optare deo qd aliter euenire nefas putet. Sic eñ dicimꝰ: Sanctificet nomē tuū: quod vtiqꝫ sanctū est. Adueniat regnū tuū: cuius regnū sine dubitatione venturū est. Sed ista talia cū dicimꝰ: nrm velle declaramꝰ. Precat ergo vt in humano genere semp nomē eiꝰ debeat pmanere: qtenus ab aduētu christi penniter dici debeāt vtiqꝫ xpiani. Seqt. Dñe memoriale tuū in seculū seculi. Memoriale dñi est: qcquid in scripturis sanctis commonitiōe saluberrima ptinet. Hoc semper in nobis pmanet: cū fidelissima deuotōne seruat: sicut scriptū est: Celū ꝛ terra transibūt: xba aūt mea nō pteribūt. Seculū xo seculi: sic sepe dictū est: diē significat sempiternū. **Quia iudicauit dñs populū suū: ꝛ in seruis suis† cōsolabitur.** Premisse laudis causa narrat: Quia iudicauit pplm suū: hebreū scilicet: cui prestitit magna miracula: cui pphas suos ne peccaret attribuit: ad quē ipm quoqꝫ filiū misit: vt eius tandē aliqñ scelerata duritia solueret. Sed qꝛ detestabili obstinatione duratꝰ est: iudicauit eū vtiqꝫ: qꝛ noluit esse ipius: quē de cūct nationibꝰ elegerat possidendū. Cui dic: Audi pplś meꝰ ꝛ loquar. Et alibi: Popule meus qd feci tibi. Istos ꝫ iudicauit. De fidelibꝰ aūt audi qd sequitur. Et in seruis suis psolabit: vtiqꝫ dū ill ꝑmia pmissa restituet: q hic pter nomen eius laboriosa ptētione vexati sunt: de qbus scriptū est: Beati q lugēt: quoniā ipsi psolabunt. Sic eñ ꝛ alibi de ipis dicitur: Qui credit in me non iudicabit: ꝫ transiet de morte ad vitā: q aūt nō credit iam iudicatus est. Uides quid pfecerit gradatio illa quā diximꝰ: vt enūeratis magnalibꝰ domini: vsqꝫ ad eius venerit sanctū tremendūqꝫ iudiciū. Nūc alterius partis dicta requiramꝰ. **Simulachra gentiū argentū ꝛ aurum: opera manuū hominū.** Postqꝫ se dñi laudibus sufficiēter expleuit: secūdo ingressu ppheticus fmo cōuertit ad errorē gentiū destruēdū. Que figura apd grāmaticos dicit Sarcasmos: id est: hostis irrisio: ꝙ vsqꝫ ad palmā penetrat: cū manifesta veritate pvincit. Quapropter simulachra gētiū ritusqꝫ deridet: ne aurea signa deosqꝫ colat argēteos: ꝛ putet hoi ꝑstare qd cepit ab hoie. Qto melius psulūt: si elisa frangant. Tūc xe aliqd

Rp̄ (Seon) · .Cor.ij · Rp̄ (Og) · Rp̄ (Chanaan) · Ps.7j · Matth.23 · Rp̄ · generatiōe / generatiōnē · Al. Matth.6 · Matth.24 · Al. depcabit · Michee.6 · Matth. · Joh.5 · Sche

ꝓsunt: si ad pecunias trãslata descẽdunt. Quocirca deus ipsoꝝ nõ exaudit integer: ꝫ ꝓstat potiꝰ iminutꝰ. Et ↄsidera qm̃ ꝑ species diuersaꝝ definitionũ pulcherrimꝰ dictoꝝ ordo descẽdit. Hic em̃ designãt simulachra ꝑ illud vnde sũt: id est: auꝝ ⁊ argentũ: metalloꝝ scꝫ q̃litate formata. **Os habẽt ⁊ nõ loquentur: oculos habẽt ⁊ nõ videbũt. Aures habent ⁊ nõ audiẽt: nares hñt ⁊ nõ odorabũt. Manꝰ habẽt ⁊ ñ palpabũt: pedes habẽt ⁊ nõ ambulabũt: nõ clamabũt in gutture suo: neqꝫ enim est spũs in ore ipsoꝝ.** Uenit etiã ad alias species definitionũ: simulachra significãs atqꝫ determinãs: ꝑ id qđ implere nõ pñt. Dicit em̃: Os hñt ⁊ nõ loquent̃. Quid ꝓdest os qđ nõ loqtur? Quid oculus q̃ non videt? Quid auris q̃ nõ audit? Quid nares q̃ nõ odorãt̃? Quid manus q̃ nõ palpãt? Quid pedes q̃ nõ mouent̃? Uocabula sunt em̃ vana nõ officia: ꝓfutura nomina sine rebꝰ: ꝯsumptio caduca nõ ꝟitas firma. Quid hoies in vr̃o exitio noxia delyramẽta ꝗritis? Cur q̃ vos destruãt fabricatis? Q̃to dignius vt auctori vr̃o subdamini: ⁊ desinatis errorẽ colere quẽ fecistis? Uñ hieremias ꝓpheta in ep̃la sua: iudeos cõmonẽs dicit: Nã lingue eoꝝ polite a fabro: ip̃a aũt inaurata ⁊ iargẽtata: falsa sũt ⁊ nõ pñt loq. Et iteꝝ. Bestie meliores sũt illis q̃ pñt fugere sb̃ tectũ: aut ꝓdesse sibi. Intẽde aũt qđ istis ꝟsibus: ⁊ in centesimo xiij. psalmo abunde gentiũ simulachra derisa sint: vt q̃s ꝑma cõmonitio nõ correxisset: repetita denuo verecundia ꝑmoueret.

Similes illis fiãt qui faciũt ea: ⁊ omẽs qui ↄfidũt in eis. Post irrisã gentiliũ numinũ falsitatẽ: sñia digna plata est: vt collatis sensibꝰ carcãt: q̃ deos insensatos sibimet effecerũt. Cõueniũt talibus ꝑsonis reuera q̃ dicta sunt. Omi enim rõne deserit̃: oi prudẽtia vacuat̃: q̃ vsqꝫ ad hoc ꝑuenit: vt nõ ꝓfutura ꝫ sua potiꝰ colere videat̃ exitia. Et intuere qm̃ fabricatores ⁊ cl̃tores idoloꝝ ↄplectit̃ vna dãnatio.

Al. dño **Domꝰ israel bñdicite dñm: Domus aaron bñdicite dñm. Domus leui bñdicite dñm: q̃ timetis dñm benedicite dñm.** Postqꝫ gẽtiliũ simulachra derisit: i tertio ingressu laudes dñicas sctõꝝ dicit ore celebrãdas. Sꝫ in his duobꝰ ꝟsibꝰ ꝑ officia diuersa discurrẽs admonet: vt vero dño laus fideliũ debeat ꝑsonare. In isrl': generalit̃ ois ponit̃ iustus: q̃ diuĩa ↄtẽplatiõe ꝯtulat̃: q̃s postea numerat speciatim. In aarõ em̃ sacerdos. In leui reliq ministri. Ad postremũ q̃ dño in q̃libet ꝓbabili ꝯũsatione famulãtur. Sic ois ꝑl's ꝑ diũsas ꝑtes deuotus: dñm laudare ꝑcipit̃. **Benedictꝰ dominꝰ ex syõ: qui habitat in hierl'm.** Laudes domini supius alijs celebrare ꝑcepit: nũc exemplo boni mgr̃i: ipse ꝙ qđ admonebat impleuit. Dicit em̃: Bñdictus dñs. Et quẽ dominũ dixerat euidẽter designat: regẽ scilicet christũ: q̃ ex syon: id est: eccl'iam suã sancta incarnatõe visitauit. Ip̃e est q̃ habitat in hierl'm: q̃ diũsoꝝ sanctoꝝ cõgregatione cõstruitur: ⁊ regis sui ꝑsentia eterna felicitate letatur.

Conclusio psalmi.

Mirabilis psalmꝰ ad deuotissimos ꝑpl'os instruẽdos. Nihil em̃ post tãta bñficia reddere possumꝰ: nisi vt sicit in ꝑncipijs dictũ est: dñm nr̃m trina cõfessiõe ꝑdicemꝰ. Laudemꝰ patrẽ: laudemꝰ filiũ: laudemꝰ spũmsctm̃: vnũ atqꝫ omipotentẽ deũ: vt sicit nõ est in illa natura distantia: ita nõ sit in ip̃a laude diũsitas. Hec est reuera laus q̃ nos reficit: h̃ pabulum q̃ aia deuota saginat̃. Ip̃a ẽ em̃ remũeratio nostra q̃ et op̃atio: in q̃ tm̃ reficimur vt nulla delectatio siĩs eẽ videat̃. Predicemꝰ itaqꝫ mõ: vt eũ in eternũ cũ ãgel' laudare mereamur. Sed ip̃e h̃ donet votum: qui ibi collaturus est ꝑmium.

Explicit expositio i psalmũ CXXXIIII

Incipit expositio in psalmũ CXXXV

Iterũ nobis All'a. Alleluia. dicendũ est: gr̃a q̃dem semꝑ nouũ ꝫ ꝑcedentibus expositionibꝰ oino notissimũ. Hinc psalmꝰ subiectꝰ est: q̃ simili ꝟboꝝ assonatiõe cãtatur. Diuersas em̃ res inchoat: ꝫ in vnã ↄuenientiã vociferationis exultat. Cuiꝰ ꝟsus vnifines nõ improbe dicimꝰ vocitãdos: sicut in cẽtesimo decimoseptimo psalmo iã diximꝰ: vbi q̃tuor ꝟsus sibi sñia terminãtur. Quicq̃d em̃ dr̃: ad miscd'iam dñi refert̃: sine q̃ subsistere nullatenꝰ ꝗualemꝰ. Merito ꝫ sepiꝰ ip̃a re-

petit: q omia in nob indulgetissimis mūerib⁹ opat. Nā si cām tāti secreti discutias: clemētia est dñi oē qd viuim⁹: miscdia qd valem⁹. Quapropter nec ab ore nro debet nec a corde discedē: qten⁹ ⁊ ipa nos dignet iugi tuitiōe fuare. Hoc imitati poete: assona carminū flosculā pdiderūt: supnar virtutū sonos ad mūdana studia trāsferētes. Sed qm vniūsi psalmi multifarias videntur ptinere ꝟtutes: iste pfectā vitā nō iprobe iudicabit declarare iustoꝝ: qui mādata dñi salutarit auspicātes i miscdia ei⁹ iugit pseuerāt. Vñ aio recolam⁹ has silitudines ꝟsuū: ⁊ in. viij. xxiij. xlj. xlv. xlviij. lvj. lxvj. c. ij. c. iij. c. vj. psalmis diūsas nob subtilit indicasse ꝟtutes: sic locis eoꝝ pstat expositū. Cui⁹ aūt ꝟtutis psens psalm⁹ esse noscatur: pleni⁹ in ei⁹ pclusione dicemus.

Divisio.

Per vniūsum psalmū ppha loqtur: q qūis tot⁹ velut celeste canistruz decoris repetitionib⁹ qsi aureis regulis videat intext⁹: vñ spūalia bona tanq dulcia poma couiuis eccliasticis offerant: tñ i illis capitaneis ꝟsibus q varie dicunt: Prima pte magnificētia dñi exponit: ⁊ toti⁹ orbis pditio declarat. Scda pte miracla referūtur: q fecerit in egypto ⁊ in gēte iudeoꝝ. Tertia descēdit ad xpianos: bñficia dñi psequenter enūerans: vt p hāc repetitionē vnū auctorē reꝝ oim esse cognosceres.

Expositio.

Confitemini dño qm bon⁹: qm in seclm miscdia ei⁹. Dixim⁹ p capita ꝟsuū inesse pulcherrimā varietatē: in finē aūt psilem repetitionē: ⁊ iō capita tm ꝟsuū exponēda sunt: fines aūt eoꝝ q vno tenore repetunt: sel tm declarasse sufficiat. Hoc tñ mēte cōdenduz est: qd ad cūctas opas q dicunt inferi⁹ dñi miscdia sit competēter adiūcta. Cōfessionē: sepe dixim⁹ ⁊ ad laudes dñi ⁊ ad deplorāda peccata cōmuniter ptinere. Hic autē nō vnū ex duob⁹: s vtrūq accipiendū est. Docet em btōs viros ⁊ laudes dño iugiter dicere: ⁊ pterita pctā deflere. Sic em iustos intelligim⁹: si cōuersi a malo illa dānent: q aliqñ gesserūt: sicut aplus paul⁹ de pteritl ait: Nō sum dign⁹ vocari aplus: qꝛ psecut⁹ sum ecclīam dei. Seqtur. Qm bon⁹: qui ⁊ laudes suas clemēter audiat: ⁊ supplicātib⁹ miseratus indulgeat. Addidit: Qm in seculū miscdia eius. In seclm: scilicet in ppetuū dic: qm miscdia ipi⁹ eṫnū occupat tps. Hic pstat vt recreet: parcit vt corrigat: ibi miscdiam bonis tribuit vt coronet. Confitemi deo deoꝝ: qm i seclm misericordia ei⁹. Supiore psalmo corda gētiliu3: simulachroꝝ suoꝝ irrisiōe qssauit: Nūc aūt qntus qlisq sit omps dñs: pdicatione verissime maiestatl ostēdit: vt nō solū de⁹ credat: qlis aut angelus dicit: aut ꝟtutu3 hō sepe memorat: s deus ille deorū est cui nullus similis inuenit. De⁹ qppe ppter honoris excellētiā pōt ⁊ creatura dici. Lectū est em in octogesimopmo psalmo: Ego dixi dij estis: et filij excelsi oms. Et in exodo: Deū te posui pharaoni. De⁹ aūt deoꝝ nō pōt nisi sola sctā trinitas nūcupari. Confitemi dño dñoꝝ: qm i seclm misericordia ei⁹. Supiori snie silis ē ⁊ ista locutio. Sic em dr: dñs dñoꝝ: quēadmoduz de⁹ deoꝝ. Nā ⁊ dños sctōs dicim⁹ anglos: s dñs dñoꝝ ille solus ē cui cūcta deseruiūt. Ipe etiā scūs scōꝝ: ipe rex regū: ⁊ oim ptātū ieffabilit culmē excelsū. Quis em dubitet sup oia esse q ⁊ creare oia ⁊ vniūsa pualet ptinere? Qui fecit mirabilia magna sol⁹: qm i seclm miscdia eius. Sic in ill trib⁹ ꝟsibus sup positū ē: Cōfitemini: ita ⁊ p hos oēs ꝟs⁹ q variant vsq ad finē: pfitemini sbaudiēdū ē. Que figura dr Apochnu: id est: a cōi: vt nob plena possit pstare snia: maxime qn ⁊ in hac silitudine desinit psalmus. Dicit itaq fecisse mirabilia magna solus: qsi non ⁊ p angelos ⁊ per aplos seruos suos diuersaꝝ ꝟtutum signa mōstrauerit. Sed hic memorat fecisse sol⁹: vbi ꝟbo suo pditōes reꝝ fabricasse mōstratur: qn ipa misteria eū creasse nō dubiū ē. Sic em sentiēdū seqntia declarāt. Qui fecit celos in intellectu: qm i seclm miscdia ei⁹. Vsq ad finem psalmi: laus depromit p narrationē pconialē. Narratio est em rerum gestaꝝ collecta expositio. Dñi aūt res gestas narrare: laudare ē. Ipsum est q qd supius dixit: Qui fecit mirabilia magna sol⁹: qm h nō p creaturas: sed sola ꝟtute sue diuinitatl opatus ē. Nā qd dicit: Celos in itellectu fecit: potētiā ipam dispositiōis exp̄ssit. Ille em non facit aliq

Margin: j. Cor. 15 — Al. eternū — Ps. 81 — Exo. 7 — Al. facit — Sche — P

videndo: nec alioꝝ fabricas emulādo: sed quicqd in intellectu sue maiestatis dispo-suit: hoc ꝛ ad effectū mometanea opatiōe pducit. Perfectio eñ rex volūtas ipius ē: nec morā recipit qđ ille decreuerit. Sic eñ in supiore psalmo dictū est: Oia q̄cunq₃ voluit dñs fecit in celo ꝛ i terra. In intellectu ergo celos fecit: qꝛ nulla ꝯfusiōe: nulla iordinatiōe: nulla informitate creati sūt: ꝫ distincti atq₃ cōpositi creatoris sui volūtate pagunt. Nec moueat qđ celos plurali numero nūcupauit: quādo ꝛ alibi legit: Laudate eū celi celoꝝ. Et ꝙ aplus ait: Raptus sum vsq₃ ad tertiū celū. Quapropter definire nobis nō licet q̄nti sint: qđ in scripturis sacris nō legit explicatū. Qui firmauit terrā sup aq̄s: quoniā in seclm miscđia ei⁹. Postq₃ de celis dixit: consequens fuit: vt de terra ꝙ loq̄ret. Nā ꝛ hāc fecit in intellectu. Ipe est eñ intellect⁹ qui cuncta cōplex⁹ est: ꝛ per potentiā sue dispositiōis impleuit. Sed pq̄ram⁹ cur hic dixerit: terrā positā sup aq̄s: cū dicat iob: Qui suspēdit terrā i nihili. Et alibi: Qui suspēdit trib⁹ digitis molē tre: qđ nomē ē ei? Sꝫ neutrū sibi noscit esse cōtrariū: quoniā terram dicere potuit sup aq̄s esse: etiā cū multo spacio distare videret. Sic eñ ꝛ celū dicimus sup nos: dum tamē aeris magna spacia interesse noscāt. Siue vt alijs videtur: Sup aquā: iux aquā intelligendū est. Nā hodieq₃ dicim⁹ ciuitatē sup mare positam cum non in mari: sed iuxta mare sit ꝯstituta. Uel certe spūaliter accipiendū est: quia sup aquā sacri baptismatis terra nr̄a: id est: corpus reficit: dū religiōis stabilitate format. Qui fecit luminaria magna ✝solus: qm̄ in seclm miscđia ei⁹. Quis ad lr̄am luminaria celi astra videāt intelligi: cōuenit tamē vt ea paulo alti⁹ inq̄ramus: Magna luminaria: forte significat angelos: ptātes: thronos: dñationes: qui pietate scīssima celesti lumie radiant. Dicēdo eñ: Magna: oībus videnť anteposita q̄ corpaliter lucēt. Solē in ptātē diei: qm̄ i seclm miscđia eius. Ptās est diei: solis aduētus: qꝛ p eū oīs visibilis creatura declaratur. Usus est eñ diuinaꝝ scripturarū huiusmodi sermone loq: sic ait alibi: Dedit eis ptātem filios dei fieri. Spiritualiter aūt pōt itelligi: qñ sanctis suis solem sapiētie miserat⁹ infundit: vt illa videant q̄ ad ipsius ptinere certū est iussiones. Lunā ꝛ stellas in ptātem noctis: quoniam in seculum misericordia eius. Audite astrologi: qui summam rerum stellarum administrationibus datis: lunam ꝛ stellas in potestate noctium fuisse concessas. Nunquid ad imperiū nō ad obsequm ista sunt condita? Nam qđ creator ageret: si vitas hoim stellis trāsigere pmisisset? Merito vos repudiāt ipi ꝙ phi: q tantā ptātem visibilib⁹ reb⁹ inesse dicitis: vt arbitriū tollatis auctori. Nobis aūt ex his alter spūalis sensus aperit. Lunā forsitan: ecclīam debem⁹ accipe. Stellas diuersos ei⁹ ordines scītate pollētes: vt sūt episcopi: pr̄sbyteri: diaconi: sbdiaconi: ꝛ ceteri q velut stelle celesti noscunt ꝯuersatiōe radiare. Hec omia in potestate noctis: id est: in seculi isti⁹ tenebris data sūt: vt p eos caliginosa reluceāt corda mortaliū. Qui percussit egyptum cum ✝primitiuis eoꝝ: qm̄ in seclm miscđia ei⁹. Hactenus dicta sūt q̄ p se creauerit scīā diuitas: nūc in secūda pte referunť q̄lia in mūdo p angelos seruosq₃ sue pietatis effecerit: que duodecima est species definitōis: quā greci cata epenon: latini p laudē dicūt. Hec p hos duodecim versus tracta: pmanet vsq₃ ad diuisionē. Et quoniā historia nota ē: videam⁹ qđ hic spūaliter magis possit intelligi. Percussit egypti pmitiua: qñ secli istius dānauit gl̄iam: q̄ putabat esse p̄cipua. Nam lux⁹: supbia: auaricia: quasi primitiua sunt mūdi. Ipa eñ pmo generat pessimus vēter: et velut caros filios amplectitur: dū rex istaꝝ cupiditate gratulat. Hec dñs pcussit: quādo a regulis sue diuinitatis exclusit. Mortua enim iacēt: que a vite auctore sbmota sunt. Qui eduxit israel ✝per medium eoꝝ: quoniā in seculum misericordia eius. Per medium egyptioꝝ deducit israel: quādo sanctos suos a cōuersatione liberat pessimorū: ꝛ a mūdi isti⁹ habitatione teterrima in lucē sue veritatis adducit. In manu ✝forti ꝛ brachio excelso: quoniā in seculū misericordia ei⁹. Manus fortis: ad inuincibilem ptinet actionē. Bra-

Margin notes: Ps. 134; Ps. 147; 2. Cor. 12; Job. 26; Esa. 40; Al. nō hꝫ; Job. 1; Al. pmogenitis; Al. de me[dio]; Al. poten[ti]

chium excelsum: ad omnipotētiã domini singularem. Forti enim actio a brachio venit excelso: quoniã effectus rerum suũ demõstrat semper auctorem. **Qui diuisit mare rubrum in diuisiões: quoniã in seculũ misericordia eius.** Prisce auctoritatis viri: mare rubrũ in duodecim diuisiones dixerunt esse partitũ: quãtas tribus cõstat fuisse iudeorum. In eo eñ hic plurali numero positũ est: In diuisiones: ne putaremus mare rubrũ vno itinere fuisse transmissũ. Sed potest hoc et spiritualiter cõgruenter aduerti. Rubrũ mare: est seculi istius pmixta pfunditas: quã multis diuisionib⁹ trãsimus: quãdo conuersi ad terrã viuentiũ domini munere festinamus. Alter enim p elemosynas: alter per assiduam supplicationẽ: alter per virginitatem: alter per excellẽtissimã caritatẽ. Sic multis diuisionib⁹ p seculi hui⁹ mare transit ad dominũ. **Et eduxit israel per medium eius: quoniã in seculum misericordia eius.** In hoc versu quoniã repetit⁹ est: expositio supius dicta sufficiat. **Qui excussit pharaonem et exercitum eius in mare rubrum: quoniã in seculũ misericordia ei⁹.** Diabolum cum ministris suis in fonte salutis excutit: quando eos a nobis potẽtie sue virtute remouerit. Excutit autem dixit: tanq̃ puluerem proijcit: vt de hac celeritate: et virtutem diuinitatis ostenderet: et illos trenas sordes esse mõstraret. **Qui traduxit populum suum per desertum: quoniam in seculũ misericordia eius.** Per desertũ nos traijcit: quãdo per hoc seculũ transire facit illesos. Soli enim euadũt: qui mũdi isti⁹ mala ptrãseunt. Ceterum qui in istl heserit: ad premia diuina non peruenit. Desertus enim ideo dicitur mũdus: q diuina electione priuatus. Et merito sic vocatur: qui ad seueniẽtem non recipit auctorem. **Qui eduxit aquam de petra rupis: quoniam in seculum misericordia eius.** Eijcit aquã de petra rupis: quãdo sterilia corda mortaliũ salutares riuulos fecerit pferre lachrymarum: vt qui sunt ppria siccitate steriles: reddant diuina largitate manabiles. De petra rupis: ad auxesim positum est: qm nõ pua: sed ingẽtia et dura saxa sũt q̃ in magnitudinẽ rupis erigunt. **Qui pcussit reges magnos: quoniã i seculũ misericordia ei⁹.** Percutit reges magnos: quãdo in corde nostro impia desideria celestis miserator extinxerit. Tunc eñ nos viuimus: dũ illa moriunt: et cõtraria forte necesse est nos occũbere: si contingat illa supare. **Et occidit reges fortes: quoniã in seculũ misericordia eius.** Reges fortes occidit: quãdo a nob expellit demonia: varia imissiõe grassantia. Quorum volũtas neq̃ tũc extinguit: si fideliũ anime ab eorum potestate tollant. Occide domine fortes reges: vt liberes tuos humiles. Eripe tibi deuotos: ne illc nefandissim⁹ eos sibi faciat eẽ subiectos. **Seon regem amorreorum: quoniã i seculũ misericordia ei⁹.** Ista q̃dem in superiore psalmo iam vidẽtur exposita: q̃ non pigebit repetere: quãdo ea sancta auctoritas ad salutem nostrã pbatur iterasse. Seon: quidã interptatus est: tẽptationem colorum: alter vero arborẽ infructuosã. Amorreus: exacerbatio: que oĩa vident ad diabolũ pertinere. Ipe est eñ arbor infructuosa: ipe exacerbatio. Sed hec in nobis domin⁹ occidit: quãdo nos ad instituta sua morum sanctitate perduxerit. **Et og regem basan: quoniam in seculum misericordia eius.** Og: interpretatur coaceruantem: Basan cõfusio. Qui enim coaceruat peccata nr̃a: absolute diabolus est. Ipse etiam recte dicitur confusio: quoniam et sequaces suos confundit: et de domini iudicio pfusus abscedit. Uerum hec et talia domini virtute interfecta iacent: quando nos eripere a tam pessima obnoxietate dignatur. **Et dedit terram eorum hereditatem: quoniam in seculum misericordia eius.** Locum tertie narratiõis ingreditur. Et q̃uis historia de hebreis dicere videatur: tamen hoc et ad christianum populum aptissime refertur: quoniam beatitudo illa que illis fuerat pollicita: expulsis qui sua iniq̃tate ciderunt: sancti ac fidelib⁹ xpianis pmisse hereditatis p̃mia pferũt. Meminerim⁹ aũt qd et in hac q̃ diuisione p q̃nq̃ versus duodecima species definitionis pmancat

R. virtute … mari rubro

Al. õ hz … tot vsi.

Sec

Rp̃

Rp̃

quā in secūda parte iam diximꝰ. Here ditatem israel seruo suo: quoniam in seculū misericordia eius. Cū dic: Seruo suo: illos seqstrat: qui dñi iussionibus iniqs conatibꝰ restiterūt. Qua significatione ꝛ deuota plebs iudeoꝝ ꝛ ppls icludit christianꝰ. Quia i hūilitate nr̄a memor fuit nr̄i dñs: qm̄ in seclum miscdia eiꝰ. Humilitas ꝓprie ptinet ad tpa christiana: q̄ tūc latiꝰ desiderari cepit: quādo eā in se dñs saluator oñdit. Ipe em̄ mōstrauit ꝛ hūilitatis viā: ꝛ patiētie disciplinā. Quapropt̄ ille humilitat̄ suoꝝ suorū memor est: q̄ ꝛ p̄ceptor eiꝰ esse dinoscit̄. Memor fuit: significat scte incarnationis arcanū: qn̄ aduētu suo credētes liberare dignatus est. Et redemit nos de manu inimicorū nostrorū: quoniam i seculū misericordia eiꝰ. Si ad historiam attendas: nullū p̄ciū egyptijs dedit qn̄ hebreos de manibꝰ eoꝝ libare dignatꝰ est. Sꝫ qꝛ in ptāte diaboli vl̄ mistroꝝ eiꝰ tenebamur obnoxij: tūc se imolādo magnū p̄ciū dedit: vt nos ab eis redderet absolutos. Redemit em̄ nos: diūsis iiurijs ꝛ passionibꝰ suis: claustra passus: alapis cesus: flagellis ꝟberatus est. Redemit nos vtiqꝫ sanguie p̄cioso. Ad postremū redemit nos miraculo resurrectiōis ōñso: sicut dic̄ apostolus: cūcta cōplectens: Magno p̄cio redēpti est̄. Hoc em̄ fuit p̄ciū: qđ p̄ciū nō haberet. Qui dat escā oī carni: qm̄ i secl̄m miscdia eiꝰ. Omi carni: nō tm̄ de hoibus voluit intelligi: ꝫ ꝛ qcqd natat: qcqd volat: qcqd repit: qcqd ḡdit̄: qm̄ vniūsa eiꝰ largitate satiant̄. Nā sic creator ē omniū: ita ꝛ pastor aiantiū ꝓbat̄ eē cunctorū. Pascit etiā oīa spūalia icorporeo cibo misericordie sue. Nā cū gnāliter indigeat̄ ab oibus: ipius mūere gerit̄ vt vniūsa ptinere atqꝫ existē cōprobent̄. Siue omi carni dat escā: fidelibꝰ tm̄ forsitan debemꝰ accipe: qs corpore ꝛ sanguine suo saginare dignatur.

Cōfitemini deo celi: qm̄ in secl̄m miscdia eiꝰ. Cōfitemi dño dñorū: qm̄ i secl̄m miscdia eiꝰ. Cū hos ꝟsus supius eisdē ꝟbis dixerit: ꝫ tm̄ deo celi mutasse declarat̄: supius aūt hꝫ: Deo deorū. Unde vident̄ p significationē celi: omnia potuisse cōcludi. Et vt cūcta ad eiꝰ cōfessionē reuocare videret̄: in fine iteꝝ memorat ꝯfitendū: ne qđ p̄ter eiꝰ laudē ꝛ misericordiā agi posse crederet̄. Cōclusio.

Mirabilis psalmꝰ: ꝛ nimia ꝟtute ꝓfundꝰ: q̄ velut stellis micātibꝰ miscdia dñi vbiqꝫ cognscit̄ eē radiatꝰ. Cuiꝰ em̄ ꝟtutis sit atqꝫ potētie: in paralipomenō ostēdit̄: vbi ait: Cū dñm laudare cepissent ꝛ dicere: Cōfitemini dño qm̄ bonus: qm̄ i eternū miscdia eiꝰ: iplebat̄ domꝰ dei nube: ne possent sacerdotes stare ꝛ ministrare ꝓpter caliginē. Cōpleuerat em̄ gl̄ia dñi domū dei. Proinde qđ pōt a nob simile dici: q̄ꝫ qđ de se auctas cognoscit̄ ipa testari. Nā licet in omnibus psalmis si pure canant̄: diuinā nobis certū sit adesse p̄sentiā: ꝫ tamē euidētius credit̄: qđ legis auctoritate firmatur.

Explicit expositio i psalmū. CXXXV

Incipit expositio in psalmū CXXXVI

Ad p̄teritū Psalmus dauid. Amorē redijt ordo tituloꝝ. Significat em̄ misericordes ꝛ sanctissimos actus ad dñm saluatorē esse referēdos. Cōsiderandū est aūt: qm̄ hymnꝰ iste nō a gaudētibꝰ dicit̄: ꝫ sola dolorū cōpunctiōe cantat̄. Hec autem historia: hieremia ꝓpheta referēte cōpleta ē: qn̄ captiuitas hierusalē nabuchodonosor rege veniēte pfecta ē. Extat em̄ de hac re pietat̄ huiꝰ cōpunctissimꝰ liber: q̄ q̄drifario p̄notat̄ alphabeto. Sed nos oportet spūalit̄ ista suscipe: qꝛ i figura illis: sic dicit apl̄s: hec oīa certū ē ꝯtigisse.

Populus Diuisio psalmi. hebreoꝝ q̄ obstinatiōis sue vitio i captiuitate erat: ſb nabuchodonosor rege: post secl̄a lōga passurꝰ introducit̄ ad loquēdū: vt mala sua futura sic defleat q̄si iā videat̄ eē p̄terita. Prima sectiōe calamitates suas enūerat: ſbiūgens int̄ q̄slibet secl̄i huiꝰ angustias nūq̄ꝫ se hierl̄m vllatenus obliuisci: q̄uis euertēdā eē ꝯstaret. Secūda sectiōe ad dñm ꝟba ꝯūtit: vt memor sit insultationū ꝯ̄ eccl̄iam pessima volūtate ḡssantiū: btōs asserēs q̄ de corde suo incipiētes malas cogitatiōes abijciunt.

Super flumia babylonis illic sedimꝰ ꝛ fleuimꝰ: Expositio dum recordaremur tui syō. Nimis dulcis est recordatio patrie: que in

Al. nō hꝫ
Al. ab iimicis nostris
i Cor. 6
2. Pa

hostili terra pbat existe. Nā qntū h amara sentit: tm fit illa suauior. De loco em peregrinatōis: ppriȷ domicilij crescit affect⁹. Sed q̄uis ppha israelitici ppli captiuitatē q̄ sub assyriȷs ptigit exponere videat: puenit tū vt eam spūaliter adūtere debeam⁹. Duas em ciuitates in h mūdo eē: crebra lectōe pperim⁹. Una est dnī: q̄ dicit hierlm: id est: visio pacl. Ista h pssurā patit: ⁊ mltis malis irruētib⁹ sauciat: hūilis: afflicta: spem hns in illa eternitate q̄ nūq̄ nouit defectui subiacē. Ecōtra diaboli ciuitas: que babylonia dicit: cui⁹ interpretatio significat pfusionē: h florida: supba: letissima est: q̄ istius seculi vitiȷs tanq̄ magnis fluminibus irrigat. Sup ista ergo flumina sedent fideles q̄ captiuitatē in h mūdo patiunt: ⁊ suspirātes desiderio patrie sue amaras lachrymas fundūt: qm ad illā pmissaz pacē h puenire nō pualēt. Cōtemplādū est autē qd nō dic: In flumib⁹: s sup flumia. Nā q̄ adhuc i flumib⁹ istl sūt: pctōx inūdatione rapiūt: q̄ retro sup ripas aluei sedēt: iā ab illis fluctib⁹ diuio sunt mūere liberati. Sitū q̄ ipm respice tpatū. Nec erectos dicit vt arrogantiā fugeret: nec iacētes vt ruinā vitaret: s sedētes in hūilitate pias lachrymas sup pctōx impia flucta trāsmittere.

In salicib⁹ in medio ei⁹: suspendimus organa nr̄a. Hic doloris exaggerat acerbitas: qn delectationē suaz qua se ppls poterat cōsolari velut nō necessaria suspēdebat arborib⁹. Quid em illic agerēt organa dulcia: vbi tpa vite amaris erāt lamētationib⁹ occupata? Uex h historia ad spūalem intelligentiā transferat. Salices sūt arbores sup ripas flumis pinguissima viriditate gaudētes: q̄ freq̄nter excisis pavlis atq̄ hūide terre recōditl altissima radice mergunt: ⁊ fluctis necari neq̄unt q̄uis copiosa irrigatiōe satient. His cōpant sancti ac fideles homies: sicut esaias dicit: Exoriet tanq̄ fenū in medio aq̄: ⁊ tanq̄ salix sup effluentē aquā. Talib⁹ q̄ viris organa nostra suspēdimus: quādo cōicata grā de scripturax diuinax lectiōe cōferim⁹. Ipsa sunt em nr̄a organa: q̄ ⁊ psalmodie gratiam pstant: ⁊ alterna nos collatione letificāt. In medio ei⁹: babylonie ciuitatl dicit: nō flumis: qz necesse ē i medio mūdi sit sāctissim⁹ christian⁹: q̄uis ad supna aīo videatur esse trāslatus.

Esa. 4

Quia illic interrogauerūt nos q̄ captiuos duxerunt nos: vba cantionū. Et qui abduxerūt nos: hymnuz cantate nobis de cāticis syon. Quō cantabim⁹ canticū dnī: i terra aliena? Adducūt aliud pond⁹ dolorib⁹ suis: vt vsq̄ ad h ludibriū supuenisse defleāt: q̄ten⁹ dei carmia reuerēda hoīm passim voluptate pfūdūt: fiatq̄ illis necessitas paganis dicere: qd sola plebs dnī cōsueuit audire. Supb⁹ em ⁊ arrogās victor: vult sibi lusus ⁊ delitias d dei cāticis exhiberi. Quib⁹ rn̄dendu3 est: quō cātabim⁹ cāticū dnī: in tra aliena? Sz vt magis illā ptē quā cepim⁹ exeq̄mur: cōcupiscentiā mūdi obnoxios nos tenere testat aplus dicēs: Uideo aliā legem in mēbris meis: repugnātem legi mentis mee: ⁊ captiuū me ducentē in lege pcti q̄ est in mēbris meis. Iste igit pcupiscētie q̄ nos iure captiuitatis illaqueāt: freq̄nter nobis suadent: vt psalmodie vba in locis pphanis atq̄ spectaculis gesticulatiōe nefādissima canere debeam⁹. Sed eis nō eē psentiēdū: psens doctrina declarat: quādo admonet in tra aliena: id est: int act⁹ vitiosos q̄ sūt a deo alieni: hymnū dnī nō eē cātādū. Uerba em dnī sancta debēt eē scōx. Scriptū ē em: Ne miseritl margaritas vr̄as ante porcos. His ergo monet nullaten⁹ esse psentiendū.

Ro. 7

Matth. 7

Si oblitus tui fuero hierusalē: †obliuiscatur me dextera mea. Pollicetur se ppheta eccliaz dei nunq̄ penitus obliuisci: pditionē sibi grauissimam ponēs: qz necesse est ita fieri: si hierlm contigerit nō amari. Dextera q̄ppe bonorū est christ⁹ dns: sicut in q̄ntodecimo psalmo dictuz est: Prouidebā dominū in conspectu meo semp: quoniā a dextris est mihi ne cōmouear. Astringit se itaq̄ ppheta durl q̄dem vinculis: sed nequaq̄ nouis: vt ipe a dnī saluatoris memoria decidat: si hierlm ab eius mēte discesserit. Ipsa est mater fidelium: patria felicium: regio beatox: quam qui hic obliuiscitur: ibi i regno domini minime collocatur.

Al. obliuioni detur

Ps. 15

Adhereat lingua mea faucibus meis: si non meminero tui. Si nō preposuero hierusalem: in principio leticie mee.

Proponit̃ pęna t̃ scđa ↄditio: vt in dñi laudib⁹ obmutescat si oblitus fuerit hierl̃m: qđ magnũ hñt p̃miũ xp̃iani. Quid em̃ ꝓbat̃ eẽ deteri⁹: q̃ȝ illud nõ posse loq: vñ consueuit medicina p̃stari? Psalmodia est em̃ ↄsolatio flentiũ: cura dolẽtiũ: sanitas egrotoꝝ. Hoc aiẽ remediũ: h̃ miseriaꝝ oĩm cognoscit̃ eẽ suffugiũ. Nã q̃ tali munere priuat̃: ab oĩ bñficio ↄsolatiõis excludit̃. Seq̃tur. Si nõ p̃posuero hierl̃m in p̃ncipio leticię meę. Sũt quidẽ p̃ncipia mũdanę leticię: vt auaro aurum inuenire: luxurioso pulchrã fęminã: sup̃bo iactãtiã. Sed absit vt h̃ p̃ncipia leticię ꝓphetali ↄueniãt sanctitati: q̃nimo dicam⁹ q̃ honesta sũt: h̃ tñ ecclesię scẽ nõ debeant vllatenus anteferri. Grauibus viris ⁊ sũma se honestate tractãtib⁹ p̃ncipiũ leticię est fili⁹ nat⁹: sic zacharię de iohãne ↄtigit: q̃ ei angelica voce ꝓmiss⁹ est. Est etiã de filio: q̃ post tp̃a lõga reuersus est: qđ idẽ i euãgelio p̃ parabolã dictũ legit̃: q̃ñ letissim⁹ p̃r vitulũ saginatũ i eius cõuiuatõe mactauit. Uel post infirmitatẽ sanitas corpis restituta: vt ezechię regi cõtigit: cui post egritudinẽ validissimã q̃ndecim annoꝝ quoq̧ spacia legim⁹ attributa. Uerboꝝ quoq̧ ip̃oꝝ dicta pẽsanda sunt. Nã p̃ncipiũ leticię semp̃ validũ: sp̃ amplissimũ est: q̃ñ in ip̃is initijs volũtas accẽdit̃ gaudioꝝ: dũ calore animi i leticiã rapimur quã vix ꝓuenire credebam⁹. Oĩa siq̃dẽ sbita violẽta sunt: ⁊ qđ diuturnũ in h̃ seculo fuerit intepescit. Quapropter ad exaggerandũ fidei calorẽ: p̃ncipio leticię illã dic̃ p̃poni: quã decet sup̃ oĩa plus amari. Hic tñ v̾sus ⁊ supior põt etiã illis ↄuenire: q̃s sup̃ dixim⁹ eẽ captiuos. †Memẽto dñe filioꝝ edom: i die hierl̃m. Qui dicũt exinanite exinanite: †quousq̧ ad fundamentũ in ea. Uenit ad secũdã sectionẽ p̃pl̃s hebreoꝝ: vbi cõuersus ad dñm dep̃cat̃: ne multos discedere patiat̃: q̃ eccl̃iam dei seuissima increpatiõe dilacerãt. Edom: alij sanguineũ: alij terrenũ interp̃tandũ eẽ putauerũt: qđ tñ vtrũq̧ ad carnalia vitia referri posse nõ dubiũ est. Isti sunt q̃ filij edom: q̃ xp̃ianũ p̃pl̃m sunt q̃uissime p̃secuti: nec aliq̃ satisfactõne ↄũsi sunt. Hos in illa seq̃stratiõe bonoꝝ dep̃cat̃ in memoriã redire: vt eos debita possit pęna suscipe. Hoc em̃ dicit̃: sic̃ sepe memoratum est: ꝓphetię affectu: nõ maledicẽdi voto. In ill̃ em̃ pietas nr̃a nõ q̃rit̃: q̃ dñi estimatiõe dãnandi sũt. Addidit: Qui dicũt exinanite exinanite q̃usq̧ ad fundamẽtũ in ea. In his sermonib⁹ addendũ ẽ: ꝓueniamus: vt nob̃ integra possit ↄstare sentẽtia. Quę figura apud mg̃ros seculariũ l̃raꝝ dicit̃ Eclipsis: id est: defect⁹: q̃ñ v̾ba ex industria suspendim⁹: vt p̃termissa desiderabilius exq̃rant̃. Uerba sunt q̃ ista filiorum edom: p̃seq̃ntiũ p̃pl̃m xp̃ianũ a similitudine tracta cisternę: vnde si aq̃ sedule tollit̃: vsq̧ ad fũdamentũ ei⁹ sine dubio ꝓuenitur. Sed q̃d ill̃ ꝓderat seculi isti⁹ lucẽ adimere talib⁹: q̃ñ magl̃ i ip̃o fundamẽto ęt̃nã vitã possidere videbant̃ occisi? Fũdamẽtũ siq̃dẽ fideliũ xp̃us est dñs: q̃ nõ põt iustis eripi: q̃uis cũcta eis hui⁹ seculi ꝓbent̃ auferri. Sic dũ p̃secutores catholicã religionez exhaurire cupiũt: felicissimas atq̧ copiosas coronas martyrib⁹ ↄtulerũt. Filia babylonis misera: btũs q̃ retribuit tibi retributionẽ tuã quam retribuisti nobis. Filia babylonis: bñ caro nr̃a dr̃: q̃ ↄfusionẽ nob̃ ꝓbat̃ ingerere peccatoꝝ. Huic additũ est ꝓpriũ epitheton: vt misera diceret̃. Quid em̃ miserius q̃ȝ vt res fragiles tãtis ausib⁹ insolescat: ⁊ p̃ ↄcupiscẽtias illicitas sauciet aĩas vulnere peccatoꝝ? Sic dicit ap̃l̃us: Caro ↄcupiscit aduersus sp̃ũm. Sed postq̃ȝ de babylonię filia dixit: iustissimã cõpensationẽ ei asserit esse reddendã: vt sicut nos luxuria cõcitat ad vitia: ita rep̃ssam ieiunijs atq̧ tribulatiõib⁹ subditã faciam⁹ eẽ v̾tutib⁹. Reddimus em̃ illi dignã retributionẽ: vt coacta faciat qđ i delitijs implere dissimulat. Tales em̃ retributões carni reddere btõꝝ est: vt q̃ traxit ad culpã: adiutorio dñi p̃ducat̃ ad gl̃iaz. Btũs q̃ tenebit: ⁊ allidet p̃uulos: †tuos ad petrã. Adhuc ad ip̃sam loq̃tur carnẽ: beatũ esse cõmemorans qui filios eius: id est: vitia nocentia tenet: quia iam illa tenere ꝓuectus est. Nam q̃ñ aliq̃d tenem⁹: h̃ i potestate nr̃a redigim⁹: ⁊ desinit fieri liberꝝ: qđ nob̃ cepit eẽ captiuũ. Addidit: Et allidet ad petrã: vt nõ moret̃ tenens: ne voluptas blãda surripiat. Allidet ait ad petram: in dñm vtiq̧ saluatorẽ:

Luc. j
Luc. j5
4. Reg. 20
Al. Memor esto
Al. vsq̧
Rp̃
Ga.
Al.

Cor. 10 De q̃ scriptū ē: Petra aūt erat xp̄s: vt statī ↄfracta diſpeant: q̃ nos teterrimis motib⁹ instigabāt. Vñ aūt diſcutiēdū ē: qđ dixit: Paruulos tuos: carnis scʒ errores: q̄ misera matre naſcunt. Hi dū puuli fuerint: facili⁹ tenēt: atq̧ in petrā illā cęlestē efficacit eli-dunt. Nā si iā cepint adulti eē ꝛ robustiſſima ętate iuueniſcere: grauior pugna cum eis naſcit nec facile a nr̄a infirmitate superāt. Quā rē nos et cētesimus psalm⁹ monuisse

Ps. 100 declarat: vbi dictū ē: In matutinis interficiebā oēs pctōres trē. Sed q̄uis psalm⁹ iste aīos nr̄os pia lamētatōe ꝑmulſerit: ꝛ in p̄ma pte captiuitatē q̧ nr̄am mystica expositōe narrauerit: i pñti tn̄ v̄su ſeuiſſimi atq̧ occultiſſimi vitij secreta vulgauit: vt ꝛ pestē pderet ꝛ remedia ñ taceret. Mittit. n. i mētē nr̄aʒ diabolo instigāte qđ nolum⁹: recipim⁹ qđ nr̄a estimatiōe dānamus: ꝛ tyrānide q̄dā pcti a nr̄e reddimur execratiōe sine dubitatōe captiui. Sʒ iste cogitatōes dū sūt puulę pcutiāt in petrā: cōminuāt: sicut dictū est: i lapidē angularē: vbi oē malū cito diſſoluit si in ipō fortiter allidat.

Cōclusio.

Completa ē lamentatiū psalmoꝝ pia nimis ꝛ laudāda deuotio. Sup eīn in. lxxiij. ꝛ in lxxviij. psalmis futura legit hierl'm deplorata captiuitas: h̄ aūt terti⁹ eiuſdē rei psalmus ē: vt sacratiſſimo nūero trinitatꝭ pietas deuotiſſime cōpunctōis poſſit offerri. Est q̄dē magnū caritatꝭ genus: qđ ꝓximis iubet dn̄s exhibere: si tn̄ i eo modo mēsura q̧ plāgat: vt nec resurrectōnis spes adimi poſſit: nec iniuste feciſſe aliqđ dn̄m suspicemur. Nā ꝛ si affectuoſo dolore succēdimur modestię tn̄ terminū excedere nō debem⁹. Hūile q̄ppe ac māsuetū decet eē: qđ studio pietatꝭ offert. Nā cui⁹ tpamēti sint iuste lachrymę: testat dn̄s xp̄s: q̄ ↄsiderata fragilitate hūani generꝭ: q̄uis eēt suscitatur⁹ laʒaꝝ fleuit: vt bon⁹ mgr ꝛ pietatē doceret: ꝛ veritatē aſſūptę hūanitatis ostēderet.

Explicit expositio i psalmū. CXXXVI

Incipit expositio in psalmū CXXXVII

Ps. ipsi dauid.

Quāuis superiorib⁹ titul' dixerim⁹ dauid significare mānu fortē atq̧ desiderabilē: qđ dn̄o saluatori ꝓprie ↄuenire ꝓbatū est: tn̄ h̄ xp̄m euidēti⁹ indicauit: qn̄ istud ꝓnomē apposuit. Ipi eīn reuerēti⁹ ꝓnūciādū ē: q̄si altiſſimo: q̄si omipotēti: q̄si cęlesti regi. Et tūc dauid iste iūgēdus est: qđ vocabulū non ex deitate sumit: ſ3 p aſſūpte carnis originē venire mōstrat. Ipe tn̄ v̄bū icarnatū: vn⁹ est dn̄s xp̄s: ad quē psalmi isti⁹ refertur vniūſa ↄfeſſio.

Diuisio psalmi.

Per totū q̄dē psalmū pp̄ls catholic⁹ loq̄t: q̄ est collect⁹ de vniūſo orbe terraꝝ. Prima narratiōe bñficia sibi dn̄i attributa collaudat: postulās i futuris patiētiā: vt adūsa mūdi ei⁹ poſſint munere sustinē. Scđa dcp̄cat: vt reges trę dominū ↄfiteant excelsū: qm̄ in oīb⁹ maiestatis suę miracula dignat oñdere: orans ne pctōres ↄūsos despiciat: q̄s creare digt⁹ ē.

Expositio.

Confitebor tibi dn̄e in toto corde meo: qm̄ †exaudisti oīa v̄ba oris mei. †Et in cōspectu angeloꝝ psallā tibi. (Al. audisti; Al. non hʒ) Q valida atq̧ pleniſſima sit ista ↄfeſſio: toti⁹ cordis adunatiōe mōstratur. Nā cū dr̄: In toto corde: nulla ps occupata in sęculi hui⁹ ambitōe relinq̄tur: ſ3 vniūsum ꝛ solidū creatoris tn̄: vt dignū ē: laudibus applicat. Cor: significat mētis arcanū: vñ taciti clamam⁹ ad dn̄m: ꝛ p̄ces nr̄ę multo efficaci⁹ audiūt: q̧ si magnis clamorib⁹ ꝑsonem⁹. Siue eīn vox aerē v̄beret inde cantādū ē: siue ligua taceat inde clamādū est. Illud eīn libenter audit dn̄s: qđ ad suā imaginē ꝛ similitudinē in nobis cognoscitur opatus. Seq̄tur. Qm̄ exaudisti oīa v̄ba oris mei. Ad oñdendā dn̄i pietatē: psalmistę vsus ē: ꝑus scōs viros auditos dicē: ꝛ eos postea diuina p̄conia ꝑsonare. Qđ etiam nūc fideli pp̄lo iudicat applicandū: sic ꝛ in cētesimo. xvij. psalmo dictū est: Confitebor tibi dn̄e: quoniaʒ exaudisti me. (Ps. 117) Sed considera meritū oratōnis: vt omnia v̄ba sua ꝓfiteat audita. Illa eīn fuerunt vota iustoꝝ: vt christ⁹ dn̄s adueniret: per quem eos cōstat augmētis ingentib⁹ excreuiſſe. Merito ğ v̄ba pp̄li ipsius omīa probantur audita: p quē mūdi redēptio cognoscit impetrata. Addidit: Et in ↄspectu āgeloꝝ psallā tibi. Hic psalmodię v̄tus ostendit: vt q̄ puro corde int homies psallit: etiā sursum cū angel' canere videat. Adiecit q̧: In cōspectu āgeloꝝ: vt eā āgeli nō solū audire:

Al'. misericordia tua et veritate tua
Al'. omne

vox etiã probent intendere. Illud eñ dicimus respici: qd pôt serenis mẽtibus intueri. Siue illud tps significat: qñ pp̄ls beatorũ post resurrectionẽ cũ celestib⁹ creaturis laudes dño sub cõione cantabit. **Adorabo ad templũ sanctũ tuũ: et confitebor noi tuo. Sup† miscdiam tuã et veritatẽ tuã: qm̃ magnificasti super† nos nomẽ sanctũ tuũ.** Templũ sanctũ: est dñi btẽ incarnatiõis aduẽtus: quẽ etiã nũc qtidie adorat ecclia: dũ corp⁹ et sanguinẽ ipius int sũmi mysterij sacra venerat. Sed adoratio illa pfecta ẽ: quã confessio btã comitat. Dic em̃: Sup miscdiam et veritatẽ dño pfitendũ. Miscdia ẽ: qd sine cuiusq meriti ad liberandũ nos venire dignatus ẽ. Veritas: qz pphaꝝ suoꝝ promissa cõpleuit. Ista eñ q puro corde pfitetur: reuera tẽplũ ei⁹ adorasse cogscit. Addidit: Qm̃ magnificasti sup nos nomẽ sctm̃ tuũ: vt oñderet h pp̄lus: et de vniuersis mũdi ptib⁹ eẽ collectus: cum supius singularit fuerit locut⁹: nunc pluraliter posuit: Sup nos: qz sic oim sctõꝝ vna vox est: ita et fidelis populi sũt vba multoꝝ. Nã et inferius iterũ redeũt ad numeꝝ singularẽ: qd in declarãdo mysterio pl'ralitati positũ debem⁹ aduertere. Magnificatum est eñ sup nos nomẽ dñi: cũ nobis culture ipius vtus innotuit. Oia eñ secula desigt: cũ et in sancti pñb⁹ nñis nomẽ ei⁹ magnificatũ est: et maxime tpibus xpianis: qñ frõs nña sacri chrismatis vnctione signata est. Et intende qz duos vsus simul posuim⁹ p cõtextiõe verboꝝ: vt vna cõplexio ptineret: qs vn⁹ sensus amplectit. **In qcunq die inuocauero te exaudi me: multiplicabis in† aiaz meã vtute† multã.** Dies h: significat lucida sinceraq petitio: quã non cupiditas nubilat: non auaricia vlla pfundit: s de illo sole radiat q oẽs caligies mortalitati emũdat. In talib⁹ g petitiõib⁹ deuotus se pp̄ls pcat audiri: qten⁹ vtute dñi cõpletus: psecutoꝝ euadere mereat insidias. Nã si ad lram velis accipe: nunqd nobis tempe nocti orandũ nõ est: maxime cũ tũc diabolicis fraudibus ipetamur? Fideli aũt xpiano sp ẽ dies: cũ splẽdidis ac claris supplicatiõibus ptẽdit audiri. Sed cũ dic: Mltiplicab i aiam meã vtutẽ multã: pas-

Al'. aĩa mea
Al'. nõ h3

sus se osidit innũera: p q tã mltiplicia postulauit auxilia. **Cõfiteant tibi dñe oẽs reges terre: † qm̃ audierũt oia vba oris tui.** Venit ad scdam ptẽ: in q depcat pp̄lus btõꝝ vt reges terraꝝ in hũilitate dño pfiteãt: qm̃ illi ois supbia pbat exosa. Reges tre sũt: q corpib⁹ suis diuinitatis mũere dñant. Nã ille rex ve nõ dr q vitijs fuire mõstrat. Qd vo addidit: Oẽs: spẽalit religiosos ac moderatos viros desigt: qñ mltos reges gẽtiũ videm⁹: aut vitiis feralib⁹ subdi: aut pua religiõe maculari. Addidit: Qm̃ audierũt oia vba ori tui. Dic q reges debeãt dño cõfiteri: scz q vba ei⁹ audire meruerũt. Audire eñ ad illos ptinet: q obediẽtes eẽ noscũt: qm̃ illos audisse ñ dicim⁹: qs ptumaces sacri iussiõib⁹ aꝑrobam⁹. Et cõsidera: qz se nõ videt sine magno malo a deuotõe sbduci q gliaz potuit ei⁹ pdicatiõis audire. Intelligãt g iudei: qnto reatu teneãt obnoxij: cui⁹ vba ñ mente cape: s tm̃ aurib⁹ audire maluerũt. **Et cantẽt in† cãticis dño: qm̃ magna est glia dñi.** Cãtica dñi sũt q supi⁹ dixit: miscdia et vitas: sic et alibi ait: Vniũse vie dñi miscdia et vitas. Ipa g cãtica reges pcipit cantare corpoꝝ suoꝝ: q põpas seculi respuẽtes ad miscdiaz dñi toto se desiderio ptulerũt. Subiũgit: Qm̃ magna ẽ gloria dñi. Glia qppe dñi ẽ: vt seculũ respuentes ei⁹ laudes cantare nõ desinãt: q primi hois inuia deserẽtes ad salutares se regulas trãstulerũt. **Qm̃ excelsus dominus et hũilia respicit: et alta a lõge cognoscit.** Supioris dicti cura secuta est. Dic eñ: cũ sit dñs excelsus: hũilia respicit: ne qs subiectoꝝ putaret: nõ se ab excelso dño respici cũ se cogsceret magna deuotione psterni. Nõ est eñ similis humane cõditioni diuina potẽtia. Hic despicit humiliatus pstrat⁹: qm̃ spacio lõgo diuidit: dño aũt vicinior efficit magnis nisib⁹ inclinatus. Et vt hãc humilitatem in cõspectu ei⁹ pciosã eẽ sentires: seqt: Et alta a longe cogscit. Alta: supba significat: q iõ lõge cognoscit: qm̃ ei⁹ gre mime proximãt. Et vt terreret supbos: posuit: Cogscit: ne putarẽt demẽtes incognitũ eẽ deo qd malignis cogitationib⁹ opant. Qd argumentũ dicitur ex pario: pulcherria diuersitate collectũ.

Al'. c
Al'. v
Te

Proximant eni illi humiles: et fiunt superbi omnino longinqui. Si ambulauero in medio tribulationis viuificabis me: et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam: et saluum me fecit dextera tua. Cum dicit beatus populus tribulationes suas domini virtute superandas: ostendit in hoc seculo fideles eius multis cladibus premi: sciens aurum ignibus esse purgandum: premium militi post labores maximos dari: ipsam quoque fidem premisso certamine coronandam. Nam si ad tempus persecutorum suspendatur iniquitas: diabolicis tamen iugiter temptationibus subiacet: eoque fit ut christianus vir dum patriam futuram desiderat gaudia dilata suspiret. Viuificatur ergo populus: dum in talibus fuerit angustiis constitutus. Viuificabis enim: letificabis debet intelligi: quod est contrarium tribulanti: quia reuera ille viuus benedicitur qui est eterni gaudii hilaritate complendus. Sequitur. Et super iram inimicorum meorum extendisti manum tuam: et saluum me fecit dextera tua. De persecutoribus dicit: quod quamuis irati multa faciant populo fideli: sed longe maiora recipiunt diuina retribuente iusticia. Nam et hi conuersi grauius quam contristauerant affliguntur: et incipiunt se iuste persequi: qui prius innocentibus parcere noluerunt: qui tamen se confitentur esse saluandos: quando inter penas persecutorum superari nulla contrarietate potuerunt. Dextera vero: virtus significatur: ipse dominus christus qui est dei virtus et dei sapientia. †Domine retribues pro me: domine misericordia tua in †eternum: opera manuum tuarum ne despicias. Perfecta nimis et qualem fundere monemur oratio est: causam suam domino commendare qui nouit vnicuique digna rependere. Sed ut hoc non iracunde dictum quod deprecationi videtur esse contrarium potuisses accipere: sequitur: Misericordia tua in eternum: quam facias et in illis qui nos persequuntur immaniter: ut sicut nos pro tuo nomine videntur affligere: ita et illi confessionis munere cruciari debeant ad salutem. Recipiunt enim proficuam penarum: quando et ipsi propter vitam torquentur eternam: totumque illis hic misericorditer tribuitur: quibus hec confessionis medicina prestatur. Sequitur. Opera manuum tuarum ne despicias. Expressit voluntatem que superius videbatur esse suspensa. Rogat pius populus pro inimicis suis: quos sibi nouerat aggregandos: qui licet suo vitio peruersi videantur effecti: tamen eos diuina opera esse non dubium est. Nam cum petit ut in eis suam operam respiciat: exorat ut miseratus indulgeat. Ipsius enim in nobis opera bona est: sed nostra facta omnino peruersa sunt. Quapropter miseretur cum suam respicit creaturam: damnat autem cum nostras operas intuetur. Breuiter quam cauteque oratum est quod et pietatem deprecantis ostenderet: et illos conuertendos esse monstraret.

Dñs retribuet. Il. seculũ

Conclusio psalmi.

Intendamus quali nos predicatione populus sanctus imbuerit: quanto instinctu pietatis orauerit. Nam ut omnem nobis contra inimicos zelum cordis excluderet: ipsos rogauit sibi fieri socios: quos habere videbatur aduersos. Sequamur sententiam piam: amemus potius affligentes. Non debemus inimicos estimare qui possunt: Nam si equo animo perferantur: frequenter nobis talia conferunt: qualia dulcissimi amici prestare non possunt. Isti enim sepe nos a virtute blandiendo deducunt: illi vero in eadem affligendo constituunt. Quapropter ama patientiam et plus inuenis in inimico quod diligas.

Explicit expositio in psalmum CXXXVII

Incipit expositio in psalmum CXXXVIII

In finem psalmus dauid.

Post tot psalmos istud: in finem: repetitur: ut merito iterum exponi debere videatur. Proxima est enim obliuioni protracta longinquitas. In finem diximus dupliciter dici. Est vnus iste mortalis occasus ac terminus aliquarum rerum: qui humane conditioni simillimus spacio pacto concluditur. Alter vero perfectus atque eternus: id est: dominus christus qui finis non ad occasum respicit sed ad totius integritatis culmen attendit. Nam cum ad illum peruentum fuerit: non est vltra quod querere debeamus: quoniam ipse ad omnia sufficit: in quo est maiestatis cuncta perfectio: et omnium plenitudo virtutum. Quapropter vniuersus hic psalmus: sicut et patri doctissimo hylario placuit: ex christi domini persona dicendus est. Sed ne humilitas eius quemquam turbare ac confundere videatur: ad illam regulam redeat catholice discipline: ut duas naturas vnitas atque perfectas in domino christo esse meminerit: vna qua deus et coeternus est patri: altera qua ex maria virgine natus vnus atque idem in tempore homo fieri pro nostra salute dignatus est: et ideo quod humiliter loquitur: non deitati debet applicari: sed

ꝑ mysterio sctē incarnatiōis itelligi. Qua rōne tractata: inoffense coḡscimus diuina

Per totum Diuisio. (mysteria.

P psalmū loqtur dñs xp̄us. Primo mō de pausatiōe ⁊ resurrectiōe ꝓpria v̄ba fac̄ ad p̄rem: oēs cogitatiōes suas illi dicēs eē notissimas. Secūdo mō potentiā paꝛñe diuitat̄ exponit: q2 id qđ hō est: nullo loco: nulla lōgitudie ab ei⁹ noticia se possit abscōdere: addēs qm̄ ab vtero matr̄ sue ipso ꝓtegēte seruat⁹ ē: q mūdi vitia gl'iosa scitate supauit. Tertio se laudatuꝝ a pte q̄ subiect⁹ est p̄rem dñm ꝓfitet̄: cuius opa in eū potēs ⁊ mirabilis eē monstrata est: p̄dicationes q̄ suas: ⁊ sctōꝝ oīm volūtates dicēs illi eē notissimas. Quarto mō ꝯfirmatū asserit btōꝝ oium p̄ncipatū: iubēs a se ipios obstinatosq̄ discedere q tn̄ nulla erāt penitudis hūilitate saluandi. Hūc aūt psalmū m̄lto sollicitī⁹ arbitroꝛ audiendū. Est em̄ mysterioꝝ ꝓfunditate plenissimus.

Expositio psalmi.

D Omine ꝓbasti me ⁊ cognouisti me: tu cognouisti sessionē meā ⁊ resurrectōnē meā. Dñe: clamat ad p̄rem iesus xp̄s: ab illa pte q̄ seru⁹ est. Probauit aūt: id est: manifestā fec̄ hūilitatē ipius: qn̄ a iohē baptizari voluit q pctā nō habuit. Nō em̄ pctoꝛ fuit: ſ pctā poti⁹ curāda suscepit: sic̄ ꝓpha dicit: Pctā suscepit nr̄a: ⁊ infirmitates nr̄as portauit. Coḡuit eum: id est: ostēdit qn̄ dixit: Hic est fili⁹ meus dilectus in q mihi cōplacui ipm̄ audite: sc3 dicentē: Ego ⁊ pat̄ vnū sum⁹. Est ⁊ alia v̄boꝝ istoꝝ apta cognitio. Probat⁹ est: qn̄ eū tēptauit diabol⁹ in deserto. Agnit⁹ est: cū tēptauit diabol⁹: ministeriū habuit angeloꝝ. Accidit tertia: quā in euāgelio ipse testat̄. Probat⁹ est em̄ tpe passiōis: q pietate sit p̄dit⁹: vt in cruce posit⁹ ꝓ inimicis oraret. Cognitus: qn̄ gl'iam mirādē resurrectōis ostēdit. Tūc q̄ppe deitas ei⁹ etiā illis innotuit: q eā antea credere dubitabāt. Ait em̄ euāgel'ista: Hoc tertio manifestauit se iesus discipulis suis ad mare tyberiadis postq̄ resurrexit a mortuis: ⁊ crediderūt in eū discipuli ei⁹. Bene autem appellata est sessio mors dñi saluator̄: in qua nō pena sed reqes fuit. Siue vt alij putant: sessio ptinet ad doctrinam quam

Esa. 53
Matth. 17
Joh. 10
Joh. 21

domin⁹ celesti sāctitate p̄dicauit: sicut ipse quoq̄ in euāgelio doctores significās: dicit: Sup cathedram moysi sederūt scribe ⁊ pharisei. Cognouisti aūt: ꝑ figurā hypallage dictū est: q̄ latine dicit̄ permutatio: id est: cognitū me fecisti: q2 diuinitati oīa nō solū qn̄ fiūt ſ etiā i p̄destinatiōe noscūtur esse manifesta. Intellexisti cogitationes meas† a lōge: semitā meā ⁊† directionē meā iuestigasti. Et oēs vias meas p̄uidisti: q2 nō est† dol⁹ in lingua mea. In his duob⁹ v̄sibus p̄sciētia sancte diuitatis ostēdit̄. A lōge em̄ nō locū ꝓbat̄ significare: sed tps: q2 nō solum facta nr̄a p̄uidet: verūetiā cogitationes nr̄as anteq̄ nosipsi existamus agnoscit. Qđ totū ꝯuenit: si ad icarnationē dñi cōpetēter aptet̄. A diuinitate em̄ sua creatoꝛ: a suba coꝛpali creat⁹ est. Nemo em̄ calūnias ineptas moueat: sed qđ est certissimum studio pietat̄ intelligat: ne inde miserrimi coꝛruamus: vnde spem salutis accipim⁹. Seqtur. Semitā meā ⁊ directionē meā inuestigasti: ⁊ omnes vias meas preuidisti. Semite: ptinēt ad cogitatōes tacitas: Directio ad iusta iudicia: Vie ad act⁹ humanos: que ille omnia immaculata puritate cōpleuit: quē in vtraq̄ natura vnū eundēq̄ veraciter existentem fides catholica cōfitetur. Nam qđ dicit: Inuestigasti: iusticiam sue actiōis ostēdit: quoniā q̄uis fuerit scrupulosissime pquisitū: nihil in eo culpabile cōstat inuentū. Vias meas p̄uidisti. Intantum p̄uise sunt: vt ⁊ ꝓphetate esse noscant̄. Scriptū est em̄ de mansuetudine ipius: Sicut ouis ad occisionē duct⁹ est: ⁊ sicut agn⁹ coꝛam tondēte se: sicut nō aperuit os suū. Adiecit: Quia nō est dol⁹ in lingua mea. Vtiq̄: quia veritas nō habet dolum. Ipse em̄ ꝓfessus est: Ego sum via veritas ⁊ vita. Nō enim quicq̄ sub aliqua falsitate locutus est: sed sicut a patre accepit: ita ⁊ populis salutariter p̄dicauit. Dicit enim a natura humanitat̄: Qui me misit maioꝛ me est. Dixit etiā de equalitate maiestatis sue: Ego ⁊ pater vnū sum⁹. Vtrumq̄ veꝝ: vtrumq̄ sine dolo ꝓlatum est: ⁊ vt maiestatē sue diuinitat̄ ostēderet: ⁊ sctē incarnatiōis hūilitatē v̄aciter aperiret. Ecce tu dñe cognouisti omīa

Matth. 23
Sci.
Al. de
Al. fun
meū
Al. ser
Esa. 53
Joh. 14
Ibidē.
Ibidē.

Ero.j2
j.Joh.2
Joh.j
Daniel.7
Phil.2
Ps.88
... et non
Joh.j7
Joh.j4
Ibidē.5

nouissima ⁊ antiq̄: tu formasti me ⁊ posuisti sup me manū tuā. Intuere q̄ veraciter supius dictū est: Non est dolus in lingua mea: vt h̄ duas naturas euidēter exp̄meret. Dicit eñ p̄ri: Ecce tu cognouisti oīa nouissima: qđ ptinet ad incarnationē ipsius: q̄ facta est nouissimis tp̄ib⁹: sic legit̄: Agn⁹ occisus ad vespam. Et ap̄lus: Filioli nouissima hora est. Subiunxit: Et antiq̄. Hoc certe ad deitatē ptinere nō dubiū est. Vñ scriptū est: In p̄ncipio erat v̄bū: ⁊ v̄bū erat apud deū: ⁊ de⁹ erat verbū. ⁊c̄. Antiq̄ eñ dicit: id est: et̄na q̄ nec initio nec fine claudūt̄: sic in daniele legit̄: Throni positi sūt ⁊ antiqu⁹ dierꝝ sedit. ⁊ reliqua. Et vt h̄ iterꝝ hūanis sensib⁹ euidētius intimaret: eadē mutata v̄borꝝ q̄litate repetijt. Tu formasti me: sig̃ficat genuisti. Hoc eñ verbū dici solet ⁊ de deitate: sic dicit ap̄ls: Qui cū i forma dei eēt: nō rapinā arbitratus est eē se ęqualē deo. Seq̄tur. Et posuisti sup me manū tuā. Posuit p̄r sup eū manum suā: quādo in ip̄o v̄tutē suę maiestatꝭ ostēdit: sicut in alio psalmo dictū est: Inueni dauid seruū meū: in oleo sancto meo vnxi eum. Manus eñ mea auxiliabit̄ illi: et brachiū meū cofirmabit eū. Nihil p̄ficiet inimicus in eo: ⁊ fili⁹ iniq̄tatꝭ nō apponet nocere ei. Ecce quō sup eū manū suā posuit pater. **Mirabilis facta est sciētia tua ex me: cōfortata ē † nec potero ad eam.** Scientiā dicit p̄ris: q̄ per eū p̄dicata est vbiq̄ terrarꝝ. Hec cōfortata est in pectorib⁹ humanis: de qua p̄us incerta credulitate dubitabat̄. Quē sensum ⁊ in euāgelio dicit: Pater manifestaui nomen tuū hominibus. Ipsius eñ reuelatiōe gestū est vt potuisset sanctę trinitatꝭ vnitas apparere reuerēda Et facta est p iesum xp̄m mirabilis sciētia p̄ris: dū terrigenis sanctę legꝭ sacra narrata sunt. Et vt cōditiōis humanę veritas panderet̄: adiecit. Nec potero ad eam: q̄ natura hoīs quā est dignat⁹ assumere: diuinę substātię se non poterat adequare. Sic eñ ⁊ euangelica voce declarat̄: P̄r maior me est. Et iterū: Nō pōt fili⁹ facere quicq̄ nisi qđ viderit patrē facientē. Sȝ h̄ intelligat demētissim⁹ arrian⁹: q̄ nō debuit aliter a carne dici q̄ etiā expectabat̄ occidi. **Quo ibo a sp̄ū tuo: ⁊ a facie tua quo fugiā?** Venit ad scōm modū: ꝗ ostēdit p enūeratiōes mysticas a nr̄a creatura diuinā falli posse p̄sentiā. Nā cū vbiq̄ tot⁹ plenissime sit: q̄ eū putat declinari: q̄ possit abscōdi? Illic eñ aliq̄s pōt esse celatus: vbi p̄sens nō fuerit ille q̄ fugit̄. Dicēdo eñ: Quo ibo: significat natura hūanitatis nō se habere q̄ fugiat: cuȝ sp̄ūsanct⁹ vbiq̄ sit tot⁹: sicut salomō dicit: Sp̄ūs dn̄i repleuit orbē terrarꝝ. Sȝ h̄ dictū est p schema qđ dicit̄ Diaporesis: cū q̄rimus q̄d potissimū facere debeam⁹. Sed cū tali p̄dicatione vbiq̄ sp̄ūmsanctū eē noscam⁹: dubium nō est sp̄ūmsanctū coeternū ⁊ coequalē patri ⁊ filio repiri. Nā vbiq̄ ⁊ tota eē nō pōt nisi sola trinitas. Quapropter cesset irreligiosa p̄sūptio: nihil h̄ mai⁹ min⁹ve fingat̄. Ad illud remediū salutare redeam⁹: Pater ⁊ fili⁹ ⁊ sp̄ūsanct⁹: omp̄s creator: incōprehēsibilis vn⁹ est de⁹. Facies aūt: per tropologiā p p̄sentia ponit̄: q̄m sicut facies nr̄a tm̄ videt: ita oīs sb̄stātia dn̄i visiōe pspicabili atq̄ inenarrabili cuncta cognoscit: oīa cōplectitur: oīa penetrat: oīa contuetur. **Si ascendero in celū tu illic es: si descendero in infernū ades. Si sumpsero pennas meas † ante lucē: ⁊ habitauero in † postremo marꝭ. Etenim illuc man⁹ tua deducet me: ⁊ tenebit me dextera tua.** Hic mihi videt̄ argumētū illđ eē Dilemma: quod fit ex duab⁹ p̄positiōib⁹ pluribusve: ex q̄bus quicq̄d electū fuerit: contrariū esse nō dubiū ē: sicut ⁊ in euangelio christ⁹ iudeos calūniantes interrogat dicens. Baptismū iohānis vnde erat: de celo an ex hominib⁹? Quicq̄d eñ illi eligere voluissēt: cōtra illos nihilomin⁹ erat futurū. Sic etiā de bonis rebus ap̄ls facit: Desideriū habēs dissolui ⁊ esse cū christo: ml̄tomagis meli⁹: pmanere aūt in carne necessarium p̄pter vos. Et adiecit: Et q̄d eligam ignoro. Sic ⁊ in isto loco de tribus rebus cōtrarijs hūanitas ei⁹ q̄d eligeret ambigebat. Nūc ad exponēda verba veniamus: quoniā altitudine nimia sunt p̄funda. Ait eñ p id qđ homo est: Si ascēdero i celū tu illic es: vbi erat scȝ ad p̄ris dexterā collocandus. Nā vt intelligas dn̄m vbiq̄ eē p̄sentem: audi hieremiā p̄phām: Deus

Sap.j.
Sche
Al. diluculo
Al. extremis
Top
Matth.2j
Phil.j
Hiere.23

appropinquãs ego sum dic dñs: & nõ de⁹ a lõginquo. Si abscõderit se hõ in abscõso: ego nõ videbo illũ dicit dñs? Nunqd non celũ & terrã ego implebo dicit dñs? Seqtur. Si descendero in infernum ades. Hoc qppe factũ est lege hũanitatis vt crucifixo corpe ad rũpenda infernoꝝ claustra descẽderet: & laborãti humano generi redẽptor pijssim⁹ subueniret. Subiũgit etiã: Ades: qm̃ triduana celeritate surrexit. Addidit tertiã partẽ: Si sumpsero pẽnas meas ante lucẽ: & habitauero i postremo maris: etem̃ illuc manus tua deducet me: & tenebit me dextera tua. Que figura dicit̃ Etiologia: id est: cause redditio. Reddit em̃ cãm queadmodũ dei p̃sentiã nõ potuisset effugere. Pẽnas suas: dicit diuinę maiestatꝭ efficacissimã celeritatẽ: q̃ sanctũ corp⁹ ad superna ꝟtute deitatis eleuauit. Sed cũ audis: Meas: gl̃iam ꝓprię ꝑtãtis intellige. Has itaq̧ pẽnas suas cũ sumpserit añ lucem: id est: tpe resurrectiõis: & habitauerit in postremo maris: hoc est: sup̃ seculi istius amplissimũ finẽ: ibi manus patna deducit eũ. Et vt oñderet coopationẽ: seqt̃: Et tenebit me dextera tua. Dextera est siqdem p̃ris: omps ꝟbũ: qd assumptã & vnitã sibi humanitatẽ in ẽtna secula cõtinebit. Et si mime ꝯuenire videt̃: vt cum ip̃e sit dextera patris eius: se dicat dextera contineri: hoc poti⁹ dictũ accipiẽdũ est a parte mẽbroꝝ: q̃ forma locutiõis freqũẽter assumpta est. Illud tamẽ regulariter est tẽnendũ: vt qd dubitat humanitas: qd p̃sumit deitas esse videat̃. Seqtur. **Et dixi forsitan tenebre cõculcabũt me: & nox illuminatio mea in delitijs meis.** Prima ps ꝟsus istius sub Ironia ꝓnũcianda est. Freqũẽter aliq̃ q̃si sub ambiguitate ꝓferimus: de qbus dubitare nõ possum⁹: sicut i alio psalmo iã dictũ est: Forsitã viuos deglutissent nos. & reliq. Quõ em̃ tenebre cõculcare poterãt: q̃ ius in tãta gloria nõ habebãt? Ipse em̃ dic de se: Ego sum lux huius mũdi. Sed conculcauit ille poti⁹ tenebras: q̃ cecitatẽ primi homĩs ad eius posteros transeuntẽ: misericordię suę luce superauit. Quapropter h̃ comate q̃ ait: Forsitan tenebre conculcabũt me: irrident̃ illi q̃ de ip̃o poterãt timoris alicui⁹ nebulas suspicari. Cuius sensus seqtur explanatio cũ dicit: Et nox illuminatio in delitijs meis. Quõ poterat a tenebris cõculcari: cui erat nox illuminatio in delitijs suis? Noctẽ: significat inferni claustꝝ: qd reuera illũinauit: qñ potestatẽ diaboli ꝯtriuit: & hominẽ sua miseratione liberauit: quẽ ad imaginẽ & sĩlitudinẽ suã plasmare dignatus est. In delitijs aũt meis: paradisũ significat: vnde primũ hoiem pctã pepulerũt: ƀ ꝓfessionis bñficio aię sctõꝝ ad ei⁹ amenitatẽ dño p̃stante reuersę sunt. Sic em̃ credẽti latroni dictũ est: Amen dico tibi: hodie mecum eris in paradiso. Paradisus em̃ significat̃ amenissim⁹ locus: & felicissimę iocũditatis ẽterna securitas. **Quia tenebre nõ obscurabunt̃ a te: & nox sicut dies illuminabit̃: sicut tenebre ei⁹ ita & lumẽ eius.** Supioris sentẽtię causa redditur: q̃re nox sit illuminatio i delitijs ei⁹: sc₃ q₂ tenebre nõ obscurabũtur a te: ƀ poti us illuminabunt̃. Tenebras em̃ dicit mystica q̃q̧ & ꝓfunda scripturaꝝ diuinaꝝ: iuxta illud qd legim⁹ in ꝓuerbijs: Intelligit q̧ parabolã & tenebrosũ sermonẽ. Sic & in alio psalmo legim⁹: Tenebrosa aqua i nubibus aeris. Ergo istę tenebrę nõ obscurabunt̃ sed poti⁹ illuminãtur a dño: qm̃ p̃dicatio ꝓphetaꝝ ip̃o veniẽte cõpleta est. Solet em̃ ad p̃rem referre qd ip̃e facit: vt possit cooperatio sanctę trinitatꝭ intelligi. Seqtur. Et nox sicut dies illuminabit̃. Illa em̃ q̃ fuerãt q̃si nox: sub mystica cõplexiõe tenebrosa: tanq̃ dies illuminata sunt: cum in aduentu dñi saluatoris ꝓphetaꝝ dicta patuerũt. Et bene vtrũq̧ ꝯiũctum est: Sicut tenebre eius: ita & lumẽ ei⁹: q₂ in vtroq̧ veritas fuit: siue cũ obscura viderent̃: siue cũ illũinata patuerũt. †**Qm̃ tu possedisti renes meos† domine: suscepisti me de vtero matris mee.** Renes: significãt fortitudinẽ corpalem: q̃ dum bene vigent: corp⁹ nr̃m eoꝝ ministerio vegetatur: cũ fuerint saucij imbecilla nimis fragilitate succũbit. Quapropter renes suos merito a p̃re dicit esse possessos: q̃ cęlestis iusticię firmitate ꝯsistẽs: pctm̃ fragilis corpis ignorauit. De vtero ꝟo matris: de synagogę finibus dic: q₂ ip̃e p susceptã carnẽ a synagoga generat⁹ est: quãdo eum ri-

Marginalia: Sche; Sche; Ps. j23; Job. 8; Luc. 2[3]; Prouer.; Ps. j7; Al. Q[m̃]; Al. nõ

tu iudeoꝝ octauo die circũcisũ eē cognim⁹: susceptũ se ꝓhibēs a deitate pr̄is siue sua: qm̄ vtrūq; vnũ est. Naȝ si hoc tantũmodo de ꝟginali vtero velis aduertere: nō soluȝ qn̄ egressus: ſ qn̄ spũsancto cōceptus est: a dn̄o ꝓbat̄ assumptus: vt ex h nestoriana destruat̄ iniq̄tas. Ex vtero eñ: significat i vtero: sic dn̄s ait hieremię: Priusq̄ te formarē in vtero noui te: ⁊ in vulua sctificaui te. Verꝫ hec oīa a natura suscepta hoīs in scti patris honore referunt̄: sicut euāgelij text⁹ ostēdit: deliberatōis ei⁹ fuisse p̄reȝ ꝑdicare: volũtatē ei⁹ iplere: acceptũ ab eo calicē bibere: ⁊ in nulla pte ab ipius dispēsatiōis gl̄ia discrepare. **Cōfitebor tibi † dn̄e quonia terribilit† mirificatus es: mira opa tua: ⁊ aīa mea † nouit nimis.** Venit ad tertiũ modum: vbi laudat p̄rem: q in eũ miracula tāta mōstrauit. Terribiliter eñ mirificat⁹ est pater: qn̄ passionē dn̄i christi tenebrę sunt secutę: terra cōtremuit: saxa dirupta sũt: sepulcra patuerũt: mortui resurrectiōe letati sunt: cuȝ ipse iteꝝ in eodē corpore sctā resurrectione cōspectus est: dũ ad discipulos suos ianuis clausis intrauit: dũ cęlos sub hoim visione ꝯscendit: q̄ licet ꝓpria deitate cōpleuerit: more suo patnis h virtutib⁹ applicauit: vt sicut sepe dictũ est: sctē coopatiōis pate faceret vnitatē. Seq̄tur. Mira opera tua ⁊ aīa mea nouit nimis. Operam patris mi ram nouerat: quia sicut supius dixit: nox illuminatio in delitijs ei⁹ erat: q̄r possederat renes ipi⁹: q̄r illũ suscepat ex vtero matris suę. Necesse eñ fuit vt illũ mirabilem cogñsceret: quē tantoꝝ beneficioꝝ pijssimũ largitorē humanitas ei⁹ plena diuini luminis claritate cernebat: q̄r sicut in euāgelio dicit: Nemo nouit p̄rem nisi fili⁹: ⁊ cui voluerit fili⁹ reuelare. Et aliter: iō nouerat nimis opam p̄ris: q̄r sic ipse dicit: Ego in p̄re ⁊ p̄r in me. Nō eñ sic pōt nosse: q̄ sepat̄ extrinsecus. Istud eñ nosse inestimabile: singulare atq; incōprehēsibile ē: qn̄ i se alterutrũ manere noscunt̄. **Nō est occultatũ os meũ a te qd fecisti in occulto: ⁊ substātia mea in inferioribus terre.** Os hic: non ora significat: sed illud qd venit ab ossibus. Qd reuera in occulto factũ est: dũ in interiorib⁹ corpis nr̄i cōstat eē ꝯditũ. Quis eñ ossa in hoīe videat: dũ ⁊ caro illa vestiat: ⁊ supducta cutis abscondat? Qd si h magis spũaliter velim⁹ accipere: facili⁹ nobis q̄ dicta sunt intimãtur. Postq̄ in ꝯditiōe reꝝ: eua de adę costa formata ē: dixit vir ei⁹: Hoc os de ossib⁹ meis: ⁊ caro de carne mea. Aplus aũt ad ꝯiugatos loquēs: istud mysteriũ ad q̄d ptinere possit exponit dicēs. Hoc magnũ est sacramētum: ego aũt dico in xp̄o ⁊ in eccl̄ia. Vñ ꝯstat: os dn̄i: eccl̄iam hic debere intelligi. Et vt ꝑdicto exēplo pleni⁹ aptem⁹ illa q̄ dicta sũt: ante aduentum dn̄i occulta fuerũt q̄dam ecclesię sacramēta: vt baptismũ sacrũ: vt corpus ⁊ sanguis dn̄i: ⁊ cętera q̄ plenitudine veniēte claruerũt. Addidit: Et sbstātia mea i inferiorib⁹ terre. Inferiora terrę: fuerũt gentiũ culturę sordētes: q̄ lōge tũc a iudeoꝝ religiōe distabant. Sed ipis facta est nota substātia dn̄i saluatoris: quādo in ipso intelligētes diuinitatē ꝟbi: p apostolicā doctrinā deuotis mētibus acceperũt. Nam licet essent diuersę nationes p superstitiones suas inferiora terrę: superiores tamē redditę sunt iudeis xp̄ianę religiōis salutares regulas ibibētes. **Imperfectũ meũ viderunt oculi tui: ⁊ in libro tuo omnes scribentur: † dij firmabuntur ⁊ nemo in eis.** Natura illa hoīs q̄ se in euāgelio ignorare dixit finē hui⁹ mũdi: ⁊ q̄ ait: Trist̄ est aīa mea vsq; ad mortē. ⁊ his silia: ipsa ⁊ impfectũ suũ p̄rem vidisse testat̄. Impfectũ siq̄dē ei⁹ ē: qd adhuc eccl̄ia vsq; ad finem seculi ꝯgregat̄: qd in illa resurrectiōe beatis ꝑmia ꝓmissa daturus est: qd erit oīa in oībus. Sed deitas ista iam vidit: q̄ adhuc longis post tpibus futura seruãtur. Nā de beato ꝑplo istd dici seq̄ntia declarāt. Adiecit eñ: Et in libro tuo omēs scribētur: vtiq; q̄ eterna felicitate gaudebũt. Naȝ sicut illud qd in libro scribit̄: scriptura ꝯtinente fuat̄: ita h multo firmi⁹ fixũ manet: quod memoria dn̄i ꝯtinet̄. Seq̄tur. Dij firmabũt̄ ⁊ nemo in eis: illi scȝ bti de q̄bus fecit supius mentionē. Dij firmabũt̄: id est: d ꝟo illo sole ꝑfecta lumis claritate cōplendi sunt: vt fiat illud qd dictũ est: Sicut stella ab stella differt in claritate: sic erit resurrectio mortuorũ. Et nota: q̄r nō dixit: dij clarificādi sũt: ſ

Hiere. j

Al. nō hȝ magnificatus es: mirabilia cognoscet

Matth. jj

Joh. j4

Gen. 2

Eph. 5

Al. dij co fo[...] mabunt

Matth. 26

j. Cor. j5

Ibidē.

dij firmādi sūt. Nā si dixisset: dij clarificā di sūt: pot at fortassis ꝛ ad breue tps intelligi. Nā cū dic: Firmabunt: ęt nitatē bñficij testat eē māsurā. Subiūxit: Et nemo i eis: sbaudiendū: ifirmabit: qꝛ iā oīs fragilitas carnis explosa discedet: ꝛ omis mortalitas ꝯsūpta dispiet. **Mihi aūt nimis honorificati sunt amici tui de⁹: nimis ꝯfortati sūt pricipat⁹ eoꝝ.** Quart⁹ mod⁹ psalmi q supest introit: honorē sctōꝝ suū atqꝫ pr̄is asserēs eē ꝯconiū. Nam cū dicit: Mihi: se desigt. cū dic: Amici tui: patrē declarat: sic ipe in euāgelio dic: Omnia mea pr̄is sunt: ꝛ oia pr̄is mea sūt. Amicos xp̄o dn̄i: pmū dictos legimus pr̄iarchas: id est: abraam: moysen: ꝛ post apl̄is suis dn̄s saluator edixit: Iā nō dico vos seruos sed amicos. Isti ꝗ tales amici sunt pr̄is: quoꝝ honor ad dn̄m reuertit saluatorē: qꝛ nemo sctōs ei⁹ venerat: nisi q xp̄o dn̄o pura mēte deuotus est. Addidit: Nimis ꝯfortati sunt pncipat⁹ eoꝝ. Nimis: valde significat. Cōfortatos xp̄o pncipat⁹: apl̄oꝝ ep̄ales cathedras dic: qs in eccl̄ijs instituēdis diuisis p mūdū sedib⁹: sctāꝝ p̄dicationū ope fundauerunt. Ipsi eñ p̄stante deo legunt duces eccl̄iaꝝ: arietes gregū: ꝛ pncipes fideliū eē pp̄loꝝ: merito: qꝝ laborib⁹ sāctospū ꝯferēte toti⁹ orbis adunata ꝛ solidata deuotio est.

Ioh. 17 · Ibidē. 15 · Al. cōfortatus est

Dinumerabo eos ꝛ sup arenam multiplicabunt: exurrexi ꝛ adhuc sum tecū. In pmissiōib⁹ abrahę q̄s ei dn̄s in genesi fec: legit multiplicādū semē ei⁹ sicut arenā maris: ꝛ sic stellas celi: h autē dicit: sup arenam maris: vt ibi coeq̄re arenę factā cōparationē: h aūt trāscendere videatur. Arena einm maris: significat iudęos: ꝑpt intellectū terrenum ꝛ sterilitatē fidei. Arena eniꝫ ab ariditate dicta est. Stellas aūt celi: ad pp̄l̄m respicit xp̄ianū: ꝑpter claritatē scꝫ religiōis ꝛ splēdorē fidei. Dinūeratuꝝ se ꝗ ꝑmittit xp̄s dn̄s pp̄lum fidelē: q sup illū iudaicū m̄lto nūerosior iuenit. Necesse eñ fuit: vt vinceret vnā gentē nūerositas aggregata nationū. Addidit: Exurrexi ꝛ adhuc sum tecū. Hic occult⁹ oīno xp̄is atqꝫ paucissimis aduentū suū scd̄m designat: qñ iudicatur⁹ est mundū. Exurrexi: tēp⁹ significat resurrectiōis suę. Adhuc tecū sū: dū sedet ad dexterā pr̄is q̄si in occulto: dū adhuc me hoīes videre nō p̄ualent: vsqꝫ ad illud scꝫ tēpus: qñ regnū meū euidētissime hoīb⁹ innotescat. Adhuc eñ: futuꝝ significat temp⁹: nō quod ab ipo aliquādo diuidēdus est: sed qm̄ q est mō nobis inuisibilis: oībus postea gentib⁹ apparebit.

Gen. 22

ET

Si occidas deus peccatores: viri sanguinū declinate a me. Quia dicitis in cogitatōnibus: accipiēt in vanitate ciuitates suas. In his duob⁹ versibus: pmo loco dicam⁹ hipbaton: vt iuuante dn̄o facilius eoꝝ expositionē p partes explicare valeam⁹. Est eñ talis ordo verboꝝ. Si occidas de⁹ peccatores. Ante omia nobis cauendū est: ne putemus dn̄m christū deprecari interitum peccatoꝝ: q ad peccatores venerat sine dubitatione saluādos: sicut ipe in euāgelo dicit: Nō veni vocare iustos: s peccatores. Qd̄ si h spūalit inq̄ram⁹: cūcta nob remouent adūsitas. Dic ꝗ: Si occidas de⁹ pctōres. Occidit de⁹ pctōrem: cū morit pctō vt viuat dn̄o: sic ait apl̄s: Mortu⁹ suꝫ legi vt viuā xp̄o. Occidunt ꝗ pctōres: qñ a cogitationib⁹ malis in bonū dispositū trāsferūt. Qd̄ dū eis bñficio ꝯūsionis emerserit: tūc inuano accipiūt priores ciuitates suas: id est: vitiosissimas supstitiōes: q̄ ptinent ad babyloniā: qñ iam dei bñficio ad eccl̄ię catholicę septa puenerint. Et qm̄ nō merent omēs ad fidē catholicā puenire: illis pfidis ac durat⁹ q credere noluerūt: qd̄ ē i medio dicit: Uiri sanguinū declinate a me: qꝛ dicitis in cogitatiōib⁹. Isti ergo viri sūt sanguinū: qꝛ carnaliter viuūt: ꝛ q̄ sūt sanguis pagūt. Quib⁹ merito dr: Discedite: qꝛ locū nō desiderauerūt in eccl̄ia repire. Seq̄tur. Quia dicit⁹ in cogitatiōib⁹: id est: ꝯ illa murmurat⁹ q̄ vob spūsscti xp̄tute p̄dicata sūt. Et iō si p̄dictū ordinē teneas: oēꝫ a te caliginē ꝯfusiōis emēdas. **Nōne odientes te odio habui: ꝛ sup iimicos tuos tabescebā? Perfecto odio oderā illos: ꝛ iimici facti sūt mihi.** Nō supflue videt inq̄ri: cur inimicos nr̄os amare p̄cipimur: dei aūt odisse deuotū ē: qm̄ in vtrisqꝫ magna distātia est. Nr̄i q̄ppe inimici: interdū ꝯtra nos iusta indignatōe ꝯsurgūt: ꝛ irritāt q̄re ill' officia debita nō p̄bemus: quare detrahimus: q̄re bonis eoꝝ

Al. occid[illegible] · Al. cogit[illegible] · Sch[illegible] · Math[illegible] · Gal. 2 · Al. q o[illegible] te dn̄e c[illegible] · Al. nō[illegible]

nisib⁹ inuidem⁹. Merito ergo aduersarios nostros iubemur diligere: quos nos nr̃o vitio ɔtingit offendere. Dei vero inimici: qui obstinati sunt: cõpetenti ⁊ religiosa execratione damnant̃: qm̃ cũ ab ipso creati sunt: ipsiq̃ debeãt omne qđ viuũt: suo tñ contumaces reddunt̃ auctori. Quapropter iuste tales horrẽdi sunt: q̃ tantoꝝ bñficioꝝ memores nõ fuerũt. Cõsiderãda ẽ etiã distinctio facta verborũ. Primo eñ dixit: Odiẽtes te odio habui. Possũt eñ in maligno pectore pri⁹ odia occulta ɤ̃sari: sed iã validissime nequicie est q̃ ɔfitet̃ inimicũ. Significat eñ ꝑsecutores aptos ⁊ obstinatos: qui sanctos dei scelerata ꝓsumptiõe dilacerãt. Et merito se supra eos tabescere dic sancta pietas: qm̃ dũ hic sustinent̃ diutius ad correctionẽ: illi ecclesiaʒ dei temerarijs ausibus insequũtur: sicut ⁊ alibi dictũ est:

Ps. 118 Tabescere me fecit zelus domus tue. Hoc verbũ magni doloris indiciũ est. Tabescere eñ illos dicit: q̃ curis iugib⁹ affligunt̃: ⁊ pene vsq̃ ad interitũ vite corpe deficiente ꝑueniũt. Sequit̃ de secũdo versu: Perfecto odio oderã illos: inimici facti sũt mihi. Perfectũ odiũ est: hoĩes diligere: ⁊ eoꝝ vitia semꝑ horrere. Nã in illa parte qua creatura dei sunt: amãdos esse nõ dubiũ est: q̃ cõsiderata opera dei: boni sũt. In illa vero iniq̃tate horrẽdi sunt in qua se fedis scelerib⁹ polluerũt: qm̃ tales placere nõ possũt: nisi eis qui factis silibus implicant̃. Et vt tibi diuinitatis sue ostẽderet vnitatẽ: illos dicit sibi inimicos factos q̃ ɔtrarij paternis iussionib⁹ extiterũt. Et nota qđ ꝑ q̃ntã specieẽ definitiõis: que grece dicit̃ Cata antilexin: latine ad verbũ: definit quo odio inimicos oderat patris: ꝑfecto scʒ: qđ nõ liuore hũano: nõ inuidia carnali: sed dñi caritate generat̃. Odiũ q̃ppe dictũ ẽ: quasi oris repudiũ.

Proba me deus ⁊ scito cor meũ: interroga me ⁊ cognosce semitas meas. Et vide si via iniq̃tatis in me est: ⁊ deduc me in via eterna.

Istud nullus põt alter de se dicere: nisi q̃ ⁊ illud ait: Ecce venit ꝑnceps mũdi hui⁹: ⁊ in me nõ inueniet quicq̃. Solus eñ absq̃ pctõ esse dinoscit̃: qui etiã tulisse pctã hoim cõprobat̃. Proba: patientiã demõstrat. Scito: q̃ deliq̃re in tãta reꝝ fluctuatiõe nesciui. Interroga: ad inq̃sitionez ꝑtinet munitissimã: q̃ nemo scientĩ interrogatus põt negare q̃ gesta sũt. Semite q̃: ad opatiões respiciut: q̃s ille iugit̃ celesti sanctitate trãsegit. Sequit̃. Et vide si via iniq̃tatis in me est: ⁊ deduc me in via eterna. Cõsidera: magister bon⁹ queãdmodũ ꝑfectũ ordinẽ docet. Pri⁹ se dixit ꝓbari: sciri: deinde interrogari: vt qñ iniq̃tas nõ fuisset inuẽta: ꝑduceret̃ in illã viã vbi regnat cuʒ sanctospũ: ꝑ̃ate mirabili: ⁊ gloria sempiterna. Via iniq̃tatis: diabolic⁹ act⁹ est: quẽ in hui⁹ seculi cursu malis instigationib⁹ exercere nõ desinit. Hanc viã iuste in se negauit esse: q̃ petra est: q̃ vestigiũ serpẽtis antiqui in ei⁹ soliditate nullaten⁹ valuit inueniri. Merito q̃ hũana substãtia in eternaʒ viã petijt se deduci: in qua diaboli semita nõ potuit iueniri. Frequẽter eñ dñs xp̃us petit a p̃re q̃ ꝓpria sunt: vt vnitas caritatis potẽtie vel nature int̃ eos possit agnosci.

Conclusio.

Ecce iã duarũ natu erarũ octau⁹ nobis psalm⁹ emicuit: quib⁹ errantiũ ꝑfidia ꝓsũpta retũditur. Qui certe vel illo circũcisionis curẽtur exẽplo: vt sic iudei octauo die ꝓputia deponebãt: ita ⁊ isti. viij. psalmo cõminuti obstinatiõis sue suꝑflua dereliquãt. Est eñ d̃ hac re: sic dictũ est. ij. viij. xx. lxxj. lxxxj. c. vij. c. ix. et ꝑsens. c. xxxviij. Et q̃uis altissima surditas eis imineat: nec tot ꝑconib⁹ supata discedat: tñ si adhuc nefanda ꝑsuasione durati sũt: dicam⁹ illis ⁊ syllogisticas ꝓbationes: qm̃ se maxie dialecticos videri volũt. Prima igit̃ ꝓbatio est: qm̃ ex duabus naturis xp̃s dñs ɔsistit: ita. Si christus vn⁹ atq̃ idẽ ꝑfect⁹ de⁹ est ⁊ ꝑfect⁹ homo: sicut oĩm sanctoꝝ patrũ fatet̃ assensus: ex deitate ⁊ hũanitate adunate ⁊ ꝑfecte cõsistit. Quicq̃d autem ex deitate ⁊ hũanitate adunata ⁊ ꝑfecta cõsistit: ex duab⁹ naturis adunatis ⁊ ꝑfectis cõstet necesse est: scʒ diuinitatis ⁊ hũanitatis. Christ⁹ igit̃ vnus atq̃ idẽ ꝑmanẽs ex duab⁹ naturis adunatis ⁊ ꝑfectis cõsistit: scʒ deitatis ⁊ hũanitatis. Scđa ꝓbatio: q̃ in duab⁹ naturis est dñs xp̃s: ita. Si xp̃s vn⁹ atq̃ idẽ ꝑmanẽs ex duab⁹ naturis adunatis ⁊ ꝑfectis ɔsistit: sic demonstratũ est ex deitate ⁊ hũanitate. Quicq̃d aũt ex duab⁹ naturis adunatis ⁊

Syl.

Job. 14

P

ET

pfectis ꝯsistens deitatis ⁊ hūanitatis: ⁊ in duabus naturis adunatis ⁊ pfectis essentiā habet. Christ⁹ igit̄ vnus atq3 idē ꝯstās in duab⁹ naturis adunatꝭ ⁊ pfectis essentiā habet. Tertia ꝓbatio: q2 duas naturas in se dn̄s xp̄s habet sp̄ita. Si xp̄us vn⁹ atq3 idē cōstans in duab⁹ naturis adunatis et pfectis deitatis ⁊ hūanitatis essentiam habet: sicut demonstratū est. Quicq̄d aūt in duab⁹ naturis adunatꝭ ⁊ pfectis deitatis ⁊ hūanitatis essentiā habēs duas naturas pfectas atq3 adunatas in se habet. Christ⁹ igit̄ vn⁹ atq3 idē pmanēs: duas naturas pfectas atq3 adunatas in se habet: sc3 deitatis ⁊ hūanitatis. Quarta ꝓbatio q̄ ōndit: qm̄ si q̄s cōfessus fuerit christū deū pfectū ⁊ hoiem pfectū: denegās duas naturas: rectā doctrinā ⁊ hoc q̄d cōfessus est pimit: id est: xp̄m deū pfectū ⁊ hoiem pfectum: ita. Si xp̄s vn⁹ atq3 idē pfect⁹ de⁹ ē ⁊ pfect⁹ hō: duas naturas pfectas ⁊ adunatas habet: sicut habet cōis confessio. Habet in se igit̄ duas naturas pfectas ⁊ adunatas deitatꝭ ⁊ hūanitatis. Vn̄ etiā facūdus venerabilis ep̄us: hereticoꝝ penetrabili subtilitate destructor: nup ad iustinianū p̄ncipē scribens de duab⁹ naturꝭ dn̄i xp̄i: duos libellos caute nimis luculēterq3 tractauit: quos vobis transcriptos reliqui: vt nec antiq̄s egeatis tractatorib⁹ nec modernis. Quapropt̄ relinquam⁹ aliq̄n aduersantiū ꝯtētiones illicitas: nemo nos audebit dicere fortasse culpabiles: si post octauā correctionē illud eis dicim⁹: q̄d ap̄ls scribēs ad titū: post secundā increpationē iudicauit esse faciēdū. Dicit em̄: Hereticū hoiem p⁹ p̄mā ⁊ scd̄am correptionē euita: sciēs q2 subūsus est huiusmodi ⁊ peccat: ⁊ ē a semetipso dānatus. Quid sit aūt heretic⁹: quidā patꝝ pulchre definiuit. Heretic⁹ est: q̄ diuinę legis: vel ignorātia: vel ꝯtemptu raptat⁹: aut noui ptinax inuētor erroris: aut alieni sectator: catholicę vnitati mauult adūsari q̄3 subiici.

Titū.3

H

Explicit exp̄o in psalmū. CXXXVIII.
Incipit exp̄o in psalmū. CXXXIX.

In finem psalmus dauid.

Quāuis in supiore psalmo titulus iste videat̄ exposit⁹: tn̄ n̄ piget breuit̄ repetere q̄d nos ꝯstat salutarit̄ sp̄ audire. In finē: dn̄m significat xp̄m: sic dicit ap̄lus: Finis em̄ legis xp̄s ad iusticiā omni credēti. Ad quē corda nostra totꝭ viribus erigam⁹: q2 nobis in hoc psalmo q̄si p̄conis voce iudex terribilis: oīpotēs: pi⁹ ⁊ nimiū desiderabilis aduenire p̄dicitur.

Ro.10

Diuisio.

Per totū psalmū sancta ecclia loquit̄. Primo mēbro dn̄m depcat̄: vt ab iniquo diabolo eū liberare dignet̄: q̄ multis fraudib⁹ atq3 insidijs deuotionē ꝓpli fidelis conat̄ euertere. Scd̄o postulat: ne tēptatori neq̄ssimo tradat̄: quā iā cōstat acerbis piculis ipso ꝓtegēte liberatā. Tertio: in iudicio futuro vindictā supra eos dicit esse venturā: qui pauperes eius insanis motib⁹ psequūtur.

Expositio psalmi.

Eripe me dn̄e ab homīe malo: a viro iniquo† libera me. Sciēs mater ecclia quāta in membris suis diaboli infestatiōe pateret̄: sollicite clamat ad dn̄m: q̄ solus pōt ei⁹ supare nequiciā: vt ab ipsi⁹ multiplici tēptatione liberet̄: ne diuti⁹ fatigata succūbat. Hoiez siquidē malū ꝓ diabolo poni: euāgelio teste didicimus/dicēte: Malus aūt hō ē diabolus. Et merito sic dicit̄: qui pctoꝝ cōtagione polluit̄: vt iā nō cęlestis angel⁹: sed hō ab humo dict⁹ esse videat̄: q̄ tn̄ vicaria sibi pmutatiōe succedūt. Nā ⁊ hoiem malum appellam⁹ hodieq3 diabolū: ⁊ ediuerso diabolū: sicut supra ꝓbatū est: malū hominē nūcupamus. Sequit̄ ad discretionē faciendā: Virum iniquū: vt specialit̄ terrigenā designet: q̄si diaboli militem: vt ⁊ ab auctore criminū: ⁊ a seq̄cib⁹ ei⁹ eripi se pfectissima supplicatiōe depcet̄. Nā ⁊ ipsę ꝓprietates: diuersas psonas designāt. Malignus appellat̄ diabol⁹. Iniqu⁹ dicit̄ hō seq̄x eius. Duo em̄ sil̄ epitheta vni psonę nō poterant cōuenire: q̄d eloquētię lege ꝓhibitū est. Qui cogitauerūt† malicias in corde: tota die cōstituebāt prelia. Grauiora sunt sp picula q̄ habent̄ occulta: q2 subita irruūt: q̄n velut torrētia flumina improuisa descendūt. Significat em̄ illos qui de ecclesię viscerib⁹ exeūtes: prauis dogmatib⁹ in sacrilega certamina ꝓruperūt. A quib⁹ merito se postulat eripi: ne possit eorū prauitatib⁹ sauciari. Et vt nequiciaz ipsoꝝ cōtinuā esse monstraret: dixit: Tota

Al. eripe

Matth.13

Al. iniq̄ta

die: vt nulla eos lassitudo: nulla tpis lōginquitas mitigaret. **Acuerūt linguas suas sicut serpētes: venenum aspidū sub labijs eoꝝ.** Pulchre hic malicia hereticorū dolusq͡ describit. Linguas eñ: verba significat: que neqcię cotib⁹ expolita vulnerare ꝯtendūt corda simpliciū. Que merito serpētib⁹ exequant̄: qꝛ sermonibus suis vir⁹ euomūt: vñ surdis aspidibus cōparent̄. Tali eñ ꝓposito cōtendūt: vt ꝑtinacia mentis nūq͡ velint a veritate superari. Hec figura dicitur Parabole: qñ res sibi genere dissiles pniciosis qualitatibus cōparant̄. **Custodi me dñe de manu peccatoris: ꝛ ab hominibus iniquis† libera me.** Peccatorē iteꝝ hic diabolū significat: qui inter oēs creaturas ꝑmus excessit: ꝛ de iniquitate sua adā noscit̄ sauciasse. De hui⁹ potestate neqssima: qñ oīno validus est: vt etiā hui⁹ mūdi ꝑnceps dicat̄: petit se sancta eccłia custodiri: qꝛ multis dolis/multis fallit insidijs: vt ꝑcaueri nequeat: q̄ lubrice se vestigio semp tect⁹ insinuat. Sequunt̄ etiā eius ministri: qñ qđ nō potuerit p se inspirādo mentib⁹ nostris surripe: p suos sequaces publice conat̄ implere. **Qui cogitauerūt supplantare gressūs meos: abscondērūt superbi † laqueos mihi.** Supplantare ꝓprie dicimus: quādo plātis nostris terra subducit̄: vt in tenebrosis cauernis grauiter icidamus. Qđ nobis facit inimicus: qui in via dñi gradiētib⁹ vicinas peccatorū foueas parat: vt quādo nos ab illa rectissima intentiōe deduxerit: elusos deceptosq͡ submergat. Ad illā siquidē viā non audent accedere: que sola iustoꝝ est. Superbi aūt sunt elati heretici: qui viā domini deserentes: prauis dogmatib⁹ populos decipe: potius q̄ docere festināt. Isti sancte plebi laqueos ponūt: quādo eos vanis enigmatib⁹ obligare cōtendunt. **Et funes extenderūt in laqueū† pedibus meis: iuxta iter scandalū posuerūt mihi.** In exponendis hereticorū prauitatibus pseuerat. Ponūt enim funes: id est: dolosas ꝛ tortuosas obiectiōes: quib⁹ capiant sensus hūanos: vt quasi pedibus laqueū: ita mentib⁹ tendere ꝓbentur scandalum. Laqueus eñ funis ideo posit⁹ est: quia vincula sua graui⁹ semp astringit: nec amplexus ei⁹ aliqua lenitate dilabit̄: cum nodosis quibusdā sinub⁹ illaqueata cōcludit. Iuxta iter ꝓprie dictū est: quoniā non capiunt nisi illos qui a recto virtutū calle discedūt. Sequit̄ primū diapsalma: vbi diuisionē nobis pausatio iocūda cōcedit. **Dixi domino deus meus es tu: exaudi domine vocē depꝛecatiōis mee.** Post crudeles laqueos ꝑparatos: post tortuosos funes positos: post iniqua scandala diabolica fraude machinata: venit ad secundā partē ad dñm verba cōuertens: ne pessimis tradat̄ insidijs. Dicit eñ ecclesia purissima fide resplendēs: ꝛ indemutabili virtute cōsistens: Dixi dño deus me⁹ es tu. Quod certe nō pōt dicere: que caducis ꝓbatur erroꝛib⁹ implicari. Nō eñ arriana cōgregatio: nō sabelliana: nō manicheoꝛū: non pelagiana: non apollinaris: nō euticiana: nō nestoꝛiana: nō cetera portenta potius dicēda q̄ dogmata: hoc possunt vere dicere domino: de⁹ meus es tu. Dicat ergo ecclesia catholica: dicat sponsa de gentibus aduocata: que sanctā trinitatem fide veracissima ꝯfitetur. Sequit̄. Exaudi domine vocē deprecatiōis mee. Suffecerat dici: Exaudi precē meam: nisi alti⁹ aliquid voluisset intelligi. Vox eñ deprecationis: est puritas oꝛationis: ꝛ clamoꝛ ille tacitus qui ascēdit ad dominū. Dicitur eñ tacēti moysi: Quid clamas ad me? Dicitur cayn: Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Quapꝛopt̄ sancte operationis: vox est rerū ipsaꝝ loquacissimus clamoꝛ: nō hominibus notus: sed soli deo cognitus. Et ideo petit exaudiri vocē depꝛecatiōis sue: quia se nouerat munera iustissime petitiōis offerre. **Domine domine virt⁹ salutis mee: obumbrasti super caput meum in die belli.** Repetitio ista: Domine dñe: affectum pie ꝑcationis ostendit. Que figura dicit̄ Epizeuxis: id est: in eodē versu eiusdē verbi sine aliqua dilatione facta congeminatio. Quod schema: sicut sepe dictum est: plurimū valet ad animos cōmouendos. Lux enim dicit: Virtus salutis mee: patientiam suam perseuerantiamq͡ demonstrat. In certamine vero tribulationum salus

Marginalia: Sche; al. eripe; al. laqueū; al. nō hꝫ; Exo. 14; Gen. 4; Sche

ET

esse nō potest: nisi misericordia dñi virtus tolerātię fuerit attributa. Uirtus em̄ a viriditate dicta est: quę nescit aliquo labore marcescere. Seqr. Obūbrasti caput meuz in die belli. Cū dicit ecclesia: caput suū obumbratū in die belli: significat beatā dñi passionē: qui in illo die crucifixiōis suę sic obūbratus atq; defensus est: vt nec anim⁹ eius cōfusionē aliquā pateret: nec caro ipsius corruptionis iniuriā sustineret: qñ et ipse sibi in vicesimoprimo psalmo venire de precat auxilium. Decursa em̄ passione sua ait: Tu autē dñe ne longe facias auxilium tuū a me: ad defēsionē meā respice. rc. Bene aūt definita est passio dñi: dies belli: scilicet qñ diabolo victo: infernorū claustra dirupta sunt: captiui liberati sūt: solusq; moriēdo triūphauit: q nouo more mortē morte destruxit. †Ne tradas me dñe a desiderio meo pctōri: cogitauerūt †aduersum me: ne derelinquas me ne forte exaltent. A desiderio suo tradit pctōri: qsquis p ɔcupiscētias carnis diabolo relinquit possidēdus. De quib⁹ dicit aplus: Propterea tradidit illos de⁹ in desideria cordis eorū: in imundiciā. Sed ne h fiat: sequit res oīno pbabilis: vt sicut inimici cōsiliū faciūt in malū: ita virt⁹ diuina pstare dignetur auxiliū. Ad postremū dicitur causa iustissima: ne reuera exaltent pditione iustorū: qui de fidelis ppli subuersione gloriāt. Sequit scdm diapsalma: vbi diuisionē sicut cōsueuim⁹ aponim⁹. Caput circuitus eorū: labor labiorū ipsorū operiet eos. Post pces habitas ne traderet inimicis: sancta mater ecclesia venit ad tertiū membrū: in quo impiorū inexplicabiles designat errores. Nā sicut superi⁹: in die belli caput suū obumbrari dixit a dño: ita istorū caput qd est diabolus rotabilē refert habere circuitū: qui nunq; ad rectā viā puenit: qm̄ p vestigia sua rediens se semp inuoluit. Ordo aūt verborū talis est: Caput eorū circuit⁹. De quo siliter petrus dicit aplus: Aduersari⁹ vester sicut leo rugiens: circuit querēs quem deuoret. Pulcherrima species definitiōis est: vno verbo declarare: quid sit res illa q̄ querit. Hoc grece Cata antilexin: latine ad verbū dicit. Labor vero labiorū: est platū ore mēdaciū: quod laboriose fingit: qm̄ exquisita machinatiōe format. Ueritas em̄ sine labore dicit: qr simpliciter r sine difficultate pfertur. Quapropter oris eorū mendaciū eos operit: cū pfidi de sua assertiōe supantur. Nunq; em̄ sic est cauta malicia: vt ipsa sibi nō loquat aduersa. Cadent sup eos carbones †ignis: i igne †eijcies eos in miserijs nō subsistet. Primo inexplicabiles eorū dixit errores: nunc penas memorat oīno salutares. Carbones ignis: sunt pęnitētię cruciatus: qd tñ incēdiū nascitur ex imbre lachrymarū: sicut r in centesimo decimonono psalmo dictū est: Sagittę potentes acutę cū carbonib⁹ desolatorijs. Primo em̄ supra eos cadit luctuosa cōpunctio: post in ignē deijciunt: qñ iam miseratione dñi flāma caritatis accensi sunt: r feruere sanctis opibus incipiunt: qui pridē desidioso nimis tepore vixerūt. His euenit vt in miserijs suis nō subsistāt: qñ in bonā partē diuino munere trāsferuntur. Uir linguosus nō diriget †super terra: viru iniustū mala capiet in interitū. Quis linguosi possint dici r illi qui linguę vbertate facundi sunt: tñ illis hoc specialiter nomē cōstat impositū: q incōsiderata locutione verbosi sunt. Sūt em̄ contrarij sapiētibus: r diuerso se more tractantes. Monet em̄ Jacob⁹ aplus: Sit omnis homo velox ad audiendū: tard⁹ ad loquendū. Tales em̄ sup terrā mime diriguntur: qui a leuitate sua frequēter excedūt. Difficile est em̄ indeliberatū/rectū esse sermonē: sicut scriptū est: In multiloquio nō effugies peccatū. Iniustus em̄ vir est: q diuinas regulas cōtemnēs: volūtatis pprię feruore traducit. Iste capitur malis suis: r in pfundū altissima voracitate submergitur: qr semp sibi noxia cogitat: qui dñi pcepta declinat. Cognoui †quoniā faciet dñs iudiciū †inopū: r vindictā pauperū. Sancta ecclesia breuiter r veraciter loquit: quales reuera debuit culpare linguosos. Hoc em̄ se dicit p fidez dono dei cognouisse: qd certissime credit esse faciendū. Faciet ergo iudiciū inopū: qñ in illa disceptatiōe pmissa restituet: r vindicat paupceres: de quib⁹ in apocalypsi scriptuz est: Uidi sub ara dñi animas occisorū. Et

Ps. 2j | Al. Nō | Al. contra | Ro. j | j. Pe. 5 | P | Al. nō | Al. de | Ps. jj | Al. in | Jac. j | Prou | P | Al. qui | Al. ino | Apoc.

paulopost: Clamātes: quousq; sanct⁹ ꝛ verus non iudicas: ꝛ vindicas sanguinē nrm̄ de his q̄ habitāt sup terrā: Uerūtamē iusti cōfitebunt nomini tuo: ꝛ habitabūt recti cū vultu tuo. Designat hoc debere fieri inter q̄slibet tempis gues amarasq; pssuras. Tūc em̄ magna vtus ē laudare dominū: quādo se isti⁹ seculi blandimēta subducūt. Bon⁹ em̄ fuit iob cū dominū diues colebat: sed q̄nto melior dum eū sub multiplici afflictiōe laudabat. Tūc ergo ampli⁹ desiderem⁹ grās agere: quādo nos temptator conat affligere. Facili⁹ enim inimic⁹ discedit: cum viderit excedere nō posse q̄s deprimit. Nā vide q̄d seq̄t: q2 cū vultu ei⁹ habitare nō desinūt q̄ recti sunt. Uisio infastidibilis atq; ppetua: illū semp videre a quo se solet omis rationabilis creatura reficere: sicut ꝛ in q̄ntodecimo psalmo iā dictū ē. Adiplebis me leticia cū vultu tuo. Ille em̄ vultus p̄mioꝝ omniū munꝰ est: nec potest esse cuiusq; bonitatis indiguus: q̄ illū meruerit habere cōspectū. Sed cum legat: Deum nemo vidit vnq;: istud ad illud temp⁹ referendū est: quando beati dn̄m nō p speculū: s; vt ait apl's: facie ad faciē cōtuent. Cōclusio.

Ps.15 · Job.1 · 1.Cor.13

q Uā salutaria: q; suauia verba sctē mr̄is audita sūt. Orauit p nobis: vt a temptationib⁹ diabolicis exuamur: quas nobis omnino nouerat eē violētas. Liberatis autē vultū domini pollicet: vt nihil laboriosū: nihil triste metuamus: q̄bus tale mun⁹ tantumq; pmittit. Presta dn̄e: vt sicut seruis tuis es desiderabilis: indulgētie tue claritate mōstreris. Nō impediāt peccata: q̄ ppria execratione damnam⁹. Fatemur culpas: vt te placatum habere possimus. Solus enim iudex es: qui veniam tribuis cōfitenti. Et cum te nihil lateat: ab homine tamē publicari queris: quod multo veracius nosse declararis.

Explicit expositio i psalmū CXXXIX
Incipit expositio in psalmum CLX

Psalmus ipsi dauid.

Q Uoniam verba tituli frequenti repetitiōe nota sunt: intentionē nostram ad dominū debemus erigere saluatorem. Nam dubium est interdū quod semel dicit: certissimum vo atq; indubitatū est: quod frequenti repetitione p̄dicatur. Ideo enim p̄cedentib⁹ quibusdam p̄conibus admonemur: vt aciem mentis nostre ad res venturas opportuna deuotione p̄paremus: ne dum incognita fuerint q̄ dicūt: negligēti⁹ forsitā audiant. Supplicat em̄ ppha: vt cautiorib⁹ visū ē: q̄ten⁹ inter actus istos mūdanos: a diūsis liberet erroribus: ne i pctoꝝ retiaculū cadat: cū q̄b⁹ se nō optat hr̄e aliquā portionē. Diuisio.

D Ntelligens ppheta humanā fragilitatem diuersis peccatoꝝ nexibus implicatā: Prima sectione dominū rogat vt eius audiatur oratio: subiūgens a quibus se maxime liberari deprecetur erroribus. Secunda: eligit se a iusto argui q; a peccatore laudari: supplicans vt custodiat a laqueis peccatoꝝ: quoniā nullā cōionē cū eis se hr̄e testat. Expositio.

D Omine clamaui ad te exaudi me: intende voci orat ōis mee dū clamauero ad te. Hic queram⁹ enthymema. Proponit eni: Domine ego clamaui ad te. Seq̄tur cōclusio. Exaudi igitur me. Sic virt⁹ illa enthymematici syllogismi breui cōplexiōe pacta ē. Uolēs enim ppheta humano generi affectum continue oratiōis infundere: duo tēpora videtur discrepantia posuisse. Dicit enim de p̄terito: Clamaui: quod perfectā significat orationē. Et iterum repetit: Dū clamauero ad te: quod vtiq; constat positum de futuro: Ut sicut nullum tps a culpis est vacuum: ita nec a deuotis precibus reddatur ociosum. Contra peccata siquidem cōtinua: salutare remedium est iugit pio dn̄o supplicare. Nā q̄d pderit dimitti p̄terita si videant obligare vētura? Finis ergo bon⁹ q̄rit christiani: vt i extremis cū venia trāseat ne vita sit vltima q̄ delinq̄t. Respice q̄d h ꝛ in seq̄nti vsu orōnes suas q̄rto mō gemiauit: q2 sctō viro tāte rei nulla porat eē satietas. Orō ē eni q̄ nos a culpis libat: iudicē alm pciliat: delicta mūdat: nec orāti deesse pt misc̄dia q̄ nos hūilitas vt iugit depcemur istigat. S; h totū pius facit dn̄s: dū nō vult dānare q̄s p̄monet. Clamat enim opifex rex: Nolo mortē peccatoris sed vt conuertat ꝛ viuat. Dirigatur oratio mea sicut incensum in

Al. nō hȝ · Ezech.18

D

D

ꝯſpectu tuo: eleuatio manuū mearū ſacrificiū veſpertinū. Incēſum: eſt odoriferi pigmenti ſuauis aduſtio: q̄ carbonib⁹ cōcremata gratiſſimū fumū porrigit ad ſuperna: ⁊ odorātes ſe delectabili iocūditate ꝑmulcet. Sic beatoꝝ oratio igne caritatꝭ incēſa diuis ꝯſpectib⁹ ingerit̄: que magis humilitatis ⁊ cōpunctionis pondere ſubleuatur. Uirtutibus em̄ dn̄s noſtris tanq̄ bonis delectat̄ odoribus. Nam oratione ſanctā velut odorē ſuauiſſimū ſuſcipere dominū: ⁊ in apocalypſi legit̄: vbi dictū eſt: Stetit āgelus ſuꝑ aram dn̄i habēs thuribulū aureum in manu ſua: ⁊ aſcendit fumus ſupplicationū de manu angeli in cōſpectu domini: vt daret de orōnibus ſanctoꝝ: quod eſt ante deū. Seq̄tur. Eleuatio manuū mearuȝ ſacrificiū veſpertinū. Eleuatio manuū: ſignificat operaȝ piam: que aut in elemoſynis exercetur: aut in aliqua ꝓbabili cōuerſatione peragit̄. Sacrificiuȝ vero veſpertinū: illam oblationeȝ fortaſſe ſignificat: quā in fine vite domino ſolet offerre religioſa deuotio: cū penitētiam gerimus ⁊ humili nos ſupplicatiōe purgamuſ: ſicut in quinq̄geſimo dictū eſt: Sacrificiū deo ſpiritus cōtribulat⁹. Ueſpera noſtra enim eſt: quādo iſtam lucē morteveniente deſerim⁹. Ecce q̄ꝺ frequēter admonuim⁹ neminē debere deſperare: ſi vltima ſua potius lachrymaꝝ fonte detergat. **Pone domine cuſtodiam ori meo: ⁊ oſtium circumſtantie labijs meis.** Petit ſanctiſſim⁹ ꝓpheta: ne quid tale dicat: quod ꝑuenire debeat ad reatum. Sed hoc duplici ſupplicat tutamine communiri: vt nec cogitatio eius iniqua ſapiat: nec praua volūtas in fatua ỽba ꝓſiliat. In vtroq̄ꝫ eni nouerat eē pctm̄: vn̄ ſe fieri dep̄cat̄ eſſe alienū: ſic ſalomō dic: Circūualla poſſeſſionē tuā i ſpinis: argētū ⁊ auꝝ tuū ꝯſtitue: ⁊ ori tuo fac oſtiū ⁊ ſerā: ⁊ ỽbis tuis fac iugū ⁊ mēſurā. Oſtiū q̄ppe ab obſtādo dictū ē: q̄ꝺ dū claudit̄ obſtat intrātib⁹. Inſpiciebat em̄ vir ſanct⁹: magnis p̄cib⁹ eē muniēdū: vnde tam facile nouerat venire pctm̄. Proxime q̄ppe in ſuꝑiori pſalmo dixerat: Uir linguoſus nō diriget̄ ſuꝑ terrā. **Nō declines cor meuȝ in verba †mala: ad excuſandas excuſationes i peccatis.** Seq̄tur ſecūda p̄catio: vt ⁊ ſi eū cōtingeret penitendū aliq̄d loq̄: nō ſe per falſitates ſceleratiſſimas ꝯtenderet excuſare. Hoc em̄ maximū vitiū eſt quo laborat humanitas: vt poſt pctm̄ ſuū ad excuſatiōes ꝯfugiat: q̄ꝫ penitudinis ſe cōfeſſione ꝓſternat. Q̄ꝺ facin⁹ inter ſumma pctā ꝯſtat eſſe numerādū: q: inde reuera naſcit̄: vn̄ ad penitentiā re⁹ tardi⁹ venire videat̄: ſicut in libro primo regū dictū eſt: Quaſi pctm̄ ariolandi eſt repugnare: ⁊ q̄ſi ſcelus idolatrie nolle acq̄eſcere. Nā q̄ꝺ dicit: Ad excuſandas excuſatiōes in pctis: ꝯſuetudinē ſignificat impudentiuȝ: q̄ q̄n fuerint dep̄henſi: primū ſe aliqua falſitate excuſare noſcūt̄: ⁊ cū fuerint inde cōuicti: alias ſemꝑ excuſationes aſſumūt: ne quādo veritati acquieſcat iuerecūda ꝓteruitas: modo em̄ tēpori: modo neceſſitati: modo alijs imputando q̄ꝺ peccāt. Que figura dicit̄ Metaſtaſis: id eſt: trāſlatio: dū culpam nr̄am in alium trāſferre ꝯtēdimus. **Cū hominibus oꝑantibus iniquitatē: ⁊ non †cōbinabor cū electis eoꝝ.** Tertia ſupplicatio eſt: vt liberet̄ a collegio eoꝝ q̄ operant̄ iniq̄tatē: ne cum ipſis quaſi cōbinatus debeat implicari. Cōbinati em̄ dicunt̄ rei: q̄n duo ſimul in vno vinculo colligant̄: vt alt alteꝝ ꝓ̄pediēs: fugam liberaȝ habere non poſſunt. Orat ergo ꝓpheta ne cum talib⁹ illigetur: qui implicatiōe mutua alterutꝝ ſibi impedire noſcunt̄. Non cōbinabor: reſpicit ad vtrūq̄ꝫ: ⁊ ad homies oꝑantes iniq̄tatem: ⁊ ad electos eoꝝ. Et nota q̄ꝺ addidit: Eorum: ne putares reuera electos dn̄i qui tali nomie vocabant̄. Multo em̄ ſceleratiores ſunt illi q̄ inter malos vident̄ eſſe p̄cipui: quaſi duces criminum: q̄ſi p̄ncipes latronū ⁊ caput oīm ꝑditoꝝ. **Corripiet me iuſtus i miſcdia ⁊ increpabit me: oleū aūt peccatoris nō impinguet caput meum.** Poſtulata lingue cuſtodia: ⁊ criminū excuſatōne damnata: venit ad ſecūdam ſectionem: in q̄ vir ſanctus increpationes eligit iuſtorum: q̄ꝫ blandimēta peccantium. Sed que ſit correctio iuſti: breuiter intimauit dicēdo: In miſericordia: quoniā vir ſanct⁹ nō i ira corripit: ſꝫ ꝑ dilectionē increpator accedit. Nā ⁊ ſi vultū irati oſ̄dit: cor tn̄ placati ſꝑ aſſumit: ſic

Apoc. 8

Ps. 50

Eccl. 28

ET

Ps. 139

Al. malicie

j. Reg.

Sc

Al. cōmunicabo

P

Gal. 6 monet apls: Fratres si preoccupat⁹ fuerit homo in aliq̄ delicto: vos q̄ spirituales estis instruite huiusmodi in spū lenitatis: cōsiderās teipm ne ⁊ tu tēpteris. Quapropt hec consuetudo bonoꝝ est: vt malint se a bonis corripi: q̄ sceleratoꝝ adulatiōe predicari: sicut Prouer. 27 scriptū est: Meliora sunt vulnera amici q̄ volūtaria oscula inimici. Seqtur. Oleum autē peccatoris nō impinguet caput meū. Oleum: ⁊ in bono ⁊ in malo plerumq̄ ponitur. Mat. 6 In bono: vt est illud euangelij: Tu autē cum ieiunas vnge caput tuū oleo: et faciē tuā laua. Ps. 44 Et i. xliiij. psalmo. Propterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo leticie pre cōsortibus tuis. Est enim oleū in bonā partem causa splēdoris: pabulū luminis: prestans nitorem pariter ⁊ salutē. In malam vero partē: sicut hic ponitur: Oleum peccatoris est dilectio simulata verborū: que adulationib⁹ ⁊ blandimētis nostras mentes velut olei pinguedo leniter ingrediēs: rigorem veritatis emollit: ⁊ ad noxias cogitationes amoris ficti poti⁹ ostentatione Ps. 54 perducit: sicut in alio psalmo dictū est: Molierūt sermones suos sup oleū: ⁊ ipsi sunt Prouer. 18 iacula. Et in salomone ait: Verba adulatoꝝ mollia: nouissima aūt eoꝝ pereūt i intima vētris. Quapropter illa monita semper eligēda sunt: que non ad dilectionē seculi trahūt: sed ad precepta nos diuinitatis inuitant. Potest aūt ⁊ illud euangelicum de decem virginib⁹ hic decēter aptari: qd quinq̄ virgines q̄ act⁹ suos pbatissimos dn̄o dedicauerūt: ⁊ cōsciētias lucidas conseruantes: caritatis oleo referte: semetipsas tanq̄ lampadas ardētissimas dn̄i cōspectibus obtulerūt. Iste: sicut hic dicit: merito credēde sunt a iustis hominib⁹ fuisse correpte: ⁊ misericordie studio nihilomin⁹ eē reprehense. Reliq̄ vero alie quinq̄ virgines q̄ adulantiū vocibus infelici sorte crediderūt: caput eaꝝ factū est in sua deceptione pinguissimū: ⁊ ideo extinctis lampadibus nō sunt recepte: quoniā tetrā vitā ante dominū veri lumis nō decebat offerri. Quā parabolā beatus augustin⁹ in libro qōnū: qnquagesimonono: lati⁹ ⁊ decēter exposuit. Et iō cōsiderem⁹ q̄ piculosa sit adulatio: q̄ excludere pbatur a dn̄o. **Quoniā adhuc† est oratio mea in beneplacitis eorum.** (Al. et) De superiore sensu pendet iste vsiculus. Ait eñ: Oleū aūt peccatoris nō impinguet caput meū. Et subsecutus adiūxit: Quoniā adhuc est oratio mea in beneplacitis eorū. Nā cum dicit: adhuc esse orōnem suā in beneplacitis eoꝝ: id est: iniquoꝝ: indicat se pfecte nōdum fuisse cōuersum: quādo et sibi orādo talia puenire desiderabat: qualia illoꝝ vota esse cognouerat. A quibus oībus se alienū effici precabat: ne caput suū oleo peccatoris: id est: male suasionis adulatione pinguesceret. **Absorpti sunt† iuxta petrā iudices eoꝝ. Audient verba mea quoniam potuerūt.** (Al. iuncti petre) Petra h: sicut multis locis significat: dn̄s xp̄s est: iuxta quē stātes doctores heretici: q̄si iudices ipsi sui sbita voracitate mergunt. Qui iō corruūt in pfundū: qm̄ sup petrā stare nō eligūt. Nā quid illis pdest iuxta soliditatē stare: qn̄ in ipsa fortitudine nō vident insistere? Qd verbū hieronym⁹ trāslator posuit: ⁊ expositor pater augustin⁹ secutus est: vt nemo audeat recusare qd taliū viroꝝ auctoritate pbatū est. Hec eñ verbi trāslatio: nimis hereticorū videt designāre pfidiā. Nā cū baptizent: cū cōicent: cū sacras nobiscū lr̄as legāt: dicunt iuxta petrā stare: nō i petra. Soli eñ in hac soliditate cōsistunt: q̄ sup harenā fragilia fundamenta nō ponūt. Seqtur. Audiēt verba mea: quoniā potuerūt. Verba sua ab hereticis dicit audita: q̄ presentis libri text⁹ eloqtur. Qn̄tis eñ locis arguunt: q̄ntis admonitiōib⁹ increpant: vt debeāt corrigi: ⁊ i suis prauitatib⁹ nō morari? Qua sn̄ia plenissime docemur illos eē oīmodis reos: q̄ ⁊ verba dn̄i audiūt: ⁊ ea facere iniq̄ puersitate ptēnunt. Potuerūt eñ totiens admoniti cognoscere: si nō decreuissēt suis magis psuasionibus inherere. **Sicut crassitudo terre† eructuata est sup terrā. Dissipata sunt ossa nostra sec⁹ infernū.** (Al. erupta) Cū prius de hereticis diceret ⁊ tyrānis: q̄ vba dn̄i audire noluerūt: nūc venit ad martyres: q̄s ferali isecutiōe laniabāt. Crassitudo .n. tre: qn̄ eructuat: morbos facit: aerē corrūpit: ⁊ lues hoībus periculosa lōge lateq̄ diffundit. Sic tyrannorū nefanda supbia tabe sue malicie: corpora martyꝝ sauciabat. Quos cōgrue pphe

dixit ossa sua: q2 cõstat eos christianę fidei esse validissima firmamēta: quorum pdicāda cõstatia iuuāte domino nec pęnis victa nec longa insecutiõe mollita est. Et respice ꝓprietates vboꝝ velut suauissima mella decurrere. Non dixit: in infernū: q2 licet mori cōmuni sorte videātur: vita illis ęterna conceditur. **Quia ad te dn̄e dn̄e oculi mei: in te speraui† ne auferas animam meā.** Postq̄ dixit humani generis fragilitatē: nunc ad remedia diuina cõfugit: cõuerso ordine petens: quia spem suam habuit in domio animā suam debere liberari. Quod in scripturis diuinis: sicut sepe diximus: frequenter inuenies: vt modo causam ratio pcedat: modo eam ptinus subsequat. Sed cum beatoꝝ cõsuetudo sit de hoc seculo velle liberari: sicut et alius psalmus dicit: Educ de carcere aiam meam. Et: Desiderium habens dissolui ⁊ esse cum christo multomagis melius: quo modo hic ꝓpheta petit: Ne auferas aiam meam? Ne auferas: scilicet bonis tuis: sed spes mea iugiter i te sit: ⁊ oculi mei te semper intendāt. **Custodi me a laqueo quē statuerunt mihi: ⁊ ab scandalis† operantibus iniquitatem.** Per laqueos ⁊ scandala: totius mūdi mala breuiter ꝓpheta cõplexus est: a quibus se supplicat custodiri: ne per insidias eorū possit intercipi. Laquei: sunt diuersa carnis desideria: quibus mētes humanę blandis nexibus illigātur. Scandala: quę per fratres proueniūt inquietos: qui liti: superbia: sanctam refugiunt caritatem. Quid habituri simile: si eos tam precipuū munus contingat amittere? Et respice quia post laqueos scandala ponit: quoniā iueterator ille pessimus: quādo per laqueos nō potuerit decipere: scandalis nitit gratiā nobis diuinitatis auferre. **Cadent in retiaculo eius peccatores: singulariter sum ego donec transeam.** Ecce vnde se superius petebat eripi: ne debuisset combinari cum talibus. Et vide queādmodū cõparationi factę apta verba consentiāt. In diaboli retiaculū cadēt: q pctoꝝ circuitiõe claudūt. Legim⁹ tn̄ ⁊ bona retia illa: q̄ centū qnquagintatres pisces dn̄o iubēte clauserūt: q typus eē sctē ꝓbat eccłię. Sz beati q in ill' piscib⁹ ān̄uerant: infelices q cadūt in istū numeꝝ pditoꝝ. Retia eñ dicta sūt q̄si retinentia. Addidit: Singulariter sum ego donec trāseam. Singulari est: q sic superi⁹ dixit: cū pessimis hoibus nō ambulat cõbinat⁹: q trinitatē sctām vnū deum ⁊ dn̄m ꝯfitet: q spem suā in nllo alio ꝫ tantū ponit in dn̄o. Donec trāseam: id est: q̄diu in h mūdo fuero cõmorat⁹. Hoc eñ sęclm beati velut viātes trāsire dicunt: q2 nullis ei⁹ delectatiõib⁹ occupant. **Cõclusio.**

Ognouim⁹ carissimi frēs: q̄le sit periculū si loq̄mur incaute. Cogitem⁹ q̄ntū nos metuere debeam⁹ qd sāctissim⁹ ꝓpha formidat. Qn̄ eñ nō aut vaniloquiū surripit: aut desideriū falsitatis inducit. Lingua est q nos trahit freq̄nter ad vitia: quā vno mō tutissime vincim⁹ si eam semp dn̄i laudib⁹ occupem⁹. Loquat illud semp vbi nescit errare: agat op⁹ animę ꝓfutuꝝ: seruiat venerant auctori. Tūc eñ ori nr̄o custodiā ponim⁹: si iugiter dn̄i mandata meditemur. Silet eñ in malo q nō tacet bonū: nec error surripit: vbi se veritas cęlestis infuderit. Nam si a nobis cogitatio mala subducat: si actus turpissim⁹ segregat: si a maloꝝ cõuersatione diuidamur: tūc vt ꝓpheta dicit: dn̄o singulares efficiemur: quādo minime pessimis cogitationibus implicamur.

Explicit expositio in psalmum. CXL

Incipit expositio in psalmum CXLI

Intellect⁹ dauid cū eēt in spelūca: ⁊ orō.

Psalmi cā: pn̄ti q̄dē titło ptinet: ꝫ p siſitudies corpaliū rerū spūalis rei nob cõpetēs pbet indiciū. Dauid eñ fili⁹ iesse saulē pncipē fugit: ⁊ cū i spelūca lateret orauit: qd dn̄m xp̄m i corpe an̄ passionē suā sigficabat eē factuꝝ. Nā cū huic orōni intellect⁹ pmittit: ad eū talis cõpatio referri debere mõstrat: q psecutores suos orādo vitans: diuersoꝝ locorū pmutatõe celat⁹ ē: q̄tenus ⁊ dei fili⁹: qd d se p ꝓphas pmiserat adipleret: ⁊ vitatē assūptę incarnatiõis on̄deret. Sūt eñ i h psalmo vba dn̄i saluatoris: cū sceleratissimā iudeoꝝ vitaret insaniā. Vn̄ merito factū ē: vt ꝓpter significādā hebreoꝝ psecutionē: fuga dauid poneret i titulo. Dauid eñ: sic sępe dixim⁹: ⁊ regē terrenū indicat

Al. non
PP
Ps. 141
Phil. 1
Al. opantiū

⁊ celestē. Sic in vno nomine duarum causaꝝ significatio ꝯtinetur. Illud aūt meminisse debem⁹: hūc psalmū quintum esse de his q̄ inscribunt oratio. Diuisio psal.

Prima parte dn̄s christ⁹ clamat ad patrē: nefandos dolos iudaicę ꝑsecutiōis exponens. Secūda: liberari se de carcere inferni depcat: qm̄ oium sanctoꝝ fides in ei⁹ resurrectōe pendebat.

Voce mea ad Expositio. dn̄m clamaui: voce mea ad deū deprecatus sum. Sāctitas illa reuerēdę incarnatōnis cōi vsu voce sua se clamasse dicit ad dn̄m. Quę figura dicit̄ Pleonasmos: id est: supabundantia: sicut dicere solem⁹: Manibus meis feci: Aurib⁹ meis audiui. ⁊ his similia. Et ne clamor intelligeret̄ trāsitori⁹: addidit: Deprecat⁹ sum: qđ frequentata supplicatione peragit̄. Effundā in cōspectu ei⁹ orōnem meā: tribulatōnē meā ante ipm̄ pronuncio. Q̄ pura: q̄ suauis erat oratio: q̄ in cōspectu patris velut ꝑspicui fontis copia fundebat̄. Fundebat̄ plane: nō vt ima peteret: ꝫ vt ad pietatis supnę altitudinē pueniret. Dictū ē aūt: In cōspectu eius: q2 bonas orōnes velut aliqđ vultuosum diuinitas inspicit: ⁊ cum volūtas nr̄a ab hominib⁹ nō possit conspici: ab illa tamē cōstat intendi. Sed q̄ sit ista orō subter exponit̄: tribulatio scilicet: quę sinceras ⁊ ꝯtinuas efficit orōes. Et nota quoniā cū innocētię securitate dicit̄: Tribulationē meā ante ipm̄ ꝓnuncio. Illę siqđem afflictiones coram ipso poterāt ꝓnūciari: q̄ iniuste ꝓbabant̄ infligi. Pronūciat itaq3 pius aduocat⁹ ante patrem tribulationes suas: vt veniā ꝓ nr̄is possit obtinere peccatis. Et nota qđ in his duob⁹ ꝟsib⁹ q̄ttuor modis oratū est: sic dicit apl̄s: Exhortor ꝑ̄mo oim̄ fieri ꝓ̄cationes: orōnes: postulationes: grāꝝ actiones In deficiendo ex me spūm meū: ⁊ tu cognouisti semitas meas. De supioribus pendet ps ista ꝟsiculi. Nā qđ dic: In deficiendo ex me spūm meū: sic intelligēdu3 est: ac si diceret: Tribulationē meā āte ipm̄ ꝓnūcio: cū deficit ex me spūs me⁹. Multas em̄ ⁊ grauissimas tribulatōnes vult intelligi: q̄s ante deū se ꝓnunciare ꝓfitet̄. Sed qm̄ spm̄ ei⁹ nūq̄ legim⁹ defecisse: q2 cūcta volūtaria passiōe cōpleuit: h̄ poti⁹ a pte mēbrorū debem⁹ accipe. Qđ expositiōis gen⁹ ꝓuide a maiorib⁹ ꝯstat inuentū: qn̄ aliqs sic loq̄tur: qđ ei⁹ nō possit ꝯuenire ꝑsonę: vt ē illđ: Et delicta mea a te nō sūt abscōdita. Nā fideles talit̄ ⁊ i octogesimotertio psalmo locuti sūt. Cōcupiscit ⁊ deficit aīa mea in atria dn̄i. Et alibi: Defecerūt ocl̄i mei in eloquiū tuū dicētes: qn̄ ꝯsolaberis me. Et in seq̄nti psalmo dictur⁹ ē. Velocit̄ exaudi me dn̄e defecit spūs me⁹. In via hac q̄ ambulabā: abscōderūt laqueos mihi. Diabol⁹: sic sepe dictū est: iuxta viā abscōdit laqueū vt eos decipiat q̄ rectas semitas declinare ꝓ̄sumpserint. S3 q2 dn̄s xp̄us nunq̄ a sua sctitate discessit: necesse erat vt in ipsa via rectitudis suę tēptatōes pateret̄ inualidas: a qua minime ꝓbabat̄ exire. Tāgit em̄ qn̄ illi a diabolo mūdi regna mōstrata sunt: qn̄ eius tēptabat̄ esuries: ⁊ cetera q̄ diabolica fraus ⁊ maloꝝ hominum ꝓ̄sumpsit iniq̄tas. Necesse em̄ erat xp̄m dn̄m taliter loq̄: vt assumende carnis iā tūc veritas panderet̄. Cōsiderabā ad dexterā ⁊ videbā: ⁊ nō erat q̄ cognosceret me. Perijt fuga a me: ⁊ nō est qui requirat aīam meā. Cū dicit: Cōsiderabā ad dexterā: illud tps fac intelligi qn̄ ibat ad crucē: q2 nullū illic fideliū potuit ītueri. Ido em̄ nō sūt visi ad dexterā stare: q2 carnali trepidatōne dispersi sunt: sic scriptū ē: Percutiā pastorē ⁊ dispgent̄ oues gregl. Seq̄tur. Et nō erat q̄ cognosceret me. Qui coḡsceret illā sc3 in ip̄o deitatē: q̄ h̄ oia in assūpta carne volūtarie sustinebat: q̄ dixit: Ptātem habeo ponendi animā meā: ⁊ potestatē h̄eo iteꝝ sumēdi eam. Nam si in illa perturbatione xp̄m dominū cognouissēt: vtiq3 poterāt ad dexterā videri. Addidit: Perijt fuga a me et non est qui requirat aīam meā. Perisse fugam dicit: cum se impiorum manibus permisit occidi. Nā vbi fuga perit: mortis periculum nullatenus euitatur. Nemo autē requisiuit animam eius: dum ei nulla consolatio preberetur sed solus ad passionem relict⁹ est: q̄ erat ꝓ omniū salute moritur⁹. Ita sub ista breui ac sbtilissima significatione ꝟboꝝ: traditōis ipius ordo narrat⁹ ē.

Al. dn̄m
Sche
Effūdo
Al. et
Timoth. 2
Ps. 68
Ps. 83
Ps. 118
Ps. 142
Al. supbi laqueū
Zach. 13
Ioh. 10

Clamaui ad te domine dixi tu es spes mea: portio mea in terra viuentium. Uenit ad partē secūdam in qua inimicoꝝ se insidias petit euadere: vt corda fideliū resurrectiōis eius munere gratulētur. Clamauit autē: spem suam ponens in dominū quādo dixit: Pater in manus tuas cōmendo spiritū meū. Seq̄tur. Portio mea in terra viuentiū. Probat hoc specialiter locus ille quādo in cruce posit⁹ latroni dixit: Amen dico tibi: hodie mecū eris i paradiso. Paradisus est eñ terra viuentium: quā soli beati feliciter introibunt: qui sub eternitate ⁊ securitate victuri sūt. Humiliter eñ ⁊ cōmuniter dicit: portionē sibi esse in terra viuentiū: cum tota ipsius eē noscatur. Simile est ⁊ illud quod dictū est de apostolis: Pater volo vt vbi sum ego: ⁊ ipsi sint mecum. Intende† in orationē meam: quia humiliatus sū nimis. Merito dicit: Humiliatus sum nimis: qui sicut ait apostolus: semetipsum exinaniuit formam serui accipiēs in similitudine hominū fact⁹: ⁊ habitu inuētus vt homo. Ad hoc certe ampli⁹ humiliat⁹ est: qui obediens factus est vsq; ad mortē: mortem autē crucis. Nam si illud deitat⁹ sue culmē mirabile non inclinasset: sumpti corporis veritate: quēadmodū p salute omniū crucifigi potuerat: qui celum terramq; admirandis virtutib⁹ administrat: Libera me a psequentib⁹ me: † quoniā cōfortati sunt super me. Luz dicit: Libera me: nō infirmitas ppriе deitatis ōndit: sed caritas paterna monstrat. Nam cum haberet potestatē: sicut ipse dicit: ponēdi animā suā ⁊ iterū sumēdi eā: tamē ad informationē nostrā: reuerentiā dilecti ac bene complaciti filij tenēs: honorē paterne maiestati cōgruenter exhibuit. Dicit eñ in euāgelio: Pater clarifica me. Clamat etiā de cruce: Deus deus me⁹ respice in me: quare me dereliq̄sti: vt humilitatē carnis euidenter ostēderet: quaten⁹ manichei nefanda dogmata cōfutaret. Orat ergo vt a psequentibus iudeis diuina virtute liberet: q̄ vsq; adeo corporaliter facti fuerant fortiores: vt ⁊ manus inijcerent: ⁊ de ei⁹ morte gauderent. Sed hec omia: miserrimi hominū temptauerunt: quia in eo nō intuebantur diuinitatis virtutē: sed speciez corporalē: De quibus dicit aplus: Si enim cognouissent: nunq̄ dominū maiestatis crucifixissent. Educ de† carcere animā meam: ad confitendū nomini tuo. Hic carcerē duplici modo maiores intelligere voluerūt: Aut seculi isti⁹ penales angustias: q̄s patimur in isto corpe cōstituti: Aut magis custodias inferni: quas euadere nō licet lege humanitatis infirme. Sed meli⁹ si hoc loco referat ad inferos: ppter resurrectionis spem: quā freq̄nti supplicatione puenire depcatur: sicut in alio psalmo petit: Non vrgeat sup me pute⁹ os suū. Carcer eñ dict⁹ est quasi arcer: quod a se arceat exire cōclusos. Sed cur se de isto carcere liberare desideret: causa subseq̄tur: Ad cōfitendū nomini tuo. Tunc eñ a cūctis fidelibus patri confessio laudis exhibita est: quādo eū resurrectionis miraculo: de inferni carcere pstat eductū. Naz ⁊ ipm: Educ: significat a pte q̄ mortu⁹ est: de imis penetralibus ad supna trāslatum. Me expectant iusti: donec retribuas mihi. Ista est illa q̄ pmissa est de dñi resurrectione cōfessio. Nam dū omēs apli christi fuissent morte cōfusi: expectabāt vtiq; donec gloriam pmisse resurrectiōis agnoscerent: ⁊ oim se trepidantiū corda firmarent. Sed intuere: quod dictū est: Donec retribuas: quia resurgentis gloria retributio fuit: vtiq; beatissime passionis. De qua retributione dicit apostolus: Propter hoc exaltauit illum deus: ⁊ donauit ei nomen quod est sup omne nomen: vt in nomie iesu omne genu flectat: celestiuz: terrestriū ⁊ infernoꝝ: ⁊ omnis lingua confiteatur quia dñs iesus in gloria est dei patris. Nā quod ait: Donec: triduani diei tps ostendit: quādo iustoꝝ deuotio eius resurrectōe letata est. Quod certe singulariter a parte humanitatis assumpte pstat christo dño ptributū: cuius resurrectio iustorū corda firmauit. Nūc psiderem⁹ dñi nr̄i si possim⁹ aliq̄ speculatōe clemētiā: q̄ nos ⁊ ab hoste redemit: ⁊ ne iteꝝ captiuemur docere nō desinit. Ecce regulā suā: q̄tidie nr̄am facit eē medicinā: qñ se ppterea hūiliare dignat⁹ ē: ne diabolicus ille supbie spūs vllaten⁹ appetat. Illic enim ruina: hic semp ascensus est. Inde

Luc. 23 — Ibidē — Joh. 17 — Al. ad depcationem — Phil. 2 — Al. quia — Joh. 10 — Joh. 17 — Matth. 27 — j. Cor. — Al. cu — Ps. 68 — Phil. 2

mori ꝓuenit: hinc eterna vita succedit. Rogemus ꝙ omnipotētē filiū: vt q orādi salutare ꝯstituit exemplū: donet nobis ꝓpitius sanctissime hui⁹ imitationis effectū.

Cōclusio.

Finitus est quidē ordo psalmoꝝ qui orationis titulo ꝯnotant: nūc oportet in eoꝝ termino aliq sub breuitate cōplecti: quaten⁹ prestāte dño salutari incitemur ad nostrū festinare remediū. Imp̄mis agētes illa q iussa sunt: ⁊ labia nostra crucis imp̄ssione signātes dño supplicemus: vt os nostrū abluat humana fece pollutū. Dicit enī Esaias: Immūda ego labia habeo: ⁊ in medio pp̄li imūda labia habētis habito. (Esa. 6) Deinde orādū est verbis: nō q hūana desideria subministrāt: sed q ipsa diuinitas ad remediū nostre prauitatis idulsit. Oratio vero ipsa ex hūili: ex māsueto: ex sincero debet corde ꝓcedere: pctā sua sine excusatione ꝯfitens: ⁊ inter amaras lachrymas de dulcissima dñi miseratiōe cōfidens. Terrena nō expetat: sed celestia cōcupiscat. Sit segregata desiderio corporeo: ⁊ tm̄ iuncta diuino. Sit tota deniq spūalis: habēs solas lachrymas carnis. Nā quē oras ꝯtemplatione mētis: quantū fas est appete ꝯtueri: ⁊ agnoscis qlis an ipsū debeas ꝓstrat⁹ offerri. Ille eniꝫ est: sicut dicit apl̄us: beat⁹ ⁊ solus potens rex regum: ⁊ dñs dñantiū: qui solus habet imortalitatē: ⁊ lucē habitat inaccessibileꝫ: quē nemo hoīm vidit: sed nec videre pōt. (1. Timoth. 6) Quapropter ad talē tm̄q dñm cū omni timore vel dilectione debem⁹ accedere: ⁊ ita in eū dirigere mētis intuitū: vt q̄cquid pōt splendoris/claritatis/fulgoris/ maiestatis mens hūana cōcipere: sup hec oīa cognoscas esse deū: qui oēs creaturas suas incōparabili bonitate dispēsat. Nec falsa ꝯsūptione nobis aliqd imaginemus: qm̄ arcana substātia dei q fecit oīa sicuti est: creaturarū scientia nō pōt cōprehendi. Nulla enī forma in deo: nulla circūscriptio est. Natura inestimabilis: virtus incōprehēsibilis: pietas singularis. De quo nimis cōgrue ꝓnunciatū est: (☧) Deus pōt dici qd nō est: non potest cōprehendi qd est. Ad hunc igit omnipotentē: sine initio: sine fine: qui vniuersas mūdi partes omnēq creaturam suam commeat atq replet: sic tamē vt in seipso vbiq sit totus: malos nō ꝓsentia sed gratie sue virtute derelinquēs. Quod pat augustin⁹ ad dardanū scribens/latius explicauit. Salutariter nos admonet festinare sermo ꝓphetic⁹ dicens: Uenite adoremus ⁊ ꝓcidamus corā dño: ploremus ante dominū. (Ps. 94) Et ne oīno fluctuātes ac trepidi linqueremur: addidit: Qui fecit nos: vt cum nos ab ipso creatos esse cognoscimus: factorē nostrū fiducialiter exorem⁹. Tunc qd a nobis hūiliter in diuina laude dicenduꝫ est: in ipa pene oratione sentit cū a dño clementer audimur: si nobis tn̄ expediat obtinere qd petimus. Nullus enī ingratus a superna donatione repellit: cui petere simplici ac deuota mēte cōceditur. Tantū se enī aliquis impetrasse veniā sentit: quantū pias lachrymas fudisse cognoscit. Est ⁊ aliud nostre ꝓuectionis indiciū: vt quāto quis se plus amare ⁊ timere cognouerit deū: tāto necesse est vt illi diuinū ꝓpinquet auxiliū. Sic beneficio dñi oīs diabolica fraus vincit: sic ipso miserāte peccata superant. Dicta sunt quidē de oratione: quātū ⁊ mediocritas ingenij: ⁊ loci qualitas postulauit. Si quis vero d hac re plenissima cupit vbertate satiari: legat facūdissimū cassianū: qui in nona ⁊ decima collationib⁹: tanta ⁊ talia de orationū generib⁹ disputauit: vt euidenter p ipsum spiritussanct⁹ locut⁹ fuisse videatur.

Explicit expositio in psalmū. CXLI

Incipit expositio in psalmū. CXLII

Psalmus quando filius dauid ipsum ꝓsequebatur.

Historia hec: regū quidē lectiōe notissima est. Nā filius dauid abessalon regno fugatū patrē suū: impie cognoscitur ꝓsecut⁹. Que similitudo: sicut quidā volūt: ad omnē porrigit christianū: qui peccatis seuiētibus tanq a filijs ꝓpriis in mūdi istius acerbitate vexatur. Sꝫ cōtra hec plenitudo remedialis opponit: quā hic psalmus cōtinere monstrat. Memēto tamē qd hec historia: ⁊ in tertio psalmo iā posita est: sed ibi abessalon ꝓpterea noīatus est: qm̄ exemplū eius ad solū iudā voluit ptinere: hic vero nomē ipsi⁹ positū nō est: vt sicut iam ꝓlocuti sumus: ad vitia sua estimaret dictū vnusquisq fideliū.

Q[u]Uāuis pphe- **Diuisio psalmi.** ta plurimoꝝ pęnitentiū meditati- one fuerit exercitatus: tñ quātū fu turis laudib⁹ reddebaꝛ vicinus: tāto com- punctōe cordis ad pęnitētię lauacra cōuer titur: vt salutari suffugio cōpetēter ablut⁹: cōspectib⁹ dñi mūdissim⁹ appareret. Meri- to ne illā sentētiā cōfusionis audiret: Pec- catori aūt dixit de⁹: Quare tu enarras iu- sticias meas? Prima itaq deꝑcatōe rogat dñm christū: ne cū seruo suo velit intrare in iudiciū: sed pturbatiōi suę misericordiā ip- sius supplicat subuenire. Scđa: velociter p- uenire se petit ad veniā: vt deductus in vi- am veritatis: ab inimicoꝝ libereꝛ insidijs.

Ps.49

Domine exau- Expositio. di orationē meā auribus p- cipe † deprecationē meam: in veritate tua exaudi me in tua iusti- cia. Nisi alti⁹ pscrutemur: comata versus isti⁹ sibi videnꝛ esse cōtraria. Nā cū primū ppheta petat hūiliter admitti orationē su am: postea se exaudiri in ei⁹ iusticia depre- caꝛ. Sed totū ad lachrymabilē ꝯfessionem ptinere non dubiū est: maxime cū hic psal- mus ad humilitatē pęnitentiū pbeꝛ apta- tus. Ueritas em̄ ⁊ iusticia ipsi⁹ est: ne cū ro gante disceptet: ne ad iudiciū illū trahat qui se hic pus ipse cōdemnat. Supbos em̄ dñs ad examē adducit: qui se bona putant habere negocia: ⁊ sol⁹ ille iudiciū pbaꝛ eua dere qui recurrit ad preces. Nō em̄ diuina maiestas austera ptāte seuera est: vt illos velit affligere: qui se hic peccatoꝝ suoꝝ re- cordatione discrutiāt. Nā vide quid sequi tur. **Et nō intres in iudiciū cū ser- uo tuo: † quoniā nō iustificabiꝛ in cōspectu tuo omnis viuēs.** Apertuz est qua voluntate iusticiā dñi petebat: qui nunc dicit: Nō intres in iudiciū cum seruo tuo. Nā si iusticia iudiciū significasset: hoc petere nō poterat qđ pauebat. Nec moue- at quod iudici dicit: Nō intres in iudiciuz cū seruo tuo. Ipse em̄ hanc formā locutio- nis ostēdit dicēdo: Judicate inter me ⁊ vi- neā meā. Sequiꝛ. Quia nō iustificabiꝛ in cōspectu tuo omnis viuēs. Causa reddita est: quare noluerit ad iudiciū venire cū do- mino: vt nō sola ptātis reuerentia: sed etiā ipsa videaꝛ iusticię regula formidata. Sic

Al. obsecra- tionem

Al. quia

Esa.5

em̄ scriptū est: Cōclusit de⁹ omnia in incre- dulitate vt omnib⁹ misereaꝛ. Sed cū dicíꝛ: Omnis viuēs: hominē significat generalē: vbi ⁊ infantū vita concludiꝛ: qui originali pctō nisi aqua regenerationis abluanꝛ ob noxij sunt. Unñ ⁊ iob veracissime dicit: Ne- mo mūdus ante te: nec infans cui⁹ est vni⁹ diei vita sup terrā. Et i qnquagesimo psal- mo iā dictū est: Ecce em̄ in iniquitatib⁹ cō- ceptus sum: ⁊ in delictis peperit me mater mea. Cui⁹ em̄ erat tanta iusticia: vt nō aliq̄ tēpore/aliqua ętate peccauerit: q̄ ⁊ p tradu cē delicti tenemur obnoxij: et quotidianis lapsib⁹ addimus: vt nūq p nos nisi p diui- nā gratiā liberi esse possim⁹? Quapropter desinat heresis pelagiana desipe: que tam multꝭ scripturę diuinę sentētijs priusq in- ciperet ante dānata est. **Quia psecu- tus est inimicus animā meā: hūili- auit in terra vitā meā.** Quis titulus de Abessalon dicere videaꝛ: tñ bene inimi- cus impsonaliter poniꝛ: vt hoc ⁊ de diabo- lo sentiamus. Humiliaꝛ aūt in terra: cuius carnalib⁹ actionib⁹ vita polluiꝛ: nō illa hu militate pbabili: sed in declinatione vitio sa. Quod merito pter afflictionē specia- liter exprimēdā pęnitēs ait: qui in alio psal mo dixit: Quia cinerē sicut panē mandu- cabam: ⁊ potū meū cum fletu tēperabam. **Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi: ⁊ anxiat⁹ est † in me spiritus me⁹: in me turbatū est cor meū. Memor fui dieꝝ antiquo- ruz.** Collocauit: deputauit significat: mo- re furentiū inimicorū: qui sic hoiem cōtem nūt odiosū: quasi iam iudicēt ⁊ sepultum. In obscuris em̄ reuera collocat⁹ est: q̄ post regni culmina psecutionis patiebaꝛ iniuri- am. Et sicut mortu⁹ secli habit⁹ est: in quo nec pphetalis: nec regni reuerētia: nec ipe quoq patern⁹ cōsiderabaꝛ affectus. Mor- tui em̄ seculi sunt: qui in peccatis suis defe cisse noscunꝛ. Et ideo vir tot honorū iuste se deflet sic fuisse despectū: vt crederet nul latenus vindicādus. Sequiꝛ. Et anxiatus est in me spiritus me⁹: in me turbatū est cor meū. Anxius spirit⁹: vicinitatē periculi p- dit. Turbatū cor: humanā sapientiā testaꝛ esse cōfusam: vt spem suā amplius in dño reponeret: cū viriū suarū cōfidentiā nō ha-

Ro.ij

Job.i5

Ps.50

Ps.ioi

Al. super

beret. Addidit: Memor fui dierum antiquorum. Iuste cor eius fuerat coturbatum: quoniam memor erat ingentium peccatorum. Ipsi sunt enim antiqui dies: veteris illius hominis antiquitate fuscati. Nam sicut hic nouitas perdit innocentiam vite: sic antiquitas scelerata facta testatur. †Et meditatus sum in omnibus operibus tuis: et in factis manuum tuarum †meditabor. Ad curam redijt salutaris agnitio: quatenus cum diuina opera recoleret: erumnarum suarum memoriam non haberet. Opera enim domini dicit: quibus celum terramque mirabili dispositione fundauit: quibus patriarchis bona fecit: quibus populum per mare transtulit hebreorum: que se dicit frequenter iterasse: vt amaritudinem mundi suauitas excluderet lectionis. Quod exemplum pro maximo remedio positum debemus accipere: vt nos quoque similis possit medicina saluare. Expandi manus meas ad te: †animam meam sicut terra sine aqua tibi. Licet innumeris locis prophetauerit domini saluatoris aduentum: hic etiam extensione manuum sancte crucis designauit effigiem. Nam qui expansis manibus orat: illam crucem redemptoris imitatur: que licet a perfidis iudeis pro pena data est: concessa tamen est credentibus ad salutem. Sic et moyses quando cum amalechitis pugnabat effecit: vincebat cum manus expanderet: perdebat si brachia remisisset. Sequitur comparatio in qua dicit sic animam suam desiderare deum: quemadmodum solet sicca terra copiosas pluuias sustinere. Tale est et illud quadragesimiprimi psalmi initium: Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te deus. Intuere quod dixit: Tibi: non alteri: ne istud desiderium malis voluntatibus applicares. Velociter exaudi me domine: defecit spiritus meus. †Ne auertas faciem tuam a me: et similis ero descendentibus in lacum. Post exordium decursum: venit ad luctuosissimam narrationem: petens sibi imbre misericordie celerrime subuenire: ne spretus a domino redigeretur in puluerem: et vento superbie dissipatus a terra promissionis redderetur alienus. Et vt velocius potuisset audiri: defecisse dicit in se spiritum suum. Quod per nimias tribulationes solet contingere his qui passionum diuersarum pondere pregrauantur: sicut et in tricesimoseptimo psalmo idem penitens dicit: Cor meum conturbatum est in me: et deseruit me fortitudo mea. Sequitur. Ne auertas faciem tuam a me et similis ero descendentibus in lacum. Auerterat prius faciem suam deus propter insolentiam peccatorum: sed nunc petit vt ad ipsum respiciat: qui se compunctis supplicationibus inclinabat. Conuenit enim misericordie ipsius vt humiles respiciat: qui superborum corda contemnit. Lacum vero: inferiorem locum intelligere debemus inferni: vbi impij eterna pena mergendi sunt. His ergo pares sunt qui diuinam potentiam respuerunt: et vitiantes illam imaginem in qua creati sunt: forma diabolice damnationis induti sunt. Bene autem dictum est: Descendentibus: quoniam ad ima merguntur: qui illuc intrare merebuntur. Petit ergo ne superbis similis fiat: qui peccata sua humili satisfactione deplorat.

Auditam mihi fac mane misericordiam tuam: quia in te speraui. Auditam misericordiam: clementiam dicit domini toto orbe notissimam: qua supplicantibus prestat: indulget afflictis: et vt ipse audiat: quod in euangelio dictum est: Fili dimissa sunt tibi peccata. Mane: tempus venie designat. Tunc enim menti elucescit quando ad eam felici sorte peruenerit. Nam post noctem peccatorum: merito mane dicitur: quando culpa laxatur. Siue ad resurrectionem pertinet audiendam: quando angelus marie dixit: Ite dicite discipulis eius et petro: quoniam sicut dixit resurrexit a mortuis. Causa quoque sequitur que debeat obtinere quando spes in illum fuit qui nescit probabiliter in se decipere confidentes. Et intuere: quia et alias petitiones suas in consequentibus tali ratione confirmat. Que figura dicitur Etiologia: id est: cause redditio. Notam fac mihi viam in qua ambulem: quia ad te †domine leuaui animam meam. Cum a deo petit notam sibi fieri vite viam: ostendit quoniam hec via hominibus habetur incognita. Illius enim lucerna hoc iter ostendit: illius lumen semitas istas aperit: Qui illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum: sicut in tricesimo primo psalmo iam dictum est penitenti: Intellectum tibi dabo: et instruam te in via hac qua ingrederis. Quapropter merito rogat propheta: vt ei dominus viam salutis ostendat: et sic notam semper habeat: ne de eius corde aliquando discedat. Subiungitur quoque solennis

Al. non habet · Al. meditabar · Al. ala mea · Exo. 17 · Ps. 41 · Al. Non · Ps. 37 · Mar. 2 · Ibidem. 16 · Sche · Al. non habet · Joh. 1 · Ps. 31

illa cõfessio: qm̃ illud nos postulata mereri facit: si animã nostrã nõ carnali grauamie inclinem⁹ ad mundũ: sed spũali iuuamine leuemus semp̱ ad dñm. **Eripe me de inimicis meis dñe: ad te confugi.** Hoc q̃uis ꝓpheta scd̃m ꝓpositũ titulũ de inimicis carnalib⁹ dicere videat̃: tñ ad demones inimicos debet referri: qui iugit̃ circundãt fideles: vt eis possint spem diuini-

Eph. 6

tatis auferre: sicut aplus dicit: Non est vobis colluctatio adũsus carnẽ ꝛ sanguinẽ: ꝫ aduersus p̃ncipes ꝛ potestates rectores tenebrarũ harũ. Dicit em̃: Ad te cõfugi: qd̄ illi soli faciũt qui ei⁹ iussionib⁹ obsequunt̃. Adã em̃ postq̃ inobediens fuit: dñm refugit: ꝛ ideo hic cõtrario mõ religiose mentis declarat̃ indiciũ: qm̃ post reatũ peccati nõ fugisse dñm: sed cõfugisse se dicit ad dñm. **Doce me facere volũtatẽ tuã: quia tu es deus me⁹.** Nolebat ꝑsus errare qui tãti magistri cupiebat esse discipulus. Dicit em̃: Doce me: tãq̃ ignarũ: tanq̃ imperitũ: tanq̃ nihil de sua virtute p̃sumẽtẽ.

j. Cor. 8

Quẽ sensũ apl's ponit cũ dicit: Si quis se existimat scire aliqd: necdũ cognouit quẽadmodũ eũ oporteat scire. Addidit: Quia tu es de⁹ meus. Fida petitio: cõpetens ratio: a clemente dño ideo postulare beneficium: eo qd̄ ipse sit dñs supplicãtis. **Spiritus tu⁹ bonus deducet me in terram rectã.** Intueamur quid sibi velit qd̄ dicit: Spiritus tu⁹ bonus. Designat̃ eni p̱ hoc nomẽ: deũ esse spiritũsanctũ. Scriptũ

Mar. jo

est em̃: Nemo bonus nisi solus de⁹. Legit̃ ꝛ pater bon⁹: vt est illud: Pater bone. Le-

Joh. jo

git̃ etiã de filio: vt est illud: Ego suȝ pastor bonus. Sic p̱ istã cõmunionẽ noim: sancte trinitatis eq̃litas semp̱ virtusq̃ declarat̃. Spirit⁹ autẽ bonus deducet nos in terraȝ rectã: qñ corpus nostꝶ suis regulis subdit: ꝛ fit illis institutionib⁹ indeuiũ: qd̄ peccatorum fuerat prauitate distortuȝ. Sed hoc hũana nõ põt virtute cõpleri. Ipse em̃ nos recreãdo: saluos efficit rectos: qui est ꝛ creare dignat⁹. Siue terrã rectã: significat futuri seculi: vbi recti ambulabunt: ꝛ cũ dño magna semp̱ exultatiõe gaudebũt. **Propter nomẽ tuũ dñe viuificabis me in equitate tua. Educes de tribulatione animã meã.** Hic gratia clementissime diuinitatis ostendit̃: que nihil nostris meritis reddit: sed totũ indulgẽtie sue largitate cõcedit. Nã viuificandũ se ꝓpheta non dicit ex ꝓprijs factis: sed ex nomine dñi christi: cui⁹ est reuera nois saluare fideliter postulantes. Sed cũ gratia cõmẽdet̃: ꝛ equitatis ibidẽ mirabiliter momẽta miscent̃. Nã q̃uis oia gratis donet: iusticie ipsius est supplicãtes viuificare: quos spirit⁹ imundos crudeliter cernit impetere. Seqtur. Educes de tribulatione animã meam. Educunt̃ de tribulatiõe tanq̃ de carcerib⁹ anime sancte: qñ cõcessa venia de isto seculo p̃cipiunt̃ exire. Hic em̃ affligunt̃ deuoti: cruciant̃ iusti: sed defect⁹ isti⁹ lucis sanctis termin⁹ est laborũ. Ideo em̃ clamat apl's:

Phil. j

Cupio dissolui ꝛ esse cũ christo. **Et in misericordia tua disperdes inimicos meos. Et p̱des omnes qui tribulant animã meã: qm̃ seru⁹ tu⁹ ego sum.** Cõpleta est illi⁹ leticie plenitudo mirabilis. In misericordia em̃ disperdunt̃ inimici: qñ cõpunctionis studio ab sceleratis cogitationib⁹ abstrahunt̃. Qd̄ ad illos p̱tinere nõ dubiũ est: qui penas debitas remedio supplicatiõis euadũt. Addidit: Et p̱des oẽs qui tribulãt animã meã: qm̃ seru⁹ tuus ego sum. Hic iã tẽpore iudicij p̱ iusticiã p̱dendos dicit esse diabolũ ꝛ oẽs impios qui in sua obstinatiõe moriunt̃. Quos ideo dicit tribulasse animã suam: qꝛ ipse in dei seruitio p̱manebat: ꝛ necesse est istos in iudicio perire: q tales animos ꝓbant̃ assumere: vt inocẽtes viros ideo p̱sequant̃: qꝛ dei famulos esse cognoscũt. Ecce regula illa penitẽtis impleta est: vt post afflictiões erũnasq̃ cruciabiles exultatiõe ꝯclusa sit.

Cõclusio.

Finita est quidẽ afflictio supplicantiũ: ꝛ feliciũ cursus ille lachrymarũ. Sed diligẽtius p̱scrutandũ est: qd sibi velit penitẽtiũ istorũ septima dep̱catio. Inchoauit em̃ a psalmo sexto: venit ad tricesimũ p̱mũ: deide ad tricesimũ septimũ: inde ad q̃nquagesimũ: inde ad cẽtesimũ p̱mũ: deinde ad cẽtesimũ vicesimũ nonũ: ad postremũ ad p̱sentẽ centesimũ quadragesimũ secũdũ. Forte vt sicut i hac hebdomada peccam⁹: quã mũdi isti⁹

tēporis duct⁹ excurrit: ita & in eodē numero remediat penitētię munere saluaremur. Illud aūt: sic sepe monuim⁹: magnopere contuendū est: q psalmi ipsi ab afflictionibus inchoant: & in gaudijs desinūt: ne quis de venia desperaret: quā in ipsis pcibus positā eē cognosceret. Oratores sanctissimi: cęlestes patroni: qui peccatoꝝ nexib⁹ implicatis salutis iter aperiūt. Sed cū isti singillatim delicta nostra nos deflere cōmoneāt: & ad spem gaudiorum dñi pmissione pducant: extat tñ & illud niniuitarū efficacissimū supplicationis exemplū: vbi cūcta ętas ingemuit: vbi sensit pec⁹ omne ieiuniū: et tātū valuit afflictio generalis: vt veritatē potuisset pphetici supare sermonis. Facti sunt eñ de formidantib⁹ securi: de tristib⁹ lęti: & vitę sunt redditi qui pbabant morte damnati. Quapropt desiderem⁹ penitentiā humani generis salutare remediū: flentiū cōsolationē: semen fęlicium gaudiorū: quę & singulis quibusqȝ spem certissimā tribuit: & supnę gratię donum supplicantibus in cōmune concedit.

Explicit expositio in psalmū. CXLII

Incipit expositio in psalmū. CXLIII

David ad goliam.

Cum historia psentis tituli: primis pphetę tēporibus: id est: ante regnū eius fuerit pacta: tñ p magnitudine sacramēti sui: locis emeritis vocat ad mediū: vt totū in psalmis mystice & dictuȝ & positū esse cognosceres: qd expssius in cōclusione dicimus. Illud tñ meminisse nos cōuenit: bellū istud dauiticū: ad designandū certamē dñi christi fuisse pmissum: vt sicut iste goliā saxei teli dimicatione pstrauit: ita p petrā quod est dñs christus fortitudo diabolica vinceret. Vñ & in hoc psalmo similitudines istę seruatę sunt. Nō eñ hic sola victoria illa describit: quę regū volumine cōtinet: aut p ipsa tantū gratię referunt: sed multa sunt itaqȝ quę certamini cōueniāt dñi christi: qd suis locis cōgruenter exponim⁹. Quapropt sciam⁹ hūc psalmū quartū esse eorū: qui p actus dauid significant dñi futura mysteria: vt euangelici calculi honore sacrati: p totū mundū reuerendi atqȝ mirabiles redderentur.

Diuisio.

Post interfectionē golię: quā mystica diximus operatione cōpletā: In prima parte ppheta dño gratias agit: pacti belli discrimine se fuisse liberatū: deprecat vt cito dñi declaretur aduētus: p quē diabolus vict⁹ est: et quasi spūalis belli: qd golias figuralit gessit: est secuta pfectio. Tunc eñ fideles sunt a magno discrimine liberati. Secunda: in nouo & vetere testamēto ppha dño se psallere cōpromittit: liberat⁹ a pessimis inimicis: qui beatitudinē suā in seculi isti⁹ fęlicitate posuerūt. Beatos autē illos tñ definiens: quoꝝ est dominus deus eorum.

Expositio.

Benedictus dominus de⁹ meus qui docet manus meas ad pliū: & digitos meos ad bellum. Victor hostis sęuissimi: & supator immaniū vitiorū: post triumphū patratū: qñ maxime insolens peccat hūanitas: nulla se pprię psumptionis elatiōe iactauit: sed dñi virtutib⁹ totū applicans: laudes ei⁹ deuota exultatione cōcelebrat. Nā quę sit causa benedictionis: adiecit: Qui docet man⁹ meas ad prelitū. Docuit man⁹ eius ad pliū: qñ sic oportune oīa fecit vt desideratę victorię cōsequeret effectus. Nō eñ exercitio armorū: aut aliqua plusione cōstat imbutū: sed hosti suo subito apparuit egregius: qui etiā in domo patris sui pridē videbat esse despectus. Sequit. Et digitos meos ad bellum. Sicut supius man⁹ operationē: ita & hic digitos salutaria cōsilia possumus fortassis aduertere: q de corde nostro velut quidā radij psiliunt: dū aliqua subtilitate causas necessarias obtinere cōtendunt. Est eñ istud nomē multarū significationū: sed p locorū diuersitate accipiendū esse cognoscit: vt est illud salomonis: Qui appēdit tribus digitis molē terrę: quod ad sanctā trinitatē nōnulli estimant esse referendū. Et in exodo: Hic digitus dei est: quē spiritū sanctū patres intelligere voluerūt. Itē ibi: Accepit autē moyses duas tabulas scriptas digito dei. & cętera quę in hunc modū reperies esse variata. Siue idem significat: Digitos meos ad bellū: quod: Man⁹ meas ad prelitū. Quę figura dicit Epimone: latine repetitio cre-

Exo. 8

Ibidē. 31

Sche

bra sentẽtię. Quod ⁊ nos quoq; bene dici-
mus: cũ hostis antiqu⁹ crucis signo destru
itur: ⁊ petrę soliditate quassať. **Miseri
cordia mea ⁊ refugium meũ: susce-
ptor meus ⁊ liberator me⁹. Pro
tector meus ⁊ in ipso† sperabo: sub
ijciẽs populos sub me.** Noia ista de
beneficijs collatis sine dubitatione vene-
runt: vt qꝛ multiplices causas in vno psal-
mo retexere plixũ fuit: breuitatis cõpẽdio
pderentur. Quę figura diciť hypozeuxis:
quãdo diuersa verba causis singulis apta
redduntť. Misericordiã quippe cũ ipso fecit
dñs: quãdo eũ de fratrib⁹ suis vltimũ p sa-
muelẽ pphetã ad regale culmẽ elegit. Re-
fugiũ: quãdo cõtra tã immanissimũ hostez
cõsiliũ dedit: vt eũ petra deijceret: cũ quo
nõ poterat armorũ põdere dimicare. Sus-
ceptor fuit: quãdo eũ fecit in generũ a sau-
le suscipi: vt suo dño iungereť: qui pus fue
rat seruientiũ cõditione subiect⁹. Libera-
tor fuit: dũ eũ a periculo regię indignatio-
nis eripuit. Protector: quãdo in spelũca la
tens: in saulẽ regẽ ius vltiõis accepit. Un-
de singulis nominib⁹ decẽter expressũ est:
qđ ei fuerat domini largitate cõcessum. Et
vide quid sequiť. Et in ipso sperabo. Post
tãta beneficia vir sanct⁹ sciuit a tali spe nõ
esse cessandũ: sed quãto plus ab eo accepe-
rat: tãto magis amplius expetebat. Addi-
dit: Subijciẽs populos sub me. Siue hoc
de futuro diċ: qꝛ populis imperatur⁹ erat:
siue magis populos sibi memorat esse sub-
dẽdos: quos in spiritu videbat semini suo:
id est: christo dño subiugãdos: sicut in scđo
psalmo ait: Postula a me ⁊ dabo tibi gen-
tes hereditatẽ tuã. **Domine quid est
homo† quod innotuisti ei: aut fili⁹
hominis† quoniã reputas eum?** Au
diamus regẽ plus suis motib⁹ imperantẽ:
vt post tot insignia virtutũ tãta gratia do-
mini ptectus: nõ solũ se fateať exiguũ: sed
etiã humanũ genus diuinis beneficijs p se
demõstret indignũ. Annullat eñ cũ dicit:
Quid est homo: quasi puluis qui vẽto flã-
te transferť: quasi lim⁹ in terrã liquidã reso
lut⁹: qui habere nõ potest firmitatẽ. Qua-
propter: Quid est homo? sub interrogatio-
ne ⁊ despectu pnunciandũ est. Huic inferť
laudatiua responsio: Quod innotuisti ei.
Quale est eñ vt ille celi terręq; fabricator
p assumpti corporis veritatẽ: vsq; ad homi
nũ dignat⁹ fuerit venire noticiã: ⁊ rectis fi-
dei innotuerit inestimabile deitatis arca-
nũ? Quę figura diciť Erotesis: id est: oppo-
sita a cõtrario interrogatio. Simili modo
interrogandum est: Aut filius hominis? ⁊
respondeať: Qm̃ reputas eũ: vtiq; in oui-
bus tuis: in numero prędestinatoꝝ: in illa
hierusalẽ beata: vbi semp iusti de dñi con-
templatiõe gaudebũt. **Homo vani-
tati similis factus est: dies ei⁹ sicut
vmbra ptereunt.** Exponit definitiue
quod supius breuiť dixit: Quid est homo:
id est: vanitati similis fact⁹ nõ plasmatus.
Adã eñ quãdo creatus est: verax: simplex:
purus: immortalis fuit: sed postq; fęmina
suggerẽte peccauit: fact⁹ est vanitati simi-
lis: quoniã ⁊ mutabilis ⁊ mortalis effectus
est. Uanũ eñ illud dicimus: qđ de sua sub
stantia cadens in auras tenues euanescit:
vt fum⁹: vt vmbra. Cui⁹ rei ipse cõpationẽ
dedit dicens: Dies ei⁹ sicut vmbra pretere
unt. Merito quãdo vmbra videť quidem:
sed firmitatẽ nõ habet pmanẽdi. Nam dis-
cedente corpore p quod fit: ipsa quoq; eua
nescit ac disperit. Talis ergo est post pecca
tũ adę hominũ vita: nisi beneficio domini
fuerit cõfessiõe reparata. **Domine in-
clina celos tuos ⁊ descende: tange
montes ⁊ fumigabũt.** Erupit in aper
tam pphetiã de domino christo: illã sentẽ-
tiã paulo lati⁹ aperiẽs quã superi⁹ breuiter
dixit: id est: Quod innotuisti ei. Tũc vtiq;
aspectu innotuit homini: quãdo in hũilita
te sanctę incarnatõis apparuit: qꝛ cũ in for
ma dei maneret: essetq; deo patri coętern⁹
atq; ęqualis: exinaniuit seipsum formã ser
ui accipiẽs. Unde merito diciť: Inclina cę
los ⁊ descende: quoniã ista fieri nisi incli-
nata diuina potestate nõ poterant. Incli-
natio eñ cęloꝝ fuit: quãdo ad hominẽ li-
berandũ honor supernoꝝ virtusq; descen-
dit. Montes hic: superbos homines debe
mus accipere: ⁊ diabolica iniquitate prętu
midos: quos domin⁹ tetigit: quãdo eis cõ
punctionẽ pię conuersionis attribuit. Fu-
migauerũt autẽ: quando crebris suspirijs

Margin notes: Al. sperauit: q subdit pplm meũ — Sche — Ps. 2 — Al. quia — Al. quia — Sche — Phil. 2

cõtinuisq; gemitibus: sua peccata plorauerunt. Crassus enim fumus ore vomitur: cum se in planctũ vitalem mortalis corporis cõpago cõmouerit. †Corusca coruscationes tuas et dissipabis eos: emitte sagittas tuas et cõturbabis eos. Ecce iam christi dicit bellum: et quẽadmodum diabolica turba fuerit fugata narratur. Sed quãuis coruscationibus et sagittis dicat esse pugnatũ: petra tamẽ hoc fecit qui est dominus christus. Venit a cõtrario in frontẽ diaboli: quoniã semp mandatis eius aduersus est. Cõfracta est frons illa durissima: inuerecũda: importuna: que ante aduentuz domini veritati resistebat inuicta. Hoc reuera christi dicendũ est belluz: quia illud dauid figuratiuũ fuit prelium: imaginẽ portans istius veritatis implete. Dicit enim: Corusca coruscationes tuas et dissipabis eos. Quod argumentũ dicit a cõiugatis. Coruscauit enim coruscationes suas: quãdo tenebrosis peccatoribus: prophetarũ predicationibus lumẽ sue veritatis infudit. Dissipauit autẽ: dispersit significat: vt qui ante fuerãt idolorũ culturis dediti: subinde ad ecclesie catholice septa cõfugerent. Sequitur. Emitte sagittas tuas et conturbabis eos. Sagittas: apostolos significat: qui veritate predicationũ tanq; iacula pennata: hominũ pectora trãsfoderunt: sanitatẽ mentiũ sacris vulneribus operantes. Eos autẽ: ad montes referendũ est: quos in versu superiore memorauit. Emitte manum tuam de alto: eripe me et libera me de aquis multis: †de manu filiorũ alienorum. Hic ad patrem verba cõuertit. Manũ: dicit dominũ saluatorẽ. Ipse enim manus est patris: per quem facta cõstat vniuersa. Quẽ venire deprecatur: vt liberari possit genus humanũ. De alto: de potestatis excelso: vbi cũ patre regnat parilitate virtutis et vnitate substãtie. Petit ergo de multitudine aquarum propheta liberari: id est: a populis vndosis: et velut procella seuissima cõcitatis. Aquas enim: populos significare notissimum est: sicut esaias dicit: Propter hoc ecce dominus inducet super vos aquã fluuij validam et multã regẽ assyriorũ. Sed a quo populo se petiuerit liberari: subiecit dicens: De manu filiorum alienorum: id est: de potestate eorũ qui fidelibus parcere nesciunt: quoniã aduerso patre nascuntur. Sed quãuis hoc historice de allophilis dicere videatur: tamẽ melius intelligitur de his qui diabolo patre generantur. De quibus in euãgelio dictũ est: Vos a patre diabolo estis. Ipsi sunt enim filij alieni: qui ab ecclesia matre catholicorũ habentur extranei. Quorũ os locutum est vanitatẽ: et dextera eorum dextera iniquitatis. De ipsis adhuc populis dicit: a quibus se petijt debere liberari: vt quãto illi sunt crudeles et pessimi: tãto iste celerius audiatur. Os eorũ vana loquitur: quoniã a diuinis regulis discrepare presumunt. Vanũ est enim omne quod veritati contrariũ est. Et quãuis dextera frequẽtissime ponatur in bonis: impiorum tamẽ sic iniquã dicit: vt potius sinistra esse videatur. Nã cũ mũdanas res precipuas atq; appetibiles putant: prospera estimant quecũq; virtuti contraria sunt. Deus canticũ nouũ cãtabo tibi: in psalterio †decem chordarũ psallam tibi. Venit ad ordinẽ secundũ: in quo se post liberationẽ spiritualiũ nequiciarũ et imaniũ populorũ: pro nouũ canticũ propheta gratias agere dño pollicetur: vbi est noui hominis institutio: et legis veteris plenitudo. Nouũ vero canticũ est: de quo in alio psalmo dictũ est: Cãtate domino canticũ nouũ. Et vt ipsam ostẽderet nouitatẽ: subiecit: Cantate dño omnis terra. Nouũ enim merito dicitur: quia dũ nõ sit a iudeis receptus: quibus promissus fuerat vt veniret: trãsiuit ad gentes. Nouũ est etiã: quod nos corpore et sanguine suo saginare dignatur. Nouũ: quod per aquã regenerationis absoluit. et his similia: que per aduentũ domini noua institutione patuerunt. Sequitur. In psalterio decem chordarũ psallam tibi. Psalteriũ decem chordarum: est decalogus: qui datus est tribubus hebreorum. Et vt ambo testamẽta vnũ habere manifestaret auctorẽ: in vtrisq; se christo domino psallere cõpromisit. Qui das salutẽ regibus: qui †liberas dauid seruũ tuũ de gladio maligno. Reges: homines iustos significat et veraces: qui regunt: vt diximus: adiutorio domini corpo-

Marginalia: Al. Fulgura coruscationẽ; Top; Al. et; Esa. 8; Joh. 8; Al. decachordo; Ps. 97; Al. redemisti

ra sua. Istis ergo regibus dominus dat salutem: cum eos a vitijs carnalibus liberos facit: de quib⁹ in sapientia dicitur: Dat regnum regib⁹. Liberas dauid: ad pugnã respicit golie: vt qui liberatus fuerat corporaliter: spiritualiter victor esset immanium quoqꝫ vitiorũ. De gladio maligno: diaboli significat potestatẽ. Quia ꝛ domini gladius legitur. Sed illũ benignũ esse nõ dubium est: sicut dicit in euãgelio: Non veni pacẽ mittere in terrã sed gladiũ. Quapropter malign⁹ est gladius diaboli: quia diuidit a bonis. Benignus est autẽ gladius domini: quoniam separat a malis. Eripe me. Et libera me de aquis multis: ꝛ de manu filiorum alienorũ. Quorum os locutum est vanitatem: ꝛ dextera eorum dextera iniquitatis. Hunc versum ꝛ in prima parte iam dixit. Quẽ ideo repetit: vt detestabiliores iniquos homies reddat ipsa geminatio. Quorũ filij sicut nouelle plãtationes: stabilite a iuuẽtute sua. Primis versib⁹ de malis disputans impiorum eos detestabiles reddit: nunc etiã bona ipsorum quę vidẽtur accusat: vt vbiqꝫ dedecus habeant: cũ ꝛ ipsa gloria ipsorum abominata respuit. Filios eorꝫ dicit: qui praui dogmatis p̃dicatione generant. Isti nouellis plãtationib⁹ exequant: quia nulla a patribus tradita p̃dicatione viguerũt: sed exquisitis nouellis erroꝛib⁹ pullularũt: male stabiliti pessima radice desigunt. Nõ eñ de ꝓphetis: nõ de apostolis: non de aliqua diuina auctoritate firmati sunt: sed voluntaria puersitate nouitati: a sanctę ecclesię vnitate discreti sunt. Et intuẽdũ est qꝺ in centesimo vicesimoseptimo psalmo dederit fidelib⁹ hanc similitudinẽ. Sed ibi filios sanctorũ circa mẽsam dicit domini cõstitutos: Hic vero quia cõmunicationẽ nõ habent rectam: altare eis sacratissimũ submouetur. Filie eorum cõposite: circumornate: vt similitudo templi. Cõsideremus q̃ subtiliter ꝛ frequẽter a catholicis segregauit hereticos. In prima cõparatione altare eis abstulit: nunc in secũda filias itroducit: quas in memorato psalmo catholicę nõ dedit ecclesię. Primũ: qꝺ

Matth. 10 ☧ — *Al. erue* — *Al. nõ hꝫ* — *Al. nõ hꝫ* — *Al. in*

sexus iste frequẽter varijs ac fluxis cogitationibus datur: quia cõstantię nõ habet vires: cũ frequenter in diuersa vota traducitur. Deinde dicit eas nõ naturaliter pulchras: sed hominũ voluntate cõpositas. Tertio: cogitationes vel p̃dicationes eorum quas feminis cõparauerat: non dicit habere verã ecclesiã: sed similitudinẽ templi. Similitudo quippe nõ habet veritatẽ: sed alicuius subsistentis rei portat imaginẽ. Promptuaria eorꝫ plena: eructantia ex hoc in illud. Promptuaria quę cellaria vulgus appellat: hereticorũ corda significant: vbi diuersarũ rerũ species epulęqꝫ reposite sunt. Ista quãtũ copiose farcita sunt: tantũ diuersas eructuationes pessimę exaltationis emittũt. Quos si auctoritate cõuincas: ad interp̃tationũ nequicias transferunt. Cuꝫ inde quoqꝫ fuerint domino iuuãte superati: ad sophistarũ se versutias calũniasqꝫ cõuertunt: vagi: instabiles: quia radicẽ nequeunt habere veritatis. Sic merito asperis odoribus comparata sunt: quę simpliciũ corda fetido sermone decipiũt. Oues eorum fetose abundãtes in egressibus suis. Hoc magis ad litteram congruenter accipimus: quia ꝓpositũ ꝓphetę est tales ostendere caduca tantũ ꝛ temporalia possidere. Hi fetosum vident habere peculiũ: dum ipsi fide steriles esse doceãtur. Abundãs quippe dictus est: ab vnda: quasi redundãs. Ipsa quoqꝫ pecora: que habere cernũtur: nõ dixit eos in igressibus: sed in egressibus possidere: quia totum ab eis egredit: quãdo ipsi quoqꝫ perituri esse monstrantur. Boues eorꝫ crasse. Nõ est ruina macerie: neqꝫ transitus: neqꝫ clamor in plateis eorum. Hic affluens facultas ostenditur: quorum boues non assiduo labore macri: sed deliciosa ociositate pinguissimi sunt: ꝫ ipi veritate tenues atqꝫ ieiuni esse monstrant. Sequit. Non est ruina macerie. Adhuc felicitas describit impiorum: quę tamẽ in rebus transitorijs esse cõuincitur. Maceries: est paries ex sola cõpositione saxorũ: qui aut vineas claudit: aut hortorũ culta cõmunit. Quapropter eoꝝ

Al. gressib — ET — P

cōmemoratur tanta ꝓsperitas: vt nec ipsa ruant: que in aliquā vtilitatē videntur erecta. Subijcit. Nec transitus: nec clamor in plateis eorum. Hoc quoq vult ad seculi istius felicia ptinere: vt quādo se patresfamilias cupiunt reficere p quietē: nō sit transitus p domos eorum: aut clamor oriatur turbidus in plateis: ne somnus eorum importuna loquacitate rumpatur: sed silentiū sit cum volunt quiescere: occursus cum se amicos salutare precipiūt. Que figura dicitur Climax: quādo dictio gradatim ad superiora cōscendit. **Beatum dixerunt populū cui hec sunt: beatus populus cuius est dominus deus eius.** Hic versus duas quidē sed diuersas ꝓbatur continere sentētias. Una est eorum qui sibi videtur felices. Altera vero beatorum. Ait enim: Beatū dixerunt populū cui hec sunt: scilicet superiora que dicta sunt. Sic iudicant qui veritatis discipuli nō fuerūt. Mundi diuitias pferūt et celestia regna cōtemnūt: beatitudinem putātes: aut oues fetosas aspicere: aut boues crassissimos possidere. Audite male ꝑsuasi: audite demētes: in sinistra poni que putatis esse magnifica. Sic enim de sapientia legit: In dextera eius anni vite: in sinistra eius diuitie et gloria. Audiamus nūc quid dicatur de turba fideliū. Beatus populus cuius est dominus deus eius. Post illam irrisionē que de sceleratis facta est: venit ad penetralia sapiētie: hoc est: ad vocem ipsam sanctissime veritatis. Definit enim veracit qui sit beatus populus: scilicet: Cuius est dominus deus eius. Dicendo: Cuius est dominus: sanctos viros significat: et ꝓbabili se cōuersatione tractantes. Illorum enim dominus nō dicitur: qui eius nequaq predicationibus acquiescunt. Ipsi enim dominum habent christum: qui et eius serui specialiter nūcupantur. Addidit quoq: Deus eius: id est: quibus ꝓpitius esse dignatur. Sepe enim sic legimus a fidelibus dictum: Deus meus et dominus meus. Nam si nos serui eius integre dicimur: ille dominus noster veraciter nuncupatur. Sic paucis verbis beati populi definitio plenissima veritate cōpleta est.

Schē

Prouer. 3

Conclusio psalmi.

Triumphalis quidem psalmus auditus est: sed videamus quo pertineat ista victoria: que specialiter ad similitudinē ecclesie constat esse perfecta. Nam licet per istū sanctum virum multa dominus religiōis sue sacramenta monstrauerit: hoc tamē euidēter ad pugnas ecclesie declarādas: quas spiritualiter patitur ꝓbatur effectum: vt pastorali petra superbus caderet: cū se virium suarum presumptiōe iactaret. Quapropter exemplar istud totius fidei grauidum huiusmodi debemus accipere. Golias ad diabolum ptineat cum ministris. Dauid: ad vniuersum respiciat populum christianū: qui inimicū suum terribilem petre noscitur soliditate superasse. Illud quoq magnopere cōtuendum est: quod post tot psalmorū longissimā seriem: hic mundanarū rerum quasi quidā terminus videtur appositus. Nec enim post hunc aliquid: aut de ecclesie persecutoribus: aut de amaritudine seculi: aut de passionibus martyrum: aut de tribulatione penitentium: aut de lamētatione fideliū: aut de antichristi abominanda elatione narratur: Sed reliqui septem in magnū mysteriū diuinis pconijs aptati: celesti leticia videntur esse plenissimi. Nūc ad laudes domini repulsis nubibus peccatorū: serenis mentibus accedamus.

Explicit expositio in psalmū. CXLIII

Incipit expositio in psalmū. CXLIIII

Laudatio ipsi dauid.

Dauid christum dominū significare: et nominis ipsius interpretatione docuimus: et per descensum carnis ex parente sic appellatum esse mōstratum est. Sed dum hoc nobis constare videat: illud magis diligēter arbitror pscrutandum: cur hic titulus singulariter contineat: Laudatio ipsi dauid: cum in omnibus psalmis eius gloria predicet. Sed hic ideo distinctior clariorq posita est: quia cōpletis omnibus quibus hūana

ignorantia fuerat instruenda: nūc ad sola ꝓcipitur domini vacare ꝓconia: que laudes quadā distinctione suisqꝫ virtutibus in his septē psalmis sequētibus mirabiliter explicant. Quorū ꝓprietas in suis conclusionibus: sicut factū est: ꝛ in ꝓcedentib⁹ aperit. Nec vacat qḋ hic septenario numero laudes dñi cōcludunt: quod penitentiū cōfessio tali calculo ꝓnotat: qḋ ipse spiritussanctus septenaria virtute ꝓdicatus est: illud forsitan indicans sacramentū: quādo moysi domin⁹ ꝓcepit: vt in tabernaculo suo septem lucernas apponeret ꝑpetuo lumine lucētes. Sed cū nihil in scripturis diuinis ꝓbetur ociosum: maxime hebrei alphabeti ordinē ꝛ hic nō incassum arbitror ꝑ versuū capita custoditū: quē in duobus generib⁹ hominū in vicesimoquarto psalmo diximus accipiendū. Nam cū totis litteris explicatur: iustos designat: quib⁹ nulla virtus per gratiā domini deesse monstrat. Cum vero nō totis characterib⁹ annotat: illos videt ostendere qui in ecclesia quidē sunt domini: sed nō adeo cunctis bonis operib⁹ probantur esse ꝑfecti. De hac eñ mixtura legitur: Oues ꝛ boues vniuersas: insuꝑ ꝛ pecora campi. Sic isti alphabeto littera tantū vna subtrahit: vt nō illos sūmos indicare videatur. Nam ꝛ domin⁹ in euāgelio dixit homini: qui se ꝓbabili cōuersatione tractabat: Unū tibi deest: sed si vis esse ꝑfectus: vende omnia tua ꝛ sequere me. Sꝫ cū omnes hoc nō faciant: a ꝑfecto aliquid minus habere noscunt. Quapropt gratias agentes domino: iugiter supplicemus: qui tale nobis hic mysteriū sue pietatis ostēdit: vt ꝛ nos qui maxima sum⁹ meritorū parte curati: similia postulare ꝓsumamus: quaten⁹ ad laudes eius eternas indulgentie ipsius munere peruenire mereamur. Siue magis quod postea reperi: Imꝑfecti alphabetodes indicāt ecclesiā: que hic adhuc agitur: ꝛ necdū est iniquorū sequestratiōe purgata. Plenarij vero: futurā significāt hierusalem: vbi iam ꝑfectorū cetus sanctorū electione cōplebitur. Quod etiā ipsi psalmi q̄ hebreis litteris ꝓnotātur: si diligēter inspicias indicare noscuntur.

Ps. 8

Mar. 10

Diuisio psalmi.

Laudatio christi: que a beato ꝓpheta ꝓposita est: alphabeti hebrei ordine decurrēs: tribus narrationib⁹ explicat. Prima: est laudis ei⁹ infinita promissio: cōtinens ꝓdicti alphabeti litteras tres. Secunda: dicit laudē domini nouem modis esse pagendā: habens litteras quattuor. Tertia parte: que in secūda ꝺ ꝓconio christi breuiter ꝓposuit: paulo lati⁹ atqꝫ euidenter explanat: in fine cōmonens ab omni carne dominū debere laudari: que pars retinet litteras quattuordeciꝫ. Illud tamē ꝑ omnib⁹ debemus intēdere: qꝛ sic dictum est: vnde domin⁹ laudari possit: vt tū partes ipse inexplicabiles esse videātur. Uerbi gratia: dicit laudādus esse in operibus suis: sed quis ei⁹ possit operas vt dignum est explicare? Dicitur de potētia: sed quis eius potētiā enarrare ꝓualeat? Una ergo veritas est: sic ꝑ partes laudē dici domino: vt tamē non credas eam sufficienter posse compleri.

Expositio psalmi.

Exaltabo te deus rex meus: ꝛ benedicā †nomen tuū in seculo: ꝛ in seculum seculi. Beatus ꝓpheta spiritu diuino cōpletus: erupit in vocē: nō hūana sapientia ꝓsumens: sed superna cōtemplatiōe illuminat⁹. Neqꝫ eniꝫ locale aliquid aut speciale dicit: sed vbi mūdi imbecillitas cuncta saluet. Exaltabo te: dictum est: notū te faciā ꝓdicando qḋ es. Nā queādmodū putetur aliqua laude de⁹ altior fieri: cum diuina ꝑfectio nō possit augeri? Rex me⁹: ꝓfessio fidei est: qm̄ ab ipso se dicebat regi: cui se nouerat pura mēte famulari. Benedicere nomē eius est in seculo: hic illi ꝑ psalmodie gratiā supplicare: qḋ qui dign⁹ est facere: ꝛ in illa eū merebit eternitate laudare. Sic eñ sequit. Et in seculū seculi: vbi iam null⁹ est finis: sed qḋ feliciꝫ incipit: ꝑpetua iocūditate seruat. Per singulos dies benedicā †te: ꝛ laudabo nomē tuū in †seculo: ꝛ in seculū seculi. Supius dixit: Exaltabo te deus. Et ne forsitā humana negligētia semel crederet esse faciendū: necessarie cōmonitum est: Per singlos dies: vbi reuera mutua sibi alternatione succedūt. Sed q̄ hic ꝑ istos singulos dies benedicit dominū: ibi in il-

Alep
Al. noi tu
in seculū

Beth
Al. tibi
Al. seculi

lo eterno vno die qui venturus est: cum beatis cōtinua exultatione laudabit. Ad reliq vero verba huius versus: quoniā sunt similia: superior expositio dicta sufficiat. Magnus dominus et laudabilis nimis: et magnitudinis eius nō est finis. Mirāda cōplexio: vera pdicatio: sic laudare dominū: vt quātū est magnus nō estimes explicandū. Sensus enim totius creature deficit: et adhuc illa retractatio semper excrescit. Nam sicut nullo loco clauditur: ita nec eloquētia quāuis amplissima eius possunt pconia terminari: Virtus inexplicabilis: pietas incōprehensibilis: sapiētia ineffabilis: cuius vera definitio est: finē in sanctis laudibus nō habere. Et nota quia dū dicitur: magnitudinis eius finē nō esse: nūquā te pcipit ab eius pdicatione cessare. Nā et taciti gratias agimus: cū nos pbabili cōuersatiōe tractamus. Qui cū nullis possit laudibus comphendi: singulis tamē sermonibus indicat: cū dicitur: Magnus nimis. Et iterū: Magnitudinis eius nō est finis: qui definitionis quintus est modus. Hic grece dicit Cata antilexin: latine ad verbū: quādo singulis vocabulis rem quā scire querimus intimamus.

Generatio et generatio laudabunt opera tua: et potentiā tuā pnunciabūt. Magnificentiam† maiestatis tue: et sanctitatē tuā loquētur: et mirabilia tua narrabūt. Et virtutē terribilium tuorū dicent: et magnitudinem tuam narrabunt.

Memoriā abundantie suauitatis tue† eructuabūt: et iusticiam tuā exaltabūt. Venit ad secundā narrationē: vbi species dominice laudis sacrato calculo pnotatur. Sed quāuis ista repetitio generationū: infinitū tēpus ostendere videatur: quia dñi opera semper cōstat esse laudāda: tamē generatio et generatio ad duos magis debent populos applicari: Vna ad hebreorū: que per signū circūcisionis electa est: Altera que venit ex gentibus. Ipse sūt enim que dñi beneficia susceperūt. Et merito dicunt pconia ipsius canere: quia ad eius deuotiōis pbant munera peruenisse. Sed quoniam hec nouē: id est: opera: potētia: magnificētia: sanctitas: mirabilia: virtus: terribiliorū magnitudo: memoria: iusticia: in modū ppositiōis hic dicta sunt: vt eisdē lineis cōsequēter debeat laus dominica decantari: cōuenit vt ibi de ipsis euidētius dicere debeamus: vbi et auctoritas iudicauit latius exponenda: que nos istis nominibus forsitan possumus appellare cataractas diuini eloquij: fontes verborū celestiū: vbera beata pconij: vnde et humanū genus pia cōfessione reficit: et angelis beatitudo sine fine pstat. Que argumenta in sūma ita arbitror esse definiēda: ratio que rei incōprehensibilis atque altissime sūmatim et breuiter inquātū valet: nō quantū est efficit mentionē. Hinc enim nihil extrinsecus: nihil verisimile: nihil pferri videtur ambiguū: sed omnia talia pcedunt: qualia et veritas loquitur et de veritate dicuntur. In magnū quoque sacramentū: hec nouē loca vnde laudes dominice nascuntur: arbitror apprehensa: vt trinitatis honor tertio in se triplicato numero possit agnosci. Iste quoque numerus cōtinet et in codicibus sacris: quos sancta dñi legit et veneratur ecclesia: id est: in octateucho: in regum: in pphetis: in psalterio: in salomone: in agiographis: in euangelijs: in epistolis apostolorum: in actibus apostolorum: cum apocalypsi. Sic numerus iste celestium rerum cōmemoratione fecundus est. Misericors et miserator dominus. Tertia narratio que superest introit: in qua loca illa argumentorum latius exequitur: que in secūda parte breuiter intimauit: ea nūc singillatim mente sollicita pquiramus. Ab operibus domini fecit initium: vt miserator dicatur. Nā quod misericors dicitur: nature ipsius virtus est: quod miserator fragilitati nostre causa salutis est. Misericors est enim cū creat: quia nullis beneficijs puocatur vt pstet: sed clemētie sue dispositione vniuersa facit ad existentiā peruenire. Miserator quoque est: cū res cadētes sua pietate recōstruit: quatenus qui per culpā corruūt: per gratiā subleuentur. Quis enim actibus suis meretur munera dñi saluatoris: dū absolute legatur: omnes peccauerūt et egent gloria dei: Misericors autē et miserator: figura Paranomasia est: que et denomiatio dicitur. Patiens et multū misericors. Venit ad secundū argumenti locum: qui

Simel | Sche | Deleth | He | gloriae sāc[tita]tis tue | Vau | Zai | eructabūt | ℞ | Heth | Ro.3 | Sche

appellatur: a potētia: quā nō laudauit quod terras suspendit: maria coercuit: stellis celū depinxit: sed tolerantē dixit excessus humanos: vt qui puniri possent lege iusticie: phibent p patientiā dñi nō perire: sicut legitur: Nolo mortē peccatoris: sed vt cōuertatur et viuat. Suauis dñs vniuersis: et miseratiões ei⁹ super omnia opera eius. Terti⁹ argumenti locus est: a magnificentia. Quid eñ magnificētius: q̃ suauē esse vniuersis: qui tñ eū deuotis sensibus ipsi⁹ munere gustauerunt? Sicut petrus apl̃us dicit: Si tñ gustatis qm̃ dulcis est dñs. Dulcis eñ dici nō pōt: nisi eis qui bona ipsi⁹ spiritualiter imbiberunt. Quid iterū magnificētius: q̃ miserationes supra oēs opas suas impendere: que eo gloriantur auctore? Dicat aliquis: cur ergo damnādi sunt peccatores: quos ei⁹ creaturā esse non dubiū est? Sed respice: qr miseratiões cōferendas dicit supra opas dñi. Ipsū eñ coronat: qd in nobis occulto iudicio gratia prerogāte largitur: illud dānat qd diabolo machināte cōstruitur. Vis eñ posita verborum: soluit absolutissime q̄stionem. Opa eñ dñi semp eligunt: nostra vel diaboli sine dubitatione dānant. Confiteant tibi domine omnia opera tua: et sancti tui benedicēt te. Quartus loc⁹: a sanctitate narratur. Ipsa est eñ sanctitas quam supius dixit: vt ei sancti sui debeāt cōfiteri: id est: boni angeli: dñationes: potestates et principatus: vel iusti hoies: et quicq̃d beatū eē cognoscitur. Sed qr omnes creature nō sūt in intellectuali dignitate sublimes: vt iumēta: saxa: ligna: terra: vł his similia: quō illū poterit omnis creatura p̄dicare? Cōfitetur plane in hoc qd est: dū suū glorificari facit auctorē: qui omnia admirabili dispositione pfecit: vt aut p se ipse creature laudēt: aut p rationales substātias opera dñi valde bona p̄dicent. Gloriam regni tui dicent: et potentiā tuā loquent. Quintus: a mirabilib⁹ pducitur locus. Q̃ mirabilis eñ deus: qui fecit celū et terram: eaq̃ diuersis bonis stupēda varietate cōpleuit? In paruis eñ est mensura sufficiēs: in mediocribus equabile tēperamentū: in magnis abundātia copiosa donorū: et necesse est totū esse mirabile: qui vniuersarum rerum omnipotentē cōstat auctorē. Vt notā faciant filijs hominū potētiā tuam: et gloriā magnificentie regni tui. Sextus locus q̄ est: a virtutib⁹ introitur. Hoc est eñ qd in scda parte dixit: Virtutē terribiliū tuorū. Sanctis eñ p̄dicatoribus nota facta est potētia dñi et gloria regni eius: ne ignorata min⁹ forsitan quererentur. Nota quoq̃ facta est potētia ei⁹: cū petrus et iohānes: ex vtero matris claudū ambulare fecerūt: dicētes: Viri israelite quid miramini in hoc: quasi nostra ṽtute aut pietate fecerimus hunc ambulare? Et paulo post dicūt: qd in nomine iesu christi saluus sit fact⁹. Nota etiā facta est potētia dñi: qñ diuersas virtutes apostoli inuocato ei⁹ nomine pfecerūt. Regnū tuū regnum omniū seculorum: et dñatio tua in omni generatione et pgenie. Venit ad septimū locum: qui trahitur a magnitudine. Nam si magnū est ad tēpus imperare: q̃to magnificētius dñationis terminū nō habere? Primū eñ signū dñi de ppetuitate laudauit: postea de ipsi⁹ dñationis effectu. Sunt eñ regna hūana sed nō eterna: sunt et aliorū cōparatione fortia sed non diutius dñantia: et ideo ppetuitas ista cōmemoratur: ne regnū tale putares quale in mūdo forsitā esse cognoscis. Fidelis dominus in verbis suis: et sanctus in omnib⁹ operibus suis. Alleuat dñs omnes qui corruunt: et erigit omnes elisos. Octau⁹ loc⁹ aperitur: q̄ dicitur: ab abundātia. Ipa est: Memoriā abūdantie suauitatis tue eructuabūt: quā superius in añfata secūda parte memorauit. Fidelis ergo dicitur: quoniā sui aduentus pmissa cōpleuit: et nō in paucis sed in omnibus verbis suis. Qd reuera ipsi soli puenit: qui dixit: Celū et terra transibūt: verba autē mea nō p̄teribunt. Qui sicut verax in pmissionibus: ita et sanct⁹ in omni sua operatione dinoscitur. Hoc quoq̃ ad abundātiam domini nō est dubium ptinere: quando eleuantur ruētes: absoluūtur rei: erigūtur elisi. Tunc enim recordatio suauitatis ipsius habetur: cum factorū talium virtus aspicitur: et eructuatur in laudibus eius: qui

Ezech. 18 · Leth · i. Pe. 2 · Ioth · Caph · Lame[d] · Act. 3 · Mem · Al. gnāti[one] · Sam[ech] · Al. oibus · Matth. 2[4]

dignatus est de potestate diaboli eripere peccatorem. Et vide quoniã ⁊ hic duę res dño deputanť. Ipse eñ alleuat ruẽtes: qui adhuc mĩme corruerũt. Ipse erigit elisos: qui iã ruinã sustinuisse noscuntur. Merito qm̃ ne cadamꝰ ipso custode defendimur: vt vero ꝓstrati surgere valeamꝰ virtute ipsiꝰ nihilominꝰ subleuamur. Hęc eñ ⁊ talia ꝑ abundantiã suauitatis ipsiꝰ fieri posse nõ dubiũ est. Oculi omnium in te sperant dñe: ⁊ tu das escam †illis in tẽpore oportuno. Aperis tu manũ tuã: ⁊ imples omne animal benedictione. Ecce nonus locus intratur: qui dicitur a iusticia. Hic in his duobus ⁊ alio versu qui sequitur latius explanať: vt qui dominũ misericordẽ audiunt: iustũ ꝙ̃ iudicẽ cõtremiscant. Justicię eñ ipsiꝰ est: vt qui in ipso sperare nõ desinũt: ab ipõ satietatis munera consequanť. Sed ista esca vniuscuiusqꝫ rei cõtinẽtia debet intelligi. Alia eñ corporaliter: alia spiritualiter expetũt gubernari: sed his omnibꝰ vna esca est largitas dispensata creatoris. Et ne crederes semꝑ dandũ esse qđ petitur: adiecit: In tẽpore oportuno. Multi eñ petũt: sed feliciter differunť. Quapropť vnũ hoc assidue deprecemur: vt illa nobis dñs ꝓpitius tribuat: q̃ expedire cognoscit. Nos eñ: sicut dicit aplꝰs: quid oremus sicut oportet nescimus. Cognoscimꝰ etiã in potestate ipsiꝰ omnia cõstituta: quãdo ipso manũ aperiẽte: omne animal benedictiõe cõpletur. Sed melius vt hoc animal rationabilẽ creaturã debeamus accipere: quã reuera cõstat posse benedici. Justus dominus in omnibꝰ vijs suis: ⁊ sanctus in omnibꝰ operibꝰ suis. Manifesta est pars illa iusticię: quãdo ipsũ quoqꝫ nomẽ cognoscimꝰ esse memoratũ. Vię domini sunt: dispositiões atqꝫ volũtates: quas si vere itelligimꝰ: semꝑ iustas esse sentimꝰ. Nam cũ nos verberat: ęquitatẽ facit: quia peccatis digna restituit. Et ideo dũ nobis petimꝰ parci: prius eiꝰ iusticiã cõfiteamur: ⁊ sic ab ipso expectemus munera pietatis. Sanctꝰ: ⁊ piũ significat: ⁊ patiẽtẽ: ⁊ bonorũ omniũ largitorẽ: qm̃ quod ab illo efficiť virtutũ laude compleť. Vię ꝑtinẽt ad dispositiones: operatio ad effectũ: sed hoc ꝓ nostra imbecillitate diuidiť: Ceterũ apđ illum: hoc est velle qđ facere: hoc disponere qđ iubere. Prope est dominꝰ omnibus inuocantibꝰ eum: †in veritate. Voluntatẽ timentiũ se †facit: ⁊ orationes eorũ exaudiet: ⁊ saluos faciet eos. Et hęc quoqꝫ ꝓbanť ad iusticiã dñi ꝑtinere. Proximus: diciť ꝓpitius: Iratus vero: longinquꝰ. Nã ꝑsentia eius semꝑ ⁊ vbiqꝫ est: sicut in supiore psalmo dictũ est: Si ascendero in cęlũ tu illic es: si descendero in infernũ ades. ⁊c. Sed qm̃ ⁊ illi inuocãt: qui sua cupiũt desideria vana cõpleri: additũ est: In veritate: qđ omnes superfluitates excluderet: qꝛ solus veraciter inuocat q̃squis ab eo petit quę ipe magis postulãda cõstituit. Reuera eñ: hoc est exaudiri: cui ꝓbanť ꝓfutura cõcedi. Nã quale est nimietate pcũ exigere: qđ importunũ petitorẽ pęniteat accepisse: Sicut filij israel contigit: quãdo regẽ sibi dari more gentiũ postularũt. Custodit dominus omnes diligẽtes se: ⁊ oẽs peccatores disperdet. Jam cõcludiť in breuitate pars illa iusticię: qꝛ vtrũqꝫ ad dñi ꝑtinet ęquitatẽ: vt diligẽtes se custodiat: ⁊ peccatores ꝑ eoꝝ iniquitate disperdat. Qđ aũt dicit: oẽs peccatores esse ꝑdendos: illos significat q̃ in sua obstinatione ꝑsistunt. Nã qui se ad dñm puro corde cõuertũt: peccatores esse iam desinũt: sicut in alio psalmo dictũ est: Beati quorũ remissę sunt iniquitates. †Laudem domini loqueť os meũ: ⁊ benedicat omnis caro †nomen sanctũ eius in seculũ ⁊ in seculum seculi. Expositis omnibꝰ locis: quę laudẽ dñi generare ac ꝓducere cõsuerunt: nunc eiꝰ repetit breuissimã conclusionẽ: vt quod nullis libris: nullis valet hũanis viribus explicari: mirabili cõpendio ꝓbetur esse ꝯclusum. Laudẽ domini os suũ: id est: cordis arcanũ ꝓmittit effari: vnde se ꝓpheta nouerat libenter audiri. Cõmonet etiaꝫ humanã carnẽ vniuersam dominũ benedicere saluatorẽ: qđ dictũ cõstat ꝑ figurã Sinecdoche: id est: a parte totũ. Per carnem eñ significat homies: sicut idẽ hoies significat: qñ solas aĩas dicit: vt est illud exodi:

Ain
Al. illorũ
Phe
Ro. 8
Sade
Coph
Al. oĩbꝰ inuocantibꝰ eũ
Res
Al. faciet: et deꝑcationẽ
Ps. 138
Sin
Ps. 31
Thau
Al. Laudationem
Al. noĩ scõ
Sche

Gen. 46 Omnes autē animę quę intrauerūt in egyptū: animę septuagintaquinq;. Ipsa enim Exo. j caro est: quę pōt dn̄m digna laude benedicere. Si quā vo partē supra ista q̄ diximꝰ: siue in futuris: siue in p̄teritis psalmis diligens pscrutator inuenerit: quę ad laudes dn̄i debeat applicari: ad supradictorum aliquē modū: vt tn̄ nos opinamur non dubitet ptinere: nec accuset a nobis ad liquidū mime cōprehensum: qd pfitemur imensū. Hoc aristoteles acer ingenio (vt arbitror) emulatꝰ: argumentoꝝ secularium loca mirabili subtilitate collegit: vt sicut vniuersus sermo litterl: ita ꝛ illa cōplexiōe omnis humanitas plata sentētia clauderet. Hic dialectici disputatiões suas cōpendiosis collectionibꝰ artauerunt: hinc oratores velut quedā flumina cucurrerūt: hinc poetę decoris floribꝰ ambiunt: hinc satyrici: hinc historici: hinc comici tragiciq; ditati sunt: vt pene ab hūana lingua videat exceptū: qd ab hac fuerit cōplexiōe diuisū. Huic rei topica nomē imposuit. Topica vero sunt argumentoꝝ sedes: ex quibꝰ ad faciendā fidem velut elemētis quibusdā cōficit intentio disserentis. Qd legere atq; tractare religio nulla cōdēnat: qm̄ innoxie requirit qcquid sacris litteris nō pbat aduersum.

Conclusio.

Audiuimus in vno psalmo breuit cōplexa: quę in scripturis sanctis latę diffusa sūt. Ubi em̄ nō legitur: aut opera ipsiꝰ: aut potētia: aut magnificētia: aut sanctitas: aut mirabilia: aut virtus terribilioꝝ: aut magnitudo: aut abūdantia: aut iusticia: vt merito dici possit supernū horreū: vbi talis entheca rerū pbatur esse celestiū. Solent em̄ omnia simul non poni: laus aūt dn̄i vt opinamur sine aliquo istoꝝ nō pōt iueniri. Sed cū hic formulā dn̄icę laudis diligēter expsserit: significauit vtiq; ꝛ sequētes psalmos ad eius sine dubio p̄conia ptinere: quibus talis regula cōplexioq; p̄missa est. Nec putes fortuitū: qd septez psalmis laudes dn̄i cōtinent: hoc est forsitan quod in cētesimo Ps. jj8 decimooctauo psalmo dictuz est: Septies in die laudē dixi tibi. Ipsa forsitan septem candelabra sunt: sicut apocalypsis refert: quę ante dominū lucent. Ipse septē ecclesię ad quas liber dn̄i iussus ē destinari. Ipse deniq; spiritus septiformis: qui ipas laudes cęlesti largitate cōcessit. Quapropter exultemus: copiose dedisse nobis dominū quod eiꝰ auribꝰ offeramus: tantū pura cōscientia p̄beatur. Nam quis dubitet grate suscipi: quod ipse sibi p̄cepit imolari? O pietas imensa creatoris: ꝛ laudari se iubet: et ne nostris delinquamꝰ eloquijs quēadmodū p̄cipitur ostendit: Nō quod ille talibus indiguit: sed q꞉ nobis hoc vtile fuisse pspexit. Totū dixit: totū monuit: ne velimꝰ errare. Ad postremū ꝛ ipsam naturā humanitatis: ne fragilis periret assumpsit. Sed cōsideremꝰ si qui tā ingentia dona suscipimus: peccare tantę gratię debeamꝰ.

Explicit expositio in psalmū. CXLIIII.

Incipit expositio in psalmū. CXLV.

Alleluia.

Ecce iterū auribꝰ nostris insonat cęlestl auctoritas: pulsatq; alleluia ianuas cordis: ne vacuis atq; inanibus cogitationibꝰ occupemur: quoniā ociosum tēpus habere nō decet militē christi. Habet em̄ ꝛ lingua fructus suos. Uberrima siquidē messis inde colligit: si in laudes domini pura mēte moueat. Spirituale mēbrum est cū famulat auctori: ipsam quoq; animā cōmendat dū veritatē loquit. Quapropter cōpleamus aerē dulcissimis sonis. Nam musica ista salutaris: nō solū mortaliū pmulcet auditū: sed etiā intellectū delectat angelicum.

Diuisio psalmi.

Sapiens ppheta laudes domini ex toto corde cantare: Primo igressu dicit in hominibꝰ mime pfidendū: ne aliquid ab eo peteretur tepide: si ꝛ alius crederet posse prestare. Secūdo pnunciat totā spem in omnipotēte domino reponēdam: ꝛ cū sit iste dominus: ex factl suis pulcherrime definitur: vt gentilitas tā frequēti ratione cōuicta: errores suos fideli deuotione derelinquat.

Expositio.

Lauda anima mea dominū. Ne terrenis desiderijs volūtas ociosa vacaret: et in fatuis vt assolet curis: mentis occuparetur intentio: dat sibi ppheta salubre cōsiliū: vnde generalitati nouerat cōsulēdū: vt anima laudaret dominū: nō sonus ꝯcrepantiū labioꝝ. Sepe em̄ sic meditata proferimus: vt peregrina

cogitatione translati: non nos sentiamus dixisse que loquimur. Est eñ virtus anime spũali vigore flãmata: p diuersa discurrẽs: que causas celestiũ siue terrestriũ creaturarũ indagabili ratiõe pquirit: mõ se superis modo inferis miscens. Sed ista queadmodũ se habeãt: put dñs donare dignat⁹ est: in libro anime: qui in variarũ opere tertiusdecim⁹ cõtinet: a nobis latius vident expo sita. Quapropter animã suã psalmista hortatur laudare dñm: vt explosis cogitationib⁹ supuacuis: in ipso tm̃ negocio totis virib⁹ occupet. Laudabo dominũ in vita mea: psallã deo meo q̃diu †ero. Intueamur quid sibi velit ista repetitio. Pri⁹ imperat anime sue laudare dominũ: nũc acquiescens duplici se pmittit ordine laudaturũ. Laudare in vita est: in illa eternitate dñm cõfiteri: que veri⁹ vita dicitur: qm̃ nulla curarũ p̃ssura cõterit. Ideo eni: Laudabo dixit: vt futuꝝ tẽpus ostẽderet: qñ angelis iustisq̃ hominib⁹ sors ista communis est. De ista vero p̃senti vita: Psallã dicit: qd ad bonas operas: sicut sepe diximus: manifestũ est ptinere. Sic ergo accipiendũ est: vt illic ppetue: hic psallatur assidue. Nã ⁊ ipsũ: Q̃diu ero: istud seculũ significat: q2 futuꝝ erat qñ hic esse non poterat. Nolite confidere in principibus: neq̃ in filiis hominũ in quibus nõ est salus. Celestis medic⁹ hũana pectora prius mũdat pestiferis curis: vt salutaria remedia cõpetẽter infundat. Dicit eñ: nec in demonib⁹/nec in hominib⁹ esse p̃sumendũ: qui salutẽ dare nõ possunt: quã iure pprio mĩme possidere noscuntur. Principes hic: spirituales nequicias debemus aduertere: de quib⁹ dicit apl's: Quia nõ est nobis colluctatio aduersus carnẽ et sanguinẽ: sed aduersus p̃ncipes ⁊ potestates tenebrarũ harum. Filios hoĩm: significat sine dubitatiõe mortales: qui salutẽ dare nõ possunt: q2 debita morte succũbunt. Solus est eñ fili⁹ hoĩs: id est: sancte virginis q̃ tribuat salutẽ: qm̃ ipsũ cõstat humani generis existere saluatorẽ. †Exiet spiritus eius ⁊ reuertet in terrã suam: in illa die peribũt omnes cogitationes eorũ. Causam reddit cur dixerit in hominib⁹ nõ esse p̃sumendũ: hic spiritũ animã debem⁹ accipere: sicut ait in euãgelio: Pater in man⁹ tuas cõmendo spiritũ meũ. Egressa itaq̃ anima de claustro corporis sui: i terrã remeat caro defluẽs vnde sumpsit initiũ. Ideo eñ addidit: Suã: vt significaret inde fuisse pcreatã: sicut legit in genesi: Fecit de⁹ hominẽ de limo terre. Mortis igit tẽpore pereũt hũane cogitationes: que se in diuersos ambit⁹ semp extẽdunt: modo possessionib⁹ studẽtes: modo diuitias cõgregãtes: modo honores magnopere pquirẽdo. Sed hec oĩa dispereũt: qñ earũ rerũ vota frustrant: sicut diuitẽ in euãgelio legimus icrepatũ: Stulte hac nocte auferet a te aĩa tua: que aũt p̃parasti cuius erũt? Beatus cui⁹ deus iacob adiutor ei⁹: spes eius in dño deo ipsius. Explosis noxiis cogitationib⁹ q̃bus humanũ genus tãq̃ grauissimis morbis inficit: ppheta ad scõm venit igressũ: in quo tanq̃ salutare poculũ hũanis mẽtibus porrigit ebibendũ. Nõ eñ tm̃ phibuit inutiles p̃sumptiões: sed etiã que fuerãt appetẽda p̃monuit. Dicit eñ de ipsa cogitatiõe fieri beatum: qui sperat in dominũ. Iacob vero patriarchã ideo sepe diximus poni: qm̃ post illã angeli luctã primus ipse appellatus est israel: id est: vir videns deũ: Qd vocabulũ ad oẽs electos cõpetẽter aptat. Adiutor eñ ideo positũ est: vt nos ad bonos nisus noĩs ipsi⁹ intelligẽtia cõcitaret. Illis aũt adiutor est: qui ipso donante virtutũ gradus ascẽdere bonis intẽtionib⁹ enitunt. Sequit. Spes ei⁹ in dño deo ipsius. Ad superiorẽ sentẽtiã ptinet ista psecutio: q2 beatus est cui⁹ spes esse cognoscit in dño deo suo. Dicẽdo eñ: Spes: patientiã p̃sentiũ significat: ⁊ desideria futuroꝝ. Nã quodlibet istud in hoc mũdo christian⁹ patiat: eterne beatitudinis cogitatõe reficit. Sed qm̃ esse poterat ⁊ cultorib⁹ demonũ spes in deo suo: singulis variisq̃ comatib⁹ p vnã speciẽ definitionis vsq̃ ad finẽ psalmi: dñm christũ designat: in q̃ debeat spes esse fideliũ. Qui fecit celũ ⁊ terrã: mare: ⁊ oĩa que in eis sunt. Qui custodit veritatẽ in seculũ: facit iudiciũ iiuriã patiẽtib⁹: dat escã esuriẽtib⁹. †Dñs erigit elisos. Dixim⁹ in psalmo centesimo q̃dragesimoq̃rto posita

Al. fuero

Eph. 6

Al. Exibit

Luc. 23

Gen. 2

Luc. 12

Al. iste v̾siculus subiungit̾ sequẽti

esse loca: ex quibus laus dñica formaretur: nunc eadē cōmemoranda locis aptissimis estimamus. Ait eñ: Qui fecit celū ⁊ terrā: mare ⁊ omnia que in eis sunt: qd ab opib⁹ eius laudē ꝓdisse nō dubiū est. Quid eniꝫ gloriosi⁹: quid ve pōt esse magnificētius: q̄ celū ⁊ terrā fecisse: ⁊ omnia que in eis sunt? Illud ꝑterea qd dicit: Facit iudiciū iniuriam patiētibus dat escā esuriētibus: ad iusticiā ei⁹ manifestū est ptinere: qñ equitatē suā omnib⁹ ꝓut vult iudicij sui dona cōcedit. Secūda aūt est ista spēs definitiōis: que grece dicit Ennēomatice: latine notio nuncupat. Nō eñ dicit substātialiter quid sit de⁹: sed quid agat vel quid egerit. Act⁹ eñ ei⁹ ex parte aliqua quantū tñ ipse cōcedit potest noticia nostra cōprehēdere: substantiā vero ipsi⁹ nō ꝓualet indicare. Dicit eñ ꝓmū: Qui fecit celū ⁊ terrā: ipse est in q̄ spem suā debeāt ponere christiani. Sed licet celi ⁊ terre appellatiōe cuncta cōcluserit: addidit tñ: Et omnia que in eis sūt: ne quē aliū putares vel minutissimarū rerū existere creatorē. Sequit. Qui custodit veritatē in seculū. Ipse est scꝫ dñs christus: q̄ dixit: Ego sum via veritas ⁊ vita. Necesse est eñ vt ille loquat veritatē in seculo: qui celesti veritas approbat. De hominib⁹ aūt qui sb peccato sunt: dictū est: Omnis homo mendax. Adiecit: Facit iudiciū iniuriā patiētibus. Christ⁹ est verus iudex: ⁊ gubernator eternus: q̄ afflictos ꝓpter nomē suū vindicat: ⁊ miseret innoxijs. Ipsi q̄ppe sunt q̄ iniuriā: id est: iniusticiā patiunt: qñ veritatē predicātes penis vehementibus affliguntur. Intulit: Dat escam esuriētibus. Ipse eñ dat escam esurientibus: qui creator est mundi. Sed oportet nos escas spirituales expetere: ne sicut iudei saturitatē solū ventris delectemur accipe. Dicit eñ Amos ꝓpheta: Ecce introduco famē sup terrā: non famē panis neq sitim aque: s famē audiēdi verbū dei. Subiecit: Domin⁹ erigit elisos. Nec hoc quoq dubiū est: q̄ elisos erigat. Nā cū diabolus elidat: dñs subleuat. In ipso ergo ponēda est spes: qui nō elidere sed erigere cōsueuit. **Dñs soluit cōpeditos: dñs illuminat cecos: dominus diligit iustos. Dominus custodit† aduenā.** In hoc ⁊ sequēti versu ille locus aptādus est: Memoriā abundantie suauitatis eius. Quid eñ suauius q̄ vt misericordie ipsi⁹ facta memorent: vt dicat: Dñs soluit cōpeditos: dñs illuminat cecos: Dñs diligit iustos: dñs custodit aduenā: pupillum ⁊ viduā suscipiet: ⁊ viā peccatorū exterminabit? Soluit vtiq cōpeditos dñs christus: sicut in euāgelio dictū ē: Nōne oportebat hanc filiā abrae quā alligauerat sathanas decē ⁊ octo annis solui ab infirmitate sua? Sed hoc nō solū de vexatione immūdi spiritus potest intelligi: s etiā de omnib⁹ vitijs quibus mens nostra quasi quibusdā funib⁹ illigat. Nā sicut ligat diabolus qui peccata cōnectit: ita soluit christus qui delicta dimittit. Sequitur. Domin⁹ illuminat cecos. Omnes vitiosi ceci sunt: q̄ peccatorū obscuritatib⁹ implicant. Sed istos ille solus illuminat: qui in euāgelio luto facto punxit oculos: ⁊ tenebratū hominē ad gaudiū pfecte sanitatis adduxit. De quo etiā dictū est: Qui illuminat omnē hominē venientē in hunc mundum. Addidit quoq: Dñs diligit iustos. Cui⁹ est eñ iustos diligere: nisi qui eos preualet in eternā beatitudinē collocare? Nā sicut diabolus affectat impios: ita domin⁹ diligit iustos. Subiecit etiā: Dñs custodit aduenam: id est: qui de babylonia ciuitate diaboli ad hierusalē ciuitatē dñi saluatoris aduenerit. Hūc custodit: si tamē in electorum habitatiōe pmāserit: sicut in alio psalmo dicit: Incola ego sum apud te in terra: ⁊ pegrinus sicut omnes patres mei. **Pupillum ⁊ viduā suscipiet: ⁊† viā peccatorum† exterminabit.** Pupillus et vidua sunt: qui dominū pura mente respiciunt: hūanis solatijs destituti. Hos recipit christus suo munimie vendicādos. Sꝫ cum istos ꝓ sua pietate receperit: diabol⁹ qui est via peccatorū exterminabit: id est: a termio regni sui reddit alienū: quod vnicuiq impiorum in illa sancta iudicatione venturū est. Sic istis decē sentētijs ꝓconialibus: i quo domio debeat spes esse fideliū abundanter ostēsum est. Et ne forsitan putes esse contrariū: quod in supiore psalmo diximus: nouem loca dominice laudis disposita: nunc autē in preconijs eius denariū calculū memorauimus esse decursū.

Marginalia: P — Joh. 14 — Ps. 115 — Amos. 8 — Al. aduenas — Luc. 13 — Joh. 9 — Ibidē — Ps. 38 — Al. via — Al. viā

Scias aliud esse argumentoꝝ sedes: aliud definitionū regulas. Ibi eñ singl'a q̃q; generali distinctiōe sūt posita: hic aūt sb vna specie definitōis: varijs sentētijs qd sit dñs intimat: ⁊ sic fieri solet: ꝺ vno loco argumētorum: due definitiones pluresve collecte sunt. **Regnabit dñs in†eternū: deus tu⁹ syon in†seculū scli.** Hoc ex magnificētia dñi pbat itelligi. Quid eñ magnificēti⁹ q̃ regnare dñm syon in sclm seculi: cui⁹ regni nō erit finis? Regnabit: futurū tēpus videt ondere: qñ iā in ipso corda nr̃a firmissima stabilitate ꝯsistunt. Modo eñ in mēbris suis plenissime regnare nō dicit xp̃s: q2 corda eoꝝ interdū inanib⁹ cogitationib⁹ occupant. Sed cū h̄ mortale corpus iduerit imortalitatē: ⁊ noxias istas cogitationes cū mūdi isti⁹ amissione reliq̃rit: tūc pfecte in sanctis regnatur⁹ ē xp̃s: qñ sic scriptū ē: Erit de⁹ oia i oibus. Cui⁹ aūt sit iste dñs euident exponit: De⁹ tu⁹ syō. Syō ecc̃iam catholicā significare sepe iā dictū est: propter speculationē quā exhibet pp̃lo xp̃iano. Ipē eñ ⁊ cū ea ⁊ i eadē regnabit: q̃ est bñdict⁹ in scl'a seculoꝝ.

Al. secula
Al. omni generatione et generatione

j. Cor. j5

Conclusio.

Contēplatiōis bñficio: pph'a circa finē q̃si seculi ꝯstitut⁹: vbi iā mūdi cognoscit poti⁹ dānāda puersitas: vniuersitatē docuit dñi laudib⁹ occupari: ne caduca desideria q̃reret: q̃ pxime finienda cōstaret. Sed cū illud tp̃s ventuꝝ dicit nobis: istud nostrū sine dubio nūciat. In mundi eñ fine sum⁹: qñ eū nō longo interuallo suscepta morte deserimus. Trāseant a nobis cupiditates caduce: illecebre seculares abscedant: illud poti⁹ desiderem⁹ qꝺ eternū esse cognoscimus.

Explicit expositio in psalmū. CXLV
Incipit expositio in psalmū. CXLVI

Verba tituli sui sub **Alleluia.** sequēs text⁹ exponit: vt pegrina locutione nō egeat: quē declaratio ppꝛij sermōis explanat. Lege eñ initiū psalmi: ⁊ exposuisti titulū. Alleluia: significat laudate dñm: qꝺ sibi vtriq; sic ꝯsona voce respōdet: vt titulū initiū putes eē psalmi. Initiū vero psalmi: titulū rōnabiliter arbitreris. Quapropt ꝯfidēter atq; hilares ingrediamur hunc psalmū: cui⁹ noticiā salutarem in ipsis quoq; foribus absolute cognoscimus.

Diuisio psalmi.

Primo mō hortat pph'eta pp̃lm deuotū laudare dñm: qui hūiles erigit: ⁊ supboꝝ colla concidit. Scd'o alacriter dñm dicit esse psallendū: qui supplicātibus beneficia ꝑfutura cōcedit: qm̃ qui de suis viribus p̃sumūt ei placere non possunt.

Expositio.

Laudate dñm qm̄ bonus est psalmus: deo nr̃o iocūda sit laudatio. Omnis opa humana mercedē sibi postulat debē retribui: vt qꝺ laboriose pagimus: spe ppositi muneri cōsolemur. In laudationib⁹ vero dñi act⁹ ipse habet p̃miū suū: qñ ipsa erit retributio q̃ nūc est exercitatio. Nā cū bonū sit dñm p̄dicare: inde vnusq̃sq; noscit pmissa dona recipe. Recipit plane: qñ in illa angelica societate singulare fit mun⁹ sanctoꝝ: ppetuū dñi subire p̄coniū. Laudem⁹ q̃ deuotione qua possum⁹: ⁊ hic illa beata dona meditemur. Quid eñ felici⁹ q̃ modo exercere qꝺ te speras in futura beatitudine posse pagere? Psalmus aūt est: vt a maiorib⁹ tradit: organū musicū: sicut cithara: pandurium: alia queq; vocib⁹ nostris dulcissima modulatione respōdent: qꝺ sepe dixim⁹ ad actus nostros pbatissimos ptinere. Quapropt laudationē dñi: ⁊ psalteriū in vnā p̄cipit venire cōcordiā: vt sicut lingua diuinitati p̄conia dicim⁹: ita eū bonoꝝ actuū opatiōe laudemus. Sequit. Deo nostro iocūda sit laudatio. Diuinitati q̃ppe est iocūda laudatio: qñ act⁹ nostri a sanctoꝝ verboꝝ qualitate nō discrepāt. Nā quale est vt psalm⁹ castitatē dicat: ⁊ cātor ab obscenitate se nō subtrahat: si humilitatē p̄dicet: ⁊ narrator ei⁹ supbie flatib⁹ intumescat? Quapropter nō pōt a dño bene pcipi: qꝺ ꝯtraria iter se noscit aduersitate luctari. Tūc ē eñ dño iocūda laudatio: qñ in vnā societatē vox et vita cōuenerint. **Edificās hierusalē dñs: † ⁊ dispsiōes israel †ꝯgregās.** Per hunc ⁊ duos versus alios q̃ sequūtur ex mirabilib⁹ factisq; gl'iosis dñs iure laudat. Nā cū dicit: Edificās hierusalē dñs: ⁊ dispersionē israel cōgregās: Qui sanat cōtritos corde ⁊ alligat ꝯtritiones eoꝝ: Qui numerat multitudinē stellaruꝫ: ⁊ oēs noīe suo vocat: de fact' vtiq; suis mirabilis ap-

Al. decoraq;

Al. nō h3
Al. cōgregabit

probaṫ. Ostendiṫ aūt in p̄mo versu discrepantia dñm nō amare: qñ eū cōstat dispersa colligere. Nā queādmodū in nobis patiaṫ alios esse act⁹: aliā cātilenā: qui totius mūdi p̄plos in sanctā collegit vnitatē? Sic eñ de viuis lapidib⁹ edificat dñs ciuitatē hierusalē: qñ dispersiōes israel cōgregat: q̄ in toto mūdo habitare noscunṫ: sicut i euāgelio dictū est: Et mittet angelos suos cuz tuba ꝛ voce magna: ꝛ cōgregabūt electos a quattuoꝛ angulis terrę. **Qui sanat ꝯtritos corde: † qui alligat cōtritiones eoꝛū.** Mirabile gen⁹ curatiōis edicitur: vt si restaurari volum⁹: nosmetipsos viuacissime cōteram⁹. Sed ista cōtritio ad redintegrationē ptinet: ad soliditatē deducit: ꝛ qd̄ supra omne bonū est illū medicuz itroducit: qui ęternā tribuit sospitatē. Sequiṫ: Qui alligat cōtritiones eoꝝ. Metaphora ab artificib⁹ medendi: qui ossa fracta atqꝫ cōtrita qñ solidare cupiūt: linteoꝛū illigatōe cōstringūt: vt i soliditatē pristinā ad locū suū redeūtia mēbra coalescāt. Sic celestis medic⁹ penitentiū corda graui afflictione cōtrita: quasi quadā fascia pietatis sue supducta cōstringit atqꝫ cōsolidat: ꝛ ad firmissimā spem sanitati adducit: sicut ꝛ in q̄nquagesimo dictū est: Coꝛ cōtritū ꝛ hūiliatū de⁹ nō spernit. Nā ille publican⁹ qui pect⁹ suū assidua pcussione tundebat: ipsā in se ꝯtritionē ꝓbatus est effecisse: quā reo pectoꝛi nō desinebat ingerere. **Qui numerat multitudinē stellaꝝ: ꝛ † omnes noīe suo vocat.** Sed q̄uis ꝛ istud ad litterā dñi potentiā videaṫ ostēdere: vt nobis innumerabiles stellas diuinitati dicat cē numerabiles: earūqꝫ noīa ꝓprijs vocabuḷ nūcupari: qm̄ illi oīa cōpꝛehēsibilia sūt: cui harena maris/ꝛ guttę pluuiaꝝ/ꝛ capilli hoīm dinumerati esse noscunṫ. Nā cū dicit: Nomine suo: astrologos arguit q̄ eas vocant noībus alienis: vt veneris: mercurij: iouis: martis: saturni. ꝛ his silīa. Istud tñ apti⁹ est: vt ea magis intelligere debeamus. Supius eñ dixerat: Cōtritos corde esse saluādos: quos iā post indulgētię medicinā stellas debem⁹ accipe. Lucēt eñ velut astra in nocte hui⁹ sęculi: qui meruerūt in sanctoꝝ numero cōgregari. Sed q̄uis multos hic continere videaṫ ecclia: illi tñ a dño numeranṫ q̄ regni ei⁹ participatōe gaudebūt. Nā stellas: sanctos viros nos posse intelligere: genesis loc⁹ ille testaṫ: qui ait: Multiplicabo semen tuū sicut stellas celi. Et salomō dicit: Justi aūt fulgebūt sic̄ stellę celi. Scim⁹ aūt a dño noīa vocari posse sanctoꝝ: qñ eos in celo legim⁹ esse cōscriptos: sicut in euāgelio dicit: Nolite gloriari qꝛ demonia subiecta sūt vob: gaudete aūt ꝛ exultate: qꝛ noīa vestra scripta sunt in cęlis. **Magnus dñs noster ꝛ magna virtus ei⁹: ꝛ sapiētie eius nō est numer⁹.** In hoc ꝛ sequēti versu a magnitudine dñi laus decoꝛa cātaṫ. Dicēdo eñ: Magnus dñs ꝛ magna virt⁹ ei⁹: ꝛ sapientię ei⁹ nō est numer⁹: Suscipiēs māsuetos dñs: humilians aūt pctōres vsqꝫ ad terrā: magnitudo ei⁹ absolute declaraṫ. Nā cū superi⁹ ꝓpheta p diuersas partes laudes excurreret: admiratōe cōplet⁹ exclamat: Magnus dñs nr̄: vtiqꝫ cui⁹ nec facta numerari: nec laus p̄ualet apphendi: cōgregās dispersiōes israel: sanās ꝯtritos corde: numerās multitudinē beatoꝝ: ꝛ oēs noīe suo vocans. Quis eñ possit cōpꝛehēdere: quāta sit de cūctis collecta laudatio: cū sit in vna q̄qꝫ re mirabilis magnitudo? Dicēdo eni: Noster: culturas demētissimę paganitatis excludit. Uirtus aūt magna: qꝛ singulari: qꝛ omnipotēs: qꝛ rex omniū gubernatoꝛ ꝛ cōditoꝛ est. Sequiṫ. Et sapiētię ei⁹ nō ē numerus. Hic numerū ꝓ fine debem⁹ accipere: qꝛ oīa calcul⁹ q̄ numerat: ꝛ definit. Sapientia vero dei queādmodū pōt habere numeꝝ: quę auctoꝛ calculi esse cognoscit? Nā si numerari posset: iā videreṫ esse sub numero. Qd̄ si nec ipse numer⁹ tot⁹ a nobis pōt sciri: quō: qua ratione p̄ualet diuina sapiētia cōpꝛehēdi? Creaturis eñ suis incōparabiliter potioꝛ est creatoꝛ: ꝛ ideo veraciter dictū est: Sapiētię ei⁹ nō est numer⁹. Nā de his quę creauit sapiēs dicit: Omnia in mēsura numero ꝛ pōdere deū fecisse. **Suscipiens māsuetos dñs: † humiliat autē peccatoꝛes vsqꝫ ad terrā.** Māsueti sunt quos superi⁹ dixit tribulatiōe cōtritos: ꝛ afflictionis cōsuetudine patiētes. Et intuere q̄ pulcherrima sit facta diuersitas. Mansueti suscipiunṫ in celū: supbi deijciunṫ in terrā: vt pmutatiōe vicaria vnde

Matth. 24 — Al. et — Sche — Ps. 50 — Al. oib⁹ eis noīa vocās — Gen. 22 — Sap. 3 — Luc. 10 — Sap. 11 — Al. humil

humilis leuat⁹ est: ibi supbus coruat: ꝛ vnde sathanas elat⁹ cecidit: fidelis homo sb-leuatus ascēdat. **Incipite dño in cōfessiōe: psallite deo nostro in cithara.** Uenit ad modū secūdū: vbi hortatur herētes: impellit dubios: increpat negligētes. Incipite eñ illis dicit qui adhuc tacere noscunt: Dño in cōfessione: subaudiēdū est: cantare. Sed ista ꝯfessio laudē monet: ꝛ ꝓbitatis actionē hortat. Cithara eñ: significat virtutes morales ꝑsona operatione ꝯcinētes: que tūc verā citharā reddūt: qñ se federata societate cōiungūt. Nā sicut integra lyra dici nō potest: cui aliqua chorda subtrahit: sic nec vir sanct⁹ ꝑfectus estimatur cui virt⁹ vlla minuit. **Qui operit celū nubibus: ꝛ parat terre pluuiā.**

Qui ꝓducit in montib⁹ fenū: et herbam seruituti hominū. In hoc ꝛ frequēti versu denuo dñi opera memorantur. Dicit eñ: Qui operit celum nubib⁹: ꝛ parat terre pluuiā. Qui ꝓducit in montibus fenū ꝛ herbā seruituti hoim. Qui dat iumentis escam ipsoꝝ: ꝛ pullis coruorū inuocantib⁹ eū. Quid eñ potētius ꝙ creatorē creaturis suis cōpetēti modulo subuenire? Frequēter aūt scriptura diuina hāc speciē definitionis amplectit: vt ꝑ id qđ dñs operat: virtus ei⁹ ꝑtāsq; monstret. Quod nūc ꝑ istū ꝛ aliū versum cōsequēter efficit. Nam cū supius posuisset: Incipite dño in cōfessione: nūc cui dño sit cōfitendū euidēter ostēdit. Sed ꝙuis ista ꝛ ad litterā bene videant intelligi: meli⁹ tñ si allegorice dicta sentimus. Celū hic: sanctā ꝓphetiā cōgruent aduertim⁹. Hanc diuina ꝓuisione similis nubibus tegit obscuritas: vt sensus nostros incitet ad querendū: dū grati⁹ accipit: ad qđ fatigato desiderio ꝑuenit. Sequit qđ nubes iste parturiāt: scꝫ vt copiaꝫ videant ꝑstare pluuiarū: hoc est: diuine ꝑdicatiōis fontes irriguos. Sꝫ cui terre hec pluuia parat? vtiq; sitiēti. Ille eñ verbuꝫ dñi efficacit suscipit: qui se ad audiendū superno munere desideranter obtulerit. Nec vacat qđ dixit: Parat: q꞉ nisi ille eā ꝑparauerit: nullus ad ipsam potest suis meritis ꝑuenire. Sequit. Qui ꝓducit in montib⁹ fenū: ꝛ herbā ſuituti hoim. Hoc ꝙ spūalit accipiēdū est. Mōtes: significāt viros sanctos: in quibus dñs fenū herbāq; ꝓducit: vnde simpliciores in ecclesia catholica tāꝙ simplicia iumēta pascant. Fenū ꝑtinet ad predicationes robustas. Herba ad monita molliora. Fenuꝫ siquidē fuit: qñ dixit aplus: Uolo oēs homines esse sicut meipsū. Herba. Qui se nō ꝯtinet: nubat. Et iterū: Uolo adolescētulas viduas nubere. Et rursus: Lac vobis potū dedi: nō escā. Ista eñ mitiora ꝑcepta: herbis merito cōparātur. Nā qđ dicit: Seruituti hominū: significat vsui hūano deputata: vnde absolute cognoscit: supiora que dicta sunt ad homines esse referēda. **Qui dat iumētis escam ipsoꝝ: ꝛ pullis coruoꝝ inuocātibus eum.** Jumēta: ecclesiasticos significāt greges: qui cōpetenti refectiōe pascunt: alij lacte: alij cibo solido: ꝓut dispēsatori visum fuerit: qui solus nouit que sūt ꝓfutura ꝑstare. Corui: sunt irreligiosi viri: qui peccatoꝝ nigredine inseparabiliter vestiunt: nec aliquo splēdore cōuersionis elucescūt. Pulli vero coruorū (vt physiologi volūt) celesti rore vescunt: ꝛ adhuc paternas escas: id est: cadauerū fetores beneficio etatis ignorāt. Quapropt paganoꝝ filijs atq; puersoꝝ dat escam: q꞉ paternā vitam innocētie munere nō sequunt. Et vide quid addidit: Jnuocantib⁹ eū: qm̄ soli ipsi eū inuocāt: qui regulas scripturaꝝ nulla heretica prauitate subuertunt. Hoc nisi ad homines referas: inuocare dñm quēadmodū potest pullis conuenire coruorum?

Nō in virib⁹ equi voluntatē habebit: nec in tabernaculis viri bñplacitū est ei. Postꝙ narrauit illa ꝙ fecit dñs: nunc dicit que ei possunt oīmodis displicere. Equus ad supbiā plerūq; ponitur indicandā. Nā ꝛ ipm̄ animal ceruice ꝑsumēs: frenis semp incūbit: ꝛ ad cursus rapidos spumosa ꝯcertatione festinat. Huic supbus homo atq; ꝯtumidus cōparat: cui diuinitas nō pōt esse placabilis: q꞉ māsuetos eligit ꝛ deuotos: sicut ꝛ ali⁹ psalm⁹ dicit. Fallax equus ad salutē. Et alibi: Hi in curribus ꝛ hi in equis: nos aūt in noie dñi dei nostri magnificabimur. Tabernacula virorū: infideliū sunt cōuenticula demētiū paganorū: que se in culturas pessimas ꝑextendūt. Respice vim verborū: q꞉ virorū

Marginal notes: ꝶ. Precinite; j. Cor. 7; j. Timoth. 5; j. Cor. 3; Al. fortitudīe; al. neq; ī tibijs; Al. erit; Ps. 32; Ps. 19

dixit tabernacula: nō diuina: id est: ꝑsumptiones illicitas: quas sibi audaces homies ꝓpria voluntate cōstituūt. Uir eñ ꝛ in malo ponit: sicut est illud: Uirū sanguinū et dolosum abominabit dominꝰ. Beneplacitū est dño super timētes eum: ꝛ in eis qui sperant sup misericordia eius. Superiꝰ dixit qui ei poterāt displicere: nunc dicit quales sint illi qui placēt. Amat itaqꝫ dominꝰ: qui eū formidāt: sed nō timore degenere. Multi eñ timēt: sed qꝛ desperāt de misericordia eius mīme diligunt: sicut iudas qui post timorē culpe recognite: nō supplicandū: sed desperandū potius estimat. Ille eñ timor deo ꝓbatur acceptus: qui cū amore maximo/ꝛ pia pręsūptione cōiungit. Timeat ergo vnusqſqꝫ ne peccet: amet vt supplicet. Nā si rogaturꝰ nō est: hoc facit ꝛ ille qui non timet.

Ps. 5

Conclusio psalmi.

Et hunc quoqꝫ psalmū ad finē sęculi ptinere nō dubiū est: quādo dispersiōes israel in vnū populum congregant: vt fiat vnus grex: ꝛ pastor vnus. O beatū tēpus: quādo lapides illi viui ꝑciosiores omnibꝰ margaritis: in celestē fabricā ꝛ ęternā beatitudinē colligunt. Tunc vnicuiqꝫ sanctoꝝ erit dulcissimus labor suꝰ: quibꝰ pariet luctus cōsolationē: persecutio ęternā requiē: paupertas pia dabit regna cęlestia: ꝛ quicquid hic grauiter ptulerūt: ibi se talia sustinuisse gaudebūt. Dona dñe hic patientiā maloꝝ: vt illic facias nobis gaudium esse perpetuum.

Explicit expositio in psalmū. CXLVI

Incipit expositio in psalmū. CXLVII

Alleluia.

Ad cōsuetū quidē Alleluia reuertimur: sed hoc nullatenꝰ repetere fastidimus. Gustus qui semp appetitur: auditꝰ qui nō habet tediū: intellectus qui sine labore ꝑcipitur. Cuiꝰ verbi tātus honor est: vt cū sit in hebrea lingua recōditū: nullo tamē ꝯstet alio sermone trāslatū. Hoc grecus: hoc latinꝰ: hoc chaldeus: hoc syrus: hoc persa: hoc arabs: hoc tenet natio cūcta terrarū: ꝛ quicquid est deditū diuinitati: dignitatē huius nominis pia deuotione veneratur. Nulli absonū: nulli videtur absurdū: sed omnes celebrant gaudia sua huiꝰ nominis suauitate ꝑlata. Hoc ergo pura mente cantemꝰ: totisqꝫ in eo viribus occupemur: vt sicut corporeis auribus dulcissimus sonus reddit: ita ꝛ cordis sinceritate ꝓferat.

Diuisio.

Primo capite ꝓpheta ad hierusalē: id est: supernā breuiter loquit ciuitatē: vt secura iam reddita in ciuibus suis: dominū debeat iugi exultatione laudare. Scdo: mysticis allusionibꝰ latius enumerat: quāta populo suo pius miserator indulserit.

Expositio psalmi.

Lauda hierusalem dominū: lauda deū tuum syon. Psalmus hic a ꝑmo versu vsqꝫ ad finē: potentiā dñi ꝑdicandā cōmemorat: quod psalmi ipsiꝰ relatione cognoscis. Hierusalem (sicut iā sępe dictū est) interꝑtatur visio pacis: quę ꝓprie ad illā ciuitatē ptinet: quę vitioꝝ ꝛ scandaloꝝ cōsortia nō habebit. Sed ista visio pacis erit dñi cōtemplatio saluatoris: quā nemo alter merebit: nisi qui ab vniuersa mētis pturbatione liberatur. Unde merito hęc duo nomina futurę illi cōueniūt ciuitati adepti ꝑmij munus: ꝛ vocabulū sublime pastoris. Quoniā cōfortauit seras portarū tuarū: benedixit filios tuos in te. Patent causa futurę beatitudinis indicat. Nā cū res ista multoꝝ ꝓphetarū ore ꝓmissa sit: lucidissime tamē ꝑsenti narratiōe declaratur. Cū eñ seras cōfirmatas dicit esse portarū: clausas ianuas beatę ciuitatis ostēdit. Sera eñ: a sero dicta est: quo tēpore in ostium mittit: vt intrādi licētia deneget. Quod illo tēpore accidet quādo sponsus itrauerit: sicut in euāgelio de virginibꝰ dicit: Et quę paratę erāt intrauerūt cū eo ad nuptias: ꝛ clausa est ianua. Clausa scꝫ nō ad custodię pęnā: sed in beatitudinē sempiternā: quia nec inde quisqꝫ vlteriꝰ sanctus exibit: nec aliquis postea nouꝰ intrabit. O beatitudo secura iustoꝝ: quę tali lege ꝓbatur suscipi: vt nūqꝫ possit amitti. Merito: qm̄ ciuitas illa cōtuibilem deū intus habet: ꝛ ideo nemo inde desiderat egredi: qꝛ ꝑter ipsum simile nil ꝑualet intueri. Sequit. Benedixit filios tuos in te. Magna est quidē benedi

Rp̄

Al. filiqꝫ t

ET

Matth. 2

ctio filioꝝ: sed multo gratioꝝ: quãdo inter viscera materna ꝯstatur. Quale est em̃ matri sp̄ videre florẽtes filios suos? Quale filijs genitricis gratiã iugiter cõtueri? Ideo em̃ dictũ est: In te: qꝛ nunq̃ ab illa hierusalẽ exire poterũt: qui eterno munere cõsecrant. Qui posuit fines tuos pacẽ: ꝛ adipe frumẽti† satians te. Ciuitas illa magna iestimabilis: sub quãta laudis breuitate descripta est? Nã quid illa ꝯstãtius dici põt: cui⁹ fines pacꝭ munere terminant? Vñ absolute colligi põt: qꝛ eterna trãquillitate pfruit: quod int⁹ habitare monstrat. Cõtra: quicq̃d p̄ter ipam cõtigerit esse: gehẽna est. Et sicut beata hierusalẽ pacẽ possidet: sic infelix babylonia doloꝝ pugnã ꝓculdubio sustinebit. Vni⁹ em̃ partis definitiõe: alteri⁹ cause euidẽter ꝓdidit q̃litatẽ. Hoc schema dicit Emphasis: q̃ significat etiã id qđ nõ dicit. Sꝫ queadmodũ pax ista ꝑueniat ꝯsequẽter exponit: dũ fideles christi dñi ꝯtẽplatiõe saginant. Adipẽ quippe frumẽti dicit ipam cõtuibilẽ deitatẽ: vñ sic iustoꝝ sensus reficitur: vt omnẽ satietatẽ supare noscat. Ipse est verus panis: qui de celo descẽdit. Nã si nos hic corporis sui participatõe reficit: queadmodũ ibi satiabit: quos toto lumine sue deitatis impleuerit? Reuera secura pax: ꝛ iuiolata tranq̃llitas: qñ indigẽtia nobiscũ vlla nõ litigat: nec aliquẽ lassitudo defatigat: nõ frigus cõtristat: nõ esuries grauat. ꝛ cetera q̃ hic nostre imbecillitati bellũ semp īfligũt. Ibi aũt corporis aieq̃ talis est societas: vt nulla inter se aduersitate discordẽt: sed sibi vtraq̃ gloriosa volũtate ꝯsentiãt. Qui emittit eloquiũ suũ terre: velociter currit sermo ei⁹. Descripta ciuitate futuri seculi: ꝓpheta venit ad scõm caput: in quo munera hic nobis ꝯferenda p̄dicit: vt veritas tũc future rei p bñficia p̄sentia iam possit agnosci. Eloquium domini verbum patris est: Qđ ad terras descẽdit: qñ humilitatẽ pie incarnatiõis assumpsit. Emittit: ꝓphetie spiritu: p̄sens tẽpus ostẽdit: q̃uis hoc de futuro dicere videret. Sꝫ cuꝫ dicit: Emittit: nõ minorẽ ꝓdit: sed cõcordiã sancte vnitatis ostẽdit. Hui⁹ em̃ omnipotẽtis verbi sic cucurrit sermo velociter: vt sancte trinitatis agnitio celerrima mirabili mundũ velocitate cõpleuerit: idoloꝝ culturas veritatis ipsius manifestatiõe cõuertens. Qui dat niuẽ sicut lanã: nebulã sicut cinerẽ spargit. Mittit crystallum† suũ sicut frusta panis: ante faciẽ frigoris ei⁹ quis† subsistit? Post q̃ aduentũ xp̄i dñi ꝓphetauit: nunc q̃d ei⁹ bñficia ꝯstent: p allusiones tropicas consequẽter exponit. Que figura dicit Parabole: qñ res sibi genere dissiles cõparant. Hec igit omnia: niuis: nebula: crystallũ: frigus: mala sũt hui⁹ seculi: q̃ peccatoꝝ gelu mortalia corda ꝯstringũt: ꝛ in stupore saxeo faciũt pmanere: nisi dñi calore soluant. Sed videamus queadmodũ singulis rebus cõpetens medicina ꝯstet. Dicit em̃: Qui dat niuẽ sicut lanã: vt qđ facit significat: sicut vulgo dicim⁹: Dedit nobis indiciũ: qñ aliquid monstratũ atq̃ edoctum esse declaramus. Quapropter facit niuẽ sicut lanã: vt qđ ante frigoris acerbitate gelatũ est: in laneã molliciẽ pducat. Qđ fit vtiq̃ qñ frigidissima pctis corda mortaliũ ad ardorẽ satisfactionis adduxerit. Niuis est em̃ homo cũ recedit a dño: lana cũ ad eius meruerit venire medicinã. Nebula: idem significat omne peccatũ: qđ semp caliginosa obscuritate pagit: sed velut cinis dño p̄stante dispergit: dũ eius cumulus ꝯfessionis gratia dissipat. Crystallũ vero est: in modũ vitri p numerosas hyemes glacies cõdurata: et in duritiã saxiliqueus admodũ pducta sbstantia. Cui obstinati pctõres merito cõparant: qui algore pfidie cõstricti: p dies singulos cõgelescũt. Hos quoq̃ dñs velut frusta panis emittit: qñ cõuersos sua facit p̄dicare magnalia: vnde ppl's esuriẽs celesti pane vescat. Frusta em̃: partes dicim⁹ corporis alicui⁹. Significãt q̃ppe doctrine diuersa dona: q̃ ex pctõribus in sanctis suis dñs sepi⁹ mõstrare dignatus est. Sequit. Ante faciẽ frigoris eius quis subsistit? Ante presentiã frigoris ei⁹ dicit: nõ qđ ab ipso veniat: sed qđ forte fieri pmittat. Quale est illud: Indurauit de⁹ cor pharaonis. Et alibi: Ego dñs faciens bonũ: ꝛ creans malũ. Quapropt ante illud frigus qđ ipse nõ remouet: nemo valet sbsistere: qñ põt hoies

Marginal notes: Al. satiat — Sche — Joh. 6 — Al. suã sicut buccellas — Al. sustinebit — Sche — Exo. 10 — Esa. 45

pigra fatuitate damnare. Exaggerat enim periculũ: vt liberatiõi gloriosissime maior gratia debeat. †Mittit verbũ suũ et liquefaciet ea: †et flauit spiritus ei⁹ et fluent aque. Veniẽte verbo: nulla obscuritas: nullũ frigus: nec ipsa quoqꝫ debet desperare duricia: quoniam resoluta malis suis que vocata fuerint: producunt in saluberrimũ liquorem. Sic que extiterãt peccatorum gelu cõstricta: pietate dñi defluũt in medelã: sicut et alibi dictũ est: Nec est qui se abscondat a calore eius. Nã spiritu ei⁹ quasi austrino flatu duricia periculosi frigoris euanescit: dũ acerui scelerũ dissoluti in hũilitatis gratiã tabida colla deponũt: et in liquores saluberrimos adducti spũalis beneficij fluẽta profundũt. Sic factũ est de persecutore saulo: sic fit hodieqꝫ de plurimis: vt qui modo sunt obstinata volũtate sicci: fiant postea fluxu predicatõis irrigui. †Pronũciãs verbum suũ iacob: iusticias et iudicia sua israel. Per iacob et israel: significat ecclesia. Hec enim duo nomina vni⁹ extitere persone: sicut ex duobus populis factus est vn⁹: qui et israel bñ dicit: et iacob proprie nũcupat. Nã et mõ israelita est: quicũqꝫ fidelis est: et ante iacob fuit: qui dño pura deuotione cõplacuit. Ipsi enim verbũ suũ: ipsi noscit pronũciasse iusticias. Nõ fecit taliter omni nationi: et iudicia sua nõ manifestauit eis. Hic versus sic videt intelligi: quia licet omnes gẽtes religio christiana cõplexa sit: nulli tamẽ facie ad faciẽ est locut⁹: aut mare diuisit: aut mãna pluit: aut tabernacula nube cõpleuit: aut holocausta ipsorum celesti igne cõsumpsit. et cetera que illi populo visibiliter superno munere prestabant. Nobis enim spiritualiter fiũt: que illorum oculis corporaliter apparebant.

Al. Emittet
Al. flabit
Ps. 18
Al. Qui annunciat

PErmouere solet quod in fine quorũdã psalmorum Alleluia positũ reperim⁹. Alleluia. Significat forsitan eos totos ad preconia dñi ptinere: nec alicui⁹ alterius cause relatione permixtos: sed sicut a capite incipiũt / ita vsqꝫ ad finẽ in laude dñica terminant. Sed hoc asseuerare nõ possumus: quia in rebus talib⁹ aliquid definire periculum est. Meli⁹ est enim altiora sibi hoiem cõfiteri: quam aliqua presumptione culpari: atqꝫ ideo quod de hac re: vel de alijs nouitatib⁹ prestante domino putauim⁹ offerendũ: in arbitrio sit legentis sequi quod eligit.

HActenus Conclusio psalmi. de istis quattuor psalmis quod de laudibus domini precesserũt: in cõclusionibus eorũ dictum est: qua intẽtione formati sint: vt toti ad preparationẽ sequentiũ positi esse videant. Ordo enim ipse psalmorũ dispositionẽ rerũ noscit indicare mirabilem. Decorum enim fuit: vt prius de preceptis diuini preconij: post de mũdi puersitate fugienda: tertio de cõgregatione ecclesie diceretur: quarto qui nũc finitus ẽ collecte hierusalẽ precepit laudes dñi celebrare: que de mundi isti⁹ diuersis periculis liberata: in eterna requie noscit cõstituta. Quapropter choro illi sanctissimo: et de mundi partibus aggregato: trina subnectit exultatiõe gaudendum: vt in opere sanctissimo trinitatis gratia vbiqꝫ fulgeret.

Explicit expositio in psalmũ. CXLVII
Incipit expositio in psalmũ. CXLVIII
Alleluia.

PArs ista orationis paucis quidem syllabis artat: sed cogitata semper extendit. Nouitates enim suauissimas de se eijcit: cũ eã acies mentis inspexerit. Nã dum a lectore dicit / predicatio laudis est: cũ a populo respõdet / hymn⁹. Sic vna voce peragitur tã diuersũ mysteriũ: cũ in ipsa nihil appareat immutatũ. Subtiliter autẽ psalmus iste tractãdus est: quoniam propheta per paucarũ cõmemorationẽ omnes creaturas hortat laudes dñi debere cantare. Rationales et intellectuales per se: eas vero que sunt intellectu vel sensu carentes: per illas scilicet que opera domini sapiẽtissima cõsideratione collaudant. Diuisio.

COnsiderans propheta in celestib⁹ et terrestrib⁹ rebus omnes operas domini ptineri. Prima parte celestia hortat ad laudes. Secũda vero allegoricis allusionib⁹ terrena cõmonet: vt dñm deuota mẽte cõcelebrent: vnã causam probabilẽ vtrisqꝫ subiungẽs: quia dignũ est vt creatura suum debeat laudare creatorem.

LAudate dñm de celis: laudate eum in excelsis. Expositio.

Cū omnia celestia hymnos dñi iugiter pfundāt: pscrutandū est quare ppheta illud pmū admonet fieri: qd cōtinue pbatur impleri. Usus iste human⁹ est: vt cū videmus in agro laborātes dicamus: laborate: cū legētes: legite: cū fabricātes: fabricate: vt exhortatio ista ad augendū magis studiū: q̄ ad inchoandū aliquid dici posse videatur. Sed que sūt ista de celis que laudare puocant? Scȝ illa que ad ꝯtemplādū dominū purissimo intellectu ipsi⁹ largitate valētia sunt: ⁊ ppetua caritate succensa: auctorē suum suaui exultatiōe cōcelebrāt. Nam sicut sunt imortalia: ita nec eorūȝ laudes aliquo fine claudunt. In excelsis: significat sbstātias digniores: quas merito sibi excelsas imbecillitas hūana pfert: q̄ carnis fragilitate depmit. Dignū est eñ vt vnaqueq; res scdm pcepti muneris modū suū laudet artificē. **Laudate eū omnes angeli eius: laudate eū omnes virtutes eius.** Quod angelus greca lingua dicit: latine nūcius interptatur. Sed cum ad aliquid pficiendū mittit virtus celorū: ab officio suo hoc nomē assumit. Angelus eñ: ab officij dicit nomine nō nature. Sequit. Laudate eū omnes virtutes eius. Hoc generale nomē est. Ibi eñ cōcludunt omnia que celestis militie dignitate grandescūt. Sed ideo forsitan hoc loco angeli virtutibus sunt plati: quia honorabilior estimandus est: p quē domini iussa cōplentur. Pulcherrime autē in laudib⁹ dñi ab angelis fecit initiū: qui inter creaturas estimant eximij. **Laudate eum sol ⁊ luna: laudate eū omnes stelle ⁊ lumen.** Sol: luna: stelle: vt quidā dicunt: ⁊ si aliquo spiritu pprio regant: tñ q̄ carnalibus oculis patescunt: inferiores esse virtutib⁹ que nō vident: non absurda estimatione colligit: q̄uis celi speciē decoro lumine ornare videantur. Nā illa ad que puenit noster aspectus licet sint lucida atq; subtilia: tñ corpora esse manifestū est: ⁊ necesse est vt illis cedāt: que inuisibili virtute subsistūt. Quapropter solē: lunam ⁊ stellas: siue p ppriā rationē: siue per alias sensibiles ⁊ indicabiles sbstātias ppheta laudare pcepit dominū: quia creatoris beneficio existere meruerunt. Considerata eñ tot lumina ingētes admirationes poterūt cōmouere: quādo ⁊ mortales oculos videre faciūt: ⁊ ipsa in tā splendida claritate cōsistunt. His rebus lumen generaliter adiunctū est: vt cetera in se lumē habētia que dinumerata nō sūt: tali cōplexione ad laudes dominicas incitaret. **Laudate eum celi celorum: et aque †que sup celos sūt.** Quis in genesi vnū celū fabricatū esse legerimus: tamen eos plurali numero: ⁊ paulus apostolus appellauit: qui refert in tertiū se celum raptū: ibiq; talia cognouisse q̄ homini non licebat effari: ⁊ hic plurali numero nūcupātur: quod tali forsitā ratiōe concordat. Dicimus vnū esse palatiū: quod multis membris: multis spatijs ambiat: ita forsitā ⁊ celi partes dicimus celos: dū cōplexio atq; sinus eius vn⁹ esse monstretur. Aquas vero sup celos esse: genesis refert. Ait eñ: Diuisitq; aquas que erant sub firmamēto ab his qui erant sup firmamentū. Qd vtrūq; nimie laudis designat arcanū: vt ⁊ celorū tenuitas firma cōsistat: ⁊ aque supra ipsuȝ posite cū sint grauiores: nisi quādo fuerint iusse nō defluant. Celi vero substātia: q̄uis pura/lucida/atq; egregia esse putanda sit: dignaq; talibus ac tātis habitatoribus suis: tamē animal esse nō cōperi: ⁊ temerarium est ex opinione hominū dicere quod celestiū litterarū nō tradit auctoritas. Aque vero que sup celos sunt: vt arbitror: istas que depluūt esse nō dubiū est: testāte genesi: Cataracte celi aperte sunt: ⁊ facta est pluuia sup terrā quadraginta dieb⁹ ⁊ quadraginta noctib⁹: ⁊ cetera qd nō adeo querere necessariū est: qñ aut p se/ aut p substātias rationales laudare dñm omnia cōmonentur. **Laudēt nomē domini. Quia ipse dixit ⁊ facta sunt: ipse mandauit ⁊ creata sunt.** In hoc versu ex operibus suis dominū pcipit esse laudanduȝ. Quid eñ dignius q̄ vt creatura creatoreȝ suū: id est: cōditio rex ppriū laudet auctorem? Et vt sentētias philosophorū veritatis ipsi⁹ voce cōuinceret: ait: Quia ipse dixit ⁊ facta sunt. Dicēdo: Ipse: dominū significat saluatorē. Ipse ē eñ verbū caro factum: cui⁹ iussione cuncta creata sunt: sicut

Al. omnes

2. Cor. 12

Gen. 1

Gen. 7

Joh.j veritas euãgelij dicit: Omnia p ipsũ facta sunt: ⁊ sine ipso factũ est nihil. Et ap̃ls ait: Qui est imago dei inuisibilis: p̃mogenit⁹ omnis creature: q: in ipso cõdita sunt oĩa in celis ⁊ in terra: visibilia ⁊ inuisibilia: siue sedes: siue dñationes: siue p̃ncipatus: siue ptãtes: omnia p ipsũ ⁊ in ipso cõdita sunt. Quapropt̃ philosophoꝝ falsissima sententia cõquiescat: qui mũdũ putant coeternũ diuinitati p se existere potuisse. Dixit ꝗ: qñ ait: Fiat lux: ⁊ facta est. Mandauit aũt: significat cõstituit atq; firmauit: sicut ⁊ aliud indicat psalm⁹: Mandauit in eternũ testamentũ suũ. Facta vero ⁊ creata: habẽt aliquã distantiã si subtili⁹ inquiram⁹. Facere em̃ possum⁹ etiã nos: qui creare nõ possumus. Sed qm̃ dixerat generale verbũ: addidit qđ erat diuinitatis p̃priũ: quatenus sic facta itelligeres vt creata esse sentires.

Col'.j

Geñ.j

Ps̃.jjo

Al'.seculum

Statuit ea in† eternũ ⁊ in seculuꝫ seculi: p̃ceptũ posuit ⁊ nõ p̃teribit. Hic quoq; loc⁹ potentiã dñi virtutẽq; declarat dicẽs: Statuit ea in eternũ ⁊ in seculũ seculi: p̃ceptũ posuit ⁊ nõ p̃teribit: vt dubiũ nõ sit omnipotentẽ esse dñm: qñ que ille cõstituit: nulla mutabilitate vertunt̃ in parte. Siquidẽ celestiũ rerũ facta cõclusio est. Sed cũ legat̃ de futuro seculo: Erit celũ nouũ: ⁊ terra noua: queadmodũ de isto celo dicit̃: Statuit ea in eternũ: Sꝫ omnia deo statuta esse non dubiũ est. Nã ⁊ homo ipse q̃uis moriat̃: diuinitate statut⁹ est cũ resurgit: sic ⁊ celũ ⁊ terra deo pmanẽt cũ nouant̃. Depositio em̃: vt patres dicũt: in clemẽtia siue corruptibili qualitate natura ipsa meliorata pmanet: cũ iussa fuerit in eternitate cõsistere: sicut ⁊ de corporis nostri pmutatiõe dicit ap̃lus: Dũ corruptibile hoc induerit icorruptionẽ: ⁊ mortale hoc induerit imortalitatẽ. Preceptũ: legẽ dicit siue cõditionẽ: vt oĩa sub ipsi⁹ ptãte esse noscãtur. Preterire aũt nõ põt: qđ omnipotens statuit: ⁊ veritas repromisit. **Laudate dñm de terra dracones: ⁊ omnes abyssi.** Decursis celestib⁹ substãtijs: propheta venit ad scđam partẽ: vbi terrena cõmonet: siue aĩata: siue inanimata: vt laudes dñi p naturas sapientissimas debeant explicare. Draco est sulcat⁹: q̃uis in modũ serpẽtis p̃ducta nimis corporea magnitudo: qui naturali feruore succẽsus in remedium tẽperamẽti sui: aquosis spelũcis inhabitat. Qui non humo repit: sed cũ moueri placuerit volitare narrat̃. Huic ruptus elephas cib⁹ est: q̃ virtute mirabili nexib⁹ suis ita ingentiũ beluarũ mẽbra constringit: vt eis spiritũ vitalẽ velut muscis eripiat. Abyssorũ vero: id est: marinoꝝ fluctuũ cõsiderata p̃funditas: vniuersos debet rationales ad laudes dñi cõcitare. Et respice ordinẽ dictionis: q: vnã substantiã de sensibilib⁹: alterã de isensibilib⁹ posuit: vt dñs debeat omniũ creaturarũ virtute laudari. Sed qm̃ auctoritate patrum: dixim⁹ hunc psalmũ hymnũ esse beatoꝝ: q̃ post hui⁹ seculi pmutationẽ cantat̃: dracones ⁊ abyssos: p̃sonas hic truculẽtas ⁊ validas debemus accipe: que hic p̃uerse nulla patria dominici laudib⁹ honorant̃. **Ignis grando nix glacies spiritus p̃cellarũ† q̃ faciũt verbũ eius.** Ignis: grando: nix: glacies p allegoriã: sicut dictũ est: hoĩes significãt: qui in hoc seculo ex turbulẽtis et pessimis ad deuotionis trãquillissima studia puenerũt. Deniq; vide q̃d sequit̃: Spirit⁹ p̃cellarũ qui faciũt verbũ ei⁹. Qui faciunt verbũ ei⁹: nisi q̃ ex tẽpestuosis ⁊ improbis ad cõfessiõis ipsi⁹ gratiã venire meruerũt. **Montes ⁊ omnes colles: ligna fructifera ⁊ omnes cedri. Bestie ⁊ vniuersa pecora: serpentes ⁊ volucres pẽnate.** Mõtes: significant hoĩes p̃tumida ptãte sblimes. Colles: mediocres equalitate tractãtes. Ligna fructifera: q̃ ex duricia peccatorũ cõuersi fructus moꝝ intulere dulcissimos. Cedri: absolute supbos significant ⁊ elatos. Bestie: crudeles atq; idomitos. Uniuersa pecora: cõmunẽ ⁊ infinitã scꝫ plebẽ. Serpentes: venenosos dic̃ ⁊ callidos. Uolucres pẽnatas: philosophos significãt: qui cogitationũ suaꝝ velocitate naturas rerum discurrere cõsuerũt. De quib⁹ omnib⁹ generib⁹ hoĩm: christus sibi electos parat: qui in illa resurrectione angeloruꝫ possint cetibus aggregari.

Esa.65

j.Cor'.j5

Al'.que

Reges terre ⁊ omnes populi: p̃ncipes ⁊ oẽs iudices terre. Iuuenes ⁊ virgines† seniores cũ iunio-

Al'.senes

ribus. Reges terrarũ: frequẽter diximus sanctos viros esse regẽtes corpora sua: qui carni ꝓprie imperãtes: eã nõ ꝑmittũt illecebras sue volũtatis implere. Oẽs populi: turbas significat: que ad dñm numerosa simul volũtate cõueniũt. Principes: seculi ꝑtãtes excelsas nõ indecẽter aduertim⁹. Et vt nobiles intelligeres ac potẽtes: vide q̃d sequit̃: Et oẽs iudices terre. Qđ frequẽter euenire cognouim⁹: vt subito mundi ꝑtãte derelicta: dñi delegãt subire seruitia. Iuuenes dicit: q̃ etatis calore feruẽtes ad modestie se tẽperamẽta ꝯuertũt. Seniores cũ iunioribus: ꝑmixtã significat etatez: q2 de omni sexu: de omni etate potẽs ẽ dñs euocare q̃s eligit. Naz vt hec omnia ad hoĩes potuisses referre: vide quid sequit̃. **Laudẽt nomen dñi: q2 exaltatũ est nomen ei⁹ solius. Confessio ei⁹ sup celũ ꝛ terrã.** Et hic q̃ locus ex magnificentia ipsi⁹ ꝛ singularitate ꝑdicat̃. Nã cum dicit̃: Quia exaltatũ est nomẽ eius solius: cõfessio ei⁹ sup celũ ꝛ terrã: sine dubio magnificẽtia ipsius in toto orbe declarat̃. Sed vsq̃ ad hanc sentẽtiã supiora suspensa sũt: vt laudet dñm ꝑplus fidelis: in illa scʒ ꝑfia cõstitutus: qui iã pctoꝝ noscit̃ nexibus absolut⁹. Sequit̃ causa iustissima: quare dñs debeat ꝑdicari: vtiq̃: Quia exaltatũ ẽ nomen ei⁹ solius. Exaltatũ est q̃ꝑpe: dũ illi: sic dicit aplus: omne genu flectit̃: celestiũ: terrestriũ ꝛ infernoꝝ. Adiecit: Cõfessio ei⁹ sup celũ ꝛ terrã. Hic confessio laudẽ illã significat que illi post seculi isti⁹ innouationẽ ab omnib⁹ rationabilib⁹ creaturis exoluitur. Sup celũ ꝛ terram dixit: q2 nec celestia nec terrena illis ꝑdicationib⁹ pñt eq̃lia repiri. **Et exaltabit cornu ppl̃i sui. Hymnus omnibus sanctis ei⁹: filijs israel populo apropinquanti sibi.** Hic ex sanctitate dñi hymnus absolute ꝓfunditur. Nã cum dicit: Exultauit cornu populi sui: hymn⁹ omnib⁹ sanctis ei⁹: filijs israel ꝑplo apropinquanti sibi: sine dubio sanctitas dñi muneraq̃ laudant̃: qui sctõs suos participatiõe sui muneris glorificare dignabit̃. Et cornu ꝑ ꝑtãte positũ sepe iam diximus: qđ hic hũiliatũ est ꝓpter afflictiões ꝛ dolores quos patit̃ ꝑplus fidelis. Ibi aũt exaltabit̃: vbi oĩs gloria manifesta ꝑstat̃: Primũ: q2 dexterã merent̃: deinde: cũ dño iudicabũt: tertio: in eternũ pacẽ gaudiũq̃ transibũt: vt merito exaltati dicant̃: q̃vsq̃ ad ipsi⁹ dñi cõtemplationẽ mirabili ei⁹ pietate ꝑueniũt. Qđ tunc fit: sicut dicit apl̃s: cũ tradiderit regnũ deo patri: cum euacuauerit omnẽ ꝑncipatũ: ꝛ oẽm potestatẽ ꝛ virtutẽ. Oportet eñ eũ regnare: donec ponat oẽs inimicos sub pedib⁹ ei⁹. Sequit̃. Hymnus omnib⁹ sanctis ei⁹. Vox ista ꝓmissio est ꝛ toti⁹ beatitudinis sũma ꝑfectio. Nam qđ merebunt̃ sancti: hymn⁹ est dñi: quẽ tũc canũt: qñ ꝛ eterno munere coronabuntur. Isto eñ ꝑcepto vlteri⁹ nil egebũt: sed illic erit quicq̃d mõ nõ valet apphendi: mãna celestis: satietas infastidibilis: incõprehensibile donũ: assidue hoc agere: ꝛ i eo studio sp ardere. Hymn⁹ est ꝗ̃ sanctoꝝ cant⁹ in laude dñi cõstitut⁹: cui aĩa corpusq̃ ꝑfecta puritate cõsentit. Quẽ ꝛ si hic mõ videmur dicere cupide: tñ nõ possumus sine defectiõe ꝑagere. Adiecit: Filijs israel ꝑplo apropinquãti sibi. Quib⁹ sanctis hymn⁹ ille ꝑstet̃ ostendit: filijs vtiq̃ israel qui nõ solũ genere sed fide nomẽ istud habere declarat̃: Illos eñ israelitas vere dicim⁹: qui recte credẽdo cordis lumine dñm respicere meruerũt. Sunt eñ israelite: qui mãdatoꝝ obediẽtia christo dño apropinquare mõstrãt. Illi eñ ab ipso lõge sũt: qui ei⁹ iussa nõ faciunt. Nemo ꝗ̃ illi ꝓximus: nisi q̃ ꝛ mẽbrũ ipsi⁹ est. Membrũ eñ a capite suo nescit esse separatũ. De Alleluia vero vltimo quod in superiore psalmo dixim⁹: ꝛ hic debet intelligi: quoniam ipsa de vicino repetere: tedium magis q̃ intellectum generat audienti.

Phil. 2

j. Cor. 15

Conclusio psalmi.

Contueamur psalmũ istũ: quo decore: q̃ virtute ꝑfulgeat. Referunt̃ eñ supne voces: q̃ adhuc nequeũt ꝑ ista infirmitate corporalitatis audiri. Dicunt celestes creature laudẽ dño: dicũt terrene substãtie: ꝛ melodie cãtib⁹ agit̃: vt domin⁹ creaturaꝝ suarũ consona exultatione laudet̃. In ipsis quippe ꝑmordijs opinabilem illam astronomie posuit disciplinam: quã seculi doctores minutissime perquirẽ-

P *

tes: ita definiēdā esse putauerūt. Astronomia est disciplina: que cursus celestiū siderū: et figuras cōtemplatur omnes: et habitudines stellarū circa se: et circa terrā indagabili ratione percurrit. Cuius operatiōe solēni: annū dicunt quadrifaria tēporū diuisione cōpleri. Hinc imbres fieri: hinc prohibent terrena procreari: hinc frigora venire: hinc aeris aiūt esse tēperiē: et quicquid terris necessariū probatur: iussione dñi earū ministerio posse suppleri. Quā scientiam veteres nostri nō adeo refugiēdā esse dixerunt: quamdiu tñ esse cognoscitur disciplina: et motus astrorum naturali solēnitate perquirit. At vbi se in astrologie partē labilis error infuderit: et vitas mortaliū de cursu stellarum putauerit colligendas: tunc abominādi: tunc potius ceci sunt: cū se estimant preuidere: que creator nobis vtiliter decreuit abscondere. Planetas etiam dicunt cōtra polū currere per certissimos meatus: fabricā quoque celi que semper rotabili mobilitate se sustinet: habere quādam harmonie delectationē: que suauis et iugis est. Sed nos obsequia naturaliū rerū ad auctoris referamus imperiū: qui creaturas suas ipsa potentia sibi parere iubet: qua fecit existere.

Explicit expositio in psalmū. CXLVIII

Incipit expositio in psalmū. CXLIX

Alleluia.

Hoc nomen in vsu habere oīmodis cōmonemur: quoniam nouo et veteri testamento cognoscimus decenter aptatū. Veteri prelatū ē in cētesimo quarto psalmo: vbi egypti miracula: et maris rubri beneficia describuntur: hic nouo cātico docetur esse prepositū: vbi est totius religionis absoluta perfectio. Sic vbique positū est: quod semper cōstat esse dicendū. O nomē magna deuotione venerandū: quod et angeli canunt: et in terris vota fideliū frequēter assumunt.

Superioribus — Diuisio psalmi.

psalmis innumeris admonitiōibus laudes dñi propheta commendās: nunc etiā prima positiōe canticū nouū christo dño diuersis modis dicit esse cantādū: qui de toto orbe terrarū vniuersalē hierusalem sua pietate cōstruxit. Secunda: gaudia sctōrum virtutesque describens: vindictā peccantiū gloriā dicit esse iustorum.

Expositio.

Cantate dño canticū nouum: laudatio eius in ecclia sctōrū. — Al. laus

In hoc et in alijs tribus versibus qui sequuntur: ex operibus dñi magnitudo laudatur. Dicēdo enim: Cantate dño canticū nouum: laudatio eius in ecclesia sanctorum. etc. ex operibus suis dicit esse predicandū. Nam propheta in hoc mūdo tantū corpore constitutus: intellectu et fide in illa patria cū angelica multitudine miscebatur: in qua cōmonet populū beatū nouū canticū debere cantare. Canticū autem nouū est: sancte incarnationis arcanū: natiuitas mirabilis: doctrina salutaris: passio magistra tolerātie: resurrectio spei nostre certissimū documētū: sessio ad dexterā patris: virtutē significās et potentiā singularē. Et ne crederes istā laudē vbicumque aut a quibuslibet posse celebrari: sequitur: Laudatio eius in ecclesia sanctorū. Siue istā dicas: catholicā significat que reuera sanctorum est: siue illā hierusalē celestem: et ipsa sine dubitatione sanctorum est. Ecclesia enim interpretatur collectio: quod ad vtrāque referri posse non dubiū est. — Rp

Letetur israel in eo qui fecit ipsum: et filij syon exultent super regem suum. — Al. eum / Al. filie / Al. in rege suo

Israel et syon diuersa quidē vocabula: sed virtus vna sanctorū est. Nā israel interpretatur vir videns deū. Syon speculatio dicitur. Quod vtrūque ad beatū populū pertinere manifestū est: qui letari et exultare in rege suo christo dño cōmonentur: quoniam ipsū viderint omnipotentē: ipsum eterni premij largitorē: quē hic crediderūt in sua maiestate venturū. Quis enim erit illius gaudij modus cōspicere illū dñm rerū qui hic mori creditus est pro salute cunctorum? Mensurā quidē istius leticie iure nescimus: sed tñ vltra omnia bona esse cōfidimus: quod tanta veritas pollicetur. — Rp

Laudent nomē eius in choro: in tympano et psalterio psallāt ei. In superiore versu: in dño christo dicit esse letandū: nūc dicit in choro nomē dñi esse laudandū. In choro vtique qui iā nullā patitur dispersionē: nullū tediū: nullū scandalū: sed meritorū probitate collectus: carissima semper vnitate consistit. Sed qualis quantusque sit iste chorus: alius psalmus exponit: A solis ortu vsque ad occasum: laudate nomen dñi. — Ps. 106

Chorus q̄ a mundi initio de numerositate gentiū congregatꝰ: ꝛ nisi in illa patria: totꝰ nō pōt esse collectꝰ. Sequit. In tympano ꝛ psalterio psallāt ei. Tympanū ꝛ psalterium: ꝓbabiles hic actꝰ esse dicimꝰ: qui ad diuina munera referunt: q̄ iā in illa patria nō videntur: sed tñ erunt cū de eoꝝ exultatione gaudebit. Nā qđ hic cōtristat: ibi letificat: qđ hic ꝯterit: ibi nos erigit: sicut legit: Beati qui ꝑsecutionē patiunt ꝓpter iusticiā: q̄m ipsoꝝ est regnū celoꝝ. Hec ergo oīa siue tympanū / siue psalteriū ibi psallunt domino: q̄m hic ꝑ ipsiꝰ noīe exercitata vel tolerata noscunt. **Quia beneplacitū est dn̄o in populo suo: ꝛ exaltabit māsuetos in salutē.** Legit quidē creatori oīa opera sua in rerū cōditione placuisse: sed ꝑ reꝝ qualitatibꝰ imutatis: ꝛ penitere ꝛ gaudere legit deus: vt est illud: Penitet me hominē fecisse. Et in alio loco: Gaudebo sup vnum penitentē: q̄ supra nonagintanouē iustos nō indigētes penitētia. Has eñ ꝑmutationes diuinitati ex nostra infirmitate tropicis allusiōibꝰ applicamus. Dicit eñ: Quia bñplacitū est dn̄o in ꝑplo suo: id est: q̄n illum fecerit ꝑfecta suauitate gaudentē: q̄n angelis parē: q̄n reuera suū quē tāto iudicauerit munere coronādum. Tunc eñ erit bñplacitū: q̄n erit: sic apl's dicit: omnia in oibus. Māsuetos aūt: significat patiētes: qui in hoc mūdo diuersas tolerauere nequicias: sed ꝑ dei regno fuerūt sanctissima deuotiōe cōtempti. In salutē dicit: in vitā eternā: quā illis iustꝰ dn̄s in illa iudicatiōe restituet. **Exultabūt sancti in gloria: letabunt in cubilibus suis.** Hinc vsq ad finē psalmi: virtus dn̄i potētiaq̄ ꝑdicat. Quid eñ fortiꝰ q̄ tantā potestatē sanctis suis tribuere: vt de inimicis sumant ipso largiente victorias? Sed cū dicit: Exultabūt sancti in glia: letabunt in cubilibꝰ suis: introit iā secūda positio: q̄ ꝑtinet gaudia sanctoꝝ: ꝛ potestatē xp̄o credentiū. Sꝫ intēdamus nunc quō sanctoꝝ exultatio describat. Gloria ē bonoꝝ actuū freq̄ntata laudatio. De q̄ iusti letant in cubilibꝰ suis: id est: i secreto pectoris: sic apl's dicit: Nā glia nr̄a est hec: testimoniū cōscientie nostre. Ibi eñ letant: vbi solꝰ ille cognoscit: qui donare dignatus est. Letant vtiq: q̄n sic bonū dn̄m se habere ꝑpēdūt: vt reis donet veniā: peccantibꝰ gratiā: nō merentibꝰ gloriā sempiternā. Cōtra: in hoc seculo stultꝰ a se foras egrediens exultat in hoim fabulis: ꝛ mereri se putat qđ eum sermo falsus exaltat. Est ḡ sanctis disciplina gloriādi: ꝛ modus gaudij: vt ad illū referātur bona qui tribuit vniuersa. Nā si mēsura desit leticie: nō est gaudiū ꝫ ruina. **Exultationes dei in †faucibus eoꝝ: ꝛ gladij ancipites in manibus eoꝝ. Ad faciendā vindictā in nationibus: increpatiōes in populis.** Intuēdū est: q̄ pulchra: q̄ sit vtilis ista diuersitas. Supiꝰ dixit: sanctos exultationē suā habere in cubilibꝰ suis: nūc dicit dn̄i exultatiōes in eoꝝ faucibus cōstitutas: significās: q̄m siue cogitatiōe: siue lingua laudare nō desinūt: a quo eterna dona ꝑcipiūt. Transit q̄ ad exponendā potestatē ipsoꝝ dicēdo: Et gladij ancipites in manibꝰ eorū. Anceps gladiꝰ: est sermo dn̄i saluatoris: de quo in euāgelio ipse dicit: Nō veni pacē mittere i terrā: sed gladiū. Anceps ideo: q̄m duo cōtinet testamēta: Primo eñ a gētibus separauit iudeos: postea segregauit ꝛ diuidit a totiꝰ mundi illecebris vtiq xp̄ianos. Vnꝰ ensis: sed duas desecatiōes habet: quas ꝑplis electis distributa temporis oportunitate cōcedit. In manibus ḡ dicit gladios istos esse: id est: in ptāte sanctoꝝ: sicut legit: Factꝰ est sermo dn̄i in manu aggei ꝓphete. Hanc igit ptātē beati suscipiētes cū dn̄o iudicabūt: sicut scriptū est: Sedebitis sup duodecim sedes iudicātes duodecim tribꝰ isr'l. Nā vide qđ sequit: Ad faciēdā vindictā in natiōibꝰ: increpatiōes in ꝑplis. Ista eñ tūc vere fiūt: q̄n cū dn̄o iudicabunt. **Ad alligādos reges eorū in cōpedibꝰ: ꝛ nobiles eoꝝ in †vinculis ferreis. Ut faciāt in eis iudiciū ꝯscriptū: gloria hec ē oibꝰ sanctis eius.** Exponit quid ille gladiꝰ faciat bis acutus. Alligat reges terre in cōpedibus vñ liberū nō sit exire. Vincula quoq ferrea supra mūdi nobiles ponit: vt ꝛ cum portant sint grauia: ꝛ nexus eoꝝ rumpere nulla virtute ꝑualeāt. Hoc est reuera canti-

Marginal notes: Matth. 5 — Gen. 6 — Luc. 15 — 1. Cor. 15 — P — 2. Cor. 1 — Al. gutture — Matth. 10 — Aggei. 1 — Matth. 19 — Al. manicis

tū nouū: vt illi paupes q in mūdo fuere derisui: de principib⁹ possint iudicare terrā. Sequit. Ut faciāt in eis iudiciū ꝯscriptū: vtiqȝ qđ dicit aplus: An nescitis qm angelos iudicabimus? Quis possit estimare tale miraculū: quis tantā gloriā mēte cōplecti: vt illos supbi ꝛ iniqui potentes iudices patiant: quos hic tanqȝ vilia pecora trucidandos esse putauerūt? Et ne forsitan solos aplos iudicaturos putares: quib⁹ hoc dñs in euangelio cōpromisit: adiecit: Gloria hec est omnib⁹ sanctis ei⁹. Omnes em̄ cuȝ christo iudicāt: q eius regulis nō repugnāt: qm̄ quicqđ illi placitū fuerit: ꝛ ipsi pia voluntate cōsentiūt. Sed quāuis sanctoꝝ potestas ꝛ glia multiplici relatione narrata sit: nullus tñ eoꝝ plenissime habere omnia virtutū pmia reperit. Solus est em̄ iesus christus: de quo aplus dicit: In quo habitat omnis plenitudo diuinitatis corporalit: id est: substātialiter. Nam cū habeat dñs omnia pfecte ac sūme bona: dat vnicuiqȝ put vult: ꝛ ipse est oim sanctorū (scđm iohānē) manifesta plenitudo.

j. Corī. 6

Col. 2

Joh. j

Cōclusio.

Subtiliter intuendū est queadmodū pcedens psalm⁹ huic psenti: et in laudis officio cōiunct⁹: ꝛ quadā distinctione diuisus est. In illo em̄ ad pconia dñi oēs creaturas hortat⁹ est: hic autē distincti⁹ ppriusqȝ significauit israel nouū canticū debere cantare: ꝛ de pprio dño letū fieri: qui eū fecit de gentiū multitudine ꝯgregari. Cōmemorat etiā potestas q sanctis est in illa iudicatiōe tribuēda: vt virt⁹ dñi in eorū gloria possit agnosci. Sic ꝛ officio laudis cōmunis: ꝛ rerū ipsarū pprietate diuisus est.

Explicit expositio in psalmū. CXLIX

Incipit expositio in psalmū. CL

Alleluia.

Ecce iterū salutaris ille pco remittitur: non de victu carnali: sed de copia supna locutur⁹. Admonet em̄ ciuitas dei: vt de mūdi ambitu ꝯgregata: ꝛ ore cantet ꝛ animo. Quapropter hoc Alleluia plenissima intētione cantem⁹: quia vniuersā psalmodiā in excelsū culmen dñi dispēsatiōe pduxit. Nā sicut ignis iste mortalis ad supiora festinās: comas rutilas erigit in cacumē: ita carmē istud paulatim crescens ad celestia fastigia virtutū gradibus euolauit. Qđ si et nos cū ipso dñi dextera subleuāte animi deuotiōe ꝯscendim⁹: vsqȝ ad ipsū salutarē finē venire dabit: qui nullis limitib⁹ terminat.

Diuisio.

Psalmus iste leuat⁹ ad illā cōcordē sanctorū omniū vnitatē: diuisionē habere nō debuit: qꝛ finē toti⁹ operis pduxit ad virtutē inseparabilis trinitatis. Deinde vno sensu oia pcurrit: vt nec psonā videret mutare nec causam. Qđ schema dicit hyrmos: qñ series oratiōis tenorem suū vsqȝ ad vltimū seruat. Breuis est: vt fastidiū non haberet. Musicis organis plenus: vt spiritualib⁹ thalamis redderet aptissimus: ꝛ in cetu supne hierusalē nuptiali dulcedine cantaret. Intētio vero ei⁹ ipsa est: vt dñs de sanctoꝝ cōgregatiōe laudetur: qui eos imagini sue restituēs fragilitatē fecit deponere carnis ꝛ sanguinis. Iā cōformes glorie sue in illa beatitudine collocauit: vt bonorū omniū abūdantia compleant. De quib⁹ dicit aplus: Qui benedixit nos in omni benedictione spirituali: vt essemus sancti ꝛ imaculati corā ipso.

Sche

Eph. j

Laudate dñm **Expositio.** in sanctis eius: laudate eum in firmameto virtutis eius. Diligēter inspiciēdū est: liber iste psalmorū qua suauitatis gratia terminet: ꝛ queadmodū respiciat ad pncipiū suū. Dicit em̄ ppheta receptis in illa hierusalē in sanctis suis dominū debere laudare: scȝ quibus ipse formā cōuersationis ostēdit. De quo dictū est: Beat⁹ vir qui nō abijt in ꝯsilio impiorū. ꝛc. Ipsi sunt em̄ sancti q eodē largiente ei⁹ imitatores esse meruerūt. Sȝ qualis veneratio sanctis debeat cōgruēter exponit: vt nō ipsi sed dñs debeat de eoꝝ iustificatione pdicari. Ille em̄ pmo loco glorificari debet: qui pdicāda cōcedit. Iustis autē habenda reuerētia est: qꝛ diuina munera pceperūt. Sequit. Laudate eū in firmamēto vtutis ei⁹. Firmitas vtutis ei⁹ est: qꝛ exitium p omniū salute suscipiēs: mortē ipsam cū auctore nequissimo potētie sue virtute superauit: inferni claustra dirupit: hesitantes resurrectiōe sanauit: ꝛ firmiter credētes

Ps. j

vsq ad celorũ regna pduxit. Laudate eũ in potẽtatibus eius: laudate eũ scdm multitudinez magnitudinis eius. Hic iã ex potẽtia et magnitudine sua dñm precipit debere laudari. Ait em̃: Laudate eũ in potẽtatibus eius: laudate eũ secundũ multitudinẽ magnitudinis eius. Et quẽadmodũ debeat laudari vsq ad finem psalmi: p mysticas allusiões cõsequẽter exponit. Potẽtatus ipsi est: sicut in octauo psalmo dictũ est: Omnia subiecisti sub pedibus ei: oues et boues vniuersas insup et pecora campi. Et apls: Cui omne genu flectitur: celestiũ: terrestriũ et infernorũ. Cõsiderem etiã qualis res populo beato quãtaq̃ ꝑcipitur. Sequit em̃. Laudate eũ secũdũ multitudinẽ magnitudinis ei. Quis rogo possit euz laudare scdm multitudinẽ magnitudinis ei: cũ in centesimo quadragesimoquarto psalmo dictũ sit: Magnus dñs et laudabil nimis: et magnitudinis ei non est finis? Sed vide quib dicit: et dubietas nulla remanebit: vtiq spiritualib: et de ipsa poti laudis operatiõe valẽtibus. Nam cũ potẽtie dñi nullus sit finis: scdm magnitudinẽ suã ꝑdicat: qñ sine fine laudabitur. Laudate eũ in sono tube: laudate eum in psalterio et cithara. Hic instrumẽta musica significabili modo ad aliquid ponunt in ordinẽ: vt tuba ꝯcrepet regi: psalteriũ canat deo: cithara cũ reliquis sponso. Ista em̃ ibi nõ esse manifestũ est: sed hec omnia mysticis allusionib ad christũ dominũ cõstat esse referẽda. Tuba: est corneis partib adunatl: aut aliquo metallo ꝑductus: tubulus a patulo circulo inchoãs: et desinens in angusto foramine. Hec spiritu retracto cõpleta: terribili ꝑsonatione dilatat: que aut bellorũ tẽporibus sumit: aut regijs aduẽtibus apparat. Psalteriũ vero est in modũ cithare conuersa positio. Buccas em̃ quasdã sonoras ligni gestat i capite: vbi ab imo veniẽtes: chordarũ sonos in altũ rapit: et gratissima quãtum dicit modulatiõe respondet. Cithara em̃ ligni quodã ventre inferi constituto: a sũmo chordarũ filis veniẽtibus sonos recipit: atq in vnã gratiã iocũditatis emittit. Que omnia humanis actib cõparata: figuraliter ibi dicunt laudes dñi personare.

Laudate eum in tympano et choro: laudate eũ in chordis et organo. Isti quoq versus: sicut dictũ est: vsq ad finẽ ad hymnos ꝑtinẽt nuptiales. Tympanũ: est quasi duob modis solis capitibus cõueniẽtib supra eos tensi corij sonora resultatio: qd musici disciplinabili mensura ꝑcutiẽtes geminata resonatiõe modulant. Chorus est plurimarũ vocũ ad suauitatis modũ tẽperata collectio. Sequitur. Laudate eũ in chordis et organo. Quoniã propter psalmũ et citharã: vt quidã dicũt: alia inueniri poterãt: qui chordarũ tẽsionibus ꝑsonarẽt: generalit chorda posuit: vt omne ipm instrumẽtũ musicũ: dñi laudib deputaret. Organũ itaq ẽ: quasi turris q̃dã diuersis fistulis fabricata: quibus flatu folliũ vox copiosissima destinat: et vt eã modulatio decora cõponat: linguis quibusdã ligneis ab interiore parte ꝯstruit: quas disciplinabiliter magistrorũ digiti repmẽtes grãdisonã efficiũt et suauissimã cantilenã.

Laudate eũ in cymbalis bene sonantib: laudate eum in cymbalis bene tinniẽtibus: omnis spiritus laudet dñm. Et illa superiora p allusiones quasdã de sanctis dicta deberem accipere: ad ipsũ quoq os hominis venit. Sz ꝯsiderãda est verborũ istorũ facta discretio: vt cymbala bene sonãtia: labia nr̃a debeamus accipe: que nõ imerito iter musica instrumenta posita sunt: qz et similitudo quedã est cymbalorũ: et p ea voces humane harmoniã reddere suauissimã comprobantur. Harmonia: est em̃ diuersarũ rerũ in vnã cõuenientiã redacta copulatio: quod et in voce hũana constat accidere: quãdo et tẽpora ipsa et syllabe ad vnã vocis cõcordiã pducunt. Cymbala ergo nostra: sunt labia percussa ad sonũ vocis distinctissime tẽperandũ: que tũc salutariter sonãt: qñ in laudes dñi deuotissime commouent. Cymbala q̃ bene tinniẽtia: sũt ex ꝑmixtis metallis paruissime phiale cõposite: vẽtricula sua in lateribus habẽtes: que artificiosa modulatione collise: acutissimũ sonũ delectabili cõsonatione restituunt. Sed quoniã sanctissimus propheta: vniuersa que dicta sunt

Marginalia: Al. virtutib; Ps. 8; Phl. 2; Ps. 144; P; P; P; P; P; P; P; Al. iubilatõis

spiritualiter volebat intelligi: aptissimo li-
brũ fine cõclusit: Omnis spirit⁹ laudet do-
minũ: nõ vtiqȝ caro ꝛ sanguis: nõ mũdi am-
bitus: nõ illecebra secularis: sed illud qḋ est
in natura rerũ sublimi⁹: hoc laudet dñm: qḋ
celestia vtiqȝ sapit: quod eterna p̃mia cõcu-
piscit. Quapropter vniuerso operi: breuẽ p-
fectãqȝ sententiã dedit: vt dñm saluatorẽ spi-
ritualiter debeãt cuncta laudare. His igit̃
decursis: toti⁹ musice discipline assignata
pfectio est. Flatus in tuba: pulsus in citha-
ra: tinnit⁹ in cymbalis: vox in choro: spiri-
tuali harmonia dulcissimus ille cõcentus:
qui nõ aurib⁹ carneis audit̃: sed cõtempla-
tione purissime mẽtis adũtit̃. Nã cõmemo-
ratio syllogismoꝝ: sic in p̃mo psalmo cep-
ta est: parili nobis fine claudat̃. A cathego-
rico siquidẽ: q̃ ẽ purissim⁹ ꝛ p̃nceps omniũ
syllogismoꝝ dedim⁹ ꝑut oportebat initiũ:
nunc etiã opus nostrũ in ipso ꝯcludimus.
Decet enĩ finẽ respõdere p̃ncipio suo: qñ in
lr̃is sacris debẽt sibi oĩa ꝯueniẽtia repiri. Hic
aũt cathegoric⁹ syllogism⁹ est nobis taliter
colligend⁹. Dñm laudet oĩs spirit⁹. Quem
debet laudare omnis spirit⁹ de⁹ verus est.
Dñs igit̃ de⁹ verus est. Mirabile plane di-
cẽdi genus: vt ad illud reluctãtẽ cõfitendo
trahat: ad qḋ ꝑus aliquis acq̃scere respue-
bat. Ecce de grãmatica: ꝛ de etymologijs:
de schematib⁹: de arte rhetorica: de topicis:
de arte dialectica: de definitiõibus: de mu-
sica: ḋ geometria: de astronomia: ꝛ ḋ ꝓprijs
locutionib⁹ legis diuine: seriem refertã esse
monstrauim⁹: quãtũ dñs p̃stare dignatus
est: vt qui talia legerint gratãter agnoscãt:
ꝛ qui adhuc rudes sunt: planissime dicta si-
ne offensiõe ꝑcipiant.

Mu

Conclusio.

Explicitus est decor⁹ ꝛ mirabilis or-
do psalmorũ: numero quidẽ mysti-
co terminat⁹: sed sacris virtutibus
infinit⁹: solũmõ illi ad dimẽsũ cognit⁹: qui
harenã maris: pluuiarũ guttas: creaturaꝝ
omniũ naturas dinumerabili quãtitate cõ-
plectit̃. Sed q̃uis a nobis ex toto cõprehẽ-
di nõ possit: tamẽ vtiliter querit̃: qꝛ ꝑscru-
tatus semꝑ copiosior inuenit̃. Quãta eniȝ
adhuc hinc noua dicẽda sũt? quãtoꝝ fide-
liũ ingenia vsqȝ ad finẽ seculi curiosa sedu-
litate laborabũt? Sȝ tñ ista veritas tũc ple-
nissime dinoscenda est: qñ ipse dñs cõtem-
plationẽ suã p̃stare dignabit̃. Hic aũt tot⁹
ordo psalmorũ: quãtũ hũanũ ingeniũ ve-
stigare ꝑualuit: duplici mysterio noscit̃ esse
decursus. Primũ sicut auctoritate patrum
dictũ est: noui ꝛ veteris testamẽti sacramẽ-
ta cõplectit̃. Septẽ quippe decades referũt̃
ad sabbatũ: qḋ ad p̃mã illã ꝑtinet sine du-
bitatione culturã. Octo vero nostro tẽpori
deputant̃: qui resurrectiõeȝ dñi die octaua
pia deuotiõe veneramur. Scḋo quoqȝ do-
mino largiẽte ꝓspexim⁹: qḋ centũ q̃nqua-
ginta dieb⁹ supducto diluuio criminib⁹ su-
is terra diluta est. Sic psalmoꝝ spiritualis
abyssus peccatis inq̃nata corda mortaliuȝ
vsqȝ ad iudicij tẽpus ꝑpetua emũdatiõe pu-
rificat: ꝛ fit nobis ex ipso salutare diluuiũ:
qḋ nostꝝ sensum delictis sordidum reddit
ablutum. Quid enĩ in isto celesti armario
scripturarũ diuinarũ inuenire non possis?
Genesim queras: hic quẽadmodum fuerit
mũd⁹ fabricat⁹ exponit̃. Prophetã dicas:
quis de incarnatione dñi tãta locutus est?
Euãgeliũ cupias: passionẽ ꝛ resurrectionẽ
christi dñi innumeris locis euidẽter ostẽdit.
Apostolũ velis: audi doctorẽ: audi miserẽ-
tẽ: qui ꝛ futura iudicia ꝓpter correctões ꝑ-
dicat: ꝛ ꝓ peccatorib⁹ freq̃ter exorat. Et
ne longius differã: quicq̃d in celo: in terra:
in mari: vl' apud inferos agit̃: si cautissime
legas: oĩa suis locis posita cõpetenter ag-
noscis. Testis est Athanasij episcopi sermo
magnific⁹: qui virtutes psalmoꝝ indaga-
bili veritate discutiẽs: oĩa illic esse ꝓbat q̃-
cunqȝ sancte scripture ambitu cõtinentur.
Naturã quoqȝ dei: si fas est: duob⁹ verbis
facit subintelligi: Ego hodie: que nullis li-
bris/nullis codicib⁹ ꝑualet cõprehendi: si-
cut ꝛ explicatũ ẽ quod breuiter dicitur: ꝛ ex
aliqua parte sensibile qḋ tacet̃. In secũdo
quippe psalmo: pater dicit ad filiũ: Ego ho-
die genui te. In istis siquidẽ duobus ver-
bis subtiliter significat: qḋ humanũ intel-
lectũ trãscẽdẽ posse videat̃. Nouũ ꝛ vet⁹ te-
stamẽtũ tãta ꝓprietate cõplectit̃: vt reuera
spũalẽ bibliothecã in h libro itelligas eẽ cõ-
structã. Nã si paradisus desiderabil' habet̃
qḋ eũ q̃ttuor fluminũ laps⁹ amenare noscũ-
tur: q̃to beatior est aia q̃. c. l. psalmoꝝ fõti-
bus irrigat̃? Nec solũ itra hũc numeꝝ diui-
na v̄tus op̃ata ẽ: multa lati⁹ patẽt: siue q̃ ꝑ

Ps̃. 2

pte itellecta sũt: siue q̃ adhuc fundit⁹ ĩgrãt
diuſa miracl'a. Nã ⁊ in ill'. c.liij. piscib⁹: q̃s
aploꝝ retia de pelagi ꝓfunditate traxerũt:
sctõꝝ numer⁹ cõphẽsus exponit: ⁊ arca noe
in typũ sctẽ eccl'ie tricẽt cubitis in lõgitudi
ne: qnq̃ginta in latitudie: ⁊ trigita i altitu-
dine legit fabricata: vñ m'lta Origenes my
stica (vt solet) expositione tractauit. Qua-
ppt idubitant apparet creatorẽ atq; opifi
cẽ reꝝ/cũ celestia cũcta terrenaq; dispone-
ret: sub mẽsura/⁊ numero /⁊ põdere fecisse
oia q̃cũq; creata sunt: sic sapiẽtissim⁹ dicit:
Sap.ij Oia in mẽsura ⁊ numero ⁊ põdere disposu
isti. Nũc ppt virtutẽ memorie breuit inti-
mem⁹: q̃ sup lati⁹ vident effusa. Primũ me
minisse nos ɔuenit: qd de tituloꝝ diuſa va
rietate narratũ ẽ. Recordari etiã debemus
ꝑsonas i textu psalmoꝝ aptissime cõmuta
tas: Cõclusiõesq; eoꝝ ɔ̃ hereticos maxie fu
isse formatas. Ut q̃re alphabeton hebreũ
ponat in psalmis. Cur de ptib⁹ psalmorũ
vn⁹ ꝑfect⁹ esse videat. Quare intercalares
psalmi sint positi. Quare repetitio versuũ
repit in psalmis. De interptatiõe noim he-
breoꝝ. De his q̃ vnifines appellant. De qn
deci psalmis g̃dalib⁹. Quare penitẽtiũ sep
tẽ psalmi eẽ doceant. Quare lamẽtatiũ ꝓ
ciuitate hierl'm cũ lachrymis ṽba fundũt.
Quare ordo psalmoꝝ i laudib⁹ dñi fuerit
terminat⁹: vbi q̃t modis ꝑdicit exponit: cũ
tñ ꝑconia ipsi⁹ nullis libris: nullis possint
hũanis virib⁹ explicari. Sic varietas ista
psalmoꝝ: aut ꝑciosissimo lapidi topazio:
aut pulcherrimo pauoni ɔgrue forsitã ɔpa
rat: q̃ totiẽs diuersos reddũt colores corpis
sui: q̃tiẽs in eis defix⁹ fuerit ocul⁹ intẽdẽt.
Hec q̃tũ dñs ꝑstare dignat⁹ ẽ ꝑ nr̃a medio
critate decursa sũt. Uos aũt mgr̃i q̃ celesti
um lr̃aꝝ copiosa lectiõe pinguescitis: pcite
rudi: dimittite ɔfitẽti: estote beniuoli. Dif-
ficile op⁹ hũanũ repit: qd nõ patiat aliquã
Jac.3 q̃stionẽ: Jacobo aplo ꝓtestãte: Si qs i ver
bo nõ offenderit: h̃ ꝑfect⁹ ẽ vir. Cũ si nõnul
li sacris lr̃is calũnias parãt: qd infirmis fa
ciãt q̃s audacit accusãt? Prolata: sp ad ani-
mũ dicẽtis aptãda sũt. Nã si oia ɔtentiosa
altercatiõe destrue volum⁹: piã deuotionẽ
incauta poti⁹ ɔ̃dictiõe dãnam⁹. Sȝ iã tp̃us
est ad dñm corda ɔuertere: ad quẽ magl' dȝ
ois intẽtio tẽdẽ: ⁊ laboris termin⁹ ꝑuenire.

Et dñe ver⁹ doctor ⁊ ꝑstitor: aduo-
cat⁹ ⁊ iudex: largitor ⁊ monitor: ter
ribilis ⁊ clemẽs: corripiẽs ⁊ ɔsola-
tor: q̃ cecis mentib⁹ donas aspectũ: q̃ facis
infirmis possibile qd ꝑcipis: q̃ sic pi⁹ es vt
assidue rogari velis: sic munific⁹ vt nemi-
nẽ desperare patiaris: dona qd te ꝑstãte bñ
ꝑrimus: ⁊ illa maxie q̃ nr̃a infirmitate nesci
mus. Qd ex tuo dixim⁹: suscipe: qd ex nob
ĩgrant ꝓtulim⁹: parce: ⁊ pduc nos ad illã cõ
tẽplationẽ vbi iã nõ possim⁹ errare. Dona
facere q̃ te inspirãte loq ꝑsũpsi: dona cõple
ri: q̃ alios obseruare cõmonui: vt q̃ ꝑstitisti
piũ sermonẽ: ꝓbabilẽ q; ɔferas tuis famu-
lis actionẽ. Libera nos amator hoim ab il
lo piculo: ne sic dicã apl's: Dũ alijs ꝑdico: ip
se reprob⁹ inueniar. j.Cor.9 Q; infirmi sum⁹ tu ve
racit nosti: q̃li hoste deprimamur ag̃scis. Te
ꝑrit certamẽ impar: te expetit mortal' infir-
mitas: qr maiestatis tue gl'ia ẽ: si leo rugiẽs
ab infirma oue supet: si sp̃us violẽtissimus
a debilissima carne vincat: ille q̃ de celo ce-
cidit: ⁊ hic te pugnãte subdet: vt si ptãtẽ ip
si⁹ ad tp̃s tua ꝑmissione patimur: neq; ei⁹
insatiabilib⁹ faucib⁹ sorbeamur. Fac illũ
tristem de hũana leticia: qui de offensione
nostra semp exultat. Amen. Hactenus
q̃ ad expositionẽ psalmoꝝ ptinere videbã-
tur: dño largiẽte discussa sũt: nunc salomo
nis dicta videam⁹: que ꝓprios expositores
habere noscuntur.

Explicit expositio Cassiodori in psalmũ
Centesimũ quinquagesimũ ⁊ vltimũ ter-
tie Quinquagene.

Disertissimi atq; dignissimi sancte eccle
sie doctoris Cassiodori/romane vrbis q̃n-
dã Clarissimi senatoris: famatissima psal-
morũ expositio: post aliorũ sanctoꝝ patrũ
scp̃ta exactissime digesta/dulcissimoq; fon
te purissime latinitatis irrigata: cũ puigi-
lanti emẽdationis studio: auctore omniũ
cooperãte: arte impssoria ꝑfecta est: p ma-
gistrũ Johannẽ de Amerbach ꝑclare Ba-
silieñ vrbis ciuem. Anno dñi. M.cccc.xci.

Τέλοσ

CASSIODORUS
IN PSALMOS